Anno domini 1513 feria 5ta ... visitarunt ... ad istud librum ...

postilla edita a fratre Nicolao de Gorra super omnes epistolas pauli valde utilis et ponderosa

Frater Nicolaus de Gorra super omnes Epistolas Pauli

N. Inv. 1345.

G. G. II. 1.

 339 1

Incipit postille edite a f. nicho de gorra

Dixit deus fiant luminaria — D[ixit] deus s. o(mn)es epl(a)s p(er)ti
nentem li. Hic ma
gnatum ut sil pit
salus mea usq(ue) pro
ad extremu(m) terre. heum
ysa. xlix. Legim(us) im
ge(n)e. i. q(uo)d fecit de(us) duo
luminaria magna ut lu
cerent in firmamento celi.
et illuminarent terram.
luminare mai(us) ut p(re)esset diei. luminare mi(n)us ut
p(re)esset nocti. Luminare quidem maius .i. sol allego
rice signat petru(m) qui p(ri)nceps e(st) aplo(rum) sicut
sol illuminarum. de quo ps. In sole posuit taberna
culu(m) su(um). q(ui)a petro commisit ecclesiam suam. Luminare
minus .s. luna. signat paulu(m). qui e(st) ultimus aplo(rum).
sic luna planetarum. fm (apostolum) .i. cor. xv. Ego sum mi
nimus aplo(rum). de quo salua pace ei(us) pot exponi
i(n) bono (ecclesiastici) xxvii. stultus ut luna mutat(ur). Qui
enim luna i(n) m(en)s(e) opposite sol(i) mutat(ur) ab obscuro i(n)
luminosu(m). sic paulus in ipsa p(er)secutione x(risti) mutatus est
a stulto i(n) sapiente(m). Dies signat statu(m) iudeo(rum) lucem diuine
cognitionis h(ab)entiu(m). de quo ps. Dies diei eructat u(er)
bu(m). Nox signat statu(m) gentiu(m) de quibus ... xvii. ob
scurum ... illuminare no(n) potuit
nocte(m) illa(m) horrenda(m). Feci(t) sunt aut(em) h(ec) duo lumina
ria ut lucerent i(n) firmamento celi .s. ad i(n)for(ma)tione(m)
fideliu(m) ac celestiu(m) uiro(rum). Et illuminarent terra(m) .s. ad
co(n)u(er)sione(m) ... t(er)renorum ... i(n)fideliu(m). luminare q(ui)dem maius
.s. petrus. ut p(re)esset diei .i. co(n)u(er)sioni iudeo(rum). luminare u(ero)
mi(nus) .i. paulus ut p(re)esset nocti .i. co(n)u(er)sioni gentiu(m). Iudei
namq(ue) signa petunt. et greci sapiencia(m) q(ue)r(unt). i. cor. i. Ideo petrus
qui p(re)cellebat i(n) signis. aplus factus est iudeo(rum). Paulus
u(ero) qui i(n) scientia aplus gentiu(m). fm (apostolum). gal. ii. Cum
creditum e(st) petro (et)c. hanc officiorum distributione(m)
p(re)uidens. ysa. loquit(ur) in p(er)sona dei ad paulu(m). Dedi
te i(n) luce(m) gentiu(m) (et)c. Paulus .n. doctrine ra
diis illuminauit totu(m) mundu(m). h(ic) e(st) fons p(ar)u(us) q(ui) creuit
i(n) fluuiu(m) maximu(m) (et) i(n) aq(ua)s plurimas redundauit.
et i(n) luce(m) sole(m)q(ue) conu(er)sus e(st). hest. x. Fons q(ue)m p(ar)uus
... i(n) adolescentia i(n) sinagoge
... i(n) fluuiu(m) maxi(mum) i(n) sua co(n)u(er)sione. In aq(ua)s plures
redundauit i(n) h(ab)undantia p(re)dicationis. In luce(m) sole(m)q(ue)
... illuminat(ur) ... lux candele
... ne extinguat(ur). ergo paulus
doctrina(m) suam in libro eplarum i(n)clusit ne morte
eius extingueret(ur). h(ec) est lucerna posita sup(er) c(an)de
labrum ... adhuc illuminat om(ne)s q(ui) i(n) domo
sunt ... p(er) orbis ... ut adhuc
... Dedi te i(n) luce(m) gentiu(m) (et)c.
In quibus u(er)bis tanguntur q(ua)tuor cause i(n) introductione

(col. b)

h(uius) op(er)is. s. actor. finis. m(ateri)a. forma. Epla(rum)
actor e(st) paulus edoctus a d(omi)no ih(es)u x(rist)o. Dedi te
inquit paulus. qui(dem) adhuc paruulus legem
didicerat a gamaliele. in p(ar)uis scol(is) iudeo(rum). ut act.
act. xxii. nutritus i(n) ciuitate hac secus pedes gama
liel(is). Q(ui) p(ri)mu(m) e(st) factus uir co(n)u(er)sus e(st) ad magnas
scolas anglo(rum). Iam raptus e(st) ad t(er)tiu(m) celu(m).
ii. cor. xii. ubi a x(rist)o summo doctore didicit eua(n)
geliu(m). gal. i. Notum uob(is) facio euangeliu(m) q(uo)d eua(n)
gelizatu(m) e(st) a me q(uia) no(n) e(st) s(ecundu)m ho(m)i(n)em neq(ue) ab ho(m)i(n)e
accepi (et)c. In scol(is) a(n)g(e)l(orum) didicit ordine(m) ierarchie
celestis in distinctione diuina(rum) p(er)sona(rum) de q(ua) ro. viii.
scripsit dicens. Qui(cumque) estis filii dei misit sp(iritu)m filii
sui i(n) corda n(ost)ra q(uo) clamamus abba pater. Ordine(m)
ierarchie celestis in distinctione ordinu(m) angelo(rum)
de q(ua) scripsit. col. i. dicens. Siue troni siue d(omi)nationes siue
principatus siue potestates. Ordine(m) u(ero) ierarchie subcelestis
i(n) distinctione graduu(m) (et) statuu(m) ecclesiasticorum de q(ua) i. cor.
xii. scribit dicens. Q(uo)sdam posuit i(n) ecclesia p(ri)mu(m) q(ui)de(m)
aplos et c(etera). Tres quide(m) status i(n) eccl(esi)a distinguuntur
qui p(er) noe. daniel et iob. i(n)telliguntur. eze. xiiii. s.
actiuo(rum). plato(rum). co(n)templatiuo(rum). aplus u(ero) i(n) p(ri)mo celo
.s. anglo(rum). ang(e)l(orum) et archanglo(rum) et u(ir)tutu(m) didicit
ordine(m) actiuo(rum). In s(ecun)do celo .s. principatuu(m) potestatu(m)
et d(omi)nationu(m). ordine(m) plato(rum). In t(er)tio celo .s. tronor(um)
cherubyn (et) seraphyn. ordine(m) co(n)templatiuo(rum). Vn(de) (et) hor(um)
regulas ordinu(m) i(n) eplis suis tradit. Regula(m) q(ui)de(m) actiuo(rum)
i. cor. vii. hoc ait dico (quia) t(em)p(u)s breue e(st). reliquu(m) e(st) ut
q(ui) uxores h(ab)ent sint tamq(uam) no(n) h(ab)entes. (et) qui h(oc) mundo utu(n)tur
tamq(uam) no(n) utentes. Regula(m) plato(rum) i. ch(ron). iii. O(portet) ep(iscopu)m
sine crimine esse (et)c. Regula(m) co(n)templatiuo(rum) ii. cor. iii. Nos
aut(em) reuelata facie gl(ori)am d(omi)ni speculantes i(n) eande(m)
ymagine(m) transfor. a claritate in clar(itatem). tamq(uam) a d(omi)ni sp(irit)u.

Finis eplarum e(st) gentiu(m) illuminatio i(n) luce(m) (et)c. grati
ie. et lux ... i(n) tenebris (et) regione umbre
mortis or(tu)s e(st) eis. h(ec) lux eplarum e(st) radius q(ui) gentes
illuminauit. fm (apostolum) ecc(lesiastici) xliii. t(ri)pl(icite)r sol exurens mo(n)tes radios
igneos (et)c. Primus radius e(st) potencie i(n) miraculis. Vn(de) ii.
cor. xii. Signa apl(at)us mei f(ac)ta sunt sup(er) uos i(n) om(n)i pacie(n)tia
et p(ro)digiis (et)c. S(ecun)d(u)s radius e(st) sapiencie i(n) p(re)dicatione.
et in eplis. eph. iii. Michi aut(em) om(n)iu(m) s(an)c(t)o(rum) minimo
data e(st) g(rati)a hec illuminare om(ne)s q(ue) sit dispensatio sacra
menti absconditi a s(e)c(u)lis (et)c. T(er)tius radius e(st) bonitatis i(n)
exe(m)plo. Vn(de) i. cor. xi. Imitatores mei estote sic(ut) et
ego x(rist)i. Triplex aut(em) illuminatio eplarum credentibus fuit ... 
tibus. Prima fugatio tenebrarum .i. erro(rum) (et) p(ro)mo(ti)o(n)a
p(er)fidem in i(n)sipientibus. ro. xiii. abiciam(us) ... op(er)a
te(nebrarum) (et) i(n)dua(mur) ar(ma) lucis (et)c. S(ecun)da e(st) co(n)fortatio sp(irit)ualis
p(ro)sp(er)itatis i(n) tribulationibus. Vn(de) eph. vi. Confortamini i(n) d(omi)no
et i(n) potencia u(ir)tutis eius. Dulce .n. lumen (et) delectabile
e(st) oculis uidere solem. T(er)tia e(st) i(n)flammatio deside(rii)...

celestium p caritate inpletis. Col. iii. Sr oia hec caritatem habete. Tantia epłar sm glo. e doctina saluatoris que continetur in euangelio. vt sic dr. Saluis mea. i. salutis mee nuncius epła. agit de salute. Gre. p xpm in psenti exhibita. Tit. ii. Apparuit gra di saluatoris nri et c. De salute glie aiar post mortem pparata. Ro. xiii. Nunc at ppior e nra salus qm cu credidimus. De salute glie corporum i iudicio expectanda. phil. iii. Saluatore expectamus dnm n. ihm xpm qui reformabit corpus humilitatis. Tertio epłar e iter pres eas dio. fm diuisas ptes tre ad qs misse st. usq i quit ad extremum tre. Act. n. exiuit sigr. de q ps. bndixisti dne tram tua. Triplex tre. Est stabilis i pseuerantibus. eccl. i. Tra i eternum stat. Est fecunda in bonis opibus. gen. i. Germinet tra hba uirentem. Est irrigua gratiis celestibus. gen. ii. Fons ascendebat de tra irrigans uniusam supficiem tre. h tra ht p... ... extremum distinguntur. n. tribus principalibus linguis quibus i scriptus fuit titulus crucis. Jo. xix. latina. s. lingua q famosa erat ppter potentiam romanorum. Greca ppter sapientiam phorum. hebrea ppter legem iudeorum. Paulus g usq ad extremum tre i eplis. s. salus fuit. qr romanis qui et latini erant ac grecis tam ex eius qm psonis et hebreis scripsit. et sic nomen dni coram gentibus. s. grecis et regibus. s. romanis et filiis isrl. s. hebreis portauit. act. ix. Et ut i ordine attributorum ut dr. Ricardus li. de tri. prior e potentia. deinde sapientia. deinde bonitas. isto recto ordine epła scripta romanis potentibus primo. Scripta u grecis sapientibus sedo. Scripta u hebreis dnm colentibus tercio loco poni debuit. Sic g pz qualiter paulus i suis eplis a deo datus fuit i lucem gentium. et quo salus sit usq ad extremum tre. Cuius illuminationis in psenti et salutis in futuro nos degentibus ortos et in extremo tre positos. pticipes faciat ipe saluator. Qui cu patre et spu sco uiuit et regnat p infinita scla seculorum. Amen. prologus

Uas electionis e m iste ut portet nomen meum coram regibus et gentibus et filiis isrl. act. ix. In magna aut domo ut ait apls. ii. thi. ii. Non solum st uasa argentea et aurea. sz lignea et fictilia. et quedam quidem i honorem quedam at. i contumeliam. Magna domus eccla. cuius dns et artifex xpc. heb. iii. Varia uasorum genera uarii hoies. Distinctio uasorum duplex i uenitur. Prima penes mam. Est quedam aurea et argentea. quedam lignea et fictilia. Alia penes usum. Est quedam in honorem. quedam uero i contumeliam. Vasa aurea et argentea st electi. ita qd aurea st pfecti. argentea. ipfecti. Vasa lignea et fictilia st reprobi. ita qd lignea st apte mali. et iuo. s. iccedio manifeste pati. fictilia. fictebni. q n ita apte st mali. Est quedam qd. s. aurea i honorem. i. i usum honorabilem ordinantur in usum. s. gre i psenti et glie i futuro. Quedam aut. s. lignea et fictilia i contumeliam. i. i usum uilem et iustum. s. pene i psenti. et supplicii in futuro. Siquis g emundauerit se ab istis q. s. sunt i contumeliam recedendo nō ab eorum societate. sz ab eorum erroribus et pctis. sz alii cu eis fuit uas i honorem. Optimu est magnum nobis q ad bona fama sanctificatum pfectione fidei et opm q ad mundam conscientiam. Utile dno qui lice pctorum qr ad sanandam conscientiam doctrina ad omne ops bonum pparatum ipletione mandatorum q ad pmptam obedientiam. pu. xxv. Aufer rubiginem de argento et egredietur uas purissimum. Tale uas fuit paulus. testante dno i uerbis ppositis et dicente ananie. Uas elc. e m iste ut por. no. m. et c. In qbus ubis tanguntur quatuor uas iste quedam conditio. Ipsius sc. opus quantum ad quatuor. sz opus excellentia. fuit n uas admirabile ppter ornatum subiectum. utile ppter officium i electum amabile ppter bonum qstum pbabile ppter usum exercitum. Admirabile g uas i uenimus consideratum ornatum qsideret. ppter qd dr uas electionis. Descendit i qt. Jeremias i domum figuli et ecce ipe faciebat ops sr rotam. et dissipatum e uas qd ipe faciebat ex luto manibus suis qusu fecit uas p. alterum sic placuit i oculis eius ut faceret. Je. xviii. Figulus. xpc. lutum humanum genus. uas paulus. rota pseqularis. xpc. lutum humanum gen. uas paulus. rota psecutionis. uasis dissipatio. pauli casus i terram et excecatio. Nam cecidit i terram et apertis oculis nichil uidebat. act. ix. figuli qualio et allocutio. Saule saule qd me psequeris. uasis alteratio. pauli qusio et erudicio. et h sic figulo placuit. nō sic paulus innuit. Inh uase altero placuit summo magistro uarias i sculpere et ipmere celatas. Ja raptus ad formam summi artificis. recepit i pssiones celestes i distinctione sua ... deq scripsit. gal. iii. Misit ds spm filii sui i corda nra clamantem abba pr. celestias i distinctione et officio ordinum angelorum. deq ordinibus scripsit. ad col. i. dicens. Siue throni siue dnationes. siue pn siue potes. De offo. ad heb. i. Nonne oes st ad ministratorii spc i ministerium missi ppter eos qui et c. Subcelestias uo i distinctione gradiuum et statuum ecclasticorum deq scripsit. i. cor. xii. dicens. Et quosdam qd posuit ds i eccla po aplos. sco pphas. tco doctores. et c. Tres qdem status i eccla distinguuntur. actiuorum platorum. contemplatiuorum. Apls uo raptus usq ad tertium celum. i potestas ... i celo. s. angelorum. archangelorum et intuitum duxit ordinem actiuorum. deq scribit. i. cor. vii. ... platorum. deq scribit. ii. cor. iii. ... g uas admirabile ops excelsi. ... quam ... exemplar ... sic sigillum formam q accipit ab alto fiat i cera ... ... refudit. deq ecci. xliii. Uas castrorum i firmamento celi. excelsius resplendens gloriosa. g paulus. castra gentium militancium i nocte ignorantie et ubi et eplis illuminauit. Ja appet q sit ca efficiens h opis. qr uas electionis dne. s. paulus. Vn ipe ait. i. cor. xi. Ego. n. accepi a dno qd et tradidi uobis.

Ite uas utile i uenies si offm eius i ducem qsideres.

q' no. i portatore nois x. vas eqt xpe. electionis
e m iste ut por. no. m. Quidam ait heliseus
.iiii. reg. ii. afferte m uas nouu et mittite i
id sal. q' cum attulissent egressus ad fonte aquaru
misit i id sal. et ait. h' d' dns. sanaui aqs has et n
erit ult' i eis mors nec sterilitas. heliseus. dei filius.
vas nouu. beatus paulus p gram i nouatus. sal in
uase nouo. sapia i fusa. nouo aplo amaritu
do aquar incredulitas gentiliu. terra steril. opid i
util. sanatio aqr. quersio seu iustificatio gentium.
Paulus g' uas fuit q' gentib; portauit sal sapie
salutaris. hic e ysachar. s. dum memorans. asinus
fortis accubans inter terminos. s. ierlm et damasci
synagoge et ecce. s. qu' pus cecidit i terram uidit requie
q' eet bona. et terram q' eet optima. s. qn raptus
e usq; i tciu celu. et supposuit humeru suu ad por
tandu. qn continuo i gressus synagogas pdicabat illis
ihm qm h' e xpe fili' dei. act. ix. Vn i. thi. i. ait.
Gras ago ei qui me confortauit i xpo ihu dno nro.
Ecce asinus fortis. q2 fidele me existimauit ponens
i ministio. Ecce suppo humli ad portandu. Paulus an
taq' agil amore et fidel nuo ihu x. portauit eius
ymagine labore. et nom. ymaginem i silicaui ne uite
laborem in sustentatione pene. nom i pdicatione
sapie. g' ymagine i ope ad exm labore i cor ad
nutu nom e i ore ad documtu. Portauit g'
po ymagie; i recte uniendo. vn dicebat. Imita
tores mei estote sic et ego xpi. g' nuc depicta i pm
de portat ymagine xpi. l' albus. ido dicebat. i. cor.
xv. sic portauim ymagine terreni. ita portemus
ymagine celestis. ade. i. e. Secdo labore patienter
p xpo sustinendo. ii. cor. iiii. In oib; tribulationem patim
s; no angustiam. Et p. semp mortificationem ihu in
cor'e nro circuferentes. ut uita ihu i cordib; nris manife
stet. Sic asinus portat pond' diei et estus. p bnplacito
dm sui pagendo. ido. gal. vi. stigmata dni
mei ihu i cor'e meo porto. vn et ad h' hortabat alios
heb. xiii. Exeamus ad eum extra castra i. ex cor' uolup
tates. ipprui eius portantes. ii. n. kem. xc. Tertio nom
x qstantie pdicando i. cor. i. Nos aut pdicam xpm crucifixu
xc. sic candelabrum portat lum ut luceat oib; q; in
domo st; s; q' nunc dicitur. vas electois e m iste ut por. n.
m. xc. vt ante diuersos portarem. et exeplar yma
ginis eius q' uicit. et noticia laboris q' sustinuit.
et uirtutis nois q' pdicauit. hoc tempus redegit et
lux portandi pomo i la. ... ne flatu aliquo ex
tigat. ut adhuc uera sit q' d'. vas electois e m iste ut
por. no. m. xc. Iam appet q' sit ca final' h' opis. q2 nois
xpi dilatatio. dilatio pepue apd gentes q' no iudeo
portandi est. ut portet. Sexto vas amabile i uenies
si bonu i eo q'tentu q'sideres. ut portet eqt n meu. sed
eu e qd n i fidelo quo oporteat nos saluos fi. act. iiii.
Quidam dixit moyses aaron. exo. xvi. Sume
uas unu et mitte i eo man. q' pot cape gomor.

et repone cora dno ad seruand i geneaces uras. vas
unu. paul' assupt ad unitate fidei. man candid sapid.
... nom' ... candid decore ... sapid dulcore
caritatis. rotund rigore pretinatis. qd positu e in
uase q' p gomor cape. i. q' suffic pdicacoi. ad retue
endu. q' repositu e cora dno. i. i scpta eplar et h'
ad q'suand i genib; posteris noticia uitatis. paulo
eni tanqm fidel nucio. tanq' uasi i tegro. cmissu
e portando n saluatoris. q' portauit i corde. i ore.
i codicib;. i corde. p fide et dilectione. q' exe. n. erat
lamina aurea i fronte eccle portans n dni. sctus
maton. ut ei cpetat q' d. ysa. xxvi. Aia mea de
siderauit te i nocte. et nom tuu i desiderio aie mee.
Qm feruentissime hebat i corde. q' dicebat. act. xxi.
Ego n. no solu alligari. sz et mori parat' sup noie
dni ihu. vn act. ix. dix' ds de eo. Ego aut ostendam
ei qnta opteat eu pati p noie meo. In ore p
doctrina et pdicacoem i ea ut lingua ... ... capite
nom e i sonuit. h' e sct beniamin in cui' ... sacti ore inuentus
e ciph' argenteus. s. n' y ihu. gen. xliiii. ut ei cpetat
q' d'. i. ps. Narrabo nom tuu fratrib; meis. sed. ii. cor.
ii. ds gras qui odore noticie sue manifestat p nos
i oi loco. vn. act. iiii. denunciauit nob ne ampli'
loqrem i noie ihu. In codice pscptam xpi sibi
one i eis ut eple eius pcedis. hoc noie sunt re
ferte. hic e n. leo i cuius ore iam mortui i uentus
e fauus mell. iudic. xiiii. q2 i doctrina eplar n e
p' pauli obitu i uenit. scptu n. et descpsit
paulus i sing eplis nois ihu multiplice qdiconem.
s. potate. phil. ii. ut i noie ihu omne genu flec
tat. xc. Sctitate. i. thi. ii. ut discedat ois ab ini
quitate qui noiat nom dni. Dignitate. heb.
i. Tanto angelis melior effectus. quato p ill' differenti'
nom hit. Vtilitate. ro. x. ois q'q; i uocauerit n
d'ni saluus erit. Ido col. iii. Omne q'q; facitis i ubo
aut i ope. oia i noie dni nri ihu x facite. Iam appet
q' sit ca h' opis. q2 n dni. de quo ag' i singlis eplis.
Vltio. vas honorabile et pbale i uenies siusu
extctu q'sideres. q2 cora gentib; et regib; et filiis isrl.
vidit petrus i mentis excessu. act. x. celu apertu
et descendens uas qdda uelud lintheu magnu quatuor
initiis submitti de celo i tra. i quo erant oia qdru
pedia et serpentia tre. et uolatilia celi. et fca e
uox ad eum. Surge petre. occide et manduca.
apto celi. reuelacio sacror celestium. sutu p' gr
cali. vas de celo descendes. electum. paulus de raptu
stemplois descendens ad actu pdicacois. q'tuor
initia. quatuor euangelia ei ado reuelata. l. iiii.
mundi ptes. ad qs se extendit. ut euangeliu pdicaret.
lintheu. q2 tinea no q'sumit. sic alia uestimenta.
paulus incorruptus a peruitate heretica duiude.
et in inudem aium collectio diuisar gentium
et infideliu ad fide x qusio. petri manducato e
cor i unitate eccle eor receptio. Quadrupedia.

romanam p̄p̄ uirtutē pot̄ i republica. s̄ii sapientia g̃ca p̄p̄ calliditates sapie. uolitia hebrei p̄p̄ sebu rmitate legis diuine. un̄ dn̄e de eo. ysa. xlix. dedi te in lucem gentiū ut sis salus mea usq; ad extremū t̄re. Distiguntur .n. ista tribz principalibz linguis quibz inscriptus fuit titulus dn̄ice crucis. io. xix. q̄ .s. famose erant lingue. latina famosa p̄p̄ potentiam romanorū. Greca p̄p̄ sapientiam philosophorū. hebrea p̄p̄ legē iudeorū. Paulus g̃ uas adextendum ro salus fuit qr latinis .s. romanis. ac grecis tam eo aliis quam p̄sonis. et hebreis scripsit. et sic nomen dn̄i coram gentibz .s. grecis et regibz .s. romanis. portauit. et filiis isrl̄. qr p̄o i ordie actiuorum ut dic̄. Rom̄. ii. Iudeo primū p̄o. deinde sapia. ultio bonitas. ido recto ordine epla scripta romanis potentibz primo loco. scripta uo grecis sapientibz s̄o. loco. Scripta uo hebreis dn̄i colentibz ultio loco debuit ordinari. Iam appet q̄ sit forma h̄o opis. qr diuisio eplarum i diuersas partes s̄m diuersas regiones ad quas misse s̄t. q̄ uo. eā dr̄. coram gentibz t regibz et filiis isrl̄. Appet q̄ dicapitur eā eplarum pauli. Cā efficiens. noie uasis. electi. uas i quit elec. ē m̄ iste. Cā finalis i ubo portādi quit p̄ter. Cā mal̄ i noie t. nomen iqt xpc. meū. Cā fo[rmalis] i enūtiacōe p̄p̄ disti ctionē qr coram gentibz t regibz t fi. isrl̄. Ad exemplar g̃ t exhortatōm istius portitoris sic portauimus ymaginem hoīs terreni portemus ymaginē t nomen celestis. ut tandē portemus ad portum salutis. p̄ stante illo qui peccā n̄ra portauit s̄r lignum crucis. Qui cū patre et spū sc̄o uiuit et regnat p oia s̄cla



P rincipia t̄c. [Ieronimus] | s̄clorum. Amen.

P huic opi uidelz libro eplarum p̄mittit glosator phemiū s̄ii plogū. ad explanatōm et notificatōm sequentiū. Qui ela uem q̄dā ad applicādū toci us sequentis domū. In h̄ plogo determinat q̄dā ad libru p̄ambula. Et q̄dam libr̄ contentā .i. assignatis totius opis. mat̄ t ordie. eplarum. In p̄a pte. iiii determinat. p̄o cām opis. s̄o cam excellentie et frequentiae .i. q̄re oms alio eplarum scriptorum. t̄o cam mat̄ .i. q̄re ii q̄ xiiii scripsit eplas. Q̄rto. cām ordis .i. de ordie quorum eplarum. In p̄a cām opis assignat duplicē. p̄o fidi defensionē. s̄o moru correctōm .i. hu s̄t p̄am q̄ ad exhibēd p̄mā. Declaratūr. In p̄a. p̄. tangit necitatē plogi .s. maior et facilior noticia dicendorū. s̄o ibi dit cām opis q̄ ē defensio fidi pssie i dōctina. p̄phanum .i. dō uaq q̄ sic. Dic g̃ pri rerum .i. c̄ res sint et fiat reifreda sunt p̄ ut earum rerum noticia plenior possit h̄ri. Tunc .n. demū facilius potit ēē .i. negotiu t̄a .i. roabil cā declari. Q eius origo dicitur ut dicat. Sig̃ eplarum scripture p̄ euāgeliū condite modis et ordine ordinatis modus quo ad form. t ordine quo ad fine pōsit uideri. Dicit g̃ dixisse .s. q̄ res facilius cognoscitur cognita cā. Sed utique

Ad hic assignat primā cām h̄ opis que ē defensio fidi. ubi primo adducit ex̄. s̄o applicat ad p̄positum .i. ita in no. te. Dicit g̃. Sicut itaque q̄ sic in ue. te. p̄ le. mosayce erudicōm i diuine cultune mandata continebantur. p̄phetica doctrina fuit uetita q̄ re diua .i. sepe nascentia p̄p̄ pctā. sic capiti p̄dere. suppliciorum denūciatiōe opesceret ul re diua frequenti et noua denūciatiōe opesceret. atque eidē p̄p̄ bonorū repromissionis .i. ietatis p̄missiōbz ad obediendū atque adfiuendū d̄o iuueni conmouet. ita i no. te. p̄ euuāgeliū .i. quo tāne rebi gionis ordo. et ad fidē et p̄fcē scitatis doctrina q̄ ad mores. condit eplarum pauli et aliorum p̄tatis secuta ē doctrina ut ecclesiam dr̄a .s. oriētia uitia resecaret. et p̄ futuras q̄stes excluderet. Si .n. nō scripsisset paulus eplas. i multis forte ēēt dubitatio in tēpo q̄ ipse decernauit. C huius s̄t p̄am. h assigt aliā cam h̄ opis. q̄ ē morum correctio. t̄ p̄o ad hoc adducit uetem figurā. s̄o adaptat eā .i. eplarum sigē doctina. dic̄. huius s̄t p̄am q̄ ad exhibēd iemia decla cū funibz ē euligatam s̄t .s. abdemelech ethiope. Je. xxxviii. eplarum sigē doctina ablacē .i. p̄ doctrinā legis t p̄phie atque euuāgeliū consonū testimoniis ulut ēpluta fune deuligata de lacu ignorantie et i fidelitatis peccōrum ad lucē gre. ecbilitate educit. C moralis p̄ funes. precepta di. p̄ pannos. exempla scōrum sigēnur. Sz h alr̄. p̄ pannos. epl̄e pauli t aliorum p̄ funes. lex p̄phie t euuāgeliū.

I nt̄ oms ii eplarum scriptores. h̄ic eā opis. h̄ reddit cām excellentiae eius t maioris frequentationis. p̄ assigt excellentiā ēplice. p̄o i opis p̄fuditate. s̄o i fidi assrtīōe .i. i fidi assrtīōe. t̄o igitur comendatiōe .i. i gre comendatiōe. sui spei. Dic g̃. int oms ii eplarum scriptores. paulus i ebz t plribz forte excellit .s. i opis p̄fuditate et i fidi assrtīōe t i gre comendatiōe sui spei subleuatiōe. In opus p̄fuditate. qr h op ē certis plurim et ad i telle difficile ē .s. q̄ ad totū op. In fidi assrtōe. quia paulus t i lege et p̄phis pit adfidi catholice assertionē q gra auctu legis t p̄phie induit testimoni ut ēēt basis sub columpna basis .s. legis. certam sub columpna doctine aplice sui fidi catholice sic i tabnaclo moysi. In gre comendatiōe sui sublevatiōe. qr q̄ s̄t uos t arrogantes t de suis opibz p̄sumentes p̄ comendātā di gra forme nō deficeo. p̄dec̄. uō eum dn̄o. atque acrie nō dissimilando dimicauit. q̄ s̄t .s. minime i illo euidentior et clarior expressit. quā alia opā uehemēt eccliam di p̄secutus. p̄ q̄ summo dignus erat supplicio .i. ietenia. p maledictione .i. continuata maledicōe q̄ ad erip̄m. consecuts ē grām. t p dāpnatōe q̄ ad penā. suscepit uitam. t q̄ ipse spes n̄ra plenius subleuat. Sicut .n. eā audiuit dauid. hosanna t adulterium. ii. Re. xi. p̄ p̄mam. ii. Par. xii. p̄phie recuperasse spm̄ oes neme dissidem peccōrum tolliē

ita cu saulu p9 ecce psequutore pea fcm apl'm 7 pdi
catore adueniat. act. ix. Hoc modicu sp'ernis attolle
mde e q i cetia hec eple ph ceteris frequentant ut psalm
dauid. mag' alus p'osto.

Sed e u° c. xiiii. sepsit. h'ici ca opis 7 ca 7 ex
cellencia eius et frequentationis. Videt eam n
v p docet u'itate. Do remoz quorund de epla
ad hebreos errorem. i. vii quida i isania peruen' In pa
tagit eam epliue num i eplam q x. xiiii. Prima e per
fectis opis i q'nuato. Sa e calupniaciu repssio. ubi
ideo ig' x. et. iiii. sepsit. Tcia e quenen' duoru testam
tor sig'cio. i. ido x. et. iiii. d g' dci e si qs i xiiii
sepsit eplas. x. ad eccias. iiii. ad p'sonas hi i misti tri
nuato ut s. i hoc ope uetus testament' su'ma geneni
mostraret p denariu n q ue. x. sig' s. p dece ma
data decalogi q'tenari u. no. te. no e. p iiii. euu.
ido ig' x. et iiii. sepsit. ut ueq' legi se q'ctire th'm
aret atq emulorum calupnia diluerer. ipm legis di
p moysen date destructore fore calupniacium cui
mod' iudeor et h'ecicu. Calupnia. n. e ista c'ms i p'o.
q's iudeos placatos rec nolens. x. ad eccias sepsit ut
sic moyses. i. dns p moysen isrl'itico pp a pharone
et egypciorum suiture educto. x. madatoru doctrina
edidit. ita et ap'. di. ecclias adyal' potate et ydola
de suiture redemptas. x. eplarum doctrina i forr'et.
ido iiii. sepsit ut duoru testamentoru q'cordiam atq
q'uenienciam sig'ret. q' q'cordia. s. et moyses in duab'
tabul' lapideis s. l' i'tetis legis qnbz decalogo sepe
erat ondr'. Iunctura. n. duar tabular q' em duoru
testamentoru sig'cabat. Monas q' nr. i. xpc q' uit e
magr nr. Idem i. eade q'cordia i cena cu discipulis
pascha celebrans figuit e. et ei lapis. repb'. i. xpc
p lapide illa sig'cata q' gessit. i. portaunt angulu
q' duoru pietu tepli i q' sig'ca c adunaco iudeor et
gentiu i eandem fide p xp'm unita p'ans i ocdis ut s.
hoc no. i. p. lapide q' repbaueriit edificates h' factus
e i cap' te. pane s'r celeste i sacrm cor' et sanguis
sui. cum typico agno q'iunxit. cum agno pas
chali. qui passione sua sig'cabat. finies uetus. i choas
nouu p agnu et. n. qui in ueti lege solepnis ho
stia erat. et p pane. i. panis spem ul' corpus suu s' spe
panis datu qui noue legis sacrificiu fore e. In sacrmto
eni eucharistie spes panis et uini est sacrm 7 n res
cor' et sanguis e. sacrm et res unitas eccle res 7 no
sacrm. p illa i q' duo testamenta sig'ant atq illa duo
coniuges pacem testamentoru q'sonaciam declaur e
. n. rota in medio rote sic uidit ezechiel s. x. c.
hoc e sig' nuo s. x. 7 iiii. quor' uni e ratio. Nam
inu' q'ta i q'tenario q'stituitur. x. p'tile ex p'odicit.
itaq p' misti q'uidersitatem ro q's eplas. xiiii. q' sepsit
ex distincte. x. ecclias. iiii. ad p'sonas diregit.

Unde quida i isania. h' uix pca remoz errore
quorunda dicentiu eplam ad hebreos no fuisse
pauli. po erronea coru opinione. do appente
opionis rom. i. quos i hunc errore. q'cdo deduxit.
hi. etio et opionis 7 rois soloniz s. quibz sufficient
q' uidet. d' g'. vii. s. q'. xiiii. s'r eple 7 debent e
quorunda insania peruetis dicentiu eplam q' ad
hebreos scr' no fuisse pauli q' nom ei' i titulo
no ht. g' uel barnabe nec q' lucu' predicatoru cu illius
noie stitulata sit. is obio q' pauli no e putanda
e. quoq q' diligencius e scripta cum ille sit umas
plus u ale q' ad usu i sua lingua q' i pegna illam. n
hebraice cecitas no sepsit g'ce. Nom uo suu ido
pmitte noluit q' hebreis odiosus erat cu legis
distructore arbitrabat' q'r e delegis atq dimo
niar abholicione tractatur. recte nom suu
q'stitui p'cepti nois. s. ne si p'scribet' exponetur.
n saul i pu' eple i audia s. iudeor' uelutate scrip'tis
excluderet lectiois e itaq illa epla pauli 7 sic a hc.

Hic q'r. tuc. n. potuit cause facile deminari
q'. ee causa non dz q'ri. aliocui cet abire
in i fini. 7 q'. ca large accip' p nego. n p p'p'
sic accip' i rethoricis. n sic i nulib' Ut p legis
mosaice eruditione pphica doctrina necia fuit. q.
deuto. iiii. p'hibet ne addit' quicq adu'ba legis. Ex
phibet additio q' si fit i'ra no q' fit e q'sonans.
tu legi n q'ria. Ut ex eplau doctrina legis et pphie
atq euangliu q'sonis testionus e de multiplici fu e
q' ligata. Q. n solu accip' ap' tectoia ab euuglio
et lege 7 pphis. q' de libro hystoria 7 p'o. 7 libr'
salomonis. Ut 7. h oia intelligit' mysplic. Ut
hoc op' ecce pheci 7 adi tellic' difficile e. Ut pu.
xxiiii. doctrina prudenciu facilis. ergo q'nto paulus
prudencior tanto doctrina ei' debuit e facilior. Ut
licz iohes euuge' p [illegible] fund' et difficili locut' fuit
q' paulus. et i p'si euuglii fui. zi pu' cauoice sue.
Ut 7 ad p'. paulus facili' docebat 7 p'dicabat. q'z
alia difficulte scrbebat. tum pp difficultate mate.
tum pp calupnia heretic'. Ut ad ar' do. q'r tn iohes
p'fund' locutus e q' adardo capitu si cri pp ad to tam
sicem opis sui. Ut p's summo digni fuit supplicio.
Q. no fuit summis pctor q' ignorans fec. i. chri.
g' u summo digni supplicio Ut h telli de suppli
cio summo i genic. i. dei fornali. u isse ille g'ris Ut
ut sic moyses pp isrl'itico madatoru doctrina edidit
ete. Ut imo dns ipse dedit madata sic d' moyses.
deut. xiiii. locutus e ds ad nos de me' igit uoce
u'bor eius audistis et forma penitus non uidistis.
7 ond' nob pactu suu q' pcep't ut faceretis. 7
x. u'ba q' sepsit i duab' tabul' lapideis. Ut moy
ses edidit. i. ad tradita declaraut 7 explanauit.
ul' dns tradidit ut pncipal magr. moyses edid'
ut minist'. deut. v. q'cedit. n. fuit inr ipos 7 dm.
Ut monas nr. xps. Q. monas e femininn
g'ns. Ut. recta fem' g'nis e. d' q' e poller
huic masclo. ut ido addit' ei adiectiu masclin
et d' monas nr. et s' sig'ret ecceu tu hic supponit

ecce magistri. Indicat. ido. x. et

ut q' i p'tate' monas ubi g'.

s' inrnate. ul' demi'. ut etiam. ul' in e q'. uiu hunc errore. eco de q'. et hi. a. q'. salutatio e no intitulat. s' ituit' sic. et iuetu e i alie eple. z lege sua. diore 7 splendidiore stilo. scr' eccicu e. qnbz sufficat i unde. s' no. q' si no e ab pauli

b. 1. super illud 2. super illud 3. super illud 4. super illud 7.

pp̄. vii̅ acceuntur. monas monadē genuit. q̄ in se suū reflectit ardorem. Ite. rex in passione simens uictus. et in choatus nouum. Th. tamo in bapt. uide inchoatum nouū testamentum n̄ in su.. fuisse. Ero. ille dr̄ inchoatum nouū testm̄ n̄ in bapt. q̄ an̄ passionē n̄ habuit vi suam ex toto bapt. q̄ in passione. Ite. ille ē vinctus pl9 ualere in lingua sua q̄ in pegna. Th. eādem linguā p̄ spiritu scā scieb̄at p̄ficē. vii. i. cor. xiiii. gratias ago deo q̄ om̄ viui lingua loquor. g9 in om̄ lingua equalebat. Th. equi..t eām lingua sciret. tū hebraicam mag9 hebat in usu et p̄ propter. et io stilo (?) eloquentiore re(?) e(?) epl'a ad hebreos. Ch. q̄ melius sciebat mores gentis sue tr̄e q̄ nullam cū oportebat facere cu(ss)os. totū n. nouū. t. p̄t euangeliū mathi et epl'am ad hebreos scriptum ē grece.

Lectio ii.

De ordine q̄ epl'arum q̄ri solet. audita p̄o ... operis. Ro cū excellentie eius et frequentia ... [illegible]

[illegible]

obtinuit inter epl'as nō q̄ p̄9 ab aplo sit scripta. s3 cū dignitatis romanorum. q̄ tunc temporis uniuersis gentibus imperabant ... romam ... [illegible]

[illegible]

Hymo ait ab athenis h̄ ... [illegible]

[illegible]

sblimium mentes irritat. similiter et philosophos laudat ut i
hypocritis. vn̄ gl'osa uel ē humilitas q̄ palliari appet
sub pbia ne uilescat q̄. s. sbia romanos ita occupauerat.
ut i'r se altercantes iudei cū gentibz. et cete. et se i'uicē
pferentes dissensiones concitarent faciunt. Erant .n. ibi
de iudeis et gentibz ad xpm quersi. Judei aut̄ psides
ptes a quibz originē ducebāt et ppter legē q̄ soli meruerant
ceteras gentes accepant gentiles credentes despiciebāt.
dicentes. ppter obsuanciam legis cui fuerant me
ruisse accipe gratiam .i. incarnatoem et fidē euuglii
Et ppter mita opa legis uenisse euuglin dnī ... ibū
q̄ atq; exhibitis i'flati gentibz se pferebant dicentes. Nos
de genere abrahe sumus cui p'missa fuit pmissio. s. de
xpo. gen. xii. in te benedicentur omnes cognationes terre.
Nos ppter peculiaris di sumus. deut. vii. Nos de egipto
forti manu et mirabilibz signis deus eduxit. exo. xii. Nos
sicco uestigio mare rubrum transire fecit. exo. xiiii. Et
in deserto manna pauit. exo. xvi. Aquā de petra potauit.
exo. xvii. atq; alios in silencio relictis qui uel caterum
certā. Nos soli digni fuimus legē accipe. exo. xx. Et sic
s. di uoluntatē cognoscere. ad nos q; specialiter di filius uenit.
ut ipse i euuglio. mat. xv. Non sum missus nisi ad oues
q̄ perierunt domus isrl' et cete. Gentiles aut̄ econtra dicebant.
Quanto plus plura bn̄ficia uob exhibita memoratis:
tanto uos deteriores esse ondits. s. ppter ingratitudinem. eisdē
siquidē pedibz quibz mare transistis. exo. xiiii. fuistis
ani ydola. uitulum s. conflatilē. postea saltauistis q̄ ppriis
manibz fecistis. exo. xxxii. hu sic dn̄ cū isrl' et illo
ore q̄ paulo an dei bn̄ficia p hois deseruerunt laudes
deo psoluistis. exo. xv. Cantemus dn̄o et cete. ydola adora
stis. exo. xxxii. Preterea manna celitus datum i deserto
fastidistis. num. xi. Cupientes redire i egyptum ad ollas
carnium. num. xiiii. Sepe et dnm i iram irritastis sicut h'r
i. ps. et multis aliis locis. Ad ultimum xpm uob i legē
pmissum occidistis. mt. xxvii. Nos itaq; digniores
sumus uob. q̄ u. i. q̄ cito de xpo audiuimus. i eū credi
dimus. vnd dn̄s p pphetam. ait. ps. ppls q̄ n cognoui fui
uit m. s. ppls gentilis. in auditu auris obediuit m. vñ constat
nos non i'dustria. d; exiguo... deliquisse. si enim
pphas aut aplos an habuissemus. ydola nō coluisse.
Quod aut de genus nobilitate uos iactatis: si q̄ ce...
glia ē. q. d. n ē gla. inmo nobilitas sola ē animū q̄
moribz ornat. Nam et ysmael et esau. possunt pr̄t sicut
et uos gloriari. cū de eisdē pentibz sint nati. s. de ab
raham. ysmael .n. fuit filius abrahe et esau. filius filii
eius. Hijs ita altercantibz. audita altercatoe romanor
s. iudeorum et gentilium. hinc scribit aplus eos reducens ad
concordiam modo q̄ p pposit quam ap̄ eos ad concordiā
reduxerit. Et modus reductionis ondit. i. palestine
ita p dcā. Dic g'. hijs itaq; altercantibz. apls reme
dium interposuit. omnes meritorum conditiones. hinc inde duri
mens et q̄ bonus conionator. s. ptes repugnantes et di
sidentes obiurgando et concordiam reducendo. uoce
sonora illos alloquitur ad unā omnes concordiā illos

addixit ondens nullos eorum suis meritis esse saluatos.
l' saluandos. q̄ cum demeritis uic. n g' dic. q̄ ōs iudei
et gentiles. sb peccato tenebantur. s. dz p gratiam di s. saluari
sunt. et id gre di dz attribui salus nō nacioni p al. gratiae
iop. pdcā scripsit romanis confitentes meo gentiles in iudeos
doctos eos humiliari ut oia attribuat gre di et ondens
oñdt gentiles uenisse gratiam fidei et euuglii. i. eam ipsa
ergo gratiam uocari ondit. qr nō q̄ debitum iusticie reddita
est. s3 gratis data. qd. n. gratia gratis data. g. nulla gratis ē
data. nō reddita. qr. n. te debebat aliquam gratiam sz eos
meriti et reddita est nō gratia donata. hoc tangit .iv. pl.
ajito iop. 3 epla p ponit. q d. malor ut pdcm est.
tradicē. s. scdm am pmittit. Assignatis rōibz ut
opus suis posuit quandam adiumentum pambla. h'c sb. qdā
ipm opus continuit ut tangitur p qdā iptum libri dicenda.
Ad qdā dn̄ ipptū lib. s. ipa epla. i. pa igr epla q̄ pa
tangitur p gnalem cet opus mm. ad gnalez accessus
lectionis. ibi. i ticcio re. dr g'. continuacio re. assignatis
rōibz opis innuentur et ordio epla. explicato q;
vn tante. aps. romanis scripsit. sz ē de m. .r. et rc̄one
et in tractadi execus gnal q̄m eplarum m. ē doctrina eu
gelii. vn ali dicit. scdm euuglin meū. nō eiude
sco eum. itencio monere ad obediencd eius doctrine
pr h'at i'uglis. s. eplis. pprias intencoes et materias quid.
pa igr epla. h sbdt cas pe eple. et pō mā. ad finale.
ibi. intencio. s. uicia correcte temperare. ut forale. ibi
modus. tractadi talis ē. cui ars. pscep ps. Diuisio g'. pa igr
epla contin' romanorum uicia. atq; gre di bon
l' don adq' eos h hortat. Intencio ē uicia eorundem
tēperare et ad uiam pacē et firmā concordiā sb manu gre
i. sb potentia gra humiliare. modus tractadi talis ē. more
scribencium eplas salutacoem pmittit. In q tn fac. qmdat
.u. psm suā cū dr. Paulus. s. ihu xi no. aps et ut ego.
cū dr. Segregat i euuglio. et auctorē negocii cū addit. di. q
an p. et c. In quibz omnibus captat beniuolenciam post
salutacoem uō ondit uic. ptes uicia arguit ondens ge
tiles a uiu rōne et iudeos a lege exhorbitasse usq;
ad. vi. capitulum. deinde monet ptrz ad iusticiam. s. i pstica
et salute. s. i futuro. et q uterq; nō ē ex lege sz p fidē ita
ut a lege eos tollat. et q ad obsuanciam ritus carnalis.
et sola fide ē eos constituat. i firmos et stabiles faciat
usq; ad. xii. c. et fine uō moral' sbdz instructoe q. xii
c. usq; fine. i. ei aut qui po. ē. et c. atq; i gracias acti
one fine tenz epla. pmittit aut salutacoem dicens.
Paulus suus ihu xpi et c.

Hic q̄r. hanc eplam a corintho scripsisse mittit.
ex eo q̄ dix. quindo uob plebē. q. s3 totum
de aliquo loco quenienter scribere potuit.
Et et ali dr. cor. eam scripsit. nō ex h se q̄ eplam
ad cor. pō scripsit. Et ap. adp. ex hoc ondit de corin
tho. pō scripsisse. qr plebem inuicē commendauit eis
i epla hac q̄ p eam misit ut dr. glo. i. cor. xvi. Dr
pō. p thymoteum ei ii tunc sociū. Et id. fm. et ex hoc
pbatur q̄ pō eplam ad cor. scripsit. qr i hac epla. c. xvi.

auc[...] gratia plena.

decollectis achaie . provinciam per eum defendit . meretrices ad eos faciendas per eorum hortatum . sicut .i. cor. vi. et .ii. cor. xii. [illegible] epistola ad intellectum ceteris difficilior in qua et apostolus perfectior. [illegible] eadem ratione hylarius doctor perfectior est. augustinus quia difficilior. [illegible] difficilior est hec epistola . non tamen ceteris locis quia ex similitudine perfundit . non sic hylarius . augustinus. [illegible] vel post . ideo prima dicitur quia per gradum errores destruit .s. superbiam. [illegible] fides est prima virtutum . quia infidelitas primum vitium. [illegible] non sic . quia non est ordo in vitiis sicut in virtutibus . quia cum est primus in construendo : ultimus est in destruendo [illegible] superbia omnium malorum radix est. [illegible] .i. thi. ult. radix omnium malorum cupiditas . non quia superbia [illegible] ista committitur peccata non ex superbia . sed ex infirmitate vel ex ignorantia. [illegible] ad hoc . cum in peccato mortali sint duo .s. aversio a bono incommutabili et conversio ad bonum commutabile : primum dicitur superbia radix . secundum cupiditas. [illegible] ad secundum dicendum quod tamen avaritia quam superbia est radix omnium vitiorum . quia superbia et avaritia generali superbia radix est omnium que ad singula genera spectant . non superbia radix est omnium que ad singula singulorum . quia nullum genus vitiorum est quod non aliquando de natura est. sicut quamvis large superbia inordinatus amor cuiuslibet boni commutabilis spectat superbia est amor proprie excellentie. [illegible] gratia gratis data non reddita. [illegible] quia gratie augmentum cum meritis impetret non est gratia. [illegible] non impetratur meritis sufficientibus . sed ex condigno unum adhuc manet gratia.

Romani sunt in partes Ytalie. Hy preventi sunt a falsis apostolis. et sub nomine domini nostri Ihesu Christi in legem et prophetas erant inducti. Hos revocat apostolus ad veram et evangelicam fidem. Scribens eis a Corintho.

Romani et cetera. In epistola ad Romanos premittit glosator prefatione prologum sive argumentum in quo ad breve manifestationem dicendorum.

tangit tria. primo .ii. illos describit quibus scribit . secundo causam ob quam scribit .i. hos revocat apostolus . tertio locum unde scribit . ibi scribens eis a corintho. In prima describit eos a regione sua prima . quia romani sunt in partes ytalie . secundo a religione sua . ibi hy preventi sunt et cetera . ubi tria decepcionem romanorum tangit . tria . primo deceptores . quia hy preventi sunt a falsis apostolis . secundo formam . quia sub nomine domini nostri ihesu . tertio materiam . quia in legem et prophetas erant inducti .i. ad observandum cerimonialia et alia legalia secundum ritum carnale iudeorum. [illegible] hos revocat . hic ostendit causam quare scribit . et hanc duplicem . primo revocationem ab errore [illegible] quia hos revocat apostolus . secundo provocationem ad amorem veritatis . quia vocat ad veram evangelicam fidem scribens eis a corintho . athenis enim epistolam inchoavit . et apud corinthum consummavit et de romanis misit. [illegible] prologus est hic quia iste brevis prologus vocatur argumentum et sic alibi in aliis epistolis . non a natura argumenti dyalectici quia ab aliquo est similitudine . Nam sicut [illegible] argumentum est in manifestando sequitur conclusionem per premissas : sic [illegible] prologus est per premissa . in prologo brevius et summa manifestare icerto [illegible] sequitur operis. [illegible] unde nota quod aristoteles appellat aliud ordinatio premissarum . sic potest accipi . dialecticus . vii. dicit in singulas sermonum et dispones sunt solutiones argumentorum. [illegible]

illarum conclusionis expressio . sic dicitur argumentum idem in vero dubio faciens fidem . quod potest accipi idem heb. xi. fides est substantia rerum sperandarum argumentum non apparentium . qui ita credit ille scit et iste [illegible] [illegible] aliud medium per quod fit . quod potest accipi idem aristoteles .i. in multis argumentis . perdiet . vel apparentem [illegible] ipsa .ii. quod oportet eis esse media certa et sufficientia ad inferendam conclusionem secundum rationem scientiam [illegible] aliud cognitum custodiens scedularum quod accipitur . genesis xxxix. In margine [illegible] relicto pallio obtinuit marito in intestimonium quod accipitur . cap. v. sic aiunt quod consolatur eum in [illegible] pallium tuemur et cetera. [illegible] aliud brevius manifestatio dicendorum quod dicitur capitulum argumentum in epistolam talem vel talem.

explicit prologus

Paulus servus Ihesu Christi et cetera. In principio huius operis sicut et aliorum operum theologicorum .iiii. specialiter solent inquiri . quia in precedenti prologo declarata sunt .s. que auctor . quia paulus apostolus . que materia . quia doctrina evangelica . que finis . quia homines doctrine evangelice subdere . que modus sive forma . quia divisio libri per epistolas speciales . sed tamen principales singulas quibus scribit . Dividitur liber iste primo in partes . primo .ii. scribit latinis .i. romanis . quia preeminebant ceteris imperio et monarchie . secundo grecis . quia preeminebant aliis sapientia mundana et philosophia . tertio hebreis . quia preeminebant aliis bonitate [illegible] legis divine . prima pars continet unam solam epistolam . secunda xii. tertia unam solam . secunda pars per epistolas scindetur . quia primo scribit quibusdam cetibus .s. octo epistolas . usque ad thymotheum . secundo scribit specialibus personis .s. iiii. duas thymotheo . unam tyto . aliam phylomeni. In prima parte primo quosdam cetus revocat a malo ad bonum .s. corinthios et galathas . secundo quosdam provocat de bono ad melius .s. ephesios et phylippenses . tertio quosdam confirmat in bono iusto contra malum imminens .s. colossenses et thessalonicenses. [illegible] In prima parte primo revocat corinthios a malo scismatis quod erat contra caritatem . secundo galathas a malo erroris quod erat contra fidem. In prima parte primo revocat corinthios a malo scismatis quod in illis erat . quia de baptismate contendebant . in prima epistola in principio . secundo a malo scismatis quod in illis erat a capite suo .s. apostolo quia eum contempnebant et ei pseudoapostolos preferebant . in secunda epistola ut patet . ix. x. et xi. cap. Galathas a malo erroris revocat quia legem cum evangelio receperunt . unde galathas .iii. o insensati galathe et cetera. De bono ad melius provocat aliquos cetus . et hoc dupliciter . primo quia tangendo .s. ephesios . unde dicit cap. v. videte quomodo caute ambuletis . secundo in patientia .s. philippenses . unde dicitur eis cap. i. vobis datum est non solum ut in eum credatis sed et ut pro eo patiamini. In bono contra malum confirmat alios dupliciter . primo contra malum culpe .s. colossenses quos in certa seducere volebant . unde cap. ii. videte ne quis vos seducat . secundo contra malum pene .s. thessalonicenses quia adversarii tribulabant et hi dicuntur [illegible] iacentes minores in imperfectos . in prima epistola . secundo contra maiores in fine futuras tempore antichristi in secunda. postea scribit epistolas .iiii. singularibus personis primo hiis qui preeminebant in spiritualibus instruens eos de regimine ecclesie ut thymotheo et tyto . secundo hiis qui preeminebant in temporalibus instruens eos de regimine familiarum ut phylomeni. [illegible] In prima parte quia prelato sunt duo maxime necessaria .s. pectus inimicis ad bene faciendum et vita sua iustitie ad destruendam . primo instruit thymotheum de pectore

Po viii. [illegible]

ꝯmunia salutare q̄ ingerebat. viii. i. chr. iiii. Exerce te ad
pietatē. Sed instruit Tytum de securitate q̄ inmnam
pietatē q̄ remissio erat. vii. tyt. ii. Arguit eū cū oī ipso
Instruit at thimo. de p(re)latis ad bū facientes p(er) corri-
gendo. ep(isto)la p(rim)a. Sed eos q̄ adu(er)sarios defendit. ep(isto)la
s(ecund)a. i(n) q(ua) mors eū ad martyriū. Deinde scribit phylomoni.
p(ro) famulo benigna suscepcione. Ultimo hebreis p(ro) euangelii
cont(ra) legem commendatione.

Quatuor reddunt nos sollicitos ad acquirendas
p(ro)missiones dei videlicet. Promittentis possibilitas. ro. iiii.
Quia p(ro)misit deus potens est et facere. Promissionis bonitas
ad ro. x. Deus bonus p(ro)misit uitā te(rn)e. Solidi(tas) utilitas ii.
pet. vi. Et ore p(ro)missas (con)plectitur ope. Deo. ii. utilitas est.
Recipientis utilitas. ep(he)s. i. Signati estis sp(irit)u p(ro)-
missionis q(ui) e(st) pign(us) hereditatis.
Quatuor illa reddunt nos dignos ad optinendas pro-
missiones dei videlicet. Fides recta. i. iiii. sc(ilic)et n. p(er) legē
p(ro)missio abrahe. sed p(er) iusticiam fidei. Prima ua. ii. pet.
ult. Tuat drie s(ecundu)m bonitatē tuā p(ro)missū p(ro)p(ri)am remi-
ssionis per. Humilis pacia. heb. vi. Abraham longanimi-
ter eps adeptus est repromissionē. Pietas eti(am) ma. i. thi.
iiii. pietas ad oīa utilis est p(ro)missionē h(abe)ns te. Finalis
p(er)seuerantia. ii. cor. vii. Has g(ra)t(ia)s h(abe)ntes p(ro)missiones karissimi
mundemus nos ab oī inquinamento carnis et sp(iritu)s p(er)ficientes sancti-
ficationem in timore dei. Hanc g(ra)t(ia)s ep(isto)lam p(er)scribit
paulus ap(osto)lus romanis qui erant caput ytalie et mo(n)arche
orbis. Scripsit aut(em) eā a corintho p(er) hy(e)mo(n)e(m) de(fer)entē
q(ue) forte erat phebe corinthia mulier ditissima romā
ibat. Causa scribendi fuit. q(uia) ex romanis adfidē (con)uersi gentiles
et iudei inuicē se p(re)ferendo discordiā h(abe)bant et magna e(st)
romanor(um) tam iudeor(um) q(ua)m gentiū. Sic ista intencio e(st) eos ad co(n)-
cordiā et humilitatē reducere. Modus (con)s(er)uatis in q(u)a p(er) ordi(n)ē
ep(isto)le. Dividit aut(em) h(ec) ep(isto)la i(n) iii. p(ar)tes. P(ri)mam p(ro)ponit saluta-
cionem. Sed. ceteri ii. s(ecundum) donis (con)gratulacionem. i. p(ro) quod grās
ago. T(er)cio. narracionem. i. Reuelatur n(am) ira dei de celo. ul(timam)
(con)clusionem. et ulti(m)o i(n) fine. i. Ei aut(em) qui potens e(st) uos (con)firmare.
In salutacione t(ri)a facit. p(ri)mo describit p(er)sonam salutantē.
Sed. p(er)sonas salutatas. i. oīb(us) q(ui) s(un)t rome. T(er)cio. salutacionis
formam. i. g(rati)a uob(is) et pax. In p(ri)ma p(ar)te p(ri)mo (com)mendat p(er) nuncium
qui mittit. Sed negocium p(ro) q(u)o mittit. i. q(uo)d an(te) p(ro)miserat. T(er)cio.
d(omi)n(u)m a q(u)o mittitur. i. de filio suo q(ui) f(a)c(tu)s e(st) ei ex semine d(aui)d. Commendat
nunciū tam p(er)sone q(uam) suo no(m)i(n)e addit et explicat suū i(n)terpretationem
videlicet q(uia) s(er)uus e(st). q(uia) legatus dei. q(uia) p(re)dicator euangelii. Insi-
gnit eū s(er)uitute. q(uia) s(er)uus est regis. i. Paulus s(er)uus ihu x(risti)
te(ste). In s(ecund)o eū auctoritate q(uia) legatus est. i. uocatus ap(osto)lus.
In t(er)cio magistri g(e)n(er)alitate q(uia) doctor orbis. ibi.
Segregatus in eu(angelium). Ut sic ex his tribus fide dignus nuncius
q(ui) (con)figuretur summe t(ri)nitati. p(at)ri. p(er) auc(torita)tem filio. p(er) ma-
gist(er)ia. Sp(irit)ui s(an)c(t)o. p(er) s(er)uitutem. Circa p(ri)mu(m) i(n)pliciter cōsi-
d(erandum) q(uia) paulus (con)dicione. q(uia) s(er)uus. (con)dicionis nobilitate q(uia) ihu
x(risti). cui s(er)uire regnare est. Dicit g(ra)t(ia) paulus noie. s(ed) paulus
cū p(ro)p(ri)e dicatur uocatus est p(ro) (con)u(er)sione a uirtute humilitatis.
Videtur ex opposito s(ignifica)c(i)o(n)e noie saulus. q(ui) noie uocabat(ur)
ante (con)u(er)sionē. Sed d(icitu)r p(ro)p(ri)e paulus dictus est a p(ri)mo spolio.

q(ua)m (con)tulit ecc(lesi)e. s(cilicet) s(er)gio paulo. ut h(abe)tur act. xiii. Unde i(n) sig(num)
g(lori)e sibi fc(t)e nom(en) mutauit sic ip(s)e. Sed d(icitu)m orig(enes) ii. n(on) est
mutatū n(omen) eius an(te) (con)u(er)sionē et p(ost). S(ed) an(te) et p(ost) binomi(us) d(i)c(e)-
bat(ur) paulus et saulus et in(dif)f(er)e(n)t(er). orig. i(n) act. xiii. Saulus q(ui) et
paulus d(icitu)r. h(ic) aut(em) n(on) paulus. latine a paululū d(icitu)r et sic sonat id
q(uo)d modicus. s(ecundu)m glo. ap(osto)lus g(re)cor(um) at in(ter)p(re)t(atur) q(uo)d est. Sed d(icit) remigiu-
us in(ter)p(re)tat(ur) os tube. Sed d(icitu)m p(ro)p(ter) mira(bi)l(e)s su(n)t electi. q(ui) oia b(e)n(e) c(on)tu(ler)unt
paulo. modic(us) q(ui)p(pe) fuit i(n) uirtute humil(itatis). i. cor. xv. ego
su(m) minimus ap(osto)lor(um). Metus erat s(er)uiliter iniciat(us) et (con)sulac(i)o(ni)s. i. thess.
ii. s(e)d t(ra)nq(ui)lli fuimus i(n)t(er) uos. Os tube. efficacia p(re)dicac(i)o(n)is.
fuit n(am) una de(cem) d(uo)b(us) tubis de q(ui)b(us) l(egitur) n(um). x. fac t(ibi) duas tubas
argenteas ductiles ad quas uocandā multitudinē. Mirabilis
at(que) celebris q(uod) ad modū (con)u(er)sionis q(ua) i(n) ipso actu p(er)sequendi de p(er)se-
cutore factus e(st) uas elecc(i)o(n)is. act. ix. Uas electionis e(st) m(ihi) iste
q(ui) paulus noie. Gal. i. Cū aut(em) placuit ei t(ra)n(s)f(e)ruit d(ominu)s. Barn(abas) ro.
viii. Sed accepistis sp(iritu)m s(er)uitutis it(eru)m i(n) timore. Iesu x(risti) cu(i)
s(er)uire regnare e(st). S(ecundu)m glo. ihu. i. saluatoris. p(er) p(ro)p(r)ia(m) dignitate(m). ip(s)e
n(am) saluū faciet p(o)p(u)l(u)m suū a p(e)cc(at)is eor(um). x(risti). i. uncti. unctio(n)e
g(ra)t(i)e s(ecundu)m r(ati)o(n)em humanitatis. ps. Unxit te d(eu)s d(eu)s tuus oleo leticie p(re) (con)s(or)tib(us).
Et e(st) ih(esu)s nom(en) ei p(ro)p(ri)u(m). q(uia) (con)uenit ei res. x(ristus) at est n(omen) g(e)n(er)ale
unde quilibet rex p(ro)p(ter) s(imi)lit(er) dicebat(ur) x(ristus). p(ro)p(ter) uictoria(m). I(n)ip(s)e dico
uocatus ap(osto)lus. et h(oc) d(icit). ul(tr)a uocatus adde n(on) s(er)uitute (con)g(re)g(a)
n(on) assumpsit honorē. sed qui uocat(ur) a d(e)o. heb. v. Uel
uocatus ap(osto)lus ab homi(ni)b(us) auctor(itate). s(ecundu)m urbs roma a(u)gust(us)
poeta. un(de) eide(m) ap(osto)lus p(ro)fit(etur) talis paulus. Ut h(oc) d(icit) ip(s)e ex humilitate
q(ui) n(on) sū dignus uocari ap(osto)lus. Sed tam(en) uocor paulus. t(ame)n q(uia) segregatus
et h(oc) a (con)g(re)g(ati)o(n)e phariseor(um) et doctor(um) legaliu(m). cor. in te. gal.
i. Cū aut(em) placuit ei qui me segregauit ex utero matris
mee. i. s(ina)goge. Iste segregatus. a numero alior(um) cor(um).
Sed n(on) i(n)ite. act. xiii. Segregate m(ihi) barnabam et paulu(m) te.
Segregatus i(n) q(uo) e(st) eis p(er) toto orbe p(re)dicando. Et d(icitu)r euang(elium) q(uia)
bona annunciacio. ab eu q(uo)d e(st) bo(na) et an(gelus) q(uod) e(st) nu(n)cius. Euang(elium) dico
dei. i. a d(e)o (con)ditū. n(on) humana fiction(e) i(n)u(en)tū. gal. i. sc(ilicet) n(on) ab homi(n)e. ii.

Quod ante promiserat. Iacobi ult(imo) te.
Commendato nuncio cui mittitur hic. (com)mendat negociū
p(ro) q(u)o mittit(ur). P(ri)mo ab antiquitate. ibi. Ante. i. ab antiquis
t(em)p(o)rib(us) et h(oc) ad ostend(endum) magnificentiā p(ro)missi. Sc(ilice)t n(am) res uale
multis p(ro)curatorib(us) nunciat(ur) ad i(n)timand(um) uoluntate(m) b(e)n(e) pla-
citi. q(ui) uult o(mn)es homi(n)es saluos fi(eri). ad augmentū desiderii.
Desideria n(am) dilata crescunt. Sed. auctoritate actor(um). i. p(ro)-
misat. s(ecundu)m d(eu)s qui mutari n(on) pot(est). T(er)cio. a testib(us). i. p(er)
p(ro)ph(et)as. i(n) scrip(tur)is. Ie(remias). xxxi. Ecce dies ueniunt d(icit) d(omi)n(u)s et feria(m)
domui i(sr)l(ae)l et domui iuda. fed(us) nouū te. In scripturis.
n(on) solu(m) libris. ad maiorē p(er)manentiā (con)tra obliuionē. Scrip-
turis s(an)c(t)is. q(ui)a ab actore et (con)scriptore s(an)c(t)o. ii. pe. i. Sp(irit)u
s(an)c(t)o i(n)spirati locuti s(un)t dei homi(n)es. Et et h(ec) t(ri)a uindicat
(con)u(er)s(ione)m de filio suo. i. de p(ro)p(ri)o (con)s(ub)stanciali filio. n(on) adoptio(n)e. Circa
d(omi)n(u)m et mata t(ri)a facit sep(er)aret.
Qui factus est ei ex semine dauid.
Commendato p(ri)mo nuncio. d(e)in(de) eius negocio. hic (com)mendat
d(omi)n(u)s d(omi)n(u)s. qui misit nunciu(m). s(cilicet) x(ristu)s. ubi (com)mendat i(n) t(em)p(o)re.
P(ri)mo humanitatis origine(m). Sed. humanitatis cu(m) diuinitate
unione(m). i. qui p(re)destinatus e(st) filius dei. T(er)cio. unionis
op(er)atione(m). i. s(ecundu)m sp(iritu)m sanctificationis. Quarto. p(re)dictor(um)

Ioh. 1 verbum caro factum est

manifestum .i. ex resurrectione mortuorum. Quo ipsi liberati sumus a peccato. Accepimus gratiam. Originem eius laudat ab eo quod amabilis et nobilis et incomprehensibilis, quia vere credendus est ab actore celestis, quod non ibi. Qui factus est ex semine david. Nobilis ubi in regali quod notatur ibi ex semine david. Sed incomprehensibilis ubi vi[illegible] spiritalis divinitatis quod notatur .i. secundum carnem. Per quod notatur in permixtio [illegible]. Dicit ergo qui filius factus est non dicit natus. ut notet quod non illi modo natus est sed qui artificiali quod de sola muliere artificio spiritus sancti. Augustinus ii. Mt. ii. in ea natum est de spiritu sancto est. Et .i. ad honorem eius quod ad nomen eius clarificandum. Io. xvii. Pater manifestavi nomen tuum hominibus. Ex semine david quia de maria que fuit de stirpe david. luc. i. Dabit illi dominus sedem david etc. Et dicit de semine david magis quam de abraham vel alio. ut ostendat in eo regie dignitatis excellentiam. Tum ad ostendendam nostram quod sola natura est. Tum ad dandam fiduciam eius parentibus natus quia sic dignatus est nasci de peccatoribus non dedignatur peccatores. David autem fuit rex mansuetus et peccator. factus ergo secundum carnem non secundum divinitatem per quod dat intelligere aliam in ipso esse naturam quam arrius secundum quam non est factus sed fecit omnia. Hic queritur [illegible] Paulus. glo. paulus hebraycum nomen est origine commutatione. quia hebrei non habent litteram p. Vel [illegible] habent ad compositionem. Item id. glo. xiiii. anno [illegible] conversionem apostolorum ad magisterium gentium est electus. Gal. i. paulus apostolus non ab hominibus neque per hominem. In missionis ... sicut senatus apostolorum nuntius executor. act. xiii. Item. id. Dominus ihesus christus. Io. xv. Iam non dicam vos servos. Hic loquitur de servitute amoris. Item vocatus apostolus. glo. excellentiam [illegible] nominis. petrus erat excellentior. petrus auctoritate sed paulus predicatione erat excellentior. Item id. segregatus in evangelium. glo. apostolus destinatus est predicator omnibus gentibus. alii singulis provinciis. ii. cor. x. non in aliena regula sed secundum mensuram regule. glo. i. populi mei ad mensuram. potestas predicandi in paulo generalis fuit. Sed executio specialis quia non omnibus predicare potuit. Item id. de filio suo. glo. ecce materia que facta est. ecce actor. efficiens. ... non convenit in [illegible] per plenum ... non est tantum. Item qui factus est secundum carnem. glo. factus est humanatus est deus. ... spale est in christo quia humanitas ei advenit. advenit iam existenti ... modo actus. Advenit et ut in supposito ... Item id. glo. ... manens assumpto ... homine. ... non est homo quia assumens non est assumptum. ... accepit. i. per humana natura. Item id. glo. unigenitus deus natus est semel de patre semel de matre. ... bis natus est. ... hoc adverbium bis potest accipi large ut dicat solam generationem actum ... potest ... ut dicat incorruptionem sic non. Item ibid. glo. ... dici quod est factus se minor factus est ... potest dici quod est factus aliud esse ... non est sic quia ex hoc sequeretur duplicitas

suppositi. ex illo vero solum diversitas nature. Item ibid. glo. verum deus et verum homo. ... christus duo. ... utrumque. Item id. glo. christus ex anima rationali et caro. ... christus non est caro. ... exponere [struck through] est. Item ex semine david. cantat ecclesia ... ex virili semine ... ex semine david factus secundum nomen compulsit ... non secundum seminalem. Qui predestinatus est. Commendat christi originem secundum carnem hic commendat in ipso ... unionem et hoc per rationem predestinationis .i. Qui predestinatus est. ... rationem perfectionis .i. filius dei. tanta non tam perfecta fuit illa unio quod fecit deum hominem et hominem deum. Augustinus. ... Et hec est ... unionis quam prius ab eterno ... perfecta unione ... ... permanendo. de huius ... quod elegit ... ab eterno. quo ad ... et assumpsit in unitate ... ad ... habitabit. filius est .i. manendo. quod ad ... Dicit ergo qui factus natus est. ... legitur ... hoc ... moys ... de ... nativitate humana sic iudei. Origenes vero corrigit ... litteram ... ponit loco eius quod est predestinatus. destinatus ... dicit enim quod predestinatio est non ... predestinatio est ... ab eterno fuit ... ad sustinendum ... ... predestinatus ... expositio ... glo. ... Qui ... predestinatus ... filius dei secundum quod homo predestinatus est. ... ut ille homo esset filius ... gratia non meritis ... filius dei .i. ut ... non adoptivum in virtute .i. in eadem potestate cum patre ... filius dei ... filius est origine non adoptione ... quod ... filius ... natura ... non creatione ... ... eadem virtute cum patre per spiritum sanctificationis .i. per spiritum sanctum ... ... ex resurrectione mortuorum ... ... qui cum eo surrexerunt ... ... predestinatus ... filius dei ... in virtute ... non mutatur ... quod sit filius dei ... per hoc ... per spiritum sanctificationis. .i. per spiritum sanctum actorem sanctificationis ... datum ... sanctificationis ... ex resurrectione mortuorum .i. ex resurrectione spirituali ... mortuorum peccati ... domini nostri ihesu christi ... ... ... media ... Ergo ... qui filius dei in carne. ... predestinatus est .i. ... esse filius dei .i. manifestari quod est filius dei et natus est .i. ... hoc in virtute ... ... ... per spiritum sanctificationis ... .i. quia dedit spiritum sanctum in discipulis in virtute ... ex resurrectione mortuorum ihesu christi ... quos ... mortuos ... Certo modo sic. ... filius dei secundum quod homo ... est .i. ... predestinata est esse filius .i. ... in virtute ... filio dei ... in eadem virtute cum patre ... spiritum sanctum ... ... factus ex semine david ... secundum spiritum sanctificationis .i. ... spiritu sancto est ... predestinatus filius dei ... ex resurrectione mortuorum ... salvationis ... salvum faciet ... spiritum ... .i. christus ex plenitudine gratie ... ... .i. plenum gratie et veritatis. Domini. ex ... creationis ...

.Io. i°. omnia p ipm fca st. Glos. ex bn̄ficiis i carnacois
qz sic nobis datus ē. ysa. ix. filius datus ē nob. Scdo
q xpc ostensus ē ee filius di. p spm scificatois. septē
modis. Primo. qz accepit p spm. luce. i. Et pe
les sic uenit rē. Scdo. qz scificatus tdonis repletus.
p spm. ysa. xi. requiescet sr eum sps dni. Tercio. qz
demonstratus p spm. Io. i. sr quē uideris spm quiescentē
hic ē qui bap. Quarto qz clarificatus i mudo p
spm. Io. xvi. Ille me clarificabit rē. Quinto qz aplis
insufflauit spm. Io. xx. Accipite spm scm rē. Sexto
qz p ascensionem misit de celo spm scm. act. ii. factus
ē repente rē. vii. qz hiis qui ad ipm cuertuntur
dat spm scm. eph. i. in quo signati estis spu pmissonis.
Per quem accepimus graciam. Scdo.
hic cnto quidat xpi qui misit aplm lbdutatē
ex iiij. q sci ab eo accipiunt. Abundanciam karismatis.
i. p quē accepimus gram. Excellenciam legacionis. ibi.
aplatum. Efficaciam pdicacois. i. ad obediendu fidei.
Vocacōm gtilis. i. in quibus estis et uos uocati. Dicit
g. p quē r accepimus gram. i. pccōrum remissionem
cum ceteris fidelibz. ḡcm. Io. i. de plenitudine eius nos
oēs accēe rē. et aplatum. i. pdicandi auctē nob aplis
spale. Et pponit gram aplatui. qz qui gram di n̄ hīt
aplatum. i. prelationis & pdicacōis offm suscipe n̄ dz.
Num. xiiij. Nolite ascendē i mōtē. nō n. ē dūs uobiscū.
Accepimus in quā. aplatum i oībz gentibz. glo. ḡ et iudeis.
qz iudi colstitucione sūt in gentibz. ul' in omnibz gē
tibz. qz n̄ solū ī una gēte iudeorum. oz ī gētilium. Accepimus
inq aplatum ī oībz gētibz. & hoc ad obediendu fidei. ut faciamus
eas obedire fidei r. ii. cor. x. In captiuitatē redi
gētes omnē intellem in obsequium fidei. Accepimus inq. sz
pnoīe eius. i. uice eius. qz sumus eius uicarii et legati. ii.
cor. v. p xpo legacione fungimur. ul' pnoīe eius dilatando
et pdicando. ii. cor. iiij. Nō n. nos met ipos pdicamus
sz dnm nrm ihm xpm. Pdicauit g ap. Graciose.
qz accepit gram. Auctentice. qz accepit aplatum.
Fructuose. qz ad obediendu fidei. Generali. qz in
oībz gentibz. Sapienter. qz pnoīe xpi. In qbz. i. int
qs gētes estis. et uos romani. tam iudei q gentiles
rome hītātes. Vocati ihū xpi. i. a ihū xpo. genitiuus
pōī p ablatiuo. more grecorum. Vocati dico ul' i.et. p spm uōm.
ul' exte p pdicacōm. ul' uocati ihū xpi. i. ut sitis ihū xpi.
Omnibus qui sunt Rome. ab eo epla.
Post gradacōm salutātis. describit hīc salutatos. ex iiij.
Ex regione. i. Rome. ex dileccōe. ibi. dilectis di. ex uo
cacōe. i. uocatis. ex scificacōe. scīs. Dicit g. oībz tam
maioribz q minoribz. qui sūt rome. simple scribit apls
dilectis di. i. fidelibz nō aliis. Et dicit dilectis di. i. a do.
nō diligētibus dm. Ad denotandū q ipe prior dilexit nos.
i. Io. iiij. Dilectis ī qm̄ p pdestinacōm. Vocatis. p pdica
cionē. scīs. i. ī bap scificatis p pccōrum remissionē. rectus
ordo ex dilectioe quippe uocantur. ex uocacōe scificantur.
nō ex. ro. viij. Quos pdestinauit hos et uocauit. et quos
uocauit hos et iustificauit. Gracia uob et pax.

Post descripcōm p's salutantis & ēp's salutatorum. hīc.
tercio ildit formā salutacōis. et q tangit ea bona que
optat. i. gram & pacē. Actorē a q dat. i. a do patre. filium sīr q
n̄ dat. ibi. & dno ihū xpo. Dic g. gram. i. pccōrum remissio.
et pax. i. ad dm reconciliacio. & tranquillitas mētis. & pponit
gram paci. qz si gra nō hītur nulla pax. ysa. lviij. Nō
ē pax impiis dr dns. Gracia inq & pax sit uob a do pre
nro q pōt dare. qz ds & uult. qz pr nr. Io. xx. Ascendo
ad pēm m. & pēm urm. dm m. rē. & a dno ihū
xpo. sīr q n̄ dat. Ipe n. ē manus pris p q pr dat omnia.
ps. Emitte manum tuā rē. ppr q oēs fere peticōnes
& ōrōnes ecce. in xpo t̄mant. pium dnm. p dnm nrm rē.
Qui sūt id. q pdestinat' ē. glo. iste hō ut a uo
do assūptus filius di eet. vn̄ hoc in gūt. g hō ē assūptus.
Q. assumens n̄ ē assūptum. g uerbū dī n̄ ē hō. Rx.
li homo tenet ī p humana n̄. Its id. ille hō ccpit ee
filius di. Q. ille hō ē etnus. qz ppetuo filiū di quē filio
hōis. g nō ccpit ee. Rx. iste ē cū detīacōe. ille
hō iccpit ee ī q tū hō. Its id. glo. libera uoluntas
ī xpo erat et tanto magis q pccare n̄ poterat. Q. liber
ē q ē flexibilior ad utrumqz. Rx. flexibilitas ad malum
n̄ ē de ēē libertatis. oz accidens. Its id. glo. q suscipit
et q suscipit una ē ī eēntē p'. Q. g. p humana ē p'. Rx.
Expōnde ē. q suscipit & q suscipit. i. ex eo q suscipit & q suscipit.
Its id. glo. ille homo unigenitus filius di ē n. nō
gra. Q. q. p gram hīt ut sit filius di. Rx. filius di ē gra
effectiue. i. p gram. oz n̄ formalr. s. filiacōne gratuita
oīe q̄ dr de adoptā d'r iuste effectiue n̄ formalr. Its id. glo.
pz q̄ io erit ī filio. Q. n n̄ ē genita. Rx. Io. expone
genuit. i. gignendo dedit. Its id. glo. xpc sz q hō
pdestinatus est ut sit filius di. g sz q hō ē filius di. nā
id ē ad q ut sit pdestinatus ē. Rx. Io. cūd ē xpc scdm
q hō pdestinatus ē ut sit filius di. pps d'r ē. Illam hdēcia
cio. sz q hō pt pccare sz principium pdestinatus & nō
ua ē. vl' hoc uerbū sit. est ita. Its id. glo. qui solus
uerū xpc sz q hō sit p. & et ēndz q nō. Q. xpc sz q hō
ē. iā rē in dōdua sba. g p. Rx. nō est in diui
dua sba. put accip. i diffinicōe p's. qz ē si hāc diffe
ciadem sin gularitas. qz pcelare ē i cōicabilitas. qz n̄ ē pars
alicuius toci. n̄ cū dignitatis. qz n̄ sistitur p se i xpo suppo
sito. sz cūcta ē digniori sc. sz n̄ dīne i supposito dino.
Its id. glo. qui solus uerū ille hō sp fuit. et d'r q nō
ē ad uidendū. sū detracōe. Q. cōiqz an ille hō sit hō. sz
ccedēdū. Rx. n̄ ē sile. qz ibi attribuitur ī xpc cōcreta
et implicatur negō q facit exclusionē alicuius. r. dz sip
ccedere. Its oīn id. ī oībz gētibz. glo. & iudeis cū gen
tilitatibz. Q. petrus erat ap. iudeorum n̄ paulus. cōtra. p.
gal. ii. Cui opatus ē petro rē. Rx. iudeorum p se tantū
cū petrus erat ap. gentium hītatiū cū gētibz. paulus rē
dominū. Its oīn id. a do pre & dno ihū xpo. qz quē
omittitur sps scs cū ī dūisa sit opa trinitatis. Rx. s'm
glo. xpc scs ī tellr & dons sūr. ul' ītellr ī pre & filio. ut.

Primum quidem gracias ago | neqz ī extremum
Post descripcōm positam salutacōis. hīc pōīt exordiu

suo congratulatorium quo ostendit se congaudere bonis eorum. hic
autem ostendit dicens [Primo] pertractum. secundo per affectum. ibi desidero
enim videre vos. Pertractum ostendit se congaudere bonis eorum
epistola [Primo] de optentis gratias agendo [Secundo] pro optinen-
dis orando. i. testis est mihi deus. tertio ut ad eos venire
possit obsecrando. i. obsecrans si quomodo. Circa gratiarum ac-
tionem tangit quadruplicem causam videlicet efficientem. i. primum
quod gratias ago. formalem. i. per ihesum christum. finalem. i. pro omnibus.
materialem. i. quia fides vestra. beneficium enim divinum est in laudibus dei.
[illegible] primum. i. ante omnia. Consuetudo enim apostoli erat a gratiarum
actione incipere. quia sicut nil est melius ut ait augustinus. Quod melius
animo geramus. aut ore promamus. aut calamo expri-
mamus. quam deo gratias. vel primum quidem. i. principaliter pro nobilitate quia caput
mundi erat. gratias in plurali dicit propter pluralitatem beneficiorum.
ago non tamen dico deo meo. qui deus est omnium per creationem. sed meus
per gratiam specialem. Augustinus in glossa. Gratias deo agere est sentire
omnia bona a deo data esse et pro eo laudare corde ore et
opere. [Non] dicit autem quia deus est deus omnium per creationem. malachias
ii. Numquid non unus deus creavit nos. [Christianorum] per
fidem. i. thimo. iiii. Qui est salvator omnium. maxime autem fidelium.
[Iustorum] per gratiam in veritate. i. cor. vi. Iustificati estis in nomine
et deo eorum deus [Apostolorum] per specialem electionem. Io. xx. Ascen-
do ad patrem meum et patrem vestrum. [Beatorum] per inseparabilem
fruitionem. psalmus. beata gens cuius dominus deus eorum etc. Augustinus super apostolum
gratias primum [illegible] gratias in plurali [illegible] gratias ago
non dico tamen [illegible] quia deo. et hoc per ihesum christum per quem omnia
bona dantur nobis. Ille enim mediator dei et hominum. Io. i. gratia et
veritas per ihesum christum facta est. ago inquam gratias pro omnibus vobis in [illegible]
[illegible] et hoc quia fides vestra annuntiatur in universo mundo sic
a capite diriuatur usque ad membra [illegible]
gratias agit quia fides est fundamentum omnium bonorum sine qua impossibile est
placere deo. heb. xi. [Testis] enim est mihi deus.
Gratias egit apostolus pro bonis optentis. hic dicit se orare pro
optinendis. et ut credatur ei tria facit. primo quod adhibet fidem
sermoni. i. testis est mihi deus. [Primum] est assertio iurationis. i. testis
est mihi deus. secundum est securitas iurantis. i. cui servio in spiritu. tertium
est possibilitas sermonis. i. quod sine intermissione memoriam [illegible]
iurat et fide dignus est qui iurat et possibile est quod promittit.
credendum est ei. Dicit ergo testis enim est. quasi dicat et utique credendum
est mihi quia testis est mihi deus. quo teste non est [illegible] mentiri cum
sit testis et iudex. [illegible] Iurat autem hic apostolus. [illegible] Augustinus [illegible] con-
funditur qui dicunt non licere iurare. cui servio deo in spiritu meo.
i. corde et animo. [illegible] deus est et eos qui adorant in spiritu et veri-
tate oportet adorare. Io. iiii. vel in spiritu meo. i. in spirituali observantia
non in carnalibus ut olim [illegible]. Contrario [illegible] carnem
et sanguinem [illegible] in evangelio filii eius. predicando non in lege sicut
[illegible] distinctio [illegible] lex et evangelium. quia lex data est
per servum. evangelium per filium. Io. i. lex per moysen data est. gratia
et veritas per ihesum christum. Augustinus. brevis differentia legis et evangelii
timor et amor. [illegible]
[illegible]
nobile quia predicatoris officium. i. in evangelio filii. testis in-
[illegible] in orationibus meis. [illegible] memoriam vestri facio.
[illegible] dabo [illegible] vos in memoria et sine intermissione

.i. nunc memor sum. vel dum memoriam vestri facio

horarum vel canonicarum [illegible]
dicitur plus. in orationibus meis. quantum ad illos qui presentes sunt in oratione. quia
[illegible] dicit. memoriam vestri facio. quantum ad illos qui [illegible]
orant [illegible] sine intermissione. quantum ad illos qui
intermittunt horas aliquas. [Obsecrans] si quomodo
prosperum iter. Gratias egit apostolus pro de bonis optentis
orauit. secundo pro optinendis. hic tertio obsecrat ut ad eos
venire possit. vel primo exprimit vehementiam affectionis. secundo in-
quirit viam prosperitatis. i. [illegible] prosperum. tertio apponit debitam
conditionem. i. in voluntate dei. Dicit ergo obsecrans. obsecrans cum ad-
iuratione orans. obsecratio enim est oratio cum adiuratione sicut per pa-
ssionem etc. in quo patet vehemens desiderium. proverbiorum xviii. Cum ob-
secrationibus loquitur pauper. obsecrans si quomodo. i. quocumque facili
vel difficili [illegible]
[illegible] vel [illegible] prosperum iter [illegible] ve-
niendi ad vos. [illegible] prosperum iter faciet nobis deus [illegible] et hoc in vo-
luntate dei. i. secundum voluntatem. non contra voluntatem dei. [illegible] prosperitatem ap-
petimus secundum voluntatem suam non dei. [illegible] prosperitas stultorum perdet eos.
[Desidero] enim videre vos. Ostensum est quod apostolus
per effectum se congaudere bonis romanorum. hic idem ostendit per affectum
suum. ostendit autem affectum primo quo eos videre. secundo ad eos veniendi. i.
nolo autem vos ignorare [illegible]
affectum videndi eos [illegible] desidero videre
[illegible] ut aliquid impertiar [illegible]
[illegible] ad confirmandos vos [illegible]
illorum [illegible] consolari [illegible] desidero enim [illegible]
[illegible] desidero videre vos [illegible] mutua [illegible]
[illegible] ferrum ferro exacuitur [illegible]
[illegible] videre
[illegible] ut aliquid impertiar vobis gratie spiritualis non carnalis. i. ut per pre-
dicationem meam percipere vobis doctrinam gratie non legis [illegible]
doctrina bona dabit gratiam. non dicit ut accipiam a vobis [illegible] gratie
[illegible] ii. cor. iii. [illegible]
[illegible] ad confirmandos vos [illegible]
[illegible] luc. xxii. Et tu aliquando conversus confirma fratres [illegible]
[illegible] glossa [illegible] accepisset a petro [illegible]
in ore duorum vel trium stet omne verbum [illegible] confirmandos
[illegible] a paulo autem confirmati. i. apostolus [illegible]
[illegible] desidero videre vos [illegible] consolari in vobis per eam que invicem est fidem vestram
atque meam. i. propter fidem [illegible] in me et in vobis [illegible]
dominus una fides [illegible] fides [illegible] invicem
[illegible] in me et in vobis [illegible] amorem mei [illegible]
[illegible] solatium [illegible]
[illegible] amorem [illegible] ut audiam filios meos
in veritate ambulantes. [Nolo] autem vos ignorare.
[Tetigit] apostolus affectum suum videndi romanos. hic tangit affectum
veniendi ad eos [illegible] veniendi [illegible] sepe proposui
[illegible] adventum impedimentum [illegible] usque adhuc [illegible] fruc-
tum [illegible] ut aliquem fructum [illegible] fructum [illegible]
Dicit ergo. nolo autem. quasi dicat. desidero videre et venire [illegible] ad vos. [illegible]
[illegible] non veni [illegible] nolo autem vos ignorare fratres [illegible]
[illegible] affectum ut [illegible]
quia sepe proposui. non solum volui [illegible] veritatem venire
ad vos [illegible] usque adhuc aliquibus impedimentis [illegible]

q̄ curat̄ dn̄i desint apl̄i ̄ p̄dicet̄ ⁊ ubi nō ⁊ fort̄e, ꝓ̄ pc̄a eor̄ ꝓhībitus fuit. ꝓpōni tn̄ q̄ ut aliq̄ fructū h̄am in uob̄. i. ut uos fructificetis p̄ meā p̄dicat̄oēs. et ego de uobis p̄mium aliq̄d accipiam. ⁊ sic i[m]plicatur utilitas ģmīa. sic̄ doctor de discipl̄is. i. thess. ii. Q̄ .n. ē spes n̄ra ⁊ corona glīe. nōne uos an̄ dn̄m. **h̄eam i[n] q̄ fructū i uob̄** sic̄ i c̄eteris gētibꝫ. erat .n. apl̄s gētiū. gal. ii. In quo p[ro]uocat eos exēplo alior̄. **Grecis ac barbaris.** Post notificat̄oēm sui affect̄s. p̄o eos ui[n]dendi, q̄do ad eos ueniēndi. hic notificat desiderium q̄d h̄t eis p̄dicandi. ⁊ ostendit qr̄ desiderat eis p̄dicare. p̄o apte sui. qr̄ debitor ē. ⁊ q̄do apte euāglīi. qr̄ uirtus dī est. i. nō .n. erubesco euāglīm. ⁊ tercio expte dī. i. iusticia .n. dī. Circa debitū p̄dicationis tangit tria. p̄o ģnalitatē debiti qr̄ gēcis ac barbaris. q̄do p[ro]mptitudinem soluendi. i. q̄ i me p[ro]mptū ē. t[er]cio uoluntatē amplī dilatandi. i. ⁊ uob̄ qui rome estis. Dic ģ: grecis q. ideo uolo fructificare i oībꝫ. qr̄ debitor sum euāgelizare. i. cor. ix. ue m̄ ē si n̄ euāgelizauero. et hoc grecis ac barbaris. i. aliq̄ et nullam legē tenētibꝫ. barbaros .n. uocat gētes nullam legē h̄ntes. ꝓponit aūt grecos ꝓ̄ diuinat̄oēm ph̄ie abeis qr̄ s[e]c[un]d[u]m glō. oīs mūdana ph̄ia a grecis sūpsit exordiū. ⁊ debitor sū. [et] sapientibꝫ. de uitiis ꝓ̄. i. eruditis i rōibꝫ h[um]an[is] ⁊ insipientibꝫ. i. i eruditis. Ita i q[uan]t[u]m debitor sū exclus[o] ex parte [illegible] q̄ i me p[ro]mptū ē. i. q̄ paratus sū q̄[uantu]m i me ē ⁊ uobis q̄ rome estis. i. nō solū gētibꝫ uni[uer]sis h[ab]ito euāgelizare. ex q[uo] erat parat̄ ap̄s. ģ ⁊ p̄dicator sp̄ debēt ēē parat̄ ut lingua sua sic̄ apta ēēt calam[us] scribe uelocit̄ scribentis.

**Debitor sum.** hō mltis obligat̄. mlta debꝫ. Dī .n. dō. sibi. et p[ro]x[im]o. Dō dꝫ tn̄ [illegible] rōe debiti. Aliud rōe bn̄ficii. Tcīū rōne depositi. Dꝫ ģ emendā p̄ delictis. i. [illegible] vi. qr̄ debetis reddite p̄ delicto. ideo [illegible] dn̄r debita. m̄t. vi. dimitte nob̄ debita n̄. h̄ redditur i ope p[eni]t[enti]e. **Cultū ꝓ̄ b[e]n[e]ficiis.** Ios. xxiiii. Eligite hodie c[ui] potissime s[er]uire debeatis ⁊ c. ⁊ i[n]dultū. absit a nob̄ ut relinquamus dn̄m ⁊ c. **Rōne de m[u]n[er]is acceptis.** luc̄. xvi. q̄[uantu]m debes dn̄o meo. m̄t. xviii. ui[s]itate eū i carcere donec reddat uniu[er]sū debitū. **Sibi dꝫ** tn̄ s[ecundu]m tres p[ar]tes. carnē. aīam ⁊ ꝓpositū. Dꝫ ģ carni mortificat̄oēm. i[n] ro. viii. debitores sumus nō carni ut s[ecundu]m eā. **Cꝓposito.** mudiciam. i. ui. [illegible] v. pr̄ ⁊ si rē ģaudē diuīs [illegible] ⁊ c. **Voluntati se[n]sualitatis** displicēciā. i. xv. debemus nos firmiores i[m]becillitates i[n]firmor[um] sustinere ⁊ n̄ nob̄. i. sensualitati n̄re placere. **P[ro]x[im]o** dꝫ tn̄ s[ecundu]m triplicē actū. cordis. oris. ⁊ op[er]is. Dꝫ ģ dilect̄oēm cordis. i. xiii. Nemini q̄cq̄ debeatis n̄ ut i[n]uicē. **Instruct̄oēm oris.** ut hic. grecis ac barbaris debitor sum ⁊ c. **Subuect̄oēm op[er]is.** ⁊ h̄ sp[irit]ualibꝫ ⁊ [tempor]alibꝫ q̄ h̄t. h̄ do. **Insp[irit]ualibꝫ.** i. io. iii. debemus p[ro] fr̄ibꝫ aīas ponere. **In c[orpor]alibꝫ** io. xiii. Si ego laui pedes u[est]ros dn̄s ⁊ m[agiste]r ⁊ uos debetis ⁊ c. **In t[em]p[or]alibꝫ.** ecc̄. iiii. Declina pauperi aurē tuam sine t[ri]sticia. ⁊ redde illi debitū tuū. ⁊ responde illi pacifice i mansuetudine. **Non enim erubesco euāgelium.** hic ponitur sc̄dō motiua ad p̄dicandū expte euāglīi. ⁊ c[om]mendat ap̄s euāg[eliu]m. p̄o s[ecundu]m sua. [illegible]

nō erubesco. s[ecun]dō ꝓ̄ uirtutē dī eius eēdit. uirtus .n. dī ē. t[er]cio s[ecundu]m p̄. cū addit. i salutē oīm. ģ euāglīu ē honor apl̄i. uirtus dī salus ꝓ̄. Dic ģ. nō .n. q̄si dicat paratus sum. nō .n. erubesco euāglīm. i. p̄dicat̄oēm eius. ⁊ stulticia uideat̄. i. cor. i. s[er]mo at̄ [crucis] p[er]euntibꝫ [illegible] ⁊ [illegible] iudeis q̄dē scandalū. gētibꝫ aūt stulticiā. Stultū .n. ē erubē euāg[eliu]m. qr̄ q̄ me erubuit ⁊ meos s[er]mones. [et] filius hōis erubescet eū ⁊ c̄. luc. ix. **Nō erubesco** i q̄[uantu]m n̄. qr̄ uirtus dī ē ip̄m euāg[eliu]m d[icitu]r. p̄o m̄ de uirtus dī. qr̄ uirtute dī mū[n]dat. i. cor. i. Nos p̄dicam[us] x̄ dī uirtutē ⁊ dī sapiam. s[ecun]dō m̄ d[icitu]r uirtus d[icitu]r. qr̄ uirtutē h̄t i remissionē pc̄tor[um]. io. xv. Iam uos mundi estis ꝓ̄ s[er]monē q̄ locutus sū uobis. uirtus t[ame]n ualet i salutē oī credenti. ⁊ i c[on]dēpnat̄oēm nō credenti. oīm tn̄ credenti, iudeo p̄mum. i. maxie et p̄n[cipalite]r. qr̄ eis s[peci]aliter destinatus ē. ysa. ii. Verbū misit dn̄s in iacob. ⁊ deinde greco. i. gentili credenti. Insigt̄o .n. sc̄dar grecus et gentilis. ut d[icitu]r glō. ul' iudeo p̄. i. maxie sup[er] ē necc̄ium euāglīm ⁊ greco. qr̄ iudei nō solū seducti erant. s[ed] ⁊ alios seducebant. gentiles at̄ seducti erāt. s[ed] alios n̄ seducebant. [illegible] sunt at̄ quidā uaniloq[ui] et seductores maxime q̄ ex circ[umcisione] s[unt].

**Iusticia enim dei.** hic p̄o [tercio] motiua **S**ūmitur ad p̄dicand[um] euāglīm expte dī. et hoc qr̄ iusticia dī i eo reuelat̄. legitur aūt hoc Dupliciter. p̄o sic. Ita euāg[eliu]m uirtus dī ē i salutē oī credenti. iusticia .n. dī q̄ ģtis iustificat reuelat̄ i eo. i. i euāglīo. q̄ iusticia ē oī credenti ex fide [illegible] articulorum i fide aliter. q̄ iustificata ē oī pfc̄e credenti. hoc d[icitu]r ꝓ̄ illos q̄ credunt q̄sdā articulos. quosdam non. **S**c̄dō m̄ sic. iusticia .n. dī. q̄ s[cilicet] p[ro]missa i[m]plent. reuelat̄ i eo. s[cilicet] q̄ credit. iusticia dico. tenēs ex fide. i. ex fidelitate dī p[ro]mittentis i fidem hōis credentis. qr̄ i eo q̄ credit. app[ar]et d[ei] iusticia ⁊ fidei. sic̄ qi iusticia iustificat. ita ē ex fide sic̄ sc̄ptū ē. abac. ii. Iustus at̄ ex fide. i. ille q̄ p[er] fide iustus ē. ex fide eī uiuit ē oīs q̄ iustit[ur] ē. [illegible] v. Iustificati ex fide. uiuit uita gr̄e. qr̄ fides ē p[r]i[n]c[i]p[iu]m. ideo ei attribuit p[ri]ncipalit[er] ⁊ simile. **Quod** aūt hic q[uod] .vii. mod[is] ē iustus ex fide i fide. s[ecundu]m glō. Iustus .n. q̄ trinitas colit[ur]. **P**rimo ē ex fide ueteris testi. i q̄ iudei d[eu]m colebant. i fide nou[i] t[estamenti]. **S**c̄dō ex fide p[ro]mi[ssi] aduent[us] i fide [illegible]. **T**[er]cio. ex fide p[ro]missi i fide s[ecun]d[u]m [illegible]. cor. **Q**[uar]to. ex fide p[er] mistos i fidem i[m]pletoris. **Q**uinto. ex fide p̄dicator[um] i fide p[er] s[ancto]s. **S**ext[o]. ex fide p[ro]phetar[um] s[cilicet] loquenciū. i fide apl̄or[um] m[anifes]tantiū. **S**eptimo. ex fide uirtutis i fide re[rum] [illegible] q̄ n̄ uidet̄. **H**ermo. ex fide q̄ concipit corde p[er] f[ide]m ore. exhibet ope. iustus uiuit. **I**. q̄r .vii. d[icitu]r. i[m]p[er]fectio q̄d gr̄as ago. glō. q[uo]r[um] fide n̄ acceperint s[ecundu]m regulam traditam a doctoribus uitanti. **I**o. p̄o. d[icitu]r q̄ fide accepant a petro. **S**c̄dō. q̄dā accepāt a petro. ⁊ hij erant bn̄ credentes. q̄dā a uideicet discipl̄is ⁊ hij n̄ plene. **I**t[em] eodem m̄. do meo. glō. uocat ista n̄ pot̄ ēē n̄ s[i]c[u]t [illegible]. **I**n iudeor[um] d[icitu]r tn̄ nō ue[r]e ⁊ c. **I**n ordie ē p[ri]mū ꝫ s[ecun]d[u]m solū p[er] grām. **I**te. testis ē m̄ d[eu]s. glō. p[ro]missa ēst hic aūctas. i. iuramentū. **I**. q̄. m̄t. v. nolite iurare om[n]ino. **I**. nō p[ro]hibet iurare s[im]pl[icite]r. s[ed] iurare passim ⁊ idi[s]tincte s[ecundu]m insitaciā. **S**ic dicit ut ad i[m]perat̄. glō. xp̄e c[on]sules i sil[ic]e tacti h[ab]ent fide sola genus humanum saluari docuit. **I**q. fides sn̄ opibꝫ nō saluat. iac. ii. [illegible] de fide op[er]ante p[er] dilect̄oēm. **I**te ꝓ̄ p[er]. ꝓ̄hibituri su. glō. pute[n]t s[ed] culpa n[ost]ra. s[ed] ut m̄ uos dignos pareatis.

Marginalia, left margin: aut gaudiū; s[ecundu]m; d[ebe]t; Dicat.

Marginalia, right margin: scire; Vis di.; iudo; s[ecundu]m; 1. m[odo]; i salutē; 2. m[odo]; Hermo; Os. d.

[illegible]

Revelatur enim ira dei de celo

[illegible]

Quia quod notum est dei manifestum est in illis

[illegible]

Quod notum est dei

[illegible]

Pro. q̄ iulias mores legit aliqui puenisse
i dei cognicōm. P nesem iōm. Sic agit cog
scit mīcem. p nesem i suctu. ps. signatum ē sup nos
lumē. i. rō n̄ra q̄ dr sic hō puulū cognoscit. f. glo.
Sz heu. q̄ q̄ritur. dō. ysa. i. Cognouit bos possesso
rē suū. z asinus p̄sepe dn̄i sui. isrl aut me n̄ cognouit.
Cui cā ē. q̄ laborauit admorte. P gre i fusi
onē. Sic homo colores plurimi i fusum. ps. dr mise
atur n̄ri z b̄nd. no. illu. uul. sui. zc. Sic paulus
xp̄m cognouit. act. ix. Sz heu. q̄ q̄r dn̄s. ysa. xlv.
Accinxi te [illegible] ī me hie. z n̄ cognouisti me.
Cui' cā ē. q̄ claudūt oclos lum grē. P angelicā
reuelaōm. Sic dn̄s negocia puiau. gen. xxij. Nūc
cognoui. i. cognoscē te feci. q̄ timeas dn̄m. dixit
ang' abrahe. Sz heu. q̄q̄ dr. ps. lxiij. Oculos hīs et nō
n̄ cognouit. filii. n. i sipiētes sūt z uecordes. Cui'
cā ē q̄ nolūt audire p̄dicatōm. P hūanam eru
dicōm. Sic discipli isaac p magistrm. ps. Q̄ta au
diuim' z cognouim' ea. p̄res n̄ri narrauint nob.
Sz heu. q̄ b̄pa dr. ysa. vi. Uidete uisionē z nolite
cognoscē. Cā h' ē. q̄ uiuūt z audiūt noluīt ad intē
fide. P creaturaz sidacōm. Sic hō cognoscit ar
tificē p op' ipsū. Sap. xiii. A magnitudie spēi crea
ture cognoscibili poterit hor creator uideri. Sz heu.
q̄ mūd' p ipsū fcūs ē z tn̄ mūd' eū n̄ cognouit. Cui'
cā ē. q̄ tm̄ diligūt effectū q' nō seruiūt in cām.
P scripturaz inspectōm. Sic ait altrū p spectōm. io. v.
Scrutamini scripturas z. vn. si aliquid sic cognoscunt
p̄ncipes q̄ hic ē xp̄c. Sz heu. q̄ dic ap. i. cor. ij. Sa
piām loquimur q̄ nemo p̄ncipum h' sc̄li nouit. Cui cā
ē. q̄ i iudicia excecauit eos. P miraculoz opōm.
Sic sapiēs cognoscit aiam p op' potē. ps. mirabi
lia opa tua z ē. ut [illegible] motu. act. xx
vij. Sz heu. q̄ q̄r dō. i. ps. Quadraginta ānis pro
ximus fui gn̄i. huic zc. Quia cum cogno
uissent deum. Sup' tetigit pccā in dm̄ i gn̄ali
hic tangit ea i spali. et p'o pccm̄ obmissionis. 2o
cogitacōis. i. Sz euanuūt i cogitacōib; tcio locu
cionis. i. et cōmutauit. Ad augm̄tū obmissōis
l. dicētes. n. se. Certo. opōnis. i. z cōmutauīt. Ad
augm̄tū omissōis. P'o remouet excusacōem
ignorāce. q̄ dm̄ cognoscebāt. 2o sb' dit obmissōis
reuerē. q̄ n̄ glificauīt. Tcio. addit ingratitudinē
b̄nficencie. q̄ grās n̄ agebāt. Dicit g. q̄ z cē sūe
inexcusabiles sc. q̄ cū cognouissent. p nāle rōne
p'ri reuelaōm. pccatiuaz inspectōm dn̄i. glo.
vnū p'ri' aq' oīa. nō sic dm̄. s. uniūsitas actorē.
glificauint eū. s. colēdo ei debitū honorē exhibē
do. i. cor. vi. glificate z portate dn̄m i corpe uro. Aut
grās egimt ut spali b̄nficio sciam. s. q̄ tanta
b̄nficia ab ipso data recognoscēdo. Sz p'o d' attribuē
do n̄ artēdētes. i. cor. iiij. Q' d hs q' n̄ accepisti.
Sz euanuerunt in cogitacionibz.
Hic notatur pccm̄ cogitacōis. ubi nō tm̄
dūo. p'o. p sup'bie elacio. q̄ euanescebāt. 2o. scc'us
i dm̄. excecacio. 3o. obscuratum est. Primū est
culpa. 2o pena. Dicit g. Sz euanuūt. ita q̄ grās
n̄ egimt. sz euanuūt in cogitacionib; suis. magna
de se p'ido ēē cum n' sit. ipse se seducit. Cū sit nichil.
Gal. vi. Si quis putat se aliquid ēē cū nichil sit. ipse
se seducit. Jer. ii. abierunt p uanitatē et uani facti sunt
q̄s de dō iudicabat. z uani fc̄i sūt. et ideo obscuratū ē
tomore [illegible] obūbrante pulue uane glie excecata
te. insipiēs. i. carens sapia et sapore celestiū. Cor
eoz. i. illic rō. ita ut nec se ipos cognoscerent. glo.
q' curiositate iuenīt. p sup'biam pdiderunt. Dicētes
em corde l' ore se ēē sapientes. sapiam suā dō attri
buēdo. i h' uanis stulti facti sūt in diuinis. Aug'. Sapiē
tes i naturis. i. stulti fc̄i sunt dō. ps. x. Stultus fc̄s ē
ōis hō a scia sua. Et mutauerunt gloriam.
Post pccā omissionis. cogitacōis. elocucōis. h' hic tan
git pccm̄ opōnis. s. ydolatrie. Dicit g. Et mutauerunt q̄d zcia
stulti fc̄i sūt. q' mutauerūt q̄ s. gl. ipse fuit. gloriam i corr. dei
i. cultum debitū dō q̄ ē i corrupcīb; cū dicat dō. ysa. xlii. gloriam
meā alti n̄ dabo. et laudē meā sculptilib'. z in d' i similitu
dinē. Sz i similitu' ymagīs. q' pcī ē. Do. n. voluērt ymagīnē
hois. z eciā de similitu' illi' ymagīs. hoc fecerūt rōani maxīe
ad aduētu [illegible] i ytalia more grecor. Pri' at h' ydolatre
dr caigue. Sap. xiiij. s. [illegible] amicor z [illegible] timor
tyrānor. Nec solū colebāt ymaginem. Sz z uolucrum. i.
aialiū uolaciū. et q̄drupedū. i. aialiū gressibiliū ut bouis
i egypto z [illegible] Sic dr. ysa. ij. et serpentū
i. aialiū reptiliū. et uenenatoz. h' addit ad cumulū
sue [illegible] Sap. xi. Q' dā errātes cole
bāt mutos serpētes. [illegible] ymagines irracōabliū aliū:
maxīe [illegible] alexandria augusto ē uicta
[illegible] colebāt sic
[illegible] ex
[illegible] muta
[illegible]
corpe. Hic q̄ri [illegible] de celo. glo. [illegible] celi faber [illegible] ill'
[illegible] optim' [illegible] ex
celi fabrica [illegible] boni [illegible] mali [illegible] id. glo.
[illegible] n' potuerit [illegible] solū diligēdo [illegible]
aia [illegible] diligēda [illegible] solū diligēdo [illegible]
pp se [illegible] quoniā [illegible] glo. [illegible]
fidei ē [illegible] appertuit [illegible] nō
sc appertū [illegible] appertū [illegible] aliq dr [illegible]
[illegible] apta. [illegible] cū talib; [illegible]
[illegible] ill' [illegible] glo. op' fc̄e [illegible] opificē manifestz.
ut pccā posset sciri [illegible] Sic sol [illegible]
oīa sensibilia [illegible] sic sol [illegible] ōia [illegible]
[illegible]
tomūq [illegible]
plia [illegible] rōe [illegible] glo. [illegible]
[illegible]
cā [illegible] ad effectū [illegible]
[illegible] perdidit.

Hic ait de h[is] q[ui] cos[?] qui int[er] idolatras sapientiores dicebant se no[n] colere simulacra [illegible]

[illegible]

Propter quod tradidit illos deus [illegible]

[illegible]

Commutaverunt veritatem dei [illegible]

[illegible]

Propterea tradidit illos deus [illegible]

[illegible]

Et mercedem quam oportuit [illegible]

[illegible]

Et sicut non probaverunt deum [illegible]

[illegible]

Notandum est hic q[uod] deus vii modis precipue punit peccatores p[ri]mo gr[ati]am subtrahendo [illegible] xxx[...] et ait [illegible] Secundo de peccato in peccatum eum p[er]mittendo [illegible] qui in sordibus est sordescat adhuc Tercio remorsum conscientie immittendo [illegible] Quarto temporalia subsidia subtrahendo [illegible] xxvi [illegible] labor [illegible] nec terra proferet germen suum nec arbores poma portabunt Quinto corporaliter flagellando [illegible] flagellavit deus pharaone[m] plagis maximis Sexto corporaliter occidendo [illegible] Septimo eternaliter cruciando [illegible] tradidit eum tortoribus

di cognouisset. ¶ Dic g[rati]a. Sicut uel q[uonia]m. h[ic] p[ri]or leg[itur] uno
m[od]o deuotacia diuina. alio mo[do] de hu[m]ana. Post sic. Sicut
n[on] probauit. i. n[on] putauerunt d[eu]m h[abe]re i noticia pec[cat]a s[cilicet] ho[m]i[nu]m.
i. q[ui]a n[on] credid[er]unt d[eu]m cognoscere pec[cat]a ho[minum] dicentes id iob. xxii.
circa cardines celi p[er]ambulat. nec n[ost]ra considerat. Tradidit [et]c.
¶ Sc[cun]do sic. uel q[uonia]m n[on] probauerunt. i. n[on] curauerunt h[abe]re d[eu]m i noti
cia. i. cognoscere d[eu]m. cu[m] tamen hec sit magna gl[ori]a. Jer. ix. in hoc
glorietur qui gloriatur scire et nosse me. Tradidit illos de[us]
n[on] i[m]p[e]llendo maliciam. s[ed] n[on] conferendo gr[ati]am in rep[ro]bu[m] sensum
uel s[ens]u[m] no[n] intelligentem n[e]q[ue] p[ro]b[ante]m. dissonu[m] e[st] i q[ui]b[us] i[n]star tot[us]
uel q[ui] delectus e[st]. Ecclesiastes. i. ambulabunt ut ceci q[uonia]m d[omi]no pecca
uerunt. Tradidit i[n] q[uantu]m i. ut faciant opa ea q[ue] n[on] co[n]ueniunt uel i[n] q[uantu]m
q[uo]d delectaretur i bono. [et] te[n]taretur i malo. Vere rep[ro]b[us] ho[mo] q[ui] i[n] cela
tamen q[ue] no[n] i. Sic n[on] probauerunt [et]c. In inspiciencia. i[n] aspectu
q[ue] no[n] i. Tradidit illos [et]c. Malicia i effectu. q[ue] no[n] i. ut faciant [et]c.
¶ Repletos omni iniquitate. h[ic] tangit multipli
citatem peccatorum. [et] tangit. p[ri]mo pecca generali. s[cilicet] transgressionis s[ed]
omissionis. i. malicia fornicatione [et]c. ¶ Sc[cun]do sp[eci]ali. pecca trans
gressionis. i. malicia fornicatione [et]c. t[er]cio sp[eci]ali. pecca om
missionis. i. parentibus n[on] obedientes. In s[ecund]a p[ar]te pecca transgressionis
tangit. p[ri]mo i factis. sc[cun]do i uerbis. q[uonia]m i. susurrones. t[er]cio s[imu]l in
factis [et] uerbis. i. contumeliosos. pecca transgressionis i factis: tangit p[ri]mo
¶ P[ri]ncipaliter p[ri]o nocumentum t[em]p[or]ale. sc[cun]do nocumenti p[er]s[on]ale. ibi
i. plenos inuidia. [et] nocumentum sp[irit]uale. i. contencione dolo. No
cumentum t[em]p[or]ale tangit. p[ri]mo in affectu. ibi malicia. sc[cun]do in
effectu t[em]p[or]alia. p[ri]mo i in delectabili. i fornicatione. sc[cun]do i in utili.
i. auaricia. t[er]cio i in excellentia. ibi nequicia. Nocumentum p[er]s[on]ale
tangit. p[ri]mo in corde. ibi plenos inuidia. sc[cun]do i effectu. ibi
et homicidiis. Nocumentum sp[irit]uale. s[cilicet] decepcionis. tangit
t[em]p[or]aliter. p[ri]mo in facto ap[er]to. i. contencione. sc[cun]do in facto occulto. ibi
dolo. t[er]cio i animo. i. malignitate. Pecca in uerbis tangit
dicens. p[ri]mo occulte oblocucionis. ibi susurrones. sc[cun]do ap[er]te de
traccionis. i. detractores deo. Nocumentum uero s[im]ul in uerbis
s[ed] i factis tangit quadrupliciter. p[ri]mo aliquos dehonorando. i. contumeliosos.
sc[cun]do alius se p[re]ferendo. i. superbos. t[er]cio. alius non conparando.
ibi elatos. iiii. alios corrumpendo. i. inuentores malorum. post
pecca transgressionis. tangit pecca omissionis. p[ri]mo q[ue] s[unt] con[tra]
i. parentibus n[on] obedientes. sc[cun]do con[tra] d[eu]m. i. sine affectione. Respectu
d[e]i con[tra] ea tangit. p[ri]mo q[uonia]m parentibus rebelles. sc[cun]do ex h[oc] q[ui]a i
nsipientes. Nam erudicionem parentum repellunt. i. insipientes t[er]cio
ex h[oc] i co[m]posita. i. inco[m]positos. Pecca omissionis [con]tra [pro]x[imu]m tangit
ita. Sunt. n. p[ri]mo sine affectione dilectionis. sc[cun]do sine federe societatis.
t[er]cio sine mia conpassionis. ¶ Dic g[rati]a. Repletos q[ui]a ita tradidit
eos de[us] i rep[ro]bu[m] sensum. p[ro]p[ter]ea dico repletos omni iniquitate. i.
omni pecco. O[mn]e. n. pecc[atu]m e[st] iniquitas. i. io. iii. [et] p[ro]uerb[ia]. ii. Replen
tur ut oli[ua] i[n]iquitate. Malicia q[uonia]m e[st] q[uod] q[ui]s dampnu[m] molitur
alii. q[ui]a u[ir] u[ul]t. s[ed] p[er] p[ri]o suo t[ra]hit i malis. Jer. ix. Fornica
cione q[ue] e[st] cuius libet commixcio p[re]ter legitimum matrimonium.
Jer. v. Eram amatores i f[emi]nas. Auaricia. i. cupiditate acq[ui]
rendi et retinendi. Jer. vi. A minore usq[ue] ad maiorem o[mn]es auariciae
student. Nequicia. i. temeritate q[uonia]m q[ui]s alius arripere q[uo]d
nescit. Jer. xlviii. Arroganciam eius et altitudinem cordis
eius scio. [et]c. [et] q[uonia]m fuit iuxta eam uirtus eius. nec iuxta
q[uo]d poterat conata sit facere. Plenos inuidia. i. dolore
alieni boni. h[ec] e[st] fera [que] deuorauit ioseph. que omne
bonu[m] deuorat intus. gen. xxxvii. homicidiis actu et
uoluntate. p[ro]uerb[ia]. Veloces pedes eorum ad effundendu[m] sanguinem.
¶ Comittitur homicidium multipliciter. uidelicet ¶ Voluntate. s[cilicet]
odiendo. i. io. iii. O[mn]is q[ui] odit fratrem homicida e[st]. ¶ Lingua. p[er]
suadendo. q[ui]a iudei occiderunt x[ristu]m. Jac. ult[imo]. Occidistis iustum [et]c.
¶ Sepe. mandando. q[ui]a dauid occidit uriam. ii. reg. xii.
occidisti uriam gladio filiorum amon. ¶ Auxilio. p[re]stando.
d[eu]t[eronomium]. ii. reg. i. Ego p[er]cussi eum [et] mortuus e[st]. ¶ Rapina.
neccessaria subtrahendo. ecc[lesiasticus]. xxxiiii. Q[ui] offert sacrificium de substantia pau
peru[m] q[uasi] q[ui] uictimat filium i co[n]spectu patris sui. ¶ In mia. subue
niendo. Aug. Pasce fame morientem. si n[on] pauisti. occidisti.
¶ Negligentia. no[n] iudicando. ysa. i. iusticia habitauit i ea. nunc
aut[em] homicide. ¶ Contencione. q[ue] e[st] i[m]pugnacio ueritatis
p[er] confidenciam clamoris. i. cor. xi. Si q[ui]s uidetur i[nter] uos contentiosus
e[ss]e. nos talem consuetudinem n[on] ha[bemus]. ¶ Dolo. i. fallacie a[n]i[m]o de
cipiendi. ecc[lesiasticus]. xix. Est q[ui] nequiter se humiliat. [et] interiora ei[us] ple
na s[un]t dolo ¶ Malignitate q[ue] e[st] mala uoluntas cu[m]
ulcione. uel p[ro]f[er]t. ysa. i. auferte malu[m] cogitacionum u[est]rarum.
¶ Susurrones. i. q[ui] aurib[us] discordias occulte
seminantes. leuit. xix. Non eris susurro i p[o]p[u]lis ¶ Detra
ctores. i. aliena bona i[n]uidentes. h[ec] e[st] generacio q[ue] p[ro] dentib[us]
gladios h[abe]t. p[ro]u[erbia]. xxx. [et] utiq[ue] deo odibiles. hoc dic[it] ne
ista duo leuia putarent. h[ec]. n. duo p[ro]p[ri]e i[m]pugnant
caritatem q[ua]m maxime diligit d[eu]s. p[ro]u[erbia]. vi. Sex s[unt] q[ue] odit d[eu]s.
[et]c. [et] eu[m] qui seminat i[nter] fr[atr]es discordias ¶ Contume
liosos. i. dicentes u[e]l facientes turpia i[n]ferentes. ut iii. reg. ii.
contumelia [et] tormento in eo genere est. ¶ Superbos.
uolentes alios calcare i honoribus. p[ro]u[erbia]. iii. ambulauerunt in
magnis. [et] in mirabilibus ¶ Elatos. uolentes pari p[er]m[itte]re
p[ro] supericre. p[s]. D[omi]ne n[on] e[st] exaltatum cor meum. [et] elati s[un]t [et]c.
¶ Inuentores malorum q[ui] s[cilicet] genus mali i[n] uerbo [et]
facto inuenerunt. ysa. iii. Ad inuenciones eorum q[ue] d[omi]n[u]m.
¶ Parentibus non obedientes. q[ui] d[icitur]. eph. vi.
filii obedite parentibus u[est]ris. Et ideo insipientes. n[on] disce
rnentes inter bonum [et] malum. q[ui]a erudicionem parentum repu
lerunt. et q[ui]a insipientes. ideo i co[m]positos sine [con]p[ro]cessu. ysa.
iii. Ambulauerunt extento collo. Sine affectione d[e]i [et] p[ro]x[imi]. q[ui]a
h[abe]nt cor lapideum n[on] carneum. eze. xi. Absq[ue] federe societatis
p[ro]x[imi] h[ic] p[er]cussit d[omi]n[u]m dan. circa delaciones q[ui]a eis nullo habebat
quicq[uam] societatis [et] negocii ¶ Sine mia passionis.
q[ui]a i[n] misericordia. iac. iiii. Judicium sine mia fiet ei qui n[on] fecerit
miam. ¶ Qui cum iusticiam dei non cogno
uissent. Enumerauit multitudinem peccatorum. hic o[stendi]t
ceccitatem peccancium. q[ui]a h[ab]ent ex dupplici ignorancia. p[ri]mo q[ui]a n[on] au
tem penam debitam o[stendi]t. Sc[cun]do. nec penam debitam cognouit. i.
no[n] solum q[ui] talia agunt. In p[ri]mo p[ar]te implicat cognicionem iusticie.
Sc[cun]do. execucionem iniusticie. i. ii i[n]telligunt ¶ Dic g[rati]a. q[ui] tales. s[cilicet]
cum iusticiam n[on] cognouissent. i. d[eu]m e[ss]e iustum [et] iustu[m] ducen
tem. ps. Justus d[omi]n[u]s. no[n] i[n]tellexerunt. q[uonia]m q[ui] talia s[cilicet] peccata mala
agunt digni sunt morte. stipendia. n. pecc[at]i mors. s[cilicet]. vi. n[on]
solum q[ui] faciunt. Et q[uonia]m conse[n]tiunt s[ed] auctoritatem agentes [et]
consencientes. pari pena plectendi sunt. ¶ Hic q[ue]ritur. s[ed] p[ro]
p[ri]mo q[ui]a tradidit. p[ro] p[e]c[ca]tum. q[ui]a expresso ostenditur non solum
peccatum e[st]. s[ed] pena pecc[at]i. ¶ Contra. O[mn]is pena iusta est
[et] a deo. ¶ P[ri]mo. peccatum i[n]iquitum pena e[st] a deo e[st]. n[on] i[n] simp[licite]r.

Vel dd. qd id intellig. de pena illata. non de pena acta.
Sic id glo. Deus iusto iudicio corporantes obnubi
lat. Gl. de lux est. cecitas aut lucis e inuitare. n ob
nubilare. Ro. p se illuiat. s. pp. sibi dispo in luce
recipiendo. Sic ibi d. ut afficiant ea. glo. inte
dum operi in cordibus hominum i eligendo uoluntatem
eorum dum ad bonum dum ad spiritualium. Ro. in eligendo
dicitur non p se. s. elmatiendo. s. p actum s. p subtrahens remoue
do. s. gratiam. nec remouens gratiam homi ipse. sz ho d. hic
qui claudit fenestram. subtrahit domui lucem n sol.
Sic dr ibi. Qui commutauerunt ueritatem dei in mendacium. glo.
ueritate dei commutauerunt in mendacium. dum nomen dei dederunt
huic q n sit deus. Gl. Scripta nomina dei attribuunt ydolis. Ps. ego
dixi dii estis. Ro. quamuis attribuat eis n sunt aliquid peccat
peccatum. n tamen attribuunt eis re nominis. s. ydolatre faciebant
bant. Sic dr ibi. relicto naturali usu femine. q. diuisio fuit
e naturalis g non e culpabilis. sicut opponit Julianus hereticus.
Ro. naturalis e qui fit iterum ita naturalis ad hoc deputata. sz
n pure naturalis. qr uis e uoluntaria. Sic dr ibi. tradidit
illos in reprobum. glo. quos sua cecitas aluit uo fudit
excludit. Gl. iuxta ista illis ita excludit a sol lumine
qui posset illuiari. non g. fudit. Ro. fudit excludi
a uo lumine dr e. l. q. illuminatio in illem. Sz ullis ex
cludi. l. quo ad gratuitam. th. dr l. actu. sic excludit
infideles qui carent fundamento fidei l. habitu. sic ullis ex
cludit in uita p sca. Sic dr ibi. auaricia. glo. auaricia
e nimia acquirere. nec sit sua pauperibus erogare. Gl.
g dat hystrionibus male acquisita. mechos remanu
auarus. ergo sic auarus z prodigus. Ro. unico pdi
galitatis z auaricie duo possumus considerare. s. maculam
peccati z declinationem qdl q e sitas sedi dicitur. macula ergo
utriusque sit manie pot. sz n in declinatio. nam excepte
auarisimus tamen macula peccati generalis. fuiunt excepte quasi
omnis. un habitus opponitur. Sic dr ibi. inuidia. glo. dr e
passio in iudi. cum aut q ipse e. alium e n uult. aut aliu
uidens in meliore. dolet se q silem. Q. ipsius potest do
lere in peccato alicui q n e silis alicui peccato. Ro. dolere
dr p q cum e silis in meliori. pot ho dr. ul pp insufficien
tiam. z hoc e bonum. ul pp alterius excellentiam. z hoc e
malum. Sic dr ibi. homicidius. glo. plur dr. quia homici
dia actus. et uoluntatis. ergo actus z uoluntas faciunt duo
peccata. Q. actus e peccatum pp uoluntatem. ergo sit unum peccatum.
Ro. dr e uoluntas dicitur qua quieta actu. z hoc e id
peccatum cum actu. qua separata ab actu. et li e aliud peccatum
ab actu. Sic dr ibi. Dolo. glo. dolus e cum aliud agitur
et aliud simulatur. Q. lu. uls. dum finxit se longius ire.
ergo dolum commisit. Ro. sbi intellige aio decipiendi. Sic
dr ibi. qui consensum faciunt. glo. consentire e tacere cum po
sit arguere. l. errorem adulando fouere. Q. ergo qui es
uides peccantem z taces peccat. Ro. loquitur de hijs
ad quos pertinet ex officio peccantes arguere.

**P**ropter quod inexcusabilis es o
homo. Q. In precedenti capitulo locutus e generaliter de
spiritualibus eorum superbia reprimendo. hic sm glo in

lo iudeis et gentibus communiter. eos de hoc qd
se iuuice iudicando contendebant in increpando reprimit
tendit remouere n contentionis usque ad capitulum. v.
Sz exhortatur ad bonum concordie zpuale. a capitulo. v.
usque ad. ix. In prima parte capitulum contentionis eorum cum q se
iuuice preferebant z iudicabant. et ondit eos pares fuisse
et siles. scz in statu culpe ante uisionem usque ad media
parte capitulum. iiij. i. qd g. precellis eos uecque. Sz. i. statu
gratie p uisionem ab illo loco usque a capitulum. v. In prima
parte. po o q ante uisionem erant i culpa pares. ex.
isto. Sz. qr incredulorum iudei quod ad aliquid erant digni
orel. capitulo. iij. In pa parte po utrosque temerario iudi
cio increpat. Sz. ad utrosque apud dnm esse e deminat
i. non. n. e psona acceptio apud dominum. Sz io iudeos cause magis
principaliter esse grauius accusat. ibi. Si autem tu iudeus
cognominaris. In pa parte de temerario iudicio eos in
crepat. po. qr facium q talius reprehendunt. Sz. qr iudicium
dei q se n primeret. ibi. Scimus. n. quam iudicium dei est
z cio. qr sic huius prima agere noluerunt. ibi. sm duriciam
tuam z cor impenitens. In pa parte po po terreprias Sz. i car
nalis z corporeis iuo. ibi. In quo. n. alium iudicas. z o ipm
patiens io. ibi. In quo. n. alium iudicas. Sz. Dicit g. ppe
manifeste. i. eadem. n. agis q iudicas. Q. Dic g. ppe
qr inexcusabilis sit. glo. dr continuat. p q legitur
de iudeis z gentibus. qr sic. Ita omnes faciens pdca z ostendens
dignum e morte. g pp qd inexcusabilis es o ho omnis. iudex et
generalis qui iudicat. i. alium condempnat. z quo silas te
iustum cum n sis. Sz. sm q legitur de iudeis spualiter sic.
Ita gentiles qui pdca faciunt. sunt inexcusabiles qr digni
morte. g pp q inexcusabilis es o ho. iudex carnalis n spiritualis.
unde hoc sonat hic in culpa. n i aiam. sic. i. contra iu
stione carnales cetis z p hominem ablatis. Omnis q iudi
cas. i. p legem dicutentem alios condempnat. et no te ab hijs
q faciunt obseruat. unde dr. ca. vi. nolite iudicare z cetera
inexcusabilis i quo. n. alium iudicas. i. reprehendis. te ipsum
condempnas. qr tu ipse testis es tue iuste dampnationis.
iij. Reg. xx. Unum eundem q ipse decreuisti. Luc. xix. Ex
ore tuo te iudico. Sueneca. tue i te te condempnat. q p
ea. n. ide silia agis q iudicas. i. q talius condempnag.
Jdo d. Ambros. Judicet ille de altero errore qui n habet
tie q iudicet. ne cum de alio iudicat in se ipsum ferat.

Scimus enim quam iudicium dei est. Hic
increpat temere iudicantes ex dei iudicio no primeret
u. p. o. q. qd iudicauit. Sz m peccata. pp q iudicat
dicit. i. existimas aut th o homo d. cum agit peccatum contempte
p q zpuualitate o pmmutilatio. qr bonitatem dei contempnit
i. an diceas bonitatis ei contempnis. Sz. cio. qr bonitate
dei ergo te n cognoscit. ibi. ignoras q bonitas.
Dicit g. Scimus. dr. attenuatur hoc. uno nos
sq. no e ibi. n. sz ita inexcusabilis es. n. n. p te glori
fare a. nec iudeus pp genus nobilitatem. nec gentilis
pignorantiam. Sz p. Scimus. omnis qui iudiciu de alio
f. e. e. i. n. e. vel inexcusabilis es. Omnis qui iudicas. Scimus
n. nos spirituales uiri. s. apli. qm iudicium dei e sm ueritatem.
i. sm rei equitatem. qr nullo pot depuari iudicium archituum

secundum glo. sepe depravatur vel amore vel odio vel timore vel nimia severitate vel nimia remissione. non sic iudicium dei. ps. iustus es domine et rectum iudicium tuum. et in quo enim iudicas alium te ipsum condempnas. Et cetera, qui talia agunt quia in misericordiam [illegible] talis [illegible] depravat. vere timendum iudicium. Scimus enim quia iudicium dei est secundum veritatem. quia secundum veritatem est. et ideo iudicandorum ignorantie qui eos qui talia agunt. Existimas autem hoc o homo. hic ostendit quam vane impunitatem sibi promittunt. ubi duo facit. tangit penam. implicat culpam. ibi o homo omnis qui iudicas. Dicit ergo existimas autem nos ita scimus. Et cetera. [illegible] o. [illegible] omnis. sive iudeus sive gentilis qui iudicas. id est condempnas eos qui talia agunt et facis ea. id est similia. quia tu effugies iudicium dei sive generale sive particulare mortalis qui dicitur. non debes hoc existimare. quia nullo modo effugies. ps. Quo ibo a spiritu tuo. et quo a facie tua fugiam. i. thess. ult. cum dixerint pax et securitas repentinus illis superveniet interitus et non effugient. Et quia ideo possunt existimare quia non statim puniunt. An divitias dicitur bonitatis eius. i. copiam bonitatis que est generalis omnibus peccatoribus in multa beneficia largiendo. ps. aperiente manu tua omnia implebuntur bonitate. et pacientie que est peccatorum ex malicia eos punire differendo. ps. deus iudex iustus fortis et paciens. numquid irascetur per singulos dies. et longanimitatis quia est peccatorum ex [illegible] eos diu ad penitentiam expectando. ysa. xxx. expectat ut misereatur vestri. contempnis quia non debes contempnere. Ignorans quoniam benignitas dei. bona voluntas dei ad penitentiam te adducit. quasi dicat non debes ignorare. ignorans ignorabitur. i. cor. xiiii.

Secundum duriciam autem tuam et cor impenitens. increpat hic malos de temerario iudicio. eo quod iudicium dei [illegible] hic increpat eos quia de peccatis penitentiam agere noluerunt. ostendit quod tales iudicio divino punientur. Secundo quo punientur. ibi. his qui secundum pacientiam etc. Circa punitionem implicantur tria. primo equitas punitionis. quia secundum duriciam tuam. Secundo gravitas punitionis. quia thesaurizas tibi iram. Tercio certitudo dilacionis. quia in die ire et revelationis. Dicit ergo. Secundum duriciam autem tuam. Ita benignitas dei ad penitentiam te adducit. tu tamen non adduceris. autem secundum duriciam tuam. i. pertinaciam in peccati malo. ecc. iii. cor durum male habebit in novissimo. et cor impenitens de malo peccato. secundum glo. contra sit gratia penitencie. Sunt enim quidam quibus mala que agunt displicent et ducti penitentia de eis exire laborant. Alii quibus placent et de diminucione presumentes in eis perdurant. Alii quibus mala displicent sed quia gravia sunt desperant. Secundo dicit thesaurizas tibi iram. i. accumulas tibi penam. deut. xxxii. nonne hec condita sunt apud me et signata in thesauris meis. iram in quantum excrescit in die ire et revelationis iusti iudicii dei. i. in die iudicii generalis quia dies secundum glo. non propter quantitatem temporis, revelatione. dicitur ire quantum ad peccatores quibus terribilis apparebit. Sophon. i. dies illa dies ire. dicitur revelationis quantum ad omnes. quia tunc occulta omnium revelabuntur. i. cor. iiii. illuminabit abscondita tenebrarum et cetera. ii. cor. qui reddet unicuique pro modo et magno secundum opera sua. non tantum exteriora. ut nomine operis comprehenditur cogitatio. locutio. operatio et omissio. apoc. xxii. ecce venio et merces mea mecum reddere unicuique secundum opera sua. Reddet autem secundum glo. mala pro malis quia iustus. bona pro malis (sic punit quia bonus). bona pro bonis quia bonus et iustus. mala autem pro bonis non reddit quia non est iniustus. His quidem qui secundum pacientiam. Ostendit quomodo tales iudicio divino punientur. hic ostendit quo punient. Primo ostendit retributionem iustorum. Secundo retributionem impiorum. ibi. his autem qui sunt ex contentione. circa retributionem iustorum. ibi. gloriam autem et honorem et pacem. Circa retributionem iustorum implicat tria. meritum. ibi. his quidem et premium. i. gloriam et honorem. modum adquirendi. ibi. querentibus vitam eternam. Dicit ergo his quidem reddet unicuique secundum opera sua. his laude quasi bonis operis actores sunt. et hoc secundum pacientiam eius. quia in hoc bonis [illegible] pacientia dei. reddet sibi gloriam quo ad interiorem. fulgebunt iusti sicut sol. mat. xiii. et honorem quo ad alios. ps. nimis honorati sunt et incorrupcionem. quo ad utrumque [illegible] (non est talis gloria et honor temporalis, aut corruptibilis et transitoria). his igitur querentibus vitam eternam. qui propter vitam eternam operantur non propter laudem humanam. ii. cor. iii. Si que sursum sunt querite. vel gloriam anime et incorrupcionem corporis honorem utriusque. His autem qui sunt ex contentione. Post retributionem iustorum tangit hic retributionem impiorum. ubi tangit et culpam et penam. ibi. ira et indignatio. Circa primum tangit culpam ex parte cordis et hoc duplex. primum in recessu a bono. i. qui non acquiescunt. Secundo in accessu ad malum. i. credunt autem iniquitati. Dicit ergo his autem qui [illegible]. his qui sunt ex contentione. i. qui contendunt inter se vel contra predicatores evangelii. contra quos est consuetudinem christianam. i. cor. xi. Si quis videtur inter vos contenciosus esse nos talem consuetudinem non habemus. Et qui non acquiescunt veritati cum eis predicatur. Job xxiiii. ipsi fuerunt rebelles lumini. Credunt autem iniquitati promittenti sibi impunitatem. his igitur erit ira post iudicium. s. pena. ps. peccatores peribunt. i. ignem et irascentur dentibus suis etc. et indignatio ipsorum in iudicio contra seipsos. sap. v. videntes turbabuntur timore etc. Tribulatio autem iudicium in presencia mali. et angustia in expectatione futuri. sap. v. dicentes intra se penitentiam agentes et per angustiam spiritus gementes. vel ira. i. offensio iudicis. Job xiiii. quis mihi det ut in inferno protegas me etc. ps. domine ne in furore tuo. Indignatio. i. redargucio districtionis. Et cetera. Tribulatio. i. pena exterior. angustia. i. pena interior vermis spiritualis. ysa. ult. ignis eorum non extinguetur et vermis eorum non morietur. In omnem animam. venenatur sic hec. primo quia in morte corporis. corpus non sequitur animam. Et non in pena. Et in gloria. Job xix. et rursum circumdabor pelle mea etc. Quando dico hominis operantis malum. ps. odisti omnes qui operantur iniquitatem. Iudei primum. i. maxime propter legis scripte prevaricationem et greci. i. gentilis.

tam iudicio futuro dilatio dicitur

19

gl. ut maius donum sole (?) ... maiorum ... clarescit ... Gloria autem et honor. Per retributionem iustorum hic ostenditur ordo retributionis iustorum ... ipsa remuneratio. Secundo remunerandi ratio ... omni operanti. Tertio remunerationis ordo ... iudeo primum.

Dicit ergo gloria autem ... ordine fiet dampnatio malorum ... gloria ... et honor ... pax ... quieta ... consolatio ... in pace dicit ... super opera bona ... Iudeo primum ... opera ... et deinde greco ... iudeo primum ... remunerabitur et greco ... Ambrosius ... Iudeum semper ... progenitura ... primum ut aut coronetur ... aut dampnetur ... Hic queritur ...

[illegible]

qui apostolus increpauit eos deterministico iudicio quo se inuicem preferebant. Hic eos equales apud deum esse demonstrat. Primo quo ad numerum. Secundo quo ad penam ibi Quicumque enim sine lege peccauerunt. Tercio quo ad culpam ibi Non enim auditores. Dicit ergo. Non enim. quia omni operanti malum erit pena. et similiter omni operanti bonum erit gloria. non enim est personarum acceptio apud deum. Non enim iudicat deus secundum dignitatem set secundum merita personarum. Non enim accepit personam in iudicando. Deut. i. Non enim discernetur personam cuiusquam quia domina tor est omnium. In iustificando. Act. x. In ueritate comperi quia non est personarum acceptor deus. In docendo. Mt. xxii. Magister scimus quia uerax es et uiam dei in ueritate doces etc. In premiando ut hic. Non enim est personarum acceptio apud deum etc. Quicumque enim sine lege. Hic ostendit eos equales quo ad penam ubi dicit Primo penam gentilium. Secundo iudeorum ibi et quicumque in lege. Dicit ergo. quicumque enim. qui dixi non est acceptio personarum apud deum. quicumque enim sine lege peccauerunt ut gentiles sine lege. i. non propter legis scripte preuaricationem peribunt. i. dampnabuntur. quia autem intelligit hoc de lege scripta patet. quia sine omni lege non est peccatum. quia sicut ambrosius peccatum est preuaricatio legis diuine et celestium inobedientia mandatorum. et quicumque in lege scripta peccauerunt ut iudei preuaricatores legis. de quibus ps. tempus faciendi domine dissipauerunt legem tuam. per legem ei. i. per legis preuaricationem iudicabuntur ut peccatores. ipsa enim lex accusabit. ibi Io. v. Est qui accusat uos moyses in quo speratis. Non enim auditores. hic ostendit eos equales quo ad culpam ubi ostendit inexcusabilem culpam. Primo iudeorum. Secundo gentilium. ibi cum enim gentes que legem non habent. inexcusabilitas ostenditur in duobus. Primo in legis noticia quam habuerunt. Secundo in legis negligencia quia non fecerunt. ibi sed factores. Dicit ergo non enim. qui dixi quod qui in lege peccauerunt per legem iudicabuntur. Non enim auditores tantum legis scripte iusti sunt apud deum quamuis apud homines iusti uideantur. sed factores etc. hoc duplex legis. Primo dicit sed factores legis. qui scilicet faciunt ea que precipit lex maxime moralia iustificabuntur. i. iusti habebuntur per opera legis. Secundo dicit sed factores legis iustificabuntur. i. fit. scilicet adeo ad hoc quod sint factores legis. lex enim non potest sufficienter impleri sine gratia. Nota quod lex dei est Primo audienda. quia prouerbiorum xxviii. Qui declinat aurem suam ne audiat legem. oratio eius erit execrabilis. Et merito quia non uult audire uerbum dei. non audi etur uerbum eius. ideo dicitur heu. appropinquauerunt persequentes me iniquitati. a lege autem mea longe facti sunt. Secundo retinenda. ps. lex dei eius in corde ipsius et non supplantabuntur gressus eius. Et merito. ex quo ligatur per legem deo non supplantatur ab aduersario. Tercio meditanda. ps. Quomodo dilexi legem tuam domine. tota die meditatio mea est. Super inimicos meos prudentem me fecisti. Et merito quia potest esse felix qui cotidie in lege meditatur. sed heu. ps. xxxvi. leges meas despexerunt. Quarto diligenda. ps. Pax multa diligentibus legem domine et non est illis scandalum. Et merito. qui diligit bonum euadit malum. ps. Iniquos odio habui. sed heu quia abiecerunt legem dei. Amos. ii. Quinto in ore habenda. Exo. xiii. lex domini semper sit in ore tuo. Et merito habenda semper quia requirere tenetur. Mal. ult. legem requirent de ore eius. sed heu quia narrauerunt mihi iniqui fabulaciones. sed non ut lex tua. Sexto opere adimplenda. ut hic factores

legis iustificabuntur. Et merito iusti. quia uadunt sine uestigio in tam quod heu. quia tempus faciendi domine dissipauerunt legem tuam. ideo eripe animam meam a [illegible] deduxerunt oculi mei. Septimo contra aduersarios defendenda. i. Mach. ii. Nunc ergo filii emulatores estote legis et date animas uestras pro testamento patrum. Et merito. dicitur specialiter pro eo quod heu. Abac. i. lacerata est lex. Octauo predicanda et docenda. ii. par. xvii. docebant populum habentes librum legis in manibus. Et merito in manibus. quia predicatores debent facere et docere. sed heu. quia non custodierunt testamentum dei et in lege eius predicanda noluerunt ambulare. Cum enim gentes que legem non habent. hic ostendit inexcusabilem culpam gentilium. ostendit enim quod non ignorabant ueritatem. Primo quia habebant uerum legis inuatum. Secundo testimonium conscientie ibi testimonium reddente illis. In prima dicit quod gentiles implent ea que sunt legis scripte. Primo scientiam legis. Secundo ibi qui ostendunt legis opus. Dicit ergo cum enim gentes. qui dixi quod factores legis iustificabuntur. quia gentiles ex sui lege ea que legis sunt operantur uel omnino iustificabuntur uel punientur. cum enim gentes que legem scriptam in moysi non habent. secundum uidetur. i. in ratione per gratiam cum illuminata faciunt ea que legis sunt. dicente domino a Roma [illegible] cum illo qui est ostensum legis. quia per legem cognitio peccati. Et in iii. eiusdem legis sunt faciunt. eodem scilicet in tempore quo docuit lex. deut. xviii. prophetam deget tibi. suscitabit deus. ipsum sicut me audies. eiusmodi legem scriptam. scilicet non habentes ipsi sibi sunt lex. i. ualent eius lege qui scilicet gentiles ostendunt iudicium operum. opus legis. scilicet opera lege precepta. illa scilicet duo. quod tibi non uis fieri alii ne feceris et hoc faciat alius tibi. Tob. iiii. et Mt. vii. uel opus legis. i. fidem quam lex precipit quia finis legis christus ad iustitiam. i. christus. Scriptum in cordibus suis. i. Rom [illegible] in eius ex [illegible] per gratiam ipsius. Ier. xxxi. scribam legem meam in cordibus eorum. Testimonium reddente. hic ostendit id per testimonium conscientie ubi notat tres opus conscientie. testificari quam ad omnes accusare infideles. defendere fideles. Dicit ergo. qui ita ostendunt opus legis et hoc conscientia ipsorum reddente illis testimonium salutis uel dampnationis in futuro iudicio. i. in morte ex hiis que scripta sunt in libris eorum apoc. xx. Et non solum conscientia operum set etiam cogitationum accusantium non excusantium. neque enim in cogitationibus peccator eruditus. Sap. iiii. Aut etiam defendentium inuicem accusantium in quibus conscientia in se inuicem bone co gitationes defendunt bonos. male accusant malos. uel more grecorum ancedentium ablatiuis ponitur hic genitiuus pro ablatiuis. i. cogitationibus accusantibus etc. et hoc in die iudicii. que scilicet appellatur. Alia dies propter occultorum manifestationem ut hic. et Soph. i. dies illa dies ire etc. Alia media nox propter inprouisionem Mt. xxv. Media nocte clamor factus est. Alia sero. propter eternum tempus. Mt. xx. Cum sero factum esset dixit dominus uinee procuratori. Alia mane propter nouum eternum. Soph. iii. Mane iudicium suum dabit in luce et non abscondetur. In die tamen cum iudicabit deus occulta hominum. non solum aperta. et dicit hominum non demonum. quia tunc erit iudicium disceptationis hominum non demonum. Iudicabit ipse per filium uel propter non enim omne iudicium dedit filio. Io. v. et hoc secundum euangelium meum. quod ego predico. Ergo iudicabit dominus. Euidenter quia deo certi omnis [illegible]. Dan. vii. Iudicium sedit et libri aperti sunt. Facilius quia cogitationes multorum uidentur in luce cognitionum accusantium. ps. Iustus dominus et iusticias dilexit. Congruentius

quia tunc agnosces. Unde dicitur in die. Ps. Cum accepero tempus ego iusticias iudicabo. ¶ Personalem. quia apparente dei filio in die. Ysa. iii. Dominus ad iudicium veniet. Cum senioribus populi. ¶ Generalem. quia omnia occulta hominum cernes. Ysa. Contra quos sunt actiones domini in iudicio. ¶ Iusticie. Secundum evangelium meum. ¶ Secundum quod utilis, quia per ipsum Christum. ¶ Si autem tu iudeus cognominaris. ¶ Postquam iudeos et gentiles apud deum esse equales demonstravit, in hac tercia parte principali libri capitis iudeos qui magis presumebant gravius redarguit ostendens primo quod quo ad peccati immunitatem non valuit eis legis acceptio. Secundo quod nec valuit eis circumcisio, id est circumcisio que est per etatem. In prima tangit. Primo quinque pro quibus presumebant iudeos specialiter. Secundo eximit eorum presumptiones ibi, confidis te ipsum ducem esse cecorum. Tercio v. contraria ponit ibi, qui ergo alium doces. In prima tangit primo dignitatem primam. Secundo cultum dei unius. Tercio observantiam legalium, id est requiescis in lege. Quarto cognitionem diuinorum et gloriaris in deo. Quinto revelationem misteriorum, id est et nosti voluntatem eius. Sexto discretionem operandorum, ibi, et probas utiliora. ¶ Dicit ergo. Si autem qui gentiles sunt legem non habentes, et cetera. Sed tu plurimum quod patet. Si autem tu iudeus cognominaris a iuda patriarcha nobiliore. Dicebantur enim hebrei ab abraham, israelite ab israel, iudei a iuda nobiliore tribu. Hebrei quidem quasi transeuntes, propter susceptionem preceptorum exteriorum. Israelite, id est deum videntes propter contemplationem celestium. Iudei, id est confitentes propter confessionem divine laudis et suorum peccatorum. Et requiescis in lege, id est in legis observantia non vagaris per diversos errores sicut gentiles. Deu. Iacob transivit in gentes nec invenit requiem. Et gloriaris in deo, id est in dei cognitione. Ier. ix. In hoc glorietur qui gloriatur scire et nosse me. Et nosti voluntatem eius. Deutero. Que gens habeam tibi per prophetas manifestata. Baruch iiii. Beati sumus israel quia que placent deo manifesta sunt nobis. Et probas utiliora, id est scis eligere meliora per legem instructus, tanquam per pedagogum. Lex enim pedagogus noster fuit in Christo. Gal. iii. Constructio suspensiva est usque ibi, nomen enim dei per vos blasphematur. Sed hanc ordinem dicit. ¶ Confidis te ipsum. ¶ Posuit quinque prerogativas. Hic subdit quinque presumptiones ex pre dictis ortas, quia scilicet confidit se esse productorem cecorum in fide perduum. Secundo lumen errantium in moribus per exemplum, id est lumen eorum. Tercio eruditorem insipientium in cognitione maiorum rerum, id est eruditorem insipientium. Quarto magistrum infantium in cognitione minorum rerum, ibi magistrum. Quinto perfectum in scientia librorum legalium, id est habentem formam. ¶ Dicit ergo. Confidis quidem ita tu magis quam cognominaris iudeus et has tot prerogativas. Confidis te ipsum ducem cecorum in fide, id est gentilium. Matth. xv. Ceci sunt et duces cecorum. Lumen eorum qui in tenebris sunt, id est iudeorum doctorem errantium in moribus. Ysa. ix. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam. Eruditorem insipientium, id est iudeorum non provectorum, et hoc quo ad maiorum rerum cognitionem. Et magistrum infantium, id est iudeorum minorum adhuc circa elementa studentium, id est tollentium legis litterale que vocatur elementa. Gal. iiii. Et confidis te esse habentem formam, id est perfectum scientie et veritatis in lege, et cetera non quidem ad opera, sed ad loquendum. ¶ Qui ergo alium ut sciat scientiam legis et verum esse ut inimicus. ¶ Qui ergo alium doces. Posuit v. iudeorum presumptiones. Hic ponit v. contrarias. Primo quia se ipsos non instruunt. Secundo quia unum, id est illum a lege auferunt, ibi, qui predicas non furandum. Tercio quia alienum thorum alteri attribuunt, ibi, qui abhominaris ydola. Quarto quia alios etiam a Christo avertunt, id est qui in lege. ¶ Dicit ergo. Qui ergo. Cum tu hec omnia habes, sic te esse confidis. Ergo tu qui alium doces te ipsum non doces, quasi dicat inordinate facis, tibi enim debes primum intendere, sicut est quod de ordine caritatis. Tales sunt de quibus Matth. xxiii. Super cathedram moysi et cetera. Que dicunt facite, que autem faciunt nolite facere. Qui predicas non furandum secundum preceptum legis furaris intellectum, scilicet Christi a lege subtrahendo. Hoc est regula aurea, quam furatus est achor. Josue vii. Qui dicis non mechandum. Exo. xx. Mecharis verum, scilicet semen legis prestans corrumpendo, sicut patet Exo. xxxii. Et alias traditiones miscendo. Matth. xv. Irritum fecistis mandatum dei propter traditiones vestras. Qui abhominaris ydola, Christum quem mandavit lex. Exo. xx. Sacrilegium facis, auferendo, id est deo ydolis dando sicut patet Exo. xxxii. Vel Christum negando, contra rem sacram furando. Qui in lege gloriaris, quia scilicet legem accepisti, non sic ceteri gentes. Ps. Non fecit taliter omni nationi, per prevaricationem legis, qui sensus legis ad Christum pertinentes ut contra ipsum Christum non suscipiendo, quod tamen lex mandavit. Deut. xviii. Deum legis, scilicet datorem, inhonoras, quantum ita est, et tunc inhonoras nomen enim dei, id est Christi de quo Phil. ii. Dedit illi nomen quod est super omne nomen, per vos iudeos blasphematur hodie inter gentes, quia et vos blasphematis et ad blasphemandum alios inducitis, sicut scriptum est. Non dicit ubi, quia generaliter loquitur iudeis, qui scripturas noverant. Hoc autem scriptum est Ysa. lii. Iugiter tota die nomen meum blasphematur. Vel secundum glosam scriptum est Eze. xxxvi. Ingressi sunt ad gentes et polluerunt nomen sanctum meum. Ysa. lii. Et nomen meum per vos blasphematur inter gentes. Sic exponitur secundum glosam magistri. Adrianum patet quod redarguit iudeos. Primo de culpa que adest, id est qui ergo alium doces. Secundo que ad primum, et hoc dicit quia de culpa est que ad concupiscentiam oculorum, ibi, qui predicas non furandum furaris. Et que ad concupiscentiam carnis, ibi, qui dicis non mechandum. Tercio de culpa quo ad deum, et hoc dicit quia de culpa contra fidem, ibi, qui abhominaris. Et quantum incurrit, ibi, gloriaris in lege, et cetera, per se patet. ¶ Secundum quod prelati qui sunt doctores debent esse. ¶ Primo duces cecorum exemplo vite. Ps. Principes iuda duces eorum. ¶ Secundo lux errantium claritate fame. Matth. v. Vos estis lux mundi. ¶ Tercio eruditores insipientium verbo doctrine. Heb. vi. Propter eius tamen tempus. ¶ Quarto magistri infantium severitate discipline. Mich. vii. Pasce populum tuum in virga. ¶ Quinto perfectis forma scientie, id est perfectionis forma gregis ex animo. ¶ Circumcisio quidem prodest. ¶ Hic ostendit quod ad peccati immunitatem non valuit eis circumcisio, ubi ostendit. Primo quod circumcisio valet ubi est legis observatio. Secundo quod aliquando potest prevaricatio, id est si autem prevaricator legis. Tercio quod preputium circumcisionis legem Christi observando, ibi, si igitur preputium. Quarto solvit, hoc non solo, ibi, non enim qui in manifesto. ¶ Dicit ergo. Circumcisio quidem tua legis doctrina divine observantia non valet ad peccati immunitatem.

Sz nec ipa circisio. qr ipa circisio .i. pdest. tibi o iudee
si legē obserues. vnū circūcisio datum ē mādatū de cir
cisione. dn̄i ē abrahe. et tu ergo custodies pactū
meū. gen̄. xvii. Si aūt p̄uaricator legis. non cre
deris. s. in xp̄m ut lex iubet. vn̄ jo. v. si crederetis
moysi: crederetis forsitan z m. Circūcisio tua p̄putiū
fcā ē .i. n̄ pl' v3 q̄ p̄putiū . z cōtrario. Si p̄putiū .i.
gentil' quib3 iusticias legis .i. mādata sp̄ualia l' fidē
xp̄i. custodiat. nonne p̄putiū illi' in circisione repu
tabit .i. nōne tm̄ ualebit p̄putium quātum circūcisio.
ut. s. sit fili' p̄ repmissione. q. d. sic. gal. iii. Qui ex
fide s̄t. hii filii s̄t abrahe et iudicabit q̄ pacto meli
ori sc̄a. Sic accipit aug. xii. viii. Similiter singlr̄ in
iudicio z c. p̄putiū .i. gētil' legem cōsumās .i. xp̄m. s.
credēdo q̄ ē legis cōsūmatio. q. s. credere in xp̄m est ei
ex n̄ p' gr̄am. tū repata q' sū gr̄ā n̄ ē crede in xp̄m. ul'
q' ex natura ē p̄putiū .i. gentil' s' legē illem. uiuēs. ul'
in naturali p̄putio manē. iudicabit te o iudee qui p
litterā .i. legē scriptā. q. d' lr̄a. q' sol' lr̄is lapidib3 ī scripta.
lecat noua eā cordib3 q̄ lr̄is ē inscripta. s' tam z p'
circūcisiōem illem p̄uaricator es legis .s. n̄ credēdo ī xp̄m
q̄ lex scripsit. Hon d' sr̄ illos. dn̄ in honorat. Cō
Sic rex terreni: ita z rex celest' potest ī honorari. mult'p.
et simili' honorari. Pō. in sic legis p̄uaricatore. Qui
in honorat regē qui edictū ei' n̄ custodit. ut hic. qui ī
lege gl'iaris. etc. honorat in mādatorū īpletione
mal. i. fili' hono. Sc̄o. in famulis suis ētemptu z ab
iectione. Judith .i. legit. q' cum nabugod. misisset
nūcios suos ad diuisa p'uīcias et abiecissent eos
sī honore. ī dignat' ē nabugod' z reputauit se cō
temptum. Sic ecclesiastica dicit quidā. eq'uītes. c. plati.
eccl. vii. honora dn̄m ex tota aīa tua. et honorifica
sacerdotes. Q'dam pedites .i. paupes. jac. ii. nōne de'
elegit paupes z c. vos aūt ī honorastis pauperem. Sz plu
rium. honorat dn̄m qui miseretur paupis. Tcio. i
sue ymaginis. s. aīe. de cuius pictore. cristum ī honoraret
dn̄m qui in luto pictor ymaginē crucifixi. Sic qui aīam
pictam ip̄c̄m. sap. ii. Nō iudicauerūt honorē aīarū scāru
quia de' creauit z c. Contra. ecc. x. fili in māsuetudie sua
aīam tuā z c. Q'rto. i regie dignitat' usurpatione.
ut herodi. qui honorē soli dō debitū sibi usurpauit. vn̄ de
hode act. xii. d' q' cū sedisset p' tribunali. pp' acclamabat
uoces dī z nō hoīs. Et sequitur: q' pcussit eū angel' dn̄i
eo q' n̄ dedisset honorē dō. z g. ii. c. Sz. ecc. iii. mag
na ē pō dī soli' z ab humilib' honorat'. Q'nto.
ī iustic' remissiōe ut qui ī regno suo iustic' de ma
lefcōrib3 negligit. Sic nos de cōrib' nr̄is iustici3
n̄ facietes. barū ii. Moriam qui s't in inferno dabunt
honorē z iustificatiōem. Sz quia q̄ etas ē sr̄ magnitu
predu z c. Sexto: in pp' pr' iustificatiōe. ul' dicto
ul' fcō. Sic iudei. jo. viii. putaretis ī cū lapides et
demoniacū uocātes. quib3 r̄ndit. Demoniū n̄ hēo.
Sz honorifico patrem meū. vos aūt ī honorastis me.

Sz. honorat laudando eū. ps. sacrificiū laudis ho
norificabit me. Non n. qui in manife
sto. Hic pbat p'dicta triplici argumento. Primū est
circisio q̄ est in abscondito. melior ē q' q' ī manifesto. Sz in
circisio q̄ ē ī sp̄u: melior ē q' q' ī carne. ergo zc. circisio
cui' laus ē a dō. melior ē q' cui' laus ab hoīb3. g' melior
ē circisio sp̄ual'. gētil' q' carnal' iudei. et hoc ē q' d' scd̄o
.n. ģtra bīi p' s̄t iudei' gētil' et cō. nō n. q' ī manifesto .i.
noīe et natōe de sup. iude' ē. neq' q' ī manifesto in
carne circisio est .s. fcā ī ablatiōe cutis. sup. illa ē uē
circisio. Sz qui ī abscondito cordis iude' .i. mūdicia de
q̄ ps. iii. Circūcidimini deo q̄ficiens corde. ore. et ope.
ille uē iude' ē. circisio cordis .i. mūdicia de q̄ ps. iii.
circumcidimini dn̄o et auferte p̄putia cordiū urorum. Circū
cisio dico fcā ī sp̄u .i. p sp̄m scm̄. n̄ lr̄a .i. n̄ litteralib3. cui'
talis circisionis melioris laus nō ē ex hoīb3. s3 ex
dō qui solus eam uidet. Hic q'r. cū d' p' legē iudi
cabūt. glō. ignorātia eorū qui ex sīmplr̄ nesciunt ne eos
excusat. sic ut sempiterno igne n̄ ardeat. Sz ut mīn'
ardeat. Sz ipsa n̄ credit. q' n̄ audiuit q' crederet. Rō. x.
Fides ex auditu. ergo qui n̄ audiuit. crede nō potuit. ergo totaliter excusatus.
Rō. glō. lo' ī eo qui q' uīs nō audierit. cū audire potuit
Sz diligētiā adhibuisset. Non n̄ auditores legis s3 factores
iustificabūtur. Cō. j. iii. arbitramur iustificari p' fidē sine
operibus legis. Rō. h' lo' de opib3 moralib3. ibi
de ceterimonialib3. vel hic de opib3 sequentib3 .i. de pcedentib3
fidē. Rō. id. glō. nō aūt s't factores legis n̄ iustificentur.
Cō. nō iusti3 pot ab adulterio. furto. et cetis abstinere.
Rō. q' uīs tal' faciat legis littam: nō tm̄ legis intentiōem.
Ite. sr̄ p' cū n. gentes. glō. lex nal' ē q' ģsciētia dictat q' sit
ē quid boni z q' d malū. ergo lex nal' ē ģscia. Cō. ģscia dāp
nabil' ē. Rō. tr̄a lege nal' q' ģscia l' ģsciē ē. Sz lege effec
tiue ģscia fōrē. Sic hō iud3 p' lucē effectiue p' iusti solem.
Ite id. glō. in iteriore hoīe ī nouato p' gr̄am lex iustic
delebit3 q' in deleatur culpa. Cō. lex iustic nal' ī delebil' ē.
Rō. indelebil' s'm existentiam delebil' s'm apparentiam.
Ite. circisio p'dest. Cō. gal. v. si circūcidimini. xp̄c uobis
nichil proderit. Rō. h' lo' p' tpr̄e an aduentū xpi. ibi p' tpr̄e
post. Ite sr̄ id. circisio tua p̄putiū fcā ē. glō. nō plus v3
q' p̄putiū. Cō. plus ualebat. q' pcc̄m originale delebat.
Rō. non pl' ual3 finalit: s. q' ad eternam salutis eterne.
Ite sr̄ id. p̄putiū legē ģsumās. glō. credens ix' q' tū
ex n̄. Cō. fides donū ē gr̄e .i. cor. xii. Rō. ex n̄ ē
p̄patie. ex gr̄a. ģpletiue. q' lumē ex gr̄a gl'is euolutē
p' gr̄am illuīata.

C III

Quid ergo amplius iudeo est. Jnca
pitulo pcedēti ostendit q' tā iudei q' gētiles
eq̄ dam fuerit pessimoribus an uocatiōnem priore
ī gr̄e. q' utriq3 peccauerūt. hic ne uideat'. lex nullam utī
litatē attulisse iudeis. ostendit q' iudei erant ī aliq' ma
iores. p'. Pō determinat utilitatē. Sd̄o mox tremō3 dubitatiōm
ī cidētem. ibi. quid .n. si q'dā illorū n̄ crediderūt. Tcio exclu
dit quēdā carnalium. Sz hoc errorem. ibi. Si aūt

Ca. iii.

incredulitas illorum. In prima ponit questionem. secundo questionis solutionem ibi Multum quidem. tertio solutionis manifestationem. ibi Primum quidem. Dicit ergo. Quid ergo. quasi ita generaliter in deum sicut gentilem et cetera. et sicut est: Quid ergo amplius dignitatis supple est iudeo de legalibus observanciis secundum statum priorem quam gentili supple. Aut que utilitas circumcisionis est supple iudeo. non enim est utile quia deus invisibiliter dedit legem et circumcisionem. Multum quidem per omnem modum. Hic solvit dicens. Multum quidem. supple utilitatis est iudeo plusquam gentili per omnem modum. omnibus modis secundum glo. est vel in administratione spiritualium temporalium. vel in revelatione spiritualium. Iudeus autem prae multorum plus accepit quam gentilis. quo ad temporalia accepit terram lacte et melle manantem. quo ad spiritualia non fecit taliter omni nationi et iudicia sua non manifestavit eis. Primum quidem. id est praecipuum et maius quod accepit iudeus non gentilis est. quia eloquia dei id est lex et prophete credita sunt illis iudeis. scilicet ut amicis. deut. iiii. que est alia gens sic inclita ut habeat cerimonias iustasque iudicia et universam legem et cetera. et dicit credita quia exigenda cum usuris id est cum fructu ut patet in parabola de talentis [illegible] matth. xxv. Quid enim si quidam.

Hic removet dubitationem tendentem primo ponit questionem. secundo solutionem ibi Absit. tertio confirmationem ibi est autem deus verax. Dicit ergo quid enim. quasi ita credita sunt iudeis eloquia dei. nec tamen hoc beneficium evacuatur propter quorundam incredulitatem. Dicit quidam forte putaverunt dicentes quod licet credita sint illis eloquia dei. nichil tamen eis profuit quia non crediderunt. hoc removet apostolus quia licet quidam non crediderint tamen alii crediderunt. et hoc est quid enim obstat credentibus si quidam illorum non crediderunt eloquiis sibi creditis. numquid incredulitas illorum fidem dei [illegible] evacuavit id est minus commendabilem reddidit. Alio modo legitur sic. numquid incredulitas illorum fidem id est fidelitatem dei evacuavit ut scilicet deus non adimpleat credentibus quod promiserat. Absit ut fidelitas dei evacuata sit. Est autem deus verax.

Hic secundo solutionis confirmatio. ubi primo ponit veritatem. secundo confirmat per auctoritatem ibi sicut scriptum est. Dicit ergo. ita absit infidelitas adeo. est autem deus verax in essencia quia immutabilis et in verbis quia stabilis. omnis autem homo mendax secundum glo. vel omnis homo incredulus promissis mendax et se per vanitatem defluens. ps. filii hominum usquequo gravi corde et cetera. Dicit sicut scriptum est. scilicet ad ostendendum quod deus verax est ut iustificeris et cetera. Hoc legitur quadrupliciter. Primo sic. ita dicit ps. peccavi ut [illegible] mittendo filium de stirpe mea. sicut promisisti iustificeris in sermonibus tuis. id est iustus appareas implendo sermones tuos. ex hoc enim quod ego peccavi [illegible] quod non propter peccata mea. sed ex sola iusticia. scilicet quia promiseras misisti filium de stirpe mea. et vincas implendo promissa. cum iudicaris. id est cum a populo diceris. in me propter peccatum meum. non debere implere promissa. Secundo legitur sic. ita dicit ps. si peccato meo indigne iustificeris in sermonibus tuis. id est iustus et verax approberis. implendo sermones tuos [illegible] ex. xviii. in quacumque hora et cetera. et vincas. in indulgendo. cum iudicaris ab hominibus dicentibus quod non debes parcere ei. quia tamen contra peccavi. Tertio legitur sic. ita tibi peccavi tibi magis quam adeo iustus es. ut dum omnes ego peccavi [illegible] iustificeris. id est iustus appareas in omnibus sermonibus tuis. et vincas. omnes in iusticia contendo cum iudicaris. id est cum [illegible] in iudicio [illegible] iob. ix. numquid homo comparatus deo iustificabitur. Quarto sic. ita tibi peccavi quia adeo iustus es. ut iustificeris. id est ut verax comproberis solus in omnibus sermonibus tuis. et vincas. victoriam optineas. cum iudicaris. id est cum iudicatus iudicaris ab hominibus dicentibus sic et sic debuit fieri. hoc male factum est. vel cum iudicaris a pilato et iudeis. io. xviii.

Si autem iniquitas nostra. Hic deinde [illegible] capitulo hic excludit quorundam carnalium errorem ponentium quod iniquitas nostra facit ad iustificationem divinam propter hoc quod [illegible] ibi soli peccavi ut iustificeris et cetera. Primo ponit errorem. secundo [illegible] ibi numquid iniquus est deus. tertio [illegible] cum pena. id est quorum dampnatio iusta est. Errorem autem [illegible] ducendo ad triplex inconveniens. Primum est quod homo pro peccato non deberet puniri. Secundum quod nec debet peccator reputari. ibi si enim veritas dei. Tertio quod utile est peccare. ibi et non sicut blasphemamur. Dicit ergo si autem iniquitas. quasi sic ex iniusticia nostra commendabilior apparet dei iusticia. Si autem iniquitas nostra iusticiam dei commendat. id est commendabilem facit. quid dicemus. Numquid iniquus est deus. Hic ponit inconveniens primum. secundo [illegible] ibi secundum hominem dico. tertio solutionem. ibi absit. quarto solutionem astruit ibi Alioquin quo. Dicit igitur numquid iniquus est deus qui infert iram id est penam propter peccata [illegible] ex hoc dicere quod iniquum est penam inferre pro eo quod iusticiam dei commendat. [illegible] non est apud deum [illegible] iniquitas. Secundum hominem dico qui non est [illegible] mea [illegible] hominum carnalium. [illegible] homo [illegible] carnales [illegible] et secundum hominem ambulatis. Absit quod deus sit iniquus. alioquin [illegible] quo iudicabit deus hunc mundum. quasi non posset iudicare [illegible] est potissima [illegible] iudicis [illegible] diligere iusticiam [illegible] in diebus [illegible] non vult nos peccare ut commendet eius iusticiam.

Si enim veritas dei. Hic ponit secundum [illegible] iniquitatis nondum homo peccator reputari pro eo quod [illegible] in laudem et gloriam dei [illegible] peccator reputari [illegible] iniquitas nostra [illegible] iusticiam dei commendat [illegible]. Si enim veritas id est iusticia dei in meo mendacio id est peccato. omne enim peccatum mendacium est [illegible] habundavit in gloriam ipsius. id est gloriosior est eius veritas ex meo peccato. quid adhuc et ego quasi peccator tamquam peccator iudicor [illegible]. Et non sicut blasphemamur. Hic [illegible] inconveniens. scilicet quod utile est facere mala. bonum est iusticiam dei commendare. ergo si iniquitas nostra commendat iusticiam dei [illegible] intelligunt illi [illegible] bonum est [illegible] dicit quod iniquitas nostra iusticiam dei commendat. [illegible] velit nos peccare. ut scilicet in operatione nostra [illegible] appareat. error [illegible] inconveniencia dicta. dicit quod commendat iusticiam dei occasionaliter et per accidens. quod [illegible] in pena commendat causam. [illegible] accipit apostolus. Dic ergo et non sic.

q si ita e qd pctm nrm cedit i gliam di cur ... Et nō sicut blasphemam̄ · i sic a quibusda nob ipomitur. blasphemando · et sicut aiunt nos quida dice faciam' mala ut ueniāt bona · s. ut ds inde glificet. exco · n · q audi erūt aplos pdicate ro · v · vbi abundauit delictū sr abun dauit & gra · dicebant q ds uolebat hoies peccare · ut sic peccatib' pcendo et maiore gram oferendo mag mi sericors appareret · quorum dampnatio iusta e. et ido nō e eis ocdēd · nam ad bonū nō ē p bonū ueniē. Hic tñ ... qre omnib' exialib' bnficiis exc... despialib' · s. de eloquiis diuinis dicēs · Pmū qde qz credita st illis eloquia di.

... ptai q spūalia ... cu q dinibus ... laut ... po ablice ... gl ... ꝯ ... ē at ds uerax ... plenis pmissa ... uidet ... nō i pleuit. Sic i leuit. xxvi. Ponā tabernaclm meū i medio urī · & nō abiciet uos aia mea ... nō fuit pmissio absoluta s; ... Si fuauert mandata ... gl · ho · medax ... ergo ... medax ... lo deptus hoib; ... gl · homo medax ... ē ... ih gl · lo de ce ... gl ds apd ... nō sunt ... apd eū ... ut uet ... ut iustificis i smoib' tuis · gl · ... poa ... dice potiut ho de ... ho ... cuic ... nō tn ... diuc ... Aug · i euch · malū bn ordinatū ... bona ... ex paccne et ... malū ... ordo ... bonū q ... dr ... gl · ... ds e ultor · cui nō e actor ... nō e actor male actionis. ... nō ... actio ... ds nō e actor male acti onis ... mala ... actio · ultor ... gl · ... iniusti ... ioel ... malicia ... gl ... i medio ... pcto meo ... iudicat ... ex pctis ... apparet ... nō ... ex pena peccator' ... Quid igitur pre cellimus eos. In scdo capio usq; hic ostendit per iustic iudeos & gentiles i moribus eqn qui fidem. hic autē ostendit per equ ... ostendens q iudei ... peccata nō pcellunt gentiles i iusti ficati · hoc at pbat dupli. Pmo ex impfectione legis iustificare nō ualentis capo isto. Scdo ex pfectōe fidei sufficiēt iustifica tis capio iiii ... pre ... legis iustificare nō ualentis pbat dup. Pmo qz ... nō iustificat. Scdo qz nec adiu ... i · nūc at sine lege iusticia di ... pre ... lex nō iustificet pbat ... pctorum ... Scdo ... iductione ibi Sicut scriptum ē ... ad iu ... i · ... at ... lex ... pre ... post ... Sic ... Dic g' quid ē ... modo ... iudeos ... ex hiis ... Pcellimus eos gentiles ... nos iudei ... gal · ii · ... nō ē iudeus ... nō pcellimus causati · n · sumus · i · ... prauimus ... g.

... medi ... iudeos q gentes reos ... omnes · s. iudeos et grecos sub pcto ... s. ... fidi ... qz qui facit pctm ... ē pcti ... sub pcto ... sicut ... capitul ... i udei ... legis scripte · gentiles ... legis nature.

Sicut scriptum est · Hic pbat q lex ... iustificet ... induccione ... auctte ... tangit pcta ... ibi Sepulcrum patens est. ... pena ... ibi contricio et infelicitas ... pcta omissi onis tangit pmo q ad fidē · scdo q ad mores · i · omnes declina uerunt ... ad fidē xpi · qz nec credūt p fidē nec intelligūt ... nec requirūt ... ad mores ... qz declināt ... nō facit bona ...

Dicit g' Sic scptum ē ... sub pcto sit · et hic sic scpm ē ... deuidet · de quibus ... et ... uidet ... nō ... ad fidē ... hoc ... qz nō ē iust' p fidē iustificari i xpm · credēdo · p q fidem est iustificatio · i · v · justificati g' ex fide · et ... nō ē iust' ... ē intelliges xpm · s. et dm et hoiem ... intelligendo ... sapet & intelligent ... nō est intelliges · qz nō est requires dm · diliges ... tercia ... Omnes declinauerunt. A bono i comutabili ad bonū comutabile. ... xvi. declinauerunt oculos suos ne uiderent celū. Simul inutiles facti st · i · alus nociui ... et plus ... nabile ... Siuū iuele ... tenebras ex ... Nō ē qui faciat bonū ... e · v · Circuite uias ierusalem & ... uirum facientem iudiciū et querentē fidē · et ppici' ero ei. Nō ē usq; ad unū ... legi uel ... qz nō ē ... excl ... nō ē ... ex... ē pt unū · i · xpm · qui ... ē ... qz unico hoie nat ... sn pcto ... unū ... Sepulcrum patens est guttur eorum. Hic tangit pcta ... ad ducendū alios i errorē · scdo ad ... alios ... i · q' os male dicere ... i errorē ... uenenū aspidū ... inmittēdo ... ibi · Quorum os maledictione pena ... i · & amaritudine. Veloces pedes eorum. Dicit g' Sepulcrū ... q sepulcrū patens ē guttur eorum ... bonos mores colloquia praua · i cor · xv. omnia ... et sepulcrū ... fetore plenū ... opertū ... et ... in mundo ... eorum ... sepulcrū patens ... dolose agebant ... decipiendo ... uenenū aspidū sub labiis eorum. odiū ... uenenū ... uenenū aspidū ... adulacōis ... os maledictione · i · ubi maledicis ... i cor v · iii maledici regnū di possidebūt · & amaritudine ... peccati

ro ·

ps. Incenderunt vero amaritudine. Plenum est. quia assidue de talia proferre. Veloces pedes eorum .i. affectus. ad effundendum sanguinem. xpm. l. et suos occidere. alibi dicitur tanto pedes .n. eorum ad malum currunt et festinant ut effundant sanguinem. pu. ¶ Nota quod velocitas ratione materie quibus gradatur. quibus vituperatur. ¶ Commendatur velocitas ad audiendum verba edificatoria. ido. iac. i. sit autem omnis homo velox ad audiendum. ¶ Ad agendum opera meritoria. pu. xxii. vidisti virum velocem in opere suo coram rege stabit. ¶ Ad reducendum impios a via devia. ysa. xviii. ite angeli veloces ad gentem convulsam. ¶ Econtrario vituperatur velocitas sic. pu. xxix. vidisti velocem hominem ad loquendum. stulticia magis speranda est quam illius correctio. ¶ Ad agendum opera demeritoria. ps. veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. ¶ Ad persequendum bona. trem. iiii. velociores fuerunt persecutores nostri aquilis celi. ¶ Contricio autem et infelicitas. ¶ Hic post culpam ostendit penam eorum duplicem. ps. penam que est pena tantum non culpa. Secundo penam que est pena simul et culpa. i. et viam pacis non cognoverunt. supra. ps. tangit penam temporalem. ubi contricio. Secundo eternam. ubi infelicitas. tercio implicat causam meritoriam. i. viis eorum. ¶ Dicit glosa contricio. q. d. hi mala sunt in eis. et propter hec contricio. i. pena temporalis. captivitas ultima vespasiani. iiii. contricio sive contritione vocata est alibi .n. captivitates non fuerunt ulce. quia semper remanserunt reliquie. sed captivitas ista generaliter est. s. per tytum et vespasianum. Fuit contricio ultima et infelicitas eterne dampnacionis. in viis .i. in operibus eorum que duxerunt eos quibus iter ad celum perdiderunt. ¶ Et viam pacis. ¶ Hic tangit penam que est pena et culpa ubi primo tangitur eorum cecitas. Secundo peccatorum obstinatio. ibi non est timor. ¶ Dicit glosa et q. id est contricio. et. pro quia viam pacis non cognoverunt. i. xpm qui est via. io. xiiii. ego sum via. veritas et vita. pacis. io. xvi. in mundo pressuram habebitis. in me autem pacem. Non est timor dei ante oculos eorum .i. vel aliquo timore a malo retraherentur. per timorem .n. domini declinat omnis a malo. pu. xv. [et] eg. anchora mentis: pondus timoris. ¶ Scimus autem quoniam quecumque. ¶ Hic ostendit auctoritatem predictam ad iudeos pertinere ubi primo ostendit quod hec auctoritas iudeos tangit. Secundo eorum elationem reprimit. ibi ut omne os obstruatur. tercio reprehendo legis ipsa actione ostendit. ibi quia ex operibus legis non iustificabitur. ¶ Dicit glosa. Scimus autem. q. hoc dicit david. nos autem maiores scimus quod ad iudeos loquitur. quia scimus quoniam quecumque lex loquitur. hiis qui in lege sunt loquitur. i. iudeis. sed illa auctoritas scripta est in lege. immo in psalmo david. quia lex accipitur tripliciter. s. large. pro toto veteri testamento. sic accipitur. io. xv. ut impleatur sermo qui in lege eorum scriptus est. quia hodio habuerunt me gratis. ¶ Secundo pro pentateuco. sic. luc. ult. quia impleri oportet omnia que scripta sunt in lege et prophetis et psalmis de me. ¶ Tercio strictissime pro preceptis cerimonialibus. in eodem. ex operibus legis non iustificabitur omnis caro. coram illo. loquitur magistri ita. ut ex precepto. ea que lex dicit. omne os non solum gentilium sed et iudeorum obstruatur a sua elatione. et hoc quantum ad humilitatem promote. ps. omnis

iniquitas oppilabit os suum. et subditus fiat omnis mundus .i. omnis homo. non solum gentilis sed etiam iudeus. subditus fiat deo. et hoc quantum ad humilitatem operis. totum bonum quod habet deo attribuens. ps. Nonne deo subiecta erit anima mea. et deus iudicabit omnis iudeus et gentilis subditus esse deo. quia ex operibus legis. s. iusti ficabitur omnis caro. i. homo quicumque sic accipitur. ysa. xl. omnis caro fenum. vel omnis caro .i. homo carnaliter vivens. non iustificabitur. quod quam coram illo. et si forte coram hominibus appareat iustus sicut pharisei. mt. v. nisi habundaverit iusticia vestra plus quam scribarum et. per legem enim. q. tunc per legem non est iustificatio. per legem .n. cognitio peccati. cum tamen non est consumptio. pu. vi. mandatum lucerna. lex lux. ¶ Omnes declinaverunt. ¶ Ut homines sciant declinare. non vocabula sed vicia. ¶ Nota quod male declinant. qui declinant. ad scribam. iob. xxxvi. cave ne declines ad iniquitatem: .i. inequalitatem. ¶ Ad ydolatriam. ps. declinantes autem in obligationes. adducet dominus cum operantibus. ¶ Ad iram. pr. ne declines in ira a servo tuo. ¶ Ad avariciam. i. reg. viii. declinaverunt post avariciam. ps. oculos suos statuerunt declinare in terram. ¶ Ad accidiam. ps. omnes declinaverunt simul inutiles et. ¶ Ad gulam. iudith. xix. venit declinentur ad urbe iebus. que ieps tam prope. ¶ Ad luxuriam. ecc. ix. ne aspicias eum. ea. ne declinet cor tuum in ea. ¶ Hic quero. sed hoc non est usque ad unum. glo. nec unus. ¶ Et. aliqui inter iudeos erant boni ut gamaliel. ¶ Ad hoc. respondeo hi deviderunt carnalibus non de spiritualibus. ¶ Quoniam quecumque lex loquitur et. ¶ Contra ipsa loquitur gentibus et regentibus. ¶ Ad hoc. respondeo non intelligit generaliter. sed de hiis quos loquitur in hoc loco. secundum glosam. ¶ Quia ex operibus legis non iustificabitur. ¶ Quia circumcisio iustificabat. ¶ Ad hoc. opera legis vocat que cum lege instituta sunt ut circumcisio autem ante legem instituta est. ¶ Et ideo. glo. cetero mala numquam valuerunt mundare conscientiam et fidem et devocione fiebant. ¶ Quia omne opus ex fide et devotione factum meritorium est. ¶ Ad hoc. opus operans iustificabat. sed non opus operatum. ¶ Et sed ideo per legem cognitio peccati. glo. non consumptio. ¶ Quia sed ideo. heb. ix. sine sanguine non fit remissio. glo. per aliquas expiationes fiebat aliqua remissio peccatorum. ¶ Ad hoc. respondeo de remissione quo ad penam legalem non quo ad culpam. ¶ Item gen. xliii. merito hec patimur quia peccavimus in fratrem nostrum. secundum ante legem cognoscebant peccatum. ¶ Et. ioseph. accusavit fratres suos crimine. missus fuit in cisternam. gen. xxxvii. ¶ Ad hoc. non intelligit generaliter. sed de aliquibus. ut dicit glosa. vel dicitur quod prima cura cognitio naturali predicatio. per legem non. quedam cogitabant esse peccata que antea ignorabant. et quedam graviora quam antea putaverunt. ¶ Item ideo. glo. cave non peccatum si non venit gratia. ¶ Et liberum arbitrium numquam potest cogi ad peccandum. ¶ Ad hoc. potest tamen sine gratia peccari. quia non liberari. ¶ Nunc autem sine lege. ¶ Ostendit supra quod lex moysi non iustificabat. hic ostendit quod neque ad iusticiam invitat. ps. quod credentes iustificantur per fidem sine lege. Secundo concludit quod non est gloriando in lege. ibi. ubi est ergo gloriatio tua. In prima parte primo ostendit quod non sit iustificatio ex lege. secundo quod ex fide. ibi. iusticia autem dei est. tercio quod omnes sunt accepti. i. non. n. est distinctio. quarto quod deus gratis sine merito precedenti. i. iustificati gratis.

Dic g. nūc aūt. q. ex lege ū fuit olī iustia. nūc aūt
.i. tp̄e gr̄e de quo .ii. cor. vi. Ecce nūc tp̄s acceptabile.
iusticia dī. nō q ip̄e iust' ē. s3 q̄ de iniusto facit iustū. siū
lege .i. sine legis auxilio. manifa ē .i. nō solū data. s3 ma
nifeste data. q̄ nō iustificātib3. s̄ in iudeis. aūt. ult. iusticia dīa te
stificata p⁹. a lege 7 pp̄his .i. testimonio legis et pp̄hā
pnūciata. scilz iustificatio. q̄ ū legi alligata. q̄ nobis
manifeste data. q̄ ab antiquo p̄dicata. p̄dixit .n.
lex pp̄ham uenturū. deut. xviii. pp̄ham de gēte tua
7c. act. x. huic oēs pp̄he testimoniū phibent remis
sionē pcc̄o4 accipe oēs qui credūt ī eū. iusticia aūt. qui
lz aūt iustia dī. q iustificam a dō. dō .n. ē q iustificat. ī.
viii. est p fidē ihū xp̄i .i. qua cdr̄ in ihm xp̄m. 7 dicit
ihū xp̄i. ut tangat utraq̄ natm. q̄ .n. crede articlos
adiuitatiq̄ natm ptinētes. ē ī qm̄ in oēs copiose di
ffusa 7 sup oēs desup .i. celitus data. q̄ iustia de celo
pspexit. ī oēs ī qm̄ q̄ cdūt ī eū. n̄ tn̄ ei l' cū. ī q caūg
fide formata. et ut in oēs .ñ. .n. ē distinctio iudei 7 gēta.
gal. iii. I in xp̄o ihū nō est s̄uus ul lib. oēs .n. tā iudei q̄
gētiles peccauīt l' ī se pctīs actualib3 l' ī adā pcc̄o
origiali. ī v. In q oēs peccauit et egēt ad h' contine glia
dī .i. gloria dī iustia cos libantē. dō g° q iustificat p se
effectiue p fidē fo'l'r oēs qui credūt indi. pp glīam dī
finalr. iustificatio ergo cā efficiēs ē dō. fo'l' fides.
m̄aial' ī q. hō. final glīa. Iustificati gratis.
Hic o° q̄ iustificati s̄t gr̄is s̄i mito scd̄e v' ṗo
ondr̄ gr̄uite iustificatōis cām fo'l'ē. dō. cām effactē
.i. xp̄i redēpcōm. 7c. cām fīlē .i. pp remissiōe. cā fi
nalē .i. ad ostēsione iusti° ei. Dic g. iustificati. q̄i
ita oēs peccauit. vii p3 q iustificati s̄t gr̄is s̄i iusti p
acdētib3 ti. c. iii. nō ex opib3 iustie q̄ fecim' nos 7c. et
hoc p gr̄am ip̄i9 dī. ut ī fuci. tāq̄ p cām fo'l'ē. ī pau
lū. 10 .i. glia et uital pubin e' fcā est. vl' diligēd' ī pp
talē actū q iustificat. et pp talē mod'. q̄ gr̄atis et
pp tale donū. q̄ p gr̄am. et p redēpcōm tāq̄ p cām
vl'em et efficientē. q̄ redēpcio ē ī xp̄o ihū. ī non ī alio.
ip̄e .n. fcūs ē nob sapia 7 iustia scificatio 7 redēpcio.
.i. cor. iii. q̄ .s. xp̄m pposuit dō .i. pcul aū disposuit.
.i. ab eterno. ul' pposuit .i. palā oīb3 posuit ī tp̄e. bar. iii.
p' h̄ ī tcris uis' ē 7c. pposuit ī q. ppiciatorē .i. mediatore
et reconciliatorē hoīs a dō. i. io. i. ip̄e ē ppiciatō p pctīs
nr̄is. ppiciatorē dico. et hoc p fidē in sanguine ip̄i9 .i. p
fidē h̄itam de passione ei9. ul' p fidē 7 passionē ei9. hec aūt
duo iūgit. q̄ utrūq̄ necīm ē. et uirtā passiōis 7 fides.
apoc. i. lauit nos a pcc̄is nr̄is in sanguine suo. 7 uirtus fidi
p q disponit hō ad suscipiēd' ē ēfcm passionis. act. x.
fides purificans corda eo4. Ecce g° reparatōe humanc. cā
pcia. xp̄s efficāci pa. ī uital dī 7 cā mitoria. passio xp̄i
cā disponēs ex pte hoīs. fides passiōis. oīa alliciūt
ad amorē dī. et aūt reparatōe. q̄ p redēpcōm ī q ē solu
cio odigna. q̄ xp̄s ē ille filī' dī et uolūtal disponētis.
q̄ a totalē ītātē 7 mod' redēpcōis. q̄ ī ē sim°. pp
sint ī q. ppiciatorē. et h ad ostēsione sue iust° .i. ut
ostēdet se uacē ī pmissis. nō .n. ē dō. qui hō ut mētiat'.
nū. xxiii. ad ostēsionē dico. q̄ ostēsio fuit necīa pp

remissionē delicto4 pcedēciū. hoc d' legit. uno m° dic
pp remissiōm n̄ solū p̄sētiū delicto4. s3 ē pcedēciū v'.
adueniū. delicto4 dico. existēciū ī sustētacōe dī .i. ī pa
ciēcia et expectacōe. q̄ pctōres hoīes ī mūdo sustinē
ciēcia et expectatōe. q̄ petīt hoīes ī mūdo sustinet.
puniebat. ysa. .i. la diu sustinui. 7 sic ē ostētio in
cūtītua. ītel ht. q ē delicto4 7 pcedēciū. alio modo legit
ut sic ostēsio cūtītua sic. pp remissione delicto4. ñ tam
hoīm p̄sēcium existēcium ī mūdo. s3 ē hoīm pcedēcium .v. ad
uētū ut detētoz ī libo. p passionē .n. x̄ 7 ex pūtes ī mūdo
s̄t iustificati. et detēti in libo liberati. hoīm dico pcede
ciū existēcium ī sustētacōe dī .i. ī pacia q̄ plos ī libo a pena
sensus ostēdebat. Ad ostensionem iusticie eius.
Hic tangit iustificationis cām finale3 q ē ostēsio
bonitatis dīne pcc̄do malis. et eiusdē ueritatis. soluēdo
pmissa. Dic g. ad ostēsionē iā dixi ī sustētacōe dī
q̄ ē ad ostēsione dī iustie ei9 .i. ex sue bonitatis ei9 .s. in
pcc̄do mal' et hoc manifeste ī h tp̄e gr̄e. q̄ ē tp̄s plena
ri dīg. gal. iiii. dies salutis. ii. cor. vi. tp̄s misedi
ī p9. ut sit ip̄e .i. ut eē appeat iustus ī se. et iustificās
alios. ul' iustus pmissa implēdo. 7 iustificās pcā
remittēdo. iustificās ī q eū q ex fide ē ihū xp̄i
.i. q eē suū ~~recepit~~ ex fide q̄ cdit ī xp̄m. n̄ ex lege
ad ac. iii. iustus ex fide uiuit. ergo iustificat dō
benigne. q̄ ad ostēsione iustie optime. q̄ ī hoc
tp̄e diserte. q̄ eū q se disponit p fidē .i. q
credit 7c. Ubi est ergo gloriatio tua
Hic q̄ reddes iustificati s̄t p fidē sine lege. hic
o° q̄ n̄ ē gliand' ī lege. et p̄o q̄rit quis glīand' in
lege. sc̄o o°. q̄ n̄ ī in fide. ibi exclusa ē. tercio q̄firmat. hoc ap̄ica auctē. ibi. arbitramur .n. q̄rto. pbat
id rōe .i. an iudeo4 dō tm̄. Dicat g. vbi ē g°. p mo
de gliacōne uana dic. q̄ ex fide sine lege ē iusticia.
vbi est g° o iudee gliacō tua uana q̄ .s. gliaris de le
galib3 obsuācūs. vl' deut. iiii. que ē gēs tā in
clita ut h'at cerimonias 7c. exclusa ē .i. abolita p q̄
legē moysi sup. exclusa ē. factor .i. p legē moysi
q̄ dr̄ lex factor. q̄ ī uidebantur ... opa. s3 ñ
dabātur gr̄a. q̄ cohibebat manū ... nō aīm.
nō sup. p legē istā exclusa ē. s3 p ... legē fidi
p q adipiscit ua glia. ī q lex n̄ ... ducebat.
sc̄o legitur. de uā glia. dic. vbi est ... g° glia
cio tua .i. ī quo debes gliari. s. ... in lege
an ... in fide. exclusa ē .i. expulsa est ... manifestū
ē .n. ī g° debes gliari. huic ut ait aug. exclusē
dr̄ q̄ dr̄ argētariū. dic accipe ī. ps. ut ex cludant
eos qui pbati s̄t argēto. p q legē sup. expulsa fidē
.i. moysi. nō. s3 p legē fidi. p q ē iustia. n̄ p legē moysi.
arbitramur .n. nos ap̄li q̄ s̄um9 a dō arbitēr. et iudices
totus orbis ostitutī. aūt. xix. vos q̄ secuti estis me 7c.
iustificari hoīem q̄ntu p fidē sine opib3 legis cerimonialib3
v'l s3 sit opib3 moralib3. sint p̄cedētib3. An iudeo4
deus tantum. Hic pbat id rōe. ubi p̄o
poit q̄dm. sc̄o q̄d sit solōni .i. n̄llo tercia. ē cio
solonis ostēsiōni .i. q̄ n̄ ē dē uis'. ēsto. sūā delegis
distrcte expianacōē. ibi. legē ergo destruimus. Ce



reputat

per quod redēp toriis

g. anni ante. deus tamen creator ut de sit eorum tamen iustificator. non e et gentium creator et iustificator ut iudeorum. unde paulus loquens gentilibus dicit act. xvii. genus enim sumus dei etc. immo et gentium. sap. vi. pusillum et magnum ipse fecit et equaliter cura est illi de omnibus. quoniam quidem. quia et uere est deus gentium et iudeorum. quod probat. quoniam quidem unus deus est. scilicet creator omnium. qui deus iustificat circumcisionem. id est iudeos circumcisos ex fide et preputium. id est gentiles incircumcisos per fidem. glosa. per hoc quod dicit ex fide et per fidem. non intendit ponere aliquam diuersitatem. sed solum in modo significandi. preterea tamen potest aliqua diuersitas quoad iustificationem dei per fidem ihesu christi est. modus de fide in fide de fide. scilicet unius dei in fide est. per quam iustificatur. ideo dicit circumcisionem ex fide ut notetur quod in iustificatione dei iudei fides est non solum enim in aqua. sed in aqua in iustificatione a gentibus est modus de infidelitate ad fidem. unde fides est tamen eius ad quam non aquam. ideo dicit et preputium per fidem. Legem ergo destruimus. Hic excusat se a destructione legis. ubi primo querit. secundo soluit. ibi. Absit. Dicit ergo. legem quia ergo dicimus omnis iustificari per fidem non per legem. legem ergo destruimus per fidem. id est per fidei commendationem. Absit. Sed potius legem statuimus. id est firmamus per fidem. id est impleta est lex non destructa. mt. v. non ueni soluere legem sed adimplere. Ambrosius. firmat statum legis per fidem. quia ceremonialia spiritualiter implentur. et que minus in moralibus continebat in euangelio adduntur. et quod promittebat futurum fides aduenisse testatur. Nondum ... humano generi proposuit christum. Primo propitiatorem ut hic. Secundo redemptorem propter redemptionem innuit dicens. iob. xix. scio quod redemptor meus. Tertio mediatorem. i. thi. ii. mediator dei et hominum homo christus ihesus. Quartus doctorem. iohel. ii. letamini in domino deo uestro quia dedit uobis doctorem iustitie. Quinto aduocatum. scilicet intercessorem. i. io. i. aduocatum habemus apud patrem etc. Sexto propugnatorem. ysa. xix. mittam eis propugnatorem. Septimo legislatorem. ps. benedictionem dabit legis lator. Octavo testem. apoc. iii. hec dicit qui est testis fidelis. Nono iudicem. act. x. ipse est qui constitutus est a deo ... iudex uiuorum et mortuorum. Decimo saluatorem. phil. iii. ... saluatorem expectamus dominum ihesum christum nostrum. necessaria reis propi... ciator ... redonet captiuis redemptor ... uinii ... sit mediator qui reconciliet. ignaris doctor qui instruat. ... dissolutus legis lator qui astringat. accusatis intercessor ... excaeset. obsessis propugnator ... qui expugnet. pro damnatis testis qui iustificet. ... iudex qui reueret. electis saluator qui glorificet. Hic queritur de iustitia ante sub lege et ... glosa. iustitia est quod ex solutum est quod promissum est. Contra. deus promittendo non obligatur. Ad hoc melius. iustum est ut faciat quod promittit. id est bonitati sue conueniens quamuis non obligetur. Item. id est glosa. cum sit aperte ... confugientes ad se iustitia est. Contra. imma. Ad hoc. iustitia secundum anselmum. dupliciter accipitur. Primo modo exigentia diuine bonitatis. Secundo modo exigentia meritorum hominis. Deus est iuste facere remissionem peccatorum secundo modo in misericordiam. Item. dicit id est iuste dei per fidem. glosa. frigus ... intrat quod lex impleatur. Contra. immo caritas impetrat quoniam plenitudo legis est dilectio. Ad hoc loquitur de fide formata quae secum habet caritatem. Item. omnes egent gratia dei. glosa. ...

possit iustitiam dei culpare in uniuersos si uellet damnaret. Contra. ergo posset deus iuste damnare petrum. Ad hoc respondeo ... deo in eternum. quis non sicut tamen possit. sed in respectu ... ipsa iusta ac ... non. Item. dicit id est per fidem ... glosa. per fidem passionis sue quia non placet deo. Contra. act. x. elemosine cornelii sine fide passionis placuerunt. Ad hoc. habebat fidem passionis implicitam. credebat enim id quod patriarche et prophete crediderunt. Item. dicit id est iustitie dei. glosa. illi iusti qui precesserunt et aduentum in inferno detinebantur. Contra. peccata erant eis remissa. ergo non iuste detinebantur. Ad hoc. remissa erant quantum ad culpam sed non quantum ad penam totaliter. Item dicit id est arbitramur hominem iustificari per fidem sine operibus. Contra. iac. ii. fides sine operibus mortua est. Ad hoc loquitur apostolus de operibus ceremonialibus. iacobus de operibus moralibus ... fide. Item. id est glosa. bona opera ante fidem inania sunt. Contra. opera cornelii ante fidem fuerunt uiua et accepta. act. x. Ad hoc. habebat fidem implicitam ut dictum est non explicitam.

C. IIII

Quid ergo dicemus. In precedenti capitulo ostendit iudeorum et gentium paritatem ex ipsa quoniam legis ad iustificare iudeos non ualeant. Hic ostendit eorum paritatem per iustificationem ex perfectione fidei sufficientem iustificatione. quod ostendit exemplo abrahe et secundo ostendit fidei et perfectione in effectu suo primo. secundo in actu suo immo. ibi. qui contra spem in spem. perfectionem fidei eius in effectu suo primo ostendit ex parte sua. Secundo quod per fidem consecutus est iustificationem. Secundo quod per fidem consecutus est gentium paternitatem. id est benigni quidem accepit circumcisionis etc. quod per fidem consecutus est hereditatis promissionem. ibi. non enim per legem promissio. in prima parte quod ex fide sine operibus iustificatus sit abraham ostendit. Primo ratione. Secundo auctoritate. genesis. ibi. quid enim scriptura dicit. ecclesiae auctoritate. ps. ibi. sicut et dauid dicit. In prima parte primo proponit quod Secundo probat. tertio infert. id est quod abraham non ex operibus legis sed ex fide consequitur est iustificationem. id est quid ergo. abraham. Dicit ergo. quid ergo etc. dicitur iustificat per solam per fidem circumcisionem ex fide. unde quia nemo in perfidiam iustificatur. ideo nec abraham et iudeus fuit. Quid ergo dicimus abraham patrem nostrum ... in quo confidimus et quem imitari debemus. secundum io. viii. si filii abrahe estis. opera abrahe facite. inuenisse secundum carnem. id est ex operibus carnalibus. sicut circumcisione et sacrificiis. numquid dicemus eum ex operibus istis iustificatum. quasi dicat non. quod probat per id quod sequitur. Si enim abraham. Hoc dupliciter legitur. uno modo de iustitia uera. sic. Si enim abraham ex operibus legis. id est ex operibus qualia lex precipiebat modo. non enim tunc fuit. tempore abrahe iustificatus est. iustitia uera. si ex eorum obseruatione uere iustus est. habet gloriam ueram et eternam. sed non apud deum. id est non a deo. sed a se ipso. sed si ex ipso. ergo et per ... ex quo sequitur. quod ex operibus legis non iustificatus sit. Alio modo legitur sic. Si enim abraham ex operibus legis iustificatus est iustitia putatiua. id est iustus ab hominibus reputatus. habet gloriam uanam. sed non apud deum. immo solum apud homines. de qua io. xii. dilexerunt magis gloriam hominum etc. Augustinus. auertat deus a nobis talem gloriam. sed id potius teneamus quo gloriatur in domino glorietur. Quid enim scriptura dicit. Hic ...

id, pbat auctte. gen. v. Po. pbat pncipalit̃ intentũ. Sed
remouet incidens dubiũ ibi. Ei aũt qui opat̃. Dic g.
Sed n. q. p3 q̃ n̄ ita ẽ s. q̃ abraham ex opib3 legis iusti
ficatus sit. quid n. scriptura d̃. scriptura. s. sacra. q. auctõ
nomĩ scriptura d̃. q2 sm̃ pol. nescit lr̃as. qui sacras ignorat.
q. d. attende quid dicat scriptura. gen. xv. dic n. credidit
abraham deo p̃missa. non aut dm̃ vl' idm̃. gñc. n. credidit
&c. et reputatũ ẽ ei. s. sufficiẽs ei ad iustificationẽ et salutẽ
et d̃ reputatũ q2 sm̃ ũit̃e iusti̇̃e nec q̃ pãd inestimate.
yta hec. Ei autem qui operatur. Hic soluit du
bitatio exemplis sic. ex eo q̃ dctm̃ ẽ q̃ abraham iustificat
tus ẽ n̄ ex opib3 s3 ex fide. ergo sufficit ad iustificatiõem q̃ as
cedat nec exigit̃ q̃ opet̃. ad h soluit p distictiõm q2 ei q̃
pot̃ opari nõ sufficit ad salm̃ fides sñ opib3 ei qui non
pot̃ sufficit. Po g̃ ondit̃ q̃ nõ oib3 fides sñ opib3 sufficit.
Sed q̃ q̃b3 sufficiat possit. i. ei illo qui n̄ opat̃. Dic g. ei
aũt. s. d̃ legis. Po de opib3 secularib3 fac̃ sic. ei aũt q. licet
abraham p fidem iustificatus sit. nõ tñ sola fides semp
ad salutẽ suffic̃. s3 ei q̃ opat̃. i. qui ht̃ tp̃s opandi. sic est
adultus. merces i putatur. i. merces n̄ dab3 s3 gr̃am fidei tñ.
q2 fides sñ opib3 mortua ẽ. iac. ii. s3 sup̃ dabit̃ s3 debitũ
opõrus. sic mr̃ v. d̃c. Voca opãrios 7 redde illis mercede
suam. Ei aũt qui nõ opat̃. i. qui nõ ht̃ tp̃s opandi.
aũt s3 tm̃ credenti in eum qui iustificat impiũ. i. n̄ v.
q. s. solũ credit in xpm̃ lic3 n̄ opetur. reputat̃ ad deo ex
fides sola ad iustiam sufficiẽtem. ut p3 in latrone. luc. xxiii.
i. ix. corde creditur ad iustiam reputatur inq̃. et hoc s
ppositũ gr̃e dĩ. i. s gr̃am oib3 credentib3 ppositã. i. q p3
in maria uirti et s iustitia fidei. Sed leg. de opib3 aũt aliter.
fidem. et agit̃ q̃ eos qui dicũt se p opa pcedẽt i uenia
sse gr̃am fidei. q. abraham ex fide. nõ ex opib3 iusti
ficatus ẽ. aũt. s3 ei q' opat̃ aliq̃ opa bona añ fidẽ m̃
ces n̄ iputat̃ s gr̃am. i. si merces dat̃ ei pp̃ illa opa nõ
dat̃ ei gr̃as. s3 s debitũ. et ita gr̃a fidei nõ dat̃ ei g̃tis.
s3 pp̃ merita. q̃ fñm ẽ. alioqn̄ gr̃a n̄ eẽt gr̃a. ei uo qui
n̄ opat̃. i. n̄ fac̃ aliq̃ bona opa añ fide. opa. s. legis car
nalia. credenti aũt in eum qui iustificat impiũ. i. i xpm̃
reputatur fides eius ad iustiam sufficiẽtẽ. 7 hoc scdm̃
ppositũ gr̃e dĩ. i. s decretũ dĩ gratuitum quo decreuit
ut gratuite hoies legis p fidẽ hoies saluaret.
Sicut et dauid dicit. Hic pbat hoc de
auctte psalmiste. ubi po ponit auctte sensũ. Sed. exponit
ibi. Bi quorum remisse sunt. scdo. applicat ad ppositum. ibi
btitudo. g. hec. Dicit g. Sicut dauid dicit i pg.
btitudinẽ hoĩs esse sup. hic. 7 in futuro. hic p spem. in
futuro p spem. hoĩs i q̃ ille qui cui d̃ accepto. s. tpi. i.
gr̃e. tp̃e. ii. cor. vi. ecce nũc tps acceptabile. 7 sic
accepto ponit̃ participali. vl' accepto. i. gratis 7 accep
tabilr̃. et sic ponitur aduibali. fert iustiam. i. cõfert
remissionẽ peccõ4. et hoc sñ opib3 precedentib3 s d
i. vi. sñ priũs [illegible] s3 dõn dĩ. ex hoc eliciat̃ tale argu
tum. fuit s iu[illegible] stificationis q̃ ẽ btitudo. q̃ fert sñ
opib3 legis [illegible] pgrm. g̃ iustificatio. Non dicit
fac. q2 hõ [illegible] peccõ4 i firmus ẽ. nec pot̃ p se assur
gere ad iusti[illegible] ficatiõm. s3 de3 ea d' afferat n̄ fugat.

Io. v. ubi dicit ille dñe hoiem nõ hẽo qui mittat me
in piscinam. Beati quorum remisse sunt. Hic
ibi [illegible] ubi auctas. ubi ppoit btitudinẽ hoĩs eẽ. Po
ex remissiõe culpe originalis. Sed actualis mortalis. i. 7 quor
tecta sunt peccata. scdo actualis uenialis. i. bẽ uir cui n̄ ipu
tauit. Dic g. bi. ita d̃ de. hoĩs eẽ btitudinẽ dicens
sic. bi quorum. hoc dupl'. leg̃. Po sic. bi sunt illi quorum re
misse sunt. i. mitigate. 7 q̃ ad culpã p baptism dele inq̃
tates. i. peccata originalia de q̃b3 ps. ecce n. i iniq̃tatib3
conceptus sum. 7c. et ideo d̃ remisse. q2 semel i baptõ totali
n̄ tollit̃. s3 mitigat̃ 7 remittit̃. originale n. s sede m̃
sit reatu et manz actu. et illi quorum tecta sunt peccata actu
alia ne ult' uideat̃ ad penã. q̃ facit caritas. d̃ multitudi
nem peccatorum opit caritas. bẽ uir cui n̄ iputauit deus pccm̃
ueniale vl' originale vl' actuale q̃ ad penam. nam sacer
fectio hoĩs n̄ ẽ alicui pñ dĩs n̄ s dĩna iputatiõm. Sed
m leg. sic. bi quorum remisse sunt iniquitates. i. peccata ĩtertia
q̃ dñr peccata a. uchoriasticis. io. xvi. ille arguet mũdũ de pccõ.
et quorum tecta sunt peccata. quia q̃ moret. bẽ uir ẽ n̄ ipu.
deus pcm̃. q2 3 leue. Beatitudo ergo. Hic applt
cat illam auctte ad ppositum. v̄ po ponit q̃m. Sed. q̃ dicit
r̃om. i. dicimus n. q2 [illegible] ad qõnt solõm. i. n̄ chasisẽ scd.
Dic g. btitudo. q̃ btitudo p fide ẽ. btitudo ergo h. s. re
missionis peccõ4. i circũcisione. i. iudeis circũcisis. cui man
aut i pputio. i. gentib3 incircũcisis. dicimus n. q̃ sic ideo
quo dicimus. n. nos locuti eẽ ex sensu legis. qm̃ reputa
ta ẽ abrahe ad iustiam. 7 nõ dicimus q̃ circũcisio sit ei re
putata. qm̃ g. i q̃ statu reputata ẽ ei fides ad iustiam
i circũcisione. p' q̃ circũcisus fuit. q̃ scdm̃ ẽ. gen. xvii. an
i pputio. Non i [illegible] circũcisiõe. 7 hec btitudo tñ. i. iudeis
s3 i pputio. i. i gentib3. tñr i statu circũcisiõis reputata est
fides abrahe ad iustiã. s3 i statu pputii. añ n. xiiii. an
de circũcisiõe q̃ dictũ ẽ. gen. xvii. dctm̃ ẽ credidit abraham deo.
et reputatũ ẽ ei ad iustiam. gen. xv. ex hũ eliciat̃
tale argumentũ. añ ẽ abrahã iustificatus q̃ circũcisus. g̃ iustif
n̄ ẽ ex circũcisiõe. g̃ uc ex opib3 legis. circũcisio n. potissima
fuit in' opa legis. Non d̃ q̃ peccata dñ. Aliu s3 dau
quii purgari q' ad maculam. 7c. xlvii. s3 pius p̃gaui
peccata ei. s. dauid. ez. e. xxxvi. effunda s3 uos aq̃ mũdã
7c. ps. a pccõ meo mũda me. Aliu tegi sñ opmi quo
ad futurã sñ uindictã. i. pe. iii. caritas opit multitudinẽ
peccõ4. Aliu deleri. q̃ ad nõm i tabula relicta. act. iii.
penitemini 7 cõuertimini ut deleant̃ peccata ura. ps. auerte fa
ciẽ tuã a pccis m. 7 oẽs iniq̃tates m. dele. Aliu remitti
sñ dimitti. q̃ ad penã debitã. luc. vii. dimissa sunt ei peccata
Aliu nõ iputari sñ obliuisci. q̃ ad rõnem reddendam.
ez. e. xviii. oĩs iniq̃tatũ ei' n̄ recordabor. 7 h bẽ uir ẽ n̄
iputauit deus pccm̃. Aliu solui. q̃ ad i pom̃ aliq̃ ex speciõ
relicta. dañ. iiii. peccata tua elemosinis redime. Aliu tolli
q' ad ex radiciaz. n. cor. xii. deo tollitur peccatum mortis. et
Sig' vero d. btitudo 7c. glo. q̃ fecit legẽ uiuere. i.
n̄ moret̃. n̄ cui resiue iniq̃tas ex hoc apd dm̃. Hoc de op
obediẽtie intelligitur. Sed. lo de ope operato. nõ de ope
opãte l' debito que fiat ut ex amore. nõ ex amore.
Nec dicit reputatũ ẽ ei ad iustiam. glo. ipsm̃ ẽ creditũ fuit

ipm̃ ad e ad iustiam
ipm̃ i pe

ixi. xvi. q̃ 3 sol.
sic. aliu fecum
ad fruitũ d ya

sufficiens est iusticie ad salutem. ¶ Aug. Fides sine operibus mor
tua est. Iac. ii. ¶ Aug. Sine operibus precedentibus sufficit, quia
non sine sequentibus si habet facultatem operandi. ¶ Aug. Credenti
in eum. glo. Aliud est credere eum, aliud credere
ei, aliud credere in eum. ¶ Aug. Unus hic nostri dicit hic unum
actum. ¶ Aug. Actus quo creditur in eum proprius est fidei
virtutis. Alii duo qui eis sunt et fidei quae non est virtus. ¶ Aug.
id. glo. Quid est credere in eum? In credendo amare. ¶ Aug.
Fides non est amor quia credere non est amare. ¶ Aug. Si
deum et prescientia non pretium. ¶ Aug. id. glo. Ea sola
bona opera dicenda sunt quae fiunt per dilectionem. ¶ Aug. Etiam
ex nostra pietate datur bonum opus est. ¶ Aug. id. glo. Loquitur
de bono merito quod est bonum simpliciter. ¶ Aug. id. glo. Opera
quae deo in nobis remunerat non ex nobis sunt solum vel principaliter
sed ex gratia. ¶ Aug. Omne meritum ex libero arbitrio procedit.
¶ Aug. Non ex nobis sunt solum vel principaliter.
¶ Aug. id. Beati quorum etc. glo. Per iniquitates et peccata
intellige originale peccatum. ¶ Aug. Sed originalia et actualia
plura. ¶ Aug. Unum est in eo in mente, in multis mentibus. ¶ Aug.
ibid. glo. dicit quod originale est fomes vel concupiscentia. ¶ Aug.
Concupiscentia manet post baptismum, originale non. ¶ Aug. Originale
peccatum concupiscentia est talis qualitas iniusticie forma
lis. Manet igitur peccati originalis reatus, sed non eo modo vim ratio
nis actu; remanet actu, manet enim illa concupiscentia ut
inclinans ad bona commutabilia sed non ut auferens
a bono incommutabili. ¶ Aug. id. glo. Quia parentum non est sine
libidine concubitus, ob hoc filiorum non potest esse sine peccato
conceptio. ¶ Aug. Parentes ubi cum causa plus solum conveniunt
non peccant; ergo sine libidine conveniunt. ¶ Aug. Libi
do accipitur ipse vel pro ipsa voluntate mentis, et sic est
culpa; vel pro immoderata delectatione carnis, et sic est pena.
¶ Aug. id. glo. Peccatum originale non committitur per propagationem
sed libido. ¶ Aug. Tota caro humana corrupta est, ergo in
fidei anima sibi unitam per suam libidinem concipitur.
¶ Aug. Secundum quosdam libido habitualis committitur et sine
actuali, secundum alios vero non. ¶ Et signum
accepit circumcisionis. ¶ Supra posuit
primum effectum fidei in Abraham, scilicet iustificationem;
hic ponit secundum effectum fidei, scilicet credentium omnium
paternitatem. Notandum est hic quod circumcisio propter vii.
causas data est, quarum quinque tanguntur in glo. ¶ Prima
est propter signum et ostensionem fidei Abrahe. ¶ Se
cunda propter meritum per suae eius obedientiae quia data sub
precepto. ¶ Tertia propter distinctionem gentis in
... ¶ Quarta propter documentum castitatis ... 
... ¶ Quinta propter remedium originalis culpe
... ¶ Sexta propter signum generalis ...
... oms in octava etate
omnes in culpa et pena ... ¶ Septima ...
... ¶ Non enim per legem promissio. ¶ Hic
ponit tertium effectum fidei in Abraham, scilicet hereditatem
promissionem. Et primo ostendit quod
hereditatis promissio non est ex lege, sed ex

fide. Secundo probat specialiter quod non est ex lege. ibi. Si enim qui
ex lege heredes sunt etc. Tertio probat specialiter quod est ex fide. ibi. Ideo
ex fide. ¶ Dicit igitur: Non enim per legem est promissio
non per legem, quia nec promissio est per legem. Non enim per le
gem est promissio facta Abrahe, de qua habetur Gen. xii.
xv. xvii. quia nondum lex erat quando facta est ei promissio. Lex enim
per quadringentos et xxx annos postea data est Abrahe. Aut
semini eius, id est ad opus seminis eius vel semini eius, id est Christo.
Gal. iii. Non dicit et seminibus, quasi in multis, sed quasi in uno,
et semini tuo qui est Christus. Promissio in quam hoc ut heres
esset mundi, id est dominus et possessor aliquando de toto mundo,
scilicet credentium, unde et de Lazaro dicitur Luc. xvi. quod portatus est
in sinum Abrahe. Alio modo legitur sic: ut heres esset
mundi, id est ... vel ipse in suo semine Christo,
de quo ... dabo tibi gentes hereditatem tuam etc. Sed potius est
ei facta promissio per iusticiam fidei, per iusticiam quae ex fide est,
commendabilis promissio quia facta est. ... quia non per legem
... quia non tamen ... Sed Abrahe
... quia ... heres mundi ...
quia non ... sed credentium, unde dicit per iusticiam. ¶ Si
enim per iusticiam qui ex lege est ¶ Sed
probat specialiter quod ex lege non est hereditas. ¶ Probat
probat hoc per evacuationem promissionis ... iustitiam
legis, scilicet lex enim iram operatur. ¶ Dicit quod si enim ... quia
per legem non est facta promissio. Si enim qui ex lege sunt
... heredes sunt ex meritis, id est frustrata est
fides cui tamen facta est promissio. ... est inpo
... cum fideo in ... ergo est
et abolita, id est inexpleta est promissio de qua Gen. xxii.
In semine tuo benedicentur omnes gentes. Sed ergo soli
iudei per legem benedicuntur, non ergo omnes gentes
... Gal. iii. Si ex lege hereditas, iam non ex
promissione. ¶ Lex enim iram ¶ Probat
id quod per ... legis ... ad hereditatem
non pervenitur sine remissione pene et culpe. Sed
ostendit quod remissio pene non est ex lege. Secundo
quod nec remissio culpe. ibi. Ubi enim non est lex.
¶ Dicit quod lex enim, quia dicit ex lege non est here
ditas. Lex enim iram operatur, id est penam temporalem ad
... transgressores extirpando vel eternam ...
culpam transgressionis occasione augendo. Lex enim
... ut ... Io. v. Ubi enim non
est lex, nec prevaricatio. Prevaricatio proprie
est transgressio legis scripte. Lata lex auget occa
sionaliter culpam quia addit prevaricationem. Ergo per lex non
nec iustificatio. ¶ Ideo ex fide. ¶ Hic
probat quod hereditas credentibus sit ex fide. ¶ Primo probat
... firmitate promissionis, quia per fidem facta est
promissio. Secundo probat successionem quia per fidem
est Abrahe successio et filiatio ... ubi qui est pater
omnium nostrum etc. Tertio probat ... vocationis
quia per fidem est divina voca... ubi qui
vivificat mortuos ... per ... 

et hanc duplicem primo in fide secundo in moribus i. et fecit sit pater
circumcisionis. In quo implicantur quatuor commendabilia de
Habraham. s. meritum obedientie quod signum accepit circum-
cisionis. Judicium iustitie quod signaculum iustitie. Exem-
plum credendi quod ut sit pater omnium credentium. commodum imi-
tandi quod ut reputetur et illis ad iustitiam. Primo duo commen-
dant vitam. secunda duo doctrinam. Dicit ergo et signum circum-
cisionis quia ita Abraham iustificatus est per fidem non per circumcisionem
nec tamen superflue circumcisus est quia et si non accepit circumcisionem in
causam iustificationis accepit tamen in signum et hoc est quod dicit Et
signum accepit i. circumcisionem accepit in signum iustitie non
in causam. unde Gen. xvii. circumcidetis carnem preputii vestri ut
sit signum federis inter me et vos. signaculum hic legitur dicitur
uno modo pro quod signaculum accipitur pro signo tamen. Alio modo pro
quod accipitur pro sigillo primo modo sit sensus signum in quo quod est signaculum iusti-
tie fidei i. iustitie que est ex fide. Secundo modo signaculum
et c. i. sigillum dominum secreti celativum. Sicut Job ix. stellas
claudit sub signaculo quid sit illud signaculum secreti
habuit per se. que fides vel iustitia est in preputio i. ipsi Habra-
he non dum circumciso. vel que est in statu preputii et hoc accepit ideo
ut sit pater i. ut ostendatur auctor et exemplar omnium cre-
dentium iudeorum et gentilium sic inquam pater pro preputium i. et
in tempore preputii pro hoc quod in illo statu iustificatus fuit
pater inquam ita ut reputetur et ipsis credentibus ad iustitiam
i. ad remissionem peccatorum Ro. x. corde creditur ad iustitiam
unde qui mittuntur cum in fide iustificantur sic ipse ita gen-
tiles quam iudei. Et sit pater circumcisionis. hic ostendit b
agit primitate eius quo ad mores vel primo promittit moru-
exemplaritatis. secundo exemplaritatis generalitatis ibi.
Non his tantum qui ex. Dicit ergo et ita. Sit pater circum-
omnibus spiritualis per exemplum. de quo Je. iiii. circumcidimini
domino et auferte preputia cordium vestrorum. pater inquam non
his tantum qui sunt ex circumcisione carnali. Sed his omnibus
quicumque sunt qui sectantur vestigia fidei que fides
est in preputio i. in tempore preputii Abrahe patris nostri. i. qui
ita plene credimus sicut ipse credidit Abraham ergo
fuit pater omnium credentium. spiritualiter generaliter et exempla-
riter. Nondum est hic.

uitate iretam. quod addit rom. probanit .i. ut firma gratiam
¶ Dic quod .s. ideo .q. quia hec in quemem tya requirent. si ex
lege essent heredes. Alii ut secundum gratiam. ideo ex fide sup-
pl heredes et hoc ut firmam fidei .n. f nita opm legis
lis firma sit .i. firmiter complenda promissio de hereditate sit
iam firma omni semini .i. omnibus imitatoribus abrahe. non solum
ei semini .s. qui ex lege est .i. iudeo qui ex ueteri lege uenit
ad nouam. uel dic. sic intellige. omni semini sed etiam ei qui solum est
ex lege. non ex fide .s. qui confidit solum in operibus legis. sed ei
est firma promissio qui ex fide est abrahe .i. qui imitatur
fidem abrahe ex qua licet esse mortuus sit gentes. gal. iii. cogno
scite ergo quia qui ex fide sunt hii sunt filii abrahe. ex hoc educit
quod qui ex fide sunt huius debet hereditas gentibus facta est promissio de heredi
tate. quia ubi lex est credentes ergo ... feliciter hereditas ... liberali
tate. quia ubi lex est credentes ergo ... felix hereditas ... libera
per gratiam. et reddit infallibili. ut sit firma promissio.
et efficacius gratiuite. quia omni semini. uel inuito gradibus fidei
que est boni liberale. quia uoluntarium. stabile quia fundamentum
speciale quia omni. non sic lex. ¶ Qui est pater omni-
¶ Hic ostendit eum patrem .s. per ius successionis que est talis.
filius debetur hereditas patris. quia credentes sunt filii abrahe
perfecte ergo ... po ... ponit inducens. pater eorum .i. imitatur
sequendus est ¶ Dic ig. qui est .s. abraham pater .i. infector suo ex-
emplo nostrum .s. credentium tam maiorum quam minorum. pater .i. quem sic scriptum
est. gen. xvii. quia patrem multarum gentium non solum iudeorum. posui te
te tamen qui est ante deum quia ei placet. unde dicit hebreus. ante-
te tamen qui est ante deum ... dicit ... ante deum tamen
.u. uiuit dominus ante cuius conspectum sto. ante deum in quem
cum credidit .s. ualerem. gen. xii. egredere de terra. promittens
gen. xv. et temptatus gen. xxii. et hic dicit ante deum cui cre-
didit. sicut adeo quod precedit ingenitum. ambula coram me
et esto perfectus. Credidisti tamen ei. et inuito quia ipse est qui
uiuificat perfecte et gratiam mortuos per culpam iudeos .s.
peccatores .a. ... duo mortificat et uiuificat. et uocat
per gratiam ea que non sunt .i. iudeos gentiles. ea que sunt .i. iu
deos. uocat autem iudeos mortuos. quia aliquando uiuerunt. quia ne
ce uocat ... gentiles ... mortuos ... morte culpe. gentiles autem
grandio ... uocat non entes. quia ante fidem nullam uiuunt uitam gratie ex li
cuiis ... uocatis et uiuificatis promittitur hereditas.
Quod non est credentes tam uiuere quam gentiles. ergo credentibus
debetur hereditas. et ita ex fide. non ex lege. uocat quod
ea que non sunt tamquam ea que sunt. gentiles. sic iudeos uiuificando non
essentia. sic efficacia cognoscendo. ¶ Lex .n. iram operatur
et hoc multis modis. ¶ Primo turbidi commendando. ut patet leuit.
xviii. unde mito dicit lex timeant. ¶ Secundo grauiter. per-
puniendo ex. xxi. oculum pro oculo. dentem pro dente. ¶ Tertio
nemini parcendo. hebr. x. irritam quis faciens legem
moysi et ¶ Quarto. concupiscentiam peccati ostensione in
citando. roman. vii. peccatum reuixit per mandatum. ¶ Quinto
precepta et prohibitiones multiplicando. act. xv. hoc est
honus quod neque nos in patres nostri ... ¶ Sexto. peccato pre-
uaricationem addendo ut hic. ubi non est lex nec preua-
ricatio. ¶ Septimo. quia ... ad magis temptando
prouocando .s. ... ubi ... ualuit ... magis
nam ... per mandatum concupiscentia surgit in scandala. ¶ Hic ...
... dignationem iustitie fidei. glo. dicit quod ... sp

sicut praecepto die ¶ Gen. xxv. ix. michi opus faciat ... talibus
¶ Secundo. id est de opere diuino et similibus. non de opere diuino ... specialiter
ut circumcisio. et sacrificiorum oblatio ¶ Unde glo. dicitur quod per datam
est circumcisio abrahe ut per obedientiam mandati placeret deo.
¶ ... placebat ¶ Secundo. non ut de nouo placeret. sed ut
amplius placeret ¶ Unde glo. id est baptizatus est sicut qui carne
gignitur trahit reatum originis ¶ Hic neo potest dare
quod non habet ¶ Secundo. baptizatus non habet peccatum originale in se
habet tamen ut ... quia ... purgata fit macula. tamen manet
concupiscentia ¶ Unde glo. duo sunt res huius sacramenti .s. circumcisio
... ¶ ...
aperit ... remissio ab ... corpore in futuro ¶ Secundo
... sacramenti. una de esse ... ¶ ... facti una
... ablatio culpe originalis. ... ¶ ...
circumcisio ... hic et ... corpore in futuro ¶ ...
id. glo. circumcisio salutifere remedium circumcisio ¶ ...
originalis peccati ... ut nunc baptismus ... excepit
quod ianuam regni celestis non ... potuit ¶ Hic ... ¶ ...
... circumcisionem ... erant. ... ...
¶ Secundo quia est ... solutum debitum pro ... non tamen
... ¶ Unde glo. quod apud nos habet aqua bapti-
... sola fides ... per adultos ... uirtus
... ¶ ... fides parentum ... non sufficit. ... sacrificium
... ¶ Unde sacrificia ueteris legis non iustificabant
... ¶ Secundo. ad ... ex sola fide
... non iustificat paruulos. non ... ex fidei debili
... ex sacrificiis ... ¶ ... aliud. ...
... sacrificia applicat fidem ... signaculum .s. ueri
sacrificii. ... efficacia signi. ¶ Unde glo. ...
... ad ... dabat nec
peccata remittebantur. quia nec gratia ad ... nec gratia
uirtutes ¶ Secundo. ... non remittebatur. nec gratia
... ¶ Secundo ... in tanta copia ...
... et ... per ... quia circumcisio
sic ... non dabatur ... per actus ...
signabat ablationem mali ... bonum ... non po
... tolli malum ... ponere bonum ¶ Unde ... ¶ ...
... glo. ... actore per fidei ¶ ... solo dicitur
actor fidei ¶ Secundo. abraham fuit actor exemplaris.
... solo deus actor efficiens ¶ Unde ... qui uocat ea
que non sunt. glo. apud deum iam facta ... futura ¶ ... apud
deum est. ... ergo nec factum nec futurum ¶ Secundo ... iam
... per ... ne peccatum ¶ Qui
contra spem in spem credidit ¶ Supra
ostendit perfectionem fidei abrahe in effectu ... premio.
hic ostendit in actu ... ... perfecte abra-
ham credidit. quod quidem ... ... ...
perfectum ... ibi. ideo reputatum est illi. quia perfecte credidit
... quia non hesitauit ... promoueo ... ... credidit ...
... nec ... in ... i. ...
infirmatus est in fide ... nec ... promissionis dilationem
ubi in repromissione ... ... ... difficultatem
uel credidit ... certo. ... specifi
cat ibi. ut fieret pater ... specificam certificat .i.
sicut dictum est ei ¶ Dicit ergo qui contra spem ... in ...
abraham pater est omnium credentium. qui .i. quia ipse ...
... credidit deo promittenti in spem gratie contra spem ...

erat ut uetula de uetula et sterili generaret. et tam
p fidem h' expectauit. credidit in qm hoc s. ut
fieret pr multaru gentiu. i. credenciu. pr quas fuit solum
iudeoru in carne. et gencium in fide. omnia difficilia que
sonant. q2 et actus quide de n apparebat. s. crede. et modo.
q2 3 spem in spe. et fructus. q2 ut fieret pr multaru gentiu
credidit inq. ita ample sedm q dcm e ei. i. pmissu. gen.
xv. hoc s. sic erit semen tuu. no solum carnale
q2 spuale. credencium sicut stelle celi innumerabiles. et hic
q ad bonos qui alios illuiat ex opis boi qui sperant
ue sint ornatu celi empirii. de quib2 iudic. v. stelle
manentes i cursu et ordine suo pugnauit q sisara.
et sic harena maris. q ad malos. qui more harene
nomi bono stiles. nllo caritatis glutino g coherent
undis peccatoru g... ad q.. tingend ... cene ama
ritudinis sparsi. Et non est infirmatus in fide.
Hic ostendit pfeccionem fidei abrahe. q2 non hesitauit
de pmissa ple ppr sua et uxoris inepcitudine. ubi ... pro
pponit fidei firmitate. q ... tollit ei q possent infir
mare fidem. et pmo in se. i. no qsiderauit. ... in uxore
ibi. et mortuam uuluam. Dicit g et no e infir
matus. i. non hesitauit in fide post pmissione
factam de ysaac. gen. xvii. infirma fides de fide he
sitantis et dubitantis. ... xiiii. infirmu in fide suscipi
te. nec qsiderauit. qi nec ... dubitacioi attende no
luit. q2 nec qsiderauit corpus suu emortuum ab ope
generandi. et dicit emortuu. no mortuu simplr.
a puitate uite. q2 emortuu abactu uite uege
tabil qm e generare. cum iam esset fere. c. annoru. Licet fuit
ad generandu i ... et no qsiderauit emortuam
uuluam sare. i. incapiam ... ... n. desierant
fi muliebria. gen. xviii. In repromissionem
etiam dei. Hic ... quedam fide abrahe. q2 no
hesitauit ... pmissionis dilacione. ubi ostendit q ex
didit qsidens. q2 non hesitauit diffidencia ... 
q2 qfortatus in fide est ... dans gloriam deo.
certitudinalr. q2 plenissime sciens ... Dicit g
in repmissione. q. nec q solum ... pmissione
no hesitauit. q2 in repmissione ... i. i pmissi
one ... de ysaac ... facta p angelum ... ip
dl. gen. xviii. ... no hesitauit
diffidencia. i. non ... nec hesitauit
et si impletio pmissionis differetur in annu
... i. ... alit in fide ... hesitas. q2 qfor
tatus est in fide. i. roboratus et firmatus ... 
pmissione. ul qfortatus fide. i. de pmissionis
... dilato q solatus ... i ... i hec dans
gloriam deo. de fide siue qstancia. ... ... 
... dni e. fortitudo mea. ... dans gloriam
deo de pmissione. ipm non ... dine
gre attribuens. ... i. soli deo honor i gloria.
... plenissime sciens. i. certitudinaliter ... 
ul non tm credens. qstabat. ... de ... 
... ... pfidem et ... q2 ... pro
misit deus potens e facere. sicut ... pmitte ... 

desciat. pmissio. ... est et honor et ... post omne
donu. luc. i. non e ... apud deu omne uerbum. et gen.
xviii. ... nuquid deo qcq e difficile ... 
xxii. dicit ergo et non ... ... ul i pole ul
difficile ul mutabile. Ideo et reputatum est.
Hic ostendit qd ei et suis imitatoribus ualuit fides. ubi
ostendit ... qd ... qd imitatoribus suis ... no e
est scriptum. ... ostendit. q n solu abrahe sua fides
... qui et imitatoribus suis ... nos
... ostendit qd ... qui deditus est. Dicit g
... q2 ita firmiter credidit. reputatum e illi. ipm s. credere
ad iusticiam. ... t. ... n iustus erat.
... reputatum e. q2 nllm opus hois sufficit hoiem iu
stificare nisi diuina reputacione ... xv ... qi
... non autem scriptum est hoc. s. q2 reputatum
e illi ad iusticiam tm ppr ipm. i. ppr laude ipius. pacu
laria aut ... scriptura ... non ut ... 
... ... ut ... p exemplaritate ... 
... morala. q2 ... scriptum e ppr nos instruendos
quib2 reputabitur ipm s. crede ad iusticiam. sic ipsi abrahe
nobis dico credentib2 i eu ... no tm ei ul eu qui
suscitauit ihm xpm dnm nrm a mortuis. i. a loco
mortuoru. ... ab ... saluacionis. ... a plen
tudine unctionis. ... potacie ... 
... in carnacionis. Qui
traditus est ppr delicta nostra. Hic ondit
fidem abrahe imitatoribus suis, pdesse potuit. q2 remis
sione peccatoru. q2 erat i ihm xpm qui traditus e i morte
... ppr delicta nra tollenda. ut s. peccato moriam. ut
... ppr ... dicit cam finale. ... exemplare ... 
... ... nra. Traditus aut fuit xpc.
a patre. ... viii. qui ppo filio no pepercit s2 pro nob omnib2
tradidit illu. A se. ... tradebat aut se iudi
canti se iuste ... A iuda. luc. xxii. iuda osculo
filiu hois tradis ... A iudeis. io. xviii. tra
derunt illu ... xxvi. ... 
... A pilato. luc. xxiii. ihm uo tradidit uo
luntati eoru. ... xxvii. ihm uo fla... A dyabo. io.
xiii. cu dyabs ... 
... Traditus e g
filius dei a patre pmittente ... A se ipso. sa
lute hom ... A iuda ... A
iudeis ... A pylato. ... et
reddente. A dyabo. suggerente. Et resurrexit ppr
iustificacionem nram. ... 
ppr ... ... ad significacionem ... 
q2 mors ... ... culpe ... no nou
... cum illo ... 
... et modus passionis q2 traditus
et ... ppr delicta nra ... 
... q2 iam surrexit ... 
... ppr iustificacionem nram exemplarem. Sup
... qui ... spem ... glo ... 
... non est ... ita nec spe
... ... in ... 
... non e infirmatus in fide ... gen. xvii. dicit

Sed dei reputacio fidei abrahe
De firmitate fidei

nisi quod centenario nasceretur pu. &c. Et non fuit quod dubitantis sed admirationis. Et sic erit semen tuum. glo. innumerabiles erunt boni ex te nascentes. Sicut stelle. Sap. ix. omnia in numero &c. Et innumerabiles quia si certo numero nobis non tamen certo numero mise. Et ... corpus emortuum. glo. ab ope generandi. Et propter mortem et sare. genuit filios de Cethura. Gen. xxv. Emortuum erat ab ope generandi de iuvencula. non de sene muliere. Et ... emortuam vulvam. glo. ysaac quia nimis fuit primus. Et ysaac ope illi fuit acceptus. Et reputatio ... fuit miraculosa. Et ... Et ... id. glo. ... ita quod nimis ... Aug. ... Et ... ibi ... obedientia ... Et ... resurrexit propter iustificationem n. glo. mors ... et resurrectio de vita nostra tollunt. Et ... agnis ...

Iustificati igitur ex fide. Et a . ... locutus est ... ad iudeos et gentiles quibus ad christum ... alteris ... contentionis. probavit n. quod pares erant ... et p. Hic vero loquitur ad eos ... exhortando eos ad bonum concordie et pacis. usque ad capitulum ix. Post allegationem reconciliationem factam per christum, quod debemus esse cum concordie. capitulo presenti et sequenti. Post alle gans ... legis factam per christum, quod olim erat cum discordie. capitulo vii. et viii. In prima parte ostendit primo quod per christum reconciliatur et iustificati a peccato. capitulo isto. Post quod non debent amplius permanere in peccato. capitulo sequenti. Cum dicit permanebimus in peccato. In capitulo presenti. Post ostendit quod reconciliati sunt per christum. Post probat alibi et amnica quod potuerunt reconciliari per eum. Secundum glo. ibi ... sicut per unum hominem. In prima parte ponit ... reconciliationis effectum. Post modum ... ut ad n. ... In prima duplicem. Post in adeptionem bonorum spiritualium. Secundo in sustinentia malorum temporalium. ibi non solum autem sed et gloriam. In prima tangit quod ... ordine triplicem effectum in adeptione bonorum spiritualium. Primus est remissio culpe. Secundus gratia bone vite ... per quem accessum ... Tertius spes glorie ... Circa remissionem culpe implicat quadruplicem causam. s. ... ibi iustificati formam ... ex fide. finem pacem. i. pax ad deum. efficientem ... per dominum nostrum. Dicit ergo. iustificati quia ita probatum est quod abraham iustificatus est ex fide et ita ex fide est iustitia. ergo nos iustificati ex fide non ex lege. sicut iudei se iactabant. nec ex ... ut gentiles ... gloriabantur. ... ne indignentur. pacem habeamus ad deum non impugnando cum ... in nobis per peccatum ... pax ... est concordare cum bonis moribus et litigare cum vitiis. Aug. ... pax ad deum est ordinata ... lege obedientia. hebr. xii. pacem sequimini cum omnibus &c. Per dominum nostrum. Nos dico reconciliati ei per dominum nostrum ... ad diuinitatem. Iesum christum ... ad humanitatem. Ipse n. fuit legatus pacis. eph. ii. ipse est pax nostra qui fecit utraque unum. Ipse enim pacem attulit in sua nativitate. luc. ii. et in terra pax hominibus &c. ps. quoniam in diebus eius ... Docuit in sua predicatione. ps. audiam quid loquatur in me dominus ... quoniam loquetur pacem &c. eph. ii. Tenuit in sua conversatione. ps. cum his qui oderunt pacem ... ysa. xii. ... Dimisit indixit ... oratione ... pacem habete in me vos &c. Fecit in sua passione

colos. i. ipse est pax nostra. ysa. liii. disciplina pacis nostre super eum. Optulit in sua resurrectione. io. xx. pax vobis ego sum &c. Dedit in sua ascensione. io. xiiii. pacem relinquo vobis. pacem meam do vobis. Querit in sole puritate. ps. in pace in id ipsum dormiam. In pace factus est locus eius. Rogat pacem ... in peccatoris reconciliatione ... ysa. xxvii. ... Dabit in eterna fructione. ysa. lxvi. Ecce ego declinabo super eam fluvium pacis. Per quem et accessum habemus. i. introitum ... sicut dispositio heb. x. accedentes cum ... et q. est accessus in gratiam ... religionis ... et ubi ... per christum accessum habemus in gratiam quia ipse claviger regni celorum qui aperit et nemo claudit; quia ipse hostium. io. x. ego sum hostium. Et est via. io. xiiii. ego sum via. Et est ductor ... xxxii. ... gloriam dico. in qua stamus in firma spe ... adeptam quam ... cadimus in ada in infernum. ysa. ... cecidimus ... solum non ... quia stamus quia non cadimus apostatando. ysa. ... Non recedendum ... non ... Non iacent pigritando. Iosue vii. Surge cur iaces pronus in terra. Non sedemus ... amando. ... et glo. ... surgite postquam sederitis. Et stamus ... Iam ... nos in ... glorie filiorum dei. i. angelorum. de quibus. filius iob i. cum venissent filii dei et starent coram domino. &c. filiorum. i. hominum ... ego dixi dii estis et filii excelsi ... et accedimus ... stamus ... gloriam. Accedere est incipientium. stare perfectorum gloriari perfectorum. vel iustificari est penitentium pacem habere proficientium. accedere ... stare perseverantium gloriari ... Non solum autem. Hic tangit secundum effectum. s. in sustinentia malorum temporalium. ubi ostendit Post quod ... ibi ... quod non frustra tollerant. ibi spes autem non confundit. Dicit ergo. non solum gloriamur in ista de spe eterne glorie gloriamur. Non solum autem de hoc gloriamur. Sed et ... in tribulationibus ... pro christo patiuntur. ii. cor. ... gloriam ... in tribulationibus ... Scientes ... in tribulationibus. Et ecce ... quod scimus scientes quod tribulatio patientiam operatur. s. eam exercendo augendo ostendendo. Patientia autem operatur probationem. i. purgationem ... metalla purgant ... in igne ... vasa figuli probat fornax. homines ... acceptabiles in camino humiliationis. Probatio vero operatur spem. i. eterne glorie certitudinem. Et sic a pro tribulatio operatur spem. ii. cor. iiii. Id quod in presenti momentaneum est et leve tribulationis nostre supra modum ... eternum glorie pondus operatur in nobis. Bona ergo tribulatio ... patientia ... patientia ... patientiam probat ... probatio ... de gloria certificatur. Secundo ... quia ... tribulationis ... in meo tolerabilis ... tunc de ... glorie certitudinem. Spes autem non confundit. Hic ostendit quod non frustra tollerant patienter pro christo. quia gloria quam sperant dabitur eis. ubi primo ... Post ... quia caritas dei. Dicit ergo. spes autem non confundit. i. non facit sperantem erubescere quia implet. eccl. ii. quis speravit in eo et confusus est; quia caritas dei ... legis ... uno

isti de caritate q diligimus dm. Alio mo. de caritate
q ds diligit nos. Primo mo dic. et ue spes no con
fundit. q impleb3 q p3. q caritas di .s. q dm diligimus.
diffusa e .i. late diffusa. dic dm in cordibz nris occupa
do .s. totu cor nrm. ut omes cogitationes affectiones in
tentiones et actiones ordinet in dm. sic fiat qd ait. xxii.
diliges dnm dm tuu ex toto corde tuo. diffusa e i. spm
p spm scm. sz q n e caritas. nec ipe sm caritate. q dat
est nob i arram et pign9 [illegible]. cph. i. dedit nob
pign9 spc. Alio mo leg9 dic. et ue impleb3 q sperat
q p3 p hoc q caritas di .s. q ds diligit nos diffusa e
i cordibz nris .i. clare nobis manifesta. sicut lux cu
diffundit. et hoc p spm scm q dat9 e nob. Jo. iii. n. q cu
donu dedit nobis manife p3 q nta sit caritas ei9 ad nos.
Aug9. magna nimia di donu dat equale s. Commendabil
et ione obi q ipm dnm dedit. vn d caritas di. et hoc [illegible]
q dile [illegible]. vn d diffusa e i cor. nris. et hoc phcipu. q nta
ei9 [illegible] vn d p spm scm. Ut quid n. xpc.
Hic pseq9 reconciliationis mod9. ut ex eo pbet esse nos
adhuc futuri .s. spei fructu. et primo bnficiu nob in
morte xpi pstitu [illegible]. et h alia bnficia nobis
pstanda ocludit. [illegible] ista i spe psti
ta ond .i. n solu ac saluierimus. In pa p9 o q xpc p
ipiis mori uoluit. [illegible] q hoc ualde magnu fuit. ibi
vix .n. p iusto. [illegible] ut quid .n. q.d. et ue spes impleb3 ut
quid .n. si spes esset impleda xpc mortuus e p [illegible]
[illegible] die surrexit. p impiis nob .i. amore impiorum
P uite impiorum cu adhuc infirmi essem9 .i. infirmi infirmita
pene et culpe. et ita egentes medico. Aug9. magnus
uenit medic9 q magnus ubiqz iacebat egrotus. vix
.n. p iusto. h d leg9. uno mo. s q bonus et iustus [illegible]
Alio mo [illegible]. Pro mo dic. vix .n. q.d. et ue
hoc magnu fuit q xpc p impiis mortuus e. vix .n. .i. ra
ro p iusto .i. p amore iusti quis moritur. et ideo vix
sic raro. Nam forsitan aliquis poterit inueniri
qui audeat p bono mori. ut bonus pastor qui aiam
sua ponit p ouibus suis. sz tn id raro contigit. Sed in leg
[illegible] iusta accipit [illegible] boni [illegible]
et innocentia. Ita ut d glo. sz iust9 sic acceptus sic me
hor q bonus. tn [illegible] e iust
sui [illegible]. dic ergo. vix .n. q.d. ue mag9 fuit q ipe
p impiis mortuus e. vix .n. p iusto. Nam forsitan [illegible]
[illegible] quis [illegible] morit. et ideo dico p iusto.
Nam forsitan [illegible] rar9 pot inueniri q p bono .i. sim
plici et innocenti audeat mori. [illegible] ergo
[illegible] ul pot legi [illegible] quis
audeat. [illegible] difficile [illegible] difficilius
[illegible] ergo mag9 e mori p bono. mag9 p iusto
maximu fuit mori p impio. Commendat au
Hic alia nob pstanda bnficia ocludit. et primo
ocludit q eos p quibz xpc mori uoluit saluabit
a pena eterna. [illegible]

cu iunia. In pa p9 pon [illegible] ibi multo mag9.
Dicat ergo. omdat aute. q.d. ue magnu e q xpc p nob
ipiis e mortuus. Aut [illegible] ds commdat .i. comendabiles [illegible] in
[illegible] ad se pacem [illegible]
i grauibz pectis posita. tales .n. solent peccatores qnq appe
llari. xpc p nob mortuus e scdm tps .i. tpalis [illegible]
q solu [illegible] maiore hac dilectione nemo hz ut
ut aiam sua ponat [illegible] p amicis suis. [illegible] multo
magis nos nunc iustificati .i. a peccatis mundati q ad maculam
culpe. et in sanguine ipius [illegible] mundificati [illegible]
Apoc. vii. lauerunt stolas suas et dealbauerunt eas in sanguine agni.
[illegible] Jo. xx. [illegible] iustificati saluierimus
ab ira .i. a pena eterna [illegible] in resurgendo [illegible]
[illegible] saluierimus [illegible] p ipm [illegible] iam mortui. [illegible] nunc
[illegible] uocatu est ihc [illegible] vocabis nome
ei ihm. ipe .n. saluu faciet ppl'm suu a pec. e. [illegible]
[illegible] p peccto mori [illegible] tollere [illegible] iustos
[illegible] saluare [illegible] faciet p peccatoribz. g. multo
magis faciet p iustificatis. Felix sanguis qui [illegible]
[illegible] dilectione [illegible] omdat ds [illegible] iustifi
catione. q iustificati nunc i sanguine [illegible] liberati [illegible]
salui erimus ab ira p ipm. [illegible] fidei [illegible]
Pro remissio pctor. ut hic iustificati [illegible] ex fide [illegible]
act. xv. fide purificans corda e[illegible] fundamentu uir
tutu. heb. xi. fides e sbsta rer sperandarum [illegible]
bonorum opm. iac. ii. Ostendam tibi ex opibz fide mea.
Quarto sustinentia [illegible] tribulationu. cph.
vi. In omibz sumentes scutu fidei. Quinto intellectus scrip
turarum. ysa. vii. si n credideritis n intelligetis.
Sexto. exauditio. petitionu. iac. i. postulet aut in
fide nichil hesitans. Septimo. ope miraculorum [illegible]
[illegible] potest credere omnia possibilia sunt credenti. Octauo
saluatio eterna. luc. vii. fides tua te saluam fecit. Hic
queritur [illegible] iustificati ex fide. [illegible] fides operatur iusti
ficationem. [illegible] Ambr. egressus uicii [illegible] opatur ingressum.
Ambros loquitur de egressu uicii scdm usum
qui e ab ope uicii cessatio. et [illegible] aduentus i ingressu
[illegible] iustificatio. [illegible] glo. h dicit ne
ipa fides sola sit [illegible] pot ee sola [illegible]
[illegible] glo. gra meretur augeri [illegible] gra
e qualitas [illegible] caueat qualitate [illegible]
[illegible] hac pot augi [illegible] p dnm [illegible]
[illegible] glo. [illegible] gra [illegible] ihm xpm [illegible]
io. i. [illegible] gra et ueritas p ihm xpm facta e [illegible]
[illegible] ut ds [illegible] ut ho [illegible] gloriam [illegible]
glo. addita spei tribulatio augmentu [illegible] facit [illegible]
qualitas [illegible] caritatis [illegible] glo.
[illegible] de augmento [illegible] tribulatio paciam
opat [illegible] aug. [illegible]
glo. opat .i. auget [illegible] pacia pbatiom [illegible]
pbo pacia opat [illegible] ubi pbo accipit [illegible]
ul fide pbata [illegible] glo. [illegible]
[illegible] tanto purior redd [illegible]

fuit iohe' euangelista. Ro. glo. loquitur certis pueris.
Ite. Et ideo. psipm scdm quendam e' glo. Expe talis est
fons que no possunt accipere mali. ergo mali no
possit fi boni. Ro. glo. intelligenda e' quietum. i.
manentes mali. non diuisum. Ite. Et e'. ut pro iusto
quis moriat. glo. e' bonus qui non e' iustus ut pueri.
in baptismo mundati. ergo pueri baptizati sunt in
iusti. Ro. pueri e' iustus scdm habitum non scdm
usum. Ite. Et ideo. saluemur. glo. grauius est p
pecto mori quam pecm tollere. quia iustos redempturus saluare
qr. maius bonum e' gla saluatio quam gia iustificatio. Ro.
glo. dr ideo grauius. quia difficilius non quia maius aut melius. Ite. Et
ideo. xpc pro nobis mortuus e'. glo. quis digne eloqui possit
quod diligat membra unigeniti quam magis quam mag unigenitum
suum. Ite. dilectio dei e' eterna. ergo non recipit magis
et minus. Ro. non recipit magis et minus in se. Sed in effectu suo
Ite. id. glo. Alius modus reconciliationis nostre fuit deo possibilis
Ite. offensa infinita requirit emendam infinitam. Ro.
aliter fuit modus reconciliationis possibilis. Sed non ita conueniens. Ite.
id. glo. per mortem iusti liberum adiutorium non potuit. Ite. Sed
accordato illo dicitur peruenit tc. Ro. nostrum fuit ibi. Sed iustitia
manifestata per opera. Ite. ibid. glo. mors quam debita e' homo
dicitur a iusticia dei. intelligi tamen ita fecit deus ut iustitie pmisit.
Ite. omnis pena ad hominem. Ro. pmissio intelligitur quod admittit
pene. non quo ad supplicium. Ite. id. glo. illo deserente potum
est peccati actor. illico inuasit. Ite. stat ut homo peccat. dicitur
inuadit. quod post deus deserit quod homo peccat. Ro. hoc est quod sit
sil' tpe. tamen non prius homo peccat deinde deus deserit. postremo dyabolus
inuadit ad possidendum. detinendum et puniendum. Ite. id. glo.
neglecta uel exosa iusticia. Ite. oia bona exoptans.
ergo iusticiam. Ro. iusticiam prout ut bonum est. nullo odit
Sed pro acquirendo magnitudine cibi. Sed taxatur uel dissimulat. Ite. Si
enim inimici essemus. tc. Concludit quia
qui xpc eos pro impiis mori uoluit. multo magis saluabit
a pena eterna. hic concludit quod eos uiuificabit in gloria.
pro sacramento post arma ad quandoque. i. multo magis reconciliati salui erimus.
quod ex ite saluerimus per ipsum. ite tpe. Sed non cum magna
cont. cum inimici tamen essent certe est ergo non fuit ipsum
uel non diligebant. ipse prius nos dilexit. reconciliati
sumus deo per solutionem reatum culpe et pene. et hoc per mor-
tem filii eius. quod fuit sufficiens precium redemptionis nostre. multo
magis reconciliati. i. nunc iam amici facti. salui erimus in
ira abuita liberati. Sed gloria salui. Salui tamen in uita ipsius
i. per uitam eius resurgentis. Et sic est talis. Si mor-
tuus potuit et uoluit inimicos reconciliare multo magis
uiuens potest et uolet amicos saluare. Sed per hoc quod et
aliud faciet. Sed gratificauit beneficium reconciliationis.
Sic enim dicimus quod reconciliauit quia filius quoniam quia per mortem
eius. quia deus. quos quia inimicos. i. adeptos quia ut salui erant.
Non solum autem. Sed et gloriamur in deo.
Supra conclusit multa beneficia nobis per xpm
prestanda. hic ostendit illa iam in spe prestita et pro beneficio
glorificationis in uita eterna. pro beneficio reconciliationis
abuita. i. per quem nunc reconciliationem accepimus. Dicit ergo
non solum autem salui erimus in futuro. Sed et gloriamur

iam in spe et hoc in deo. i. de deo. quia enim ide ecclesia cum xpo
non per nostrum. Sed per voluntatem concordiam. i. cor. vi. qui ad-
heret deo unus spus e' cum illo ipso. uel gloriam in re. in deo. i. i
dei cognitione. Ier. ix. In hoc glorietur qui gloriatur scire et
nosse me. gloriamur tamen non per nos. Sed per dominum nostrum ihm
gal. vi. michi absit gloriari nisi in cruce domini nostri ihu xpi.
omnia appetibilia et gloriam. quia inter actus hic e' nobilior.
et inde quia inter fines. hic e' melior. et per ihm. quia inter
mediatores. hic e' potentior. per quem et accepimus nunc in presenti
que e' gratie regni celestis reconciliationem adquirendam deo. i. erat in xpo mundum
reconcilians sibi. ii. cor. v. Ex quibus post elicit talis rc. Si nos
reconciliati per xpm debemus gloriari in deo. Sed nos sumus reconciliati per
xpm ergo debemus gloriari in deo. Propterea sicut per
unum hominem. Ostenso quod reconciliati sunt homines
deo per xpm. hic ostendit quia reconciliari potuimus per xpm. probat autem
deo per xpm. hic ostendit quod fortior e' gratia uita introducta per
xpm quam culpa et mors introducta per hominem primum
hominem pium. quod culpa et mors introducta per hominem primum
Sed dampnari potuimus quia per unum hominem primum. s. adam. ergo multo
amplius reconciliari potuimus per unum hominem dominum. s. xpm per
autem ita per deum domini et delictum ade comparat. quo. domini et
delicto introducere demittat. i. Sed non sic delictum. tc. ergo primum
domini et delicti assignat. i. ergo sic per unum delictum mors.
Infra per comparatione domini et delicti ostendit per peccati et
mortis introductionem. quo dilatationem. ibi ita et omnes homines.
quo duratione et durationem. i. usque ad legem. i. Infra tangit po
cram culpe quia per unum hominem introductionem culpe. quia in mundo
intrauit. effectu et tradit rc. quia per pecm mors. et hic e' propterea tc.
qui ita per xpm e' iusticia et uita. et abusio pcedit tc.
et sic dicit. propterea sicut. i. quia sicut per unum hominem primum. s. adam.
pecm originale non actuale. quia actuale non per unum. Sed per
pluros intrauit. Sed prius glossa peccatum in mundum. i. in genus
humanum. io. i. eiusdem cum non cognouit. intrauit cum prius non
erat. tc. non fecit hominem uerum etc. per pecm ut pecca-
tum. Sed per pecm mors. s. intrauit in adam. quia cum peccato simul mortalis in omnis
mors. sic per pecm intrauit in adam. quia cum peccato simul mortalis in omnis
mors. intrauit et ita mors debitum et necessitas moriendi per
homines pertransiit. quia ex ipsius semine et prole transfit. Sed non solum usque
ad hominem et cetera. Sed usque adhuc in ratione conuiui.
eterna et cetera ibi in xx. in. omnes moriuntur. In quo omnes
peccauerunt. Sed legitur de peccato. Ing. ad adam in ipso. non solum ut in exemplo
ut pelagianum dicit. omnes peccauerunt. quod s. natura quod eo sed
legitur corruptio quia s. ab eo trahit uitiatum et corruptam
per ipsum. Ipsi peccauerunt in eo propagatione non solum imitatione.
Sed legitur Ing. peccato ut in terra coruptis uel et ita peccatorum
omnibus infecte generationis et pene. quia mors pertransiit in eos
et culpe. quia in ipso peccauerunt omnes. Usque ad legem
enim. Hic ostendit peccati durationem et postea ostendit durationis spe-
ciem opportunitate. i. pecm autem non imputabatur. Sed regnauit.
Dicit ergo usque ad legem. hoc est legem. post e' usque tc. que
in ipso omnes peccauerunt. quia nec et lex resistere potuit quin peccatum erat
fuit in usque ad legem et inclusiue. i. et in lege pecm erat
in mundo. i. in genere humano. Aug. lex pecm auferre non potuit
Sed auxit. Sed ideo legitur sic usque ad legem quia tunc omnes in ipso per-
ierunt. quia ante legem et pecm erat. Sed non cognoscebatur. usque ad legem
enim. i. et ante legem pecm erat in mundo. Sed tunc non cognoscebatur.

lege · s · ñ docente ul' ostendente. **Peccatum autem non imputabatur.** Hic ostendit distinctionis oppositionem. et legitur dupliciter. Primo sic. q. ita peccatum erat in mundo. ante legem Sed peccatum non imputabatur. ab hominibus. i. non cogitabatur. ita plene cum lex non esset que peccatum prohiberet. et per quam peccatum cognosceretur. per legem n. cognitio peccati. s. iii. c. Secundo legitur sic. Ita peccatum erat in mundo. Sed peccatum non imputabatur apud deum. i. non imputabatur ad iudicandum et puniendum cum lex non esset a qua sim ad puniendum ostenderet. **Sed regnavit.** Hic ostendit distinctionis signum. et hoc tripliciter legitur. Primo de morte gehenne. Secundo de morte naturae. Tertio de morte culpe. hoc. Primo sic. q. ita peccatum non imputabatur cum lex non esset. Sed cum regnavit mors. i. gehenne. ab adam usque ad moysen. i. usque ad legem inclusive videlicet. quia pretium peccati nondum fuerat solutum. quia n. nondum solutum erat pretium nostre redemptionis. omnes bonos trahebant ad eandem gehennam et ideo tunc potissime mors dicebatur regnare. Unde Aug. Regnum mortis vult intelligi quando ita dominabatur in hominibus reatus peccati ut eos ad vitam eternam venire non sineret. sed ad secundam mortem gehenne traheret. Secundo legitur. Sic. q. ita peccatum non imputabatur. Sed cum regnavit mors naturalis ab adam usque ad moysen. i. usque ad legem. et post moriebantur inclusive. omnes. n. et ante legem et post moriebantur sicut et modo. Sed cum tunc mors dicitur regnare. non mirum. quia adventum xpi. quia tunc homines magis mortem timebant. quia vitam non noverant. tunc. n. mors nec vitam temporalem permittebat. ubi pene erat in vigore suo. Sed nunc in vitam temporalem perimit. cum ad eternam introducat. Unde Aug. Tantum fidei de prestat gratiam ut mors que vite constat esse contraria instrumentum fieret quo perveniretur ad vitam. **Tertio** legitur sic. q. ita peccatum non imputabatur nec credebatur ad puniendum. ideo securius peccabant. et ideo tunc regnabat peccatum. quod non sic est in xpo. Et in eos etc. hic est epistole littera. Et dupliciter legitur. Prima littera est Aug. et legitur sic. regnavit inquam mors et in eos qui non peccaverunt s. propria voluntate in similitudinem prevaricationis adam. i. sicut adam qui propria voluntate peccavit. Unde glo. qui non propria voluntate peccaverunt sicut adam. Sed originali tamen vinculo tenebantur obstricti. sicut sunt parvuli de quibus nullus videbatur. quod in eos mors regnaret. ipsi n. fuerunt similes ade prevaricatori propagatione tamen. non imitatione. Alia littera est Ambrosii. et non est in non. et tunc legitur dupliciter. Primo de peccato sic. regnavit inquam mors ab adam usque ad moysen. et in eos qui peccaverunt in similitudinem prevaricationis ade. i. in parvulos qui ex peccatore adam peccatores nascuntur. et ita in peccato similes ade prevaricatori. propagatione. et non imitatione. quia sicut n. ex homine nascitur homo. ita ex peccatore peccator. Secundo legitur de adultis sic. regnavit inquam mors et in eos qui peccaverunt propria voluntate. i. adultos in similitudinem prevaricationis ade. similitudine imitationis. quia et ipsi transgressores fuerunt legis dei sicut adam. Alia littera. i. vetus in grecis codicibus. non est in. sed in. non. et legitur sic. regnavit inquam mors in eos precipue qui peccaverunt in similitudinem prevaricationis ade. qui s. neglecto creatore servierunt creature ut ydo

latre sicut adam qui precepto precepto creatoris suggestioni dyaboli acquievit. **Qui est forma futuri.** exemplar est et hoc dicitur contra ydolatris secundum glo. futuri post quod sicut adam formatus est de terra sine humano semine. sic xpistus de virgine. **Vel futuri** quia sicut adam fuit pater omnium hominum secundum carnem. sic xpistus secundum fidem. **Vel** quia sicut adam fuit auctor humane corruptionis. sic xpistus huius reparationis. **Vel** quia sicut de latere ade dormientis assumpta est costa unde formata est eva. sic de latere xpisti dormientis in cruce profluxerunt sacramenta. sanguis et aqua per que salvata est ecclesia. Ergo dicitur et **distinctionem** predictam dedit. de signo quod tacuit ad legem inclusive peccatum. **Oppositionem** distinctionis dedit ignorantiam vel spes impunitatis culpe. quia peccatum non imputabatur. **Signum** distinctionis in vigore fuit dominatus mortis. quia regnavit mors. ab adam. **Odiosum** regnum et per regnantis extimationem. quia regnavit mors. **Et** per regnandi longitudinem. quia ab adam usque ad moysen. **Et** per regni latitudinem. quia et in eos qui non peccaverunt. **Sed non sicut delictum.** Hic donum xpisti delicto ade preponderare demonstrat. et hoc primo per causam ex parte peccati quia delictum ade unum. gratia in multa. Secundo per effectum primum ex parte filiorum. quia condempnatio ex uno peccato. iustificatio ex multis peccatis. Et hoc est primum peccatum. Tertio per effectum ultimum ex parte ipsorum. quia per adam prevaricatio mortis per xpistum regnum vite cum multorum bonorum adeptione. **Sed non sicut unius delicto** In prima parte primo affirmat. secundo probat. ibi. si n. unius. **Dicit ergo.** Sed non quia ita similis est adam. rependit. non possit. quia sicut delictum ade ita et donum xpisti. immo nullo modo magis est donum. quia delictum unius. donum multiplex. capitulum enim vincit malitiam. Capitulum. vii. Omni. quia et vix fuerit donum. quia delictum. Si n. unius s. ade delicto multi mortui sunt. i. peccatores constituti. et ita in mortem morte culpe. n. et gehenne. multo magis gratia dei in remissione peccatorum et donum in collatione virtutum habundavit. habundanter effluxit in plures. i. in multos. quia omnes filios dei esse

plures accipit absolute. non comparative secundum glo. quia comparative legendo non esset verum. cum n. peccatum ade in omnes per propagationem transierit donum xpisti in plures transire non potuit. habundavit inquam et hoc in gratia unius hominis s. ihu xpisti. i. per gratiam. vel s. de cuius plenitudine omnes accepimus. Io. i. b. n. a xpisto in omnes fideles sicut a capite in membris descendit. **Vel** post legitur plures comparative sic. Si n. unius s. ade delicto multi mortui sunt. i. peccatores constituti per suam imitationem multo magis gratia dei et donum. sic per habundavit in plures comparative. s. qui sunt illi qui in adam peccatore imitatione. sed in eos qui imitantur eum. ut in adultos. et in eos qui non imitantur ut in parvulos. Et ita propagatione vel per unius hominis ihu xpisti qui vita est unde quia vivo eo cepto semine viuificatur nos ducens in fide. xpistus est qui fecit utrumque unum. Unde nos ergo in caritate. Ex his elicit talem rationem. Si culpa una ade potuit se in tantos diffundere. multo magis multiplex gratia xpisti in plures potuit habundare. Donum gratie xpisti equidem fortitudo. quia superat delictum multorum. quia gratia et donum origo. quia per ihesum xpistum magnitudinis. quia in plures habundavit. **Non** dicit ideo. per mortem filii eius. quia mors xpisti fuit quantissima inestimabilis in illis rebus. **Propter** mortis essentiam reconcilianda. os ex. xiij. ero mors tua. **Secundo** propter sustinende mortis audaciam post adam. hebr. ii. ut per mortem

prem

¶ .Z.

peccatum non imputatur ducebatur

Tres non esset sequitur mors culpe ab adam usque ad moysen gehenne non impunitate quia non imputabatur peccatum ad puniendum

Ambrosii

o

o

b ·

donum · s · quantitate donum vel gratia

propagatione

id

superat

sic

c

Sed istud factum est quod illud

Sed istud factum est quod illud

liberaret eos qui per totam vitam timore mortis. mortis erant
obnoxii servituti. [¶] Tercio per totam gratie recuperandam [illegible]
[illegible] et civitatibus [illegible] a deo [illegible] morantis [¶] [illegible]
per regni celestis ianuam aperiendam. heb. [illegible] propositi sanctis [illegible]
[illegible] eterna [¶] [illegible] per peccatorum [illegible] summitatem indicandam.
[illegible] agnosce o homo quam [illegible] sit [illegible] pro quo [illegible] fuit
[illegible] [¶] vii. per ne huius dignitatem ostendam.
attende te homo [illegible] ne [illegible] i. cor. vi. empti estis
[¶] viii. per caritatem dei ad nos demonstrandam. io. iii. sic [illegible]
[illegible] caritatis dei [illegible] [¶] viiii. per amorem hominum ad [illegible]
inflammandum. [illegible] inflammabile bone ihesu
[illegible] quod bibisti [illegible] io. iiii. [illegible]
[¶] ix. [illegible] iob. xl. [illegible] levia-
than [illegible] [¶] x. per iustitiam [illegible] manifestandam.
[illegible] aug. per mortem christi iustitia [illegible] [¶] [illegible]
[illegible] per unum hominem. glo. adam [¶] [illegible] mu
here [illegible] peccatum [¶] [illegible] et ideo
[illegible] primum et completum [¶] [illegible] omnes homines mortem
[illegible] [¶] [illegible] helyas et enoc. ad [illegible] [¶] [illegible] omnes mor-
[illegible] actu [illegible] mors corporis [illegible]
[illegible] [¶] [illegible] peccaverunt [¶] aug. nullus peccat ideo [illegible]
non potest [¶] [illegible] de peccato [illegible] actuali [illegible]
[illegible] originali [¶] [illegible] adlegem. n. glo. quia lex non potuit
auferre peccatum [¶] [illegible] collebatur originale [illegible]
[¶] [illegible] non erat ex lege moysi [illegible] [¶] [illegible]
peccatum non imputabatur [illegible] [¶] [illegible] fuit [illegible]
[illegible] non imputabatur [illegible]
[illegible] peccata nesciebant [¶] [illegible] lex non [illegible] glo.
non erat. [illegible] lex [illegible] lex [illegible] in adulto [illegible]
[illegible] [¶] [illegible] ergo lex [illegible] non erat [illegible]
[illegible] [¶] [illegible] et ideo secundum [illegible] [¶] [illegible] illos
[illegible] mors. glo. quia trahebat ad iehennam [¶] [illegible]
et [illegible] iehenna post mortem [¶] [illegible] iehenna
large [illegible] pro pena [illegible] [¶] [illegible] eos
qui peccaverunt in similitudinem prevaricationis. glo. [illegible] ita peccaverunt
[illegible] ut [illegible] in peccato [illegible] [¶] [illegible]
in peccato [illegible] a deo [¶] [illegible] potest [illegible] ad
[illegible] et sic [illegible] ad [illegible] sine forma
[illegible] [¶] [illegible] usque ad moysen. glo. [illegible]
ad legem [illegible] remedium quo possent
liberari [¶] [illegible] ergo lex moysi iustificabat [¶] [illegible] quo
posset [illegible] cognitionem. non [illegible] in
fusione [¶] [illegible] qui est forma futuri [¶] [illegible] apostoli [illegible]
christi [illegible] erat [¶] [illegible] futuri [illegible] christi
[illegible] fit [illegible] apostoli [¶] Et non sicut
per unum peccatum [¶] [illegible] probavit per [illegible]
donum [illegible] delicto ade. Hic probat [illegible] potius
[illegible] maior iustificatio [illegible]
[illegible] ex uno peccato propagationis [illegible]
[illegible] solum [illegible] per donum christi fit iustificatio [illegible] peccatis.
tam originalibus [illegible] actualibus. tam imitationis [illegible] et
[illegible] hoc affirmat [illegible] probat [illegible] nam iudicium quidem ex [¶] [illegible]
[illegible] non solum cause [illegible] quia
non sicut per unum peccatum [illegible] quia illo uno [illegible]
[illegible] omnes. [illegible] transeat per propagationem. ut in parvulos

sive per imitationem ut in adultos aliquos. ita fit per donum. immo
plus fit per donum [illegible] quia per donum non solum ab illo peccato iustificamur
[illegible] ab omnibus aliis. et cum hoc [illegible] virtutibus informamur [illegible]
[illegible] nam iudicium dei [illegible] iusta ex uno peccato [illegible]
[illegible] in condempnationem mortis eterne et temporalis [illegible]
christi [illegible] non ex uno tantum sed ex multis delictis [illegible]
originalibus [illegible] actualibus. a quibus purgat. [illegible]
in iustificationem [illegible] donum christi [illegible]
[illegible] peccato [illegible] iustificatio [illegible]
[¶] Si enim [illegible] unius delicto [¶] [illegible]
probavit [illegible] unius delicto [illegible]
et [illegible] Hic [illegible] probat [illegible]
et [illegible] ex fine [illegible]
[illegible] donum [illegible] supplicium [illegible]
peccati. ergo donum [illegible] delicto. et [illegible]
[illegible] [¶] [illegible] per uni-
[illegible] non ita sicut per delictum fit per donum. immo [illegible] Si enim
unius delicto. scilicet ade vel originali ab ipso per propagationem
[illegible] vel actuali per imitationem ab aliis [illegible]
mors regnavit [illegible] et [illegible] per unum hominem
scilicet adam. multo magis fideles accipientes a christo [illegible]
[illegible] remissionis peccatorum et donationis. i. dono-
[illegible] et iustitie. recte [illegible] regna-
bunt in vita eterna. [illegible] reges [illegible] fecisti nos
deo nostro regnum et sacerdotes. et regnabimus [illegible] et hoc
per unum hominem [illegible] [illegible] [illegible]
de mille [illegible] et [illegible] multo magis [illegible]
[illegible] et fine. [illegible] quia ibi [illegible] hic [illegible]
[illegible] quia ibi unum delictum hic multiplex donum.
[illegible] quia ibi mors [illegible] hic vita eterna. [¶] [illegible]
Sicut per unius delictum [¶] [illegible]
delicto ade [illegible] [illegible] quemadmodum [illegible]
[illegible] ad delictum. ostendit [illegible] digne per [illegible]
[illegible] peccatum per adam introductum. [illegible] digne per
[illegible] peccatum per legem moysi [illegible] i. lex [illegible]
[illegible] ipsa [illegible] summitatem ostendit. [illegible]
[illegible] causa [illegible] adam. i. [illegible]
obedientiam [illegible] quia ab illo loco [illegible] sicut per unius
[illegible] hic. totum potest exponi dupliciter. vel de peccato propaga-
tionis [illegible] vel de peccato imitationis [illegible] [¶] [illegible]
ergo [illegible] quia [illegible] donum [illegible] delictum ade [illegible]
i. [illegible] digne per unius. scilicet ade delictum [illegible] omnes
homines. vel per propagationem ut originale. vel per imitationem
ut actuale. processit [illegible] in condempnationem. [illegible]
[illegible] dampnatorum [illegible] i. ita digne et per unius [illegible]
scilicet iustitiam valentem [illegible] omnes homines [illegible]
[illegible] in solos electos in quos transit iustitia [illegible]
per imitationem. processit [illegible] in iustificationem vite
scilicet eterne [illegible] iustificabit [illegible]
[illegible] omnes homines [illegible] glo. non quia [illegible]
per adam regenerantur per christum. [illegible] quia sicut nullus carnalis
generatio est nisi per adam. ita nulla spiritualis generatio
nisi per christum [illegible] quia adam [illegible] christus iusti-
[illegible] adam [illegible] christus [illegible] iustificans. adam
mortificans. christus vivificans. ut sit [illegible] iusta causa.

/. Fune legalibus ligatum eius

iustificatio. effectus. uita sine. Sicut enim
per inobedientiam. Hic probat id quod premissa est per compa-
ratione cause ad causam. causa condempnationis in
obedientia ade. causa iustificationis obedientia Christi.
Dicit ergo Sicut enim q. et recte sicut per unius
delictum etc. Sicut enim per inobedientiam unius hominis
s. ade de qua. gen. iii. peccatores constituti sunt multi.
vel originale peccatum contrahendo. vel [illegible] actuale
peccatum imitando. sic et per unius hominis [illegible] obedientiam
perdit uitam. adam uero pro [illegible] uoluptate non
pro necessitate. s. Christi qui factus est [illegible] obediens usque
ad mortem. phil. ii. unus ne[illegible] perdet obedientiam
perdit uitam. adam uero [illegible] pro uoluptate non pro
necessitate uite perdidit [illegible] obedientiam. unde eciam
in obedientia ade fuit res facillima. sic obedientia Christi
in re difficillima. iusti constituti sunt multi. s. omnes sunt
accipientes de eius plenitudine. io. i. Lex autem
subintrauit. Hic ostendit quod digne per Christum tollitur
eciam peccatum per legem superadditum. ubi primo ostendit
quod per legem peccatum habundauit. secundo quod ideo ipse habundantius
destruxit. ubi quod autem habundauit. Dicit ergo. lex autem.
hoc legitur tripliciter. primo secundum quod in illo sensu ut habun-
daret delictum. ponitur ante premisse. dic. q. per Christum
facta est iustificatio. lex autem post culpam vel legem nature
subintrauit. i. latenter intrauit. et hoc quia uni populo
data fuit. et quia in secreto loco. s. deserto. ut habundaret
delictum. i. ut propterea dati homo se transgressorem
cognosceret humiliaretur. Secundo legitur sincategorice. ut
teneatur consecutive. sic. lex autem subintrauit ut
habundaret delictum [illegible] i. ex hoc consecutum est quod de-
lictum habunda[illegible]uit. lex enim prohibendo ostendebat
peccata. ostendendo peccata irritabat concupiscentiam nec conferebat
gratiam adiutricem. et ideo ex lege secuta est peccatorum
multiplicatio. Tercio legitur secundum quod ut teneatur
finaliter. et ipse dic. lex autem subintrauit ut habundaret
delictum. i. ut habundanter cognosceretur delictum.
multa enim erant peccata ante legem que non credebantur esse
peccata vel non esse tanta. sed ante per legem cognita peccata.
Ubi autem habundauit. Hic ostendit quod peccatum
per Christum quod habundauit tollitur. ubi tangit habundantem
effectum gratie. i. pro remissione peccatorum et collatione
bonorum operum. i. ut sic regnaret. Dicit ergo ubi autem. q. nec
enim mirum est. quia ubi habundauit delictum
per legem superhabundauit gratia per Christum. Et hoc est habundauit
delendo originale et peccata ante legem. secundo superhabundauit
condonando peccata et addita per legem. habundauit gratia re-
laxando preterita. habundauit eciam peccata preterita superhabundauit
minuendo futura. habundauit etiam per
peccatoribus ueniam conferendo. superhabundauit. etiam
bonis uirtutes et iustis dona augmentando. ubi sancta ecclesia
congerit eius facta est magnum. Superhabundauit
eciam gratia eo tenore eo fine non ut quod de gratia confisi
securius peccarent. sed ut sicut regnauit peccatum in
peccatoribus. hoc est regnum tenebrosum. de quo apoc.

quia factum est regnum eius tenebrosum et commanducauerunt linguas suas
xvi. peccatum in eius ducens in mortem. hec enim uia lata
conducit ad mortem. mat. vii. ita et gratia remissionis peccatorum
regnet et iustificantis. et hoc per iustitiam bone operis du-
centem eos sursum. in uitam eternam. quia in semitis iustitie
uita. pro. xii. et hoc totum gratia. iustitia et uita est
per Ihesum Christum dominum nostrum. bonus iste per quod fluit gratia ad
remissionem culpe. iustitia ad meritum uite. uita ad premium
glorie. tunc enim est bonum opus cum remissio culpe precedit
meritum uite comitatur premium glorie consequitur et hoc per
Ihesum etc. ut sit expositio per gratiam. dico. per iustitiam. uel per gloriam.
Nota hic quod lex data fuit propter septem causas. Prima
causa. i. fuit. Prima propter obstinatorum humiliationem. Secundo propter
durorum ac rebellium flagellationem. Tercio propter rudium
et insipientium eruditionem. Quarto propter delictorum ostensionem.
Quinto propter humane infirmitatis manifestationem. Sexto.
propter gratie testificationem. Septimo propter futurorum signi-
ficationem. Hic queritur. Secundo id. iudicium ex uno etc. glo. effi-
ciendum est remotis prioribus peccatis ipso iustificato. sed nullus
est iustificatus a multis peccatis. Item una est gratia iusti-
ficans. ergo una iustificatio. Solutio. una est iustificatio.
per respectum ad formam. multiplex per respectum ad unum.
Item. ex unius delicto. contra. immo duorum. ade et eue.
Solutio. quia eua ex adam. totum attribuitur ade. Item id.
glo. plures iustificauit per Christum quod delicto ade mortui
sunt. Contra. non omnes iustificantur per Christum. sed omnes delicto
ade mortui sunt. Solutio. plures intelligit in genere. s. ad
illud tempus non in uno. Item. secundo id. per unius hominis obe-
dientiam. glo. sine fide incarnationis. nec antiqui. nec
moderni liberari potuerunt. Contra. s. aug. alius modus me-
liberationis fuit possibilis. Solutio. hoc modo supposito non fuit ali-
qualis quod per fidem incarnationis. Item id. glo. eadem est fides
nostra et illorum. Contra. alii sunt articuli quia illi crediderunt uen-
turum. nos uenisse. Solutio. hic de est articuli secundum
statum. sed differunt a tempore. nam de tacta dictum est tempus
accedit articulo. tempore uero redemptionis ut Christum ab incar-
nari est de tacta articuli. Item id glo. per fidem uiuere iusti-
ficati et adulti. Contra. per gratiam non per iustitiam culpa remittitur.
Solutio. iustificatio respicit culpe remissionem et post.
in bonum rectificationem. Primum fit per gratiam immediate.
secundum. per fidem uirtutum. Item id. glo. aug. Solutio. peccatum ori-
ginale ex uoluntate est. Contra. in paruulo non est usus uoluntatis.
Solutio. non ex uoluntate propria paruuli. sed remota patris primi.
Item id. glo. dyabolus est factura vel opus dei. Contra. dyabolus malum
nominat non est autem malum a deo. Solutio. dyabolus est opus dei sed id quod
est non secundum quod dyabolus est. Item. lex subintrauit ut habundaret delictum.
Contra. io. vii. lex quidem sancta est. Solutio. hoc uerbum tripliciter
exponitur. nam uel potest accipi pro quia. uel vel ut teneatur
consecutiue ut dictum est. Item id. glo. iustitia legis
suo tempore est tradita. in tamen conferebat eternam. Contra. omnes
descendebant ad infernum. Solutio. conferebat in spe sed non du-
cebat ad eam. Secundo ubi mors multiplex regnat
et potentem exercet in peccatoribus. Primo sue vel magis attendit
horrore conuincendo. ecc. xli. o. mors quam amara est
memoria tua. Secundo. multis doloribus perambulans

ul recurrendo

*Margins (left):* d; viii; a; vi; c. a; b; aut; gratia; n

*Margins (right):* no; lex; c; 1; 2; 3; 4; ut alius modus fuit possibilis; 7; 6; 1; 8; 9; 10; no d

affligendo. ps. dolores mortis circumdederunt me. ps. xvii. Tertio. organa sensuum et spiritus obfuscando. iob. quid ingemisco mei [illegible] suaue est. Iuuentus sicut uinum et mortis in ciuitate mea. ecc. ult. p[er] totum. Et sic mors corporis ambulat in[…] determinet irascibile. affligit concupiscibile. obfuscat rationabile. Quarto. animam a corpore separando. i. reg. xv. Siccine separat amara mors. Quinto. aduenit lacrimabiliter dicendo. ii. reg. xviii. Absalon fili mi quis mihi det. Sexto. a bonis temporalibus uiolenter spoliando. eccl. vi. est qui locupletatur parce agendo et post [illegible] nescit quod mors appropinquat et relinquet omnia aliis et morietur. Et sic mors cum temporalibus contractibus, socius tollit homini [illegible] suos et sua. Septimo. etiam in filiis derelinquendo. ps. moriatur despiciet eos. iob. xxi. ducunt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt. Octauo. corpus in cineres redigendo. gen. iii. cinis es et in cinerem ibis. Nono. ad eternam uitam redire non sinendo. iii. reg. xiiii. omnes morimur et quasi aqua dilabimur. Et sic mors cum tribus [illegible] quibus in illis animam dampnat. corpus [illegible] redire [illegible] uictat. Tria genera sunt mortis. culpe. gratie. in morte [illegible] post mortem.

C. VI.

# Quid ergo dicemus? Permanebimus

in peccato [etc.] In capitulo precedenti ostendit quod per Christum reconciliati sumus omnes a peccato. hic ostendit quod non debemus amplius uiuere in peccato. Vel sic: Postquam affligit ipsos quare non debent amplius in peccato uiuere. Hic concludit quod peccatores debent dilationi fomiti resistere. i. non quasi regnum peccatum. Secundo. mors ut detecto [illegible] i. blandiendo. hic est rectus ordo. Postquam [illegible] dimittere. Secundo insultanti resistere. Tertio temporibus bonis uacare. Contra peccatores apostolus quod non debeant apostolus in peccato uiuere. allegat tres rationes. Prima propter uite presentis mortificationem. Secunda propter uite noue conformitatem. i. complantati sumus. Tertio propter uite eterne adeptionem. i. qui enim mortui sumus. Prima quia mundati sunt a peccato ut conformentur Christo ut habeant gloriam in premio. non debent apostoli uiuere in peccato. Contra peccatores [illegible] permanere debeant in peccato. Secundo ostendit quod homo quia mortui sunt peccato. i. absit. Tertio probat, consequentia mortuos esse in baptismo i. an ignoratis. Dicit ergo. Quid ergo. quia ubi habundauit delictum superhabundauit gratia. quid ergo dicemus. numquid dicemus hoc quod sequitur. permanebimus in peccato ut gratia habundet. ut nobis aliquibus imponitur [illegible] dicunt autem quidam nos dicere faciamus mala ut ueniant bona. Absit. s. ut hoc dicamus ut in peccato permaneamus. Contra quos Aug. non peccantes mirum. sed [illegible] auxilio. habundauit gratia ubi habundauit delictum et reuelat non est permanendum in peccato. qui enim ut sic non mortui sumus peccato. i. in baptismo liberati a peccato. quia sicut corporis mors peccato est liberati a peccato. quomodo i. quod [illegible] adhuc uiuemus in illo. reddendo uiuere hosti deuicto. eccl. xxxiiii. qui baptizatur a mortuo et iterum tangit mortuum quid proficit lauatio eius. Dicitur enim a morte in uitam non est reditus. sic inde est esse a morte culpe ad uitam culpe. hec enim miracula fieri potest. Fiat deus. An ignoratis [etc.] Hic probat eos peccato esse mortuos in baptismo. et hoc exemplis. Primo quia in baptismo acceperunt similitudinem mortis Christi. Secundo quia similitudinem sepulture Christi. ibi consepulti enim sumus. Tertio quia similitudinem resurrectionis Christi. i. ut quomodo surrexit. Dicit ergo. An ignoratis quia et

uiuere in baptismo mortui sumus peccato quod probatur. an ignoratis quicumque in baptismo mortui sumus. quod probatur. An ignoratis o fratres. quasi ignorare non debetis. quia quicumque baptizati sumus i. nos cuiuscumque conditionis et sexus. Col. iii. In Christo enim Ihesu non est masculus neque femina: non est seruus neque liber. Sed sic est gratia. enim remedium uniuersale. Contra [illegible] uniuersaliter in baptismo omnium baptizati [estis] in Christo Ihesu. i. secundum quod [illegible] Christus. Matt. ult. baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. [Vel] in Christo Ihesu. i. in operatione Christi Ihesu. Sacerdos enim baptizat exterius. Sed Christus interius. Io. i. Super quem uideris Spiritum descendentem [illegible] hic est qui baptizat. In morte ipsius. i. in similitudine mortis eius baptizati sumus. ut sicut ille mortuus spiritus [illegible]. Sic et nos sumus mortui peccato spiritualiter. Trina enim immersio representat triduum mortis et [illegible] in uno: Christi [illegible] triduum. Vel in morte ipsius. i. in uirtute mortis eius. Baptismus enim habet uirtutem a passione Christi. Io. xix. de latere eius exiuit sanguis et aqua. ut signaretur quod aqua baptismi habet uirtutem a sanguine passionis. Sed circa sacramentum baptismi tangit quinque. uirtutem uidelicet. Ignoratis. Generalitatem. i. quicumque. formam. i. baptizati sumus. Institutionem. i. in Christo Ihesu. Virtutem. i. in morte ipsius. Virtutem debemus credere. Generalitatem predicare. Formam seruare. Institutionem diligere. Virtutem accipere.

Nota quod non libenter maneret in domo immunda. Primo fumosa. tenebrosa. sumptuosa. angusta. obliuiosa. periculosa. peccatum enim. Maculat polluendo conscientiam. Ps. [illegible] peccatorum ut [illegible] in mundo. Depauperat expellendo gratiam. Ps. u. peccata mea prohibuerunt bonum a nobis. Debilitat uulnerando animam. Pro. uiii. qui peccat in me ledet animam suam. Excecat obnubilando rationem. Soph. i. ambulauerunt ut ceci quia domino peccauerunt. Consumit destruendo gloriam. Cedar recte collendo [illegible] [illegible] sicut [illegible] uirtutes. Ps. xxiiii. peccata nostra [illegible] nostris. Obligat ligando. ad gehennam. Ro. vi. stipendia peccati mors. Precipitat deducendo in gehennam. [illegible] peccatum quod per peccatum non diuitie mortis. Quid ergo dicemus permanebimus in peccato. absit. Consepulti enim sumus. quasi diceret baptismus assimulauit mortem Christi et etiam sepulture. consepulti enim sumus cum illo i. conformati sumus ei per baptismum i. in baptismo. Vetus enim homo noster ibi sepelitur sicut corpus est in sepulcro. In aqua sic homo sepelitur in aqua trina mergitur quia peccatum destruitur sicut Pharao in mari rubro. Exo. xiiii. Ergo uidetur quod quicumque in mergendo sicut aspergendo baptizet. et hic in morte i. peccatorum ab homine. de hac morte ps. preciosa [illegible] mors sanctorum. Scilicet sepultura baptismi per quam imitatur Christum per quod desinere peccatum per quod resurgimus ad gratie statum. et hoc est quod sequitur consepulti [illegible] ad hoc ut quomodo resurrexit Christus a mortuis. i. a loco mortuorum. s. de sepulcro. et hoc per gloriam Patris. i. probum carminum. quod est gloria dei patris. quia etiam patris filii sapientie. [illegible] ut ipse. exurge gloria mea. Vel ad gloriam et laudem patris. Ita et nos a uitiis resurgentes peccato in nouitate uite ambulemus de bono in melius proficiendo. Eph. iiii. Renouamini spiritu mentis uestre. Hebr. [illegible] quia mors [illegible] tollit. quia surrexit a mortuis. Gloria enim patris ostendit. quia per gloriam patris. Resurrexit [illegible] ita et nos in nouitate uite per proficiendi [illegible] ambulemus. Si enim complantati facti sumus. Hic ostendit quod non est permanendum in peccato propter noue uite conformitatem. et primo ostendit homines posse exemplo Christi ducere uitam spiritualem. Secundo. probat hoc per formam debi

licationem. ubi. Scientes. quia uetus homo. etc. fomitem debi
litatum probat per corpus iustificationis. ubi. qui .n. mortuus
est etiam uitam spiritualem. Secundo implicat bonum gratie. secundo
donum premij uel firmitas boni. ubi. simul et uiuemus cum
Dicit ergo. Si .n. quod ita in nouitate uite ambulemus
quod utique possumus. Si .n. complantati. glo. Supra explanatum
est de terra propter carnis. gen. xii. egredere de terra tua.
facti sumus complantati .i. firmiter adherentes. ac si eum plantati
similitudini mortis eius. ut .s. sel impossibile per se moriam
peccato amplius sumus. in eo uiuemus. est simul .i. mors eius
complantati similitudini resurrectionis eius. ut .s. deterso in noui
tate uite ambulemus. ps. xvii. Erit tamquam lignum quod transplantatum
secus aquas. .s. baptismi. Uel sic. Si mortui sumus
ut culpe numquam rediturum ad uitam culpabilem sicut christus
pene numquam rediturus ad uitam penalem. participes erimus
resurrectionis eius. glose. Debemus ergo hoc ex illa attendere
et [illegible]. ubi mortis eius. Secundum ipsum age. quod notatur
[illegible] similitudini sp[irit]ui firmiter adherere. quod notatur. ubi. complantati.
Ad nouam uitam surgere. quod notatur ibi. Simul
et resurrectionis erimus. ii. eph. ii. Si quis mortui sumus
et uiuemus. Hoc scientes quia uetus homo.
Hic probat quod posuit per fomitis debilitationem uel per
[illegible] certitudinem ueritatis. ubi. hoc scientes. Secundo debilita
tionem fomitis. quia uetus homo noster crucifixus. tertio causam de
bilitationis. ibi. simul. Quarto. Destruatur uitiorum destructionis
.i. ut destruatur corpus. Quinto. in morte hominis libertatem
[illegible] ut ultra. Dicit ergo sic. Ambulemus in noui
tate uite. Hoc dico hoc scientes per fidem et
experientiam quia uetus homo noster .i. fomes
peccati qui ex nobis est a ueteri adam. crucifixus est
simul cum christo .i. uirtute passionis christi debilitatus.
Uel uetus homo noster .i. uetus conuersatio peccati que
a nobis est. de qua eph. iiii. Exuite ueterem hominem.
simul confixus est .i. morte christi deletus est. ita .s. ut rationem in nobis
dominante destruatur corpus peccati .i. multitudo peccatorum. et omnia
membra peccati. sicut e contrario corpus dicitur congeries operum
bonorum. mt. vi. Si oculus tuus fuerit simplex. totum corpus
tuum. destruatur. in quantum ita ut ultra post mortem christi non
seruiamus .i. seruire cogamur peccato. jo. viii. Qui facit
peccatum seruus est peccati. Qui .n. mortuus est. Hic
probat fomitem debilitatum per hominis iustificationem uel dicit.
Quia .n. quod et nec non cogimur seruire peccato. Qui .n. mortuus
est peccato. supra .i. a peccato liberatus ut nos. iustificatus est a peccato.
.i. iustus est ab factus ab eo omnia que dabilia tribulatio
a malo. quod notatur in mortificatione et liberatur ad bonum
quod notatur in iustificatione. jo. viii. Si filius uos liberauit
uere liberi eritis. Si autem mortui sumus.
Uiso quod non est manendum in peccato. tamen uite per
tinere mortificationem. tamen premium uite noue conformitate
hic tertio uero ostendit premium uite eterne expectationem. uel secundo
ostendit quod si mortui sumus cum christo. uiuemus uita christi. secundo ostendit qualis
sit uita christi .i. scientes quia christus resurgens. tertio hortatur
mori et uiuere exemplo christi. ubi. ita et uos existimate
supra posito bonum meriti .i. si autem mortui. bonum
premij. ubi. credimus. Dicit ergo. Si autem mortui sumus cum
christo .i. mortem culpe. sicut christus pene sine reciduo. credimus
quia simul uiuemus in gloria cum eo. i. thess. v. Et sic semper cum
domino erimus. Bona mors culpe quia cum christo. melior cogni
tio glorie quia credimus. optima uita glorie quia uiuemus. uel per
optima presentia regis glorie quia simul cum eo. Scientes
quia christus resurgens. Hic ostendit qualis sit uita christi ubi
ostendit quod christus uiuit [illegible]. ubi scientes. integer .i. resurgens
ex mortuis. immortalis. ubi. iam non moritur. felicem. ubi. mors
illi ultra. plus uita .i. quod .n. mortuus est peccato. Dicit ergo
scientes. quia ita uiuemus cum christo. scientes quia christus resurgens .i.
uere et totum surgens ab adam de limbo. quantum ad corpus
de sepulcro. ps. Non derelinques animam meam in inferno nec dabis sanctum
tuum uidere. etc. a mortuis .i. a loco mortuorum. iam post hoc non
moritur corpore et anime dissolutione. sed per hoc nec apparuit stetit
in [illegible] [illegible] mors illi ultra non dominabitur
passione. dicit dampnatis non amplius morituris. dominatur
mors. dicitur et uobis dominabitur non enim corpus est mortuum propter peccatum.
jo. viii. Quod .n. mortuus est peccato. Hic
probat quod uiuit immortalis. quia unica mors ei sufficiebat
pro peccato tollendo quia mortuus est ergo non nisi semel debuit mori.
Sed uiuere in eternum. Primo ergo proponit mortis causam. secundo sufficientiam
ibi. mortuus est semel. tertio nouam uitam .i. quod autem uiuit. quarto
uite eternitatem. ibi. uiuit deo. Et hoc est quod dicit. quod .n. quod
ue mors illi ultra non dominabitur. Quod .n. mortuus est peccato .i.
pro peccato tollendo. ysa. liii. Uulneratus est propter iniquitates nostras. mor
tuus est semel. quia unica mors ei sufficit peccatum tollere. sicut
probat apostolus. heb. x. Uel quod mortuus est peccato uel similitudinem
peccati. hoc est carnis passibilitati. mortuus est semel. quia ultra
carnem peccatricem similem non habuit sed gloriosam. quod autem uiuit
nunc post resurrectionem uiuit deo .i. ad similitudinem dei perpetue .s. eternaliter
felicitate. apoc. i. Fui mortuus et ecce sum uiuens in secula seculorum.
Ita et uos existimate uos. Hortatur mori
et uiuere exemplo christi. uel secundo hortatur mori peccato secundo
uiuere deo .i. uiuentes autem. tertio per medium ad utrumque
uel [illegible]. ubi in christo ihesu. Dicit ergo. Ita .s. sic christus et uos
existimate uos quidem esse mortuos peccato. ut ultra non
recidiuetis. nec actu. nec affectu. hoc est mors preciosa
[illegible] dicitur. uiuentes autem deo uirtutibus et bonis operibus deo .i. ad
honorem dei. uel per gratiam dei. In christo .n. uiuimus. mouemur
et sumus. act. xvii. et hoc totum .s. mors et uita in christo
ihesu domino nostro .i. per ipsum dominum nostrum. uel ad similitudinem
ihesu christi. Nota. quod uita christi exemplar est uite per amorem
significationem. Primo in conceptione christi propositum ponit uoluntatum.
ysa. xxvi. a facie tua concepimus. Secundo in natiuitate regni
nouitatem [illegible] .i. petri .i. quasi modo geniti infantes etc. Tertio
in passione laborem penitentiarum. gal. v. Qui christi sunt carnem suam
crucifixerunt etc. Quarto in sepulcro requiem absolutionis
.i. cessationem uitiorum. iob. iii. Expectant mortem et non ueniet
quasi effodientes thesaurum gaudent quia uehementer cum inuenerint
Quinto in resurrectione nouam uitam uirtutum. col. iii. Si consurrexistis
uiuit cum christo etc. Sexto in ascensione processum uirtutum in
terra [illegible] bonum uir cui est auxilium ab te etc. Septimo in consessione
gloria beatorum. apoc. iii. Qui uicerit faciam eum sedere in throno meo.

Ite ibidem glo. apertius ita questionem ut in .i. cor. visio in memoria habetur / Cor. sup. e. de peccatis preteritis dolendum / ro. Glo. loquitur de visione et memoria ad delectandum sic VI primus. Item sup. illud vetus ho. i.



Ista tangit in glo. Vel dicendum quod significat principaliter tria vel [illegible] acceptio ad ignem in nativitate, [illegible] in separatione ad [illegible] in passione in temporali generatione in quo est labor ad usum. Inceptio generationi gesta possessio ad [illegible]. In iis tribus nec esse in manifestatione ad deum in ascensione manifestata in [illegible] ratio ad augmentum in resurrectione augmentata remuneratio ad primum. Quer. quod dicitur ibi. Quicumque baptizati sumus in christo. glo. in fine [illegible] est illud quod est in nomine christi [illegible] baptizata baptizati in nomine christi. Act. ii. et iii. et [illegible] quod baptizabantur in nomine christi. Sol. [illegible] potest dici quod baptizati in nomine christi [illegible] et simpliciter in nomine ihesu christi ex dispensatione [illegible] et adeptis. Que. quod dicitur ibi in morte ipsius baptizati sumus. glo. mors christi fuit temporalis purificatoris. Que. mors christi fuit temporalis purificatio spiritualis. Sol. [illegible] adimplebat. [illegible] fuit in operatione ad primum quod moriebatur et caritate [illegible] spiritualem habitum. Que. quod dicitur ibi. Si enim complantati. glo. mors christi non tantum res [illegible] sacramentum. Contra. non est inter vii. sacramenta novi [illegible]. Sol. sacramentum [illegible] large i. sacrum signum [illegible]. Que. id. glo. a peccato ita quiescamus ut nec corruptio nec memoria habeatur. Que. [illegible] est de peccatis preteritis dolendum. Sol. glo. loquitur de visione et memoria ad delectandum sic peccatum. Que. id. glo. christus mutat vetus ho. vetustate corporis homine [illegible]. Contra. [illegible] ti non attingit passibilitatem. [illegible] Sol. [illegible] intellectus quod ad peccatum [illegible] quod ad primum. Que. quod dicitur ibi vetus homo [illegible] glo. fomes qui est in nobis est non est vero [illegible]. Que. [illegible] pena ad [illegible] fomes in ratione pene a deo est [illegible] in ratione fomitis [illegible] delinquat ad peccatum. Que. quod dicitur ibi ut destruatur corpus peccati glo. [illegible] pependit in ligno in morte domini. Que. mors est actus [illegible]. Sol. mors domini i. dum moritur. Que. id. glo. per unam diem sepultus simpla est vetustas per duas noctes ge mina [illegible] vetustas significatur. Contra. eadem [illegible] fuit ve [illegible] per eandem [illegible] per noctem debuit signi ficari [illegible]. Sol. eadem fuit [illegible] diversis [illegible] et causa nobilitatis. Que. id. glo. christus delevit culpam preteritam presentem futuram. Que. quod non est non potest deleri culpa preterita et futura non est. Sol. culpa preterita quamvis non sit actu [illegible] culpa futura [illegible] non posse deleri per efficaciam [illegible] per [illegible]. Que. quod dicitur ibi. quod enim mortuus est peccato. glo. a puero recenti nato usque ad decrepitum senem [illegible] nullus absque peccato [illegible] ita nullus est qui non [illegible] peccatis mor [illegible]. Que. ergo fit accedentes ad bap. iustificat. Sol. glo. intelligenda est cum debito in dispositione. vel quod [illegible] baptismus vel [illegible] fieri [illegible] ibi non actu sed [illegible] accipiunt cum mortem si postea peniteant. Que. id. glo. de morte [illegible]. Contra. [illegible] et [illegible]. Sol. adeo [illegible] supplicium sed non [illegible]. Que. ibid. glo. deo actore homo non fit deterior. Que. per dampnationem [illegible] actore homo deterior [illegible] actore. Sol. deo actore fit deterior [illegible] voluntate [illegible] dicitur punitio malorum.

# Non ergo regnet peccatum etc.

[illegible] ostendit quod non debent amplius in peccato permanere [illegible] quomodo hoc sit possibile [illegible] permittant peccati fomitem [illegible] gnare. [illegible] Sol. [illegible] ne permittant fomitem [illegible] regnare. Sol. quod possitis resistere. i. peccatum in uobis [illegible] [illegible] quod hoc debeant facere [illegible] regnum sine peccato [illegible] mortali [illegible]. Sol. ne regnet in singulis membris. ibi. sed neque exhibeatis membra [illegible] potest regnum [illegible] [illegible] ibi. sed exhibete vos deo. Que. dicit [illegible] non [illegible] cum ita mortali [illegible] peccato. non ergo peccatum. i. fomes peccati quod est peccatum [illegible] quod inclinat ad peccatum. regnet. [illegible] potentia. et [illegible] secundum aug. transit reatu re [illegible] actu. peccatum dicitur enim in vestro corpore mortali [illegible] et insinuat [illegible] resistentia fomiti [illegible] tale hoc [illegible] in mortalitate. i. cor. xv. vel mortali i. mortuo. [illegible] regnet [illegible] ita ut obediatis concupi scentiis eius consentiendo et operando. Secundum ambr. vel concupi scentiis et concupiscendo. Secundum aug. etc. xviii. post concupiscentias eius [illegible] non [illegible] et [illegible] voluntate [illegible] non [illegible] tantum obediatis consentiendo et [illegible] delectando. Sed neque exhibeatis [illegible] membra vestra arma iniquitatis peccato operando. Secundum ambr. vel concupiscendo secundum aug. [illegible] precipue sit in peccato luxurie. omne enim peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus est [illegible] fornicatur in corpus [illegible] peccat. i. cor. vi. Certe peccatum vult esse rex in regno suo [illegible] ideo dicit. non regnet peccatum. vult esse [illegible] in [illegible] ideo dicit ut obediatis. Vult esse victor in bello [illegible] ideo dicit. sed neque exhibeatis membra. Quod quot sunt ibi [illegible] pessimi prelati quibus obediunt mali. Mala concupiscentia que ad malum [illegible] in [illegible] hic. Mala lingua que malum [illegible] prou. xvii. mala obedit [illegible] Mala [illegible] que iniqua et fallax [illegible]. Mala [illegible] que [illegible] et pecunie obediunt omnia. [illegible] [illegible] invidia [illegible]. Sed exhibete per eo quod obedistis uoci [illegible] etc. Sed exhibete vos deo. Hic monet fuisse deo regnanti in nobis et [illegible] deo [illegible] ibi. et membra vestra [illegible] monet fuisse [illegible] deo [illegible] per ut deo [illegible] quod possimus et debemus [illegible] Dicit ergo. sed exhibete. i. habi [illegible] tamquam ex mortuis [illegible] et potentes [illegible] vos deo [illegible] et potentes et debentes quod [illegible] ex mortuis morte peccati uiventes vita gratie et [illegible] [illegible] enim mortuum [illegible] qui [illegible] vos etc. Et est [illegible] et debent [illegible] qui [illegible] vos a morte culpe [illegible] gratie. Sed hic [illegible] et exhibete membra vestra arma iustitie ut teneat et per ea impleatur iustitia [illegible] et hoc [illegible] principaliter [illegible]. Peccatum

## enim uobis non dominabitur.

Hic ostendit quod possimus regnum fomitis resistere [illegible] dicit quod fomes non [illegible] potestatem. [illegible] per hoc [illegible] ipsum a lege [illegible] i. non enim sub lege [illegible] movet et solvit [illegible] obiectionem. [illegible] ergo peccabimus. Dicit ergo. peccatum. [illegible] resistere peccato. [illegible] facile potestis [illegible]. Peccatum enim uobis non dominabitur decetero ut olim quando [illegible] ad simulacra muta prout ducebamini euntes. i. cor. xii. [illegible] dicitur [illegible] quitas omnis [illegible]. non enim estis sub lege. [illegible] legis [illegible] et timore quod non iuvabat. sed sub gratia. i. sub [illegible] [illegible] differentia [illegible]

Marginalia: 7.; Q3; 1; 2; 3; 4; 5; 6.; 7; 8; 9; 10; 11; 12; 13; a; b; Bro; no; obedia; Gentes

%

et xpiane. s. timor et amor. ii. viii. Non accepistis spiritum servitutis iterum in timore sed accepistis spiritum adoptionis filiorum. Quid ergo? peccabimus? Hic solvit obiectionem tacitam. et primo ponit eam obiciendo. secundo positam solvit ibi. Absit. Dicit igitur. quid ergo. q. et quia non sumus sub lege. quid ergo faciemus? peccabimus quia non sumus sub lege. i. sub legis servitute et timore. sed sub gratia. quia etiam si peccaverimus peccatum non dicatur. nequaquam. Absit ne per hoc peccemus. i. pe. ii. Non sicut velamen habentes malicie libertatem etc. Vel sic. Quid ergo. q. ita non estis sub lege sed sub gratia. nec in hoc peccamus. Quid ergo peccabimus quoniam non sumus sub lege. sed sub gratia. i. n[illegible] peccavimus transeundo nos de lege ad gratiam. absit. [illegible] nescitis quoniam cui exhibetis. Hic assignat rationem quare non debent permittere peccati fomitem in se regnare. scilicet ne fiant servi peccati. Secundo quia desierunt esse servi peccati. ibi. gratias autem ago deo. tertio quia servi iusticie sunt effecti. ibi liberati autem a peccato. Prima ratio est hec. Cuius se prebet quis ad obediendum illi se efficit servum. ergo si fomitem in vos regnare permittimus [illegible]

[illegible]

ibi. obedistis non dicit obedietis. p[illegible] in auditu auris obedivit mihi. Voluntaria ut sit cum devotione [illegible] q. nota ibi. ex corde. i. pe. i. [illegible] caritatis. Discreta. ut sit ad regulam fidei et [illegible] q. nota ibi. [illegible] Liberati autem a peccato. Secunda ratio. quare non debent permittere peccatum in se regnare. quia liberati ab eius dominio servi facti sunt iusticie. Quod ergo [illegible] ibi servi facti. et hoc est quod dicit. liberati autem a peccato. i. a fomite ne regnet [illegible] Servi facti estis iusticie. et ideo ei soli debetis servire [illegible] Humanum dico. [illegible] si non permittatis peccati fomitem in se regnare [illegible]

[illegible]

Gratias autem ago deo [illegible]

[illegible]

Cum enim servi essetis

Quem ergo fructum

Nunc vero liberati

An ignoratis fratres

sb uiro ē. ħ̄c ex hac similitudine legem non ēē tenendam ɔcludit. ibi. itaq; fr̄s mei. Jn p̄a p̄te p̄o p̄ponit similitudinem euidentem cum dicit. An ergo ignoratis. S̄c̄do euidenter a simili cum infert. S̄c̄entibꝫ enim legem. ħ̄c̄ similitudinem ipsam. ibi. q̄ lex in homine.
Dicit ergo. An ignoratis. hoc dupliciter legitur s̄c̄d glo. vno m̄o de lege moysi. s̄c̄d aug. alio m̄o de lege ciuili. i. de lege naturali s̄c̄d ɔsuetudines et statuta et iura ciuilia. q̄ non est aliud q̄m lex ciuilis. s̄c̄d ambr. p̄o m̄o dicit ita p xp̄m ē uita. nō p legem q̄ iam uitam non hēt. An enim ignoratis fr̄s. om̄s fideles uocat fr̄s. q̄ filii eiusdem patris. s. xp̄i. et eiusdem matris. s. ecclie p fidem. q̄ lex. s. moysi in homine dn̄atur. ita s. ut homo ei obedire teneatur quanto tp̄e uiuit ipsa lex. i. quousq; statum hēt et firmitatem. i. usq; ad eius euacuationem factam p xp̄m. finis n. legis xp̄s. [illegible] hoc n. ignorare nō debetis. S̄c̄entibꝫ n. legem loquor. i. audientibus iudeis. ñ gentilibꝫ. et uere ita est ut p̄z in lege matrimonii. nam q̄ sub uiro est. S̄c̄d m̄ legis h̄r s̄c̄d ambr. de lege ciuili dicit. An ignoratis fr̄s. q. d. nō. S̄c̄entibꝫ n. legem ciuilem loquor. i. uobis romanis qui leges ɔdidistis. et s̄c̄d leges uiuitis. nō barbaris qui legibꝫ non utuntur. q̄ lex. s. ciuilis in hoīe dn̄atur ut homo teneatur ei obedire. q̄nto tp̄e uiuit ipsa lex ciuilis. s. usq; ad eius abrogationem. ul' p contrariam legem. ul' p contrariam ɔsuetudinem. et q̄ sic p̄z in lege sp̄ali matrimonii q̄ ē quedam pars legis ciuilis. nam q̄ sub uiro ē. [illegible] p̄mo m̄o hoc q̄ dico Nam q̄ ē. nota argumenta a sili. S̄c̄d m̄o argumentum a p̄te.
Nam que sub uiro est. Hic adducit p̄positum simile de lege matrimonii inducit ubi circa legem ɔiugii tangit p̄mo tp̄s duc̄onis. S̄c̄do tp̄s cessationis ibi. Si autem mortuus fuerit. tercio effectum utriusq; tp̄is ibi. igitur uiuente. Dicit ḡ. Nam q. d. et uere ita ē ut p̄z p̄ illo. Nam mulier que sub uiro est. i. que est mulier ɔiugata que sub uiro est ɔ sub potestate uiri. gen. iii. sub uiri potestate eris. uiuente uiro eius alligata est legi. uiri. et h̄ dupliciter. q̄ tenetur ei debitum reddere. et non pot se alii copulare. de hac lege. i. cor. vii. mulier sui corporis potestatem non hēt. Si autem mortuus fuerit uir eius et hoc ul' morte ciuili ul' p p̄fessionem ante carnalem copulam ul' morte illi post carnalem copulam. soluta est a lege uiri. Apl's h̄r. i. cor. vii. mulier alligata est uiro et c̄. [illegible] s. lex statum [illegible]. soluitur [illegible] eius a lege.
Igitur uiuente. Hic tangit effectum utriusq;. et p̄mo duc̄onis. s̄c̄do cessationis. i. Si autem mortuus fuerit. Dicit ergo. igitur ita uiuente uiro alligata est. igitur uiuente uiro uocabitur adultera. q. adultera [illegible] tendens. Si fuerit cum alio uiro. non. n. d̄z se alii copulare. quousq; certa sit de morte uiri. Mt̄ v. qui dimittit uxorem facit eam mechari. et qui dimissam duxerit. adulterat. Si autem mortuus fuerit uir eius ul' morte naturali ul' ciuili ante carnalem copulam. liberata ē a lege uiri et hoc ita ut non sit adultera. si fuerit cum altero uiro. Tercio cum uult nubat tm̄ in

d̄no. i. cor. vii. Similiter lege huius statum peccat qui p̄euaricatur legem firmata lege et euacuata p xp̄m non peccat qui ea dimissa uenit ad xp̄m. Moraliter nō p̄o. q̄ lex lucerna ē. ps. lucerna pedibus meis. [illegible]. malach. ult. Timentibꝫ nomen meum orietur sol iusticie. S̄z sole orto. inutilis est lucerna. ergo similiter xp̄o nato inutilis ē lex. Itaq; fratres mei. Hic ħ̄c ex p̄dicta similitudine ɔcludit legem non ēē tenendam. ubi p̄mo ɔcludit. q̄ ɔ ñ debent amplius tenere legem. S̄c̄do ɔfirmat. Nam cum. ubi lege p̄cia ɔdonē. i. cum n. essemus. tercio ɔfirmat id. p̄ statim p̄cedit ɔsidationi. i. ut ab soluti sunt adeo q̄ nō debent amplius tenere legem. Jmplicantur. uñ Primo. absoluto ab obligatione ueteris legis. i. mortificati legi. S̄c̄do actor absoluti. i. p corpus. Tercio debitum noue obligationis. ut sitis uos alterius. uñ. quomodo nouitate. i. ut fructificetis deo. Dicit ergo. Itaq; q. ita ē de uiro mulieris uxta hanc. Itaq; similitudinem fr̄s mei. et uos sic et nos apl'i mortificati estis legi. i. non estis obligati legi. q. lege mortua. Et hoc p corpus xp̄i. i. p incarnationem mistici ul' p corpus xp̄i. q. p impletorem uirtutis factam p xp̄m. cui lex non erat ñ umbra. hēb. x. umbram hūs lex. Et ē mortificati ē q̄m ita ut sitis alterius quam legi moysi. s. xp̄i. qui ex mortuis resurrexit. alia s. de limbo corpus de sepulcro. Math. ult. Quod [illegible] uiue cum mortuus q. deberet eius ēē. q̄ emit nos p p̄pria morte. q̄ implicatur i. ex mortuis. nec deberet eum [illegible] eius ēē. q̄ tante uirtutis ē q̄ surrexit ex mortuis. mortificati q̄m estis legi. Vos sic uos. et hoc ut utriq; fructificemus deo. nos qui sub lege mortua fructificabamus. hoc ē n. tp̄s fructuum. Math. xx. Cum autem tp̄s fructuum [illegible]. Ex hoc dicitur. tales uos. Post mortem sui statum legis ciuilis non tenet. q̄ ad legem. S̄z ritus legis mortuus ē p xp̄m. ergo amplius non tenemur seruire legi. S̄z xp̄o. p̄z ergo legis uetis. firmus transiuit in statum noue uite [illegible] inchoare.
Cum enim essemus in carne. Hic ostendit legem non ēē tenendam p p̄positum adstatum p̄cedentem legis. ubi p̄o tangit tp̄s legis ueteris. s̄c̄do tp̄s [illegible]. i. passiones peccatorum. tercio fructum illorum operum. ibi. ut fructificarent. tp̄s mali. opera peiora q̄ peccata. fructus pessimus. quia mors. et uos non ē manendum sub lege. et hoc est q̄d dicit. Cum n. q. et uere modo. nō olim fructificauimus deo. cum n. essemus in carne. carnalis q̄ carnalis sic opportet tp̄e legis. Sic accipitur caro. peccatum. i. cor. xv. caro et sanguis regnum dei nō possidebunt. ul' in carne. i. in carnalibus obseruantiis. S̄ accipitur caro. jo. vi. caro ñ p̄dest quicq;. passiones peccatorum. i. ɔcupiscentie q̄ sunt causa culpe p̄ [illegible] oneris nature. q̄ p eis corripitur. q̄ passiones p legem erant cognite. q̄ p legem cognitio peccati et auctio [illegible] [illegible]. q̄ uirtus peccati lex. i. cor. xv. operabantur in membris nris ducendo. s. ea ad mala opera ut ɔcupiscentia nocendi ducebat oculum ad male uidendum et sic de aliis. ita ut fructificarent. membra nra morti. i. facerent digna opera morte. huius fructus pessimi quos facit arbor mala. s. caro. Gal. vi. qui seminat in carne de carne metet corruptionem.
Nunc autem soluti.

Et hoc legem non esse tenendam ex consideratione status presentis ubi primo posuit statum presentis libertatis. Secundo libertatis utilitatem ibi ita ut serviamus. Dicit ergo: nunc autem soluti sumus a lege mortis in qua detinebamur, id est soluti sumus remissis modo peccatis et reatu mortis a lege mortis, id est que erat occasio mortis eternam vindictam inferens ut ministratio mortis. ii. cor. iii. vel a lege moris. que erat causa mortis temporalis, quia peccantes iubebat interfici. exo. xxi. et maleficos non patieris vivere. In qua detinebamur ut captivi. Soluti sumus ita ut serviamus in novitate spiritus. i. temporibus novi hominis per spiritum sanctum. eph. v. induite vos novum hominem. vel in novitate spiritus. i. spiritualis intelligentie. ii. cor. iii. littera occidit spiritus vivificat. non in vetustate littere. i. non in ritu observancie veteris legalis quod temuit quia cessabit. heb. viii. quod antiquatur et senescit prope interitum est. Secundo ergo est contra eam. Solutio est detractionem. Novitatis enim vetustate spiritus et littera Cum soluti debemus servire habere. non sicut servi sub lege gratiose. non sicut hostes sub vetustate culpe spiritualis. sed sicut viatores secundum sufficientiam littere. quia status presens est liber a novitati spiritualitatis. Quid ergo dicemus.

Posita legis excusatione. hic agitur de legis excusatione ubi primo ostendit quod lex non est causa peccati. secundo quod est solum occasio peccandi. ibi occasione autem accepta. Primo quoniam occasio non est causa peccati. Deinde legem non peccatum inspirat per se. Quia primo plegem sit peccati cognitio. Secundo ostendit quod non. quia per legem est peccati vitandi cognitio. ubi ab ibi absit. tertio probat hoc exemplo. ibi nam concupiscentiam. Dicit ergo. Quid ergo dicemus. Octo dicit apostolus contra istam legem propter que posset contra illa arguere. Primo quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro. ca. iii. Secundum quia dicit quod lex operatur eam legem. Tercium quia dicit quod lex ira operatur. ca. iiii. Quartum quod lex subintravit ut abundaret delictum. ca. v. Quintum quia peccatum non dominabitur quia non sumus sub lege. ca. vi. Sextum quia passiones peccatorum per legem erant. ca. vii. Septimum quia vocavit eam legem viri. ca. vii. Octavum quia vocavit eam vetustatem littere. ca. vii. Causa haec fuit ut aboleret legalia. et docet transire ad gratiam. non quia lex esset mala.

Dicit ergo. quid ergo. quia predicta diximus de lege quid ergo dicemus. numquid dicemus lex peccatum est. i. docens et faciens homines peccare. absit ut hoc dicamus. glo. uno verbo defensa est veritas. quia magna est defendentis auctoritas. lex enim peccatum docet vitare peccatum quia facit ipsius transgressionem. cum posita est. gal. iii. et vere non est peccatum. Sed peccatum bonum. quia peccatum non cognovi nisi per legem. hoc iustificatur exemplis. vel quia non cognovissem de aliquibus peccatis quod essent peccata. vel de aliquibus non cognovisse quod essent tanta peccata et ita gravia. vel de aliquibus non cognovisse quod essent morte etiam punienda nisi per legem prohibentem. exo. xx. pu. vi. mandatum lucerna et lex lux. Et loquitur apostolus non in persona sua. sed in persona hominis generaliter. Nam concupiscentiam nesciebam esse peccatum. quia vel esset vel ita grave esset nisi lex diceret. Non concupisces. exo. xx. Exemplificat autem de concupiscentia. quia generale vicium est. unde glo. bona est lex que dum concupiscentiam prohibet omne malum prohibet. i. thi. vi. Radix omnium malorum cupiditas. Occasione autem accepta. Hic ostendit quod lex occasio est peccati. ubi primo tangit occasionem. s. mandatum. Secundo effectum. i. operatum est in me. Dicit ergo. occasione autem hic dupliciter legitur. Uno modo secundum quod hic mandatum determinat hoc quod est accepta. Alio modo secundum quod determinat operatum. ut sit sensus. Dicit ergo. occasione autem. q. ita bona est lex. Sed tamen peccatum. i. fomes peccati. vel diabolus actor peccati occasione accepta per mandatum. quia ipsum mandatum ostendebat rem concupiscibilem. et sic erat occasio concupiscendi. operatum est et cetera. unde sic solet uulgo dici. unde plerumque concupiscentia irritatur. non tamen mala est lex. mala non est. Sed occasionaliter irritatur concupiscentia per ipsam vel peccatum occasione accepta a rebus sensibilibus et concupiscibilibus. operatum est in me per mandatum. hoc est per legem occasionaliter quia secundum glo. talis est natura carnalitatis ut ardentius desideret prohibita. Nitimur in vetitum semper cupimusque negata. Omnem concupiscentiam. omnem concupiscentie effectum. i. omne peccatum in genere. consensu et opere. vel omnem concupiscentiam. i. omnem concupiscentie effectum. i. omne peccatum in genere. ante legem non erat peccatum omne. quia non erat omne prevaricationis. secundum glo. que per transgressionem legis sepe mandatum bonum. Occasio mala per concupiscentia pessima. Sine lege peccatum mortuum erat. Hic ostendit quod lex in hoc sit diuturna. glo. lex naturalis generalis est. quia non omnibus sui partibus ab omnibus recipitur. 1 Quedam partes legis naturalis sunt precepta moralia. Non occides et cetera. hec autem ab omnibus accipiuntur. Alie sunt partes quam dicuntur quedam sunt prime ut decem. Alie sunt per remote. ut lapidentur ... Alie sunt quedam legis naturalis. quedam sunt partes ... et hec ab omnibus recipiuntur. quedam vero secundarie ... ut conclusiones que ex illis eliciuntur vel elicia possunt. et hec ab omnibus non recipiuntur. 2 Sine lege enim peccatum mortuum erat. glo. dicit quod lex illud mortuum quod statim amittitur. Sed dicit quia numquam moritur. ita nec habitus illius legis cum... legem illam appellat hic non statutum ... que statuta humana ex illa...

Passiones peccatorum que per legem erant. glo. nota ut dicitur. Contra. nichil auget per additionem contrarium ... Sed lex non auget peccatum per se et directe. Sed per accidens et indirecte. quia per peccati ostensionem mota est concupiscentia. Unde videns dicitur quod homo per legem revocaret a malo. gravius cepit temptare. Sicut pharao filios israel. exo. xiiii. Sed non in vetustate littere glo. Singula sic est notandum ut nichil credatur de operibus legis. Contra. ergo decimas non debemus solvere. nec pascha celebrare nec penthecosten observare. decima dicitur venerit ex lege Sed ante legem. pascha ... celebramus ... quia pascha celebrat dies egressionis de egipto. Similiter et dies resurrectionis Christi ... est de penthecoste. Illi non celebrant diem ... legis que quinquagesima die egressionis fuit. Nos vero diem missionis spiritus sancti. Sed non cognovi nisi per legem. Ante legem peccatum cognoscebatur. unde fratres ioseph. gen. xlii. merito hec patimur quia peccavimus in fratrem nostrum. Secundum glo. per legem primo cognitum peccatum dicitur quia quidam ante primo cognitum fuisse peccatum. quidam gravia fore. quidam fore adeo punienda. Concupiscentiam nesciebam. glo. bona est lex que dum concupiscentiam prohibet omnia mala prohibet. Contra ergo sufficit ... prohibitione concupiscentie omnia mala prohibentur

Sine lege enim peccatum mortuum erat

Et inventum est michi

bonus operandi .i. in nemo est legem. Supprima posuit quod lex nisi bona sit. Ideo querit et soluit utrum ex lege peccatum sit. ibi. Ergo quod bonum est. Tertio probat quod soluendo supposuit scilicet quod non ex lege sed ex uicio hominis peccatum procedit. ibi. Scimus enim quod lex spiritualis est. Supra primo commendat legem que precipit ibi et mandatum. Dicat ergo itaque .i. in lex peccatum manifestat et est adiutrix quia lex quidem est sancta .i. honesta. Est et sancta precipiens. unde glossa .i. sine decus et sordibus. Lex est sancta nobis iubens honesta prohibens turpia. et mandatum quod per legem precipitur sanctum est .i. honestum et iustum in comparatione ad facientem quia ipsum iustificans. et bonum .i. utile in comparatione ad finem. et sic est honestum delectabile et utile. uel sanctum quantum ad cerimonialia. iustum quantum ad iudicialia. bonum quantum ad moralia. uel sanctum magis ordinat hominem ad se ipsum. iustum quantum ordinat ad proximum. bonum quantum ordinat ad summum bonum deum. primum expositum est per glossam ibi ex sibi habundanti. Nota quod lex secundum unum sensum per ter septempliciter commendatur. Cuius partes sunt hec. Testimonia domini. id est commendat a ueritate. psalmus. Iustitia tua iustitia in eternum et lex tua ueritas. Mandatum honestatis. id est commendat a puritate. psalmus. lex domini immaculata. Iudicia equitatis. id est commendatur a rectitudine. psalmus. Iustitie domini recte. Lex sanctitatis id est commendat a sanctitate ut hic. lex quidem sancta. Promissa remunerationis. id est commendat a utilitate. Scimus quia lex bona est. Comminationes punitionis. id est commendatur a districtione. deuteronomio xxxiii. In dextera eius ignea lex. Cerimonie diuini cultus et honoris. id est commendatur ab honestate. ii. machabeorum. iii. propter grauitatem et sanctitatem legibus honesta morte perfungar. Ergo lex. Propter ueritatem sunt docenda. unde ii. lex ueritatis fuit in ore eius. Sed heu narrauerunt mihi iniqui. Propter honestatem adimplenda exemplo Christi qui non uenit soluere legem sed adimplere. Sed heu tempus faciendi domine. Propter equitatem appetenda. psalmus. bonum mihi lex oris tui super milia. Sed heu defectio tenuit me. Propter sanctitatem imitanda. psalmus. legem pone mihi domine. Propter remunerationem diligenda. psalmus. Quomodo dilexi legem tuam domine. Propter punitionem timenda. unde dicitur lex timoris. Propter cerimonias spiritualiter intelligenda. i. cor. lex quidem spiritualis est.

Quod ergo bonum est. Hic querit primo an peccatum ex lege sit. Secundo soluit quod non. Tertio ostendit a quo sit. quia a fomite uel diabolo. ibi. Sed peccatum. Dicat ergo. Ergo quia ita lex est sancta et bona. quod ergo bonum est .i. lex que in se bona est. mihi factum est ex suo merito mors .i. causa mortis absit. quod. ideo est ita. glossa. non ex lege est causa mortis sed ex uitio hominis. quia non lex sed fomes est efficiens causa mortis. Et est et de lex non est causa mortis. sed peccatum .i. fomes qui est causa peccati uel diabolus qui est auctor peccati. operatum est mihi mortem culpe scilicet actualis et hoc per bonum legis occasionaliter. quia scilicet dato mandato et concupiscentia magis inflammatur. diabolus contra hominem magis prouocatur. operatum est mihi mortem ita ut appareat peccatum in actu uel ut appareat ipse fomes esse peccatum. uel causa peccati uel operatum est peccatum per bonum .i. ut appareret peccatum per bonum legis non fit. Operatum mihi mortem ut peccatum .i. fomes uel diabolus fiat peccans .i. peccare faciens supra modum .i. plus quam ante et hoc per mandatum occasionaliter. glossa. scilicet quo uetitum ardebit fomes. et post hoc addita est preuaricatio et ut dicat alia glossa. unde non est gratia liberatoris. augetur peccandi desiderium. prohibitio peccatorum. Ergo peccatum mortale actuale est attributum diabolo uel concupiscentie suggerente quod notatur ibi. ut fiat supra modum peccans peccatum ab homine consentiente quod notatur .i. ancilla operatum est mortem. a lege peccatum ostendente quod notatur ibi ut appareat hoc peccatum per bonum. Ergo diabolus cum peccato. homo cum sua prima lex occasio sola. Nota quod hic peccatum dicitur augmentatum per legem quadruplici ratione. Prima est quia ex prohibitione desiderium magis inflammatur. unde seneca. generosius est animus hominis et libertate gaudet. unde semper tendit in uetitum et arduum. et id nititur in uetitum. Secunda est quia ex ymaginatione concupitum excitatur per prohibitionem autem concupiscentie ad memoriam reuocatur. Tertia est quia ex inuidia diabolus amplius prouocatur. uidens enim legem datam hominem in adiutorium magis contra hominem machinatur. Quarta quia simplici peccato preuaricatio additur. Quinta enim est post transgressio legis septe. Scimus enim quod lex. Hic probat quod solutio supposuit scilicet quod peccatum non ex lege sed ex fomite procedit. Et primo ostendit quod non procedit ex lege sed quod procedit ex sensu peccandi necessitate. ibi. Ego autem carnalis. Tertio per effectum ostendit hanc necessitatem nobis inesse. ibi. Et cum oportet. Quarto probat hoc sufficienti partium enumeratione ibi. Non enim quod uolo. Dicat ergo. Scimus quod et de lex bona est. nec ex ea procedit peccatum. Scimus enim quod lex spiritualis est. tum quia spiritum hominis alendo dentem. unde non in solo pane uiuit homo sed in omni uerbo. tum quia a spiritu sancto data. scripta enim fuit digito dei. exodi xxxi. Exposuit autem sunt necesse digito dei. exo. viii. digitus dei est hic. tum quia spiritualiter intelligenda. Ego autem carnalis. Ab hoc loco usque ad finem capituli legitur totum dupliciter. primo in uoce de homine peccatore. secundo de iusto per gratiam liberato. tamen sicut hic per glossam. uero homo. scilicet interior .i. mens sua et exterior .i. sensualitas sua fomes

Quod si lege ex parte scilicet ego quia lex spiritualis est. ego autem homo quidem peccator carnalis sum i. iniquo carnalis concupiscentie affectu ne possim resistere diabolo venumdatus sub peccato i. vendendo me primorum parentum sub peccato constitutus qui pro cibo modico totum genus humanum vendiderunt. [illegible] vel etiam venumdatus sub peccato i. propria [illegible] sub servitute peccati [illegible] sicut de achab dicitur [illegible] venumdatus es ut faceres malum et in non a lege spirituali sed ab hoc carnali procedit peccatum et [illegible] peccato quod patet per effectum. Quod enim operor carne et deliberativa voluntate non intelligo i. non approbo vel intelligo non esse operandum. et hoc nulla voluntate i. quia per hominem exteriorem et voluntate deliberata facio [illegible] nullus [illegible] Non enim quod nolo. Hic probat peccatum ex fomite nobis in esse per sufficientem peccatorum enumerationem. dicens non enim quod volo bonum scilicet per interiorem hominem et nulla voluntate approbo hoc facio per hominem exteriorem et non voluntate deliberata. Sed quod odi malum scilicet quod non approbo voluntate nulla hoc facio scilicet per hominem exteriorem et voluntate deliberata [illegible] enim nolens nullus [illegible] inclinatur [illegible] sed [illegible] si diceret quod nolo voluntate nulla [illegible] volo voluntate deliberata [illegible] vult et non vult [illegible]. Si autem quod nolo. [illegible] probavit legem esse bonam ex lege [illegible] bona [illegible] et mala vetantis hic probat ex testimonio [illegible] [illegible] lex prohibet detestantis. ubi [illegible] quod homo interior legi consentit. [illegible] quod homo exterior in contrarium trahit. [illegible] Nunc autem iam non ego operor. [illegible] probat quod homo exterior hoc facit. [illegible] Sed quod odi malum hoc facio. Si autem quod nolo voluntate nulla illud facio legem [illegible] probante consentio in hoc legi [illegible] probanti quoniam bona est. [illegible] voluntas nullus licet non deliberativa consentit legi nolendo quod lex prohibet. Sed [illegible] lex est bona. [illegible] interiorem hominem [illegible] consentio. Nunc non ego operor [illegible] peccatum. [illegible] i. lex carnis sive fomes quod habitat i. [illegible] ab origine in me i. in carne mea [illegible] in me [illegible] si diceret [illegible] consentio legi [illegible] homo interior vel voluntate nulla non [illegible] me ad malum sed carnis [illegible] et sic [illegible] lex [illegible] malo et concordat bono. [illegible] [illegible] homo [illegible] peccatum [illegible] ego [illegible] homo quidem [illegible] per [illegible] carnalis sum carnis [illegible] nolim consentiendo venumdatus i. ex vendendo [illegible] parentum [illegible] sub peccato i. sub fomitis [illegible] [illegible] quod enim [illegible] sub peccato. Quod enim operor scilicet [illegible] concupiscere quod enim velim nolim facio non intelligo i. non approbo. non enim quod volo per interiorem hominem hoc facio per exteriorem hominem

quod velle non concupiscere et non possum [illegible] concupis[illegible]. Si autem quod nolo illud facio i. [illegible] voluntate [illegible] concupiscendo consentio menti legi quoniam bona est i. legem in hoc esse bonam ostendo [illegible] concupiscentiam [illegible] ipsa prohibet [illegible] bando [illegible] quod nolo facio [illegible] tunc non possum [illegible] peccatum liberatus sum. non enim ego operor illud [illegible] consentiendo. Sed quod habitat in me peccatum i. fomes ad hoc me incitando. Sine enim lege peccatum mortuum. Glo. non ita sentiebat ad illusionem [illegible] ante legem. [illegible] prevaricatores erant [illegible] ante legem [illegible] non ita sentiebat [illegible] Sed magis expresse. Nam peccatum seduxit me. Glo. a bono ad malum traxit. [illegible] potest ad malum [illegible] non potest [illegible] cogendo. potest vehementer inclinando. Item super illud occasione accepta per mandatum. Glo. [illegible] quod concupiscitur dulcius fit dum vetatur. [illegible] [illegible] non sit remorsus conscientie [illegible] dulcius fit [illegible] ad faciendum. Sed amarius [illegible] post factum. Item super [illegible] [illegible] Glo. iustificamus [illegible] [illegible] ex operibus legis non iustificabitur omnis caro. [illegible] ibi loquitur de cerimonialibus hic de moralibus vel in de operibus operatis hic de operibus operantibus. Item mandatum bonum. [illegible] dedi eis precepta non bona et iudicia in quibus non vivent. [illegible] bona erant ex se. Sed mala eis ex eorum vitio. Item super [illegible] carnalis sum. Glo. non potest diabolo vitio resistere [illegible] debilis est hostis qui non potest vincere nisi volentem. [illegible] non potest resistere [illegible] potenti. Item super [illegible] venumdatus sub peccato. Glo. omne semen Ade subiectum est ita [illegible] sua non possit esse obediens legi [illegible] non potest [illegible] est ei imputandum si non obedit legi. [illegible] non potest [illegible] vel non potest sufficienter sine adiutorio gratie. Item ibidem Glo. quia continere cum posset noluit in flictum [illegible] non posse cum velit. [illegible] potest continere [illegible] non est imputandum [illegible] potest homo continere a singulis motibus concupiscentie [illegible] non ab omnibus in [illegible] Item super [illegible] non enim quod volo. Glo. [illegible] peccato facit quod non vult [illegible] peccat. cum omne peccatum sit voluntarium. [illegible] quod non [illegible] voluntate nulla. vel tamen voluntate deliberata. Item ibidem Glo. velle [illegible] per se [illegible] et [illegible] a velle [illegible] velle [illegible] voluntas non potest cogi. [illegible] non potest cogi coactione sufficienti. Sed efficienti vel [illegible] Scio enim quod non habitat in me etc. [illegible] quod homo interior legi consentit et homo exterior in contrarium trahit. [illegible] probat quod homo exterior [illegible] primo proponit [illegible] quod in carne non habitat bonum. sed malum. [illegible] probat [illegible] per difficultatem operandi. ibi [illegible] velle [illegible] difficultate boni operandi probat per effectum. ibi non enim quod volo [illegible] concludit [illegible]



hoc enim non est hoc

hominem carnalem non esse hominem interiorem. sed carnis vicium. id est
sed quod nolo. dicat ergo. scio enim quia non habitat in me. hoc
legitur dupliciter. de homine peccatore. sed sic legatur. ego non
operor id. sed quod habitat in me peccatum. et ubi habitat in
me. scio enim quia non habitat in me. hoc est in carne mea
id est homine sensuali bonum. id est habitus inclinans ad
bonum. sed potius malum vicium. scilicet et corruptio carnis
scilicet fomes inclinans ad malum. [illegible] per
hostem meum pectori. hic est domesticus inimi
cus. michee vii. inimici hominis domestici eius
et ideo non habitat in me bonum. sed malum. nam
velle bonum scilicet adiacet mihi in interiori homine. id est iuxta
me iacet in via mea debile. et non valens
perficere ad bonum. hoc est velle insufficiens peccatorum
qui solent dicere. bene vellem quod deus daret
mihi gratiam faciendi hoc. [illegible] concupiscunt
enim desiderare nisi perficere. id est ad effectum producere
bonum non invenio in me. quia gratiam dei non habeo.
quod dicitur nisi nolo bonum. sed quia sine gratia sum
[illegible] consuetudine peccati. nec efficaciter
volo. nec perficere valeo. ergo [illegible]
quod notatur ibi velle. sensualitas [illegible]
notatur ibi adiacet mihi. [illegible] opus bonum deficit
et ibi perficere autem. et de perficere bonum non
valeo. quod patet per sequentia. non enim quod volo bonum
naturali voluntate. que semper naturaliter vult bonum. sicut
est in nobis naturalis amor boni ut ait boecius. hoc
facio. quia sine gratia non sufficio. liberum enim arbitrium
est facultas qua bonum eligitur gratia assistente. et
malum gratia desistente. sed econtrario quod nolo malum
voluntate naturali. hoc ago voluntate deliberativa. quod quia sine gratia
sum bonum quod nunc dicitur obmitto. et malum quod
prohibitum committo. Si autem quod nolo.
Hic concludit quod homo carnalis non est homo interior
sed vicium carnis et est sensus iste. Si quod nolo in
te facio carne. ergo ad hoc non instigat me dic
tamen rationis. sed vicium et corruptio carnis. postea ergo potest
concludi. ideo. id est iam non ego operor. Et hoc est quod dicat
si autem quod nolo mente et secundum hominem interiorem illud fa
cio carne. iam non ego. id est ego homo interior operor illud
inclinando ad illud. sed quod habitat in me peccatum. id est fo
mes vel carnalis concupiscentia ad id me inclinando.
quod dicitur habitare in homine. quia quamdiu vivit homo nunquam
penitus finitur. Invenio igitur legem.
Hic est causa ideo qua probat legem bonam esse
ex adiutorio quod lex prestat homini in bonis facien
dis. Et primo proponit quod lex bona bonum volen
ti consentit. Secundo probat quia mens naturaliter condelecta
tur quod lex dicat. ibi. condelector enim. tertio quod nobis
est alia lex que huic contradicit. ibi. video autem aliam.
Quarto sic tantam miseriam exclamationem fa
cit. ibi. Infelix ego homo. Dicat ergo invenio. quia
cum sim homo secundum interiorem nolim malum. sed bonum
igitur invenio legem bonam esse sicut mihi nolenti



bonum. Et est sensus iste. bonum est quod iuvat in bo
no. sed lex est huiusmodi. quia bonum precipit quod volumus
malum prohibet quod nolumus. ergo lex est bona
quoniam. et ideo dico mihi volenti. non. sed non facien
ti. et hoc ideo quia mihi malum adiacet. id est in
feriatur. et iuxta me est. scilicet in carne mea.
quod non possum bonum perficere. michee vii. ab
ea que dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui.
Condelector enim legi. Hic probat
quod proposuit. Et est sensus iste. talis id est bonum cui
condelectatur homo rectus. que non vult nisi bonum
lex est huiusmodi. ergo lex est bona. Minorem ponit
dicens condelector. quasi. et vere lex bona est. condelec
tor enim legi dei secundum interiorem hominem. scilicet secundum rationem
et rectum voluntatem. volens quod ipsa iubet
et reprobans quod ipsa prohibet. psalmus. Quam dulcia
faucibus meis eloquia tua. domine. et lex sua bona
quia est bonum. et deus a quo est bonum. et homo interior
cui est bonum et delectatio que est bonum. et ideo
bene dicit condelector legi dei secundum hominem in
teriorem. Video autem aliam legem.
Hic describit aliam legem scilicet contrariam
priori. ubi tangit primo eius sedem. quia in
membris. secundo eius actum ibi repugnantem
legi. tertio eius dominium ibi. et captivantem.
dicat ergo video autem quasi ita condelector legi dei
secundum interiorem hominem. sed video aliam legem. id est
contrariam in membris meis. scilicet fomitem que dicitur
lex. quia ligat hominem ne possit assurgere ad bonum
repugnantem legi mentis mee. id est legi naturali
et legi moysi que invitat in bonum. quia lex moysi
si data est in adiutorium legis naturalis. Gal. v.
Caro concupiscit adversus spiritum et captivantem
me per consensum et operationem in lege peccati. id est in se
ipsa scilicet concupiscentia domino. que lex peccati est in membris
meis inclinans ea ad malum. in oculis
ad concupiscendum. in manibus ad operandum. et sic
de aliis. ergo carnalis concupiscentia est mala magistra
[illegible] quia aliud quam lex dei dictat. ideo dicit
video aliam legem malam scilicet quia a bono
discordat. ideo dicit repugnantem legi mali
dicitur quia sub malo captivat. ideo sequitur. et capti
vantem. Infelix ego homo. Hic sic
tantam miseriam exclamationem facit. ubi
primo miseriam pretendit. ibi. Infelix ego homo.
secundo medicinam petit ibi. quis me liberabit. tertio
liberatorem ostendit ibi. gratia dei. quarto quid vel
quo illa liberatio proveniat. ibi. igitur ego ipse. dicat
ergo. infelix. quasi. et quia ita captivus sum. Infe
lix ego homo. privatus scilicet illa felicitate in qua primus homo
conditus fuit. et in tanta miseria positus.
Job. xiiii. homo natus de muliere. etc. Quis me
liberabit de corpore mortis huius. id est de corpore hoc mor
tifero. et mortali. sub quo domino sum captivus

[marginal annotations: b. — men — bona — magistra — ſ a xi — homo]

in quo declino ad mortem uel pro peccato inclinor ad mortem culpe. in quo horreo mortem gehenne.
sed post. Quis me liberabit de corpore mortis huius. gratia dei scilicet liberabit me. ut iam possim resistere peccato. non lex. uel liberavit. gratia dei per dominum nostrum ihesum christum quia gratia per ipsum ihesum christum. Gal. iiii. Io. viii. Si filius vos liberavit. vere liberi eritis. ecce christus cum liberationis nostre dedit effectie gratia fortiter in anima mea. Igitur quia gratia liberabit me ergo ipse ego idem ipse mente id est interiore homine servio id est potens sum servire. legi dei. Carne autem servio. scilicet nolens. legi peccati id est carnali concupiscentie. hoc figuratum est Gen. xxv. ubi dicitur quod cum concepisset rebecca. collidebantur in utero eius parvuli. Quod autem nolo hoc totum de bono intellige et spirituali. sicut bonum dixi quia habitat in me peccatum. scio enim quod non habitat in me. id est in carne. sed potius malum id est fomitis corporis inclinans me uolentem nolentem ad concupiscendum quod peccatum est. Nam uelle scilicet non concupiscere adiacet mihi. id est in animo meo iacet secundum hominem interiorem. perficere autem bonum id est perfecte facere scilicet non concupiscendo non invenio in me. et ideo peccatum non enim quod nolo bonum scilicet non concupiscere id est facio. non concupiscendo. sed quod nolo malum scilicet ipsum concupiscere id ago uelim nolim. Si autem quod nolo voluntate interiori. scilicet concupiscere. id facio contra voluntatem. non ego homo interior operor id est consentiendo. sed peccatum id est carnis corruptio quod habitat in me. et que compellit me ad concupiscendum. Ubi si sentis non consentis pena est. non culpa. Igitur non consentiam malo. scilicet ipsi concupiscentie. secundum hominem interiorem invenio legem bonam esse. scilicet mihi uolenti facere bonum. id est uolenti non concupiscere quod est ex quo aperte cognosco quia lex est bona. quia non consentit in bono concupiscentie scilicet prohibitae. et bonum dico non uolenti tamen. quia perficere non possum. scilicet uelim. quoniam malum adiacet. id est iuxta me iacet scilicet in carne. propter quod non possum quod uolo non concupiscere. quia me cogit ad concupiscendum. Condelector enim. Quasi uere uolo bonum. condelector enim legi dei secundum interiorem hominem id est secundum mentem uolentis scilicet non concupiscere. quia lex dicit non concupisces et uere dico secundum mentem. video autem aliam legem. legi dei quasi contrariam in membris meis. scilicet legem fomitis repugnantem legi mentis mee. trahendo scilicet ad concupiscendum non actu. et captivantem me in lege peccati id est dominio carnalis concupiscentie. tenendo me captivum id est tractum scilicet ut uelim nolim concupiscam. que est in membris meis scilicet corruptio. et quia captivus sum infelix homo mereo ergo corpore propter carnis rebellionem. quia caro non obedit spiritui. privatus scilicet illa felicitate in qua primus homo conditus est quando caro obediebat rationi. ego ideo spiritualis et intus. quis me liberabit de corpore mortis huius ut liberius vacem deo. gratia dei per ihesum christum dominum. scilicet

liberabit me in futuro cum hoc resumpturus. philip. iii. saluatorem expectamus dominum et cetera. Igitur quia ita liberabit me ideo ergo ipse ego idem. mente id est secundum interiorem hominem servio legi dei concupiscentie. scilicet non consentiendo. carne autem servio legi peccati. motus scilicet concupiscentie. uelim nolim sentiendo. Nichil ergo nunc dampnationis. Quod habitat in carne mea. glo. quod habitat in carne peccatum. scilicet. habitat non regnat. sed cum in talibus glo. carnis corruptio cum macula est. que nobiliter abiguo obtineri non patitur. scilicet ut in macula ac fit non agendo sed compatiendo. Item supra. uelle adiacet mihi. glo. uelle est quodammodo pro uelle bonum. sed tale est uelle quod per ui carnis fruitur. quia fortior est in carne. scilicet quod supra. carne non est per potum carnis. sed per negat terminum. Ut supra. perficere non invenio. glo. et si uelit non tamen potest facere bonum. quia ergo non est ei imputandum. quia cuius non possit per se sine gratia. potest tamen cum interius gratie. quam ipse dicitur paratus est dare. Item supra id est quod habitat in me peccatum glo. fomes scilicet uel carnalis concupiscentia. unde omnia oriuntur peccata. quia peccata spiritualia non oriuntur ex concupiscentia carnali. scilicet concupiscentia carnalis dupliciter accipitur. uel stricte. que est de carnalibus rebus. uel large que est orta ex carne. id est sensuum ut in omnia peccata non prima. Item supra id est invenio igitur legem. glo. expono pro bo legem esse bonam. quia facere nolo quod ipsa iubet. id est alia ut homo facere quod male iubet. Item glo. loquitur de uelle malum non deliberatio. Item supra id est condelector legi dei. glo. in anima non habitat peccatum. sed in carne id est magis est fomes peccati. anima per actum. scilicet peccatum accipit pro peccato originalis que traducitur a parentibus. Item supra id est repugnantem legi mentis. glo. legitima fama est. ut qui non obedit suo superiori. non obediat ei suum inferius. id est omnes homines facti a deo est. ergo et fomes peccati. scilicet in quo pena a deo non sumpsit est. Item alia expone supra id est consentio legi. glo. aliter non uult lex concupiscentiam in motu. aliter in delectatione primo et consensu illa uero reprobat. hanc autem plus. quia ergo omnis delectatio concupiscentie carnalis peccatum mortale est. scilicet glo. loquitur de delectatione perfecta. et morosa. in qua uoluntas delectatur cum consentiendo. Nota quod anima ex carne contrahit plura incommoda. Primo peccati originalis inquinationem. Iob. xiiii. Quis potest facere mundum de peccatore cum in iniquitatibus. Secundo concupiscentie pruritatem. Gal. v. Caro concupiscit adversus spiritum. et cetera. Tertio boni operandi difficultatem. Gen. xxviii. Spiritus quidem promptus est caro autem infirma. Quarto cognitionis obscuritatem. Sap. ix. Corpus quod corrumpitur aggravat animam. Quinto curarum solicitudinem. ii. Cor. v. Ingemiscimus gravati eo quod nolumus expoliari corpore. Sexto passionum anxietatem. ii. Mach. vi. Duros corporis mei sustineo dolores. Septimo glorie retardationem. philip. i. Cupio dissolui et esse cum christo. Hoc exclamavit apostolus.

> fuit

mea

au

b

c

primo

d

cap. 9.

Infelix ego homo et cetera. C VIII

Nihil ergo nunc dampnationis est
his qui sunt in Christo Ihesu qui non secundum carnem ambulant. Superiori capitulo ostendit non esse peccatum a mandato legis quod cessavit; hic vero ostendit per mandatum Christi, qui legem implendo cessare fecit. Et primo ostendit nihil peccati manere. Secundo quod ipsi primo debitores sunt. Tertio quod firmiter puniendo. Quis separabit nos. Circa primum primo ostendit que sit utilitas remanentium. Secundo quod sit utilitas spiritualium non carnalium. Cum enim essetis in carne. Tertio ostendit qui sint fratres Christi quo dicit spiritualium. Vos autem in carne non estis. In prima primo ostendit quod inveniuntur in Christo a dampnatione liberi. Secundo ostendit per quod liberati sunt. Lex enim spiritus vite. Tertio quid et per quem liberari potuerunt ibi: nam quod impossibile erat. Dicit ergo nihil quasi dicit ergo: quia primo legis dei mente ultra dampnationis, quia nec est que est originalis nec actualis mortalis nec effectus qui est gehenna, est nunc hiis qui sunt in Christo Ihesu per fidem et gratiam. Hiis scilicet qui non secundum carnem, id est carnis desideria, ambulant, id est hiis qui non obediunt vitio carnis, sed bono nature. Galatas v: spiritu ambulate et desideria carnis non perficietis. Ecce ergo est perfecta consolatio contra ante dictam culpam quod non. Cum non secundum carnem. Manet igitur quod nihil ibi: hiis qui sunt in Christo liberari a dampnatione perpetua. Quod notatur ibi: si essent ergo dampnationis. Lex enim spiritus, quasi dicit nihil dampnationis est hiis qui non secundum carnem ambulant. Lex enim spiritus, id est vel nature sancte, qui dicitur lex quia docet quid agendum, quid vitandum. Vel transitive: lex spiritus, id est lex data a spiritu sancto. Lex scilicet filii. Ps. ult.: lex clementie fuit in ore eius. Spiritus inquam qui est dator vite liberavit me. Ubi enim spiritus domini ibi libertas, ii Cor. iii. Liberavit inquam a lege peccati et mortis, id est a lege Moysi que fuit occasio augmenti peccati et pene mortis. Vel a lege peccati et mortis, id est a dominatione fomitis qui est causa peccati et pene mortis. Liberavit inquam et hoc in Christo Ihesu, id est per Christum Ihesum per quem gratia facta est. Jo. i. et Jo. viii: veritas liberavit vos. Ecce ergo contra contraria, ut contraria contrariis curentur: lex contra legem, spiritus contra peccatum, vita contra mortem. Per fidem ergo et gratiam Christi lex prevalet legi, spiritus peccato, vita morti. Sic patet quod lex spiritus vite liberavit et cetera. Nam quod impossibile. Hic ostendit quomodo et per quem liberari potuerunt. Ubi primo ostendit in liberando legis infirmitatem. Secundo Christi virtutem ibi: Deus filium suum. Tertio virtutis utilitatem ibi: ut iustificatio. Dicit ergo nam quod et cetera, et de in Christo Ihesu. Nam quod impossibile et cetera. Hec littera sic ordinatur: nam Deus mittens filium suum in similitudinem carnis peccati et cetera, et de peccato dampnavit peccatum in carne, ut iustificatio legis impleretur in nobis.

Nam quod impossibile erat legi dampnare, scilicet peccatum, in quo infirmabatur ipsa lex per carnem. Hoc refertur ad iustificationis impletionem. Dicit ergo: nam quod impossibile erat legi, scilicet dampnare peccatum; lex enim peccatum ostendebat, non delebat, quia gratiam non conferebat. In quo infirmabatur ipsa lex, id est in quo infirma et impotens erat, scilicet in iustitie perfectione. Quia Heb. vii: nihil ad perfectum duxit lex. Infirmabatur in qua per carnem, id est per carnales observantias que non iustificabant. Vel per carnem, id est per fomitem peccati amplius incitatum per legem. Deus patrem filium suum mittens, id est visibilem faciens carnem sumpta, scilicet secundum divinitatem ibi erat ubi missus, Jo. i: in mundo erat. Sed non eodem modo quia non per unionem cum humana natura. Mittens inquam in similitudine carnis peccati, per hoc assumpte passibilitatis. Philip. ii: in similitudinem hominum factus. Et non dicit in carne peccati, sed in similitudine carnis peccati. Quia sicut dicit Aug.: cetera omnium hominum caro peccati est, sola illius non est caro peccati, quia non eum mater concupiscentia sed gratia accepit. Et id est de peccato dampnavit peccatum in carne, id est Christus. Legitur primo sic: dampnavit peccatum, id est destruxit diabolum qui est auctor peccati. Et hoc de peccato, id est per peccatum commissum in carne per crucifixi qui innocens erat, quia cum dyabolus morte innocentis peccavit, dominus nos ab eius dominio absolvit. Aman in suspendio sibi parato quod paravit Mardocheo. Hester vii. Secundo legitur sic: dampnavit peccatum, id est in dyabolo peccatum fomitis fortiter debilitavit in natura humana qui est causa peccati. Peccatum dico procedens de peccato primorum parentum. Dampnavit inquam et hoc in carne filii crucifixi, quia vetus homo noster simul crucifixus est. Rom. vi. Tertio sic: dampnavit peccatum, id est delevit peccata nostra. Et hoc de peccato, id est de peccati hostia, id est de se ipso qui fuit hostia pro peccato. Sic accipit peccatum Osee iiii: peccata populi mei comedent. Et hoc in carne filii oblata pro nobis in cruce. Peccata enim nostra pertulit in corpore suo super lignum, i Petri ii. Dampnavit inquam ad hoc ut iustificatio legis, id est quam lex promisit, non exhibuit, significavit, non prebuit, inchoavit, non perfecit, impleretur, id est perficeretur in nobis. Gal. iiii: ubi venit plenitudo temporis misit Deus et cetera. Dampnavit ergo peccatum mala auferendo, implevit iustificationem bona conferendo. In nobis dico qui non secundum carnem, que semper tendit deorsum, ambulamus, scilicet opera carnis faciendo que determinantur Gal. v: manifesta sunt opera carnis et cetera. Sed secundum spiritum ambulamus qui naturaliter tendit sursum.

~~que determinantur Gal. v: manifesta sunt opera carnis et cetera. Sed secundum spiritum ambulamus qui naturaliter tendit~~ [illegible]

sursum operata · scilicet spiritualia faciendo · galatas v.
· fructus autem spiritus est caritas etc. omnia
astringunt ad amandum proximum quia liberavit nos
· in articulo necessitatis · nam impossibile erat
legi · supplendo infirmitatis · qua infir
mabatur per carnem · per assumptionem no
stre passibilitatis · quia misit deus filium suum in similitudi
nem carnis · immo per passionem christi passione
mortis · et de peccato · ad electionem peccati ·
quia dampnavit peccatum · ad iustificationem
impii · quia ut iustificatio legis impleretur ·
secundo adiuvit nos fide · quia in necessitate huius
per mortem utilis qua per salutem · et ne
ad summam efficaciam habet in illis qui non
carnaliter · sed spiritualiter vivunt.

**Qui enim secundum carnem sunt.**

Hic ostendit · quorum est hec utilitas · quia spiritualium
non carnalium · hoc autem triplex · per triplicem de
fectum in carnalibus · primo propter defectum sapientie quia
carnaliter sapiunt · secundo propter defectum vite · quia
spiritualiter mortui sunt · ibi · nam prudentia car
nis mors est · tertio propter defectum gratie · quia dei ad
inimici sunt · ibi · quoniam sapientia carnis · in prima
parte ostendit in quibus sit sapientia carnalis · secundo in quibus
sapientia spiritualis · ibi · qui vero secundum spiritum · dicit ergo qui non
· quia iustificatio impleretur in nobis qui non secundum car
nem · sed secundum spiritum ambulamus · alter enim ius
tificari non potuimus · quia qui secundum carnem sunt ·
secundum carnis desideria vivunt · unde enim nunc
tales esse secundum ꝑ illi quia deus venit per
phil. que carnis sunt sapiunt · id est in
tenti · curiosi sunt carnalibus carnalia
presumunt · bonis concupiscentes · et ideo isti
non sunt quia alius non percipit ea que sunt spiritus dei
· i · cor · ii · qui vero secundum spiritum sunt · scilicet sunt
· id est secundum spiritum · i · secundum eum vivunt · quia bonum
consentiunt que spiritus sunt sentiunt · i · solliciti
et devoti sunt ad implenda spiritui consentanea
· scilicet opera divina · **Nam prudentia car**
**nis.** Hic ostendit defectum vite spiritualis in carnalibus
et primo ostendit effectum sapientie carnalis · secundo ibi
effectum sapientie spiritualis · ibi · prudentia autem spiritus · dicit
ergo · nam prudentia · quia et vere qui sapit
que carnis sunt mortuus non est · nam prudentia
carnis · id est agendis · qua scilicet quis studio
se agit que carnis sunt · vel in medendis · qua
scilicet quis non credit nisi quod intellectus recipit · mors
est · id est causa mortis eterne · i · cor · i · prudentiam
prudentium reprobabo · prudentia autem spiritus est qua
quis agit spiritualia et credit credenda · vita et
pax · id est causa vite et pacis vite in futuro

et pacis in presenti · vel vite et pacis · id est vite
pacifice · fructus enim spiritus est pax et cum
eum per eadem · sed propter neutrem scit discor
dia et mors · prudentia bona que ad
spiritualia dirigit pacem inducit vitam
acquirit eternam · prudens id est · pax melior
vita optima · **Quoniam sapientia car**
**nis.** Hic ostendit quod hec utilitas non potest esse carnalium
propter defectum gratie · quia dei inimici sunt · et hoc
probat · primo per eorum fortem · secundo per eorum im
potentiam · i · legi · n · dei · tertio per effectum · ibi ·
qui in carne sunt · dicit ergo qui mors · quia vere
prudentia carnis mors est · quoniam sapientia car
nis sive in agendis · qua homo omnino intendit
carnalibus · sive in medendis · qua non credit in
invisibilibus inimica est deo · quia retrahit a di
vino · unde stultitia est apud deum · ideo ysaias xxix ·
perdam sapientiam sapientium · et nihil in ini
ca legi · n · dei · i · bonis dei iussionibus non enim sub
iecta est obediendo immo potius contemp
nit eam · sapientes enim predicationem
crucis reputant stultitiam · i · cor · i · nec
enim potest esse subiecta · ipsa · scilicet sapientia que inimica
est licet homo sapiens illa sapientia possit · non
tamen quamdiu regitur illa · qui in · i · s · q · n ipsi
sapientia solum est inimica deo · et · sed etiam qui in car
ne sunt · id est in carnalibus actibus morantur et vi
vunt placere deo non possunt · quia dum sunt in car
ne sunt detestandi et fugiendi carnis
nequitia cuius via tollit iustificationem ut
dei · ut iustificatio · et tertio vita impedit
spiritus saporem · ut dei · ibi · qui enim secundum carnem
comprehendunt causat mortem eternam ut dei · ibi ·
nam prudentia carnis · sapientia generat inimicitiam
divinam · ut dei · ibi · quoniam sapientia carnis ·
amorem tollit placendi gratiam · ut dei · ibi
qui autem in carne · modus quod prudentia spiritus attende
dei et colligitur in multis · in modestia ubi ·
prov. x · qui moderatur labia sua · prudentissi
mus est · hec est prudentia canis venati
ci qui non clamat sine causa · in fortitudine o
peris · prov. xxviii · qui quod in omnibus viis
suis prudenter se agebat · hec est prudentia
apis cuius fit dulcis · in compositione mor
tis · ysaias · oportet prudentem esse ornatum
et est hec est prudentia pape grandi qui se
componit se · in tolerantia adversorum · a
mos · v · prudens in tempore illo tacebit ·
· hec est prudentia syrene · que cantat
dum pluit · in detestatione vitiorum · prov ·
· xx · vir prudens generaliter continuelia

ul' ꝑsitati

Item est prudentia leonis qui cauda delet
uestigia ne a venatoribus capiatur. Uesti
gia peccati. In cautela periculorum. Mt. x. Es
tote prudentes sicut serpentes. Item est pru
dentia serpentis qui pro capite tuendo
corpus exponit. In meditatione manda
torum domini. Ps. super inimicos meos pru
dentem. Item est prudentia columbe de qua
meditabor ut columba. Glo. in dno. Ysa. xxxviii.
In intelligentia scripturarum. Ysa. iii. prudentem
eloquii mistici. Item est prudentia aquile que
cognoscit pullos suos in aspectu solis.
In dispensatione bonorum temporalium. Luc. xii.
Quis putas est fidelis dispensator et
prudens. Item est prudentia galli qui lib
are dat. In prouisione futurorum. xvi. la
udavit dominus villicum iniquitatis quod pru
denter egisset. Item est prudentia formice que
prouidet sibi in posterum. Uos autem in carne
non estis. Hic ostendit de quibus nunc eos esse repu
tat. quia de suo spiritualium. Vel primo ostendit quod si spiritum
Christi habent tunc spirituales sunt. Secundo quod alii Christi membra
esse non possunt. i. Si quis autem spiritum Christi. Tertio quod
utilitatem habent si Christi membra sunt. i. Si autem
Christus in nobis est. Quarto utilitatem in futuro habe
bunt. ibi. Quod si spiritus eius. In prima primo
proponit quod intendit. Secundo conditionem apponit
ibi. Si tamen spiritus dei. Dicit ergo vos qui in
carne sunt deo placere non possunt. Vos autem
o romani in carne non estis. carnis con
cupiscentia facientes. Sed in spiritu. Spiritui consentien
do ut per spiritum sit fugax. i. secundum opera boni
et huiusmodi si tamen spiritus dei habitat in nobis per gratiam ut
in templo. i. cor. vi. Nescitis quoniam membra vestra
templum sunt spiritus sancti. et dicit si tamen ambigue propter in
ambiguo quia in legem inducti non dum erant
perfecte fidei. sed ipsi erant prestitiendi et bu
[illegible]. Si quis autem spiritum Christi id est spiritum dei qui
cum dei filii est. Sed autem spiritus patris et filii. non habet
per gratiam. hic non est eius membrum. quia fideles omnes
sunt membra Christi. i. cor. xii. Vos autem estis
corpus Christi. Nec preterea spiritum quod spiritus est
qui vivificat membra. Io. vi. Si autem Christus
in nobis est. Hic ostendit quam utilita
tem habent si membra Christi sunt per iustifica
tionem. Vel primo tangit iustificationis causam
secundo indigentiam i. corpus quidem mortuum est.
tertio efficientiam ibi. spiritus vero vivit. Dicit
ergo Si autem in nobis Christus est. sicut in apostolo. Gal. ii. Vi
uo ego. iam non ego. vivit autem in me Christus.
corpus quidem mortuum. hic corpus legitur dupliciter.

Primo quod corpus accipitur pro parte hominis pro
corpus. Corpus quidem mortuum est i. necessitati mo
riendi obnoxium propter originale peccatum ab
adam contractum. Alio modo sic corpus quidem
mortuum est propter peccatum vitandum. Manet
enim hic mortalitas in nobis ut simus memo
res unde data de peccato gen. iii. et ideo magis
timeamus peccare. Secundo modo quod corpus accipitur
pro toto homine. Corpus quidem mortuum est
propter peccatum i. et si homo mortuus fuit per peccatum. spiritus
vero qui ante fuit mortuus vivit in futura
vita gratie propter iustificationem i. propter remissionem
peccatorum que erant vulnera letalia quippe
si spiritus vivit qui coniungit vite deo [illegible]
ad [illegible] deo spiritus eius est vita tua. Quod
si spiritus eius. Hic ostendit quam utilitatem
habebunt in futuro si sunt membra Christi quia
gloriosam resurrectionem. ubi tangit iii causas resurrectionis efficientem
quia spiritus eius qui extitit i. cor. dicitur quod fit quod
hic iam bonum habetur per spiritum. gratia. Si spiritus eius. Ca
piis. Io. xv. Spiritus qui a patre procedit. Qui
suscitavit Ihesum Christum a mortuis i. de loco
mortuorum. Ad modum eius per quem exemplar
est. sicut actuum. [illegible] Hunc Ihesum
resuscitavit deus. Habitat in nobis finali
et perveniant ut dicunt hospitis. non ut hos
pes. sic impetratis. Aliud manet. Qui credens
propterea vivificabit mortalia corpora vestra. Spiritum
vivificantem eis resurgendo. quia non de
cet ut sub capite glorioso essent membra ingl
oria. Ysa. xxvi. vivent mortui. et dicit non
bene dicit mortalia non mortua quia sic vi
vificabit ea ut ex tunc non solum non sint
mortua sed sic vivificabit ea. Sed in quo mor
talia. i. cor. xv. cum hoc mortale induit in
mortalitatem et corpus vivificabit inquam et hoc propter
inhabitantem spiritum eius in nobis. i. per gratiam et
[illegible] sua. [illegible]
ex [illegible] propter [illegible] quia cum [illegible]
in corpore iustum est ut remuneretur in corpore et ideo
unusquisque recipiet universa propria corporis
prout gessit. ii. cor. v. Ergo fratres. Hic que sit
[illegible] hiis qui sunt [illegible] et si macule ex
carne sunt non obsunt quia veniale non
tollit gratiam que est pulchritudo anime. ergo
non maculat animam. Propter veniale non macu
lat animam omnino. Sed si quod. quia disponit
ad maculam. Item sic i. Cum non sumus
carnem [illegible] qui non obediunt carni [illegible]
si alii carnis. Et si alii cadunt [illegible] per veni
ale non perdit animam suam [illegible] ergo si cadit

cautur · d · c. 2 a · qui · inuali. · et · b
c · efficient · eo · et [illegible] est resurget · d · glo. · 2

·po p ueniale nō carent quis adamo s3 i adamo. ¶ Ite ibi. a lege pcti et mortis. glo. a lege mosi. que est cā mortis s3 lex mala est. cū sit cā mali. vl' a lege cap n p occōne. ¶ Item ibi. i silitudinē car nis pcti. glo. nō i carne peccatricem s3 in ea p passibilitate et mortem. q. passibilitas mortis nre ē passibilitas carnis passibilitas carnis xi fuit passibilitas assumpta. ¶ s quo attendi i re simili nō i mō. ¶ Ite ibid. glo. na qui carnis nre habuit pollutionē cū pctō que ex concupiscentie motu ē concepta nō habuit. ¶ ta mn massa carnis nre i adā corrupta fu it p motū concupie pxi generantis corp ta transfundi et nō pollutionē. ¶ ipe ē i adā nō fuit caro xi i ipō i illo corp i ipō. et sic pactū gnōnis ad actū reducit. ¶ p vitiū gnōnis ad actū vicis. ¶ Ite ibi. de pctō damp nauit pctm. glo. delevit omē pctm i morte xpi. q. nō omē pctm tunc deletū ē. ipe delevit p cāe sufficientiā. ¶ Ite ibi. prudentia carnis. glo. dicitur ē morte gnāl. qui hz prudentiā carnis. q. sic pro malo bona et scia. s. prudentia carnis bona ē. ipe. scdā notia ē simplicis de nulli bona. s3 non scia approbationis. ¶ Ite ibi. inimica ē deo. glo. qui sibi finē nō constituit. g. quiaz dm finē nō constituit i inimicē ē deo. q. peccans venialr nō constituit finē dm. ipe. nō constituit finem dm exponendū est. i. constituit finem ad dm. vm nō ponitur negō pura. s3 negō fundata sr dm. ¶ Ite ibi. qui aut in carne sunt deo placē non possunt. q. ergo puiam nō possē age. ipe intelli ē de pctō gnōcti. i. qui i carne sunt i ds sunt. ¶ Ite ibi. si qs spm xpi n hz. glo. excecatū ē i carnē ambulare. sz ex eo q quis nō hz spm. q. g. deficit gra ē cā pcti. nō ē ipe. deficit gra ē cā pcti. si ne q nō. s3 pctm ē cā substractionis gre ex qua. ¶ Ite ibi. deus qui i nob est. glo. qui id est cū spū sco. q. xc ē acq aspū sco. nō g. id. ipe. id ē neutralr. nō masculine. ¶ Ite ibi. qui suscitabit xpm a mortuis. glo. hec ē cā q suscitabit aōi. q. p suscitatiōē. q. a potuit saluari genus humanū. q. p passionē. et te prophetiz. ipe. quinc tui fluiz. n. nō

ur. xi. xpi ē cā euris. i. fuit in nob. et quodam mō motiua. ¶ Ite ibi. p i habitantem spm. glo. nō p nrā merita. q. ipec g ex merutis. s3 ea vo spant ratonem. ipe. non p merita. intelligend est prīr. s3 p gruum suum. ¶ Ite ibid. filii ē. id de aliq mater. ne de ub. q. nl ē merit mēt. aliq merita z illam. ipe. nō de ub. nō tm prat ma sed qz eius ē. cā ē de ipsa prīs. q. nulla sit de aliq materia. ¶ Ergo fres debitores sumus. ¶ Si ergo ē spi i nob sit manendū. hic quō sit manendū vivendo. s. sc spm. nō sc carnē. ad hāc induciat tri plicem rōne. ¶ Pmo p debitū et obligationē. ¶ Scdo p futurē mercedis magnitudinē. ibi. Si enim sc carnē vixeritis. ¶ Tercio ei p prītē utilitatem. ibi. Silr aut et spc adiuuat infirmitatē. qd ouū. obligonis allegat tria. ¶ Pmo q prīnulla bn habt a spū di. ¶ Scdo q ipi filii di s. Quicumq spū di aguntur. ¶ Tercio q heredes di ubi. Si aut filii et heredes. supra pmo. a clydē ex ho mis pmissis q debitores sumus spiū nō carni. ¶ Scdo q non debent obedire car ni. s. Si n. sc carnē. ¶ Tercio q debent obe dire spui. ibi. Si a spū. ¶ Supra g. dt. p nos obligatos omnes sumus. cū dicat p lrē debitores sumus. ¶ Scdo q n omibz gnālr. q n carni. ¶ Tercio inq n sumus obligati spālr. Vt sc carnē vivamus. i. sc carnis desideria. et si. n. debitores sumus carni ut ei necā puidamus. nō tn ut eius desideria faciamus. s. xiii. curam carnis ne feceritis i desideriis. ecc. xxxiii. cibaria et virga et honus asino. panis et disciplina et opus servo. et vere n eimus sc carnē. i. sc carnis voluptates vivatis vita carnali morieminī. morte spūli. et ēterna. vidua eni que i deliciis ē vivens mortua ē. i. thi. v. Ecce g. tangit. fu actū vite. s. vixeritis. mod culpe. i. sc carnē. stipendiū pene. ibi morieminī. ¶ Si autem spū. h tangit q debent obedire spui. vbi p ppōnit bonū. Si mortificaveritis facta carnis. sco. ot mod. s. spū. ¶ Tercio pmitt tit cmod. s. vivetis. dicat g. Si aut spū sco. cuius spū. i. sc illuiati. facta. i. opa carnis mortificatis. pemitedo abiciendo et fugiendo vivetis vita spūli. o. spc q ē qui vivificat. caro n pdest quicq. io. vi. ¶ Quicumq enī spū dei. h

*dic g ergo fres. q. q bona pdicta spū hmus. ex carnē aut n ē nisi mors. g ofis debitores sumus spc. i. ex debito fuire debemus spūi s. vl' rōni n carni ita vt sc carnem vivamus*

*(margin, left column:)* 3 · 8 · silem · 7 · 6 · ligno p efficaciā · n · 8 · 9 · dm · 10 · 11 · 12

*(margin, right column:)* 13 · 19 · ma · S. 3 a · Si n. sc carnē · b

alleguit q(uod) debent vivere s(ecundu)m sp(iritu)m. q(uia) sunt fi
lii p(er) sp(iritu)m s(an)c(t)um. Et h(oc) p(ro)bat. p(ri)mo ex re
gimine sp(iritu)s s(an)c(t)i. [S]c(d)o ex dono sp(iritu)s s(an)c(t)i. i.
Non. n. accepistis. [T]e(rtio) ex testio sp(iritu)s
s(an)c(t)i. ibi. Ipse. n. sp(iritu)s. Dicat g(lossa). quicumq(ue). q.
si sp(irit)u s(an)c(t)i carnis mortificaveritis. q(uia) ut i
q(ue) facere poteritis et debetis. q(uia) filii dei
estis. quicumq(ue). n. sp(irit)u dei agu(n)tur. dupli(citer). n(am)
aguntur. i. regu(n)tur s(ecundu)m id ps. D(omi)n(u)s regit
me. n(am) agu(n)tur. i. quodam i(m)petu d(i)vinale.
sic d(omi)n(u)s Ihesus q(ui)a agebatur a sp(irit)u i deserto
i. ducebatur. Hii filii dei s(un)t. no(n) s(er)vi s(er)vi
enim s(er)viunt ex amore filiali. no(n) ex ti
more servili. Jo. xv. Iam no(n) dica(m) vos s(er)
vos. Felix ipse qui sic q(uonia)m ipse e(st) adop
tat g(e)n(er)ali. q(uia) quiq(ue) in visibilis. q(uia) sp(irit)u po
tentis. q(uia) dei sapientis. q(uia) qui agu(n)tur valis
q(uia) hii filii dei s(un)t. In primo e(st) libalitas
In s(ecund)o e(st) simplicitas. In t(er)tio maiestas
In q(ua)rto e(st). In quo utilitas i(m)plicat(ur).
Et v(er)e estis filii dei. no(n) enim accepistis sp(iritu)m
servitutis iterum sic olim in lege in timore
qui nos s(cilicet) timore pene in multos cohercebat.
i. no(n) accepistis sp(iritu)m s(er)vilis timoris. Aug(ustinus).
Brevis differentia legis et evangelii timor et
amor. Sed accepistis sp(iritu)m adoptionis filio
rum. i. sp(iritu)m s(cilicet) p(er) q(ue)m e(st) adoptio filiorum i. donu(m)
timoris filialis. Aug. Cave ne diversum
intellegas sp(iritu)m. cu(m) sit unus atq(ue) idem. S(ed) p(ro)p(ter)
diversa opera diversis (nomin)ibus accepit. In quo s(cilicet) p(er) q(ue)m sp(iritu)m
nos liberi de utroq(ue) p(ro)p(ri)o clamamus corde et
si no(n) voce. Exo. xiiii. [Q]uid clamas ad me.
dum e(st) Moysi tacenti clamat(ur) i(n) corde. Abba. p(ate)r.
ad hebreos s(ecundu)m p(ri)mum ad gentiles. Si. n. duo
signant idem. Unu(m) tamen hebreu(m) e(st) a(liu)d latinum.
Un(de) Aug(ustinus). Eleganter duarum linguarum ibi
posuit id significantia p(ro)p(ter) unum sum(m)u(m)
p(o)p(u)l(u)m qui de iudeis et gentilibus i(n) unitate
fidei venit. [C]ommendabile donu(m) quod depo
nimus servilis. q(uia) no(n) accepistis sp(iritu)m ser
vitutis. [illegible] lege. [illegible] q(uia) iterum i(n) timo
re dat(ur) sp(iritu)s amoris. Sed accepistis sp(iritu)m
adoptionis filiorum. clamor devotionis
i(n) quo clamamus suspirando oralis agentes
h(abe)mus filius dei. [I]pse enim sp(iritu)s. q.
et v(er)e sumus filii. ipse. n. sp(iritu)s s(cilicet). testimonium
reddit sp(irit)ui nostro. q(uia) filii dei sumus. Cum
enim p(er) sp(iritu)m s(an)c(tu)m ipse n(oste)r bona agit q(uod) e(st)
signum divine filiationis. h(oc) q(uasi) signo q.
quodam certo. cum certificat q(uia) sumus
filii dei. Sed e(st) testis o(mn)i(u)m acceptione ma

ior. De quo Iob. xvi. Ecce testis meus i(n) celo.
et conscius meus in excelsis. Ista spiritualia. q(uia)
ipse e(st) qui testificat(ur). ipse cui testificat(ur)
spirituale de quo testificat(ur). qui tale sit tes
timonium salutabile no(n) dampnabile ecce s(ecundu)m
sp(iritu)s obligantis. agentis adoptantis. et testi
ficantis obligando debitores. et invitos. agi
tando reddit nos obedientes. et p(ro)mptos.
adoptando amatores et devotos. testificando
gaudentes et securos. [S]i autem
filii. [H]oc ostendit q(uod) debent vivere s(ecundu)m sp(iritu)m. q(uia) si
heredes dei et alii amittent hereditatem. Et p(ri)mo
ostendit q(uod) sint heredes. [I]pso e(st) heredita(s) s(ecundu)m heredes i.
heredes quid dei. [S]c(d)o. q(uo)modo sint heredes. Si
tamen compatimur. Dicat g(lossa) si q(uia) sumus filii
dei. si q(uia) filii sumus et heredes erimus eius.
i. s(ecundu)m ille p(ri)ncipes [illegible] quo ponam te i(n)
filios. tribuam tibi hereditatem p(re)claram. Heredes
quid(em) no(n) [illegible] dividendo. bi(n)e fruendo.
Ysa. lviii. Sublevabo te sup(er) altitudines nubium.
Cibabo te hereditate patris tui. Et heredes
dei. q(uia) deum p(ro) hereditate h(abe)bimus. ps. D(omi)n(u)s
p(ar)s hereditatis mee. Cuius hereditas v(er)i mo
rientes possident hereditatem. ps. Cum
dederit dilectis suis sompnum. ecce hereditas
d(omi)ni. Ubi regnante d(omi)no et invicte possidere
hereditatem. Exo. xv. plantabis eos i(n) mon
te hereditatis tue. firmissimo habitaculo
tuo. q(uo)d op(er)atus es d(omi)ne. Ubi regnabit cum eis
d(omi)n(u)s illorum. Ubi singuli singuli totam possidebu(n)t
hereditatem. ps. dedisti hereditatem timentibus
nomen tuum. Coheredes aut(em) xpi. cum quo ibi erimus ipse
enim e(st) p(ri)ncipalis heres. Ps. ii. [illegible] Cohe
redes magni erimus. si tamen compatimur. i. ad
similitudinem eius patimur. hac intentione. ut
conglorificemur. ii. Thi. ii. Si commortui sumus
et convivemus. exemplum de duobus militibus
sociis qui meruit ad torneamentum. [E]x
istimo enim q(uod) non sunt [H]oc ostendit
q(uod) vivendum e(st) s(ecundu)m sp(iritu)m p(ro)p(ter) future remu
nerationis magnitudinem. hanc a(utem) i(n) s(an)c(t)is
revelandam esse ostendit p(ri)mo p(er) creature expectationem
[S]c(d)o p(er) experimentu(m) gemitum et afflictorum
ibi. Scimus enim q(uod) omnis creatura. t(er)tio p(er) expec
tationis certitudinem. ibi. Spe enim salvi. i(n)
p(ri)ma p(ar)te p(ri)mo ostendit passiones p(rese)ntes i(n)p(ro)por(tio)
nales glorie i(n) s(an)c(t)is revelande. S(ecund)o revelatio
ne(m) futuram p(ro)bat p(er) expectationem creature. i. ista
expectatio creature. Tertio na(tu)re expectationis
p(ro)p(ter) vanitatem cui subiacet i(n) p(rese)nti tem
pore. i. vanitati enim creatura. In p(ri)mo s(ic) p(ro)ponit

13

14

§ 3 a

b

d

tam desiderabile

§ 4 a

i equalitate nimia ad premium. Et ideo describit minimum. i. passiones temporis. Et ideo premium. i. ibi. ad futuram gloriam. Et utrumque attribuit a condicione. quia hic passio in gloria. a tempore. quia hec presens illa futura. a cognitione. quia hec dubia. quod nondum in tempore illa manifesta quia reuelabitur in nobis. Dicit ergo existimo quod patiendum est. ut glorificemur in patiendo secundum spiritum non secundum carnem. et quamvis hoc sit difficile existimo. enim. i. scio ego bonus estimator rerum naturam et si ipsis fungor. sed non sunt condigne. Rom. quod non sunt condigne passiones. et si multiplices huius temporis. i. temporales et momentanee et si non temporis apostolorum. multorum antiquorum. quia tempore apostolorum putabant patres sanctorum condigne nimis ad futuram gloriam promerendam que reuelabitur. quia nunc occulta est. quia oculus non uidit et cetera. Vel reuelabitur in quantum in nobis in bonis scilicet non in malis. ut sunt xxvi. collationes impiis ne uideat gloriam Dei. ergo dabitur gloria illa operantibus quia in futuro manifeste reuelabitur. Vel aliter quia nobis non omnibus in differentibus. Quod patres temporales non sunt condigne ad promerendam futuram gloriam. propter multa. Quia passiones breues. i. Petri. ult. in Christo Iesu modicum passos. gloria magna est. Psalmus. magna est gloria eius in salutari tuo. passiones pauce. Sap. iii. Si coram hominibus tormenta passi sunt. gloria multa. Psalmus xxviii. in reuelatione multorum gloria multa. passiones breues. i. Petri. i. modicum nunc si contristari oportet. gloria eterna. i. Petri. ult. Deus autem omnis gratie. qui uocauit nos in eternam gloriam. passiones mixte gaudio. ii. Cor. i. Sicut habundant passiones Christi in nobis. ita per Christum habundat consolatio nostra. gloria pura sine dolore. Apoc. xxi. abstergit Deus et cetera. Exultabunt. passiones obligate. Gen. Cumque mali patimur propter nomen. gloria libera. Rom. eodem. in libertate glorie filiorum Dei. patres omnes boni et mali. i. Petri. iii. melius est benefacientes pati quam male. gloria bonis sola. Rom. ii. gloria honor et omnibus. passiones que necesse et in miseriis nati. Sap. xi. penas passi sunt et cetera. in miseria morum et defectione. gloria gratie et minoris passionis. Gratiam et gloriam dabit Dominus. non passiones de se uim meritorie nec demeritorie. Aug. quia passionibus non meretur gloria in eodem super. i. gloria et honor et pax omni operanti bonum. Aug. uenale et cetera. Sed non est condignitas premii. commagnum

paucum ad multum. breue ad eternum. mixtum ad purum. obligatum ad liberum. commune ad proprium. nam condignitatis passionis ad premium. quo non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam. que reuelabitur in nobis. Nam expectatio creature. Hic reuelationem glorie futurum probat per expectationem creature. Et est similitudo talis. omnis creatura rationalis expectat reuelationem glorie filiorum Dei. sed nulla expectatio frustra. ergo illa expectatio implebitur. hic est quod dicit nam expectatio et cetera. hic dupliciter legitur. Primo quod nomine creature intelligitur homo bonus. Secundo quod intelligitur homo qualiscumque secundum statum presentis miserie. Primo modo sic nam quod et hec reuelabitur. Nam expectatio creature. i. creatura expectans. bonum scilicet qui specialiter dicitur creatura. quia seruant iura creationis et ignorantie morosi. quia de nobis ad eum per gratiam. Psalmus. Emitte spiritum tuum et creabuntur. expectat. i. continue est in actu expectandi. Greca nota assiduitatem. Psalmus. Expectans expectaui Dominum. reuelationem filiorum Dei. i. qua reuelabitur Dei filiatio. i. Io. iii. Karissimi filii Dei sumus et nondum apparuit quid erimus et cetera. Ergo continuatio expectationis quia expectatio. et per multos expectationis quia reuelatio. multiplicantur tria necessaria. quia hec reuelatio uisibilis. i. filiorum. uisibilis sibi Dei. Vanitati enim creatura. Hic ostendit necessitatem expectationis propter uanitatem cui subiacent in presenti tempore. et tangit presentis status miseriam. i. uanitati. miserie presentis dominantia ibi. subiecta. dominantie necessitatem. i. non uolens. necessitatis exsecutionem. i. sed propter eum. patientium utilitatem. i. in spe. Spes et ipsa creatura. dicit ergo uanitati. quia necesse est quod expectet. quia hec non potest huic. uanitati. i. mutabilitati. et miserie temporali subiecta est creatura. i. bonum et mala omnis intra penalitates certa. i. uanitas in mutatum. et est subiecta inuitus. non uolens. quia bonum non amat ista caduca. et uana. sed super patienter ferens propter eum. scilicet Dominum qui subiecit eum. inter se propter nostram iustitiam. orationem pie propter amorem humilitatis et reseruationem. secundum illud. Eccl. ult. humiliatio tua in medio subiceat tua in spe. non in spe liberationis. sed in hac spe quia et ipsa creatura. i. homo bonus liberabitur in futuro. sic ut caput meum liberatum est. Psalmus. Conscidisti saccum meum et circumdedisti me leticia. i. corruptionem corporis. quia corruptibile hoc induet incorruptionem. i. Cor. xv. ipsa deueniens in libertatem glorie. filiorum Dei.

[margin, left: nota merverunt] [margin, right: b; et; f; dum; c; quia liberabit filii Dei.] [margin, left of column 2: nunc]

Scimus quoniam cum apparuerit similes ei erimus quia uidebimus eum sicuti est

in gloria felix libertas. vel nullum genus servitutis.
quia non fuit nulla passio sufficiens. quia non corporis
nulla attritio afficiens. quia ibi libertas nullum
bonum deficiens. quia ibi gloria nil malum ef-
ficiens. quia ibi filii dei. Secundo modo legitur sic. Expe-
ctatio creature. id est creatura expectans. homo scilicet. qui adhuc
sub statu presentis miserie revelationem filiorum dei
expectat. sicut prius et nunc est quod expectet
vanitati. id est subiecta est creatura. id est homo quidem
in statu huius miserie. qui dicitur creatura. Anthonius.
erat enim creatura in celo subiacent vanita-
ti. subiecta nunc non tamen volens. id est non sponte.
peccavit. non tamen nolens penam sustinet.
nam secundum Augustinum pena est affectio in volun-
taria. et licet non volens. tamen subiecta est propter
eum. id est propter iustitiam dei qui subiecit eam iuste propter
culpam suam. in spe hac. quia et ipsa creatura. id est
homo sub statu presentis in firmitatis libera-
bitur a servitute corruptionis. id est a miseria corpo-
ris que deprimit animam. et retardat
ipsam. id est subito veniens in libertatem glorie filiorum dei.
Merito quod illa libertas est amissa. unde quasi
post mundi vite dempsit iniquitates meas
et est. Capitulo primo. laqueus contritus est et nos li-
berati sumus. ab omni inquinatione. Apoc. xxi.
absterget deus omnem lacrimam. Adamus tri-
buto. parva minimus. et non cessaverunt exactores
querere tributum. Hic quasi sed ergo debito-
res sumus non carni. Glossa. Caro non est malum.
Scilicet creatura. vide. non habitat in carne mea
bonum. sed in carne mea duo sunt. nam car-
nis que bona est. et vitium quod est malum. Quicumque enim
spiritu dei aguntur. Glossa. in petitione gratie a-
guntur. Secundo non mortui quasi libertate. nihil vo-
luntas sed imperio spiritus. imperante ducuntur. ut in ve-
hementi declinatione. non coactione. Non enim
accepistis spiritum servitutis. Glossa.
sed est per timorem. Male qui omnes te-
meritate. Cum quibus. Iudaeum. simile. male.
et audiunt. Contra. Et hoc alius secundum Ambrosium
quo ibi timeretur mortem. propter timorem huma-
nus comprehendatur. ibi ibi mittatur. sicut sit de
rebus mundi amittendis. sicut a rebus mundi.
Ipse enim spiritus testimonium reddit. Glossa.
quod sumus filii dei. licet enim cognoscat fratres proxi-
mum. ipse scilicet quis secundum spiritum suum. scit se esse
filium dei. Contra. Ecclesiastes. ix. nescit homo utrum odio
vel amore dignus sit. sed hic cognoscit non est per scienciam
certitudinis. sed per certitudinem coniecturalem. Item
. Nam ipse glossa. spiritus vivificat nos. Non nisi
in morte quod negetur in nenia. Contra. Sed

est quis iustus. et de corpore erit quod de spiritu Sancti
vivificet. Sed vivificatio notat hic vite con-
tinuationem. non infusionem. Item
. Nam expectatio creature. Glossa. Filius non potest ap-
pellari creatura. quia per ipsum facta sunt omnia.
Contra. Est homo. ergo est creatura. Sed non dicitur creatura
simpliciter. sed cum determinatione. Item quando homo appo-
nitur negationem implicatam in non creatum non est falsum de hoc
ubi homo. quia ibi negatio alterius positum non implicatur.
Item ibidem. Glossa. Omnis creatura duo
boni qui malum in creatione. Contra. imo in
ea transierunt creaturarum. quod non manent
ibi sistendo. sed bonum constituendo. Item
quia ipsa creatura liberabitur. Glossa. Signaculo
imaginis per peccatum amissio remansit tum
creatura. Contra. imago in corruptibilis est sic
et non. Sed non destruitur per peccatum. Sed signa-
culum imaginis vocat non ipsam imaginem
sed fulgorem quo fulget quam lumine
gratie illustrat. Scimus enim quod
omnis creatura et cetera. Ostendit figuram
in sanctis glorie magnitudinem per creature ex-
pectationem. Hic probat ratione per expectantium
gemitum et afflictionem creaturarum spiritualem.
Secundo apostolorum spiritualium. Non solum autem illa. di-
cit. Secundo sanctum quia creatura subiecta est va-
nitati. et liberabitur a servitute corruptionis. Et
ideo liberabitur. Scimus enim nos apostoli. quasi dicit. expertus
credite. quia omnis creatura. Scilicet legitur duplex duo modo
de hoc speciali quo modo de omni creatura generaliter.
sic omnis creatura. id est homo qui omnis creatura dicitur. quia secundum Christum in
omni ascensionis. Sed quod predicate evangelium
omni creature. quia participat cum omni creatura. Habet enim
esse cum lapidibus. vivere cum plantis. sentire
cum aliis animalibus. intelligere cum angelis. vel secundum Augustinum. Homo
dicitur omnis creatura. vel est corporalis. vel alius vel spiritua-
lis. et sic omnis creatura in homine est. omnis scilicet creatura
id est homo. ingemiscit affectu. et ponit verbum
in collectivum. quia semper in homine nova est secundum Glossam.
et parturit in effectu. id est cum dolore operatur. usque
adhuc. id est usque ad mortem. vel usque ad finem. id est usque
ad tempus illud. quia et precedentes ita fe-
cerunt. vel usque adhuc. id est usque ad suam liberationem.
quia non dum omnes. et si aliqui iam liberati sunt. Secundo
modo legitur sic. omnis creatura. id est firmamentum. et que
elementorum et celestium corporum ingemiscit
et parturit usque adhuc. id est quasi cum dolore et
labore officia sua peragit. et ratione modo
qui motus est cum gemitibus. et parturi-
tionis. id est doloris in sentientibus. Vel post
hoc ingemuisse et parturire filium domini marie.

Margin notes: 6, 8 homo, 9 v., quia omnis creatura

et pvnīt aūc p̄ antecedente. et h' usq;
ad hūc .i. usq; post iuditiū. et p̄ solo
glificatō q̄ cessabit mot. bī. cor.
.xv. bī gemitum tangit ipsius
c'ri quia sta'? gnalitate. q' omīs
crātā multiplicitate. q' ingemiscat
et parturit. ꝯtinuitate. q' usq; ad hu
et ē sua rō. et est om̄is crā nati
expectat cum gemit p reuelatōne gle
future in sanctis. sz nō frustrabit'
a gemitu et expectatione. q' glia re
uelabit' in scīs. Non solum au
tem illa. Hic pbat idem q̄ p̄mus.
p gemitū et afflictōnem ipsorū aplorū
gliam expectantiū. Et est sua pbatio
talis. nulla expectatio glie. ī hiis qui
debite expectant est cassa. sz nos h'n
tes p̄mitias spc. expectamus reuela
cionem glie filioꝝ dei. g' ipsa implebit'
Pᵒ gᵒ tangit statū expectantiū.
Sᵒ p̄mū expectatū .i. adoptionē
filioꝝ. Circa p̄mo tangit statū
expectandi debitū. q' cū gēu. ibi. p̄
mitias spc. scdo expectacōis laborem
et desideriū ibi. et ipsi int̄ nos gemi
mus. dicat g'. Non solū a' illa gemit
sup. et parturit. Sed et nos ipsi apli re
tīo maiores. p̄mi' enī gdus medīa
di est apostolat' s' iᵒ ep. iii. et ipse
dedit quīd quosdā apostolos ꝛc̄. Nos
dico p̄mitias spc hn̄tes .i. spm sanctū p̄
q̄m ceti hn̄tes .i. ipm nrm p̄miū
offerentes. et ītrā ipsi int̄ nos gemi
mus .i. nō solū ex. in carne. sz ī int̄
in mente. Non solū ex ꝑ iniusta qᵒ
sz ī int̄ ꝑ ipsa afligimur. ysa. lix.
Sicut columbe meditantes gemi
mus nos dico expectantes adopcōnē
ꝑfcām .s. filioꝝ dī. ut .s. cor' sbūtiā ad
opcōnis pcipet. phil. iii. Saluatore
expectamus dnm nrm ihm xpm. q'
reformabit cor'. et ē adopcōm dico
.s. redempcōnē corīs nri. .i. ut iā ala ubā
ta ī cor' redimat' a mortalitate ꝛ corrupcō
ne. et dicat redempcōnē ꝑ quia in te emp
tū ꝛ a fuitute culpe. sz tūc iterū e
met' a corrupcōne oīs miserie. ut adopcio
rcipiat. fruitionē. ut redempcō gli
ficatōnē cor'. Spe enim salui
facti sumus. Sup' pbauit gliaz
in sanctis futurā ꝑ creature expec
tacōnē ꝑ expectantium gemitū et
afflictionē. hic pbat ꝑ perfectōnis

certitudinē. Et pᵒ dr q' iā īspe gliā fuēnt
hñt. scdo q' nō dr̄ tn̄ eam uident .i.
Spes aūt que ui. Scdo q' si uiderent
sperare non possent. ibi. Nam q' uidet
quis. tertio q' q̄uis nō uideant paciē
tū expectant. ibi. Si a' q' nō uidemus.
Dicat gᵒ spe eū. q'a expectamus
adopcōnē filioꝝ dei. et cū certitudīe.
Spe eū et si nō dū re. salui facti sum'
a deo. s' qui saluos facit sperantes
in se. Spes a' .i. res sperata que uī
uisa est uisibil' nō est spes .i. nō est
spei obiecta. cū rei res dicūt sperari
de et nō apparentes. hebr. xi. Fides
est illa reꝝ sperandaꝝ. argumentū tn̄
apparentiū. Nam qᵒ uidet quis quid
sperat. q. d. nullus sperat qᵒ iā uidet
et habet. Nam spes ē certa expecta
cio futuroꝝ bonoꝝ. que futura bo
na sunt modo nobis inuisibilia.
unam que uidentur temporalia s.
que a' nō uīr eterna .ii. cor. iiii. Si
aūt q' nō uidemus. nec etiam sic
uide possum' s' iᵒ. ps. Quā mag
nuli dulcedinis tue dne. quā
ab. spam'. p paciām. dolor. s. ex
pectamus. i. paciente. nō uisa expec
tamus. abac. ii. Si moram fecerit exp
ta eū. q' ueniens ueniet. et nō tar
dabit. iacob. v. Ecce agricola paciente
expectat. donec recipiat temporā
neū fructū et serotinū ꝛc. Ex dic
tis eliat' talis rō. illud qᵒ ex iūtis
paciente expectat' a deo certitudinalr
hebr. Sed bona inuisibilia glie future
sunt hūi. g' illa certitudinalr hebūt'
et gᵒ hui est qᵒ dcm̄ est q' futura glia
reuelabit' in nob. Similr autem
et spc. Hic dr q' iuuandum est spu
spm. p̄mo ꝑ debitū et obligōni. scdo
ꝑ future remunacōnis magnitu
dinem. hic ꝑ h idem ꝑ ꝑntem
utilitate. quā facit spc in eis. Uᵒ oīta
multiplr' utilitas. p̄ma est q' iuuat
qᵒ adorand' et impetrandū. Scda q' omnia
cōuitat eis in bonū. .i. Scim' a' qm̄ di
ligentib;. tcia. q' nō pot eis inferri
aliqᵒ nocumentum. .i. Quid gᵒ dicem'.
Circa p̄mo pᵒ dr q' iuuat ad orandū.
Scdo quō q' docet quē et quid postula
dum. ibi. Nam quid orem'. tcio q'
etiā facit postulare impetre postula
tum. .i. Qui a' scrutatur corda. Scdo

b

sperata

nō

s̄ sibi. q. nec h solum est nob auxiliu q
sed sibi .i. p eandem gratiam. et sps ad
iuvat ad orandum infirmitatem
nram docendo .s. ignorantiam nram.
.ne vel aliud tpe. vel contra petamus.
.ps. vbo dni celi firmati st. et spu o
.e. o. v. e. jo. xv. docebit nos oia que
gerit nob. q d. na q. et necesse quam innet
plam quid oremus vtiu .s. vtile sit. sic
oz nescim9. sepe enim fallimur ut glo. pu
tantes petere que postea vel aliud no pro
sint. qd et paulo contigit .ii. cor. xii.
.sz ipse sps postulat effective .i. postula
re nos facit pro nob gemitibz et innar
rabilibz .i. plus quam dici possit vel ge
mitibz et innarrabilibz .i. de re innar
rabili. Notand qd sps sanctus multos
facit gemere multiplr. Ita qd nos qd
quadrupl est cam gemendi. dolor. la
bor. amor. et timor. dolor facit ge
mere penitentes labor. pficientes. a
mor pfectos. timor plates .e. g. ge
mit9 peruit penitentis. et hic triplex
sc tres ptes pnie. vñ contritionis
sic gemuit lat penitens de fuco. ps.
.afflictus sum et humiliatus sum nimis.
.Confessionis sic gemuit eger coram
medico. ecc. xxxv. non despiciet p
ces indue .i. peccatricis anime. si ef
fundat loquelam gemitus .i. vocem
confessionis. Satisfactionis. sic gemuit
equs augend9 augulo. ps. laboravi
in gemitu meo. 7c. Gemitus pficientis
et hic tripl sm triplicem vsu anime.
vñ. studiose meditationis q ad ronabile.
vsq. lix. Sic columbe meditantes
gementes. Devote orationis. q ad concupis
cibilem. ut h. ipse sps postulat. ps. dne
ante te omne desideriu meu. Ferme cōpunctio
nis. q ad irascibilem. ps. xxxvi. adiciat
dus dolorem dolori meo. laboravi in
gemitu meo et requiem no inveni.
Gemitus pfectoy. et h triplex .s. expl
obui. dui primum tpu. vñ desi
deri dne visionis quo ad dnm quo
sup. ipi int nos gemim9 adopton.
Zeli et emulationis quo ad pxim. eze.
.ix. signa thau sr frontes. viro
dolentiu. et gementiu sr iniquitatib
domus isrl. Compassionis quo ad te
pora ps. ps. miseriam inopu et gemitu
pauperu. Gemitus plator. et h tpls sm
tria nata in plato. vñ. solicitudinis
interioris. trenor. multi .n. gemitus mei et
cor meum merens. Cure exterioris. iob. xxvi.
.ecce gigantes gemunt sb aquis. Spi
alis dispsionis. tren. i. de synagoga.
pp q gemit 7c. s. p filios dispersos.

**Qui autem scrutatur corda.** Hic
ostendit qd sps .s. facit impetrare postulationi
.ubi de spu sco. facit tria. sapientiam qui no
uit corda. potentiam qua ipse petitam
dat quod desidz. bonitatem. qua pecie
facit bona. ubi. qz s deu. Dicat ergo qui
aut. q. nec solum postulat. sz et impetrare fa
cit. qui aut. s. ds ipse scrutatur corda. novit q
quid nescat. f. glosam. sz qz nichil
in occultu est qd no sciat. dnm inter illos
gemitus inenarrabiles. io. pma. cor. ii.
sps omnia scrutatur. scit enim .i. pbat. et
implet. quid desidz. sps .i. quod desiderare fa
cit. qz ipse sps postulat pro scis .i. scos pos
tulare facit. Sic dr dies leta. qz letos
facit. postulat inquam. sm deum .i. qd e
sm deu no contra ille. de quo ps. ceci
tus fiat in peccatum. bonus et dulcis sps
qui in oronibz adiuvat infirmos. na
sps adiuvat infirmitatem instruit
ignaros. plam orem9 7c. excitat pi
gros. qz postulat pro nob. Instruit noti
.qz scrutatur cor. Pstat beneficia quia
scit quid desidz 7c. Hic queritur
.qz oīs caritas. glo. omnis caritas in te cor
.vel carnalis vel spualis. Contra. michi est me
dium int corpus et spm. sz bi .n. dividitur
incorporalem. et spualem .i. ys eadem caritas
carnalis et spualis est. Sed differt
ratione. nam inquantum est in copatrim vnibilis
corpori carnalis dr. inquantum separabilis a corpore sps.
Item ibidem glo. Omnis caritas in
gemiscit. sz no tota. v. homo qui hz
convenientiam cum omni creatura. Contra. michi
de corpore celesti in homine. cum totum corpus
hominis sit corruptibile. g no e oīs caritas
pro convenientia. pro convenientia h est in
genere. no in spe. Item sic d no solum
illa. glo. in homine corpus et alia. et spe do
lent. Contra. corpus per se no dolet. pro hoc lo
de huius ut sit convenientia in homine .i. ho
convenient ex huius. no de singulis homo p
se. vel hec dolent. qz illi dolores mi
nistrant. ut alia lesio corporis. alia vna

alias alii considerationes spirituales. Et ipsi intra nos adoptionem filiorum expectantes. glossa ut corpus etiam beneficium adoptionis recipiat. Contra corpus non potest recipere gratiam adoptionis. Responsio beneficium adoptionis duplex potest accipi. i. vel transitive i. effectus adoptionis et sic corpus suscipit. vel intransitive i. gratia adoptionis sic non. Item super alia expositionem supra omnis creatura. glossa omnia etiam cum labore sua explent officia. sic sol et luna. non sine labore sua explent officia. Contra sol et luna sunt corpora impassibilia. Responsio glossa accipit communiter pro [illegible] i. laborem pro motu. attribuendo rebus inanimatis que sunt rerum animatarum. In quibus motus sine labore. Spes autem que videtur non est spes. Contra Stephanus videt gloriam dei. actus vii. et tamen speravit. Responsio vidit gloriam humanitatis Christi et sanctorum speravit deitatis. Spes enim non est nisi de rebus ad se pertinentibus. Item spiritus postulat. glossa. Si homo impotente habet quod posset. non utique peteret. Contra Christus habuit in potestate quod tamen petivit. Responsio petivit propter nos non propter suffragium. Scimus autem quoniam diligentibus deum. Supra ostendit convenienter esse spiritum. proponendo primo utilitatem inde. scilicet quia iuvat adorando et impetrando. hic secundo ostendit promittendo utilitatem. scilicet quod convertit eis omnia in bonum. unde primo asserit quod omnia convertit electis in bonum. secundo probat hoc. per multiplex beneficium. ibi. nam quos prescivit. Tria autem efficiunt de aliquo effectum. auctoritas assistentis. necessitas cause formalis. voluntas primi agentis. secundum hec dicit hic. tria. [illegible] complet. [illegible] enim per veritatis auctenticam. Scimus. Necessitas enim secundum [illegible] completionis premia. i. diligentibus deum. Secundo completio ipsa ibi. Omnia cooperantur. Quarto causa inmutabilis prima que est predestinatio dei. ibi. hiis qui secundum propositum. Veritas credendi. caritas premittendi. completio appetendi. predestinatio admirandi. Dicit ergo. Scimus. quasi non solum facit hec spiritus sanctus. autem sed scimus nos maiores quibus credendum est quoniam diligentibus deum. i. caritatem habentibus omnia cooperantur in bonum. et hoc per spiritum sanctum. Sed cum sic omnia tamen omnia convertat quod non [illegible] quod sua sunt diligentibus deo non tamen recedentibus. sed hiis qui vocati sunt sancti. i. ut essent sancti. vel eternis per predicationem [illegible]. misit ancillas suas ut vocarent vel intus per inspirationem

[illegible] i. vocavit. et re. vocati inquam. et hec secundum propositum. i. secundum dei predestinationem non secundum suam. vita felix predestinatio et propter gratiam divitias. Propter secundum propositum non vocatur et propter modum dandi. quod vocat ad dandum. unde dicit. vocati. et propter valorem donum quod ut sint sancti. Item enim ut ait glossa. complacet deo per passionem exercere iustos. nam ipsorum in [illegible] [illegible] afflictione placata commendat spiritus odio [illegible]. [illegible] stabilis [illegible] est [illegible] i. adiutorium corporis Christi in [illegible]. omnis [illegible] [illegible] temporalia [illegible]. ut [illegible] zelum. et compulsionem [illegible] ad [illegible] [illegible] omnia cooperantur in malum quod [illegible] [illegible] in [illegible].

Nam quos prescivit. Supra posuit quod spiritus omnia convertit electis in bonum. hic probat hoc per multiplex beneficium. ponit autem nunc magis beneficium. primum predestinationis eternalis. dei [illegible]. secundum vocationis ad fidem [illegible] [illegible] nos deus predestinavit. tertium iustificationis peccata per gratiam remittendo i. Et quos vocavit. quartum magnificationis virtutibus et [illegible] et [illegible] exaltando. [illegible] quos autem iustificavit. Dicit ergo. Nam quos quasi in diligentibus deum omnia cooperantur in bonum. et hoc probatur. nam quos [illegible]. hic [illegible] duplex. uno modo secundum quod prescientia accipitur ipse prescientia predestinationis. alio modo secundum quod accipitur ipse pro eterna predestinatione. primo modo sic. Nam predestinavit i. per approbationem gratiam ad credendum adoptavit. illos quos prescivit. i. longe ante preordinavit conformes fieri ymagini filii sui. i. similes fieri filio suo qui est ymago eius. col. i. ymago invisibilis dei. similes quidem nec sibi nec gratie. Romanorum xiii. induimini dominum ihesum Christum. Sed infinite similes gloria. i. Iohannis. Cum apparuerit similes ei erimus. Secundo modo legitur sic. Nam predestinavit i. illos gratiam in presenti et gloriam in futuro preparavit. quos prescivit. i. antequam essent cognovit non quod prescientia sit causa predestinationis. vel [illegible] eius. sed se concomitantia. prescivit inquam conformes fieri. et cum sic [illegible] conformes [illegible] tamen ut ipse filius sit primogenitus. i. ut sit primogenitus hinc. et quod ad hereditatis [illegible]. et eius distributionem [illegible] quo ad dignitatis ordinem. quia primus fuit [illegible] natus. primogenitus inquam in multis fratribus. i. inter multos fratres. scilicet fideles. Hebreos ii. non confunditur fratres eos vocare dicens

altissimi

clarifico nomen tuum filius meus. Col. i. Qui est
primogenitus. Inquantum deus et angelis. Glossa
apostoli. Eccl. xxiiii. Ego ex ore primogenita
prodii. Inquantum homo temporali nativitate de matre. Luc. ii. Im-
pleti sunt dies marie ut pareret filium suum
primogenitum. Hic nobis modo intelligitur primoge-
nitus. quia nullus non potest quam alius. Iuxta hoc [illegible]
dicitur dignitate. ut idem dicitur primogenitus in mul-
tis fratribus. Inquantum homo resurrexit. neque surrexit pri-
mus. Apoc. i. qui est testis fidelis primogenitus
mortuorum. Magna dignitas hominis qui
habet deum in notitia recipit. igitur admitti-
tur ad gloriam. Magnum est hic regnum notitiam
meus sua gratiam. maximum eius hereditatem.

c

Quos autem praedestinavit. i. a beato
ad gratiam elegit. hos et vocavit ad fidem
adducendo. et hoc vel per se vel per praedicatorem. vel in-
terius per praedicationem. inspirationem. Gal. i. Cum
autem placuit ei qui me segregavit ex utero
matris mee. et vocavit per gratiam suam. Et quos
vocavit. hos et iustificavit. peccatorum remis-
sione. et bonorum opere. hec enim sunt due partes
iustitie. Ps. Declina a malo et fac bonum.
Quos autem iustificavit. peccata remittendo il-
los et magnificavit virtutibus amplifi-
cando. vel in gloria exaltando. Ex dictis
elicitur talis ratio. praedestinatis omnia cooperantur in bo-
num. Sed diligentes deum qui secundum propositum vocati sunt
sancti sunt praedestinati. Ergo talibus omnia coope-
rantur in bonum. Minorem probat ibi. quia illi quos
praedestinavit si dormiant et fugiant vo-
cat. Si peccent iustificat. si moriantur
resuscitat. et magnificat in gloria. Ps. In
nomine domini nostri magnificabimur. Ostendit

d

hic quod dominus sanctos suos magnificat mul-
tipliciter. Primo per gratiam adoptando. Magnum
enim esset alicui ex nichilo fieri filium regis. Unde
quos iustificavit hos magnificavit.
Secundo donis virtutum amplificando. Sic dicitur
de homine perfecto quod erit magnus. Iob i.
Erat quidem vir ille magnus inter orientales. Tertio
miraculis illustrando. Sic dicitur de homine potente
quod sit magnus homo. Exo. xi. Fuit Moyses

omnia

vir magnus in terra Egypti. Quarto ho-
noribus sublimando. Sic dicitur de electo [illegible] quod
factus est magnus. Eccl. l. Symeon Onie
filius sacerdos magnus. Quinto bonis for-
tune affluentia cumulando. Sic dicitur Iob est vir magnus
dives homo. Gen. xxvi. [illegible] Ysaac
proficiens atque succrescens donec magnus
vehementer effectus est. Sexto nomen
eius late divulgando. sic dicitur esse magne
fame. ii. Reg. vii. Feci tibi nomen grande iuxta
nomen magnorum. Septimo gloria in celo ex-
altando. Sic magnus dicitur [illegible] Exponitur. Mat. v. Qui
fecerit et docuerit hic magnus vocabitur in reg-
no celorum. Prima magnitudo est in sapientia.
secunda perfectorum. tertia potentium. quarta prelatorum.
et sic quo ad bona gratie. quinta divitum. quo ad
bona fortune. sexta famosorum quo ad bona fame. septima
beatorum quo ad bona glorie. Ps. [illegible] In omnibus
magnificasti populum tuum et honorasti.

a

Quid ergo dicemus ad hec? Osten-
dit quod ipse s. iuvat suos ad orandum et impetrandum
quod omnia faciet eis cedere in bonum. [illegible] quod in-
sunt eis pro neuire nocumentum. Ostendit quippe quod
nullus potest eis nocere. Primo [illegible]. Secundo a [illegible]
i. Quis accusabit. Tertio condempnando. i. Quis
est qui condempnet. In quarta parte [illegible]. quis eis
nocere poterit. Primo ostendit quod [illegible]. Ibi. quod
proprio filio. Secundo ostendit quod [illegible]. Primo quia dedit eis
salvatorem. Secundo quia et omnia necessaria ad salutem.
Ibi. Quomodo non etiam cum illo. Dicit ergo. Quid ergo. cum
tot bona faciat deus electis. quid ergo dicemus ad hec
[illegible] ad hec beneficia supereminentes. Si
deus pro nobis quis contra nos. quis contra nos
esse poterit. i. d. nullus. Iob xvii. Libera
me domine et pone me iuxta te. Ps. Dominus illuminatio
mea et salus mea. Et vere est pro nobis. Qui etiam pro-
prio suo filio equali. Sic dicit ad dif-
ferentiam filiorum adoptivorum de quibus Ioh. i.
Dedit eis potestatem filios dei fieri. non pepercit
[illegible] nobis [illegible]. sed pro nobis omnibus [illegible] tra-
didit illum. Ioh. iii. Sic deus dilexit mundum
ut filium suum unigenitum daret. Quomodo et-
iam [illegible] quomodo non etiam cum illo nobis
donavit omnia nobis donavit quia nunc est omnia
s. ad salutem necessaria. gratiam in presenti et gloriam
in futuro. quia gratiam et gloriam dabit dominus.
Vel omnia scilicet superiora ad fruendum. inferiora
ad utendum. equalia ad conveniendum. Sap.
vii. Venerunt mihi omnia bona pariter
cum illa omnia providenda. quia qui tradidit
non negabit. filium non fictum sicut habe-
mus [illegible] non adoptivum. non [illegible] sed
ad passibilem pro nobis. non pro angelis. pro omnibus
non pro uno. nec solum filium sed omnia cum illo
[illegible] qui sic [illegible] hec bonus. Quis
accusabit adversus electos. Hic ostendit
quod nullus potest nocere electis accusando. [illegible]
primo querit. quis eos accusare valeat
secundo ostendit quod nullus. quia deus eos iustificat
ibi. Deus qui iustificat. Dicit ergo quis
[illegible] et cum hec sint quis accusabit adversus electos

b

sit efficax. ad iustitie electos dei. dicit quasi d(iceret) est si
eos accusat eius tamen accusatio non est efficax. apoc.
xii. proiectus est accusator fratrum. Deus
qui iustificat supple accusabit ne eos
q.d. non. vel s. non accusare. sed iustifica
re. eze. xviii. si solo morte peccatoris. nullus
quasi potest eos accusare. magnum est in accu
sationibus habere iudicem pro se. maxime qui sola
voluntate iustificat. et accusationes
condonat. Quis est qui condempnet.
Hic ostendit quod nullus potest electis nocere con
dempnando. Et primo querit. quis eos con
dempnare audeat. secundo ostendit quod nullus quia christus
pro eis interpellat. vel christus ihesus qui mortuus est.
dicat ergo quis est. quasi dicat cum nullus alius
possit eos accusare. quis est qui condempnet.
i. morti adiudicet. io. v. pater omne
iudicium dedit filio. christus ihesus supple. nunquid
condempnabit eos. qui pro ipsis mortuus
est pro nobis reconciliandis quod magnum est
supple. v. deo reconciliati sumus per mortem filii
eius. Immo qui et resurrexit pro nobis resuscitan
dis quod maius est. i. cor. xv. christus resurrexit
primicie dormientium. Qui est ad dexteram
dei pro nobis in celum elevandis. quod maximum est
et dicitur esse ad dexteram dei. vel secundum divinita
tem. i. in summo honore. et patris equalitate
potest. dixit dominus domino meo sede a dextris
meis. vel secundum humanitatem. i. in potioribus bonis
patris. vnde. dum quidam ihesus postquam locutus
est eis assumptus est in celum et sedet
a dextris dei. Qui et pro nobis interpellat. glo.
non voce. sed miseratione et representa
tione humanitatis quam cotidie homines quem
pro nobis assumpsit. et grave genus
mortis quod pro nobis sustinuit vultum
patri ostendit. vt nunc ostendit pectus et vba.
filius ostendit patri latus et vulnera. nulla potest esse re
pulsa. vbi sunt tot amoris insignia. i. e.
dicat ergo quasi ipse pugil in morte victo
rius in iuvene divinitatis in confessione advoca
tus interpellator est. sapiens pugil qui
moriendo mortem destruxit. glorioso victor
qui resurgendo vitam reparavit. magnus deus
qui ad dexteram dei regnat. fidelis ad
vocatus qui pro nobis interpellat. conveniunt
enim hec omnia apud patrem ihesum christum instru
menta. Quis ergo nos separabit a cari
tate dei. Hic est tercia pars principalis
huius capituli. Sicut enim ostendit primo quod sit in christo
manendum. secundo quomodo quia vivendo secundum
spiritum. hic tercio ostendit quam firmiter quia

nullatenus ab eo discedendo et hoc primo
de actiui. quia nullus ab eo separabit. secundo de
passiui quia nullus separare ab eo poterit. i. et
sunt enim. vel sic intelligatur. talis res est
que potest separare nos a deo. aut sunt
passiones in homine. aut actiones in homine.
sed nec actiones nec passiones possunt
nos separare a deo. ergo nullus potest nos se
parare a deo. Et primo ergo probat quod passi
ones non possunt separare nos a deo. secundo
quod nec actiones. ibi. certus sum enim.
In prima parte primo querit de separatione.
secundo enumerat passiones que possunt
separare. s. tribulatio an angustia.
tercio ostendit quod illa omnia pertulerunt. i.
sicut scriptum est. quarto quod non apostolos hec
separant. sed vincunt. ibi. sed in hiis omnibus
superamus. dicat ergo quasi dicat ergo quasi tam bona prestita
sunt nobis a deo. Quis ergo nos separa
bit a caritate christi. vel in presenti inquirit
separationis impossibilitatem cum querit quis nos
a deo. nullus. in possibilitatem equivalens. cum
infert. ergo. amicum spiritualiter ibi.
nos. amoris in mensura. ibi. a caritate
christi. sicut nec potest homines a christo separare
nisi peccatum. ysa. lix. peccata vestra diviserunt
inter nos et deum nostrum. Tribulatio
an angustia. Hic enumerat penas
quarum nulla sic potest accipi. omnis enim passio
penalis aut est mors. aut est preparatio
ad mortem. si mors. sic dicitur hic gla
dius. glo. i. mors. Si preparatio ad mor
tem. aut propinqua. aut remota. Si pro
pinqua. sic dicitur periculum. glo. apparatus
mortis. Si remota. aut contingit
tantum interius aut tantum exterius. aut interius et
exterius. passio penalis ad mortem remo
ta. que contingit exterius et interius
est tribulatio. Si contingit interius aut
a parte anime. sic est angustia. aut a parte
corporis sic est fames. Si contingit exterius
aut pro defectu rei necessarie. sic est nuditas
aut per illationem rei nocive sic est per
secutio. nunquid ergo separabunt nos ista a
caritate christi. non. caritas enim omnia suffert
omnia sustinet. quam nullus vtique separabit nos. sicut
scriptum est et est. lix. quasi hec nulla mirum non
mirantur quia talia patimur sicut scriptum est. i.
cor. xiii. sicut scriptum est in ps. quoniam propter te mor
tificamur tota. i. variis tormentis duci
mur ad mortem. quasi circumferentes ii. cor. iiii. semper
mortificationem christi ihesu in corpore nostro circumferentes.

c

b

vii
a

Ber.

d

i. cor. xiii
sicut scriptum

tangit 2° primo afflictiones sensuum. 2° cru
delitatem tyrannorum. i. Estimati sumus.
3° tangit ea que sunt in myste
rio. ait quia propter te penam quia mortifica
mur propter sanctitatem. quia tota die. [illegible]
[illegible] tyrannorum in iudicando
quia estimati sumus et exequendo sicut o
ves occisionis. i. sicut oves morbide.
que non possunt nisi occidi. Jo. xvi.
venit hora in qua omnis qui interficit
vos arbitretur obsequium se prestare
deo. Sed qui hec sustinemus. Sed in omnibus hiis su
perati sumus. i. victi et superiores
sumus. vel vincimus. Ecce [illegible] in tribulatione
agonem et hoc propter eum. i. eius virtute et amo
rem qui dilexit nos. non propter nostram vir
tutem. Ecce 3° victor quia sumus victo
res per eius gratiam. quia in omnibus vincimus. et quia
propter eum qui dilexit nos. Certus sum
enim. Concluso quod nulla passio potest se
parare electos a deo. hic ostendit quod nulla actio
sive creatura. Primo generaliter dicit actionem
generalem. spiritualem. 2° copulat in omni generali
ter creaturam. Sunt actionum [illegible] potest
sic accipi. quia omnis actio sive actum potentie
que est in hoc. aut est que ad esse. et hoc dicitur.
aut que ad esse destruendum. sic est mors.
aut esse conservandum. sic est vita. aut est quo
ad bene esse. et hoc triplex. quia aut est
a creatura pure spirituali. aut pure
corporali. aut media. aut pure spirituali.
Sic est actio angelica. et ponuntur
hic tres ordines inferioris parte.
inferiori. i. angeli. medii principatus.
i. archangeli. superiori. i. virtutes. Si est
actio a creatura corporali. sive temporali
sic ponitur dicens. neque presentia. neque
futura quia durationes instantia et futura
[illegible] non minuant [illegible] quia illa penitus transie
runt. Si est actio a creatura parti corporali parti
spirituali. sic est actio ab homine. et sic sunt
tres differentie secundum quod tripliciter separatur homo
a deo. aut violentia que dicitur hic fortitudo
aut astutia que dicitur hic profundum. aut
persuasione prosperitatis. que dicitur hic alti
tudo. Fortitudo respicit invincibilem.
profundum investigabile. altitudo [illegible]
dicat 2° certus sum. quod et de sanctis
certus sum cum quod neque mors continuati
fortis est cum ut mors dilectio caritas.
vel. neque vita. [illegible] melior

est vita tua. Sed intelligis. neque angeli. i. primus et in
fimus ordo prime partis. neque principatus
i. medius ordo eiusdem partis. i. archangeli.
archangelus enim dicitur ab archos quod est princeps.
neque virtutes. i. supremus ordo eiusdem partis.
quorum est facere miracula. per hos autem continetur
alii quia hiis precipue commissum est regimen
mundi. neque instantia. i. presentia mala.
vel bona. neque futura. Sed. neque fortitudo
i. alicuius violentia. neque altitudo humane
potentie. neque profundum humane sapientie. vel
sic neque altitudo. i. elevatio sathane. etiam
si promittat omnia regna mundi. neque pro
fundum. i. comminatio inferni. vel sic. neque
altitudo. i. prosperitas fortune neque profundum
i. adversitas. primo modo exponendo dicitur altitudo
et profundum boni. 2° diaboli. 3° mundi.
neque creatura alia. aliqua scilicet. vel de novo [quam]
facta. ut quidam bipes poterit nos separare
a caritate dei. i. dilectionis. vel qua diu diligimus
que est in Christo Ihesu domino. i. per Ihesum nobis ad
ministrata. qua deus dilexit nos que est Christo in
Ihesu. nobis ostensa. non maiorem caritatem
nemo habet etc. Hic queritur super id. Scimus quoniam
diligentibus. glo. Si qui horum demant. et non
fiat eius perfice. quia multi horum redemuntur. [illegible]
sed hoc semper resurgerent in maiori humilitate. sed
et in maiori caritate. quia illi terti se eque [illegible]
non est necesse quod hoc semper resurgat in maiori ca
ritate. Sed potest resurgere in minori. vel equali
in maiori non humilitate resurgit quo ad usum
sed non semper quo ad habitum. Hic queritur Nam quos prescivit
et predestinavit. Contra prescientia et predestinatio
ex opposito dividuntur. quia prescientia est de malis.
predestinatio de bonis. Sed prescientia accipitur dupliciter
vel communiter. et sic est genus predestinationis
vel stricte. et sic est opposita species. Hic que
ritur super id quos predestinavit. hos et vocavit.
glo. interior vocatio tamen electorum est. Contra
multi reprobi vocati sunt interiori vocati
one ut Judas. Solutio loquitur de vocatione finali
non solum ad tempus. Hic queritur super id. Illos
magnificavit. glo. hoc de preteritis et de
predestinatis in terris. non de aliis. Contra
Judas fuit magnificatus. fuit enim apostolus.
Solutio loquitur de magnificatione finali non
ad tempus. Hic queritur super id quomodo non omnia nobis.
glo. angeli nec nobis superiores in futuro
erunt pares. Contra Augustinus de libero arbitrio.
anima tamen nulla sunt peccatores [illegible] dispares.
sed nec sunt peccatores semper [illegible] pares sunt natura [illegible]

6 sed non carnis fratres. Ante sit .i. Christe Ihesus qui mortuus est immo qui et resurrexit glo. quod maius est. Contra. morte Christi mundus redemptus est non resurrectione. Responsio. passio fuit maioris meriti sed resurrectio maioris dignitatis [illegible] racio. Qui et postulat pro nobis .i. qui interpellat. glo. dum cotidie homo quem assumpsit nul tu patri offert. Contra. homo ille Christus est coram patre. ergo offerri non oportet. Responsio. oblacio hic est in affectu non in effectu. Sicut scriptum est quia propter te mortificamur. glo. martyrem non facit pena sed causa. Contra. ergo sine pena et sola voluntate bona potest quis esse martyr. Responsio. non pena tamen sed causa sola. Neque [illegible] angeli. glo. minor ordo. neque principatus. glo. mediocris ordo. neque virtutes. glo. maior ordo. qui miracula facit. Contra. principatus est maior ordo quam virtutes secundum Gregorium. quia virtutes sunt de ultima parte principatus de media. Responsio. principatus accipit hic pro archangelis. Neque altitudo. neque profundum. glo. quod hic Achaz [illegible] in Ysaia qui nolebat a domino petere signum in alto neque in profundo. quod bellum Assiriorum. Contra. Ysa. vii. legitur quod hic erat contra Rasyn regem Syrie. Responsio. [illegible] Assirios ponit pro Syris. vel cum Syris erant Assyrii. Neque creatura alia. glo. nova quod non fuit ut equus bipes sicut fecerunt magi Pharaonis in Egypto. Contra. ergo magi possunt creare nova [illegible]. Responsio. possunt facere apparere non in existencia. Poterit nos separare a caritate dei. glo. caritas [illegible] affectio est. Contra. ergo caritas non est habitus sed actus. Responsio. describit hic habitum per actum. Quis certus sit [illegible]. Contra Eccle. ix. Nescit homo an amore an odio dignus sit. Item si certus erat quod petit anathema esse mihi [illegible] pro fratribus meis. Responsio. [illegible] non semper certus erat [illegible] vel [illegible] timuit [illegible] sed [illegible] timuit peccatorum impedimentum. vel certus erat certitudine fidei quod nulla creatura separet a caritate dei sed solum peccatum quod non est creatura. Tamquam oves occisionis. quia apostoli et primitivi fideles omnibus [illegible] exponebantur. Primo propter innocentie simplicitatem de qua Io. [illegible] isti qui oves sunt quid fecerunt. Secundo propter pacientie [illegible] de qua Ysa. liii. Sicut ovis ad occisionem ducetur. Tercio propter immolacionem pro [illegible] fecunditatem. Pro [illegible] sinus. Quarto propter lactis doctrine copiam. Unde in illa die nutriet homo duas oves et pro ubertate lactis comedet butirum. Ysa. vii. Quinto propter velleris .i. [illegible] fomentum et calorem. Iob. xxxi. De velleribus ovium mearum calefactus est. Sexto propter impiorum .i. tyrannorum odium. et persecucionem. Mt. x. Ecce ego mitto vos sicut oves inter lupos. Septimo propter generationis in prelatorum [illegible] fecunditatem. Ps. Oves eorum fetose. Cant. vi. Omnes gemellis. Octavo propter pastoris eterni obedienciam et agnicionem. Io. x. Oves mee vocem meam audiunt. Innocentia est in fundamentum. pacientia in [illegible] triumphum. immolacio in [illegible] doctrina in [illegible]. [illegible] in exemplum. persecucio in exercicium. fecunditas in augmentum. obediencia in [illegible]. talibus ovibus dat pastor vitam eternam.

## C. IX

Veritatem dico. Tercia pars epistole in qua postquam narravit de capite [illegible] cum ira dei. capitulo primo [illegible] fuit inter [illegible] quod primo locutus est specialiter gentibus. eos de transgressione legis naturalis convincendo. capitulo [illegible] Ergo sibi iudeis et gentibus eos ad concordiam revocando. Iste autem [illegible] incipit hic [illegible] ne iudei declinare [illegible] secundum [illegible] ut eorum apostolus [illegible] iudeis specialem affectum suum ad eos ostendendo. Ostendit autem hic triplex. primo quod dolet de eorum perdicione. capitulo isto. secundo quod orat pro eorum salute. capitulo x. tercio quod gentiles reprimit ab eorum insultacione. capitulo xi. secundum glo. In prima parte primo exprimit tristitie magnitudinem. quam habet de [illegible] pro dolore suo. Ubi [illegible] dolere [illegible] quam habet de perversionibus [illegible] in aliquo [illegible] compassione .i. [illegible] ad Chorintios exerca [illegible] nimium [illegible] sicut hic excusat de [illegible] in iusticia et iniquitate .i. [illegible] dicemus. Cum possit tolli obiectio caritatis hominis volentis deum accusare. ubi. [illegible] in quo [illegible]. In prima parte primo exprimit doloris magnitudinem. secundo signum vel effectum. ubi. Optabam enim ego ipse. tercio causam .i. [illegible] in secundum cognatos meos. In prima parte tangit [illegible] primo doloris [illegible]. secundo magnitudinem. ubi. Quoniam tristitia. tercio longitudinem .i. Et continuus dolor. In prima premittit in [illegible] veritatem .i. Veritatem dico [illegible] veritatis pietatem .i. et non mentior. pietatis firmitatem .i. testimonium michi perhibente.

·firmitatis origine[m] vel actore[m]. i. i[n] sp[irit]u
s[an]c[t]o. Dicat q[uo]d veritate[m] dico. et c[etera]. h[ic] d[e]
lec[tione] p[ri]mo de tristicia compassionis p[ro] p[er]dicione
gentis sue. s[e]c[un]do de tristicia passionis p[ro]
malo p[ro]p[ri]o. p[ri]mo p[ri]mo modo continet. Sic
q[uasi]. a[m]pla quid loquitur sit c[ontra] iudeos. h[ec] t[ame]n
fiunt ex dilectione n[on] ex odio. Veritate[m] e[nim]
dico. et q[uo]d ad dicta et q[uo]d ad dicenda. In h[oc] con
firmat q[uo]d dicturus e[st]. sic d[omi]n[u]s. Io. xiii[o].
Am[en] am[en] dico vob[is]. ego m[od]o ex[em]pl[um] i[n] ex.
qui e[st] veritas qui e[st] testis fidelis. ii. cor.
·xii. Scio ho[m]i[n]e[m] i[n] x[risto]. Et n[on] mentior. t[ame]n alique[m]
fi[n]c[t]e dicta ad mitigandu[m]. h[ic] e[nim] n[on] dece[n]s
p[re]dicatore[m] v[er]itatis. Testimo[niu]m m[ihi] p[er]hibente
co[n]sc[ienti]a mea. Interius h[ic] forte videar
nobis exteri[us] mentiri. ii. cor. ii. Gl[ori]a
n[ost]ra h[ec] est testimoniu[m] conscie[nti]e n[ost]re. co[n]
sc[ienti]a dico fundata i[n] sp[irit]u s[an]c[t]o. ip[s]e e[nim] s[an]c[t]us
testimo[niu]m reddit sp[irit]ui n[ost]ro. sup[ra] viii. co[n]
sc[ienti]a e[nim] qua[m] n[on] fundat s[an]c[tu]s sp[iritu]s. no[n] ti
met mentiri. q[ui]a o[mn]e v[er]u[m] a sp[irit]u s[an]c[t]o. q[uonia]m
tristicia m[ih]i mag[na] e[st] m[ihi] e[st]. i. i[n]ter p[ro] n[ost]ris q[ua]si de
re inopinata. et mag[na]. Et continu[us] do
lor cordi meo. i. cordis angustia. co
ngreg[ati] [illegible] sunt a me. pri[us] ritu [illegible].
. dolor e[nim] est [illegible] dionis [illegible]. Op
tabam e[nim]. q[uasi]. et v[er]e doleo adeo q[uod] opta
bam. n[on] aut[em] opto. s[ed] optaba[m]. i. optare[m].
si esset p[ossibi]le optare s[ecundu]m p[ro]p[ri]o. ei[us] h[ic] vetur
·g[ra]l[is]. iii. si possibile esset. oc[u]los v[est]ros eru
issetis. et m[ihi] dedissetis. ego ip[s]e. n[on] ali[us]
· anathema ee a x[risto]. i. separatus ad tempus
·vel i[n] vita. vel etia[m] post morte[m]. et hoc
p[ro] f[rat]rib[us] meis. iudeis. s[ecundu]m ad m[od]um d[icitu]r i[n]
salvatoris. Qui sunt cognati
mei. Hic tangit ca[usa]m doloris. et p[ri]mo
tangit n[atur]a[m]. s[e]c[un]do g[ratia]m. i. Quor[um] adopcio.
·t[er]cio sp[irit]ual[e]m p[ro]rogativa[m] ibi. Quor[um] sunt
p[at]res. dicat s[ed]. qui f[rat]res s[unt] cognati mei
s[ecundu]m carne[m]. i. s[ecundu]m carnis p[ro]pagacione[m]. et ideo
mag[is] co[m]p[ati]or eis. et mag[is] iuvandi s[unt].
s[ecundu]m i[llu]d. i. th[imotheum]. v. Si quis suor[um] et maxi[m]e
domesticor[um] cura[m] n[on] h[abe]t fide[m] nega
vit. qui s[unt] isr[ae]lite g[ene]re. et i[n] f[rat]r[e]s mei.
· ii. cor. xi. Israelite sunt et ego. Quor[um]
adopcio est. hic tangit g[rati]a[m] mul
tiplice[m] iudeis a deo factam. dicens. q[uor]u[m]
adopcio e[st] filior[um]. i. ad quos p[er]tinet p[ri]mo
g[rati]a adopcionis. exo. iiii. P[ri]mogenitus
f[iliu]s me[us] isr[ae]l. et quor[um]. est gl[or]ia. eo q[uod] ip[s]i
s[unt] p[o]p[u]l[u]s peculiaris dei. vi[de]l[icet] q[ue] q[uod] e[st].

·testamentu[m] novu[m]. hebr. viii. Ecce dies
veniunt. d[icit] d[omi]n[u]s. Et co[n]su[m]mabo s[upe]r domu[m] isr[ae]l. et
s[upe]r domu[m] iuda testa[men]tu[m] novu[m]. et q[uo]r[um] e[st] leg[is]
latio. i. q[uo]d [a]liq[ui]d portabat. et figurabat
lex vetus. so[lu]s e[nim] iudeis data e[st] lex. exo.
·xx. et eis data fuit i[n] solitudine. Quor[um] e[st]
est obsequiu[m]. i. cultus divinus sp[iritu]ali p[er] [illegible]
i[n] iudea deus. i[n] isr[ae]l magnu[m] nomen eius.
et etia[m] p[ro]missa. i. quib[us] f[ac]te su[n]t p[ro]missi
ones. et s[e]c[un]d[u]m ei[us]. Ecce s[ed] dignitas illi[us]
p[o]p[u]li. q[ua]r[um] ad sex b[e]n[e]ficia que distinguitur
sic. q[uia] aut s[unt] b[e]n[e]ficia p[ro]missa sic e[st] p[ro]mis
sio aut exhibita. et h[ec] aut p[er]tinent ad s[an]c[t]i
tate[m]. s[ed] e[st] adopcio filior[um]. aut ad potestate[m]
. s[ed] est gl[ori]a. aut ad disc[re]cio[n]em aut i[n] t[em]p[o]re
g[rati]e. sic est testamentu[m]. aut i[n] t[em]p[o]re an
te. sic e[st] legis lacio. aut i[n] utroq[ue] sic est
obsequiu[m]. Quor[um] sunt p[at]res. Hic
tangit t[er]cio sp[irit]ualem p[ro]rogativa[m] p[o]p[u]li iude
i. Et p[ri]mo p[ri]or[um]. s[e]c[un]do p[ost]erior[um] ibi. Et
ex quib[us] est x[ristu]s. dicit s[ed]. q[uor]u[m] e[st] s[unt] p[at]res
antiqui. s[cilicet]. p[at]riarche abraham. ysaac. et
ex quib[us] p[at]rib[us]. et ex ip[s]is e[st] x[ristu]s s[ecundu]m carne[m].
n[on] s[ecundu]m divinitate[m]. s[ed] e[nim] ex solo p[at]re e[st]. n[on] s[ecundu]m
ca[rne]m. Sic e[nim] ap[osto]la t[ame]n e[st]. io. e[st] sal[us]
. i. ihc ex iudeis e[st]. qui id e[st] i[n] p[ro]p[ri]a s[unt] o[mn]ia ce
lestia terrestria et infernalia. phil. ii.
·In no[m]i[n]e ih[es]u o[mn]e genu flectatur celes
tiu[m] t[er]re[strium]. deus b[e]n[e]dict[us]. i. bon[us] deus. nec e[st]
bon[us] n[on] solus de[us] set h[omo] i[n] s[e]c[u]la amen. q[uia] h[oc]
v[er]u[m] e[st]. Magna laus p[o]p[u]li iudaici. q[uia] et ip[s]i
ex p[at]riarchis. et x[ristu]s ex ip[s]is. Cui[us] duplex
tangit[ur] hic na[tura]. p[ri]mo h[uman]a. q[uia] natus
est ex ip[s]is s[ecundu]m carne[m]. s[e]c[un]do div[in]a q[ui]a e[st] deus
b[e]n[e]dict[us] et c[etera]. Ideo m[odo] legit[ur] sic. veritate[m]. q[ui]a. q[ue] n[ihi]l me
poterit separare a x[rist]o. olim t[ame]n s[e]c[un]d[u]m separat[us]
ab eo. v[nde] doleo. Veritate[m] e[nim] dico. ego
ex[pe]r[tu]s qui p[ri]us n[on] eram i[n] eo. Et n[on] mentior.
talia[m] p[ar]te. Testimoniu[m] m[ihi] p[er]hibente con
sc[ienti]a mea. i[n] sp[irit]u s[an]c[t]o. q[ui]a tristicia e[st] m[ihi] mag[na].
. i. i[n]ter p[ro] n[ost]ris. Et continu[us] dolor cordi
meo. i. cordis co[m]punctio. s[ed] de p[ro]p[ri]o p[e]c
cato. Aug[ustinus]. semp[er] doleo et n[on] tanto e[st] m[ihi]
dolor. q[ui]a multu[m] peccavi. Optabam
e[nim] ego ip[s]e. an[te] co[n]v[er]sione[m] mea[m]. anathe[ma]
esse a x[rist]o. i. separatus. et a[liquid] s[ecundu]m e[st] separans
. anathema d[icitu]r ab ana. q[uo]d est s[upe]r sum.
et thesis q[uo]d e[st] po[sitio]. q[uia] illa que separatur
s[uper]sum. vel seorsu[m] ponitur p[ro] f[rat]rib[us] meis
iudeis. i. p[ro] iudeor[um] lege defendenda.
g[a]l[athas]. i. amplius emulator legis existens.



Lu x luce xviii

fratrum meorum traditus sum. vel pro fratribus meis iam conversis a Christo recedentibus. qui sunt cognati mei secundum carnem. Et ideo magis peccabam, eorum salutem impediendo cecitatem non mutantis. Notandum hic quod tristitia magna est sanctis multis causis.

Primo ex recordatione preteritorum peccatorum. ii. Cor. vii. Gaudeo quod contristati estis ad penitentiam que operatur stabilem salutem. Secundo ex consideratione cottidianorum in omnibus. Psalmus. Tota die contristatus ingrediebar, quoniam lumbi mei etc. Tertio ex formidine futurorum. Mt. xiiii. At illi ceperunt contristari et dicere singillatim: numquid ego sum. de proditione. Quarto ex adversitatibus amicorum, sicut est mors et huiusmodi. Phil. ii. Dominus misertus est mei, ne tristitiam super tristitiam haberem, scilicet de morte Epaphroditi. Et dicitur in psalmo: Sustinui qui. Quinto ex tedio malorum presentium, i. peccatorum modicum nunc si contristari oportet in variis tribulationibus etc. Sexto ex calamitatibus futuris hominum. Ps. xv. Cuius contristabuntur etc. Septimo ex perditione aliorum, ut hic. Tristitia est in magna. Tristitia quam causat aut culpa aut pena aut utrumque. si culpa aut preterita aut presens aut futura. si pena similiter aut preterita aut presens aut futura. secundum quod distinguuntur decem cause ... ordinatur ibi. tristitia talis vertetur in gaudium, secundum quod dicit dominus apostolis Jo. xvi. mundus autem gaudebit, vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.

Non autem quod exciderit verbum dei. Hic ostendit conditionem suam de promissionibus divinis in aliquibus adimpletione. ubi primo ostendit in quibus ad Christum promissionum impletione. Secundo exemplo Ysaac ostendit quod soli electi pertinent ad promissionem ibi: Non enim omnes qui sunt ex Israel. Tertio exemplo Iacob et Esau ostendit idem ibi: Non solum autem illa. Sed ... primo auctoritate ostendit quod soli similes Ysaac pertinent ad promissionem. secundo exponit auctoritatem ibi: id est non qui filii carnis. Tertio ponit promissionis tenorem ibi: promissionis enim verbum hoc est. Dicit ergo: Quod autem ... de perditione gentis mee, scilicet Iudeorum, quod non est quasi sit ad populum omnia promissa re[...]

[...]

et quamvis ita sit quod non est credendum, non quia verbum est quod exciderit verbum dei, i. quod inexpleta remaneat dei promissio, licet non omnes salvi sint. Ysa. lv. Verbum quod egredietur de ore meo non revertetur ad me vacuum. Non enim quia et vere non est expleta promissio, licet non omnes salvi fiunt. Non enim ad omnes promissio pertinet. Non enim omnes qui ex Israel sunt nati secundum carnem, hii Israelite sunt, i. videntes deum, sed patriarches ... id est degeneres sunt moribus. Sicut supra ii. Non enim qui in manifesto iudeus est etc. Neque qui semen sunt Abrahe secundum carnem omnes filii sunt Abrahe, i. heredes eius, ut filii concubinarum. Gen. xxv. Sed dictum est supra Gen. xxi. In Ysaac vocabitur tibi semen, i. filii Ysaac reputabuntur tibi in filios et heredes, non filii Ysmael. Gal. iiii. Eice ancillam et filium eius. non enim erit heres filius ancille cum filio libere. Secundo promissio in plebe in filiis gratie, non in filiis nature. et bene dicit vocabitur, quod solius gratie est, qui semen Abrahe et heres promissionis sibi facte. Jo. i. Dedit eis potestatem filios dei fieri, qui credunt etc. Dulcis dominus qui equaliter non accepit personam, nec Iacob nec Abraham vocavit, sed sua gratia dat hereditatem.

Id est non qui filii. Hic exponit auctoritatem dicens: id est quia ita in Ysaac vocabitur tibi semen, id est non qui sunt filii carnis, ut Ysmael qui secundum carnem natus est. Gal. iiii. hii filii dei sunt, i. heredes promissionum divinarum. Sed qui filii sunt promissionis, i. secundum promissionem spiritualiter nati per gratiam, sicut Ysaac per promissionem natus est, ideo et dicitur natus secundum spiritum. Gal. iiii. hii inquam estimantur in semine, i. hii vere sunt semen, i. Abrahe, et heredes promissionis sibi facte. quasi: non omnes Israel qui carnaliter nati sunt de Abraham heredes sunt promissionis. Non ad omnes pertinet promissio, sed ad illos solum qui sunt imitatores fidei patrum, qui digni sunt promissionis impletione. Sicut non omnes de Abraham nati fuerunt heredes eius, sed solus Ysaac qui secundum promissionem natus est. Ex dictis elicitur talis ratio: verbum quod impletur non excidit. sed in electis ad promissionem impletur verbum dei, quia illi erunt heredes. ergo verbum dei non excidit. Et licet ... doleat apostolus de reprobatione Iudeorum, non tamen ideo dicit quod promissio sit

enunciata in uno imple<sup></sup>tur electis quibus facta est. Promissionis enim verbum hoc est. Hic ponit promissionis tenorem. dicens. promissionis enim verbum hoc est. quod ysaac debet fieri filius promissionis quod patet quia sequitur hoc est. genesis xviii. secundum hoc tempus eodem tempore anno revoluto. veniam ad te. scilicet abraham. et loquitur angelus apparens in specie domini. et hoc futura quod erit. et sare filius scilicet ysaac. quod ysaac fuit filius promissionis que fuit signum divine electionis. Non solum autem illa. Hic probat quod soli electi pertinent ad promissionem. exemplo esau et iacob. ubi primo dicit. quod iacob non esau pertinet ad promissionem. secundo probat hoc per hoc quod datum est ante eorum nativitatem. ibi. Cum enim non dum nati fuissent. tertio per hoc quod datum est post eorum mortem. ibi. Sic scriptum est. dicit ergo non solum autem illa. scilicet sarra habuit signum promissionem. Sed et rebecca. genesis xxv. ipsa dico habens geminos. id est duos filios ex uno concubitu. hoc dicit quia [illegible] ne scilicet ad diversas constellationes putaretur hoc evenisse. quod unus fuit bonus et alter malus. concubitu dico ysaac patris nostri. id est institutoris nostri. hoc dicit ne ob diversam parentum. quod unus esset bonus et alter malus. crederetur hoc fuisse. ysaac enim fuit pater bonus et rebecca mater bona. et tamen unus filiorum fuit bonus alter malus. Ex hoc patet quod nec diversa constellatio. nec natura parentum. sunt causa promissionis divine. sed sola electio gratuita. et ita soli electi pertinent ad promissionem et nullus implet et non ex credit [illegible]. Cum enim non dum nati fuissent. Hic probat quod iacob non esau pertinet ad promissionem. et hoc non propter sua merita. sed propter electionem divinam. id est explicat intentionem proponendi illud propositum quod cum non dum nati vocantis gratiam. quia ex vocante datum est secundum electionis tenorem. quia maior serviet minori. propter decretum electionis precedens electionem. dicit ergo. ecce gratia. et debet habere promissionem. cum enim non dum nati fuissent nativitate ex utero hoc iam concepti. genesis xxv. aut aliquid boni egissent quantum ad iacob. aut mali. quantum ad esau. non dum enim habebant usum liberi arbitrii. hoc est dicit ne collisio [illegible] inter me

ritum. non enim fuit meritum. sed fuit signum non ex operibus. id est propter merita precedentia vel consecutiva. Sed ex vocante. id est ex sola gratia dei vocantis. dictum est enim ei. scilicet rebecce. genesis xxv. quia maior serviet minori. scilicet esau iacob. serviet per equitatem ipsum bonum etiam ex afflictione malorum proficiunt. dicitur eorum patientia exercetur. proverbia xi. qui stultus est serviet sapienti. vel quia posteri qui filii de esau. fuerunt isti tempore david. ii. regum viii. In hoc autem figurabatur quod populus iudeorum qui fuit antiquior. id est maior. servituti erat populo christiano minori. dicitur. id est. nisi ut dicit augustinus. custodientes libros legis ad confirmationem fidei nostre. datum enim est magis. hoc autem quando nati essent et hoc ut propositum dei. id est ut divina providentia secundum electionem maneret. id est intelligeretur impleri secundum solam gratiam dei. non secundum eorum merita. Sicut scriptum est iacob dilexi. Hic probat idem quod prius per hoc quod datum est post eorum mortem dicens. sic quod datum est ante eorum nativitatem. sic et scriptum est malachie i. ipsis iam mortuis. iacob dilexi ab eterno. dilectione predestinationis. et ex tempore dilectione gratie iustificantis. esau autem odio habui. ab eterno odio reprobationis. ex tempore odio condempnationis. illa enim fuit sunt iudicia electionis minoris. et reprobationis maioris. Quid ergo. scilicet dicemus. id est magis. quia per hoc quod sic [illegible] contradicit iniustum quod ei accidit. ipse. i. iacobus de tertia per se dicitur. Quoniam tristitia mihi magna est. et continuus dolor. Corinthios ii. potest dolere et gaudere. ipse. gratia. [illegible]. Optabam anathema esse a christo. glossa separatus. quia a christo non fit separatio nisi per peccatum. quia quod ipse fieret optabat peccatum. ipse loquitur de separatione penali non culpabili. et quamvis penalis non possit esse nisi ex culpabili. tamen potest quis velle unam sine alia. Pro fratribus id est. qui sunt cognati mei secundum carnem. glossa. non amplius iuvandi. quia ambrosius dicit quod bonus christianus malit salvus fieri pro fratribus. glossa. hoc intelligendum est certis pro bonis. abrahe. vel loquitur in collatione bonorum celestium. sed. et tertium glossa. nonum. magis est secundum quod iudeorum. ipse. quod utrumque est. sed contentio iudeorum est quod eis nullum. quantum est quod ab eis susceptum. Dicit. id est non quod exciderit verbum dei. glossa. non est valde dolendum de hoc quod non fit prodictum ad unum. quia maior est causa dolendi in eis. ipse. maior est in dolore. sed non factus.

A Non sicut est qui sunt filii promissionis. Glo. qui
soli dei promissione generantur ut ysaac.
Con. nec ysaac genitus est sola pro
missione, sed cum actu commixtionis carnalis.
Vel sara regnaverat sola sancta. sed cum consu
notilis per. li sola excludit causas aliquas
preter non suas. S Non sicut est pro solum et illa.
Glo. per nulla meritum. ut sunt. ut pa
rentum. aliquis eligitur sed dei gratia. quia ergo non
pot mereri qui per gratiam. Glo. loquitur de electione
eterna non temporali. G Non sicut est non ex operibus
sed ex vocante. Glo. bona vel mala me
rita non erant. futura non ex gratia. vel apposi
ta. vel substracta. quia nullum meritum est cum de
structionis gratie. non ergo causa prime cum dicit ex
substracta gratia nota quam non cum. Non sicut
scriptum est iacob dilexi. Glo. esau substa
ta gratia per iniusticiam reprobatus est. quia ab eter
no reprobatus est. Glo. intellexit de repro
batione temporali non eterna. H Non sicut est esau
odio habui. quia sap. xi. nichil odisti eorum que fe
cisti. Glo. esau odio habebat eciam quia
non fecit ut per quod fecit. Quid ergo
dicemus. G In prima parte huius capituli exprimit
tristiciam magnam quam habet de gratuali perdicione
sue gentis supra ostendit aliquantum com
passionem quam habet de promissionum dictis ad in
plecionem aliquis ad primum conclusionem In hac secunda
parte deum excusat ab iniusticia et inferta
te sua promissionis ubi primo inquirit utrum deus
iniquus sit sunt nitens iacob eligendo et esau
reprobando. Sed ostendit quod non est iniquus eligendo ibi
Moysi enim dicit. Secundo quod non est iniquus re
probando ibi dicit enim scriptura pharaoni.
Ergo concludit quod utrumque dependet ex dei beneplaci
to. ibi ergo cuius vult miseretur. In prima primo
querit. secundo solvit ibi absit. dicit. Non sicut est quod
deus quia eam sunt iacob elegit esau re
probavit. Quid ergo dicemus. Glo. numquid iniqui
tas est apud deum. hic dictis esse nitens eligendo alt
erum reprobando. Aug. iniquum enim videtur sine
ullis bonorum vel malorum operum meritis deus
unum diligat alterum odit. hic nisi sit glo.
intelligi tamen de meritis actualibus autem de preteritis
absit ut iniquitas sit apud deum dicendo pro se
de fidelibus et abs ulla iniquitate. hoc enim
hunc eligere sine meritis et alium reprobare vi
detur iniquum non tamen est iniquum. quia cum deo
licet reprobare vel eligere sine meritis hoc ex
dico sine meritis post debite albu aptitudine
suppositis vel aptitudine apposita. primo modo reprobat
et eligit sine meritis quia non moz deum ad

eligendum meritum futurum sed sua misericordia. similiter
nec ad reprobandum ab eterno mor cum futurum
peccatum. sed sua iusticia. secundo modo non reprobat
nec eligit sine meritis. nullus enim eligitur
ad gloriam. vel reprobatur ad penam. nisi habituras
effectum electionis vel reprobationis [marg.: gratiam vel pe] b
peccatum. Moysi enim dicit. M
ostendit quod non est iniquus deus in eligendo. et primo
auctoritate probat. secundo ex auctoritate proposita sumpta con
cludit ibi igitur non est volentis. dicit ergo
moysi quidem non est iniquitas in dei ele
ctione sed potius misericordia. moysi enim dicit ipse
dominus exo. xxxiii. licet non eodem ordine verborum. ubi
enim habet sic. miserebor cui voluero. et cle
mens ero in quo michi placuerit. sed in eodem
sensu. dicit ergo miserebor. hoc dupliciter le
gitur. primo modo sic. miserebor in tempore gratiam ap
ponendo. cui misereor in presenti ab eterno pro
destinando et misericordiam prestabo in futuro
gloriam conferendo et miserebor. hic in presenti
gratiam apponendo. et est sensus. conferam gratiam
in presenti ei quem ab eterno predestinavi. et
conferam gloriam in futuro ei cui gratiam
contulero in presenti. dulces michi dei que homines
prestituat presentes gratificat. gratifica
tos glorificat. predestinat ab eterno. gratifica
ficat in presenti. glorificat in futuro. sed aliter le
gitur. miserebor in presenti vocando ad gratiam
cuius misereor. quem ab eterno preparavi ad me
esse convertendum. et misericordiam prestabo in tempore
peccata remittendo ei. sic miserebor. quem
primo post errorem ad me convertendo. et hoc mi
serum est quasi expositum primum. Igitur non est
volentis. H hic ex auctoritate dicta concludit suum
propositum nec tangit meritum mere nec volendi. [marg.: mentum]
vel actionis currendi. Quia prima vel utrumque actu
miserendi. dicit igitur quia ex misericordia est vel non
est non ex meritis non est volentis hominis suppe
nelle bonum meritorie neque currentis supple ere
operari bonum. philip. ii. deus in operatur in vobis
nelle et perficere pro bona voluntate sua. sed dei
miserentis est. Aug. hic si attendes in humane
non extendes quod gratiam meritum non tis per
vita mandatorum tuorum cucurri. cum di
lataretur cor meum. Ex hiis potest haberi talis ratio. ipsi illum
qui ex misericordia gratiam et misericordiam prestat aliam bonis
ex hoc non est ei iniquitas. sed deus iacob
et aliorum electum eligit ex misericordia gratia et
misericordia. ergo ex hoc apud deum non est iniquitas
misericordia. per quod non est volentis neque currentis sed
Dicit enim scriptura. H hic ostendit
quod deus non est iniquus esau reprobando. et tamen

tangit. primo flagellationem prophetis.
secundo vtilitatem flagellationis. et hanc du
plicem. prima est eruditio diuina ibi.
vt ostendam. secunda loquens diuina. ibi. et
ut annunciet. dicit igitur. dicit enim scriptura
exponatur secundum glo. primo sic. quod non est
iniquus deus sine meritis eligendo. sed nec
etiam iniquus est sine meritis reprobando.
dicit enim scriptura pharaoni. quod ex natura
est nolle bonum et facere quod prius exterium
est ex iustitia. dicit enim tertio modo sic.
quod ita ex natura est nolle bonum et bonis quod
prius alius qui tamen ex eadem massa et quibus
non est nolle bonum. ut in plicatione. dicit
enim scriptura pharaoni. id est de quo in scriptura exo.
ix. quod sic fuit in re hebraice ydiomatis
in hoc ipsum excitaui. exponit vero illud lectum. vno
modo est ibi excitaui. alio modo. suscitaui.
alio modo seruaui. primo modo legitur sic. subs
tinui id est in eandem maliciam. ut scilicet de malo de
terior fieres. sed in apostolo vltimo modo in peioribus
sorderesceret adhuc et melius. sed non finaliter
sed consequenter. excitaui te quod scriptum
in malicia. quasi dicat. malus erat et sic corripit
sed ego ostenderem signa per moysen. fuit
occasio tue excitacionis quibus iussis
non es conuersus sed peior effectus. vel suscita
uii te id est iam mortuum apud deum nunc
permisi vel seruaui te quasi iam reum et mor
ti adiudicatum. excitaui te ipsum. et sic ut ostenderem
ostendam bonis. sicut enim vtitur malis ad pro
fectum bonorum. et melius sic non solum consecu
tiue sed finaliter. ostendam in te in ob
duratione vel in te vel contra te. virtutem meam id est
potentiam meam completam in signis egypti.
exo. v. vi. usque ad xiiii. capitulum. et per vltio
nis ostensionem. annuncietur nomen meum
in vniuersa terra. psalmus vi. Cantate domino.
quia magnifice fecit. annunciate hoc in
vniuersa terra. quasi dicat. hoc non permisi nec
feci sine ratione non in uite. Ex hiis patet
clara talis ratio. apud eum qui omnia facit
iusto iudicio non est iniquitas. sed deus
esau. et quia reprobum reprobat iusto
iudicio. ergo apud deum non est iniqui
tas. Ergo cui vult miseretur.
Hic igitur concludit vtrumque. tam elec
tio quam reprobatio dependent a dei bene
placito. dicens ergo. quasi quia iacob
gratis dilexit. esau autem reprobauit
cuius vult miseretur. gratiam apponendo
et quem vult indurat. non impertiendo
maliciam. sed non apponendo gratiam. vnde aug.
sicut sol in elongatione sui a terra indurat
glaciem non impertiendo frigiditatem.
sed non apponendo calorem. Dicis itaque
michi. Hic est tertia pars principalis huius capituli.
in qua ponit et refellit obiectionem
carnalis volentis deum de iniusticia accu
sare. vbi primo ostendit quod non est iniusticia in electione
ne sua vel reprobatione multorum. secundo si
deus volens ostendere. in prima parte
primo ponit carnalis opponentis. secundo arguit
opponentem. ibi. o homo. tertio quare sic stulta et
stultam esse oppositionem. ibi. numquid dicit
figmentum. Quarto exponit in animam solonez.
ibi. an non habet potestatem figulus. dicit
igitur. dicis. quasi ita. cuius vult miseretur. et quem
vult indurat. et quia ita est. dicis itaque
michi. o homo carnalis quid adhuc conqueritur. sic triplici
legitur. secundum quod hoc verbum queritur potest accipi impersona
liter passiue. vel actiue. primo sic. quid adhuc conqueritur
id est conqueritur. quasi diceret. scilicet. vnus est bonus. alter est malus.
sed videtur esse ex sola dei voluntate. qui
quem vult indurat. et cuius vult miseretur.
secundo modo sic. quid adhuc queritur ab homine. id est
quare querit aliquis bona benefacere. cum hoc non
sit ab ipso. sed a deo. tertio modo sic. quid
adhuc querit. id est quare dicit quod homo peccat. potest
quia constat ex dei voluntate esse indu
rationem. voluntati enim eius quis resistit. quasi
dicat. nullus. quasi dicat. carnalis. ex quo voluntati
eius nullus potest resistere. et obduratio
est ex eius voluntate. non videtur imputandum esse
homini. nec debet deus conqueri. si fa
ciat homo malum. sed male opponit
licet enim sine voluntate dei non sit aliquis
bonus vel malus. tamen quod sit bonus est
ex voluntate dei. ut efficiente principali
ter. et ex voluntate hominis. ut efficiente
te secundario. quod autem sit malus ex volun
tate hominis sola est ut efficiente
ex voluntate autem dei ut permittente solum.
non ut efficiente. o homo. quasi sic dicis. sed non
sic hoc dicere. quia o homo carnalis tu quis
es. id est cuius valoris es. puluis enim es
et cinis. Qui respondeas deo. sic duplici
legitur. primo sic. qui respondeas deo.
id est qui intelligas que deus facit. ecclesiastes
viii. intellexi quod omnium operum que facit
deus. nullam possit homo inuenire rationem.
Secundo modo sic. Qui respondeas deo. id est

more

quam ...

b

c

d

parvolorum secundo quoniam ... electione sine reprobatione

ei

non dignum

qui respondeas deo arguas. iob. ix. pro potes-
tas respondere vivit pro nulle. Aliubi. magis
presumptio hominem cum deo inquam ita.
malum bono in perfectum pro[?] infirmum fortitudinis.
mortale immortali. Aliud dicitur contrarium
contrari. Contrarias enim est intellige quando dicitur
ab opposito et respondebis contradicendo. quia scilicet homo ebes
est non potest iudicia dei intelligere. quia infirmus et
fragilis non potest eius voluntati contraire. Et
nota quod hoc nomen homo aliquando in naturam ponitur. genes.
i. faciamus hominem ad ymaginem. aliquando
in prudentiam. prov. xxviii. qui corripit
hominem i. prudentem. gratiam postea inveniet
et apud eum. eccl. pr. ix. stolidi argue dicit
se. aliquando in dignitatem. ezech. i. facies hominis
facies leonis a dextris etc. in quo significat dignitatem
evangelistarum. aliquando in ignominiam
et contumeliam. sicut dicitur de domino portante
spineam coronam. io. xix. glo. ecce homo.
glo. exiit non clarus in regno / aliquando in fragilitatem
et miseriam iob. xiiii. homo natus de muliere
brevi vivens tempore. aliquando in culpam ut hic
o homo. tu quis es qui respondeas deo.

Numquid dicit figmentum. Hic
ostendit stultum esse frustra opponere. dicens
numquid dicat. q. d. et ideo non potes deum ar-
guere. numquid enim dicat figmentum ei qui
se finxit. i. figulo. Quid me fecisti sic.
q. d. non. Nec sic debet homo dicere deo. Deus enim
figulus noster est qui nos fecit de luto in
formatione. multiplicavit in gubernatione.
reformabit in eterne. sicut quoque ier. xviii. in
similitudine de figulo. hic secundum figulo non debet
dicere homo. quare sic me fecisti. quare hunc
elegisti. illum reprobasti. aug. non potest
fabrice suum opus contradicere. si vero precise loqui
possis et dicere deo. quare me peccatorem fe-
cisti. eximium hominem fecisti non iuste dixisses
o peccator tu quis es qui respondeas deo
eccl. xviii. omne quod voluit fecit
et spiritu eius potestate plenus est. nec dicere
ei quisquam potest. quare ita facis. secundum ex materia
fragiles. ex actore nobiles. ex nobis
ignobilitates. An non habet potestatem.

Hic exemplo ad predictam innuit personam ubi
sub similitudine. tangit. iiii. causas
hominum. ubi. actorem. ibi. figulus. materiam. ibi
ex eadem massa. formam. ibi. ad vas. fi-
nem ibi. in honorem. in contumeliam. dicat
secundum an non. q. d. et ideo non potest hoc dicere fig-
mentum figulo. quare an non habet potestatem
figulus luti. i. qui in operatur de luto. ex
eadem massa. lutea facere. aliud quidem
vas in honorem. i. in usus honestiores ut

ad ponenda sacramenta. aliud vero in contume-
liam. i. in usus contumeliosos et viles. ut
ad ponendum in latrina. q. d. potest hoc facere
nec vas quod factum est ad honorem potest de
se ipso gloriari. cum de se non sit nisi lutum
sed de industria artificis. nec vas fac-
tum in contumeliam potest conqueri de artifice
cum sit de materia vili. et ad vile opus aptum.
sic cum tota massa humani generis vilis
sit. et dampnationi subiecta propter peccatum pri-
mi parentis. quod de massa illa per gratiam facit deus
quedam vasa in honorem predestinando
quosdam ad gloriam. hoc est ex gratia artificis
nec ex hoc potest homo gloriari. in se. sed
in artifice cui placuit de tam vili
massa tam nobile opus facere. similiter si
ex eadem massa faciet quedam in contumeliam.
scilicet quosdam reprobando non potest conqueri
de deo quare hoc est ex vitio masse corrupte que
de se apta est ad hoc ut ex ea fiunt ta-
lia vasa. secundum in presenti apparet gratia. in aliis
iustitia. dicitur de huius vasis ad thi-
mo. ii. In magna domo sunt vasa quedam in
honorem. quedam in contumeliam. Nondum sunt c[?]
miserationes. quod misericordia dei commendabilis
est. quare nec oblivione deletur. ps. Numquid
oblivisceretur misereri deus. q. d. non. nec contra-
rietate corrumpitur. abac. iii. cum iratus fueris
misericordie recordaberis. nec tempore finitur.
quia misericordia dei ab eterno usque in eternum. Nec
loco includitur. quia misericordia domini plena est
terra. immo in celo. Nec coactione
artatur. quare cuius vult miseretur. et quem
vult indurat. Nec multitudine lassatur.
quare misericordia eius a progenie in progenies. luc. i.
Nec inopia impeditur. ephes. ii. deus qui
dives est in misericordia etc. Nec maiore fracta
quare miserationes eius super omnia opera eius.
Nec adeo separatur. quare proprium eius est miser-
eri semper et parcere. Nec invisibile
comunicat. quare quibusdam miseretur. quibusdam
non. locus de misericordia salvatoris. Notandum
secundum quod specialiter misericordiam prestat viii. generibus
hominum. Miseretur enim primo se metuentium
sicut pater filiis timoratis. ps. Quomodo
miseretur pater filiorum misertus est. Secundo
se diligentium sicut homo compatriote suo
exo. xx. qui facit misericordiam in milia
his qui diligunt eum. Tertio se expec-
tantium. sicut dives expectantis ad hostium
egeni. ysa. xxxiii. miserere nostri domine
te enim expectavimus. Quarto se devote sequentium. sicut
dives sequentis egeni. i. ... viii. misereor
super turbam. et cetera. Quinto humiliter sibi

[marginalia:] i. p. a. — de hoc loco ysa. xlv. — cui — b. — c — [r]o

supplicatium sic leo hominis persequitur .xxix. et vincit .x. gras- ... ministus duc sui illius .di. i. [Sexto] sibi famulantium sic miles equi sui .deut. xxxii. et in filius suus duc nisi bene [Septimo] in penitentium sic pater filii prodigi .luc. xv. .xiii. alterius odio respecta. et iustitie est. [Octavo] misericordium sic qui filius sui .iiii. v. bi misericordes qui ipsi misericordiam [Et] cum sint .viii. que plane provocant homines ad miserendum: timor metuentium. amor diligentium. languor expectantium. fervor inspirantium. clamor supplicantium. labor famulantium. dolor penitentium. dolor miserantium. [Noli] queri sic (dicitur) quod g[lossa] dicemus. glo. sine ullo merito. (hunc) dicitur eligit illum reprobat. (quia) reprobare deus sine merito inutile est. (Contra). dicitur est reprobatio dei quedam temporalis sed non appositio gratie. quedam eterna sed nolentis non appositio reprobatione temporali illum reprobat sine merito aut actuali presenti in adultis aut originali in parvulis reprobatione eterna deus reprobat sine merito vel eternitatis vel presenti futuro .i. quod ponat (hic) de (finali) causa sine merito eius tibi reprobandi ex parte suppositi sed eum ad hoc movent demerita peccati preteriti sed sine merito sed non ex parte appositi non eum reprobat a (Virtute) precedit effectum reprobationis

2 precedentia. [Vide] sic (dicitur). numquid iniquitas glo. nunquam iure ut sui illius meritis unum diligat alterum odit. (sed) glo. que addit quod non .i. propter merita presentia odit vel diligit. quod (quamquam) agitur dicitur est odium. sic et reprobatio sed temporale et presente ex merito procedit et eternum. et de hoc distinguitur ut supra quia sic hoc de actione sine meritis illius derelict ubi odiendi ex parte suppositi dei est. si ex

3 parte suppositi sed [Esse] sic (dicitur) absit glo. iacob per misericordiam elegit esau pro merita reprobavit. quia sine illius meritis reprobavit non quod per merita dicitur est reprobatio sic per. [Et] sic (dicitur) misericordiam

4 prestabo. glo. illi misereor prestabo quem (sic) ad me quem (dicitur) est dare cui dandi est .i. .g. per sua merita (erat) cum electi sunt. (hic) principium dandi. non notat hic cum .g. quando agentia et

7 consentientia. [Et] sic (dicitur) non est volentis glo. non ex libero arbitrio. homines bonum volentis est ipse bene volentis vel opus. .g. omne ex merito (ex voluntate) procedit. (contra). intellectus est non ex libero arbitrio. per (primam) ... in actu primaria. sed quod intellectu (causa) cum [Esse]

6 sic (dicitur) dicit enim scriptura pharaoni. glo. gratia ubi scripta sunt mala. quia malum est cum sic sit scripto in scriptura non ex (quibus) ablatium (hoc) non notat cum (quia) sed quia sunt concomitantia [Et] sic (dicitur) .i. hoc

[Not] ipsum excitavit te. glo. in hanc causam malitia .i. (dicitur) non (peccato) ad malum. (contra). excitavisse dicit ad malitia (operatione) non finalis vel (ordo) nisi non directe [Et] sic (dicitur) quem vult indurat. glo. ob (durantis) in (iniquitate) non (sumptum) .i. (supra) ... ii. ex operibus etc. glo. hic dicitur quod dicitur reprobat sine ullo merito. (contra) sed est (ille) (per) obduratio eum temporalis est .i. non appositio gratie. reprobatio non temporalis (et) eterna.

9 [Et] sic (dicitur) o homo tu quis es qui respondeas deo. (contra) iob. xiii. voca me et ego respondebo tibi. (contra) (quod) respondere deo obediendo. sed non contradicendo [Et] (dicitur) an non habet potestatem figulus etc.

10 .i. dicitur non est actor mali. quod non potest ad vas facere in contumeliam. (contra) cum dicitur quod dicitur potest facere quedam vasa in contumeliam. sed intellectu per (quod) contingit .i. quod (sic) respiciat formam cum forma et (sic) est (plus) vel dissimilis .i. quod respiciat formam sine forma et sic est (vel).

11 [Et] ibidem glo. quantum pertinet ad originale peccatum dicitur (per) ... concupiscentia quod (est) ang- est peccatum originale non est equalis in omnibus. (contra) .i. quod ex adam traducitur equalis est et sic est originale peccatum ergo (non) ... sibi hoc ut in alio sit maior in alio minor. sed hoc pena est non culpa. vel ex parte aversionis .i. quantum culpa equalis est ex parte conversionis .i. quantum pena inequalis est.

# Quod si deus volens ostendere iram.

[Esse] superius ... quod iniustitia non est in electione sive reprobatione parvulorum. hic ostendit quod nec in electione sive reprobatione adultorum quia multa bona sua conferret eis et multa mala eorum sustinuit. (hic) primo ostendit (misericordie) ... in vocatione gentium. .i. [Quos] vocavit non solum ex iudeis. (sed) in (prima) vocatione iudeorum ibi. [Ysaias] (autem) clamavit pro israel. quod (sic) in (suo) genere ... vocatio (de) gentium et reprobationis iudeorum .i. [Quod] si dicit. in prima parte primo tangit effectum ire in reprobos. (secundo) in (vocandos) .i. ut ostenderet divitias. dicat ergo quod si dicit (hoc) dupliciter legitur. uno modo de ostensione ire impletis (vel) in futuro. primo modo sic quia iam ostendit (vel) quod dicitur non erat iniquus et sic plus boni dare hominibus ... misericordia et iniquitas per sed (quod) dicens (supple) vel sic est ibi quod supplendum est. dicens quod deus non potest dici quod deus iniuste agat si deus volens ostendere reprobis (nunc) pena eterna qua eis (reservat) quam quod (sic) eis vel iussit puniendo. (vel) coram eis sicut (in) egypto pharaoni (vel) multis plagis. et notam facere potentiam suam. quia mala eorum ad bonum electorum ordinavit. (scilicet) in (hoc) est magne potentie bona facere. maioris potentie est mala ad bonum ordinare sustinuit in presenti tempore in multa

patientia expectando. s. ad penitentiam. vasa
ire .i. offensive divine coercitiva. ipsos s. repro-
bos qui sunt vasa sicut que claudunt iram dei
s. e. supra. Thesaurizas tibi iram ... que te non
noverunt apta perditionis. unitum meritum dampna
tionis. prov. iii. Quorum finis interitus est. [illegible]
sua re. deus reprobos penam dat ut corrigat
mala eorum. bonum ordinat. eos diu ad peni-
tentiam expectat. [illegible] cordis agit cum eis
non iniuste. et si non corriguntur. iuste damp-
nat. sustinuit iniquos ut ostenderet ... per-
ditionem suam quam facit reprobis. divitias glorie sue
.i. copiosam et gloriosam misericordiam suam. in va-
sa misericordie .i. in electos ipsos. s. ... pu-
rgatos ... malorum persecutiones purgatos ... vasa que
preparavit .i. ab eterno elegit in gloriam eternam
... non in ... felices electi quos
... electio divina. unde dicitur vasa misericordie
... militia ... ut ostenderet divitias et c. Sequitur gloria eterna
. unde ... que preparavit in gloriam. o quam
bonum predestinari ab eterno. glorificari in
presenti. glorificari in futuro. Sed modo ... sic
... quid dicas si deus volens ostendere in
futuro iram .i. penam eternam in reprobos quos ma-
le ... sua eternaliter dampnabit. et vo-
lens notas facere in futuro. potentiam suam in salvan-
dis ... sua glorificabit. sustinuit
... vasa ire .i. reprobos ap-
ta in interitum gehenne. sustinuit in quo ut osten-
deret in futuro divitias glorie sue .i. copiosam ...
... in electos et glorificandos dicam
... reprobandos in vasa misericordie .i. in electos
que vasa preparavit in gloriam eternam ... non in con-
tumeliam. Magna divitia misericordie electos ... illis
... vasa ire ... ista
vasa misericordie. illi apti in gehennam. isti preparati in
gloriam eternam. Quos et vocavit.

Hic ostendit effectum misericordie spiritualis in vocatione gentium.
... quod ... Et
erit in loco. In primis explicat effectum misericordie
... attrahit ... quod vocat ... quod
non solum iudeos sed gentiles. ... Dicit sic Osee
dicat. Dicit ergo quos vocavit electos. et vocavit in
tempore per predicatores ... in ... non
solum ex iudeis sed etiam ex gentibus. Luc. xiiii.
Exi cito in vicos et plateas civitatis. per
vicos iudei. per plateas latiores gentiles
intelligentur. vocavit igitur ex gentibus. sicut dicit
dicat in Osee propheta. o ... vocabo non plebem
meam .i. gentilitatem legibus meis non subditam.
plebem meam ut me per fidem cognoscant. qui prius

non cognoscebant et non dilectam meam ut s. populus
fuerat qui prius non sciebant et sic qui prius
dilecti non erant dilecti fiunt et non misericordiam
consecutam ut s. ad gloriam pervenirent qui
in miseria erant. ... vocatio ... complectione
fides inchoat. caritas reformat. gloria consummat.
vocabo ergo non plebem meam. plebem meam per fidem
non dilectam meam dilectam meam per caritatem. non mise-
ricordiam consecutam misericordiam consecutam per glorificationem. Et
erit in loco. Hic ostendit effectum dicte misericordie.
quo ad ... ubi primo explicat ... spiri-
tuale ... mutationem ... spiritu
... Ibi vocabuntur filii. Dicit ergo et erit loco quo
dictum .i. loco .i. in toto mundo ... ubi
gentiles ... habitant in ... vel dicitur est
eis gentibus. s. ex parte dei. non plebs mea
vos. ibi vocabuntur a toto mundo ut abrahe
... filii dei vivi. ad ... Ecce
mutatio ... non erant ... filii
... filii. ... filiatio ... divi-
norum filius. ... vii. ... In hac est vi-
filius qui est ... eternaliter genitus. ps. dominus
dixit ad me filius ... a propheta pronunciatus
ysa. vii. Ecce virgo concipiet et c. ab ange-
lo promissus. luc. i. Ecce concipies et paries fi-
lium. de virgine natus. ... pepererit filium suum pri-
mogenitum. hominibus datus. ysa. ix. parvulus natus
est nobis. et filius datus. ab hominibus ... ex-
ce ascendimus iherosolimam. in regno ... 
cum suis fidelibus. ... cum sederit filius hominis et c.
hebr. i. novissime locutus est et c. ... filiatio est
per ... adoptionem. in sunt multi filii qui adop-
tantur per ... in ... vitalis ... credendo
gal. iii. Omnes enim filii dei estis per fidem in christo
ihesu. Io. i. dedit ... caritatis in diligendo eph.
v. Estote imitatores dei sicut filii ...
... dilectionis in obediendo. ... filii sapi-
entie ... et natio illorum obedientia.
... pacis in ... beati paci-
fici quoniam filii dei vocabuntur. et ...
et semper ... patientie in sustinendo. hebr.
penultimo. et si extra disciplinam estis
adulteri et non filii. misericordie in
compatiendo. luc. vi. Eritis filii altissi-
mi. quia ipse benignus est. ...
primi sunt filii lucis eph. v. secundi
filii sponsi. luc. v. tertii obedientie .i. pe.
i. quarti pacis luc. x. quinti sancto-
rum thob. ... sexti olei ... filii enim
debent patres recognoscere diligere
... obedire ... 
... filia ... pre ...
filii sed ... quia

dilectam

misericordiam consecutam

eterne

iram

et reprobos

b.

d.

Cor.

Coheredes in eodem regno. cum filio. Sap. v. quod si filii et heredes. heres quidem dei. Cantores in eodem choro. cum ipso. ps. Tympanistriarum omnibus sanctis eius. filius israel. populo appropinquanti sibi. Convive mense eius. mensa quam disposuit. ps. filii tui sicut novelle olivarum. luc. xii. precinget se. Commensales eodem cibo cum sponso. luc. xxii. Panem meum mecum sunt in cibo. Insigniti eodem nomine cum deo. ps. ego dixi dii estis et filii excelsi omnes.

d — Ysaias autem clamat pro israel. Hic ostendit specialiter eorum invite in presciti conversione aliquorum iudeorum. ubi ostendit primo quod aliqui ex iudeis convertentur et salvabuntur. ibi. verbum enim consummans. Secundo quod alii dampnarentur. ibi. et sicut predixit.

*Marginal note:* pro quo salvabuntur

Ysaias. Supprimit inplicat tria. salutis aliquorum certitudinem. quia ysaias clamat. dampnandorum multitudinem. quia si fuerit numerus et cetera. paucitatem salvandorum. quia reliquie salve fient. Dicit ergo ysaias quasi diceret ostendere de gentibus. Ysaias autem clamat aperte et publice predicat pro israel. id est pro iudeis. Si fuerit numerus filiorum israel. id est totius gentis iudeorum tamquam harena maris. id est innumerabiles sicut harena maris. vel ad modum harene steriles ab humore gratie et fructu boni operis. tamen reliquie. id est pauca quos dominus reliquit. eos ad se reservavit. vel reliquie. id est qui ab aliis relinquuntur quasi viles et pauci salve fient. ut pauca spicarum quas tollentes ysa. xvii. et erit sicut colligens spicas in valle raphaim et cetera.

*Marginal note:* ysa. x.

f b a — Verbum enim consummans. Hic ostendit per quod salvabuntur. quia per conversionem ad fidem christi in predicatione evangelii verbum consummans et consummat evangelium in lege. quia perfectius consummans compendiosius. id est abbrevians. Dimittens. id est in equitate. nobilius. id est faciet dominus. Sic enim perfectius id est compendiosius brevitate. omnis quod per christum datum nobilius quam aliter immediate editum non sicut lex vetus. Dicit ergo verbum enim quod erit verbum. salve fient. verbum enim id est evangelium consummans. quia perfectionem consiliorum addidit. mt. xix. si vis perfectus esse. quia ad perfectionem gratie ducens. mc. ult. qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit. et abbrevians. quia omnia legalia in duo precepta caritatis. faciet super dominum in equitate. id est in equitate quia esse perfectum verbum. s. legis extitit in litteratura ut minus sit molestum. Est enim totum in toto

in corde. eze. v. verbum et in novo. vel abbrevians in equitate. quia quod equum est et eque omnibus retinet. s. precepta moralia. quia et figurativum resecavit. s. ceremonialia. quia dominus sicut verbum expressum. i. xpi. bar. iii. post hec in terris visus est. qui prius per moysen dedit verbum legis prolixum. faciet verbum abbreviatum. verbum. s. evangelii. id est verbum abbreviatum. quia quicquid in lege sapiebatur totum in uno sermone completur. Gal. v. omnis lex in uno sermone completur. Diliges proximum tuum et cetera. Hos sicut predixit. et erit in loco quo ecclesia catholica est. locus iste quod est locus venerandus et visitandus. quia est locus adoptationis et receptionis quo ad peccatores locus recordationis. et adorationis quo ad penitentes. locus immolationis et refectionis quo ad perfectos. Est igitur ecclesia catholica primo locus adoptationis quo ad parvulos qui per baptismum de filiis peccati fiunt filii dei de potestate in ferventiores servitutis. ad palatium paradysi. gen. xl viii. isti sunt mei filii quos donavit mihi dominus in loco isto. et cetera. Secundo locus receptionis quo ad adultos si salvantur. ibi honeste congregantur plures spirituales per factum pieta. exo. xxi. Constituam tibi locum ad quem confugere debet homicida. ps. Esto. Tertio locus recordationis penitentibus beneficia dei recolentibus ut passionem. unde et dicitur cruces et aliqua figura. ysa. xxii. figam illum paxillum in domo fidelis et cetera. Quarto locus adorationis et benedictionis istarum actionum. sicut pauperes veniunt ad hospitia divitum ut gratias agant. et facilius alia impetrent. ps. Introibimus in tabernaculum. ps. i. sol loco. Quinto locus immolationis perfectorum. ut sacerdotibus qui ibi offerunt et immolant hostiam deo patri. gen. xxii. per gentes venient pariter ad locum quem ostenderat eis deus et cetera. Sexto locus recreationis et refectionis quo ad omnes ibi enim exponit se christus in cibum in tabernaculum. ut ostendit et in me dilectionis figura. ps. dominus regit me. et nichil mihi deerit. Et vere enim dominus est in loco isto. gen. xx viii. Ibi enim tenet consilium. prebet consilium. agit colloquium. prebet solatium. confert auxilium pater omnium. et ideo ecclesiam debemus libenter frequentare. Et sicut predixit ysaias. Hic ostendit quod alii dampnabuntur iudei. s. si convertentur ad fidem christi prolongentur

*Marginal notes:* nota pro ecclesia honoranda et frequentanda — adduxit. iii. ad me — sicut in tempore deum protectorem

b

divulgatum. ubi tangit evangelium. aceto
re. dominus sabaoth. in .ii. semen. sive semen explicitum
cum scripturam libationem. primo a pec-
cato ... id est sic sodoma. secundo a pecca-
tores. id est et sic gomorra. tertio a pena u-
triusque scilicet similes essemus. Dicit ergo et sicut
predixit ysayas. ...
ysayas. ... nisi dominus sabaoth. id est do-
minus exercituum. subdidit autem ei exact-
... et deinde ... secundum ... ysaias. vi.
Sanctus. sanctus. sanctus. dominus deus sabaoth. re-
liquisset nobis semen. id est verbum evangelii. ... 
... semen. id est christum. de quo genesis xv.
in semine tuo benedicentur omnes gentes.
vel semen id est reliquias salvandas. ut apos-
tolos ... isti sunt semen cui benedixit
dominus. facti essemus sicut sodoma. que in
... mutata id est muta ... 
... dei. capitulo ... dum medium si-
lentium tenerent omnia et ... et sic
gomorra. que interpretatur aspera. similes fuis-
semus aspera. ... et tribulis vitiorum
... spinas et
tribulos ... et ...
... spinas et tribulos germi-
nabit tibi. Dicit ergo sic. et similes. ut esse-
... culpe. et pene ... Quid
ergo dicemus. Hic inquirit removendo
... iudeorum. et vocationis
gentium. et primo ... secundo
... iudeorum id est israel vero sectando legem
iustitie. in prima parte ... 
rationem intelligendi. secundo intellectum ...
me auctoritatis. ... apprehenderunt
ubi dicit gentes que non sectabantur
iustitiam. ... quam iustitiam ... iustitia-
autem que ex fide est. Dicit ergo Quid ergo di-
cemus. ... quid ergo dicemus
qualiter intelligemus ... dicemus
quod gentes que non sectabantur iustitiam
legalem ... ex legalibus non
credebant iustificari. apprehenderunt fide
et ... iustitiam evangelicam. ... 
... apprehendere disci-
nam iustitiam ... sed veram
que ex fide est. de qua ... primum que-
rite regnum dei et iustitiam eius. Israel
vero sectando legem iustitie. In
... iudeorum ...
... israel non pervenit ad veram iustitiam
secundo reddit causam. ibi quia non ex fide. sed
ex operibus. Tertio quod ... excecati sunt

per perfidiam. ibi offenderunt in lapidem.
Dicit ergo israel. ... gentes apprehenderunt
veram iustitiam. israel vero ... ex israel.
sectando ... quia legem sequebantur
non ... legem iustitie id est legem moysi
que ... est lex iustitie. sed imperfec-
te. in legem iustitie id est legis iustitie ...
non ... in legem iustitie. ... et perfecte
... statum non pervenit. et
... sectando quia sequendo numquam
attingit veram iustitiam. quare ... non per-
venit. quia non ex fide supple. querebant
iustificari. sed ex operibus legis credebat
iustitiam ... non eam querebat fide ...
... propter cor-
... non nucleum comedebat. ...

Offenderunt enim in lapidem
offensionis. Hic ostendit quod israel ex-
cecati sunt per perfidiam. ubi ostendit primo
quod ... est offensio malis. secundo ...
quod est remunerato ... ibi. Et omnis
qui credit in eum. In prima primo ponit
... iudei infideles offenderunt
in christum. secundo confirmat ... per auctoritatem
ibi. sicut scriptum est. Dicit igitur offen-
derunt enim. quia non pervenerunt ad veram iustitiam
sed potius offenderunt in lapidem offensio-
nis id est christum. qui dicitur lapis ... et fir-
mitate. sed offensionis propter adventum suum oc-
... et humilitatem. que fuit causa
offensionis. credebant enim christum venturum
sed non in tam humili statu. propter quod in ipsum
excecationem passi sunt. sic in ipsum la-
pidem. excecavit enim eos eorum malitia
... et sic in eum sicut in lapidem
impegerunt. hic est lapis de quo ...
lapis quem reprobaverunt edificantes
lapidem ... offensionis sicut scriptum
est ysaia. Ecce ... ponam
... in syon. id est iudeos lapi-
dem offensionis. id est christum. ad quem of-
fendunt mali in ... per culpam
et petram scandali. ... 
penam. ... magnum ...
... x. petra autem erat christus ...
... lapis dicitur politus ... 
... petra ... passionis et ... lapis post
politionem passionis ... et in utroque
statu fuit iudeis causa offensionis. et
omnis sive iudeus sive gentilis. qui cre-
dit in eum fide formata. non tantum ei

ut est nõ consumatur ĩ fide xpi. vnū illa qui expectant tenõ consumatur. ¶ Nõ sc̃ .i. legem iusticie. q lex euangelij huic nobꝫ appellatur .s. lex fidei. et hec q illuiat intellectū ꝓfidem. Sup. iii. exclusa est gloriatio tua ꝑ legem fidei. lex spc̃ vite. et hec q2 vnuficent affectū ꝑ amorē sup. viii. lex spc̃ vite liberauit me. a lege pec. et m. ~~lingue~~ lex clemencie. et hec q2 ꝑficit in dilegentiam ꝓxi. xxxi. lex clemẽcie ĩ lingua eius. lex libertatis. et hec q tollit pu̅ seruitutẽ. iac. i. Qui aũ ꝑspexerit ĩ lege ꝑfecte. lex iusticie. et hec q ordinat oñem ut hic ad legẽ iusticie nõ puenit. ¶ Hic q sc̃ .i. vicarie. Eloquito mag vbi tribulationibꝫ annalis exercent tanto ꝑiores et melio res redduntur. ꝗ laurentius fuit melior. et ꝑior ꝗ lxx eclam. ꝓ ꝗ cotidie pius. ¶ Sic ꝗ glo. Nulꝰ deus infert stultum. q coactus ut paulo .h. deus nulli coacta ꝑuicia. ꝓ ꝗ fuit coactio suffi ciens. sꝫ inducens. ¶ Ite ibidẽ glo. ꝑsciens deus quos male notus futuros nõ fecit eos ĩ numero bonorum. ꝗ ꝑscientia peccatorum fuit cum reprobꝫ. h. sup. c. et ĩ glo. ibidẽ. ꝓ ꝗ ꝑscientia ꝑmerens. nõ nõ ꝗ cum ꝗ concomitantia. ¶ Item ibidẽ glo. iusticia di nõ ꝑstat cũ ẽ. q̃ erat apud dñm sit dignatur inite. h. ꝑscientia est gratiam et gloriam. ꝓ ꝗ ꝗ de ꝑsciẽtia simplicis cognitionis ñ approbatiuꝰ que est ꝑscientia .i. ¶ Sc̃ sc̃ .i. quos et vocauit. glo. ꝑuulus quorum nulla iusticia. dica posse. h. ꝑuuli baptizati de te ꝑmium vite eterne. ꝗ hunt aliquem tui tu. ꝓ ꝑpriū. sꝫ alienū .s. xpi. ¶ Sic sc̃ .i. si fuit nuncꝰ glo. h sunt ĩmutabiles. .h. cum ꝯsistunt ĩ modo. cap. vi. ꝓ ꝗ mutabiles sunt ĩ se. ĩ mutabiles tñ nõ b. ut difficile mutabiles. ¶ Sic sc̃ .i. ubi abundant. glo. ut compendio fidei ꝑsonam saluet. ꝗ fides sola nõ saluat sine opibꝰ. iac. ii. xii. h ꝗ de fide formata. q̃ operatur ꝑ dilectionẽ. ¶ Hic sc̃ .i. inequitate. glo. q2 nouiũ retinẽ figũs respondentia. eccia retinuit decimas ꝑmitias. turificatiõ. ꝓ ꝗ nõ retinuit h ut figura. sꝫ ut conuenientia ritum nouo. ¶ Sic sc̃ .i. uerbũ breuiatũ faciet. / Xbu antiquū q̃ .glo.

fecit deus. ꝗ euangelium ẽ breuiu legis. h. exe. i. vetꝰ. et nouū testamentū. ĩ necessaria obseruantia carnalis. breuia est euangelio. intellectũ spiritualis augmentat. ¶ Sc̃ sc̃ .i. nisi dñs exercituũ. glo. ĩ ꝑ apostolos et alios bonos ꝑdicatum esset verbũ dei. gentes ꝑierunt. h. consummati essent. ꝗ nõ perierunt. ꝓ ꝗ ꝑ destinati sic erunt saluandi. vñ aliter ꝑierunt supposito q deus alius nõ ꝑ uidisset. ¶ Ite ibidẽ glo. nisi dñs reliquisset nobis semen qd̃ aꝰ excecauit. h. ioh. illuiat oĩm hoẽm. ꝓ ꝗ excecauit dicitur vel ꝑmissiue nõ effectiue. q2 nõ apposuit lumẽ gr̃e. eo q indigni erant. ¶ Sc̃ sc̃ .i. uel sectando legẽ iusticie. glo. ꝑ iudeus nũ attigit spiritualẽ intelligẽtiã. h. ĩ iudeis multi fuerunt viri ꝑfecti. ꝓ ꝗ ꝗ de iudeo ꝑ carnẽ. nõ ꝑ spiritum. ¶ Hic sc̃ .i. ĩ lapidem offensionis. glo. q latet ĩ hũilitate huius fuit offendere. ꝗ ꝑ hunt scandalũ actiuũ. nõ passiuũ. ꝓ ꝗ actiua h resoluenda est ĩ passiuam. ut sit sensꝰ nõ q humilis fuit ut ipse eos scandalizaret. sꝫ ut ipsi suo uicio scandalizarentur ĩ eo.



Fratres voluntas quidẽ cordis mei est. ¶ Sꝫ rõ apꝰ ꝑcedentis capli ondit apls affectum ad iudeos ĩ hoc q dolet de eorum ꝑditione. h ꝗ ꝓ ĩ hoc q orat ꝑ eorum salute. et ꝑmo ondit ut relinquant errorẽ. sꝫ ibi ut erroris manifestatione .i. finis eñi legis xpc̃. sꝫ hortatur ad fidem ibi. sꝫ quid dicit scriptura. ꝗ ondit nõ excusandum ĩ excusabilitate .s. nõ ꝗ ĩ uocabit eum. Inprima pꝰ dicit q orat ꝑ eorum salute. sꝫ oꝰ q iustum est orare ibi. Testimonium eñi ꝑhibeo. ꝗ etiam q est nece ibi. ignorantes eñi di iusticiam. Inprima oꝰ compassionẽ suã .i. iiiior. In affectu ibi. fratres. In affectu .s. voluntas quidẽ cordis. In effectu .s. Et obsecratio. In fructu .s. ĩ salute. dicit ꝗ fratres. quia dixi. q iudei offenderunt ĩ lapide. ꝗ. h ꝗ dico. nõ ad eorum condempnationẽ. sꝫ ad eorum correctionẽ. sꝫ fratres uoluntas quidẽ cordis mei .i. notus vera et nõ ficta .i. diuina desiderium de ĩtimo cordis ꝑcedens. et obsecratio que est potissima.

sper ordinis q fit p rebus difficilibus. Est
enim obsecratio oratio cum adiuratione. fit a
me pro illis iudeis in salutem ut credant
et salventur. tangit autem hic duplex genus
orationis. scilicet mentale et vocale. et preponit
mentale vocali. tanquam meliorem. i. cor.
xiiii. orabo spiritu orabo et mente. Testi
monium enim perhibeo. Hic ostendit
quod iudei sunt reprobi orare. et est sensus talis
pro illis qui errant zelando iustitiam dei iustum
est orare. sed tales sunt iudei. quia putant
benefacere et dicunt quod faciunt propter illius in
tu est orare. et hoc dicit. testimonium quod iustum
est ut testimonium enim perhibeo illis. ego qui eis
consilius per emulationem quod dei habent. ut ze
lus dei. sed non secundum scientiam. i. secundum discretam preceptionem
enim xpi et iudeos arbitrantur se in obsequi
non prestare deo. io. xvi. talis emulatione
etiam ipse habebat. sicut dicitur. gal. i. apostolus emu
lator existens paternarum mearum traditionum. hac
mo stultum est enim legem venerari. et deum
legis persequi. Ignorantes enim dei
iustitiam. Hic ostendit quod vane est zelus eorum
re. ubi tangit tria. adiutorio indige
ntia. Cecitatis inmittendo. quia ignorantes et
est mala voluntas in affectu. quia suam statuere
querunt. insolentia in effectu. quia iustitie dei
non sunt subiecti. dicit ergo ignorantes. quod et
de non scienti est quia ignorantes enim dei
iustitiam. non qua ipse iustus est. sed qua deus
per fidem iustificat. et suam querentes statuere
que est in observantiis carnalibus. heb. ix. sol. p
m. in cibis et potibus et in variis baptismatibus
et dicit suam. non quia lex ab eis statuta sit
sed quia suis viribus attribuebant eius im
pletionem. iustitie fidei. i. fidei iustificantis
non sunt subiecti. cum tamen deberent. ii. cor.
x. in captivitatem redigentes. omnem intel
lectum in obsequium xpi. infelix anima cui ido
nabilius excogitatur pro ignorantia dei. co
gnitio per quam deputatur pro malitia iusti
tia per quam nascibilis elevatur. et obediant dei. fi
dei. Quod est hoc quod est mulier virtute. videlicet volu
ntas que est causa. omnis iustitie est
quod pro iustitia et hoc est mediat
iustitia. mediat in virtute. sed
ante ... iustificet ad hoc ... est
... et si iustitia quid ... salvabit ... que
... non sufficit ... Vana in
tentione ... Cum accepero tempus ego
iustitias iudicabo. Nullam iustitiam
iob. ix. nunquid iustificari ... oportet

littere legalis. et hoc est infirma dictum
ta in precio. Infirma ratione quia non con
ferebant gratiam. sup. ca. ii. ex operibus legis
legem iustitie. i. iustificationis gratie non per
venit. Diminuta ratione iustitie eorum
gratie aqua deficiebat. io. ii. v. nisi ha
bundaverit iustitia vestra plus quam scribarum
etc. Imperfecta ratione gratie ad quam non perdu
cebat. sicut dicit glossa. ... apostolus sed eam
respicit quam iustitiam que est. le.
Dei qua iustificat. et hoc in multis
consistit que requiruntur. ad hoc quod homo
sit iustus apud deum que sunt viii. Primo
mortificatio carnis. ysa. xi. erit iustitia
angulum lumborum. Secundo veris professio hu
militatis. mt. iii. sic decet nos implere o
mnem iustitiam. Tertio sanctitatis conversationis
exterioris. luc. i. in sanctitate et iustitia.
Quarto puritas conscientie interioris. luc. i.
erant ambo iusti apud deum. Quinto zelus
et emulatio contra vitia. eccl. iiii. pro
iustitia agonizare pro anima et ... Sex
to inflexibilis constantia mentis. pro.
xii. non contristabit. Septimo con
fidentia securitatis. pro. xxviii. iustus
quasi leo. Octavo propositum perseverantie
finalis. eccl. ii. fili accedens ad servi
tutem dei. sta in iustitia et timore. Finis
enim legis xpistus. Hic manifestat
eorum errorem. quia ex fide xpi est iustitia. sed
ex lege. et ipsi dixerunt totum contrarium. sed er
rant. Vel hoc dicit pro. quia iudei continuant legem.
sed quia lex non dabat eternam salutem. ibi.
moyses enim scripsit. Tertio quia salvat
fides fidelem et dampnat infidelem
ibi que autem ex fide est iustitia. Dicit
ergo finis enim. quasi dicat vere non sunt iustitie dei
subiecti. immo ignorant eam. quia ignorant
xpistum. qui est finis. et ignorando finem
ignorant ea que sunt ad finem. unde dicit
finis enim legis xpistus. finis non consumpta
onis sicut finitur candela. sed consummati
onis. mt. v. non veni solvere legem
sed adimplere. unde sicut finis melior est
his que sunt ad finem. ita xpistus lege.
xpistus dico valens ad iustitiam. i. iustifica
tionem omni credenti tam iudeo quam gen
tili. tangit ergo legis necessitatem
quia finis legis est consummationis utilitatem
quia adimpletur. utilitatis generalitatem. quia
omni credenti. finis ergo xpistus. quia finit
et finivit quo ad cerimonialia. et quedam

alia. Secundum hoc finis enim Christus ut perficit lineas gratie .v. Sic et eciam ad eum [illegible] nobis p.
Quia per impleri facit et perficit primo admonitio. Sic dicitur finis, id est completio integritatis, id est finis precepti caritas .i. Tim. i. Qui diligit proximum legem implevit. Quia permissa sunt in lege in tempore soluit. Secundo dicitur finis causa finalis. Unde plures possunt intitulari infinite, id est in Christo. Quia omnia implevit et perfecit. Secundo dicitur finis consumatio. Matth. v. Non veni solvere legem et cetera. Sic finis dicitur terminus operis, intentio implentis, solo promissionis, consumatio perfectionis [illegible] ut dicitur finis legis. Moyses enim scripsit. Hic ostendit quod lex non dabit eternam salutem. Et est sensus id est quod [illegible] vitam presentem tantum non dat eternam. Sed lex [illegible] et hoc est quod dicit. Moyses enim [illegible] valet iustitiam et salutem lex non valet. Moyses enim scripsit. Levit. xviii. et Neh. ix. Qui fecerit homo qui fecerit ea vivet in eis. Iustitiam que ex lege est, que consistit in carnalibus observantiis, vivet in ea, id est non occidetur, quia qui enim transgrediebatur occidebatur. Heb. x. Irritam quis faciens legem Moysi absque ulla miseratione et cetera. Sed non dabit vitam eternam quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro. Supra iii. Nec vita eterna quia lex nichil ad perfectum adduxit. Hebr. vii. Que autem ex fide est iustitia. Hic ostendit quod fides dei salvat fidelem et dampnat infidelem. Ubi primo ostendit quod salvat credentem, secundo quod dampnat non credentem, ibi. Aut quis descendit in abyssum. In prima primo excludit errorem negancium gloriam primum. Secundo ostendit [illegible] ibi. Id est Christum deducere. Dicit sic quod est ex fide [illegible] dicit. Moyses de legis iustitia, de iustitia autem que ex fide est dicit sic. Deut. xxx. ut ipsa iustitia que ex fide est dicat sic. Ne dixeris in corde tuo [illegible] de quocumque homine [illegible] primo [illegible] sic. Ne dixeris o homo in corde tuo, id est nec saltem falsum cogites, quia perverse cogitationes separant a deo. Sap. i. Quis ascendet in celum, pro iustitia et fidei observatione, quasi nullus. Noli hoc dicere quod nullus ascendit in celum pro iustitia fidei observata quia modo fides salvat fideles. Quia hoc est dicere Christum deducere, id est deorsum ducere.

saltem

id est dicere Christum non ascendisse in celum. Sicut illi [illegible] non ascendunt, et caput nostrum ascendit [illegible] qui secuti caput et hoc est in cordis dicere quod Christus non ascendit. Secundo excludit primum. Aut quis descendit in abyssum. Hic ostendit quod [illegible] fidei dampnat non credentem. Unde sic [illegible] ab horrore errorem negantium malorum supplicium [illegible] hoc est Christum ex mortuis. Dicit ergo, aut quis descendit, quasi aut ne dixeris similiter, quis descendit in abyssum, id est infernum pro iniustitia non observata, quasi dicat non dicas quod nullus, immo multi, fidei infideles [illegible] quia hoc sedere est Christum a mortuis revocare, id est credere Christum non fuisse mortuum, et ad inferos descendisse pro captivorum liberatione. Sicut nullus descendit nisi fuit necesse Christum mori et ad inferos descendere pro captivorum liberatione. Sed hoc est manifeste falsum [illegible]. Super [illegible] hominum in filiis [illegible] Eccl. v. Quis scit si spiritus filiorum Adam ascendat sursum et spiritus iumentorum descendat deorsum. Hoc loquebatur qui dicebat Eccl. xxx. [illegible] vitam eternam. Et tangit [illegible] de remuneratione [illegible] ad bonum. Secundo modo [illegible] qui non credit ne dixeris in corde tuo sic credendo quod ascendit in celum [illegible] qui ascendit id est dicere Christum deducere deorsum [illegible] id est dicere quod non ascendisse, quod falsum est quia [illegible] ascendens in altum. Eph. iv. Et ascendit [illegible] ne dixeris [illegible] descendet in abyssum [illegible] hoc dicere est Christum a mortuis revocare, id est Christum mortuum non fuisse, sed mortuus descendit ad inferos quod dicere falsum est. Osee xiii. Ero mors tua o mors, morsus tuus ero inferne. [illegible] de gloria [illegible] deducere [illegible] de gehenna [illegible] dicat. Aut quis descendit [illegible] hoc est Christum ex mortuis [illegible] de spe quod dabitur gloria, non dubites [illegible] gehennam [illegible] non dubites [illegible]. Sed quid dicit scriptura. Hic est [illegible] exhortatur ad fidem [illegible] tangit credendi [illegible] scriptura [illegible] exponit [illegible]. Hoc est verbum fidei. Dicit ergo, hoc quod dicit, quasi ne hoc dixeris, sed potius crede de verbo quod dicit scriptura.

Sed quid dicit scriptura. Deut. xxx. prope est verbum
i. xpistus qui est verbum [illegible] vel verbum i. doctrina fidei prope
est i. utile et admirabile vel prope i. [illegible] consonum quod
ideo non est in [illegible] prope in quam ore tuo ad confite
dum et in corde tuo ad credendum. Hoc est [illegible]
[illegible] fidei [illegible] quod scriptura dicit
debes credere quod xpistus est verbum in corde. poteris credere
quod prope est in ore poteris defendere et docere. Hoc
est verbum fidei. i. de quo est fides. i. xpistus vel verbum fidei
i. de fide quod predicamus. illud [illegible] expositio in
fidelium quod verbum dei scriptum est [illegible] quod ut
ad cor apposuit quod nisi dei predicatis scriptura
referret. [illegible] referret [illegible] verbum
credere est. Quia si confitearis. Hic ostendit
eius utilitatem. ubi primo ostendit quod credulitas cor
dis [illegible] cum oris confessione. secundo ostendit
quod requirit utrumque ibi. Corde enim creditur.
Primum explicat [illegible] confessio oris quia si
confitearis. credulitas cordis hic et in corde tuo [illegible]
[illegible] salutis. salvus eris. [illegible]
docere et defendere [illegible]
[illegible] fides dicit [illegible] si [illegible]
est xpistus verbum in corde et in ore. et dicit [illegible]
quia si confitearis in ore tuo i. xpistum [illegible]
aliquis fides eius negat et impugnat
vel confitearis dominum nostrum ihesum i. salvatorem.
et in corde tuo credideris fide formata quia
informis cum sit mortua non salvat quod deus
pater excitavit illum a mortuis [illegible] finale
[illegible] sic [illegible] excitat [illegible]
Ergo demum et proprie salvus eris
[illegible] fide [illegible]
[illegible] dubitabilis articulus est [illegible]
[illegible] mortuos [illegible]
enim [illegible] mortem [illegible] nativitatem
[illegible]. Et nota quod est hic quadruplex
genus hominum [illegible] Quidam
enim [illegible] credunt corde vel confitentur
ore [illegible] qui [illegible] credit [illegible]
[illegible] credidit [illegible] Quidam cre
dunt corde sed non confitentur ore [illegible]
te negantur [illegible] ut petrus [illegible]
aug. in glo. [illegible] in corde [illegible]
est [illegible] ore quod [illegible] Quidam ergo
confitentur ore sed non credunt corde quibus
[illegible] Confitentur se nosse deum [illegible]
negant. tales sunt heretici. Quidam
credunt corde et confitentur ore. de quibus
[illegible] simpliciter fideles. ut [illegible]
[illegible] pusillanimes ut [illegible]
[illegible] et [illegible] heretici
[illegible] tres primi pereunt
[illegible] confitentes salvabuntur.

Corde enim creditur ad iustitiam.
Ostendit quod credulitas cordis et confessio oris
requiruntur ad salutem i. [illegible] fide [illegible]
modo debitum quod credere et confiteri [illegible]
fructum quod ad iustitiam [illegible] quia ad
salutem. bona fides que cor illuminat [illegible]
[illegible] iustificatio [illegible] salutis.
dicat [illegible] corde [illegible] et [illegible] credere dat
salutem quia dat iustitiam. corde enim creditur ad iusti
tiam. i. ad iustificationem [illegible] per
[illegible] et fidem [illegible]
[illegible] acceptat [illegible] recognoscat
[illegible] in corde. Ore autem glo. post fidem cor
dis [illegible] enim non valet confessio fit ad salutem i.
ad salutis [illegible] vel in
quirit fides [illegible] confiteri [illegible] tempore enim
illo [illegible] qui me confessus fuerit [illegible]
aug. [illegible] erat ore fit
confessio ad salutem [illegible] qui [illegible]
[illegible] negaverunt quod [illegible]
[illegible] in corde tenuerunt. Dicit enim
scriptura. Hic ostendit utilitatis [illegible]
[illegible] ubi primo ostendit [illegible] fides salvat
[illegible] credentem. [illegible] salvat confitentem [illegible]
[illegible] enim [illegible] invocaverit. Primo ponit
[illegible] auctoritatem. secundo [illegible]
[illegible] Non enim est distinctio. tertio
[illegible] confirmationem ibi. Sicut dictum.
Dicit [illegible] dicit enim scriptura [illegible] corde
[illegible] dicit enim scriptura [illegible]
[illegible] scriptura [illegible] xxviii [illegible]
[illegible] gentilis qui credit [illegible]
non [illegible] non confundetur [illegible]
[illegible] confundi [illegible] dicit scriptura [illegible]
[illegible] qui credit [illegible] non confun
[illegible] fides enim [illegible]
[illegible] scriptura [illegible]
[illegible] actum [illegible] amabile [illegible]
[illegible] deum [illegible] quia non confun
det [illegible] honor credentibus [illegible] Non
enim est distinctio. [illegible] dicit
[illegible] non enim est distinctio [illegible] ad salutem iudei
et [illegible] gentilis [illegible] operum [illegible]
non est personarum acceptor deus [illegible] et
[illegible] Nam idem dominus [illegible] iudeorum et gentilium
[illegible] dominus. una fides. dives in omnes
[illegible] qui invocant illum [illegible] fide
et opere [illegible] in corde invocat illum [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
dant tria potentia quod idem dominus omnium clemen
tia quia dives in omnes. sapientia quod illos qui in
vocant. [illegible] excellit. clementia distribuit.

Sapientia dicit. Excellentiam potestatis ostendit con-
demnantis vivificantis. Scilicet sunt duae dictiones
damnandi potestas quae ducit sine fine. Condone-
ntationis gravitas quae quoniam. sunt aliae excep-
tione. omnis enim sunt iudicia sine gratia. nullo ex-
cepto quicumque invocaverit. non verbo tenus sed cor-
de intimo. nomen domini. idest fidem patris. in quo stat
per nomen est patris notificatio salvus erit ab eter-
no supplicio. proverbia xviii. turris fortissima
nomen domini ad ipsum currit iustus et salvabitur.

Corde enim creditur ad iustitiam. ore autem
confessio fit ad salutem. Et hec
in festo alienis [illegible] duobus indiget homo ad sa-
lutem. [illegible] ad pericula sana doctrina quae ad
[illegible]. Corde hec perfice fortiter in corde. Sed cum
perficit confessione fore. ab his duobus comenda-
tur salus in ubi prepositus est credulitas inti-
ma cordis. secundum confessio exterior oris. Credit te.
Primum commendat tria. motus liberi arbitrii
per corde. actus fidei quae est corde esse credere
ad iustitiam. motus procedit. actus
exterior effectus secure fidei. Sed cum principale commendat
tria. instrumentum. documentum. et premium.
instrumentum ore. documentum in confessione. premium
in salute. notitia procedit sic itaque Dicit
enim scriptura. omnis qui credit in illum non confundetur.
iudicium sed non vitae cordis mei. Glossa.
ut salvetur. qui stabat cor reprobe. credere vi-
bat in gratiali de propriis. non imputat tibi personis
singulis. Hec scriptura et obsecratio. Glossa.
voluntas in eo vel credenda monet non
sibi sufficit nisi perfectum. qui multi quidem
ad fidem catholicam perveniunt credunt sine
fide. sicut demones credunt. Iacobi ii. Hic de
credulitate meritoria et salutifera Hec scriptura
de fide non confusam. Glossa. stultum est patrem confiteri et
filium negare. quod iudei confitebant patrem.
sed non confitebant distinctionem personarum aliquam in
deo. Glossa accipit patrem et filium non recognitu
sed qui patrem sic non dicit eo filium sed eo [illegible]
qui sic non est stultum patrem confiteri et filium nega-
re. Immo postea pervenit ad ipsam penitentiae
nominat. apostolus epistola iii. vel si non esset perven-
tus non cognovit non esset ecclesia. Hec scriptura sic
legis [illegible] finis precepti caritas
caritatis est finis proximus. sed tibi finis ultimus
Scriptura. Glossa. ut non humana iustificari
nullo modo potest. sed per fidem. et sacrum sanguinis
Christi. qui parvuli antiqui salvabant sola fi-
de sine sacramento. iustificabant sub sig-
no sacri sed non sub signato. Hec scriptura qui
fecit vivet. Ezechiel xx. dedi eis precepta non

bona et iudicia in quibus non vivent. Glossa.
de vita spirituali vel de eterna. Hec ibid. Glossa. non
est magis iustitia tunc sed hic intellectus. ecclesia.
sacramenta domini expellit. [illegible] ibi locus de-
fiore vocabulis de filiali. Hec scriptura de excelso vel filiali
dicit in celum. Glossa. [illegible]
infernum. et cum animabus in celum ascendisse. [illegible]
[illegible]. multi eorum [illegible] cum eo surrexerunt
et ascenderunt. quod non solum anime [illegible]
eorum ascenderunt dubium est. sed de animabus
dictum est. Glossa. de corporibus non negatur. sed de
animabus asserit. Hec scriptura prope est verbum. Glossa.
non longe [illegible]. Hodie [illegible] nobis
dicit ut credamus. sup. [illegible] et supra. [illegible]
et partes [illegible]. et [illegible]. locus de [illegible] et
ne partes [illegible] consulit et [illegible]
in inferioris quae [illegible] temporalia. Hec scriptura
[illegible] et ibi fidei. Glossa. non quia dicit sed quia credit
[illegible] ut fiat sacrum non sufficit corde
credere [illegible] non quia dicit solum et primum sed
quia credit. Hec scriptura ore confessio fit. Glossa.
non vox confessionis [illegible] muto credenti non
fides. [illegible] melius in eo qui habet facul-
tatem [illegible] autem necessitas.
Hec scriptura omnis enim quicumque invocaverit.
Glossa. ab auctoritate [illegible] probat quod dixit. [illegible]
[illegible] non [illegible] in [illegible] sed Ioelis ii. [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] omnis qui invocaverit
nomen domini in gloriam meam ego creavi eum.
Hec omnis qui credit in eum non confundetur. [illegible]
[illegible] in eum [illegible]
fide formata. Hec non est distinctio iudei
et greci. [illegible] iudeo [illegible]
est distinctio quod ad bona [illegible] est tamen quod ad [illegible]
rogativam fidei. [illegible] iudei melius [illegible]
[illegible] Hec scriptura omnis quicumque
invocaverit. Glossa. oratio necessaria est [illegible]
non potest salvari. [illegible] est oratio mentalis et
vocalis. [illegible] mentalis [illegible].

Quomodo ergo invocabunt eum.
Hortatur est eos ad fidem. [illegible]
ponit non credentium in excusabilitate. Et
primo ostendit [illegible] specialiter iudeorum. Sed dico nun-
quid israel non cognovit. Supplenda parte primo ostendit
quod auditus predicationis est necessarius ad cre-
dendum et confitendum. Secundo ostendit
quod non est defectus a parte predicatorum ibi.
Sicut scriptum est quam speciosi. Tertio quod est de-
fectus a parte audientium ibi. Sed non omnes
obediunt evangelio. Christo ostendit in

excusabile est defectu .i. sed dico numquid non audierunt. in primo parte tangit impossibilitatem necessariam ad confitendum vel invocandum. pro primo fides sine auditu. tamen predicatio quam mittitur. Prima duo requiruntur in auditore. fides quo ad assensum. auditus quo ad intellectum. credere enim est intelligere cum assensu. alia duo in predicatore .s. actus et officium. actus notatur in predicatione. officium in missione. dicit igitur quomodo ergo. continuatur duplex. uno modo sic quia est ibi ergo .a. in .f. quia ibi ante. secundo modo sic. quia invocatio salvat ergo oportet credere. quomodo ergo invocabunt etc. Sed non sic. quia omnis quicumque invocaverit salvus erit quomodo autem invocabunt eum in quem non crediderunt. quasi dicat nullo modo. ergo ad invocandum oportet credere. ergo non enim ab eo petere salutem quem non credit salvatorem. invocatio enim oportet sit in fide. Iac. i. postulet autem in fide nichil hesitans. autem quomodo credent ei quem non audierunt. dicit autem quem non audierunt maxime per inspirationem. Io. xv. si non venissem et locutus eis non haberent. pro non. per hoc excusat per ebedientiam .i. v. putans ne tamen deus est edit ihm quisquis nec aure pervenire ammaterem nec incarnationibus nec preceptis obtemperat nec omnibus acquiescit. quomodo autem audient eum .s. sine predicante .i. predicatorem audiunt. predicator enim os domini est. ier. xv. si separaveris preciosum a vili quasi os meum eris. ut quid audient predicatorem verba predicatorum restituit a fide. quia apostolus sicut dominus qui recipit sacerdotem. quomodo vero predicabunt nisi mittantur a deo. alii namque non est predicandum sicut Ier. xxiii. non mittebam et ipsi currebant. per vobis qui predicare volunt nisi mittuntur. ysa. lxi. spiritus domini super me eo quod unxit me ad annunciandum mansuetis misit me etc. fuit enim nulli predicatores et bene dominus promittit a deo. et bene officium quod est predicare apostolo. et bene ... quod est ... ecclesie et bene ... debitum quod est dominum colere et invocare. et bene ... quod est salvus esse. ergo non est salus sine invocatione. nec invocatio sine fide nec fides sine auditione nec auditio sine predicatione. nec predicatio sine missione. Notandum est quod multa expediunt predicatori sive doctori catholice veritatis. vita. Sancta vita .i. vita apostoli .i. ... non audeo aliquid eorum loqui etc. non sicut qui predicat ... scientia. Bona fama. .i. ad cor. xv. castigo corpus meum. et in servitutem redigo ne etc. Sufficiens scientia. scientia. ys. l. dominus

dedit mihi linguam eruditam ut sciam sustentare eum qui lassus est verbo. gratulatio. eum ille evangelium quod predicat ingentibus misit. ... labiis. Intentio recta. i. cor. xv. ut evangelium predicans sine sumptu ponam evangelium. et ii. cor. ... non enim nosmetipsos. Sana doctrina proverbiorum viii. apperient labia mea ut recta predicent. Ardens eloquentia apoc. v. vidi angelum fortem predicantem voce magna. Auctoritas debita. ut hic quomodo vero predicabunt. ii. m. ysa. lxv. ... dominus sed per audaciam. pro ... et ad ... deo bonum est et ... predicans reginam. Caritatis fervor. sive instantia ii. thi. iiii. predica verbum. insta opportune importune. Sicut scriptum est quam speciosi pedes. Hic ostendit quod non est defectus parte predicatorum. ibi commendat predicatores per assimilationem prophete. Sicut scriptum est. ab honestate vite ibi. speciosi pedes. ab utilitate doctrine ibi. evangelizantium. ubi tangit duo bona que debent predicare .s. pacem in presenti. et bonum in futuro. primum pertinet ad vitam. secundum ad premium. Dicit igitur sicut scriptum est quod non debent predicare nisi mittantur. sed multi sunt sicut scriptum est ysa. lii. vel ... quam pulcri super montes pedes annunciantis et predicantis pacem. annunciantis bonum predicantis salutem. scriptum est ... quam speciosi .i. bene formati pedes .i. adventus apostolorum .i. pedes eorum pedes recti evangelizantium pacem reconciliationis hominis ad deum. luc. x. in quamcumque domum intraveritis primum dicite pax huic domui. evangelizantium bona futura. et bene dicit bona pluraliter. quia ibi erunt bona que sunt ... i. ... multa bona habemus si timuerimus deum. ps. replebimur in bonis domus tue. ... et ... predicatores. qui et apostoli ... vita preciosi. et in doctrina fructuosi. Per eum princeps illa predicaverunt antiquam. que et predicanda sunt. Vitas enim ... ii. Cum ... vivum ... predicate evangelium. ... predicamus christum crucifixum. ... culpe. ... et predicate. ... Formositas ... ysa. lii. quam pulcri super montes etc. Premium beatorum. act. xx. dicit paulus ... predicans regnum dei. Supplicium dampnatorum. ... predicate nolite celare. dicite capti est

babilon· confusio e bel· mct e te· de hic dan· iii· s· placuit g in pdicatõe te· pdicand e g° euangelium· ut cdat· s· ut diligat· culpa· ut fugiat· gra ut eligat· glia ut appetat· pena· ut horreat· iu·

Sed non omnes obediunt euangelio. Hic ostendit q defectus e ex pte auditor· q p assit q no oms obediunt euangelio· scdo pbat h p ysa· testimoniu· l· ysaias enim dicit· tertio ex auctoritate concludit q ad fidem necia e euangelii pdicatio· l· g° fides ex auditu· dicit g· s; no omnes· q d· omnes quidem audiunt· s; no omnes obediunt euangelio· sic p; in parabola de semine· q solum qrtum genus cecidit in terra bona· et fructificauit iudei· gentiles enim iudei et heretici no obediunt· sed solum boni xani· ysaias enim dicit liii· signans aliquos obedire no omnes· dne quis credidit auditui nro· q° d· mos b audiunt l' q a te audiuimus q d· q credit· s; no omnes· hab· i· op' tam e indicib nris q nos credet cu naturalib· g° i nocento dni signu e admiratonis· p nom qs nota p na tie· credere actus ueritatis auditus diffusio in tale infelix q n transit ad fidem audita ueritatis· sed actu iterato s; errore· admiratonis· Notandu q quis aliu sonat· i numero ratone· ut tic· io· ix· Genus e dne ut crdam teu· In admiratone nouitatis ysa· lxiii· quis e iste qui uenit de edom et c· In grandatonem ueritatis psal· xxxi· mltez forte quis ps· quis deus magnus sic· In multiplicatone· pfusionis· io· viii· dicebant iudei· tu quis es· ecc· pri· pauper In raritate sancti· p u· xxi· quis pot dicere mundu est cor meu· ecc· xxxi· beatus diues In difficultate in agitonis· ecc· iii· g· quis nouit s spe filiorum adam ascendit sursum· In impossibilitate pceptis in iob· xiiii· quis pot facere mundum de immundo accepto seie.

Ergo fides ex auditu. Hic ex dca auctoritate concludit q ad fidem nec e euangelii pdicatio· ubi repetit tres actus· credere audire· pdicare· u q a d apmo multi suppo' anexioz q ex mo dicens· g° q aliquis credidit auditui nro· fides ex auditu et si deus intus doceat· tn pco exteri nunciat· audit aut pbum xpi loquentis i apis· luc· x· qui uos audit me audit. Sed dico nunquid no audierunt. Rñ ex· ps i qua s desiam fidei in illis esse inexcusabilem· ubi po qrit utru qui no obediunt fidei p ignorantiam se excusare possint· scdo pbat q no potuit l· Et quidem in omnem terram· dicat g s; dico· q· no omnes obediunt· s; dico nunquid no audierunt· illi s· qui no obediunt q d· imo audierunt· pdo· i· certe uel equid· i· utique· in omnem terram q nunc ad terras mediam exiuit i· exibit potuit pcitum p futuro· p certitudine· no dum enim erat impletum h totaliter· sonus· i· fama eorum· et in fines orbis terre· i· intras extremas· uba eorum· i· pdicatio uel auditus· pdicatoris eorum· sonus e pot dici q sicut ad no intellgentes et no credentes· sonus enim de se n signat· uba quantum ad intellgentes et credentes· uba enim impietati enim sunt ad signandum· apli enim fuerunt equi uarii et fortes qui querebant discurrere p totam terram· zach· vi° feliccs apli· quorum fama extensa e ad ext pe fidei· doctrina diffusa q ad documentu· ubi fama g° extensa est gnali· q i omni terra eiudenter· q exiuit sonus eorum· doctrina diffusa e gnalr· q in fines orbis· eiudenter· q uba eorum· iur· uel· illi a pfecti pdicauerunt ubique dno cooperante &c. Sed dico nunquid isrl no cognouit. Hic ondit inexcusabilem iudeorum spalr ubi po qrit an iudei cognouerunt pdicatione aplorum· scdo pbat q no p iudicia excitatur i eis occone pdicatonis moysi l· Primus moyses dicit· tertio ondit idem i iudeis i uocatione gentium· ibi ysa aut audet et dicit· Ad eos aut uocabulum ad isrl aut dicit.

Dicat ig· s; dico q· audierunt quidem· sed dico i· qro de iudeis spaliter· nunquid isrl i· totus pplus iudeorum· qui a nomine patris isrl appellatur· no cognouit· d a cognouisse· ut dicit glo· doctrina euangelii et aduentu xpi· q edire n potuit ratone uel auctte· sed no ue cognouerunt ut uti eorum bu fedet· infelix qui uidet deum p pdicatone p receptam et no cognoscit p fidem. Primus moyses dicit. Hic pbat q iudei cognouerunt· s; tu appbauerunt inuidia excitati· u p primo comendat legislatorem scdo ponit eius auctoritatem l· ego ad emulationem· u tangit triplicem culpam iudeorum· inuidiam qua gentibz eualere inuidebant l· ego ad emulationem· contemptum q eas uiles reputabant· ibi· in no gentem· iram q indignatonem et

incorde ad eos habeant · i · Ju irim vos
mittam. Dicat g primus · q cognovit
utiqz · quia primus moyses · i · in primis
vit iudeos · qz legislator · deuto · ult ·
nō surrexit ult pp̄ha in isrl' sic moyses
· vl' primi dicat · h · i · antiqui · alii dicant de
uto · xxxii · Ego provocabo eos in eo qui
nō ē pplus et ī gente stulta · dns · ad emu
lationem · i · invidiā vos inducam · i · ad
dua provitam · emulationi dico tūtam
ī gente mā reputatione · ut gentiles · q
nō reputabant · alienigenus · qz nō ha
bebant legem · ī uno pp̄o canes · mt · xv · nō ē
bonum sumere panē filiorum et mittere canibz
ad manducandum · ul' ī n̄ gente · i · q
nō est gens qz nō vivunt gentiles · ut sint
gentiles gentili · psalmus · xx · & filii gentes · et mit
tam vos ī iram · i · mitti provitam ī indig
natione · sic fr' senior ī dignat' ē de
susceptione minoris · luc · xv · ī gente
· i · ī gente ī sapiente · ī rei vite · i · nullam
eorum veritate · divinorum cognitione habete
qz coluerunt ydola · Ex hiis patet q̄ ēa tul
nō · Invidia cū sit de bono alterius · sed
solū de bono cognito · & iudei ī inviderunt
gentibz · sic dr ī aucte moysi · g · de bo
no cognito · bonum aūt susceptio evan
gelii · verbum xpi · g · iudei cognoverunt hec
· et sic restat q nō possunt excusari per
ignorantiā. Ysaias autem audet
et dicit. Hic dr̄ q̄ m̄ iudei · s · nō
excusantur gentium ubi ponit p̄ q̄ iudaica
one ysaie · sedo v̄ba sue pphie · i · Inve
tus sum · Inqua tangit duplicē modum
querendi et inveniendi deum · pp̄ fru
studium cū dicat · Inventus sum a non q̄
rentibz · p̄ alienum doctrinam · g · addit
· palam apparui · et c̄ · dicat ys · ysaias ·
· q · nō solū moyses dt̄ h' aut · & ysai
as audet · i · audacter loqr̄ et si ex h' p̄ iudz
sibi immine penam · v̄n dicat ysa · lxii ·
pp̄ syon nō tacebo et c̄ · sic pp̄ h' v̄ba
serra lignea a manasse secat' d' et
dicit ī psona xpi · ysa · lxv · s · lxv · ubi
nos h'em' quesierunt me · dixit inqui
sic · Inventus sum a nō querentib' p̄ se invent
gaudeo · i · a gentib' palam · i · ī manifesto
apparui eis qui me nō interrogabant ab
aliis ī querendo · pp̄ls q̄ cognovi fuerunt
ut · r · c̄ · ) micas dei sit ī p̄senti pp̄e ysa ·
· lv · querite dnm · dū inveniri pot
& manifesta apparitio pp̄e ī futuro · i · lo ·
· iii · & amus · q̄ cū nō apparuit · u · r · c̄ · mag
negata hūa que nō querit affectu · nec
interrogat intellectu · & maior m̄ia
q̄ inveniat p̄ amore a nō querentibz · ap
paret p̄ fidem nō interrogantib'. Ad
israel autem dicit. Hic dr̄ obstinati
onem iudeorum ubi implicat' ē pl' pcc̄ um ipsorum
p̄ iniquum ingratitudinis cū dicat · tota di
e expandi. Scdm ī fidelitat cū addit · nō
credentem. Tertium p̄tinacie ī iustic · cum
subdit · & ꝯ dicentem in. Dicat g · ad
isrl' · q̄ p̄ iniquum p̄tinet ad gentes · g · isrl'
aūt dicat ys ysa · lxv · tota die · i · toto
tēpore q̄ cū illis moratus sum · expandi
manus meas beneficia largiendo eos · s · q̄ p̄ ma
num sinistram auxilio protegendo · ut q̄ · p
dexteram bona tribuendo · g · p̄plum
nō credentem corde · & ꝯ dicentem ore · s · ma
duo · Exp' · eos · corde eo' admistratia
et c̄ · h' duo reprehendebat ī eis moyses
· nu · xx · Audite rebelles et incredu
li · xx · Sed dico. Hic dr̄ q̄ nō credunt ei que nō au
dierunt · glo · quō credēt cui ei obedia
negat · g · g · ois pccō r infidelis ē · pp̄ ·
p̄ccor credit quāvis nō p̄ficit · ul' ī fidel
pot aliquis dici dupl' · vel ꝯ priuone fidei
formate · ul' ꝯ priuone fidei ī forme · p̄
m̄ lo · d · de fide intell' · glo · Sed dico · n
quō audient sine p̄dicante · glo · quibz
nō ē p̄dicatum nō ē īputandum · si nō
crediderunt · g · g · infideles · qui non
audierunt p̄dicatores evangelii · non
dampnantur · pp̄ · et si nō audierunt
auditu exteriori p̄dicante hoīe · audi
re potuerunt interius loquente deum ·
· Quō sic · quō p̄dicabunt nisi mit
tantur · glo · nulla signa · alioquin ī eis
p̄hibent certissima · g · luc · ix · f · vidi
mus quendam ī noīe tuo eicientem
demonia · et p̄hibuimus eum · qz non
sequitur te nobiscum · pp̄ lo de signis ē
tis aliquid cū · nō miraculorum. Scdo
ubi · glo · pseudo bn̄ nūtiantes mist
deus · g · q · g · quomodo bn̄ p̄dicat q̄ dō
missus ē · pp̄ · lo de missione prius
sionis nō ꝯ missionis. Sed nō oēs cum
euangelizantium bona · glo · bn̄ nūtiant
qui q̄ ore nūtiant ope explent · g · g ·
ois nō bonus pot bn̄ predicare · pp̄ lo
de missis ad p̄dicand · nō de quibz h ·
Sed nō oēs obedierunt evangelio ·
glo · cū ex gr̄a sit auditus ī g̃a est
aliq̄ gr̄a · que cor moveat · g · sine
gr̄a pot audiri sermo · g · et bruta · pp̄ ·

nō · fuit · c · q' a' ū intinga lut ī venit · q' ū quesierunt me · nō · dni · mali · in · d · que · 2 · 3 · e

glo. lo. de auditu ubi di. p predicatores
missos. hic enim auditus e ex gra p̄dica
torib' data. no ipsis auditorib'. vel de
auditu interiori no exteriori. Ergo fides ex
auditu. q. fides ex infusione diuina dat.
sz ex auditu e p̄paratio. sed ex deo efec
tiue. Sed dico. numquid isrl' no cog
nouit. glo. cognouit ytrq. q. uox. ius. di
gnio inspirat p̄ugnu diuini gre arua
fie uiserunt. Primus p̄ia ẽ p̄dicauit n
cognouit. ẽ. sz sol maiores. Ysias p̄dica
tiones cognouerunt. qz q̄dicere no potu
erunt. Tota die expandi. glo. qz
nullum bñfitiu eis negauit. q. luc. e. no
luit i capharnau face mirla. sz nul
lu bñficiu eis negauit. y. nulla generis
bñfoz qz tam cotidia qm q̄pulia eis p̄fe
tit. Tota die expandi manus
meas. Thema e i pasceue et in
festo bi andree. et i passione apli pet.
ta triaget uirtute. pena p̄seuantia.
et cu. q̄ ea notantur hic. pena uolunta
ria. qz expandi manus meas. finalis
p̄seuantia. qz tota die. cu debita. qz ad
pplm no credentem. pena uoluntaria e
i ex tu pacie. p̄seuantia finalis i ex tu
q̄stanie. cu debita i ex tu intencionis
recte. Et pmu notat duo. uoluntas
pacientis. cu dicat expandi. q. e. no a
coegit. ge passionis. cu addit manus
meas in cruce. p̄pendendo. de causa pas
sionis i plicat tu. maloz. pl's cu dt
pplm. infidelitas cu dt. no credentem.
pertinacia cu addit. sz contradicentem. vl.
scdm qd expo de p̄sa cu dt. tota die.
accip. totu p pte. i. pte diei.

C XI

Dico ergo numquid deus re
pulit populum suum. Supra
ondit. cap. x. causam expulsionis iudeo
rum i h q dolet de eoz p̄ditione. et p̄t
modum. cap. x. infra ponit dim p eoz salu
te. h' e is i ponit ad homines. in h q ge
tiles respuit. ab eoz insultatione et
despectione. h' q fiat p' in ul' tropo
ex pte assumptionis gentium. i. ipsi ali
qui ex uirtutis fracti sunt. tercio tandem
supius ex pte diuinoz iudicioz hos auu
menty illos repbantiu. i. nolo autem
vos ignorare fres. Infima pte replicat
assignat rone. primo qz cu iudeoz no

e uls. scdo qz casus eoz no est inutil'
ibi. dico g'o numq sic offenderunt.
tercio qz casus eoz no e irreparabilis. i.
vob enim dico gentib'. Infima pte pi'
ex'o sup ondit. q no omnes iudei sunt
repulsi. scdo ex'o helie ot. q multi
sunt assumpti. i. an nescitis i helya. z'o
ondit. qui sunt assumpti. et qui re
pulsi. ibi. qd ergo. q querebat isrl'.
Infima pte pmo querit. an deus ple
bem iudeoz repulit. p̄o ot q no. qz
ipsm qui iudeus e elegit. i. Nam et
ego isrlita. tercio concludit. q no tota
gens iudeoz repulsa est. i. No repulit
deus plebem suam. Dicat g dico. q.
dicet isrl' e pplm incredulu. sz ne q
ideo credat pplm isrl' e repulsu
. g'o dico sic. numquid deus repulit
totalit. et uni' pplm suum. i. populu
iudaicu. qui olim fuit pp' eius p̄cau
lis. deute. vij. Nam s'm tulliu
pp's est cetus multitudis iuralis i u
ris q̄sensu. et utilitatis q̄one sociatus
talis erit olim pplis iudaicus. Absit.
ut tota repulit. qm no repellit dns
plebem sua. Nam et ego isrlita.
Hic ne gentiles insultent iudeis
ulem repbone. et sic ostenderunt. ot
q de pplo iudeoz uli. n repulit. Et e
sua ro. Ego sum natus iudeus. qz de radi
ce p̄cedens patriarchaz. et no repl'atus
s electus a deo. g no uli. e repulsus pplis
iudeoz. tangit g'o s e' pa'. quib' facta
est p̄missio Jacob cu dicit israelita. Abra
ham. cu dicat de semine abraham. Ysaac cu
dicat beniamin. p h' innuens q descen
dit abraham p bonos. no p malos. dicat
iste. Nam deus quem deus elegit no repulit.
israelita sum. inteus dni cultu. y. eoz q
israelite fuit et ego israelita imq. no p
feliter sed natiuitate. qz ex semine abrahe. no
ex q sz de ab he. qz no ex hysmael. sz
ex tribu beniamin. philip. iij. ex gene
isrl' de tribu beniamin. alludit gen'
opi p̄sequti. Nam le. gn. xxxv. q ra
chel e mortua in ortu beniamin. sic
et sinagoga i ptu pauli. It gen. xlij.
apls joseph i uenit e i ore sacci beniamin.
sic vbu xpi i ore pauli. It gen. xlix.
beniamin lup' rapax mane comedet

pdam et neqe ~~dicat~~ dimittet spoliam
sed paulus in expoliatione sinagoge
et conversione populi iudaici. non repulit. q.
ex h. illud est quod non repulit deus totaliter
plebem suam. quam presciuit saluandam
predestinauit. vnde aug. hic prescita pro
predestinatione. felix plebs dei que est sua
prescita. non est repulsa in gehennam. sed
prescita ad gloriam. sed prescitus ab eterno sua
in presentia non repulsa in futuro. An nes
citis in helya. hic ostendit exemplo helye quod mul
ti sunt assumpti. vel primo ostendit quod helias
putabat se solum relictum cultorem dei. ho
quod multi erant. alii ibi. Sed quid dicit illi di
uinum responsum. tercio ostendit quod sic est modo multi sunt ad vin
culi ibi. sed sic et in hoc tempore. Ostendit quod
quod per solam gratiam dei. ibi. Si autem gratia dei.
iam non ex operibus. in prima primo inuitat eos
ad consideratione scripture sacre. ponit ubi
helye. ibi. domine prophetas tuos. Dicit ergo
an nescitis. q. non repulit dominus populum suum.
et h. prout ita factum est ut sic tempore helye an
nescitis quid dicit scriptura in helye. vbi id de he
lia iii regum xix. scriptura i. in parte ubi iaculum in
compellat ipse helias dominum aduersus israel. iudi
cat aduersus. vocat inter se et illos. scriptum. domine
prophetas tuos occiderunt tempore zezabel. iii regum
xix et xviii. altaria tua suffoderunt. i. altaria
dauid euerterunt. et edificauerunt altaria ba
al. et ego relictus sum solus in cultu dei. a prese
ntes. i. iezabel que comminata fuit ei
mortem iii regum xix. Et querunt animam meam.
i. vitam temporalem. ut auferant eam. Tangit he
lias in verbis eorum duorum [illegible]
persecutiones iniquorum [illegible]
[illegible] prophetas occiderunt irreparabiliter.
quod altaria suffodiunt [illegible]
relinquit in deserto. quia adhuc animam et querunt
. multi et in mundo similes qui prophetas dei [illegible]
cultores occidunt famam perimendo. alta
ria suffodiunt. fundum pauperum diminu
endo. solos relinquunt eos [illegible]
seperando. animas querunt eorum mortem. et des
tructionem appetendo. Intendit autem apostolus
tale quod in mundo. sicut tempore legis multi fue
runt qui non erant ydolatre. quamuis he
lias omnes crederet ydolatras preter se. multo
fortius tempore gratie aliqui relicti sunt. qui
non manebunt in infidelitate. sicut tempore le
gis non sunt vbis in credulitatis. multo forti
us tempore gratie. sic ergo posuit opinionem helye.
et postmodum subiungit alia.

Ego relictus sum solus et querunt
animam meam. Cohentia i. prime
dicti. ita ut dicat ea. ps. due sunt partes iustitie.
[illegible] bonum facere et malum fugere. ps.
ps. declina a malo et fac bonum. ex quo apparet
ab opposito quod tota iustitia consistit in dere
lictione boni. et opere mali. ab hiis duobus
potuit totum genus humanum excepta beata virgine
cum filio in passione eius filii. vituperari. po
test a bono. s. quod est iusti. per errorem. po quod ad ma
lum. s. diabolum est iusti. per amorem. superponit
discipulorum infidelitatis. quod ego relicto ostendit fugit
quod notat. i. ego relictus. s. in scandalo iudeorum per
infidelitatem quod morte christi paruum est. quod notat ibi.
et querunt animam. primum aggrauat tel. dignitatis
pe. quod antiquitatis amicitie. quod relictus. gratia ego
hanc fuge quod solus. dicit ps. ego dixi solus relictus
sum amicis familiaribus. solus quod meam remota
sit nullus. propter relinquendam ad primus ad hominibus
. s. principale agrauant duo. persequentium instan
. et querunt persecuta in nocendo. i. quod animam meam.
Sed quid dicit illi diuinum responsum.
Posuit opinionem helye qui putabat se so
lum cultorem dei. h. ostendit quod multi erant alii cul
tores dei. v. po ostendit [illegible] reuelatorem. s. dominum
. secundam [illegible] reuelatam. i. reliqui mihi.
. v. commendat dominus sanctos suos a tribus ab elec
tione gratie. i. reliqui mihi. a perfectione vite. ibi.
. vii. milia virorum. a fidei integritate
. ibi. qui non curuauerunt genua. Dicit ergo. Sed
. ibi. qui non curuauerunt genua. Dicit ergo sed
quid. dicit illi. quasi tu helias putauit se so
lum. sed quid dicit illi diuinum responsum. i. apellatio diui
na. iii regum xix. dicit inquam sic reliqui. i. preseruaui re
seruaui mihi vii. milia virorum. i. ostendit bonos qui
sunt in vii. milia. septenarium. quod ad vniuersitatem
designet per numerum septenarium. quod ad vniuersitatem
et primum est quod ad perfectionem. vii. quia diebus vii
vniuersitas creaturarum ad opus completa fuit. vii. et diebus vniuersitas
rerum transit. et ideo septenarius vniuersitatem
significat. mille vero est vltimus limes numerorum et ideo
perfectionem significat. ideo viri perfecti et continentia mille
clipei pendent ex
ea. cant. iiii. mille clipei pendent
ex ea. qui non curuauerunt genua sua. i. re
cta [illegible] ante baal. dominum achab. iezabel
[illegible] non adorauerunt ydolum baal. felix vni
uersitas que [illegible] perfectione.
Sic ergo et in hoc tempore.
Hic concludit quod sic in modo multi sunt ad christum
conuersi. vel [illegible] temporis opportunitatem.
quod in hoc tempore [illegible] quod relicta conuersio
[illegible] quod electio gratie [illegible]
Dicit ergo. sic ergo i. ita latenter. ut p

ad filiorum gratiam. et in hoc tempore gratie quod est optimum ad salutem multis, unde ad Cor. 6. Ecce nunc acceptabile tempus. Reliquie. i. pauci reservati generis. secundum quod in Ysaia: multi vocati pauci electi. vel reliquie i. viles eorum reputatione, sicut infirma mundi et ignobilia elegit deus 1 Cor. 1. Secundum electionem gratie dei. non secundum eorum merita. Salve facte sunt. id est in spe. Tit. 3. non ex operibus iustitie que fecimus nos, sed secundum suam misericordiam. et cetera. Notandum quod multe leguntur reliquie. quedam bone, quedam male. Sunt enim reliquie prime sanctorum ... leva oculos ... reliquiis que recepte sunt. sic relinquitur granum ex area palea. Secunde sunt impiorum. Ps. reliquie impiorum interibunt. et sic relinquit Fex in dolio. ut probatur et vinum defenditur. Tertie malitie. Ps. Custodi innocentiam et vite ... quoniam sunt reliquie homini pacifico. sic relinquitur claritas in aere. sole expulsis nebulis. Quarte sunt vitiorum ... Babilonis et ... sic relinquitur fetor ex corpore. Quinte ... non relinquetur ... relinquitur fructus ex flore delectationis ex amore. Sexte sunt suppliciorum. Ps. Reliquie ... relinquitur patibulum latroni se- pulto mortuo. Septime cogitationum ... Ps. reliquie cogitationis diem festum ...

Autem gratia dei iam ex operibus.

Hic ostendit quod aliqui de iudeis conversi sunt. hic ostendit quod ... conversi sunt ... primo ponit ... probat ... ibi: alioquin gratia. Dicit quod si autem ... gratiam reliquias salvari, sicut gratia dei salvantur. iam non ex operibus. id est ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo. supra 3. Alioquin si ex operibus, gratia iam non est gratia. sed debitum. gratia enim dicitur eo quod gratis datur. supra 4. ei autem qui operatur merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum. Ex hoc concluditur ... salus est ex gratia. non ergo ex operibus. si non sequitur ... si salus est ex gratia, sed ex operibus ... ex operibus non datur ex gratia. ergo salus est ex gratia. et non est ex gratia. ergo gratia non est gratia. sed hoc est impossibile. ergo ex gratia non ex operibus est salus. ... est gratia dei ex qua habetur salus ... quia non potest humanum opus ad salutem. Quid ergo. Hic ostendit qui sunt assumpti et qui repulsi. et primo quod soli electi sunt assumpti. secundo ... plures ceteri sunt excecati ... ceteri vero excecati sunt. ... Ps. ... et cetera ... modum excecandi. ... et david dicit. Fiat. ... post tale ... Israel ...

operibus legis salvi non invenit salutem. electi autem ex Israel invenerunt, quia salus ex electione est non ex operibus. Primo ponit maiorem, secundo minorem quod electio assecuta est. Dicit quod quia quod superdictum est in hoc, scilicet quod querebat Israel iustitiam, scilicet ex operibus legis. hoc non est consequtus, quod debito modo non querebat. supra 10. Israel sectando legem iustitie in legem iustitie non pervenit. Electio autem, id est universitas fidelium per gratiam electa, consecuta est iustitiam fidei et salutem, licet non sectaret opera legis. supra 9. Gentes que non sectabantur iustitiam apprehenderunt iustitiam. et vocat electos electionem abstractum ponens pro concreto ad significandum quod quicquid boni in eis est, totum est ex electionis divine. Ps. Beatus quem elegisti et assumpsisti, inhabitabit in atriis tuis. Ceteri vero sunt excecati. Hic probat minorem, quod ceteri excecati ... primo per auctoritatem, secundo ibi: Et david dicit ... ubi: Sicut scriptum est. Dicit quod ceteri non alii ab electis excecati sunt, non solum non sunt iustificati. Sap. 2. Excecavit eos malitia eorum. Mt. 15. Ceci sunt et duces cecorum. Sicut scriptum est. Hic adducit auctoritatem qua convenienter tangit tria mala Iudeis, primum est invidia in affectu, quia dedit illis deus spiritum, secundum est ignorantia in aspectu, scilicet Et oculos ut non videant, tertium est pertinacia in effectu, ibi: usque in hodiernum. ... dedit ... fidei, ex invidia non ... sunt ... defectus in intellectu ... indisciplinabiles, quorum oculus ... ad sciendum ... aures ad disciplinam capiendam. ... Dicit quod ita ceci excecati sunt sicut scriptum est Ysa. 6. ubi habetur: Vade et dices populo huic: audite audientes et nolite intelligere. et videte visionem et nolite cognoscere. excecat cor populi huius. ... Dedit illis deus spiritum compunctionis mala. i. invidie. quia compunguntur et dolent de predicatione Christi et fide credentium in eum. ... spiritum compunctionis ... mentem in videntem qua invideant doctrine. et dedit illis oculos interiores. ut ... non videant ... non intelligant. et aures interiores ut non audiant ... non accipiant. ... oculos ... aures ... docente ...

et aures eorum aggravata

et p dicit usq in hodiernu diem. ij. cor. iij. usq in hodiernu die cu leg moyses uelame manz sup cor eor. Infelices hab bent et n uident. oclos hnt et n uident aures hnt et no audiunt. cor hnt et expimtu no accipiut. g de bono do lent. vnm no uident. magis dilig adhuc cor gre no attendunt. Et di uo dicat. Respondit enim q hoc exce catonis iudeo auete pst. v p tangit excecatois cam. sed excecaiom ipam. ibi obscurent oculi. 3° effectu ptra ibi et dorsu eor. Causa excecati onis fuit eor malicia. circa qua p° tan git ipa maliam ibi mensa. fo maliae euidentia. ibi coram ipis. ter° tiu utriusqz effectu multiplicez ibi. In laqum. Ad di cit ig et dd qi diceret vocauis uideos ipe fore excecantes. sed et dauit dixit i ps. sic optantis uoto. sed pdi centis affectu. fiat mensa tc. ht le dum. po sic. fiat mensa eor. i. malicia ab eis orta i qua delectauit. ps. Quid gliaris i malicia. mensa trag que e coram ipis. qz iniquitates congnoscunt nec vitauit. fiat eis laqum ut eos a bono ipediat. et i captione ut eos i malo detineat. et scandalu ut eos de peco i pecca ruere faciat. et i retributionem ipis ut eo sit dampnatoz nutritiva. Glo aliter expoit sic. fiat m sa. i. sacra scriptura de qua ps. posuisti in cspectu meo mensa eor. q eis spalr data. mensa dico posita coram ipis et quo ad intelligentia carnale. qz i eius obsuantiis carnalibz delectant. et quo ad spiale qz intellige possent si conarent. fiat eis laqum ipis i la qum erroris. ut spalr male intellecta eos illaqueet. ut occidant xpm quod et factu e cu dicebant. io. xviij. nos hemus lege et s lege nostra dz mori. et i capcoem. ut s. sit eis ca captiui tatis p romanos. et i scandalu ut ipis ia in captiuitate positis sit ca scandali et op probrij. tytus cu eos nobiliores du cebat secu et fugabat de eis specta culu. et i retributionem ut sit eis ca eterne dampnacionis. obscurent oculi eor. interioris mentis ne uideant luce euangelice veritatis. ps. obscurati sunt qz repleti sunt. ad. i. et dorsu eor. i. uoluntate. vn glo. li. ut quo ona dinoz sceptroz debent ptari. pur incuruia

i. spalr agnitionem ne surgant ad liberta te gre felix et i curuitati nimis ucrea. q i cadit i laqum erroris. i capa one captiuitatis. i scandalu cfusi onis. i retributionez dampnacionis. ubi i laqo reatus. In captione seruitus. In scandalo ruina. i retributione pena notat. Hic qr sit ii. sq d repulit deus. glo. deus repulit eos expte. q. io. vi. eu qui uenit ad me no ei ciam foras. g alias repellit. s. p. repelle dz gram negendo. no i pa endo. no aute uenientes abiciendo. Nescit interpellat deu aduersus isrl. q. ap. vi. orate p psequentibz et calupniantibz vos. s. p. interpella ao hec fiebat zelo iustiae ut cor rigentur no appetitu vindicte. ut pus rent. Ne relictus su ego solus. q. videat q fuit imitatus qz abdyalia mittaquat ei quo p. uius sz ppbat. iii. re. xviij. s. relictu se solu dicat. non solu dei cultore. sz aptu cultore. et defensore. Hic sic i reliqui m. vij. milia. glo. iudicius bonos. qz p. vij. vniuersitatis pmisse pfcio desigt. q. no omes boni sunt pfcti. s. d. up est pfcio. suffice. qua hnt omes boni. et habundantie qua n omes hnt. Ne sic alia ex gra. no ex opibz. q. g. nisi pot uieri alti grani. g. nc sibi aug. gre. Est nulla cetera hec ex opibz. et no ex gra. c. pot ap uieri alia p gram si bi aug gre et q gram. sz i d nu tu e p gra. vn gra ex gra po cuus est quo ex meritis. et tu bu ad patit et facit nulta. vl dd sim orig. c opa de quibz apostolus fiat multociens mentionem no sunt opera iustitie que mandat in lege. sed circucisio carnalis. ritus sacrificioz et obseruancia Sabbatorum. Hic sic i ceteri excecati sunt. glo. qz cede noluiunt. c. cecatus e eis qz no crediderit. no g eis cecatus. Culpe et est ea infidelitatis. et pene ius causa e infidelitatis. Hic ibid glo. quaz qz intellige noluit cede id dz cseqzi. ut q uult de ceco n posit crede. q. aug. posse cedere na e om. s. p. no posita. iux posit. Hic sic i dedit ei spm cpuc

cio ius. glo. malis. q. d. n. e actor malis peccatis. dicacio s. privative intelligitur non effective. **Dico ergo non ne sic offenderent ut caderent.** Ecce secundus oculus quod casus iudeorum non est vilis. hic ostendit quod non est inutilis. ubi primo inquirit utrum casus sit inutilis casus iudeorum. secundo probat quod non. quia est occasio salutis gentium. ibi. absit. tertio concludit quod multo plus utilis est finalis conversio ipsorum ibi. **Quod si delictum eorum.** Dicat ergo. dico ergo quia dicit scriptum de iudeis et casu eorum. ne a iudeis quidam dicere quod eorum casus sit omnino inutilis. dico ergo numquid sic offenderunt ut caderent. tamen supple. i. ut eorum casus esset omnino inutilis. hic dicat ne propter predicta desperaverint a gentibus. michi videtur quod non. a. ne leteris inimica. quia cecidi consurgam. propter. si in quid qui deo. **Absit.** Hic ostendit quod casus iudeorum est occasio salutis gentium. ubi primo ponit conclusionem propositionem solo non. secundo rationem eius solvimus. i. **sed illorum delicto.** tertio respondet eis ex consolatione ibi. **ut illos emulentur.** Dicit ergo absit ut iudeorum casus sit omnino inutilis. sed potius utilis quia deus cuius summe bonitatis non permitteret esse aliquod malum nisi ex malis bona eliceret. **sed eorum delicto** quo scilicet in Christum occiderunt. quod postmodum predicationem repulerunt **salus est gentibus** occasionaliter. tamen quia pulsionem Christi deus redemptor fuit. tamen quia apostoli a iudeis repulsi ad gentes conversi sunt. actuum xiii. vobis oportebat primum predicare verbum dei. sed quia repulistis illud et indignos vos iudicastis vite eterne ecce convertimur ad gentes. ecce sol. i. oritur sol. in gentibus et occidit in iudeis. **ut illos emulentur.** hic construptis est. unio modo ut illos refert ad gentes. alio modo ut refert ad iudeos. et intelligitur modo dicitur. primo modo sic. ita delicto eorum **est salus gentibus.** ita ut iudei ad Christum iam conversi illos gentiles ad Christum conversos **emulentur** eis imitando. ob. v. primum cecidit in iudicio. sicut ut iudei ad Christum conversi illos gentiles similiter ad Christum conversos emulentur eos imitando. quia gentiles facti sunt in capud iudei in caudam. deuteronomii xxviii. faciet te dominus in caudam non in capud. secundo modo sicut **ut gentiles illos** scilicet iudeos credentes **emulentur** imitando eos in credendo. tertio modo sic in **ut gentiles illos** iudeos **emulentur** eorum peccatis indignando. **salus**

est gentibus effective. a deo. sed in ratione a passione Christi. vel a gratia manifestatione ab operibus occasionaliter a peccato iudeorum quo Christum occiderunt et verbum dei repulerunt. **Quod si delictum eorum.** Ostenso quod casus iudeorum non fuit inutilis. hic concludit quod multo magis finalis conversio eorum erit utilis. ubi primo agit hoc probando. ponit duo argumenta. secundo eum primum argumentum ibi. quod si delictum. secundum ibi. **et diminutio eorum.** conclusio ibi. **quanto magis.** primum argumentum est tale. deus magis ordinavit bona quam mala. sed casum iudeorum ordinavit ad utilitatem gentium. ergo multo plus salutem iudeorum ordinabit ad utilitatem gentium. secundum argumentum est. plura bona pluribus utiliora. sed conversio paucorum iudeorum ut apostolorum utilis fuit ad salutem gentium. ergo plus plenitudo conversionis eorum. et hoc est quod dicit **quod si delictum** i. infidelitatis **eorum divitie sunt mundi.** per occasionem. non per causam. malum enim non est causa boni. sed ex malo bonum eliciens. qui omnia prosperitatis facit cooperari in bonum. divitie dico spirituales. non corporales de quibus i. Cor. xxxiii. divitie salutis sapientia et scientia. **et diminutio eorum** i. abiectio ut apostoli pauca et pauci. secundum quod non multos sapientes elegit deus. et cetera. i. Cor. i. qui dicit diminutio quia per eorum conversionem diminutus est numerus iudeorum infidelium. diminutio **divitie gentium** sunt. supple. per eorum non solum per occasionem ipsi enim apostoli ditaverunt gentes divitiis spiritualibus. **quanto magis plenitudo eorum** i. plena eorum conversio que fiet in fine mundi. quasi dicit si paucorum conversio est utilis. quanto magis conversio omnium in fine mundi erit utilis. **Vobis enim dico gentibus.** Ostensum est supra quod casus iudeorum non est vilis. nec est inutilis. hic secundo ostendit quod non est irreparabilis. et primo ostendit supra ab expectatione spei. secundo a natura spei. i. **quod si delibatio est sancta.** primum ratio talis potest elici. quod ubi est spes ibi est possibile. sed reparatio iudeorum ubi est spes. apostoli quia aliter non laborarent ad eorum salutem. ergo reparatio iudeorum est possibilis. primo ergo dicit quod laborat ad conversionem iudeorum. secundo ostendit quod et ipsa est utilis conversio eorum. ibi. **si enim amissio eorum.** In prima tangit apostolus. unde de se. scilicet apostolus legationem pro gentium

apostolus spiritualem laborem .i. ministerium meum honorificabo laborantis intentione. ubi enim quominus laboris utilitas ibi ut salvos.

Dicat ergo vobis enim .i. ita utilis erit plena conversio iudeorum. et quia ad conversionem potuit necessitate propter quod potuit utique. Vobis enim dico gentibus qui in estis apostolus. quamdiu quidem ego sum gentium apostolus quod erit per .gal. ii. qui operatus est petro in apostolatum operatus est et michi inter gentes ministerium meum .i. apostolatum meum honorificabo amplificando et ut debitum faciendo. si laborando ad conversionem iudeorum .i. eorum. ideo ut non videar per ministerium nostrum honorificabo magis temptando. Si quo modo .i. aliquo modo provocem .i. provocare valeam carnem meam .i. iudeos. de quibus natus sum qui sunt consanguinei mei secundum carnem in simul ex. ad emulandum .i. imitandum me .i. vocem meam. imitatores mei estote et sic salvos faciam aliquos ex illis. salvemur si non omnes. felix qui hec predicationis officium diligenter exercet. numquam post fert eterni ... perducat ad finem salutis. Si enim amissio eorum.

Hic ostendit quam valde utilis esset iudeorum conversio. Et probat a minori. ubi primo ponit amissionem secundo conversionem .i. que assumptio. Dicat ergo si enim amissio .i. et solatio quia eorum conversio utilis esset. ideo intentionem suam circa. si enim amissio in fidelitas eorum. per quam fuit dicti sunt .i. gentes perdite sunt ... reconsiliatio est mundi .i. occasio reconsiliationis ... de universo mundo. que assumptio .i. vocatio valoris erit assumptio residuorum iudeorum. nisi vita .i. vivificatio gentium per ... doctrine. et exemplum vite. vita ex mortuis. ex morte qua gentes erant per mortue. hic dicit quia iudei apti erant ad convertendos per notitiam scripture. ut tangit de apollo actuum xviii. origenes ubi dum mereret si offensio illorum reconsiliationem mundo donavit si assumptio eorum mundo non magis ad largitatem bonum enim est ex bono ... sed malum non ... .

Quod si delibatio sancta est.

Hic ostendit casum iudeorum reparabilem per naturam specierum. Et primo ex sanctitate apostolorum et aliorum ex iudeis credentium. secundo ex sanctitate patrum antiquorum ibi Et si radix sancta. et per hoc ponit duas similitudines. unam delibationis et masse. aliam radicis et ramorum per quam ... apostolos. et ... patriarchas et apostolos

Dicit ergo quod si delibatio. quod et patet quia post est eorum assumptio ad salutem quia per quod si delibatio est sancta .i. pauci de illis assumpti sanctificati sunt ut apostoli. et alii discipuli. Et hoc delibatio id est modicum quod de aliqua massa sumitur ad degustandum. et experiendum. si modicum vini de dolio. unde illi pauci de iudeis ad deum conversi vocantur delibatio. osee ix. quasi uvas in deserto inveni israel. et quasi prima poma ficulnee in cacumine. inveni patres eorum. Si ergo isti pauci sanctificati sunt. et massa. totum genus potest sanctificari. Est enim talis. si pars alicuius totius est sancta et munda. et totum potest esse sanctum et mundum. sed aliqua pars de populo iudeorum est sancta et munda. ut apostoli ergo et iudei possunt sanctificari et mundari. Et si radix sancta .i. patriarche a quibus huiusmodi fidei exivit. et rami possunt sanctificari .i. illi de genere eorum ex ... et in eorum fide fundati sunt. osee. ultimo. erumpet radix eius ut libani ibunt rami eius. Est enim talis. si radix arboris est bona. et rami possunt esse boni. sed radix populi iudeorum in patriarchis et prophetis fuit bona et sancta. ergo ipsi iudei qui sunt sicut rami procedentes possunt esse sancti et boni. et sic ... gentiles non debent contempnere iudeos propter casum eorum quia eius ... potens est quia valens est ... reparabilis.

Nota quod hic per ecclesiasticum ... vir ... arbor ... operatur propter multas ... primo propter ... in mobilitate vite. hic de gentili infecto arbori crescenti ... ... ... non sic illi de quibus ... plantationes non dabunt ... Secundo propter ... petitionem. dominum ... et ... .iiii. arborum altarum et magis. et ... tangens celum. nec sic ille de quo Iob xix. ... abstulit spem meam. Tertio propter radicis ... caritatis humorem ... in necessitate radicati et fundati. sed heu ... est ... nento ... temptationis ... eorum ex ... Quarto propter ramorum .i. virtutum ... expansionem. osee ultimo. erumpet radix eius ut libani ibunt rami eius. Sed ... ramum ... Quinto propter florum .i. morum pulchritudinem et honestatem. ecclesiastici xxiiii. flores mei fructus honoris et honestatis. sed heu ... et cadit flos. Sexto

pp foliorum .i. illorum sanitatem .i. propter ulterius folia eius in medicinam. Septimo ponit finem .i. operis utilitatem. ca. vii. ut arbor bona fructus bonos faciat. et cetera. Octavo ponit umbre .i. mine protectionem. ecce ult. Ecce intenti sedentes in umbra eius. Sed hec de multis dicta sunt. cum iudei arbores antiquales in fructuose. Quod si aliqui ex ramis. Superius ostendit apostolus quod non debent gentiles insultare iudeis. nunc eos ostendit ne ratione ramis fractis ex parte culpe iudeorum. sed etiam de ramis fractis ex parte revocationis eorum. Unde primo ostendit quod non debent contra iudeos gloriari. Secundo ponit et destruit occasionem qua possent gloriari .i. dicas ergo fracti sunt rami. Tertio ostendit causam quare debent a gloriatione reprimi .i. noli ergo altum sapere. In prima parte quod non debent contra iudeos gloriari ostendit primo quia boni iudeorum participes facti sunt. Secundo quia nichil ut boni ab eis habuerunt .i. Quod si gloriaris. In prima parte ad ostendendum primo dicit primo quod iam sumpti ex statu gentium [illegible] contione. Secundo quod assumpti ex statu gentium participes [illegible] et socii radicis. Tercio ostendit principales intentionem. ubi noli gloriari. Dicit ergo quod si aliqui .i. quod si radix sancta et rami. quod [illegible] si aliqui ex ramis fracti sunt merito infidelitatis et iniquitatis .i. iudei [illegible] et sunt potum excisi. tu autem cum oleaster esses .i. natura silvestris amarus oleaster cum est oliva silvestris sterilis et amara natura quod tempore sunt erant in [illegible] nullus enim erat nullitia eorum [illegible] insertus es alienam oponere non tua. et [illegible] lege insertionis. quia ramus boni in mala arbore [illegible] non co[illegible] in illis .i. loco ipsorum [illegible] amarus [illegible] bono [illegible] non debet gloriari contra ramum [illegible] sed sic [illegible] gentiles [illegible] quia insertus es fidei patriarcharum. ergo non debet gloriari contra eum. nunc [illegible] est et factus es socius radicis olive .i. particeps [illegible] et [illegible] fidei patriarcharum qui fuit radix olive .i. populi iudaici. olim fructifici. Jer. xi. olivam uberem pulcram fructiferam speciosam vocavit dominus nomen tuum. et factus es socius pinguedinis olive .i. caritatis apostolorum qui [illegible] pingue [illegible] caritatis habuerunt. Si inquam [illegible]

noli gloriari adversus ramos fractos. .i. iudeos [illegible] eos contempnendo [illegible] accipiens non debet gloriari contra dantem de bono accepto. Sed gentiles habuerunt a iudeis [illegible] cognitionem fidei et dilectionem dei. ergo contra iudeos non debent gloriari. [illegible] Ephesios ii. Iam non estis hospites et advene sed estis cives et cetera. Nunc ergo fracti sunt contra iudei infideles. oleaster [illegible] medullis in gentilis [illegible] fides patriarcharum. pinguedo caritatis apostolorum. oliva gens iudeorum. Quod si gloriaris. Hic ostendit quod gentiles contra iudeos non debent gloriari. quia nichil boni ab eis acceperunt. sed potius econverso. Unde primo supponit gloriationem. ubi Quod si gloriaris. Secundo destruit talem gloriationem [illegible] ubi non tu radicem portas. Dicit ergo quod si gloriaris contra ramos [illegible] attende super dignitatem eorum in radice. quod non tu radicem portas .i. sustentas. sed radix te portat super [illegible] nullus debet gloriari adversus illum cui [illegible] sed gens iudea non [illegible] gentili sed gentilis ab illa habet fidem [illegible] patrum [illegible] adventu [illegible] legis et prophetarum testimonia [illegible] et promissa. ergo non debet contra eam gloriari. Dices ergo fracti sunt rami. Ostenso quod gentiles non debent contra iudeos gloriari. hic ponit et destruit occasionem unde possent gloriari. Primo [illegible] secundo positam destruit. ibi bene propter incredulitatem. Tercio [illegible] gloriacionem [illegible] ibi noli altum sapere. Dicit ergo dicas [illegible] tu gentilis. fracti sunt rami .i. iudei merito infidelitatis ut ego insererer loco ramorum [illegible] ergo talis [illegible] iudei repulsi sunt propter me ut ego ad fidem insererer. ergo sum prelectus illis. et ita possum gloriari contra illos. Unde [illegible] si non [illegible] ut tu [illegible] sum tu contra ramos fractos possum gloriari. et [illegible] apostolus. bene. quasi [illegible] in prima parte bene dicas [illegible] quod dicas quod rami fracti sunt. sed in parte male dicis [illegible] quod addis ut ego insererer. non enim propter hoc fracti sunt. sed potius propter incredulitatem fracti sunt non ut tu insereris. Item non debes gloriari quia stas in fide. quia hoc non ex tuis meritis. sed ex gratia fidei. et hoc [illegible] dicit tu autem fide stas. Noli altum sapere.

insultare

b

fracti

et primo [illegible] quod possent gloriari

c

Hic a [con]siliatione retrahit. ubi hortatur fuge[re] malum. Noli altum sapere docet fugiendi modum. sed time. addit ad hoc motivum. Si n[on] deus [et]c. [sed] de hortatione mali hortatur boni. continua[tur] p[ro]ximo. Dicat [er]go. Noli altum sapere. ne fueris sapiens sapere super te. sic[ut] sibi fingunt per flant. cum altissima venti. sed potius time cum timore. si d[eu]m offendere. et ideo ut deum time. Si n[on] q[ui]a [er]go de his utique time. Si enim deus n[atur]alibus ramis non pepercit. i[d est] iudeis. q[ui] p[er] successione[m] et iure p[ro]prio fidem habui[ss]ent. sic[ut] d[icitur] de noe. heb. xi. iudei q[ui]a p[ro] fide c[on]tra h[ec] c[on]stituti sunt. unde supple. ne forte nec tibi parcat sic. luc. xii. Si n[on] i[n] viridi ligno h[ec] fiunt [et]c. p[ro]u. vi. zelus et furor viri n[on] parcet in die vindicte. Quia c[on]tra s[ed] i[d est] numquid sic offenderunt ut caderent. glo. i[m]mo eo[rum] casus p[ro]ficit. [er]go malum n[on] est bonum. [er]go n[on] est utile. [er]go n[on] p[ro]ficere ... n[on] p[ro]ficit p[er] se sed p[er] accidens p[er] occasionem. Si enim s[ed] i[d est] q[uod] si delictum eo[rum] divicie. glo. delicto illo[rum] ditantur in mundus. [er]go peccatu[m] eo[rum] fuit de p[ro]fectione mundi. [con]tra delicto iudeo[rum] ditatus est mundus occasione non p[er] causa. Quod s[ed] i[d est] apostolus gentium. glo. n[on] iudeo[rum]. [con]tra erat apostolus romano[rum] eode[m] tum. quibus una p[ro] erat iudeo[rum] aliu[m] gentium. [con]tra p[et]r[us] et paulus ap[osto]li erat [con]tra cum scisma et p[er] acci[dens] ap[osto]li iudeo[rum] gentium ... cohabitantium. Hoc s[ed] i[d est] mini[sterium] meum honorificabo. glo. sup[er] illud q[uo]d debeo. sic adiendo. ut n[on] p[ro] iudeis laborem. [con]tra aut iudei erant de ap[osto]lis sibi commisso. et ita eis p[re]dicare debebat. aut non. et ita p[re]dicando eis ... non edificabat. [con]tra iudei p[er]ve[r]titer i[n] tra p[er]vulsione ad p[ro]... p[er]tinebat. sic[ut] utentes ... cum gentibus. ratione de malum peccatum ad paulum. unde non erat debitor eo[rum] nisi peccatorum. Sed s[ed] i[d est] q[uod] si delibatio s[an]c[t]a. glo. cum delibatio unius s[an]cti sit cum massa. non potest [et] delibatio sancta. et massa i[m]munda. [con]tra licet aliqui de massa i[m]munda in gentes sunt mundi. cum massa est immunda. [con]tra glo. intelligit de i[m]mundicia ... spirituali et temporali. Quia si radix s[an]c[t]a et rami. [con]tra patriarche fuerunt. et tum multi eo[rum] filii fuerunt mali. [con]tra mali cum sunt q[uo]niam radici. non s[an]c[t]i rami tamen.

sed [con]tra quod Si enim s[ed] i[d est] tu autem cum oleaster esses. glo. i[d est] gentilis naturaliter et amarus. [con]tra illi et iudei. s[ed] p[er] eph. ii. eramus natura filii ire. sic et c[etera]. [con]tra tamen vocat hic natura[m] [con]suetudinem a parentibus traducta[m]. n[on] vicium originale n[ec] Sic s[ed] i[d est] noli gloriari. glo. isti p[ro]p[ter] superbiam frangi meruerunt. iste p[ro]p[ter] humilitatem inseri ~~inseri~~ meruit. [con]tra tit. iii. n[on] ex operibus iusticie que nos fecimus [et]c. [con]tra glo. loquitur de iusto. [con]tra n[on] [con]dign[e]. Item s[ed] i[d est] n[on] tu radicem portas. glo. gens s[an]c[t]a nil a te habet. [sed] plurima a gentibus habent iudei. [con]tra loquitur de p[er]venientibus ad salutem. Itera s[ed] i[d est] noli altum sapere. sed time. glo. time caste. n[on] ne cadas in supplicium. sed ne amittas tante gr[ati]e beneficium. [con]tra bonum est timere supplicium i[n]fernum. [con]tra n[on] debes timere supplicium tantum. n[ec] p[rinci]pal[ite]r. sed amissionem gr[ati]e divine.

**Vide ergo bonitatem et c.**

Sup[er]i[us] ostendit q[uod] n[on] debent gentiles [contra] iudeos gloriari et ponit de remo... iudeos gloriandi. Hic [contra] ponit ea p[ro]pter que possunt. et debent a gl[ori]atione reprimi. ubi ponit tria. p[ri]mum est [con]sideratio i[n] utrisque iustitie ac misericordie dei. s[ecund]o i[n] ipsis possibilitas cadendi. ibi. Alioquin et tu excideris. t[er]tium in iudeis possibilitas resurgendi. ibi. Sed et illi si non p[er]manserint. In p[ri]ma p[ri]mo hortatur ad [con]siderationem m[isericordi]e et iusticie. s[ecund]o ostendit equitatem iusticie. i. In eos quidem qui ceciderunt. t[er]tio liberalitatem m[isericordi]e ibi. In te aut[em] bonitatem. Est [er]go s[ensus]. gl[ori]and[o] gentilis considerando severitatem dei in iudeis. qui peccaverunt et excecati s[unt] [de]b[et] sibi timere ne sibi accidat. [con]siderando gratuita[m] bonitatem dei qua vocatus est. non s[uis] meritis n[on] d[eb]et sibi [tribue]re. et sic nullo modo d[eb]et gloriari [contra] iudeos. Et hoc est quod dicit. Vide [er]go q[uia] ipsi i[n] incredulitatem fracti s[unt]. tu aut[em] stas. Vide [er]go i[d est] diligenter attende bonitatem et severitatem dei. bonitatem m[isericordi]e severitatem iusticie. [con]tra s[ecundu]m p[ro]... omnia et viri obviaverunt sibi. [con]tra misericordia et iustitia [con]tra ... vide utrumque. cum david dicente misericordiam et iudicium cantabo tibi d[omi]ne. [er]go n[on] severitas est sine m[isericordi]a. ne vergat i[n] crudelitatem. n[ec] m[isericordi]a sine severitate. ne vergat i[n] remissione.

.s. severitatis eius aut q. ut tenet me .i. in ptate. i eos scz qui ceciderunt .i. in eos .s. incredulos iudeos sup. severitate. In te aut gentili credente bonitatem. hac tn condicone. si pmanseris in bonitate. .i. s. totum qd hes bonitati eius attribuas. alioquin enim in dampnum tuum cederet... per .i. nessitatis illius via iusticie non agnos... ce. qui ptea agendum recesserunt... ideo sub alioqu. .i. pmanseris in bonitate. et tu excid... is sic illi. et severitatis sentiens. qui .i. iam securis ad radicem arboris posita... arbor que non facit fructum bonum excidetur. .s. d e locus seu statuitionis ppe. .i. severitatis iustice dampnat. ubi bonitas dei .s. non proprium meritum iustificat. ... de futuro re... adiuvat. Sed et illi si non pmanserint. Hic ostendit possibilitatem rediendi ... .s. quod bt ... efficacie .i. potens est deus. ... probat ... amiori ibi. Nam si tu ex naturali. diat ... et illi iudei qui sunt naturales rami. si non pmanserint in incredulitate. ... cum incredulitatis. impedit effectum insertionis. Inserentur in pria oliva .s. conversione ... Inserentur ... utique ... potens est enim deus iterum inserere illos. tamquam bonus agricola. Job ... lignum habet spem. qui si precisum fuerit rursum virescat. Job. ... potens est deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe.

Nam si tu ex naturali. Hic probat amiori quod iudei possint reinseri ab ... fideliter et salvari. Et est sum... talis ... originem. naturalis ... arboris ramos ... sicut ... quam inserere alienos. sed gentiles inserti sunt fidei aplorum et ... multo fortius iudei possunt inseri cum sint eiusdem generis. et ... non sunt contemptu... que non possint salvari. et ... diat ... .s. qui utique secundum .s. si tu gentilis ex naturali oleastro .i. oliva silvestri .i. stulti... et amaro. ritu gentilium ... natus es excisus es. secundum ibi dicitur et contra naturam ... tum est .i. naturale ... cum est ... bone arboris malo trunco ... insertus es bone olive inserto es per fidem in bonam olivam .i. ... corporum fidei sanctorum patriarcharum et aplorum quanto magis hii qui secundum naturam ... olive .i. iudei nati in cultu dei et fide primum inserentur sue olive non aliene. sicut

... pplo suo antiquorum primum facti sunt qd multo magis inserentur et post inseri... Ysidorus. olei. grece. oleon dicitur ... latinum ... oliva dicitur olea que ipsa est arbor olivi fructus. oleum succus est ... arbor ... insignis.

Nolo autem vos ignorare fratres .s. est tria ps principalis huius capli. ... apostolus quod non debent insultare iudeis ... sup ... ex parte ... iudeorum. secundo ex parte vo... cationis gentium. ... ex parte ... divinorum iudiciorum. ... iudi... secundo ... excecati. et primo ... illuminandi. secundo ... quando excecati ... quando illuminandi. ibi. secundum evangelium quidem. tercio ... laudat ... profunditatem iudiciorum dei .i. o altitudo divitiarum. ... ostendit esse revelare ... misterium. secundo ... excecatio presens et illuminatio futura iudeorum ibi. ... excecatio ex parte. ... probat ... testimonium ibi. sic scriptum est. ... Nolo enim ... ut non vobis ipsis. dicit ... nolo enim ... iudei ... sue olive. ... quidam ... Nolo enim vos ignorare fratres. doctor enim vester sum. ideo debeo vos docere. .i. thy. .ii. doctor gentium in fide et veritate. misterium hoc .i. occultum dei iudicium. ... cor. xv. ecce misterium vobis dico. Ut non sitis .s. nolo ... vos ignorare. ut non sitis vobis ipsis sapientes. .i. ne putetis vos vestro ingenio comprehendere. et ... Quia cecitas. Hic exprimit illud misterium quod ... primum est presens iudeorum excecatio ... est gentium illuminatio .s. donec plenitudo ... est futura iudeorum ... ibi. et sic omnis israel. Dicit ergo ... est misterium. quia cecitas ... contingit evenit. non ex ... vel ... .s. ex ... ubi ... israel .i. in pplo iudeorum. et ... ex parte ... omnibus ... Excecati sunt ... cecitas ... donec plenitudo gentium intraret per fidem ... et ... donec. ... excecationis. ... gentes ad fidem ... ut excecati sint. et ... plenitudo gentium ... illuminabuntur iudei. ... expectant ... reditum

abrahe .i. cu[m] fructissimo. gen. xxi. i. reg. ii. donec sterilis peperit plurimos et que multos habebat filios infirmata est. et sic postquam plenitudo gentium intraverit omnis israel salvus fiet in fine mundi predicante enoch et helia. ut habetur apoc. ultimo. Sicut scriptum est. [illegible]

[illegible]

Ecce modo dicit inspirationis. tertio modo gratie baptismalis. Cap. primo in oleastro sic. secundum primam .i. ita in fine salvabuntur per prescientiam quibus factum est promissio secundum primam enim .i. secundum divinum consilium mutatione. Sine donationibus .i. promissionibus et vocatio .i. electio dei certa. non enim penitet deum de eo quod promittit vel statuit. sicut .xxiii. q. [illegible] sed est dictum ut bo. ut [illegible] ut [illegible] ut in. Ecce modo [illegible] sic ut continue ad id quod precessit secundum electionem karissimi. et bene dico secundum electionem non secundum [illegible]. secundum primam enim vel cetera sine penitentia sunt dona .i. gratie infusio. et vocatio .i. fidei vocatio in spiritu. super viii. qui precedunt vos et nocivum. tertio modo [illegible] ut continue ad id quod precessit. cum abstulero peccata eorum. quia et vere auferentur. et si nunc non plangantur. sine penitentia est exteriori. et si non sine interiori. sunt dona dei .i. gratia baptismalis. et vocatio ad fidem. ut ait ambrosius. gratia dei in baptismo non requirit gemitum vel planctum vel opus aliquod sed solam fidem. et cordis contritionem et omnia gratis condonat.

Sicut enim aliquando et vos qui credidistis incredulitate. [illegible] in operis domini [illegible] quia male ducti sunt ab invicem. [illegible] in operis domini sit utrumque cum in uno magis appareat [illegible]. Ecce secundum primum si permanseris. glosa hac conditione. quia et si non permanseris [illegible] locum tuus alius occupabit. [illegible] occupabit. sed non ita immo tunc excideris. Ecce secundum primum insertus es in bonam olivam. glosa .i. participem. insertus patriarchis et prophetis. quia caritas [illegible] est [illegible] virtutum non [illegible] de fide formata que non est sine caritate. Ecce secundum primum contra naturam glosa. [illegible] contrario [illegible] natura. id enim [illegible] est quod [illegible]. sed suscitatio mortuorum non est contra naturam. sed [illegible] de natura naturante non de natura naturata. vel [illegible] natura dicitur [illegible] vel passive [illegible] obedientie naturalis [illegible] sunt [illegible] vel actione [illegible] ordinis naturalis [illegible] sed [illegible] natura [illegible] non [illegible] natura. Ecce ibidem glosa. [illegible] illam legem .i. notitia [illegible] illam legem secundum [illegible] multi noverunt. [illegible] noverunt eam multi. non tamen notitia plena sed [illegible]. [illegible] est plena notitia. Ecce secundum primum qui avertat impietatem. glosa. [illegible] iudeorum ab adventu christi est impietas. quia paulus post adventum christi observavit cultum iudeorum [illegible] votum nazareorum [illegible] et tempore egit [illegible] glosa. [illegible] de pontificibus [illegible] illo vel post

adventum illa que divulgatum. Ecce secundum primum secundum evangelium quidem inimici. glosa. propter nos. quia evangelium [illegible] [illegible] diligere [illegible] secundum evangelium non sunt inimici. [illegible] secundum evangelium .i. per evangelium inimici [illegible] quia oderunt non passive quia non oderunt. Ecce ibidem glosa per evangelium quod eorum legem evacuat. quia evangelium in [illegible] legis [illegible] .i. totam etatem in totam .i. testamentum unum in alterum. [illegible] carnalis intellectus legis evangelio [illegible] sed spiritualis [illegible]. Ecce ibidem glosa. ut homines mala faciunt non est in eorum potestate. quia non in eis [illegible] non est in eorum potestate liberum ad [illegible] [illegible]. Ecce secundum primum sine penitentia sunt dona. glosa .i. sine mutatione divini consilii. quia ille qui [illegible] est divino consilio post damnari [illegible] est [illegible] est [illegible]. Ecce ibidem glosa. gratia dei in baptismo non requirit gemitum vel planctum. [illegible] augustinus. [illegible] penitentia [illegible] vite novam inchoare non potest. [illegible] glosa. [illegible] de gemitu et penitentia exteriori non de interiori. Sicut autem aliquando et vos et cetera. [illegible] iudei per evangelium sunt excecati. et [illegible] illuminabuntur. et [illegible] illum abutitur. hic [illegible] possibile quod potuit [illegible] mutari et est [illegible] incredulitate [illegible] [illegible] iudeorum [illegible] .i. gratia fidei [illegible] est ex misericordia dei. Ecce primo [illegible] [illegible] ibi. ita et isti nunc. in [illegible] duorum gentilium statum. [illegible] statum erroris precedentem. statum fidei [illegible] ibi. sunt in misericordia consequuti. [illegible] tangit duplicem statum iudeorum. statum erroris precedentem ibi. et isti nunc non. statum fidei futurum .i. ut et ipsi. Ecce [illegible] et utique iudei salvi fient. sicut et enim et vos. o gentiles aliquando longo tempore plus quam iudei. non credidistis deo. eratis enim sicut [illegible] glosa. [illegible] olim [illegible] deus non credere. [illegible] postea [illegible] nunc autem tempore gratie. misericordiam [illegible] remissionem et fidei [illegible] consecuti estis. [illegible] vocabo non plebem meam plebem meam. et non misericordiam consecutam misericordiam consecutam. consecuti [illegible] propter illorum .i. iudeorum incredulitatem [illegible] quia christum occiderunt. et apostolorum predicationem repulerunt. et ideo apostoli [illegible] sunt ad gentes [illegible] et isti iudei. [illegible] non crediderunt glosa. [illegible] lege [illegible]

non crediderunt dicto venientes

i nullum miam .i. i fidi et resuscitationis gratiam q in nobis e ex di mia. et dr nullum ... efficientiam ... adiusticiam non crediderunt ... ut et ipi humiliati post modu nullam .i. fidi gratiam ... sic alii medic permittat augeri morbu ut infirmus timeat. et mag obediens medico fiat ... causis. ... gentiliu tangit temp qd nunc i aduentu ... te cum nullam ... ne. incredulitas ... iudeis ... tangit ... gentiliu ... ne ... incredulitas ... **Conclusit enim deus.** Ubi ... potuit ... exce... ubi ... incredulitate excecationis ... ut omnium. dicat ... conclusit ... ita factum est ... conclusit ... omnia ... iudeos et gentiles. sic ... exaltat filio ... ut omnium misereatur. ambrosius conclusit deus omnia in incredulitate ut de a ... **O alti tudo diuitiarum.** Hic admiratur et laudat profunditatem iuditiorum dei. ubi primo tangit ... iuditiorum incomprehensibilitatem ... probat ... qui enim cognouit ... confirmat idem ... aut quis prior dedit. ... ipsi honor et gloria ... incomprehensibilia ... ibi o altitudo diuitiarum sapientie ... quam incomprehensibilia sunt iuditia ... et inuestigabiles ... altitudinem ... multi plicitate ... o altitudo ... gentiles quam iudeos ut omnium misereretur ... profunditas ... sapientie ... et scientie ... diuitiarum salutis sapientia

et scientia ... ipsi honor et gloria ... notitia ... in altitudine ... quam incomprehensibilia sunt iuditia eius ... iudicia tua abyssus multa ... sic oculus noctue ad lumen solis. sic intellectus noster ad ea que manifestissima ... et quam inuestigabiles uie eius ... **Quis enim cognouit** Hic probat ... sensum domini ... aut quis consiliarius eius fuit ... **Aut quis prior dedit.** Hic confirmat ... ex ipso ... aut quisque ... quis enim prior dedit illi ... et retribuetur ei ... et nullus prior dedit ei ... ipsi gloria .i. laus et fama ... in secula seculorum .i. semper. amen. confirmatio est. **Ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia. ipsi honor et gloria in secula.** [illegible] ... in festo trinitatis.

duplici de cu instit[a] s[cilicet] festa. et dei i
scor[um] p[ro]p[ter] ucinu[m] edificatione[m]. p[ro]p[ter] diuina[m]
honorificatione[m]. p[ro]p[ter] p[ri]mu[m] recitat ap[osto]l[u]s
diuina b[e]n[e]ficia. ut i ip[s]o edificem[ur]. cu[m] d[icit]
ex ip[s]o [et]c. p[ro]p[ter] [secundum] exsoluit p[ro]miia ut a
nob[is] de[us] honorificet[ur]. cu[m] addit. honor
et glia i s[e]c[u]la. Ecce p[ri]m[u]m p[ri]o recitat p[er]so
nar[um] t[ri]nit[at]e[m]. s[ecun]do ee[ntie] uni[ta]te[m]. l. ip[s]i. s[u]p[er]
p[ri]o notificat t[ri]nit[at]e[m] ut dicit. s[ecun]do custodit
g[e]n[er]aliter. Sunt o[mn]ia. dulitas p[er]r[um] p[rim]i
legendo. Hic que[ritur]. s[ecundu]m i[d]. consequit[ur] ec
tiā nu[n]c a[u]t[em]. glo. p[ro]batio q[uod] def[ectu]s g[rati]a. et p[er]
p[ro]luat iuuari no[n] potentia. q. g[ra]ti[a] eis no[n]
e[st] i p[er]uentu[m] s[ed] dispnente. s[ecundu]m p[er] lu[mina]. sol
sic g[ra]tia no[n] pot ho[mo] iuuari sufficie[n]ter. Ecce
s[ecundu]m i[d]. ut o[mn]i[u]m misereat[ur]. glo. q[uod] no[n] d[icit] saluat[ur]
. s[ed] o[mn]i[u]m misere[re] q[uod] p[ri]mu[m] e[st] de se. ut sit dis
tributio p[er] g[e]n[er]a s[in]g[u]lo[rum]. et p[ro] singulis g[e]n[er]u[m]. Ecce
s[ecundu]m i[d]. o. altit[udo]. glo. solus d[icit] o[mn]ia sic sunt
i[n] t[e]n[e]bris. q. s[ed] x[risti] no[n] mo[r]i o[mn]ia. s[ed] solus
de[us] i[n]t[ue]r[i] o[mn]ia p[er] se ip[su]m. s[ed] o[mn]ia x[risti] uid[et]
o[mn]ia p[er] u[er]bu[m] sibi unitu[m]. Ecce s[ecundu]m i[d]. q[ui]s
consiliari[us] ei[us] fuit. glo. p[ate]r e[st] [con]si
liari[us] unigen[iti] fi[lii]. q. p[ate]r no[n] h[ab]et op[us]
[con]silio. s[ed] [con]siliari[us] accip[itur] h[ic] p[ro] hered[itate] fi
lio. Ecce s[ecundu]m i[d]. ex ip[s]o. glo. sola dil[ec]tio[n]e
[con]tinet o[mn]ia. q. i[n] p[ri]mo p[ate]r et sapi[enti]a. s[ed] s[ecun]do
ia dilectione mouente. s[ed] t[ame]n p[ate]r ex
[con]ti[nen]te. et sapi[enti]a disponente. Ecce
ibi. glo. cu[m] audim[us] q[uod] o[mn]ia. d[icit] n[ost]ri de
bem[us] intelligere. no[n] eni[m] ex ip[s]o sunt pecc[at]a.
. q. mala actio e[st] pecc[atu]m. s[ed] no[n] e[st] a deo
. s[ed] no[n] o[mn]is actio e[st] a deo. s[ed] mala actio
i[n] q[uan]tu[m] actio e[st] a deo. sed no[n] i[n] q[uan]tu[m] mala.
Ecce s[ecundu]m i[d]. ibid[em]. glo. no[n] o[mn]e q[uo]d ex ip[s]o e[st]
p[ot]est dici de ip[s]o q[uia] no[n] e[st] de s[ubstanti]a sua. s[ed] h[ec]
s[ecundu]m u[er]u[m] q[uod] no[n] pot dici q[uod] [con]cipe[re] de sp[irit]u
s[an]c[t]o. s[ed] ex. s[ed] h[oc] p[ro]p[ri]e. de. a[utem] alic[ui] accip[itur] effec
tiue. p[ro]. ex. a[utem] alii[s] mat[er]iali[ter]. Ecce id. glo. [con]t[ra]
mate[riam] n[ost]r[am]. et u[er]itate[m] p[ro]p[ri]a[m]. ulla e[st]
p[ot]ent[i]a e[st] eu[m]. q. u[er]a angl[ica]i[s] s[cilicet] e[st]
no[bis] et u[er]ita[te] inferior. s[ed] e[st] me[lior]. s[ed]
dignior e[st] ut n[ost]r[is]. no[n] t[ame]n ut media
tor. Ecce ibid[em] glo. hec res q[ui]b[us]
fruend[um] e[st]. ead[em]q[ue] t[ri]nitas q[uo]d[am] su[m]ma
res e[st]. q. tres res et una res faciu[n]t
quat[er]nitate[m]. s[ed] una res no[n] [con]numerat[ur]
cu[m] trib[us]. q[uia] id e[st] q[uo]d al[iu]d illa[rum]. Ecce ibid[em]
glo. si t[ame]n res dici pot. et no[n] o[mn]i[u]m re[rum]
ca[usa]. s[ed] t[ame]n et ca[usa] o[mn]i[u]m q[uia]. et no[n] [con]ueniente[r]
p[ot]est dici res et ca[usa]. s[ed] q[uia] reor[um] res d[icitu]r

rerum. d[icit] q[uod] no[n] audit ib[i] op[er]i[bu]s. et cu[m] e[st]
h[oc] e[st] e[st] se[n]s[us] q[uo]d d[icitu]r q[uod] n[ost]r[u]m capiu[n]t ex nec[essita]te.
Ecce ibid[em] glo. unu[m] o[mn]ia p[ro]p[ter] p[at]rem. equa
lia p[ro]p[ter] filiu[m]. [con]nexa p[ro]p[ter] sp[iritu]m s[an]c[tu]m. q. h[ec] t[ame]n
sunt eq[u]alia s[ecundu]m q[uod] [con]ueniu[n]t o[mn]ib[us] trib[us]. s[ed]
h[ec] dicu[n]t[ur] p[er] appropriatio[n]e[m]. no[n] p[er] p[ro]p[ri]etate[m]. p[at]ri a[utem]
q[ui]a e[st] p[ri]ncipiu[m] toti[us] diuinitatis. dicit
aug[ustinus]. app[ro]p[ri]at[ur] unitas. filio q[uia] i[m]ago e[st] equali
tas. sp[irit]ui s[an]c[t]o q[uia] amor [con]nexio. Ecce
ibid[em] glo. u[bi] deus nouit o[mn]ia q[ue] fecit p[ro]p[ter] ip[s]a
s[ed] p[ro]p[ter] nouit i[n]f[ra]. q. p[ate]r no[n] e[st] sapie[n]s sap[ientia]
genita. s[ed] nouit o[mn]ia i[n] eo s[ed] q[uod] h[ic] decla[ra]t
u[er]bi. ul[tim]a i[n] eo declarat u[er]bu[m] apte app[ro]p[ri]ati
no[n] t[ame]n p[ro]p[ri]e p[ote]st declarat[ur] u[er]bu[m] apte supp[o]siti.
Ecce nota q[uod] e[st] h[ec] q[uod] s[cienti]a theo[logie] que e[st] s[cienti]a d[ei]
excellit a[lias] a[rtes] viij. mo[dis]. Ecce p[ri]mo ibi nobilitate
. q[uia] de deo. p[ro]u[erbia] viij. audite me q[uia] de reb[us]
magnis locuta su[m]. unu[m] i[n] p[ri]n[cipi]o de a[lia] s[cienti]a
s[cienti]a d[icitu]r nobilior q[ue] e[st] de nobilioribus. Secundo
actor[is] dignitate. ij. pe. j. sp[irit]u s[an]c[t]o i[n]sp[ira]ti
locuti sunt. s[an]c[t]i d[ei] ho[mine]s. Tercio ill[ius] sua
uitate. cant. q. fauus distillans labia
tua. sp[onsa]. Ecce q[uar]to. su[m]ma[m] firmitate. p[ro]u. xij.
. labiu[m] u[er]itatis. firmu[m] erit i[n] p[er]petuu[m].
Quinto do[cendi] ap[er]tione. p[ro]u. xxvj. ap[er]ti[us]
p[ro]l[ata] et p[ro]u[e]niu[n]t. h[ebr]e. iij. Sexto sumi
multiplicitate. iob. xj. u[ti]na[m] de[us] loque[re]
tur. ut o[ste]nd[er]et tibi s[e]c[re]ta mu[ltiplici]a sue sapie[ntie].
et q[uod] multiplex sit lex ei[us]. Septimo
finis utilitate. ij. thi. iij. a b[...] fanti[a] sa
cras l[itte]ras nosti. que te possu[n]t i[n]struere ad
salute[m].

Ca XII

## Obsecro itaq[ue] uos fr[atr]es.

Ecce alia p[ar]te s[u]p[er]i[us] capit[ulum]. d[icit] reuelat[ur]
enim ira dei [et]c. ro[manos] uos [con]uersos de iu
deis et ge[n]tib[us] discordantes ad [con]cor
dia[m] reduxit. hic s[ecun]do eos ad [con]cordiam
reductos i[n] morib[us] i[n]struit. q[ui]a p[ri]us intendit
i[n]struere u[er]bo p[re]dicatio[n]is. s[ecun]do ex[em]p[l]o [con]uersati
onis. q[ue]d[am] p[ar]s i[n]tit[u]labilis p[er]pod[ere]. ca. ult.
. ibi. q[ua]n[do] d[icitu]r a nob[is]. In p[ri]ma p[ar]te p[ri]mo i[n]struit
d[icit] g[e]n[er]aliter. ca. isto. s[ecun]do inferiores et minores
tres. ca. xiij. o[mn]is a[n]i[m]a. t[er]cio ma[io]res et
p[er]fectiores. ca. xiiij. et xv. In p[ri]ma p[ar]te
p[ri]o i[n]struit quo se h[ab]ea[n]t ad deu[m]. s[ecun]do quo
ad p[ro]x[imu]m. ibi. sic eni[m] i[n] uno cor[por]e mu[lt]a
m[em]bra. Ecce i[n] p[ri]ma p[ar]te p[ri]mo i[n]struit quo
se h[ab]ea[n]t ad deu[m] ex p[ar]te cor[por]is. s[ecun]do quo
ex p[ar]te a[n]i[m]e. ibi. Et nolite [con]formari. hu[i]c
se h[ab]ere ad deu[m] ex p[ar]te cor[por]is docet dup[licite]r.
Ecce p[ri]o uicia carnis mortifi[can]do. s[ecun]do n[atur]a[m]

Ca XIII

consummando. ibi. rationabile sit obsequium. Cetera uero sequentia inducta ad aquiescendum exhortanti. s. affectio amoris. admiratio rei excellentis. utilitas exhortationis. Ideo apostolus his tribus facit. Rogat amicabiliter. Obsecro fratres. admirat faciens. per misericordiam dei. instruit utiliter. quia ut exhibeatis. Dicit igitur obsecro. quia ex ipso et proprium et in ipso sunt omnia. et quia in ipso sunt omnia obsecro uos. Sic in epistola ad philemonem. fiduciam multam habens imperandi tibi. propter caritatem autem magis obsecro. o fratres. glo. fratres eos uocat quia quod rogat fraternitas exigit. obsecro inquam per misericordiam dei. uel in nos impensam. in nostram redemptionem peccatorum. adeo nobis factam. magis enim hec admiratio quam prece maxime carnem et maxime nouam.

Ut exhibeatis corpora. Hic ponitur utilis instructio. s. ut corpus proprium deo offeratur sicut hostia uel sacrificium. tangitur autem quattuor cause. efficiens que est penitens deuotus. ibi. exhibeatis. materia que est proprium corpus. s. corpora uestra. forma que est ratio perseuerantie. ibi uiuentem sanctam. finis quia deo placere. ibi. deo placentem. dicit glo. obsecro inquam ut exhibeatis. i. sponte offeratis. supra ui. sicut exhibuistis membra uestra seruire et cetera. In tabernaculo non dum ulla offerebantur ulne. exo xxvi. corpora uestra. non tamen animalia uel pecudes. hostiam in mortificatione. ro. viii. mortificate membra. uiuam quia sic sit etiam uiuentem per exhibitionem bonorum operum. signum enim est quod hostia moriture quam non mortuam. sacrificare sacrificium iustitie. sanctam. s. per firmitatem in deo perseuerantiam. cauda enim cum capite precipitur offerri. leui. iii. deo placentem per rectam intentionem. non sicut hypocrite qui immolant demonibus et non deo. exterminant enim facies suas ut ab hominibus uideantur. ambro. tunc enim corpora uestra sunt hostia deo acceptabilis. si ipsa in quantum fuerimus igitur in sacrificio spiritualis deuote uotis deuotio. in tegre oblatio. uitiorum mortificatio. bonorum operum exhibitio. exhibitionis continuatio. intentionis rectitudo. finis directio. uel ideo rationabile in his omnibus sit obsequium uestrum. ut sic mortificentur uiua. ut fuerit natura et cetera sacrificio per capitulum offerri sub lege. ii. et inde causa fuerit diuinitas. similiter cum dicit obsequium. concordia cum addit uestrum. discretionem

cum subdit rationabile. Et nolite conformari. Hic instruit uos de hiis que ad deum ex parte anime. et primo quo ad affectum. secundo quo ad intellectum. ibi. ut probetis. supra tria facit. dehortatur malum. ibi. nolite conformari. hortatur bonum. ibi. sed reformamini. subiungit commodum. ibi. ut probetis. Hic enim recte ordinatur affectus nostri ad deum. in declinatione mali. et opere boni. et expectatione diuini beneplaciti. Dicit igitur. et nolite quia ita exhibeatis corpora uestra et cetera. et nolite concupiscendo conformari. imitando huic seculo. fugiendo opus malum quod implicat hoc seculum cum dicit nolite quam nolentis uoluntas est. Finaliter cum dicit conformari. aliqua non in specie sunt quia status quodam uicem formant. ad quam conuertit. ex preterito cum addit huic seculo. i. io. ii. Nolite diligere mundum. nec ea que in mundo sunt. quia omne quod est in mundo et cetera. Sed reformamini. Hic hortatur ad bonum reformationis per gratiam. ubi implicat aliquam deformitatem. quod dicit. reformamini. gratia formositatis cum addit. in nouitate. uirtutis. s. bonitate. cum subdit sensus uestri. dicit igitur. s. reformamini. quod nolite conformari huic seculo. sed reformamini. i. iterum formamini. quia in adam fuimus deformati. uel reformamini. i. iterum formamini. de die in diem ad ymaginem diuine formositatis. ad quam formati estis. gen. i. reformamini in nouitate sensus uestri. i. sicut ut secundum uos spiritus innouetur. ephe. iiii. renouamini spiritu mentis uestre. Deus enim formauit et pro eodem dicitur. ysa. formauit dominus deus hominem. Deformauit per peccatum. Deuto. xv. si autem habuit maculam et claudum fuit uel cecum. aut in aliqua parte deformis. non immolabitur. Reformauit per gratiam. ut hic dicit reformamini spiritu. Informatur per doctrinam. ad thi. i. quam consequens sit ut in me primo ostenderet omnem patientiam ad informationem eorum qui et cetera. Conformat per assimilationem supra viii. predestinauit conformes fieri. Transformat per exemplum. ii. cor. iii. nos autem reuelata facie gloriam dei speculantes in eandem ymaginem transformamur. Reformatur per gloriam. phi. iii. saluatorem expectamus qui reformabit corpus

ad hoc ut probetis

ad hoc ut probetis. i. experimento discatis in
nobis. i. thessa. ultimo. omnia probate quod
bonum est tenete. que sit voluntas dei. i.
id quod deus vult vel nostram magis. bona i.
re. quia non vult nisi bonum. beneplacens aliis
considerantibus. et perfecta in nullis diminuta
.ut bona quantum ad bonum vel beneplacens quantum ad be
num gratie. perfecta quantum ad bonum glorie. vel bona quantum
ad bonum statum incipientium. beneplacens
quantum ad statum proficientium. perfecta quantum ad statum
perfectorum. vel bona in hiis qui dant fructum
.xxx. ut in statu coniugali. beneplacens in
hiis qui lx. perfecta in hiis qui centesimum in
statu virginali. Tangit ergo apostolus ex
pientiae actum dei. ut probetis. actus obiectum
ibi quo sit voluntas dei. obiecti effectum. et hunc
triplicem bona. beneplacens et perfecta. Nota
est hic quod multiplex dicitur voluntas dei quam debe
mus probare et facere. Prima peccatorum ad
penitentiam conversio. eze. xviii. nolo mortem
peccatoris. sed ut magis convertatur. Secunda conversorum ad
actus mundatio. matthei viii. tetigit eum dicens
volo mundare. Tertia mundatorum per bona opera
sanctificatio. i. thes. 4. hec est voluntas dei. sancti
ficatio vestra. Quarta sanctificatorum ad dei
agnitionem illuminatio. i. thim. ii. qui vult omnes
. Quinta illuminatorum ad amorem dei inflammatio
luce. xii. ignem veni mittere. Sexta in
flammatorum per tribulationes probatio. hebr.
x. patientia nobis necessaria est. ut facientes vo
luntatem dei. reportetis. Septima vnitorum
perseverantia finalis in proposito. io. xxi. sic
eum volo manere. Octava perseverantium
retributio et glorificatio. io. xvii. volo pater
ut ubi ego sum ibi ille sit. Dico enim
per gratiam. hic docet eos bene se ha
bere ad deum. quo ad intellectum. et postea docet ut
sobrie sapiant. secundo quantum sobrie sapere valeant
ibi. vnicuique sicut deus. In prima implicat tria
in principio auctoritatem. ibi dico et cetera. eorum quibus sit
in principio presumptionis. i. omnibus qui sunt inter vos.
in principio formam. i. non plus sapere. dicat ergo
dico enim. quia i. obsecro. sed istud precedenti dicit
co enim per gratiam que data est mihi. i. auctoritate apos
tolica. gal. ii. qui operatus est petro in apostolatum
operatus est et mihi et cetera. et cognovissent gratiam dei
que data est mihi. omnibus qui sunt inter vos ta
les. secundum non dicit omnibus nobis quia non erant
omnes tales. sed aliqui eorum. sed dicit Non
plus sapere. hic postea formam imponit in qua



primo prohibet quod est malum. secundo precipit quod
est bonum ibi. sed sapere ad sobrietatem. Et
hoc est quod dicit non plus sapere. i. de divinis
misteriis. investigare. sapere enim est cogni
tio divinorum quam oportet sapere. damascenus. quod non an
diendum est de deo dicere ultra hec que tradita sunt
nobis a sanctis apostolis et prophetis. sed sapere ad sobrie
tatem sine presumptione ecc. iii. altiora te ne quesieris et fortiora te
ne scrutatus fueris. sed que precepit tibi deus
cogita illa semper fuleris. qui non excedit per
presumptionem. nec deficiat per ignorantiam
. sed sufficit per temperantiam. ut nec sit levis. preces
sus. sed modestus sit in inquirendo. Vni
cuique sicut. Hic docet quod sobrie sapere
valeant. quia si servant mensuram sibi adeo
traditam. unde dicit vnicuique precipio
scire singulis. sicut deus divisit mensuram fidei
. hec lectio dupliciter. primo sic sicut deus et cetera. i. secundum
mensuram donorum datorum in vito fidei
ut sic intelligatur mensura fidei. causaliter. christus enim
suis mensurate dedit bona. i. cor. xii.
divisiones enim gratiarum sunt et cetera. et qui ma
gis est illuminatus in fide et gratia magis potest
inquirere. alio modo sic. sicut deus et cetera. i. secundum
fidei mensuram datam. vnicuique enim da
ta est gratia secundum mensuram donationis christi. eph. 4.
. omnia obligant ad amorem dei et dantis
in misericordias quia dicit et dandi liberalitas. quia di
cit mensuram et doni proprietatis. quia fidei et
sapientiam singularitatis. quia vnicuique.
Sicut enim in vno corpore.
Hic secundum secundam partem capituli. ubi ostendit quod se habent
ad proximum. et primo quo ad proximum bo
num qui est de corpore ecclesie. secundo quo ad proxi
mum malum. et si non sit de corpore ecclesie. ibi be
nedicite persequentibus. In prima parte primo ostendit
quod fideles debent sibi mutuo ministra
re secundum dona sibi collata. secundo ostendit modum
ministrandi quo ad dona quedam specialia
ibi. habentes autem donationes. tertio ostendit
id quo ad bona moralia communia. ibi. dilectio
sine simulatione. In prima parte ad ostendendum
quod subministrare debeant. primo ponit
exemplum de corpore naturali. secundo adaptat in corpore
mistico. i. ita multi vnum corpus. Circa
primum tria. quorum primum ad corporis vni
tatem. unde dicit in vno corpore membra
pluralitatem. unde dicit multa habemus. mutuam
ministrationem. unde addit. omnia autem membra et cetera.
. secundo adaptat tantum. Dicat ergo sicut. i. ita

Septima probatorum unitio. Eze. 3. Et tu fili hominis sume tibi
lignum vnum et scribe super id et cetera. eph. 4. solliciti servare et cetera. i. pet. i. ut
probatio fidei vestre et cetera.

[margin:] .lx. — ne quesieris et fortiora te — mag

vnicuiqz diuisit deus mensurā fidei et ve
ita ē. sic enī in vno corp̄e mēbra multa ha
bemus distincta. oīa aūt mēbra
nō eundē actū hn̄t ut pz ex diuersitate in
strūx. supra ꝑ apl̄ēs in .li. de abl'. cui dat in
strumēta ꝑ opera qua indiget. ita multa
ꝑ diuersa dona. i. nos catholici. vnū corp̄
sumus vnitate spc̄ et caritatis colligati. i.
vna eccl̄ia. et h̄ in x̄o capite. ipsū eī dedit
caput sr̄ oēm eccl̄iam. eph̄. i. Singuli aūt
alt' alterius mēbra inuicē subministrādo
et alt' altius officio indigendo. eandē
similitudinē ponit apl̄s. i. cor. xii. s. corp̄
eccl̄ie. caput x̄pc̄. mēbra fideles. quā nun
ꝑ caritas spc̄ tamē s. uita gra. felix me
brū quod uiuit in h̄ corp̄e. ib' h̄ capite
. tali aīa. tali uita. Habentes autē
donationes. Hic ostēdit modū subministrandi
quo ad mēbra quedā spālia. vbi primo
tangit gen'aliter differentiam donorum. sc̄do ex
ꝑmit dona ꝑtinētia ad subministratio
nē spūaliū. l. siue ꝑphiam ꝑ ratiōnē fidei.
Tertio ꝑtinētia ad subministrationē
tēpaliū. l. Qui tribuit in simplicitate.
In donorum ꝑtinentium ad subministrationē
spūaliū tangit .iiij.or differentias. s. officiū
ꝑphandi. sacramēta eccl̄ie ministrandi
docendi et exhortandi. que distinguūtur
sic. donatio gr̄e. aūt ē de hiis que sunt
sup' potentiā. l. nāe. aut de hiis que sunt
in potentia. l. nāe. p̄o mō. aut ꝑtinent
.iūt. ad cognitionē. sic ē ꝑphia. aut
ad opus. sic ē gr̄a sacramētalis
ꝑ ministeriū collata. sc̄do mō aūt ꝑtinet
ad cognitionē virtutis. sic ē qui docet &c. aūt
ad amorē boni. sic ē qui exhortatur.
et ā quartum ad subministrationē tēpaliū tan
git tres differentias. s. largiendi ꝑsidendi
et miserandi. q̄ distinguūtur ꝑ tres vires
aīe. quartum ad vim rōnalē simplicitas
tribuendi. quartum ad irascibilem solli
citudo ꝑsidendi. quartum ad concupiscibilem
hylaritas opatiendi. Dicit g° habentes
q. ita sumus alt' alterius mēbra inuicē sub
ministrādo. ad h̄ ā sumus habentes donati
ones. et ē. uel sic. ita sumus alt' alterius mēbra
.i. g' indiguam' donis h̄ agatur ut alt' alti
sit mēbrū habētes ā donationes differentes
ꝑm gr̄am differentē que data est nobis
.h̄ sup' agamus ut simus alt' alterius mēbra
diligēdus x̄pc̄ qui dat v'aliter. ita ut h̄e
amus. vn̄ dicit. habentes. l. libaliter gr̄acie h̄e

amus. vn̄ dicit. donationes multiplicatas
aut diuisas h̄amus. vn̄ de augt. differentes
utiles ut h̄ita ministerio. vn̄ dicit ꝑ gr̄am &c.
et h̄ siue habētes ꝑphiam. i. reuelationē
futurorum. uel ꝑ quorūlibet occultorum. Est enī
ꝑphia et de p̄teritis et de p̄sentibus. et de
futuris habētes maīu h̄. ut simus mēbra aliorum
ut ꝑ eis ꝑphia habētes maīu ꝑphiam
ꝑ rōnem fidei. uel ꝑ exigit fides eorū qui
bus deseruire debemus. uel ꝑ exigit
fides nr̄a. ꝑphia enī ē ad informatio
nē fidei. ut pz in ysaia. et in libris aliis.
. siue habētes ministerium eccl̄iasticum. i. dis
pensatione sacrorum. simus supple mēbra aliorum
in ministrando. i. sacra dispensando. i. cor.
. iiij. sic nos existimet h̄o. ut ministros x̄pi
et dispensatores. siue qui docet. i. qui gr̄am
docendi h̄et. sit sup' mēbrū alterius in
doctrina aliorum s. docendo. tali. i. ad thi.
. iiij. Attende tibi et doctrine. qui ex
hortatur. i. gr̄am exhortandi h̄et sit
sup' alterius mēbrū in exhortando. i. thess.
. v. Consolamini et edificate alterutrum. ii. thy. iiij.
. argue obsecra et exhortare. Qui tribuit sup
ellias. tribuat in simplicitate. i. in simpli
ci intentione. s. sola intentione uite
eterne. ut nesciat sinistra quid faciat dex
tera. math. vi. pu. xi. Simplicitas iustorum
diriget eos. Debet aūt quilibet potest sine
diues tribuere abundant' quo ad materiā
. thob. iiij. Si multum tibi fuit habū
dant' tribue. Frequēt' quo ad formam
ꝑu. xxi. qui iustus ē tribuet et nō cessa
bit. Libent' quo ad efficientem. i. thi.
ult. diuitibus h̄ sc̄li p̄cipe facile tribue.
Simplic' quo ad finē. ut h̄ qui tribuit
in simplicitate. qui p̄est ut p̄incipes et
p̄lati. p̄sit sup' in sollicitudine. ut paulus.
. ii. cor. xi. p̄ter ea que extrinsecus sunt in
stantia mea cotidiana sollicitudo omnium
eccl̄iarum. qui miseretur. i. gr̄am miserendi et
compaciendi aliis h̄et in hylaritate. h̄
ꝑ eccl̄iastic. xxxv. In omni dato hylarē
fac uultum tuum. Hic que sit ē hostia
iniūcte. glo. nō enī nunc sic tunc corpa
pecorum immolare. h̄ ꝑ salute corporis tamē
corp' ꝑ p̄ offerre. sc̄do nō immolare in se h̄
in sacramento. nō enī occidi. h̄ eius consilio
representatur. Nolite conformari
mari huic sc̄lo. glo. in manu enī nr̄a
est. h̄. ii. cor. iij. nō sumus sufficientes
cogitare ex nobis. s. multorum tunc.

.sp° i interiori mente. Sed no totaliter cum
adiutorio gratie. Ut sit idem. Quod refor-
matum. glo. id est in adam similitudine deforma
ti. quia ideo pertinet quod ista est ymago dei. quod
ymago simpliciter est et incorporalis. sp°. glo. lo-
de amissione quo ad fulgorem ymaginis
quam habet a gratia. non quantum ad eam ymaginis
quam habet a natura. Ut sit r. ut proba
tis que sit uo luntas dei. Jeroni. glo.
quamquam dicitur vult fieri bonum est. quia amor eius.
si esset malum i uoluntate quod non sequitur deus
.sp°. lo. amos. de malo pene. quod est bonum
simpliciter licet sit malum sustinenti. Ut sit r.
bene placens. glo. dicitur non vult mala fieri ita
non vult mala non fieri. Ut de. scilicet aliter vult nec
aut quod vult mala fiat vult. sp°. illa non
se habent sic aliter et nec aliquid possit sic aliter illa
scilicet vult fieri et non vult fieri. Ad deo° opponitur vn
aliter ps. vi. c. si non vult fieri. Ut sit e. sic
deus diuisit mensuram fidei. glo. dona mensuram
et que fides meretur. Unum donum non meret
quod dona specialiter fidei. non consistit i virtu
fidei. Et i tusu. Ut ibid glo. quia qui est dei
filius non ad mensuram datur est spiritus. Sap.
.vj°. omnia i nume pondere et mensura. dicitur spiritus ad
nuptias datur est simplicius tabule non ad mensuram
aliorum quomodo ne. Ut sit i. Siue ministerium in
ministrando. glo. assidue. uel nullus pre
ministrare assidue. sp° assidue. uel boris op
tunis non otie. Dilectio sine simula-
cione. Ut uel sic ostendit modum i ministrando quo
ad dona quedam specialia. uel ostendit quo ad dona omnia
et p° in affectu interiori. post i affectu exteriori. ibi.
.honore inuicem preuenientes. In primo mo
net perfectiam sincere diligere. p° vacare. post capi
ent. i. odientes malum. tertio sirmiter ibi.
adherentes bono. quarto bli. i. caritate
fraternitatis. Felix amor est diuinus sine si
mulatione. uel est pietas sine iniquita
te. uel est sirmitas sine tepiditate. uel est cari
tas sine pretio acceptatione. dicitur quod dilectio.
quia non est datur quod sit i uobis dilectio. quia diuina
dona vniuntur. et si in simulatione. i. non sicti
ex. uel. Ad uo. in. filioli non diligamus verbo ne-
que lingua set opere et veritate et sic quod simulatio. Ut dis-
plicet deo iob. xxxvj. Simulatores et calli-
di prouocant iram dei. Ut dilectores. prouerbio. xxi. pre-
stabilitor ore decipit amicum suum. Ut vero
gerit honorem. iij° machabeorum. vj. dicit
eleazar. non e. prope nostram simulatio decipi
ante. et pro hoc macula mee senectuti conquirit.

Odientes malum. Ut in primo dilecto
.i. i supra diligatis proximum ut iniquus odiatis
eius uicium quia qui diligit iniquitatem odit animam suam.
Et sitis in adherentes firmiter bono. gal.
iiij. bonum emulamini in bono sp°. sitis in ca
ritate fraternitatis inuicem diligentes. Vel sic. dicitur caritate
fraternitatis. i. quia fratres inuicem se diligunt.
ut placet. s. nobis quod fratres se diligunt.
hoc est enim unum de hiis que placent deo.
secunda concordia fratrum. prouerbiorum. vi. i. caritas fratru
.in. de. sit. s. uelitis a fratribus vos diligi. i. petri.
iij. Estote inuicem benigni inuicem fraternitatis
amatores. heb. xiij. Caritas fraternitatis
maneat in nobis. Honore inuicem
preuenientes. Ut hic ostendit modum ministrandi i
affectu exteriori. Vel p° monet ad exhibicio
nem honoris. 2° ad perendum sine utilitatis
quod sollicitudine non pigri. tertio ad tollerandum
aduersorum. ibi. In tribulacione pacientes.
quarto ad continentia bonorum. ibi. necessitatibus
sanctorum. Sitis uel aliter diuiditur sic. Ubi
ministratio i affectu exteriori. quia est propter pro bo
num honestum. sic est preuentio honorificantis propter
bonum vtile sic est sollicitudo operis. aut propter bonum
delectabile quod commendat in nobis sanctitatis i
aduersis et largiendo i prosperis. Vtrumque enim deus
sit hilaris. Ut dicit quod honore. i. sitis preueni
entes uos honore inuicem. i. reuerentia mu
tua. i. petri. ij. Deum honorate. commendatur reuer
entia que est gratuita. unde dicit preuenientes
que mutua. unde dicit inuicem contra illos qui uo
lunt honorari et non honorare. manifesta.
unde dicitur honore. honor enim est exhibitio re
uerentie i testimonium virtutis. Sollicitudi
ne non pigri. Ut hic monet ad perendum
vtilitatis proximi. Et hic monet perfecte primo
diligere. post feruere. i. spiritu feruentes. tertio
simpliciter ibi. domino seruientes. iustitiam. hilaritate.
ibi. spe gaudentes. sitis uel aliter distin
guntur sic. ad perficiendum recte vtilitatem sua.
uel alterius exigitur quod agens consideret finem
ex parte agentis exiguntur duo. sollicitudo
i affectu. feruor i affectu. sollicitudo alicuius defectus fer
uoris inducit tepiditatem. tepiditas pig
ritiam. pigritia i peditoperis. Ex parte finis
exiguntur duo. consideratio remuneratoris
cui seruiendum. expectatio remunerationis
de qua gaudendum. sic quod sollicitudo i opere
feruor i no. simplicitas in intentione
hilaritas de mercede. Et hoc est quod dicit sitis

sollicitudine in corde non pigri. Item prov. vi. vade ad formicam o piger. Item ne dicatur tibi illud Matth. xxv. serve bone et piger et male etc. Sequitur etiam fervientes spiritu i. caritate ut frigus tepidi a nobis pellatur. Apoc. iii. utinam frigidus esses aut calidus. sed quia tepidus es incipiam te evomere ex ore meo. Et in his omnibus sitis domino servientes i. semper intendentes per rectam intentionem Christo. Contra qui domino in amore vel propter aliam rem tempore serviunt quod reputantur tempus servientes. i. unusquisque secundum quod tempus exigit. Contra tempus insistitis. Sitis etiam spe gaudentes ut i. propter bona que speratis cum ultimo gaudio. Phil. iiii. gaudete in domino semper. Matth. v. gaudete et exultate quoniam merces vestra copiosa est in celis. In tribulatione patientes. Monuit primo ad exhibitionem honoris secundo ad utilitatem proximi. Hic tertio monet ad adversorum patientiam. Ubi primo monet ad patientiam secundo quod adquirent eam ibi. orationi instantes. Dicat ergo sitis etiam in tribulatione si mala sic patientes. Item etiam patientes quem reputantur ab ipsis patienter sustinetis. Heb. x. patientia vobis necessaria est etc. et ut patientiam possitis. sitis orationi instantes. Oratio enim impetrat patientiam. Item Luc. xviii. oportet semper orare et non deficere. Item Matth. iii. vigilate et orate. Necessitatibus sanctorum. Monuit ad honoris exhibitionem. ad utilitatem proximorum. ad adversorum sustinentiam. Hic iiii. monet ad bonorum communicationem. Ubi monet communicare bona sua. primo communicantes secundo hospitalitatem sectantes. Dicat ergo sitis etiam necessitatibus i. penuriis sanctorum communicantes. i. remedia illis benefacientes et eis communicantes. Nolite oblivisci. i. quod debent adversus eos communicare. et communicatio necessitatis. Secundo dicit necessitatibus et dilectio secundo ad dicit sanctorum et liberalitas communicatis secundo addit communicantes. Necessitas enim debitum. sanctitas auget meritum. communicatio reddit donum in debitum. Sitis etiam hospitalitatem i. misericordiam sectantes cum assiduitate. Sicut enim ubi frequentantium ut notet assiduitatem ne frequentia hospitum fiat onerosa. i. Petri iiii. hospitales invicem sine murmuratione. Benedicite persequentibus. Condidit apostolus quid debeant facere ad proximum bonum. Secundo quid ad proximum malum. Ubi quantum ad exemplo

primo ut eis benefaciant. secundo ut eis malum non inferant ibi. Nolite esse sapientes. Tertio ut malum ab eis illatum sustineant. i. si fieri potest quod ex vobis est. In benefaciendo persequentibus monet quadrupliciter. Primo benedicendo secundo congratulando. i. gaudere cum gaudentibus. Tertio compatiendo. ibi flere cum flentibus. quarto consentiendo ibi. Idipsum sentientes. Sicut enim quadrupliciter homo beneficiat proximo. aut eius bene dicendo. aut in eius consentiendo in prosperis. sicut gaudere cum gaudentibus. aut compatiendo in adversis sicut est flere. aut conformando in utrisque. Secundo item in prosperis in mentem et contra in prosperis primo hortatur bonum. secundo dehortatur malum. ibi et nolite male dicere ut sit bonum sine malo puritas. Dicit ergo benedicite persequentibus vos. i. bona eis orate. Prov. xv. lingua que benedicit impinguabit. Et illa her. Matth. v. benedicite inquit et nolite maledicere. i. verba maledictionis inferte. i. Cor. vi. neque maledici regnum dei possidebunt. Jac. iii. nunquid fons de eodem foramine emanat dulcem et amaram aquam. Et dicit hic benedicite quia recipiunt sunt ei bona vite et patientie sue. Nos cor autem. ut debemus eos orare bona cordis. ne maledicere persequentibus quia qui non offendit in lingua. Item est perfectus vir. benedicere persecutoribus sive persecutionibus. Perfecti unde quod fecit Christus. Stephanus Petrus martyr. Gaudere cum gaudentibus. Hic monet congratulari bono proximorum et idem Cor. xv. dicens gaudere debetis. Supple cum gaudentibus congratulando eis. Luc. xv. congratulamini michi etc. Flere cum flentibus eis compatiendo. Job xxx. flebam quondam super eo qui afflictus erat. Idipsum sentientes cum aliis sicut consentientes sive dolorem sive gaudium. ita quod non sitis divisi. i. Cor. i. ut. Item scriptura. Felix congregatio ubi vim fortitudinis. unum dicta Idipsum sentire. Non alta sapientes. Monuit ut proximis benefaciant. Hic monet eos ut mala eis non inferant. Et hoc triplicer. Primo quod eos sibi preferendo secundo beneficium offerendo. ibi. Nolite esse prudentes. tertio iniuriam vindicando ibi. nulli malum pro malo.

Margin: tepidus; C; D; concordanti; est qui; invicem; Sm̄

·quarto scandalum ponendo ibi. providentes bona. [I]sta. iiij^or distinguit. sic malum est aut in voluntate aut in opere. Si in voluntate aut pravitatis aut iniquitatis. sic est presumptio. sibi. aut ad doctrinam. quod est malitia sua. Si in opere. aut in facto. sic est vindicta iniurie. aut in sermone. sic est cavillatio sermonis. Inprima primo dehortatur sibi malum. secundo hortatur bonum oppositum. ibi. sed humilibus consentientes.

[N]olite esse alta sapientes sed in alta sapientes .i. pro bonis fratribus quasi alios superbientes. supra. xi. noli altum sapere. sed time. et Psalmista. Domine non est exaltatum cor meum et cetera. sed potius sitis humilibus consentientes corde non tantum ore .i. humilium imitatores. sed cum eis sentientes. Deus enim superbis resistit, humilibus dat gratiam. Iacobi iiij. Nolite esse prudentes apud vosmetipsos .i. ne prudentiam vestram apud vos tantum sed apud priores exercitis. Proverbiorum iii. Ne sis sapiens apud temetipsum. et Proverbiorum v. Deriventur fontes tui foras. Nulli et sitis malum pro malo reddentes. multo minus malum pro bono. sicut illi qui retribuunt mala pro bonis. Proverbiorum xx. ne dicas reddam malum pro malo. sitis et providentes bona non tantum coram deo in conspectu. scilicet cordis ubi deus intuetur. i. Regum xvi. sed et coram omnibus hominibus in manifesto. scilicet operis. ne propter vestrum scandalum. ne scandalum inferatur debemus quantum possumus salva triplici veritate vite iustitie et doctrine. quia qui scandalizaverit unum de pusillis istis et cetera. Matthei xviii. Contra providendum prudentiam que negligentia stultorum. sed prudentia boni que malitia perversorum. sed coram deo que fallacia ypocritarum. et coram hominibus que levitas ipsorum. Contingit enim providere bonum coram hominibus non coram deo. sicut faciunt ypocrite. coram deo non coram hominibus. sic faciunt in tempore aliquo nec coram deo nec coram hominibus. sic faciunt peccatores notorii coram deo et hominibus. sic faciunt boni famosi de quibus dicit apostolus et sui fideles. ii. ad Corinthios viii. providemus bona non tantum coram deo sed etiam coram aliis hominibus. [S]i fieri potest quod ex vobis est. [A]monuit apostolus inimicis beneficere eis malum non inferre. hic monet mala ab eis illatum sustinere. et hoc quantum in se pacem cum eis servando. secundo non se defendendo .i. scilicet non vosmetipsos. tertio eos beneficiis attrahendo. ibi. sed si esurierit. quarto si non attrahuntur saltem pacientiam vincendo .i. noli vinci a malo. sit

inimicus distinguitur sic primum aut deficit in bono gratie. monendo discordiam. aut in bono nature inferendo violentiam. aut in bono fortune sustinendo penuriam. aut in bono perseverantie continuando malum. contra discordiam monet ad pacem. contra iniuriam ad indulgentiam. contra penuriam ad ergo gaudium. contra pertinaciam ad vincendum. Dicit ergo si fieri quod est sitis si fieri potest quod ex vobis est .i. quantum in vobis est. sed forte non possitis malorum iniquitate cogente. cum omnibus hominibus pacem habentes. Hebreorum xii. pacem habete cum omnibus. vel si fieri potest quod et si potest quod ex vobis est .i. in potestate vestra. in hac parte pacem. sed sit difficile. Psalmista. Cum his qui oderunt pacem pacificus eram. Implicantur ergo tria. Necesse pacem habenda difficultas unde dicit si fieri potest. possibilitas unde addit quod ex vobis est. generalitas unde addit cum omnibus hominibus. et ut pacem habeatis. non sitis o karissimi defendentes vos in inimicum repugnando. Matthei v. si quis percusserit te in unam maxillam prebe ei et aliam. sed potius date locum ire .i. dei iudicis scilicet adversarii ire. parcat dominus furori in celum contra currenti cede furori. scriptum est enim quod debetis date locum ire. scriptum est enim michi vindictam reservate. dicit deus vel nos reservate michi. et ego retribuam. ideo dicebo michi quam aliquis possit vindicare. Deuteronomii xxxii. iuxta vulgatam. Deinde Ysaias. ubi habemus. mea est ultio et ego retribuam et cetera. vel secundum aliam expositionem. vel habemus quod proprie que iuvit iusticiales urbis. ibi. hoc. Reddam sic michi vindictam. et ego. [P]rimo ergo probat quod non est propulsanda iniuria. ibi. non vos metipsos defendentes. secundo quod est sustinendi ibi. sed date locum. tertia probat ibi. scriptum est enim et cetera. [S]ed si esurierit inimicus. [H]ic hortatur ad beneficia inimicos. beneficia vel hortatur. primo ad beneficiandum. secundo addit beneficium regulam scilicet quod autem facientes. In prima triplicat duo primo tangit inimici penuriam. secundo hortatur ad vincendum ibi. ciba illum. [D]icit ergo sed et si quod in vindictam servate ne vos vindicetis. sed et si esurierit et cetera. sic quod non solum non vos defenditis sed etiam si esurierit inimicus tuus ciba eum. sed qui odit non queras odis. ciba illum. Augustinus. beneficiis vince hunc qui odit te. nos si sitit potum da illi. quod dicat in necessariis vite eius subveni. hoc enim faciens abundo. Sicut

et orando congeres sr caput .i. sr mte eius carbones ignis .i. fervore cari tatis. eu. s. ad amore. p bn̄ficia attractus vl carbones ignis est. s. ad p̄niā inducendo. vl carbones ign̄. i. penā gehenne. ei. s. si nō cessat penā eternā illi cumulando. sicut qui scp̄ta sacra. psuadz nob ergo inimicos de beniuolos i amicos. Cp̄o eos diligendo pariter. m̄t. v. diligite inimicos v̄ros ex xp̄i. io. v. s. ii. Scd̄o eos conuertendo pariter do ad fide. p̄u. xvi. Cum placuerint deo vie hoīs inimicos eius conuertit ad pacē ex ia cob. et sychem. gen̄. xxxiii. Si eciam vo. Tercio p eis orando i spe. ps. p eo ut me dilige rent. de. ex. stephani et iudeor. p̄u. viii. Quarto occasiones offense pcauendo p pru dentiā. eccl. vi. ab inimicis tuis separare. et ab inimicis tuis attende. ex. de iacob et esau. gen̄. xx viii. Quinto eos molestias p fortitudinē paciendo. ps. Si inimicus me maledixisset. ex. aplor. act. v. Sexto cum eis mansuete loquendo p temperantiā. ecc. vi. Verbu dulce. ex. abigail et dd. i. re. xxv. Septimo necessaria ministrando p iustitiā. p̄u. xxv. Si esurierit. ex. helisei. et filior israel. quos fecit refici et lib. iiii. re. vi. Octavo mal eor. condolendo p mīaz. p̄u. xxiiii. Cum ceciderit inimicus tuus ne gau deas. eccl. viii. Noli de mortuo i gaudere. ex. dd de saule mortuo. ii. re. i. Nono penitenti bus indulgendo. ex viii. s. ii. Remissa sunt ecc. xxviii. Memento nouissimorum tuor. et desine. i. ex. ioseph qui frib; indul sit. gen̄. xx. xlv. Noli uinci a ma lo. Hic docet uincē inimicum p pacienti a. s. ii. p̄tere. ps bn̄ficia. v. p̄o dehortatur malum i pace. sc̄o hortatur ad bonū pacie. ibi. sz uince. In p̄ma i p̄ha cit tria uō hīc. libertatem. cum dicit noli. q n̄ noli tua e i pacientis. confusionez cum dicit. vici. i inpacienti. m̄a. vl occasionē cum dicit. a malo. In sc̄a similiter pacientiam i pha cit tu actu. s. vince. modum. ibi. in bono. ob ibi. malum. Dicit g̃o noli. q̃ sciet si nō pe nitet. cum tu noli vici a malo homine pdendo. s. pacientiam. nam solus paciens vicit. sa. p̄u. xvi. Melior est paciens vi ro forti. Sz uince i bono pacientie ma lum horz. Nobile enim vincendi genus e pacientia. glo. bonitate atende siliu. sc. affectio. et salubre certamine ut sis bo nus malum. Nobile e uincē. nobilis vincē i bono. sz nobilissimum in bono vincē malum.

Ut q. sr i honore inuicem p̄uenientes. glo. i mutua reuerencia. q. subditi tenent reuereri platos. nō eciam sr. simo. si uidet platum. ut di. vial. plat. uerdicium. ut di. Quare pmagnez. Sr ibid glo. alii. nō e fru amor. ut mutuo se p̄ueniant obsequiis. q. multos diligimus ut fres. quib; non obsequimur. s. tercio illud e ii. deest. sicut caritas ex parte nr̄a. et necessitas ex parte illor. Sr sr i sollicitudine nō pigri. glo. pigri i solicitudine. Sir spe e. q. g̃o pigricia oīs i dīt aufert spem. g̃o et caritatem. g̃o e peccatum mortale. glo. de pigricia que respicit necessitas nō de quib;. Itē sr i spe gaudentes glo. ut nō il eterna nsectes. q. g̃o nō est aspare adeo t̄palia g̃o nc pecce. glo. sola eterna. adeo spēranda sunt fr̄ui. Sr sr r. nolite maledi cere. q. act. vii. paulus te dūs zc. glo. loc. dr e maledictum. s. cum. vnum q sit libore vindicte. et b̄ e malum. Aliud qd sit zelo iustitie. et b̄ bonum. Sr nulli malum p malo reddentes. q. leu. xxiiii. oculum p oculo zc. q. p iudex reddit nō e malum sz bonum. qre opus iustitie. Sr sr q̃ sz pot fieri. glo. i potestate nr̄a e cum oīb; hoīb; pa cē hr̄e. q. nō e i potestate nr̄a. q multi eis bellum moueant. glo. loc. de pace pectoris nō corporis. Cum oīb; hoīb; q. g̃o eciam de hr̄e pacē cum hereticis. glo. cum hoīb; pax habenda. bellum cum viciis. Sr sr dare locum ire glo. Ille dat locum ire qui pmittit adūsario facere qd vult. q. nō bonum e i pedire malum. glo. bonum e i pedire pcauendo p prudentiā. sz nō vindicando p violentiā. Sr sr r. glo. scriptum e i p̄u. q. minus. h. le. i p̄u. sz deutro. xxxii. mea e ultio. glo. magis refert intellectum suum ad ea q scribit. sicut ire i nuie tu zc. que hīr. p̄u. xxv.

C. XIII

Omnis anima potestatibus sub limioribus. Capitulo precedenti apl̄s in struxit i morib; oēs gnālr. hic i fer iores quod se hr̄ant ad superiores i struunt spali. Et p̄o monz ut superiorib; subia ceant et obediant. sc̄do ut eis et aliis debita reddant. ibi. reddite g̃o omib; debita. tercio monet ut dilectionis debitum ad oēs et semp retineant. ibi. Nemini quicq debeatis. Glo. p̄ m̄ obligat disciplinā. ad sc̄dm iustitiā. ad tercium cari tas. In p̄ma parte monet superiorib; monz

cor̃ explicat ide. p̃s ꝓ ordinatorẽ diuina
ꝯstdo ꝓ utilitate sua. i. q̃a principes
nõ sunt timori. tcio ꝓ ꝯsciam ibi. ideo
n necessitate subditi. In prima parte pro
monz eos subditis. s. scd̃o ex or-
dinatione diuina. pbat q bonu ẽ subici
i. sto ẽ em̃ potas. tcio ex ead̃ pbat q
malu ẽ nõ subici. ibi. Itaq; qui potestati
resistit. dicit g° om̃is aĩa. q̃ntu debent
se h̃re. ꝯ ꝯmunit s; inferiores sic su-
perior. om̃s aĩa. i. om̃s ho. sinecdoche ut
accipiat ps ꝓ toto. potestatibus sublimio-
ribus. i. q subliniores sunt. pt. possunt
hoĩes s. ẽ. nõ. ul potestatibz sublimio-
ribz. i. ĩ eo q sublimiores sunt. s. ĩ tẽre-
nis. subdita sit etiã malis s; illo. si et
bonus fuit qui tibi pfectus nutritor
tuus ẽ. si malus fuerit temptator
tuus ẽ et nutritor libẽẽ. accipe et
temptatorẽ appbare. heb. xiii. obedi-
te ppositis vris. et subiacete eis. sic et
tẽcu sau inferiores subduntur in sinibus
g° oz eẽ ĩ eccl. exo. xxv. Inspice et fac
sic tibi ĩ monte monstratu ẽ. ꝯpnali-
explicatur ĩ tu q̃ debent eẽ ĩ obedia
vr; ut sit voluntaria sit coactione
q not. i. om̃s aĩa. ꝯ quosda qui h̃nt
ĩ religione. s; nõ voluntate. ut sit
disfecta sit errore. qd not. ibi. pota-
tibus sublimioribus. ꝯ quosdã qui mag
obediunt sue voluntati q̃ suo plato
ut sit humilis sit murmure. ꝯ es-
dã. qui sp rebellant. et murmurant. ꝯ p-
cepta suꝑior. Non est enim potestas.
Hic pbat q bonu est subici. Et p°
ex bonitate ordinantis. ꝯ° ex bonitate
ordinationis. ibi. que aũt sunt adeo. Dt
g°. nõ ẽ potas ni adeo q̃ sic dicit aug.
nocendi nocaũ pot eẽ ab seipso aũt
s; potas nõ ñ adeo. sap. vi. data ẽ
potas adño nob. et uirtus ab altissimo
q aũt sunt adõ. ordinata sunt. i. rõnabilibus in
sititũ oĩa em̃ disposuit dñs ĩ nũo pon-
dere et msa. ẽ g° sua rõ talis. oẽ qd
q ẽ adõ ordinatu ẽ. om̃s potas ẽ adeo
g° om̃s potas ordinata ẽ. s; potati
ordinate obediendũ ẽ g° ꝯ. Itaq;
qui resistit potestati. Hic pbat
q malu ẽ nõ subici potati sublimiori
p° q̃ ẽ malu culpe. ꝯ° q̃ ẽ malu
pene. ibi. qui aũt resistunt. dicit g°

Itaq; q resistit. ui ul dolo. potestati. i.
hoĩ potatẽ h̃nti. Nõ em̃ potestas
accipitur hic aliq̃ pacitas aliq̃ sed accĩ-
dentis. dei ordinationi resistit. qui. n. re-
sistit ĩ hõi q̃ ad potatẽ ptinet. sicut dixit
dñs ad samuelem. i. reg. ix. nõ te ab-
iecerũt. sed me. ẽ g° sua rõ talis. qui-
cũq; resistit dei ordinationi peccat. sed
qui resistit potati. resistit dei ordĩa-
tõi. g° qui resistit potati peccat.
Qui aũt resistit. q. d. nõ ẽ leue s;
g̃ue ĩ tm̃. q̃ qui resistit ordĩationi
dĩe ipsi sibi dampnatõem adeo eternã
acquirit. ut patet ĩ dathan. et abi-
ron qui resistitunt moysi. nũ. xvi.
ul dãpnationẽ tẽpalẽ a principe. pũ. xvi.
ĩdignatio regis nũcius mortis. est
g° sua rõ talis. quicũq; dĩ ordĩatõi re-
sistit meret penã. s; qui potati re-
sistit ẽ in. g° q̃ potati sublimiori
resistit meretur penã. g° resistit pnu-
s. ꝓptũ aĩa. potatibus sublimioribz subici
dz. Nam principes nõ sunt.
Ponitur apostolus ut subiciat ꝓ ordi-
natorẽ diuina. hic monz ut subiciantur
ꝓ utilitatẽ suã. ul p q monitu q principes
instituti sunt. ad terrorẽ malorũ nõ bonorũ
ideo pbat q nõ ad terrorẽ bonorum. ibi.
uis aũt nõ timere. tcio pbat q ad ter-
rorem malorũ. ibi. si aũt malefeceris ti-
me. dicit g° nã principes. q. qui re-
sistunt potati dãpnationẽ sibi acquirunt
et merito. q̃a principes nõ sunt timori
ñ boni opis. s; mali. i. huius qui sunt
mali opis. s; ideo principes ĩstituti sunt.
ut mala puniant. et ẽ sua rõ talis
vtile ẽ malu puniri. et timere nõ
bonu. sed ad hoc instituti sunt prin-
cipes g° utile ẽ eis subiti sine statuit
subditus bonu sit malu. io pũ. xx.
dissipat ĩpios rex sapiens. io dictũ
ẽ gen. i. dñamini piscibz maris
etc. nõ dicit hoĩbz. i. rõne utentibz
s; pecoribz. i. bestialit uiuentibus. sic
sunt aues celi. i. supbi. et pisces ma-
ris. i. luxuriosi. et reptilia tre. i.
auari. appetendu ẽ bonu q̃ nõ in-
diget principe. nõ pmit timore.
aduersat malis. io subdicit. q̃a prin-
cipes et c. Uis autem non
timere potestatem. Hic ondit

q principes n sunt instituti ad terrorem bonorum
sed ad laudem. si ostendat bonum opus a tribus
quia sic reddit hominem securum famosum et
firmum. securum a malo. unde non timere. et
famosum prius. unde subdit. Et habebis lau
dem. firmum in bono. unde addit. Dei enim
minister. et hoc est quod dicit. vis autem non timere pote
statem timore servili i. prelatum vel principem sive
bonum sive malum. bonum fac et habebis laudem
ex illa potestate. et si vel ordinatus. si mala
est dum est cum martirii corone pro eternali patie
vel ex illa i. ab illa. talis si bonus est in statuta
est eius ad vindictam malorum. laudem vero bonorum i.
propter u. Dei enim q. et vere habebis laudem. Dei mi
nister est tibi. s. per eius i. hec potestas hoc tibi
a deo data in bonum tuum s. ut te tueatur sub
glo. luc. xiii. qui potestatem exercent in eis be
nefici vocantur. Si autem malefe
ceris time. Dicto quod principes instituti
sunt ad terrorem malorum. hoc probat tangit timendi rationem.
secundo i. vis esse. itaque ubi non enim sine causa. et tu
equitas probone ubi. dei enim minister est. si
malum opus reddit timidum. s. esto. afflictum.
timidum prelato. s. itaque gladio. afflictum
suppliciis. et hoc est quod dicit. Si a. q. bono non est
timendum. Si autem malefeceris time. malo
enim timor est annexus. quia malo debetur pe
na. non i. quia et debes timere. non enim sine
causa gladium portat i. iudiciariam potesta
tem istam quam per gladium intelligitur. unde apud impera
tores mundus ensis portat. Non enim sine
causa gladium portat evaginandum admini
strando etiam et nullum imperatoris. Dei n. qui
de non sine causa. Dei enim minister est. ideo etiam prin
cipes vocantur quia dei ministri. exo. xxii. dii
is non detrahes etc. minister in quo vindex
in iram i. ostensa dei vindicanda vel in
iura dei in futuro ostendendam quia per penam
presentem que infligitur a principe temporali si
gnificatur pena infligenda in futuro a
deo. vindex in manu eius. ideo pena eius
qui malefacit. ideo ipsum puniendum.
et sed sua ratione. utile et iustum est mala
puniri. sed ideo sunt instituti principes. quo
utile et iustum est principibus. unde felix prelatus
qui cribellum sic reddit malo sumendo ne
dissimulatorem neque nimia remissione
sonabilis utitur gladio ne severitate
neque nimia severitate deo ministrat ne
mundo neque munerum cupiditate vera vin
dicat non palpat ut severitas deceptam

ut sic sit reverendus subdito strenue u
tens gladio subdit deo. Christus percussor. Quod
sic non sine causa gladium portat quia gladio
solent uti malignantes. militantes.
dominantes. spirituales malignantes sunt mali.
militantes iusti. dominantes prelati. sed hic dis
tinguit triplex genus gladiorum. gladius s. pec
catorum. et hic triplex. unde rancoris in corde
ps. gladius eorum intret in corda. quippe si
mortuus est qui hunc gladium in corde gerit.
xxvii. gladio vives. detractionis in ore.
ps. filii hominum dentes eorum arma et sagitte et lingua eorum
gladius acutus. Et gladius in labiis eorum quoniam quis audivit.
perpetrationis in opere. exo. xv. evaginabo
gladium meum. ps. de hiis omnibus gladium
evaginaverunt peccatores. et est iustorum. et hic
triplex unde doctrine verbi ad impugnandas astutias
demonis. hebr. iiii. vivus est sermo dei et efficax
et penetrabilior etc. ephes. vi. assumite gladium
spiritus quod est. mortificationis carnis ad retecandas
concupiscentias carnis. exo. xxxii. ponat vir
gladium super femur suum. hic est gladius gedeonis
contra madian. iudicum vii. Compassio carnis
status ad videndum crudeliter inimici. ezech. v.
fili hominis. sume tibi gladium acutum et radere
pilos. luc. ii. tuam ipsius animam pertransibit gladius
de hiis omnibus cant. iii. omnes tenentes gladios
et ad bella doctissimi. prelatorum. et hic triplex
unde vindicte ad terrorem et deiectionem malorum
ii. mach. xv. accipe gladium sanctum munus
a deo datum in quo deicies adversarios populi mei.
ps. Et gladii ancipites. tutele ad protectionem
bonorum i. mach. iii. iudas protegebat castra
gladio. ps. accingere gladio tuo super femur
tuum potentissime. auctoritatis ad executionem
iustitie de quo hic. non enim sine causa gladium portat.
sed adiutores regnorum gladius mucro exime.
retributionis quam dominus vibrabit ad dam
nationem malorum. ps. gladium suum vibrabit
arcum. Evaginet ad interfectionem dampna
torum. deut. xxxii. Si acuero ut fulgur gladium meum
Elevabit ad gladium victo
riae electorum. deut. xxxiii. Scutum auxilii et
gladius glorie tue. Ideoque necessitati sub
diti estote. Superiores monuit inferiores
subditos. sed propter ordinationem divinam. secundo propter
utilitatem propriam. hic eos monet. pro facere propter
conscientiam. Et monet quod subditi propter conscientiam
sed quod debent quia solvunt tributa propter utili
tatem defendendi ibi. ideo enim et tributa prestatis.
scilicet ut iustum solvendi tam. sed ut pro rege publice
defendendi. ministri enim dei sunt. dicit sed quia ideo

quia et que ministri dei sunt. Non necessaria dicit dispositio... Ideo enim et tributa praestatis ... [illegible] ... non solum propter iram principibus ... vitandam. Sed et propter conscientiam ... [illegible] ... honorem ... recte ... debemus obedire ... [illegible] ... debemus servire ... dispositioni dei tenendam ... propter iram principis vitandam, propter conscientiam ... [illegible] ... necessarium sit et utile ... Ideo enim et tributa praestatis ipsis principibus ... [illegible] ... reddentes vos tuendo et defendendo ... [illegible] ... Ministri enim dei sunt ... [illegible] ... in hoc ipsum servientes ... [illegible] ... Reddite ergo omnibus debita ... [illegible] ... Cui tributum tributum ... [illegible] ... cui timorem timorem ... [illegible] ... cui vectigal vectigal ... [illegible]

... Cui timorem timorem ... [illegible] ... cui honorem honorem ... [illegible] ... Nemini quicquam debeatis ... [illegible] ... nisi ut invicem diligatis ... [illegible] ... Nemini quicquam debeatis

soluendum est ergo uacat ut non debeatis quia illos qui credunt satisfacere ex caritate mutem ut non debeatis quia illos qui credunt satisfacere de uno ad reddendo generaliter ut neminem debeatis quia illos qui credunt satisfacere deo de offensa et non proximo de iniuria. nisi ad inuicem diligatis. quasi cetera omnia soluite ut non debeatis ad caritatem uero non soluite ut semper debeatis. tangit ergo apostolus caritatis proximi diligentiam cum excepit illam ab aliis debitis solui. modum cum dicit inuicem. actum cum addit diligatis. ergo actus est diligere. modus est mutuo diligere. proximus est omnes diligere. et additur debitum non absolute. augustinus sola caritas est que reddita semper detinet debitorem. io. xv. mandatum nouum do uobis ut diligatis. Quod est hoc quod quere sit et diuiditur. Sicut enim quedam quae cum pluribus conicantur minuuntur non augentur ut terrena sicut patet per se. Quedam cum pluribus conicantur augentur non minuuntur ut spiritualia caritas sapientia scientia. Quedam que cum pluribus conicantur nec augentur nec minuuntur ut lux et diuina. Quedam que cum pluribus conicantur augentur et minuuntur. Qui enim diligit proximum. Hic ponit dilectionis commodum quod est impletio legis dicendo quod apostolus dixerat. probat proposita. ibi non adulterabis. Et concludit probatum. ibi plenitudo ergo legis est. Qui ergo legem quemadmodum et uos debetis diligere. qui enim diligit proximum suum in quo continetur dilectio dei ut huius legem impleuit. in dilectione enim dei implentur mandata prime tabule que ordinant hominem ad deum. in dilectione proximi mandata secunde que ordinant hominem ad proximum. et in dilectione implet legem. matthaeus xxii. in hiis duobus mandatis tota lex pendet et prophete. tangit ergo apostolus caritatis actum. ibi qui diligit. obiectum. ibi proximum suum. effectum. ibi legem impleuit. Non adulterabis. Hic probat quod dilectio est legis impletio. quod probat per quia est oppositum bonum. secundo per quia per oppositum est oppositum omnis mali. scilicet dilectio proximi. dicit ergo nam hoc quod est quia per inductionem. scilicet hoc praeceptum non adulterabis. in quo prohibetur nocumentum proximi in persona sibi coniuncta. non occides. in quo prohibetur nocumentum proximi in persona propria. non furaberis. in quo prohibetur nocumentum proximi in rebus suis. et non falsum testimonium dices. in quo prohibetur nocumentum proximi in verbo. non concupisces

rem proximi tui

in quo prohibetur nocumentum proximi in proposito. et si est quantum ad praecepta coniunctionem. si quod aliud est mandatum. scilicet quantum ad reliquorum et si quod est aliud mandatum secunde tabule. honora patrem tuum. et tria prime tabule. quod licet in aliquibus hominum praeceptorum in hoc uerbo. idest in mandato caritatis instaurit idest impletur. diliges proximum tuum sicut teipsum. idest sic debes diligere te ipsum in bono. sed non in malo. qui enim diligit iniquitatem odit animam suam. dilectio proximi. quasi et uere per dilectionem proximi est mandatorum impletio. quod probat quia dilectio proximi malum non operatur. aliquis. ideo i. cor. xiii. non agit perperam non inflatur immo potius operatur multitudinem peccatorum. prouerbiorum x. uniuersa delicta operit caritas. Ex hac concludit plenitudo ergo legis. idest cum plenarie impletio est dilectio. i. thimotheum i. finis praecepti est caritas. non finis consumptionis. sed consummationis. Quod quia in lege erant genera praeceptorum quae omnia ad dilectionem reducit. Moralia in quibus dilectio praecipitur. Cerimonialia in quibus figuratur. Iudicialia per quae conseruatur. praeceptum disciplina per quam exponitur. Quod est ad Romanos. inuicem diligatis quia debemus ordinatim inuicem. sunt triplices actus. cordis. oris. et operis. et est triplex bonum. delectabile. utile et honestum. Actum ergo ad actum cordis debemus inuicem diligere propter bonum delectabile. io. xv. mandatum nouum do uobis ut diligatis inuicem. Condonare propter bonum utile. ephesios v. Estote inuicem benigni misericordes donantes inuicem sicut christus. Sentire propter bonum honestum. romanos xii. gaudere cum gaudentibus flere cum flentibus idipsum inuicem sentientes. propter hoc assignatur ephesios iiii. quam fiunt inuicem aliis. Quantum ad actum oris debemus inuicem. Consolari propter bonum delectabile. i. thessalonicenses iiii. itaque consolamini inuicem in uerbis istis. Orare propter bonum utile. iacobi ultimo. orate pro inuicem ut saluemini. Colloqui propter bonum honestum. luce ii. pastores loquebantur ad inuicem. quasi. ultimo. et dicebant ad inuicem. Quis reuoluet. Ideo hoc assignatur. Quantum ad actum operis debemus inuicem Supportare propter bonum delectabile. ephesios iiii. supportantes inuicem in caritate. Suscipere propter bonum utile. infra xv. suscipite inuicem sicut et christus suscepit. honorare propter bonum honestum. romanos xii. honore inuicem praeuenientes. Et scie

sunt eleemosyna

Item

admonitio

Scientes tempus. Commendat caritate eos quod per ipsam est oportunitas bene operandi. Vel proponit quod prolectorum est oportunitatis ad bene operandum. Secundo hortatur ad opus bonum ibi abiciamus ergo opera. Tertio docet bene operandi modum ibi non in comessationibus et ebrietatibus. Iuxta primam partem primo proponit quod hora est bene operandi. Secundo probat hoc ex propinquitate ibi nunc enim propior est. Tertio ostendit hoc ex statu credentium ibi nox praecessit. Omnia movent ad bene operandum et oportunum tempus quod non est post mortem. Et propinqua salus in quo non fuit ante legem et in eodem statu qui est pro gratiam presentem. Iuxta primam primo reddit attentos ad credendum ibi hoc scientes. Secundo benivolos ad operandum ibi quia hora est iam.

Dicit ergo et hoc scientes. Hic est de significatione et de dicto reliqui. Uno modo non est in tempore et tunc legitur et hoc scientes quod non solum hoc dictat caritas. Sed etiam nos summus hoc scientes quia hora est. Et alio modo est in tempore et tunc legitur sic quod plenitudo legis est dilectio et nos scientes hoc tempus abiciamus opera et cetera quia hora est et cetera. Dicit ergo et hoc scientes tempus gratie secundum ecce nunc tempus acceptabile et cetera. ii Cor. vi. quia hora est id est oportunitas. Sed huius i Cor. xv. tempus breve est. i Io. ii. filioli novissima hora est et cetera. ex quo tempus dilectionis convenit et cetera in tempore dilectionis et tempore orandi nos de somno surgere. de somno scilicet peccati. Eph. v. surge qui dormis et exsurge a mortuis. vel de somno torporis et negligentie. Prov. vi. usquequo piger dormis. Attendamus ergo est illis presentis vite mutabilitatem. quod non in tempore est enim tempus mensura motus rerum mutabilium. Bonitatem ibi hora presentialiter id est opportunitatem ibi iam. utilitatem ibi nos de somno surgere. Et nota quod tempore est in luto aliter quod dicit. surge. Ezechiel diu iacens quod addit de somno. Expulsio in via diu iacere et quod addit nos viatores scilicet temporis mutabilitas. Ideo nos reddit attentos. Ut et festinos presentialitas paratos oportunitas obligatos utilitas benivolos via longa solicitos. Nunc enim propior est. Hic probat quod hora est bene operandi ex propinquitate premii dicens nunc enim quia et debemus surgere nunc enim propior est nostra salus id est magis nobis debita pro opera bona quam cum credidimus id est quando olim cum fidem

recepimus. non dicit scilicet habuimus bona opera. Agendo enim penitentiam appropinquabit regnum celorum. Matth. iiii. omnia placent et salutem et presens tempus quia nunc. et appropinquavit adventus quia propior. et ipsa salus ibi salus. et salutis possessio quia nostra. et possessionis inchoatio quia cum quam credidimus. vel aliter propior est nostra salus in proximiori tempore quia minor propior est quam cum credidimus. Iac. ult. Ecce iudex ante ianuam assistit. Et est sua bona talis dicit quilibet ad hoc ut appropinquet sua salus facere. Sed nunc pro bona opera propior est nostra salus. ergo hora est nunc ad bona opera facere. Nox praecessit. Hic probat quod tempus est bene operandi ex statu credentium ibi metaphora dormientis et est sua bona talis recedente nocte et appropinquante die. cum in nocte dormierit homo surgit ad operandum. Sed nox praecessit. dies appropinquavit. ergo surgendum est ad operandum. Per quod convincit erroris cunctum. Sed secundum adventum id est dies autem appropinquavit. Dicit ergo nox quia surgendum est quia nox infidelitatis et ignorantie praecessit. id est non fuit quando. Sed nunc recessit. Sap. xviii. Solis autem illis superposita erat gravis nox. imago tenebrarum et cetera. Dies autem id est beatitudo eterna. appropinquavit. convenienter scilicet fidei lux. Hec dies post assignari vii horas scilicet tres dotes anime. iiii corporis et refectio. vel sinum. vel sic nox id est vetus homo fomes peccati sive peccatum originale praecessit id est fuit. Sed recessit in baptismo. dies autem id est vita appropinquavit per fidem. Iac. iiii. appropinquate deo et appropinquabit nobis bonus recessus. Sed melior accessus. Primum consistit in declinatione mali. secundum in opere boni. Abiciamus ergo opera. Hic monet bene et virtuose operari. Et monet tam pro explicare actum virtutis. virtus enim expellit oppositum. protegit et ornat. Item applicat actum honestum. Pro primo dicit abiciamus opera. pro secundo induamur arma. pro tertio sicut in die et cetera. Bene enim est summa virtutis detestatio mali. dilectio boni. executio boni dilecti. Dicit ergo abiciamus quia ex quo hora est iam nos de somno surgere et nox praecessit et cetera. ergo abiciamus id est penitus a nobis iaciamus opera tenebrarum id est peccati. quod dicitur opera tenebrarum. Primo quia in tenebris fiunt. Io. iii. tenebre transierunt et cetera. Quia ex tenebris ignorantie veniunt. Iob. xxxviii. Nos quippe in voluntatem tenebris. Quia in plurimis sic malus ignorans. Quia tenebris amant. Io. iii. qui male agit odit

/ que super venit est illis

lucis. omnia ad tenebras intimantur. Io. xii. lugentis ma[n]ibus. secundo in abiectione nullitatis. In operibus multiplicitatis. In tenebris cecitatis intellectus. peccatum enim affectum depravat. intellectum excecat. opus malum multiplicat. **Et induamur arma lucis** i. virtutes que sunt arma ornantia et illuminantia animam. de quibus in libro de consolatione. talia tibi contuleramus arma. que nisi prior abiecisses invicta te firmitate tuerentur. apostolus enim videt nos sicut esse in spectaculo in prelio contra exercitum. monet nos ad tria. quia tempore est nudum in expectaculo. monet ut induamus. quia statum est esse in hostem in prelio. monet ut induamur arma. quia pax est non lucis exemplo. monet ut induamus arma lucis. induamur secundo quia hoc exigit honestas ambulandi. induamur arma. quia hoc exigit necessitas pugnandi. induamur arma lucis quia hoc exigit utilitas edificandi. et sic in diei claritatibus **ambulemus honeste**. presertim de bono in tenebris. apocalypsis. xvi. beatus qui custodit vestimenta sua. ne nudus ambulet. honeste in quantum sit decens in die fidei et gratie ambulare. i. thessalonicenses v. omnes vos filii lucis estis. filii diei. ut sic in die vadimus hostes ad honestatem. secundo in incedendo tangit motum. modum et fructum. motum edificans proximum. modus est honestus. fructus actus est perfectus. ut sic ambulemus ut proveniamus. sed honeste ut recipiamus. sed sic in die ut edificemus. **Quo**-

[illegible] comparatos in acie virtutum apparate loquendo. **Comprehendam** instruit. deuteronomium. xi. eisque instructi armis pergentes in hostem. et cetera. hec pars sufficit. i. machabeorum iii. succinxit se iudas armis bellicis in prelio. **Iustitia** induit. ephesios vi. induite vos armaturam. ii. corinthios vi. per arma iustitie. **Fortitudo** induit. ephesios vi. accipite armaturam dei ut possitis resistere. canticorum iiii. mille clipei. fides militando preambulat. ii. machabeorum xv. iudas primus supra armis credentes. spes confidendo animat. ii. machabeorum viii. illi quidem armis confidunt. et audacia. caritas hostes fugando debellat. i. machabeorum vi. fugiunt enim lupae a facie iudeorum. et in ea lucent arma et videbantur. **Non in comessationibus** hic docet modum bene operandi. Unde primo removet peccata carnalia. secundo spiritualia. ibi non in contentione. tertio ponit bonum contrarium. ibi. sed induimini. In prima primo dissuadet peccata gule. et quo ad cibum

et quo ad potum. secundo peccata luxurie ibi. non in cubilibus. et cetera. Et primo tangit carnis pigritiam. secundo incontinentiam. ibi. impudicitiis. dicit ergo in comessationibus. quasi ambulemus honeste non itaque in comessationibus. i. luxuriosis conviviis proverbiorum xxiii. noli esse in conviviis **et ebrietatibus**. i. potationibus in modo actus. luce. xxi. attendite ne graventur corda vestra in crapula et ebrietate. **non in cubilibus**. i. pigritiis dormiendi. amos vi. qui dormitis in lectis eburneis [illegible] in stratis vestris. iacob supposuit lapidem capiti suo et vidit visionem angelorum. genesis xxviii. **et impudicitiis**. i. luxuriosis actibus. qui oriuntur ex predictis. sicut ex fluminibus alibi et potu et compunctione. ezechielis xvi. hec fuit iniquitas sodome. saturitas panis et habundantia. et ocium. **Non in contentione** removet peccata spiritualia. et primo in verbo. secundo in facto. ibi. et emulatione. dicit ergo non in contentione. que est verum contendit quasi altum. i. corinthios xi. si quis autem videtur inter vos contentiosus esse. nos talem consuetudinem non habemus. hec enim est contra mansuetudinem. [illegible] [illegible] hostis. qui [illegible] est mansuetum nam et emulatione. que virtutum alium in modo de sua promotione proverbiorum xiiii. putredo ossium invidia. hec enim est contra bonum quia letatur gaudet in suo defectione. **Sed induimini** hic hortatur ad contraria predictis peccatis. et primo ad contraria peccatis spiritualibus. secundo ad contraria peccatis carnalibus. ibi. Et curam carnis. dicit ergo non in comessationibus et cetera. sed pro contra peccata spiritualia induimini dominum ihesum christum. i. formam eius per se sectando. ephesios. iiii. induite novum hominem qui secundum deum creatus est. hec est vestis nuptialis cum qua ille petit ingredi ad nuptias agni. mathei xxii. amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem. in [illegible] [illegible]. tunc clementia in [illegible]. induimini secundo dominum potentem [illegible] reprehendo. sed christum prudentem ignorantes instruendo. sed ihesum clementem penitentes indulgendo. **et curam carnis** quo ad peccata carnalia **ne feceritis in desideriis**. sed tamen in necessariis. i. timotheum vi. habentes alimenta quibus tegamur hiis contenti simus. [illegible] et solitudo que nocivam est carnis et solitudo adimpleret que prohibet. i. ne feceritis et solitudo mala in desideriis. que nocent in desideriis. **Quod** probatur dominum arma lucis multiplicatione. **Capitulum xiiii.** originem. iacobi. i. omne

datum optimum et c. epheso. vi. accipite armaturam dei. i. a deo datam. ut possitis resistere in die malo et in omnibus [illegible] Quarto propter impassibilitatem. ii. mach. x. apparuerunt v. viri. quorum duo medium machabeum habentes armis suis circumseptum incolumem conservabant. Quinto propter levitatem. sicut agiliter. iudith. vi. accipiat unusquisque arma sua et exite cum impetu. Eccli. xi. fugiunt eum mendaciter et hostes. Sexto propter invulnerabilitatem. sive propter penetrabilitatem. ii. cor. x. arma militie nostre non sunt carnalia. sed potentia ad destructionem munitionum et c. Quinto propter splendorem. sive claritatem. i. mach. vi. refulsit sol in clipeos. Sexto propter plenitudinem. ii. mach. xi. apparuit eques precedens eos in veste candida. armis aureis hastam vibrans. mirabiliter decorati. Septimo propter hostium excecationem. ii. mach. x. viri et illi confusi cecitate et repleti perturbatione cadebant. eccli. xliiii. induisti [illegible] Octavo propter prosperitatem. sive propter apprehendere arma. cap. viii. quibus nulla est in titulus.

Nemini quicquam debeatis. glo. nemini enim tenemini nisi in caritatis impendendi debitum. quam non potest impendi nisi in affectu. in effectu. [illegible] impendi debet actu. vel voto. Qui enim diligit proximum legem implevit. quia implet legis [illegible] plenitudinem consistit in affectu sed [illegible] [illegible] qui diligit proximum legem dei implet per caritatem. quia dilectio movet eum ad implendum totam legem. Nam non adulterabis et [illegible] in hoc verbo instauratur. glo. continetur et implet. [illegible] in explicite vel explicite [illegible] in dilectione proximi omnia [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] Diliges proximum. glo. hec verba dicunt dilectionem in statutis et diliges proximum propter deum. deum non propter deum ex toto corde. [illegible] hominem in via in [illegible] [illegible] dilectionis. una vice que excludit [illegible] dilectionem. alia presentem. quam excludit [illegible] Dilectio proximi malum non operatur. glo. qui autem se diligit [illegible] se diligit. [illegible] se diligit ut sit in [illegible] omnis [illegible] bonum [illegible] diligit magis odit. non [illegible] se diligit ut sit in [illegible] [illegible] ut. [illegible] Plenitudo ergo legis est dilectio. glo. quanto [illegible] magis [illegible] [illegible] nulla [illegible] [illegible] [illegible] glo. [illegible] [illegible] et [illegible] non [illegible] completos. [illegible] quanto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] ad [illegible] vitium. [illegible] [illegible] [illegible] glo. [illegible] signum et [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] signum [illegible] [illegible] glo. baptismus [illegible] vitam bonam ad coronam. [illegible] baptizati

decedentes non habent coronam vite eterne. sed vitam eternam habent. [illegible] in [illegible] corone [illegible] ex debito.

C XIIII

Infirmum autem in fide [illegible] instruit apostolus de non [illegible] primo generaliter [illegible] c. xiiii. secundo specialiter in [illegible] c. xv. [illegible] instruit [illegible] et perfectiores [illegible] ad minores primo in [illegible] mali. [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonum. [illegible] et [illegible] c. xv. in prima parte primo monet ut maiores inferiores non iudicent. sive contempnant. secundo ut [illegible] non scandalizent. sive offendant. i. non [illegible] plus [illegible] iudicemus. In prima parte primo monet ut eos [illegible] assumant. secundo ut non contempnant. i. [illegible] qui manducat. [illegible] [illegible] tu quis es qui iudicas. In prima parte [illegible] docet qui sunt assumendi. [illegible] infirmi in fide. [illegible] assumi. [illegible] non in disceptatione i. non in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possit assumere [illegible] [illegible] perfectus. i. [illegible] enim [illegible] [illegible] qui indigent assumi. i. quidam infirmus est. [illegible] infirmum. [illegible] in [illegible] bonorum [illegible] perfecti. ut [illegible] Infirmum autem in fide. i. [illegible] non [illegible] perfecte [illegible] erant enim quidam de iudeis [illegible] qui discernebant cibos. sicut lex [illegible] levi. xi. alii erant perfectiores qui non discernebant. assumite. nos perfecti [illegible] ad [illegible] i. thess. v. suscipite infirmos. quia [illegible] [illegible] sapiens est. [illegible] assumite [illegible] non in disceptationibus cogitationum. i. non iudicando vel disceptando de cogitationibus eius. [illegible] [illegible] corda [illegible] tu solus nosti corda. Alius enim credit [illegible] [illegible] qui possit assumere [illegible] alius enim inter nos perfectus in fide credit manducare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnia munda mundis [illegible] fide [illegible] Qui autem infirmus est [illegible] primo [illegible] in fide. [illegible] in [illegible] primo [illegible] qui [illegible] infirmus est in fide. [illegible] [illegible] olus manducet ad [illegible] nulla est dubitatio qui [illegible] sit [illegible] gen. ix. [illegible] olera virentia dedi vobis. [illegible] [illegible] qui [illegible] infirmus est in moribus [illegible] ad [illegible] libidinis. olus manducet [illegible] [illegible] per quos non provocetur libido [illegible] iudicio relinquendum. [illegible] ne cum scrupulo [illegible] [illegible] Is qui manducat. [illegible] monet maiores ut non contempnant minores. et [illegible] non [illegible] abstinentes. [illegible]

Cap. XIIII

iudicare omedētē. i. Et qui nō manducat.
.cōs ibʒ utrisqʒ rōm. ibi. Deus eum illu.
.Dᵗ g° is qui manducat. q. et cū ipsa cit
lʒ. s. pfcūs i fide. qui manducat oīa. s. i dis
sentes nō discernēdo cibos. nō manducātē
.i. aqsibʒ dā ab abstinentē. et int̄ cibos disce
ncētē nō spernat ut pote qᵃ q̄ i fidel' ē. ul
ypocrita. ysa. xxvii. ve q̄ sp inus sine
et ipē ispius. Et qui non mandu
cat omnia. s. sʒ int̄ cibos discernit ma
ducātē nō iudicet. tanq̄ ex h reū. ul
gulosū. sic multi utrqʒ iudicant. luc.
.vii°. venit io. baptā nō manducans nʒ
bibēs. et dicitis q̄ demoīm hʒ. venit fili⁹
hoīs manducans et bibēs. et dicitis ecce
hō vorator. 7c. de⁹ enī. q̄. tibi neut̄ dʒ
alterū iudicare. ul' spnē. De⁹ enī illū ma
ducātē. s. et nō manducātē assumpsit. ad
fidē. pt. q̄ dm̄ ē assūpᵒ nrā 7sa 7c.
Tu quis es qui iudicas alie
num. Iste monuit pfacere ut in
firi i fide sustapiant. et nō ostēpnāt
.h ponit rōnes q̄ h face debent
Prima rō sūt apte ei⁹ qui iudicat. s̄a
a pte rei de q̄ iudiciū agi ibi. s̄a ali⁹ iu
dicat. Prima apte ei⁹ de q̄ iudiciū spec
tat. i. servo eī verū. q̄ tu apte eius
q̄ temē iudicat ibi. tu q̄ iudicas serū
tuū. Supma pte nō ē iudicand' i fir
mū. dicit pᵒ galti⁹ fui⁹ exuitit. po.
q̄ alti stat. ul' cadit. i. suo dūo stat. l'
cadit. etō. q̄ stare poterit ibi. stabit a.
.dicat g°. tu quis es. i. ē auctis. ul' ua
loris qui iudicabi. ostēpnād' affirmas
.alienū suū. q. d. temarium ē iudiciū
cū i nllo. nllat iuredicaz hās. o biūugit
g° psumptiosū. cū dicit. tu qᵗ es. pre
sumpcionis actū qui iudicas. psumēdi
argumentū. alienū suū. q̄t. vii°. nolite
iudicare et non iudicabimini. Suo dūo
.q. d. nō debes iudicare suū alienū. h
sit dūs. q̄ suo dūo stat aut cadit. i.
ad cōmod' ul' icōmod' dūi sui ptinz. si
stat aᵗ cadᵗ. nō ad tuū cadit ul' suo dō
.i. iudō dūi sui stat aut cadit. i. ad ip̄
ptinet si stat aᵗ cadit iudicare. ē g°
sua rō talis nllis sui⁹ iudicand' ē nisi
a dūo suo. h hē sui⁹ ē dūi qui assūpsit
illū nō tu⁹. g° nō ate sed adūo ē iudi
cand⁹. Stabit aute. Ho° q̄ hē p
fit stare. et sō deo debem⁹ i bō psumē
.pmo g° ppnit q̄ poterit i bō stare. s̄o
o° aq° hē posse. i. potens ē enī. dicat g°

stabit aᵗ. i. stare poterit. et si discedat ab eis
.q̄. esus ul' facit ad rē. nō enī regnū di
esca 7 pot°. i eod' potens ē eī deꝰ statue
illū. i. in bono stabilire. pt. Et statuit
sup petrū petra meos. co. di. grres. iu.
i h aᵗ q̄ dicit dūo suo stat aᵗ cadᵗ. innuit
q̄ ostingēt poterit. et q̄ pot stare. aut
cadē. Jn h aᵗ q̄ addit stabit. i. innuit q̄
psumⁿᵒ ē q̄ i melius. e g° tal' sua rō du
bia sī i meliore pte interpretandi. sʒ dē
pot istū statue i bono. et i° pt face q̄
stat bō intēcōne. g° debem⁹ de pxīo bo
nū psumē. nō male iudicare. Nam
alius iudicat. Ho° q̄ n̄ debet iudica
re i tibis. ide sup ex pte rei de q̄ iud⁹
agit⁹. v p°dᵗ q̄ diulse sō obseruatie i cōe
do. s̄o mori ut qs pficiat i m° suo
.ibi. vn⁹ quisqʒ. i suo sen. c̄ō o° q̄ pt
pficē. q̄ totum pot si sit pxō ibi.
.qui sapit diē. supra tangit du⁹ ce
dierz abstinentiū. pmo iudicantiū ētis
diebʒ eē abstinend' ē. s̄o iudicantiū ab
stinendū ē i ol tp̄e. i. ali⁹ iudicat diat
g° na ali⁹ q̄ i be nullꝰ oṁi ipud uce
pp esū. nā ali⁹ iudicat eligendū esse
simple. i. abstinen⁹ die int̄ diē. i. diē
incepitū int̄ diē. i. iudicat vno die
abstinēd' et a° omedend' ut phȳtenis
.luc. xvii°. Jeiuno bis i sabbo. Ali⁹ iu
dicat oēm diē sup. esiendū ē i abstinen
.glo. q̄dā ētis dieb'. q̄da ol tp̄e. putat
abstinend' ē. s̄o vtinā ol tp̄e ieiuna
re posse⁹. sic faciebat iudith. viii°. q̄
ieiunabat cūctis dieb' pt sabba. 7 neo
menias. et festa dom⁹ isrl'. vn⁹ qisqʒ
cori i suo sen. i. s̄ sua scītiaz habundz
vincli ostinue pficiendo. ul' vn⁹ quisqʒ
i suo sen habundz. i. suo osilio dimictat⁹
.pᵐ ad h̄. ad. s̄ neutrū pte ē aliq̄ rō.
Nonnd' ē h q̄ obligamur. vi. mort. q.
i pcepto. Lege nᵉ. de qua sat intui e
sup. vi°. Prima aucte. sic adā. gen. ii.
de ol ligno et sb lege pceptis cīmorā
lib' 7c. Voti obligōne. si qd nouisti
ne moreris reddē. pt. vouete 7 reddite
Pcm̄ ul' ph⁹ de ciuil et statutis. et cō
suetudib' huiusᵐ. q̄t. xxii. Reddite
q̄ s̄t cesaris cesari. vi. sup xiii°. cui tribu
tū tributū 7c. Sicioꝝ pcepta i huis
q̄ ptinent ad cathedrā. q̄t. xxiii. q̄
dnt facite. ysae dñamne. i. e. q̄ n̄ ē
ex fide pcm̄ ē. glo. ney orāa. Qui
sapit diem. Jnco° q̄ tā esus qui

qui abstinentiam pt sui pro. ¶ Ut p̄ ot
q̄ nō p̄rat. qui diem in abstinendo dis
cernit. ĝo q̄ nō ille qui indiscrete omnes
cibos comedit. i. Et qui manducat. ĝo
q̄ nō ille qui ab aliquibus cibis abstinentiam
facit. i. Et qui nō manducat. Primus
discernit tp̄s. nō genus cibi. ēta nc̄ tp̄s
nc̄ genus cibi. dicit ĝo. qui diem. q̄ et pt
utique sui pro. qz qui sapit diem. i. discernit
diem abstinentie dn̄o sapit. i. ad honorē dn̄i dis
cernit. qz in h̄ placere dn̄o intendit. Et
qui manducat. hic tangit d'nam
illorum qui nc̄ discernunt tp̄s nc̄ gen̄. ut p̄
ponit qd̄ ē licitum. et qui manducat. ĝo
apponit qd̄ ē debitum. qz domino manducat.
ĝo probat q̄ ē appositum. qz gratias agit.
dicit ĝo. et qui manducat oīa. i. discrete
nō discernendo cibos dn̄o ad laudē et
gloriam dn̄i manducat. ap̄d. i. cor. x. sive
manducabitis. sive bibitis. oīa in gloriam dei
facite. gratias. qz et vere ad honorē dn̄i gratias ē
agit deo pro bonis creaturis sibi in usum datis.
dicitur enim quibus reddē gratias. xp̄s dn̄i. Io. vi.
accepit ihc̄ panes et gratias agens be
nedixit etc̄. et qui manducat. i. abstinet
a quibusdam cibis dn̄o. i. ad honorē dn̄i nō
manducat. i. abstinet volens. s. corpus
suum offerre dn̄o hostiam viventem. sup̄
xii. et vere dn̄o abstinet. et qz gratias a
git deo pro collato sibi dono abstinentie
esse cum nō pot̄ ēe quis continens nisi deus
det sic nc̄ pfecte abstinens. ¶ Nemo enim
vestrum sibi vivit. Ro. q̄ pfecti et rc̄ nō
debent iudicare infirmos rōne sup
ra ex parte eius ad quem spectat iudicium. et
ē sua rō talis. ad dn̄m vivorum et mor
tuorum ptinet iudicium eorum. sz ipse ē dn̄s vi
vorum et mortuorum. ĝo ad eum ptinet iudicium
eorum. ĝo a vobis nō abstinetis iudicandi
sunt. ¶ Ut ĝo dicit q̄ nullus sibi vivit
aut morit. ĝo probat q̄ et nos vivimus
aut morimur sibi. sive enim vivimus. et hic
concludit q̄ in utroque statu xp̄i sumus. i. sive
ĝo vivimus. quod confirmat qz ppter h̄ xp̄s
mortuus ē et resuscitavit. ibi. In h̄ enim xp̄s
mortuus ē et resurrexit. dicit ĝo. ne
mo enim. q. et debemus esse vel abstinentie
dn̄o. nēo enim vestrum etc̄. ls. h̄ totum
duplr̄. primo modo de vita et morte spūali.
sc̄do modo de vita et morte nāli. primo mo
do sic. nēo vestrum. i. fidelium. i. sive volunt p
modo vel libere vivit vita gratie aut alicui
sz ptius ad honorē dei. et nēo sibi mo

vitiis in bapt̄. immo potius ad honorē dei
et ad eius iudicium. sup̄. vi. consepulti sumus
cum illo per baptismum in mortem. sive. n. vivimus. i.
virtutibus dn̄o vivimus. i. ad laudē eius. vel
ad iudicium eius. gal. ii. vivo ego. iam nō ego
vivit xp̄s in me. sive sive morimur vitiis dn̄o
morimur. i. ad laudē eius. vel ad iudicium
eius. apoc. xiiii. beati mortui qui in dn̄o
moriuntur. Ber. an iam nullus vivens ē quem
eius quod ad prius moreret. nō vivens. mito
sibi vendicat vitam meam. qui pro mea
dedit suam. sive ĝo vivimus virtutibus. sive mo
rimur vitiis dn̄i sumus. vel ad dn̄i iudicium
sumus. ¶ In hoc enim xp̄s mortuus ē.
hic confirmat q̄ xp̄i sumus et mortui
et viventes. qz ppter h̄ xp̄s mortuus ē et
resurrexit. et ē sua rō talis. xp̄s mor
tuus ē et surrexit ut manifestet eius dn̄m
nō solum mortuos et vivos. sz nō ē mor
tuus frustra. ĝo h̄ dn̄s nō solum vivos et mor
tuos. et h̄ ē qd̄ dicit. in h̄ enim. q. vere. sive
morimur. sive vivimus dn̄i sumus. in h̄ enim
xp̄s mortuus ē et resurrexit. ut mortuorum
morte culpe. et vivorum vita gratie dn̄et.
i. dn̄am intelligat. et omnium dicit. vn̄ p̄t in
ne dixit. mt̄. ult. data ē mi oīs potestas
etc̄. et sic restat q̄ nō abstinetis. sz al
sunt tres iudicandi. ¶ Sc̄do modo le. sic. nēo
vestrum fidelium sibi. i. sue laudi. vel suo
iudicio vivit vita nāe. et nemo morit
sibi morte nāe. sz potius ad honorē dei. ps.
qm̄ ppter te mortificamur tota die. sive
enim vivimus vita nāe dn̄o. i. eius laudi
vel iudicio vivimus. act. xvii. In ipso enim
vivimus movemur et sumus. sive qz ppter
sua in conspectu dn̄i mors sc̄orum. sive ĝo vivimus
sive morimur corporaliter dn̄i sumus. vita enim
et mors ei famulantur. i. reg. ii. dn̄s
mortificat et vivificat. et vere ita ē.
in h̄ enim xp̄s mortuus ē et resurrexit. ut
vivorum vita nāe et mortuorum morte
nāe dn̄etur. i. dn̄am ostendat. ipse enim ē consti
tutus a deo iudex vivorum et mortuorum.
act. x. vel sic nō actiones que sunt ad sustē
tatione vite que notantur in h̄ q̄ ē vivere et
actiones que sunt ad mortificationē carnis
que nō in hoc quod est mori. Postea dicit ppter
illos qui iudicant oīa manducandi.
sc̄dum ppter illos qui iudicant nō oīa esse manu
ducanda debetis iudicare. qz sive vivi
mus etc̄. Tu autē quid iudicas.
Hic ostendit q̄ nō debent iudicare infirmos
rōne supra ex parte eius quem temerarie iudicant.

de primo quia fratrem suum sibi parem contempnit. Secundo quia omnes christi iudicium subituri sunt. ibi. omnes enim stabimus. Tertio quia actus eius in iudicio latere non poterit. ibi. scriptum est enim. Quarto quia quisque pro se rationem reddere oportebit. ibi. itaque unusquisque nostrum. In primo primo redarguit de iudicio manducantes cibos abstinentes ibi. aut tu quare. dicit ergo. tu autem. qui es solus qui omnino abstinetur et ad ipsum pertinet iudicium omnium. tu qui manducas omnia indifferenter. quid iudicas fratrem tuum contempnendo vel irridendo ipsum non manducantem. aut tu non manducans. sed alios discernens quare spernis fratrem tuum omnia indifferenter manducantem. quod malefactis equalis. i. quare despicit unusquisque proximum suum. omnes enim. quasi et hec ipse non debes ita facere. generaliter enim omnes stabimus coram illo. enim tribunal christi euidentes omnes quia magni tam parui stabimus iudicandi ante tribunal christi. i. iam christum iudicem mundi. tribunal autem sedes iudiciaria in alto et eminenti posita in qua sedet iudex ut ab omnibus uideatur. sic et christus ab omnibus uidebitur. ii. cor. v. omnes nos manifestari oportet ante tribunal. Scriptum est enim. Tertio ostendit quod actus eius in iudicio latere non poterit sed implicite tamen. in iudice enim certitudo uite. cum dicit. uiuo ego. generalitate potestatis cum subdit. quia michi flectetur. infallibilitate notitie cum addit. Et omnis lingua. Dicit ergo. scriptum est quod uere omnes stabimus ante tribunal christi. scriptum est enim. ysa. xlv. viuo ego dominus qui olim mortuus fui. et ecce sum viuens et ego quidem super omnes ministri. quasi dicit. per me iuniter iuro quia michi flectetur in iudicio omne genu. i. omnis potestas in timore. ps. adorabunt eum omnes reges. et omnis lingua nationum. scilicet confitebitur deo. i. uim que eundem actus suos quasi ut testimonium reddente illa conscientia. Itaque unusquisque. Quarto concludit quod unusquisque pro se rationem reddere oportebit. Dicit ergo. itaque quia scriptum est et dicit. unusquisque nostrum pro se non pro aliis reddet rationem deo. cum enim dicetur illud luce. xvi. redde rationem villicationis tue. unde se ipsum debet quisque iudicare non alium. sic si nos metipsos iudicaremus non utique iudicaremur. i. cor. xi. quid autem uides festucam in oculo fratris tui et trabem in oculo tuo non uides. math. vii. Nota quod reprehensibile est iudicium male iudicare. Primo de occultis. i. cor. iiii. nolite ante tempus iudicare. Secundo de dubiis. math. vii. nolite iudicare glossa de dubiis. Tertio de solis notis. quia in ore duorum uel trium stabit omne uerbum. deutero. xviii. io. vii. numquid lex nostra iudicat nisi prius. Quarto aperte contra ius. act. xxiii. tu sedens secundum legem

me iudicaturus. et contra legem me iubes percuti. Quinto de qui dicunt. Quinto de presumentibus. exo. ii. quis te constituit iudicem super nos. ecclesiastici. tu qui es qui alienum famulum iudicas. Sexto de consiliis. supra ii. in quo alium iudicas te ipsum. Septimo de futuris luce. vi. nolite iudicare et non iudicabimini. nolite condempnare et non condempnabimini. etc. Hic quia scriptum est in firmum autem in fide assumite. glossa perfecti fidei consilium alium discernentem et in mundum putare. quasi in fide perfecti. nullos alios reputatis immundos ut lazarus. sicut glossa loquitur hic de immundo cum quasi spiritualiter non de corporali. Et scriptum est in non in disceptationibus cogitationum. glossa non est dampnanda cogitatio non est aptus uel de qua nescit qualis post futurus sit. glossa nullius condicionis sit aptus non est dampnandus. sicut apte malum quamuis cogitatio non sit aptus in re est tamen apte in signo suo scilicet in maleficio operum. Et scriptum est solus manducet. glossa in quo omnia esse sentit. Et sicut quidam heretici qui dicunt qui in tolerabiliter ad aliquem momentum consedi edunt. Et scriptum est sicut uero tali. sed pro hereticorum contentum quod iudeorum etiam paganorum. Et ibidem glossa infirmus est qui alios discernit quasi iudicio suo relinquendum est dicat apostolus. quasi discerne alios heretice de quo i. thi. iiii. abstinere a cibis et e. sicut pro tempore illo. scilicet nundum diuulgate ueritatis euangelice non erant heretici. sed modo est. Et scriptum est non manducantem non spernat glossa notabilis est edere uel non edere. quasi in non necesse est edere sed ratione edere sibi peccatum necessitatis sed edere se uel non edere uoluntatis. Et scriptum est stabit autem glossa hic ostendit quod ambigua debemus in meliorem partem uertere. quasi facilis est peccatum que uitari. sicut quamuis facilis. potius tamen totum et nunc quis clementius. Et qui sapit diem. Duo capit. quasi gal. iiii. reprehendit apostolus galatas quia dies obseruabant et annos. sicut obseruatio dierum ac temporum duplex est. quedam superstitionis et haec mala. quedam deuotionis et haec bona. Et scriptum est ut uiuorum et mortuorum dominetur. quasi math. xxii. non est deus mortuorum sed uiuentium. sicut loquitur hic de morte uel corporis et anime illi qui credebant sed iudicat. hic de morte corporis solum. Et scriptum est omnes stabimus ante tribunal christi. glossa iudicatores quasi apostoli iudicabunt et non iudicabuntur. sicut illi iudicaturi tribus quasi iudicabuntur. sed non iudicabunt disceptationis. Et unusquisque in suo sensu habundet. quasi pro. xiii. ne innitaris prudentie tue. Et thob. iiii. et uerbum in tuo sensu in ut quasi dominari permittas. Et eccl. xix. melior est homo qui minuitur sapientia et deficiens

xpm. in timore dei quam qui vindicat xpm et transgreditur legem et transgreditur altissimum. 17o. q. 4a. sunt quedam equitas. ex contra dicta. vel pro opinione presumptuosa. primo in o. invenit apostolus. secundo in o. procedit obiectiones. Non ergo amplius invicem iudicemus. Hec est pars secunda principalis huius capituli. postquam enim monuit ut infirmorum fratrum non iudicent aut contempnant. hic monet ne eos fratres suos scandalizent vel offendant. et primo monet ut eos non scandalizent in exemplo. secundo ut magis edificent in abstinendo. Itaque que pacis sunt sectemur. In prima parte primo ponit monicionem quid faciendum. secundo rationem ad suadendum ibi. Si enim propter cibum frater tuus. In monicione primo monet ut magis caveant fratribus scandalum. secundo ostendit quod hoc non dicit propter cibum ipsum ibi scio et confido. In prima primo concludit dehortatur malum. secundo ex opposito hortatur bonum. l. Sed hoc iudicate. dicit ergo non ergo. quia ex quo unusquisque pro se non pro altero debet reddere rationem. ergo non amplius sic hactenus invicem iudicemus. Mt. vii. nolite iudicare. Sed hoc iudicate magis id est magis hoc observatote. decernite ne ponatis fratri offendiculum id est causam peccati vel scandalum id est causam fratris recedendi quantum possumus. salva est pluribus veritate sive vite doctrine et iustitie scandalum fratris vitare debemus. nam qui scandalizaverit unum ex pusillis expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo etc. Mt. xviii. Felix qui sic discretus est in iudicando. sic honestus in operando. sic mansuetus in conversando. sic discretus ut nullus male iudicet. sic honestus ut nulli exemplum malum prebeat. sic mansuetus ut neminem contristet. ut sic tollat a corde tenuitatem? in iudicium ab opere offendiculum a convictu scandalum. ps. pax multa diligentibus legem etc. Dicit ergo offendiculum occasio culpe. scandalum occasio pene. vel offendiculum potest dici dum minus rectum faciens occasionem ruine; In moribus scandalum ruine in malum. Scio et confido in domino ihesu. Hic ostendit quod hoc non dicit propter cibum ipsum. Vel primo certificat de quadam veritate. secundo dicitur. c. quod ad distinctionem dum inter alios non tenemur ex legis ligamine. l. quia nullus commune esse quod ligari possimus ex consuetudine dicitur. l. nisi ei qui existimat. dicit ergo scio. q. d. non dico offendiculum in esu. eo quod ab aliquibus sit immundus et discernendus. scio et confido et confido id est scio quia confido in domino ihesu qui absolvit nos a lege et observatus le

galibus. quia nihil commune id est immundum. sic accipitur commune. act. x. omne commune et immundum non comedi. omne inquam per ipsum scilicet duplicitur. vel per ipsum id est post eius adventum quia per eius adventum soluta est lex de ciborum discretione. hebr. xi. vel per ipsum id est ex eius creatione quia michei ... quia omnia valde bona gen. i. nihil inquam nisi ei qui existimat quid id est aliquid commune esse id est immundum. cui. s. contra dictat. aliqui esse discernendos illi inquam commune est propter conscientiam maculatam talium conscientia. comparatur aut commune per similitudinem. et contractum a vasis vel aliunde differentibus ab aliis propriis. Dicebant enim vasa que non sanctificata et dedicata cultui divino. Iudei etiam alia que adeo eligerent erunt propriis communia et immundis per electorum vero divinum servicium est peculiaris et sanctus. Si enim propter cibum. Hic ponit rationes ad persuadendum. et primo sumptas ex parte fratris infirmi in fide quem ne scandalizando ibi. secundo ex parte fratris firmioris iustificatione. qui nihil perdit propter fratrem a cibis aliquibus abstinendo ibi. non est enim regnum dei. Circa primum vero ex parte fratris infirmi tangit tres rationes. ne caritas ledatur. secunda ne xpistus contempnatur ibi. noli cibo tuo. tercia ne bonum vituperetur ibi. non ergo blasphemetur. prima ratio talis est qui plus diligit quam est minus diligendus. et ergo non ambulat secundum caritatem. Sed hic facit qui propter cibum contristat proximum. ergo talis non ambulat secundum caritatem. et hoc est quod dicit. .si enim. q. d. caveo ne ponas offendiculum fratri. si enim propter cibum tuum frater id est proximus tuus contristatur. non dico scandalizatur quod magis aut est ergo iam non secundum caritatem ambulas. minus diligit et plus sibi cibum? caritate sanctis. que omnia cavet offensam in fratris sup. xiii. dilectio proximi malum non operatur. infelix qui et cibum nimis captat qui et proximum iniuste contristat. qui et a via caritatis deviat. Noli cibo tuo. Secunda ratio talis. quod caro precio emptum non est pro modico perdendum. Sed frater tuus caro precio est emptus. scilicet per morte xpisti. ergo per cibo qui est res modica non est perdendus. et hoc est quod dicit. Noli cibo tuo. illum perdere quod plus est quam contristare pro quo xpistus mortuus est ex caritate. s. morte potes cognoscere quantum valet salus fratris. secundum d. b. attende te homo ex precio ne vilescas. res enim quam carius emitur carius possidetur. Non ergo blasphemetur. Hic ponit tertiam rationem talis quod est bonum in se ex malo usu non debet reddi vituperabile. Sed cibus bonus est in se. ergo ipso non debemus

-hoc-

niale uti. scilicet commedendo cum scandalo proximi
ne reddatur vituperabilis. et hoc est quod dicit. non
ergo blasphemetur bonum nostrum. i. commestio
que est in se bona et non fiat blasphemabilis.
alii nocendo. vel sic non blasphemetur ergo
bonum nostrum. i. bonum nomen et bona fa
ma. nam melius est nomen bonum quam unguen
ta preciosa. pro. xxii. blasphemetur a vobis pro
inuli et modico cibo preter vel scandalizetur
proximus. Non est enim regnum dei. Hic ponit
rationes superius ex parte fratris firmioris in
fide. et ad ostendens quod tali vel cepit ab
stinendo. primo dicit quod regnum in talibus non consistit. secundo
ostendit in quibus consistit ibi. Sed iustitia.
tertio probat quod in hiis consistit ibi. qui
enim in hiis servit. dicit ergo non est. quasi diceret etiam ab
stine. non est enim regnum dei per cibum. i. non
est cum regnum eternum. unde esca et potus. i.
cor. viii. esca non commendat nos deo. ergo est
sua res talis. omne quod non est cum acquirere
di regnum est dimittendum propter scanda
lum. sed esca et potus sunt huiusmodi. ergo sunt
propter fratris scandalum dimittenda. et quia
opposita iuxta se posita magis elucescunt.
[illegible] quod sit cum regnum. Sed iustitia i. fa
ciendo bonum faciendo scilicet fratri quod sibi
vellet fieri. sicut dicitur matthei. vii. quecumque vultis ut faciant
vobis homines. et vos eadem facite. et pax que
oritur ex iustitia. i. non faciendo malum non facien
do scilicet fratri quod sibi nollet fieri thobie. iiii. quod tibi
odis fieri caue ne alii faciatis. ysa. xxxii.
erit opus iustitie pax et gaudium in spiritu sancto.
i. gaudium spirituale quod oritur ex pace quia
qui pacis ineunt consilia sequitur eos
gaudium. in hiis in quam vel ex hiis est reg
num dei. hoc est delicate qui delitiis et di
uitiis diffusus confusionem ex parte eius et mor
te. non est regnum dei esca et potus. nec
purpura et bissus. quia diues utroque
cum fusus in puncto ad inferna descen
dit. Qui enim in hoc servit. hoc
probat quod in hiis consistit regnum dei et
est sua res talis. quicumque placet deo et pro
batus est hominibus meretur regnum eternum. sed qui
servit christo in iustitia pace et gaudio est
huiusmodi. ergo talis meretur regnum eternum. et hoc
est quod dicit. qui enim. quasi et vere in hiis est
regnum dei. qui enim in hiis servit christo placet
deo per gaudium hylarem enim datorem dili
git deus. et probatus est hominibus per iustitiam
et pacem. nam iustitiam cupiunt ab ipsis primi
do ... christi. pax ab inferendo mala sibi.
Itaque que pacis sunt. Monuit
ut non scandalizent commedendo. hic monet
ut potius edificent abstinendo et primo ponit admonitionem

ad faciendum. secundo rationes ad persuadendum
ibi. bonum est non manducare. In prima
parte primo monet ut studeant paci et
edificationi. secundo declarat in quo scilicet in ab
stinentia ibi. Noli propter escam.
tertio ostendit quod scilicet non propter cibi immunditiam
sed propter conscientiam infirmi. ibi. omnia quidem mun
da sunt. In prima primo hortatur ad cauendum
malum. secundo ad faciendum bonum. ibi. et que edifi
cationis sunt. Dicit ergo itaque. quia et que
disceptatio discordiam parit. Itaque que
pacis sunt sectemur abstinendo scilicet a malo.
dimissis temerariis iudiciis. hebr. ult.
pacem sectamini et sanctimoniam. et que edi
ficationis sunt in inuicem custodiamus. ergo genera
le. et eo. et proficiamus in fide erga. i. proximum
custodiamus proficiendo in bono. i. thess.
v. edificate alterutrum sicut et facitis.
Felix societas in qua est pax ad concordandum.
edificatio ad proficiendum. edificationis
custodia ad perseuerandum. Noli propter
escam. Hic declarat in quo seruanda est
pax et edificatio scilicet in abstinentia ab
suspecti dicens. noli. quasi ut pacem serues
noli propter escam sumptam uel non sumptam
destruere opus dei in proximo. i. fidem et alias
virtutes quas deus in nobis sine nobis opera
tur. ... dicit ergo sua res cuius opus dei per prauum
est opus hominis. sed infusio gratie et virtutum est
opus dei. commedere hoc uel aliud opus hominis. ergo
gratia et virtutes in proximo preponende sunt
... propter hoc etiam abstinendum est a scandalo
fratris ... ne destruatur pax et concordia
ad proximos. Omnia quidem
munda. Hic dicit quod propter mortem non
propter immunditiam cibi. sed propter conscientiam infir
mi. ubi implicat tria. bonum non quod omnia
munda. i. malum culpe. quia malum est homini.
tertium neglige. quia per offendiculum man
ducat. dicit ergo omnia quidem. quasi hoc quod dico non dico
propter escam. quia immunda sit quia omnia munda sunt
ut ipse act. x. que deus purificauit tu ne
commune dixeris. Sed hoc potius dico. quia malum est
homini qui per offendiculum dei uel alterius homo
manducat. i. qui propter escam suam deum
offendit. uel proximum scandalizat et
sic fuit malum pomum ade gen. iii.
lenticula esau. gen. xxvii. carnes in
deserto iudeis. exo. xvi. non sic est in esca
iustorum. quia uia iustorum absque offendiculo
prouer. xv. Bonum non mandu
care. Ponit rationes ad fa
ciendum. hic ponit rationes ad persuadendum
et primo ex parte rei quam persuadet quia bona.
secundo ex parte eius cui suadet. cui sufficit

de cibis edendis credulitas recta. ibi. tu fidem habes. penes temetipsum. secundo ex parte infirmi per quo sic quadr. qui peccaret comedendo que credit illicita. ibi. qui autem discernit. In prima primo tangit tria a quibus abstinendum. secundo tria propter que abstinendum. ibi. offendit aut scandalizatur. et cetera. dicit ergo. bonum est. quia et quia malum est manducare cum offendiculo. bonum est non manducare carnes aliquas. et non bibere vinum. hec duo ponit tamquam non extra de necessitate vite. quia initium vite hominis aqua et panis. eccli. xxxix. neque in quo frater tuus offendit. id est perturbatur. nesciens quid teneat. vel inceptum a fide discedat. vel si [illegible] perturbatur. vel tandem cedat. aut scandalizatur. id est excitatur mala exemplo [illegible] que mortem operatur. ii. cor. vii. aut infirmatur. id est hesitat. et dubius in fide efficitur. glo. infirmatur qui non recedit. sed dubitare incipit. ergo infirmari est incipere hesitare in fide. scandalizari in assensu. vel in assensu existante. in quo est offendere in affectu a fide apostatante. tu fidem habes. hic ponit secundum suprapositum ex parte eius qui sic quadr. qui sufficit de cibis edendis bona conscientia. ubi primo ostendit quod firmiori sufficit de cibis bonam credulitatem habere. sed quod non oportet eum coram infirmis alios illi suspectos facere [illegible] qui non iudicat. dicit ergo. tu fidem qua bonum est non manducare. et hoc potest bonum facere. tu fidem habes quod omnia edenda esse munda. penes temetipsum. id est in corde. corde enim creditur ad iustitiam habe coram deo tamen non coram abstinente. ne ei noceas. id est in occulto. non in manifesto. i. reg. xvi. homo videt que parent. deus autem intuetur cor. Ex hoc elicitur talis sensus. vel decipit fidem tue. vel bono tuo si abstinueris. sed decipit bono proximi si comedis cum scandalizet eum. ergo debes abstinere coram proximo. hoc qui non iudicat semetipsum. id est contempnabilem se non reddit nocendo alius in eo quod probat. id est eo quod bonum iudicat in se. vel sic. beatus qui non iudicat semetipsum. id est iudicio aliorum se exponit. ipse dico probandus in eo quod probat. id est approbat. vel laudat sciens quod quod bonum existimat. nota quod est [illegible] quod cum manducatur inter scandala. Quod illicite acquisitionis. ps. labores manuum tuarum quia manducabis. Thob. ii. videte ne forte furtivus sit. non enim licet nobis de furto edere. Gratia provocativa libidinis [illegible] qui infirmus est olus manducet. id est qui per escam calorem libidinis manducet alias carnes [illegible]. Superfluitas saturitatis. ps. manducaverunt et saturati sunt nimis. Complexio societatis. Thob. iiii. noli comedere et bibere cum peccatoribus. Compulsio sive ebrietas [illegible] et vinus. eccli. xxxi. vide quam bonus frugi huius que tibi apponuntur. ut non cum manducaveris multiloquio [illegible]. luc. xxi. attendite ne graventur. Curiositas [illegible] ne solliciti sitis anime quid manducetis. Contra quod filius heli dicebat i. reg. ii. non accipiam a te carnem coctam. sed crudam. Scandalum fratris. i. cor. viii. si esca scandalizat fratrem meum. non manducabo. Inepte letitie dissolutionis. i. cor. x. sedit populus manducare et bibere et surrexerunt ludere. [illegible] vituli [illegible] et cetera. Aviditas epulationis. eccli. xxxvii. noli esse avidus in omni epulatione. sic esau [illegible] avidus fuit in manducando lenticulam pro qua dedit primogenitum. gen. xxv. Anticipatio hore [illegible]. eccl. x. ve tibi terra cuius rex puer est. et cuius principes mane comedunt. Qui autem discernit.

hic ponit secundum suprapositum ex parte infirmi per quo sic quadr. ubi primo dicit quod infirmus peccaret contra conscientiam manducando. secundo probat quod hoc non est sine peccato ibi. omne autem quod non est ex fide. ubi implicatur [illegible] mala erronea conscientia ibi. qui autem discernit. [illegible] ibi. si manducaverit. sequitur pena. ibi dampnatus est. pene causa. quia non ex fide est. dicit ergo. qui [illegible] que me quidem beatus est. qui non iudicat et cetera. qui autem discernit alios. id est credit discernendos si manducaverit cum talis conscientia. alios quos reputat impuros dampnatus est. id est dampnationem incurrit. non propter cibum. sed propter conscientiam. quia non ex fide. id est quia contra conscientiam manducat. sup. vel quia non ex fide. id est quia non fideliter egit discernendo alios. omne autem quod non est ex fide [illegible] contra conscientiam [illegible] peccatum est [illegible] se sit bonum. vel omne quod non est ex fide. est omnis vita infidelium peccatum est [illegible] glo. [illegible] infideles sunt vel peccatum id est cum peccato. hic queritur [illegible] [illegible] est. [illegible] sit. vel cum [illegible] sit [illegible] quisque futurus sit. [illegible] utrumque est [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] quibus animus [illegible] in quibus sit [illegible] id est qua intentione fiunt. In generali

cu alii est quia certum est de quibusdam fecit quia ea bona
intentione facere non poterunt. Et si ... ul
... per ipsum. glo. immundum. quia multi ab initio
in mundi ... ut lacte et hi. ... lo
de immunditia spirituali non corporali. Omne tu
... illi omne est. glo. per conscientiam quam ... estim
mat. ergo conscientia erronea ligat. quia forcior
est vitiis ... ergo non ligat cum sit contra
... non ligat simpliciter. sed ut nunc non ligat
ut ... sed in quantum contra virtutis. Si si propter
cibum frater tuus scandalizatur iam non secundum
caritatem ambulas. ergo si frater meus scandalizatur
quod comedo panem. debeo abstinere. ... secus
est in ab necessariis non suspectis. ut est panis
et in cibis non necessariis et suspectis. quia in le
ge dicta. quidam cibi erant prohibiti. levitici xi.
... vitas intentione prohibitionis. ad hoc omnibus
nota erant. Non est enim regnum dei non est es
ca et potus. glo. non usus ciborum. sed concupiscentia
est refrenanda. quia ergo non est abstinendum a
carnibus. sed solum moderate utendum est eis
... non usus per se. quia tunc malus. sed
concupiscentiam eius est. occasio est refrenanda.
Et est enim qui in hoc christo servit. glo. qui nulli
scandalum fecit. quia ... audito hoc illo
scandalizati sunt. ... non ipse fecit. sed
ipsi quia non fuit scandalum activum. sed pas
sivum. Omnia quidem munda sunt. quia act.
xv. ... abstinentiis a sanguine et suffocato
... illa iam cessit mundi. tunc ad tempus
propter scandalum iudeorum fuit prohibita. Est enim
omne quod non est ex fide. glo. omne quod ad
conscientiam pertinet. si aliter fiat dicit esse pec
catum. ergo conscientia et erronea. ... est
quia nullus tenetur sequi errantem. ... conscientia er
ronea ligat. ut conscientia non ut erronea.
unde eam tenetur quis sequi non simpliciter. sed
quamdiu manet. quam ... scit errare nullus
tenetur sequi. si ... nescit tenetur aliam eam sequi.
Omne ibi ... glo. omnis vita infidelium peccatum.
... infidelis dando elemosinam peccat. ... intel
ligendum est hoc verbum per se infidelium ... quia
infideles sunt. ... dant ... caritatem. Sic
ibi ... glo. nullum bonum est hominum. sine summo
bono. quia multa bona sunt in peccatoribus. ... glo.
loquitur de bono sufficienti et meritorio. Sic
ibidem. glo. ubi non est agnitio in commutabilis
veritatis falsa virtus est etiam in optimis moribus
quia ergo philosophi non habent virtutes licet politicas.
... nocet in peccatum. quia caret forma et
fine debito. id est caritate. ... 

... habent ... ut denarius argenteus
si non sit bona moneta aut figura. ... dicti
Debemus autem nos firmiores Finito
... et c. instruxit eos precedenti ma
iores et perfectos quod se haberent ad infir
mos in declinatione mali. sed eos non sint nocendo
in scandalum. hic instruit quomodo se habeant ad
eosdem in operatione boni. scilicet eos sustinendo et pro
movendo. et primo ponit eorum exhortationem.
secundo suam erga eos exercitationem. ibi. Certus
sum autem fratres. In prima parte primo monet ut
eorum infirma sustineant. secundo ut eos sa
nando suscipiant et ad meliora promo
veant. ibi. propter quod suscipite invicem. In prima
parte ad sustinendum eos primo allegat debitum
secundo proponit exemplum. ibi. et enim christus non sibi pla
cuit. tertio addit orationis suffragium. ibi.
Deus autem pacis. In prima parte primo ponit rationem
secundo exhortationem. ibi. unusquisque vestrum. In
prima primo ponit rationem boni faciendi. secundo
mali fugiendi. ibi. Et non nobis placere. dicit
ergo debemus. quia firmus in fide. si edit contra con
scientiam damnatur. sed debemus autem nos fir
miores in fide. qui sumus quasi firmum
fundamentum ecclesie edificii. de quo ii. thi.
ii. firmum fundamentum. imbecillitates. id est de
fectus. et infirmitates infirmorum in fide
sustinere non contempnere vel provocare. gal.
vi. alter alterius onera portate. nullus enim est
qui non habeat in se ad supportandum
et non nobis placere. id est non solum secundum placitum nostrum
facere. non attendendo quod proximo expedi
at. vel placeat. ambrosius. ille dicit sibi pla
cere qui ita facit quod sibi bonum videtur. ut
non curet. cui placeat. cui non placeat
proximo. ergo videtur esse ... vel sui firmitatis in
agendo prius alterius in cadendo ... vo
luntas in sustinendo et zelus in dominando.
Unusquisque vestrum Hic ponit ex
hortationem. ubi ponit tria ... ambi
se studeat. ibi. proximo placeat. actum bonum.
id est in bonum. finem debitum. ibi. ad edificationem.
Dicit ergo unusquisque. quasi debemus non pla
cere nobis. sed potius unusquisque vestrum ...
sistens proximo suo placeat. id est place
at et intendat in bonum. non in malum. i.
cor. x. sine offensione estote iudeis. et
gentibus et ecclesie dei. sic ego per omnia omnibus
placeo. et hoc ad edificationem. id est illum finem
ut edificet proximum. Et enim christus
non sibi placuit Exponit ex ... Et ...

pervenit exemplum Christo. confirmat per auctoritatis testimonium, ibi: sed sicut scriptum est. Secundo ostendit quod auctoritas pertinet ad instructionem eorum, ibi: quecumque enim scripta sunt. Dicit ergo textus: quod ideo non debemus nobis placere, etenim Christus sibi non placuit, i. non fecit quod placeret sue sensualitati, sed potius quod placuit patri. Mt. xxvi. Verumptamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis. Sed sicut scriptum est in ps. Improperia improperantium tibi ceciderunt super me. O pater, sicut enim verba filii ad patrem, sic enim pater glorificatur in filio, sic dehonoratur in filio. Supra Jo. viii. Qui me odit et patrem meum odit. Ceciderunt ergo super me ad me [illegible] i. filium cum opprobriis meis [illegible] cap. ii. contumelia et [illegible] gentium est. Quecumque enim scripta sunt. Hic ostendit quod auctoritas pertinet ad instructionem eorum. Et tangit quadruplicem utilitatem sacre scripture: scilicet doctrina contra cecitatem ignorantie, patientia contra angustias mali, ibi: ut per patientiam, consolatio contra desolationem in miserie, ibi: et consolationem scripturarum. Spes contra dilationem premii, ibi: spem habeamus. Dicit ergo quecumque quod [illegible] dicit [illegible] de Christo ad nostram utilitatem pertinet. Quecumque enim scripta sunt de Christo in libris canonicis [illegible] apostolus [illegible] scripta [illegible] scripta [illegible] nec [illegible] ignorat ad nostram doctrinam scripta sunt. Omnis enim scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum. ii. Thim. iii. Ad nostram doctrinam dico ut per patientiam [illegible] edocta ex libris in quibus scribuntur exempla patientie et eius utilitas. Jac. v. exemplum accipite fratres laboris et patientie prophetas etc. Et consolationem scripturarum. Consolantur enim nos in calamitatibus in miserie, i. Mach. xii. habentes solatio libros sanctos. Et tertio spem habeamus. Spes enim ex promissionibus scripturarum concipitur. Ps. Memor esto verbi tui servo tuo in quo mihi spem dedisti etc. Nota quod ea que scribuntur scribuntur ad [illegible]. Alia fidem. Jo. xx. Hec autem scripta sunt ut credatis. Apoc. xxi. Scribe quia hec verba fidelissima. Alia caritatem, i. Mach. xiiii. Rescripserunt ad eum in tabulis ereis et renovaverunt amicitias. Alia spem ut hic: ut per patientiam et consolationem scripturarum spem habeamus. Alia prudentiam. Eccli. xxxviii. Sapientiam scribe in tempore vacuitatis etc. Alia temperantiam. Act. xv. Scripserunt apostoli gentibus ad fidem ut abstinerent ab immolatis simulacrorum et sanguine et fornicatione. Unde ibi: visum est [illegible] placuit. Alia fortitudinem,

i. Jo. ii. Scribo vobis iuvenes quia fortes estis et verbum dei in vobis manet et vicistis malignum. Ysa. viii. Sume tibi librum grandem etc. Alia iustitiam. Jer. xxxvi. Tolle volumen libri et scribes in eo omnia verba que locutus sum ad te super Israel et Iudam. Ibi: si [illegible] audiant domus Iuda universa mala que ego cogito facere eis. i. Jo. ii. Filioli mei hec scribo vobis ut non peccetis. Deus autem patientie etc. Ad supportandum infirmos allegavit debitum et exemplum Christi. Hic addit orationis suffragium. Unde circa patientiam quam implorat tangit iiii. causas. Efficientem, i. Deus patientie et solatii, materiam, i. det vobis id ipsum formam, ibi: secundum Ihesum Christum. Finem, ibi: ut unanimes. Dicit ergo dicit autem quod scriptum est ad hoc. Deus autem patientie dator. Phil. i. Vobis donatum est non solum ut in eum credatis sed ut pro illo patiamini. Et solatii, ii. Cor. i. Qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Det vobis sapere, i. sentire. Id ipsum in differentia ad alterutrum, i. conformiter ut quod unus sentit alter sentiat. i. Cor. i. Exhortor vos, fratres, idem sapite etc. Secundum Ihesum Christum, i. secundum doctrinam Christi non secundum doctrinam hereticorum que falsa et per diversos errores divisa est. Ut unanimes. Hic tangit finem patientie ubi notatur triplex perfectio: concordie unanimes, oris, ibi: uno ore, operis honorificetis. Et ideo dicit ergo ut unanimes, i. eadem voluntate. Sicut in ecclesia primitiva habebant cor unum et animam unam. In dominum uno ore, i. eadem voce confessione. Ps. Confitemini Domino quoniam bonus etc. Honorificetis — i. sil fateri — Deum, i. illum qui est deus creature virtute et patrem, illum qui est pater filii proprietate patrem domini nostri Ihesu Christi quantum ad divinitatem. Ihesu Christi quantum ad humanitatem. Est enim dominus potestate creationis, nostre conditionis, incarnationis, Ihesus officio salvationis, Christus plenitudine unctionis. Nota quod multa scripta sunt ad nostram utilitatem. Veritas catholica ad credendum. Jo. xx. Hec autem scripta sunt etc. Precepta divina ad operandum. Exo. xxxi. Ubi agitur de tabulis scriptis. Deut. xxi. Scribes ea super postes et ianuas domus. Beneficia divina ad laudandum. Ps. Scribantur hec in generatione altera et populus qui creabitur laudabit Dominum. Iudicia districta ad timendum. Dan. v. Vidit Daniel manum scribentem in pariete: mane, thechel, phares. Peccata humana ad erubescendum. Jo. viii. Ihesus autem inclinans se digito scribebat in terra et

de q' pecca et ad ulti'a accusantiu' misteri scribebat. Sexto p'dicta ad appetend' apoc. iii. scribam sup eum nomen dei mei. apoc. ii. dabo illi calculum candidum. et in calculo nomen novum scriptum. Septimo exempla sanctorum ad imitandum. i. mach. xii. reliqui a' libros sanctos. et omnia que fecit salomon s' scripta sunt in libro salomonis. exo. xviii. nota fac eis cerimonias. Octavo p'mia ad acquirend' apoc. xiiii. scribe beati mortui qui in d'no moriuntur &c. Nono gehenne supplicia ad detestand'. iob. xiii. scribis enim contra me amaritudines &c. Decimo obligationes debitorum ad obediendum. exo. xx. loquutus est sumens librum ad populum legem terram. et scripsit in lib. Undecimo documenta virtutum ad intellud'. iob. xix. quis m' det ut scribantur sermones mei.

Propter quod suscipite. Hic monet ut sanandos suscipiant et ad meliora promoveant. Unde primo proponit ad hoc exemplum christi. de susceptione quorum iudeorum tum gentium. Secundo probat susceptionem iudeorum ibi. Dico enim. Tertio susceptionem gentium ibi. Gentes autem super misericordia. Quarto orat eis ut hoc faciant orat dicens ibi. Deus autem spei repleat nos. In prima notantur tria exemplum christi opus ad hoc ut sit imitatorium. scilicet quod agendum quomodo et quo fine. Primo ergo notatur operis genus cum dicit. Suscipite invicem. Secundo operandi modus cum subdit. sicut et christus. Tertio finis debitus cum addit. In honorem dei. Dicit ergo propter quod. quia vos unanimes honorificetis deum. propter quod ut deum honoretis suscipite invicem infirmos ad sanandum. sicut et christus suscepit nos infirmos. magnus enim venit medicus quia magnus ubique iacebat egrotus. ps. Exaltabo te domine quoniam suscepisti me. luc. i. suscepit israel puerum suum. suscepit in carnem. et hoc in honorem. i. ut in nobis honoraretur deus. Dico enim christum iesum. Hic probat susceptionem iudeorum a christo. ubi proponit christum ministrum huius que ministerium circumcisionis. magis valens quam propter veritatem dei. diaconus stabilis que ad confirmandas promissiones. Dicit ergo dico quod et utique suscepit nos. tam iudeos quam gentiles que prius de iudeis. Dico enim christum iesum ministrum. i. apostolum et predicatorem fuisse circumcisionis. i. propter circumcisionem. i. iudeorum ad quos corporaliter et principaliter missus fuit. matt. xv. non sum missus nisi ad oves que perierunt domus israel. et hoc propter veritatem dei promerendam et ostendendam in promissorum impletione. Deus enim verax. sup. iii. propter veritatem dico ad confirmandas

promissiones patrum quas fecit pro habet veritate sic loquitur ad patres nostros abrahe. Gentes autem super misericordia. Hic probat susceptionem gentium. Ubi primo proponit eam. Secundo probat propositum et hoc per quattuor auctoritates. prima. i. propterea confitebor. secunda ibi. Et iterum dicit letamini. tertia ibi. et iterum laudate. quarta ibi. et rursus Ysaias. Dicit igitur gentes autem dico super misericordia. Sed misericordia exhibita sibi sine precedenti promissione debita. scilicet honorare deum. ps. misericordia domini plena est terra. gentium enim assumptio fuit ex misericordia. quia sine promissione. sed iudeorum assumptio fuit ex debito post promissionem. Ergo penitens verum recipit et absolvit. recipit misericordiam. exsolvit honorem. aliter esset ingratus. Sicut misericordiam domini sicut scriptum est de gentium assumptione. propterea et cetera. Ubi notantur duo esse in confessione laudis divine. scilicet evidentia. et letitia. confiteri ergo expedit evidenter. unde dicit letantur. unde subdit. et nomini tuo. Dicit ergo propterea id est continuatur ad id quod precedit in ps. Deus [qui] das vindictas michi et subdis populos et cetera. propterea confitebor tibi in gentibus. i. faciam tibi gentes confiteri voce laudando. loquitur enim christus ut caput in membris suis. O domine per prophetam. Confiteantur tibi populi deus. et nomini tuo cantabo. corde exultando. i. faciam tibi cantari cantico laudis. ps. Cantate domino canticum novum &c. confiteri vero pertinet ad divinitatem patris. cantare nomini domini ad humanitatem. quia novum est id quod prius erat notum. i. divinitas innotuit hominibus per humanitatem assumptam. et sic tangit apostolus articulos pertinentes ad divinitatem et humanitatem. Et iterum dicit. Hec est secunda auctoritas ad confirmandum susceptionem gentium. ubi implicatur duo. videlicet debita letitia cum dicit. letamini. letantium concordia cum addit. gentes cum plebe. Dicit ergo et iterum dicit scriptura. i. spiritus sanctus. Vnde israel. exultabo in iherusalem. et gaudebo in populo meo. unde ysa. xxxv. unde et in'. letabitur deserta et invia. ut sequitur. beda. supra est de cantico deuteronomii. xxxii. unde dicit. laudate gentes populum eius. Dicit singulariter letamini gentes assumpte. et ad christum conversi cum plebe eius. i. cum iudeis. factum est enim unum ovile de gentibus et iudeis. io. x. fiet unum ovile &c. Et iterum laudate. Hec est tertia auctoritas ad hoc. ubi primo hortatur gentiles ad laudandum dominum

·s. ppl'm iudaicu ibi· et magnificate·
·dicit ysa·. Et itm· dauid dicit· laudate
dnm omnes gentes· barbare· grece· et la
tine· ma. l·. i· Ab ortu solis usq ad occasu·
magnu e nom meu i gentib· et mag
nificate eu omnes ppli· glo· xii· tribz· dns ei
iuter gnali· ppls· q2 f cunctu pplus e
multi· ronat· tute gsiusus et utilitatis
cuone fraatus· sz i pt· voca· pplus
ei· et oues· hec. Et rursum ysai
as ait· Ab e un·. auctus ad id i qua
dicat· xpe gentes sudapieus ut soci·
p assupcoem n· ure· qt erit radix dauit
ut dns p regimie po·. q2 exurget rege
gen· ut deus p expectatione glie· q2 i
eu gen· sprabunt· dicit g· et rursus
saiasait· ca· xi· erit radix iesse· qui et
psu pz· s· dauid· i· f· xbi· erit radix
genealogie regal· et dz radix· q2 sic ra
dix latet sb tra· et tn appz sr tra· s.
qd ex radice prodit appz sr tra· sic iesse
·q· latuit sb tra· q2 n fuit rex· sed
homo popularis· sed ex ipo reges pro
cesserunt· sz radix dauid arbor fuit q
p ramu beate vginis fructu ptulit xpm
et de hac radice erit sup· ille qui exur
get· i· ex sepulcru surget a morte· et ex
infernu· rege gentes i fide et bonis
opibz· et id i eum gentes sprabunt gen·
penult· ipe erit expectatio gentiu· agg·
·i· veniet desideratus cunctis gentibus·
Deus autem spei· Hic orat
pro eis· ut pdca faciant· s· suscipiant ad
iuice et gaudeant· ubi orat quadru ces
plenitudinem· gaudiu quo ad nos· pacis
q° ad proximu· spei· q ad dnm· virtutis q ad
ops meritoriu· Dicit g· Dz a q moneo
uos i uice suscipe· ds a spei dator· ul i quo
spand· pt· spate eo ds oga compllt· re
pleat uos omi gaud· i· spuali expectatide·
futuri gaudis· phil· ult· gaudete i dno
semp· et q2 sn pace n e gaudiu· io ad
dit· et pace bna supple i credendo illis· de
replet· qui gaudio ocupisabil· pace in
sensibil· fide ronabilis· Repleat inqui
ad h· ut p uita btam· habundetis i spe· i· ea
ores sitis· de uita beata· spes em facta ex
pectuo· dne btitudinis· et i utute spc· s·
·i· forti· ne bone opis qua dat sps scus·
·pt· vbo dni celi firmati s et spu ons
ec· In omib' e plen· et redante q2
dz replet· et i manie· q2 oi gaudio et pa
ce replet· et i utilitate· q2 ut habundetis

i spe et i ope· q2 i utute sps sancti· In pmo
comedat plenitudis actoz· In so· ura·
i sto fuus i qto foz· Felix ara que sic
repleta e. Hic querit· sup illud· et
n nobis placere· glo· q2 unicuique ci
uium agere debemus· Cont· soli plati
but curam sbditoz· Ro° glo· loquit
de cura caritatis ex zelo· n de cura p
latiois ex officio· Item unusquisqz
proximo suo placeat· q· gal· i· si homi
bus placem· xpi suus n ecm· Ro· n
e qrendu place homib3 ppe se· sed ppe
dm· vbi aadat i bonu· Item sr qcuqz
scripta s· glo· xpi vita· vite n e et mo
e disciplina· Cont· vita xpi fuit infiniti
excedens uita nram· sic ei· gtia grami
nra· Ro· quus i infinitu melior fuit
silis tn ure fuit i q. tu vita homis· Ite
sr p· id ipm sapere i alterutru glo· i· ut
iudeus· ut q uuus sentit alr sentiat·
·ds q sentit i fidelis· ul i fitiuus· n dz
sentire fidelis· ul pfcus· Ro· id ipm
s· bnu xpm· n generalr· Item sr io ho
norificetis dnm· et prem· g· id e ond dz
et pz· g° male anulat· Ro· id sr re
ped dicunt bone· q2 unu dz ab alt· alteru
relatie· Item ibid glo· nisi· u id sapia
tis· dnm honorare n potestis· g· q
hnt opiones quias pecant· Ro· glo·
intellit de uacis ad fallat· sil i fide si
i morib· n de aliis· Item ibi· xpm mi
nistru cicucisiois g· imo dnm· se· xxx·
dns mis· mi· Ro· dns aucte· sz minister
humilitate· Item gentes aut sr mia
honorare dnm· g· sic et iudeos· q2 illis
fca e eis mia· Ro· gsiuus utrobiqz sit
mia· tn· euidentius appet i uuisione ge
tiu· quibz n fuat fca pmissio spualis
Item ibid glo· sr mia exhita· sn pro
missione· g· ysa· liiii· letare sterilis· et
c· et i multis locis pmittit gusio ge
tiu· Ro· gsiuus pmissio ee fca de eis
n tn eis. Certus sum autem fr.
Apls· h capli posuit eoz exhortatioe·
hic redit sua ergn eos excusacone·
et pmo excusat se de h q tali· quasi
arguendo eos peplam scpsit· secdo de h
q n dnm eos p pntia visitavit· i·
sp q i pediebar plimu venire ad nos·
In pnia pte· ad excusatione suam
ppouit· pmo sua de eis bona opio
ne· scdo offitiis sui aucte· ibi· Audacti
aut scpsi uob· tcio auctis debitum

vsum. i. heb. gratiam. ius intendi tepi amentum. ibi. Sic autem predicavi evangelium. Inprima notantur duo predicatori et prelato necessaria. primo bona opinio ad alium. secundo animae profectio ad se ipsum. ibi. Certus et ipsi pleni. Dicit ergo certus sum. quasi et si sic mo neo vos. non tamen omnino indigetis. certus sum quod fratres mei in fide. et ego ipse qui ista loquor. de vobis quoniam et ipsi. hic notatur eorum profectio. ubi notantur tria. primo plenitudo dilectionis quo ad affectum. secundo plenitudo cognitionis quo ad intellectum. ibi. repleti omni scientia. Tertio sufficientia ex his sequens ad edificationem. ibi. ita ut possitis. Felix qui sic plenus est dilectione ut diligat omnia diligenda. sic repletus cognitione. ut cognoscat omnia cognoscenda. sic sufficiens in utroque ut doceat que sunt docenda. Dicit ergo quoniam. quasi certus sum de vobis. scilicet et ipsi non solum ego pleni estis dilectione. quasi multis et diligitis deum ergo. per hanc laudem provocat eos ad meliora more exhortantis poete. laudati qui deus crescit. et in nimium gloria calcar habet. estis etiam repleti omni scientia qua cognoscere bonum potestis. scientia scilicet veteris et nove legis sumpta nullam eorum scientiam. Ro. nescit bonum qui sacras ignorat. repleti inquam ita ut possitis alterutrum monere. id culpa non impediat. hec enim duo sufficiunt ad monendum. plenitudo gratiae et scientiae. ut edificet exemplo. et predicet verbo. Nota quod plenitudo dilectionis vii. inanitates excludit in perfectionis vii.

Ignorantiae abhominabilis. eccles. ii. qui time tis deum. diligite illum. et jo. ii. Tristiciae abhominabilis. eccles. xl. vinum et musica letificant cor. et super utraque dilectio. pro. gloria bitur interea. Concupiscentiae male. accusamini. apostolus vi. Nemo potest duobus dominis servire. aut unum diliget. aut alterum odio habebit. Ingratitudinis. Jo. iiii. diligamus deum quoniam ipse. Timoris servilis. ii. thym. i. non dedit nobis deus spiritum timoris. sed virtutis et dilectionis. i. jo. iiii. perfecta caritas foras. Instabilitatis. cant. viii. fortis est ut pigritiae et rebellionis. sap. iii. fideles in dilectione acquiescent ei. Ergo dilectio reddit doctum. letum. purum. gratum. securum. firmum. et fervidum in bono. doctum evacuando ignorantiam. letum evacuando tristiciam. purum tollendo concupiscentiam. gratum fugiendo ingratitudinem. securum emittendo timorem servilem. firmum roborando instabilitatem. fervidum detestando re

bellionem. et hoc habetur de caritate. i. cor. xiii.

Audacius autem scripsi vobis. Hic tangit officium sue auctoritatis. ponens cum querere ex quo tales sunt non indigent admonitione eius. quasi dicens licet nos per epistolam admoneamus. adhuc quidam aliquid tamen audacie scribendi auctoritate apostolica. primo ergo proponit scribendi audaciam. secundo audacie causam. ibi. propter gratiam que data est mihi. Dicit ergo audacius. quasi et pleni estis dilectione et scientia. autem pro. sed. tamen audacius. i. audacter scripsi vobis fratres. unde ii. cor. xi. in quo quis audet audeo et ego ex parte. et hoc tripliciter exponitur. primo modo sic scripsi vobis audacius. ex parte. scilicet personarum. quasi quantum ad alios scribere non esset audacia. secundo modo sic scripsi vobis audacius ex parte esse dei. scilicet non tamen ex parte mea. tertio modo sic scripsi vobis audacius ex parte aliquorum. scilicet huius epistolae. scripsi inquam tamquam vos reducens in memoriam eorum. scilicet que prius didicistis non tamquam de novo vos instruentes. quasi in superiore tres in hac. quasi secundum glossam eos qui obliti. et negligentes latentes instruit. heb. x. rememoramini dies pristinos etc. Felix prelatus qui sic audax est in corrigendo. quasi audacius scribit benignus in alloquendo. unde vocat fratres. sapiens in scribendo quasi ex parte scribere in persuadendo. quasi in memoriam reducens. ergo audacter contra tumidos. benigne contra presumptuosos. sapienter contra indiscretos. solicite contra pigros. scripsit eis apostolus. origenes. nullus sub sancte titulo inflatus incedat tamquam vitiorum cognovit. cum ipse paulus a quo sancte fuit nobis transfusus est ex parte dicat se scribere. et ex parte cognoscere. ~~propter gratiam que data est mihi.~~

Propter gratiam que data est mihi. Hic ostendit romanis audacie eius scribendi. scilicet auctoritatem apostolatus sui. quia erat in omnibus gentibus. et sollicitudo ad ipsum pertinebat omnes monere. describit autem gratiam sui apostolatus. primo tangens datam sibi auctoritatem. secundo auctoritatis executionem debitam. ibi. sanctificans evangelium. circa auctoritatem tangit tria. scilicet causam efficientem a quo est. et ad quod est. et quanta est. causa quia sunt ipsius. unde dicit. que data est mihi. a quo. quasi a deo. ad quid. quasi ut sit minister christi. quanta. quasi in gentibus. ergo dator potens. quasi deus sui sapiens. dignus. quasi paulus. finis debitus. quasi ut sit christi servus. munus largus. quasi in gentibus. et hoc est quod dicit propter gratiam. quasi audacter

scripsi i. sed tamen vos

sepe. Sed no(n) timeo p(ro)p(ter) gr(ati)am ap(osto)li. i(nfra). gal. .ij. Cognovissent gr(ati)am q(ue) data e(st) m(ihi). que gr(ati)a data e(st) m(ihi) a deo. q(uia) nemo assumit sibi honore(m). s(ed) qui vocat(ur) a deo. heb. v. datu(m) i(n)q(ua)m ad h(oc) ut sim minist(er) xpi. ihu. a xpo. s(cilicet) ih(es)u. i(n)struct(us) et ei(us) exemplo ministrans. ij. cor. xi. mi(ni)stri xpi sunt et ego. ministe(r) in(quam) in gentib(us). q(ui)a ille. i. thi. ij. doctor gentium. i(n) fide et (ver)itate. Sanctificans evangelium. Hic tangit auctoris execucio(n)is debita. ubi p(rim)o tangit ev(an)g(e)lii divulgacione(m). s(ecun)do divulgacionis utilitate(m). i(bi). ut fiat oblacio. t(er)cio utilitatis auctore(m). i(bi). in sp(irit)u sancto. d(icit) (er)g(o) sanctificans. i. sancti(ficans) o(mn)es et actiu(us). (ver)bo op(er)e et miraculis ev(an)g(e)lium dei. ac(tuum). ult(imo). ip(s)i a(utem) p(ro)fecti p(re)dicaverunt ubiq(ue) (et)c(etera). H(oc) ut oblacio gentium. i. gentilitas p(er) me oblata deo de q(ua). nullus. i(n) o(mn)i loco offert(ur) no(min)i meo oblacio munda. fiat accepta. i. g(ra)ta deo fide p(er)feccione. sine q(ua) i(m)possibile e(st) placere deo. heb. xi. et sanctificata (ver)bo op(er)e q(uo) ad mores et h(oc) i(n) sp(irit)u sancto a quo fides et bonu(m) op(us) orit(ur). sanctificacionis fons e(st) sp(iritu)s s(an)c(tu)s. et (ver)o oblacio gentium. que paulo sanctitate offertur. n(on) p(er) obs(er)vanciis legis. s(ed) p(er) sp(iritu)m s(an)c(tu)m. acceptat(ur) a deo d(icit) h(ab)eo (er)g(o) gl(or)iam. Hic tangit debitum ulcium officiis sui. ubi p(ri)mo tangit debitu(m) p(ri)mu(m). s(ecun)do m(odu)m debiti. i(bi). no(n) e(ni)m audeo. dicit (er)g(o). h(ab)eo. q. d. et q(uia) sic ago. (er)g(o) h(ab)eo gl(ori)am. i. m(ate)ria(m) dignam glorie i(n) x(ript)o ih(es)u. n(on) i(n) me. gal. ij. vivo ego iam no(n) e(go). vivit a(utem) i(n) me xp(istu)s gl(ori)am i(n)q(ua)m refere(n)da(m) ad deu(m). soli. ii. deo ho(nor) (et) gl(or)ia. i. thi. ij. felix q(ui) sp(er)at d(e) gl(ori)a. qui facit xpi g(ra)ci(am). qui refert h(oc) i(n) deu(m) tam(en) in fine. Non enim audeo loqui. Sup(r)a posuit debitu(m) p(ri)mu(m). hic tangit m(od)um debiti p(ri)mi. v(bi) p(ri)mo re(m)moracio. s(ecun)do (con)fessionem. i(bi). s(ecun)do ostendi(t) op(er)u(m) p(ro)gnativa(m). i(bi). i(n) obediam gentium. v(bi) p(ro)p(ter) dignitatem op(er)um i(n) quib(us) ostendit p(ro)gnativa(m) s(u)p(er) p(ro)p(ri)e et g(rati)e p(ro)gnativa(m) sap(ienci)e ost(en)d(it) i(n) (ver)bo. p(ro)gnativa(m) p(otenci)e. i(n) f(a)c(t)is i(bi). ill(ustra)te p(ro)gnativa(m) g(rati)e i(n) ill(ustra)te sp(iritu)s s(an)c(t)i. t(er)cio d(icit) p(ro)gnative op(er)um eunde(m) a(u)t(em). i(bi). ita ut ab ih(e)r(usa)l(e)m. D(icit) (er)g(o). no(n) enim audeo. q. d. i(n)terdu(m) h(ab)eo gl(ori)am. no(n) e(ni)m audeo aliq(ui)d loqui eor(um) q(ue) p(er) me. i. meo ministerio no(n) efficit xp(istu)s. no(n) sic(ut) pseudo q(ui) fa(l)so iactant se dicunt e(ni)m et no(n) faciunt. Mt. xxiij. iactabunt a(utem) se de miraculis q(ue) no(n) fecerant et p(re)dicabant s(an)c(t)itate qua(m) no(n) tenebant. Felix p(er) eor(um) q(ui) loq(uu)ntur bonu(m) ut p(er)ficiat (ver)bo op(er)a (ver)bis ut edificet ex(emp)lo.

que attribuit totum ne careat fructu. p(ri)mo huic concordat. ysa. xxvi. o(mn)ia op(er)a n(ost)ra op(er)atus es in nob(is) d(omi)ne. In obedientiam gentium. Hic tangit p(ro)gnativa(m) op(er)um sap(ienci)e p(otenci)e et g(rati)e. ut dicat s(cilicet) que. e(st) dicens. i(n) obediam q(ue) m(od)o loq(ui)t(ur) efficit x(ristu)s p(er) me i(n) obediam gentium. i. ut gentes obediant. efficit in(quam) (ver)bo p(re)dicacionis (et) fac(t)is bone op(er)is i(n) (vir)tute signor(um). i. miraculor(um) minor(um) et p(ro)digior(um). i. miraculor(um) maior(um). sic d(icit) act(uum). vi. de stephano faciebat sig(na) et p(ro)digia mag(na). i(n) p(o)p(u)lo p(re)dicabat e(ni)m (ver)bo ap(osto)li d(omi)no coop(er)ante et s(er)mone (con)firmante seq(ue)ntib(us) signis p(ro)digior(um) i(n) q(ui)b(us) s(u)p(er) fac(ti)s i(n) ill(ustra)te sp(iritu)s s(an)c(t)i. no(n) sic(ut) illi qui op(er)antur i(n) ill(ustra)te sathane. ij. thes. ij. e(st) adventus e(ius) s(ecundu)m op(er)ac(i)o(n)em sathane i(n) o(mn)i (vir)tute et signis et p(ro)digiis m(en)dacib(us). Ita ut ab ierusalem. Hic s(ecun)do dicit eius p(ro)gnative op(er)is (apo)st(ol)ici p(re)dicacionis q(ue) p(ro)p(ter) i(n)latitudine(m) eor(um) sine p(re)dicacionis. v(bi) tangit t(er)minu(m) i(n)iciale(m) ab ier(usa)l(e)m. et t(er)minu(m) finale(m). mare illiricu(m) mo(n)i(s) me(n)t(is) repleveri(m) p(er) caritate(m). dicit (er)g(o) ita q(uod) p(er) me efficit x(ristu)s. ita ut ab ier(usa)l(e)m i(n)cipiendo. i. e(ni)m incipit p(re)dicacio ap(osto)lor(um) ap(osto)lor(um). f(ac)t(um) d(e) (prim)a. ij. ex syon exib(it) lex et (ver)bu(m) d(omi)ni de ier(usa)l(e)m p(er) circuitu(m) q(ui)a(m)q(ue) usq(ue) ad illiricu(m) mare g(ra)cie. s(cilicet) repleveri(m). i. plene p(re)dicaverim ev(an)g(e)lium x(rist)i. (ver)u(m) de ip(s)o pot(est) dici i(d) q(uod) p(e)t(rus). velo(cite)r c(ur)rit s(er)mo ei(us). replere ev(an)g(e)lium e(st) ip(su)m p(er)fecte p(re)dicare. Sic autem p(re)dicavi evangelium hoc. Sup(ra) posuit auct(or)is sue ulcium debitu(m). hic tangit ite(n)di t(em)p(u)s auctorum. v(bi) p(ri)mo dicit quo p(re)dicavit. s(ecun)do q(ue) ita fecit. i(bi). ne s(upe)r alienu(m). t(er)cio o(stendi)t auct(oritat)e q(ui)a i(ta) facere debuit. i(bi). s(ed) sic(ut) s(cri)ptu(m) e(st). d(icit) (er)g(o) sic a(utem). i. i(n) tali loco p(re)dicavi ev(an)ge(liu)m h(oc). i. x(rist)i. no(n) ubi nominat(us) e(st) xp(istu)s (et)c(etera). h(oc) dupl(icite)r le(gitur). uno m(od)o sic(ut) v(bi) nominat(us) e(st) x(ristu)s. i. p(er) p(re)dicac(ionem) a pseudo ap(osto)lis et h(oc) fecit. ne s(upe)r alienu(m) fundamentu(m). i. s(upe)r doctrina(m) aliena(m) a recta fide edificarem. Amb(rosius). no(n) sic(ut) ne a(u)t(em) h(oc) ap(osto)lus fecit q(ui)a sciebat p(er) pseudo ap(osto)los no(n) nomi(n)e x(rist)i falsa doc(ere). q(ui)a postea corrige(re) maioris laboris e(ss)et. s(ed) p(re)dicat(ur) cum eos p(re)venire et v(er)itatis integ(r)e t(ra)de(re) ut i(n) recta linea s(an)c(t)i fidei ordinata i(n) volumine fundam(en)ta robur h(ab)eret. s(ecun)do m(od)o le(gitur) sic. no(n) v(bi) nominat(us) e(st) x(ristu)s. i. p(er) p(re)dicac(ionem) a bonis ap(osto)lis. et h(oc) fecit ne s(upe)r alienu(m) fundamentu(m). i. s(upe)r gente(m) ab aliis ap(osto)lis (con)v(er)sam edificare(m). nolebat e(ni)m i(n) aliena (vir)ga gl(or)iari.

.ij. cor. x. h' a' ro fuit q multi erant
de nouo conuertendi quibus magis necesse e
nt predicare quia conuersis. Sed sic
scriptum est. Hic confirmat auc
toritate q' i facere debuit. Ingla aucto
tatis ostendit fructus predicationis. Gentilio ī euangelium
quod non ī uisu. cognitus eorum. q non ī inter.
.ut g. Sed i fecit sic scriptum ē. ysa. lij. quia
illi quibus non ē annunciatum pus de eo. i. x
uidebunt. i. uidentem credent eum ē uitę q
diuinum. s. p. ppectu ī euangelio. ualet. i. eo ... ex.
uidere n ē ... et qui non audierunt p predi
catorem alios. intelligent uitae predicationis
... ambrosius. ut ... ē et ī inolubil
... de ... feliciter ... gentes in
bus. Hic dubitat ... cuius sit aut
repleui esse dilectione. Contra nullus
pot ... de se ipso. s. i. cor. xiij. sicut in
fac te. g mi ... de alio ... hic pot tamen
de se ... certitudo ... non sed.
Sic repleti ōi scientia. .j. cor. viij. scientia i
flat u g repleti ... scientia cu caritate repletis
sciam caritate ī flat. Sic sed ut possitis alt
... noue. glo. p hanc laudem puocat
ad meliora. Contra. eccli. xi. ne laudes
hominem in morte ... ubi ex morte lauda
... laudandus est homo
ubi timetur occasio elationis. Sic ... c
... gratiam glo. natum dignum gloria
a. contra. sup. vi. non sunt condigne passio
nes huius temporis ... non sunt condigne
... tamen digne. q dignum uocat ... suf
ficiam. sz condignum eius ad premium est pana.
Sic ... ne ... fundamentum.
glo. ne predicare ... contra
sequit epistolam hebr. ... epistolam ī
absentia ad exhortationem scribe q pot
quibus etiam alienus ... facere ī p
sentia predicare et docere. Sic ibid. glo. n
q h tamen faceret si contigisset. Contra. ij. cor.
x. non ī aliena regula ... si contigisset. i. si
opus fuisset. tunc enim ... supplendum
defectum licitum et utile foret. Propter
quod et impediebar plurimum. Hi
excusauit se ex tali. q arguendo eos
epistolam scripsit hic. s. excusat te. q non
... ad eos p presentiam uenit. ... allegat
... ualitatem. scilicet desiderium ueniendi ad eos
... ibi. Nunc uero ulterius. ... ipse
... ordinis ... fructum. i. nec enim persistat.
Christo ... ois sufficientia adimplendum
ibi. Nunc uero ulterius locum ... spiritus...
ita a ierusalem usque ad illyricum maxime repleui e
uangelium ... quod etiam impediebar plurimum uenire
ad uos. ... qz impeditus fuit ... ambrosius ... ut
excludat prauia commenta pseudo apostolorum. sup.
.i. sepe uolui uenire ad uos sz prohibitus sum
usque adhuc. Nunc non ulterius. ... t
ueniendi ad eos ... s. ... ue
... sedo ueniendi tempore. i. cum ī hys
paniam proficisci. Insinua p' excludit cau
ultimus morandi. s. desiderium ueniendi q
significatur ex duobus. p' q patet. i. cupi
ditate. s. ... q ... i. Ex multis iam
precedentibus. Dicit ... ut non q prius sepe
dicebar. uenire ad uos. sz non ut. Nunc uero ulterius
locum non habens. ... morandi ī his regio
nibus ... cupiditatem ... desiderium uehe
ment. ueniendi ad uos. sup. i. desiderio uidere
uos. et h ex multis iam precedentibus annis co
mendabilis zelus ... q uehementer et ... 
... dicit cupiditatem ... qz utilis ... 
... ueniendi ad uos ... et firm'
... addit. Ex multis iam precedentibus annis.
ut ... apostolus ... zelo ...
tus sum p domo ... Cum in hyspa
niam proficisci ceperim. Hic declarat q tempore sit ue
turus. ... qui sit uenturus. s. q
... sit moraturus. ... spero
q preteriens uideam uos ... molestentur
... morandi ... i. Et a uo
bis deducar. ... q congaudebit eorum commodo
ibi si uobis primum ex parte. ... Cum ī hys
paniam proficisci cepero ad uos tamen uenire
tardauit. q ad illos difficile ... pseu
do apostolis ... ut ait ambrosius. qz et
hos preoccupare festinat ... de ... 
q preteriens. q longa mora non ... 
uidebo uos. ... uos ... 
... me retardetis ... non ē accipiend
q tam ... amore erga eos afficeretur q eos
ī transitu uideret ... ut delica
bilis ... bonum. q cito ... 
auferendum. nam ... negligitur q
... et a uobis deducar illuc
ī hyspaniam. romani ... orbis
et ... hyspaniam ... ut ...
... In tamen erga te ... 
... et moram suo arbitrio collo
cat. ut dicat se ab eis deducendum. et tunc
deducendus cum ... satisfecit. Si uobis
primum. Hoc ... q congaudebit eorum fructum.

ne recidat quo usque satisfecit eorum desiderio. et hoc est quod dicit ita deducar. si tamen primum ex parte vestri. illa .c. q. vii. nullus ex parte temporis .i. aliquantum diu. vel ex parte satietatis quia ex integro tanto amore non potest satisfieri. fructus, fidei .i. de fructu vestri lectoris. **Nunc igitur proficiscar.** hic ostendit propositum suum implendum .i. veniendi ad eos ordinare et fructum. Et post dicit se in Hierusalem prius ituros. Sed se post modum ad eos venturum. ibi hoc igitur cum consummavero. In prima parte post ostendit quod ad ministrandum sanctis in urbem ibit. Secundum quod eis ministrabit. ibi. probaverunt enim Macedonia. Tertio probat quod ita erit ibi. placuit enim eis. Quarto ostendit quod ita congruit. ibi. nam si spiritualium. **Dicit** igitur. Nunc igitur quia tempore desiderio vestre nos et locum non habeo in regionibus hiis. igitur nunc .i. tamen proficiscar in Hierusalem ministrare. sanctis pauperibus qui omnia ad pedes apostolorum posuerunt. Actuum iiii. Sancti dicuntur quia sic erant. ibi cum enim erat anima una et cor unum. totos se dederant obsequiis divinis et vel nullatenus curabant de terrenis. extremo bone conversationis prebebant credentibus. de hiis rogatus erat paulus ab aliis apostolis. Galatas ii. tamen ut pauperum memores essemus. talibus dicitur sanctis pauperibus propter beneficiendum est. Ecclesiastici vii. benefac iusto. et invenies retributionem et da bono et ne receperis peccatori. Ecce exemplum iuste quia erga pauperes sunt solliciti in Hierusalem proficiscendo. Ministerium eius ministrando. dilectus servus Felicitandos. Hoc hystoria habetur Actuum vii. scilicet qualiter a Macedonia profectus est in Hierusalem.

**Probaverunt enim Macedonia.** Ostendit quid eis ministrabit. quia de bonis datis a gentibus ad sustentationem dandum pauperum. Unde ostendit quod gratia et gratis dederunt libenter. quia probaverunt ut animam et collationem faciant. Misericorditer. quia pauperes vellent quia sanctorum qui sunt in Hierusalem. **Dicit** igitur probaverunt. quasi aliquis quereret de quo ministrabis eis. respondet. probaverunt enim .i. approbaverunt. non ego coegi eos. Macedonia et Achaia. provincie Grecie. Macedonia enim est provincia Grecie ubi metropolis est Philippis et Thessalonica. Achaia provincia Grecie. ubi metropolis est Chorinthus. collationem aliquam facere .i. collectam. a conferendo. quia quilibet ibi contulit. sicut in simbolo. in pauperes sanctorum in Hierusalem. exceptis in uno sanctorum qui sunt in Hierusalem. unde multa mala patiebantur ab aliis Iudeis. et ideo omnes apostoli curam habebant eorum.

**Placuit enim eis.** Hic ostendit quod ita sit datum est. ex eis post dicit quod gratis placet dare. scilicet quod debent dare .i. Et debitores. Dicit igitur placuit. quasi et bene dico probaverunt. placuit enim eis non dederunt non ex tristitia. aut ex necessitate ii. Corinthios ix. et debitores sunt eorum pauperum propter donum datum et acceptum. quia enim ab eis acceperunt spiritualia ut doctrinam fidei et sacramentorum. debent eis ministrare temporalia. Ecclesiastici iiii. declina pauperi sine tristitia aurem tuam. et redde illi debitum. **Nam si spiritualium eorum.** Hic iiii. ostendit quod ita congruit. Et est ista ratio talis. qui recipit spiritualia debet pauperibus a quibus recepit ministrare carnalia. Sed gentiles a pauperibus sanctis qui erant in Hierusalem receperunt spiritualia .i. predicationem et sacramentorum. ergo debent eis ministrare temporalia. postquam tangit beneficium impensum. ergo debitum est solvendum. ibi. debent et in carnalibus. **Dicit** igitur nam si spiritualium. quasi et vere debitores eorum sunt. nam si spiritualium. Sic predicationis et sacramentorum .i. maiorum participes facti sunt gentiles. Apostoli enim fuerunt predicatores ad gentiles de Ierusalem. Ysaie ii. De Syon exibit lex et verbum domini de Ierusalem. debent et in carnalibus bonis ministrare eis. scilicet Iudeis. i. Corinthios ix. Si nobis spiritualia seminavimus magnum est si carnalia vestra metimus. quasi non est magnum. **Notandum** est quod pauperibus multa debemus. **Primo** diligere quod ad affectum cordis. Ecclesiastici xxii. Fidem posside cum amico in paupertate. Sed heu. Proverbiorum xix. Fratres hominis pauperis oderunt illum. **Secundo** dulce loqui. quod ad affectum oris. Ecclesiastici iiii. Congregationi pauperum affabilem te facito. Sed heu Ecclesiastici xiii. dicit pauper locutus est et dicunt. Quis est hic. Tertio honorare quo ad effectum operis. Ecclesiastici iiii. Animam esurientem ne despexeris. et non exasperes pauperem in. Sed heu Iacobi ii. dicit divitibus. vos autem exhonorastis pauperem. **Quarto** fovere in bono. Iob xxix. pater eram pauperum. Sed heu in psalmo. Insidiatur ut rapiat pauperem .i. rapere. **Quinto** defendere a malo. psalmus. Iudicate egeno et pupillo humilem et pauperem iustificate. Sed heu Iacobi ii. dicit pauperibus. Nonne divites per potentiam opprimunt vos et ipsi trahunt vos ad iudicia. **Sexto** exaudire clamantem. Ecclesiastici iiii. declina pauperi sine tristitia aurem tuam. Sed heu Ecclesiastici xiii. dicit sicut abhominatio est superbo humilitas sic execratio divitis pauper. **Septimo** libere largiri ...

ps. eripite paupere et egenu. iob. xx ix.
auris audiens beatificabat me. eo q liberas
sem paupe. no. sed heu. qz si offenderit
sentiunt illu. ex eccli. viii. Cum illo sine
tentare in potentes. ut s. pu. xxxi. de
muliere forti manus suas extendit ad
paupe. pu. iii. de primiciis frugum. Gl.
qz pascua ditum sunt paupes. eccl. xiii.

Hec igitur cum consummauero.
hic dicit se post modum ad eos uenturu.
u posset q ueniret. fo q no inutili ueniet
i. scio aut qm ueniens. dt gl. i. gl. q
sic placuit illis collo m facie te. l. gl. cum
confirmauo. i. cum pfeco op ministrationis
et assignauo eis. q ib signo et sigillo com
cuius ostenderem eis fructu hr. i. elimam que
e fructus arboris pietatis et bone uo tatis
. m. vii. arbor bona fructus bonos fa
cit. p ficatur p uos in yspaniam. et id eo
uos ineam corrigite. felix plat qui
idonetis fundz efficiat. idoneos paret
etiam temporalis. idoneos uisitat utiliter.
ut elius colligat adiaas distribuat.
pauperibus. ditaturat diuitis patribz. Scio
autem quoniam ueniens ad uos. Hic
ondit q no inutilis ueniet. tangit
ueniendi propositu. cum dicit ueniens. sup
aduentu. cum addit. ueniam. ad uentus
modu. cum dicit. in abundantia. dicit
gl. scio i quia ego ueniens ad uos. i adue e
uoto et desiderio. ueniam fco in habundan
tia benedictionis xpi. i. i. q multu uobis pdo
p bndcoz xpi. c. e dare bndconi. pt.
. Et enim benedictione dabit legis lator.
. ps. l. ueniam in transitu. no tn sine fruc
tu. sa ueniunt in habundantia benedictionis
sic iacob dicit ad laban. benedixit te dns
ad introitu meu. gen. xxx. sz mali i
habundantia maledictionis. Quorum os male
dictione et amaritudine plenu e. Ob
secro igitur uos fres. Hic i primo
e aduentus sui impedimentu fo ueniendi
ad uos. fco ueniendi ordine et fructu.
. hic g petit orationis suffragium ad iplendu
propositu. ubi pio se eoz oronibz tecom
dat. fco ostendit pro quibus fratribus q petit op
tineat. ibi. deus autem pacis. in prima primo
adiuuando rogat. fco petitoz explicat
. ibi. ut adiuuetis me. fco cum petia
onis indicat. ut liberer ab infidelibz. et
sic petit humiliter. eminens sapiens. duo

q implicat in sua adiuuando. s. fide x. et caritate
spc sci. qz p hz duo uniunt mbra. moror multos
ut sibi inuice suueniant. Dicit g. obsecro q. et
qz ueniturus sum ad uos. id e obsecro uos fres. o.
p dnm nrm ihm xpm. si in eu creditis. fortissima
e hec adiuratio. et p caritatem spc sci. i. sicut
ritas spc sci e in uob. appat e caritas spc s.
i. pexcellentius e int oia dona. i. cor. xii. ut ad
iuuetis me i oronibz uris. eccc tn p fre pe
tit et minor orationibus adiuuari. similie het
heb. ult. Orate p me. et bn rogat minores
licz numeres sit. qz in pole e pces minorum non
exaudiri. Ut liberer ab infidelibz.

Hic cum petitonis implicat. et hec triplex.
prima e euasio pcli. sca impleo mu suu in
choati. ibi. Et obsequiu meu. tcia pspitas
ad eos ueniendi. ibi. Ut ueniam ad uos.
Dicat g. ut liberer. q. adiuuetis me. ut
s. liberer ab infidelibz qui sunt in iudea. ne q
xpiano audiunt. hii enim papue i insidiabant
ei. et sic. obsequiu mei oblacois tn s. ab aplis
iuncti. fiat acceptu in scis in iesm ma. i. suf
ficiens eoz indigentie supplende ul fiat
acceptu i. ul gratu. i. qz p hs caritate mei
erga se intelligant. Ut ueniam ad
uos. hic optat debita pspitas ad eos
ueniendi. tis enim e op pz debitum qm de
bite ordinat ad actore. primum ad deum et
ad pximu. ut fiat cum actoris gaudio. qd
notat ibi. ut ueniam te. cum bn placito dno
qd notat ibi. p uoluntatem dei. cum pxi gaudio
de qo no ibi. Et refrigerer. dicat g. ut ueniam
. q. ualte. ut hoc sed ueniam ad uos in gau
dio gaudendo de bono uro et hs p uoluntatem
di. na alr nolle uenire. iac. g. p eo ut di
citis si dns uoluit et refrigerer uobiscu.
uos s. in malo. et i aduersitate compland q
rtz fiat uob paciens. debebat enim undique
cordia eoz. i. cor. xi. Qs scandalizatur.
et ego no uror. et id eo refrigerer i
concordia eoz. Deus autem pacis.
Hic orat p eis id qd optat sed. s. pace
dicens. deus aut. q. su ueniam su no. deus
pacis. i. xpc qui e princeps pacis. ysa. ix. sit
cum oibus uob et incipientibus et pficientibus
et pfectis. amen. Confirmaco e sui desidii
. Ut q s. i. nuc aut locu no hns glo. i.
cum moriendi. ad. Quia adhuc multi
erant ibi qui tendi. pso quis hret cum
utile. no tn ita necciam ut pri. cum iam
p ma pte cent cum et p eos alii possent

ouit. Et si primum nobis fruitur filio. secundum aug. solo deo fruendum est. sed frui non accipitur proprie. sed improprie. scilicet fructu letari. Et si ex parte. id est quicquid ex parte vestra. quod persuadetur in sua ministrare carnalia. Vel quia male facet predicatorem propter ministracionem temporalium dimittendo nisi quod ait. vi. non est equum nos relinquere verbum dei et ministrare mensis. Secundum non debet predicator propter ministracionem temporalem dimittere spiritualia sed tamen et ad temporalia. Et si enim pauperes sanctorum. Secundum glo. pro tempore dederunt sed nunc obsequiis non indigent. Sed apostolus ad thes. ii. reprehendit quosdam qui nichil operabantur. quia illi male faciebant. Sed apostolus reprehendit illos qui divinis intenti non erant et tamen a labore suo vacabant.

Et si debent et in carnalibus ministrare eis. Id est soli prelati possunt a subditis carnalia exigere. Sed illi soli debent. Sed debitum quoddam quale ex quo nascitur actio. tale est vel prelatorum quidam quale ex quo nascitur actio. tale est et illorum qui gratis seminant spiritualia. Et si perficiatur. Per hoc non est in hyspaniam quod paulus fuit in hyspania. Vel sicut prelatorum de ortu et obitu sanctorum ita sapiens magister paulus a ierosolimis usque ad illiricum ytalia et hyspania predicavit. Unde et vicenensis ecclesia ab eo fundata dicitur. Vel sicut hoc accepit hec. paulus pro crucis tibi dat premordia. Ita id est de viris illustribus post passionem magistri domini xxv. anno neronis. Sed paulus roma vinctus mittitur et per biennium in libera mansit custodia. Sed postea paulus in prima satisfactione aliquando dimissus ut euangelium christi occidentis quoque partibus predicaret. quartodecimo anno neronis eodem die quo petrus crucifixus est capite detruncatur. Sed dicitur ci. qui nesciant etc. Deinde non certus quod nullus alius apostolus nisi petrus in illis provinciis scilicet ytalia gallius hyspannia affrica atque sicilia et insulis interiacentibus predicavit. Sed hoc est dicit opinio. Quidam dicunt quod iuit ad hyspanos. quidam dicunt quod non iuit. sed ire proposuit.

Cap. XVI

Commendo autem vobis phebem.

Postquam ex instruxit eos moraliter. hic instruit ex ponens eis personas laudabiles et imitabiles. Vel primo ponit exemplum ad bene operandum. secundum exemplum ad malum vitandum ibi. Rogo autem vos fratres ut observetis eos. Secundum exemplum ad persuadendum. Secundum glo. ibi. Salutat vos thymotheus. Exemplum ad bene operandi ponit per magis specialia in personas magis familiaribus et magis notis. Secundum exemplum minus specialia in minus familiaribus et minus notis. ibi. Salutate apellem probum in christo. Et exemplum generalia in personis ad nominatis. ibi. Salutate invicem in osculo sancto. Exemplum ad hoc in personis magis familiaribus et notis proponit per personas tangendo magis notas ratione temporalis beneficii. Secundum ratione spiritualis ministerii. Sed primo ibi. Salutate epheneum dilectum. Ratione familiaritatis comfortis. ibi. Salutate ampliatum. In prima personis notis ratione beneficii tangit duplex primo ratione beneficii specialis sibi et aliis generalis. Secundum ratione beneficii impensi sibi specialis. ibi. Salutate priscam. In prima primo describit personam pro qua rogat. Secundum negotium de quo rogat. Et cum id est quod rogat. Et cum ipsa quoque adiutrix. In prima describit personam pro qua rogat a nomine. ibi. phebem. a religione. ibi. sororem nostram. a hospitalitate. ibi. que est in ministerio. Dicat ergo commendo. quod ita facite ut eam et nobis in mittamini hoc est commendo vobis id est commendabilem predico phebem sororem nostram in fide. que est in ministerio ecclesie que est in chencris. Hoc nomen loci. qui est portus corinthiorum. Illa dicitur in communi de sua dona sustentabat. Erat autem multum dicitissima. Et hoc nobis innuit quod quod propter merita est per beneficiis apud eos qui possunt iuvare eum. Secundum heremiam. iiii. i. regum. iii. de helyseo qui mandavit sunamiti ecce sedule in omnibus ministrasti nobis. quid vis ut faciam tibi. numquid habes negotium et vis ut loquar regi vel principi militie. Commendo inquam ut eam suscipiatis in domino id est per deum. Tunc enim prefecta erat roma ob aliquod negotium. et per eam forte hanc epistolam misit suis. Sed ut ut quam digne sanctis. ut dignum est sanctos suscipere. vel a sanctis suscipi. Vel sicut litera digne satis id est valde digne honorifice et honeste. Curam hospitalitatis inquam non unitis. Vel ipsa perficienda actu propter quod. ibi suscipiatis. Finis debitus. ibi in domino. Modus congruus. ibi. digne sanctis. Zelus effectuosus. Unde addit et assistatis ei. id est auxilientur ei. In quocumque negotio vestri indiguerit. Vel quod potuit. xv. Sed ad iuvat autem afferre quod quantus firmatatem quod.

et h iustum e. et enim ipsa quoz assistit multis sanctis s. et in ipsi. necia. s. ministrauimus. m'. vij. i qua in fa me si silitis remanere nob. gallice. lonte autre. requiert bel le la me fu bel le la te ferai. Notand' est hic q' scis hospitalib; debemus multa. Primo efficaciam. s. mutationem. ex° discipulor luc. ult. mane nob; q te. et coegerunt. Scdo letam susceptionem exemplo zachei luc. xix. excepit illum gaudens i dom' scdo largam pauiz. ex° abrahe. gen. xviij. at ille cucurrit ad armentum. et tulit u tulu. te. et. op. Tercio. humilem pedum lotio ne. i. thi. v. si sanctor pedes lauit. si hospitio recepit etc. Quinto qui essendi oportunitatem. ex° laban gen. xxiiij. ppaui domum 7 locu camelis; simul intus recepit helo. gen. iiij. ps. iiij. quadruto q sauc dei e uir. Sexto. securitatem et protectionem ex° loth. gen. xix. tum ut uiris illis faciatis mali. Septi° i recessu amicabilem deduc tionem ex° abrahe. ge. xix. xviij. abra ham simul egrediebatur deducens eos.

. Salutate priscam. Hic tan git p'l notus ronne benefici qualis sibi impensi. ubi primo monet pro pulles salutari. so ondit q' uito sint salu tandi. ibi. adiutores meos. tco mon etiam eor familiam salutari. ibi. 7 domes ticam eccam eor. dicit g' salutate priscam mulierem que act. xviij. p scil la d. et aquilam uirum eius. de quib; act. xviij. pponit q mulierem uo. q forte p' edidit. et ordo gre' sindicat ordi nate. ul forte q feruentior erat i fide. hii ronne no ocole. sz ad gtr' cor sexum vertant. Adiutores me os. Hic. q' uito st salutandi. v mendat eos p° ronne adiutorii i pdi catione. scdo ronne benefici i necessitate. i. p anima mea. tco ronne debiti in gratia actione. ibi. quib; no solum ego. dicit g. salutate inqua illos adiu tores meos. i. xpo ihu. i. i predicatione xpi ihu. no i malo. sic illi de quib; zac. i. ipi aute adiunerunt i malum. vii et ait eis mortu sint q pro anima mea. i. uita mea liberanda suas ceruices

supposuerunt in istitudine. quasi vincto cum mortis periculo. hii va caritas huit ad apsm maiore enim caritate nemo habet. ut aiam suam ponat q's te. quib' enim no solus gras ago. q. e° magna eis gras ago. tanqua gratus eor beneficiis. sz no ego solus sed et omnes eccie gentium debent eis gras agere. q ad pferm gentium laborant ministrando apls gentium. co l. iij. grati estote. te. et etia salutate domesticam eor eccam. i. familiam eor xpianam. q cgrato eum fidelium eccia e no a uiuis lapidum. lz hodie reputet s id anich iij. ipsi q ag arabit. et i vij q a uiuis lapidum erit. Salutate ephe netum. Hic ponit exem bn opinan i pal mag notio. ronne spalis amici. sui prouin. et h tripla. primo ronne amici in credendo. scdo i operando ibi. salutate mariam. tcio i operando. ibi. salutate andro nicum. et sinuuit h uiz epheoz actu. c cordis. opis. et oris. q dicit se hnt. q ad fidem re' aps ad ops dz sequi doctrina. Ephenetum b' commendat a duob'. a fami liaritate spali q pmptitudine credendi. ibi. qui e primitivus. et io dignus est salutari. et h e q' dicit salutate ephenetum dile ctum m amore spuali. q e primitiuus asyre i xpo. primus de ag asya cgreris. i xpm. tales honorandi sunt tanq primogeniti. sic apostolus ronne turde cuisionis dixit de se no. i. cor. xv. Ego sum mine apor te. Salutate mariam. Hic tangit amicum p° i operando. primo g° hortatur ad salutand'. scdo ondit salutationem debi tum. ibi. que multum laborauit. dicit g salutate mariam que multum laborauit i nob ad concordiam reducendis. ipa enim discordiam eor retulit ad aplm ut ipse eos ad concordiam reduceret. et si illa maria salutanda erit. q multum laborauit i nob quanto mag illa maria ex° an' qui salu tauit eam luc. i. aue gratia plena te. Salutate mariam que multum labo rauit i nobis. Ista que i quoz s. modo ad optinendum de facili i° q petit. exigunt tu q hic notantur. humilitas i petente. q no ibi salutate. facultas i dante q no s. maria que impetrat mutatrix quippe si pot mutare. q e mri. luis i teti. cari tas mutua i utroqz. que no i. q multum

laborauit in nob. p bo eu dilectio nr ex s̄c̄o
est opis. s salutate eu humilis fe mariam cu
fecunditate q multu laborauit ex caritate
. caritate matre ostendut hic tn et q
laborauit. modus q multu laborauit. fruct
q in nob laborauit oia comendabilia. et actus
expediens. et mod sufficiens. et fructus
ueniens. salute s matre gre. ut ad salute
impetret gra iii. etc. Salutate androni
cum. Hic tangit uicin quedam in psonis
. p hortat quedam salutatoz. s° sdo
salutatoris rez. ibi cognatos et captiuos
. ubi comedat salutandos a genis dignitate
i. cognatos. a fidei pfessione. ibi. et concap
tiuos. a fama predicatonis. ibi. qui sunt
nobiles ab antiquitate sue conuersionis. ibi.
qui et ante me. Dicit g salutate andro
nicu et iuliam cognatos. q. s.
fuunt iudei. et concaptiuos meos. q. p fi
de captiuitate passi. qui st nobiles in apos
tolis. q. mi predicatores famosi. accipi
endo large nomen apli. qui et ante me fuunt
in xpo. i. in fide xpi. illi enim forte conuersi fuunt
ante passionem. paulus aut post ascensionem.
. orig. post fi ut illi cognati essent scd car
ne. et ante ipsu crediderunt in xpm. hii ex
lxx. fuunt qui et ipsi apli uocati sunt. et
io nobiles in apostolis. Salutate am
pliatum. Hic ponit ex in ipu notis
spalr ronem confortis. et h triplex. primo
in uinculo amicicie spualis. sdo in officio pdi
cationis ibi. salutate urbanum. tcio in affecti
one caritatis ibi. et stachium dilectum meum.
dicat g. salutate ampliatum dilectissimum
mihi in dno. ar. nulla amicicia e nisi sit in
dno. et dicit dilectissimum. q spualis amicus eius
erat. vnu posuit eum in supiatiuo gradu. pli
res quos hic salutat. felix qui tantu dili
git. q ingratum relatio. qui a talli diligr
q ab aplo. qui talis diligit. q in dno. com
datur g amoris grad. q dilectissimum
amoris ro. q in amoris modus q in
dno. Salutate urbanum nrm adiutorem in
xpo ihu. i. in pdicatione fidelium. et exhorta
tione. et salutate stachiu dilcm meum.
dilectione spuali. Salutate appellem.
Hic ponit exa minus spalia in psonis si
bi minus familiaribus et notis et p° exa
fidei. sdo exa operis bone. Salutate tri

phenam. tcio exempla concordie et humil
ibi. salutate assincretu. In prima pte
ponit iii salutationes. in sca tres.
in tercia duas. In prima g p° ponit exa
pugnantium p fide. sdo. exa concordantium
in fide. ibi. salutate eos qui sunt ex aris
toboli. tcio exempla pficientium in fide.
ibi salutate herodionem. iii° confirman
tium alios in fide. ibi. salutate eos qui sunt
ex nar. Felix xpianus qui infideles
impugnat. qui fideles congregat. qui
congregatos edificat. qui edificatos
confirmat. Dicit g salutate appel
lem. pbum in xpo. i. pbatum p tempta
tiones. eccl. xxvii. uasa figuli pbat
fornax. Salutate qui sunt ex aristo
boli domo. i. de eius familia. ut de fide
lium congregatione. Hic aristobolus
solitus erat congregare fires in xpo. Sa
lutate herodionem cognatum meum.
i. iudeum. sic sup. ix. qui sunt cognati
mei scd carnem. ul cognatu uocat pter
pfessam fidei. sic phebam dixit sororem
pter pfessionem fidei. Salutate eos qui sunt
ex narcisi domo. hic narcis erat q
da pbr. qui pegrinando confirmabat fires
. tunc aut aberat. uel eum no salutat. sz
eius familiam qui st in dno. et in digni st
salutatione in h innuens q qui no st
in dno no sunt salutandi. Salutate
te triphenam. Hic ponit exempla
bone opationis. ubi tangit bonum opus quoddam
. p° in aministratione tempali. sdo in aministra
tione spuali. i. Salutate rufum. In
prima primo ponit bonum opus simplr
. sdo bonum opus excellens. i. salutate
psidam. Dicit g salutate triphenam
et triphosam. q laborant in dno. minis
trando scis. et multa sustinendo. Felix
q laborat contra pigritiam. sz qui in dno contra
stultitiam. eccl. x. labor stultoz affliget
eos qui nesciunt in urb. Salutate psida
charissimam. q multu laborauit in dno plus
pe. laborauit enim in exhortatione et
ministerio scoz et in ospitalitate. et egestate
pter dnm. Felix que in tali gradu dilectio
nis. q. karissima opis. q multum laborauit
in ecclesiis. q in dno. no in mundo. Sa
lutate rufum. Hic comendat opus

bonum in administratione spiritualium. ubi primo
tangit exhibitionem officii spiritualis per
quod salutat rufum. secundo innuit hic exhibi-
tionem obsequii pietatis per quod salutat
eius matrem. et matrem eius. dicit glossa
salutate rufum electum in domino. id est ad
sacerdotium assumptum. sacerdotium enim
novum per electionem est. i. pe. ii. vos estis ge-
nus electum. regale sacerdotium etc. et
matrem eius carne. et meam benignitatis et sancti-
tate. eius naturali. meam spirituali. Notandum
quod salutationem exhibent homines mul-
tiplici de causa. Primo ad captandum
benivolentiam. sic indigens salutat
potentem. i. re. xxv. dixit david ad pueros
suos. venietis ad naabal. et salutabi-
tis eum ex nomine meo. Secundo ad fove-
ndum amicitiam. sic amicus salutat ami-
cum. ut hic. luc. i. facta est vox salutationis
tue etc. Tertio ad exhibendum reveren-
tiam. sic servus salutat dominum. hanc amant
scribe. mt. xxiii. amant primas cathedras in synagogis et sal.
Quarto ad excitandum leticiam. sic
boni nuntii exhilarando alium. i. re. xxx.
accedens ad populum salutavit eos cum
victis amalechitis. tho. v. ingressus angelus
salutavit tho. d. g. Quinto ad velan-
dum fraudulentiam. sic dolosus salutat
simplicem. sic iudith. xviii. ingressi sunt
nuncii in domum adolescentis et lenite. et
salutaverunt eum verbis pacis. Sexto ad expri-
mendum derisionem. sic iudei salutabant
christum. mt. xv. salutabant eum dicentes
. ave rex iudeorum. alibi. ave rabbi. Septimo
ad placendum per adulationem. i. mach. xv.
. rex anthiochus symoni magno sacer-
doti et genti iudeorum salutem. Sic ve-
tule salutant divites. Moventur glossa ad sa-
lutandum. scilicet benivolentia. amicitia.
. reverentia. leticia. fraudulentia. deri-
sio. et adulatio. Salutate asyn-
critum. Posuit primo exemplum fidei. secundo
exemplum bone operationis. tertio hic ponit exemplum
concordie et unitatis. ubi primo ponit
tres viros unanimes in cognitione veritatis
. unde eos vocat fratres. secundo unanimes
in dilectione bonitatis. unde vocat eos
sanctos. i. salutate philologum. Dicit
glossa salutate asyncritum. flegontam

. hermen. patrobam. hermam. et qui cum eis
sunt fratres. hos autem simul salutat quia simul
iacebat eos unitos in amicitia et fide sana.
. Salutate philologum et iuliam. nereum
et sororem eius olimpiadem. et omnes qui cum eis
sunt sanctos. hos omnes simul salutat. quia simul e-
rant unanimes in amore caritatis. Tales
enim sunt precipue salutandi et venerandi qui
manent in unum fide et amore. Salutate
invicem. Posuit exempla spiritualia in personis nomina-
tis. hic ponit exempla generalia. in personis non nominatis
. et primo in eis ipsis. secundo in aliis ibi. salutant
vos omnes ecclesie christi. Dicit glossa. salutate invicem
omnes vos in osculo sancto. et bene dicit san-
cto. non osculo adulatorio. quo absalon osculaba-
tur populum. ii. re. xv. apprehendens osculi-
batur eos. non osculo proditorio quo ioab os-
culabatur amasam. ii. re. xx. tenuit men-
tum amase quasi osculans eum. non osculo nephario
quo iudas osculabatur ihesum. mt. xxvi. quem-
cumque osculatus fuero ipse est tenete eum. non
osculo impudico quo mulier osculabatur iu-
venem inventum. prov. vii. apprehensum
deosculatur. sed osculo sancto quod fit in pacis et
caritatis fomentum. de quo habetur i. thess.
ult. salutate omnes fratres in osculo sancto. mos
enim erat in primitiva ecclesia quod recipientes
epistolas apostoli se mutuo salutabant et
osculabantur in signum concordie susceptionis
et ad implendum eius admonitionem. Salu-
tant vos omnes ecclesie christi. hoc est locorum in quibus
ego sum. ii. cor. ult. Salutant vos omnes
sancti. Hic querit glossa. quando vos phebem
etc. glossa. phebe ministra ecclesie per quam hanc
epistolam forsitan misit. Contra. secundum quod dicitur per
thimotheum eam misit. Solutio. thymotheus una
cum ea. vel per plura viam epistolam duplicavit
Hic est illud qui pro anima mea suas cervices
supposuerunt glossa pro vita sustinenda. Contra.
magis debet diligere homo vitam suam quam alte-
rius. magis debet homo diligere vitam suam quam
vitam corporalem alterius. sed vita apostoli erat
vita multorum spiritualis. Item est quod dicit
non solum ego gratias ago. sed et cuncte ecclesie
glossa. unde et romani eis obedire debent.
Contra. obedientia debetur prelatis. Solutio debent
de honestate. non de necessitate. vel debent
de mandato apostoli. Hic est quod multum la-
boravit in vobis. glossa. quia discordia eorum prevalet

ad aplm̄ .s. dissimulauit eos. sz. nō denūcia
uit. q̄ denūciauit ei. qui potērit p̄ deo et
nō debebat obedire. Hec ē t̄. ꝯ salutatiōe appel
lem p̄bu. gl̄o. quē salutauit. et si nō a
micus suus erat. ꝙ diligebat eum. sz. non
erat amic⁹ suus amicicia spāli. Hec ē
ꝯ salutatiōe p̄ys dam que multū laborauit
. gl̄o. labor iste fuit ī exhortatiōne et minis
terio sanctorū. cōtū. i. thy. iii. doce mulie
rem nō p̄mitto. sz. loquit .s. de exhortatione
priuata. nō de publica. Hec ē t̄. ꝯ salutatiōe ruf
fum et matrem ei. gl̄o. matri filium p̄ponit
p̄ cōsilio offic. . exo. xx. honora patre
et matrem. .s. maior honor debet̄ matri
qm̄ filio. sz. nō ut honorari a filio ē p̄
limato. nō tn̄ pp̄ h ab aliis q̄ nō ē mi. cor.
. ipa ē dz honorare filium. rōne p̄lationis. Hec
salutant uos oēs ecclē xp̄i. sz. nōne ī una
eccla positus hoc scribit. qualit̄ .g. dicit
q̄ oēs eccle salutant. sz. h̄ dicit. ut q̄
uu⁹ ipe erat ī paulo et in oībus ecclīs. ut
intellit de ecclīs aliquib̄ ī qb̄z erat. ut sic
distributio accomoda. Rogo autem
vos fr̄es. Cetera. p̄posuit exempla ad bonū
op̄andum. hic p̄ponit exempla ad malū
uitandū. monens uitari homines seditio
sos. ubi p̄ᵒ amonet tales uitari. 2ᵒ ondit
rōnē q̄ sunt uitandi. l. huiusmodi enim
xp̄o dño. tcio ad h faciendū optat eis
gram̄ dei. l. gra dñi nr̄i ihū xp̄i. In p̄ma
p̄ rogat ut corruptores fidei discernant. .2ᵒ.
ut ab eis cognitis declinent. ibi. Et decli
nate ab eis. In p̄ma p̄mo eoꝝ beniuolētiā
captat. cum dicit. rogo autem uos fr̄es. .2ᵒ.
attēcōm suscitat. ibi. ut obseruetis eos. ē
eo malia quorūdā explicat. l. qui dissensio
nes et offendicula. dicit .g. rogo aūt uos. q.
peto uos salutate. sed uos deuitate. rogo a
uos fr̄es nō ī p̄o. p̄hil. fiducia multam hn̄s
ī xp̄o iandi e pp̄ caritatē mag̃ obsecro ut obs
uetis eos. eoꝝ s. p̄ussitate discernendo et agno
scendo qui dissensiones ī fide et offendicula
ī morib̄ faciunt. eō. dz de p̄mis credentib̄z q
multi nimis credentia erat eoꝝ. uiuī et alia uia.
ipi dico existunt p̄t doctrinā dei. et patis q̄
uos didicistis a ūb̄. ap̄lis. et declinate ab illis
eoꝝ societates uitando. q̄ qui tetigit p̄ice
īquinabit̄ ab ea. eccē. xiii. s. ii. io. si quis
uenit ad uos. et hanc doctrinā nō affert
nolite recipe eū ī domo. Huiusmodi
enim xp̄o dño nō seruiunt.

Hic ponit rōnes q̄re tales uitandi sūt. et p̄ᵒ
assignat rōnem ex p̄te ip̄oꝝ uitandoꝝ. sc̄do ex
p̄te uitantium. l. uiā eim obediā. tcio ex p̄te sui
monentis ibi. Gaudeo .g. quarto ex p̄te di
uinantis. l. deus aūt pacis cōterat. p̄ma q̄ uitandi
sūt p̄sunt dicendi notificat eos. p̄ᵒ fal. s. ex uib.
ibi. Et p̄ dulces sermones. In p̄ma p̄ᵒ notificat
eoꝝ fal. ex omissione boni. sc̄o ex omissione
mali. ibi. sz. uentri suo. dicit .g. huiusmodi
aūt q̄ de fide cīndate abeunt et de bene. huius
modi enim hoies nō serviunt ī an sermend
ē rōne bonitatis. p̄ eum intēp̄ inunct dño ē
et sermo ē rōne potestatis. dñs n̄ ē potestas sz
pōtius seruiunt suo uentri. alii ei adulant
alii dicunt ut possint uentrē suū ip̄le.
. p̄hil. iii. q̄nioꝝ de⁹ uenter ē. Et per dul
ces sermones. Hic notificat eos ex ūb̄
ꝯ ē talium loquam nōt p̄ᵒ mod⁹ deceptoꝝ
. s̄o q̄ē adulatorie l. et benedictiones nō pfes
sionis. ibi. seducunt corda. dicit .g. et p̄ dulces
sermones de rebz. s. q̄s p̄suadent. p̄u. v.
. fauus distillans labia meretris. i. heresis. et
bndictiones de p̄ilis q̄b̄ p̄d suadent. de q̄ bn̄
dictionib̄ dicit dñs. mal. ii. maledicā bndic
tionib̄ uestris. seducunt. i. seorsum a ueritate du
cunt corda innocentium. sub b. oppositis similitu
dines. etiā cōmando sic accip̄ ī nocens. p̄u.
. xiiii. ī nocens credit oīm ūbo. Nota ē hic
q̄ sūt tres seductores. s. se ip̄m. mūd⁹. et
dyabolus. seducit .g. hō se ip̄o t̄p̄ s̄ip̄
p̄ errore rōnabil. s. qn̄ iudicat bonū eē q̄d
eui ē. iii. reg. i. io. i. si dixim⁹ q̄m pccm̄ nō
hēm. Sc̄do p̄ infectōz concupiscibl. s. qn̄ appetit
tn̄ p̄ bonū q̄d malū ē. sup. iii. peccm̄ occōne
accepta p̄ mandatū seduxit me ē. tcio
p̄ p̄ supbiā irascibl s. s. qn̄ p̄sumit eē eē
q̄d n̄ ē. gal. vi. si quis existimat se eē
ād cū nl̄ sit ip̄e se se. Seducit̄ item hō
a mūdo t̄p̄. p̄m tria q̄ sūt ī mūdo. ubi p̄ᵒ
p̄ diuicias eū prouitate ī uanio q̄rendo plē
tudinem. osee. vii. effraym. q̄ columba seduc
ta. nō hns cor. effraym mercator ī fugitur
. sc̄do p̄ deliciar̄ no t̄ ī uano q̄rendo ī t̄
. p̄u. v. q̄re seducens ab aliena. i. a carnali
concupia q̄ alienat a deo. tcio p̄ honor ī na
uitatē ī uano q̄rēt dig̃. uerit. ego t̄p̄
me⁹ seducti sunt uiri neo nos se
ducat ī ananib̄ ūb̄. Seducit̄ item hō a
diabolo. ē. ii. ī malo p̄tendens bonū et eo.
p̄mo p̄ fal bonis signa. . h̄. xxiiii. uenient
ī noīe meo dicentes. q̄ ego sū x̄ et multos

n̄ sunt

fili mi

seducent. et ali pseudo fingentes xpm. fo
p pmissa falla. i. thi ii. multi seducti
s. s. adpalo. fco p signa mendatia. ii.
thess. ii. reuelabit ille iniquus cuius aduet
i signis tpdigiis mendacib; i omi seduc
cione iniquitatis. apoc. exibit satha
nas et seducet gentes. et io indiget ho
multiplici cautela. **Vestra enim o
bedientia.** hec e sca ro supra ex pte iuta
cum malos q est talis. subditi ne fidi
et his apls debent declarare fra doct
ina. et pseudo aplos. et nos estis tales
qr vra obedia te. g te. pog comdat eos ab
obedia. fo ab obediencia fama. i. in omni
locu. dicat igit. vra obedia. q. d. h nos
spall moneo hos initare. vra enim et e
ul sic. q. treaire nos rogo. vra e obe
dientia. i. pfco et facultas obedientie
i om locu diuulgata. qr estis i capite
mundi. vn sic acapite diriuatio s'nus
i mo i mbr. i atrona tunc i totu orbe
diriuantur sfus i pro cipualis. sup. i.
fides uira anuciatur i vniuso mundo.

**Gaudeo igitur.** hec est tcia ro sup
ta ex pte ipi apli monet. s. qr eu eos
monet de h. debent h face. ubi pmo co
dit sua congratulacoz. fo ponit monicoz
et pº de bene faciendo i. sz uolo nos sapie
de malo uitando ibi. et simplices i malo.
dicit g. Gaudeo. q. et qr ita est gaudeo
igitur i uob. gaudiu eni plati e obedia
subditor. ii. canonica. io. maiore hoc n
heo gratiam. qui ut audia filios meos i ve
ambulate. sz uolo nos sapientes esse i bo
discernendo. et faciendo simplices i malo
fugiendo. fo sitis sic aliq plica. et sic aliq
pte mali. mt. x. estote prudentes sic
serpentes. et simplices sic colube. **Deus
a** siml xpo dño ng sunt. sz neutri
multipl e sunt mala et fugienda.
**Pma** legis mosayce. gal. iiii. i mons
s i arabya. qui comunicat e ei q in une
i n lum tenuit. cui sc. **Scda** fidelium erro
delatrie. supr i. finerunt cature potius
qui creatori tc. **Tcia** volupitas et i mu
dicie. sup. vi. sic exibuistis sub mias
uire i mudicie et iniquitati tc. **Qrta**
gulositas et castrimargie de q d h ix
dño et **Qnta** cupiditas et auaricie. mt.
vi. no potestis deo fuire et mamone.

**Sexta enim** vanitatis mundane deuto. v.
ego dñs. qui eduxi te de de egypto de
domo fuitutis. **Septima** fuitus nusie
ysa. xiiii. et erit i die illa cu requiem de
dit dns tibi a fuitute tua dura et c. **Deus
autem pacis.** hec est ro supra expte dei
iuuentis. debemus eni obtemperare de iu
uenti nos aduitand errores. io dicit deus
a patis actor i amator. cu clamat ecca
da pace dne i dieb; nris. conteret. i. totalr
teret sathan. i. alios fornicatores. qui su
uiti nre aduesantes. qr. deus conteret de
tes ipor i ore ipor. ul sathan. i. qi; salu
tis nre aduesantes. su hoie in. su demonem
sub pedib nris ut nos sc lese no valeat. ps.
sr. aspide et basilicu ambulab tc. co
teret i qua uelocit. i. i aduentu meo. io d matth
~~mach~~ i. matth ii. hodie extollit et cras
no i uenit et diligendus est. et ro ue reco
siliacoims. qr dat pace. et ro ne defensi
onis. qr confit sathan. et ro ne oportuitatis
qr uelocit. **Gratia domini nri. Ad**
monuit siue malos uitari posuit rones
qr sunt vitandi. h tco ad h faciend opus est
gratia. dicens. q. h autem ut fiat gra tc.
ul deus confert tc. et uitium. Gra dni nri ihu
xpi sit supple uob cum omni sic qua nl potestis
bñface. i. cor. xv. no ego. sz gra dei mecu.
orig. gra est qua alr lz. qui e et n fuit ac
cipient ab eo. qui est et ~~et~~ et fuit. **Salu
tat nos thymotheus.** posuit expl ad
bu operand. et malu declinand. h ponit ex
ad bn pseuand s glo. et pmo ponit noia
eos salutantiu thenugina. fo indigena
ibi. salutat nos erastus. fco ponit forma
salutationis. cu modu ibi. gra dni nri. In
pma pº ponit coadiutores i doctrina. fo ad
iutores i temporal. s. tcia. ibi. saluto uos e
tius. fco adiutores inta ibi. salutat uos i
gaius. dicat g. salutat uos. i. salutem
et gram uob optat thymotheus adiuto
meus cp. scu sepsit aplus duas eplas
et lucius et iason. de quo act. xvii. et so
sipater de quo act. xx. cognati mei. ul gener
qr iudei. ul fide. qr xpiani. cu b3 erat
tot et tanti gaudent cepto nro. vn p
senciate nos docet. **Saluto nos ego
tertius** noie no uno. qui scripsi eplam
iste eni erat notari apli. cu concesit
aps sb noie suo salutare ego i qui scripsi
i dño

quasi fratres et parvus. Salutat vos gaius hospes meus. hic est ille gaius cui iohannes scripsit etiam canonicam scilicet tertiam gaio et cetera. apud quem alium hospitabatur paulus. etiam salutat vos universa ecclesia. alterius provincie de qua gaius fecerat scilicet civitate. glosa cum ut supra dixit. salutant vos omnes ecclesie christi. tamen quia unius nominis solam posuit. vel quod dicitur hic refert ad ecclesiam alterius provincie aliorum superfluet. Salutat vos erastus. hic ponit nomina indigenarum et ponit duas salutationes dicens. salutat vos erastus archarius id est princeps ab archos cautelis athenensium vel archarius ab archa quia custos erat arche publice ubi ponebant censum tributorum vel archarius id est dispensator civitatis eorum. sicque de re publica dispensabant in causis. et salutat etiam vos quartus nomine non animo frater in fide. Gratia domini nostri. hic post salutationes ponit formam suam modum salutandi. id est mandat gratie donum utile quia gratia domini nostri generalis quia est omnibus nobis in fidelibus. amen. dicat ergo gratia quia isti inquam salutant vos et sic gratia domini et cetera. vel sic quia isti salutant vos et ego ipse invoco sic gratia domini nostri ihesu christi et ipse sit cum omnibus nobis maioribus minoribus et mediocribus amen. Confirmatio est. Ei autem qui potens. Tota ista epistola apud dictatores habet .iiii. scilicet preces in salutationibus, exordium, narrationes et conclusiones terminatis tribus prioribus partibus hic incipit .iiii. et ultima in qua epistolam suam concludit in laude dei. ad cuius laudem tangit tria. primo potestatem eius in credentium confirmatione. secundo bonitatem in mundi sui revelatione vel per sui revelationem misterii. tertio sapientiam perfectam et singularem in misterii revelati perfecta et singulari cognitione ibi. cogniti soli sapienti deo. et ex hiis concludit epistolam in divina laude ibi. Cui est honor et gloria. In prima posuit necesse potentem quod eos confirmandos confirmacionis materiam suum proponit ibi. iuxta evangelium. ubi tangit primo evangelii ministerium. secundo evangelii ministerium ibi et predicationem ihesu christi. Dicat ergo ei autem. hic totum legitur dupliciter. uno modo in lumine secunda cum et tunc legitur dupliciter. uno modo secundum quod est per ihesum christum defertur et principium potens. alio modo secundum quod determinat hoc verbum sit intellectum. tertio modo secundum quod non est ibi. cum post modum legitur sic ei scilicet ego quidem sic non

moneo. ei autem scilicet toti trinitati. vel deo patri qui potens est confirmare vos in fide perfecta. id est perseverantie. vel ipse pater confirmabit et solidabit. quasi vere potens. Confirma hoc deus et cetera. ei inquam sit honor et gloria. confirmare inquam iuxta evangelium meum. predicationem meam et predicationem ihesu christi que duo non discordant sed potius idem sunt. vel .ii. cor. ultimo. an experimentum queritis eius qui in me loquitur christus. quod evangelium et predicatio est secundum revelationem misterii. id est mihi revelatum de occulto dei misterio et consilio. ephesi .iii. secundum revelationem notum factum est mihi sacramentum. vel quod evangelium est secundum revelationem misterii. id est revelans ipsum misterium de redemptione humani generis misterii dico temporibus eternis taciti. id est a mundi exordium in divina dispositione absconditi et sic accipitur temporibus in presenti positione eternitatis. unde glosa temporibus eternis. dicit quod processerunt mundi exordium. vel temporibus eternis taciti. id est a mundi exordio. nondum plene manifesti quia ut dicit glosa. licet ex aliqua parte antiquis patribus cognita fuissent plene tamen a nullo fuerunt perscrutata quousque suo tempore per christum sunt revelata. misterii dico quod nunc patefactum est per ihesum christum. ipse enim habet clavem david. qui aperit et nemo claudit. apocalypsis .iii. et hoc per scripturas prophetarum ab ipso christo reseratas et manifestatas. luce ultimo. aperuit illis sensum ut intelligerent scripturas patefactum inquam secundum preceptum. id est dispositionem eterni dei. sic accipitur eternus ipse per eternitatem principii finis et mutationis patefactum dico ad obeditionem fidei in cunctis gentibus. id est ut cuncte gentes obediant fidei credendo et bene operando. id est thi .iii. predicatum est gentibus creditum est in mundo. Ecce quadruplex causa evangelii. efficiens christus predicans. materia misterium quidem latens formalis scripturis patefactio. finis gentium obeditio. secundum ordinem. Cogniti soli. Cura dei potentie in fidelium confirmatione bonitatem in misterii revelatione. hic ostendit sapientiam perfectam et singularem misterii cognitione. dicat ergo misterii dico cogniti. per se soli sapienti deo. quod solus est sapiens per essentiam. aliis non per participationem cui dico vel ihesu christo per quem patefactum est honor et gloria. id est clara fama cum laude.

e .i. x d. n

.i. secula consequentia. scilicet in presenti seculo et futuro amen. confirmatio est. i. utique. i. soli deo honor et gloria. Alio modo legitur sic. scilicet quod soli per ihesum christum vivo deditur hoc ubi sit ei qui potens est etc. sit supple honor et gloria. et hoc per ihesum christum cui per ihesum christum est honor et gloria. Tercio modo legitur scilicet quod non est ibi cui sic ei qui potens est etc. sit honor et gloria. et tunc plana est lectio. secundum augustinum. dicit ibi. Apponi cui. Hic dubitatur scilicet. sapientes in bono. et simplices in malo. quia contrarior eadem est disciplina. ergo si sint sapientes in bono. erunt et in malo. Responsio eadem est disciplina contrariorum in cognoscendo non in operando. Temporibus eternis. contra sathan. glo. per unos motus seculi. contra per unum motus nature fecerunt. ergo non posset creati. Responsio possunt creari ne perdant. in tantum omnia resurgant. Ei honor et gloria. glo. a quo sola omnia bona. contra multa bona sunt in creaturis. Responsio a solo deo sunt omnia primo et principaliter. a creaturis non sunt aliquando bona sua. Temporibus eternis. glo. eterna tempora dicit. quod precessit mundi exordium. contra ibi tempus eternum accipitur ibi in se per eterna duratione. Soli sapienti deo. contra multi sunt sapientes homines. Responsio solus sapiens est per essentiam. ceteri participative. Et ibidem glo. si diceretur soli patri. non inde separatur filium. contra ergo cum si diceretur solus pater genuit. non inde separatur filius. Responsio secundum esse quod in sapientia sunt unum in generatione distinguuntur. Per ihesum christum. glo. potius est verba filii pertinentem preterea. quia contra. Verba filii est doctrina. que per nullum est. Responsio exponendum est verba filii. i. filius qui est verbum. vel dicendum quod verba filii in se considerata non est per aliquem. quod tamen ipsa sit in hoc loco per ipsum.

Enoch placuit deo et translatus est in paradisum. Ecce. i. in hoc proposito significatur triplex apostoli prerogativa. scilicet in labore predicationis cum dicit placuit deo. In excellentia contemplationis. cum addit et translatus est in paradisum. in gradu reconsiliationis. cum addit ut daret gentibus sapientiam. Et ideo convenienter appellatur enoch interpretatur. i. enoch. edificans. ubi cum deo ambulans. ut dedicatio. Apostolus autem fuit edificans in labore predicationis. cum deo ambulans in excellentia contemplationis. sed edificans in gradu reconsiliationis. fuit ergo apostolus edificans in labore predicationis. ab ipso enim ecclesia multarum gentium fundata est. i. diversi diversorum ordines instituti. et duplex edificatio. scilicet continentium et coniugatorum. et excellit. preterea .i. perfecta in utroque gradu. sic dicitur de symeone ad laudem. eccli. v. et ideo placuit deo quia qui in hoc servit christo placet deo et probatus est hominibus. ro. xiiii. Item ambulavit cum deo in excellentia contemplationis quia raptus est usque ad tertium celum. et audivit archana verba que non licet homini loqui. ubi hausit aquam quam postea effudit humide. et ideo dicitur in proposito verbo. quod translatus est in paradisum hoc autem factum est ut edificaret tabernaculum in terra ad exemplar eius quod ei monstratum est in monte exo. xxv. Item fuit dedicans in gradu reconsiliationis. et hoc precipue in eorum qui de gentilitate ad fidem conversi sunt. qui inter se divisi erant. ut dicit glo. unitate ecclesie scandentes et sacramentorum ad invicem et unum communiter multis indicantes. ideo dicitur hic ut daret gentibus sapientiam. unde ei competit illud per xl. os meum meditabitur sapientiam. et lingua eius loquetur iudicium. lex dei etc. ex dictis patet quod sit huius epistole causa efficiens. quia beatus paulus qui per enoch significatur. quod causa materialis. quia corinthii qui per gentes intelliguntur. causa finalis quia instructio corinthiorum in unitate fidei et morum quod significatur cum dicitur ut daret gentibus sapientiam. ideo dicitur glo. quod intentio huius epistole est corinthios ab erroribus et scismatibus revocare. sic dicitur etiam in prologo hos revocat apostolus ad veram et evangelicam doctrinam. causa finalis patet in distinctione sequenti istius epistole et modo agendi.

Corinthii sunt achaici. Iste epistole premittit glossator prologum in quo notificat corinthios. quibus scribit primo regione. quia achaici. scilicet secundo arteficio quia ab apostolo ad veritatem conversi sunt ibi vario. Hi similiter ab apostolo. a subversione quia per pseudo predicatores postmodum decepti sunt. scilicet et subversi sunt in scaphis. tercio a revocatione quia ab erroribus ad veritatem a scismatibus ad veritatem revocati sunt ibi. hos revocat apostolus.

confirmatio

D

1

2

3

4

7

6

1

quod capitulum iiii

ad hebreos xi

enoch xliiii

li.

b

tertium

a

a fl. cis

Ad vim capitulum lib. ab. per ... capitulum

ad Romanos. Ad Corinthios scribit, sapientiam; scribit et ad Ephesios, ad Thimotheum de stipendiis pastorum.

Primo implicat statum nec. secundo statum grec. tertio statum culpe. quarto statum pene et hoc est quod dicitur: Corinthii sunt Achaia, sicut Parisienses Gallici. Corinthus enim est metropolis Achaie. Achaia vero est pars Grecie et hi similiter sic et alii ab apostolo audierunt verbum veritatis. **Et hi similiter.** Hic tangit eorum subversionem. Ubi primo tangit subversionem. secundo subversionis causam vel applicationem, scilicet quod a philosophis subvorsi eloquencie erant. **Hos revocat apostolus.** Hic tangit eorum revocationem. Ubi primo tangit causam quare scribit, quia ut eos revocaret. secundo locum a quo scribit, quia ab Epheso. tertio nuncium per quem scribit, quia per Thimotheum discipulum suum. Et hoc est quod dicitur. **Ad Corinthios.**

**Paulus vocatus apostolus.** Presentis epistola quam scribit apostolus Corinthiis prima tota dividitur in principalis partes. In prima ponit salutationem. In secunda de bonis eorum gratiarum actionem, ibi: Gratias ago deo meo. In tertia eorum anxietatis revocatio, ibi: Obsecro autem vos fratres per nomen domini nostri Ihesu Christi, usque ad ultimum capitulum. In quarta, que est ultima epistole pars, ad bonum exhortatio, capitulo ultimo. In prima primo tangit personas salutantes. secundo salutatas, ibi: ecclesie dei. tertio modum salutationis, scilicet: gratia vobis et pax. De personis salutantibus tangitur primo principalis, scilicet Paulus. secundo adiuncta, scilicet Sostenes. Primam vero principalem describit primo a nomine, quia Paulus. secundo a dignitate, quia vocatur apostolus. dignitatem autem commendat a ratione officii divini, quia apostolus Christi, et ratione modi intrandi, quia vocatus per voluntatem dei. Et dicitur Paulus, a paululum, quia qui se humiliat exaltabitur. Per tribuit a nomine suum tamquam celebratus gentibus per gloriam. vocatus apostolus, et hoc vel a Christo, Actuum ix. vas electionis est mihi iste, etc. vel ab hominibus anchoritis ~~apostolus et non dicit~~ quod etiam sic Paulus anchorite apostolus. Et non dicit servus ut in epistola ad Romanos, quia quam vobis opus erat hic commendatione et auctoritate potius quam humilitate. Quia scilicet in Corinthiis quibus nullus erat apostolus inquit Ihesu Christi non autem Christi. Et hoc per voluntatem dei, non quasi sic per eum, de quibus scilicet xxiii. non mittebam eos et ipsi currebant. Et Sostenes frater. Hunc adiungit quia per eius solicitudinem erat et de eo apostolo annunciavit. Sostenes ex nomine

frater ex fide et amore appellatur. **Ecclesie dei que est Corinthi.** Hic describuntur salutati. Et primo tangunt salutati principales, scilicet Corinthii. secundo salutati ex adiuncto, scilicet Corinthiorum sufraganei, ibi: Cum omnibus qui invocant. Salutatos principales commendat a tribus, a congregatione, a sanctificatione, a vocatione. Ergo congregati ad cetum fidelium, sanctificati ab inquinamentis viciorum, vocati ad caritatem in unitate fidei. Et hoc est quod dicit ecclesie, quia illi scribit ecclesie dei non hominum contra eos qui de baptizantibus et doctoribus contendebant. que est Corinthi. ecclesie dico scilicet sanctificatis, id est mundatis scilicet in baptismo ab inquinamentis viciorum. sanctificatis inquam in Christo Ihesu, id est per Christum, non hominum. Christus enim solus est qui baptizat, Iohannis i. Hic est qui baptizat. Et iterum vocatis sanctis, id est vocatis ad sanctitatem, ut dicitur. Et hoc secundum apostolum dicitur, vocatione temporali. Romanos viii. Nunc autem alias, scilicet ut vocarent ad arcem; vel vocatis, id est preelectis ad sanctitatem vocatione eterna. Romanos iiii. qui vocat ea que non sunt tamquam ea que sunt. **Cum omnibus qui invocant.** Hic describuntur salutati variis, scilicet describit a loco primo dei venerari, cum dicitur: cum omnibus qui invocant. secundo a loci cohabitatione, cum subdit: in omni loco. tertio a debita devotione, cum addit: et nostro. Dicit ergo: cum omnibus, quasi illis scribit cum omnibus, id est et omnibus suis sufraganeis Corinthiorum, qui invocant, id est intus vocant. quare non possent nisi crederent, Romanos x. quomodo invocabunt in quem non crediderunt. invocant inquam nomen domini nostri Ihesu Christi, in quo solum est salus, Actuum iiii. non est aliud nomen in quo oporteat nos salvos fieri. invocant inquam in omni loco ipsorum, id est qui est in provincia Corinthiorum, et nostro, id est nobis per nuncios concesso et commisso. Hoc autem quod non solum Corinthi sed et eorum vicini erant cure apostoli a domino commissi. **Gratia vobis et pax.** Hic tangit modum salutationis. In eo quod eis optat tangit tria. Primo quod est, scilicet gratia et pax. secundo a quo est, quia a deo patre. tertio per quem est, quia per dominum nostrum Ihesum Christum. Dicit ergo: gratia vobis sit, scilicet id est peccatorum remissio, et pax, id est mentis tranquillitas et ad deum reconciliatio, id est bonum

pponit gram et pacem. quia non est pax in pectore sine gra. plur. a deo patre nostro. qui est per eam vinge nuti per operatem. Sz ut per appnacionem a quo est omne bonum. iac. i. omne donum optimum etc. et dno ihu xpo per quem pater dat omnia. sic per manum. Ps. Emitte manum de alto. hic uo in sinuatur eum tus diuina pa pris. cum dr a deo patre. pa filii cum addr. et dno ihu. pa sps s. in donis suis. cum dr gram et pacem. Quod est sps s. sanctificatis in xpo. q. vii. solet assignari rones. per quas debemus sanctificari. Parne nos pdicatores ecce lati. pp quod etiam in septem in ueniuntur septem es deum sanctificauimus. et estote sancti quoniam ego sum sanctus dns ... ... nr. sed heu quam pauci sancte de terra. et recti in hominibus non est. vii. mich. Secunda est sanctitas preum quos adoptauimus. ii. par. xxix. sanctificate et mundate domum dni dei prm nrorum. ps. xi. indic sal. et ruini. Sz heu quam clamat ps. saluum me fac dne quoniam defecit sanctus. quoniam diminute sunt ue. s. a pori statu. i. pe. vii. Ecce tu senuisti et filii tui non am. in uis. Tertia est sanctitas sanctorum et hom et an lorum quos heremus. i. pe. xvi. Sanctificamini. et uenite mecum. Ps. Cum sancto sanctus eris. sed heu ps. ult. Sanctificent et mundos se reputabant. s. int. al. et mortis post ianuam intrinsecus ... de ... lcant. cum sua. Quarta est sanctitas scripture quam docemus. i. par. xv. vos qui estis principes familiarum leuiticarum sanctificamini. Ezechiel xx. in gentibus sanctifi cauis estis. sed heu ... xxiii. dicunt enim et non faciunt. Io ... xxviii. sunt ... ne ... qui ... sanctificabit. i. scm sermone. Quinta est sanctitas corporis. cum ... sanctificamini ... concupiscentie carnis. io ... dicit ... nos ab heri et nudi ... et finit ... priorum ... Sz heu quam multi dant panem ... sanctum canibus quos pheri ... vii. Sexta est sanctitas iudicis quem expectamus. Io sue vii. sanctificamini in die crastinum. hec dicit dns deus israel anathema in medio tui. israel est ... thess. v. deus pacis sanctifi cet nos per omnia ut integer etc. Sz heu quam viri mali non cogitant iudicium. pu. xxviii. dan. xiii. euertunt sensum

suum et declinauerunt ... ut non ... celum ... Septima est sanctitas ciuitatis quam desideramus. Iosue. iii. sanctificamini cras enim faciet dns inter nos mirabilia. eccl. xxiiii. in ciuitate sanc tificata similiter. Sz heu quam dicunt multi ... nun. xxii. possideant filii israel hereditatem. s. nos querimus trans iordanem. Gratias ago deo meo. Hic est pars ... pars in qua post salutationem ponit gratiarum actionem. ubi tangit ... Primo donorum dignum ... a deo factam eis collo ... collator suf ficiens et ... ibi. sic testimonium xpi. tum collationis confirmationem ibi. Qui et confirmabit nos. Quarto confirmatio ... certitudinem ibi. fidelis deus. Circa primum ... tunc implicat causam actionis gratiarum. s. ef ficientem ibi. gratias ago. formalem l. ... finalem ibi. pro uob. materialem l. ... dicit ... gratias ago non dico solum. Sz ago. Glo. corde. ore. et ope. hic est mos apostoli quam fere ubique incipit a gratiarum actio ne deo. in. qui ... aug. deus est omni potentie qua creat omnia. Sz illorum ... qui illum possident. exo. iii. ego sum deus abraham. ... ... bonis ... ut sit distri butio accomodata. ago inquit pro uob. non pro sua presumpta iustitia. sic ille phariseus. luc. xviii. gratias ago tibi deus. quia non sum sic ceteri ho minum etc. In gratia dei. Hic tangit causam ... gratiarum actionem. ubi tangit primo ... gratie ... Sedo ... in pticulari. ibi. quia in omnibus ... ubi tangit ... eloquentie ... ibo ... ... ibi. in omni scientia ... ibi. diuites facti estis. Dicit ergo gratias inquam ago pro nob. et hoc ... dei. i. in consideratione gratie dei. non in gratia secu lari ... quia ... fallax gratia et uana est. ps. que data est uob in xpo ihu. i. per xpm ihm. i. non ... ... io i. gratia. et ueritas per ihm xpm fa cta. que multiplex est quia in omnibus donis. s. spiritualibus diuites facti estis in illo. i. in xpo. qui ideo egenus factus est. ut illi inopia ditaretur. ii. cor. iii. diuites ... in om ni uerbo. i. in omni genere linguarum quibus ad pfectos qui in eis erant ... et minoribus et me diocribus. et in omni scientia. i. in omni scripture in tellectu. s. ... allegorico et ana gogico. ysa. xxxiii. diuitie salutis sapientia et scientia. Secundum ... diuites facti estis.

pma est sctas dei cui scimus ... leui. xx. sanctificamini.

mun

di. glo. sanctificauit ... opere

·q·nis[o] sr gra dicat. Prime carnales de quib[us] i ps. diuicie affluu· no·cor. Sec spuales de quib[us] ysa·xxxiii· diuicie salu tis·sapia et scia. Tercie celestes de q[ui]bus ps·viii· mecu sut diuicie et glia·ps·gla et di. Quarte sr celestes de quib[us]·ro·viii· vi· alti diciar·sci. Sicut testimoni um xpi. Hic tangit donor collatum sufficientia et pfco[r]· ubi tangit i domi bitis tria pce. s. sufficia et efficatia perseuatia i fine ibi sic testionio &c. ·sufficia i pfcone gre i· i ut nob n[on] desit· efficatia i expectacone glie·ibi·expec tantib[us]·cul eni pot expectare gliam qui et firmus et pfcus in glia e· dicit g[ra] sic testionium·q·diuites facti estis i illis t bus teneris·sic testio[nium] xpi·i·testio[nium] nrm de xpo confirmatu e· i nob·i·tame cor volutate· n[on] b. ppbat· ul confirmatu· ·i·a nob·firmit retentu·cfirmatu e· ut n[on] nob sr de scis spialr desit i ulla g[ra] cia ad celum necia·hec pfco sufficie q[uia] p fcm est cui n[on] deest· m[a]t·v· Estote pfci et c. vob dico expectantib[us] desidio et amore·luc·xii· vos silt hoib[us] expectatib[us] et c· reuelacoe dni nri ihu xpi·i·eius uisione et agni com apta· que visio e vita etna· Io·xvii·h e vita etna· et cog noscant te dm &c. Felix q expectat p qo cu reuelat p speru desc nr q[uia] ad diuite ihc p q[uia] ad huanit[a]te ut sic reficiat utriq[ue] ocls· s· et mens i diuitate et carnis i huanit[a]te· ul reuelacoe dni nri ihu xpi·i·eius iu dicio manifestat[ur] ab[s]co[n]dita q[ue] apparebit i fine et no... Qui et confirma bit. Tetigit donor a deo datu collom collatoz pfcom ...... h tangit co firmatoz dicens: qui d[eu]s n[oste]r confirmabit in donis. f. collatis· uos singulos· ul uos ·i·totam eccam· et h us in fine au[tem] ul uite ad mortem·i·ps· u[sque]· ipse pficiet confirmab[it] solidabit q[ue]· n[on] us i fine gnale scli· m[a]t·xvii· ·ecce ego nobcu su us ad co[n]sumacom scli confirmabit inq[uam]·ita·ut sitis sn crimine n[on] d[ic]t sn pcco· qm si dixer[imus]· q[uia] pccm n[on] hem[us] &c. ·s[ed] sine crimine· i· sn graui i mortali pcco. cri men eni est pcm· et accusatione· et dap natione dignum· vos dico tenentes q[uia]d die aduentus dni nri ihu xpi·i·diem iudi

cii· qui d[icitu]r dies· qn tunc manife ueniet ·apoc·i·Ecce uenit cu nubib[us] et uide bit eum ois oculus. p[ri]mus aduent[us] fu[it] de nocte· sap·xviii· Dum mediu sile tiu tenerent omia et cu scia ad ciuadu ... deum· q[uia] ab ipso e uite sanctitas· q[uo]d ibi· sn crimine. s[e]c[un]dus firmitas q[uo]d notatur ibi· confirmabit. firmitatis ppetuitas q[uod] notatur ibi· usq[ue] i fine. ppetuitatis utilitas q[uo]d no ibi· Iudicium aduentus· q[uia] muagbunt· qui pseua uerint us in fine. Fidelis deus p que. Tetigit p[rim]o donor collom· scdo collatoz sufficiam· tcio collom con firmatom· h· q[uar]to sr dit confirmacois ceritudine· ubi q[uia] m[ul]t dat dm· q[uia] dat ceti tudine· q[uia] fil[iu]s e auialis· q[uia] uocat utili· q[uia] i societate filij sui comendablia et fidelitas dantis et mod[us] dandi· et utili tas doni et hoc e q[uo]d dicit fidelis· q·ducit co firmabit nos fidelis eni deus·i·ma[ximus] i p[ro]missis· ps· fidelis dns i omib[us] u[er]bis suis p que uocati estis· ut eligatis ab eo aufi· uocati i q[uo]d in societate gre et glie eius no solu in uirtute· s[ed] i socie tate· no solu i societate anlorum· ul pru archar· sed filij dei dni nri ihu xpi· ·i·so·i· et societas nra sit cum deo pa tre et domino nro ihu xpo· Felix societas in qua hem[us] salute· q[uia] ibi ·ihc·i·saluator suauitate· q[uia] ibi x[ps] ·i· unctus securitate· q[uia] ibi dominus familiaritate· q[uia] nr. Obsecro aut vos fres. Terminata pma parte epistole in qua ponit salutacom et i scda in qua ponit de bonis cor g[ra]tiar acti onib[us]. Hic incipit tcia in q[ua] ponit cor[inthiorum] amalis reuocatio· ubi p[rim]o reuocat eos ab errorib[us] circa que a deo p hoi[e] fca sunt i ipis· usq[ue] ad capitulum·v· Scdo circa que sunt ab ipis a· capitulo quinto us ad vii· tcio circa que fienda sunt a deo· i medio ipis q· capl[m]·xii· us ad ·xvi· In pma parte pmo reuocat eos ab errore circa baptismum qui est ianua salutis· Scdo circa euangelium quod est pmotiuum salutis· ibi· no i sapia u[er]bi· ut no euacuet crux xpi· In pma pmo monet eos ad fidei et caritatis

Marginalia: fi · 2 · a · e g amad · sc · nali · filij · C · Corinthiorum

Vitate. Secūdo ostendit monitōnis necessitatē. s. eorum errorē. ibi. Significatū ē enim mihi. Tercio ponit erroris destinctionem ibi. Dicit ergo. Prima pars exponit suā pfōnem a affeccōni. Secūdo explicat rē affectatā. s. eorum unitatē in fide et caritate. l. ut id ipm̄ dicatis. Affectū vero suū exprimit triplr. s. humilitate obsecrationis. cū dicit obsecro. amore fraternitatis cū addit. fratres. virtute ad iuracōnis. cū addit p nomē dn̄i. Dicit ergo obsecro. q. ita p bonis gratias ago. obsecro autem vos sil' o fratres. non dicit impero ad philemon. fiduciam multā habens in xp̄o. iu. di. tibi. ppt caritatē mag' obsecro. obsecro magis p nomē dn̄i nr̄i ihū xp̄i. i. si nullus alius ē princeps salutis. ihc enim interp̄tatur salus. act. xiiii. non ē aliud nomē sub celo in quo oportet nos salui fieri. Ut id ipm̄ dicatis. Hic explicat rē affectatā. s. eorum unitatē. ubi implicat quadruplicē concordiam unitatis. s. in sermone. l. ut id ipm̄ dicatis. In ope l. et non sint in nob. In affectu. l. sitis pfēi in eodem sensu. In aspectu. l. et in eadē scia. Prima duo ptinēt ad actū exteriorē. alia duo ad interiorē. Dicit ergo. Itaque obsecro. ut. s. id ipm̄ q. pdāi boni. quo ad fidē dicatis omnes. Dne exteriori uocis et interiori cordis. ro. xv. unanimes uno ore honorificetis dn̄m. et non sint in nob scismata. i. diuisiones que ad opa caritatis. non enim est scindenda tunica dn̄i. io. xix. non scindamus eā. Sitis autem pfēi pfectōne suf ficiē in eodē sensu. i. in eadē voluntate. cū pdētē act. iiii. multitudinis credentium erat cor unū et aīa una. et in eadē scia. i. intellia. phil. ii. id ipm̄ sencietes. Significatū ē. Paulus non erat t̄c. Glo. Putabant enim maiores esse si p bonos tractarent. vel q. sit. i. q. sps. s. dabat p impositionē manuum aplōrum. vnde act. viii. sed hij non erant ronē meriti eorum. sed potius ratione officii. q. xp̄i erant. et ratione status eccē primitiue in qua visibili dabatur sps sancs. Et ibid glo. Fornicatorē q. in potestate tenebant inter se ee ferebant. vel q. in male faciēt. q. mali tolerandi sunt a bonis. tamen mali occulti tolerandi sunt. mali uero aperti ab hiis p sint corrigere corrigendi. Et sic i. vocatis estis. glo. Et io dicit. ut ostenderet nil boni ee ex homine. sed totū ex deo. Mt. xii. bonus homo de bono thesauro cordis sui pfert

bona. totū ē. iac. totū est ex deo q. et phil. Et sc̄i. s. qui inuocant n dn̄i. glo. gratis et mult deus coli. et diligi. Contra. q. qui diligit deum p̄p bnficia sua peccat. sol. non ē diligi p illa ppt bnficia. sed accīdē pot. Et sc̄i. a deo pre nro et dn̄o ihū. Contra. indiuisa sunt opa trinitatis. q. debuit adde et sp̄u s̄co. sol. ppe. s. intelligi de ius sīus ubi in pre et filio. quorum est nex. Et aīd. a deo pre. u. pre. aut stat p ee diā. et sic male addit. et dn̄o ihū. q. ee non copulat psone. cū non stat nin cū illa. aut stat p psona et sic male add. mod. io enim trinitas ē pater nr̄. sol. ee illa stat et stat p tota trinitate que ē pat nr̄ p racōnē. q. tn̄ auctas penes prem ē. supponit p pa patris et sic pot co plico intelligi. Ita ut nob desit in ulla gratia. q. in solo deo sunt vel omis gratia. sol. li de gratia ad salutē necā. non de q. Et sc̄i. expectantib reuelacōnē. glo. cū desidio. q. amos. v. ve de sidantib diē aduentus dn̄i. sol. desidare ex p̄ sūpcōne meritorum suorum malū ē. sed ex spe diē inuē non est malū. Et sc̄i. p q. nocati estis. glo. qui auos nocauit fidelis ia quos confirmabit. Contra. deo n̄ est diffi. n mag' tam. fac. sol. facilitas ma. non refert ad agentē. sed ad m. a f pe confidentiā. Inp enim non het iūe ad confirmacōm. sed ipse het ad iustificatōnem. Rm̄ expte me facili est cōfirmari q. iustifi cari. Significatum enim ē m. Sic monuit eos ad fidei et caritatis vnitatē. Hic ondit monendi necitatē. s. eorum errorē quo contendebant de pminēcia baptizatorum. n. p. pponit q. inter eos ē dissensio. sco ondit de q. ē dissensio. l. hoc autem dico q. unusquisque vestrum dicat. ad ondend' dissensione eorum. loquitur cū eis p̄o amicabiliter. sco certitudi naliter. ibi. ab hiis q. sunt cloes. tēo utiliter. q. contē ciones. Dicit igitur significatū. q.d. i. moneo ut sitis in eod sensu t̄c. hoc autē dico io q. significatū ē mi de nob p hiis. o fr̄es mei. l. errantes. vo cat eos fr̄es. ut caritatis sibi attrahat et reuocet ad v. fr̄e. v. s. ecc. Vbum dulce multiplicat a micos. significatū mihi ab hiis. qui sunt cloes. i. in illo loco. ubi q. sunt cloes. i. illius matrone q. sic ap pellabatur. q. contencōnes sunt int nos de dicta plura dnica. q. ē q. consuetudīe scorum. i. co. xi. si quis vr ee int nos contencōsus. nos talē. c. q. ē q. sim bilitutū bonorum opum. q. vbi zelus et contēcō. ibi inconstantū t̄c. iac. iii. q. ē q. nutū glie boum. contra hiis q. sunt ex contencōe q. non acquiescunt vitati credūt autē iniquitati. ira et indignacō et tribulacō. Hoc autem

Dico quod unusquisque vestrum. Ostendit de quo erat inter eos dissensio, quia de melioribus baptistis. Adherebant enim virtute baptismum baptistarum tingit, et ideo quilibet preferebat alium et quasi alium eorum in quo gloriabantur dicens. Hoc autem dico quod non solum scio quia dissensiones sunt inter vos, sed et scio verba que dicitis. Hoc autem dico quod unusquisque vestrum dicit. Alius ridicat ego quidem sum Pauli discipulus, scilicet vel filius quia ab eo baptizatus. Ego autem dicit alius sum Appollo quia fuit corinthiorum episcopus constitutus de quo actuum xix. Ego autem dicit alius sum Christi quia baptismo Christi baptizatus. Hii soli bene dicebant. Et sic apparet quod sicut dicit Ambrosius ... nomine ... et bonorum apostolorum nominat pseudo ne si eos nominaret incideret eis in invidiam. Unusquisque contendebat quod si in nomine illorum bonorum non esset gloriandum multo minus illorum. Divisus est Christus. Ostendit erroris destructionem. Contendebant enim de preeminentia baptizantium. Ad quod tenemus pro certo quod non sit ipse sed alius homo baptizat interius. Secundo etiam quod ipse paucos baptizavit exterius. ibi Gratias ago deo meo. In prima parte quod nullus nisi alius baptizet interius probat tripliciter. Primo a causa efficiente. Secundo a causa ... ibi Numquid Paulus crucifixus. Tertio a causa formali, scilicet aut in nomine Pauli. Prima ratio talis est. Solus Christus est dator gratie, sed si vos divisi estis datores gratie baptismalis, ergo si vos divisi estis Christus quod fieri non potest, hoc est quod dicit ergo divisus est Christus. Hoc potest exponi tripliciter secundum glossam. Primo sic quia ita dicit unusquisque, ego sum Pauli, alius ego sum Cephe etc. Et sic si vos divisi estis Christus, quia si vos multi datores gratiarum et in multi Christi et in plura hostia et plures sunt divini, quod falsum est quia fundamentum aliud nemo potest ponere etc. Infra iii. Secundo modo sic: divisus est Christus quia si vos divisi operatione per diversos baptistas propter discordiam inter baptistas et homines baptizatorum qui sint divisi baptismata et in divina ... ephesios iiii. Unus deus una fides et unum baptisma. Tertio modo sic: divisus est, id est a vobis ... propter peccata nostra, quia talia dicitis. Ysaia xlix. Iniquitates vestre diviserunt inter vos et deum vestrum. Et causa Numquid Paulus. Ecce secunda ratio talis. Virtus baptismi est a virtute passionis illius qui crucifixus est pro nobis. Sed hic est Christus, non alius, ergo virtus baptismi est solius Christi, non Petri vel Pauli. Et hoc est quod dicit. Ita dicitis, ego sum Pauli etc. Sed male. Numquid enim Paulus crucifixus est pro nobis ut sit nobis actor salutis. Sicut Appollo aut Cephas quasi diceret non. Sed solus Christus. Ysaia lxiii. Torcular calcavi solus. Aut in nomine. Ecce tertia ratio talis. Ille est baptismus in cuius nomine vel virtute datur, sed solum in nomine Christi vel trinitatis datur baptismus, ergo solius Christi est, non Pauli vel Petri. Et hoc est quod dicitur. Aut numquid in nomine Pauli, id est in invocatione nominis Pauli baptizati

estis, quasi diceret non, sed in nomine trinitatis quod ultimo baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti vel in nomine Christi. Sic etiam baptizabantur in primitiva ecclesia. Actuum xix. Iussit eos baptizari in nomine domini Ihesu Christi. Gratias ago deo meo.

Hic ostendit quod paucos baptizavit exterius, ubi primo exprimit quosdam quos baptizavit. Secundo dicit quod nullum de contentiosis se baptizasse recolit, ibi ceterum nescio si quem alium. Tertio reddit rationem quare tam paucos baptizavit, ibi non enim misit me Christus. In prima primo exprimit quasdam personas maiores, scilicet Crispum et Gaium. Secundo quasdam minores, scilicet Stephane domum. In prima primo de paucitate baptizatorum agit, reddit gratiarum actionem. Secundo ponit dubium, scilicet ne quis dicat. Dicit ergo: gratias quasi et quia de baptistis contenditis et gloriamini. Gratias ago deo meo quod neminem vestrum contendentium scilicet baptizavi. Et non ponitur exceptive immo ponitur pro sed. Sed Crispum baptizavi, qui erat princeps synagoge, de quo Actuum xviii. Crispus archisinagogus credidit domino. Et Gaium, cui forte Iohannes scripsit epistolam tertiam. Isti autem in contentione non erant. Nec quis. Quasi dico: gratias ago non quia baptizare sit malum, sed ne quis dicat quod in nomine meo, id est in invocatione nominis mei baptizati estis, de quo magis gloriaremini. Hanc autem potestatem ut ait Augustinus potuit dominus dare hominibus, ut scilicet in nomine eius daretur baptismus sicut in nomine Christi vel in nomine trinitatis, sed noluit ne spes in homine poneretur. Baptizavi autem, quasi non solum illos duos baptizavi sed solum baptizavi domum, id est familiam Stephane, illius matrone que non est de hac contentione.

Nota quod hic quod multiplex est potestas baptizandi. Prima est auctoris, quam deus nulli dare potuit, de qua Iohannes i, ubi loquitur de Christo. Hic est qui baptizat in spiritu sancto. Secunda ministerii ... sive cooperationis, quam ut dicit glosator dare potuit hominibus, sed noluit, secundum alios non potuit, quia potius creandi potentiam, que ea implicatur. Tertia invocationis, ut in nomine Petri vel Pauli baptismus fieret, quam dare potuit, sed noluit ne spes poneretur in homine, de qua dicit hic Aut in nomine Pauli baptizati estis. Quarta excellentie, ut unus quasi excellentius baptizaret. Hanc specialiter dare potuit, sed noluit de hoc

contendebant. vn hic dr. ne quis dicat q i nomine. Quinta ministri exterioris. hanc dare potuit et dedit. mt. ult. baptizate eos i noie patris et filii et c. Sexta ministerialis. hanc soli xpo dedit. sed tamen eccle dare potuit. insinuat eni x baptisma in alli qui baptizatus ascendit de aqua. act. x. iii. et sequitur. ulterius. Septima preparationis. hanc iohanni bapte dedit. io. i. ppea ego veni i aq baptizans. Ceterum nescio. hic dicit q nullum de contentiosis se baptizasse recolit dicens ceterum q. eius sit q istos baptizavit. ceteros nescio si q alium. qui sit de contentiosis baptizaverim et reddit ronem q. tam paucos baptizavit. Non enim misit me xps baptizare q ammonitus sit p te si ne predicatio retardaretur. sz evangelizare. ad solum amabiis sit post. Non in sapia ubi. Ecce revocavit eos ab errore de baptismo. sic revocat eos ab errore de evangelio. extollebant eni q ppe simplicitatem illorum et predicationem apli et predicatorem contempnebant. et p q non debent contempne simplices predicatores. ut ad capitulum. iiii. so q nec simencem predicatores ecce. q non debent sapientes predicatores contempne. tribus rationibus. prima. sumpta ex parte mittentis. s. dei. ro. istio. secunda ex parte predicantis. s. apli. et sequitur. tertia ex parte audientium. s. eorum. ca. iii. In prima parte p sequitur q dicens eu ad pdicandum simpliciter sit sapia mundana misit. so q potius i suis predicatoribus mundi sapiam reprobavit. ibi. ubi sapiens. in secunda. tercio per in se ipso ostendit. ibi. videte enim vocationem vestram. In prima parte p modum transmissionis assignat. so cam mal festat ibi. Verbum eni crucis. tercio utrumque pauctate confirmat. ibi. Scriptum est eni. In prima p assignat modum missionis. so cam ibi. ut non evacuetur. dicit ergo non in sapia. quasi me misit deus evangelizare. et h non i sapia ubi triplex p nu sic. non i sapia ubi. i. non i sapia philosophica et mundana. i. n. tal. compara. eni ad sapia divina non nul e. tam non vellis. lu. xv. ii. sed siliquas porcorum nominis intelligitur. lu. xv. so mo sic. non i sapia ubi. i. non i phia ubi. que facit homines ubi sos. vn phi comparant vanis et glo. ex

vm. pu. xxiiii. ubi plurima ubi. ibi frequenter egestas. tercio mo sic non i sapia ubi. i. scientia que e i ornatu ubi. et h ut non evacuetur crux xpi. i. crucis virtus quam negat philosophia dicens mori posse aplus negat. ul ut non evacuetur crux xpi. i. crucis utilitas quam dicta phus salus posse ee sic cruce arguitur dicens eni q homo p liberum arbitrium sic illustre passionis pot salvari. et si sic ee xpc frustra. ca. sequitur ce. ul ut non evacuetur crux xpi. i. laus crucis predicate. dum predicator ppor ornatu verborum laudat non ipa crux que predicat. Verbum enim crucis. hic cam dee missionis manifestat. ubi ce predicationi crucis. p tangit statz opinionum reproborum. so bonum pporum electorum. ibi. his aut qui salvi. dicit g. Verbum eni. q. et sic evacuaretur crux xpi. Verbum eni crucis. i. predicatio pereuntibus quidem insipientibus h sedi quorum sapia perit et perit fatuit. et ideo pereuntes p sapientibus posuit. sapia eni seculi illaqueat ad multa predicationem stultitia est. i. ee videtur eius r e q non recipiunt ii ea quibz eorum ro nullus assentit. p i. pu. xviii. non recipit stultus verba prudentie nisi ea dixeris que versantur i corde suo. ona notabilia. q et una debita loquendi. s. crux xpi. et occasio apta errandi. q pereuntibz et oppinio erronea mundi. q stulticia est. his a qui salvi fiunt. i. nobis. s. credentibz virtus dei est. ul formaliter. i. ee tale. ibi. eni confregit potes. q. deducat fortem. lu. xi. ul potius i comparabilis. iob. xl. ul virtus dei effective. i. dans virtute credentibz. treni. iii. dabis eis scutum cordis laborem tuum exhibuit enim tabs vaticinio. sapientes mundi plus acquiescunt nulli rationi quam occulte. et si g predicatio crucis in sapia vbi fieret. eius fructus magis attribueretur sapie ubi quam virti crucis et ideo ut non evacuetur crux xpi. non in sapia ubi misit deus aplum predicare. sz i simplici virtute. Scriptum est enim. hic predicationem p auctem confirmat. ylli p tangit errore mundanorum philosophorum et dicit. so ee humana. l. Et prudentiam. dicit ergo. scriptum est eni. q. io autem non misit me evangelizare i sapia vbi. q scriptum erat q tales in collegio prudentium non recipet. scriptum est eni et c. ul sic pereuntibz dico q scriptum est q eorum sapiam perdet. scriptum est eni i abdia sequitur quorum dam. v. secundum pdat

sapientes de prudentia et prudentiam de mo
te eiciamus. vel sic. ca. xxix. Ysa. ubi habetur
peribit sapientia sapientibus et intellectus pru
dentium abscondetur. perdam in expo. sapientiam
sapientium. hominum scilicet qui se existimant
habere de divinis et prudentiam prudentium qui
se reputant habere de humanis. vel mundanis
reprobabo. Sic ad eos quod solutum non est cum ix. in
hiis enim que in scrutinio istis fiunt in expo
ni in carnatione passione perit eorum sapientia quia non
tale de deo existimare poterant. In hiis enim
que vilia et miracula fiunt perit eorum prude
ntia que est de humanis. quia non tale de hoc cogi
tare valebant. Verbum enim crucis quia multiplex est
altus crucis. Comparatur enim primo ligno vite
in medio paradysi propter vite reparationem. Gen. ii. lig
num etiam vite in medio paradysi. Secundo arche noe
propter mundi salvationem. Gen. vi. Fac tibi ar
cham de lignis levigatis etc. Tertio virge
moysi propter miraculorum operationem. Exo. iiii. Sume
tibi virgam in aqua [illegible] et signa. Quarto
ligno dulcorante aquas propter tribulationum alle
viationem. [illegible] Exo. xv. ostendit ei lig
num etc. Quinto palo serpentem eneum gestan
ti propter temptationum. Io. iii. Sicut moyses ex.
Sexto clavi domus david propter celi apertionem
Ysa. xxii. dabo clavem domus david super humerum etc.
Septimo sceptro aureo assueri propter clementie
divine demonstrationem. Hest. viii. At ille etc. Oc
tavo vehiculo salomonis propter celestium ad
superna erectionem. Cant. iii. ferculum sibi fecit
salomon de lignis libani. Nunc quis est illud
ego autem christi. glo. hoc nomen ostium sibi ipse pre
reservavit. Contra cant. ultimo. si hostium est
etc. ergo beata virgo est hostium seu ianua. Responsio so
lus christus est hostium principaliter. sed beata virgo se
cundarium. Item ibi divisus est christus. glo. ne
hominem illi crimen dabant quia fundamenta diversa fi
dei presumebant. cum unum sit fundamentum et hoc
est christus. Contra apoc. antepenult. fundamenta ci
vitatis xii. Responsio fundamentum primum et principale
unum est sed fundamenta secundaria multa. Item
ibidem. potestatem baptismi potuit christus servis da
re. ut tanta unus haberet baptismum suum quan
tum unum habet baptismus a domino datus sed
noluit. Contra ergo potuit servo dare po
testatem creandi in aliquo quod in re impossibi
le cum potentia creandi sit in potentia infinita. Responsio
glosator concedit quod potuit deus dare
homini potestatem cum ipso principaliter creande gratiam
creandi. nec ista potestas est auctoritatis est mini
sterii. sed potestatis auctoritatis. Aliud vero
dicit quod non potuit sed potestatem disponendi
animam ad gratiam suscipiendam sicut nature dedit

potentiam corporis organizandi. dare potuit.
Item ibidem glo. christus potuit dare servis potesta
tem remittendi peccata quam habet. Contra
illa potestas aut est auctoritatis aut ministerii.
Si auctoritatis ergo magis soli deo est. Si ministerii
ergo illam dedit. Responsio glo. loquitur de potestate non
auctoritatis vel cooperationis maioris quam ut
magister dicit servis dare potuit et alios
non non potuit. sed potestatem excellencie
vel innovationis. Item ibidem glo. nemo no
vit patrem nisi filius etc. ergo non spiritus sanctus. Responsio
dictio exclusiva vel exceptiva additi
vum per se non excludit alia ab attributis essentia
libus in quibus unum sunt. sed a personalibus. Item
super id. numquid paulus etc. glo. peccant divi
tunt per nomen eius non per nomen hominis alicu
ius. hoc nomen ihesus christus nomen eius quod ignis
homo est. Responsio glo. intendit dicere non per
nomen hominis alicuius puri. Item non misit
me dominus baptizare. Contra matthei ultimo. Euntes in
mundum etc. Responsio non misit ad baptiza
ndum principaliter sed secundario. Item ibidem glo. ha
minoribus fieri potest. ergo minus est officium
baptizandi quam evangelizandi. ergo iohannes
baptista minor est matheo evangelista
cum tamen dominus dicat. math. xi. Inter natos mulierum etc.
Responsio officium baptizandi generaliter minus est
sed officium baptizandi christum maius est. Item
non in sapientia verbi. Contra augustinus de doctri
na christiana sicut ab egyptiis vasa aurea
et argentea abstulerunt filii israel ita si qua
vera dixerunt philosophi ab eis tollenda sunt ex
propriis ... vel doctrina evangelica non debet fie
ri in sapientia verbi. velud principaliter dominante sed ut
ancillante et serviente. Item ibidem glo.
sapientia philosophorum que dicitur sapientia et si non sit. Contra
immo philosophia vera bene est sapientia. Responsio glo. loquitur
de philosophia mundana comparata sive applicata
divinis. Item supra ut non evacuetur. glo.
per illam sapientiam impossibile iudicatur ut deus
immortalis moreretur. Contra hoc est impossibile
ut divina essentia moriatur. Responsio quamvis essentia
divina non possit mori tamen divinus persona mori
potest. non ut divina sed ut humana. Item
ibidem glo. qui fidem christi verbis exornant
obscurant illam splendore verborum. Contra
sancti de fide christi verbis valde ornatis locu
ti sunt. Responsio hoc faciebant non ut fidem
ornabant sed ut auditores et lectores
ad libentius audiendum et legendum allicerent.
Ubi sapiens ubi scriba. Supra
ostendit quod deus eum ad predicandum simpli
citer sapientia mundi misit. hic ostendit quod post
in suis predicatoribus mundi sapientiam reprobavit

6

7

8

9

10

11

12

S. 7 a

Sed quod eam utro remonendi. i. non pue stultam fec. In prima parte excludit sapientiam mundanam

.et primo ondit quod predicatoribus fratribus contra sunt sapientia mundana. secundo quod potius eorum predicatio videtur mundo stultitiam. ibi nam quia in dei sapientia. tertio quod ab eis predicatur vera sapientia. ibi nos autem predicamus. In prima parte primo a predicatoribus fratribus excludit sapientiam mundanam in generali. secundo dividit per partes in speciali. ibi. ubi scriba. dicit ergo ubi sapiens quasi dicat deum est predicam sapientiam et. et sic fratrem est. ubi est enim sapiens. sed inter primos predicatores eorum. quasi nullus inter eos est sapiens sapientia mundana. sed in moralibus. sed in naturalibus ponit enim sapiens per genere ad sapientiam naturalem et moralem. et subdividit per partes eas dicit. ubi scriba. i. doctor moralis. ubi conquisitor huius seculi. i. philosophus naturalis in quirenda. s. de rebus naturalibus huius seculi spectantibus. q. d. nullus talis est inter primos predicatores convenit. ix. huius tria verba. ysa. xxxiii. ubi est litteratus ubi est verba legis ponderans ubi doctor parvulorum. Primo loco sic. ubi sapiens sed sapientia. naturali. sed rationali. sed morali. q. nulla qui cum deo non est. ubi scriba. i. doctor iudaicus. qui filium dei incarnatum non credit esse. propheticum. ubi conquisitor huius seculi. i. doctor gentilis. qui dicere deum incarnatum fuisse stultum reputabit. q. d. nullum sunt sed cum deo qui ubique est non sunt. nonne stultam fecit deus sapientiam huius mundi declarando. s. fore possibile quod illa impossibile iudicabat. sed virginem parere et huius. per hoc enim quod illi logici multiplicaverunt. sic est pepit ergo cum viro concubuit. et rationes naturales destruxerunt opus spiritualia fratrem et rationes morales hominem. s. subito multiplicando quod mortalis ex frequenti bonum agere dicit fieri. se. x. stultus factus est omnis homo a scientia sua. et infra. iii. sapientia huius mundi stultitia est apud deum. Nam quia in dei sapientiam. hic bene quod predicatio eorum videtur mundo stultitia. ubi primo ostendit quod homo mundanus eorum predicationem reputabat stultitiam. secundo quod per deum statuit salutis via. ibi. placuit deo. tertio assignat causam. ibi. quam iudei signa petunt. Dicit ergo nam. q. et sic deus sapientiam huius mundi stultitiam fecit. nam quia cum in mundus. i. mundani homines non cognovit per sapientiam mundanam deum. quia ea que de deo predicabant. videbantur contraria mundane sapientie. ut virginem parere deum mori et. Io. i. mundus per ipsum factus est et mundus eum non cognovit. Mundus et hoc iudei sapientium. i. in dei filio incarnato. licet tamen quantum ad modum deum cognoverunt non tamen in filio incarnato deum cognoverunt vel non cognoverunt

nō cognūt

in dei sapientia. i. quod non cognovit faciem est dei sapientia. i. alto dei consilio placuit deo per stultitiam predicationis. i. per predicatores ineptos et ydiotas. sic habetur. act. iiii. videntes principes sacerdotum petri et iohannis constantiam comperto quod homines sine litteris essent. et ydiote. admirabantur. vel per stultitiam predicationis. i. per rem predicatam. que stulta videbatur mundanis salvos facere credentes. Quoniam iudei signa petunt. Hic assignat causam dictorum dicens. quia. q. et ideo non cognovit et. vel sic quia. q. ita predicatio eorum videtur mundanis stultitia. et hoc ideo quoniam iudei signa petunt. s. signa potestatis nescientes dei humanitate latere. q. d. illo licet signum quererent consueti erant iudei signa petere. ut abraham. gen. xv. domine deus unde possum scire quod possessurus sim terram hanc. sicut gedeon. iudicum. vi. et dominus achaz. ysa. vii. pete tibi signum a domino et. Achaz. non petam et non temptabo dominum. Et greci sapientiam querunt. que est per humanas rationes. baruc. iii. filii quoque agar. qui exquirunt prudentiam. q. de terra est et. Io. paulus qui pre eminebat in sapientia missus est ad grecos qui petrus in signis ad iudeos. ex hoc etiam potest colligi quod querentes signa et rationes humanas non cognoscunt misteria dei spiritualia. s. mundum tamen iudei quam greci sunt huiusmodi. ergo non cognoscunt misteria dei. de incarnatione passione et huiusmodi. Nos autem predicamus christum. Hic ostendit quod ab eis predicatur vera sapientia. ubi primo ostendit quod apostoli predicant sapientiam. secundo quod predicant sapientiam veram. s. quia quod stultum est dei. In prima parte implicant tria circa passionem. primum est materia predicationis debita. quia predicamus christum crucifixum. contra errorem. a superioribus. ibi iudeis quidem. tertium est causa salutis in victoria. ibi. ipsis autem vocatis. dicit ergo nos autem. q. iudei signa petunt et greci sapientiam. nos autem apostoli predicamus christum crucifixum. i. cor. iii. non enim nos ipsos predicamus sed ihesum christum. christum inquam iudeis quidem scandalum. scandalizabant enim quia eis imponebat crucifixionem innocentis. unde et invidebant predicatoribus christi. act. v. Ecce replestis ierusalem doctrina vestra. et vultis inducere super nos sanguinem istius. Gentibus autem existentem stultitiam secundum eorum reputationem. gentiles autem reputabant stultitiam credere in mortuum. unde act. xxvi. dixit festus ad paulum. Insanis o paule. Ipsis autem vocatis. i. predestinatis. quos enim prescivit hos et vocavit. ro. viii. et intelligitur secundum glo. de vocatione [struck through] spirituali. per gratiam. non de generali. vocatis inquam iudeis atque grecis. ex duobus enim parietibus constituit ecclesiam. hos enim duos condidit

i tex xpo epla v. Nos aut pdicam xpm .i. xpi crucifixione di vbr et dei sapiam. In ipa eni ondit di utus et di sapia. Virt qr p ist opalolu stauit. Sapia qr eius mitia decepit exultando q ferru diuitatis o ume huanitatis .vn qn edidit morte i ume huanitatis cap tus est hamo diuitatis. et sic captus e leui athan hamo. Alio m° leg°. nos pdicam xpm .i. xpi fide et passione eo di utes i ope rando. qr xpi ipo et post ieiunitat et miracla fuit et dei sapiam i agnoscendo qr xpi sc cognouit. Ex hus eliat talis rao. Nos pdi cam fide et passione xpi. sz h e di uirt et sa pia. g° nos pdicam sapiam. Quia qd stultum est dei. Hic ondit q apli pdicant sapiam vam. Et e ra ro talis. Illud qd ex cedit omes sapiam et uirtute huana e va sapia. sz nos pdicam id qd excedit omem sapiam et uirtute huana s. passione et morte filii di g° pdicam vam sapiam. p° g° ex excellentia sapie diue. scdo po ibi. Et qd infirmu. dicit g°. qr qd qr uc i crucifixione dei est stutus et sapia. qr q stultu est dei .i. qd de deo mate stultu sapientib mundi. ut uoluntarie crucifi gi. sapientius e hoibz .i. qm hoies possent ecut intellte cuibus sine dubio celestia vi ciunt eterna. sic eni oculus noctue ad lume solis. i mte nre ad diuina. vn id e ac si diceret. sole obscur qr noctua no pot eu uide. nocte v° clarum. Et qd infirmu e dei. Sic mors for tius e hoibz. Glo. qr moriendo morte uicit qua nullus hoi euasit. Virtus eni xpi i infir mitate pfca fuit .ii. cor. xii. p i firmitate etia xpi uit e dra qui fortior est omibz hoibz. No eni e potis ce etia que ei ualeat opari. Videte enim uocatione nos tram. Hic ondit p exm uscepis q sapia mundi i pmis pdicatoribz reprobata sit. v po ot qr p magnos mudanos no fuit fca cor uo catio. Scdo qr potius p modicos i h mudo. ibi. Sz q stulta sut mudi. Tercio q totu dz attribui no hoi sed deo. ibi. Ex ipo aute vos estis in pma p° excitat eos ad considatione sue uocatois. Sed uidit ma cosideracionis. ibi. qr n multi. V ponit triplex dria nqn ostituatur excellen cia huius mundi. Sapia ex pte aie. nobilitas ex pte corpis. pos ex pte opolita cxaia corps. Sapia est excellentia ad a ro p° hic alia nobilitas exa° pueniens. dicit g°. Videte .q.i. q i firmu est dei zc. et h i uob expiri potestis. Videte eni uocacone uram f fres. r p qs uocati estis. qr no multi .i. nlli.

ue pmos aplos sapietes p stundi qg ne scdm carne .i. s huana sapiam. ua sui gg. no elegit deus rethores et phos sz piscatores simplices et illitt sac prs ignaros. ul no multi .i. pauci. nc pmos crecentes h dicit pp se sui glo. ipe eni fuit sapiens i scripturis. no multi poten tes iata dnacone. nullit eni ancillas suas uocare ad artem. pu. ix .i. pdicatores in firmos et uiles. n multi nobiles generis cla ritate i signitu ql ad diu in gnus clari tate. hu° eni e pro uo m ... multi .i. sunt simple uit eos. qui uos uocauunt. Sed que stulta sunt mundi. Hic ondit qr p modicos di h mudo uocati sunt. ubi p° tangit uocatam modicitate. sc° h° modi citatis rone .i. ut no gliet. In pma tan git tria modica q tria magna pdicta. p° stulta q sapiam. scdo infirmitate q pot. ibi. Et infirma. tco ignobilitate q nobilitate. ibi. Et ignobilia mudi. Dt g°. Sed potius q stulta sunt mundi .i. co ptos mundane sapie ignaros elegit ds. act. iii. mirabuut operto q hoies idiote essent ut ofundat .i. erubescere faciat sapientes phos. h sunt noua bel la. q elegit ds iudicu .v. h. victoria figu ra fuit i illa victo que fca e p pedisse cos Pricipu puriacz. iii. Et in firma mudi elegit ds .i. i potetes. ut ofundat fortia .i. reges z potetes. Mirabilis uenator fuit xps qui agnos et oues elegit ut caperet lupos. math. x. mitto uos sic oues in medio lupor. Et ignobilia mundi. Hic tangit tcia drian co dicius pmor pdicator. ubi ipli cant tria. p q mudi claritas eluminatur. Inest eni claritas bonu ex gne. ut nobili tas. ex pspitate ut fortuna. ex opione ut fama. Excludz g° p° nobilitas. cu dz. et ignobilia. Scdo pspitas. cu addz. et con teptibilia q° ad fortunã qd e pla. Tcio fama cu ulf dz. et ea que no sunt. Dicit g°. et ignobilia mundi. quo ad ppria. et cotemptibilia. q° ad fortunam. q pl e elegit deus. iac. ii. Nonne ds elegit pau peres in h mudo et c. et ea q no sunt q nt ee videbant q° ad famã. ro. iiii. uo cat ea que no st ut ea q st. i q alis ee vi deut destruet .i. vincendo humiliaret. qr p piscatores humiliauit i potores. q.d. tales elegit deus i pdicatores. qr u clari

erant sed non potentia non glorie non fortuna nec fama. Et hoc ideo fecit ut non glorietur tamquam scilicet ex suo merito unus adversus alterum vel ab hoc posse vel velle. Sic accipe caro. Ysa. xl. omnis caro fenum id est superbia eius id est superbia deorum suorum. et dicit omnis caro non omnis anima. ut per hoc exprimat rationem non gloriandi. Ier. ix. non glorietur sapiens in sapientia sua. et non glorietur fortis in fortitudine sua. et non glorietur dives in diviciis suis. Ex ipso autem vos estis.

Concludit quod totum debet attribui non nobis sed deo. ubi ad hoc ostendum primo proponit beneficium impensum a christo. secundo debitum glorie exhibendum christo ibi. quod scriptum est. In primo proponit beneficium. secundo declarat propositum ibi. Qui factus est. Dicit ergo ex ipso. quia tales elegit deus. sed vos estis vel sic. Ita non debet gloriari omnis caro. est tamen alia gloria secundum quam gloriandum est in christo. nam vos estis in christo ihesu id est fide christi ihesu. ex ipso id est per ipsum christum. act. xvii. in ipso vivimus movemur et sumus. qui christus factus est nobis a deo sapientia illuminans ad cognitionem veritatis. et iusticia per quam progredimur bone operis. sanctificacio ad hanc prius per mundacionem baptismi et redemptio ad hoc prius per virtutem passionis. hoc id est quarto ponitur ordine retrogrado. primum est redempcio virtute passionis. secundo mundacio baptismatis. tercio gratia bone operis. quarto cognitio veritatis. Vel aliter sapientia in libro operis predicacionis. iusticia tercio bone operis. sanctificacio in dono totius sanctitatis. redemptio in peccati liberatio. Vel aliter sapientia intellectum. iusticia effectum. sanctificacio affectum. redempcio defectum. Vel aliter possunt hec quatuor referri ad quatuor nobis inflicta ex peccato secundum bedam. ut sit sapientia contra ignorantiam. iusticia contra malitiam. sanctificacio contra concupiscentiam. redemptio contra infirmitatem. et hoc totum ideo sic factum est. ut quod ad scriptum est. Ie. ix. e. qui gloriatur in domino glorietur non in homine se ipso vel alio. Ie. ix. In hoc glorietur qui gloriatur scire et nosse me. et. ii. cor. x. Qui gloriatur in domino glorietur. Ubi querit supra. Ubi sapiens ubi scriba. glo. non inter predicatores. mt. xxiii. Ecce ego mitto ad vos prophetas et sapientes et scribas. Sed hoc loquitur de sapientia mundana. ibidem. Item querit ubi conquisitor huius seculi. glo. conquisitor est qui nature secreta rimatur tales non recepit deus inter predicatores.

Sed recepit dyonisium ariopagitam. qui astronomus erat. act. xvii. Et aliud contra. Intelligenda est coniunctim non divisim. nam qui recipiuntur iam talia curiosa non amplius rimantur. Item supra illud. nonne stultam. glo. Sapientia mundi est. quia impossibile iudicat. que in naturis rerum non videt. sed quod non est impossibile secundum naturam simpliciter est impossibile. Vel contra. simpliciter est impossibile. possibile est tamen deo quod illi negabant. Item ibidem glo. hanc stultam facit deus possibile fore declarando quod illa iudicat impossibile. Sed contra. virginem parere erat possibile. ergo non est impossibile. Possibile fore declaravit sibi non simpliciter. Item supra illud. christum dei virtutem et dei sapientiam. glo. Si filius solus ibi intelligeret ad illam reducet absurditatem ut sapientia sapientiam non genuerit. Sed contra. Sapientia id est essentia que non generat nec generatur. contra. Quod id sunt. reddunt tamen in obliquo significando. unde specialiter trahitur sapientia ad supponendum pro persona quam essentia. Item supra illud. non multi sapientes. glo. ipse solus inter apostolos litteris secularium peritus et preterea episcopus dives et romane dignitatis potentia conspicuus fuit. Sed contra. eius tharsensis fuit non romanus. Sed contra. non erat romanus genere. erat tamen romanus dignitate et libertate. quia civilitatem romanam consequitur fuerat pater eius. Nota quod est sic. Videte vocacionem. quia multiplex est dei vocatio. Prima ad fidei cognitionem. sic vocat ad scolas magister discipulum. i. pe. ii. Qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum. Secunda ad penitentiam et conversionem. sic vocat ad emendandum mater filium. mt. ix. non veni vocare iustos. sed peccatores ad penitentiam. Tercia ad spiritualem consolationem. sic vocat mater filiam ad cenandum. i. thess. iiii. Non enim vocavit nos deus in immundiciam sed in sanctificationem. Quarta ad defensionis protectionem. sic vocat miles novum militem ad reclamatorem. ysa. xli. Quis suscitavit ab oriente iustum. vocavit eum ut sequeretur se. Quinta ad prelationis officii dignitatem. sic vocat episcopus clericum ad ordinandum. mt. iiii. Ambulans ihesus iuxta mare galilee vidit. Sexta ad donorum distributionem. sic vocat dives pauperem ad erogandum. mt. xxv. homo quidam peregre proficiscens vocavit servos suos. Septima ad reddendam racionem. sic dominus vocat prelatum ad computum. luc. xvi. Vocavit illum et ait. Redde racionem villicationis tue. Octava ad eternam remuneracionem. sic procurator vocat operarium ad solvendum. mt. xx. Voca operarios et redde eis mercedem.

Et ego cum venissem ad vos. Primus ostendit quod non debent contempnere simplicem predicationem racione simplicitatis ex parte dei mittentis quia simplices ad predicandum elegit et misit. Hic ostendit idem racione simplicitatis ex parte predicantis. i. cor. iii. quia eis in simplicitate predicavit. ubi primo ostendit quod predicavit eis in simplicitate non in sublimitate. secundo ostendit quod hoc fecit non ex defectu sapientie. ibi. Sapientiam autem loquimur. tertio ostendit unde habet hanc sapientiam quia ex dei revelatione. i. Nobis autem revelavit deus per spiritum sanctum. In prima parte quod in simplicitate predicavit ostendit dupliciter. primo quia humilis fuit apud eos predicatio sua. secundo quia humilis fuit persona sua. ibi et ego in infirmitate et timore. In prima parte quod humilis fuit predicatio sua ostendit dupliciter. Primo ex modo quo predicavit. secundo ex re quam predicavit. ibi non enim iudicavi. Dicit ergo. Et ego. quasi simplices non sapientes huius mundi elegit deus ad apostolatum. et tamen ego qui sapiens eram sum quasi non essem sapiens. hoc est quod dicit et [illegible]. ego cum venissem ad vos fratres. veni non in sublimitate sermonis predicatione scilicet mea confirmando per ratiocinationes [illegible] et hoc quantum ad scientiam sermocinalem. aut sapientie confirmando scilicet per rationes physicas et hoc quantum ad scientiam realem. ps. Disperdat dominus universa labia dolosa et linguam magniloquam. sed potius veni annuntians vobis testimonium christi. i. testimonium prophetarum de christo. act. x. huic omnes prophete testimonium perhibent. omnia [illegible] in christo et adventus et modus [illegible] adventus utilis. modus huius quia in sublimitate. [illegible] salubris quia annuntians testimonium christi predicavit [illegible] huius salubris. Notandum est quod non in sublimitate sermonis quia in sermone [illegible] vitanda et fugienda. Primo [illegible] sermonis in sublimitate [illegible] xxxiii. populum prudentem non videbis. ibi. profundi alti sermonis. i. reg. ii. nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes. Secundo curiositas vel subtilitas. i. cor. ii. sermo meus et predicatio mea non in persuasibilibus humane sapientie verbis. [illegible] Contumaciter qui operabantur implectentes et texentes subtilia. Tertio [illegible] vel duplicitas ii. cor. i. sermo meus et predicatio mea non fuit in illo est et non. eccli. xlii. non duplices sermone audite [illegible]. Quarto obscuritas [illegible] eph. vi. ut detur mihi sermo in apertione oris mei. sap. x. a detractione parcite lingue. quia sermo obscurus in vacuum non ibit. Quinto prolixitas iob xxxii. plenus enim sum sermonibus et spiritus ventris mei coartat me. [illegible] ysa. x. verbum abbreviatum faciet dominus super terram. Sexto inanis vanitas talis fuit sermo heliu. Iob. xxxiii. audi iob eloquia mea. et omnes sermones meos ausculta. ii. cor. iiii. non nosmet ipsos predicamus sed ihesum christum. Septimo dissolutio scurrilitatis. ps. molliti sunt sermones eius super oleum. eccl. x. in risu faciunt panem [illegible] eph. iiii. omnis sermo malus non procedat ex ore vestro. sed si quis bonus est ad edificationem.

Non enim iudicavi. Hic ostendit quod humilis fuit sua predicatio ex re quam predicavit. ubi primo excludit ostentationem scientiarum. secundo excepit predicationem simplicis veritatis i. in ihesum christum. Dicit ergo. non enim [illegible] fecerim. non enim iudicavi me scire. i. iudicavi me nescire aliquid inter vos nisi ihesum christum. hec est summa sapientie legere in libro grandi in quo scripta sunt omnia. ysa. viii. Sume tibi librum grandem. hunc librum nosse est vita eterna. io. xvii. et hunc scilicet christum crucifixum primum pertinet ad gratie in ipso plenitudinem [illegible] vivit [illegible] dominus oleo letitie. secundum [illegible] eius crucifixio ad nostram redemptionem. [illegible] nos autem predicamus christum crucifixum et cetera.

Et ego in infirmitate. Hic ostendit quod humilis fuit persona sua. ubi primo ostendit quod [illegible] eos fuit afflicta. secundo quam efficax tamen fuit sermo eius. ibi. Et sermo meus. In prima tangit triplicem afflictionem. in anxietate in mente. in timore penalitatis in corpore. quam in tremore tribulationum in utroque. notatur in infirmitate. Dicit ergo. et ego quasi humilis fuit inter vos predicatio [illegible] humilis [illegible] mea et cetera. ego fui apud vos in infirmitate. i. tribulatione [illegible] cor. xii. libenter gloriabor in infirmitatibus meis. i. tribulationibus. et timore [illegible] qui est [illegible] penarum. non timore [illegible] x. nolite timere eos [illegible] occidunt corpus et tremore corporis multo. Et sermo meus. Hic ostendit quam efficax fuit sermo eius. ubi implicantur tria commendantia apostoli predicationem [illegible] simplicitas in sermone [illegible] non in persuasibilibus [illegible] efficacia in [illegible] spiritus.

/Fin § a 2

utilitas in utroque. quia ut fides vestra etc. dicit glosa. Et sermo. quasi sic apud vos in humilitate et tamen sermo meus privatus et predicatio mea communis et publica fuit. Non in persuasibilibus humane sapientie verbis. id est non in persuasione humana. sed in doctrina. Sed fuit simplex in ostensione spiritus. non eorum. sed potius spiritus sancti. id est in collatione donorum et in ostensione virtutis dei. id est in operatione miraculorum. psalmus. Dabit voci sue vocem virtutis. et alibi. Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute multa. Et hoc ideo fecit. ut fides vestra non sit in sapientia hominum fundata sed in virtute dei. id est non attribuatur humane sapientie quod vos credidistis sed potius divine. nam ut ait Gregorius. fides non habet meritum cui humana ratio prebet experimentum. Ex hiis predictis que habet in sermone humilitatem in sua potestate et effectum utilitatem. Sapientiam autem loquimur. Ideo quia apostolus predicavit eis in simplicitate non in sublimitate hic ostendit quod hoc fecit non ex defectu sapientie. Unde primo dicit quod inter perfectos loquitur sapientiam. secundo dicit quod non loquitur sapientiam mundanam adeo reprobatam ibi. Sapientiam vero non huius seculi. Tertio quod potius loquitur dei sapientiam mundo absconditam ibi. Sed loquimur dei sapientiam. Quarto probat eam mundo fore absconditam ibi. Si enim cognovissent. Dicit ergo. sapientiam autem quamvis inter vos imperfectos simplices loquuti sumus. quia hoc sapientia que est de secretis dei loquimur inter perfectos. id est auditores capaces. Hebreorum v. perfectorum est solidus cibus. Et est argumentum quod secreta que novit aliquis revelavit. et dicit quod Timotheo. Felix qui loquitur quod expedit. quia sapientiam. et ubi expedit. quia inter perfectos. Sapientiam vero non huius seculi. Hic ostendit quod non loquitur sapientiam mundanam. et tangit tria eorum. Nomen. principium. usum et terminum. Primum quia principes acquirunt usum. quia mundanam eam intuentur. terminum. quia sine destruentur. Et hoc est quod dicit sapientiam vero supple loquimur. non huius seculi que acquiritur et sumitur humanis rationibus. nec sapientiam principum huius seculi. id est demonum. Jo. xii. Princeps mundi eicietur foras. vel principum huius seculi. id est phariseorum. Jo. vii. numquid aliquis ex principibus credidit in eum. qui destruuntur. id est quia per illum sapientia destruuntur. supple. perdam sapientiam sapientium etc. Sed loquimur sapientiam dei. Hic ostendit apostolus quod loquitur sapientiam dei mundo absconditam. quam describit et commendat a mysterio. a sublimitate. quia sapientiam dei absconditam. ab eternitate. quia predestinatam ante secula.

ab utilitate. quia in gloriam nostram. a puritate quia non inventa in secularium notitia. Dicit ergo. Sed loquimur dei sapientiam. id est Christum predicamus in quo omnia est dei sapientia. loquimur in mysterio. in mysterio exponendo mysteria veteris testamenti ad ipsum pertinentia. Que sapientia abscondita est [illegible] et a sapientibus huius seculi. Col. i. mysterium quod absconditum est a seculis. Mt. xi. absconditum hec a sapientibus et prudentibus et revelasti etc. Quam sapientiam predestinavit. id est preparavit deus ante secula. unde quia numquam est secula cum aliquando dicit. unde quando incepit duratio successiva. incepit seculum. hoc est fuit quando mundus incepit. predestinavit in gloriam nostram vel generalem scilicet apostolorum. que est predicatorum. vel generalem. id est omnium credentium. qui eam cognoscimus. Christus dei sapientia predicatus est ab apostolis. absconditus in figuris ut in hostia Abel. et Abrahe significabatur Christus ordinatus est in salutem hominis. Quam nemo principum. Hic ostendit eius puritatem. quia [illegible] non admiscet. nec ab eis cognoscitur. Unde dicit quam [illegible] et bene dico absconditam. quam. id est nemo eam principum huius seculi. id est demonum cognovit. excecavit enim eos malicia eorum. vel neque principum. id est philosophorum. sed [illegible] doctus Plato nescivit. sed Demostenes ignoravit. vel nemo principum. id est doctorum in lege. Ysaia xxix. dabitur liber scienti litteras etc. psalmus. revelatio sermonum tuorum etc. Et ego cum venissem. non in sublimitate sermonis. et est glosa. ut logicis rationibus uterer. aut pluras [illegible] confirmatione. quia infra xv. probat resurrectionem ex naturalibus [illegible] confirmabat quod alii naturalibus [illegible] similitudinibus. sed non artis aut dementia omnibus. Item ibidem glosa. que duo ipse non laudatis quia [illegible]. Contra [illegible] scientia bona est. et a deo. [illegible] scientia bona est. Sed abusus scientie non est bonus. Item nec iudicavi me scire. nisi Ihesum Christum etc. quasi alii predicatores de pertinentibus ad mores. Item de mundo. infra vii. Item in Christo crucifixo intelligit per glosa. predicationem fidei et morum. Item numquam predicavit et annunciavit Ihesum Christum est quod in libris [illegible] humilia sacre scripture dicit ea que Christus gessit in humanitate. quia magis sunt intelligibilia et sensibilia parvulis. Item in timore et tremore. Contra. hoc est [illegible] quia x. nolite timere eos qui occidunt corpus. Item proverbiorum xxviii. iustus quasi leo confidens absque terrore est. Responsio. hic loquitur de timore [illegible]. ibi de culpabili. scilicet humano. et mundano quo scilicet homo timet pellis sue. vel rebus suis. vel timebat. ne pseudo apostoli subverterent corda suorum. Item non in persuasibilibus humane sapientie verbis. Contra. ii. Cor. v. hominibus quod suademus. deo autem manifesti sumus. Responsio. suademus.

dominus non humanis rationibus. Sed dicitur actuum xvii. quod in ipso uiuimus mouemur et sumus quod
persuasit atheniensibus humana ratione. propterea
ipse fuit humanam sapientiam. tamen fuit diuina
sapientia fidei. Que qui destruitur. quia quomodo
sapientia mundi destruitur. scilicet in sapientia mundi duo
sunt. scilicet [illegible] et abusio. [illegible] remanebit abu-
sio destruetur. Sed uidetur quod destruitur sapientia et
bonorum. Infra xiii. siue scientia destruetur. Item ex
parte est quod euacuabitur. quod est perfecto autem. Ergo
non destruitur sed perficitur. quomodo destruitur secundum
quod sunt in perfectionis et permanebit secundum id quod habet
perfectionis. et statum imperfectionis succedet
perfectio. Item quam nemo principum cognouit
Glossa. demonum. uel philosophorum. uel doctorum in le-
ge. quod luce iiii. Exibant demonia clama-
ntia quod tu es filius dei. Item philosophi loquuti sunt
de sapientia dei. Item doctores iudeorum cognoue-
runt ipsum esse messiam in lege promissum
ut dicit glossa. Infra eodem capitulo. ad primum demones
non cognouerunt sapientiam dei incarnatam certi-
tudinaliter. sed coniecturando. Ad secundum quod philosophi
loquuti sunt de sapientia dei eterna. que est esse dei. non
de sapientia incarnata. Ad tertium dicendum quod
doctores iudeorum coniecturauerunt eum esse mes-
siam. non tamen filium dei. **Si enim
cognouissent.** Contra. Apostolus posuit apostolus sapientiam
quam predicat fuisse mundo incognitam. hic probat
dicens sapientiam mundo fuisse incognitam. Et pro-
bat hic per [illegible]. primo per auctoritatem ibi. Sed sicut scrip-
tum est. Secundo quam posset esse hic. si demones uel
iudei cognouissent Christum quem predicamus esse dei
filium. numquam ipsum crucifigi procurassent. Sed
procurauerunt ergo ipsum non cognouerunt. Et hoc est quod
dicit. Si enim. quasi. Christus quem predicamus dei sapientia quam
nemo principum huius seculi cognouit. quod patet. Si enim
cognouissent et cetera. hoc dicitur legitur uno modo de
notitia simplicis cognitionis. alio modo de
notitia approbationis. Primo modo potest legi
de demonibus. uel de iudeis. tamen maioribus
quam minoribus primo modo sic. Si enim cognouissent
demones Christum per mortem esse glorificandum
et homines per hoc esse redimendum. numquam dominum
gloriae id est dominum gloriosum. Christum uel in-
tuitum ipse est rex gloriae crucifixissent id est crucifigi
suggessissent. alio modo legitur de iude-
is sic. Si enim cognouissent maiores iudeo-
rum ipsum id est esse messiam. uel si cognouissent
maiores iudeorum ipsum esse dei filium. numquam dominum
gloriae crucifixissent id est crucifigi procurassent
actuum iii. Et nunc fratres scio quod per ignorantiam

fecistis sicut et patres uestri. Tertio modo legitur de notitia
approbationis sic. Si enim cognouissent. notitia
scilicet approbationis id est si in eum credidissent numquam et cetera.
**Sed sicut scriptum est.** Hic probat idem quod prius
per auctoritatem. ex qua potest elici talis ratio. Sapientia quam
predicamus est quam preparauit deus diligentibus se. Sed
oculus non uidit que preparauit deus diligentibus
se. ergo illa sapientia est incognita. primo ergo excludit
ab eis cognitionem experimentalem. secundo intellectu-
alem. ibi. nec in cor hominis. tertio exclusionis rationem
ibi. que preparauit deus. Dicit ergo. sed non
cognouerunt simpliciter. sicut scriptum est ysaie lxiiii. quod
oculus non uidit. quia non est color. ysaie lxiiii. Deum
nemo uidit umquam. nec auris audiuit. quia non est
sonus. baruch iii. non est audita in themam.
nec uisa in chanaan. nec in cor hominis ascendit.
uel quia non est res corporea. huiusmodi corde inferiori
non potest comprehendi. Et ideo dicit non ascendit in cor
hominis. in non potest descendere. quia desursum uenit
et cetera. uel in cor hominis non ascendit. uel cor carnale
sed solum spiritualis. uel in cor hominis non ascendit.
quia cum cor humanum non capit ea. scilicet que preparauit deus
plene
ab eterno. hiis qui diligunt illum. scilicet ipsum deum
uel dei sapientiam quam deus sic preparauit in primum
[illegible] lignum enim uite est huic qui apprehen-
derint eam. **Nobis autem reuelauit
deus.** Postquam ostendit quod non ex defectu
sapientie est simpliciter. hic ostendit. uerum illam
sapientiam habuit. quia ex dei reuelatione. Vnde primo ostendit
quod dicit sapientiam suam [illegible] apostolis reuelauit
scilicet quod eam a prudentibus abscondit id est alia ab eo
non percipit. Infra ibi. secundo ostendit per quod eis reuelauit
quia per spiritum sanctum. secundo quod eis reuelauit. quia perhi-
bent spiritum dei. non spiritum mundanum. ibi. nos
autem non spiritum huius mundi. Infra. primo ostendit quod per spiritum eis
eis reuelauit. secundo quod reuelare potuit id est
spiritus enim omnia scrutatur. tertio ad hoc probandum
simile in minori inducit. ibi. Quis enim scit
hominum que sunt hominis. primo ibi. Ita et que dei
sunt. Dicit ergo. nobis autem. quasi. illi non cognoue-
runt. quia oculus non uidit et cetera. autem sed nobis
apostolis spiritualibus reuelauit deus ea que
preparauit illis qui diligunt illum. matthei xvi.
Caro et sanguis non reuelauit tibi
sed pater meus. daniel ii. est deus in celo reuelans
misteria. Reuelauit inquam per spiritum suum. non
per rationes mundanas. res enim cognoscitur
gustu. sicut uero [illegible] perguntant celestia de-
siderio amoris spiritualis. Vnde et per spiritum cog-
noscit omnia intimanda. non uidenda. quia deus est
qui reuelat. ut ab eo sapientiam petamus

ra sunt quibus revelatur, ut in scriptura divinarum. spiritus sanctus est per quem revelatur, ut per sacramentis nobis ministeriis sed virtuti divine credamus. **Spiritus enim omnia scrutatur.** Id est quod spiritus sanctus revelare potest et est talis talium qui novit omnia, et alta et in altis potest quod vult revelare. Sed quomodo est hoc? Ergo spiritus quod vult revelare et hoc est quod dicit spiritus enim qui per spiritum sanctum revelavit et potuit utique spiritus enim. Et non altus omnia scrutatur duplex vel formaliter vel omnia cognoscat ac si scrutaretur. Sapientie vii. Est enim in illa spiritus intelligentie sanctus omnia habens virtutem omnia prospiciens. vel effective omnia scrutatur id est scrutari nos facit et perscrutandi dat, id est dat et scire etiam mysteria, ut de se dicit et hic. **Quis enim scit hominum** etc. Hic probans quod unus dixit, id est quod alta scit, Augustinus in sermone quod Christus et deus omnia scrutatur. Et hoc per minorem, quis enim hominum scit que sunt hominis, id est secreta et voluntates et cogitationes, nisi spiritus hominis. aliter, qui est in ipso quasi dicit nullus. Ieremie xvii. Pravum est cor hominis et inscrutabile et quis cognoscet? Ambrosius. Mirum est cogitationes nostras a nullo sciri, nisi ab ipso, et hinc hominum quod per hoc quod deus cogitationes nostras videt deus esse probatur. Ita et hic spiritus hominis vel ipse animus qui non potest videri et que sunt dei scit, id est secreta divina, nemo, id est nullus cognovit. Romanos xi. O altitudo divitiarum sapientie et scientie dei. nisi spiritus dei qui revelat ea. Iob xxxii. Inspiratio omnipotentis dat intelligentiam. quasi dicit sicut ea que sunt hominis non potest scire nisi spiritus hominis, ita que sunt dei non potest scire nisi spiritus dei. **Nos autem non spiritum huius mundi.** Dixit quod deus revelavit eis. hic ostendit quod eis revelavit, scilicet quod spiritum sanctum habent non spiritum mundanum. Ubi primo ostendit quod ipse cum ceteris spiritum sanctum accepit. Secundo ad quid accepit ibi ut sciamus que a deo. Tertio quod per eum sibi revelata aliis tradidit, ibi que et loquimur non in doctis. Quarto quibus hec innotescant ibi spiritualibus spiritualia. Quinto dicit quod nota que nemo novit que sunt dei nisi spiritus dei spiritum dei illum nos habemus. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, id est spiritum philosophicum per nectis divinantem, ut habent divinum, sic Sibilla, vel spiritum huius mundi, id est spiritum elationis per sapientiam mundi quam habent philosophi. Sed accepimus spiritum qui ex deo est, id est spiritum sanctum qui a patre procedit. Iohannis xvi. Accepimus in perpetuum ad hoc ut sciamus per eum que a deo donata sunt nobis. et sic de bonis suis eius gratias agimus et ea non nobis

ipsis attribuamus. Gregorius. Qui dona accepta sibi arrogat suis quasi deum donis pugnat. Augustinus. Multi habent dei dona et nesciunt, ideo habent ipsa vanitate iactantie. Apperte ndunt spiritus sanctus qui mundi spiritum expellit. Unde nos quia non spiritum etc. que a deo predita, unde spiritum qui ex deo est per quam origo boni innotescit, unde ut sciamus etc. **Que et loquimur.** Hic ostendit quod per spiritum dei sibi revelata aliis tradidit, ubi implicatur triplex conditio que in recta doctrina debent attendi. Sed quod dicit quo ad materiam, sed quod dicit quo ad formam. **Quod dicit quo ad finem** dicit ergo que sunt dona loquimur, id est aliis predicamus, loquimur inquam non in doctis humane sapientie verbis, id est non in verbis prudentibus humana sapientia et hoc vel inde vel ornatu verborum compositis. Sed loquimur in doctrina spiritus sancti, id est qui docet interius auditores ad utilitatem. Matthei x. Non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri. Dico exponentes et tradentes spiritualia documenta spiritualibus auditoribus. Matthei vii. Nolite spargere margaritas ante porcos. Ecclesiastici xxii. Cum dormiente loquitur qui narrat stulto sapientiam. **Animalis autem homo** etc. Dixit vos non spiritum huius mundi, quod spiritus huius mundi quod multiplex est septiformis, est sicut vii vitia in multis illud dictus regnantia. **Primus** est superbie, de quo Osee v. Non dabunt cogitationes suas ut revertantur ad deum suum, quia spiritus fornicationis in medio eorum. Iste agitabat Lucifer in superbia. **Secundus** est gule, de quo Apocalipsis xvi. Vidi de ore bestie de ore pseudoprophete exire spiritus in modum ranarum immundos. Iste agitabat iudeos ad carnes. **Tertius** est avaritie sive angustie, de quo Exodi vi narravit Moyses et cetera qui non acquieverunt propter angustiam spiritus. Iste agitabat Iudam ad vendendum Christum. **Quartus** est invidie. Iudicum ix. Immisit dominus spiritum pessimum inter Abimelech et habitatores Sichem. Iste agitabat Pilum qui percussit fratrem suum et occidit. Ysaie xix. **Quintus** est ire, de quo Regum xviii. Invasit spiritus dei malus Saul, ut adversus David. Iste agitabat Chaym adversus Abel et iudeos super Christum. **Sextus** est mendacii sive fraudis, de quo Regum xii. Ero spiritus mendax in ore prophetarum ad decipiendum Achab. Iste agitabat Luciferum ad similitudinem dei. **Septimus** est infirmitatis sive accidie, de quo Luce xiii dicit quod mulier habebat spiritum infirmitatis. Iste agitabat filios Israel quod mori tenti ne irent

iterum prauissionis iiii. xiii. Felix quem tu
ipsum hic unitor. Animalis autem ho-
minis quod deus sapiam suam uicaplis
reuelauit. hoc ostendit quod ea apprehendo abscon-
dit. Vel primo ostendit quod homo bestialis spiritualia non ca-
pit. secundo reddit causam quia ea non intellexit
ibi. Stultitia enim est illi. ecce probat ali-
quis quod spiritualis homo omnia cognoscat. i. spiritualis
autem iudicat omnia. Ecce ad hoc probandum auctori-
tate inducit. i. sicut scriptum est quis enim cognouit
nouit. Dicit ergo animalis quia nobis
spiritualibus deus reuelauit autem sed alius
homo ut ille presumendo non percipit. unde perfec-
te capit ea que sunt spiritus dei. ut patet ante tantum
restat in mortuorum. in cap. i. et intelli-
gitur alius homo duplex. secundum glo. uel alius in uita qui
irrationabiliter ad modum bestie uiuit. ieremias
i. putruerunt iumenta in stercore suo. uel
alius in sensu qui irrationabiliter de deo sentit
canonica unde animales spiritum non habentes.
aug. homo secundum alius uita uel sensu. uita secundum alius
qui fert dissoluta lasciuia animi sui.
sensu secundum alius qui de deo iuxta corporum fantasiam
uel legis litteram uel rationem physicam iudi-
cat. Stultitia enim est illi. Hic
reddit causam quare animalis spiritualia non intellexit
ex duplici defectu. unus est ex parte affectus
quia diuina sapiunt ei stultitiam. alius est ex parte
intellectus quia non apprehendit nisi per sensibilia
in experientia. ibi. Et non potest intelligere.
Dicit ergo stultitia quia animalis non per-
cipit ea que sunt spiritus dei quia sunt stultitia
enim est illi reputabiliter sua in sensu hu-
manum. ecclesiasticus x. excecauit eos prauitas sua
et non potest intelligere spiritualia. sicut in sensus
carnalis apprehendit intelligibilia quia spiritu-
aliter examinatur. Hoc dupliciter exponitur. uno
modo secundum quod in hoc accipitur in passiua. alio modo secundum quod
accipitur passiue. primo modo sic quia spirituali
examinatur in spirituali fit examinatio spiritua-
lium. secundo modo sic quia spiritualiter examinatur i. pro-
batur eius altitudo. prouerbiorum viii. non recipit
sensus rationabilia prudentie. nisi ea diuinis que
uersantur in corde suo. Spiritualis autem
iudicat. Hic probat quod spiritualis homo omnia
cognoscit. et primo quod cognoscit et iudi-
cat sufficienter. secundo quod in reprehensibiliter
ibi et ipse a nemine iudicatur. Dicit ergo
spiritualis quia animalis non percipit. et est spiritu-
alis autem omnia iudicanda iudicat. dicitur
uit et intellexit non omnia ut ait aug. que
geruntur diuina sed que ad uitam et iustitiam
sufficiunt. sed homo spiritualis dupliciter uel uita

. qui secundum spiritum dei rectorem habet. spiritu uiuit
. uel sensu qui secundum de deo non secundum imaginem corporum
. uel legis litteram uel humanam physicam sapit
et ipse a nemine i. a nullo homine carnali
iudicatur. i. intellectu. an bonum uel praue iudicat
. uel non iudicat. unde apprehendunt sicut sensibilia
prouerbiorum xi. Sicut scriptum est. Hic
ad probandum quod dixit auctoritatem inducit in qua ostendit
duo. primo quod animales non possunt intelligere facta a deo
secundo quod nec erudiri ab eo. ibi. aut quis in-
struxit. Dicit ergo sic quia animalis homo non potest
intelligere que sunt dei. sicut scriptum est ysaie xl. et
habetur rom. xi. Quis audiuit sensum domini
etc. quis enim alius homo intellexit sensum domini de-
sa fecit. qui secundum homo fecit. quia sapientia mundi stul-
ta iudicat. aut quis instruxit eum de facien-
dis. quasi diceret quia ea faceret. ex hiis elicitur talis
ratio. qui non habet sensum domini non intellexit ea que
sunt dei. alius homo non habet sensum domini. ergo non intel-
ligit ea que sunt dei. ecclesiastici i. Sapientiam dei que precedit
omnia quis inuestigauit. Nos autem quia
si sensum domini intelligere non possumus. uerum quia
nos sensum christi habemus certa fide tenentes quod
christi sunt. sicut discipulus bonum edoctus secundum habere
sensum magistri sui. uel et in eis loquebatur. ii.
ii. cor. xiii. an experimentum queritis eius qui
in me loquitur christus. Hic quia secundum si enim cognosco
uiderent glo. dignitatis. luc. iiii. exibant
demonia etc. quia cognoscunt ipsum esse filium dei.
secundum glo. quod dicitur ex suspicione non ex
certitudine. Hic sensum domini gloriae. glo. talis
fuit illa. si ex personis quod dominus fecit hominem
et homo deus. quia nulla factio est in deo. supplendum
est i. fecit deus eum hominem factione. ei-
us humane non diuine per. sicut homo fit alter ex
alia factione que est in alteo transmutante non
que est in ipso. sicut dicit ro. x. auris audiuit. glo.
uisu corporali uel auditu non potest cognoscere. quia
cognoscat fide. fides autem ex auditu. ro.
x. nam fides ex auditu ex parte rei et secundum alli-
cet excitatiue. sed ex uisione causali. Ideo
a deo cognoscitur immediate non de mediate. sicut
dicit quod spiritus omnia scrutatur. et profunda dei. glo. i.
scrutari facit. ysaie. xxv. qui perscrutator
est maiestatis opprimetur a gloria. propterea
ibi loquitur de perscrutatione temeraria.
hic de necessaria. Quis enim
scit hominum etc. glo. manifesta sunt cogitationes
nostras a nullo scriri uel ab alio nisi deo. aug.
super gen. xii. ad litteram manifeste sunt cogitati-
ones hominum sepe a demonibus enuntiate.
quo hoc fit non quia sciunt. sed quia per quedam
signa coniecturant. Ita et que dei sunt.

nemo cognovit nisi spiritus dei. q.d. non g° p[er]a[ter] filius.
Cris°. deus excluditur additum vim p[ro]p[ter] non exclu
dit a. ali. attributum c[om]unis. s[ed] aplibz. Nos
autem non sp[iritu]m hui[us] mundi accepimus. glo.
i. sp[iritu]m phitonicum qui p[er] sibillam loquitur
e. q. sibilla de misterio incarnationis multa
vera predixit. q[uod] tamen non sequitur eos deum esse de
mones latuit. Cris°. pa eos latuit. s[ed] fac
tum ex scripturis nostre potuerunt vel venerunt ib[i]
bonorum auctorum. Que et lo[quimur]. s[ed] sp[iritu]m qui ex deo
e. glo. sp[iritu]s s[anctu]s est d[e] sp[iritu] patris et filii. et sp[iritu]s
unus q. non bu[m] d[e] fi[lio] nec g° non sp[iritu]s est. Cris°.
non e[st] t[a]l[e]. q[uia] fi[lius] ex p[at]re est et de ea ne origine
passione q[uod] spiritus. vnde p[er] videt[ur] filius a nobis g[e]n[er]ari.
s[ed] p[at]ris non sic videtur sp[iritu]s s[anctu]s a nobis procedere.
Spiritualis autem iudicat omnia. Aug[ustinus] d[icit] in
li[bro] de vera religione q[uod] de lege eterna nulli alie
iudicare permissum est. Cris°. glo. soluit dicens
q[uod] iudicat omnia s[ed] iudicanda. non enim iudicat
omnia q[ue] pertinent ad sciam diuinam. s[ed] q[ue] ad salu
tem humanam.

C III

Et ego fratres non potui. et c[etera]. Sup[er]
o[stendit] q[uod] simplicitatis predicauimus et cotempnenda
non erant p[ri]mo ex parte dei mittentis. s[ecun]do
ex parte sui predicantis. hic t[er]cio o[stendit] id ex parte
auditorum. s[ed] ex parte ipsorum. p[ro]p[ter] eorum incapacita
tem. et p[ri]mo eos carnales tunc fuisse et adhuc
esse o[stendit]. s[ecun]do eorum carnalem sensum per errorem
redarguit. ibi. Quid g[ener]at[ur] est apollo. t[er]cio eos
deponendi hic errorem et permanendi in fide hor
tatur et d[icit] induc[i]t ibi. Nescitis q[uia] templu[m]
dei estis vos. In p[rim]a p[ar]te excusando se de
simplicitate predicationis. sic p[ri]mo o[stendit] q[uod] tunc
erant carnales. s[ecun]do q[uod] et adhuc s[un]t tales i.
adhuc enim carnales estis. In p[rim]a p[ri]mo o[stendit] q[uod]
p[ro]p[ter] eorum carnalitatem simplicius eis predicare op[or]
tuit. s[ecun]do q[uod] h[oc] distulit fecit. ibi. tanquam paruulis
in Christo. t[er]cio q[uod] ita facere necesse fuit. ibi. non
dum enim poteratis. Dicit g[ener]o. et ego. q[uasi] talem s[ensu]m
xpi habemus. et tamen ego fratres. qui utique p[er]
fectam spiritum in me e[st] si vellem non potui. i[d est]
p[ro]p[ter] ex parte vestra i. non debui. Cris°. xxxii.
ubi non e[st] auditus non effundas sermonem.
nobis loqui. q[uasi]. spiritualibus. i. sic[ut] soleo loqui
spiritualibus. i. spiritualia. s[ed] q[uasi] carnalibus. i. g[ro]s
sa. et historica. sic de incarnacione et
de passione Christi. et h[oc] distulit fecit. q[uia] de
di nobis lac potum ad facile incorporandum. i.
doctrinam mundanam dulcem et facilem et
bene nutrientem. non escam. i. doctrinam altiorem
et difficiliorem. ad masticandum. q[uia] p[er]fectorum e[st]
hebr. v. p[er]fectorum e[st] solidus cibus et h[oc] tanquam p[ar]
uulis in Christo. i. in xpi cognitione incipientibus. Sec[undu]m q[uod]

paruuli in medio vestrum tanquam si nutrix foue
at filios suos. Cris°. s[ed] sua ip[s]a talis. vnicuique
s[ecundu]m suam capacitatem predicandum est. s[ed] paruuli car
nales non sunt capaces donum spiritualis in sa
pientie dei. g° non est p[re]dicanda. dicit predicit ap[osto]l[u]s.
licet s[ensu]m xpi habemus. tamen grossiora et faci
liora. s[ecundu]m capacitatem v[est]ram vobis predicaui
mus. Nondum enim poteratis. Hic
o[stendit] q[uod] ita facere necesse fuit. ubi p[ri]mo tangit rudi
tatem status preteriti. s[ecun]do p[re]sentis. ibi. sed
nec dum quidem potestis. Dicit g[ener]o non du[m]
enim. q[uasi] et merito h[oc] feci. non dum enim q[uasi] diu
nobiscum eratis poteratis capere escam. i. altiorem
doctrinam. ut spirituales. io. xvi. multa h[abe]o
vobis dicere. s[ed] non potestis portare mo[do]. s[ed]
nec nunc quidem potestis. q[uia] i[n] eadem dispo[sitio]
ne permanetis. vn[de] luc. xvi. cum predixisset
dominus discipulis passionem suam. d[icit] q[uod] ipsi nihil
horum intellexerunt. Adhuc enim car
nales. Hic o[stendit] q[uod] adhuc carnales
sunt. ubi p[ri]mo ostendit q[uod] carnales sunt. s[ecun]do p[ro]
bat p[er] vicia in quibus ad inuicem contendunt ibi. cum
enim sit inter vos. t[er]cio o[stendit] de quo conten
dunt. ibi. cum enim quis dicit. Dicit g[ener]o
adhuc enim. q[uasi] non dum enim poteratis. s[ed]
nec nunc potestis. adhuc enim carnales es
tis vita et sensu. id est est carnalis et animalis
. s[ed] carnalis d[icit]ur a carne. animalis ab anima s[ecundu]m
glo. Cum enim sit inter vos ze
lus. Hic probat eorum carnalitatem ... v[e]l
implicant ... mala. s[ed] inuidia in corde
cum dicit. zelus. iurgia in ore. cum addit
et contencio. supbia in sensu. cum s[u]bdit. nonne
carnales. D[e]fectus in p[ro]gressu. ibi. et s[ecundu]m
hominem. duo ultima sequuntur ex duobus
primis. in eo ... ne ... Dicit
g[ener]o. cum enim. q[uasi] et vere i[ta] e[st]. cum enim sit inter vos
zelus in corde. s[ed] inuidia de baptismis et con
tencio in ore. s[ed] de pre eminencia baptizancium. nonne
carnales estis. carnaliter sentiendo eo q[uod]
do ab homine ... putatis. et s[ecundu]m hominem ambulatis
. i. in p[er]fectis preceptis assidue deficiendo s[ecundu]m h[o]m[inem]
continue deficit q[uia] non h[abe]t corripientem ... die
in diem. Io. iac. iii. ubi zelus et contencio
. i. inconstancia et o[mn]e opus prauum. Cum
enim quis dicit. Hic o[stendit] de quo conte
ndit. q[uia] tangit contendunt vitam. s[ecun]do reddit
... in scismam. v[e]l nonne homines
estis. Dicit g[ener]o. cum enim quis dicit. ego quidem
sum pauli. s[ed] q[uia] ab eo baptizatus. ego autem
sum apollo. alii alii qui fuit episcopus corinthi.
nonne homines estis. i. carnales sperantes
in hominibus non in solo deo. q[uasi] ... ps. xviii. male
dictus

hō q̄ ↄfidit ī hō. Sic eni͂ qui ꝑant ī deo dñr ey. ps. Ego dixi dii estis. ī q̄ ꝑuit ī hoīb' dicendi ē hoīs. Quid igit(ur) est appollo. Hic ꝑba ꝑ exēpla ꝑo ei cor carnales eē ꝓbauit. ꝑ ꝑbu cor carnalē tuc̄ erroneū redarguit. q(uia) d(icebant) doctores eē et plati nō ēē actores gr(ati)e. ut uidebat(ur) o(mn)ia plati. sed solū ministri. et hic ꝑo ex(e)mplo sui et alio(rum) q(uo)d ... maior erit ... Et ꝑ gr(ati)am dī q(uo)d data ē m(ih)i. supra pte ꝑo q(uod) doctores et plati eē n(on) ē actores gr(ati)e. s(ed) ministri. so q(ue) nullam hñt potestatē gr(ati)am ↄferendi. Ego plantaui. ... q(uo)d nob(is) dicunt remunerabitur ꝑ m(en)s(ur)a laboris sui. ... Supra ꝑ (dixit) ... plut doctores eē ē plati. s(ed) ... q(uo)d solū sē dī ministri. ibi: Ministri eius. ... q(uo)d diu(er)sa hñt officia ministrandi. ibi: Et unicuique sic(ut) dedit. ... q(uo)d ... appollo qui maior ē. q(ui) nō qui maior est. ministri eius cui credidistis. s(cilicet) xpi n(on) actores sūt. ys(aie). lxi. Vos aūt sacerdotes uocabimini. ministri dī n(ost)ri dicet(ur) uob(is). ... Sicut ... paulus talis nō ē q(ui) dant gr(ati)am ... s(ed) minister dī dantis. gr(ati)a eius nō ē attribuend(um) ... baptiz(ant). ... et unicuique q(uo)d ministri sē ... uos ... s(ed) ministrut sic(ut) deus dedit unicuiq(ue). i(d est) sic(ut) d(eu)s distribuit singulis officia. eph. iiii. dedit ... q(uo)sdā ap(osto)los et c(etera). Iusdē sūt ministri eius. q(uia) sūt dī ... ↄ iudices ... sic et ministri eius ... sapiens ... fidel(is) ... bonus ... ministru͂ ... Quod intelligens et ... sapient et ... accept(us) ē regi minister intelligens. ... placeat dño. Sed ꝑnt ... ministerio ... nō ... decēs ē in mundo ... et in mundo ... ps. Ambulans in uia immaculata h(ic) m(ihi) ministrabit. i. reg. ii. ... Ideo potens et strenu(us) ... negligens et tepid(us) ... nō ... ↄ(ue)niat ... Et ... et honest(us) ... ↄuersatione. nō eni͂ decet ... ut ... ut nō uituperet(ur) ... ep(iscop)i ... Quāto ... et prud(ens) ... dispēsatores ... nō eni͂ placent ... et dissipatores sūt. ... paul(us) ... ti. ii.

gr(ati)as ago deo meo qui fidelē me existimauit ponēs ī ministerio. ex(em)pl(u)m ī ioseph. gen. xxxix. Sexto mitis et paciens ī adu(er)sis. nō eni͂ placet simul ... et ... ii. cor. vi. ī oīb(us) exhibeamus nos met ipsos sic(ut) dī ministros ī multa patiencia. ex(em)pl(u)m ... tyt(um) ... apoc. ii. Septimo sobri(us) et modest(us) ī ... nō eni͂ placent gulosi et ebriosi sūt. ... act. viii. de paulo et barnaba. ministrantib(us) ... discipulis et ieiunantib(us) dix(it) ... Segregate m(ih)i ... exemplum ī ... act. vi. nō ē bonū nos relinquere uerbū dī et ministrare mensis.

Ego plantaui appollo rigauit. Isto q(uod) doctores eē et plati nō sūt actores gr(ati)e s(ed) ministri. ... q(ue) nullam hñt potestatē gr(ati)am ↄferendi. ... ꝑo ... et q(ui) ... cludet q(uod) ... q(ui) pla(n)tat. ... q(uo)d ... bonū opat(ur) ... ibi: Qui plantat. ... Ego plantaui. q(uo)d ... sic(ut) d(eu)s dedit unicuiq(ue). ꝑz. ego ... plantaui ꝑ p(re)dicatione. s(cilicet) ad fidē ↄu(er)tendo. ... Ego plantaui te uineā electā. Appollo rigauit ... baptizando. ... rigabo ortū plantationū mea͂. Sed d(eu)s ... incrementū dedit. ... gen. ... nullus alius potest ... fruct(us) agri nō ē attribuend(us) agricole. s(ed) ... paul(us) et appollo sūt ut agricole. ... attribuend(us) ē fruct(us) gr(ati)e. Itaq(ue) neq(ue) qui plantat. Hic ↄcludit ... ꝑo ... opat(ur) ... ab hoc excludit. ... attribuit. ibi: S(ed) qui incrementū dat d(eu)s. ... Itaq(ue) q(uia) solus deus incrementū dat. ... q(ui) plantat p(re)dicando ut paul(us). ... q(ui) rigat baptizando ut appollo. ... s(ed) q(ui) incrementū dat gr(ati)am ... sic(ut) deus. ... agricola ... colla ... apli ... aug. fruct(us) ... ex(t)erius ... ii. cor. ix. multiplicabit semen u(est)r(u)m et augebit incrementa frugum iusticie u(est)re. Qui plantat aūt et qui rigat. Hic ... ē q(uod) ... bonū opat(ur) ... qui plantat p(re)dicando s(cilicet) paulus. et qui rigat s(cilicet) baptizando. s(cilicet) appollo. Unum sūt ... ī opando ... opant ... alter ... aug. ... nā deus ... opat(ur) ... ministrorum. Modo ē ... officiū plati sic(ut) agricole ... arbusti ... multiplex. ꝑo euellendi mala extirpando. ier. i. ut euellas et destruas. Secundo plantandi uirtutes ... ier. ii. ... ut plantes

celos et confundes terram. Item fodiendi circa ab eis evacuando. Job xxxix. terram ungula fodit. Item stercora mittendi defalis(?) et post ... eis ... luc. xiii. dimitte eam et hoc anno usque dum fodiam circa eam et mittam stercora etc. Item rigandi ... flendo et orando. Job xxx. flebam ... etc. Item putandi corrigendo et emendando. cant. ii. tempus putationis advenit. Item custodiendi diligentiam adhibendo. cant. i. posuerunt me custodem in vineis vineam meam non custodivi etc. Item colligendi fructum visitando et ... luc. xiii. venit querens fructum etc. **Unusquisque autem propriam** [mercedem accipiet] ... quod prelati ... potestate ... conferendi ... ubi hic ... remunerabitur pro mensura laboris sui ... secundum mensuram laboris remunerandi ... adiutores ... **Dei enim sumus adiutores** ... **Dei agricultura estis**. Dicit ergo unusquisque ... et dando non ... in labore et mercede. Unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum suum laborem ... secundum mensuram laboris sui ... laboraverunt ... laborantes manuum ... voca operarios et redde illis mercedem ... unusquisque ... exceptione ... mercede ... sine ... fraudatione ... laborem suum ... **Dei enim** ... **sumus adiutores** ... vinea ... non ... indigentia sed ... utilitatem. Et hinc patet quod **Dei agricultura estis** ... Jo. xv. ... **Dei edificatio estis** ... Mt. vii. qui audit verba mea et facit ea similis est viro sapienti qui edificavit domum suam supra petram ... ad ... agriculturam ... ad ... activa edificatio ad contemplativam. **Secundum gratiam que data est michi** ... doctores et prelati ... non ... actores ... ministri ... sunt spirituales ... se fundamentum fidei posuisse ... edificare ... edificaverunt fundamentum operando ... **Unusquisque autem** ... reddet ... operum manifestatio ... **Uniuscuiusque opus** ... quid ... in iudicio ... Dicit ergo ... **Dei edificatio estis** ... **secundum gratiam** ... **que data est michi** ... accepimus gratiam et apostolatum. **Ut sapiens** ... **architectus** ... edificii spiritualis ... constituere ... **fundamentum posui** fidem Christi ... fund[amentum]

apostolorum. Eph. ii. ... fundamentum ... qui suo virtute fidei ... **alius autem superedificat** ... superedificaverunt doctores spirituales et ... apostolum et ... Dei et claritas intelligentie ... ut sapiens architectus et stabilitas doctrine ... fundamentum et utilitas ... **superedificat**. **Unusquisque autem videat** ... monet ... superedificantes ... ad cautelam superedificandi ... de stabilitate debiti fundamenti ... fundamentum ... Dicit ergo **unusquisque** ... **alius superedificat**. Unusquisque autem **videat** ... attendat **quomodo** ... **superedificet** ... more stulti an more sapientis. Mt. vii. Unusquisque ... attendat quid superedificet ... **Fundamentum enim** ... **aliud nemo ponere potest** ... **preter id quod positum est, quod est Christus Jesus** ... fidei Christi ... Ysa. xxviii. **Ecce ego mittam in fundamentis Syon lapidem angularem** ... Christum ... fundamentum ... secundum Aug. fundamentum ... pondus edificii ... spirituale ... fundamentum ... solidum ... a magistro prudenti ... salutifer ... fides Christi ... fundamentum tale ... et utilitas. **Si quis autem superedificat** ... debent attendere qui superedificant ... opera manifestabuntur ... opera ... ligna fenum ... utique ... manifestandi ... **Uniuscuiusque opus manifestum** ... Dicit ergo **si quis** ... superedificet ... **uniuscuiusque opus quale sit manifestabit** ... de vita ... de doctrina ... de vita ... si quis autem superedificat **super fundamentum** ... **argentum aurum lapides preciosos** ... opera perfectionis ... aurum in contemplatione et amore Dei, argentum in dilectione proximi, lapides preciosos in operatione bona ... **lignum fenum et stipulam** ... venialia ... in operibus imperfectionis ... que non destruunt fundamentum ... fortius ... lignum ... venialia maiora ... fenum

i. mediocri. stipulam i. minora. vel sim
bus. per lignum intelligitur affectus cogitationis
qui magis ad velle. per fenum affectus perso
nis qui minus ad velle. per stipulam affectus
familiaritatis quo minus dumtaxat edificauit
... i. vias. sic in pte. omnium firmauit erga
... i. vias. quia qui minus ... illa. sic
difficilius. Vniuscuiusque opus quale sit manifestabit
s. i. fine et si non modo. qui s. dominus illuminabit
abscondita tenebrarum. Augustinus. Sed melius
legitur sic de doctrina. Siquis autem superedifi
cat super fundamentum hoc aurum. argentum. et la
pides preciosos. i. doctrinam sanam. ut intelligatur in auro
intellectus veritatis. In argento eloquium nitens.
In lapide precioso exempla virtutum et sic tangit actus
oris cordis et operis. Vel si quis edificat lignum
fenum stipulam. i. doctrinam vanam et friuolam.
ut intelligatur in ligno falsitas ignorantie. de sim
in feno superfluitas. In stipula curiositas su
perbie. Vniuscuiusque opus quod superedificauit mani
festum erit in fine. Vel lignum per crucem ad amo
rem dicatur. de quo ligno .... lapi
datur. et colligens ligna in sabbato. fenum
ad amorem delitiarum .... omnis caro fenum
stipulam ad amorem honorum. Exo. v. de filiis
Israel. vadant ipsi et colligant stipu
lam. Et ego fratres non potui vobis loqui.
quasi spiritualibus. glo. eos fornicabit carnali
bus et spiritualibus. ... Sapientiam loquimur
inter perfectos. glo. intelligit de nouis ad
initia. Tamquam paruulis in Christo. glo.
In Christi cognitione paruulis ad quantitatem pa
ruli ... quantitatem. ... quantitas veritatis
... Lac potum dedi vobis. glo.
non est necesse ut aliqua secreta taceantur paruulis
dicenda perfectis. ... non possunt omnia capere paruuli
que capiunt perfecti. ... intelligendum solum pu
to de nouis ad salutem. Adhuc enim estis
carnales. glo. carnales sed non
qui et carnales. ... caro tamen et anima
... caro et anima ... accipit hic ... 
... sensualitatis ... caro nomine ex parte
te materie ... ex parte in forma. Cum
enim quis dicit. ego sum pauli. glo. ...
... minus a gentilitate. ... manife
... in altis ... -cis. ... non
est minus ... igne. quia vtrumque est in fine
... minus est. Neque qui plantat ... mi
nistri eius cui credidistis. glo. ... magis
... dat in baptismo ... minus
... melius ... melior ac
... minus ... in terram ... 
... plurimum ... melius in ... fit

melior actio. Vnusquisque autem ... non actio que est contra age
ns. ... Neque qui plantat est aliquid neque qui
rigat. glo. sic gratie ... ita ...
... alterius ... ministerium plantandi
alterius rigandi. ... glo. intelligit de bone
... secundum ... non ... exterius opere
... Vnusquisque autem propriam mercedem
accipiet secundum laborem suum. ... mercedem
... secundum ... caritatis. non secundum laborem
... apostolus ... de ... 
... Dei enim adiutores sumus. ...
... honorum meorum non eget. ... dei adiuto
res sumus ex parte operis operati non operis opera
ntis. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere preter id quod positum est quod est Christus Ihesus. glo. ...
... edificium spirituale fides ... manda
bit. ... non est fundamentum edificii spiritualis
... in statu ... Fundamentum ibi fides
que per dilectionem operatur in fundamento ... ne
... fides ...
... non potest amitti. ... glo. intelligenda est
... fides ... non ...
Lignum. fenum. stipulam. glo. ...
... non de nullis operibus accipienda ... 
... in moderate cupiditates ...
... supponunt ...
... non ... mortalibus ... mala opera
... Stipula ... Feno
... intelligunt ...
... qui per fenum ... non sequitur quod fe
num habet ... fortius
est quam stipula. et ideo stipulla significat
venialia ... Dies enim
domini declarabit. ... ostendit ... de
... superedificauerit ... fiet opus mani
festum. ... fiet et quale ... per ignem.
et in iudicio ... dicit. ... dominus in igne iudi
cabit. ... per ignem opera singulorum exami
nabit. ibi Et vniuscuiusque opus. ... 
opera perfecta ... remanebit ibi Si cuius
opus manserit ... opera ... per
ignem purgabit. ibi. Si cuius opus ar
serit. ... Dies enim. ... vniuscuiusque
opus manifestum erit et ... dies enim domi
ni. ... legitur ... de die iudi
cii ... de die iudicii ...
mortis. ... de die ... tribulatio
nis. ... dies enim domini. i. dies
iudicii ... enim est dies hominis
... sed tunc erit dies
domini ... equitate iudicantis. ... 
... iudicabo. declarabit
opus autem quale sit. quia in igne ... fa
cie iudicis ... manifestabitur dies

domini

.pt. ignis aut ipm precor. terribilis dies et
ronè iudicis dñantis. vn. dr. dies dñi. et
igne opis eminentis. vn. add. declabit
. et rone ignis q flagitiis. qz igne reue
labit. et vtrus qs opus quale sit. v
firmu ul solubile. ignis futuri pba
bit iudicis. i. examinabit i igne eu pba
bat aur. eccl. ii. Felix qui potit dice ig
ne examinasti. et no e iuentu i me ig
tus. Si e fuit opus firmu. et p hoc igs
no nocebit. s; i pfcu ignis cremabit ip
et sic purgabit. Si cuius opus
remanserit. Hic ondit q opa pfca sci
tm remunabit dicens. Si aut opus
mansit i osumptu e ab igne ut ops
fcm ex caritate que nuq excidit. Ius
. viii. opus eius q edificauit sr fund
ntu scam. mercede accipiet qz ul de ope
suo grt. et q amauit i ueniet. Felix
ops qd e fortu caritate. fundatu i fide
p miadu sic tunc. ut. x. Nemo e qui
reliqt domu aut fres aut sorores
. qui no accipiet centies tm. Si cui
opus arserit. Hic ot q opa i pfca
sit purgabit. vbi i plicauit tria i pr
fectos pis. cu dicit. Si aut opus arsit.
. Sequr dilatio mercedis. cu addit. detri
metu patietur. dig afflicts opum
. cu addit. Ipe aute saluus erit. Si cui
cui op arsit. i. cremabile ab illo igne fu
erit. ut opus i pfectorus. eccl. xiiii. Omne
oe opus corruptibile i fine deficiet. de
metu patietur. minoris glie. qz no imi
cato glificabr. ul e detrimetu. i. suppli
cu alie pene. ipe aute edificans saluus
erit. quasi et l; detrimetu patiat. tn sal
uabr pp fundamtu qd tenet firmu. s. fi
de p dilectoe opante. Saluus tam sic ta
qui p igne. qz ab illo affliget. taq re
cremabile secu ferens. nu. xiii. Omne
qd pot transire p flamas igne purgab
. aug. qz dr saluus erit. otepnit ille igs
. g minor tn erit ille ignis qm qdq ho
pot pati i hac uita. Secdo m legit de
die mortis sic. dies dñi. i. dies mortis
vniuscuiusq i qua deficit dies hois decla
bit opus cuiq quale sit. qz igne s. pur
gatorio reuelabitur. Iob. xxviii. auro
locus est i quo conflat. mal. iii. erit. q ig
conflans et emudans argentu. purgabit
filios leui. Et vniuscuiusq opus quale sit. solidu
. s. aut solubile. modicu. ul multu cremable
ignis s. purgatorii pbabit. et cetera. quo
. si aut op mansit i osumptu a pgatorio
igne opus cuiq q sr edificauit merce
de accipiet statim. qz statim euola
bit. q. ul hus pgandu. Si e op arsit
i. cremabile fuit ab igne purgatorio
detrimentu patiet. et minoris glie
et alie pene. qz et tardius glificab
et i purgatorio cruciabit. Ipse a sal
uus erit tamen. sic tn. q. p igne pur
gatoriu. p que transibit. Tcio m
legit sic. Dies dñi. i. dies pntis tri
bulationis i q facit dñs q uult e q
hois uoluntate declabit opus cuiq
quale sit. qz p igne. i. i p ardore tri
bulationis ardore reuelabr. op cui
pacie. ut i pacie p tribulatione reue
latur et vniuscuiusq opus quale sit.
ignis. i. ardor pntis tribulonis pba
bit. eccl. xxvii. Vasa figuli pbat for
nax. aug. Si aurus es i fornace purior
exibis. Si plumbu es liquefaties. Si
cui opus manserit i osumptu ab ig
tribulatois. sic opa iob. thobie. opus
cuiq qd sr edificauit sup fundamtu
fidei ipe mercede accipiet p illo opere.
. Si cui opus arsit. i. ardore pntis
tribulationis osumptu fuit detrimetu
patietur ul minoris glie. ul alie pene
. ipe tn saluus erit i fine. sic tn. q. p igne
. i. p ardore pntis tribulonis. ps. tra
siuimus p igne et aqua. et eduxisti
nos i refrigeriu. Nescitis qz te
plum dei estis. Discipli cor carnale
i sensu. tunc erroneu eos arguit. hic
sensu carnale. et erroneu deponere mo
net eos et mouet. vbi primo eos in
ducit. ne spuale edificiu tuae destru
ant. Sz ondit quo no destruent. s.
si errore deponent. ibi. nemo nos se
ducat. Sed ut possint deponere mon
et i hoib amplius ne sperent no po
nant. ibi. Itaq nemo glietur i hoibz.
Prima pte p ondit. q ipi sint tplu
spc sci. Sz q tale tplu no dz viola
ri. ibi. Si quis aut templu dei. Scdo p
bat. h p scitate ipius templi. ibi. Templu
eni dei scm e. Prima p pponit q
sint dei templu. Scdo pbat h p i habita
te dñi. ibi. Et sps dei. Dicit g. Nes
citis. quer debetis. quia q scificatis
. qz debetis scire tplu dei. Nescitis eni qz
templu dei estis. Infra. vi. an nesci
tis qz membra vra templu st ipse sci.

leui. xvi. ponam tabernaculum in medio vestri. vel corde et per hoc quod spiritus dei habitat in nobis ut in templo. psalmus dominus in templo sancto suo etc. Si quis **autem templum** dei. **T**ertio ostendit quod tale templum non debet violari. in prima parte implicite violatum multiplice ibi disper det. Dicit ergo. Si quis templum dei viola uerit. vel in se vel in aliis. sic perdendo quod fundi tenus hic templum intentum solvere. dispergat illum deus. vel corporaliter tantum per se. sic sacrilegum ... Sollicitatores monialium. vel sacrum virgi num de quibus potest intelligi quod prius. polluunt templum sacrum tantum. et nimio dispergat illum deus templum enim dei sacrum est. quod prius baptismate. psalmus domum tuam domine decet sanctitudo. per celsus vel fidem et per corda. sic enim tabernaculum legale dicebatur. iudeas partes. unde psalmus dice bat sanctuarium sanctum suum. sic templum spirituale ut sacra dicitur sanctum suum. aliud sacramentum. **Q**uo est hoc quod ad sanctificationem templi spiritualis requiruntur que solent fieri in sanctificatione templi materialis. De vivendi sunt primo ossa per mortuorum etc. et pravorum. per hoc ... ier. viii. eicient ossa regum iuda. et prava pue de hac sanctificatione. psalmus. facta est iudea sanc tificatio. **S**ecundo cruces in parietibus spiritus per cordis humilitatem. sic abraham xviii. loquar ad dominum meum cum sim pulvis. de hac sanc tificatione eccli. ii. qui timent dominum prepara bunt corda sua. et in conspectu illius sanctificabunt. **T**ertio ... alphabetum in scribi per legis studium et meditationem. psalmus. quomodo dilexi legem tuam. de hac sanctificatione ... sancti ficabit servum ... et dominum ... predicabit et est **Q**uarto aqua benedicta ... per lacrimas assiduas ... psalmus. lavabo per singulas noctes etc. de hac sanctificatione levit. viii. cum quo sanctificavit altare. dixi in ... **Q**uinto cruces in parietibus depingi. per carnis et sensuum mortificati onem. gal. vi. stigmata domini ihesu in corpore meo porto. de hac sanctificatione ii. thess. **S**exto non ... sanctificatio ... ut ab stineatis vos a fornicatione ut sciat unus quisque vas suum possidere in sanctificatione. **S**exto de pietate et caritate inungi. per intus sanctam le ticiam ac alacritate. ... vi. tu autem cum ieiunas. ecce caput unge ... tuum oleo. ecce ... De hac sanctificatione levit. viii. sanctifi cavit oleo caput aaron. **S**eptimo lumi naria ubique accendi per spiritualem ... aone. luc. xii. Sint lumbi vestri precincti et lucerne etc. de hac sanctificatione apoc. ult. sanctus sanctificetur adhuc. **O**ctavo ... pluries ... diligentia et

... eccl. vii. surgam et ... civita te. De hac sanctificatione iosue. vii. surge et sanc tifica populum et dic eis. sanctificamini in crastinum etc. **N**ono nomen sancti alicuius intitulare per sanctorum imitationem. i. mach. ii. mementote operum que fece runt in sanctificationibus generationibus suis. de hac sanctificatione ... vii. sanctificatus est vir infidelis per mulierem fidelem ... **D**ecimo missa celebrari per assiduam dei laude et gratiarum actionem. psalmus. immola deo sacrificium lau dis. De hac sanctificatione ii. pet. iii. dominum autem christum sanctificate in cordibus vestris. **N**emo se seducat. hic ostendit quod non est violabunt. vel destruent edificium spirituale. sicut heretici ... et pri mo ut caveat. secundo ostendit modum cavendi. ibi si quis videtur inter vos. ... ostendit propter quod talis sapientia ... deponenda. ibi. sapientia enim huius mundi. quarto confirmat hoc auctoritate duplici. ibi. scriptum est enim comprehendam. Dicit ergo. nemo ... vos templum dei ... nemo se seducat ... fallentes vosmetipsos etc. qui enim se ipsum seducit. ubi est alium seducet. ... vi. Si quis se existimat aliquid esse cum nihil sit ipse se seducit. sed potius si quis inter vos videtur et non est talis enim sapiens potius est ... quod existimat. sapiens esse in hoc seculo. vel sapientia huius seculi. stultus fiat apud se. ... fidei ... deponendo. ... nos stulti propter christum. et sic ut sit sapiens sapientia divina. ... luc. xix. legitur quod zacheus ascendit in sicomorum fatuam ut videret ihesum. ... quod est stultus mundo ut esset sapiens secundum deum. **S**apientia enim. quod est mundo hic tacendus est. sapientia enim huius mundi de qua iacobus ... est sapientia ... potius dicitur astu tia. aug. sapientia ... potest ... abusio ne ... proprietate. stultitia est apud deum. quia deus facit ... sapie ... sapientia dilatare horrea ad capiendos fructus et tamen dicitur ... luc. xii. Stulte hac nocte repetent animam tuam. etc. ... stulti principes consiliarii pharaonis. **Scriptum est enim.** hic probat quod sapientia mundi stultitia est apud deum duplici auctoritate. ... ostendit primo quod sit stultitia ... ad intellectum ... iob. secundo quod vana ... affectum. per auctorem psalmi. **Et iterum dominus novit cogitationes.** Dicit ergo. scriptum est enim iob. v. ubi habetur. qui compre hendit sapientes in astutia eorum. et consilium pravorum dissipat. comprehendam. i. ... sapientes huius mundi in astutia eorum ... quod ipsi credunt posse ... eccl. viii. ... sapie ntes ... et stultiam eorum ... et iterum scriptum est ipsum. novit dominus cogitationes

thanenc sapi entes

sapientum. si eas a domino uelint abscondere Ysa. xxix. ve qui profundi estis corde ut a domino abscondatis consilium. et ponit hic sapientum loco eius quod est ipsorum. quia hoc est alibi tale dictum. quam vane sunt. id est cap. i. auferet se cogitationibus. quasi sunt intellectu. Itaque nemo glorietur. Hic ad exponendum errorem monet ut de certo in hominibus ipsi non ponant. Vel post ponit admonitionem. Ergo admonicionis reddit. Omnia enim vestra sunt. et tamen recapitulat ut addat ibi. Omnia enim vestra sunt. Vos autem Christi. [illegible] Sed. Vers. quia et quod mundi sapientia stulta est apud dominum. Itaque nemo glorietur in hominibus ut in baptizatis. vel in doctoribus. quasi sit baptizatus a paulo vel ab appollo. Sed in solo deo qui est auctor glorie. Hoc est premittit sola. Omnia enim vestra sunt. Hic post ponit admonitionis que talis est. non est gloriandum in rebus excellentioribus nobis. Sed quod data sunt nobis in servicium non sunt excellentiora nobis. Ergo in talibus non est gloriandum. Sed reliquum est nobis excellencior et in deo gloriandum est. Hic est quod dicitur omnia quia non debetis gloriari. Omnia enim vestra sunt ad [illegible] nobis data. Ro. viii. diligentibus deum omnia cooperantur in bonum. Omnia [illegible] et hic sive paulus qui est de maioribus. sive appollo qui minor est paulo. sive cephas qui maximus est omnium. sive mundus ad utendum. vel [illegible] ad [illegible] uendum. sive vita presens ad merendum. sive mors i. finis vite presentis ad recipiendum. vel vita i. doctor qui sunt ad transmittendum. mors corporis ad recolendum. vel vita i. boni angeli in auxilium. mors i. mali angeli ad exercicium. Apoc. vi. nomen illi mors. sive presentia ad sustinendum. Luce. xxi. levate capita [illegible] capite vestra. sive futura ad gaudium. Mt. xxv. venite benedicti patris mei etc. ponit ergo apostolus viii. quas [illegible] distinguit sic. Omnia enim que sunt aut sunt ad salutem instructiva. aut salutis ministra. aut ad salutem in [illegible]. Si instructiva. aut per auditum. aut per visum. Si per auditum. sic sunt doctores. aut [illegible] principales [illegible] sic cephas qui fuit princeps aliorum. aut ministro. aut [illegible] ministro generali. sic paulus. aut particulari quo ad [illegible] sic appollo. Si sunt instructiva per visum. sic mundus. Ro. i. invisibilia enim dei per ea que facta sunt etc. Si autem sunt ministra salutis. aut agendo sic est vita. tunc enim est vita nostra. qui bonum opus [illegible] quo salutem meremur. aut patiendo sic mors. tunc enim est mors nostra. quando [illegible] mortem [illegible] vita. Si autem [illegible] ad salutem. sic sunt [illegible] beatitudo. aut [illegible]

extrinseca in presenti sic sunt presencia. aut exhibentia in futuro. sic sunt futura. Omnia enim vestra sunt. Glo. quoque sunt in mundo propter. Omnia [illegible] pedibus eius. id post omnia conditus est homo. Genes. i. Vos autem Christi. non puri hominis. id non in homine debetis gloriari. Sed in Christo a quo redempti estis. Infra. vi. empti estis precio magno. Christus autem dei. prius filius propter. [illegible] dixit ad me. filius meus es tu. gloriandum est ergo in Christo propter [illegible] unitatis. quia redemptor [illegible] [illegible] in igne revelabitur. Glo. duos ignes in futuro legimus. unum [illegible] quo [illegible] iudicium. alterum qui precedet. [illegible] dicitur in igne veniet. Glo. ignis [illegible] erit qui malos involvet et quos [illegible] purgabit quia in bonis purgandum est. [illegible] ignis est. [illegible] quidam dicunt quod duo sunt [illegible] et in glo. [illegible] sit relatio simplex. non personalis sicut si dicat mulier que dampnavit salvavit. Alii dicunt quod duo sunt [illegible] non [illegible]. [illegible] patitur. Glo. glorie in minoris. [illegible] venialia [illegible] non minuit. aliquin peccata multiplicata totaliter destrueret. Ergo non [illegible]. Glo. id de minoratione glorie quod ad extensionem [illegible] quod differt non quod ad intencionem. Ipse autem salvus erit. quasi per ignem. Glo. per ignem [illegible] morte defecti qui edificaverunt lignum et [illegible] hunc ignem dicunt [illegible] quod alii non sentiunt [illegible] non redarguo. quia forsitan verum est. ergo dubium est. Sed fides nostra supponit esse purgatorium. [illegible] Sed id forsitan [illegible] scriptura sacra expressum non est. [illegible] Glo. gravior est ignis ille quam quicquid homo pati potest in hac vita. Sed venialia condigne et sufficienter puniuntur aliqua presenti pena. Ergo ultra condignum punitur pena purgatorii. [illegible] utraque est in eodem foro bene concludit. Sed [illegible] foro [illegible] pena. et in isto illa enim et si sit maior [illegible] non tamen valore [illegible] de voluntario. Et ibidem Glo. de minimis [illegible] illic [illegible] purgationis optinebit. [illegible] qui in hac vita [illegible] ergo in dampnato veniale eternaliter punietur. Sed dicunt mortale [illegible] veniale in [illegible] debet pena eterna [illegible] temporalis [illegible] cum inde adiuncti mortalis debetur ei pena eterna [illegible] ne peccati mortalis. Et ibidem Glo. op[illegible]

ꝙ ardere d[icitu]r mala doctrina e[st]. q[uonia]m ma
la doctrina p[eccatu]m mortale est. q[uo]d damp
nat. q[uo]d s[ignificat]um est p[er] sequens. salvus erit.
Vel mala doctrina dupl[ex] e[st]. vel errans
i[n] n[ecessari]is et ex obstinacione. h[oc] p[eccatu]m mor
tale e[st]. vel n[on] i[n] n[ecessari]is et ex surreptione
h[oc] p[eccatu]m veniale e[st]. Item ibid[em] glo. cu[m]
p[er]ditor meruit peccat. p[er]ierit ille vel exp
te xp[istu]m crederunt. q[uia] i[n]. pe[tri]. ii. melius
erat illis via[m] v[er]itatis no[n] agnoscere q[uam] etc.
Et melius erat s[ecundu]m q[uo]d q[uia] de apostasia
a p[er]tinent. no[n] melius simplic[ite]r. Item
d[icitu]r q[uia] templu[m] dei s[an]c[tu]m est. quod sp[irit]u
s[an]c[t]o s[ecundu]m... ille. q[uia] sede[n]s cum
patre et filio no[n] sit dignus p[ro]pter suis
qui nos ead[em] sede facit dignos. q[uia] se
des illa quies est me[n]tis. Et ead[em] r[ati]o illi.
Item ibid[em] glo. de[us] habitat apud se. d[e] Jo. i.
Verbum erat apud deu[m]. glo. ut aliud ap[u]d
aliu[m]. q[uia] p[re]p[ositio] apud i[m]portat distinctione[m]
p[er]sonar[um]. Et apud se hic expone[n]du[m] e[st]
potius p[ro]priet[at]e q[uam] p[er]sone. Item s[ed]
q[uia] stultus fiat. glo. et d[icitu]r n[on] naturam
credat posse. q[uia] aug[ustinus]. actor nature n[on]
facit contra natura[m]. Et facit contra
nature cursum. no[n] contra n[atur]e obediam.
Item nemo glorietur in hominibus. contra
ii. cor. i. gl[ori]a n[ost]ra sumus. Et no[n] est
gl[or]iand[um] i[n] homi[ni]b[us] p[rinci]p[a]l[ite]r. s[ed] i[n] deo solo. Item
s[ecundu]m illud. sive cephas. glo. qui maximus
est. co[n]tra. i. fidem tenenti ei glo. tan
qu[am] par. Et patres erant officio
p[re]dicationis. sed no[n] placuimus. Item
sup[er] illud xp[istu]s aute[m] dei. glo. s[ecundu]m n[atu]ra[m] deo p[at]ri
n[on] tanq[uam] dissimilis. ... n[on] s[ed] ...
q[uia] ... p[at]ri s[ecundu]m n[atur]a[m] divina[m] ... e[st] equal[is] p[at]ri
... divina ...
s[ecundu]m ea. s[ed] s[ecundu]m humana[m].

IIII

Sic nos existimet ho[mo] ut mi
nistros xp[ist]i. Ab isto loco p[er]
hu[n]c cap[itu]lu[m]. no[n] in capitulo ubi. arguit
cor[inthios] q[uia] contempnebant simplice[m] p[re]dica
tione[m]. h[ic] arguit eos. q[uia] contempnebant p[re]
dicatore[m] v[e]l p[ro]b[atu]r p[rim]o in ep[isto]la s[e]c[un]do i[n] ep[isto]la
... ibi. no[n] ut confundam vos. h[ic] scribo.
in p[ri]ma p[ar]te p[er] mepat[ur] q[uia] vos apl[o]s conte[m]
nebant. s[ecund]o q[uia] de suis gl[or]iabant[ur] et co[n]
tendebant. ibi. h[ec] a[utem] fr[atr]es transfiguravi i[n]
me. t[er]tio q[uia] de se nimis p[re]sumebant
ibi. Ia[m] saturati estis. In p[ri]ma p[ar]te agit
de contemptu sui taliter co[n]t[ra]. s[e]c[un]do de co[n]
te[m]ptu sui q[uia] ill[e] ibi. michi aute[m] p[ro] mi
nimo est. In p[ri]ma p[ar]te mo[n]et ut h[ab]ea[n]t de vis

apl[is] sentiant. s[e]c[un]do q[uia] male senciebant
ibi. hic ia[m] q[ue]ritur int[er] dispensatores. Dicit e[rgo]
sic nos. q[uia] o stentu[m] est q[uia] solus deus e[st] actor
g[rati]e. nos q[ua]si adiutores. et ministri. et id
sic nos existimet ho[mo] q[ui]libet hoie[s] cu[m] de ho
b[us] sentire ut ministros no[n] ut d[omi]nos. q[ui]a qu[ia] p[ro]f
it... i. pe. v. no[n] ut d[omi]nantes i[n] cleros etc. · s[ed] forma f[act]i gregis
ministros m[a]g[is] xp[ist]i. no[n] antixp[ist]i ut pseudo.
ii. cor. xi. no[n] m[agnu]m si ministri satane
transfigurant[ur] sic ministri iusti[ci]e. et dis
pensatores. i. distributores q[ui] ad usum
misterior[um] dei. i. sacror[um] divinor[um] ut certis
ut officior[um]. Felix qui h[ab]et et novit bonu[m]. v[e]l
dicit. sic nos existimet. et officiu[m] honestu[m]
vel addit. ut ministros xp[ist]i. et u[er]u[m] offi
ci[um] debitu[m]. unde addit. et dispensatores.
ut sit famosus i[n] scientia. invent[us] eius
i[n] potencia. strenu[us] i[n] execucione. Hic
iam queritur. Hic ondit q[uod] de vis
apl[is] male senciebant. q[uia] putabant eos
dispensatores infideles. Et h[oc] e[st] q[uo]d dicit
hic ia[m]. q[uia] sic de nob[is] existima[n]d[um] est. s[ed]
tu[m] hic. i[n]ter nos corinthios ia[m]. i. i[n]t[er]i[m]
cu[m] expectandu[m] est divinu[m] iudiciu[m] s[ecundu]m glo.
q[ue]ritur a vob[is] q[uia] i[n]veniat[ur] int[er] dispensatores
ut fidelis. au[t] s[ecundu]m p[ro]p[ri]u[m] credi q[uod] b[e]n[e] dispensat
q[uo]d. vos no[n] creditis aliq[ue]m tale[m]. n[on] me n[on]
aliu[m]. p[ro]v[erbiorum]. xx. mult[os] hoi[e]s misericordes vo
cantur vir[um] a[utem] fidele[m] quis i[n]veniet. h[ic] e[st] ...
quis putas e[st] fidel[is] dispensator etc. Hoc
e[st] hic q[uod] dispensatores divi[n]i ministerii debe[n]t
e[ss]e. Et p[ri]m[o] prudentes i[n] intellectu p[ro] prudentia
aute[m]. m[at]th. xxiiii. q[ui]s putas e[st] fidelis dispe[n]sator
et prudens. q[ue]m co[n]stituit d[omi]n[u]s sup[er] familiam
sua[m] ut det. Et s[e]c[un]do mu[n]dus i[n] affectu. p[ro]p[ter] ...
... ep[istu]m su[u]m ... hic dei dispensato
re[s] no[n] ... no[n] ... no[n] ...
no[n] p[ro]cessore[m]. Tercio strenuus i[n] effectu p[er]
diligencia[m]. i. pe. iiii. sic boni dispensatores
multi for[m]is g[rati]e dei. si quis loquit[ur] q[uas]i s[er]mo
nes dei. Et q[ua]rto fidelis i[n] intencione p[ro] dis[tri]
b[utione] recta. v[e]l h[oc] hic. hic ia[m] q[ueritur] int[er] dispen
satores. v[e]l famosus i[n] vita. p[ro]p[ter] bona[m]
p[er]sona[m]. v[e]l hic sic nos existimet. s[ed] heu q[uia]
hodie multi s[unt] infideles dispen[satores]. qui male
dispensant. Ecce stipendia. q[uia] q[ua]n[tu]m paupe[rum]
s[un]t expendu[n]t i[n] s[upe]rfluis. q[uia] ... no[n] e[st] bona
... Ecce bu[n]ti[ta] q[uia] da[n]t consa[n]gui[n]eis suis alba-
... q[ui] ... Ecce facta
q[uia] ... ... p[re]sidib[us]. et usuris
... nolite ... Ecce ... q[uia]
n[on] ... opti[m]us ... cames
multi. no[n] ... Ecce ... q[uia] ... devenit

/ vos viros sapientes et quietos quorum quisque sit probata in [illegible]

d

[illegible] pupillo non iudicant et causa viduae [illegible]. Ecce officia quae conferunt omnes tentas in dignus [illegible] ditate eis. Ecce vita quae tractant manibus pollutis [illegible] mundamini qui fertis. Mihi autem pro minimo est. Hic agit de contemptu sui [illegible] quod non debent eum iudicare propter [illegible]. Ego quod non timet iudicium eorum, ideo quod ipse non audet iudicare se ipsum. Sed nec me ipsum. Ecce quod ad deum solum pertinet eius iudicium ibi: qui autem iudicat me dominus est. Quod non est tempus ad iudicandum ibi: itaque nolite ante tempus. Dicit glossa mihi autem quia quaerit inter dispensatores [illegible]. Sed quod sit de aliis mihi pro minimo est. Minimum reputo et quasi pro nihilo [illegible] ut a vobis iudicer, quasi infidelis dispensator, pro nihilo quid esset mihi si [illegible] quilibet. Sed pro minimo si a vobis [illegible] aut ab humano die duplicat. Primo modo ab humano die, id est ab [illegible] humano, qui non [illegible] occulta [illegible] homo iudicat ea quae patent et cetera. Secundo modo ab humano die, id est ab homine dum est in suo die, id est in [illegible] Job [illegible] dies hominis et cetera. Ex hiis elicitur talis ratio: illi non debent iudicare de quorum iudicio non est curandum, sed de iudicio Corinthiorum non curabat apostolus, ergo non debebant ipsum iudicare. Sed neque me ipsum iudico. Ego qui melius me novi. Quae altitudo [illegible] est profunditas cordis humani ut lateat et ipsum hominem. [illegible] pravum est cor hominis et inscrutabile, quis cognoscet illud. Est glossa sua ratio [illegible] talis. Nec ego possum me [illegible] melius vel iudicare quam ego ipse. Sed non me ipsum iudico quia non possum ex iudicio, ergo nec alius debet me iudicare. Post glossa exponit minorem. Et probat eam ibi: nihil mihi conscius sum. Dicat glossa. Sed nec me ipsum iudico et recte, nihil enim mihi conscius sum conscientia remordente. Sed non in hoc iustificatus sum, id est non me iustum reputo, quia potest esse aliquod delictum quod nescio. Delicta quis intelligit. Ecclesiastes ix: Nescit homo an amore vel odio dignus sit. Qui autem iudicat. Quasi: nec ego debeo me iudicare, nec vos debetis, qui autem iudicat, id est qui potest et debet iudicare me, dominus est, qui solus omnia novit [illegible]. Est glossa sua ratio talis: nullus debet me iudicare nisi habeat auctoritatem iudicandi me; sed solus deus est [illegible], ergo alius non debet me iudicare, ergo nec vos. Itaque nolite et cetera. Hic ponitur [illegible]: nullus debet ante tempus iudicare. Sed modo non est tempus iudicandi [illegible] determinatum est modo de occultis iudicare et [illegible] vituperabilitas in malo iudice. [illegible]

auctoritas. Quam iudicare deus vivus [illegible] quod dicit: nolite. Importunitas quae tempus in iudicando non [illegible] addit ante tempus. Dubietas quam [illegible] ibi: quousque veniat. Dicit glossa [illegible] qui solus deus debet me iudicare, itaque nolite ante tempus iudicii iudicare. Matthaei vii: Nolite iudicare. Quousque veniat dominus ad iudicandum. Psalmus [illegible]: dominus ad iudicium veniet cum senioribus populi sui. Qui et illuminabit, id est aperta faciet abscondita tenebrarum, id est penitus occulta. Matthaei x: nihil opertum quod non reveletur, [illegible] revelabit [illegible] et manifestabit consilia cordium, id est cogitationes, quia tunc libri conscientiarum aperientur. Danielis vii. Et tunc erit a deo laus, id est remuneratio [illegible] unicuique bene agenti et bene cogitanti. Hic autem ut ait Ambrosius nescitur quis sit laude dignus. Proverbiorum ultimo: laudent eam in portis opera eius. Quia nondum iudicium [illegible] iudicabitur in [illegible] quia veniet, non tardabit. [illegible] quia illuminabit abscondita, revelabit [illegible] abscondita, quia et manifestabit, remunerabit omnia, quia tunc laus erit et cetera. Haec autem fratres transfiguravi. Hic [illegible] de pseudo gloriabantur et contendebant. Ubi primo agitur quod in hominibus gloriari non debeant. Secundo quod in solo deo gloriari debent ibi: Quis enim te discernit. Primo [illegible] exponit modum loquendi transfigurando, secundo ostendit transfigurationis [illegible] ibi: propter vos ut in vobis. Dicat glossa [illegible] qui dixi supra non esse gloriandum in hominibus et posui exemplum de me et Apollo. Haec fratres transfiguravi, id est figurate dixi in me et in Apollo, quod dixi in me et in Apollo, propter vos figuratur pro omnibus [illegible] diceret: non monui ut non gloriaremini in me et in Apollo solum, sed in nobis gloriaremini, sed potius in pseudo. Sed figurative loco pseudo posui me et Apollo. Ambrosius [illegible] illos designat, non sigillatim, ne maior nasceretur discordia. Sed cum audiens nomen suum vel eius cui favet contentus est tacere [illegible] nomine audiens aliquid de se dictum [illegible] et [illegible] propter [illegible] id est propter utilitatem vestram [illegible] ut in nobis discatis, ne supra quam scriptum est [illegible]. Ubi in solo deo gloriari praecipimur. Unus adversus alium infletur pro alio, id est pro se et quod sit alius, id est melior alio vel pro illo [illegible] doctore vel baptizante, tamquam sit melior baptizatus vel edoctus. [illegible] in maioribus gloriari non debet, sicut scriptum [illegible] prohibet non est gloriandum in hominibus [illegible] deo. Quis enim te discernit. [illegible] quod in solo deo gloriari debent. Primo quia solus a malo liberat, secundo quia solus bonis fecundat [illegible] quae habes.

b

c

Cap. iiii. vel c. In eo gliantur qui discerat
nos a massa perditionis. sed h' e solius dei.
g' i solo deo e gliand. Et h' e q' dicit. qs
enim q. no debes gliari p' i deo. quis enim
te discernit a massa perditorum. nisi deus
q. d. nullus a' act' xv. nil discrevit inter
nos et illos fide purificans corda eorum.
Quid autem habes quod non accepisti.
h' po' alia ro ql' i nullo e gliand' n' i
eo. a quo omnia bona procedunt que habemus
sed hic e de gratia. p' g' ibi interrogatione
implicat liberalitate divinam. s' reducit ad
suspensionem humanam ibi. Si autem accepisti.
Dicit g'. quid e. q. si dicat nullum meum me
discernit. Quid habes bonum quod non accepisti
a deo. q. d. nil. sic homo dicitur optimus et be
nignus p' fam de spiritu. Si autem accepisti a
deo. quid gloriaris. te ul' talis. qsi n' accepisti
a deo. p' s. isto nobis dicit non nobis. sed nos tuo
da gloriam. a' in' legit' sicut fornicatur
vel alii n'. nil habes a predo aplis q' non
acceperis a nobis. g' no est magis gliand'
reis qui in nobis. Dicit g' qd habes. s. q' no
accepisti a nobis. q. d. nil boni habes a predo
qd' no accepis p' a nobis. si a accepisti
a nobis qr gloriaris nos. q. ad accepis a nobis.
Iam saturati estis. Super argit
eos p' qr nos aplos contemnebant. s' qr
de pseudo gliabant. et contendebant. h'
facit a' eos gradatim nimis presumebant
om's p' presumptionem eorum perfectionis. s' aplorum i
perfectorum. ibi. puto enim quod deus. presumptionem eorum
perfectionis describit in tribus. p' i spiritualibus deli
ciis. s' i spiritualibus divitiis ibi. iam divites.
t'cio i spiritualibus honoribus. ibi. Sine nobis
regnatis. Dicit g'. Iam saturati. q. i. tempe
quid vos sed non recte videor. h' facie
et e yronia qr iam saturati estis. i. pleni
spiritualibus deliciis s' reputationem vestram. pu' x
vi q' qui saturitati allidit favum. Iam divi
tes facti estis. q. i. qd' saturitate potestis
apoc. iii. tu dicis qr dives sum i nullius e
geo. et nescis qr miser es i miserabilis et
pauper. Sine nobis regnatis. h'
tangit eorum presumptionem perfectionis i honorib'
ubi p' i plicat eorum arrogantiam. s'
suam benivolentiam ibi. Et utinam regne
tis. t'cio quidam yronia ibi. ut i nos vobiscum.
Dicit g'. Sine nobis regnatis. i. regen
tis nos apoc. i. Fecit nos deo nostro reg
num et sacerdotes. et utinam regnetis
de. i. bona vos regatis. Gen. dabo tibi
magnum i spiritum i pena tibi. ut et nos vo
biscum regnemus. si dico vos nobiscum. qr
nos regnum dedignamini. Puto enim quod deus.
Hic ostendit presumptionem apostolorum perfectionum et p' iii re
putationem divinam. s' quo ad estimationem humanam
ibi. nos stulti. t'cio q' ad veritatis experientiam
ibi. usque in hanc horam. In qu'one ad deum videbat
apli imperfecti et contemptibiles. triplici ratione
p' qr deus videbatur eos reputare vilissimos.
s' quoniam passionibus exponebat eos. ibi. tamquam
morti destinatos. t'cio qr videbatur eos re
putare stultos. ibi. qr spectaculum vide
bant g' adeo contemptum. qr nihil esset minime
stulti. Dicit g'. puto enim. q. i. ita dixi qr sine
nobis regnatis. Puto enim yronia. Est q' d's
nos aplos novissimos. i. vilissimos de quibus
no curet. tamquam morti destinatos. i. ad
nil valentes. s' ad mortem reservatos. p's. estu
mati sumus sicut oves occisionis. Vel pot legi
sine yronia sic. puto q' vos nobiscum regnare
debetis. qr puto. Contra vos qr deus nos aplos
novissimos ostendit. i. similes novissimis sicut i tribula
tionibus. s' enoch et helye. tamquam morti desti
natos. i. reservatos. qr spectaculum facti sumus
mundo. qr ad videndum nos concurritur ad mor
tem. glo. i. fit nobis. ut illis qui a victoribus
morti dampnabantur. ad quod spectaculum conveni
ebat populus. iob. xxx. derident me iuniores tempore. et mundo et
et angelis. et hominibus. glo. i. noie mundi
intelligit. videlicet et angelis et hominibus. tam malis.
quam bonis. bonis ut compatiantur ad laudem.
malis ut insultent et irrideant. Nos
stulti propter Christum. Hic tangit eorum reputationem
aplorum. sedm estimationem humanam. et hanc i
tribus. p'mo i sapientia. s' i po' ibi. nos infirmi.
t'cio i reverentia. ibi. vos nobiles. et equi
tandem per antithesim triplicem corruptum p'
eorum. Dicit g'. nos stulti propter Christum. cui' enim
est predicamus que agentibus reputantur
stultitia. vos non prudentes in Christo reputa
mini. s' tacendo. s' glo. p'u. xvii. stultus
vo si tacuerit sapiens reputabitur. Nos i
firmi. v' afflicti. ii. cor. xii. libenter gliabor
i infirmitatibus. vos a' fortes. i. potentes
et secura. vos nobiles. i. reverendi nobilitate
carnis. nos a' sicut ignobiles. i. despecti
s' i' . ysa. liii. Cum contempnunt me erunt
ignobiles. s' go. nullo ex ruste. Ypla'
qui videbat suciens. aug. dic te sapientem
et fies stultus. Dic te stultum et sapiens
eris. Usque ad hanc horam. dat a nobis in
iuxta compatens. iiii. enim hic de bono noie
s' p' de iudicio bonorum alienus e. s' in mul
tum de iudicio malorum. Hoc sed in me ipsum
iudico. iii. ro'. xv. si nos met ipsos iudica
remus. tunc g' boni e hoi se iudicare. s' i'

·Vim q de iudicio disputauimus. q2 no diffinius ul accusando se no iustificat. sicut nec in aliis suis. q. ut e sui pecco i hac uita. i. Ioh. si dixer q2 p̄ccatū no hem9 te. s9. remorsus esse de q9 lo e pte de moribus. Sed pūctum. de uenialib3.

Ita ss. id. nolite aute tp̄c iudicare glo. Suspitiones uitare no possimus q2 ho es sumus. Aug. n9 pecat ideo qd uitare no p̄t. s9. ā pec sium9 i. uix possumus. ul i ptia possim9 q2 k. q no e i ulla. Qui ss. i. manifestabit gsilia cordiu. glo. tūc erūt oia oībz nota. q. p̄t. ocdy tectū sit peccā. s9 peccā penitēcā no erūt nota. s9. no erūt nota ad con[illegible]. erūt tn̄ nota ad di gliam.

Tc ss. p. li aut castigati ui. tunc. glo. cū nulls forsitā h dixit. q. paulus mentitus sit sup. ul aliud quod dixit e9 sui pauli. s9. no dixit e9 asserendo. s3 gl ficando. Ie ca. e. quid hēs. q no accepisti. glo. 3a q nulls p̄t dicere [illegible] p̄donis ā qui h credit. q. puul9 bubtiz[illegible] n dō h. s9. dit hīuīt et si no actu. ul glo. lo de uirtutib3 uisū rōuis.

Ita ss. d. puto eni q deus. glo. qd nullo m9 putandū est. q. g9 m male putabat ap9. s9. yronice dixit no assentie.

Usq3 in hanc horā etc. sii9 tetigit i p̄tor3 aplorū festiuar3 huā ni9 hic o9 cor tp̄xdm. sii dēfcū no sphta lem s9 cōie. Is uirtutis exercitā et h3 in tribz. p9 q2 bono puant. 3o q mal affici ūt. ibi maledicimur et benedicim9. tcio q uilissimi reputant. ibi. tamq3 purgamēta.

In prima pte p9 ot q puāt bonis tribz nec cessarius. s. abo. potu. et indumēto. 3o q puāt bonis utilibz tribz. s. pace stabilitate et quiete. ibi. et colaphis cedimur.

Dicit g9 usq3 i hanc horā. i. cōtc uiq ad h tpā. et esurim9 carētes necio abo. et sitim9 carētes necio potu. et nudi sumus carētes idumēto. ii. cor. xi. In fame et siti. in frigore et nuditate. hebr. xi. egētes angustiati afflicti. Dōm a h. designat ambrosius dicens. hie eū et sin adulacōne ueritate p̄dicantes. et gesta prauē uite arguentes grā no hūt apd hoies. s tulliū. h tpr obsequiū amicos. ueritas odiū parit.

Et colaphis cedimur. Hic tangit tria bona utilia quibz puāt. s. pax stabilitas et quies. pacē tollit pena illata. s. colaphe. stabilitatē pena i[illegible]. s. instabilitatis. quietē pena [illegible] s. labor. Dicat g9 et colapis cedim. ex9. x. cf. xxvi. colaphis cecidit eū. act. xxiii. princeps sacerdotū [illegible] iussit pcu illū pcuti. et instabiles sumus de loco ad locū

fugientes s9. d. ui. x. si uos psecuti fuint i una ciuitate fugite i aliā et laboram9 opantes manibz nris ut acquiram9 nob necia q2 neo dat nob act. xx. ad ea q m necia erant et his qui mecū s. m[illegible] ministrauerunt man9 iste. ps. Labores manuū tuarū q manducabis.

Maledicimur et benedicimus. hic ondit q. uictia at malis. Cep9 q a malo maledictionis. 3o q malo psecutionis ibi. psecutionē patimur. tercio q malo uituperationis ibi. blasphemamur. p̄ma respicit uba mala. s m ubq. tcia uba pessima. p̄n3 e maior. scdm̄ pcius. tcia pessimum. Dicat g9 maledicimur. q2 malū nob i precatur. et benedicimus optando et orando bonū his qui nob maledicūt. ex9 xpi. qui cū malediceret no maledicebat. i. pe. ii. ro. xii. bndicite psequentibz uos. bndicite et nolite maledicere. psecutionē patimur. i. diūsa tormēta. et sustinem9 pacient. i mo et gaudent. act. iii. Ibāt apli gaudentes a cōspectu cōcilii q. blasphemamur. i. q maleficia imputamur apo. ii. blasphemam ab hiis qui dicūt se iudeos eē. et no sūt. et obsecramus deū p illis blasphemantib9 ul. orate p calupniantibz et psequentibz uos. ul obsecram9 eos ut desistant. q2 h fac[illegible] possunt.

Quod e ss. p. opantes manib9. q multa excitant ad bonū opus. p9 ordinatio dei gen. ii. Tulit d9 deus hoiem. et posuit ipm i paradiso uoluptatis ut operaret. sic clā luna rii et alia opant s dei ordinatione. cem p3 ordinatione.

Eo puias pna gen. iii. Emisit dns adā de padiso uoluptatis ut operaret tiā de q sumptus e. Sic igit purgatori9 ianam peccatricē.

Tcio exemplū p3mus. sic agricola pp mercedē. q. xx. uocat operarios et redde. p3. Due q trahit i tribulatione tuo z. Cū opatur iusticiam.

Qui9 cauctio supplicy. sic ioseph et egypti ne cauerent fa mem. eccl. ix. Dat p̄t man9 tua inbtinet opare. q u ay. xxv. Quin. t. Euito coabitatio uicitū. ex latrotinis furti reuelationi. ps. audittius eū tuis cauim. Bea iuditū. sup. iii. uni au q opus manifestu erit. dicēdi. Sexto tempus oportunū. sic formica i estate. Io. x. opam dū dies est. uenit et nox. i. mors. q9 dū tempus hēm9 opem9 bonū.

Septio mortifi

arco victor. sic pugil quarto a pricipio. n. me
mor esto itaque. unde excidis et age peni
tentiam. et prima opera fac. glossa. quasi aliud
operis faciendo. Tertio educatio vicium
ergo dicta ad sanitatem et exatio iac. ii.
sic corpus sine spiritu mortuum est. sic fides si
ne operibus mortua. glossa. contra te ipsum quod contempnis.
in te potiam quod non perimis. super te periuriu
quod amittis. infra te supplicium quod
sentis. ante te iudicium ad quod tendis. iux
ta te tempus quod dissipas. infra te vita quam
educas. ex te virtutes quas mortificas.
mea bonum operis. Tanquam pur
gamenta. hic ostendit quod vilissimi
reputantur. ubi tangit tria. scilicet vili
tatem. quia tanquam purgamenta. vilitatis im
mensitatem. quia omnium peripsima. in perpetuitatis
continuitatem. quia usque adhuc. Dicit ergo
tanquam purgamenta huius mundi quibus scilicet
mundus purgari debeat. et quibus in
mundo manentibus inquinetur mundus
facti sumus. id est reputati. eo contrario dicit
apostolus heb. xi. quibus dignus non erat
mundus et facti sumus omnium peripsima. id est
stramenta. peripsima dicitur purgamentum
pomi. id est quod tollitur a pomo. ut palatum.
peripsima dicitur a peri quod est circum. et
et psima quod est tersum. quod est tersio. secundum
glossa dicit quod est purgamentum pomi. ut fer
ri. vel cuiuscumque metalli. usque adhuc. id est
continue usque ad hoc tempus. Non ut
confundam vos. Hic post reputationem
ponit increpationes ad eos affectuosam. ubi
ostendit quod predicta non scripsit eis ut con
fundantur. sed ut corrigantur. et primo ut
monitione ostendendo paternum affectum. secundo
rogatione ostendendo rei exemplum. ibi. Rogo
ergo vos fratres. tertio comminatione predicen
do adventum suum. ibi. veniam autem ad vos
cito. In prima parte tanquam filios primo mo
net. secundo ostendit eos esse filios. ibi. nam
si x. milia. tertio probat hoc quia per evan
gelium genuit ipsos ibi. nam in christo
ihesu. In prima primo extirpat quod est malum
secundo inserit quod est bonum. ibi. sed ut filios.
Dicit ergo. non ut confundam. quasi. et si ite
rum vos inflatos esse et divites vos me
pascere non tamen scribo hec. ut confundam
vos. verecundie faciam. sed potius ut
vos corrigam. Vinum et oleum apponit blandis
mitigat. ut salutaris medicus.
primo enim infudit vinum. nunc infundit o
leum. luc. x. sed moneo vos ut filios
meos karissimos. pro quibus tot mala patior.

sum. Felix prelatus qui in caritate sollicitus. vel et
scribit intentione rectus. vel scribit. non ut
confundat. in allocutione mansuetus. vel monet ut
filios. in amore fervidus. vel monet ut fi
lios karissimos. et vere karissimos caros. quia dilectos plus quam
suam carnem est quia dilectos plus quam suos karissimos
quia dilectos plus quam corpus proprium. omnia quidem sua
dimiserat propter evangelium. mt. xix. Ecce nos
relinquimus omnia. sic omnes suos dimiserat.
gal. i. continuo non acquievi carni et san
guini. corpus proprium exspoliavit. ii cor. xii. hic impen
dar pro animabus vestris etc. Nam si decem
milia. Hic ostendit quod sic sunt filii sui. quia
ipse est pater eorum et non alius. Dicit ergo. nam quia
et bene dico filios meos. nam si x. milia
id est multitudinem finitam pro in
finito pedagogorum. id est eruditorum. peda
gogus enim est doctor puerorum. a pedos quod est puer.
et gogos ductor. habetis in christo. id est in fide christi.
sed non habetis simpliciter multos patres. id est multos
genitores in fide christi. sic enim in generatione
carnali unius generationis est unus pater. Sic
in spirituali. supra iii. ego plantavi. non quia habe
tis multos patres. nam ego solus non alius
genui vos in christo ihesu. non in me. gal. iiii. filioli mei quos iterum
parturio. donec formetur christus in vobis. genui
in ipsum per evangelium. id est per predicationem evangelii. verbum enim
dei semen est spiritualis generationis. luc. viii. se
men est verbum dei. tangit ergo generationis actum
quia genui. modum quia per evangelium. genui quia in
christo. Iac. i. voluntarie genuit nos verbo ve
ritatis. Rogo ergo vos. Hic iterum rogationem
ponens se in exemplum. Et primo rogat ut
imitentur eum. secundo dicit quod propter hoc misit ad
eos thymotheum. ibi. ideo misi ad vos. tertio
ostendit quod oportuit mittere ipsum. ibi. tanquam non ve
turus sim. In prima eos alloquitur amica
biliter. cum dicit. Rogo ergo vos. exhortatur
utiliter cum subdit. imitatores mei. exempli
ficat sapienter cum addit. sicut ego christi. Dicit
ergo. Rogo ergo quasi. et quia vos genui in fide ihesu
christi. ergo rogo vos fratres. verbum est caritatis
non auctoritatis. philem. fiduciam multam
habeo in christo. propter caritatem autem magis obsecro. imita
tores mei estote. non precedo. Sicut beati
phil. iii. et infra. iiii. imitatores ... sicut
et ego christi. imitator sum. vel me sanctum
de extrinseco non potetis. sic autem erat expressus
imitator christi. ut diceret non se vivere sed
christum in ipso. gal. ii. vivo ego. iam non ego. vi
vit autem in me christus. non se loqui. sed christum in ipso.
ii cor. xiii. an experimentum queritis eius qui
in me loquitur christus. Ideo misi ad vos thy
motheum. Hic dicit quod propter hoc misit ad eos

thymotheum. ubi p° commendat ipsum mis
sum. 2° declarat missionis fructum ibi. qui
vos commone faciat. commendat autem ipsum
triplici actu. s. cordis oris et operis. actu
cordis. q2 filius meus. a viuitate operis
ibi. karissimus. a predicatione operis oris. q2 fidelis
in domino. dicit g° ideo misi ut me imitemini.
misi ad vos thymotheum p quem misit epistolam
qui erat eius coadiutor. tamquam exemplar ab
eo scriptum. unde ait qui est filius meus
conuersatione et fide. karissimus agendo bene
et fidelis in domino. i. in diuina predicatione lucra.
... cuius putas est fidelis seruus et prudens
et c. ¶ Qui uos commone faciat. ¶ hic
declarat missionis fructum. que est in
structio eorum. ubi implicat tria. s. instruc
tionis actum ibi. commone faciat. materiam
ibi vias meas. modum ibi. sicut ubique doceo
dicit g°. qui thymotheus. commone fa
ciat. uos. v. commonendo uos doceat uias
meas. v. vitam et doctrinam. hee vie du
cunt ad vitam. ps. ... vie eius
vie pulcre. que vie sunt in christo. et ideo
tenende. quia in ipso non contingit deuiare
ioh. xiiii. ego sum via veritas et vita.
... sicut ubique et c. In omni ecclesia doceo
eas tamquam autenticas. erat enim doctor
uniuersalis. ... in omnem terram exiuit sonus eorum
et c. ¶ Tamquam non venturus ¶ hic
ostendit quod oportuit thymotheum mitti di
cens. tamquam. quasi ... opus erat eum mitti.
quia quidam ex vobis sic inflati sunt. ut de plura
mundana. que est concupiscentia ... i. in
flatos sensu carnis sue. tamquam non ventu
rum ad vos. cum tamen de ... sum venturus.
¶ Veniam autem ad uos cito. hic corri
git eos predicendo aduentum suum ad corrigendum
et p° de uentu predicit. 2° veniendi causam
ostendit. ibi. et cognoscam non sermonem.
tercio veniendi modum inquirit. ibi. Quid
vultis in virga. dicit g°. ueniam. quia inflati sunt
quidam quasi non sim venturus. veniam ad uos cito.
si dominus uoluerit. si id vinculum culpe impediat. iac.
iiii. pro eo ut dicatis. si dominus uoluerit et c.
laudanda promissio. in qua uelocitas. quia ueniam
ad uos. uelocitas quia cito. uirtus. quia si
dominus uoluerit. ¶ Et cognoscam. ¶ hic
causam veniendi ostendit. ubi primo
ostendit ad quid ueniet. quia ad inquirendum
de uita non de ... mundana. 2° quid ad hoc
ueniet. quia per vitam bonam habet gloriam. ibi
non enim in sermone. dicit g°. sic. ueniam
et cognoscam. i. probabo et inquiram non ser
monem. hic sapientie eorum. qui inflati sunt

mundana ... sua que inflat. ioh. viii.
sed uirtutem eorum inter se et ... non eum q.
et uirtute non in ... de sermone. quia non in ser
mone solum est regnum. i. ... regnum dei. sed
in uirtute boni operis. mat. vii. non omnis qui di
cit domine domine intrabit in regnum. ¶ Quid uul
tis. ¶ hic modum ueniendi inquirit. ubi
p° modum supponit eorum arbitrio. 2° precipit
de modo. ibi. In uirga. dicit g°. Quid uul
tis. q. d. ego quid ueniam. sed quid uultis
horum duorum. s. an in uirga ueniam ad uos.
i. in uirtute correctionis. ubi est s. sed cari
tas maius. quia uirga scilicet egredietur de radice
iesse. i. de mendio caritatis. ysa. xi. sion
tamen ita apparet extra. quia omnis disciplina in pre
senti uidetur esse non gaudii. sed meroris.
hebr. xii. an in caritate. i. in manife
statione. aut bona suppleam. et spiritu
mansuetudinis. ut prius parcham. ps. Si ueniet
mansuetudo et cor. aduentus in mansu
etudine est portandus. sed in uirga non est
recalcitrandum. aug. gloss. ut pii filii ... dicent
si in uirga uenturus es noli uenire. uelis
enim erudiri in uirga prius quam perire in
blandimentis predonis. ¶ Hic q. scilicet usque
in hanc horam. glo. liber et sic adulator
... predicatores gratia non habet homines. gl.
... sic ego per omnia omnibus placeo. glo.
... liberum predicaret. tamen gratiam hominum ha
bat. ... tales non habet gratiam apud malos
sed apud bonos. ¶ Et laborantes mani
bus operantes ex hoc inter quos apostolorum ...
tores ut predicatores debent laborare
manibus suis. ... glo. soluit dicens quia
nemo dat nobis. In eum quid tali ...
tenetur. ¶ Et ut non offendam uos scribo
... xiiii. est consilium adducens gl.
... non debet ... principaliter confusio.
... sed correctio. ¶ Item neque enim ibi
et c. ... patrem uolite ...
uenire ... ... soluit deus pre
auctoritate. sed homo ministerio. ¶ Item sic
ego ubique in omni ecclesia doceo. ... nullus
... doctor in ecclesia aliena. ... distributio est
accommoda per ecclesias gentium ad quas
missus erat ... que ... eius erant. erat
enim apostolus gentium. ¶ Non est ... n
et in sermone est regnum dei. ... quod est ad
... regnum dei sufficiat. ... in uirtu
tia ... repugnantia. ... ...
in sufficientia ... tum repugnantia. et
ista sunt multa ... est ... nature
... sic ... filii dei per
gratiam. non per ... io. ... non est regnum

di esca et potus. q. iusticia et pax et gaudium. Secundum est apparencia exemplum eius extra nerti et hoc q. apparentia non fa cit filium regni. q. tes. ay. xxiii. ve no bis et phariseis et ypocrite. q. clauditis. Tertia est sonus orationis sine efficatia operis. opus enim plus facit ad esse filii quam vox. ay. vii. non omnis qui dicit domine domine intrabit ad regnum. Sed qui facit. Quartum est effectus operis sine rectitudine intencionis. et hoc q. intencio hypocrite diligit in finem. ay. v. nisi habundauit iusticia uestra plus quam scribarum et phariseorum. Quintum est sermo sapientie sine bona uirtute. et hoc q. loquitur non pugnare non expugnat hereticum. unde non in sermone est regnum dei. sed in uirtute. io. iii. v. qui fecerit et docuerit hic. v. Sextum est inchoatio bone uite sine perseuerantia inchoate. qui enim regrediuntur a media uia non perueniunt ad terminum uie. luc. ix. nemo mittens manum suam ad aratrum et aspiciens retro aptus est regno dei. io. ay. viii. filii autem regni eicientur in tenebras exteriores.

C V

Omnino auditur inter vos et cetera. Supra reuocauit eos ab erroribus doctrine quam fuit eis ab aliis ut est baptismi doctrina. hic reuocat eos ab erroribus circa ea que fuit ab ipsis. Et primo reuocat eos ab errore circa emendationem delictorum. et delinquentium. ca. isto. et secundo infra. secundo ab errore circa coniugium matrimonii et virginitatis statum. ca. vii. tertio ab errore circa esum et abstinentiam ciborum. capitulo. viii. et quarto ab errore circa orandi et communicandi modum. ca. xi. quinto ordinat eos ad proximum. Secundum est circa ad te xii. quia sunt res pertinentes. tertium ad nutricionem. et ordinat ad deum. Supra primo reuocat eos ab errore circa emendationem facien dam per penitentiam. quia publicum fornicatorem sustinebant qui nisi deberent corrigere. ca. isto. secundo pax. q. fratres admonitam in seculum trahebant. capitulo. vi. Supra primo arguit eos de sustinentia publici fornicatoris. Secundo ostendit quod debet aliquis expellere eum. ibi. absens uos replevit. Supra primo arguit eos. quia publicum fornicatorem sustinebant. Secundo quia cum haberent nichilominus recipere istos esse iactabant. ibi. non est bona gloria

eo uestra. Supra primo exponit uitium culpam notoriam. Secundo arguit eos in contingendo negligentiam. ibi. Et uos inflati estis. Tertio ipse in eum profert sententiam. ibi. Ego quidem absens corpore. Supra exaggerat culpam fornicarii. et per quos et qui eam sustinebant. primo dicit in summe. Secundo in speciali genus culpe. ibi. ita ut uxorem patris. In summa uero exaggerat quod nullo ibi. omnino auditur. quia enormis ibi. et talis fornicatio. quia intollerabilis ibi. qualis nec inter gentes. dicit ergo. quid uultis. an in virga ueniam ad uos. an in spiritu mansuetudinis. et tamen opus est ut in uirga ueniam ad uos corrigendos. quia omnino ab omnibus auditur inter uos esse fornicatio uel utique in summa uel sic. pro et carnalia minoris sunt culpe et magis infirmie. et non qualiscumque fornicatio. sed talis fornicatio qualis nec inter gentes. Seneca. gentiles qui deum nesciunt. ysa. xvii. erubesce sydon. ait mare. talis inquit ita ut aliquis patris. i. priuignus teneat uxorem patris sui. i. nouercam suam quod est incestus. gen. xlix. non crescas quia ascendisti cubile patris tui. leui. xx. Qui dormierit cum nouerca sua. morte moriatur. Et uos inflati estis. Hic arguit eos negligentiam. ubi implicat tria in eis redarguenda. primum est presumptio de bonis propriis. secundum est in presumptio de alienis. i. et non magis luctum. tertium est defectus uindicte correctionis ibi. ut tollatur. dicit ergo. et uos cum sit inter uos tam scelus inflati estis uel tam scelus presumentes de bonis propriis dum uitetis aliena peccata. ysa. vii. peccant altissima uenti. et non potius luctum. i. dolorem pro peccatis illius quam in flaccum. aug. plangis mortuum magis plange uiuum. an non scis inter nostra explanacione inter. ut plangas corpus a quo recessit anima. et non plangas animam a qua recessit deus. non potius magis luctum ita ut tollatur de medio uestrum. qui hoc opus fecit hoc est ut separetur a communione uestra. quia est talis peccatoris quodammodo minores sunt maiores tollendo. deut. xvii. aufferes malum de medio tui et cetera. Secundo ad tribunalis homini in pio. Ego quidem absens corpore. Hic in eum profert sententiam. ubi primo ostendit sua locatio fecit sententiam. secundo sua auctoritas. ibi. in nomine domini. tertio sua intencionem. ibi in interitum carnis. Supra implicat tria. solicitudinem. quia presens. et sine lacione. quia iam iudicaui.

lacobus iohn. qr eni q sic apis e frat g. quos q. ruos no tulitie eni. qui prenter eratie. Sz ego quid qui erat absens cor p presens a spu. i. mea voluntate. col. ii. sia et si corpe absens sum. Sz spu nobecu sum. sile vecur de helyseo. e. iiii. q. i. f. sin nova iudicaui. ut presens. i. ac si essem presens eum qui sic operatus est. et h pp fama pu q sic d aug. eviden pp reata sce sip. no indiget clamore accusatorum. Judicaui. In noie dni ihu xpi. i. mee ei, fame ei legat. pp ei legacone fungimur. iudicaui. In noie dni nri ihu xpi. i. ut hora dni congregatis vob. cu alia diuersione i. congregati cetu. et meo spu. cum virtute nobcu. i. mea auctoritate. cu virtute dni ihu suffragante. de h q. iudicaui. ut vos congregati vnanimiter mea auctoritate et virtute xpi suffragante. traditis h sathane. Greg. .v. eccle. omne dampna. indictum iudicantis auctoritas qr nos i noie xpi. conuenisset vnanimitas. qd notat i congregatione illorum. tum. suffragantia xpi potesas. qd notat ibi. cum virtute. sine caritas. qd notat ibi. tradere. huiusmodi hominem.

Tradere huiusmodi hominem. Hoc dupliciter legitur. vno modo de traditione corpali. alio mo de spuali. Primo mo sic iudicaui tradere hi hoc fornicatorem sathane corporaliter vexandu. et h i interitum carnis. i. ut sathanas eu corporaliter vexet. et sic resipiscat hanc enim potestatem apostolus habuisse. ut quem apostolus no posset euellere traderet eum sathane vexandu corporaliter quousque peniteret. Sco mo sic. Iudicaui tradere hi sathane spualiter. i. ipm excomunicando. et h i interitum carnis. i. vite. ut libere possit efficere interitum carnis. i. prauitate carnis. ut spus saluus sit. h dupliciter legitur. de spu ecclo et uiolento. p mo sic. tradere eq. no ut caro inferat finaliter. Sz ut spc saluus sit. Sic dns tradidit iob sathane. iob. ii. Vr autem illius serua. Saluus tamen in die dni nri ihu xpi. i. in die gre in presenti. ut i die iudicii. i. futuro. q. Sz dies dni q exaltabitur dns solus i die illa. ysa. iiii. Re ly intento. Notatur correcto pene. qd no ibi. tradere hi. destructio culpe. qd no ibi. In interitum carnis. Salus autem. qd no ibi. ut spus. Alio mo legitur ut spc i. status. i. spc. e. saluus ut legitur ut spc i fructus. s. in die et c. Non est bona gloriatio uestra. Hic arguit eos qr se iustos esse iactabant. et psto quod fruct

se iactabant. quia dum illum tollant. Sz monet illum abiciant ibi. Expurgate uetus fermentum. eos reddit cum. qr hoc facere debeant ibi. Et enim pascha nrm. In prima pte qr se stultos iactant. Sz ideo qr. qr eiiciendo illu fornicatori. corrupti erant. ibi. nescitis. qr modicum. Dicat g no e. q. et qr talem fornicatorem sustinetis. non est bona gloriatio uestra. q. sic nos iustos eiactatis. pg. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit. i. omnes nos contaminat. ul modicum fermentum. i. iste vnus peccator et fornicator totam massam corrumpit. i. exemplo suo omnes i sitit. Sile h gal. v. eccl. xiii. qui tetigerit picem inquinabitur ab ea. Nota q hic qr sepcu reperitur tripex fermentum corruptionis. Primo originalis culpa ut hic. no in fermento uetri illud corrupit totam massam. hinc n. vnde. eccl. viii. a eueniro qa ot i corruptione sunt. Scdo doctrina praua. q. ul sc. no dixit cauendum a fermento panis. Sz a doctrina phariseorum. h corrupit fidem. g. ad. iii. cor. vii. ne nunc letum lestum neminem corr. Tercio legalis obseruantia. gal. v. Cum i lege iustificamini a gra excidistis. et post modicum fermentum. hoc corrupit euangelicam traditionem. Pb. Corrupti sunt et abhominabiles facti sunt. nimis. Quarto ypocrisis. luc. xii. attendite a fermento phariseorum. h corrupit intentionem. p. xi. Surgentes diluculo corrupit cogitationes suas. Quinto mixtio pene. exo. xxiii. Non immolabis sup fermento sanguinem. tue h corrupit actionem. pu. . ... fons turbatus pede et uena corrupta. Expurgate uetus fermentum. Hic monet ut abiciant fornicatorem similitudine fermenti. Ubi notantur tria qr debet fornicatorem abicere. pur e contagium expe vitandum. Id dicit. Expurgate uetus fermentum. Scdm e puritas noue vite. id dicit ut sitis noua conspersio. tum e custodia bi festiuitatis. id addit. Sicut estis azimi. Dicit igitur expurgate. q. et qr modicum fermentum corrupit. expurgate uetus fermentum. i. purgate uos expellendo illum ueterem peccatorem. q nos corrupit. qui e vbi p ueteris hois uetustate pecti corruptum. gr. v. Sz caluistis seculi ...

pice ab⁹ te. omnia agnoscant hic peccatum. quia secundum ab homicidiis vel sacrilegiis ob hoc dicit expurgate. quia antiquum id est veteratum. ob hoc dicit vetus. quia contagiosum id est multiplicabile ob hoc dicit fermentum. id est exo. xii. quicumque comederit fermentatum peribit. Expurgate inquam id est ut sitis nova conspersio. id est facta consparsio in novatione. scilicet ut tandem per penitentiam ut novitas tollat vetustatem. conspersio fermentati. conspersio enim est farina per aquam conglutinata sine fermento. sic leguntur tulisse filii israel. exo. xii. sicut estis facti in baptismo per gratiam azimi. id est sine fermento corruptionis peccati. dicitur enim azima. ab. a. quod est sine. et zima grece quod est fermentum latine. quia nos tenemur esse nova conspersio. quia facti estis azimi in baptismo quo culpa mitigandi peccatis habendi. gratia custodienda. debent nos movere ad expurgandum vetus fermentum. Etenim pascha nostrum. Hic reddit causam quare predicta facere debeant. scilicet debita comestio agni paschalis. id est eukaristie. vel prius ponit causam. secundo inuitat ad excidendum ibi. Itaque epulemur. tertio docet excidendi modum. id est non in fermento veteri. Dicit ergo. Etenim. quia utique puri esse debetis. etenim Christus immolatus est pro nobis in passione crucis. ysa. liii. sicut ovis ad occisionem ductus est. Christus inquam qui est pascha nostrum. id est agnus paschalis quem excedere debemus. Io. i. Ecce agnus dei. apoc. v. dignus est agnus qui occisus est. Christus dicitur agnus Christus qui datus est in uiaticum nostre peregrinationis. unde dicitur pascha nostrum id est panis nostre refectionis. unde illud immolatus est. id est pretium nostre salutis. vnde dicitur Christus. id est unctus vngit enim nos oleo letitie in celis. hoc nomen grecum non est ut quidam putant. sed hebreum est tamen ibi conveniens utriusque lingue. quia secundum grecos pascha dicitur a paschein. quod est pati. unde est id quod paschale. secundum hebreos a phase quod est transitus. quia tunc primo celebraverunt pascha cum fugientes egyptios mare rubrum transierunt. Nota quod est hic quod quod hoc liberius explicatur qui albus est sanguis simul patet et lapidus sed ex ipso liquet hic. est enim sanguis. unde dicitur pascha. id est transitus. quia facit transire de bono in melius. de meliori in optimum. ps. transibo in locum tabernaculi. Item est tunc. unde dicitur nostrum. non tantum diuitum. sed omnium bonorum. Item est pater. unde dicitur immolatus est. mactatus sicut precipitur die Iouis in cena. agnus occisus

die veneris. mansit die dominica. scilicet lapidus. unde dicitur vnctus. Itaque epulemur. id est nos tunc res. thob. ii. a. vade et adduc pauperes. luc. xv. epulari te. oportebat. deut. xxvi. adorato domino. Itaque. quia Christus est pascha nostrum epulemur nos ipsum incorporando. secundum illud. nec tu me mutabis in te sicut cibum carnis tue. sed tu mutaberis in me. luc. xv. epulari et gaudere oportebit. Non in fermento veteri. Hic docet modum excidendi. qui consistit in duobus in expulsione feditatis culpe. propter quod dicit non in fermento. in adeptione puritatis gratie. propter quod addit. Sed in azimis. In primo dehortatur a culpa. primo originali cum dicit non in fermento veteri. secundo actuali et dicit non in fermento malitie. Et actuali in proximum. cum addit. et nequitie. Insinuat ergo hortatur explicite puritatem gratie baptismalis contra originalem quod non in azimis contrarie puritatis actualem in dominum quod notatur in sinceritate. expressius in illo quod actualem in proximum quod notatur in veritate. ut sit azima contra vetus fermentum. puritas contra malitiam. veritas contra nequitiam. Dicit ergo. non in fermento. quia deus epulemur inquam. non in fermento. id est in corruptione veteri originalis. scilicet culpe. vnde postquam comedendus agnus paschalis. exo. xii. fermentum enim peccatum continet. unde deut. cavitatis paulisper a corruptione fermenti. Nec in fermento malitie et nequitie. id est culpe actualis in dominum. et nequitie. id est culpe actualis in proximum. Sed in azimis. id est in puritate sinceritatis ad dominum et veritatis ad proximum. vel sinceritatis quo ad declinationem mali et veritatis quo ad opus boni. vel sinceritatis. id est nove vite quo ad conversationem. et veritatis quo ad professionem et elationem. vel sinceritatis in affectu per caritatis amorem. veritatis in intellectu per veritatis cognitionem. Quod autem dicit. Itaque epulemur. quia multa sunt necessaria ad epulandum digne comedendo agnum paschalem per quem figuratum est in cibo legali de quo exo. xii. dicitur eadem die. et cetera. debent enim tria mouere ad epulationem. tria concomitari. tria sequi. Primum monitiuum est utilitas predicte deut. xxvi. epulaberis coram domino deo tuo et semper recordaberis quod servus fuisti in egypto. hoc significatur in lactucis agrestibus. Secundum est ardor deuotionis ratione. eccli. xxx. splendidum cor bonum in epulis. epule illius diligenter fiunt. hoc uidetur in assatione carnium. tertium est puritas conscientie bone. unde hic itaque epulemur non in fermento

malicie et nequicie. sed in azimis etc. id est non
in azimus panibus. Prius continentia et humi
litatis fidei integre. deuteronomium. xvi. Adorabis
dominum deum tuum epulaberis. hoc notatur in hoc quod non
in crastinum relinquebant. Secundum [illegible] est memoria
passionis domini. exodus. xii. Dies quos habetis epu
las et dies festos etc. et post ut sint no
bis in recordatione domini. Hoc notatur in tinctis
sanguine postibus. Tercium est hilaritas spiri
tualis. psalmus. Iusti epulentur et exultent in conspectu
dei quod notatur in festinatione comestionis. Quartum
[illegible] est. gratiarum actio. thobie. vii. epulati
sunt benedicentes dominum. hoc notatur in [illegible] laude
celebrationis. vel in oratione pedum. Quintum
est bonorum operum [illegible] et continuatio. deuteronomium. xvi.
epulaberis in festiuitate tua. et post hec
dicet quod tibi dominus in opere manuum tuarum. quod
notatur in portandis baculis. Sextum est ad
patriam promissam perambulatio. psalmus. [illegible]
filio in locum etc. hoc notatur in calciatis pedibus.

Scripsi vobis in epistola. Secundo agit de eo
de sufficientia prime correctionis. vel ostendit quod de
[illegible] scripsit eis. vel prius ostendit quod aliis scripsit
quod nunc expressius scribit. ibi nunc autem scripsi.
in prima prius ostendit quod scripsit. secundo quomodo intelligunt
ibi non utique fornicatoribus. etc. quod intelli
debuit. ibi. alioquin debueratis. Dicit ergo
scripsi vobis. id est moneo vos expurgare vetus
fermentum. et sic hoc debuistis facere. scilicet [illegible] scrip
si vobis in epistola [illegible] non habetur. scripsi inquam
ne commisceamini fornicariis. conuersatione
et familiaritate. etc. sicut est luxuria in do
mo. Corinthiis. vi. que societas lucis ad tenebras.
[illegible] corrupti sunt gentes et didicerunt opera
eorum etc. psalmus. Cum presbytero [illegible] Non uti
que fornicariis. hic ostendit qualiter intelligit
[illegible] scripsit. etc. quod non intellexit de gentilibus sed
de fidelibus. et tangit. iii. genera peccatorum quod
de fidelibus qui corrumpit fornicatores. in de
[illegible] quod in proprio facere [illegible] [illegible]
[illegible] facere. Tercio apparet quod de proximo vi
facere [illegible] alterius per violentiam. et hu
[illegible] in moribus. ydolis seruientes [illegible]
contra fidem faciunt. secundo. Non utique fornicariis
huius mundi. id est gentilibus qui fornicantur a deo.
psalmus. perdidisti omnes qui fornicantur ab te.
absque. mundum vocat hic eos qui non sunt
de ecclesia. Iohannis. xv. vos de mundo non estis. sic
ego non sum de mundo. etc. et si dicit non intelligi
ut non commisceamini cum gentibus. sed cum for
nicatoribus [illegible] aut avaris [illegible]
[illegible] aut rapacibus in acquirendo. aut y
dolis servientibus ydola colendo. alioquin

si precepissem gentibus non commisceri debuera
tis exisse de hoc mundo exivisse. id est oportet
vos de hoc mundo exire. quia ubique sunt ta
les. vel alioquin si commisceamini debuistis
de hoc mundo exisse. vivere [illegible] [illegible] [illegible] mo
ri. [illegible] [illegible] est male agentibus
si [illegible] morantur. [illegible] [illegible]
[illegible] Nunc autem scripsi
vobis. Hic ostendit quod nunc expressius scribit [illegible]
prius ostendit de [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. secundo ostendit quod de fidelibus [illegible]
de illis non habet dare legem. ibi. Quid enim
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illum for
nicatorem. ibi. auferte malum. In pri
mo ponit se scripsisse. secundo [illegible]
scripture tenorem. ibi. Si is qui frater no
minatur. dicit ergo. ita ut dixi. quia tunc scripsi
et vos non bene intellexistis. nunc autem scripsi
vobis declarando non commisceri talibus fornica
riis. [illegible] [illegible] [illegible]
mortuus. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Si is qui frater in vobis no
minatur. hic [illegible] tenorem scripture
ubi ponit sex genera peccatorum [illegible] dam
[illegible] [illegible]. vel [illegible] in contemptu dei. vel
[illegible] [illegible]. vel in [illegible]
. Si in contemptu dei. hoc fit [illegible]. aut enim
homo querit in aliquo sumere delectabile sic
est fornicator. aut sumere utile. sic est
avarus. aut sumere honorabile sic est ydol
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debent [illegible]
[illegible]. Si sit [illegible] [illegible] sic
est ebriosus. Si est in nocumentum proximi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sic est rapax. [illegible]
. nunc scripsi vobis [illegible] Si is qui frater
nominatur et non est [illegible] sed [illegible] de quibus [illegible]
thymotheum. iii. [illegible] [illegible] [illegible] pietatis.
[illegible] autem eius abnegantes. est fornica
tor. [illegible] [illegible] [illegible] aut
avarus in retinendo. aut ydolis serviens
ydola colendo. aut maledicus. id est detractor
aut ebriosus aut rapax. cum huiusmodi
nec cibum sumere. ii. thessalonicenses. iii.
denuntiamus vobis fratres in nomine domini ut sub
trahatis vos ab omni fratre ambulante inor
dinate. in hoc quod dicit fratres ostendit quod cum infidelibus
non prohibet cibum sumere. [illegible] [illegible] nominatur
ostendit non teneri. sed per iudicium ecclesie [illegible]
[illegible] malos ab ecclesie [illegible]. et si per
iudicium auferri non possunt [illegible] tolerandi
sunt. Quid enim est mihi. [illegible]
ostendit quod de infidelibus non habet dare legem.

. et p(ri)o dicit q(uod) ad eu(m) no(n) p(er)tinet iudiciu(m)
i(n)fideliu(m). ergo h(oc) o(stendit) ex(posit)io co(ntinuatio)n(is) l. p(er)sone de his
qui int(us). ecce h(oc) o(stendit) t(ex)t(us) q(uia) h(oc) p(er)tinet ad
p(o)p(u)lu(m) dei. ibi na(m) eos qui foris s(un)t. f(uit) g(lossa)
q(uod) i(n) id q(uod) de fr(atr)ibus scripsi. no(n) de aliis
q(ui)d en(im) m(ihi) e(st) de his qui foris sunt. i(n) de
his q(ui) sec(undu)m ecc(lesi)am et i(n)tro et i(n)tus. s(ed) s(u)b
deliberatione iudicare. q(uasi) d(icat). ad me no(n) p(er)tinet sed
potius est eis blandiendu(m) ut (con)ve(r)tant et
(con)v(er)tendi(s) volu(n)t. luc(e) xii. o h(om)o q(ui)s me (con)
stituit iudice(m) aut diviso(r)e(m) s(upe)r vos. no(n) en(im)
erat de discipulis ei(us). p(er)sone de his q(ui) i(n)t(us)
s(un)t. i(n) ecc(lesi)a i(n)tus et si no(n) merito. no(n) de a
liis vos ma(gis)t(r)es iudicatis. q(uasi) d(icat). sic t(ame)n
de aliis. na(m) eos qui foris sunt ex eo(rum)
s(cilicet) i(n)fidel(ibus) deus iudicabit iudicio (con)dempna
tionis no(n) discep(ta)tionis. v(er)u(m) t(ame)n nobis
iudiciu(m) eo(rum) (con)mi(si)t. p(ri)m(o) xx. iudiciu(m)
a d(omi)no egredietur. auferte q(uia) s(ecundu)m (e)p(isto)la
vob(is). no(n) (com)misce(ri) talib(us). auferte malu(m)
ho(min)e(m) p(ec)c(at)u(m) s(cilicet) fornicatore(m) ex vobis ip(s)is. q(uia)
ex eius (con)vers(ati)one i(n)quinami. deu(teronomii) xix.
auferes malu(m) de medio tui. ut ceteri time(re)
ha(be)nt. [C]ui q(uod) s(upe)r(ius) d(ixi). ego aud(ivi) i(n)t(er) vos. g(lossa). e
tia(m) t(ame)n p(r)incipes. du(m) pateret reu(s) tu(n)c i(n)ge
tis p(e)cc(ato)r i(n) correctu(m) seq(ue)ndu(m). ergo s(ecundu)m a(liquos) putat
p(r)o(ba)t(ur) notoriu(m) scel(us) (con)cite i(n) ecc(lesi)a p(ro)bati. p(ro)
q(ui) p(er)t(ra)ns(ierit) dissimulando cu(m) possit corrige(re) p(o)t(er)it
uel g(lossa). is i(n)q(ui)t i(n) q(uo) plus ecc(lesi)e t(er)r(e) ut(ur)
mandavit. [I]n i(n)teritu(m) carnis. s(ed) ep(iscop)a
cito dz c(on)s(ecrati)o medicinal(is) no(n) mortifi(cativa). p(ro)
mortificat ad temp(us) ut p(e)cc(at)a mu(n)dificet.
[C]arnis g(lossa). o(mn)is car(nalis) voluptas. ad q(uo)d
e(st). q(uod) d(icitur) e(st) c(on)c(e)ptio ad q(uo)d a carne. ad q(uo)d ab
hoste. p(ro). a carne est ut a(n)i(m)a p(er) v(en)ia a
diab(o)lo. ut a(n)i(m)a vexat(ur). q(ui)a ei(us) suggestione
i(n) p(ra)vis p(er)entib(us) corrupta e(st) n(am). [N]e(s)c(iti)s q(uia)
modicu(m) ferme(n)tu(m). g(lossa). iudicas no(n) e(st) sine
accusatione d(i)a(bo)lice. q(uia) s(ecundu)m n(on) h(oc) iudici
ex officio i(n)quire(re) et corrige(re). q(uia) in malefac
tis no(n) requirit(ur) accusator. s(cilicet) i(n) occultis.
[E]x(pur)gate. pascha n(ost)r(u)m. g(lossa). pascha n(on)
e(st) no(men) g(ra)ecu(m) ut quida(m) estimant. s(ed). exo(dus). xii.
phase e(st) no(men) hebr(aicu)m e(st). pascha g(rae)cu(m). p(ro).
utru(m)q(ue) et cu(m) utroq(ue) p(ar)ticipat. s(ed) en(im) uel
apachyn q(uod) e(st) pati. g(rae)ce. uel a phase q(ui)d
est tra(n)situs hebra(ic)e. [S]cripsi vobis i(n) ep(isto)la
vob(is) g(lossa). dicit se p(ri)us scripsisse a(n)t(e) ep(isto)la(m)
q(uasi) d(icat). ergo h(ec) no(n) e(st) p(ri)ma ad corinthios. p(ro)
p(ri)ma e(st) no(n) (con)mu(n)it(ur). s(ed) tu(n)c eam q(uas)
i(n) corpore ep(isto)la(s) ecc(lesi)a sibi retinuit. [I]t
s(upe)r (est). no(n) utiq(ue) fornicariis h(uius) mu(n)di. g(lossa).
ge(n)tib(us). q(uasi) d(icat). ergo no(n) h(ic) cu(m) ge(n)tib(us) uel iudeis

h(ab)itare. p(ro)p(ter) h(oc) n(on) h(ic) q(uia) n(on) s(un)t pauc(i)ores et mag(is) ob
stinati. v(er)u(m) no(n) e(st) sp(eci)es (con)v(er)sionis eo(rum). [C]u(m) h(uius)
i(n) t(a)bu(la) ti(m)u(er)e. s(ed) q(ui)b(us) p(er)ic(ulosu)m p(re)ter dz vitari. s(ed)
n(on) o(mn)i(n)o (con)versari. p(ro). ap(osto)lus l(ibr)o de eo q(uod) no(ta)t(ur)
e(st) p(er) s(e)c(u)la(m) ecc(lesi)e. ite(m) eos qui foris s(un)t deus iu
dicabit. s(ed). io(hannes). iii. qui no(n) credit ia(m) iudicat(us)
e(st). s(ed) p(ri)m(o) iudicat(us) e(st) p(er) (con)s(cien)tiam. sed no(n) p(er) ultima(m)
s(ente)n(tia)m. C VI

[A]udet aliquis v(est)r(u)m. etc. s(upe)r(ius) revocavit
ab errore (con)t(ra) e(ccles)i(ae) iudicio(rum) delinque(n)tiu(m) fidei
d(omi)ni p(er) se ip(s)os. q(uia) p(ec)c(at)u(m) fornicatore(m) sustine
bant. hic revocat ab errore (con)t(ra) cau(s)i dicto(rum) f(ra)t(r)e(s) dam
fr(atr)um p(er) a(p)o(stolu)s. q(uia) s(cilicet) f(rat)res ad iudicia i(n)fideliu(m)
ire cogebant. et p(ri)o ar(guit) eos. q(uia) (con)tendu(n)t
i(n) iudicio. et maxi(m)e i(n)fideliu(m) p(er) re(m) repetiti
one. s(ecun)do o(stendit) q(uod) h(oc) no(n) dicat q(ui)a liceat sua i(n) iu
dicio repetere. ibi. o(mn)ia michi licent. In p(ri)a
p(ri)o arguit. q(uia) ad iudices i(n)fideles ibat.
s(ecun)do q(uia) iudices i(n)sufficie(n)tes. i(n) ecc(lesi)a i(n)stitue
bant. ibi. secularia (er)go iudicia. t(er)t(i)o q(uia) i(n) i(n)vice(m)
(con)tendebat. et fraudabant ibi. ia(m) q(ui)d(em) o(mn)i(n)o
delictu(m) e(st). In p(ri)a p(ri)o ar(guit) q(uia) iudices i(n)fideles
no(n) s(an)c(t)os requiru(n)t. s(ecun)do o(stendit) q(uod) no(n) debent fa
ce(re). q(uia) s(an)c(t)i de toto mu(n)do iudicabu(n)t. l. an nes
citis qu(onia)m s(an)c(t)i. t(er)t(i)o o(stendit) q(uod) e(t) an(ge)los iudicare de
bent. ibi nescitis qu(onia)m an(ge)los. [D]icit g(lossa).
aud(ere) q(uasi) d(icat). q(uod) de h(oc) que mu(n)d(us) s(upe)r t(ame)n e(st)
iudicandu(m). et t(ame)n aud(et) audacia. s(cilicet) teme
ritatis. a(dversu)s alteru(m) fideliu(m). neic(ie)m noiat. q(uia) q(uia)
negati notitie potest (con)tradici. qui corrigit(ur)
h(ab)ens negociu(m) q(uo)d e(st) m(ateri)a iudicii. negotiu(m) q(uasi)
negans otiu(m). a(dver)sus alteru(m) fidele(m). s(cilicet) iudi
cari ap(u)d i(n)iq(uo)s. i(dest) iudiciu(m) pete(re) ab i(n)iquis.
g(lossa). i(n)fideles qui i(n)iqui s(un)t p(ro)pter q(uod)
leges d(iv)i(n)as. aut o(mn)i(n)o sp(er)nu(n)t. aut f(a)l(s)a ex
p(ro)p(ri)o i(n)terp(re)ta(n)t(ur). ut aut a(n)tiq(u)i(us) t(ame)n ap(u)d
s(an)c(t)os fideles. g(lossa). qui deu(m) timentes iudicia
(con)tinuatent et legis v(er)i(ta)t(i)s salua (con)stitute ser
uarent. h(ec) erat i(n) frauus occ(asi)o redeundi
ad ydolatria(m). et ca(usa) opp(re)ssionis fr(atru)m et
i(de)o (con)stitutu(m) fuit i(n) lege. ut alienigena
no(n) esset p(r)inceps. deut(eronomii) xvii. i(n) deut(eronomii) i.
date ex vob(is) viros sapie(n)tes. et e(st). s(ecundu)m
p(re)latus qui sic s(an)c(t)orum repu(n)it p(er)s(on)as s(u)p(er)
c(aus)a(m) iud(icum) a(d)v(er)s(us). s(ed) ar(guit) (con)tentione(m) h(ab)ens negocii
ad adv(er)sus. s(ed) explicat temeritate(m) iudi
cari ap(u)d i(n)iq(uo)s. [A]n nescitis qu(onia)m
s(an)c(t)i. [H]ic ostendit q(uod) s(an)c(t)i de
mu(n)do iudicabu(n)t et ideo ab ip(s)is no(n)
ab aliis petendu(m) e(st) iudiciu(m). ubi p(ri)o p(ro)p(onit)
q(uod) nu(n)q(uam) v(er)e. s(ecun)do (con)cludit q(uod) mag(is) vide(re)
ibi. et si i(n) nobis iudicabit. [E]t e(st) sua
ro talis. si i(d) q(uod) mu(n)d(us) iu(dicabitur) i(n) c(ausa) m(aior)e est, t(ame)n q(uod) mag(is).

sed sancti iudicabunt totum mundum. ergo possunt iudicare de negociis cotidianis de quo magis videtur quod possint. Dicit ergo. An nescitis quoniam sancti de hoc mundo inferiori vel de superiori. Job xviii. Regnum meum non est de hoc mundo. iudicabunt. Glossa. auctoritate et potestate quasi ad maiestatem participando. Matthei xix. Sedebitis super sedes iudicantes xii tribus Israel. Et si in vobis. Glossa. parvulorum scilicet qui ex vobis iudicabitur hic mundus. indigni estis qui de minimis scilicet negotiis cotidie emergentibus iudicetis. quasi dicat non. minima secundum Augustinum sunt bona fortune. maiora bona nature. maxima bona gratie et glorie. Nescitis quoniam angelos iudicabimus. Hic ponit quartam rationem quia angelos iudicabunt. ergo concludit quod magis in illis quanto magis secularia. Dicitur enim sua ratio talis. Si quis minus est quod maius ergo et magis. sed sancti digni sunt iudicare angelos. ergo multo magis necessaria negotia. Dicit ergo. Nescitis quia et de potestate iudicare de illis minimis. nam nescitis quoniam angelos apostaticos scilicet iudicabimus comparatione melioris vite. quanto magis secularia possumus et cetera. supple iudicare id est de rebus huius seculi. quasi dicat multo magis. patet ut ait Augustinus de vera religione quod de quo quis iudicat inferius est eo qui iudicat. supra ii. Spiritualis homo omnia iudicat. Secularia igitur iudicia. Tertio arguit quia ad iudices infideles ibant. Secundo hic arguit quia iudices in illis fideles et eam constituebant. vel secundum eos provincie ait. ergo provincie se locus exponit ibi. ad verecundiam vestram. Tertio migrato arguendos ondit ibi. Sic non est inter vos sapiens. In prima implicant tria: iudicis indigentia ibi secularia igitur. persona ydonea ibi contemptibiles. electio debita ibi illos constituite. Dicit ergo secularia quasi et quia iudicare debetis ergo si secularia iudicia habueritis. Glossa hic dicit quia non invida sunt non quia nullo modo liceat. sed non expedit propter pericula tentationum et falsas adulationes. contemptibiles et cetera. hic duo leguntur modo pronuntiare quoniam modo sine pronunciatione. primo modo sic. contemptibiles id est contemptos et viles. qui sunt in ecclesia constituite ad iudicandum. quasi dicat ita faciatis et male. quia ex hoc apellaret fideles recurre ad iudicium infidelium. ad verecundiam vestram dico hoc ut inde erubescatis et corrigatis. Exodi xviii. Provide de omni plebe viros potentes et cetera. Secundo modo legitur sine pronunciatione sic contemptibiles id est non sapientes in spiritualibus sed prudentes

in temporalibus illos constituite ad iudicandum. talibus enim debet committi res secularium. Sapientes autem in spiritualibus qui sunt nobiliores debent vacare spiritualibus. unde debent fugere secularia desideria. Tito ii. Apparuit gratia dei et salvatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos ut abnegantes impietatem et secularia desideria et cetera. Secularia negotia ii Thimothei ii. Nemo militans deo implicat se secularibus negotiis. desideria sunt in corde. iudicia in ore. negotia in opere. Ad verecundiam vestram dico. id est hoc reverentia impendam mentis spiritualibus. significans ne implicent se secularia. Ecclesiastici xxxii. Ante verecundiam preibit gratia. et pro reverentia dabitur tibi bona gratia. Sic non est inter vos. hic eos minus arguendos ostendit. et primo quia in sapientes ostendebant. secundo quia apud infideles contendebant ibi. sed frater cum fratre. Dicit ergo sic non est quasi et verecundari debetis et erubescere. si tales iudices constituitis. nam sic non est inter vos sapiens quisquam id est non est aliquis de vobis infidelibus adeo sapiens in temporalibus qui possit iudicare inter fratrem suum et fratrem. tales enim scilicet sapientes in temporalibus constituendi sunt iudices. unde Exodi xviii. tres causas examinant qui rex ethiopum sapiam precepit. quia quod quotidianis donec ditati sunt. frequenter debet negotiis implicari. Augustinus. Ipsum testem invoco. quod mallem per singulos dies aliquid manibus operari. quam tumultuosissimas causas alienas perplexitates pati. Sed frater cum fratre. hic arguit quod apud infideles contendebant. vel in principali et eorum. Agraventia contentione scilicet stultam. quia fratres neque quasi cum fratre. Scandalum quia in iudicio eorum quia apud infideles. Agravat eorum contentionem stultus ut si religiosus est qui contendat ii Thimothei ii. Servum dei non oportet litigare. perplexus ut si frater cum fratre contendat. Actuum vii. Viri fratres estis ut quid nocetis alterutrum. Genesis xiii. dixit Abraham ad Loth. ne queso sit iurgium inter me et te. fratres enim sumus. scandalum ut si in publico contendat. Matthei v. Ei qui vult tecum in iudicio contendere et tunicam tuam tollere dimitte ei et pallium. ut si in causa infidelium et contendat. i Thimothei vi. ne nomen domini et doctrina blasphemetur. hoc ergo dicit. sed frater

cum fide. in iudicio contendis. quod malum est. augustinus. in hoc mundo similius est actibus demonum quam lites exercere. et hoc apud infideles. quia per eos qui sunt suspecti iudices. Quod sancti de hoc mundo iudicabunt. quod multiplex est iudicium quo iudicabitur mundus. Primo iudicium potestatis auctoritatis quo iudicabit tota trinitas. psalmus. cum accepero tempus ego iudicabo iustitias. Secundo iudicium discretionis sive platonis quo iudicabit christus homo. io. v. pater omne iudicium. Tertio iudicium assessorie dignitatis quo iudicabunt perfecti. sap. iii. iudicabunt nationes. Quartum iudicium comparationis quo iudicabunt perfecti aliquos minus malos. math. xii. viri niniuite surgent in iudicio. et regina austri surget. Quintum iudicium discretionis quo iudicabunt soli perfecti fideles. vel pro vi. i. per eum. tunc est iudicium a domino dicit. Sexto iudicium denuntiationis quo iudicabunt omnes boni et mali. eorum vel cuncta que fiunt ad dominum dominus in iudicio post erunt [illegible]. Septimo iudicium dispositionis quo iam iudicati sunt increduli. io. iii. qui non credit iam iudicatus est. Iam quidem omnino delictum. Secundo arguit eos. primo quia ad iudices infideles et sufficientes causas deferebant. hic secundo arguit quia iniuste contendebant et fraudabant. ubi primo arguit culpam. secundo ponit penam. ibi an nescitis quia iniqui. supra primo arguit in eis culpam dicendo. secundo culpam in parte ibi quare non magis iniuriam. secundo culpam in iustitie ibi. sed vos iniuriam facitis. In prima ponit culpe magnitudinem. secundo magnitudinis originem. ibi quia iudicia habetis. dicit glossa iam quidem. quia et quod in iudicio contendistis apud infideles iam repetitis iam quidem omnino ipse delictum est in vobis. hoc enim accipit delictum in cogitatione. peccatum in [illegible] cum accepit parit peccatum. et ex eo quod iudicia habetis inter vos. et hoc apparet quia iudicia habere de aliquo peccatum est. ut sa. liii. certe ad lites et contentiones ieiunatis et omnes debitores vestros repetitis. Quare non magis iniuriam. hic arguit culpam in parte et primo quantum ad violentiam apertam. secundo quantum ad machinationem occultam. i. quare non magis fraudem. dicit glossa quare non quia iam iudicia contentiosa habetis. quare non magis iniuriam. i. apertam violentiam accipitis quam ad iudicia trahatis. sic dominus ait math. v. si quis voluerit tecum in iudicio contendere et tunicam tuam tollere dimitte ei et pallium. quare non magis fraudem. i. violentiam. vel machinationem occultam patimini. quam fideles trahatis ad iudicia infidelium. hoc enim secundum glossam apostolus tolerabile prohibet. si coram fidelibus iudicari permittat infirmis. Sed vos iniuriam. hic arguit culpam iniustitie ubi primo ostendit culpe magnitudinem. secundo magnitudinis originem ibi. et hoc fratribus. dicit glossa sed vos. quia et hoc facere deberetis. sed vos potius iniuriam facitis. i. apertam violentiam. dum in iudicio contenditis. et fraudatis occulte corrumpendo iudices vestros et hoc fratribus facitis scienter. quia peius est. ipsos enim potius iuvare debetis. infelices sunt qui contendunt in iudiciis. et inferunt iniurias. et in patientes in fraudibus illatis. et iniurio si in aperto et fraudulenti in occulto et iniuriosi proximis. gregorius. tanto sunt in vera[illegible] frivoloseve [illegible] crudelia. bufones in paganis. lupi violentia. vulpes fraudulentia. An nescitis quia iniqui. Consequenter culpam hic ostendit penam. ubi primo ponit in quos omnis puniendos penaliter. secundo exprimit varias differentias in quorum spiritualium ibi. nolite errare. secundo ostendit quia tales fallunt. sed nullus mentitur ubi. et hoc quod alibi facitis. dicit glossa an nescitis. quia non debetis ita facere. an nescitis quia iniqui. quicumque regnum dei non possidebunt. i. iudeorum enim est regnum celorum. non iniquorum. apoc. xxi. non intrabit in eam aliquid coinquinatum faciens abhominationem. et mendacium. Nolite errare. Hic exprimit varias differentias peccatorum. glossa. qui sic distinguit omne peccatum. vel est contra deum. sic sunt idolatre. fruentes. vel contra mores. et hoc vel in se vel in proximum. et hoc aut est spirituale aut carnale. si spirituale aut pertinet ad male retinendo sicut sunt avari. et aut male acquirendo. et hoc vel latenter sic sunt fures. aut patenter sic sunt rapaces. si carnale aut pertinet ad gulam sic sunt ebriosi. aut ad luxuriam. et tunc aut est cum muliere aut non. si sic aut cum soluta sic sunt fornicarii. aut cum ligata. sic sunt adulteri. aut non est cum muliere. et tunc est homo vel in seipsum sic sunt molles. vel in alium sic sunt masculorum concubitores. dicit glossa nolite. quia nescitis. quia iniqui. nolite errare. i. unus de misericordia dei presumere. gal. vi. nolite errare. deus non irridetur. neque enim vos quia neque fornicarii. i. opus luxurie cum solutis exercentes in idolis fruentes quia alii

q° ex fornicacione .Sin. xxv. fornicat°
e p̄plus cū filiabꝫ moab. que uocauit
eos ad sacrifi^a sua. ıt̄ adulti cū ligatū
opus iuuentie exercentes. ıt̄ molles ı̄ se ip
sos. opus luxu^e opantes. ıt̄ masculoꝝ
ꝯcubitores ꝙ̄ naturam ꝯtrarie ꝯtra se pec
cantes. ıt̄ fures aliena ı̄ uito dn̄o per
fraude aufferentes. ıt̄ auari. sua nimis
tenacit̄ et cupide retinentes. ıt̄ ebriosi
pcō gule vacantes. ıt̄ maledici a°ꝝ
famā denigrantes et eis detrahentes. ıt̄
rapaces ꝑ apta uiolētiā aliena rapien
tes. nulli ıq̄ hoꝝ regnum dei possidebunt
.Singla ēnı̄ hoꝝ sufficiunt ad regnum
tollendū. sicut dr̄ gal. v. manifesta s̄t opa
carnis ꝛc̄. Inf^{ra} xv. Caro ꝛ sanguis re
gnū dei nō possidebūt. Et h̄ quidē
aliq̄ fuistis. Hic ostendit. q̄ tales
fuerūt. sꝫ mundati s̄t. Ubi ꝓ tangit statū
pñ̄ dn̄e. Sc̄do collocat p̄ntis gr̄e. ibi. s̄z
abluti estis. tc̄o cum gr̄e collate. ibi.
In noīe dn̄i. Dicit g° ꝛ h̄. q. isti regnū
dei nō possidebūt. et h̄. tales aliq̄ fu
istis. s. an̄ ꝯūsioē. Inf^a x. scitis q̄m cū
gentes essetis ad simulacra muta ꝛc̄. Sed
abluti estis ı̄ baptismo q̄ est ad emūdacōē
viceꝝ. zac. xiii. Erit fons patens do
mui dauid ı̄ ablutione pccōꝝ. et nō
tm̄ abluti. sꝫ sanctificati
estis. s. spū ad bn̄ opand̄ ꝯfirmati. ps.
Confirma h̄ deꝰ q̄ opatꝰ es. sꝫ iusti
ficati estis. ı̄n bono ope exercitati. ro.
viii. quos et uocauit illos et iustifica
uit. et h̄ totū ı̄ noīe. ı̄. ı̄n inuocatōe dn̄i
nr̄i ih̄u xp̄i sicut fiebat bapmꝰ ı̄
p̄mitiua ecc̄a. act. ii. et. iii. et ı̄ sp̄u dei
nr̄i. ı̄. ı̄n opatōe sp̄c sc̄i. nomē enī xp̄i
ı̄ uocabat^r exꝰ et sp̄c sc̄i opabatur ı̄
teriꝰ. io. iii. n̄ quis renatꝰ fuit ex aq̄
et sp̄u sc̄o. ꝛc̄. Et nō ꝯ ꝓ ꝯtra dixit. q̄ tu
q̄ s̄t ı̄ pcō. Est enī ı̄ pcō macula que
aīa deformat. ꝙ̄ quā dicit sed abluti
estis. offensa. qua deo separat. ꝙ̄ quā
dicit. sꝫ sc̄ificati estis. Reatus quo
gehenne obligatur. ꝙ̄ quē dicit. sed
iustificati estis. h̄ enī tria fiūt ı̄ aīa
grā abluit a macula. reꝯciliat ab
offensa. absoluit a pena eterna. An
q̄ s̄t ꝛ. An nescitis qm̄ sc̄i iudicabūt. q̄.
.ıo. i. p̄r oē iudiciū dedit filio. sꝫ. iꝰ intelle
de iudicio diffinis. ı̄. ꝑ sacionis siue de

oībꝫ iudicandi. s̄ ıᵒ de iudicio assessorio
dignitatis. Itē glo. ibid̄ iudicabūt
sc̄a auctorita^{te} et potestate. ꝯtra. ꝑ̄s. xxvi.
solū deū ꝛ fidꝫ dūtaxat iudicandi. ꝯs.
iudicabunt. auctorita^{te} accessoria non
ꝑ̄ncipali. Item s̄t ꝓ anl'oꝝ iudicabim^s
glo. apostatas. ꝯtra. ıā iudicati s̄t s̄m
io. xii. ꝑ̄nceps huiꝰ mūdi ıā iudicatus
est. sꝫ. de ꝑ̄mo pcō iudiciū ꝯtusso ıā
iudicati sunt de cotidianis que ı̄ nūc
exacto ꝯmittunt iudicandi s̄t a sc̄is. Itē
s̄t ꝯ iudicia secularia s̄i hr̄itis. glo.
que n̄ h̄nda sunt. ꝯtra. g°. malefacit eccā
h̄ndo iudicia. sꝫ. hoc dicit ꝙ̄ n̄ expe
dit h̄re. nō ꝙ̄ nō liceat. Itē ad u͡e
cūdiā v̄rām dico. ꝯ. sup. iiii. nō ut
ꝯfundam nos h̄ scribo. sꝫ. ꝯtenebat
ꝛal ı̄ ducē ꝯfusione. que ex pñā oritur.
nō ex scībia. Itē s̄t ꝯ. ꝯtēptibiles
qui s̄t ı̄ eccā. glo. illo qui s̄t minores
uiti. ꝯtra. g°. nō debent ep̄i de causis au
diendis se intromittere. sꝫ. v'ui ē ꝛ
sp̄ualia agenda intēdunt. et n̄ ex qda
necitate. Itē glo. ibid. qui sp̄ualibꝫ
donis dotati s̄t. nō debent terrenis
negociis ı̄ plicari. ꝯtra. g°. reliosis n̄ de
bent temp̄aliū adm̄istratiōes. aut
cause ꝯmitti. sꝫ. ꝑ necitate. c̄ede n̄
debent. alias nō oꝫ. Itē s̄t ꝯ. ıā quid
oīo delictū. glo. ex h̄ appꝫ ꝙ̄ pccm̄ ē
iudicia h̄re. ꝯtra. g°. ulli lꝫ ı̄ iudicio sua
repete. sꝫ. glo. loꝗ de iudiciis litigio
sis. nō de modestis iuste. s. ius suū
ꝑ̄sequendo. Itē s̄t ꝯ. ꝙ̄ nō mag⁹ frau
de patimini. glo. ꝑfectꝰ lꝫ repetere
sua simplr̄. s̄i cā et lite et s̄i iudiᵒ
glo. g° reliosis nō licet sua ı̄ iudiᵒ
repete. sꝫ. nō licet. ut sua. sꝫ ut ꝯīa.
Itē ibid̄ glo. Infirmis nō licet re
petē sua monendo cām sed nō ꝯten
cione. n̄ fraudulent. n̄ apd̄ iudices
infideles. ꝯtra. g° fideles qui s̄t ı̄ t̄rris ı̄
fideliū nō poss̄t apd̄ eos res suas repete
sꝫ. glo. intellit. ubi ꝑ fideles possūt
h̄re ius suū. Omnia michi li
cent et c̄. Dicit^r ꝙ̄ eos ꝙ̄ ı̄ iudicio
ꝯtendebant apd̄ infideles ꝑ rex suarꝰ
repetitione. hic ꝯ̄ ꝙ̄ h̄ eī dixit ꝙ̄ nō
liceat sed ꝙ̄ nō expedit sua ı̄ iudicio
repete. ꝛ pōt ꝯ ꝑ cor^e sustentando
ı̄ s̄uicio dei. nō ı̄ luxuria. lꝫ sua repete

Secundo ostendit quod corpus non debet fornicationi sed deo servire. ibi. Fornicatus qui corpus nunc. Tertio monet fornicationem vel luxuriam fugere. ibi. Fugite fornicationem. Super primum primo ostendit quod licet non expediat sua in iudicio repetere. secundo ostendit quod licet ex corporis sustentatione. ibi. Esca ventri et venter escis. Tertio ostendit quod sit sustentandum corpus quod ut serviat deo non lasciviat. ibi. Corpus autem non fornicationi. In prima parte premittit quod licet. Sed non expedit. secundo ostendit quare non expedit. scilicet omnia mihi licent. Similiter in secunda parte ostendit quod esca necessaria est ventri. secundo ostendit quod non tamen propter hoc repetenda. ibi. Deus autem et hunc et has destruet.

Dicit ergo. Omnia mihi licent etc. secundum glossam hic loquitur apostolus quasi in modo de rebus suis in iudicio repetendis sic. omnia etc. quia non est contentiosus in iudicio propter rerum repetitione. tamen omnia mea scilicet mihi licent repeti. vel omnia mea mihi licitum est repetere in iudicio. Sed tamen non omnia expediunt. id est non expedit ut omnia repetam in iudicio. unde quia non expedit non repetam. licet licitum sit. Omnia mihi licent. id est omnium bonorum meorum repetitio mihi licet. et hic dicit quod hoc licitum est in lege naturali et in lege scripta. Sed ego sub nullius scilicet hominis iudicis vel sub nullius rei temporalis redigar potestate. Si enim mea in iudicio repeterem redigerer enim sub potestate iudicis. unde non repetam. Esca. omnia et hec mea licet mihi petere et hoc propter vite necessitatem quia esca debetur ventri ad eius sustentationem et venter escis ad corporis necessitatem. Sed tamen non repetam quia deus et hunc ventrem et has escas destruet scilicet statum secundum quem modo sunt. quando scilicet mortale hoc induerit immortalitatem. Secundo modo legitur de abstinendis [illegible] non tamen in iudiciis predictis ostenditur. Et ab destinendo sic. Omnia mihi licent. id est omnium comestio mihi licet. Ro. xiiii. omnia munda mundis. Sed tamen non omnia expediunt. id est non expedit omnium comestio propter offensam infirmorum. Omnia mihi licent. id est omnium ciborum comestio. Sed ego sub nullius esce redigar potestate comedendo eam cum alterius scandalo. Esca quasi et hec omnia mihi licent quia esca debetur ventri et venter debetur escis. Sed tamen non edam cum alterius scandalo. quia deus et hunc ventrem et has escas destruet. sic prius. Tertio modo legitur de muneribus accipiendis sic. omnia que nos [illegible] quia superflua non accipio cum tamen possem accipere. quia omnia mihi licet. quia licet [illegible]. unde licet mihi sit eius sumptio [illegible] sed tamen non omnia expediunt. non enim expedit superflua ab eis accipere propter eorum avaritiam. Omnia mihi licent quia talis apostolus. Sed ego sub nullius hominis redigar potestate accipiendo scilicet munera. et [illegible] libertatem amittendo. [illegible] non permittit argentum [illegible] accipit esca quasi et hec licet mihi accipere sumptus propter corporis sustentationem. quia esca debetur ventri et venter debetur escis. Sed non propter hoc non accipiam. quia deus etc.

Quarto modo legitur de superfluis [illegible] sic. quasi in omnia predicta mala vitanda sunt quia omnia mihi licent. id est supposito quod predicta mihi liceant ut mihi eo quod lege non prohibentur quedam eorum. Sed tamen non omnia expediunt quia per se mala et vitanda sunt. Omnia mihi licent. id est talia scilicet predicta cum non prohibeant pena temporali. Sed tamen ego sub nullius peccati scilicet concupiscentie redigar potestate et hec sub nullius potestate nolo redigi. quia [illegible] per escam et si debeat esca ventri et venter escis. Sed deus et hunc et has destruet.

Quod autem non expedit in iudicio contendere propter multa. Primo propter conservandum honorem nostrum. prov. xx. honor est homini qui separat se a contentionibus etc. Secundo propter maius boni impedimentum. [illegible] in iudicio contendere. Tertio propter periculum iurgiorum. eccl. viii. ne contendas cum homine locuplete ne forte litem constituat contra te. gen. xiii. ne quaeso sit iurgium inter me et te. Quarto propter fallaciam advocatorum de quibus ps. Tota die iniustitiam cogitavit lingua. ys. xxiiii. transgressi sunt leges mutaverunt ius dissipaverunt fedus sempiternum. Quinto propter avaritiam iudicum. ysa. i. principes tui infideles socii furum omnes diligunt munera etc. pupillo non iudicant et causa vidue. Sexto propter multiplicitatem peccatorum. [illegible] iob. vi. respondete obsecro absque contentione. et loquentes id quod iustum est iudicate. et non invenietis in lingua mea iniquitatem. [illegible] Septimo propter [illegible] iudicum. [illegible]

Corpus autem non fornicationi. Hic ostendit quod corpus non debet servire fornicationi. Sed deo [illegible] debitum servitium [illegible] primo premittit futurum premium. ibi. et dominus corpori. [illegible] premittit premium corporis. [illegible] premiandi modum. Dicit ergo. Corpus autem quasi esca debetur ventri. Et corpus autem non fornicationi debetur. Sed potius debet domino ad serviendum. Ro. xii. Exhibete corpora vestra hostiam viventem sanctam etc. Et dominus debetur corpori ad [illegible] philip. iii. Salvatorem expectamus dominum ihesum christum etc. [illegible] quasi utique solvet debitum. [illegible] trinitas. et dominum ihesum christum [illegible] est rex regum. et dominus dominantium apoc. i. suscitavit a mortuis. et nos suscitabit in futuro. ro. [illegible] qui suscitavit ihesum christum a mortuis. suscitabit et corpora vestra. et hoc per virtutem suam non per naturam. quia dominus virtutum ipse est rex glorie.

·cece g° quadrupl' cū pnē trinis ·efficiens·
dīna ille · formalis ex his resbgens v̄ · m̄r
cor̄ mēa · finalis · glificatio futura. Nesci-
tis qm̄ corpa vr̄a · sc̄dꝰ ostꝰ q, ꝑ cor̄ sūt
tendo i fine dei · nō i luxia · h sua repe
tit · l ondit q, corꝰ nō ē luxie s3 dō fuire ·
et pᵒ q, cor̄ nr̄a mēbra sūt xpi · scdo q, mēbra
nō debent meretas fi · l · tollens g° mēbra x ·
·tcio ostꝰ q, mēbra meretric fierent si iūgerentᵉ
meretrici · ibi · An nescitis qm̄ qui adhe-
ret · dr g° nescitis · q · et pꝫ q, corꝰ nō debetur
fornicacōi sed dn̄o. Nescitis enī qm̄ cor̄a
nr̄a nō tm̄ aīe mēbra st xpi tanqȝ capitis.
s aug · q, ꝑ nā nr̄a tota assūpsit · s̄ ca to
ta capᵈ nr̄m ē · q̄ ex cor̄ tali ostauit s
sua rō talis · mēbra debent fuire capiti suo ·
s3 cor̄ nr̄a mēbra st xpi g° rē. Tollens g° ag
mēbra xpi · mēbra ꝑ faciam mēbra meretricis · ut s
eius fuiā ... sic membra eius. Absit · h
ē eē sacrilegiū sic de honestate mēbra re
liqarꝫ scōz. Ettᵉ g° sua rō talis nō ē faciēd
de mēbra xpi · mēbra meretric. s3 h facit qui
fuit luxurie et nō deo · g° nō ē fuiend
luxurie sed deo. An nescitis qm̄
qui · Hic ostꝰ q, mēbra meretrias fierent si iū
gerent ei · Vᵒ ꝑ ꝓmittit q̄ qui iūgit mereta
unū efficitur cū meretce · scdo pbat h testi
moᵒ scripte · ibi · Erunt enī inq̄ duo. tcio
ondit q, melius est deo adhere · ibi · Qui
a' adhet deo · Dicit g° An nescitis · q, h ve ñ
dꝫ h fieri. An nescitis qm̄ qui adhet me
trici corpe et carne · cū ea carnali comis
cendo · unū corpꝰ efficitur · unū s' sic i natā ·
ī i macula · Ambo q, fornicatio ambos v
nū facit · ut quo i nā ꝑ ē i macla unū sit
et ꝓ ait unꝰ spē · q, h · totus h' caro effi
cit · s aug · Mendax i ... exemꝰ de
duabꝰ meretricibꝫ q venist ad salamonem ·
·iij · reg · iij · Fallax i blandiendo · ꝑu · v ·
·fauus distillans labia meretis et ni.
Vorax i sumēdo · vn filiꝰ pdigꝰ q, sup
sit suam cū meretrib3 luc · xv · Tenax i
illaq̄ando · ꝑu · xxiij · Fouea pfunda merx
et puteus angustꝰ ali · Fastidiosa fec
cantando · ezech · xvi · fūi ei qi meretrix fasti
diosa · au · p. Curiosa se ornando · ꝑu ·
·vij · Occurrit ei mlr ornatu meretricio ·
Cautelosa i negotiis · exm de raab ·
et exploratoribꝰ · Ios · ij · Dampnosa · in
exemꝰ apo · xvij · veni ostendā t dampn
acōm meretis · tollens g° mēbra xpi faciā mēbra
meretrias · absit. Erunt enī inquit.
Scdo pbat pꝰ geñ · ij · loquitr de viro et uxe.

duo i carne una · i · i uno carnali ope · si g°
viro et muli effitiunt duo et una caro i ac
carnali · multo mag' ille coniuncti. Qui autē
q · qui adheret meretrici ē · s3 q adhet deo sp
eiꝰ voluntatē faciendo · unus spē ē ꝑ pticipa
acōne btitudīs i futuro · hac unitate pcait
ihc discipulis · Io · xvij · ut sint osumati i
unū ē · vl unꝰ spē copula dilectōis i ...
Aug · humilitas nos deo subicit · puritas · iū
git · caritas unit · Io · pt · ui · q̄ adhere deo
bonū ē ... unꝰ spē simplr · q, unū spi
tus ꝑ concordiā ... nō unus simplr ꝑ ...
ceptatem ... Fugite fornicacōz.
Hic ... luxuria fuge · et h tripli
ci rōne · prima sumitur ab effectu fornicacōis ·
·scd ex dignitate corꝰ · l · An nescitis qm̄
membra · tcia ex debito dn̄e fuitutis · ibi ·
Et nō estis vr̄i. Prima rō talis ē · q̄nto maior
macla pcti · tanto mag' fugiendū · s3 maior ē
macla luxurie qm̄ aliorū · quo ad h q, maculat corꝰ
... g° maxime ē fugiendū · pᵒ g° dehortatr
ab pccm̄ · scdo ... · l · Omne enī pccm̄
·ubi pᵒ ... excessu
·ibi · Qui aūt fornicat · Dicit g° · Fugite for
nicacōz · nōie fornicacōis intellr oīs illicit
usus fēie · Contra ad aͩ peccā dr Iac · iiij ·
·Resistite dyabolo et fugiet a vob · Rᵐ q, ad i
dr Fugite · q · d · cū aliis viciis pt exptari ·
conflictus · sed hanc fugite ne approxime
tis · q, aliter melius nō potestis vincere.
Vn vsus. Cede · venꝰ cedit · unda mag
ipa ledit · Qua spē martis cedit victor
parthis. Ex hoc ea marte · ut ea deludit
arte · parthi vincūt fugiendo et tela mit
tendo · Venus dr cipris a cypro insula ·
ū colebatr · Omne peccatū q · et debetis hoc
pctm̄ spalit fugere · q, oē pccm̄ cordis oris
opis · i cell i ... Quodcumque fecerit
homo excepta fornicacōe · ex corꝰ ē ex
pᵒ mō ex corꝰ · i · sū corꝰ ostaminacōne · ꝑt
... gule sū ostaminacōne ... · h a
... Qui aūt fornicat i corꝰ suū peccat i d
· l · maculando t ostaminando · scdo mō pccat
corꝰ ē i · ex fuitute corꝰ · Alius q̄ vicius
corꝰ nō ē sic aīe. Qui aūt fornicatr i corꝰ
·s · pecaret · l · fuitute se redigendo · q, ut
ait aug · i glo · totꝰ h' caro efficitur ut nl
q illo momēto valeat cogitare · q, rō ab
sorbet. Tercio mō pcat ex corꝰ ē uex ꝯiugis
offendā · q̄ corꝰ viri dr · eph · v · Viri debēt
dilige uxores suas ut cor̄ sua · q a forni
catur i corꝰ suū peccat · i · uxore ...
suā fraudans ei nō suiendo. Infelix adulter.

meretrix est ...trix ē

qui et maculat carnem et absorbet rem
et violat fidem. de quodam sancto moriente dicitur
quod multum erigebat eum et dixit ad hoc igitur
in me vivit. paleam tolle. Fugite ergo for-
nicationem. An nescitis. Ecce facto
quod sunt ex dignitate corporis. que talis est. omne templum
spiritus sancti custodiendum est impollutum. sed membra
nostra sunt templum spiritus sancti. ergo custodienda sunt
impolluta. ostendit ergo de spiritu sancto quod et in quibus et
a quo habetis. quid. quia ut deus in templo et in quibus
quia in nobis. a quo. quia a deo est. et hoc est quod dicit. An
nescitis. quasi vere fugienda est fornicatio. An
nescitis quod membra vestra templum sunt spiritus sancti
id est dedicata opere spiritus sancti in baptismo. qui spiritus sanctus
in vobis est. quia deus de templo est. Ex hoc patet quod spiritus
sanctus est deus. non enim hoc templum nisi deus. quem
habetis a deo patre et filio. Io. xvi. quem ego mit-
tam vobis a patre dicit de spiritu sancto. Et non
estis vestri. Ecce tertia ratio quod sunt ex debito
divine servitutis que talis est. quilibet alterius
potestati iure redditus debet eum glorificare. sed vos
estis potestati dei iure redemptionis redditi non
vestre. ergo debetis ipsum glorificare. ergo et fornicationem
fugere. primo ergo allegat divine servitutis
debitum. secundo probat per redemptionis pretium
ibi. Empti enim estis. tertio ex hoc concludit ex
toto obsequium impendendum. id est glorificate
et portate. dicit ergo. Et non estis. quasi tamen
debetis fugere fornicationem. quia non estis vestri
iuris. sed eius cui sive vivimus sive morimur domini
sumus. Ro. xiiii. Et id est hec tria domini in po-
testate nos concede aliis. et hec non estis vestri.
Empti enim estis pretio magno scilicet sanguine
christi. i. pe. i. non corruptibilibus auro vel ar-
gento redempti estis. Aug. Attende te
homo ex pretio ne vilescas. et quia ita est glorifica-
te deum operando. et portate deum in corpore vestro
carnis tribulationes et molestias patienter
sustinendo. Gal. v. stigmata domini ihesu
in corpore meo porto. Hic quod scripsistis. Omnia mi-
hi licent. glo. omnia mea licet mihi repetere. contra.
Luce vi. qui ne aufert que tua sunt ne re-
petas. respondeo. consilium est non preceptum. vel licet
repetere sine scandalo. sed non cum scandalo. Item
ibidem. glo. omnibus escis licet vesci. contra. act.
xv. ut abstineatis vos a sanguine et suf-
focato. respondeo. id statutum fuit ad tempus
vitandum scandalum iudeorum. Item. sed
sed non omnia expediunt. glo. tanto magis
gratiora quanto magis indebita. pro. contra.
ergo votum diminuit meritum. respondeo. glo. loquitur
de hiis que debita sunt ex necessitate non
que ex voluntate obligationis. hec enim magna
grata sunt quia semel offert homo deo totum ipsum
et libertatem oportunitati oppressus. Et scripsi. tollens

membra christi. glo. non vult dicendum sunt manducare
corpus christi. qui sunt membra meretricis. id est. ergo mali
non sumunt. sed sacramentum panis verum corpus christi. pro.
mali corpus suum manducant autem sacramentale
sed non spirituale. Et scripsi. Erunt duo in carne
una. glo. in uno opere carnali. quod inter
coniuges fit post cum peccato. contra. aug. sicubi
dixit non est peccatum coniugibus. libido non
peccatum est. pro. libido equivoce dicitur. vel pruritus
carnis. sic est pena. vel improbitas volun-
tatis et sic est culpa. Item scripsi. omne peccatum quodcumque fecerit.
glo. cetera peccata etiam maculant. quod et contra
et ebrietas et corpus maculant. pro. hoc acci-
dit. non enim semper hoc faciunt. sed alia fornicatio
semper maculat. C. VII

De quibus autem scripsistis mihi. Supra
revocavit ab errore et correctione
delinquentium et delictorum duobus ca-
pitulis precedentibus. hic revocat ab errore circa
matrimonium et virginitatem. quesiverunt
corinthii ab apostolo utrum copula con-
iugalis esset approbanda vel reprobanda. ut primo
ostendit copulam coniugalem esse bonam. secundo continentiam
virginalem esse meliorem. ibi. De virginibus autem
preceptum domini non habeo. Supra primo determinat
de matrimonio quantum ad copulam carnalem.
secundo quantum ad inseparabilitatem. ibi. Hiis
autem qui matrimonio iuncti sunt. Supra primo con-
cedit matrimonium contrahere. secundo post contractum
monet debitum reddere. ibi. Uxori vir debitum.
tertio ostendit quod concessio de matrimonio indulgentia
non habet non preceptum. ibi. Hoc autem dico secundum indulgentiam.
quarto hortatur ad continentie propositum. ibi. Dico
autem non nuptis et viduis. Supra primo dicit
quod bonum est continere. secundo quod nubere licet habere ibi.
propter fornicationem autem. dicit ergo. De quibus autem.
quasi ita dictum est quod fornicatio fugienda est.
sed licet nubere. de quibus autem scripsistis mihi. scilicet
utrum liceat nubere. glo. Erant enim pseudo
ut ceteris puriores viderentur nuptias repro-
barent. quia hoc non placuit corinthiis. hoc scilicet
reprobavi que fieret. de hoc ergo. Sic dico bo-
num est homini mulierem non tangere. Sunt enim eu-
nuchi qui castraverunt se propter regnum ce-
lorum. mt. xix. Ysa. eunuchis promittit dabo
eis dabo melius nomen a filiis et filiabus.
ysa. lvi. Propter fornicationem autem. quasi licet hoc sit
bonum est. sed propter fornicationem vitandam non
omittendum. ut glosant heretici. Unusquisque
habeat suam non alienam. nam qui cum uxore proxi-
mi sui dormierit morte moriatur. de levitico
xx. uxorem non concubinam. uxorem non uxo-
res. gen. ii. Erunt duo non plures in carne
una. ex hoc enim reprehenditur lamech. gen. iiii.
et unaquaque mulier virum suum habeat id est alligatum

hic una cum intentionis matrimonii. s. propter fornicationem vitandam. Notandum est quod multe sunt cause matrimonii contrahendi. Una est multiplicatio generis humani. Alia impletio numeri sanctorum civitatis. Tertia est vinculum humanitatis et societatis. Quarta vitatio fornicationis. Quinta significatio future et celestis societatis. Sexta diligens instructio et educatio prolis. Uxori vir debitum reddat. Hic post tractatum matrimonii monet debitum reddere. Ubi primo monet debitum invicem reddere. Secundo assignat causam quia uterque potestatem habet in alterius corpus. ibi mulier sui corporis potestatem. Tertio ostendit quod non nisi ex consensu debent debitum subtrahere. ibi Nolite fraudare invicem. Dicat ergo uxori etc. quilibet unusquisque suam habeat etc. et postquam coniuncti sunt per matrimonium uxori vir debitum reddat. nam iustitia exigit quod unicuique reddit quod suum est. ro. xiii. reddite omnibus debita. Similiter et uxor viro. In hoc enim sunt ipsi pares licet et pares. Similiter quantum ad alia non pares sunt. quia caput est mulieris. infra. xi. et hoc intelligendum est nisi causa impediat. ut causa infirmitatis vel loci vel indebiti temporis. Mulier sui corporis. hic assignat rationem quare mutuo debent debitum reddere. quia uterque habet potestatem in alterius corpore. Et primo hoc ostendit de viro. secundo de muliere. ibi Similiter autem vir. Dicit ergo mulier que scilicet est in matrimonio sui corporis non habet. scilicet ad alium virum recipiendum vel ad corpus suum viro negandum. sed vir habet eius potestatem. Similiter autem et vir non habet sui corporis potestatem ad aliam uxorem recipiendam vel ad corpus suum mulieri negandum. sed mulier habet eius potestatem. In hoc enim sunt pares et debitores mutue sunt.

Nolite fraudare invicem. Hic ostendit quod non nisi ex consensu debent debitum subtrahere. Unde primo ostendit quod licet aliquando continere. secundo quod non oportet continere. ibi Et iterum revertimini. Super primo dicit quod licet abstinere. quia ex consensu. secundo quantum. quia ad tempus. tertio quare. quia propter bonum maius. Dicit ergo Nolite. quia neuter habet potestatem sui corporis. nolite fraudare invicem subtrahendo debitum. nisi ex consensu ut forte. ex ad tempus. et hoc ad tempus. tempus enim amplexandi et tempus longe fieri ab amplexibus. eccl. iii. Ut vacetis orationi. expeditius oratio que exigit quod homo a carne abstrahatur. Joel. ii. Egrediatur sponsus de cubili suo. tho. viii. tunc hortatus est virginem thobias. dixit quia ei. Exurge et deprecemur deum hodie et cras. quia his tribus noctibus deo iungimur. tertia autem nocte transacta in nostro erimus coniugio. Sed revertimini. Hic ostendit quod non oportet abstinere a copula continue. Unde primo

concedit copule exactionem. secundo subdit exigendi rationem. ibi Ne temptet vos. tertio rationis declarationem. ibi propter incontinentiam. Dicit ergo Sed revertimini. Item post tempus vestre orationi in idipsum. id est in idem usum. Ne temptet vos sathanas de adulterio vel fornicatione. ephe. iiii. Nolite locum dare diabolo. Temptet inquam propter incontinentiam vestram. Sensus enim et cogitatio hominis prona sunt in malum ab adolescentia sua. gen. viii. Hoc autem dico secundum indulgentiam. Hic ostendit quod actio de matrimonio indulgentiam habet non preceptum. Unde primo dicit quod ipse concessit secundum indulgentiam. secundo quod non omnes oportet esse continentes. ibi Volo autem omnes homines. tertio quod nullum alligat ad eam. ibi Sed unusquisque proprium. Dicit ergo. Hoc autem scilicet de matrimonio contrahendo non de debito reddendo. hoc enim necessitatis est. Dico secundum indulgentiam non secundum imperium. id est concedo non precipio. et loquitur hic de indulgentia concessionis. que est de minori bono non permissionis vel remissionis. que est de malo. Volo autem. quasi dicat. Hoc indulgeo. sed tamen volo id est vellem. si esset possibile. omnes homines generaliter sine exceptione esse sicut me ipsum. id est sine uxore. Ipse enim fuit virgo. unde dicitur illud act. ix. vas electionis est mihi. Jeronimus. glo. quia integer carne. Sed unusquisque proprium donum. Hic dicit quod nullum artat ad continentiam. quia aliter potest esse salvus. Unus enim salvatur continendo. alter contrahendo. Primo ergo tangit donum dei prudentia. secundo donorum diversitatem. ibi alius quidem sic. Dicit ergo. Sed licet ita vellem. unusquisque proprium donum sibi competens habet a deo. Utrumque enim tam coniugium quam continentia a deo est. dedit enim unicuique mensuram propriam. ephe. iiii. Alius quidem sic. scilicet in coniugio. alius non sic. scilicet in continentia in coniugali vel virginali. salvari potest. aug. li. de f. in via dei magna alius sic. alius sic. ibat amando sponsa de qua dat. Coniugali quia utramque competentem. quia primo non exorbitant. quia donum. Verbi gratia. quia habet ex deo. donum. quia alius sic alius sic. Dico autem non nuptis. Hic est iii. pars in qua hortatur ad continentiam. Unde primo non nuptas hortatur continere. secundo si non continent permittit contrahere. ibi Quod si se non continent. Et subdit rationem. quia ibi melius enim est nubere. Dicat ergo Dico qui sunt in coniugio debitum reddant. autem quia dico non nuptis id est virginibus que numquam nupte fuerunt. et viduis que a viris destitute sunt. Dico inquam hoc bonum est illis. bonum secundum statum generis. non necessitatis. si sic permaneant. scilicet sicut et ego. infra xi. Imitatores mei estote etc. Quod si non continent ab opere carnali.

ī statute
nubant liune. nup̄e eā h̄me. sup. q̄ i ostiū
paradiso qū peccatū. gen. ij. deīde nō in
venie pt peccatū. q̄ el' eū ē nube q̄ vi
a. arce lib. iiij. nō q̄ h̄ sit bonū. s3 q̄ p̄o ē
obnixius. luxuria est igit̄ nisi ad estimatōm
venereus. job. xxxi. Hic q̄r sr̄ d̄ de q̄b'
aute et c̄. glo. nūā ē cūctō maris et fe'e.
maritus ut lim' p̄al in sidua uite cō
suetudinē retinēs. Cōn. nūū. n̄catū z
nūū inidelis utruz d̄issibile ē. so. respō
datur nō de qualit nūuio gn̄alr. s3 de
matr̄moio p̄sēti. initio et ɔsūmato. Et
ibid. glo. matrimō eā effitiens ē ɔsens
p̄ uba de p̄nti expssus. Cont. g° dissensus
ē eā destructiuā matrimonii. q̄r ar̄ior ɔ
rie eē ale. so. sic ɔ s̄ ē eā ɔstructiuā ma
trimonij. fiendi nō fāt. ita dissensus ē
eā destructiuā. Itē ibidē glo. bō ɔiu
gij. tria sunt. fides ples et sacramentū.
Cont. ɔiugiū est sacramentū. n' autē ē
bonū sui ip̄i. so. n̄ m̄. sacramtū d̄r q̄.
n̄ sr̄. s3 i diuisibilitas nūmq̄. q. fortit.
sic ymago d̄r et tabula. et pictura
tabule. Item ibid. glo. debent separari
eā fornicatōis. Cōn. g° male facit qui
retinet ɔiugē fornicātē. so. debent
separari. si i negens petit. tē. sup. n̄ alr̄.
Itē sr̄ d. vtiq3 vir suū hēat. glo. in
magnū itaq3 bonū est mlr̄ez nō tangere
q̄ debet oīs fidelis p̄alr̄ obsuare. Cont.
g° quilz fidelis d3 ɔtine. so. d3 debito
honestatis. nō necitatis. Itē sr̄ i°. si
mlr̄ et vir nō hēt potestatē. glo. redde
debitū ɔiugale nullī° ē criminis. Cont. g° d°
q̄ sima ɔiūctō viri z mulieris nō sit sine
nolupte n̄ voluptas ~~n̄ voluptas~~ sine
pccō. so. g° loquit de ɔruptione
eā ɔtinentiae. Itē sr̄ d. seruitium nō
ipiū. glo. i nalē v̄sum. s. si ē nullus nō
est culpabilis. so. usus eā ɔtinentie
nūl est q̄ nū ɔrupta. vū n' oīum pec
catū hēt. Itē sr̄ d. h̄ aute dico. s. ind'
gentiam. glo. peccat qui sic agit. ɔ. g°
peccat qui ɔtinet. so. glo. lo. de eo qui ɔ
tinbit eā ɔtinentie. Item peccat nem
lr̄. Item ibid. glo. ɔcubit necā us eā
gaudii i culpabilis ē. et ipē solus est
nuptialis. Itē. g° ɔcubit eā ɔtinentie
fornicarius est. so. utrz nuptialis ē.
s3 ille ɔ prima institutōne nuptiarum.
hic exponit. Itē nolo oīs homines
ēē sicut me. Cont. nlr̄ sapiens nult ī
possibile. s3 eā multi ēent ɔrupti. ī pos
sibile erat eos v̄gines ēē. so. volūtas

vnalr̄ absoluta nō ē de i p̄oll sed ɔditionalis.
s. uelle. si posset sr̄. Itē ibid. opponit. g° uo
lebat nūm electorum ɔpletū manē. so. nō
est vm. q̄ si oīnes boni eēnt forsitan tā
nūs electorum eēt ɔpletus. Item sr̄ d. me
li° ē nube q̄ū vri. glo. desidus ignis uī vin
ci. Cont. melius est uginitatē frnando
de luxuria temptari qū ɔ he nubi. so. lo
de desidus eā ɔsensu. delectatōnis. ut ap̄ls
Sciendū ē q̄ bonū ē uginibz ut ɔmeat
pp̄ multa. Pri° pp̄ magnā puritatē. de q̄
libz eū d̄r apoc. xiiij. s3 ū macula. sūt an.
Sc° pp̄ maiorē libtatē. Jus. c. Qui ma
trimonio i iūgit uginitatē sua bn̄ facit. et
qui nō iūgit uginitatē bn̄ facit. et qui
ɔiūgit melius facit. Mulier eū alligata
ē viro. qū diu vir ei° uiuit. Tercio pp̄
maiorē pacē. ius. eod. Si nupserit ugo nō
peccauit. tribulatōm carnis hēbit. lo
ɔiugati dr̄ eē i mola. luc. xvii. duo ī
mola. Quart° pp̄ maiorē sanctitatē. Jus. eo.
que ē innupta ē ugo cogitat q̄ sr̄ dei
ut sit. V° pp̄ maiorē vtilitatē. luc. viij. a
attulit fructū centesimū. Vj° pp̄ maiorē
vpi ɔformitatē. apoc. xiiij. virgines ē
sunt. et sequitur agnū. Hijs autē
qui matrimonio iuncti sunt. Supi°
egit de matrimō q° ad copulam carnalē.
hic agit de ip̄o q° ad ei° i disolubilitatem
et p̄mo int̄ p̄al ɔiusdē cultus. sc̄do utrz
est fidelis. Sc° int̄ pas dispis cultus.
s. q̄ alr̄ est fidelis. alt̄ infidelis ibi. nā
ceteris dico ego. In p̄ma p̄mo p̄cipit ne
d3 vir. non dimitte. sc̄do si dimiserit
ob cām fornicatōis ostendit q̄ nō d3
se alti copulare ibi. Q' si discesserit. Tercio
sr̄ id' uiro p̄cipit suare ibi. Et vir uxorē.
Dicat g°. hijs autē. q. h̄ consulo hijs qui
nō sunt ɔiūcti matrimonialr̄. hijs aut qui
i matrimonio ɔiūcti sūt. s. quodā vinculo
matrimonij. eū est sima ɔiūctō maris z
femine. hic m̄q̄ p̄cipio. s. nō ego. q. s. h̄
p̄ceptum ex me ɔduenium. s3 dūs i p̄p̄a
p̄sona p̄cipit. mt. xix. Q' deus ɔiūxit
homo nō separet. p̄cipio inq̄ v̄xorē a ui
ro nō discedere. et intellīd ē excep
ta cā fornicatōnis. vū aug. cā fornicati
onis. quā xp̄c excepit hic tacet. q̄ notissa
ē hanc solam. excepit dūs ceteras diss
onis molestias iubz p̄ fide ɔiugij forti
sustini. mt. xix. qui q̄ dimiserit excepta cā
fornicatōnis mechat. h̄ ē q̄ d3 h' sm̄
glosā. aug. intelli' de ɔiūctis matrimonia
lr̄. q̄ i orum utrz fidelis ē. Q' si discesserit pp̄ cām

≈ dimisit vi / sua talia

11

12

D

§ 3
a

.s. fornicacionis propter [illegible] manere innupta manere marito. quia ista soluit uinculum quo ad thorum non tamen quo ad vinculum. aut uiro suo reconciliari. s. si uir ei conuertatur. Et uir uxorem non dimittat. s. ob causam fornicationis. aug. siue fornicatur in uiro et in muliere. unum supplendum est quod de uxore premisit. sed quare si eam dimiserit non ducat aliam uel reconcilietur uxori. sed quare uir. uel dicere ambo unum dicit. ideo non deducit de viro. sicut de muliere. quia hec uel alia ducere. quia inferior non omnino hac lege uti quam superior sed magister dicit hic asseueratiue. ex apposito et ideo nullatenus est tenendum. Quod est hic quod vii. sunt casus in quibus ob causam fornicationis uir non potest uxorem dimittere. Primus quando ipse uir eam prostituit. Secundus quando ipse cum alia fornicatus fuit. Tercius quando ipse ei occasionem fornicandi dedit. ut quia noluit reddere debitum. Quartus quando ipsa probabiliter credebat uirum mortuum alteri nupsit. Quintus quando uiolenter ab alio oppressa fuit. Sextus quando [illegible] uiri sui fuit ab alio ignoranter cognita. Septimus quando fuit a uiro post adulterium manifeste reconciliata uel retenta. Nam ceteris dico ego. Hic agit de inseparabilitate matrimonii per duas duplicis cultus .s. cum alter est fidelis alter non. Unde primo dicit quod fidelis non dimittat infidelem uolentem sine contumelia creatoris cohabitare. Secundo quod si non uult fidelis non tenetur eum sequi. sed potest alteri nubere ibi. quod si fidelis discedit. Tercio quod non infidelis prorsus recedat. fidelis se placeat conuersione. ibi. unde enim scis mulier si uirum saluum. Insuper primo ponit auctoritatem. secundo admonicionis rationem ibi. Sanctificatus est enim. Insuper primo locutus [illegible] tum uiris quam feminis. secundo specialiter uiris. ibi. Si quis frater. tercio specialiter feminis. ibi. et si qua mulier. Dicit ergo Nam ceteris. quod ubi uterque fidelis est. hec preceptum domini. sed ceteris .i. ubi non est uterque fidelis. sed alter fidelis alter infidelis. dico ego consulendo non precipiendo non dominus dicit hic ore proprio. quia si diceret. et hec dico ex deo. sed ipse non dicit ore proprio. dico inquam hoc. Si quis frater fidelis. quod sic [illegible] ad fidem conuersio mulier eum hic de hiis qui in infidelitate conueniunt. non de hiis qui conjunguntur cultu [illegible] enim nullum esset matrimonium. sed essent separandi sicut fecit esdras in libro esdre x. Si quis masculus habet uxorem infidelem et hec consentit habitare cum illo. sine contumelia creatoris. non dimittat illam consilium est non preceptum ut qui contrarium agit non sit reus criminis. secundum glo.

Et si qua mulier. Hic locutus specialiter feminis. ubi primo supponit fidem in alio cum dicit. et si qua mulier. secundo infidelitatem in altero. cum addit.

uirum infidelem. secundo in infideli uoluntatem cohabitandi. ibi. Et hic consentit. Questio consulit fideli commanere. ibi. non dimittat. Dicit ergo glo. et similiter si qua mulier fidelis habet uirum infidelem. et hic consentit habitare cum illa. sine contumelia creatoris. Sed si nollet cohabitare sine contumelia uolens pertrahere ad errorem fidelem dimittere. et contumelia creatoris soluit ius matrimonii secundum glo. et potest fidelis aliud ducere. Sed in isto casu non dimittat uirum. consilium est non preceptum .s. cum fideli infidelem dimittere. sed tunc non expediebat. Sanctificatus est enim uir. Quarto ponit admonicionis hic post admonicionem rationem. ubi primo allegat exemplum. secundo periculum ibi. alioquin filii. tercio fructum ibi. Unde enim scis. Insuper primo est sanctificatio de uiro infideli. secundo de muliere ibi. Et sanctificata est mulier. Dicit ergo. sanctificatus est. quia fidelis infidelem uolentem cohabitare non dimittat. hoc ideo dico. Sanctificatus est enim etc. Hec dupliciter legitur. primo modo sic. Sanctificatus est enim uir infidelis aliquando per mulierem fidelem .s. aliquando quia uir per aliam conuertitur ad fidem. et sic sanctificatur et hoc [illegible] forte contigit sicut sisinnius per theodoram. rome tempore clementis [illegible] est et similiter sanctificata est mulier infidelis per uirum fidelem .s. per pietatem ad mores et doctrinam. Secundo modo legitur sic. Ita fidelis infidelem non dimittat. Sanctificatus est enim uir etc. .i. nullam immunditiam contrahit fidelis ex cohabitatione uel ex commixtione cum infidele. sed seruat suam pudicitiam secundum aug.

Alioquin filii. Hec legitur dupliciter. uno modo de filiis nascituris. alio modo de iam natis. primo modo sic. alioquin .s. si disceditis. et uos aliis copulatis. filii uestri qui de hac copula nascentur immundi essent .s. spurii. quia non de licito matrimonio. nunc autem si permanetis sancti sunt .i. mundi. quia de licitis coniugiis nati. Secundo modo legitur sic. alioquin .s. si disceditis. filii uestri iam nati. immundi essent .i. in infidelitate remanerent. sequentes .s. matrem potentem quam tunc essent in infidelium. Nunc autem si permanetis sancti sunt .i. christiani fiunt.

Sanctificatus est uir infidelis per mulierem fidelem. [illegible] in festo sancte cecilie. que conuertit uirum suum ad fidem. Inter omnia que regunt homines in via salutis. precipuum est sequi sanctitatem sanctorum. hec est [illegible]. Cum sancto sanctus eris etc. hoc ostendit cecilia [illegible] quia hic dicitur sanctificatus est uir etc. In quibus ubi tria commendant ipsam. natura. gratia. et doctrina. natura

hia q no i mliere gra dina. q no i fide
sanctificate. doctrina sana q notatur i uiri
sanctificatione ut sic sit i se nobilior p na. q
ymnus pfide. pri vel pdoctina. doctina
eius reddit quenientibilior q scientia actu.
obuii te ppt actu e sanctificare. obuii e
iuri. oppositum i fidelitas. infidelitas e aut
pa tenaciot. virilitus sexus robustior.
sanctificate actus difficilior. et tamen est
mli p ac doctrina sua quertit i carad ulu.
emollitur robustu. mundauit i mundu
et sic sanctificauit i fidele. vir. Multe no
sunt pcentes mulieris quenientibiles q
huic quenmunt ut sunt tres petates
que ad actu cordis. tres que ad actu
oris. tres que ad actu opis. Tres p
me sunt. Sap ex pte rationali. pu. xiiij.
Sapiens mli edificat sibi domu.
In uitia ex pte quapiscibilis. eccli.
xl. edificatio quitatis afirmabit
nomen. et sic hic mli i ma. o. Dulti
cia ex pte irascibil. Ruth. iij. Scit o
pplus te ee mlier uirtutis te. Tres
secnde sunt. Modestia q multiloqu.
eccli. xxvi. mli sensata i tacita. fi
e i mutatio aie erudite. Ratus qt
uidatiu. Judith. viij. oia q locuta es
vera sunt. Discretio q stulti loquium. i re.
xxv. Bnt mli prudentissima et pre.
Judith. xi. no e ita. Tres ultime sunt
Barmonia i fco. judith. viij. ora p
nobis. qz mli sca es. pu. ult. Becaudia
i signo. eccli. xxvi. sicut sol oriens mli
sol et pudorata. Sicu i quaerendo. pu.
xi. mli graciosa pp eminentia hoz dz
de bta virgine. bndcta tu i mlieribz.
Qd si infidelis. Stra osndit q fide
lis no dz dimittere i fidele cohitare uo
lentem. Sed si no ult cohitare a
tenetur fidelis eu sequi. sz pot alteri
nube. vbi posset ipa dcessio. so dcessionis
e duplex. pma e gra libens
ibi no est eni suitutur. sa e pacis tu
quillitus. ibi. in pace a. Dicit g q aui
fidelis. q fidelis no dimittat i fidele
volente cohitare. q si infidelis vir ul
mli discedit a fideli odio fidei discre
dat. et tunc pot fidelis qui dimittitur
d. pr eni mri dissolubile erat qz nu
mi fuit ratu. no eni suitutur iugali
subiectum e fr aut soror fidelis i hi
i cohitatione. et hi fidel no cogitur

se qui infidele odio fidei discedente. sic
dicit glo. q. viij. Si fr nos liberauit de
libi eritis in pace autem. q. is discedat
fidelis. qz in pace uocauit nos deus. is no
deberetur litigare cu eo. qz odio fidei dis
cedit. ul sic. q fidelis no est subiectus
suituti te. nbonu tri no dz occasio dis
cordie i dissidiu psbe. sz pace fuare. ipa
eni vocauit nos deus. no eni e deus
dissensionis. sz pacis. ius. sup. Ulu
eni scis mulier. hic dicit q si fidel
no discedat fidelis dz patienter cohitare.
ad q allegat ppsitum aliene quisionis
so pmanentia i statu ppe uocationis
ibi. vnicuiqz. sic vocauit deus. eco cym
sinu qui tacionis. i. circuncisus ali. sus
cepto cyro i statu qditionis. ibi. Seruus
uocatus es. i pa po i iunt q mli fidel
qmanendo viz infidele pot quise so
q silr vir fidelis muliere infidele pot
saluare. ibi. aut vn scis h vir. eo q
is debent patienter qmane. ibi. nisi u
nicuiqz sic diuisit. dicit g. vn em
scis h. q. et ve dz fidelis mane cu i fideli
eu qz vn scis. sire pot. o tu mulier
fidelis. si vir i fidele saluu facies eu
q monedo tq ad fide. q. d. h pot co
tingere. ambroh. h is dicit. qz fr cum posse
credere. qui hortant n. e. aut vn sag
sire potes. o tu vir fidelis. si mlierez
i fidele salua facies. ea ad fide qutendo.
q. h spare debes. nisi vnicuiqz. h dr
legit. vno mo sic. q. vn scis h. ii h p
te sup ad tuu copem. sic dns diuisit unicuiqz
h vno p q. i mli sbu. sa mo sic. quod
sac h. nisi sup paciencie expectes fuit
sic dns vnicuiqz. i. ordinauit de vno
quoqz qui credat e q salueti. g tu de
bes expectare et mane. ro. xij. vnicuiqz
sic diuisit deus et c. Unuqz sic uo
cauit. hic osndit q dz fidelis mane
cu infideli coniuge allegans pmanentia
i statu ppe vocationis. Et g allegat
diuia uocatio. so sua auctoritate. ibi. Sicut
oibz ecclis. Dicit g unuqz et quo sic
h o mo ut mane nisi quisq quibiller
pseuerant. ita sic deus uocauit unuqz
q. i quo statu vocauit deus vnuqz
no aquo sic. q. et h ita pcio i ecclia
sic i oibz ecclis dco. turpis eni e ps
que suo toti no quenit. Ct g. sicut cu
culis. vnuqiqz dz mane i eo statu i q

uocauit deus. s(ed) si uocauit a(liquem) i(n) coniugio
dederit maneat [illegible] baptismo si habeas uxo-
rem maneas cum ea. si non habes [illegible]
[illegible]. **Circumcisus aliquis.** [illegible]
ponit exemplum ubi primo ponit ipsum exemplum. [illegible]
[illegible] ibi. **Circumcisio est nichil est.** [illegible] regula
generale ibi. **Unusquisque in qua uocatione** [illegible]
[illegible] exemplum in ritu uiuendi. primo iudeorum
secundo gentium ibi. **In preputio aliquis uocatus est.**
[illegible] quod unusquisque ambulet [illegible]
[illegible] in quo uocatus est. ut [illegible] quis
uocatus est in ritu iudaico non addu-
cat. non cogatur adducere preputium in ritu
gentilium in preputio in ritu gentium quis
uocatus est non circumcidatur. non cogatur [illegible]
ritus iudaicos [illegible] ubique apostolus
[illegible] iudei [illegible] cum iudeis. cum gen-
tilibus [illegible] cum [illegible] q(uia) [illegible]
non impedit salutem. [illegible] non [illegible]
[illegible] uocati in coniugio maneant.

**Circumcisio enim nichil est.** [illegible]
[illegible] quia talis ritus non [illegible]
salutem non [illegible] mutari. [illegible] uocatus ad [illegible]
[illegible] ritus tam iudaicus quam gentilis
[illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] est ad salutem in iudeis. **Sed**
quod [illegible] expediens [illegible] observatio mandatorum.
[illegible] et preputium [illegible]
[illegible] obest. [illegible] talis [illegible]
[illegible] ad salutem [illegible]
[illegible] ad [illegible] preputium [illegible] ambo ad
salutem non prodest non obest iudaice [illegible] gentilis ritus
**sed observatio mandatorum** [illegible] prodest. [illegible]
[illegible] legum [illegible] exceptionis.

**Unusquisque in qua uocatione.**
[illegible] regula generalis [illegible] unusquisque
[illegible] gentilis non [illegible] [illegible] potius
[illegible] in qua uocatione **uocatus est** [illegible] oportet uocari
[illegible] **in ea permaneat** et [illegible] in qua
non [illegible] glo. augustinus. [illegible] ad [illegible]
consuetudines uite [illegible] fidei [illegible]
[illegible] cum [illegible] ad fidem uocati
[illegible] ille coniugio non coniugio [illegible] non in latro-
cinio [illegible] cum uocati sunt ut coniuges [illegible]
[illegible] coniuges [illegible] fide. [illegible]
ut latrones [illegible] latrones. **Nunc**
[illegible] uxorem autem non dimittere. glo. [illegible]
[illegible] dominus excepit [illegible]
molestias [illegible] [illegible]
[illegible] lex [illegible] phinee. [illegible]
[illegible] dimittere [illegible] possit
[illegible] cohabitatione [illegible]

[illegible] qui [illegible] tenet [illegible] cum
eam manendo. **Et uir uxorem non dimittat** [illegible]
[illegible] non
[illegible] regulari. [illegible] loquitur
repudio legali. [illegible] in duriciam [illegible]
lex enim erat [illegible] pietatis.

**Item si quis** [illegible] non dimittat. glo. [illegible]
non [illegible] de uiro [illegible] de muliere [illegible] uiro
[illegible] augustinus dicit [illegible] in uiro [illegible]
et in muliere. [illegible] in [illegible] ambo [illegible]
[illegible] credere [illegible] ambo [illegible]
in repudio. [illegible] repudio lega-
li. licebat uiro [illegible] non uxori [illegible] licebat
antiquitus [illegible] uiro [illegible] plures uxores
non [illegible] repudium autem non soluebat [illegible]

**Item non ceteris ego dico non dominus.** [illegible]
[illegible] nos audite me [illegible] non
dominus dicit ore [illegible] inspiratione. **Item si quis** [illegible]
[illegible] glo. [illegible] fidelis [illegible]
dimittere infidelem. [illegible] non [illegible]
[illegible] glo. [illegible] de infideli qui [illegible]
[illegible] fidei non [illegible] **Item** [illegible] glo. [illegible]
[illegible] quod est [illegible]
[illegible] matrimonium [illegible] non [illegible]
[illegible] inter
[illegible] lege diuina [illegible]. **Item si qua mu-**
**lier** [illegible] non [illegible]
dimittere [illegible] nolentem [illegible]
[illegible] hodie [illegible]
[illegible] cohabitare
[illegible] **Item si**
[illegible] si infidelis [illegible] glo. [illegible] dimittere
[illegible] non [illegible]
de latrocinio [illegible]
[illegible] sola [illegible]
dimitti [illegible] ad tempus non [illegible]
[illegible] si perpetuum. **Item si** [illegible] non enim [illegible]
[illegible] glo. [illegible]
[illegible] matrimonium [illegible]
[illegible] nullo [illegible]
matrimonio [illegible]
resultans ex matrimonio [illegible]
[illegible] **Item circumcisio nichil est.** [illegible] circumcisio. [illegible]
[illegible] lege observationes. [illegible]
non potest. **Item si** [illegible] unusquisque in qua
uocatione. glo. ad salutem [illegible] obest
iudaicus [illegible] gentilis ritus. [illegible]
[illegible] non [illegible]
glo. loquitur de ritu [illegible]
non de ritu deum colendi. **Seruus
uocatus est non sit tibi cure.**
[illegible] quod si infidelis [illegible] non [illegible]

fidelis. et tamen pacem ornavit. post ad hoc alle
gando quod conversionis in fidelis est permaneat
in statu proprie vocationis. et ideo exemplum in ritu et
[illegible]. hic [illegible] allegat exemplum in statu con
ditionis. ubi post ipsum exemplum ponit. ideo [illegible] ponitur
ibi. Servus vocatus es. ideo et hic [illegible] generale
concludit. ibi. unusquisque ergo. Super quod post apponit
in [illegible] statum servilem. ideo supponit libertatis
possibilitatem. ibi. sed et si potes. ideo hoc quod
convenientia ad salutem. ibi. magis utere [illegible]
ergo servus quod unusquisque in qua vocatus ne no
ceat est in ea permaneat. Servus vocatus. Si enim vo
catus es ad fidem christi non sit tibi cure. ut scilicet
velis servitutem effugere. sicut honesimus ser
vus philemonis. qui ad eum confugit. eum paulus
remittit ad dominum. ut patet in epistola ad philemonem.
Sed et si potes fieri liber. magis utere servi
tute. quia eum [illegible] et [illegible]
quis despectior est in hoc seculo [illegible] tanto magis
exaltabitur in futuro. [illegible] quis deo [illegible]
[illegible] [illegible] vilior. [illegible] omnis [illegible]
[illegible] magis [illegible] qui adducit. Qui
enim in domino vocatus est. [illegible]
[illegible] et post [illegible] [illegible] ergo [illegible]
[illegible] libero. ibi. Similiter qui liber [illegible] talis
in generali servitus et libertas [illegible] ad sa
lutem. [illegible] debemus [illegible]
[illegible] ad salutem. ergo [illegible] non servus
et liberos. Dicit ergo. qui enim in domino. quasi [illegible]
non debes curare. enim quia qui in domino id est in fide
domini vocatus est servus servitute [illegible] libertus est
domini. quia a domino manumissus libertate spirituali
libertus a servitute liberatus. et talis a servitu
te peccati a domino est liberatus [illegible] domini liberatus. Jo.
viii. Si filius vos liberaverit. vere liberi eritis. Si
militer qui liber vocatus est. [illegible] post
[illegible] ex parte libero. ubi post tangit in libero con
[illegible] servitute. ergo servitutis [illegible]. ibi.
precio empti. ideo servitutis obligationem. ibi.
nolite [illegible] [illegible] et qui liber [illegible] est
libertate [illegible] servus est christi servitute [illegible]
[illegible] paulus servus christi [illegible] precio [illegible]
[illegible] liber [illegible] servus [illegible]
[illegible] precio empti estis. non [illegible] precio [illegible]
[illegible] christi. i. pe. i. non corruptibilibus au
ro vel argento redempti estis de vana vestra
conversatione. sed precioso sanguine [illegible]
te precio empti estis nolite fieri servi hominum [illegible]
[illegible] et vos liberos [illegible]
[illegible]. [illegible] faciebant illi. [illegible]. Sup.
[illegible] ego sum pauli ego autem apollo. Unus
quisque ergo [illegible] et [illegible] sum liber
[illegible] vocatus est [illegible] fidelis [illegible] permaneat

apud deum. i. observando divina mandata. qui enim
perseveraverit usque in finem hic salvus erit. Matheus x
[illegible]. ergo si coniugatus est ad fidem. maneat con
iugatus servando fidem. De virginibus
autem preceptum. Capitulum [illegible] egit de
matrimonio. hic incipit pars secunda in qua agit de
[illegible]. ubi post agit de virginibus. secundo de [illegible]
[illegible]. ibi. Si quis autem [illegible] se
[illegible] post dat [illegible] persuadendi virginitatem
consilium. ergo [illegible] dat [illegible] bonum modum.
ibi. hoc itaque dico fratres. ideo [illegible] expedit
[illegible] continentie [illegible]. ibi. volo autem vos
[illegible]. Super post [illegible] consulit et
laudat. [illegible] iam [illegible] accedit et approbat
ibi. Alligatus es uxori. ideo [illegible] defen
dit et [illegible] excusat. ibi. Si autem acceperis uxorem.
Circa primum duo de virginitate. post quod non est suadendi ex precepto
[illegible] suadendum ex consilio. i. consilium autem do. [illegible] ponit
[illegible] quod [illegible] consilium est suadendi [illegible]
[illegible] consulit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de virginibus [illegible] coniugatis [illegible] precep
tum [illegible] de virginibus preceptum domini non habeo [illegible]
[illegible] ut [illegible] de [illegible]
[illegible] consilio [illegible] capit. [illegible]
[illegible] non [illegible] suadere [illegible]
[illegible] consilium autem do. consilium [illegible]
[illegible] consilium [illegible] consi
lium [illegible] et [illegible] a domino [illegible]
[illegible] misericordiam consecutus [illegible]
ad hoc ut sim fidelis [illegible]
[illegible] consilius [illegible]
[illegible] fidelis [illegible] dat [illegible]
ut esset fidelis. consiliator non debuit consilium in
[illegible] [illegible]
consilio [illegible]. Existimo ergo. hoc [illegible]
[illegible] consulit [illegible] expedire bo
[illegible] quia bonum est [illegible]
[illegible] fidelis [illegible] existimo ergo hoc bonum
esse [illegible] et virginitatem et hoc [illegible]
coniugium [illegible] quibus [illegible]
[illegible] vide [illegible] in mola. [illegible]
virginitatem [illegible] magnum [illegible] existimo
[illegible] et [illegible] quod bonum est homini sic esse. [illegible] virginitatem
bonum [illegible] honestum [illegible] puritate delectabile
propter libertatem utile propter mercedem quia ei debetur
aureola. et fructus centesimus. [illegible]
Aug. in glo. [illegible] virginitas [illegible]
[illegible] aut [illegible] ma
[illegible] virginum [illegible]
carne vivunt. virgines [illegible] carne [illegible]
Alligatus es uxori. Hic matrimonium
[illegible] accedit et approbat. [illegible] post dicit [illegible] coniugatis
non [illegible] divortium. [illegible] consulit [illegible] solutus non

uirgo coniugium. i. solutus es ab uxore. [illegible]
s. alligatus. q. et licitum sit bonum tamen
alligatus es uxori noli querere solutionem mar.
si uis e. eccl. vii. si noli discedere a muliere
sua et d. alligatus. q. dum uiclo ligat
. i. uinculum . [illegible] et copula carnali
in. [illegible] sicut tamen uno uiclo [illegible]
[illegible] ligat est. posita quere solutionem [illegible]
religionis. Solutus es ab uxore. noli querere uxo-
rem. sic potest [illegible] hic dicit apostolus.
. [illegible] in eccl. bonum est uxore [illegible]
dit nulle. Si autem acceperis. [illegible]
cusat [illegible] apostolus [illegible]
sine peccato. [illegible] tribu-
lationem tamen. [illegible]
gine. [illegible] et si nupserit uirgo.
Dicat [illegible] si solutus es noli querere
uxorem. autem. [illegible] si acceperis uxorem
[illegible] non ad explendam libidinem
non peccasti. [illegible] qui
contempserit [illegible] quibus [illegible]
nulle. et similiter si nupserit uirgo. [illegible]
[illegible] uonentibus [illegible] non
solum nubere. [illegible] uelle nubere [illegible] est.
non peccabit nubendo. [illegible] peccasset [illegible]
uirgo [illegible] desponsata est ioseph. tribulatione
tamen carnis habebunt huiusmodi coniugati. [illegible]
[illegible] et sibi
[illegible] coniugio
. ego autem uobis parco [illegible] coniu-
[illegible]
[illegible] sic ego autem uobis parco [illegible] consilio [illegible]
[illegible] tribulationis carnis. Secundo [illegible]
[illegible] magnum bonum [illegible]
[illegible] carnis [illegible]
. apoc. xiiii. hii sunt [illegible] cum mulieribus non sunt coin-
quinati uirgines enim sunt. [illegible]
[illegible] Secundo quia decorat et
ornat. [illegible]
[illegible] sap. e. o quam pulcra est casta
generatio. [illegible] pulc. [illegible] quia an-
geli [illegible] sic dicit [illegible] et [illegible]
in re neque nubent neque nubentur sed erunt
sicut angeli dei. [illegible]
[illegible] respondi [illegible]
[illegible] quia deo [illegible]
. adducentur regi uirgines post eam. [illegible]
corpus [illegible] uirgi-
nitatis mee. Sexto quia [illegible]
[illegible] non est digna ponderatio
[illegible] qui matrimonio
iungit uirginem suam [illegible] et qui non iungit [illegible]
quod dare [illegible]

. et uocem [illegible] maria [illegible] sic [illegible]
[illegible] Et
tamen quod ad [illegible]
. [illegible] erant sed [illegible]
[illegible] eccl. [illegible]
et [illegible] suggerit [illegible]
[illegible] ad actum [illegible] ad [illegible].
Hoc itaque dico fratres. [illegible]
. ubi nubentibus [illegible] bene
uiuendi modum [illegible]
uxoribus. [illegible] fortune [illegible]
tibus. ibi. et qui flent. [illegible] mundi [illegible]
. [illegible] possessionibus. ibi. Et qui emunt [illegible]
[illegible]
[illegible] figura. [illegible]
[illegible] dico. [illegible]
[illegible] tempus breue est. [illegible]
[illegible] reliquum est [illegible]
[illegible] non est peccatum nubere. [illegible] dico o fratres.
[illegible] coniugium [illegible] tempus breue est. [illegible]
ne carnali [illegible] dei. [illegible]
[illegible] colligendum [illegible]
quia tempus breue est. reliquum est [illegible] hoc sol-
restat agendum ut qui habent uxores
sint tamquam non habentes [illegible]
[illegible] carnali debitum [illegible] non exigendo [illegible]
[illegible] sint tamquam non habentes. non dicit tamquam non
[illegible] sic erunt [illegible] qui [illegible]
aug. [illegible] coniu-
gio abrahe. [illegible] bene hodie [illegible]
[illegible] tamquam habentes. Et non
[illegible] tamquam non habens uxorem est. qui uel uxori
debitum reddit. uel exigit. [illegible]
[illegible] uxorem [illegible]
[illegible] audiuit.
[illegible] ad cultum dei [illegible]
[illegible] et qui flent [illegible]
[illegible] sint tamquam non flentes
[illegible] boni [illegible]
[illegible]
[illegible] et qui gaudent [illegible]
[illegible] tamquam non gaudentes. [illegible]
[illegible] mali. et [illegible]
[illegible]
[illegible] Et qui emunt. [illegible]
[illegible] rebus. [illegible] possessionibus
et [illegible]
. [illegible] ibi. et qui utuntur.
[illegible] et qui emunt [illegible]
[illegible] tamquam non
possidentes. [illegible]
[illegible] rebus [illegible]
[illegible] nolite [illegible]

apponit. eze. viii. qui emunt non lecte. et
vendit non lugeat. et ut ulr colligitur. qui
utuntur hoc mundo. i. rebus mundanis. sed di
co sicuti ut mali qui de ira sectitur si
ne. qui dicunt cap. ii. fruamur bonis que sunt
i. presentibus. sed qui velle eis ad finem debitum
referendo sint tamquam non utantes. i. non adhe
reant eis nimia delectatione. i. thi. vi. habe
tes alimenta et quibus tegamur his conten
ti simus. per actum secundo contingit pervertitur. misericordia
dias actum de solicitudine mundanorum sic
re gaudere. esse. ubi. duo pari pertinent
ad affectum. duo alia pertinent ad effectum. et
prima cum solicitudine generatur duos affectus. s.
tristitiae de adversis. letitiae de prosperis. secunde ea
generatur duos effectus. s. emendi. i. acquirendi sibi et [illegible]
et hoc pervertitur. apostolus consilium tempora
ne [illegible] [illegible] [illegible]. **Preterit enim
figura** [illegible]. **Hic** ostendit rationem dictorum ammonitio
num que talis est transitoria sunt reputanda
quae non sunt. sed tamen hec mundana pertinent. ergo
quae non sunt hoc reputanda. sed et hoc expedit
preterit. quia ista mundana que non sunt estimanda
sunt quia preterit figura. i. exterior pulchritudo. ut
quod est ibi fictile ...... statu fragilitatis.
transibunt cum qualitates mortales.
et remanebunt in melioratione. ii. transit
mundus et concupiscentia eius omnia nova. quia figura
non substantia mundi. non pudeat. preterit non
sunt. **Hic** querit [illegible] si potest esse sub
glo. quanto quis propter deum despectior est in hoc
seculo. tanto magis exaltabitur in futuro. [illegible] magis
exaltabitur bonus videtur. quia bonus sublat.
glo. intelligenda est et ceteris paribus. **Ut** tene
vnusquisque in quo vocatus est. glo. statu
. in. ergo qui vocatus est in statu seculari non
debet mutare religionem. resp. apostolus
loquitur de statibus pertinentibus ad salutem.
non de impedientibus. **Item** [illegible]. Sed tamen
bonum est. glo. maior est victoria. argumentum quod
an[illegible]. Contra ergo maior corona. ergo hores
erunt maiores [illegible]. non solum [illegible] [illegible]
maior extensive. i. multiplicior quia
habebit aureolam non solum auream. **Item**
[illegible]. bonum est [illegible] sic est glo. in virginitate.
cont[illegible]. i. castitate multiplicanturm
. virtutis [illegible] in hoc precepto. preceptum illud
preceptum non est preceptum sed datio legis ad tempus
sufficientis multiplicius humani generis.
**Item** [illegible] qui habent uxores glo. [illegible]
nostra coniugia indicanda sunt. que prole
concepta. pari consensu continentiam servare
potuerunt. sed tamen utrumque beatius est quanto
magis constringit sermo suo. sed coniugis

[illegible] prolis. resp. expone coniugia. i. con
iugatos. ulterius est quod ille non est ultimus finis
coniugii. sed ad implendum numerum electorum.
qui [illegible] impleatur. sicut dicunt cautent **Item**
[illegible] preterit figura huius mundi. glo. [illegible]
mundanorum [illegible] [illegible] [illegible] huius mun
di peribit. non glo. sed figura. [illegible]
per quam celi magno impetu transient. [illegible]
ille [illegible] et illa [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] qualitates [illegible]
substantia. **Volo autem vos sine so
licitudine esse. Supra** dedit post coniugibus
consilium continendi. sed innuptis docu
mentum bene vivendi. hic ostendit quod
magis expedit status continendi. et hoc
ostendit primo ratione maioris tranquillitatis.
secundo ratione maioris sanctitatis ibi. **Et mu
lier innupta.** tertio ratione maioris utili
tatis ibi. **porro** hoc ad utilitatem vestram. **Pri**
ma ratio talis est. tranquillitas [illegible] amore
[illegible] [illegible] preferenda est solicitudini
mundanorum. hanc supponit. sed continentes
habent tranquillitatem. coniugati solicitu
dinem mundi. ergo status continentium preferendus
est statui coniugatorum. **Primo** ergo dehortatur
solicitudinem seculi. secundo ostendit quod continen
tes non solliciti. i. [illegible] quae [illegible]. qui sine
uxore. tertio ostendit quod coniugatos esse solici
tos in hiis que sunt huius mundi. ibi **Qui** autem
cum uxore. **Dicit** ergo. volo etc. quasi si nubitis
peccata facitis. consulo autem. sed magis
nos volo etc. sine solicitudine vel uxorie
. plus [illegible]. [illegible] solliciti sitis [illegible] dehor
tatur nos [illegible] [illegible] solicitudine triplici
. s. cura [illegible]. ut hic volo vos sine so
licitudine. Curam ventris. [illegible] vi. sic solli
citi sitis animae etc. **Curam** huius tem
poris. vi. expectatio sollicitorum peribit et
[illegible] hoc volo. quod hic [illegible] sine uxore est sollicitus est
que domini sunt ut compleat ea. non est hic excusa
tio illorum qui dixerunt luc. xiiii. uxorem duxi
et ideo non possum venire. sollicitus magis. **Quomodo
placeat deo** [illegible]. [illegible] de quo ipse
[illegible] [illegible] [illegible]. Felix est nimium
uxorem fugere [illegible] [illegible] domino servire [illegible]
[illegible] deo placere. **Qui autem cum uxo
re est. Hic** ostendit quod coniugati esse solliciti
in hiis que sunt mundi. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] coniugale ibi. **Qui** cum uxore [illegible]
mundiale. ibi **solicitus est.** subiectum [illegible]
[illegible] ibi. [illegible] **placeat.** deo [illegible] ibi. et divisus est.
**Dicit** ergo [illegible] [illegible] uxore [illegible] **soll
icitus est que sunt mundi.** ut de [illegible] [illegible]
et [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] xxx.

mundi sunt ut alii prudeam domui solicite quo placeat uxori. unde ibi fine pot seli cite ornate. na glo. amarius mag in domo uxor tristis. et talis divisus est non ta sed actu dione cofficitus. non inte comis pulis unde glo. ptim sunt deo ptim mudo.

Et mulier innupta. Hic ponit secda ro probans quod mag expedit servare otiencia ho qui nubere ratione maioris sanctitatis. Et est ro sua talis. studeus cta amore dei pfenda est cogitanti que sunt mundi. ali innupta studet sanctitati et amori dei. nupta mudo. ergo illa pfendi. ibi. primo ergo tangit studiu innupte. qr cogitat totaliter place deo. sed studiu nupte. qr cogitat prim place mudo. ibi q aute nupta est. Innupta implicat tria. otienciam sanctitatis. cogitatum et fructum status hones tum. qr innupta et virgo. cogitatum rectum qr cogitat que dni sunt. multiplice fructum qr ut sit sancta et spiritu. ergo tantum nulli innupta. i. vidua. et virgo cogitat i. maiorem habz facultatem cogitandi. quod diu i. spualia tertia. cogitat sunt sit sancta. mag qui nupte. multe eni nupte sunt sancte. Aug. ampliorem non nuptarum in corpore et in spu sanctificationem tali volunt corporis nuptarum oio sanctificacione pervanit. Sancta in qua corporis membris actionibus. et spu in spualibus actionibus. ut sancta corpore et vita carnalitate spu. sed spualia. Que aute nupta est. Hic tangit sollicitudine nupte. ubi implicat tria. modo coniugium. studium. ibi. co gitat q sunt mundi. Et primo quo ad deum. secundo quo ad sponsum. ibi quomodo placeat. Dicat ergo. que aut nupta est cogitat que mundi sunt. sicut cura scilicet de regimine domus et hmoi. unde parentes monuerunt. [illegible] honorare socros. diligere maritum et c. thob. x. Cogitat inquam quomodo placeat viro. unde ibi fine ornantes se non possunt. unde mag. dz studere placere in natu morum. qui nesta [illegible] mulieres in vitia ornato ornantes se non in tortis crinibus auro et c. Porro hoc ad utilitatem vestram. Hic allegat tertia ronem. s. maioris utilitatis. Et est ro talis. id quod est utile mag expedit eligere sed otiencia vidue est quam nubere. ergo mag expedit eligere otientia quam nuptias. primo

Ego ondit. quod utile est otiencia. scd quod honestum est. ibi. Sed ad id quod honestum est. tertio quod facile. ibi. et quod facultatem. Dicat ergo porro quod consulo non nubere porro hoc ad utilitatem vestram. mater dico. ut expeditius deo serviatis. quod sic mortificet carnem que est inimica spc. Aug. sicut inimicus occisus non facit est inimicia. sic caro mortificata non turbat animam. Dico inquam. non ut laqueum fornicacionis. [illegible] vobis iniciam. ad difficile sit statutum immo potius laqueum poneret. si consuleret nubere. qr de mulie dicitur [illegible] v. qui laqueus venatorum est. sz potius intendens et movens. Sed ad id quod honestum est. i. ad sanctitatem corporis et aie. non quod coniugalis status non sit honestus. sz quod minus honestus. Aug. non in tpe sancti monuerunt. sz quod honestius erat gnalis honesta noie commendavit et monuit ad id quod facultatem prebeat alicui obsuandi sine dno. i. ad servitium dni. et hoc sine impedimento quod est in coniugio. ii. cor. xi. Despondi nos uni viro virginem castam exhibere x. De eligendo est status continentie vel matrimonii. quod hoc ad utilitatem matrimonii prelicitis. quod non ut laqueum. in maior honestas quod ad id quod honestum libior facultas serviendi deo. quod facultatem prebz et c. Quod est hic quod multiplex est sollicitudo. Prima est placiendi. sic multa solicite est regimine domus pat de filius io. xi. qui fecerit indignum. Gal. [illegible]. sic pedagogus solicitus est de prio doctor de discipulis i. thess. ii. fiducia hmus loqui ad vos in multa sollicitudine. Tertia discretionis. Sic amicus est solicitus de conservacione amoris. eph. solliciti servare unitatem spc in vinculo pacis. Quarta compassionis sic vir misericors solicitus est de egenis et afflictis. i. thes. i. cum venissem roma sollicite me quesivit et invenit. Quinta devocionis. et hmoi solicitus est de placiendo deo. religiosus de mich. vi. indicabo tibi o homo quid sit bonum et post. sollicite ambulare cum deo tuo. Sexta est speculationis. et speculator de cura custodiendo. devi. [illegible] cus todite aiac vestras sollicite. Septima conversationis. quod animam potentiis quod dam aut est. Septimo actionis. et apostola solicitus est de ope perficiendo. luce. x. martha martha

ministra solicita est in corpore et spiritu. Solicitudo autem te ipsum probabilis ex [illegible]. Contrarium prius nisi [illegible] dispensator de domo de apostolo [illegible] pene [illegible] solita [illegible]

**Si quis autem turpem** [illegible] Hic agit de virginum custodibus [illegible] cum virgines suas coniugio copulare. scilicet quod non sibi nuptias [illegible] post mortem viri [illegible] alligata est [illegible] quod custos potest dare virginem suam in coniugio. scilicet quod non peccat [illegible] si nubat [illegible]

**Tamen qui statuit** [illegible] quod [illegible] bonum [illegible] melius illo [illegible] matrimonio [illegible] supponit in virgine etatem nubilem [illegible] nubendi [illegible] non [illegible] [illegible] nubendi licentiam [illegible] nubere faciat [illegible] si quis [illegible] quod [illegible] coniugio honestum est et expeditum [illegible] si quis [illegible] existimat se videri [illegible] super virgine sua [illegible] ne corrupatur [illegible] adulta [illegible] nubilis [illegible] ut nubat [illegible] virgo [illegible] custos [illegible] nubat virgo [illegible] glo. [illegible] si virgo non peccat custos [illegible] de bono coniugio [illegible] non [illegible] nubat [illegible] non cepit deliberationem [illegible] nulla [illegible] oblatio.

**Tamen qui statuit.** Hic ostendit quod custos virginis bene facit eam in statu virginali servando. ubi [illegible] ad hoc expediens [illegible] quod custos [illegible] eam in proposito virginis custodiendo [illegible] non timeat de casu virginali [illegible] non habens necessitatem [illegible] quod [illegible] in virgine [illegible] potestatem autem habens [illegible] et hoc iudicavit [illegible] statuit [illegible] qui tradit virginem [illegible] de alio qui servat eam [illegible] quod bene facit. [illegible] in corde suo servare virginem suam firmus in proposito suo non [illegible] non habens necessitatem tradendi eam [illegible] virgo [illegible] potestatem autem habens [illegible] ne [illegible] suae [illegible] et hoc iudicavit in corde suo [illegible] non ex levitate [illegible] iudicavit [illegible]

servare virginem suam. ambo autem non [illegible] nuptias [illegible] vii. [illegible] illarum qui statuit [illegible] bene facit.

**Igitur et qui matrimonio** [illegible] quod [illegible] bonum tamen virginitatis est melior [illegible] approbat statum coniugalem. scilicet preponit statum virginalem. [illegible] **Et qui non iungit** [illegible] et qui matrimonio iungit virginem suam bene facit [illegible] et qui non iungit cum virgo [illegible] melius facit. glo. melius facit qui apud deum [illegible] collocat et [illegible] solitudine liberat illam [illegible] expedit [illegible] bonum [illegible] malo [illegible] bonum [illegible] bono [illegible] continentiam dedicans [illegible] male [illegible] malo [illegible] relinquens [illegible] bonum [illegible] malo [illegible] pudicitia coniugalis. sed melius [illegible] vel vidualis [illegible] glo.

**Mulier alligata est legi** Hic ostendit quod [illegible] coniugata nisi viro mortuo potest [illegible] quod coniugata non potest nubere viro vivente. [illegible] quod mortuo viro potest alii nubere [illegible] **Quod si dormierit** [illegible] melius est illi [illegible] **beatior autem erit.** [illegible] quod debent [illegible] **puto autem quod et ego** [illegible] nubere quam qui non iungit virginem suam melius facit et de [illegible] alligata est [illegible] vel [illegible] virgo [illegible] quocumque tempore potest nubere. [illegible] non [illegible] alligata est legi [illegible] ut non possit alii nubere **quanto tempore vir eius vivit.** [illegible] que autem [illegible] viro [illegible] vivente [illegible] alligata est legi viri.

**Quod si dormierit** [illegible] proprio mortis [illegible] dormitione. Jo. xi. lazarus amicus noster dormit. **vir eius.** [illegible] non [illegible] nec nos [illegible] apostolus [illegible] nuptias debeo [illegible] beatitudinem [illegible] si dormierit [illegible] **liberata est a lege** viri [illegible] nubere. [illegible] **cui vult nubat** [illegible] nuptie solent [illegible] puella [illegible] et nubat [illegible] **tantum in domino** [illegible] lege [illegible] et pene et infamie [illegible] leges [illegible] [illegible] nubentibus [illegible] tempore [illegible] in nuptiis [illegible] liberata est [illegible]

sed tamen male [illegible] quod bono continentia dedicatus

aug. [illegible]

facit

viii

libertas. vnde addit. Cum uult nubat. cetera plus. uel modit. tantum in domino. Beatior autem. quia et quamuis liceat ei nubere. tamen beatior erit si sic permanserit. scilicet innupta. et secundum consilium meum. dupliciter. eodem datum. habebit enim fructum sexagesimum. qui debetur viduis. luc. viii. aug. sicut dicit bonum esse post mortem viri [illegible] nubere. Sed beatius est non nubere. Puto autem.

Id ultimo dicit. quod debet consilio eius credere. quia spiritu sancto plenus [illegible]. secundum consuluit et hoc est. puto [illegible] quod factum est consilium meum. quia puto quod est sicut ceteri apostoli spiritum dei habeam. ro. viii. Sed et nos ipsi primitias spiritus habentes [illegible]. glosa consilium dei plenus. et propter hoc tantum [illegible] quia beatior est. et propter consulentis auctoritatem. quia secundum consilium meum et propter dei spiritum in me. et quia puto et cetera. Hic quod dicit. volo vos sine sollicitudine esse. co. x. xii. sollicitudine. in spiritu [illegible] sollicitudine spiritualis. secundum de temporali. Item et diuisus est. osee. x. diuisum est cor eorum. nunc interibunt. ps. secundum dilectione temporalium [illegible] secundum dilectione eternorum. Item ibidem glosa. partim sunt deo. partim mundo. mat. vi. Nemo potest duobus dominis seruire. [illegible] unum est in quo equaliter utrique. nec deo. nec deo quod duo contraria sunt. Item dicit. innupta cogitat. que dei sunt. glosa iam non cogitat ne dampnet a deo. quia dampnari potest. ut patet in parabola. de fatuis uirginibus [illegible]. non cogitat secundum solum. sed cum hoc ne offendat ipsum sit. Item dicit. ut sit sancta corpore et spiritu. glosa non potest sic ut sit sancta corpore quo sanctificatur uirtute spiritus. quia spiritus sanctus usque [illegible] lingua cum propheta non sancta. jo. xi. pro non [illegible] ut spiritu. non ut sanctus. Item sed ad id quod honestum est. secundum glosam. potius [illegible] per separationem. Item dicit. [illegible] non nubit melius facit. glosa. hic enim secundum [illegible] bene utitur bono malo. quia est [illegible] usus boni [illegible] ipsum quod bonum est [illegible] de [illegible] per se [illegible] ad quod ordinatum est. non [illegible] ad quod prudentia uertitur ordinatur. Item ibidem glosa. melius est bene uti bono quam bene malo. [illegible] difficilius illo [illegible] hic de malo [illegible] non suppliciter. Item dicit. cui uult nubat. glosa. prime nuptie sunt a domino institute [illegible] secunde permisse. [illegible] secunde nuptie non sunt a deo. [illegible] bone [illegible] quod nuptie sunt institute sunt a deo. [illegible] non [illegible] secunde [illegible] Item si dormierit vir eius [illegible] resuscitatus [illegible] requirit [illegible] nouus ad [illegible] Item dicit. puto quod spiritum dei habeam. quare ro. viii. et [illegible] mortui uita. et cetera. [illegible] secundum glosam. non dicit [illegible] dubitando. sed [illegible] exprimendo.

# XVIII

De his autem que ydolis sacrificantur. Excludit errorem corinthiorum [illegible] ca. v. et vi. Item dei virginitate. et matrimonio. ca. vii. hic excludit errorem [illegible] esu et abstinentia ciborum. ca. isto. et ix. et x. loquitur de his. que ydolis immolabantur. a quibus quidam [illegible] abstinere monet. [illegible] allegando eius [illegible] [illegible] ca. isto. secundo exemplum [illegible] qui propter hoc abstinet [illegible] [illegible] ca. ix. tertio exemplum pene iudeorum [illegible] [illegible] dei beneficia [illegible] ca. x. [illegible] propter scandalum proximi. propter exemplum apostoli. propter [illegible] supplicium. de [illegible] abstinere a [illegible] licitis. Item [illegible] ostendit. quia in se licita est comestio ydolaticorum. secundo monet [illegible] abstinere propter scandalum [illegible] ibi vide te ne forte. Item [illegible] ostendit quod [illegible] habent scientiam de ydolaticis. secundo ostendit quales [illegible] habent de eis ibi. de escis autem que ydolis immolantur. Item quod quidam infirmi habent scientiam. [illegible] non [illegible] sciunt. quia [illegible] eorum ydolatica. esse non debet [illegible] esca autem nos non commendat deo. Item [illegible] ostendit quod de ydolaticis scientiam habent. secundo quod sine caritate inutilis [illegible] scientia inflat. [illegible] quibus [illegible] secundum [illegible] sufficientem [illegible] si quis autem existimat. [illegible] sufficientem ibi. si quis autem diligit deum. [illegible] de his [illegible] de [illegible] que [illegible] de [illegible] et [illegible] matrimonio. de aliis autem ut de immolatis ydolo non [illegible] quia [illegible] sicut [illegible] Et hoc est quod dicit. de his autem que ydolis sacrificantur. an liceat ea uel non. scimus ego et uos. quia [illegible] ea [illegible] omnia munda mundis. non tamen in [illegible] ydoli. nec cum scandalo proximi. et de [illegible] quia omnes scientiam habemus ego. scilicet et uos. [illegible] scientiam [illegible] de [illegible] et [illegible] [illegible] male [illegible] Scientia autem.

Hic ostendit quod scientia sine caritate inutilis [illegible] scientia [illegible] sed non ualet nobis [illegible] ignaros. scientia enim sola est inflat. [illegible] sapientia [illegible] indignatio [illegible] multe [illegible] stultitie [illegible] sunt [illegible] [illegible] sapientem [illegible]

refitit frequenter. et non. Caritas vero edi
ficat infirmos. que quoniam obesse potest dimit
tit. quia non querit que sua sunt. Infra. xiii.
Diuine addendum est scientie caritas. Aug. Addi
te ergo scientie caritatem. et utilis erit scientia. per
se enim inutilis. ex caritate utilis. Plus sa
pere uult nobis quam opus est. ad utilitatem. S
**Quis autem existimat.** Hic ostendit
a quibus scientia insufficienter. scilicet ab illis qui
ea utuntur in nocumentum proximi. Et est sensus
talis. Quicumque habet scientiam et non modum utendi
ea habet scientiam insufficientem. Sed qui habet
scientiam sine caritate est huiusmodi. Ergo qui habet scientiam
sine caritate habet insufficientem scientiam. Ipse primo
supponit scientiam sine caritate. Sed ostendit insuf
ficientiam eius scientie ibi. Nondum cognovit. quomodo
scilicet insufficienter. Quemadmodum oportet. Dicit
ergo si quis existimat se habere scientiam et non sufficien
tem. quia si quis vere se existimat scire
habet scientiam sine caritate. id est utitur. quia placet
et quod proloquitur. Nondum tamen cognovit quia in
se cognoscere. Sed ostendit quemadmodum oportet eum scire
id est qualiter debeat uti scientia. quia ad edificationem
non in nocumentum. Quodammodo scire enim dicitur dupli
citer. habere scientiam. et uti scientia. Sicut videre habere
visum. et uti visu. Bernardus. Non probat apostolus mul
ta scientem. si modum sciendi nescierit. Modum
enim sciendi est ut scias quo ordine. quo studio
quo fine nosse quemque oporteat. Quo ordine
ut id prius quod maturius est ad salutem. Quo studio
ut id ardentius quod efficacius est ad amorem.
Quo fine ut non ad inanem gloriam aut curiosi
tatem. aut aliquid simile. sed ad edificationem tuam vel
proximi sciat. Nam qui scire volunt eo fine
tantum ut sciant. et curiositas est quedam ut
sciantur. et vanitas est quidam ut scientiam
vendant. et turpis questus est quidam ut e
dificent. et prudentia est quidam ut edi
ficentur et caritas est. **Si quis autem
diligit.** Hic ostendit a quibus scientia habetur
sufficienter. quia ab illis qui utuntur ea ex cari
tate. Primo ergo supponit scientiam cum caritate.
Sed ostendit sufficientiam talis scientie. scilicet hic cognitus
est ab ipso. Dicit ergo si quis. quasi hic non perfecte scit
qui nescit quemadmodum oportet eum scire. scilicet
si quis diligit deum et in eo scientiam habet carita
tem hic cognitus id est approbatus est ab eo. Non
ut enim deus qui sunt eius. ii. ad thy. ii. [illegible]
bene scit deo approbatur. quia bene utitur scientia
per caritatem. Ambrosius. Respondit ei hic quia
ad hoc quod aliquis sciat quemadmodum oportet scire
id est vitanda scire. **De immolatis** [illegible] infla
tione.

·prius ·iii· scio humiliari. Phil. iii. Si non humiliet.
Se sobrie sine presumptione sic sapit in
dicium me scire ro. ·xii. Non plus sape
re [illegible] sine vestitione ·i· thy· i· [illegible]
cum condidi et eius sine. Novitate sine errore
·ii· thy· iii· Semper discentes. et numquam ad sci
entiam veritatis pervenientes. Cum timore sine deceptione
ne ·i· thy· vi· oppositiones falsi nominis scientie. Sine
salubriter cum caritate. Infra ·xiii·. Si habuero
omnem scientiam. caritatem autem non. Septimo utili
tas prior edificatione. Infra. xiv. alii sermo
vero scientie in eodem spiritu. Octavo utilitatem cum
cauta collatione. Cap. vi. ponam in lucem sci
entiam eius. Nono efficacia. cum bona o
peratione. Scienti enim bonum et non facienti pec
catum est illi. Iac. iv. Prius sensibilitas scientie. au
capientes stolos. Sobrietas curiositatem excludit. Cer
titudo dubios. Veritas fictos. Simplicitas
adulteratos. Salubritas magos. Utilitas
vanos. Utilitas autem efficacia otiosos.
**De escis autem que ydolis.** Hic
ostendit quod scientiam habent de ydolotitis. Ostendens
primo quod sciunt ydolum nichil esse. Sed quod sciunt quia nullus
deus est. ibi. **Nam et si sunt qui dicantur dii**
supra posita dicit ydolum nichil esse. Sed nunc ad
declarationem ostendit demum non ii veri esse
·ibi. **Et quod nullus deus.** Dicit ergo de escis autem
quoniam predictis modis non valet scientia. sed tamen
de escis. que ydolis immolantur scimus quod sau
va. scilicet quoniam sunt licita. nam propter ydolum sunt
immunde. quia scimus quia ydolum nichil est in mundo. Hic expo
exponit primo modo sic. ydolum nichil est in mundo. id est
inter creaturas mundi. quantum ad formam ydoli. scilicet
enim nullum ydolum sit aliquid. scilicet aurum vel corpus vel
huiusmodi. forma tamen nichil est. scilicet que creditur ibi esse
ab ydolatris. qui credunt ydolum esse deum.
Osea. viii. Ecce vos estis ex nichilo. et opus ve
strum ex eo quod non est. Secundo modo sic. ydolum nichil
est. id est ipsum quod putatur ydolum nichil est. scilicet participat
deus. ex fictione et spiritu participatione. ex illis
enim duobus nichil fit. sicut putatur ab ydolatris
Jere. x. Confusus est omnis artifex in sculptili. quia
falsum est quod sufflavit. et non est spiritus in eo. Ter
tio modo sic. ydolum nichil est in mundo. id est nullius rei
que sit in mundo habet similitudinem. Est enim
differentia inter ydolum et similacrum. quia similacrum dicitur
quod fit ad similitudinem rei alicuius naturalis. ydolum quod
ad nullius rei fit similitudinem. ut si corpori humano
addatur caput equinum. Osea. viii. [illegible]
fecistis deum. **Et scimus quia nullus deus nisi
unus.** Deuteronomii. vi. Audi israel dominus deus tuus deus
unus est. **Nam et si sunt qui.** Dixerat scimus

D

Ca 2

omnia adeo esse. non adius nuncupatiuus. uel adoptiuus ut sunt ydola. uel sancti. sed ab uno sunt omnia. primo secundo dicit quod post multorum deorum pluralitas per adoptionem uel nuncupationem. secundo quod est deitas uirtutis et potentie. Vel nobis tamen unus deus. Vel per tangit unitatem in persona. secundo in filio. Et unus dominus. in persona tangit tamen. scilicet eternitas per unus deus. patris quod per ipsum ex quo omnia. denuntiatque et nos in illo. Sicut ista tangit in filio. dicit secundo nam et si sunt quod in hec non est nisi unus deus. nam et si sunt qui dicantur dii. hec per participationem diuinitatis ut sancti. psalmus. Ego dixi dii estis. in celo ut sancti angeli. siue in terra ut sancti uiri et seniores. siquidem sunt dii multi. uel participatione diuinitatis ut sancti. et domini multi ut apostoli et prelati. nobis tamen est. [illegible] et si sunt qui dicantur dii. a gentilibus. id est filii nuncupatione. siue in celo ut solet luna. siue in terra. ut Mercurius [illegible]. siquidem sunt dii multi sola scilicet nuncupatione secundum gentiles. psalmus. Omnes dii gentium demonia. et domini multi quod alius presunt. Nobis tamen unus est tamen deus celi. [illegible] omnia secundum [illegible] ex quo [illegible] et nos in illo per gratiam. actus. xvii. In ipso uiuimus mouemur et sumus. et unus cum patre deus dominus ihesus christus. Io. x. Ego et pater unum sumus per quem omnia. [illegible] id est omnia per ipsum facta sunt. et nos per illum sumus [illegible] per gratiam. Io. i. per quem accepimus gratiam [illegible] altissimus creator omnium [illegible]. Et unus [illegible] non est nisi unus deus qui fecit omnia. sed [illegible] ydola [illegible] non sunt dii qui fecit omnia. [illegible] Sed non in omnibus est scientia. [illegible] de ydolotitis. hic ostendit [illegible] carent. [illegible] de ydolotitis [illegible]. Quidam autem cum conscientia ydoli [illegible] polluitur eorum conscientia. Ubi primo tangit pollutionem conscientie [illegible] ipsa polluitur ibi. Et conscientia ipsorum [illegible]. Sed non in omnibus [illegible] est. [illegible] Quidam enim [illegible] ydolum [illegible] in mundo [illegible] cum conscientia ydoli [illegible] manducant ydolotitum. id est de sacrificiis ydolis. et [illegible] ydolotitum [illegible] ydoli. omnia [illegible] et conscientia in firmis [illegible] ydolotitum [illegible] conscientia illorum cum sit infirma

polluitur per illos. qui [illegible] conscientiam. sed et per illos cum caritate [illegible] infirmi [illegible] tur. deuteronomio. xxviii. maledictus qui errare facit cecum in itinere. [illegible] non [illegible] sed [illegible] polluitur [illegible] ad [illegible] Esca autem nos non commendat [illegible] corda [illegible] quod [illegible] ydolotitum non [illegible] probat quod [illegible] ad [illegible] apud deum. [illegible] si non manducauerimus [illegible] augustinus. [illegible] non [illegible] uel [illegible] commendat nos deo. sed [illegible] in [illegible] esu lenticule [illegible]. genesis. xxv. [illegible] esu carnium pollutus est. [illegible] regnum dei esca et potus. [illegible] Neque enim si non manducauerimus [illegible] Et [illegible] talis [illegible] comedere [illegible] non auget. [illegible] talis esca [illegible] non [illegible] apud deum. Et si [illegible] neque enim si non manducauerimus deficiemus [illegible] de bono [illegible] si manducauerimus habundabimus [illegible] et [illegible] de [illegible] nite. [illegible] doctrine. [illegible] scandalum. Videte autem ne forte. [illegible] ostendit [illegible] comestio ydolotitorum [illegible] monet abstinere ab ea propter scandalum infirmorum ubi primo monet ne offendant fratres suos [illegible] comestione [illegible] quo possit offendere. [illegible] cum quis uiderit. [illegible] ostendit malum quod inde potest accidere ibi. Et peribit infirmus. [illegible] in [illegible] ibi. [illegible] si [illegible] scandalizat [illegible] Videte [illegible] ad nos [illegible] esca ipsa. autem. [illegible] ne forte hec licentia uestra [illegible] licere uobis comedere de ydolotitis offendiculum fiat infirmis in fide [illegible] non [illegible] offendiculum [illegible]. leuitici. xix. Coram ceco ne ponas offendiculum. Si enim quis uiderit. hic ostendit quomodo possit offendere [illegible] comedere ydolotitum coram infirmis. ubi [illegible] quatuor [illegible] ad scandalum. primo maiorem [illegible] comestio ydolotitorum [illegible] in ydolio recumbentem [illegible] accepta [illegible] conscientia [illegible] cum quisque et potest esse offendiculum. [illegible] infirmus uiderit eum qui habet scientiam recumbentem in ydolio [illegible] nonne conscientia eius cum sit infirma preedificabitur per scientiam tuam ad manducandum ydolotita. [illegible] carnes sacrificiorum in [illegible] ydoli [illegible] sic uidens eum quis [illegible] in ydolio sacrificia [illegible] incipit ipse [illegible]

na illa [illegible] q̄ ille [illegible] pertinet [illegible]. Vel p̄ punit
eos nimis [illegible] reuers̄ [illegible]. **Et peribit
infirmus.** Dicit malum quod inde potest sequi.
et hoc dicit propter scandalum pusillorum. Sed offendit ꝟ
ibi. Et ita peccantes. In prima implicat triplex
[illegible] conditio. quia infirmus peccandi occasio.
quia in tua scientia peccati [illegible]. quia propter quem
Christus mortuus est. Reatus est ita prebitur infirmus
in fide in tua scientia. Frater [illegible] decepta in tua
scientia. quia te sapiente videt. [illegible] putans quod
idolothita [illegible] ne comedis. Propter quem Christus mortuum
Christus mortuus est. Et in Christum peccatis. Ro. xiiii.
Noli cibo tuo illum perdere pro quo mortuus est Christus.
Sic autem peccantes in fratres [illegible] scandalum. et percu-
tientes conscientiam eorum infirmam. Gladio mali
exempli. Amos. [illegible] percute cardinem [illegible]
et commovebuntur superliminaria. [illegible] [illegible]
[illegible] in Christum peccatis. [illegible] non [illegible]
[illegible]. quia [illegible] peccare [illegible] negare
[illegible] peccare in fide in Christo [illegible] et [illegible]
Christi sunt [illegible] membra. [illegible] in lege
[illegible] lege [illegible] quia in lege [illegible] [illegible]
[illegible] lege. **Quapropter si esca scandalizat**
**fratrem.** Hic ultimo ponit se in exemplum abstinen-
tie. ubi primo implicat scandalum. secundo exemplum ex-
plicat abstinentie propriae. l. non manducabo
[illegible] dubia. l. **fratrem meum**
[illegible] quia propter ne peccet [illegible] si esca
scandalizat **fratrem meum. non manducabo**
**carnem** non solum idolothitam [illegible] [illegible]
[illegible] abstinendum est. [illegible] [illegible]
[illegible] Et [illegible] non quod esca [illegible]
mala sit. sed **ne scandalizem fratrem meum.**
Qui scandalizaverit unum de pusillis istis.
expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius
et cetera. Mt. xviii. Ro. xiiii. omnia munda mundis.
sed malum est homini qui per offendiculum
manducat. Hic [illegible] scientia inflat gloria
[illegible] et utilis est [illegible] utilis [illegible] utilis est
ad salutem [illegible] utilis [illegible] [illegible]. **Caritas**
**edificat.** [illegible] scientia inflat [illegible]
[illegible] sed [illegible] et caritas [illegible] non
est [illegible]. quia scientia [illegible] [illegible]
caritatis [illegible] [illegible] de caritate. [illegible]
[illegible] idolum [illegible]. Glo. [illegible] [illegible].
Sed [illegible] formam [illegible]. Contra
[illegible] adeo. [illegible] [illegible] Glo. [illegible]
[illegible] [illegible] non de [illegible] ibidem Glo.
[illegible] in idolo non est [illegible] per verbum. Jo. i.
omnia per ipsum facta sunt [illegible] [illegible] in
illa sit [illegible] per verbum. non tamen in idolo. [illegible]
colendum. **Item** ibidem Glo. idolum nihil est. quia
nullius rei [illegible] in mundo [illegible] [illegible]
potest artifex cogitare vel formare nisi
[illegible] videt. [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] **Quia** [illegible] nullus deus nisi unus. Glo.
[illegible] ne putet esse deos [illegible]. [illegible] deus licet
sit unus est tamen ubique. [illegible] [illegible] est pluralitas
non per [illegible]. **Vel** [illegible] ut putabant
gentiles. **Item** ibidem Glo. [illegible] trinitas esse
non potest unus. [illegible] [illegible] [illegible]
tas. [illegible] trinitas non est unus simpliciter. Sed
unus [illegible]. **Item** [illegible] et si sunt. qui di-
cuntur dii. Glo. [illegible] deitatis.
[illegible] deitas est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est. non [illegible]. **Item** ibidem Glo. [illegible]
verum [illegible] [illegible] sunt dii. [illegible] [illegible]
[illegible] deitate. [illegible] Glo. non [illegible] dii.
[illegible] [illegible] [illegible]. **Item** [illegible] nobis tamen
unus deus pater. Glo. trinitas est nobis unus
[illegible] non tamen ille qui est [illegible] trinitate [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] eius.
[illegible] et [illegible] [illegible] eius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] **Item** non in omnibus est scientia. [illegible]
[illegible]. omnes scientiam habemus [illegible] non [illegible]
[illegible] **Item** [illegible] esca non commendat
nos deo. Glo. sumpta vel non sumpta. [illegible] [illegible]
abstinentia [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
abstinentie [illegible]. **Item** si esca scandalizat
[illegible] per scandalo [illegible] [illegible] ab-
stinendum est in perpetuum. [illegible] non est [illegible] de
[illegible] et [illegible]. vel loquitur [illegible] de scandalo
actio non passio. **Vel** [illegible] non [illegible]
[illegible] **Nota** est hic [illegible] unus deus. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nuncupatione. [illegible]
[illegible] dicuntur dii. [illegible] omnes dii gentium demo-
nia. [illegible] dii qui celum et terram non [illegible] ad
optione. [illegible] dicuntur dii. [illegible] ego dixi dii es-
tis. et filii excelsi omnes. Vos [illegible]. **Tertio**
[illegible] platione. [illegible] dicuntur dii. [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] illos dicit deos ad
quos **Quarto** [illegible] sic trinitas [illegible]
[illegible] Audi Israel dominus deus unus est. **Item**
nota [illegible] unus [illegible] multiplex. **Primo**
unus [illegible] unitatem deitatis. unde hic. nullus est deus
nisi unus. **Secundo** [illegible] creator [illegible] infinitate
potestatis. Eccl. i. unus est altissimus creator. **Tertio**
unus homo [illegible] eminentiam sanctitatis. [illegible]
non est qui faciat bonum. et est Jo. xi. expedit
ut unus moriatur homo. **Quarto** unus dominus
[illegible] [illegible] platonis [illegible] [illegible] unus
dominus. una fides. et est. et hic unus dominus Ihesus
Christus. **Quinto** unus magister [illegible] [illegible]
nis. Mt. xxiii. non vocemini magistri. quia magister
vester unus est Christus. **Sexto** unus [illegible]
[illegible] in [illegible]. Mt. xxiii. unus est enim pa-
ter qui est. **Septimo** unus pastor [illegible] [illegible]
refectione [illegible] fidelium Jo. x. fiet unum ovile
et unus pastor.

6
7
8
9
10
11
12
13
D

[illegible]

Fecerunt

x

Secretius. vna hostia pro singulis. Paulus vero
redemptionis. hebr. x. vna enim oblatione
consummauit in eternum sanctificatos. C. ix.

**Non sum liber? non sum apostolus?**
Superius monuit eos ab edendo ydo
lothitis [illegible] in scandalum fra
trum in fide. hic ponit se exemplum quia ipse
abstinet et a sibi licitis scilicet ab acceptione
sumptuum. vbi primo ostendit quod licitum est sump
tus accipere. secundo quod ipse non vult accipere. ibi.
sed non vsi sumus hac. Circa primum primo probat quod li
citum sit sumptus accipere probat ex persona pro
dicatoris. secundo per similitudinem ibi. Si nos vobis spiritualia
seminauimus. tertio per exemplum aliorum sacer
dotum. ibi. Nescitis quoniam qui in sacrario.
Circa primum primo probat hoc per auctoritatem apostoli
dignitatis. secundo per auctoritatem humane consuetudinis
ibi. Quis militat suis stipendiis. tertio
per auctoritatem diuine legis. ibi. numquid secundum hominem hoc
dico an lex. Circa primum primo probat quod sit apostolus generaliter
secundo quod sit apostolus eorum specialiter. ibi.
Et si aliis non sum apostolus. tertio quod potest accipere
sumptus licenter. ibi. numquid non habemus potesta
tem. Circa primum primo querit an habeat libertatem accipien
di sumptus. secundo an sit apostolus. ibi. non sum apostolus.
tertio probat duplici ratione quod sit liber et
apostolus. ibi. nonne dominum iesum. dicit
ergo. Non sum liber. quasi abstinere ab hiis licitis scilicet
ab esu ydolotitorum. quia etiam abstineo a sti
pendiis. cum tamen habeam libertatem accipiendi
numquid enim non sum liber accipere stipendia. quasi
dicat sic. et vere sum liber. numquid enim non sum
apostolus. immo vere sum apostolus. gal. ii. qui operatus
est petro in apostolatum. operatus est et michi inter gen
tes. Est ergo sensus talis. cum apostolus
sit apostolus habet libertatem accipiendi sumptus
sed ego sum apostolus. vtrumque probat postea.

**Nonne dominum iesum christum.** Hic
probat duplici ratione quod sit apostolus. primo per vi
sionem. secundo per effectum. ibi. nonne opus meum. Circa primum scien
dum est quod parte erant qui mittentur. secunda parte cor.
quibus [illegible] ego vidi dominum
qui me misit ad predicandum. ergo sum apostolus
Et hoc est quod dicit. nonne. quasi. et vere sum apostolus
nonne dominum iesum christum vidi. hoc dicit propter
pseudo qui dicebant ipsum non esse apostolum quia non
erat in societate domini sicut ceteri apostoli. ipse autem
vidit eum vero in mortali et glorioso. vt in ii act.
ix. vel in templo. act. xxii. vnde act. ix. bar
nabas apprehensum illum duxit ad apostolos.
et narrauit eis quomodo in via vidisset dominum
infra. xv. nouissime omnium tamquam abortiuo
visus est et michi. nonne opus meum. Ecce
secunda ratio talis. vos estis opus meum. ad fidem per me

conuersi. ergo sum apostolus. et hoc est. nonne. quasi. et
vere quia ego sum apostolus. nonne opus meum vos
estis. opus scilicet edificii. supra iii. dei edificatio estis.
et si ego sum opus artifex
tecti. supra iii. vt sapiens architectus fun
damentum posui. Vel vt filii opus generatoris
supra iiii. in christo ihesu per euangelium ego vos
genui. opus inquam meum. et hoc in domino. i. deo
cooperante. vel in domino. i. ad gloriam domini. quasi dicat.

**Et si aliis.** Hic probat quod sit
apostolus eorum specialiter. Vbi primo ponit quod est
apostolus eorum. secundo probat hoc per effectum. ibi. nam
signaculum apostolatus. tertio ostendit quod per effectum ista
defendit se esse apostolum. ibi. mea defensio
apud eos. dicit ergo. et si quasi. et vere opus
meum estis quia et si aliis. scilicet iudeis quorum
legem custodio. non sum. i. non videor esse apostolus.
scilicet tamen vobis sum qui per me conuersi estis.
gal. ii. creditum est michi euangelium prepucii. sicut petro circumcisionis. Rom. xi. quamdiu gentium sum apostolus
ministerium meum honorificabo. et vere vobis
sum apostolus. nam vos estis signaculum mei
apostolatus. i. forma et sigillum. quia apostolatus
meus impressus est in vobis sicut forma sigilli in cera.
glosa. in vobis apparet quod sim apostolus dum habetis per
me que alii per alios apostolos. cor. iii. Epistola
apostolatus mei. et talis estis si vos estis in fide
in domino. i. domino per illum agente. et vere ita est quia
mea defensio apud eos qui me interrogant
dicentes. Non sum apostolus. hoc est vos. sed per vos est
ostendo me esse apostolum.

**Numquid non habemus.** Hic ostendit
quod potest accipere sumptus licenter. Vbi primo que
rit an habeat hanc potestatem generaliter. secundo quantum
ad parem potestatem specialiter. ibi. numquid non habemus
potestatem mulierem. Circa autem ipse et barnabas
sunt hac potestate priuati singulariter. ibi.
aut ego solus. dicit ergo. numquid. quasi. et tamen
sum apostolus. numquid non habemus ego et mei
potestatem manducandi et bibendi vestra.
i. viuendi stipendiis vestris. Aug. per
multe. dicit non vult apostolus accipere necessaria
a subditis. numquid non habemus potestatem mulierem
sororem in fide circumducendi. non habet quasi ipse mulieres
ministrantes. mulieres deuote audiendi
bum dei. apostolos sequebantur. et ministrabant
eis sumptus et huiusmodi. et sicut christum
quite sunt luc. viii. et xxiii. sicut et ceteri
apostoli vt habetur act. i. et sicut fratres domini. i. cognati
domini. qui matres sororis gal. i. iacobum
qui vocabantur columpne ecclesie. et sicut
cephas. qui maior est inter apostolos. vnde
probatur inspicitur apud ambrosium. non hoc
reprehendit apostolus. sed eorum more sibi pro
bat licere. Vel ideo. vt ait aug. dominus mu
lieres ministrantes. Sed qui noluit

quod debet a plebibus euangelistis. ideo et ne incidant aliene astutie. aut nunquid ego solus et barnabas. sicut cum filiis suis iuncti, predicando serventibus. act. xiii. segregate mi barnabam et paulum in opus ad quod assumpsi eos. non habemus potestatem potestate manducandi et bibendi, mulieres circumducendi. et sumptus accipiendi. quod dicit non habemus. sicut alii. sed omnes alii habent accipiunt. ergo et nobis hec

**Quis militat suis stipendiis.**

Ubi ostendit per triplicem rationem quod liceat accipere sumptus per auctoritatem huius obsequii. et per similitudinem militis, agricole, ubi quis plantat vineam, et pastoris. Quis pascit gregem. militi competit stipendium. agricole fructus vini. pastori lac. primo de milite qui ad summum defensionis suffragio plantatur. pastor ex corpore. et ex etiam ex ceteris. sic et in ministris. et dicit quis militat. quia non erat potestas accipiendi. et tamen, quis eum militat de suis stipendiis. unquam. quasi dicit. nullus debet cum militibus stipendia de re publica. Unde et dicitur. luc. iii. contenti estote stipendiis vestris. ergo predicatores et prelati accipere possunt sumptus a subditis. ubi deinde militant in illis multum bona. Quis plantat vineam. et de fructu eius non edit. vinea domini sabaoth domus israel est. ysa. v. Vinea domini sabaoth domus israel est. apostoli qui fuerunt plantatores huius vinee. ibi i. cor. iii. ego plantavi. apollo rigavit. Quis pascit gregem et de lacte eius non manducat. quasi dicit nullus. grex domini sunt fideles ecclesie. ieremias. xxiii. vos pastores pascite gregem. isti pastores sunt prelati et predicatores. unde dicitur petro pasce oves meas. io. xxi. tales pastores pasci de lacte gregis. quia possunt accipere sumptus a subditis. sed ideo defendimus plantamus et pascimus more boni militis. boni agricole. boni pastoris. licet nobis sumptus accipere. sed heu quia hodie multi sunt qui stipendia accipiunt et non militant. edunt fructum vinee et non plantaverunt. lac comedunt. et gregem non pascunt. eze. xxxiiii. lac comedebatis. gregem autem meum non pascebatis.

Sponsa. Sponse domini ubi uis per visionem. quia multipliciter dicit legimus visionem. Prima corporalis que fertur de qua abacuc. ii. post hic iustus visus et cum vobis ieiunat. Secunda spiritualis que fertur est de qua psalmus.

veritate et videte. quoniam ego sum deus. Tertia intellectualis. que futura est de qua io. xvii. volo ut ego sum et illi sint. ut videant claritatem meam. iob. xix. in carne mea videbo deum. Quarta nominis tenere que est futura de qua luc. xvii. tunc videbunt filium hominis venientem cum potestate magna. Prima fuit in iudeis. secunda in anima. tertia erit in celo. quarta in iudicio. Prima visio dat exemplum vivendi. secunda adiutorium proficiendi. tertia desiderium perveniendi. quarta odium peccandi. Prima dat exemplum vivendi triplici. quia visus est pauper et penosus ut referunt cupiditas. dicit psalmista. Ego sum pauper et dolens. et potest videri pauperes et letentur. et videbunt pastores. luc. ii. Vilis et abiectus ut refrenent ambitionem honorum. ysa. liii. vidimus eum et non erat aspectus et desideravimus eum virum despectum. ideo dicit. discite a me. Afflictus et passus ut refrenent concupiscentiam voluptatum. trenorum. i. o vos omnes qui transitis per viam videte et cetera. Secunda visio dat adiutorium proficiendi triplex. quia dat nobis penitentibus culpas et penas omnium demonstrat sicut ad athonos de deo viderit balthasar manum scribentem. et est iob. xlii. nunc oculus meus videt te. et existentibus in necessitate manifestat se sicut dominus in parte act. vii. Ecce video celos apertos et lumen contemplatibus sicut dedit. ysaie. vi. vidi dominum tabernaculum modicum. vini. psalmus. gustate et videte quoniam suavis est dominus. ysa. vi. vidi dominum sedentem. sicut paulus vidit. Tertia visio. scilicet intellectualis dat desiderium perveniendi. psalmus. vi. propter nam iocunditatem. ysa. ult. videbitis et gaudebit cor vestrum. ecce quia dulce lumen et delectabile est hec significatum est io. xx. Gavisi sunt discipuli viso domino propter iocunditatem multiplicem. experientie. ysa. lx. tunc videbis et afflues. ecce quippe quia videbimus sicut est et ipse est omnia in omnibus. erit enim nobis plenus hic visione. voluntati multitudo pacis memorie commutatio eternitatis. prefixit. Quarta visio. ubi apoc. ultimo. sicut eius servient illi. et videbunt faciem eius et regnabunt in secula seculorum. psalmus. dicit plenus in leticia cum. Quarta visio dat odium sive terrorem peccati. propter triplicem. propter furtum peccatorum manifestatorem. vix enim ad furtum committetur. si furtum propalandum coram iudice videt. malachie iii. ecce venit et quis stabit ad videndum eum. ipse propter manifestatorem secundum vanam ulteriorem latro videret sociorum suspendi plus timeret furtum. ieremias. ii. vide vias tuas in convalle et scito quid feceris. ibi in sepulchro iudicium et tempus cumulata.

apocalypsis. Vidi mulierem sedentem super bestiam... et ero tecum [illegible] ... visitans bonorum (et) punitionem videns eius aliud provendarium, quia bonus cavet a malo. Psalmus: Videbunt iusti et letabuntur, et omnis iniquitas oppilabit os suum.

**Numquid secundum hominem.** Hic probat ex eo quod licet sumptus accipere per auctoritatem divine legis. Ubi primo proponit quod lex hoc dicit. Secundo sibi legis ponit, ibi: scriptum est enim. Tertio quod melius sit ostendit, ibi: numquid de bobus. Dicit ergo: numquam ista probavi ratione huius consuetudinis, quod licet nobis sumptus accipere. Sed numquid secundum hominem, id est humana consuetudine, vel similitudine tantum hoc dico; an lex Moysi divinitus promulgata hoc dicit? Non quasi dicit. Scriptum enim in lege Moysi, Deuteronomio xxv: Non alligabis os bovi triturantis, ne scilicet prohibeas de labore suo ... non prohibeatis predicatorem mundo evangelio ... triturare enim est separare grana a paleis ... predicator abstrahendo animas a terrenis ... separando ... Ieremias xv: Si separaveris pretiosum a vili, quasi os meum eris.

**Numquid de bobus.** Hic ostendit quomodo ... intelligenda sit, ubi primo querit an intelligenda sit litteraliter de bobus. Secundo quod intellectum spiritualiter de predicatoribus. Tertio an propter nos utique. Ecce replicat quod licet accipere sumptus, ibi: si alii ... nos utique scriptum est. Dicit ergo: numquid, quasi hoc de bobus spiritualiter de predicatoribus intellexit, sicut enim de bobus ... cura est Deo, ut de eis in lege precipiat. An propter hoc utique dicit, quasi diceret: utique propter nos dicit ista propter nos scripta sunt. Et hoc ... quoniam scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt. Propter nos inquam, id est quoniam qui arat, id est predicator qui corda aptat fidei, debet arare in spe sumptus ... et qui triturat, id est ... boves carnalium ... a paleis ... predicando ... ad mores ... in spe fructus percipiendi ... qui arat et ... Hoc ... 

**Si nos vobis spiritualia.** Hic probat per auctoritatem quod licet accipere sumptus. Hic probat id per rationem. Et primo probat ... ex eorum obligatione ... ex prelatis accipientium ... alii potestatis ... Ecce dicit quod ubi noluit uti hac potestate, ibi: sed non usi sumus. ... magis debet dare spiritualia quam accipere temporalia ... licet

et accipere temporalia. Primo [illegible] implicat ... Secundo explicat ... ibi: magnum est si nos. Dicit ergo: Si nos ... bonum ... accipiendi sumptus ... si ... nos seminavimus vobis spiritualia ... Sapientia ... magnum est si nos vestra carnalia ... ad sustentationem ... Iob v ... xv ... spiritualia ... 

**Si alii.** Hic ostendit ... bona ... multo plus ... apostoli ... debent ... Ecce dicit: si alii ... non potius nos ... vobis ... alios ... apud vos ... sed ... potestatis ... non potius nos apostoli ... ut ... salutis ... laboravimus ... et ne ... 

**Sed non usi sumus.** Hic ostendit quod noluit uti hac potestate, ubi dicit primo se sumptus non accepisse. Ecce dicit se ... dignum esse ... ibi: sed omnia sustinemus. Ecce reddit rationem utriusque, ibi: ne quod offendiculum. Dicit ergo: sed non quasi ... licet nobis sumptus accipere, sed tamen non usi sumus hac potestate super vos ... licent, sed non omnia expediunt. Non sumus tamen usi ... non quia non indigeremus, sed omnia sustinemus, quia et si penuriam patiamur, tamen patienter sustinemus. II Corinthiorum xi: Cum essem apud vos et egerem, nulli onerosus fui. Et hoc fecit ideo ne quod offendiculum demus evangelio Christi ... accipiendi ... ab eis accipere ... putarent ... divinum et ... daret offendiculum evangelio Christi ... offendiculo.

**Nescitis quoniam qui in sacrario.** Hic probat ... accipere per auctoritatem ... probat per ... Dicit ergo: nescitis quoniam qui in templo ... qui altario deserviunt ... adaptat ... qui predicant ... et Dominus ordinavit. Dicit ergo: nescitis ... accipere sumptus ... nescitis ... in templo ... operantur ... de sacrario ...

.[illegible] cum artifices de denariis qui in gazophilacium templi offerebantur ut patet [illegible] ... et qui altario templi serviunt ... ministri templo ut sacerdotes deserviunt ... devote serviunt ... [illegible] ... cum altari participant ... ex parte huius de his que offerentur ... ut patet per totum leviticum et maxime ... et sic hic. Ita et dominus ordinavit ... hiis qui evangelium annuntiant de evangelio vivere. Ordinavit ... [illegible] ... operarius in eadem sua [illegible] ... multorum officiorum ... hic designavit ... [illegible] ... militantem per officium ... ad iustitiam defendendam ... arma militie ... [illegible] ... plantatorem per officium plantandi ... malos [illegible] ... sed vineam meam ... pastorem per officium ... bono exemplo pascendi ... [illegible] ... pastor et [illegible].

Quarto bovis per officium [illegible] ... non [illegible] bovem ... [illegible] ... et sic [illegible].

Quinto aratore per officium cordis [illegible] ... contringere ... [illegible] et cetera.

Sexto triturator per officium malos [illegible] ... ego posui te [illegible] ... triturabis montes.

Septimo seminatorem per officium [illegible] ... [illegible] ... qui seminat [illegible] ... et cetera.

Octavo templi architectum per officium [illegible] ... ut sapiens architectus fundamentum posui et cetera.

Nono altaris ministrum per officium deo devoto ... [illegible] ... homo et cetera.

Quare hic [illegible] ... ipse enim ... dignitate potestate ... [illegible] ... de evangelio vivere ... qui predicant ... [illegible] ... de evangelio vivere ... [illegible] ... [illegible] ... non tenentur manibus operari ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] non ne op[us]

meum [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... evangelio [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... non carnalia ... de messione [illegible] ... [illegible].

*Ego autem nullo horum usus sum.* ... accipere sumptus ... hic [illegible] ... non [illegible] accipere ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... qui in stadio currunt ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... *Que est ergo merces mea* ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... accipere. Sed tamen ego [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... non enim [illegible] ... [illegible] accipere ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] fructum.

*Bonum est enim michi* [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ...

facerem. bonum enim mihi magis mori. non solum sumptum egestate affligi magis quam ut gloriam meam quam habeo de gratuita sanctitate praedicationis de parvo stercore rogationis. abstrahendo aliquis. quis evacuet ubi quando temporalia accipiendo vel propter sumptus evangelizando. multa tamen modo doctores gloriam suam evacuant. vel propter intentionem sumptuum vel propter famam vanam [illegible]. Iob xii. ducit sacerdotes inglorios. Nota quod est quod gloria aufertur [illegible]. propter vii. vitia. scilicet Gloria zelotorum evacuatur vanitate [illegible]. bonum est enim [illegible]. Gloria luxuriosorum maculatur. [illegible] xlvii. [illegible] Gloria superborum captivatur [illegible]. vasa gloriae eius captiva ducta. Gloria iracundorum maculatur. [illegible] reddidi retribuentibus mihi mala. [illegible] gloriam meam. et gloriam meam in pulverem deducit. Gloria invidorum excluditur. [illegible] Gloria avarorum adnichilatur. sicut timuimus cum dives factus fuerit. Gloria accidiosorum culpatur. [illegible] i. [illegible] nec inferatur [illegible] gloriae [illegible] eccli. xxxiii. praecellens esto in operibus tuis. et ne dederis maculam in gloria tua. Contra [illegible] gulam evacuatur gloria sobrietatis. contra luxuriam maculatur gloria castitatis. contra superbiam captivatur gloria humilitatis. contra iracundiam maculatur gloria mansuetudinis. contra invidiam excluditur gloria caritatis. contra avaritiam adnichilatur gloria liberalitatis. contra accidiam culpatur gloria strenuitatis. [illegible] [illegible] Gloria [illegible] [illegible] [illegible] Iudith [illegible] [illegible] in Salomone [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in Capharnaum [illegible] [illegible] in exploratoribus [illegible] xiii. et xiiii.

Nam et si evangelizavero etc. Quia si accipiendo sumptus evacuatur gloria eius quia non supererogaret. Et est sua ratio talis. Gloria quae est praemium supererogationis non debetur operibus necessitatis [illegible] ex praecepto. Sed evangelizare tenebatur ex praecepto. ergo ex hoc non habet gloriam supererogationis sed potius ex hoc quod non accipiebat sumptus. Primo ergo tangit gloriae evacuationem. secundo evacuationis formam. ibi. necessitas enim [illegible]. tertio [illegible] declarationem. ibi. vae enim mihi est si. Quarto recte evangelizantium mercedem. ibi. Si autem volens hoc ago. Dicit ergo. Nam si evangelizavero. quasi evacuaretur gloria mea [illegible] evangelizavero ita quod sumptus accipiam. non est mihi gloria. i. supererogationis praemium. Necessitas enim praecepti mihi incumbit. act. xxii. vade quia ad nationes longe mittam te. Vae enim mihi est. i. poena transgressionis me manet si non evangelizavero. psalmus. vi. vae mihi quia tacui. Aliter legitur sic. ideo et hoc duplex. primo modo sic. [illegible] si quis vel quisque evacuaret gloriam meam celestem [illegible] praedicarem. ut sumptus acciperem. sed si evangelizavero tamen ita quod non ex dilectione neque [illegible] hoc faciam. sed ex lege mihi non est vel gloria apud deum. necessitas enim praecepti quod non audeo omittere. mihi incumbit. ut non solo amore [illegible] praedicem. vae enim. i. aeterna damnatio mihi est si non evangelizavero. est in timentem [illegible]. Si enim volens si non necessitate sed facio. non est mihi gloria. Si autem volens hoc ago. i. si voluntarie adiungo voluntati mercedem aeternam habeo. [illegible] propter voluntatem sacrificabo tibi. et confitebor. Si autem invitus. solo praecepto coactus evangelizo dispensatio mihi credita est sine fructu. ut si dispensem ad quaestum utilitatem et non meam. quo modo alius praedicatio mihi non [illegible] cum hoc de dispensatione fructus non [illegible] secundum glosam. Augustinus sermo in [illegible] hoc quod est [illegible] non est quod [illegible] in [illegible] xvii. Si caritate non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modo [illegible] sic. sed si evangelizavero propter sumptus accipiendos non est mihi gloria de supererogatione in praedicando [illegible] cum [illegible] gratis accepistis gratis date. Necessitas enim vitae sustentandae mihi incumbit. quia propter necessitatem vitae praedico. Vae enim mihi est. i. famis cruciatus si non evangelizavero. Si enim volens. i. sponte [illegible] hoc caritate hoc ago. mercedem aeternam habeo. si autem invitus. propter necessitatem vitae coactus dispensatio mihi credita est sine fructu.

Quae est ergo merces mea. Hic ostendit quod non accipiendo sumptus gloria eius conservatur. Ubi primo tangit gloriae solutionem. ut evangelium praedicans. Dicit ergo. Quae est ergo merces mea. i. quid faciendo mercedem merces mea. i. quid faciendo mercedem accipiam et ostendet. ut evangelium quod hoc modo accipiam et mercedem accipiam. quia hoc mihi mercedis ut sine sumptu ponam evangelium. sed ego praedicans evangelium sine sumptu ponam. i. stabiliam evangelium. psalmus. xxviii. ponet [illegible] praedicantem [illegible] [illegible] [illegible] evangelium venale putaretur sine sumptu [illegible]. et hoc ut non abutar potestate mea. i. [illegible] in evangelio praedicationis. quod esset si acciperem indiscrete praemium. [illegible] ut eccli. xx. [illegible] et dona excaecant oculos iudicum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonum. quia ut evangelium ponam et declinatio mali. quia ne abutar potestate. Et nota quod [illegible] tangit [illegible] qui tenentur praedicare. [illegible] tenentur

sed non evangelizant. hii merentur penam. Qui
dam tenentur et evangelizant. sed coacti.
hii non merentur mercedem. Sed vitant penam.
Quidam tenentur et ex voluntate evangelizant volun
tarie. Sed accipiunt sumptus. et hii merentur
mercedem. et vitant penam. sed non habent super
erogationis gloriam. Quidam tenentur et evange
lizant pro voluntarie. non accipiunt sumptus. et hii
merentur mercedem. et vitant penam. et habent su
pererogationis gloriam. Primum statum tangit ibi.
Ve mihi est etc. Secundum ibi. Si autem invitus.
tertium ibi. Si enim volens. quartum ibi. Que est ergo

**Nam cum liber essem.** Hic os
tendit quod non solum sumptus accipere set se
pro intentione spirituali. Hic ostendit quod se totum
pro amore evangelii. unde post dicit. quod omnium se ser
vum fecit. Sed quod omnibus se contemperare stu
duit. ibi et factus sum iudeis. Secundo ostendit autem
quare hoc fecit. ibi omnia autem facio propter evangelium. In
prima implicat duplicem condicionem commendabilem in
predicatore que sunt liberalitas generalitas utili
tatis. Primum tangit [illegible]. cum liber essem ibi. cum
essem liber. generalitatem. omnium me. utilitatem ibi. ut
plures lucrifacerem. Dicit ergo. Nam cum
[illegible] sumptum penam evangelii ita et
magis feci. scilicet liber essem ex omnibus. id est nullius
mitis obnoxius. omnium me servum feci. omnibus
me contemperando per humilitatem. et quasi debito
[illegible] i. cor. vii. Non autem suos
usus possidemus. et hoc ut plures lucrifacerem.
id est lucrum mee predicationis. et fructus
facerem. querebat enim non res sed animas. ii.
cor. xii. Non quero vestra sed vos. Sed cum
mendabile est. Si ante temporalibus propter lucrum
spirituale. autem plus in spiritualibus propter lucrum
spirituale.

**Et factus sum iudeis.** Ostendit
quod omnibus se contemperare studuit. Et post
quod contemperavit se iis directe. Secundo quod etiam
iam omnibus ibi. factus infirmis. Secundo quod generali
ter [illegible] ibi. omnibus omnia factus sum. Supra
primo dicit quod contemperavit se iudeis. secundo quod sa
maritanis ibi. et his qui sub lege. tertio
quod gentilibus ibi. his qui sine lege erant.
Supra primo tangit contemperationem. secundo contemperationis
finem. ibi ut iudeos. Dicit ergo. et factus sum
iudeis tamquam iudeus. scilicet aliqua legalia ser
vando. sicut in circumcisione [illegible] in circumcisio
ne thymothei. act. xvi. In purificatione
legali. act. xxi. post aliquot mensis duplici.
unus modo secundum [illegible]. Factus sum iudeis tam
quam iudeus. per similitudinem [illegible]
simulabat enim se servare legalia [illegible] sed

non servabat. Alio modo secundum augustinum. factus sum iudeis tam
quam iudeus. cum consentiebat eis in observatione aliquorum
legalium propter piam affectionem. et hoc feci. ut iu
deos lucrarer. christo id est eos ad fidem christi con
verterem.

**Et his qui sub lege sunt.** Hic
dicit quod contemperavit se samaritanis. ubi
notandum [illegible] Primo eius [illegible]
in hoc quod contemperabat. Secundo eius utilitas in hoc
quod sub lege non erat. Secundo eius utilitas in hoc
quod lucrifaciebat. Dicit ergo. et factus sum
etiam his qui sub lege moysi sunt. id est Sama
ritanis. qui non sunt iudei. sed assyrii qui fue
runt adducti ad inhabitandum terram israel. iiii.
reg. xvii. Isti erant sub lege moysi. quia tan
tum libros moysi recipiebant. Tamquam sub lege ego
factus sum. quasi sub lege essem approbando scilicet
legem et ex ea docendo christum. cum tamen non sim sub
lege moysi. non essem quantum ad illam observantiam
[illegible] quia iusto non est lex posita. i. thi. i.
et hoc ideo feci. ut eos qui sub lege erant scilicet
ipsos samaritanos lucrifacerem eos ad fidem
christi convertendo.

**His qui sine lege erant.** Hic
dicit quod contemperavit se gentilibus. ubi tan
git primo eius conformitatem. Secundo sine fidei integritate ibi.
Cum tamen sine lege. tertio [illegible] finem ibi
ut lucrifacerem eos. Dicit ergo et factus sum his qui
sine lege erant. id est gentilibus. Ro. ii. Cum enim gen
tes que legem non habent. tamquam sine lege essem. alle
gando in omnibus eorum poetis ut patet act. xvii.
Cum tamen sine lege dei non essem. Ro. vii. mente servio
legi dei. sed in lege essem non iudaica. sed christi.
qui dicit [illegible] gal. vi. alter al
terius onera portate. et sic etc. Et hoc ideo feci.
ut lucrifacerem eos qui sine lege erant genti
les ad fidem convertendo. Felix zelator. sicut gregorius in
[illegible] quale zelus [illegible].

**Factus sum infirmus.** Hic ostendit
quod contemperavit se in omnibus. ubi primo tangit modum contemperandi
Secundo finem debitum ibi. ut infirmos. Dicit ergo
factus sum [illegible] infirmus. infirmus. alias id est ab
[illegible] ii. cor. xi. Quis infirmatur et ego non in
firmor. Sic facit bonus medicus. comedit cibum
infirmi. ut eum provocet ad comedendum. et sic sa
net. et hoc feci. ut infirmos lucrifacerem eos in fide
roborando. et hoc ut omnibus omnia factus sum. quia es
sem omnium [illegible] x. Petra omnibus pla
ceo. et hoc ut omnes facerem salvos. Sap. xviii.
In vestimento poderis quod habebat aaron totus
orbis terrarum erat descriptus. et iiii. reg. iiii. heli
seus [illegible] ad modum pueri et sic suscitavit
illum. et quia secundum boetium omnis alteritas discordie [illegible]

id est compassionem

b a

b

[illegible]

c

contemperandi tangit

vo appetendi. 2. sed viri spirituales salua vite
et religionis sue obseruantia omnibus se debet
conformare.

si impedi[illegible]

**Omnia autem facio propter euangelium.** Supra ostendit quod omnibus contemperare se stu-
duit. hic ostendit totum quod hic facit. Et habet duo
vnam excepte vngelii. secundam ut eius liberam habeat aliam
excepte sui. fit ut particeps premium obtineat. i.
ut particeps. Et hoc est quod dicit. omnia ergo facio
propter euangelium predicandum. ut particeps eius
remuneracionum que in eo continentur. efficiar. quia qui
fecerit et docuerit. hic magnus vocabitur
in regno celorum.

**Nescitis quod hi qui in stadio cur-
runt.** Supra ostendit quod propter assumptas abstine-
ret. propter recompensationem premii. secundo propter amore
euangelii. hic tercio propter expeditionem cursus in
agonis sui. Vbi ostendit primo quod oportet in stadio expe-
dite currere. secundo quod similiter oportet in agone expedi-
te certare. ibi. Omnis autem qui in agone contendit.
tercio quod ipse facit vtrumque. ibi. Ego igitur sic
curro. In prima primo ponit exemplum expedite curre-
tium. secundo monet eos ad similiter currendum. ibi.
Sic currite. In prima primo tangit currendi certamen.
secundo conuenientia certamen. ibi. Omnes quidem currunt.
tercio dicium [illegible] peruenientium. ibi. sed vnus accipit.
in prima notatur eos vultorum in stadio multitudo vocato-
rum. in tercio paucitas electorum. Matthei xx. multi voca-
ti pauci vero electi. Condone vero vultorum dese-
bit. attribuitur acertitudine. cum quit. Nescitis ab
vtilitate. qui docet in stadio. a labore cum dicit
currunt. Dicit ergo. nescitis quod triplex est quasi.
primo modo sic. quasi. recte abstineo a sumptibus
sumendis ut particeps euangelii efficiar.
[illegible] si non abstinerem a quibus euangelium non
essem particeps. nescitis enim quod hi quod re-
[illegible] sic. nescitis qualiter facio. ut particeps
euangelii efficiar. et vtrique possumus esse par-
ticipes. non non licet de euangelio premio et
de eius [illegible]. quia hic vnus accipit brauium et
vos omnes accipere potestis. Nescitis enim hoc. tercio modo
sic. nescitis quod alio sic ideo quia licet multi cur-
rerent. pauci tamen peruenientes. nescitis enim
quod hi qui in stadio currunt omnes quidem currunt. in
labore quod per sunt. sed vnus tamen accipit bra-
uium. i. premium cursus. stadium enim est spacium
in quo pedites currunt. quod hercules dicitur statuisse.
constituit et stadium. cxxv. passus. et dicitur sta-
dium. a stando. quia hercules tot passibus currebat et
postea stabat et respirabat. In fine huius
spacii ponebat aliquid quod erat premium cursus
ut equus vel pannus purpureus. et hoc dicitur brauium
[illegible] et [illegible] in hoc stadio currebant. vnus tamen solus
accipiebat hoc brauium. scilicet qui citius perueniebat

Cor.

sicut in cursu spirituali. vnus tamen. scilicet perseuerans.
accipit brauium. quia qui perseuerauerit vsque in
finem. hic saluus erit.

**Sic currite.** hic monet eos ad currendum
vt in precedenti. dicitur. currite. mo-
dum debitum. sic. finem optatum ut comprehenditis.
Dicit ergo sic. quasi. et quia vnus accipit brauium.
sic currite per viam caritatis perseuerantes. ut
comprehendatis brauium vite eterne. hebreos. xii.
per patientiam curramus ad propositum nobis certamen.

**Omnis autem qui in agone** [contendit.] Hic
ostendit quod in agone oportet expedite certare. et primo
tangit agonizancium pugnam. secundo pugna-
di formam strenuam. ibi. ab omnibus se abstinet.
tercio sic pugnancium que succedere debitam. ibi. Et
illi quidem ut corruptibilem. primum est necessitatis. scilicet pug-
nare. secundum virtutis. scilicet abstinere. tercium felici-
tatis. scilicet coronam accipere. Dicit ergo. omnis qui in be[llo]
~~sunt~~ intendit est. omnis qui certat vel omnis enim qui in agone
contendit. ab omnibus impedientibus se abstinet.
vnde et athlete nudi agonizabant in palestra.
Attende ut augustinus quod de rebus non laudandis
multe trahuntur similitudines.

**Et illi quidem ut corruptibilem.** Hic
tangit pugnantium mercedem. Et primo pugna-
cium talium. secundo pugnancium spiritualium. i. nos autem in-
corruptam. Dicit ergo. et illi quidem abstinent ut
corruptibilem coronam accipiant quod modica
est. Nos autem abstinere debemus ut incorruptam
scilicet coronam accipiamus de qua Iacobi. i. beatus vir qui
suffert temptationem. quia cum probatus fuerit et cetera.

**Ego igitur sic curro.** Hic ponit
se in exemplum vtriusque. scilicet et currendi et pugnan-
di. vbi primo tangit cursum suum in perfectum boni. secundo
pugnam suam in victoria mali. ibi. Sic pugno. tercio rem vtriusque factam ibi. Sed castigo.
Dicit ergo. Ego igitur. quasi. et quia talis coro-
na seruatur. sic ego curro bonum operando.
non quasi in incertum. i. ut sim certus de premio. in
certum currit qui talia facit. ut ex quibus [illegible]
sperare. Et alius possit decipere. vel in
[illegible] bonum. et per applicationem non in ego et
fortitudinem qui [illegible] ibi. sed. et [illegible]
[illegible] quasi non in. [illegible] philosophos in [illegible]
[illegible] in vacuum laborauit. Sic pug-
no. non hostes declinando malum. non quasi le-
te. i. non verberans. i. non verbis tantum sed factis.
[illegible] in sermone verbum dei. sed in virtute. [illegible]
[illegible] vel non querere verberans. i. non [illegible]
me fatigando. et [illegible] non ledendo.
sic erit perfectus [illegible] si sic se habeat. intent
in persona. [illegible] recogitabo ti-
bi omnes annos meos in amaritudine anime mee. Deus

in ordine. act. vi. dicitur orabitis. prima in quarta est in ecclesia et cetera. Efficax in predicatione. Iacobi iiii. laqueum et sic facite. Secunda pertinet ad actum oris. ut qui loquitur digitur deo et proximo. oro soli deo. predico soli proximo. Strenuus in pugnando. unde sequitur sic pugno. Apocalypsis iiii. qui vicerit sic vestietur veste alba. patiens in sustinendo. Iudith viii. sic Isaac sic Iacob. sic Moyses et omnes qui placuerunt. Cautus in se servando. Iosue ii. ad montana conscendite ne forte occurrant vobis revertentes et cetera. et sic ibitis viam vestram. Primo propter malum culpe. sic pugna. secundum propter malum pene. sic patientia. tertium contra malum temptationis. sic cautela. Benignus in donando. act. xviii. dicitur non sum onerosus vobis et cetera. Nuntius se reputando. Luce xvii. dicitur et vos cum feceritis omnia que precepta. Sollicitus se disciplinando. i. ad cor. xi. probet se ipsum homo. et sic de pane. Pravum respicit malum proximi. secundum bonum dei. tertium dubietatem status proprii. Ambrosius obsequendo. Mathei iii. sic decet nos implere omnem iustitiam. i. humiliter perficiendo. unde dicitur consummate perficite in bono ut apprehendatis. Constans in perseverando. Philippenses iii. dicitur state in domino karissimi. Famosus in laudando. i. ad cor. iiii. dicitur nos existimet homo et cetera. Primum respicit incipientes. secundum proficientes. tertium perseverantes. quartum perfectos.

Sed castigo corpus meum. Hic tangit in se veritatem predictorum. Ubi primo tangit austeritatem vite. secundo concordiam doctrine. ibi ne forte. tertio [illegible] concordie utriusque. ibi ipse reprobus. Implet [illegible] quod docet verbo. sic se disponat ore profert et quod dicit. sed castigo corpus meum. per exclusionem nulli motus carnis illicitos reprimendo. Castigo dicitur non occido. corpus meum. non tamen alienum. ro. xii. Exhibeatis corpora vestra hostiam vivam sanctam deo placentem rationabile sit obsequium vestrum et in servitutem redigo. propter bonum corporis. spiritui servire cogendo. et spiritualiter nutriendo. sic de beato martino legitur. carnem spiritui servire cogebat et hoc faciebat ne forte cum aliis predicaverim. Augustinus. suo timore nos terruit apostolus quid enim faciet agnus ubi aries timet. et timuit ipse reprobus fieri. i. adeo repletus efficitur quod recedat. Luce iii. Cum predicas non furiose. Furiosus. de illo potest videri. Job iiii. Ecce docuisti plurimos et cetera. Nunc autem venit super te plaga et defecisti. Hic quaeritur utrum melius sit in morte. Contra gloria non evacuatur. ut pro peccato. Si accipere evacuatur peccati. sed igitur beatum. responsio. gloria essentialis quod non evacuatur. sed gloria accidentalis. de hoc frequentationis. Item sicut gloriando. Contra. evangelizantium in supra

accipientibus debetur aureola et aureola. responsio. glo. exponit quod evangelizavit ex auctoritate rationis. ut ex cupiditate mercedis temporalis. Item ut dicitur dispensatio mihi credita est. glo. sic debet evangelizare ut manducem. Contra predicantes simul possunt [illegible] quod statuit quod non debet. responsio. propter quod premium predicant possunt. si propter terrenam spiritualem merces, premium [illegible] [illegible]. Item glo. propter regnum dei debemus operari omnia. non solum ut cum regno dei mercedem temporalem meditari. Contra quod qui vadit ad coronam pro distributionibus potest [illegible]. responsio. sed solum ut propter hoc vadit. Item ut non abutar potestate. glo. quod esset si acciperet. Contra probavit supra quod ei liceat accipere. responsio. intelligitur si acciperet indiscrete et immoderate. Item cum omnibus [illegible] me feci. Contra supra vi. nolite effici servi hominum. responsio. loquitur de servitute caritatis. sic de bono. vel de servitute iniquitatis. scilicet in malo. Item factus sum iudeis iudeus. glo. talibus accipiendis. ut non accipiendis. Contra quod iniuste reprehendit petrum. ad galatas ii. responsio. immo bene. quia petrus discernebat cum scandalo gentium. sic in locis gentilium paulus circumcidebat. Item ibidem glo. propter scandalum iudeorum circumcidit thymotheum. act. xvi. Contra virtus doctrine vite et iustitie non debet dimitti propter scandalum. responsio. usque ad divulgationem evangelii non erat tanta veritate doctrine sive vite. ne homines scandalizentur. sed ne spem ponerent in circumcisione. Item ut omnes facerem salvos. Contra faciebat non est salvatores. responsio. volebat deus i. [illegible] ipse non omnes in [illegible]. Item scitis non omnes qui currunt. glo. in spirituali agone. quotquot currunt scilicet spirituali currunt accipiunt. et qui prior venit expectat ut coronetur cum posterioribus. Contra unusquisque in morte coronatur. responsio. intelligitur de gloria corporis non anime. Item ne forte cum aliis predicaverim. glo. suo timore nos terret apostolus. Contra i. Jo. iiii. perfecta caritas foras mittit timorem. responsio. verum est de timore pene. sed timore non separationis. sed offensionis.

C. X.

Nolo enim vos ignorare. Supra monuit abstinere ab ydolotitis. primo propter vitandum scandalum fratrum infirmorum. capitulo viii. secundo propter exemplum suum qui abstinet propter quod ab acceptione stipendii. hic tertio monet ad idem ex consideratione pene iudeorum in deserto. propter idola venerantium. vel ex pene illorum propter monet abstinere appetitu concupiscentie peccatorum. Secundo specialiter ammonet ne ydolis immolatorum. ibi propter quod karissimi fugite ab ydolorum cultura. Supra posuit quidam [illegible] iniquis [illegible]. propter quidem non

proferes

3

4

5

6

7

8

est de virtute doctrine et pius

9

10

11

12

1

ibi se enim. Sed pro nobis corrigendis [illegible] i. hec enim in figura facta sunt nostri. Ecce ut exemplo eorum ci[illegible] uerat concludit ibi. Itaque qui se existimat stare. Quod pauli timendum cauta memoranda cautela adhibenda. Supra tangit beneficia gratie eis impensa. Secundo flagella pro ingratitudine inflicta ibi. Sed non in pluribus eorum. Supra tangit beneficia primo prestita in egressu de egypto. Secundo prestita in deserto ibi. Et omnes eandem escam. In prima tangit tria beneficia. Primum in protectione nubis. Secundum in transitu rubri maris ibi. Et omnes mare transierunt. Tertium in purgatione baptismatis ibi. Et omnes in moyse. Dicit ergo. Nolo quasi diceret agendum est sic nomine [illegible] nolo enim sufficiant sacramenta ecclesie suscepta nobis postea fornicantibus. sicut nec iudeis dei beneficia quia postea perierunt. Nolo enim nos ignorare fratres. Sed duplex est [illegible] uno modo de bonis et malis [illegible] alio modo de bonis spiritualibus. Primo modo sic. Nolo uos ignorare fratres quia patres nostri institutores fidei nostre. omnes tamen boni quam mali sub nube protegente fuerunt. Exodi xiii. Dominus precedebat eos ad ostendendum uiam per diem in columpna nubis. Sub nube id est sub figura nubis. Hebreorum x. Umbram habens lex futurorum bonorum. Et omnes mare rubrum siccis pedibus transierunt. non de una ripa ad ripam oppositam sed ad eandem uiam transierunt quendam sinum maris. Et omnes in moyse id est in ductu moysi baptizati sunt in nube et in mari id est perceperunt signa illa purgationem [illegible] sicut amicus [illegible] Exodi xiiii. Submersis egyptiis timuit populus dominum et crediderunt domino et moysi seruo eius. Sub baptizati sunt id est signum baptismi receperunt. Nam baptismus constat ex aqua et spiritu. Iohannis iii. Similiter renatus fuerit et cetera. Nubes autem symbolum caritatis spiritus. mare uero aque. ut dicit dam[ascenus].

Et omnes eandem escam spiritalem. Post beneficia exhibita in exitu israel de egypto. Hic tangit beneficia exhibita in deserto. Et primo beneficium manne. Secundo beneficium potus et aque ibi. Et omnes eundem potum. Hic potus originem mirabilem ibi. bibebant autem. Ultimo originis significationem ibi. petra autem erat christus. Dicit ergo. Et omnes eandem escam spiritalem manducaverunt. manna scilicet de celo. Vocat autem escam spiritalem non quin esset corporalis sed quia miraculose esset data. De hoc Exodi xvi. Sapientie xvi. panem de celo prestitisti eis. Et omnes eundem potum spiritalem biberunt id est aquam de petra. non naturali lege sed miraculose quia ad petram et ipsa dabit uobis. Psalmus. Percussit petram et fluxerunt aque. bibebant autem de spiritali consequente eos petra. Que de spiritualis [illegible] escam miraculosum [illegible] futuri signum. petra dico consequente eos duplici. quia per [illegible] uoluntatem eorum. Psalmus. Deduxit eos attulit eis aquam et [illegible] consequebatur eos.

Ebr. xx. Loquimini

[illegible] xliiii. aquam de petra produxit eis. Sed [illegible] omnes eos [illegible] scilicet signate. petra autem erat christus. non per essentiam sed per significationem. hic est lapis quem reprobauerunt edificantes. Alio modo legitur de bonis [illegible] sic. Nolo uos ignorare fratres. quia patres nostri institutores fidei nostre omnes boni spiritualiter. unde dicit. patres nostri. non illorum. sub nube fuerunt et cetera. sicut prius. Et omnes eandem escam spiritalem manducauerunt. id est corpus christi in signo spirituali intellecto. unde escam spiritualem manducauerunt id est quam nos. Sed aliam escam corporalem quam nos. Et [illegible] ad uictum qui credentes christum manducabunt christum spiritualiter [illegible] et manducauerunt. Et omnes eundem potum spiritalem biberunt id est christi sanguinem in signo. Et sic legitur de signo et potu spirituali per fidem. non de corporali. bibebant autem de spiritali [illegible]. Sicut prius exposuit. [illegible] et potus. quia [illegible] uerum dicit manna. [illegible] [illegible] et potus spiritualis quod notatur ipso nomine spiritalem.

Sed non in pluribus. Hic post beneficia tangit flagella. Et primo ostendit [illegible] secundo [illegible] ibi. Nam prostrati sunt. Dicit ergo. Sed non in pluribus quasi diceret omnibus beneficiis usi sunt indei. sed non in pluribus eorum beneplacitum est deo id est multi sunt qui deum offenderunt. Sed tamen in duobus scilicet caleph et iosue quibus solis concessum est terram promissionis obtinere. Numeri xiiii. [illegible] id est in uoluntate ipsorum.

Hec autem in figura. Quidam dicerent quid antiquis [illegible] quasi [illegible] Sed pro nobis corrigendis ita euenit. ubi primo ostendit quod pro nobis corrigendis a peccato predicta facta sunt. Secundo quod pro nobis scripta sunt ibi. Hec autem omnia in figura. Supra ostendit quod ideo facta sunt ut nos ideo [illegible] a peccato. Primo a peccato cordis. Secundo a peccato operis ibi. Neque ydolatre efficiamini. Tertio a peccato oris ibi. Neque murmuraueritis sicut quidam. Ibi primo ostendit quod per penam. Secundo ex hoc debeat [illegible] ibi. Ut non simus concupiscentes. Ideo multos reducat ad memoriam ibi. Sicut illi concupierunt. Dicit ergo. Hec autem in figura facta sunt nostri. non ficta sed uere facta in figura id est ut nos considerantes illorum supplicia non simus concupiscentes malorum sicut illi concupierunt. Psalmus. Concupierunt concupiscentiam in deserto. Et Numeri xi. dicitur quod uulgus promiscuum flagrauit desiderio carnium. Et notandum quod sicut in bonis longe melius est quod figuratur quam ipsa figura. ut regnum celorum quam terra promissionis. Ita in malis longe peius est quod figuratur quam figura figurans. Unde augustinus. Illa supplicia que sustinuerunt figura gehenne fuerunt que omni pena maior est.

Nam prostrati sunt in deserto

.h. e. ptinet ad sapientes ut corinthios qui de sacrificiis carnium comedebant in ydolio et scandalizabant infirmos. unde illos erant intelligentes carnes de sacrificiis in desertis. unde digni erunt illi pena.

Neque ydolatre. Hic dehortatur peccatum operis. ubi tangit tria peccata. primo ydolatrie. secundo fornicationis. ibi. neque fornicemur. tertio dimine temptationis. ibi. neque temptemus. In prima primo dissuadet ydolatrie vitium. secundo deterret per exemplum. ibi. sicut quidam ex ipsis. tertio explicat exemplum in plurali. ibi. quemadmodum scriptum est. Dicit ergo ydolatre efficiamini ydolotitias vescendo in veneratione ydoli. ut in scandalum infirmorum. sicut quidam illorum supra ydolatre fuerunt. exo. xxxii. pd. Et fecerunt vitulum in oreb et adoraverunt sculptile. Sicut scriptum est. exo. xxxii. sedit populus manducare de ydolo. manducare et bibere coram ydolo. Quidam illorum qui comedebant in ydolio in ydola veneranda et surrexerunt ludere i. ludos facere sicut choreas. et hic in veneratione ydoli ut surrexerunt ludere i. ydolum adorare quia est dile ludo priorum qui fecerunt imagines luteas.

Neque fornicemur. Hic tangit peccatum fornicationis. ubi primo dissuadet tale peccatum. secundo determinat per exemplum. ibi. sicut quidam. ubi primo tangit exemplum culpe. secundo pene. ibi. Et ceciderunt. Dicit ergo. neque fornicemur. ut quidam ex nobis. supra v. omnino auditur fornicatio inter nos. sicut quidam ex ipsis fornicati sunt cum madianitis. num. xxv. Et ceciderunt una die. xxiii. milia. in num. xxiiii. dicitur maior numerus excludit minorem. vel non dicit hic cum perditione ut forte vitium scriptoris est.

Neque temptemus Christum. Hic tangit peccatum temptationis quod dissuadet primo. secundo exemplum. ibi. sicut quidam eorum. supplicio ibi. Et a serpentibus. Dicit ergo. neque temptemus Christum diffidendo de eius potentia sicut illi qui in nobis desperant de vitae. sicut quidam eorum temptaverunt deum. ut Christum. in moyse dicentes. filii quomodo potuit parare mensam in deserto. Et a serpentibus perierunt. donec serpens eneus erectus est. et qui aspiciebant sanabantur. de hac habes dentur. num. xxi. non temptabis dominum deum tuum.

Neque murmuraveritis. Hic perversitatem cordis et oris dehortatur peccatum oris. ubi primo dissuadet murmurationem in aliquo. secundo adducit quosdam in exemplum primo culpe ibi. sicut quidam. secundo pene ibi. Et perierunt ab. Dicit ergo. neque murmuraveritis contra me. ut

ut minores contra maiores. Sap. i. Custodite vos a murmuratione. sicut quidam eorum murmuraverunt contra moysen. num. xvi. Exo. xvi. murmuravit omnis congregatio filiorum israel contra moysen. Et perierunt ab exterminatore ab angelo qui missus est cum igne et ruina percussit eos paulatim. baruch. iiii. Exterminavit se et adinferos descenderunt.

Quoniam secundum. Hic tangit exemplum baptismi quod daniel. xi. de baptismo distinguntur vii. genera baptismatum. quod primo baptismus purgatur.

Primum est aqua diluvii. gen. vi. Secundum mare rubrum. de quo exo. xiiii. Tertium aqua expiationis de quo num. xix. xix. Quartum baptismus iohannis de quo act. viii. Quintum baptismus quo baptizatus fuit luc. iii. Sextum quod Christus dicit ad discipulos venientes. act. i. Vos autem baptizabimini spiritu sancto. Septimum baptismus penitentie et contritionis. de quo eccl. xxxiiii. qui baptizatur a mortuo etc. Octavum baptismus sanguinis. de quo luc. xii. baptismo habeo baptizari. et quomodo coarctor usque dum perficiatur. Nonum baptismus aque et spiritus de quo io. iii. nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto. Mt. ult. baptizantes eos in nomine patris etc. tipi. c. am.

Hec autem omnia in figura. Hic ostendit quod ipsa nobis sunt facta. hic ostendit quod ista facta sunt in figura et primo quod in figura. secundo quod in correctionem. ibi. scripta sunt autem. Dicit ergo. hec autem. que contigerunt illis. sed hoc non tantum propter suam penam autem. sed hec omnia in figura nostra. contingebant illis. erat enim tempus figurarum.

Scripta autem sunt ad correctionem. Hic tangit quod scripta sunt in correctionem nostram. ubi implicat tria in tangere ad correctionem. primo antiquitatem exemplorum quod non sunt inscriptoris. secundo exemplorum quod est correctio nostra. tertio etas novissima. que est finis seculorum. Dicit ergo scripta sunt ad correctionem nostram. quia quecumque scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt. ro. xv. nos dico in quos fines seculorum devenerunt i. sexta etas. que est ultima etas laborantium. i. io. ii. filioli novissima hora est. quia ergo in ultima sumus etate. sunt tot exemplis plurium corrigi deberemus. vel in quos fines seculorum devenerunt. i. in quibus per fidem et amorem Christi. finita est secularitas. quia phil. iii. conversatio nostra in celis est. unde temporalia in nos finiuntur tempore gratie. sicut tempore legis. vel in penam deducuntur sed adiciuntur. mt. vi. primum querite regnum dei etc. sed antiquis erant in penam. vel in voluntate audientibus etc. Ecce ergo exemplum dicta. quia scripta sunt utilia. quia ad correctionem nostram durabilia. quia in quos fines etc.

baptismi

et iterum tangit in qua perdest lavatio eius

Itaque qui se existimant stare vi- / deat ne cadat.

Infra pro iudeorum punitione. Secundo pu- / nitionis ratione. hic facto concludit quod exem- / plo eorum debent a malo cavere. Et primo mo- / net caveant casum. Secundo docet cavendi mo- / dum. ibi temptatio vos non apprehendat. Tertio / promittit firmum adiutorium. ibi fidelis autem / deus. Supra implicat et sollicitudinem sapien- / tes. ibi animalis autem. cautelam cum dicit igitur. / Tertio [illegible] sanguinem cum dicit. Qui se existimant / stare. Ista cautele cum addit. videat. fa- / cilitatem ruine. cum dicit. ne cadat. Dicit igitur / quod illi et si beneficia dei vel sunt. ut predictum est / peccando perierunt. Itaque ex eorum consideratione qui / existimant aliqua coniectura se stare. quod re- / cti igitur [illegible] et cautitate videat diligenti atten- / tione ne cadat peccando. ut apostolus filia Iacob pre- / cepta. xiiij. Quomodo cecidisti lucifer. Psalmo. Ca- / dent a latere tuo mille. Is colo. Ut videre / quomodo caute ambuletis.

Temptatio vos non apprehendat.

Hic docet modum cavendi casum. scilicet cavere / a temptatione. ubi primo docet aliquas tem- / ptationes fugiendas. Secundo aliquas sustinendas. ibi / nisi humana. Primo primo notificat quod prius / ut infirmitatem. unde dicitur temptatio. Secundo quod impug- / nat ut prevaleat. unde dicitur. Non vos appre- / hendat. Dicit igitur temptatio. que et ne cadi- / tis. temptatio. id est peccati delectatio. non vos ap- / prehendat trahendo vos in consensum peccati. nisi / humana. hoc dupliciter exponitur. uno modo de temp- / tatione interiori mala et sic est prima. quod / nulla peccati delectatio vos apprehendat nisi for- / te venialis. sine qua vita humana non ducitur. / Ideo enim est bonum quod temptat bonum. et non / peccat. Ut eius. vi. Alio modo exponitur de tempta- / tione exteriori bona et sic est exhortatio. Sic / temptatio non vos apprehendat nisi humana. Sed / humana nos apprehendat. tribulationum pres- / sura. Ps. Dominus tollerantia. Aug. Ps. Si pu- / ta humana temptatio est. Tob. xij. Quia / acceptus eras deo necesse fuit ut temptatio te.

Fidelis deus. Hic ostendit patris adiutorium / in temptatione. ubi ostendit deum adiutorem. / quia dat nobis resistere potenter. Quod notat / ibi. Qui non patietur et cetera. Tertio utilitas. quod nota- / tur ibi. Sed faciet cum temptatione proventum. Quod no- / tatur ibi. ut possitis sustinere. / De fidelis dicit qui dat potentiam ne vinca- / mur. Et gratiam ut mereamur. constantiam ut / vincamus. Dicit igitur. fidelis quod nos ad hoc hor- / tor et moneo quod potestis. fidelis autem / dicit est. i. verax in promissis. Ps. fidelis dominus in omnibus / verbis suis. qui non patietur nos temptari

super id quod potestis. quod vite possit diabolus / si permitteretur. Quia non est potestas super terram / que ei comparetur. Iob. xli. Sed faciet cum temp- / tatione etiam proventum. virtutis augmentum. Ut Iac. / i. Dat lasso virtutem. Ysa. Iac. i. Omne gaudi- / um existimate fratres. cum in varias tempta- / tiones incideritis. Aug. Qui dat temptanti / diabolo licentiam. ipse dat miseris temptan- / tis. proventum inquam ut possitis sustinere ne de- / ficiatis in luctu. sed vincatis quod fit per humili- / tatem. ut dicit Aug. Illi enim non ceciderunt in for- / nace qui non habuerunt ventum superbie. Ideo est si- / militudo. Qui se existimant stare et cetera. quod ad casum / impellit nos

Primo debilitas virium sic cadunt pueri / decrepiti i. firmati. Ysa. xl. Quinque iuvenes in / firmitate cadunt. quod contingit per tepidi- / tatem boni operandi. et instabilitatem nostram.

Secundo onus peccatorum. sic cadit asinus sub / onere nimio. Ps. Ibi ceciderunt qui ope- / rantur iniquitatem. Quod contingit per negligentiam / penitendi. Quod peccatum quod penitentia cetera.

Tertio multitudo tribulationum. sic arbor vel / domus multis ventis deorsum cadit. / Super eos. sleque fornicationi et cetera. Quod contingit / per impulsum hostium.

Quarto lubricitas viarum. sic incauti cadunt / in lubrico. Eccl. xxviij. Attende ne forte la- / baris in lingua et cadas in conspectu. Quod contingit / per incuriam custodie sensuum.

Quinto varietas offendiculorum. sic animal / captum in medio laqueorum. Ps. Ibi incautus / est. Pro. xxiiij. Septies in die cadit iustus. / Quod contingit per occupationes exteriores.

Sexto ignorantia agendorum. Sicut ceca ca- / dit de scala. Mt. xv. Si cecus ceco ducatum / prestet et cetera. Quod contingit per negligentiam ad- / discendi necessaria.

Septimo exaltatio status. Sicut angeli ad ex- / ultationem. Ps. Cadent a latere tuo. Pro. xvi. / xxv. Fons turbatus. et vena corrupta / iustus cadens. Quod contingit per presumptionem etiam / malorum

Octavo ponderositas corporis. Corpus enim quod / corrumpitur aggravat animam. Sic lapis in collo / nativitatis. Iob. xiiij. Mons cadens defluit. / Quod contingit per carnis fomitem sustinere.

Propter quod karissimi michi. Supra / ex consideratione iudeorum pene monuit ab / stinere appetitione peccatorum. Hic specia- / liter monet cavere a comestione ydolotitorum. / Ubi primo ponit monitionem cavendi / ab ydolatria. Secundo subdit causam monitio- / nis. ibi. Quia de quo dicit. Sic monet mod-

cavendi ibi. omne quod in macello venit man-
ducate. Inprima cavete ab ydolotitorum comes-
tione monet. primo ex timore pene et filie
. secundo ex comunione sacramenti altaris
. ibi. ut prudentibus loquor. tertio ex si-
militudine officii legalis. ibi. videte israel
secundum carnem. Inprima ut ei obediant dic-
tis. Primo arguit inferendo. cum dicit propter
quod. allicit blandiendo. cum subdit. karissimi in-
struit exhortando. cum dicit. fugite et ce-
. Dicat ergo propter quod quia et si sacramenta sola
non salvant. et qui cadit putatur tamen illa
dei non decet. propter quod karissimi mi fugite ab y-
dolorum cultura. id est ab omni ydoli veneratione.
. glo. sic eos apostolus hortatur fugere
ab ydolatrie perfectione. vel ne comedant
sapientes ydolatica cum offendiculo infirmorum
quibus ydolatrie videntur. vel ne ipsi infirmi
ydolatrie sint credendo esse ydoli venerationem
. fugite ergo ab ydolorum cultu. vel putativa
que ad esum sapientum. vel via que ad esum infirmorum.

Ut prudentibus loquor. Hic mo-
net cavere ab ydolotitorum comestione ex
comunione sacramenti altaris. Ubi primo quod dicen-
tur supponit eorum iudicio. Secundo osten-
dit quod est et cetera. sed quod per communionem cuiusdam ef-
ficiamur unum cum christo. ibi. Calix benedictionis.
Tertio probat quod ita est. quia omnes sumus unum
in corpore eius multi. ibi. Omnes unus panis.
Dicat ergo ut prudentibus quia et ut fu-
turis loquor vobis ut prudentibus. id est lo-
quor vobis altum quiddam. scilicet id quod sequitur
ut prudentibus. Vel sic loquor infir-
mis. scilicet qui sunt inter vos ut supra loqu-
tus prudentibus. Et ideo vos ipsi maio-
res iudicate. quod dico iob xxxi. si con-
tempsi subire iudicium cum servo meo. iu-
dicate namque hoc quod sequitur calix bene-
dictionis. id est calices potius per quem partici-
pantes benedicuntur luce xxii. similiter
et calicem postquam cenavit dicens. hic
calix et cetera. cui benedicamus. id est quem
nos fideles exaltamus credendo et gratias
agendo. vel cui benedicimus. id est quem
nos sacerdotes consecramus. Nonne
communicatio sanguinis christi est. faci-
ens nos unum cum ipso. secundum illud aug.
. nec tu me mutabis in te. sed ego mutabo car-
nis tue. Sed tu mutabis in me. Est
ergo sua ratio talis. sicut participans calicem
domini fit unum cum eo. sic participans
calicem demoniorum fit unum cum eis. sed

demonum unitas est maxime fugienda. ergo
et participatio ydolotitorum et eorum venerationem
. et ideo fugite ab ydolorum cultura. Et panis quem
frangimus. id est super panis fractio in altari. non-
ne participatio corporis domini est faciens nos unum cum
christo. quasi diceret sic est. corpus panis fit corpus christi.

Quoniam unus panis. Hic
ostendit quod unus sumus in corpore multi ubi primo
premittit unitatem. secundo ostendit unitatis causam
. ibi. Omnes qui de uno. In prima tangit duplicem
unitatem. primam in corpore domini scilicet christi in cuius
formam cum dicit. unus panis. aliam inter
se ipsos quam a christo capite accipimus. cum addit et
unum corpus. Dicit ergo. Omnium quia et per hoc patet quod
unum sumus cum christo. quoniam unus panis unione fidei
spei. caritatis et unum corpus. multa sumus per
communicatione operum caritatis. corporis. scilicet illius
capitis qui est christus. multi dicens. omnes qui de u-
no pane. id est corpore christi. et uno calice. id est sanguine
participamus digne participatione scilicet spirituali. non
tamen sacramentali. aug. triplex unus panis et unum
corpus ecclesia christi dicitur pro eo quod sicut unus panis ex
multis granis et unum corpus ex multis membris
compositum est. sic ecclesia christi ex multis fidelibus con- copulans
nectitur. in illa unitate scilicet vere.

Nolo enim vos ignorare fratres
. Et in moyse baptizati. glo. per visum illa pur-
gatio. quia legalia non iustificabant. cum iustifi-
cabant dispositione a remotis. non complective.
quia per modum signi non cause. Bibebant autem de spirituali consequente eos petra
petra autem erat christus. glo. non petra dedit aquas. sed christus.
. Contra. psalmi. ysaie. loquimini ad petram. et ipsa
dabit vobis aquas. solutio. petra dabat originaliter
non effective. Et omnes eandem escam spiritualem. glo.
si quis manducaverit ex hoc pane non morietur in
eternum. scilicet qui manducat corde non qui premit ore.
. Contra. quia non ore sacramentaliter manducare. solutio.
non qui premit ore solum. Et omnes eundem potum
spiritualem. glo. idem est effectus illius sacramenti. sed non
tamen quia in veris. quia cetera vero non efficaciebant quia
figuraliter. solutio. idem est effectus. sed aliter. nam illorum
per modum signi. nostrorum per modum cause. Hec autem in
figura facta sunt. glo. omnes pene minores
sunt gehenna. Contra. carentia visionis dei maior
pena est quam gehenna. solutio. eiusdem modi. solutio. glo. loquitur
de penis temporalibus. Itaque qui stat vi-
deat ne cadat. glo. non quia sit de suo casu. contra.
multi quia sit mortaliter. solutio. duplex est casus. unus a domino
per mortale. alius in domino per veniale. Fidelis autem deus et cetera. glo. Qui dat temptanti dya-
bolo licentiam. dat temptatis et misericordiam. contra.
. quod fit de licentia sive fit ergo et dyabolo temp-
tare. solutio. licentia accepit hic pro permissione non pro concessione.

Ipse vos ipsi iudicate. Contra non est inferiorum iudicare de factis superiorum. Ergo non debent iudicare [illegible] iudicio discretionis. [illegible] Calix benedictionis cui benedicimus. glossa. Nos sacerdotes. Contra hebr. vi. Sine omni contradictione minor a maiori benedicitur. Ergo in sacramento altaris benedicit sacerdos [illegible] [illegible] aqua [illegible] panem [illegible] ad [illegible] frangimus. Contra in [illegible] non est [illegible] panis. [illegible] ponitur signi-ficatum pro signo, id est panis pro specie panis. Item super illud: Panem quem frangimus. glossa. propter manducantes in sacramento et manet totus integer in celo. [illegible] [illegible] manducatur [illegible] [illegible] non sint. Item ibidem glossa. In illo sacramento corpus suum et sanguinem commendavit quod fecit nos ipsum. Contra. Non fecit nos corpus Christi [illegible] [illegible] quod significatum. Unde relatio est simpliciter.

Videte Israel secundum carnem. Iterum monuit abstinere a comestione ydolotitorum. Primo ex ratione pene consilii. Secundo ex ratione altaris. Hic tamen monet ad idem ex similitudine sacrificii legalis. Ubi primo excitat attentionem. Secundo [illegible] intentionem ibi. Nonne qui edunt hostias. Dicit ergo. Videte. Hic dupliciter legitur. Uno modo de sacrificiis iudeorum. Alio modo de ritu gentilium. Primo modo sic: quod Israel est spiritualiter [illegible] [illegible] Primo modo sic quod multi unum corpus sumus qui de uno pane et calice participamus et [illegible] patet per hanc similitudinem. Videte Israel secundum carnem ambulantem, super legem carnalibus sacrificiis deservientem. Hic dicit ad differentiam Israel secundum spiritum. Hec utraque [illegible] [illegible] Nonne qui edunt hostias legales participes sunt altaris legalis? Sic qui edunt carnem Christi et carnem participes sunt corporis. Secundo modo legitur sic. Videte o Israel, id est vos qui estis Israel spiritualiter videntes, scilicet Deum. Videte, in[illegible] ea que fiunt secundum carnem, id est ydolatrie ritu carnali. Nonne qui edunt hostias ydolis immolatas participes sunt altaris demonum et ydolorum? quasi dicat sic. Est ergo sua ratio talis. Qui edunt hostias oblatas altari participes sunt altaris. Ergo [illegible]. Qui edunt hostias immolatas participes sunt ydolorum sive demoniorum.

Quid ergo dico. Superius posuit monitionem cavendi ab ydolotitorum comestione. Hic ponit causam admonitionis. Primo [illegible] causas quare debent ab ydolotitis abstinere. Primo propter vitandam demonum societatem. Secundo propter vitandam sacre communionis exclusionem ibi. [illegible] Non potestis calicem bibere. Tertio propter vitandam dei indignationem. An emulamur dominum. Quarto propter suam lesionem ibi. Omnia mihi licent. [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] reputetur ydolum vel ydolaticum. Secundo quod potius ideo quia demonibus est immolatum ibi. Sed que immolant. Tertio

quod non vult eos esse socios demonum ibi. Nolo autem vos socios. Dicit ergo. Quid ergo [illegible] monemus cavere ab ydolotitis. Quid ergo dico, id est quid dicere intendo. Numquid hoc sufficit quod ydolotitum immolatum sit aliquid magnum vel aliquid quod ydolum sit aliquid [illegible] ne dignum, quasi dicat non. [illegible] sicut est [illegible] [illegible] [illegible]. Sed hoc potius dico quia que immolant gentes ydolis demoniis immolant et non deo. [illegible] Deuteronomio xxxii. Immolaverunt demoniis et non deo.

Nolo autem vos fieri. Tertio quod non vult eos esse socios demonum, quod fieret si manducarent vel [illegible] ydolorum. Et hoc est quod dicit. Nolo autem vos qui fideles estis socios fieri demoniorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ydolis immolant. [illegible] Cor. vi. Que societas lucis ad tenebras, aut que conventio Christi ad belial.

Non potestis calicem. Secunda ratio quare abstinendum est ab ydolotitis que est talis. Omne quod excludit a communione corporis et sanguinis Christi vitandum est. Comestio ydolotitorum est huiusmodi. Ergo vitanda est. Primo ergo ostendit quod huiusmodi comestio excludit a communione sanguinis et corporis Christi ibi. Non potestis mense. Dicit ergo. Non potestis [illegible] quia nolo vos esse socios demoniorum. Hoc dico quia non potestis calicem domini bibere potu spirituali non sacramentali [illegible]. Psalmus. Calicem salutaris accipiam. Et calicem demoniorum scilicet. Et hoc quo ad calicem sanguinis. Non potestis mense domini participes esse quo ad sacramentum corporis. Et mense demoniorum [illegible] [illegible] Nemo potest duobus dominis servire. Calix est [illegible] [illegible] quia ad bibendum spiritualiter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de mensa.

An emulamur dominum. Tertia ratio talis. Ille qui provocat iram dei vitandum est. Comestio ydolotitorum est huiusmodi. Ergo vitanda est. Primo ergo ostendit quod provocat ex tali comestione. Secundo quod stultum est eum provocare ibi. Numquid fortiores illo. Dicit ergo. An emulamur, id est ad iram provocare volumus dominum comedendo ydolotita, vel sic. An emulamur dominum, id est in zelum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deuteronomio xxxii. Provocaverunt eum in diis suis. [illegible] quia non debemus eum provocare. Numquid eo fortiores illo sumus, quasi dicat non. Iob ix. Si fortitudo queritur, robustissimus est. Stultum est provocare fortiorem se. Nolo autem vos. Nolo autem ignorare vos socios fieri. [illegible] est societas bona et mala. Et utraque quadruplex est. Est societas bona [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quarta, id est ut societate [illegible] cum deo. Et societas [illegible] sit cum patre et spiritu sancto. Et hec exigit [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] sit socio [illegible]

est possio. secunda ambrosius sermo. de qua thob. v. Ecce quam ambulus bona dei committeret nobilia. et hec exigit hoc dignitas sponsi magna est dignitas amantis. Tertia uxor virorum de qua gal. iiii. iacob habes deduxit donec ut ira et bis nube spiritu filius. et hec exigit nostra utilitas ecclesie. unius melius est. Quarta honorum de qua apoc. i. Ego iohannes frater in tribulatione et regno. et hec exigit omnis felicitas pro his cum fuimus passionum eritis et consolationis. ii. cor. i. Secunda actus non ad illa. Quinta quando pulcher apte malorum de qua psalmus. prope est tibi in fideles tuos fuit. hec est sociatus herodis et pilati in crucifixione christi. Sexta operatorum de qua iob. xxx. frater fui draconum et socius strutionum que alias hic vero tuolare non potest. hec est societas vulpis et lupi. Septima demonum de qua iob. xxxi. habitet in tabernaculo eius socius eius qui non est. hec est societas eius in inferno. carnalitas et lonis. Octava dampnatorum de qua ii. cor. vi. Que societas lucis ad tenebras. hec est societas in carcere carbonum in igne.

Omnia mihi licent. Ecce est ratio talis. omne est quod ledit salutem salutem priorum vitandum est. sed comestio ydolotitorum est huiusmodi. ergo vitanda est. prima patet. secunda ostenditur quia talis comestio commestio non prodest. sed quia alterum ledat omnia mihi licent. Diciturque omnia quia sunt illorum pro parte dicentium qui comedunt ydolotitum ut dico tum ab eis in se illicitorum. quia omnia que ad eosdem pertinent mihi licent vel omnia mihi licent sed non omnia expediunt. adiuvat me in eternum mea. Dicit ~~ecclesiam meam~~ Super versus omnia mihi licent sed omnia mihi licent. sed non omnia edificant proximos. Sed ea que caritatis sunt super viii. scientia inflat caritas edificat. et quia non omnia edificant [illegible] quod suum est [illegible] caritas non [illegible] sua sunt querit i. xiii. Sed que alterius [illegible] que alterius petit. Sed ben. phil. ii. dicit. Omnia [illegible] sua sunt querunt audiendus est apostolus [illegible] qui docet verum et monet bonum. docet verum dicens expediencie scilicet quia omnia licent sed non ex edificatione alii. quia omnia licent sed non edifi. monet bonum dicens exspedientie sibi. sed quod suum est. in edificationis alii. Sed quod alterius.

Omne quod in macello venit. Sed monuit cavere ab ydolotitis. Sed hic posuit tertiam quartum. Hic monet dicens. Hic totum docet monendi quando sit ostendendo quo liceat edere tales non. Primo generaliter omnia licent edere. Secundo quando non licet. Si quis autem dixerit. tertio quid in utroque debent attendere ibi. Siue manducatis. Sed prima post duos capitulos

licet ydolotitis omnem primus qui comedunt per se. Secundo qui comedunt cum aliis ibi. Si quis infidelium vel primus qui necat ydolotitum immolatum. Secundo quia non est in contemptum scandalum. Primo tamen non tangit omne lavamen. Secundo licere eorum illa. Domini est terra. Iuxta prima prima parte praetermittendo ciuium licuit. Secundo ostendit proponit cautela i. nichil interrogantes dicit. Generaliter quia omnia licet comedere. omne quod in macello venit manducate si multas omnia cum concinnam dei locum et pro tota fit ii. thi. iiii. vos dico nihil interroganti. Et an sit ydolotitum immolatum ne uere tu pro conscientia testatur in terra domini quia hic exeunte potest sic quia domini est terra et impletio eius. Secundo tamen si omnis fere illuare te. Ambrosius sed potest se immundum quod domini est. sed conscientes sunt domini de pace se in mundo sunt late.

Si quis autem vocat. Hic ostendit quando licet comedere ydolotitum cum aliis. quando sedent in quo ubi et ignorat ab ipsis quod sint ydolotitum immolate. ubi implicetur nisi expedientia autem continue si quod non sit ipsi tractus in generando quod non ibi. Si quis vocat vos. quia non sit offendendo ipse respondendo quod notat ibi. Et multis uero. qui non sit sociis reperiendo quod non ibi. Omne quod vobis apponitur. Secundo sit in dicere ad locum ubi. nihil interrogantes. Dicit generaliter. Si quis infidelium i. gentilium sicut cum iudeis esse prohibitum est. xxviii. q. i. Omnes deinceps. sit etiam cum laica. iudeorum convivia in veniet. sicut eos ad convivium non quisquis perceperit quia cum apud christianos cibis quibus non utuntur indignum atque sacrilegum est eorum cibos a christianis sumi. Si quis gentilium i. gentilium vocat ad cenam. iustitia ista. applaceat vobis invitacio secundum comestibile. quod vobis apponitur manducate. concessio est in ista. luc. x. manducate que vobis apponuntur. Dicit nihil interrogantes an sit immolatum ydolis vel non. et hoc propter conscientiam infirmorum.

Si quis autem dixerit. Hic ostendit quando non licet comedere. ubi allegat tres causas quia non licet comedere propter alterius conscientiam. Secundo dampnationem propriam ibi. Ut quid enim libertas mea. Tertio in pristinum blasphemia ibi. Si ego cum gratia participo. Primo ratio talis. Nichil faciendum est scienter quod ledat conscientiam proximi. Sed comestio ydolotitorum coram infirmo ledit conscientiam eius. ergo nichil tale est faciendum. Primo generaliter propter ydolotitum consciencia. Secundo dissuadet eius comestionem i. nolite manducare. Secundo ostendit hoc i. propter illum qui indicavit. Dicit generaliter si quis vobis dixerit. et non interrogatis hoc immolatum est ydolis. nolite manducare. et hoc propter illum qui indicavit vobis esse immolatum ydolis. sic credat te manducare sub veneratione ydoli. ideo quia ab eo re scit immundum. tamen xxvi. sicut tostus in duo quia non oportet per ipsum et illi qui excitat aliquid esse et propter conscientiam quoniam infirmorum. conscientiam autem non tuam quam firmam esse dico

---

Marginalia:

- (left margin, col. 1): Epistula; 56 a; cer
- (right margin, col. 2): quia cum gratia deo capitur; vos; b; non quia consentiunt; c

·sz alterius· ℞ i fine· ij· cor· vi· Neminem dantes ullam offensionem.

**Ut quid enim libertas mea.** Secunda ratio talis. Illud quod tendit ad inditum dampnationis proximi est vitandum. sed comestio ydolotici cum scandalo proximi est huius. ergo talis comestio vitanda est. et hoc est quod dicit. Ut quid. quasi dicat. absolute manducare propter conscientiam infirmi. Ut quid enim libertas mea· id est quia libera mea conscientia iudicatur ab aliena conscientia· id est ut sit dampnationis propter alienam conscientiam scandali sive scandali. quasi dicat. si comedo cum alterius scandalo sic ago ut reddat me dampnabilem. Matthei· xviii· Qui scandalizaverit unum de pusillis istis expedit ei ut suspendatur mola asinaria et cetera. Ut quasi dicat sic ago quasi dicat male ago.

**Si ego cum gratia participo.** Tertia ratio talis. Quicumque est causa blasphemie vitandum est. sed comestio ydolotici cum scandalo est huius. ergo et cetera. Ubi primo tangit modum edendi debitum. secundo ubi blasphemia incipit. quid blasphemor. Dicit ergo si ego cum gratia· id est cum gratiarum actione participo· id est comedo. sic enim semper tenendum est ad Romanos· xiiii· gratias agens bene dixit et fregit. Quid blasphemor· ab aliis pro illis cibis mee voluntatis. blasphemor· inquam pro eo quod gratias ago· id est gratias agendo participo. ad Romanos· xiiii· non quod blasphemetur bonum nostrum.

**Sive ergo manducatis.** Positis quibus licet comedere ydolotica et quibus non. hic ostendit quod in utroque debent attendere. Et primo quod primo debent querere gloriam dei. secundo quod semper debent cavere offensiones. ibi· Sine offensione estote. Item primo inducit actum multiplicem. secundo persuadet actum rectum debitum· id est. In gloriam dei omnia. Dicit ergo. Sive ergo quia et per hoc mala contingunt. ergo sive manducatis et cetera opera nostra. ubi at ad quod sive facietis omnia in gloriam dei facite· id est cum in intentione quorum eam in intentione ut deo laudes et glorificetur. Matthei· v· Sic luceat lux vestra coram hominibus et cetera. ad Colossenses· iii· Omnia quecumque facitis aut in verbo aut in opere omnia in gloriam dei facite. Augustinus. Si vis recte sunt laudes dei fac. non solum ergo vox tua sonet laudes dei· sed et opera tua concordent cum voce tua. Cum enim deus laudatur de bono opere deum laudas et cum blasphematur de malo opere tuo deum blasphemas.

**Sine offensione estote.** Hic monet ut caveant ab offensa quorumlibet. et persuadet hoc primo ubi. Secundo exemplo ibi· Sicut ego per omnia. ubi ponit se in exemplum. secundo primo practice consultationis. secundo fructuose operationis ibi· non querens quod mihi utile. tertio recte intentionis ibi· ut salvi fiant. Felix autem consultatio amabilis operis utilis intentio ista salubris. Dicit ergo sine offensione. quasi ut omnia in gloriam dei fiant. Sine offensione estote. Iudeis qui non adorant ydola. et ideo in tali comestione scandalizarentur et gentilibus que adorant ydola. et ideo per huius comestionem infirmarentur in errore et ecclesie dei quia adificatur in fide. qui modo offendunt sunt iudei. secundum legem sed non in fide gentes· id est secundum legem non in fide et ecclesia dei et secundum legem et in fide· ad Romanos· xii. Si fieri potest quod ex vobis est cum omnibus pacem habentes. Sicut ego per omnia omnibus placeo. sine scandalo omnium. ego in quantum non querens quod mihi utile est enim. sed quod multis. Ecce optimus modus placendi omnibus· si omnium utilitatis non privatum commodum peteret. caritas enim non querit que sua sunt. quod est utile in quantum multis. et hoc non ad commodum temporale sed ad hoc ut salvi fiant· plures salutis. non quero datum sed fructum. Nota quod multa sunt que placent mundo faciunt hominibus· primum prudentia in consiliis. sic inducit ebrietatem dispensator principi placet. Genesis· xli· placuit pharaoni consilium in omnibus suis. ecclesiastici· xx· Vir prudens placebit magnatis suis. Iudicium in facie sic in iure conniugii· iustitia in tenti placet· i regum· ii· puer autem crescebat Samuel· et placebat placens quasi tam deo quam hominibus. non sic filii Heli. Tertium pietas in suffragiis. sic medici in firmanti· baculus senii placet. ii regum de sepultura Saul· ii regum· ii· placuit domino omnia que fecit David et cetera. Quartum caput in urbis. sic lumina viatori virorum visu placet. Iosue· xxii· placuit sermo cunctis auditoribus. ecclesiastici· xxii. Quintum clementia in consilio. sic sapor et tui melodia auri placet. ii paralipomenon· x· Si placueris populo huic et leniveris eos servi clementibus fuerint tibi. Sextum fortitudo in bellis. sic pugil conductori miles principi placet. i regum· xviii· Dixerunt servi Saul ad David. Ecce places regi et omnes servi eius diligunt te. Septimum largitas in beneficiis. sic pluvia terre habenti et fons sitienti placet. i Machabeorum· xiiii. De Symone quesivit bona genti sue et placuit illis potestas eius.

**Hic quedam sunt.** Nolo vos socios fieri demoniorum. glossa ad hoc genus pertinet que fiunt in quibusdam rebus suspendendis [illegible] vel alligandis. Contra ergo suspensio hec [illegible] ad collum vel cartulam que sunt solum ad [illegible] ydolatriam pertinet. Responsio aut hic habent aliquid vi[illegible] valere ad effectum illum aut non. In primo casu non pertinet ad ydolatriam sed solum similiter credulitate. aut continent solum verba sacra. et ex hoc credunt habere virtutem et non. In primo casu non pertinet ad ydolatriam. sed in secundo.

**Item** sunt in omnia mihi licent. glossa potestate liberi arbitrii. et doctrina legis naturalis. Contra sunt lege naturalis multa sunt illicita. Responsio hic loquitur de cibis specialiter.

**Item** ibidem glossa. precepto domini nulla prohibentur. Contra levitici· x· et actuum· xv· quedam prohibentur. Responsio illa precepta ad tempus fuerunt et revocata sunt.

**Item** nolite interrogantes et cetera. Thoma ii· videte ne forte furtivus sit. Responsio non est simile quia furtivum absolute comedere non est licitum. ipse sed ydolo immolato licet nisi propter scandalum alterius.

Hec omnia in gloriam dei facite. Sequitur. ergo nullus
actus est indifferens. sed intelligo quod relacio hic in glosa
intelligitur ut in actu ut in apta[ne] referendi. que
non est solum in bonis. sed etiam in indifferentibus. Item
datum est eciam complementum eius. Sequitur. eadem ratio fuit sub
lege. ergo si omnia sunt ut mundum quod dominus sequitur et tunc fue
runt contra repetitionem legis. in mundum dicitur sed sed
non sui ut. Sicut et ego per omnia omnibus placeo. et cetera.
Gal. i. si hominibus placerem christi servus non essem. Sic
quod non placebat peccatoribus suis. sed ad pro
placere volebat hominibus propter deum. non propter se. ad se
intelligitur non de omnibus sed de ecclesiasticis viris per glo.

Imitatores mei estote sicut et e
go christi. Exclusio errore contra correctionem
delictorum et de elongatione. capitulo v. et vi. contra digni
tatem et utilitatem. capitulo vii. contra eum tribulationem
aliorum. capitulo viii. ix. et x. hic excludit errorem
contra orandi in ecclesia et communicandi modum. Et primo docet
modum orandi. secundo contra modum communicandi. ibi.
primum quid communicantibus vobis in unum. Super prece re
prehendit quod tam viri quam mulieres in communi ha
bitu orabant. ostendens quod viri non debent habere vela
mina. sed mulieres. unde sic dividitur. Primo exponit
mulieres ad viros. secundo exponit viros ad deum. ibi.
vir quidem non debet velare caput suum. Tertio ex natu
ralis ostendit ipsorum. ibi. vos ipsi iudicate. Quarto
ex consuetudine aliarum ecclesiarum. ibi. si quis autem
videtur contenciosus esse. Super primo hortatur eos
ad tenendum sua tradicionem. Secundo explicat tra
dicionis seriem. ibi. Volo autem vos scire. Super
primo hortatur exprimens. Secundo tacite se commendat
ratione. ibi. laudo autem vos. Super primo hortatur
eos ad sui imitationem. Secundo ponit imitan
tionis formam. ibi. Sicut et ego christi. Di
at ergo imitatores. quia ita estis sine offen
sione. sicut et ego. et propter hoc estote imitatores
sicut et ego christi. vel si diceret. si estis imitatores
mei non erratis. quia me sequendo christum sequi
mini. stigmata enim domini ihesu in corpore meo por
to. gal. vi. ille. supra. iiii. probavi.

Laudo autem vos fratres. Hic hor
tatur eos tacite arguendo. sub tropo per ironiam
ibi. v. primo eos arguit. secundo causam argumenta
tionis innuit. et hanc duobus. primo meritatio
amplius oblivionem. secundo precepti eius transgres
sionem. primum ibi. quod per omnia memores mei. Secundum
ibi. Et sicut tradidi. Dicat ergo laudo. quod de aliis
vos culpam. sed de hoc laudo vos o fratres. Sed mee
minitis per omnia. et est sensus duplex. Et talentum
per omnia debent laudari esse memores prelatorum
suorum. sequitur ad precepta. consilia et cetera. precep
ta respiciunt primum et tertium voluntatem. precepta ad
implenda. consilia sunt erogandi. et cetera prima
ad hebreos ult. obedite prepositis vestris. et
teneatis precepta que ego tradidi vobis. in ita perfec
ut sic

Volo autem vos scire. Hic exem
plificat tradicionis sue seriem. Et primo ostendit
quod mulier ordinatur in virum. et vir in deum. Secundo
quod ideo non vir sed mulier debet velare caput suum. ibi.
omnis vir orans. Tertio probat hoc per convenien
tiam. ibi. vir non est ex. Quarto ... tamen
ergo volo autem. quia ita non tenetis precepta mea.
et tamen volo vos scire precepta sequuntur et utile est
ad regnum. omnis viri caput christus est. hoc duplici
ter. primo modo proprie. alio modo methaphorice. Primo modo
sic christus est caput id est auctor vel dominus omnis viri. quia vir
per eum immediate creatus est. caput autem mulieris
id est principium. sed rector vir. quia mulier de viro formata est.
genesis ii. ephesios v. caput mulieris vir. caput vero christi
id est principium deus pater. quia ab eo genitus est. vel caput
christi secundum quod homo deus trinitas. et nota secundum glosam
quod unica dictio diversum habet intellectum. alias enim est
vir caput christi alias mulier viri. alias christi deus.
quia christus est caput viri per creationem. vir mulieris per
formationem. Alio modo legitur sic omnis viri id est
hominis melioris hominum quod nomine viri intelligitur caput
id est rector est christus qui per eum dei sapientia regit
ipse hominis. vir autem id est ratio est caput id est rector mu
lieris id est sensualitatis que nomine mulieris intelligitur
caput vero christi deus sic primus.

Omnis vir orans. Hic ostendit quod
non vir sed mulier debet velare caput suum. et
primo ostendit quod vir non debet caput suum velare.
secundo ostendit quod mulier debet velare ibi. omnis autem
mulier. Dicat ergo omnis vir quia ita vir est immediate
caput viri. et vir immediate subiectus christo et ideo
in signum huius immediationis omnis vir sive magnus
sive parvus sive mediocris orans prophetans id est explanat
... non intelligitur hic de ordine privato. aut prophe
tans id est scripturas referens sollempniter in ecclesia
non alibi. velato capite. quia non est liber mentis. ut
immediate subiectus christo. deturpat caput suum.
id est christus et indecenter agit contra caput suum in signum
huius amplioris libertatis et immediationis clerici
portant coronas. et ideo episcopus deponit mitram cum
vult orare. omnis autem mulier una inferior est subiecta vi
ro orans. id est aliquid a deo petens. aut prophetans
id est deum in ecclesia laudans. Nam deus ... non permit
tebat eis id est tamen ... sicut accipitur prophetare id est psalmos
... prophetabat non velato capite
suo signo subiectionis id est viri quia vir sit medius
inter ipsam et deum deturpat caput suum. Ex hiis
formatur talis ratio. sicut deus est caput christi et ipse vi
ri. sic et vir caput est mulieris. sed vir debet ... propter

et si de aliis culpo tamen de hoc laudo
quod per omnia memores mei estis

.g° i mlr viro .g° couenienς est ut viro ap
pareat signu primatus. libertis r[illegible] mlris
et i mediationis r[illegible] xpi. et i mlre signu
subiectionis et mediationis r[illegible] sed non ue
lare capud signu est p[illegible] et i mediatio
nis velare oppositi g° te.

Unu est enim ac si decalvetur.

Hic pbat q mulier dz velare capud
p[illegible] ueniens [illegible]. Et e sua rõ talis. unu
e mulieri decaluari tondi. et nõ velari.
sed indecens e mlri decaluari ul tondi
g° et nõ uelari. Primo g° dicat q si mu
lier nõ tondatur uelatur dz tondi. Dicat
g° unu e. q. ita mlr. orans nõ uelato ca
pite deturpat suu. unu enim est .i. tntũ quo cõ
tinetur est ad turpitudinẽ. et ita indecens
est nõ velare capud. ac si decaluetur. sed q et
patet q ita indecens est. siam si nõ uela
tur mlr tondeatur. q. d. oportet alterum istorum
si nõ uelat. s. ul q decaluetur ul q tondea
tur. q est ut ex quo nõ uult uelu nestiu
nõ hat uelu capillorum. Ex quo. s. uult tre
capud liberu nõ subiectu. Si u turpe e mlri
.i. uerecũdu tondi aut decaluari. h eni solet
mulier reputare turpe. unu qua tondentur
nutriant capillos alienos. velet capud
suu i signu subiectionis r[illegible] viri.

Vir quid nõ dz uelare capud.

Hec est scda rõ sumpta ex opone viri ad de
u. que talis est secundum ambr. ymago et
gl[illegible] dei. nõ sic mlr. g° vir nõ dz uelari
ul sic velamẽ capitis est signu subiectionis
et mediationis sed vir est ymago dei. nulli
mediata. q mediante nõ. mediante q sed
est. g° vir nõ dz velare capud. sed mlr. Ipo
g° ostendit q vir nõ mlr e i mediata yma
go dei. scdo pbat h. qr vir e cã pducende
mulieris. nõ mlr viri. ibi. nõ enim vir ex.
tertio ostendit q h i pma conditione ita
fuit. i cotidiana tamẽ uerum e cã alterius
ibi. unuptũ uz vir sine mlre. In pma po
ditur q vir est glia di. scdo q mlr. ibi.
vir. ibi. mulier aut glia est. Dicat g°
vir quid. hoc dupli legitur. uno mo ppe
alio mo methaphorice. Ipo mo sic. vir quid
da qui i mediate sbicit e deo nõ debet ue
lare capud suu .i. signu subiectionis et me
diationis hre. et h quia ymago et glia dni
e i h. q ipm pp[illegible] representat. ymago aut
et glia dei nõ dz abscondi. ambrosius. ingrinu
est et q glia dei celet. que u i viro. dicat
aut vir spali ymago dei. s. glo. qr ab v
no hoie sunt omnes hoies sicut a deo oia. Et e
qr de late dormientis formata est eua.
sic de late xpi dormientis i cce forma e

eccla. Iste qr i viro mag vigz iste qui i mu
liere. mlr. a glia dni est. qr facta adiutori
u eius. gen. ij. faciamus ei simile adiu
torium sibi.

Non enim vir ex muliere. Hic
ondit q vir est causa pducende mulieris. nõ
mlr viri. Et po ppoint q vir est cã mu
lieris. nõ mlr viri. scdo pbat h. qr mulier fa
cta est i adiutoriu viri. ibi. Et enim nõ est creatus
vir. tertio q ideo capud mlris i signu subiectionis
dz uelari. ibi. ideo dz mlr. Dicit g°. nõ enim
vir .i. adam ex muliere est formatus. sz
mlr. s. eua ex viro. s. ada est formata.
et enim nõ e creatus vir ada. s. ppe mulierẽ ri
auxiliu eue. sed e contro mlr ppe viru. s. in
eius adiutoriu. finis aute nobilior est his
que sunt ad fine. ideo. s. ad ostendendu q mlr
est inferior et subiecta viro mulier debz
hre uelamen sup capud suu. ut nõ hat in
eccla liberu capud. sed uelamine tectu.
gen. xx. h erit tibi i uelamẽ oculorum. et hoc
ppe anglos .i. sacerdotes qui sunt dei nuncij. ut
sic cora dei nuncio ostendat se subiectam ui
ro. ul ppe sacerdotes intrãtes ad templum. ul
ppe anglos .i. ppe presentia anglorum qui assunt diuinis
officiis. ut dicit hic glo. Sacerdotes an
geli dnt. Primo ppe sciam diuinorum sec
torum. mal. ij. labia sacerdotis custodiunt scientiam.
Secdo ppe annunciacone diuinorum mandatorum
.ps. qui facit anglos suos sps. Tertio ppe
mundicia castitatis. mt. xxij. i resurrectione ne
nõ nubent neq. Quarto ppe exemplu
splendide couersationis. actuum. vi. intueba
tur uultu eius. Quinto ppe custodia diuina
gregis. ps. angelis suis ds mandauit.
Sexto ppe obedientia diuine uolũtatis.
ps. Benedicite dno omnes angeli eius mi
nistri. Septimo ppe statu sancte con
templacionis. mt. xviij. angeli eorum semper
vident faciem. Octauo ppe assiduitatem
diuine laudis. ysaias. clamabat alter ad al.
Nono ppe constantiam benignitatis. i. re. xxix.
sicut bonus es tu angelus dni sic dns. Alio mo
legitur sic. vir quid .i. vis superior anime
.s. ratio superior que noie viri intelligitur. qr dz
regere inferiorẽ. sit vir in[illegible] nõ debet
uelare capud suu i signu. q i mediata est
deo. nõ sic sensualitas. qui ymago et glia
dei. qr .s. inhiet contemplande i mutabili
veritati. mlr aute .i. sensualitas siue vis in
ferior que regit temporalia. glia viri .i.
rõnis est. qr ab ea regitur. h adiutoriu
eius facta est. nõ enim vir .i. rõ ex mlre e
.i. a sensualitate regitur. sed mlr .i. sensua
litas ex viro .i. p rõm regi dz. et enim

non est creatus vir. i. non propter mulierem. i. spiritualitatem ut ei seruiat. set e conuerso. quia spiritualitas [illegible] corporalem regat. Ideo ad hoc significandum debet mulier habere uelamen super caput suum propter angelos. In signum scilicet quod spiritualitas non est subiecta deo inmediate sed viro. Felix ordo ubi spiritualitas rationi regitur. ratio deo subicitur. unde et angeli letantur.

Hic querit quod dicitur. Sic ego christi. glo. qui nullum offendit. c. i. v. xi. lapidem offensionis et petram scandali. Ideo dicitur petra offensionis passiue non actiue. Caput uero christi deus. glo. genitor. Contra. Genitor quidem in quantum genitor est caput non genito. Ideo in quantum genitor est caput filii non originis. non potentie. Et ibidem glo. Caput homini est deus maritus et. i. Caput tamen id est secundum aug. Ideo put nominat eam deus. sit. put potest dominatur. Et ibidem glo. Christus omnes spirituales. Contra non est in eo fides et spes. Ideo quamuis in eo non sit fides in spe est tamen in eo id quod succedit loco utriusque.

Et ibidem glo. Filius dicitur patri quod est pater non nullus. c. s. pater non melior est filio. Ideo debitum non importat hoc vinculum obligationis sed exigentiam originis naturalis quo filius est ex patre non deus eo. Item omnis vir orans aut prophetans etc. c. g. non licet orare uel legere nisi capite nudo. Ideo hoc intellige de oratione et lectione publica et collecta in ecclesia. Item non debet uelare caput. Contra. Ergo peccat qui stat in ecclesia operto capite. Ideo hoc intellige non de quorumlibet uelamine sed quodam quo utebantur antiqui filii uelamine mulierum. Item vir est ymago dei. glo. vir est ad ymaginem dei factus non mulier. c. gen. i. ad ymaginem dei creauit illos. Ideo mulier ymago dei est sicut vir sed non ita expressa. quia ad alie conueniunt expresse corporis. quia vir est prior omni homini et in expresse ad ratio magis viget in viro. Et s. i. d. mulier glo. viri. glo. non habebat certe corpulentia antequam mortalitas eos inuaderet. Contra. aug. concubitum non nisi mortalium esse pot. Ergo habebant prius parentes corpora corpulenta et mortalia. Ideo corporale dicitur illis et mortale id est. anima[illegible] ut apponibilitate. Item licet vir est ymago. alia glo. ex ea parte qua intendit in eterna. non est ymago dei. c. aug. cum in ymagine dei. i. anima [illegible] in tota que rimus. Ideo anima tota secundum ibidem est ymago dei. sed non tota secundum officium. ymago etiam secundum officium contemplationis [illegible] non se

officium administrationis temporalium.

Sumptam nec vir sine muliere.

Apostolus ostendit quod vir non nisi est ymago inmediata dei. et probat hoc quia vir in creatione prius fuit causa producende mulieris. non nisi viri. Hoc ostendit quod secundum naturam neuter est cum altero. Et potius quod ne in cotidiana generatione vnus non est sine altero. Sed quod potius vnus est ex altero ibi. Nam sicut mulier de viro. primo quod utrique ex deo ibi. omnia autem ex.

Dicit glo. Sumptum quod [illegible] in prima conditione non sit vir ex femina. Sed contra. Sumptum in secunda generatione. nec vir sine muliere est. nec mulier sine viro. Et hoc secundum [illegible] quam gen. i. erit duo in carne vna. s. gignendi. uel sic sumptum. quod et licet vir mulieri subiecta sit. et per ipsam [illegible] accepit. Nec vir sine muliere nec mulier sine viro est in domino. i. in fide domini. q. d. equales sunt in gratia. licet non in formatione. Nam sicut mulier de viro in prima conditione producta fuit. ita et vir per mulierem in cotidiana generatione prodit. Omnia autem et vir et mulier et corpus et anima ex deo sunt. quod est contra manicheum qui corpus posuit a principe tenebrarum. Ideo omnia in scriptura [illegible].

Vos ipsi iudicate. Secundum racionem sumpta ex naturali iudicio ipsorum. [illegible] tamen naturale et decentia [illegible] approbanda est et tenenda. sed uelamen capitis in muliere sic iustitia decet naturali decentia. est signum est honoris multe et longe capilla ture in muliere. Ergo id approbandum et tenendum est. Postea Ergo [illegible] mittit naturali iudicio omnis ipsorum. Nam quod hoc est naturale ibi. Nec ipsa natura. Probat hoc per signum capillorum ibi. Quod vir quidem si comam. Dicit glo. Vos ipsi quod et hec ita probata sunt. Vos ipsi iudicate. i. quod reprehensibile fertur. Contra sup. iob. xxxi. Si contempsi subire iudicium cum seruo meo. Judicate inquit. hoc decet mulierem non velatam orare deum. quod sonat hic non est [illegible] quod libeat sed quod delegit. et quod liceat. et quod expediat. Nec ipsa natura consuetudine ueteris quam natura solita est ipsa natura benedicta nec [illegible] docet nos hoc. simplex. s. mulierem non uelatam orare. sed potius contrarium.

Quod vir quidem si comam. Hic manifestat quod proposuit. Vos postea ostendit nutrire comam in viro indecentia. secundo in muliere decorem. Et hoc secundo decorem. i. uel. Vir quidem si comam. scilicet [illegible] ibi. Omnia capilli. Dicit glo. quod [illegible] quia et ne uiro non [illegible] hoc decet. Sed potius [illegible] quod per vir quidem si comam nutrierit ignominia est illi. Contra lege que sub [illegible] xlix. capud non radent. nec comam nutrient.



b

c

vmptu

mulier uero si comam nutriet gloria est illi. quoniam capilli pro uelamine ei dati sunt. Et dicit nutriat non ornet. quia non etiam decet eam uelatam ornare .i. pe. iii. quarum sit non extrinsecus capillatura. aut circumdatio auri. quoniam capilli pro uelamine ei dati sunt. coma enim indicat esse uelandam. et licet naturale honestum est ut uelata sit mulier. et erubescat ut non uoluntas procedatur quod ad hoc uelamen dedit ut terra se cognosceret et meritam.

**Si quis autem uidetur contentiosus** esse. quia ratio supra ex consuetudine illarum ecclesiarum. consuetudo esse est seruanda. Scilicet quod uir oret non uelato capite. mulier uelato consuetudo est esse. Primo ergo ostendit quid alie ecclesie obseruant. Secundo capit ut in fratiant ibi hoc autem precipio. Dicit ergo si quis quod contra non docet traditionem meam. si quis quis non contentiosus est nolens acquiescere mee traditioni. Nos apostoli de iudeis consuetudinem talem consuetudines non habemus simul nos de orando et uiuendo et ad ecclesiam ecclesia de gentibus ad fidem christi uocatis quod dicit non morosus est et sic dicit supplicatur ergo triplex eorum rebellio. quia et rationi hec dicta sunt. et probabili consuetudini et ecclesie dei.

**Hoc autem precipio** Hic capit ut in fratiant ut dicit se eis. Et post autem precepta exponit. Secundo modum eorum inhonestum arguit ibi non laudans. Dicit ergo hoc autem quod siquis non uult acquiescere pro ratione precedentis hoc non contendo. non precipio autem apostolus. scilicet quod dicam de uelaminibus precipio inquam non laudans quod conuenitis ad dominicam cenam. non in melius .i. ad ullam perfectionem ut decet. sed in deterius .i. in detrimentum dampnationis. Et nota quod contemptores uero autem simplices humilitate. unde ad philemon. multam fiduciam habens imperandi tibi. pro caritate autem magis obsecro.

**Primum quidem conuenientibus.** Hic est secunda pars partis huius capituli de excluso prius errore circa modum orandi excludit errorem circa modum manducandi. Et primo reprehendit modum indebitum circa percipienda dominica .i. probat autem se ipsum homo. primo modum indebitum reprehendit. primo quod est supra ex contumelia in deuotione. Secundo contra supra ex diuina institutione ibi. Ego enim accepi a domino. Tertio ipse supra ex ipsius sacramenti significatione ibi. Quotienscumque enim manducabitis. Supra in deuotione conuenit ostendit et redarguit primo ex pusillitate status. Secundo ex ordine temporis. conuenientibus ergo uobis. Tertio ex irreuerentia loci ibi. Numquid domos non habetis. Supra primo ostendit quod scismata sunt inter eos. Secundo quod deus hoc permittit ibi. quia oportet hereses esse. Dicit ergo primum quidem quod non

laudo quod in deterius conuenitis. quia probatur in uerbis apostoli. primum quod patet. scilicet hoc quod conuenientibus uobis in ecclesiam. Si sic conuenimus consilii in debent conueni in se spiritualiter. hugo de sancto victore. Ecclesia non potest si non conueniat uiri domus et separat diuersa non talis audio scissuras esse .i. discordias inter uos. Salomon. dominus precipio quod pre mala dissensio et omni mala oritur. ubi enim dissensio ibi non est rectum. super iac. iii. ubi zelus et contentio ibi inconstantia et omne opus prauum. Et ex parte credo .i. in quibusdam uerum credo in eo gentile scis mala. tamen quia fidelium. unde dicit dicentibus et. tamen quia notorium. unde subditur audio scissuras. tamen quia plurimum. unde sequitur et ex parte credo.

**Nam oportet hereses** Hic ostendit quod deus hoc permittit ibi. ubi primo ponit scismatis opportunitatem. Secundo opportunitatis rationem ibi. ut qui probati sunt. Dicit ergo nam oportet .i. hoc autem non est inutile bonis. nam oportet .i. utile esse hereses esse .i. scismata et dissensiones. Similiter habet iii. xviii. necesse est ut scandala ueniant. Quod inquam ut qui probati sunt in uobis .i. approbati apud deum inter uos manifesti fiant hominibus. augustinus. hii de probati sunt qui possunt bene docere. Sed hominibus manifesti esse non possunt nisi qui docent. Item augustinus. omnis doctrina esset ut errore ceciti. nisi malitia deprimati plurimi esse. quia si acciperunt paratam aduersarii aliquid figendi excitant eius patientiam. si non male sentiendo aduersant excitant eius sapientiam ab aduersario enim motus questio discendi est occasio.

**Conuenientibus ergo uobis** Hic in uocem conuentum ostendit et redarguit ex ordine temporis. ubi primo ostendit quod non licet eis sic manducare dominicam cenam. Secundo assignat causam ibi. unusquisque. Dicit ergo conuenientibus quod et quia in uobis scissure sunt. Igitur conuenientibus uobis in unum. quod sit de causa eorum contrario. quia enim cordium glutinum. Glossa. ad sacrum caritatis sine concordia non est accedendum. Iacobi .i. ex hoc solo malo discordie. ubi iam .i. in parte hoc dampnum habetis quod non est .i. non licet uobis dominicam cenam manducare .i. celebrare. Secundum augustinum. dominicam cenam dicit acceptionem eucharistie. Sed est cena de qua luce xiiii. homo quidam fecit cenam magnam. In plicat sed tempus conuentio sui uirtus hic quia dicit se in consolationibus. Sed loci cum tribus ut sit unus locus quantum ad congregationem esse. Et nota ibi. conuenientibus uobis in unum. unius quantum ad caritatem concordie. quod notatur ibi. iam. unius cibus quantum ad sermone eucharistie quod notatur ibi. dominicam cenam. hic cibus descri bitur hic tribus a retore nutritiue ibi. dominicam. et ab institutionis tempore ibi. cenam. et a fine sui utilitate. ibi. manducare.

**Unusquisque enim.** Hic assignat causam monicionis dicens .s. tangit tria redarguenda. primo inordinacionem simul coram convenientium. quod prandium sumebant .scilicet. in missam ad proximum. quia pauperibus non dabant .i. **Et alius quidem.** tercio exemplum quod ad sequitur. quia si sine accipiebant .l. **Et alius ebrius est.** Dicit glosa unusquisque. Secundum scilicet **Unusquisque** modo de cena non confecta. secundo modo de cena confecta. Primo modo sic construitur .i. verbo non scilicet. unusquisque enim vestrum contendebat **cenam suam** non confectam presumit .i. ante dominicam cenam sumit quam tamen ieiuni sumere debent **ad manducandum** non ad derogandum pauperibus. Secundo modo sic. unusquisque cenam suam confectam .i. panem oblatum ad consecrandum presumit .i. post consecracionem totum resumit. Et quidem alius esurit .i. scilicet ad manducandum non ad consecrandum non habuit. **et alius quidem esurit.** aliquis. non dat. sicut ipse scilicet quod offerat ad consecrandum. **Alius autem ebrius est.** cum tamen debet esse distributio .ii. Cor. viii. ut fiat equalitas sicut scriptum est. Vel alius ebrius potest intelligi de cibo. non sacro. quem ante communem cenam sumebatur de quibus ab sacris Ambrosius. de quibus tamen sumebant quod debebant. quicumque sed debent esse concordes non contenciosi. misericordes non avari. sobrii non ebriosi.

Nota quod de cena hic commemoratur. una bona et alia mala. bona quadruplex.

Prima carnalis. in qua pauperes reficiuntur. de qua Luce xiiii. Cum facis prandium aut cenam.

Secunda spiritualis. in qua domus dei anime saniantur. Apoc. iii. ego sto ad hostium et pulso etc.

Tercia sacramentalis. in qua fideles in altari pascuntur. Cor. xi. Cenantibus autem illis accepit Ihesus panem.

Quarta celestis. in qua beati fruuntur. Apoc. xix. beati qui ad cenam agni vocati sunt. Prima fit misericordie in valle huius miserie. Secunda in thalamo consciencie. Tercia est in tabernaculo ecclesie. Quarta fiet in palacio glorie.

Cena vero mala quadruplex est.

Prima voluptatis in qua homines inebriantur. Judith .xii. Holofernes fecit servis suis cenam magnam.

Secunda crudelitatis. in qua iusti opprimuntur. Marc. vi. Cum dies oportunus accidisset Herodes natalis sui cenam fecit. et ideo Johannem interfecit.

Tercia ambicionis. in qua se extollunt. Mat. xxiii. amant primos accubitus in cenis.

Quarta superstitionis et erroris in qua demones colunt. i. Cor. x. Si quis infidelium vocat vos ad cenam.

**Numquid non domos.** Hic reprehendit in deviacionem eorum ex irreverencia loci. scilicet quia tales ordinaciones faciunt prout in loco non privato. sed in loco sacro .l. **aut ecclesiam dei.** Tercio quia in loco publico. **Et confunditis.** Secundo eos arguit quia domos proprias habebant quia sacrum locum contempnebant quia pauperes confundebant. Dicit glosa **numquid** scilicet. **Quid** scilicet factis quae saltem faciendi essent in domibus vestris. scilicet quasi cum domos non habetis **ad manducandum et bibendum**. non dicit ad inebriandum. **aut ecclesiam dei contempnitis**. scilicet ordinem **et contempnitis** tanquam vilia. scilicet ecclesiam sacrata dei. ecclesia autem dicitur congregacio fidelium. aliquando ipsa domus in qua sedium et locum sancti loquitur cum reverencia magis debet esse presenti. Unde alexi decorem domus tue. **et confunditis** .i. erubescere facitis **eos qui non habent.** eos. scilicet in confusio adducens primum.

**Quid dicam vobis.** Hic est secunda pars superius ex domini institucione. ubi primo eos reprehendit. secundo ex institucione eucharistie in forma panis eos reprehensibiles fore ostendit. ibi. **Ego enim accepi.** tercio ex institucione in forma vini. id astruit ibi. **similiter et calicem.** In prima primo querit. secundo respondet. ibi. **laudo vos.** Dicit glosa **Quid dicam vobis.** scilicet tamen dico vobis **laudo vos in aliis .i. In hoc tamen non laudo.** vel sic. laudo vos in hiis non laudo.

**Ego enim accepi.** Hic de institucione in forma panis ostendit primo. quid dominus fecit. secundo quid dixit ibi. **accipite et manducate.** Circa factum domini ostendit in hac vi certitudinem. quia a domino accepit. Dignitatem quia eis tradidit faciendi tempus. Sive oportunitatem quia nocte qua tradebatur fuit factum. modum sive speciem. quia accepit etc. Dicit glosa. **Ego enim.** quasi ideo non laudo vos quia corpus domini est. quod indigne sumitis. ego enim accepi .i. didici **a domino.** Galat. i. Neque enim ab homine accepi neque didici. **quod et tradidi vobis.** non abscondi. sapientia enim abscondita. et thesaurus invisus. quae utilitas in utrisque. Eccli. xx. accepi inquam hoc. scilicet quod **dominus Ihesus in qua nocte tradebatur** .i. imminente passione in nocte tradicio facta est in vespere noctis. scilicet xiiii. luna post preceptum. Exo. xii. **accepit panem.** Mat. xxvi. **et gracias agens** de repracione hominum sic futura **fregit.** Fractio illa fuit non in corpore Christi. sed in specie panis. et fuit illa non fantastica ~~ut quidam~~ ut quidam dixerunt. quia nil ibi esse fit pro ingenuis magorum. secundum Ambrosium. **et dixit**

**Accipite et manducate.** Hic est quod dixit dominus tangit verba pertinencia ad usum eucharistie et dispensacionem. ibi. **accipite et manducate.** Secundo pertinencia ad consecracionem ibi. **hoc est corpus meum.** tercio pertinencia ad significacionem ibi. **hoc facite.** Dicit glosa **accipite et manducate.** Quidam dicunt quod secundo transubstanciavit sua precia dicens. Alii dicunt quod prius transubstanciavit et postea dixit. **accipite etc.** hoc .i. id hac specie contentum **est corpus meum quod pro vobis tradetur** scilicet id alia specie. **hoc facite** .i. corpus meum accipite **in meam commemoracionem** .i. in memoriam mee mortis et passionis.

Hic queritur. scilicet quid. vel quod si coniuncta nutriat. quasi sicut vos sacramentum iubet nutrire communionem. pro eo in figuram temporis. te. No. x. continebat hoc in novo testamento optimum. quia nunc tempore est revelate

gre. qd aute non erat. Item ibi. Omnis mulier si coma nutriat. glo. quia naturale vel decet. Contra si turpis est viro coma nutriatur naturale. solutio naturale dicitur hic naturale quia ex ordine nature. quod dicitur esse perfecta viro. hoc ei convenit vel ex nature honestate. qua dicitur esse magis pudicitia quam viri. Item ibi. quoniam capilli pro velamine. glo. id est viri non est naturale comam nutrire. quia non est velandus. Contra sic nazarei ex precepto comam nutriebant. solutio ut predictum est. Item ibid glo. lex prohibet hominem esse comatum. Contra non invenitur hoc in lege moysi. solutio lex accipitur hic pro ecclesiastica regula ut invenitur etc. Item coma non nutriatur tempore non indecenti. Item ibi. primum quidem convenientibus vobis audio scissuras esse. glo. primum malum dissensio est. Contra ex magis omnium peccatorum superbia. solutio loquitur hic de peccato multitudinis. non de peccato quod primum in eis est superbia. primum non excitat in dissensio. Item ibi. oportet hereses esse. glo. utile est. Contra non est bonum ergo non est utile. solutio utile est per occasionem non per causam. Item ibid glo. hereticus est qui aliter scripturam sacram intelligit quam sensus spiritus sancti flagitat a quo scripta est vel qui suam opiniones vel gignit vel sequitur. Contra Augustinus contra opinionem ad unam gloriam inventam heresis est. solutio glo. loquitur specialiter non generaliter in una fidei. Item ibi. Iam non est dominicam cenam. glo. quia Christus post cenam discipulis dedit corpus et sanguinem suum. non ideo tamen calumpniandum est universe ecclesie quod a ieiunis sumitur. Contra omnis Christi actio nostra est instructio. solutio duplex est instructio vel ad credendum vel ad operandum. Item supra alius ebrius est glo. alius non communicantes soli sumebant ut inebriantur. Contra sola ista inebriari potest. non quia species que sunt accidentia. solutio licet sint accidentia tamen habent modum et vigorem sue.

Nota quod duplex cena hic commemoratur bona et mala. Bona invenitur quadruplex. Prima corporalis in qua pauperes reficiuntur pane. Luce. xiiii. Cum facis prandium aut cenam voca pauperes. Non sic fecit dives epulo. ideo modo non cenat cum Christo. Secunda spiritualis in qua sic saciantur pane gratie. Apocalypsis iii. ego sto ad hostium et pulso. si quis aperuerit introibo ad eum et cenabo. Non sic fecit iudas impenitens. Tercia sacramentalis in qua fideles pascuntur pane eucharistie. Genesis xxvi. Cenantibus illis accepit ihesus panem. Quarta celestis in qua beati fruuntur pane glorie. Apocalypsis xix. beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt. Cena mala invenitur similiter quadruplex. Prima voluptatis in qua homines inebriantur. Judith xii. Holofernes fecit cenam pueris suis et inebriatus est. Secunda crudelitatis in qua iusti opprimuntur. Marc. vi. Cum dies oportunus accidisset herodes natalis sui cenam fecit et in ea Iohannem occidit. Tercia ambitionis in qua sibi extolluntur qui primos amant primos accubitus in cenis. Mt. xxiii. Quarta superstitionis et erroris in qua demones coluntur. Supra x. Si quis infidelium vocat vos ad cenam etc.

Hic calix novum testamentum est etc. Prius ostendit reprehensibiles quia corpus domini indigne sumebant. et hoc ex institutione in forma panis. Hic idem ostendit ex institutione in forma vini. ubi ponit primo quod pertinet ad dispensationem. Secundo quod pertinet ad consecrationem. ibi. hic calix novum. Tertio quod pertinet ad frequentationem. ibi. hoc facite. Dicat ergo similiter. quia ita fecit institutionem huius sacramenti in forma panis. similiter ita in exhortatione et salute et calicem accepit postquam cenavit. iam finito veteri pascha. Ex hoc patet quia iam sumpserant discipuli corpus. et sic patet quod transubstantiata erant. non sicut dicunt quidam. accepit nummis dicens. hic calix. id est contentum in hoc calice novum testamentum est. id est novi testamenti. scilicet nove doctrine affirmativum. scilicet nove promissionis in meo sanguine effuso. id est sanguis meus contentus in hoc calice confirmativus est novi testamenti. testamentum enim in mortuis confirmatur. Hoc facite. scilicet accipite et bibite quotienscumque bibetis. scilicet sanguinem meum in specie vini. et hoc in meam commemorationem. id est in memoriam mee passionis.

Quotienscumque enim manducabitis. Hic est tertia sumpta ex sacramenti significatione. Ubi ostendit primo quod sacramentum eucharistie sunt in mortis commemoratione. Secundo concludit quod reus est mortis qui sumit indigne. ibi. Itaque quicumque manducaverit. Tertio super hoc tangit tria. Primo hoc sacramenti usum. Secundo signum. ibi. mortem domini. Tertio terminum. ibi. donec veniat. Dicat ergo. quotienscumque. quod autem sumere debetis in memoriam mei. enim quia quotienscumque manducabitis panem hunc sic consecratum. quia est panis singularis. de quo supra vi. panem de celo prestitit eis. et calicem. id est contentum in calice bibetis. mortem domini pro nobis factam annunciabitis. id est representabitis. Non enim tam dignum beneficium non oblivisci. Sicut Ecclesiastici xxix. Gratiam fideiussoris ne obliviscaris. dedit enim pro te animam suam. Annunciabitis inquam quod utique faciendum est donec veniat dominus

ad iudi[ci]u[m]. q[uas]i ultio. Ecce ego vobisc[um] su[m]
omnib[us] dieb[us] usq[ue] ad co[n]su[m]mac[i]o[n]em secli.
[C]alicem. Ps. Et calicem bibetis. Et mul
tiplex i[n]uenitur calix d[omi]ni. [E]st e[nim] calix
[e]uacua[ti]o[n]is qui d[icitu]r calix poc[u]la dari large. pu[n]
c[on]tra gulosos s[e]c[un]d[u]m q[uo]d auaros. [E]st c[alix] d[omi]ni
pac[is] [et] i[n]nocentia. pu. xxiij. d[icitu]r. Calix re[gis] cu[m]
inebria[n]s q[uam] p[rae]clarus e[st]. s[er]mone huius qui morant[ur] i[n] u[i]no
d[icu]nt calib[us] epotandis. [E]st p[ro]c[e]ma[tis]. [D]ari
large. q[uae] auaritia. Ier. xxv. d[icitu]r. Calicem po
tu[m] d[e]dit u[n]i ex mi[ni]mis istis. calicem
aq[ue] frigide i[n] no[min]e discip[u]li. a[me]n d[ico] vob[is] non.
[C]alix qui d[icitu]r c[alix] i[n]nocent[iae]. tractaturi re
uent[us]. d[icitu]r g[loria] calix d[omi]ni. [E]st c[alix] i[n]nocent[iae]
q[uia] su[n]t morti p[ro]x[imi]. q[uia] iu[s]t[us] e[st] d[icitu]r. q[ui]cu[m]q[ue] ca
lice d[omi]ni bibit. [C]ircu[m]cisi[o]n[is] i[n]uenitur. q[uia] i[n]
fra cod[icem]. c[um] no[n] ac[c]eperit calice[m] d[omi]ni biberis
mort[em] d[omi]ni a[n]nu[n]tiabitis. Ps. [I]mpinguas
ti i[n] oleo cap[ut] meu[m] calix. [C]apitalis. [S]
passionis. ul[tra] p[rae]e. qui d[icitu]r c[alix] liberat[us] ex
ex[emp]l[um] [et] uirtut[is]. sic medicina salutifera. Ps.
Calice[m] salutaris accipia[m]. [I]ustitia letat[ur]
sic bonus fratri[bus]. tren[i]. iiij. gaude [et] leta
re filia edom. q[ue] habitas i[n] terra. ad te q[uo]q[ue] p[er]ue
niet calix. [C]ondemp[na]bil[is]. s[e]c[un]d[u]m culpe. qui
decet effundi.

[I]taq[ue] quicu[m]q[ue] manducau[er]it. [I]n
ccludit q[uod] re[us] e[st] mortis. qui su[m]it i[n]digne. v[el]
i[m]plicat tria. [P]rimo eu[m] a[c]cipie[n]tem v[er]um. s[ecundo]
mod[um] i[n]debitu[m]. ibi. [I]ndigne. t[er]tio sequ[en]te[m]
reatu[m]. ibi. re[us] erit. Dicit g[loria]. [I]taq[ue] q[uia] et q[uo]d
i[n] commemoratione mortis x[rist]i d[icitu]r su[m]i. [I]taq[ue]
quicu[m]q[ue] manducau[er]it pane[m] et biberit calice[m]
d[omi]ni indigne. a[m]b[ro]s[ius]. [I]ndign[us] e[st] qui
celebrat al[iter] mist[er]iu[m] q[uam] a x[rist]o traditu[m]
e[st]. ut qui no[n] deuotu[s] acc[ed]it. ut q[ua]n[do] i[n]
uolu[n]tate peccandi manens talis re[us] erit
corp[or]is [et] sanguinis d[omi]ni q[uo]d b[en]ef[ic]iu[m] x[rist]i
[con]tritu[m] duc[it]. ul[tra] re[us] erit. vl[tra] si s[e]c[un]d[u]m oc[c]a
sio[nem] p[er]iret. ul[tra] reus erit. i. de bono
male su[m]pto macula[m] h[ab]et.

[P]robet aute[m] se ip[s]um. [Q]uia
rep[re]hendit mod[um] su[m]endi i[n]debitu[m]. hic do
cet mod[um] debitu[m] et h[oc] i[n] duob[us]. [P]rimo ante
votum [com]munio[n]is ordinate accedendo. i.
[I]taq[ue] ca[usa] [con]ue[n]ie[n]tis. [I]n p[ri]ma p[ro]bare se ante
votu[m] [com]munio[n]is mo[n]et. p[ost] p[ro]p[ter] sac[ra]m[en]ti digni
tate[m]. s[e]c[un]do p[ro]p[ter] su[m]e[n]tis indigne da[m]p
natione[m] ibi. [Q]ui e[nim] manducat [et] bibit.
t[er]tio p[ro]p[ter] t[em]p[or]ale[m] [et] p[rae]se[n]te[m] punitione[m]. ibi. id[eo]
int[er] uos multi i[n]firmi. [I]n p[ri]ma p[ri]mo mone[t]
ad p[ro]bac[i]o[n]em debita[m]. s[e]c[un]do ad [com]munione[m]
sacra[m] ibi. [E]t sic de pane. Dicit g[loria].
p[ro]bet a[utem]. q[uia] qui su[m]it indigne reus e[st]
corp[or]is [et] sanguinis. et i[de]o ne h[oc] [con]tingat p[ro]bet
se ip[su]m homo. i. examinet [et] purget. gl[osa].

vs[que]. a[d] opus su[m] p[ro]bet s[e] unusquisq[ue]. [E]t sic sacra[m]
accedens de pane illo ed[a]t [et] manducat. Io. v[i].
Ego su[m] panis viuus qui de celo descendi
et de calice bibat. Ps. Calice[m] salutaris accipia[m].

[Q]ui enim manducat [et] bibit. [H]ic [osten]d[it] indigne su[m]e[n]tis dap[n]ac[i]o[nem].
vbi p[rimo] i[m]plicat i[n]digna[m] su[m]p[ti]o[nem]. s[e]c[un]do
explicat digna[m] da[m]pnatione[m]. ibi. [I]udici
u[m] sibi manducat. t[er]tio replicat h[uius] r[ati]o[n]e[m].
ibi. [N]o[n] diiudicans. Dicit g[loria]. qui e[nim] q[uia]
et h[oc] ne[cessari]u[m] e[st] se p[ri]us p[ro]bare. qui e[nim] man
ducat et bibit indigne. s[e]c[un]d[u]m irreue[re]nt[er]. ul[tra] ex
iste[n]s i[n] c[ri]mi[n]e. iudiciu[m]. i. da[m]pnac[i]o[n]e[m] sibi
manducat et bibit. i. manducando [et] bi
bendo sibi acquirit. sic[ut] et si digne accipi
e[n]ti e[st] antidotu[m]. tu[m] i[n]digne su[m]e[n]ti e[st]
uenenu[m]. Iob. xx. panis eius i[n] ute[r]o ip[s]i[us]
u[er]tetur i[n] fel aspidu[m] i[n]trinsec[us]. [I]p[s]e dico
no[n] diiudicans. i. [n]o[n] ab aliis ab discernens cor[pus]
d[omi]ni. sed pot[ius] su[m] uenatione su[m]ens sic
alios c[ib]os. aug[ustinus]. [con]te[m]pta. no[n] uult iste ab[s]
sit in magna fastidiu[m].

[I]deo int[er] uos multi infirmi. [H]ic
[osten]dit indigne su[m]e[n]tiu[m] t[em]p[or]ale punitione[m].
vbi p[rimo] tangit p[rae]se[n]s dei flagellu[m]. s[e]c[un]do
valens. q[uo]d h[oc] remediu[m]. ibi. q[uo]d si nosmet.
t[er]tio seq[ue]ns mi[sericordi]e [com]modu[m]. ibi. du[m] iudicamur.
Dicit g[loria]. [I]deo. s[cilicet] q[uia] indigne su[m]u[n]t aliq[ui]
int[er] uos multi infirmi febrib[us]. [et] aliis i[n]
firmitatib[us] et i[m]becilles. i. longa i[n]ualitudi
ne. [et] dormiu[n]t multi. i. moriu[n]t[ur] corp[or]li morte.
q[uia] ab[s] uite su[m]itib[us] male fit ab[s] mortis.
de hac dormicione. Io. xi. [L]azar[us] amic[us]
n[oste]r dormit. q[uo]d si q[ui]s h[oc] nulla [et] indiscreta
et indigna su[m]pc[i]o[n]e p[er]ueniunt. q[ui]a i.
h[oc] si nos met ip[s]os iudicarem[us] intus a[n]te
tribunal [con]scie[n]cie accusante cogitati
one teste [con]s[cien]cia tiore carnifice. ut d[icit]
g[regorius]. sic facie[n]t. Iob. xxvij. p[ro]na cora[m]
deo iudiciu[m] meu[m] [et] os meu[m] replebo i[n]crepa
tionib[us]. [N]o[n] utiq[ue] iudicaremur. i. a d[omi]no puni
remur. q[uia] no[n] iudicabit bis in idipsu[m]. [N]aum. j.

[D]um iudicamur aute[m]. [H]ic tangit
pene t[em]p[or]al[is] [com]mod[um]. [et] tangit tria. pena[m]
q[uia] dum iudicamur. pene efficacia[m] q[uia] a d[omi]no
corripimur. efficacie fine[m]. q[uia] ne cu[m] h[oc] m[un]do.
Dicit g[loria]. du[m] iudicamur. q[uas]i tu si nos iudi
caremus no[n] iudicaremur. ul[tra] t[ame]n iudiciu[m]
pene te[m]p[or]alis utile e[st]. du[m] a[utem] iudicamur pe
nis t[em]p[or]alib[us] a d[omi]no corripimur. [A]liis ex[emplum] emendat.
ut[ra] fi[rm]i[us]. pu. xxix. pestilente flagellato
stult[us] sapiencior erit. q[uo]d e[st] h[oc] s[e]c[un]d[u]m regula[m]
tychonii. ul[tra] corripimur p[ro]p[ter] ip[s]i. ut no[n] cu[m]
h[oc] mu[n]do. i. cu[m] infidelib[us]. de quib[us] ps. [I]n
labore ho[min]u[m] no[n] su[n]t. da[m]pnemur. [Con]sulit. [I]deo

iob. v. beatus qui corripitur a domino.

Itaque fratres mei. Sed rursus quia aut modo debitum ante horam comunionis sacrificando. Ideo docet ut in hora comunionis ordinata de accedendo. et post morem ut simul comunicent. Ideo ut si esurierint non in ecclesia sed domi manducent. Si quis esurit. Tercio ut ad disponendum usque adventum suum expectent ibi. Cetera non cum venero disponam. Dicat ergo itaque ve. ex istis pena nos constringit fratres mei. sibi et caritatis non auctis. Ut in unum conve nitis. quia debetis facere non tamen locali. Sed mentali. quia sacramentum est caritatis et unitatis convenientis inquam ad manducandum corpus domini invicem expectate et ieiuni. ut multorum oblacio sit celebret. quia ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo. ibi sum in medio eorum. Mathei xviii. Et in manducantibus cultura deo esse fidei sermonis. Ostendens ut ibi fratres mei amoris virtutis. quia non ibi cum conveni tis. reverencie honestatis quod non ibi invicem expectate. Si quis esurit et pacienciam facere voluit non vult expectare domi manducet intelligendum sed ceteros. ut postea sumat eucharistiam. et hoc facite ut non in iudicium dampnacionis sit vobis de quibus predictis principes convenimus in unum ad illud dominum et ad illud propter eius que mattis. cetera autem ad ordinem huius sacramenti pertinentia cum venero ad vos disponam. Sed que dixi ad presens cause non potestis. quia maiora sunt.

Hic quod sibi et calicem postquam cenavit. Et. omnis Christi actio nostra est instructio. ergo pro se nam debemus cenare. Sed omnis Christi actio nostra est instructio vel ad credendum ut opera mira est miraculorum Christi. vel ad imitandum. Hoc est sic illud. hoc facite in meam commemoracionem. glo. tertio nove legis sacramentum excellit eucharistiae sacramentum. Et. baptismus regulat quod in eucharistia. Ideo baptismus excellit in efficacia et eucharistia in continendo. Hoc est ibidem glo. Inter veteris le gis sacramenta precipuum erat sacramentum agni pas chalis. Sed circumcisio mundabat ab originali. et illum quidem. Ideo. ergo non erat sacramentum legale ante. sed per institucionem. sed per solam approbacionem. vel quia nullum maius erat in efficacia agnus in significando. Hoc est ibidem glo. vinum operatur san guinem. in quo sedes anime aplicatur esse dicitur. quia sicut sedes anime est in capite sicut in cerebro. Ideo in sanguine est quo omnes motus in cerebro quo ad animales. Hoc est ibidem glo. hunc consulit quod virtus autem non huius corporis quod virtutis mandu catum esse. Et. similiter legitur huius iterum sub alio. Ideo verba non leguntur. sed nisi in lingua illorum. Io. vi. spiritus est qui vivificat caro non prodest quicquam. Hoc est ibidem glo. dominus quia accusatur illa

peccaus sunt sicut sed quia modo. Et accitus esse in esse. Ideo quod intelligitur deus esse malum. esse quod hoc est esse sensualitatis. Hoc est ibidem glo. sacramentum quod a brutis corporis Christi non sumitur. Et. quamquam sumunt species continentes sumunt corpus contentum. Ideo bruta non sumunt species ut species. sed sicut ordinem que habent ad contentum sed sed alibi.

Hoc est scilicet itaque quicumque manducaverit et cetera. glo. indignus est qui non devocionem intus ac cedit et cetera. Et. ergo qui sine devocione accedit peccat mortaliter. Ideo peccat qui accedit sine devocione vel actuali vel habituali id est cum oppositio devocionis. Hoc est scilicet. Et sic de pa ne illo edat. glo. si non dimittis debitoribus vestris. Et. ergo qui non dimittit peccat dicendo pater noster. Ideo si dicit in persona sua et in ecclesie quid dicit peccat. Hoc est scilicet qui enim manducat. glo. non potest inquinare de malus. Et. i. cor. v. modicum fermentum totam massam corrumpit. Ideo non potest pro se sed offensu tuo.

Quod quia iudicio perire. Iudex est homo consciencia. Iudicate metipsos et cetera.

Tribunal sui solium et ro. . . xx. rex qui sedet in solio iudicii et cetera. Carnifex est timor prout dicitur. Configi timore tuo carnes meas timui.

Accusatrix est cogitacio. ro. ii. Inter se invicem cogitacionum accusantium aut etiam defendencium in die. cum iudicabit deus occulta hominum secundum evangelium et cetera. Testis est consciencia. ro. ii. testimonium reddente illis consciencia. ipsorum et cetera. Sanguis animi lacrime amicus v. Beneclabit qui aqua iudicatis pro. Fortis aquarum. Sentencia est absolu tio peccatorum. ysa. iiii. Si abluerit dominus sor des filiarum syon in spiritu iudicii. Ipsum ar. so pr. Feci iudicium et iusticiam non tradas me.

De spiritualibus autem nolo vos

Sic est dicta pars tercie partis. prologus huius epistole. sed narracionis post enim excludit errores de ea que sunt per homines tenens. Ideo de ea quod sunt ab eis hic incipit excludere errores de ea quod fatiendi sunt adeo in medium tenens. Et primo de dona gratie in presentia usque ad probata. secundo de dona gratie. in finito. ca. xv. Item prima excludit errorem primo generaliter de dona gratie sicut gratiam facientis sicut gra tis date. ca. isto. secundo specialiter de dona gratie gratum facientis. ca. xiii. Tertio de dona gratie gratis date ut de prophetiam et donum linguarum. ca. xiiii. Item prima excludit errorem. Primo de causa efficiente donorum. Secundo de ordine ipsorum ibi. Et quosdam quidem posuit deus. Item prima ostendit primo quod omnia dona ab uno fonte manant. sed a spiritu sancto. Secundo quod unus multi plex est donis

dio ibi. diones gratiarum sunt. tercio assignat que sit huius diuisionis ibi. sicut enim corpus unum est. In prima primo ostendit quod uult eos docere de donis spiritualibus. secundo quod sine illis non erant. probat quod omnium donorum actor sit spiritus sanctus. ibi. scitis enim cum gentes. tercio manifestat id per effectus ibi. ideo notum. Dicit ergo. de spiritualibus autem. quasi dicat. certum ac uerum dispositionem aliter sed uerum de spiritualibus donis. s. nolo uos ignorare uite tenebrosa fratres. hoc dicit quia multipliciter errabant. quia primo maiores de donis spiritus contra minores superbiebant. secundo quod minores propter non habitis maioribus inuidebant. tercio quia minores dona pro maioribus obtabant ut donum ligaui caritati. quarto quia ea spiritui sancto non attribuebant. scitis. i. tanquam experti quod cum gentes. i. gentiles. uiueretis eratis euntes quasi assidue ad simulacra muta. et de se a natiuis dyabolus questio sunt in meis daret euntes in unum prout ducebamini. s. a maligno spiritu. sicut sequuntur rationem quibus non est uita.

Ideo notum uobis facio. hic ostendit per simile signum quod omnium bonorum donorum auctor sit spiritus sanctus. Ubi ostendit primo quod per spiritum despicitur omne malum. secundo quod per spiritum efficitur omne bonum. ibi. et nemo potest dicere dominus. Dicit hic ergo. ideo. quia. hoc scitis quod si per malignum spiritum itum ad omne malum. ideo per simile signum notum uobis facio. s. quod per spiritum sanctum abstinetur ab omni malo et fit omne bonum et hoc est quod sequitur. id notum uobis facio. scilicet quod nemo in spiritu dei mouente ipsum loquens locutione perfecta. s. corde ore et opere dicit anathema ihesu dicit uel dicit anathema ihesu. i. facit aliquid peccatum separans a ihesu anathema. id est quod separare. et sic ihesu est ablatiui casus ut dicit anathema ihesu. i. aliquid blasphemiam ihesu. et sic ihesu est datiui casus. et nemo potest dicere dominus per factum corde. s. ore et opere deum confitendo. s. ipsum saluatorem et dominatorem. nisi in spiritu sancto. i. per spiritum sanctum a quo est omne bonum. et secundum ambrosium omne uerum a quocumque dicatur a spiritu sancto est.

Diuisiones gratiarum sunt. hic est tertia pars principalis. ubi ostendit quod multiplex est donorum diuisio quia tangit primo diuisionem generalem. secundo particularem et specialem. ibi. unicuique autem datur. In prima tradidit diuisionem donorum in generali. tangit primo habitus donorum gratuitorum. secundo effectus eorum. ibi. et diuisiones ministrationum. tercio effectus hominis ad se ipsum ibi. et diuisiones operationum. ostendit actorem omnium ibi. hic a qui operatur omnia. Dicit ergo diuisiones. quasi. hoc est omne omnibus. quod nemo potest intrare malum et facere bonum nisi per spiritum sanctum. sed tamen non diuisiones gratiarum sunt. i. gradus uarii carismatorum. diuisi. sunt. gradus carismatum. nec tamen idem spiritus distributor graduum non et ordinum. ubi diuisiones gratiarum sunt. i. diuisiorum

donorum. gratuitorum. ro. xij. habentes donatio nes etc. idem autem spiritus dator omnium donorum quia ipse est primum donum in quo omnia donantur. et diuisiones ministrationum sunt. i. diuisi effectus gratie id est gloriorum idem autem dominus filius dans singulis pro arbitrio suo ad quod prout ministrando. unde non uenit ministrari sed ministrare. et diuisiones operationum sunt. i. diuisi effectus gratie. quantum ad se. idem uero deus. pater dator omnium qui est principium totius diuinitatis et cui appropriatur potentia a qua exit operatio. datur autem hic intelligere apostolus et unitatem in essentia ipsius quod dicit idem spiritus dominus deus et trinitatem in personis ipsis quod tribus nominibus uocat eos qui deus operatur omnia in omnibus non omnia in singulis. quia non omnia sunt in singulis. sed omnia sunt in omnibus ut quilibet habeat aliquid quod alius non habeat malus. Unicuique autem datur. hic tradit diuisionem donorum in speciali et quam diuisionem tangit primo causam finalem propter quam dantur. secundo modum quo diuiduntur ibi. alii quidem datur per spiritum tercio auctorem a quo diuiduntur ibi. hec autem omnia operatur. Dicit ergo unicuique. quasi dona sunt diuisa et quia dantur. non solum ad utilitatem singularis hominis. sed ad communem utilitatem ecclesie. unicuique. i. datur manifestatio. s. i. gratia qua manifestatur spiritum. in ecclesia ad utilitatem ecclesie. datur. unde talentum non ut reponatur. sicut fecit seruus piger. luce. xix. sed ut commodetur. ut. s. unusquisque sicut accepit gratiam illam ministret. i. petri. iiij. ergo constat deus. contrarius sine personarum acceptione. quia unicuique liberalis sine uerbi dictione. quia datur euidenter sine simulatione quia manifestatio spiritus. utilis sine inordinatione. quia ad utilitatem.

Alii quidem datur. hic ponit modum quo dona diuiduntur et tangit dona que pertinent ad nouem uite regimen. secundo pertinentia ad fidei confirmationem ibi. alteri fides. tercio pertinentia ad utrumque ibi. alii prophetia. In prima tangit dona pertinentia ad regimen primo uite contemplatiue. secundo uite actiue. ibi. alii sermo scientie. Dicit ergo alii quidem datur gratis per spiritum non proprium sermo sapientie loquendi. scilicet de contemplatione celestium pertinens ad contemplatiuam. alii autem datur sermo scientie. loquendi scilicet de actione temporalium et hoc secundum eundem spiritum. hic sunt duo luminaria magna. ut sapientia sit sicut sol scientia sicut luna. Alteri fides in eodem. hic tangit dona pertinentia ad fidei confirmationem. et hoc tria fidei constans eloquentia maiora ~~uel mirabilia~~ miracula. alii gratia sanitatum. maiora miracula ibi alii operatio. Dicit ergo. alteri fides. i. constantia uel sermo fidei datur simpliciter in eodem spiritu. fides. n. donum est spiritus sancti augustinus. posse esse natura est omnium. sed esse de gratia est fidelium alii gratia sanitatum. i. curandi infirmos datur in uno spiritu. alii operatio uirtutum. i. miraculorum que sunt contra naturam. Alii prophetia

distinguuntur dona pertinentia ad utrumque que sic distinguuntur. res difficilis est ad cognoscendum. aut ratione temporis. que est de futuro ad quod datur prophetia aut ratione occultationis quia est in altius animo ad quod datur

secundum gratiam quod datum est notis differentes

op. 20.

quod pertinet ad doctrinam

a

b

discretio spirituum aut ratione loquele que est inaliena, linguarum ad quod datur genera linguarum. aut ratione difficultatis et reditatis que est obscuram ad quod datur interpretatio sermonum. dicit ergo. alii prophetia id est predictio futurorum. alii discretio spirituum id est gratia discernendi quo spiritu dicatur. alii genera linguarum id est loqui diversis linguis. alii interpretatio sermonum id est scientia interpretandi diversas linguas. vel interpretatio sermonum in visionum et sompniorum. sicut Joseph. Gen. xl. vel interpretatio sermonum vel obscuritatum scripture.

Hec autem omnia. hic subdit auctorem qui dona dividit. In quo tangit eius potestatem simplicitatem et libertatem. Generalem potestatem in operando quia hec omnia operatur summam simplicitatem in essendo quia unus atque idem spiritus. Gratuitam libertatem in dando quia dividens singulis ut vult et hoc est quod dicit. Hec autem omnia que diversa sunt operatur. unus in substantia cum patre et filio atque idem invariabilis spiritus dividens singulis manens tamen in diversis prout vult id est ut voluntas sic cuique sicut expedit. Jo. iii. spiritus ubi vult spirat.

Modus quo spiritus intus manifestatur esse in aliquo septem modis. primo per sensum. unde dicitur sic spiritus sentitur esse in infirmo. quando sentit lesionem. super. ii. spiritualis homo iudicat omnia. et ipse a nemine iudicatur. Sap. vii. spiritus sanctus discipline effugiet fictum.

Secundo per motum vel operationem sic spiritus sentitur esse in puero quando movetur in utero. Gal. vi. si spiritu vivimus spiritu et ambulemus.

Tertio per verbum recte locutionis sic homo quando audit verbum significatur quod spiritus est presens certum. Jo. iii. spiritus ubi vult spirat et vocem eius audis. sic apostoli repleti sunt spiritu sancto et ceperunt. Quarto per gemitus interne compunctionis. quod diu alius gemuit habet spiritum. Ro. viii. spiritus postulat pro nobis. id est postulare nos facit gemitibus inenarrabilibus. inconvenit. sic Quinto per flatum vel suspirium sancti spiritum quia medici percipitur spiritus inmovente ad flatum siccitate posite. ignis et nares. Ps. os meum aperui et attraxi spiritum. Sexto per aspectum sive colorem pulcre conversationis sic quando divine rubescit et gratus color in homine videtur hic spiritus inite. Jo. xx. palpate et videte. quia spiritus carnem et ossa. sic Stephanus plenus spiritu sancto habebat vultum angeli. divine dulcedinis sic Septimo per gustum. Sic quod diu manducat spiritum habet. vii. dies. Jo. ult. ut ostenderet se vivere diu hec res est. ad quod manducetur. Job. xl. viii. q. ii. sicut carnem suam quam carnales sapiunt. qui non spiritum sentiat quam sit suavis spiritus sancti. Ro. v. caritas Octavo per tactum plerisque in adversis sic medicus ad tactum pulsus noscit. sic spiritus in homine. Job. ii. tange os eius et carnem et cetera. qui habet spiritum eius est in pulsu adversitatis habet spiritum. Nam spiritus ad vivaciter firmitatem ... Nono per auditum divinum sermonis .... spiritu non audit. Jo. ante x. ad hec loquente Petro cecidit spiritus sanctus super omnes qui audiebant

verbum. omnia dona mandat a spiritu sancto po

Sicut enim corpus unum est. Sicut dictum est quod multiplex est donorum divisio. hic dicit ostendit quod sit huius divisionis causa. quod ostendit per similitudinem diversitatis membrorum in corpore humano vel tangit triplicem causam. primam causam officiorum et operationum diversarum unitatem. secundam ipsius corporis integritatem. vel unitate quam posuit deus membra. tertiam ipsorum membrorum invicem mutuam indigentiam et subventionem. vel non potest autem dicere oculus manui. In prima parte dicit quod diversa membra sunt in corpore uno. secundo quod singula sunt necessaria in corpore ipso. ii. quia corpus non est unum membrum. tertio quod alias non esset officiorum et operationum sufficiens distinctio. vel si totum corpus oculus. Primo dicit ergo quod sicut multa membra sunt in uno corpore naturali sic multi fideles in uno corpore mistico. secundo ostendit per quid constat hoc unio. ii. et enim in uno spiritu. In prima ponit similitudinem. secundo ad aptationem. ii. ita et. In similitudine tangit et ... corporis unitatem. membrorum pluralitatem. vel ... membrorum connexionem. vel omnia autem membra corporis. Dicit ergo. sic. quasi ideo quidem dantur diversis diversa dona. sicut enim corpus humanum unum est quantum ad membrorum connexionem et membra multa habet diversa omnia autem membra corporis cum sint multa in se unum corpus sunt per mutuam subministrationem. Ita et Christus capud scilicet cum membris est unum corpus. Super hoc eadem similitudo ponitur. Ro. xii. vel sic in uno corpore et cetera. Hic ostendit per quid constat fidelium

Et enim in uno spiritu unio quia unum spiritum sanctum vel tangit primo unionis principium. secundo unionis modum. ii. in unum corpus baptizati. tertio unitatis consummationem. vel et omnes uno spiritu potati. dicit ergo et enim. quasi per hoc unum sumus. et ii. quia in uno spiritu scilicet vehementer omnes nos et omnes sive iudei sive gentiles quantum ad diversitatem nacionum sive servi sive liberi quantum ad diversitatem conditionum baptizati sumus. id est abluti apparent. In unum corpus ecclesie. super. diversi per hoc. sicut in una ... diversa membra esse unum corpus. Ita unus spiritus in ecclesia facit omnia membra id est omnes fideles esse corpus unum. et omnes in uno spiritu potati sumus tamquam fonte vite. Ps. quoniam apud te est fons vite et cetera. et dicit baptizati sumus quantum ad remissionem peccatorum et potati quantum ad acceptionem diversorum donorum.

Nam et corpus non est. Hic ostendit quod singula membra sunt necessaria in corpore ipso et ponit hic generaliter de membris omnibus et specialiter de membris inferioribus. vel si dixerit pes. et cetera specialiter de membris superioribus vel si dixerit auris. dicit ergo nam quasi vere constat fideles esse multa et unum corpus nam et corpus humanum corpus ecclesie sicut est non est unum membrum sed multa. in ecclesia multa membra et differentia sunt unum corpus.

Si dixerit pes. Hic de membris inferioribus

v' pmo etiam allegacone pdis fugit. sol. destruit i. no io no e de c. dic g° sidixit. q. nie corp e multa menb q; nllm mbr p sea absentare ab hac vnitate q; dixit pes pq intelligitur aliquis huis donu i eo. qm no sum man9. i. no sum tam dignus ut ille cui opaco virtutu datur. no no su de corp n io ne de corp. i. de corp integtate i corpi uctio. q. d. i imo e de corp. i sidixit auris. p alias huis. doni. scie qm no su oculus. i. tam dignus sic ille cui h; doni sophie. no sum de corp. i. corp uctiu no io no e de corp. q. d.

**Si totum corpus oculus** [illegible] sic q i corp vno s diuisa menb. ipi corp necia s ot q ali no eet necce offoz distinctio co grua i pmo p exemplu uis9 qui eet sens disciplinabilis p i necce fo p exemplu audi tus quie [illegible] disciplinabis p eruditone ibi si totu auditus dic g° si totu. q. p; qd qb; me bz requirit ad corpis integtate. Nam si to corp eet simplex oculus. v auditus. i. auris. si totum auditus. ubi eet odorat9. i. siml. p qd intelligitur habens discetom spiu. g° sic varietas menbroz p diuisa officia et robur corp suat i pulcritudine reps sentat ita varietas psonaz p diuisa officia distribu ta i fortitudine meius tate sce ecce repsentat i sic inde coz e ut i corp huano altiu mebz alti9 fungitur officio. ita nox iu simulq; e pusimu e si singla rez mitia psonis totide no fuerit distributa. Hic quitur. nemo p dice dns ihc nisi in spu sco. q. ai. v ij. no om qui d dne dne intrabit. i. c; pro. h lo de dic toe pfcta. s. cordis oris i opis i. no de impfta h solius oris. Item ide glo. ot apls ullu bisiciu ee huanu. h; donu di. q multa bfi cia pstant ab hois. pro. glo. lo de bficiis spualibz no de tempalibz. Item ide glo. ome xim aquo n [illegible] dicitur a spu sco e q indu for tari e xim. g° intu formatu e a spu sco pro ista q pitomus i diuisionis e sit. n; p ces de deo ad terram sic sidicitur audio angelos cane g° audio cantu angeloz. quiuis n. au dia ab aliquibz q angli aliqn cantant. nuq tn audio coz. audio. n. dene g tem. It sup illud diuisiones gtiaz. glo. nec pt inta re malu n facere bonu nisi p spm sctm. q nulls pt cogi ad malu. g° solo libo arbitrio pt intare malu. pro quis n sit coactio suffi ciens e tn inclinaco vehemens ut nemo p intare uitorie. It s illud alii s mo sap. glo. inerius no e ideus. q aug mlib soli liquoz meli tam eciu qm cato cetuli i duo i ta ce qnz pro h accipitur ecium p rie i te q ta ret pus dacoi i pte q tarz fine. It s i alii

opo iutitu. glo. miraculoz q natura q aug. deus actor nature uel fac q natura. pro n fac q nature obedien. fac tn q solitu cursu nature. It sup illud. h; oia opatur vnus atq; id sps glo. intantu donu dic inqntu opatur q g° no e donu nisi ex tempe pro donu accipit alii ab actu donandi i sic ex tempe aqnd abap titudie. Ite ide glo. q datur sic di donu uel pt se ipsu d; sic deus q distinctio requirit. int da tem i datu. pro datu vno mo importat emana co ab alio alio mo sola qpitucoz. p mo mo re quirit distinctom mediante. i datu alio mo n. It s id ot vnu sum9 nx glo. q oia dona ad vnu efficiend dirigunt q regula dona h ut p or effect9 pro effect9 pmu diuisi sunt. in effectibus

**Nunc autem posuit deus** [illegible] singula menb. posita pacone hic soluitur scda qo. c. io ponitur diuisa mb i officia ee in corp ecca. h; p corp integritate. vl d p° qd deus aptauit mlta menb ad corp vnu qstituend. secundo q alb si vnu defi cet no eet corp integru i. qd si oia eent vnu tan q sola h necce fuit e in corp diuisitatis menbz i. nuc a multa dr g° nuc q. q. si totu corp oc ulus. v auditus. q. d. n eet menbroz diuisitas; multa i qnemen requirit. nuc a sic h qnemen vitandi posuit. i. q pude ro nal aptauit deus menb ipse. n. e qui format hois in natiuitate. n. i. machi. vij. i vnuq; q; eoz posuit in corp i. in corp qstitucde sic voluit appet g° diuina sapia i or dinacde q posuit poten i formacde. q posuit po ten i formacde. q vnuq; q; i corp elemen suo imitate. q sic voluit g° sunt opa sapienter sufficienter libali. Qd si eent omia vnu. i. o mb vnu mbz tn v eet sup corp. q. d. no so lu multu deus p net s; q corpis integtas q corp9 organicu requirit diuisitate organoz nuc a. i. sine corp peat multa quide mb s vnu a corp ex omibz qstitutu. [illegible]

**Non potest autem dicere oculus manui** h; donoz e. p mutua menbroz indigentia i sic ne com v ot po q menb nobiliora idigent uilio bz go. q io. no debent qtepni. h; honorari uilio ra a nobilioribz i. qz putamus ignobiliora. cto qta ordinauit deus i. S; deus temperauit. i pa ot pmo q menb nobiliora no possut care uilioribz. 2° q similia uiliora sunt mag uet nobilioribz. i. h; multo mag q vnu ignobilio ra. dic g° no pot. quuis quide sut menbra in corp i tn ullu s sum. i no oia omibz necia no. n. pot dice oculus qui e mebz nobilius ma nui. ope. n opone tua no indigeo q goculus pindz manus opatur. aut itm no pot sup di ce capud pedibz. no estis m necij. q. i. n. p inde corp9 q h dut pedes oculus qtemplo sut signi ficat. a aius attinos i qtemplatiu i digent

a

8

9

sin

supp.

b

aliq

tuo

actuum .xc. similiter propter significant per latipedes scilicet qui in planis indigent sed iter .xc. glo. meretur non potest dicere pedes inferiori non es membrum nominis potens. humili quod non scilicet lumine potest facere quod non potest aurem. Sed multo magis que videntur membra corporis in fir infirmiora .i. inferiora esse necessaria sunt aliqui sicut maioribus sunt necessarii minores et quodammodo magis quam eis quia sine eorum labore non viverent quod est p

**Et que putamus igno**bilitatis **biliora.** Dicit quod non debent contempni sed honorari inferiora membra a nobilioribus et primo exemplo humani corporis dicit quod membra inferiora magis honorare debent. Secundo dicit quare quia scilicet nobiliora membra honore non indigent vel. honesta autem nostra. in prima dicit quod membra ignobiliora magis honoramus ornando. Secundo quod magis honestamus celando vel. et que inhonesta sunt membra. Dicit ergo. et que putamus ignobiliora esse membra corporis .i. pudenda. que per naturam non sunt ignobiliora sed per imputationem nostram .vel dicit putamus et per motus illicitos qui magis in illis regnant. **his honorem habundantiorem** vestitorum. scilicet et his circumdamus magis. necessario gaudiis vestimentis his membris quam alia. ita et minoribus habundantius spiritualia ministranda sunt a maioribus quia in diligent ampliori doctrina et exhortatione. et que inhonesta sunt membra .i. pudenda quoad nos inhonesta. Per se sicut non per naturam ang absit ut membris scilicet sit aliqua turpitudo sed dicuntur inhonesta. quia non habent eam speciem decoris. quam habent cetera. in ipsis sunt vel per legem membrorum que de peccato venit. his in quibus inhonesta membris habundantiorem honestatem habent extrinsecus a nobis celantibus ea. ut membra dicuntur inhonesta. in eccia egenum fratres qui ex … sunt minoris honestatis. et in ceteris sunt minoris vite et honestioris honesta membris dicuntur potentes. et platonici scilicet illud ecce. xi. paupertas et honestas apud deum sunt

**Honesta autem nostra** quasi scilicet de se satis honestatis habent ut facies. **nullius egent** ad sui honestatem corporis. scilicet quia in membris honestis sunt. **Notandum** sunt illud **honesta nostra** quasi omnia honestate quam facit natura de quadam sunt honesta nostra et cetera. quam dat fortuna de qua eccle. xiii. paupertas et honestas apud deum. circa honestatem quam facit gratia in deum. et secundum motum et modum et commodum. commotum triplex ad honestatem vite.

Primum est claritas temporis in quo sumus amor repetitur. .n. honestatis requirunt de die quam de nocte. ro. xiii. nox precessit dies autem appropinquabit et cetera. ergo. o. t. … sicut in die. … cum summus dicitur inhonestum. Secundum est honestas regis … tum et honesta familia. xc. honestus deus sicut ait mat … ecce. xxiiii. flores mei fructus honoris et cetera. Idem sap. vii. venerunt mihi omnia bona pariter cum illa et innumerabilis honestas per manus illius. Tertium est utilitas quod ex honestate illius non absconditur in fruitur. .n. est thesaurus illius quo qui usi sunt. Modus vero honestatis triplex repetitur.

Primus est mali declinatio sicut .n. macula ut certitas de honestate faciem sic culpa mentem. Idem sap. iiii. infirmitate circumvenientium illi affuit. scilicet repertus invenire honestum fecit illum. Secundus ope …

Secundus est bonum operatio opus .n. arduum. honestat artificem. Idem sap. viii. in operibus manuum eius honestas. Tertius exterior morum compositio quam venusta .n. dispositio tabernaculi honestat illud. secundum .i. thess. iiii. honeste ambuletis ad eos qui foris sunt. i. cor. xiiii. omnia honeste … repetitur. Primum commodum honestatis triplex est carnalis concupiscentie repressio sicut disciplina reprimit lasciviam puerorum. eccle. xxxi. vigilia honestatis tabescere faciet carnes.

Secundum est aliorum ad bonum provocatio sicut contrahitur hic contrarium. n. mach. vi. dixit eleazarus adolescentibus exemplum forte relinquam si prompto animo ac fortiter pro gravissimis legibus honesta morte perfungar.

Tertium est eterne glorie adeptio. sicut similiter diligit simile. sap. x. ostendit illi regnum dei. sic honestavit illum in laboribus et cetera.

**Set deus temperavit.** Hic dicit quod deus in ordinavit vel predestinavit duplicem rationem in ordinatione membrorum. secundo ostendit quod ad eos pertinet huius ordinationis exemplum .vel. **vos autem**. estis corpus christi. in prima assignat duplicem rationem. primo mutuam consonantiam in agendo secundo mutuam compassionem in patiendo vel. et si quid patitur. in prima tangit. primo ordinem congruum secundo ordinem effectum vel. ut non sit scisma. circa finem debitum vel. sed in idipsum. dicit ergo sed deus. ita quidam sunt honesta membra quidam inhonesta sed deus temperavit corpus humanum. quia temperantie complexionis homo indiget. et animam fecit non per denaor … temperamentum ei membro cui deerat honor et exemplo habundantiorem tribuendo honorem per membra digniora ut non sit scisma .i. discordia morem humano vel in motto. sed in idipsum indifferenter pro invicem ita pro illis sicut pro se sollicita sint membra. ro. xii. sollicitudine non pigri felix corpus hoc cuius deus auctor spiritus complexio temperantior ordo habundantior concordia maior sollicitudo amplior.

**Et si quid patitur.** Dicit secundo mutuam consonantiam compatiendo vel primo tangit affectionem omnes respectu mali secundo vel boni. vel. sine gloriatur. unum membrum. dicit ergo et si quid patitur unum membrum aliquid scilicet mali sustinendo compatiuntur .i. compati debent omnia membra sicut paulus quid dicebat .n. cor. xi. quis infirmatur et ego non infirmor quis et cetera. sive gloriatur .i. de bonis letatur unum membrum congaudent .i. congaudere debent omnia membra secundum illud apostoli. ro. xii. gaudete cum gaudentibus.

**Vos autem estis** Dicit quod ad eos pertinet huius ordinationis exemplum primo quo ad corpus secundo quo ad membra vel. et membra. dicit ergo vos autem .q. quantum ad vos pertinet. .h. videtur vos autem corpus et tamquam capitis. ipsum .n. dedit caput super omnem ecclesiam colo. i. et membra dependentium de membris

dupli. ut de membris principali .i. capite quod est ca put et membris capud excellens gratiae [illegible] membris conformatur natura ut de membro non principali ut de me [illegible] condicione corporis eius.

Et quosdam quidem posuit deus. Hec est pars ubi apostolus [illegible] excludit errorem [illegible] donorum [illegible] excludit errorem [illegible] ordinem [illegible] tangit primo ordinem donorum ad [illegible] ordinis necessitatem [illegible] numquid omnes apostoli [illegible] monet ad appetitum meliorum [illegible] emulamini carismata [illegible] ostendit quid [illegible] sit optimum [illegible] ad huc excellentiorem [illegible] dona [illegible] media [illegible] deinde virtutes [illegible] prima [illegible] opitulationes [illegible] tangit primo maiora [illegible] minora [illegible] quosdam [illegible] non [illegible] membris [illegible] quorum dona [illegible] dignita te et tempore apostolos [illegible] dedit [illegible] apostolos [illegible] septimum [illegible] futura predicentes [illegible] doctores [illegible] doctores [illegible]

Deinde virtutes. Hic tangit dona [illegible] miracula [illegible] facienda miracula maiora [illegible] minora [illegible] gratias [illegible] deinde virtutes [illegible] qui miracula fa ciunt [illegible] natura [illegible] mortuos suscitant [illegible] gratias curationum [illegible] curabiles.

Deinde opitulationes. Hic tangit dona [illegible] gratia [illegible] deinde opitulationes [illegible] ferunt opem ut archidiaconi [illegible] gubernationes [illegible] prelatos ut sunt presbiteri.

Genera linguarum [illegible] interpretationes [illegible] glosa [illegible] putabant [illegible]

Numquid omnes apostoli. Hic ostendit ordinis necessitatem [illegible] non singuli habent omnia [illegible] membris [illegible] ordinem dicens numquid [illegible] dona [illegible] omnia dona [illegible] numquid omnes apostoli [illegible] electi [illegible] apostolos vocavit numquid omnes prophete [illegible] pauci [illegible] numquid omnes doctores [illegible] numquid omnes virtutes [illegible] miracula [illegible] natura facientes [illegible] valde pauci numquid omnes gratiam habent curandi [illegible] curabiles [illegible] numquid omnes linguis loquuntur [illegible] habent [illegible] numquid omnes interpretantur [illegible] virtutem donorum [illegible]

Emulamini. Hic hortatur ad appetitum meliorum dicens emulamini .i. desiderate et appetite [illegible] diversa sunt dona de his emulamini .i. desiderate et appetite carismata meliora .i. dona utiliora [illegible] est desiderandum [illegible] eligendum [illegible] emulanda [illegible] carismata [illegible] meliora.

Ad huc excellentiorem. Hic ponit osten [illegible] caritas [illegible] caritatis efficaciam [illegible] excellentiorem [illegible] ad huc [illegible] dona excellentiorem [illegible] caritatem [illegible] nos ad [illegible] monstro [illegible] Hic querit [illegible] dicere [illegible] glosa [illegible] humilis [illegible] intelligitur [illegible] ordinatis ad eundem finem [illegible] eandem materiam [illegible] glosa [illegible] dignitas [illegible] tempore [illegible] episcopi [illegible] honorandus [illegible] item [illegible] illud [illegible] corporis [illegible] infirmiora [illegible] honorari [illegible] digna honore [illegible] honore duo intelliguntur [illegible] glosa [illegible] reverentie [illegible] infirmiora [illegible] honoranda [illegible] indigent [illegible] glosa [illegible] sollicita [illegible] diligere [illegible] effectum [illegible] item [illegible] illud [illegible] glosa dignitate et tempore [illegible] apostolos glosa dignitate et tempore [illegible] apostolos [illegible]

Et illud ad huc excellentiorem [illegible] glosa caritas [illegible] omnibus [illegible] sapientia [illegible] sapientia [illegible] sine caritate [illegible] cognitione [illegible] maiorem ex parte affectionis [illegible] cognitionis.

C XIII

Si linguis hominum loquar et angelorum. [illegible] de donis gratie tamen gratis date quam gratum facientis hic agit de dono gratie gratum fa cientis [illegible] excellentiam caritatis [illegible] ostendit [illegible] caritatis [illegible] dona dupli [illegible] utilior [illegible] caritas [illegible] ostendit [illegible] utilior ostendit [illegible] bona non valent sine caritate [illegible] multum valet [illegible] caritas patiens est [illegible] non valeant sine caritate [illegible] pertinentibus ad locutionem [illegible] pertinentibus ad cognitionem [illegible] omnem scientiam [illegible] pertinentibus ad operationes [illegible] distribuo fa cultates [illegible] eminens cog nitio [illegible] excellens [illegible] sine caritate

in prima tamen facit, ponit facundie elegantiam supponit caritatis absenciam, ibi: caritatem autem non habeam. ponit facundie efficaciam, ibi: factus sum velut. dicit ergo si linguis hominum, quo ad hanc excellentiorem viam demonstro vobis. hanc autem est caritas, sine qua nichil valent alia bona. nam si linguis hominum loquar et angelorum etc. hoc epistola exponitur. primo modo sic: si linguis hominum, scilicet minus perfectorum et minus scientium loquar, et linguis an. i. hominum magis perfectorum et sapientium, qui dicuntur angeli, malach. ii. angelus. in dominum exercituum est dicitur de sacerdote. caritatem autem non habeam, sed quod lingue posuit loquitur, factus sum velut es sonans, aliis scilicet si lingua alii sed sibi inutilis, se destruens aut cymbalum tinniens, alios scilicet delectans et se ipsum consumens. luc. xix. ex ore tuo te iudico serve nequam. ergo talis et si alios instruat quo ad affectum, si alios nullificat quo ad affectum tamen se ipsum destruit propter caritatis defectum. secundo modo exponitur sic: si linguis hominum loquar et angelorum scilicet nunciis angelorum quibus angeli locuti sunt ad angelos caritatem etc. sicut prius. tertio modo sic: si loquar linguis hominum quibus scilicet homines loquuntur ad homines, et linguis angelorum, i. revelationibus quibus angeli loquuntur ad homines, caritatem autem etc. sicut prius.

b

Et si habuero omnem prophetiam. hic ostendit excellentiam caritatis in pertinentibus ad cognitionem. et facit tria: primo ponit cognitionis multiplicis eminentiam, secundo supponit caritatis absentiam, ibi: caritatem autem non habeo. tertio apponit cognitionis inefficaciam, ibi: nichil sum. in prima tangit cognitionem duplicem: primo cognitionem utilem ad sciendum, secundo cognitionem necessariam ad credendum, ibi: et si habuero omnem fidem. in prima ponit cognitionem triplicem: primam de hiis scilicet futuris ut est prophetia, secundam de occultis scripturarum ut est misteria, tertiam generalem de sensibilibus creaturis et creatorum ut est omnis scientia. dicit ergo: et si habeo omnem prophetiam, i. futurorum cognitionem, quam et habuit Balaam ut num. xxiv. et Cayphas Jo. xi. et noverim omnia misteria, i. occulta veteris et novi testamenti ut scribe quibus dicitur luce xi. et mat. xxiii. ve vobis scribe, qui tulistis clavem scientie, et omnem scientiam divinam scilicet et humanam, quam potest habere sine caritate ut patet in demonibus, qui a scientia demones appellantur. et si habuero omnem fidem, i. fidem de omnibus credendis, quorum quedam sunt preterita, quedam presentia, quedam futura. fidem inquam ita perfectam ut montes transferam virtute fidei, duplices scilicet montes corporales ad litteram, sicut mat. xvii. si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic transi hinc et transibit, vel ita ut montes spirituales scilicet demones transferam, i. ab obsessis expellam, caritatem autem non habuero, nichil sum, quantum ad esse morale de quo loquitur, esse est ex ordine, et tamen quantum ad naturam. i. nichil michi prodest ad vitam eternam, licet prosit ad aliqua alia.

c

Et si distribuero in cibos. hic ostendit excellentiam caritatis in exterioribus pertinentibus ad opera. et tangit duplex elegantis operis, secundo caritatis defectum, ibi: caritatem autem non habuero. tertio ponit vicium reprehensibile fructus, ibi: nichil michi prodest. in prima implicat duplex excellens opus, primum misericordie, secundum paciencie, ibi: et si tradidero. dicit ergo: et si distribuero in cibos pauperum non in convivia divitum omnes, non aliquas tamen, facultates meas, proprias non alienas. ecce ergo dandi forma, sed multi forte est ut liberali. ideo dicit: distribuero, sed multis. ideo addit: in cibos pauperum. quod ut de suo, ideo addit: omnes facultates meas. et si tradidero corpus meum ad martyrium ita ut ardeam, i. ad gloriam, sicut beatus Laurentius qui iactavit se posse sicut patet in heresibus. caritatem autem non habuero, sine qua possunt fieri, nichil michi prodest ad vitam, et si prodest ad tollerabilius eternum supplicium, sustinendum, secundum Augustinum.

Caritas paciens est. hic quia cetera sine caritate non valent, hic ostendit quod caritas prevenit totum vel et hoc triplici: primo bonum faciendo, secundo malum cavendo, ibi: caritas non emulatur. tertio in bono perseverando, ibi: omnia suffert. in prima commendat caritatem primo a bono interiori, quia paciens est, secundo a bono exteriori, quia benigna est. dicit ergo: caritas paciens est, quantum ad mala patienda, in alia benigna est, i. larga egenis.

Caritas non emulatur. hic ostendit quod caritas cavet malum, et hoc quadrupliciter: primo quia non abutitur bonis alienis nec corde, quia non emulatur, nec opere, quia non agit perperam. secundo quia nec abutitur bonis propriis, nec signo, quia non inflatur de habitis, nec animo, quia non est ambitiosa de habendis. tertio quia non querit que sua sunt, quantum de consuetis. tertio quia non abutitur malis propriis, nec quo ad se, quia non irritatur, nec quo ad proximum, quia non cogitat malum. quarto quia nec abutitur malis alienis, quod ostendit opposito, quia non gaudet super iniquitate, et in opposito, quia congaudet veritati. aliter est quod dicit: caritas non emulatur, i. non invidet vel contristatur super aliena felicitate. non agit perperam, i. perverse impediendo ne bonum fiat. non inflatur superbiendo de bonis vel non inflatur contra proximum, et si perficere cedat, sed non est ambitiosa, i. non vult alius proximum. non querit que sua sunt tantum, sed que aliorum similiter procurat. vel non querit que sua sunt, i. sibi ablata non repetit cum scandalo. non irritatur, i. non provocatur ad iram vel vindictam pro iniuriis sibi illatis. non cogitat malum facere alteri nec facit et si provocetur. non gaudet super iniquitate, sicut post dolet simul cum aliquo peccatore. ii. cor. xi. quis scandalizatur et ego non uror. congaudet autem veritati, i. virtutibus virtuti vel veritati in operibus. vel vide: ecce caritas operatur multitudinem peccatorum expellendo invidiam et acordiam, qua non emulatur, et a bono opere quia non agit perperam. Expellendo superbiam et acordiam quia non inflatur et a bono opere quia non est ambitiosa. expellendo avariciam quia non querit que sua sunt. expellendo iram, quia non irritatur. expellendo accidiam, quia non cogitat malum. expellendo est omnia

quia non gaudet sup iniquitatem.

**Omnia suffert** Hic ostendit quomodo caritas valet ad perseverandum in bono ad quod valent .iiij. que sunt caritatis. que sunt fortitudo ad patiendum ibi quod dicit omnia suffert. promptitudo ad acquiescendum ibi quod dicit omnia credit. certitudo in fidendo ibi quod addit omnia sperat. longitudo in expectando ibi quod sequitur omnia sustinet. primum tangit malum quo ad irascibilem secundum quo ad rationalem. tertium quo ad concupiscibilem. quartum virtutem quo ad virginitatem. dicit ergo omnia ad ista sufficit actu patiente. omnia credit que veritas suadet ut dicit omnibus quia soli veritati credit. omnia sperat que veritas promittit. omnia sustinet id est omnia promissa patienter expectat. Gregorius li. xv. fructus liberatis qui xv gradus ascendendi in celum. caritas numquam excidit. Habito quod caritas est utilior hic commendat eam quia diuturnior. Ubi ostendit primo quod caritas manebit cetera dona evacuabuntur. secundo quod evacuabuntur. ibi ex parte enim cognoscimus. tertio probat per simile quod evacuabuntur ibi cum essem parvulus. quarto ostendit modum quo evacuabuntur ibi videmus nunc per speculum. in parte primo caritatis duracionem. secundo ceterorum evacuationem ibi sive prophetie evacuabuntur. dicit ergo caritas que magnitudinem est caritas quia ceteris utilior et quod diuturnior caritas numquam excidit nec in hoc seculo nec in futuro. Eo potius augmentabitur. ysa. xxxi. cuius dominus cuius ignis in syon et caminus in ierusalem.

**Sive prophetie evacuabuntur** Hic ostendit quod cetera dona evacuabuntur. Ubi tangit triplex genus donorum. unum pertinet ad revelationem futurorum. scilicet prophetiam. aliud pertinet ad diversitatem dicendorum. scilicet linguas. tertium pertinet ad cognitionem ignotorum. scilicet scientiam. dicit ergo. caritas numquam excidit. sive prophetie futurorum evacuabuntur in futuro. scilicet quando omnia erunt presentia. Item ut possit dici tunc id est non erit prophetia sive lingue cessabunt. in futuro scilicet quando omnes scient eas sive scientia destruetur. quantum ad actum quem nunc habemus. sive quantum ad discursum vel quantum ad scientiam acquisitam vel et scientia donum quantum ad actum qui est cum periculo.

**Ex parte enim cognoscimus** Hic ostendit quare cetera dona evacuabuntur. ubi notandum est primo evacuabilis status secundo evacuandi tempus ibi cum autem venerit. tertio pretio evacuationis autem ibi evacuabitur quod dicit ergo ex parte enim id est imperfecte cognoscimus deum per imperfectum intellectum item neque sicut perfecte status et ex parte prophetamus id est imperfecte futura predicimus cum autem venerit quod perfectum est id est futura beatitudo que est status omnium bonorum aggregatione perfectus secundum boetium evacuabitur quod ex parte est id est quod imperfectum est scilicet scientia prophetia et fides et spes ibi hoc imperfectionem suam.

**Cum enim essem parvulus** Hic ostendit per simile quod imperfecta evacuabuntur. Ubi ponit simile per instatum etatis imperfecte secundo in statu etatis perfecte ibi quando autem factus sum vir. In prima tangit triplicem imperfectionem. in parvulis primo locutionis. secundo affectionis ibi sapiebam. tertio cogitationis ibi cogitabam. locutio debilis affectio vanus cogitatio humilis. dicit ergo cum enim quia predicta dona evacuabuntur quod patet per simile. quia cum enim parvulus essem loquebar ut parvulus imperfecte scilicet more pueri balbucientis. Je. i. a. a. a. domine deus nescio loqui quia puer ego sum sapiebam ut parvulus terrena scilicet humanas parvulo. id est melius sapiunt fabula vel poma quam utilia cogitabam ut parvulus scilicet de minimis et presentibus. Quando autem factus sum vir id est perfecte etatis evacuavi que erant parvuli id est omnia illa postposui quia maledictus puer centum annorum ut ysaias.

Notandum quod quia sunt parvuli virtutes que evacuantur deberemus. Primo quia bonum a malo non discernunt deuteronomium. i. parvuli qui hodie boni ac mali ignorant distantiam. Secundo quia sicut puero facile credunt ephesios iiij. non efficiamur sicut parvuli fluctuantes omni vento. Tertio quia utilibus in nullam profectus pu. i. usque parvulo diligitis infantiam et stulti ea que sibi noxia. Quarto quia ludis assidue intendunt. iob. xxi. parvuli eorum exultant lusibus et cetera. Quinto quia libenter dormiunt unde suscitari possunt. amos. quis suscitabit iacob quia parvulus est. Sexto quia fratres cognatos suos in iudicium gerunt. iob. v. parvulos occidit. Septimo quia solidos cibos capere non possunt iudicate. i. cor. iij. tamquam parvulis in christo lac potum dedi vobis non escam. Octavo quia laborem sustinere non quit. gen. xxxiij. hos parvulos tenellos quos si plus in ambulando fecero laborare defficient et cetera.

Nono quia libenter cum eis ludunt. trenorum iiij. parvuli petierunt panem. decimo quia quam primum de timore invenit gal. iiij. quanto tempore heres parvulus est nihil differt a servo cum est et cetera.

Alia sunt in parvulis imitanda. estote et cetera. decor innocentie ideo i. cor. xiiij. malicia parvuli dulcor in dicere caritate. vel sorores nostra parvula est et ubera non habet. Honor amicitie ysa. ix. parvulus natus est nobis et filius datus est nobis et cetera. Timor obedientie mt. xviij. quicumque humiliaverit se sicut parvulus iste hic maior est in regno celorum. Fructus disciplinae pu. ix. siquis est parvulus veniat ad me loquitur sapientia.

**Videmus nunc per speculum** Hic ostendit modum quo evacuabuntur. Ubi primo ostendit quod scientia obscura cognitio in aptum mutabitur secundo ostendit exemplo sui quod tunc deus perfecte cognoscetur ibi nunc cognosco. tertio ostendit per quas virtutes ad illum statum pervenietur ibi nunc autem manent fides. quarto ostendit quod inter illas caritas maior habetur ibi maior autem horum est. in prima tangit primo statum viatorum et in pluralis et in statu imperfectionis quia nunc in perfectione cognitionis quia

videmus per speculum ratione imperfectionis quia in enigmate secundum statum comprehensoris . videmus tangit et imperfectionis quia tunc perfectione cognoscemus . quia saneat . ergo videmus . quasi ita quin sicut sumus ut etiam quam certam perveniat . quod nos tunc evacuabimus cognitionem imperfectionis . hic modo videmus nunc deum . scilicet per speculum . id est obscuram similitudinem creaturarum in enigmate . id est per obscuram allegoriam et tropos scripturarum . vel per speculum . id est per animam in qua relucet imago dei et in enigmate . id est obscure . tunc autem in figura similitudine . videbimus facie ad faciem . id est manifeste videbimus . id est eum sicuti est . i. io. iii.

Nunc cognosco. Hic subdit ad hoc exemplum suum in primo quo ad ad imperfectionem cognitionis moderne secundo quo ad perfectionem future . tunc cognoscam dicens ergo nunc . quasi non solum in aliis ita est sed et ego nunc cognosco ex parte . id est obscure et imperfecte . autem . id est in futuro . cognoscam sicut et cognitus sum . id est perfecte et presentialiter . ut sic cognoscam sicut . id est perfecte cognosce.

Nunc autem manent. Hic ostendit per quamcumque ad illum statum pervenitur . dicens . nunc autem quasi tunc cognoscam aperte . perveniam autem ut ad id perveniam . nunc manent fides spes caritas . fides inchoat spes erigit caritas incomparabilis et iii paucia . sed utilia valde . hec est funiculus triplex qui difficile rumpitur . eccl. iiii . hii sunt tres panes de quibus luc. xi. amice accomoda in tres panes . maior autem horum est caritas . quia ceteris decedentibus permanebit.

Hic que super illud si linguis loquar hominum loquar et angelorum . glo. quibus angeli superiores signant inferioribus quod de voluntate dei intelligunt . quasi non solum superiores angeli loquuntur sed et inferiores . contra superiores loquuntur inferioribus revelando sed inferiores superioribus de superioribus consulendo. Item super id sit ut es sonans glo. respice ad minima ecclesie et videbis excellentiam caritatis minimum esse cognitione quasi sapientia est donum supremum . contra quod sit donum supremum hic est expressum caritate . quia minima non perfecte. Item ibidem caritas est fons proprius bonorum cui non communicat alienus . quia iudas aliquam habuit caritatem . contra non communicat finaliter ut non communicat manens alienus. Item ibidem glo. aliena vero nulla sine caritate nil prosunt . quia inde hec sunt . contra multis prosunt ad premium vite eterne . sed ad multa alia valent. Item super illud . si tradidero corpus meum glo. opera bona non ex caritate sunt sed ex caritate plus vel minus prosunt quia ergo tantum valet ex eadem caritate dare unum obolum quantum dare mille marchas . contra glo. intelligitur quo ad premium essentiale non quo ad alia. Item super id non querit que sua sunt . glo. sed ablata non repetit . quasi ergo qui repetit contra caritatem facit . contra non repetit . scilicet cum scandalo et contentione. Item super illud omnia credit glo. non dicit omnibus quia tamen deo credit homines

quasi immo credit omnis homo . contra illud non nisi per deum credit. Item super illud sive prophetie evacuabuntur glo. in futuro quia omnia erunt presentia quasi iustitie affectus et cognitiones aliquando erunt que modo non sunt . contra omnia de quibus est prophetia tunc erunt presentia. Item super id . sive lingue cessabunt . glo. quasi non dicetur ubi quis eadem faciet quasi et quosdam laus localis erit in patria . contra cessabunt lingue quo ad officium instruendi intellectum et si non quo ad officium excitandi affectum. Item sive scientia destruetur . quasi scientia non opponitur visioni . contra intelligitur quo ad usum scientie qui nunc est . scilicet ratiocinandi non quo ad habitum. Item cum venerit quod perfectum est evacuabitur quod ex parte est quasi caritas est ex parte quia imperfecte diligimus nunc sicuti . contra imperfectio illa ex parte diligitur est non ex parte caritatis. Item super tunc facie ad faciem . quasi immo nunc quidam viderunt aliquem videre tunc facie ad faciem gen. xxxii . vidi dominum facie ad faciem contra visio illa non fuit in propria natura sed in assumpta creatura. Item tunc cognoscam sicut et cognitus sum . quasi ergo comprehendam deum contra similitudo attenditur in genere non in specie cognoscet enim perfecte . sed non cognitione comprehensionis. Item super illud manent fides spes caritas . glo. fides non est pia sine caritate . quasi bona est et donum dei quasi contra quamvis bona non tamen meritoria vel placet . inde non tamen in effectum quia non fuit formata suum principium. capitulum xiiii

Sectamini caritatem etc. Superius egit primo de donis gratie tam gratis date quam gratum facientis quasi capitulo . xii . Secundo de donis gratie gratum facientis . scilicet de eminenti caritate et aliis virtutibus specialiter . capitulo . xiii . hic de agit de donis quibusdam gratie gratis date . scilicet de dono prophetie et dono linguarum specialiter . excludens circa hoc duplicem errorem eorum primo circa eorum affectum ostendens quod eorum sit magis appetendum secundo circa eorum usum ostendens quomodo utroque sit utendum vel quid sit faciendum . continentur vero utraque in in iii pro glo. sit in primo ostendit quod donum prophetie est magis appetendum quam donum linguarum triplici primo per utilitatem donum sicut intellectum comparationem secundo per donum linguarum per se consideratum inutilitate vel nunc autem venio . tertio per exemplum sui similitudinem . vel gratias ago deo meo quod omnium vestrum lingua loquor . In prima donum prophetie est precellere donum linguarum primo ratione maioris instructionis secundo ratione maioris efficacitatis vel qui loquitur lingua tertio ratione maioris dignitatis vel volo autem nos loqui linguis . in prima primo monet proponere donum prophetie magis quam donum linguarum secundo subdit rationem quia magis instruit ecclesiam vel quia qui loquitur lingua in prima primo ut principali affectant caritatem . secundo ut secundario affectant prophetiam vel emulamini autem magis . Dicit ergo sectamini . quasi non maius donum ut dictum est caritas et quia ei contrarie . sectamini toto desiderio caritatem . et est . quasi compete illud io.

Cor.

quis est me non ambulat in tenebris. aug. caritas est dulce et salubre vinculum mentium sine quo dives pauper est. Et emulamini. quasi et melioris post caritatem. i. desiderate spiritualia. i. alia dona spiritus sancti. s. xii. emulamini ut prophetetis. i. donum prophetie quam s. donum linguarum.

**Qui enim loquitur lingua.** Hic ostendit quod donum prophetie magis instruit. et dicit primo quod donum linguarum per se non instruit intellectum. secundo quod donum prophetie per se instruit eum ibi. nam qui prophetat. Circa primum tangit iiii. primo linguarum actum. secundo effectum illum ad instruendum. i. non hominibus loquitur. iii. huius rationem. i. neo n. audit. iiii. rationis probationem ibi spiritus autem loquitur misteria. dicit ergo quod. n. loquitur lingua ignota et peregrina. i. ydiomate extraneo vel qui loquitur lingua nota sive intellectum. i. qui profert signa que non intelligit ut pharao. de vaccis. gen. xli. non hominibus loquitur. i. non intelligentibus vel profectum hominum nisi eorum in quorum lingua loquitur sed loquitur deo cuius sed laude dicit. nemo. n. audit. i. intelligit intellectum. qui habet aures audiendi audiat. spiritus autem sed per eum. sed non ipse nullus eum intelligat. vel spiritus. i. mens eius in fidem. Inquantum res ymaginem. impenitur loquitur misteria. i. occulta.

**Nam qui prophetat.** Hic ostendit quod donum prophetie per se instruit intellectum. et tangit primo prophetie actum. secundo actus effectum. i. hominibus loquitur. tertio effectus commodum. et hoc triplex. s. edificationem quo ad incipientes. exhortationem quo ad proficientes. consolationem quo ad proficientes consolationem quo ad perfectos. dicit ergo nam. q. de isto qui loquitur linguis verum dico quod non hominibus loquitur. Nam qui prophetat. i. scripturas exponit hominibus loquitur. i. intelligentibus hominibus loquitur. inquantum ad edificationem incipientium. et exhortationem provectorum et consolationem desolatorum. ii. thy. iii. omnis scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum et ad arguendum et corripiendum et cetera.

**Qui loquitur lingua.** Ostenso quod donum prophetie excellit ratione maioris instructionis hic ostendit quod excellit ratione maioris edificationis. et ostendit primo quod donum linguarum non edificat nisi loquentem secundo quod donum prophetie edificat ecclesiam generalem ibi. qui autem prophetat. dicit ergo qui loquitur. q. id est vel melius est prophetare quam loqui linguis quia qui loquitur linguis edificat semet ipsum ad plus si tamen intelligit. qui autem prophetat. i. scripturas exponit quod est loqui mente vel qui prophetat i. futura predicit. ut ita ecclesiam dei edificat quod in visione est xii. xxiiii. cum prophetia defecerit dissipabitur.

Notandum quod actus prophetandi multipliciter accipitur. Aliquando pro actu futura predicendi. eze. xii. in tempora longa iste prophetat. sed heu iam non est

propheta. Aliquando pro actu occulta preterita narrandi ut moyses. gen. i. jo. iiii. dicit video quia propheta es tu. math. xxvi. prophetiza.
Aliquando pro actu presentia remota videndi. iiii. reg. v. dixit helyseus. nonne cor meum in presenti erat quando reversus est homo de curru et cetera. iiii. reg. vi. helyseus propheta qui est in israel indicat regi omnia verba que cumque locutus fueris in conclavi. Aliquando pro actu prophetias recitandi. i. par. xxvi. qui prophetarent in citharis et psalteriis et cymbalis.
Aliquando pro actu laudes deo canendi. i. reg. xix. prophetavit nudus tota die illa et nocte et cetera.
Aliquando pro actu scripturas exponendi ut hic.
Aliquando pro actu verbi pro alio ponendi. exo. vii. aaron erit propheta tuus loquetur ei et ille loquetur pharaoni.
Aliquando pro actu agendi aliquid futurum exemplo suo prefigurandi. eccli. xlvi. josue successor moysi in prophetis et cetera. Notandum quod in prophetis sic et in doctoribus distinctionibus debet esse.
Auctoritas ne usurpent officium. ier. xxiii. ecce ego mitto ad vos prophetas quos predicabunt nisi mittantur. sed heu. ie. xxiii. conqueritur dominus dicens non mittebam prophetas et ipsi currebant non loquebar ad eos et ipsi prophetabant.
Veritas ne decipiant. ier. ie. xxiii. propheta qui habet somnium narret somnium et qui habet sermonem meum loquatur sermonem meum vere. Sed heu ie. xiiii. conqueritur dominus dicens falsi prophete vaticinantur in nomine meo visionem mendacem et cetera.
Caritas ne sint aliis in scandalum. ie. i. ang. ezech. et ier. denuntie sanctificavi te et prophetam in gentibus dedi te sed heu. ie. xxiii. dicit dominus a prophetis ierusalem egressa malicia super omnem terram sed dicit dominus exer. et cetera.
Humilitas ne presumat propter magnitudinem revelationum exemplum de johanne luce. i. tu puer propheta altissimi. vocaberis et cum quereretur ab eo si esset propheta respondit quod non. sed heu. iii. reg. xxii. dicitur quod sedechias fecit sibi cornua ferrea. et ait. hoc dicit dominus his ventilabis syriam donec deleas eam.
Magnanimitas ne desistant propter mirum sunt ubi dormierunt ex in helyseo. de quo eccli. xlviii. in diebus suis non pertimuit principem et potentia nemo vicit illum. et mortuum prophetavit corpus eius sed heu quidam sunt sicut jonas qui fugit a facie domini. jon. i.
Paupertas ne corrumpantur cupiditate munerum. eccli. xlvi. dilectus a domino deo samuel propheta et post pecunias et usque ad calciamenta ex omni carne non accepit. sed heu michee. iii. hoc dicit dominus super prophetas qui seducunt populum meum et si quis non dederit in ore eorum quippiam sanctificant super eum prelium. iere. vi. a minore usque ad maiorem omnes avaritie student.

**Volo autem vos loqui linguis.** Habito quod donum prophetie precellit tamen ratione maioris instructionis tamen ratione maioris edificationis. hic ostendit quod precellit ratione maioris dignitatis. et primo donum prophetie magis appetendum monet. secundo ratione

subdit ibi. nam maior est qui prophetat. ecō exce
pit. id est nisi forte interpretetur. dicit ergo uolo autem omnes
uos sic perfectum donum prophetie uolo tamen uos prophetare
autem pro se uolo omnes uos loqui linguis diuersis.
magis autem uolo uos prophetare interpretari scripturas ex
ponere uel futura predicere. nam maior est dignior
est qui prophetat. id est qui scripturas exponit uel futura
predicat quam qui loquitur linguis diuersis ignotas. sic
dignior est autem in terra quam loquitur maior in quam nisi
forte ille qui loquitur linguis interpretetur. id est expo
nat. valeat quod loquitur quod raro contingit. interpretetur
inquam ad hoc ut ecclesia accipiat edificationem.

Nunc autem fratres si uenero. Hic ostendit quod donum prophetie sic magis attendendum
quam donum linguarum prout est in comparatione
huius ostendit idem per donum linguarum sine interpretatione in
utilitate et primo ostendit per exemplum in se ipso quod inutile est
donum linguarum sine dono interpretationis. secundo
probat idem per exemplum in rebus inanimatis ibi
tamen que sine anima sunt uocem dantia. ecō inuenit
ut peteret ad donum interpretationis. id est sic et nos
quoniam emulatores estis. in primo ostendit quod donum lingua
non prodest per se. secundo quod ad hoc quod ualeat indi
get aliqua interpretatione. id est nisi uobis loquar.
dicit ergo. nunc autem. quasi uere maior est qui prophetat
quam qui loquitur linguis. et hoc nunc ipso uideo potest
tis cognoscere in fide. si uenero ad uos iam fideles
estis. uerbo ad uos linguis diuersis ignotis
loquens. quid uobis prodero. quasi dicat. nihil. sic qui loquitur
in latino laycis nichil prodest nisi exponat in
gallico. multo minus autem prodero infidelibus. debet
enim docere loquens non linguis. secundum finale et plane
prouerbiorum. xiiii. doctrina prudentium facilis. i. esdre
xvi. attulit esdras librum legis et legit in eo
distincte et aperte ad intelligendum. nichil inquam
prodero. nisi uobis loquar in reuelatione. id est
exponendo reuelationes que sunt uel per figuras aliquas
ostenduntur. aut in scientia. exponendo ea que ad il
luminationem fidei pertinent. aut in prophetia expo
nendo scripturam que de futuris agit. aut in
doctrina exponendo scripturas que mores informant.

In reuelatione ergo exponendo mistica misteria
demonstrando et in prophetia predicendo futura
in doctrina docendo moralia uel in reuelatione
narrando scita per spiritum ostensa. in scientia os
tendendo per se inuestigata. in prophetia noti
ficando paulatim per spiritum reuelata in doctrina
loquendo ab alio edocta.

Tamen que sine anima sunt. Hic probat idem per exemplum in rebus inanima
tis. et primo per similitudinem instrumentorum mu
sicorum que sunt ad delectandum. secundo per similitudinem
eorum que sunt ad significandum ibi et enim si in
certam det. tertio adaptat ad propositum ibi ita
et uos per linguam. in prima propositione primo sonus

musicos. secundo supponit distinctionem sonuum id est non dis
tinctos. ecō insertum sequens intelligendi de
fectum. id est quomodo scietur. dicit ergo tamen. quasi per
me qui tonat sine prophetia. quod dixi tamen in aliud
tempore idem ostendi. nam que sine anima sunt. et
ideo sic quam uel linguas affectatis. tamen que sine
anima. sunt uocem. id est quod sonum dant. nam uox
proprie solius animalis est. siue tybia que sonat
flatu oris. siue cythara que sonat tactu.
manus nisi distinctionem sonituum. id est sonos dis
tinctos dederint quomodo scietur id quod canitur
tybia aut quod cytharizatur. id est quomodo poterit cognoscere
indicare modos uel consonantias cantilene
sicut uel metra loquens. de diuinis delectabit
audientem quod tamen diuina habent alias delectare
eccl. xl. tibia. et psalterium suauem faciunt me
lodiam et super utraque lingua suauis.

Et enim si incertam. Hic ostendit similitudinem
instrumentorum que sunt ad signandum et primo in
plicat incertitudinem signi. secundo insertum inutili
tatem ex defectu intelligendi. id est quis prepara
bit se. dicit ergo. et enim quasi et sic de istis necesse
quod contingit ut patet. et in tuba. et enim si incertam
uocem. id est sonum det tuba que bellum non signifi
cet quis parabit se ad bellum. quasi dicat. nullus quia
nullus intelligit eam differenter. enim apud iudeos
resonabant in festis et bellis tuba. enim hebrai
cum. nunc xviii. hic enim distinctos sonandi mo
dos. ut patet numeri. x. erat enim ad monendum cunctos
ad exhortandum ad bella ad indicendum festa ad
conuocandum ad omnia.

Ita et nos per linguam. Hic adap
tat similitudines dictas ad propositum et primo in
quo habet. alio secundo. inde ipso. id est Si ergo nesciero. in prima
implicat primo usum loquendi linguis secundo de
fectum interpretationis id est nisi manifestum sermonem
tertio inutilitatem sermonis id est quomodo scietur. quar
to expressionem inutilitatis id est eritis enim in aera loquen
tes. dicit ergo ita et uos loquentes per linguam
id est per uocem signorum plantationem in lingua nota
uel per linguam ignotam et peregrinam nisi manifes
tum. secundum per interpretationem quomodo scietur ab aliis
id quod dicitur a uobis. quasi dicat. nullo modo. loquere enim et
non intelligere negligere est.

Eritis enim in aera. Hic exprimit
inutilitatem ut facit tria ponit. enim primo ser
monum talium inutilitatem secundo similitudinem
id est tam multa ut puta. tertio rationem. id est et uel
sine uoce est. dicit ergo. eritis enim in aerem. id est in
aeris ictus sine fructu loquentes. quasi ad
aurem. non ad intellectum. tam multa uerba. scilicet
ut puta. genera linguarum multa scilicet sunt
in hoc mundo. secundum enim. lxxii. ut probat augustinus
super genesim. x. et. xi. unde dominus ad predicandum
ubique elegit. lxxii. luce. x. quasi dicat. apostolus. id

erit ac si loqueremini linguis omnibus. quis nullus intelliget. et michi sine voce. i. vnaquaque lingua nulla significatiua nisi equiuoca. vt supra dixit loquentes in aera.

**Si ergo nesciero.** Hic concludit dictam similitudinem de se ipso. Ubi primo supponit ignorantiam lingue ignorati, secundo probat inutilitatem. ero ei cui loquor barbarus in vtilitatem. et ei qui loquitur michi barbarus, dicit glossa. si ergo. q. et si alii sine interpretatione non intelligent. si ergo nesciero virtutem vocis. i. significationem vel significationis interpretationem. nam dictio significatiua habet vocem que loco corporis significationem, que loco anime ero ei cui loquor quia s. instruere debeo barbarus. i. non intelligar ab eo. loquor secundum communem usum quo barbarum dicimus quod non intelligimus. et qui loquitur michi. i. qui me instruit vel audit secundum aliam litteram. erit supple michi barbarus. i. non intelligetur.

**Sic et vos quoniam emulatores.** Dicto quod nichil valet donum linguarum sine dono interpretationis, hic primo monet ut querant habundare donis spiritualibus ad edificationem, secundo ideo monet quod habens donum linguarum querat addi interpretationem, ibi et ideo qui loquitur lingua. dicit glossa sic et vos. q. sic dico de me. ita dico de vobis et ideo vos quoniam emulatores estis etc. vel sic. si [illegible] virtutem vocis ero ei cui loquar barbarus. sic et vos nescitis barbari. quoniam emulatores estis spirituum. i. spiritualium donorum. sic accipitur ysa. xi. replebit eum spiritus timoris. querite ad dei qui dat omnibus affluenter. iac. i. ut habundetis donis s. spiritualibus et hoc ad edificationem ecclesie quod est per interpretationem. tangit glossa. supple etc. petitionem actorum. [struck through] emulatores spirituum magis tamen quam habundantiam donorum. formam quam in quoque facere finem quia edificacio.

**Et ideo qui loquitur lingua.** Hic monet quod habens donum lingue querat addi interpretationem et primo monet querere interpretationem, secundo ostendit triplicem huius utilitatis sine necessitatem primam et ipsa sua ipsius instructionis. ibi. namque si orem lingua. tertia propter astantes conuisione ibi ceterum si benedixeris. tertia propter aliorum edificationem. ibi nam tu quidem bene gratias agis. dicit glossa. non quia s. edificari debetis. qui loquitur lingua. oret deum ut interpretetur. i. ut interpretandi gratia sibi detur vel oret. i. sic loquatur ut interpretetur. i. exponat quod loquitur ut sic intelligatur.

**Nam si orem lingua.** Ecce prima necessitas interpretationis. s. intelligentie libri. Ubi primo docet inutile factum, secundo utile faciendum ibi quid ergo orabo. in prima primo ostendit unum solius lingue, secundo inutilitatem. s. de fructu intelligentie ibi mens autem mea. dicit glossa. nam. q. necesse est ut interpretetur. nam si orem lingua. i. si loquar sine interpretatione spiritus meus orat. i. spiritus sanctus michi datus facit me loqui vel spiritus meus. i. vox mea vel spiritus meus. i. vis inferior anime. i. ymaginatiua in qua rerum corporalium ymagines imprimuntur. mens autem mea. i. intelligentia sine fructu est quia sine intellectu. quid ergo est faciendum supple. hoc s. orabo. i. loquar spiritu. i. voce vel spiritu. i. lingua a spiritu sancto data. vel spiritu. i. vi ymaginatiua signa formando orabo et mente. i. intelligentia mentis. psallam spiritu. i. melodia cantus quod minus est psallam et mente. i. spiritualis intelligentia mentis quod magis est. valet.

Notandum hic quod oratio vocalis exterior ad multa valet.

Primo ad peccatorum satisfactionem eccl. iii. qui diligit deum exorabit pro peccatis et abstinebit se ab illis etc.

Secundo ad defunctorum absolutionem. ii. mach. xii. sancta et salubris est cogitatio pro defunctis exorare etc.

Tertio ad proximorum edificationem. unde dominus io. xi. ego sciebam quia semper me audis sed propter populum qui circumstat dixi. unde iudith leti facti sunt audientes. ainda quod orabat. et semper manibus orarent. ii. mach. xv. et iii.

Quarto ad demonum expulsionem que virtute bonorum. ii. mach. xii. incipiens patria voce cum hymnis clamorem extollens fugam gorgie militibus incussit. ar. ix. hoc genus demoniorum non eicitur nisi oratione etc.

Quinto ad deuotionis et mentis excitationem. unde de domino insigniter hoc legitur luc. ix. factum est dum oraret species eius altera.

Sexto ad rerum benedicendarum sanctificationem. i. thy. iii. nichil reiciendum quod cum gratiarum actione percipitur sanctificatur enim per verbum dei et orationem.

Septimo ad dei laudem et confessionem eccl. xxxix. ipse tanquam imbres mittet eloquia sapientie et in oratione confitebitur domino etc.

**Ceterum si benedixeris spiritu.** Ecce secunda utilitas sive necessitas interpretationis. s. attestationis benedictionis. Ubi ponit primo attestationem loquentis, secundo defectum attestationis ibi. quis supplet locum. dicit glossa ceterum. q. ita orandum est et psallendum ut dixi. ceterum si benedixeris. i. bonum aliquid dixeris spiritu. i. lingua per spiritum data. quis supplet locum ydiote. i. illitterati et rudis attestando. s. ueritati dictorum. q. d. nullus est sapiens. quia non intelligit. idem est ac si diceret insolus non intelligat opponente. quomodo dicet aliquis multum nitentis amen. i. verum est super benedictionem tuam. q. d. non potest dicere ex hoc loco habetur supple sit etiam curationis quod non respondetur amen ad significandum quod imperfectio minus prudentibus ornata fiet.

C

i vie

vi

b.

i vii

sue

quod nullus erat vel ydiota vel ad literam si

bndicas alien ulingua ignota . nō diceret amē.

sup bndictōne tuam qm quid dicas nescit . i.

nō intelligit.

**Nam tu quidem bene gratias** agis. Secūda utilitas interptatōnis s. edificatio alioꝝ tangit primo tal' locutōnis usus sō edificatōnis defectus ibi. Sed alter nō &c. dic ergo nam tu . q. idō dico . sup tuā bndictōne . nā tu quidem bn̄ gratias agis vel sic . nā tu . q. h' uoco q ydiota nō h' locum. Nam tu quidem bene quo ad deum gratias agis . ꝯ qui intelligit omēs linguā . sed alter proximus nō edificatur et idō . nō suffic. Ro. xij . pvidentes bona nō solum coram dō . sed et coram omnibꝫ hominibꝫ . sic ergo lo' linguis ignotis sine interptatione nec ualet ad instructōnē sui nec ad emendatōꝫ ubi nec ad edificatōnē proximi . nō ad instructōnem . qꝛ nō intelligitur si vrm ē vl falsū qd' dr̄ . nō ad emendacōnē . qꝛ nō intelligitur si bonum ē uel malum . nō ad edificatōnē . qꝛ nō intelligitur si licitum ē . vel illicitum

Hic queritur sup illud sectamini caritatē . glo. toto corde . q̄ sm aug'. in psenti nō pōt deus diligi toto corde . ergo . nō pōt impleri pceptum de diligendo deo ex toto corde . s. ex totalitate partis . sed pōt totalitate vie . ut . s. nichil fiat contra . Item idem . glo. caritas est dulce et salubre vinculū mentis . contra vnino pax ephe. iiij . solliciti suare unitatem spiritus in vinculo pacis . ergo utrumqꝫ ē vinculū sed vnū p aliud . nā caritas ut cā prima pax ut cā secundaria quia ē effectus caritatis. Item sup illud aut in sciā . glo. ut exponam ea q ad scienciam ptinent de natura diuinitatis contra diuina ptinet ad sapiam ergo ut glo diuinitatis ptinet ad sapiam ut p scrutanda pbatōnes humanas ad scienciā. Item sup illud aut in doctrina . glo. pphia ē . ut ysaie . et ceteroꝝ quā sunt in dusta humana spc scs pgu latim reuelatā . spc. scs subito o pant sm glo. ait. n. nescit tardi molimina spc sci grā. Ergo singulas uisiones subito reuelat . sed diuisas paulatim . i. vnā post aliā. Item quod ē . de se subito reuelat . aliū tamen paulatim p dispōnem suscipientis. Item q sic tamen sine uoce dant . q̄ uox ē sonus ab ore alis pro latus . ergo spēs accipitur p genē uox p solo. Item sup illud nichil sine uoce . glo. nichil res ē sine sua uoce . in vnaqꝫ lingua q plures sunt res qm̄ uoces sm phm ergo . glo. loquitur de rebꝫ notis . sed ad hoc opponitur qꝛ multe res diuise eadem habent uocabula . equiuoca nō ergo vnaqꝫ res hꝫ suā uocem . ergo sua uox dr̄ dupl' vel ppria vel cōmunis . Item mens mea

sine fructu est . q ergo infructuosa ē . oratō laica dicentis . pater nr̄ cum nō intelligit q dic'. ergo mens supponit hic pparte intellectiua . solum nō paffectiua . nam tal' oratō caret fructu cognitōnis sed nō deuocōnis.

**Gracias ago deo quod omnium** uestrum lingua loquor. Capitulum iij° ostendit q donū pphie magis ē appetendū quam donū linguaꝝ . primo pmittit donū linguaꝝ . pxem ppōm . Scdo pdonum linguaꝝ pseqū sideta vtilitatem . ibi ecclesia . ostendit idem p exemplū sui simul' . primo induc' exemplū . sō adduc' auctoritatē ibi . In lege . in scriptum est. Tertio sed induc' idem ibi . Si ergo conueniat vniuersa ecclesia.

Prima ostendit primo se hr̄e donū linguaꝝ sō q melius magis velt lo' ad intentionem ibi . Sed in ecclesia uolo . 3° monet eos ad simil' faciend' ibi Fratres nolite pueri effici . In pma primo impendit pconiū debitū . secundo ostendit bn̄ficiū acceptum . ibi quod omnium uestrum . dic' ergo gratias . q. ita dixi pportando ee donū pphie dono linguaꝝ h' autē nō dixi de inuidia . qꝛ depnens malis qd' ipse nō hēo gratias . in ago deo meo de hoc qd' omnium uestrum lingua loquor . i. lingua qua quilꝫ uestrum loquitur ex h' videtur plane q locutus ē omnium linguis ꝯ illud act' . ii . audiuimus vnusqꝫ lingua sua illos loquentes aliq' tamen dicunt q loquebatur lingua una tamen intellegebatur ab omnibꝫ ppria q' nō ē pbabile.

**Sed in ecclesia uolo**. Dico ostendit q magis uult lo' ad intentionem vel ad locutōnem tangit primo qd ē magis eligend' sō q unius . ibi . quam . x . milia . in pma implicantur . iiij . cōdicōnes laudabiles in locucōne . oportunitas . qꝛ in ecclesia . paucitas qꝛ . v . uba . intelligibilitas qꝛ sensu meo . utilitas qꝛ ut alios instruam . dic' ergo . sed . q. ita omnium lingua loquor . sed tamen uolo magis . sed in ecclesia cuius utilitatem . qrē debeo lo' quinqꝫ . uba . i. pauca sensu meo . i. ita ut sencia et affectum . ad h' ut alios instruam de fide . s. et moribꝫ quam . x . milia ubor . i. infinita uba fructū pinfinito . in lingua tamen sine . interpretatione . idō dr̄ de oratione vj . orantes nolite multum lo' pista uba pōt intelligi doctrina . vetus librorum . moysi uel vbꝫ uba sunt q lo' debemus. Quinqꝫ credendū qꝛ . s. xij . articuli . ꝯtra . ij . tamen autē loquebantur decem laudā doctrinam . ps. qui lo' mittatur. Quod faciend' . qꝛ pcepta decalogi . ps. loquebar de testimoniis tuis in conspectu regum et non confundebar et meditabar.

Quod fugiend' . qꝛ . vij . pctā . Iere . i . quinque mandauit tibi loqueris ad eos . s. ad pctores . Job . x . loquar in amaritudine . a .

Quod appetend' qꝛ paradisi gaudia . sic xpc appens aplis et loquens de regno dei . act . i .

Quod timend' qꝛ inferni supplicia . eze . xxj . loquere gladius . gladius exacutus ē et limatus

ut cedat iniurias exaltatus est et c. [glossa] gitalo.
Et quinque verba sunt quinque genera verborum, quibus
expedit loqui videlicet in confessione et laude. Iob.
x. loquar in amaritudine anime mee. Ps. xxxviii. Ego
In oratione silent. i. Reg. i. porro Anna loquebatur in cor
de suo tantumque labia eius movebantur, et vox illius
penitus non audiebatur. Act. vi. oratores nolite
In disputatione constant. Act. vi. non poterant in
tantum resistere sapientie et spiritui qui loquebatur.
In predicatione instant. Tit. ii. hec loquere et ex
hortare et argue cum omni imperio.
In questione et negatione breves. Eccli. xxxii. adolescens
loquere in causa tua vix cum necesse fuerit in multis
loquio enim non deerit peccatum.
Fratres nolite pueri. Hic monet eos ad cu
mulum faciendum. Et primo dehortatur malum
impietatis, secundo hortatur ad bonum innocentie, tertio
hortatur ad augmentum intelligentie, dicens ergo o
fratres quia sic facio et vos similiter facere debetis. et
ideo o fratres nolite pueri effici sensibus per impietatem
qui scilicet verba exprimunt que non intelligunt. Ysa. lxv.
maledictus puer centum annorum. Sed malitia parvuli
estote per innocentiam. i. Pet. ii. quasi modo geniti infantes
sine dolo etc. Sensibus autem perfecti sitis, ut intelli
gatis quid dicatis et attenditis quod facitis. Ro.
xvi. volo vos sapientes esse in bono simplices
autem in malo. Felix mentis interior non est impietas sed
affectus non est malitia et cuius actus non est imperfectio aliqua.
quia cuius est hic et capud aluminis eius.
In lege enim scriptum est. Hic adducit
auctoritatem, et primo ponit verba auctoritatis, secundo
concludit ex eis ibi itaque lingue signum sunt. In
auctoritate tangit duo, primo admirabilem
dei benignitatem, secundo detestabilem hominis malig
nitatem ibi et nec sic audient me. Dicit ergo in
lege quia ideo non gratis loquor linguis, nam quia in le
ge scriptum est Ysa. xxviii. vel in lege, id est quod
scriptum est. Hoc scilicet quoniam in aliis linguis, i. diversis ge
neribus linguarum et aliis labiis, i. alio ydiomate vel
in labiis aliis, i. alio modo loquendi quam in veteri testa
mento, scilicet verbis spiritualibus, vel in labiis aliis, i. aliis quam
fidelibus, scilicet obscure et parabolice loquar populo huic
iudaico, quod factum est Act. ii. Ps. non sunt loquele neque
sermones quorum non audiantur voces eorum. Et nec sic ex
audient me dicit dominus in signo, scilicet tantum mirabili
in quo notat linguas esse datas in signum mira
bile infidelibus.
Itaque lingue in signum sunt. Hic concludit
dicta expeditius ubi concludit intentum. Primo
de datione linguarum, secundo de revelatione prophetiarum
ibi prophetie autem. Dicit ergo itaque quia scilicet diversis lin
guis locutus ut hic signo credentes lingue in signum
sunt date non fidelibus qui deum omnia posse credunt unde mi
raculo non indigent, sed infidelibus ut scilicet miro novitatis
ad fidem provocentur. Non tamen ideo factum est in quibus autem prophetie
autem date sunt supple non infidelibus ne sanctum daretur
canibus. Matth. vii. sed fidelibus ut edificentur.
Si ergo conveniat. Hic supra inductionem
ostendens primo inconveniens quod sequitur ex inordina
ta linguarum locutione, secundo bonum quod sequitur ex usu pro
phetie ibi si autem omnes prophetent. In prima facit tria.
Primo ponit conventum fidelium, secundo ignotam lingua
locutionem ibi et omnes linguis, tertio ingressum infide
lium ibi intrent autem ydiote, quarto sequens in
commodum ibi nonne dicent. Dicit ergo quia et quia lin
gue sunt in signum non in edificationem. Si ergo
conveniat universa ecclesia i. omnes fideles de ecclesia
in unum et omnes linguis loquantur sine interprete. In
trent autem ydiote qui non intelligunt aut infi
deles qui non credunt, nonne dicent corde vel ore quod
insanitis arreptitii namque videbuntur eis ex
horum tumultu sine intelligentia.
Si autem omnes prophetent. Hic ostendit
bonum quod sequitur ex usu prophetie, et hic duplex primum
est revelationis secundum conversionis, ibi et ita cadens in
faciem. In prima implicat tria, primo prophetandi
actum, secundo peccatoris adventum ibi intret autem
infidelis, tertio sequentem ibi convincitur ab omnibus. Dicit ergo si a
omnes prophetent, i. scripturas exponant. Intret
aliquis infidelis vel ydiota convincitur ab omnibus
de aliquo suo errore, diiudicatur i. condempna
bilis ostenditur ab omnibus de aliquo suo peccato.
spiritualis enim homo iudicat omnia supra vii. Occulta
enim cordis eius i. peccata sua que nesciebat esse peccata
manifesta fiunt ei per eorum expositionem. Prov. xx. lu
cerna domini spiraculum hominis que investigat omnia
secreta ventris, peccatum enim tria mala facit, enim rebel
lem propter offensam quam incurrit, condempnabilem propter
penam ad quam obligat, cecum et vilem propter ma
culam que deformat eum. Scriptura facit convincit
rebellem, diiudicat condempnabilem, illuminat
cecum et ignorantem. Et ita cadens in faciem, i.
sese humilians non cadens retrorsum sicut Heli
i. Reg. iiii. Adorabit deum iuste ei peccatores notifi
cante pronuntians ore quod habet in corde hoc scilicet quod
deus vere non fictitie sicut in hypocritis in vobis sit habitans
et deus in celis, i. in vivis sanctis. Zach. viii. ibimus vobis
cum audivimus enim quod deus vobiscum est.
Hic queritur illud sensibus perfecti estote glo.
Salomone dicente sine legem sensus est opti
mus. Quia hoc habetur Sap. vi. secundum aliam littera
autem cogitare de illa sensus est consummatus quia liber non
est Salomonis. Ergo quamvis non sit editus a Salomone
est tamen editus in persona Salomonis. Item in lege enim scriptum
est in Ysaia xxviii. Ergo lex accipitur hic large
pro veteri testamento non stricte pro pentatheu
co. Item super illud in linguis aliis glo. lingue in
ter signum sunt non ad edificationem; contra nullius domini
spiritus sancti est quod non sit ad edificationem. Supra xii. uni
cuique datur manifestatio spiritus ad utilitatem. Ergo. Solutio

donū lingᵃʳ p̄mo et īmediate ē ad ad miraculū, s; fario ꝛ ex ꝯsequenti ē ad edificatōnē. Itē s[ic] illud lingᵉ ī signum sunt infidelibꝫ. glo. ne eis reuelentur s[ecre]ta. q. ꝑ officiū lingᵃʳ reuelat[ur] s[ecre]ta. Itē infidelibꝫ nō reuelanda. s; reuelanda ē s[ecre]ta. alii nō ꝯtenti[ur] nᶜ sciret q[ui]d credend[um] eēt. s[ecun]do loᶜ de linguis ꝑ se sine interp[re]tatōne.

Ad aliud dō q[uod] reuelanda ē s[ecre]ta audire uolē tibꝫ. s; h[oc] nō fit ꝑ donū linguarū sine interp[re]tatōne. Item occulta cordis eius manifesta fiunt q[ue] solus deus nouit abscondita cordis s[ed] manifesta fiunt ipsi p[e]ccatori. ut ea q[ue] nesciebat eē erronea ꝑ doctrinam cognoscat eē erronea ꝛ p[e]ccata.

Quid ergo est fr[atr]es. excluso errore cor[um] affectum p[re]ferunt donorū. hic excludit errorem cor[um] vsum eorū ostendens. quō utroq[ue] sit utend[um]. ꝛ p[ri]mo oᵗ quali[ter] illis donis sit utendum. s[ecun]do a quibꝫ ꝑsonis ē utend[um]. ibi. mulieres in eccl[es]ia taceant. c[irc]a p[ri]mo q[uod] debent tenere modū istum ibi. ita nos ubū dī[cit] p[ro]cedit ī p[ri]ma ostendit p[ri]mo quali[ter] sit utend[um] ꝯm[un]i[ter] utroq[ue] istorū donorū. s[ecun]do sp[eci]ali[ter] quali[ter] dono linguarū. ibi sī lingᵃ q[ui]s loq[ui]tur. c[irc]a quali[ter] dono ꝓphe. ibi ꝓphete aute[m] duo uel. In p[ri]ma p[ri]mo ꝯm[un]it de usu donorū. s[ecun]do ꝯsidit facultate[m] ipsorū. ibi. cū ꝯuenitis. c[irc]a fine[m] utendi debitū ibi. om[n]ia ad edificatōnē fiant.

Quid ergo. quid g[o]. q[uasi]. h[oc] quide[m] euenit de locutōnibꝫ linguarū. q[uod] g[o] ē fr[atr]es. agend[um] sicut cōuenitis. simul vnusquisq[ue] v[est]r[u]m itaq[ue] illius p[re]sentare annuntia edificatōnē psalmū habet. i. laudē dī cum cantico uel psalmū. i. intellectu[m] psalmorū doctrinā h[abe]t sp[eci]alē d[e] moribꝫ uel doctrina. i. prudentia docendi apocalipsim h[abe]t. i. gr[ati]am lin guarū. Interp[re]tatō h[abe]t. i. gr[ati]am exponendi linguas uel scripturas s[ed] sunt illa q[ua]ndoq[ue] u[er]ba q[ue] sup[er] uolunt lo[qui] apostolus. q[ui] distingunt sic oni[bu]s cognitō h[ab]etur aut ꝑ acquisitōē humanā aut ꝑ reuelatōnē diuinā. si ꝑ acquisitōē humanam aut auctᵗ idm. sic ē ps aut imprimit. sic ē doctrina si ꝑ reuelatōnē diuinā aut datur p[ri]ncip[alite]r ad cognoscend[um] sic ē apocalisis aut ad loq[ue]ndū sic ē ling[ua] aut ad utrūq[ue] sic ē interp[re]tatō. ꝛ cū h[ec] h[ab]eatis. om[n]ia ꝛ h[ec] talia ad edificatōnē[m] eccl[es]ie fiant dꝫ. i. uerbū. i. eccl[es]ia edificat[ur] ut quilibet quisq[ue] laboret ad eius edificatōne. vnde. i. edificans. ꝛ alius destruens. q[uia] utilitas nulla nisi labor eccl[es]ie. xxxiiii.

Siue sc[i]d[e]m linguam quis loquitur. h[ic] oᵗ sp[eci]ali[ter] quali[ter] sit utendū dono lingᵃʳ ꝛ p[ri]mo q[ua]li[ter] sit utend[um] cū interp[re]te. s[ecun]do q[ua]li[ter] sine interp[re]te. ibi. si aute[m] nō sit interp[re]s. In p[ri]ma p[ri]mo suppōnit lo cutionis linguarū diuersitate. s[ecun]do dissuadet lo quendi pluralitatem ibi. s[ecundu]m duos. c[irc]a suadet ad locutionis expōnem ibi. ꝛ unus interp[re]tetur. s[ecun]do dt

g[o] sine. q. cuncta ad edificatōē sunt morū agenda sunt dono uō linguarū. sic utend[um] ē sine. quis. i. si aliquis sed[um] lingua[m] loquit[ur] i. diuersitate lingᵃʳ s[ecun]d[u]m duos fiat sup[er] lo cutō aut ut multū tres ne totū diem detineant ꝛ ꝑ ptes. i. diuersis temporibꝫ uel ꝑ ptes ꝑ[ro]ꝑ[ter] sup[er] i. uicissim ꝛ uicē aliquis loq[ui]t[ur] unus ille idem. siue alius interp[re]tetur. i. exponat quid loq[ui]t[ur] ut intelligatur. si aute[m] nō fuerit interp[re]s. ī eccl[es]ia taceat ille qui linguis lo[quitur] ne. s[cilicet] barbarus uideat[ur]. s[ecun]d[u]m aute[m]. i. ad suu[m] edificatōē ꝑuatam loquitur ꝛ deo ipsum ꝑ uati oratōe uel deo. i. ad honorē dī ꝛ laude[m].

Ꝓphete autem duo uel tres. h[ic] oᵗ q[ua]li[ter] utend[um] sit dono ꝓphie. ubi d[e]t[er]minat de ꝓphandi ordine ibi. Q[uod] si alii reuelatū. c[irc]a ordinis possibilitatem ibi. ꝛ sp[irit]us ꝓphetarū. c[irc]a ordinis sine possibilitatis rōne ibi. nō enim dissensionis ē deus. dt g[o] ꝓphe q. sic utend[um] ē dono linguarū ut dixi. ꝛ dono ꝓphie sic ꝓphe aute[m] duo uel tres dicant signat[u]m q[uia] tot sufficiunt. in ore. n. duorū uel triū testiū stabit om[n]e ubū. as. xviii. ꝛ deut. xix. ꝛ c[eter]i tacite diiudicent q[uod] dicunt. s[cilicet] an bonū sit uel nō. i. Jo. iiii. p[ro]bate sp[irit]us si ex deo s[un]t. q[uod] si alii melius reuelatū fuerit sedenti. q[ui]a ide audiebat. reuelatur. n. alii minori q[uod] nō ma iori. mᵗ. xi. ꝯfiteborr tibi p[ate]r d[omi]ne celi et t[er]re q[ui]a abscondisti h[ec] a sapientibꝫ ꝛ p[ru]dentibꝫ ꝛ re uelasti ea paruul[is] p[ri]or ꝓphetās taceat. dim[itt]at isti locum potestis. n. uō d[ico] ei locū. n. q[ui]a potestis om[ne]s ꝑ singulos. i. sigillatī ꝓphetare. ne ꝑturbatō fiat. Ita. s[cilicet] ut ex ordinatō uel ꝓphetare. om[ne]s discant. ꝛ minores a maioribꝫ. ꝛ om[ne]s exhortentur. alios. ꝛ ipsi minores eēe g[o] ordo ꝓphetandi ꝯgruus ut. s[cilicet] me liore[s] ꝓponat[ur] debitus q[ui]a possunt om[ne]s ꝓpha re ꝓficiunt. q[ui]a ut om[ne]s discant. Notand[um] s[ecundu]m illud discant om[ne]s. q[uod]. vii. lectōnes dꝫ quis discere ut ꝑueniat ad ꝑfectā sapie[n]tiam. P[ri]ma de malorū expugnatōne. sic qui h[ab]ent iuuentutem bellū discat pugnare. i. a strenuis mi[litibus]

Hec sunt gentes quas deus dereliquit ut erudiret eas isr[ae]l in. ꝛ ōs q[ui] nouerant bella ca nanreorū ut postea discerent filii eorū. c[er]tare cū hostibꝫ ꝛ h[ab]ere ꝯsuetudinē p[ro]eliandi.

Sc[un]da de bonorū imitatōē sic pictor uel sculptor discit imitari magistrum. s[e]c. xij. d[icitu]r de talibꝫ s[unt] eruditi didicerunt uiam ꝓ mei salꝫ in gloria.

Tertia de om[n]i dilectōe sic cor[um] g[e]n[er]alit[er] dic[itur] sapie[nti]ē aliorū. i. tessa. iiii. de amore ꝛ fr[atern]itatis aplius fr[atr]ibꝫ nostris n[on] h[ab]eo n[e]c[ess]e scribere uo[bis] ipsi. n. didicistis ut diligatis īuice[m] ꝛ c[etera].

Quartum de egenorum compassione et subvenc(i)one. sic hoc experiendo dixit rom(anos) (?) ysa(ias). i. disc(i)te bene facere. querite iudicium. subvenite oppresso. iudic(a)te pu(pillo) de(fendite) vi(duam).

Quintum de timendo deo et mandatorum obedi(ent)ie. sic novimus operando dic(itur) statuta sua et ordine. deut(eronomium). iiii. congrega ad me p(o)p(ulu)m ut audiat sermones meos et discat timere omni tempore quo vivit. in terra. deut(eronomium). v. audi isr(ae)l ceremonias atque iudicia que ego loquor in auribus tuis. hodie discite et opere complete. deut(eronomium). xxxi. leges verba legis huius etc.

Sextum de cordis humili(ta)te et morum mansuetudine. sic pullus admiratorum aequale discit moveri volare. mat(thaeus). xi. discite a me quia mitis.

Septima de vite salutaris sap(ienti)e. sic eliseus (?) discat s(ub) (?) helia. sup(ra). vii. salo(mon) de sapi(enti)a dic(itur) quam sine fictione didici etc. iiii. i(n) media (?) etc. item. nod(ie?) q(uia) vii. sic pa(rabolis?) dicitur homo. quia est s(ed) bonum et utile p(ri)mum est divina revelatio. sic didicerunt multi s(an)c(t)i ut patriarche, prophete et apostoli. unde paulus gal(atas). i. notum vobis facio evangelium quod evangelizatum est a me quia non est secundum hominem neque enim ab homine accepi illud neque didici. sed per revelationem ihesu christi. io. vi. omnis qui audit a patre et didicit. secundum est diligens contemplatio rerum mirabilium in (?) creatione (?) videns homo quod creatura irr(ati)onal(is) ita sollicita est de presenti suo providendo ad exemplum per inde s(ed) discit. unde p(rover)b(iorum). vi. vade ad formicam o piger et considera vias eius et disce sapientiam que cum non habeat ducem etc.

Tertium est stultorum negligentium hominum consideratio ex (?) b(e)n(e)... quia eorum bona deperire videt per negligentiam. dicitur sapientia p(rover)b(iorum). xxiiii. per agrum pigri hominis transivi et per vineam viri stulti et ecce totum etc. et sequitur quod cum vidissem posui in corde meo et exemplo didici disciplinam.

Quartum est doctorum humilis auditio. ecc(lesiastic)i. vi. fili si attenderis michi disces et cum (?) s(ed) sapiens sap(ientia). vi. audite reges et discite ecc(lesiastic)i. viii. ne despicias narratione(m) presbyterorum etc.

Quintum est diligens studium. eccl(esiast)e. i. mens mea contemplata est multa sapienter et didici etc.

Sextum est iterat(um) (?) experimentum quia nisi non est expertus pauca recognoscit. unde est quod laban dixit ad iacob. gen(esis). xxx. experimento didici quod benedixit michi deus propter te. sic et de christo dicitur heb(raeos). v. et quidem cum esset filius dei didicit ex hiis que passus est obedientiam.

Septimum est conv(ers)atio (?) cum consortium ex b(e)n(e)... quod homo cum alio sepe moratur. mores eius dic(itur) imitari. unde non debemus malis conmorari. p(rover)b(iorum). xxii. noli esse amicus homini iracundo neque ambules cum homine furioso ne forte discas semitas eius et sumas scandalum anime tue. s(ed) heu ezechiel. xix. dicitur incedebat inter leones et factus est leo didicit quidem capere et homines devorare. ps(almus) commixti sunt inter gentes et didicerunt opera eorum. quia qui cum lupis est oportet eum cum lupis ululare et hoc est valde periculosum. quia sic dicitur iere(mias). xiii. si mutare potest ethyops pellem suam et pardus varietates suas et vos poteritis bene facere. cum didiceritis malum.

Spiritus prophetarum. hic ostendit dicta ordinis possibilitatem et deinde possibilitatis rationem dicens spiritus etc. q. et utique dicit potest tacere potest quia spiritus prophetarum. id est spiritus sanctus qui vinus (?) est. sed pluraliter dicit prophetarum plures prophetas quos replet vel spiritus plura dicta prophetis. id est prophetarum nostri (?) subiecti sunt quia non cogit eos loqui ut spiritus phytonicus. Job. xxxii. coartat me spiritus uteri mei. sic vel prophetis id est dona prophetarum subiecti sunt quia quia ministrat eis. io. xiiii. suggeret vobis omnia quecumque dixero vobis. non enim. quia tunc esset subiectus spiritus prophetarum spiritui prophetis. non enim dissensionis. id est discordie. est deus ut prophetas quos replet sibi loqui compellat. nec permittat unum alteri cedere. sed pacis. ro(manos). xvi. deus autem pacis sit cum omnibus vobis. sic in omnibus ecclesiis maioribus minoribus et mediocribus patriarchis metropolitanis et episcopalibus ecclesiis. inquam sanctorum ad differentiam ecclesie malignantium. doceo. unde tenere debetis quia non est novum neque singulare quod dico.

Mulieres in ecclesiis. habito quomodo sit utendum huiusmodi donis hic docet a quibus personis sit utendum illis. unde primo indicit mulieribus taciturnitatem. secundo ostendit huius rationem. non enim permittitur eis. tertio removet dubitationem ibi. Siquid autem volunt discere. dicit ergo mulieres. q. ita dixi quod omnes potestis prophetare veruntamen mulieres in ecclesiis taceant ut nec loquantur linguis nec prophetent. non enim permittitur eis aliqua auctoritate loqui in ecclesia. sed subditas esse viris quod velum innuit. s(upra). xi. subditas tamen et sic lex dicit gen(esis). iii. sub viri potestate eris.

Siquid autem volunt. hic removet dubitationem quia enim posset dubitare ex quo non licet eis loqui quomodo addiscent que ignorant. unde primo dic(it) quod domi possunt viros interrogare. secundo ostendit causam quare domi et non publice. ibi turpe est enim. dicit ergo si quid autem volunt discere domi viros suos interrogent. unde non est pro nunc preceptum per viru(m) (?) datum est mulieri gen(esis). iii. de omni ligno etc. accipite. in. sunt senes et novitis. unde est caput mulieris. s(upra). xi. turpe est q(uia) et bonum dico domi turpe est enim quia sic ecclesiastica disciplina concordiam quod dicitur mulieribus inter observantias (?) mulieri loqui in ecclesia. unde preceptum loquitur hoc. i. thy(motheum). ii. mulier cum silentio discat. nam sic dicit crisostomus semel. docuit et omnia subvertit.

An a vobis verbum dei. Hic quasi ad quod hic doctus sit intendendum, id est ostendit quod debent servare modum istum vel ostendit primo quare servare debent, secundo repetit quod servare debent ibi itaque fratres. Circa primum ostendit quod servare debent propter tria primo propter aliorum observationem et conformitatem, secundo propter divini precepti auctoritatem ibi siquis videtur esse propheta, tertio propter contemptoris reprobationem ibi siquis autem ignorat. Primum est hoc quod loquuntur sapienter illud est tenendum quod locuti tenent modo quo eis tradidi, ergo et vos tenere debetis. Hoc est quod dicit an a vobis verbum dei processit ad nos scilicet [illegible] potius eius a vobis [illegible]. Ysa. ii. de Syon exibit lex et verbum domini de Ierusalem. An ad vos solos pervenit ipsum verbum, quasi diceret non, immo ad plures alios, unde quod alii tenent et vos debetis tenere [illegible] etiam exivit sonus etc.

Siquis enim videtur propheta. Ecce secunda ratio talis precepta divina tenenda sunt. Sed ea que scribo sunt precepta divina ergo ea sunt tenenda. Primo insinuat audiencium attentionem, secundo subdit scripture sue auctoritatem ibi quia domini sunt mandata. Dicit ergo si quis hec diligenter legit [illegible] sic, ita debetis tenere quod dixi. Siquis enim videtur propheta esse id est predicere futura aut spiritualis volens occulta cognoscere, cognoscat scilicet que scribo vobis quia domini sunt mandata, non mea. ii. Cor. xiii. An experimentum queritis eius qui in me loquitur Christus. Secundo modo sic siquis quasi teneret quod dixi et spiritualiter intelligere. siquis enim videtur propheta esse inter vos aut spiritualis cognoscat id est spiritualiter intelligat que scribo vobis quia domini sunt mandata.

Siquis autem ignorat. Ecce tertia ratio talis quilibet debet cavere ne a deo ignoretur. Sed qui non tenet hanc doctrinam non cavet, ergo quilibet debet tenere hanc doctrinam. Primo ergo implicat contemptorem doctrine, secundo comminatur supplicium [illegible] ignorabitur. Hoc est quod dicit siquis autem ignorat id est esse domini mandata et non vult eis acquiescere ignorabitur a deo in futuro id est reprobabitur. Mat. vii. Amen dico vobis non novi vos. Et loquitur de ignorantia affectata id est nolente acquiescendi.

Itaque fratres emulamini. Hic repetit quod observare debent. Unde monet primo prophetie donum appetere, secundo donum linguarum non reprobare ibi et loqui linguis, tertio omnia ordinate facere ibi omnia autem honeste. Dicit ergo itaque quia scilicet prophetia magis edificat quam lingue, nostri fratres in fide emulamini id est desiderate prophetare id est futura predicere vel scripturas exponere, et loqui linguis diversis nolite prohibere tamquam sit malum ne scilicet fiat dissensio. Omnia autem scilicet locutio linguarum sive prophetia honeste cum pace et secundum ordinem predictum fiant in vobis. Iudic. v. Stelle manentes in cursu et ordine suo pugnaverunt contra Sysaram. Vel aliter ne omnia fiant contra omnium respectum scilicet honeste quantum ad scandalum respectu proximi, ordinate contra deum [illegible] convenit facere ducat actum honeste modo ordo fine debitum omnia [illegible].

Hic quem spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt. Contra Eccle. viii. Non est in hominis potestate spiritum prohibere. Sed ibi loquitur de spiritu vite, hic de spiritu prophetie. Item idem glo. spiritus scilicet qui unus est contra spiritus scilicet ulli subiectus est. Sed ibi auctor doni ponitur, hic per usum doni [illegible] cum perfectum. Item idem glo. spiritus scilicet non cogit prophetas ut loquantur vel taceant. Contra Ier. xx. Factus est in corde meo quasi ignis estuans et defeci ferre non sustinens. Responsio non cogit coactione sufficiente sed movente per vehementiam amoris. Item non est deus dissensionis. Sed contra Mat. x. Non veni mittere pacem sed gladium. Responsio ibi loquitur de concordia in malo, hic de concordia in bono. Item sicut illud non permittitur eis loqui. glo. auctoritate contra Delbora fuit prophetissa. [illegible] Iudic. v. Et Anna in novo. Luc. ii. Responsio privilegia paucorum non faciunt legem communem. Item sicut illud siquis ignorat ignorabitur. glo. a deo reprobabitur contra ignorantia est [illegible] peccatum non [illegible]. Item ignorantia excusat peccatum. Responsio duplex est ignorantia quedam simplex et hec non est peccatum quedam affectata et hec peccatum est non tamen [illegible] ignorantia sed magis affectata [illegible] ignorantia excusat peccatum non tamen que affectata.

Notandum secundum illud loqui linguis nolite prohibere contra naturam. Sagax inopia que non deficit invenit claustrum lingue condidit ne [illegible] labetur [illegible] ipsam quasi monialem recludens interdentes tamquam inter columpnas claustrales et quasi claustrum labia scilicet addens. Sed quia nunc opere nature ligata fuerit exit ad illicita claustri spiritualem [illegible] eidem. Capitulum xv.

Notum autem vobis facio. Supra excludit errorem eorum circa dona gratie, hic excludit errorem eorum circa dona glorie agit enim hic de resurrectione Christi et nostra unde probat [illegible] contra negantes eam. Primo premittit fidei [illegible] secundo ibi Sed dicet aliquis quomodo resurgent mortui. In prima primo ostendit Christi resurrectionem iam factam, secundo per eam probat nostram resurrectionem futuram ibi Si autem Christus predicatur. Tertio ostendit resurrectionis nostre future possibilitatem et causam efficientem ibi Nunc autem Christus resurrexit. Quarto subdit inconveniens quod sequitur negantes resurrectionem ibi alioquin quid facient. In prima resurrectionem Christi iam factam astruit multis testimoniis primo testimonio scripture sive [illegible], secundo testimonio [illegible] apparitionis ibi et quia visus est Cephe, tertio testimonio proprie visionis ibi novissime omnium, quarto testimonio apostolice predicationis ibi sive enim ego sive illi sic predicamus. In prima testimonium sue predicationis eis ad memoriam reducit primo in generali secundo in speciali ibi tradidi enim vobis. In parte sua predicationem implicat iiii dignitates memoria. Primo eius [illegible] evangelium, secundo in mutabilitate cum dicit quod predicavi, tertio [illegible] cum addit quod et accepistis, iiii. [illegible] cum sic in quo

stat et cetera. Dicit ergo notum .s. quod de spiritualibus hu-
ius doceo, sed modo ostendo notum vobis facio evan-
gelium scilicet de resurrectione mortuorum .i. bonum nuntium: novum
evangelium enim proprie bona nuntiat de paradiso, quo
ad regnum dei et ad remissionem peccatorum pervenitur
sic dicit glossa. nunc .i. quod predicavi iam aliquando, unde
non est novum nec variabile quod dico quod evangelium
et accepistis .i. dignum acceptione iudicastis.

**In quo et statis.** Hic tangit efficaciam
dictionis virtute et primo quo ad presens, quod
secundo quo ad futurum, primum ibi; per quod salvamini; tertio
addit conditionem ex parte vestra .ibi. si tenetis quare.
Dicit ergo in quo evangelio et statis .i. per quod in bono
statu estis et in quo cadere non potestis. ... in fide statis
ii. cor. i. per quod et salvamini iam in spe tandem
in re ... ad ... salvare animas ves-
tras ... si tenetis .i. retinetis illud evangelium
de resurrectione qua ratione predicaverim vobis. sed ... resur-
rectionem astruendo ... .i. quod tenetis nisi
et frustra credidistis .i. sine aliqua utilitate. ut
salvamini ... nisi .i. frustra credidistis quantum
sed ad consequendum finem ultimum et optimum et sic
non est ... quia ait ambrosius prodest damnatis
fidem ... ex parte tenuisse. quibus ... periit.

**Tradidi enim vobis.** Hic specificat
testimonium sue predicationis ... implicat tria post
suam predicationem. quia tradidi secundo predicantis auctoritatem
quia quod accepi. tertio predicationis materiam. quia Christus
mortuus. Dicit ergo tradidi vobis in primis .i. inter pri-
maria quod et accepi a spiritu sancto. non ego finxi a
me. gal. i. accepi a domino quod et tradidi vobis quoniam Christus
mortuus est pro peccatis nostris non pro sua necessitate
mortuus ... sic secundum scripturas que hoc predixerunt ysa.
liii. tamquam ovis ad occisionem ductus est et cetera. et
... ergo ... ...
utilitas quia pro peccatis nostris utilitatis ... quia secundum
scripturas. et quia sepultus est similiter secundum scripturas
ysa. liii. dabit impios pro sepultura et ysa. xi. et erit
sepulcrum eius gloriosum et quia resurrexit tertia die
... potestate ... nos suscitare posset
hoc secundum scripturas. osee. vi. vivificabit nos post du-
os dies et tertia die suscitabit nos.

**Et quia visus est cephe.** Hic probat
hoc idem testimonio apparitionis et ponit quintu-
plex testimonium per ordinem dicens. et quia visus
est cephe .i. petro prius quam aliis ... cui ...
apparuisse legitur in evangelio de hoc luc. ult. et
io. xx. et post hoc .xi. apostolis ... thoma pre-
sente. io. xx. alii habent xii. ...
intelligitur quia mathias non dum loco iude e-
rat ... sic ... a. xii. paribus
francie ... deceret. deinde visus est plus
quam quingentis fratribus de hoc non legitur in evan-
gelio. ex quibus multi manent ad huc ... tes-
... ... .i. mortui ... dormierunt

testimonio permanentes. deinde visus est iacobo.
singulariter iacobo scilicet alphei qui dictus est fra-
ter domini qui fuit episcopus ierosolimitanus. quia ... sic dicit ie-
ronimus voverat se non manducaturum quousque dominum
post resurrectionem videret. ideo ... ei apparuit. hoc
tamen non legitur in evangelio. deinde apostolis omnibus
visus est in ascensione luc. ult. et act. i.

**Novissime autem omnium.** Hic probat
hoc idem testimonio proprie visionis. unde primo dicit
quod ... apparuit ultimo secundo ... quia indignus erat
nomine apostoli .ibi. ego .n. sum minimus. tertio ostendit
per quid factus est apostolus quia solo munere divino .ibi.
gratia autem dei sum. quarto ostendit quod bene usus est dono sibi colla-
to ibi et gratia eius. Dicit ergo novissime autem omnium .s.
post ascensionem tamquam abortivo .i. similiter abor-
tivo visus est ... primum ... act. ix. postea ora-
nti in templo act. xxii. comparat autem se abor-
tivo triplici ratione. primo quia sic abortivum ...
quidam nascitur sic ipse ... quando ...
... tenatus act. ix. secundo quia ad modum abortivi ex-
tra tempus ... est renatus .s. ... regnante ... i
bulla ... ad ... tertio quia ad modum ab
ortivi minor fuit aliis. sic ipse dicit hic.

Nota quod xii leguntur apparitiones domini post resurrectionem
et ante ascensionem.

Prima qua apparuit soli magdalene ad monumen-
tum ploranti. io. xx.

Secunda qua apparuit aliis mulieribus cum recederent
... a monumento. io. xx.

Tertia qua apparuit symoni petro. luc. ult. sur-
rexit dominus vere et apparuit symoni.

Quarta qua apparuit duobus discipulis euntibus
in emmaus luc. ult. cognoverunt.

Quinta qua apparuit x apostolis absente thoma. io.
xx. stetit ihesus in medio et cetera.

Sexta qua apparuit. viii. die thoma presente. io.
xx. dominus meus et deus meus.

Septima qua apparuit petro piscanti et sociis eius
ad mare tyberiadis. de quo dicitur ut ... io. xxi.

Octava qua apparuit xi discipulis in monte galilee. ma-
tt. ult. Nona qua apparuit discipulis suis in cenaculo
syon recumbentibus in die ascensionis. marc.
ultimo novissime et cetera.

Decima qua apparuit eis eadem die in monte oli-
veti ascendens in celum. act. i. videntibus illis
elevatus.

Undecima qua apparuit iacobo alphei episcopo ie-
rosolimitano ut hic. ut hic.

Duodecima qua apparuit plus quam quingentis fratribus si-

Decima tertia ponit evangelium nichodemi dicens
eum apparuisse primo ioseph ab arimathia po-
sito ... sepulcrum eius ... sed evangelium eius
non est autenticum.

**Ego enim sum minimus.** Hic ostendit se indig-
num nomine apostoli unde primo tangit suam ...

ho inferioritatis expressione .i. qui non sum dignus. Tercio utriusque secundum causam .i. quia persecutus. Dicit ergo ego qui et tercio post omnes michi apparuit ego .n. sum minimus **apostolorum** .s. si considerentur preterita .ut patet quia ultimus tempore **qui non sum dignus vocari apostolus** .s. si mea precedentia merita attendantur. alias mentiretur contra humilitatis aug. quia causa humilitatis mentiris mentiendo efficeris quod vitare. non sum dignus inquam **quoniam persecutus sum ecclesiam dei** act. ix. j. thi. i. prius fui blasphemus et persecutor ex hiis elicitur veritas quia iste vidit post mortem resurrexit. Sed xpistus visus est ut apostolo et indigno videns post mortem ergo xpistus resurrexit.

**Gracia autem dei sum id quod sum.** Hic ostendit per quid factus est apostolus quia solo munere dei non ex hiis est quod dicitur gracia. q. licet non sum dignus autem sed tamen gracia dei sum id quod sum .s. apostolus. Sic gen. ... michi est. ii. xiii. felix esse et ratione generis quare esse apostolum ratione originis quia ad ratione meriti modi .sine quia per graciam.

**Et gracia eius.** Hic ostendit quod beneficium est a deo sibi collatum. Ubi primo hoc. Ponit secundo probat hoc dicit .i. **Sed habundancius.** Tercio ponit hoc principium sufficiens boni operis exprimit .i. **non ego sed.** In primo remouet a se negligentiam. In secundo pigriciam. In tercio iactanciam. Dicit ergo et gracia eius .i. apostolatus michi gratis datus **in me vacua non fuit.** Occasio. ii. cor. vi. hortamur vos ne graciam dei in vacuum recipiatis. **Sed potius habundancius omnibus illis** significat laborem **laboraui** et hoc intensiue. q. sine stipendio accepcione. 8. ix. et extensiue quia in pluribus occupans ii. cor. xi. in laboribus plurimis. **non ego autem** quia solus laboraui **sed gracia dei mecum** ex libero arbitrio ii. cor. iii. non quod sufficientes simus cogitare aliquid ex nobis quasi ex nobis sed sufficiencia nostra ex deo est. felix qui sic operatur vtili. quod notatur in labore excellentia quia non est in hiis quam laborauit sed quod non est in societate gracie.

**Siue ego siue illi.** Hic ostendit idem quod primus apostolorum predicatione. Ubi primo tangit predicationem apostolorum. Secundo fidem auditorum .i. et sic credidistis. Dicit ergo siue ego. q. xpistus resurrexit vere siue .n. ego. siue illi alii .s. apostoli. Sic predicamus. Vel .xpistum .s. resurrexisse et sic credidistis. Vnde turpe est relinquere veritatem creditam et receptam. Vel sic laboraui ego et alii in hac predicatione siue .n. ego siue illi etc. sic plus vel sic ego laboraui non tamen solus sed gracia dei mecum et hic ideo siue .n. ego sum illi **sic predicamus** s. per graciam **et sic credidistis** .s. per graciam ex hiis elicitur tales testes apostoli predicauerunt xpistum resurrexisse ergo xpistus resurrexit. per locum auctoritate.

**Si autem xpistus predicatur.** Secundo probat resurrectionem xpisti iam factam. hic per eam probat resurrectionem nostram futuram. Ubi primo per veritatem per nostram astruit. Secundo negantes per resurrectionem per multa inconueniencia conuincit .i. **si autem xpistus non resurrexit.** In prima primo arguit a ratione antecedentis. Secundo a destructione consequentis .i. **Si autem resurrectio mortuorum non est.** In prima primo ponit antecedens .s. xpistum surrexisse. Secundo autem inuicem quomodo negatur consequens .s. resurrectio nostra futura .i. **quomodo quidam dicunt.** Dicit ergo si autem .q. ita constat xpistum surrexisse. Si autem xpistus quia est causa efficiens resurrectionis predicatur ab omnibus ut apostoli **quod resurrexit a mortuis** .i. de loco et de numero mortuorum. **quomodo quidam in vobis** variantes diuisi ab aliis **dicunt quoniam resurrectio mortuorum non est.** q. d. male dicit. et est hic argumentum a causa efficiente quia xpistus est efficiens causa nostre resurrectionis exemplaris. quia si xpistus eo quod filius dei per graciam gloriose resurrexit assumptionis filii dei resurgent.

**Si autem resurrectionem mortuorum.** Hic arguit de destructione consequentis. Ubi primo negat consequens. Secundo antecedens .i. **nec xpistus.** Dicit ergo si autem q. ita dicunt quidam autem. sed **si resurrectio mortuorum non est neque xpistus resurrexit.** quod omnia propter suos fecit resurrexit enim ut daret spem resurgendi. et potest esse argumentum ut actum ut assimili.

**Si autem xpistus non resurrexit.** Hic herenticos negantes resurrectionem xpisti ad sex inconueniencia ducit. primum est inutilitas predicacionis apostolice. Secundum est inutilitas fidei xpiane .i. **inanis est fides.** Tercium est falsitas testimonii apostolorum .i. **Inuenimur autem et falsi.** Quartum est falsitas ipsorum corinthiorum .i. **quod si xpistus non resurrexit.** Quintum est dampnacio omnium in fide xpisti defunctorum .i. **ergo qui dormierunt in xpisto.** Sextum est miserabilior. ceteris condicio ipsorum xpianorum .i. **Si in hac vita tantum in xpisto.** Dicit ergo. Si autem xpistus non resurrexit sequitur multa inconueniencia primum est quia **inanis est predicacio nostra** .i. inutilis quia siue mercede inanis .n. inutilis est **fides vestra** q. sine remuneracione.

**Inuenimur autem et falsi.** Hic tangitur tercium inconueniens quod est falsitas testimonii apostolorum. Ubi primo ponit testimonii falsitatem. Secundo probat et specificat eam .i. **quoniam testimonium diximus.** Tercio ex ypotesi arguit ad media probandam .i. **Nam si mortui non resurgunt.** Dicit ergo inuenimur .q. nec solum dicta inconueniencia sequuntur. sed inuenimur falsi **testes dei** quia nunc tamen de sua laude tractatur. testes .n. erant apostoli act. i. **et non falsi.**

Et nota quod quadruplex testis in scriptura reprehenditur falsus qui apta mendacia confingit. pro. xii. testis falsus non erit inpunitus. Fraudulentus qui ea quod sciat negat et abscondit pro. xii. qui mentitur testis est fraudulentus.

repentinus qui dubia petis afferit prov. xii. qui testis est repentinus concinnat linguam mendacii dolus in corde etc.

Huius autem bona in malum convertit. Psalmo testes iniqui insurrexerunt, sicut nunc et sinagoga etc.

**Quoniam testimonium diximus.**

Hic probat falsitatem dicens quod testimonium diximus adversus deum hoc, scilicet quod suscitavit Christum quem non suscitavit si mortui non resurgunt. augustinus: perhorrendum est ad falsi deum dicere et si ad laudem eius videatur pertinere quia non minori sed maiori fortassis scelere inde laudatur falsitas quam vituperatur veritas. Nam si quod est quod deus non suscitavit Christum si mortui non resurgunt. nam si mortui non resurgunt nec Christus resurrexit et e converso. sicut si anima Sortis non est immortalis nec anima Platonis, quia eadem similis ratio est utrobique. Sed iusticia retributionis integritatem anime et corporis sicut homo meruit in anima et corpore non est [illegible] ad animam tantum quia resurrectio est ut capitis est tamen et membrorum exemplaris et motiva.

**Quod si Christus non resurrexit.** Hic tangit quartum inconveniens quod est falsitas ipsorum Corinthiorum. Vel primo resurrectionem, que non fuerat suppositum. Secundo ex hoc falsitatem fidei illorum ponit, id est **vana est fides**. Tertio probat quod apostolus sint id est **adhuc in peccatis**. dicit ergo quod si Christus non resurrexit **vana est fides** vestra id est falsa non tamen inutilis, quia fides falsa. **adhuc in** peccatis baptismum **estis** in peccatis vestris quia per fidem et in baptismo remissa delebantur. baptismus in genere typum mortis et resurrectionis. Ro. vi. sicut fides est signum non habet virtutem in remissione peccatorum.

**Ergo qui dormierunt.** Hic tangit quintum inconveniens quod est dampnatio omnium in fide Christi defunctorum. Vel tangit tamen primo mortem. secundo conditionem morientium id est in Christo, tertio dampnationem ipsorum id est perierunt. Hic est quod dicit ergo quia non adhuc estis in peccatis vestris ergo tamen dormierunt **in Christo** sed in fide Christi mortui **perierunt** quia ipsi erant in peccatis. Illud apo. xiiii. beati mortui qui in domino moriuntur.

**Si in hac vita tantum.** Hic tangit vi. inconveniens quod est miserabiliores ceteris conditionis eorum et vanum. Vel primo sub conditione excludit spem in bonis futuris per Christum. Secundo ex hoc infert inconveniens quod est maior miseria eorum id est **miserabiliores**. Dicit ergo: si in hac vita quod tamen si Christus non resurrexit hoc inconveniens sequitur quia si **in Christo** id est in fide Christi **sperantes sumus** in hac vita tamen et non futuram vitam non speremus **miserabiliores omnibus hominibus sumus** quia in mundo in corpore in quo maiores miserias sustinemus. Ps. ec. iiii. puto quod deus nos novissimos apostolos etc. et miseri in anima per errorem et miserabiliores ceteris

qui saltem hoc seculo fruuntur.

**Nunc autem Christus resurrexit.** Hec tamen tertia pars prime partis principalis probatur id est post resurrectionem Christi iam factam scilicet per eum resurrectionem mortuorum futuram. Hic tertio resurrectionis future possibilitatem sive eam efficientem. Vel primo ostenditur potestas Christi in mortuis suscitandis. Secundo potestas eiusdem in resuscitatis id est **deinde finis cum tradiderit etc.** In prima primo dicit quod Christus primo resurrexit. Secundo quod alios suscitare potest id est **quoniam quidem per hominem mors**. Tertio quod omnes suscitabit id est **et sicut in Adam omnes**. Quarto quo ordine suscitatio erit id est **unusquisque autem in suo ordine**. Dicit ergo: **nunc autem** quasi in conveniens sequeretur si Christus non resurrexisset et si resurrectio non foret. Nunc autem patet quod Christus resurrexit **a mortuis** id est a loco mortuorum et inde ipse dicitur **primitie** id est primus tempore et maximus dignitate **dormientium** unde facti. mortem enim integri more dormientium surrecturi sunt. Col. i. qui est primogenitus mortuorum. **quoniam** quasi patet quod per ipsum potuit resurgere quia **quidem per hominem** primum **mors** venit. Sap. i. deus mortem non fecit. **Et** hoc est secundo **per hominem** deum **resurrectio mortuorum** erit. Et licet magis tamen non valeret argumentum quoniam finalis est destructio quam constitutio, tamen magis valet et potentior si formatio potentior est homo deus instruendo quam homo purus in destruendo. Si ergo homo purus potuit omnes in morte [illegible] et homo deus potest vivificare et ita possibile est resurrectio mortuorum.

**Et sicut in Adam.** Hic ostendit quod Christus omnes suscitabit. Vel primo tangitur mors antecedens resurrectionem. Secundo resurrectio sequens mortem ibi **ita et in Christo**. In prima primo tangit causam mortis introductam cum dicit **in Adam**. Secundo generalitatem id est **omnes moriuntur**. Similiter in secunda primo tangit resurrectionis causam cum dicit **in Christo**. Secundo generalitatem id est **omnes vivificabuntur**. Dicit ergo et sicut in Adam **omnes** quia eius filii sunt **moriuntur** morte corporali quia est iudicium ad omnem carnem. Eccl. xli. **ita et in Christo omnes vivificabuntur** quia filii eius sunt regeneratione spirituali. **unusquisque** quia omnes communiter resurgent. Quasi sed tamen unusquisque resurget **in suo ordine** id est in sua dignitate ut martir in ordine martyrum etc.

In domo patris mei mansiones multe sunt. Io. xiiii. Vel potest referri ad illos iiii. ordines qui erunt in iudicio de quibus in glo. sicut illi. Primo non resurgunt nisi in iudicio **primitie**. Quartus ordo ille qui primitie id est primus tempore et maximus dignitate est **Christus**. Tunc in morte reddidit primicias de spoliis suis. Sed decimas reddit in fine eiusdem etatis. **Deinde** in fine seculi **qui sunt Christi** suscitabuntur non plus ordine temporis quia in momento etc. Sed ordine dignitatis quia ad [illegible]

uenturi eius crediderunt. i. in .iii. ad iudicium ueteri alia littera non habet crediderunt sed in aduentum eius surgent resurgent. commendat ergo resurgentium ordinem quia unusquisque etc. ordinis illius potiorem. quia primitie excedit eorum dignitatem quia hij scilicet in dignitatis tercie quia crediderunt etc.

Sit queritur super illud nisi frustra credidistis. glo. fides non accipitur nisi spes resurrectionis quia fides naturalis perdit spem. non est. solutio spes infusa sequitur fidem infusam. sed spes est ex auditu acquisita aut adquisita. Item super illud tanquam abortiuo. glo. qui coactus est ad deum conuerti quia deus non ulterius coacta fuerat. solutio coactus fuit coactione non uiolente non inherente sine sufficiente. Item ego sum minimus apostolorum. contra gal. ii. in facie ei restiti. glo. sic par. solutio non erat minimus simpliciter sed secundum quid quia sic ex persecutione quibus ultimo quibus.

Item qui non sum dignus uocari apostolus. contra gregorius male fecit uocando se apostolum in principio epistolarum suarum. solutio dignus erat dignitate gratie. persecutus non dignitate meritorum precedentium. Item super illud non ego. sed gratia dei mecum glo. signa se sic traxit cadet homo contra. per solum liberum arbitrium potest homo peccato non consentire. solutio potest dispositiue quia potest facere quod gratiam. sed non potest completiue sine gratia. Item super illud si autem predicatur Christus quod resurrexit. glo. quod est causa efficiens nostre resurrectionis. contra dam. credo resurrectionem futuram diuina uirtute et potentia. solutio resurrectio Christi est causa efficiens dispositiue sed uirtus diuina completiua resurrectionis. uel Christi est nobis causa motiua ad credendum resurrectionem nostram gloriosam fides autem resurrectionis nostre est nobis causa meritoria ad gloriose resurgendum. Item si resurrectio mortuorum non est neque Christus resurrexit. contra resurrectionem Christi impossibile est non fuisse. resurrectionem nostram necesse est fore. solutio necesse. conditione omnino. scilicet supposita ordinatione diuina non necessitate antecedente.

Item super illud inanis est fides uestra. glo. in utilis cum nulla remuneratio animarum. solutio remuneratio animarum completa non esset sine remuneratione corporum. quia in uiuentur sine corporibus. Item super illud inuenimur falsi testes glo. non minori sed maiori forte si scelere modo laudatur falsitas quam uituperatur ueritas. contra illud fit ex beniuolentia. solutio putatiue intelligendum uel falsitas laudatur sciente ueritas. uituperatur ignorant. non generaliter. quia et miserabiliores sumus. contra aug. dicit quod maior est delectatio in uirtutibus quam in uiciis. et prouerb. dicitur in custodiendis illis retributio multa. solutio hoc contingit. ex spe futuri. primi secundum si nullam premium speraretur. Item secundum illud primitie dormientium. glo. primus tempore et dignitate. contra dicitur xxvii. multa corpora sanctorum cum eo surrexerunt. solutio non surrexerunt secundum quosdam resurrectione gloriosa. sed ad tempus uel for-

te eo resuscitatio prius. statim surrexit uel exponitur primus ante quem nullus non prius quam.

Item sic per hominem mors quia finalis est destructio quam constructio. solutio argumentum non tenet simpliciter. sed hic sic eramus ut dicitur est. supra. Item super illud sic in adam omnes moriuntur etc. quia dampnati non uiuificabuntur in Christo qui tamen in adam moriuntur. solutio omnes intelligitur uiuificantur quantum ad sufficientiam uel omnes eius. scilicet filii per gratiam.

## Deinde finis cum tradiderit. etc.

Sicut ostendit possibilitatem Christi in mortuis suscitandis hic ostendit possibilitatem in suscitatis. et post dicit quod resurrectione completa ipse totum regnum esse patri tradet postquam tunc inimicos suos plene subiciet. ideo oportet autem illum regnare. et ex auctoritate probat quod omnia pater per eum subiciet ei. i. omnia in subiecit. iiii. ostendit quod ipse filius est subiectus patri. i. cum autem subiecta fuerint illi. in prima tangitur in primo earum consummationem secundo manifestam earum distinctionem. i. cum tradiderit tertio altius distinctionis euacuationem i. cum euacuauerit. tamen ergo quamuis generaliter euidenter singula dicit. ergo deinde. quod. ita primitie Christus deinde hij qui sunt Christi suscitabuntur deinde. scilicet completa resurrectione erit finis. i. consummatio omnium. ezechiel vii. finis. uenit. uenit finis.

## Cum tradiderit.

Hoc dupliciter legitur uno modo secundum rem alio modo secundum manifestationem. primo modo. sic finis mundi cum tradiderit. i. presentauerit. ipse Christus regnum. i. totam ecclesiam. quam in presenti regit deo et patri. i. in uisionem presentie dei patris qui est deus et pater ipsius. deus et creator est ipsius secundum quod homo pater eiusdem secundum quod deus. io. xx. ascendo ad patrem meum etc. alio modo sic cum ipse Christus tradiderit regnum deo et patri. i. deum patrem regnare. manifestauerit in regno et in fidelibus de ecclesia modo. n. creditur in eis regnare. sed tunc manifeste uidebitur.

## Cum euacuauerit.

Hoc dupliciter legitur uno modo sic cum euacuauerit. quod et tunc erit finis cum euacuauerit. i. abstulit omnem principatum. tam angelorum. quam hominum et demonum et omnem potestatem et uirtutem. dum. n. durat mundus angeli angelis demones demonibus et homines hominibus presunt. sed omnibus collectis in omnium prelatio cessabit secundum glo. tunc. n. implebitur. id psalmi. iii. exaltabitur deus solus in die illa alio modo legitur sic cum euacuauerit. i. cum in solo deo fuisse monstrauerit omnem principatum etc. et distinguntur ista tamen et in angelis per principatus intelliguntur superiores per potestates medii per uirtutes inferiores in hominibus aut per principatus intelliguntur prelati maiores. sic principes per potestates prelati minores per uirtutes homines fortes priuata fortitudine. uel naturali uel acquisita.

Oportet autem illum. Hic ostendit quod tunc xpc inimicos suos sibi plene subiciet et primo dicit quod subiciet eaque adversantur sibi secundo quod subiciet. ea que adversantur sibi i. novissima. 
In prima primo tangit conditionem regnandi in presenti secundo regnandi in futuro ibi donec po nat. Dicit ergo oportet. q. tunc apte regnabit autem sed nunc oportet illum regnare occulte per fidem donec in futuro ponat potenter omnes inimicos generaliter sub pedibus eius evidenter i. eos plena subiectione sibi subiciat vel sub pedibus eius. i. sub humanitate. que est inferior natura media. sicut pedes inferior pars est corporis. accipitur autem hic donec inclusive. non exclusive non quod tunc regnaturus non sit. nam potestas eius potestas eterna que non auferetur. dan. vii. vel accipitur donec hic sicut ibi. i. donec peperit filium suum primogenitum alio modo legitur sic. oportet. q. utilitatem regnum christi et patris autem sed illum intima regnare. i. regnum eius manifestari. donec po. etc. i. donec eum fateantur regnare omnes inimici eius vel in presenti voluntarii. vel in futuro coacti.
Novissima autem. q. tunc regnat. xpc et tunc regnabit autem sed novissima destruetur inimica mors. quando. n. immortale hoc induerit immortalitatem tunc nichil erit mortale vel corruptibile ut destruetur mors. ysa. l. precipitabit mortem in sempiternum. et dicitur mors inimica. quia immutat creatura scilicet et eorum desiderio naturali et contrarie ei. ideo post ceteros inimicos ipsa subicietur.
Omnia enim subiecit. Hic ex auctoritate probat quod omnia preter patrem subicientur ei. ubi primo ponit auctoritatem. secundo auctoritatis determinationem. ibi cum autem dicat. vel primo replicat sub communi generalitate secundo excipit unde subiectionis actorem. scilicet patrem ibi. preter eum qui subiecit. dicit ergo omnia. q. ponat inimicos sub pedibus eius et hic utique potest. u. quia omnia celestia terrestria et infernalia. subiecit deus pater sub pedibus eius. i. x. philippenses. ii. in nomine ihesu. omne genu flectatur etc. cum autem dicat scriptura. scilicet illud. omnia subiecta etc. eius auctoritate constat quod omnia subiecta sunt ei. scilicet xpo sine dubio preter eum qui subiecit ei omnia. scilicet deum patrem.
Cum autem subiecta. Hic ostendit quod filius erit subiectus patri. vel primo replicat quod ostendit omnium creaturarum subiectionem secundo ostendit quod tunc xpc subiectus erit patri. secundum quod homo. i. tunc ipse filius. etc. quod manebit equalis secundum quod deus vel ut sit deus. etc. quia erit omnium appetitum terminus vel. omnia in omnibus dicit ergo cum autem. q. pater non est xpo subiectus sed potius ego eius. quia cum subiecta fuerint. i. esse innotuerint illi filio omnia. augustinus. tunc res fit de re quam innotescit tunc ipse filius secundum quod homo cum membris suis. i. subiectus ei. i. illi qui subiecit sibi omnia. scilicet patri. subiectus erit illi quibus subiecit omnia i. subiectus esse manifestabitur. de pat. li. ii. non subiectus. sit tunc tamen manifestabitur. ita tamen ut ipse sit deus ipse dico eius omnia que desiderari possunt in omnibus membris. quia nichil aliud preter ipsum desiderabunt vel desiderare poterunt. augustinus premium virtutum erit ipse qui dat virtutem. vel sic tunc ipse filius secundum quod deus subiectus erit illi etc. i. ab ipso se esse ostendet. ita tamen. ut ipse sit deus unus cum patre in omnibus i. in omnium confessione. ipse dico eius omnia. i. omnium causa. vel secundum utrumque expositionem. ut sit deus etc. i. ut ipse filius sit deus eius omnia volita in omnibus volentibus. i. in omnibus scilicet quod nichil volet preter eum.
Nota quod est hic quod quadruplex est subiectio hominum ad deum una occulta et voluntaria qua modo boni subiciuntur. Alia occulta et involuntaria qua modo mali subi‖ciuntur ei.
Tertia aperta et voluntaria que in futuro boni subicientur ei.
Quarta aperta et involuntaria que in futuro mali subicientur ei.
Prima hec nota. in oratione voluntarii. ecclesiasticus. vi. subice humerum tuum et porta illam idest de sapientia incarnata. scilicet filio dei.‖deo.
Secunda hec patrum in ratione involuntarii. ro. iii. quecumque lex loquitur hiis qui in lege sunt loquitur ut omne os obstruatur et subiectus fiat omnis mundus.
Tertia hec primum. ps. nonne deo subiecta erit anima mea. ab ipso. n.
Quarta hec supplicium. ii. mach. ix. dixit antiochus iustum est subiectum esse deo. et est sed et demones subiciuntur eis.
Aliquin quid facient. Hec est. iiii. pars in qua per pars percussa. probat. n. primo in generale et iam ostenditur secundo per eam probat veram esse futuram ostensionem resurrectionis in eo possibilitate. vel est ostendit in quem eventum conceditur negantes resurrectionem generalem vel primo manifestat talium errorem secundo monet cavere eorum vel nolite. se duci. in prima ponit inconveniens iiii. sequentia illum errorem primum est a parte baptismi. scilicet quod baptismus frustra delet peccata secundum a parte apostolorum. scilicet quod frustra sustinent tot mala. vel ut quid nos periclitamur. tertium aperte sed specialiter scilicet quod inutile est quod adversarios resurrectionem negantes eius pugnavit vel. secundum hominem ad bestias pugnavi. Quartum aperte omnium communis. scilicet quod potius manendo est in vita voluptuosa vel comedamus. et in prima primo ostendit quod si resurrectio mortuorum non est baptizati decipiuntur. secundo probat hoc quia scilicet pro mortuis baptizantur vel. si omnino mortui. dicit ergo aliquin. q. ita mortui resurgent aliquin. si resurrectio non est quid facient cum non sint habituri vitam quam intendunt qui baptizantur pro mortuis. i. pro peccatis delendis. q. d. frustra. baptizantur ecclesiastici. xxxiiii. qui baptizatur a mortuo et cetera. vel qui baptizantur pro mortuis. i. pro se. ipsis mortificandis

in adducendum et bi

mortuorum

Ro. vi. consepulti sumus per baptismum in mortem. Ubi tangit errorem quorumdam qui baptizabantur eciam .xxxiiij. qui baptizatur pro mortuis illis sine baptismo defunctis. ac si possit eis prodesse baptismus. non quia apostolus illum errorem approbet. sed per eius reprobat. q. d. si stulti. ita etiam in dicte de resurrectione ut pro amicis suis baptizantur ut baptismus eorum prosit eis post mortem multo magis vos non debetis de resurrectione dubitare. Si omnino mortui non resurgunt. i. nec etiam Christus resurrexit ut quid et baptizantur pro illis. i. pro peccatis suis delendis illis pro illis. i. ipse ipsis mortificandis q. d. frustra illis pro illis. i. pro amicis iam non defuncti. Glo. non factum illorum probat. sed firmam fidem resurrectionis ostendit. ergo est si peccata dimittuntur in baptismo.

Ut quid et nos periclitamur. Hic ponit sui ingens. s. quod apostoli frustra sustinent tot mala. Ubi primo dicit. secundo probat quod querendo supposuit. i. cotidie morior. Dicit ergo. ut quid. q. d. frustra ut quid et nos periclitamur. i. pericula patimur omni hora. q. d. frustra. ij. cor. xj. periculis fluminum etc. ergo non sunt talia nos sustinemus mala pro eius. ut assequamur futuram resurrectionem gloriosam. ergo si resurrectio non est futura frustra sustinemus ea similiter post baptismum perde nisi non peccata dimittuntur in baptismo ut baptizantur. assequantur gloriosam resurrectionem. ergo si resurrectio non est futura frustra in baptismo remittuntur peccata.

Cotidie morior. Hic ostendit quod mala sustinet ubi describit eorum penam quia magis. i. cotidie. quia gravius. i. morior. quia utilius. i. per gloriam ubi primo tangit utilitatem. secundo utilitatis certitudinem. i. quam habeo. tertio certitudinis iuramentum. i. per vestram. Dicit ergo cotidie. q. i. quod ita sit per totum. cotidie. in morior. i. pericula mortis subeo. ij. cor. iiij. sic nos qui vivimus in mortem tradimur morior inquam propter gloriam vestram. ut. s. et vestra gloria mecum meo. s. quam gloriam habeo iam in spe in Christo Ihesu domino nostro. i. domino nostro contineo eum per passionem glorificatum.

Si secundum hominem. Hic ponit tertium inconveniens. s. inutilis pugna. quia negantes resurrectionem res sua tota talis ego pugno contra infideles asserendo resurrectionem non est futura inutilis est pugna mea. tangit ergo pugne actum. i. pugnam modum. i. secundum hominem obiectum. i. quod bestias est. in quomodum si resurrectio non est. i. quid mihi prodest. ergo si secundum hominem agens. s. i. rationabiliter quia hominis est credere hominem non mori ut bestiam pugnavi. i. disputavi ad bestias Ephesi. i. contra Ephesios bestialiter viventes. quid mihi prodest talis pugna si mortui non resurgunt. q. d. nichil. sed tamen hoc restat ut manducemus et bibamus. ij. i. in crastino moriemur scriptum est. unde ysa. xxij. ecce. ij. nonne melius est comedere et bibere etc. restat

in quemque. s. unde non luptuose augustinus hec dicit propter eos qui. q. i. nichil futurum sit post mortem venientes tantum student ut pecora. qui fidem asserentium i. spem resurrectionis irrident. dicentes quis inde venit. quibus respondendum est. si pater tuus resurgeret crederes. deus omnium surrexit non credis. crederes patri iterum morituro et non credis iam immortali.

Nolite seduci. Manifestato errore hic monet eum cavere. ubi primo monet ut caveant seduci. secundo docet modum seducendi. i. corrumpunt. n. bonos. tertio determinat modum cavendi. i. evigilate. iuste. iiij. ostendit necessitatem predicta faciendi. i. ignorantiam. n. dei. Dicit ergo nolite. q. cum hec inconveniencia contingent si resurrectio non esse nolite seduci resistendo eph. v. nemo vos seducat inanibus verbis. corrumpunt. q. et ut non seducamini. colloquia corrumpunt. n. bonos mores colloquia prava. hereticorum. vita res. n. negantium resurrectionem ut. i. thy. ij. sermo eorum ut cancer serpit. ambrosius. assiduitate. n. pravi colloquii viciat mentem.

Evigilate. Hic determinat modum cavendi errorem. ubi primo monet ad diligentiam iusticie secundo ad fugam iniusticie. i. et nolite peccare. Dicit ergo evigilate. q. i. ad cavendum non seductionem evigilate. acerius mentem excitando et hoc ut sitis iusti. et nolite peccare illis consenciendo. mar. xiij. quod vobis dico omnibus dico vigilate.

Ignorantiam enim dei. Hic ostendit necessitatem predictorum faciendi. ubi primo tangit quorumdam errorem secundo ostendendi talem utilitatem. i. ad reverenciam. Dicit ergo ignorantiam. q. i. nec debetis eis consentire ignorantibus. n. dei quidam habent. s. in personis non est eis credendum. ad reverenciam vobis loquor. Hic epistola legitur illis ad reverenciam. i. ut reverearis. illis credentibus ad verecundiam. i. ut verecundemini ignarans illis ad reverenciam. i. ad utilitatem vestram et honorem.

Nota quod sicut illud evigilate quia ad instantiam vigilant.

Primo ut insidias dyaboli caveant sic vigilant speculatores in castris. s. contra insidias hostium. i. pe. v. vigilate quia adversarius.

Secundo ut mala mundi evadant. sic vigilat fabius de nocte contra calorem diei. mt. xxvij. vigilate et orate ut non intretis.

Tercio ut vitam aliorum corrigant sic vigilant custodes in suis moribus ut eos regnant. apo. iij. esto vigilans et confirma cetera que morituri erant.

Quarto ut in se ipsis sua perficiant sic contemplativi in studio figulis. corpore suo ecci. xxxj. vigilia. s. ornabit in ipsa honestatis etc.

Quinto ut deum digne deprecari valeant sic vigilat ad vocatus ut efficacius oret ecci. xxix. iustus cor suum tradet ad. vig. quia mane.

Sexto ut sapientiam discat sic vigilat scolaris. pro.

Septimo ut ad uentum domini preuideant sic uigilat seruus expectans dominum suum luc. xii. beati serui quos cum uenerit etc.

Octauo ut bindicionem eternam accipiant sic agricola ut colligat messem eccl. xxiii. qui uigilauerint accipient benedictionem etc.

Set dicet aliquis. Hec est secunda pars principalis totius cum probauit in resurrectione futura per rationes fidei. hic probat per exempla nature et primo ostendit resurrectionis possibilitatem. secundo resurgentium diuersitatem ibi non omnis caro eadem caro. tertio resurgendi modum et ordinem ibi ecce misterium uobis dico. quarto que futura sunt post resurrectionem ibi cum autem mortale hoc induerit immortalitatem. In prima primo ponit duplicem insipientium questionem. secundo ostendit ad utramque responsionem ibi insipiens tu quod seminas. prima quod est de ueritate resurgentium. secunda de qualitate corporis resurgentis ibi quali autem corpore. dicit ergo sed dicet aliquis quasi per hoc predicta probat resurrectionem mortuorum. Sed tamen dicet aliquis ignorantium deum quomodo resurgent mortui quasi diceret quomodo potest hoc esse secundum opinionem illorum sap. ii. de nichilo nati sumus et post hoc erimus quasi non fuerimus aut quali corpore uenient quasi diceret non potest esse nisi in corpore passibili sicut lazarus jo. xi.

Insipiens tu. Hic respondet et primo ad primam questionem scilicet de ueritate resurrectionis secundo ad secundam scilicet de qualitate corporis resurgentis ibi et quod seminas et primo quantum ad statum immortalitatis secundo quantum ad statum resurrectionis ibi deus autem dat illi. dicit ergo insipiens tu qui scilicet non attendis quod cotidie uides quod seminas scilicet granum non uiuificatur in uita negetali nisi prius moriatur id est putrefiat jo. xii. nisi granum frumenti etc. et quod seminas non corpus quod futurum est id est quale futurum est qualitate accidentali non qualitate accidentali naturali. seminas sed seminas nudum granum ut puta granum tritici aut alicuius ceterorum seminum deus autem dat illi grano corpus sicut uult. palea et arista uestitum ex hiis potest elici talis ratio nobiliores corporis nobilior est conditio. sed corpus minus nobile ut granum resurgit nobiliori conditione quam fuit seminatum. ergo multo magis corpus nobilius scilicet humanum et unicuique seminum dat deus suum proprium corpus quod nascitur de ipso. scilicet speciei. sic conuenientius illud proprium corpus id est ex eadem materia ex qua fuit prius. unde ex eisdem puluilibus fiet resurrectio. ecce ergo quod duplex formalis quod est uiuificatio mortuorum. ibi quod seminas non uiuificatur nisi. finalis que est melioratio siue glorificatio corporum ibi et quod seminas non corpus. efficiens que est uirtus diuina ibi deus autem dat illi corpus sicut materialis que est semen. siue puluis corporum ibi et unicuique seminum corpus proprium.

Non omnis caro eadem caro. Hec est secunda pars principalis in qua ostendit resurgentium diuersitatem. et primo ostendit beatorum in gradu gloriose resurrectionis differentiam. secundo corporum in se glorie que meruit id est seminatur in corruptione. In prima et differentiam beatorum in gloria resurrectionis ostendit quadruplici exemplo. primo rerum terrestrium tantum secundo celestium simul et terrestrium ibi et sunt corpora celestia id est planetarum et stellarum simul ibi alia claritas solis quarto stellarum solum ibi stella enim a stella. In prima primo ponit corporum terrestrium differentiam secundo ostendit per exempla ibi sed alia quidem hominum. dicit ergo non omnis quasi ita eadem corpora resurgent de eadem materia sed erit differentia in dignitate et gloria sicut non omnis caro eiusdem dignitatis est non enim omnis caro eadem caro est id est eiusdem dignitatis maioris enim dignitatis est caro humana cum sit finis aliarum quia alie date sunt secundum meritum gen. ix. quare alia caro sed alia est caro hominum que est nobilior ornatus terre alia uolucrum ornatus aeris alia piscium aeris ornatus aque. unde sic glosa. carnis quamuis sint mortalia inter distant dignitate. ita tamen caro humana in mortalitate distabit in gloria et corpora sunt corpora celestia ut uolatilia gen. xiiii. uolucres celi. glosa et uel ipsa corpora celestia sol et luna. et uel ipsa corpora humana resurgentium et sunt corpora terrestria ut terrenascentium uel hec corpora inferiora uel corpora humana ad huc mortalia sed alia quasi nec solum terrestria inter se differunt. sed et a celestibus alia quidem est gloria id est dignitas et pulcritudo celestium alia terrestrium et celestia inter se differunt quia alia est claritas solis alia claritas lune. alia claritas stellarum simul alia claritas christi alia beate uirginis alia sanctorum aliorum. uel per solem intelligunt illi quibus debetur fructus centesimus per lunam quibus sexagesimus per stellas quibus tricesimus. Stella enim non solum stelle differunt a sideribus in claritate sed et inter se stella enim differt a stella in claritate. sic et resurrectio mortuorum eius sanctorum in corporibus consimilibus genere sed differentibus gloria et dignitate.

s<sup></sup>lo b.

Secundo quod resurrectio mortuorum in nouo testamento multipliciter probatur.

Primo auctoritatibus scripturarum act. xxiiii. de resurrectione mortuorum nos legimus.

Secundo similitudinibus exemplorum naturalium ut hic insipiens tu etc.

Tertio exemplorum ut i thess. v. si enim credimus quod ihesus mortuus est et resurrexit ita deus eos qui dormierunt per ihesum adducet.

Quarto omnipotentia dei act. xxii. erratis nescientes scripturas neque uirtutem dei.

Hic quasi sic illud cum euacuauit. glosa. tunc cessabit omnis prelatio in angelis et hominibus quia non euacuabitur ordo potestatum dominationum et principatuum sed manebit prelatio dignitatis non officii uel iurisdictionis. Hic id est eadem glosa. cessabit.

timor regnabit caritas. q. ps. timor dni scs p
manens. in sec. s. cessabit timor pene manebit
timor reuerentie. Item sic illud ut sit deus omnia
omnibus glo. in quibusdam eternus pot ee aliqua distan
cia. ipsa aut eternitas absque distantie mensura e q
eternitas mensura e eternorum. g. in eternis nulla pot
ee distantia. s. eterna. accipiunt hic impe p ppetu
is. Item idem. glo. erit in dispari claritate par
gaudium q non erit equale omnium scorum premium. s.
par. i. omne ut simile non equale. Item sup illud qui
gliam meam. glo. nemo mutat non e parum. qui
vero mutat. qui ut sine eo mutat. sz qui sine eo
mutat assumit nome dei in vanum. s. ut mutat
magis hic non e parum. sz parum potest ee parum.
ut qui sine eo mutatur. Item idem glo. Alii mutare.
grauissimum peccatum e q multa sunt alia grauiora. ut
homicidium. s. expone grauissimum. i. valde graue.
Ignorantiam dei quidam hnt. q dam omnibus cogi
tandi deum cognitio abipso naturaliter inserta e.
s. apls loq de ignorantia q e p actu cognitionis
gratuite non naturalis. Item sup illud. aut quali
veniem. glo. qui dicunt illi ignorantes deum ii
potest aliud ee quam ullo q hii nisi dicunt s
aliud accipitur hic p alio. aliud. i. ei non aliud
Item sup illud vincunt seminum corpus glo. q
ii e de quo pullulat granum. nisi de eo q seiatum
e q de pluma pullulat. s. no de alio grano pu
llulat. sz de alia materia. In grano. i. seminato
e tota ratio seminalis granorum futurorum. sz in eo in.
Item sic resurrectio mortuorum. q quod corpus omnino
obscuratum e p mixtum. g. clarissimum. g. om eq
clara. s. quantitas claritatis non tm mensurat
penes recessum a termino a quo sive alio quo
sz penes accessum ad terminum ad q. s. ad supremum
in suo genere.

Seminatur in corruptione. sic dicit corp
um beatorum in gradu glie dotem. hic dicit eorum
in sepe glie quenientia ut primo dicit quod omnia cor
gliosa resurgent animalia in gliam. Pro probat
mutationem hanc futura. i. sicut est corpus animale
ecto dicit mutationis huius ordinem quenientia
i. sz non prius quod spuale. in. dicit modus puenienti
ad mutationem illam beatam. i. g sic scriptum.
In prima tangit quenientia primo in proprietate i
corruptionis. 2o in proprietate nobilitatis i. seminatur
i ignobilia. ecto in proprietate virtutis. i. seminat
i infirmitate. in. in proprietate spualitatis i. seiat
corpus anale. Dic g. seminatur quia ita resurgent
in differenti glia. sz tm eis erit comne. s. incorrupti
bilitas nobilitas virtus. i spualitas. seminatur.
ii. i. sepelitur. i mittitur pictatur in corruptione
i. ut corrumpatur ut seiatur in corruptibile. i. corpus corrup
surget incorruptibile. i. incorruptibile. i immortale
eterne impassibilitas. seminatur. i. sepelitur i ignora
te. i. sine honore. i cu multa uilitate. surget
in glia. i. gliosum et clarum ecce claritas
seminatur. i. corpus i infirmitate. i. fragili
patiendi. surget i virtute. i. tali. ut nichil
nocere possit. in. ut seminatur i infirmitate
i. sepelitur i potens se mouendi. surget in uir
tute. i. uiuum i agile ecce agilitas et ut to
qpletur. seminatur. i. corpus corpus anima
le. i. alimonis egens i fatatum solum non gli
ficatum. surget corpus spuale. i. subtile simile
spui in aliquibus proprietatibus. non tm spc. sic vide
dicere orige. cuius opionem repulit. dicens. io. xx.
dicens palpate et videte quia spc carnem et ossa
non hat etc. ecce quatuor dotes. s. impassibilitas
claritas subtilitas agilitas. no sap. iii. fulge
bunt iusti et tamque scintille etc. Infelix qui non illi
corpus suum ex pone finuit dicit et labori prime corpus
in corruptibile opatum grossum et pondosum e
deus in futuro reddat p corruptibili incorruptibile
p opato clarum pro grosso subtile p pondoso l
gile.

Si est corpus animale. Hic probat
hanc mutationem futuram et primo ponit q
corpus mutabitur ab anali proprietate in spualem
sco probat hoc p auctoritatem i. sic scriptum est.
Dic g. si e qui nunc resurget spuale qz si
e in o corpus animale e. i. constat quia ee et spua
le. q. ab oppositis. qz omnia fecit deus duplicia
unum q unum eccli. xlii. sic g. carnales sumus
qz pater noster adam fecit e carnalis i anima in
uente. sic erimus spuales in resurrectione qz p
ter xps fecit e spualis in sua resurrectione sic scp
tum e. etc. ut sic e i spuale ad dnam apls aia
qz finistra dicetur ale nisi ad dnam spual
animale dico sic scriptum e gen. ii. factus e pri
mus ho ecce auctoritas i q primo tangit vi
tam alem hois primi in dicens sco uitam spua
lem p in resurrectionem i. nouissimus adam
a primo homo primo. i. a ipso hebimus stam et ita
i sic in o. corpus anale erit tm postea spuale
et hc e q dicit factus e primus adam ex quo omnes
alii nati sunt i aiam uiuente. i. uitam dantem
p nutrimenta cibor. i. i uitam analem cibis egente
s. ligno uite et aliis lignis paradysi gen. ii. no
uissimus adam. i. xps consuetius e i nouo ut adam
ex cuius latere formata e eccia qui rx constitutus e
deus omnium. qui x e omium spuale principium quod
citur nouissimus. qz nullus futurus sunt post
ipsum eccet. in. uiuus e. et spm non hat iste i qui
fecit e i spm uiuificantem. i. uiuificare potente
i. uitam spualem cibis non egentem. s. in sua
i re.

Sz non prius quod spuale est. hic dicit
huius mutationis ordinem quenientiam et po
dicit quod prius dz ee corpus animale quam spuale
sco dicit. in adam et in xpo ita fuisse. i. primus ho

terra. tertio ostendit quod in nobis ita futurum esse ut primo animales terreni. dicit ergo sed non prius. quia ita ipse Christus est in se ipso in infirmitate. sed tamen non prius fuit in Christo quod spirituale est. sed quod animale. prius fuit deinde quod spirituale est. quia prius habuit corpus passibile deinde impassibile. vel per se nobiliorem formam suppordinat. in signum autem huius creavit deus primo statum mundi deinde formavit et distinxit. Gen. i.

**Primus homo de terra.** Hic ostendit in adam et in Christo ita fuisse. et primo ostendit in adam principium vite mortalis. secundo in Christo principium vite immortalis. ibi Secundus homo. dicit ergo Primus homo. quia sicut primus adam factus est in animam viventem primus homo principium scilicet omnium est de terra. id est de pulvere terre ex quo admixtione humidi fuit limus. et ideo terrenus. id est passibilis et passibilis ex natura. Gen. iii. terra es et in terram ibis. vita primus originalis de terra materialiter terrenus immediate mortalis. Secundus homo Christus principium omnium spiritualium de celo. id est vivus natura celesti. Jo. iii. nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo. ille de celo quia celestis modo conceptus est. id est spiritu sancto superveniet etc. ~~non celestis etc.~~ non celestis id est spiritualis in mente extitit.

**Qualis terrenus etc.** Hic ostendit in nobis ita futurum esse ut primo ostendit in [?] humanorum ab adam esse passibilitatem. secundo in futuro a Christo in esse impassibilitatem. ibi Et qualis. dicit ergo qualis terrenus pater. id est animalis et mortalis tales sunt terreni qui modo vivunt hic. vel sic terreni per terrene proprietates que opponuntur proprietatibus corporum glorificatorum. scilicet animales et mortales. Gen. v. ad ymaginem et similitudinem suam genuit. Et qualis celestis pater. spiritualis scilicet et immortalis tales et celestes erunt. id est clari agiles impassibiles et subtiles.

**Igitur sicut portavimus.** Hic ostendit modum perveniendi ad illam gloriosam mutationem. et primo morum ut exemplo Christi celestes ut efficiamur. secundo quod alii illam gloriam non assequuntur. ibi hoc autem dico fratres. Et in prima primo ponit exitum veteris vite. secundo morum ad amplexum nove. ibi portemus et ymaginem. dicit ergo. Igitur quia tales erunt celestes. ergo ut possimus esse celestes. sic portavimus ante baptismum ymaginem terreni. id est expressam vite similitudinem. quia ad eius similitudinem terrena dileximus. ita post baptismum portemus et ymaginem celestis sectando iustitiam et veritatem. Ro. xiii. induimini dominum Ihesum Christum. Gal. vi. stigmata domini Ihesu in corpore meo porto.

**Hoc autem dico.** Hic ostendit quod alii illam gloriam non assequuntur. et primo ostendit quod terreni et carnales non assequentur gloriam. secundo [?] ibi neque corruptio. dicit ergo. hoc autem quod dictum est

[?] celestes

ut portemus. scilicet volumus fieri celestes. hoc autem fratres dico quia caro et sanguis etc. hoc tripliciter exponitur. Primo modo sic caro et sanguis. id est homines dediti vitiis qui de carne et sanguine oriuntur regnum dei non possidebunt. supra vi. nolite errare neque fornicarii neque molles etc. Secundo modo sic caro et sanguis etc. id est opera carnalia in celo non erunt. sicut erat opinio iudeorum de qua Mt. xxii. in resurrectione neque nubent neque [?]. Tertio modo sic caro et sanguis. id est infirmitas carnis et sanguinis et corruptio in celo non erunt. neque quia nec. neque corruptio etc. tripliciter exponitur. Primo modo sic neque corruptio. id est homines fluentes corruptione que est effusio carnis et sanguinis incorruptelam. id est regnum incorruptibile possidebunt. Secundo modo sic neque corruptio carnis ob quam scilicet vitia sunt opera carnalia incorruptelam possidebit. id est in celo non erit. Tertio modo sic neque corruptio. id est corruptibilitas et mortalitas incorruptelam possidebit. id est in celo non erit vel est omnimoda incorruptio.

Nota sic id portemus ymaginem. quod portare debemus multa que sunt Christi.

Primo iugum sicut [?] de nocte lucem [?] datis obediendo. Tren. iii. bonum est viro cum portaverit iugum domini ab adolescentia.

Secundo virgam sicut clericus disciplinandus virgam eius flagella patiendo. Mich. vii. iram domini portabo quia peccavi ei et cetera.

Tertio nomen sicut clamator nomen eius veritatem predicando. Act. ix. vas electionis est michi.

Quarto stigmata sicut miles regis vexillum eius passionibus configurando. Gal. ult. stigmata domini mei Ihesu in corpore porto.

Quinto improperium sicut membrum dolorem capitis ipsi patienti compatiendo. Heb. xiii. exeamus ad eum extra castra improperium eius.

Sexto ymaginem sicut sculptor exemplar eius operibus conformando. ut hic.

Septimo deum sicut pauper beneficium redemptionis in glorificando. supra vi. glorificate et portate [deum].

Et nota quod multiplex est ymago celestis.

Prima nature secundum quam omnis creatura portatur. Ps. verumtamen in ymagine pertransit.

Secunda gratie que ad [?] infunditur. ii. Cor. iii. nos autem revelata facie gloriam dei speculantes.

Tertia vite que per imitationem acquiritur. Mt. xxii. cuius est ymago hec et superscriptio. [?] impedit.

Quarta glorie que in premium datur. Sap. vii. candor est claritatis et ymago bonitatis illius. [?] per peccatum obnubilatur [?] mortificat.

**Ecce misterium vobis dico.** Hic est tertia pars huius partis principalis. primo in planitie resurrectionis possibilitatem. secundo resurgentium diversitatem. tertio ostendit resurgendi modum et ordinem. et primo ostendit in quibus resurrectio gloriosa fiet. secundo quam cito fiet. ibi canet enim tuba. Et circa [?] i. in momento. tertio quo fiet. ibi

fiet l' oportet . i. incorruptibile . ergo electi resurgent feliciter q2 inmutati celerit' q2 in mo(mento) inducti eiudem' q2 canet tuba . et iter' q2 i corrupcõe induti . in p(ri)ma . p(ri)mo tang(itur) resurgencium g(e)n(er)alitatem . 2o diu(er)sitatem i. h(oc) nõ omnes immutabimur . dicit ergo ecce myst(er)ium . i. quoddam nobis occultu(m) vobis dico . i. ap(er)io h(oc) s(cilicet) omnes quidem resurgemus tam mali q(uam) boni sed nõ om(ne)s ultimo morituros ut omnes i(m)mutabimur . i. in meliorem statum mutabimur . immo soli s(an)c(t)i . ps. h(ec) mutacio dextre excelsi.

In momento . Dicit postq(ua)m cito fiet . l(icet) certa temp(us) illud dicit tamen s(cilicet) quod erit breue q2 in momento et celere q2 in ictu oculi . q(ui)d finale . q2 in nouissima g(e)n(er)aci(on)e erit breue temp(us) celere opus . finis ultimus l(ibri) h(oc) est q(uo)d dicit in momento . i. in breuissimo temporis spatio in ictu oculi . i. q(uo)m cito oculus ictu percutit uel i(n)cidit adeo ut q(uo)m cito percutitur a palpebra et hoc fiet in nouissima tuba . i. per magnam vocem et ultimam post quam nõ erit alia.

Canet enim tuba . Ostendit quo fiet resurrectio ut tanguntur . iiii. q(ue) erunt i(n) signum manifestum q2 canet tuba . in(de) inf(er)ius mortuor(um) q2 resurgent mortui . perfectio membrorum q2 incorrupti . glorificatio electorum q2 nos i(m)mutabimur ergo resurgent mortui eiusdem mutabilis integritatis differenti' et h(ec) est q(uo)d dicit canet . i. tuba nomine tube aliquid euidens et perclarum signum intelligitur . Quod .

- Quia d(icitur) vox archangeli . i. x(rist)i qui est princeps angelorum . et h(oc) propter inmissum humanitatis . i. the(ssalonicenses) iiii . ut erit vox ad litteram alicuius angeli.
- Quia vox filii dei propter auctoritatem iubentis . io(hannis) v.
- Quia tuba dei propter vehemenciam clamoris ut d(icitur) l(ibro).
- Quia clamor propter euidenciam operis . m(at)t(hei) xxv . media nocte . et mortui . i. peccatores et generaliter omnes resurgent ad vocem illam . ps. dabit voci sue vocem ut i(n)corrupti sint . i. sine nulla diminucione membrorum accedent ossa ad ossa (et)c. eze(chielis) xxxvii . et nos s(an)c(t)i i(m)mutabimur . i. i(n) gloriam mutabimur.

Oportet enim corruptibile hoc . h(ic) ostendit q(uo)modo fiet resurrectio s(cilicet) propter reinunciacionem hominis ubi primo tangit sufficienciam glorie . 2o certitudinem sufficiencie l(ibri) et mortale . hoc . in p(ri)ma ostendit q(uo)d p(ro)babit infallibiliter q2 oportet p(ro)p(ter) q2 corruptibile h(oc) decet . quia induet sufficienter q2 incorrupcionem h(oc) est corpus q(uo)d ita erit oportet . in propter longum ... p(ro)p(ter) s(er)m(onem) dei ... corruptibile h(oc) corpus id(est) mo(rtale) iob . xix . in surus sum ego ipse ... i(n) die cum tamq(uam) ... i(n) corrupcõe ut ulterius nõ e(sse)t . apo(calipsis) xix . nõ esurient neque sicient amplius (et)c. et mortale h(oc) i(n) die i(m)mo(r)-

talitatem ut ulterius nõ dissoluatur l(ibri) sicut in diuicia salutis ysa(ie) lxi . gaudens gaudebo in d(omi)no et exultabit anima mea in deo meo q2 induit me vestimentis salutis eccl(esiastici) xv . stola glorie induet eum.

Cum autem mortale hoc . h(ic) est certa pars principalis . ubi ostendit ea que futura sunt post resurrectionem . et primo ostendit in signo mortis destructionem . 2o sequitur insultacionem in morte i. ubi est mors uictoria . 3o p(ro)ph(et)icis verbis subdit gratiarum actionem i. deo autem gratias . hortatur eos ad concedendum certo ... fidem i. itaque fratres mei dilecti . circa destructionem mortis tanguntur tamen primo tempus quo destruetur i. cum autem i(m)mortale . 2o certitudo q(uo)d destruetur i. tunc fiet . primo qui . 3o modo quo destruetur i. absorta est mors . dicit ergo cum autem . q(ue) i(n) h(oc) morale induet i(m)mortalitatem cum a(utem) i(m)mortale h(oc) idem ... visu demonstrabile induerit immortalitatem tunc fiet . i. implebitur primo qui scriptus est ysa(ie) xxvi . viuent mortui i(n) festi et mei resurgent ysa(ie) xxv . precipitabit mortem in eternum osee . xiii . ero mors tua o mors (et)c. sim(iliter) lxx . absorta est (et)c. h(oc) tripliciter legitur primo modo sic absorta . destructa est mors . et h(oc) i(n) uictoria . x(rist)i s(cilicet) in eius resurrectione . 2o modo sic absorta est mors i. dyabolus de uictus iam in p(ar)te tunc totaliter et h(oc) i(n) uictoria . i. meo q(uo)d modo vincendi hostes excessit x(rist)um aggrediendo magis uel ... h(oc) 3o modo sic absorta est mors . i. ... c(on)suetudo peccandi . et h(oc) i(n) uictoria . i. nulli s(an)c(t)i vicerunt q(uod) ... in presenti . primo modo accipitur mors p(ro) morte nature . 3o p(ro) morte culpe . 2o p(ro) auctore utriusque mortis.

Et notandum quod mors dicitur .

- Quia occidendi . osee . xiii . ero mors tua o
- Quia destruenda . s(cilicet) e . nouissime omnium inimica destruetur mors . inimica ...
- Quia precipitanda ysa(ie) xxv . precipitabit mortem
- Quia absorbenda . ut hic absorbeta est mors

Ubi est mors uictoria . h(ic) primo sequitur insultacionem . et primo insultando dicit ubi est uictoria mortis . 2o dicit ubi sic est mortis i. ubi est mors stimulus . 3o ostendit q(uo)d sic est mortis stimulus mortis . 4o ostendit q(uo)d p(er) legem nõ allata sic est mortis i. virtus uero peccati 2o loquitur i(n) persona resurgencium ubi est mors uictoria . tua . q(ue) s(cilicet) omnes vincebas . ysa(ie) xiiii . iudic illa cum requiem dederit tibi deus a labore tuo et acquisicione tua dura sumes parabolam istam dicens quomodo cessauit exactor . ubi est mors stimulus tuus . i. originale peccatum q(uo)d fuit causa mortis quo stimulo puniti et uenenati omnes sumus ut sic . ubi est mors . i. dyabolus stimulus tuus.

Amen amen dico vobis q(uia) uenit hora et nunc est quando mortui audient vocem filii dei et ...

i. actuale peccatum quod dyabolus facit de antiquo
stimulo. ii. cor. xii. datus est michi stimu-
lus carnis mee angelus sathane etc. vel
ut sit vel est mors, id est carnalis consuetudinis
delectacio. stimulus tamen. i. peccatum quo fit actualis
delectacio carnalis consuetudinis.

Stimulus autem mortis. peccatum
originale. ro. vi. stipendia peccati mors. ut
sit stimulus autem peccati. i. dyaboli. peccatum actu-
ale. quod. s. dyabolus fecit ut sit stimulus autem
mortis. i. prave consuetudinis. peccatum. i. usus pec-
candi. virtus vero. i. augmentum peccati lex per
occasionem quia ubi non est lex nec prevaricacio. ro.
iiii. Vel autem dicit ne credatur quod homo sufficiat
adiutorium contra peccatum habuit a lege.

Deo autem gratias. hic per benedictus omnibus
subdit graciarum actionem ubi tangit tamen primo
beneficium impendendum vel ideo beneficii exhibitum
vel qui dedit nobis. tamen exhibicionis modum
vel per dominum nostrum. Et hoc est quod dicit deo autem gratias
ago. qui dedit nobis per se. i. non indigebat
nec pugna nec victoria victoriam peccati mor-
tis et dyaboli. et hoc per dominum nostrum ihesum christum
non per legem. ipse. i. vicit. hec omnia per obedi-
enciam patris sui. illud prov. xxi. vir obedi-
ens loquetur victorias. ideo abacuc vocat
eum victorem. abac. iii. et sic cytera de
ducet me victor in psalmis canentem.

Itaque fratres mei. hic ultimo hortatur eos
ad tenendum resurrectionis fidem. ubi primo in-
struit eos [illegible] alliciat primo vel scientes
quod labor vester, in principio hortatur ad constantiam
fidei resurrectionis. secundo ad bonum opus istius
resurrectionis vel habundantes in opere. dicit
ergo itaque quia per christum vivimus. itaque
fratres mei per fidem dilectissimi per caritatem
stabiles estote in fide. s. resurrectionis per fi-
dem. i. est stare cum sit fundamentum. ii.
cor. i. nam fide statis. et immobiles. ne-
que moveamini ad errorem apostolico. ii. thes.
ii. neque moveamini cito a sensu. vel stabiles et
ab aliis. vos dico habundantes in omni opere
domini. i. in omni opere bono insistere. s. futurum
resurrectionis. i. thessa. iiii. rogo ut ha-
bundetis quod reuingitur in opere. contra ociosos
dicitur. non nimis. quod cupidos [illegible] ad terram [illegible]

Scientes quod labor vester. hic alli-
cit eos primo bonum operis ubi tangit primi
certitudinem vel scientes certitatem. i. labor vester
in domino plenitudinem vel non est inanis. dicitur scien-
tes. i. firmiter sperantes quod labor vester in domino
i. habitus in finibus domini. non est inanis. i. in-
fructuosus. immo potius bonorum laborum gloriosus
est fructus. sap. iii. et i. cor. iii. unusquisque pro-
priam mercedem accipiet secundum suum laborem.

Et hic quod sequitur illud surget corpus spiritale glo.
naturam spiritus huius conversionis ergo erit spiritale. id est non
natura simile spiritui similitudine actuali non
essentiali. Item sequitur id est omnes quidem resurgemus. glo. tam
boni quam mali. contra vel. non resurgunt in spiri-
tu iudicio. ideo non resurgunt in iudicio activo
ut iudicent sed passivo ut iudicentur. Et
sequitur id est in momento. glo. in minimo temporis
spacio quod resurrectio fiet diviso minutulo ergo
sunto ideo pulvis collectio fiet in tempore quia sit
motus corporum. sed corporum forcior vivificacio fi-
et subito. Item super illud. in ictu oculi. glo.
quam cito radius visus ad remota et tamen no late
media. ac si ibi sit prius et postmodum. cum tota
tamen simul sit quod augustinus. radius oculi non per-
venit citius ad propinqua quam ad remota lo-
ca. ergo simul. ideo augustinus loquitur secundum apparentiam.
Et super illud in novissima tuba. glo. i. per
vocem magnam et ultimam postquam non erit
alia quod postea. erit disceptacio iudicii et laus
sanctorum in patria vocatur secundum quosdam ideo non erit
alia post. Unum est ad simile officium. Et tunc sequitur id est
mortui resurgent in corruptibiles. glo. sine dimi-
nucione membrorum quod aliqui sint diminuti mem-
bris autem. ideo non est in statuta. sed defectus cumul-
latur et supplebitur virtute divina. Item
sequitur illud. cor. ii. corruptibile hoc. glo. ut quia sermi-
nus vel quia proximius contra deus non obligatur
homini ideo non negat cum per trinitatem ac sic id est
stimulus mortis peccatum est. glo. paulatim quasi
repente delectacio venandi mortificat animam
quod ergo venari est peccatum mortale ideo sumere
hos. quibus venacio prohibetur ut autem omnino
eorum ad que homo tenetur est annexa.

Item super illud. virtus peccati lex. glo. lex
prohibendo auget concupiscentiam quod sic auget ma-
lum. ergo mala ideo auget peccatum minorem peccatum

C XVI

De collectis autem que fiunt in sanctos.
Hic est ex prius hinc huius epistole. s. conclusio. nam
postea posita est salutacio. deinde graciarum actionis ge-
neracio. vel prius eorum animat renovacio hic
in conclusione post eorum ad locum exhortacio vel postea hortatur
eos ad bonum faciendum aliis secundo ad bonum faciendum
insequitur vel. vigilate state in fide. tercio post iiii
tabiles et monet eis mentem. vel obsecro autem vos
fratres. iiii. ostendit similium eorum sanctorum. de eorum perfectum re-
fidum vel salutant vos omnes ecclesie. in primo ponitur
modum ut ordinet collectas secundo autem ad venturum suum. ideo
promittit se venturum vel veniam autem ad vos. tamen modum
ut digne in tamen tractet tymotheum ab eo per
missum vel si autem venerit tymotheus. in primis autem collec-
tas determinat primo modum faciendi secundo modum
conservandi vel. unusquisque vestrum. secundo modum mittendi
vel cum autem presens fuero. tercio modum faciendi elemosi-
nas implicat. iiii. causas materiale. i. de collectis

finalem ibi que fiunt institores. formalem ibi
sic ordinatam efficientem ibi z uos faciate. d
g° de collectis .q. de aliis. sup. nos monui
aut' de collectis. que fiunt instes. i. in usus
sanctorum. s. pauperum. s. fidelium quierat
inter eos qui sci erant qz sua erat omnia omnia sua
ad pedes aplo z protinuant att. iiii. hoz curam
commendauit apli paulo. gal. ii. tm ut pauperum

memores q̄ ī solli fuic. sic ordinaui in ecclesiis galathie e faciend
et faciend retinend. ita z uos faciate. hui9 collec
tas z h' p una sabbati dup' sc' ut p una sabbi
.i. p una diem septimane ut sabbm accipiat
p tota septimana. sic luc. xviii. ieiuno bis in
sabbo. i. in septimana ut p una sabbi. i. p una
diem post sabbm. i. die dnica sic accipit. jo.
xx. una sabbi maria magd'. 7c.

Unusquisque uestrum. h' docz mod' gs'uandi
collectas dicens unusquisque. q. sic aut' facie
tis. unusquisqz uestrum ap' se reponat ne ex causa
comune facatis habeatis de depositarii. l' ministri
fidelitate recondens ne tm p' ad usum recu
piatis sic decima ad us9 pauperum reponebatur
int' ianuas. deut. xiiii. reddens unicuique qd ei
bn placuit. no qd grauet eum. ii. cor. viii.
no ut uob. sit tblo aliis aut' remissio. exo. xxv.
ob omni qui offert spontaneus. 7c. ut no .qn. h'io
spate. ut no cum uenio tunc collecte fiant
primo qz grauarz eos si subito totum darent.
sm glo. it' ne cu uenirent fideles aliaz eccliaz
i paulo ecet confusi9 de spatione eoz. ii. cor.
ix. ecce g° qd' dandum e gnali. i'. unusquisqz
diligenter i' ap' se reponat. hylarit'. i' q ei
placuit. festinat' i' ut n cu uenio 7c gnali
tas dantium donu multiplicat. diligen consuit
hylaritas gratificat festinatio duplicat q q'
cito dat bis. dat.

Cum autem presens fuero h' detinat mo
dum sciendi mittendi. l' detinat primo donu
cius mittendus. 2° de modo missionis i' p eplas
hos. ttio de rone mittendi i' pferre. gratiam
tertio de securitate gsorci. i' qs sdigit fiunt
dic' g° cum aut' presens fuero apud uos probaue
ris. i. sc' idoneos iudicaueritis hos mittam p eplas
i. cum eplis meis tutis gmendaticiis deferendum
mittam ut pferre. ut ad pferend' i uos suu pauperi
bus. i. fidelibus gratiam uram. i. donu a uobis gratis
impensum qz si dignum fuerit ut ego eam ut pro
te si quantitas donoz h' exegentur. in quo ta
cite monitat eos ad large dandum ad quantu
tat exposco. ii. cor. ix. qm p te sciat p te 7c.
mecum ibunt deferentes no dic' eis deferetur ad
tollendam suspicionem de collectis i usum suum
recipiendis. notand' e h' de collectis collige
n. dz uir iustus multa prima peta sua ad ost
tendum sic animalis i indicat domus ad eici

end'. iiii. rx. colligis aut' uir nisi aucs
natat retinet eos ex caua. s' hen. se. vii.
dz. filii colligunt ligna zpzes succede
ignem. 7 m. g. scd9 spualia dona. ad possidé
eum sic formica g'ra inestate p dante
te illis colligent s'hen. qui plus naturae spualu
bus. se. xi. colligite uindemia meos. ttio
bona opa admiend' sic apis flores ad melli
ficand'. eccl. iii. tpe dispgendi lapides 7
tempe colligendi. s' hen. ast. vii. nunquid col
ligunt de spi. q'rto temporalia ad erogand'
sic agricola semen ad seminand' tam ut hic.
jo. vi. colligite que restat. s' hen qz cupidi
colligunt paleas ad reponendu in luto. exo.
v. quinto pauper ad hospitand' sic gallina
pullos sub alis. mt'. xxiv. pauper sum 7 dolo s'he
n. jo. xi. collegerunt pontifices gatu adiie
su. sexto afflictiones uidentur sic ubi meius i
locum unum. xlix. collegit iacob pedes sic lec
tulum. jo. luc. xi. qui no colligit mecum dis
pgit. septimo eterna gaudia in spirituali sic ung
flores in festum. cant. vi. dilectus meus descendit
in ortum. ut lilia col. s' hen. luc. xii. colligite

Ueniam autem ad uos. hic pmittit se ad eos
uenturum l' o' primo tpe ad eos ueniendi. 2° ppo
situm ap' eos morandi. i'. apud uos a' forsi
tan. ttio rom huius ppositi i' uolo. n. uos iam
e cam ad uentus sum retardandi ibi pmane
bo aut' ephesi. in prima primo pmittit ad e
tuum sum. qd ad uentus sum tm. i' cum ma
cedonia. ttio terminus spatii i'. na
macedonia. dic' g° ueniam. q. futura. q. quic
ueniam aut' ad uos cu macedonia ptransiero
i. cum omnia loca usqz ad macedoniam ptransibo.
[illegible] no ghendo moram q: opus no erat i'
morari. appiat. enim. ei i uisione uir macedo
dicens transiens i macedonia adiuua nos. att. xvi.

Apud uos autem forsitan h' o'
ppositum apud eos morandi. 3° idem pponit
i'. ut uos me deducatis. dic' g° ap' uos a'
forsitan manebo diu ut p hyemabo qz mul
ta erant i' corrigenda sic medic9 l' st misti
egra diutius manz manebo i qs ita. s. ut 7
uos me deducatis quoqz i' ceto mando captat
eoz beniuolentia ondens sua ad eos famili
aritatem.

Nolo. enim uos modo h' o' rom
sui ppositi. l' primo tangit uisitandi eos dili
gentiam 2° morandi ibi h' ap' eos uoluntatem
i' spero. n. me. ttio uoluntatis sue debitam
oditionem i'. s' dns pm. dic' g° uolo. q.
maneb- iam ap' uos uolo qz. n. uos nu
transitu uidere. i. uisitato pnus p fic. jo.
xiiii. ad eu ueniemus spero. n. me aliqtm
tpis manere ap' uos. mali ca' ap' eos f aulide

eorum per annum et dimidium. act. xviii. et h' sicut uis perficit que sedes spe e apponenda uel sit in tertiuda. iac. iiii. pro inde ut dicatis si dominus uoluerit et uiuxerimus faciemus h' aut illud.

**Permanebo autem ephesi.** h' tangit causam retardandi ad ueniendum simul et mora instruendi et hendi apud ephesios. et pro tangit moram in more per utilitate ibi usque ad pentecosten. et ut uis tenem. i. quinquagesimum. dicit ergo permanebo ephesi. usque ad pent. ab epheso ut uisit hanc epistolam et docuit per biennium. act. xix. permanebo in quam quia hostium mihi apertum est. i. ingressus ad corda hominum. q. d. multa corda parata sunt per eos. ad audiend' hostium inquam magnum quantum ad eundem multitudinem et euidens quantum ad credendi facilitatem et promptitudinem. quia ista non contradicunt predicationem et ad uersarii multi qui conantur impedire. uel nota hec et moram cum ad uersarii sit. i. ne timeas a facie eorum quia aliquos predicatores quantum ad utilitatem et diuiciam temporalium diuertunt propter utilitatem spiritualem tangit ergo utilitatis predicatem quia hostium apertum quantitatem. quia et magnum quantitatem quia euidens in pugnacionem quia et ad uersarii multi.

Nota sicut illud in tulitas unde qui hoc et precipue prelatus dicit unde. multum et hoc et precipue. sic sicut se intra se ex se. supra se ut tandem positum supra se. intra se angustias dampnatorum ut timeat. sic latro patibulum intra malum passum ut resiliat. ier. i. quid tu uides. et feruere ollam. sic. ap. xviii. ammodo ut fumum in cendii. iuxta se maculas nocorum ut pudeat et mitigat sic insi. tortes in speculo ier. iii. leua oculos tuos in directo et uide ubi prostrata sis. ii. uide uias tuas non dicit alienas quod dicitur more oculi non uident se sed alios. ayl. vii. quid autem uides festucam. ex se uanitatem quantum autem ut non presumant. aulor. ii. multas aiunt clarus sed solito situ corruit per indi improu sit exaltatum et cetera qui in inde conbustionis de uiuue dicit de sua tunica iob. v. uidit uirtutem. iuxta se nunquam tates subditorum ut corrigat. ut hic sicut medicus infirmi magis disciplina inquietos. ayl. xiiii. uidete uigilate et orate eze. xxxiiii. sicut pastor instat supra se gaudia bonorum ut appetat sicut oculus solem accipit. per adam agricolam esse. ps. gustate et uidete.

**Si autem uenerit tymotheus.** h' monet ut digne tractent thymotheum ab eo permissum et excusat eum de appollo non misso excitatum pro ergo rogat eos de thymotheo pro excusat se de appollo ibi. *De appollo autem fratre.* in prima primo monet ut digne suscipiat et tractent thymotheum pro ut cum ad ipsum uenerit uoluit deducant cum ibi. *deducatis autem illum* etc. quia expectabat eius aduentum ibi *expecto* etc. in illum in prima pro monet eos ut tenent ei securitatem. pro ut exhibeat honorem ibi. *ne quis ergo illum spernat.* in prima pro monet ut suscipiant pro ut ad ipsum uenientem. pro quo tangit. aduentus sui utilitatem ibi opus enim domini etc. utiliter (ci) ibi. *sic et ego.* dicit si autem uenerit thymotheus ad uos intuitum *uidete* i. diligenter et cauete *ut sine timore sit apud uos* forsitan et iam et cetera timeat sed contentionem ex plenarie eius per quod legatur dum ipse erant custodiri ut sint securi fidelibus deduci. *opus enim domini operatur sicut et ego* sicut apostolus euangelizandi. ad quod deus uenit. luc. iiii. quia et aliis ciuitatibus oportet me euangelizare et cetera quia sic factum est. *ne quis ergo illum spernat.* luc. x. qui uos spernit me spernit.

**Deducite autem illum.** h' monet ut deducant eum securum pro ut peruenire ibi et ne ue *niat.* ergo deducite illum *in pace.* uel securum *ut ueniat ad me expecto enim illum cum fratribus* qui secum sunt. uel per alios qui mecum sunt.

**De appollo autem fratre.** hic excusat se de appollo erat enim ab apostolo episcopus ordinatus. de quo. in. iii. ego plantaui apollo rigauit. et act. xviii. dicitur quod erat uir eloquens potens in scripturis et feruens spiritu loquebatur. h' aut non ualentes eos sedare uenit ad apostolum ad ephesum quem remiserant ut eis remitteretur et ideo eis apostolus quod ipse uenire noluit et h' quod non dixerant pro ..... pro ergo dicit apostolus quod appollo noluit uenire. nunc ... ueniet tempore oportuno ibi. *ueniet autem cum ei.* in prima primo notificat per suam instantiam pro quod pacius est repulsam ibi. *et utique non fuit uoluntas.* dicit ergo *de appollo autem fratre* uero *uobis* facio *quoniam multum rogaui eum ut ueniret ad uos cum fratribus* qui secum sunt uel quos mittebat aliis *et utique non fuit uoluntas eius ut ueniret* ut quia tamen uos non tamen esse correctos ut ego uolui cum coget *ueniet autem cum ei uacuum fuerit.* oportunum cum illum habebit in reditu sicut corrigente futurus. notandum super illud *deducite illum* quod debemus peccatores uerbo et exemplo educere. adducere. deducere. conducere. inducere. producere. introducere. et h' ex christi quod nos.

primo educit de tenebris culpe. ps. eduxit eos de tenebris et umbra. ps. educ de carcere animam meam ad.

ii. adducit ad statum penitentie. iii. reg. ii. aug. ..... gratias quoniam benignitas dicit. gen. xliii. .... uirum ...

iii. deducit per sectam iusticie. ps. deduxit me in semitas iusticie. sap. x. iustum deduxit dominus per uias.

Tercio conducit ad initium glorie. act. xx. exiit tr[illegible] inane conducere operarios.

Quinto inducit in montem perfectionis postquam induxit eos ad montem sanctitudinis.

Sexto perducit ad finem laboris tho. x. cum dominus statuit ut nutuiret uos perducat quasi uos in columnes.

Septimo introducit in palacium eternitatis ubi est iocunditas sine fletu. Apoc. i. Et intro duxit me rex in cellaria sua exultabimus etc.

Securitas sine metu. exo. xv. Introduces eos et plantabis in monte. Sanctitas sine esurie. luc. xiiii. pauperes et debiles introduc huc. eternitas sine fine.

Vigilate state in fide. Hec pars principalis huius capituli. ubi hortatur ad virtuosam incipiens et post ad unitatem fidei secundo ad bonum morum ibi uiriliter agite. ut. sicut firmum in fide et ornati moribus. In prima primo monet ad uigilantiam quam astuciat demonum. Secundo ad constantiam propter impulsum pseudo apostolorum ibi state in fide. Dicit ergo uigilate quia uenit et optimum fuit. uos autem uigilate oculis uestris quia astuciat dyabolus. i. pe. v. sobrii estote et uigilate. quia adversarius. state in fide. quia pseudo [illegible] ecc. xi. sta. in testo tuo et in illo colloquere et in opere etc.

Viriliter agite. Hic hortatur ad bonum morum. Vbi primo monet agere uiriliter. Secundo letari uel et confortamini. ecc. uiriliter. omnia uestra uiriliter quia aduersarius. letamini quo ad dominum. uiriliter quo ad seipsum. uiriliter fide letamini misericordie. uiriliter intrantes. Dicit ergo uiriliter agite per constanciam mulierum. i. e. magis sicut post uiriliter agite. et confortetur et confortamini in domino fin glo. ut uirtute uestra sit perfectae. ephes. vi. confortamini in domino etc. Omnia uestra per caritatem fiant. non tamen in gratia gloriae. quia [illegible] uincit iniquitatis [illegible] bonis operibus misericordie manieat in iudicio caritatis.

Obsecro autem uos fratres. Hec etiam pars principalis huius capituli. ubi hortatur eos quasdam personas et commendat quasdam ex bono primo quia fuerunt secundo quod fuerunt ei specialiter ibi gaudeo autem in presentia. In prima primo monet per unitatem secundo hortatur ad imitandum et recolendum ibi ut et uos subditi. In prima describit personas a meritis a fama ut nostis domum. a uocatione ipsi stephane etc. ab antiquitate conuersionis. i. quia sunt primicie a sanctitate conuersionis. i. quia primicie. a sanctitate conuersionis in ministerium sanctorum.

Dicit ergo obsecro. i. precedente facite ut dixi hos autem qui sequitur mutatum obsecro autem uos. quia. s. nostis domum stephane illius matrone de qua et i. baptizaui autem stephane domum et fortunati et achaici. hii cum apostolo fuerunt in predicatione chorinthiorum obsecro inquam ut subditi sitis eius modi retinendo et imitando. et debetis quia sunt primicie. i. qui primo crediderunt achaye achaya est prouincia in greca cuius metropolis est corinthus. et ordinauerunt se ipsos in ministerium sanctorum. i. ut ministrarent. scilicet eis mori. inquam et omni operanti sancto alii principaliter ordinanti et laboranti plus pro se. glo. in nobis.

Gaudeo autem in presentia. hic commendat eos qui effecerunt bonum speciali. primo commendat primo uirtutum secundo hortatur ad honorandum ibi cognoscite ergo. Meritum autem eorum describit a uirtute quam debent esse in uirtute perfectos. unde presentia gaudeo spiritualis doctrina ibi. quia id quod uobis deerat. refectio iocunditatis ibi refecerunt exhibitio caritatis ibi et uestrum. Dicit ergo gaudeo autem in presentia stephane et fortunati et achaici. i. quia presentes nobis et ad imitandum stephanam autem et fortunati mulierem quae forte portedidit quod eo quod uobis deerat in spiritualia doctrina uestra et sufficientia suppleuerunt docendo refecerunt et meum spiritum leticia uestram caritate ubi quia me uobis fauerunt. Totum hoc potest legi de beneficio temporali sic. gaudeo autem in presentia stephane et fortunati et achaici. i. quia nisi uenerunt presentialiter per uos ministraret quod eo quod uobis deerat in meo ministerio suppleuerunt in ministrando refecerunt. n. in uestro ministrando minus nequo [illegible] fuando cognoscite ergo. i. honorate qui eiusmodi sunt. i. beneficiati mei.

Salutant uos omnes. Hic est ultima pars principalis huius capituli in qua ostendit suam et aliorum sanctorum de corpore. et salute desiderium uel salutem eis optat primo ex parte aliorum secundo ex parte sua ibi. salutatio. inuicem. In prima primo salutat eos ex parte omnium ecclesiarum. secundo ex parte quorundam specialium personarum ibi. salutant uos in domino. tertio ex parte singulorum fratrum. i. salutant uos fratres. Dicit ergo salutant uos. i. salutem uobis optant ecclesie asie minoris metropolis est ephesus unde scribit et salutant uos in domino multum aquila et prisca uxor eius alibi conuenit per mutationem uxorem pristam [illegible] furorem fidi [illegible] ult. [illegible] hic ne uideatur fracta doctrinam est eum in hac eadem epistola. i. xi. contra mulieres et domestica sua ecclesia. i. fratrum congregatione quae est in domo eorum quia sibi salutant uos apud quos et hospitor. act. xviii. salutant uos omnes fratres sigillatim.

Salutate inuicem. hic optat salutem ex parte sua ubi primo monet eos ad salutationem mutuam post ipse se mandat salu[illegible]

salutatio mea. et ideo subdit salutationis formam, scilicet gratia domini nostri ihesu christi. Ipsemet propria manu dat prius ut salutent se gratia. sed ideo ut liceat scilicet in osculo. dicit ergo salutate invicem in osculo sancto. in ore et corde in signum pacis et concordie. sic mos erat cum recipiebant epistolas pauli. Similiter legitur ro. ult. ii. thess. ult.

Salutatio mea. hic ostendit quod ipse per se salutat. et primo quod fideles, scilicet si quis non amat dominum. dicit ergo salutatio mea scripta sua manu pauli. hoc erat signum in omni epistola quod mitteret eam, ut legitur ii. thess. ult. Si quis non. quasi fideles saluto, nam si quis non amat dominum ihesum christum dominum secundum divinitatem, et ihesum secundum carnationem, id est salvatorem, christum plenitudine unctionis. ii. io. ii. Sit anathema. id est separatus et contemptus ab ecclesia. in caritas nos coniungit et unit. Anathema maranatha. id est in adventu domini ut usque ad adventum domini. Iam anathema maranatha, nam deus venit. Item ii. percutiet malos anathemate quando dicet. Item maledicti. Item ult. ne forte veniam et percutiam terram anathemate.

Gratia domini nostri. hic subdit salutationis formam ubi primo imprecatur eis gratiam quo ad deum. Secundo caritatem quo ad proximum, scilicet caritas mea. dicit ergo gratia domini nostri ihesu christi vobiscum sit. Hec est optima societas gratie et anime. et multiplicatur, scilicet in sex quorum solum optanda gratia potentum, propinquorum, perfectiorum. ... optabat iacob gratiam esau ... propinquitate ruth gratiam booz ... simulabant gratiam iacob ... sanctitate anna gratiam heli. Ergo christus est summe potens, propinquus, perfectus, sanctus. summe eius obtenta gratia potest ... propinquus ... perfectus ... iesus, id est salvator, sanctus ... unctus.

Caritas mea. hic optat eis mutuam caritatem ad proximum. vel optat eis caritatem. unam, scilicet caritas mea. et mutua, scilicet sit cum omnibus. universalis scilicet in christo ihesu. dicit ergo caritas mea sit cum omnibus vobis maioribus, mediocribus et minoribus, vel cum incipientibus, proficientibus et perfectis, ita caritate vos invicem et deum diligite, quia vos et deum diligo. optat in eis in fine caritatem quia unit et munit quod scismata et discordias que tunc erant inter eos. de quibus s. v. ... quia caritas est consummatio spiritualis edificii. ... cubitus in quo consummatur archa ge. vi. caritas non est in amore seculi, sed in amore christo. et ponit hic ter quo tunc iesum christum ... Ierusalem. ...

mortis melos in auris iubilus in corde. amen. bu... deo unitas confirmatio et ... ex lege.

Hic queritur de collectis ... i. q. vi. nolite cogitare de crastino ... cogitatio diffidentie non providentie. Item ... illud quod fuit custos glo. ... ergo david ... non alius ... non est distinguendum in principibus ... david ... et non ... sed ... consequenter ... repetit ... non ... erat ... sed intentione et ... Item illud ... glo. ... debitum erat ... ro. xv. si spiritualium eorum participes facti sunt etc. ... non erat debitum ... sed honestatis. Item si dignum fuerit ut ego vadam ... i. ... non est equum nos relinquere verbum dei etc. ... non potest hic relinquentes ... per illa loca ... Item opus enim operatur sicut ego ... non erat apostolus ... de similitudine operis non auctoritatis. Item ... de apollo ... glo. hic erat ... quod cum ... eos sedare ... ad apostolum ... quod male ... ... non dimisit eos ... ad apostolum. Item ... veniret ... fuit glo. ... ii. v. non egent qui sani sunt medico, sed qui male habent ... id est ad correctionem ...

Item ... fide glo. ... non ... septies in die cadit iustus ... culpe. Item omnia vestra in caritate fiant glo. ... de deo cogitare ... non ...

Item ... ut nos subditi ... non erant ... ... reverentie ... Item ordinaliter ... heb. v. ... honorem ... non ... honoris. Item ... docere glo. ... ... non permitto. i. thi. ii. ... non publice. Item sit anathema ... nolite maledicere ... maledictio ... amor ...

Incipit glosa in secunda epistola ad cor.

Commentum in ii. ad cor. ... en perfectam nobis ... christum ... per ... tempore in alio ... recepte ... intelligibiles ... simpliciter ... recepta ab ... recepit ... audientium ... conceptum ... ut potest ... hic ... dignum ...

Conversum

apli eplam corinthii fuerant ɔ̄tristati ꝛ eorum quidā correcti. alii incorrecti. ideo secundam eandem eplam scribit ut correctos ꝓmoueat ꝗ principalit' intendit ⁊ incorrigibiles corrigat. Et hec est qd in epla ꝑ apli dicit sapientibus ꝓpositis ɔ̄iūnxi ad et ceteris q̄bꝫ tn̄ fratribꝫ inuitat ad utilia cū dicit ɔ̄iūcti ad cor. promittit spūalia cum subdit . en ꝑ fratrū nobis spūm. ꝓtendit facilia cū addit ꝛ ꝓudam uba mea. in ꝑmo fine . in s'o m̄ . iusto forma huius eple designat efficiens nō impr loquitur intellt' finis est sūi utilitatis noīe correpcōis intell' vel ē in correpcō.

Ad corrigendum negligenter sapiam tribuendo pu. 29. uirga atq3 correctio tribuit sapiam. pu er q' dimittitur uoli sui ɔ̄fundit matrem suam. Ad ꝓmouendum sapienter in melius excitando pu. xvii. plus ꝑficit correctio apud prudentem qm̄ c. plage apud stul. ad inc'pand' ꝑ cauatos quo illo obiurgando eccl'e. vii. melior ē ira q̄ risus q2 ꝑ tristitiam uultus corrigitur animus delinquentis ꝗ hec dr' in pu. xxvii. melior ē manifesta correctio qm̄ amor absconditus hec n. tria intendit apud in hac epla corrige sapienter ꝓmouere prudenter. inc' pare ꝑ cuaces sic patebit in pꝛ sequendo. Conuiuium g° ad correctionem meam . en ꝑ fratrum nobis spūm meū. ꝗ spūalia documenta promittit ꝛ in fine spondet uitam eternam. patet apud ꝗ spūm rectū prudenter ꝓmouendo ꝗ ē spe' quo . ecci. xxiiii . agnoui tibi mei impleuit ꝛ c. spūm fortem ꝑ tinaces increpando . ii. cor. xix. spe gaudis ꝛ fortis uincens inoretes ꝛ oteriengas petras uū domi feli spe . sū spūale doctrina aūit rectus quo ad iō rabile ꝛ dulcis quo ad ɔ̄cupiscibile ꝛ fortis quo ad irascibile q2 rectus dirigit errantes . q2 dulcis attrahit sapientes . q2 fortis arguit ꝑ tinaces . sic ꝑ fratrum spūm meū nō ɔ̄ualescatur q2 nō est rectus nō mundatur q2 nō ē dulcis ii carnalium q2 nō ē fortis ꝛ ꝓudam uba mea. hec ꝓtendit facilia . s. monitione uitiorum aptetur ꝑ exigentiam uite ex triplici spū ꝓ triplex uba . ex spū recto ubū equitatis ex spū dulci ubū exhortationis ex spū fortis ubū obiurgationis ꝑ mo g° ꝑ ꝑficit ubum caritatis incorrectos erraneū ut ei oportet. id . se . i . dedi uba mea in ore tuo et ē ut destruas . s . uitia ꝛ edifices . s . uirtutes de hoc illo ecci. v. ꝑ sequar de ubis pacis ꝛ iusticie . ꝓ ꝑ fit ubum exhortationis rap'mode correcturis hec ē ordo leuiꝰ ꝑ mo eciam corrigendi sꝰ correctos in melius ꝓmouere de hoc illo a ecci. vi. ubum dulce multiplicat amicos ꝛ mitigat in' eucharis in bono hoīe ꝑ u. xvi. fauꝰ mellis uba ɔ̄posita tertio ꝑ fit ubum obiurgationis in repatione ꝑ tinacium de hoc illo ꝓ th° . iiii . ꝓdica ubum insta oportune ꝛ argue obsecra . ꝗ hec ca ecci . iiii . quis ꝛ ꝗa ꝛ doctrina seruatur ꝗ correctoꝝ ɔ̄paratur ubum gladio . inta sandiri . eph . v . gladium spūs q° ē ubum dei . ubum dei ꝗ ꝑ modum animi ad melius statim ec' uit uba sapientum . q . sti . ꝗ in crepationum tam eo dum ɔ̄currenti . s . e . xxiii . nūquid nō uba mea sunt . q . ignis ꝛ q̄ malleus ɔ̄terens petras . prima . ꝑs . s . de correctione ꝓtenditur a principio usq3 ad vi. ca. sꝰ . s . de ꝓmocōne inuicem a . vi. usq3 ad x. tertia . s . de repatione a . x . usq3 ad fine ꝛ hic ap'ꝰ forma est nobis agendi . hinc ī hoc eple premittit g° loq3 ad ꝑ' tiū ꝑ logum d' tangit . iiii . cās opis . s . īmm ī ɔ̄solatoria eplam : idem ē ꝗ . scribit eis siue ī . ꝛ collaudans eos ad meliora fortiū ꝗ contrita tos ꝗ eos . s . emendaret . ostendens. Incipit epla pauli secunda ad corinthios.

**Paulus apostolus ihū xpi et ē.**

Secundam eplam scribit apostolꝰ corinthys et ut dcm̄ est ea . scribendi sunt quia ꝑ primam eplam fuerunt ɔ̄tristati ꝛ eorum aliqui correcti aliqui nō sed bene aut aplus . utriusq3 ꝗ incorrectis principali intentio eius est incorrectos itim corrigere ꝛ correctos ad ulteriora ꝓuocare modꝰ augmentatis est . diuiditur in hac epla in . iiii . ptes prime n. ponitur salutatio . sꝰ gratiarum actio ꝗ benedictus deus et ꝑ . tertio principalis narratio ꝗ nō n. nolumus uos ignorare fratres . usq3 ad finem eple in qr̄o conclusiue ꝗ de cetero fratres gaudete ꝑ fratres estote et ē . i ꝑ ma parte . s . in salutatione ꝑ mo ponitur ꝑsona salutantis . sꝰ ꝑsone saluta te ꝗ ecclesie dei . tertio forma . salutationis ibi gratia uobis . in ꝑ ma ꝑ tangit principalem ꝑsonam . sꝰ adiunctam ꝑ thymotheus frater. In prima describit ꝑ principalem salutantis a noīe q2 paulus ab auctoritate quia apostolus ihū . ab electione cum uocatione . q2 ꝑ uoluntatem dei dicitur g° paulus nomen ē auctoritatis humilitatis eius est iuditium exaltationis . qua qui se humiliat exaltabitur. luc' . xiiii . Iesu . i . saluatoris quantum ad diuinitatem xpi ī naturam quantum ad humanitatem ꝑ uoluntatem dei aneq3 spe rationalis non per uoluntatem hominum ad dominum ꝑ sonas thymotheus frater hunc adiungit . q2 ꝑ primam eplam detulerit ad significandum quia ꝑ eum de statu eorum certificatus erat . s . in inquit scribunt ecclesie dei . i . ɔ̄gregationem fidelium que ē corinthy . q' ē metropolis achaye cum omnibus scis patres qui maxime debent esse sci uel . scis . i . mundas sanctificatur qui sunt in uniuersa achaya cuius metropolis est corinthus.

**Gratia uobis et pax.** Hic describit forma salutationis ꝗ optat eis bonum quod magnificatur tria . pacio sicut minus . gratia et pax . auctoritas dantis q2 a deo patre benignitatis mediantis . quia domino ihū xpo. Est ergo g° i . remissio peccatorum . qui est primus effectus gratie sit nobis sup . i . ꝑ'



quo est primus.

Marginal notes: uide; § 2; tps' sigo ira; errantes dirigendo ꝑ stilum ꝗ spūs domini ductorieꝰ ut spūm dulcem; § 3; dulcis; ꝗ; [illegible] iniciis; abundabit; [illegible]; illud

C

que est primus effectus gratie. Sit vobis sicut et pax. i. tranquillitas mentis. Iste ordo gratia et pax. quia non est impiis pax. dicit dominus ysa. lvii. Sit inquam a deo patre nostro a quo omne bonum datum. Iac. i. omne datum optimum. et domino ihesu christo per quem omnia bona dantur. Ps. qui fecit omnes congregationes aquarum [illegible] et per dominum nostrum. i. ro. x. etc. ¶ Benedictus deus et pater.

¶ Hec est pars principalis. scilicet gratiarum actio ubi primo de consolatione divina in suis tribulationibus gratias agit. Secundo ubi secundo de utilitate earum provenire ostendit ibi: Sive autem tribulamur. In prima primo tangit consolationis efficientem causam. secundo efficaciam ibi: ut possimus et ipsi consolari. tertio habundantiam ibi: quoniam sicut habundant passiones. In prima primo propter beneficia gratias agit benedicens. secundo benedictum describit ibi: deus et pater. tertio beneficium exprimit ibi: qui consolatur nos. Et sic tangit tamen permittens benedictionem. benedictum attollendo. beneficium opitulando. Circa benedictum tangitur creatio ibi: deus. et filiatio ibi: pater domini. et distributio ibi: pater misericordiarum etc. Dicit ergo benedictus. i. in suis exaltatus sit qui in se exaltari non potest. Ps. accedet homo ad cor altum et exaltabitur deus. deus et pater domini nostri ihesu christi. deus scilicet eius diviniate. pater proprietate generationis. pater inquam misericordiarum. i. pater miserationis [illegible] et hic post quam ad liberationem a malo culpe et tamen misericordiarum pluraliter propter multiplices effectus misericordie quamvis tamen in se unica est. et deus totius. i. perfecte consolationis datur. quia quelibet est consolatio mundi imperfecta [illegible] quam ad liberationem a malo pene. benedictus inquam qui. i. quia ipse consolatur nos suos spirituales in omni tribulatione nostra. glossa. in tribulatione corporis et anime. Ysa. dicit: Consolamini. ysa. xl. consolamini consolamini popule meus. ergo consolatur deus discrete quia nos. i. suos. integre quia in omni. oportune quia in tribulatione nostra.

Benedictus deus qui creavit omnia. Judith. xiii. benedictus dominus qui creavit celum et terram. qui creavit homines carne similes. luc. i. benedictus dominus deus israel quia visitavit et fecit etc. luc. i. benedictus fructus ventris. Qui eruit nos a culpa. ps. benedictus dominus qui non dedit nos in captionem. Qui adiuvat nos in pugna. i. benedictus dominus deus meus qui docet manus meas. Qui nos instruit scientia. ps. benedictus qui venit in nomine domini. deus dominus et illuxit. Qui nos roborat constantia. ps. ipse dabit virtutem et fortitudinem. p. 8. b. Qui nos ditat multiplici gratia. zach. xi. benedictus dominus ditati sumus. ephe. i. benedictus. Qui nos coronat in gloria. tho. xiii. benedictus dominus qui exaltavit eam. scilicet ecclesiam ut sit regnum eius in secula. Sed sit enim magis consolatio non est enim ut producatur de foris ut reformetur reus. ut fortificetur pugnator. ut adiuvetur ignorantia. ut instruatur [illegible] ut roboretur pusillus. ut ditetur miser. ut glorificetur. ideo benedictus deus qui consolatur nos omnia ista conferendo ut patet in sequenti distinctione. ¶ Ut possimus et ipsi consolari. ¶ Hic tangit consolationis efficaciam. ubi tangit

quod eius virtute in consolationis. scilicet eius opportunitate in consolandis. i. eos qui in omni pressura. tertio eius fructificatione in omni pressura in modo consolationis. i. per exhortationem. Dicit ergo ut possimus. quia tamen consolatur nos ut possimus et ipsi consolari. Qui enim non est consolatus nescit consolari. eccl. xxxiiii. qui non est temptatus qualia scit consolari. inquam eos qui in omni scilicet in omni pressura sunt. ubi accipitur in signum distributive non collective. consolari inquam per exhortationem. qua exhortamur et ipsi a deo. i. per consolationem de peccatis que est exhortatio ad futura sustinenda. ¶ Quoniam sicut habundant. ¶ Hic tangit consolationis habundantiam. ubi primo tangit passiones corporales tanquam consolationis nutrimentum. secundo consolationes spirituales tanquam passionum proventum. i. ita et per christum. Dicit ergo quoniam quia possumus alios consolari. quoniam sicut habundant passiones christi. i. pro nomine christi. vel christi quia sumus eius loco. ita et per ipsum habundat consolatio nostra. ps. secundum multitudinem dolorum meorum in corde etc. Cum ei fuit de aqua in ydriis tamen fuit de vino. tota enim aqua conversa est in vinum. Jo. ii. ergo sicut sancti patiuntur multipliciter quia habundant passiones utiliter. quia passiones christi specialiter quia in nobis. Ita consolantur multipliciter quia habundat consolatio utiliter. quia per christum specialiter quia nostra. ut proportionaliter respondeat minus majori cum celestium sit. ¶ Sive autem tribulamur. ¶ Hic ostendit quod proveniat per eorum utilitatem. ubi primo ostendit utilitatem sue tribulationis. secundo utilitatem sue consolationis. i. sive consolamur. tertio utilitatem sue exhortationis i. sive exhortamur. Dicit ergo sive autem tribulamur. presens potest quia tribulatio semper erat eis presens. hoc contingit pro vestra exhortatione in presenti. ut scilicet patiamini et salute in futuro. i. cor. xv. cotidie morior propter gloriam vestram fratres. Sive consolamur. hoc contingit pro vestra consolatione ut scilicet consolemini de nostra liberatione sicut credentes de liberatione petri. act. xii. vel pro nostra consolatione. i. ut similem speretis consolationem. ¶ Sive exhortamur. ¶ Hic tangit utilitatem sue exhortationis. ubi ostendit quod in eis patientie sue fructum. secundo presentem effectum i. que operatur tolerantiam. tertio futurum premium i. scientes quoniam sicut socii. Dicit ergo sive exhortamur ad maiora sustinenda. hoc fit pro vestra exhortatione in presenti ad similia sustinenda et salute eterna. Est ergo tamen tribulatio consolatio exhortatio. tribulatio est in patientia. consolatio foris patientie. exhortatio perfectio patientie. et sequitur unum ad aliud ordinate in electis. quorum. scilicet salus que est finis perfectionis. tho. xiii. tu flagellas et salvas. ¶ Que operatur tolerantiam. ¶ Hic tangit patientie sue presentem effectum. ubi tangit earum actionem ad patientiam.

b

in nobis

tribulatione

D

§ 3

122

ro sequitur oppositio patientie eorum i. ut spes nostra firma
dicit glosa que exhortatio . s. salutis sperata operatur in vobis . s. to
lerancia i. facultatem qua tolleratis earundem passionum
i. filium. sed non est solum quod et nos patimur operatur igitur in
tantum ut spes nostra firma sit pro vobis i. pro consolatione
et salute vestra glosa. tertio spes in deum solidior quam
sit quinto quasi gratiora pro nomine eius pertulit.

Notandum est vero quod multa sunt que in presentibus tribulation
ibus nos consolantur. Consolatur enim nos primo.
Exemplar sanctorum primum sicut bonos societas solatium viatorem.
hebr. xii. habentes tantam nubem testium per patientiam curramus.
Secundo doctrina scripturarum sicut hiba vi. Tertium tec.
ter sodalitium interventum. ro. pro b. per patientiam et consolationem.
Tertio spes premiorum sicut Septimum.
spes mercedis agricolam laborantem. ps.
memor esto verbi tui servo tuo in quo.
Quarto presenti utilitas tribulationum sicut memoria
lucra mercatorem ps. secundum multitudinem dolorum et hic.
Quinto memoria dominice crucis et passionis
sicut arma triumphalia militem pugnantem.
ps. virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt.
Sexto pregustatio celestis dulcedinis sicut mamma vel
lac puerum lacrimantem. ysa. lxvi. sugetis et re
plebimini ab uberibus consolationis eius. iiii. reg. iiii. affer
te igitur helyseus farinam et misit in olla.
Septimo consideratio divine pietatis nos adiuvan
tis sicut flatus venti prosperi navigantem. judith.
viii. expectemus humiles consolationem eius.
Octavo dulcedo fraterne exhortationis sicut sa
lutaria remedia infirmum. Ruth. ii. consolatus
es me et locutus es ad cor ancille.
Nono spes remissionis culpe mortalem sicut eva
sio carceris captivum. ps. In convertendo dominus captivitatem etc.
Scientes quoniam sicut Hic tangit patientie fru
ctum premium vero de hoc dicit sibi primo tangit certitu
dinem scientes retinentes quoniam sicut socii. Equalitatem
sic eritis. qualitatem consolationis dicit glosa scientes quoniam
spes igitur nostra firma sit et hoc quia sumus scientes
quoniam sicut socii tribulationum estis in presenti sic eritis
in futuro et consolationis eterne glorie. quia equa gloria labori
vestro retribuetur. ii. thi. ii. si sustinemus et conreg
nabimus. apoc. i. particeps in tribulatione et regno. Re
bus societas quod inchoat gratia et consummat gloria. Ubi
transit tribulatio et manet consolatio. et patet ex thema
martyrum sociorum ut mauricius et sociorum eius
et his quos commendat ecclesia. Concordia in soci
etate patientia in passione gloria in consolatione.
Non enim volumus vos ignorare. Hic etiam
ponit principalem epistole partem s. narrationem que dividitur in tres
partes. primo enim loquitur correptione non indigentibus se eis in

exemplum proponendo patientie. secundo fictis sui pigris corrigi incipi
entibus sed negligentibus eos corripiendo ibi. Cum autem iudicavi
noluisse nunquam levitate usus sum. usque ad vi. ca
pitulum. tertio iam correctis et penitentibus eos ad meli
ora provocando a capitulo vi. usque ad x. quarto in contu
maces in sua malicia perseverantibus eos increpando
a ca. x. usque in fine epistole dicens ibi. de cetero fratres
gaudete. perfecti estote. Felix doctor qui sic instru
it patientiam. corripit negligentiam. provocat ad vi
te eminentiam. Increpat pertinaciam. In prima vero propo
nit se perfectis in exemplum patientie. primo ostendit quanta sustinuit.
secundo quod deus eum tanta sustinere permisit ibi. Sed ipsi in no
bis ipsis. tertio quod magnifice eum liberavit ibi. qui de tan
tis periculis eripuit. quarto unde hec patientia in eo sur
gat ibi. Nam gloria nostra hec est. In prima ostendit magnitudinem
sue afflictionis ex tribulationibus. prima ex notificandi volun
tate. Non enim sit medio de minimis. secundo ex tribulatio
nis specie ibi. de tribulatione nostra que. tertio ex gravami
nis pondere ibi. quoniam supra modum gravati. dicit glosa. Non
enim qui sicut socii estis passionum etc. Rene ita enim
passiones sustinemus. Non enim volumus vos ignorare
fratres. vocando eos se fratrem subditorum caritatem
et humilitatem prelatis insinuat. ecci. xxxii. rec
torem te posuerunt. noli extolli. esto in illis.
de tribulatione nostra que facta est in asia. s. ephesi. de qua
habetur act. xix. ambrosius. Sed presuram tribulationum indi
cat ut ostendat quod mala salutis eorum cum pace
bat. Item ut cum se opponeret magistri sui per passione pa
ti agnovit accepta consolatione a dolore desistat.
Quoniam supra modum gravati sumus. Hic tan
git pondus gravaminis. vel ostendit gravamen illius
tribulationis triplex. primo quia alias excellit. secundo quia
virtutem humanam excedit ibi. et supra virtutem.
tertio quia sustinentem fastidit ibi. ita ut tederet
nos. dicit glosa. quoniam supra modum. consuetum precedentium
cum passionum gravati sumus. ecci. xxi. pondus
gravabis contumelia et supra virtutem nostram non grave.
gravati igitur. ita ut tederet nos tedio quodam
illius. ambrosius. ut desperarem quod aliud diffide
ntia in vivis quam maerere est optabile.
Sed ipsi in nobis. Hic ostendit quod deus eum tanta susti
nere permisit. s. ut non confidet in se ipso. sed in deo qui
potens est solus in liberando. vel tangit primo in se vite
presentis diffidentiam. secundo diffidentie causam ibi.
ut non simus fidentes. tertio eius evidentiam ibi. qui
suscitat. dicit glosa. Sed ipsi quia non solum tedebat vi
vere. sed ipsi in nobis met ipsis responsum mortis ha
buimus. i. certitudinem moriendi. sed quod deus habet no
bis medio nostra ut non quia. Item quia permisit deus ut
non simus etc. vel sic. Item habuimus responsum mortis.

hoc .s. ut n̄ sim̄ fidentes i nob. q̄ ip̄a mora
imminēs nos deceret i nob n̄ ɔfide. Je. xvij. q̄
maledc̄s hō q̄ ɔfidit i hoīe. S3 i dō. Je. xvij.
bn̄dc̄s vir q̄ ɔfidit i dn̄o. Ju dō iq̄in i q̄ ɔfidē
du q̄. r. q̄ ip̄e suscitat mortuos. ad l'ram mor
te corli. l'i morte spūali. l'morte reputata
ua. i. eos q̄ p̄ mis̄ia mortui reputat̄e ut h̄ dī.
Qui de tantis pīclis Hoc q̄ mag̃ fiat de cū
liberauit. v p̄ tangit libacōne a m̄tiplici p̄icu
lo. fo disponēs ad libacōnē q̄ ē oro i. adiu
uātibz i nob. ttio ɔnīs q̄ ē grāx acco i. ut ex
m̄tarz p̄s. Inf̄ tangit p̄ libacōnē a p̄tis. fo
ap̄sētibz i. 2 eruit. ttio spem q̄ ratītas ibi.
i q̄ sp̄am. dī g. q̄ de tantis p̄icl̄s eripuit nos i
p̄tito. Jnf. xi. p̄iclis fluminū tē. 2 eruit i
cotidie. Jn q̄ sp̄am q̄m 2 adh̄ eripiet i futo
p̄s. sp̄ate i eo ois agg̃acō ip̄. ef. orat̄ tē. Eri
piet iq̄ 2 h̄ adiuuātibz nob. n̄ solū nob io
ne sed p nob sic petr̄ ē de carce libatō ōnib
Ut ex m̄tarz p̄sonis Hic Grac act. xij.
tangit grāx acc̄onē. v ip̄licat ea. a q̄b. q̄re.
i quo agēde sit. a q̄b. q̄ a diuisis 2 m̄tis sc̄as.
q̄ nōt i. ex m̄tarz p̄s fac̄ez. q̄re. q̄ de bo
nis s ip̄enlis. q̄ nōt i. ei q̄ i nob ē donacō
nis. quo. q̄ n̄ tm̄ ūb s3 op̄ib boīs i. grē a
gant. dī g. ut ex m̄tarz. h̄ ɔplē legit. p
m̄ sic eripiet i q̄ ad h̄. ut ex p s. i. a p̄s mul
tarz faciez. i. diuisarz etatū. ut puoz iuue
nū tē. p m̄tos p̄tiāpes eidē donacōis. q̄ in
nob ē agant̄ grē dō. s. p nr̄a libacōe. fo m̄
sic. ut ex p̄s m̄tarz faciez. i. a p̄s diuisarz v
tutū 2 m̄toz. sc̄ ei ɔgr̄ac̄ē i ecc̄a p suas u
tutes 2 m̄ta. sic h̄ p fnac̄. sic Job p p̄iacē
ciā. moyses p m̄situdinē p m̄tos a
gant̄ grē p nob. grē i q̄ ei donacōis q̄ i nob
ē. i. p nr̄a libacōe fca dino nutu. Tacoi
leg̃ p lr̄am amb' sit q̄ talis ē. ut i m̄toz fa
ciem. i. i ɔsp̄tu m̄toz ut i ɔuētu l'ecc̄a ɔg
gata grē agāt̄ p nob. i. p nr̄a libacione.
Hic q̄rit̄ sit id. a dō p̄re nr̄o. p̄ aute accepte
cen̄slit. 2 ita male copl̄at. 2 dn̄o ihū x̄. aut
s̄lto 2 ita male addit̄ nr̄o. Rō. ecn̄lis p̄ort
q̄ ad signandū. 2 io addit nr̄o. s̄l̄re tm̄ quo
ad supp̄ōnē app̄ari 2 io copl̄at. 2 p̄uo tē Ste
2 dn̄o ihū x̄. ɔ. Jndiuisa sūt opa trinitatis. g̃
debuit addē i spū sc̄o. Rō. sp̄c sc̄s telligit̄
idonus suus. l' ip̄e 2 filio. tanq̄ amboz nex̄.
Sic sc̄ itz sic socii passionū. glo. eq̃ glā da
bit̄ laboz. ɔ. de remunerat s3 sup̄ ɔdig
nū. Rō. glo. loq̄ de equitate facte q̄ aute

dit̄ i p̄portione n̄ pond̄is quantitate Ste
sc̄ id de t'bl̄one q̄ fca ē i asya. ɔ. act. xvij.
uetati sūt a spū sc̄o loq̄ u'bū i asya. g. t'blō
n̄ ip̄ediuit p̄dicacōnē. Rō. p̄ t'blāci. s3
p̄t ea p̄missi sūt Sic sup̄ uitute g̃uati. ɔ.
Jnf. x. fidel' de q̄ n̄ paciet uos temptari
sup̄ id q̄ potestis. Rō. loqt̄ h̄ de v'tute n̄
n̄ de uitute p g̃ram adiucta Ste ut tedet
nos ē viue. ɔ. Jnf. xij. p̄p q̄ placeo m̄ i tri
b'lōibz. Rō. tediū erat sensualitatis pla
cencia rōis Ste ex m̄tarz p̄s faciez. glo.
facies dī ifantiū puoz tē. ɔ. p ifantes n̄
p̄ss agi grē. Rō. ifantes uocat p̄ septenniū.
Na glā nr̄a h̄ ē testioniū Supi Ste an
v ip̄osuit se p̄fas i ex̄ paciē. p̄ ondit q̄ tā
sustinuit. fo q̄r de' eū tanta g̃tiue p̄ui
sit. ttio q̄l̄r eū libauit. h̄ q̄rto o' q̄ ite. h̄
pacia ul' libacōis ɔfidēcia i eo surgit. v p̄
d' q̄ ɔsc̄ia sua dat ei bonū testioniū. fo
q̄ ɔsonat ɔsc̄ie eoz i. n̄ ei alia sc̄bim' t
cio q̄ sp̄ 2 ɔsonabit i. sp̄o aūt q̄ usq̄ i fi. q̄r
to q̄ ex hac ɔfidēcia ad eos uenire uolui
i. 2 hac ɔfidēcia uolui. In p̄ p̄ tangit sua
ɔfidēcia sui glām. fo glīe cām i. testioni
ū. ttio sp̄eficat cām p̄port̄ i. q̄ i simpli
citate. dī g. Na glā. triplex ē h̄ ɔtinuacō.
s glo. p m̄ sic. q. adiuuātib nobis tē. 2 debe
tis orare p nob. Na glā nr̄a tē. vl' s 2 oro
nes u'r̄e potiūt nos iuuare. Na glā nr̄a tē.
vl' s. Jta eripuit nos 2 adh̄ eripiet. n̄ ei dif
fido de dī auxilio q̄ p̄ie ē ɔsc̄ia. vn glorior.
Na glā nr̄a h̄ ē. i. id vn glām testioniū
ɔsc̄ie nr̄e. p̄u. xv. sec̄a mēs q̄ iuge ɔuiuiū.
Q2 i simplicitate 2 sinceritate. h̄ sp̄eficat
testioniū bone ɔsc̄ie a. nr̄e a simplicitate
itencōis. a p̄itate v'tutis i. 2 sinceritate
a fuga uoluptatis i. 2 n̄ i sapia. a s̄rerroga
cōne op̄is i. humana q̄. dī g. ɔuilar ē simp̄l
q̄ simulacōnē yp̄ocitaz. sinceritē ... ɔ. per
mixtione errorz. sp̄ualit̄ q̄ sensū mundi
noz s̄rerogando q̄ cupiditate p̄seudo p̄di
catoz. dī g. q. q. glā nr̄a ē. testioniū ɔsc̄e
nr̄e. testioniū i q̄ h̄ q̄ i simplicitate iten
cōnis 2 re ɔ duplicitatē yp̄ocrisis. ecc̄i. ij.
ve duplici corde 2 sinceritate dī. q̄ ē a dō vi
tatis. s. per s̄lo ɔmixte. l' corr̄o. n̄ i s̄me
to ueritatis. 2 n̄ i sapia carnali p̄dicando
ut ē s̄m modū ut p̄seudo ne aliq̄s offen
derent p̄dicando legalia. l'q̄stū tm. Jac. iij.
n̄ ē ista sapia de sursu r̄e. i. thess. ij. non

tum alii i sermone adulacois o simplicite n i locutione auaricie o sincitate n qrentes ab hoibz gliam q sapiunt carnale. exigua di .i. s dcitme spe gris dei. h e ei unctio q doc de oibz .i. jo. ij. h e lux diriges i via pacis luc .i. guisati sum i h mdo q e diffi cile. qr tot md i maligno posit e .i. jo. v. habundanci a ad uos qb cessim de ie nro. q n solu a uob idebita extorsim. s debita dimisim .s. supt pdicacois. Infra .xi. n alias eccas spoliaui accipies stipedi ad minist.

Nō ei alia scribim uob. Hic addu cit testimonii gscie ipor cu n testioni bonu reddut duo. p sinctitas scpte vt euis eple. so euidecia gusacois sce i. z cognouis tis .d g n ei qi ad uos habundaci suam si plicitate qr istruxi ubo z ex. n exegi ad u i hac epla n i p. sic z ipi scitis. n ei alia .i. gcia scbim uob q q legistis i spiciendo pma eplam z cognouistis videdo te uos gusacone nram. atte stat ei i eo op doc tuie z eq. ro. xv. n audeo ad loq eor zc. a ambros. ea se dicit scribe q uo solu litte is cueret s z opibz maifesta haberet.

Spero a q usz i fine. Hic o q tali testimonio sp gsonabit gscia eor. v eci opa sua bo tagit. un p pseuancia i. usz i fine. so euidecia i. cognosceris. co affcin su ra dice s. sic cognouistis. qrto efficacia i. qr gla ura zc. dicet d hō opari bonu. s. pseuant p pmu. euidet p ei affcuo se p dm. efficacie p mtu. d g spo a. qi ua de me cognouistis. spo a q usz i fine. .i. deinceps cognosceris. qr n mutabo ppositu. eccl. xxvij. hō scs i sapia manz sic sol. sic cognouistis ex pte. qr cognouistis opa s n radice. scitis ei q abstinuu. s n qnta dilecone h feci. cognosceris i q h. .s. qm gla ura ecna sum sic uos nra .i. p nos zeq de betis vita ecna. z nos p uos bu ist tos .i. thess. ij. q ei e spes nra aut corona glie. n ne uos z c. ecci. xxiiij. q audit me n gfudet. z qui opant ime n p. z q elu. gla iq reuelanda i die dni nri ihu x .i. i die iudicii q d dies. q sol iuste oia illuiabit z maifestabit. zc. dies dni nri. qr tc cessabit ois pncipat z ex altabit sol i die illa. ysa. ij. mic a e dies nra luc. xix. z qde i hac die tua extendu z amia du ostm pdicacois ad q seq gla. qr gla ura zc. gla miti. qr z doctois z auditoris i. sic

z uos nra gla ecna. qr i die dni nri ihu xpi.

Et hac gfidencia. Hic o q ex hac gfi dencia ad eos ueire uoluit. v p tagit ueni endi uolutate. so aduert utilitate itenta i. ut s gram. tcio futuor p modu ordine i. z p uos tusire. d g z hac q. testionio uro bn gusat su apd uos. z hac gfidecia qr .s. glia ura sum sic z uos nra. vl sic. z hac gfidecia. qr .s. qdi usm ia corti s. volui. s n feci. p q uult itelligi aliqs te eos q ca dimisit. pus ueire ad uos q i macedonia. ut p mea pse cia s am gram hreris .s. gfirmacone fidei q fides e p gra. ro .i. desido vide uos ut aliq ipartiar gre spual. z p uos pus gfirmatos .i. vro ductu tusire i macedonia. z itm ueire ad uos ut multiplicet uos gfirmare z a uob deduci i iudea ad defendu collectas.

Nota q .ix. gna hoim solet glari. videlicz.

mat in pmocione filior.
princeps i sbiugacone hostiu.
Colon in vbertate segetu.
Clerie in gnicone sctulu.
viator in rectitudine semitar.
miles in triumphalibz armis.
mercator in lucrosis mercimoniis.
Nauta in tutis nauigiis.
Infirm in salutaribz remediis.

Sic sancti spualit gloriant.

Pmo i pfcu alior. sic mat i pmocde filior. .i. thess. ij. q e spes mea aut corona glie. n ne uos an dm. .i. cor. xv. si glat vrm in xpo ihu.

Scdo i gusidle paior. sic pnceps i sbiugacde hos tiu. eccl. xlviij. qm p t sit glari. q stulisti mor.

Tercio de expectacone pmior sic colon in vbtate segetu. Ro. v. No solu a s z gla m i spe gl filior di. Bili. h gla nra sum.

Qrto i reuelone misterior celestiu. sic cli c i cognicone sctulu. Inf. xij. si glari oz n expedit qde venia ad uisioes. Je. ix. i h glet.

Qnto i rta inte cae opu. sic viator i rtitune viar. ps. letamini i dno z exultate iusti z glamini ois recti corde.

Sexto i memoria crucis v z suar passio nu. Sic miles i triumphalib armis pen tu. gal. vi. m absit glari n in cruce.

Septio i gtepu trenor. sic mercator i lu crosis mercimoniis. paupte ei emit regnu. s aug. eccl. x. q glat i paupte q mag i dicius malu e mali e d ois emptor z c.

Octauo i pitate gsciar. Sic nauta i tutis

nangus sic paulo in spe gaude. supra eodem. gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre.

(N)ono itolancia tblonu sic ifm in salutarib remedus. Jud. xii. glam i tblomb tangitus.

(C)um ergo hoc voluissem. (H)ec est sexta pars. (E)x tertia parte principali s. narrationis. postquam locutus est correctione non indigentibus se eis in ex(emplum) proponendo hic secundo loquitur factis suis pigris corrigi inchoantibus et negligentibus eos corripiendo. hic enim quidam mala scilicet mendacium et carnalitatem paulo imponebant. et ei in bonis vitas pseudo preferebant. ideo impedi... paulus secundo primo se excusat de malis que ei imponebant capitulo presenti et sequenti. secundo commendat se de bonis in quibus ei pseudo preferebant. capitulo iii. iiii. et v. In prima quia imponebant ei mendacium et carnalitatem eo quod cum dixisset se venturum ad eos non venerat. vacat maiori temporali commodo. primo removet causas falsas quas ei imponebant propter quas eum non venisse putabant. capitulo presenti. secundo assignat causas veras que eum detinuerunt. capitulo sequenti. In prima causas falsas quas ei imponebant primo quando exprimit. secundo expressas destruit ibi fidelis autem deus. tertio iam dicto confirmat quod pro bono eorum venire dimisit ibi ego autem testem deum in voco. In prima in quadam implicat causas. primo quia si vos est levitate. secundo si cupiditate ibi aut que cogito. tertio si mendacio per ea sequentia ibi ut sit apud me est ergo cum autem hoc. quasi ita volui prius venire ad vos et non veni. cum autem hoc voluisse facere et non fecerim. numquid levitate usus sum. sed cum venerabili mutando. quasi dicit non. hebr. x. non putare debetis si diversa videamini ex animi nostri levitate venire. ps. in pri(mo) genesi laudabo te. aut que cogito secundum carnem. id est secundum carnalem voluptatem cogito ut scilicet remaneam alicubi cum maioris lucri. quasi dicit non. Jud. viii. In carne ambulantes non secundum carnem militamus. levitate ipsi. tertio ut sit apud me sicut apud homines carnales et leves est et non. id est affirmatio in ore et negatio in corde. ut sim duplex. ita quod affirmatio sit in promissione et negatio in impletione. vel sic apud me est et non. id est ut quod agam quod scio agendum et utile. ita quod quod sit in ratione dictatum quod in voluntate exsequatur. quasi dicit non. excusat ergo apostolus tria hic. studium et verbum. prius a levitate. studium a cupiditate. verbum a duplicitate. fuit enim apostolus in proposito gravis. in studio spiritualis. in verbo simplex.

(F)idelis autem deus. (H)ic causas falsas quas ei imponebant destruit. ubi primo se verax ostendit. secundo probat per hoc quod verbum predicator est verax fuit ibi dei enim filius. tertio ostendit quod verax sit ibi quotquot enim promissiones dei sunt. quarto bonum quod dixerat deus non secundum actibus ibi. quia qui autem confirmat nos. In primo primo premittit fidelitatem in domino. secundo ex hoc ostendit veritatem in suo ibi quia sermo. Non enim esset fidelis deus si mitteret mendaces nuntios suos notos. Dicit ergo. fidelis quasi. et vere. nec in me est et non. quia deus fidelis autem id est verax est deus quod misit nos. act. xiii. ps. fidelis dominus in omnibus verbis suis. quia sermo noster. id est nostre predicationis quod fuit apud vos. in illo non est est et non. id est affirmatio et negatio de eodem ut quod sit in ore quod in corde. vel quod in ratione quod in voluntate. sit sermo vester est est non non.

(D)ei enim filius. (H)ic se probat veracem per hoc quod verbum predicator est verax fuit. ratione cuius contingit est tamen prius convenientia. potestas. bonitas. et veritas patris divina. quia dei filius bonitas diffusiva: quia ihesus christus qui rei veritas sine: quia non fuit in illo est. Dicit ergo. dici quod ipse quasi nobis non fuit est et non. quia in magis quod sequitur non fuit enim quia in illo quod est dei filius dominus ihesus christus. id est in predicatione filii dei per quem legatione fungimur. Infra v. non fuit est et non. id est contradictio falsitatis vel mendacii vel quod esset in ore quod in corde. sed est in illo fuit. unde simpliciter veritas. Jo. xiv. ego sum via veritas et vita. vel non fuit in illo est et non. id est quod in ratione quod in voluntate. ut quod vellet quod scivit utile. sed est in illo fuit. quia non quod voluit quod quod utile fuit. ihesus christus in quam qui in vobis per nos predicatus est. id est coram. id est nos autem predicavimus vel quantum fuerit. per nos ipsum. scilicet per me et silvanum. iste enim silas. de quo act. xv. et thimotheus. ab quem circumcidit et posuit eum in salutatione.

(Q)uotquot enim promissiones. (H)ic ostendit quod ipse verax sit. et primo probat hoc per locum ab effectu. secundo per locum ab auctoritate ibi. ideo et per ipsum amen. Dicit ergo quotquot. quasi probatur quod sit verax. non enim credendum est quod sit mendax per quem prius verax apparuit. per quem enim apparuit verax. quotquot enim promissiones dei patris sunt in illo. id est per illum est veritas et impletio quia per ipsum omnes promissiones patris sunt adimplete. Ideo quia per ipsum adimplete sunt et per ipsum predicamus supra amen dico quod est attestatio veritatis. predicamus eum esse veracem et hoc ad gloriam nostram quod hic predicamus et quid sit manifestate. quia secundum glossa plus probatum in predicante.

(Q)ui autem confirmat nos et cetera. (H)ic bonum quod dixerat deus non secundum actibus. vel contingere. ii. bonum quod operatur deus in nobis. primo quod confirmat in bono gratie. secundo quod sanat a plaga culpe ibi et qui unxit nos. tertio quod ascribit libro vite ibi et qui signavit. quarto certificat de ascensione ibi et dedit pignus. Dicit ergo quasi. quia hec non actibus nostris sed deo. autem sed qui confirmat

Marginalia:

fa

a

in illo

non fuit in illo est et non. sed est in illo fuit

b

quarto

certi

vult

nos nobiscum .i. nos et nos simul .i. in fide xpi sta
biliendo. felix unitas societas. qr nos no
biscum societatis stabilitas qr confirmat. stabili
tatis utilitas qr in xpo. et qui unxit nos unctione
spc sci tamquam reges et sacerdotes in bapto. i. jo. ii. uos
unctionem habetis et c. de e. sup. et qui signauit
nos .i. in libro uite scripsit. luc. x. gaudete qr
nomina uestra scripta et c. uel signauit .i. ab infidelibus
signo crucis distinxit. eze. ix. signa thau et
c. et dedit pignus spc contristatione .i. spm scm in
pignus certitudine hunde beatitatis. eph. i. in quo
credentes signati estis spu promissionis sco qui
e pignus beatitatis nre. uel pignus spc contristatue
.i. dona que in pignus ipsi spc. dedit in quo in cordibus
nris amando deo quod operat in nob.

Tam potentem quia confirmat nos.
Tam suauem quia ungit nos.
Tam prudentem quia signat nos.
Tam certitudinaliter qr dat pignus in cordibus nris.
ta ultima fuit ad liram in bapto. p in confirmatione.

Ego autem testem inuoco. Hic incipit confirmat
quod pro bono eorum uenire dimisit. et primo dicit quod in hoc eis
parcere uoluit. sco parcendi modum declarat et ex
ponit .i. non quia dominamur. tercio exponens et declarans
nisi causam reddit .i. Nam fide statis. dicit ergo. ego
autem testem dnm inuoco in animam meam .i. contra animam in
meam si mentior. quod parcens uob .i. ne uos offen
derem uel contristarem aspere corripiendo. parcendum ei
e multitudini. timebat ei ppt quidam incorrec
tionem dissensionem contrariam. non ueni ultra .i. post
primam uicem uel postquam discessi ultra corinthum. p
terea dico non ideo qr dominamur fidei uestre. ut fides
uestra in coactione dnm paciatur. nam ei sum dni
gregis. In eo ei in quo non delinquimus pressum .i. pe
.v. non quia dominantes in clero. sed adiutores sumus
corripiendo et docendo uos. Gaudii uestri et cum
uel correctionis de quo gaudebitis. Nam qui et bndixeru
fidi uestre. nam fide statis et sicut in ea credentes.
Dicitur enim fundamentum. Nam fides e fundamentum
heb. xi. fides e substantia rerum sperandarum et c.
Dicitur paruulus scutum. nam fides e scutum. eph.
vi. In omnibus sumentes. s. f. Ex fide u
Dicitur cor suum uita. nam fides e uita. abac. ii. Iustus
Dicitur consideratio suum iusticia. Nam fides iusti
ficat. ad ro. v. fide purificans. c. cor. ii.

Hic que est gloria nra hec testimonium. et c. ii. et e.
.ix. nisi sent ut amorem et c. g. non e in icto co
scie testimonio glandium. et quomodo non possit
scium pe tum probabilitate conueniunt. Ante non
ei alia scribimus quam que legistis. et hec epla simp

liciter. non scribimus alia .i. contraria. sic gal. ii.
sicut quasi ad pdicauimus .i. contrarium. Ante sicut in die
dni nri ihu xpi. glo. quum omnia erunt aperta. et ps.
bi quorum tecta sunt peccata. et quo. apta erunt iterum pecca
ad dei laudem. sed tecta ad eorum confusionem. Ante
sicut id ut sit apud me e et non. glo. mendacium e fla
uors significatio cum intencione fallendi. et in
mendacio iocoso apto non e intencio fallendi.
et quo. immo hec uero licet non actu. e sic ei intencio dice
id quod aptum natum e fallere licet non fallat. Ante sicut
id fidelis e deus. glo. si mendax esset quasi suum doctor ei
fidelis non esset. et ut hic doctores mendaces mitos.
et quo. in quibus mendaces sunt. non sunt doctores ei et an
tepi. Ante sicut id non fuit in illo e et non. glo. nisi
quod ad uoluit quod quod uiui fuit. et uoluit ipse
cum tamen sit calicem. ut xxvi. et quo. glo. loquitur de
uoluntate rationis. non sensualitatis. Ante sicut illud
quotquot promissiones dei. glo. inuisibiliter uertis
per spm animam. et per animam corpus concepit. et g. in
sibe fuit in xpo. s. diuinas. spc. anima et corpus. et quo. spc
tantia idem sunt uno. sed differunt ratione. nam spc dei sunt
uires intellectiuas a corpore separabiles. anima sunt uires
inferiores quibus corpus uiuit. Ante sicut id pignus spc in
spm in arram futurae glorie. et differt pignus et arra.
qr quum soluitur precium pignus recuperatur. arra non.
g. male exponit pignus pro arra. et quo. spc scis
ut quod e. sed pignus quo ad dona que euacuantur ut
fides. spes. arra uero quo ad dona que perficiuntur ut
caritas. Ego testem dnm inuoco. et c. et. v. non in
uocare deo. et quo. non iurare deo e non iurare in dif
ferentem ex quibus causis. unde non e idem quod nullo modo iurare.
negatio ei cadit super distributionem non eo

Statui autem hoc ipsum et c. Supra remo
uit causam falsam ob quam eum non uenisse putabant.
hic assignat causas ueras que eum detinuerunt. ubi dicit
primo quod eorum culpa suum aduentum apud eos retarda
uit. sco quod per retardacionem tyti suum profectum a
pud eos impediuit .i. cum uenisse am troadem.
In primo dicit primo quod ideo non uenit qr nolebat eos adhuc
incorrectos amplius offendere. sco quod postquam uult hiis
qui eum offenderunt parcere .i. Si quis autem contristauit me.
In primo primo dicit quod eos ueniendo amplius contristari no
luit. sco probat qr eorum correctionem non contristacionem
uoluit .i. Si ei ego contristo. tercio confirmat per hoc
qr ideo ut corrigantur non ut contristentur eis non scrip
sit .i. et hoc ipsum scripsi uob. quarto ut corrigantur. non
contristentur. affectum suum eis exprimit .i. nam ex mul
ta tribulatione. In prima primo tangit propositum suum et mitte
te. sco finitatis rationem .i. ne tristitiam. dicit ergo statui.
qui parcens uob non ueni. sed potius statui apud me.

.i. firmite dispositu i corde. Na bonu ppositu vi ci sed3 ee qi statutu. ps. iuravi et statui cu todire et. H ipm. s. q ppositu ex q pma eplam misi. ne. s. iteru i tristicia ura uenire ad uos. q. d. contristaui uos p prima eplam et nolui iteru contristare p mea psenciam. l. ne iteru i tristicia me a ve. ad uos. tristicia. s. de incorrigibilitate ura q. d. contristatus fui p audiendo culpa urm. set amplius contristarer si uenisse videndo incorrigibi. Si ei ego contristo uos. Hic. Ostendit uera3 plura q pposuit. q2 eoru correctione n contristacione intendit. V p dr q dolet h contristem. fo excipit videl3 n corrigante .i. n q contristatur. dr g. si ei. q. r de de pctis uris e m tristicia. q2 de correctione e m leticia. Si ei contristo uos corripiendo et icrepando. et uos sup contristatis me. qs e q me pti uris contristatu letificet. n q contristatur salubrit ad correctione. ex me. i. ex mea correctione. q. d. q contristo uos h n e n ut corrigendo uos letificeris. Et hoc ipm scpsi uob. Hic confirmat. me. q dixit. q2 ppt h eis m scpsit. V p ppositu scpte nim. fo scbedit. cam i. ut n cu uenio tristicia scp torum fiducia i. confidens i oib3. dr g. et h ipm. qi et ego q correctione urm desido. h ipm. s. q ne molestiant n q contristatur ex me. scpsi uob ut et uos correctos inueniam. ut n cu uenio ad uos habea tristicia de incorrectione ura s tristicia de culpa ura. de qb3. s. uob ia correctis oportebat n solu me s me gaudere et n contristari. fili ei sapiens letificat patrem. oia agguat tristicia et tristitie r q e iniqtas oim et nus duplicando q e incorrigibilitas. io dr tristicia sr tristicia. et ostendit conditio de qb debet ee iocunditas. io addit de q b oportuit me gaudere. scpsi dico confidens ne in oib uris. q2 gaudiu meu oim urm e. i. urm reputaretis. firma ei caritas ouicit et gaudia et dolores. Ro. xij. gaude cu gaudentib et c. uo debetis laborare ad h q ad gaudiu meu spectet. Na ex multa tribulatione. Hic affectu suu exprimit et h n ut contristentur s3 ut corrigantur. V tangit tria. sua sollicitudine. sua intencone. sua affectione. sollicitudo laboriosa. Na ex multa tblone et c. Intencio benigna q2 ut n contristemini affectio caritatiua. q2 ut sciatis q caritate et c. circa sollicitudine tangit duo. p laboris multu. fo laboris iudiciu i. p multas lacrimas. dr g. na. q. et. recia tristicia bnu. Na ex multa tblone excitata i corde et angustia cordis mei icitata i mente. infra. vij. foris pugne. intus timores scpsi uob. q p3 q2 p multas lacrimas. i. cu multas lacrimis scpsi. Je. ix. qs dabit capiti meo aqm et oclis meis fonte lacrimar et plorabo et c. et h dico n ut contristemini rememorando cam tristicie mee. s3 ut sciatis q caritate. i. q desidiu ure correctionis. habeam habundancius q i uob q i ceteris. l habundancia q putatis. q2 nob de re meo dimisi. s. n accipiendo de uobis sumpt. Inf. xij. alias eccias spoliaui et c. Felix pdicator et plat cui emulacio bo. sollicitudo estuosa. compulsio lacrimosa. intencio recta. affectio caritatiua. s erogacio discreta. emulacio i angustia. sollicitudo i scpta. compulsio i lacrimis. Intencio i n tristantis. affectio in caritate s erogacio i habundancia cari nob. Si qs aut contristauit me. Supi dr q io n uenit q2 nolebat eos adh incorrectos amplius offendere. h dr q poci uult huic q ipm offendit pcc. V p latenter tangit publica fornicacionis offensa. fo dr sufficere pena excomunicacionis ei ipo sita i. sufficit illi q h i e. tcio monet eos ut pbeat ei ueniam i. ppt q obsecro uos. qrto dr se ppos ei fecisse indulgenciam i. e. a. ad donastis et ego. In p p dr q ille fornicator contristauit eu. fo q et aliqs illor i. s3 ex pte. dr g. si qs. qi ita scpsi uob ut n contristemini. si qs a dr vrm me contristauit n facio vim. si qs ei contristauit me. ut. s. ille publicus fornicator q n noiat ne confundat. me contristauit solu sup s3 i uos ex pte. et aliqs vrm n oes. bonos. s. h a dico ut n onerem uos. dupr legr. l onere pene. et tuc legr ironice. i. ut n imponam uob oib h onus q doluerit de pcco ei. q utiqz debuis setis. l onere culpe sic. ut n onerem uos oes onere. s. culpe. dco nullum vrm doluisse de pcco ei. q utiqz culpa eet. q. d. nolo h ponere sr oes bonu. Sufficiat illi q hi e. Et ei doluerit. dr sufficere pena excoicacionis ei inposita. V p mo dr q pena ei illata dz sufficere. fo subdit racionem qre i. ne forte. In p p inplicat. mi. q2 furantem culpe i. q hi e. illacione pene i. obiurgacio h. forma illacionis i. q fit a plib3. effectu eme dacionis i. ita ut ei. dr g. sufficiat. q. h. ut me et uos contristauit. tm sufficiat illi q hi e. i. q iu tm delinqt. obiurgacio h. i. excoicacio et icrepacio q fit a plib. a qb congregatis tradit e sathane. i. cor. v. ambro. magnu dolore patit q delictu suu videt plures horrere. Sufficit dico. Ita ut e contrario mag donetis. i. qnto plus obiurgetis tnto mag condonetis offensam remittendo. ephe. iiij. donantes inuicem.

consolentur de spe venie exhortando. consolemini igitur. ambrosius. per exemplum dominus docet et aliorum quibus indulta est venia et per verba domini dicentis. nolo mortem peccatoris et cetera. ezechiel. xviii.

**Ne forte habundanciori** Hic subdit rationem quare debet sufficere obiurgatio deti. scilicet ne cadat in desperationem per nimis asperam penitentiam. vel implicata desperandi libertate id est forte desperationis causam inductivam id est habundanciori tristicia. ipsum desperationi id est absorbeatur. desperationem glossa. ne quis consolentur ideo ne forte qui eiusmodi est habundanciori tristicia quod opus sit absorbeatur a diabolo cadendo in desperationem cum videlicet tam diu se separatum a communione esse. ambrosius. absorbi est desperatione ad penam converti. ii. re. ii. an ignoras quod periculosa est desperatio.

**Propter quod obsecro** Hic monet eos ut prebeant ei veniam et post monet ut illi remittant. secundo ostendit quod remittere debent. quare ideo scripsit illis id est ideo enim hoc scripsi. glossa. propter quod scilicet ne absorbeatur. obsecro vos ut confirmetis in illum caritatem que concussa est. scilicet caritatem quam inchoastis corrigendo confirmetis condonando et consolando et in communione aliorum recipiendo. Notandum secundum decem modi sunt multas lacrimas.

quas multiplex invenitur origo et modus lacrimandi.

Prima est naturalis affectio. exemplum in ioseph. genesis. xliii. commota sunt viscera eius super fratre suo et cetera.

Secunda est grata dilectio. exemplum in ii. ad thimotheum. i. memor lacrimarum tuarum ut gaudio implear et cetera.

Tercia est amara compunctio. psalmus. lacrimis meis stratum. meum rigabo. exemplum in magdalena. luce. vii. lacrimis cepit.

Quarta est intima devocio psalmus. fuerunt mihi lacrime mee panes die ac nocte. exemplum in thobia. xii. quando orabas cum lacrimis et cetera.

Quinta est temporalis afflictio. trenorum. i. plorans ploravit in nocte et lacrime in maxillis. exemplum in ii. ad hebreos. v. cum clamore valido et lacrimis.

Sexta est pietas humana. exemplum in antiocho. ii. machabeorum. iiii. de quo dicitur fletus ad misericordiam lacrimas fudit. sed xiii. plorans.

Septima est compassio divina. ieremie. ix. quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem lacrimarum et plorabo et cetera. exemplum in christo luce. xix. videns et cetera.

Octava est necessitas magna. ii. machabeorum. xi. machabeus et qui cum illo erant cum fletu et lacrimis rogabant dominum ut bonum angelum mitteret. exemplum in iudith. prostravit ante lectum holofernis orans cum lacrimis.

Nona est erubescentia mista. thobie. iii. de sara. confusa ad improperium ancille que in domo patris erat cum lacrimis deprecabatur dominum ut ab isto improperio liberaret eam.

**Ideo enim et scripsi vobis** Hic ostendit quare remittere debent quia ideo scripsit illis ut probaret si obedirent.

causam. secundo sequitur obediencie experiencia id est ut cognoscam. glossa. ideo enim et scripsi ut cognoscam experimentum vestrum id est experienciam vestram cognoscam. si an in omnibus obedientes sitis. ut sicut obedistis mihi in eiciendo fornicatorem. sic mihi in recipiendo. hebreorum. ultimo. obedite prepositis vestris et subiacete.

**Cui autem aliquid donastis** Hic ostendit se prius dedisse eis. et consensisse indulgenciam. vel ostendit quod sicut ei prius ipsos remisisse. secundo quod auctoritate remisit id est. Nam et ego quod donavi. tercio quod intencione remisit id est ut non circumveniamur. glossa. causa quare donare debetis. ait quia cui aliquid donastis et ego donavi. unde et debetis donare ex quo et ego dono.

**Nam et ego quod donavi** Hic ostendit quod auctoritate remisit. vel tangit in remittendo suam discrecionem cum dicit. si quid donavi. suam caritatem cum subdit. propter vos. suam auctoritatem cum addit. in persona christi. dicit glossa. Nam quod ita remittere est. Nam et ego quod donavi. si quid donavi. hoc dicit quia non temere factum est hoc donatio. non enim possum facere ibi suas indulgencias. hoc feci propter vos. unde multo magis vos propter me debetis donare. ambrosius. si magister discipulorum amore donavit. multo magis in discipuli precem magistri id debent facere. donavi inquam in persona christi. id est vice et auctoritate eius donavi. Infra. v. pro christo legacione fungimur. hoc ait dicit ut tacita sua dominacione.

**Ut non circumveniamur** Capiti domini ostendit.

Hic ostendit quod intencione remisit. scilicet ne de desperando a sathana temptaretur. vel contra sathan tangit tanta sollicitudine attendendum. propter eius astuciam ad decipiendum id est circumveniamur. secundo eius nequiciam ad adiuvandum id est a sathana. tercio eius vigilanciam ad nocendum id est non enim ignoramus cogitaciones eius quia donare debemus ut non circumveniamur. id est decipiamur a sathana consencientes eius occulte suggestioni. ne scilicet zelo severitatis [illegible] fratrem in desperacionem mittamus qui et metuendo est et quem in. Non enim ignoramus cogitaciones eius. glossa. quas consuevit decipere facie nimis aspere.

**Cum venissem autem troadem** Hic ostendit quod eorum culpa retardavit suum ad eos adventum. hic ostendit quod et impedimentum suum apud eos presentem retardando tractavit vel primo ostendit quod tristicia retardacionis apud eos sive predicacionis impedimentum prestavit. secundo quia istud impedimentum inutile fuit ibi dicit. Deo autem gratias. Item primo ostendit quod propter absenciam titi apud troadem proficere non potuit. secundo quod inde in macedoniam transivit id est. sed valefaciens eis. Item primo implicatur. vel primo discursus apostoli id est cum venisse in quo sollicitudo. secundo eius discursio id est propter evangelium. in quo materia eius obediencia spiritus id est ostium mihi. in quo magnitudo gratie impedimentum porrecti id est non habui requiem. in quo doctrina angustia. quinto eius impedimentum id est eo quod non inveni. in quo societatis eius [illegible] hoc est quod dicit cum venisse. quia pro vobis no

uenit corinthum. autem. sed postquam cum uenisset troadem propter euangelium christi predicandum. discedebat ei predicando usque querere de illis nubibus ysa. lx. qui sunt isti qui ut nubes uolant. de illis est zach. vi. qui quadrigebant et ire discurrere per omnem terram. de illis celi ps. in omnem terram exiuit sonus eorum. Et hostium mihi apertum esset. i. corda auditorum parata ad recipiendum euangelium. et hoc in domino. i. in deo hoc faciente. non habui requiem spiritui meo. i. non potui satisfacere uoluntati mee de predicando eo quod non inuenerim tytum. Ideo enim potuit eis plenius tradere euangelium. quia solus non potuit et fideles instruere et infidelibus repugnare. tytum dico fratrem meum ex humilitate. filius erat. sed fratrem uocat ex humilitate. Tytus enim recesserat apud corinthios non uenit apud troadem. licet apostolus ipse hoc aduenisset. sed uale faciens eis credentibus. s. quibus ostium apertum erat. profectus sum in macedoniam. act. xvi. cum autem pertransissent misiam descenderunt troadem et uisio per noctem paulo ostensa est. uir macedo quidam erat stans et deprecans eum et dicens. transiens in macedoniam adiuua nos.

Deo autem gratias. Hic ostendit quod impedimentum. Uos tetum non fuit inutile. uel post ostendit sue predicationis in macedonia utilitatem. secundo sui ad predicandum ydoneitatem i. et ad hec quis tam ydoneus. In primo ostendit predicationis utilitatem. secundo auditorum diuersitatem ibi. quia christi bonus odor. utilitatem uero tangit duplicem. prima est destructio falsitatis. secunda est diuulgatio ueritatis ibi. et odorem notitie. dicit ergo. deo autem qui non profectus sum in macedoniam et hoc non inutiliter. autem. sed potius deo gratias ago qui triumphat nos. i. qui triumphare nos facit quantum ad uictoriam inimicorum in christo ihesu. i. in euangelio christi ihesu. ecce ergo preconium debitum quia deo gratias. beneficium exhibitum. quia triumphat nos. beneficium optimum. quia in christo ihesu. Et odorem notitie sue. i. christi per quem tanquam per odorem notitie sue. i. miracula eius et predicationem manifestat nos. i. per suam predicationem. et hoc in omni loco. usque ei predicabitur sicut dicitur. marc. ult.

Quia christi bonus odor. Hic tangit auditorum diuersitatem. uel implicat tamen. per notitiam fidei christiane. secundo efficaciam notitie ibi. in hiis qui salui fiunt. tertio contrariam efficaciam ibi. aliis quidem odor. dicit ergo. quia. q. et non per nos manifestat odorem notitie sue. quia christi bonus odor sumus. quia in nobis christi bonum apparet in predicatione et moribus. spiritus eius per nos dilatatur. cant. ii. odor eorum tamen sicut malorum prauus. bonorum inquam deo. i. placentes secundum quod datum est. unde in ueteri lege holocaustum leui. i. in odorem suauitatis domino. Et hoc in hiis qui salui fiunt. qui bono odore recreantur. et in hiis qui pereunt qui bonum odorem abhominantur. sicut bufones odorem uinee florentis. felix

predicator qui sic predicat. euidenter. ut sit odor. sapienter. ut sit bonus odor. uiuaciter. ut sit bonus odor christi. non fetor antichristi. Gratanter. ut sit bonus odor deo. Salubriter. in hiis qui salui fiunt. Sufficienter autem in hiis qui pereunt. Sumus itaque bonus odor. aliis quidem sumus odor mortis culpe tendentis in mortem gehenne. et hoc per accidens uel per se. occasionaliter non ex intentione. sicut dominus petram scandali. ysa. viii. aliis autem odor uite gratie tendentis in uitam glorie. et hoc causaliter et ex intentione. unde dicit philosophus. quia actus actiuorum sunt in patiente et disposito. unde dicit dominus. quia semen quod cecidit in terram bonam attulit fructum. non autem quod super lapides et spinas. Et hec quod dicit apostolus. quia aliis sumus odor mortis et cetera.

Et ad hoc quis tam ydoneus. Hic ostendit sui ad predicandum ydoneitatem. et primo ydoneitatem proponit. secundo probat quod proposuit ibi. non enim sumus sicut plurimi. dicit ergo. et ad hoc. s. ad reddendum bonum odorem christi in predicatione. quis de pseudo tam ydoneus sicut ego. supple. quasi dicat nullus.

Non enim sumus sicut. Hic probat quod proposuit. et est sua ratio talis. ydoneus est ad operandum qui in opere suo attendit omnes causas debitas. sed hoc facit apostolus sua predicatione. ergo ydoneus est predicator. primo ergo tangit causam formalem. secundo efficientem principalem ibi. sed sicut ex. tertio finalem ibi. in christo loquimur. dicit ergo. non enim quod ad predicandum nullus est ita ydoneus. non enim sumus sicut plurimi pseudo adulterantes uerbum dei. carnale. s. sensum euangelii predicationi miscentes. ysa. i. secundum. lxx. caupones tui uinum aqua miscent. sed loquimur uerbum dei ex sinceritate. i. sinceri ueritate et intentione sicut ex deo mouente. ... uos estis qui loquimini. sicut coram deo inspectore. intentione. s. ei placendi et hoc in christo. tanquam totum in predicationis ydoneus predicator qui habet per formam sinceritatis regulam. per efficientem deum mouentem. per finem diuinum beneplacitum. per medium christum. aromatum.

Notandum quod in nobis multa reddunt bonum odorem ex quo humilitas. sicut aroma quod cetere. cant. i. dum esset rex in accubitu suo nardus mea dedit odorem suum. o.

Secundo castitas. sicut aroma quod de libano. eccli. xxiiii. quasi myrrha electa dedi suauitatem odoris. eccli. xxxix. florete.

Tertio deuotio. sicut aroma quod incenditur. leui. i. holocaustum est et oblatio suauissimi odoris domino. eccli. xxiiii.

Quarto pietas. sicut aroma quod ... Ego quasi terebinthus extendi ramos. diffunditur. cant. i. curremus in odore unguentorum tuorum. iob. xiiii. ad odorem aque germinabit.

Quinto oratio. sicut fumus aromatum qui eleuatur. apoc. v. habentes phialas plenas odoramentorum. que sunt orationes sanctorum. iudith. xvii. ignis.

Sexto predicatio. sicut unguentum quod inter oportet

ut h. t odore notitie sue manifestat p nos · cant · ii ·
Septimo comparatur · sic rosa · Odor enim tu-
us sicut odor agri pleni quem benedixit dominus, gen · xxvii · statim ut sensit uestium
eius fragrantiam, ait : ecce odor filii mei · cant · iiii · odor uestimentorum
tuorum etc. Octavo compatur · sic uas aromaticum quod aptum est. Ecci
· xlix · memoria Josie in compositione odoris · sic ergo apostoli
actu humilitatis desiccati castitatis · succensi de-
uotione · diffusi pietatis · eleuati oratione · et ideo p
dicatione · florentes comparantur · Tapti optione · Et bonus
Aliis quidem sic illis · uel ut tamen in Odorem uite. Du-
plex scientia uel uere · glo · Vos constringitis · et · constare pec-
catores ad penitentiam est bonum · Contra · scientia modica bo
na est · immoderata nocet. Item si ipse · quis est qui me le
tificet · glo · nullus me letificat nisi qui constristatur ex me.
Et · bonum pro certo letificabatur eum qui tamen non constristabatur ab
eo · Contra · loquitur spiritualiter de indigentibus correctione et
constatione. Item sufficit illi qui eius modi est · et · pro
absolutione · ab excommunicatione requirebatur satisfactio · Contra ·
sufficiebat hoc ad emendationem publicam · sed forte non ad p
uatam. Item si ideo · ut cognosco magis donetis · glo · Vera
penitentia est cessare a peccato · et · oportet dolere de peccatis · Contra ·
cessare a peccato non tantum actu sed uoto · in quo includitur do
lor de peccatis · uera penitentia est. Item an in omnibus obedientes
sitis · et · non tenentur subditi prelatis in omnibus obedire · Contra ·
immo in omnibus pertinentibus ad cathedram. Item ipse uel
ac si ego donaui · et · ergo prelatus potest relaxare totam
penam sibi et uobis · Contra · ex hoc non sequitur quod possit tamen · sed quantum
tenetur se extendit potestas clauium limitata a do-
mino uel id quod potest ex tamen claue discretione. Item non enim ig-
noramus cogitationes eius · et · ipse ignorat cogita-
tiones uestras · quia solus deus nouit eas · Contra · nouimus
cogitationes opera in uli precelarum. Item si ideo
eo quod non inueni titum · glo · sed quod non potuit predicare
quia linguam eorum penitus exprimere loqui poterat · et · paulus per
spiritum sciebat omnes linguas · Contra · quis sciret omnes
linguas · non tamen omnes modos predicandi. Item qui semper tri-
umphat nos · et · non semper optinebat ipse · Contra · immo
semper optinebat finem in se · licet non semper finem in aliis. Item
Christi bonus odor sumus etc · et · huius pretio reputabant
eos malos · Contra · quod in se bonus odor erant et illis sed illi
non percipiebant. Item et ad hoc quis tam idoneus · et · i · cor ·
· xv · ego sum minimus apostolorum · ergo non reputabat se
magis idoneum. Item alii sancti reputabant se indig-
nos · se · i · Contra · quasi hoc refertur ad apostolos ex fide · sed
pseudo non ad apostolos · uos · ad obiectionem quod illi repu
tant se indignos ex humilitate · hoc non dicit se
idoneum ex caritate per pseudo repellendos ·

Cap. III

Incipimus iterum nos met ipsos etc. Su-
pra ab illo loco quam plurimi apostoli et ergo ut noluissent ex
cusauit se apostolus de malis quae ei imponebantur · hic quasi
commendat se de bonis in quibus ei pseudo preferebant · hec
elevant duo impedimenta quae non corrigebantur per e-
plam primam · et ista pars diuiditur in tres · primo ei commendat
se a dignitate officii · cap · iiii · presenti · secundo ex ministerio
di tam · sequitur terio ex premio misericordie non · cap · v · In prima parte
commendandi se intam intentione · secundo subiungit comm-
endationem i · quod et idoneos nos · In prima parte primo proponit duplicem quo-
rum secundo respondet ad secundam i · epistola nostra uos estis · tertio ad primam
i · fiduciam autem talem habemus · primo quod est de ipse commendationis
frequentia · secundo de frequentia commendationis indigentia
i · aut numquid egemus · dicit ergo · incipimus · quasi dixerimus quod
sumus bonus odor etc · sed hoc dico numquam incipimus · glo · quia
spiritus hoc nouum sunt · iterum · sic in epistola precedente · i · cor · vii ·
uolo omnes homines esse sicut me · et et melius est mihi mori quam
ut gloriam meam quis euacuet. Commendare nos met ip-
sos et non potius ut · quasi · dicit · uel · pu · xxvii · laudet te alienus et
non os tuum. Et ne ergo propter tendo in commendatione quam · no ·
i · incipimus frequentiam in commendatione · quam · no · i · iterum ·
Replicationem commendationis in se quasi notate i · nosmet ipsos
· quasi · dicit · non enim quia se ipsum commendat ille probatus est · aut per · et ·
Nam si esset disiunctiua ipso sufficeret alterum parte esse
uerum. Numquid egemus · sic quidam · glo · sic pseudo quos-
nulla uite commendat · signo et preclara sunt ipso nomine
designandi · quod se ab unitate ecclesie segregantes
eunt extra unde · hoc sicut quod segregat semet ipsos. Com-
mendaticiis epistolis ad uos missis ab aliis · aut ex uobis
ad alios · quasi · hoc non quaerimus nec a uobis nec ab aliis ·
Epistola nostra uos estis. Hic respondet ad secundam quo-
niam et sua · Contra · talibus non indigemus eo quod habemus · Si habe-
mus commendaticiam epistolam in uobis ipsis in quibus scientia et
uita nostra presentantur aliis · ergo commendaticiis epistolis
non egemus. Tangitur autem hic epistole spiritualis causa quadru-
plex · primo formalis · secundo finalis i · quod scitur et legitur · et
ad efficientem i · manifestati quoniam epistola · quarto materialis
i · scripta non atramento · formalis causa est uita et doctrina
apostoli presentatio · finalis : representare cognitionem et
imitationem · efficiens Christus cum apostolo · materia uirtutes in
corde humano · Et hoc est quod dicitur epistola · quasi · hoc non indigemus
epistola commendaticia · quia uos estis epistola nostra · glo ·
instructio nostra · quia in uobis sufficienter uita et scientia
nostra representatur · sic prodecta magistri in discipulo ·
Scripta in cordibus nostris per assiduam curam et memoriam
subditi enim semper debent esse in corde prelati · In huius figuram nomina
filiorum israel portare debebat summus pontifex
in pectore descripta in rationali · exo · xxviii ·
Que scitur et legitur. Hic tangitur finis sive utilitas
et hoc duplex · primo est imitatorum cognitio · secundo est cognitorum
imitatio i · et legitur ab omnibus · dicit ergo · quae epistola scitur et hoc ad
cognitionem · et legitur ad imitationem · uel scitur corde per intellectum ·
legitur aspectu ab omnibus hominibus inspicientibus ut sic natum mo-
Cum dicit · buo

Manifestati quia. Hic tangit eam efficere. Et dup^x. p^e ē principal' magr. s. x^c. scd^a ē magiste miste. s. apl's i. ministrata a nob. d^r g^o manifesti. qi uos estis epla tc. vos inq^a manifesti p fide & opa exteriora. qm estis epla x^i. i. a x^o principalit^r scripta. vii. i. cor. ulti. an experimentu queritis ei^s q i me loq^r x^c. ministrata a nob. i. ministio nro scripta sic calamo. ps. lingua mea calamus scribe uelo

Et scripta n^i atramento. Hic tangit ca. Sc^o ministr. ip^s trang^a n^i ex q^a scd^o m^i i q. i. n^i i tablis lapideis. sic ei scripta ex litis & i tabul. d^r g^o. i scripta n^i atramento. glo. i. delebili. l^r tetris litis heretice prauitatis. ij. canonica. Jo. nolui p cartam & atramentu scribe uob. sz spu di uiui ad differentiam ydolor. spc ei scs digitus di ē q scribit lege sua i cordib^s humanis de q luc. xi. sii digito di eiiao demonia. & de q^o pt^c exponi i^d Jo. viij. digito scribebat i tra. n^i i tabul' lapideis. sic lex moysi exo. xxxij. q fem ē ad signu d' cor qb^s lex dabat^r duricia. sz i tabul' cordis latis p caritate. planis p mansuetudine. carnalib^s. i. mollib^s. & ad ip'ssiões recipiēdas aptis p obediē promptitudine. eze. xi. auferam a uob cor lapideū & dabo uob carneū. hee table cordis possunt dici tres po^c aie. memo. itelligētia. uolūtas. pu. iij. uita. ū uitas ū te deserant. describe ea i tabulis cordis tui. tal' epla n^i pt^{at} i m^i v scribit^r n^i atramento fl^c. sz spu ueritatis. n^i in lapide ptinacie sz i corde obediē. felix q^a facto de corde obedienti tabula. de gra diuinitatis scriptum. de paulo ministro. de x^o magistro. de sana scia & bona uita fine. de virtutu yde. forma certe ut sit epla aplica.

Fiducia a^r tale. Hic respondet ad p^{ri}ma q^d ne. & ē sua ro talis. q^s comēdat opa sua bona ponēs illor dnm principiu & fine n^i comēdat se ipse. sz dnm. sz li facim^s ad p^{ri}ora. g^o nō comēdam^s nos ipse. sz poci^s dnm. p g^o ipontā uitate ītentu. sc^o explanat ppositū i^t. nō q sufficientes. Ibi p^o tangit comēdacōis operū fiduciā. sc^o actore i^t. p xpm. t^{cio} fine i^t. ad dnm. & hoc ē q d^r fiducia. q. n^i uolumus nosm^{et} ipos comēdare sz poci^s xpm. q^r fiduciā tale. i. talia bo dudi de nob hem^s p x^m a cto re oim bonor. n^i p cōfidenciā nror meritor. ij. tu. iij. n^i ex opib^s iusticie q fe. ad dnm referendo. s. totū q laudabil^r nos dicimus.

Nō q sufficientes. Hic explanat dictā uitatē. & tāgit duo. p^o idigēciā humanā. sc^o plenitudinē diuinā i^t. sz sufficiēcia d^r g^o. ū

q^r qi ita fiduciā hem^s. n^i q sufficientes simus. i. ce nos reputem^s cogitare. m^{lto} minus uelle l' face ad. i. re alic ualoris. i. aliqd magnū bonu a nob qi ex nob principalit^r pcedat. q^r q^a uis oē bonū q agim^s sit q nobis ut a cā seda. n^i tn ex nob qi ex cā p^{ri}maria. sz ex deo. de ei ē q opat^r i nob uelle & pficē. phil. ij. sz sufficiēcia nrā. s. cogitandi. uolendi. faciendi bonū ex deo ē q^r sufficiēcia donū pfcm ē. oē ei donu optimū & datū pfcm desursū ē. Jac. i. dcfcūs q^d ē ois ex nob ē. opposita uo n^i sc^o ex eod^r p^{ri}n^o. g^o sufficiēcia n^i ē ex nob. Jd. i. cor. x. Nō ego sz gra di mecū.

Qui & ydoneos nos. Postq^a o^r comēdandi se i^t ta rōne l' itencōne. h^t sb uigit cōmēdacōne comēdando ministriū euāglii supra ministriū legis. p^o ab efficacia. sc^o a glā. i^t. q si ministrio mortis. t^{cio} ab euidēcia i^t. hñtes g^o tale spem. ad efficaciā uo ministriū oñdē. dā tāgit. iiij. p^o ministror ydoneitate. sc^o ministriū dignitate i^t. nouu testamenti. t^{cio} ministrandi mo^m. i^t. n^i littera. q^r to administracōis fructū i^t. littera q^r occidit. dic g^o. q. & q. sufficiēcia nrā ex deo ē q^r & ydoneos. glo. pfcōs scia & uita. ministros nos fecit no. t. i. euāglii. dr q^a nouū testamentū.

Primo ip^s nouas dicōnes siu noua mandata. Jo. xiij. mandatū nouū. Scdo ip^s nouā heditatē siu noua pmissa. apo. xxi. dixit q^i sedebat i thro no. ecce noua facio omia. Tercio ip^s nouum pactū siu noua fedi. Jer. xxxi. feriam domui isrl' & domui iudi fedus nouu nō s^m pactū q^d pepi. Q^rto ip^s noua relicta seu legata. ysa. xlij. noua q^r ego annūcio anq^m oriant^r audita tc. Jo. xv. pacem relinquo uob nō q^o mund^r dat tc. ex aut testamentis frequent^r lites & discordie oriunt^r. Quinto ip^s noua testimonia siu sigilla. ecc. xxxvi. i noua signa imuta tc. Nō lra decenter tm sic fiaebat lex moysi. sz spu uiuificante. erat. n. apli ministri. uo tm h^e decenter. sz & spu uiuificantis qui cor ministrio dabat^r in sacramentis. act. viij. tūc iponebāt man^s sup illos. & c. lra. n. siu spu docens & spu adiuuante nō cōferens quale erat lra legis ueteris occidit. cum sit in se mortua. Occidit quidē p occōnem morte spūalē. ait p^r s glo. sc^m p sciam augēdo pctō sinplici puaricatōe legis scripte addendo. occupam icei uetite . . . sic a gra q ministrio uo dat in sacris euangelicis uiuificat. Jo. vi. spc est qui uiuificat.

Littera occidit. In cuius figuram. ij. re. xi. de uria q tulit lras mortis. & c.

nece est ut legis translatio fiat

Male 7 mite intelligente ut l'ra occidit. 7c. Extre
nec p'sente. in die. xij. de effrateo q' pendebat
the lolet. eco l'ra spirā exprime n̄ ualet 7 ou s' ē.
l'ris abutente. hest. viij. obsecro ut nouis epl'is
ueteres auid l'ie insidiatoris 7 hostis inueor 7c.
principii repugnante. ut. xx. xvi. de ualor. l'ra e
ista erat signū. p'dicante ieiunium 7 sede facte ua
lor. Quod si ministratio mortis. Hi
euangelizatū ministerium spirit legali ex glia. o'ns
p' q' glia ē maior. p'o q' in pabili maior. i. nā us
glificatū ē. In p' pangendo q'reudo p'ponit in tate
merentī. p'o assendo astruit apostolicā. i. nā si ministero
In q̄ ruuit argumentū a minori tale. si e q' min'
uilice 7 id q' mag'. s; lex uetus q̄ fuit occō mor
tis habuit gliā i minist'rio. s. moyse. g' multo plus
lex noua q̄ ē cā uite. habebit gliā i ministris suis.
p' exponit q' minis' ē. s. gliā ueteris testi. p'o q' maius
ē. s. gliā noui. l. quo non mag'. In p' p' implicat
minoritatē legal' testi. minis'. p'o claritate mi
nist'. i. fuit i glia. Dicit g' q' si ministero mortis. i.
legis mosay'ce. morte i ferentis. sui te'pale transgresso
ribus. s. i. leb. x. iritā qs faciens legē moysi. 7c.
ul' spiualē i fumoribus. trip's ut diximus ē l'ris de fitta.
i. deforit sepra q° ad quedā sificialia honesta. ut
de p'grōib; seminifluor. 7 menstruor. 7 hi°. leu. xv.
ul' deforis forta i lapidibus. i. i tablis lapideis.
fuit i glia moysi q° ad claritatē uult' ei. ita ut nō
posset intē'ndere filii isr' i faciē moysi. ad l'ram p'
gliā. i. claritatē uult' ei'. s. qm̄ de monte descēdit. exo.
xxxiiij. q' euacuat'. q' ista claritas n° i moyse per
mansit. n' i ei successorib; . cent g' claritas' glia.
claritatis tunc alutas i. ita ut n̄ p'. intuitās l'bu
tas. l. q̄ euacuat'. ul' n̄ potat i facie. i. intellectu le
gis spiualē p' gliā uult' ei. i. p' figas legalium sū
p'onitē. q' euacuat'. q' adueniente ūitate cessant
fige. quō nō mag' ministero sp'. i. legis i q' ofertur sp'.
act. ij. ad hic l'ain te petro. tendit sp' 7c. erit
minist' suis i glia eterna. Nam si ministerio.
Hic q' q'redo p'posuit asserendo astruit. ul' p' p'sit
amictor. p'o quasi a multo mag'. Dicit g' nā si minist'
to dampnationis. i. legis. morte t'pale carnali l' spiuale
eternali transgressorib; i ferentis. Ro. xiij. ipi sibi
dapnatione acquirit. i glia ē ut p'ri. multo magis
habundat ministeriū iustitie. i. euangelij iustificantis.
i glia eterna. Dan. xij. q' ad iustitiā erudiunt pl'i
mos. quasi stelle i p'petuas eternitates. q'lis q' scit
ua lō' dabit gliā. p'u. xiij. ul' i glia. i. i tlandedi.
ē maior ē laus sp'tor salute q' i morte. s. glo.
Nam nec glificatum est. Habito gliā
euangelii ministerij ē maior. h' ondit q' ē i ʒpabilit
maior. ul' p' p'ponit excellentiā euangelii ministerij. p'o
plus ea a minori. i. si n. q' euacuat'. Dicit g' sta q'
claruit i l're p'te. i. moyses q' claruit i facie nō in
toto corpore. nō ē glificatū. i. gliosū cōparatiōe p' ex
cellentē gliā ministerij noui testi. q' i ʒpabili ma
ior ē glia xpi. 7 discipl'or ei° q' moysi. ul' sic. sta
q' claruit. i. moyses. nō ē glificat°. i l're p'te. i. t' h' pa
rte n̄ ē glios°. p' excellentē gliā nrā 7 t' sue. sicut
claritas stelle q'uis sit mag' decuatē n̄ tn̄ ap'z i die
p' excellentiā claritatis solis. Si enim q' euacua
tur. Hic plus a minori q' p'posuit. 7 e'ro tal'.
gliosi° est bonū q' manet q' q' nō. s; uet' lex n̄
manet. noua manet. g' gliosior ē noua ueti. p' g'
p'ponit añs. s. i ferit q'ns. i. multo mag' q' manet. Dicit
g' si ei q' euacuat'. i. uet' testim. hebr. vij. translato sacerdotio 7c. i glia ē aliquanta multo mag' q' ma
net. i. nouū testim. q' xxiiij. celū 7 terra transibūt
u'ba mea n̄ transibūt i glia ē. s. maiore. 7 eterna.
Hic q'r s' i°. aut nūq' egemus sic q'dā. glo. p'senti
g' 7 boni uiri aliis talib; idigēt. unde paul' cōmendat
thimo°. a. cor. xv. 7 marcū. colo. iiij. 7c. h' nō ē
q' idigeat p' se. s; p' alios q'b; ignoti s'. Hic s'
d°. n̄ attramento. glo. delebili. s. g' caritas p' sp'm sem
cordi sc'pta. n̄ p' delen. 7c. n̄ ē delebil' sc'pta. s. s.
ex p'ceti° q' sc'bit. s; ex p'ceti i q° scribit. Hic s'° d°
s; i tabul' cordis. dicit g° q' lex uet' n̄ fuit sc'pta
i cordib; . q' decalog' sc'ptē i corde. 7c. i° itelli. q'
ad ea q̄ sūt p'pa legis mosayce. n̄ q° ad i' q' s' gra
oī legi ut moralia. Hic s'° fiduciā habem°. glo.
Dicit q' ueteres nō h'ucit ea. q' multa sūt p'fcti i uet'
testo. ut p'phe. 7 p'o. h' eent i ueti testo. n̄ tn̄ erant
ueteris. s; noui. 7 ad nouū testim p'tinētes. q'a sūt
iēt ex amore. n̄ ex timore. Hic n̄ sumus sufficientes
cogitare. q' eze. iiij. s' i° apui os meū. glo. di
uina bone uoluntatis a nob' 7c. dur' ē uicū q'dā
uile. s. i cliato ut' 7 actual' ad bonū 7 h' ē a nobis
q'dā fortle q' ē p's boni op'is. 7 h' ē a d°. Hic sufficienti
nra ex deo ē. g° n̄ p' h'o degenie bonor' fiunt p' se.
g° n' dare clam pauper ex n̄li pietate g° deficien
q'dois ē q' lepra. 170. ex n̄li pietate p'. s; ex r'
ua pietate p'. s. h' aliq' grā. Hic l'ra occidit. q'
g' malac. 170. occidit morte spūali. q' mala.
s; p' capite n̄ p' ca. Hic p' excellentē gliā. q'. 1
itell' de eterna. hāc 7 moyses h'uit. si de tēpali
hāc h'uit maiore. 170. de eterna itell' s' glo. 7
q'is moyses hāc h'uit. n̄ tn̄ ex ui legis. s; euange
lij. Hic q' euacuat'. q'. q'. v. n̄ ueni soluē legē
s; adimple. 170. euacuat' q' ad itellc̄ā carnalē
s; implet' 7 manet q° ad spūale. Habentes g'
Sic ip'sit ministerij euangelij legalia p' aspecte

ut non filii isrl intenderent in faciem eius quod evacuatur

sic est ab efficientia. scilicet a gloria. In tertio ostendit ab eiu-
dem. vel ostendit per veteris et novi obscuritatem. scilicet obscurita-
tis illius in iudeis susceptione. vel Sed obtusi sunt sensus eorum
in quibus ad xpm sublata amonitione. vel Cum autem conversus fuerit
israel. quod eius in credentibus iam statim revelatione. vel Nos vero
omnes revelata facie. In primo supplicat. iiii. eminentiam cla-
ritatis legis velum. vel et non sicut moyses velamus ob-
scuritate. ut non intenderent. obscuritatis cessatione per in-
terim quod evacuatur. Dicit ergo habentes quod nos ministri novi tes-
tamenti et sumus de tanta gloria. habentes ergo talem spem vi-
dendi scilicet deum in gloria. Io. iii. videbimus eum sicuti est
multa fiducia utimur. fiducialiter veritatem predicando.
vel confusando. adversa sustinendo. deut. xxxiii. amanti-
ssimus domini habitabit confidenter. et non sicut ponimus velamen super
faciem. vel non celamus sermonem. sicut moyses ponebat vela-
men ad literam. exo. xxxiiii. spiritualiter vero ponit velamen.
vel legalium figurarum obscuritatem super faciem. vel super spiritualem
legis intellectum quod velamen figurarum evacuatur dictis
nostris et exhortationibus. ut patet hebr. ix. tabernaculum
sanctum est primum et cetera. **Sed obtusi sunt.** Hic
ostendit obscurationis durationem in iudeis. vel tangit hic duritiam
eorum et pluribus. per hec hebetudo mentis. secundo obscuritas legis.
vel usque in hodiernum. tertio cecitas cordis. scilicet quod in
hodiernum. Dicit ergo. Sed obtusi. vel hebetati sunt sensus eorum
spirituales. et id est cece. ro. i. obscuratum est insipiens
cor eorum. ps. obscurentur oculi eorum ne videant et cetera.
**Usque in hodiernum diem.** Certe secundo
obscurationis vel implicantis tam ex ignorantia obscuritatem
infidelitatis videor. primum est claritas veritatis. vel
usque in hodiernum. scilicet ex ipso testamenti veteris. vel in lectione
veteris. scilicet in evacuatio legis. vel quod in xpo. ergo quod in ve-
ritate clara quod scriptura spiritualiter exposita quod lex per xpm
evacuata agnoscatur cecitas iudeorum. dicit ergo. usque
in hodiernum. vel diem quando nox transiit et claret veritas.
Ro. xiii. nox precessit. idem ipsum velamen quod non aliter
intelligitur nisi quod perdurat in lectione veteris testamenti. scilicet legis et ex-
plicatur manens non revelatum quod velamen in xpo. vel in fide xpi.
et doctrina evacuatur. vel in eius passione velum templi
scissum est. mt. xxvii. et lu. ult. tunc a prima illis
similiter et cetera. **Sed usque in hodiernum.** Cer-
tia id est. scilicet cecitas cordis. Dicit ergo. Sed usque in hodiernum diem
quando iam veritas per verba per exempla per miracula per
martyria probata est cum legitur. moyses. vel quando legatur
et exponatur lex moysi. act. xv. per omnem sabbatum habet qui
eum legat velamen positum est super cor eorum. vel gentilis de-
primens cor eorum in oculos. **Cum autem conversus.**
Hic ostendit in conversis obscuritatis amotionem. vel tangit
iiii. tempore et dictatum. secundum conversus. tertium quod aufertur.
quartum quod dominus. modum quod spiritus hic dominus. Dicit ergo. cum autem
conversus fuerit ad dominum scilicet xpm. assumptionem eorum non dicit

quos quod pauci iudei convertuntur. auferetur velamen de cor-
de eius per spiritum sanctum. a. i. quod spiritus est dominus. vel per illumina-
tionem ult. Io. iii. spiritus ubi vult spirat. ubi autem spiritus domini
vel spiritus sanctus unitatis. scilicet libertas intelligendi et operandi.
quicumque spiritu dei aguntur hii filii dei sunt. ro. viii. filii
autem sunt liberi. mt. xvii. ut sic cum conversus fuerit ad dominum
xpm auferetur velamen. scilicet quod dominus xpc spiritus est. vel spiritu
celi. Io. iiii. spiritus est deus et nos dat legem et intellectum spiritualem.
ubi autem spiritus domini. vel lex spiritus et intellectus spiritualis. vel libertas.
**N**os quoque ubi spiritus domini. Ibi rectitudo scientie in donabili
sap. ix. sensum autem quis sciet nisi tu dederis sapientiam et in ... t.
Io. xiiii. spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo. Ibi
fortitudo gratie in cupiscientia. Ro. v. caritas dei diffusa
est. fructus spiritus caritas. Ibi mansuetudo modestie
tie in nascitur. ecc. xviii. spiritus meus sicut mel dulcis. secundum
x. dulcioribus de spiritu qui est intellectus. spiritus moy. fuit
mansuetudinis. Ibi sollicitudo in predicatione. ubi ca-
ce. vel ubi erat spiritus impetus erat. act. vel rep. Ibi puritas
in operatione. eze. xxxvi. spiritum meum ponam in medio
et faciam ut in preceptis meis. Ibi fortitudo in af-
flictione sustinendi. ps. verbo domini celi firmati sunt
et ca. ephe. iii. det nobis roborari per spiritum eius. Ibi lon-
ganimitas in perseverantia. ps. spiritus tuus bonus deducet me
et cetera. **Nos vero omnes.** Hic ostendit iam statim in cre-
dentibus revelationem. vel per tangit revelationis evidentiam
ro. ordinem. vel in eandem ymaginem. tertio causam. vel tamquam
a domini spiritu. Dicit ergo. Nos vero quod intendimus velamen sine
velamine. Nos vero omnes et minores non solum maio-
res aut mediocres revelata facie. vel expedita men-
te. remoto velamine. dei gloriam. iustitie. vel deum
gloriosum. speculantes a speculo non a specula. scilicet glo. vel
deum per similitudinem suam ymaginem eius in nobis ipsam contempla-
tes. et i. cor. xiii. videmus nunc per speculum in enigmate.
in eandem ymaginem. scilicet omnia quod speculamur. vel dei conformitate ut
de bonis dei frui audire possimus. ps. ego dixi dii
estis. transformamur a forma obscura et exteriori ignorantie in formam
lucidam veritatis et gratie. vel nos dico eutes a claritate fi-
dei in claritatem spei. a claritate creationis in claritatem
iustificationis. a claritate moysi in claritatem veri-
tatis. tamquam a domini spiritu ducti. quia cui sit omnipotens facit quod vult
vel i. cor. xii. non a spiritu angelico vel humano vel a cla-
ritate tanta quanta decet creature spiritui dei. Alio modo expo-
sitio gloriam dei per sonalitem filium patris. ps. exurge gloria
mea. in eandem ymaginem vel filium qui est ymago patris eius
transformamur. vel per conformitatem et a fide obscura in
lucidam transimus a claritate minori operis in claritatem
maioris tamquam a spiritu domini ducti. Ergo videmus claritatem
quod revelata facie eleuamur altius. quod gloria dei as-
sumimus expressius. quod in eandem ymaginem per fiamus amplius
quod a claritate in claritatem alterius hominis. quia tamquam a domini spiritu.

[T]angitur et hic in tertio gradus contemplationis quorum primus est facie revelata, secundus gloriam Domini speculantes, tertius in eandem imaginem transformamur. Quartus declaratur in claritate in claritatem, sicut a Domini spiritu. Ideo Iohannes dicitur ... hic assimilatur. Quarto amplius ad cognoscendum clarificatur.

[N]on sicut ut non intenderent, quia velabat eis sensum spiritualem. Ideo non exultabat ex invidia sed ex cautela, quia oculos spirituales habebant valde debiles, unde inciderunt in multos errores. Sicut ex eo quod Moyses dixit se vidisse posteriora Domini, Exodi xxxiii, dicunt Deum habere lineamenta corporalia. [N]os vero revelata facie gloriam. Tamen videbimus quantum ... non est maior gloria quam gratia. Ideo comparatio illa debet intelligi in genere, non persone. [R]evelata facie. I Corinthiorum xiii: videbimus nunc in enigmate. Ideo enigma quod est ex imperfectione oculi non removetur, sed id quod est ex interpositione medii, scilicet obscuritatis figurarum. Item in eandem imaginem. Glossa: filius est imago Patris, eadem cum Patre. Quod autem imago accipitur pluraliter et sic est eadem; secundum autem ecclesiam singulariter patre imago filii. Ideo pluraliter accipitur, et quod dicitur eadem exponendo est eiusdem.

C IIII

[I]deo habentes hanc ministrationem, sicut et C. [S]upra commendavit se apostolus ex dignitate officii administrationis. Hic commendat se ex debito in administratione, et per quod ministrat evidenter. Ideo quod humiliter, id est non enim nosmetipsos praedicamus. Tertio quod patienter, id est habemus autem thesaurum istum. Quarto quod fideliter, id est habentes eundem spiritum fidei. In prima ostendit quod non est impedimentum obscuritatis in ministerio a parte praedicantium. Ideo quod sicut hic ex parte audientium, id est quod si etiam opertum est evangelium. In secunda ostendit quod non est impedimentum a parte praedicantium, sed quod nec quo ad fidem. Ideo quod nec quo ad doctrinam, id est non adulterantes. Tertio quod nec quo ad famam, id est commendantes nosmetipsos. In prima implicantur quattuor expedientia in praedicatore verbi Dei. Primum est auctoritas ministerii. Secundum stabilitas fidei, id est non deficimus. Tertium est immunitas peccati, id est sed abdicamus. Quartum simplicitas animi, id est non ambulantes. Fecit praedicator quod habet auctoritatem in praedicatione, stabilitatem in persecutione, puritatem in conversatione, simplicitatem in intentione. Dicit ergo: Ideo quia tantam claritatem habemus a spiritu, nos habentes hanc ministrationem, id est hanc dignitatem ministrandi scilicet aliis, sicut ... non meritis nostris, sed iuxta quod misericordiam consecuti sumus, id est per Dei misericordiam. I ad Thimotheum i: misericordiam consecutus sum quia ignorans feci et cetera. Non deficimus propter adversitatem sed magis proficimus. Galatas vi: bonum facientes non deficiamus. Sed abdicamus, id est procul a nobis abicimus, occulta dedecoris, id est iniustitie, id est occulta dedecora sua scilicet peccata operis occulta, non solum aperta mala, non sicut illi de quibus Ephesios v: quae in occulto fiunt ab eis turpe est dicere. Vel occulta dedecoris, id est peccata cordis, non solum operis. Ieremias iv: lava a malitia cor tuum. Nos dico non

ambulantes quo ad vitam in astutia, id est in calliditate per deceptiones, vel dolositate in circumventionibus, quia occulta dedecoris non abdicat. Quia Iob xxxvi: simulatores et callidi provocant iram Dei. [N]eque adulterantes. [H]ic ostendit quod non est impedimentum a parte praedicantium quo ad doctrinam, quia praedicat veritatem sine falsitate. Ideo quod ... de sui involutione, id est sed in manifestatione. Dicuntur ergo adulterantes quo ad doctrinam verbum Dei per falsitatis admixtionem vel per quaestum praedicantes. Ysaias i: vinum tuum mixtum est aqua. Adulterator qui miscetur uxori alienae, sic sermo eius qui miscetur falsitati. Supra ii: Non sumus sicut plurimi adulterantes verbum Dei. Sed ambulantes supra in manifestatione veritatis quo ad vitam et doctrinam. Ideo apostoli dicuntur lux. Matthaei v: vos estis lux mundi. Ecclesiastici iv: non abscondes sapientiam in decore suo. [N]ota quod septem genera hominum verbo Dei abutuntur. Verbum enim Dei quidam ignorant propter clausionem oculi interioris, sicut caeci ignorant colores. Ieremias viii: verbum enim Domini proiecerunt et sapientia nulla est in eis. Iohannes viii: qui ex Deo est verba Dei audit. Hii sunt iudaei. [A]lii adulterant propter admixtionem falsitatis, sicut alienis uxoribus se miscentes. Hii sunt pseudo apostoli, de quibus hic et supra ii: non sumus sicut plurimi. [T]ertii impugnant propter opinionis suae defensionem, sicut corvi pullos ... Hii sunt tyranni. Ieremias xx: ecce verbum Domini factum est in opprobrium illis et non suscipiant illud. [Q]uarti suffocant propter fructus extinctionem, sicut spinae semen. Hii sunt cupidi mundani, totaliter intenti. Matthaei xiii: fallacia divitiarum suffocat verbum. [Q]uinti repellunt propter malevolentiae obstinationem, sicut infirmi ... vel medicinam. Hii sunt ... Actuum xiii: vobis oportebat primum loqui verbum Dei. [S]exti fugiunt propter delictorum revelationem, sicut adulteri lucem ... Hii sunt mali ... Ecclesiastici xxi: verbum sapiens quodcumque audierit sciens laudabit et ad se adiciet. Septimi negligunt propter alienam curam, sicut pueri opus bonum propter ludum. Hii sunt episcopi vel ipsi. Actuum vi: non est aequum nos relinquere verbum Dei et ministrare mensis. [U]t non fulgeat. [H]ic ostendit aliud quod est impedimentum quare ut non illuminentur luce evangelicae veritatis, sicut visus caeci luce solis. Unde primo tangit impedimentum fulgoris evangelii, secundo vim illuminationis evangelii, id est gloriae. Dicit ergo: in quibus quia ita excaecavit eos, scilicet ut non fulgeat in mentibus illorum illuminatio evangelii, id est doctrina evangelii quae lucerna est. Psalmus: lucerna pedibus meis verbum tuum et cetera. Hic est enim lumen magnum quod fecit Deus in firmamento caeli, ut praeesset diei. Et sequitur gloriae Christi, id est evangelii dico gloriae Christi, id est in quo praedicatur gloria Christi. Iohannes i: vidimus gloriam eius quasi unigeniti a Patre. Qui, scilicet Christus, secundum divinitatem est imago Dei, scilicet Patris. Et non quod filius Dei imago Patris quia illi aequalis fuit et ab illo, quae tria requiruntur ad perfectam rationem imaginis. Differt enim secundum glossam ista tria: similitudo, aequalitas et imago. Potest enim similitudo et imago ubi non est aequalitas, sicut in imagine in speculo resultante. Potest et esse similitudo et aequalitas non tamen imago, ut in duobus paribus quae

ates. nosmet ipsos. h' ondit q n e ipedimetu
actenctu q ad famam ut p' ponit i se famam.
e. po. peccatum ginedictois itetum ibi cora deo
ginedantes. q. sic ambulantes ginedantes nos
i. ginedabiles reddetes. apte ad ocul gstitut
olu exteriore appenciam. i. R' xvi. hoies videt
ez ad gstitiam teriore. q n sic facit error sic
or. mi' v. spero i gsttis urs manifestis
h' coram deo. i. inteme manete cora deo. i. tes
n h' p' glo. o' se implet duplex preceptum
elu tu erit ginedantes nostriz &c.
pleat illud. ge v. sic luceat lux ura &c
t coram deo ut ipleat illud. ge vi. attedite
ca vram faciatis cora hoibz ut videamini
il. g' f g's. sic opus fiat i publico ut iten
neat occulto ¶ Quod si & opertu e. hic ondit
impedimentu h' e a pte audientiu. & p' ondit
impedimetu e. po ondit quid e ibi. In gbz
seti. tcio ad quid e ibi. ut n fulgeat
q si q. tcet ambulantes i manifestatone
& q ad ueri & quo ad doctrina & q ad fa
i. ez si opertu e ext'io. i. si predicatio nra est
n manifesta in hiis q pereunt e opertu. q
e culpa nra ez pereuntiu qui n cedunt q ubu
pereuntibz quide stultitia e. i. cor. i. sicut
te alics alicui solem & ille n videat qui
lippitudine oculi sui n de ondete ut d' aug.
ius deus ¶ h' expo' q drupl' dupl' de bono
dupl' de malo. p' mo sic i qbz. s. pereutibz deus
seti creator gen. i. In prin' creavit celu & ter
excecavit. i. excecari pmisit mentes infi
¶ Sc'do mo sic In qbus deus bonus excecavit
ne mentes infideliu. huius seti. i. seclaris
inf tcio mo sic deus huius seti. i. diabolus.
secularibz. princeps jo. xii. princeps mudi
iectur foras excecavit suggestione &c.
rto mo sic. deus huius seculi. i. pecunia. ut sup
gula luxuria q seculares tamqm deum colunt
m. quor deus venter e. excecavit efficie
s infideliu. sap. vij. excecavit eos ma
eorum. g'o deus pmittendo diabolus suggerendo p'
efficiendo reprobos excecavit. ¶ ut n

fulgeat

unum non est ab alio per imaginem autem congnacio est per imitacionem. Ephesios v. Estote ergo. Aliam autem sit ista tria conveniunt sed non perfecte ut sit similitudo et equalitas in virgine ut in filio. Primo parentis est filius et virgo. Et aliam equalitas quam iam pervenit ad perfectorum plenius excepto tempore quo precedunt parentes. In christo autem sunt perfectissime ista tria quia ab ipso patre genitus per omnia similis et equalis. Tamen non perfectissime est ipso patre plenius.

**Non enim nosmet ipsos predicamus.** Habito quod administrat evidenter. Hic ostendit quod administrat humiliter et primo ex materia predicacionis quia non se predicat. Secundo ex officio quia non se supra eos quibus predicat magnificat. Vel nos autem servos nostros. Tercio ex actore quia scientiam et officium predicandi non sibi sed deo attribuit. Vel quoniam deus qui dixit. Dicit ergo non enim quod benedico enim gloriam .i. in qua gloria christi predicat non ut non nosmet ipsos predicamus. Vel predicacio nostra non tendit ad gloriam nostram vel ad lucrum nostrum turpe est valde se ipsum predicare thema .i. valde est stulte et pauca laudanda post de isto themate. Infra .xi. non .i. qui se ipsum commendat ille probatus est sed ihesum christum dominum nostrum .i. predicacio nostra tendit ad gloriam christi. Christus predicamus salvatorem esse et dominum nostrum. Felix predicacio in qua predicatur portus salutis navigantibus. Ecclesiastici .i. salutis unctio sanctitatis firmamentum iustis .i. unctio refugium fortitudinis exulibus. Quia dominus stipendium omnium beatitudinis omnibus. **Nos autem servos vestros.** Hic ostendit quod administrat humiliter quia non se magnificat sed servum reputat eorum quibus predicat. Vel primo proposuit se ministrum. Secundo addit ministerii debitum .i. per ihesum. Dicit ergo nos autem dicimus servos nostros .i. ministros .i. cor. ix. Cum liber essem ex omnibus omnium me servum feci. Et hoc per ihesum quia nobis hoc iniunxit. Luc. xxii. Reges gentium dominantur eorum et cetera. Vos autem non sic. Sed qui maior est in nobis fiat sicut minor et qui precessor est sicut ministrator. Gen. xxv. Maior serviet minori. **Quoniam deus qui dixit.** Hic ostendit quod administrat humiliter quia scientiam et officium predicandi deo attribuit. Vel gratia hoc tangitur triplex beneficium nobis a deo impensum scilicet nature gratie et sciencie. Creatum in creatione, gratie in iustificatione .i. ipse illuxit. Sciencie in predicatione .i. ad illuminacionem. Dicit ergo quoniam .i. ita sumus servi nostri quoniam deus quod dixit .i. illo fecit. Psalmus. Ipse dixit et facta sunt de tenebris .i. de materia tenebrosa et informi. Et sic .i. de tenebris materialibus de tenebris .i. post tenebras ut .i. de tenebris ortis ut de mane fit meridies lucem splendescere. Gen. i. Fiat lux et non dicit dic splendescere quia est in ubi incoatum quia illa lux non erat lux perfecta et consummata sed quedam nubecula lucida unde proprie in sufficiencia pena die factus est sol. Ipse illuxit .i. per lumen fidei in cordibus nostris. Psalmus. Deus dominus et illuxit nobis. Et hoc ad illuminacionem sciencie claritatis dei .i. ut nos alios illuminemus sciencia claritatis dei. Et hic illuminatio activum vel sic passivum ad illuminandum .i. ut nos illuminemur sciencia claritatis dei. Apo. v. Benedictio et claritas et sapiencia et c. Et hoc in facie christi ihesu .i. per ihesum christum qui est facies patris per quam

sicut homo per faciem cognoscitur deus cognoscitur. Hest. xv. Facies tua plena est graciarum. **Habemus autem thesaurum.** Habito quod administrat evidenter et humiliter. Hic ostendit quod administrat pacienter ostendens magnitudinem paciencie sue primo ex carnis fragilitate. Secundo ex passionum quas in carne sustinet multiplicitate .i. in omnibus tribulacionem patimur. Tercio ex paciendi diuturnitate .i. semper mortificacionem ihesu. In prima insinuat tamen donorum dei preciositatem in thesauro recipiencium fragilitatem in vase fictili hoc commendabile est ordinacionem in manifestacione virtutis dei. Dicit ergo habemus quod deus illuxit nobis ad illuminacionem sciencie. Habemus autem thesaurum istum scilicet sciencie dei qua alios ditamus. Christus thesaurus desiderabilis et oleum in habitaculo iusti. Ecclesiastici. Thesaurizate vobis thesauros in celo. Omnis scriba doctus in regno celorum similis est homini patrifamilias qui profert de thesauro suo nova et vetera. In vasis fictilibus .i. in corporibus fragilibus. Et hoc ut sublimitas .i. tota altitudo dandi et conservandi sit virtutis dei et non ex nobis .i. sit dei et non nostra. Ephesios ii. Dei .i. donum est et non ex operibus ne quis glorietur. Psalmus. Non nobis domine non nobis sed nomini tuo da gloriam.

**In omnibus tribulacionem patimur.** Hic ostendit magnitudinem paciencie sue ex passionum quas in carne tulit sustinens multiplicitate. Vel primo insinuat omne genus tribulacionum in generali. Secundo enumerat quasdam tribulaciones in speciali .i. aporiamur. In primo tangit passionem in corpore. Secundo passionem in corde .i. sed non angustiamur. Dicit ergo in omnibus quia vasa sunt fragilia et ideo quia in omnibus patimur tribulacionem .i. nullus modus tribulacionis abest. Infra vii. Omnem tribulacionem passi sumus. Sed non angustiamur in animo quia non contristabit iustum quicquid ei acciderit. Pro. xii. Immo potius dilatamur sicut aurum sub malleo. Psalmus. In tribulacione dilatasti michi. Aug. Quod fornax auro quod lima ferro quod flagellum grano hoc tribulacio viro iusto. **Aporiamur.** Hic enumerat quasdam tribulaciones in speciali et tangit .iii. genera tribulacionum que distinguuntur sic. Omnis tribulacio aut est ex absencia boni sicut est aporia aut ex illacione mali. Et hoc tripliciter quia aut est malum inquietacionis quod ad levem sicut est persecucio. Aut infirmitatis quod ad famam sicut est humiliacio aut perditionis quod ad vitam sicut est deiectio. Dicit ergo aporiamur .i. depauperamur. Aporos grece quod est pauper latine. Ecclesiastici xxvii. Aporia hominis in cogitatu illius. Sed non destituimur a thesauro nostro vel a deo quia deus sustinet nos. Psalmus. Non vidi iustum derelictum. Deuteronomium vi. Non te deseram neque derelinquam. Et cetera. Persecucionem patimur de loco ad locum ad locum. Heb. xi. In solitudinibus errantes. Quia ergo persequuntur nos de civitate in civitatem. Sed non derelinquimur a deo in manu persecutorum. Josue i. Non dimittam te nec derelinquam te. Sap. x. Hec vendicionem iustum non dereliquit. Humiliamur .i. affligimur contumeliis et vilificamur. Trenorum iii. Replevit me amaritudinibus. Humiliatum et humiliatur. Sed non confundimur .i. erubescimus in propria gloriam. Ecclesiastici iiii. Est

ad ɔfusio adducti ignoriaz. act. v. Ibat apli gau
detes. Aliq tn libri no hnt dcam clausula. decepti i
diuersa picla 7 mortis. sz no pmi. i. a bono cessam.
Job. xi. cu te ɔsumptu putaueris. orieris ut lucifer.
7 uidete in. sz gna appetibilia illi i hoc mundo. hnda
na. q sit. honor 7 securitas. sz apli 7 aplia uiri eis
sustinet ɔ hndacia. a poria paupertatis q quietem
iquietudine psecucois. q honore uilitate hui la
cois q securitate deiectio predicacois. oia mirabilia.
tblo sit angustia. paupertas sit penuria. psecucoi.
sit assecucoe. hndaco sit ɔfusione. deiectio sit lesi
one. sz tn possibilia. q idiuisi. q unu affirmat de
corpe. ad negat ab aia. unu affirt de sensualitate.
ad negat de rone. Hic est i manifestacoe uita
ns. h. ii. pr. ult. de qb; sicut nr kmus paul scripsit
nob. iquib; st queda difficilia itellcu. Id. apte
pdicabat. obscure scribebat pp uritate. 7 pseudo
dña ci pitenciu exclusione. Et de excecauit. q.
id no e ca oppositor deus bonus e ca illuiacois. n g
excecacois. Ido. excecare di pmisiue n effectiue.
Et ut no fulgeat illuiacio. q. Job. xxxv. st q
n fulget lumi illo. Jo. i. illuiat oem hoiez. Ido. l
itellr de luce n de luce gre. gratu faciens. Et te
st id q e ymago. glo. qr de illo e a illi eql. q g st sis
g e ymago. Ido. q dic de illo itellr pfecte. ita q e
de illo solo. q no sit sic q ad nob; predit ueniti
e ymgo. qr uenire e expssia similitudo. Et no ang
tiam. q. s. xy. In angustiis psp. Ido. angustie
erat i silualitate i mete. Semp mortificacoem ihu 7c. Sic ondit magnitudi
ne pacie sue p ex carnis fragilitate. sdo ex pas
sionu multiplicitate. tcio ondit id ex passio
nu diuturnitate. 7 ex pacia ner e sb fragil caro.
multipl passio. diutina tribulo. ondit a h diutur
tate passionu. p uoluntatie assumptor. sdo aliude
illator. i. sp. n. nos q uiuim; tcio utuis; effcm.
i. g mors i nob. In pma ondit q patit assidue
qr i corpe n. e. fructuose. q ut uita ihu 7c.
h e q dic sp. q. i oib; tribloz patim. nos dico
sp circufentes. i. bep. ad exemplu alioz ferentes
mortificacoz ihu. i. silem mortificacoz q iesus
sustinuit. Job. xxiii. uestigia eius secut e pes me
ul mortificacoz ihu. i. p xpo ihu. ps. qm pp te
mortificam to. i corpe nro pi solu i mente. gal
ult. stigmata dni ihu i corpe meo porto. h
a facim ut 7 uita ihu. i. uita glie q ihs dat. ul
uita glie. q ihs p passiones intrat. luc. xxiiii. no
ne oportuit xpm pati. 7 ita itrasse i glia suam.
manifestet. i. manifeste appeat 7 uincis. dic
glo. i futura. s. resurrecte. ul. 7 nc uita gre in

alia litt corporibus
cordibus nris no tn i aiab;. Jud. vii. fractis lagu
culis apparent lucerne. 7 id deo ut dic ambro. n d timu
erut mori pp rine pmissam. Ideo q sustine
tn tribloes. q xpo deus e. In remediu culp
sic medic p pocone amara sanat apostema. ecc
ii. misericors e dns 7 remittet in die tribloins
pcta. In solaciu pene sic medic p sectioz lenit
uuln unguento. ps. qntas ondisti m tbloes
mltas 7 malas 7 cuss. ɔ. ii. cor. i. bndcs. In psi
dnu pugne. nlls. n. pugile suu ult sanu. sz ho
norari. ps. iuoca i me i die tribloms. eripia te. ps.
ad dnm cu tribularer. In refugiu uite. eger
n. fugit ad medicu. oppssus ad castru. osee. vi. in
tblone sua mane ɔsurget ad me. ps. fcs e ds re
fugiu paup. ad. i. op. i tb. In augmetu gre so
let. n. p nube obscura dilatare serenitas sol. ps.
i tblone dilatasti m. pu n. sustines p dno gnior
est ei. In euasione gehene infirmi patit mbro
mutilacoz ut uitet morte. 7 mat ubi latrucliu 7
ne icurrat suspendiu. alia. iiii. no ɔsurget dupl
tribl. In adepcoz glie. miles p uictoria i campo
honorat in palacio. ps. cu ipo su in t. 7c. ipis eodem
id q momentaneu. act. xiiii. p multas tribl'aces.
Semp. n. nos qui uiuim. Hic tangit
diuturnitate passionu ab aliis illator. Ad cui ex
aggacoem tangit pmo paciecu innocencia. q nos
q uiuim passionu illacoi. q i morte tradimur
illacois cam. qr pp xpm. Illator diuturnitate. q r sp
sustinecu merete. q in uita ihu 7c. q. d. n timem
mori pp xpo pp futuram resurrectoem. 7 h est q diat. sp
. n. q. mortificacoz ihu. circufim 7c. sp. n. nos qui
uiuim uita spuali fidei de qua. alia. ii. iust ex fide
uiuit. ul licet uiuam uita nra. de q gen. ii. fcs est
ho. in. a. v. i morte. i. picula mortis tradimr ab aliis.
. ps. estimati sum sic oues occisois. 7 h pp xpm. i. pp
fidem 7 amore x. osee. n. qui pie uolut uiue in xpo.
p. p. ii. thy. iii. h a sustinem h fine. ut 7 uita ihu. i.
ipassibil. 7 imortal. qual e uita ihu. i. Jo. iii. cu appa
ruit siles ei erim. manifestet. i. manifeste appeat. i
carne nra mortali ad huc existete q uniq fiat qu
mortale h induet i mortalitate. i cor. xv.
Ergo mors opatur. Hic tang passi
onu pdcaz effcm dices. g h dupl legit actiue 7 pas
siue. passiue sic. 7 ipr h pmu g mors opat. i. fit a pse
cutorib; i nob. uita a i uob. i. p h fit uita spual in
uob. q. d. fides p q uiuitis plantat i uob actic. dm
p nu sic h patmi. g mors opat. i. dnu sui exerct in
nob. uita a. b. uoluptuosa. opatur. i. dnat. in uobis.
qr sn passionib; 7 tribloib; uiuitis. alio m sic. ita
p morte uita ihu ɔsequimi. g mors no est nob in



circufentes

util' ez opat' aliq' magnu in uob. uita d' uolupta
esa qua in eterns delectamini. opat' i uob mortem
etnā. g' bni dis. ps. q' melr' ē bn mori q' male
uiue. Et no' q' tetigit apls. viii. q' sustinuit.
p' o'egen' tribl'oni. i. in oīb; tribl'oz patim' ₇c.
s'o. paupertate rex. i. apoziati ₇c. t'cio p'secuco'm de
loco ad locu. i. p'secuco'z ₇c. q'rto mltificaco'z 9tume
liar. i. h'umiliam' ₇c. q'nto multitudine piclor'. i. deici
m'. glo. i diu'sa picl'a. Sexto tollerancia diu'sar pe
nalitatū. i. s'p mortificaco'z ₇c. Septio sustinet etiam
multor' inuriou'. i. semp. n. nos q' uiuim' ₇c. Octauo
9tinui mortis 9flictū. i. g' mors i uob ₇c.

## Hutes eundem

Hic p' q' minstrat
euan'. s'o. q' h'uili'. t'cio. q' pacient'. h' q'rto ondit
q' minstrat fidelit' v' ondit fidelitate sua. p' i p'dicādo.
s'o i sustinēdo. i. p' q' no deficim' i p'dicando v' ondit
fidelitate sua. p' ad deu. s'o ad p'ximu. i. oli enim p'
nos. In p'ma tang' tria. p' fidei datore. s'o fidei 9fos'.
t. ₇ nos c'dim. fideliu e'tia expectaco'z. i. scientes qm
qui suscitauit. Dic' g'. h'ntes. q. h' patim. nec tu p'
h' a p'dicacōe desistim'. ante. 3; nos h'ntes eūd' sp'm
fidei datore. s. tq' ₇ sci antiq' h'unt. sic' sc'ptu est. de
quodā antiquor'. s. dauid. credidi p' q' locut' sum.
aliq' a' no e'e't s'cta fides. ₇ nos exemplo eor' c'dim'.
fide p'sc'a. p' q' ₇ loquim'. q' ex h'idan' cord' os loq'r.
m'. xii. ro. x. corde credit' ad iustitiā. ore a' ₇c. act.
iiii. no possim' q' eā q' audiuim' ₇ vidim' n' loq'. lecsio.
dico securi no timentes mala. scientes c'titudine
spei ul' reuelaco'is. qm q' suscitauit ihm a morte
₇ nos suscitabit cu ihu. i. ad silitudine ihu. ul' ut
s. uni' meidē gl'ia cu ihu. ut h. cu no dicat silitate
temp'is. s; silitudine resurrectois. colo. iii. cu a' x'
appuit vita ura. tuc ₇c. h' a' s' amb. de p' quosda
negantes resurrectoem. q's i p'ma ep'la arguit. i.
cor. xv. ₇ 9stituet nos nobiscu i eād' domo. q' s'
ambro'm. i glo. o'is viri fidei p'ticipes i una domo
pacis erut. de q' Io. xiiii. i domo p'is mei mansio
nes ₇c. glo. no dico uos nobiscu. s; nos uobiscu.
ut no inferiores. s; pares nob' sitis s' uoluntas ₇c. s'
phm ho' est arbor euersa. felix arbor p'dicator cuius
agricola spc' di. q' h'n' eūd'. s. radix fides x'pi. q'
credim'. folia s'mones fidei. q' p' h' loqm'. flores s'.
glie. q' q' suscitauit. ₇ c'fructi facietas uite etne.
q' 9stituet nos. in gl'ia uobiscum.

## Omnia. n. p' uos

Hic ondit fidelita
te sua ad p'ximu. v' tang' p' oper' suor' motiuū. q'
p' uos. s'o effcm. q' ut gr'a h'undans ₇c. t'cio finem
ultimu. q' i gl'ia d'i ₇ h' est q' dic'. omia q. h' dico uos
uobiscu. omia. n. supl'e q' facim' p' uos istruēdos
e' uro faciu'. ita. s. ut gr'a h'undans i uob h'nderet i

uob ₇ p' uos tantu s. ita p' multos h'undet. i. gr'ar ac
tione sc'a p' multos. ut. s. ₇ uos ₇ alii gr'as referatis.
s. i. ex multar p'sonis facie ei' q' i uob' ē donacois
p' multos gr'e agant' deo. ₇ h' in gl'ia d'i. i. ad ondend'
deu gl'iosu. i. cor. x. omia in gl'iam dei facite.

## P' q' non deficimus.

Hic ondit
fidelitate sua i sustinendo ₇ p'o ondit fidelitate ad
p'x'm. q' sustinet p' alior' utilitate. s'o fidelitatem
ad deu. q' sustinet celestis p'mii 9sideracoe'. t. id. n. q'
i p'senti. In p'ma d' p'. p' q' sustinet. s'o i quo sustin'.
i. s; h' is q'. dic' g'. p' q'. i. q' roi' facim' ad istructōne
ura no deficim' in tribl'onib;. s; mag' p'ficim'
ut nos imitemi. hebr. xii. recogitate eu ₇c. ut n'
fatigemi animis uris deficientes.

## Sz h' is qui deforis est.

Hic ō in quo
sustin'. v' ō p'. q' tribl'o q' sustin' opatur defc'u i corp'e
ext'ius. s'o q' opat' p'fc'm i mente int'ius. i. tu is q' int' est.
dic' g'. s; h' ho' n'r. i. caro is q' foris ē. mal' exp'it' corr'pat'.
vn' sap. ix. corp' q' corr'p' aggrauat aiam. tu is q' int'
ē. i. sp'c ad ymagine di fact'. n' tu s' duo hoies. s; ut'q;
vn' ho' ₇ ab eod' s'r' renouat' de die i die. i. assidue.
i p'senti purior efficit'. sic' p' tribl'ones sic' auru p'
igne. ep'h. v. renouamini sp'u mentis ure. duplice
n. uetustate ab adam 9t'xim'. s. culpe q' renouat'
p' gr'am ₇ miserie q' p' gl'iam. In iuue a' ho' exior
renouab'. ps. renouabit' ut aquile ₇c.

## Id. n. q' in presenti.

Hic ō fidelitatem
sua ad deu. q' s. sustin' 9sideracoe'z celestis p'mii. v' ō p'
q'tu sit p'miu. s'o quor'. i. no 9templantib; ₇c. q'lui
rex. i. q'n. v'm. q'tu sit p'miu o' ex. q'n; q' s'. aug
mentu. altitudo. eternitas. iocunditas. multitudo. ₇
eis tang' 9dicōes p'sentis tribl'ois 9trarietas. dic' g'.
id. n. q' ₇ in quo no deficim' i tribl'onib;. id. n. modicu.
s. ii. mach. vii. s'res mei modico n' dolore sustentato
s' testamento uite etne effecti s't. q' i p'senti ē. ₇ sic' e'
successiuu. n' totu sit. p'sens. n. ē. e' ps p'terit ps q; futu
ē. momentaneu. i. cito transies. ysa. liiii. i momento
idignacois. abscondi p'u' p' facie mei ate. ₇ leue. i.
paru affligens. 9parac' tribl'onis ut tribl'onu multar
ure. i. mis' culpis debite. ul' n'e i nob'. v'nk' g'. uod'
erit magnitudo q' modicu. in sublimitate. erit alti
tudo q' h' q' dix' i p'senti. ex. xiiii. i pascuis v'bri
mis pascam eas. i montib; excelsis. eternu q' momenta
neu. gl'ie q' tribl'ois p'mis c'tra leue. ideo e'. q'
magna multitudo. Notandu ₇ h' s' sex o'dones
tribl'onis p'sentis. p' q's distingu't a fut'a ieal'r.
tang' n. p'mo tribl'onis p'sentis p'uitate. i. id. n.
p'. i. modicu ub' si o' 9trastari i uanis. brals.
s'o successione. i. i p'senti. sap. xii. p'tib; iudicās das
p'nie locu. sup' eod' i oib; tribl'acoem patimur.

qui t'lem sustinuit
a p'ctorib; q' ad u's s'e
p'm 9dicom

opat' in nobis. i. in uisa
gl'iam

Tercio brevitatem i. momentaneum. ysa. xxvi. vade ppl's me' abscondere modicum ad momentum donec pertranseat indignacio mea. ps. ad duorum tantum tribulavere. Quarto tolerabilitatem i. leve. ps. passi sustinui et c. Job. x. Auferat virgam suam a me. virga tolerabilis est. Quinto paucitatem i. tribulationis. non dicit tribulationum plurali. sap. iii. in paucis vexati in multis bene dis. Sexto utilitatem i. magnam. ysa. xliii. factus est salvator eorum in omni tribulatione eorum. Ex tribulatione temporali habet oppositas condiciones. Primo magnitudinem contra parvitatem. Soph. i. vox diei domini amara tribulabitur ibi fortis. Tercium in magna. sic in. Secundo stabilitatem. apo. xx. pars illorum in stagno ardenti. stagnum dicitur a stando. Tercio instabilitatem. ysa. xxii. coronans coronabit te tribulatione. In corona eternitas. Quarto importabilitatem. apo. vi. dicunt montibus. ca. Iurencius portaverunt montes. quantum sunt importabiles. ysa. viii. ecce tribulatio et tenebre et c. Quinto multiplicitatem. ps. ignis sulphur et c. sic toto in parte quam in toto. Soph. i. dies illa dies ire et c. et angustie. Sexto inutilitatem penam. i. qui veniet super vos tribulatio et angustia tunc invocabunt et ego non exaudiam.

Non contemplantibus. Hic tertio quantum est premium. ostendit quorum est. que est eterni quos describit a duobus. Primo a fuga pericli. secundo ab amore eterni. sed que non videntur. dicit ergo. non contemplantibus i. non intendentibus vel appetentibus que videntur. s. temporalia. sicut illi de quibus ps. oculos suos statuerunt declinare in terram. sed que non videntur. oculo. s. cordis. ysa. lxiiii. oculus non vidit deus absque te que preparasti expectantibus te. Sancta autem in presenti sola invisibilia intuentur in cuius signum in transfiguracione domini le. cap. xvii. levantes oculos neminem viderunt nisi solum iesum.

Que enim videntur. Hic tangit in quibus velut est premium. ostendit primo quod non est in visibilibus. tunc secundo quod est in invisibilibus eternis. i. quia non videntur et hic est quod dicit quia non videntur oculo carnali. temporalia sunt et ita vana et mutabilia. quia tempus est mensura motus rerum mutabilium. que autem non videntur eterna. ioh. colo. iii. que sursum sunt querite non que super terram. Et nota quod in tribulacionum que sunt evitantur sunt multa que ipsum consolabantur. primum est fervor karitatis. i. humiles ad eius spm. s. Secundum est spes premii. i. sacientes quoniam qui suscitavit. Tercium est edificacio proximi. i. omnia enim propter vos. Quartum est gloria dei. i. ut gratia habundans et c. Quintum est renovacio mentis. i. sed licet is qui deforis. Sextum est comparatio glorie et tribulationis. i. id. n. quod in. Septimum est contemplacio celestis. i. non contemplantibus. Nota quod male contemplantes visibilia monet tria. s. a. i. Jo. ii. omne quod est in mundo et c. Primum est voluptas carnalis.

Dan. xiii. non erat i. audisset post duos senes absconditos contemplantes eam et hec est contemplatio luxuriosorum. Secundum est cupiditas. ezech. gen. xlii. contemplatur terram iam fore factum sui dixit et c. et hec est contemplatio avarorum. Tercium est curiositas inutilis. eccl. i. mens mea contemplata est multa et c. et viii. omnibus tractavit ut intelligerem et c. et hec est contemplatio superborum. Contemplantes vero invisibilia movent tria appetibilia. Primum est refectio vitae dominis. Job. xxxix. de longe contemplatur escam. Secundum est amenitas regionis celestis. Num. xxvii. ascende in montem istum abarim et contemplare. vide terram quam daturus sum filiis israel. Tercium est eternitas iocunditatis ut hic non contemplantibus nobis et c. Hic querit.

Primo quod mors operatur et c. glo. probare potest quod habent eundem spm quem apostoli habuit. quod ergo sicut venit a ceterioribus. Responsio quia sicut credunt non tamen per fidem sed per infidelitatem. Sed hec autem credebant sicut apostoli per fidem et predicacionem veritatis. Item primo nos credimus et c. glo. non perfecte credidit qui loqui noluit. ergo non perfecte credit qui non predicat fidem. Responsio non intelligitur de laicorum predicacionis sed confessionis et licet non quorum. sed tempore necessitatis. Item queritur primo habentes eundem spm in fidei. ergo enunciabilia sunt variata quia illi credebant xpm passurum non passum. nos eius ergo enunciabilia non sunt articuli. sed quod christus virgine conceptus sit formacio. sit de incomplexis tamen credulitas sed est de complexis quia credulitas est pro rebus et actus mentis componentis vel dividentis. Responsio quidam ut cancellarius dixerunt quod res per se et sic sunt articuli. enunciabilia vero per actus. et ut nunc. Alii ut guill. altisiodorensis. quod enunciabilia decreata sunt articuli. et quamvis sit variata tamen hec variatio est accidentalis. non essentialis. Id. n. est esse sic xpm passurum esse pati et passum esse. Alii dicunt melius quod enunciabilia in decreata ut xpm pati aliquid vel nasci. sunt articuli semper et sic enunciabilia vero decreata ut passurum fore vel passum esse sunt articuli sed ut nunc et mutatio hec est accidentalis non essentialis.

Item sed primo constituet nos vobis cum glo. ut non inferiores sed pares vobis sitis si volueritis. contra ergo potuerant si nolebant esse apostoli. Responsio intelligit quo ad premium essentiale non accidentale vel quo ad meritum non quo ad statum sui officii. Item sed primo in gloriam dei glo. cuius contumelia est si venia paucis. contra ergo deo potest inferri contumelia. Responsio contumelia est ei sed ab fidelis non sibi exhibita vel quantum in eis est non in se. Item sed idem glo. qui animo suo nullum vult esse alienum. contra ergo nullus est alienus quia omnia quecumque voluit fecit. Responsio nullum vult voluntate antecedente. sed non voluntate consequente sicut vult omnes homines salvos fieri.

# Q V

Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal christi. Supra commendavit se apostolus primo ex dignitate officii ad ministrationem c. iii. secundo ex debito modo adim

ministrati. ca. iij. Secundo ex debito ministerii ad ministros. c. iiij. hic
commendat se. tercio ex primo administracionis. Ubi primo ostendit
quid ex te est de primo. Secundo ostendit quam efficax sit in corde
credencium. audientes. Circa primum. certitudinem de primo ostendit
tripliciter. primo ex instinctu pacientie. Secundo ex desiderio glorie. ibi.
nam et in hoc ingemiscimus. tercio ex dono gratie. ibi. qui autem efficit
nos. In primo primo tangit tres condiciones corporis ad hunc
mortalis. i. vilitatem. ibi. terrestris domus. Inquietudi
nem. ibi. huius habitacionis. corruptibilitatem. ibi. dissoluatur.
prima. vilitas in ingressu. inquietudo in progressu. corrup
tibilitas in egressu. Job. xiiij. homo natus de muliere. Secundo tangit
tres condiciones oppositas corporis glorificati. scilicet nobilita
tem contra vilitatem. ibi. edificacionem ex deo. Incorruptibilita
tem contra corrupcionem. ibi. domum eternam. tranquillitatem contra inquietudi
nem. ibi. in celis. Dicit ergo. scimus enim quod nec operatur pondus glorie.
quod non solum in anima sed etiam in corpore. Scimus enim certitu
dine spei quod edificacionem. i. mansionem edificatam
ex deo opifice. habemus in presenti loquitur propter certitudinem.
glossa. iam habemus in spe quod habituri sumus in re. domum.
i. corpus in quo habitat anima non manu factam. i. non
humane generacionis opere productam. et formatam sed divino
opere reformatam. phil. iij. salvatorem expectamus etc.
eternam. i. ab eterno predestinatam et sic eternam
accipitur proprie. vel eternam. i. perpetuam. sine fine duratu
ram. in celis. i. inter celestes incolas. Unde perpetua quies
ysa. xxxij. sedebit populus meus in plenitudine pacis in
tabernaculis fiducie. in requie opulenta. huius inquam sidonum manu. i. caro
mortalis in qua habitat anima terrestris. i. de terra facta vel
pertinens ad terrena. Job. iiij. qui habitat domos luteas
et terrenum habent fundamentum huius habitacionis. Ubi semper inque
tatur anima. caro enim concupiscit adversus spiritum. gal. v.
dissoluatur. i. per mortem destruatur. per tribulaciones quas pro
eo patimur et habundie. Si dissoluatur ut notetur similitudo
cum tercio. ahi. in li. quoniam superflueret.

Nam et in hoc. Hic ostendit certitudinem de pre
mio ex desiderio glorie. et primo ex desiderio perfectorum. Secundo imperfecto
rum. ibi. nam et qui sumus. In prima tangit tria. scilicet quantum
quod et quo desiderent. In primo notatur quantitas desiderii. Nam et in
hoc ingemiscimus. ibi. in corde non solum exterius in ore ge
mimus. ysa. lix. quasi columbe meditantes gememus et no
tabiliter dicit. ingemiscimus quod est cum verbo inclinatum quod semper
gemere incipimus et hic habitacionem nostram. i. corpus in qua
habitat anima que de celo est. i. celestibus similem. scilicet impas
sibilem. claram subtilem et agilem. mt. xiij. fulgebunt
iusti sicut sol. supervestiri. i. superindumentum anime quod est in
dumentum nostrum tunc ideo cupientes quod utique fiet. si
tamen vestiti caritate et aliis virtutibus. et non nudi invenia
mur. apo. xvi. beatus qui custodit vestimenta sua ne
nudus ambulet. Mt. xxij. quo huc intrasti non
habens vestem nuptialem. sic. Ita cupimus supervestiri corpore in
mortalitate. sitamen vestiti stola glorie promisse. non nudi invenia
mur. i. alienati a gloria promissa. cum malis de quibus ysa.
lix. tele eorum non erunt eis in vestimentum. quia telas
aranee texuerunt. sic dicitur ibidem. glossa. induti gratia cupimus
superinduti gloria. Induti stola prima cupimus secundam fa.

Nam et qui sumus. Hic tangit desiderium imperfectorum.
Ubi implicat tria. scilicet quantum desiderent. Secundo quando. ibi. eo quod
nolumus. tercio qualiter. ibi. ut absorbeatur. Dicit ergo. nam
etc. hic triplex legitur. primo de gemitu desiderii imperfecto
rum habitacionis celestis. et sic hic eo accipitur pro nominali
et hic quod nominaliter dicitur. ita perfecti gemunt pro desiderio
celestis habitacionis. nec mirum. Nam et nos minus perfecti.
cum quibus se numerat apostolus. ut alios provocet ad unum
sentiendum de se. qui sumus. i. adhuc existentes nolumus in hoc tabernaculo.
scilicet corporis. ingemiscimus desiderio celestis habitacionis. gra
vati eo corpore. scilicet corpus quod corrumpitur aggravat animam. sap.
ix. quod corpus licet eo gravati simus nolumus expoliari quo
ad mortem. licet quo ad corpus bonum vellemus. sed supervesti
tri. i. super vestem nostri corporis stola glorie et immortalita
tis indui. etc. vel. stola glorie induitur eum. Ita tamen ut
absorbeatur quod mortale est a vita ut scilicet non fiat im
mutacio vestimento celesti ut sibi incorporetur imperceptibiliter corpus.
Sed mortalitas a corpore absorbeatur. ergo sine morte
nolumus gloriam. Sine corpore transferri ad immortali
tatem. Secundo modo exponitur de gemitu timoris. vel et perfectorum.
per exutionem corporis. et sic hic eo accipitur adverbialiter
prius et hic quod condicionaliter. Sic nam quod de dilectione
beatitudinis gemimus. nec mirum. quod de eo quod timemus est
gemimus. per corporis scilicet exutionem. Nam et qui sumus
in hoc tabernaculo. i. in corpore in quo sicut in tabernaculo militamus.
de quo. ij. petri. i. sciens quoniam velox est depositio tabernaculi mei
ingemiscimus timore deposicionis corporis. gravati. i. compressi
depressi eo quod nolumus. exui. i. nollemus si fieri posset.
Sed si sic. scilicet tercio modo exponitur de gemitu orationis
pro vitanda exutione vestis spiritualis. et hic eo quod
accipitur sic. secundo modo. bene dico si inveniamur vestiti
virtutibus et non nudi. nam et qui sumus in hoc tabernaculo gra
vati passionibus et tribulacionibus ingemiscimus. i. ingemis
cendo oramus. eo quod exui veste scilicet virtutum et gratie. Sed sic
vestiri. i. super vestem gratie veste glorie indui. ut sic
absorbeatur. quod mortale est a vita. tunc enim si glo
riam induimur promissa gloria potimur. Sic enim cum corpore si
dispoliati spiritu sancto fuerimus.

Qui autem efficit. Hic ostendit certitudinem
de premio ex dono gratie. Ubi primo tangit donum dei. Secundo
certitudinem doni. ibi. qui dedit. Dicit ergo. qui autem hic triplex
exponitur et continuatur secundum triplicem precedentem exposicionem. secundum
primam sic. nos gemimus desiderio celestis habitacionis. quod autem
efficit nos in hoc ipsum ut scilicet ita gemamus et ita desideremus
deus est. Secundo modo sic. nolumus expoliari corpore. sed supervestiri

nolumus exui

uestiri imortalitate qua a effic nos uiii ipm .s. imortalitate capiam de e. ctio m sic. ita no lumus exspoliari ueste spuali q a efficiat nos i hec ipm .i. qui hi nob pfic. ut .s. no spoliemur. de e. **qui dedit** incitudine h' ici gseqnde **dedit no bis pign spiritus** .i. spm scm. i pignus. q eni no uult solue no dat pign tam cari. hapino tm e pign quita est hereditas. s up .u. dedit nob pign sps. hic que sam aute .r.e. g. erit ix. nemo sat .r.e. ro h' loquit de ctitudie a parte ggtuois. ul apls sciebat reuelone d' fca i rap tu. infra .xij. no enim statu. Item sup io non ma nifestum. glo. no o plexione hom fcam. q ite erit corp .r. eius oplexio ius. iob .xix. i carne mea .r.e. ro qd erit f sbam. s z alio m reformatum. q formtum fuit pri. Item sup io ex deo. glo. tu. angli colliget electos a .iiij. plagis. q .xxi. r. quo ad formtom. solus deus erit artifex. sz q ad pulueris collectom ministrabit angli. Ite sup io. Siti uestiri. glo. gla pmissa. q. dap nati qui no se cara hitum u deldnt corpo rendum. go hs appetitus no e ule. ro. mali de siderant cor reindui appetitu ulli h z no deli beratio bom utroq in. Item nolum exspoliari. s. phyl. .i. cupio dissolui. ro. uolutate uli nolum delibatiua uolum ul unipfta uolut. pfti nolu. Ite sup io ut absorbeat. glo. no omnia una se a carne q. ro. uij. q hitat i me .xx. glo. fomes sui carnalis gcupia ex qua oia mala oriuntur. .v. fit distribuio p gnb z singlor h' p singlis gnu. ul accipi carnal gcupia large. p oiu corpore aie que puenit ei ex contactu carnis i fecte h' strite p iordinato amore rer carnalium. Item ibid. glo. no caro corrl anima fratrice fe. sz fratrix aia carne corle. q. ani prim caro ad portat corpi. ro. corrptibil erat a possibilitate no aucitate corrupendi.

**Audientes igitur semp .r.e.** Sri ondit q ceit e de administracois primo. h' ondit q efficax sit in eo h' ctitudo. h' a ondit p effcz triplice quor pm e audacia bone opis. s i stancia pdicacois .i. scietes a timore. terti gtempt tra carnalitatis. .i. itaq nos ex h' ne mine nouim. In pa p poit audacia qui hit du ado pegrinat in corpe. so ondit q pri uellz a corpe qm a deo pegrin ee. .i. audem .r. tio qd pt h' sp intit bn opando deo place. .i. .r. i o co tendim .r.e. In pma taug tria. p audacia solita. so audacie ofirmacoz. .i. .r. **scientes**. tio ofirmacois declaratom. .i. p fide. Dic g. q .s. de

fac nos ctos de imortalitate .r. p .s. s. datu i pign. Semp sum audientes .i. audact bn opantes. no dimuttentes pp morte corpis. **et scietes** h' q con firmat i nob audacia. **qui du sum in h' corpe** mortali. **pegrinam** .i. remoti sum **a dno**. .r. semp tendetes i eu. ut pegrin ad pria. h. v. xi. pe gni .r. hospites sunt sup terram.

**Per fidem enim.** H' declarat pegrinacone nram .q. sum i uia .r. no du in pria. p fide .n. inuisib liu. q quide est stat uie **ambulam** ad dnm. ps. ibut de uirtute. **et no p spem** .i. p apta uisione que erit i pria .i. cor. xiiij. uide nc p spe .r.e. fi deles sut i uia .r. no in pria. apls g ambulabit uia secura .r. io audent. uia expedita .r. io semp uia nota. q scietes. uia recta. q p fide. uia ad huc remota. quia no dum p spem.

**Audem a.** Hic ondit q pri uellz a corpe qm a do pegri ee. v h' ondit q h' elig gfitent. .i. audem. libenter .i. .r. bona uolutate. Sapient .i. .r. psentes. Dic g. audem. qui no pp timore mortis desistim. .r. sz audem .i. fiducia mlta i opando bnm **.r. bonam uolutate hem**. no murmurando i tribloib z. luc. .ij. .r. i tra pax hoib z bone uolutatis. cupietes sup. **uiaq** q hic morari. **pegrinari a corpe** .i. remoui a corpe cu spe m iiite gmis. q iplicat noie pegrinacois. ps Educ de carce aia mea .r.e. **.r. psentes ee ad deu**. ps. Sitiuit anima mea ad deum.

**Et ideo gtendim** H' ondit q io semp intit bn opando deo place. v p ondit q do pla ce itendit. s q ei place bn opando expedit. .i. **o s .n. nos manifestari**. Dic g. .r. ideo. ut .s. alii psentes sint. gtendim .i. omib z uiis tendim tal erat gtencio martiru. vn de mauricio .r. ei sociis dr q sola erat int eos de gliose mortis acceleracione gtencio. gtendim dico. **siu absentes** do .s. nc q ad uisione. qui itz sit psens p ecciam. **siu psentes** ut tuc. qndo ei psentabimur. **placere illi**.

**Omnes enim nos.** H' ondit q sic expedit q ab eo iudicabim. v circa futuru iudiciu tang tria. p iudicandor gdiciom. so iudicis dignitate au tribunal. iudicandi roneom. ut referat. Dic g. o s. q .r. ille sic expedit. ul sic psentes enim. omis .n. nos tam bonos q malos. apo. .i. uidebit eu ois ocls **manifestari oz**. q nl .r. abscondet **an tribu nal** x. tbunal dr sedes iudicis. ro. xiiij. o s stabim an tribunal x. g o s nos gnali s u exceptione manifestari euidenter. su absconsione. oz i inexcusabili su euasione. an tribunal. psencialit su penitatore **ut referat** ad mod messor. ps. uenientes a uenie **bt. Vnusquisq ppia corpis** .i. que se gesta i statu corpis.

quod solus est status merendi. prout gessit. glossa. sive plus. sive minus. sive bonum. sive malum. ecclesiastes ultimo. cuncta que fiunt adducet deus in iudicium pro omni errato. sive bonum et cetera.

**Scientes ergo timorem domini.** Hic ostendit postquam securitatis premissa, que est audacia bone operis. hic ponit secundum, que est instancia predicationis. ubi primo ostendit quod ipsi dictam certitudinem non cessat a predicando. secundo ad hoc dicit quod ipsi eos non se commendando. id est non iterum nos commendamus. tercio quod ad hoc urget eum quod dicit. id est caritas enim christi urget. In prima primo ostendit quod predicat ipsis hominibus salutem. secundo quod non ipsi sua ostentacionis. id est deo autem manifesti. dicit ergo. scientes ergo timorem domini. id est qualiter et quantum ipse propter timendus est de hominibus suademus. ut deum scilicet credant et timeant. psalmus. venite filii audite me timorem domini docebo vos.

**Deo autem.** hic ostendit quod non predicat propter propriam ostentacionem cum veritate primo sibi dominice approbatam. secundo ipsorum conscientie. id est spero et cetera. dicit ergo. dico et in hoc ipso scilicet manifestati sumus. id est adeo approbati sicut amicus. johannis xv. iam non dicam vos servos et cetera. non sic pseudo quibus dicetur matthei vii. nescio vos. nec solum deo sumus manifesti. sed spero nos manifestos. id est approbatos esse in conscientiis vestris et hoc non ore hoc confiteamur. supra iiii. commendantes nos metipsos ad omnem conscientiam hominum.

**Non enim nos commendamus.** Hic ostendit quod hoc dicit ipsi eos non se commendando et primo ostendit quod hoc dicit ipsi pseudo reprehensionem. secundo quod et ad honorem dei. id est sive mente. tercio quod ad ipsorum edificacionem. id est sive sobrii. dicit ergo non iterum. quod ita audaces sumus et bonum operando et predicando. hoc et dicentes. non iterum sicut in precedenti epistola nos commendamus. aut egemus. et hoc damus occasionem. id est materiam gloriandi. contra pseudo qui gloriabantur se electos ab hiis qui cum domino fuerunt. vel non ab ananania. actuum ix. gloriandi dico pro nobis. supra i. gloria nostra hoc est. cuius nostra pii. xvii. gloria filiorum patres eorum et hoc utique necesse est. ut habeatis quod. supple dicere possitis ad eos. scilicet reprehendendos qui in facie gloriantur. hoc dupliciter legitur. primo tamen sic. qui in facie. id est in ostentacione exteriori ad homines gloriantur non in corde. id est non interius ad deum. qui intuetur cor. johannis xii. dilexerunt gloriam hominum magis quam dei. contra illud psalmus. omnis gloria eius filie regis ab intus. secundo vero sic. qui in facie gloriantur. id est in exteriori et carnali legis observancia et intellectu et non in corde. id est non in spirituali et interiori legis intelligencia. quod predicabat apostolus. non ad suam gloriacionem. sed ad subvertendorum instructionem et fraudulentorum revelacionem.

Hoc. supra dicit et ideo contendimus. quod ad contendendum movet multa. presumptionis insania. quemadmodum blasphemos. ad quod dicit deus. quod non dicet de servo. job. xxxix. numquid qui contendit cum deo requiescit. ecclesiastici. viii. non contendas cum viro locuplete. Amoris invidia. pii. iii. ne contendas adversus hominem frustra. cum ipse tibi nichil mali fecerit. sunt enim quidam sicut dicitur quod contendunt deum gerere bonum alterius. Rancoris iracundia. pii. xx. honor est homini qui separat se a contencionibus. stulti autem miscentur contumeliis quidam enim sunt sicut equi et griffes qui sese semper inpugnant. Convictus servuum. psalmus. effusa est contencio super principes. et errare. glossa. exponit de hominibus diversi cultus. Sic enim elementa pugnant ipsi contrarie qualitatum. Cupiditas temporalium. matthei. v. qui vult ad iudicium tecum contendere et tollere tunicam dimitte ei et pallium. sic canes contendunt propter cadavera. i. corinthios. iii. cum enim sit inter vos. zelus et contencio. Utilitas interna. i. corinthios. ix. omnis qui in agone contendit. sic pugil contendit contra adversarium. Debilitas propria sicut hoc. sic pauperes contendunt intrare ianuam divitis. lucas. xiii. contendite intrare per angustam portam. propter quod cum male ducat ab hierusalem. sed hec ultio contendit deus contra malos contenciosos. ieremias. ii. ecce ego contendam tecum et cetera. job. xxiii. nolo multa fortitudine contendat mecum.

**Sive enim mente excedimus.** hic exponit dupliciter. scilicet de excessu contemplacionis et de excessu commendacionis. primo tamen sic. ita damus nobis occasionem gloriandi pro nobis et potestis utique ei. quia sive mente. id est contemplacione nostris excedimus temporalia. scilicet a temporalibus ad eterna. per contemplacionem nos elevando deo consilio. scilicet non nobis. psalmus. ibi beniamin adolescentulus in mentis excessu. infra duodecimo. scio hominem et cetera raptum hunc usque ad tercium celum. sive sobrii sumus condescendendo et sermone nostram infirmitati vestre contemperando. nobis. quod hoc est ad utilitatem vestram et edificacionem. scilicet ut possetis capere sublimia. i. corinthios. iii. tamquam parvulis in christo lac potum dedi vobis non escam. Sancti enim doctores excedunt in contemplacione. sobrii sunt in predicacione. primum ad deum. secundum ad homines. hii sunt angeli ascendentes et descendentes per scalam. genesis. xxviii. johannis. i. videbitis filium hominis et angelos ascendentes. secundo modo exponitur sic. sive enim mente excedimus. commendando nos et sublimia de nobis dicendo. In tamen ut mente excessisse putemur. deo. id est ad honorem dei. sive deo dimittendum est. non ab hominibus iudicandum. sive sobrii sumus humilia. scilicet de nobis senciendo et dicendo. nobis. id est hoc facimus ad utilitatem vestram. Hic est pregnans adverbium contra. actuum. xvii. in ipso vivimus movemur et sumus. propterea presens est nobis. per essenciam ut causa nos vos conservans. sed non per spem ut olim vos beatificans. Sic lux celo ceco. presens est per essenciam. non per apprehensionem. Est per fidem ambulamus contra in per caritatem que est via excellencior. i. corinthios. xii. Ideo. in fide fortia deinde quia lasciviente intellectu caritas

vel ideo quia ambulamus per fidem ut ostenderet viam per caritatem ut moveretur. sicut homo ambulat per lucem et per pedem. ¶ Item secundum di. fide statis. non ergo fide ambulatis. Pro stacio opponitur casui. et ambulacio sive motui. primo modo accipitur i. non secundo. ¶ Item secundo non per speciem. glo. homini vitam istam agenti non potest contingere ut sine nebula fantasmatum corporalium sensibilia immutabilis veritatis lucem percipiat. Contra. paulus in raptu vidit deum sicut glo. Julia xii. verum tamen mortuus erat. Responsio. intelligitur de agente vitam istam actu. secundo quod est sentire vel moveri non actus qui est vivere. ¶ Item omnes nos etc. Contra. pueri non iudicabuntur. ut dicit glo. super illud ps. ideo non resurgunt impii etc. Responsio. licet non iudicentur iudicio generali. tamen iudicantur iudicio particulari in morte vel melius quia non iudicentur iudicio discretionis. tamen iudicantur iudicio retributionis primorum. ¶ Item super illud prout in corpore. glo. nullus meretur nisi in corpore. Contra. ergo sancti non merentur in celo. ergo pro nobis eos invocamus. ¶ Item angeli merentur quia non sunt anime. Responsio. post hanc vitam non est locus merendi sibi. sed aliis. et sancti merentur nobis non sibi. ¶ Ad obiectionem quod angeli habent actum contemplandi in quo non merentur et officium ministrandi in quo merentur. anime vero habent actum contemplandi non ministrandi. ¶ Item prout gessit. Contra. ergo peccata omissionis non puniuntur. Responsio. gerere accipitur large sicut in glo. super illud Ro. vii. non ego operor illud. operari et non operari sunt partes ad operari. ¶ Item parvuli nichil gesserunt ergo nil referent. Responsio. licet nil gesserint per se. tamen gesserunt per alium ut dicit glo. sicut homo gerit per procuratorem et gessisse dicitur. quod per alium gessit. ¶ Item idem glo. quibus prosunt suffragia ad hoc prosunt ut tollerabilior sit dampnacio. Contra. ergo suffragia prosunt dampnatis. Responsio. dampnacio accipitur hic non pro pena eterna infernali. sed pro temporali purgatoria. ¶ Item sive mente excedimus. glo. solus deus excessum novit mentis. Contra. immo et angeli novit. Responsio. solus facit et ex dilectione accommodat. hominum scilicet non angelorum.

¶ Caritas urget nos. ¶ Supra ostendit quod superiora dixit non se commendando. hic ostendit quod tractus ad hoc urget eum scilicet dilectio. Ubi primo proponit quod caritas eum urget. secundo ostendit quod eum urgeat ibi. i. estimantes. ubi circa passionem christi que fuit ex maxima caritate tangit tria. primo utilitatem. secundo veritatem i. pro omnibus. tertio obligationem i. ut et qui vivunt. Dicit ergo caritas quod totum pro nobis est et pro nostra utilitate. caritas in christo i. caritas quam christus erga nos exhibuit. nobis condescendendo. urget nos. ut scilicet omnia pro nobis faciamus. caritas inquam est ille stimulus de quo act. ix. durum est tibi contra stimulum calcitrare. estimantes etc. hic tripliciter exponitur. scilicet de morte christi et generaliter et naturaliter. primo modo sic. nos dico estimantes hoc quoniam si unus i. solus iustus et sine peccato. deus ps. non est qui faciat bonum non est usque ad unum pro omnibus. scilicet iustificandis mortuus est ergo omnes mortui sunt i. mortui fuerunt morte culpe in adam. alioquin non indigerent iustificatione. Ro. v. in quo omnes peccaverunt et egent gloria dei. est ergo patientis innocentia quia unus passionis sufficientia quia pro omnibus sustinentis angustia quia mortuus probans indigentia quia omnes. secundo modo sic. si unus pro se scilicet sufficiens sine legalibus pro omnibus mortuus est. ergo omnes mortui sunt i. mori possunt vetustati per eum non egent legalibus. tertio modo sic. si unus solus non plures pro omnibus i. vice omnium mortuus est scilicet christus. ergo omnes mortui sunt i. mori deberent per eius mortem nunc. ps. quid retribuam domino pro etc. calicem salutaris etc. et pro omnibus quia pro tradidit sibi obedientie et vera vita est. quia scilicet pro omnibus mortuus est christus. Jo. xi. expedit ut unus moriatur pro gente. et non tantum pro gente. sed ut filios dei qui erant dispersi congregaret in unum. Ro. viii. pro omnibus nobis tradidit illum.

¶ Ut et qui vivunt. ¶ Hic potest exponi dupliciter. scilicet de vita nature et gratie. primo modo sic. ita pro omnibus mortuus est christus. ad hoc scilicet ut qui vivunt. vita scilicet spirituali gratie. iam non sibi vivant hoc scilicet sibi attribuendo. sed ei scilicet christo attribuant. qui pro ipsis mortuus est. ut morerentur culpe et resurgerent. ut resurgant novitate. aut Ro. iiii. traditus est propter peccata et resurrexit propter iustificationem nostram. et ita attribuendum est ei. quod vivimus spiritualiter. secundo modo exponitur sic ut qui vivunt vita illa ipsius corporalis iam non sibi i. sue voluntati vivant. sed ei i. voluntati et honori eius qui pro ipsis mortuus est et resurrexit. ut scilicet non in spe terrenorum sed in spe eternis vivant. Ro. xiiii. nemo nostrum sibi vivit aut sibi moritur.

¶ Itaque nos ex hoc neminem. ¶ Supra ostendit quam efficax sit in eo certitudo premii per triplicem effectum. quorum primus est audacia boni operis. secundus instancia predicationis. hic tertius. quod est contemptus carnalitatis. ubi primo ostendit quod pro certitudine future glorie esse carnale sibi vilescit. secundo ostendit quod in christo quia christus omnia renovavit. ibi. siqua ergo. tertio ostendit quo omnia renovavit. quia deus per eum mundum reconciliavit. ibi. omnia autem ex deo. quia tota quod hic reconciliationis nuncios apostolos fecit. ibi. et posuit in nobis. tangit ergo per ordinem renovationis fructum actum modum et nuntium. In prima primo ostendit quod omne carnale vilescat eius affectui. secundo quod terrenus intellectus i. et si cognovimus. Dicit ergo itaque hoc totum ubi. i. ad omnia ex deo. legitur tripliciter. primo modo per ut hoc quod est carnem accipiatur pro carnis affectu. sic itaque quia ex hoc quod christus mortuus est pro omnibus. nos a deo certi sumus de gloria. quia ex hoc i. amo-

neminem novimus .i. laudamus secundum carnem .i. secundum carnis affectum viventem et carnalia querentem. nec hoc dicit, aliquis facit. et quia si cognovimus in statu infidelitatis Christum secundum carnem .i. carnis infirmitatem. putantes .s. eum purum hominem non valentem retribuere. sed nunc iam .s. in statu fidei non novimus quia credimus eum verum deum potentem retribuere. Si qua ergo in Christo nova creatura .i. si quis in Christo renatus est novus. vetera transierunt ei .i. veteris conversatio carnalis. et ecce facta sunt omnia nova ei. quia iam in spe et tandem in re transivit vetus mortalitas et dabitur nova. Ecce nova facio omnia. Secundum expositionem. Patet quia et Christus carnem accepit per carnis corruptionem penalem. sic itaque quia .s. Christus resurrexit. nos ex hoc tempore neminem fidelium novimus secundum carnem .i. in carnis mortalis corruptione viventem. sed potius in statu immortalitatis. quia ita certi sumus de gloria quam consideramus quod iam omnibus fidelibus presentem et invito quia et si cognovimus .s. ante resurrectionem Christum secundum carnem .i. Christum in mortali carne viventem. sed nunc iam .s. post eius resurrectionem non novimus quia Christus resurgens ex mortuis iam non moritur. Ro. vi. Ergo quia resurrectione eius est iam in spem certam habemus quia in Christo sumus spe et si non re. secundum glo. Si qua in Christo nova creatura .i. si quis est in Christo per gratiam renovatus. vetera transierunt ei .i. vetustas mortalitatis in spe et ecce facta sunt ei .s. iam in spe et si non re. omnia nova .i. novitas immortalitatis. Tertio modo expositio. Patet quia Christus carnem accepit per carnali ritu. sic itaque quia .s. iustus .s. Christus pro omnibus mortuus est et sibi legalibus sufficiat ad salutem nos ex hoc tempore neminem novimus .i. neminem approbamus secundum carnem .i. secundum carnales legis observantias viventem immo potius reprobamus gal. v. Si circumcidimini Christus vobis nichil proderit et cetera. quia et si cognovimus ante .s. conversionem et fidem susceptam Christum secundum carnem .i. secundum carnales observancias venturum et in lege promissum credimus. ut .s. legalia observaret et observanda preciperet. sed nunc iam post susceptam fidei veritatem non novimus .i. non credimus. immo potius credimus quod adveniente veritate debuerant cessare. ergo et si aplus carnalem intellexit, nunc tamen non. ergo quia .s. carnales observantie cessare debuerunt per Christum. Si qua mihi nova creatura .i. si quis in Christo renatus est per fidem. vetera .i. veteris status observantiarum carnalium transierunt ei et ecce facta sunt ei omnia nova .i. observantie novi testamenti. erit ergo integra novitas. quia collo novitatis deprimitur vetustatis iugum utriusque.

Et non quia omnia nova facta sunt in Christo quia novus rex est. Exo. i. Surrexit novus rex super egyptum. Ezechiel [?] ii. Ubi est qui natus est. Novum testamentum. Je. xxxi. quod [?] inducos [?] nos ferent. iustos no. te. Novum sacramentum. luce. xxii. non bibam amodo de genimine vitis donec. Novum lex. Eze. xxxvi. dabo vobis cor novum. et spiritum novum. Novum mandatum. Jo. xiii. mandatum novum do vobis. Nova vita. Ro. vi. in novitate vite ambulemus. Nova hereditas. apo. xxi. Vidi celum novum et terram novam.

Omnia autem ex deo. Hic ostendit quis omnia renovavit Christus. quia .s. deo patri reconciliavit mundum. ubi tangit quatuor. Primo reconciliationis auctorem .s. primum deum. Secundo mediatorem .s. Christum .i. per Christum. Tertio predicatorem. Quartum precone .s. Christum .i. et dedit nobis. Quarto potentem reconciliatoris .i. quam quidem et cetera. Quinto modum reconciliationis .i. non reputans illis. Dicit ergo omnia .q. ita dixi per Christum omnia vetera transire et nova fieri. omnia tamen sunt ex deo patre. a quo omne datum optimum. Jacobi .i. qui nos cum essemus filii ire. ephe. ii. reconciliavit sibi per Christum. cum .xliii. in tempore iracundie factus est in reconciliatione. Et dedit nobis .i. apostolis secundum interlinearem. ministerium reconciliationis ut .s. per predicationem nostram et nos alii reconciliemus. Et dedit .i. legatos ad gentes missus est per pacem .s. reformanda. que specialiter convenit paulo. gal. i. qui operatus est petro et cetera. quoniam quidem ita reconciliavit per Christum et hoc intus potuit. quoniam deus pater. quod omnia potest erat in Christo. Jo. xiiii. ego in patre et pater in me est. et ideo per Christum potuit reconciliare mundum .i. electos de mundo reconcilians sibi per Christum. Jo. iii. Sic deus dilexit et cetera. reconcilians dico hoc modo non imputans illis delicta .i. non puniens eos et vitat ac si delicta non reputaret. et hoc fit in bap. in quo sit remittitur culpa et pena. ps. beatus vir cui non imputavit dominus peccatum et cetera.

Et posuit in nobis. Hic ostendit quod hoc reconciliationis nuncios apostolus fecit. ubi primo ostendit officium reconciliationis sibi commissum. secundo hortatur ad reconciliandum .i. tangit deo exhortante. tertio rationem ostendit ad persuadendum .i. eum qui non noverat. In hoc primo ostendit officium sibi ad commissum. secundo infert debitum officii usum .i. pro Christo ergo. Dicit ergo et posuit. q. ita deus per Christum mundum sibi reconciliavit et nobis dedit ministerium reconciliationis. et ut reconciliatio omnibus nota sit. posuit non usurpavimus in nobis apostolis. non in pseudo. verbum reconciliationis .i. predicationem fidei per quam fit reconciliatio. enim verbum dulce multiplicat amicos et mitigat inimicos. Ecce ergo tria bono predicatori necessaria. auctoritas .i. posuit. ydoneitas .i. in nobis. utilitas .i. verbum reconciliationis. et quia sic posuit ergo pro Christo .i. vice Christi ad honorem eius legatione fungimur. ephe. v. pro quo legatione fungor. Et non quia aplus habebat mandatum legationis. gal. i. qui operatus est petro. ma. et cetera. litteras legationis .s. evangelium gal. i. neque enim ab homine didici. Signa legationis gal. vi. stigmata domini et cetera.

Tanquam deo exhortante. Hic hortatur ad reconciliandum dicens. tanquam deo .q. ita fungimur legatione et ideo obsecramus pro Christo .i. vice Christi. vel obsecramus reconciliamini deo patri pro Christo .i. amore Christi. obsecramus

mq tanq deo exhortante p nos. c. x. no. eni vos estis q loquimini. sed loqui pdicatorem dei fortr. tanq deo exhortante humili obsecrationis affectu ore p xpo fructuose reconciliamini deo.

Eum qui no novat. Hinduc rone ad psuadend q pt sic fecit. no debem contepne beneficiu ei qui passus e no p se. s3 p nob. s3 n deo reconcilientur. contepnimus g debem reconciliari. p g tang x pacients innocencia. so innocentis pacientia. i p nob peccatum. tcio passionis efficacia. ibi. vt nos efficerem. Dic g. eu q. ita obsecram ut reconciliami et debetis et potestis. qr deus pr eu qui n novat peccatum. scia experimentali. s. xpm. i. pe. i. q peccatu no fec. et c. p nob peccatum fec. h tripl legit. p sic peccatum fec. i. hostia peccati. Osee. iiij. peccata ppli mei comedent. i. oblata p peccatis. Pom sic peccatum fec. i. hoiem mortale. peccatori i pena silem. Ro. viij. filiu suu mittens i silitudine carnis pcti. et c. tcio n sic fec peccatum. i. peccatore reputari. et no solu peccatore. immo peccatum. emphatice. i. maxim peccatore. Ysa. liij. cu iniquis reputat e. fec iniquu peccatum. ad h ut nos. s. apli ef ficerem. iusticia dei. i. no solu iusti. s3 et iusticia. alios iustificantes in iustie. ix. ipo. vl ut nos oes rei efficerem iusticia dei. i. iustificati adeo et ponit abstractu p concreto. ad maiore expssione i ipo. i. p ipm xpm. ecce g unu c unu. et duo c duo. ipe innocens et nos peccatores. ipe fco peccatum et nos fcm iusticia ipe p nob et nos in ipo. Hc. cr. caritas x urget nos. glo. ut oia p nob faciam c. g oi motu mebat. prim multa faciebat aliis de caus. ipo. distribuco e accomoda p hyis de quib loqbatur. Et si nouim f carne xpm glo. no potestis cape. s. s. qr mes carne nosse psistitis. h g au passione n hunt spm. s. Ipo. no potant cape i tanta. s. habundancia. ut p. et ta manife. Et sic de erat ix. glo. i. unitas et nulla duisitas. c alt pr alt fili. ipo. distincto e psone. s3 no duisitas sic ut pre et filiu.

Et ide glo. ymago eor et silitudo una e. c. aut ymago et silitudo accipi plr. et sic sr una p q e hereticu. au eeclit et sic ee refert ad prem et filiu g ab utroq3 distingitur. ipo. ymago et silitudo h nc pnit accipi psonalr. n fr eeclit s3 mixtu. suppoit. n. pce inq filius imitat prem

et est ei similis.

·CVI·

Adiuvantes aut exhortam. Hic aut est apls pmo pfectis correctione n indigentib. so corrigi nolentib. s tardantib. h incipit tcia ps pncipal variacois mq loquit iam

correctis. et penitentib. q durat us3 ad. x. ca. plin. In pte g ista correctos hortat ad pfectu. et p quo ad opa iustie et necitatis. ca. psenti. et sequenti. so quo ad opa mie et pietatis. ca. viij. et ix. In pma moneo eos ad opa iustie et necitatis. p hortat eos rone supta ex pte gre exhibite. so ex parte gre pmisse. c. vij. In pma p hortat eos pncipalr ad opatione boni. so ad declinacoem mali. i. nolite iugu duce. Iste. n. sr due ptes iustie. In pma p hortat eos. ad gre suscepte usu. su excitacom. so ad ei ouhone. i. nemi dantes. tcio ad ei conservacone. i. p arma iusticie. qrto ad ei instituone. i. os nrm pz ad nos. dz. n. ho gra uti. ad un tuum. onde ad exemplu. conservare. ad premiu multiplicare ad pfcm. In pma p hortat ad gre boni usu. so allegat temp optunu. i. ait. n. tpe. Dic g. adiuvantes. q. Ita x reconciliacois ministros nos fecit. et io nos adiuvantes vos ido ex. toto mis suffragio. magnu adiutoriu. vbu mali. exemplu maximu. suffragiu. exhortamur ne i vacuu gram dei recipiatis. i. remissione pctor q ex mera gra. no ex opib dimittunt. quer glo. i vacuu recipi qn ho p pctor dimissione. se no exercet i bonis actib. i. cor. v. gra dei mune vacua non fuit.

Ait enim tempe accepto. Hic allegat tpe optunu. s. tep gre. v pmo ad hypham poit. so pointam expoit. i. ecce nc tps. In yphia tangt duo. pmo optunitate ad impetrand petita. so ad opand victoria. i. et in die salutis. Dic g. ait. q. no reci piatis i vacuu gram. qr inq recepistis. ait. n. do. ysa. xlix. loqns de tpe gre. O ho tpi accepto in ad uiam vl et ad salute exaudiui te. ama l hibito. gal. iiij. at v veit plenitudo tpus et i die salutis. quas. salus nostra e mundo. s. lib. vl i die salutis. i q. s. ho pot sua salute opari. adiuvi te ad boni gram adiutrice ofendo. ps. adiuto m. n. i nobis.

Ecce nunc tempus. Hic expoit yphiam. v pmo tangit oportunitate recedendi a malo. so pficiendi in bono. i. ecce nc dies. Dic g. ecce q. ita dix do tpi. ac. et c. et ecce nc tps acceptabile ad libandi angl. glo. q morbis spualib medicina salutaris effudit. ecci. xiij. conserva temp et declina a malo. ecce nc dies salutis. ad adiuvando i bonis. ite ecce nc tps acceptabile q optunitate ueniendi. ecce nc dies salutis q optunitate pmi audi. qr nc stati p obitu fidelib salus dat. luc. xxiij. hodie mecu eris i padiso. s3 i lege et au lege differebat. vn Jacob. gen. xxx. cras rendet m iusticia mea. tang g tempis facultate. ecce brevitate. ne irremeabilitate temp utilitate.

acceptabile. sic pr distinguitur. ecce nunc dies salutis.
Neminem dantes ullam. Hic monet ad gratie collate manifestacionem. scilicet ostentacionem. et hoc quadrupliciter. primo scandala vitando. secundo adversa sustinendo. id est sed in omnibus. tercio bona opera faciendo. id est in laboribus. quarto ad alios bonum se habendo. id est in suavitate. In primo primo monet vitare scandalum. secundo ponitur periculum. id est ut non vituperetur. Dicit ergo neminem. quasi. ita exhortamur vos dico neminem dantes ullam offensionem. id est neminem nostro vel facto scandalizantes. et hoc ut ministerium nostrum id est nostri apostolatus vituperetur. aliquibus vituperetur eorum ministerium. Sicut quibus verbis docebant operibus suis ut fieret. esset non daret. Vel sic. Neminem. quasi. non in vacuum gratiam dei recipiatis. vos dico. neminem dantes ullam offensionem. i. cor. x. sine offensa estote. et hoc ut non in peruos. ministerium. id est quod utique fieret. Si male vos haberetis. Ecclesiastici. xxii. confusio patris est de filio indisciplinato. Quod supra dixit quod sequitur. in virtute dei quod virtus necessaria est. vii. generibus hominum. primo presidentibus virtus directionis ut corrigant. Ecclesiastici. vii. noli velle fieri iudex. secundo predicantibus virtus discrecionis ut quod dicunt faciant. ps. dominus dabit verbum euangelizantibus. tercio iubilantibus virtus discrecionis devocionis. ut quod cantant sentiant. Ecclesiastici. xliii. exaltantes dominum replemini virtute. maior est enim omni laude. i. paralipomenon. xxix. david et omnis populus. quarto pugnantibus virtus fortitudinis. ut quod impugnant vincant. ps. precinxisti me virtute. quinto penitentibus virtus constancie ne recidivent. iiii. Regum. xxiii. de iosya dicitur quod reversus ad dominum in omni corde suo et in tota anima sua et in universa virtute sua. Sexto proficientibus virtus strenuitatis ut ascendant. ps. multiplicabis in anima mea virtutem. alibi induit de virtute. Septimo laborantibus virtus caritatis ne deficiant. ephesios. iii. det vobis deus secundum divicias glorie sue. virtute corroborari per spiritum eius in caritate. caritas enim omnia sustinet. Set in omnibus. Hic monet adversa sustinere quod fit per pacienciam. quod ponit vobis continua. id est in nobis vel nobis invicem. id est exhibeamus edificacionem. sic dicitur de vobis id est in multa paciencia. Optima. id est in tribulacionibus. Dicit ergo sicut. quasi. neminem offendamus sed pocius exhibeamus nos inmet ipsos. id est nolumus offendi in omnibus sicut dei ministri. et si non omnes sumus ministri dei. Ecclesiastici. x. secundum iudicem populi sic et ministri eius et hoc in multa paciencia. scilicet cordis. oris et operis. contra cetera vim per pacienciam noscitur. Proverbia. xix. In tribulacionibus. Hic tangit oportunitatem sive vim paciencie que est in tribulacione vel presentium

tangit tribulacionem in generali. secundo subdividit ipsam. id est in necessitatibus. vel tangit quadruplex genus tribulacionis. tribulacio enim provenit aut ex defectu boni sicut est necessitas. aut illacione mali. et hoc aut in anima. sicut est angustia aut in corpore sicut est plaga. aut in proposito. sicut est carcer. aut in causa sicut est sedicio. Dicit ergo in tribulacionibus. quasi. in multa paciencia habita. super tribulacionibus quibus causa deinde subdividit. In necessitatibus victus et vestitus. i. cor. iiii. usque in hanc horam esurimus et sitimus et cetera. In angustiis. id est cura animi et timore. ii. cor. xi. instancia mea cotidiana sollicitudo omnium ecclesiarum. In plagis. id est corporis. ubi ibidem. ii. cor. xi. quod de iudeis quinquies quadragenas una minus accepi. In carceribus. actuum. xvi. qui cum tale preceptum accepisset misit eos in carcerem. In sedicionibus. id est concitacionibus populi. contra se sicut patet actuum. xvii. et xix. ergo ministri debemus deo generaliter. id est in omnibus. liberet. id est exhibeamus personaliter. id est nosmet ipsos. fideliter. id est sicut dei ministri. humiliter. id est in multa paciencia. constanter. id est in tribulacionibus et cetera.
In laboribus. Hic monet ad bona opera. ubi tangit vi. condiciones boni operarii. scilicet quod sit oppositus contra ociosos. id est in laboribus. sollicitus contra sompnolentos. id est in vigiliis. sobrius contra gulosos. id est in ieiuniis. mundus contra voluptuosos. id est in castitate. discretus contra fatuos. id est in sciencia. constans contra fugitivos. id est in longanimitate. et hoc distinguit sic. omne virtuosum opus intendit tria facere bonum ad quod exigitur exercicium in quo labor et attencio in qua vigilia fugere malum vel gule sicut est ieiunium vel luxurie sicut est castitas. Expectare premium ad quod dirigit sciencia perducit longanimitas. et hoc est quod dicit. In laboribus. scilicet manuum. laborabant apostoli manibus ne quem gravarent. et hoc contra corinthios ad huc novelli erant in fide et pro modico reputabant se gravatos. Set quia edocti erunt a spiritu sancto. ideo non indigebant studio et poterant vacare labori manuali. In vigiliis nocte laborando in officio suo delegato. actuum. xx. protraxit sermonem usque ad mediam noctem. In ieiuniis spontaneis vel coactis. i. cor. iiii. usque in hanc horam et cetera. In castitate mentis et corporis. In sciencia scripturarum. Proverbia. xvi. acceptus est regi minister intelligens vel in castitate in sciencia glo. ut vel adulterine opinionis admisceant. Ro. xii. non plus sapere quam oportet sapere. In longanimitate expectacionis premii. Iacobi. v. ecce agricola paciens expectat et cetera. In suavitate. Hic hortatur bonum ad alios se habere. et hoc quantum ad quadruplicem actum contra

comuns dulcr̃ segendo. i. i suauitate cordis fideli diligendo. i. i caritate. ouis uerit docendo. i. in uerbo. opis utilis agendo. i. i uirtute dei. Dic̃ g°. In suauitate. affabilitatis. et serenitatis. suauitate dico l̃rã i spũ scõ. nõ sic̃ qui p dulces smones seducũt corda innocẽciũ. Ro. xvi. cet. xlv. In fide et leuitate spiritus sancti fecit illũ. In caritate nõ ficta. i. fragili ul' simulata. Jo. iij. nõ diligam⁹ u'bo. n3 ling̃ s3 opere. In u'bo ueritatis predicando et loquendo. eccl. xxxiiij. an̄ oĩa u'bũ uerax precedat te. In uirtute dei. i. i deũ. nõ i uob' sperando et cõfidendo. ysa. xl. qui sperant i dño mutabũt fortitudinẽ et cet'. ul' i uirtute dei faciendo miracla ut ea faciat ni ad utilitatẽ nõ ad iactanciã. Mag° deus est dñs suauis i p's. amice fidel'. ecc. vi. quag̃ u'tus. ca°. xxij. uirt⁹ dei prũs. i. cor. i. Adh' quasi gerũt dei ministri. o3 nos hũc suauitatẽ i cõuersacõe. caritatẽ i corde. u'itatem i smone. u'tutẽ i ope.

Per arma iusticie. Hic ad grẽ suscepte cõseruacõẽ mon3. et h' tripl'r. p tenendo iusticiã. s'o tollendo hõim uituperacõni. i. p gliam. t'cio cõtẽpnendo eo3 de aliis i opĩone. s'am. i. ut seductores. Dic̃ g°. parma. q. nos exhibeam⁹ nos sic̃ dei ministros. et h' parma iusticie. i. p iusticiã q̃ more armo3 protegit. eph. v. induit loricã iusticie. armã dico protegencia a dextris p̃sp̃itatis ne eleuem. et a sinistris aduersitatis ne fugiam. sic accipi dextra et sinistra i p's. cadẽt alat'e t. et c'.

Per gliam. Hic mon3 tollãt hõim uitupia que tang̃ p° pt sonãt i defectũ pene. s'o i defectũ culpe. i. p infamiã. Dic̃ g°. p gliã hõim nõ appetendam et ignob'te nõ timendam. i. ut nõ curem⁹ de glia hõim ul' ignob'te p'hs. glia est frequẽs fama cũ laude ul' p gliam. et c'. i. ut gliosa de s' xi que u'ir ignoblia p'dicem⁹. i. cor. i. nos ãt p'dicam⁹ xpm cruci. p infamiã et bonam famã. siue i famem⁹. siue bonã famã h'eam⁹ q' de fama extollam⁹. nec de infamia doleam⁹. sum⁹. ii. cor. alijs odor uite i uitã. alijs odor mortis et c'. s. ij.

Ut seductores. Hic mon3 cõtempnẽ decis eo3 reputacõ3 s'am. et p'mo ẽt defectũ bono3 sp̃ualiũ. s'o corp'aliũ. i. qi morientes. t'cio temporaliũ exterio3. i. sic egentes. In p' p tang̃ defectũ reputacionĩ i° p'ti que ẽ seductõ s'or'. dicitur q̃ est replet'. i. sic qui ignoti. Dic̃ g°. ut q' exhibeam⁹ nos et c'. nos dico reputati ut seductores et bi u'aces existẽtes i mal'. ut ul' qi i bonis nõ. s3 simp'r loq̃ q's seductores noiant'. p' reputacõ3 s'am. s3 u'aces p u'itatẽ dñs. u. q'i est u'itas reputat⁹ et dict⁹ est seductor. cyr. xxvi. sic

qui ignoti. i. et adeo repleti. et i cõgniti. eph. ij. cuis sco3 et domestici dei.

Ut morientes. Hic tangit defectũ reputacionĩ bono3 corp'aliũ. u' tang̃ triplicẽ gradũ afflictõis corp'al'. est. n. afflictõ magna. s. tristicia minor. s. flagelliũ. maxĩa. s. mors. et sp'mit q' maxĩa est dicẽs. qi morientes corp'alit' et sp̃ualit' reputacõne hõim. p's. p' te mortificam' tota die. est. ẽ tercie. vi. cũ mutam⁹ corporalit' et etiã sp̃ualit'. ut castigati. s. flagellis. et p's. ut cessarem⁹ a p'dicacõ ul' et moriendo corp'alit'. qi tristes de tribulacionib3 reputacõne hõim. semp aũt gaudentes. act. v. ibant ap'li gaudentes.

Sicut egentes. Hic tang̃ defectũ reputacionĩ bono3 t'p'aliũ. et p'mo i tenendo. s'o in possidendo. i. tamq̃ nĩl. Dic̃ g°. sic egentes t'p'alib3. et ẽ sp̃ualib3 reputacõe hõim. multos aũt locupletantes bonis sp̃ualib3. erat. n. diuites i uirtute. ecc. xliiij. uiri sibilla i paupertate seruabãt. ditia tamq̃ bona tenẽ. ul' et sp̃ual' reputacõe et oĩa possidentes. i. p' oĩa sedentes pertholo⁹ nois. ph. iij. p'teriora oblit⁹ ad anteriora me extẽ. h' sunt. n. glia ap'lo3 n' oĩo possidẽ et tñ res i ci q' deũ eo3 possidẽ. q' oĩa ad pedes eo3 mittebãt. act. v.

Hic q'r s'r i°. ne i uacuũ grãm. glo. grã di est remissio pc̃õ3. q̃ p grãm sit remissio pc̃õ3. s'm grã pessũ grẽ nõ p h'itu. ul' descripcio dita est p cãm non p eẽm. sic dies sol lucẽs sup terram. It' idem glo. grãm di i uacuũ qui non exercet se in bonis opib3. q̃ g° qui i articlo mor' perit3 ul' baptizatur. n'. n. p'ficit. et co. locs. i hĩ b3 temp⁹ opandi. It' s' i°. ecce nũc dies salutis. glo. statĩ i obitu fidelib3 dat' salus. q̃ nõ oĩs fideles euolant qũ moriũt'. s'o. qñm est ex ire t'pis grẽ stati datur. s3 aliũ ex statu sp̃ali p' ip' dic̃. It' sup i°. ut nõ uitupet'. glo. q' uitupare sic q' u'bo p'dicam⁹ ex nõ exhibem⁹. q̃ g° q' p'dicat tenet' facẽ q̃ p'dicat. g° qui p'dicat i g'ressũ religionĩs tenet' ingredi. s'o. quib3 tenet' facẽ q̃ p'dicat faciend'. ex debito nõ ex cõsilio. et ex debito qñ nõ sp̃ali. alic⁹ stat⁹ ul' p'sone. n. s'r laici q' p'dicat religiosis abdicãr. p'priũ tenet' abdicare. It' sup i°. i multa paciã. glo. ut nõ moueat'. q̃ nulls ẽ et x°. qui passionib3 nõ moueat. s'o locs. de motũ uiaj. s. i pacie nõ n' sũ illis angustie. It' in laborib3. q̃ ap'r. xi. uenite ad me oẽs qui laboratis et c'. g° qui cõuertit' ad xpm uenit de labore ad requiẽ. cũ tñ cõuũ apparet. p'ro labor exterius i corp'e. q'r ex difficultate opis. s3 requies mentis i corde ex spe et amore mercedis. It' s' i° in caritate nõ ficta. glo. ficta caritas est. i h'

dic̄ ḡ Gaudete a. ȝc. q. pleni gaudio spiritualibus bonis. autem p si vos cadit huius remuneracionis suple donum spus. vnde filii vob' dico

q̃ris genui. dilatamini ȝc vos in habundancia sancte ȝ bonum. Et nolite ȝc. sicut ortat' eos ad opa actz boni. hic ortat' ad

dedicac̃oz mali. vbi q̃ ortat' ne communicetis mal' quia boni sunt templum dei. Sodo si spum p'bat auctoritate. i. sic dixit ȝc. z. tert

expmissis sua vocacione i. p exite dic̄ ḡ nolite ȝc. q. sic vacuum gram dei recipiatis nolite esse socii malorum quia

vos estis iusti illi iniqui. vos lux illi tenebre. vos membra xpi illi membra behal i. dyaboli behal. u. i. interpretatur apostata

cum quo xpc non quenit

q̄ i iadūsitate deserūt fr̄es. g° ba caritas nō est
que p̄ceca cuuitt'. Pro ficta accipit h' p fragili nō
p ficta. ¶ Et si e° murmuret di. glo. q' pauci h3 fac̄
miracla ad ḡu̇sacō3 ifidelui. Pro multi sā miracla
nō faciūt ad ḡu̇siaō3 ifidelui. Pro. glo. loq̄ ex p̄p
tisi. i. ex suppōne. 3i. n. fac̄ miracla p ḡu̇sacō3 sione
ifidelui. nō facit p iactancia. vl' dd' q' facit
miracla. i. face pot. q̄ntu est de ūito vite. ¶ It
p īfamia. g° nō est curand' de fama. 3̄. 3ō? cru
del' est q' famā neglig̃it. Pro curand' ē de fama
p alio3 edificacō3 nō p suam laudē. quatū g' s̄
fuerit nō pot̄ sufficiat h' bona ḡsa. ¶ Et q̄
tristes. 3̄. s. e. c. ij. ut cederet uos tr̄ vi̇ue. g° clamt
be tristes. Pro i loq̄ de tedio sui tristicia n̄e. hic
de tristicia vicij.

**Os nostrum patet ad nos.** ¶ Supi° mo
nuit ap̄ls ad grē suscepte c̄seruacō3 ḡu̇sionem
ḡsuacō3. h' mou3 ad eād' grē multiplicacō3 et hc
tripl'. p̄mo p̄ponendo se eis in exemplū. s°o adū
gendo p̄mi̇ū. i. eand' a' hn̄tes. In p̄ma tang'
ḡtuor. p̄mo exemplas euidētiā i ore. s°o habū
dancia i corde. i. cor nrm. t'o sufficiam i opere
i nō angustiamī. ḡto quo3dā durica i celebtu
dine. i. angustiamī &c. Dic g°. os q̄i nr̄m ad
nos dixit. puquor dco3 multiplicitate tr̄ bitta
te os nrm quo cuncta diximus pz. i. aptū est ad
nos corrigendos. s. tr̄ instruendos. o. corinthij. pu.
ult. os suū aperuit sapie. tr̄ ideo q' cor nrm dila
tatū ē. i. plenū bonis spūlib3. tr̄ sic dilatatū. sic
sa' plen' dilatat. Tp° ḡus p dūcedente. vn q'
fic dilatatū tr̄ plenū bonis spūlib3. io nō eru
besco cadie. q' xij. ex habūdancia cord' os loq̄.
nō angustiamī. q. ita cor nrm dilatatū est tr̄
diuicijs spūalib3 replenū. tr̄ io nō angustiamī i
nobis. i. si q' angustias sāe ul' bom pacimini h'
nō est ex defectu nrō h' p° ex nrō aue. 3z angusti
amī i viscib3 nris. i. i nr̄s cordib3 nris q' p'
duricia nō poss' ad bona dilatari tr̄ bonis repli.
¶ Eand' &c. h' adiūg' p̄miū. v' ut efficax sit mo
mō p̄cedit p̄mittendo. i. eand' &c. blandiēdo
i tang' filijs. exhortando. i. dilatamī &c. dic
g° s' dico uobis nō est nob tr̄ uob edificare do
mū cō nrō. q' pus a' ḡs° templo di cū ydolis.
q. d. nllt. templū. n. di sam est. templū ūo
ydolo3 p' planū ē. uos. n. estis templū di vim
s. cor. nj. templū. n. di sau est q' estis uos.
¶ Nol' s' i° nolite iugū ducere &c. q' multip' ē iugū
uidēl3. legis mosayce. q' est deponēdū sic testa
ut l'ear° iudeus. ps. dirumpam' vincla eo3 tr̄
p̄ciam' a nob iugū ip̄o3. glo. lege. gal. v. s'o

lite it̄m iugo s'uitutis. ¶ Apl'is eui̇ q' est
defend' sic leue p° ut leat' niceh. ab. xi. tol
lite iugū meū sup nos. tr̄ dis. &c. tr̄ iuetetis re
quiē aiab3 vris. ¶ Presentis miserie q' ē sustinē
dū. q' domat carnis lasaiuā sic ḡtrarij leonē
tr̄ sicut equū. ecci. xxiij. Iugū tr̄ lo3 curuat col
lū dum tr̄ suū oppōnes assidue. ecci. xl. Iugū
ḡue sup filios ade. ait s'ecitaris tr̄ s'i bie. q' est
modand' ne faciat s'. Boum fugitiū sic cru
delitas magna discipli. ij. pal. x. p̄r me ḡue
sup nos iposuit iugū scelitatis mā. q' ē eui
tand' p contagiū sic laui' uitat lepsū. vn hic
nolite &c. Sola eī long' infic'. ecci. xxvij. beat'
q' tect' est aling' neqm. tr̄ q' iracūdia ill' non
transiuit tr̄ nō attyit iugū ei'. &c. Cupiditatis
tr̄ auaricie q' est abicrend' p dyam q' iponit
i° taq' suo lom nolet. i° nuq' deponed'. Je.
xxvij. q' cui3 nō curuauint collū suū sb iugo
regis. ba. ¶ Dampnatōis eterne q' ē sū' mo opus fu
giend' q' affligt inetnū. osee. xj. Iugū iponet
eis q' nō aufet'tur:

**Sicut dicit dns.** ¶ Probat auctē q'
sit templū dei. tr̄ p' expom auctas dni'. de adue
tu di i mentē ul' i carnē. P̄mo nī p̄mittit. iij.
s. grē infusionē. i. inhitabo. Infusē augūta
cōnē. i. tr̄ iambulabo. augmitate ḡsuacō3. i. tr̄
ero illo3. ḡsuate efficaciā. i. tr̄ ipi erūt. dic g°.
sic dicit do' tr̄ q' qm inhitabo i ill' ifundendo
grām. apo. xxi. ecce tabnaclm di cū hōib3 tr̄ hitta
bit cū eis. tr̄ iambulabo int' illos eos de bono in
meli' p̄mouēdo. deut'. xxiij. deus ambulat in
medio castro3 tuo3. ps. ibūt de vtute i uir
tutē tr̄ ero illo3 de'. eos fouendo tr̄ p̄tegēdo. gen.
xv. ego ptector tu' tr̄ mices magna nimis et
ipi erūt mi p'pls p̄mpte obediendo. ps. beata
gens cui' est do' deus eī. p'pls q' elegit &c. scom
p̄mittit. iij. aduentū i carne ḡu̇sacō3 carna
lē. i. tr̄ iambulabo. efficacē erudicō3 . s. tr̄ ero.
p obediam. i. ipi. dic g° inhitabo i ill' carnē
assumēdo. Jo. i. vbū caro fēm est. &c. tr̄ ambula
bo cū ill' int' ipos corpāl' ḡu̇sando. bar. iij. post
h' in t'ris visus est. tr̄ cū oib3 ḡu̇sat' ē. tr̄ ero il
lo3 deus. ad fidē mea. tr̄ auctā ḡutendo tr̄ ipi
erūt mi p'pls mi iseparabilr adhendo. p'pls q' nō
cognouit s'uiuit mi i aud'. &c. Pt' a' h' auctas
sumit. eze. xxxvij. v' di sic fundabo eos tr̄
multiplicabo tr̄ dabo scificacō3 i medio eo3 i
p'petuū tr̄ erit tabnaculū meū i eis tr̄ ero eis
de'. tr̄ ipi erūt mi p'pls ul' pt sumi. leui. xxvi. v'
di sic ponā tabnaclm meū i medio uri tr̄ ū

abiciet nos aia mea. et ambulabo int nos et ero
vr deus vosq3 eritis plebs meus.

**Propter quod exite** [E]t infert ex
promissis sua intentione et adducit verba domini pro
dehortantis malum. sed promittentis bonum. i. et ego
recipiam. declinare a malo. Sicut arguatur corr
impugnetur ope duplici corde non mori exite
arguendo separati impugnando non tangere detestando.
dicit gl. in pro q. s. q. s. templum dei estis. vl quia spiritualiter
nos elegit deus in populum. dicit dominus per ysa. lii. exite
non corporaliter. quia sic non possit bonum a malo separi.
totaliter in presenti. sed exite spiritualiter de medio eorum
eos et pravam eorum arguendo et separamini ab eis contra eos
stando et nos opponendo. unde glo. separamini. i. secor
sum sitis pati contra eos et immundum ne tetigitis volun
tate eis consentiendo et post istam tria aptari ill
tribus quam in trinis exercitatores ponuntur. q. d. non ple
atis eis consilium vel auxilium vel favorem sed potius
disconsulatis. impediatis et detestamini.

**Et ego recipiam.** [H]ic promittit bo
num. et primo remissionem culpe. secundo adoptationem
gratie. i. et ero. tertio debitum obedientie. i. et nos. Dicit ergo.
et ego. recipiam nos ab eis. s. expulsos. per ca. s.
remittendo. jo. vi. eum qui venit ad me non eiciam
foras. et ero vobis in patrem per gratiam adoptionis vel
patrem spiritualem. quia ut ps. in. rc. et nos eritis
m. in filios. quo ad perfectos et filias quo ad infirmos.
m. s. obediendo. dicit dominus omnipotens. et sic potest quod promit
tit facere. sup. xii. Efficerem eum voluntate ps. [E]t
qui consentimus. pz ad nos. q. nim. xix. vas quod non habet
operculum immundum erit. Ro. ostendit patere tradi utilia
opera ad inutilia. [I]tem sup. illud angustiamini glo.
dura corda habentes unde in plenso perfectis quod
mali erant. quia statim vetat eos in ira et templum
spiritus sancti quod boni erant. Ro. sed regulam ticonii. de
diversis personis eiusdem multitudinis pro malis deinde
bonis. ps. cum ceciderit eos consternabunt eum etc. [I]tem
quod ps. in ysaie ad iniquitatem. q. d. nulla. quod ysa. xi.
habitabit lupus cum agno. Ro. hic intelligitur dictum de lu
po conversio in agnum non coniunctum de lupo manente
lupo. [I]tem sup. illud quae conventio etc. glo. xps omnia
bene. diabolus omnia male. quia quod est motu sensuali
tatis fuit quo passionem timuit orauit. [I]tem
quod diabolus omni motu petit q. jac. ii. demones
credunt et contremiscunt. hic etc est bonum. [I]tem de
corporibus obsessis ad preceptum domini exeunt quod s. bo
num est. Ro. ad primum ex parte timuit omni motu volun
tatis deliberatione sed non vel. sensualitatis. vel
dicendum quod timuit et motu sensualitatis inquantum
erat ante spatium et ordinatione non inquantum assua

litate elicitus. [A]d. i. dicendum quod in diabolo quod triplex
est motus vel quo nec vincitur nec devincitur prout
voluntati quo semper devincitur et vincit sui extortus
quo sed vbam actus non devincitur sed inde vincitur sed cum
statim quam renuntiando hic facit. [I]tem sic i. ne
tetigeris. glo. tactus. i. delectatio est primus motus mor
talis peccati quod delectatio est mortale peccatum. [R]o. primus
motus peccati mortalis dicitur. quia primo ducit ad morta
le non quia sit primum in genere mortalis. [I]tem ibidem glo.
sic corporaliter recedit super hoc est et scismatici quod hic et
expedit a malis alium et corporaliter recedere. Ro. duplex
est corporalis cohabitatio. s. publica et privata. privata
per malos non hoc deserere nec ecclesiam vel claus
trum. simum. set secundum licet. C. VII

**Has igitur habentes promissiones.**
[H]uius superius monuit eos ad perfectum consideraverunt
gratie exhibite. hic monet ad id considerantes gratie pro
misse. et primo ponit exhortationem ad proficiendum
in bono. secundo ostendit suam consolationem de eorum correctio
ne a malo. i. multa in fiducia apud nos. In
prima primo monet ad sanctitatis perfectum. secundo ponit
de eis in exemplum. i. capite nos. tertio excusan
do se ostendit suum affectum. i. non ad condempnationem. In
primo ut magis moveat ad perfectum sanctitatis. primo
replicat promissum premium. quod inde expectamus. secundo
profert in commodum quod in eo non incurrimus. i. ab omni
inquinamento. tertio veniam domini est sumimus. i. timo
re domini. Dicit ergo has ergo. quia ita promittit se de
futurus nobis in patrem. quia o karissimi habentes promissio
nes quod est. s. deus habitabit in nobis et recipiet nos.
emundemus nos etc. hic legitur tripliciter. uno modo sed quod est
et sic mundemus nos ab inquinamento carnis. quo
ad peccata carnalia. ut sunt luxuria et gula. i. ro.
xiii. curam carnis ne feceritis in desideriis. et spiritus quo
ad peccata spiritualia. ut sunt invidia ira etc. que ut xv.
que de corde exeunt illa inquinant hominem nos
dico proficientes. s. bonis. s. operibus. sanctificationem
in se partem. et hoc in timore domini. quia sic dicit glo. quod
sine timore domini hic agit sed immundi est et non domini
est. quia qui timet dominum preparabunt corda. s. et in conspectu
illius sanctificabit animas suas. duobus modis legitur.
secundum quod non est i. et uno modo secundum quod inquinamentum carnis
accipitur pro peccatis carnalibus. sic mundemus nos
ab omni inquinamento carnis. i. a peccatis carnalibus.
nos dico proficientes sanctificationem spiritus. i. vite in
timore domini. sic ps. alio modo secundum quod caro accipitur
pro carnalibus observantiis et spiritus pro spiritualibus
sic mundemus nos ab omni inquinamento carnis
i. carnalium observantiarum quae omnia tempore in cenatione
tunc etiam inquinabant et spiritualiter. s. pro evangelium.

diuulgatu. nos dico perficientes sanctificacionem spiritus et spiritualium obseruanciarum que sanctificant. et hoc in timore dei. Jo. vi. spiritus est qui uiuificat. caro autem non prodest quicquam.

Nota quod mundatur anima ab iniquitatibus preter multis modis. primo per passionem christi. sicut leprosus per inaccentis sanguinem. hebr. ix. omnia mundantur sanguine. secundo per uirtutem verbi diuini sicut granum per uentilationem. Jo. xv. iam uos mundi. tercio per ablucionem baptismi sicut eger per medicinam. eph. v. mundans eam lauacro aque. quarto per fidem sicut aer a nebula per lucem. act. xv. fide purificans corda eorum. quinto per contricionem sicut uestis per lacrimam. ps. cor mundum crea in me. Sexto per confessionem sicut domus per scopam. ps. amplius laua. alibi scopabam spiritum meum. Septimo per tribulacionem sicut aurum per ignem. malach. iii. sedebis inflans et cetera. Octauo per elemosinarum largicionem sicut vitis per putacionem. luc. xi. quod superest date elemosinam et ecce omnia munda sunt uobis.

**Capite nos.** Hic proponit se in exemplum sanctitatis. uel primo offert se in exemplum. secundo subdit in quo est imitandus. i. nemini lesimus. uel ostendit quod nulli nocuit neque in bono nature. i. neminem lesimus neque in bono gratie. i. neminem corrupimus. neque in bono fortune. i. neminem circumuenimus. Dicit ergo capite. quasi ita dixi. mundemus nos et cetera. ut hoc melius faciatis capite nos in exemplum. iudic. vii. quod me uideritis facere hoc facito. et hoc ideo debetis facere quia neminem lesimus per uiolenciam. sicut quidam in iniuriam. Neminem corrupimus per falsam doctrinam. ad uxorem. i. fornicacionis sicut fuerunt. corrumpunt bonos mores. cor. primo. Neminem circumuenimus per uelorum fraudulenciam sua astucia. infra xii. nunquid per aliquem eorum quos misi ad uos circumueni uos.

**Non ad condempnacionem.** Hic excusando se ostendit suum affectum. uel primo ostendit suam rectam intencionem. secundo suam intimam affectionem. ibi predixi enim. dicit ergo. non. quasi hoc dixi non autem hoc dico ad condempnacionem uestram. glo. ut abiciam uos quia ab istis peccauistis sed ut corrigatis uos moneo. predixi enim quod in cordibus estis. scripta in cordibus nostris estis dico ad commoriendum et conuiuendum. i. ita affectionem ad uos ut uestram mortem in penis reputem quasi meam et uestram uitam in uirtutibus quasi meam uel ad commoriendum et cetera. i. ut paratus sim uobiscum pati et regnare. apo. i. particeps in tribulacione et cetera.

**Multa michi fiducia.** Hic ostendit gaudium suum et consolacionem de correpcione eorum. et primo tangit consolacionis habundanciam. secundo consolacionis indigenciam. i. nam et cum uenissemus. tercio consolacionis multiplicem causam. i. sed qui consolatur. In primo notantur iiii que generant habundantem consolacionem in ipso. primum de bonis futuris fiducia. secundo de bonis presentibus gloria. ibi multa michi gloria. tercium de correctione malorum. i. repletus sum. quartum supereminencia gaudii respectu tribulacionum suarum. i. superhabundo gaudio. Dicit ergo multa et cetera. quasi ita dixi. hoc non ad condempnacionem uestram. et hoc ideo quia multa michi fiducia. i. multa spes de bono futuro apud uos. omnia considerans bona que sunt apud uos. scilicet correctionem uestram. hebr. vi. confidimus de uobis meliora et viciniora saluti. multa michi gloriacio pro uobis. scilicet ad alios. i. multa exultacio de bono presenti quod uideo in uobis. quia gloria patris filius sapiens. pro. x. Palliata gratulacione. videre dicitur. glo. ne uana sit repletus. sum consolacione. scilicet correctione uestra. ps. secundum multitudinem dolorum meorum. et cetera. nec hoc tantum. superhabundo gaudio in omni tribulacione. i. quod habeo in animo pro pressuris meis et aliis afflictionibus meis. ps. in conuertendo dominus captiuitatem et cetera.

**Nam et cum uenissemus.** Ostendit consolacionis habundanciam. hic tangit eius indigenciam que est tribulacio multa. uel primo tangit inquietudinem corporis. secundo inquietudinis corporis. i. sed omnem tribulacionem. tercio declaracionem. i. foris pugne. Dicit ergo nam. quasi ita superhabundo gaudio in omni tribulacione que tribulacio uere magna fuit. nam cum uenissemus macedoniam a philippis que est prima pars macedonie admonitus. scilicet per uisionem sicut habetur. act. xvi. nullam requiem habuit caro nostra sicut in deo habuit quietem. secundum glo. ii. cypr. vi. diuersos corporis mei sustineo dolores sed animum uolo liberum habere pacem. sed omnem tribulacionem. glo. secundum corpus tantum passi sumus. sed iiii in omnibus tribulacionem patimur foris. hoc dicit exponendo. uel sic. foris. i. extra in corpore pugne. scilicet tribulacionum. secundum iiii. uel hiis qui de foris est nostri. uel corpus patitur et cetera. intus. scilicet in anima timores ne cetere deficerent sicut dicit glo. secundo uel sic foris pugne. scilicet ab hiis qui foris sunt uel inimicis. intus. i. ab hiis qui intus erant. scilicet fidelibus. timores. scilicet ne deficerent et mouerent. uel intus. i. ab hiis qui sunt inter eos. uel non intus timores. quia magis timendus est familiaris inimicus. i. Jo. ii. ex uobis prodierunt. sed non erant ex uobis. deut. xxxii. foris uastabit eos gladius et intus pauor.

**Sed qui consolatur humiles.** Hic ostendit consolacionis sue causam multiplicem. prima est Tyti uentio. secunda corinthiorum correctio. i. non solum autem in aduentu eius. tercia proposti sui adimplecio et manifestacio. i. ergo et scripsi uobis. quarto ipsius Titi nuncius gaudium et consolacio. i. in consolacione autem uestra. Dicit ergo sed quid. quasi ita graues passi sumus. sed deus qui consolatur humiles consolatus est nos. Jac. iiii. deus superbis resistit humilibus autem dat graciam. Judith. viii. expectemus humiles consolacionem eius. consolatus dico in aduentu Tyti. decius. scilicet absencia tristes eramus. secundo ii. non habui

regem spiritu meo. eo quod non inveni tytum fratrem meum.

**Non solum autem in adventu.** Hic ponit signum causam sue consolationis. Unde primo ostendit se gaudere quia eos correctos audivit. Secundo quod idem non penitet si eos contristavit. idest quia et si eos contristavi tristitia non penitet quia scilicet illa tristitia valde utilis. Secundo sic idest contristati enim estis secundum deum. quarto secundo utilitates quas illa tristitia attulit. idest ecce enim hoc ipsum secundum deum. Iuxta primum tangit suam et tyti consolationem. Secundo consolationis materiam idest referens nobis vestrum. tertio consolationis habundanciam idest ita ut magis gauderem. Dicit ergo non solum autem consolatione tyti que posset ei esse dicit non gaudens quia vos vel quia correctorum vestrum. immo quia auctor presencia eius quem sperabam dicens non solum. quasi dicat verum est quod consolati sumus quia adventu eius. non solum autem in adventu eius. Sed consolati sumus. Sed et in consolatione qua consolatus est passive ipse titus in nobis idest in correctis nobis vestrum idest quia vidi ipsum in correctione vestra consolatum. Ro. xii. gaudere cum gaudentibus.

**Referens nobis vestrum.** Hic tangit consolationis materiam que est relatio correctionis eorum dicens referens titus scilicet nobis vestrum desiderium idest propositum cavendi a malis futuris. vestrum fletum de peccatis malis commissis. vestram emulationem idest indignationem. quia presente pro me. idest pro defensione mea. videntes enim caritatem apostoli erga se ceperunt eum defendere contra adversarios. Secundum glo. sic enim perfecte corrigitur homo de commissis peccatis dolendo a futuris cavendo et presencia indignando. ita ut magis gauderem de bonis vestris scilicet mihi relatis. quam dolerem de tribulatione mea. iii. ca. Io. maiorem horum non habeo graciam quam ut audiam filios meos in veritate ambulantes.

**Quoniam si contristavi.** Hic ostendit quod idem non penitet si eos contristavit. Unde primo ostendit quod contristavit eos arguendo. Secundo quod in te non penitet. idest non me inde penitet. tertio quod immo iam gaudet. idest videns. unde iphicavit tria consideratio bona. quia vides et cetera. affecto leta. quia nunc gaudeo intencio recta. idest quia non contristati. Dicit ergo quoniam. quasi ex hoc patet quod gaudeo de correctione vestra quia et si contristavi vos dure corripiendo in epistola scilicet prima c. v. mater ne non penitet modo et si idest quamvis penituit prius quando indignati estis. hoc dicit secundum glo. ne videatur inhumanus qui de tristitia aliorum gaudet. videns quod epistola illa et si ad horam idest quamvis modico tempore non contristavit. quod ventanea enim est tristitia penitentium. Sed in penitenciam erit eterna. nunc gaudeo non quia contristati estis scilicet quia non quod hoc est penam. Sed quia contristati estis ad penitenciam prudenter scilicet errore vestro. ecc. vii. per tristitiam vultus corrigitur animus delinquentis. **Hic** quasi secundo idest in quantum secundum glo. ut ita. quia gal. v. apostolus narrat viam inter opera carnis. Ro. in quantum carnis dicitur accipere vel unde quia includat carnem vel origina liter. quarto prout accipitur corporaliter. Primo in accipitur hic. et sic ira non est aliquid innatum carnis. Secundo in ira dicitur opus carnis. **Item** super perficientes sanctificationem. glo. in baptismo inchoatur. quasi in baptismo sit perfecta ab omnibus peccatis. sanctificatio et mundatio apostoli aliud exercita cum in bonis operibus. Secundo modo accipitur hic non primo modo.

**Item** in timore domini. quasi timor non perficit. immo perfecta caritas foras mittit timorem. I. Io. iiii. Ro. triplex est timor. idest offense. idest filialis. et pene. idest servilis et mixtus. qui est tam offense quam pene. idest initialis. primus stat cum caritate et est perfecta et tertius non. **Item** super nullam requiem et cetera. glo. anima et in adversis ipse fuit requiescat. quasi gal. v. caro concupiscit et cetera. Ro. requiescere dicitur a motu vicii in pace non a motu vel desiderii. **Item** super cetera omni tribulatione. glo. secundum corpus et animam contristari dixerat quod secundum carnem tamen et quia eciam requiescebat. Ro. secundum partem rationis superiorem quiescebat. secundum inferiorem dolebat. sic in[illegible] vel requiescebat in habitu dolebat in actu. vel requiescebat in spe dolebat in re. **Item** et si penituit. quasi aut bonum fecit contristando eos et sic nunquam debuit penitere aut male et sic nunquam debuit gaudere. Ro. quantum in se erat bonum fecit. sed illi ma lum sibi in te a principio fecerunt. sed postmodum correpti sunt et penituerunt. sic patet. **Item** secundo super illo quod ad penitenciam movet. non sunt ista. primo tempore ad hoc impensum formica enim laborat in estate. apo. ii. dedit illi tempus ut penitenciam ageret et noluit penitere a fornicatione sua. Secundo documentum sapientum. consilio enim probi viri acquiescendum est. hic enim consulit per viam in lege nature. Iob. xxi. audite queso sermones meos et agite penitenciam. in lege scripta moyses. leu. v. anima que intellexerit peccatum scilicet agat penitenciam. in lege gratie petrus. act. ii. penitenciam agite. et cetera. iii. penitenciam agite. tertio exemplum sanctorum ut innuitur magis per Iob. et cetera. quod enim elegit vir bonus et sapiens. idest est eligendus. Iob. xlii. Ideo me reprehendo et cetera. quarto presens commodum sicut per lucam et phil. laborat quis quod plus pro spirituali. ecc. xii. altissimus odio habet peccatores et misertus est. quinto futurum premium sicut per primo tessalonicenses erit unusquisque plus pro ceteris. quarto iiii. penitenciam agite. ap. xii. penitenciam in salutem et cetera. **Sexto** in quo modo in penitentium. sicut iste fidelis agit videns fure suspensum. apoc. ii. In tribulatione magna erunt nisi penitenciam egerint. ab o. s. Septimo

nulle detrimentum cum Iohannes est ut qui male fecit peniteat
Io. admonendo Ez. xviii. attende ulterius quod agat
penitenciam super peccato dicens quid feci.

**Contristati enim estis.** Sicut ostendit apostolus
quod non penitet eum si eos contristavit. hic ostendit quod
non penitet quia tristicia illa bona et utilis fuit. et
primo quia sine ullo quia cum magno lucro. i. quia secundum deum.
In prima parte tangit tristicie motivum debitum.
secundo modum bonum i. ut in nullo. Dicit ergo contristati estis
vere ad penitenciam et hec ad penitenciam contristati estis
etc. vel sic. quod dixi quod non penitet me de hoc quia con-
tristavi vos immo gaudeo. et merito quia contristati
estis secundum deum i. secundum deum motive. secundum quod psalmus monstrat. hec est bona
tristicia. dicit psalmus tota die contristatus ingrediebar.
contristati dico ita ut in nullo detrimentum paciamini
ex nobis. i. ut ista contristacio in nullo nocuit immo
magis profuit. nos enim non debet sentiri a prelatis.
peccati detrimentum immo magis emolumentum quia
potestatem dedit eis deus in edificacionem non in destruc-
cionem. i. x. Et quia facilius est destruere quam construere
ideo plures destruunt quam construant. Ysa. xlix. vene-
runt structores tui destruentes te.

**Que enim secundum deum.** Hic ostendit quod
illa tristicia utilis fuit. quia cum magno lucro. et primo
tangit lucrum bone tristicie. secundo mixte hic dampnum
male i. seculi autem tristicia. In prima enim bonam
tristiciam tangit tria. motivum debitum i. secundum deum. ef-
fectum fructuosum i. penitenciam. et finem ultimum i.
in salutem stabilem. Dicit ergo que enim quia et hic non no-
cuit illa tristicia sed profuit. tristicia enim que secundum deum est.
dominum s. procul tristis est quia fecit que deus odit. operatur
penitenciam i. satisfactionem in salutem i. que valet ad vitam.
in salutem stabilem i. eternam. presens enim salus non est
stabilis. sed futura est stabilis. unde Stephanus vidit Ihesum
in salutem stantem. act. vii. Ysa. xlv. Israel salvatus
est in domino salute eterna. Seculi autem tristicia que non est
ad correctionem s. dum procul dolet se esse detectum mortem
spiritualem et etiam corporalem operatur. et ideo cavete eam. dicit glo.
prov. xvii. spiritus tristis exsiccat ossa. eccli. xxxviii.
a tristicia festinat mors. Ideo quod in hunc modum
impenitentium etc. ulteria. Impenitens ei sentenciam
annunciat apoc. ii. memor esto unde excideris et age
penitenciam. sin autem venio cito et movebo candelabrum
de loco suo nisi penitenciam egeris. Sentenciam contempnit. Ro.
ii. an divicias bonitatis eius et paciencie longanimi-
tatis contempnis ignorans quoniam benignitas dei ad
penitenciam te adducit. Sentenciam incurrit exemplum de
manasse. qui cum vidisset se captum et cathenatum
penituit et oravit dominum. ii. par. xxxiii. Gregorius. peccatum
quod per penitenciam non diluitur mox suo pondere ad aliud
trahit. Re. iii. super ubi penitere ubi supplicium. bla-
sphemiam quam se expectat. Io. c. iii. genimina
viperarum quis vos docebit fugere a ventura ira. facite
dignos fructus penitencie. Eo. ii. secundum duriciam.
Gehennam sibi vendicat. luc. xiii. dico vobis nisi
penitenciam egeritis omnes similiter peribitis. Vide ergo o peccator supra
te gloriam quam amittis. Iuxta te gravem quam contempnis.
Iuxta te miseriam quam incurris. contra te similem quam expec-
tas. Infra te gehennam ad quam properas. et age penitenciam
ut tot incommoda evadas.

**Ecce enim hoc ipsum.** Hic ostendit utilitates
quas illa tristicia attulit. et primo in speciali. secundo in
generali i. In omnibus nos exhibuistis. In prima tangit
utilitatem septemplicem tristicie penitentialis. contra vii.
incommoda que facit peccatum. Causat enim peccatum offensam
ad deum. contra quod ponitur hic sollicitudo de emenda
obligacionem ad supplicium. contra quod ponitur defensio a ge-
henna. maculam ad se in peccatum. contra quod ponitur indignacio
de macula peccati ad malum. contra quod ponitur timor
de casu. difficultatem ad bonum. contra quod ponitur desiderium
de profectu. exemplum malum ad proximum. contra quod ponitur
bonorum emulacio. delectacionem voluptatum. contra quod est
corporis punicio. Dicit ergo ecce quod tristicia apud deum
operatur salutem et hoc ipsum experti estis in vobis. ecce
enim hoc ipsum s. contristari vos secundum deum quantam solli-
citudinem emendandi quod deliquistis operatur in vobis.
q. d. valde magnam. mich. vi. quid dignum offeram
deo in quo? summa et penitencia est ut que commissa
mala cum emendacionis proposito plangamus
et odiamus. Non solum hoc sed et operatur defensionem
vestram a gehenna. quia secundum glo. penitencia est defensio contra
se a gehenna. Non solum hoc sed et indignacionem
contra vos ipsos propter peccatum perpetratum. Iob. vii. factus sum
michimetipsi gravis. Ambrosius. penitencia vera est dolor cor-
dis et animi pro malis que quis commisit. Non solum hoc
sed et timorem ne recidivetis. prov. xxviii. beatus homo
qui semper est pavidus. Aug. penitencia est preterita non
committere et commissa deflere. Non hoc solum sed et desi-
derium in melius proficiendi. Dam. penitencia est ab eo
quod est preter naturam ad id quod est secundum naturam reversio etc.
Non solum hoc sed et emulacionem i. bonorum imitacionem
et zelum. apoc. iii. emulare ergo et penitenciam age.
Non solum hoc sed et vindictam i. punicionem proprii peccati.
unde Aug. penitencia est quedam dolentis vindicta
puniens in se quod dolet commisisse.

**In omnibus exhibuistis nos.** hic tangit
utilitates dicte tristicie in generali. et primo hic legi-
tur uno modo de omni negocio. vel sic. In omnibus
q. in tantum bona que operata est in vobis illa
tristicia apparet quod contristati estis secundum deum. et

a

b

i. in contaminatos
i. contaminati

h' i uli pateat i omnib3. s. reb3 exhibuistis, i. fecis
tis. uos penitendo incontaminatos ee. i. ut sitis incontami-
negocio quarit3. s. iamo. fornicatoris leg(itur) de quodam nego
procelante sic. Jn omnib3 exhibuistis uos. i. ondistis
uos. s. puniendo fornicatorem incontaminatos ee. negocio
i. grauium illius pcti. cum prius consenciendo. ul' non arguendo.
contaminati eratis. modicum n. fermentum totam massam co

**Igitur et si scripsi uobis.** ff rupit.

Hic post tractatum consolacionis eius. s. impleccio propositi
sui. Vbi p(ro)ondit quare eis scripsit. scilicet quod ad excitandum propositi
singularis fuit. i. non consolati. Jn prima primo
excludit pasionem duplicis cause. scilicet innuit prin
cipalem intencionem scripture. i. h3 ad manifestandam.
Dic ergo. s. quare. s. ita correcti estis et si scripsi uob.
et cetera. h' prius legi dum sic predestinare. p' mi sic non propter eum q
fecit iniuriam. i. fornicatorem. de quo i. cor. v. tam
saple scripsi uob. nec propter eum q' passus est. s. patrem
cuius rapta fuit uxor. q. d. non est in epla. ista am
monicio. H'. s3 generalis. luce. xi. quod uni dico omnib3
dico. scilicet non sic. non propter eum qui fecit iniuriam contra
nec propter eum qui passus est contra generalis. sup scripsi
uobis. Ambrosius. ondit. non tamen causa eorum q' precaue
runt scripsisse. quorum tota causa. s3 sup. scripsi uob.
Ad manifestandam sollicitudinem nostram. col. y.
uolo uos scire qualem sollicitudinem habeam pro uob.
sollicitudinem dico quam habemus pro uob emendandis.
Ambrosius. tanti apli sollicitudinem se hic ondit:
ut. s. iusti emendentur. polluti sanctificentur. et erre
reuocati. eum. habemus dico coram deo. i. teste deo.
rom. phil. i. testis est mi deus quomodo cupiam uos
ecc. et cetera. ideo quare. s. h' intendi. teneatis conso
lati sumus. pa. xiij. desiderium si impleatur delectat
animam. felix platus q' sic scribit diligenter.
quare cum sollicitudine utili. quare pro nob simpliciter.
quare coram deo diligentis. non neglientes uitiis. contra carna
les simpl. contra fallaces.

**Jn consolatione autem nra.** Hic post causam ut
sue consolationis. s. gaudium maius ad eos misit. ubi
p(ro)ondit quantum tantum in eis gauisus sit. scilicet quomodo p
h' sunt i eis commendacio verificata sit i. et si quid apud
illum. certo quantum propter h' ipse de eis confidit. i. gaudeo quod
i omnib3. In prima primo tangit leticiam humanam. scilicet
sup habundancia. i. magis gauisi. certo sic humanam
ac causam. i. quare refert est. Dic ergo. jta consolati sumus.
et h' in consolatione nra. h'. s. tertiam correctionem et
gaudio titi. habundancius gauisi sumus. quam suple
dolemus. de tribulatione. s3 ad huc suple gauisi sumus.
magis sup gaudio titi. quare tytus ut glo. non solum
gaudebat de conuersis s3 et de hijs quos sperabant
corrigi. causa bonum est conuersio aliquorum cum

spe conuersionis aliorum. quam conuersio aliquorum sine spe
conuersionis aliorum. et ideo maior materia gaudij quare re
fectus est spiritus eius. non dicit caro. sanctis. n. plus curant de
refectione spirituali quam corporali. ab omnib3 uob. quare. s. quam
iam correcti sitis et de alijs spes correctionis.

**Et si quid apud illum.** Hic ondit quomodo
sua commendacio de eis verificata sit. Vbi p(ro)ondit quod
commendauit se de eis apud titum. scilicet tamen. ideo ad eos
affectum est. et uiscera eius. Jn prima per correctionem et perfectum
eorum ondit veritatem sue. primo commendando. scilicet eis
predicando. i. s3 sicut omnia. certo de eis gloriando. i.
gloriacio. q. d. veritatem huius commendacionis predicationis gli
cio mea in eis. quare correctis et perfectis. Dic ergo et si q
q. d. non quare ita refert est. si quid apud illum de uob gloriat
sum commendando. s. uos ei. s. eorum multa in gloriacionem pro
uob. non sum confusus. i. non erubesco me falsum dixisse
se de commendacione. n. confundit hoc. eccl. xiij. de commenda
cione in ceruicionis tue gloriamini.

**S3 sicut omnia uob.** s. corrigendo uos locuti
sumus in veritate. sic et nostra in correctione nostra. quare glo.
veritas argumentis nostris in correctionem eorum comparuit.
Ipsi n. dum corriguntur testimonium perhibent argumenti.
jta gloriacio nra quam fuit ad tytum. s. de uob. veritas
facta est. i. apparuit ei esse vera. tunc n. dicit vel sicut aug.
quirendo innotescit.

**Et uiscera eius.** Hic ondit affectum tyti
ad eos. et primo ex eorum ampliori dilectione. scilicet ex
eorum commendacione quam commendat pro. ab obediencia. s. re
miniscentis omnium. scilicet a timore. i. quomodo cum timore.
Dic ergo et ideo quare. s. vidit perfectum vestrum. uiscera eius. i. intima
caritas. sicut accipitur luce. i. per uiscera misericordie dei nostri. iuo
b. sic habundancius sup. quam antequam vidisset perfectum vestrum.
ul' habundancia quam in alijs est. dico reminiscentis omnium vestrum
obedientiam in quo ut dicit glo. ondit tytum laudasse
eos. quare. s. sollicitati erant. obedire ei. obedientiam dico
s. quomodo. i. quam deuote. cum timore. s. coram. et tremore
eorum excepistis eum. et cetera h' argumentum quod cum multa
reuerencia legati domini sunt recipiendi sicut. i. regum
xiij. placuit populo excepere viros gloriose et cetera. q. ii.
eos recepit. verius cum quicunque misit. cap. x. et cetera
sic in illo egistis quare ego iussi. gaudeo quod. i. quare
in omnib3 rebus. non tantum in bona uoluntate. s3 et in
bonis operib3. confido in uob. hebr. vi. confidimus in uob
dilectissimi. et cetera. Hic quare scripsit. ut in illo determine
tur paciencia. glo. omnia nra uob profuit. quare a primo
fuit de epistola scandalizati. quare uacauit eis. scilicet et si
aput uacauit ad tempus. tamen semper et finaliter profuit
quare fuit causa corrigendi ul' uacuitatis non ex eo
s3 ex ipsis fuit. **Jta scilicet** quam deum tristicia est.
glo. dum peccator tristis est. quare fecit quod deus odit. quare hec

ad bos

mag.

tristicia est penitencia. q(uia) est dolor contricionis. g(lossa) no(n) o(per)at(ur)
penitenciam. v(el) h(ec) tristicia est p(ars) penitencie inferioris. tercia
ca(usa) penitencie exterioris. unde dicit glo(sa). penitentiam. i(d est) satisfac
tionem. Ecce sup(er) (h)oc. s(e)c(un)d(u)m tristicia. glo(sa). quia pro(p)ter
dolorem se detectum g(lossa) tal(is) dolor mal(us) e(st). q(uia) de sua de
fraudacione hic dolet d(icit). v(e)l p(ro)p(ter) peccatum suum dolens detegi.
v(e)l ad diffamacionem. et sic malum e(st). v(e)l ad correctionem
et sic bonum. nec est sup(er) h(oc) dolendum. Ecce sup(er) id
mortem op(er)atur. g(lossa) omnis tal(is) tristicia mortal(is) et nulla
venial(is). q(uia) s(e)c(un)d(u)m e(st) se(cundum) o(per)ari mortem dupl(ex) e(st). v(e)l per
ma(n)um v(e)l p(er)accionem. p(ri)mo m(odo) mortem op(er)at(ur) p(ecca)t(u)m mor
tale. s(e)c(un)do m(odo) veniale. q(uo)d tam(en) in se e(st). Etenim i(n) o(mn)ib(us)
exhibuistis vos incontaminatos. g(lossa). i(d est) talis q(u)i deli(n)quit
et contaminati fuerant. hic loquitur de incontaminacione
q(ue) est p(er) penitentiam. no(n) que e(st) p(er) innocenciam. Ecce sup(er)
id. magis gravis sum. glo(sa). mag(is) gravis fuit s(ecundu)m
gaudio tuo. q(uonia)m sup(er) correctione eorum. g(lossa). i(d est) ma(gis) bo
num tuum erit correctio eorum q(uam) gaudium tuum. p(ro)
non attendit. glo(sa). s(ecundu)m se comparare alterum alteri. s(ed) duo
unum. nec in tanto gaudio intellige min(us) gaudium dup(li)ce
s(cilicet) correctionem quorundam. et s(ecundu)m se de aliorum correctione que
duo mag(is) bonum s(un)t q(uam) sola quorundam correctio.
Ecce confido in vob(is). g(lossa). Ier(emias). xvii. maledict(us) qui co(n)
fidit in homine. s(e)c(un)d(u)m in solo deo principali(ter). in homine
s(ecundu)m (con)t(ra)ri(um) s(cilicet) cum divino adiutorio pot(est) confidi.

## Notam autem vobis facimus fratres.

Sic
egit de opib(us) iusticie et innocentis. h(ic) mag(is)
agit de opib(us) miserie et pietatis. s(cilicet) de elemosinis
que valent ad satisfactionem p(ro) p(e)cc(at)is p(re)teritis et p(ro)
mov(e)n(t) ad collectas faciendas. s(ed) docet modum
faciendi eas. ca(pitulo). ix. In p(ri)ma mo(vet) ad collectas
faciendas q(uo)d (con)duplici (con)sideracione eos ad h(oc) p(ro)vocat
p(ri)mo allegando macedonum liberalitatem. s(ecundo) xp(isti)
caritatem. i(d est) scitis. n(am) gr(ati)am d(omi)ni n(ost)ri ih(es)u x(risti). t(er)cio
ip(s)or(um) utilitatem. i(d est) (et) consilium in h(oc) do. h(oc) n(on) q(ue)ro u(ti) u(est)ris
ad h(ec) ullor(um) solicitudinem. e(st) gr(aci)as aut(em) deo q(ui) dedit.
In p(ri)ma p(ro)ponit exemplum macedonum. s(ecundo) hortat(ur)
ad eos imitandos. i(d est) s(ed) sic(ut) i(n) o(mn)ib(us). Exemplum
macedonum ostendit imitacione dignum i(n) quinq(ue).
p(ri)mo q(ui)a dederi(n)t gaudent(er). s(ecundo) q(ui)a simpl(icite)r. i(d est) et altissima
paupertas. t(er)cio q(ui)a habundant(er). i(d est) q(ui)a s(ecundu)m virtutem. q(ua)rto
q(uia) fervent(er). i(d est) cum multa exhortacione. q(ui)nto q(uia) ordi
nabil(ite)r. i(d est) et non sic(ut) speravimus. In p(ri)ma p(ri)mo notificat do
num. s(ecundo) modum. i(d est) q(uia) in multo. dic(it) g(lossa). nota. q(uia) ita
de vino p(re)ciu(m) confido. et ita id ut ampli(us) p(ro)ficiatis.
p(ro)pono vob(is) exemplum macedonum et h(oc) est q(uo)d dic(it).
Notam autem vob(is) facio fratres. glo(sa). fratres eos vocat. q(ui)a
de correctis loquit(ur). non i(n)correctis. Graciam dei. i(d est) donum
d(e)i gratuitu(m). i(d est) dacionem elemosinarum. eccl(esiastic)i. v. vir cui dedit
deus divicias et substanciam et potestatem tribuit ei ut co-
medat ex eis. et fruat(ur) p(ar)te sua. h(oc) donum dei est.
graciam dico que data est in ecclesiis macedonum.
in. s(cilicet) v(e)l v(e)l macedonib(us). corinthi(us) v(er)o erat metropol(is)
achaie. q(uia) in multo experimento tribulacionis q(ue) s(cilicet) sustin
uerunt. habundancia gaudii ip(s)or(um) fuit. i(d est) in susti
nencia. tribulacionum et paupertatis gavisi s(un)t. v(e)l i(n)
multo experimento tribulacionis m(ul)te. s(cilicet) q(ua)s i(d est) sustinuimus
sic(ut) d(icitu)r act(uum). xvi. i(d est) u(bi) pos(ui)t fuit in carcere et sylas
cum eo. habundancia gaudii ip(s)or(um) fuit. i(d est) in m(ul)tis
tribulacionib(us) non s(un)t scandalizati s(ed) gaudent(er) dede
r(un)t cum essent paup(er)es. Iac(obi). i. omne gaudium existi
mate fratres mei cum in varias temptaciones incideritis.

## Et altissima paupertas.

Hic
ostendit q(uod) dederunt simpl(icite)r. ubi implicat duo signifi
cancia. donum. p(ri)mum q(ui)a de sibi necc(essari)a non sup(er)flua.
i(d est) altissima paup(er)tas. s(ecundo) q(ui)a intencione simplici
et recta non in(ten)cionaria. i(d est) habundavit (et)c(etera). dic(it) g(lossa). et altissima
paup(er)tas eor(um) et v(e)l altissima q(uia) de terra attingit
ad celum. ex. v(e)l b(ea)ti pauperes sp(irit)u (et)c(etera). glo(sa). magna v(e)l
nobilissima benignitate mitis. habundavit in divici
as simplicitatis eor(um). i(d est) maior fruct(us) e(st) d(omi)ni ex sim
plici a(n)i(m)o et recta intencione de sua paup(er)tate no
luit alios ditare. v(e)l habundavit in divicias (et)c(etera). q(ui)a
l(ice)t essent pauperes in h(ab)endo t(ame)n divites fuerunt in dan
do. q(ui)a s(cilicet) simplici a(n)i(m)o et consc(ienci)a pura dederunt. s(ecundu)m
glo(sa). alii. n(am) divid(e)nt p(ro)p(ri)a et ditiores fiunt. alii ra
piunt non sua et semp(er) in egestate s(un)t. felix qui
amat et h(abe)t paup(er)tatem in censu. liberalitatem in
affectu. habundanciam in mune(re). simplicitatem in inten
cione. ut sit paup(er) in possidendo. habundans in (com)pa
tiendo. dives in dando. simpl(e)x in cogitando.
Nota est h(ic) q(uia) alta est paup(er)tas eor(um) q(ui) paup(er)tatem
su(m)ma equanimit(at)e susceperunt dicentes (cum) tho(bia). ne
paup(er)em quidem vitam gerim(us) s(ed) multa bona h(ab)ebim(us)
si ti(muerimus) d(omi)n(u)m. altior eor(um) q(ui) paup(er)tatem. q(uam) divicias
letantur amplectantur et diligunt. dicentes id sufficie
ebat nob(is) paup(er)tas n(ost)ra (et)c(etera). tho(bie). v. altissima
eor(um) qui de sua paup(er)tate et aliis subvenerunt sicut
hii. et sic(ut) thob(ias). faciebat. tho(bie). i. Ecce alta e(st)
eor(um) qui divicias in p(ro)p(ri)a h(ab)ent. s(ed) non amant. altior
eor(um) qui solum in (con)s(ci)e(nci)a h(ab)ent nec t(ame)n amant. altissima
eor(um). q(ui) n(e)c in p(ro)p(ri)o. n(e)c et in (con)s(ci)e(nci)a h(ab)ent n(e)c amant.

## Quia secundum virtutem.

Hic ostendit q(uia)
dederunt habundant(er). p(ri)mo q(ui)a dederunt sup(er)flua. s(ecundo) q(ui)a
et necc(essari)a. i(d est) et s(ecundu)m virtutem. dic(it) g(lossa). q(ui)a. q(uia) re v(er)a ita
fuit. q(ui)a ego ill(i)s testimonium reddo. q(uia) s(cilicet) s(ecundu)m virtutem
i(d est) put potuerunt. s(cilicet) sup(er)flua dando. ecc(lesiastic)i. xiiii. s(ecundu)m vi
res tuas exporrigens da pauperi. et s(upr)a virtutem. t(er)c(i)o
s(cilicet) sua necc(essari)a dando. ita q(uod) p(ro)p(ter) egeret voluntarii
fuerit ad dandum. s(cilicet) q(ui)a ne(ces)s(ari)e egere. tho(bie). iiii.

Simultū t fuit hūndant tribue. Si exiguum fuit. Tū libenter impartiri stude. Sedo est h. q altissima est voluntaria paupertas p e assūpta. Mt. v. q pz iii. v. q pauper p elig i famulā. tā q mag expeditos z alienis negotiis minꝰ occupatos. Sicut no. n. p̄t duob dn̄is suire. p̄s. xlviii. in camino paupertatis elegi te. zc. Sedo pauper suscepit i custodia tāq magis egenos z miserabiles. sic uidetur dari paupi defensorē z aduocatū. Ps. tibi derelict est pauper. zc. Ps. fcs est dn̄s refugiū paupi. Tercio pauper collig i amiciciā. sic oīnc al' diligit s' sile. Vn vero pauper. tren. iii. recordare paupertatis mee z de itū dilig q p lz paruulo. v amor i. eccs. Ps. ecti ei i paupem respiciunt. ysa. ult. ad quē respiciā. z s' q requiescit sp̄s meꝰ n super pau. z hu. Quarto pauper erigit ad excel leuaci z amore sic dn̄s suū. amicꝰ amicū. sed scd̄m. Job. xxvi. no saluat dꝰ impiū z iudiciū paupibz tribuit. z inito ex quo no diligūt nimia terena. i. re. ii. suscitans de pulue z de stercore. e. p. ut se. cū. p. Quinto q beneficiis paupū puenit gratiam. sic pz dilig eptm q̄ ostendat filiū. pu. xii. q miseretur paupi. bs e. Quia g electi de familia regis ad ueste et mensā no s' greg di. ysa. ii. i. Quia suscepti i custodiā no s' ledendi. pu. xxvii. ne facias violentiam. p. Quia collecti i amiciciā no s' odi endi q' me amat z amicē meū. Quia erecti ad honorē no s' puipendi. sic ner paup si credere futurꝰ ps. de hiis duob. ecti. iiii. ogg̃o in paupu. affa. t. k. Quia beneficia. sunt beneficiis no s' refellendi. ps. bs qui intellit. zc. ys ecti. iiii. a. fili elam pauperis ne defraudes z o. t. ne zc.

Cum multa exhortatione. Hic ondit q dederūt feruent q exhortando obsecrando oīa gratando. Dic g q cū multa. q. voluntariis fuerunt ipsi dico cū multa exhortatione obsecrantes nos. ambr. ut ul' latriunis argentaria accipi q accipiend no videbatur. q plus erat q potat cor sba. gratiā. i. ut eos pumittem hūc gratiam largicōis et ar z gratiacoz ministerii. i. ministrandi elax. voluerunt. n. sua dare q ora p glo. heb. ult. beneficientie z gratiam noli oblivisci. ministerii q fit i scōs. i. i paupes xanos. q erāt i ierlm. q oīa sua diuiserant z ad pedes apl'oz posuerant. ut hi act. v. Sz heu illi exhortantes z obsecrantes dabant. Sz hodie exhortati z obsecrati dare noluit. illi de paupertate dabant. hodie de diuiciis dare uolūt. z hic q caritas hodie refrigescit.

Sedo q ela appellat hi gratia ps inultos effert gre z elemosine gracie. Primꝰ q iustificat. apts. Ro. iii. iustificati gratis p gratiam ipsius. Ro. i. gra. vo. Sic ela. tho. xii. ipsa est q purgat pcta. Sedo q suffic ad arderem temptacōis. i. cor. xii. suffic t gratia mea. sic ela ecti. iii. igne ardente extinguit aqua. z ela i. Tercio q a morte etna defendit. pu. xxv. gra z amicicia liberat q s t sua ne exprobabilis fias. g ela. tho. xii. ela ab oī pctō z a morte liberat z no patiet. a. i. Quarto q vitā etnā acquirit Ro. vi. gra di vita etna. sic ela. tho. xii. ipsa ē q facit iuenire vitā etnam. Quinto q deo acceptabilē reddit. eph. i. qua gratificauit nos dilco filio suo. ps. diffusa ē gra zc. sic ela. tho. iiii. fiducia erit coram sūmo dō ela. Sexto q hoībz gratū facit. luc. ii. ihc pficiebat sapia etate z gra apd deū z hoies. sic ela. ecti. xvii. z xxix. ela viri q̄s saccilus cū illo z gratiā hoīs q. i. hūana q pupillā gseruabit. Septimꝰ q augmentū uirtutū tribuit. ecti. xl. gra sicut padisꝰ i bñdictoibz. sic ela. ecti. iii. ela pris n erit i obliuione. nā p pctō miūs restituet t ebonū z i iusticia edificabit. ysa. ix. augebit incrementa frugū iusticie vre.

Et no sic sparauimꝰ. Hic ondit qd dederūt ordinabiliter. z hi p̄. q apposuerūt s' debitū fine. sedo q seruauerunt rectū ordinē. i. sz semet ipōs dederūt. tercio q monuerūt apl'm ad sile m de alyss gfidencia. i. ita ut rogaremꝰ. i pmo intencoe. In sedo actō. In tercio affectō gcui dicit.

Dic g. z no sicut dederūt sua sic sparauimꝰ. i. ecti intencoe qua sparauimꝰ. i. timuimꝰ. ut accipiat spare ypnc spes. n. ē de bono. timor de malo. no. n. dederūt sua p aul pis defendendis ne argueret a nob. Scientes qm munia excecant oclos iudiciū. exo. xxiii. sz semz ipōs dederunt dno pmū. emendantes s. errores. pstmos z do obedientes. alit. n. munia eoz deo no placerent. gen. iiii. respexit dꝰ ad abel z ad munia ei deinde dederūt se nob ad obediendū. z hi p uolūtate di. q ubtoēs hoies s d di. sicut vicariis. qr x. q uos audit. me audit. Ita. i. itū instituerūt nob. ut exemplo eoz puocati gfidentes uos sili actiuos rogaremꝰ titū ut quē admodum cepit i nob. s. benefacē. i. ut exhortacō sua hūerit fructū i nob. i cetis rebz ita z pficiat i nob. n tm alia bona q incep. sz z gratiā istam. s. largicōnem elemosinaz in scōs.

Sz sic in omnibz habundantis. Sicꝰ

proposuit exemplum macedonum. hortatur ad imi
tandum parum ex duplici ratione. primo allegat eorum
aliis bonis perfectionem. secundo aliorum in hoc bono sollicitu
dinem. id est non quasi imperans dico. In prima tangit
v. bona eorum quorum tria pertinent ad cognitionem.
duo ad motivam in quibus habundant. secundo hortatur
ut sint in erogacione gratia habundent. id est ita et in hac gratia.
Illa autem v. bona sic distinguitur. quia bonum hominis aut
pertinet ad cognitionem aut sicut necessarium homini per se ipsum
sic fides. aut propter proximum. sic sermo. aut propter utrumque
sic sciencia. vel fides ordinat in deum. sermo in proximum
sciencia in se ipsum. Si ad motivam. aut est necessarium
ad opus ipsum producendum. sic est sollicitudo. aut
ad operis meritum. sic est caritas. Dicit ergo. sed sicut.
quasi ita rogavimus titum ut perficiat in vobis istam
gratiam a vobis inceptam modo. sed sic perficiat ut sicut in
omnibus. scilicet aliis bonis habundatis. id est eorum v. in omnibus
divites facti estis in illo. in omnibus dico. scilicet fide et ser
mone. id est gratia loquendi et sciencia scripturarum et solli
citudine bene operandi. Insuper et caritate vestra. id est di
lectione spirituali habita ad nos. Inter hec v. bona ultimo
ponit caritatem tamquam consummacionem omnium. id est thimotheum. id est sicut
perfecti caritate. ita et in hac gratia. scilicet largicione elemosinarum
habundetis. habundantes scilicet dando. plus dispersit dedit

**Non quasi imperans** ¶ pauperibus.
dico. ¶ Hic allegat aliorum in hoc bono sollici
tudinem. cum prius ostendit se procedere non imperando. sed sua
dendo. id est non quasi imperans non cogendo sed exhortando. id est sed per
aliorum sollicitudinem non cogendo sed commendando. id est probans
et vestre caritatis. Dicit ergo. non quasi. quasi ita dico ut
habundetis in gratia dandi. Non tamen dico hoc quasi imperans
ne sitis quasi transgressores. hoc autem argumentum contra pla
citatum debet uti ipso. Seneca. generosus est animus
hominis facilius ducitur quam trahitur. Sed sicut dico propter
bonus. id est comprobare volens et suadere vobis ut largi
ditis in elemosinis. bonum ingenium caritatis vestre. caritas
valde ingeniosa in bonis. ut patet i. cor. xiii. et per
aliorum sollicitudinem. id est ex macedonum. vel com
memoratione pauperum. de quibus debetis esse solli
citi. ¶ Hic est supra id. notandum vobis facimus. glossa. ab
aliis non querit. ut [illegible] quibus sua dare non
prodest. ceterum [illegible] quam proximum non prodest dare elemosinam.
[illegible] [illegible] faciat quasi bonum potest. ut de cor
[illegible] [illegible] ad penitentiam. Ideo non prodest elemosina proximum
ad [illegible] vite eterne. sed prodest ad multa alia bo
na [illegible] temporalia quam spiritualia. ¶ Item supra id. sed intime
glossa. ut et per egent. quasi quicumque vel orat super
virtute. ut postmodum se reddat impotentem. ad hoc ma
le facit. ergo sunt qui dant elemosinas. Ideo dare secundum virtute
rerum suarum dupliciter est. aut cum spe aliquo modo notandum

hunc dandi et percipiendi. aut preter spem ut in desperato.
in primo casu non est preceptum. sed perfectionis consilium. unde
laudatur vidua que optulit totum victum suum.
Marcus xii. in secundo casu preceptum esset. ¶ Item supra id. non sic
separavimus. glossa. pro culpis redimendis. quia culpas elemosinis
redimere bonum est. Daniel iiii. peccata tua elemosinis redime.
Ideo. culpas redimere quasi dicit. vel apud deum satis
faciendo vel apud homines quibus minoribus in penitentia
amplius est [illegible] primum est bonum secundum malum.
¶ Item supra id dederunt se primum deo. glossa. aliter non erit.
accipiendum ab eis. quasi a prelatis licet accipere elemosinam.
Ideo a predonibus licet accipere non tamen a predonibus no
lentibus per elemosinas. quasi per quedam munera in penitentia
emere et iudicias caulos [illegible]. ¶ Item supra id
non quasi imperans dico. glossa. ne sitis transgressores. quia
dare elemosinas et collectas facere aut erat necessi
tatis et ita sine imperio vobis omittendo essent trans
gressores aut supererogationis et ita non poterat
eis imperare. Ideo quasi sic esset opus supererogacionis tamen pro
quadam utilitate et necessitate poterat imperare. comparatione
qui ipsi iam animo prope in hoc consenserunt.

**Scitis enim gratiam domini nostri** ¶ Supra pro
vocavit eos ad elemosinas faciendas. allegando
macedonum liberalitatem. hic proponit eis in exemplum et
caritatem et caritatis affectum. Secundo effectum. ibi.
quoniam propter nos egenus factus. id est ut illius in
opia. Dicit ergo scitis enim. quasi ita monui vos ad elemosinarum
largicionem. et hoc debetis facere exemplo christi. Scitis enim certi
tudine fidei gratiam. id est caritatem quia gratia dicitur an
thonomasice domini nostri ihesu christi. dicitur propter potentia
ancacionis [illegible] propter bonum redempcionis. ihesus propter bo
num glorificacionis. christus propter eminenciam dignitatis.
gratiam inquam hanc. quoniam propter nos egenus factus est.
incarnacionem assumpcione. psalmus. egenus et pauper ego
sum. In sua conversacione. zacharias ix. ipse pauper sedens
super asinam et cetera. In sua passione. threnorum iii. re
cordare paupertatis mee et cetera. cum esset dives. non
dicit fuerit. quia paupertatem assumpsit et divicias non
amisit. unde augustinus. permansit dives factus pauper. latens
deus in diviciis. Agens homo in paupertate. unde psalmus
simul in unum dives et pauper. ut illius inopia
vos divites essetis. ambrosius. omnes divites factos
in paupere christum credentes. nemo ergo se contempnat
pauper in cella. dives in conscientia. securior dor
mit in terra quam dives in auro et purpura. non
ergo pauperes cum tua mendicitate ad illum
accedere qui induit est vera paupertate.

**Et consilium meum** ¶ Supra ad hoc
ut darent elemosinas. pro allegavit macedonum
liberalitatem. secundo et caritatem. hic allegat ipsorum

3

e

d

i. liberalitate

affert

¶ 3 a

i. liberalitate

uoluntate. ut p° ꝑposit q̄ ꝯsiliũ ꝛ utile est eis hec
ꝯsiliũ. Seq̄ hortat̃ ad id ꝑficiend̄. Nũc u° ꝛ f̃cõ ꝑficite. ꝛ tertio ondit rõnabilẽ ꝑficiendi mod̄. i. Si n̄.
uoluntas ꝓmpta est. q̃rto modi ill̄ fructũ. i.
5 nõ n̄ ut alijs fit remissio. Dic g° ꝛ ꝯsiliũ. cũ
ꝑpt̃ xp̃c ꝑ nob̄ egen̄ fc̄s est. ꝛ i° ih̄. i. ꝯsiderate
tanti b̃n̄ficij. do ꝯsiliũ in hac faciatis. thõ. iiij.
ꝯsiliũ semꝑ a sapiente ꝑquire. h̄. n. s. face et hoc
uob̄ est utile. plus n. est utile faciem̄ q̃ eīc
fit f̃acit. aug. act. xx. beati° ē mag̃ dare q̃m
accipe. uob̄ dico qui nõ solũ face s; ꝛ uelle q̄d
plus est q̃ face. cepistis ab anno ꝑore. i. ꝑost
h̄ duo. s. uelle ꝛ face referri ad duis. sic
uob̄ dico est utile q° cepistis face. exemplo.
~~ꝑ Sanctis. n. ē tãtãdine fidei. gr̃am. i. carita~~
~~tē~~ ꝛ nõ solũ nob̄. s; ꝛ hijs qui uelle ceperũt
ab anno priori. vñ nõ solũ dare. s; ꝛ uelle ē
utile. ciñc g° tr̃a exĩtancia ad dand̄ ꝯsiliũ
apli. ꝯmodũ dom̃ ꝓposita dandi. loui. n. ꝓposi
tũ deter ꝯpleri. Nõ s; i°. egen̄ fc̄s est. q̃
quidã s; egeni ꝓ culpã ꝓpriã fuit egeni. vñ.

quidã ꝓ alienã / ꝓ culpam ꝓpriã

b

gr̃a ꝑbõz. Quidã egestate replent̃. s. acci di
osi. pu. xxviij. qui sectat̃ ociũ replebit̃ egesta
te. ꝛ x. egestate ꝯpata est. Alij in egestate
morant̃. s. auari. pu. vi. alij diuidũt ꝓpria
ꝛ ditiores fiunt. alij rapiũt non sua. ꝛ s; egesta
te hospitant̃. s. iracũdi. pu. iij. egestas a dño
i domo ipij. i. iracũdi. Quinti egestate atterũt
s. supbi. Job. xx. ult. nõ intuebit̃ eũ. s. ypocr̃
tam s̃ ꝑ bũ l̃cus ei ꝛ filij ei°. s. ꝑ imitacoẽ atteru
tur. egestate. Quinti egestate moriũt̃. s.
inuidi. pu. x. qui incti s; in corde egestate
morient̃. ꝑ incti s; inuidi. ꝛ xx. q° de malo
letant̃ ꝛ cet̃. Sexti egestate ꝯfundũt̃. s. luxo
si. exemplũ de filio ꝓdigo. pu. xiij. egestas
ꝛ ignomĩa ei qui desit disciplinã. ꝓptere ꝓ pu
e luxuriosi. Septi egestate obliuiscũt̃. s. eb
osi. pu. ult̃. bibant ꝛ obliuiscant̃ egestatis
ꝛ dolores nõ recordent̃ amplĩ°. in egestate ē
acciodios° q; ponit sũ initio ꝛ io nichil colligit.
auar° q; capit sũ tunio. ꝛ io nichil ei sufficit.
Supbi q; totũ exponit uento ꝛ iõ totũ disꝑg̃.
Iracund° q; totũ obligat ꝑ mdio. ꝛ io totum
amittit. Inuid° q; nllo bũ utit̃ ꝛ io ul̃ ꝑficẽ.
luxuriosi° q; totũ ponit i igne. ꝛ io totũ ꝯsũit.
gulosi° q; totũ ponit i sacco ꝑfuso. s. i uentre.
ꝛ io totũ cadit. Alij s; egeni ꝓ culpã alienã
sic xp̃c ut h̄ dr̃. ꝛ ista egestas uoluntarie assũp
ta ad exemplar x̄ ꝯmdabilẽ ē. ꝓ. v. que sup
erãt tõta fuit de paupertate uoluntaria.

Nũc u° ꝛ f̃cõ ꝑficite. Hic hortat̃.
ad ꝑficiend̄ dcm̃ ꝯsiliũ. ū ꝑmo moz ut illd̄
ꝑficiant. Seq̄ replicat q̄ iam icepant. vñ tuṗe
est ñ ꝯpleant. i. ut q̃admm. Dic g° nũc u°. ꝛ f̃cõ
ꝑficite. i°. s. q̄ incepistis ꝛ uelle ꝛ face. ꝑficite
dico. ita ut q̃admm ꝓmpt° est aĩm° uoluntatis
. i. ꝓmpta disceõ. ita sit ꝛ ꝑficiendi. ut uo^tas
q̄ latet i corde appat i ope. ꝑficiẽdi dico ex
eo. i. ꝑ id q̄ h̃tis. i. ꝑ plus ꝛ mĩus. ꝑ ut facultas
ꝑmittit. Luc. i. mserũt eis quicũt i uestitũ
ꝑ uictum s; scdm q̄ poterit inuenire.

Si enim uoluntas ꝓmpta est. Hic
ondit rõnabilẽ ꝑficiẽdi mod̄ dicẽs. si n. q. vñ
dico ex eo q̄ h̃tis. Si n. uoluntas ꝓmpta est
ad dand̄. ex eo q̄ h; accepta ē do. ut. s. nemi
retinueant̃. nõ tm̃. s. dando. s; id q̄ nõ h; i. ult̃
vires. sufficit. n. ad iuiciũ q̄ detur ꝑ facultate
nõ ꝑ possibilitate. ceteg° quadz up^x ta ꝯmen
dãs q̄d h; tonũ. videl; sidet̃ libent̃ quo ad effi
cientẽ i. uoluntas. festinant̃ q° ad fozm. i.
ꝓmpta ē. hũdant. quo ad mãtiã. i. s; id q̄
h; utiliter q° ad finẽ. i. accepta ē do.

Non n. ut alijs sit. Hic ondit illi° modi
fructũ. ū ꝑmo asimitia intencoẽ se excusat.
Seq̄ rectã intencoẽ indicat. i. s; ex eq̃litate.
tertio finẽ debitũ explicat. i. ut ꝛ illoz. q̃rto
ꝑ signũ ꝑdicta ꝯfirmat. i. ut fiat equalitas.
5 sic scriptũ. Dicat g°. Non n. q. s; id q̄ h̃tis uos
dare moneo. non n. uos moneo ad dandum.
ut alijs sit remissio. i. ociũ ab opando. ut. s.
ociosi. demũ uiuant. uob̄ aũt tribl̃o. i. afflictõ
ex nimia paupertate. s; pari° uolo ul̃ moneo.
ut ur̃a hũdancia i bonis. s. temꝑalib; eoz
iopiam i eisdẽ temꝑalib; suppleat i p̃senti
tp̃e. in modico. s. ꝛ ad b̃n̄faciend̄ apto. Sup̃. vi.
Ecce nũc temꝑ° acceptabile. ꝛ h; ex q̃litate q̄d
p̃t intelli tẽp° ꝑmo sic. ex equalitate. s. dacõis
ꝛ retencõis ut q̃ntũ uob̄ retinetis tm̃ detis.
ꝛ ceti°. sic zache°. luc. xix. dimidiũ aĩ bonoz
meoz do paupib;. Sc̄o m° sic. ex eq̃litate eq̃l̃
sustentacõis. ut. s. sustentent̃ de bõis ur̃is
sicut uos. tertio m° sic ex equalitate dacõis mu
tue ꝛ acceptõis. ut. s. detis carnalia ꝛ ipsi
uob̄ sp̃ualia. i. cor. ix. Si sẽiauim° uob̄ sp̃ũ
alia magnũ est si carnalia ur̃a metim°.

Ut ꝛ illoz habũdancia. q. d. nõ.
Hic tangit finẽ sũ fructũ. ꝛ postea ꝯfirmat
ut dcm̃ est. Dicat g°. ut ꝛ. q. ꝛ ita ur̃a hũdã
cia i tẽpalib; suppleat illoz iopiam. ut eoz
illoz hũdancia in bonis sp̃ualib; ur̃e iopie

ieidē spūalib; sicut suplementū · et h ut fiat
equalitas · q̄ pōt sic̄ intelli tripl'r · p̄mo
de eq̄litate remuneraciōis sic · ut fiat equali
tas danciū · s · et accipienciū i celo ꝑ remunera
cōne · licet nō tanta · s̄c̄o dē eq̄litate
recompensaciōis sic ut fiat eq̄litas · in datis
· s · et acceptis · ut sicut dētis eis tēꝑalia · ita
dent uob spūalia · t̄cio in de eq̄litate vo
luntatis in dando l; nō op̄is sic ut fiat
equalitas i uoluntate danciū · siu pauꝑes
siu diuitū · et ꝑ q̄uis p̄imor · hic nō sit eq̄li
tas inopē sicut scriptū ē · in signū · s · h̄
rei · exo · xvi · ubi dr̄ · ñ qui plus collegit hūit
plus · nec q̄ mīn' collegit · hūit mīn' · et h̄ ē
q̄ dr̄ · hic aliꝫ uobis · qui multū · s · collegat
de māna · s · plus q̄ de gomor · nō habunda
uit · i · nō hūit plus · et q̄ modicū college
rat mīn' · s · q̄ gomor · nō minorauit · i ·
nō hūit mīn' · nec mirāndū est q̄ h̄ fiet
p miraclm · s; sic dr̄ exo · xvi · q̄ū totū
collegerant ponebat sib; et metiebant' ad
mensurā gomor · et dabit cuil; mensura gomor ·
et sic fiebat equalitas · Unde hic sīr illō
h̄ nob utile · glo · plus est utile facienti
q̄ cui fit · ad idē · act · xx · beati' est dare
q̄ accip'e · q̄ · melī' est p̄ximo pauꝑem
fieri et mendicare cū sit op' p̄fectius
q̄ p̄ximo dare et clam diuicias retinēdo
l' recipiente · s̄ō si accip'e accip'e · uiq̄ me
li' est dare q̄ accip'e · Sz ꝑ cū hac con sta
cia q̄ est ꝑ deū · suet relinq̄sse et mendica
re · sic melius est h̄ in accip'e · Que sīr ĩ
bz i uelle · glo · q̄ plus est q̄ facere · q̄ · i no ma
gis ē facere q̄ uelle · g° · i · i bonis melī' · s̄c̄o
si q̄ pet mot interior ē nou p̄ise mel' est
uelle q̄ facere · q̄ facere ꝑ ce si uinto · s; aut
motu exiori q̄ iūcto cū interiori melī' ē facere
ut pote facere uoluntarie q̄ solū uelle · Que
sīr id · s · id q̄ h̄z · glo · ut nec̄ia tm̄ retineat
g° ñ ē accepta n' dat oīa suꝑflua · s̄c̄o
sic ad est s̄r fluū capti ꝑ se · q̄ tū nec̄m
ē ei ꝑ mēbra i q' nūbr demandās · Que ad
ē s'r fluū alie ꝑ ꝑ se q̄ tū ꝑ a q' dbz h; dis
pensare nō s'r fluū · Que sīr ꝑ q̄ nō h̄z · glo
nō tm̄ est accepta dando ult' uires · q̄ · s ·
co' laudauit macedones · q̄ dedissent ultra
uires · s̄c̄o · tū accip' h̄ q̄ uictō nale et q̄ ex clu
siue ñ nōiali et copatiue · uel dare s̄ uires
i discrete · s · cū piclō sui et alior ñ ē tm̄ lau
dabile s; dare discrete sic · Que sīr id · ñ ut aliꝫ
sit remissio · glo ut aliꝫ de uris ociose uiuant
g° uiue de aliēis sūlabore manuū melū
ē · s̄c̄o ñ sol' labor manuales excludit ociū ·
s; et labor spūal' · nā melī' negm̄ ē opan abū
q' nō gerit · q̄ q' ꝑagit · s̄c̄ qmoz dō · ii · v · op'm
ñ cibū qui perit · Que sīr uob at tribulō ·
glo · i · angustia pauptatis uō h; dic̄ · q̄ n ·
melī' ē ēt s; i theriu tamē · q̄ · melī' ē p̄iudice
s' q̄ aliꝫ · q̄ mag' s̄ ordine caritatis · s̄c̄o
p̄iudicē s' mī melī' ē q̄ alii · s; p̄ nēn me
li' ē p̄iudicē alii · uel dō q̄ paupertatis tribl' o ma
ior ē p̄iudio i spūalib; · s; i tēpalib; nō · Que
sīr ex eq̄litate · glo · h̄ io dic̄ ut q' eis h; dicat
cū seīs · q̄ ñ plus exigit q̄ s' retinēt dz · sic za
che' g° oz saltē dare tm̄ q̄ s' retinet h̄ · q̄ ·
dīdiuiū eē q̄ h' h; aliū ē ei par · et tūc oz plus
deꝑa q̄ dat aliꝫ mīnuū amē ei · s̄c̄o · pl' e
nm̄ q̄ h̄ ꝑ op' ꝑ ignē nō s̄c̄o · i · si mīltū · mīltū ·
si par · par · Que sīr id · ut ē iopie sit suplem̄tū
glo · q' · n · uiuūt i h; selo nō hūt multa suf
ficien ad uitā eternā · q̄ · multi uiuētes i h; selo
hūt caritatē · s̄c̄o · lō de uiuētib; i h; selo ñ tm̄
actu · s; et affctū scl'ari · q̄ sclariā diligēt · et tō n
muenct' q̄ ōmb; scōꝝ de facili cadūt · Que
sīr · i · ñ minorauit · glo · i quo figabā q̄ q' ma
iora h; multa · et q' minora i celo q̄ uiuo h'itā
se uesturz · q̄ · nō hebit eq̄le fruiciōz · s̄c̄o · hebit eād
in spē · s; nō eq̄le · Que id · glo · q' i · multitudinē ad
par · s; eq' uoluntas ē eq̄le hebit mercedē · q̄ · g° q̄n
titas ē e n' ꝑ de ad meritū · s̄c̄o q̄pis i eq̄li uolū
te n' ꝑ sit ad meritū uite eterne · ꝑ de tn̄ ad meritū ac
tuale dissolōis pene ꝑ mod' satisfactōis et ꝑ
mod' oīōis · q̄ mag' obligat recipiētes ad
**Grās aūt ago deo · et c̄ ·** Gorand' ꝑ se
qnunt ad collectas faciedas q̄ daup' ostēdēcē
ꝑ allegando macedonū liberalitatē · s̄c̄o ꝫ ca
ritatē · t̄cio ꝑ ipꝫ utilitatē · q̄rto nūciorꝫ ad
h̄ missorꝫ sollicitudīez et auc̄tē q̄ h̄ allegat
ubi ꝑ° comēdat tytū · q̄ · ꝑncipalē nūciū · s̄c̄o luca
sīr barnabā scām suū · i · missum · et cū illo ·
t̄cio apollo cor epm · i · missum · et cū ille ·
fr̄ē nr̄m · q̄rto hortat' ad suscepcōz digna
cor · i · oīsione · g° q̄ est caritatis uīc ad comē
dacōz tyti tang' · q̄ · ꝑ° es sollicitudīez · s̄c̄o sol
licitudīz uōꝫ · i · ꝑ uob · t̄cio caritatē · i · s; cū
sollicitior ē · eundēciā · i · ꝑfectē ē · dic' g° grās · q̄
ita rogaui tytū ut ꝑficiat i uob ista grām ·
grās aūt ago · uel sic ita consului dō grās aūt ago ·
sup' · dō · a q' ō e data · i · o ꝑum · et aūt · i · q̄ dedit i cor
de tyti eand' sollicitudīez q̄ ego ipē hēo ꝑ

p nob ad clar. s. largicioz exhortatois et relata e. qui exhortacioz q suscepit a nob sz h s fratri susceperit. sz cu sollicitior esset sz de nob sua volute. q sup mea exhortacoe audita. s. cor fecit uia pfectus e ad uos. q tu p rogat excusabat se pp i corrigibilitate ura. io. xij. q pe i sollitudine.

**Misimus etia cu illo fratrem.** Commendat barnaba sive luca. Incertu e n. q illoz duoz fuerit missus cu tyto. v commendat quia missi. sic affligit uoz intedi. i. devitantes h ne qs nos vituperet. q b comendat a tribz a uita cu dic fratrem. a fama cu subdit e laus e. ab officio sui doctrina e ad de. no solu ac. sz et ordiat. dic g misimus q. no sol tyt pfectus e ad nos. sz et cu eo misimus frem nrm. s. luca ul barnaba. e luce laus e i euangelio scripto q. s. ipe scripsit. ul e barnabe laus e i euangelio pdicato. laus d p os ecclas. n solu ac laus ei e i euangelio. sz et ordiat e ab ecclis. s. inde comes pegrinatois nre. i. pdicacois. q ud tempe pegrinacionis. De barnaba pz h act. xiij. segregate m barnaba et paulu i op ad qd assupsi eos. de luca ad. xx. i plogo. luce quis adeptus est ei pauli secutus e i hunc gram. h le du. p in de gra largicois eclarz sic. Ita ordiat e comes et h i hunc gram. s. claz largicioz q ministratur a nob. i. e nos ministri sum. ro. xv. pficiscar ierlm ministrare scis. ministr dic ad deu gla qre i de glificatur. ul ut de glifice. et ad voluntate nram oplendam. s. q uolum. ut decus eclas. uolute d destinata. i. pdestinata a do. Uel sic in le de gra pdicacois gentiu. sic ita ordiat e comes i hac gram pdicacois. s. gentiu. q ministr a nob. i. e ministri sum. gal. ij. q opat e petro i aplatu opat e et m i ter gs et cognouerit gram et c. ministr d ad dm gla sic p. et ordiat est comes. ad destinata volute nram. et ad oplendam pdicacoz gentiu q uolo et q destinat sunt et ad ordiat.

Sent hs e dat de offic pdi. q no i. i hunc gram nra debiti officij. q no i. q ministr a nob i tecoz. et ta ministrij q no i. ad dm gla. stable desideriu ministradi. q no i. et destinata volu nram.

**Devitantes h ne qs nos.** Uh affligit uoz intedi. et hac tpore p e exclusio vituperij. sic e glificacio di. i. puidens vero. dic g. devitantes. q. hos misimus devitantes ne qs nos vituperet. s. vi. ut vn vituperet ministeriu nrm. vituperet d i hac plenitudine. s. largicois eclas dicens nos pauperes defraudare et eclas i usu nro onuerte. q. s. plenitudo eclar ministrat a nob i gla di. i. ut de glificet. ambz. tu h a pericul sic devitantes ne qs nos vituperet. i hac plenitudine. s. doctrine et miracloz dicens nos neglientes ee i cura paupu. vt dica bu d pdicat sz no e memor scoz paupu. sic alij apli. de h. n. apli. ie sc q dixerut et paulu rogauerut. gal. ij. tm ut paupu memores eem. vt g ondet sua sollicitudine p paupibz misit tales nucios. plenitudie d q ministr a nob ad di gram. i. ut de glifice i doctrina nra. et vnu d devitantes. p uidem n. bo. i. ut opa nra sit bo. no solu cora do. ut. s. ei placeat ad remunerand. qd. vi. p tu q vidz i abscondito reddz t. sz et coram hoibz ut eis placeant ad imitand. qd. v. sic luceat lux nra cora hoibz ut videant opa ura bo. et c. ro. xij. puidentes bo n solu cora do sz et cora hoibz. glo. pp nos oscia nra suffic nob. pp uos a fama ura n pollui. sz polledz i nob. due st res. oscia et fama. oscia t. fama pxio pde q. n. bone oscie fides fama neglig crudel e.

Ecce solet s puide sapientes. p de pa salute. iosue. ix. timuim g ualde et p iudimus aiabz nris nimo tiere opli. sz heu qr cogitat ipioz i ete p dece sc. so de qete et pace. ruth. iij. filia mea qra tibi reqe puidebo ut bn sit t. ij. mach. e. videb sine regali puideni ipos e pace dare rebz. iij. de bono noie. ro. xij. puidetes bo et c. ij. de regi oseruatoe. exo. xviij. ex oi plebe viros sapietes et c. iiij. puideat dns d exercitu hoiez q et c. qnto de secura hitacoe. deut. x. archa federis dni pcedebat eos puides castroz locu. Sexto de osumatoe sine rei p. gn. xxx. iustu e g ut ali puideam et domui mee. Jud. ult. nug nob. Septio de puido dispesatore. gn. xlj. nc g puideat rex viru sapientem et iodustriu et p. e. t. e. Sig in cel hunt oia illa p puie dz qb g puide decet. deut. xxxij. vtina sapent et c. p. puidebam dnm i ospctu meo sp et c.

**Misimus etiam et alium.** Commendat apollo cor epm a tribz p sollicitudine ei ex hitam ipis. sc augmitu sollicitudis. i. nc aut mlto sollicitore. tro cam tplice sollicitudis. a nphoris. i. osidencia multa. Dic g misimus illos ut solu illos ac sz misimus cu illis frem nrm. s. apollo. de q. i. cor. iij. ego plantaui apollo rigauit. qm pbauimus ee puidu i multis sepe sollicitu ee de salute. s. nra. sic lux plat q ualet ut no fugat. potent ut no deficiat frequente ut n torpeat. ardet ut

cos moueat. cogitat de salute alior. ista e. nonest. i. e. ad is vob. p'batum i. multis rc.

[N]unc et plurimum sup. ipm ee sollicitudine quam p'us cum audiunt. s. nos correctos. Et sbiungit causam triplicem amplioris sollicitudinis. pmo est separata correctio cor. scha sanctitas alior. i. sui p'.. tio. dic g. ita sollicitoz fuit. Et h. confidentia. i. p'.. gaudent multa hita in nos. s. de ura correctione. sui sollicitiore. sui p'.. tio. q' de nob multa bo' eis retulit. et cui q' libente ibat. q' uit. s. e socius meus. q. s. cept. ul' qui assumpsit eum i socium. et in nob. i. i uro confidencie qui sione adiutor felix q' spe est socius contra discordiam. q' sp adiutor contra ignauiam. ul' soci ut no velit dimitti. adiutor ut non velit gr... uagari. Siue fres nri de fie s. ha et supplendo e. sui p ill. i. alijs q' sit fres nri apli ecclia aquibz rogat' sunt ha animbz. e. siue p fres meos aplos eccliar. q' missi ecclar alior. illi puniare rogauerat eum. q' apli ... glie x. i. q' ipi sit ministri eccliar. h glie x. dati causis. i. ad gliam x.

## Ostensionem g' q' est caritatis ure.

[H]ic hortatur ad dignam eor susceptione. et pmo q' h e p'b dil'conis. scho q' signum correctonis i. ure glie. tio q' exemplum bonum alijs i. i facie. dic g' ostensione. q. et p talem in sinu ad nos. g' ostensione q' e caritatis ure. q' s. alijs ostenditis et ure glie p uob. i. q' h'mus p nob. i. p correctoz nrm mul los ostendite eos. s. caritatis. et bii recipi do. gg. p'b dilconis exhibitio est opis. et h i facie eccliar. i. apte et manifeste ut alie ecce agnoscant ua ee q' de nob audierunt bo'. et c a uob exemplum accipiant. hic p accipi ... quam cum pleganti dm spe recipiendi sit cum pressione ex h q' dic in facie ecclar.

[N]unc h' sic' sua uoluntate p fis e. glo qui p desidio ad pspa cum i pauf ane lat utute obedie sibi euacuauit. g' cum tyt' o ffim legacois sponte suscep' utute obedie s' euacuauit. g' dels ab aplo co mdando n' erat. Ro in offo isto pl'erat eius q' honorts. et apl' ministy q' int' dois [N]e sicut' unusqui et cum illo rc. q' ois y acto ura est instructo. y' dispensatore tpra ... hui fure hunt. g' apls i ministic eclar col ligenda tantum vim fac e uo debuit. Ro. xpe fure no elegit s' etiam q' ce... mal' erat. tolauit ma'. nos dcuit malos n eligere. s' certos tolare. sz nuq' i dis pensacoe rer nrar malum et certum delemus tolare. Ro. aut h dispensacoz pr... ex potestate ordinaria aut puenit ex potate com missa. i pmo casu no p' aut debet depom pp' ... certum. in scdo p'. [A]d ... q' obicit ois y acto ura est instructo. Ro. ... ul' quanti ad sbam acconis. ul' quanti ad aliq' ... est. Jn h a' ... nos docuit no fuires dispensatores potie. sz de rebz tpalibz ... in fratu eri ... [N]ec. sic. providem bo'. glo. q' o sac fides famam neglig crudelis e. ... cor ... p numo e. an a nob indic rc. Ro q' ... e sp dz h' curare de bo' fama s' tu pp' adusarior malicia n puual dz pinde et co scia otent' ee. [N]ec. s. et coram hoibz. ... attendite ne iusticiam urar faciatis coram hoibz. Ro coram hoibz faciente bonum dr e. aut pp edificacoz q' bonum e. aut pp ... ostentacoz et laude q' malum est. ... vt videamini ab hoibz rc.



## Nam de ministio q' fit i scos.

[N]isi monuit ad collectas faciendas hic docet mod' faciendi eas. s. hilariter et li baliter. Ad h a' cos inducit quadrupl. p ex promptitudinis eor comendacoe. scho ex munacoe ad h' p'muis sione. i. minim' de fres. tio ex futura retributione. i. h' a' d'. q' q' per. q'to ex psentti utilitate. i. potes e a' de om. gnum. Jn p' p'uo cat eos p'mptitudine eor comendando. dic' p' i se. scdo alior comone. i. q' in et acharia jn p' comdat eos. p' q' ... liberalit' sum sit ... scho q' festinanter s' dilacone. i. scio n. pmptitudinem q' hitauit sui ... i. p q' de nob glior. Dic g'. na q. ita recepte cor nos moueo. na de ministio. s. eclar. q' fit i scos. i. ad sustentacoz scor pauperum. q' sit i ierlin. i. cor. x vi. de collectis a' q' fiunt i scos sic q' dinaui rc. ex hundanti. s. sfluum e m scribe. ad id. s. uos amplius exhortando et uo supfluum. scio n. pmptum aium uim ad h facid'. s. vnj. no solum face. s' et velle cepistis ex priori anno p quo. s. aimo pmpto. de uob glior. ap' macedones dicens sap'. h. quia achaia. e metropol' e corinth'. e. s. capitis ex alijs puenti sit parata e. emlacoe. s. merecedo rum. ducta ab anno pterito. io. x v. p bauerit macedonia achaia collecoz aliq' face i pau pessor q' sit i ierlin. et ura emlaco. s. amor et studium imitandi nos q' audierit nos bii correctos p scie puocauit plurimos. ad pfied'.

b

pu. xvij. sicut in fto exaudit. et ubi exaudit facie
**Gratias autem deo.** Hic inducit **P**raeteri sim.
eos ex nuntiorum pmissione. vel sic ostendit se
pmisisse nuntios. propter ad largiendum. quo ad large
largiendum. id est. necessarium ergo existimavi. In hoc pstringit
firmam missionem. quo missionis causa. id est. ut neque
gloriam. tertio rationis declaracionem. id est. ut quemadmodum dixi.
dicit ergo missionis quantum ad superfluum est. in scribere vobis
possit aliquis dicere ergo quod superfluum est nobis scribere ad quid
ergo misisti fratres. Respondet dicens. misimus autem fratres
non ut hortentur vos ad hoc. sed ut parati sitis ut
neque gloriatio nostra de vobis evacuetur in hac parte
sed si inventi fueritis imparati ut quemadmodum dixi vel scilicet
quibus gloriabar de vobis. vos esse paratos. parati
sitis et non debentes esse parati ne cum venerint macce-
dones mecum ad vos. scilicet et invenerint vos imparatos
erubescamus nos. quod de vobis gloriabamur. scilicet si inve-
ni essent indevotes. ecclesiastici. 22. de mundacio et erudicionis
tue confunde nos dominus. ut non dicam vos. id est. ut de vo-
bis taceam. de quibus verum est quod multo magis erubes-
centis scilicet erubescere debetis in hac substantia. id est. in hac
dacione clarum. quod scilicet dicit. quod ea pauperes sustentant
**N**ecessarium ergo ut parati sitis quod debent esse parati ad mer-
ta videlicet. sed ad largiendum temporalia. quod est ciro datur
bis dicit. gen. 44. parabant fratres ioseph munera
donec ingrederetur ad eos. quo ad eiusdem delicta
h. v. consonat omnium ut male sibi puniant. ps.
quoniam ego in flagella. ps. sum et dolor meus. ergo paratus
sum in flagella. quod ad satisfactionem et dolor meus
quod ad contricionem iniquitatem ego agnosco quod ad confessionem.
**A**d exequendum mandata. ut sic quadriga in curse
iuncta quod dum ingreditur. ps. paratus sum et non sum
turbatus. 4. reg. 2. huic aggredi de anglica tho. v. iu-
uenem stantem et cetera. **A**d resistendum impugnationibus. sic ho-
mines in obsidione positi quasi de obsidentibus cum ex-
ercitu magno. 4. mach. 3. aspicientes iudaei
sacios eos in campo paratos ad prelium. timuerunt et fu-
gerunt. **A**d sustinendum in pena sicut a. u. e
in bello et ideo reddit se quod non vult ut sustine-
re. mach. vij. dicit vir de. a. fratribus parati sumus
magis mori quam dei leges praevaricari. luc. xxij.
domine paratus sum tecum ad suscipiendum dominum in aliquo idem
esse cum rege recipi in stabulo vel lecto obscuro. ps.
paratum cor meum deus. alii paratum lucrum premeo.
**A**d impinguandum in gloria sicut domine quod vadunt
ad festum. quod parate erant cum introierunt ad nuptias.
mt. 25. et vos estote parati regnum. u. paratum est. mt.
25. venite benedicti patris mei percipite regnum.

d

**Necessarium ergo existimavi.** **H**ic dicit quod premisit
nuntios ad largiendum. vel sic implicat suam per

merciam invitando. quo replicat missorum dilige-
ciam in preparando. id est. ut praevenirent. 3. rogat corinthiorum lar-
gitatem in dando. id est. sic quod benedictionem. dicit ergo necessarium quod et
vel confusio accidat sic dixi. necessarium ergo existimavi
rogare fratres. scilicet lucam. tytum. et apollo. ut praeveni-
ant me veniendo ad vos. et praeveniant. id est. ut preparando faciant
paratam esse. scilicet quam vocavi hanc benedictionem et elaciam lar-
gicionem repromissam. id est. saepe promissam. io. xv. placa-
ciones et debitores. sicut corinthiorum paratam domino sic quod benedictio
id est. quod opus largitatis et caritatis dignum benedictione. non
quasi avaritiam. ut scilicet parce et dolenti animo detur. **E**t
nota quod elemosina benedictio dicitur. quod per benedictionem accipientis
iob 31. benedictio periturum super me venit. quo per benedictionem
pauperis videntis. ecclesiastici. 19. splendidum in panibus benedicent
labia multorum et reple. il. dicitur sicut **E**t per benedictionem
in die retribucionis. mt. 25. venite benedicti patris
mei. dicitur hic pro opera mea premissa **E**t per benedictionem
eius sui scilicet ipsi dantis. ps. ad diem meum fecit. a mio.
et sic est in benedictionem et.

**Hoc autem dico qui parce.** **H**ic ponit eos ex
fructu retribucionis. et propter ad dandum hortatur. quo ad
dandum hylariter. In prima largitatis dati. In secunda lar-
gitatis animi suadet. id est. unusquisque prout destinavit. In
prima comparacione primum vero. ps. tangit hic esse pares.
quo esse largos. id est. et qui seminat. In secunda tangit causa. esse
donum actum. id est. seminat. modum. id est. parce. primum. id est. met
genus parce in primo. dicit ergo hoc autem dico. scilicet nos large de-
tis. quia qui parce seminat dando. scilicet pura elemosina parce et
metet in retribucione. gal. vi. quae seminaverit homo et
metet. et qui seminat in benedictionibus. id est. large et caritative
de benedictionibus et metet. largam scilicet retribucionem. pu.
xi. seminanti iusticiam merces fidelis. ps. osee. x. seminate
vobis in iusticia. et metite in ore misericordie. vi
**Unusquisque prout destinavit.** **H**ic hortatur
ad dandum hylariter. vel sic hortatur ad dandum hyla-
ritatem. quo subdit utilitatem. id est. hylarem. dicit ergo
unusquisque. quia quare quod seminaverit homo sed hic mittet. ideo
unusquisque sicut det vel seiet prout destinavit in corde
suo. id est. prout ordinavit se velle dare. et hic non ex
tristicia. glo. quia non dat. ut careat tedio interpel-
lantis non ut reficiat viscera indigentis tristis et
invitum potest. quare ergo bonum facis cum hylaritate
facito tu bonum facis. sicut cum tristicia facis dete sit non
tu facis. ecclesiastici. 4. declina pauperi sine tristicia aurem
tuam et redde illi debitum tuum. aut ex necessitate
id est. coacte. sed sponte et hylariter. hylarem non datorem
diligit deus. id est. approbat et remunerat. ecclesiastici. 35. in omni
dato hylarem fac vultum tuum. ro. 12. qui miseretur
in hylaritate sic ergo debet dare quod discrete. iocunde vo-
luntarie. discrete quod prout destinavit. iocunde. que

no ex tristicia volūtarie quā ex necessitate distēte
in ad vōnabile. recurrete ad nastibile. volū
tarie in ad ocupiscibile. [H]i qs sr^o ex hūdā
ti. glo. sr. fluū. q. g. ~~gra~~ ~~qdam~~ ~~sic~~ ~~hīmo~~ ~~fr~~
flu^s plat primū ē. ita scpt^a. ho si fluū ēēt se
bo iducēdo eos ad volēd. s; n̄ ad phiced.
[I]t scie pmptū aīm. q. g. p u^o in^t nūa
os ad pand. g^o pati erāt affā. q n̄ dū frē
erāt collecte. [I]t sr^o poe metz. glo. petri
bucoz. q. dc sp largissime tetbunt. t s. odig^m
sō n̄ poe simpr^r. s; i^o sciam qū ī bndictoibz.
[I]t sr^o q sciat ī bnītoibz. glo. ut pl^s pēsat
aīm^s q sr. q. pl^s ē dare q^s uelle dare. ho pl^s
pēsat aīm^s p se. q sr p se. volūtas. n. mīxtū
fac. s; tū min^s q sr cū acio. [I]t sr^o no ex tīsti^a
glo. sic ex tīsti fac de te fit. tu nō facis. q^s mīxti
ad auarīcia a pn fit. n̄ sū tīsti^a pecuniā dare
posse g^o no in eis. &c. hic h; tīa ītēc ex tīsti^a ioīs
n̄ spūalitis. [P]otēs est at dc. &c.

[S]ic^o monuit eos ad collētas facicdas tou
cēs eos ad h. p ex pmptitudis eoz oīndacōe
ho ex mīacioz ad h pmissiōe. z. ex finā verboe.
[H]i. ē. monz ad id ex p̄senti^s vtilitatis ofida cē
rp^o ex vtilitate ī se ipis. ho ex vtilitate ī alijs. i
qm̄ mīstiū h̄ efficit. vtilitas ī seipis o. p ī bo
nis spūalibz. ho r ī bonis tp̄libz. i. q dc ammistē
sem. z. ī bonis opibz. i. r augebit ī crīnta. ē
gūlt ī bonis oibz. i. ut ī oibz locupletati. In
p^a trāg p bonoz spūaliū actore. qr potēs ē dc^s
[h]o fotm. q cē grāz. teio fine ut ī oibz sp
[s]e^o nūz. i. ī oc op^s. ul. doōz ofirēoz. i. sic scptū
ē. &c. rp^o h lrā dn^r ofirmari. q dāt lib^r aīte.
dāt. n. p̄m sic. ita nos moueo q s; potēs est
dc &c. q. d. ego solū moue nos possū. s; de p^t
facē. ho m̄ sic. ita nos moueo ad large. r
hylarit dand. r nolite diffide. potēs ē. n. dc
cē grāz n̄ solū hūc grāz largicōis elaz s; ē
ofrīa. aliā hūdare facē ī nob ul ī cordibz nrīs
f abqs libros r ac. i. q^s dat oibz affluent^r r nō
i ipat. g^o dc dat potenc q potēs ē. ul h p^t q
cē grāz. hūdanē. q hūdare facē. hūda
te d^s. ut ī oibz. i. ī oī statu nrō. cē z. i. p̄sīaz
suffiāz hntes. i. nos hūc reputantes. ph^s
q. ego didici ī quibz sū sufficiēs. hūdetis
ī oē op^s bonū. i. ī dante elaz. r ī alijs bonis. ha
bitetis d^o sic scptū ē de viro iusto. ps. dis
psit dedit pau. iusticia ei^s &c. v noīe. q. odes
boi elarij. vitez q dat hūdātē. i. dispsit.
libalr. i. dedit. sapient q paupibz. vtil^r
q iusticia ei^s &c. g^o dispsit. i. diūsis spsit sic

sem. ysa. zi. bn qui sciatis s os aqs dedit
gtis nō vendidit. q^s x. gtis accepistis g^s
tis date paupibz. nō dītibz. luc. 14. cū facis
quiuiū noli uocare amicos &c. voca dc
debiles r paupes. ysa. 48. frange esurienti
panē tuū &c. [I]ēq dispsit dedit. iusticia
ei^s i. ōces iustiē mē z ī selm selī. i. ētnū.
sap^s. iusticia ppetua ē r īmortalis. [H]o est
sr^o. potēs ē dc cē grāz &c. q grā nīa ē
q ē ī mfancie mutūtū. sap. 16. oīm nutri
gr̄e tue desuiebāt. sic. n. corp^s sn̄ aīa nō
viuit corp^s. ita n̄ aīa sn̄ grā spūalit. [I]g
norancie docūmtū. tyt. ij. appuit grā dei
erudiēs nos. ut abnegātes. sic. n. ocul^s
dig^r mediāte luce. ita affect^s mediāte grā.
[I]ndecencie oznamtū. ecc. zi. oznamtū
grē ampias. sic. n. decēs hit oznat corp^s
r reddit grāū. sic grē hit spm. [I]ngstan^e
stablimītū. hb. ult. optimū ē grā stabili
re coz. sic. n. vinclm ligat edificiū sic grā
ligat dō spm. [I]nsufficiecie supplemtū.
ij. coz. xij. suffic^t t grā mea. sic. n. fortis
amic^s suffic^t adiuuād ī firmū. sic g^a ad tēp
tatū. [I]malicie pgramtū. ro. iij. gtis iusti
ficati p grāz ipi^s. sic. n. radi^s sol purgat
aēm a neblis. sic grā aīam a pcīs. [I]lo
q̄cie odimtū. p. diffusa ē grā. sic sal r
oleū odit cibū. sic grā ūbū. col. 4. sit ser
mo vr ī grā sp sale odi. [S]hui vie tuta
mtū. ecc. 38. picliat^s sū hoz tm̄ r libatus
sū grā di. sic amoz dm̄ fuū reddit tutū
sic grā iustū. [I]molestie delectamtū. ij. thi.
ij. tu ē fili mi ofortare ī grā. sic grā mlis
tris tuū. sic mītell^s egenū. [I]nimicie
fudamtū. pū. xxij. q diligit cordis mun
diciā pp grāz. la. s. ha. amicū regē. sic m
grītudo tollit amiciciā sic grā fundat.
[M]ise metamtū. sap. 4. grā di r mīa in
scos ei^s ē r respt^s in eltos ill^s. sic dues
ex grā libalitatis impetur alei^s. [S]crvitute
decimtū. ro. vij. infelix ego h^o qs me
libabit de coz^e mortis h^s grā di p ihm
xpm. sic lrā regis libat captiuū. pū. 4.
grā r amicicia libant. [I]glie argumtū.
ps. grāz r glia dabit ds. pū. xi. mulier
gciosa īueniet gliam. sic āntu argumen
tū ē prms. r merce^e ap iustū dm̄.

[G]ui aut amistrat seme. [H]ic ē ele
vtilitate ī bonis tpalibz. r hic duplicē.
p est suffiā t plui adiuued. s a hmi tm.

cordis ad erogandum. i. multiplicabit. Dicit glosa quasi diceret. qui non solum messes uite eterne dabit uobis. sed et deus qui administrat semen. unde fit elemosina. seminanti. i. facienti elemosinas et panem. i. uictum uite. sicut accipitur panis. genesis. xxviii. dixit iacob si dederis mihi panem et cetera. ad manducandum non ad luxuriandum prestabit non dicit dabit. quia per ipsum panem tenemus ei seruire et querit fructum uestrum. quod dicit apostolus. sicut deus dat unde possitis elemosinas facere. sic dabit uobis sustentamentum. et in isto tempore non deleretis ab elemosinis cessare. Preterea sciendum dedit. et. se. glosa deus est primus donor actor quia semen ministrat hoc est dispensator quia seminator deus ... est remunerator. quia uictum prestat et non solum panem ad manducandum prestabit. sed et multiplicabit semen uestrum ut possitis plures elemosinas facere. ysaias. xxx. dabitur pluuia semini tuo. prouerbiorum. xi. quidam diuidunt propria et ditiores fiunt et augebit incrementa. i. uoluntatem et facultatem dandi elemosinas frugum. iusticie uestre. mutatorum et primorum ex iusticia prouenientium. iacobi. iii. fructus iusticie in pace seminatur facientibus pacem. iusticia est radix cuius per incrementum frugum est opus exterius. ut elemosina et huiusmodi quod in parte iusticie augmentum incrementi et prefers uictorum primam multiplicans.

**Ut in omnibus locupletati.** Hoc est tangit utilitatem in bonis omnibus. ubi implicat tam elemosinam prouenientem per habundantiam gratie. secundo dispensacionem liberalem. i. habundetis in omnibus. tercio diuinam commendacionem. i. glorificacionem. dicit glosa. ita augebit incrementa frugum iusticie ut in omnibus. i. in omni statu uestro locupletati. i. firmati reputacionem. habundetis in omnem simplicitatem. i. in perfectam largicionem simplici animo factam uel in omnem simplicitatem. s. cordis oris et operis. ut in corde sit puritas in ore mansuetudo in opere misericordia. dominum. uel. s. detis propter mansuetudinem et habundantiam quam largicionis. s. simplici animo factam operatur per nos quibus summus ministri huius largicionis gratiarum actionem deo. quia super hac agimus gracias deo.

**Quoniam ministerium huius officii.** Uerbum monuit eos ad collectas faciendas ex utilitate ipsius. hic monet ad idem ostendens fructum et utilitatem in aliis. ubi primo commendat multiplicitatem fructuum. secundo laudat dominum id est gracias deo. Item primo commendat fructum quem triplicem largicionis elemosinarum. primo quia sanctorum uitam sustentat. secundo quia ad graciarum actionem prouocat. i. sed et habundat per multos. tercio ad glorificandum dominum et exorandum pro dantibus inuitat. i. glorificantes dominum. et ad diligendum eos inflammat. i. desiderancium uos propter eminentem. Dicit glosa ita agunt gracias deo et hoc ideo. quia ministerium huius officii. s. largicionis elemosinarum. non solum supplet ea que desunt sanctis. s. pau-

peribus. ii. corinthiorum. xi. quod mihi deerat suppleuerunt fratres qui uenerunt a macedonia. sed et habundat in graciarum actiones que fit supplere per multos. quia multi ideo agunt gracias deo. et hii in dono mouentur. s. ad graciarum actiones per multos scilicet per probacionem ministerii huius. i. quia approbantes et laudantes huius ministerium uestrum. multos scilicet glorificantes dominum non solum in uestra largitate. sed de accepta erudicione in obediencia confessionis uestre que. s. fide confitemini. romanorum. x. corde creditur ad iusticiam. ore autem confessio fit ad salutem obediencia dico subita in euangelio christi. i. quia obedistis euangelio christi et glorificantes. s. deum in simplicitate communicacionis uestre. i. quia uestra simplici animo communicastis. uel qualis ex uobis sua communicant. hebreorum. xiii. beneficentie et communionis nolite obliuisci communicacionis dico facte in illos. s. sanctos pauperes. predictos. et in omnes gentes supra. et glorificantes deum. i. ipsorum. s. pauperum obsecracione pro uobis facta. s. ab ipsis ad dominum ipsorum dico desiderancium uos uidere. uel hic uel in eterna beatitudine et hoc propter graciam dei. i. caritatem eminentem in uobis.

**Felix ministerium.** Quo sancti pauperes sustentantur. quia supplet ea que desunt. s. quod multiplices gracie deo aguntur. quia habundat per multos in gracia. quod alii uidentes edificantur. quia probat ministerium uestrum. s. quod deus glorificatur. quod obediencia notificatur. quia in obediencia. s. quod simplicia recte communicantur. quia in simplicitate communicacionis. quod orationes redduntur. quia et ipsorum. quod amor mutuus inflammatur. quia desiderancium uos. quod gratia dei in homine commendatur. quia propter eminentem graciam dei in omnibus uobis. facit distributor elemosinarum.

**Gracias deo.** Hic super predictis laudat dominum dicens gracias ago deo super dono eius. s. caritatis dono scilicet inenarrabili. i. quod non potest sufficienter narrari. ephesiorum. iii. qui potens est facere omnia superhabundanter quam petimus uel intelligimus uel enarrabili. i. digno enarrari. thobie. xii. uos autem benedicite dominum. et narrate omnia mirabilia eius.

**Hic queritur.** Iusticia eius manet in seculum seculi. quia elemosina est opus iusticie. unde uidetur quod mutatur non est opus iusticie. quia xxv. Item opus iusticie est in necessitate. opus autem misericordie est preter necessitatem. uel opus iusticie est quod fit de superfluo. misericordie quod fit de necessario. uel opus iusticie generalis non specialis. Item super glosa iustus est qui totum mundum siue eternum pro nichilo omnia reputat. quod quod generaliter qui propria reputat non est iustus. Responsio glosa loquitur in articulo necessitatis non simpliciter. uel de iusticia perfecta non de simplici. Item super illud frugum iusticie uestre glosa iusticia est sanctitas et bona uita. Contra hii sunt effectus iusticie. Responsio describit iusticiam.

iusticiam nō p peccm. s; p gram. Item sanctas & bona vita io ꝯstig alciu superfluit. Sco sanctitas ac aplic strictas p declinacōe a malo. bona vita p opone boni. que sunt due ptes iusticie. aliu vero vtrū; p utruq; ponit. Item q deest scie. 9. ps. Mel' deest timentib; deū. & alibi. nō vidi iustū derelictū. nec seme eius querens panē. Sco n' deest bonor spūaliu ad salutē necior. s; tpaliu aliq deest. vl' do' q alicui ē aliq eis deest uiue s; melior reputate ꝙ contenti sūt eo quod hūt. C X

Ipse autem ego paulus obsecro.

Hec est qrta ps pncipal' narracōis. p qm .n. lātē est pmo pfectis correctē nō indigetib;. sco corrigi uolentib; s; negligentib;. tcio iam correctis & penitentib;. h' qrto magis loq' īcorrectis. & ad huc ī sua obstinacōe pmanentib;. quos p' redarguit. ꝙ ipm & eius doctrinā reprehēdebāt. caplo isto. sco ꝙ ei pseudo pponebāt. cap xi. & xij. tcio tacite hortatur ut se corrigant. caplo ult. In pma p agit ꝯ reprehendentes ipm de uanitate. sco ꝯ reprehendentes de potenc' vsurpacōe i. nō .n. videm' inferre aut ꝯpare. In pma pcedit quadrupl'. pmo mouēdo. sco se absoluente ꝯmendando. i. In carne .n. ambulem'. tcio pseudo quos ipi ꝯmdabant se pponendo. i. que ꝯ faciē sūt videte. qrto eos terrendo & ꝯminando. i. ut ꝯ nō existimet terre. In pma p obsecrat. sco rogat. i. rogo ꝯ ne p sens. In pma īplicat tria. s. obsecrantis auctē ipse ego paulus. obsecracōis formā. i. p mansuetudinē. obsecrator malignitatē. i. q in facie. Dicit g'. ipse ꝯ. q. ita ago gras p correctis & ipos ad eclam iuncto. vos ꝯ alios. q me deprimitis. ego ipe paul' cui' auctas nō est cō tēpnenda. obsecro. i. adiuro nos qui ui posse pater p mansuetudinē in sc̄is. i. modestiā xpi in verb. fiūo. ii. xpi mansuet' ī ingressu. ꝯ xxi. ecce rex tu' u. p ingressu. ps. ꝯ ueritatē. ī mite. ī mansuetudinē in effctū. ī in egressu. ꝯ. xi. ego q agn' mansuet' qui portat ad victimā. ego quidē q ī facie quidē. i. ēēs. ut dicitis humil' sū. ecci. xix. est qui nequit se humiliat & interiora ei' plena sūt dolo. humil' magn inē uos. i. dū sū int' uos. psens nob. absens ꝯ dū nō timeo in aliq male fi. ut dicitis ꝯfido ī uob. i. ꝯfidenter ago in uos. aspe nos redarguendo.

Rogo ꝯ ne psens.

Sic' obsecrauit h' rogat. v' pmo exhortat' puniam sine emēdam. sco ꝯminat' penā. i. ne psens audeā. tcio detestat' culpā. i. in qsdā q arbitrant'. Dic g'. ita obsecro & nō solū h'. s; & rogo uos. ut. s. tales uos exhibeatis. ne psens. s. cū venero audeam. i. audact' puniam. s. d. ꝓu. xxviij. iust' q leo ꝯfidēs abs; terrore ē. Audeā inqm p eam ꝯfidenciā qua existimor. s. a uob audere. cū absens sū. q. d. aude in psenti sic' dicitis me audere ī absenti. audeam inqm ī quosdā qui arbitrant' nos. tamqm s carnē ambulem'. i. more carnaliu qrentes carnale ꝯmod' q' trū nō querim' s; spūale.

In carne .n. ambulantes.

Sic' monuit eos. h' ꝯmendat se ipo ostendendo sinceritatē intēcōnis & gl'ie. sco vtatē doctrine. i. uā arma milicie. tcio zelū iusticie. i. & in pmptu hūtes. Dic g'. Ita quidā arbitrant' & male. In carne .n. ambulantes. i. in carne fragili degentes & bū dic' ambulantes. nō stantes p corpore et pigricā. ꝯ. xx. q' h' statis tota die ociosi. nō ardentes p malicā. ps. ibi ceciderūt qui opant' iniquitatē. ꝯ vtrū; dr. baruc. iiij. ambulate filij ambulate. nō s carnē ambulam'. ul' militam'. i. nō p carnali ꝯmodo milicā pdicacōnis exercem'. ꝯ. i. thi. ij. nemo militās deo īplicat se sclarib; negocijs. felix homo cui' & si sit in carne fragilitas tn' in mēte uirilitas. ī mencōne puritas. In ope strenuitas.

Nam arma milicie.

H' ondit vtatem doctrine sue in .iiij. pmo caliditatibus obuiando. sco ꝯsilia puisa destruendo. i. ꝯsilia destruētes. tcio argumētis resistendo. i. & oem altitudinē. qrto ad fidē ꝯuertendo. i. & in captiuitatē redigentes. Dic g'. ita nō militam' s carnē. nā arma milicie nrē. i. uirtutes & miracl'a p que in pdicacōe militam'. non carnalia. i. debilia sūt. ul' nō carnalia inten cōne q nō eis utim' intencōe ꝯmodi carnal'. S; potēcia. i. forcia deo. i. p deū. ephs. vi. accipite armaturā di. luce' talia ē ꝯtul'am' arma q' u prior abiecisses iuncta te firmitate tenerent. po' dico ad destructōz municōnū. i. caliditatū. hoīm ul' demonū. q se diuisis caliditatib; muniūt ꝯ eccām. ecc. ix. ciuitas pua. i. ecca. & pauci ī ea uiri. s. alio ualoris. venit ꝯ eā rex magn'. i. diabl' & uallauit eā extruxitq; municōes. īuent' est ī ea uir paup & s. i. xpc cū exercitu pl'or destruēs municōem ipi' ꝯmitand' apls. Nam ī agone h' mūdi apparuit ei' spūal' pmptitudo. ꝙ armat' aptitudo. ꝙ miles. rectitudo ꝙ nō carnal'. tcio

n. illic enim est fortitudo. que potens valitu do. que destruens munitiones inimicorum. Secundo valitu do morum. fortitudo in voluntate. rectitudo in intentione. aptitudo in ratione. promptitudo in opere. fiunt. Consilia ius monstrat destruentes consilia mala scilicet hominum vel demonum. et destruentes omnem altitu dinem. id est intellectus profunditatem tam legis peritorum quam philosophorum. altitudinem dico extollentem se adversus scientiam dei. id est fidem que est scientia dei de deo. dum scilicet impugnare parta virginis passionem filii dei. ysa. xi. reple ta est terra scientia domini.

d Et in captivitatem redigentes. Hic ostendit virtutem doctrine sue convertendo rebel les ad fidem. Ubi implicat tria quibus doctor commendabilis gloriosus sive obedientie. scilicet ut sit via id est in captivitatem intellectum. id est omnem intellectum. recta id est in obsequium Christi. Dicit ergo ita militans destruentes omnem altitudi nem et cetera. et redigentes in captivitatem. scilicet per victo riam fidei. que hec est victoria que vincit mundum. sub probi contradicentes per in obsequium Christi. ut scilicet cum simplicitate repugnant humilitate obediant. Felix ille dicitur qui malos impugnat potentiam. quia redigis in captivitatem generaliter quantum omnem intellectum. utiliter quia in obsequium Christi.

Et in promptu habentes. Supra commen davit apostolus se ex puritate conscientie ex virtute doctrine. hic commendat se ex zelo iustitie. Ubi tangit tria scilicet iustitie promptitudinem. rectitu dinem id est ulcisci omnem inobedientiam. ordinem id est cum impleta. Dicit ergo et in promptu habentes quia scilicet non nos remordet quod retrahat. ulcisci scilicet puniendo omnem inobedientiam scilicet minorum vitiorum et medicinam. vel omnem scilicet fratrum ubi et omissionis. Ro. xiii. Si male feceris time. non enim sine causa gladium portat quia unum faciemus cum impleta fuit obedientia vestra. rectus ordo. prius enim confirmandi sunt boni quam puniendi mali. apo. vii. nolite nocere terre neque mari neque arboribus quoadusque signemus servos dei nostri in frontibus eorum. Nota super id consilia des truentes quod tria sunt genera consiliorum. quedam destru enda quia apte mala. de quibus hic. quedam adimple nda quia apte bona de quibus pro. xii. qui sapiens est audit consilium et non cito flecti credulitate ad singula labia. Consiliorum malorum tria sunt genera scilicet carnis. mundi. et diaboli. primum est volupta tis et immunditie que consulit Ca... ii. re. xvi. dixit absalon. inite consilium quid agere debeamus et ait achitofel. ingredere ad concubinas patris tui. hoc est consilium epicureorum. ecc. v. hoc itaque mihi visum est bonum. ut co... et cetera b. Secundum est contentionis et vindicte. que consulit invidus. gen. xlix. Symeon et levi fratres arma iniquitatis bellantia in consilium eorum non veniat anima mea et cetera. hoc est consilium adulatorum. iii. re. xxi. surge posside vineam naboth. Tertium est elationis et superbie que consulit diabolus. iii. re. xii. roboam accepto consilio asstruxit. ysa. in. ist. hoc est consilium tyrannorum. ps. cogitaverunt consilia.

Consiliorum bonorum tria sunt genera. pro oppositum malis correspondentia. primum est castitatis et tempe rantie. i. cor. vii. de virginibus autem preceptum domini non habeo consilium do. hoc est consilium eunuchorum qui se castra verunt. Secundum est pacis et concordie. pro. xii. qui pacis ineunt consilia sequetur eos gaudium. hoc est consilium mansuetorum. iii. re. xii. quomodo datis consilium ut respondeam populo et cetera. Tertium est humilitatis et obedientie. thob. iiii. omnia consilia tua in ipso permaneant. ipse est consulit. ii. par. xvi. qui ultro venire per me et cetera. hoc est consilium religiosorum. Consiliorum dubiorum examinatio necessaria est propter tria. primo propter proprietatem fraudulentiam. id est ecc. xxxvii. a consiliario malo serva animam tuam. ideo hoc redditur. pro. xii. consilia impiorum fraudulenta. Secundo propter carnalium stultitiam. id est ecc. viii. cum fatuis non habeas consilium. ideo hoc redditur. ysa. xix. consiliarii pharaonis dederunt consilium insipiens. Tertio propter amorum rectitudinem. id est ecc. xxxvii. cor boni consilii statue tecum. ideo huius redditur. ecc. xxxi. coram extraneis ne facias consilium. nescis enim quid tibi crastina pariat dies.

Que secundum faciem sunt. Hic agit contra reprehen dentes se de carnalitate. pseudo quos ipsi com mendabant se preponendo. Ubi ostendit quod se non esse eis inferiorem. secundo se esse superiorem. ibi nam et si aliquid amplius. In prima hortatur eos ut attendant eius veritatem. secundo quorum reputationem. ibi si quis confidit. tertio equalem in se dignitatem. ibi hoc cogitet iterum. Dicit ergo ita multa dixi ad commendationem meam. Sed vos ipsi videte que secundum faciem. id est secundum apertam veritatem sunt. supple in nobis. vel que secundum faciem id est secundum superficialem apparentiam. et super in pseudo cum aliud sit intus. Si quis scilicet pseudo vel presumens de se confidit per id quod in se habet scilicet fidem vel dominum Christi se esse amicum. scilicet vel discipulum. hoc cogitet iterum apud se quoniam sicut ipse Christi est. ita et nos. quia eadem dona habemus que ipse. Job. xii. mecum est cor sicut et vobis. nec inferior vobis sum.

Nam et si quid amplius. Hic ostendit se esse inferiorem. quia habebat potestatem apostolicam adeo quod non ipsi. Ubi tangit huius potestatis quadruplicem conditionem scilicet quod est delectabilis. id est glorier suo. sublimis. id est quam dedit dominus. utilis. id est in edificationem. venerabilis. id est non erubescam. Dicit ergo ita sumus nos Christi sicut ipse

non solum ita. imo amplius. nam et si amplius aliquid gloriatus
fuero super. quam ipse in potestate mea s. apostolica quam nobis
dedit dominus et non illam. act. ix. vas electionis est mihi iste
etc. act. xiii. segregate mihi barnabam et paulum
dedit inquam in edificacionem et non in destructionem .i.
ut nos doctrina et exemplo edificemus. non ut erroribus
et pravis moribus corrumpamus ut pseudo. Si inquam
gloriatus fuero non erubescam. tamen propter rei veritatem tamen
propter hoc quia non dicam ad iactantiam meam. sed utilita
tem vestram. erubescere .i. deo quia se impudenter et impru
denter iactat. quia omnis laus in proprio ore sordescit.

**Ut autem non existimer.** Hic procedit contra
reprehendentes se. eos detegendo. unde hic ostendit quale
non reputant. scilicet qualem se eis exhibebit .i. hec
cogitet qui eiusmodi est. Iuxta hoc tangit quorundam
estimacionem. scilicet ipsorum reprehensorum .i. quoniam quidem epistole
dicit gratia. Ita per imperium suum ecclesiam corinthiorum ulciscitur. ut
autem non existimer. a vobis tamquam terrere nos per epistolas.
sicut quidam existimant quoniam aiunt epistole quidem graves
sunt ad intellectum et fortes ad terrendum. presencia autem
corporis infirma contra fortitudinem et hoc propter timidi
tatem et sermo contemptibilis contra gravitatem. quia sum ar
guturis (?) et verbis .i. cor. ii. et ego cum venissem ad
vos fratres. veni non in sublimitate sermonis. ut
inquam talis non existimer. Hoc cogitet qui eiusmodi est
qui .s. talia existimat de nobis. quia quales sumus
.i. quam asperi verbo per epistolas absentes .i. asperi comminan-
do. tales et facto presentes super erimus. Cameleon
.i. animal transmutans colores in mundum est. levi. xi. non
sancti noluit esse discolores. ie. xii. numquid avis discolor
hereditas mea mihi. sicut nunc aves tincta per totum. in
ponebant gratia quidam apostolo .iiii. sicut quia in absencia
erat audax scribendo graviter ad intellectum comminan
do fortia ad sustinendum. in presencia non audebat loqui
ardua. sed humilia. exercens severitatem sed remissio
nem contra istos apostolus dicit quod cum inminet verbo adim
plebit facto. Hic quia sic est per modestiam. glo. similiter
ut cum in primum nos. contra excedere modum super malum
est. Ro. ii. non hoc supponit per non levi super mansue
tudine. non per debita iusticia puniendi sic oppositionis.

Item supra .x. rogo etc. glo. non solum obsecro. quia plus
est obsecrare quam rogare. Ro. quanto plus sit in se
apud aliquos tanto plus est simpliciter et humiliter rogare
quam fortiter adiuvare. Item in carne ambulantes
contra. Ro. viii. qui in carne sunt deo placere non possunt.
Ro. .i. caro sonat in vicium. hic in naturam fragilem.
Item cum impleta fuerit obediencia. contra prius est extir
pare vicia quam virtutes plantare. ie. i. ut evel
las et destruas et edifices etc. Ro. unde in est ipsis
eodem condicionis. sed in personis varie condicionis non. scilicet

prius debet confirmari persona bona. et sic est adiutorio des
truit persona adulta. Item que secundum faciem sunt videte
contra. io. vii. nolite secundum faciem iudicare. Ro. hic facies
est iudicatis veracis vita aperta .i. veritatis apparens.
Item non in destructionem. contra. ie. i. ut evellas et
destruas et cetera. Ro. destruere vicia non est simpliciter
destruere. sed potius magis construere sicut negacione
gratiam est affirmare. Item epistole graves sunt
vide quod verum dicent. ii. pe. iii. in quibus sunt quedam
difficilia intellectu. Ro. illi verum dicebant. sed
hic quod sermo contemptibilis fuit non verum dicebant.
Item quare gravia difficiliter scribebat. cum scriptum
sit. pro. xiiii. doctrina prudentium facilis. Ro. ideo hic fa
ciebat duplici racione. una est propter gravitatem. alia
quia nolebat quod pseudo epistolas intelligerent. ne eas
depravarent. sed in presencia satis faciliter loquebatur.
quia potens erat contra dicentes revincere.

**Non enim audemus inserere etc.** Super
egit contra reprehendentes ipsum de carnalitate. hic
agit contra reprehendentes ipsum potestatis non concesse
usurpacione. hanc autem usurpacionem a se tripliciter
excludit. primo quia potestatem non commissam neque sibi assu
mit. secundo quia potestatis commisse usum neque super ex
tendit. .i. nos autem non in mensum. tercio quia gloriam potesta
tis neque sibi attribuit. .i. qui autem gloriatur. In
prima hoc dicit quod non assumit potestatem non concessam.
secundo quod potius attendit et servat commissionis mensuram
.i. Christi in nobis. dicit gratia. Ita dixi quod tales erimus
facto. quales verbo. non enim sumus similes pseudo qui
potestatem sibi usurpant et vicia palpant. et hoc est quod dicit.
scilicet non enim audemus nos inserere. ponendo nos in eorum
numero potestate apostolica. sicut illi usurpando aut
comparare .i. imitari ipsos vicia nostra. sicut illi palpan
do et adulando quibusdam. s. pseudo qui singulares
sunt canonica vita. hii sunt qui segregant semet
ipsos alienos spiritum non habentes. qui se ipsos commendant
usurpando. s. sibi potestatem adeo non concessam. de quibus
ie. xxiii. non mittebam eos et ipsi currebant. Sed ipsi
patris sunt metientes nosmetipsos in nobis .i. in consciencia
cuius nostris. quia tantam potestatem utimur quanta concessa
est nobis. et hoc per doctrinam conscie. et sumus comparantes
nosmetipsos nobis comparando .s. usum debitum potestatis
commisse. quod potestas et officium nobis commissum exigit
facimus. Nos vero quod commetiuntur se secundum suam quod triumphat
prius quia actum sermonum quod dicunt et faciunt. Ro. xv. non
enim audeo aliquid loqui eorum que per me non efficit Christus. non sicut
illi qui habent linguam agilem et manum remissam.
secundo quia sermone contradicunt quod dicunt et quod credunt. ps. credidi
propter quod locutus sum. non sicut mendaces qui credunt. ita
tercio quia voluntatem bonam quia solum quod racionabile est.

nolunt. ps. non adhesit mihi cor pravum etc. non sic volup
tuosi quorum voluptas excedit rationem de quibus sap.
ii. dixerunt ipsi cogitantes apud se non recte.
Quinto quod ubi potentia quod solum id pro potestate committa
agunt. Ex quo hic dicit apostolus de se ipso non sic presumptu
osi quorum opus excedit auctoritatem.

**Nos autem non in immensum.** Ostendit
quod quamvis potestas usum non excedit vel probat ostendit
generaliter quod non excedit mensuram debitam. hoc specialiter
quod in eis non excessit etiam .i. non .n. quasi non pertin
gentes. etc. ostendit quod pertinet ad mensuram.
sed delegatam .i. usque .n. ad vos pervenimus. Quarto ostendit
quod in multis eos excedit pro predicatione sua .i. spem
autem habentes. In primo .iii. facit. primo tollit excessum
mensure. secundo ponit processum mensure .i. sed secundum me
suram regule. tertio actorem mensure .i. qua mensus
est. Quarto latitudinem mensure .i. pertingendi
usque. Dicat ergo nos autem .q. .d. ita convenimus nobis
nosmetipsos. nos autem simpliciter fatentes non glori
abimur .i. gloriando potestatem nostram excedemus in
immensum .i. ultra mensuram nostram. deut. xix. non
assumes et transferes terminos etc. Sed simpliciter gloria
bimur et potestatem nostram exercebimus secundum mensuram
regule qua mensus est nobis deus .i. secundum mensuram
nostram ad quam principaliter ego sum regula dirigens. eph.
iiii. unicuique vestrum data est gratia secundum mensuram
donationis Christi. mensuram dico pertingendi .i. que pertingit
usque ad vos. dei .n. nutu. sic dicit actuum xvi. mox
certi convincti quod vocasset nos deus evangelizare eis. Recte deus mensus
est nobis mensuram que pertingit usque ad vos.
non .n. predicando vobis quasi non pertingentes ad
vos superextendimus nos .i. ultra potestatem nobis
commissam predicationem nostram extendimus. quod secundum glo.
superextendi est ultra quam conceditur extendi. usque .n.
ad vos pervenimus .i. potestas nobis commissa exten
dit se usque ad vos. in evangelio .i. in predicatione
evangelii Christi. et ultra pervenit eius predicatio. quod usque
ad illiricum inter per circuitum repleverunt evangelium.
Ro. xv. nos dico non in immensum gloriantes .i. ultra
mensuram debitam. in alienis laboribus .i. sicut alius
fundamentum posuisset.

**Spem autem habentes.** Ostendit quod excedunt
eos excedere per predicationem suam. ubi secundo implicat
ultra predicationis sue efficaciam. secundo aliis predica
di potestatem et voluntatem .i. secundum regulam nostram. tertio
potestatis debitam et non excedentem exercitationem
.i. non aliena regula. **Dicit** ergo spem autem habimus
superhabentes crescentis fidei vestre .i. speramus per fidem
vestram crescentem deo virtute vestra et dignitate secundum glo. in
nobis .i. per vos magnificari apud alios quod per

nos correctos et bonos factos vestri apostoli probabimur.
**Secundum regulam** etc. Sensus est. sumus
habentes spem evangelizare per regulam nostram .i. secundum
quod a deo nobis iniunctum est gal. ii. quod operatus est petro
in apostolatum operatus est et mihi inter gentes etc. In illis
amicis .i. in multis locis. et ultra super locum que
ultra vos sunt. quod ultra vos se extendit potestas nobis
commissa. non tamen sumus sperantes gloriam in aliena
regula .i. in his que ad aliorum regimen pertinent. sed in
his que parata sunt super ab aliis. ro. xv. sic autem
predicavi evangelium hoc non ubi nominatus est Christus.

**Qui autem gloriatur.** Ostendit quod potestatem non
commissam nequaquam sibi assumunt. hoc ostendit quod potestatis
et eius gloriam non sibi sed deo attribuit. et postea quod non
assumunt sibi gloriam intus in corde. secundo quod
nec exterius in sermone .i. non .n. qui se ipsum commendat.
circa regulam maiorem implicantem tria .s. af
fectio quod gloriatur. excessio .i. glorietur. rectitudo .i.
in domino. Dicit ergo qui autem etc. ita volumus gloriari in alie
na regula. sed super iniuncta. hic tamen totum in domino. quia quod
gloriatur in domino glorietur. sicut ego sum alibi. ps. letamini
in domino et exultate iusti et gloriamini omnes
recti. Recte in deo gloriandum est. non .n. qui se ipsum
commendat ille probatus est et approbatus adeo ut ab ho
minibus. io. pri. xxvii. laudet te alienus et non
os tuum. Sed super ille approbatus est quem deus commendat
.i. commendabilem facit. sic commendavit petrum. mat.
xvi. beatus es symon bariona. et paulum. act. ix.
vas electionis est mihi etc. Tangit ergo glorie humane
vanitatem quod quod se ipsum commendat. glorie divine ve
ritatem .i. quem deus commendat. utrumque secundum quod ille
probatus est. **Nota** quod in solo deo gloriandum est propter vii.
primo quod soli retinuit gloriam. ysa. xlii. gloriam me
am alteri non dabo. Secundo quod in se solo reddit glo
riandi licentiam. je. ix. non glorietur sapiens in sapien
tia sua. sed in hoc glorietur qui gloriatur scire et nosse me. Tertio
quod ab ipso solo habemus gloriandi materiam .i. cor. iiii.
quid habes quod non accepisti. si autem accepisti quid gloriaris
quasi non acceperis. Quarto quod ipse solus nos erit
in gloriam eternam. ysa. xxviii. erit dominus corona
glorie et sertum exultationis residuo populi sui.
Quinto quod extra ipsum nullam invenimus gloriam veram.
ysa. xl. omnis caro fenum et omnis gloria eius quasi flos agri
exsiccatum est. Sexto quia ipse solus est ex se et in se
habet gloriam perfectam .i. thy. .i. soli deo honor et gloria
in secula seculorum. Septimo quod per ipsum gloriam confusi
onem hic et culpam. phil. iii. gloria in confusione eorum
qui terrena sapiunt etc. ps. hic dicebat ps. tu autem
domine susceptor meus es gloria mea. Octavo quod
non impertit sed infinitam dat gloriam. ysa. xlii. dabo

i. syon salutē tūn ierlm̄ gl'iam meā. Aug'. dif
ficile est ut q's p̄sentib; bonis fruat' et futuris. ut
hic uentrē .i. mentē impleat. ut de delicijs
ad delicias transeat ut in utroq; sele p'mus in
celo et in terra. appareat glo'sus. Hic q' nō au
dem' nos inserere aut cōparare quibusdā. q'. cōparat se
eis. .i. n. ministri x'i. et ego. Ro. nō se cōparat imi
tando s; offendo. Ipsi cōparantes nosm; ipsos
nob. q'. .i. dē nō est s' ipsi cōparabile s; aliem alii. Ro.
.i. dē nō est s' ipsi cōparabile p̄ idem. s; p̄ diu'sa sic.
ut id p̄ longitudinē s' ipsi p̄ latitudinē in aplo
ubi erant diuisa potestas cōmissa et usus potentie.

Item sup' h' id p̄ mensurā regule. glo. p̄ m̄ mensu
ram in adeo p̄pl'm. q'. gal'. ij. q'i opat' est in petro
et c'. g' ipse erat uilis doctor gentiū. Ro. q'. sis nō
eēt ei mensurat' p̄ pl's q'ntū ad p̄dicandi offm̄ erat
tn̄ q'ntū ad actū. q'. a; ad oēs missus sit. nō tn̄
ad oēs iuit et h' et h'et potātē nō tn̄ cōgrum
erat eū superuenire p̄plis. quia iā ab alijs aplis
cōu'si erant. cui ad huc multa alij cōtendi resta
rent. Itm̄ in alienis laborib;. q'. Jo. iiij. e'
misi uos metere q' nō laborastis. alij laborauē
rūt et uos et c'. Ro. .i. loquit' de alijs aplis q'
erant missi ad iudeos. In sup' missione q' apl'e
multū laborauerunt. s; apl's fuit missus ad gentes
quib; nullus p̄dicauerat adhuc. Itē sup' id in
aliena regula. glo. .i. alio regimine. q'. paulus
p̄dicabat romā. q' petrus p' p̄dicauerat. Ro.
paulus et i' p̄dicauerat p' ep'lam. h'c nō p' p̄sen
ciā. ul' p̄dicauit rome cū petro nō ut p̄n'a
p̄dicator. s; ut petri coadiutor. Itm̄ nō .n.
q' se ipsm̄ cōmendat ille p'bat' ē. q'. sup'. iij. cōm̄
dantes nosm; ipsos et c'. Ro. cōmendare se p' se est
cōmendare se ipsm̄. s; cōmendare se p' deū est pro
deū cōmendare q' se ipsm̄. Itē idē glo. qui
p̄dicat nō missus nō est ydoneus. s; p' ut sup' p'
g' quicūq; p̄dicat nō missus peccat. Ro. cōmis
dicunt quidā q' quicūq; est ydone' p' p̄dicare
ñ missus. tn̄ nullus d; p̄dicare n' missus. ul'
missione gn̄ali. ul' sp'ali. aut diuina p' inspiracōz
aut humana p' delegacōz. sui ordinarij i' h'tacōz.

# Tantum sustinetis modicū

C XI

Supi' egit cōtra eos sup' eo q' ei mala q'dā
imponebant de quib; eū arguebant. h' agit cōtra eos
s; eo q' eis p'seudo in bonis p̄ferebat cōplanses eos n'
eē p̄ferendos. p'mo p' bona g'a. s'o p' p' p'nulia
gr'e sp'alia. ca. xij. In p' p'mo ostendit se nō eē
eis inferiorē. unde nō debet p̄ferri s'. s'o ostendit se
eis superiorē. unde d; eis p̄ferri. .i. ministri x'pi sunt et
ego. In p'ma ostendit se nō eē eis inferiorem.

p'mo in sp'ualib;. sic est p̄dicacō. s'e s'i collo s'o q'
uet in h'js cōnnexa et sp'ualib; sic et sup'. i' p'
p̄dicacō'. .i. aut nunq'd p̄ctm̄ feci meipsm̄ humi
lians ut uos exaltemini. t'cio q' uet i' carnalib;
sic est nobilitas carnis ul' generis. .i. Itm̄ dico
ne q's me putet insipientē. In p'ma p' hortat'
eos ad pacientē audiendū. s'o ut libenter audi
ant ostendit suū ad eos affectū. .i. emulor .n.
uos. t'cio aggredit' ppositū suū .i. uel si q's uelit.
In p'ma hortat' dup'r. p' uoluntate sua in sinua
do. s'o expresse p'cipiendo .i. s; et supportate. In
p'ma inplicant' tria motiua ad audiendū pa
cient' uoluntas supiorisi'. utinā. cōmoditas
peticōis .i. modicū q'. necessitas sustentacōis .i.
insipiencie mee. Hic g' ita g'lior. de regimine.
s; utinā sustinetis et c'. h' exponit' du' p' glo.
p'mo m̄ sic. utinā sustinetis modicū q' insipie
ncie .i. q' modicū gl'iater de regimine. q' re
uera plus possem gl'iari q'm tn̄ a uob' reputare
insipia. s'o m̄ sic. utinā sustinetis et c'. .i. q' gl'i
ari p' carnē que gl'iacō modica ē et uidet'
insipia uel solū h'c opto. s; et p'cipio. .i. s. sup
portate me .i. pacient' audite. sic si' b'diti p'
latū et si grauaret uos.

Emulor .n. uos. Hic ut libenter au
diant suū ad eos affectū ostendit. et p' affectū amo
ris. s'o timoris. .i. timeo at' ne sic' serpens.
In p'ma p' tangit statū dilectōis. s'o dilectōnis
cōbonē. .i. despondi. circa dilectōz tangit tria.
motiū .i. emulor. obm̄. uos. modū. dei emula
cōne. Hic g' ita debetis supportare me et uē
emulor .n. .i. diligo uos emulacōe dei. in qua
ipse deus emulat' nos. uel aū .i. de' emulator. et
exo. xix. ego sū deus zelotes. q'. n. amicus
sponsi erat zelabat' sponsā. nō s' s; sponso. ul'
dei emulacōne .i. emulacōe bona que est a deo. s'.
amoris nō liuoris. ad honorē dei. nō cōfusionē
p̄ximi. est at' emulacō p' glo. p' aliquā statū
motus mentis s; in bonū siue in malū. Est
h' mod' q' est multipl'x emulacō. p'ma indignacō
nis. exo. viij. .i. erat p' dolū zeli ad puniendū
emulacōz. Ps. liuoris. Ro. xiij. nō i' cōtencōe
et emulacōe et c'. t'cia desiderij .i. cor. xiiij. emula
mini karismata meliora. Q'rta caritatis.
cant'. viij. fortis est ut mors dilectō dura
sic i' c'. Q'nta p'usi amoris. gal'. v. emulat'
uos nō bn̄ et c'. Sexta mutacōnis. ps'. noli
emulari i' malignantib;. et c'.

Despondi .n. uos. Hic ostendit
dilcōis p'tinenciā. s. p' estimā cōiunctionis eorum ad

fide xpi. v̄ nuplicat q̄d uplicē q̄dnē. pfc̄e cu fionis. s. ut ho quittē īsepabili. i. desponsi. sin gl'ari. i. uni viro. Integrit' i. virginē casti ta tē. i. exhiberē xpo. Dic g'. ita emulor uos. 7 ūc desponsi u. uos anulo. s. fidei. osee. ij. sponsalo te m̄ī ī fide. uni nō mltis. viro nō adulto. virgi nē castam. i. mente ī corruptā. licet nō carne. exhibē. i. ad exhibend' uos xpo ī die. s. mortis. q̄ñ xps traducet eternam sponsam suā ī domū suā s. ī eternū triumphantē eccl'. v. ut exhibet sibi gl'iosam ecctam 7c. Et nota q' pot ēē distīnctio in 9secratiōe virginū. ul' ī festo alic' virginis cui' desponsatio cū xpo inchoat' p gr̄am. ratificat' p 9stanciā. 9sūmat' p gl'iam. Vn̄ pōt ēē v̄ba ul' epi 9secrantis ul' dei gl'ificantis. vbi s̄ituit' ōia dūmt' iiij. desponsantis auctas. i. desponsi. desponsati nobilitas. i. uni viro. desponsate ī tegritas. i. virginē castam. desponsationis uti litas. ibi. exhibere xpo.

**Timeo aūt ne sicut.** Hic tangit affectū timoris. v̄ īplicant' iiij. ī 9sequenciā timorē. pūsitas inimici. i. serpens. īmensitas dāpni. i. seducit. fragilitas subiecti. i. eua. dolo sitas astuti. i. astucia. Dic g'. timeo aūt. q. t. ēēs uos desposaui aūt s; timeo ne sicut serpens. i. dyabol' p serpentē. gen. iij. euā que s. erat uirgo. seduxit a seorsū duxit a paradiso. astucia sua. s. falsa pro mittendo. Ita s. p falses deceptores hereticor corrūpāt s' vñ errores suscipiendo 7 excidāt fidei vita te abiciendo. a simplicitate q̄ est ī xpo. i. a simplicis fidei 7 paradiso. H' est simplicitas de q̄ luc. xj. Si oculus tu' simplex fuit totum corp' tuū lucidū erit. Nota h'. q' dyabolus seduxit euā mltiplicit', sic 7 seducit multos. Primo debiliorē sexū īuadendo ut facili' vinceret vn̄ att ad mlierem non ad virū. Scdo sb̄ q̄one al loquendo ut ex datis procedet. gen. iij. cur precepit nob dūs. Tertio blanda suggerendo. ut ad h' allicet' idē. de ligno paradysi q' erat pulcrū. Quarto men dacia fingendo ibidē neq̄q̄ morte mori. Quinto de dicendis c'titudinē ptendendo idē. scit. n. de' q' q̄cūq; die. Sexto alta pmittendo id' eritis sic dij scientes bonū 7c.

**Nam si is qui uenit aliū xpm predicat.** Hic aggdit' ppositū suū ostendens se nō ēē eis inferiorē in spūalibz. 7 p' ostendit q' nō est inferior pseudo aplis. Scdo q' nec 7 veris. i. existimo. n. nl'. Tertio pbat vtrūq;. i. nā 7 si im peritus. In pma īplicat iiij. cās pdicationis effica ciēe q̄ dz ēē nūci' dei. i. vn̄ si is qui uenit nīz q' dz ēē notificatio xp'. xpm pdicat. finē q' dz ēē acceptio sp's sci. aut aliū spm. formā q' dz ēē annūciatio v̄bi. i. aut aliud euūgl'iū. 7 est id' apli. ul' potencia pdicat' pseudo q' nō maiorē aūctē h̄nt. ul' excellencia q' nō aliū xpm pdicāt. ul' vtili' q' nō aliū spm p̄stant. ul' vb' q' nō aliud euūglin īndicāt. g' nō sum inferior eis 7 h' est q' dicit. Ita timeo ne p pseudo corrūpant' seus' uñ q' tn̄ pati nō deberis. Nam 7 si is. s. pseudo. qui uenit. sup' nō missus. Io. x. q' tot venerūt fures st. 7 latrones. ul' qui uenit. i. venturus p q'stu t'pali pdicando aliū. s. excellenciorē xpm pdi cat. q' nos nō pdicamus nō tn̄ ī rei ūa nō sit alius eph. iiij. vn' deus 7 vna fides. aut aliū s. me liorē spm accipitis. sup' p illū q' nō accepistis p nos. q' ēē nō pt. oia. n. oprat'. vn' atq; id' sp's. i. cor. xij. aut aliud s. vb' euūgl'iū. q' nō recepistis a nob. Sicut inq' ēēt q' est īpossibile. recte pateremini. i. recte sustinentis h' ūc. q' ex īpossi sequit' quidl;. s; re vra ita nō est. Existimo. n. nl' me min' fecisse in pdicat'. s. ī pdicatione 7 sp's sci collone a magnis aplis. i. q' magni apli. i. veri. quos magnos reputatis. g' multo mag' min' min' feci a pseudo. Infra. xij. nl'. n. min' feci ab hijs qui sup' modū st apli. ul' sic existimo me remotū a magnis aplis. q's. s. dicitis magnos min' fecisse. In h'. n. notat eos q' 9tempnebāt eū q' nō fuāt in societate dñi cū alijs aplis. vn' reputabit eū q' pmū aplin ī ahoz.

**Et si imperitus sermone.** Hic plus pdicāt 7 primo p suā sufficienciā. Scdo p eor testimoniū. i. in oibz 7c. Dic g' ita ūe n' min' feci q' p'zna 7 si īperit' sum sermone. q's. nō ornio v̄ba mea. i. cor. i. nō in doctis h' uc sapie ūb. ul' īperit' ser mone q' ī pedite lingue. sic moyses. exo. iiij. s; nō scia sū īperitus. sup' 7 h' sitis. In oibz aūt hijs. s. supl'e manifest' sum nob. q' expti estis ea. que p me fiut. s. v. spero ī 9scienciis v̄rās manifestos nos ēē 7c.

**Aut nunq' peccatum.** Hic ondit se scdo nō mīorē pseudo aut 7 v̄is aplis. ī hijs q' annexa st spūalibz. s. 7 st sūpt' debiti p pdicacionē. v bi p' excusat se q' sūpt' ab eor etiā nec ū accep. Scdo o' q' ut alīq' eor spālit' accipiendo grauāt i. 7 cū ēēm apd' nos. Tertio dic q' sic fecit ita de cetero facē ppoit. i. 7 ī oibz sū honore. Quarto o' causā q' h' fec'. i. q' n' q' nō diligo uos. In p' p' excusat se q' nō accep ab eis sūpt'. Scdo ondit q' 7 accep ta ab alijs expendit ī eor vs' 7c. i. alias eccias. Dic g' aut q'. s. nō min' feci eis

Cor.

Aut si unum fecisse

aut si minus fecisse videor quod sumptus non accepi. num
quid peccatum feci. quia gratis .i. sine sumptu. euangelium dei euan
gelizavi vobis. quasi diceret. me ipsum humilians propriis scilicet
manibus operando, et hoc ut vos exaltemini in fide et
conversacione proficiendo. felix predicator sive doctor qui
docet liberaliter quod gratis. vel aliter quod euangelium dei humiliter.
quia ipsum humilians. utiliter quia ut vos exaltemini.

Non solum gratis euangelizavi vobis. immo et
alias ecclesias expoliavi. hoc dicendo innuit multa se in eis ex
pendisse. sicut super glosa. accipiens stipendium ab eis. supra
.i. cor. ix. quis militat suis stipendiis umquam. et hoc
ad ministerium vestrum. sicut vobis predicarem.

b Et cum essem apud vos et egerem. Hic ostendit quod nul
lum eorum gravavit spiritualiter accipiendo vel ostendit tria.
primo quod apud eos eguit. secundo quod nulli a nullo quicquam
accepit .i. nulli onerosus. tertio quod aliunde sumptus necessarios
habuit .i. unam quod michi deerat. Dicit ergo. nam cum essem apud
vos presens et egerem. nulli vestrum scilicet onerosus fui. ab eo
quod accipiendo et bene potui abstinere. licet egerem. quia namque
quod michi deerat per spolia scilicet ecclesiarum suppleverunt fratres qui
venerunt a macedonia ab ipsis .ii. tanquam boni concer
tis accepi ne privarentur fructu elemosine et ne scan
dalizarentur nisi acciperet.

c Et in omnibus sine onore. Hic ostendit quod sic
fecit ita decreto facere proponit et post hoc simpliciter affirmat.
secundo asserens confirmat .i. et est veritas christi. Dicit ergo. ita
nulli gravavi. et ut ulterius dicam in omnibus sine one
re vobis servavi non accipiendo sumptus. nec alia
gravia inferendo et servabo decreto et ecclesia servabo. quod
est veritas christi in me .i. christus veritas qui in me hoc las
pensa. vel aliter an experimentum queritis eius qui in me loquitur
christus. quoniam hec gloria scilicet quod gratis predico et quantis abstineo
propter salutem vestram non infringetur in me quantum facio
.i. cor. ix. bonum est michi magis mori quam ut gloriam
meam quis evacuet. non infringetur non solum in vobis
sed et in regionibus achaye cuius metropolis erat corinthus.

d Hic quasi. utinam sustineretis modicum quid in quo sustinere
insipientiam malum est. secundo insipientem vocat secundum apparenti
am non secundum existentiam. Item supportate me. glosa.
Job. ix. sub quo curvantur qui portant orbem. glosa. dicit
quod principes gentes dicunt basileos quod portant populum.
non quod ab eis portandi sunt. secundo prelati debent porta
re subditos cura et sollicitudine. subditi prelatos
obedientia et sustentacione. Item sup id. virginem
castam. glosa. virginitas cordis est fides incorrup
ta. quasi. quod cum haberent fidem corruptam non poterat
eos exhibere virginem castam. secundo quamvis corrupti
essent tamen corpore cordis reparabilis est per penitentiam. sed non
corpore carnis. Item serpens evam seduxit.
quasi. videbat quod ille erat animal irracionabile. quomodo ergo

prius seducere potuit. secundo quamvis sciret hoc tamen non
tamen credulit actum. Item recte pateremini. quasi. glosa
.i. Si quis aliud euangelizaverit vobis. anathema
sit. secundo et adversat glosa. sed adversat melius.

Item impitus simone. quasi .i. cor. xiiii. omnes vestrum
linguis loquor. ergo noverat essem simonem. Item quamvis
nosceret essem linguam non tamen ornate loquebatur.
ne virtus videretur esse in humana persuasione non
in divina inspiracione. Item quia gratis euangelizavi.
quasi. mt. x. gratis accepistis gratis date. ergo ad hoc tenebatur
non ergo hoc erat magnum aut singulare. secundo gratis
predicare duplex est. quia aut quod sine precio in mercede predi
cationis et hoc est necessitatis aut quod sine stipendio et
sumptu predicatoris et hoc est super erogacionis. Item
alias ecclesias expoliavi. ergo videtur quod prelati ab aliis
ecclesiis quas non personaliter visitant possent procura
tionem accipere. quasi procuracio debetur causa visitacio
nis. secundo prelati debent procuraciones accipere regula
riter solum ab ecclesiis quas visitant. sed ex causa
spirituali si ille quas visitat ad sumptus moderatos
non sufficiant. possunt alias in sumptibus solvendis
adiungere. sicut cotidie faciunt tam prelati quam
legati. vel dicendum quod ab aliis ecclesiis sponte offeren
tibus accepit non exegit.

Quare quia non diligo vos deus scit.
Supra ostendit quod nec sumptus ab eis accepit. nec
decreto accipere proponit. hic ponit causam quare hoc facit.
et primo excludit causam falsam. secundo ostendit causam veram.
.i. quod autem facio et faciam. tertio ostendit causam uti
lem esse et necessariam .i. nam eiusmodi pseudo. Dicit
ergo. Ita dixi quod sine onere me vobis servavi et servabo.
vel a vobis accipiendo sed quare. subaudi. hoc facio. reddit
causam sinistram quam nunc interim suam esse asserit. pro b. v. numquid
suple hoc facio quia non diligo vos .i. numquid dimitt
to accipere sumptus a vobis ex odio quod habeo ad vos ut
dicatis et ut dicunt pseudo. argumentum est quod acci
pere aliquid signum est dilectionis deus scit supple quod diligo
vos et quod hoc non facio ex odio. Jurat quia deum testem
invocans ut supra est ad rom. .i. testis est michi deus
quomodo cupiam vos omnes etc.

Quod autem facio. hic subdit causam veram vel
tangit .iii. per fratrem suum. secundo continuandi proposito
i. et faciam. tertio istorum fidem .i. ut amputem. quarto
ipsius finem .i. ut inveniantur. Dicit ergo quod autem
facio nunc et faciam in futuro et hoc ut non accipien
do sumptus amputem occasionem. accipiendi vestra
eorum scilicet pseudo qui volunt meo exemplo habere
occasionem accipiendi vestra. sciebat enim secundum ambrosium
quod si non acciperet non diu predicarent ut in quo etc.
hic legitur etc. prius in hoc ut inveniantur tales. sup.

sic et nos. s. non accipiendo sicut nec nos accepimus.
a. quam apostoli docent sine cessando. In quo. s. sunt tales.
sicut et nos gloriantur. contendebant. n. similes esse veris
apostolis. secundum sic. ut in eo in quo gloriantur. s. in acci
piendo. quia hoc solum cogitabant. inveniantur sicut et nos.
i. similes nobis. cessando. s. et desistendo ab acceptio
ne ut nobis assimilentur. tertio modo sic. ut in eo in quo
gloriantur. s. in non accipiendo. dum non sed vel accipere
inveniantur sicut et nos. i. non meliores nobis. quod
videtur si nos acciperemus et ipsi non. et ita in hoc
possent nobis preferri.

b

Nam eiusmodi pseudo. Ostendit cum dictum esse necessarium. videlicet propter pseudo
excludendos quorum pravitatem describit magis
condicionibus. Primo quia in officio falsi et non veri apostoli.
Secundo quia in factis dolosi. i. operarii subdoli. Tertio quia in
exteriori conversatione per apparentiam fraudulentam transfigurantes
se. Quarto quia imitatores diaboli. s. et non
mirum. Quinto quia sathane ministri. i. non est ergo
magnum. Sexto quia in fine perdendi. s. quorum finis
erit. Dicit ergo nam eiusmodi. hoc continuatur tripliciter.
Primo modo sic. Ita gloriantur et contendunt esse sicut nos.
Nam eiusmodi et cetera. Secundo modo sic et vere desisterent accipere ut
nobis assimilentur. nam eiusmodi et cetera. Tertio modo sic. Ita in
non accipiendo gloriantur ut nobis similes vide
antur. nam eiusmodi pseudo apostoli. i. falsi apostoli. non a
deo missi sunt operarii subdoli. i. dolosi. callide
sub specie religionis decipientes. ii. thi. iii. habentes
quidem speciem pietatis. virtutem autem eius abnegantes.
hii sunt vulpes quas detestatur. cant. ii. capite no
bis vulpes parvulas que demoliuntur vineas. vulpes
simulant se mortuas trahendo linguam ut aves ca
piant et decipiant. sic per apparentiam simulantes se mor
tuos per penitentiam ut ad se splendidas accipiant. eze.
xiii. prophete tui israel. quasi vulpes in deserto transfigurantes
tes se in apostolos christi ostendendo se sanctitatem christi ut
videantur esse apostoli. ii. matth. xxiiii. Surgent enim pseu
dochristi et pseudo prophete et dabunt signa magna et
prodigia. Ita ut in errorem ducantur si fieri potest et
electi et non mirum. supple si ita transfigurant se.
ipse enim sathanas qui est caput eorum transfigurat
se. ut alios. s. decipiat. In angelum lucis omnis
se in specie christi vel boni angeli. sicut martino pur
puratum se ostendit in specie christi. Ideo quibuslibet fantasiis
non est credendum. Io. quesiunt iosue. v. aban
uis es. an adversariorum. i. Io. iiii. probate spiritus an
ex deo sint. Non enim ergo magnum si ministri eius.
pseudo transfigurentur. quantum ad exteriorem appa
rentiam velud ministri iustitie. et dicit transfigurentur.
quia alia est opinio eorum exterior in cultu. alia in apto

quia quod in cultu fuit ab eis turpe est dicere. eph. v.
quorum. s. tam ministrorum sathane quam ministrorum
iustitie. finis erit secundum opera eorum. ii. cor. v. omnes nos
manifestari oportet ante tribunal christi. ut recipiat
unusquisque prout gessit sive bonum sive malum. opera enim
illorum secuntur illos.

Iterum dico ne quis me putet. Hic
ostendit se non esse eis inferiorem in carnalibus. sicut est no
bilitas generis. Et primo innuit quod sic gloriari videtur esse
insipientia. Secundo ostendit quod tamen sibi licet sic gloriandi. cum multa
i. quoniam multi gloriantur. Tertio ostendit quanta sit in eo
sic gloriandi fiducia. ibi. In quo quis audet. In ignobilitatem dico.
Quarto quae sit in eo carnalis gloriandi materia. i. hebrei
sunt et ego. In primo primo ostendit quod sic gloriari videtur esse in
sipientia quo ad homines. Secundo quod etiam quo ad deum. i. quod
loquor. non loquor secundum deum. In primo primo tangit insipien
tie apparentiam. Secundo apparentie causam. ibi. ut et ego modicum.
Dicit ergo Ita dixi. quod supporteris insipientiam meam.
Iterum dico hoc. s. ne quis me putet insipientem
gloriando. s. in spiritualibus. quia pro bono facio aliquando
s. si in spiritualibus gloriando. reputatis me insipi
entem multo magis velud insipientem accipite.
i. accipietis me gloriantem. s. in carnalibus. Insi
pientem dico in hoc. s. ut ego. supple sicut et illi
pseudo modicum quid glorier. i. secundum carnem quod gloriatio
modica est. eccles. x. preciosior gloria ad tempus
stulticia est. et nota quod ait velud insipientem
secundum glo. quia vere in hoc vere insipiens est hic videatur
quia pro bono facit. accipietis me quasi velud insipi
entem quia quod loquor in hac substantia glorie. i. in hac gloria car
nis quam quidam magnum quid reputant cum tamen non sit
substantia sed vanitas. osee. xii. effraym pascit ventum.
non loquor. i. locutus non videor secundum similitudinem
verborum secundum dominum. glo. apud quem non surgit de carne
gloria. sed apud deum humilitas est gloriosa. sed supple
loquor. quasi in insipientia quod dicitur. quia non vere insi
pientia quia pro bono facit. Quoniam quidem multi gloriantur
hic substantia glorie. quia superbi gloriando fatuit stupenda
et perversa. fatuit enim quidam delectatura creatorem
quia finem sine delectationis ponunt in creatura. Ie. ii. pro
mo mutavit gloriam suam in idolum. obstupescite
celi super hoc. Alii de acquirere secundum quia gloriam tran
sitoriam reputant quod magnum et permanens de quibus
hic intelligitur substantia glorie et cetera. Tamen de similitudine vita
rum. quia similitudinem rei crediderunt rem. ps. muta
verunt gloriam suam in similitudinem vituli come
dentis fenum. Quarti de ignominia pompam. sicut
quidam de multitudine ferorum et divitiarum. s. cuiuslibet. et generis
nobilitate. se iactant. i. math. iii. a b b vivi
prodas nec. quia gloria eius stercus. Quinti de

tristicia lenticia. ut q de morte alterius letantur. ps quid gloriaris in malicia.

**Quoniam multi gloriantur.** Hic dicit quod licet ei gloriandi causa sit. videtur quod esse causa est ex parte pseudo apostolorum. Secundum quod alia causa est ex parte ipsorum. i. libenter sufferetis. In hoc pertangit causam motivam secundum effectum sequentem. i. et ego gloriabor. dicit ergo. Ita gloriari videtur esse insipientia. ideo tamen gloriar. quoniam multi. scilicet pseudo qui in iudaismum qui omni catholici etc. at dicitur. Sicut quod vir. Iac. ii. nolite plures magistri fieri etc. gloriantur secundum carnem. i. secundum ea que ad carnem pertinent. sicut est nobilitas generis. et ego sic. sicut illi gloriabor. secundum carnem ne reputer illis inferior. et sic coram predicta ab non preponitur mei.

**Libenter n. sufferetis.** Hic est alia causa ex parte ipsorum corinthiorum. scilicet quod sustinent sic gloriantes. videtur quod hic insinuat secundum in spiritu. i. sustinetis. n. si quis. In hoc pertangit insipientiam effectum secundum sapientie defectum. i. cum sitis ipsi. Dicit ergo. Ita illis gloriantibus secundum carnem vel est unum libenter n. sufferetis insipientes. i. gloriantes in carne. quia cum insipientia non addit velud quod insipientes non gloriabantur. quasi dicat. super non deberetis facere cum sitis. i. esse deberetis sapientes. Provincie licuit illis.

**Sustinetis. n.** Hic ostendit in quibus sufferunt in spirituali. videtur. quia malum tangit. quia sustinebant a pseudo. que sunt servitus. exactio. acceptio. iactantia. vituperium. et distinguunt sic. omnis lesio est in spiritualibus. sic dicit servitus aut est in temporalibus et sic aut est aperta. i. si quis devorat. aut occulta. i. si quis accipit aut in carnalibus aliis aut se super alios extollendo. i. si quis extollitur. aut alios despiciendo. i. si quis in faciem dicit ergo. sustinetis. n. si quis. scilicet pseudo apostolorum. vos in servitutem redigit. et ex libertate christi. que est in caritate redigit in servitutem legis. vel in servitutem ipsorum pseudo. ut servarent ipsis quod refertur ad lesionem in spiritualibus. Si quis. qui de potestate presumens devorat vestra aperte consumendo. quod refertur ad lesionem in temporalibus. Si quis accipit. i. dolo vos capit. occulte vos seducendo. ut ad a vobis accipiat. Si quis extollitur. de nobilitate et potestate se iactando. hic refertur ad lesionem in carnalibus. Si quis in faciem. i. in presentia vos cedit. i. vos vituperat. improperando. scilicet nobis gentes quia sitis gentiles. a nobis. in facie cedit. iniuria irrogatur. prov. xiv. in ore stulti virga superbie.

**Secundum ignobilitatem dico.** Hic ostendit quanta sit in eo gloriandi confidentia et perfectio. quia non est inferior pseudo in nobilitate. Secundum quod equalis potentia. i. in quo quis audet. dicit ergo. Ita sustinetis si quis etc. hoc autem dico secundum ignobilitatem quam nobis obiciunt quidam iudei de semine abraham se iactantes. quos tamen perfertis in. et libenter sufferetis. quasi nos infirmi fuimus in hac parte. i. impotentes gloriari de gentis nobilitate. Sed non sumus. quia in quo quis illorum. scilicet audet audacia temeritatis. scilicet se iactare. audet dico in insipientia. quia insipientia est sic se iactare. audeo. i. audere possum sine temeritate et ego. ergo iactare se est presumptionis quo ad irascibilem. unde dicit audet fatuitatis quo ad rationabilem. unde dicit in insipientia ostentationis. quo ad concupiscibilem. unde dicit audeo et ego sed nolo ad ostentationem.

**Hebrei sunt et ego.** Hic ostendit quanta sit in eo carnaliter gloriandi materia. videtur. prout tria in quibus est eis similis. scilicet nationem generalem. quia hebrei. cultum singularem. quia israelite. originem spiritualem. quia semen abraham. Dicit ergo ego audeo. sicut illi. quia scilicet hebrei sunt lingua et natione et ego. israelite sunt ritu et fide. et ego. semen abraham sunt origine non proselyti. et ego. phil. iii. si quis illorum videtur confidere in carne. ego magis circumcisus. viii. die. de genere israel. hebreus ex hebreis.

**Quod cum sitis.** cum sitis ipsi sapientes. quia quidam videntur esse sapientes et non sunt. ut prudentes in terrenis negligentes divina. ier. iiii. stulti populus meus non cognovit. sibi insipientes sunt et vecordes. sapientes sunt ut faciant mala. Ro. i. dicentes se esse sapientes. stulti facti sunt etc. se reputant. Alii non videntur esse sapientes et sunt. ut prudentes in divinis. negligentes terrena. i. cor. iii. si quis videtur inter vos sapiens fiat stultus ut sit. scilicet sapiens. n. hui. Ceteri nec videntur esse sapientes nec sunt. ut proditores notorii. Iob. xvii. utinam taceretis. ut putaremini sapientes esse. le. a. n. manifestatos. Ceteri videntur esse sapientes et sunt. ut doctores sancti de quibus prov. iii. gloriam sapientes possidebunt. prov. vii. in facie prudentis lucet sapientia. veri autem sapientes sunt qui utuntur actibus virtutum quia per hec inducuntur. Unde eccli. xxiii. homo sensatus credit legi dei. Ro. xii. non plus sapere. Secundum caritatem prov. ix. argue sapientem et diliget te. eccli. i. dilectio dei honorabilis sapientia est. Tercio in spe. prov. xxiiii. sapientia cum inveneris habebis in novissimo spem et spes

t. nō p. sapientis. i. est diuini religiosē.
dilige expectare. pmū est fidei. f. caritatis
tciū spei. de hys tribꝫ. eccī. xxiiij. ego mr̄
plcre. Quarto i prudentia. pū. x. sapia ē
viro prudencia. pū. xvi. qui sapiens ē
corde appllabitur prudēs. sapiētis enī ē
digere viam. Quīto i tēpancia. eccī. xxj.
fatuꝰ in risu. in vo. s. vir aūt sapi. uix. ci. ir.
pū. xxix. totū spm̄ suū pfert stultꝰ sapiēs
differt. et reseruat i posterū. Sexto in
fortitudīe pū. xxiiij. vir sapiens fortis
est. et vir doctꝰ robustus. Septio i iustiᵃ
pū. xx. dissipat ipios rex pt sapiēs de hys
iiij. sap. viij. sobrietatem. n. et sapiām
docet. et iusticiā et virtutē.

ff. 6 a

Ministri xpi sūt. Post q̄ ondit se
nō eē minorē pseudo. vn̄ nō debet ei pferri
hic ondit se eē siriorē. vn̄ dꝫ ei pferri.
et ꝑ preminencias suas. & in gl̄a. ꝑo enu
merat i spali. i. in laborib; plurimis. tercio
ondit se uille i tribꝫ gl̄iari. i. fugliari oz.
q̄ infirmitatis. In pᵃ pimo tang̃ ministrj cō
munitatē. ꝑo ꝯpza preminēciā. i. ut minꝰ
sapiēs dico. dic g̃. ita nō sū eis inferior i
mo et maior. q̄ pꝫ sic. ministri x̄ sꝫ. et ego
silr̄ sū minist̄ xpi. nec solū sic illi. imo plꝰ
ego sū minist̄ x. h̄ aūt dico ut minꝰ sapiens
q̄ delem. s. reputatiue. in quo ꝑ glo. cō se
cuctū ad h̄ dd. i. xij. fcs̄ sū insipiēs.

b

In laborib; plurimis. Hic enūat suas
preminencias in spali. et pᵒ petra gl̄iantiā.
q̄ sepe plusq̄ pseudo sustinuit. ꝑo prela
q̄ sepe futa tiuuit. i. piclis flumimi. ꝫᵒ
afflictōes corpis in q̄b; iugitꝰ viuit. i. i labo
re et erūpna. q̄rto angustias aīq̄ q̄s assi
due sensit. i. pt illa q̄ extrīsecus sꝫ. In pᵃ
pᵒ enūat gl̄iantiā sū nūo determiatā. ꝑo sꝫ
aliqᵒ nūo. i. a iudeis q̄nq̄es q̄dragenas.
In pma pᵒ ponit gl̄iantiā assūpta. ꝑo illa
ta. sꝫ fere tollabilia. i. i carcerib; ꝫᵒ illata
et i portabilia. i. in plagis. eᵒ. i sūmo horri
bilia. i. i mortib; dic g̃. ita dixi. q̄ sū
plus minist̄ x̄ q̄ā ipsi. q̄ pꝫ. q̄ ostēsus sū mi
nistꝰ x. In laborib; plurimis. q̄ ipsi. sꝫ. et q̄
bi apli. i. cor. xv. hunda nciᵒ oīb; labora
ui. In carcerib; hundancius q̄ illi. deci i car
ceratione. act. xvi. In plagis sꝫ ostēsus sū
minist̄ x. act. xvi. cū multas plagas eis
imposuissent sup̄ modū. i. ult̄ mēsurā alior
ul sup̄ mod̄ virtutis mee. sup̄ mod̄ gl̄iati

suni et sup̄ virtutē. In mortib;. i. i piculꝭ
mortis. frequēt. sup̄. fui. sup̄. iiij. sꝫ nos q̄
viuimꝰ i morte tradimr̄ et c. Hic ē ut

c

amputē occōnē. q̄. phil. i. sūt ꝑ occōne. sū
ꝑ veritatē xp̄c annūciet. In h̄ gaudeo. Ro. i
loq̄r de occōne ꝑdicandi. hic de occōne accipi
endi. ul meliꝰ. ibi loquit̄ de ꝑdicantib; va.
h̄ de incōuscientib; fl̄a. Itē si iᵒ tu fugiat

2

se. glo. ad decipiend̄ q̄sdā. sic iustū ē. q̄. nō
est iustū q̄ d̄ṡpercet. ꝑo q̄uis nō sit iustū
q̄ dyaᵒ aliq̄ decipiat. aut q̄ hō q̄senciat tn̄
iustū ē q̄ deꝰ h̄ pmittat. Itē. ide glo. cū

3

dyaᵒ bonū se fingēs dic̄ aut fac̄ ea q̄ q̄gru
ūt bōis angelis. nō est error piclosꝰ. q̄. g̃ a illi
si xp̄m se fingēs fac̄ que xp̄o q̄gruūt ul bēs
se adorari. nō est error piclosꝰ. ꝑo. xp̄o nō
q̄gruit uelle se fl̄o adorari. quādū tn̄ dicit
q̄ i h̄ca ūū q̄ adorat excusat. Alij dūt q̄ nō
dꝫ adorare. n̄ sꝫ q̄dicē tacita ul expssa. s.
si tu es xp̄c. aliter nō excusat. Itē sup iᵒ nō
loquor ꝑ deū. glo. apd̄ q̄ nō fingit decaue
gl̄ia. q̄. sū q̄cedant a carnis nobilitate.
ꝑo. nō q̄cedant ab ea ꝑ se. s. ꝑ aliud. ut
. s. alior q̄pone appeant humiliores. Itē
quā multi gl̄iantur. q̄. exo. xxiij. n̄ sequis
turbā ad faciēd̄ malū. ꝑo. q̄uis aplꝭ gl̄iē
secūd̄ m̄. nō tn̄ eod̄ fine. vn̄ nō seq̄bat tur
bam ad faciend̄ malū. Itē sup iᵒ. ut mi

6

nꝰ sapiēs. glo. q̄ delem. q̄. q̄mēdando se aūt
bn̄ faciebat. aut male. sibn̄ g̃ nō erat
ex h̄ minꝰ sapiēs. si male. g̃ peccabat. ꝑo
lō h̄ de nīsou sapī. ꝑ apparencia nō ꝑ existenciā.

d

Iudeis quinquies. et c. Supiꝰ enu
merauit gl̄iantia sū determiata nūo. et pᵒ g̃
uamīa sꝫ aliqᵒ nūo. et pᵒ gl̄iamīa ex ꝑposito
alieno illata. ꝑo aliunde ꝑt ꝑpositū q̄tigē
cia. i. ter naufragiū feci. tercio ex ꝑposito su
o. voluntarie assūpta. i. i itinerib; sepe. In
pma tang̃ gl̄iantiā. ꝑ g̃ḋ gl̄iamini g̃
maiores. pᵒ gl̄ia. ꝑo gl̄iuoza. i. cū uirgis.
tercio gl̄iussima. i. semꝰ lapidatꝰ. Dicit g̃
a iudeis. q̄. ita dixi. q̄ i plagis sup̄ modū
et h̄ ita est q̄ a iudeis q̄nq̄es. i. q̄nq̄ vicib;
q̄dragenas. sup̄. pcussiones ul plagas. vna
minꝰ. h̄ est. xxxix. accepi. preceptū. n. erat in
lege. deut. xxv. sicū q̄ peccauat dignū
videret. plagis pfmicerent eū an̄ se. et co
iam se faceret uberari ꝑ mēsura pcī erit.
et plagar mod̄ ita dūtarat q̄dragenariū
nūm. n̄ excedat. neq̄ uis fictores videntꝰ

abstrahebant .iiii. ex preciat. s. vnctum. Ter virgis cesus sum. .i. a gentibus passus est. act. xvi. magistratus iussit eum virgis cedi. xxii. tribunus iussit eum flagellis cedi. semel lapidatus sum. s. a iudeis in ciuitate lycaonie. act. xiiii. lapidantes paulum traxerunt extra ciuitatem estimantes eum mortuum esse. Ter naufragium feci. .i. periculi de uno legitur. act. xxvii. cum nauis in qua erat fluctuaret nocte et die in profundo maris fui. .i. in alto mari tempestate detentus. sic dicitur act. xxvii. uel in ipso fundo maris ad litus sicut ionas. ione. ii. in tribus sepe de insidiis que parabant ei in itinere. act. xxiii.

Periculis fluminum. Euadauit grauia pericula que sustinuit. hic enumerat pericula que sepe finita timuit et hi. viii. secundum .ii. tangit pericula excepte maris pro que sibi erat. sunt ab elementorum natura. .i. periculis fluminum. sunt ab hominum malicia. .i. periculis latronum. secundo pericula imminentia ex parte in fidelium quibus predicabat siue iudeorum. .i. periculis ex genere. sunt gentilium. .i. periculis ex gentibus. 3o pericula imminentia ex parte locorum in quibus erat. sunt communia. .i. periculis in ciuitate. sunt solitaria. ubi periculis in sollitudine. sunt in deserta. .i. periculis in mari. Secundo pericula imminentia excepte fratrum. cum quibus habitabat. .i. periculis in falsis. dicit ergo periculis fluminum. super. fui. ex secundum ambrosium. hieme iter faciens. ex que imbres assidui sunt egredientibus fluminibus incurrebat periculum. periculis latronum. que deserta non ualens eum carere in ciuitate excitabat ei in uia. cum tamen nichil ferret que latrones cuperent. secundum glo. periculis ex genere. super. meo. .i. a iudeis. qui legem cor deserta ad christum sequuntur. mich. vii. inimici hominis domestici eius. exemplum huius act. xiiii. periculis ex gentibus propter verbum dei et crucis predicationem. que gentibus stulticia est. .i. cor. .i. periculis in ciuitate .i. in comunitate ciuium. gerunt. act. xix. commota est ciuitas et cum clamabant magna diana ephesiorum. periculis in sollicitudine et hic uel a serpentibus et bestiis uel a penuria necessariorum. uel quia parate erant insidie a iudeis. act. xxiii. hebr. xi. in sollitudinibus errantes et cetera. periculis in mari. s. a piratis non ex mari. que illa supra euadauit. uel quando milites uoluerunt interficere ne euaderent. act. xxvii. periculis in falsis fratribus. .i. hereticis et pseudo. gal. ii. propter subintroductos falsos fratres qui subintroierunt explorare libertatem nostram. Glossa. Ter virgis cesus sum. que quatuor genera hominum virgis utuntur. s. rectores. tortores. cultores. negociatores. et incantatores. Primo rectores ad corrigendum de quibus prouerbiorum. xxix. virga atque correctio tribuit sapientiam. Iuxta hoc virge usus nos primo quis utitur. que sapientes gladius. cum virga in manum stulti periculosa est. ideo numeri. xxiiii. orietur stella ex iacob et virga consurget de israel. Secundo qua utentes utitur. virga .n. nimiae prodita uix fructificat. ysa. xi. egredietur virga de radice iesse. in prelatis merendum in quo caritas. Tertio quo utitur. nos .n. carnifices. sed pastores instituit. secundum. visitabo in virga. Quarto in quibus utitur. que .n. plus bibit plus soluere debet. sic qui plus debet quam. ysa. xxviii. In virga excutiet gith. quod est minimum et cuminum que est maius in baculo et licet displiceat cum patitur. ideo prouerbiorum. xxiii. noli abstrahere et cetera. ier. i. virgam vigilantem. Secundo tortores ad flagellandum ut hic. cum virgis cesus sicut rex virga tinctus. de quo hester. iiii. assuerus rex debuit virgam auream in qua caritas uel prosperitas. circa que .iiii. primo que fortificatiua ad pugnandum. contra. s. n. percussus timebit virgam. ysa. xxx. pauebit assur. virga percussus. assur negociator. secundum virga uirtutis sue. Secundo que confortatiua ad paciendum maior .n. dolor facit obliuisci minorem. ps. virga et baculus. Tertio que illuminatiua ad cognoscendum. quam videtur tamen solum pro tanto vini. sed que multi debent solue lucem uel. sic oportet patrum pati .i. reg. xiiii. Ionathas. virga que tenebat in manum tetigit fauum in quo cera et mel et illuminati sunt oculi eius. Quarto que inflammatiua ad diligendum non est lignum ita frigidum uel humidum quin accendatur si ponatur in fornace. si cor si ponatur ad cogitandum passionis caritatem. Iudic. vi. dicitur que ad tactum virge .i. crucis ignis feruoris de petra exiit consumens carnes .i. carnales amores. Tertio cultores ad plantandum. sic dominus pater posuit uirginem in quo inseruit filium suum. verbum dei verbum insitum. Ista virga s. virgo maria fuit. Nobilis nascendo. que de regali prosapia ysa. xi. egredietur virga de radice. Commirabilis fructificando. que fructificauit arida. num. xvii. inuenit virga aaron florem. Graciosa humilitate odore. cant. iii. que est ista que ascendit sicut virgula fumi. Imitabilis rectitudine vite. ps. virga directionis virga regni tui. hec est virga speciosa de qua zach. xi. assumpsi mihi duas virgas. unam

uitam decius. ¶ Quarto negotiatores ad lucrandum et isti in summa nituntur ad acquirendum. ad excutiendum. ut uestes uel blad[a] ysa. xxiiii. In uirga excutiet gentes. isti sunt penitentes qui uirga penitentie excutiunt sordes peccatorum. ¶ Alii ad metiendum ut panos uel terras.

¶ In labore et erumpna. ¶ Hic determinat afflictiones corporis in quibus cotidie uixit et primo quo ad motum. secundo quo ad sensum. ibi in uigiliis. tertio quo ad uictum. id est in fame. quarto quo ad uestitum id est in frigore. In primo tangit afflictionem actionum. secundo passionum. ibi et erumpna. Dicit ergo In labore. supple omnis sum minister. scilicet operando scilicet manibus. i. thess. ii. nocte et die operantes ne quem uestrum grauaremus et erumpna. Ubi ad thessalonicenses xii. stimulus carnis mee angelus sathane qui etc. In uigiliis multis. scilicet per orationem predicationem et huiusmodi. act. xx. protraxit sermonem usque ad mediam noctem.

¶ In fame. ¶ Hic tangit afflictionem quo ad uictum. ubi tangit primo uictualium egestatem. secundo egestatis diuturnitatem. id est in ieiuniis. Dicit ergo In fame et siti. i. cor. iiii. usque in hanc horam esurimus et sitimus etc. In ieiuniis multis spontaneis uel coactis. act. xxvii. ieiunantes xiiii diebus in naui. In frigore et nuditate. frigoris illatorum. nuditas defectum remedii. act. xxviii. barbari accensa pyra reficiebant nos propter ymbrem que imminebat et frigus.

¶ Preter illa que extrinsecus sunt. ¶ Hic enumerat angustias animi quas assidue sensit dicens primo pro communi statu omnium ecclesiarum. secundo pro speciali statu aliquorum particularium. ibi quis infirmatur. In primo implicat quia condoluit saluti spiritualium et bono plato. scilicet quod laborem instantem id est instantia personalis. id est mea. preseuerans id est cotidiana ardens. id est sollicitudo generalis. id est omnium ecclesiarum. Dicit ergo Ita nec dampna solum sustinui. sed preter illa que extrinsecus sunt in corpore que augent me. supple instantia mea cotidiana que nec una hora permittit. secundum glossam. ii. thess. iii. instantia optime etc. Instantiam dico sollicitudo omnium ecclesiarum

non aliquarum tantum. ro. xii. qui preest in sollicitudine.

¶ Quis infirmatur. ¶ Hic tangit angustias quas sensit pro speciali statu aliquorum particularium. ubi ostendit compassionem suam. primo pro difficultate ad bonum. secundo pro pronitate ad malum. ibi quis scandalizatur. Dicit ergo Ita me angit ista sollicitudo et uere. quia quis fidelium infirmatur in fide uel talia uel tunc et ego non infirmor dolendo. scilicet mitte ac si infirmarer. i. cor. ix. factus sum infirmis quasi infirmus. Quis scandalizatur aliquando. scilicet molestia tribulationum inciendo in peccatum et ego non uror igne. scilicet caritatis qua ei compatiar. Ps. ossa mea sicut cremium aruerunt. Hec est zelus qui gaudet de malo aliorum.

¶ Si gloriari oportet. ¶ Postquam ostendit causa mulieribus se eminere pseudo et in generali et in speciali. hic ostendit se nolle in talibus gloriari. et primo dicit quod gloriabitur in passionibus. secundo ostendit quod uere potest gloriari in istis. id est deus et pater domini. tertio ostendit quod ad hunc habet ampliorem materiam gloriationis. id est damasci prepositus. In primo tangit gloriandi opportunitatem. secundo materiam. id est que infirmitatis. Dicit ergo si quis causa sunt in me si gloriari sic oportet per uos in hiis que infirmitatis mee sunt gloriabor. licet in hiis uideatur abiectus. Iac. i. glorietur frater humilis etc.

¶ Deus et pater. ¶ Hic ostendit quod uere potest gloriari in predictis. ubi ad uerum confirmandum inducit testimonium. et primo implicat testis immutabilitatem. secundo ibi testificate ueritatem. id est scit quod non mentior. testem uero notificat a tribus. ab eterni diuturnitatis. quia deus et pater domini. et primo deus nostri iesu christi. secundo a eternitate unius. quia eius essentia est benedictus. secundo quia patris est deus secundum glossam et primo est deus pater domini nostri a eternitate. Dicit ergo Ita uere possum gloriari. quia deus. id est ille qui est deus et pater eternus domini nostri per eternitatem. uel deus est per glossam et pater eius. secundum quod deus qui est benedictus. id est laudatur a fidelibus in secula. scit quod non mentior de dictis uel de dicendis. secundum glossam. iuramento confirmat quod dixit uel quod dicturus est ut sibi credatur.

¶ Damasci prepositus gentis. ¶ Hic tangit ampliorem materiam gloriationis que est persecutio specialis. ubi tangit. iiii. primo pena persecutoris. secundo formam persecutionis. id est custodiebat ciuitatem. tertio modum euasionis. id est et per fenestram. quarto euentum liberationis. id est et sic effugi. Dicit ergo damasci. que in illa ciuitate ubi uidit. prepositus gentis aretha regis. id est quem aretha rex illi genti prefecerat custodiebat ciuitatem damascenorum ad mouitionem. scilicet et precibus iudeorum uolens. scilicet placere iudeis et uidi sollicitus de officio suo comprehendendo quem turbatorem audierat. ut dicit ambrosius. custodiebat in quantum in me comprehenderet ne amplius predi-

garet. et per fenestram in sporta .i. in celatu quem
dimissus sum a fratribus per murum civitatis et sic civi
tatis. et sic effugi manus eius. de hoc habes act. ix. sic
michol per fenestram david. i. reg. xix. sic raab
exploratores. iosue. ii. ¶ Hic dicitur in laboribus
sepe. quia prov. xxiiii. et itinera tua in pace perducit
Contra. itinera iusti sunt perducuntur in pace corporis. hic
non corporis. ¶ Item supra periculis latronum. glo. non tamen
ut putaret quod latrones ceperunt. quia .i. cor. ult.
quod si dignum fuerit ut et ego eam mecum ibunt. quod pe
cuniam colligat alium portabit cum eo. Contra quidam
alius cum eo portaret pecuniam. non tamen ipse vel alia
vice fuerit. alia vice fuit dicitur. ¶ Item in fame
et siti. quia ps. c. non affliget dominus fame animam
iusti. Contra quidam non affligat animam iusti. quia
contingit iusti pacienter sustinet affligi. cum pu
nitur corpus. ¶ Item in frigore et nuditate. quia
mat. vi. primum querite regnum dei et omnia hec adici
entur vobis. Contra eis adiciuntur quantum ad utilitatem
eorum dantur. alias non. novit. n. deus dare quod
expedit et abstrahere prout expedit. ¶ Item solli
citudo omnium ecclesiarum. quia non omnes erant civitatis sub
cura sua. Contra quod ait omnium ecclesiarum fit dictio
accomodata pro ecclesiis sub cura sua existentibus
generale. vel ad quod omnes erant sub cura sua
quantum ad zelum caritatis. licet non quantum ad
officium prelationis. ¶ Item sic. instancia mea
cotidiana. glo. quod nec una hora remitti
quia non omni hora exponitur de hoc. Contra numquam re
mittebatur habitu. Contra numquam remittebatur habitu
licet aliquando actu et actu. ¶ Item supra quis infir
matur. glo. in fide vel aliqua virtute. quia videtur pro mor
tale moritur per veniale non minuitur. quod numquam
infirmatur. Contra quidam per veniale non minuatur per
essentiam. minuitur tamen per radicationem et fervorem.
¶ Item sic. in sporta dimissus sum. glo. non est
negandum divinum suffragium quod deus suppetit hu
manum. vel de quod in plorare divinum auxilium. dum
hic quod faciat. quod spe tamen et implorandum di
vinum auxilium. quod sic eo non possit facere. Io. xv.
Contra lo. glo. de adiutorio miraculoso. quod facit
deus per se ipsum. solum. non de eo quod facit cooperante
deo nobiscum. ¶ Item et sic effugi. quia lo. pastor vero
dimittit oves et fugit. et incurrit. Io. x. Contra
quod quidam per pastorum fugere licet. quando adstat cura
gregis. non. ¶ Item quia hic apparet. Io. xviii. querebat
eum dominus vero tamen fugere. ¶ Item thomas cantuariensis.
quidam per quereret non tamen fugit. Contra quidam tunc
liceat fugere non tamen est necesse. sed stare tunc super
erogationis. non necessitatis. vel ad quod alia conscientia

dicitur pastoris quod magis expediat gregi et hono
ri divino. cum stare. aut cum fugere ¶ In presenti casu debet stare.
In secundo casu non. ¶ Nota sic. ii. sequitur capitulum. rapt
est in paradisum. quod multipliciter est paradysus. ¶ Primus est
beatitudo increata. ecclesiastici. xxiiii. ego quasi aqueductus exivi
de paradyso. ¶ Secundus est beatitudo creata. luc. xxiii. hodie
mecum eris in paradiso. ¶ Tertius est ecclesia triumphans. apo
calypsis. ii. vincenti dabo edere de ligno vite. ¶ Quartus est ecclesia
militans. ecc. xxx. cedri non fuerunt altiores eo
in paradiso. ¶ Quintus est gratia divina. ecclesiastici. xl. gratia sicut pa
radisus in benedictionibus. ¶ Sextus est pura conscientia. cant.
c. emissiones tue paradysus malorum punicorum. ¶ Septimus est
locus voluptatis. gen. ii. plantaverat deus paradisum
voluptatis a principio. ¶ Octavus est regio ubertatis. gen.
xiii. vidit omnem regionem iordanis quod universa irri
gabatur sicut paradisus domini.

C XII

Si gloriari. ¶ Supra dixit quod pseudo
non sunt comprehendi per bona opera. hic docet per
privilegia gratie spiritualia. Vel primo posuit suam de reve
lationum sublimitate commendationem. secundo suam per hic
visiones humiliationem. i. et ne magnitudo reve
lationum. tertio commendationis excusationem. i. factus sum
insipiens. quarto excusationis causam rationabilem. i. opi
putatis quod excusem nos. In prima parte tangit
commendationem secundum tria. secundo numerum. i. scio hominem. tertio con
gruitatem. i. pro huiusmodi gloriabor. quarto veritatem. i. bi
nam et si voluero. quinto sobrietatem. i. parco autem neque
In prima parte implicat causam bonam. secundo excludit causam
falsam. i. non expedit. tertio premittit gloriandi
materiam. spiritualem. i. veniam autem. Dic quod ita in prima parte possum
gloriari. non sicut in prima parte gloriatur. quod ut pseudo.
non expedit quidem per se. sed expedit propter meam
utilitatem autem. sed quod gloriaturus. veniam narrando
ad visiones et revelationes. differunt ista duo
hic. ii. manifestationes solent fieri mediantibus aliquibus
signis. unde ibi sunt duo. signa et signata. visio
nes referuntur ad signa. revelationes ad signata.
unde contingit visiones fieri sine revelationibus. i. sig
aliqua apparere. sine cognitione sensus quod per ea intelliguntur. sicut
pharao vidit spicas et vaccas. gen. xli. et bal
thasar digitos scribentis in pariete. dan. v. revelationes
vel ostendunt. dico. quod fiunt a domino. vel manifestationes
que fiunt a domino.

Scio hominem. ¶ Hic tangit commendationis
numerum. scilicet duplicem raptum et visionem archanorum.
primo usque ad tertium celum. secundo usque ad paradisum. i. scio hominem.
tertio sublimitatem archanorum. i. et audi
vit. Primus raptus magis pertinet ad contemplationem
intellectus. secundus ad delectationem affectus. Celum enim dicitur a celan
do. paradisus sonat in laudem delitiarum. unde sicut gradi

a b d

natur et legitur. Scio hominem de se tamquam de alio loquitur in sui commendationem ut vitet iactantiam. Sic Matheus cap. ix. vidit hominem etc. Sic Iohannes xx. ultimo. Hic est discipulus ille etc. Sic Moyses Num. xii. erat enim Moyses mitissimus etc. Sic Paulus hic. Propter augustinus dicit quia consueverunt qui ea que sua sunt dicere et dicendi iactantiam conantur evitare. hominem dico in Christo manentem per gratiam et conformem. Aliter enim ad visionem gloriosam iste venire non potuisset si in Christo per gratiam non mansisset. ante annos xiiii. id est xiiii annis ante presentem narrationem. Tot enim annos fluxerunt inter visionem et narrationem. Ex quo apparet eum hoc narrare non ex iactantia sed magis ex necessitate. quia tamdiu hoc tacuit. Eccli. xx. Sapiens tacebit usque ad tempus. Creditur autem iste raptus fuisse in sua conversione quando fuit tribus diebus et tribus noctibus et non comedit neque bibit. Act. ix. sive in corpore manente anima vivificante corpus quod est corpus scilicet corporis organicus nescio / sive extra corpus id est assumpta et separata a corpore et corpore manente mortuo per modum ad resuscitandum nescio. Deus scit quid verum est quia potest facere raptum hoc utroque modo licet scilicet vir violenter per gratiam elevatum. Intellige autem iste raptus sic id est nesciens an in corpore vel extra corpus. propter hoc dicit quia manente anima in corpore supra et sunt supra se elevate. triplex enim potentia est in anima vegetativa que corpus vivificat. sensitiva que corpus movet et sensificat. intellectiva qua anima intelligit et considerat. In raptu ergo isto anima Pauli quantum ad vegetativam potentiam vivificabat corpus ab operibus et sensitive scilicet sensu et motu membrorum omnino abstracta erat. intellectualis autem usque ad ultimum possibilitatis sue elevata erat.

Triplex enim est gradus possibilitatis intellectus humani scilicet in possibilitate ad intelligendum tria scilicet illa que infra se sunt ut omnia corporalia per formas suas. Item se et que iuxta se sunt et similia ut angelos. Item ea que supra se sunt scilicet divinam essentiam et personas et huiusmodi. Item cognitionis adhuc triplex est gradus. Potest enim anima cognoscere cognitione naturali sicut cognoverunt philosophi. Cognitione vero lucidiori cognoscens Deum vel est in via. Item cognitione fidei sicut cognoscunt fideles in presenti. Item cognitione glorie scilicet et essentiam sicut videt sancti in patria. et hoc est ultimus gradus ad quem secundum statum vie impossibile est attingere nisi divina virtute mirabiliter elevatam et rapientem. Usque ad hunc gradum elevata est anima Pauli et sic intelligitur raptus usque ad tertium celum scilicet exponit. quantum secundum istam tres celi possunt distingui. Quia propter tres distinctiones loco sic intelligitur celum corporale quod est triplex. Primum est celum aereum in quo sunt aves de quo Matheus xiii. aves celi comederunt ea. Secundum est sydereum scilicet firmamentum in quo sunt stelle. Genesis i. vocavit Deus firmamentum celum. Tertium est empyreum in quo sunt beati quod dicitur empyreum non a calore sed a splendore. Dicitur et spirituale quia locus est spirituum cum tamen invenitur sit corporale. de hoc Genesis i. In principio creavit Deus celum et terram. ad hoc celum dicit se raptum Paulus quia Deum vidit per essentiam sicut in illo celo videtur. Secundum vero expositionem secundum triplicem modum videndi. Est enim triplex visio secundum augustinum quarum quelibet dicitur celum. corporalis imaginativa intellectualis. corporalis dicitur cum quedam corporalia videntur de munere que alique presentes videre non possunt. Et ideo dicitur celum quia ista ad revelationem que aliquibus celatur. sic Balthasar vidit manum dantem. Daniel. Imaginativa dicitur quia quis videt in extasi vel in sompno non corpora sed imagines corporum divina revelatione sic Petrus vigilans vidit discum plenum quadrupedibus et serpentibus. Act. x. et Pharao dormiens vaccas et spicas. Genesis xli. Intellectualis dicitur quando nec corpora nec imagines corporum videntur sed veritatis que non in corporeis substantiis ipsa divina potentia figuratur. ad hanc visionem raptus est Paulus. vidit enim Deum in se per essentiam non in aliqua figura sed gloria. hoc genere videntur res que non habent imagines sui similes. quando sit ipse. Sic enim vidit Deum Moyses in figura scilicet corporali. Exo. xxxiii. vidi Dominum. Secundum vero Ysaias. Ysa. vi. vidi Dominum sedentem. Tertio modo Paulus. Tertio modo exponitur secundum quod isti tres celi distinguuntur per distinctionem videntium. ut per primum celum intelligatur infima ierarchia angelorum scilicet angeli archangeli virtutes. per secundum celum media ierarchia scilicet principatus potestates dominationes. per tertium suprema ierarchia scilicet troni cherubin seraphin. limpidius autem videt Deum illi de suprema ierarchia. unde illuminant illos de media. deinde illi de media unde illuminant illos de infima. Deinde illi de infima. Raptus est ergo Paulus usque ad tertium celum id est tam limpide Deum videt sicut essentiam divinam. sicut illi de suprema ierarchia.

Quarto modo exponitur secundum quod isti dicunt. Item distinguuntur per distinctionem rerum visarum. ut per primum celum intelligatur cognitio celestium corporum. per secundum cognitio celestium spirituum. per tertium vero cognitio substantie celestium prout in trinitate. usque ergo ad tertium celum raptus est Paulus id est usque ad visionem Dei per essentiam.

Et scio. Hic exponit quod dixit tertium celum cum tamen sit alius raptus quia secundum Ambrosium dicit se bis raptum dicens ergo ita nescio utrum in corpore vel extra corpus tamen scio huiusmodi hominem sive in corpore manente anima sive extra corpus assumpta nescio quomodo istorum modorum Deus scit. quid utrumque facere potuit. Scio inquam quoniam raptus est in paradisum glorie in certa tranquillitate que fruuntur illi qui sunt in celesti Ierusalem. Apocalypsis. vincenti dabo edere

Margin: patiente

Margin: tertium celum et que dicitur

de ligno vite. quod est in paradiso dimicei. et audiuit
s. precepta. que per uerba arcana. s. de deo esse. ysa. secretum meum michi. que non licet. i. non est possibile
homini loqui. i. verbis explicare. quia alius homo non percipit
ea que dei sunt. Credit etiam paulus raptus fuisse in ierusalem in
templo. unde actuum xxii. factum est reuertente me in ierusalem. et orante me in templo fieri in excessu mentis.
Et pro hiis visionibus gloriabor pro me etc. i. pro mea nobilitate secundum carnem. quia s. sum de genere abrahe. unde. ieremie
ix. non glorietur fortis etc. unde michi proueniet in infirmitatibus meis. i. in tribulationibus quas patior. non quia in se
sunt gloriose. sed quia sunt michi glorie acquirende. luce xxiiii.
nonne oportuit christum pati et ita gloriabor in quantum et
decet. Nam et si voluero de reuelationibus vel tribulationibus
gloriari non ero insipiens. licet forte videatur. i. quia
veritatem dicam et gloriabor de vero. In scriptura quandoque est
gloriari de falso. de malo. de vano. de falso. iere. quod
falso laudatur sicut necesse est laudibus erubescat.
de malo. ps. quid gloriaris in malicia etc. De vano
ysa. xl. omnis caro fenum. et etiam omnis.

Parco autem. Hic tangit commendandi se
sobrietatem. Uel primo tangit sue commendationis parce
te. sed parcatis vobis. i. ne quis me existimet. Dicit ergo
parco. quia possem de pluribus aliis et etiam de hiis diffusius
gloriari. et. sed parco. i. parce. quod ad commendationem et gloriationem meam sed retineo. sensus. laudi parce vitupera
tioni ne quis in terram beniuolus tamen existimet me esse
ad quod ipse quod videt in me esse aut audit ab aliis dici
ex me. i. de me. i. ne quis putet me esse mortalem
vel angelum sicut lystrones crediderunt ipsum et bar
nabam esse deos et voluerunt eis immolare. actuum xiiii.
vel ne quis maliuolus et detractor existimet me supra
tendere per elationem et arrogantiam supra id quod videt in me
aut audit ex me. i. supra limitem meritorum
meorum quod vidit vel audiuit. Hic quasi supra. sed
gloriari oportet non expedit. quasi ergo male facit gloriandi
res. licet non expediat gloriari propter se. expedit tamen propter
alios. s. utilitatem aliquorum construendorum. Item scio hominem.
raptum aut homo accepit pro toto conuictu. et ita sci
ebat quod in corpore aut spiritu erat propter tempus et ita scie
bat quod extra corpus. Uel si loquitur de visione per tempore uisi
tationis. sic supponit propositio. sed per tempore reuelationis
sic per hoc. s. anima quam in raptum sciebat non tamen sed quid
sciret etiam extra corpus. quasi extra corpus vel in corpore rapi potuit.
Item scit in christo. glo. in conformitate christi. quasi ergo scie
bat se esse in gratia. unde. licet hic certe sciri non possit. sed
tamen per reuelationem sciebat. Item siue in corpore. quasi exo
dus. non videbit me homo et viuet. quia sciebat se
non viuere cum videret deum. unde. hoc est viuere duo
vel actu proprio vite. sic nesciebat. vel actu sed

quod est sensus et motus. sic nesciebat se non viuere. unde
non viuebat ut homo. s. hiis tamen sensibus utendo.
Item nescio deus scit. quasi quod est quod nesciuit qui
scientem omnia sciuit. cum ergo deum sciuit. sed nescire
non potuit. unde. verbum. gregorii. intelligit de pertinentibus
ad beatitudinem non de omnibus vult. Item scit id
usque ad tertium celum. glo. visio intellectualis est. quod dilectio
ipsa in mente videtur. quasi ergo habens caritatem scit
se habere eam. unde quia istius in intellectu dilectionis non tamen scit esse
caritatis dilectionem per similitudinem quam habet cum dilectione
nostra. Item idem glo. visio intellectualis continet eas res
que non habent similitudinem. alias quod non sint ipse. quod ait
videtur angelum visione intellectuali non tamen per essentiam. quasi
visus angelus non est in alio. quasi per similitudinem. unde.
augustinus. loquitur de visione intellectuali non generali. sed speciali.
deus est visionis intellectualis quod videtur quasi per essentiam sed in alia
vel dicendum quod hic quasi ipse fiat relatio simpliciter s. esse
generis. i. intelligibiles ad differentiam similitudinum corporum
que non sunt eius sed cum corporibus ipsis. Item id alia glo.
non aliter videtur dilectio presens in se quam cum aliter in
figuratione sui similis. quasi continuum inter eum per se ipsa
cernitur. quia qui non habet caritatem non cernit ipsam per
essentiam. qui vero habet cernit ipsam per essentiam. quasi aliter. unde.
non aliter cernitur. i. alio genere visionis. quia videbitur
visione intellectuali. sed presens per essentiam. absens
per speciem. non quia sit alterius generis. sicut per ymaginem corporis.
sed eadem. vel pro tanto dicitur. quia non aliter presens. aliter
absens cernitur. quia videbitur per essentiam vel propria. et si
presens est vel est scientia quod est dilectio in te. et absens
est quod est similis caritati. non similitudine inter eos
sicut per ymaginem corporis. sed similitudine unius ut homo homini. Item
idem. glo. i. virtutes etc. non sunt operose. quasi ergo virtu
tes in patria sunt otiose. quasi sicut sunt. unde. loquitur de operi
bus virtutum exterioribus. cum ibi exteriorem ut est dela
tiones et elemosinas. non de interioribus. Item idem
alia glo. ubi unica et tota virtus est amare quod vi
deas. et summa felicitas habere quod amas. quasi ergo sola
caritas et nulla virtus est in patria. quasi in illa dicitur. supra
i. ad cor. Iustitia perpetua est et immortalis. Item per
augustinum. visio est tota merces. non ergo summa merces
est amare. sed videre. unde. ad primum. glo. accipitur amorem
generaliter. et sic complectitur omnem virtutem non specialiter pro a
more quod est caritas. vel dicendum quod unica et tota dicitur
quia principalis non quia sola. Item glo. sed dicitur quia in hac quasi
amas intelligi. vide etc. Sed modo videndi est per
visionem apertam. Item id. alia glo. sed dicit. in
secundo ierarchia ponit angelos archangelos prin
cipatus. In supra virtutes potestates dominationes. ut
patet libro celestis ierarchie. c. vi. unde. dicendum accipitur
principatus pro virtutibus etc. secundum glo. integri. Item

13 que nō licet hōi loqui. q̄ licet loqui de tr̄
initate ꝛ unitate q̄ͣ uidi sup̄ ꝛ īeffabi
lis. Vo. eciam sꝫ possit lꝫ loqui de tr̄
put uꝫ p speculm ꝛ ī enigmate. nō tn̄
put uꝫ facie ad faciē. 14 Hec aut̄
paulꝰ reticulat q uidit eciā nō. Sic
tulat. ḡ dicē poterat. Si nō. ḡ ī iuriā
ei facā erat. q sine culpa tā uisio ei ab
lata erat. Vo. retinuat quo ad rē scitā
sꝫ nō quo ad modū sciendi. nec tn̄ nar
rare poterat q multa posꝫ sciri q̄ nō poss
sic sūt dici. sic pꝫ ī iubilo. ꝗ ī iuriā fuit
ei facā. q uisio sblat ei ex gr̄a spāli q̄ces
sa ī actu ad gustandū. nō ī hitu ad hn̄
dū ī ꝑpetuū. 17 Hic queꝛit retinuit. aut
ꝑ ꝑcēꝫ aut ꝑ silitudīeꝫ. sꝫ ꝑ ceꝫ. ḡ ad
huc ꝑ ceꝫ deū uidebat. sꝫ ꝑ silitudinē. q
nō ꝑ silitudīeꝫ deū uideat. Vo retinuit
ꝑ silitudīeꝫ. nō tn̄ hītā q̄ ī res ꝑsēs erat.
q nīc necīa nō erat. sꝫ recessu uisionis
in hitam ꝛ relictam.

# Et ne magnitudo reuelacionū.

Sup̄ posuit suā gl̄iacōꝫ. hic ponit ꝑ
reuelaciones hs suā ad humiliacōꝫ. ū ondit
ꝑ cūm hs humiliacō sit necīa. Po ꝗ utilꝫ
ꝛ fructuosa. i. ꝑ ꝓpter dn̄m rogaui. tcio
q̄ sꝫ gr̄a ꝛ accepta. i. libēt ḡ gliabor.
In ꝑma ꝑmo tangit cōnis pīcīm ꝛ scd
humilitatis remediū. i. dat ē m stimꝫ. Dic
ḡ ꝛ ne. q. tlia uidi ꝛ talia m̄ reuelata sꝫ
ꝛ ne magnitudo reuelacionū / reuelacionū dic
plalr. ꝗ dupliē ei raptū. s. usꝫ ad tcīu
celū ꝛ in ꝑadisū. Po. magnitudo dic q ī hs re
uelaconibꝫ uidit altitudinē dīue potencie
ꝑfunditatē dīue sapie latitudinē bonitatis
ꝛ longitudīeꝫ etnītatis ꝑ eph. iij. ut possitis
cōꝑhendē cū oībꝫ scīs. q̄ sit longitudo lati
tudo sblimitas ꝛ ꝑfundū. ne ḡ magnitudo
reuelacionū extollat me accōnalitē ī sup
biā. aug. cetā uicia ī malefēis ualent
supbia sola ī bn̄ficiis cauenda ē. dat ē m
ācō. s. stimꝫ carnis mee. gn̄us. s. dolor
ul lāts iliaca passio. ꝑ qd ul capitis. ul
stimꝫ carnis. i. tēptacō libidīs. s. crebra
uigīs carnē suā stimulās. stimꝫ dico. s. an
sathane. i. angꝫ maligni missus a sathā
na. ad meā sbūsionē. sꝫ adeo ad humilita
tis q̄suacōꝫ in hāc q dr̄ angꝫ sathane.
[illegible] q ꝛ ille stimꝫ sit tēptacō libidīs
nō tn̄ erat ꝑcīm. q ē tēptacō ab hoste nō

accīnc. tēptacō. n. ex īo tū nō q̄sentit
nō est ꝑcīm. sꝫ magꝫ ꝑ gl̄a. sit ꝑcīm uenia
le ꝛ si nō q̄sentiatꝫ. stimꝫ dico qui me co
laphizet. i. adhꝫ dat ē ut me affligat ꝛ
sic reꝑmat cōm motū supbie.

# Propt q ter dn̄m rogaui.

Hic ostendit q̄ utilꝫ sit humiliacō ꝛ fru
ctuosa. q ubi īfirmitatē ꝑficit. ū narrat
aplꝫ accōne lsoīs suē. ꝑ frequenciā. q
ter dn̄m rogaui. Po instanciā. q ut dis
cedet. ꝛ tē tcō sꝑ susp̄e. i. ꝛ dixit m̄. q tcō su
sionis cām. i. remanet. Dic ḡ ꝑ q. q. s. ḡ
ut affligelur. ego sus. timēs tiore hu
mano. ter. i. mltociēs. finiū ꝑ īfinito dn̄
rogaui ut discedēt a me stimꝫ ille sicꝫ ī
firmꝰ cōplage suppōit emplastrū morda
ricat medicū ut amoueat illd.

# Et dixit michi.

Ecce gr̄a ꝑsu
tū ꝑ respondente qui dixit m̄. tū ꝑ ꝑ susione
i. suffic. ū īunt. q̄ temp̄ q̄ dn̄i adiu
torii. s. q sufficiet. i. suffic. q expedient.
i. tibi. s. colaphizato. q placet. i. gr̄a.
q excellet. i. mea. Dic ḡ ꝛ dixit m̄. s. sic
bō medic meli m̄ ꝑuidet. sufficit t̄ gr̄a
mea. q̄m. s. in tanta hūdant dedit. ut ꝑ
eā possis ꝛ uisiones uīgē ꝛ tribulaciones tole
re. aug. nimis ē auar c nō suffic deꝰ. sꝫ
q. nō dabo q petis. q nō eē t̄ utile. sꝫ
uirtꝰ ī īfirmitate ꝑficit. q dū ē tā ꝛ m̄
tit. uirtꝰ ꝛ augetꝫ [illegible] tribl̄o paciam
ꝑpat. paciā aū opus ꝑfcm̄ hꝫ.

# Libenter ḡ gliabor.

Hic ondit
q̄ gr̄a sꝫ sit humiliacō ꝛ accepta. ꝑ q in
eā gliatꝫ. po. q in ea q̄delectatꝫ. i. ꝑ qd
placeo. tio. q ꝑ eā roboratꝫ. i. cū n. ī īfir
mor. gliacō respic. ꝑ rīm. delectacō se ipm
Roboracō dm̄. In ꝑ circa tribl̄ones tangi
tria sustinēdi modū. q libent. obin. q ī
īfirmitatibꝫ. q mod. q ut ī hītet. Dic ḡ. ḡ.
q. s. uirtꝰ ī īfirmitate ꝑficitꝫ. libent nō
ī uitꝰ gliabor ī īfirmitatibꝫ meis. n̄ uni
tm̄ sꝫ plibꝫ. ut sic sustinuerim uoluntarie
latūr ꝛ integre. Ro. v. nō solū a. sꝫ ꝛ glia
mur ī tribl̄onibꝫ. ut sic ī hītet ī me ūt
ꝛ. i. gr̄a ī me q̄sumet ꝛ ꝑficiat.

# Propter q placeo michi.

Hic
ostendit q ī tribl̄one delectatꝫ ū tangit pacie suc
cām q̄druplicē fōrm. i. placeo efficientē.
m̄. mā. i. īfirmitatibꝫ. finē. i. ꝑ xpo
Circa materiā. tangit q̄tuꝫ gn̄a tribl̄onū.

que sic distinguuntur omnis tribulacio oritur
aut ex defectu boni siue corporalis sicut est in
firmitas. siue temporalis sic est necessitas. siue
mentalis sic est angustia. aut ex effectu mali
siue in bonum. sic contumelia. siue factorum sic per
secutio. Dicat ergo apostolus quod quia sic tanta est uari
etas tribulationum placeo mihi id est meam delector.
non solum apud alios set hoc. in infirmitati
bus corporum. in contumeliis aliorum. in neces
sitatibus id est penuriis rerum. in persecutionibus id est in
fugationibus de loco ad locum. actuum v. ibi qui per
secutionem patiuntur et cetera. in angustiis animorum
pro christo. s. illatis et toleratis. glossa. io. v. xv. set
hec iniuria aliis deus est causa. et recte in hiis
sic hoc et delector. cum enim infirmor corpore in
corpore tunc potens sum intimus in mente.
sic debilitas uirium hostis fortificatio alterius.
Caro autem est hostis spiritus. gal. v. Caro concupis
cit. Factus sum insipiens. Hic ponit [?] Et ostendit et cetera.
suam commendationem et humiliationem po
nit commendationis sue uel insane excusationem.
quia scilicet ab eis commendari debuit. ubi primo ostendit
quod ab eis commendari debuit. secundo probat hoc per
hoc quod nichil minus eis quam ceteri apostoli fecit
id est nichil enim minus feci. tercio quod etiam plura eis
exhibuit. ibi Quid est enim quod minus. In prima
tangit tria. Primo insipientie commendantis
se apparentiam. Secundo commendationis excusa
tionem. ibi Vos me coegistis. Tercio excusatio
nis specificationem. ibi Ego enim debui. Dicat
ergo factus sum id est factus uideor insipiens. set uestra
culpa uos me coegistis. qui scilicet uituperatis. cum
debetis ab pseudo emendare. ego enim a uobis
debui commendari. sic bonus prelatus a subditis
quod quia non feceritis coactus in laudem meam
argumentum est hic quod subditi debent laudare [?]
uiuos bonos prelatos. eccli. xliiii. laudemus
uiros gloriosos. et cetera.
Nichil enim minus feci. Hic ostendit
quod nichil eis fecit minus ceteris apostolis. ubi primo
proponit hoc et ubi. Secundo probat hoc in multiplici
citate signorum. ibi Dicat ergo. iure mi
to debui commendari. nichil enim minus feci. uobis
supple. ab hiis id est quam hii. uel ab hiis qui sunt ceteri
qui sunt super modum magni. s. apostoli sic [?] quibus
dam. set licet essent posteriores tempore. non tamen
dignitate. sicut paulus [?] et christus iohanne baptista te
pore non tamen dignitate. sicut glossa. et uere nichil minus
feci. quia et si tamen nichil sum dicunt pseudo et
sic dicatis. tamen signa apostolatus mei que me

designant esse apostolum christi facta sunt per me de acto
re. super uos id est in uobis. uel super uos id est supra nostra uestra
s. plusquam digni sitis. hec autem sunt sig
na. quia supple sunt inter uos in omni pacien
cia tribulationum. psalmus. xix. doctrina uiri
per pacientiam noscitur et signis et cetera. sicut ita
mus [?] signa. s. patientia. per signa prodigia. et mi
raculis distinguuntur sic signa apostolatus aut sunt
in sustinendo sic pacientia. aut in operando
et hoc uel opera mirabilia. sic minora sic
uirtutes. dicat ergo in signis id est in minoribus
miraculis. et prodigiis id est maioribus miraculis
et uirtutibus animi. s. caritate castitate. humi
litate et huiusmodi. uel sic in signis id est miraculis ad
significationem. et hoc primi eiusdem temporis et prodigiis
id est miraculis ad significationem id est futuri temporis
et uirtutibus id est quibus omnibus miraculis generaliter. ut s.
uirtutes sit genus ad signa et signa ad pro
digia. uel sic in uirtutibus id est miraculis supra naturam
ut est sanatio morborum per impositionem manuum
que quidem sensibiles erant per naturam. set non
in actu et signis et prodigiis id est miraculis contra naturam
. sed signa sunt miracula minora ut illu
minatio cecorum. prodigia miracula maiora ut
resuscitatio mortuorum.
Quid est enim quod minus habuistis. Hic
ostendit quod eis plura fecit quam ceteri apostoli ubi
primo ostendit quod eos aperte accipiendo eorum bona
non grauauit. Secundo quod nec grauare proponit ibi
Ecce ego tercio hoc paratus sum uenire. Tercio
quod nec per alium occulte decepit. ibi Set esto
ego uos non grauaui. In prima primo proponit
conclusionem. Secundo nunciat conclusionem id est nisi quod
ego ipse. Tercio subdit quasi yroniam quandam
ibi. donate mihi. dicat ergo ita nichil minus feci
uobis immo plus. Quid est enim quod minus habuis
tis super prime [?] ceteris ecclesiis id est quam cetere ecclesie
habuerunt per illos nisi quod ego ipse non grauaui
uos accipiendo. s. uestra. hoc autem non est minus
set plus. quod tamen si putatis iniuriam do
nate id est condonate mihi hanc iniuriam. Et ne extol
lar [?]. Et angelus sathane. glossa. angelus ma
lignus mittitur a deo et a sathana. ergo super. Vi
que conuentio christi ad belial. ii. cor. vi. et belial
quanquam [?] conueniant missa [?] facta aliter non tamen
in modo uel in fine faciendi unde conueniunt
solum quid. non semper. Et ne ter [?] stimulus
carnis. glossa. temptatio que fit a carne
semper est peccatum et si ei non consentiatur. ergo
omne peccatum uoluntarium. Respondeo. consensus humani

"sic signa sunt miracula
sic prodigia id est opera maiora"

b
2

temptatio primis motibus non sit uolunta ria directe. est tamen uoluntaria iam in temp tatione. quia uoluntas non cohibuit. Item sup illud. ps. quod cum dominum rogaui. glo. hu mane timens. i. humanus timor sicut et mundanus peccatum est. sed humanus timor ~~sicut et mundanus~~ peccatum est. Sed huma nus timor dicitur dupliciter. uel secundum quod sonat in singularitatem sic non est culpa sed pena. uel secundum quod sonat uiuicium quo homo ni mis timet pelli siue sic est culpa. primo non accipitur hic non secundo. Item et dixit michi et cetera. quia aut petebat secundum uoluntatem dei. et sic exau diri debebat. aut non et tunc peccabat. solutio non petebat secundum uoluntatem dei quia tamen petebat quod uoluntatem dei in hac parte ignorabat. Item super sufficit tibi gratia. quia .i. non do quod petis. quia io. v. scimus quia audit nos quicquid petierimus. solutio intelligitur de utilibus ad salutem. uel quia audit multos ad eorum utilitatem. sed non semper ad uoluntatem. Item a uobis debui commendari. quia super in non egemus commendaticiis epistolis. solutio hic non erat propter sui indigentiam. sed eorum. Item sup nichil enim minus feci. glo. non est minor illis nec in predicatione. nec in signis. quia xpisti e rat uicarius petrus quia non paulus. solutio quamuis minor erat innumeratione. non tamen in predicatione magisterio et usu predicandi. Item ibidem non xpistus hominem. sed iohannes xpistum baptizauit. contra math. iii. Ego a te de beo baptizari. solutio illo de baptismo inti oris. hic de exteriori. Item super eodem. io. iii. nisi quis renatus fuerit. et cetera. ergo si iohannes baptizatus non fuit in regnum intrare non debuit. solutio quia iohannes fuit incircumcisus et circumcisus non dum erat baptismus sub precepto institu tus. Notandum super. i. uirtus in infirmitate ~~perficitur~~ quia infirmitas corporalis multa bona facit. Primo aperit occasionis sanat. ia ch. v. infirmatur quis in nobis. inducat presbi teros ecclesie. et cetera. et post. et si in peccatis est. dimit. ei. xxxviii. languor nullus abstergit ~~nulla~~. nulla. Secundo a furtis peccatis preseruat. sicut timor mor tis a furto. eccl. xxxi. infirmitas grauis sobriam reddit animam. Tercio carnem domat. et spiritum roborat. sicut ligna discipu lum. cum infirmor tunc potens. Quarto super hominis superbiam humiliat sicut gelu lo custam. Exemplum in anthioco. ii. machab. ix. iob. vi. Sagitte domini in me. et cetera. Quinto contemp tum mundi generat. sicut amaritudo cibum. ier. vi. Coram me infirmitas et plaga erudire iherusalem. iob. x. Tedet animam meam uite mee. ier. Quam languebit non et cetera. Sexto ut

ad deum accelerat sicut uirga pungens asinum sic ergo querit medicum. Septimo diuini amo ris euidens signum prestat. pater enim quem primum corrigit filium. pro. iii. apoc. iii. io. x. Ecce quem amas in firmatur. thob. xii. quia acceptus. ps. multipli cate sunt infirmitates.

Ecce tercio hoc paratus sum uenire ad uos. Primo ostendit quod eos non grauauit. hic ostendit quod eos grauare non proponit. ubi primo ostendit quod in suo aduentu eos non grauabit. secundo hic probat quod solam eorum salutem querit. i. Non enim quero que uestra sunt. Secundo probat hic quod pro salute eorum se et sua ex ponit. i. Ego autem libentissime. dicit ergo ita non grauaui uos sed nec grauare propono. quia ecce tercio. i. tercia uice paratus sum uenire. non quia iam bis uenisset. sed semel uenerat et alia paratus uenire <del>fuerat</del> sed non uenerat. tercia item uice paratus sum uenire sed non uenit. unde secundo paratus fuit. non autem pa ratus fuit uenire tercio. et ero grauis uobis acci piendo. sed uestra. unde dicit super glo. ne uideretur tunc callide abstinuisse ut maius habundanti ac ciperet. Non enim quero que uestra sunt. Hic probat predicta quod solam eorum salutem querit. et hic primo excludit intentionis sue obliquitatem. quia non querit temporalia. secundo ostendit rectitudinem. quia querit spiritualia. ibi. Sed uos. tercio ostendit hoc oportunitatem. ibi. Nec enim debent. dicit ergo. Non enim quero que uestra sunt. secundum quod dicitur uestra in auro et argento. prima. ii. Ecce ego suscitabo ~~mi~~ uos medos. qui argentum non quererent et qui aurum non uellent. sed quero uos. i. uestram salutem. quia hodie fecit deus pa ter pactum cum plato quod habetur gen. xiiii. da michi animas. cetera tolle tibi. et uos non quero uestra. quia non debeo. Non enim filii spirituales parentibus spiritualibus thesaurizare. i. diuicias congregare debeant eis necessaria prebere sed in exo. xx. honora patrem tuum et cetera. sed potius parentes spirituales debent thesaurizare filiis spiritualibus. quia ego libenter im pendam. ego enim libentissime quia ex perfecta cari tate. quia quod nil fit ex caritate in incipiente fit libe ter. quia ex proficiente libentius. quia ex perfecta libentissime impendam uobis spiritualia. et temporalia in ministe riis sicut iam feci super. xi. a lia ecclesias spoliaui in mi nisterium uestrum. Non solum hoc sed eciam ipse superimpendar. i. superimpensam rerum impendam me ipsum pro anima bus uestris. i. pro salute animarum uestrarum. aug. perfecta caritas hec est ut unusquisque pro fratribus paratus sit et mori. phil. ii. Sed et si immolor super obsequium fidei uestre. Gaudeo et congratulor omnibus uobis. superimpendar. quia licet ego uos diligens plurimum perendo superi. minus diligar a uobis quam perendo. Felix praelatus. Cuius affectio tanta quod libentissime solitudo mul tum. quia impendam. et superimpendar. intentio fuit quod pro animabus dilectio fuerat. quia licet plus uos diligerem et cetera. Modo quia ad illud primum attingunt nos. uis.

Primo · ecclesiastici · xiii · Omne animal diligit sibi simile. leo nec eum depredat captam debilibus sui generis largiuntur. porci tamen adversarius resistendo iuvant suos sic fortiu[m] et iuvat aliam in pressione supportando. Sed in rationalibus quod est tanto nequius quo plus in hominibus. Secundo documentum sacre scripture. exemplis enim et bonis credendum est et consilio eorum acquiescendum. ecclesiastici viii. non te pigeat inquirere in sermonibus eorum qui magis in dilectione firmabis. Romanos xii. Gaudete cum gaudentibus. I Io. iii. Non diligamus verbo neque lingua sed opere et veritate.

Tertio preceptum dei quod excepto dicit Io. xv. hoc est preceptum meum. Si preceptum sub pena mortis compelli, sic et bonus non infringitur. Proximi preceptum dei sub pena mortis est. I Io. iii. Qui non diligit manet in morte. Omnis enim qui odit fratrem suum homicida est. Quarto exemplum Christi. Sic scriptum est exemplum enim et approbatum. Quinto et discipulus magistri. ephesios v. imitatores mei estote. Item blande in dilectione sic I Io. iiii. Si deus dilexit nos et nos debemus alter alterum diligere. Sexto pauca dilectio interest eum percipere, libenter hec tu[n]c solicite ceteris, non enim pro eius dilectione [illegible]. Si dederit homo omnem substantiam pro dilectione quasi. Septimo premium beatitudinis libenter impendit quia non potest venire ad premium optatum. Iacobi i. beatus vir qui suffert temptationem. I Cor. ii. Non vidit oculus. Octavo finalitas et destabilitas amoris. est enim dicta alia facultas et ipse nulla [illegible] amor. Vnde [illegible] post mandatum de dilectione dicit Et mandata eius gravia non sunt. quia ad dilectionem mutuam ligat vinculum a quo nullus potest absolvi. induit debitum a quo nullus potest solvi. cogit preceptum a quo nullus potest excipi. trahit exemplum a quo nullus deviat. attrahit premium cui nichil potest comparari. allicit premium quod ab omnibus debet intendi. monet finalitas a qua nullus potest excusari.

Sed esto ego vos non gravavi. Hic apostolus ostendit quod nullum eorum aperte gravavit. nec etiam graviter ponit. Hic ostendit quod eos occulte per alium non decepit. ubi primo ponit. Secundo falsa positione querit, i. Numquid per aliquem. Tertio positionem destruit, i. Rogavi Titum. Quarto probat quod destruxit, i. Nonne eodem spiritu ambulavimus. In prima ponit duo. Primo unum quod concedunt de facili. Secundo aliud quod possent opponi, i. Sed cum essem astutus. dicit ergo esto vos non gravavi. sed esto i. possibile. ego vos non gravavi per me. quod hoc forte bene concedistis. Sed cum essem astutus i. callidus in malo dolo vos cepi i. decepi vos per alios. Per alios nos extorquendo dolus est cum aliud pretendatur et aliud simul [illegible] dolus malus est calliditatis

si machinatio ad circumveniendum alterum et fallendum ad vitia numquam per aliquem eorum quos misi ad vos circumveni vos. quasi diceret non. ecclesiastici x. Secundum iudicem populi sic et ministri eius.

Rogavi Titum. Hic positionem destruit ostendens quod fideles nuncios ad eos misit. Secundum vero unum primo describit a nomine. Secundo a societate, i. Et misi. Tertio a sanctitate ibi. Numquid Titus. dicit ergo ita non decepi vos. Quod patet quia rogavi Titum venire ad vos et misi cum illo fratrem scilicet barnabam vel lucam. II Cor. viii. Misimus cum illo fratrem cuius laus est in evangelio. Numquid Titus vos circumvenit. quasi diceret non. Non enim est opus boni viri circumvenire alios.

Nonne eodem spiritu. Hic probat quod tales eos non circumvenerunt. Primo quia legitur spiritu sancto. Secundo quia expressi sunt imitatores apostoli, i. Nonne eisdem vestigiis. dicit ergo Nonne eodem spiritu i. eadem voluntate, vel ductu eiusdem spiritus sancti. cuius ductu aguntur sancti. Ro. viii. Qui spiritu dei aguntur hii filii dei sunt. ambulavimus ego et Titus. Nonne eisdem vestigiis i. eisdem operibus exterioribus. que scilicet sunt vestigia interioris voluntatis bone vel male. Matthei vii. A fructibus eorum cognoscetis eos.

Olim putatis. Hic apostolus ponit suam commendationem excusationem et humiliationem. hic ponit excusationis sue causam rationabilem. ubi primo ostendit quod hoc facit propter utilitatem et honorem. Secundo quod propter eorum in bono edificationem ibi. Omnia autem karissimi. Tertio quod et propter eorum a malo antequam veniat correctionem. ibi. Timeo enim ne forte. Vbi quod et propter vitanda quam apud eos venit sua afflictione ibi. Ne iterum cum venero. In prima circa excusationem suam primo tangit eorum opinionem falsam. Secundo suam intentionem veram ibi. Coram deo. dicit ergo quia dixi quod ipse nec per alium vos gravavi vel decepi. Sed forsitan olim i. iam dudum estis putatis quod hoc dicendo supra excusemus nos apud vos quasi nos reos et accusatos. Sed non sic est immo coram deo i. teste deo in Christo i. in Christi utilitate vel honore loquimur hoc dicendo non quasi reos excusando supra ii. Sicut ex deo coram deo in Christo loquimur. Omnia enim supra quod diximus vel de revelatione vel de tribulatione vel de aliis premissis ut quod diligo vos plusquam reos carioresque plusquam eorum. karissimi quod filii. scilicet propter edificationem vestram supra diximus. Romanos xiiii. que edificationis sunt invicem custodiamus.

Timeo enim ne forte cum venero. Hic ostendit quod supradicta dixit excusando se propter eorum correctionem a malo antequam veniat. Vbi primo tangit suam sollicitudinem

·secundo sollicitudinis causa· ibi· non quales uolo· sed
quia se specificat· i· ne forte contentiones· dicit
ergo· Iam omnia facio propter edificationem· et ne timeo
ne forte cum uenero super ad uos· non quales uo
lo· i· correctos inueniam uos· forte dicit quia hoc
erat in eorum arbitrii libertate· et ego inueni
ar a uobis· qualem non uultis super· me inuenire
·s· contristantem uos supplicantes· apostolus ii· eram
blandus et terribilis malis eze· xli· duas facies
habebat cherub· cherub plenitudo scientie· et
significat paulum· qui terribilis speciei sermone· secundum
scientiam faciem leonis ad malos· et faciem hominis ad
bonos· ergo paulus timebat· uolebat quod non uelle
tenere inuenire· et inueniri· felix prelatus qui sp
et cum de plures subditorum uult bonum eorum ut
corrigatur· inueniat correctos sicut incepit curare.

Ne forte contentiones· specificat· Haec
viii· mala de quibus timet subditis· que diuti
gerunt sic· malum hominis aut est in animo aut in uerbo
aut in signo· si in animo aut est minorum et in
eorum· sic emulationes· aut eorum· sic inflationes
aut indifferenter· sic animositates· si in uerbo aut
preter sic contentiones· aut latenter sic detractiones
aut indifferenter sic susurriones simulationes
aut inchoatiuo mali sic seditiones· aut
completiuo· sic dissensiones· Dicit ergo· Iam
metuens· et hoc ne forte contentiones de nimis et
dignitate prelatorum et prepositorum emulationes· i·
inuidie· minorum et maiorum· Iob· v· paruulum
occidit inuidia animositates in uindicam et repre
hensione rerum contra illos· Pro· xii· in vinum· tego
rerbuam· Dissensiones· i· odia inde orta su
surrationes· i· occulta· seminantes discordiam· ecce
xxviii· susurro et bilinguis maledictus de etiam
ex odio sequentes· Inflationes maiorum contra mi
nores· i· co· v· uos inflati estis sed diuise
·i· tumultus ad pugnas sunt inter uos.

Ne iterum humiliet me deus apud uos· et lugeam multos
ex his qui ante peccauerunt et non egerunt penitentiam
super immunditia et fornicatione et impudicitia quam gesserunt.

Secundo sit illud excusemus nos quia quidam accu
sant quidam excusant quidam recusant· que
possunt sit et bonum et malum
Accusant· ergo boni bonum sic Ioseph accusauit
fratres apud patrem crimine pessimo· ergo accus
ant contra persecutores uidentur et fratris contra detracto
res prouaris apud patrem qui potest preces non
obedere contra proditores crimini· sic crimine pessimo
contra inimicos accusatores electorum· talis accus
atio est hic accelandi· quia non est in inferno accu
satio· etiam· xli· accusant mali et malum· sic
iudei paulum· actus· xxiii· audire· cum uenerint
accusatores tui· Isti sunt filii dyaboli de quo apo· xii·
proiectus est accusator fratrum suorum talis accusatio
sustinenda est in patientia· luc· signum cui contradicetur·
xxvii· quod cum ihesus accusaretur a principibus sa
cerdotum· nichil respondit· Excusant autem boni

et bonum sicut apostolus· hic excusat defectum arguit co
rinthios· de infidelitate· io· xv· nunc autem excu
sationem non habent· et malum· luc· xiiii· Rogo te
Excusant mali· malum me excusatum· Cu
pidi· ii· Inuidiosi et superbi excusant se·
quia tum occupant et re publica quod non possunt exercere
ualeant· ps· non declines cor meum in uerba malicie
Recusant autem boni et bonum quia malum causa· sic
Ioseph· gen· xxxix· Adolescens autem recusa
bat stuprum et regine infestantis·
Recusant mali et male· quia bonum gerere· heb·
·xii· videte ne recusetis loquentem· ypocrisim· sic
heu multi recusant gratiam dei· quia cum ipse paratus
sit dare· ipsi tamen nolunt accipere.
Ne iterum cum uenero· Hic ostendit quod super
omnia dixit propter nimium suam afflictionem qui ad eos
uenit ut tangentia pro uisitandi sed causam
secundum dolendi materiam· ibi· et humiliet me de
ero materie humiliationem· ibi· super immunditia
etc· Dicit ergo· Iam timeo et hoc timeo ne iterum
sicut prius cum uenero ad uos humiliet me deus· i·
affligat me apud uos ut lugeam multos
ex his qui ante peccauerunt· s· et plus post baptismum
peccauerunt· pro· xix· dolor patris filius stultus
·i· R· xv· lugebat samuel saul quia tristis de
eo· peccauerunt in carne et non egerunt penitentiam non solum
de peccatis· sed et de inmunditia· i· de luxuria contra na
turam et fornicatione cum meretricibus coniugatis
et impudicicia cum solutis quam gesserunt· hec sunt
tria opera carnis· gal· v· manifesta sunt opera
carnis quam sunt fornicatio inmunditia impudicicia
Et non egerunt· hic quidem· Quidam peccauerunt· et agunt
penitentiam hii sunt ipsi· sic filius prodigus· luc·
·xv· super vi· gaudeo· non quia contristari estis sed
ad penitentiam de his est gaudendum· quia luc· xv
gaudium est angelis dei super uno peccatore penitentiam
agente· Alii peccauerunt nec agunt penitentiam hi
sunt reprobi de quibus· Ie· viii· nemo quod bonum est
loquitur nullus est· qui agat penitentiam super peccato suo
dicens· quid feci· de his dolendum sicut dictum est.
Alii non peccauerunt nec agunt penitentiam hi sunt angeli
boni· vii· s· ii· R· xiiii· sic angelus domini· sic
est dominus meus rex ut nec benedictione nec maledictione
moueatur de his est admirandum· Quartum non
peccauerunt et cum agunt penitentiam hi sunt iusti perfecti· sic
Iob· xlii· ago penitentiam in fauilla et cinere· et cum
his est congaudendum· apo· iii· ego quos amo et
arguo et castigo· emulare ergo et age penitentiam
Hic que sit illud· si queris quid nimis sit· glo
sic Ioseph· in egypto frumenta uendens
non argentum querebat· contra· gen· xlvii· legitur quod
primo emerit pecunia· Pro· ubi loquitur· sed de illa
ma uenditione· ubi porro in primo magis intende
bat eos sibi regi subicere quam eorum pecuniam exigere

vi non querebat argentum pupillare. Et non deberent filii thesaurizare parentibus. Contra. Male fecerunt parentes qui dimiserunt filiis in largo dimitto. Ergo non thesaurizabunt plaus. Sed est tantum Ecce et parvum. Et filius adhuc patres. Glossa. In repeticione rerum suarum iudicio non repetebat. Contra. I. Cor. VI. Omnia mihi licent. Contra repetere in Levitico xxv. Deuteronomium et deinde et cetera. Ergo ad primum sua repetere sine scandalo. Non sine scandalo secundum communibus que sunt. Ad secundum dicendum quod sunt talia repetere sine scandalo. Et persone publice non private. Et si primo non egerunt penitentiam. Glossa ad agendam penitentiam non sufficit mores in melius commutare et a malis recedere. Contra ut ait Gregorius penitentia est preterita mala deflere et flenda iterum non committere. Ergo non huiusmodi temporis satisfactio. Sufficiunt illa duo. Sed huiusmodi temporibus non. Et ibidem agunt homines penitentiam qui lapsi sunt. Iterum ut lapsi sunt. Contra. Ergo. Sunt penitentia secunda. Glossa. Lapsus in uterum. Et iterum in plaustrum. Ergo hic locus de penitentia de iterum. Et ex eo quod non tenetur lapsus. Et ibidem si collecta fuerint contra nos parva peccata nos gravabunt sicut aliquod grande peccatum. Contra posse hominem captivare. Sicut veniale mortale. Contra non quod credendum nemo tale infinitum. Contra veniale quod non multiplicet non efficitur mortale. Ergo ut uniuscuius veniale quod non multiplicet equivalet mortali ad glossam dicendum. Etiam obruunt posttasionem non penitentiam.

## C. XIII

Ecce tertio hoc venio ad vos. Supra ius incorrectos redarguit et comminatus est de malis que secundum impossibilia. Et de bonis quibus pseudo prestant hic terrore hortatur eos ut se corrigant. Et hoc multis modis. Primo .ii. predicit se ad eos correcturum venturum. Secundo ostendit se esse potentem ad eos corrigendos. Ibi an experimentum queritis. Tertio monet eos ut seipsos reprobare. Quarto ostendit se desiderare sanctam sui correctionem eorum. Ibi oramus autem deum ut nichil mali. Primo dicit se venturum iudicem. Secundo ostendit iudiciarium ordinem. Ibi in ore duorum. Tertio se tenere rigorem. Ibi predixi. Dicit ergo. Item nolo quod etiam cum venero tales vos inveniam quales nolo. Quia ecce tertio hoc apparatu .s. ii. adventum venio ad vos. .s. venite parare sum. Sed bis tamen veni. Unde dicit non quia iam bis venissem quia bis paratus fuerat. Et tertio in ore duorum vel trium stabit .i. firmum erit omne verbum accusatorum .q.d. in iudicio cum accusantis verbo duobus vel tribus testibus approbato. Sic lex. Deuteronomium xix. In ore duorum testium. Predixi .ii. et predico. Sive rigore.

Primo in ipsum percam ...  mortuum suf... ficiam. Secundo summe sine severitate. Ibi quia sinero. Dicit ergo. Iam iterum credam duobus vel tribus et eorum testimonio corrigam. Predixi autem bis. Ut presens .i. quando fui presens apud vos. Et predico nunc absens. Supra x. quales sumus in verbo per epistolas absentes tales et presentes in facto. Quia si venero. Contra. Apparuit. Sed in illud. Iacobus v. iiii. Primo iudice ut dicunt si diu fecerit non parcam huiusmodi prima epistola. Supra parcimus immo iudicabo sine personarum acceptione. Contra. Et .i. non accipientis personam cum quo quando deus iudicavit est. Augustinus ideo indige severitatem iuditium minuatur ut non incidat quis. Sed excipitur.

An experimentum queritis. Hic ostendit se habere potestatem ad eos corrigendos. Et ex parte duo ad hoc plurima tangit. Unde primo quia Christus in eo loquitur. Secundo quia in eis Christus virtutem operatur. Ibi qui in vobis non infirmatur. Tertio quia in seipso vivit. Ibi nam si crucifixus est. Quarto quia inter sive eos potentes efficit. Ibi nam et nos infirmi sumus. Unde potest esse x. quod forte habent loquelam qui operatur super naturam quem aliter videmus. Quod tamen aliquando tenebit aliquando potente duo. Accepit apostolus contra alios potentiam. Et hoc est quod dicit. Iam cum venero non parcam et necesse de potentia eius dubitans querere. Probatur ne hac faciat. Et dicit an experimentum eius .i. ut queritis .i. vultis experimentum potestatis quia quicquid Christus in me loquitur et nichil supra. Omnia possum. Philippenses iiii. Omnia possum in eo qui me confortat. Augustinus contra ... Christus dimicat scripte persone deum uti sic quod in vobis facit. Qui in vobis .s. quia non debetis vos de eius potestate dubitare quia ipse Christus in vobis .i. ut nos non infirmatur. Sed potens est in vobis .i. non impotens. Sed potens apparet ex his quod ut nos fecit .s. ex miraculis et doctrinis. Hoc autem dicit ut ait Ambrosius ne dubitent se posse ab eo puniri. Et nota quod in eo Christus loquitur dicitur qui sic Christus loquitur. Iohannes x. ii. loquitur Christus. Primo necessarie Iohannes viii. Nunc autem queritis me interficere hominem qui locutus sum vobis veritatem. A. Secundo evidenter. Iohannes xviii. Ego palam locutus sum mundo. Et xvii. manifestavi nomen tuum hominibus. Tertio ferventer. Canticum v. Anima mea liquefacta est ut dilectus locutus est. Iohannes xvii. Nove verba mea. Quarto spiritualiter. Iohannes vi. Verba que ego loquor spiritus et vita sunt. Quinto ordinabiliter. Ut cepit Ihesus facere et docere. Pos omnes quis hominibus. Sexto prudenter. Unde scriptum est fortis o si ... penitentia et prudens est. Iohannes vii. Qui misit me pater ipse mandatum [illegible]

intelligendo quid dicam et quid loquitur...
Septimo utiliter. luc. xii. loquitur ille de regno dei. Jo. Jam non dicam vos servos. Sexto non (?) quem locutus. propter hoc. Jo. viii. unquam sic locutus est homo. sic ad exemplum huius magistri debemus loqui septempliciter. Primo vacat sine falsitate. Zach. viii. loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo. Secundo evidenter sine duplicitate. ps. aperiam in parabolis os meum loquar. Tertio fervente sine tepiditate. ysa. xl. loquimini ad cor ierusalem. exemplum in apollo. act. xviii. qui erat eloquens verbum domini et fervens spiritu loquebatur. Quarto spiritualiter sine feditate. ii. pe. iiii. si quis loquitur quasi sermones dei. Quinto ordinabiliter sine confusione. Jac. ii. sic loquimini et sic facite. Sexto pariter sine temeritate. ps. os meum loquetur sapientiam et meditatio. Septimo utiliter sine vanitate. ps. loquetur de testimoniis. act. i. loquebantur variis linguis. secundum hen. Jo. viii. dicitur. Plenus ex bonum est loquitur. fides gignunt virtutes. caritas fervore. spes spiritualitate. fortitudo evidentia. prudentia. Justicia ordinabilitate. temperantia utilitatem...

Tamen si crucifixus est christus. hic ostendit christi sepius vivit. vel cum ratione huius primo ostendit factum quia infirmitatem mortuus est. secundo secundum quod immortalis est. ibi. sed vivit ex. Dicit ergo. nam quia mori potens est. tamen et si crucifixus est ex infirmitate. scilicet carnis assumpte. sed cum vivit ex virtute dei. i. ex deitate que dei est. Ro. vi. christus resurgens ex mortuis iam non moritur. Nam et nos infirmi. Hic ostendit christus eos virtute sue passionis efficiat. vel cum ingenti eos. primo quos fecit passibiles. secundo in quo fecit passibiles. ibi. sed vivimus. Tertio per quid fecit passibiles. ibi. ex virtute dei. Dicit ergo. Jam dictum quod vivit ex virtute licet prius infirmus fuerit. Nam et nos sumus. que sumus nisi minores eo infirmi sumus in illo. i. ad eius imitationem infirmitatem in passum. i. cor. vi. nos autem infirmi vos autem fortes. sed vivemus cum eo. i. nos vivere ostendemus per hoc in nobis corrigendis et hoc ex virtute dei. i. per virtutem a nobis deo datam ad iudicandum vos et hic et infinito vel. Nam infirmi sumus in illo. ostendit prius. quo ad vitam. sed vivemus spiritu cum illo vita gratie. i. in sibi bene vivere. que patet in nobis. i. in nobis sumus in scilicet virtus. que ad primum et hoc ex virtute.

Vos metipsos temptate. Hic quia admonuit frequenter dixit. per suum adventum. secundo sua potestate ad eos corrigendos. hic. Secundo monet eos ad se examinandos. vel primo monet eos ad hoc faciendum. secundo ad se cognoscendos. ibi. an non cognoscitis vos ipsos. Tertio ponit se in exemplum. ibi. spero autem quod cognoscetis. Inprimo primo

hortatur ad examinationem. secundo docet examinationis materiam. ibi. si estis in fide. Tertio tangit examinandi sufficientiam. ibi. ipsi vos probate. Dicit ergo ipsam potentiam habeo vos puniendi. et ideo nos non puniam. et vos non sint vos ipsos non aliis temptate. i. considerate si hoc. scilicet si estis in fide. i. cor. xi. si nos ipsos iudicaremus. non utique iudicaremur. et si estis in fide et ipsi vos probate. si estis. i. operibus vestris. quia fides sine operibus mortua est. Jac. ii. Gal. vi. opus suum probet unusquisque. hortatur eos ad seipsos.

An non cognoscitis. hic. Cognoscendo vel primo excitat eos ad statum sui cognitionem. secundo subdit status gratie prosperitatem. ibi. quia christus ihesus. Tertio implicat cadendi possibilitatem. ibi. nisi forte reprobi. Dicit ergo. an non cognoscitis vosmetipsos. bonum istud scire et se ipsos nescire sunt sic ociosis seipsum non videre et tum alios videre cognoscatis in quantum hoc. quia christus ihesus in vobis est per fidem et bonorum operum per presentiam instructor dulcis hospes anime christus est in quantum in nobis nisi forte reprobi estis recedentes a doctrina quam prius recepistis. et ab eo qui prius fuistis sicut moneta cadens a precio. nisi a terra imbibens sicut littera repellatur terra non fructificans heb. vi. terra proferens spinas et tribulos. reproba est et maledictioni proxima. Spero autem quod christus sit de nobis quod cognoscatis iterum. scilicet cum vos egero. quod nos sumus reprobi in fide nec in potestate regendi vel alios cognoscetis in adventu meo ad vos in quo dicere victa punitam et corrigam.

Oramus autem deum. Super monuit eos ut se examinent ante eius adventum. hic ostendit se desiderare correctionem eorum. et hoc quod adimplet significatum. primo quia pro eis orat ut nichil mali faciant. secundo quia gaudet cum nichil mali faciunt. ibi. gaudemus. Tertio quia orat ut in deum. ii. qui nos infirmi. Tertio quia orat ut in bono perficiant. ibi. hoc autem et oramus. Quarto et hoc scribit ut se corrigant. ibi. Ideo ii. habeo scribo. In prima primo aperit eos causam mali scribo. secundo ostendit quare. scilicet ut non inveniat quod puniendum ibi. non ut nos probati. Tertio ostendit quod etiam non opportebit tunc adventum suum. ibi. non ii. possumus aliquid. Dicit ergo oramus quoniam non sumus reprobati. sed oramus deum qui solus potest a malo custodire. ps. custodiat esto domino et orantem. sap. ix. non possumus continens nisi det deus. ut nichil mali faciatis. sit. ii. dicitur homo peccatum hominis. non sic plures non orat ibi. oramus sapientem quam non orat. ibi. deum. qui scilicet potest dare. vel ut quod non ibi. ut nichil mali faciatis. non petimus. non.

Ut nos. Hic subdit quod orat. Ut videamus. vel primo excludit a se malam intentionem. secundo subdit rectam. ibi. sed ut nos. Dicit ergo ita oramus non ut nos pareamus. i. appareamus probati

i. potentes existendo potestate in usu punitionis. Sed
potius oramus ut vos quod bonum est faciatis. non solum
a malis caveatis. nos autem simus. i. appareamus ut
reprobi. i. ut non probi. et quasi sine potestate non invenientes
in vobis quod vindicemus. et hoc propter vestram extremam
et si correcti fueritis. Fidelis prelatus qui humiliat hunc
licet. ibi. non ut reputemur utiles. Ibi. Sicut et simplices
ibi. nos autem ut reprobi. Hic ostendit quod si timeant

**Non enim possumus** a malo non apparebunt
tamen adventum suum. quia sine veritate non potest puni-
re nisi malos. Unde primo ostendit quod contra eos nichil potest
secundo quid potest. ibi. Sed pro veritate. Dicit ergo. non enim possu-
mus adversus veritatem. scilicet vite. vel iustitie. vel doctrine
unde contra hoc papienti non est obediendum. Sed pro veritate
tuenda. In hoc enim quod homo veritatem defendat ipso
tenetur et firmatur. Anselmus. quanto potest idque sed non operatur
tamen vel expedit tanto magis per utilitatem se illi. Eccli.
xiii. Pro veritate non scilicet timori boni operis sed mali.
Ro. xiii. In eo quod non delinquimus potentes sumus. et Jo.
cum tollitur omne delictum cessabit prelatio. hinc preter
sumus illud quod dicitur illud solum possumus quod de iure
possumus. Habito quod pro eis oratur

**Gaudemus enim quando nos** nichil mali
faciunt. hic ostendit quod gaudeat cum nichil mali fa-
ciunt. unde ostendit primo quod non gaudeat de eorum punitione. secundo
quod gaudet de eorum sanitate. ibi. nos autem potentes.
Dicit ergo Tamen desideramus ut appareamus quasi reprobi et
gaudemus enim qui vel quasi infirmi sumus. i. non va-
lentes exercere potestatem nostram in puniendo qui
nichil puniendum invenimus. quod est contra multos qui gaudent
de maleficiis subditorum et possunt pecuniam extorque-
re. vel de quo odio vindicare. unde dicitur caveat
Gregorius quia si possunt attingere. i. prendere a vinctorum
ipse licet. vos autem potentes estis. i. firmi et constantes
in dilectione bonitate vite vestre. Hoc et solum gaude-
mus sed et hoc oramus vestram consummationem in bono. i.
ut in bono perfecti sitis cuius consummatio in bono
est caritate. Ps. omnis consummationis vidi finem
latum mandatum tuum nimis.

**Ideo hec absens scribo** Habito quod pro eis
orat ut nichil mali faciant. quod gaudet cum nichil
mali faciunt. quod orat ut in bono perficiantur. hic
ostendit quod ideo scribit ut sic se corrigerent. unde impl-
icat. iii. scribentis absentiam. sui sollicitudinem.
intentionem. ibi. ut non presens. auctoritatem. ibi. secundum
potestatem. finem. ibi in edificationem. et hoc est quod dicit
Ideo hec oro et desidero quod pater. Jo. ii. hec ab-
sens scribo. scilicet ut corrigatis vos. ut non presens durius
agam secundum quod nollem. agam vero per potestatem
ligandi. scilicet et solvendi. Mt. xix. quorum remiseritis
etc. quam in dedit dominus. Gal. ii. qui operatus est Petro
in apostolatum etc. dedit michi in edificationem non in de-
structionem. i. ut edificem vos non destruam. sicut

supra. x. sic secularis agunt arma. ad edificandum
non destruendum. licet quandoque ex illa destruat. Ier.
xliii. destruunt etc. Hec est tertia et ultima pars

**De cetero fratres gaudete** principalis huius
epistole. Unde post salutationem et narrationem ponit epistole
conclusionem. intendens eos ad statum bonum redu-
cere quadrupliciter. primo monendo. secundo promittendo
ibi. et deus pacis. tertio in salutando. ibi. Salu-
tate invicem. quarto orando. ibi. gratia domini nostri.
hec enim quatuor solent movere ad bonum opus mo-
nitio. promissa. blanditia. suffragia. In prima
monet ad vii bonos actus quorum sex fugere ma-
lum. facere bonum. docent. unde in tamen est amare
proximum. prima duo respiciunt actum operis. alia
duo actum oris. ultima actum cordis. Dicit
ergo de cetero. quasi hucusque correxi vos de maleficiis
sed de cetero fratres gaudete. i. id facite. unde sit gau-
dendum declinando a malo. Phil. iii. gaudete
in domino. secundo perfecti estote perfectione sufficie-
scilicet in fide et moribus bonum operando. Mt. v. ut sitis per-
fecti sicut et pater vester celestis perfectus est. exhortamini.
vos maiores illos qui sunt minores. i. Cor. xiiii.
omnes discant et exhortentur. Idem sapite vos mi-
nores cum maioribus. Phil. ii. id ipsum sentientes.
pacem habete omnes ad invicem. Hebr. xii. pacem sequi-
mini cum omnibus et sanctimoniam sine qua nemo videbit deum. et deus pa-
cis et dilectionis. i. Christus qui pacem discipulis reliquit.
Jo. xiiii. pacem relinquo vobis etc. et mandatum dilectio-
nis eis dedit. Jo. xiii. mandatum novum do vobis ut
diligatis invicem. erit vobiscum adiuvans vos fe-
lix illectus multis iocundus propter serenitatem conscie-
ntie. perfectus propter contemptum terrene opulentie.
summo perfectus propter exhortationem gratie sensus unus
propter uniformitatem veritatis omnibus. pacificus propter
unitatem caritatis. communitatis diviniter peregrinantium.

**Salutate invicem** Hic nititur actu salu-
tandi. unde primo aperit salutationem mutuam esse
ipsis secundo mandat eis salutem ab aliis. ibi. salutant
vos. Dicit ergo salutate invicem in osculo sancto. ut sit
salutatio mutua invicem affectuosa in osculo
gratiosa sancto non in osculo adulatorio quo ad Sa-
lon osculabatur. ii. Reg. xv. non osculo
salutatorio quo Joab osculabatur Amasam. ii. Reg.
xx. non osculo proditorio quo Iudas osculabatur Christum
Mt. xxvi. non osculo impudico quo mulier oscu-
labatur iuvenem in Proverbiis vii. sed in osculo sancto
sicut habetur Ro. ult. et primo Thessal. ult. salutant
vos omnes sancti sicut habetur Phil. ult.

**Gratia domini nostri** Hic ultimo intendit
eos reducere ad bonum orando pro eis. ubi primo
insinuat personarum trinitatem. secundo implorat con-
tinuitatem eorum in habitationem. ibi sit cum omnibus
vobis. secundo exorat in habitantis permanentiam

Salutate

ibi sp. Insinuatio e bona. In hita<del></del>tio melior p
mansio optima. Dicit ergo. Gratia Ihesu saluat
wsonis sa<del></del> resideantes. et q. meo dicentes
gra a dni nri ihu x. i. xpe ergo fuit pri 9dnas
eph. ii. cui gra saluati estis. et caritas dei
i. pris ex caritate filii mittens Io. iii. sic deus
dilexit mund ut filium suum unigenitum daret
et 9municatio spc sci. i. spc scs. q e 9nexio patris
et filii. ul' spc scis nob pari. s. gratiam et caritatem
9ceaus sit oib nob incipientibus et pfi
cientibus et pfectis amen. i. ita fiat et augeatur et
tantis sui exprimitur. et q ad psonam appetitur
s. ihu x dei patris. et s. 9munio ad duorum app
actum. s. gre. que appatur filio caritatis.
q approxiatur pri et 9nexio que appatur spui
sco p eam et pra deleri p caritatem.
unitas augetur p 9nexio sufficientia esse
largitur. et ideo attribuitur filio gratia pri
caritas spui sco 9nexio. sol. u. aliena at
tribui. gra 9duplici rone. s. potentas appi
9munitas ul utilitas sacietas pp potestate
dicebat hester assuero valde n. mirabilis es
dne et facies tua plena est gratiarum.

Pp scdm dicebat sapiens. eccl. xliiii. lau
demus uiros gloriosos. et parentes nros in gnatio
ne sua. et post in fine capli homines mie
innenientes gratiam in conspectu ois carnis.
pp tantum dr de x. luc. ii. puer aut pfici
ebat sapia etate et gratia apd d. pp 9tin
dr de bta uirgine. luc. ii. aue gratia plena
dns tecum. alr hec uirs 9currunt in x s
q in plimis nullis. uir eminens dnum nrm
ihu x. dm iq potas ul inq p9uitas. et
ibi iq utilitas. x inq scitas. unde et at
tribuimus gratiam. De hus. uir Io. i. v. bu
ca lo fcm tc. verbum esse potius. q deus
erat. v. bum caro factum e. dece 9uiqitas et
hitauit in nob esse utilitas. vidimus gl
am ei esse scitas. Io sequitur plenum gre.

Sr caritas solz attribuim spa alias rone
attr e phas. videlz pueniendi i dilige
de pre. dr. i. Io. iiii. in hoc e caritas no
q dilexim dm. s q ipe dilexit nos.
Io. xvi. pr. u. amat nos 9municandi uit
bi endo. Iac. i. oe datu optimum. i. Io. et
iiii. uide qlem caritatem dedit deus ut fil
ii no. et si p incipiandi in p9ducendo sci
ptas. u. radix est eph. iii. in caritate et
radicati. et pri e pncipium omnium et dnorum
et deorum. io ei attribuimus caritatem spui sco
9munione roib dictis. Hic querit utrum
duorum ul trium stab oe ubum. R. Iudiciis
causis plures requiruntur. Ro. Iudicas

est duorum aut trium. no pauciorum. s aliqn
plures requiruntur. Set quo in ore duorum
vel triu loquitur in oib aliis. et nulla e p
hoc plures aplice auctis. Ro. qui ipe xpi
alii loquntur no tm x in oib lo enis spu
dono et mandato. Set si estis in fide ipi uos
pbate. q aut lo de fide in formi. aut for
mata. si de informi. q illa n sufficit ad
salutem si de formata. q illa n potest sciri
ab hoie. Ro. loquitur de fide formata q
q uis no possit sciri certitudinaliter potest tn
sciri p bubl' p aliq signa. Set an non
cognoscitis q ihc xpc in nob e. q. Iob.
ix. si uenit ad me no uidebo eu. Ro q
xpc sit in hoie no pot sciri certitudinaliter
s tn p bublr. Set spero q cognoscetis
q no sum reprobi. q sup. vi. nisi forte
ne sufficiamus. sic n sit iustie. Ro q
uis p opa 9uano possit distinguem scis ab
reprobis. potest tn p aliq opa specialia ma
xime occulta. Set supplicis oramus ut nich
mali faciatis. glo. si nquam nullum sui cogni
ando sui agendo faciunt bonum q pessimes
multi faciunt detrimentum bonorum. Ro ibi loqitr
de bono cmpleto. s. adiutorio gratie no de for
gnalr. ul lo de qua cz. cum gnalr non spi
lr degratu cum facientem. Set ibidem glo
aug. q pelagia. n quod dicis. o none brea
te dicis. q n peccare sic i pccare benii
ut sui adiutorio gratie dne hoc implere
possim. ergo hoc dicit e bentum. q nullus p
cat n uoluntate. ergo mult pot no peccare
Ro no peccare sic n uidet di dupl'. aut
scdm. i. pctin no facit. aut sm bitum p
tantum no hre pmo m pot n peccare sine gra
bono cum n potes. s alios pot hoie uitare de
pctm mortale adeo sui gratia. s n pot s
dm s m alios pot h uitare. sine gratia omia
pcta mortalia in fine scilicet et dm sum. s
nullus et 9uincti. Set in edificatione no in
destructione. q Ie. i. euellas et destruas tc
Ro destrue uitia n e destruere simpliciter
s 9struere q uitium uichie. Set supplicis
et caritas dei. glo. pris. q caritas attb
uitur spui sco n gre pat. Ro. caritas ut
e uirtus spal attribuitur spui sco. ut ait
uirtutis ullis. et q principes et mortalia
appetitur pat quie pmum et omnis sale pncipi

Quis dedit gallo intelligentiam
Iob. xxxviii. Et. Olim galli inethi
opia querentes gitasse insinuerunt.
uni illa regio primo dicta e gallo gregia. dem
uni galathia et pplli illi pmo gallo gra

ad galathas

dem ex galathe dicit sicut. Justus autem apostolus inte
ligenciam virtutis. attendo ad fidem per quam per
modum per pseudo apostolos ad tenendum legem ab
evangelio fuit moniti. In hac glosa epistula iterum
eos apostolus revocare ad intelligenciam et tene
dam evangelii virtutem secundum quod sunt in verbi
propositis. videlicet quis autem gallo .i. galathe
intelligenciam virtutis christiane. q. d. paulus in quibus
verbis notantur iiii cause in quibus opere concurrentes
efficiens. cum dicitur quis. formalis cum dicitur autem
materialis cum dicitur gallo. finalis cum dicitur intelligenciam. et
efficiens ergo cum tangitur cum dicitur quis. per quem in
telligit paulus. Importat .n. dictum hoc nomen
quis in excellencia. Ponitur et quia vel ratione
sicut ille quis audivit unquam tale et quis similiter
huic sicut. Raritatem. quia paucorum eccli.
xxxi. beatus dives qui inventus est sine ma
cula et cetera quis est hic et laudabimus eum. q. d
pauci sunt tales. Firmitatem. quia stabilitatem. q
est .n. de substantia. quasi quantum de accidentibus psalmus
quis est homo qui dominus me. Job. vii quid homo. quia
magnificas eum. Hec autem per hoc dicitur pri
mus quis per nominatum secundum in sua electione
quia subito. quia de celo. quia in actu persecucionis
act. xxi. psalmus xlix. quis est electus meus quem prona
ei. ad. ix. vas electionis est mihi iste et cetera. propter
raritatem similem in labore .ii. cor. xi. et ad
hoc quis tam ydoneus .i. cor. xv. habun
dantius omnibus laboravi non ego sed gratia dei
propter firmitatem. permanendi in caritate. Ro.
viii. quis nos separabit a caritate dei. et sequitur
certus sum .n. quia neque mors et cetera. Felix qui
sic eligitur. quia mirabiliter sic. quia excellenter. et
sic infirmatur. quia insuperabiliter. fuit ergo apostolus
vel quis non nequis. quia patet in electione fuit
quis non quia quis quia patet in conversione. fuit quis
in qualibet propter suam stabilitatem. Secundo tangitur
causa formalis cum dicitur autem in quo notatur triplex modus
doctrine convenientibus. sicut ut doceatur libera
liter et instanter. apostolus ergo. Dedit lib
aliter non vendidit. act. x. gratis accepistis
gratis date. vii. cor. xi. gratis evangelium
dei evangelizavi vobis. Decenter.
non absconditur. eccli. filius. sine fictione sapientia
dedit. pv. viii. Numquid non sapientia clamat
et prudencia dat vocem suam. in summis ex
celsisque verticibus. vii. et iter sermonis. ut
ad plenum. mare. replevit evangelium christi
Ro. xv. psalmus iusticiam tuam non abscondi. De
instanter. non statim. In illud. pv. iii. ne
dicas amico tuo vade et revertere. cras et
cetera. statim. possit dare. act. ix. depo

nilo dicitur quod continuo ingressus est in synagogas
predicabat illum. ibi. Felix qui docet sic lib
aliter. ut nequaquam vanitatem mundi. Sic enim autem
ut non abscondat virtutem fidei. sic instanter. ut
attendat quietem carnalis desiderii. Tercio
tangitur causa materialis. cum dicitur gallo. quia de natura
tali galathe ad audiendum et tenendum
virtutem fidei. agitur. Et non sed quia per gallum intelligitur
igitur perficiens in doctrina virtutis christiane
necessitatem. Vigilanciam ad audiendum.
Gallus .n. habet. Vigilia. quia xiii. vigila
te. quia nescitis qua hora dominus vester ve
niet. Sero an media nocte. an galli can
tu. an mane. sic .n. gallus de nocte cantat
et advenientem diem cantat. sic homo in nocte
ignorantie debet tacere ut audiat. adveni
ente non luce cognitionis doctrine. eccli. v
esto mansuetus ad audiendum verbum dei ut
intelligas. et cum sapientia perferas. Prius in verbum
sic est et intellige. Pro. primo. Sapiens et cetera.
Gallus etiam habet diligentiam ad inven
tum in nomine expressum dicitur. ideo. gallus galli
naceus. psalmus x. xxii. sicut ergo gallus invenit cum
libate pullis et gallinis ut maneant in a
alleum. sic zelator animarum se ipsum maceret
ieiunando laborando. ut aliis docet verbum
et exemplum. sap. vii. qui sine fictione didici sine
invidia communico et honestatem illius non abscondo
Gallus etiam habet audaciam ad pugnam.
contra pv. xxx. Quasi gallus succinctus. gallus sicut
et lumbos suos et cetera. sic .n. gallus succinctus est
q. ad pugnandum. sic predicator promptus et
ardet ad hostes impugnandos. eccli. iiii. pro iusticia
agonizare pro anima tua et usque ad mortem
certa pro iusticia. et deus expugnabit pro te. ut r. et
felix qui sic audet. huiusmodi sicut instruit verbis. sed
defendit meritis. Quarto tangitur causa finalis
cum dicitur intelligenciam. intelligere .n. competit
homini nunc. Unde apostolus. sicut sunt per primum
et deinde .n. homo intelligit quod infra se ut intelligit
.i. intus legit. pv. xviii. callidi est intelligere
viam suam. alia de facili extra per naturam
sed hec. quia multi multa sciunt et se ipsos nesci
unt. more oculi qui exteriora videt et non se.
Intelligit quod iuxta se ut intelligant quod de proximo
sentiendum. eccli. xxxi. intellige ... sicut primum
tui ex te ipso quod et quid proximi ... loquendo et
eccles. viii. tempus et visionem cor sapientis
intelligit ei cum veniendum. psalmus vos quod intelligit et cetera
iiii et cetera. sed hec ignua de ipso dicitur nolite intellige
Intelligit quod supra se. eccli. xliii et omnia. hic per hoc
psalmus annunciavit opera dei et facta eius intellexit

et institutio per salomonem i. xvii. hec enim etiam ut cognoscant te etc. ps. quis sapiens et custodiet hec et intelliget etc. sed heu quia dominus respexit de celo super filios hominum etc. Hinc epistole premittit glosator prologum in quo notificat galathas. primo a regione quia fuerunt greci. secundo a religione quia fuerunt ab apostolo conversi. ibi. hii verbum veritatis. tertio ab instabilitate quia peruersi a pseudo fuerunt. ibi sed post discessum eius. Quarto a persona consolatoris ibi. hos revocat. littera. per se patet galate sunt greci etc.

Paulus apostolus non ab hominibus. Hanc epistolam scribit paulus galathis ab epheso. hii per paulum ad fidem christi fuerant conversi. post modum vero per pseudo apostolos ad tenendum legem cum evangelio fuerunt inducti. et intentio apostoli est in hac epistola eos ad veritatem evangelii revocaret. modus agendi talis est quia primo premittit salutationem. secundo subdit intentionem. ibi. miror quod sic tam cito transferimini etc. usque ad vi. capitulum. tertio ponit moralem instructionem in capitulo vi. usque in fine. quarto post epistole orationem in fine vi. capituli. ibi. videte qualibus litteris etc. Aliquo loco hanc epistolam manu propria scripsit. In salutatione. tria tangit. primo personam principaliter salutantem. quia paulus apostolus. secundo personam adiunctam. ibi. et qui mecum sunt omnes fratres. tertio personam salutatam. ibi. ecclesiis galathie. quarto formam salutationis. ibi. gratia nobis et pax. In prima implicat tria in descriptione persone humilitatem quia paulus auctoritatem. quia apostolus. dignitatem. quia non ab hominibus etc. paulus enim modicus humilitatem. apostolus magnam auctoritatem. apostolus missus non ab hominibus. sicut quidam dicebant eum missum et electum ab aliis apostolis sicut illud act. xiii. segregate mihi paulum. et barnabam in opus etc. ut ananias. sic quidam dicebant quod eum baptizaverat sic dicitur act. ix. Nec per hominem et ab hominibus mittitur qui per carnalem electorum in placere constituitur. per hominem autem qui per carnalem promissionem. sed neutro modo paulus missus est. sed simpliciter missus et electus per ihesum christum i. per christum iam ihesum non adhuc mortalem. sed immortalem tamen manifestum salvatorem. propter hoc in bullis domini pape ex ymagine pauli a dextris petri a sinistris. quia paulus nomen est a ihesu [illegible] tertis. ad certum pertinens. petrus vero ab eo adhuc existente in sinistra conditionis mundialis. vel quia paulus predicator gentium que manent in dextra. quia fidem tenent. petrus vero iudeorum. quia a similitudine per exemplum transit. unde est quod benedictio a dextra in sinistram. et quia

erant similiter fratres. fecit sibi ad eum per circumcellationem manuum iacob. i. deum patris. genesis. xlviii. Et multis per deum patrem. i. a deo patre per filium. act. ix. vas electionis est iste etc. patrem autem filium ut intelligatur non minor patre. quam enim qui deus suscitavit eum. i. ihesum a mortuis. ad eos. iii. suscitavit susctabilis a mortuis tuis. i. filium tuum. In hoc commendat apostolus suam auctoritatem. quia ab eo iam suscitato et immortali missus est. Et qui mecum sunt fratres. scilicet de vera seductione. et testes veritatis in eccelsis omnes fratres non aliqui in parte. hoc autem dicit secundum glossam. quia facile intelligitur se errasse qui a multis reprehenditur. ecclesiis galathie. simpliciter nominantur. ideo quia secundum glossam galathia est nomen regionis grecie. Modo est hic quod secundum augustinum ad eos sunt. iii. modi. scilicet gratia apostolorum mittitur eis. Quidam a deo immediate. ut moyses exodus. iii. Quidam a deo ut mittam te ad pharaonem. Quidam a deo per hominem ut iosue. iosue. i. et deut. ult. moyses posuit manus super eum. in. f. Quidam per homines solum ut multi qui sciunt ad predicandum legem mittebantur. secundum glossam. hic. Quidam a se ut pseudo prophete. iheremie. xxiii. non mittebam eos et ipsi currebant. Gratia nobis et pax. Hic subditur forma salutationis. ubi implicantur tria omni optimum gratiam reddentia. primo eorum sufficientiam vel excellentiam. ibi. gratia et pax. amoris potentiam. ibi. a deo patre. mediatoris clementiam. ibi. et domino nostro. etc. ii. gratia et domini qui prosum est optantur. qui competunt omnibus. sicut quod dicere augustinum. qui per solempne provenit. ut per filium dicit. Dicitur secundo gratia. i. remissio peccatorum vobis sit semper. et pax. i. reconciliatio ad deum. hoc autem gratia prius ponitur. quia sine gratia non potest haberi vera pax. quia non est pax impiis. dicit dominus ysa. xlviii. felix qui sic ordinatur ad deum per gratiam ad proximum per pacem. ad se ipsum per utrumque. sic nec dubius a deo patre nostro a quo omne datum optimum et omne perfectum. Iac. i. Hic addit vero mediatorem Et domino ihesu christo. Ubi primo tangit veritatem redemptionis nobis impensam. secundo impendendi modum liberalissimum. ibi. secundum voluntatem dei. tertio premium a nobis exsolvendum ibi. cui honor. est ergo primum tangitur. iii. in mediatoris sublimitate. quia dominus ihesus christus. secundo humanitatis utilitatem. quia dedit semetipsum. humilitatis utilitatem. quia pro peccatis nostris. utilitatem. quia ut nos eriperet. Dicat ergo et domino ihesu christo. pro gratia omne datum etc. i. ex. n. et



quare paulus a dextris petrus a sinistris ponitur in bullis et aliis

manus patris. ps. emitte manum tuam de. vi
ctam ouis omnes fere clamant per omnium uerum
ihesum xpistum. qui xpistus dedit. i. uoluntarie tamquam
obediens. y. ca. xliii. oblatus est. quia ipse uoluit. seipsum
ipsum. quia non erat alia digna hostia pro peccatis et
uitiis. s. delendis. ex quo apparet legis insuffi
cientia. que hoc facere non potuit. tytum. ii. dedit se
metipsum pro nobis. ut eriperet. i. quia molestum sup
er nos fuit. nos peccatorum compleverat. et peccatis sub le
ge irretitos. de presenti seculo nequam. i. deformi
tate presentis seculi. quod ad nequitiam trahit. non
quia mundus iste malus sit. sed quia in eo mala fi
eri. sic dicitur dies mali. ephesios. v. sicut locum in
tempore et instrumentum trahunt in fama, malitiam
meis fuit. Et ut accepte quod hic tangitur. iiii°. in
launudi hominis primi est eius dementitas. cum dicit eriperet
. quod iuuaret. hec est uallis silvestris. que habebat mul
tos puteos bituminis. de qua ualle. genesis.
xvii. Secundus est eius obscuritas. ibi. de presenti. preter
. ii. figuram huius mundi. i. cor. vii. Tertium est
eius continua instabilitas. ibi. seculo. a seculo
. ps. ipsi peribunt tu autem permanes. et omnes ut uesti
mentum ueterascent. et sicut opertorium mutabis. Quartum est
eius iniquitas. ibi. nequam. i. jo. v. totus mundus
in maligno positus est. eriperet ut quod non uinculis nostris et
. sed secundum uoluntatem. i. beniuolentiam dei et patris nostri
. i. eius qui est deus noster et ut creationis. ysaias. et pater no
ster et ut nationis. ysa. xliii. et nunc dominus pater
noster es tu. cui. s. patri et filio est gloria. s. de hac redemptione
Gullius gloria est frequens fama cum laude. i. scla
seculorum. i. christi. i. solido honor et gloria amen. non est
confirmationis. Post salutationem hic ponitur

Miror quod sic tam cito. Increpat uero re
pit eos de leuitate transitionis ab euangelio in
legem. et primo increpat eos. quia euangelium xpisti
dimiserant. capitulo primo et sequenti usque ad locum
illum. Vos naturaliter iudei. secundo quia ad legem se transtulerant
ab illo loco usque ad capitulum. v. tertio monet ut
lege dimissa in euangelio maneant. capitulo
v. In prima ostendit eis non esse recedendum ab euangelio
quod eis predicauerat. primo ex euangelii singularitate.
secundo ex euangelii auctoritate. ibi. notum enim nobis fa
cio. usque ad finem capituli. tertio ex euangelii ueritate
capitulo. ii. In prima ut ostendit non esse ad euangelium
primo increpat alterius euangelii susceptores.
secundo excommunicat alterius euangelii predicatores
. ibi. sed licet nos aut angelus de. In prima notat eos
apostolus de. iiii°. primo de leuitate. ibi. quod sic tam cito
secundo de instabilitate. ibi. transferimini. tertio de i
gratitudine. ibi. ab eo qui uos uocauit. quarto
de errore. ibi. in aliud euangelium. ubi tangit
tamen primo erroris occasionem. secundo doctorem. ibi. et

non sunt aliqui. tertio formam. ibi. et uolunt conuertere.
Dicit ergo. miror quod uos sic. qui per me sic institutum
instructi fuistis. sic. i. tam uehementer cer
cito. i. tam breui tempore transferimini ab ipso. s.
presenti. ab eo. i. a fide eius qui uos per me aut
fas uocauit per predicationem in gratiam xpisti. i. quod xpistus dat.
In aliud euangelium contrarium. s. in euangelio. i.
in legem quod putant a uobis euangelium. i. bonum nun
tium. quod non presenti predicant et docent secundum litteram
carnaliter. quod tamen euangelium. i. lex nisi ad secundum
uitatem spiritualem intelligitur. est in rota in medio
rote. eze. i. uetus testamentum in nouo per explicationem
et impletionem et nouum in ueteri per prefigurationem. Quod est
in quantum ad non sunt. i. non est aliud quam. s. presenti quod
uos conturbant. pervertendo. s. fonte sensus perturb
ando et obnubilando spiritualibus carnalia et
miscentes. sic talia tractant. et uolunt conuertere
euangelium xpisti in legem. i. spiritualia in carnalia di
centes euangelium non sufficere sine legalibus. hoc
est contrarium contra alios quintum. s. nimium magis
contrarium dimo miraculo quo conuertit aquam in uinum. Jon. ii.

Hic que paulus apostolus non ab hominibus. contra. act. xiii.
orantes et imponentes illi manus dimiserunt eos
. s. paulum et barnabam. Respondeo illa non fuit uoca
tio. sed electionis paulus ad factum applicatio et
manifestatio. Item sic illud. sed per ihesum xpistum. Ergo ante
per hoc sit maior petro. quia uidebatur esse minor quam non
erat maior petro. Respondeo non erat maior petro
simpliciter. sed in hoc. quia. s. ipse electus erat a xpisto iam in
celo regnante. petrus non a xpisto in carne conuersante. et

Item ibidem. ergo paulus electus fuit per xpistum iam
totum deum. petrus per xpistum adhuc ex parte hominem. non
ergo xpistus post ascensionem non est homo. sed solum deus. Respondeo
intendit excludere hominis infirmitatem non naturam
et deum tamen totum deum. tunc fuit totaliter sine. sed ante
dei formam. ut impassibilitatis et. Item
super illud et deo ihesum xpistum. ergo quod non est minor patre
contra. jo. xiiii. pater maior me est. Respondeo. secundum augustinum
de trin. quod dicit pater maior est refertur est ad naturam
humanam quod dicit xpistus non minor patre. ad naturam diuinam
sed contra hylarius dicit quod est minor xpistus et secundum naturam diuinam.
non tamen est filius minor patre. Respondeo maior. l. accipit
improprie secundum quod notat in patre auctoritatem principii
non proprie. i. comparatiue. ut notet excessum. Item mi
ror quod sic et. ibi magis increpare. paulus corinthios
olim quod minimum. luc. x. Respondeo hominibus mansuetis
et stabilibus peiores infideliores olim. sed duris et rebel
libus peius minimum. Item quod non aliud. contra. lex dicitur
differt ab euangelio. Respondeo secundum litteram differt lex ab
euangelio dicit sic. sed secundum spiritum non. i. spirituale intellectum
idem sunt. Increpauit alterius euangelii susceptores

Sed licet nos aut angelus de celo et sic

tores. hic excommunicat. alius enim evangelium predicatorum est et primo prohibitionem statuit. secundo confirmat prelatam ibi **Predixi**. tertio ostendit causam monitionis ibi **Modo enim hominibus suadeo**. In prima implicat primo sub generalitate quia sive nos sive angelus. deinde exprimit ibi **Evangelizaverit preterquam quod evangelizavimus**. ibi **Anathema sit**. Dicit ergo. Sed licet quidam nolunt pseudo qui intendunt evangelium Christi. sed iudico illud sed et nos apostoli aut angelus bonus vel malus de celo super veniens ut credibilior sit evangelizet vobis preterquam quod evangelizavimus vobis. id est ad evangelium contrarium evangelio nostro. quod per evangelio est sive verum vel sive honestum sive commodum. hoc autem dicit per evangelio non quia possibile sed impossibile. id est suppositione loquitur ad ostendendam certitudinem evangelice veritatis anathema sit. id est maledictus vel excommunicatus. Dicitur autem anathema ab ana quod est sursum et thesis quod est positio. quasi sursum positio. quia enim separabantur ab usibus hominum. sursum in aliquo loco ponebantur. et maxime que in templis deo vovebantur. a quibus per evangelio vocabulum in greco traxit originem et inde sepius communicatio esse vocatur anathematizatio. et nota quod preterquam quod evangelizavimus est in plus quam quod sed prohibitionem quia nolebat venire ad eos statim ut suppleret que deerant fidei eorum. id est thessalonicenses iii. et non solum nos vel angelum excommunico. sed multo magis pseudo et hoc est quod subdit **Sicut predixi** denuo vobis super vel angelo et nunc iterum dico de pseudo vel sicut predixi in primo olim presens et nunc iterum dico absens si quis pseudo vel quicumque generaliter vobis evangelizaverit preter illud id est contra illud quod accepistis nunc anathema sit. id est excommunicatus. et a caritate fidelium separatus.

**Modo enim hominibus suadeo.** Hic ostendit causam ad excommunicandum motivam. Et primo dicit quod movetur eum honor dei. secundo quod non movetur favore humano. ibi **An quero hominibus**. Dicit ergo. Ita anathematizo et non habent suam proferto. Modo id est nunc super. Si solum id est cum legis observantias predicabam hominibus suadeo. id est ad honorem hominum. Sicut pseudo. Et an deo id est potius ad honorem dei.

**An quero hominibus.** Hic ostendit quod non movetur favore humano. et primo implicat quod non querit favorem humanum secundo ostendit favoris incommoda. ibi **Si adhuc hominibus placerem**. Dicit ergo. an quero hominibus placere sicut pseudo. et sicut qui ad placendum principibus sacerdotum litteras et favorem persecutionis accepi actuum ix. quasi dicat non si adhuc hominibus id est carnalibus libenter quererem amplius. id est corinthios iii. cum sit inter vos zelus et contentio nonne carnales estis et secundum hominem ambulatis. placerem. id est placere vellem. ut olim

Christi servus non essem. quia nemo potest duobus dominis servire. matthei vi. psalmus deus dissipavit ossa eorum qui hominibus placent. quia ergo Christi servus sum et non curo placere hominibus excommunicavi simul contra tales proferto. Superius ostendit evangelium

**Notum enim vobis facio fratres.** Hic non est omittendum ex eius singularitate et non id est quod ad evangelium. hic ostendit idem ex eo autem quod necesse non ab homine accepit illud. sed a deo revelante. et primo proponit quod evangelium didicit a deo non ab homine. secundo probat hoc per partes ibi **Audistis enim conversationem**. In prima proponit tres bonas conditiones doctoris sui. primo utilitatem quia evangelium docuit. secundo singularitatem. quia solus docuit. ibi quia non est secundum hominem. tertio finalitatem quia revelando docuit. ibi sed per revelationem. Ergo habuit apostolus Christum doctorem utilem singularem et finalem. et hoc est quod dicit **Notum** quidem ego predicatores. alius sive contra evangelium. et intendo notum id est vobis fratres et sorores confirmo. quia evangelium quod evangelizatum est a me. scilicet super vobis non est secundum hominem docentem me vel intendentem me ad predicandum. neque id est ab homine intendente. secundum vel intendente in officium predicationis accepi id est neque didici ab homine docente me. sed accepi per illud. per se docuit me annuntiante me. sed per revelationem Iesu Christi. super accepi et didici. ysa. l. dominus aperuit mihi aurem ego autem non contradico. hoc forte fuit quando fuit tribus diebus non manducans in videns actuum ix. vel quando fuit in templo in extasi. actuum xxii. **Audistis enim** illud secundum hominem non est quod multa impediunt servire deo. primum est favor mundi. unde hic Si hominibus placerem Christi servus non essem. Nullus id est placet domino servus qui favet suo inimico. amicitia huius mundi inimica est deo. iacobi iiii. iohannis hebreos. xii. habeamus gratiam per quam serviamus placentes deo cum metu et reverentia. Secundum est amor nummi. matthei vi. non potestis deo servire et mammone. Tertium id est humili non placet servus qui equitat in duabus sellis. et maxime contrariis. iohannis iii. matthei iiii. dominum deum tuum adorabis. et illi soli servies id est tibi. vii. Parate corda vestra et cetera. Quartum est error vulgi. iohannis viii. nemo in servitute unquam ex hoc apparebit quia nec libertatem servire Christo. Quintum id est sapientia non placet servus fatuus. ysa. lii. ecce intelliget servus meus et cetera. Sextum timor id est separationem vel vanum est qui servit deo quod emolumentum habuimus quia custodivimus precepta eius. Septimum id est mansueto non placet servus quem

losus et impaciens. Jo. m. viii. contra illos qui
murmurant in adversis reputantes persecu-
tiones. Sed ipsa supplicia minora esse flagella
domini quasi servi domini qui corripimur ad emendacionem
et non ad perdicionem evenisse credamus.
Quintus est fervor gule. Ro. xvi. huiusmodi christo
domino non serviunt sed ventri suo. Dominus quaerit sibi
virum hec servum sobrium. Ro. xiiii. regnum
dei non est esca et potus sed iusticia et pax et ga-
udium in spiritu sancto. Qui in hiis servit christo pla-
cet deo. Sextus est ardor luxurie. Nam de
illis ignominia ab sibi dicitur. Ro. i. servierunt
potius creature quam creatori. iii. Re. ult. servivit
ochozias baal quem coluit et adoravit
et irritavit dominum deum israel. Dominus quaerit sibi
virum hec servum mundum. Luc. ii. serviamus illi
in sanctitate et iusticia coram ipso etc. Ro. vi. sicut ex-
hibuistis. Septimus est error ydolatrie. Ps.
servierunt demoniis et non deo. Dominus quaerit sibi
virum hec servum fidelem et primum. Iosue
ult. ego autem et domus patris mei domino serviemus
post hec omnia. Ro. vi. nunc autem liberati a peccato
servi autem facti deo habetis fructum vestrum in sanctificatione
finem vero vitam eternam. Et proficiebam in iudaismo.

Audistis enim conversationem meam. Ab homine didicit
et per Christum ante suam conversationem. Secundo quomodo sua con-
versione ibi: cum autem placuit. Tertio quomodo nec
post conversionem suam ibi: deinde post annos
tres veni. Et tertio se quomodo nec ab homine didicit.
In prima ostendit statum suum ante conversionem. Primo
in persecucione ecclesie. Secundo in profectione syna-
goge ibi: et proficiebam. In prima aliquis
tangit statum ante conversionem scilicet fama qua
audistis, tempore quo alii. Phariseus qui in iudaismo
conversatus qui supra modum persequebatur. Ecclesiam quia expu-
gnabam illam. Fama clarus tempore erroris
paterni emulando. conversatus in malicia sua esse
detestando. Dicit ergo audistis quod nec mihi
accepi ab homine quia scitis ante conversionem. audis-
tis enim conversationem meam in iudaismo id est in ritu
iudaico. aliqui qui supra modum id est super
vires aliorum persequebar ecclesiam dei fugando
scilicet christianos de loco ad locum fugientes et ex-
pugnabam illam affligendo scilicet remanen-
tes. De hoc habetur act. ix. Ps. hoc dicitur super illud
gen. xlix. beniamin lupus rapax mane
comedet predam et vespere dividet spolia. Ps.
i. sunt persecutor et contumeliosus prius. i.
cor. xv. non sum dignus vocari apostolus qui perse-
cutus sum ecclesiam dei. Et proficiebam in iudaismo
implendo scilicet legem et defendendo supra multos
non dico omnes coetaneos meos

id est iuvenes qui plus possunt laborare. Non dico pre-
senes. Sed in genere meo scilicet iudeos. proficiebam
in quo habundancius supra alios emulator id est imi-
tator et zelator non solum legis moysi sed
paternarum traditionum quas scribe addiderunt in ea
id est quibus zelabam quod erant mee et quia
et quasi eas didicissem. et quia deus modo eum
tam fidelem in minimo ut constitueret eum
in magno ponent eum docendo. Sic dicitur gelo
esse. quia paulus perfectus quia proficiebat in minimo
perfectus excessit quia supra multos coetaneos
extendendi modus quia amplius emulator existens.
Cum autem placuit ei. Hic ostendit
quod evangelium ab homine non didicit in sua conver-
sione. Ubi ostendit primo conversionis sue modum secundo
statum post conversionem processum ibi: neque veni
Ierusalem. In prima primo tangit nomen eius dei
secundo obedientiam pauli ibi: continuo non acquievi.
In prima tangit primo rationem sui principii secundo
formam suam actum ibi: et vocavit. tertio cum omnino
dei propositum apostoli ibi: ut revelaret. quarto
omnem utilitatem mundi ibi: ut evangelizarem in gentibus
illum. Dicit ergo quod in conversione evangelium
non accepi ab homine sed nec in conversione autem. Sed
cum placuit quod hoc bene placito suo fecit non
meo merito. Tit. iii. non ex operibus iusticie que fecimus
et cetera. qui me segregavit de utero matris mee id est
ad lucem. Ps. et formavit hominem.
ii. mach. vii. vel ex utero matris mee spiritualiter
id est de medio phariseorum qui sunt velut synagoge
quia secretarii eius spiritualiter filios generantes
circuibant mare et aridam ut facerent
unum proselitum. Mt. xxiii. et vocavit per gra-
tiam suam de mala scilicet vita in bonam. act. ix.
saule saule quid me persequeris. Vocavit igitur
ad hoc ut revelaret filium suum in me id est in
mea predicatione. act. ix. vas electionis est mihi
iste ut portet nomen meum etc. vel in me
id est in mea conversione. i. thi. i. fidelis sermo
et c. quia christus ihesus venit in hunc mundum peccatores
salvos facere. quorum primus ego sum. Sed ad
misericordiam consecutus sum in me. primo ostenderet
omnem gratiam. ut evangelizarem illum
in gentibus specialiter quia specialiter fuit apostolus gentium.
ysa. lv. ecce testem populis dedi eum ducem
ac preceptorem gentibus. Continuo non ac-
quievi. non dicitur non continuo acquievi quia post
acquievit. sed continuo non acquievi quia nunquam post
ea acquievit. act. ix. domine quid me vis
facere. similiter mt. iiii. continuo relictis retibus
secuti sunt eum. carni et sanguini id est viciis car-
nalibus sic accipitur i. cor. xv. caro et sanguis

regnum dei non possidebunt. vel etiam in traditionibus et
in paternis carnalibus quibus nunc non credimus imp
secutione vanorum et zelo legis. sic ait apostolus capitulo
eodem. xlvi. ubi dicitur de ... separat a carne
sit. odit a filiis istis. ¶ Hic ostendit suam perfectionem
Neque veni ierosolimam. ¶ Post conversionem
nem non primo iuit sapientiam a deo revelatam suffi
cientiam. in hoc quod ad alios apostolos non iuit. Secundo et
eius conversionem in hoc quod in arabiam abiit tertio
continuationis specialiter in hoc quod de loco ad longinquos
iit. Dicit ergo neque veni ierosolimam ad inquirendum
[illegible] ad addiscendum quod non erat ... electo
[illegible] et electo a deo ad antecessores meos apostolos.
qui prius tempore conversi sunt quam ego. Ipse enim est mi
nimus apostolorum. capitulo i. cor. xv. Sed abii predicare
scilicet in arabiam. Ubi nullus apostolorum predicaverat. Et
iterum reversus sum damascum. Ubi ad hunc
rudis predicationem. actuum ix. continuo in synagogis
in synagogis predicabat ... ex hoc ergo apparet
quod ab antecessoribus meis id est aliis apostolis non accepi
vel didicit evangelium. quod prius predicavi evange
lium quam veni ad eos. ¶ Queritur hic super illud
sed licet nos aut angelus. gloriosus ... nullus potest
excommunicare se ipsum. Item nullus potest excommunicare quod par
... quod non excommunicat absolute. sed quod de impossibili
conditione. ¶ Item super illud. aut angelus de celo. Sed contra
similiter ... angelus bonus maior est. contra quod super illud
... qui minor est in regno celorum maior est illo
¶ Item malus angelus non est de foro suo. Responsio non
excommunicat absolute. sed quod de impossibili conditione quod dicit
sum conjungitur excommunicandus est. vel quod non potest
... sua auctoritate. potest cum auctoritate
... ¶ Item sicut predixi et cetera. contra simoniacos sunt prius
... non excommunicati. Responsio illud verum est de excommuni
catione spirituali. quando enim proprie ... pro culpa precedente excommunicatur
... quando ... malum de futuro
compunatur. ¶ Item super illud anathema sit. glossa id est
maledictus. Responsio xii. ... et nolite male
dicere. Responsio duplex est maledictum ... quod
quod fit livore vindicte ... quod fit amore iusti
... prohibetur. secundum concedit ¶ Item si hominibus
placerem ... i. cor. x. sic ego per omnia omnibus
placeo. Responsio placere hominibus duplex est. aut propter se.
scilicet propter humanum favorem et hoc malum. aut propter deum scilicet
propter utilitatem sequentem ... propter deum et hoc bonum quia
hoc est proprie placere deo. ¶ Item neque ab homine accepi
... accepit sicut statim dicitur. Responsio loquitur de homine puro
... ¶ Item super illud paternarum traditionum. glossa. quas
boni patres addiderunt ... capitulo xv. irritum
fecistis mandatum dei propter traditiones vestras. ergo ... ille
... traditiones non ... a bonis patribus. Responsio
duo genera traditionum habebant quasdam secundum legem

ad legis explanationem et observationem. et de hiis loquitur
hic. quasdam contra leges. ad legis evacuationem quas
addiderunt pharisei. et de hiis loquitur capitulo xv.
¶ Item super illud abundantius emulator existens. glossa
... quod bonum eius emulatorem. contra malachie
... quod etiam impugnatur. Responsio duo erant ibi.
scilicet zelus legis. et hoc odium hominum. item odium eius
... et hoc ... Item ibidem. glossa ... persequebar
eum ... quod fidelis ... constantior
esset in ... fidelis ... fidelis. sed persequebar ... dicitur
i. thi. i. Responsio non erat fidelis a fide ... sed ... quia de
fidelitate qua fideliter legem defendebant. ¶ Item non
veni Ierosolimam. contra actuum ix. dicitur quod veniens
in ierusalem temptabat se iungere discipulis et cetera. Responsio
statim post conversionem venit. sed multis temporis ut ibi
dicitur forte post tres annos. vel sicut venit non
ad ... quia statim recessit et ad predi
candum alibi abiit. ¶ ... quod non
Deinde post annos tres ¶ Accepit vel di
dicit evangelium ab homine nec ante suam conversionem
nec in sua conversione. Sed ostendit quod nec post suam con
versionem. Unde primo ostendit quod non didicit ab apostolis
secundo quod nec ab ecclesiis. ibi. deinde veni in partes
sirie. In prima primo ostendit quod non didicit a Petro. secundo quod nec
ab alio apostolo. ibi. alium autem apostolorum. tertio confir
mat dicta iuramento. ibi. que autem scribo vobis.
In prima primo narrat suum adventum apud Ierosolimam
secundo adventus causam. ibi. videre Petrum.
tertio moram. ibi. et mansi apud. Dicit ergo
Deinde post annos. quod iam reversus sum damascum de
inde post annos tres a conversione mea veni Ie
rosolimam videre Petrum non ut ab eo discerem. sed tantum
videre. ut sciret me sibi complicem. Sed in glossa et
hunc honorem quod prelati inmediati de toto iure et
anni debent visitare curiam vel per se vel per in
terim. hunc autem visioni adiecit consuetudo et
illud decretum ... non apparebis ante conspectum domini vacuus.
Sed de paulo non legitur quod aurum vel argentum ... detulit.
nec ipse habebat nec Petrus recepisset. et mansi.
apud eum diebus xv. in quo apparet quod ab eo cre
... non fuit. quia apud eum tam parvo tempore man
sit. Sed glossa et bene in xv. solum hoc numero ... eb
domadis et ogdoadis futuri secundum predicator in
struendus erat. Notandum est hic secundum ... videre Petrum
quod secundum frequens visio sit utilis ... primo
ad cognoscendum de statu. scilicet tali. genesis xxxvii.
vade et vide si cuncta prospera sint apud fratres tuos dixit
iacob ad Ioseph. sic visitatores inducunt fratres
suos ¶ Secundo ad ostendendum de perfectione doctrina. et talis
... sic scolares inducunt alios ¶ Tertio ad
edificandum. Responsio i. desidero vos videre ut aliquid imper
tiar vobis gratie spiritualis sicut prelati et predicatores.

videret subditos. Quarto ad consolandum. Job. ii. convenerunt sibi ut pariter venientes visitarent eum et consolarentur. Sic sancti videant infirmos. Jo. xx. gavisi sunt discipuli viso domino. Quinto ad exultandum in laudando. Sic Symeon Christum. Luc. ii. Transeamus usque Bethleem et videamus hoc verbum quod factum est et cetera. Sic filii videant domini nostri filios. Sexto ad serviendum ministrando. Luc. i. exsurgens Maria abiit in montana et cetera. scilicet ut videret Elyzabeth. Sic ancille videant amicos egenos. Habito quod non didicit evangelium.

**Alium autem apostolorum.** Jam aperto. hic ostendit quod habeo nec ab alio doctus. alium autem apostolorum in Jerusalem non vidi preter quod ab eis non didicit evangelium. vidi nisi Jacobum fratrem domini. id est Jacobum minorem. secundum glossam qui fuit episcopus Jerosolimitanus. Et dicitur est Jacobus minor ad differentiam Jacobi Zebedei. qui maior dictus est non tempore. sed quia prius domini secutus est. Assumptus autem in glossa. quod duplex ratio quare iste Jacobus dicitur frater domini. Prima quia secundum quosdam fuit filius Joseph qui Joseph fuit pater putativus domini. Luc. iii. ut putabatur filius Joseph. Sed sicut dicit glossa hoc non est verum. immo verius creditur. non Joseph fuisse virginem et alia ratio est quia similitudine institutionis fuit. non filius carnalis tamen cum domino ut pote vir honestissimus et sanctissimus. Tertia ratio est quia fuit mater eius scilicet Marie Cleophe que fuit soror matris domini. ex matre non tamen ex patre. Quarta ratio est et potissima quia fuit nepos patrui Christi id est Cleophe. Et ad evidentiam huius notandum. quod Maria mater domini Joachim tantum filia fuit. Maria autem nupsit Joseph. unde fuit pater putativus Christi. Mortuo autem Joachim. Cleophas eandem Annam accepit uxorem et genuit ex ea filiam quam vocavit Mariam que nupsit Alpheo. que genuit ex eo iiii. filios scilicet Jacobum. Joseph. Symonem. et Judam. Mortuo autem Cleopha Salome duxit eandem uxorem. et genuit ex ea filiam nomine Mariam que nupsit Zebedeo. et habuit ex ea filios scilicet Jacobum Zebedei et Johannem evangelistam. Fuit ergo Jacobus nepos Cleophe. quia filius filie eius. qui Cleophas fuit patruus Christi. quia frater Joseph. qui dictus est pater Christi. et Jo dictus est frater Christi. De hiis versus.

Et Joachim Cleopha Salome tres Anna marias. Quas genuerunt nupserunt Joseph Alpheo Zebedeo. Virgo fuit mater hec quattuor illa duorum. Prima et hunc Joseph et Jacobum peperisse secunda dicitur et preter istos cum Symone Judam. Tertia genuit Jacobum fratremque Johannem. Que autem scribo vobis. scilicet de me esse. id est omnibus predictis. coram deo. id est teste deo. quia non mentior. sic habetur i. Cor. xi. Deus et pater domini nostri scit quia non mentior. Jurat autem quia alias ei et non crederent. unde a malo est non iurantis sed non credentis. Mt. v. Sit sermo vester est est non non. quod amplius his est a malo est. Hic ostendit quod iterum ab ecclesie

**Deinde veni in partes Syrie.** Hic dicit evangelium. de primo agit de suo in Syriam adventum. secundo. ostendit quod prius erat ecclesiis ignotus. visu. ibi. eram autem ignotus facie. tertio quod erat eis tantum notus auditu. ibi tantum auditum. Dicit ergo. Deinde veni. scilicet predicare in partes Syrie et Cilicie. quia Tharso Cilicie natus erat. Act. xxii. ego sum vir Judeus natus Tharso Cilicie. eram autem ignotus facie. scilicet presentia corporali ecclesiis Judee que erant in Christo id est in fide Christi per quod patet. quod in ipsis non me docuit. tantum restat quod a solo deo didici evangelium Christi.

**Tantum autem auditum habebant.** hic ostendit. quod tantum notus erat eis auditu. et primo tangit auditum fame sue ipsis. secundo mutationem auditus. ibi. quoniam qui persequebatur. unde supplicat tertio. primo statum culpe antiquum. secundo statum gratie novum. ibi. nunc evangelizat. tertio fructum sequentem sui commodi aliorum. ibi. et in me glorificabant. Dicit ergo. Ita ignotus eram in Judea autem habebant. auditum. id est quidem me audierant nunc retinebant. hec scilicet quia qui persequebatur nos. scilicet fugando de loco ad locum. aliis autem conversionem suam nunc evangelizat fidem scilicet Christianam quam aliquando expugnabat. et sic impletum est illud Genesis xlix. Beniamin lupus rapax mane comedet predam. et vespere dividet spolia. et in me id est in mea conversione. conversatione exemplo. glorificabant id est clarificabant id est laudabant deum et predicabant. quia etiam xxiiii. qui elucidant me vitam eternam habebunt. Hic queritur super illud inde petrinum glossa. ut sciret me. scilicet completum. quia iam erat apostolus. contra. legitur dicitur Scriptum ad Ro. in principio. quod xiiii. anno a passione domini Paulus apostolatum recepit. Responsio. Jam erat apostolus. officio scilicet domini generalis predicator omnium gentium execucione usque dum Spiritus sanctus dixit Act. xiii. segregate mihi Paulum et cetera. Est secundum illud Jacobum fratrem domini qui dictus est sicut dictum est. quia filius Joseph. contra Joseph ut creditur virgo fuit. Responsio. retinet glossa istam opinionem quam tamen non vituperat. Est et alia glossa. vel potest dici. quia nepos fuit patrui Christi id est Cleophe. Contra Joseph michi attinebat. dicitur vero Cleophas frater Joseph. Responsio. non erat patruus secundum veritatem. sicut nec Joseph pater. sed in hominum reputatione. quia frater erat Joseph. Est. dicitur quod post annos tres veni Jerosolimam. contra postea dicitur quod post annos xiiii. glossa. a passione Christi. ergo per xvii. annos in fidei conversione. Responsio. istos

alias
alias
alias
h.l.
2
glo.
3
alia

comprimitur. in .xiiii. sequentibus. Deinde

Deinde post annos .xiiii. iterum ascendi etc. Supra ostendit evangelium quod eis predicavit non esse relatum ab homine, ex eius singularitate scilicet ex eius auctoritate. Hic ostendit idem ex eius virtute quae manifeste vitalis patuit ex eius collatione cum aliis apostolis et eorum approbatione. Primo ergo ostendit quod ad apostolos cum quibus contulit mecum in sua predicatione contexerunt quasi falsum. Secundo quod nichil supplementum vel addiderunt quasi diminutum. ibi. Ab his autem qui videbantur esse aliquid. Tertio quod eum in societatem suam receperunt tamquam verum apostolum. ibi. Et cum cognovissent. Circa quod ipse contexerit maximum eorum scilicet petrum. ibi. Cum autem venisset cephas. In prima primo ostendit quod contulit cum eis evangelium. Secundo determinat conferendi modum. id est secorsum autem his qui videbantur. Tertio ostendit quod nichil est ab eis immutatum. id est sed propter introductos falsos fratres. In prima tangit .iiii. primo suum in ierusalem reditum. Secundo suum comitatum. id est cum barnaba. Tertio ascendendi debitum. ascendi autem. Quarto finem intentum. ibi. et contuli cum illis evangelium. Dicit ergo deinde id est iam veni in partes syrie etc. Deinde post annos .xiiii. a passione scilicet christi. ut in hiis .xiiii. annis comprimuntur illi tres anni de quibus supra deinde post annos tres etc. Iterum ascendi ierosolimam ascendit dicitur propter situm loci. Preterea vitam ascendimus ad videndum dominum. Ascendi. Quia cum barnaba qui iudeus erat assumpto et tito qui de gentibus hos autem duos secum duxit unum scilicet de iudeis alium de gentibus. ut eorum testimonio nil certum ipsum iudeis et gentibus predicare. Circumcisionem a quibus etiam cum imponeretur ut sic ipse duorum inter eos staret omnium verbum .ii. eorum ut ascendi autem non disposicione mea sed secundum revelationem scilicet dei et contuli non disputando quod ubi de prima mutationem in disputando veritatem ... ... cum illis tamquam cum amicis et paribus non dicit tamquam maioribus evangelium quod predico in gentibus ad quos specialiter sum missus hoc autem fecit pro confirmatione.

Secorsum autem his qui videbantur. Hic determinat conferendi modum ubi primo tangit modum in conferendo. Secundo approbationem ... ... id est sed neque titus. Tertio modum conferendi ostendit. Primo quod collatio illa fuit secreta. quia secorsum. Secundo quod discreta. quia cum his qui videbantur. Tertio quod debita. quia ne forte in vanum etc. Dicit ergo. Iterum contuli et hoc secorsum non publice ne imperitis qui putabant legem servandam scandalum nasceretur. et

propter infirmos qui non possunt omnia capere. Hinc accipiendum est quod non est bonum coram populo et de omnibus publice disputare. His id est cum his apostolis qui videbantur ab ipsis pseudo aliquid id est alicuius valoris. ut. Iacobus petrus et iohannes. hoc autem feci ne forte in vanum currerem in futuro. aut cucurrissem in preterito. Vel in vanum currerem. ut ait glosa. esset evangelium meum si non recepissent vel ab aliis apostolis approbatum esset. Vocat autem predicatorum cursum propter celeritatem eloquii sermonis. Per velocitatem currit sermo eius. sed neque titus. quasi non solum in collatione evangelium meum approbatum est sed et in effectu. quia neque titus qui mecum erat cum esset gentilis compulsus est circumcidi. sed susceptus est ab apostolis in societatem incircumcisus et quod ipsis exemplo tyti quod gentilis erat deberet

Propter subintroductos autem falsos fratres. Habito quod contulit cum eis evangelium hic ostendit quod nichil est ab eis immutatum. Sed in deo fallacia invenitur ad simulandum. Unde primo tangit incircumcisorum cautela. scilicet propter subintroductos. Secundo cautele causam id est qui subintroierunt explorare. Tertio cautele negotiam id est ut nos in servitutem. Quarto apostolorum constantiam. ibi. quibus neque ad horam cessimus. Quinto eorum constantie fructum. ibi. ut veritas evangelii. Dicit ergo propter subintroductos etc. hoc legitur tripliciter duplicer scilicet quod non est ibi quibus. tertio modo quod est ibi. Item primo non legitur sed quod est ibi neque sic. Sed neque tytus non est compulsus circumcidi. nec hoc solum fecimus sed neque ad horam id est in aliquo cessimus subiectioni eorum scilicet iudeorum qui scilicet volebant nos legi subicere. et hoc fecimus propter subintroductos id est latenter inductos falsos fratres qui dicuntur falsi quia aliud erant et aliud simulabant .ii. corinthiorum .xi. periculis in falsis fratribus. qui subintroierunt in loco scilicet erant apostoli et ut erant cum apostolis explorare libertatem nostram scilicet ab honore legis. Lex enim nova est lex libertatis perfecte. Iacobi .i. quam habemus in christo id est in fide christi vel per christum. Iohannis .viii. si filius vos liberavit. vere liberi eritis. Explorare inquam libertatem nostram. non ut eam tenerent. sed potius ut nos accusarent. Hic quasi per tectorum. ab ea nos in servitutem legis scilicet redigerent. hoc autem totum fecerunt ut veritas id est puritas evangelii de quo. Infra .v. In christo ihesu neque circumcisio neque preputium aliquid valet. sed fides etc. permaneret firma scilicet et stabilis apud vos. Secundo modo legitur sed quod est ibi .iii. et hoc sub litteram aut [illegible]

sic. s. propter .q. intro(ductos) ... compulsus circumcidi. s(ed) n(on)
ad horam .i. modicum .s. nec modicum temporis circumcisi
one. act. xvi. cessimus subiectione eorum. nos
servavimus legem subiciendo in hoc. hoc autem
fecimus propter subintroductos falsos fratres in illo
enim vel etiam thymotheo. tales enim qui subintro-
ierunt explorare libertatem nostram quam habemus
in christo ihesu. ut nos in servitutem legis redigerent
quantum non possent per se facere moliebantur propter
consentire. et scandalum facere quod nos quod utique
fecissent nisi thymotheum circumcidisse. propter eos
.i. iudeorum scandalizatus esset si hominem inde
alium eis in epistula ordinasset. propter vitandum autem
hoc scandalum. cessit ad horam. Item non ce-
simus. ut veritas evangelii maneat apud
nos. s. n. illi erudita matre natum propter vitandum
scandalum circumcidimus. vos autem quod gentiles e-
ratis nullo modo circumcidi debetis. Secundo modo legitur
sic ut est ibi quibus. Quoniam. n. et autem quod hic. quibus
iam expositus non compulsus circumcidi. hoc autem fuit
propter subintroductos etc. quibus nec ad horam etc. s.
Ab his autem qui videbantur esse aliquid. Hic
... Habito quod alii apostoli cum
quibus contulit evangelium meum in sua predicatione
concordarunt tamquam ... hic ostendit quod mihi supple-
verunt vel addiderunt .q. diminuti. Unde dicit quod
quod mihi addiderunt per statum priorem. Secundo mihi
addiderunt per statum presentem. ibi. Mihi .n. qui
videbantur. In prima innuit primo statum legis esse
convenientiam secundo loquitur dubitatione hoc in patenciam
in mea mutatio in presenciam. ibi. Deus
.n. personam hominis. Dicit ergo ab his. q. statim con-
tuli cum apostolis autem. s. quales .i. quales vel prout ali-
quando fuerunt apostoli fuerunt illi qui videba-
ntur esse aliquid .i. alicuius auctoritatis. quia cum domino fue-
runt et eius miracula viderunt. act. xvii. vi-
debantur. Mihi ab his .s. fratribus mihi inde
interest. super reste. quia mihi prodest in hoc
...glo. innuit se prevaluisse in legalibus quod
illi prout fuerunt. act. iiii. conspecto quod homines
essent sine litteris. et prout videbantur. Et mihi
prodest hoc breve. quia quantum ad eum status
ille mihi eis non est. deus .n. personam hominis non
accipit in veteri nec ... nec novum .n. non ...
ad salutem sine personarum acceptione. act. x. non est
personarum acceptor deus. Mihi .n. qui vide-
bantur. hoc continuatur triplici duobus modis
secundo quod est ibi .n. tercio non secundo quod est iam. primo modo
sic. mihi .n. q. quales fuerunt mihi nichil
interest quam propter .n. non recurro. quia ea que mihi dicit
sufficiunt mihi ad omne ... .n. quod qui
videbantur esse aliquid .i. alicuius auctoritatis

.s. petrus et iacobus et iohannes mihi contulerunt mihi
.i. mihi addendo evangelio meo supplevit
nichil per quod non ille maior sit sed non. Sic. Item
deus personam hominis non accipit quod per .n. quia qui vi-
debantur esse aliquid mihi nichil contulerunt. qui tamen
non adderet potuissent eum in ipsis fuerunt
sicut deus personam hominis accipere. Tercio non sic quales aliquando
fuerunt referre mea non interest. s. hoc sup
dictum. quia qui videbantur esse aliquid mihi non contu-
lerunt. plene .n. instructus erat quod deus docuit
quia dei perfecta sunt opera. deut. xxxii.
Notandum super illud veritas evangelii permaneat
quod evangelium est quia dicitur vita. primo longitudine
durationis. apoc. xiiii. vidi alterum angelum
volantem per medium celi habentem evangelium eter-
num .n. sic legis successor et quod evangelium
Secundo rectitudine vitans nichil contra eos. s. ad ... 
qui recte ambularent ad veritatem evangelii et c.
non .n. sic docuit heare vivetur ex fide
Tercio celsitudine originis. Ro. i. paulus apostolus et
segregatus in evangelium dei quod ante promisit per
prophetas suos. per s. dominus ... verbum evangeli-
zantibus. Non .n. sic ab ... sapientia ... est ab hic
Quarto longitudine debita ... ...
... in mundo universo predicate evangelium
... non .n. sic precipit de legibus huiusmodi.
Quinto pondere valoris. mar. x. nemo
est qui relinquit domum aut fratres aut sorores
aut patrem. aut matrem aut filios. aut agros
propter me. et propter evangelium qui non accipiat centies
Sexto magnitudine ... ephe. iii. mihi ... autem
... in ... minimo ... est gratia hec ... gentibus
evangelizare ... investigabiles divitias
christi ... nobilior aliis. quia de nobi-
liori ... Septimo ... efficacie
.i. cor. iiii. in christo ihesu per evangelium vos genui
Ro. i. non .n. erubesco evangelium virtus .n. dei
est in salutem omni credenti. s. hoc quod non ... ob-
... evangelio. Ro. x. Hic queritur contra
... glo ... quod ... per ... .i.
cor. xv. ego sum minimus apostolorum. Ro. ... 
aliis apostolis ... minimus quoad ... post
... ... Item si illos ut forte ... non
... ... ... .n. non ... se
evangelium ... auctoritate ... talium Ro.
... quod ... divinitus
revelatum. Item quod omni est ... autem
humana. Ro. ... ista ... intelli-
gitur quod ad alios quod evangelium ... non ...
... ... 
Item si illos seorsum autem ... quod contulit seorsum

illi .n. qui ex deli delantur a collacione de obseruan cia legalium aut ponebant spem in legalibus et aut non. si non: non fuissent scandalizati. sed edificati. si sic: erant ab hoc errore reuocandi. Pro de iudeis erant p̄ douei. que in moribus erant o dē. Spem non ponentes erant obstinati. uel tardiores et scandalum in more pati erant. tunc lasset ergo coll acionem et insultasset contumacia. Sed si illos in ad horam cessimus. glo in alio s. ipse cessit in circumcisione thimothei. act. xvi. Jte quia non similiter cessit in circ cisione tyti. Pro ad primum in circumcisione thymo thei non cessit falsis fratribus. sed compassus est infirmis fratribus ne scandalizarentur. ut fecit hoc quia legem iudicarent uetitum sicut falsi fratres. sed ne quia prodlat e cum dampnare uideretur ab infirmis. Ad secun dum quod dupliciter non consimiles sunt. uno quia thym otheus erat ex matre iudea. tytus ex utroque parente gentili decretum cum apostolorum. act. xv. erat ca tum de gentibus non de iudeis. uel de tyto non e rat scandalum. alia ratio quia thymotheum uole bat predicare et propter iudeis. tytum uero gentilibus. Ab his autem qui uidebantur esse aliquid. glo alius auctoritatis quia tamen significationem dixit ut fuerunt ergo Jacobus alphei de quo loquitur. hi enim fuerunt tres signati. s. p. xxvii. assumpsit ihesus petrum et Johannem et Jacobum fratrem eius. Pro quia glo. dicit. res endem ad petrum tamen. s. ad duos illorum. s. petrum et Johannem non ad totum. Quales aliquando fuerint nichil mea inter est. glo. quia pretium nichil prosunt causaliter ~~prosunt~~ ~~ti occasionaliter. quia aliqui qui plus peccant~~ pro ti occasionaliter. Ro. viii. diligentibus deum omnia co. Pro preterita peccata ad bonitatem stat [hole] preteritas nichil prosunt causaliter et prosunt tamen occasio[hole]naliter. quia aliqui [hole] iter qui plus peccant humi[hole]liores et feruentiores surgunt. Deus personam hominis non accipit. s. Ro. xi. necessario pro hiis. sed ex nomine deum est. Jacob dilexi etc. Pro hoc non fecit de intuitu personae. sed bene placito et gratiae suae. Mihi enim probantur dupliciter ratione ultra gratiae suae. Sed econtra cum uidissent quod creditum est in sibi euangelium prepucii quia apostoli cum quibus contulit non contulerunt tamen quam sibi. Pro quia nichil suppleuerunt tamen quam cessat dimminutum sed solum dicitur non. Ita addere quam eum receperunt tamquam uirum completum. Hic autem re receptionis. Primo tangit causam. secundo signum. i. ceph as et Jacobus. tertio sequelam. Tantum ut pauperum memores. In primo tangitur causa dupliciter propter quam apostolatus ad se fuit iniunctus. secunda est apostolatus iniunc ti. glo. ex seculo. Tercio cum cognouissent. In primo tangit tamen primo iniuncte predicacionis euidentiam ibi cum uidissent. secundo distinctionem ibi quod creditum est in euangelium prepucii. tertio auctorem siue uirtutem. ibi. qui in operatus est petro. Dicit ergo. Jta qui

incedebant aliquid esse nichil michi contulerunt. sed potius econtrario. s. opinionem falsorum fratrum. nimi michi insidiantium cum uidissent. s. petrus et Ja cobus et Johannes. quia euangelium prepucii creditum est in. i. in uictum ad quod cum usuris reddendum sit. adiuo cetur. Pro fideli pecunia ut eam cum usuris sic capiat. luc. xix. Dominus suis dedit illis bona sua. creditum michi sicut et petro. i. tam principaliter. super. sicut et petro creditum est euangelium circumcisionis. i. in deorum uocando. s. cum et eligendo in apostolum et luc. v. ex hoc eris iam homines capiens. i. in deos ionie interitus. cum uidissent inquam. et hoc probo quod sequitur. Et est interpositio. qui in operatus est petro in apostolatum circumcisionis. i. in deorum operatus est et michi. i. ad honorem meum et utilitatem. inter gen tes. quia deus est qui eligit eum et uocauit in apostolum tres. quia deus est qui eligit eum et uocauit in apostolum tres. quia uas electionis est michi iste. ut gentium. act. ix. uas electionis est michi iste. ut portet nomen meum coram gentibus etc. ut qui dicit spiritus sanctus apostolis act. xiii. segregate michi barnabam et paulum etc. Et non uidetur quia quidam signa pre tulit et etiam sapientiam. i. cor. i. Jo. petrus quamuis signis et miraculis precellebat missus est ad iudeos. paulus autem qui in sapientia missus est ad gentes. et gentes cum in quam uidissent hoc et cum cognouissent gratiam que data est michi ex sermone. s. officium michi iniunctum. i. in gentium conuersione et miraculorum operatione cephas. i. petrus quia uidebatur caput insignium quia fuit erat caput ecclesie. et Jacobus. s. minor. Jacobus alphei episcopus Jerosolimitanus. et Johannes euangelista. qui uidebantur co lumpne esse. i. sustentatores ecclesie. quia honoratiores in apostolis. et specialiter domino fuerant in secretis. luc. viii. in resuscitatione puelle. m. xvii. in transfigura cione dextras michi dederunt. et barnabe. i. predica cioni nostram approbauerunt et hoc insignum societatis dextre. n. solebant dari. uinculo insignum concor die et pacis. i. mach. vii. mittens ad eum dextras et pacem cum eis. uel dextras dare est consentire. uel dextram dare est deuoti sig consentire. quam dare est fugere uel dextras ad hoc utique ut nos inter gentes super predicarent. Ipsi autem in circumcisione. i. inter iudeos. Tantum super hoc addiderunt. ut pauperum sanctorum. s. qui erant in ierusalem. quos ad pe des apostolorum posuerunt. memores essemus. quod utique bonum est. Pro illo ps. beatus qui intelligit super egenum et pauperem. Jo. Johannes elemosinarius omnes nos et pauperes etc. Jo. Johannes elemosinarius omnes pauperes tamen sunt alexandrie uolebat scriptos Quod et sollicitus fui. glo. et cum eorum admonitionem sollicitudo fuit. hoc ipsum facere. sicut patet Ro. xv. i. cor. xvi. ii. cor. viii. et ix. ubi de collectis ad opus sanctorum. tenetur. sic prelati debent esse memores pauperum sint in suis locis uel ecclesia. alioquin ecclesia stetit pro se nichil ad res ecclesie non nota fidelium pecunia pro

carorum patrimonia patrum tuorum. Iero. quamquam huic dicat
principium est .b. ad fulconem. quicquid de altari
preter victum et simplicem vestitum retines
tuum non est. furtum est, rapina est, sacrilegium est.
Cum autem venisset cephas. Istius
comprobant veritatem evangelii similiter exempla. ideo nec
hic subditur quomodo ideo ad idem quod est quod correxerit
ad regulam evangelii summum maximum apostolorum scilicet
petrum. vel primo tangitur correctionis huius libertas
ca. secundo rationabilis causa ibi. Priusquam venirent quidam.
deinde locus quod in conspectu omnium. ibi. Sed cum vidissem
eum quod non recte. quartus modus sive forma verborum
ibi. Si tu iudeus cum sis. In primo tangit petri
adventum et modum corrigendi ipsum. ibi. In fa-
ciem restiti. deinde motivum ad corrigendum
ibi. quia reprehensibilis. Sed antequam utriusque ad
expositionem littere procedamus. Notandum est quod Ieronimus
et augustinus inveniuntur hic verbis discordare scilicet in
legalium observatione. Item super simulatione et circa eam
a paulo reprehensione. In primo quidem quod Iero-
nimus distinguit tantum duo tempora scilicet ante passionem
christi. Dicebat enim quod ante passionem legalia e-
rant viva et observanda. post passionem vero sta-
tim non solum fuerunt mortua sed et observantibus
mortifera. Augustinus vero distinguit tria tempora scilicet ante
passionem in qua fuerunt viva. vitam conferentia ob-
servantibus et spem in eis ponentibus. ad mi-
nus quantum ad opus operantis sed quantum ad opus
operatum. aliud tempus post passionem usque ad
evangelii divulgationem. in quo fuerunt mortua qui-
dem fuerunt. sed tamen non mortifera nisi spem ponenti-
bus in eis. Unde magis erant servanda. non
tamen spes ponenda in eis agentibus aut nullo modo
erant servanda. lex enim ut dicit augustinus cum hono-
re ducenda erat ad sepulcrum non subito
et statim in ypocrisim abicienda. Tertium vero
tempus est post evangelii divulgationem. in quo
mortifera sunt legalia non solum spem in eis po-
nentibus sed etiam ea servantibus. Similiter circa petri
simulationem videntur dissentire. Dicit enim Ieronimus quod
tenens petrus legalia non servavit sed subtra-
hendo se a gentibus se observare simulavit.
augustinus vero dicit quod petrus legalia observavit
nec in hoc peccavit sed in hoc quod minus caute et in-
discrete servavit. ponit enim augustinus simulatio-
nem non fuisse in facto exteriori sed virtute si-
mulationem non [illegible] interiori. quia simul-
abat se cum eis consentire observantibus le-
galia ac si crederet necessaria. Ieronimus vero ponit
simulationem fuisse in facto et in presentia et hoc.
Ex hoc oritur etiam discordia circa exteriorem
eius a paulo reprehensionem. Secundum

Ieronimum vero paulus non vere reprehendit
quia non erat reprehensibilis secundum veritatem quia
non peccavit. sed reprehendit eum dispensato-
rie et quasi ex condicto. condixerant enim petrus et pau-
lus inter se ut petrus simularet se observare
legalia subtrahendo se a gentibus. et quod paulus
eum super hoc reprehenderet. ut videntes in-
ter tantum apostolum super observatione legalium
reprehendi cognoscerent ea non esse servanda et
ea non servarent. Augustinus vero dicit quod non dispen-
satione paulus eum reprehendit. quia peccavit
venialiter ex indiscretione. quia scilicet servavit le-
galia coram gentibus. unde debuit ea ser-
vare. quia sic exemplo suo gentes iuda-
izare cogebat. et ita vere reprehensibilis
fuit et hoc ostendit. quia si non fuit reprehensibilis
paulus mentitus est et scriptum. Si autem inventum
in scriptura unum mendacium totius scripture ve-
ritas titubabit. Et petrus recte ambulavit ad
veritatem evangelii aut non. si recte. ergo men-
titur paulus. si non recte. ergo reprehensibilis erat.
Huic autem opinioni augustini magis adherendum
est et magis adheret ecclesia. Cum venisset p-
cephas etc. ad litteram exponitur. Dicit ergo. Cum autem
q. Ita quod [illegible] in concilio
sed postea ego eis et hoc est quod dicit. Sed cum venis-
set cephas id est petrus. ecclesiastica tamen hysto-
ria videtur dicere huic cepham non fuisse pe-
trum. sed quemdam presbiterum. quod tamen longe est
a veritate. venisset inquam antiochiam qui locus
erat ubi primum discipuli dicti sunt christiani [illegible]
id est apte. et in persona [illegible] tanquam par-
gelo. hoc non [illegible] fuit non [illegible] sermoni
pure forte et humiliter. quia reprehensibilis est
dispensatione secundum Ieronimum. vel secundum augustinum
non tamen pro se. sed pro aliis secundum Ieronimum. Id est vi-
de legalibus sentiebant. sed aliis exemplo suo et
per indiscretionem suam in errorem ducebat.
Priusquam enim venirent. Hic
subditur rationabilis causa corrigendi petrum
et hoc dupliciter. primo circa simulationem petri. secundo circa
aliorum eius simulationem. ibi. Et simulationi
consenserunt etc. simulationem petri tangit
primo petrus cum gentibus comedit. postea eius
ab eis segregationem. ibi. Cum autem venissent.
deinde segregationis occasionem. ibi. timens eos
qui ex circumcisione. Dicit ergo. Ita vere reprehen-
sibilis erat. nam quia priusquam venirent quidam [illegible]
a iacobo episcopo Ierosolimitano cum gentibus id est
gentes edebat. non discernendo cibos
[illegible] ad [illegible] qui erant ex
circumcisione dicentes. quia [illegible] ad iudeos

simulabant se p(ro) aliis cavere

p(re)putiu(m) h(ab)entes. et manducabat cu(m) eis. cu(m) aut(em) ue-
nissent illi .s. iudei emulatores legis. de q(ui)b(us)
act. xv. in iudea .s. anthiochiam a gentib(us) et
segregabat se .i. seorsu(m) a grege fidelium cu(m) iude-
is timens eos [illegible]. q(ui)a o(mn)ia [illegible] i.
cor. xiiij. q(ui) ex (cir)cu(m)cisione erant .s. ne scanda-
lizarent(ur). s(ed) p(ar)uulati in fide uiderent(ur). (et) q(ui)b(us) si-
mulauit se cu(m) eis id(est) sentire (et) simulacio(n)i eius (con)-
s(en)s(erunt) q(uod) simulabat se s(er)uare legalia. s(ed) n(on) s(er)uaret s(ed) in
[illegible] ... q(ui)a s(er)uabat n(on) simulans [illegible]
s(er)uauit (con)senserunt ceteri iudei q(ui) erant antio-
chie. eccl(esiastic)i. x. qual(is) rector ciuitatis tales (et) habita(n)-
tes in ea. [illegible] culpa in exemplu(m) la(tius) [illegible]
cu(m) p(ro) reu(er)encia (con)dignus p(re)lator honorat(ur). Co(n)-
seruit [illegible]. Ita ut barnabas q(ui) inter ce(teros)
doctor gentiu(m) ducebatur ab illis in hanc sim-
ulac(i)o(n)em magis de (con)uersio(n)is [illegible] de ce-
lestib(us) scitur. Ecce q(ui)ntus s(ecundu)m illos q(ui) mede-
tur columpne et q(uod) p(ro) placentie (con)p(ar)atur. uigesti-
nib(us) columpnaru(m). primo nubis q(ui)a direxit (et)
refecit in p(ro)fectu(m). exo. xiij. d(omi)n(u)s aut(em) pre-
cedebat eos ad ostendendam uia(m) p(er) die(m) i(n) colu(m)p-
na nubis. ysa. xl. quis sunt isti qui ut [illegible]

Secundo ignis. q(ui)a luce et fundi p(er)mane(n)t.
sap. xviij. ignis ardente(m) columpna(m) ducem h(abu)i(t).

Tercio fumi. q(uia) est p(er) s(er)p(entem) in [illegible]
ut q(ui) columpna fumi de [illegible]

Quarto marmoris. q(ui)a sunt p(er) forti(tu)d(in)e(m) can-
t. v. crura illius columpne marmoree.

Quinto argentu(m). q(ui)a clari p(er) iusticia(m). cant.
iij. columpnas eius fecit argenteas. i.

Sexto eris. q(ui)a sonori p(er) p(re)dicac(i)o(n)em. lectio
de his. iij. re. vij. in fine. Septimo de
ori. q(ui)a imputribiles p(er) temp(er)ancia(m). iij. re.
vij. in(ter) deambulatoria int(er) columpnas
cedrinas. felix ecclesia q(ue) fulcitur talib(us) columpnis

Sed cum uidissem. audita audacia.
(con)uertimus (et) (con)tra correctionis. hic ergo tangitur
locum correctionis. q(uia) coram omnib(us). [illegible] impl-
icatur correctionis (con)uenie(n)cia .s. (con)t(ra) noticia(m)
q(uia) cum uidissem (et)c. correctio(n)is ordinem
.q(uia) dixi cephe. correctio(n)is regulam. ibi.
coram omnib(us). Dicit ergo. s(ed) cum uidissem ego
solus q(uia) n(on) recte ambularent quoad appen-
ciam [illegible] q(uo)ad existencia(m) s(ed)
[illegible] .u. [illegible] recte ambularent
[illegible] q(uia) indiscrete legalia ob-
s(er)uabant. n(on) ambularent [illegible] ad ueritate(m)
[illegible] que sufficit sine legalium ob-
s(er)uancia [illegible] communem [illegible]
dixi cephe coram omnib(us). ut .s. eius ob-
iurgacione omnes sanarent(ur). i. thi. v. pec-

autem coram omnib(us) argue. eccl(esiastic)i. iiij. ne
retineas u(er)bum in tempore suo

Si tu cum iudeus sis. Hic tangit(ur)
mod(us) siue forma u(er)bor(um). et primo tangit(ur)
p(er)sona. s(ecun)do (con)uersionem. ibi. gentilit(er) (et)
n(on). t(er)cio indiscretio. ibi. q(uo)m(odo) cogis. p(ri)mi
e(st) nature. s(ecun)di gr(aci)e. t(er)cii culpe. Dicit ergo
si tu iudeus cu(m) sis gen(er)e. q(ui)a nat(ur)a. gentili-
t(er) (et) n(on) iudaice uiuis .i. uitam gentiliu(m) n(on) dis-
cernendo cibos s(ed) uitam iudaicam. sic p(er) act.
.x. q(uo)m(odo) gentes cogis tuo .s. exemplo (et)
iudaizare .s. legalia obs(er)uare. glo. coge-
bat eos s(ed) n(on) docentis imp(er)io. s(ed) (con)uersionis exe(m)p-
lo. exemplu(m) n(on) p(er)lam [illegible] sed
et. uii [illegible] malor(um) [illegible] s(ed) legit(ur) ipls(?) [illegible]
mal(us) fuisse. Ex his p(ate)t [illegible]
(con)gentil(iter) q(uo)m(odo) iudeus indicatur uiuere. s(ed) petr(us)
iudeus n(on) uiuebat iudaice (et) tamen debebat (et)
iuiu(er)e gentiles ut galathe. (et) tamen prelatu(m)
eius est petr(us) qui exemplo suo (con)debat ge(n)-
tiles ad ritum iudaicum. Hic (quer)itur s(ecundu)m
illos. sic petro (cir)cu(m)cisionis. Glo. Iam p(ri)ncipale
(con)tra q(uod) petrus n(on) fuit princeps o(mn)i(u)m ap(osto)lor(um).
R(espon)so. Iam principalit(er) intelligit(ur) q(uo)ad officiu(m) p(re)-
dicacionis n(on) q(uo)ad officiu(m) p(re)lacionis. Item
sup(er) illud. Iacob(us) (et) cephas (et) iohannes. glo.
hii erant honoratores in ap(osto)lis. quia
unerant(?) cum d(omi)no inter fuit(?) (con)tra. iacob(us)
minor de q(uo) agit(ur) non int(er) fuit (con)sulte(?)
cu(m) d(omi)no. s(ed) iacob(us) fr(ater) iohannis. ut p(ate)t mat(thei) xvij.
R(espon)so hoc q(uo)d glo. d(icit). intelligit(ur) q(uo)ad duos
.s. petru(m) (et) iohanne(m) tamen. Item ut nos i(n) gentes
ipsi in (cir)cu(m)cisione. (con)tra ergo petrus p(re)dicando
gentib(us) (et) paul(us) iudeis. uidetur falso
in aliena(m) messem. R(espon)so regulariter petrus debe-
bat p(re)dicare iudeis (et) paul(us) gentib(us). s(ed) casu
al(ite)r ex causa aliq(ua) utriq(ue) poterat p(re)dicare. ut d(icit)
hayrno(?). Item s(ecundu)m illud. in faciem restiti. glo.
tamq(uam) par. h(oc) aut(em) n(on) auderet facere n(isi) forer
se n(on) imparem sciret. petrus fuit uniuersa-
lis x(christ)i uicarius. io. xxi. pasce oues meas. paul(us)
n(on). R(espon)so q(uo)ntu(m) ad officiu(m) (et) auctoritate(m)
p(re)lacionis maior est petr(us). q(uo)ad ministeriu(m)
p(re)dicacionis par est paul(us). Item q(uia) reprehe(n)-
sibilis (con)tra ergo p(re)latu(m). s(ecundu)m (con)t(ra) illud. io. i. offerens
holocausta. glo. post mittendo sp(irit)um s(an)c(tu)m sci-
ficauit ap(osto)los (con)uictos eis q(uo)d q(ui)bus culpe
nec potuit. ergo post mod(um) n(on) poterit peccare
R(espon)so. glo. illa loquitur de p(e)c(ca)tis p(er)petis n(on) de
fictis. ul(tra) l(oqui)t(ur) de potencia peccandi mortali-
t(er) n(on) uenialit(er). s(ed) ta(men) uenialit(er) postea peccau(er)i(n)t
ut (con)tra illud. i. io. i. si dixim(us) q(uia) pecc(atum) (et)c.

Quia tamen si illud cum gentibus edebat contra illud in libro de uirtutibus hoc quod cum per clementem aliquis baptizaretur comedere nolebat. Ergo hic loquitur de gentibus conuersis et baptizatis nec distingue cibum diuisa et non erat contrarium. Item timens eos qui ex circumcisione uenerant quod petrus erat prelatus. quia si segregabat se a gentibus ipsi scandalizabantur si non iudei scandalizabantur. Nonne ideo est perplexus. quia scandalum iudeorum in casu illo est passiuum. scandalum gentium actiuum. quia factum suum erat iniustum. magis autem cauendum est scandalum actiuum quam passiuum. quia illud est peccatum non istud. Item barnabas adductus est ab eis in illam simulationem. hoc fingebat ut uitaret scandalum iudeorum. et recte faciebat. Sicut illud .i. cor. x. Sine offensione estote iudeis et gentibus etc. Ergo uitare scandalum iudeorum bonum est. Sed uitare sic ut incurreret scandalum gentium non. Vnde si propter se solum cum iudeis hoc fecisset peccasset sed quia coram gentibus simulationem gentium peccauit. Item sed illud. uidi quod reprehensibilis erat. glosa. Iohannis. quod hoc in petro reprehendere non potuit. quia ipse fecit contra et nullus debet reprehendere alium de peccato in quo est. Item si paulus similiter fecit. act. xvi. ergo similiter reprehensibilis fuit. Item i. thi. v. seniorem ne increpaueris. ergo petrum utpote maiorem prelatum reprehendere non debuit. Ad primum quod alium de peccato reprehendit aut est in eodem peccato notorio et tunc peccat. aut occulto et tunc aut contrito peccato ad eum ex officio non peccat aut non et tunc peccat quia officium sibi incongruum usurpat. Ad secundum dicendum quod paulus manducando non peccauit non peccauit. quia non similiter. non ut iustificaretur sed ut ad ostendendam legem bonam fuisse et in titulum iudeorum legis emulatorum. Ad tertium dicendum quod prelatum peccantem in maiore scilicet arguere debuit ex zelo caritatis. non quod ex officio auctoritatis. Item contra omnibus. xviii. si peccauerit in te frater tuus etc. Ergo illud habet locum in peccato occulto illud in publico. Item opponitur de glosa Ieronimi. ego enim prius non quam tanti doctores fuerunt contra eum secundum religionis fidem. Ergo potest dici quod non fuerunt contra ueritatem. sed secundum apparentiam. quia non fecerunt intellectus ad idem. Nam Ieronimus intelligebat quod legalia erant mortifera post passionem christi illis qui non ponebant spem in eis. augustinus dicit quod non erant mortifera illis qui non ponebant spem in eis. Vel Ieronimus loquitur per tempus post iam diuulgatum euangelium. augustinus pro tempore ante uel dicendum quod contradicere licet in questione non omnium ad hunc articulum aptetur. Item opponitur Ieronimus. si obseruanda sunt salutem afferunt. queritur quem quasi seruandus sit secundum augustinum. Ergo obseruandi duplex potest dici. uel quia licitum obseruari. uel quia debitum. Secundo non primo procedit argumentum Ieronimi primo non opponitur augustinum. Item dicit Ieronimus secundo quod petrus fuit actor decreti de abolitione legis. contra act. xv. dicit iacobus propter quod ego iudico non inquietari eos qui conuertuntur ex gentibus etc. Ergo petrus fuit actor primus suggerendo et inducendo. Iacobus uero episcopus loci illius fuit actor eius promulgando et sententiando.

Nos natura iudei. Superius ab illa parte prima epistola in nomine quod si cum tanto differimus etc. arguit eos quod euangelium relinquunt hic arguit eos quia legem susceperunt ostendit autem legem non fuisse suscipiendam et per rationem. primo per exemplum suum et aliorum legem deserentium. secundo per insufficientiam obseruantiarum legalium. capitulo iii. tertio per comparationem conditionis sub lege existentium capitulo iiii. Exemplo autem suo et aliorum apostolorum ostendit legem non esse suscipiendam sic. primo quia ipsi insufficientiam legem deseruerunt. secundo quia deserendo non peccauerunt. ibi. quod si querentes iustificari etc. quia quod autem accesserunt ad legem redire non proponunt. ibi. christo sum confixus cruci. In prima primo proponit. quod ipsi natura iudei scilicet assumunt quod in christo per legem iustificari non possunt. ibi. scientes autem quod non iustificatur. et concludit quod in christo crediderunt ut iustificari possint. ibi. et non ex operibus legis. Dicit ergo. nos natura .q. ita nascebantur etc. iudaizare. quia nos ego scilicet et alii apostoli natura sumus simpliciter iudei non proselyti. ii. cor. xi. hebrei sunt et ego. non ex gentibus peccatores. i. sicut sunt peccatores. non tamen ex gentibus uel non peccatores ex gentibus. i. sicut gentes qui antonomasice peccatores a iudeis dicebantur propter peccatum infidelitatis et ydolatrie. sicut in distinctione secundus sic peccans et peccator. unde scripturam non consueuit nominare peccatores non peccantes criminibus inuolutos secundum augustinum.

Scientes autem quod non iustificatur. Dicit quod in christo per legem iustificari non poterunt. Vnde tangit duo. primo legalium impotentiam secundo fidei christi efficaciam. i. nisi per fidem. Vnde ex hoc fidei perfectionem. Et nos in christo. contra electionis uoluntatem. ibi. ut iustificemur. Dicit ergo. sequitur autem. autem. i. sed licet natura sumus iudei nos scientes quod non iustificabitur homo. i. nullus iudeus. ratione uel

ex opibz legis · opibz · s · opantis · n · x · sz p fide
ihu xi · in · n · antiquis · nisi p fide · vel ipsam
vel ex pphetam saluari potuit · vn aug eade
fides iustos saluauit antiqs · q saluat et
nos sicut eos iug et nos iux ihu · i · ixri ihu
credim · n · n · sufficit crede xo · vl xpm · sz
crede i xpm · i · credendo tende in eu · credim
iug et hoc · ut iustificemr ex fide x · Ro · iii
tia dei e p fidem ihu x · et no ex opibz legis
et vocat opa legis · que ai lege ficta fuimt
sc · pp q quia · s · uide de q mag nr n iusti
ficatur ex lege · multo mag ex opibz legis
n iustificabit omis caro · i · carnal · quitor
est caro carnalr · s · credo et uiuendo · Ro · iii ·

Quod si querentes iustifica sz et ide
n · C · ite pbat q lege dimittendo n peccau
im · et hoc tpls · p uno · q x n e peti mist ·
cam dimitti peipiendo · Ro · q ipi peccant
lege reedificando · i · si n · que destruxi ·
Tercio q lege dimisi ex legis decreto · ibi
ego · n · p legem · p uia ro e hec · x pcepit
lege dimitti et p fide iustificari · et hoc pcip
iendo n peccauit · ergo lex e dimittenda et fides
tenenda p uno argumt · Ro quit · nug x · eo
soluit absit · d ergo q si qrentes · hoc legitur
tripl · p uno m sic ita dixi q edim i xpm
ut p fidem iustificem q si simuenti sim
peccatores · ipi dico qrentes iustificari · i · iz
q sim qrentes iustificari in x · et x q b pce
pit e mist peti · sz nuqd x peti mist est · le
gem · s · dimitti pcipiendo absit ipe · n · n est
peti destructor n mist mnchee ult · de pone
onis iniqtates nras et p uiet ip fid et · i ·
Jo · iii · Jnh apparuit fili di ut dissoluat
opa dyab · Ro uno legi sic · q · n e ex opibz le
gis n e iusti qd et q et simpi nos · s · qnando
in lege sim i uenti sim peccatores i illa qi
de pccatis q sim qrentes iustificari in x · q n
qrerem n peccatores i lege iuenti e cui q
si nos qrerim in lege maiores i uenta sim
i ea peccatores · si x lege pcept obseruari mi
nist cet peti · sz nuqd x peti mist e legez
obseruari pcipiendo absit · tio m sic n e ex opi
bz legis n e iusti q et q nos sim qrentes
iustificari in x nos s · ipi dico iuenti peccatores
q nz no qrerem · si ex lege ee iusti
et si ita e x occedendo relabi in lege ee
peti mist · sz nuqd peti x mist e i lege · s · re
labi occedendo absit · C Et ex fa ro tal q

Si enim que destruxi · C no e re edifi
cando dimittendo e · lex e reedificanda qn uito

destructa · ergo · lex dimittenda est · et hoc e qd
· si · n · q · et u lex no e peti mist · n · q si ego sing
minuatoz x q destruxi · s · sr bia mdicam
de opibz legis · sc · laute · vl carnale lege obs
uancia q in me inalus destruxi legem ·
· s · debi pcipiendo · Je · i · intenellas et destruas
et · Jt reedifico adhuc eam obseruando · vl
obseruari pcipiendo · vl m relabi occedendo puari
catore me ee ostendo · q · s · pte adusam q
i pugnare debem admitto · ille · n · aduocat
que di puaricatoz qui ptem q se iuuare
pmisit ipugnauit vl eo vl puaricatorem
me ee ostendo · q lege spualr intellectam cuislg
dioz · dixit · n · p eoz et puaricatoz · q v n est
lex n puaricato · C Ecce et alia ro tal q ex

Ego · n · p legem C decreto legis ordinam
e de lege iustus e tene · sz ex decreto legis lex
deserenda e · ergo in alia e ea desere · p ergo mat
legis cessacoz · Ro cessacois iom · ibi · ut deo
uiuat · dr ergo ego · n · q · et u et sz fin ce puari
cator · Ego · n · p lege · i · p legis auctoritate
q pcepit se ipsum dimitti · deut · xviii · pph
de gente tua suscitab · et ts ipm tang me
audies · Hiere · xxxi · nouis scribiam
ueta pienis · lege morti sum · ne · s · ieam
uiuam carnalr · ut · s · ad honore dei
uiuam spualr · C Habito q lege deserit

Xpo confixus sum cruci C Ut deserenda le
gem pbauit · Ro ondit q ea e adhesimus
ad lege redire no pmittit · et hz sumit e pli
ce causa · p qr cui x uetustam more st · Ro q
p xm i fide nouitr uiuimt · ibi · q aut uiuit m
no · et q x inesse e nolum · i · n abiud e

In pma ondit q mortis e cum x inseparabilr
q cofixus x · narrat · q puno ego la malr · q
uiuit i me x · d ergo x · q · in lege mortuus sum
ut deo uiuam q ut pz q x confixus sum ei ·
quibz aut clauis amoris · vnii ex x exaurit
i me oem ardorem peti · Ro · vi · vet ho
m simul cofix ut destruat cor peti amt
sz p h q cofix sim cu uno uita etnie et
ntium · p crucem · n · e uita spual · q ipi e
hominu uite uiuo ego · Ro in carne sup m
tat uiuim alitz · sic dni e saul · i · R · x ·
saul · depositu · n · me neccem hoiem · eph
· iiii · uiuit uo i me x sic pat di uiue m
R · cum · xxx · mortuus est · n · pat cr · et q · no
e mortuus silem · n · relig post se phil · i ·
m uiue x e dnis · s · ul uita spuale et mor

Xpo confixus sum cruci C Theorema in
festo sci andree vl bi petri n nouit tria

q fecit martyre. s. pena persecutionis tam pro
na vitat in anime persecutionis in perfixione cum iniqu
fide. tamen nulla persecutionis fuit pena gravius cum
me cat inter eos persecutionis consuetudinem perpe
petuam. Et nota quod cum Christo convixit unusquisque per
mori resurgere cum eo. conv. quod cum Christo unusque
colo. iii. mortui n. estis. et vita vestra abscondi
ta est cum Christo. Cum Christo pati ut hic Christo confixus sum
.i. per viii. Christo in carne passo et nos cum Christo mo
n. Jo. xi. eamus et nos moriamur cum illo. colloss. ii.
si mortui estis cum Christo ab elementis huius mundi. quid ad
huc tamquam viventes in eo. de. Cum Christo re
surgere colossen. si consurrexistis cum Christo quae sursum
sunt quaerite cum Christo conv. colossen. cum autem Christus appa
ruerit vita vestra tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria.

**Quod autem nunc vivo.** Hic ostendit
quod per Christum novum in fide vivit. ubi primo tangit
gratiam vite novitatem. ro. vi. ibi in fide. tangit
actorem. ibi qui dilexit me. Dicit ergo quod autem
.q. in dico me vivere quod autem vivo nunc. s. spiritualiter
gratie et naturali. s. in carne. s. corporali. ii. cor. x. ne. ii.
cor. x. In carne ambulantes non secundum carnem
militamus. in fide. i. per fidem vivo filii dei. quod
iustus ex fide vivit. ab. ac. ii. q. i. g. ipse dilexit
me amori. Hoc ipse gratia verbis. Je. xxxi. in
caritate perpetua dilexi te et ostendit dilectionis ef
fectum se ipsum in ad sacrificium pro me redimendo
mitis ex modico. eccli. xxxv. ab altissimo s
atium eius s. tex ipso. b. inde sit vendicat
vitam mea quod pretiosa dedit suam.

**Non abicio gratiam.** Ostendit quod se legem
ad nolit. ubi primo supponit. ro. vi. subdit
.ibi. si. n. per legem. dicit ergo max dixit me te.
et io non abicio gratiam dei legem. s. iterum recipi
ens alium litteram non sui ingratus gratie dei ei. s. le
ge equando comparando et ne in delevo gratiam dei le
ge comparante erit dictum per legem est iustitia. s. ii.
est gratiam dei abicit. si. n. per legem iustitia ergo Christus
gratis. i. frustra et sine causa mortuus est quod est magis in
convenienti. sic accipitur gratis. psa. lv. gratis ne
mine estis etc. **Hic quaestio** tam ex gentibus
pastores. s. i. Jo. i. si dixerimus quia peccatum non habemus
etc. **Ro.** quod mus pastores in tu ex gentibus. ut per
accorsis novum notat hic auctor. n. si in pastores
gentium non gratiale usui novum pastores. **Item**
sicientes. quod ex operibus legis non iustificatur etc.
s. Jac. i. non auditores legis sed factores ius
tificabuntur. **Ro.** ibi loquitur de operibus moralibus
**Item** illo. hic de ceremonialibus. **Item** si ii
si iustificabitur homo. glo. moreus. s. Jac.
iii. abraham ex operibus iustificatus est. **Ro.**

opera ab se non fecit opera legis. sed ante legem.
**Item** quod ipse ex operibus legis non iustificabitur
s. in fine. iii. qui fecit ea vivit in illis. **Ro.** l.
loquitur de vita corporali. i. non occideretur non de
vita spirituali. **Item** idem opponitur opera
de calogi erant opera legis illa non observan
tia iustificabant sed in illo. ac. xix. si vis in
gredi ad vitam serva mandata. **Ro.** sed loquitur de
operibus quae erant legis pro ceremonialium
de hiis quae erant legibus aliis ad ceremonialia
**Item** idem opponitur. quod circumcisio iustificabit
ab originali culpa. **Ro.** circumcisio non erat opus le
gis. sed ante legem. quod ante legem institutum quod
vis sub lege observatam. **Item** si ideo unusquisque
nisi pretiosi sit quod legem destruxit. s. ac. v.
non veni solvere legem. sed implere. **Ro.** destruxit
observantiam legis carnalem impleverit spiritualem
**Item** si quae destruxi reedifico prevaricatorem
me constituo. s. prius enim destruxit. act.
ix. modo reedificabat. ergo prevaricator est.
**Ro.** enim non destruebat. quod destruit ipse
sed destruere conabatur.



**O insensati galathe quis vos fascinavit.** **Item** supra ostendit quod le
gem non destruxit rei per exemplo suum
aliorum apostolorum legem deserentium. sed ostendit
idem per insufficientiam observantiarum legalium. ubi
primo ostendit legis imperfectionem. secundo indicat ostendit
invalidam fuisse ostendit eius utilitatem. i. quod ergo
lex ipsa transgressione posita est. In primo manifestatur
imperfectionem ostendit triplex. primo in. per rationes
ostendit quod legem non est s. collo. i. similitudinem op
eris seni per auctoritates ostendit quod ex lege non est
iustitia in benedictio. i. sic scriptum est. tangit per hu
mana consuetudines ostendit. quod ex lege non est
ethie hereditatis adeptio. ibi. fratres secundum hominem
dico. In primo primo ponit duram eorum increpationem
fatuitatis increpationis ro. ibi. sed solum volo a
. In prima ipsi increpationis increpatio vi. pro
eorum fatuitate. sed fatuitatis hodie ficetis
.ibi. quis vos fascinavit. tangit indicationem
vis manifestationem. ibi. ante quorum oculos. dicit
ergo. o insensati. q. i. per legem non est iusti. sed per
fidem. cum ergo. sed omnia ostendit. et hic instruendi
sunt. O dolendo dicit non nominando. Est n. di
recto dolentis nomen ad ii bii nominandi. insen
sati galathe et bii in gentium isti duo. gala
lathe. n. interpretatur per translationem. **Item** ista
tus in alia mittere. eccl. xxvii. quis vos
fascinavit. i. hodie fecit ut non obedire ii
mitatis ut. s. invitatus secundum vias inerit in

acutas. sic e qui ludificatur magica i cantacõe
rem aliq se portare uidens. et sic fascinare dr.
gallice. enchanter. ul' quis nos fascinauit
.i. malo oclo p inuidia leserit. sic p simili-
citer fascinare qui malo oclo inspiciuntur
ut .n. aliqui f. glo. q hnt oclos urentes q'd
pinentes p simulos teneros ledunt. et sicut ab
eo ex stomacho emittitur. et nauseam
puocaut. et h' i so tam possibile e aia eni
uehementer affecta immutat oclm ocls
immutat' immutat aere. aera' immutat teu
em et uenit p simili et sic ledit p simulm ut
ab ii enomat. et sic fascinare dr. gallia
fesnier. isto mo loquit hic apls dicens
quis nos fascinauit .i. oclo nimio lesit
u ita no obediret .i. abum fidei et spc. s.
enoue au quorum oclos h legit q diuplr p
mo sic au quorum et c. q. uc fascinati estis
uos dico au quorum oclos .i. quo reputac̃e
ihc xc psciptus e .i. campnat tui u dap n
aus mortem q illd. o see. xiii. ero mo
rsina o mors in nob. .i. intelligentib3 nu
crucifix' ut p iur hö sii saluadi potare
.fo ul sic au quorum oclos .i. in quorum nota
xpc. ihc psciptus e .i. ad passionem ad pu
et in nob3 .i. in sciã nra crucifix'. q eius
depinacõ et crucifixione nostis ac si ppis
oclis uidisetis. Tercio mo sic au quorum
oclos .i. in quorum psentia xc ihc psciptus
est .i. exheredatus. et h in nob .i. in nobz he
ditatem sua amisit. q tu u deberis sic
tute malus et crucifix' p nob. Quarto
ul sic au quorum oclos .i. a quibz xc ihc p
sciptus e .i. punit'. ut porte a pilato et in nobz
xpm p legem defendenti bz et ad pcm reddere
ntibz crucifix'. q. d. ita p uos ipm p legem
defendo sic p sunt pilat et crucifixores
heb. vi. Rursus crucifigentes sibimet ipsis.

**Hoc solum uolo a uobis discere.** f. iii.
Hic ponitur tercium dictum consistit ro. et h q
dampn' p ma sumitur ex dei beneficio. Fa ex
conuersionis eorum bono pri'. ibi **stulti estis.**
tercia ex psiuatas passionis campno. ibi .t.
**tanta passi estis.** Quarta ex eo mirac'lo. i
**qui ergo tribuit.** prio ro hec reprehensibile
e deserere bnficiu ad salute uenta p id
qd e pinctum. h fides e ad salute uenta
q p eam hetur sps. s. gra. lex u ergo rep
hensibile e deserere fidem p legem. et h e
q d. h solum. q. h ita stulta et fascinati
estis. hoc solum a uob uolo discere .i.

audire. h .n. adeo euidens e ut a stultis
doci possit ex opibz legis .i. carnalibz ob
suanas q s u scitatis. spm. s. siib3 i hi tacc
accepistis. an ex auditu fidei .i. an ex fi
de que est ex auditu. Ro. x. q. d. no ex
opibz legis. sz ex fide spm accepistis.
act. ii. ad huc loquente petro uba h cecid
sps sctis sr omis qui audiebant ubu
et q sps. s. ex fide hetur. ergo nos stulti
estis qui fidem p legem dimisistis. et no
sbdit sic stulti estis. ut cu spu cepistis .i.
cu uiam bona spu scto hnt sic a lpris
dotes ec deleretis carne .i. p carnales ob
suanctias consumami .i. q'uis consumari
p legem. sz h querendo pca' hm pdicis.
tanta passi estis sine cã .i. sii sitis et inhuma
inst' .u. h glo in a p fide sustinuist q cu fide
defereret amisistis. q signiter se iustus a
iustitia sua et fecit iniq' omnes iustitiaz
eius no recordabor. eze. xviii. si tamen sine
cã. q. h no affirmo. q in potestate uri e
utrum sit cã p puiam .u. simulatis penitu
et deserta reuocant et mortificata uiui
ficant' scdm glo. Quarta cum racio

**Qui ergo tribuit.** Sic reprehensibile
e deserere illd q datur sps. s. et fiunt miracla
p id quo u. h fides e h'. lex u u ergo
reprehensibile deserere fidem p legem. et hoc
e q d. qui ergo q. tribuit ex opibz legis non e
accepistis spm. s. q u ego ex opibz legis
dare potui. ergo qui tribuit uob spm. s. in
uisibilr. u. aplr dabatur sps. s. p manuu
spm .i. miracla in nobz .i. in uos no ex
opibz legis facit h ex auditu fidei. q. d.
uno ex auditu fidei. u paul' au conuersione
sua h m faciebat. sz postea p fidem.

**Sicut scriptum est.** Hic ondit p aucte
q per lege no e iust' nec bndicto. et prio
ondit q ex fide sunt h duo. Scd q uecuri
est ex legis bnficio. ibi. quicumque .u. ex op
ibz legis s. tcio q uti iz est q. ibi. xpc
nos redemit. Prima prio ondit q ex
fide e iustificaco. Scdo q ex fide e bndcõ. ibi
**puidens autem scriptura.** Prima prio in
duc auctem. scdo infert conclusione. ibi. ergo
noscite ergo. Inauctore tangit de fide. s.
actum pprium .l. credit. obiectum pcipuu
.ibi. deo. consequens comod .l. reputatu
est. d. q sic. q ita. sps scis e ex fide. q et
iustitia similr e ex fide sic sciptum e. gen
xxv. abraham credidit deo. Ro. iiii. gen xv.

credit
in spem contra spem, nec in spem gratie. et reputatum est
ei scilicet ipsum credere ad iustitiam id est sufficiens ad hoc quod
iustus Abrahe. Et nobilius dicitur reputatum est ei. quia
renata iustitie in te sibi non sufficit. sed solum fun
damentum reputationis. ps. fac. omnes iusti ecce q.
primus in te struante: et quia ex fide Abraham iusti
ficatus est. ergo cognoscite quia qui ex fide sunt id est habent esse
spirituale per fidem hii filii sunt Abrahe scilicet per imitationem
Jo. viii. si filii Abrahe estis opera Abrahe facite
**Providens autem scriptura.** hic ostendit
quod ex fide est benedictio. et primo movet auctoritatem
ponit conclusionem. ibi. ergo qui ex fide sunt. In pri
ma est virtute fidei implicat. et commendabilia
scilicet continue. quia providens scriptura magnitudinem
quia ex fide iustificat in latitudinem. quia benedi
cuntur in te omnes gentes. providens. quod non solum iustificatur ex
fide. sed et benedictio. et hoc est quod dicitur aut. scriptura providens
scriptura id est providens esse longe antequam fieret ostendit
quia ex fide id est per fidem iustificat gentes deus
Ro. v. iustificati ergo ex fide prenuntiavit id est pre
nuntiatum est ostendit Abrahe. quia in te id est in fide
tue conformitate vel in tuo semine benedicentur
et ita omnes gentes gentiales non solum modi
primo. in benedicti sunt iudei Ro. gentes gentiles.
xxii. in unam cum benedictionibus hec patres gentium. xii.
**In te** benedicentur omnes gentes terre. et quia autem
scripture hoc dicit. ergo qui ex fide sunt benedicentur
cum fideli Abraham. benedictione etiam sicut Abraham
benedictus est. **Fideli** autem sicut ille Abraham
credidit deo quod ad credendum hoc monet signum pot
tantis. Jo. iii. multi crediderunt in eum. videntes
signa que faciebant. Veritas. Jo. iii. multo
plures crediderunt propter sermonem eius. Jo. viii. si vir
tute **Operibus** credimus. Jo. x. si michi non vultis
credere operibus credite ut cognoscatis et credatis.
**Voluntas** divina inspirans. sap. vii. amonet
et alloquens ut re. iii. credunt scripture in
testimonio. **Per** autem scripta sunt ut credatis.
quia ihesus est filius dei. Exempla sanctorum ut Abra
ham credidit. sup. ii. et nos in christo ihesu credi
mus. credi. Voluntas credentium. sap. xvi. pro
deo sed qui in te crediderunt conservat. Et sed multi
multiplex illuminatio venis. Jo. xii. ego lux
in mundum veni. ut qui credit in me in tenebris non
maneat. ps. ca. **In** credentis vim flammatio
voluntatis. Jo. vii. qui credit in me sicut dicit scrip
tura flumina de. **Glorificatio** totius hominis
Jo. vi. hec est voluntas patris mei ut. qui videt me.
**Quicumque enim ex operibus.** hic ostendit quod
non benedictio in iusti ex lege est. et primo quod ex
lege non est benedictio. Ro. quod ex ea non est iustifica
tio. ibi. quia autem in lege nemo. In prima
primo affirmat. secundo confirmat. ibi. scriptum
est enim. dicit. ergo ita ex fide est benedictio non ex le
ge immo potius maledictio. enim quia quicumque ex
operibus legis sunt id est esse spirituale et iustitiam
hic se reputant intelligit sed pauca de op
ibus cerimonialibus non moralibus maledictio sub
maledictione sunt. cum ergo religionis que erant non posset
scriptum est enim. deut. xxvii. maledictus
omnes qui non permanserit non solum in quibusdam
sed in omnibus scilicet iudicialibus cerimonialibus et mo
ralibus non enim sufficit nisi omnia impleantur. Jac.
ii. qui in uno offendit factus est omnium reus
omnibus dicto quod scripta sunt in libro de quo Hieronymus. mi
hi est liber mandatorum dei permanserit in quo sit
ut faciat ea non solum ut audiat. quia non au
ditores legis iusti sunt apud deum et cetera. Ro. ii. et
nota hic apostolus tripliciter universalitatem scilicet obser
vationis mandatorum. scilicet universalitas observa
tionis quod omnes tenebantur. unde dicit maledictus omnes
universalitas temporum. quia semper tenebantur. unde ad
dit qui non permanserit universalitas mandatorum
quia ad omnia tenebantur. unde subdit in omnibus que
scripta sunt quod nullus potest secundum glo. et sic hic format
silogismum in quo moyses posuit maiorem
maledictus omnis qui non permanserit et cetera. petrus autem
assumpsit sed est omnis quod nec nos nec patres nostri por
tare potuimus. act. xv. et paulus conclusit quod
ergo ex operibus legis sunt sub maledicto sunt. **Hic**
queritur. **O** insensati galathe. supra iii. v. quod dicit
sic stulti estis et cetera. Ro. dicitur ex eo per hoc quod vis
malum est. sed non est cum correctionis sicut dicitur Luc. xx
iiii. **O** stulti et tardi et cetera. **Sed** sicut illos quis vos
fascinavit. glo. magicis ludificationibus
alter quedam ostenduntur hominibus que sunt. non est secundum autem se
nsus percipiens non decipitur circa suum obiectum
proprium. Ro. quoniam sensus non erret. errat
tamen per imaginationem vel dicendo quod sensus
non errat circa proprium obiectum. errat tamen circa obiectum com
mune et circa obiectum per accidens. sicut visus a bono al
bo species albi semper accipit. sed quantum magnitudinis
vel qualis figure vel cuius subiecto illa albedo sit aliquando
errat. **Sed** ibidem. glo. sunt enim quorum oculi in
sunt urentes. quod visus inde eius attingit rem
suam cum et secundum autem in de inter suscipientes
non est emittentes. Ro. visio inchoat ex emit
tendo. sed completur intus suscipiendo. vel dicendum
quod hic sit ex emittendo aliquid ab oculo. sed oculus
male effectus aliquid mali humore emittit
ad oculum quo inficiatur aer usque ad corpus visi
quod sit tenerum et passibile alterat ipsum sicut
philosophus in libro de sompno et vigilia asserit
mulieres menstruantes in speculum nouum

Quam sr illos aut quorum oculos. glo. i patris. sic
pilatus praeuit. q. g erant homicide sic
pilatus. Vo. ita in gentie no iuste praebit
prco infidelitatis ui hoicidii. Quam si id in
ob crucifixus. glo ac crucifixoribz parti gratia
ii differens. q ii tm paciebant. sic q xpm crucifixit
Vo. tm pcabant quantum q xpm crucifixerit igno
rate. q prco infidelitatis no tm i spez. Hoc
h solum volo a vob dic. q ipse h sciebat. g
ab eis adiec ii potrat. Vo. ponit quis a nce
dence dice p audiue. Ex fi id ex opibz le
gis spm accepistis rc. glo. sps e ex fide
q. i. cor. xii. alii fides in eod spu. g fides
e ex spu ii eos. Vo dup e inuisio spc. s. vni
inuisibil inu p gram. altm uisibil exte
p certum appirente. p fides erat fa certa
fide. Sic stulti estis sic ca. q ullum
bonum incepimur a a. Vo si ca finali ula
q e ca ca si fit fine e the. ii ta suo
utilitate. Ut idem in obseruantis legis. simo
intelligantur fuit e sola qd erat i pto in
deorum. g ulls eorum erat icente. Vo simo itell
igitur ex plate sic maiores ul umplicate
sic minores itelligebant. Ut q tribuit nob
nob spm. q aug. xv. de tri. d q ulls dis
aplorum dabat spm. s. h orabat ut veniret
sr illos. Vo de sol p glo. sps dabat auctore
hoiume inuisio. Ut si illos 7 opatur uirtute
quc. quat opa miraculorum actribuit fidei.
Vo q ei act q euuntu eos tm q e dit aq ipe
sibulia fui nu. io actrib ut ei opatio rerum
n aut. siz. Ut si id cognoscite. g que qr
onis e deutes poa abhe quae noe ulalel.
ul alicuius iusti filii dic. Vo ii ideo. q fidei
titul i eo primo fuit. h q ineo po maior
pfectio 7 feruor apparuit. q a caldeis. p fi
de i igne iactat fuit 7 patriam reliq 7 fili
ii offre paratus fuit. Ut si id ut faciat ea glo
q ulls pot. q Jom m. Maledictus dic deu
q p cepisse i possibile. Vo ulls. i. nr ds pot
ul ulls pot p se sn adiutorio diuine gre.

**Quia autem in lege nemo iustificatur**

Sensus ondit q ex lege quod ex lege no e
budicto. h posita maledco. hic ond q ex lege
ii iustificatio. v primo auctitate i duicit fo ex
ea pced. s. lex autem. lex aut nc ex fide. j
primo p bitate affirmat. s p auctoritatez
cfirmat. l. manifestu e q iust. Dicit go
ita ex lege ne budicto. h u x iustificatio h.
7 h e q d ait. h. qui ex lege. i. ex opibz
lege nemo iustificat. lex. n. neminem d ad
pfectu hebr. vii. apd deu 7 si apd hoie

qui fallitur. ho. n. inde ea q patent de
ante i uenitur cor manifestu e ex ubis j
p hete abac. ii. q iust qui h fit ex fide
uiuit uita. s gre 7 glie a. h lex ne e ex fi
de. q ii ipletur spe futurorum. h timore
pene illi. n. qui eam spe futurorum iple
bant iam sb lege n erant. h pertinebant ad
nouum testm. ul lex ne ex fide q nichil ma
dat credend distincte 7 aperte. h sb figuris. h
qui fecit ea no dic eam ut itelligas h nore
legis intelligi opam iuus ill. i. ii omnia. leuit
xx. custodite leges meas atq iudicia q
faciens ho uiuet i eis. Quilibet dies. n. oem
delet. heb. x. irritam qs faciens legem
moysi sine ulla miseratoe duobz ac tribz mo
ritur. g lex hz obscuritate ad credend. vn
d lex ne e ex fide difficultate. ad implend
vn d qui fec ea utilitate ad iuta corporum
vn addit uiuz ill. supr ondit primo q ex

**Christus nos redemit** fide e budicto 7 iustifi
catio. s q neutrum horum e ex lege budic
hic tco ondit q utrumz e a x. s q ab ipo
e budicto. ibi. ut in gentibz budicto. tco q ab
eode e sps s i fugio. i. ut pollicitatioz spc
de libatoz ipliciter qtuor obligatione no
tenebat ad amore dei primi e p libatus
s. dei filii. i. p amicitia. p[illegible]. s. tcent. ul
legis hois. i. de maledco legis mod libidi
ibi. factus pro nobis maledictum explicato ibi. q scrip
tum e 7 c. d g ita ex lege e maledicto
h x nos redemit tamq suos de maledco
s. legis sb quo erant factus. i. reputatus p
nob maledctus in maledone clxe. i. valde
magnu pctor. vn emphatice lo 7 ad maiore
maiorem expressione ponit neutrum p
masculino Jo. ix. nos scimus q h ho p
cator e q scriptum e deut. xxi. malec
tus. s. maledone clxe. ois qui pendz i
ligno. s. p suis scelibz. x. q. p suis sceli
bz suspensus e. ysa. liii. tam delat reput
tus e alio in legit de maledictoe pene
sic x nos redemit de maledco legis ipe
dico factus ne n solu reputatiue p nob in
ledcis. i. mortalis 7 maledco pene legis
sic subiectus infra. iiij. factum sb lege. Et ue
fatis e p nob maledict. i. valde miser
q scriptum e maledcis maledcoe pene. i.
mortis 7 talis fuit ois ut n x 7 excelu
dat q pendz i ligno. x ait in ligno dat
q pendz i ligno. x ait in ligno dat
pendd 7 mortu e q pena erat oibz ab
iectior 7 vil. Et no q aliq lib hnt male
dictis omnis a deo. aitiq tn codices no

hnt· vn̄ videtur addidisse amicus post pacti
onem · et hoc ad insinuationem nos sibi ū ex natiui
tate gentibus · q · ita nos iudeos redemit ut a
maledicto legis · Ita ut et in gentibus q̄ fuerant
sub maledicto · benedictio abrahe promissa · s · fieret
in ihu · i · per xpm de cuius promissione gen̄ · xv ·
et · xxii · fieret in q̄ ita ut pollicitationem spūs · i · bi
tudine etiam q̄ spūs pollicitus ē · uel pollicitatus
cōm spūs q̄ · s · ipse spūs credentibus promissus ē · Jo
el · ii · Effundam de spū meo sr̄ omnem carnem acci
piamus non sumus et iudei et gentiles et hoc p
fidem et non p opa legis · Secundo ostendit primo p

Fratres secundum hominem dico · rationem q p legem
nō sit spūs sci collatio ne iudaizator opinio · Primo
p auctoritates q ex lege nō iustificantur benedictio
nis · sc̄do p simile in consuetudine ostendit q lege nō
est hereditas accepta · ibi · si enim ex lege · vbi p simile hūano ostendit
q dei testamentum debet ee firmū · Secundo q debet fieri ab
he de hereditate etiam testamentū · i · abrahe date sunt
promissiones · sc̄do q illud p legem nō euacua
tur · i · hoc autem dico testamentum · q̄rto q̄ sit p legem ē in
pletum · ibi · nam si ex lege hereditas · dicit ergo
fratres · q · ita planum p rōes et auctoritates q iustificari
nō ex lege ē iustificatio et benedictio · sed cū o fratres
dico · i · hoc plane uolo s hominem · i · s humanam
consuetudinem in q̄ q̄s uis sepe cadat mutabilitas
Job · xiiii · numq̄ in eo de statu pmanet tñ testamentū
hominis confirmatum testibus et morte testatoris ·
heb · ix · testamentū in mortuis confirmatum ē · nemo
spernit dicens id nō ualere aut supordinat aliud
de rebus defuncti disponendo nl · n · ē ut dicit lex ·
E de ep̄is et clericis q cum hominibus deleatur · q̄ ut
ultime uoluntatis cuiuslibet sit stilus et ultimum
q iterum nō redit arbitrium · ergo multo magis tes
tamentum diuinum nemo debet spernere aut superordinare
de autem abrahe condidit testamentū et hoc ē q sequitur ab
he dicte sunt · s · promissiones gen̄ · xii · xv · xx
ii · et dicit pluraliter promissiones · q sepe promissa
ē ei benedictio sub figura terre promissionis et semini
eius · s · x̄ · n · acquisitione · sed effectiue · n · n · ad eum
fiebat promissio · sed per eum pmittebatur eadem
benedictio · gen̄ · xxii · semine tuo benedicentur omnes gen
tes · nō dicit scriptura et seminibus sup benedictione
omnes gentes q̄ multis · i · sic faceret sicut multis
intelligi uellet · sed simpliciter dicit · q · uno uolens
intelligi et semini tuo mali nō fallit quod xps et
fit relatio gratia suppositi nō significati hoc semen
illud · de q ysa · vi · semen sanctum erit · id q̄ stetit i
ea · i · in iudea uel in uaria omnes · n · alii cediderunt p
originale hoc · ergo sicut seminis tangit originalem
originem · ibi · abrahe spiritualem uero · et promissio
nes singulare dicit et · ibi · nō dicit et in seminibus

excellentem sanctitatem · ibi · quod ē xps · ergo iste omnium
eminentia promissio appetenda dignus reuerenda sanctitate
imitanda · Hic ostendit q testamentū dei p legem nō ē

Hoc autem dico testamentū · euacuatum · ubi
implicat tamen primo testamenta diuinum firmitatem · secundo
dominantem temporis elationem legis determinationem · ibi q
post quadringentos · tertio lege nō obstante testi
ualorem · ibi · ū irritum facit · dicit ergo hoc ē · q · ipse promisit
de abrahe autem · sed dico · i · confirmo · q hoc testamentū
confirmatum a deo p promissiones et iuramenta · heb
vi · ut p duas res inmobiles quibus impossibile ē
deum mentiri · s · p iuramenta et promissiones firmiss
simum solatium habeamus · et ē · lex nō facit irritum · i ·
sinit q faceret si p legem careret · hereditas · n · n · et da
retur p semen q · s · lex data ē post quadringentos ·
xxx · annos a promissione · s · facta abrahe · gen
xii · q tamen moratus ē israel in egipto · unde exo · xii · ha
bitatio autem filiorum israel q mansit in egipto fuit
CCCC · annorum quibus expletis eadem die egressus
ē omnis exercitus · Computantur autem hi anni a promissi
one facta abrahe usque ad dationem legis · ab egressu
· n · abrahe de terra caldeorum qui facte ē ei promissio ·
usque ad ingressum Jacob in egiptum fuerunt · CC · xv ·
anni · inde usque ad mortem Joseph · lxxi · Inde usque ad
exitum de egipto · C · xliiii · si g ingressus · C · xliiii anni
anni · lxxi · fiunt · CC · xv · qui iuncti annalibus · CC · xv ·
faciunt · CCCC · xxx · ad euacuandam · q · lex nō fac
irritum testamentū q ualet ad euacuandam promissionem
factam · s · abrahe et semini eius de promissione hereditatis
Plenum si ex lege hereditas et cetera · Hic ostendit
q nō p legem impletum ē testamentū de hereditate etiam he
uidi et plane hoc p locum a diuisione · vel primo p
diuisionem · secundo assumit veritatem · ibi abrahe autem p
repromissionem · dicit ergo · planum si ex lege hereditas · i ·
benedictio · etiam iam suppleretur ex promissione et
ita euacuaretur et frustraretur promissio facta abrahe
autem · Ro · iiii · si · n · ex lege promissio ex lege abrahe
abrahe autem · q · sic ex lege nō ē ex promissione · sed
est ex promissione q per abrahe autem p repromis
sionem · i · p promissionem sepe factam donauit deus
q̄ nō fallit · ergo nō ex operibus legis hereditas · Vnde
hic q deus abrahe promisit · in uacheis · Terram
lacte et melle manantem gen̄ · xv · semini tuo
dabo terram hanc · Semen multiplicabo · gen
xxii · multiplicabo semen tuum et cetera · Retributionibus
in te dedi · gen̄ · xv · ego protector tuus et merces tua
magna nimis · Hec eadem promittit et largitur
deus xpianis suis imitatoribus abrahe · primo sufficientiam
bonorum temporalium · psalmus · x · nemo nobis ut benefi
ciamus te · q promisit deus lex israel · primo nō indiuidui
deus · Matth · vi · primum querite regnum dei · Secundo
habundantiam bonorum spiritualium · n · Psal · xxxv · in

autem omne secundum bonitatem meam promissionem primam remissionis. Proverbiorum .xxviii. In sapientia habebit semper in eternum [illegible] et angelum. Secundum ius. Certo primo bonorum et nostrorum. Jacobi .i. Beatus vir qui suffert temptationem quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam vite quam repromisit deus diligentibus se. Sed non est hereditas per se ii. Corinthiorum .vii. Has ergo habentes promissiones karissimi mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus. Quod autem in lege nemo iustificatur. Glosa. Ille iustificatur qui gratis deum colit. Non cupiditate habendi aliquid ab eo vel timore amittendi. Non in ira eterna est a qua ad gratiam fuit. Quod autem vita eterna non iustificat. Non vita eterna quamvis sit a deo non sit mereri mihi iudicio sed vivimus per aliud nec nobis acceptis unde quod fuit per iustitiam eterna fuit per deum. Quia iustus ex fide vivit. Non. Contra vitam eternam que de quo loco [illegible] quod est magis attribuitur vite fidei quam caritati. Non quod vita est prius actu et fides est prior habitu. Lex autem non est ex fide. Non opponitur. Romanorum .xiiii. Omne quod non est ex fide peccatum est. Ergo lex est peccatum. Non equivocatur fides. Alia accipitur pro credulitate omnium. Sed qui fecerit. Glosa. Quia lex non mandat credendum. Contra. Deum unum diliges [illegible] vivus est. Non lex autem dicitur hic pro cerimonialibus non pro moralibus. Cerimonialia non mandant credendum aperte sed in occulto. Quod qui fecerit homo vivet in eis. Contra. .xx. Dedi eis precepta non bona et iudicia in quibus non vivent. Non loquitur de vita spirituali hic autem de corporali. Christus nos redemit de maledicto. Omnis glosa. Et maledictus est .i. mortalis mortalitas ex peccato est. Contra. Christus habuit mortalitatem. Ergo peccatum. Item ergo mortuus est necessitate non voluntate. Contra. Ysaie .liii. Oblatus est quia ipse voluit. Non mortalitatem habuit ex peccato alieno non suo. Quia non contraxit. Sed assumpsit voluntate. Quia scriptum est. Ibidem glosa. Sanctis quod in ligno moritur ad vesperum non reponatur sed sepelitur. Sed hoc in nova lege non observatur. Ergo dominus est quam lex vetus. Non quia in nova lege non observatur non est ex nova lege. Sed ex humana consuetudine. Quod post .CCCC. et .xxx. annos. Contra. Genesis .xv. Sciendum quod peregrinum futurum sit semen tuum et subicient eos servituti et affligent .CCCC. annis. Post hoc Bacula. Non a futura lege data est Exodi .xx. Non a principio quam facta est promissio primo Abrahe. Genesis .xii. Sed Genesis .xv. fit computatio ab ortu Ysaac usque ad illam promissionem per .xxv. annos natus est. De annis non residuis scriptura non curat.

Quid igitur lex. Propter transgressiones posita est donec veniret semen cui promiserat ordinata per angelos in manu mediatoris. Hic nec concedat specialiter causa quare [illegible] ordinata est et utilitate. Et hanc ostendit dupliciter.

Primo a malo cohibendo. Secundo ad bonum provocando. Primo ubi dicit Lex propter transgressiones posita est. Propter transgressiones cohibendas primo. Secundo quod inchoata non est vera promissio quia per ceterum non fit solutio. Primo. Ibi. Lex ergo adversus promissa. Primum primo ponit quomodo. Secundo solutionem. Ibi. Propter transgressionem. Certo tantam ubi in solutione ponit declarationem .i. mediator autem unius non est. Dicit ergo quod et quia ex lege non est iustitia non ab ea hereditas est sed ex fide. Quid ergo lex .i. cur data est a deo lex. Sic ponit solutionem. Primo.

Propter transgressiones. Tangit legis fructum. Secundo legis tempus. Ibi. Donec veniret. Certo legis ministros. Ibi. Ordinata. Quarto legis dominum .i. in manu mediatoris. Dicit ergo propter transgressiones. Hoc legitur dupliciter. Uno modo sic propter transgressiones cohibendas ut saltem timore pene cessarent homines. Secundo ponita est .s. in medio promissionis et solutionis. Fuit legis nature et gratie. Secundo modo sic propter transgressionem multiplicandam et commissionem non celandam. Ut sic saltem superbi humiliarentur qui dicebant non esse deest qui impleat. Sed deest qui iubeat. Et nondum est hic quia sine glosa lex quadrupliciter data est propter transgressionem. Ut si bis esset mors in dominus in flagellum. Sed in quibusdam frangitur gratia. Paterni dicitur .i. quam ad Romanos .iiii. Omnis quis iustus. Propter verum lacus. Psalmus. Negativa tua et lacus. Psalmus sicut ait alii rursum filii eius legem me ad. Et propter [illegible] dicitur. Cumque lex pedagogus. Propter quidem dicitur Hebreos .x. non habens lex futurorum bonorum. Donec. Quia propter transgressionem posita est et ad tempus ut staret .s. donec veniret semen .i. Christus. Ad quem promiserat. Genesis .xxii. In semine tuo benedicentur omnes gentes. Et non quia premissam eius amplius non est tenenda. Ista dico ordinata .i. ordinabiliter data a deo per angelos .i. ministerio angelorum. Actuum .vii. Dicit Stephanus. Accepistis legem in dispositione angelorum vel per angelos .i. Moysen et Aaron et alios legis ministros. Malachie .ii. dicitur de sacerdote angelus .n. domini exercituum est. Ordinata in manu mediatoris .i. in potestate Christi ut .s. duraret quantum vellet.

Mediator autem. Hoc legitur dupliciter. Primo modo sic quia lex data est in manu mediatoris. Que lex fit unius populi. Mediator autem non est unius populi tantum

scilicet iudeorum immo et mediator est gentilium reconcilians deo non tantum iudeos scilicet et gentiles. Unius non est quia lex ... hic de mediatore et licet mediator non sit unius est tamen unus et sufficiens. Quia deus secundo modo legis sic mediator. Quia lex posita est in manu eius qui est mediator. Mediator quidem non est inter deum et deum, sed inter deum et hominem. Quia et mediator unius non est, tamen mediator inter duos est. Et quia mediator non est inter duos deos, ... quod Christus non esset deus, vel quod essent duo dei, ideo addit deus unus est scilicet Christus cum patre et spiritu sancto secundum naturam divinam, licet inter deum et hominem mediator sit secundum humanam participationem. Inter hominem et deum. Ro. v. cum inimici essemus reconciliati sumus deo per mediatorem. Inter hominem et hominem scilicet gentiles et iudeos. Eph. ii. Ipse est pax nostra qui ... Inter hominem et angelum. Colo. i. pacificans que in celis et que in terra. Hic ostendit quod lex non est contra promissa.

**Lex ergo adversus promissa dei.** Sicut vero primo ponit questionem. Secundo questionis solutionem. ibi Absit. Tertio solutionis manifestationem. ibi Si enim data. Dicit ergo. Ita lex propter transgressiones posita est. Si numquid ergo lex adversus promissa dei scilicet contraria promissioni ut per eam impleatur promissio non per semen. Absit. Et hoc patet. quia ex ea non venit ... quia si data esset lex que posset iustificare id est vitam eternam conferre, vere non solum opinative ex lege id est per legem esset iustitia. Sed non est sic ex lege iustitia. Sed potius conclusit scriptura id est lex que erat velut custodia ... non iustificare omnia id est omnes iudeos sub peccato id est sub peccati dominio quia fecit eos occasionaliter transgressores. Vel conclusit omnia omnes sub peccato ... Ro. xi. conclusit deus omnia sub incredulitate ut omnium misereatur. Et quia quis superiorem questionem replicans quereretur ergo data est lex. Respondetur ut promissio id est hereditas eterna promissa daretur id est datos crederetur credentibus ex fide id est per fidem ihesu christi non per legem. Quia in deus disposuit ut homines cognita sua infirmitate et legis insufficientia accelerarent ad fidem et credendo promissionem consequerentur. Vel ut continuetur ad immediate precedens sic conclusit etc. ut promissio que est id est ut homines invenientes se sub lege peccatis ... ad gratiam fidei accederent et sic eis credentibus daretur promissio. Ergo lex non contraria ... quia non iustificabat. ... iustitie quia ex ipsa iustitia non erat nemini culpe immo occasionem dabat prevaricationis immo ex fide est et ita per ipsam non est impleta promissio sed per fidem domini nostri ihesu christi. Hic ita primo utilitatem le-

**Prius autem quam veniret fides.**

gis que coherceret a malo. Hic ponit secundum quod est comparare ad tempus. Vel primo ponit legis ... utilitatem. Secundo fidei ad quam perducit per caritatem ... ibi Omnes enim filii dei. In prima primo ponit legis statum. Secundo legis finem ibi in eam fidem que revelanda erat. Tertio legis officium. ibi Itaque lex pedagogus. Quarto legis cessationem. ibi At ubi venit fides. Circa statum legis innuit tria scilicet tempus quia antequam veniret fides. Onus quia sub lege custodiebamur. Fructum quia in eam fidem. Dicit ergo. Ita conclusit omnia sub peccato. Tamen sunt ita. Quia antequam veniret fides explicita que scilicet spontanea ... advocabat custodiebamur nos iudei de quibus hic agitur soli sub legis ... conclusi quasi in ergastulo sui carceris ... sub lege id est sub legis onere ut sic custodiremur in eam fidem scilicet christi que revelanda erat tempore ... moysi velata fuit fides multis figuris in patribus sed tempore christi velum templi scissum est coram vobis id est fides revelata. Hic tangit legis officium.

**Itaque lex pedagogus.** Officium vero primo tangit ... Secundo subdit officii modum ibi ut ex fide iustificemur. Dicit ergo ita lex custodiebat ad fidem. Itaque lex pedagogus id est manu ductor a pedos quod est puer et gogos ductor. Noster fuit id est iudeorum nos scilicet iudeos quasi parvulos ab illicitis compescens timore penarum et ad recta dirigens. In christo id est in ... christo ... id est in iustificatione christi quod ... ut sic per eam duceremur ad fidem qua proficimus ad perfectionem. Pedagogus dico ad hoc datus ut ex fide iustificemur. Hic tangit legis cessationem et primo

**At ubi venit.** Secundo ... fidei adventum ergo ex hoc legis ... ibi iam non sumus. Dicit ergo at vero quia quamdiu fuimus rudes lex erat nobis pedagogus. At ubi venit fides id est per quam fides que in patribus erat occulta revelata est. Iam id est in tempore gratie non implicite ... hoc tempore ... a fide quod non sumus sub pedagogo id est sub coactione et timore legis sed sub evangelica libertate. Mt. xi. lex et prophete usque ad Iohannem. Et quia Io. viii. si filius vos liberaverit vere liberi eritis. Posuit iam legis utilitatem.

**Omnes enim filii dei.** Hic subdit fidei utilitatem et habet quattuor effectibus. Primus est filiatio dei. Secundus conformitas christi. ibi Quicumque ... christo baptizati. Tertius unitas credentium. ibi Non est iudeus. Quartus adeptio promissionis ibi Si autem vos christi. Dicit ergo. ... quia nos iudei iam non sumus sub pedagogo legis. Vos nec

nec nos gentiles de legis nos legis sbi et .n.
q. os estis filii dei .n. Rom. viii. n. accep
istis spiritum servitutis iterum in timore. s. accepi
stis spiritum adoptionis filiorum. ubi dico ex fide
in ihesu per fidem. fideles .n. fiunt filii dei. Jo. i. de
dit eis potestatem filios dei fieri. his qui credunt ...
dei estis .n. quicumque .i. cum ... consimiles
... .i. similitudine ... ostium ...
... similitudine mortis ... baptizati estis
xpm. induistis per fidem conformitatem. ...
susceptione. ... induimini dominum ihesum xpm.
... qui ... in domino xpo ... ad sacra
susceptio ... ad imitationem.
conformitatem. ... baptismus quo refert
gratia ... dicit quo ... testamentum ... unius
... xpm induistis. ... dico quo ...
... ad differentiam. ...
distincto ... iterum ... ad ...
... masculus ... femina ... ad ...
... per ... alius alio dignior ... in
fide xpi. os. .n. nos gentiles ... unum
estis .n. differentes ... in fide xpi
sic .n. orat dominus Jo. xvii. ut sint unum sic
et nos unum sumus. ... nemo iudicet ... hoc
dignior sit. Hic tangit ... primo
Si autem vos xpi. ... Unde primo tangit
ad ... modo ... adoptionis ...
... semen. dicit ... si autem vos xpi estis ...
semen abrahe estis .i. ... per fidem ...
... semen abrahe ... Ita nos ...
estis ... estis semen abrahe ... spiritualiter
... semen ... promissione ... semini
... seminatio ... hanc
... carnales legis observantias ... heredes
estis ... de promissionis. Ro. viii.
si filii et heredes. Dico quod ... propter ... susceptionem
posita est. glo. ut dux ... sacrificandi facere
humiliare ... facere ... malum est ... lex ...
... occasionaliter ...
... lex ... venirent sem
en ... in. ... lib. ... dei et
lex ... mortui. ... in ... ad intellige
... spiritualem ... temporalis ... ad ... soli
... carnalem ... Et
illo ... per angelos. glo. ... alii
... alii ... facit ... op
... est. ... loquitur ... Ymo
... ad ... Et sit id in manu me
diatoris. glo. ... ut creator
... ut ... ut fieret ho. ut reficeret
... xpc nos recreat et refecit ut ho. ... in ...
... recreare quam creare. Ro. ... ut ho. nos recreat

at moderate ut de effectu. Et si illo medi
ator. unus non est ut ho. ... ut ho. ... medium
... quia medium ... nam
... ut color medius inter albu
et nigrum. Ro. ut homo medius est mediatione
... conveniunt ... quod ... inter
deo mortali cum ... in mediatione ...
... Et si ... deus
autem unus est. glo. deus ... est ... deus ...
... est ... ut ...
... ut ... ut lapis ...
... ab ... Et iterum glo.
... super nos ... in ...
... gratia ... unum ...
... ad ... gratia ... ut ...
... spirituali ut locali. Et si illo
ex lege ... glo. ... ex ea ...
... in lege ... non erat
... legale ... in lege ... lege. Et
si illo ... scriptura glo. ...
nobis ... Ro.
... quia ... nobis ... duplex ...
... in ... peccatum ...
... primo ... modo ...
... et ... est ... in ...
... Ro. ... ad ...
Et prius quam veniret fides sub lege erat fides
antiquorum et una ... de adventu
... manifestatione ... Et os filii dei ...
... ut ... filii ...
... fidei ... non ...
non erat ... Et si illo xpm in
duistis. glo. ... baptizati ... non bap
tizantur ... baptizantur ...
... ut ... ad ... homines
xpm ... ad sacri ... solum
... ad ... Et non ... in ...
... quid ... amplius ...
... modo. Ro. ... Et ... in
... Et non masculus neque femina ... masculus ...
... ordinis sacri ... doctoris offi
cium ... femina. Ro. ...
intelligit apostolus quoad ...
Non si illo in manu mediatoris ... in ma
nu dei ... ut ... in manu
... non repellit ... plebs ...
... m. ... ut ... in manu ...
... in manu dei ... lege ... in ma
... xxiii. in manu ... ex ...
... Obedientes in manu ... ere
... v. ... in manu ... Quippe

intentes in manum percutiente. eccli. ii. si penitentiam non egerimus incidemus in manum dei. heb. x. horrendum est incidere in manus dei viui. Preciosi in manum saluatoris. gen. xlvii. salus nostra in manu tua est. Transgressiones in manum remunerantis. zach. ii. ecce mitto. et ecce in manu eius funiculus mensorum. ecclesiastici. ecce aduenit dominator etc.

**D**ico autem quanto tempore etc. Transumit. Ostendit legem non fore sustinendam. primo ex sui et aliorum apostolorum legem deserentium. secundo propter insufficientiam obseruantiarum legalium. hic tertio idem ostendit per conditionem eorum qui sub lege erant qui seruiebant. et explanat primo ex humane consuetudinis. secundo auctoritate diuine legis. ibi. filioli. In prima primo procedit instruendo ponens consuetudinem et eius adaptationem. secundo arguendo obiciens eorum conuersationi contrariam reddit eruditionem. id est. hoc ergo deum quidem ignorantes deum. tertio obsecrando ad consolationem obiciens benignam obsecrationem. ibi. fratres obsecro nos nichil me lesistis. In prima primo ponit consuetudinem. secundo consuetudinis ad iudeos adaptationem. id est. ita et nos cum essemus paruuli. tertio adaptationis usque ad galathas extensionem. ibi. quoniam estis filii dei. In prima in paruulo herede a quo sumit similitudinem. tangit duplicem statum. primum imperfectum. quod seruitutis. secundum perfectum. quod libertatis. ibi. usque ad prefinitum tempus.

Circa statum imperfectionis tangit etiam Etatem quia quanto tempore paruulus conditionem quia nichil differt a seruo. subiectionem quia sub tutoribus. Dicit ergo. dico autem quia non solum predictis modis ostenditur lex non est tenenda. autem secundum ad huc adiciam exemplum mundo. id est humanam consuetudinem. addendo quanto tempore quia non sunt semel ab hec. et filii et heredes. sed sit paruulus futurus heres. in quadam seruitute detinetur. Ita et nos solum et hoc est quod dicit quanto tempore heres paruulus est etate. et tamen nichil differt a seruo quia ad modum serui cogitur. non aliquid habet potestatem rerum suarum. seruo dico quantum ad amministrationem rerum suarum non quantum ad proprietatem. cum tamen paruulus sit dominus omnium futurus. uel etiam iam sit dominus quantum ad proprietatem non quantum ad amministrationem. hinc. non usu omnium bonorum. sed preciosiorum. spiritualiter heres paruulus. ex. natus qui comedunt. Ba. minus est a possessione glorie. quia heres a puritate uite. quia paruulus a consideratione diuini. quia non differt a seruo. a potestate spirituali. quia dominus omnium. ergo similiter in omni diues et pauper. quia heres paruulus seruus et dominus. quia hoc dicit. Distinguuntur tutores. **S**ed sub tutoribus etc. et actores paruuli et ab aliis conueniuntur. et alios conueniunt. Dicit ergo tutores qui conueniuntur. contra aduersarios cum

conuenientes. actores. qui agunt causas eius contra eos quos conueniunt. uel tutores dicuntur sub quorum custodia est paruulus usque ad xiiii. annum perfectum. actores autem dicuntur curatores qui habent eorum curam. a. xiiii. anno usque ad xxv. annum. usque ad prefinitum. id est determinatum tempus a patre. antiquitus non erat consuetudo quod parentes in testamento suo declarabant tempus tutele paruulorum. sed hodie est determinatum eius. secundum consuetudines diuersarum regionum. quamdiu debeat esse puer sub tutela. et lex determinat. usque ad xiiii. annum perfectum.

**I**ta et nos cum essemus. posita consuetudine hic ponit eius quoad iudeos adaptationem. et sicut in paruulo tetigit duplicem statum ita et in iudeis ostendens tangit duplicem statum. primum seruitutis sub lege. secundum libertatis sub euangelio. ibi. at ubi uenit plenitudo. In primo statu implicat etiam de libertate affectum. ibi. cum essemus paruuli. teneritate intellectum. ibi. sub elementis mundi. seruitute in effectu. ibi. eramus seruientes. Dicit ergo. Ita quod sic est in paruulo secundum humanam consuetudinem. Ita et nos scilicet iudei cum essemus paruuli uiribus resistendi peccato. et etiam in cognitione dei. ysa. iiii. maledictus puer. c. annorum sub elementis mundi. id est sub lege que erat prima eruditio. sicut uilitas et elementa est prima eruditio pueri et addit mundi hec. quia lex hoc minus tamen mundum promittebat. sicut patet leui. xxv. uel sub

**e**lementis mundi. hec. id est sub legalibus obseruantiis que per secularia mundi determinabantur sicut in neomenie. et alia festa per dies lunares. et hec erant seruientes subiecti. id est seruitute legis. iudei. non sub lege paruuli erant quod deriuabatur paruuli secundum locutionem. quia de paruis loquebantur. secundum presentibus non etiam tractabantur. paruuli cogitatione. quia intellectum eorum non supra uictorem mentem. debebat. uel paruuli adiscentes psalterium. paruuli affectione amoris. quia promissione temporalium alliciebantur paruuli pomo. paruuli subiectione timoris. quia timore flagellorum presentium retrahebantur ut paruuli uirga. Flouo [illegible] filius dei per

**A**t ubi uenit plenitudo temporis. [illegible] tempus et oportunitatem tonitrum per sermo primo mundi creando. eccli. iii. cuncta fecit deus in tempore suo etc. secundo in mundum ueniendo. ysa. xiiii. prope est ut ueniat tempus eius. **T**ertio primo mundi predicando osee. x. tempus requirendi dominum cum uenerit qui doceat. **Q**uarto mortem patiendo. Jo. vii. tempus meum nondum aduenit. **Q**uinto a morte resurgendo. ii. mach. i. tempus affuit quo sol. **S**exto in celum ascendendo. tho. xii. tempus ut reuertar. **S**eptimo spiritum sanctum mittendo. Joel. ii.

et ex post hoc effundam. Octavo adimpletionem veniendo. Joel. ii. in tempore illo. Secundo: Nono singulos remunerando. Ecclesiastes: in fine operamini opus vestrum ante tempus et dabit vobis mercedem in tempore suo.

**At ubi venit plenitudo temporis.** Hic tangit statum libertatis sub evangelio, ubi circa incarnationem filii dei notantur tria: commendabilia, scilicet tempus, modus et fructus. In tempore generositas, quia ubi venit et cetera. In modo humilitas, quia misit deus filium. In fructu utilitas, quia ut eos sub lege. Circa modum autem incarnationis commendatur tria: dignitas, subliminitas, quia deus; caritatis liberalitas, quia misit, nullus rapuit, nullus furatus est; donum preciositas, quia filium suum, non hominem vel angelum, nec filio communicat divinitatem, quia suum; humanitatem, quia factum ex muliere; humilitatem, quia factum sub lege. Dicit ergo: Ita erat dum eramus parvuli, at ubi venit non fatali necessitate sed dei preordinatione plenitudo temporis, id est impletio temporis ad prefinitum. Daniel ix: lxx ebdomadas abbreviate sunt super populum tuum, ut impleatur visio et prophetia et ungatur sanctus sanctorum. Vel plenitudo temporis, id est tempus gratie in quo impleta sunt omnia, quia omnia domini plena est terra. Misit, id est visibilem hominibus fecit, deus pater, scilicet filium suum a beterno genitum. Psalmus: filius meus es tu, ego hodie genui te. Factum qui tamen secundum divinitatem non factus nec creatus, sed genitus. Ex muliere, non ut dicit in muliere, contra manicheos qui dicunt ipsum non assumpsisse corpus de virgine, sed de celo attulisse corpus et transisse per virginem velut sic per fistulam. Vel dicit natum, sed factum, ut notet alium modum generationis quo natus est de matre virginis, et ut ne quis natus de patre naturaliter. Factum sub lege, id est sub legalis observantie, quia legaliter circumcisus. In templum per legem oblatus legali hostia redemptus. Luc. ii. Non tamen sub lege, id est sub legis auctoritate. Infra iii: Erat data lex per angelos in manu mediatoris.

**Ut eos qui sub lege.** Hic subditur incarnationis fructum, ubi primo tangit necessitatem hominis. Ibi: eos qui sub lege. Secundo sublevationem necessitatis. Ibi: redimeret. Tertio effectum sublevationis. Ibi: ut adoptionem. Dicit ergo: Ita factus ad hoc, scilicet ut eos qui sub lege, id est sub legis observantie positi erant, redimeret a servitute, scilicet legis, et peccati precio sanguinis sui. Vel redimeret eos qui deputati fuerant sub lege, ut adoptionem filiorum, id est gratiam qua fuimus filii dei et iterum reciperemus, id est iterum acciperemus, quam amiseramus in adam, et per christum recuperamus. Vel redimeret eos qui dicuntur facti ex muliere

Augustinus: Ideo filius dei factus est ut homines faceret filios dei.

**Quia autem estis filii.** Hic ponit adaptationem sive ius ad galathas exceptionem et tangit duplicem statum in galathis, sicut tangebat in iudeis. Primo enim ponit in eis presentem statum libertatis. Secundo concludendo ex premissis excludit eis statum servitutis. Ibi: Itaque iam non est servus. In prima primo tangit libertatis statum. Secundo causam sive signum, scilicet misit deus. Tertio modum sive effectum. Ibi: clamantem abba. Dicit ergo: quia autem, quasi non solum nos iudei qui credidimus sumus filii dei, sed et vos gentiles credentes, sicut patet quia misit deus spiritum et cetera. Et hoc est quod dicitur: quia autem estis filii dei, vos gentiles, ad sanctificationem. Jo. i: dedit eis potestatem filios dei fieri et cetera. Misit deus pater ad hoc, scilicet ostendendum spiritum filii sui, qui a filio, sicut a patre, procedit. Et quia filius mittitur et datur in corda nostra, scilicet tam iudeorum quam gentium, clamantem, id est clamare facientem desiderium, scilicet cordis: abba pater. Quod sit duo nomina unum hebreum, scilicet abba, aliud grecum, scilicet pater, et idem significant. Unum modo scripture ponitur hebraicum cum sua interpretatione, et aliter propter significationem diversorum, iudeorum et gentium, qui in unitatem fidei concurrerunt.

**Itaque iam non est servus.** Hic concludendo ex premissis excludit ab eis statum servitutis, ubi primo excludit servitutem. Secundo replicat libertatem. Ibi: sed filius. Tertio premittit liberis hereditatem. Ibi: quod si filius. Quarto tangit hereditatis auctorem. Ibi: per deum. Dicit ergo: Itaque quia scilicet spiritus sanctus in nobis clamat, hoc iam a tempore, scilicet gratie, non est aliquis sub vero creaturam servus, sed filius, non timore sed amore. Sed melius Jo. xv: iam non dicam vos servos. Quod si filius gratie et heres glorie erit in futuro. Ro. viii: si filii et heredes, et hoc per deum, id est per dei gratiam, non per opera vel per carnem, ut sit mirabilius.

**Sed tunc quidem ignorantes.** Hic procedit arguendo ponens eorum quod per eorum consuetudinem involuntarium recitatione, ubi primo commemorat eis statum malum preteritum. Secundo increpat eos scilicet de reversione ad eundem statum. Ibi: nunc autem cum cognoveritis. In prima tangit duplicem errorem preteritum in consuetudinem. Sed in notitia. Ibi: his qui natura. Dicit ergo: Ita iam non estis filii sed tunc quando deum quidem eratis infideles, ignorantes deum unum et vero erat in vobis aliquid preter ex vestra servitute his qui natura non sunt dii, sed solum secundum hominum opinionem, scilicet ydolis. Psalmus: omnes dii gentium demonia et cetera. Et alibi: Sunt enim demonis et cetera.

Hic quere secundum illud. elementis mundi. hoc est sub elementis mundi. Similiter iudei, pagani. Ergo abeis in hoc diferunt iudei. Responsio immo differebant. Secundum glosam. quia iudei sub elementis non elementis serviebant. sed domino elementorum. pagani vero elementis non deo. Et secundum illud sub tutoribus et actoribus. glosa lex cum iudeorum, bona erat domini per sacrificia et expiationes deum illis placantem. hoc est ergo lex iustificabat. Responsio opus legale operantis iustificabat non autem opus operati. ut immolatio agni non agnus immolatus. Misit deus filium suum. hoc est quando erat. ergo immensus minima portat. Responsio quando erat. sed in omni modo. Uni non nullus ubi non erat. sed non quo ibi non erat. Et secundum illud. glosa pater. hoc est. ergo pater. Responsio quando mittens et missum differunt essentialiter, maior est mittens misso. sed ubi non sic differunt non est maior. Et factum. hoc est symbolum non factus nec creatus sed genitus. Responsio non dicitur factus simpliciter sed ex muliere. scilicet ut homo. Et ex muliere. hoc est muliere sonat in corruptionem. secundum illud. natos mulierum. Matthei xi. Christus non factus est de incorrupta. Responsio mulier aliquando sonat incorruptionem. ut Matthei xi. aliquando in sexum. ut Genesis iii. quam dedisti mihi et hic. Et factum. glosa ut qui creator erat creatura esset. ergo Christus est creatura. hoc est. non est de nichilo. factus ad quamvis fuit. Unde secundum illud. scilicet deus ergo non est creatura. Responsio non est concedendum quod Christus sit creatura. Responsio non est concedendum simpliciter propter negationem inclusam. scilicet de nichilo. sed cum determinatione. scilicet secundum quod homo. Et factum sub lege. hoc est secundum illud. Pater in lege domini fuit voluntas eius. glosa. aliud est esse in lege aliud sub lege. quia in lege per legem agit voluntarie. qui est sub lege per legem agitur necessitate timoris. Christus non agebatur necessitate timoris. Responsio hoc agitur de subiectione voluntaria. ibi necessitate sive coacta. Et spiritum filii. hoc est ergo videtur quod spiritus non sit a filio. sed solum filii vocatur. Responsio spiritus filii dicitur non solum quia non est filio. sed quia a filio. Ita quod processit. Additur sub auctoritate patrum clamantem. glosa. quia facit nos clamare. ergo filius potest dici convenienter quia facit nos convenire. Responsio non est simile. quia actum clamandi facit in nobis ut est spiritus sanctus per donum. sed non actum conveniendi. Et secundum illud abba. glosa. hebreum nomen est. hoc est. Responsio vii dicitur glosa quod est grecum. Et reumga. dicitur quod est syrum. Sed non est inconveniens quod sit trium linguarum. quia linguae diverse in aliquo convenire aliquando. Et secundum illud pater. glosa dicitur quod est nomen grecum. hoc est. Responsio viii. secundum illud abba pater. glosa. abba grece. pater latine. Responsio.

grecum est institutione sive origine. quia dicitur a patergeto vocabulo. sed latinum declinatione. Et huius qui natura non sunt dii. hoc est deus est per nuncupationem non habet pluralem. quia unus est deus. Responsio non loquitur hic de nomine expresse. quia transumptive non dicitur deus naturaliter ad proprie nuncupative. Et serviebatis. hoc est filii Christiani serviunt carni Christi que non est deus. Responsio non serviunt illi propter se. sed propter deum. quia unita filio dei. pagani non ydolis serviebant propter se. tamen sed propter deum.

Nunc autem non cognovistis et cetera. Et commemorans reduxit eis ad memoriam in aliud statum preteritum. hic redarguit eos reditum ad eundem statum vel dissuadet eis eundem reditum quod duplici ratione primo commemoratione benefici. Secundo reprehensione patri. ibi dies observatis. deinde ostendendo exemplum. ibi timeo autem vos. Tertio ratione exempli. ibi estote sicut ego. Prima ratio talis est. nullus contra aliquem donum benefici. sed qui a fide redit ad legem abiurat. ergo nullus contra hunc reditum facere. Primo ergo tangit duplex dei beneficium. primum fidei intellectum. ibi cum cognovissetis. secundum gratie infusionem. ibi immo cogniti. secundo adiungit reditum. ibi quomodo convertimini. Dicit ergo. Ita cum cognoscentes deum ydolis serviebatis. et propter ignorantiam eratis aliquo modo excusabiles. nunc autem aperta scilicet veritate. cum cognovistis deum quod est in conspectu dei bonum fieri. immo potius addit. quia non a nobis. sed dei munere. cognitores eius facti. scilicet vos cognoscimus cognitione approbationis ut nos cognitores sui faceret. hac cognitione cognoscit solum bonos. cognitione simplicis notitie omnes cum ingredi ita sit quam fit communi auctoritate. scilicet fidei in errorem. Hic per usia conversio de quo convertis sit servum primum conversum in quo ad infirma. hoc dupliciter legitur. secundum duo in quibus peccabant galathe. id est legalibus observantiis sed sub intendo et ad pristinum errorem gentilitatis redeundo. Primo ergo sic. Quomodo convertimini ad elementa id est ad legem que erat in talis ad cultum dei sic elementa ad eruditionem puerorum. Infirma non multum ualent a malo egena. quia sufficientem suo adiuvamento gratie non proficiebant ad bonum. sed solum sicut pedagogus. Convertimini ut ita. non quia legem ante servasset sed quia quamvis servivit legi pro parte ydolatrie par est. ad elementa inquam quibus de novo servire vultis et dicitur de novo. secundum glosam. ut ostendat quod non dictat non lex post Christum ab ydolatria. Et ad idem talis est.

Dies observatis. et cetera. Et ardo. Nullus contra aliquam ad cultum se contulerit. sed quia fide ad legem redit. hoc facit. ergo et cetera. Dicit ergo. Ita convertimini quod patet. quia dies observatis. ut sabbata dies azimorum et expiationum et menses ut

ncomenias · et mensem primum et septimum et septa-
sitemp' expiationis et exitu · in quo maxi festi
nalitur et annos · s · vii · et l · De his omnibus h
lev · xxiii · Secundo legitur sic · quomodo conversi iterum
sic a conversione · ad infirma et egena elementa · i ·
ad sic dictas observationes temporum que per ele
menta h' mundi administrantur quibus de uno siunt
multis · post uno · s · errore gentilitatis nos impli
cando · Et vocat elementa infirma propter spiritui suc-
cessivam variationem · egena ergo quia egerant ipse creatoris
ut possint servari · vel egena quia sua invicem ege
nt · ad regendum mundum et convertimini ad hoc quia
p... dies observatis et menses et tempora et annos
· i · sicut dierum mensium et c · Contingentiali dic
tes · s · tali die vel mense vel tempore · vel novum annum in
choando nichil est inchoandum · unde s · glo · temp
hendit sic dictos elementorum et syderum observatio
ut pote dierum egyptiacorum et hora · Distinguntur a
hic partes temporum · secundum cursum solarem · Cursus
autem solaris secundum unum ... non facit diem · secundum unum signum
facit mensem · s · in signum · i · quartam partem circuli facit
unum · in sexta tempora · secundum totum circulum a puncto ad
eundem punctum facit annum · Ecce etiam ... adicit

Timeo autem nos · Ecce nullus dicitur frustra
re opus bonum · a fine suo · sed qui a fide ad legem ·
redit hoc facit · ergo et c · et hec quod dicitur timeo ... quo
iam faciatis timeo nos dicere · ne · s · forte sic
ca · i · similitudine aliquam laboravimus in vobis · i · ... 
conversione ad Christum forte dicitur propter arbitrium eorum liberum ·

Estote sicut ego · Ecce quare ... adicit ...
quia eligat vir bonus et sapiens · illud est eligendum · sed
ego elegi fidem · relicta lege · ergo et c · et hoc est
quod dicitur · estote · quia ita timeo ne sicut laboravimus
in vobis · sed ne ita sit · estote sicut ego · hoc in glo dupliciter
legitur · primo · estote sicut ego legem · s · deserentes ·
sicut ego dimisi · Secundo sic · estote sicut ego errorem · s ·
pristinum corrigentes · sicut ego errorem meum corre
xi · et potestis · quia ego sum · sicut vos · et in de
errore meo correctus sum · Tercio sic estote sicut ego
· s · sine lege viventes · quia ego sum qui legem h...
et in lege natus sum · modo sum sicut vos · s · ...
· s · sine lege · Post quam eos redarguit · hic precedit

Fratres obsecro vos · Exhortando · ubi primo ta
git suam ad eos dilectionem · secundo eorum ad eum ipsi
odium mutatum ... ibi · ubi est ergo · tercio subdit
irritationis commonentem · ibi · emulantur vos
In prima primo ostendit quod ... eos diligendi
Secundo quod ... eos diligendi · ibi · scitis ·
Dicit ergo fratres · quia ita dixi estote sicut ego · et ...
... o fratres obsecro vos et securi obsecrare pos
sum · ut quos intime diligo · quia nichil me lesistis ·

hoc dicit quia pseudo qui dicebant apostolum gala
this offensum · et ideo eos voluisse docere · quia i
alius eis docebat · Hic ostendit quod habet causam ·

Scitis autem · Eos diligendi · quia et predi
cationem suam receperunt · et ipsum venerati sunt ·
tangit ergo primo predicandi laborem · secundo predi
cationis receptionem · ibi · et temptationem · tercio p
dicatoris venerationem · ibi · sed sicut angelum dei
... notabilia · quia et predicatio fuit cum infirmita
te · et receptio sed cum temptatione · et veneratio sine
hesitatione · Dicit ergo nichil me lesistis ·
sed potius honorifice recepistis · Scitis autem o
fratres · quia per infirmitatem · i · afflictionem carnis
evangelizavi vobis iam pridem · In afflictione
· n · posuit eis predicavit · et dicit infirmitatem
carnis · non spiritus · quia si carne infirma non spiritu pru
tuisset · et cum temptationem vestram in carne mea · i ·
tribulationem carnis mee · per quam dyabolus vos temp
tabat ut predicationem meam non reciperetis · vel
me tribulatum non spreveritis post conversionem ·
ut · s · in illo vobis essem · non respuistis cum conver
sionem · ut non reciperetis predicationem meam · sed
potius sicut angelum dei · i · ac si angelus esse me
michi · excepistis me vel sicut angelum dei · quia
me angelum · i · nuntium dei credidistis · nec so
lum sicut angelum · sed ut plus dicam · sicut ihesum
Christum · i · ac si ihesus Christus venissem et per me vobis lo
queretur · n · corinthios · an experimentum queritis eius
qui in me loquitur Christus · Hic mutatur

Ubi est ergo beatitudo vestra · Eorum ad eum
odium mutationem · et hoc ex duobus · primo ex
vehementia prioris dilectionis · secundo ex occasio
ne in ... odii presentis · ibi · ergo inimicus · In
prima primo dolet quasi statum casum · secundo ex
primit antiquam affectionem · ibi · testimonium ·
perhibeo · Dicit ergo ubi · quia tam honorifice me
suscepistis et c · ergo ubi est nunc beatitudo vestra · quia qua
bi dicebamini · ab aliis propter bonum et fidem vestram
in anima · et nec ... ut nunc me ... sus
cepistis · ego · n · perhibeo testimonium vobis
quia si fieri posset ad utilitatem esset oculos vestros
eruissetis · quia non omnia me ... est carior · ... 
custodit me ut pupillam oculi · et dedissetis
ad utilitatem mee predicationis · et cum hoc
ita sit · ergo nec credibile est quod ego inimicus vester
factus sum · i · a vobis inimicus reputatus sum ...
dicens · vobis · i · dum vos arguendo ... vobis
dico · Ambrosius · quia nemo se argui vult · est
autem · ideo vobis in ... inimicus ... noster
... augustinus · oculis egris odiosa est lux que
puris est amabilis · Proverbiorum · xv · non amat pestilens eum

Ita teneo quod ego sub lege
alius fui · sic vos modo
... est ... legem dimisi

[illegible]

quis se corripit. Hic tangit mutationem eius ab amore modi

Emulantur vos non bene. Commonens monentem vel primo ostendit quod hoc faciunt pseudo qui inducunt eos ad iniunctiones ipsorum. Secundo monet ut imitentur non eos sed ipsum. ibi. Bonum autem emulamini. In prima primo ostendit eorum maliciam. Secundo specificat eam et hoc in duobus: primo in exclusione boni. ibi. Sed excludere. Secundo in persuasione mali. ibi. ut illos emulemini.

Dicit ergo. Iam licet vobis videar inimicus. tamen vere non sum. sed pocius pseudo emulantur. id est diligunt vos non bene. id est non naturaliter quia non ad profectum vestrum intendunt vos retinere. sed excludere vos volunt a fide ad legem. et hoc ut illos emulemini. id est imitemini in legalium observacione. Contra illos prov. xxiii. ne emuletur cor tuum peccatores. Secundo monet eos ut imitentur ipsum. ibi.

Bonum autem emulamini. Tangit debitum imitandi obiectum. ibi. bonum actum. ibi. emulamini. modum. ibi. in bono. quantum. i. semper. Dicit ergo. Iam nolunt ut eos emulemini autem. sed pocius emulemini bonum. scilicet hominem. ut me et meos sicut i. cor. xi. estote imitatores mei sicut et ego christi. et hoc in bono non in malo. Contra illos qui et si bonos imitentur tamen solum in malo quod si quid vicii est infirmum volunt esse ad conversationem. quia ex quo ille sanctus facit hoc bene possum facere. eccli. xliii. ut videatis infirmiora et cetera. tales sunt similes turbonibus qui relictis floribus resident super feces. Contra illos prov. xxiiii. ne queras impietatem in domo iusti. Emulamini inquam bonum in bono. et hoc semper et tamen non cum presens sum apud vos. sed magis cum sum absens ut appareat quia non ex timore hoc faciatis. ephe. vi. non ad oculum servientes.

Filioli mei quos iterum parturio. Superius ostendit quod non condicio sub lege existencium est huius consuetudinis. hic idem ostendit auctoritate divine legis. vel primo captat eorum benivolenciam ostendens suam affectionem. Secundo inducit legis auctoritatem. ibi. Dicite michi qui sub lege. tertio subdit eius allegoricam exposicionem. ibi. que sunt per allegoriam. quarto infert conclusionem. ibi. Itaque fratres non sumus ancille filii. In prima ostendit affectionem primo amoris secundo doloris. ibi. vellem autem esse.

Dicit ergo. filioli. hoc legitur dupliciter. primo sic ut sit constructio absoluta et tamen sic continuatur. quia ita deletis me bonum et meis similes imitari. quia vos estis filioli mei. non dico filii. sed filioli. quia diminutum a plena filiacione. Per fidem enim informatam erant filii simpliciter. sed per informem filioli quos iterum sicut apostolus parturio. id est cum dolore et labore mitto ad fidem et ad virtutes. parturio. ii. dolor est partum [illegible] [illegible]. [illegible] pensare quis labor sit in predicatoribus pacti quantisque doloribus animas in fide recta conversacione parturiunt. parturio inquam donec formetur christus in vobis. id est donec christus prius in vobis per primam deformatus in vobis per fidem gratiam reformetur. sicut formatur sigillum in cera. vel donec formetur christus in vobis. id est per vos in aliis formosus appareat. Tangit ergo auditorium in perfectione quia filioli doctorum afflictionum quia parturio

usque ad plenitudinem quia donec formetur. et cetera.

Vellem autem esse. Hic implicat affectum doloris. et hoc quantum ad tria que optat. scilicet personalem visitacionem apostoli correccionem. ibi. et mutare. confusionis amocionem. ibi. quoniam confundor. Dicit ergo. vellem quod non blandiciis verbis verum autem vellem esse apud vos modo. hoc dicit ut cum post confundentur scilicet et de errore suo. et de rubore apostoli. et mutare vocem meam. scilicet dulcem amocionis in increpacionem. quod dicit. sic enim presens vobis dicerem talia que nolo scribere. ne permaneant apud vos. et essent vobis occasio frequentis turbacionis et augmentacionis. quia multa possent dici in presencia que tamen non deberent scribi. mutare inquam. et merito quoniam confundor in vobis. id est apud alios de vobis erubesco. eccli. xxii. confusio est patris de filio indisciplinato. Alio modo legitur ut sit constructio suspensiva ab illo loco filioli usque ibi. dicite michi et cetera. et continuatur sic. non solum predictis rationibus monstratur lex non esse tenenda. sed et auctoritate legis. unde o filioli mei et cetera. dicite michi et cetera. et maneat eadem sententia sicut prius.

Hic queritur super illud quomodo convertimini ad infirma. glosa legem. contra. prius non servaverunt legem. Responsio. servare legem post christum similis est servituti ydolatrie quantum ad genus. quia peccatum infidelitatis non in specie. Item super illud quibus denuo servire. ut ostendat quantum distat modo lex post christum ab antiqua ydolatria. contra. ibi colebant deos. hic deum. Responsio quantum colatur tamen modo quo non debet. unum peccatum est infidelitatis. sicut ibi. unde distat in genere peccati. sed in quantitate. Item dies observatis. contra. in neomeniis mensium et seminacionibus observamus quidam dies et cursum lune. ergo peccamus. Responsio non talis observancia dierum et lunacionum et stellarum bona est si causa non mala. Item super illud timeo ne sine causa glo. in vanum. contra. in vanum laborat in hoc [illegible]. Responsio sic dicit quantum ad illos non quo ad se. Item nichil me lesistis. contra confundit eum infra eodem. confundor in vobis. Responsio loquitur de lesione private persone non de publica et cetera. Item super illud sicut angelum dei excepistis. contra in hoc excepistis angelum esse officio non naturam quia deum non spiritum. Item si fieri potuisset. contra hoc fieri possibile fuerat. Responsio non erat possibile potencia iusti. sed [illegible]. Item ibidem glo. quod potuit deus de potencia non potuit de iusticia. contra potencia dei et iusticia idem. Responsio idem sunt principali significato sed differunt connotato. quia iusticia dicit respectum ad naturam. ut nunc potencia non. Item super illud ergo inimicus glo. nemo se arguit vult. contra prov. viii. argue sapientem et cetera. Responsio loquitur de homine carnali non spirituali. Item super illud bonum emulamini. glo. propter hoc diligite homines quia bona operantur non propter aliam rem. contra mali diligendi sunt quia proximi sunt. Responsio loquitur de dilectione applaudacionis et imitacionis non simpliciter. Item super illud filioli mei. glo. quia diminuta estis conversione

nos post minium. quia nec per venialia nec per morta-
lia usque adeo. Ro. vi. post minium per centinam. sed post
per fervorem et radicationem. ¶ Flor[illegible] mutare
mutare vocem quia est hominum mutacio duplex: detes-
tabilis et delectabilis. ¶ Detestabilis est malorum et
hoc triplex: mala, peior, pessima. Mutantur ergo
¶ Quidam de bono in malum. sic angelus in diabolum.
Ys. xiiii. Tren. iiii. quomodo obscuratum est au-
rum mutatus est color. Ro. i. mutaverunt verita-
tem dei in mendacium. ¶ Alii de malo in peius
sic asellus in asinum. sic mulier in [illegible]. Eccl.
xxvii. stultus sicut luna mutatur. Ps. generatio mea
infirmata sunt [illegible] ¶ Tercii de peiori
in pessimum. sic ut [illegible] in mortuum. Vespere mor-
tem [illegible] in infirmi. Osee iiii. gloriam eorum in igno-
miniam commutabo. ¶ Delectabilis mutacio est
bonorum et hec triplex: bona, melior, optima. Mu-
tatur ergo ¶ Quidam penitentes de malo in bo-
num sicut Saulus in Paulum. Gen. xlix.
educit reges de carcere totondit et mutata
veste ob [illegible]. ¶ Proficientes de bono in me-
lius. sic mane in meridie. sic discipuli in [illegible]
i. Re. x. eris homo alius. mutaberis in virum alium et
[illegible]. Ysa. xl. qui sperant in domino mutabunt [illegible] de me-
liori in optimum. sic caro in [illegible]
i. Cor. xv. omnes quidem resurgemus sed non omnes
in Ps. hec mutacio dextere excelsi.

¶ Dicite michi qui sub lege vultis esse. ¶ Supra
ostendit suam affectionem. hic ad planiorem [illegible]
nem. scilicet permanere sub lege existentium inducit legis
auctoritatem. et primo proponit de lege questionem. Postea
dicit [illegible] scilicet legis auctoritatem. ibi: Scrip-
tum est enim. ¶ Dicit ergo dicite michi scilicet filioli
qui sub lege, id est sub carnali legis servitute vultis
esse positi. scilicet qui sub circumcisione [illegible] legem, non leg-
istis quia legistis [illegible] intellexistis. Act. viii.
putasne intelligis que legis. hoc autem [illegible]
ut [illegible] ex eorum [illegible] ostendit eos
esse [illegible] legem [illegible] quia non legerunt [illegible] observa-
re voluerunt quia nesciunt si legerint. Ergo vel non in-
tellexerunt. et ita ad hunc [illegible] observare voluerunt quia
non intelligunt vel intellexerunt. Ergo cum [illegible] ibi
significet contra intencionem legis eam [illegible] observaverunt.

¶ Scriptum est enim. ¶ Hic subdit auctorita-
tem que litteram tangit et primo duorum [illegible]
[illegible] differentiam eorum conditionem. ibi: unum de ancilla.
tertio dissimilitudinem eorum ordinacionem. ibi: sed qui
de ancilla. Dicit ergo scriptum est quia hoc ideo
quero quia si bene legissetis non ad ea recurreretis.
Cur quia scriptum est Gen. xvi. et xxi. quia Ab-
raham duos filios habuit. scilicet Ysmaelem et Ysaac.
unum de ancilla scilicet Ysmael de Agar. Gen. xvi.
et unum de libera scilicet Ysaac de Sara. Gen. xxi. Sed qui
de ancilla. supple natus est id est secundum legem [illegible]
nis carnalis sine ulla permissione de ipso facta
sine illo miraculo. sic patet Gen. xvi. posuit [illegible] Agar
[illegible] concepit de Abraham sene. qui
autem de libera supple natus est scilicet Ysaac per repromis-
sionem de eo factam id est divina permissione et di-
vino miraculo. sic patet Gen. xviii. et dicitur repromis-
sio quia propter risum Sare iterata fuit promissio sicut patet.

¶ Que sunt per allegoriam. ¶ Posita autem
hic ponit allegoriam eius expositionem. et primo com-
tat expositionem allegoricam duorum filiorum vel statum
duorum testamentorum quo ad eorum naturam quam ad
originem vel condicionem. ibi: unum quidem in monte
etc. quam ad conversationem ibi: sed ut tunc qui secundum carnem.
quarto quam ad repromissionem suam hereditatem. ibi: sed quid
dicit scriptura. ¶ Dicit ergo quod scriptum est quod Abraham duos
filios habuit etc. que omnia dicta sunt per allegoriam
id est per sensum alium. quia multi sensus inveniuntur
allegoria enim aliud ex alio quod intelligitur. ¶ Et
nota quod quadruplex est sacre scripture sensus.
¶ Hystorialis. quem factum narratur. Ysid. li. ethi.
hystoria est narracio rei geste. per quam preteri-
tam dinoscuntur. Tropologicus cum ex hiis que
facta sunt aliquid faciendum monstratur. Allegoricus
cum per unum factum aliud intelligitur. Anagogicus
secundum Aug. est per quem de summis et eternis tractatur. hys-
torice ergo Ierusalem est civitas terrena. Tropologice
anima sancta. Allegorice militans ecclesia. Anagogice
ecclesia patria. ¶ Hic explicat allegoriam.

¶ Hec enim sunt duo. ¶ dicens. hec id est libera
et ancilla id est horum significata sunt duo testamenta
veteris et novi. Abraham enim qui interpretatur pater
multarum gencium [illegible] id est pater [illegible] in [illegible] sub
intelligitur generalium. Per autem interpretatur cum
euphonie deus significatur qui de duabus legibus
sive testamentis. quasi de duabus uxoribus duos populos
scilicet iudaicum et gentilem. quasi duos filios genuit
et hoc est quod dicit. hec id est sunt duo testamenta. Ista etiam
duo testamenta significata sunt in pena legis [illegible]
[illegible] que duplex dicta est primo Exo. xx. Ro. Exo.
xxxiii. et primo sparsim in verbis. postea
in summa recapitulando scilicet in deuteronomio. principalis
[illegible]. viii. et re et nomine legem novam significat.

¶ Unum quidem in monte Syna.
¶ Hic comparat allegoricam expositionem quam ad duorum
filiorum et duorum testamentorum et duorum populorum
condicionem sive originem et primo ostendit quod significat

per ancillam et filium eius. Secundo quod per liberam et filium eius
ibi Illa autem que sursum est. Tertio ad quod pertinent
auctoritates sacre scripture, ibi Nos autem fratres secundum Ysa-
ac. In prima multiplicantur misteria. Primo enim ponitur se-
cundus locus. Secundo tempus legis, ibi In servitutem. Tertio
legis figura, ibi Que est Agar. Quarto id secundum quod signifi-
catur allegoria, ibi Syna autem. Dicit ergo sic.
Per hec significantur duo testamenta. Unum quidem scilicet vetus
datum in monte Syna. Exodi xix et xx. Deuteronomii xx-
iiii. Dominus de Syna venit et de Seyr ortus est nobis. In
servitutem generans scilicet populum in carnali timore pene
servientem. Et hoc quia puniebat eos conditionaliter sub
preceptis servientem. Et bene in monte Syna, quia Syna in-
terpretatur mandatum humile ad significandum quod de manda-
tis [illegible] sicut bene non delebant, vel quod
mandatum [illegible] et timore pene legi
servire debebant, quod est opus humile et servile. Que
scilicet cuius figura est Agar, id est hoc significat per Agar. Unde
fit relatio ad signum, non ad signatum. Syna enim
mons est in Arabia ad litteram, vel quod habetur primo
Syna est mons Arabie, in quo, scilicet Syna, magis humi-
dus [illegible] coniungitur et sui [illegible] vici-
nus est [illegible]. Sed hoc secundum allegoricum
sensum [illegible] veteris testamenti [illegible]
Syna, id est mons, id est vetus testamentum, in monte Syna
datum est in Arabia, id est in humilitate et afflictione,
quia humiliabantur et affligebantur homines sub car-
nalibus observantiis. Arabia enim interpretatur
humilitas vel afflictio. Qui mons, id est precepta
vetera in monte data coniunctus est, id est proxima similitudine
Ierusalem, id est synagoge, vel in eodem populo quod vivit
est, id est quod per Syna sequitur et colligitur, quia sicut veteris
testamenti penas minabatur et temporalia promittebat,
sic ille populus timore pene et amore temporalium servie-
bat. Et servit cum filiis suis tota synagoga in arcta servi-
tute. Sicut Agar ancilla cum filio suo, id est per [illegible] qui
timore serviunt legi. Super Gen. ¶ Hic tangit quod

Illa autem que sursum est. ¶ Hic signatur per
liberam et filium eius. Ubi primo ponitur civitatem. Secundo pro-
prietatem, ibi Que libera est. Tertio ponitur autem, ibi Que est mater
catholica ecclesia, ibi Ierusalem. Ascensionem, ibi Que
sursum est. Libertatem, ibi Libera est. Fecunditatem, ibi Que est
mater nostra. Dicit ergo: Illa autem, quasi quidem synagoga
que per Agar significatur sub precepto servit et ex timore.
Autem scilicet illa Ierusalem, id est ecclesia de gentibus congregata que
per Saram significatur que sursum est, quia iam animo
et amore in spe libera et ex amore non ex timore servit.
ii Cor. iii. Ubi spiritus Domini, ibi libertas. Que est mater nostra
omnium scilicet credentium. Hec recte per Saram signifi-
catur. Sara enim interpretatur carbo. In carbone autem est
calor et splendor. Recte ergo per Saram significatur

¶ Hic ardor caritatis et splendorem honestatis.
Scriptum est enim. Hic probat libertatem et
fecunditatem ecclesie per auctoritatem. Ubi primo ponit
eam ad iocunditatem. Secundo innuit eius libertatem,
Erumpe et clama. Tertio subdit eius fecunditatem, ibi
Quia multi filii deserte. In prima invitatur letitia con-
dita in factorum Iusticia operis. Dicit ergo: Scriptum est,
quasi vere ista libera est et mater. Scriptum est Ysa. liiii. secundum
lxx. Letare corde, sterilis, ecclesia gentium, que ante adventum
Christi fuisti sterilis, que non paris factum, quia nullum
filium deo generabas. Erumpe, id est letitiam mentis ex-
ostende et clama, id est grandium tuum [illegible] predica,
que non parturis, id est ad generandum filios viro non conanis,
quia magis multi filii, id est plures deserte, gentilitatis a
viro Christo, quia non erat vir in domo sua. Proverbiorum vii. Quam
eius quam habet virum, id est synagoge que habet legem ad
generandum. Lex enim appellatur vir, quia sicut vir est rector
domus, sic per legem regebatur synagoga et gaudia vitam
et mutabantur filii synagoge. Et Rom. ii. Sterilis pe-
perit plurimos et que multos habebat filios infirmata est.
Contra hoc [illegible] in quillo. Illaque sursum est Ierusalem et cetera. Per
ex[illegible] de ecclesia triumphante. Unde commendatur ab
ascensione, a proportione, a [illegible] sublimitatis, quia sursum
ascendit libertas, quia libera a perfectione caritatis, quia
mater nostra. O quam felix illa civitas in qua positio sub-
limitas, dos libertas, perfectio est caritas. Quam qui vult sub-
limari, liberari et diligi, tendat ad illam civitatem,
tendat oportet quibus sursum ad illam patriam. Ps. vii. Que sur-
sum sunt querite. ¶ Prima est sublimitas sive ce-
lestitatis, cuius signum est quod inde fluunt omnia bona. Iac. i.
Omne datum optimum et omne donum perfectum desur-
sum est a patre luminum. Unde et superiora influunt inferiora.
¶ Secunda est salubritas sine infirmitate, cuius sig-
num est quod mulier infirma inclinata erat nec poterat
sursum respicere, ut habetur Luc. xiii. Unde et superiora loca
puriora et salubriora sunt. ¶ Tertium est libertas
sine servitute, cuius signum est quod ille qui de sursum ve-
nit super omnes est. Io. iii. Et hic dicitur Illa que sursum
est Ierusalem et cetera. Unde et superiores homines liberi sunt [illegible]
inferiores. ¶ Quartum est societas sine displicentia,
cuius signum est quod princeps patrie Christus ibi manet.
Colo. iii. Si consurrexistis cum Christo, que sursum sunt querite,
ubi Christus est in dextera Dei sedens, quasi sursum capite. Unde
et superior societas solum appetitur. ¶ Quintum est securitas
sine repugnantia, cuius signum est quod in celum [illegible]
attingeret. Ps. Adnominavit celum, id est perfectos, desursum
et terram, id est malos, discernere populum suum, id est ad discer-
nendum bonos a malis. Unde et loca et munitiones quanto
superiores tanto tutiores. ¶ Sextum est claritas sine
obscuritate, cuius signum est visio illius quem vidit
Ezechiel. Eze. viii. A lumbis eius et sursum quasi aspectus

*in ieiunium [illegible] psalterio*

66
a

splendoris. unde et loca superiora clariora sunt. ¶ Septimum est elevatus sui dejectione. deuteronomium xxxiii. habitaculum eius sursum. et subter brachia sempiterna. commorabitur in superiora unius se abiecta contritione. et ideo durabiliora. ad hoc sursum beatitudinis perveniunt et deorsum humilitatis. iiii. Regum xix. mittet radicem deorsum et faciet fructum sursum.

¶ Nos autem fratres. ¶ Hic ostendit ad quem pertineant auctores fidei. vane quam ad ysaac. et hoc est nos autem. quasi intus duo filii abrahe. scilicet ysmael et ysaac. autem sed nos omnes. secundum ysaac ad similitudinem ysaac promissionis filii sumus. idest secundum spiritum per gratiam geniti sicut ysaac de quo nativitate. Jo. iii. nisi quis renatus fuerit etc. Et quo fraternitas respicit per primum filiationem dei. promissionem regni ysaac figuravit. et hec omnia per fidem christi veniunt. ¶ Hic tangit statum

¶ Sed quomodo tunc qui secundum carnem. ¶ Quorum filiorum quoad conditionem. Et primo originem implicat. quia natus secundum carnem. Secundo persecutionem indicat. quia persequebatur. Tertio ad propositum adaptat. quia ita et nunc. Dicit ergo. sed quomodo tunc qui secundum carnem natus fuerat. scilicet ysmael qui natus est virtute nature per carnalem propagationem persequebatur eum. scilicet ysaac qui secundum spiritum supernaturaliter fuerat. quia secundum repromissionem spiritus ex sterili et senex. persequebatur autem eum secundum hebreos quia cogebat eum adorare ymagines luteas. Ita et nunc illi. scilicet qui secundum carnem vivunt ut iudei et heretici persequuntur eos qui secundum spiritum. scilicet christianos. omnes qui pie volunt vivere in christo persecutionem patiuntur. ii. Thi. iii. ¶ Hic tangit statum eorum quoad sepationem

b

¶ Sed quid dicit scriptura. ¶ Hic de hereditate vel tangit separationem in tribus. primo in habitatione. unde dicit eice. Secundo in conditione. unde ostendit ancillam et filium. tertio in possessione. unde addit non enim erit. et hoc est quasi. Sed quid. quasi patitur ab illis. scilicet iniquitatem. quod dominus dicit scriptura dixisse scilicet saram abrahe. genesis xxi. eice ancillam. idest synagogam et filium. idest qui est de synagoga. ad literam non cum indulgebat sara ysmael ludentem cum filio suo ysaac. ysaac et implacabilis est ei ludus ille. dixit abrahe. eice ancillam etc. quod consummatum est. Unde acquievit ei. et eiecit agar et ysmael. ut habetur genesis xxi. synagoga et iudei et heretici eiecti sunt de ecclesia. apocalypsis ultimo. foris canes etc. Non enim erit heres filius ancille. idest iudeus filius synagoge cum filio libere. idest cum christiano filio ecclesie. sicut ysmael cum bonis. ¶ Unde dicitur. xi. heres in domo patris unus est. non potest quod de adultera matre natus est. Jn mobilibus. idest in bonis temporalibus permixti sunt mali cum bonis. immo aliquando mali plus habent de temporalibus. sed in hereditate soli boni participant. unde abraham filiis concubinarum largitus est munera. sed ysaac retinuit hereditatem

genesis xxv. ¶ Hic ex appropriatione peroratur. Itaque fratres. ¶ Fratres non sumus ancille filii. idest synagoge. ut servi in servitutem legis. sed libere. idest ecclesie militantis et triumphantis. Consolatio. unde quod nos esse filios libere. Hebreos xii. quod si extra disciplinam estis cuius participes facti sunt omnes. ergo adulteri et non filii estis. sumus in quantum filii libere. et hoc libertate qua christus nos liberavit. scilicet a servitute legis et peccati et diaboli et pene et peccati. Jo. viii. si filius vos liberaverit vere liberi eritis. Nota quod ecclesia contra sectas quatuor. quia liberas. quia filii libere. quia pura libertate. quia non filii ancille. quia verbalis. quia christus nos liberavit.

¶ Spiritualiter eice ancillam. idest carnalem voluptatem. et filium. idest opus peccati. peccatum enim in lussuriat per maciam. ideo dicit ancillam. separat per offensam. ideo eice. Secundum simplicat per deceptionem gratie. ideo dicit filium. Multiplicat per reatum pene. ideo dicit non enim erit. ¶ Hic queritur. Primo illud quod dicitur hic quod abraham etc. de hoc numquam scriptum reperitur. Respondeo. quamvis sub forma verborum non reperiatur. tamen elicitur ex hiis que scripta sunt. genesis xvi et xxi. ¶ Item abraham habuit duos filios. contra non solum duos immo plures habuit ut patet genesis xxv. Respondeo quamvis plures habuit tamen hii duo pertinent ad misterium de quo loquitur intendit. ¶ Et unum de ancilla. et unum de libera. contra duas habuisse dicit quod naturale est. quia abraham in hoc peccavit. Respondeo quamvis sit contra ius naturale. tamen in hoc non peccavit. quia fecit dei dispensatione. ¶ Item super illud in servitutem generans. ergo peccatum ergo erat malum. Respondeo in servitutem generabat occasionaliter non causaliter. ¶ Item super illud quod est agar. ergo agar representat alienationem. quia illud testamentum alienabat ab hereditate eterna. ergo erat malum ut dicunt manichei. Respondeo non alienabat causaliter sed occasionaliter offendendo clarius quam non offendendo gratiam. Unde alienatio venerat ex vitio legis sed iudeorum. ¶ Item qui coniunctus est ei. quomodo est iherusalem quod multum distat montis syna a ierusalem. Respondeo secundum litteram coniunctus dicitur. quia continuus per aliquam suum partem et promissionis nusquam est ierusalem vel secundum glossam loquitur de coniunctione spiritualis similitudinis. non de locali. ¶ Item super illud quod est mater nostra. glossa credentium per similitudinem exemplo est. et verbo instructi ex caritate serviunt. contra nonnulli sunt in caritate sed Bedo. de tercerinibus fide. scilicet formatam non informatam ut potest de illis qui sunt de ecclesia numero et merito. Item mota. ¶ Item quod non parturit evangelistas peperit beatum Job et aliquos alios. Respondeo quamvis aliquos tamen paucos respectu multitudinis. Jtem qui secundum carnem persequebatur. contra immo ludebat. genesis xxi. Respondeo secundum glossam ille ludus erat illusio vel ille ludus secundum hebreos erat. quia ymagines luteas fabricabant. et per ludum ysaac adorare cogebat. et sic ad ydolatriam inducebat. ¶ Item eice ancillam. contra uxor erat ergo eam non debebat cum matrimonium sit copula individuam vitam consuetudinem retinens. Respondeo non fecit hoc auctoritate propria sed domina per angelum intimata. genesis xxi.

State ergo et nolite iterum etc. Hec est tercia pars in qua precipiendo monet. Supra ii. per rationes
arguit eos quia evangelium relinquunt. Hic quia lege
gerere se sapiebant. hic tercio monet ut lege divina
sola evangelium teneant. et primo monet ne suscip-
iant observantiam legis carnalem. secundo monet
ut teneant observanciam evangelicae legis spiritualem.
ibi. dico autem spiritu ambulate. In prima primo
monet legis observanciam carnalem non suscipere.
secundo monet pseudo eam persuadentibus non adherere.
ibi. circumcidunt vos. non suscipere ut legis observantiam
monet triplici ratione. primo ratione periculi ir-
ruentis. secundo ratione dampni iam persistentis. ibi evacuati
estis a Christo. tercio ratione sive inutilitatis. ibi
nam in Christo Ihesu. periculum imminens ostendit triplex
primum damnationis servitute. secundum dampnum fidei contra-
ratione. ibi. ecce ego Paulus. tercium de gravi obli-
gatione. ibi testificor omni homini. In prima implicat
tria. recedencia a lege primum casus a statu gratie.
Ideo dicit state. secundum oppressio sub iugo. Christe. ideo addit
et nolite etc. tercium est servitutis ex timore pene. ideo seque-
tur servitutis contineri. ergo recedere gratia amissa cum pericu-
lo gravis pena. Dicit ergo. Iam lex iusticie est iniustificata
cessare sufficiens est omnis. ergo ex quo sic est
state. id est firma fide manete in evangelio et in liberta-
tem autem eos stare et in statu opposito casui et
in ablatione. quia iniuste eos diceret spiritu ambulate. et
nolite contineri iugo servitutis. id est legis mosaice
que in servitutem generat. supra iiii. Item sic prius iugo
servitutis ydolatrie. secundum glo. in hoc quia legalibus
observanciis se subiciebant quia ad gentiles cultus
revertebantur quibus ydolatrie antea fuerant. Noli-
te iterum iugo servitutis contineri. quia ecce ego Pau-
lus qui sum auctoritatis dico vobis quoniam si circumcidi-
mini Christus vobis proderit. sicut medicus non potest prodesse
vicio contrarii. vel quod magis si alia observantia
curatio est. minoris efficacie et auctoritatis. quia ex
operibus. Io. viii. nec solum hoc malum erit nobis si
circumcidimini. autem testificor tamen sive sic.
postea omni homini in eo vel gentili circumcidenti
se quoniam debitor est universe legis facien-
de scilicet mandatorum legis. scilicet non vel salva-
tur in Abraham. et etiam gratia mandatorum. scilicet
mistica ceremonialia et iudicialia. hoc autem dicit
ut vel timore tot intollerabilium observanciarum ipsi
cedere recedebant. Hic monet non suscipere legis
Evacuati estis a Christo. observanciam ratione
dampni iam persistentis. quia est triplex primum est amissio
Christi. secundum amissio gratie. ibi. qui in lege iustificamini
tercium est amissio iusticie vel iam eterne. ibi. nos enim
spiritu. primum est contra fidem et secundum est contra caritatem. Dicit ergo enim
vacuati. Quia in re Christus in vobis proderit. quia evacuati estis
a Christo. id est gratia eius. qui. si prius eratis plenus gratia
quia de plenitudine eius omnes accepimus. Io. i. etiam vacui.
rem factum. quia vas confractum quod in sapientia non tene-
bit. vos dico qui in lege iustificamini. id est creditis
iustificari. a gratia iam longa. vel a cunctis futuris. vel iam
divinis beneficiis excidistis. et agere privati.



Nos enim spiritu ex fide. Hic contingit tercium
dampnum observancium legem. scilicet amissio in ius-
ticie. vel est iusticiam. sive gloriam non attinentem. scilicet
quia nos expectamus. quod dicit quia ex fide. autem sit
obiectum. quia spiritu. et hoc est quod dicit nos in. quia qui in
lege confidit animalis est animus. quia pro iudicis ex contrario nos
in. spiritu. id est per spiritum qui non fallit ex fide. non ex lege
expectamus spem iusticie. hoc ut supra exponitur per
sic expectamus spem iusticie. id est eternam beatitudinem et in-
iciam. secundo sic spem iusticie. id est quam spirat iusticia
gratia. sive ad perfectum. quia fides est iusticie iusticiam
spirat. in causa perfecte. Tercio sic spem iusticie. id est Christum
ex quo speratur iusticia. Phil. iii. salvatorem expecta-
mus etc. Nam. Hic ostendit legem non esse susce-
ptam in Christo Ihesu. Hic prevenit ratione inuti-
litatis contingit. scilicet nichil in decore circumcisionis. Nichil
generaliter in preputio. Nichil valeat nisi fide. Dicit ergo
Nam. quia recte ex fide iustitia est. et nichil ex alia. Nam
in circumcisio preputio ad nichil in Christo valet in preputium quo
ad nichil generaliter, quo valet. ut scilicet aliquibus horum respe-
ctu alterius habeat preeminentiam. sed consequitur inchoat me-
lius iustitie. Ihesu. scilicet huius quod est in ibi. supra iii. ii.
estis in nomine vel gentis etc. sed fides valet fides talis.
non utique otiosa. sed que per caritatem dei et proximi
operatur sic sibi per formam fidei. id est sic curari
informis est. Iac. ii. fides sine operibus mortua est.
Currebatis bene. Supra monuit legis
observanciam carnalem non suscipere. hic monet
pseudo legis observanciam suggerentibus non adherere
et hoc triplici. primo ad dampnum ipsorum et pseudo et ipsorum
secundo predicando contrarium eorum. ibi. ego
confido in vobis. tercio optando temporalem penam. ibi
utinam abscindantur. et primum in ipsorum ostendit
triplici. primo quia a bono retraxerunt. secundo quia ad ma-
lum moverunt. ibi. nemini consenseritis. tercio quia fidei
corrumpunt. ibi modicum fermentum. In prima per
tangit bonum a quo retraxerunt. secundo modum quo retraxerunt
ibi quis vos impedivit. dicit ergo. Iam sola fides
valet et hoc olim fuit in vobis. quia currebatis per
opera scilicet fidei proficiendo. et hoc bene quia ex caritate
operando. post. Iam mandatorum tuorum cucurri cum
dilatasti etc. quis vos impedivit. vel fascinavit
ludificando. supra iiii. fascinatio nugacitatis
obscurat bona. Veritati quia quod vel se ingererit insi-

Fictum

apostolus non memor... vit extra...

tria

spūalis nō obedīre. sicut hēt̄ sup̄. iii. o insensati galathe ꝛc. Hic ostēdit q̄d admalū sollicitat

**Nemini consenseritis.** Et 1ō pmo hortat̄ ut caueāt. 2o detestat̄ malū ad q̄d uocat̄ ibi. psuasio hec. ꝛ hēc q̄d. ꝛ q̄ uolūt uos īpedire. 1o dicit̄ nemini consentiatis saltē consentiendo .ii. pe. iii. uos ergo fr̄es custodite uos met ipōs. ne īsipientiū errore traducti exci datis a ppa firmitate ne consentiatis nequā. q̄ psuasio hec qua psuadent uob̄ tenēre legē non est ex eo qui uocat uos ad uitā. s. deo. ꝛ pi. i. uocauit ꝛ ieiunetis. s. potius ē ex dyab̄.

**Modicum fermentum.** Hic ostēdit q̄d fides corrūpit ꝓ implicat̄ ea. s. corruptionis origo nē q̄ modicū fermētū quātitate. q̄ totā massam qualitate q̄ corrumpit. Dicit ergo. Iam p̄ pati. nemini cōsentiatis. ꝛ hoc ideo q̄ modicū fermētū ꝛc. hoc legit̄ tr̄. pmo sic modicū fermētum. i. illi parui. pseudo qui sunt. q. pars corrupta totam massam. i. fidelium congregatō in corrūpit. 2o sic modicum fermenti. i. hec mala psuasio totam massam. s. uirtutū corrūpit. i. cor. xv. corrumpūt bonos mores col. Tercio sic modicum fermenti. i. hec cōcisio ad q̄ uos cōncitant. ꝛ legalia totam massam bonoꝝ opeꝝ corrūpit. i. cor. nescitis. qui modicū fermētū ꝛc.

**Ego confido in uobis.** Offensa ipsoꝝ psecto culpa hīt s. uideat cōmpnacōz etiam ꝓ pmo ostēdit spem ꝑfectam quā hēt de correctīōe galathoꝝ. 2o contrariā opiōnē de cōpnacōe eoꝝ pturbantiū. ibi. qui autē conturbat. 1o ostēdit se uēē de uno illoꝝ. ibi. ego autē fr̄es si circūcisionē. Dicit ergo ego. q. hec hortor ꝛ moneo ꝛ ego cōfido de uob. q̄ ōnium bonū finem sortītos. ii. ꝛ ti. a reātu dicitur qui legitur nū q. a deus sum heb. vi. cōfido de uob dilectissimi meliora ꝛ uiciniora saluti ꝑi. xix. eruditus silui tui ꝛ uideas q̄ cōfido in quā in duō copanite ꝛ nichil ad sapientes q̄ ꝑ eo cōmū ꝑhil. ii. implete gaudium meum ut idem sapiatis. Hic ponit cōmpnacōm

**Qui autem conturbat.** pturbantiū eos ꝓ pmo implicat tenēt culpe 2o pñ pene. ibi. portabit. dicit dicatis istud. s. quicūq; ē ille. dicit ergo qui autem q̄ de uob cōfido. tū. sequi cōturbat eos. i. puriū sortē mentis ut ꝛ māgis hoc turbato passio. n. ꝑpassio cum n. n. dicit turbat. sz conturbat. portabit iudiciū. i. sustinebit cōmpnacōm quicūq; est ille. i. quātūcūq; sit in hoc petrum notat dicuntē sunt quidam dicebant. sz pseudo petr. n. n. portabit iudiciū

sz iudicabit. ꝛ xvi. sedebitis sr̄ sedes xii iudicantes ꝛc. Notandum sr̄ illud statis ergo q̄ septē uirtutes faciūt nos stare spūaliter. Pmo fides ne in fidelitas frangeat. ro. xi. tamen ergo ꝓ infidelitate fracti sunt. tu aūt fide stas. ii. cor. i. nā fide stabis. 2o spes ne desperatō psterniat. ro. v. stamus ꝛ gl̄a nuc ī spe gl̄e filioꝝ dei. Tercio caritas ne cupiditas ꝑhil. iiii. sic state in dno kmi. jo. iii. amicus spōnsi qui stat aut audit eum gaudio gaudet. Q̄rto iusticia ne nequitas ꝑstrat. eccl. ii. fili accedens ad sruitutē dei sta in iust. Q̄nto pñia ne stultitia cōfundat abacuc. ii. sr̄ custodiam meam stabo ꝛ cōtemplabor ut uideā quid dicatur m. ysa. xxi. sr̄ speculam dnī ego sum stans. Sexto fortitudo ne instabilitas moueat. ephi. vi. induite uos armaturā dei ut possitis stare aduersus ~~ne immoderantia dissoluat ephi. vi~~ Septīo tēperātia ne immoderātia dissoluat. ephi. vi. state succincti lūbos ꝛc.

**Ego autē fr̄es si circūcisionē.** Hic ostēd se nō eē de uno illoꝝ. ꝓ pmo ponit q̄d destruere intendit intēndit 2o destruit. ꝛ h. dupliciōne. pmo ex psecucōne quā patitur ibi. quid adhuc psecucōnem. 2o ex scandalo q̄d non tollitur. i. ergo euacuatū. Dicit ergo. ego. a. q. ille qui cōturbat nos portabit iudiciū. ego aūt n̄ conturbo uos. sic quidam imponūt michi ego a. o fr̄es. si circūcisionē adhuc p̄dico ut olim feci. ꝛ ut m̄ imponūt. q. i. adhuc psecucōz patior. s. a iudeis. q. d. nō pateret. sim eēt ꝛ cū pincipioꝝ. ii. cor. xi. a iudeis quīques q̄dragenas ꝛc. ꝛ si ē ad huc p̄dico ergo euacuatum est scandalum crucis. i. scandalū quo iudei uidentes ꝑdicacōne scandalizabantur ꝓ legalium sbūsionem ꝛ crucis exaltacōz i. cor. i. nos p̄dicamus xp̄m crucifixum iudeis scandalum ꝛc. Hic aptat pr̄. p. eius

**Utinam abscindantur.** Et cōpleum ipsi pseudo ꝛ pmo īprecāt eis pnicioz. 2o sbdit cām. s. q̄ uolūt eis auferre libertatē ibi. uos n. in libertatem. Dicit ergo utinam legitur tr̄. pmo sic. q. ipsi uos conturbant p̄dicando circūcisionē. sz utinā n̄ tm̄ circūcidātur. sz abscindātur. ut fiant spadones ꝑp̄ regnum celoꝝ. desistēs se iniciare ī nob carnalia. 2o sic. utinā abscindātur. i. inimicitiandi in nob ꝑeant. ut. s. ultra nō pficiant. dicit sic utinā abscindātur. i. siccīncāntur ꝑ morte aūq̄ plēs ꝑuertant q̄ nos conturbat̄

b

c

Ex quo p3 q nos nō cont̄ubz. q ꝯtur̄bauerāt ab
scissionem opto. Hic ostēdit in p̄dictis ꝯm sat3.
Vos enim in libertate. Vocati libertatem q
p̄sendo uolunt eis auferre. tangit primo mod
ea utendi. ꝯformitate modi. ibi. omnis n. lex. tēo
cap̄m oppō. ibi. q si inuicem mordetis. In primo
primo ꝓponit libertatis statum. 2o distinguit lib'tatis
abusum. ibi. tantū ne libertatē. tēo docet utendi mo
debitum. ibi. s3 p caritatē. Dicit ergo uos .n. qui
initio uocati. ne .s. redigant uos in legis s'uitu
tes. n. q uos o fr̄es uocati estis in libertatem .i.
ad legem p'fectē libertatis. Jac .i. ut .s. nō timore
s3 amore s'uiatis. Et tamen sicut sup' dictum est
ne libertatē in occōm carnis detis. ut .s. q libi estis
ꝯtinue quieti legis nō incūbit. de sicca carnis seq̄
mi. Petr .i. pe. ij. q. libi nō tāq' malicie uelam̄
h̄ntes libertatem. Aug. cauete ne audito noīe
libertatis impune nob' p̄tandū arbitremini. s3 p
amis p caritatem. spc. i. gest in nob a sp̄u scō.
Ro. v. caritas dei diffusa ē i cordibz. 7c. s'uite
inuicem. ut mēbra eiusdem corpis. uñ d' ieffai
humilitate. uñ d' s'uite in ṗo ꝯcordiam. uñ
d' inuicē. omis n. lex. hic tangit p̄dcm modi utiltē
ū tangit primo utili'tat ꝯnialitate. q oīs lex iple
tur facilitate. q. i uno s'mone. Rōm. q dilige
7c. Dicit ergo. ois. q. idē cantus ē huid. n. q oīs
lex. i. tota lex in uno s'mone impletur. i. i uno
p'cepto caritatis. i. chri. i. i suis glo. impletē p'cep
ti ē caritas in hoc mand. s'mone dilige p'xim
tuū amicē p'ximū est omis omi hoi sic te ipsū. i.
quomō te ipm̄ ut q' tu uis s' ii facias alii. cho
.iiij. 7 q̄ tuis s' facias illi. 7c. uii. de hoc p'cepto
h3 leuit. xix 7 m'. xxij. in dilectōe aut p'ximi
includitur dilectō. 7 di sui. tangit ergo 2o cantu
tem facilem facilemactū diliges obm debitū
p'ximis tūū ꝯmendabilē mod' sic te ipm ~~~
Quod si inuicē mordetis. hic tangit cap'm
oppōm ū primo detestatur dictē derisor. s'g.
ꝯminatus sequis p'ictum. s'. inuicē ee' p'imū no
ꝯquiram bona mani festa cū negatur uos pot
diminuit 7 bn̄ imgradit. alii bona nō mai festa
oīo negatur. 7 bn̄ ꝯsumedunt. Dicit. ergo. q si. q.
ita s'uite debetis ex caritate inuicē. q si g'ito
inuicē mordetis detrahēdo. s'. inuicē 7 ꝯmedetis
tollēdo. 7 moribz uituperando. Jac. iiij. nolite
alterutrū detrahe fr̄es uidete ne ab inuicē ꝯsumā
mini scilicet. s'. dante religionis unitate. Jo. pu
p'iij. noli ee' i ꝯuiuiis potatorum nec eorum q carnes
ad uescendū ꝯferunt. hic quē s'. illud uoli. 7
ictū in g'to. 7c. glo. ne leuior. ibi legis s'uit
quā p'eolate. q s'tim' pretiū ē s'uire. opa mo

te g'cuitul q'ū deo mōre maior. nō ē
leuior quo ad omīs ū pena. s3 q ad
auspicium. Tam sicium dīuū & n' 7c. 7
g' dete p' chiuyd'n q' dicadi s'eat ad. xv.
Ro. q' h' lō lectā. Ez in h'itis qui ꝓpuebāt
spem salutis i chariatione nō inhiis q ū ꝓpone
bant. Tam testificor omnū circūdenti se
7c. g'. chirnoche s'iut debitor uniuise
legis. Tam g' cautate qui nūc chadūt
debitores uniuise legis. Ro. lō de hiis q'
admit. eo q' cōmit se teum ex p'cepto legis
siam eadem tōne tenent ad al legalia.
Tam si illo. ins'. ihu. a'. chirtalio 7c. glo. uirtu
tes appetende s' uicia fugienda. uec'ut
chariatio 7 p'putiū ū fugienda s' ut appe
tenda. q' chiracio p' xp̄m ptiu ē. Ro. glo.
lo p' tēpe diuul gam eui g'su. ū polt. ut lo
de lba ad' ū deutai Tam si i' fides q'p dilecōz
opatur. glo. op' fidei est opa dilectione. q' dilecō
ē for p q' fides opatur ig' op' fidei. Ro. dilectō
h'tulē for fides. s3 dilecō ulule op' fidei forte
ū m formis. Hic latin glo q' ū cōdiū peiore
s' de moibz. q' petū dicit ē irremediable p'm
hoīs remediable. Ro. p'emes s'. c ad hoc
ū simplt. Tpsuasio hoc ū ē ex dō. q'. oīs
actō ē adō. Ro. s'ba actōnis ē adō. s3 ū deformi
tas. Tat si illo ꝯfido q ū' a' sapientis. glo. q
ū sponte. s3 cōmuneni errabant coacti. Ro. ū
sponte. i. ū ex certa malicia. s3 exigentē Tam ut
nā ad sanctantur. q'. optare alia mali pante
Ro. unie' liuore uidet. s3 ap's optat augere
iusti. Tc lex i uno s'mone. cōtpl'tur q' oz ꝯ.
tō lex in hoc s'mone d' i pl'. q oīa p'cepta
ordinant ad ꝯsuandā dei 7 p'ximi dilectōz
Et diliges p'ximū tuū. q' mag' p'ceptū est de
dilectōe dei. g' lex p'pā in illo ꝯpl'i. Ro. q'
uis sit mai' tñ includit' in h3 sic s'. uā p'xim
ū diligit' ū p' dm. 7 ū eo. Tc sic te ipm ꝯt
tep lus dilige ad salutē. g' ad ꝯpositū dme
uolū tatis 7 ordinacōnis. Ro. illos de quibz
chismus' rep'bi ū debe' dilige sic nos. s3 a3
Dico autē in xp̄o ihū ambulate 7c.
Sup' ins'monuit ū suscipe obs'uanciaz legis
carnalē. hic monz dedie 7 seq obs'uanciā le
gis euangelii spūalē. ū primo mon3 uiue' s'm
spm̄ ū s'm carnem. s'o describit uitam carnalē
.ibi. manifesta aut' s' opa carnis. tēo uitā spūalē
.i. s'ruit aut' spc. In prima p' ponit exhorta
cōm. s'o exhortacōnis iplende difficultatē
.ibi. caro a' ꝯcupiscit. tēo difficultatis cā3
.s. ꝯrietate. i. h. n. sibi inuicē. quito iplectur



2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12

implet'

voluntatē · ibi q̄ si sp̄u ducimini · Jn ex hortatiōe
facit duo · p̄ hortatur amplexum uite sp̄ual̄.
₂o · xx · h̄ p̄mittit d̄ma d̄im carnis · i · ȝ desideria
dic̄ · ḡ° · dico q̄ · q · ita uiuum · ne detis libertatē
in occasionem carnis · s; p̄ caritatē sp̄ē fuite
h̄ aut̄ posse ēē nisi · i · p̄ fidē x̄ · in q̄ fide sp̄u
· i · rōe ducti · ul' sp̄u sc̄o ductore · i · bn̄ op̄ando
p̄ficiet · p̄s ibunt de uirtute in uirtutē · ȝ ēt desi
dia carnis · i · delectationes q̄s caro suggerit · de
quibȝ · i · pe · ii · obsecro uos tanq̄ aduenas
ȝ p̄egrinos abstinere a carnalibȝ desid'iis no' p
ficietis · i · consensu ul' ope ip̄lebitis · s; in p̄mis
motibȝ inchoetis · Hic s̄bdit exhortatiōis

**Caro autem concupiscit** · in plēde difficul
tatē · ubi p̄mo tangit carnis ip̄ugnatiōē · ₂o
sp̄s defensionē · i · sp̄s ē aduersus carnis ip̄u
gnatiōē ab hac diligenti · q2 caro ē hostis
domesticus · un̄ dr̄ caro illecebris · unde d' con
piscat nunq̄ · un̄ d' aduersus sp̄ui · Dicit ḡ°.
caro · q · ita desideria carnis nō p̄ficietis q̄a i
difficile ē · q2 caro · i · s̄sualitas concupiscit ad
u'sus sp̄m · i · rōem id aut̄ dr̄ caro concupiscere
q2 p̄ carnē id agit aīa · Ro · vii · uideo ali
am legē in mēbris meis repugnantē legi m̄
tis mee · sp̄s aūt · i · ratio gr̄a d'a adiuncta concup
scit aduersus carnē · ȝ id ē difficiendo · ȝ accip
hic sp̄s p̄ rōne s̄ ptem supiorem · [illegible] uno
q sp̄s accipitur · alii p̄ sba aīe · act · vii · dñe
ihu accipe sp̄m meū dixit bs stephanus.
aliū p̄ s̄riori p̄te rōnis · ut hic sp̄s aut̄ aduer
sus carnē h · ii · ḡ° iuuicē ȝc · Aliū p̄ui p̄gnua
tiua · cor · i · siu in sp̄u dicendie · ȝ audiui ȝc
Aliū sp̄u corpeo medio quo aīa op̄atiōnes suas
suas exercet in corpe · sap · iii · sp̄s diffundet
tanq̄ mollis aer · h · ii · caro · s · sp̄s s' iuuicem
aduersant · sp̄s · u · natē celestis caro terrestris ē
ȝ dū unaq̄ȝ ad suā p̄priam tendit · sic pugn̄
uehementis aduersant in q̄ uitāt ut nō q̄cȝ
uultis · s · bona ul' mala illa faciatis · i · facē p̄ui
tanū · Ro · vii · n q̄ uolo bonū h̄ ago ē ē ē
dictas uitia · q2 s' iuuicem iuuicta · q2 ad
u'santur uocina · q2 ut n q̄cȝ uultis · ȝc.

**Q si sp̄u** · hic tangit utilitatē ip̄leōis.
ubi p̄mo tangit modū ip̄lendi monitiōē · ₂o ua
sequentem · i · n estis s̄b lege · Dicit ḡ° · q si · q
ita h̄ duo pugnāt · q2 s; si sp̄u · i · rōne illūia
ta ul' sp̄u sc̄o rectore sp̄s uest' ducamini · Ro · viii
qui sp̄u dei aguntur · hii filii dei st̄ n estis s̄b
lege q̄ errantibȝ ȝ male agentibȝ p̄ita est
s · iii · p̄ iustis nō ē lex p̄ita · ē · ii · cor · iii · ubi sp̄s
dñi · ibi libertas.

**Manifesta autē sunt opa** · hic scribit
uitam carnalē · ȝ p̄mo quo ad culpam · ₂o quo
ad penam · ibi · q̄ p̄dico uob · p̄mo quo ad culpā
q̄ corrupit · p̄s q° ad inuidiā i actu · ₂o q̄ ad ex
teriorem · sū signo · innuit · ibi ydoloȝ seruitus ·
₃o quo ad maliciā manifestā · ibi · ueneficia inimicic̄
q̄rto q° ad intēpātiam ingustu · i · ebrietates · Culp
p̄ma culpa committit in corpus alienū fa indū
cta inp̄ximū · q̄rta in corpus p̄priū · Jn inuidia
in actu fit q̄ corrupit · q2 ul' in actu intiori · s · conse'su
sic inuidia ul' in actu exteriori ȝ h̄ dupl' ul' in facto
sic fornicatio · ul' in signo · ȝ h̄ dupl' · ul' in gestu
sic inpudicicia sic in habitu luxuria · Dicit ḡ° mani
festa · q · ita caro ȝ sp̄s iuuicē adu'sant · manifesta
a' st opa carnis · i · manifeste apparent ēē mala p̄ q̄ q̄ de
beas sp̄m ducē sequi n̄ carnē · que st · h · s · fornicatio
in exteriori actu in mundicia in mente · ȝ p̄mū omnium
q̄ ē inuolabile · Jn pudicicia in gestu · ut inu'e
ip̄udic e tangendo illicite · ȝ h' · i · aliis castitas
fornicatio nis luxuria in habitu ut q̄lȝ se' filiat i uesti
bȝ ȝ ornatu ydoloȝ s'uit · i · ydolatria adhuc

**Veneficia** · hic tangit maliciā manifestā · ȝ uiu
in p̄ximū q̄ dr̄ committit · ul' p̄cando ei malū · ul' s̄b
trahendo ei bonū · i · dissensiones · ip̄ecando ei
malum corp' ul' arte ul' celibate sic ueneficia ·
ul' apte ȝ uilibate sic contenciones ul' apte ul' inac
libate · sic n̄ enixe · Jn s̄btrahendo ei bonū dupr̄ ·
ul' publicum ēē · sic dissensiones secte ul' p̄ua
tum p̄ sic inuidie hōicidia · Dicit ḡ° ueneficia
· i · n̄ cū ne confectiōne ȝ p̄ incantatiōe · apo · ult foris ca
nes · ȝ ueneficia inimicie · i · odia inuectiua ex q̄bȝ ori
untur ueneficia · ȝ n̄ p̄mo tangit effectū · ₂o causā dē
ciēs inuib ex quibȝ inimicie · Ro · xiii · n̄ ex in con
tēne ȝ emulatiōne · emulaciones in festis ut qui duo ad
id ut ad ēp̄tuum tendunt ex quibȝ oriuntur con
tēe sue · i · subita tēpestas cū manifestā nōstendi nīe
in mēfestā qui se ad inuicē parant dissensiones
sclusmatū · sicte hēsim jmodie q° ad bonū genē ho
micidia q̄ ad bonū n̄ · ȝ hec uoluntaria saia
ul' exterius · Hic tangit q̄ntum q̄ ad maliciam ·

**Ebrietates** · Comessationes · ȝ h̄ p̄mo q̄ ad potum ·
₂o quo ad cibum · ibi · comessationes · Dicit ḡ°
ebrietates · i · assidue potationes q̄ ad s̄filitatē
in potu comessationes quo ad cibū · Ro · xiii · nō in
comessationibȝ ȝ potationibȝ · ȝ huis similia n · ii · poss
unt recenseri s̄b ēto uno · q2 malū ē infinitū · s̄ dw
q̄ p̄dico uob · nunc cū in dicā uiu sic p̄dixi cū hui'
ep̄lam · qm̄ qui talia agunt · i · ad hoȝ · Ro · i ·
qui talia agunt digni st morte regnum dei nō consequ
entur q · ē · h · ore · ne q̄ p̄hibuit post aliquātā tp̄e
cuius malos p̄enis libandos · i · cor · xv · carnē

sanguis. idest mala carnis et angelos sectantes regnum dei non possidebunt. Hic describit vitam

**Fructus autem spiritus.** Spiritualem. vnde primo enumerat spiritualium opera. secundo ostendit hec esse bona et appetenda. ibi. adversus huiusmodi non est lex. tertio mores appetere et sequi ea. ibi. si spiritu vivimus et cetera. In primo tangit opera mentis spiritus primo perfecti ad bonam ordinacionem exteriorem. ibi. benignitas. In prima tangit bonam ordinacionem per passionibus et quantum ad cum sic caritas quo ad effectum sic gaudium. secundo per passionis mali et quantum ad presens. sic pax et quantum ad futurum. sic longanimitas. tertio per passionis rationalis. sic bonitas. Dicitur est fructus. quia hic sunt opera carnis autem fructus spiritus et opus spiritus sancti vel nomine per graciam insinuare que tamen nominat opera fructus. quia propter se appetenda sunt. est caritas sine qua cetera non valent. Jo. Hoc inter gaudium et puritas et alacritas ostendit pax. i. concordia ad proximum pacia. i. tollerancia adversorum longanimitas in expectacione premiorum. Jac. ult. ecce agricola paciens expectat et cetera. bonitas. i. dulcedo animi. Hic tangit opera pertinentia ad bonam ordinacionem

**Benignitas fides.** exteriorem. vnde tangit bonam ordinacionem primo in proximis sic benignitas. secundo in deum sic fides. fides nunc accipitur. dicitur. quia sic quod dicitur in scriptura. i. modestia. et huiusmodi primo in agendo sic modestia. secundo in abstinendo sic continencia. tertio in malis. sic castitas. Dicitur benignitas. i. largitas rerum mansuetudo que est non turbari exterius. alio nobis cor nomine ergo benignitas in affectu mansuetudo in effectu. fides. i. certitudo de invisibilibus. cetera. ii. vel placitum est deo fides et mansuetudo. modestia ut homo fuit modum in dictis et factis continencia ut non carnalitas abstineat castitas ut recte utatur licitis ut uxore et huiusmodi. Ostendit est hec horum singulorum nomine intelligi ipsum opus. cum delectacione exiguntur vel ipsi delectacio cuius cetera huiusmodi non opus dicitur fructus. Comparatio ratione. primo. quia de spiritu. quia de ligno uno colliguntur. secundo hec se a spiritu rationali apparent. Ita fructus dicitur amorem in Deum alicui rei hec se ipsum dicitur. quia cum spirituali delectacione et gaudio habitur. Flam fructus dicitur fruitu est uti cum gaudio. Jero. quia spirituales maiores. i. boni mores in deo creantur. Hoc quare caritas primum inter fructum spiritualium. ut dicitur caritas. et post ipsam alia. ut cum. i. Cor. xiii. maior autem horum est caritas. viarum. i. Cor. xii. adhuc excellenciorem viam demonstro nobis mandatorum que. xxii. hoc est maximum et primum mandatum diligens

**Adversus huiusmodi non lex.** hic ostendit quod huiusmodi opera sunt bona et appetenda. et hoc dicitur. primo quia lege contra. secundo. quia deo placencia. ibi. qui autem christi sunt. dicitur ergo adversus huiusmodi opera. scilicet non est lex. immo potius pro huiusmodi contra multa et opera carnis. quia iusto non est lex posita. i. Thi. i. quod quamvis imposita est lex non bonus sed bonus imposita est

crux christi et hec est quod dicitur quia christi sunt. i. boni. et viventes carnem suam crucifixerunt cum primo afflixerunt eam macerando sive iux[ta] confixerunt cum vicia et hoc est mais exteriorum apparuit et concupiscencias desideriorum. sicut de quo crucifixus est cum duobus latronibus. Luc. xxiii.

**Ostendit** sicut illos spiritu ambulare et desideria carnis non perficietis. quia est spirituales et perfectum bonus consequitur motum. i. ambulare. secundo perfecte bona opera de modo. i. spiritu. secundo spiritu sancto omnino. et desideria carnis non perficietis. Ad ambulandum spiritualiter. scilicet iusticia. ad similitudinem ambulacionis corporalis vnde lumine. ut et via et patria cognoscitur. quia habet per fidem. Jo. xi. siquis ambulaverit in die non offendit quia lucem huius mundi videt. et. xii. ambulate dum lucem habetis. ii. Cor. v. per fidem ~~ambulare~~ enim ambulamus et non per speciem. Confidencia ut ad patriam perveniatur quod habetur per spem. ysa. xl. qui sperant in domino mutabunt fortitudinem assument pennas ut aquile current et non laborabunt. Tertio de

**Amor** patrie. ut et obiectum diligatur quod habetur per caritatem. iii. canonica. Jo. maiorem hac non habeo graciam quam ut audiam filios meos in caritate ambulare. eph. v. ambulate in dilectione.

**Rectitudo** vie ne ab ea deviatur quod habetur per prudenciam. ysa. xx. relinquite infanciam et vivite et ambulate per viam prudencie. Jo. eph. v. videte quomodo caute ambuleatis non quasi. Sobrietas modestie ne in actor gravetur. vnde hic spiritu ambulare et desideria carnis et cetera. ps. ambulavi in innocencia cordis huius et cetera quod fit per temperanciam. Vigor per virtutem ne in via deficiat quod habetur per fortitudinem. iii. Re. xix. ambulavit helyas in fortitudine cibi illius. xl. diebus et xl. noctibus usque et cetera. ecce. i. non temptabuntur cum quod debitum est. facit.

**Rector** viatoris ut unicuique quod sit per iusticiam. osee. xiiii. recte vie domini ambulabunt. meam mal. ii. In pace et equitate ambulavit mecum. vnde sap. dicitur. pro. viii. in viis iusticie ambulo in medio semitarum iudicii.

**Si spiritu vivimus.** hic mores appetere et sequi huius opera. vnde primo tangit sequendi causam secundo motum. spiritu et ambulemus. tertio modum. i. efficaciam. dicitur ergo si spiritu. quia cum christus sit ita vivit nos ergo sicut quia spiritu vivimus. i. spiritu sancto duce ad vitam eternam venimus. Jo. vi. spiritus est qui vivificat. spiritu sancto. scilicet duce. et ambulemus pro bonis operibus perficiendo. quo est spiritu ambulemus actus sed et non efficiamur vnde debemus. ps. ubi. sic non tradiam. ibi. invicem provocantes. et cetera in iudicium. i. invicem invidentes. vnde nr. et dominus sicut filie. primo invidia. sic in ulo. ita iam

aio. Dicat glosa non efficiamur inanis glorie cupidi. i.
sectatores vane que inanis est et breuis. i. mathei. vi.
gloria vero proximi stetis et vanus est cupidi tibi.
bi. glosa. inanis gloria est velle mirari vel preciari
non est. nos. dico prouocantes ad lites et contentiones
et alia mala. ut inuidi inuicem inuidentes iniquitate
sui auctores prouocare. ut inuidi. h. n. s. inuidia
est consummatio mali. Hic queritur super illud
carnis non perficietis. glosa. non dicit non feceritis vel
non habitis. quia non hec non potuit. quia gratia primimo
tus carnis non possunt uitari nisi per preciosum. Ro.
primi non possunt omnes motus posse cum uenientem
singuli preclarent. Item super illud caro concupiscit
aduersus spiritum. glosa. sui motus consensio nulla
sentiatur quia ante sui corporibus in celo dilatantur
Ro. loquitur de dilectatione carnali spiritus non de omni
uel. Item super illud ut non quecumque uultis. glosa.
bona non mala illa facientes. quia ad male faciendum
sufficiat velle. Ro. loquitur de voluntate completa
et cum sui de incompleta. Item ibidem. glosa. nolumus
ut velle sit concupiscere. quia hec impossibile. quia non
deleremus uelle. Ro. impossibile est hominem naturam cor
ruptam. sed possibile per gratiam perueniatur in
gloriam. Item super illud non estis sub lege. que ter
rentibus et malefacientibus posita est. quia gratia
iusti non teneantur ad legis obseruantiam. glosa.
loquitur de lege quantum ad iudicialia non quoad moralia
aut cerimonialia. Item in eodem. glosa. sub lege est
qui timore supplicii non amore iustitie a malo
abstinet. quia gal. iiii. factum sub lege dicitur de christo. Ro.
hic loquitur de subiectione coacta. ibi de voluntaria
Manifesta sunt opera carnis etc. quia sectae et in
uidie et hic sunt peccata spiritualia non carnalia. Ro.
nomine carnis hic non pars hominis sed totus homo
intelligitur. Item glosa. vel dicit hec opera carnis que
committuntur corruptione non que in carne. Item
super illud luxuria. glosa. superfluitas quia non quibus superfluitas
uanitas hec remini dei. Ro. loquitur de superfluitate que
excedit ... preceptum domini non consilium solum
Item super illud ebrietates. glosa. assidue. quia assidui
tas vel frequentia actus non mutat speciem peccati.
quia non facit mortale. quia per se non est. Ro. frequen
tia non facit sed non ordinis. sed contemptus vel libido
sequitur facit hoc malum. Item super illud quia talia agunt
glosa in singula regnum dei tollit. quia gratia vnica
ebrietas est mortale peccatum. Ro. loquitur non de quibus
ebrietate. sed quia fit ex proposito sui scelere. Item super
illud regnum dei non possidebunt. glosa. nullus est
medius locus. ut non sit in supplicio qui non
fuit in regno. quia paruuli non baptizati neque
sunt in supplicio neque in regno. Ro. immo erunt

in supplicio. quia supplicium nominat non tantum penam
sensus. sed penam dampni. Item super illud fructus
spiritus. glosa. non nominat opera. sed fructus. quia per se appe
tenda sunt quia immo propter deum. Ro. propter se formaliter propter deum
finaliter. Item fructus spiritus nominat nomine uel habitum
sic uirtutis uel actum. sic opus uirtutis. uel delectationem
sequentem est fructus. Item gaudium. quia de quibus bonis
nascitur gaudium. quia non est fructus spiritus. Ro.
loquitur hic de quibusdam gaudio. s. quod nascitur
ex puritate conscientie. Item super illud caritas. glosa.
attende ex multiplicatione fructuum spiritus caput uel causam
principalem caritatem. quia fides est prima uirtutum. Ro. fides
est prior origine. sed caritas preeminentia et dignitate

capitulum vi.

Fratres et si preoccupatus fuerit etc.

Hic est tertia pars principalis totius epistole. ubi post sa
lutationem et increpationem ponit instructionem et exhortatio
nem moralem. et primo prelatorum subditorum. i. quantum
hiis qui catechizantur. circa dominum. ibi communi
cet facientes. In prima monet prelatos primo ad deli
quentium benignam correctionem. secundo ad infirmorum
caritatiuam supportationem. ibi alter alterius onera por
tate. tertio ad humilitatem sui reputationem. ibi nam
si quis existimat. quarto ad opera sua diligen
tem examinationem. ibi opus autem suum probet. In prima
ex parte corrigendorum ponit inuitationem alle
uiantis in peccato eorum. s. surreptionem. ibi preoccupa
tus. fragilitatem. ibi homo uiuit. i. in aliquo
ignorantie. sue errore. vel delicto. secundo ex parte corri
gentium ponit inuitationem caritatis. ibi fratres spiritualiter
ibi. uos qui spirituales. tertio habilitate beni
gnitate. ibi hoc instruite. in spiritu lenitatis humi
litate et amore. iiii considerationem de ipsis. Dicat
glosa fratres. quia iam monui non efficiamur inanis
glorie etc. ergo si hec fecit benigne corripiendus
est. et hic est quod dicit fratres. quia recognoscatis uos esse
fratres. i. non pares sed a christo prelatum. eccli. xxxii. recto
rem te posuerunt esto in illis. quasi unus ex illis et
si homo fragilis. s. quia homo sic fecit. preoccupatus fuit
i. ex parte diaboli surreptione lapsus non malicia vel
obstinatione mala. glosa. non inuitus. quia vsu consi
derando peccatis. sicut ille qui bibit quasi aquam iniquitatem.
Job. xv. delicto non enormi. glosa. peccatum est perpetratio
mali delectatio deserendo boni. vos qui spirituales
estis. i. esse debetis. i. cor. iii. spiritualis homo omnia di
iudicat. glosa. solos etc. non vero nam quia lumi
tenus. hic instruite non aspernanti. vel despicite
sicut illi de quibus luc. xviii. dicit ille ad quosdam
qui in se confidebant et aspernabantur ceteros iustos
esse iniquos et sed in spiritu lenitatis in lenitate spiri
tuali sui roborati et lenitas non in spiritu furoris propter
quod sequitur mansuetudinis et amoris.

Considerans te ipsum. Hic hortatur ad humilitatem
et timorem et primo implicat quod humilitate indue-
ri oportet considerantem te. Secundo quod timore, ibi: ne et tu
tempteris. Dicit ergo: Ita vos fratres instruatis
eum, scilicet fratres, sed considerans te ipsum, id est propriam fragi-
litatem. Job v. Visitans speciem tuam non peccabis.
Eccl. xxxi. Considera que sunt proximi tui ex te ipso. Considerans
inquam, ne et tu tempteris, id est in male eadem peruenias
ut sic Petrus eadem peruenisset, Luc. xxii. Ut sancti
cum parem eius conductorem virium dicitur esse et virtute ali-
quod sit confirma fratres tuos. August. Nullum ad vitam
sic inclinat quam aliquis proprii periculi consideratio.

Alter alterius. Monet prelatos ad longa-
nimitatem in contemplationem hic morum ad caritativam
infirmorum supportationem. Et primo ponit motivum.
Secundo motivum eius, ibi: Et sic adimplebitis. Dicit
ergo alter, quod in malo instruite vos, hec solum, sed portate
alter alterius onera, hominem scilicet infirmitatis, etiam
ergo infirmitas. Gal. vii. Dicitur onera omnis, id est
alter alterius remediabiles. Id est dicitur portate corporis in-
supportantes sint in caritate, et sic enim adimplebitis legem Christi, quia ipse Christus legem
sui fecit caritate ex qua pro animis tulit scilicet lignum, id est per-
nitentem ut legem Christi quam Christus vos spiritualiter ligavit
quia propter legem caritatis instituit. Jo. xv. Hoc
preceptum meum etc. Deut. xxxiii. In dextera eius
ignea lex. Dilecti Christi apostolis etc. lex non Moysi fuit
lex terroris. Lex Christi lex amoris. August. Breuis differentia
legis et euangelii timor et amor.

Nam si quis existimat. Hic redditionem
latos ad humilem sui representationem. Et implicat
causam. Inducit sed ubi, scilicet nam si quis, opportunum. In cuius
uicibus fit error in dicitur, id est ipse seducit. Dicit ergo
nam si quis sit tam fatue. Nam si quis existimat se esse
id est se habet in mente se esse ad magnum re-
putatus cum nihil sit, scilicet ex se. I Cor. v. Quid habes
quod non accepisti? Ipse se seducit, id est seipsum, a ueritate
dicit August. Non non seducunt laudatores eius, hec ipse
quantum in eis ponat quod uiuere ipsos sequitur.

Opus autem suum probet. Hic instruit more
ad operum suorum diligentem examinationem. Et primo horta-
tur ad examinandum proprium opus. Secundo subditur fructus
fructus debitus, scilicet et sic in semetipso tantum addit
fructum futurum, id est unusquisque autem etc. Dicit ergo opus
quod ita non existimatur, sed autem etc. opus unusquisque sed ite-
nialiter probet, id est examinet diligenter opus suum
principaliter non alienum ut phariseus dicens. Luc.
xviii. Non sum sicut ceteri homines raptores etc. uel sicut
hic publicanus. I Job xx. Verebar omnia opera mea.
Examinatur autem opus sicut aurum contra lapidis

id est in comparatione ad opera Christi, quia omnis se examinans inte-
instructus et sic in semetipso tantum id est de bonis
suis ab eterna gloria habebit et non in malis id est in opere
alterius non sic et sic in semetipso tantum id est in conscientia
sua gloriam habebit. II Cor. I. Gloria nostra hec est
testimonium conscientie nostre et non in malis, id est malis
laude. Matth. vi. Nolite facere sapiens in conspectu
ponit nunc prelatis in gloria. Joan. viii. Si quis probet
opus suum, quia unusquisque suum onus portabit. Hic
ponit tempus. Secundo non sit onus suum id est periculum
in pena. Ps. Sic onus tante grauatum est etc. Secundo
non sic omnis suum id est opus bonum pro nescientem
aut nescientem cum exultatione portantes etc.
Tertio non sic onus suum id est mercedem boni uel mali operis.
II Cor. v. Omnes nos manifestari oportet etc.

Onus quod portare debet penitentiam, dolorem in cor-
de. Job xiii. Quare lacero carnes meas dentibus
meis et animam meam in manibus meis porto et si-
cetera. Pudorem in confessione. Eze. xviii.
Confundere et porta confusionem tuam. Laborem in satisfactione.
Mich. vii. Iram domini portabo quia peccaui. In pe-
nitentes uero portare debent dampnationem in iudicio.
Gal. v. Qui autem conturbat uos iudicium portabit quicumque est
ille. Afflictionem in supplicio. Prou. ix. Si illusor
fueris solus portabis malum. Ignominiam in confusione.
Eze. xxxii. Portauerunt ignominiam eorum cum his qui
descenderunt in lacum etc. Prelati uero debent subdi-
tis portare, scilicet desolationem eius blandiendo.
Ysa. lxvi. Ad ubera portabimini et super genua blan-
dientur uobis. Infirmitatem eos sustinendo.
Ysa. xl. Fetas ipse portabit. Ro. xv. Debemus
nos firmiores etc. Errorem eos instruendo
et corrigendo. Osee xi. Ego quasi nutritius Effraym in
brachiis meis portabam eos.

Communicet autem hic qui cathezizatur.
Ponit instructionem prelatorum, ibi subditorum instruc-
tione subditorum. Et primo ponitur exhortatio. Secundo tollit
friuola excusatio, ibi: nolite errare. Contra subditos
dicitur uerbis uero, id est quod non seminauerit homo, hoc hominis
declaratio. Id est qui qui seminat in carne. Dicit
ergo dictum autem, quod prelati quidam ita se habeant ad
subditos ut dixi, subditi autem ad prelatos sic.
Hic autem qui cathezizatur, id est instruitur uerbo doc-
trine et modo exemplo uite communicet communicatione ministratio-
nis ei qui cathezizat, id est doctori et prelato suo
quem instruit moribus bonis que dicit non i
malis que facit. Matth. xxiii. Quecumque dixerint facite etc.
Ergo quis imitandus, quia doctor in quo quia in uerbo
bono aliquo quia ad discipulos non sic. Hic is qui
cathezizatur communicet scilicet communicatione subuentionis

ei qui cathezizat in omnibus bonis .i. omnia bona que tibi sunt ei communica .i. cor. ix. si spiritualia vobis seminavimus magnum est si carnalia vestra metamus.

**Nolite errare.** hic tollit excusacionem fidelium vel primo dissuadet excusacionem. secundo ostendit eam esse frivolam. ibi. **deus non irridetur.** Dicit ergo ita. doceat qui cathezizatur etc. et nequis quis excusando se dicat non debeo aliquid. quia indigeo in prelato meo. vel nequis allegando paupertatem preceptum illud dimittat subdit nolite errare scilicet dicendo talem excusacionem procedere deus non irridetur. non enim potest falli omnia enim nuda sunt et aperta oculis eius heb. iiii. et nec potest falli sed reddet unicuique pro meritis. enim quod quis seminaverit homo in presentis vite in labore. hoc et hoc metet ut sit de minuacione ad intencionem meam in futura retribucione. ii. cor. ix. qui seminat in benedictionibus metet.

**Quoniam qui seminat** hic subdit de remuneracione vel auget duo genera seminancium. primo carnalium secundo spiritualium .i. **qui autem seminat in spiritu.** In primo determinatur culpam. secundo ostenditur pena. ibi **de carne et metet.** Secundo in ponit bonum nuntia. **qui autem seminat in spiritu.** secundo bonum primum .i. **de spiritu et metet.** dicit ergo quod quis seminaverit homo hoc metet. qui seminat in carne sua seminando et fovendo vicia carnalia. de carne et metet corruptionem penne eterne. sed non est homo messis ex semine de quo generantur non spinas et tribulos. gen. in principio. xxii qui seminat iniquitatem metet mala. qui autem seminat in spiritu spiritualia seminando et nutriendo. et non dicit in spiritu suo sicut dixerat in carne sua. quia semen spirituale ex homine non est sicut carnale osee. x. ex te perdicio tua tantum in me auxilium tuum. de spiritu et metet vitam eternam mercedem convenientem. quia seminantem iusticiam merces fidelis.

Notandum est hic contra conveniens seminis. primo quid seminat quia iusticiam. prov. xi. seminanti iusticiam merces fidelis. prov. xi. semen iustorum salvabitur. secundo ubi seminatur quia in terra bona. luc. viii. aliud cecidit in terram bonam. eccl. ii. bona est cum oleo et deo etc.

Tercio qui seminatur quia terrestrine. eccl. xi. mane semina semen tuum etc. Quarto quantum quia habunde. ii. cor. ix. qui parce seminat parce et metet. Quinto de quo quia de suo. eccl. xiii. exiit qui seminat seminare suum. Sexto propter quid quia propter fructum spiritualem. osee. x. seminate vobis .i. ad utilitatem vestram in veritate et metite in ore misericordie. sed heu quia dicitur Job. iiii. vidi eos qui operantur iniquitatem et seminant dolores. Hic queritur sicut dicitur si potuit homo est ergo id est ex imperfectione lapsus ut nequeat vitare. quod autem nec peccat in eo quod vitare non potest. Respondeo quia ... id est vix quam Item idem. ergo peccatum pacus est ut

malum fiat cum lateat voluntas aut compellat iustitias contra omne peccatum voluntarium. Respondeo de compulsione inducente. non sufficiente. Item sicut illud malis facilius. ergo peccatum est preteritio mali delicti deserere bonum ergo delictum quod est peccatum omissionis consistit in sola privatione. contra privacio nichil est. Respondeo sed quosdam peccatum omissionis consistit in actu incompossibili actui debito. sed alios in privatione actus omissi. et quamvis privacio secundum se nichil sit. tamen sicut ad radicatur .i. sicut debitum est. non omissio actus debiti. Item sicut illud ipse se seducat. ergo non cum seducit adulatores. contra ysa. iii. popule meus qui beatum te dicunt ipsi te decipiunt. Respondeo adulatores decipiunt occasionaliter. sed homo quando decipit decipit se causaliter. Item sicut id est tu in sempiternum gloriam habebit. ergo qui nec malus est alterius sibi ipsi contra. ergo. xx. vere malus vi finit. Respondeo. secundum hoc ergo loquitur de homine in quo sicut defectus a quo nec est purus homo vel de homine qui per omnia perfectus est ut est homo deus. Item adhuc opponitur. flammam homo sanctus nec non paganum vel hereticum non sibi proponit. Respondeo non proponit simpliciter. sed in aliquo defectu que in se tamen in illo defectuosa. Item vult quod omnis sui portabunt. contra sic eodem alter alterius onera portate. Respondeo. Similiter ergo quamvis est bonum istarum propriae partem pene et quam omnis omnium reddende. de primo loquitur supra de secundo hic. Item opponitur hic ergo defuncti onera sua portant. ergo suffragia vivorum non prosunt eis. Respondeo ymmo prosunt quia meritorie ipsorum sicut quia ipsi meruerunt in carne ut eis prodessent. sicut per eis fierent. Item ubi dicitur ergo alieno peccato nullus inquinatur non consentiendo. vel imitando fecit suum contra primi ade peccato inquinatur Ro. iii. in quo omnes peccaverunt. Respondeo hoc intelligitur de peccato personali .i. actuali. non de originali .i. originali quod contrahitur contradicione non. Item opponitur per peccato subditorum flagellum. Tolle cunctos principes etc. Respondeo consentire reputantur prelati qui non corrigunt. Item sicut illud. de carne metet corruptionem. ergo pene eterne. contra .i. cor. xv. mortui resurgent incorrupti. Respondeo incorrupti erunt corruptione sive. sed corrupti corruptione bonorum omnium sive. Superius instruxit prelatos secundo

**Bonum autem facientes** subditos. hic tercio instruit generaliter omnes. vel primo hortatur omnes ad bonum faciendum in deficiente. secundo maxime. ibi. **ergo dum tempus habemus.** tercio ordinabiliter. ibi. **maxime autem ad domesticos.** In prima primo hortatur monicione simplici. secundo allicit ad hoc promissione premii .i. **tempore autem suo.** Dicit ergo bonum autem quod ita se habeant prelati ad subditos et ita subditi ad prelatos. autem sed nos vel bonum

faciente non deficiamus. suo enim quia proseminavit sabi(t) erit. ar. xxiiii. tempore enim suo id est convenienti, sed non statim. quia omnia tempus habent. eccl. iii. metemus id est mercedem accipiemus non deficientes. quia mercedem etiam qui non metit mercedem accipit. Jo. iiii. Augustinus si homo non posuit finem operi dei non imponet finem remunerationi eius. ergo est epilogus commonitionis premissorum. considerans quod tempore suo feliciter metemus premium quod non deficientes. et quia sic metemus. ergo dum tempus habemus in presenti scilicet vita in qua tempus est aptum ad operandum. tempus enim futurum non erit ad hoc aptum. eccl. ix. quodcumque potest manus tua instanter operare. quia nec opus etc. et dicit dum habemus presens enim tempus nobis accommodatum est ad merendum. deus autem in futuro ipsum accipiet ad iudicandum. ps. cum accepero tempus ego iustitias iudicabo. operemur inquam bonum et hoc ad omnes sine personarum acceptione ut sic perfecta dilectio. sed melior maior affectus indigentiori maior effectus et beneficentia. est ergo operandi opportunitas. quia dum tempus habemus utilitas. quia bonum generalitas. quia ad omnes maxime autem ad domesticos fidei id est ad christianos fideles qui domestici dicuntur quia nobis sunt de familia eiusdem domini. ephe. iii. cives sanctorum et domestici dei id est christi. ut sicut suorum et maxime domesticorum curam non habet fidem negavit. Hec est quarta pars [Videte qualibus litteris scripsi] et ultima principalis epistole huius sic dividi potest. primo salutationem. secundo iteratam moralem instructionem. hic iiii^o ponit epistole conclusionem ab hoc enim loco scripsit sua manu epistolam usque ad finem quasi loco sigilli in sua fine quasi ostendens nimiam pro aliis mentis suam tantam esse. quia primo revocat eos ab observantia legalis. secundo provocat eos ad amorem crucis. ibi mihi autem absit gloriari. tertio hortatur ad perseverantiam in fide. id est de cetero nemo molestus sit. In prima ab observantia legalis revocat et primo ex consideratione sue sollicitudinis ad eos. secundo ex consideratione intentionis pseudo contra eos. ibi. quicumque voluit placere in carne. tertio ex consideratione consuetudinis apud eos. ibi. neque enim qui circumciduntur. Dicit ergo videte quia ita moveri nos ad ista et ut firmius predicta teneatis. videte qualibus litteris scripsi vobis mea manu. ut scilicet sciatis hanc epistolam ante missam non ab alio scribentes. quod quasi post altam appareat. secundo. xv. non audeo aliquid loqui eorum que per me non efficit christus tales litteras credibiles. quia sigillate sigillo episcoporum. In hoc cum duo manu dicitur. et non facerunt. ar. xxiii. [Hic tangit intentionem] [Quicumque volunt placere] pseudo ut primo tangit malam eorum intentionem. secundo contrariam sequentem. ibi. hii. cogunt vos. Dicit ergo quicumque nos mover. id est cum ut christus. Dicit ergo ita apparet ut manu mea scribens. quia pseudo institut doctores vestri et hoc est quod dicit. quicumque enim nolunt placere. iudeis scilicet in carne id est in carnalibus observanciis. hii volunt cogunt id est importunitate non ratione inducunt. vos circumcidi et hoc simplicitate quod hoc tantum ut crucis christi persecutionem id est persecutionem quam per predicatione crucis christi inferunt non patiantur hoc dupliciter intellige. uno modo ut patiantur iudei qui persequebantur predicatores crucis predicabant enim pseudo crucem fidelibus quod questum. Alie(n)tem ut placerent in iudeis et non paterentur persecutionem ab eis. secundum ut non patiantur persecutionem ab ipsis doctoribus romanis qui sub gallo decreverant ut iudei ipso ritu viverent et sine inquietare neque eis. quia ergo christianus erat sed in christum crederet. quod iudei habebantur inter gentes. et inquietabantur. id est isti predicabant circumcisionem et circumcidebantur. Neque quod necesse est (v)ut mentiantur pseudo quia non hoc faciunt non quia legem servandi. quia neque qui circumciduntur scilicet pseudo legem custodiunt quantum ad moralia que sine fide et caritate impleri non possunt. sed in gallo sed debent eam custodire. sicut v. testificor omni homini circumcidenti se quoniam debitor est universe legis faciende. sed nolunt non circumcidi id est sola voluntate sua non ratione nos ad circumcisionem inducunt. ut in carne vestra id est in carnali circumcisione vestra glorientur apud iudeos eo quod tot proselitos faciunt. et hoc enim iudei in isti laborabant et exaltabant. ar. xxiii. circuitis mare et aridam ut faciatis unum proselitum. [Mihi autem absit gloriari etc.] [Revocavit] eos ab observantia legalis. hic provocat eos ad amorem crucis et hoc triplicite. primo ex suo. secundo ex sufficientia crucis. ibi. in christo enim ihesu. tertio ex merito. ibi. et quicumque hanc regulam secuti. In prima ponit tria. primo suam gloriam. secundo gloriam. ibi. non meruit deo gloriam forum. pro gloriam. Dicit ergo in nostro aut quod illi sic gloriantur. autem. sed mihi absit gloriari nisi in cruce domini nostri ihesu christi. gal. eccl. v. in quibus philosophi erubuit. ibi. apostolus thesaurum reperit quod ne erubescamus eam imponitur domini hoc id est in fronte locamus. In cruce inquam domini per crucis potentiam. nostri per fidem meritam. ihesu per salubritatem christi per suavitatem et deus in cruce domini non latitudine et ut simul. neque videtis in passione patienter si in cruce christi quia per mediam. sed non qui persecutorem patiens per iustitiam. ar. v. hugo de sancto victore. In cruce christi est laus in cruce latius deberet consolatio. In cruce latius simul confusio. In prima pena cum christo et post gloriam. In secunda pena pro christo et post remissionem. in tertia pena pro christo et post supplicium. per quod scilicet christum crucifixum. mihi crucifixus est. ut scilicet me non teneat. sicut qui habet manus affixas in cruce non potest tenere. et ego mundo. ut scilicet ipsum non teneam. Secundum ut ipsum. Et—

uidere q quidam crucifixi sunt mundo et mundus eis. q amundo contempnuntur et mundum contempnunt. Aliqui mundo crucifixi non sunt sed mundus eis. q amundo non contempnuntur et ipsi mundum non contempnunt. q aliqui mundo crucifixi sunt et mundus eis. q nec amundo contempnuntur nec mundum contempnunt. In primo gradu fuit apostolus q et mundum contempnebat et mundus eum. Absit glorari nisi in cruce etc. q quadruplicem gloriam dampnat apostolus et quadruplicem commendat. Est ergo prima gloria de corporis voluptate. q est luxuriosorum .i. cor. i. non excelentur omnis caro coram eo. Hec ignominiosa. osee. xij. gloriam eorum ignominiam commutabo. Secunda in terrenarum amore que est cupidorum. phil. iij. gloria in confusione eorum qui terrena sapiunt. Hec est ruinosa. ps. quid gloriaris in malicia etc. potens es etc. Tertia in corporis elacione que est superborum .i. cor. iiij. quid habes quod non accepisti et si accepisti quid gloriaris quasi non acceperis. Hec presumptuosa. ysa. x. numquid gloriabitur securis. Quarta in extrinseca laudacione que est ypocritarum. ij. cor. v. ut habeatis ad eos qui in facie gloriantur et non in corde. Hec est odiosa. ro. iij. ubi est gloria tua exclusa est. Econtra quadruplicem gloriam commendat apostolus quadruplicem gloriam quarum prima est in conscientie mee. Hec est secura. Sed spes nostra celi gloria stell arum. Secunda est in plurali etc. Tertia est in malicie destructione .i. thess. ij. vos estis gloria nostra et gaudium. loquitur de conversis per ipsum. Hec est preciosa .i. cor. ix. bonum est michi mori quam ut gloriam meam quis evacuet. Tertia est in proximi collacione. ro. v. non solum autem sed gloriamur in tribulacionibus. Hec est fructuosa. ij. cor. xij. libenter gloriabor in infirmitatibus meis ut inhabitet in me virtus Christi. Quarta est in spe glorie. ro. v. gloriamur in spe glorie filiorum dei. Hec est iocunda. quia exultabunt sancti in gloria. In cruce domini in qua gloriandum est quadruplex racione. Primo quia in cruce perpendit gloriam dei scilicet filius patris. heb. i. qui cum sit splendor glorie. Secundo quia per crucem patet gloria celi. ysa. xxij. clavem domus david super humerum eius. Tertio quia per crucem subiecta est Christo gloria mundi. phil. ij. factus obediens usque ad mortem etc. Quarto quia cruce evacuata est ab homine victo gloria diaboli. sap. xiiij. benedictum lignum. per quod fit iusticia. In Christo ihesu. Hic tangit sufficienciam eius duplicem. Primo vicium mutacionis in circumcisione. Secundo vitium gentile in preputio. Christianum in nova creatura. Dicit ergo. mihi q in cruce solum glorior quia in Christo ihesu nec circumcisio aliquid valet .i. aliquid dignitatis confert apud deum neque preputium. sed hec tantum .s. nova creatura .i. renovacio et nova vita que est per fidem caritatis. et non simul ad naturam in Christo



induite vos novum hominem. eph. iiij.

Et quicumque hanc regulam. Hic tangit credentium utilitatem. Unde primo tangit fidei rectitudinem. Secundo utilitatem multiplicem. ibi. pax super illos. Tertio credentium generalitatem. ibi. super illos. Dicit ergo. et quicumque .i. quicumque eis in cruce gloriantur et quicumque hanc regulam .i. istam de qua loquitur gloriandi in cruce .i. certissima regula vite humane qua non deviat ab ea eternus. quia in cruce est utilitas assensus et perceptus quam commutatur gressu inmundi et ingressu de mundo. Unde v. mich. i. ipsum nubit mundo. haut dubium si aliquis aufferre potuisset. quicumque ergo hanc regulam secuti fuerunt pax .i. tranquillitas mentis super illos .i. generales et misericordia .i. peccatorum remissio non solum super generales. sed super israel .i. iudeos numquid carnales. sed qui sunt dei. Super primo tenendum

De cetero nemo mihi. Hic inter cetera ab observancia legis. Secundo provocat ad amorem Christi. hic tertio invitat eos ad perseverantiam in pace. Unde primo ponit exhortacionem. Secundo subdit aquiescendi racionem. ibi ego enim stigmata. Tertio subdit precacionem. ibi gracia domini nostri. Dicit ergo de cetero .i. amodo vel de cetero .i. de alio pro facere ut de legalium observancia. nemo vestrum .s. michi molestus sit. ut .s. facere cogat scilicet vel in vobis laborare. non enim inquietandi sunt prelati a subditis .i. reg. xxvi. quid est quod clamas et inquietas regem. Cum in quem autem nec inferat molestia. qualiter sancti molestiorum. ego enim stigmata domini ihesu .i. signa passionis Christi scilicet cicatrices plagarum ut livores et huiusmodi. de persecucionibus quas passus in corpore meo. non tamen in spiritu vel extrinseco habitu porto. ij. cor. iiij. semper mortificacionem ihesu Christi in corpore nostro circumferentes. Et ut pacem tenuerent ostendens gracia domini ihesu .i. que per dominum ihesum Christum facta est. io. i. gracia et veritas per ihesum Christum facta. non super dissensio vel legis furor. cum spiritu vestro sit bonum in vobis datum. Amen. Et hec ex hiis .ii. duobus ponit contra pelagianos operis meritum ex gracia fortiter et libero arbitrio inicialiter. Amen. confirmacio est peticionis sue vel totius epistole.

Hic queritur super illud bonum autem facientes etc. glosa. quantum sentiamus in opere tamen meremur in fratribus. quod dicitur continuetur spiritus condignum. Solutio sit comparacio in genere. ut si parum proximis magis magnus non pereat. Cum bonum operemur ad omnes quia eccl. xij. da bono et ne receperis peccatorem. Solutio peccator ut homo fovendus est sed non ut peccator. Et ibidem glosa ut sit peccata dilectio que non tenetur ad peccatum dilatoribus. Solutio loquitur de perfectione sufficientie. Cum secundum glosa. ubi imperatur est misericordia si quis provendi sunt multi. que si ambo pereantur primo diligendi sunt et tamen providendi. Solutio glosa intelligitur

Sed mundus crucifixus est mihi quia mundum contempnit

eius

Ep

nota

iustitia. ij. cor. i. gloria nostra hec est testimonium conscientie

fiet gloriantes

sit splendor glorie

5

2

3

4

5

pibz nō sim pl'r. nl' lo in collacōne bii fcōz spūalm. Titi ibid. glo. ꝛ nimias uris qui p̄ sequitur eam. bii fiunt c. q̄ tales sr̄ arcendi. Ro. iii. hōies sr̄ fouendi ut mīma ecce p̄ spici. Titi sr̄ illos. iii. ii. q̄ cōtradicitur legē custodi uit. glo. illa dr̄ custodiciōne legis si occidis nō mecari ꝛc. ad bonos mores ꝑtinencia q̄ si cast̄ iplen si pōsse. q̄ generalr̄ p̄t nō occides. nō me chari ꝛc. Ro. q̄ nimis pōssut si caritate sr̄ n̄ cū implr. q̄ sr̄ respiat scłam p̄cepti. s̄ implr̄ siue nl' intelligentē. Tcri iii. ab sit gl'ari n̄ in cruce. q̄ ij. coz. i. gl'a n̄ra h̄ est testimō conscie n̄re. Titi ij. coz. xi. libent̄ gl'abor ꝛ i firmitatibz meis Ro. v. n̄ in ipsis altiu ut bip̄ tam bonū autē testimō conscie fundatur in fide ꝛ uias. ꝛ nimirate. silr̄ gl'abit in ifirmitatibz in q̄s huit cōformitatē ai x̄ q̄ nec hec gl'a cōtinet. sb̄ gl'a dei. Tit̄ sec glo. n̄ e inagtum i sapia dei. nl' potencia. nl' n̄i leitate gl'ari. s̄ in cruce. q̄ cui uitorium e gl'ee eq̄ inagtum. Titi ipilla e inter nos gl'andi. gl'e nulli maior. Ro. glo. lo de magtuōne diffic̄ n̄ loniuatis. Tctoid sr̄ illos. ego n. stigmata dūi ꝛc. q̄ stigmata passionis dūi portare debem̄ q̄ implr̄. scilꝫ x̄ stigmata passionis huit i capit̄ ex spinaz punctōe. In latere ex lancee p foratō. In pedibz ex clauoz infixione. In manibz ex uiantuū affixioz spūalr̄ a nō debem̄ notas passionis eius gerere in capite. i. in mente p̄ x̄ ꝛ nam fidem. i. pe. iiij. x̄ in carne passo ꝛ uos eadē cogi tatōe armamī. eccē aut̄. sm aug̃. est cū assu cogitare. In latere. i. in corde p assiduā meditatō tem. in. recordare paupertas ꝛc. i pedibz. i. in affectibz p deuotōz. ꝛ amorē ut dicam̄ illos. Ro. viii. quis nos separabit a caritate x̄i. In ma nibz p operatō. cant. viij. pone me ut signacłm sr̄ cor tuū. ut signaculū sr̄ brachiū tuū.

Ego cōfirmaui columpnas eius.

Sicut dr̄ sapiens nō minor e uirt̄ q̄ q̄rere parta tueri. Ideo n̄ i mīto cōmendat̄ apl's. q̄ ꝛ ephesios in fide n̄ fundauit. tū sr̄ eciam s ifide cōfirmauit ut possit dicere. ego cōfirmaui colū pnas eius. Ego mchi p̄ silita nacōne xānī reli gione. a p̄ dignitate. p̄ silita dico natōe. scla ꝛ ego p̄ silita sū ex semine abrahe de tribu beniamin. Ro. xi. De x̄ani religione. gal'. ij. ego. n. p legem legi mortuū sū. ut deo uiuā. cū x̄o cōfixus sū cruci. uiuo ego. iam n̄ ego. uiuit uō in me xp̄c. q̄ a nunc uiuo i carne in fide uiuo filii dei. De ap'or digni tate. i. coz. xv. ego sū mīm̄ apl'oz. de hiis t̄bz ij. coz. xi. p̄silite ꝛ ego ~~mīr~~ semine abrahe s̄t ꝛ ego mīr x̄i sr̄. ꝛ ego ut minus sapiens dico pl's

ego talr̄ oz ee p̄ dicator. sapie salutaris. p̄ silr̄ ita q̄ ad cōtemplatōz. p̄ianus. q̄ ad religionē dei fidei apl's q̄ ad auctate officii. ego. gr̄ mdes dei p̄ sapientiam creden sū dei p fidem apl's dei p in iūcta potestatē cōfirmaui ꝛc. Tpsea sūt uacillarent. sic artifex cōfirmat edificiū ne cadat. vn̄ dūs e petro. luc. xxij. ꝛ tu aliqū cōuisus cōfirma fr̄es tuos. q̄d fecit paul'. vn̄ ei competit illd. iob. iiij. uacillantes cōfirmauit s̄mones tui. ne pecco timerent. sic epc̄ cōfirmat pueru ad robur cō pusillanimitatē. un̄ dū e de dauid. Inueni dauid s̄uū meū oleo sc̄o meo unxi eum manus n. mea auxiliabit̄ ei ꝛ brachiū meū cōfir mabit eum. nichil ꝑficiet ꝛc. p's. v'bo dūi p̄ paulū. scipto celi. i. ephesii firmati sūt ꝛc. sicut p̄mi gl'eamunt̄. sic p'lat' nl' p̄ncep's cōfirmat domū ne postea aufferat. id p's me aūt ꝑpt innocentiam suscepisti. ꝛ cōfirmasti me in cōspectu tuo in etn̄. has cōfirmacōes petebat p's cōfirma hoc dr̄ q̄ opatus es in nob'. has p̄mitte bat apl's. ij. thessal'. uis fidelis aūt dūs est q̄ cōfirmabit uos ꝛ custodiet a malo. TEgo q̄ cōfirmaui colūpnas eius. i. fideles eccē ephesioz. fideles n̄o eccē dicūr colūpne. q̄ debent ee recti erecti ꝛ fortes. recti p fidem erecti p sp̄m fortes p caritatem. recti dico p fidem. fides. n. cōd rectam mat̄ nem cēdi ad p̄ciam. vn̄ figurat̄ p colūpnā nubis de q̄ exo. xiiij. dicit̄ q̄ precedebat eos ad ostendendā uiam p diem. in colūpna nu bis. fides. n. ad mod' nubis h̄t obscuritatem q̄ cum enigmate absolucōnē. q̄ enarrat̄ in fine hmōditatē. q̄ excitat a deuocōnem. Terecti p spem. spes. n. erigit ad supna. vn̄ sigr̄ficat̄ p colūpnam fumi. de q̄ uidetur q̄ colūpnaz fumi in dicit̄. xx. de ciuitate cōscendere. s. ut ad modū fumi ex igne. i. caritate pnemit i altum ascendit. In fine desit q̄. i. gl'ia fortes p caritatē. fortis. n. e ut mors dilectō. vn̄ sigr̄ficat̄ p colūpnam ignis. q̄ omnia cōsumit. de q̄ sap. xviij. igneis ardentē colūpnam ducem hui eriūt. sic. n. ignis illuminat dyaphana examinat metalla exclinat cremabilia. sic caritas illuminat corda exa minat opa. exclinat uicia. Iam appet q̄ sit ca afficiens h'' eple. q̄ paulus q̄ notur ibi. ego. q̄ finalis q̄ cōfirmato q̄ notat̄ ibi. cōfirmaui q̄ mal'. q̄ ephesii. q̄ notur ibi. colūpnas eius. For'l' p̄ i diuione eple ꝛ m Tunc eple p̄mittit glosator plogū. i. p̄cedi um sui argumentum. v'. dno p̄ncipalr̄ facit p̄mo descebit eos quibz scbit. s̄ cōdicōne

et modum scribendi. Sed dicit. ibi hos collaudat apostolus ephesios non quibus scribit descripti(?) a tribus. primo a regione quia ephesii sunt asyani. ab asya minore secundo a religione quia benedicti sunt et habitu veritatis xane. tertio a stabilitate quia persisterunt in fide. primum respicit primam. secundum regionem. tertium perseverantiam. Hos collaudat apostolus. hic scribit rationem et modum scribendi. et implicat. iiii. ca. primo scribitur ratio secundo auctorem. quia apostolus scribens. tertio locum a quo scribit. quia a roma de carcere. quarto nuncium per quem scribit quia per tychicum dyaconem littera sententia patet.

Paulus apostolus christi ihesu etc. Hanc epistolam scribit apostolus ad ephesios. ephesii sunt asyani ab asya minore que est pars grecie. hii non fuerunt per apostolum paulum in fide tantum. sed confirmati. Jam enim antequam veniret ad eos erant conversi ut habetur Act. xix. fuit enim apollo cum esset corinthi etc. post conversionem non suam et apostoli confirmationem in fide persisterunt. nec pseudo receperunt. non igitur reprehensione sed consolatione digni erant. Ideo paulus eis in carcere positus. et consolatoriam scribit epistolam. scribit autem eis ab urbe roma. per tychicum dyaconum. Intentio eius est eos in bonis habitos confirmare et ad ulteriora provocare. modus. id est agendi patet ex divisione epistole. primo enim ponit salutationem in qua suum affectum erga eos demonstrat. secundo gratiarum actionem in qua eos habitos confirmat ibi. benedictus deus. usque ad. iiii. capitulum. tertio exhortationem in qua eos ad ulteriora bona provocat. quarto iiii. usque ad locum illum. capitulo. vi. De cetero fratres confortamini in domino. quarto epistole conclusionem in qua eos ad certamen spirituale confortat a loco illo. de cetero usque in finem. In salutatione primo ponit personam salutantis secundo personam salutatam. ibi. sanctis omnibus. tertio formam salutationis. ibi. gratia nobis. Item prima primo nominat salutantis personam. ibi. paulus. secundo personam auctoritatem. ibi. apostolus christi. tertio auctoritatis doctorem. ibi. per voluntatem dei. Dicitur ergo paulus nomen est humilitatis. a paululum apostolus nomen est dignitatis. quia qui se humiliat exaltabitur. Luc. xviii. apostolus igitur christi ihesu non sathane. sicut pseudo. ii. Cor. xi. ministri sathane etc. apostolus inquam et hoc non meis meritis. sed per voluntatem dei. cum de multis ecclesie. viii. ipsi testificamini. et tamen ex me sanctis omnibus qui sunt ephesi et fidelibus simpliciter scribit. vel ego paulus scribo. sanctis quantum ad mores. fidelibus quantum ad fidem. vel sanctis id est maioribus et perfectis. fidelibus id est minoribus et imperfectis. fidelibus inquam. et hoc in christo ihesu. extra quem. christo ihesu non invenitur salus. Hic scribit salutationis formam in qua

Gratia et pax vobis. implicatur dei. de misericordia gratificantia. omni sufficientia ibi. gratia et pax. a deo patre. auctoris potentia. ibi. a deo patre. prerogative excellentia. ibi. et domino ihesu christo. id est gratiam et domini. qui sufficientes est quantum. qui a patre et regente datur. qui per solem vincit. ut a filio datur. dicit ergo gratia. scilicet iustificationis a culpa et pax. id est tranquillitatis mentis et reconciliatio ad deum quam adhibebatur a pena debita pro offensa. vobis. supple sit et hoc a deo patre nostro a quo bona cuncta procedunt. Iac. i. omne datum optimum etc. et domino ihesu christo. sicut et nulla bona datur. ideo secundum omnes orationes finiuntur per dominum nostrum ihesum christum. sanctum non nominat. quia cum sit nexus patris et filii intelligitur in donis. quia capitalis gratia et pax. Hic gratias agendo eos in bonis

Benedictus deus. habitis confirmat et hoc tribus modis. primo ratione suscepta ex parte a quo multa bona accepta sunt. capitulo isto. secundo ratione suscepta ex parte ipsorum qui de peccato statu malo ad bonum perveniunt translati sunt capitulo. ii. tertio ratione sumpta ex parte apostoli cuius ministerio et diligentia in bono statu positi et confirmati sunt capitulo. iii. In prima gratias agendo tangit primo beneficia exhibita humano generi generaliter. secundo beneficia exhibita ipsi apostolis principaliter. ibi. que superabundavit in nobis. tertio beneficia exhibita ipsis ephesiis specialiter ibi in quo et vos cum audissetis verbum veritatis. beneficia vero exhibita generaliter humano generi tangit sex. primum benedictionis multitudine. futuro beatitudinis. benedixit etc. secundum electionis in preordinatam separatione a massa perditionis. ibi sicut elegit nos. tertium praedestinationis. in preordinatam associatione cum bonis. scilicet in filios adoptionis. ibi. qui predestinavit nos. quartum gratificationis in collatione gratie. ibi. in qua gratificavit nos. quintum redemptionis in liberatione a pena. id est a dyabolica servitute. ibi in quo habemus redemptionem. sextum remissionis in deletione culpe. ibi. remissionem peccatorum. Circa beneficium benedictionis tangit tria. primo personam que nos impendit. ibi. qui benedixit. Dicit ergo benedictus a me. a nobis et ab aliis. id est corde. ore et opere. laudatur deus et pater. et ille qui est deus per eternam divinitatem. et pater per proprietatem. et nobis mittit aut creationem. non suppositum. quia idem est suppositum. sed ratione significationis et relatione pater. in quam. domini nostri ihesu christi. id est filii qui est dominus noster secundum divinitatem. sed hic christus secundum humanitatem. qui scilicet deus benedixit. ibi. benedixit Jam quidem benedixit in spe. sed in futuro benedicet in re. ponit quod preteritum pro futuro propter certitudinem. benedixit in quam nos benedictionibus maledictionis in omni benedictione spirituali. scilicet quantum ad animam et quantum ad corpus. tum erit corpus spirituale. id est corpus. seminatur corpus animale. resurget spirituale. benedictione in quam hic in celestibus. id est in celo. et hoc in christo. id est per christum vel in christo

operante. i. pe. ii. e qui reformabit corpus humilitatis
nostre &c. Phil. iii. aspectiva benedictionis & ratione effica
cialis. quia deus est qui benedicet. & ratione materie. quia nos
benedicet. & ratione forme. quia in omni benedictione spirituali
benedicet. & ratione finis. quia in celestibus benedicet. et e
benedicet ho quantum dnum. Beneficium electionis in p
Sicut elegit nos. Hic tangit predinatam se
parationem a massa perditionis. Unde commendatur electio
ista. quia libera. ibi. sicut elegit. quia eterna. ibi. ante mundi
constitutionem. quia fructuosa. ibi. ut essemus sancti. quia stan
ta. ibi. in caritate. Dicit ergo. Ita benedicet nos non
meritis nostris. sed ex gratia xpi sic elegit nos. i. gratuitas aima
perditionis segregatos preordinavit. in ipso. scilicet xpo. i.
per xpm. Jo. xv. non vos me elegistis. sed ego elegi vos
& hoc ante mundi constitutionem. i. ab eterno. antequam quicquam
fieret. Ro. ix. cum non dum nati fuissent. & elegit ergo
non quia sancti eramus. quia non eramus. sed ad hoc elegit ut essemus
sancti virtutibus & inmaculati amicus utriusque. n. facte
lecto secundum duas partes iustitie. scilicet declina a malo &
fac bonum. sancti inquam in conspectu eius. i. intus in corde
ubi ipse solus conspicit. i. Re. xvi. deus autem intuetur cor. vel in
conspectu eius. i. ut eum aspiciamus. quia visio est tota
merces secundum aug. & hoc fecit non meritis nostris. sed in caritate
sua. vel nostra qua nos formaliter sanctificat.

Qui predestinavit. Hic benedictum beneficium scilicet pre
destinationis in preordinata associatione cum bonis. vel
et predestinatio implicat sex. primo actum eternum. ibi. pre
destinavit. secundo templeobium. ibi. nos. tertio personas quo
dam. ibi. in adoptionem. quarto finem. ibi. in ipsum.
quinto modum statuti. ibi. secundum propositum. sexto effectum
debitum. ibi. in laudem glorie. Dicit ergo. qui scilicet predes
tinavit nos. i. sola gratia preelegit in adoptionem filiorum
i. ut associaremur cum filiis adoptionis. in loquens quibus dicitur
sunt. Ro. viii. adoptionem filiorum expectantes. predesti
navit inquam per ihm xpm … predestinatio …
principale … significatum. sed … concomitatiuum
vel in adoptionem filiorum. qui quidem est filius per ihm xpm
quia dedit eis potestatem filios dei fieri. Jo. i. predestinavit
inquam nos in ipsum. scilicet venturos. i. cum … habi
turos. quia heredes quidem dei. coheredes autem xpi. Ro.
viii. predestinavit quidem non merito nostro. vel beneplacito.
sed secundum propositum voluntatis sue. i. secundum voluntatem suam
longe ante impletionem vel secundum propositum voluntatis. i. secundum
voluntatem suam omnibus palam propositam quia … gratie
hanc autem fecit in laudem glorie. ut laudent glorio
sam suam. ysa. xliii. populum istum formavi mihi
laudem meam narrabit. Hic benedictum tertium
In qua gratificavit. beneficium scilicet gratificationis
in collatione gratie dicens. in qua scilicet gratia gratificavit. gratifi
cavit nos. i. sibi gratos fecit. quam prius eramus ire filii
… ut. In sua n. gratificavit nos in dilecto filio

suo. i. per dilectum filium suum. quia gratia & veritas per ihm
xpm facta est. Jo. i. Hic tangit quartum beneficium
In quo habemus. redemptionis in liberatione
a pena dicens in quo scilicet filio habemus redemptionem
quo ad penam. scilicet a servitute dyaboli qui tenebat
nos incarceratos. habemus inquam & hoc per sanguinem eius. quod
scilicet est precium nostre redemptionis. apo. v. redemisti
nos deo in sanguine tuo. nec solum redemptionem quo
ad penam. sed & remissionem peccatorum quo ad culpam
i. pe. ii. … per sanguinis effusionem factus est fons
patens domui david. i. erit salvationis peccatorum …
ad actuale & menstruate quo ad originale
Zach. xiii. sic n. sanguinis corrupti libidinosa
… fuit principium nostre iniquinationis. sic sangui
nis purissimi caritativa effusio fuit principi
um & causa nostre emundationis. Hec autem totum
suspendi beneficia prestitit nobis secundum divitias gratie
eius. i. secundum divinitatem & immensitatem gratie sue
quia & nos redemit & peccata non imputavit. … 
autem quidem est iniuria &c. Superius tetigit
Que superhabundavit. beneficia exhibi
ta … generaliter. hic tangit beneficia ex
hibita apostolis specialiter. quia fuit duo primum est communi
revelationis. secundum perfecte instructionis. primum est
officium suum ministerium apostolice predicationis. ibi. in
quo & nos sorte. beneficium revelationis eius
extollit ex quibus conditionibus. primo ex revelationis
multitudine. ibi. ut notum faceret. secundo ex revelationis
magnitudine. ibi. secundum bonum placitum. &c. Dicit ergo.
que scilicet quoque hec beneficia prestitit nobis. secundum divitias
gratie sue que. scilicet superhabundavit. i. plus quam ceteris
habundavit in nobis apostolis qui per xpm omnes fuit
capite & gratie. primitias susceperunt … 
… sic habundavit … & hoc in omni sapientia
i. notitia rerum divinarum & prudentia i. scientia rerum
humanarum. quia eis … omnia revelavit
Jo. xv. vos autem dixi amicos. quia omnia audi
vi &c. In omni dico sapientia … ut notum
faceret nobis sacramentum voluntatis sue. i. voluntatem
suam alius secretam. i. illud quod secreta volun
tate facere volebat. … xiii. vobis datum est
nosse misterium regni dei. hoc est misterium a seculis
absconditum. Coll. i. Hic exprimit secundum
Secundum bonum placitum. revelationis magni
tudinem. que est in … de … per principium
… hic tangit … primo … dei lib
… secundum bonum placitum. secundo …
temporis opportunitatem. quia proposuit in eo &c. tertio
… omnium utilitatem. quia instaurare omnia.
&c. Dicit ergo. secundum bonum … notum faceret
sacramentum voluntatis sue. que est instaurare. i.

·i· initiatum p̄stinū reducere· omnia p̄ primū destructa
⁊ hoc in xp̄o· p̄ xp̄m· ysa· lviii· edificabunt
in te deserta seculorum· ⁊ uocaberis edificator sepium
omnia que in celis· i· ruinam angelorum· ⁊ q̄ in terris
sunt· i· perditorum hominum· uel q̄ in celis· i· animas sanctorum
in celo existentium· cum corporibus remunerando· ⁊ q̄
in terris sunt· i· sanctos qui adhuc in terris sunt collaudando·
⁊ hoc in ip̄o· s· xp̄o· hoc addit ad maiorem expres
sionem· q· n̄ in alio· hoc aut̄ fecit n̄ in uiris nostri
sed s̄m bene placitum eius· i· quemadmodum ei
voluntate· uīi plus importat placitum quam
uoluntas· ¶ Ostendit q̄ cepit a xp̄o in tempore
Quod proposuit ⁊c̄· rigoris ⁊ misericordie
sed in aduentu xp̄i sunt tempora dispensationis sed
sed est relaxatio rigoris· Dispensatione iste
ostendit nobis uel immo commisit· o· p̄ in exemplū
ymela in firmamentum carne in nubi ...
uem in pace omnium uiuencium· gloriam ipsius·
¶ Dicit ergo· q· s· bene placitum· uel q· sanctitum
voluntatis sue proposuit· i· longe ante quam fieret
ordinauit· uel proposuit· i· palam omnibus posuit
in eo· in mi̅s supple ip̄lendis ⁊ hoc in dispensa
tione plenitudinis temporum· i· implende re tempore
istius dispensationis· i· in tempore grātie in q̄ decretis
temporibus promissa implere decreuit· gal· iiii·
at ubi uenit plenitudo temporis ⁊c̄·
¶ In quo ⁊ nos sorte· ¶ Ostendit beneficium
factum apostolis exhibitum· s· officium apostolicum p̄ dictionem
ius· et q̄ tam sancti p̄ uno efficacie· s· forte· i·
uel sumus uocati· dicto ordine· ibi· qui autem sperauimus
uel· efficacie omnium· q· operatur liberaliter ui uincibi
liter· q· uocat in inuincibili· q· p̄destinat ronabi
liter· q· s· in consilium operatur· Dicit ergo· in quo istam
tamen omnia in xp̄o· i· q· s· x· ⁊ nos apostoli· s· uocati
sumus p̄ uictorem gratiam collatam· in hoc
tempore ⁊ hoc sorte· i· diuina electione n̄ meritis nostris
¶ Diuina· n· electio ⁊ gratia sors dicitur· q· n̄ est homi
ni noluntas· colo· i· gratias agentes deo q̄
dignos fecit nos in partem sortis sanctorum in lumine
nos dico p̄destinati prius· i· ab eterno electi ⁊
ordinati· q̄s· n· p̄destinauit hos ⁊ uocauit· ro
· viii· p̄destinati dico ⁊ hoc n̄ s̄m iusticiam nostram
sed s̄m propositum eius· i· dei· qui operatur omnia in uo
bis· ⁊ apostolus ysa· xxvi· omnia opera nostra operatus
es· ⁊c̄· operatur inquam uel eligit nos· s· con
silium uoluntatis· sue· i· s̄m uoluntatem suam
ronabilem ⁊ hoc ut sumus in laudem glorie eius
·i· ut p̄ nos alii laudent gloriam eius· ⁊ nos
tales esse debemus p̄ q̄s aliis deus laudetur
non blasphemetur sicut dicit de malis· ro· ii·
nomen dei p̄ uos blasphematur in gentibus su

in inquam· uocati nos· s· quia ante sup omnes alios
qui ad xp̄m conuersi sunt sperauimus in xp̄o·
¶ Ostendit se illos· in quo ⁊ uos sorte uocati sumus q̄
est sors omnis ⁊ spiritualis· ¶ Ecc̄ci· xlviii· sustulisti
¶ Communis est mors· ¶ In uentum ab infimis de sor
te mortis· i· de morte q̄ est sors quedam omnibus· et hoc
accidit sanctum· ¶ Mala ⁊ bona mala quadru
¶ Spiritualis est duplex ¶ plex quarum
¶ Prima est uoluntas ipse que est in obedientium· hac
sorte o p̄ beusus est· Jonas cū fugeret· ⁊ noller obedi
re deo· Jon· i· accedit sors sup ionam ¶ Sc̄ps uita
¶ Scā carnalis lasciuie que est uolup· Sap· ii· dix
erunt illi epicurei nemo nostrum sit exors luxurie nostre ⁊c̄·
¶ Tertia temporalis opulentie· quest auaricia ¶ The sors uita
pu· i· fili· in sinu lacte ⁊c̄· sorte mitte nobiscum ⁊c̄· et
sapientes sortiuntur obedientiam· q̄ primum omnem
q̄ s̄m paupertatem q̄ diuitum ¶ Est gehenne· que est
¶ Quarta q̄ sequitur ad predictas ¶ Ecc̄ci· vi· aia
nequam disperdit quis sed ⁊ deducit in sorte impiorum
Sors bona quadruplex est ¶ Tamen· dan· xii
¶ Prima p̄destinationis diuine dec̄ dicit in q̄ ⁊c̄·
¶ Scā collationis gratie· ecc̄i· xiiii· In diuisione sor
¶ Tertia sortis apostolice act· i· cecidit sors sup mathiam
¶ Quarta beatitudinis eterne· v· regno accepit ¶ Laudat
pessima· sap· iii· ⁊ sors in templo dei ac·
¶ Contrario gratissima· sap· v· ecce quomodo computati in
sio bissima· colo· i· gratias ⁊c̄· de his· p̄ s intimantibus
tius sortes mee· ¶ Ut simus in laudem· glorie eius p̄dicat hic
p apostolum non erant filii in fide· q̄ p̄ go edificabat
sup alienum fundamentum cum scribit ... ipse dicit
ro· xv· sic aut̄ predicaui· non ubi nominatus est xp̄e· ro
q̄ unus non erant q̄ si p̄emini p̄ fidem uti ... q̄ discipulos alios
discipulorum eius quorum fundamentum reputat suum·
¶ Timii sunt illos in xp̄o ibi· glorie· eo· uos non uiuat sunt
s̄m aug̃ quicunque de sui in iustificabit de sui te
Pro duplex est iustificatio una qua de n̄ iusto
fit iustus alia qua de iusto fit iustior· p̄ma
fit sū nuto uno p̄edente· s· ui siū communitate
facit ex uisito uno· s· principalis· ex ore domino· Jnū
sit illos eccī· glorie· iustificationis ⁊ pax· glorie reo
ciliationis· q̄ erunt fideles· ⁊ sic· ut p̄dixit· et
iustificati ⁊ reconciliati· ro loquitur de iustifi
catione ⁊ reconciliatione· hiii autem ip̄ficat· nos dei
chonta ¶ Jnū sit illos· i· remunerationis· glorie ⁊ in
corporibus· q̄ te debent n̄ iuste· q̄ erunt in corpora
ro· futura dicit· quo ad similitudinem peccatum
amiratum non quo ad stam· Jnū sit illud sic
elegit glorie· coronat in nobis de dona sua· non q̄
ex nobis sint merita· q̄· primum reddit merita· ro
merita ex deo sunt principaliter ex nobis uero secundario
uīi principaliter coronat dona sua qui coronat

nitantur. Item secundum illud ut recapitularet. Glosa. non quod
sit futurum cum tamen sit certum. Contra. Secundum illud
Malachiae i. Iacob dilexi. Glosa. dilectio dei nascitur ex pre-
scientia meritorum. Ergo locus de dilectione quo ad temporalem
operationem non quoad eternum significatum. Vel locus
ratione intelligendi non essendi. Nam quamvis scientia dei
et voluntas sint idem in essendo, tamen scientia precedit voluntatem in
intelligendo et immo prius. Infra qui in voluntate secundum rationem intelligendi.
Item secundum illud qui predestinavit. Glosa. premittitur. Sed cedit
hic alia predestinatio que pertinet ad vitam eternam. Contra pre-
destinatio dei non est nisi una sicut eterna. Ergo alietas
hec refertur ad temporalem operationem non ad eternum et principale
significatum. Item predestinavit nos per ipsum Christum. Contra.
Secundum Augustinum pater non est sapiens sapientia genita id est filio. Ergo
nec predestinans. Ergo debemus interpretari per ipsum neutri
intellectus quo ad effectum vel predestinationis operationem
non quo ad principale significatum id est dei beneplacitum.
Item secundum illud in omni sapientia. Glosa. notitia divinorum et scientia
Glosa. prudentia rerum temporalium. Contra. Secundum apostolum noverant
angeli etiam eterna et temporalia, quia equaliter erat eorum scientia sed
angelorum. Ergo signum videtur non stare ibi distinctionem.
Sed respondetur secundum antonomasiam per hoc quod sequitur
erant necessaria ad nostram salutem sine labore. Item
secundum instaurare omnia. Glosa. in pristinum statum reducere
omnia per peccatum destructa. Contra. Mundus non dum reductus est
ad statum innocentie. Ergo hic inchoatur restauratio et con-
summabitur in futuro. Item secundum illud que in celis et que in terris. Glosa.
novitate sancta angelorum dum quodammodo supplementum
de genere humano illius civitatis ruine (?) expectet. Contra.
Glosa. deus autem soli cognitum est numerus electorum. Ergo
augmentum cognitionis hic predestinatorum numerum id est qui sunt
hic non deprehendit exclusio arbitrio hominum. Item secundum
consilium voluntatis. Contra. Consilium in deo non dicitur
ignorantis non natum est consilium. Ergo consilium equivoce
accipitur, uno modo consilium est inquisitio agendorum,
alio modo diffinitio rerum agendarum. Primo modo non est consilium
querentis. Secundo modo dantis. Primo modo non est in deo sed secundo.
Item ibidem. Glosa. secundum voluntatem suam que ex ratione est. Contra.
Secundum Augustinum voluntas dei causa quarum necesse. Ergo causa dicitur
voluntas dei que ratione. Ergo notat concomitantiam
non causam. Vel sensus est ex ratione id est rationabilis. Vel dicitur
quod dicitur ratione et causa quia ratio dicitur prius. Sine ratione essendi
scientia dei per hoc que voluntate secundum rationem intelligendi non essendi.
In quo et vos cum audissetis. Postquam gratias
agendo enumeravit beneficia exhibita (?) spiritualia exhibi-
ta apostolis hic enumerat beneficia spiritualia exhibita Ephe-
siis. Agendo gratias pro eis et primo ponit beneficiorum ex-
hibitorum enumerationem. Secundo subdit pro eis gratiarum actionem
ibi propterea et ego audiens fidem. Item pro amplioribus
donis optinendis addit orationem ibi memoriam
vestri faciens. Primo. In prima beneficia eis exhibita tam

gratia primitive audientes evangelium fide suscep-
tores spiritus sancti ibi in quo credentes. Tertio est acquisi-
tio dei ibi in redemptionem acquisitionis. Dicit
ergo in quo, quia ita sanctificati in Christo, in quo id est in
cuius fide et vos scilicet Ephesii. Cum essetis cum audissetis
id est postquam audistis et postquam audistis quia fides
ex auditu. Romanos x. Unde glosa. hec dicto cum
datur ad tempus et cum audissetis inquam
verbum veritatis evangelium salutis vestre id est verbum
predicationis quod dicitur verbum veritatis quod ad illuminationem
eorum intellectus pertinet evangelium salutis quo
ad satisfactionem effectus per caritatem. Vel verbum veritatis
quod annuntiat veritatem evangelium salutis quod
annuntiat salutem per evangelium. Ii. Cor. vi. Vivus super
terram et alius infinito. In quo scilicet Christo id est eius ap-
probatione et vos super credentes signati estis id est
agnitione dei divini et distincti. Ezechiel ix. Signa thau
super frontes virorum et cetera. Vel signati id est imagine dei
reformata insigniti. Psalmus. Signatum est super nos lu-
men vultus tui domine et cetera. Signati inquam spiritu promis-
sionis sancto id est spiritu sancto nobis promisso. Iohel ii.
effundam de spiritu meo super omnem carnem. Vel spiritu
promissionis sancto id est sancto spiritu sancto a quo est he-
reditatis promissio. Romanos viii. Ipse enim spiritus testimonium red-
dit spiritui nostro quod filii dei sumus. Si autem filii et here-
des. Romanos viii. Spiritus igitur qui est pignus vel arra secundum
aliam litteram hereditatis vestre id est certitudo huius he-
reditatis felix signum cuius auctor spiritus sanctus fons
fidei. Sumus hereditatis eterne. Qui pignus.
Notandum est hic quod secundum glosam in alia littera est ibi arra
cuius ratio est quia secundum glosam differunt pignus et arra. Pig-
nus autem aufertur soluto eo pro quo ponitur. Arra
autem non aufertur sed cum sit pars pretii pretium complet
quia gratia que datur sanctis hereditas non aufertur ab
eis spiritus sanctus immo potius perficitur datum quia augmentum
eius augmentatur. Ideo potius dicitur spiritus sanctus arra
quam pignus utrumque tamen potest dici et arra et pig-
nus. Sed differentia est inter dona spiritus sancti que
eternaliter et de sua natura habent esse quedam imper-
fectionem sicut fides et spes. Hec auferuntur
in collatione hereditatis et ideo quantum ad hec
dona dicitur spiritus sanctus pignus. Alia sunt dona
que ratione status per suam naturam habent imperfectionem
annexam tamen de sua natura nullam habent
imperfectionem et hec in collatione hereditatis non auferen-
tur sed potius perficientur ut caritas et quantum
ad hec dona dicitur arra signatum quod estis
spiritu promissionis sancto qui est pignus hereditatis.
Signatum inquam in redemptionem acquisitionis
ut de potestate dyaboli redempti acquiramur deo vel
acquiramur deo. Hebreos v. nos sumus filii per adop-

b filii dei in acquisitionem aie .i. pe .i. gentis. sed ppls
acquisitionis. et hoc totum i laude glie ei .i. ut lau
detur ipse gloriosus. Post beneficiorum exhibitionem

b **Propterea et ego audiens fidem** Sequitur
cum hic subdit gratiarum actionem. ubi tangit tria primo
auditum eorum fidem. secundo aptum eorum dilectionem in
et dilectionem. tertio finem per assiduitatem ibi
non cesso. Dicit ergo propterea q. qui audissetis verbum
veritatis credidistis propterea et ego audiens fidem
vestram que est in christo ihesu .i. que in christum per te sibi
gratis annunciatione credidistis. Hoc mystice quoad arti
culos de humanitate ihesu quo ad articulos de divinitate
non solum fidem sed dilectionem in omnes sanctos .i. opera cari
tatis in omnes sanctos non in aliquos solum. Gal. vi
operemur bonum ad omnes. tangit ergo fidem illorum
firmam ibi audiens. bonam ibi fidem. solidam ibi
vestram. ubi .i. que est in christo formam .i. et dilectionem
quo per eam vult fides sua dilectione. Audiens quomodo
hoc non cesso temporibus opportunis gratias agens
super deo pro nobis de bonis et quod beatus ab eo. q. non
bene facta sunt omnia: orare omnia gratiarum ac
tio. col. i. non cessamus pro nobis orantes audien
tes fidem vestram in christo et dilectionem in omnes sanctos.

c **Memoriam vestri faciens** Hic post gra
tiarum actionem de beneficiis exhibitis addit orationem
pro amplioribus optinendis. ubi tria petit. primo
ut perfecte cognoscant deum. secundo ut perfecte cogno
scant futuram gloriam. equalem scilicet eorum. ibi illu
minatos oculos. tertio ut perfecte cognoscant futuram
sive gloriam similem apostolorum et doctorum. ibi et que
sit supereminens. In prima primo ponit suam
pro eis orationem. secundo subdit orationis materiam. ibi ut
deus domini nostri. Dicit ergo memoriam q. non
cesso pro vobis gratias agens. ego nunquam facies
memoriam vestri in orationibus meis quibus vobis
meliora et ampliora beneficia imploro.

**Ut deus domini nostri** Hic subdit orationis
materiam. ubi tangit tria. primo a quo petit quod
ab eo quid dare potest. ibi ut deus et cetera. secundo quid
petit. quod id quod ait per se est. ibi spiritum sapientie.
tertio propter quid petit. quod propter id quod bonum est. ibi
in agnitione. Dicit ergo. Oro pro vobis. ut si
deus .i. ille qui est deus domini nostri ihesu christi .s. secundum humanam
naturam et pater glorie .i. christi qui est gloria eius. ps. ex
urge gloria mea. et hoc secundum divinitatem. Jo. xx. ascen
do ad patrem meum et cetera. Ipse inquam det vobis
spiritum sapientie .i. spiritum sanctum datorem sapientie. ysa.
xi. requiescet super eum spiritus sapientie et revelationis
.i. ut revelata facie gloriam dei contemplemini. ii.
cor. iii. ergo spiritum sapientie ad gustandum spiritum reve
lationis ad intuendum. sed illud. per se gustare et videre

quam suavis est dominus. In agnitione eius .i. ut eum per
fecte agnoscatis. Quedam revelat ho
mo bonus sed illud revelationis. Quedam deus bonum
quedam ho bonus/ho deus. in... Mentem revela
ratum ut deleat. sic eger morbum medico. ysa
xlvii. devaria turpitudinem tuam discoperi hu
meros tua ut deleat. sic clericus causam ad voca
to. Jer. xx. et. xi. revelavi causam meam
et cetera. primum respicit aliquam. sed in penam
defectum ut impleat. sic homo votum amico
ps. revela domino. v. Discipulus magistro
opera ut dirigat. Sic prov. xvi. revela domino
opera tua. et dirigentur cogitationes tue primum
respicit opus interius. secundum exterius. Deus revelat
homini quam in presenti. quam in futuro. In presenti. iiii.
Notitiam scripture sicut magister sciam. Job. xii
qui revelat profunda de tenebris. Nonne domini spiritus
tus eos revelabit occulta visionem glorie sic
ut ratio rem venalem. ii. cor. xii. et ne magnitudo
revelationum et cetera. ii. cor. iii. nos vero revelata fa
cie gloriam. Catholicam fidem. sic incola ma
nifestam. Mt. xvi. beatus es Symon. Vitem perfecte
sic pater filio thesaurum. Mt. xi. confiteor tibi domine. ii. cor.
ii. nobis autem revelavit deus per spiritum. In futuro re
velabit. iiii. Conscientias singulorum. sic sol colores
luce. i. cor. iiii. donec veniat dominus qui illuminabit. ysa. xlvii.
sic adulator fines. ysa. xlvii. revelabitur ig
nominia tua. Secretum divinitatis. sic index
manum. Ro. i. revelabitur ira dei. Eminentiam
glorie. sic pictor. Ro. viii. non sunt

**Illuminatos oculos** Hic petit ut perfecte
cognoscant futuram gloriam eorum. ubi primo petit
eis illuminationem interiorem. secundo illuminationis
utilitatem. et habet duplicem. primo cognitionem veri
tatem et spei. secundo cognitionem magnitudinis premii
premia. ibi. ut sciatis que sit spes. sed ibi et que
divitie. Dicit ergo. ita det spiritum sapientie et det
vobis .i. faciat illuminatos oculos cordis vestri .i. ro
nis. non carnis. sed intellectum et affectum quorum primum
illuminat fides illuminatos. dico ad hoc ut scia
tis plene quam nunc que sit spes et cetera. hoc legitur dupliciter
primo ut sciatis que sit spes vocationis eius .i. quanta
sit res sperata ad quam vocavit nos. Est in tanta
que oculus non vidit et cetera. secundum inebriabuntur
ab ubertate domus tue. ysa. lxiiii. et divitie glorie hereditatis .i.
gloriose hereditatis eius que erit super innocentes
ps. gloria et divitie in domo eius. viii. mecum
sunt divitie et gloria. appetenda pretia ad quam vo
camur. Nunquam erit ibi ubertas. ideo dicit divitie
et iocunditas ideo addit hereditas. placet vita
ideo sequitur eius societas eterna. ideo dicit in

et bonum audire fi
dei dilectionem

ei omnibus

fructus

et p. si

pii.

gloria

ii de anchora

in sacris. ysa. huius hec est hereditas servorum domini. Secundum legem sic que sit spes. i. quantum valet. spes. sive certa expectatio remunerationis eius. i. eius. ad quam notamur nos. valet. n. in presenti. quia sicut anchora in salo habet nudi navem area rem firmam. et tandem in futuro ponat ad rem sperati. et sciatis et que sint divicie glorie hereditatis. eius sancti sanctis eius. i. quanta sit res sperata. Hic petit ut agnoscatis

Et que sit supereminens. Continuatam gratiam specialem apostolorum. Unde primo tangit excellentiam gratie futuram in apostolis secundo eius exemplar precedens in christo. ibi. qui credimus tercio exemplaris dignitatem. ibi. suscitans illum. Dicit ergo. et scire possitis et que sit supereminens. i. singularem gratiam eminentialem aliorum eminens magnitudo virtutis eius. in nos. scilicet apostolos et doctores. i. excellens gratia future eius nobis conferenda. apostoli. n. et doctores preter gratiam eminentialem. habebunt quandam gratiam specialem que vocatur aureola et significatum est in lege. exo. xxv. Ubi in archa fit coronam auream. unde est sumpta aureola. Innotuit quod tres sunt potentias anime quibus possit exire opera privilegiata in homine. quibus respondent tria privilegia in gratia. i. tres aureole. opus. n. excellens et privilegiatum potentie rationalis est docere. cui. respondet aureola doctorum. opus excellens et privilegiatum potentie concupiscibilis est virginitas. cui respondet aureola virginum. opus excellens et privilegiatum potentie irascibilis est martirium cui respondet aureola martyrum. In nos dico qui credimus ex potestate virtutis eius vel virtuose potentie. i. n. dicit potentiam ipsam absolute. sed virtutis dicit conplementum potentie. quia secundum operationes operatus est in christo eius. et membra sumus et nos eadem cum ipso habituros credimus. i. cor. xv. si christus resurrexit et nos resurgemus.

Suscitans illum a mortuis. Hic ponit exemplares dignitatem. Unde circa christum sex ponit conditiones nobis exemplares. primo resurrectionem. ibi. suscitans. secundo confessionem sui iudiciariam potestatem. ibi. constituens. tercio super angelos exaltationem. ibi. supra omnem principatum. quarto excellentem nominis accionem. ibi. et omne nomen. quinto totius creature subiectionem. ibi. et omnia subiecit. sexto ecclesie gubernationem. ibi. et ipsum dedit caput. Dicit ergo suscitans. quia oportet est in christo operatus est in quantum suscitans suscitabis a mortuis. i. filium tuum quod dya omnis. et non fugiens. secundum hoc caput est. et constituens. i. fuit statuens. ipsum secundum humanam naturam ad dexteram suam. i. in eterna beatitudine. que scilicet dextera. que tamen. vii secundum domini potiri in dextris. et mali sinistris. qui. xxv. vel ad dexteram. i. in secunde iudiciariam. quia potestas omne iudicium dedit filio. Jo. v. et hoc in celestibus. i. in celo felix. sedes sumque firmitas. constituens. sublimitas. quia ad dexteram annuitas. quia in celestibus

Constituens inquam eum supra omnem principatum et potestatem. et virtutem. et dominationem. i. super dignitates horum. iiii ordinum. et per omnes aliorum. quia. n. isti. iiii ordines habent nomina supponentes potestatem. et hoc quod supponunt dicuntur istis. multo magis supponunt intellige alios qui non habent nomina dignitatis. Postea autem hii. iiii ordines sic distinguntur. quia presidentia. aut est respectu creaturarum puris spiritualium ut angelorum. sive bonorum sive malorum. aut respectu pure ~~spiritualium~~ corporalium. aut elementorum. aut partim corporalium. partim spiritualium. ut hominum presidentia respectu hominum attribuitur principatibus quorum est limitare et determinare potestates hominum. presidentia respectu demonum potestatibus quarum est cohercere potestates demonum presidentia vero elementorum sive rerum corporalium virtutibus quarum est limitare motus et potestates elementorum et facere ideo signa miraculorum presidentia respectu angelorum dominationibus. quarum est limitare potestates

nota quod distinguntur isti iiii ordines angelorum

angelorum horum autem tres de media ierarchia. Quartus id est virtutes. Regitur et de infima. nec solum super omnes iiii ordines constituit eum, sed super omne nomen id est nominabile quod nominatur. Non solum in hoc seculo, sed in futuro. Phil. ii. dedit illi nomen quod est super omne nomen. Heb. i. tanto melior angelis effectus. quanto pre illis differentius nomen hereditavit. nec solum est super omnia dignitate sed potestate. quia omnia subiecit deus pater sub pedibus eius id est plene et perfecte subiecit. vel sub pedibus id est sub eo qui minor est in infirmitate id est sub humanitate. i. cor. xv. hoc autem dicit quoniam omnia supponuntur ei. ut sic in nomine ihesu omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum. Phil. ii. Heb. ii. In hoc quod subiecit omnia nichil dimisit non subiectum. Hic describitur in christo ratio essendi gubernacionis. Et ipsum dedit caput. Hic tangit iiii rationes essendi gubernacionem. Secundo gubernacionis equalitatem. ibi. super omnem ecclesiam. tertio rationem quoniam ibi. que est corpus eius. quarto rationis declaracionem ibi. qui omnia in omnibus adimpletur. Dicit ergo ipsum dedit caput super omnem ecclesiam. In christo enim sicut in capite sunt omnes sensus spirituales in aliis vero sanctis sicut in membris solus tactus. sicut et in capite sunt sensus et motus. In hoc autem quod dicit. omnem ecclesiam tangit tres partes ecclesie. scilicet sanctos qui in celo qui in purgatorio et qui in terra sunt in quos omnes influit christus et est corum caput. In signum huius fuit parvum sit triplex pars de hostia ecclesie dico quia est corpus ipsius unita sibi per gratiam et unitatem. et sacra scriptura de christo et ecclesia loquitur frequenter quasi de uno. Jo. iii. nemo ascendit in celum etc. non solum corpus sed plenitudo eius qui plenus spiritu non haberet omnia nisi sua sic homo dicitur plenus et perfectus qui habet omnia membra et corpus eius quod ad nos vero omnia ut subditos plenitudo eius quod ad nos vero principalia ut prelatos qui id est quia ipse adimplet eum scilicet ad ipsum veniunt fideles et enim ut ei reddunt ad implerem quam ipse nichil eius omnia in omnibus quia non ut meliori conferunt sed ipse melior conferet omnia. Unde dicit omnia in omnibus pacem in peccatoribus Ro. xi. ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia. Nota quod christus dicitur caput ecclesie multis rationibus. Primo quia eminencior Cant. v. Hic maxillas sicut fiala. Secundo primogenitus Rom. viii. Tertio quia splendidior sole ps. speciosus filius suis Quarto quia dignior est ut princeps regis.

Quinto quia est humilior. Jo. iii. [illegible] Sexto quia influit in sensum et motum. Sexto honestior quia sine ulla macula id est peccato id est sanguine in ore immaculati et in macula christi ihesu. Septimo quia manifestior Cant. v. non potest civitas abscondi. Hic queritur quomodo in sanctis et in celo. Nam vocatum et tempus et auditus et cetera fidei. Angelus visus bona quam intellectus quem deus in nobis sui nobis operatur. Ro. et gloria accepit. Nam largitur per opinionem. ut dicitur et quando est ei fidei exigentia id est sine quo non activa. Item non cesso gratias agens. quod aliud convenit. Ro. non cessabit habitu sed aliquando cessaret actu. vel non cessabit lumen opportunitatis. Item spiritum sapientie et revelationis. Item quod non obscure sed clare et sine velo ipsum cognoscamus. quod hoc non est in materiali quia in demum fuit per speciem. i. Cor. xiii. Ro. loquitur de claritate nunc non parte et de velo erroris ac figure non creature. Item illuminatos oculos cordis. Glosa in corpore alibi audis alibi vides in corde ibi audis ubi vides. quod non est nisi sensus spiritualis. quod secundum Augustinum in christo sunt omnes sensus spirituales in ceteris sanctis solus tactus. Ro. tamen vivus est et plures tamen divisos modos percipiendi. Item que sit supereminens magnitudo. Glosa quam in eternum gloria debent sancti doctores vel id quod continetur omnis debent quia nulli non doctores doctoribus in gloria equales sunt et in gloria equales erunt. Ro. glosa loquitur de equalitate actuali quod dicitur auricola non de essentiali. Item super omnem principatum etc. illis quando ponitur supreme ierarchie. quod per hoc non habetur quod sit constitutus super ierarchiam supremam. Ro. per hos quatuor nominatos intelligit exaltatum super omnes alios. magis autem ponuntur hec nomina quam aliorum. quia sonant in prelatos omnium. Item et ipsum dedit caput. Glosa in quo sunt omnes sensus ecclesie. quia nec fides nec spes sunt in christo. Ro. hoc intelligitur de sensibus spiritualibus quantum ad id quod huius perfectionis non imperfectionis. ut in christo sunt omnes sensus spirituales. ut in ea non ut in suo. Item in ibidem glosa christus secundum divinitatem est caput ecclesie. quod caput non debet esse eiusdem nature. Ro. caput dicitur dupliciter. vel dicitur ut a similitudine influentie. vel ab influentia cum conformitate nature. Primo modo christus dicitur caput ecclesie secundum deitatem. secundo non secundum divinitatem. Item in illo qui omnia in omnibus adimpletur. Glosa qui a peccatis evacuari vult quod in moris evacuatur quia minus melior esse dimittit. Ro. plenitudo corporis duplex est vel secundum perfectionem vel secundum plenitudinem iusticie. primo modo evacuari vult. secundo non.

C. II.

Et vos cum etc. Supra Hic evangelica confirmavit eos in bonis habitis. Ita pri ne

supra aperte dei a quo bona multa acceperas. hoc non confirmat eos omnes supra apertum ipsorum quam a malo statu in bonum translati sunt. secundo ponit memorationem status preteriti et presentis et peregrinitatis, dicit et primo tangit statum a quo et in quem translati sunt dicens; secundo ipsum in eos adventus status consolationis. ibi: ipse est enim pax nostra. tertio eius a quo status hereditatis. ibi: propter quod memores estote. In prima primo ostendit miseriam status precedentis. secundo bonitatem status presentis ibi: deus autem qui dives est. tertio causam huius translationis. ibi: gratia enim estis salvati. In prima primo ostendit in gentibus miseriam status precedentis. secundo generalem presentis in iudeis ibi: in quibus et nos omnes. In primo ostendit status precedentis miseriam in gentibus triplicem. primo quantum ad mortem peccati. secundo quantum ad conditionem seculi. ibi: in quibus aliquando ambulastis secundum. tertio quantum ad subditionem diabolo. ibi: secundum principem potestatis. Dicit ergo: et vos. hoc refertur ad id quod precedit: vivificavit christum. vivo enim ad id quod precedit caput scilicet deum christum quod est corpus eius. et nos et estis corpus huius capitis. Coloss. i. qui est corpus eius etc. Vel hoc refertur ad illud quod sit supereminens magnitudo virtutis eius in nos qui credidimus et vos quod credidistis. Coloss. ii. quod est corpus eius etc. Alio modo ad illud suscitavit illum et nos et suscitavit. Coloss. i. qui est primus mortuis quia scilicet habitantes in regione umbre mortis. Ysa. ix. mortui in quibus in delictis et peccatis vestris. delictis quantum ad peccata omissionis. peccatis quantum transgressionis. vel delictis existimatorie a peccatis existimat malicia. Hic ostendit quod fuerit conditio

## In quibus aliquando

seculo. vel huius seculi. in quo tangitur primo tempus. ibi: aliquando. secundo actus. ibi: ambulastis. tertio modus. ibi: secundum seculum. Dicit ergo: in quibus delictis scilicet et peccatis aliquando scilicet ante fidem ambulastis longe versus quia passim post passum per peccatum. nescierunt neque intellexerunt. in tenebris enim ambulastis. Psalmus. secundum seculum mundi huius. id est secundum consuetudinem seculi quod nos allicebat. sic accipitur seculum. i. Jo. ii. si quis diligit seculum non est caritas patris in illo. vel secundum suggestionem eius quem principem seculi. hoc est secundum principem. id est suggestionem eius principis id est potestatis aeris huius. id est qui habet potestatem in hoc aere caliginoso. unde demones dicuntur volucres celi. id est aeris. Matthei xiii. Eph. vi. non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem. sed adversus principes et potestates adversus mundi rectores tenebrarum harum. principem id est spiritum id est spiritum scilicet demoniorum et ipsum singulare pro plurali. vel secundum aliam literam: spiritus id est principis qui est spiritus. Jo. xii. nunc princeps mundi eicietur foras. qui scilicet princeps nunc et ad hoc post incarnationem operatur quia demones principantur in filios diffidentie. qui scilicet de bonis eternis diffidunt. vel de quorum sa

lute diffidimus. sicut habetur infra. v. propter hec enim venit ira dei in filios diffidentie. Timendus et detestandus. princeps tum propter magnitudinem potestatis unde dicitur principem potestatis. tum propter proximitatem habitationis. unde addit aeris huius. tum propter subtilitatem invisibilitatem. unde subdit spiritus. tum propter nocendi continuam voluntatem. unde sequitur qui nunc operatur tum propter nocendi astutiam quia in filios diffidentie.

Notandum est secundum illud in quibus aliquando ambulastis quod hominum

Quidam in peccatis iacent. ut qui mens manet propositum de quibus Gen. iiii. Iamentum invalida fortis. sicut iacebat amon in lectulo propter amorem sororis sue. ii. Reg. xiii. Joel. i. computruerunt iumenta in stercore suo

Sedent qui in parte remanent in parte.

Quidam

Surgunt. de quibus Luc. i. illuminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent sicut desiderant filii israel super ollas carnium in egypto. de quo Exo. xvi.

Quidam stant qui a furtis abstinent. sed de peccatis non satisfaciunt. Matth. xx. quid hic statis tota die otiosi. Ps. et qui iuxta me erant de longe steterunt. sic stabant dathan et abyron. Num. xvi.

Quidam ambulant qui paulatim in peccatis proficiunt de quibus Ps. impii de confringet capita inimicorum suorum verticem capilli perambulantium in delictis suis. Ps. lxvii. sic ambulat multi. Phil. iii. multi enim ambulant. de quibus dicebam vobis etc.

Quidam currunt qui passim peccant quorum scelera vident. Job. xv. cucurrit adversus deum erecto collo. sic cucurrerunt duo senes ad susannam. Dan. xiii. Prov. i. pedes eorum ad malum currunt etc.

## In quibus et nos omnes

Hic ostendit miseriam status precedentis in iudeis. et primo quo ad mala desideria interiora. secundo quo ad mala opera exteriora tam carnalia quam spiritualia. ibi: facientes voluntatem. tertio quo ad peccatum originale. ibi: et eramus natura. In prima tangitur eorum detestanda communitas precedente scilicet peccatorum varietatem. ibi: in quibus peccaverunt generalitatem. ibi: et nos omnes peccandi libidinem. ibi: in desideriis. Dicit ergo. Ita vos gentiles ambulastis in delictis et peccatis in quibus delictis scilicet et peccatis et nos omnes scilicet iudei. sicut et gentiles aliqui scilicet ante fidem conversati sumus omnes. non deus nunc simul inutiles facti sunt etc. nos in quam quondam conversati in desideriis carnis nostre. id est in concupiscentiis nocivis que ex carne sunt. Ro. xiii. curam carnis ne feceritis in desideriis

et et facientes. s. actu exteriori voluntatem carnis .i. peccata carnalia de quibus gal. v. manifesta sunt opera carnis. et cogitationum .i. peccata spiritualia ut heresis. sap. i. perverse cogitationes separant a deo. et eramus nos natura .s. per peccatum originale naturali propagatione inducimur. ps. ecce in iniquitatibus conceptus sum fil. ii. ne .v. debitores pene eterne. ps. effunde iram tuam in gentes que te non noverunt sicut et ceteri gentiles. s. ro. v. in quo omnes peccaverunt.

**Deus autem qui dives est in misericordia.**

Hic ostendit presentis status bonitatem tam in iudeis quam in gentibus. et hoc primo ex dilectione divina. secundo ex iustificatione humana. ibi conuivificavit. tertio ex remuneratione futura. ibi et conresuscitavit. Circa dilectionem divinam implicavit iiii.or ipsam quidem causam videlicet dilectionis modum. actus tempus. dilectionis diligentis quia deus qui dives est. modus diligendi quia propter nimiam caritatem. actus dilectionis quia dilexit nos. tempus diligendi quia cum essemus mortui. hoc enim placet homini quod amicum et habeat et divitem et familiaritate et bonum et commune. Dicit ergo autem quia tales quidem eramus aut. sed deus qui dives est in misericordia .i. in beneficiis valde plus nos ivuit. fuit enim et est dives in misericordia. quia cuius misericordia implet omnia. et celum electos super condignum premiando. ps. domine in celo misericordia tua. et infernum reprobos citra condignum puniendo. ps. vivifice me domine quod non sumus consumpti. et etiam omnibus beneficia largiendo. ps. misericordia domini plena est terra. propter nimiam caritatem suam non meritis nostris quod dilexit nos gentes et iudeos. Jer. xxxi. in caritate perpetua dilexi te. dilexit inquam et hoc non tamen postquam fuimus iusti. sed etiam cum essemus mortui peccatis ablativi casus .i. per peccata. ro. vi. stipendia peccati mors. non sic diligit mundus quia mortuum non habet amicum. dives est in misericordia non in meritis et hec in misericordia caritatem magna nos ab eterno predestinando. maior in tempore vocando. maxima per gratiam iustificando. summa in gloria magnificando. ro. viii. quos predestinavit hos et vocavit etc. ps. nimis honorati sunt. vel magna in creatione maior in incarnatione. maxima in redemptione summa in glorificatione. vel magna quia filium misit in virginis uterum. per carnis assumptionem maior quia in mundum per nativitatem. maxima quia in mortem homini per passionem. summa

quia in crucis patibulum per passionem.

**Conuivificavit nos.**

Hic tangit iustificationem humanam. primo in iustificationis actum. ibi conuivificavit vos. secundo modum. ibi Christo. tertio commodum. ibi cuius gratia. Dicit ergo conuivificavit .s. gentiles Christo .i. ad similitudinem Christi. quia sicut Christum a vetustate penie sic nos a vetustate culpe innovavit. vel conuivificavit nos .s. iudeos Christo .i. per gratiam Christi. cuius .s. Christi gratia salvati estis. et nos gentiles. sicut et nos iudei. ro. iii. iustificati gratis per gratiam ipsius.

**Et conresuscitavit.**

Hic tangit remunerationem bonam. et primo ipsam in substantiam in spe. secundo ipsam in re habitam in re. ibi ut ostenderet in seculis supervenientibus. In prima tangit tria. primo mortuis eternitudinem. secundo resurrectionem honore. ibi et consedere fecit. tertio honoris auctorem ibi in Christo. Dicit ergo et conresuscitavit .i. simul nos et vos suscitavit. iam in spe et in futuro in re. et consedere fecit. ut iudices quia vos qui secuti estis me etc. mat. xix. et hoc in celestibus in Christo ihesu .i. per Christum ihesum. hoc autem fecit iam in spe. ut ostenderet in re in seculis supervenientibus .i. in die iudicii habundantes divitias gratie sue .i. habundanter copia dona gratie sue. divitias dico gratias non meritis nostris sed in bonitate sua divitias nos existentes sic non quia et sicut in vitium et super intellectum nostrum. quia oculus non vidit etc. ii. cor. ii. dicitur in quantum in Christo ihesu .i. per Christum ihesum. Attende quasi dicta. quia manifesta. ibi ut ostenderet. opportuna. ibi in seculis supervenientibus. Copiosa. ibi habundantes. preciosa. ibi divitias gratie. gratuita. ibi in bonitate. Immensa. ibi sicut nos. secura. ibi in Christo ihesu. vel potest legi sic. ut ostenderet. quia hoc ideo fecit ut ostenderet in seculis supervenientibus .i. futuro tempore posteris nostris habundantes divitias gratie sue. quia ubi habundavit delictum superhabundavit et gratia in bonitate etc. sic prius.

**Gratia enim estis salvati.**

Hic subdit causam huius totius mutationis. ostendens quod non fuit ex nobis sed ex dei dono. et primo quia non fuit ex vi nature. secundo quia nec ex merito iusticie nostre. ibi dei enim donum est. tertio

quia nec exaltatus nisi dei solius

operatione. ibi ipsius enim sumus.

Dicit ergo gratia quia

bonum dico divitias

gratie gratuita enim

estis salvati .i.

gratuita dei voluntate. ipse enim est qui

vult omnes homines salvos fieri. i. ti. ii.

·i·thy·i· ⁊ hoc pficiam corpaluitez bone uolūtati·act· xv· fide pificanf corda eoꝝ· ⁊ hec ē fides uiue nob est ·i·ex qua uiuit iust· aug· postq̄ credere nata ē omīum creature ū gratia ē fidelium ⁊ uere uiue nob· Vñ·ī·n· omni est ·s·fides gra salus ·i·cor·xii· alia aut fides in corde ēn spū ⁊ uiue opibꝫ suis ē fides mort· n̄ bona q̄ liuiū suo· quā deꝰ in nob sī nob opatur· Ro·iiii· cui q̄ opat ince ū ipumt̄ ꝑm gratiam·s;ꝑm ditum· J pūs·u·factum· hoc legit̄ ē pli ꝑm glo· primo modo ut notat· pubū sui creacōms·qr ipi factura·Sc̄o ut sit moc̄ms·qr creati in xpo· tercio p̄destinacōms·ibi·q̄ p̄parauit· Deꝰ go· ipīus·u· ⁊ n̄ alteri factura·sum· qm ipse fecit uos ⁊ n̄ ipi nos·nos dico creati ·i· recreati·in xpo·i·ī fide ihū xp̄i ⁊ n̄ solū in fide·s; in opibꝫ·qr fides sine opibꝫ mortua est· Jac·ii· alio m̄ legit̄·Jnūd·factura ē ablatiui casus·sic sumus·u·dn̄a factura·i·ꝑ factura mi ipi ·i·ꝑ opacōꝫ dei·⁊ hoc in xpō ihū·i·ī fide ihū ⁊ opibꝫ bonis· Alio m̄ sing̃lr̃ supponit ꝑ psona·sic nos·u·sumus factura·i·ꝑ factura nos dico creati ī xpo ihū·i·ꝑ xp̄m ihū·n̄ utiq; illa creacōne quo hoīes sim opibꝫ bonis que·s·opa p̄parauit deꝰ·i·p̄ordinauit· ad q̄ mūia de ea surgere possemꝰ ut ambulem in illis·p̄ficiendo de bono in melius nō ut ꝯficiam de gra omnino sim· stat·u·s;in spū uiuimus spū ⁊ ambulemus· Et nōndo qr· p̄ hic ꝑ creati·qr sic incarnacōne de nichilo ī natura fit aliquid· Jta in recreacōe de nichilo in gratie mouis fit aliquid qr ꝑm aug· peccatum nichil ē ⁊ nich fiunt hoīes cu peccant· ideo in p̄s cuncte ꝑm cum ⁊ cabū tur ⁊ ali bī cor mūdo crea ī me deꝰ· Hic queritur ·s·ꝑ illos punctum potentis·glo·princeps malorum spū ū quibꝫ p̄tate in hoc aere caliginoso·ō apo·xx· hetur qd relegatus est in isto· Vo·q̄uis ipe ꝑsonalr̃ sit inf no ū hꝫ potestate ·s·alios demones·q̄ sunt in hoc aere caliginoso· Contra·glo·iac· caliginosus aer ē īfimꝰ demonum·ō inacere n̄c ignis ifernal qui facit pene ifernal supplicium· Vo ꝑm quosdam dicū tunc ignem infernalem· Sed qm̄ uidetur q̄ dum inuisibil est oculis hoīm· Sedm alios mit penam ī dolore ex hoc q̄ uident illum ignem q̄l pati·s;ñ ex ꝑuis ū ilū n̄ ad indiciumm· Contra idem glo· hanc p̄tez ḡ usurpauit ad extremam damnacōꝫ·ō detrusus ē s̄l inf· Vo quoad dānum de quo cecidit ī uitus detrusus· iacere caliginosum quo ad dānum ī q̄ cadere debuit placens· p̄ca·n̄ descendere in infimū·uel dd q̄ locus hic depuiatus est ei ꝑ tum ī penaz in q̄ tm ē locꝰ caliginosus·⁊ sic nunc detrusus sunt ꝑ att̄ ioh̄ii· ⁊ sic usurpauit·n̄ uel melius ū usurpauit·si p ·s;ad extremam dānacōm· Contra·s·illos ī filios diffidentie·glo·de quoꝝ salute diffidimꝰ·ō·de nēte desperando ē dūm ē in uita· Vo lo de diffidentia amoris·nō desperacōms nl̄ r̄om ad eoꝝ uitā·nō ad dei uiam· J tm ī dem·glo· filios diffidentie regit diabolus ad arbitrium suum·ō·n̄ hꝫ potestatem s; liberum arbitrium eoꝝ· Vo·potestatem hꝫ inductiua eis ꝯsentientibꝫ nō actiuam· Contra·genus n̄ filii nec ō n̄ bona ē ūg̃ca mali· Vo·lo de natura corrupta nō de institutā· Contra ·s·illos ꝯcede ꝑ glo·nos ⁊ uos·ut indices ō·solū p̄ctm̄ indicabit· Vo hoc refertur ad eos qui p̄cti erant iei nō ad dēs· Contra sup illos saluati estis ꝑ fidem· glo·fides p̄cedit iustificacōꝫ·ō au ū iusticie dei ꝯfitur· maius uirtutis aptitur ingressum· Vo·ex parte susceptionis p̄cedit cū remissio·ex parte efficiens ē ī fusio· Contra·s·illos q̄ p̄parauit p̄destinacō sū p̄scia· cē nō pot·ō p̄scia de malis ē p̄destinacō de bonis· Vo p̄scia largē ē p̄gnicō ⁊ malorum ⁊ bonorum ⁊ sic ē genꝰ ad p̄destinacōm·p̄scia stricte ē p̄gnicō culpe ⁊ gehenne ⁊ sic ē ꝯtra ꝯposito in p̄destinacō

Propter quod memores estote ⁊c· Supra descripsit statum tam p̄cedentis ꝯditōn· h̄ monem ad utriusqꝫ ꝯsideracōm· ⁊ primo rememoratur eis p̄cōm statum ꝯparacōne iudeoꝝ indignitatem· Sc̄o p̄sentis status ꝯsilem ⁊ ꝯmunem dignitatem·ibi·nūc aut ī xpo ihū· tercio ꝯcludit ex hiis ipoꝝ ad iudeos ē equalitatem·ibi·ergo iam n̄ estis hospites· Jn p̄ statum p̄cedentis indignitatem ꝯparacōne iudeoꝝ ond ꝑ ptes· primo quo ad p̄cium·Sc̄o q̄ ad obprobrium·i· qui dicebamini p̄putium·tercio·sū dampnum quo ad m omnes·ibi·qui eratis illo tempore· Dicit·ergo·p̄p q· q· ꝑ dicta bona hētis adeo p̄p q̄ ut·s·magis grati sitis deo·memores estote·q̄ aliquī·s·ꝯuersione· ws ēpheb siū eratis gentes·i·gentiles genitura·s·nō des p̄coni ꝯtinuit ad originale·nō sic aut iudei p̄p nume dum circumcisionis·eratis inquam gentes ⁊ hoc in carne·i·in carnalibꝫ degentes ꝯditi ad actualia· Cui·xi·inde bonoꝝ·ne in memor sit malorum qui dicebamini p̄putium·i·immundicia ab ea·s·circumcisione q̄ dr̄ n̄ que ē de circumcisio·qr manu·i·ab hoīe n̄ a deo fcā·⁊ hoc in carne·i·in carnis pellicula n̄ in spū ēnat·n·circumcisio cuidam pelliculē·n̄ maioꝝ a corde· Ro·ii·n̄ q̄ in manifesto in carne ē circumcisio·s; qui in abscondito iudeus ē·⁊ circumcisio cordis in spū nō litt· Ille status incomoda· Qui eratis illo tempore ⁊c· Hic ostendit ⁊ hec·v· primo qr carebant xp̄i ꝑmissione·Sc̄o qr carebant fide hui illꝫ tempis·s·iudeoꝝ ꝯuersione·ibi·alienati a ꝯuersione·tercio qr carebant ⁊ legali dictant ·ibi·⁊ hospites·quarto·qr carebant spe interne·ibi·ꝑmissionis spem·quinto·qr carebant dei cognicōne·ibi·⁊ sine deo· Dicit ergo quem· q· ⁊ memores estote qr uos·qui nūc tales estis eratis in illo tempore·s·malo·de quo amos·

v. prudens in tempore illo tacebit quia tempus malum est. sine xpo .i. sine xpi promissione quam nunciabat in deis (?) [illegible] et eratis alieni a conversatione israel .i. in decorem (?) quia non conveniunt iudei samaritanis Io. iiij. et extranei eratis hospites testamentorum .i. legis scripte et nove alii ad legem quae tabulis erant quantum ad neuiam (?) et quantum hospites non .i. consiliis (?) et secundum templum pervenerunt ad legis sciencia et dicuntur hospites secundum glo. q. olim pes (?) quia olim ponebant diis domus et advena pedem in hostio domus et inmolat ante eos quod pacifice esse ingressus est. Dicitur autem testamentorum in plurali propter duplicem legis tabulam vel decalogum. dicitur quia sunt promissionis facte abrahe et semini eius de hereditate celestia ut gen. xij. xv. xvij. spem non habentes.

Ecce quinque modos divinitatis

Et sine deo. Explicat primo divine notitie defectum deo. secundo defectus eorum periculum. ibi in hoc mundo. Dicit ergo et eratis et sine deo .i. sine dei notitia. secundo .i. non plenius dei habentes notitiam in hoc mundo tam malo et periculoso quia totus mundus in maligno positus est Io. v. Nota quod ibi quod periculosum est esse in hoc mundo sine deo.

Primo sicut in mari magno sine gubernatore. unde ps. psalmum me fac deus quoniam intraverunt. sicut per .iij. ac. xviij domine salvum. Secundo sicut in deserto illo sine duce. unde moyses exo. xxxiij. si non tu ipse precedas ne educas nos de loco isto. ps. deduc me in iusticia tua. ps. iij. Tercio sicut in via longa sine viatico. unde mt. viij. si dimisero eos ieiunos deficient in via. ps. si ambulavero in medio. Quarto sicut in carcere tenebroso sine lumine. unde ps. educ de carcere animam meam. et dicit in obscuris collocavit nos consiliis (?) ex alto illuminare. Quinto sicut in diurno exilio sine consolatore. unde ap. ij. cor. i. benedictus deus pater domini nostri ihesu xpi pater misericordiarum et deus totius consolationis qui consolatur. Sexto sicut in fornace in medio sine vento refrigerante. dan. iij. angelus domini descendit in fornacem etc.

Nunc autem in xpo ihesu. Rememoratur statum pristinum indignitatis. hic rememoratur eis statum presentis gratie dignitatis per respectum beneficium primum est appropinquationis quantum ad nuncium. secundum pacificationis quantum ad statum. ibi ipse enim est pax. tertium familiaritatis quantum ad deum. ibi et veniens evangelizavit. In prima primo tangit beneficium secundo beneficium. ibi nos qui aliquando eratis. tertio modum. ibi in sanguine xpi. Dicit ergo nunc autem quia tales quidem eratis sine conversione. autem hic nunc .i. post conversionem tempore gratie. vos qui aliquando .s. ante conversionem eratis longe a deo .s. et hoc non loco sed merito. sicut filius prodigus qui abiit in regionem

.w.

longinquam. sed facti estis prope .s. deo et hoc in xpo ihesu .i. per xpm ihesum et hoc non quocumque modo sed in sanguine per sanguinem xpi. Et nota quod sicut gedeo in aliquibus codicibus invenitur qui ibi memores estote quod vos qui eratis gentes et tunc estis constituti sine penitencia nunc hic facti estis prope.

Ipse enim est pax nostra. Hic tangit beneficium pacificationis et primo tangit beneficium. ibi ipse est. secundo beneficium. ibi pax nostra. tertio beneficii actum. ibi qui fecit. quarto modum. ibi et medium. quinto fructum. ibi ut duos condat. Dicit ergo ipse enim .i. quia sine xpo prope facti estis deo. ipse enim .s. xpus est pax nostra .s. inter gentiles et iudeos qui fecit utraque .i. utrisque populos gentiles et iudaicum unum in fide et moribus. Io. x. alias oves habeo que non sunt ex hoc ovili et illas oportet me adducere et fiet unum ovile et unus pastor. eze. xxxvij. Rex erit unus omnibus imperans et non dividentur ultra per duas gentes et duo regna.

Et medium parietem. Hic ostendit modum beneficii. ubi tangit triplicem repugnantiam quam dissolvit. primo populorum ad deum per errorem. secundo populorum ad invicem per inimicitiam. ibi inimicitias. tertio legum ad invicem per variam observantiam. ibi legem mandatorum. ergo concordavit populos ad deum per fidem. populos ad invicem per fidei unitatem. per unitatem spiritualem (?) Dicit ergo medium quasi fabricatum unum ecc. i. quia est solvens medium parietem maceriae .i. obstaculum retardans quod erat inter illos duos populos partim ex parte iudeorum qui noluerunt dimittere legem partim ex parte gentilium qui noluerunt dimittere ydolatriam. et dicitur paries maceriae propter multiplicitatem. ps. tamquam parieti inclinato etc. varia est congeries lapidum sine cemento coadunata. et significat multitudinem observantiarum sine caritate.

Inimicitias. Hic tangit concordiam populorum dicens solvit parietem et per hoc est solvens inimicitias unius populi ad alium in carne sua assumpta quantum ad inchoationem vel immolata quantum ad consummationem .s. in passione que erat naturale odium inter gentiles et iudeos. ipse dico evacuans legem mandatorum .i. legem moysi que dicitur lex mandatorum pluraliter vel multitudinem mandatorum. quia sicut dicit rabi moyses quot sunt ossa in humano corpore tot sunt mandata in lege .s. sexcenta .xiij. sed in nova lege unum solum. Io. hoc est preceptum meum dicitur et lex mandatorum non preceptorum. quia mandatum proprie ad absentem preceptum magis ad presentem. legem autem veterem quasi absens pastorum .s. moysen dedit. secundam autem legem presens per se ipsum dictavit. act. v. aperiens os suum etc. evacuans dico quantum ad observantiam carnalem non quantum ad veritatem significatam et hoc decretis .i. rationabilibus evangelii preceptis

creatis

Ut duos condat. Hic tangit bificum finem siue fructum. Et hic explicat. primo quia in deo sit xpo sit uniti. Ro. quia deo cum ipsis reconciliati. ibi. ut reconciliet. 2° quia inimicitie et deo sunt amica. ibi. per crucem interficiens. Felix charitas fidei unitas pax ac tranquillitas diuina caritas. Dicit ergo. Ita pacem fecit. et hoc ut duos populos sibi ante inimicos diuisos per legem et ydolatriam. condat i. confirmat in semetipso i. in se sua. Ipse dico faciens pacem. eorum ad inuicem in uno nouo homine i. in se ipso. Sicut enim per hominem primum pax fieri non potuit. et hoc fecit ut reconciliet deo scilicet ambos populos. scilicet uno corpore ecclesie. scilicet Ro. i. cor. xii. unus panis et unum corpus multi. ipse scilicet predico interficiens i. totaliter destruens. ut sit pax firma pax non treuga. per crucem i. per mortem inimicitias i. peccata que erant inimicitiarum causa et hoc in semetipso. Ro. u. peccati in corpore suo super lignum i. pe. iiii. per lignum. u. seruitutis erant inimicitie. sic dicit hic

Et ueniens. quia xpc dicitur pax nostra. quia fecit pacem mediam et deum. ad angelum. ad proximum. pacem hominis ad deum quia inimici cum essemus reconciliati sumus deo per mortem filii eius. sicut dicitur Ro. v. Jo. xiiii. pacem scilicet meam pacem relinquo uobis. pacem hominis ad angelum. Luc. ii. Justa pax hominibus bone uoluntatis. pacem hominis ad hominem ut i. hic. ipse primus dicitur mediator. i. thi. i. ipse fuit per pacis. heb. vii. ipse primus lapis angularis in ps. Et ueniens euangelizauit. quia sequitur. 2° iam non estis et cetera. quia apostolus concludit in hac consideratione dignitatis.

Et primo priorum contestacionem. Ro. xiiii. nox precessit dies autem appropinquauit. abiciamus ergo opera tenebrarum.

Secundo utendi temporis sui facultate et opportunitate. gal. vi. bonum autem facientes et cetera. ergo dum tempus habemus.

Tercio pugnandi et resistendi uanitatem. eph. vi. non est nobis colluctatio et cetera. state ergo succincti l.

Quarto seruandi se a malis militiam. eph. iiii. ueniat ira in filios diffidentie. nolite ergo effici participes eorum. Quinto penitenciam fugiendi cum exhedacione. hebre. vii. in disciplina perseuerate. filii qui sine disciplina estis. ergo adulteri filii estis. Sexto uicinum reuertendi ad patriam accelerationem. heb. iiii. relinquitur sabbatismus populo dei et cetera. Festinemus ergo ingredi in illam requiem et cetera. Septimo meliorum dignitatem et communionem quam est in familiaritate dei et sanctorum ut hic quia per ipsum habemus accessum ad patrem. Ergo iam non estis hospites et aduene et cetera. Hic tangit bificum

Et ueniens euangelizauit cum familiaritatis. ubi primo tangit causam. Ro. effectum. ibi. quia per ipsum. et primum implicat causam bificam aduentum. quia ueniens aduenientis officium quia euangelizauit. o fiducia modi. quia uobis qui longe. 2° et ueniens i. passus per tam humanitatem apparens. Jo. xvi. exiui a patre et ueni in mundum. et euangelizauit nobis scilicet gentilibus et non in persona sua sed in apostolis. quia missus personaliter non erat nisi ad oues que perierant domus israel. mt. xv. pacem ad deum per contritionem et legem. scilicet indeis ps. a. lvii. fructum labiorum pacem ei qui longe et pacem ei qui prope. et hoc patet per effectum. quia per ipsum per ipsum xpm scilicet mediatorem dei et hominum habemus accessum scilicet facultatem accedendi. quia familiares. ps. accedite ad eum et illuminamini. ambo. scilicet iudei et gentiles in uno spiritu i. per eundem spiritum qui omnibus datur per xpm. i. cor. xii. omnia operatur unus atque idem spiritus ad patrem i. ad patris adoptionem atque successionem. Jo. xiiii. nemo uenit ad patrem nisi per me omnes sonant unitatem amoris et familiaritatis quia mediator unus. quia per ipsum inimicitias uincimus. quia accessum habemus unite quia ambo in uno spiritu. pater unite. quia ambo in uno spiritu pater unite. quia ad patrem. Hic ex premissis concludit ipsorum ad

Ergo iam non estis. Iudeos accedentes eorum dignitatem. ubi primo ponit amocionem indignitatis. Ro. collationem dignitatis. ibi. sed estis ciues. tercio construccionem. ibi. superedificati. quarto profectum. ibi. in quo omnis edificatio. hic est rectus ordo uicia extirpari uirtutes plantari spiritualitatis radicari radicatas augeri. Dicit ergo quia iam. o uos gentiles iam tempore fidei non estis hospites i. dignitores uiciis in fide sicut olim in lege et aduene i. extranei a deo. ps. a. liiii. ecce accola ueniet. quia non erat in etenim ad ueniam. quidam tali admittitur. sed estis ciues sanctorum et cetera. deum uiris et dignitatis in domo ierusalem ciuitatis babilonis. apo. xxi. uidi ciuitatem sanctam ierusalem et domestici dei familiares. quibus archana reuelantur. Jo. xv. iam non dicam uos seruos sed amicos. felices isti et rone ciuitatis quia ciues non hospites et rone societatis. quia sanctorum non ydolatrarum et rone familiaritatis et domestica dei non aduene. Hic subdit cum dignitatis u

Superedificati super fundamentum. primo tangit fidei edificium quia sunt edificati edifici ad fundamentum. quia sunt fundamentum apostolorum firmamentum firmamentum. quia ipso summo angulari. ergo edificium fideles fundamentum fidei firmamentum xpc dicitur. Dicit ergo superedificati i. in uniti et coniuncti in melius et certi sicut fundamentum i. sicut doctrinam apostolorum et prophetarum. apo. xxi. ciuitas huius fundamenta xii. ps. a. liiii. fundabo te in saphiris. et hoc ipso. scilicet xpo ihesu existente summo angulari lapide

lapis .n. dr. ps firmitate. quia firmius sustinet
ceteros sunt ps dignitate. quia consummat eam an
gularis ps duorum populorum in se coniunctione. quod xxi
iiii quam reprobaverunt lapidem etc. super hoc fundamentum
.i. xpm. quia fundamentum aliud nemo potest po
nere preter id quod positum est quod est xpc ihc. i. cor. iii. fundamenti dicuntur
apostolorum et prophetarum .i. cum fundamenta apostoli et prophete in
tuuntur. quod xxi. qui precedebant et qui sequebantur cla
mabant etc. Vel nota quod alii est de fundamento. credentis
edificium tendit deorsum. fundamenti autem in
ditur est deorsum. sed partes celestis edificii tendunt
sursum. Ideo fundamentum cum initium est sursum in po
sitione etc. sic prius. Hic tangit perfectum fidelium
In quo omnis edificatio. Ubi primo describit
perfectum. Secundo hortatur ad ipsum. ibi. in quo et vos. Dicit
ergo in quo .i. per quem xpm omnis edificatio tam
ex iudeis quam de gentibus constructa per fidem et fidei
sacramenta crescit per augmentum virtutum in templum
sanctum .i. quousque sit templum sanctum in domino .i. divino opera
ne .ii. cor. iii. templum dei sanctum est quod estis vos. et tan
git hic tria Primo complete gratia sapientia perfectio
nem perfectorum construitur virtutibus crescat et perficiatur
templum soli deo dedicatum in perfectis. vel construitur per
virtutes crescat per dualitatem templum per vitam
ut quia per quem xpm et vos estis coedificamini
in habitaculum .i. sanctis habitaculum dei .ii. cor. vi. in
habitabo in illis et hoc in spiritu sancto operante quod est edi
ficium edificii architectum ergo huius templi efficiens spiritus
sanctus fuit huius edificatio ut nos.
Nota quod hec civitas dei apostoli dicuntur fundamenta. et
fundamenta eius in in portis. apoc. xxi. porte et
xii. [...] ysa. lx. occupabit salus muros et
fenestre ysa. lx. qui ut nube ad fenestras luminaria
gentium .i. fiant luminaria in firmamento celi etc.
principes ps constitues eos principes senatores
erit in portis nobilis in portis iudices. quod xix.
cum sederit filius hominis etc. Hic que sunt illa com
missio in carne manu facta. glo. in iudeo. quod circumci
sio est. Ro. secundum circumcisionem qui iudeus
non. Tamen sunt illo sine xpo. glo. sine promissione xpi
qui in iudeis tunc fiebat. quod ge. xlix. ipse erit expe
ctatio gentium. Ro. iudeis cui fiebat promissio
hec est impleta et ad gentium utilitatem pervenit
Tamen sunt illi sine deo. glo. sine dei notitia. quod tamen
omnibus credendi divinum cognitio ab ipso naturaliter
insita est. Ro. apostolus loquitur de cognitione sufficienti
cum de cognitione naturali. Ipse enim est pax nostra. quod
quod. .ii. nemo potest iuncte in terram. Ro. duplex
est pax. s. concordia in bono. et mala s. concordia
in malo primam xpc fecit. secundam destruxit.
Tamen sunt illi medium parietem macerie. sol. glo. le
ges cerimoniales populorum agentibus. quod quod. v.
non veni solvere legem. Ro. loquitur hic de lege se
cundum intelligentiam eius carnalem. ibi. sed spiritualem. Et
legem mandatorum decretis evacuans. quod in mo
rum implevit. Ro. evacuavit quoad ceremonialia
implevit quo ad moralia. sed glo. Tamen sunt illi
pariete inimicitias eius. glo. omnibus perfecit mors sa
natoris. quod .ii. perfecit inter perditorum. Ro. glo. intelligitur
quo ad genera singulorum non quo ad singula generum
vel quo ad sufficientiam non quo ad efficientiam Tamen
sunt illi vobis qui longe fuistis. glo. quia per idolatriam et
sine lege erant. quod legem naturalem habebant in cordibus
Ro. ii. Ro. loquitur hic glo. de lege scripta non naturali
Tamen sunt illi per quem accessum habemus ad patrem in uno
spiritu. glo. quia per xpm omnibus datur. quod non omnes habent hu
spiritum sanctum. Ro. omnibus quibus datur per xpm datur. sicut
Jo. i. illuminat omnem hominem. Tamen iam non estis hospi
tes et advene. quod .i. pe. ii. obsecro vos tamquam ad
venas et peregrinos. Ro. sunt advene quo ad mun
dum quo ad deum. Tamen sunt illi crescat in templum sanctum. glo.
nemo tam perfectus est qui non possit crescere. quod xpc non potuit
crescere. Ro. glo. loquitur de perfectione puri viatoris. xpc
simul fuit viator et comprehensor. CIII.

Huius rei gratia ego paulus etc. Ab
illo loco bñ dixit deus confirmavit eos in bono
huius etiam ascendo. primo ponit suam ex parte dei
et ex aquo multa et magna beneficia recepit. cum
.i. Secundo est parte ipsorum qui de statu malo in bonum translati
sunt. cum ibi. hic. tertio ex parte eius cum ut in isto in bono
statu in quo sunt confirmati sunt. Ubi primo ostendit quod
missus est nominatus gentium ad fidem xpi. Secundo hortatur ut
permaneant in fide xpi. i. ps quia tertio ne deficiatis in
prima ministerium suum commendat ex tribus. primo ex collatione
illate passionis. Secundo ex perfectione fidei sibi revelatio
nis. ibi. quam secundum revelationem. tertio ex gratia commisse
predicationis. ibi. mihi autem omnium sanctorum minimo. talis
minister est commendabilis. s. patiens prudens et potens. In
prima dicit ergo. primo dicit patitur. quia pro vobis ubi pro
vobis tam gentium unicam. Secundo per quibus patitur. quia pro vobis
.ibi. pro vobis gentium quam est qui patitur. quia apostolus
gentium audistis. Dicit ergo huius rei. quia ita nos coedifi
camini in habitaculum dei. huius gratia .i. pro hac re ut fiat vel
pro gratia dei ispleuda iubar te ego paulus. s. qui tantus
sum quia apostolus. vinctus .i. rome in vinculis positus xpi
ihu .i. pro xpo ihu. vinctus inquam pro vobis gentibus
verbum salutis predicavi. Nota quod xpc predicavit
gentium iudei conatum fecerunt paulum capi. act.
xxi. et postmodum coactus cesarem appellavit roma
vinctus productus est ad neronem. act. xxv. Rome
autem primo fuit sub custodia libera inmo in libera
custodia. act. xxviii. sed postmodum positus est in vin
culis et scripsit hanc epistolam et illam ad phi
lem. in vinculis in cellario positus. sic et seruo

Je. xxxvi. et xxxvii. pro nobis dico sicut audistis. i. intellexistis dispensationem gratie. dei. i. apostolatum dispensatiue mihi a deo gratia sua collatum. que. s. dispensatio gratie apostolatus data est mihi in nobis. s. gentibus. qui. n. oportet est et uni mittere gentes. gal. ii. nisi dispensa(tionem) commissam gratie dei. i. apostolatum per quem dimisi sedem nisi a presentia. ac si dicat apostolus. patet me pro nobis vinctum esse. sed satis me apud vestrum verum quod nemo ignorat. Secundo quod sit dispensator. Primo generat. i. pe. iiii. sic vos dispensatores multiformis. Secundo fideles. i. cor. iiii. sic nos existimet homo ut ministros. Tertio officii eterni. i. oportet episcopum sine crimine esse. sic dei dispensatorem. Quarto bonus. luc. xii. quis putas est fidelis dispensator et prudens. sed heu quia iam que mittit dispensatores ut fidelis quis inveniatur. i. cor. iiii.

Quoniam secundum reuelationem. Hic commendat misterium suum ex prudentia sibi facte reuelationis. ubi tangit iiii^{or}. primo reuelationis sibi facte euidentiam. secundo singularem excellentiam. ibi. quod aliis generationibus. tertio uniuersalem materiam. ibi. esse gentes coheredes. quarto efficaciam. ibi. in christo ihesu. In prima primo tangit reuelationis euidentiam. secundo eius diuulgationem. ibi. sicut supra scripsi. Dicit. quia quod ita dispensator data est mihi modus qui sacramentum. i. secretum consilii de salute gentium per christum notum mihi factum est a deo. s. non ab homine. gal. i. neque ab homine accepi illud. notum dico per reuelationem. i. aperte et clare non obscure sicut animo conscriptum. viii. ad pinclam in visione noctis et cetera. Notum inquam factum est mihi sicut supra scripsi. capitulo. ii. ubi dixi ipse est pax nostra et cetera. ubi tetigit aliquid de salute gentium per christum scripsi in quo et hoc in breui. i. breuiter. ideo. excusatiue. in tum quod nouat pro gratia quam et exeo. ipsa omnia deus quod nunc per te potestis. quia et hec in breui tam aperte pro te potestis legentes attente intelligere prudentiam meam. i. sciam. prudentia. n. hec est de agendis pro nos. sed scientia est de actibus agendis pro alios prudentia dico et hoc in misterio. i. in secreto vero de hoc occulto quod genere tamen saluande per christum et explicat hic tamen expedientia doctori quod sit doctrine utilitas. ibi prudentia breuitas. ibi. in breui. claritas. ibi. per te potestis intelligere aliter. ii. scribere nisi explana illud. Hic secundo tangit reue-

Quod aliis generationibus. lationis singularem excellentiam. unde dicit hanc reuelationem. primo a apostolatus modis singularem. quia in aliis generationibus secundo in tempore opportunitatem quia nunc. tertio in maiore excellentem. quia in spiritu. Dicit ergo. quod sit misterium aliis generationibus hominum. i. filiis hominum quibuslibet non est agnitum. prius non fecit talem dilectionem et manifestam sua et cetera. non aliis generationibus. i. aliis temporibus non est agnitum filiis hominum et penabilium. ideo apostolus aliam appellat nocte noctem. sed tempus gratie diem. Ro. x. non precessit et cetera. non est inquam agnitum ita plene sicut nunc tempore gratie reuelatum est. i. sine uelamine figurarum ostensum. ii. cor. iii. nos reuelata facie et cetera. sanctis apostolis eius. i. nobis et aliis apostolis quibus dicitur. luc. viii. uobis datum est nosse misterium regni dei et cetera. et prophetis nouis non prioribus. et hoc dixit. vel prophetis. i. illis qui scripturas exponunt. sic accipitur. i. cor. xiiii. potestis omnes prophetare per singulos. uel prophetas qui uentura dicunt sic accipitur. act. xiii. erant autem in ecclesia que erat antiochie prophete et doctores reuelatum dico et hoc in spiritu. i. per spiritum sanctum. Jo. xiiii. paraclitus autem spiritus sanctus quem mittet pater et cetera. Hic addit uniuersalem materiam.

Esse gentes. Cuiusmodi misterium sit ostenditur et primo situm suum. quia coheredes. et respectu personis. quia concorporales. et tertio precium. quia comparticipes. Dicit ergo esse. quia hoc autem est illud misterium. i. gentes esse coheredes in diuis. s. creaturis. In hereditate. s. hereditate. Ro. viii. heredes quidem dei. coheredes autem christi. et concorporales in persona sua et ecclesie unitate. i. cor. x. multi unum corpus sumus in christo. et comparticipes promissionis perfecte facte abrahe de benedictione et compositione gen. xii. xv. xxii. In christo ihesu et cetera. hoc loco dupliciter. primo in sicut in christo ihesu. quia et hoc totum factum est in christo ihesu. i. per christum in carnatum et per euangelium. i. per praedicationem. quia non potest in carnatio nisi praedicet. Ro. x. fides ex auditu. s. euangelii. ego feris sum minister uitor. act. xiii. secundum uitae uitam paulum et barnabam et cetera. minister dico et hoc non meis uiribus. sed secundum donum gratie dei irruisticie. i. quod est gratia dei. quia gratia data est mihi. non quasi sit aliqua. sed magnifice. s. secundum operationem uirtutis eius. i. secundum uirtuosam eius operationem. quia actum. n. uirtus dei fuit. quod ex persecutore fecit apostolum. act. x. ecce ego enim gentium magister. ibi. in christo ihesu. magistrum minister. ibi. cuius ego et cetera. commisti domum. ibi. secundum donum perdonum. ibi. quam autem aliud non legitur. sic. Jam gentes sunt coheredes et cetera. et hoc donum deus dedit gentibus in christo ihesu per operationem uirtutis. i. secundum quod potens in christo operatum est eis datum est domum quod totum constitutum est per euangelium. cuius sum minister et cetera. sic per eius. Hic commendat misterium

Mihi autem omnium sanctorum minimo suum per excellentiam illate perfectionis. secundo excellentiam sibi facte reuelationis. hic secundo illud commendat ex gratia omnis se praedicationis. ut ex magna praedicationis per omnia commendat multipliciter. primo per positionem ad se ipsum. secundo ad christum. ibi. in gentibus. tertio ad mundum. ibi. illuminare omnes. quarto ad angelum. ibi. ut innotescat quarto ad fructum. ibi. in quo habemus. Dicit ergo iuvat quia ita misterium hoc nunc agnitum ~~comparticipe~~ aliis generationibus. autem. sed mihi omnium sanctorum minimo

sic

comparatione s. ad statum preteritum vel ad presentem. i.
Cor. xv. Ego sum minimus apostolorum qui non sum
dignus vocari apostolus. qui persecutus sum etc. Be-
niamin minimus fratrum. Gen. xlix. omni-
um autem ipse est. paulus. non fuit .ii. dicit beniami-
nite ad Phil. iii. data est mihi gratia. quia s. minimus
eram .iii. quanto magnus es humilia te in omnibus
et coram deo invenies gratiam. sed non magna
erat exemplar huius sanctitatis quia de minimo
sanctorum excellentie de humilitate. quia de semi-
num. secundo de gratiarum actione. quia confitetur
gratiam donum domini gratiam. in gentibus hec evangeliza-
re. i. ad evangelizandum gentibus investiga-
biles divitias gratie christi. i. multa bonitatis gratie
data nobis per christum. que perfecte investigari non
possunt. Ro. xi. O altitudo divitiarum sapientie etc.
et illuminare. i. data est mihi ad illuminandum per
predicationem et miracula. ps. illuminans tu mira-
biliter a montibus eternis omnes. s. credentes vel
credere nolentes. alii. n. nisi de mundo evange-
lii. i. que mirabilis et exquisita caritate fuit
dispensatio. i. dispensativa adimpletio sacramenti
.i. misterii humane redemptionis sacramenti i. dico ab-
sconditi. i. celati a seculis. i. ab omnium seculorum
initiis in deo. i. in solius dei notitia. vel abscondi-
ti a seculis. non in seculis. sed in deo. i. dei voluntate
et beneplacito. a quo solo dependebat hoc misterium im-
pleri. non a causis inferioribus. deo dico qui creavit
omnia. Gen. i. et quia creavit. et recreare potuit
ps. emitte spiritum tuum etc. Nota quod septem
novitat omnes sanctos septies ad septem
que eis conveniunt. primo ad confitendum propriam utilitatem
ps. psallite domino omnes sancti eius et confitemini. Secundo ad
diligendum summam bonitatem. ps. diligite
dominum omnes sancti eius. qui Tertio ad reverendam
inmensam potentiam. ps. timete dominum omnes
sancti eius. quia non est. Quarto ad capiendam eternam
felicitatem. ps. gloria hec est omnibus sanctis eius.
Quinto ad appetendam excellentem eorum societatem
In splendoribus sanctorum tecum in caritate radicati. Sexto ad
imperandum aliis in sanctificatione. per hanc orna-
bit ad te omnes sanctos. Septimo ad laudandum divi-
nam auctoritatem. apo. xix. laudem dicite
deo omnes. Octavo ad placandum eius
severitatem. apo. viii. data sunt angelo incensa
multa ut daret de orationibus sanctorum omnium
super altare aureum quod est.
Ut innotescat. hoc legitur uno
modo secundum Ieronimum qui ponit quod angeli ig-
noraverunt christi incarnationem et per predicationem
apostolorum didicerunt. alio modo secundum aug.

qui ponit quod angeli non ignoraverunt christi. sed apud
seculorum secreta. primo modo legitur sic. Secre-
tum est in gentibus evangelizare etc. Ita ut et per
ecclesiam. i. apostolorum in ecclesia predicatores innotes-
cat principibus et potestatibus. i. diversis angelorum
ordinibus in celestibus. i. in celo existenti-
bus. per principes. n. et potestates intelliguntur
omnes angelorum ordines. quia principari est re-
gere homines. potestatem arcere demones. vel
ostenderunt se. provenientia dei de reparatione s. generis
humani. ut quam quidam conceperunt provenientia ad
formam dei quidam ad formam servi. Phil. ii. qui cum
in forma dei esset etc. multiformis per in celo
unde dicitur in deo qui non sit in hoc formis mimensi
christi. sed apparuit infantis in presepio. ab angelis
laudatur in celo. herodes persequitur. sed magi
ei ordinant. et regiorant ... Phil. sed stella que
stat etc. Secundo ut legitur secundum aug. data est mihi
gratia illuminare omnes predicatione. i. et cetera illuminare dico
de hac re que sit dispensatio sacramenti etc. absconditi
dico ita tamen ut innotescat a seculis. i. apud seculorum
notitiam principibus et potestatibus in celestibus multi-
formis sapientia dei multiformis dico. i. non se. sed
secundum prefinitionem seculorum. quam ... non simplex est.
sed ea que aguntur in seculo quod de prefinivit. i. preordinavit
est multiformis. quam prefinitionem fecit quod perfecit. i. comple-
vit. vel complendam ordinavit. in christo ihesu domino nostro
.i. per ihesum christum dominum nostrum. quia .n. per christum omnia
facta sunt. Io. i. per ipsum etiam restaurari debuerunt. ecce quo-
modo misterii redemptionis nostre impletum est eius decret. quia
non tantum ut innotescat. sapientie. ibi. multiformis
sapientia. Infallibilitas. ibi. secundum prefinitionem. Dignitas
ibi. quam fecit in christo ihesu. Utilitas. ibi. vivi habemus. In quo
i. per quem christum habemus. s. in presenti. fiduciam. i.
spem eternam. future hereditatis. et accessum. sicut habe-
bimus in futuro. vel ipsi ad patrem. Io. xiiii. nemo
venit ad patrem. nisi per me. et in confidentia. i. in in-
confidentie habere per fidem eius. quia fides christi formata
facit nos familiares. patris. Io. xvi. Ipse pater
amat vos. quia vos me amastis et credidistis
etc. Nota secundum illud multiformis sapientia dei quod
sapientia dei christus in multiplici forma apparuit. pri-
mo in forma servi in nativitate. Phil. ii. ibi. formam
servi accipiens etc. Secundo in forma infirmi in
circumcisione. ysa. liii. reputavimus eum quasi le-
prosum. Tertio in forma dictantis solaris in transfigura-
tione. mt. xvii. facies eius sicut sol. vestimenta eius
Quarto in forma ortolani post resurrectionem. Io. xx.
illa estimans quia ortolanus esset. Sexto in
forma peregrini similiter post resurrectionem. luc. xxiiii.
tu solus peregrinus es etc. Septimo apparebit in

in quo multiplici sapientia dei que est
multiplex apparuit

forma diuini iudicii · q(ui)a t(un)c uidebu(n)t filiu(m)
ho(min)is uenie(n)te(m) (et)c. Hic q(ue)ri(tur) s(upe)r illud q(uod)
aliis g(e)n(er)acio(n)ib(us) no(n) e(st) agnitu(m) · c(ontra) Sibilla
uel(u)ti dixit de xpo · ut aug(ustinus) ostendit · in libro
de ciuitate · R(espondeo) · no(n) om(n)ino no(n) e(st) agnitu(m) · s(ed)
no(n) e(st) tantu(m) ita plene · Item s(upe)r illud s(an)c(t)is ap(osto)lis
(et) p(ro)phetis · g(lo)sa nouis p(ro)phetis · p(ro)phetas uocat
q(ui) sub lege p(ro)fic(ere) x(risti) g(ra)c(i)a ... · saluus · c(ontra) ·
... non suscepient ... de incarnacione
... · x · ... ebdomadi · de ... sc(i)e(n)t
... · xxx · ... testimoniu(m) nou(u)m
(et)c. (et) ysa(ie) · vii · qui i(m)molat boue(m) (et)c. p(ost)q(uam) ho-
locaustu(m) ... no(n) ... dixi ecce
uenio · R(espondeo) · nou(ita)tem ... he legaliu(m) i(n) aduentu
... cessacio(n)em · ... cessaciones ... ut(rum)
... gentes ad lege(m) ... · (et) postq(uam)
ad xp(ist)um · Item mich(i) o(mn)i(u)m s(an)c(t)or(um) minimo c(ontra)
n(on) erat ... om(n)iu(m) ... in celum · R(espondeo) · ... no(n)
... in sua reputacio(n)e
... s(upe)r illud · gal(athas) · i · in facie ei restiti
g(lo)sa ... reputabat se p(ar)e(m) p(er)i(?)e · R(espondeo)
... reputaret se parem officio p(re)dicacio(n)is
no(n) t(ame)n in b(e)n(ignit)ate ... · q(ui)a ...
... statu(m) in quo fuit blasphe(mus) (et) p(er)-
secutor · i · chi · i · ... hoc dicit · q(ui)a posterior ...
dignitate · Item s(upe)r illud p(er) eua(n)geliu(m) · g(lo)sa · no(n) p(er)fect(a)
i(n)carnacio n(on) p(re)dicet(ur) · c(ontra) p(ro)mulis ...
... incarnacio(n)e · quib(us) ... p(re)dicacio · R(espondeo)
loquit(ur) de adultis no(n) de p(ar)uulis · Item inuestigabiles diuicias · c(ontra) · ... potuit q(ui) in-
uestigare n(on) potuit · R(espondeo) · g(lo)sa soluit · dicens q(ui)a
p(er)fecte inuestigari n(on) posse(n)t · t(ame)n aliq(ua)tenus posse(n)t
u(e)l n(on) possunt ab ho(min)ib(us) p(er) se possunt t(ame)n intell(igi)
... · Item s(upe)r illud · ut in notescat
p(er) ecc(lesi)am g(lo)sa · p(er) ap(osto)los · c(ontra) angeli sunt s(upe)riores
ap(osto)lis (et) illuminant eos no(n) illuminantur ab eis ·
R(espondeo) · ... sint s(ed) simplic(ite)r no(n) t(ame)n in hoc ...
... q(uo)d li(bet) per notat ...
... ab ap(osto)lis · ... p(re)dicantib(us) a-
p(osto)lis · Item s(upe)r illud p(ri)ncipib(us) (et) potestatib(us) · g(lo)sa
... angelicas dignitates s(upe)r memoratu(m)
misteriu(m) ad plenu(m) n(on) intellexisse ...
... (et) p(re)dicaco ap(osto)lor(um) · c(ontra) ... q(uo)d
nesciunt qui sciunt omnia sciunt · Item sino(?)
p(ro)p(ri)e intellexerunt · (et) in eor(um) intelligencia p(ro)-
uiit ... tenebr(is) erroris u(e)l opinio(n)is · R(espondeo) · ...
q(ui)a ... sum(m)am ... · ... s(ed) ...
e(iu)s particulares ... · Intellexerunt q(ui)a ...
erat de ... · ... · Item
illud ... R(espondeo) · hoc intelligit(ur) de ...
ad ... u(e)l ad ... no(n) ...

he(?) · Ad aliquid · R(espondeo) · no(n) p(ro)p(ri)e intellexisse
dicuntur ... ex p(ar)te ... n(on)
modi sciendi · Item ibidem g(lo)sa angeli no(n)
latuit angelos misteriu(m) regni celor(um) · c(ontra) Io(hannes)
... · g(lo)sa ... R(espondeo) · g(lo)sa
soluit dicens q(ui)a latuit minores · n(on) maiores
qui fueru(n)t ... u(e)l particulares ... ex
lib(er)o arbitrio · ... particulariu(m) dependentes
latuerit · s(ed) n(on) sum(m)a ... · Item multiformis
sapi(enci)a · c(ontra) una e(st) sapi(enci)a dei · R(espondeo) · una e(st)
... · s(ed) e(st) multiformis effectib(us) ...

Propter quod peto ne deficiatis (et)c.

Supra(?) ostendit q(uo)d minist(er) e(st) uocacio(n)is gentiu(m)
n(on) ad fidem xpi · h(ic) rogat (et) hortat(ur) ut p(er)mane-
ant in fide x(risti) (et) p(ri)mo s(upe)r hac porrigit eis
peticio(n)em · s(ecund)o q(ui)a gr(aci)a dei ... est addit orac(i)o(n)em
ibi · huius rei gra(cia) flecto · t(er)cio ut audiatur
p(ro)rumpit in dei lau(de)m · ibi · ei aut(em) qui
potens est om(n)ia facere · Intencio peticio(n)is
est ne in t(ri)bulacio(n)ib(us) deficiant · intencio
orac(i)o(n)is ut i(n) u(ir)tutib(us) p(ro)ficiant · Intencio
laudis ut ex(?) ... ad dei laude(m) refer-
ant · ... p(ri)mo petit ne in t(ri)bulacionib(us)
suis deficiant · s(ecund)o ... in eis deficie(n)t ... -
ant · ibi · q(ue) e(st) gl(ori)a · Dicit erg(o) ... q(ui)a
... bona ... peto · i · rogo uos ne defi-
ciatis a bonis ... · s(cilicet) fide (et) bona op(er)acio(n)e
... b(e)n(e) aut(em) facientes n(on) deficiam(us) in
t(ri)bulacio(n)ib(us) meis · i · ... t(ri)bulaciones meas · p(ro)
uob(is) · i · q(ue) sunt p(ro) uob(is) ... t(ri)bulacio · ii · p(re)-
lator(um) temptacio sub(d)itor(um) e(st) zac(harie) · xiii · p(er)-
cutiam pastore(m) (et) dispergentur oues · q(ue) e(st)
gl(ori)a u(est)ra · i · q(uia) hec e(st) gl(ori)a u(est)ra · s(cilicet) stare (et) no(n)
deficere in t(ri)bulacionib(us) meis · Hic subiungit orac(i)o(n)em

Huius rei gra(cia).

Ad deum ... p(er)-
tingat oraci(on)is ... · s(ecund)o ... · ibi · flec-
to genua · t(er)cio rectitudine(m) · ibi · ad p(at)rem
... · ibi · ut det uob(is) · Dicit erg(o) · h(uius)
rei gr(aci)a · q(ue) · no(n) solum uos rogo · s(ed) (et) deum
... auxilio ... potestis · oro (et) h(oc)
e(st) ... h(uius) rei gr(aci)a · s(cilicet) ne deficiatis · Flecto ge-
nua mea · ... genua ... me ad
orac(i)o(n)e humiliando · ii · par(alipomenon) · ult(imo) · ... flec-
to genua cordis mei (et)c. u(e)l genua mea
exteriora · genua · s(cilicet) corp(or)is ... deum
... in quo notatur uehe-
mencia desid(er)ii · iii · R(egum) · viii · genu ut(ru)m-
que fixerat · d(icitu)r · de salomone ad p(at)rem d(omi)ni
n(ost)ri ih(es)u x(risti) · s(ecundu)m g(lo)sa · in greco n(on) h(ab)etur
ad p(at)rem · s(ed) i(m)mediatu(s) cordiali(bus) additur
d(omi)ni n(ost)ri ih(es)u x(risti) (et) c(etera) · q(ui)a quicquid ...

hꝰ filii adoptiui hꝰ filii naturalem .i. eo quod ꝑ eos oraciones eius diriguntur ad patrem et nunciantur per xp̄m .s. patre omnis paternitas in celo et in terra nominatur et ex eius comparacione sunt nob patres in celo et in terra pl'ati ul' ab eo tam angeli quam homines acceperunt ut patres nominentur et hoc notatur ubi dr̄ est qui unus est pater uester .s. deus. Mt. xxiij. ¶ Secundo quia deus est pater primo filii sui eterna generacione .s. .i. unde dicitur et pater domini nostri ihesu xp̄i. Secundo omnium hominum creacione. Mal. ij. numquid non unus est pater omnium uestrum. ¶ Tercio omnium rerum gubernacione Job xxxviij. quis est pluuie pater etc. Sap. xiiij. tua autem pater gubernat prouidencia et regis omnia. ¶ Quarto iustorum adopcione. Mt. vj. pater noster qui es in celis etc. ¶ Quinto electorum glorificacione. Mt. xx. simile est regnum celorum homini patri familias qui exiit primo mane conducere etc. ¶ Hic subdit orans ut

¶ Det uobis. et hanc quadruplicem. Primo .n. orat deum ut det eis confirmacionem. Secundo ut det eis fidem .i. ut habitare xp̄m per fidem. Tercio caritatem .i. ibi. scire et supereminentem. In prima petit confirmacionem cum dicitur quod secundum diuicias efficacie quia per spiritum uirtutis quia in interiorem hominem.

¶ Dicit ergo. Flecto mea genua ad patrem .s. orans eum ut det uobis secundum diuicias glorie sue .i. secundum quod decet ipsum diuitem et gloriosum .n. decet eum dare modicum sed donum perfectum quia secundum diuicias optimus est optima adducere. Jac. i. omne datum optimum et omne donum etc. dicitur quod uirtute confortari per spiritum eius est roborare ad modum ignis spiritus quia discipulis in specie ignis apparuit. Act. ij. corroborari dico et hoc in interiorem hominem non in exteriorem quia roboracio exterioris hominis non in exteriore quia roboracio exterioris alii est impedimentum interioris roboris alius sic alii est impedimentum interioris roboris. alius sic econtrario infirmitas iuuamentum .ij. Cor. xij. cum infirmor tunc fortior sum et potentior cum .n. caro firmior sit et spiritus uirtus adiuuentur roboracio uirtus et spiritus debilitatio alterius sic et pusillum. Dicit et xp̄m habitare in cordibus uestris et hoc per fidem que purificat habitaculum cordis. Act. xv. fide purificans corda eorum. ¶ Hic petit eis caritatem et primo

¶ In caritate radicati ¶ Caritatis habitum fortificatum habitum. ut possitis. Dicit ergo in caritate ·q· ordo est ut in caritate radicati ad modum .s. arborum ad fructificandum et hoc quantum ad uitam actiuam et fundati ad modum .s. domus ad perfectionem contemplacionis et quiescendum et hoc ad uitam contemplatiuam. Possitis comprehendere. hoc legitur dupliciter primo de dimensione caritatis sic possitis comprehendere non de dimensione caritatis sed perfecte intelligere ipsam dei non tantum cogitacione sed perfecte intelligere ipsam perfectione in futuro perfectione patrie sanguinis

cum de medio comprehendere est cumulos cui attingere cum omnibus sanctis .i. sic omnes sancti maiores .s. mediocres et minores. uel martyres confessores et uirgines que sit .i. quanta est dei latitudo caritatis que in extensione beneficiorum et usque ad inimicos. Mt. v. diligite inimicos uestros. longitudo que in perseuerancia uirtutum secundum illud Mt. x. qui perseuerauerit usque in finem. sublimitas quia in uita celestium premiorum secundum illud Col. iij. que sursum sunt querite. et profundum quia in humilitate ex consideracione diuinorum iudiciorum. Ps. iudicia tua abyssus multa. Secundum quatuor secundum glosam intelliguntur significata in quatuor partibus crucis in longitudine latitudine etc. latitudo crucis attenditur in ligno transuersali ubi manus affigebantur. longitudo in ligno recto quod a transuersali ligno usque ad terram procedit. sublimitas in ligno illo quod a ligno transuersali usque sursum in celum porrigitur .s. tabula illa que super caput ponebatur. profundum in ligno quod terre infigitur aut terre partes crucis inuenitur. Aliorum legitur secundum glosam aliam. secundum quod hee iiij. dimensiones ad dei immensitatem referuntur sic ut possitis comprehendere .i. aliquo modo cognoscere. Per .n. loquendo dimensionem maiestatis incomprehensibilis cum omnibus sanctis .i. sicut omnes sancti quid sit longitudo etc. .i. quanta sit deitatis immensitas. Sed .n. iiij. omnino sunt equalia in deo sicut in sphera. Jo. dr̄ Alanus quod deus est sphera intellectualis cuius centrum est ubique circumferencia nusquam. iiij. Job xj. excelsior celo est et quid facies profundior inferno unde cognosces longior terra mensura eius et latior mari etc. deus est extra omnia non exclusus intra omnia non inclusus super omnia non elatus infra omnia non depressus. est ergo latitudo eius quod omnia replet maiestate. Jer. xxiij. celum et terram ego impleo. longitudo quod omnia preit et sequitur eternitate. Exo. xv. dominus regnabit in eternum et ultra. sublimitas quia omnia excellit dignitate. Ps. tu solus altissimus etc. profundum quod omnia penetrat subtilitate. Ecci. xxiiij. penetrabo inferiores partes terre.

¶ Scire etiam supereminentem ¶ Hic petit eis scienciam. ubi tangit primo scienciam ·ꝰ· secundo utilitatem ibi ut impleamini. Dicit ergo scire hoc legitur dupliciter primo ut sit ordo et ut possitis scire etiam non dico comprehendere caritatem xp̄i .s. qua .s. xp̄s dilexit nos caritatem dico supereminentem scientie nostre .s. .i. excellentem scientiam nostram. Secundo ut sit ordo et ut possitis scire caritatem scientie .i. caritatem continentem scientie scire etiam caritatem qui habetur sui scientia xp̄i supereminentem aliis caritatem que habetur quia quanto plus deus cognoscitur tanto magis diligitur ut impleamini que ideo uolo uos scire ista ut per hoc ut impleamini bono .s. secundum omnem plenitudinem

dei plenitudinem. s. vite et patrie. ut satis pleni deo non plenus deus ut dixerunt heretici. aug. animam dei capacem nichil minus deo replere potest. vel in totam plenitudinem .i. plenam dei perfectionem et fidem. ambro. ut sit plena et intellectualis perfectio deitatis.

Ei autem qui potens est. Hic ut deus orationem suam exaudiat prorumpit in laudem. ut vero impleat. quia sit laudandus. secundo quomodo. ibi. ipsi gloria. Inprima tangit ipso fore laudis nostre. Dicit ergo. ei autem hoc legitur dupliciter secundum glo. primo ut sit .q. hoc ita oro nobis. autem hoc ei .s. deo qui potens est omnia facere .i. implere in nobis. ps. omnia quecumque voluit fecit. facere dico super habundanter .i. super votum. ro. viii. non condigne passiones et cetera. quam petimus .i. plus quam petere sciamus. vel presumamus. et ita secundum notum vel desiderium. aut intelligimus .i. plus quam intelligere possimus et ita super intellectum. hyl. dicimus deo ad posse quod fecerit nos intelligere non posse potest in quantum omnia implere in nobis et hoc secundum virtutem que operatur in nobis. s. apostolus .i. sicut iam fecit in nobis. ipsi inquam et cetera. Secundo ut sit et autem qui potens est omnia que petimus facere .i. complere. potens dico secundum virtutem que operatur in nobis .s. credentibus. operatur dico sicut habundanter quod petimus et intelligimus .i. vel quam petere presumimus. vel intelligere possemus. ut .s. quod deus homo fieret quod pro nobis moreretur ipsi distincte non alii gloria in ecclesia .i. pro hiis qui fecit in ecclesia de quibus. supra .ii. ipse est pax nostra qui fecit et cetera. et in christo ihesu .i. pro hiis quia fecit in christo ihesu qui est caput ecclesie. secundum .i. suscitans illum a mortuis et cetera. sit inquam gloria et omnis generationes seculi seculorum .i. secundum ordinem omnia secula. tamen prosequitur finita. amen. confirmatio est. Secundum quod secundum aliquem seculum multipliciter dicitur primo universitas eorum que sunt. item. secundo mille annorum spatium. tertio universa presens vita. Quarto futura que post resurrectionem erit futura. Quinto viventium etiam .i. etatis. Sexto in sua spatiorum .i. etatum. Septimo singula .vii. mundi etatum. Hic queritur super illud ex quo omnis paternitas. glo. deus qui solus vere et solus bonus est. celis nomine denotatur et bonitatis imperii. contra eius verum et bonum contingit. in glo. solus deus vere est autem solus bonus est. Ad solutionem dicendum quod vere est et solus bonus secundum precedentiam et vera est et bona est per participationem. Item ibidem glo. ab illo qui vere pater est angeli in celo et homines in terra nomen paternitatis acceperunt. contra. ro. i. invisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. si intellecta et nominata. Ad solutionem nominis paternitas nomen ab humanis translatum est ad divina. secundum translationem rei est. Item super illud corroborari in interiorem hominem. glo. qui ab hostibus tangi non potest. contra. lo. xij. cum dormiam iam nisi et in corpus. Ad solutionem glo. loquitur de hostibus carnalibus non spiritualibus. vel de tactu immediato. s. in primo de

quod madiis de Reuh

non de mediato. s. suggestionis. Item habitare christum per fidem. contra imo per caritatem. Jo. xiiij. si quis diligit me et cetera. et ad eum veniemus et cetera. Ad solutionem fides formata de qua loquitur includit in se caritatem. attribuit tamen potius fidei quam caritati que prima inter virtutes. Item ibidem glo. fides in nobis christus est in nobis contra christus est cum fidei. sic sol actionis. Ad solutionem glo. loquitur per causam necessariam. sicut cum dicitur dies est sol lucens super terram. Item super illud que sit latitudo. glo. que tendit per dilectionem usque ad inimicos. contra aliquis ex complexione naturali. sit pronus. et cetera. per dilectionem usque ad inimicos. Ad solutionem glo. loquitur de caritate virtutis non sensualitatis. Item super illud sublimitas. glo. sicut amas et cetera amas. contra bonum est amare deum propter mercedem eternam. Ad solutionem caritatis amor non excludit intentionem mercedis eterne que in ipso deo consistit que in visione animi sit in terreno in terrena mercedis. Item super illud supereminentem scientie. glo. quanto plus intelligit deus tanto plus diligitur quam aliquis litteratus. Ad solutionem glo. loquitur in patria non in via. vel de intelligentia infusa que consistit in gratuitis non de acquisita que in via. per auditum. Item super illud in omnem plenitudinem dei. glo. ut ubi deus est patrem et filium cognoscat. contra adhuc requiritur quod cognoscat spiritum sanctum. Ad solutionem per hoc est spiritus sanctus intelligitur in patre et filio sicut nexus utriusque.

C IIII

Obsecro vos itaque ego vinctus in domino. post salutationem et totius actionem. hic reddit ad moralem instructionem in qua monet eos primo in ad ulteriora et primo sicut glo. monet hic omnis usque ad locum illum quicumque plus. vultis nisi sunt. secundo dicit sunt. secundo specialiter singulos secundum ordines a loco illo usque ad locum illum. v. capitulo. Dicto fratres confortamini in domino. Inprima primo monet omnes ad bonam operationem. secundo monet ad communem declinationem. ibi. hoc itaque dico et testificor in domino. tertio ad dei imitationem ibi. estote ergo imitatores dei. capitulo quinto. Inprima primo monet eos ad dignam conversationem. secundo subiungit servandam preservare unitatem. ibi solliciti servare. tertio cum unitate attendenda scilicet donorum et officiorum in ecclesia distinctionem. ibi. unicuique autem ut in datum est gratia. Inprima bonam conversationem primo in exteriori. secundo in spirituali. ibi cum omni humilitate. implicat tamen allectiva ad obedientiam. primo rogantis instantia. ibi. obsecro. secundo instantis patientia. ibi. ego vinctus. tertio observationis meritum. ibi. ut digne. Dicit ergo obsecro. que tanti potens est hec omnia facere. in nobis vel dixi quod ipsi deo sit. Itaque ut .s. sit ei in nobis gloria. ego paulus nobis notus et dilectus ab obedientie debitis. ego inquam vinctus in carcere. et hoc in domino

x
7
6
A
8
et aliqui simplices plus diligunt
9
cto
glia

.i. xpi domini. et Jo. michi co[n]pac[iendo]. obsecro nos no[n] impero quam tamen possem. Hic tangit inquantum

Vos digne ambuletis. Obsecracionis iiii[or] tangit bonum conscilandi mod[um] .i. digne. actum .ibi. ambuletis. motivum .ibi. vocati estis &c.

Dicit ergo obsecro ob[secracione] in qua digne ambuletis de bono in melius proficiendo. ps. ibunt de virtute in virtutem. ps. beati immaculati in via qui ambulant. digne inquantum vocacione qua vocati estis .i. secundum decet vocacionem vestram. ut secundum vite pro dicacionem. videat ipsa ambulacio. phil. i. digne evangelio xpi conversamini. Hic specificat

Cum omni humilitate. Ponit quandam consolacionem et primo incipit. secundo mansuetudinis. ibi. cum paciencia. Dicit ergo sicut ambuletis. et hoc cum omni humilitate. scilicet interiori et exteriori. Est .n. qui nequiter se humiliat et interiora &c. eccl. et dicit omni humilitate. Est .n. triplex humilitas sicut dicit glo. distinguit super illud. mat. iii. sic decet nos implere omnem iusticiam. glo. humilitatis prima est subdere se maiori. secunda subdere se pari. tercia subdere se minori. prima magna. secunda maior. tercia maxima. prima necessitatis. secunda erogacionis. tercia super erogacionis perfectionis. et mansuetudine. &c. eccl. iii. fili in mansuetudine opera tua perfice. hec duo specialiter docuit xpus. mat. xi. discite a me. quia mitis sum &c. non solum cum humilitate et mansuetudine incipiatis. sed cum paciencia in adversis. luc. xxi. In paciencia vestra possidebitis animas vestras. Vos inquantum supportantes invicem. scilicet onera vestra. gal. vi. alter alterius onera portate. vel supportantes. si qua fratres oriuntur molestia. et hoc non ficte vel pro terreno commodo. sed in caritate que omnia suffert. i. cor. xiii. ecce ergo sustinendi habitus. paciencia. actus supportantes latitudo. unde rectitudo in caritate.

Solliciti servare. Hic monet eos servare pacem et ecclesiastice unitatem. et ostendit. primo quid servandum. secundo quo servandum .ibi. unum corpus. tercio quare servandum .ibi. unus dominus. Dicit ergo solliciti .q. ita ambuletis et cum sitis solliciti. glo. studiosi cauti attenti servare unitatem spiritus .i. unitatem ecclesie quam facit spiritus qui est nexus vel unitatem spiritus .i. unitatem cordium que ad pacem meliorem. et hoc in vinculo pacis .i. servando pacem. que est vinculum unitatis. heb. xii. pacem sequimini. et canonica. ergo unitatem debemus servare diligenter. unum ergo solum spiritualiter. unum dicit spiritus in dissolubiliter. unum dicit in vinculo pacis unum corpus. hic dupliciter legitur. et continuatur. primo sic solliciti sitis servare unitatem ita inquantum ut sitis

unum corpus cum proximo subveniendo. unum .n. membrum alii subvenit. et unus spiritus cum deo. vel et cum proximo idem volendo et idem nolendo. i. cor. vi. qui adheret deo unus spiritus est cum illo. secundo legitur sic. Ita solliciti sitis servare unitatem. et ita debetis. quia unum corpus mistici esse debeatis. et potest id. quia unus spiritus habitat in nobis. et sic debetis esse unum corpus. sicut vocati estis in una spe vocacionis vestre .i. ad unam rem speratam. scilicet ad unam stolam corporis et unam anime.

Unus dominus. Hic ostendit racionem quare servanda est unitas ecclesiastica. et hanc quadruplicem. prima est quia unum habet rectorem. secunda quia unum premium .i. una fides. tercia quia unicum sacramentorum continet. ibi. unum baptisma. quarta quia unum creatorem et gubernatorem. ibi. unus deus et pater. Dicit ergo unus dominus non divisi quorum divisitate oportet nos dividi. secundum illud. mat. vi. nemo potest duobus dominis servire. non solum unus dominus. sed una fides .i. una spes credulitatis qua creditur. vel una fides .i. unum creditum. immo quod credendum. unde et unum baptisma .i. equale a quocumque detur. eo quod solus xpus est qui baptizat exterius. Baptisma non dicitur unum primo ab unitate materie. Jo. iii. nisi quis renatus &c. tizantes eos &c. secundo ab unitate forme. mat. ult. bap-

Tercio ab unitate efficientis. Jo. i. hic est qui baptizat

Quarto ab unitate finis. mar. ult. qui crediderit. et baptizatus fuerit &c. fiet solum unum baptisma. sed unus deus et pater. deut. vi. dominus deus tuus deus deus unus est. et pater omnium gubernando. sap. xiiii. tua autem pater gubernans providencia et regis omnia. Qui super omnes. hoc legitur dupliciter uno modo in sui appropriacione secundum personis distinctis. sic qui scilicet deus est super omnes excellencia dignitatis et per omnia presencia maiestatis. jer. xxiii. celum et terram ego impleo. et in omnibus nobis per graciam inhabitacionis. ps. tu autem in sancto habitas. secundo modo legitur secundum quod fit appropriacio personis distinctis. sic qui scilicet deus est super omnes quo ad patrem a nullo habet esse. et ullius dicitur similiter. et per omnia quo ad filium. quia per ipsum omnia. Jo. i. et in omnibus nobis per graciam quo ad spiritum sanctum. quia membra vestra templum sunt spiritus sancti. i. cor. vi. Hic monet nos

Unicuique autem nostrum. Commendat donorum et officiorum in ecclesia distinctionem. et primo ostendit quod sunt donorum distinctionem. secundo hoc probat per auctoritatem. ibi. propter quod dicit. tercio subdit auctoritatis explanacionem. ibi. quod autem ascendit. quarto auctoritatis in eadem persona ostendit impletionem. ibi. qui descendit. Dicit ergo. unicuique

q. ita unum corpus sumus. autem. singuli unicuique nostrum
data est gratia divisa et distincta. divisiones gratiarum et cetera
i. Cor. xii. datam secundum mensuram donationis Christi
unicuique secundum propriam virtutem. Matth. xxv. Ipse autem ac-
cepit sine mensura Jo. iii. Et datur equaliter. quia uni-
cuique sine personarum acceptione liberaliter. quia gratis sine
similitudine. sapienter. quia secundum mensuram sine confusione.

**Propter quod dicit.** Hic probat auctoritate dicens:
Propter quod david. scilicet christus homo dat omnia dona. dicit
spiritus sanctus in psalmo. Ascendens christus. scilicet ideo non addit quia
solus propria virtute ascendere potest. Jo. iii. nemo as-
cendit in celum et cetera. in altum loco et dignitate. i. Cor.
quos dyabolus captivaverat. mala captivitate duxit
captivos bona captivitate. scilicet in celum. dedit do-
na spiritus sancti. scilicet multiplices [illegible] hominibus [illegible]
scilicet apostolis et discipulis. act. ii. [illegible] primo tenuit
curiam de adventu suo. [illegible] magnificentiam regalem [illegible] hest. ii.

**Quod autem ascendit.** Hic explanat auc-
toritatem. et primo quo ad motum ascensionis
secundo quo ad captionem captivitatis. ibi. nisi quia
et descendit. Dicit ergo quod autem. hoc legitur du-
pliciter. primo sic. Ista quod ascendit. autem. scilicet quod ascen-
dit. i. quod ascendisse dicitur. quid est. i. quid significat. hoc
nisi quia et descendit. scilicet secundum quod homo et hoc in passione. primum
autem quam ascenderet in inferiores partes terre. i. ad infe-
ros quo dicitur esse in corde terre. Matth. xii. xvi. sicut
fuit Jonas in ventre ceti et cetera. sic filius hominis
in corde terre. Secundo legitur sic quod autem ascendit
i. quod secundum quod homo ascendere potuit quid est i. quid
[illegible] nisi quia et descendit. primum secundum quod deus
scilicet in incarnatione. non utique loci mutatione.
sed exinanitione. in inferiores partes terre. i. in mundum
istum inferiorem. **Hic** ostendit personam in eadem

**Qui descendit.** persona implevit. Vel per
hoc tangit operationum multiplicitatem. quia ascendit
quia descendit et ascendit. secundo operantis unitatem
quia ipse est. tertio operandi finem. quia ut adimpleret.
**Dicit ergo.** quia descendit. quamvis ascendit
et descendit. tamen unus est et hoc est. quod dicit.
qui descendit secundum humanitatem in humilibus et qui
ascendit humanitatem super omnes celos. scilicet corpo-
rales et spirituales. i. angelos ipse est idem homo
scilicet christus. una persona. vel qui descendit secundum divinitatem
in mundum non quo loco non erat. sed quo modo non erat.
et qui ascendit per humanitatem super omnes celos.
quotquot sunt celi. secundum Strabum. psalmus a summo celo
egressio et cetera. ipse est idem scilicet deus et homo et homo utique
fecit scilicet ascendit et descendit. ut adimpleret
omnia donis suis. quia Jo. xvi. nisi abiero pa-
raclitus et cetera. Spiritus autem domini replevit orbem et cetera.

sap. i. **Secundum** illud ascendens in altum et cetera. quod [illegible] ascensionem domini notandum
tamen motus in quo nobilitas. quia ascendere [illegible] motus in quo sublimitas. quia in altum [illegible] in quo
utilitas. et hec duplex. una mortuorum. quia
captivam duxit/ alia vivorum. quia dedit
dona [illegible]. **Et** notandum quod
christus ascendit multipliciter. primo secundum humanam
naturam in incarnatione. ysa. xix. ascendet dominus super nubem levem.
secundo crucem in passione. Cant. vii. ascendam in palmam.
tertio secundum mortem resurrectione. psalmus qui ascendit
super occasum dominus nomen illi. **Quarto** super celos
in ascensione ut hic qui ascendit super omnes
celos. **Dicitur** autem ascendisse [illegible].
In altum in quo excellentie dignitas. psalmus ascendisti
in altum. In celum in quo loci sublimitas. Jo.
iii. nemo ascendit in celum [illegible] celum in quo
subiectio totius creature corporalis. ut hic qui
descendit ipse est et qui ascendit. Super cherubim
creature spiritualis. psalmus ascendit super cherubim. Ad orien-
tem in quo claritas corporis glorificati. psalmus psallite
domino qui ascendit super celum celi ad orientem. **Ad** patrem
in quo fruitio spei beate. Jo. xx. ascendo ad patrem
meum et cetera. In iubilo. in quo ineffabilitas
gaudii. psalmus ascendit deus in iubilo. **Hic** queritur
secundum illud in caritate. glosa [illegible] actio [illegible]
que oculos suos habet ad deum. contra. nullus quantumcumque habeat
caritatem semper cogitat de deo. Responsio. semper habitu. non semper
actu. **Quartum** secundum illud in vinculo pacis. glosa [illegible]
[illegible] ne [illegible] scan-
dalizentur non facere [illegible]. contra. Jo. [illegible]
[illegible] iaceat [illegible] patrem et cetera. ergo
non [illegible] ab ingressu religionis [illegible] scan-
dalum parentum. Responsio [illegible]
[illegible] caritatis [illegible]
[illegible] sunt alias non. **Quartum** super
illud unus spiritus. glosa remissione peccatorum [illegible]
[illegible] ad spiritum sanctum intelligitur
[illegible] spiritus sanctus non ergo [illegible]
[illegible] Responsio. [illegible]. **Quintum** secundum illud una fides
glosa unam fidem [illegible] a cunctis fidelibus
[illegible] non eadem quam ab antiquis credebatur
et quam a nobis ergo nec articuli. Responsio [illegible]
[illegible] sunt eadem [illegible] articuli [illegible]
[illegible] incarnatum [illegible] diversis
temporibus non quam sint articuli [illegible]. **Sextum** secundum illud
unum baptisma. glosa [illegible] datur in baptismo. [illegible]
[illegible] non est eque [illegible]
[illegible] ex parte [illegible] baptisma [illegible]
[illegible] ex parte [illegible] non [illegible] dissimiliter

fidelibus per gratiam in omnibus

dispositionis fuerat. Et in omnibus vobis. glo. spiritus sanctus est in omnibus deitas. Hec contra eos qui spiritum sanctum esse in dubitant. Vel ibi est secunda particula quia superius dixit unitatem; addit dicens divisionem in meo est ut spiritus in ut dicitur. Et unicuique illud

1 secundum mensuram donationis Christi. glo. Christus dedit dona sua spiritu in ad mensuram quia gratia Christi data fuit sine mensura. Vel mensurata fuit in se sed immensa aliorum respectu.

8 Et unicuique illud dedit dona hominibus. Paulus apostolus. glo. ait propheta dixit accepisti dona in hominibus. Paulus apostolica auctoritate maluit dicere dedit dona hominibus quam ullis literis illa spiritus sancti mutare. Non mutavit sed exposuit et explicavit quod nullis verbis implicite continebatur. unde super secundum est unum. Augustinum in capite est ut fluit in membris suis. In quantum autem sunt membra accepit in membris quod unum ex minimis etc. ut xxv. Et unicuique ibidem

9 glo. non in singulis habet omnia dona quia quod habet unam virtutem habet omnes secundum sententiam doctoris. Vel non est sine quo omnes virtutes sunt decurtate. Salutis secundum

10 omnia dona. Et unicuique illud nisi quod et descendit. glo. constat quod filius humilitate ascendit et descendit. Et dona dedit quod solus deus potest dare ex gratiam. Vel filius quod deus dat auctoritate secundum quod homo ministerio

11 Et qui ascendit super omnes celos. quia super celum civitatis. Vel celum civitatis spiritualis est apostolis et loquitur de celis corporalibus quia sunt. vii. secundum Strabum aerium ethereum olimpium igneum sydereum cristallinum empyreum. Celum enim dicitur quia habet virtutem celandi idest continendi sub se inferiorem mundum aut quia virtute incorruptibilem. Et sic dicitur celum proprie et est triplex quoddam uniforme et immobile scilicet empyreum quoddam uniforme et mobile scilicet cristallinum. aliud difforme et mobile scilicet sydereum. Aut habet virtutem et hoc convenit duobus elementis igni et aeri. Et utrumque dicitur secundum duplicem superficiem. nam superior superficies ignis dicitur celum igneum. inferior olimpium. Similiter superiores superficies aeris dicitur celum ethereum. inferior aereum.

12 Et ipse dedit quosdam. Superius posuit distinctionem. hic subdit distinctionem officiorum. et sic primo tangat distincta nomina officiorum. secundo quare opus eorum ibi ad consummationem sanctorum. tertio distinctionis terminum ibi donec occurramus omnes. quarto finem premii scilicet consortium fidelium ibi ut iam non simus parvuli. quinto eorum promotionem in bonum scilicet profectum ibi in veritate autem facientes. Dicit ergo et ipse quod ascendit ut adimpleret omnia et ita super adimpleret quod ipse dedit idest gratis instituit non ex meritis quosdam quidem apostolos scilicet xii predicationis sive vicarios. luce vi elegit xii quos et apostolos nominavit quosdam autem prophetas scilicet futura predicentes. sicut agabus actuum xxi. prophetas idest scripturas exponentes ut actuum xiii. erant in ecclesia que erat antiochie prophete et doctores. alios vero evangelistas idest evangelii annunciatores ut vii. dyaconi et marcus. ysaias lxi. ad evangelizandum misit me. Alios autem pastores et doctores ut episcopos qui pascunt exemplo et doctrina aut verbo. Jeremie iii. dabo vobis pastores iuxta cor meum et pascent vos scientia et doctrina. ysaias xxx. non faciet volare ultra doctorem tuum.

Ad consummationem. Hic subdit quare opus eorum quod debent exequi distinguit. unde dicitur opus huius triplex. unum dicitur ministerii utilitatis et quod ad fideles. unum dicitur ad consummationem et quo ad infideles. unum addit in edificationem. dicit ergo ita dedit et hoc in opus ministerii. glo. sicut in unius omnia non perficit agere singula et dicit in opus non in modum ut requirem in mensa idest christi iii. qui enim bene ministraverit locum operis dicit et opus ministerii non dominii. idest per verbum sive diaconi in clero ministerii. dico quod super est necesse in consummationem sanctorum idest ut in sanctitate consumentur quoniam sancti sunt et hoc quantum ad illos qui iam sunt in ecclesia in edificationem corporis Christi idest ut qui adhuc alieni sunt edificentur in corpore Christi idest in ecclesiam et hoc quantum ad illos qui sunt extra. Nunc est autem distinctio officiorum in ecclesia. primo propter ministeria corporis integritatem. secundum idest corinthiorum xii. si totum corpus oculus ubi. secundo propter ecclesie pulchritudinem. quia ex varietate resultat pulchritudo. ps. astitit regina a dextris etc. tertio propter singulorum ministrorum inhabitationem idest corinthiorum xii. non potest dicere caput pedibus non estis mihi necessarii. Quarto propter officiorum expeditionem. deuteronomium idest non possum solus omnia portare etc. Hic tangit distinctionis terminum.

Donec occurramus. Et primo non sanctorum resurgentium profectum et hoc duplex. primo virum ibi in virum perfectum. secundo membrorum ibi in mensuram etatis. Dicit ergo ita quosdam quidem dedit etc. hec autem distinctio et prelatio durabit donec scilicet in die iudicii non occurramus omnes concurrentes super unitatem fidei idest in una omnes fide. et hoc quo ad articulos et in unitate agnitionis filii dei idest in una agnitione quo ad alia de ipso credendo sabellia que sunt articuli et unitate agnitionis idest virtutum quibus deus agnoscitur occurramus inquam nos de omnibus partibus mundi vel occurramus Christo. thessalonicenses v. rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo. In virum perfectum. hoc legitur dupliciter. primo sic occurramus inquam nos dico crescentes in virum perfectum idest virum ut unusquisque sit perfectus vir quo ad perfectionem virium et excrescentes et in mensuram idest usque ad mensuram etatis non statura corporis

plenitudinis xpi .i. illius etatis in qua xps habuit suam
aperte corporis plenitudinem. s. etatis xxx. annorum. vel
.n. illam etatem in qua attestatur natura hominum. et h'
quo ad perfectionem membrorum. Secundo non legitur sic donec
occurramus capiti xpo .i. in virum perfectum .i. ita nos
capiti. s. omnes nos simus. q. vir perfectus vir perfectus
dico et hoc in visum .i. quia tunc perficiemur in visum
etatis plenitudinis xpi. etc. n. erit in ea etatis
et visum completum. quia tunc xps erit plenus hiis quos
electos in se et nullus de inceps addetur quantum in
pro additionem aliquorum membrorum conditione accessit.

Ut iam non simus parvuli. Hic tangit
distinctionem officiorum in eterna fine primum. s. confirmationem
fidelium et primo contra fragilitatem. Secundo contra
aliud suggestionem. ibi. Et in omni fera [illegible]. Dicit
ergo. ut iam. q. nos illos. ad istud tempus hos ministros
dedit. et hoc officia in eterna distinxit ad hoc. s. ut
iam sic olim non simus parvuli sensu et discretione
fluctuantes .i. in fide per hesitationem titubantes. Jac.
.i. qui hesitat similis est fluctui maris. et circum-
feramur .i. q. motu circulari non recto feramur
sicut ipsi in circuitu ambulant omni vento doctrine per
nequitiam que ventus est et tempestas. etc. v. ne te ventila-
les in omni vento. doctrine dico facte in nequitia
hominum quo ad malitiam eorum in seipsis et astutia
quoad malitiam eorum in comparatione ad alios decipi-
endos .i. doctrine facte per homines malitiosos in se
astutos ad decipiendos alios facte inquam ad circumventionem
erroris .i. ~~[illegible]~~ circumveniunt alios sub specie
virtutis. Et heretici in errorem .i. thi. iii. mali ho-
mines proficient in peius errantes et in errorem mittentes. Caveat doctrina et ratione forme. quia ventosa
et instabilis. et ratione efficientis. quia in nequitia hominum
et astutia. et ratione finis. quia ad circumventionem et ratione
in[illegible]. quia erroris. Et nota quod duplex legitur
genus fluctuum. pene et culpe et quilibet duplex.
Pene fluctus. Temptationis dyabolice im-
pellens ad submergendum. Act. xxvii. navicula in medio
mari iactabatur fluctibus. navicula etiam [illegible]
[illegible] commovens ad periculum.
Ps. omnes fluctus tuos induxisti. Jon. ii. Fluctus.
[illegible] divine intrantis ad lugendum. Luc. xxi. erunt
in sole et luna et stellis et [illegible]
confusione. [illegible]
[illegible] ad [illegible]. Jac. i. qui hesitat etc. Carnalis
lascivie despumantis ad maculandum [illegible]
de fluctus feri maris despumantes suas confusio-
nes etc. cupiditatis et avaritie [illegible] ad
rapiendum. ysa. lvii. cor impii q. mare fervens
quod quiescere non potest et redundant fluctus eius. [illegible] heu
quia [illegible] timentes fluctus sicut dicitur Job xxxvii.

Veritatem autem facientes. Hic tan-
git distinctionem officiorum in eterna fine primum
.i. fidelium promotionem in bonum. Ubi tangit promo-
tionem primo in membrorum singularitatem. Secundo corporis
[illegible]. ibi. ex quo totum corpus. Dicit ergo
[illegible] sumus parvuli etc. sed nos potius veri-
tatem facientes. [illegible] doctrinam exequen-
tes et hoc in caritate non ficta. [illegible]
i. cor. xiii. si tradidero corpus etc. caritatem autem
etc. crescamus de bono in melius per [illegible] per omnia
.i. in omni spirituali bono et hoc in illo .i. illi operantes
adherendo. qui est caput nos regens. s. xpo .i.
[illegible] sancto. ps. sit [illegible] eorum in capite
etc. ecce sex necessaria ad perfectum [illegible]
[illegible] in [illegible] perfecto. [illegible]
in cognitione [illegible] in operatione in caritate
.i. in devotione [illegible] bono [illegible]
in illo. perfectione in adhesione per omnia [illegible]
et integritate. Hic tangit promotionem [illegible]
Ex quo totum corpus. pro [illegible]
quod xps in corpore ecclesie sex facit. primo [illegible]
nationem. ibi. qui est caput. Secundo [illegible] per fidem.
[illegible]. ibi. ex quo totum. [illegible] per [illegible]
.ibi. et connexum. [illegible] per [illegible]
.ibi. subministrationis. [illegible] per [illegible]
perfectum et [illegible]. ibi. augmentum corporis.
Sexto edificat per [illegible] [illegible]. ibi. in edifica-
tionem. Dicit ergo. ex quo .q. [illegible] est caput. quod ipse
est ex quo totum. s. corpus ecclesie. s. [illegible] per fidem. s.
[illegible] quia hodie [illegible] est [illegible] lapidum. quod sunt
[illegible] in. et connexum per caritatem
[illegible] et connexum per [illegible] sub[illegible]
[illegible] .i. per [illegible] ad [illegible]
[illegible] dico facte [illegible] secundum [illegible]
[illegible] membrum membrorum [illegible]
[illegible]. illa. est in. [illegible] illa [illegible]. Et [illegible]
ipsum est hoc totum. quia ipse augmentum corporis facit
et hoc [illegible] ad perfectum eorum qui iam sunt de corpore
in edificationem sui. [illegible] quod xps
accipitur pro capite cum membris. et hoc [illegible] ad
illos qui [illegible] sunt de corpore ecclesie. et hoc totum facit in
caritate que [illegible] bonorum ~~expressum est~~
~~septem virtutes~~ Nota quod illud virtute facie-
tes [illegible] multiplex est virtus. quam [illegible] prima est
[illegible] x. [illegible] [illegible] ii. cor. xi.
est virtus [illegible] in me .i. in mea [illegible]. [illegible]
[illegible] xi. labium veritatis firmum erit in perpetuum. [illegible]
[illegible] [illegible] Jo. maiorem [illegible] non [illegible]
[illegible] in [illegible] doctrine. [illegible] xxii. [illegible]
[illegible] etc. Sexta iustitie. ysa. xlii. i. [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

.i. per [illegible] sic [illegible] alter [illegible] totius

in nos [illegible]

:. b

expressum est in septem virtutes

[illegible]

educet iudicium etc. Septima veritatis ecclesie. Io. viii. veritas liberabit vos. Sed heu quia hodie veritas scripture pervertitur ab hereticis. Dan. viii. prosternetur veritas in terra. Veritas confessionis pervertitur ab ypocritis. Osee iiii. non est veritas, non est misericordia, non est scientia dei. Veritas loquele odio habetur a stultis. Veritas non odium parit. Io. Iob vi. quare detraxistis sermonibus veritatis. Iam non correctores detractores reputantur. Veritates vite diminute sunt a filiis hominum. Ps. diminute sunt veritates a filiis hominum. Veritas doctrine impugnatur ab emulis. Gal. v. quis vos impedivit veritati non obedire. Veritas iustitie captivatur ab iniquis. Ro. i. qui veritatem dei in iniustitia detinent. Ysa. lix. iustitia longe stetit quia corruit in platea veritas et equitas non potuit ingredi. Veritas ecclesie pro nichilo precio datur a reprobis. Prov. xxviii. qui cognoscit in iudicio faciem non bene facit, et qui pro buccella panis deserit veritatem i. Christum. Isti sunt peiores Iuda qui saltem vendidit xxx argenteis. Isti omnes non faciunt veritatem sed destruunt. Isti mutaverunt veritatem dei in mendacium. Ro. i. Postquam monuit ad bonum operandum,

**Hoc igitur dico.** Hic monet ad mali declinationem specialem sc. ut deponant conversationem gentilem. Secundo specialem sc. ut deponant vitam suam veterem, ibi. non sic autem vos didicistis. Tertio specialissime ut sc. deponant mentem sue veteris quantum est de se, ibi. deponentes mendacium. Primo monet non vivere in gentilitate. Secundo monet in prevaricatione. Tertio per partes describit vivendi modum. In prima conversationem gentilem describit: primo ex malo vanitatis in affectu i. ex amore temporalium. Secundo ex malo erroris in intellectu i. ex ignorantia eorum, ibi. tenebris obscuratum. Tertio ex malo impuritatis in effectu i. ex immunditia operum, ibi. qui desperantes. In prima malum vanitatis describitur dicens: hoc dico et testificor, ex ipso ut iam non apte in vanitate. Dicit ergo hoc ergo quia tot auxilia ad custodiam sanctitatis et veritatis. Dico et testificor in domino i. sub domini testimonio proprio. Hoc non vanitatis est. Hoc sc. ut iam sicut prius non ambuletis i. vivatis sicut et gentes i. gentiles tales ambulant i. vivunt sc. in vanitate sensus sui ~~i. in suo appetitu sensu~~ sui i. in vano appetitu sensualitatis quia amat transitoria et nulla que sensualitas intelligit. Item ambulant post vanitatem et vani facti sunt.

**Tenebris obscuratum.** Hic describit malum erroris et ignorantie in intellectu. Ubi ponit in eis defectum triplicem sc. in nature acquisite et infuse, sc. per obscuritatem et ignorantiam et cecitatem. Obscuritatem in natura, ibi. obscuratum etc. Ignorantiam acquisite, ibi. alienati etc. Cecitatem infuse, ibi. propter cecitatem etc. Mala est obscuritas que impedit videndi actum. Peior ignorantia que tollit habitum perfectum veritatis que ledit potentiam. Dicit ergo ambulant in vanitate, ipsi dico ita habentes intellectum naturalem obscuratum tenebris erroris. Gen. i. tenebre erant super faciem abyssi. Ipsi autem alienati a vita dei que est gratia in presenti et gloria in futuro i. carentes que vita immortalis. Et hoc per ignorantiam infidelitatis sc. quia ignorans ignorabitur. i. Cor. xiiii. Que ignorans est i. in malum propter cecitatem cordis ipsorum i. propter duritiam obstinationis eorum, quia sc. oculos clauserunt lumini predicationis. Unde hec est ignorantia affectata. Ro. i. obscuratum est insipiens cor eorum etc.

**Qui desperantes.** Hic describit impuritatem gentium ex immunditia operum. Ubi tangit tria mala: desperationem quia desperantes; voluptatem quia semetipsos tradiderunt; cupiditatem quia in avaritia. Vel quod describit peccata eorum ex ordine mala multiplicia. Peccaverunt non irremediabiliter quia desperantes, libenter quia tradiderunt, inserviendo quia semetipsos, turpiter quia impudicitie, crudeliter quia in operatione, multipliciter quia immunditie omnis, insatiabiliter quia in avaritia. Dicit ergo desperantes sc. de vita futura. Iob xv. non credit quod possit reverti de tenebris. Semetipsos tradiderunt voluntarie, deus autem tradidit eos permisse. Ro. i. propter quod tradidit illos deus etc. Tradiderunt inquam impudicitie i. fornicationi. Et hoc in operatione non tantum in consensu vel delectatione, in immunditie omnis i. cuiuscumque et in naturalis et contra naturam, immundi omni peccato. Sap. ii. nullum pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra. Et hoc in avaritia i. insatiabili desiderio, quia numquam luxuriando satiantur. Vel in avaritia i. cupiditate super diligentes vel suam aliam tradiderunt se. Hic monet vivere in

**Vos autem non ita.** Ubi tria facit. Primo allegat Christi doctrinam que docet aliam vivendi formam. Secundo monet deponere veterem vitam, ibi. deponere vos. Tertio monet accipere vitam novam, ibi. renovamini autem spiritu. In prima ponit doctrinam Christi audiendam, retinendam et imitandam: quia bona audienda, quia certa retinenda, quia vera. Dicit ergo vos autem, quia ita ambulant gentes, autem sed vos non ita didicistis Christum ~~Christum~~ esse imitandum. Deut. xviii. tu autem a domino deo tuo aliter instructus es. Si tamen illum audistis vel eius loquentem per predicationem meam. ii. Cor. xiii. vel an experimentum que

rinis etc. vel virtutis per inspirationem. Apoc. iii.
ego sto ad hostium et pulso. Psalmus: audiam
quid loquatur in me etc. Audistis siquidem itaque
in ipso edocti estis, id est si doctrinam eius retinuistis
edocti estis. Ita sicut est veritas in Ihesu, quia ipse vere
est veritas. Io. xiiii. Ego sum via ducens, veritas
vitas lucens in documento, vita salvans
in premio. Hic monet deponere veterem. Deponere nos. Veterem quam intelligit ex
duplici errore: primo in cultu exteriori. Secundo
in affectu interiori. Ibi qui corrumpitur. Dicit ergo
deponite vel deponere est idem sensus. Sic ibi
deponere decet sic conveniens. Ita edocti estis veritatem
quam Christus nos docuit. Hanc scilicet deponere etc. Si
est ibi deponite, sic edocti estis veritatem.
Haec autem veritas quam Christus docuit est deponite vos
hominem, non est sermonis genere. Iob. vii. Frater
sum autem ipsi eterni. Deponite vos ergo non
secundum corporis vel anime substantiam sed secundum perturbationem conversationis
secundum antiquitatem, scilicet vetustam habitam, id est vetus
tatem conversationis, scilicet vetustatem peccati. Psalmus: in
veteravi inter omnes inimicos meos. Qui scilicet vetus
homo interior corrumpitur per desideria, id est per desideria
a non tantum per opera. Heb. viii. Quod antiquatur et se
nescit prope interitum est. Desideria dico erroris, vel
que ab errore veniunt vel ad errorem ducunt.
Esse ergo vetus homo, id est peccatum, hortatur animam.
Vero dicit deponite, dehonestat conversationem.
Vero dicit secundum pristinam conversationem, corrumpit affectum.
Vero dicit qui corrumpitur, infamat intellectum.
Vero addit erroris. Hic que sunt alios
evangelistas. Glossa: evangelistae sunt diaconi quia
et licet sint sacerdotes tamen evangelizare possunt.
Contra sic licet diaconi ex commissione possunt. Respondeo
loquitur de posse quod est ex ordine, non de eo quod ex
commissione, vel de evangelizatione quae fit per eum
qui est in nulla sollempnitate recitationis, non de ea
que fit per praedicationem. Contra secundum illud alios pastores
et doctores. Glossa: pastor non est qui non habeat doctrinam,
contra multi sunt pastores qui non habent doctrinam. Respondeo
quamvis sint pastores ab officio pascendi non
tamen ab executione debiti officii, non doctrinam
habeant vel praedicationis vel exhortationis ministerium
aut per se aut per alium. Contra secundum illud donec
occurramus omnes. Glossa: cum illud fiat durabit prae
latio. Contra post Gregorium in ordine angelorum
et hominum quidam erunt superiores aliis. Respondeo ma
nebit praelationis dignitas, cessabit praelationis po
testas, sed quantum ad ministrationis. Contra secundum illud in
mensuram aetatis. Glossa: in illa aetate resurgent
in qua Christus mortuus est et resurrexit. Contra ergo omnes

habebunt xxx annos aetatis. Respondeo hoc intellige
igitur quo ad aetatis vigorem, non quo ad
annorum numerositatem. Contra ibidem glossa: non est fas di
cere quod in resurrectione accedat corpori magnitudo
quam non habuit. Contra ergo qui parvulus decessit parvus
resurget. Respondeo non accedat quidem magnitudo quam non
habuit vel in mole vel qui iam habebant staturam
perfectam vel in virtute ut qui erant habituri. Contra
ibidem glossa: licet decorum sit non de corpore huma
no periturum est. Respondeo quamvis beata virgo resurrexit
et Christus tamen mater sua aliquid habetur de lacte et ca
pillis beatae virginis et etiam de sanguine. Respondeo to
tum quod decorum est de corpore humano, id est de veritate
corporis humani resurget. Contra ibidem glossa:
si quid in parte aliqua enormius habundavit per
totum spargetur ergo aliis partibus que perfectae
erant sic illud addetur. Respondeo primo quod loquitur
in casu ubi ceteris partibus aliquid deerit de
veritate perfectionis vel etiam per angelos pars perfecta cor
poris sui in decentiam. Contra ibidem glossa: sicut il
la statua mariès in igne ita reparabitur. Sic quod
non ad idem corpus redeat ad easdem
quoque partes redire necesse sit. Contra quod alia erunt
membrorum materia quam prius quia alia membra. Respondeo
quamvis aliqua pars non sit materia alieni membro
addatur tamen materia principalis illius membri
manebit. Autem hoc non ita eadem efficietur sicut
cum aliunde tamen corpus vivitur. Contra ibidem: glossa resurgent
sanctorum corpora sine illo vitio et sine
ulla deformitate. Contra sancti meruerunt suis defor
mitatibus. Contra sicut sanctus resurget sine deformi
tate, ergo agnoscentes ipsius cum deformitate. Contra i. Cor. xv. mortui resurgent incorrupti.
Glossa: membris integris. Respondeo sancti resurgent sine
omni deformitate que in quantitate consistant
ad obitum. Respondeo quamvis fuerunt deformitatibus
occasionaliter non tamen causaliter. Ad aliud respondeo ipsi
resurgent cum deformitatibus quantitatis, sed non
qualitatis. Max. diminutionis argumentum non
concludit de deformitatibus quantitatis non qualitatis.
Contra secundum illud alienati a vita dei. Glossa: sicut anima
est vita corporis, ita deus est vita animae. Contra anima est
vita hominis per unionem formalem. Deus non
sic vivit animae. Respondeo solutio in genere non est formale.
Renovamini autem spiritu etc. Prius
allegavit Christi doctrina et monuit eos de
ponere veterem vitam. Hic monet accipere vitam
novam ubi primo monet eos renovari inte
rius in mente. Secundo exterius in conversatione. Ibi induite.
Dicit ergo renovamini quia ita deponite veteres
etc. Autem sed renovamini spiritu mentis vestrae id est spiritu

sco rectore mentis sive a quo e ista renovacio efficienter. ps emitte spiritum tuum et creabuntur et renovabis. Alio modo sic. spiritu mentis vre. i. spiritu spirituali per quem e renovacio formaliter. tercio modo sic. spiritu mentis vre. i. spiritu qui e mentis. q est subm renovacionis materialr. Ro. xii. Renovamini in novitate sensus vri. primo quo renovetur spe efficienter per spiritum scm. secundo formaliter per gratiam. tercio materialiter per aiam.

Et induite consolacionis similitudine novum hoiem. s. xpm. Ro. xiii. induimini dominum ihm xpm qui est novus ho quo nomine conceptus et natus. Je. xxxi. novum faciet dns s. et c. qui similitudinem. hoc secundum glo. legitur dupliciter secundum quod a dno potest fieri relacio. po sic qui. s. novus ho x secundum deum. i. secundum conditionem dei non nate creatus est. i. formatus conceptus in utero virginis. et de ea natus. creatus dico in iusticia. i. innocencia duorum perfectione sui personarum accepcione et hoc quo ad proximum. et sanctitate perfecta quo ad seipsum sanctitate. dico veritatis non ypocrisis. Jo. i. plenum gratie et veritatis. sic q. s. spe mentis secundum deum. i. ad dei ymaginem. creatus e secundum statum prime condicionis. gen. i. faciamus hoiem ad ymaginem et c. in iusticia. i. inmutabilitate. sanctitate dico veritatis non ypocrisis vel simulacionis. hec tamen duo. s. iusticiam et sanctitatem peccando amisit.

Propter quod deponentes mendacium. Supius docuit non vivere in gentilium. sed vivere non xanorum. hic per precedentium utriusque vivendi modum agreditur precludit modi vivendi. primo dupliciter secundum. i. ois amaritudo. In prima primo dissuadet mendacium. secundo iram sive odium. ibi. irascimini. tercio furtum. ibi. qui furabatur. quarto sermonem malum. ibi. omnis sermo malus. quinto indignacionem. ibi. et nolite contristare. omne. n. malum aut principaliter respicit actum cordis sic est ira sive odium. aut oris sic e sermo malus et mendacium. aut operis sic e furtum. aut indifferenter ad hec sic e indignacio. actus oris aut e contra veritatem. sic e mendacium. aut contra bonitatem sic sermo malus. In prima primo dissuadet mendacium sive falsitatem. secundo suadet veritatem. ibi. loquimini veritatem. tercio subdit racionem. ibi. quia sumus. Dicit ergo propter quod. s. vetus homo deponendus e et novus induendus quorum utrumque cognoscitur per linguam. sic propter quod deponentes mendacium quod e proprium et signum vetustatis. deponentes dico tanquam. s. vestem omnis corrupcionis que veniat hoiem in uestitu. ps. perdes omnes qui locuntur mendacium. nec distinguit quod mendacium. quia omne mendacium generaliter est deponendum sive sit officiosum. sive iocosum sive perniciosum.

loquimini veritatem que est pars nove vite et hoc unusquisque sive perfectus sive imperfectus cum proximo suo. i. cum quacumque homine sive gentili sive iudeo. quod secundum aug. omnis homo omni homini proximus est. et ita veritatem dicere debemus omnibus preter sui in dolo. in omnibus. quia in uno quoque omnibus. ait omnibus quia cum proximo suo. et utrumque debeas quoniam sumus invicem membra non debet unum decipere alium. sic nec unum membrum decipit alteri. Et nota quod veritas de qua loquitur hic opponitur quadrupliciter mendacio. primo falsitati de qua ps. erraverunt ab utero locuti sunt falsa. secundo duplicitati. eccli. vi. sic. n. placent peccatori in duplici lingua. tercio dolositati. ps. diminute sunt veritates a filiis hominum. vana locuti sunt v. ad proximum. s. la. do. Quarto simulacioni de qua prov. xi. simulator ore decepit amicum suum.

Irascimini et nolite. Hic dissuadet iram et primo iram peccati. secundo iram stantem. ibi. sol non occidat. tercio iram durantem. ibi. nolite locum. vel secundum glo. dissuadet primo iram perseverantem. secundo stantem. tercio perseverantem. Dicit ergo irascimini hoc legitur dupliciter. primo de ira iniustum. secundo de ira per zelum. primo modo sic irascimini. i. si irascimini. primo motu iræ. hoc. n. secundum glo. dicitur pro inmissione que non e in nostra potestate. tamen nolite peccare. perseverando mandante. matth. v. omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. Sol non occidat. hoc legitur hoc legitur dupliciter. primo modo de sole materiali. sic sol non occidat super iram vram. i. iracundia non duret usque ad occasum solis. quia et sic ira sit perseverans. unde primo eccli. vii. iracundia stulti requiescit. secundo modo sol accipitur pro splendore racionis. sic sol non occidat super iram vestram. i. non sit tanta ira quod per eam obscuretur splendor racionis. tercio accipitur pro sole iusticie. s. xpo. sic sol et c. quia et si irascaris tamen caveto ne propter iracundiam sol iusticie nobis occidat. et nos deserat. ps. super cecidit ignis et non vi. et dicitur iracundia et ira. quia plus dicit iracundia quam ira. dicit ipsum actum iræ. iracundia non et in tempore et frequentiam. prov. v. viri iracundi tamen non fiat iracundia. Nolite locum dare dyabolo in ira perseverando. quia si sit ira aliquam diem stabilis in te perseverans per unum. n. perseverante eicitur xpc de corde quia in pace factus e locus eius. et tamen dat locum dyabolus. Secundo modo legitur de ira per zelum. unde mandat ira per quam quis irascitur peccatis alienis. sic irascimini. s. contra peccantes sic phynees num. xxv. et tamen nolite peccare eos nimis durius arguendo. eccl. nolite esse iustus multum. e. n. iustus qui perit in iusticia sua vel e contra quosdam prelatos qui arguunt et inhibent peccata et ipsum committunt inhibita. Sol non occidat et c. sic prius. alio modo legitur de ira qua quis irascitur proprio peccato. sic irascimini nobis ipsis peccantibus et nolite peccare recidivando. q. d. indignamini vobis tanta vehementer. ut peccare desistatis.

*Marginalia:* mente — ad — formaliter secundo spiritu mentis — .i. iustitiam perfe… mentis et sanctitate — b

Sol non occidat super iram vestram. quia ira iracundia quam pro
peccato ut sol iustitie non occidat. sed potius irradiet
scilicet iracundiam vestram vel per aliam litteram. sol non oc
cidat scilicet ira inquam vincet. sicut iracundia. Nolite
locum dare dyabolo. mundi. scilicet ad vos ad peccata reducendo
sed potius resistite dyabolo et fugiet a vobis. Iacobi iiii.

Qui furabatur. Hic dissuadet furtum
et primo dissuadet rapinam alienam. secundo suadet communicare
propria. ibi. magis autem laboret. Dicit ergo qui fura
batur prius. iam. scilicet de cetero non furetur. id est non aliquis
dolo quicquam auferat. Exodi xx. non furtum facies. quia
maledictio veniet ad domum furis. Zacharie v. magis
autem laboret. utique quia hinc non est occasio furti
scilicet quod homines laborare nolunt. et iam eis occasio
inventibus non sufficiunt. laboret in hoc operando ma
nibus suis. quia qui non vult operari non manducet.
ii. Thessalonicenses iii. operando dico non prava opera vel luc
rum quod bonum est. id est utile et honestum ut habeat unde
tribuat indigenti. sed sic tribuat necessitatem patienti
ut sit aliena iniuste rapiunt. iam sua miseri
corditer aliis tribuat. Actuum xx. sic laborantes oportet
suscipere infirmos et meminisse verbi domini nostri ihesu
quod ipse dixit beatius est dare quam accipere. Ecce ergo ...
di modus ... quia operando manibus honeste
... quod bonum est sunt debitum. quia ut habeat unde
tribuat etc. Hic dissuadet sermonem malum et

Omnis sermo malus. primo dissuadet ma
lum secundo persuadet sermonem bonum. ibi. sed si quis
bonus est. Dicit ergo omnis sermo malus et hic supra in
corde conceptus fuit ex ore vestro non procedat.
sermo id est malus signum est mali cordis. quia ex
habundantia cordis os loquitur. Matthei xii. sed si quis
bonus est id est honestus confertur delectabilis ad edifi
cationem fidei. scilicet valens. ille simpliciter procedat. et non sic
... et opportune procedat ut det gratiam id est sit
gratus audientibus. Proverbiorum xiii. doctrina bona dabit
gratiam. Ecce triplex conditio debiti sermonis. scilicet ut
sit paucus fructuosus. paucitas notatur. ibi. si
quis utilitas. ibi. bonus est ad edificationem. gratio
sitas. ibi. ut det gratiam etc. Hic dissuadet

Et nolite contristare. inobedientiam mun
di primo ponit admonitionem. secundo admonitionis rationem
ibi. in quo signati estis. Dicit ergo et nolite. Hic
dupliciter legitur. primo ut sit et nolite contristare
spiritum sanctum dei. id est predicatorem ... per inobedi
entiam que contristat. Luce x. qui vos spernit
me spernit. vel nolite contristare spiritum sanctum dei. scilicet
ipsum per mala opera de corde vestro fugare. sicut dicit
hoc contristari quod de hospitio eicitur. Spiritus sanctus
disciplinae effugiet fictum. Sapientie i. in quo
scilicet tanquam sigillo signati estis. quia forma boni

tatis eius et vobis est impressa. Psalmus. Signatum est super
nos lumen etc. vel in quo signati estis id est animalis
tanquam signo distincti et hoc in die redemptionis
id est in die baptismi. In quibus passio ... fit predica
... redemptio ... Hic tangit peccata

Omnis amaritudo. ... que sunt contra nove
vite ... primo peccata veteris vite. secundo
peccata nove. ibi. estote autem invicem. peccata ve
teris vite tangit sex. primo amaritudinem
... secundo ... furorem. tertio indigna
tionem ... quarto clamorem ... quinto
blasphemiam maledictionis. sexto malitiam cordis.
Dicit ergo omnis quia ira non delectat spiritum sanctum contri
stare et ut non contristetis omnis amaritudo in
... et factis mordacibus. quia ...
est amaritudo ... ira ... Iacobi
i. ira enim viri iustitiam dei non operatur et indignatio
id est livor de promotione aliorum. Proverbiorum xxix. ... ad i
gnominiam ... erit ad peccatum ... et cla
mor id est vox contentionis. Psalmus xliii. non contendet neque
clamabit. blasphemia in deum vel sanctos per quam
de deo vel sanctis ... Levitici xxiiii. educ bla
sphemum extra castra etc. tollatur a vobis et hoc cum omni
malitia cordis. Colossenses iii. deponite vos omnem iram
indignationem malitiam etc. Hic tangit peccata

Estote autem invicem. nove vite tres scilicet
est ... bonorum secunda compassio malorum penalium.
ibi. misericordes. tertia remissio iniuriarum. ibi.
donantes invicem. Dicit ergo estote. quia hec omnia mala
auferantur a vobis. autem sed estote benigni invicem
id est largi de facultatibus vestris. Colossenses iii. induite vos
sicut electi etc. misericordes affectu et compassione
mentis. Luce vi. estote misericordes etc. donantes
invicem id est remittentes iniurias in nos commissas
sicut et deus in christo id est per christum donavit
vobis id est gratis peccata vestra remisit. Matthei xviii. sic
et pater meus faciet vobis si non remiseritis unusquisque
fratri suo de corde suo omnia tangit gratia ...
... donantes et modum in christo exemplum. sic et deus etc.

Hic querit super illud loquimini veritatem unusquisque
cum proximo. cui quis ... homine scilicet iudeo vel gentili. contra
tum addit quia sumus invicem membra. gentiles non
... sunt de eodem corpore nobiscum. ergo cessante cau
sa debet cessare effectus. ... quoniam non sunt eiusdem
corporis actu sunt tamen potentia. Item super illud irasci
mini etc. Glossa. ... vitari non potest. ergo primi
motus vitari non possunt. ergo non sunt peccata. Item
non possunt vitari omnes ... tamen quilibet per se ...
Item ibidem glossa super illud permittit apostolus
irasci que est temptatio humana. ergo permittit peccare
Item duplex est permissio scilicet de minori malo.

in die et passionis fit et redemptio

b

c

1

2

3

quam de maiori bono. Item ibi dicit glo. insita contra proximos nat[ura]l[is] motus animi contra iste motus est in nate. Secundo gre[gorius] non esse. Ro. naturalis e[st] n[on] ista sed ipsi pure nat[ura]l[is]. Item secundum glo. e[st] qui perit iustitia sua. contra illos per virtutem aliorum. Ro. n[on] d[icitu]r iustitia sumpta. sed sua iustitia. i. a se tu n[on] exercita. Item sup[er] illud. glo. n[on] omni irat[ur] glo. [sed] cui ira numquam satiat. contra. ergo omnis ira mortale peccatum e[st]. Ro. loquitur de ira que e[st] co[m]pleta passio. que procedit ex deliberatione. non de ira que e[st] passio procedens ex surreptione. Item sup[er] illud nolite locum dare dyabolo. glo. si incipis ad eternum intrat dia[bolus] sed timet aliquid eternum intrat dyabolus contra x cui vim crucem. qui xxvi cepit pauca. Ro. glo. loquitur de timore inordinato n[on] humano n[on] de naturali. Item sup[er] illud. o[mn]is sermo malus. glo. in deo summo omnia bona fiunt. contra ligantur mali. contra. in solo xpisto omnia bona fiunt. Ro. glo. i[ntelligitur] de bonis necessariis ad salutem n[on] generalis. Item sup[er] illud donantes inuicem glo. sicut in alterum peccet condonata obligatio semel extincta amplius non reuiuiscat. sed una humana. secundo non diuina. Ro. repetit non si plus. sed quid quia peccatum sequens aggrauatur per ingratitudinem. Item glo. sup[er] illud nolite contristare spiritum sanctum quia spiritus sanctus ignorat ab ioch[?] act. xix. neque si spiritus sanctus est audiuimus etc. quia scribitur fugatur ab ypocritis. sap. i. spiritus sanctus discipline effugiet fictum. quia [vim] extinguitur a negligentibus et ociosis. i. thess. v. spiritum nolite ex[tinguere]. quia animas bonum fauet. affligitur ab iracundis et malignis. ysa. lxiii. ipsi non ad iracundiam prouocauerunt et afflixerunt spiritum sancti eius quippe quia modestus et benignus. Contristatur ab maledicentibus et scribis ut hic nolite etc. quippe quia nobilis contumelia afficitur ab inmundis et luxuriosis. heb. x. qui spiritum gratie contumeliam fecit etc. quippe quia loquitur et mundus blasphematur cum maledicitur et blasphemis m[at]t. xii. spiritus blasphemia non remittetur quippe quia diserte et verum impugnatur ab infidelibus obstinatis. act. vii. dura ceruice et incircumcisi cordibus etc. quia amicos dei constituit. Item capitur a carnalibus et mundanis. Jo. xiiii. spiritum ueritatis quem mundus non potest accipere. quia spiritus intelligentie sanctus multiplex. sap. vii. Hec est tercia pars.

Estote ergo imitatores dei. [Tertia] pars epistole scilicet instructionis moralis. monet. n. eos primo ad boni operationem. secundo ad mali declinationem. hic tractat primo ad utroque imitationem vero primo monet ut deum et xpistum imitentur. secundo ut non contrariis suggestionibus seducantur. ibi nemo nos seducat. tercio ut peccantes caute contineantur. ibi. in arte itaque fratres quomodo caute ambuletis. Jn prima monet ut deum imitentur primo in opere boni. secundo in fuga mali. ibi. fornicatio autem. Jn prima primo ostendit quod deus est ab eis imitandus. secundo quare imitandus. ibi sicut filii. tercio in quo est imitandus. ibi et ambulate. quarto quo modo est imitandus. ibi. sicut et xpistus. primo ergo tangit imitationis actum. secundo causam. tercio materiam. quarto exemplum. Dicit ergo. Jta dico. Jta dico condonantes nobis. ergo estote imitatores dei. vobis inuicem condonando. Jpse enim deus est exemplar primum et causa summi omnium bonorum. ideo imitandus. exo. xxv. inspice et fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est et utique debetis imitari sicut filii karissimi. i. quia estis filii eius karissimi. carissimi propter ymaginem creationis. karissimi. propter similitudinem glorificationis ad quam facti estis nec solum condonate inuicem sed et ambulate in dilectione per operum exhibitionem. i. Jo. iii. non diligamus verbo neque lingua. sed etc.

Sicut et xpistus. Hic ostendit exemplum dilectionis s[cilicet] xpistum uel dilectionis xpisti tangit primo affectum. secundo effectum. ibi et tradidit. tercio fructum. ibi. in odorem suauitatis. Dicit ergo. sicut et xpistus dilexit nos s[cilicet] sincere et ex corde. Jo. xv. hoc est preceptum meum etc. non solum dilexit affectu. sed et tradidit non abscondit se ipsum non aliud pro nobis quia tunc inimicis et hoc oblacionem in antecedentibus passionem et hostiam deo in ipsa passione. hostiam dico in odorem suauitatis i. deo acceptam. sicut de hostia legali dicebatur figuraliter leui. i. et iii. Hic monet imitari deum in fuga

Fornicatio autem et omnis immunditia. Jn illa primo culpas maiores prohibendo. secundo minores et dissuadendo. ibi. aut turpitudo. tercio culpis maioribus penam denuntiando. ibi. hoc enim scitote intelligentes. Jn prima primo tangit completiones culpe. secundo suadet perfecte fugere. scilicet nec nominetur. tercio subdit motiuum fugere. ibi decet sanctos. Dicit ergo fornicatio quam ita debetis imitari deum in operatione boni si solum in hoc sed et in fuga mali. et hoc est quod dicit fornicatio autem. i. simplex luxuria cum soluta de qua i. cor. vi. fugite fornicationem. et omnis immunditia i. quecumque luxuria quocumque modo contra naturam. sed sine natura. aut auaricia. i. inmoderata cupiditas habendi nec nominetur in nobis q. d. Jta in uanis. ut nec suspicio habeatur de nobis pro quo reddamini nobiles. sicut plura contra habentes de bono nomine. eccl. xli. et sic tenuo amore

q̄ sc̄a idē est q̄ minus · et q̄ sunt certa · et non solum
ista maiora · sed et non turpitudo ut in dictis
et amplexibus mulierum · aut stultiloquium in verbis blan
dis et solatiatoriis ad alliciendum mulieres · ysa.
xxxii · stultus fatua loquetur · aut scurrilitas
in verbis iocosis · et ad risum provocantibus
scurrilitas dico que ad rem · id est ad utilitatem
realem non pertinet · licet aliquantum valeat ad recreatio
nem · Io. stultiloquium vero ulterius est inutilitatis · quia
nichil habet sapientie scurrilitas · quia a sapientie
aliquam urbanitatem profertur · sed magis gratiarum
actio supple nominetur in nobis · Thess. v. in
omnibus gratias agite · Ergo turpitudo in forma
stultiloquium in materia scurrilitas in fine peccat

**Hoc enim scitote intelligentes.** Hic
a culpis maioribus penam determinat · vel primo
tangit pene future peccatoribus certitudinem
secundo causam victoriam · ibi · omnis fornicator ·
tertio causam propositam · ibi · non habet hereditatem · Dicit
ergo · hoc enim · quod ista debent illa nominari in nobis · hoc
enim scitote intelligentes · intelligite res scriptu
ram in sermone · quia omnis fornicator · id est luxuriosus
cum muliere soluta aut immundus · id est quicumque ali
ter luxuriosus · aut avarus usurpans scilicet
res alienas nimis diligens · quod est quod scilicet avarum
esse ydolorum servitus · sicut enim ydolatria cultum
deo debitum impedit ydolo · sic avarus auro
vel argento omnis inquam talis non habet hereditatem
in regno dei et christi · id est in regno celorum · quod est et
dei et christi · quia homo interior reficietur in visi
one divinitatis homo exterior in visione humanitatis
secundum aug. Apoc. xxii · foris canes et venefici et
impudici etc. quia non isti acceperunt hereditatem in
regno mundi · Ier. xii · hereditatem accepit que
eis non pertinent · Et nominatur quod avarus dicitur ydolatra
quia cultum deo debitum ydolo impendit quod patet · ut
quia impendit ei · primo divinam amicitiam · ut non
magis diligat tenebras quam lucem · Io. iii · x · vel
iniquus quam · Secundo divinam obedientiam ac
currit pro nummo quam pro deo · Eccl. · pecunie obe
diunt omnia · Tertio divinam confidentiam confidit
enim in incertitudine et in fortitudine divitiarum etc. Contra
quod Job xxxi · si putavi aurum robur meum
et obrizo dixi fiducia mea · Quarto divinam
reverentiam · Mt. v · non potestis deo servire et mammone

**Nemo vos seducat.** Postquam monuit
ut deum ymitentur · hic monet ne seducan
tur · et primo monet ne mala faciant · secundo ut
nec facientibus consentiant · sed redarguant
ibi · et nolite communicare · In prima primo allegatur
futurum peccati supplicium · secundo presentem fidei statum
ibi · nolite ergo effici · tertio bone conversationis
fructum · ibi · fructus enim lucis · quarto divini bene
placiti · ibi · probantes quid sit beneplacitum · In pri
mo tangit · unde sequitur seductorem · primo actorem
· ibi · nemo · secundo actum · ibi · seducat · tertio modum
ibi · inanibus verbis · quarto supplicium · ibi · propter hoc
etc. Dicit ergo nemo · quasi hoc debeo necesse habe
tis de opposito · et hoc est quod dicit · nemo vos
seducat · id est secundum suam auctoritatem ducat · inanibus
verbis · id est a fructu vacuis · propter hoc · enim · inanitatem
vel tamen venit ira dei in filios · secundum non affectum
affectus · non ire non intendo · sed effectus vindicte scilicet
de peccatoribus · ps. · ego dominus et in ira sua
... in filios diffidentie · id est in filios dyaboli
de quorum salute diffidimus · vel qui de ista fidem
offendunt · sicut habetur supra ii.

**Nolite ergo.** Hic allegat presentem fidei
statum · vel implicat quod duplicem cautelam
contra deceptionem malorum · prima est consensus eorum
detestatio · secundo conventionis eorum consideratio · ibi · eratis
enim aliquando · tertia eminentia boni operis
ibi · nunc autem lux · quarto diligentia in executi
one boni · ibi · ut filii lucis · Dicit ergo nolite
ergo effici participes eorum · scilicet consentiendo vel
eorum opera imitando · quia sicut participes in cul
pa eritis et in pena · Ro. i. qui talia agunt
digni sunt morte · non solum qui faciunt · sed qui
consentiunt facientibus · et non debetis esse eorum parti
cipes · enim · quia eratis aliquando · scilicet aliquando tenebre
· id est tenebrosi per ignorantiam · sine luce fidei
intellectum · sine calore caritatis · in affectu sine colo
re exempli boni effectu · prov. iiii · via impiorum
tenebrosa · nunc autem estis lux · id est ex discretione
boni operantes per sapientiam · Mt. v · vos estis lux
mundi · lux dico · et hoc non in nobis · sed in domino · tene
bre · enim · estis in vobis · Io. i · tenebre eum non ceperunt
et vim luminis ... et quia estis lux in domino
ut filii lucis ambulate de bono in melius cavente
... offendiculum · non sicut ... quia qui ambulat in te
nebris nescit quo vadit · Io. xii · prov. iiii · iustorum
semita quasi lux splendens procedit · Nota quod
homines seducuntur inanibus verbis multipliciter
primo verbis falsis sicut serpens primos parentes · ii
Cor. xi · timeo ne sicut serpens evam seduxit etc.
Mt. xxiiii · multi venient in nomine meo · secundo adula
toriis · sicut syrena navigantes · Ier. xxxviii ·
seduxerunt te viri pacifici tui · ysa. iii · et qui
beatificant ... · tertio vanis sicut
fantasma simplices · Mt. xxiiii · sicut ...
... · quarto philosophicis sicut
ars magica infantes · Col. ii · ne quis vos

§ 2 a

seducat p phias. Quito p̄sūptuosis sic sp̄e
cta. phinam .i. Jo. i. si dixim̄. q̄ p̄c. Sexto
blandis. sic amis p eccam .p. ii. vi. q̄ seducis
ab aliena. Septimo ominatoriis sic tyran
ngruem. apo. xx. exibit sathanas 7 seducz
gentes. Allegat p̄sentem fidei statū
Fructus enim lucis 7c. Allegat bone
conversacionis fructum dicens. fructus. q. n̄e
debetis ambulare ut filii lucis. fructus. n. luc
.i. sapie. 7 distinccionis est in omni bonitate cor
dium quo ad seipsum. 7 iusticia q̄ ad proximū
7 ṽitate quo ad deum. vel in oī bonitate cor
dis 7 iusticia oper 7 ṽitate v̄bor. probantes
Ita ut filii lucis ambulate. vos inquā probate
p vos .i. ratione discernite. quid vl q̄ sit bn̄ placitū
deo. q. d. opa ṽra sint ita tam̄ p̄fecta ut deo bn̄
placeant. placent deo opa p̄ceptor. s̄ bn̄ p
lacent consilior. Ro. xii. probetis que sit
voluntas dei bona bn̄ placens 7 p̄fecta. Ita
est hic q̄ boni dicit filii lucis. tam impassi
biles p̄ dotes gl̄e quā infuturo p̄ dotes
gl̄e impassim quemadmodū lucis spiriale
clari p iusticiam. undiq̄ se diffundentem
agiles p temperancia carnis pondus deponentes
subtiles p prudenciā 7 fidei penetrantem
Impassibiles p fortitudinē oia p deo forti
tolerantes. de quibz. iustus sap. viii. sobrietatē
7 iusticiam docz sapientiā 7 virtutem. In futuro
erit. s. iusti. dote corporis. Clari p dotem
claritatis. agiles p dotem agilitatis. subti
les p dotē subtilitatis. De quibz. iustus .i. cor.
xv. seminat corpus animale surget 7c.
Hic que sup illud ambulate in dilectione
glo. ponentes aias p fratribz. ꝯ. hoc est cari
tatis p̄fecte. q̄ maiorē hac dilectionem nemo
hēt 7c. Ro. p fratribz aias ponere duplr̄ ē aut
p utilitate salutis fr̄m 7 hē consiliū. aut p
necessitate. 7 hoc ē p̄ceptum. q̄ p his tenetur
quibz diligere aiam proximi quicorporis sui.
Sicut sr̄ illud in odorem suavitatis. glo
opponit. si xp̄i mors fuit odor suavissimus
deo ergo cuius morē accepit nō ergo peccaverunt qui eū
crucifixerunt. Ro. x passio una fuit relata diversi
s actionibz quibusdam bonis actionibz plac
uit. s̄ actio mala in fensis illam. non Sicut
omnis fornicator aut inmunde aut avarus 7c. ꝯ ū
omnis mor invidie aut avaricie p̄ciū mor
tale est. Ro. glo lo de mortibz luxurie 7 ava
ricie p diversa membra 7 applicas in suo genere. hic
.ii. denotant 7 nō de quibz Sicut sr̄ illud p ē
ydolor servitus. glo. equis avaricia ydo

ydolatre. ꝯ ydolatria destruit fidei amorem omni
bonorum .s. fidem avaricia. nō ergo avarus ē maius
. Ro loquitur loquitur de equalitate s̄m quidū
simpli aequatur .n. avaricia ydolatrie in hoc q̄
deo p̄ponit temporale bonū. non p omnia Sicut
sr̄ illud. glo. nolite esse p glo. si fueritis sodal
morte eritis 7 in pena. ꝯ deo est locus in substan
cia uno omni ope s̄m illud. Jo. v. sine me nichil
potestis facere. Ro deus est locus in ūitatem operis
in inmanencia. 7c. Capitulo monet ne sedu
Et nolite communicare opibz 7c. Cantur
mitui ut pccā mala faciant. hic monet ut nec
facientibz consenciant. s̄ re ca arguant. circa
primo quid debent reargutie. Ro q̄ ratione. ibi. q̄
.n. occulto fiunt. tercio qua utilitate. ibi. omnia autē
q̄ arguuntur. quarto q̄ fine. ibi. p̄p̄ quod dicit surge
7c. Dicit ergo 7 nolite. q. ut filii lucis ambula
te 7 nolite communicare consenciendo. vel applaudendo. q̄
Ro .i. qui talia agunt digni sunt morte. nō solum
aūt qui faciunt. s̄ qui consenciunt facientibz ope
ribz infructuosis tenebrarum .i. opibz malorum ꝯ
que in fructuosa sunt. Ro. vi. quem fructum habuis
tis i quibz nunc erubescitis. aut. s̄ magis .i. potius
redarguite .i. non tm̄ fecitis. s̄ etiam atq̄ etiam arg
uite. ergo peccā sunt contagiosa. q̄ inficiunt. Jo dicit
nolite communicare tenebrosa. q̄ inficiunt. Jo dicit
dit tenebrarum. Infructuosa. q̄ opa inquiti
cant. Jo dicit opibz infructuosis. campnosa. q̄
campniam. Jo addit magis autē redarguite
Dicuntur aūt opa mala opa tenebrarum. primo
q̄ ex tenebris erroris veniunt. omnis .n. malus
errat saltem in eligendo. p̄s. nescierunt neq̄
intellexerunt in te. Ro. q̄ tenebras diligunt. Jo.
iii. dilexerunt magis tenebras quam lucem. tercio
q̄ ad tenebras ducunt. ap. xxii. beatis manibz
7 pedibz mittite eum 7c. Job. x. antequam vadam
7 nō revertar ad terram tenebrosam. ergo ex tene
bris mentales diligunt. ad tenebras eternales.
tendunt. Que .n. q. n. debent eis communicare. s̄
potius arguere eum. q̄ que in occulto loco fiunt ab
ipsis turpe ē dicere. 7 multo magis facere. eze. viii
ingredere. 7 vide abhominaciones pessimas quas
isti faciunt. vel q̄ in occulto .i. in corde 7 cogita
cione. sunt. n. sepulcra dealbata. intus
autē plena sunt omni spurcicia. m̄t. xxiii.
Omnia autem que arguuntur. Hic
ostendit arguendi utilitatem. v̄ primo tangit
arguendi. Ro arguendi. ibi. lumine. tercio
arguencium utilitatem. ibi. manifestantur.
quarto utilitatis declaracionem. ibi. omne .n. quod
manifestatur. Ro .n. q̄tuor debent ee i correctione

·s· corrigendi audacia q̄ notatur i argutione · corrigentis iusticia q̄ notatur i lumine correctionis efficacia · q̄ notatur i maifestatione efficacie euidencia · q̄ notatur in maifestatione huius · Dicit ergo omnia aut̄ · q · lȝ turpe sit e dicere · n̄ arguenda sint · omnia · n · q̄ arguuntur a lumine · i · a uiro iusto arguente iuste · ut me de quo · ps̄ corripiet me iustus in mia maifestantur · ipi q̄ quȝ cu mali arguuntur ab aliquo iusto recognoscunt ei culpam suā · ul' maifestantur aliis · s · p confessione · q̄ p̄s inducuntur mali alii ad confitend · Job · xx · reuelabunt celi · i · uiri celestes iniquitatem eius · i · occasio reuelandi · 7 ū uniuersaliter maifestantur · omne · n · q̄ maifestatur sic ul' sic · lumen ē · i · illuminee · i · sit notum · 7 p̄ hoc inexcusabile · Nota quod ꝗ opibz prauorum consentitur · vij modis · q̄ ū ē faciendum · primo consulendo · eccī · vij · no' detes homini in corde · ne male de te · i · Jo · vj · decliuet reuelando q̄ dedisti ei consilium mali · Jac · grem · penult · consilio eorum no' ueniat · a · m · Secundo applaudendo 7 laudando · ij · ca · Jo · qui ei dixit aue communicat operibz malignis eius · lȝ heu qui laudant peccatorem in desideriis aie · s · 7 iniquus benedicitur · Tercio fauendo sil' ociose innuendo · Jac · ps̄ · ū declines cor meum i uerba malicie ad ex · 7c · cu hominibz operantibz 7c · hoc redarguunt · ij · par · impio p̄bes auxilium 7c · Quarto consentiendo · eccī · xij · quis tangit picem inquinabitur ab ea · 7 qui con · 7c · i · quis talia · q · Quinto comprando · eccī · xiij · pondus sr̄ se tollit q̄ ho se dicat · pir · i · uerum uerbum · Sexto tacendo · q̄ qui tacet consentire ut̄ · i · chi · v · in uisitato neuum i posiūs · ut ȝ condicantis peccatoris alienis · Eze · xviij · si dicente me ad impium morte morieris no' annunciaūs ei · 7c ·

Propter quod dicit surge qui dormis

hic tangit arguendi malos finem · ubi primo innuit quis sit arguendus · q̄ qui dormit · 7c · secundo de quo arguendus q̄ i in morte dormit · ibi · 7 exurge · tercio ad quid arguendus · q̄ ut illuminatus sit · ibi 7 illuminabit · Dicit ergo · propter quod · q̄ · s · lumen sic omne manifestatur · dicit sup̄ sp̄c s̄cs p̄ me · q̄ · x · ū · n · nos · estis qui loquimini · lȝ sp̄c patris · 7c · surge p̄ primam uictoriē · s · contriciōm · qui dormis · i · qui torpiss in peccato · ps̄ nunquid qui dormit no' adiciet ut resurgat · 7 exsurge · i · exi surge p̄ primam exteriorem a mortuis · i · a duplici morte · s · culpe 7 dampnationis eterne 7 illuminabit te · ul' t̄ · xp̄c · in p̄sēti p̄ gratiam · 7 in futuro p̄ gloriam · Joh · i · erat lux uera qui illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum · Supius apli monuit pos

Videte itaque fratres

Ut xp̄m imitentur · secundo ut omnis suggestionibz no' seducantur · hic tertio monet ut sint prudentes · 7 tanguntur consilia ubi primo tangit caute conuersandi formam · secundo regulam · s · uoluntatem diuinam · ibi · propterea nolite fieri · tercio impedimenta · ibi · 7 nolite inebriari · quarto iuuamenta · ibi · sȝ impleamini · Formam uero ponit in tribz · primo in incedendo p̄ sūs mali · secundo in p̄uidendo futurum · ibi · n · q · insipientes · tercio in emendando p̄teritum · ibi · redimentes temp̄

Dicit ergo uidete · q · quum sic p̄ decet arguere · ul' qui filii lucis estis · itaque sitis filii eiusdem patris · s · dei · 7 eiusdem matris · s · ecclesie uidete oculo interiori · ū tm̄ exteriori · q̄ sic · i · quo modo in ē caute ambuletis · i · uiuatis · ps̄ ne pietatis q̄ sr̄ ultra · sic pȝ · ij · cor · xj · piclis fluminum · 7c · no' q · insipientes · i · indiscreti 7 ficti ū prudentes · sȝ · q · sapientes · i · in omnibz prudentes · pu · iiij · puls p̄bre tue precaue extremitatibz · Redimentes tempus · hoc legitur dupliciter uno modo de tempore futuro sic redimentes temp̄ · i · captantes temporis opportunitatem ad uitandum 7 uiuendum cetera · 7 cum in comodo tempāli tempus · n · redimitur · s · glo · quod dicit de suo · ut uacet deo luc · vj · que aufert que tua sunt ne repetas 7 hoc necessarie ē qui dies mali sunt · i · quum multa occurrunt impedimenta q̄ i pediunt hominem ne possit deo uacare · 7 dicuntur dies mali · p̄ malicia aut iusticiam hominum · eē · vi · sufficit diei malicia sua · alio modo legitur de tempore p̄terito sic redimentes temp̄ · s · p̄teritum · s · tamquam quod caruit 7 p̄dōsum · i · restituentes minimo tempore q̄ unius fecistis in alio ut sic sitis dimidiantes dies · no' sic mali · qui ū dimidiant dies suos · sȝ totum in malo expendunt · bonum aut̄ 7 si quid dicit expendunt · in malo · residuum · n · expenditur in bono · nec mirum si unius feris in p̄terito qui dies mali sunt · i · multa occurrunt impedimenta · Gen · xlvij · dies peregrinationis mee parui 7 mali 7c · Hic tangit caute conuersandi

Propterea nolite fieri

Regulam cetera q̄ sequendum debent esse discreta · ad q̄ hortatur primo · 7 cautela · ad q̄ hortatur · secundo i · sȝ intelligentes · Dicit ergo · propterea nolite fieri imprudentes · i · inconsiderati 7 indiscreti · deutr · xxij · gens absque consilio 7 sine prudencia utinam saperent · 7c · sȝ potius estote intelligentes · i · intus in mente legentes que sit uoluntas · i · quid sit uolitum dei · i · quid sit quid deo placet · ut illud faciatis · uoluntas · n · dei ē regula cui debemus conformari · Et nolite · q · ita sitis prudentes · 7 ut prudentiores sitis · nolite inebriari · primo 7 nobilit dicit nolite

q. & si alii ex surrectione & celebritate narre gerebant. ciī nolite. &c. ii. cōncipitūm eē luc. xxi. attendite ne grauentur corda vr̄a cra pula & ebrietate. In q̄ ostendit̄ inmaniā est lux uria. q̄ ex eo p̄cedit mali motus ut pat uit in loth. qui post unum cum sit incestu seuiaxus ut dicit. Jo. qui sodoma ñ uicit in monte vina uicunt. Jer. venter uino estu ans defacili spumans in libidine. & in vlu vini reprehensibil' est auiditas volū tas. Jac. dicit nolite inuitetas potacōnū. Jo. s̄bdit inebriari caucalitas libidinis. Jac. addit in quo est luxuria. p̄u. xx. luxuriosa

Sz implemini. Hic ponit inmanitā tatē annullandi. & hoc v̄t̄. p̄mo sp̄c sci plenitudinē. s̄o scr̄pte instructōem. ibi loq̄ tes. tō mētis deuocōem. ibi cantantes. q̄rto in grē gr̄iarum actōem. ibi gr̄as agentes. quito p̄ statu humilitate. i. s̄bditi inuicem. Ad p̄.

Ita nolite inebriari uino. s̄z p̄ia cōtrio impleamini nō vino ueteri. s̄z sp̄u sc̄o. i. uino nouo. sic apli. act. ii. repleti sunt omnes sp̄u sc̄o. vn dicebant quī musto pleni sc̄ q̄ potē as utiq3 facē. sic estis loquentes. nobismet ipsis. i. ad n̄ram instructōz in singulis ne sit es sonans aut cimbalū tinniens quod uo cat fr̄es ad cōēm. ul' refectoriū. & inquā ibi uenit. i. cor. xiiii. loquentes dico in psal mis. qui ad laudem opacōm mouent. & hy mnis. qui de laudibus dei agunt. & canticis sp̄u alibus. q̄ de eterno gaudio sunt.

Cantantes. Hic tangit. iii. q̄ deuocōes. ne. q̄ias mostrō dno. p̄mo uocis alacritatem. ibi. cantantes. ps. cantate dnō canticū nouū. alibi uox exultacōnis & salutis. s̄o opis conformitatē. ibi. psallentes. s. ope. eccli. xvi. nō ē speciosa laus. Tō cordis attencōnē. ibi. in cordibus uestris. i. cor. xiiii. psallam sp̄u psallam & mente. nō sic illi. ysa. xxix. p̄pl's hic labiis me hō. Q̄rto recti intencōem ibi dno. i. ad honorem dni nō causa vane glē. ps. psallite dō n̄ro psallite &c.

Gratias agentes. Hic hortatur ad ad grāz actōem. v̄tangit q̄t3. s. quid agēd. q̄ gras. qui q̄ semp. & quo. q̄ p̄ omnib3 quo in. q̄ in nōie dni. cui deo & p̄ri. & gr̄e reddendes sunt/vē. vnī d' agentes. continue q̄ sp̄/integre q̄ p̄ omnib3. ordinate. q̄ in nōie dni. recte. q̄ deo. Dicit g° estote psallentes & gr̄as agentes. nō solum

dicentes sp̄. q̄ nō cessant bñficia p̄ omnib3. s. do nis eius. ul' p̄ omnib3 statibus. s. tam adu'sita tis qui p̄speritatis. i. thessa. v. in omnib3 gr̄as agite. & hoc in nōie dni. i. ad exaltacōem dni nr̄i ihū xp̄i. caritatem. ihc. p̄p salutē. xp̄c. p̄p benignitatē agentes inq̄m deo nr̄o p̄ creacōem. & p̄ri nr̄o p̄ gubnacōem. ul' deo. & p̄ naturam hu manā & p̄ri xp̄i. s. dīuinā. Jo. xx. ascēdo ad p̄rem me ū & p̄rem &c. Subiecti. q̄. & estote subiecti inuicē nō solū s̄bditi p̄latis obediendo. s̄z p̄lati s̄bditis ministrando. & hoc in timore x̄sto ū s̄uili. p̄s a mōre dni scs p̄uarz &c. timore mag'. x̄ qui hu militatem mandauit. q̄ xi. discite q̄ mitis &c.

Nic quer sr̄ illos nolite comunicare. glo amalis bo minib3. sp̄ corde dissignami. ū. debem' malos diligē ex caritate. g° debem' eis ex corde comuigi. Ro diligendi sunt ut hōies. s. odiendi ut p̄cc̄ē. Magis sr̄ illos magis aut redarguite. glo. his duo b3 modis nō te maculat mal' si ū q̄sentis & si redarguis. ū. & quinoz nō redarguit maccla tur. Ro loquitur de malis p̄uenient ad aurā n̄ram. s. glo. nō de aliis. Nam que in occulto fi unt turpe est dicē. ū. & turpe ē ea q̄siti. Ro turpe ē dicē hōib3 publice reuelando. s̄z nō eō aut dei uicario p̄uate q̄fitendo. Omni sup illos omne q̄ manifestatur lumen est. glo glo. malū q̄ p̄ q̄fōnem manifestatur lumē est. ū. malum nō pot' q̄uti in bonū. Ro ma lum in bonū q̄uti dr̄ p̄ occōem nō p̄ cām. ul' ēuenciaz. s̄z q̄ occōne mali aliq̄ bonū elicit.

Propter q̄ sr̄ illos surge qui dormis. dei ualet oīb3 est uictā. ut dicit. dauid. & ullis pot' dnū obli uisci. Ro ponitur antecedens p̄ q̄nte. p̄ter. ii. deū nō obliuisc̄r. s̄z sic hē se ad eum. ac obliuisc̄ tur. Quia dies mali sunt. ū. ge. i. vidit de' cuncta que fecit &c. Ro ponit̄ q̄tinens p̄ q̄tento. dies. ii. mali nimis. s̄z q̄ in eis sunt mala. Nolite sr̄ illos nolite inebriari vino. glo inche q̄ nimi' q̄ueniat alios arguentem. quī ebriare vino. ū. imo nimi' q̄uenit in eo de eius ue notorio. & sic cas'. ii. scandalizat. Ro ul nimi' dr̄ q̄ ad ebriari correccōnis. s̄z minimū q̄uenit ad p̄ueniētē corrigēntis. Nam sr̄ illos subiecti inuicem. glo nō soli auditores p̄latis. s̄z & p̄lati s̄bditis. ū. nō pot' eisdē p̄ sū & s̄bdi. Ro. duplex est subiectio. vna obedi entie alia ministerii ul' cure. p̄ma dz eē s̄bdi torz & p̄latorz. Super ius ab illo loco q̄itur.

Mulieres suis uiris s̄bdite sint. Capitl obsecro uos &c. p̄ma est generalis instructio

.uel exhortacio ad omnes. hic ponitur spal'r exhor
tacio ad singulos ecce ordines. vbi primo agit de
mulieribus et uiris. secundo de filiis capitulo .vi. tercio de
seruis et dominis capitulo .vi. ibi. Filii obedite domi
prima habitudo oritur ex institucione diuina. secunda
ex natura. tercia ex institucione humana. prima pre
dit. secunda sequitur. tercia. primo .ii. sunt cap. secundum quem
qui parentes et filii. et illa prior quam seruum et domini. In prima
primo mouet mulieres ad subiectionem uirorum. secundo uiros
ad dilectionem uxorum. ibi. uiri diligite. In prima
primo tangit subiectionis modum. secundo causam sub-
iectionis. ibi. quoniam uir caput est. tercio exemplum ibi. s.
sicut ecclesia subiecta. Dicit ergo mulieres .q. hunc uxor orta
nouum. sed per ea spiritualia dico hoc. mulieres uiris
suis subdite sint sicut dicitur. i. pe. iii. subdite sint
sicut domino. i. mea simplicitate quam domino. quia hoc
ipse dominus ordinauit. gen. iii. sub uiri potestate eris
et uniuersa debent esse subdite quoniam uir est caput mulieris
.i. actor et rector aliquo modo. sumpsit initium. gen. ii.
in capite .ii. respectu ceterorum membrorum residet an
ctoritas pro motu et regimine eius. pro sensu quod omnio
insunt capiti ceteris membris. motu apte potestiori
sensum apte auctori caput in quantum sic xpus est
caput ecclesie. i. actor et rector. supra. i. ipsum dedit caput
super omnem ecclesiam. nec solum caput. sed quod plus est
ipse xpus est saluator corporis eius et ecclesie. non sic autem
uir mulieris. phil. iii. saluatorem expectamus et c.
sed simpliciter uir non sit saluator mulieris sicut xpus
ecclesie. tamen ut ecclesia subiecta est xpo. ita et mulieres uiris
suis subdite sint. non subiectione seruitutis per
hoc .n. uxor defraudat non de pedibus uiri sumpta est
gen. ii. sed subiectione amoris et reuerencie. et hoc
in omnibus quoniam sunt contra deum et pertinent ad diuinum
Mundum est hic quod ecclesia subiecta est xpo quoniam in duplici
primo. ut luna soli a quo illuminatur. ps. et ronis
eius sicut sol in conspectu meo et luna perfecta in eter-
num. xlii. sol illuminans per omnia. Secundo ut
terra celo a quo fecundatur. ecclesiastici .ii. sicut sit terra
deorsum .s. sa. lv. sicut descendit ymber et nix de celo
et ultra terram et c. Tercio ut corpus spiritui a quo
uiuificatur. gen. ii. sed et erit appetitus tui
et tu dominaberis illius. Io. vi. spiritus est qui uiuificat. ca
ro autem non prodest quicquam. Quarto ut
corpus capiti a quo regitur. supra. ii. ipsum dedit
caput super omnem ecclesiam. ps. dominus regit me.
Viri diligite uxores. Hic mouet uiros
ad dilectionem uxorum. et primo quo ad spiritualem salu
tem eorum procurando. secundo quo ad corpus corporalibus
fouendo. ibi. ita et uiri debent diligere. tercio quo
ad conuictum eis inseparabiliter adherendo. ibi. propter hoc
relinquet homo. ad primum secundum inducit ex

emplum xpi et ecclesie. s. dilectionem xpi et ecclesie. secundo sim
ilitudinem nature. s. dilectionem corporis et anime
ad tercium auctoritatem scripture de matrimonii insti
tutione. In prima tangit dilectionem
xpi ad ecclesiam. primo affectum. secundo effectum. ibi.
et tradidit. tercio fructum. ibi. mundans eam
lauacro. quarto finem ultimum. ibi. ut exhiberet
Dicit ergo. uiri quia ita se debent mulieres habere
ad uiros. uos autem uiri diligite uxores uestras
quarum estis capita. sicut habetur col. iii. sicut .n. ita sin
cere et efficaciter. ut xpus dilexit affectu. ecclesiam
cui est caput. eam. s. in sponsam eligendo
ps. elegit dominus syon et c. hic subdit effectum
Et se ipsum tradidit. Dilectionis
xpi. que manifestatur. in ipso. quod se dedit in
sacrificio. quia semet ipsum. uoluntarie. quia tradidit
oportune. quia pro ea discrete. quia ut sanctificaret
Dicit ergo. Ita dilexit affectu et non solum
hoc. sed et tradidit effectum semet ipsum pro ea non
hominem purum. angelum. nec aliam creaturam
quia ipse solus erat sufficiens precium pro tota
ecclesia. apo. i. dilexit nos et lauit nos a pec
catis et c. Ita et uos uiri sicut et sic et uos debitis
uos ipsos pro uxoribus uestris tradidit in quantum
ut illam sanctificaret uirtutum collatione. mun
dans eam prius a uiciis lauacro. aque. i.
baptismo. tytum. iii. per lauacrum regenera
cionis et c. aque super sanctitate in uerbo uite
cuius uirtute datur uis uiuificatiua. aug.
quia accedit uerbum ad elementum et fit sacramenti
ecce ergo. uis. per ordinem tangit. s. ut illam
sanctificaret infusione uirtutum. mundans eam
remissione peccatorum lauacro aque exhi
bicione sacramentorum. in uerbo uite. i. in uite
uerborum. ecce ergo baptismi efficacia quia
mundans. materia quia aqua. forma quia uerbum uite
Ut exhiberet sibi. Hic tangit de
dilectionis finem ultimum qui est gloria. ubi
est ecclesia electorum carens tamen in plenitudinem
puritatem et perennitatem. plenitudinem quia
gloriosam. tamen puritatem quia non maculam. aut
rugam perennitatem. quia sanctam et immaculatam
Dicit ergo ut exhiberet .q. hec omnia fecit
ut exhiberet uiri fuerit ipse .s. xpus sibi
tamquam sponsam sponso ecclesiam gloriosam .i.
gloria plenam quia in corpore et anima ps.
gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Non
habentem hoc duplex legitur. primo sic. enim
dico non habentem iam uel maculam aprum
cuius. in dilacione. ne rugam occulti
mortalis in corde sic aliquam duplicitatem

Secundo modo legatur sic ut huiusmodi maculam hominis intelligat, que libera ab omni peccato per bona opera, rugam que tensa ad superna per eternorum spem, quia spes non erit in futuro nec huiusmodi aliquid habebit illi quod peccatum dampnabile sicut originale. Item ex hoc intelligitur de sanctificatione ecclesie. In presenti peccatum aut sine ... in futuro ... talem ex huius sibi sit ... per bona operationum, et immaculata per incorruptionem ... incorruptibile, hoc incorruptione ... ad Cor. xv.

Nonus sicut illis christus dilexit ecclesiam que diligit in nobis vii. invenitur. Primo fidem sicut dominus diligit servum fidelem. Io. iii. Sic deus dilexit mundum ut unigenitum daret ut omnis qui credit. Et xiii. Cum dilexit suos ... in Samuele ... xl vi. Secundo spem sicut maritus diligit uxorem qui solo amore suo ... ad Phil. ult. ... dominus meus ... qui simplicitate diligas ... hoc ... haut dilexit in Iacob ... Tertio caritatem sicut amicus amicum ... vii. Ego diligentes me diligo et qui ... sicut amantur non diu amantes, quanto plus amantes. Hanc dilexit in Magdalena et Martha et Lazaro. Io. xi. Quarto prudenciam sicut homo prudens ad nocendum ... et sic ... Sap. viii. Neminem diligit deus nisi qui cum sapientia inhabitat. Hanc dilexit in Salomone ... xii. Quinto iusticiam sicut princeps diligit ballivum qui ... iusticiam ... Ps. Dominus diligit iustos ... xv. Qui sequitur iusticiam diligetur a domino. Hanc dilexit in adolescente obediente ... x. Sexto fortitudinem sicut homo diligit fortem pugilem ... ibi Osee ult. Salvabo eos ... hanc dilexit in ... Septimo temperanciam sicut medicus diligit infirmum diu ... quibus ... in ... vestibus ... Osee xi. Quia puer Israel et dilexi eum. Hanc dilexit in Iohanne evangelista.

Ita et viri et Hic monet viros ut diligant uxores quo ad corporis curam ... fovendo ... primo tangit dilectionis ... exhibendae affectum ... secundo motivum, ibi qui suam uxorem ... ibi, nemo ... tertio modum sive exemplum, ibi sicut et christus ecclesiam. Dicit ergo. Ita que sicut deus dilexit ecclesiam. Ita et viri debent diligere uxores suas ut corpora sua, id est sicut se ipsos ... xxv. In tribus beneplacitum est spiritui meo ... concordia fratrum, amor proximorum, vir et mulier sibi bene consentientes, et bene ... sua que qui uxorem suam non alienam ...

... diligat se ipsum. Diligit que omnis sicut vir et mulier ... xix. Iam non sunt duo sed una caro et vero diligit vir uxorem ex quo ... est. Nemo enim umquam carnem suam odio habuit ... odio habet ... carnem ... carnem suam non ... oderit ... illi autem eam oderunt qui ... reddunt. Iob viii. ... fructuosum ... carnem ... sed nutrit ... et fovet ... christus ... carnem ...

Sicut et christus ecclesiam. Secundo exemplum ... primo ... modo ... ibi, quia membra sumus. Dicit ergo. Ita quilibet carnem suam nutrit et fovet sicut et christus ecclesiam nutrit ... corporis et sanguinis. Io. vi. Panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita. Et fovet spiritualibus virtutum indumentis de quibus ... xvi. Beatus qui custodit vestimenta sua et ... nutrit et fovet eam ut carnem suam, que corpus eius est ... corporis, id est ecclesie nos sumus ... omnis fideles. Cor. xii. Vos estis corpus christi et membra de membro ... de carne eius ... ad similitudinem ... in firmitatis ... ad inferiores ... et de ossibus eius ... Adam de Eva ... hoc nunc os ex ossibus meis et caro de carne mea ... per fidem ... per naturam ... distinctionem.

Propter hoc relinquet homo. Hic monet viros ut diligant ... quo ad ... inseparabiliter adherendo ... primo autem ... inseparabilitatem ... secundo ... magnum, ibi sacramentum hoc magnum est ... ex hoc ... viros ad dilectionem uxorum, ibi verumptamen et vos singuli ... uxores ad ... debitam, ibi uxor autem timeat. Dicit ergo. Propter hoc ... primo ... quam christus dilexit ecclesiam ... relinquet homo ... patrem ... Io. xvi. Exivi a patre et veni in mundum ... et adherebit uxori sue ... Osee ii. Sponsabo te in fide. Et erunt duo in carne una ... in unitate ... voluntatis ...





Margin: ... immaculata

Margin: 6 a

hoc .i. sacramentum. hoc s. coniunctionis christi et ecclesie mag-
num est in me. hoc est non corrigiam calciamenti eius solvere
dignum se facit. Io. baptista. Io. i. quo tamen inter na-
tos mulierum non surrexit maior. Matth. xi. ego autem dico
super hoc sacramentum esse magnum in christo et ecclesia non in carnali
viri et uxoris copula. Glo. non legitur de dilectione viri
et uxoris. sic propter hoc relinquet homo .i. vir patrem et matrem
carnalem quantum ad corporalem cohabitationem. et adhere-
bit uxori uxoris priori communem et erunt duo
in carne una .i. in uno carnali consilio parvus
congregationum sanctum hoc .i. hoc sacrum signum mag-
num est .i. magne rei signum. ego autem dico magnum
s. in christo et ecclesia .i. in unitate significationis christi
et ecclesie non in me. Et nota quod aliquod sacramentum dicitur magnum
iiii^or. modis videlicet propter efficaciam ut baptismus
propter continentiam. ut eucharistia. propter significantiam.
ut coniugium propter ministri auctoritatem. ut confirmatio. Item
versus. Maior inest sacri baptismi corporis in esse. coniugi-
um signo. sed confirmare ministro. Verumptamen si hoc
non tamen adiectum. dicit s. relinquet homo etc. tamen vos singuli
s. unusquisque vir uxorem suam diligat sicut seipsum
(ergo diliges proximum tuum sicut teipsum) uxor autem ita
proximus sicut uxor. uxor autem non solum diligat sed et
timeat virum suum .i. subiecta sit in timore suo etc.

Hic queritur super illud vir caput est mulieris. Glo. auctore
creatore a quo mulier suscepit initium. Contra solo deo aucto-
re producta fuit per ministerium. Gen. ii. Ad hoc
dicitur pro tanto quod fuit eius principium materiale exem-
plare et quodammodo finale. quia propter ipsum et de ipso et
in eius similitudine formata est non effectivum. Item
super illud ita et mulieres viris suis in omnibus. Glo. quod non sit
contra deum. Contra mulier debet obedire viro et in indifferentibus
ergo de mandato eius debet religionem intrare vel
venderet hereditate patrimonium quod sui est. Ad hoc
modica est distributio. per hiis que declinata sunt
secundum legem matrimonii. non per aliis. Item super illud
non habentem maculam. Glo. non habentem vitae ut al'
aliquod criminale. vel occultum mortale. Contra ecclesia
militante et de ecclesia sunt boni et mali sunt de ecclesia
sub quid non simpliciter. quia unio non unito. Item super
illud. ita et viri debent diligere uxorem suam
ut corpora s. Glo. sicut seipsos. Contra luc. xiiii. si quis
venit ad me et non odit uxorem suam etc. Ad hoc
ut uxor diligenda est. sed ut retrahit a deo sic
est odienda. Item nemo unquam carnem suam
odio habuit. Contra multi seipsos occidunt. Ad hoc non
odiunt carnis naturam. sed penam sive miseriam quam
carere voluit. Item super illud erunt duo in carne
una. Glo. dormit adam. ut fiat eva. moritur
christus ut fiat ecclesia. Contra ecclesia ab abel incepit. Ad

in adventu christi ecclesia sunt dicitur non quo ad initium
sed quo ad complementum. sic domus quoque tectum
apponitur. Item ibidem in mortuo latus eius
lancea perforatur. ut profluant ecclesie sacramentum. Contra
sanguis et aqua que fluxerunt non sunt ecclesie sa-
cramenta. Ad hoc non fuerunt ecclesie sacramenta per essentiam
sed per significationem. quia aqua signum est baptismi sanguis
vini eucharistie. Item ibidem. Glo. adam in
extasi cadit celesti interfuit ingressus in sanctua-
rium dei ut intelligeret novissima que precedit in
carnatione. Contra si precedit incarnationem precedit cas-
um hominis propter quod reparandum facta est incarnatio. quod
dolet. quia ante culpam penam sensit. Ad hoc sed si
sit voluntarium non potuit obvenire sine. Item uxorat
timeat virum. Contra sicut inter virum et uxorem
non ad impia
inducuntur ergo videlicet liberet inter uxorem. Ad hoc quod
ad solum carnalis debiti pares sunt. ad alia
vir est superior. Notandum est hic quod vir debet
uxoribus suis. viii. ut hic vir debet dili-
primo omnibus dilectionem. Item uxores suas sicut etc.
Secundo ignorantibus instructionem .i. cor. xiiii.
siquid volunt discere domi viros s. interrogent.
Tercio errantibus correctionem. sic Job. ii. quasi una
de stultis mulieribus locuta es.
Quarto fragilibus honorem .i. pe. iii. quasi infir-
miori vasculo muliebri impertientes honorem.
Quinto conuenientibus gubernationem. quia caput mulieris
vir .i. cor. xi. fomentum et sustentationem
Sexto indigentibus. ut hic nemo unquam carnem
Septimo vivientibus socialem cohabitationem
Gen. ii. propter hoc relinquet homo patrem etc.
Octavo petentibus carnalis debiti solutionem
.i. cor. vii. uxori vir debitum reddat.
Que autem debent uxores viris habetur ad
colo. iii. super illud mulieres viris sint etc.

Capitulum VI

Filii obedite parentibus vestris. Superius
apposuit admonitionem specialem coniugibus
et viris. hic subdit admonitionem pertinentem ad parentes
et filios. et primo ponit admonitionem filiorum. secundo patrum
ibi. Et vos patres. In admonitione filiorum primo
primo obedientie mandatum. secundo debitum. ibi. quia
est mandatum primum. Dicit ergo filii quasi ita debent
se habere viri ad uxores etc. vos autem filii obedi-
te cuiuscumque obediendum tamen iure nature tamen iure consuetu-
dinis humane parentibus vestris carnalibus non
solum spiritualibus s. prelatis et hoc in domino .i. secundum
fidem et iustitiam domini non contra fidem aut bonos
mores. unde .xi. casu dicitur. Matth. x. qui non odit patrem
suum aut matrem suam non est me dignus. Contra

Glo. ∧
§
∧ amore(?) et effectum(?) sunt castum
quo
.d.
correctionem
impertientes
gub
∧
Fi
vi cap
a
Hoc .i. iustum est ... fructu[illegible]

g° ad obedientiam et taxat obedientie
sue mensuram. Hic subdit obedientie
**Hoc enim iustum est.** Debitum et primo
hoc est debitum affirmat. secundo hoc
auctoritate probat. ibi. honora patrem. Dicit
ergo. hoc enim quod vos debetis obedire. hoc enim
iustum est. iustitia scilicet et legis nature et legis
scripte. et legis eterne et vere iustum. quia lex
hoc precipit dicens. exo. xx. honora patrem
tuum tamquam principium procreationis et nutrimenti
tamquam fautorem. eccli. iii. quam male fame
est qui relinquit patrem et est maledictus a deo qui
exasperat matrem. quia scilicet honorare patrem est
primum mandatum in promissione. id est cui adiunc-
tum est promissio. et dicit primum non simpliciter. sed inter
mandata secunde tabule. id est mandata ad homines
pertinentia. secundum aug. in prima tabula sunt tria
mandata ad deum pertinentia. in secunda. vii. per-
tinentia ad proximum inter que. vii. hoc
erat primum. promissione dico hac. scilicet ut bene
sit tibi. in presenti. tam in temporalibus quam in
spiritualibus eccli. iii. honora patrem tuum ut
superveniat tibi benedictio a deo. et sis longevus in
futuro. scilicet etiam scilicet in eternum. eccli. iii. qui
honorat patrem suum vivet longiore.
b Notandum est hic quod filii debent parentibus viii.
Primo amorem incitans. unde super illud. cant.
ii. ordinavit in me caritatem. Ambro-
sius ordo caritatis est ut post deum diligamus parentes.
Secundo honorem in factis. mal. i. Filios
filius honorat patrem et servus dominum suum etc.
Tertio servitute in obsequiis. eccli. iii. qui timet
dominum honorabit parentes et quasi dominis serviet
his qui se genuerunt. eccli. iii. et ita prius.
Quarto sustentationem in victu. sicut erat iob. et
super illud. exo. xx. honora patrem. honorare
est ei reverentiam exhibere et necessaria ministrare.
Quinto reverentiam in verbis. heb. xii. patres
quidem carnis nostre habuimus eruditores et reve-
Sexto obedientiam in bonis. [celavi eos]
ebat. deut. xxi. si genuerit homo filium contumacem
et protervum qui non audiat patrem et obedire contemp-
serit. etc. Nona in offensis. eccli. iii. si defe-
Septimo. Etiam sensum nectam. etc.
Octavo tolerantiam in adversis. eccli. iii. fili
suscipe senectam patris tui et ne contristes eum
in vita illius. Hic ponit ad monitionem patribus
**Et vos patres nolite.** Et cetera. et primo
monet patres filios tractare leniter. secundo
educare prudenter. ibi. sed educate. tertio corri-
pere modeste. ibi. in disciplina. Dicit ergo

et vos patres nolite ad iracundiam provocare filios
vestros. id est propter levibus vel factis exasperando. quia ratione in-
nentis causis movetur ad iram et omnis ad contumaciam
tam. col. iii. patres nolite ad indignationem pro-
vocare filios vestros. sed potius educate illos nutri-
endo eis necessaria. et hoc in disciplina id est verberum.
prov. iii. disciplinam patris audi fili et correctionem
id est verberum eccli. xxx. qui diligit filium assiduat illi
flagella correctione in quam domini id est secundum dominum et pro
domino. ecce ergo tria que debent patres filiis. provisionem nec-
essariorum eruditionem verborum castigationem verberum.
**Servi obedite.** Hic addit etiam ad
monitionem specialem scilicet de servis et dominis. et primo
ponit admonitionem servorum. secundo dominorum. ibi. et vos
domini eadem facite. In prima monet servos
obedire dominis suis. primo ponit obediendi
modum. secundo finem. ibi non ad oculum. tertio motivum
ibi. facientes voluntatem. quarto premium. scien-
tes quia unusquisque. Dicit ergo. servi quia vos debetis
bene vivere filii ad parentes. et parentes ad filios
vos autem servi obedite dominis non solum spiritualibus
et bonis sed carnalibus. id est malis. i. pe. ii. servi sub-
diti estote dominis non tantum bonis et modestis
sed et discolis. et hoc cum timore mentis. quod con-
venit filiis. vel parentum. et tremore corporis.
quod convenit servorum in simplicitate. id est in omnis sim-
plicitate dico cordis vestri. ut sit ex corde
sit in voluntate intentionis. et hoc sit sicut christo. sic
obedimus. cum timore et tremore. psalmus servite
domino in timore. et exultate etc. quod convenit
est dominis carnalibus quia bonis et malis et reverentiam
cum timore et tremore simpliciter quia in simpli-
citate fidelis. quod cordis sicut christo.
**Non ad oculum.** Hic subdit obediendi finem
vel primo excludit finem indebitum. secundo intentum
finem bonum. ibi. sicut servi christi. Dicit ergo. ita
dixi obedite. et hoc non ad oculum servientes ad
oculum scilicet humanum. id est propter humanum favorem. secundum ad ocu-
lum qui videt interiora. i. reg. xvi. homo videt
ea que patent. deus autem intuetur cor. quod homines
placentes. id est illi qui querunt soli hominibus pla-
cere. quia deus dissipavit ossa eorum qui hominibus
placent. sicut servi id est quod intendentes christo pla-
cere. sed christo servientes cum servi ad utilitatem non
sicut factum gal. i. si hominibus pla-
**Facientes voluntatem.** Hic tangit
obediendi motivum. et hoc duplex. primo
voluntatem. secundo voluntarias potestatem. ibi. ser-
vientes sicut domino. Dicit ergo. vos dico servientes
voluntatem dei implentes. et hoc ex animo id est
pro deo. col. iii. quodcumque facitis ex animo

animi · et ex parte · quod dicit ex animo · scilicet cum bona voluntate · sicut in ut inutile et ratione. servientes domino non hominibus · sic domino ita ut in hoc parentes nos servire domino et non hominibus · superius tamen · quarto circa hanc obedientiam debet esse operantis · quod faciente simplicitudo · quod ex animo mansuetudo · quod cum bona voluntate rectitudo · quod sicut deo simplicitudo scilicet operis · mansuetudo voluntatis · rectitudo intentionis. Hic addit obediendi premium. **Scientes quoniam.** Hic de premio obtinendo tangit certitudinem · quod scientes rationem · quod quodcumque fecerit bonum pro ratione · quod hoc percipiet equitatem quod sui servus et cetera. Dicit ergo · Ita dixi obedite vos in quantum scientes · quod unusquisque quodcumque fecerit bonum in ultimo hoc recipiet a domino in premio · Gal. v · que seminaverit homo hec et metet. hic accipi potest quod dicit solum ultimum bonum remunerationem · unusquisque dico sive servus · sive liber · Job iii · parvus et magnus ibi sunt et servus et liber a domino suo.

**Et vos domini eadem.** Hic monet dominos de modo se habendi ad servos. Et primo monet eos ad beneficiorum remunerationem · secundo ad maleficiorum remissionem · ibi · remittentes. tertio reddit rationem usque ibi · scientes quod illorum. Dicit ergo et vos ita debent se habere servi ad dominos · et vos domini eadem · id est similia et secundum voluntatem · facite illis scilicet servis beneficia remunerando · Eccli. xxxiii · servus fidelis sit tibi quasi anima tua · et quasi fratrem sic tracta illum · vos dico remittentes · siquidem scilicet perceperint · minas non tamen verba molestiis scilicet indulgendo · quod nichil est de bonis servis · Eccli. vii · ne ledas servum in veritate operantem · et cetera · alibi servo malevolo tortura et compedes · Eccli. xxxiii · vos dico scientes · quod et illorum et vester dominus est in celis · vi ita nos habete ad illos · sicut vultis summum dominum se habere ad nos · Job xxxi · si contempsi iudicium subire cum servo meo et cetera · quid faciam cum surrexerit ad iudicandum deus · quasi dicit · considerans quod idem dominus meus · et ipsum iudicaret habens eundem dominum iustum · unde sequitur et super scientes personarum acceptio non est apud deum · ipsi enim distribuit causas non personas · Sap. vi · equaliter est illi cura de omnibus · Deut. x · deus personam hominis non accipit. Cognoscendum est quod hec domini latitudo altitudo rectitudo longitudo quod non excluditur · quod et illorum et vestri · longitudo quod non exceditur · quod in celis est · Ps. excelsus super omnes gentes dominus et super celos gloria eius · rec

titudo quod non pervertitur · quod personas non accipit · Ps. iustus dominus et iustitias dilexit equitatem et cetera. Hoc est quarta pars principalis.

**De cetero fratres confortamini.** Hic est epistole post quam in principio salutationem in qua affectionem suam de ipsis ostendit et gratiam et actorum in qua eos confirmat et exhortationem in qua eos ad meliora provocat. hic ultimo subdit conclusionem in qua eos ad perseverantiam contra bella spiritualia animat. Et primo monet eos confortari et armari ad pugnam · secundo describit arma ... ibi · state · tertio subiungit ... ostendit modum acquirendi illam · ibi · per omnem orationem et observationem · quarto ut libentius acquiescant ostendit ad eos sollicitudinem suam · ibi · ut autem et vos sciatis · que circa me sunt et cetera. Item in prima primo monet eos animari · secundo armari · ibi · induite vos armaturam dei · tertio subdit necessitatem · hoc faciendi · ibi · quoniam non est nobis · quarto repetit admonitionem arma sumendi · ibi · propterea accipite armaturam. Item prima tangit que debent armari confortes in quo · quod in domino · quare · quod potentes. Dicit ergo de cetero · quasi hucusque vos ad monum · sed ore sine fide et dilectione de cetero confortamini · contra bellum dyaboli · Josue i · confortare et esto robustus confortamini in quantum · et hoc non in nobis · sed in domino · id est in auxilio domini primo et speciali · Exo. xiiii · dominus pugnabit pro vobis et vos tacebitis · et in potentia virtutis eius · id est in potenti virtute · iam nobis collata · Ysa. xl · dat virtutem et fortitudinem plebi sue · et dicit virtutis eius · non vestre · quod Ysa. i · erit fortitudo vestra ut favilla · stipe · ii · Par. xx · in nobis non est tanta fortitudo ut possimus resistere tante multitudini.

**Induite vos armaturam.** Hic monet eos armari · et primo ponit monitionem · secundo monitionis rationem · ibi · ut possitis. Dicit ergo confortamini · non solum hoc · induite vos armaturam dei · id est que a solo deo est armatura · scilicet virtutis · et dicit induite · non facite solum · deus est horum armorum fabricator · hominis est ea oblata accipere cum tenendo · unde ob preliare ad beatum · talia enim contulit arma quamvis ... abigentes induta ex firmitate ... exigit honestas · quod turpe est esse nudum · unde pretiosa armaturam exigit necessitas · quod pictum est esse in hermen in pallio · Et armaturam dei exigit

Quinto

b

4

utilitas. quia cumpnabile est esse sine deo in hoc mun
do. ideo subdit Induite vos armaturam dei
quia sumus in spectaculo in prelio in hoc mundo.
Induite inquam ad hoc ut possitis stare firmi
et stabiles adversus insidias .i. machinationes
occultas dyaboli. eccli. xxvi. multe sunt insidie dolosi.
et dicit insidias non vires. quia plures seducit
per astutias. quam vincat per potentiam timendus
hostis. quia numquam vim dicitur dyabolus afferre. vim dicit
insidias. psalmus. vim dicitur adversus.

Quia non est nobis colluctatio. Quibus
necessarium arma sumendi. ubi supplicat .vii. dei
dones hostium aliquibus pugnare debemus. primi
mentionate. quia non est nobis colluctatio. scilicet minor
talitatem. quia non adversus carnem et sanguinem. secundo
potestates. quia adversus principes. quarto militiam dicit
contra mundi rectores. quinto in sublimitate. quia nequitie
septimo sublimitate. quia in celestibus. Dicit ergo
quia necesse est ut arma sumatis et firmi stetis
quoniam est nobis colluctatio .i. victum et conflictum
bellum non adversus carnem et sanguinem .i. contra homines
fragiles et debiles. sic accipitur caro et sanguis
matth. xvi. caro et sanguis non revelabit tibi. vel non
adversus carnem et sanguinem .i. adversus vitia
carnis et sanguinis. super [illegible] sic accipitur caro
et sanguis .i. cor. xv. caro et sanguis regnum dei
non possidebunt. sed adversus principes .i. demones
minores. qui sunt principes. et potestates .i. ma
iores demones. qui et super principes dicuntur
.s. adversus rectores mundi .i. inimicos non
[illegible] mundi. unde exponendo se addit mundi
dico .s. tenebrarum harum .i. peccatorum tenebrosorum
sic accipitur mundus .i. io. ii. omne quod est in mundo
aut concupiscentia etc. spiritualia nequitie .i.
contra spirituales et nequam hostes et ponitur abstractum
pro concreto ad maiorem expressionem. et hoc in
celestibus .i. pro celestibus. quod non pro modica re
ista pugna. vel in celestibus .i. in virtutibus quas
nobis nititur auferre. vel in celestibus .i. contra de
mones existentes in celestibus .i. in hoc aere
caliginoso. de quo matth. xvi. [illegible]
runt illud. Hic que super illos filii obedite
parentibus. glo. carnalibus. quod pater carnalis preci
piens nisi religionem est obediendum. quod iste
religionem constitui est non preceptum. sed obedi
entia attenditur quo ad ea que pertinet ad reve
rentiam cordis et familie. non quo ad omnia ulterius.
Spiritu .ii. non habet plures aperire. sed corpus et patrimonium
Sicut illud honora parentem. glo. honorare pa
tre est reverentiam exhibere et necessaria ministrare etc.

quibus et religiosus eum teneatur preceptum domini
implere tenetur patri necessaria ministrare. quod quare non
dicit hoc proprium nec aliquid sine licentia prelati facere
. Respondeo aut habet administrationem liberam et tenetur
necessaria ministrare aut non habet. et tunc aut sine detrimento
suo spirituali potest ei necessaria ministrare. et tunc debet sine
licentia prelati. aut non et tunc non debet quia plus tenetur
animam suam quam corpus parentum diligere. Sicut scriptum
quod est mandatum primum. glo. ita mandata ad deum
pertinentia finit. in prima tabula septem non ad
proximum pertinentia in secunda. quod et Josephus dicit
continendo tabulas. respicit minimum preceptorum et hysto
riam. glo. non preceptorum fine sine maturam. Sicut
in promissione. quod magis est in uno preceptorum pa
rentum ad deum. quare magis primum in tunc magis
exprimendum. In hoc non quod maior est inclinatio non
minor videbatur esse retributio gratie. Sicut scriptum illud nolite
ad iracundiam. glo. cum ita nemo agnoscit quod
sit utile quia non tollit usum rationis. non habitum scientie.
Respondeo quamvis non tollat usum vel habitum tamen impedit cla
rum usum et expeditum. Sicut scriptum illud servi obe
dite dominis. glo. prima servitutis causa peccatum
est. quod ordo servitutis et dominationis bonus est. peccatum non
causa bonum non est. Respondeo servitus pena est. pena non quamvis
bona sit per comparationem ad divinam iustitiam isti
gentem. tamen necesse sustinentium mala est. et hic eius
causa peccatum est non primo non. Sicut scriptum illud in simplici
tate cordis. glo. liberum enim facit servitute. quia sunt
unt. non timore. sed dilectione. quod cessat iniquitas
et evacuetur omnis potestas. quod manebit principatus
et dominationum. Respondeo manebit ordo quo ad dignitatem
non quo ad potestatem. Sicut scriptum illud non est personarum
acceptio. glo. dominus iustus iudex causas discutit non
personas. quod Ro. xi. cum nondum boni aut mali
egissent. tamen Jacob dilexi. esau odio habui.
Respondeo non discutit personas sed causas vel pietas ut in op
ibus iustitie vel caritas. ut in operibus misericordie. vel glo
loquitur in operibus iustitie que respiciunt exi
gentiam meritorum non in operibus misericordie que respici
unt beneplacitum divinum. Sicut scriptum illud spiritualia
nequitie. glo. quando christus eos qui sunt lux [illegible]
[illegible] et recedit ne eos qui tenebras [illegible]
omne malum [illegible]. quod glo. [illegible] potestate [illegible]
in malis [illegible] quantum christus [illegible]
[illegible] attenditur [illegible]
[illegible] christus [illegible] animas inspirando dyabolus [illegible]
aptat solum [illegible].

Propterea accipite armaturam dei.

Ostensa necessitate arma sumendi. hic [illegible]
[illegible] hoc faciendi. et hoc [illegible]

ut possitis resistere malo. secundo perseverare in bono. ibi
et in omnibus. Dicit ergo propterea quia tales hostes habetis
accipite a deo qui paratus est quibus defendat suos armaturam
eius. Hec autem armatura dei id est virtutes quibus
defendit suos armatura vestra dicitur. hii hostes
sunt spirituales. unde valet contra eos armatura corporalis. ii cor. x. arma militie nostre non sunt carnalia. et
accipite inquam ut possitis resistere contra malum. Jac.
iiii. resistite dyabolo in die malo id est in presenti vita
que est maliciarum plena. et vivere mala est. et ut possitis
in omnibus perfecti. et adversus predictas iniquitates
stare perseverando. etc. ergo status presens est libertas
ad vincendum. Ideo dicit. ut possitis. Item contra
ad pugnandum. ideo dicit resistere. afflictionis ad
sustinendum. ideo dicit in die malo actionis ad perficiendum. ideo dicit et in omnibus perfecti. facultas ad perseverandum. ideo dicit stare. Post quam armavit eos
STATE ERGO. Hortatur movendo ad pugnam
hic describit armaturam pugne necessariam. ponens
sex genera armorum spiritualium. primum continentie. ibi
state ergo succincti lumbos. secundum iustitie. ibi induti
loricam iustitie. tertium constantie. ibi calciati pedes.
quartum fidei. ibi in omnibus sumentes scutum fidei. quintum
spei. ibi et galeam salutis. Sextum verbi dei. ibi
et gladium spiritus. Dicit ergo state quia armatura nobis
necessaria est. ergo state viriliter ne cadatis qui ab hostibus impugnamini. vos dico succincti cingulo continentie lumbos vestros contra carnalia desideria id est carnales concupiscentias cingulo castitatis refrenantes et humiles lumbos carnis et mentis debilis mentis id est
id est succincti lumbos mentis vestre. debilis carnis. Luc.
xii. sint lumbi vestri precincti. Item lumbos precingunt
qui carnis luxuriam per continentiam refrenant. succincti
inquam. et hoc munditie non simulatione. ut prudentes
quinque virgines fatue habentes vasa sine oleo. Matth. xxv.
vel in caritate id est per caritatem. que est zona aurea. de qua
Apoc. i. precinctum ad mamillas zona aurea. Item
ergo ad stabilitatem operis ad puritatem affectionis
ad rectitudinem intentionis. et hoc quia sumus in lubrico
in luto in limo. ergo state per lubricum succincti propter
habitum veritatem propter limum lubrici. puritatis lutum
feditatis limum duplicitatis. et estote induti
loricam iustitie id est iustitiam per loricam. que sicut lorica
viscera protegit quia ordinat ad superiorem. ad inferiorem. ad equalem. ii. cor. vi. per arma iustitie
a dextris et a sinistris. Hic tertio subdit arma constantie.
ET CALCIATI PEDES Constantie. ubi primo tangit
armaturam. secundo armature efficaciam. ibi in omnibus.
Dicit ergo et estote calciati pedes id est affectiones
vestre sint munite virtutibus. ne autem pugnantes. Ys. ii. quam pulchre pedes tui in calciamentis filia
principis. calciati inquam. et hoc in preparatione evangelii pacis ut sitis parati ad predicandum. vel impleri evangelium in quo annuntiatur pax. Ys. lii. quam speciosi pedes
evangelizantium pacem. etc. ergo predicatores habentes
qui calciati pedes actus quia evangelizare habent pacem.
SUMENTES IN OMNIBUS. Hic quartum
genus armorum quod primo describit. secundo efficaciam
subdit ibi in quo possitis. Dicit ergo sumentes
in omnibus plus id est simul armis carnis sumendo
sunt ad opera scutum fidei id est fidem rerum invisibilium pro scuto
sicut enim scutum cetera arma protegit et primum occurrit
ita et fides. unde Greg. prima petit campum dubia
sub sorte duelli pugnatura fides protegitur dextra et
sinistra ad modum scuti quantum in vita ista
est fides in quo scuto fidei possitis omnia tela
nequissimi extinguere id est omnis actus temptationes
dyaboli. ut luxurie superbie avaritie. et omne
quod est in mundo etc. i. Jo. ii. tela dico ignea id est
ad vicium imitanti inflammantia non igne materiali
sed infernali. de quo Job. xxxi. ignis est usque ad con-
summationem devorans. Cavende temptationes
quia vincte. unde dicit omnia quia penetrantia. unde dicit
tela nociva quia nequissimi. cogitationes quia ignea
comburentia quia extinguenda. et dicit dyabolus nequissimus. primo in viventes nequior in mortuis nequior
si dyabolus nequissimus. vel nequior invidendo nequior temptando nequissimus persequendo. Et galeam
salutis assumite id est spem. unde Greg. spes sine
salutis gaudentes. Sic ii. galea protegit
a parte superiori sic spes sive ex consolatione sive
beatitudinis. Ro. v. spe salvi facti sumus. et sup
assumite gladium spiritus quod est verbum dei. hic est gladius de quo Matth. x. non veni pacem mittere in
terram sed gladium. Verbi appellatur gladius spiritus
Primo quia verbum. Fuit quia in omnibus
Primo quia spiritus sanctus illud fabricavit. ii. Reg. xxiii.
spiritus domini locutus est per me et sermo eius per linguam
meam. ii. Pe. ii. spiritu sancto inspirati locuti.
Secundo spirituales hostes interficit. Ysa. xi. spiritu
labiorum suorum interficiet impium et hic dicitur contra spiritualia nequitie in celestibus etc. Heb. iiii. vivus
Tertio quia spiritum a carne dividit. Est primo dei et
efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti
pertingens usque ad divisionem anime et spiritus.
Quarto quia spiritus interiora vulnerat. et penetrat. unde
sagitte acute. Sed videtur in ps. sagitte potentis
acute etc. Sanctorum gratia. et variam in variis
Quinto quia vulnera intrantes interiora impugnantium
in celeritur sanare. Sed impulsu superbie de quo
Primo scuti humilitatis. Machab. iiii. quantum

fraenum templi · i · mentis eorum inneris · i · de
ius gradus · scitulis · i · gradibus humilitatis
Secundo scutum bone uoluntatis · contra impulsum inuidie · de
qua ps. Domine ut scuto bone uoluntatis tue · c.
Tercio scutum elemosine siue largitatis · contra impul
sum auaricie · de quo eccl. xxix. sicut scutum potens
et sicut lancea aduersus inimicum pugnabit etc.
Quarto scutum diuine protectionis · contra [E]lemosina
impulsum ire · ysa. v. dicitur in vineam et ego re
tribuam · ps. scuto circumdabit te ueritas eius · deut.
xxxiii. scutum auxilii tui et gladius glorie tue.
Quinto scutum pacientie fortitudinis · [?]
impulsum accidie · sap. xviii. properans homo
sine querela deprecari pro populis proferens fortitudinis
sue scutum orationem etc. [?] impulsum luxurie
Sexto sancte passionis · [?] tre iii. cordis
eis scutum cordis laborem tuum.
Septimo scutum equitatis · contra impulsum
gule de quo sap. v. sumet scutum expugna
bile equitatem · [H]ic subdit modum agendi

**Per omnem orationem et obsecrationem**
di armaturam illam induendi orationem · vel primo
orationem ostendit quo genere orationis sit orandum
secundo quando sit orandum · ibi · omni tempore · tertio quomodo
ibi · in spiritu · quarto pro quibus · ibi · pro omnibus
sanctis · quinto quid specialiter sit petendum · ibi · ut
detur · Dicit ergo primo ... in statu
... sit stetis ... orationes pro omnem orationem
respectu s. ... et obsecrationem respectu
... differunt ... oratio et obsecratio · quia oratio est
simplex petitio · sed obsecratio est petitio cum ad
iuratione · ut per passionem et crucem tuam
etc. orantes dico omni tempore · vnde orate
· i · thess · v · sine intermissione orate et hoc
in spiritu non uerbo tenus tantum · glo · in spiritu orat
qui munda conscientia et fide integra orat · io · iiii
veri adoratores adorabunt patrem in spiritu et ueritate
et in ipso spiritu s. sitis uigilantes · i · solliciti · mt
xxvi · vigilate et orate · vigilantes dico in omni
instantia · et obsecratione · i · instanter et fortiter ora
do · colo · iiii · orationi instate · vigilantes dico
et obsecratione facta · super pro omnibus sanctis generaliter · iac
· v · orate pro inuicem ut salvemini · et pro me prelato
uestro specialiter pro prelatis in spiritu est orandum · heb
· xiii · mementote prepositorum uestrorum etc. [N]ota
· vii · conditiones orationis · quia orandum est simpliciter · quia
pro oratione et obsecratione · perseueranter · quia omni
tempore feruenter · quia in spiritu diligenter · quia in ipso
vigilantes instanter · quia omni instantia sin
cere quia obsecratione ... quantum pro se

**Ut detur michi sermo** · et ita pro omnibus
hic ostendit quid ei specialiter sit orandum · scilicet ut pos
sit uerbum dei predicare · primo aperte ut detur in
solidi ibi cum fiducia · tertio intrepide · ibi · ita
ut in ipso · audeam · Dicit ergo pro me autem orate
ut detur in sermo ... hominis ... non sapere
dei aut gubernare linguam prouerbiorum xvi · detur in quam
in apertione oris mei · i · in manifestatione uerbi
mei · qui v · aperiens os suum docebat eos · uel
apertione oris mei · i · cum aperio os meum · quia frequenter
oportebat os tuum et implebo illud detur in quo
ita ut possim cum fiducia · i · libere et absque impedi
mento notum facere misterium euangelii · i · secretum
incarnationis et passionis euangelii · dico pro quo
predicando legatione fungor · ii · cor · v · pro christo lega
tione fungimur in cathena · i · in uinculis potest cum
fiducia · cum fiducia in quam · ita · s · ut in ipso euangelio
audeam pro omnia aduersa pro ut oportet me loqui · i · ut
intrepidus predicem ueritatem · ne aliquo timore
mundano · uel humano retrahar a predicatione
Quia uero non est sermonis oportunitate notanda sunt · vii
... sicut ... pensare debet doctor quid loquitur cui
loquitur · quis loquitur quomodo loquitur quantum loquitur · sic sui uni
... desunt loquendi apta non non erit ·
Notandum quod paulus usus est legationis officio in septem
Primo officio predicandi · sup · iii · pro euangelium
cuius ego factus sum minister · [?]iii · ecce · tertio hoc ne
Secundo visitandi · ii · cor · iam ad nos · [?]
Tercio exequendi · i · cor · v · ego iudicaui hic
Quarto absoluendi · ii · cor · ii · cui aliquid
donastis · et ego · [?]instituendi · tyto · i · huius
Quinto prelatos · [?] gratia reliqui te crete ·
Sexto concilium celebrandi · act · xxi · mittens
ephesum uocauit seniores · i · cor · xi · cetera
Septimo statuta faciendi · [?] cum uenero disponam

**Ut autem et uos sciatis** · hic consolatur eos ut
acquiescant ad eos · consolando uel [?] significa[re]
statum suum ... tercio pacem et caritatem a[li]
alias eis optando · ibi · pax fratribus et caritas · q[uarto]
gratiam in predicando · ibi · gratia cum omnibus · In pri
mo ostendit quod de causa nuncium ad eos misit · ibi · quem
nobis nomen · tertio quod intentione misit · ibi · quem
misi ad nos · Dicit ergo ut autem · quia legatione
fungor in cathena · aut · sicut audistis ... et ...
omnibus meis ... · ... sciatis · quia ...
... · quia · s · uidebitis ... ii · cor · vi
periculis fluminum etc. uel que circa me sunt · i · tribulationes
que me circumdant exterius a quibus ...
sum intus · ii · cor · vi · tribulationem patimur · sed non angus
tiamur · Quid agam · i · ut scitis quid pa
tiar · sed quomodo constituor agam contra tribulationes · quia
actione predicationis non cesso per tribulationes omnibus

et que patiamur et quid agam · nota vobis faciet Tichicus
qui mittitur · scilicet eius discipulus operator per quem misit hanc
epistolam · a Roma de carcere · Frater in caritate fidelis
minister in fide et fidelis minister quia sacramenti dispensa-
tione fidelis in quo · in domino · id est in hiis que ad deum
pertinent · et in hoc reddit ipsum in illis omnibus commendabile
quia iam querit inter dispensatores · ut fidelis quis
inveniatur · i · cor · iiii · Ad hoc autem eum mittit ut
ut libentius audiatur · Hic tangit quod mitte-

**Quem misi ad vos** · Ecce misit · et predicit quod propter statum sui manifestacionis · Ro. quod propter eos consolo[illegible] ibi · et consoletur corda vestra · Dicit ergo quem scilicet Tichicum misi ad vos in hoc ipso · id est propter hoc ipsum non propter pecuniam congregandam · ut cognoscatis per eum que circa nos sunt · id est inveniam vi-
turum nobis dicat et ipse per hoc consoletur corda vestra · Ipi · ii · tanquam boni filii libenter audientes rumores de patre spirituali · et de bonis consolabuntur.

**Pax fratribus et caritas** · Hic optat eis pacem et virtutes alias · que tangit · iii · mandata hic continet optat · quia pax et caritas bonum optat · quia fratribus auctorem a quo optat · quia a deo patre · mediatorem per quem optat · quia domino ihesu christo · Optat autem eis tria valde utilia · scilicet fidem retinam caritatem sine qua pacem intereunt · Fides quantum ad invisibile · caritas quantum ad concupiscibilem · pax ad irascibilem ut sit bonum ordinetur homo in seipsum · Fides ad deum pax ad proximum · caritas ad utrumque propter duplex preceptum caritatis · ut sic bonum ordinetur homo ad proximum · et ad deum · In fide est spiritualis edificii inchoacio · In caritate consummacio · In pace conservacio · Dicit ergo pax sit fratribus et caritas cum fide et hoc a deo patre vero ex quo omnia bona et domino ihesu christo per quem omnia bona.

**Gratia nobis** · Hic in ultimo imprecatur eis eternam · que implicat · primo donum gratie · Postea in gloria · ibi · Cum omnibus qui diligunt · eternam effectum gratie · ibi in incorrupcione · Dicit ergo · Ita pax caritas et fides sit fratribus · et quia ista non possunt haberi sine gratia · gratia vobis sit super omnia omnibus · id est omnibus qui diligunt dominum nostrum ihesum christum · si quis autem non amat dominum nostrum ihesum christum anathema maranatha · i · corinthios · ult · qui diligunt in quantum in incorrupcione · id est in fidei integritate · ut sponsa sponsum ipsi fidem servans · vel corrupcionem admittens · vel gratia sit eis in incorrupcione · id est in vita eterna · Amen · confirmacio est orationis et totius epistole · ecce ergo ... que facere solent · vel deum diligere poterit · ... iniquitas · utilitas · et caritas quae notantur in hiis verbis domino nostro ihesu christo · Dei filium racione potestatis · quia dominus racione

qualitatis · quia noster racione inhabitans · quia ihesus · id est salvator racione scientie · quia christus · id est unctus.

Hic que sunt illud sicut in humilitas in veritate · glo. · vel in caritate · id est per caritatem · sicut caritas suscipit humiles in ... caritas · Ro. caritas suscipit impugnando castitas ex[illegible] eo · Sicut calciati pedes · in preparacione evangelii · quia cor · x · iii · Petra in calciamenta · Ro. debent pedes · id est affectus predicatorum esse tecti ad inferiora · sed aperti et mundi · ad superiora in signum huius preceptum habuerint quod portarent sandalia · corinthios · v · Sicut sit illud scutum fidei · glo. · Fides prius impugnatur diabolus · sed plus odit caritatem · et prius impugnat · Sicut primum in construendo est ultimum in destruendo · ergo cum fides sit prima virtus in constructione · ultima est in destructione · Ro. quamvis plus odiat caritatem quam fidem tamen prius impugnatur fidem · quia ea destructa · non restat et destructio caritate · Sicut ad aliud · Ro. quamvis ultima sit in destructione · tamen prima est impugnacione vel non est sicut in edificio spirituali et corporali.

Sicut non · ii · sicut in hoc prime et precedentia in partes edificii corporalis et spiritualis · ut dicitur quod illud habet veritatem in destructione artificialium non in principiis · Sicut sit illud tela ignea · glo. · quia de in eo inmanum incendunt · sed non possunt super militem · arie · ergo · in illo non sit aptum · Ro. incendere duplex est vel igne incendendo sic demones non incendunt · vel materiam ministrando · et per semitando sic incendunt · Sicut sit illud gladium spiritus · glo. · iste gladius ne acutus est · quia quem ferit animo dividit · sed eos bonos ferit · ut illos animo dividit · quia quamvis in unum uniti sint cogitacione · ea que sunt mundi · i · cor · vi · Ro. animo dividi duplex est · vel per factum mundi animam relinquendo quod convenit perfectis · vel in perfectum mundi animam relinquendo quod convenit imperfectis · Sicut orantes omni tempore · sed alibi oportet dormire · Ro. omni tempore · id est oracionis opportuno · Sicut pro omnibus sanctis · sed augustinus in iniuriam facit martiri sanctis · qui orat pro martyre · Ro. loquitur de sanctis esse militantibus non triumphantibus · Sicut illud · ut detur michi sermo · glo. · ut aperte possim resignare secretum incarnacionis et passionis · sed Johannes dicit se indignum corrigiam calciamenti solvere · id est misterium incarnacionis exponere · Jo · i · Ro. · In misterio incarnacionis duo sunt · res ipsa · et modus faciendi · primum potest aperiri · secundum non · Sicut mea.

**Diversitas omnium platearum**

1 · 2 · 3 · 4 · 5 · 6 · 7 · 8 · 9

eccl. xxiiij. Iuuenibus commendatur sapientia, que maxime colligitur in tribus: in prouidentia, in disciplina, in obedientia...

ecci · xxiiij · Intribȝ commendatur sapiens · primo
in eo q͛ bonum primo · q͛ disponit · ho · q͛ facit · tercio
q͛ iuuat disponit deliberando · facit exsequendo in
tentionem ꝯseruando · Disponit ergo ꝯ prapites · q͛ cum
dispone iuuat belli · prouerbiorum · xxiiij · facit ꝯ negli
gentes · q͛ dicit · et non facit · dicit in iuuenis dispo
nendo · hiis facit extius exsequendo · iuuat ꝯ
deficientes · vii leuit · vi · ignis in altari meo
semper ardebit quem nutriet sacerdos · subiciens ligna
per singulos dies · ergo sapiens bonum disponit in
corde · facit in opere · nutrit in mente · ab his tribus
commendatur apostolus predicator · et tercium philippenses
in his tribus · Nam philippenses plantauit in corde hic
dei · Deinde per epistulam hanc rigauit ut in fide
firmius radicata · et in caritate dilatati : fallacias
pseudo apostolorum caueant · et tribulationes patienter
tolerent patienter · Ad hoc · ii · rigatur planta
ut melius radicetur · et extius dilatetur · apostolus
quod dixit plantauit rigauit · dixit disponendo
plantauit ad fidem ꝯuertendo · sed rigauit in fide
ꝯseruando · ergo ꝯ tercium plantatores verum fidelis
rigatores doctrina secundum dicta predicta de hiis
omnibus disponens · Quod in corde dixi · sed aliter per
Et notandum quod multi sunt plantatores aliter penitentes
aliter predicantes · Nam penitentes illos dixi in
De corde male sentiendo · Nam dixit insipiens in corde
in corde suo non est deus · et alibi et dixi ergo sic cum ius
sic dicebat olofernes · Iudith · vi ·
De se nimis presumendo · ecclesiastes · ii · dixi in corde
meo vadam et affluam deliciis et fruar bonis et
vii · dixi sapiens efficiar et cetera · sic dicebat lucifer
ysaias · xiiij · in celum ascendam · ii · sunt ista
De proximo male iudicando · ecclesiastes · Et mei omnia
sus erit quid nunc prodest quod maiorem dedi sapie
operam · sicut sapientie · ii · dixerunt impii non recte
cogitantes apud se et cetera · sed phariseus · luce · xviij
Penitentes in illo dixit in corde et post vidensque
veniam de peccando · psalmus · ego dixi domine miserere
re mei sana animam meam · quia peccaui tibi · sic dice
bat publicanus · in se domine miserere
Confessionem proponendo · psalmus · dixi confitebor
aduersum me iniustitiam meam domino ·
Satisfactionem promittendo · psalmus dixi custodiam
vias meas ut non delinquam in lingua mea
predicantes in quo dixit in corde et post videns de
peccato recte secernendo · psalmus · Dixi domino deus meus
es tu in manibus · t · s · iii · psalmus dixi domine ancilla
De se parum reputando · psalmus · et dixi · In exces
su mentis ... hec mutatio dextere excelsi alibi et
dixi quis dabit mihi pennas sicut columbe et vola
bo et requiescam · De proximo multum sollicitando

· ut hic dixi rigabo ortum et cetera · ergo predicatores
querunt in deo mutare in sebilitatem ...
Sequitur · plantatio mei membrorum · Circa litteram
notandum quod multe sunt plantationes · quia et multi agricole
Est · ii · plantatio mala triplex · Prima · de qua ysa
prima infidelitatis quam plantat · xvii · oblitus
es dei saluatoris tui · propterea plantabis plantam
cum fidelem · proprie loquitur littera hic plantam
contra infidelem et cetera · Quam plantat carnalis affectus
Secunda voluptatis · de qua sapientie · iiij · adulterine
plantationes non dabunt radices altas · et cetera ·
Tercia vanitatis quam plantat mundus · de qua ysa ·
xvij · in die plantationis sue labrusca ... 
ista triplex plantatio non est a deo patre summo
agricola · et ideo eradicanda · quia omnis plantatio
quam non plantauit pater meus eradicabitur sicut dicitur
mathei · xv · ad dominum ista dicat plantatio mea
non diaboli per infidelitatem non carnis per volup
tatem nec mundi per vanitatem · sed mea per fidem
veritatem · hic est ille · Ieremias quod dicit se
· i · ecce dedi verba mea in ore tuo · ecce constitui
te super gentes · et regna ut euellas et destruas omnis
... errore · et disperdas carnis voluptatem · et
dissipes mundanam vanitatem · et edifices mores
et plantes fidem · Sequitur · Rigabo · Et
notandum quod multi rigant · Quidam · penitentes · psalmus · la
penitentes se ipsos lacrimis · Laboraui in gemitu meo lauabo per singulas
noctes lectum meum lacrimis meis · et cetera · sic rigat
~~bat magdalena~~ · luce · vii · lacrimis cepit rigare
pedes meos · sed heu · quia absterit infecto flumine
predicantes sedulos · ecclesiasticis · i · corinthios · iii · ego
plantaui apollo rigauit deus autem incrementum
dedit Ioel · iii · fons egredietur · de domo domini
predicantes aquis sapientie salutaris · de quibus hic
rigabo ortum plantationum mearum · Rigatur
autem planta triplici de causa · et ut radice fi
metur · ut minimus dilatetur · ut in fructibus
fecundetur · Ob hoc rigabat apostolus philippenses
quia sapientie in hac epistula continetur · Et ipsum ci
vitatis · Radicata · firmius starent · Et ipsum
primo in fide · Nam pseudo apostolorum · hic est
fons de quo Ioel · iii · fons de domo domini egre
dietur · et irrigabit torrentem spinarum · et secundum
et iudea in eternum inhabitabit ·
Secundo ut in minimis dilatati in caritate · ... 
tionum · ut ... quod dicit · Iudicium · i · credit ...
· i · deus ... ecce philippenses rigauit
nis in dilatationem maiorum · et in fine instrumenti
Tercio ut sic fecundati per principium ... Ite
fructum bonum · In illo · psalmus rigans montes
de superioribus et cetera · Iob de imo in isto sic irrigando

dr. Je. xvii. erit quasi lignum quod transplantatur super aquas quod ad humorem mittit radices suas quo ad primum. et non timebit cum venerit estus et erit folium eius viride. quo ad secundum. non desinet facere fructum quo ad tertium. ¶ Ex premissis igitur patet que sit causa efficiens. quia principalis quod notatur in persona lo quente. ibi. Paulus. quia cum filius. quia roborare ad constantiam Colossenses et astruendam pseudoapostolorum quod notatur in vocatione. ibi. Paulus. que causa materialis. quia etiam philippensium quod notatur in salutatione. ibi. omnibus sanctis. causa materialis. causa vero formalis patet in modo agendi. et ordi ne qui patebit in ex sequentibus. ¶ Hanc epistolam premittit Colossenses prologum suum argumentum vero duo prin cipaliter facit. primo describit eos quibus scribit. secundo ponit in modo scribendi scribit, hos apostolus scribit collaudat. ¶ Philippenses vero quibus scribit describit quantum ad tria. primo a regione sive patria quia philippenses sunt macedones. secundo a religione sive fide. quia accepto primo verbum veritatis. tertio a stabilitate sine perseveran tia. quia perstiterunt in fide. quarto a sagacitate sive pru dentia. quia non receperunt falsos apostolos. ¶ Tenet modo Hos collaudat. ¶ Hic scribit modum scribendi. vel explicat. in quo primo tangit quod scribit. quia ut collaudet. secundo auctorem qui scribit. quia apostolus. tertio locum a quo scribit quia a roma de carcere. quarto nuntium per quem scribit. per epafroditum. littera satis patet. ¶ Sicut dictum est hunc

Paulus et thymotheus. ¶ Epistolam scribit apostolus philippensibus. hii erant ma cedones quia ab apostolo verbum veritatis acce perunt. et post acceptum in fide firmiter steterunt. nec pseudoapostolos receperunt. Ideo apostolus hos laudat in incipit. scribens eis a roma de carcere. per epa froditum. per quem ei rome direxerant. pecuniam aliquam de subsidium. Intentio autem eius est eos exhor tari proponere ad constantiam tribulationum. et ad cau telam acceptionis pseudopredicatorum modo age ndi. talis est quia primo more solito salutatione premit tit. secundo gratias agit. ibi. gratias ago deo meo. tertio de constantia et cautela eos instruit. ibi scire autem vos volo fratres. usque usus finem epistole. quarto epistolam conclu dit. ibi. de cetero fratres quecumque sunt vera quecumque pudica quecumque iusta et cetera. In prima primo ponit personas salutantes secundo personas salutatas. ibi omnibus sanctis. tertio formam salu tationis. ibi. gratia vobis et pax. In prima notantur tria. primo principalis persona. paulus. secundo persona adiuncta thymotheus. tertio vinculum conditionis. servi conditionis. christi ihesu. Et paulus doctor notet auctoritatem et thymotheus eius discipulus. convenienter se iungit in salutatione. quia per hoc eum omnibus commendat. ut ab eis honorabilius reciperetur. cum huic erat ad eos mittendus. In prima .ii. servi ihesu christi. et servire regnare est et tangitur ergo duplex

secundum fortitudinem. sive timoris et amoris. sicut nequaquam erant servientes ex amore non ex timore. Ista in quibus scribunt. omnibus sanctis. id est in baptismo vere sanctificatis. sanctis in quantum in christo ihesu. quia omnis sanctitas est ab eo quem sanctos facit. dicitur .x. in omnibus sanctis fundatus simpliciter in christo ihesu. quia fundamentum ad nemo potest ponere et cetera. i. cor. iii. omnibus inquam sanctis qui sunt philippis. id est in illa civitate grecie. a philippo patre alexandri magni. precepto quem ea edifi cavit sic dicta. cum episcopis. hoc potest legi dupliciter. uno modo ut pertineat ad personas salutantes. sic paulus et thymotheus cum episcopis et dyaconibus. qui sunt romae. scribunt sic et cetera. secundo modo ut pertineat ad personas salutatas. sic omnibus sanctis. sive minoribus cum episcopis et dyaconibus. id est sanctis maioribus. ¶ Hic autem per episcopos intelligunt presbiteri. cum plures episcopi non essent in una civitate. et tamen cum non esset exemptum et dyacona tum sit presbiteratus. ¶ Hic scribit salutationis formam ¶ Gratia vobis et pax. ¶ Una vel duplicatur. multa bona quod optatur. quia gratia et pax. secundo cui optatur. quia nobis. tertio auctorem per quem dantur. quia a deo patre. quarto mediatorem per quem datur. quia domino ihesu christo. Dicit igitur. gratia. id est remissio peccatorum nobis sup sit. et pax. id est tranquillitas mentis. sive reconciliatio ad deum a deo patre nostro. ex quo omnia que potest dare. quia de sunt. et vult. quia pater noster. et domino ihesu christo per quem omnia.

¶ Gratias ago deo ¶ Hic post salutationem scribit gratiarum actionem. vel ordo dicit. secundo per eis gratias agit. primo in desinenter. secundo confidenter. ibi. confi dens hoc ipsum. tertio affectuose. ibi. sicut est michi iustum quarto solicite. ibi et hoc oro ut caritas. In primis tangit tria. primo cui gratias agit. secundo pro quibus quia pro omnibus. tertio quomodo. quia cum gaudio. quarto sit quando quia sit oratione mea. ¶ Dicit igitur gratias ago inchoando in gratiarum actione. significat ideo gratiarum bonum dantem. quia bonus homo de bono thesau ro profert bona. math. xii. et dicit ago non dico tunc quod illo ysa. xxix. populus hic labiis me honorat et cetera deo meo. deo quidem omnium. per beneficia data. psalmus .ii. numquid non unus deus est omnium nostrum. sed deo meo per beneficia specialia. psalmus rex meus et deus meus in omni memoria vestri. id est quandocumque sum memor vestri. et hoc non raro. sed semper. id est temporibus opportunis de quibus psalmus vespere et mane. et meridie. semper vero in quantum super devoti ones omnibus meis. ago inquam gratias pro omnibus nobis prelatis et subditis. et hoc cum gaudio non tristi tia de culpa vestra. [illegible] x. memoro vestri cum laudibus ergo dico faciens deprecationem. ut sicut bono de precatio. ii. est pro malis amonendis oratio pro bonis ad suscipiendis. ut dicitur et illo sunt psalmus. exaudi deus deprecationem meam. et cetera gaudio inquam hinc sit dicit

cacõne via in euu̅gelio xpi. i. q2 in ꝯcas
tis in fide ⁊ opibȝ euu̅gelii. ii. ca. Ioh. maiorē
horū nõ hẽo gr̃am quã ut audiam filios meos
in ũitate ambulare. ul' sic ꝯcacõi ⁊c. i. q2 ꝯcas
tis in ũra ṫpalia in p̃dicãcõe euu̅gelii. semi
nãtibȝ. n. spũalia ꝯtastis carnalia. ꝯbetur
Infra ult. ꝯcacõe usq; ĩm a p̃ma die ꝯũsio
nis. s. ure. usq; nũc. Tal' ꝯũsio bona fuit
ana ſenior a p̃ma die pdurabit ad huc
deut. xxxiii. sicut dies iuuentutis. Tangit
aut̃ ap̃ls h' sex bona p ordinē. s. gratiarū ac
tõnẽ recordacõem orõnẽ deprecacõẽ exultacõẽ
⁊ ꝯfidencia. Duo p̃ma p bonis futuris. secūdo
de bonis adipiscendis. deprecacõ p malis amo
uendis. ul' orõ p bonis. dr̃ p seruancie duo
ultima de bonis p̃sentibȝ. s. exultacõ i bo
nis spũalibȝ. ꝯfidencia i bonis temp̃alibȝ.
Florãns q2 debent ꝯferre.
Diuites paupibȝ ueceña. i. chi. vi. diuitibȝ
h' sclī p̃cipe facile t̃buere ꝯmunic. Timinica
Sapientes ignorantibȝ doctrina. sap. v.
vii. sine fictõne didici sine inuidia.
Sacerdotes infioribȝ sacra. act. ii. erant p
seuerãtes in doctrina ap̃lorum ⁊ ꝯcacõe fractõis panis
potentes infirmantibȝ obsequia. Ro. xii. ui
tantibȝ. s. cordi ꝯuenientes. Gal. vi. ꝯmunicet a
Inferiores supioribȝ stipendia. Ibidem q; catechizat
ei qui se cathezizat. Cõpassionis ... phil'
ꝯ in gr̃a paruentibȝ. Tim. i. vim̃ptai bonū fe
astis ꝯmunicantes tribulacõni. In fine hic sap. vini
Singuli omnibȝ bona spũalia. Timent ꝯcab'
de bonis. s. Hic ostendit q2 p eis g̃rãs agat
Confidens hoc ipm̃. Conficient. u ostē
dit p̃mo sup q ꝯfidit. sc̃o in q ꝯfidit. ibi.
q2 qui cepit. Dicit g̃o ꝯfidens. q. ita deprecor
ut stetis. ego in q ꝯfidens hoc ipm̃ nos
sumus sup q deprecor. heb. vi. ꝯfidimus de uob
dilectissimi meliora ⁊ uiciniora salutis ꝯfidens
in qui in uobis. q2 qui cepit in uob op' boni
p gr̃am. s. ꝯparantem p ficiet p gr̃am coop
antē. apo. i. ego sum alpha ⁊ o. p̃ncipi
u ⁊ finis. deut. xxxii. dei pfecta s' opa p fi
ciet usq; ⁊ hoc usq; in die xp̃i ihu. i. usq; in
die iudicii p ducans eum. i. in morte eius
xp̃t. qui se sibi reuelat. ul' usq; idiem
xp̃i ihu. i. usq; idiem iudicii. ꝯficiet
q inde deus bonū q2 incepit immo ꝯsu
tiolarit. usq; in diem iudicii particularis on
uiq3. s. usq; ad diem iudicii generalis p fia
et in tota ecc̃a. s. p successione posteror
sic ut ꝯparatur bonū sapiens. i. chi uado

p ficiendo ꝯtinuando. Inchoat. n. q̃ eras
sos. p ficit q̃ delicosos. ꝯtinuat q̃ infirmos
Sicut est michi iustum. Hic os
dit q2 p eis cunis agit affectuose. ũ tangit
. iii. p̃mo quibȝ affectat. sc̃o q2 affectat
ibi eo q2 hẽam. t̃co quid affectat. ibi socios
os gaudii mei. q̃rto quo m̃. i. q̃ uehem
affectat. ibi. testis. n. m̃ e' d'. Dicit g̃o
sic e. q. ita g̃ras ago de p̃teror ⁊ ꝯfido. sicut
m̃ iustū hoc sentire. i. h' uelle ⁊ fac p o
bȝ uob eo q2 hẽam. non s' soli in labiis. s. in
corde. i. in intimo affectu caritatis op̃teris su
⁊ desiderans omis uos eē socios gaudii mei. i
future remuneracõis. q2 q̃nto pl'es socii. tanto
maior gaudiū ⁊ dr̃ illd gaudiū eē dn̄i p
auctãtē. q2. xxv. intra in gaudiū dn̄i tui. s
sum q̃ ad utilitatē. Io. xvi. ⁊ gaudiū u̅r nemi
mo toller a uob. Desidero in q̃m. ⁊ hoc in
uinculis meis. i. ⁊ dū laboro in uinculis mei
p euu̅gelio patiendo ⁊ in defensione euu̅gelii
. i. dū euu̅geliū q̃ infideles defendo. ⁊ in ꝯ
macõne. i. dū infirmos i doctrina euu̅gelii
ꝯfirmo. q. d. memor uiri sui ⁊ uiui nobis
desidero. qui cepit sathan. sui p euu̅gelio pati
sui euu̅geliū q̃ infideles defendendo. sui i firm
in euu̅gelio ꝯfirmãdo. g' patet q̃ mali pe
defendit q̃ malū aliq. ꝯfirmat q̃ inq̃luit ine
Testis enim michi est. Hic ostendit q̃
uehementer affectat. ũ tangit tria. p̃mo
affectus ueritatē. q2 testis e' ⁊c. sc̃o q̃ntum
illi quo cupiā. t̃co utilitatē. ibi. i inscibus
Dicit g̃o testis. q. ita p nob omibȝ dep̃c
testis. n. michi e' d's modo inuenit e' siler
tur. sc̃o. i. quo cupiā ⁊c. hoc dup' legitur
glo. p̃mo modo sic. quo. i. qm̃ uehemet
⁊ q̃nto affectu cupiā uos os' sui p sonarū
accepcõne eē sup in inscibȝ ihu xp̃i. i.
intimo amore ẽ ut ab ipo p fecte diligit
de se uiscera inc̃e dei m̃ ⁊c. luc. i. sc̃o m
legit sic. Ita desido uos eē sanos gaudii
⁊ hoc inique carnali affectu desidero ne
. n. m̃ e' d's. quo cupiam uos omis eē sup
os gaudii mei. cupiā in q̃ i inscibȝ ihu
. ii. cor. xi. emulor uos dei emulacõne.
Et hoc oro. Hic ostendit q2 solicite g̃ras
agat optando p fectū eorū ⁊ hic in t̃a p lice
p̃mo caritatis. sc̃o discrecõis. ibi. in scia
puritatis. ibi. ⁊ sitis sinceri. q̃rto bone
acõnis. ibi. repleti fructu. q̃nto d' inc
dis. ibi. in declamdum g̃o ⁊ hoc. q. non tm̃ a
s' ⁊ hoc oro ut caritas u̅ra ũ q̃m aliam


tue. sic ⁊ dies se necutis
p̃ius sc̃o s' gr̃as actõ de bn̄ficiis dn̄i. secunda to de bonis futuris. duo media de bonis
de p̃atō p bono

et .n. sola est que dicit mihi filios regum et filios, predicatoribus. Sive aug[mentum] mag[is] quanti ad proximum, ac magis quanti ad deum habundet, id est crescat. Et in hoc duplex notatur augmentum caritatis, scilicet sive extensionem et operis intensionem. Vel hoc explicat augmentum caritatis ponit per triplicem statum, scilicet incipientium, proficientium, perfectorum. Habundet in quantum et hoc in scientia, quantum ad intellectum per cognitionem veritatis, et in omni sensu, quantum ad affectum, sive experientiam summe bonitatis, sapere, id est sentire de deo in bonitate. Et hoc ut probetis, id est probare sciatis non tamen bona, sed potiora. Eph. v. probantes quid sit beneplacitum deo. Et post probationem non amplietis peiora, sed sciatis, sinceri sitis carentes operibus corruptionis. Et hoc quantum ad nos ipsos, sine offensa quantum ad proximos. I Cor. x. sine offensione estote iudeis et gentibus et ecclesie dei. Et hoc in die Christi, id est perseveranter usque in finem vite.

Et nota quod caritas dicitur humiditas. Primo incendio, illud: lampades eius lampades ignis atque flammarum, Cant. Viii. Unum ant. Caritas consumit habuit; dicitur fortis ut mors; tenue vinculum estimant teneritudo coheret. Secundo exteriorem. Ephes. ii. densans qui dives est. Sexto extensione; ultima propter nimiam caritatem suam qua dilexit nos cum essemus mortui. Col. v. deo opposite. Ephes. iiii. veritatem facientes in caritate crescamus. Illud i. Jo. iii. qui habuerit substantiam huius mundi et viderit fratrem suum necessitatem. Et firmitate Ephes. iii. in caritate radicati et fundati etc.

Repleti fructu. Hic optat perseverantiam operum suorum et sue mercedis; vel etiam mercedem et eiusdem fructus. Non ut sufficientia vacui sunt, non scilicet plenitudinis, quia replet dulcedinis, quia fructu rectitudinis, quia iustitie, et eundem, quia per Iesum Christum. Dicit ergo repleti, quasi non soli sive nobis satis, sed et repleti fructu iustitie, id est iustis operibus impleti, vel in mercede iustitie, in fine, id est sitis pleni deo qui est merces iustitie. Psalmus: cum dederit dilectis suis somnum, ecce hereditas domini, filii merces etc. Et hoc non per nos vel virtutem nostram, sed per Iesum Christum repleti in quantum. Et hoc ad laudem sancti in laude et gloriam dei, id est deus in nobis et a nobis laudetur, et per nos ab aliis glorificetur, vel laudem in privato et gloriam, id est fame dilatationem in publico, quia gloria est frequens fama cum laude.

Hic quem. Illud pauli etc. quia non tantum addit apostolus sic solet iterare non nomen auctoritatis et dignitatis, scilicet apostolus, et ponit nomen humilitatis, scilicet servus. Et hoc facit sive glossa quia nullus de eius auctoritate male senserunt, ideo non erat opus auctoritatem exprimere. Timor. Illud in Christo Iesu. Glossa: sic duo timores, sic duo servitutes. Sed immo sex sunt timores naturalis humanus mundanus servilis initialis filialis. Unde glossa: Jo. de timore qui est donum spiritus sancti non meminit. Hic autem per differentias eternales dividitur in quinque: tertium, castum. Vel per differentias accidentales dividitur initialem et filialem.

Cum illud episcopis et diaconibus. Glossa: episcopos presbiteros vocat, contra: non est alius ordo episcopus quam presbiter. Unde Dyonisius de ecclesiastica Jerarchia: ministris primitive ecclesie dicit in episcopis presbiteros et diaconos. Sed ordo dupliciter accipitur: aut pro officio, sic alius est ordo; aut pro sacramento, sic est idem. Quia nobilissimus actus sacerdotis est conficere corpus Christi.

Gratia vobis et pax. Contra: sciendum gratiam habebant. Sed non optat ut nunc primo habeant, sed ut habundantius habeant. Gratia a deo patre et domino Iesu. Quare non facit mentionem de spiritu sancto? Sed quia spiritus sanctus intelligitur in patre et filio ut nexus in extremis, vel in gratia et pace ut datur in donis.

Gratia illud qui cepit in vobis etc. Glossa: deus cooperando perficit quod operando incipit. Contra illud Eze. iii. quam amaritudine glossa: in mala bene voluntas a nobis sunt, si perfecta a deo. Sed minimum est, id est quantum principium a nobis est, sed minimum, id est prima bone voluntatis motio a deo; vel minimum materiale ex nobis est, sed summum formale ex deo.

Gratia illud repleti fructu iustitie. Glossa: mercedis eterne. Contra Ro. viii. non sunt condigne passiones huius etc. Ergo merces eterna fructus est non iustitie. Sed deus remunerat super exigentiam meritorum, et supra meritum quod ad premium est opus iustitie quoad hoc nunc.

Nota illud eo quod habeam in corde vos, quia per iam delevit habere subditos ad dilectionem. Primo in corde sunt incita. Sicut illud Jo. xv. sicut dilexit me pater et ego dilexi vos.

Secundo mox sunt ut labia adorand. ut hic quomodo cupiam vos in visceribus Christi et hic oro. Sed in memoriam nostri faciendo sive in operibus meis.

Tertio in pectore sunt nulla admittenda. I Cor. iii. tanquam parvulis in Christo lac potum dedi vobis non escam. Sunt gemina adorso.

Quarto in gremio sunt. Cant. ysa. lxvi. ad ubera portabimini et super genua blandientur vobis.

Quinto manibus sunt ut verba ad supportand. ysa. xl. in brachio suo congregabit agnos et in sinu suo levabit. Supra positum.

Scire autem vos volo fratres. Hic salutationem. Post gratiarum actionem, hic secundo sequitur instructionem, ubi primo invitat ad tolerantiam passionum usque ad capitulum iii. Post ad cautelam a pseudo predicatoribus, capitulo iii.

-iiij. nisi ad locum illum. Scire autem vos volo fratres quoniam sunt pa-
in prima ad tolerantiam passionum invitat primo
exemplo suo in capitulo isto. secundo exemplo christi capitulo
.ij. In prima primo tangit utilitatem tribulationis sue.
secundo gaudium de tribulatione. tangit de eius utilitate.
quando .n. dicit omnia mea sunt per actionem. tertio de sperando li-
beratione ibi. et hoc confidens scio quia manebo.
In prima primo ostendit quod actione tribulationis sue
plures evangelium predicant. secundo ostendit diversas in-
tentiones quibus predicant. ibi. quidam quidem propter invidi-
am. In prima primo tangit pondus tribulationis. secundo
fructum. ibi. magis ad profectum. tertio fructus con-
tinuationem. ibi. ita ut vincula mea. quarto fructi-
ficandi modum sive causam. ibi. ut plures e fratribus in.
Dicit ergo. Scire. quasi iam tu in vinculis desidero vos
esse sonos gaudii mei. Scire autem vos volo fratres
quia que circa me sunt .i. tribulationes et adversa ex-
teriora undique me circumstantia. etiam. ut chi... de
unt me undique. et non erat qui adiuvaret. ut ...
me sunt. sed exitus. quia ad victoriam pertinguit. quia per
secutores autem non habent quid faciant. capitulo x. Is
tamquam magis ad profectum venerunt evangelii. sup-
plevi ad detrimentum. Sic .n. erat de primis in terra pro-
missionis. sic de filiis israel. exodi. ij. quia quanto magis
opprimebantur tanto magis crescebant ad pro-
fectum dico ita ut vincula mea manifesta fie-
rent in christo .i. ut utilitas vinculorum meorum appa-
reret in christo. quia et hoc christi plus ... et sic
fama nominis eius et fidei amplius augmenta-
batur. ij. cor. ij. deo gratias qui semper triumphat
nos in christo iesu. et odorem notitie facit per nos
in omni loco. vel ita ut vincula mea manifesta
fierent in christo .i. ita ut manifestum fieret quod non
causam pro christo non pro cuiusque alicuius. capitulo v. beati qui
persecutionem patiuntur propter iustitiam manifes-
ta inquam in omni pretorio. ubi iura redduntur et
ubi maiores conveniunt. et in ceteris omnibus supplevi locis
ubi minores conveniunt. ostendit ergo apostolus in se. ... mi-
tribulatione. quia vincula tribulati innocentiam. quia pro christo
innocentie evidentiam. quia manifesta eius de-
ac dilatationem. quia in omni pretorio.

b. Et plures e fratribus. Hic tangit fructificandi modum sive causam vel fructificationis in predicatio-
ne tangit primo multitudinem. quia plures e fra-
tribus rectitudinem. quia in domino confidentes. con-
dicionem. quia in vinculis meis. promptitudinem
quia habundantius auderent. fortitudinem. quia sine
timore loqui et cetera. Dicit ergo ita venerunt ad
profectum. et hoc ita ut plures e fratribus in domino non
in se confidentes. psalmus. bonum est confidere in domino quam
confidere in homine. in vinculis meis .i. confidatione

fidatione vinculorum meorum habundantius quam an-
tea audeant. quasi impugnantes. sine timore mundano
ut hyeronimus. capitulo ... xxviij. in fine. quia leo confidens
absque terrore erit verbum dei loqui evangelium pre-
dicando. dicebant .n. si paulus vinctus predicat
non poterit nos. ... .n. excitantur et homo ...
aut faciem. capitulo xxiiij. et .i. machabeorum vi. ostenderunt ele-
phantis sanguinem vine et mori ad acuendum ...
Quidam quidem et propter invidiam et contentionem. sup-
plevi. Hic ostendit diversas predicantium intentiones. primo
qui predicant propter invidiam et emulationem. secundo eos
propter dei et christi dilectionem. ibi. quidam autem et propter
bonam voluntatem. tertio eos qui propter apostoli amorem
ibi. quidam ex caritate. quarto eos qui propter eius
persecutionem. ibi. quidam autem ex contentione. Dicit
ergo quidam quidem .i. ita quod citate vinculorum meorum
predicant christum quidam quidem alii sunt apostoli dicti. quidam
mali propter invidiam et contentionem supplevi. christum di-
cant .i. quia invident in ecclesia apostolatus et nol-
lent hoc et ideo male quia non zelus et contentio ...
et contra opus primum. tales erant pseudo de quibus
.ij. cor. ij. non sumus sicut plurimi adulterantes
verbum dei. tales erant sicut es sonans aut cym-
balum tinniens. quia predicando caritas sancti
mebant. i. cor. xiij. quidam autem adhuc di-
sie quia boni et propter bonam voluntatem christum predicant
.i. propter dilectionem dei et christi. ut alios salvarent.
sic angeli. luce ij. in terra pax hominibus bone volun-
tatis. Quidam ex caritate. Hic tangit
tertiam differentiam predicantium. ubi primo ponit pro-
prium debitum predicandi. secundo eorum motivum. ...
scientes quia. Dicit ergo quidam boni sunt ex cari-
tate .i. amore meo spiritualiter in domino. supplevi
predicant scientes quia in defensionem evangelii
positus sum in vinculis. supplevi .n. capitulo ij. secundum evan-
gelium meum in quo laboro usque ad vincula. ut in
scrinio evangelii .i. in defensione evangelii
positus sum .i. firmus et stabilis. ut domus pi-
petra. capitulo vij. tales .n. debent esse predicatores a-
biles ... et stabiles. amabilis ... quia non ...
.ibi. in caritate. virilis impugnatio quia non ...
ibi. in defensione. stabilis in pena. quia non ...
ibi. positus. ergo amabilis propter bonum ... virilis
contra malum culpe. stabilis contra malum pene.
Quidam autem ex contentione.
Hic tangit quartam differentiam predicantium. et
circa eorum predicationem tangit triplex malum. in
primo .i. vitium antecedens sive contentio antiqua. ibi.
ex contentione. aliud concomitans sive affectio cor-
rupta. ibi. non sincere. tertium consequens sive intentio
mala. ibi. existimantes. et hoc est quod dicit. quidam

aut s. mali ex contrario .i. quia alii mecum contendunt disputando. et ostium sunt xpistum inuicant et hoc ii sunt .i. in puncto quod dicat ne inueniant correcti. ipsi dico existimantes per summum suscipe uindicis incert. contra s. pdicta eius sue. ne s. sic precepte acquisierunt totum inuicatore retorquant. Ostendit quod amici inicum xpisti qui amicant bii quidam male ad hii amicandi exigitur. quedam ex parte finis quedam ex parte materie quedam ex parte forme. Ex parte efficientis sii amicantis exigitur tria. Primum ad uenerabilem. quia aliter erit Intelligencia ps amicauerunt. alibi deus deus auferat me a uniicinitate mea &c.

Condicio quo ado capitalem aliter semper lingua sua compuncturet. ysa. lii. quod pulchri mortes pedes .i. affectiones amicantis bonum Pacia quo ad inmutabilem. aliter sem. calizarer ps bii parentes erunt ut amicent alibi opi eius amicat firmauimi ~

Ex parte finis tria Nomen plang dno. ut erit finis ut honor dei aliter pro sibi ipsi finit tui. ysa xii. cantate dno qui magnifice fecit amen ps dn... Aliter ad caritate declinare utilitas pxim. ysa. i. ad amicandum iuxta zelus officii sui aliter .n. omittet. ps dne labia mea aperies .i. pr. ii. uos estis genus sanctum genus electum &c. Certa sapiam in fallibilis Ex parte materie tria ut timeatur. ps amicant in flexibilis iusticiam iusticiam .e. s. sit honoretur .i. Jo. i. amicauimus nob qui erit lux est. ... nua inoperabilis ut diligatur ps ad amicandum mane uiam tuam. ecclesiam amicandi est ut iustic.. ... timor sapiente hominum iusticiorum dei amor exhilaratur ~

Ex parte forme exiguntur tria uidelicet Eunde ter ad intelligendum .i. Jo. i. quod uidimus et audiuimus amicauimus nob sic eius sanctum ardent ad inflamandum. ps. iii. aut ad hec deo bonite &c. sic Instanter ad perseuerandum. ps nescie et Celyal mane et meridie narrabo sic paruli.

Quod .ii. de omni modo Chimi et blasphemi mulicate. secundum dicit gaudium suum ex blasphemie et blasphemis uoluntate. tangit causam gaudii ephesum. Primo iunctis amicance. Secundo ppi salutem. ibi. scio .n. quod hoc puenit. Tertio ex magnificatorum. ibi. sed in omni fiducia. sic semper Iuuit. In prima primo ostendit quod quacunque ratione xps amicetur ut est impedicio. Secundo quod propter est gaudendum. ibi in hoc gaudeo. Dicit ergo

quid .n. q. iam quidam amicauerunt xpum. Secundo intentione: quidam mala et tamen omnes bii faciunt ad profectum euangelii. et ideo quid .n. sup refert qua intentione predicent dummodo omni modo .i. quacunque modo siue per occasionem temporalem. sicut mali faciunt. siue per ueritatem .i. recta intentione ut boni faciunt xps amicetur .i. uitalis quod ii stimulus quod dicitur uel refert. Et ideo tales sunt prohibendi non prohibendi. cyr. ix. nolite prohibere eum. qui .n. non est aduersum nos. pro nobis est et in hoc. hoc legitur dupliciter. primo in sensu quod hoc refert ad amicationem siue et in hoc s. quod ratione mea siue bona intentione siue mala xps amicatur gaudeo nunc et gaudebo in futuro. Secundo in sensu quod libri refertur ad blasphemiam uel ad amicationem siue. sic quod ii solum blasphemia mea est ad profectum euangelii sed et in hoc .i. in blasphemie mea siue materie amicationis siue gaudeo nunc et gaudebo in futuro. Est duplex gaudium sanctorum. gaudent nunc spe et re in futuro. aliter. .iii. gaudent gaudebo i duo ~

Hic queritur super illud uincula. Secundo quod patiuntur quibus mala sustineo. per non est scelus falsitatis. Contra beati multi mala patienter sustinent. per sententiam propria mala sustinere est sufficiens argumentum scelesti qui predicabat per te. sed cum aliis quo faciebat. s. cum bona conuersatione et ueritate doctrinatis. Item super illud nomen pretorio &c. Secundo cum apostolus non inuenit reclusus esset in carcere nisi per cum crediderunt. Contra aug. act. xiii. permissus est paulus s'ui ii custodiente milite. Ideo a principio in libera custodia fuit. sed postmodum incarceratus ad apostolum contra caritatis. Item super illud ex caritate secundo priuata ad apostolum contra caritas non est amor priuatus. secundum. Pro priuati dupliciter accipitur quia uno modo excludit omne. alio modo addit sup omne. primo modo inuenitur in caritate. Secundo modo inueniri potest ut siquis ex speciali causa specialis sup commune dilectionem diligatur. Item super illud quid .n. Secundo refert qua intentione predicent. Contra luc. xii. si oculus tuus fuit ne quod &c. ergo in fructu fecit quia sit intentio. Pro in fructu refert quantum ad meritum predicantium. prout uel nichil quo ad fructum audiencium. Item super illud siue pastore &c. secundo quisque sacerdos per cetum aliquid querit. non caste. Contra querit. contra cum orando pro fructibus et pro pluuia et sanitate. et tamen bii faciunt. Pro. quia aliud dupliciter est uel ut finem. et hoc malum. uel ut ad finem et hoc bonum. Item super illud uice. Secundo diligendus est pastor colendus est uicarius. cauendus est latro. contra predicator uicarius siue questuarius non est per

mea — no — 1 2 3 4 5 6

prurientes auribus predicare. Sed solum negocium ex parte
nec amplius sit conexum. Ro. Hoc non sit solum quod
in contrarium est. Sed quia de ista predicatione suspectus
Gaudium sit illud in hoc gaudeo. De loco quod Christus annunciatur
per eorum. Contra non est gaudendum de malo. Ro. quod licet
annunciare malum sit, tamen ipsum annunciatum bonum est. Et tum non quod
quidam annunciant bona et bene ut sancti predicato-
res, de quibus ysa. lii. quam pulchri super montes pedes
annunciantis bonum predicantis pacem etc.
Alii bona et non bene ut pravi simulatores, de quibus hic
quidam ex contentione Christum annunciant. Ps. qui cogitaverunt
Alii bene et non bona ut in penitentes. Tertium
annunciabo filii constantes predicatores. ysa. lviii.
annuncia populo meo scelera sua etc.
Alii nec bene nec bona ut detractores.

Scio enim quia hoc michi proveniet

Supra posuit primam causam gaudii sui, scilicet ve-
ritatis annunciationem. Hic subdit causam secundam, scilicet pro-
priam salutem. Et ostendit primo quid de tribula-
tione sua expectat vel sperat. Secundo propter quid sperat. Tertio
secundum expectationem. Dicit ergo: Scio etc., quasi ita in tribula-
tione et ipsa annunciatione gaudeo, quia scio certitu-
dine spei quod hoc, presens scilicet evangelii contentio
mea proveniet michi ad salutem. Sed intendunt hoc
michi provenire ad angustiam illi, scilicet qui existimant
se suscitare pressuram vinculis meis. Vel scio quod
hoc pati scilicet pro Christo proveniet michi ad salutem eternam.
Act. xiiii. per multas tribulationes oportet intrare in reg-
num dei. Proveniet michi. Et hoc non solum meis meri-
tis sed per vestram orationem, quia hoc in imperfectis
et subministrationem, id est adiutorium spiritus Ihesu Christi, id est
spiritus sancti qui a Christo procedit. Spiritus enim adiu-
vat infirmitatem nostram. Ro. viii. Ecce gra-
tia perficiens ad salutem, passio tribulationis, sanctorum
suffragium, spiritus sancti adiutorium. Hic exponit

Secundum expectationem meam. Quasi firmiter
spero salutem. Et primo tangit salutis [illegible]
[illegible] quia secundum expectationem. Secundo insinuat certitudi-
nem quia in nullo confundar. Dicit ergo: Ita proveniet
et michi ad salutem, que scilicet salus erit secundum expecta-
tionem et spem meam, id est tantam quantam expecto
et spero. Et differt expectatio et spes, quia expec-
tatio est respectu dilationis, sed spes respicit
futuri eventus. Unde venturum sit futurum. Spero quod
in nullo statu sui adversitatis sive prosperitatis
confundar. Et hoc tum propter rei expectate veritatem,
tum propter eius magnitudinem, tum propter eius honestatem.
Qui enim expectant [illegible] qui modicum quia inho-
nestum confundit. Spes autem est certa expec-
tatio future beatitudinis, et ideo spes non confundit.
Ro. v. Eccli. ii. nullus speravit in domino et confusus
est. Sed in te domine speravi non confundar in eternum.

Sed in omni fiducia. Supra posuit du-
plicem causam gaudii sui, primo veritatis annunci-
ationem, secundo propriam salutem. Hic tertio subdit cau-
sam, scilicet Christi magnificationem, quam scilicet in eo magni-
ficatur sive per vitam sive per mortem. Unde tangit primo
tribulationis [illegible]. Secundo fructificandi modum
ibi: Michi autem vivere Christus est. Tertio modi desiderium
ibi: Quod si vivere in carne. Quarto desiderii anxie-
tatem ibi: Coartor autem e duobus. Quinto anxie-
tatis ibi: Multo magis melius est. In prima
sunt iiii. Primo tribulationis firmitatem animi, quia in
omni fiducia. Secundo tribulationis fructum, quia magnifi-
catur Christus. Tertio fructificandi instrumentum, quia in corpore
meo. Quarto instrumenti [illegible], quia sive per
vitam etc. Dicit ergo: Sed in omni, quasi non in omni
fiducia tam predicando verba quam operando bo-
na et sustinendo mala, fiducia dico, sicut sem-
per a principio conversionis. Ita et nunc et in in-
[illegible] Christus, id est Christi fama et gloria magnificabitur apud
gentes in corpore meo. Sed sic fragile quam
magnificatur in spiritu, quia fortis est spiritus quidem promptus,
caro autem infirma. Mt. xxvi. Magnificabitur,
inquam, sive per vitam Christum predicando sive per mor-
tem pro ipso moriendo et moriendi exemplum
aliis relinquendo. ii. Mach. vi. adolescentibus
exemplum forte relinquam, si prompto animo ac fortiter
pro gravissimis ac sanctissimis legibus honesta
morte perfungar. Hic subdit fructifi-

Michi autem vivere. candi modum. Et in-
tendit primo per ordinem vite sue ad Christum,
per ordinem sue mortis ad lucrum ibi: Et mori
lucrum. Dicit ergo. Michi autem hoc dupliciter legitur,
quia hoc potest dici vel per causam finalem vel per effi-
cientem. Primo vel sic: michi, id est quia non per vitam
[et] per mortem magnificabo Christum, Christus enim est
vivere, id est finalis causa vite mee, quia ad hoc vivo
ut ipsum predicem. Et similiter ipse Christus est lucrum
mori, id est premium mortis mee. Secundo vel sic: Christus
est vivere, id est causa efficiens vite mee. Et hic in-
tro mori lucrum, id est ipsum mori pro Christo lucrum
reputo, quia per mortem anima fit liberior.

Quod si vivere in carne. Hic tangit mo-
di desiderium. Et primo innuit facultatem mo-
di [illegible]. Secundo ex hoc dubietatem eligendi
vivere vel mori ibi: Et quid eligam.
Dicit ergo: Quod si vivere. Hoc sic legitur dupliciter.
Uno modo secundum quod vivere in carne accipitur pro
esse in carne, quia vivere viventibus est esse. Et
quod [illegible] si vivere in carne, id est si de eo quamvis

in carne. habet enim fructum operis sui magnificare Christum apud alios. quid eligam. scilicet vivere ad Christum magnificandum vel mori ignoro. sed omnino legitur vel quod vivere in carne accipitur pro operari sive exercere operaciones vite in carne. sic quod si vivere in carne id est si de eo quod operor in carne. habet enim fructum est. scilicet Christus esse vita. unde ita quid eligam. scilicet mori vel vivere ad amplius bonum operandum. ignoro. quasi dicat nescio utrum fructus de eo quod vivo in carne. quia scilicet Christus per hoc magnificatur. quod tamen per hoc Christus est in vivis non est dubium. quod eligam mori. ut Christum habeam ipsum vivum. Sed per tantum sine fructu vite ne nescio quid eligendum. Secundum illud in vivere Christus est. quod Celebratis vivere est multis modis.

Primo. quia in Christo vivit. sicut auctor dicitur vite primum. quia per ipsum vivit in regeneratione et recreatione nec Gal. ii. quod autem vivit nunc in carne in fide vivo.

Secundo quia Christo vivit. sicut receptor dicitur vita lacrimis. quia lac materna sua dicitur ei. i. Cor. v. pro omnibus mortuus est Christus ut qui vivunt iam non sibi.

Tercio quia de Christo vivit. sicut panis dicitur vita hominis quia nutrit hominem. Jo. vi. ego sum panis vivus qui de celo descendi. si quis manducaverit. dicitur vita.

Quarto quia per Christum vivit. sicut Celestis quod est est per eum vivit. Jo. xiiii. ego sum via et vita et cetera. Communiter sic vivit.

Quinto quia propter Christum sicut propter hominem. unde et quia vita est homo. ut habetur mihi vivere Christus est. id est propter Christum. Sic secundo. Communiter sic vita propter hominem.

Sexto quod exemplo. Quia dicitur vita Christi. quia sicut ei. Gal. ii. vivo. iam non ego. vivit autem in me Christus.

Coarctor autem e duobus. Hic ostendit Christus desiderii anxietatem. et primo ponit oppositionem alterius per electionem. ibi. desiderium habens. secundo declarationem. ibi. et esse cum Christo. Quantum est coarctor autem. hoc eligam duplex. unum in bonum. sic. Itaque quid eligam. ignoro. ii. quia coarctor e duobus. vel sic tamen continuatur sic quasi dicam ignoro quid eligam. autem sed coarctor duobus. scilicet ex desiderio moriendi et utilitate vivendi. et hoc est quod subdit desiderium habens dissolvi. id est ab huius nexibus liberari. et esse cum Christo presenti. Jo. xii. ubi sum ego illic et minister meus erit. multo desiderio. multo magis. id est melius est hoc. tamen autem sed licet hoc mihi sit melius tamen permanere in carne necessarium est. id est utile et hoc propter vos. non propter me. Ideo ex hiis duobus coarctor ex una parte amore et desiderio Christi. ex alia amore et dilectione proximi. alio modo legitur sic. secundum Ambrosium. coarctor autem ego inquam hiis desiderium e duobus. id est ad hoc et hoc quod dissolvi. et esse cum Christo. multo melius est. Secundo quod desiderium habens in Christo et ideo melius est hoc dissolvi et esse cum Christo. multo magis melius est. Nota quod desiderium sanctorum ad mortem varii quod illi esse et sanctum mortem desiderant et per vales. et hoc propter multa.

Primo quia tristitia de labore ad requiem. ideo appetit agricola finem diei. Job. vii. sicut mercenarii qui in dono. mo. animo et cetera.

Secundo quia de longitudine ad exaltationem. ideo appetit heres finem tutele. Gal. iiii. Filius est ut iam non reperitur in Timore ad servitutem. Jo. appetit.

Tercio quod de Navium fine aque. Prov. xiii. in malicia sua expelletur impius. sperat autem in morte sua iustus. plenam parte. Jo.

Quarto quia de tribulatione in. Ideo appetit eger finem morbi. Eccl. iiii. prope in pace recipi spiritum meum expedit mihi. in. ad Sanationem sive.

Quinto de peregrinatione. Ideo appetit peregrinus finem vie. ii. Cor. v. scimus quia si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur quod edificationem ex Deo habemus et cetera. ubi ibi. ut absorbeatur hoc quod. in. Captivitate ad libertatem.

Sexto quia de. Ideo appetit captivus exitum carcelis. Ro. vii. infelix ego homo et cetera. de hoc. ii. mach. vii. habetur.

Septimo. quia de omni iniuria ad eternam gloriam. Ideo appetit miles finem preliorum suorum. Vnde. ii. mach. vi. de eleazaro dicitur ille gloriosam mortem magis quam odibilem. vitam complectens voluntarie preibat ad supplicium. Jo. etiam. xli. omnes homines iudicium tamen hominis in dignum et cetera. Sed mors. nichil aliud est quam exitus de carcere finis exilii laboris consummatio ad portum applicatio. peregrinacionis finitio. omnium gravissimi. id est corporis depositio. de terreno eque id est de carne descensio. de domo ruinosa liberatio omnium egritudinum terminatio omnium periculorum evasio omnium malorum consumptio omnium vinculorum disruptio debiti nature solucio. reditus in patriam ingressus in gloriam. Superius ostendit

Et hoc confidens scio. utilitatem ex bonis sive et etiam gaudium de tribulatione. hic ostendit spem de liberatione et primo confidens se dum in vita mansurum. secundo spem suam se ad eos iter venturum. ibi. ut gratulacio. et hoc tamen eos ad bonum. [illegible] ibi tamen digne [illegible] tamen conversamini [illegible] evangelio Christi

omnis

descensio

ca

q̄rto ɔfortans ad tribl̄ones ɔstant̄ sustinēd ·ibi· Et in illo die annun· In p̄ma de uirtute sua tangit certitudinē· q̄r ɔfidens sc̄io· 1o certitu q̄r maneo & p̄maneo· utilitatē· q̄r ad p̄fec tum· Dicit ergo & hoc· q̄ ita p̄maneē in carne necc̄m est p̄p̄ uos & ego suple hoc· i· de hoc ɔfidens· s· q̄r necc̄m est manere· sc̄io & c̄· ul' dic & ego ɔfidens de dei uia hoc sc̄io· i· certissime spero q̄r maneo n̄ parz· s; & p̄maneo· i· diu maneo om̄ibz uobis tam maiorbz q̄ minorbz ad p̄fcum uirtu & uirtutibz & etiam diu fidei· ad gaudiū meū de fide u̇ra· ul' gau diū uirū· de u̇ra fide· q̄r in fide gaudebitis & p̄ficietis. Hic implicat se ad eos redituē

Ut gratulacio uestra Circa q̄ quo de beat letari· unū p̄mo innuit causā leticiam· ꝯ leticie habundanciā· ibi· habundet· tc̄io habi tudinē cām· ibi· in me· p̄· Dicit ergo Ita dico uobis· & hoc ideo· ut gratulacio u̇ra· i· exul tacio in uob habundet in x̄po ih̄u p̄ eius factorez in ɔspectu aliorū habundet inquā in me· i· p̄ me· uob feruato incolumi· & a uinculis liberato i uie dico· s· p̄ meum aduentū· iterum futurum ad uos ɔfirmandos· s· & ɔsolandos.

b Tantum digne euang̃lio Hic hor tatur eos ad bn̄ uiuendum ɔuersando· ū tangit p̄mo bn̄ ɔuersandi regulam· s· euang̃lium· ꝯ p̄seuerancam· s· firmū statū· ibi· ut sine ei uero· tc̄io cām· s· sp̄m scū· ibi· in uno sp̄u q̄rto formū sine mod· ibi· unanimes· Dicit ergo· tm̄· q̄ ita sic q̄ ueniam tn̄ u̇ri itum dig ne euang̃lio x̄ ɔuersamini· ut· s· ɔuersatio u̇ra ɔcordet· & ɔformetur euang̃lio x̄pi̇ eph· iiij· obsecro uos ut digne ambuletis uocatōe q̄ uocati estis ɔuersamini inq̄ ita digne· ut sine cū uenio· & uideo uos p̄sencialiter· siue absens aro bis fiio corp̄aliter audiam de uob narr̄ hoc· s· q̄ statis in fide & deuacōne firmiter· hoc enim ꝯ ꝯ libentissime audiebat· i· thessa· ·iij· nūc uiuimus si uos statis in dn̄o statis inq̄ i uno sp̄u· i· p̄ sp̄m scū· eph· iiij· solliciti s uare unitatem sp̄c i uinculo pacis· uos dico ex istentes unanimes i uoluntate uel amore· act· iiij· multitudinis credentium erat cor unū & aīa una collaborantes actu exteriori fidei euang̃lii p̄ep ta· s· euang̃lii ope adimplendo· fides n· sine opibz mortua ē· Iac· ij· & dic collaborantes n̄ tm̄ laborantes· q̄r utrumq; exigitur· n· n· fides sine opibz sufficit· nec op̄a sine fide placent· q̄r sine fide impossibile est· placere deo· hebr xi

Et in n[...] illo die annun·

Hic ɔfortat eos ad tribl̄ones ɔstanter sustinēdas ū allegat· iiij· p̄mo p̄ dignacōem ad iustitiaz· s̄o salutem ip̄oz· ibi· uobis aūt salutis· tc̄io dei donū· ibi· q̄r uob donatum est· q̄rto apli exemplū· ibi· idem certamen· Dicit ergo & in nullo· q̄· in nullo· ɔuersamini & post hoc in nullo p̄iculo terreamini ab aduersariis· ꝯ· ꝯ· nolite timere eos qui corp̄ occi dunt que· s· in nole stare nos & terrere est illis causa p̄ dicōnis eterne latine· ū· nocentes p̄ibunt q̄ te uexauerunt· uobis· aūt ē cā salutis· p̄s salua sti nos de affligentibz nos & odientes nos ɔ di· & hoc· s· tā causa tribl̄onū· ul' q̄ terreamini a deo ē a q̄ omne bonū. Hic allegat dei donū

Quia nobis donatum S̄; p̄mo innuit dandi liberalitatem· q̄ n̄ solū· ug̃ multiplica tem· q̄r non solum ut· Dicit ergo Ita a deo est q̄r nob donatum est· q̄· ꝯ p̄ uno ꝯ idque dil gratis n̄ u̇ris meritis· n̄ solū ut in deum x̄pm· ꝯ cr̄dam ei· s; in eum credatis· i· cor· xij· alij da tur fides in eodem sp̄u· s; & donatum ē uob sup ut p̄ illo patiamini· unū uob ē maior gr̄a· p̄s quā tales patiamini duē uos dico idem· i· ɔ se ipse certamē habētes q̄ uidistis q̄le· & audi stis de mē ap̄ uos p̄diciam· act· xvj· qn· s· fui uerberatus & incarceratus p̄ missa phythonissa & nunc a diistis de me qui teneor i uinculis rome· ij thi· iiij· bonū certamē certaui cursū ɔsummaui.

Hic que ꝯ ꝯ illud s̄ expectacōem & spem q̄ que sal' erit tamen circa expectacōes· ꝯ· ij· cor· ij· ocl's n̄ uidit & absiste & c̄· Dicit ergo erit 1o2 · ꝯ fit ꝯ p̄ medio· ꝯ ɔmaior' minor i p̄sencia· quidam Iam expectacōem & spes q̄s ē ꝯ expectacō fiue bitudinis· certo altum sit ꝯ ꝯ· ꝯ duplex ē expectacō· una rei future· quāuis futura sit fiucatio· similitr que p̄um ad spem aliam rei dilate que ad gratuitate Iam ꝯ illud n̄ nunc x̄pc ē & p̄ bona op̄a ɔ alue· ij· iust' ex fide uiuit· ꝯ nunc ul' accipitur p̄ ē mali· & sit ē p̄bi statim· sic p̄ grām· ul' p̄ opinione uiuit est p̄ op̄a ꝯ ꝯ· Iam quid eligam ignoro ꝯ· statim addit cupio dissolui· & ē cū x̄p multo magis melius ē ergo magis ꝯ ꝯ ꝯ· quia nil hoc melius q̄ ad se· n̄ tn̄ q̄ ad utilitatē. Iam ꝯ illud coartor aūt & post sequitur ē duobz desiderii huius· ɔ distinguit ambros'· ꝯ n̄ ita distinguendū ē ꝯ nullū mod' exponēdi· s; salua pot· ꝯ ang' ꝯ q̄ mori desiderat· nunc in p̄sencia hebat· ambros' uo· q̄ aliud desiderat· ꝯ ꝯ ꝯ dicitur· ꝯ uō ɔdicunt· q̄r aug' ampl[...]

desiderium habet et voluntate absoluta ambrosius in
largiter et voluntate conditionali. sive absoluta sive condicionali
A [ma]gis desiderium huius dissolui. Contra. ij. cor. v.
nolumus expoliari voluntate naturali. sed nolebat
voluntate deliberativa. vel nolebat dissolui propter
8 se. sed propter amorem s. cum hoc esse cum christo. [Q]uid sit
quod pro meo ... contra quod ... hoc deum velle. quod de-
lectat eligit. R. hec duo mortem et vitam posset
duplex considerari aut in se et sic dubitabat. aut per
comparationem ad dei voluntatem. sic vitam eligebat quia
9 hoc et non aliud credebat esse dei voluntatem. [Q]uasi
illo per meum adventum. Glossa. iterum futurum ad vos.
quod iterum erat venturus. contra nunquam postea legitur
venisse. R. quamvis non venerit salvabatur tamen et proponebat
10 venire. Glossa. non respicit ordinem exitus. nec
intrat ordinis. [Q]uid sit illud. ut per illo premium
glorie. vero maior erit gloria. contra. gloria de merito fidei est
gloria essentialis gloria martirii sive aureola est accidentalis.
11 maior est autem gloria essentialis quam accidentalis. [Q]uoniam gloria
accidentalis in comparationem essentiali. quod non augeret eam.
12 sic in pictis lineam [Q]uid passionibus non in-
cumbit. quod passionibus venit gloria maior. R. ad
primum glossa non intelligit quod maior sit gloria accidentalis
per se quam gloria essentialis. sed utraque simul quam alterum.
[A]d aliud R. maior erit gloria utraque simul quam alterum
extensive. vel accidentalis non augeret essentialem. [A]d
tertium R. passionibus que pure passiones sunt non
meretur. sed prout aliquo modo cadunt sub voluntate.
et acceptantur ab ea sic eis mereri possumus.
[Q]uod sit illud quod sequitur in sequenti hoc sentite in
nobis etc. quod duplex sensus est triplex medium triplicis
medium triplex impedimentum triplicis impedimentum triplex
remedium triplex medium est in sensus gustus tactus
sensus ... sensui in sensualitate per fidem cognoscere
credo. sic illi. i. Jo. v. scimus quia filius dei venit et dedit
nobis sensum ut cognoscamus verum deum et sim[iliter] etc.
Sensui gustus bonitatem per opus nutriendo. sap. i.
sentite de domino in bonitate et in simplicitate etc.
alias fides sine operibus mortua est [I]mpedimentum sensuum
[s]ensui tactus penalitatem per [Q]uieto. eccl. v.
esto firmus in via domini et in veritate sensus tui. sed
quod triplex hodie impedimentum tollit huius triplicem
sensum sompnus fetor et senectus. [P]rimum sompnus igno-
rantie tollit cognitionem veritatis. sic [Q]ui dormiens in medio
non discernit sic sopitus per potum delectationis. pro-
[v]erbiorum xxiij. eris sicut dormiens in medio mari
et quasi sopitus ... dices ... [C]uriositatem. bonitatis
fetor concupiscentie dilectionem et [I]fetores. i. fetorem in
sentit et assuetos cordibus peccati nichil fetendum dei. ieremie
vij. ezechielis xix. loth non sensit quando cubuit nec qui surrexit etc.
[S]enectus ignavie impedit fortitudinem.

sustentationis. accipite. i. sensus tui. nitia in
gerit in decepito. Jacobi non senciunt decepti
. i. carnales dulcedinem pacis hoc signifi-
catum est. ij. R. xix. in berzellai nunquid
vigeret. Tales insensatos. quibus nullus bonum
nobis sapit. sequitur triplex in modum.
[P]rimi exterminio in pigritia. sap. v. pigritia
per eos turbis ... contra insensatos. [S]ecundorum ... istem ...
[S]ecundi contrarius maledicto. sap. iij. infelices
[T]ercii tormentorum afflictio. sap. xij. illi qui
in vita sua insensate etc. — C. II
[S]i qua ergo consolatio in christo etc. — C. ij
[S]uperius invitavit eos ad collaudationem
passionum ex sua. hic invitat ad ... ex christi
Vel primo monet eos ad ea que disponunt ad bonum
pacis. Secundo monet in huius imitationem christi. ibi.
hoc sentite in nobis. tertio ostendit imitandi
modum. ibi. itaque fratres mei. quarto promittit se missurum
nuntios ad eos commonendos et confortan-
dos. ibi. spero autem in domino ihesu. In prima ponit
admonitionem quandam generalem. secundo admonitionem
ibi implete gaudium. Conditionem autem ponit
quadrupliciter. primo involvit hic christum consola-
tionem. secundo bonorum caritate preparationem. ibi. si quod
solatium. tertio si spiritus sancti societatem. i. si qua
societas. quarto sibi nostri miserationem. i. si qua viscera
[D]icit ergo si qua. quod quasi ita patet et quod dominum dei
est. vel ex quo. sic est si qua consolatio in christo. i. si vultis
habere aliquam consolationem in christo. vel si vultis me conso-
lari in christo. ipse enim est deus totius consolationis. i. cor.
. i. si quod solatium caritatis. i. si vultis de caritate
esse habere solatium. ut s. sitis bonorum qui fuit in
terra participes. ps. particeps ego sum omnium ti-
mentium etc. si qua societas spiritus sancti. i. si vultis
unione. societatem quam facit spiritus sanctus. eph.
iiij. soliciti servare unitatem spiritus in vinculo pa-
cis. si qua viscera miserationis. vel si habetis simul affectus
ad miserendum et in nobis vel si habetis ... affectus
pietatis erga me et in nobis. Job. xxxi. ab
infantia crevit mecum miseratio. [H]ic subdit
[I]mplete gaudium meum [Q]uomodo
et habet quadrupliciter. primo ad fidem. secundo ad carita-
tem. ibi. eandem caritatem. tertio ad humilitatem
ibi. nichil per contentionem. quarto ad commendationem sive
sui propriationem. ibi. non que sua sunt. fides enim
bonum inchoat. caritas consumat humilitas
conservat commendatio multiplicat [D]icit ergo. imple-
te. q. si nunquam ita est implete gaudium meum. q. d.
gaudium quod michi habetis fide si sapientie imple-
te per fidem et fide ... implete nunquam in hoc
. s. idem sapiatis in fide. idem s. credatis

ij. cor. ult. Exhortamini invicem idem sapite. Eandem caritatem.

**Eandem caritatem.** Hic hortatur ad unitatem triplicem: conditionis, caritatis, idem supra. Unitas dilectionis, quia eandem caritatem; concordie in hiis que unanimes; compassionis in malis, quia idipsum sentientes. Dicit ergo eandem caritatem habentes mutuam, id est, et illam ad omnes invicem, scilicet diligere deo unanimes, id est, unius voluntatis in bonis, scilicet idem volendo. Sic act. iiij. multitudinis credentium etc. Idipsum sentientes in malis simul compatiendo. Ro. xij. Gaudere cum gaudentibus etc. Item videte hoc.

**Nil per contentionem.** Hic hortatur ad humilitatem contra superbiam. Primo actionis, secundo intentionis ibi: neque per inanem gloriam; tertio opinionis ibi: sed in humilitate. Dicit ergo nichil per contentionem simpliciter agentes, et si contentionem cum inutile aliquid velit habere non sit per contentionem ubi, neque per gloriam clamosa, et sic nichil agentes per inanem gloriam, id est, propter famam mundi et inanem gloriam. Gal. v. Non efficiamur inanis glorie cupidi. Sed in humilitate superiores sibi invicem arbitrantes. Non solum dico arbitrantes superiores, id est, digniores apud deum, ut scilicet unus alium arbitretur superiorem apud deum et sic humilietur. Eph. v. Subiecti invicem in timore Christi. Ro. xij. Honore invicem prevenientes. Hic hortatur ad gratitudinem (?).

**Non que sua sunt.** Primo dehortatur dilectionem proprietatis sive singularitatis; secundo hortatur communicationis ibi: sed et ea. Superbia implicat singularitatem triplicem: fortunarum ibi: sua; personarum ibi: singuli; actionum ibi: considerantes. Dicit ergo non considerantes singuli que sua sunt, tantum scilicet privata commoda vel incommoda. Caritas non querit que sua sunt. i. cor. xiij. Sed ea que aliorum.

*[margin: ad supportationem]*

b **Hoc enim sentite.** Hic movet ad imitationem in premissis imitationem Christi. Et primo ostendit quis sit imitandus, quia filius summi patris; secundo in quo imitandus, quia in actu humilitatis ibi: qui cum in forma dei; tertio quare imitandus, quia propter premium claritatis ibi: propter quod et deus. Implicatur autem quod quinque sensus humani sentiendo intenduntur: unum est ratione obiecti, qui scilicet unum, quia per hec [illegible] intentis minor est ad singula sensus. Ideo dicit ratione modi, qui scilicet experimentum gustus vel tactus est eorum. Ideo dicit sentite. Aliud est ratione subiecti, qui scilicet subiectum est propinquum, ut qui plus accedit ad ignem plus sentit. Ideo dicit in nobis, quia scilicet estis membra de membris. Quartum ratione motivi, qui scilicet illud est utile vel honestum, quia illud magis sentitur

*[margin: in; iii a]*

est in Christo. Ideo dicit: quod et in Christo Ihesu. Dicit ergo hoc, id est, quod in passione fuerit exemplum vestrum accipite, hoc sentite, id est, experimento cognoscite in nobis membris. Membra enim debent sentire capitis passiones, quia cum caput infirmum, cetera membra dolent. Quod et in Christo Ihesu supra sunt.

Quinque autem debemus sentire in Christo, quinque sensuum de Christo patiendo sentire in Christo ergo debemus. **Clamorem validum** de quo, id est, Io. Sensu auditus. **Jesus iterum** exclamans voce magna emisit spiritum. De hoc sensu Ier. iiij. Ventrem meum doleo, v. [illegible]. Sensus cordis mei turbati sunt in me. Quoniam vocem tube, i. [illegible], audivit anima mea. Lament. Memoria memor ero et [illegible] passio etc. **Visus** colorem lividum de quo sensu eccl. Sensu **xiiij.** Beatus vir qui in sapientia morabitur et in iustitia meditabitur, et in sensu cognoscebit circumspectionem (?). Sic cogitabat et cum aspiciebat quem dilexit lividum cui et non erat aspectus etc. Sensu odoratus odorem placabilem, quia tradidit semet ipsum pro nobis hostiam deo in odorem suavitatis. Eph. v. De hoc sensu eccl. v. Firmum in via dei et in veritate sensus tui. Quod nunquam dimittas in odoriferum quem sentis in Christo. **Et gaudium (?)** Sensu gustus amorem fervidum quia dilexit nos et nos aptis (?) apo. i. De hoc sensu Sap. i. Sentite de domino in bonitate et in simplicitate cordis querite illum. Sensu tactus dolorem nimium de quo [illegible] i. omnes ossa quotquot sunt per me. De hoc sensu eccl. xxxi. Per ipsum [illegible] lacrima et cum pungat cor, profert sensum. Hi ii. [illegible] cum pungeret nos sentimus. Sentiat ergo auditus credendo per fidem, visus intuendo per meditationem, [illegible] per reverentiam, gustus condolendo per caritatem, tactus unitam per patientiam. Hic ostendit in quo imitandus.

*[margin: est; rei]*

**Qui cum in forma.** Hic est Christus quia in actu humilitatis. Attollit autem actum sive humilitatis ex duobus conditionibus. Primo ex dignitate divine maiestatis; secundo ex assumptione humane fragilitatis ibi: sed semetipsum exinanivit. Primo extollitur passio iii. ibi: humiliavit semet ipsum. Rursus propter triplicem [illegible] sublimitas et sublimitas humilitatis immensitas. Circa primum tangit tria: naturam divinitatis, naturam ibi: in forma dei; nature eternitatem ibi: esset; paterne qualitatem ibi: se esse equalem; equalitatis unitatem ibi: non rapinam arbitratus. Quia pater et filius sunt consubstantiales coeterni et equales. Et hoc est quod dicit: Qui cum scilicet Christus esset in forma dei esset ab eterno, id est, in divina essentia [illegible] esse

*[margin: c; humi]*

in forma dei non aliud est intelligendum quam in dei natura ne natum. Jo. i. et deus erat verbum. Non rapinam etc. hoc legitur dupliciter. uno modo de christo secundum naturam divinam. Sic non rapinam etc. i. arbitrando et dicendo se esse equalem deo secundum naturam divinam non est arbitratus rapinam. quia revera equalis erat deo per naturam divinam. Alio modo legitur de ipso secundum naturam humanam. sed non rapinam arbitratus est hanc scilicet se esse equalem deo secundum naturam humanam quod esset arbitrari rapinam sicut angelus et primi parentes. quibus angelus primus voluit rapere divinitatem et amiserunt felicitatem.

Sed semetipsum exinanivit. Hic agit assumptionem humane singularitatis ad eminentiam modo et assumptionem admirabilem et commendabilem reddit. iiii^or. Primo assumentis persone dignitate. quia exinanivit se. Secundo assumpte nature condicione quia accepit formam servi. tertio assumpti status corruptione quia in similitudine hominum factus. quarto assumptionis modo. quia habitu inventus ut homo. omnia sonant humilitatem. quia dignatio fuit in corporibus natura assumpta servilis status passibilis. uno persone. Dicit ergo. quando rapinam arbitratus est. sed propterea semetipsum ii augustinus. non hominem exinanivit continue. scilicet que iam. et de nichilo esse se veniendo. Ro. viii. vanitati subiecta est creatura exinanivit. in quantum non formam divinitatis exuens sed formam servi accipiens naturam scilicet in eam sed creature. sed hominis assumendo ut vita nobis fieret. Matth. filius hominis non venit ministrari sed ministrare. ipse dico factus in similitudinem hominum mortalitate scilicet et passibilitate non genere humane suscipiendo. In creacione enim factus est homo ad ymaginem et similitudinem dei. Gen. i. sed in incarnacione factus est deus in similitudine hominis. et habitu inventus ut homo inter homines scilicet conversando. Baruc iii. et humilitate assumpta immutabilis deus permanendo. sed habitus in unitate rei naturam que aut est ut homo, ut sit in re nota similitudinis. sed expressionis. sicut Jo. i. quasi unigeniti a patre etc. Et nota quod secundum augustinum. [illegible] quedam non mutantur. sed mutant ut sapientia quam mutant et immutantur. ut cibus. quedam nec mutant nec mutantur. ut anulus. quedam non mutant sed mutantur. ut vestis. et hoc ultimo congruit incarnacioni commune. ii. Item est in natura assumpta in assumente. Exinanivit non quod divina natura appellatur forma in [illegible] ratione. Primo propter suam immortalitatem [margin: immaterialitatem]

quia solus christus est omnino immaterialis. Secundo ... secundo propter suam formositatem. quia omnis pulchritudo ... Tercio propter suam diffusionem sive communicabilitatem. quia omne esse est a forma. Quarto propter suam exemplaritatem. quia omnium est ydea.

Humiliavit semetipsum. Hic commendat humilitatem christi extollendo passionis et hoc quia passus est libenter. quia humiliavit personaliter. quia semetipsum humiliavit. quia factus obediens. vehementer. quia usque ad mortem turpiter. quia mortem autem crucis. Dicit ergo humiliavit. quod non solum exinanivit semetipsum ad incarnacionem. sed et humiliavit ipse. ypse voluntarie non coacte ab alio est humiliatus. Ysaie liii. oblatus est quia ipse voluit semetipsum tamen altissimus inclinavit in celos et descendit. factus obediens patri. scilicet et non ad passionem infirma obediens dico non solum usque ad tolerantiam obprobriorum et flagellorum. sed usque ad mortem. mortem autem non quamcumque. sed crucis que erat penalissima. Sap. ii. morte turpissima condempnemus eum. Ecclesiastici ii. nequissima. etc. xxviii. mors illius mors nequissima pessima. Ps. mors peccatorum pessima. peccatorum mors est pene sed culpe. et gehenne. prima tollit animam ut tamen et carnem destruet. congruum enim erat ut sicut per lignum mors intravit. sic per lignum vita rediret. Je. xi. mittamus lignum in panem eius. Sap. xiiii. benedictum lignum per quod fit iustitia.



Propter quod et deus. Hic ostendit quid est in hoc mittendo scilicet ipse clarificans primum quod tangit triplex ... primum est exaltacionis in resurrectione et ascensione. secundum manifestacionis nominis eius in mundi credulitate. ibi et donavit. tercium est glorificacionis confessionis in fine. ibi et omnis lingua.

Dicit ergo. ipse quid enim scilicet humilitatis et obediens et deus exaltavit illum secundum humanam naturam in resurrectione dando ei immortalitatem et impassibilitatem. Ps. de torrente in via bibit propterea etc.

Et donavit. Hic ostendit nominis eius manifestationem. vel certe hoc nomine tangit christi incarnationem. quia pater donavit excellentiam que nomen quod est super omne nomen in veritate. quia nomen ihesu. Dicit ergo et donavit. hoc legitur dupliciter. uno modo secundum augustinum de donatione per gratiam secundum humanam naturam. ut christus donavit illi homini per gratiam unionis in adoptionis nomen quod est super omne nomen. hoc nomen scilicet deus. ut scilicet ille qui est homo diceretur deus et sic homo. Secundo modo secundum ambrosium de christo secundum naturam divinam

et de donatione naturali. ab eterno sic et donavit illi ab eterno naturali donatione. nomen scilicet dei. quod est super omne nomen. scilicet creature sensibilis vel intellectualis. et exaltatus quantum ad potentiam. utrumque autem in[?] et dicit hic post passionem dedisse ei nomen dei. non secundum rem. quod ante habuit. sed secundum animorum manifestationem. Donavit inquam nomen et non nomen tantum sed rem. Ut in nomine ihesu. id est in hoc nomine quod est ihesus omne genu flectatur. id est omnis potestas subiciatur. ysa. xlv. michi curvabitur omne genu celestium. id est angelorum terrestrium. id est hominum et infernorum id est demonum. et hoc iuste impletum. nam celum reparavit mundum spoliavit infernum.

**Et omnis lingua confiteatur.** Hic ponit premium glorificationis et confessionis in fine quod confessionem fore innuit generalem. quod omnis lingue evidentem. confitebitur. Unde quod dominus ihesus. Dicit ergo in nomine ihesu omne genu flectatur et eandem in fine omnis lingua bonorum et angelorum bonorum et malorum confiteatur sponte vel invite quod nunc negant non quia tunc[?] inviti confitebuntur dan. vii. omnis populus tribus et lingue servient ei. In signum huius titulus crucis scriptus est triplici lingua principaliter. hebrea greca et latina. a Jo. xix. confiteatur dico. quod dominus ihesus christus in gloria est dei patris. id est eandem gloriam habens cum patre secundum divinam naturam non quod negat arrius vel in gloria est dei patris. id est sic prosperitatibus suis patris secundum naturam humanam. quod ... ut divisus quidem ihesus assumptus est in celum et sedet ad dexteram dei. Postquam monuit imitari christum

**Itaque fratres mei karissimi.** Hic ponit imitandi modum ubi primo admonet modum debitum. secundo removet modum indebitum. ibi. Omnia autem facite sine murmurationibus. In prima primo monet. ut semper obediant. secundo ut reverenter timeant. ibi. cum metu et tremore. Tertio subdit quare timere debeant ibi. deus enim est qui operatur. In prima notatur triplex conditio obedientie perfecte. primo materia debita. ut in bonis obediatur. ibi. fratres. secundo promptitudo continua ut semper obediatur. ibi. sicut semper. tertio intentio recta ut propter deum obediatur. ibi. non in presentia mei. Dicit ergo. Ita quod ita christus per humilitatem et obedientiam meruit exaltari. Itaque fratres mei sicut ... secundum ... conditionem. sicut semper obedistis deo. non in fide tantum[?] ... ita et nunc. supple non in presentia mei tantum. eph. vi. non ad oculum servientes. quasi hominibus placentes. sic illi qui omnia opera sua faciunt. ut videantur ab hominibus. mt. vi. sed multo magis nunc in absentia mea. quod magis necesse est cum metu cum tremore. ecclesiastici[?] xviii. homo sapiens in omnibus metuit. vestram salutem operamini. et postmodum et alienam operamini. id est bonis operibus procurate

Jo. vi. operamini non cibum. qui perit etc. cum metu dico et tremore. quod non in nobis est operari salutem vestram. sed in domino. deus enim est qui operatur in nobis et velle bonum et perficere operatur in quantum perficit. pro sua bona voluntate. vel pro sua[?] ... Et[?] ideo nobis operari utilius. quod in nobis nunc est. quod velle et perficere liberalius. quod pro sua bona voluntate. **Hic quemadmodum.** sic illud superiores sibi invicem. glossa. digniores apud deum. quamvis bonus non potest proximum notorium estimare vel digniorem se apud deum. Responsio quamvis non possit reputare deteriorem super potest tamen in aliquo vel manifesto vel occulto. **Item** sic illud. qui cum in forma dei esset. glossa non dico accepisse sed quidem habet accepit a patre. unde sequitur donavit illi nomen etc. Responsio accepit ab eterno. sed non tempore. **Item** sic illud non rapinam arbitratus. glossa. non usurpavit equalitatem ut dyabolus et primus homo qui non potest cogitari equale deo. sed angelus. ergo in appetitu. **Item** i. thi. ii. adam non est seductus. glossa. nichil appetierit esse equalis. Responsio quamvis nullus equalitatem dei omnimodam sibi velit non possit cogitare equalitatem tamen quo ad aliquid potest. ad aliud. Responsio primus homo non supponit ibi. pro primo viro. sed pro prima muliere. **Item** in similitudinem hominum factus. quamvis nichil est tamen esse similem. ergo. xpristus non est homo. Responsio duplex est similitudo imitationis. sive representationis et comparationis. de prima verum est quod opposita non de secunda. **Item** habitu inventus ut homo. quod est ... deus per dicitur secundum accidens non secundum naturam. Responsio christus secundum habitum dicitur homo non accidentis. sed similitudinariae huius mutalis. id est christus. in hoc habuit similitudinem habitus quod ... secundum preexistentem advenit et mutatum est. non mutavit habitum. **Item** ibidem. glossa. ubi ad veniens accepit speciem suam et in corpore imitatur. Contra mt. xv. omne quod in os intrat. in ventrem vadit etc. Responsio intelligendum est omne. id est de omni aliquid etc. **Item** ibidem glossa quemadmodum sic ante dictum quod non mutatur vel mutavit ut annulus. quod dicitur de non annulato vel mutatur ut annulus quod dicitur de annulato. sed non mutatur. Responsio hoc fuit similitudo sit annulatio secundum vel alterius. est ipsum. non esse. annulatio fit mutatio quo ad situm. sed non quo ad statum vel formam aliquam absolutam. sic. id est. intelligendum est quod dicit glossa. quod annulus non mutatur. **Item** sic propter quod et deus exaltavit. glossa. ut in resurrectione claritatem prius humilitas est. in passione humilitas claritatis est meritum. sed ab instanti conceptionis totum meruit quod postmodum meruit. Responsio duplex est premium essentiale hoc consistit penes caritatem et accidentale hoc consistit. prius secundum operis primum meruit a primo instanti secundum consequentia opera. unde post passionem meruit premium

10 declaracionem. Et ipse scilicet illum exaltavit illum. Glossa secundum humanam naturam. que gloriosior facta est in resurrectione. Contra. Gloria corporis ad gloriam anime se habet sicut punctus ad lineam. ergo non auget gloriam. Responsio. Gloriosior facta est extensive. quia in pluribus. scilicet in corpore et anima. non intensive.

11 Et ipse scilicet illum donavit illi nomen. Glossa. augustinus. per gratiam. contra ambrosius dicit quia per naturam. Item ante passionem hoc nomen habuit. ergo propter hoc non ei donavit. Responsio ad primum. Glossa augustini intelligit de donacione eterna extempore facta illi homini per gratiam unionis non adoptionis. Glossa. non ambrosii de donacione naturali facta ab eterno eidem dei filio. Ad secundum. Responsio propter passionem dicitur nomen donatum quoad manifestacionem. non quoad rem.

12 Et ipse scilicet illum ut in nomine ihesu. Glossa. ex ipso quod vere erat homo filius factus est dominus david. contra matheus xxii. si david in spiritu vocat eum dominum. quomodo filius eius est. Responsio. corpus potest accipi dupliciter. vel materialiter. sic verum est. vel quasi effective. sic non. Item eadem natura est dominus quam filius. sed non eadem racione. quia dominus est racione unionis. sed filius racione generacionis temporalis.

13 Et ipse scilicet illum deus est qui operatur. Glossa. non nos. contra. bonum velle et operari motus est liberi arbitrii nostri. Responsio. non nos principaliter. sed deus est causa bone voluntatis et operis in nobis.

14 Omnia facite sine murmuracione etc.

Supra posuit modum debitum imitandi christum. hic removet modum indebitum. Unde primo ponit admonicionem. secundo admonicionis racionem. ibi. inter quos lucetis. In prima removet modum indebitum hominis per se quo ad seipsum. secundo quo ad proximum. ibi. ut sitis sine querela. tercio quo ad deum. ibi. et simplices filii. quarto quo ad mundum. ibi. sine reprehensione. In prima primo removet modum indebitum exteriorem. scilicet murmuracionem. secundo interiorem. scilicet hesitacionem. Dicit ergo. quasi cum metu et tremore vestram salutem operamini non solum hoc autem. sed omnia facite sine murmuracionibus. scilicet pro labore quem in bono operando vel corporis vel negocii murmurantis. sicut quidam eorum murmurant. et a serpentibus perierunt. et sine hesitacionibus pro difficultate. scilicet que est in parcendo. id est non hesitetis vel timeatis patrem pro christo. quia qui hesitat similis est fluctui maris etc. Jacobi 1. facite inquam ita ut sitis sine querela quo ad proximum fideliter. nemini est ledendo lucas 1. incedentes sine querela in mandatis et in iustificacionibus domini. ut sitis et simplices filii dei quasi simplices est. vim. scilicet diio fine etc. quia vir duplex animo inconstans est in omnibus viis suis. Jacobi 1. sitis et sine reprehensione quantum ad infideles. nemini est scandalizando. 1 petri 2. conversacionem vestram inter gentes habentes bonam etc. vos dico existentes in medio. ut in illo ad eorum mores declinetis. quia declinantes in obligaciones adducet dominus cum operantibus iniquitatem

in medio inquam nacionis prave et perverse. id est infidelium quin dicuntur nacio quam nati sunt. sed non renati prava quantum ad mores perversa quantum ad fidem. quia dimissis sectis erroneas sectas secuntur. deuteronomium xxxii. generacio prava atque perversa etc. Hic subdit admonicionis racionem.

Inter quos lucetis. Et dicit. ponit hic primo. quia sunt lux mundi. secundo quia sunt gloria apostoli. ibi. ad gloriam meam. tercio quia pro eis desiderat pati. sed et si immolor quarto. quia sibi optat eos martirio coronari. ibi. Idipsum autem et vos. In prima tangit mutue eorum elegantiam. ibi. inter quos lucetis eminenciam sicut luminaria efficaciam. ibi. verbum vite. felix qui pretendit claritatem honestatis in exemplum eminenciam. sublimitatis mentis et efficaciam veritatis in documentum. Dicit ergo. ut quasi luceatis sine reprehensione in medio infidelium.

Inter quos lucetis. id est lucere debetis. mutua et doctrina sicut luminaria fixa in celo lucent super mundo sicut autem sunt duo magna luminaria in mundo genesis 1. luminare maius quod preest diei. et luminare minus quod preest nocti. sic in ecclesia locum luminaris maioris. id est solis tenent perfecti contemplativi. locum minoris. id est lune perfecti activi. continentes verbum vite. scilicet vasa evangelii. actus ix. vas electionis est michi iste etc. Et est gloria apostoli.

Ad gloriam meam. Hic subdit secundam racionem. unde primo tangitur gloria. secundo gloriae evidencia. ibi. in die. tercio evidencie causa. ibi. quia non in vacuum. Dicit ergo. Ita lucentes proficietis ad gloriam. non tamen vestram celestem. sed meam accidentalem ad vestram auream et meam aureolam et hoc in die christi. id est in die iudicii. sic gloria vestri profectus mea que de videbitur et hoc ad gloriam. quia non in vacuum cucurri. id est sine fructu predicavi. neque in vacuum. id est sine fructu laboravi. Notat autem apostolus predicatori sua acies. sine currentium ad illos qui de facili convertuntur. sed laborem quantum ad illos qui de difficili quales fuerunt galathe quibus dicit. iiii capitulo filioli mei quos iterum parturio etc. et est ad gloriam. quia bonorum laborum gloriosus est fructus ex hoc elicitur talis racio. filios ducere gloria non confusio patris. sed si luceat mutua et doctrina irreprehensibiliter inventus est hic. ergo dicitur irreprehensibiliter.

Sed et si immolor. Hic subdit terciam racionem. scilicet quia pro eis desiderat pati. Unde tangit duo. primo illud quod iam deo obtulit. scilicet fidem et opera eorum. ibi. super sacrificium et obsequium. secundo illud quod offerre cupit. scilicet seipsum immolatum. ibi. sed et si immolor. Dicit ergo. sed et si. quasi non solum curro ad gloriam. sed et si immolor sicut sacrificium et obsequium fidei vestre. quia iam obtuli deo in sacrificium fidem

uitam · et obsequium · i · opera fidei · et si sic hec duo
sacrificia immolor · pro fide quam uobis predico mar
tyrium sustinendo gaudeo in mente · et congra
tulor · i · gratias ago cum omnibus uobis · Id ipsum autem
· i · pro id ipsum · i · sicut me immolari · et pro fide quam
datis · uos gaudete in mente · et congratulamini
· i · gratias agite michi qui uos in fide docui · Iac · i ·
omne gaudium existimate · fratres mei · si in temptaciones
uarias incideritis · Luminaria · in mundo est · sine
gloriosus quia uerbum dei dicitur uerbum uite propter multa
primo quia dat uitam quietam uiuentium · sicut legitur heb ·
dei et efficax · ideo comparatur semini · luc · viij · semen est u(erbum)
secundo quia indicat uitam · sicut lux meis · Uidete
Jo · vj · uerba uite eterne habes · ideo comparatur lumini
in ps · lucerna pedibus meis uerbum tuum &c.
Tercio · quia conseruat uitam sicut panis · deut · viij ·
non in solo pane uiuit homo &c. Ideo comparatur pani
eccl · xv · cibauit illum pane &c.
Quarto · quia ducit ad uitam eternam sicut fons qui
ducit ad altum sine quo ... Jo · iiij · fiet in
eo fons aque salientis in uitam eternam · ideo compa
ratur fonti eccl · i · fons sapientie uerbum · Supra in

**Spero autem in domino.** Supra monuit
ad ea que disponunt ad proficiendum · secundo mo
nuit imitari christum · tercio docuit ...
di modum · hic promittit se missurum nuntios · ad
commonendum et confortandum · ubi agit primo de missi
one thimothei · secundo de aduentu suo · ibi · confi
do autem in domino · quantum · tercio de promissione epa
froditi · ibi · necessarium existimaui · Supra mandat
primo quem mittere proponit · quia thimotheum
secundo ad quid · quia ut sciat eorum statum · ibi ut et
ego bono animo · tercio quare · quia habet de eis zelum · ibi ·
neminem enim habeo · quarto quando · quia quam uidero oppor
tunitatem · ibi · hunc igitur spero. Dicit ergo · Spero autem
· q · non solum litteris uos moneo · autem · sed spero in domino
iesu christo · i · per uoluntatem domini iesu thimotheum
mittere ad uos cito · hic erit de spiritualibus
eius discipulis · unde spiritualiter uocat eum filium · i · thi · i ·
hoc preceptum commendo tibi fili thimothee ut mi
lites ... et hoc non ad auari colligendum · sed ut
ego bono animo sim cognitis que circa uos sunt
sicut sum bono animo cognitis que circa me sunt
ipse · n · ualde sollicitus erat de statu subditorum
· ij · cor · xi · instancia mea cotidiana solli
citudo omnium ecclesiarum. Hic ostendit quare eum

**Neminem enim habeo.** Innuitur · ubi commen
dat eum in triplici · primo a concordia in bono
secundo ad dilectionem eorum · ibi · qui sincera affectione
tercio ab amore christi · ibi · omnes quidem que sua sunt
quarto ab obedientia in predicatione euangelii · i ·
experimentum. Dicit ergo · Neminem illum tam unanimem

mittam · neminem · n · habeo tam unanimem · quia
... s · concordet mecum uoluntate in hoc negotio ·
neminem dico · qui sincera affectione · i · spiritua
li non carnali dilectione pro uobis sollicitus sit uel
propter me · et propter uos expedit ut eum mittam
et hec neminem · omnes · n · alii propter ipsum prelati · s ·
et subditi clerici et layci que sua sunt · i · propria
commoda querunt · contra illud · i · cor · x · nemo quod suum
est querat · non que iesu christi · i · non salutem animarum
et ecclesiam christi. Hic commendat eum ab obedientia

**Experimentum autem eius.** Si in predicatione
euangelii · ubi tangit obedientie eius certitudinem
experimentum similitudinem in patre et filio · concerta
tionem in sibi seruiendo · certitudinem euangelio
Dicit ergo experimentum · q · huius mittendi uos autem
cognoscite · i · accipite experimentum eius · i ·
de eo in uita · s · et doctrina · hoc · s · quod sicut patri
filius in ministerium seruiuit deo mecum in euangelio
predicando obediendo · s · michi · sicut filius patri · ideo uo
cat eum filium · i · thi · i · Hic ostendit quando proponit

**Hunc igitur.** mittere enim dicens et quia
talis est · ergo · hunc spero mittere ad uos mox
ut uidero que circa me sunt · i · que extrema sunt futura
ut sciat ea nobis narrare que dum circa · quia
uidentes ... et quod extra in corpore ... in anima

**Confido autem in domino.** Actum de
thymothei missione · hic ostendit de aduentu
suo ubi tangit propositum suum · primo auctorem · quia
confido in domino · secundo actum · quia ueniam · tercio tem
pus · quia cito · et hoc est quod dicit · confido autem
in domino · i · in uia domini · ps · bonum est confidere in
domino quam confidere in homine quia et ipse ueniam ad uos
cito sperabat · n · de carcere liberari · et ut sic ...
ad philemonem · spero per orationes uestras donari uobis

Modum · sicut illud · Inter quos lucetis · sicut lumina
ria · quia luminaria habent multa incorruptibilitatem
In aspectu puritatem · In qualitate luminositatem ·
In situ sublimitatem · In situ sublimitatem ·
In motu uniformitatem · In effectu utilitatem ·
propter hoc sancti luminaribus assimilantur · ue

Primo propter seruam quia incorrupta per fidem eccl · xx
iiij · ego feci in celis ut oriretur lumen indef
ficiens ... sancti lumine fidei ... ul(tra) ...
nobis · qui diligit deum incorrupto
Secundo propter puritatem · quia apparent puri per
humilitatem · unde aug(ustinus) contra ...
... luminare quod minuitur in coniunctione
· i · cor · xv · ego sum minimus apostolorum · ps
dominus non est exaltatum · Sunt nobis per ...
Tercio propter qualitatem · quia prouerbiorum · iiij ·
iustorum semita · q · lux splendens procedit et
de quorum illorum · Jo · v · ille erat lucerna ar

dcus 7 lucens. Cl̃ rotundi nō angulosi. ꝑ sump
Q̃rto ꝑ figuram. Civitate. ap. vi. luna corp'
tui est ce'ls tuus. sicut sol tue simplex fuit 7c.
Jō. xvi. x. simplices sic colūbe. Ci. siant lum ina
Q̃nto ꝑ situ q' in celo sunt ꝑ contemplacōiu. etei
na in firmamento celi. Jō. in fin. iii. qui sacti uīā
stelle c'. Jō. expectam' 7c. mori ꝑ aliq. dicitur
7 in ꝑpetua diuerunt. baruc. iii. stelle dedit lumē
in custodiis suis 7 vocate sunt 7 dixerunt assumus 7 lux eīr
Septimo ꝑ effectu q' mundū illuminant ꝑ instruc
cōm. ap. v. wlestis lux mundi. ps qui fecit lu
naria magna. solē in potestate diei 7c. Sz heu q
multis ꝑt hodie dici illd. Jō. xii. adhuc modicū
lumē in nob est. Cl̃ Nagu de ꝑmissione ex
secutu autē existimam. Epaphroditum. vbi
primo dr̃ de ꝑmittit eis mittere. epaphroditum. sc
mouz q' bn̄ suscipiat illū. ibi. Jam excipite illu
In ꝑ'ma primo ꝑmittitur ꝑm uniti. scd'o dir cāz
mittendi. ibi. quā quidem omis nos desiderabat
c'do cām accelerandi. ibi. festinanc'. qr mus sp
soneam u' nuciat quidat. a. iu'sc'. primo adducit
bmis. q' frēm 7 coopatorē. sc'o acolauna ꝑse
ucōnis. q' commilitonē. c'do ab excellencia dig
nitas. q' vr'm aplm. q'rto a ꝑuidēcia actōnis
q' ministrum. In prima ꝑmittit cū primo a fidei
religione. sc'o ab eode ꝑdicatōne. ibi. 7 coop
rem. Cl̃ Dicit ergo. ne ciu. q. in ꝑpono ueniret
ucum aut' necm̃ existimam mittere epaphro
ditū. qui s. erat philipēsis abeiss ad pau
lum romā missus frēm in fide. 7 coopatorē
ꝑdicatōne. i. iunea s. dn̄i. mr̃. xx. 7 om
mōne meū ꝑ ꝑsecucōne. quā. qui vocat in
mam. ii. chi. ii. labora sic bonus miles xp̄i
ih'u. vr'm aut' aplm in ur'a instructōne. 7
ministrū necessitatis mee in mea sustentacōne. Jhe
i. paulo. iii. portauit uictā ex ꝑte cor'. Jnfra
iiii. repletus receptis ab epaphrodito q̃ m
misistis. Cl̃ Hic sb'dit cām mittendi. 7 hanc dupli
Quoniam quidē omis nos. Ctem. primo
effectū amoris. quā desiderabat. effectū timoris
7 metus erat. ib' primo ꝑponit timorē. sc'o
oris rōem. ibi. ꝑpt ea q' audieratis. c'o rōm
maten. ibi. nā infirmatus est. Cl̃ Dicit g°
ū. q. huc existimam mittere qui q'dem. i. e'c
us nos desiderabat sup me 7 mestus erat. nō ꝑ
sz ꝑ vos timens nos de eius infirmitate cō
tam quā audieratis illū infirmatū. i. usq
iamuissione mea. Cl̃ ꝑ multa. n. i. firmi
tudo e' hz q' infirmitas corporalis utilis est
aie. i. cū ꝑi redditur animaz sopnolentam
nā debilem uile abhominabilez. inq'ā mu

surgendo. firmiā i eligendo debilez bn̄ agendo
vilem in appetendo. 7 sc'o abhominabilez
iusto odibilem de' sic firmam iustipā. eo
infirmitas corporis aiam Cl̃ imat petit ostē
primo excitat sopnolentam. vnū aliqui i f'
forem odit cessamentū. 7 capit parn ꝑ ibz
petit orōnes. q' n' faceret sanus. ideo ps
multiplicate sunt infirmitates e.
Sc'o erudit stultā sic rustice ꝑ ꝑ ifiant
sunt. Sz est bonū medic'. Je. vi. coram
me sp infirmitas 7 plaga erudire ier'lm
7c. pena oculos aperit. Cl̃ debilitata. n. pte
Tercio fortificat debilem. Cl̃ una fortifi
catur adusa. cum aut' adu'sat me. Jō
. ii. cor. xii. cū infirmor tūc fortior sū 7 po
tentes. honorificat uilē. honor. n. est
Q̃rto Cl̃ exhibitio reuerencie intelligitur
Ubi a' in infirmitate ꝑstatur. sic aucilla
i fine sui lecti agit 7 ꝑstat ne aut
cat uicede sic in firmi'. ii. cor. xii. lib't
gl'abor i infirmitatibz meis.
Q̃nto glorificat abhominabilē i firmitas
. n. humiliat supbum. sic ucta discapli
7 sic exabhominabili facit eleccim. ideo 7c.
ps miserere mei dn̄e qm̃ i firmus.
Sexto pacificat odibilē. unū i firmitate
condunat ho' hom 7 pacificatur. e'° 7 de' de' ideo
. ii. cor. xii placeo mī i infirmitatibz meis 7c.
Septimo restituit stultā. unū i firmi
vertitur dicta malina. n. ꝑe. obhimo
ne facit liūie magis. ideo eccū. xxxi. i firmi
tas grauis sobriam facit aiam.
Cl̃ Nam infirmatus est. Cl̃ Hic tangit i
firmitatis dimiciem. 7 primo tangit i firmi te
ꝑcitam. q' infirmatus est. sc'o infirmitatis
grauitatē. q' usz ad mortē. ꝑ sciuit sa
nitatē. ibi. sz de' misertus est. q'rto sani
tatis sequelam. ibi. n' soliū aut' eius. Cl̃ Dic
ergo ueram q. tūc sic est. nā infirmat' est n'
soli ex uise. sz ex sinciente egritudine
7 hoc usqz ad mortē. i. mortis ꝑicliū. sz
de' misertus ē ei' sanando. s. eū q' e. n. uul
nat. 7 medetur paciēt. 7 manus ei' sana
bunt. Job. v. ps sicut celum morte ē ꝑ mise
ricordia tua dn̄e adiuuabit me. Cl̃ No soliū
aut' eius s. mist' ei' sanando. vmi 7 mei
ne tristiciam habē tristiciam. s. de morte si'
tristicia de i firmitate Cl̃ Hic tangit cāz
Festinancius igitur misi. Cl̃ accelan
di missionem vt tangit missionem
q' misi. missionis accelacōnem. q' festina

b.

fi' tristicia

nus cum te lacrimis tonuem. ibi. ut iniso co. et hanc
dupliciter. prima ipsorum leticia. secunda sua. et illam ex prima
sequitur. ibi. et ego sim tristicia sim. Dicit
ergo festinanter ergo supra quam proposuissem mittere illum
ad vos ut viso eo iterum gaudeatis. et per eius absenciam tristes
eratis vos non. et ego sine tristicia sim. quia scilicet habui
de vestra tristicia. Habito quod mittet eis epaphroditum
Excipite itaque illum. dicitur. secundum monet ut leta
ratione recipiant illum. unde primo monet eos ad debitam
eius receptionem. secundo ostendit debitam rationem. ibi. quoniam
propter opus. In prima primo monet ut recipiant eum
leticie. secundo ut reuerentie. ibi. et cum modi cum honore.
Dicit ergo. Itaque excipite illum cum omni gaudio
cordis oris et operis. et hoc in domino. id est gaudio spirituali
non carnali. sicut habetur. ii. cor. viii. et cum suo
domino. id est ipsum qui talis est cum honore habetote. id est eum. ut
quibus prosit per sibi duplici honore dignum habete
autem. tullius honor est exhibitio reuerentie in testimonium
virtutis. Hic ostendit dignum proponens
Quoniam propter opus Christi. ratione. et hanc explicat
primo ministerium quod eis impendit. quia propter opus Christi secundo
periculum cui se propter eos commisit. quia usque ad mortem
accessit. tercio defectum quem suppleuit. quia quod minus
erat apostolo accedit. ibi. ut impleret. Dicit ergo. Itaque
recipite eum debetis tamen quoniam propter opus Christi id est ut faceret
opus quod ipse docuit et fecit. quod est iustitie. ait. xx
usque ad mortem. id est mortis periculum accessit uo-
luntarie tradens animam suam. id est vitam suam periculo
exponens. quod male magnum est quia maiorem
hac dilectionem nemo habet etc. Jo. xv. ut impleret
illud quod in vobis deerat erga meum obsequium
quasi dicat. rem deceratis. sed ex vobis deerat. uel
suuenclut. qui deferret. ipse autem se obtulit
ut in deferret. Hic queritur super illud. ut quos
lucretis. glossa. luce debetis vitam et doctrina. contra
ergo quibus fidelis tenetur docere. Ro. ii. loco
omnibus. sed maioribus. scilicet episcopis et diaconibus
Item ad gloriam meam. contra gloria autem visitatur
sum nimium propter uerbum. secundum alienum. Ro. hoc in me est
de gloria eternali. hic uero loquitur de gloria caritatis per
quod minimi discipuli quam suum est magistrum
Item super illud. uenimus. habeo. glossa. miriam apostolo
erant inuenium. filii ii. ut pastores illi-
contra habebant seu epaphroditum. Ro. loco quia iam
mitta epistola per epaphroditum. Item super illud
omnes quae sua sunt querunt. glossa. mercenarii
tolerandi sunt. contra predicatores qui strianti no-
mitterent. predicare non debeant de mollicia
spiritali. Ro. licet est quia illi in predicatione quandam
precedebant. questores sunt intendunt et sanant
vii predicationem odiosam et suspectam reddit

preda sequerentur sed a vis iniuste reuit. Item super illud ne
tristiciam. glossa de morte. contra. prouerbia xii. non contristabit iustum
quidquid ei acciderit. Ro. loco secundum de tristicia et passione
aliud. id est esse tristari aliud contristari. uel secundum de tristicia
celari. hic de tristicia naturali. Item super illud super tristicia
glossa sed in infirmitate quia sciebat eum uelle esse in firmi-
tate. ergo non delebat inde tristari. Item sciebat naturali-
ter in infirmitate periclitari ergo inde delebat tristari in
tristari. Ro. non sciebat de infirmitate ipsius. sed propter desp-
ini sequentis mali. uel si infirmitate ualet si
ad domandum carnem. non tamen ab predicatione. exten-
dam et labore sustinendo. Item accedens animam suam
corpulencius minutam proximum. ergo male fecit ex pre-
ne do iniuriam suam periculo per sustentacionem pauli in
pauli. Ro. uita pauli corpore est tamen in eius spiritali utilitate.
De cetero fratres mei gaudete. Caloco
illo capitulo primum. scribam uobis uolo. Instru-
eos de cautela passionum. hic instruit eos de cau-
tela pseudo predicatorum. unde monet primo causa fratris
capitulo positum. secundo docet uitare capitulo sequenti. In prima
primo monet uitare errorem pseudo carnaliter le-
gis obseruantias predicantium. secundo apponit eis exempli
suffragium. ibi. nos in sumus circumcisio. tercio se spiritualiter ad
ducit merito. ibi. quamquam et ego habeam fiduciam. quarto
hortatur ad se ponens. quam pseudo imitandum
ibi. imitatores mei estote fratres. In prima primo
ponit exhortationem. secundo exhortandi similitudinem.
ibi. eadem nobis scribere. tercio exhortandi necessitatem
ibi. nobis autem necessarium. quarto necessitatis expositionem
ibi. uidete canes. Dicit ergo de cetero. quasi. hucusque de
tolerantia passionum uos moni. sed de cetero moneo
uos in tercio de cautela pseudo predicatorum. de cetero
ergo fratres mei in fide quam facit omnis credentes fratres
quia filios eiusdem patris. scilicet dei. Jo. i. dedit illis potestatem
filios dei fieri etc. gaudete in domino non in carnali
obseruantiis legis in ipso. id est cum in omnibus gaudio
et prosperis et aduersis. quia ipse est omne bonum. Ja. i. omne gau-
dium autem in domino gaudebo. Eadem nobis et ha-
cimus prius dixi nobis. scilicet eadem que prius dixi
scribere uobis quia scriptum diutius manet quam placi-
tum quidem non est pigrum propter animum. scilicet ut suscitarem
apud. vi. occurrere festina uisitare amicum omni
ciuium. prius instanciam. scilicet pseudo predicatorum. et
dicitur Iude i. autem habui uobis scribere deprecans supra
certari tradite a sanctis fidei intendere. id est quam
quam olim prestita sunt. Hic exponit necessitatem
Videte canes. scilicet pseudo predicatores qui
in tribus. primo quia contra indeterminatam ueritatem latrant
secundo quia errores suos seminant. ibi. uidete malos
tercio quia unitatem ecclesie scindunt et dissipant. ibi
uidete concisionem. Dicit ergo uidete. quasi non non in



Cor

gerum scilicet nobis cautela illa. s. que sequitur videte canes. i. pseudo predicatores cognoscite esse canes. s. consuetudine non virtute. Contra in cognitum et solitarium viatorem latrantes ad modum canum. quibus contra pacis et sanctitatis latrant. ysa. canes. impudentissimi nescierunt saturitatem. videte malos operarios. quia s. zizania errorum superseminaverunt. Mt. xiii. et ii. cor. xi. operarii subdoli. videte. i. cognoscite illos esse concisionem. non circumcisionem. et est urbana derisio. quia scilicet a christo excisi sunt. et alios conantur excidere. Cant. ii. capite nobis vulpes parvulas que demoliuntur vineas. Et nota quod hereticam canibus comparantur propter iiii. et catholici doctores propter iiii. Heretica quidem primo propter errorem contra divinum. ii. pe. ii. canis reversus ad vomitum et cetera. Contra inmanitatem latratus. ut hereticos. Secundo propter inonabilem. Canes dicuntur que pro ore sepe consuetudine. quod ter in. ps. circumdederunt me canes. Tercio propter detractiones contra eorum morsu. Unde ps. vii. ne canes consumunt dirumpunt vos. Quarto propter expulsionis de ecclesia. i. excommunicationis indicium. apo. ult. foris canes. Catholici quidem Doctores sunt predicatores. Bilatores et seqlam primo propter dilingiam inseparabilem. tho. vi. et profectus est thobias et secutus est eum canis. sic relictis omnibus. Secundo propter lingue medicinalem virtutem. ps. Sed lingua canum. t. luc. xvi. de lazaro. Tercio propter excellentem defensionem. Job. xxx. quorum non dignabar ponere cum canibus gregis mei. Beata aqua. Quarto propter puritatis austeritatem. Jud. vii. lambebant aquam manibus. q. canes. qui. n. sic lambebunt pax. Nos. n. sumus circumcisio. Exponit eis exemplum fidelium triplex premium ad spiritualiter serviendi. Secundum in christo non in lege gloriandi. ibi. gloriamur in christo. Tercium carnalia contempnendi. ibi. et non in carne. Dicit ergo nos. n. q. d. vos non in concisione non circumcisionem nos. n. fideles tamen sumus vere circumcisio. et dicitur circumcisio non circumcisi abstractum pro concreto. ad maiorem expressionem. et quia exemplo eorum alii erant spiritualiter circumcidendi. Nos inquam qui spiritu deo et cetera. ibi. est triplex lectura. s. secundum glossam. una littera quod spiritu deo alia qui spiritui deo. tercia qui spiritu dei. Primo modo legitur sic. qui spiritu non carne deo servimus secundum illud. Jo. iiii. spiritus est deus. et eos qui adorant in spiritu et veritate oportet adorare. Secundo modo sic. qui spiritu deo. i. spiritui qui est deus servimus in quo ostendit spiritum sanctum esse deum quia et ostenditur per illud quod dicitur. i. cor. vi. nescitis quia membra vestra templum sunt spiritus sancti solus. n. deus templum habet. Tercio modo sic qui spiritu dei. i. qui a deo patre procedit ...s. et filio servimus. et hoc tractatur in libris eorum in nemine sunt ecclesia. et gloriamur in christo ihesu tamen non in legalibus observanciis. ps. gloriabuntur in te qui

diligunt nomen tuum. et non sumus super hunc fiduciam in carne. i. spem salutis in carnali circumcisione spem. n. est qui nunquam sanctificat. caro autem non prodest quicquam. Jo. vi. vel in carne. i. in carnali generis nobilitate. sic pseudo. osee. ix. gloria eorum a partu et ab utero. Je. xvii. maledictus qui confidit in homine et ponit carnem brachium suum. Quamquam ego habeam. Hic inducit se ipsum in exemplum. ubi ostendit primo quod posset gloriari in prerogativa carnali sive legali. Secundo quod nichil contempsit eam propter christum. ibi. sed que mihi fuerunt lucra. Tercio quod non dum tamen in hiis constare reputat se perfectum. ibi. non quia iam acceperim aut perfectus sim. Quarto hortatur eos ut de se ipsis sentiant idipsum. ibi. quicunque ergo perfecti sumus. In prima tria tangit. Primo generalem confidenciam. Secundo per eminenciam. ibi. si quis alius. Tercio inclusionem eius. ibi. circumcisus octavo. Dicit ergo. quamquam. q. d. iam gloriam in carne vel in carne ne fiduciam habens. quamquam ego. i. quamvis ego habeam. i. habere possem similiter. confidentiam et. i. in carne. i. in carnali lege. vel in carnali genere. ii. cor. xi. quia multi gloriantur in carne et ego gloriabor et non solum sicut alii. sed plus. quia si quis alius. s. pseudo in hiis videtur confidere in carne. i. in carnali genere. vel in lege. quod inde iudicatur ego magis supra in decem possem confidere. ii. cor. xi. in quo quis audet. audeo et ego minus sapiens.

Circumcisus octava die. Dicit plus ego. Hic tangit confidentie causam et hanc septemplicem. Primo circumcisionem legalem. quia circumcisus octava. Secundo generis dignitatem. quia ex genere israel. Tercio tribum carnalem. quia de tribu beniamin. Quarto propriam. quia hebreus. Quinto religionem. quia secundum legem phariseus. Sexto fervorem. quia persecutionem. Septimo conversacionem. quia secundum iustitiam et cetera. Dicit ergo circumcisus. q. d. et nemo magis possum confidere in carne. quia simplex sum circumcisus. viii. die ut antiquitus mea sicut in lege die precipitur. Gen. xvii. infans viii. dierum circumcidetur in nobis et non solum circumcisus. sic circumcidunt proselitus. sic achyor princeps filiorum amon de cuius circumcisione Judith. xiiii. sed ex genere israel. et non de quacumque tribu israel sed de tribu beniamin que erat una de nobilioribus. tamen quia beniamin fuit filius liberi et uxoris dilectissime. s. rachel. tamen et quia de tribu beniamin adhesit tribui iude. qui debet dimisit regnum david. iii. reg. xii. Item in figura pauli dictum est. xlix. beniamin lupus rapax mane comedet predam et vespere dividet spolia. quia primo fuit persecutor et post ea

Ben.

poiraton hebre9. ex hebreis. s. parentibz. no
ex alto tm parente hebreo. sic thymothe9
act. xvi. Et nomine. sic dr glo q quidam dx
nt q hebrei dicti st ab ab abraham. q. ab
hei quibz alii consensit aug9. sz verior opio est
q dr. ab heber. de q htur gen. xi. hui9
opinionis. postea fuit aug9 retractans. primam
opionem. hec opio confirmat p illud q ht
gen. xiiii. nunciavit abram hebreo. Sm
legem phariseus. q n contemptibili plebi ad
mixtus. sz phariseus. i. a prs ceteris diuisus
religione. 7 dr nobilr. Sm legem phariseus
secta. n. pharisee q magis conformatur preceptis
legis qm alie due secte. s. saduceorum qui
negabant resurrectionem 7 esseorum. qui erant
ydiote in vita austissimi 7 errant. 7 se cuius
actionem. i. legis dilectione. p sequens ecclesiam
dei. i. cor. xv. n sum dignus vocari apls.
qm p secutus sum eccam dei. hec erat emulatio no
sciam. Ro. x. Sm iusticiam n vanam sup. sz que
in lege. que. s. proprie est in declinando a
malo 7 timore pene. vel iusticiam p superbiam
ex operibz. de q. Ro. x. ignorantes dei iusticiam
aut 7 suam statuere volentes. iusticie dei n subiecti
sunt. Sedm inquam hanc iusticiam conuersatus sum
sine querela quantum. s. ad homines qui videbant ea
que patent. i. Re. xv. ex huius pot elici ro
tali progenie carnalium sub lege lucri. sunt
iudeis. ro extollendi. sz mihi omnibz progeniei
tuam hui. ergo pullis potui extollere.

**b** Sed que michi fuerunt lucra. Hic ostendit q
omnia hec contempsit propter xpm. Vbi ondit primum
quod propter xpm contempsit. ibi. Verumptamen existimo.



Secundo quo fructu contempsit. ibi. Propter
quem omnia detrimentum feci. Dicit ergo. Sz que. q.
hec omnia p certum hui. sz que m. i. p me erant
reputatoz. cum me in conuersatione. ad xpm sunt
nt lucra. i. ad salutem vtilia. s. qm legalia
Ha arbitratus sum detrimenta. i. nociua. 7 hoc propter xpm
s. ne aduentum xpo ostenderem vel nouum fieri. vel
sic: illum. supple veritate reuelata ea sequerer
legal. v. sicut in diuini. xpc nob nichil pderit
vel propter xpm sup hnd. Hic ostendit qm eualet

**c** Omnia detrimentum esse existimo. 7 propter illa contempsit
rt. q contempsit equalis. q omnia vanitate
q detrimenta ee. Ro vnabilr. q propter eminentem
7c. Dicit ergo. Verumptamen. q. propter xpm hui. dicat
bitratus sum hec detrimenta. vel solum propter xpm hnd
Verumptamen 7 sunt ee infra. xpm hiatus
omnia 7c. vel sic. omnia n solum quam etiam
mio detrimenti ee. i. nociua. n solum i inchoa

propter scientiam ihu xpi dni mei. qm hoc de xpo. i.
cor. xii. nichil indicaui me scire inter vos n
ihm xpm. 7 hunc crucifixum. sz est scientia scientiarum. scientia
dico eminentem. alius scientiis. so. nescit litteras qm
sacris ignorat. vel eminentem scientiam. x. i. scientiam q
eminet in eo plus quam in aliis. q in eo sunt omnis
thesauri sapientie 7 scientie absconditi coll. ii. Hic qm
sz illud circumcisus octauo die. glo. lex lex moy
si precipit circumcisionem octaua die. cultello pe
treo. q lex vel tamen in credoz sunt de cultello pe
treo. ut pz gen. xvii. Ro. glo. accipit legem
moysi n tollite q penitus. sz large. p veteri
testo. Iosue. v. fac cultros lapideos 7c. vel
precipit n vbi. sz ex. q sephora circumcidit ar
cutissima petra filium suum. exo. ii. Item sup
illud de tribu beniamin. glo. quetibz ad bestit.
inde. no recedes a templo qm sta e sepulto. q. m.
x. xii. nec securus quisq domum carnis p
7 bium inda solam. Ro n bis inca tertiam
ibi. 7 bi beniamin. que videtur minor. 7 inde
nos 7bm inca tamen maior 7 digtor adherent
vn q p se et nominat eadem. Item sup illud hebr
ex heb. glo. hebrei dnt. q. ab hei. q gen.
xiiii. nunciauit abram hebreo. vllis autem contra
atur a se ipso. Ro. debuis sm aspiratione pdi
ab abraham. sz hebrei aspiratione dr. ebheb
Item sup illud Sm iusticiam. que ex lege. glo. que q
nunc manum n animum. q exo. xx. n concupisces
Ro n concupiunt prouecto. sz pimunt 7 hilenda
Item sup illud. Sm emulationem p sequens ecclesiam. glo. q
quid erat. omnium p sequebar hoc apud iudeos
nobilitas. sz apud xpm querit humilitas. q eu
p sequitur. Ro. eam p sequitur eos n impatiens
sz humilr mouendo. ut conuertant p pria reipe. sic ita
sz contra nolentes pimunt eos n. propter voluntate aliam
priuate. p sone. sz priuato. sz priuato iuris ordine
Non dico q scientia xpi theos eminet aliis scientiis. primo
auctoritate. q. a spu sco. p. ii. dns dat sapientiam
7 ex ore eius scientia. n. pe. i. spu inspirante. Ro nobili
q de verbo altissimo. s. deo. prou. viii. audite q
magnis locutura sum. sap. xv. scire iusticia 7
virtute tuam. radix e immortalitatis. tercio certitudine
q sui nullo nec certo. Consequens om dit quid propter xpm

Propter quem omnia detrimentum feci.
contempserat. 7 qm perfecte tulit contempsit. hic ondit
fructum. vel propter quid contempsit. v tangit cum q
duplicem. primam cum e ut xpm i futuro lucretur
sz ut in presenti in co reperiatur. ibi. 7 inueniar in
illum tanta ut passioni eius configurer. ibi.
configuratus morti eius ut resurrectionem eius
assequatur. ibi. si quo m occurram. In primo

ostendit q9 contempsit omnia. q9 detrimentum feci asserit. q9 arbitror ut stercora. lucri ducti. q9 ut xpm. Dicit. s9. Ita omnia detrimentum esti mo pp9 eminentem scientiam xpi pp9 quem .s. xpm .i. pp9 eius amorem et honorem omnia carnalia et temporalia. detrimentum feci non tm dixi .i. tamq9 nociua feci contempsi. et comparacione mostrauit q9 plus est arbitror. ut stercora tanquam .s. in munda et inquinantia. ipa .n. carnalia et legalia inquinant obseruantes post xpm. Mal. ii. disp̄ dam sr nos stercus solempnitatum urarum hoc q9 feci ad hoc ut xpm lucrifaciam. ī sin9 ipe .n. xpc erit totum lucrum nr̄m fideles. Cor. vii. sup. ii. in unie xpc est et nouum lucrum. xpc .n. est.

Primo uices in foro seculi. hoc spuale negociatum. Mt. xiii. simile est regnum celorum homini negociatori et c. Gen. xvi. ecce sum uices. ostendit et c.

Scdo denarius fuit diurni laborantium. Mt. xx. ait feci ex denario diurno misit illos i uineam et c.

Tercio brauium in stadio mundi hic currentium .i. concurrentis quidem currunt. S; unus accipit.

Quarto corona in agone spuali pugnantium. Omnium ne. cumcumq; .i. Cor. ix. omnis qui in agone.

Et inueniar in illum. Hic ostendit causam q9 pp9 xpm omnia contempsit uidelicet ut in ipsum incorporetur. hoc aut incorporacionis tangit. per eam dispositionem .s. fidei .s. fidei iusticiam. Scdo tam efficientem .s. deum ibi que ex deo. tercio tam finalem. ibi ad agnoscendum illum. In prima incorrupcionis primo ponit. Scdo tollit q9 impedit. ibi non habens meam. tercio addit q9 expedit. ibi sed illam que ex fide. Dicit ergo inueniar. q9 Bonum contempsit ut xpm lucrifaciam in futuro et ut inueniar in presenti. inueniar in illo .i. ut sim membrum eius tanq9 capitis .i. Cor. xii. uos estis corpus xpi et membra de membro inueniar in quo sit .s. ipsum non habens meam iusticiam .i. iusticiam ex opibus meis presumptam que .s. iusticia ex lege est. qua .s. quis tamq; putatam. non amat iusticiam s; timet. hec aut iusticia ua iusticia. q9 ex opibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo. Gal. iii. S; potius habens illam iusticiam q9 ex fide xpi est. .s. iusticiam auctoris qui solam deus approbat. sine fide impossibile est placere deo. Hebr. xi. Ro. v. iustificati ergo ex fide et c. que iusticia fidei eius .s. p̄ manens ex deo est non ex nobis. q9 deus est qui iustificat. Ro. viii. ~~ut stercora. gravia~~

Flores sup illud arbitror ut stercora. quia carnalia oblectamenta dicit stercora

primo pp9 inhonestatem. Eccli. ix. omnis mulier fornicaria. q. stercus in uia ab omnibus pretereuntibus conculcabitur.

Scdo pp9 corrupcionem. Joel. i. computruerunt iumenta in stercoribus suis. Lapidatus est piger et

Tercio pp9 inquinacionem. Eccli. xxii. de stercore bonum omnis qui tetigerit excutiet manus

Quarto pp9 breuitatem. stercus .n. cito consumitur .i. Mac. ii. gloria uiri peccatoris stercus

Quinto pp9 fetorem. iiii. Reg. ix. erunt carnes Jezabel sup faciem terre sicut stercus.

Sexto pp9 excecacionem Tho. ii. calida stercora hyrundinum excecauerunt Thobiam.

Ad agnoscendum. Hic tangit causam. Et. prima pfecta et continua exercitatio. secundo eius congruencia aptatur corporis. .i. et uirtutem resurrectionis. tercia passionum eius associacio ex parte omnium ibi. et societatem. Dicit ergo. ad agnoscendum. hoc dupliciter legitur. Primo de cognitione in futuro. sic. q9 ita inueniar in illo. s. habens iusticiam que ex fide est. fidei inquam ualentem ad cognoscendum illum in futuro per cognitionem. Act. xv. corde aut purificato uidetur et cognoscitur deus. Mt. v. beati mundo corde qui ipsi deum uidebunt. Et fide sup ualente ad efficaciam uirtutis resurrectionis eius .i. gloriosam resurrectionem in nobis que uirtus et efficiens resurrectionis est. i. Cor. xv. si xpc resurrexit et nos resurgemus. Et fide ualente ad efficaciam in nobis societatem passionis eius .i. passionis eius imitacionem. ut .s. simus socii eius passionis eius imitando. Scdo exponitur de cognitione in presenti. Ita inueniar illo habens iusticiam fidei. Ut hoc ad cognoscendum illum in presenti. .i. ut cognoscam eius naturam passibilem. fidei .p. s. ut cognoscam in me iam magis .i. efficaciam et utilitatem resurrectionis eius. q9 resurgens pp9 iustificacionem nostram. Ro. iiii. et ad cognoscendum societatem passionis eius .s. fructum et utilitatem prouenientem ex societate et communione passionis eius. ii. Cor. i. sicut socii passionis estis sic eritis et consolacionis. Inueniar dico ergo ut configuratus per imitacionem morti eius. Repetunt. sup sicut q9 non. q9 naturale difficile ē occurrere. hic deo in ipsum eius .s. retribuendo q9 inibit. ipse quid resurgentibus uentur postea. ad reddere in cetera ex mortuis. non q9 inter mortuos. q9 malis resurgent. i. Cor. xv. os quidē

sic stercus

fidem .n. purificatur

[illegible]

resurgere vivus etc. vel quorum occurram s. ipsis in iudicio. prius tamen veniens ad veritatem que est ex mortuis. Ephes. iiii. donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionis filii dei etc.

§ Non quod iam acceperim. Habito quod apostolus post gratiam in prerogativa legalium et quibus contempsit ea propter Christum cognoscendum. hic ostendit quod nondum reputat se in perfectione perveniendi. vel sic consequitur de fatis. Secundo ostendit ad perfectionem ibi. Sequor autem. Tertio concludit intentionem suam ibi. Fratres ego me non arbitror. Quarto solicitudinem suam modo ibi. Unum autem que quidem retro sunt. Dicit ergo primo dico non quod iam acceperim etc. i. non quod iam reputem me esse perfectum vel sic. non quod quia nichil accepi. Illa tamen labo ro quod non est verum quod iam aliquid acceperim contra fidem scilicet gratiam. quicquid non accepi vel nichil respectu cognitionis celestis. perfectus non. Scientiam hic et virtutem non perfecte habeo. Iustitiam et iudicare autem si quid forte accepi non dico vel non sum sufficiens quia iam perfectus sum in dei cognitione. ex parte non cognoscimus etc. i. co. xiii.

b Sequor autem si quo modo. Hic ostendit se tendere ad perfectum. vel primo ostendit motum ibi. Sequor. Secundo terminum ibi. si quo modo comprehendam. Tertio modum ibi. in quo et comprehensus. Dicit ergo sequor quod et Ier. non accepi autem. Sed sequor s. perfectionem meritis et viribus bone mentis et operibus. ps. ibunt de virtute in virtutem. Si quo modo comprehendam i. perfecte gratiosam in futuro. i. cor. ix. sic currite ut comprehendatis. In quo etc. hoc legitur dupliciter. Primo modo quo sic comprehendam in quo i. meo modo quo comprehensus. i. cognitus sum a Christo Ihesu i. ita videre et aperte. i. cor. xiii. tunc cognoscam sicut et cognitus sum. Secundo modo sic comprehendam in quo. i. in eo dono divine mee quo comprehensus sum a domino Ihesu Christo. qui me errantem retro traxit suo ad vias ut sic dono gratie succedentis suo ad viam ut sic eodem dono perveniam ad gloriam perfecte veritatis. sic eodem dono perveniam ad gloriam perfecte veritatis. Tertio modo sic comprehendam et aperte cognoscam in quo. i. in eo lumine claritatis glorie quo comprehensus sum a domino Ihesu. qui cum fugiebam. in vindictam cum ea claritate qua apparuit in ima actu. xxvi. media die in via vidi de celo super splendorem solis circumfulsisse me lumine. Fratres quod ita sequor et intendo ideo sequi. quia ostendo ego me nondum arbitror me comprehendisse. quicquid alii pseudo apostoli arbitrentur de me. et dicant nemini pigrum sit in eternitate. aliquid ei deesse. aut fateri detrimentum

Sed loquitur cum apostolo. ego non arbitror me comprehendisse.

Unum autem que quidem retro sunt. Hic ostendit solicitudinem suam modum. et hoc in. iiii. Primo id quod sibi deest recognitando et ea ad oblivionem mittendo ibi. que quidem retro. Secundo cum ea appetendo ibi. ad ea vero que sunt priora. Quarto ad premium celeste currendo ibi. ad destinatum. Dicit ergo unum autem. hoc legitur dupliciter. Primo modo sic quod ego non comprehendi autem sed unum non deficiat illud de quo psalmus. unam petii a domino etc. Secundo modo sic. unum autem quod ita sequor ego non arbitror me comprehendisse autem sed unum de me arbitror et assero. hoc scilicet quod sequitur que quidem retro etc. Tertio modo sic unum autem quod ita sequor. unum autem illud quod sequor non plura. luc. x. porro unum est necessarium. hoc est unum illud in quo est omne bonum. Hoc similiter legitur dupliciter.

Que quidem retro. Sic que quidem ita sequor. unum et hoc isto modo que quidem retro sunt. i. terrena que iam reliqui obliviscens. i. non recolens ad concupiscendum. ps. obliviscere populum tuum etc. Ad ea vero que sunt priora i. celestia que sunt priora dignitate extendens me ipsum per desiderium etc. Secundo modo sic que quidem retro sunt. i. in vita preterita. que per sua oblivione non considerans ad presumendum. quia nemo mittens manum ad aratrum etc. ad ea vero que sunt priora i. ad futura vita acquirenda extendens me ipsum per continuum profectum etc. Tertio modo sic que quidem retro sunt. i. peccata mala obliviscens. i. non rememorans ad delectandum. vel imitandum. Gen. xix. noli respicere post tergum tuum. ad ea vero que sunt priora i. promissa bona. extendens me ipsum. Tota intentione et desiderio persequor donec venia in sup. ad destinatum bravium. i. ad premium non in aliena alio spatium et destinatum in ad destinatum. i. a me prepositum. bravium. i. premium secundum. in stadio huius mundi currenti unum. bravium. i. dicitur premium. quia in stadio currentibus unum bravium. i. cor. ix. omnis quidem currit. sed unus accipit bravium. dico superne vocationis. i. eterne vite ad quam vocat deus non dignitatis terrene ad quam vocant viri mundi. vocationis dico data et fiende in Christo Ihesu. i. per Christum Ihesum. ab. ix. vocati per Christum Ihesum etc. Ista vocationis facte in Christo Ihesu. i. per Christum Ihesum etc. vel vocationis fit in Christo Ihesu. i. per Christum Ihesum etc. ut in epistola ad Hebr. i. multifarie multisque modis olim deus loquens patribus etc. Christus premiabitur et in destinatione. Iuste quia in bravio quando excellunt qui in sinceritate caritatis quod in vocatione. solubiter quia in Christo Ihesu. Hic quicumque ergo illud arbitror. ut sciam gloria quia legalia

[illegible]

In quibus erant iam obseruantes. Sicut ipse paulus obserua-
uit ea in circumcisione thymothei. act. xvi. Ve-
tera lo. de obseruantibus ut ipse salutis. paulus non
sic obseruauit. sed ipse ut tantum iudeos quosdam indoctos
2 sanctificaret. Et inueniar in illo non habens meam iustitiam que ex lege est. Sed illam que ex fide est
Glo. nam si est iustum esse quam hominem esse. Sed melius
est filium suo actiue. Vel iustitia est nominat. hic ac-
3 tius solum sed actiua et passiua. Et inueniar in illo ibidem. Glo. qui
fecit te sine te non iustificat te sine te. Sed augustinus dicit
est bona qualitas mentis quam deus in nobis operatur. sine
nobis. Quod iustitiam dat nobis. sine nobis. Vel. deus
iustificat hominem. sine homine cooperante. sed non sine eo
4 consentiente et cooperante. Et inueniar in illo que ex deo est
iustitia. Glo. fides facit in alia uita cognitionem
deum perfecte. Sed immo magis caritas que potest saluum
facere uel excedere. Hoc enim fide formatam de qua loquitur
intelligi caritatis. fide cum magis attribuitur. quia quasi
immediate disponit et purgat oculum mentis quo
7 conuertitur deum uidere. Et inueniar in illo et uirtutem resurrectionis eius
Glo. uirtus resurrectionis est uirtus et efficientia resur-
rectionis. Sed quia et si per hoc non fuisset incarnatus
et mortuus sancti resurgerent. Vel uirtus est efficiens
6 sed exemplaris et exemplatiua. Et inueniar in illo ibidem Glo.
ex illius resurrectione iustificamur. Sed iustificatio
per potentiam effectiue. quia tamen est creatura in uitro
quia tamen christus nouerat istam uiuendi. Vel ut per hoc
resurrectio christi non est causa iustificationis nostre effi-
ciens. sed exemplaris et effectiua. per hoc in ipso
8 creator creaturam. Et sic iustificamur. Et inueniar in illo
et societatem passionis. Glo. nemo enim non per fide-
cauta patietur. Sed heretici per heresi cauta patiun-
tur. Vel supplendum est cauta et talis non sicut alii. talis fide
nostra et spe sancti consolatione. Et inueniar in illo si quo
modo occurram. Glo. occurrent sancti domino in aera
deportati ab angelis. Sed habebunt corpora agilia. quare
non agebunt deportari. Vel illa deportatio non necessitatis
9 sed honoris erit. Et inueniar in illo non quod iam perfectus sum. Sed Iusti-
tie. Quicumque perfecti sumus. Vel perfecti erant perfec-
10 tione non perfecte. Et inueniar in illo si quo modo comprehendam. Sed deus
est nobis incomprehensibilis. Vel comprehensio duplex accipi-
tur aut per cognitionem completiuam que totam rem includit
primo modo deus potest comprehendi. Secundo modo non. primo modo
comprehendit homo hominem quem manu tangit. Secundo modo
hominem quem brachiis totaliter circumcingit.

**Quicumque ergo perfecti sumus** Et hoc sentiamus

se non dum adhuc esse in cognitione christi perfectum. hic
monet eos ut de se ipsis sentiant id ipsum uel hortatur
eos. primo ut se imperfectos esse in deum cognitione cre-
dant. secundo ut de dei reuelatione confidant. ibi. Et si
quid aliter sapitis. tertio ut in eo quod iam hic perue-
nerunt. ibi. Verumptamen ad quod peruenimus. Dicit ergo quod

cumque. quia ego ita de me sentio. ergo quicumque per-
fecti sumus comparatione. scilicet ceterorum minorum. hoc sentia-
mus. scilicet quod imperfecti sumus comparatione futuri. sicut composi-
tor. luc. xvii. cum omnia bene feceritis dicite. quia etc.

**Sed et si quid** hoc legitur quadrupliciter

primo glo. primo modo sic. quia ita sentite ut dixi
scilicet nos esse imperfectos in christi cognitione. et si quid
sapitis. i. aliter. scilicet aliter quam sapiendum sit in futuro
i. non ita de hoc. scilicet quia de deo. sapiendum est
in futuro deus nobis reuelabit quia aperte et clare
se nobis demonstrabit. i. Jo. iii. uidebimus eum
sicuti est. Secundo modo sic. quia ita sentite ut
dixi et si quid sapitis aliter quam perfecti sa-
piunt. i. non ita perfecte et hoc quod sapitis. hoc
imperfecte deus reuelauit nobis. i. illam im-
perfectam cognitionem non ex nobis habetis. sed ex dei reue-
latione. math. xi. confiteor tibi domine pater celi et terre
etc. Tertio modo sic. quia ita sentite ut dixi nos
scilicet esse imperfectos. et si quid sapitis aliter. scilicet sup-
quam qui hoc sentiunt. i. non ita humiliter et hoc
scilicet quod non bene sentitis de nobis deus nobis reuelabit
quia nos humiliter sapere docebit. math. xi. di-
scite a me. quia mitis sum etc. Quarto sic. quia ita
sentite ut dixi. hoc scilicet quod melius sapitis. deus
nobis reuelabit. quia ex dono dei non ex uestro
ingenio. hoc habetis. unde ex hoc superbire non
debetis. Et licet modo imperfecti simus uerumptamen
tamen necesse est quia quicumque contingit. ut idem sapiamus
quo ad unitatem. fidei. et in eadem permanea-
mus regula que ad rectitudinem uiuendi quam facit
caritas. aliter. i. recte diligunt te gratia uel quia
qui habeat regulam sequi fidant per superillos
ad quod. scilicet ad idem sapiendum. et in eadem regula
permaneamus. peruenimus iam iam licet adhuc imper-
fecti simus. Quod enim est quasi religio nostra doctrina
fides. regula caritas. hec est regula aurea. de
qua Josue. v. in hac regula. scilicet. imperfecte comple. quia hoc
aug. imperfecte sunt ex caritate dilectionem quia super
nos deus. quia nos. anima nostra. quia iuxta nos pro-
ximus. quia infra nos proximum corpus. act. iiii. mul-
titudinis credentium erat cor unum.

**Imitatores mei estote** Supra posuit

se spiritualiter in exemplum. hic monet ad sepa-
randum. quam pseudo imitandi. et monet ad imita-
tionem sui et sibi similium. Secundo detrahit ab imitatione
pseudo predicatorum. ibi. multi enim ambulant
Tertio subdit rationem dictorum. ibi. nostra autem conuersatio
Juxta primo monet imitari se. secundo discipulos
suos. ibi. et obseruate eos. Dicit ergo quasi imita-
tores. q. idem sapiamus etc. et in hac scilicet fide
et regula uiuendi. Fratres estote imitatores

mei. sic̄ hī. ii. cor. iiii. et gal. iiii. et si īue sup
nō hētis p̄secute obs̄uate. i. diligenter in
spiritu et imitamini. nō obs̄uate īuidie
de q̄. ps̄ obs̄uabit peccator iustū. s; caritati sub
s̄uate in q̄ eos q̄ ita ambulant. de bono. s. in
melius p̄ficiēdo. sic̄ hētis formā n̄ram. i. p̄m
gaue uite et doctrine mē. i. pe. ii. forma fc̄i
gis ex aīo. Multiplex est p̄fectō.

Prima uite. Ꝑfecti sc̄ celi et t'ra. et oīs ornat' eorum.
Prima innocētie. in rectitudine spūs. eze.
xxviii. plenus sapia et p̄fect' decore et c̄.
Tertia sufficiente. i. impletōe mādator.
gen. vi. noe uir iustus atq; p̄fectus
fuit in gnatōe sua. cū deo. ix. xix. si uis p̄fectus ēe uade.
Q̄rto huiī̄ amaē in supadictōe ⁊siliorum.
Q̄nta ⁊sūe in ⁊sidenāa uirtutum. Vñ de
i. io. iiii. p̄fcā caritas foras mittit ti.
Sexta excellentie in p̄rogatiua donorum
ut in beata uirgine. ps̄ sic̄ luna p̄fecta in etnū.
Septima redundantie in ub'tate uirtutum. heb̄.
vii. nichil aūt ad p̄fectū adduxit lex
fin̄ medium p̄fecti.
Octaua dectne in eminentia dignitatum. i. re.
ii. excitabo mihi sacerdotem fidelem. p̄fec
Nona glorie in p̄ficientie p̄mio. eph. iiii.
donec occurramus oēs in uirū p̄fectum.

**Multi autem ambulant.** Hic re
hit ab imitatōe pseudo. Vñ tangit. q̄ṙ
mala q̄ sc̄ in eis p̄ que rethit ab eorum imi
tatōe. p̄mū est crucis inimicā. s. in dispūtatōe
etna. ibi. quorum finis interitus. tertiū ē uēn'
tura. ibi. quorum deus uenter. q̄rtū inanis gloria
ibi. et gl'a in ⁊fusione. qūtū t'rena sapie
ntā. ibi. qui t'rena sapiunt. In p̄ma inuitā
lui p̄latam. q; multi. In stab. litatē. q̄ am
bulant. famositatē quos sepe dicebam. p̄di
cōm. q; et nūc flens dico. Dicit ergo multi. q.
ita imitatores mei estote et nō illorum. Vñ de
⁊lin. ii. mal̄ s̄ūe in ill'. q; illorum infinit'
e uia. et uēs. ii. ambulant p̄tinendo in ipe'
quos sepe dicebam uob' dū eram apd'
uos. nūc aūt. s. absēs et flens dico. flens s.
p̄ illorum p̄ditōe. ps̄. exit' aq̄r deduxit
ocl'i mei. q; nō cp̄ s̄ephani uisione. ic.
ix. quis dabit capiti meo aquā ⁊c. et plo
rabo die ac nocte. inte'fc̄os filie p̄pl'i mei
dico inq̄ illos ēē inimicos c̄ri x. q; s.
in cruce crucis euacuant dū dicūt ad salutē ēē
necessariam legalium obs̄uantiaz. In inimicos
crucis sūt. Qui in cruce crucis ⁊tep̄mut

Qui crucis mutatores p̄secuntur et affligunt.
Qui in alios crucis inuitatē rethunt.
Qui crucis d̄ria faciunt. Campunatōe celest.
Quorum finis ē interit'. i. q; ai dixerit pax
et securitas. tunc repentin' eis sup̄ueniet int'.
i. thessa. v. et quorum. q; ipsorum deus uent'
est. ipui. ii. nō q; deū colūt in molantes
ei hostias. sic̄ deo. ro. ult. h' dnō nō s̄m
ut. s; suo uentri. hii sūt sac'dotes. vel qui
tanta ⁊medit et bibit cotidie. dan. xiiii. nō
ne uid' et uel de uineis ⁊c. uel quorum de' uent'
est. q; mestis uentr' tanq̄ue uiciā spem sa
lutis ponūt. credentes. s. iustificari p̄ imo
lacōm a' hui. Hoc legitur c'p̄lr̄. s. gl'o. p̄
**Et gl'a in confusione.** Primo in sic et
gl'a ipsorum ē in ⁊fusione. q; gl'ant in cu
dendis uū debent potius ⁊fundi. Sedo
modo sic et gl'a q. s. gl'antur. in carnalibus ob
s̄uantiis ponentes in eis spem. salutis in ⁊fu
sione ipsorum. s. tempal'. qua gl'ant in tp̄alib;
bonis erit. s̄up. in ⁊fusione. q; gl'ani in ignōis
⁊mittēdo. qui t'rena sapiunt. q; i legalib;
obs̄uantiis nō sp̄ualem. s; carnalem se
sū q'runt. baruc. iii. filii agar qui exq'runt
sapiam q̄ de t'ra ē. Jac. iii. disti'guitur q̄dā
plex sapia. celestis. t'rena. aīal's. dyabolica. vñ dr̄ nō est ista sapia desursū descē
dens. s; t'rena. aīal's. dyabolica. t'rena sapiunt
auari. carnalia luxuriosi. dyabolica. sup'bi
ecce q̄ malorum nūm. auaros uita. et finis
uita. q; uolupt'osi p̄ nōtur in crucis inimi
cicia. sup'bi. q; nō in ⁊fusionis gl'a. oñ aūt
q; nōtur in t'rena sapia et de finis. uitā inani
campnatōe celi. Hic redit p̄ma rōne. q̄
**Nostra autem ⁊u'satio.** P'ponit de ueri
ipsū inuitat. q̄ pseudo. Vñ tangit p̄mo uita
p̄fectōm. p̄o p̄mi expectatōm. ibi. vii. et salu
atō expectatōnis c'titudinez. ibi. Reformabit
p̄fectōm uite in a dn̄is essentiā. s. s. expecta
p̄xia. qd nōtur ibi. nostra ⁊u'satio. In celis
etia. ibi in celis stabilitas p̄tua. ibi. est.
Dicit ergo n'ra aūt. q. isti male ambulant
p̄ q; nō s̄ imitandi. nos aūt nō sic. aūt s;
n'ra ⁊u'satio in celis est. i. sic̄ ⁊u'satio in ce
lestium. c'uis sūm' uirtu. ysa. lx. qui sūt
isti q̄ ut nubes uolant. vñ et saluatorem
hic subdit p̄mū expectatōnis. p̄ p̄mo de celo
p̄mitorē. s̄o p̄mitatōm. ibi. q reformabit.
In p̄ma tangit c'i offitius saluandi i salu
tore ad uenientium in omni i expectatō ne. p̄
sonā. filii. in dnō ⁊c. Dicit ergo. vñ. i. p̄

nec iam hunc salvatorem tantum animarum quin corporum
expectamus venturum. Luc. xxi. Videbitis filium
hominis etc. Dominum nostrum quantum ad naturam divi-
nam. Ihesum Christum quantum ad humanam. Hic est verus Io-
seph quem pharao vocavit lingua egyptiaca
salvatorem mundi. Gen. xli. qui scilicet cum venerit
reformabit quod prius in perditione formaverat.
Gen. i. Formavit deus hominem de limo terre. Corpus
humilitatis nostre id est nostre deiectionis quod post mor-
tem in pulverem vertitur. Et ubi dicit corpus non
animam quia anima non. [R]eformabit reformi-
bit in quantum corpus configuratum id est assimilatum corpori
claritatis sue id est claritati quam habuit corpus suum
vel in resurrectione Mt. ult. vel in transfiguratione
Mt. xvii. Io. iii. Scimus quod cum apparuerit similes
ei erimus. Ecce duplex status corporis scilicet mor-
talis quod corpus humilitatis resurrectionis quod
reformabit restituatur quod configuratum etc.
[illegible] facit [illegible] secundum virtutem. Cui gratia et hanc
reformationem faciet potens secundum operationem id est poten-
tiam operandi qua potest non solum hoc sed et subicere
sibi omnia celestia terrestria et infernalia. Omnia
enim iam ei subiecta sunt iure sed omnia subicientur
in manifestatione. [H]ic quem scilicet illud hoc sen-
timus ergo quod imperfecti sumus. Ideo nisi deus ce-
te[ra] [illegible] vitam. Secundo quia aliquis perfectus est et
sit vitalis non tamen sibi continuabit noni vi-
ri [illegible] sentire. [I]tem ibidem ergo caritas
non auferetur sed augebitur quod omne imperfectum auf-
fertur. i. Cor. xiii. Caritas numquam excidit. Secundo
non ipsa sed evacuatur sic fides et spes. Sed fun-
damentum tollentur. [I]tem ibidem ergo in quantum plen-
itudine preceptum illud implebit. Diliges dominum
deum tuum ex toto corde etc. Quod sine potest nisi [illegible] ipse
in fruitione caritatis consummatur. Secundo non est caritas
que precepti nec sic implebitur sed quod sunt
preceptorum vel quo tendendum est sicut
in [illegible]. [I]tem sic illud quorum deus venter est. Ergo
hoc ab homine tolletur quod preceptis diriguntur quod
ergo omnis qui aliquam creaturam plus quam deum diligit
creaturam colit. Ergo omnis peccator est ydolatra.
Secundo quod peccatis diligit deus [illegible] deus non proprie
sed similitudinarie quod exprincipaliter intendit.
[I]tem configuratum corpori claritatis querit quare
non dicit sicut configuratum corpori impassibili vel agili
vel subtili sicut corpori claro cum hee sunt [illegible]
dotes corporis glorificati. Secundo quod claritas [illegible]
magis gloriam corporis efficit magis tamen non fiat

[I]taque fratres mei karissimi etc. Capitulo ...
cedenti monuit eos stabilitate cavere [illegible]
presenti monet eos in unitate manere. Primo ostendit

fo lentur. Ibi gaudete in domino. Tertio ostendit
quare. Ibi nichil solliciti sitis. In prima primo
monet omnes generaliter ad firmitatem in fide stan-
do quartum ad feminas specialiter ad pacem servandam.
Ibi euchodiam rogo. Tertio quosdam specialiter
ad eas iuvandum. Ibi rogo et te germane.
In prima primo alloquitur eos amicabiliter.
Secundo exhortatur utiliter. Ibi sic state. Dicit
ergo. Itaque fratres mei quia eadem fide karissimi quia
eadem caritate et desiderantissimi quia specialem
affectionem. Mathe. quos mihi dedisti vide ut
quia me desideratis videre. Gaudium meum in
presenti per presentem scilicet consolationem. Exultate in
gaudio. Ps. xviii(?). Et corona
mea in futuro per fidem scilicet expectationem. i.
Thessal. ii. Que est spes mea aut corona
gloria nonne vos ante deum. In futuro enim omnibus
quos ad fidem convertit quasi corona [illegible]
bit. Cant. i. Ecce illum corona [illegible]. Prov.
xvii. Corona senum filii filiorum. Felix. Con diu
magistrum per fidem et nos fratres. In affectu per
caritatem et specialem carissimi et desideratissimi
tamen per iocunditatem. Et sic gaudium et co-
rona. [S]ic state. Quod fratres sic state supple
sicut me statis scilicet vel sic state sicut vos statis
id est in hoc quod incepistis per sanitatem. i. Cor. x.
Qui stat videat ne cadat. State in quantum in domino
id est in hiis que sunt domini. Eccli. ii. Fili accedens
ad servitutem dei sta in iustitia et timore. Sta-
te in quantum karissimi quod contrarium [illegible] karissimi ca-
que fundatis fide [illegible] capientes fidei
adversario [illegible] karissimi in hiis fina-
liter perseverando. Ecce ergo perseverandi modus sicut
actus state in actu in domino efficacia. Karissimi
[E]uchodiam illam feminam rogo et sin-
thicen illam aliam deprecor idem ipsum scilicet quod dico
in aliud sapere et non debere sentire nec credere sed sapere
in unitate fidei devotionis. Ps. In unitate et
videte. Quia etc. In domino id est quod hoc in domino id est
bonum. [H]ic monet quosdam ex fratribus videlicet
[R]ogo et te germane compar. [H]abet primo
personam quam rogat et nomine quod germanus
et a predicatione quod compar. Secundo personas pro quibus
rogat et alacritate. Adiuva quod mecum la-
boraverunt predicatione domini quod nomina sunt in libro
[u]nde [illegible] rogo quoniam nec solum contra illas specialiter
rogo sed et te germane nomine et quasi compar id est
socius non equalis meus in evangelio predicando.
Rogo adiuva illas perseverantes in fide. Eas
scilicet confortando quod sic quia domus [illegible] cecidit(?) quia
civitas firma. Prov. xviii. Que scilicet mulieres

sustinetur cum pace

mecum laboraverunt in evangelio non utique predicando quia i. chi. docet mulierem in ecclesia non permitto. sed in ipsius predicatoris necessitatibus ministrando. Quia i. predicatorem in evangelio laborat et non solum mecum. sed et a clemente et ceteris adiutoribus eius sic. et in necessitatibus ministrando. quorum nomina i. merita et premia propter que merentur apud deum et homines innotescunt sunt super scripta in libro vite i. in dei predestinatione. luc. x. gaudete et exultate quia nomina vestra scripta sunt etc.

Et notandum quod xpistus liber vite dicitur .iiij.or modis. Primo quia est liber viventis. vivus est .n. sermo dei et efficax. heb. iiij. apo. xxi. et non intrabit in eam nisi qui scripti sunt in libro vite et agni.

Secundo quia est liber vivificantium. ps. deleantur de libro viventium etc. apo. xx. qui non est inventus in libro vite scriptus missus est in stagnum ignis.

Tertio quia est liber vivificans. baruc. iij. hic est liber mandatorum dei et lex que est in eternum omnis qui tenent eam ad vitam etc. Liber vite etc.

Quarto quia est liber vivendi. apo. xx. alius liber apertus est qui est vite eccli. xxiiij. hec omnia.

Gaudete in domino semper. Hic monet eos manere in unitate leticie ostendens primo in quo est gaudendum. secundo quomodo gaudendum ibi modestia vestra. tertio quare gaudendum quia dominus prope est. In primo notatur gaudii materia. In secundo forma. In tertio finis. In prima notatur quod duplex conditio gaudii. s. magnitudo. ibi in domino. longitudo. ibi iterum dico gaudete.

duplex

Dicit ergo gaudete quia omnia nomina eorum sunt in libro vite et ut ideo de vobis cottidie credatur. gaudete in domino non in seculo. aug. nemo potest in seculo gaudere et in domino et in domino. et hoc non ad horam. sed sup. ij. cor. vi. quasi tristes semper autem gaudentes. Iterum dico. quia non solum gaudere incepistis. sed ut iterum dicitis gaudere debetis in dilectione eternitatis ipsius locatis sine fine secundorum de hoc dicit propheta gaudio. ps. letamini in domino et exultate.

Modestia vestra. Hic ostendit formam quomodo gaudendum in mundo. s. rationabiliter sine modestia admixtione quia non in modestia eminentia sit manifeste ad exemplum quia notatur in noticia integritatis sui prefecte ad proximum quia videtur in omnibus.

Dicit ergo modestia hoc legitur dupliciter. primo ut sic. gaudere in quantum ita quod modestia vestra i. modus gaudendi. s. in domino. notatur sit omnibus hominibus. ut .s. per nos bocalum distat.

Secundo ut sic. modestia vestra. i. nobilis cum sancto et modestia non sit omnibus hominibus et fidelibus et infidelibus. fidelibus ut imitentur. mat. v. sic luceat lux in fidelibus. ut nichil reprehensibile inveniant. sed potius exemplo vestro convertantur. i. pe. ij. conversationem vestram inter gentes habentes bonam ut in eo quod etc. Ostendit quare gaudendum

Dominus prope est. Hic notatur duo causam gaudii bonitatis. sua autem potestate. quia dominus prope in quantum. quia prope. Dicit ergo idcirco debetis gaudere et propter modum facere. quia dominus prope est propterea. s. dare quod verum est. si non esset finis licet prope nobis dominus. sed longe non esset gaudendum. sed est et dominus et prope. Prope est orantibus. ps. prope est dominus omnibus invocantibus eum. iac. iiij. appropinquate deo et appropinquabit vobis. Prope est contritis corde et humiles spiritu salvabit. Item prope est petentibus. ps. prope est dominus his qui tribulato sunt corde. Item prope est diligentibus. i. io. iiij. deus caritas est et qui manet in caritate in deo manet etc. Longe est peccatoribus. ps. longe a peccatoribus salus. Ie. xij. prope es tu ori eorum et longe a renibus.

Nichil soliciti sitis. Hic monet eos confidenter orare ostendens primo modum consuetudinis. secundo propter quod eum confident orare. ibi. sed in omni oratione. tertio orationis exauditione ibi. et pax dei. Dicit ergo. Item dominus prope est. ideo nichil soliciti sitis. i. de ullo re mundi. mat. vij. ne soliciti sitis corpori vestro quid induamini. i. pe. v. omnem sollicitudinem vestram proicientes in eum. sed potius in omni oratione simplici et observatione cum gratiarum actione de beneficiis perceptis. ut alia. s. famulis impetrent petitiones vestre de impetrandis finis innotescant apud deum per fiduciam devotionis. i. ita. efficientes sunt ut ad eum perveniant. eccli. xxxv. oratio humiliantis se nubes penetrabit. vel sic innotescant apud deum. s. per rectitudinem intentionis. ut .s. non fiant in aspectu mundi. s. ad iactantiam. sed in conspectu dei soli. mat. vj. intra cubiculum tuum etc. Secundo vel sic. Innotescant apud deum per ministerium. s. orationis. i. angelis qui sunt apud deum ut deo offerant. tob. xij. quando orabas cum lacrimis obtuli orationem tuam deo. Tangit autem apostolus hic .iiij.or per ordinem. Orationem que est de faciliorbus impetrandis. obsecrationem que est pro difficilioribus impetrandis. Gratiarum actionem que est pro optentis beneficiis. petitionem que est pro spiritualibus consequendis.

Et pax dei. Hic ponit exauditionem quam implorant notum facta in quantum re exibitur. s. eterna. vitam et operatio eterna. quia pax dei. vestris. quia ex superat omnem sensum. operatio custodiat corda vestra. Dicit ergo. et pax hoc legitur dupliciter. primo de pace interna que est dei. sic et pax dei transitive. i. pax que dei est. eph. ij. ipse est pax

mi· que ex sup. at omn. sensum· i· omn. intellectum crea tum angelicum· s· et humanum· custodiat corda vestra· i· voluntates vras et intellectus amala· s· affectione pe xiiii· omni custodia serva cor tuum· et intelligentias vras in fide ab omni· s· errore· et hoc in xpo ihu· i· intendendo ipsum affectu et intellectu. Alio modo de pace creata exponitur· sic· et pax dei· i· pax et unitas quam dat ipse deus de qua ysa· xxxii· sedebit ppls meus· in pulchritudine pacis. que exsuperat omnem sensum humanum· sensum non angelorum· sensum custodiat etc. omnia precedentia communi bonum operantium· videlicet amabilitas· quia pax mentis est plaga sui pace vitas· quia pax dei in n. est vita pax ad Juvenalitas· quia exsuperat omnem sensum· utilitas quia custodit corda et intelligentias· in se in nullis ne pax que custodit corda. Sui magnorem intelligentia assui. Et cetera in xpo ihu sui perfectione. Hec est quarta

## De cetero fratres quecumque sunt vera.

pars. Pars principalis. cont. epistole· nam post salutationem gratiarum actionem et instructionem· hec quarta recapitulando subdit epistole conclusionem s· glo· v· iiii. Fuit. Primo ponit duo· secundo· ibi· gaudeamus sui autem in luctus· ibi salutate omnem sanctum. Quarto sa personis bonum conveniant perfecti quarta futurum· salu tat quibus scribit· In prima primo ponit exhortatio secundo exemplum· ibi· que et didicistis et accepistis· tertio premium· ibi· hec agite et deus· In prima primo tangit ea que pertinent· magis ad edificationem proprium· s· veritate intellectus castitatem in affectu rectitudinem in operatione. Sanctitatem in intentione. Secundo ea que pertinent magis ad edificationem alienam ·s· reddere se amabilem pulchritudine morum famosum bonitatem operum virtuosum tolerantia passionum· disciplinatum compositione sensuum et motuum exteriorum. Dicit ergo de cetero· q· hucusque vos monui ad tolerandam cautelam pseudo predicatorum· fratres de cetero quecumque sunt vera· que ad fidem et veritatem in intellectu· et hoc quantum ad deum de quo ipso dicitur· non et creatura sed secundo quecumque pudica que ad castitatem in affectu· et hoc quantum ad se ipsum· ab illicitis· abstinendo· quecumque iusta quo ad rectitudinem in operatione et hoc quo ad proximum· iuste· s· vivendo quecumque sancta quo ad puritatem et intentione omnia· s· pura intentione faciendo. Achus· iiii· ne· ii· sobrie et iuste et pie vivamus in hoc seculo expectantes etc. Quecumque amabilia· i· amatu digna s· boni mores qui reddunt hominem amabilem quecumque bone fame· ut bona apud proximos que acquiruntur et servantur· bona fama· ecci· xli· curam habe de bono nomine· sicut virtus· i· quecumque virtuosa· s· que reddunt hominem virtuosum· ut sustinentia passionum· si qua laus discipline· ut compositio sensuum et motuum exteriorum que· s· reddit hominem in disciplina laudabilem non laude mundana vel humana sed in qua laudatur pro incessione etc sue. Hoc omnia supra dicta que· s· ad proximum pertinent cogitate ·i· in animo versate· non simplici cogitatione in qua nullus in vobis est meritum· sed cogitatione affectiva que· s· omnia perficiat. Et didicistis me docente audiendo et accepistis· ut dignitatem doctrine mee accipiendo et audistis a bonis· s· de me et vidistis per vos ipsos in me· quia que docui vidistis in me omnino. Ro· xv· non audeo aliquid loqui eorum que per me efficit xpc. Hec agite· q· d· non solum hec cogitate· sed et agite· et deus pacis· i· creator super erit vobiscum adiuvans vos ad hec facienda· i· thes· v· ipse autem deus pacis sanctificet vos per omnia. Hic queritur sicut illud et corona mea· glo· discipulus in agone victoribus dignus est corona· magistri contra illud victoriam alienam dignior est corona. Respondeo victoria discipuli quo animus est magistri per causam non per accidens· vel glo loquitur de corona aurea non aureole. Item contra illud quorum nomina sunt in libro vite· glo· quia qui discrecti unicuique sunt diversas mansiones debent contra unus est denarius. Cf· xx· secundo v. vinee· premium et una mansio. Respondeo unum premium essentiale· plura accidentalia· vel unum est premium a parte eius quod datur· sed diversa ex parte modorum recipiendi. Item ibidem glo· liber vite est prescientia dei in qua scripti sunt omnes salvandi· contra aliqui delentur de libro vite· Et illud· ps· deleantur de libro viventium· vel sic autem de prescientia dei. Respondeo duplex est prescientia vel forma vite· una prescientia secundum quam nullus deletur· alia presentis iustitie de qua multi delentur· qui scripti sunt in prima prescientia dicuntur scribi in libro vite simpliciter· alii ut nunc. Item sicut illud gaudete in domino· glo· nemo potest simul gaudere in domino et in seculo· contra non omne gaudium seculi est mortale. Respondeo· gaudere in seculo duplex est vel principaliter vel non principaliter est vel principaliter· primum excludit gaudium divinum non. Item sicut illud mihi soli sitis· glo· de illa re contra ephesi· iii· solum ficare virtutem spiritus. Respondeo loquitur de solatio temporali· non spirituali· vel hic de solitudine diligentie. Item sicut illud in loco apud deum glo angelus quasi apud deum quia homines discit aliquis angeli contra eorum est illuminare homines in illuminare aberis. Respondeo dicit angeli docentes occasionaliter quia homines ministrant eis unum disiendi sed non ab hominibus accipere. Sic

b · 1 · ℞ · 2 · ē · 3 · 8 · 7 · 6 differentia de solatione

rusticus qui per [illegible] librum sapientie et eloquen-
tio discendi non tamen addiscendi. Tertium scilicet illud
eo nouit omnia et aliquis sicut sic et post-
quam sciam se omnia aut nouit in futura. secundo et per
[illegible] sic dicat ibi modo apice sacra-
non teneo sacre. Tertium ibidem obiectum scilicet non omnia
nouit michi et innotescere potest. Ro. loquitur
autem de notitia approbationis non speculationis.
Tertium scilicet illud. pax dei que exsuperat omnem sensum
est. id est non in angelorum. [illegible] i. cor. ii. oculus non
uidit et auris [illegible] etc. Ro. pax increata sup-
at omnem sensum creatum. pax non creata omnem sen-
sum maiorum non comprehensorum. Tertium scilicet illud e-
to dicatur corda uestra et [illegible] ut [illegible] ex ipsum
appetantis uel intelligentis. quoniam uideri ex ipsum
sit appetenda et intelligenda. Ro. aliquid
ex ipsum intelligi potest dupliciter. uel quod per se ipsum
uel quoniam nos ordinat ad ipsum. Ro. in loquitur
eo non primo modo [illegible]

Gaudete in domino iterum dico gaudete. modestia
primo pro terris assumpte nature. et Iac. gau-
dendum. ps. [illegible] timentes eum salutare
[illegible] ipsius. ut [illegible] uestra [illegible]
[illegible] alligauit uulnera eius.
Secundo pro [illegible] [illegible] et Iac. modeste
agendum. ps. [illegible] est tu domine et omnis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. xvii. [illegible] non [illegible]
[illegible] sit ab uno quorum [illegible]. ps. [illegible] est ad
Tertio pro [illegible] [illegible] et Iac. [illegible]
omnibus innocentibus cum omnibus innocentibus
cum in [illegible] Iac. ysa. lv. querite dominum
dum inueniri potest. inuocate eum dum prope est.
Quarto pro [illegible] [illegible] [illegible] Iac. [illegible]
[illegible]. ysa. li. [illegible] [illegible] meus. Iac. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Ista [illegible]
tangit ibi. apostolus pro ordine. Et omnis lo-
quendo nos [illegible] est. [illegible]
peccatoribus ad penitendum. Ioel. i. clamate ad
dominum. a. a. a. quia [illegible] est dies domini [illegible] in
[illegible]. [illegible] penitentibus ad miserendum. Ro. xiii. [illegible]
est nostra salus. ysa. xiii. [illegible] est ut ueniat
tempus eius et dies eius non elongabuntur. [illegible]
Orantibus ad exaudiendum. [illegible] Dominus
pugnantibus ad succurrendum. ysa. [illegible] est
[illegible] meus. [illegible] salvator meus.
brachium meum. [illegible] in [illegible] quia [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] dominus et [illegible]
[illegible] ad [illegible]. Ro. x. [illegible]
est uerbum in ore tuo et in corde tuo.
perseuerantibus ad premiandum. luc. xxi. [illegible]

Gauisus sum autem in domino

super uos possint exhortationem. hic ostendit eorum
conuersationem. primo absolutam in se. Ro. in alio
[illegible]. ibi. scitis autem et uos philippenses
in prima liberalitate eorum laudat. Ro. tardi-
tatem excusat. ibi. occupati autem eratis.
[illegible] remouet causam laudandi falsam. ibi non
per penuriam dico. [illegible] ostendit [illegible]
ibi. [illegible] [illegible] [illegible]. Dicit ergo. gauisus
q. in ad futura nos [illegible]. [illegible] [illegible] aut [illegible]
gaudeo. et hoc est quod dicit. gauisus sum autem
non in [illegible]. i. non propter donum [illegible] [illegible] de dono
[illegible] [illegible]. gauisus sum inquit uehementer
q. gaudio spirituali non carnali. [illegible]. ii. gauisi
sunt gaudio magno ualde quoniam tandem [illegible]
[illegible] [illegible] aliquando refloruistis. ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad modum arboris
[illegible]. sic olim floruistis in [illegible] [illegible]
[illegible] elemosina. [illegible] flos [illegible] fructus
[illegible] [illegible]. [illegible] si floruerunt
[illegible]. si flores fructus parturiunt et floruis-
tis [illegible] [illegible] ad utilitatem mea sentire
[illegible] [illegible] compassione. sic et [illegible] [illegible]
[illegible] et exhilaratio. quia gauisus exhilarant
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
uehementer [illegible] [illegible] qui refloruistis
Et nota quod [illegible] arbori comparatur. ps
[illegible] tamquam lignum quod plantatum est se-
cus [illegible]. Huius arboris radix est habitus caritatis
eph. iii. in caritate radicati et fundati
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] xxxvi. [illegible] [illegible] ramos [illegible] [illegible]
[illegible]. flores et mores honestatis. [illegible] xx
[illegible] [illegible] [illegible] fructificaui suauitatem
[illegible] [illegible] et flores mei fructus honoris. et [illegible]
odoris et flores mei fructus honoris. ps folium
[illegible] folia [illegible] edificationis. ps folium
eius non defluet. fructus [illegible] [illegible]
[illegible] facite dignos fructus penitentie. [illegible]
[illegible]. ii. q. [illegible] refloruistis. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] occupati. [illegible] eratis. q.
cum [illegible] [illegible]. [illegible] aliquibus
non [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magni
[illegible] hominibus. hic remouet causam gaudendi
Non quod propter penuriam. laudandi falsam
[illegible]. [illegible] quod non gaudeo [illegible] [illegible]
suppletione [illegible] [illegible] [illegible]. primo. quia [illegible] ad
sufficientiam. Ro. quia scit sustinere penuriam
[illegible]. ibi. scio et humiliari. [illegible]. quia institutus est ad
omnem fortunam. ibi. ubique et in omnibus institutus
sum. [illegible]. quia potest sustinere omnem molestiam
ibi. omnia possum. Dicit ergo non [illegible] quod [illegible]
[illegible] sum. quod autem dico. [illegible] me gauisum non

propter penuriam .i. propter consolacionem mee penurie. ego .n. didici. propter consuetudinem. sufficiens .i. contentus esse. hiis in quibus sum. prov. xiii. iustus comedit et replet animam suam. venter autem impiorum insaturabilis est cupiditatis et voluptatis. nunquam dicit sufficit. prov. xiii. Scio et humiliari. quia ex dilectione non frangor. ii. cor. iiii. deicimur et non perimus. scio et habundare. quia ex habundancia non extollor. sicut ille de quo dicitur. xxxii. incrassatus est dilectus et recalcitravit etc. Ubique .i. in omni loco. et in quibuscumque personis. et in omnibus rebus prosperis sc. et adversis. Institutus sum .i. firmus et instructus adeo non per me. qualiter sc. medelam habere .i. Jo. iiii. Victus docebit de omnibus. Et saciari et esurire penuriam. hec duo pertinent ad cibum et potum. et habundare humiliter et penuriam pati gaudenter. et hec duo pertinent ad alia que sunt necessaria. prov. xiii. Est quasi dives cum nichil habeat et est quasi pauper cum in multis diviciis sit.

b **Omnia possum.** Hic ostendit quod potest sustinere omnem molestiam. Ubi ostendit primo fortitudinem sive magnitudinem. quia omnia possum. secundo auctorem quia in eo qui me confortat. Dicit ergo omnia quod non solum pati. sc. sed omnia possum facere super omnia .n. omnipotens. Mc. ix. omnia possibilia sunt credenti. in eo sc. Christo .i. per auxilium non per me. Jo. xv. sine me nichil potestis facere. Qui me confortat .i. qui in fortitudine tribuit. ps. Dominus dabit virtutem et fortitudinem plebi sue benedictus deus etc. Quod apostolus potest in Christo patet in septem. Primo omnia iudicare. i. cor. spiritualis homo iudicat omnia. Secundo omnia facere. i. cor. ... omnia facio propter evangelium. Tercio omnia fieri. i. cor. ix. omnibus omnia factus sum. Quarto omnibus placere. i. cor. x. omnibus per omnia placeo. Quinto omnia contempnere. sup. iii. omnia detrimentum feci. Sexto omnia concedere. i. cor. vi. omnia michi licent. sed non omnia expediunt etc. Septimo omnia sustinere. ii. thi. ii. omnia sustineo propter electos.

**Verumptamen bene fecistis.** Hic ostendit grandem animum eorum. Ubi primo ponit ... secundo commendacionis ... Dicit ergo verumptamen quamvis rebus datis non gaudeo quibus carere possem. verumptamen quantum ad vos pertinet bene fecistis. quia quod iustum est fecistis communicantes tribulacioni mee .i. in tribulacione levantes dantes. ut sicut fuistis socii passionum sic eritis et consolacionum. ii. cor. i. Hic commendat eos in largitione.

**Scitis autem et vos Philippenses.** Commendat eos. Ubi primo commendat liberalitatem dandi. secundo eam continuare dandi. ibi. quia semel et bis. tercio ostendit dantis sufficienciam. ibi. Habeo autem. quarto eorum complacenciam. ibi. repletus sum acceptis. In prima commendat eorum quod dedit liberalitatem. ibi. communicavit. in racione dati. specialiter. ibi. nisi vos soli. frequenter. ibi. quia et Thessalonicam. Dicit ergo scitis quod vos michi communicastis et non alii. Scitis autem et vos Philippenses quod in principio evangelii .i. predicacionis mee sc. qui profectus sum a Macedonia. post quam sc. ibi predicaveram. nulla michi ecclesia communicavit in racione dati et accepti .i. in remunerabili communicacione ministrando temporalia pro acceptis spiritualibus. hoc enim est racio dati et accepti ut seminanti spiritualia carnalia ministrentur. eccl. xiiii. in divisione sortis da et accipe. nulla nisi vos soli. hoc commemorat ut per hanc laudem eos ad similia provocet.

**Quia et Thessalonicam.** Hic ostendit quod dedit frequenter. Ubi implicat dandi frequenciam. quia semel et bis. animi ... quia in usum. Dicit ergo ita dico vos soli. quia non solum simpliciter misistis. sed et Thessalonicam semel et bis misistis in usum temporalia in usum .i. ... ad thesaurizandum ... temporalia ... in usu non in fructu. ... Aug. ... et solacium ... fruendis ... utendis.

In quo ... hodie ...

**Non quia quero datum.** Iam commendat eorum ... hic ostendit animum ... sc. fructum. Ubi primo excludit animum cupiditatis. secundo includit animum caritatis. ibi. sed requiro fructum. Dicit ergo non quod quia vos laudo bene fecisse. hoc autem dico. non quia quero datum .i. non considero ... hodie non bonum est illud ... .i. diligunt munera. sed simpliciter hoc dico. quia requiro fructum .i. utilitatem operum vestrorum ... in quibus ... vite ... primo non sic ... sc. ... in racione ... .i. in voluntate ... sc. ut sicut ... operum ... diligit ... secundo modo sic ... sc. ... in racione vestra. quod de eo reddetis in die iudicii .i. ut ... iusticie vestre ...

habundans sit ei reddens deo vicem de actibus vir⁹ qui dicetur aliis reddere vicem villicationis tue lu c. xvi. felix ille qui sic bonis operibus habundabit

Habeo autem. q. non quero datum. habeo omnia que michi misistis. et habundo. sed non sicut avarus de quo dicitur. Iohannes ait avaro deest tam quod habet quam quod non habet credentim tot⁹ mundus divitiarum est

Repletus sum acceptis. hic ...git de in conplacentiam quam ostendit in condupla effusi elemosine. elemosina .n. egenum relevat unde dicit repletus sum. deum placat. unde subdit in odorem suavitatis. hostes superat. unde addit hostiam acceptam. gratiam impetrat unde sequitur placentem deo. Dicit ergo. Ita habundo ipsi non precarie michi. sed repletus sum acceptis. scilicet muneribus ab epaphrodito. de quo supra .ii. huius. scilicet que misistis in odorem suavitatis ad deum. scilicet placavistis deum hostiam acceptam ad hostes vincendum quia sinistra elemosine dabitur victoria de hostibus placentem deo. scilicet ad remunerandum. thob. xii. fiducia magna erit coram summo deo elimosina.

Illud quod multiplex est hostia spiritualis. ex hiis potest trahi. Prima est opus elemosine et pietatis quod immolatur substantia temporalis de quo hic hostiam acceptam placentem deo etc. Secunda est mortificatio carnis. quod immolatur substantia corporalis de quo. Ro. xii. obsecro vos per misericordiam dei ut ... Tercia est devotio divine laudis quod immolatur substantia spiritualis. hebreorum xii. per ipsum ergo offeramus hostiam laudis. Ps. domine dirupisti vincula. etc. Quarta est mortificatio orationis quod immolatur ... la ... Ps. Cirium et immolam ... Quinta est martyrii passionis quod immolatur vita. hominis. ephesios. v. tradidit semetipsum oblationem et hostiam

Deus autem meus impleat. Post quam posuit exhortationem et commendationem. hic ponit orationem. ubi primo deum pro eis exorat. secundo ut facilius exaudiatur. deum laudat. ibi. deo autem et patri nostro. In prima petit bonum sufficiens. quia ut deus ipse impleat desiderium. habundans. quia secundum divitias suas. In ...

deficiens. quia in gloria expediens. quia in christo ihesu.

Dicit ergo. deus quia ita vos me replevistis dona ... meus deus. scilicet omnium peccatorum. scilicet ... spiritualem impleat quia alius implere non potest. augustinus. ... dei capacem mentem ... deo repleri potest. implere ... ... omne desiderium vestrum potentia. scilicet corporale ... inconpiscibilem bonitate: ... potestate. ... xx. desiderium ... de bonis. Ps. impleat ... dominus omnes petitiones tuas. Impleat ... in hoc ... divitias suas .i. habundanter sicut ipse est dives. Iac. .i. dat omnibus habundanter et non improperat. ... et ... et ... in domo eius. impleat ... et hoc ...

eterna non inveteravimus. vel alio modo impletio erit in gloria eterna et hoc in christo ihesu. duplicatur. vel effici ... .i. per christum ihesum. vel finaliter. i. ad honorem et gloriam christi. hoc ... qui implevit desiderium suum

Deo autem et patri nostro. deo in creatione pater in gubernatione. Mal. ii. numquid non unus pater est omnium nostrum. numquid non unus deus creavit nos sed pater ... et per mentem liberalitate ad me. et dei ad nos et ... in secula seculorum. super seculorum .i. per omnia secula. Amen

Salutate omnem sanctum. Hic ultimo ponit salutationes mutuas. ubi primo alios ex parte sua salutari mandat. secundo ex parte sociorum suorum eos salutat. ibi. salutant vos qui mecum sunt. tertio specialiter salutat eos ex parte romanorum fidelium. ibi. salutant vos omnes sancti. quarto ponit auctor salutationis. ibi. gratia domini nostri. Dicit ergo salutate omnem sanctum .i. fidelem in baptismo sanctificatum sive in appetentem sive proficientem sive perfectum. sanctum in christo ihesu ... omnis sanctitas. quia ipse est sanctus sanctorum. dan. ix. Salutant vos qui mecum sunt fratres. scilicet socii mei. similiter ... Salutant vos omnes sancti .i. fideles ... maxime ... scilicet omnis romani ... in ... Philippenses ... de domo ce... quia ... ad christum. aliqui .n. de ... nero ... sunt ... et per hoc ... ostendit ... speciale affectionem ... philippenses.

Gratia domini nostri. Hic ultimo ponit salutationis modum. ubi ... optatur maxima ... non peccati. ... gratiam ... domini nostri ihesu ... in gratia mundi. sed domini nostri ihesu ... nos ... susceptionis. quia non ... Dicit ergo gratia domini nostri ... spiritu nostro. ... quantum ad ... Amen. confirmatio ... cum spiritu nostro .i. ratione nostra. Amen. ... et ... quia ... est rex gloria. quia ... Ps. deus ... rex ... gloria ... de omnibus ... gloriam ...

Nota quod istis gaudiis sunt in duo qui ... Quidam in vanitate ... dent. sed diversimode. Quidam in vanitate mundi ... alii in voluptate ... Tertii in ... Quarti in visione dei. primum gaudium est ... et vanum. ... secundum ... et ... Tertium ... Quartum verum et ... Est ... gaudium ... Io. xvi. mundus autem gaudebit. quia ... omni ... quattuor. Videtur finalitas casus ... et non ... quos ... domini ... xli. quos ... ... ... ut ... et ... haue ut diluvio. et ...

gaudia hoc proprie pertinet vanitate gaudii que gaudemus in statu quo plurimum decipimur. Sine dubitatione ignorantia status in mundo dolet et non gaudet maiore de recti[tudine] [?] ... nemo autem scit an amore vel odio dignus sit. eccles. ix. [Vide] cap. v. quale gaudium non est. Causa gaudii tristitie plus dolet quam gaudet. Sicut pater mecum filium hodie natum et cras moriturum. sic et mundus tristis de quo gaudemus. Job. xx. gaudium ypocrite. i. mundi ad instar puncti. Stultus vanus expendit superflua ad multiplicandas. Qui obligant ad multa. Iniusti in offendunt. Omnis de civitate deveniunt luctus. Iob. vane gaudemus. ysa. xxii. vocavit dominus ad fletum et planctum. ad cal. &c. Secundo est gaudium peccati. deut. xix. qui gaudet iniquitate denotabitur. i. de nota libri vite delebitur / quod omnino insanum. Inferior[es] efficiens. [?] forma. finis aliquando. vel. indigent res vituperabiles ratione efficientis. ut causa iniusta. alie ratione materie. ut minus plus breves alii ratione forme. ut homo monstruosus. alie ratione finis. ut sperneret. sic gaudium peccatorum. [?] sit animi. vituperabile et insanum est. Illaborians ad mortem ridet.

Primo ratione efficientis. Et gaudet reputante breve... [?] Peccatum ut mortalis laborat ad mortem. ait Jo. eccles. ii. risum reputavi amentiam. et gaudio dixi quid frustra deciperis. Hoc decipitur peregrinans cum statim quod sciuerit prima nocte iam offensam et penam fleret. de illo luc. xix. Videns civitatem &c.

Secundo ratione materie fatuus reputaretur qui gaudeat ne ad se obviens. vel laqueum ad se extendentem. vel gladium ad se mittentem faceret sciens et gauderet. sic facit qui gaudet de peccato. Prover. xv. gaudium est stulto facere stultitiam. Unde sunt qui letantur cum male fecerunt. et exultant. Tertio ratione forme. fatua enim est mulier que coram ancillis suis marito suo ostendit signa impudicitie sue. sic fatui qui in cordis commessationibus vindictis et huiusmodi gaudent. quod in hoc cum peccatis suis deo et hominibus manifestant. sicut illi Ysa. iii. peccatum suum sicut Sodoma predicaverunt &c. ysa. xxiiii. ingemuerunt qui letabantur cor. cessavit gaudium tympanorum. Jo. i. cor. vii. tempus breve est reliquum est ut qui.

Quarto ratione finis. piscis sumens cibum cum hamo aut escam in laqueo. fatue gaudet. quod statim sequitur dolor mortis. sic et mortis recipit secundum arm[?]: cum finis mali et ipsum malum. finis gaudii cum in peccato mali vel. quod Job. xxi. dicitur tenent tympanum et cytharam. gaudent &c. sed breviter dicitur quod gaudet. sed vertitur in angustiam. sic hoc gaudium. Prover. xiiii. risus dolore miscebitur &c. Iob peccatoribus gaudentibus dicitur Jac. iiii. miseri estote et lugete. Tertio gaudium iusti de quo Prover. xxi. gaudium iusto est facere iudicium et pavor operantibus iniquitatem. hoc gaudium ostendit gravissimum et boni in gaudium. Qua est. Primo de beneficiis dei. sic [?] in mundo gaudent de donis divitiarum. Ps. in convertendo dominus captivitatem Syon. &c. Tunc repletum est gaudio. Secundo gaudium de incarnatione. ut filio de [?] medicine. Jo. xv. sanum est in verbis tuum in gaudium. Quod verbum caro factum est. Jo. i. luc. i. ecce. Tertio est nox. sancta. De nativitate. ut in filio de presenti amedici [?]. luc. ii. evangelizo vobis gaudium. De apparitione. sic[ut] ceto de viso lumine. Mt. ii. videntes stellam. De predicatione et vocatione. ut discipulo de doctrina magistri. Jo. iii. amicus sponsi qui. De victoriosa passione. sic[ut] viro de victoria pugilis sui. abac. iii. ego. autem in domino gaudebo et exultabo in deo ihesu meo. deus deus fortitudo mea &c. De salvatorie virtute sic[ut] sancto de unitate. ysa. xii. haurietis aquas. Jo. xx. gavisi sunt discipuli &c. De gloriosa resurrectione. sic[ut] filio de exaltatione. De admirabili ascensione. sic[ut] catholico de meditatione amoris. Jo. xiiii. si diligeretis me gauderetis utique quia vado ad patrem. Secundo de adversitatibus mundi. sic[ut] mercator de ultimo lucro sic. Mt. v. beati estis cum maledixerint vos homines et persecuti fuerint &c. gaudete in illa &c.

Tertio sic[ut] debitor in debitis acquitandis sic Christus posuit animam suam pro nobis. dignum est ut nos pro eo. act. v. ibant apostoli gaudentes a conspectu concilii qui &c. Tertio sicut miles probus in torneamentis. quod ibi probitur et acquiritur gloriam sic homo potens in adversis. Jac. i. omne gaudium existimate fratres mei cum in varias &c. Tertio de prosperitatibus proximi. sic[ut] vivi de salute alterius. Ro. xii. gaudete cum gaudentibus. Iob. Job. xxx. si gavisus sum ad ruinam eius qui me oderat. Secundo gaudium iusti et breve. De presenti pena. ii. cor. vii. nunc gaudeo non quod contristati estis. sed quod contristati estis ad penitentiam. De futurorum sapientia. Prover. xxiii. fili si sapiens fuerit animus tuus. tecum gaudebit cor meum. De perseverantia. i. Jo. ii. gavisus sum valde quod inveni de filiis tuis ambulantes in veritate &c. Quarto iustitie status. Pro obsessis in civitate castri in expulsione et devictione adversarii. Prover. xiiii. cor. quod novit amaritudinem anime sue in gaudio eius non miscebitur alienus. Quinto et ultimo sequitur gaudium paradisi de quo Mt. xxv. euge serve bone et fidelis intra in gaudium domini tui. Hoc gaudium ostendit gloriosissimum. Conspectus certissime pulchritudinis sicut delectabile est oculis videre solem. cum creaturarum pulchritudine quod delet

Gaudium mundi [?] quod bonum.

tabilitas erit in decore pulchritudinis creature. Ideo ps.
letificabis eos in gaudio cum vultu tuo. Complexus
sive dilectionis. si amplexus sponsi delectat sponsam
quanto plus amplexus dei qui est splendor lucis eterne de-
lectat animam. Ideo apo. xix. gaudeamus et exultemus
et demus gloriam deo. quia venerunt nuptie agni
et uxor agni preparavit se. Felix anima que potest dicere
illud: et sub capite meo et dextera illius. Expletio
omnis inquietudinis. ps. lxii. gaudebit. si gau-
det que de uno solo se liberat. quantum gaudebit
qui de omnibus et a multis et a multis liberabitur. Ideo
ps. xxxv. gaudium et letitiam obtinebit et fu-
giet dolor et gemitus quia abstergiet deus etc. apo.
xxi. Obtentio eterne beatitudinis. si quis enim
iuvet de omnino quem non dimittit in prandio
diem quantum gaudebit de omnino eterno. Jo.
xvi. iterum videbo vos et gaudebit cor vestrum
gaudium vestrum nemo tollet a vobis. hoc est
plenum gaudium. de quo Jo. xvi. petite et accipi-
etis. ut gaudium vestrum sit plenum. Felix est
tristitia in labore presentis pene que in illud gaudium
convertetur. Jo. xvi. vos autem contristabimini. sed tristitia
vestra vertetur in gaudium. Apparentia gaudium
et rationabilis videbit pulchritudinem pulchritudinem
incomprehensibilis amplexabitur suavia dulce-
dinem inestimabilis tenebit omnimodam quietem
dominus etiam beatitudinem. Hic queritur
quare deus eternam beatitudinem. Hic queritur
si illos reconciliasti. glo. ut ruine angelorum apostoli
illis restaurentur et mittentur in horreo celesti
cum ... de nullis restaurentur in celesti horreo
... potest. Ideo vincit de fructu predicatorum sed
cum dicit potest possit non ... vitium. Item ibidem
possit predicationem. ubi aliis arborum ...
alia sua repullulasti. glo. alii arborum quia
... aruerunt. gratiam amplificavit
quia morte peccatorum. contra statim excusat eos
quia occupati fuerant. ideo non aruerant simplici-
ter quo ad habitum gratie. sed fructu quod ad virtutem
actum gratie quia aliquando distulerunt predicationem
venire. Item super illud. glo. non pro penuria.
glo. ostendit quod non fuit ei in hoc de proprio gaudio
sed pro profectum aliorum. quia magis delectatur
de suo gaudio. Ideo quilibet magis gaudet de
profectu suo spirituali quam aliorum. Item de profectu
suo temporali quam spirituali aliorum. Item super id
non propter penuriam ... glo. nec de penuria
... non de habundantia exultat. quia non est
de morte de morte ... et de fetibus
in diversis mortis. Ideo glo. ibi de eternis
... in sensualitate. Item super illud ... nuptui
... sic scitis. glo. quantum ad nos id quod in-
tuitum est faciendus. quia aut tenebantur
iure aut non. si sic quia non iure mora
... peccaverunt. si non quia opus non iustitie

faciebant. Ideo quando impedita erant non tene-
bantur postea tenebantur. vel dicendum quod similiter non
tenebantur. erat tamen hoc opus iustitie generalis
non specialis. Item illud cetera in omnibus. quia ii. cor.
xi. alias ecclesias expoliavi etc. Ideo non intelligit
universaliter sed in principio eius et fratribus. vel ibi ponit
pluralem pro singulari. Item thessalonicam in-
misistis. etc. sed apostolus pro paucis ab una eccle-
sia recepit alia visitando. quia seminavit spiritualia
debet carnalia. etc. ubi non seminat spiritualia
non oportet metere carnalia. Ideo si ecclesia quam visitat
non sufficit prelato ad moderatam procurationem
sed eius procurationem accipere ab alia nec etiam. Ita tamen
quia pro se vel pro alio etc. vel alias seminat. ibi spi-
ritualia. vel dicendum quod gratis oblata recepit. sic prima
ius faciebat. sed non compellere. Item super illud non
requiro datum. glo. non tam gaudet sub negotio
esse sue necessitati quantum illorum. contristatur fenicem
quia plus delectatur se quam alios diligit. Ideo plus
delectatur se quam alios diligit. Ideo plus dele-
ctatur diligentiam suam quam aliorum. sed plus
corpus suum quam animam aliorum. Item super illud
gratia domini cum spiritu vestro. glo. cum ponere vestra. quia
gratia respicit magis voluntatem quam vobis. Ideo
gratia respicit magis voluntatem quam vestra. Ideo
totum accipit omnis pro tota parte rationali non
pars pro parte concupiscentia.

Vacillantes confirmavit fundamentum constantium et genua trementia confortasti.
Job. iiii. duo sunt opera sapientis ut inveniat
de quibus nobis innotescere. aut manifestare posse
Ideo doctor sapiens paulus hanc epistolam scribit
colocensibus. hii. ii. sunt a sim ab asyn nomine que
ps. genere. hii. non per apostolum. sed eius discipulos
erant ad christum conversi. et iam per archippum
in fide suscep- isti de fundamentum. et per epaphram in fide suscep-
ta postmodum confirmati postea vero sunt. venie-
runt pseudo predicatores dicentes legalia
facienda cum fide christi. sic ad christi sint legalibus
non sufficit. Ideo colocenses vacillantes sunt
et erant dubii quibus potius deberent credere. et
quos sequi. Ideo apostolus tamquam vir magnis
auctoritatis et sapientie veritatem indicans. ... 
eiusdem manifestans ostendit. quid tenere de-
beant. quia debent relinquere legalia et solam
fidem tenere. et hoc est quod in verbis propositis ap-
paret vacillantes confirmavit etc. duo vero
mala incurrebant colocenses ex doctrina
pseudo. primo dubietatem in eligendo fide
bilitatem in resistendo. primum ab eorum lar-
gitione dum corpus impetrat morum. Ideo
duo bona. quia duo mala fecit apostolus. quia con-
firmat veritatem quam dubietatem. ut ei operatur primo
quod dicitur. vacillantes confirmavit per monitionem

cōfortat in ūitute cōtra debilitatē · ut ꝛ ei cōpetat q̄ se
quit ꝛ tercia tremētia cōfortati · cōtra ūitatē
cōfirmantē implicant tria · s · ūitatis stabilitas
in sermo · cōmicabilitatis utilitas in cōfirmacione
utilitatis uertitas in uallacōe · sermo quē apli cō
malat auditores · uallantes eplia de ea q̄
erat sermo ūitatis ūitutis ꝛ rectitudinis ·
Prima sermo ūitatis cōfirmabat in uo rōne ual
lante de quo sermone · ii · cor · i · sermo meus ꝛ p̄di
cacō mea nō fuit in illo est ꝛ nō · i · cōdictō sꝫ ita
· sꝫ fuit in illo ē · i · simplex ꝛ stabilis ūitas · uñ
impleuit illud quod dictū est · Jo · xvij · sāctifica eos in
ūitate · sermo tuus ūitas est · Uallante de q̄ sermōe
Secunda sermo ūitutis cōfirmabat in uno nō in ūte
· i · cor · ii · sermo meus ꝛ p̄dicacō mea nō in p̄suasi
bilibꝫ humane sapie ūbis · sꝫ in ostensione spūs
ꝛ ūitutis · p̄ · ir · viij · nisi s̄r omis sermones mei
nō est in eis · puum quid · simplicitatis cōfirma
Tercia sermo rectitudinis sui · Orātes inuicē iēcte
uallante · de quo sermo · Jusra · uis · Orantes p
nob · ut deus apiat nob hostiū sermonis ad
loquēdum misterium · xpī ut manifestē illud ita
ut oꝫ me loq̄ de hiis tbꝫ · eccēs · uis · q̄sit illa
plenos · Sequitur tercia tremētia cō
fortati · Tremor · n · puē ex sūrecte in aliquo
ipsā de ea · aut ex dubio sui euētu · sic tre
mit reus corā iudice · sic puer in bello · Job
ps · timor ꝛ tremor uenerūt sr me · ꝛ c · ꝛ
ecca tremēs fēs sū ego · ꝛ timeo dū · ꝛc · aut
ex hostiū īcursu sic tremūt columba in solo aut
pīte · Judith · v · omis exāt holofernis solo
tremore ꝛ metu agitati fugere p̄sidiū su
mūt aut ex nocte defectu · sic tremit disci
pls corā magro · Job · vij · in horrore uisionis
nocturne ꝛc · ꝛ post pauor tenuit me ꝛ tre
mor · Confortauit ergo cōstplt cōtra p̄m
primo salute ꝛ unitate cō dubietate sinis · uñ
Jusra · iij · mortui · u · estis ꝛ uita ura abscōdi
ta ē cū x̄ in deo · cū aute x̄ps appuit ꝛc · uñ e
cōtra quod dr zach · x · cōfortabo domū iuda ꝛ
domū joseph saluabo · Scdo arma iusticie
do · cōtra incursum hostiū · s · p̄seudo · uij · Jusra
· uj · Induite uos sicut electi uiscera · mie benig
nitatē ꝛc · uij · eph · vi · cōfortamini in dno ꝛ in potēn
tia ūitutis eius · ꝛ induite armaturā dei
Tercio sapiam in fide dō · cōtra defectū etatis · uñ
infra · ij · nemo uos seducat uolēs in humi
litate ꝛ religione · angloꝝ ꝛc · de hac cōfor
tacōne eccī · vij · sapia cōfortauit sapientē
sup · x · p̄ncipes ciuitatis felix planus quē s̄r dicos

sic cōfirmat · Judicium · s · in suo affectu in bo
no · Intercedēs in recto sermone · ūitatis ūi
tas ꝛ rectitudinis · sic tremētes cōfortat cō
malitie · p̄mittendo · arma iusticie sciam — salute
iustitiā dcō · Jam appet que sit hu' epistule
quia uallans ꝛ tremens ꝛc · quis efficiens
q̄ apls · ibi · sermones · ꝛc · quis finis · quia
affirmacō uallantiū · cōfortacō tremē
tiū formaris pꝫ in modo agendi · Finit
eplē p̄mittit · Glosator argumentū · in quo
tangit duo · primo scribendi causā · scdo formā
· ibi · ergo apls iam ligatus · In p̄ma ūo tangit
causā scribendi que ē seductio coꝝ
primo tangit a quibꝫ maperlaut p̄ta
quia a pseudo · scdo a quo fuerant cōuisi · quia ab
archippo · ibi · audierant · u · ūbū · In p̄s — prima
tangitur coꝝ seductō · scda coꝝ reductō
· ibi · nec ad hos accessit ip̄e aplos ·
Ergo apostolus iam ligatus
scribit scribendi formā · ꝛ primo scribendi statū
quia ligatus · locū · quia ab epheso · nuncios · quia
p tytici ꝛ onesimū · lr̄a p se patet ·
Paulus apls ihu xpī · Hanc eplam — ad colosenses
scribit apls colosensibꝫ · Jn q̄ more
solito ponit · primo salutacōem · scdo g̃
ratiarū actioē · ibi · gras agim' · tcio instruccōem
ibi · gauis agentes deo patri · quarto cōclōnē
ca · iiij · ibi · salutat aristarchus · In sa
lutacōne ponit p̄mo p̄sonas salutantes — uos
scdo p̄s salutatas · ibi · hiis qui sūt colosis
tcō formā salutacōis · ibi · gra uobis
ꝛ pax · In p̄ma tangit p̄mo salutacōm
p̄ncipalē p̄sonā · s · pauli · scdo adiunctā
· s · thymothei · p̄sonā p̄ncipalē describit
a tribꝫ · a nōie · quia paulus · ab auctōre · quia apls
a uocacōne · quia p uolūtatē dei · p̄ nōie cō
uenit humile · auctoritas potētie · uocacō
utile · Dicitur ergo paulus quē nōie celebre
p̄sone apls quē nōi celebr' officii · ꝫ aut̄
eis p̄sonis · n p̄dicatis · quia discipli eius
eis p̄dicauerunt · dr coꝝ apls p̄ c̄lo · apls
nūc ihu xpī · ꝛ hoc p uolūtatē dei nō p
iram · sic ille osee · xiij · dabo eis regem in
furore meo · p p̄missione · sic illi osee ·
viij · ipi regnauerūt ꝛ nō ex me · ꝛ thymo
theus fr̄ · hic uigat scdi in testimoniū di
cti · cor hiis qui sūt colosis scīs quā ad maiore
sū maioribꝫ ꝛ fidelibꝫ x̄pī ad fidē · sū mō
nibꝫ fr̄ibꝫ omnibꝫ tam maioribꝫ q̄ minoribꝫ
sic · n · fr̄es carnales fiūt ex eadē matre
ꝛ p̄re generacō carnali · sic spūales rege

rati[on]e sp[irit]ual[is]. de q[uo] Jo. iii. nisi quis renat[us] fu[er]it
ex aq[ua] et sp[irit]u s[an]c[t]o. s[an]c[t]is et fidelib[us] in q[uo]n[iam] in xpo ihu. i.
p[er] gr[ati]am xpi ihu n[on] p[er] lege[m]. q[uia] ex lege no[n] est
iusticia. sic[ut] p[ro]batur. gal. iii. Hic s[ub]ditur

**Gratia nobis et pax.** salutac[i]o in[uen]it fo[r]ma[m]
inq[ui]n[on] notatur t[ri]a co[mmun]i[ter] s[u]fficiencia. s. co[mmun]i[ter]
datur. mediator co[mmun]i suffic[i]ens. q[uia] gr[ati]a et pax
datur. mediator o[mn]i potens. q[uia] a deo p[at]re. mediator
excellens. q[uia] d[omi]no ih[es]u xpo. Et n[on] plac[et] d[omi]n[u]m
i[n]ui[n]c[ibi]l[e]m. q[ui] sufficiens. quid d[a]t[ur] q[ui]n[on] a potente
n[on] acc[ipi]t. d[a]t[ur] q[ui] p[er] sollemp[ni]ne inuitu[m]. ut p[er]fi
lui datur. Dicit g[lossa]. gr[ati]a. i. remissio p[e]cc[at]or[um]
vob[is] et pax. i. tranquillitas mentis sit reconcili
ac[i]o ad d[eu]m. au[tem] modi pax n[on] e[st] ip[s]us. ps[alm]us. bon
a deo patre n[ost]ro. q[uia] n[on] de[us] e[st] p[at]re d[a]t[ur]e. q[uia] p[at]ri
n[on] est n[u]lt[um] d[a]t[ur]e. i. a tota t[ri]nitate q[ue] e[st] deus
n[oste]r est n[u]lt[um] d[a]t[ur]e. i. a tota t[ri]nitate q[ue] e[st] deus
o[mn]iu[m] p[er] creac[i]o[n]em. s[ed] p[ro]p[ri]e fideliu[m] p[er] adop[ti]o[n]em
alia n[on] h[ab]et. et d[omi]no ih[es]u xpo. salutac[i]o in[uen]it

**Gratias agimus deo.** Post s[ub]dit gr[ati]ar[um]
actio[n]em. v[e]l p[ri]mo agit gr[ati]as de bonis iam obte
ntis. s[e]c[un]do insinuat mod[um] optinendi. s. p[er] doc
tri[n]am eu[an]g[e]lice p[re]dicac[i]onis. ibi. q[ua]m au
distis in v[er]bo ueritatis. t[er]cio grat[ias] ap[osto]lic[is] ib[us]
optinendis. ibi. ideo et nos ex q[ua] die audiui[mus].
In p[ri]ma p[ri]mo audit cui gr[ati]as agit. q[uia] deo
s[e]c[un]do q[ua]lit[er]. q[uia] s[em]p[er] orando. ibi. s[em]p[er] p[ro] nob[is]. t[er]cio s[ed]
quo q[uia] s[un]t fide h[ab]ita in xpo. ibi. audientes fi
dem. Dicit g[lossa]. gr[ati]as agimus. ego s. et thy
motheus. no[n] solu[m] dicim[us]. s[ed] agim[us]. o[mn]i[bus] illis. ps[alm]us
xxviii. p[o]p[u]l[u]s hic labiis me honorat et c[etera].
et p[at]ri d[omi]ni n[ost]ri ih[es]u xpi. i. illi q[ui] e[st] de[us] p[er] e[ss]e[n]c[iam]
au[tem] deus in q[uan]tu[m] ih[es]u xpi. s[ecundu]m h[um]anitate[m] n[ost]ram
p[at]ri n[ost]ro p[er] adop[ti]o[n]em gr[ati]onis eius s[ecun]d[u]m h[um]anam
na[tur]am. Jo. xx. ascendo ad p[at]rem meu[m] et p[at]re[m]
v[est]r[u]m deu[m] meu[m] et deu[m] v[est]r[u]m. Nos dico orantes
s[em]p[er] no[n] o[mn]ib[us] horis. s[ed] optimis de quib[us] p[salmu]s
vespere et mane et m[er]idie narr. et an. et exaud[iet]
p[ro] nob[is]. ut. s. in melius crescatis. et p[er]seueratis
sic. n. d[ici]t orare p[re]latus p[ro] s[ub]ditis.

**Audientes fidem.** Hic ostendit sup[er] q[ue] gr[ati]as
agat. q[uia] p[ri]mo s[ecun]d[u]m eor[um] fide. s[e]c[un]do s[ecun]d[u]m eor[um] caritate
ibi. et dilec[ti]o[n]em. t[er]cio s[ecun]d[u]m eor[um] spe[m] ibi. p[ro]pt[er] spe[m] q[ue] repo
sita est. Dicit g[lossa]. Ita gr[ati]as agim[us] et c[etera]. nos s[ci]l[ice]t
audientes. i. q[uia] audiuim[us] fide[m] v[est]ram sup[er]
q[ue] h[ab]etis in xpo ih[es]u. in quo co[n]tinent[ur] o[mn]ia cre
denda. et o[mn]e duplicis n[atur]e d[iuin]e m[od]o[rum] et h[um]ane
ad n[oste]r et audientes dilec[ti]o[n]em q[ua]m h[ab]etis. i. s[e]c[un]do h[abe]re o[mn]i
n[atur]as. no[n]. n. diligamus u[er]bo. n[e]c lingua. s[ed] op[er]e et ueri
tate. i. Jo. ii. h[ab]etis in q[ua]s in o[mn]es s[an]c[t]os in
caritate. i. Jo. ii. h[ab]etis in q[ua]s in o[mn]es s[an]c[t]os in
apientes. p[re]ficientes. et p[ro]fectos. h[ab]etis inq[ui]t
dilec[ti]o[n]em n[on] p[ro]pt[er] h[u]manam laude[m]. ut t[ame]n[n] o[mn]i modi

s[ed] p[ro]pt[er] spe[m]. i. p[ro]pt[er] rem sp[er]atam q[ue] sup[er] no[n] d[omi]n[u]m aff[er]t
. s[ed] reposita e[st] nob[is]. i. ob certio reseruata. n. chi
ui[lt] de reliq[uo] reposita est m[ihi] corona iusticie. re
posita dico in celis. q[uia] redde[n]da e[st] et in celo sp[irit]uali
ecce t[r]iphantis. i. in celica b[eat]itudine. et in celo
corpali. s. empyreo. m[a]t[thei]. vi. thesaurizate vo
bis thesauros in celo. Hic insinuat modu[m]

**Quam audistis in verbo.** optine[n]di s[cilice]t
p[er] ea. s. p[er] doctrinam eu[an]g[e]lice p[re]dicac[i]onis au
ditum. s[e]c[un]do p[er]fectu[m]. ibi. sic[ut] i[n] uniu[er]so mu[n]do est.
t[er]cio mi[ni]strum. ibi. sic[ut] didicistis. In p[ri]ma c[er]ca au
ditu[m] tangit ea v[er]itate[m] intellectu. ibi. in u[er]bo u[er]i
tatis. bonitate[m] in affectu. ibi. eu[an]g[e]lii. ch[ri]st[e]
ta[tis]. bonitate[m] in affectu. ibi. eu[an]g[e]lii. ch[ri]st[e]
in audiui. ibi. q[uia] p[er]uenit. Dicit g[lossa]. s[ecundu]m. q. in
spes nob[is] reposita e[st] in celis. q[ua]m t[ame]n re[m] sp[er]atam in
s[ed] repositam sic cognouistis. q[ua]m. i. q[uia] ea[m] au
distis in u[er]bo ueritatis eu[an]g[e]lii. i. in u[er]bo p[re]dicac[i]o[n]is
nis. q[uod] d[icitu]r u[er]bum ueritatis. q[ua]ntu[m] ad intellectu[m].
eu[an]g[e]lii q[ua]ntu[m] ad affectu[m]. eu[an]g[e]liu[m]. n. e[st] bonu[m] nu[n]tium
eu[an]g[e]lii q[ua]ntu[m] ad affectu[m]. eu[an]g[e]liu[m]. n. e[st] bonu[m] nu[n]tium
nac[i]o. ut in u[er]bo ueritatis. i. eu[an]g[e]lii xpi q[ui] est
v[er]itas. Jo. xiiii. ego su[m] uia ueritas et uita. q[uia] s[unt]
v[er]bu[m] p[er]uenit. i. p[er] alios uenit ad nos. no[n] p[er] nos
hu[m]ilit[er]. ii. cor. x. us[que] ad vos p[er]uenimus[us] in eu[an]
g[e]lio xpi. Et no[ta]nd[um] q[uod] u[er]bum dei d[icitu]r u[er]bu[m]
ueritatis m[u]ltis r[ati]o[n]ib[us]. Prima. et c[etera]. xxvii. s[er]mone d[e]...
P[ri]mo. q[uia] a ueritate originali. Jo. xiiii. ego su[m]
S[e]c[un]do. q[uia] de ueritate i[n]uiolabili. act. xxvi. ueritatis
et sobrietatis u[er]ba eloquor. ueritate o[mn]ia loquatur
T[er]cio. q[uia] in ueritate formalit[er]. ii. cor. ii. sic[ut] ex
Q[ua]rto. q[uia] p[ro]pt[er] ueritate[m] finalit[er]. Jo. xviii. ego in
hoc natus sum ut testimoniu[m] p[er]hibea[m] ueri[tati]

**Sicut in universo mundo.** Hic ostendit eu[an]g[e]lii
hee p[re]dicac[i]onis p[ro]fectu[m]. ostendit q[uod] p[ro]ficiat p[ri]mo
extensiue. q[uia] in uniu[er]so. s[e]c[un]do intensiue. q[uia] e[st]
et fructificat. et crescit. t[er]cio. q[uia] sic[ut] in nob[is] et c[etera]. D[icit]
g[lossa]. sic[ut]. q. d. p[er]uenit ad nos i[d] q[uod] sic[ut] fit et in u[er]bo
mu[n]do est. crescendo. q[uia] i[n] dem c[re]d[e]ntiu[m] ex
nit s[ecundu]m eor[um] et c[etera]. et fructificat op[er]ando. q[uia]
.s. homines p[er] bona op[er]a fructificare fac[it]. e[st]
.v. fruct[us] aut[em] lucis e[st] in o[mn]i bonitate. et c[etera]. et
at se multiplicando et uno. s. fideliu[m] et an...
to d[omi]no[rum]. act. xii. u[er]bu[m] aut[em] d[omi]ni crescebat et
multiplicabatur sic[ut] in nob[is]. sup[er] e[st] et fructi
cat. et crescat ex ea die q[ua] audistis. p[ri]mo p[ar]t
y[per] p[ro]p[te]r u[er]itate[m] et cognouistis dis[...] q[uo]d audi
istis intelligendo cognouistis i[n] q[ua]m gr[ati]am dei
i[n] ueritate. i. u[er]am gr[ati]am q[ue] p[re]dicat[ur]. gr[ati]a. n.
et u[er]itas p[er] ih[esu]m xpm f[act]a est. Jo. i. Hic dic[it] q[uod]

Nota[n]d[u]m s[ecundu]m illud. fructificat. et crescat u[er]bu[m]. q[uia] u[er]
bum dei. sic[ut] lignum uite ap[ocalypsis]. p[ro]nult. xii. fruct[us]
p[ri]mo illuminat p[er] cognic[i]o[n]em. s[e]c[un]do operatur...

ip(s)e lucerna pedibus meis verbum tuum et lumen.
Secundo inflammat per dilectionem. unde comparatur igni. Ecclesiastici xlviii. surrexit Elyas quasi ignis. et verbum eius
quasi facula ardebat. Psalmus ignitum eloquium tuum ve-
hementer. malleo. Jeremie xxiii. nunc verba mea quasi ignis.
Tercio liquefacit comprimit per contritionem. unde comparatur
Quarto liquefacit per lacrimas et provocationem. unde com-
paratur flatui. Psalmus emittet verbum suum.
Quinto reficit per saporem. unde comparatur pani. Deuteronomii
viii. non in solo pane vivit [homo] [...] sed in omni verbo quod procedit
Sexto protegit per virtutem. unde comparatur [...] gla[dio]
Septimo confortat per spei longanimitatem.
unde dicitur verbum solacii. Hebreorum ultimo sufferatis verbum
... verbum solacii. Psalmus memor esto verbi tui
servo tuo. in quo mihi [...] et spem dedisti etc.
Octavo confirmat per perseverantiam et fortitu-
dinem. unde dicitur verbum virtutis. Hebreorum i. portans omnia
verbo virtutis sue. Psalmus verbo domini celi firmati sunt.
Nono mundat per culpe ablucionem. unde dicitur verbum
gratie. Actuum xx. commendo vos deo et verbo gratie eius. Johannis xv.
iam vos mundi estis propter sermonem. i. Ecclesiastici i. fons sapientie etc.
Decimo sanat per vite lesce reparationem. unde dicitur
verbum salutis. Actuum xiii. Psalmus misit verbum
Undecimo glorificat per gratie future infusionem. unde
dicitur verbum vite et perfectionis. v. Jacobi i. in mansuetudine
suscipite insitum verbum quod potest salvare animas vestras etc.
Duodecimo vivificat per vite eterne collationem
unde dicitur verbum vite. Actuum v. Jacobi v. verba vite eterne habes.

**Sicut didicistis ab Epaphra** Hic commend-
at ministrum et primo ut suum conservum. Secundo ut Christi ministrum
ibi. qui est fidelis. Tercio ut dilectionis eorum nunci-
um ibi. qui et manifestavit. Dicit ergo sic didicis-
tis q. ita audistis. a principio par[?]chippum. sic et
didicistis postea ab Epaphra predicatore fideli
archippi confirmante. ut secundum Glosam more duorum
vel trium testium fiet omne verbum. Deuteronomii xix. Epa-
phra dico karissimo i. assimi conservo nostro mecum fi[?]cum
nobiscum fuit. evangelii predicator. et est magnum esse
conservum angelis. ii. sed esse conservum Johannis Ecclesiastici
Apocalypsis xix. qui. s. Epaphras est fidelis minister pro nobis
secundum legitur duplex littera. primo ut sit quod fidelis
minister pro nobis i. qui dona Christi nobis ministravit i. sanctam
et hoc pro salute nostra non pro rebus nostris. ii Corinthiorum iii.
non quero que vestra sunt sed vos. Secundo ut sic mi-
nister pro nobis i. loco nostri. quia sacrificium bonorum nostrorum
offert deo minister vice Jhesu Christi. i. ad effectum non
se ingerens. ut pseudo veniens Romanis quasi sic
in fidelis. ibi. fidelis minister. ibi. pro nobis. huius
domini. in proximo huius in se ipso. revelans in
officio. qui et manifestavit nobis fideli relacione

dilectionem vestram scilicet tam ad deum et ad proximum
nisi non esse non in carne. i. spiritualem esse non carna-
lem. angelus non carnaliter. sed spiritualiter diligit esse nunc nos diligo

**Ideo et nos ex qua die** Hic signifi-
cat eis quod orat pro bonis amplioribus optinen-
dis. secundo quid orat. ibi. ut impleamini. tercio ad quid
orat. ibi. ut ambuletis digne. In primo mons-
tratur forma orandi. in secundo vero. In tercio finis. In pri-
mo ondit quod orat instanter. quia ex qua die etc. Inde
sine intermissione. Est duplex. quia orantes
et postulantes. Dicit ergo Ideo. q.d. et quia tales
estis. ideo et nos ego scilicet et Thymotheus ex qua die
audivimus hec bona sunt de vobis non cessa-
mus. non quod omnino. sed horis oportunis pro vobis
orantes semper et postulantes instanter. oratio
enim est simplex petitio. postulatio est petitio cum
allegatione vel orantes pro vobis gratie postulan-
tes pro bonis etc. Hic ostendit quod orat quod

**Ut impleamini** cognitione voluntatis
dicit quod orat cognitionem. primo plenariam scilicet
impleamini. secundo utilem ibi. voluntatis eius. tercio
discretam. ibi. in omni sapientia. Dicit ergo Imo ora-
mus postulantes. ut scilicet impleamini agnitione
voluntatis eius. i. ut plene cognoscatis. quid
deus velit et quid non. ut sciatis que sit voluntas
dei bona beneplacens et perfecta. Romanorum xii. imple-
amini inquam in omni sapientia. i. perfecta cognitione
rerum que pertinent ad vitam activam. unde sapientia
hoc accipit in utroque pro sententia et intellectu spirituali
i. cognitione rerum que pertinent ad contemplativam.

**Ut ambuletis digne** Hic
ondit ad quid orat quod tangit triplicem
utilitatem. primo quod orat. primo secundum primo profectum
eorum in bonis. secundo confirmationem in ipsis. ibi.
in omni virtute confortati. tercio perseverantiam
in adversis. ibi. in omni patientia. ut sic in nobis pro-
ficiant permaneant et sustineant in adversis
profectum autem eorum in bono orat triplicem. primo
in recta fide in bona operatione. ibi. in omni opere
bono. tercio in magna cognitione. ibi. cres-
centes in scientia dei. In primo tangit tamen motum. s.
ambuletis. motivum. ibi. digne deo. modum
ibi. per omnia placentes. Dicit ergo orantes
inquam ad hoc impleamini. ad hoc ut ambuletis
de bono in melius proficiendo Psalmus ibunt de virtute in
virtutem et virtute ambuletis inquam digne deo
i. prout dignitas divini honoris exigit quod
filii estis Ephesiorum v. estote imitatores dei
sicut filii karissimi etc. ut digne deo i. ut sitis
digni deo in primo. nos inquam placentes deo
per rectam intentionem et voluntatem et hoc per omnia

bonis

b

discretam

bonis

recta

.s. negocia tam active quam contemplative
pro quecumque soli ut illi qui bonis malant
miscent. levi. xix. non indueris veste
que lana linoque contexta est. i. conversatione
partim bona partim mala. Ier. xii. numquid avis
discolor hereditas mea mihi. ut soli placentes
per fructum interiorem. sed et fructificantes in ore in
omni opere bono. i. pro omnia bona opera.
ad dominum ad proximum. ad seipsum. quia nichil in
omnis arbor que non facit fructum bonum exci
detur. Et et crescentes per hanc vite purita
tem in scientia dei. i. in cognitione divinitatis. ad quam
pervenitur per vite puritatem. ps. a mandatis
tuis intellexi propterea etc. Et dicit scientia dei. non
mundi. que inflat. i. cor. viii. sap. xiii.
vani sunt omnes homines in quibus non subest scientia dei.
Vos magis vero et orantes ut sancti in omni virtute
confortati a deo. s. in bono confirmati. ps.
minus confortatus est principatus eorum. confortati
inquam secundum potentiam etc. hoc legitur dupliciter. primo
ut de claritate dicta. sic confortati secundum pote
ntiam claritatis eius. i. secundum quod per potentiam
suam nos illuminavit sua clara cognitione
secundo ut de claritate increata sic confortati secundum
potentiam claritatis eius. i. secundum potentiam quam habet
eo quod est claritas dei patris. sapientia vii.
emanatio quedam est claritatis dei.

In omni patientia. Hic hor
tatur ad tolerantiam mali. et primo pa
tientiae. secundo perseverantiae. ibi. et longanimitate
cum letitia. ibi. cum gaudio. Dicit ergo
vos dico manentes in omni patientia ad tolerantiam
malorum et longanimitate bonorum laborum glorie
expectando fructum. iac. exemplum accipite
fratres exitus mali longanimitatis laboris et pa
tientie prophetas qui locuti sunt in nomine domini. pa
tientia dico et longanimitate. et hoc cum gaudio
non ex tristitia. aut ex necessitate. Iac. i. omne gau
dium existimate fratres mei. cum variis temp
tationes inciderimus etc. Gratias agentes. Laudat apostolus gau
dentes aliquis spectu contemplatione. qui dignum etc.

Hic quidem super illud gratia nobis et pax. glossa
remissio peccatorum. et reconciliatio ad deum. quod
cum essent sancti et fideles. gratiam habeant et reconcilia
ti erant. Responsio. non petit. ut habeant simpliciter quod
de novo detur. sed ut augeatur. Item super
illud a deo patre nostro queritur quare non addit
et domino ihesu christo. Responsio. quia adubitabant an
legalia essent servanda cum fide christi. vel fides
christi sufficeret sine legalibus. Item super illud gra
tias agentes deo et patri. glossa. quia deus potest quia
pater vult. quod autem li pater accipitur. ibi essentia

aliter. et ita tota trinitas est pater christi. aut perso
naliter. et ita in esse attribuitur ei velle attribui
tur essentiale. Responsio. li pater accipitur personaliter
attribuitur autem ei velle per quandam appropriatio
nem ratione benivolentie ad filios non proprietate.
Item in universo mundo. quod. in toto mundi partes
erant ad quas non devenerat evangelium. Responsio.
sit distributio pro partibus mundi maioribus non
omnibus. non pro omnibus universe. Item super illud sicut in
nobis. glossa. nam invenit adhuc crescentis. quod optabat
eos crescere in scientia dei. Responsio. invenit crede
bant quod docui minuendo. sed explanando. Item
super illud sicut didicistis ab epaphra. glossa. ut in
ore duorum testium stet omne verbum. quod in talibus
causis requiruntur plures. Responsio exponi debet pro negatione.
i. non prauorum. Item super illud dilectionem vestram
in spiritu. glossa non in carne. quod non solum causa proximi
sed etiam deum diliga ex caritate. Responsio. in carne
sonat hic in vicium. non naturam. Item super illud in
omni sapientia. glossa. et rerum quod sunt active vite. quod secundum
aug. libro de trinitate sapientia est proprie cognitio divinorum.
Responsio sapientia accipit large pro scientia non proprie.
Item super illud digne deo. glossa ut satis dignum
eo primo. quod. ro. viii. non sunt condigne passi
ones etc. Responsio aliud est esse dignum aliud condignum.
Planum dignitas dicit proportionem sufficientie
sed condignitas proportionem equalem. Hec est
Gratias agentes deo et patri. Haec pars
principalis epistole in qua post salutationem et gratiarum
actionem ponit instructionem. Et instruit eos
primo in fide ipsorum a legalium observantia re
vocando. secundo in quibus ipsos ad bonos mores
exhortando. infra capitulo iii. ibi mortificate
ergo membra vestra etc. In prima ipsos a lega
libus revocare intendit. primo per christi sufficie
ntiam et plenitudinem capitulo isto. secundo per ipsi
us erga nos sollicitudinem. capitulo ii. ibi volo
vos scire qualem sollicitudinem etc. In prima christi
sufficientiam et plenitudinem ostendit. et primo
primo in beneficio redemptionis generali. secundo in beneficio
ipsorum colossensium speciali. ibi. et vos cum essetis
aliquando alienati. ideo in beneficio ipsius apostoli
speciali. ibi. cuius factus sum ego paulus minister.
In prima tangit primo beneficium christi largi
tate. secundo dignitatem benefactoris. ibi
qui est ymago dei. ideo bonitatem eiusdem
dignitatem. ibi. et ipse est caput corporis ecclesie.
In prima tangit. ut bonitatem beneficii a christo credenti
bus exhibitam. primo a deo patre nos. secundo in libera
tis. ibi. qui eripuit nos. tertium translatos
ibi. transtulit in regnum. quartum redemptionis
ibi. in quo habemus. quintum remissionis

.i. in remissionis peccatorum. Adoptio respicit hereditatem filiorum, aut nos participes fecit. Libertas hostem a quo nos eripuit. Eius satisfactio sicut est cuius nostri stulti. Redemptio penam quam pro nobis soluit. Remissio culpam quam nobis remisit. Et adoptionem tangit. iiij°. primo personam adoptantis, quia deus pater. Secundo ipsam adoptionem, quia dignos nos fecit. Tertio adoptionis effectum, quia in partem sortis sanctorum. Quarto adoptandi modum, quia in lumine. Gratias agentes deo patri, qui dignos nos fecit. Agunt gratias quia ita nos cessaverunt pro nobis orantes et nos deo gratias agentes. Non solum dicentes deo et patri .i. illi qui est deus omnium per creationem et pater per gubernationem vel pater fidelium per adoptionem, quia deus quamquam pater dicitur vel pater quia pater vult. Mal. ij. numquid non unus pater omnium? numquid non unus deus creavit nos? qui deus et pater dignos vos fecit scilicet gentiles sicut et nos iudeos qui prius eratis indigni in dignos, in partem sortis sanctorum .i. in participationem hereditatis sanctorum que dicitur sors, quia divina voluntate et electione non humana provisione distribuitur. Act. i. cecidit sors super Mathiam. Hoc legitur dupliciter. Primo

In lumine. Sancti in lumine increato scilicet Christus, vos dignos nos fecit, et hoc in lumine .i. in eo qui est lumen de lumine. Heb. ii. ... est per Christum. Alio modo de lumine creato sic dignos nos fecit etc. .i. in claritate fidei cognitione. Lumine metaphorice.

Secundo est hereditas sortis .i. hereditas sanctorum. Lumen est primum divine maiestatis de quo ps. qui apud te est fons etc. .i. ... vi. lucem habitat in... Secundum assumpte humanitatis. ysa. lx. surge illuminare Ierusalem etc. apo. ... non egent sole neque luna etc. quia lucerna eius est agnus. Tertium beatorum angelorum. baruch. iij. stelle dederunt lumen. ... Iob. xxxviij. ... Quartum sanctorum animarum. ps. ut placeam coram deo in lumine. vi. alibi in splendoribus sanctorum ... sicut sol. Quintum corporum glorificatorum. ... xiij. tunc ... Sextum celorum. ... celi empirei. apo. xxi. lumen ... simile lapidi pretioso. ysa. xxx. erit lux lune sicut lux solis, et lux solis septempliciter. Septimum elementorum innovatorum. apo. xviij. vidi angelum ... descendentem de celo etc.

Qui eripuit nos. Illuminatio est ... quia ita nos dignos nos fecit, quia scilicet eripuit nos in ... baptismo scilicet ... et nos ... eramus natura filii ire. Sicut ... eripuit de potestate tenebrarum .i. de tenebris ignorantie ... illuminare his qui in tenebris etc. Et qui de potestate tenebrarum .i. demonum ... captivati ... et nobis ... Luc. xxij. hec est hora vestra et potestas tenebrarum. Qui de potestate tenebrarum .i. demonum in ... in quibus a dyabolo tenebris ... obligati ... de luto ... Job. xvj. ... ad terram tenebrosam etc. Nec solum eripuit, sed regnum ... etc. Hoc dupliciter legitur. Uno modo de regno ecclesie militantis ... scilicet ... in regnum filii dilectionis sue .i. filii sui dilectissimi .i. ecclesiam militantem ... regnum filii sui de quo regno. Jo. xviij. regnum meum non est de hoc mundo. Secundo legitur de regno ecclesie triumphantis. Sic ... nos de hoc mundo in regnum etc. .i. ... de quo regno. Mat. vj. adveniat regnum tuum. In quo scilicet filio habemus redemptionem a pena et remissionem peccatorum a culpa. apo. i. qui dilexit nos et lavit nos etc. ps. ... copiosa.

Qui est ymago. Commendat ... Hic ... primo ex ... perfecta similitudine. Secundo ex ... ibi primogenitus omnis. Tertio ex eius ... omnipotentia et virtute, ibi quia in ipso condita. Dicit ergo quod est quia ita habemus in eo redemptionem etc. ... per ipsum habemus hec omnia bona. quia ipse est ymago dei patris naturalis non artificialis, quia de patre, patrem plene et perfecte significans. ymago dico dei invisibilis .i. incomprehensibilis, quia lucem habitat inaccessibilem .i. thy. vj. Sic legitur .i. cor. iiij. qui est ymago dei invisibilis. Nec est ... creatura. Hec est primogenitus omnis creature. Eccl. xxiiij. Ego ex ore altissimi prodii primogenita ... etc. Et sic est pater eternus, ex quo ... ita ... Jo. i. in principio erat verbum etc.

Quod hic Christus dicitur primogenitus patris. heb. i. et cum ... primogenitum ... primogenitus matris. Mat. xij. peperit filium suum primogenitum. Primogenitus omnis creature. Eccl. xxiiij. Ego ex ore altissimi prodii primogenita. Primogenitus ex mortuis. primogenitus ex mortuis. Infra eodem capitulo ...

Quia in ipso condita. Hic commendat Christum ex ... cum patre omnipotentia. Et primo quo ad rerum conditionem. Secundo quo ad universorum de nichilo productionem. ibi. Et ipse. Tertio quo ad omnium conservationem ... ibi. Et omnia. In ipso. Primo ostendit a ... esse rerum universitatem. Secundo tangit universitatis expositionem, et primo rerum in suo esse ... ibi. Invisibilia. Tertio quatuor ... ibi. ... ibi sive

pro ductione

torum. Dicit ergo qui quidem iesus christus est caput ecclesie, dilectionis filius, qui in ipso, id est principio, condita sunt universa, et sic est pater omnipotens per suam divinam sapientiam fecisti. universa in quibus in celis et in terra. In principio, id est in filio, creavit deus celum et terram, ergo id est visibilia ut sol et luna in quo expresse continetur manichei, et invisibilia ut anime et angeli. Invisibilia dico, et hec sunt throni per quos deus omnibus presidet. Throni enim dicuntur in quibus deus sedet, quia omnibus presidens. Sive dominationes per quas deus presidet angelis. dominationes enim dicuntur angeli quibus ceteri angeli subiecti sunt. Sive principatus per quos presidet hominibus. principatus enim dicuntur angeli quibus reguntur homines et eis principantur. Sive potestates per quas deus presidet demonibus. potestatum enim est demones arcere per eos. in nostris ordines qui nominantur nominibus dignitatis et suppositionis intelliguntur. alii ordines angelorum. ephesios. id est que est sicut deum principatum et potestatem virtutem et dominationem. nec ista solum. sed omnia per ipsum nullo excepto creata sunt, id est, porrecta de nichilo, principium, tamquam opificem effective. Io. i. omnia per ipsum facta sunt. et in ipso exemplariter, quia ipse est ars plena omnium rationum viventium. Sicut augustinus. in se in ipso, quia ipsum non excedunt, et extra ipsum esse non possunt. Ro. xij. ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia et ipse est ante omnes non tam potentia et eternitate, sed dignitate etiam, id est sapientia dei precedit cui aquis investigantur et omnia in ipso constant, id est preter omnium similiter stant per ipsum et observantur. hebr. i. portans omnia verbo virtutis sue. Hic ostendit humanam excellentiam.

Et ipse est caput ecclesie. Primus excellentie eius regimine. secundo excellentia sanctificatione. ibi qui est principium. tertio ex resurrectionis ordine. ibi primogenitus ex mortuis. quarto ex ubi plenitudine. ibi quia in ipso complacuit. quinto ex humani generis reconciliatione. ibi et per eum reconciliare. sexto ex angelorum et hominum pacificatione. ibi pacificans.

Dicit ergo et ipse super qui est tantus secundum divinitatem est caput corporis ecclesie secundum humanitatem. cui spiritus sanctus vivens naturam et gratiam ad modum capitis ipsum regens et ei influens per modum virtutis sensum spirituale. Augustinus. in homine habet in se omnium sensuum spiritualium plenitudinem ad modum capitis. ephesios. i. ipsum dedit caput super omnem ecclesiam que est principium, id est, auctor sanctificationis secundum divinitatem. Io. viij. principium qui et loquor vobis. vel et per humanitatem quia super hec humanitatis eius sanctificatio est. i. cor. iij. fundamentum aliud nemo potest ponere preter id quod positum est. Et de resurrectione est principium quia ipse est primogenitus ex mortuis, id est primus ex mortuis ad immortalitatem resurrectus. apocalypsis i. primogenitus mortuorum ut per hoc ipse sit in omnibus tempore

tibus adventum eius. cum seculis principatum tenens quia caput etiam antiquorum quam modernorum. patriarcham manifestum est vinisse et exhibitum etiam xxiiij. omnium gentium et omnium per se principatum tenuit et in eo principatum tenuit omnibus quia in ipso complacuit, id est, conveniens fuit similiter placuit deum plenitudinem divine gratie et gloriae. plenitudo quidem et homo gratie scientie sed et virtutum in quantum maior gratie in quibus comprehensor. Io. i. vidimus gloriam eius et cetera plenum gratie et veritatis. deum plenitudinem dico in ipso habitare, ut in templo in quo non tamen permanentia. verba ille in quo sunt bona universaliter. hinc datur persequantur. complacuit per eum reconciliare omnia, id est iudeos et gentiles. omnia dico in ipsum, id est ipsum reconciliatione vel in ipso oblato victimam. hebr. x. sanctificati sumus per oblationem corporis. Ihesu christi et ipse est simplex pacificans non gratias sed per sanguinem crucis eius, id est fusum in cruce sive que in terris sive que in celis, id est angelos et homines iam comprehensores in celis. ephesios ij. ipse pax nostra qui fecit utraque unum. Dicit ergo tamen actus modus fructus. actus amabilis quia pacificans modus amicabilis quia sanguinem crucis. fructus generalis quia que in terris et que in celis. Hic quem super illos de potestate tenebrarum. glosa. demonum qui nec dominabantur vobis cum solus deus est vere dominus qui tamen dominantur. Ro. nec dominantur de iure non de iure, id est dominatio usurpata non iusta. Item ibidem glosa qui dominari solebant in fidelibus intrinsecus fideles oppugnabant extrinsecus. Contra si dominabantur intrinsecus ergo illa deleat anime. Ro. non dominabantur intrinsecus. cognoscunt animam eorum sed causaliter tantum per effectum suggestionis. Item ibidem glosa de potestate tenebrarum, id est de inferno in quo tenebantur ad opus tamen ex tempore quia ex antiquo delicto quod eos patrius tenebat in inferno. Item ergo qui mortui fuerant in mortali liberati fuerunt. Ro. ad primum paulus loquitur in persona antiquorum non sua. vel tenebatur ibi ~~erat~~ non actu. ad secundum. Ro. glosa illa loquitur de hiis qui tenebantur ibi non per merita culpa illuc delata sed per penam de mortali ibi ipsi. Item super illud transtulit nos. glosa de inimico. Io. xvij. non rogo ut tollas. contra de inimico. Ro. inimicus ibi accipitur pro habitatione hominum habitationem per vanam conversationem inimicorum. Item ibidem glosa. transtulit nos et cetera qui tollens de primo tartaro duxit in celum. Contra ergo patres erant in primo inferno quia cum dampnatis. Ro. primum tartarum intelligit receptum celi ceterorum parvam mundi non tartarum, ut sit constructio intransitiva, id est primum quod est infimus. Item super illud filii dilectionis sue. glosa spiritus sanctus qui dicitur caritas. contra quelibet persona dicitur caritas. Ro. caritas nomine duplex accipitur essentialiter et hoc convenit spiritui sancto quia, id est, affectate et per solum et hec convenit ei. Item quo modo alii persone. Item

ibidem glo. filii sic sunt. quod verba non generat. nec
generatur. Ro. constructio est inconsimilitudina et verbalis. non
9 consimilitudina ¶ Stant super illud qui est ymago dei. glo.
filius patris eo quod de patre ymago. glo. est quod de patre
est et in nullo distat. quod filius spiritus sanctus de patre est
et in nullo distat. Ro. non est de patre in quantum procedit. nec de patre
10 solo. ¶ Stant ibidem glo. nulla alia ymago dei dicitur
coli que non est hoc ipsum. quod glo. ymago creature
coli non dicitur. Ro. nulla alia ymago colitur absolute
de considerata sed ut res. secus exprimitur sed ut signum.
11 ¶ Stant super illud in ipso condita sunt omnia. glo. in illo
filius minor est patre. quod Jo. xiiii. pater maior
me est. Ro. secundum regulam augustini. littera de ratione
refertur ad christi divinitatem. sed ad eius humanitatem
12 ¶ Stant super ipse est caput. glo. et sub hominis
naturam. quod sub hominis natura non influit. glo. influit per modum
13 cause materie non efficientis ¶ Stant ibidem glo. ipse
sunt omnis sensus spirituales. sicut in capite omnes sensus
corporales. quod fides et spes non sunt in christo. Ro. loquitur de
14 sensibus perfectis non de imperfectis ¶ Stant ibidem in
glo. christus est caput omnium populo sanctorum. quod caput est
in homo. non erat homo tempore antiquorum. Ro. quamvis
17 non esset homo in re. erat tamen in sanctorum fide ¶ Stant ibidem
glo. aliter dicuntur homines sapientes sed aliter christus. quod
glo. christus non est sapiens sapientia creata. Ro. eadem est
in ea quo christo unita et inseparabiliter. ceteris non eodem modo
16 ¶ Stant. glo. non sic assumpsit illum hominem ~~hominem~~
ut ceteros. quod non assumpsit hominem. Ro. assump-
sit hominem id est humanam naturam ¶ Stant primogenitus
ex mortuis. quod mt. xxvii. multa corpora
sanctorum surrexerunt etc. Ro. illud cum est per anticipationem
non enim surrexerunt ante resurrectionem
christi. sed eo resurgente ¶ Triplex invenitur plen-
¶ Stant super illud. omnem plenitudinem. quod quadruplex
tudinis genus malorum. bonorum. reproborum. bea-
torum. Prima est penuriosa quia nichil est quod impleet.
Secunda fastidiosa quia vitis est que non implet. Tercia odi-
osa quia plena est eque implet. quarta gloriosa quia
deus est qui implet. Est et plenitudo prima
malorum de qua ge. vi. ~~...~~ quia terra plena
est iniquitate. sanguinum et ...tas plena iniquitate et
¶ Omnia iniquitate et ... cor eorum plenum ¶ Triplex plena
Superbia sicut ... est ... ¶ Est dolo et fallacia
tales puguntur invidia. Inde primum ... 
quibus Ro. x. plenos invidia. Item xxv. gen.
avaritia. sicut ... igne ... vi. adhuc
ignis in domo impii ... iniquitatis et
... Iam plena erit ... dies eius
laboribus et ... plena sunt ¶ Hic praevalent
luxuria sicut ... apo. xviii ¶ Lauren
latrina luto

in manu sua plenum abhominatione et
in inmunditia ~~fornicationis~~ [fornicationis] ii. pe. ii. habentes
oculos plenos adulterii. De hiis tribus
ge. xxiii. in te ante eius plenum
Rapina et inmunditia ¶ Stant Fore
Inquietudine multiloquii. sicut vanem in sceno
ejus. sicut iniusti absque spiritu. Job xxxii.
plenus sum sermonibus et coartat me spiritus
uteri mei. eccl. xxiii. ineptus etc. ¶ Fraudulentia
dimittitudine detractionis et mendacii sicut
lingua veneno. ps. quorum os maledictione
¶ Turpitudine scurrilitatis et vaniloqui
sicut fluctus spumosus pr. ix. mulier stulta et
clamosa plena illecebris. Item fratres
lingua plena veneno mortifero. Jac. iii.
est inquietum malum plena veneno morti-
¶ Ferum in manu nostra operre. plenus alo-
... cyclon sicut neuis ¶ Quam exit in
... ysa. i. manus vestre sanguine ple-
ne sunt. quia ii. mach. vi. templum luxuria et come-
sationibus erat plenum ¶ Sic corpus plenum
¶ Contagio mali exemplum ¶ Lepra qui alios
inficit. ii. par. xxvi. habitavit ozias in
domo separata plenus lepra ob quod eiectus fu-
erat de domo domini ¶ Finali. sicut homo plenus
¶ Delectantia ¶ Diebus qui diu vixit. ii. mach.
vi. non enim sicut malus nationibus dominus patienter
expectat. ut eas cum dies iudicii advenerit
puniat in plenitudine peccatorum. Iam enim nobis
statuit. ut trahit. ii. in fine actus etc.

¶ Et vos cum essetis alienati ¶ Superius
ostendit. christi sufficientiam et plenitudinem
in beneficio creationis ... hic idem ostendit
in beneficio colossensium specialiter. Ad ... primo
quo renovati sunt. Ro. qui et per quid. ibi. ut
autem reconciliavit. Iterum ad quid. ibi. exhibe-
re vos. quarto sub qua conditione. ibi. si tamen permanentis.
In prima describit statum a quo renovati
sunt amplius malo sed insipienti quia alienati
in affectu quia inimici in effectu. quod in operibus ma-
lis. erant non ~~...~~ exercenti in affectu dein-
de in affectu deprivati in effectu ¶ Dicit ergo et
vos o colocenses. ut de vobis specialiter loquar
cum essetis aliqui sed cum fide alienati ad
tempus sui christo alienati a consuetudine illi-
us. etiam sensu quia putabatis vobis ... vos
agere. est in ea ... boni ... et inimici...

eius dirigit ad mortem. prov. xiiii. vel inimici
sensu. i. consilio dei. quia legem moysi non
recepistis. vel dico et gentes. sensu in operi-
bus malis. i. male conversando. Jo. iii. erant enim
eorum mala opera. Hic ostendit quando et per quid

**Nunc autem reconciliavit** Reconcilia-
tus sit. et primo quando. quia nunc. secundo per quid. quia
in corpore carnis. Dicit ergo. nunc autem. quia
tales alienati eratis. nunc autem scilicet in tempore gratie
non in alio tempore. vel scilicet in corpore carnis eius
i. in corpore suo passibili et mortali non
in proprio corpus. sed per animam unitam
divinitate. et hoc non per vitam corporis sed per mor-
tem. prov. ii. in qua per sit in corpore suo. sic
legitur. ecce ergo tempus acceptabile. quia
nunc opus amabile. quia reconciliavit medi-
um amicabile. quia in corpore carnis. consilium
admirabile. quia per mortem. Quod reconciliavit ad quid

**Exhibere vos sanctos** Hic ostendit ad
quid sit. ubi primo tangit multiplicem eorum
utilitatem. secundo utilitatis virtutem. ibi. coram
ipso. Dicit ergo. reconciliavit nos exhibere
i. ad hoc ut exhibeat nos sanctos virtutibus
et immaculatos a peccatis carnalibus. et irreprehen-
sibiles a mortalibus omnibus vel sanctos quo ad
deum. immaculatos quo ad seipsos. irrepre-
hensibiles quo ad proximos. coram ipso.
Hoc dupliciter legitur. primo sic irreprehensi-
biles dico coram ipso. i. in conspectu eius. quod
est valde magnum. quia ipse universa et oc-
cultissima conspicit. omnia enim nuda sunt
et aperta oculis eius. heb. iiii. Secundo sic
exhibere vos coram ipso. i. in presentia et
conspectu eius quem ipsum videbimus facie
ad faciem. eph. v. ut exhiberet sibi glo-
riosam ecclesiam non habentem maculam neque rugam

b. **Si tamen permanetis** Hic conditio ponitur
quomodo. ubi ostendit primo quid debeant ma-
nere. secundo quomodo firmiter. ibi fundati. tertio quod
ibi. quod audistis. Dicit ergo. sicut. quod ita
reconciliavit nos ut exhiberet etc. hac condi-
tione si permanetis. i. perseveranter manetis
in fide. nec tamen sufficit manere in fide. dico
fundati non aliqua heresi fluctuantes. eph.
iiii. non simus parvuli fluctuantes etc.
stabiles non per vos ipsos sed alieno im-
pulsu recedentes. et immobiles a vestro
impulsu vel fundati in conversione stabiles
in conversatione immobiles in consummatione
scilicet virtutis in principio vel in medio nec in fine
recedatis a fide. i. cor. xv. stabiles es-
tote. et immobiles dico a spe evangelii

i. que sperata que in evangelio predicatur et pro-
mittitur. rom. viii. expectantes beatam spem etc.

**Quod audistis** Hic ostendit quod debet
manere in fide. quia veritate fidei intellexistis. ibi
tangit primo fidei predicationem. secundo predicationis
generalitatem. ibi. quod predicatum est. tertio ge-
neralitatis extremitatem. ibi. que sub celo est.
Dicit ergo. quod scilicet evangelium audistis. i. intus au-
re recepistis et vivitis vel intellexistis. et ideo
tenere debetis non a quolibet alium post agen-
tem recedentes. ii. pe. ii. nec falli vos cum
audistis. sed et quod predicatum est in universa creatura
i. in universis hominibus. homo enim nomine
omnis creature intelligitur. quia cum omni creatura
communicat secundum gregorium in omeliis ascensionis super illud
predicate evangelium omni creature. habet enim esse
cum lapidibus vivere cum plantis sentire
cum animantibus intelligere cum angelis. creatura dico
que sub celo est non que in celo. quia non est ei necessarium predi-
care. vel in universa creatura. i. omnibus credentibus
credentes enim dicuntur nova creatura. quia de nichilo
mortui facti ad mercedem. novi facti creatura dico que
cum adhuc sub celo est peregrinans scilicet in mili-
tante non cum triumphante ad ecclesiam triumphantem
quam diu sumus in hoc corpore peregrinamur a domino. ii.
cor. v. Secundo sic illud. cum aliquando eratis alienati quia prop-
ter quod non utitur recto ut sermonis multis nominibus
appellatur in scriptura scilicet. sapientia. ii. ex-
Cecum quia irrationabiliter iudicant sic ceci de colo-
ribus. soph. i. ambulabunt ut ceci quia domino pec-
Insensatum quia irrationabiliter de bonis estimant.
sap. v. nos insensati. prov. ii. vias repromittunt
Insanum. quia irrationabiliter de malis exultant.
sap. xiiii. aut enim dum letantur insaniunt
Infatuatum. quia irrationabiliter minimas perdunt
xxiii. ne assiduitate tua infatuatus incipe
rim peccatis etc. vide de stultis
Stultum quia irrationabiliter illa proferunt. Job ii. quasi
furiosum. quia irrationabiliter operantur et in mundi
furiosus vel scilicet stultum dimicem. Certamini aug-
Ignarum. quia irrationabiliter deum fugiunt. sap. v. ergo
erravimus. cecum iudicando. Insensatum estimando. Insanum
exultando. infatuatum perdendo. stultum loquendo
furiosum operando. ignarum vel deum ablando

**Cuius factus sum ego paulus.** minister
Commendata christi sufficientia ac plenitudine in
primo beneficio redemptionis generalis. secundo in
beneficio colosensis specialis. hic tertio ostendit
idem in suo beneficio speciali quia eum ministrum eius
fecit secundum ministerii. ostendit in se p-
fidelitatem. secundo auctoritatem. ibi cuius factus sum
ego minister. tertio diligentiam et humilitatem. ibi qui

nos annunciantes corripientes. In prima fidelitatem suam ministri ostendit quadrupliciter. primo respectu eius cui qui reputat se eius ministrum non magistrum. secundo respectu auditorum. ibi. qui nunc gaudeo. tertio respectu christi et adimpleo ea que. quarto respectu veritatis. ibi. propter. Dicit ergo aut evangelii. scilicet predicandi factus sum ego minister. actus xv. vas electionis est iste. ego paulus qui primo fui saulus persecutor factus sum minister non magister. mt. xxiii. ne vocemini magistri. quia magister vester unus est christus. qui nunc ephesi in carcere propter evangelium positus tamen gaudeo in passionibus. quia scilicet inde crescetis propter fructum. Jac. i. omne gaudium existimate fratres etc. passionibus dico pro nobis. i. quas sustineo pro nobis evangelium vobis confirmandis felix qui sic patitur. quia presentia aliter non ingerebantur. unde dicit leo non tam in penam unde dicit gaudeo. Innocentiam non pro culpa sua. unde dicit pro vobis. Et adimpleo ea que desunt passionum christi. i. passionum mearum quod dicitur de christi propter unitatem capitis et corporis. passiones. n. quas christus sustinuit. et fideles eius sustinent sunt quedam res publica ecclesie et thesaurus eius in quo. quilibet ponit partem suam. sicut in vase ad ecclesiam posito super mensam. omnis ponit pro nummum donec impleatur. et ideo vocatur pixion a quo omnis quisque ponit. de isto thesauro fiunt ita large indulgentie. Iste autem thesaurus non erit plenus nisi in fine seculi. ideo dicit apostolus quod implet huius thesaurum. quia ponit hic partem suam. vel adimpleo ea que desunt passionum christi. i. passionum quas christus sustinuit. vel quas me sustinere precepit. act. ix. ostendam ei quanta oporteat eum pro nomine meo pati adimpleo inquam in carne mea non in carne christi. ad impleo inquam pro corpore eius. scilicet in multiplicando corpus eius enim est eph. i. ipsum dedit caput super omnem ecclesiam que est corpus eius. In carne. Nota quod paulus implevit ea que deerant passionibus christi in carne sua scilicet in corpore suo multipliciter. primo carnem castigando. i. cor. ix. castigo corpus. secundo carnis molestias sustinendo. ii. cor. xi. carceres in (?) est in stimulis carnis. corporum Tertio carnem persecutionibus exponendo. ii. cor. semper mortificationem christi ihesu in corpore nostro circumferentes. Quarto in carne martyrium expectando. i. phil. pro. nunc in morte sive in vita magnificatur christus in. Cuius factus sum. Hic ostendit ministri dignitatem quadrupliciter. primo ex parte auctoris. secundo ex parte finis. ibi. ut impleam verbum dei. tertio ex parte ministrorum. ibi. nunc autem manifestatum est. quarto ex parte materie. ibi. quod est christus. Dicit ergo aut scilicet corporis ecclesie factus sum ego minister. ut scilicet spiritualis ministrem. minister dico. scilicet dispensationem dei materialiter. i. ut eis. enim ostenderem. i. sacramentis dispensem. Sic. i. cor. iiii. sic nos existimet homo ut ministros christi et dispensatores. vel aut evangelii factus sum ego minister. ut filios. secundum minister. scilicet dispensationem dei effective. i. secundum gratiam a plantis dispensationis commissam. i. cor. ix. dispensatio in credita est que dispensatio data est mihi in vobis gentibus. gal. ii. qui operatus est petro in apostolatum. operatus est et mihi inter gentes etc. vel in nobis. scilicet colossensibus quibus licet non primo ipsum predicaverit predicari a discipulis suis mandavit. Ut impleam verbum dei. Hic ostendit ministerii sui dignitatem ex parte finis qui est impleamus secreta domini de salute gentium per fidem christi. unde ostendit quod modus salutis gentium fuit ab eterno predestinatus quod notatur. ibi. verbum dei. absconsum. ibi. absconditum. a seculis. ab ethnicis et ab omnibus principibus. ibi. a seculis. ab apostolo predicatur. ibi. impleam. Dicit ergo ut impleam. quia ad hoc data est michi dispensatio. ut impleam et impletum ostendam verbum dei. i. dispositionem quam. scilicet deus predestinavit gentes per incarnationem salvari. scilicet misterium. i. sacramentum secretum. quod absconditum fuit in deo. scilicet notitia a seculis temporum et generationibus hominum. secundo. vel. scilicet revelationem misterii temporibus eternis tacitum. eph. iii. misterium quod aliis generationibus non est agnitum. Hic ostendit ministri Nunc autem manifestatum est. sui dignitatem ex parte ministrorum. scilicet sanctorum quibus implicatur. unde congruenter revelationis sanctis ostendit. n. revelationem sacramentorum hoc fuisse opportunum. quia nunc apertum. quia manifestatum est. familiaritatem. quia sanctis gratuitam. quia deus voluit. utilem. quia divitias glorie. Dicit ergo nunc autem. tempore gratie. nox vetustatis obscuritatis precessit. dies autem manifestationis appropinquavit manifestum est non omnibus. sed sanctis eius. mt. xi. confiteor tibi domine pater celi et terre. quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus. et revelasti ea parvulis non sanctis omnibus. sed quibus voluit deus notas facere divitias glorie sacramenti huius. i. copiosam claritatem sacramenti dico non fictam. vel existentis in gentibus. Jo. xv. vos autem dixi amicos. quia omnia que audivi a patre meo nota feci vobis. Omnia autem hec sacramenta scilicet fides remissio iustitia dona spiritus sancti future beatitudo. etc. ergo sacramentum preciosum in valore ideo dicit divitias gloriosum in honore ideo subdit glorie fructuosum in futuro ideo addit in gentibus

Quod est xpc. Hic ondit misterii sui dignitatem ex parte materie. ubi tangit primo predicationis materiam. quia xpc. secundo materie efficaciam quia spes glorie. Dicit ergo sacramentum dico. quod est xpc. i. xpi incarnatio. i. thi. iii. manifeste magnum est pietatis sacramentum quod manifestum est in carne iustificatum in spiritu apparuit angelis predicatum est gentibus creditum est in mundo assumptum est in gloria. xpc dico existens sup in nobis spes glorie. ut per eum s. sub lege spem glorie. ps. domine spes mea a iuventute mea. Ideo dicitur quod in hoc sacramento incarnationis misterium puritatis in summa. misterium gratia diuitiarum in hoc ministerio dicitur. ephe. ii. deus qui diues est in misericordia propter nimiam caritatem suam qua dilexit nos. Gratie. eph. ii. ostenderet in seculis supervenientibus habundantes diuitias gratie. s. huius diuitiarum sunt iusti et innocentes. Huius autem sapientie. Ro. xi. o altitudo diuitiarum sapientie et scientie. Eph. i. ut sciatis que sit spes uocationis eius et que diuitie glorie hereditatis eius. Diuitiarum sunt patres antiqui de limbo educti.

Quem nos annunciamus. Supra ostendit ministerium suum. primo fidelitatem. secundo dignitatem. hic tercio ostendit diligentiam et utilitatem et hoc in iii. misterii effectibus. primo in corripiendo delinquentes. secundo in docendo ignorantes. ibi et docentes. tercio in perficiendo imperfectos. ibi. ut exhibeamus. quarto in cauendo contra rebelles. ibi. [illegible]

[illegible]

welles ad murmurantibus in signis miraculorum. ut qui nobis contradicunt uirtutibus credant. Ro. . dominus dabit uerbum euangelizantibus uirtute multa. [illegible]

Illi autem profecti predicauerunt ubique domino cooperante. [illegible]

Hic queritur si illos alienauit gloria. [illegible]

[illegible]

Uolo enim uos scire. [illegible]

et revocat per suam exhortationem. sollicitudinem
que est circa principia attenditur. primo ut ipsi in
fide permoveantur. secundo ne per philosophiam ad errorem
pristinum reducantur. Et hoc autem dico ut nemo
vos ne vi legis iudicemini. ibi. Nam etsi corpore absens
In prima primo ostendit quanta sit sollicitudo. secundo pro
quibus. quia pro vobis et pro hiis. tertio super quo. quia ut con-
solentur. Volo enim. Dicit ergo. Volo. quasi ita labore continuo
hoc autem de me refero. in quam nolo vos scire
qualem sollicitudinem. idest quam magnam et continuam
ii. cor. xi. instantia mea cotidiana sollicitudo
omnium ecclesiarum habeam pro vobis. ut ea sit intellecta
que erant perfecti. secundo non solum pro hiis quos
non viderat sollicitus erat quam pro hiis quibus presens
predicaverat. sic bonus prelatus debet esse sollici-
tus pro subditis. pro vi. vii. discurre festina suscita
nec solum pro vobis. sed pro hiis qui sunt laodicie. isti
sunt apostolo proximi erant. Ideo timebat ne
ab eis deciperentur. vel et pro illis simpliciter nobis adia-
centibus. quicumque non viderunt faciem meam in
carne. idest in carnali presentia. Thimotheus audierat
sicut habetur gal. ii. eram autem ignotus facie ecclesiis iudee

Ut consolentur. Hic ostendit super quo erat sol-
licitus. et ostendit tria. primo consolationem quo ad irascibi-
lem. secundo dilectionem quo ad concupiscibilem. ibi in-
structi in caritate. tertio cognitionem quo ad rationabi-
lem. ibi. et in omnes divitias. Dicit ergo ut conso-
lentur. quasi ita volo vos scire sollicitudinem meam pro vobis
et pro illis. que scilicet est de hoc. ut consolentur ipsi nobiscum
corda ipsorum. idest corda sua. ysa. xl. consolamini popule
meus etc. et corda non corpora. ps. renuit conso-
lari anima mea memor fui dei etc. ipsi. Instructi in
caritate in ... quantum sit de ca-
ritate nobis ostendit consideratio. i. Io. iii. videte
qualem caritatem dedit nobis ut filii dei nominemur
et simus. vel instructi in caritate exemplari ex-
emplo in caritate pro qua maximam ostendit in
passione ... i. Io. iii. In hoc cognovimus
caritatem dei quia ille animam suam pro nobis po-
suit. et nos debemus pro fratribus. vel instructi in
caritate effective. ipsa enim est magistra unctionis
i. Io. ii. unctio docebit nos de omnibus.

Et in omnes divitias. Hic tangit tertium super quo erat solli-
citus. scilicet cognitionem. quantum
ad rationabilem. ostendens quantum eis dedit cognitionem
secundo ad quid. quia in agnitionem mysterii dei. tertio de
quo. in quo. sunt omnes thesauri. Dicit ergo et
in omnes. quasi ita sollicitus sum ut sitis instructi
in caritate. vos dico pro hoc tendentes in omnes
divitias plenitudinis intellectus. idest in copiam
plenissime intelligentie de omnibus spiritualibus

rebus. ysa. xxxiii. divitie salutis sapientia et scientia
vos dico instructi in cognitionem mysterii dei pa-
tris et ihesu christi. hoc dupliciter exponitur. primo modo
sic in agnitionem mysterii. idest sacre et occulte trinitatis
mysterii. in quo patris et ihesu christi. in quo tangitur
distinctio personarum. idest ut cognoscatis illud
secretissimum mysterium trinitatis. quod in essentie
unitate est trium personarum. secundo sic. In agnitio-
ne mysterii. scilicet incarnationis. christi in quo
quod est dei patris a creatione et ihesu in executione
Quibus aliis modis exponitur. glossa. sed aliter
... quia non habemus non est curandum de illis expositionibus
Secundo sciendum plenitudinis intellectus quod est plenitudo
istorum triplex. videlicet in corde. in ore. in opere. In
corde est plenitudo triplex. scilicet. Gratie scientie
sapientie in rationabili. de quo act. vi. considerate ex
nobis fratres bonis testimonii viros vii
plenos spiritu sapientie etc. huius radix est timor
domini discipulis. ii. timens magistrum obedi-
re incipit addiscere. etiam. idest plenitudo sapientie
Gratie in concupiscibili. act. vi. elegerunt ste-
phanum plenum fide et spiritu sancto. Io. viii. plenum
... in irascibili. Iac. iii. de sapientia dicitur ple-
na misericordia et fructibus bonis. ps. misericordia domini ple-
na est terra. hec plenitudo necessaria prelatis qui
habent regere per sapientiam edificare per ... humilitate
moderate cum misericordia. In ore etiam est plenitudo
triplex videlicet. Labiis ... ubi ... de
... discretionis. Iob xxxii. ...
... per loquacitatem. vel ... 
... plenum sunt. scilicet discretione et modestia
ad loquendum. q. d. ... Plenitudine ...
Eruditus ... veritate salubrem doctrina
... que ... multa ... sermo
nes rectissimos ac veritate plenos. Item quod
orationis devote ... intercedendo. apo.
v. ... phyalas plenas odoramen-
torum. que sunt orationes sanctorum. non ... symmachus
... vii. ... eos ... plenum
... ad scipionem ... ad ...
In opere similiter triplex est plenitudo.
multitudinis bone operationis. non ... dicitur arbor
plena pirorum que non habet ... pirum. act. ix.
dicitur de tabita que erat plena operibus bonis
et elemosinis quas faciebat. dicitur vas plenum
rectitudinis intentionis non ... quod continuum
non tangit ad summum. sic ... qui non tendit
ad deum. apo. iii. non invenio opera tua plena
coram deo meo exemplum de aquila ... Gratia
virtutis perseverantie finalis plenitudine
ii. ostendit ... act. vii. stephanus plenus

sunt

ini

et fortitudine flagellat etc. Hic ostendit ded'

**In quo sunt omnes thesauri.** Reddit
esse cognitionem quia Christi vel cognitio in Christi
descendit a tribus ab intentione quia thesauri
ab excelsione quia sapientie et scientie ad ipse sancte
quia absconditi. Dicit ergo. In quo scilicet Christo sunt
**omnes thesauri** id est omnes copia sapientie de
divinis et scientie de humanis. Ro. xi. O altitudo
divitiarum sapientie etc. absconditi id est non omnibus
manifesti sed solum fidelibus. Matth. xiii. simile
est regnum celorum thesauro abscondito in
agro. Sunt autem in Christo omnes thesauri sapientie
et scientie quadrupliciter. Primo efficienter. Eccli. i. fons
sapientie verbum dei in excelsis. ab ipso enim est
omnis sapientia et scientia. Secundo formaliter quia eius scientia
omnis sapientia et scientia informata est. Jo. xiii.
nunc scimus quia scis omnia. Tertio materialiter quia
sapientia est de divinis et scientia de humanis. ipse verus est
deus et verus et verus homo. Ideo dicebat apostolus
i. Cor. ii. nichil iudicavi me scire inter
vos nisi Jesum Christum. Quarto exemplariter. Ps.
omnia in sapientia fecisti. Comparantur thesauri
Ex auro in quo splendor id est lumine sapientie.
Eccli. i. in thesauris sapientie intellectus.
Ex argento in quo nitor eloquentie. Boet. i.
in thesauris sapientie significatio disciplinitudine
Ex ere vini in quo virtus operis bone. Prov.
viii. in viis iustitie ambulo in medio semitarum
iudicii ut ditem diligentes me et thesauros eorum impleam.
Ex vestimentis in quo honestas bone fame.
Sap. vii. honestatem illius non abscondo. infi-
nitus enim est thesaurus illius etc. Temporalibus
specialiter autem thesauris sapientie alii cedunt.
Primo quia violentia non aufertur. Matth. vi.
thesaurizate vobis thesauros in celo. id est in
celestium contemplatione ubi nec erugo neque tinea.
Secundo quia antiquitate non corrumpitur immo in eternum
eius est sapientia. Job xii. hic est thesaurus
sine defectione satietatis. ~~ utilitas in
Tertio quia communitate multiplicatur. Eccli. xli.
sapientia abscondita et thesaurus invisus que
Quarto quia voluntaria paupertate acquiritur
unde sapientia consuluit. Matth. xix. si vis perfectus
esse vade etc. unde et perfecti qui reliquerunt omnia ut
acquirerent sapientiam. Matth. xiii. simile est
regnum celorum thesauro abscondito.
Quinto quia cum iocunditate possidetur. Eccli.
xv. iocunditatem et exultationem. Simile in dicta.
Sexto quia spiritualibus comparantur. Job xxxviii.
numquid ingressus es thesauros nivis.

de quo Eccli. xx. thesaurus invisus sine defectione quia anima que bonorum ipsi gravabitur

**Hoc autem dico.** Hic ostendit
suam sollicitudinem ne per fallaciam ad
infidelitatem seducantur. Et hoc dupliciter. Primo
monet ne seducantur per argumenta philo-
sophorum rationalia. ibi. **videte ne quis vos decipiat.** In
prima primo monet. Secundo ostendit quare cavere
debeant. ibi. **nam etsi corpore.** Tertio monet ut in
fide permaneant. ibi. Sicut ergo accepistis.
In prima primo innuit eos ne decipiantur fal-
sum. Secundo innuit fallendi eum modum. ibi
**in sublimitate.** Dicit ergo. Hoc autem. quasi diceret. Iam non
solum satis instructi. hoc autem dico non so-
lum ut amplius proficiatis sed ut nemo quidem
etiam sapiens vos decipiat. ut sic a Christo re-
cedatis. Eph. v. nemo vos seducat inanibus
verbis. ubi decipiat in sublimitate sermonum scilicet sub-
tilitate sermonum id est rationum sophisticarum et ar-
gumentorum que prohibentur. i. Reg. ii. nolite mul-
tiplicare loqui sublimia gloriantes.

**Nam etsi corpore.** Hic ostendit quare ca-
vere debeant. scilicet propter presentiam sui qui gaudet
de bono eorum. Et primo supponit absentiam
corporalem. Secundo opponit presentiam spiritualem. ibi.
sed spiritu vobiscum. Tertio ostendit letitiam de bono
eorum perceptam. ibi. gaudens. Dicit ergo.
nam etsi. quasi ad hoc recte moneo. video in-
inspiciens que apud vos geruntur. Nam etsi
corpore id est corporali presentia absens sum a vobis
sed cum spiritu vobiscum sum. sic et spiritus Helisei. iiii Reg.
v. iiii. Re. v. in quo spiritu erat [illegible] quia apostoli
habuerunt gratiam prophetarum ut in spiritu viderent
et remota [illegible] in quo sum ego dico
gaudens de bonis vestris et videns id est quia video
ordinem vestrum quantum ad vite honestatem.
i. Cor. xiiii. omnia honeste et secundum ordinem fiant
et etiam video firmamentum id est stabilitatem eius
que in Christo est fidei vestre. sine qua morum exterior
ordinatio non valet. quia sine fide impossibile est
placere deo. Heb. xi. et dicit fidei que est in Christo et
non in lege et per hoc confirmat eos in eius fide.

**Sicut ergo accepistis.** Hic monet
ut in fide non permaneant. Et ostendit quomodo
debent. primo per fidem. Secundo permanere. ibi. radi-
cati. Tertio confirmare. ibi. firmati et [illegible] in illo. In
prima proponit primo per fidei ingressum.
secundo ipsius profectum. ibi. **in ipso ambulate.**
Dicit ergo et quia ita gaudeo. sic ergo accepistis
per predicationem Jesum Christum dominum nostrum cre-
dendo et imitando ita super ambulate pro-
ficiendo. Jo. xii. ambulate dum lucem habetis etc.
in ipso non extra ipsum quia ipse est via. Jo. xiiii. ego
sum via. Vos dico radicati in modum arboris

ad fructificationem per bonam operationem. Et hoc quantum ad opera active vite. Sicut de illis in quibus semen iactum non fructificat. Quod indicatur nos habere. Math. xiii. Luc. viii. Et hec edificatio ad modum domus. i. super fundamentum aliorum maiorum edificatur quantum ad opera contemplative. Eph. ii. Superedificati super fundamentum apostolorum in ipso. s. Christo fundamento. Quia fundamentum aliud nemo ponere potest. i. Cor. iii. Et confirmati in fide ut in firma petra. ut s. edificetis super firmam petram. Math. vii. Abundantes in quantum non aliter. sed sicut didicistis per predicationem quam audistis. Et abundantes in gratiarum actione. ii. Thess. v. In omnibus gratias agite. Vos dico habentes omnibus. s. bonis. Illo est materia gratiarum actionis. quia ab illo habetis omnia huiusmodi. Pertinet in diebus eius iustitia.

Nota quod edificio spirituali huius doctrina primum fundamentum est fides articulorum. Apoc. xxi. Fundamentum primum iaspis qui est viridis in colore et significat fidem virentem in quantum adhuc [illegible].
Tectum est caritas diligendorum. Quia Prov. x. Universa delicta operit caritas. Ysa. xxxviii.
Paries aquilonaris timor suppliciorum. hic est paries ad quem conversus Ezechias flevit.
Paries australis spes premiorum. Abacuc iii. Deus ab austro veniet. Cant. ii. En ipse stat [illegible].
Paries orientalis consideratio humane [illegible].
Paries occidentalis memoria mortis. post tanquam parieti inclinato.

Hic monet ne

Videte ne quis vos seducat per exempla philosophie naturalis. Et ad hoc ponit rationem. Primo a parte ipsius philosophie. Secundo a parte auctorum ipsius. ibi. Secundum traditionem hominum. Tertio a parte Christi. ibi. Et non secundum Christum. Quarto a parte ipsorum Colossensium. ibi. Et estis in illo. Prima ratio talis est. Non est acquiescendum inani philosophie. que vana. sed exempla similitudinum naturalium et rationes sophistice sunt huiusmodi respectu sacre fidei. ergo illis non est acquiescendum in hiis que sunt fidei. Dicit ergo. Videte. quasi ita ambulate. et in hac ambulatione videte diligenter attendendo. ne quis vos decipiat. ita ut recedatis a Christo. et hoc per philosophiam. Et hoc legitur dupliciter secundum Glo. Primo ut sit ne quis vos decipiat per philosophiam. i. elevationem sapientie naturalium similitudinum et inanem fallaciam argumentationum sophisticarum ad removendum vos. s. a fide Christi et consentiendum in errorem gentilium. Et est sensus [illegible].

Secundum traditionem hominum. Ex parte auctorum talis. non est acquiescendum traditioni humane contra divinam. sed philosophia et inanis fallacia est secundum traditionem humanam. Fides Christi contra divinam. ergo etc. Et hoc est quod dicit quidam philosophia et inanis philosophia est secundum traditionem hominum. i. philosophorum. non divina. sed humana sapientia. Et non est philosophia fallax. quoniam homo inventor hominum divina agentium et [illegible]. Secundum huius mundi elementa. i. secundum causas naturales et elementa. non enim credunt nisi quod ex causis naturalibus procedere potest. propter quod non credunt deum posse hominem [illegible] parere. Et hoc. vel ne quis vos decipiat per elementa huius mundi. ut colant elementa sicut quidam inter eos prudentiores non ducebant se colere statuas. sed sub diversis deorum nominibus intelligebant elementa mundi. ut nomine Iovis aerem. nomine Neptuni aquam. Et hiis sic dicitur Sap. cap. xiii. Aut ignem. aut spiritum aerem citatum aut solem lunam. rectores orbis terrarum deos.

Et non secundum Christum. Quasi Christum in-

Ecce tertia ratio ex parte [illegible] indicatum. Contra Christum non est acquiescendum. sed tales sunt qui non secundum Christum de fide Christi iudicant. ergo illis non est acquiescendum. Et hoc est quod dicit et non secundum Christum super iudicamentum quorumque quia diffitentur de eo quod verum est. s. quia in ipso habitat etc. Alio modo legitur sic. Videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam. i. per rationes fallaces et inanes exquisitas ad probandum quod legalia sunt necessario attendenda secundum traditionem hominum observando. s. legalia quia observantia post adventum Christi est secundum traditionem hominum. non secundum dei mandatum. Math. xv. Fecistis irritum mandatum dei propter traditiones vestras. que. s. traditio dicitur est secundum elementa huius mundi. i. secundum litteralem sensum legis qui de elementis mundi est ut neomenie et hiis festa legalia. Et non est secundum Christum. i. secundum veritatem spiritualis intelligentie. Propter quod non debetis eam sequi ut a Christo recedatis. Et vere non est secundum Christum quia de eo diffitentur quod verum est. quia in ipso etc. vel non debetis decipi. ut a Christo recedatis. quia in ipso habitat plenitudo divinitatis corporaliter. s. virtutis et operis. Et hoc corporaliter. i. vere. non in umbratice sicut olim in legalibus figuris. vel corporaliter. i. incorporeum. quia non solum anime sed et corpori unita est divinitas. Io. i. Verbum caro factum est.

Et estis in illo repleti. Hec quarta ratio ex parte Colossensium talis. Illi adherendum est quo repleti estis spiritualibus. sed per fidem Christi

aut

c

irritum

non p legem sit hr repleti. Et c. Et hoc est
q dicit. Ita ut in ipo habitat omnis plenitudo
et ita plenus est q estis in illo. i. p illu repleti
donis spc sci. Jo. i. de plenitudine ei9 os accepim9
in illo inque. s. x qui e caput no solu hom. sz
et omis pncipat9 et potestatis. i. omniu angloz
p hoc n. duo q sunt noia dignitatis et excell
entie. ceti intelliguntur. eph. i. qe e sr omne pn
Hic queritur sr illd q e solitudinis capitul x
Beatu. Et c. glo n inni9 p hui9 qs n indit so
lut9 erat inq. p h ut quibz pdicavit u
numquam affui diligebat q3 no indit q
ceidl apos qs erat o eoz quibz spualit pdi
cavit spual pr erat. Et de eis magis soliat
ee celebri. Vo intelligit quitu ad bonu opi
ni et pauritu. Ceni sup illd instructi in ca
ritate. glo omni n in eoz caput e supbia. q
in ista parit poti9 ex p illa muntate. sic quide
paut qui ex affectu excellencie. Vo glo lo
de supbia eruali qui e oscept9 boni comunicab
ilis no de spuali que affectat ppe excellentie
ul loquit de genbz singularibz pnoz. no
de singlis genu. Ceni ibi dein. glo vini
est oportebat hoiem aut ho assumptu. q poti
assumere plres aiat oi potes. Vo potat assu
mere plres in natura no plres in pa. Ceni sup
illd. in pstu dei. glo ai lego vbu. caro
factu est. in vbu intelligo vbu dei filiu icarne
filiu ho is. et uterq simul in una psona. deu
et hoiem ineffabili erie largitate oiuctu
Et x e utriq. Vo. iitz expone. i. huis. natura
naturam. Ceni sup illd in q se thesauri
glo quid sapientia salone quid pa dena an
ele. q. paul9 erat prudencior et sapientior. Vo
glo loquitu p homibz illi9 tempis. Ceni ibi
dem glo astrologia. geometria. et hi9 mch ad
salute pveniut. q. omi similis creata uesti
gium est increate. Et dicat nulla. Vo ium
creata duplr osidata aplo ul ut uestigiu
icreate sic a theologo. et sic valz ad salute
Ceni sup illd spui nolens glo maior fuit
gra in aplis. qui in pphis. q sr illd luc.
ix. vidim9 quedam. glo. ot. in aplis
fuisse uiri ppharu. Vo uiri ppharu fuit
in aplis et amplius. Ceni ibi de glo. scis an
nicet in de remota. q no os sci inde re
mota. Vo glo n icedit q anti sit omnibz sz
aliquibz. Ceni p phiam et ianue fallaciam
q io ues p h ice uest et de ino stitoribz. Pla
te. Vo p phe ipsa in. s. naalli accepte uesti
sz ad natura sup nalem extense. fallace

sint. Ceni sup illd s tdicem homi. glo. no
e adeo ordinati. sz ab homibz tdita. q. omis
sapia a deo est. q deus sciaz dns est. i. Re. ii.
Vo glo lo q ad pte supsticiosam. sic est
de indiciis astroz no quo ad pte uam. ul lo
quit s extensione ei9 ad omnia n iusta m.
Ceni sup illd in q habitat ois plenitudo. glo. in
xpo sr omis sensus spuales. in nob tot9 tact9
q. orig. sup leuit. Dicit q qui sensus spua
les sunt in nob. Vo sr in nob. sz ip fecti. ui
sr q sol9 tactus ~~respectu~~ respectu omni simul
Ceni sr illd caput omis pncipatus et potestatis
glo angelice Et xpe caput e angloz. q. no
e eiusde n ai angelis sic caput ai mebris. Vo
caput e angloz large p influentiaz. sz cap
homi ppe et p oformem naturam.

In quo et circumcisi estis. Supius osi dit so
lutudine q hr p mo ne ipsos oiolent et instru
ant. s one p phiam inerrore gentiliu sedu
cant. sz nc ostendit solitudine q hr. ne p
pseudo aplos uelegie iudaiaunt. v primo ostendit
q legalia suscipi no debebant. s eos qui no
du susceperut mone eos ne suscipiant. i. ne
Et nos iudicet. Et c. qui iam susceperut mone
eos ut obiciant. ibi. sic inquam estis. cu xpo
Inprimo ostendit q legalia suscipi no debeant. p mo
p bnficia exhibita gentibz. s o p bnficia
exhibita iudeis. ibi. deleuit q aduersi nos erat.
Bnficia exhibita p xpm no plegie gentibz
enumerat. ins. primu est spualis circucisionis. s ue
sacmentu baptismatis. i. ostepl. cui est nouit
ras uite sui qu sacm9. ibi. in quo et resurrexis
tis. qui est fide oiuificacois. ibi. et uos
cu eetis mortui. In prima primo bnficiu circucisi
onis ponit. s o duplex gen9 circuncisionis distig
ibi. circucisione n manu fca. v primo tangit
carnale circucisione que cessauit. s o spua
lem q xpe facit. ibi. sz in circucisione xpi.
Dicit ergo in quo. q. ita. inq. omisare repleti
estis. ut solu repleti. sz et ab errore et culpa p
gati. Et hoc est q dicit. In quo. s. in q. et circucisi
estis cultellis. i. acutissima. petra ~~circumcisione~~
erat xpe. i. cor. x. circucisione et c. hoc duplr
exponit s glo. p mo ut sic circucisi inq estis
et hoc circucisione fca no manu. i. h uno q
sz dno. i. circucisione spuali que qnide fca est
sit in expoliatione corpis carnis. i. in depone
carnali homis ut pote incor et delecioz car
naliu. s. q caro corpis. i. cor. xv. caro et
sangs regnu dei no possidebit. circucisione i
quis no manu fca. sz circucisione x. i. q mia

sione spiali. Sed's modo sic circumcisi estis i. xpo. i. in circūcisione manu fca. i. circūcisione legali que quidem in circūcisione legali fit in expoliacōne corporis carnis. i. corporis qd̄ e corpus carnis. s. carnis q̄ in circūcisione legali aufert. Sed estis circūcisi in circūcisione xpi. i. in circūcisione spūali. unde circūcisio cordis in spū nō littā cui laus est nō ex hoībz. s; ex deo. Ro. ii. nō. n. q̄ in manifesto in carne ē circūcisio. sz circūcisio cordis in spū. Consepulti ei. i. sepulture eius configurati. 7 hoc in baptismo. q̄ ad similitudinē sepulture eius baptizati. Ro. vi. n. in misso repsentat trīduū sepulture. Nā sic post sepulturā nouū hō assurgit deposita omi uetustate. Ita post baptismū iam nō sumus ueteres. pr. s; noui. pr. ie. xiii. egypnos q̄s nūc interueas in uerbis.

Secunda qdruplex uero circūcisio. Tamplius p̄ma falsa opinio. phil. ii. uidete malos operarios uidete concisionē. nos. n. sumus circūcisio. Secunda uana. quidam ex gentibus. v. sicut dominum xpi. nec nobis pdest. anfie spūa ..... Tercia uera. s. uiciorum. Ie. iiii. circūcidimini dno. Quarta pfecta. s. bonorum. ysa. lii. nō adiciet ultra ut pertranseat in circūcisus p eam. p̄ma abstinendi ... Circūcisio mēbrorum. cor. de uiciorum. Cumbiaz more inuenitur in qualibz. Genitalis. cor. accidat. Pnabilis ab errore male seducente 7 hoc p fidē. ut hic circūcisi estis 7c. sic achior de quo iudith. xiiii. dr̄ q̄ relicto gentilitatis ritu credidit deo 7 circūcidit carnē p̄putii. Cor. cupiscibilis ab amore male inflāmante 7 hoc p caritatē. deut. xxx. circūcidet dns cor tuum 7 cor seminis tui ut diligas dnm deum tuum. Irascibilis a timore male humiliante 7 hoc p spem. phil. iii. nos sumus circūcisio. qui spū seruimus 7 gloriamur in xpo ihu. cui ineritue fiduciaz habentes. Ie. x. omnis domus isrl in circūcise cordis. ... male edificante. Ia. xxxii. incircūcisis labiis ego sum. ...arpina 7 mala opinione. ... xxi. dr̄ q̄ aut ... capta in bello rz circūcidit ungues ... ab illa ... b bellione ... i. mach. ii. ... ē qui ... puros incircūcisos. In quo resurrexistis. ecce circū bñficiū. s. nouē ... fin. ... p̄mo nouē uite auctorem. ... Ro. actū resurrexistis. ... medium p fidē. Dicit g̃. ic. i. xpo 7 in quo iter resurrexistis. i. ad nouā uitam surrexistis. Ro. vi. cū sepulti sumus cū illo p baptismū in mortē ut quō xps surrexit a mortuis p gl'am pris. Ita 7 nos in nouitate uite ambulemus. p fidem 7c. hoc exposuit ....

plr. p̄mo in sic resurrexistis i quo p fidē opis ... i. p fidē ... in nob operat. fides. n. ... est. ... sic resurrexistis in quo p fidē ... in xpo ... que est illa operatio. qui. s. deo suscitauit illum. xpm a mortuis. alie. in. suscitat suscitabis a mi tui. Et uos qui mortui. ecce ... bñfiū. s. ... dicitur ... cū mortui 7c. ... uiuificauit ... cū illo ... 7c. tale. u. ... ipsius ... ueritate ... Dicit g̃. 7 uos. s. gentiles cū mortui essetis. p̄us nō sciuentes. s. mortali uita. mortui uiq̃ i delictis. i. ... sione legis ... 7 spualis carnis uro. i. in ... originali. q p ... qr p illud ... ut est in delictis. i. ... spualibus 7 ... cōuiuificauit ... cū illo. i. ... 7 ... exhibi te rei cū illo. s. ad similitudinem illius. ephi. ii. 7 uos cōuiuificauit cū essetis mortui delictis 7 peccatis ... cōuiuificauit. ... sic. ... nob ... relaxans omnia delicta originalia 7 actualia. que s. erant ca mortis. ysa. lii. ... remittam ... redimeni. Et hoc communis

Delens quod aduersum nos erat ch... uoluntas ... nemo ... nos. mors. ... nō p legē ... ex hita 7 sic ... hic ... bñfi ... legalis delet. ... est obs uantiarū legalium ablacio. ibi. 7 ipsum tulit ... delibacio. ibi. 7 expolians ... uictoria ... ex ... ibi ... palam. Dicit g̃ delens ... nob ... delicta ... nob. s; nob ... dicit delens. s. cyrographum decreti. i. memoriam ... legalis cyrographum. u. dicit i memoriam ... debiti. sic ... cyrographum ... memoria debiti ... ex ... dicti. i. ... legis ... cyrographum erat aduersum nos ... qr ... memoria erat ... illius ad ... nos. p glo ... erat ... nob ... cū nō ... ret ... gratiam. s; ... reos faceret ... ... auctoritate ... Ro. v. lex ... ut ... delicti. 7 ipsum. s. cyrographum uel legalis decreti tulit de medio omni ... uel cyrographum ... ut decreti ob... tulit uiq̃ affigens illud. s. cyrographum uel decreti cruci. q. clauis ferreis quibz ...

Ieronimus. ... carnalibz.

affixus est per mortem .i. crucis et in eius crucis memoria decretum deletum est et ipsum decretum legis evacuatum. et ipse dicte expolians principatus et potestates .i. plus alios id est demonibus in demonibus quia principes intelliguntur maiores per potestates minores expolians spoliis suis antiquorum patrum quos in limbo detinebant. sicut .n. nos a lege liberavit sic antiquos patres de limbo eduxit. osee .xiii. ero mors tua o mors morsus tuus ero inferne. expolians dico et eduxit .i. illos de inferno ad celos duxit. ascendens .n. in altum captivam duxit captivitatem. ipse dico triumphans et cum triumpho expugnans .i. quia confidenter illos principes infernales in semetipso quod pro nobis oblatus in cruce .s. moriendo triumphavit in quo confidenter .i. cum spe victorie .i. et palam non in absconso sed manifeste quia notum factum est toti mundo. alio modo legitur. si quem ad hoc beneficia omnibus credentibus non solum iudeis exhibita per primum non pertinere sed ex ... intelligitur. ibi .iiii. beneficia. primum est peccatorum remissio deletio quo ad culpam per eiusdem per crucem totalis ablatio quo ad penam. ibi. et ipsum tulit. tertium animarum a demonibus deceptarum liberatio. ibi. expolians. quartum demonum per deceptionem ad inferos expugnatio. ibi. confidenter. Dicit ergo. et nobis gentibus omnia peccata donavit. ipse dico delens cyrographum decreti quod erat adversum nos .i. memoriam decreti facti a deo in olim quod decretum fuit de non ligno paradisi comedes de ligno scientie boni et mali ne comedas per cyrographum decreti erat contrarium nobis atque memoria illius decreti violati contrariabatur nobis. sed et cyrographum delevit quia sanguine suo peccatum abluit. vel delens cyrographum decreti .i. penam ade. quia quasi cautionem contra nos tenebat diabolus. et ita erat adversum nos quod dicitur cyrographum decreti. quia de ipso dictum fuit decretum illud gen. ii. quacumque die comederis morte morieris quod decretum est contrarium nobis illa omni sententia et contra erat nobis contraria et ipsum cyrographum .i. memoriam prevaricationis ade vel reatum peccati ade tulit de medio .i. omnino abstulit affigens illud cruci. quia cum in corpore suo in cruce moritur et peccatum quod non commisit et penam pro peccato debitam remittit. et expolians. spoliis suis .s. animarum a diabolo deceptarum principatus et potestates infernales de quibus eph. vi. non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem. sed adversus principes et potestates. luc. xi. cum fortis armatus etc. psalmus. viii. ut destruas inimicum et defensorem. spolia decepta expolians. unde eduxit ipsos patriarchas et potestates eos .s. ab eterna damnatione fidelibus non possent. sicut cum ipse triumphavit .i. vicerit eos .s. principes infernales. in semetipso .i. in persona sua ad inferos descendendo et hoc confidenter. quia cum spe victorie. quia cum angelis sanctis ad inferos descendit. et palam quia notum factum est hoc toti mundo ex predicatione apostolorum. talis ergo in summa illud sequitur et tenendum est quod est efficax ad salutem. sed fides non est lex nec eius efficax est ad salutem. ergo fides non lex tenenda est et servanda. cum igitur pro beneficia eruata a christo non a lege nobis exhibita.

Nemo ergo vos iudicet. Hic monet eos qui non de legalia susceperint: primo cavendo a prevaricatione secundo cavendo seductionem. ibi. nemo vos seducat. In prima primo monet cavere a prevaricatione in discretione ciborum secundo in observantia festorum. ibi. que sunt umbra. Dicit ergo. nemo. quasi dicit. hominia nobis in christo data sunt. ergo nemo vos iudicet .i. iudicando damnatos .i. culpabiles faciat. in cibo. aut in potu .i. in discretione ciborum de qua nobis constituerunt. unde quod dicitur non discretionis cibos in daniel de hac discretione ciborum habetur levit. xi. aut in parte diei festi .i. celebratione ex parte legis sicut habetur levit. xxiii. aut ex parte neomenie .i. festi nove lune. sabbati non celebrata secundum legem sicut habetur num. xxviii. aut sabbati ex precepto legis de quorum observantia exo. xx. que omnia sunt umbra .i. signa obscura futurorum temporum gratie. heb. x. umbram habens lex futurorum bonorum. autem .i. veritas huius umbre christi est. qui ad veritatem quasi legales umbras implevit. mt. v. non veni solvere legem sed adimplere. ut hec sunt corpus christi sicut figurata sic dicitur petra .i. cor. x. petra autem erat christus. Secundo quod legalia dicuntur umbra. quia obscura per pravitatem contentionis. [illegible] aspiciebat in visione noctis. quoniam nox pre sit. quia facta per tepiditatem amoris. ps. [illegible] facie frigoris eius quis sustinebit. et quia fructuosa per raritatem boni operis. ps. obumbravit eum. xx. ... quia terre in visione reliata per extremitatem contentione in [illegible] ps. .i. sabbati cum dieritis. quia tunc pro adventu solis. heb. iiii. ubi saluatio sacra [illegible] est legis. Hic quem illud in expoliatione corporis carnis glo. i carnis

circumcisione nichil sit. i. quia cum sic auferetur quod
ledam circumcisio alium c(er)te latet. id remedi-
um contra originale. quia baptismo consepulti sive facti
consueverunt. Vel circumcisio lo(quitur) post passionem xpi
non aut(em). Cum sit illud. s(cilicet) circumcisione xpi
circumcisio spiritualis. s(cilicet) in qua omnia vicia amputata
sunt. et in qua vicium fomitis per baptismum. Vel
vivi(ficavit) s(cilicet) apponit(ur) per m(ira)cula in principiis.
Cum sit illud. condonans nobis omnia delicta
s(cilicet) tam originalia quam sunt addita. et actu-
ale non admittitur nisi aliqua pena. Vel. ecclesie
diminut(um) in supplicium penitentie cedit. sed non sine
merito et lo(quitur) in adultis. Cum sit illud. que
erat contra nos. circumcisio cum lex non adiuvaret. sed
amplius reos faceret. contra quos lex erat similis
et nocua. Vel. s(cilicet) dicit pro omnibus nostris
Cum sit illud affigens cruci. s(cilicet) circumcisio. cum xpi
mors salvatoris. sed prius. contra quod. x. non fuit
mortuus. sed postea. Vel. circumcisio lo(quitur) et reputatur
non fuit. vel non reputatur mortuus. quia non fuit sed
ad modicum tempus cum statim surrexit in ipso
se ipsum. Cum sit illud expolians a se carne
primi ade cui rei erant quod nullus est reus
preter alicui. Vel. rei primi ade eramus per ami-
nos per exemplum et alium post macula nos per unam quia per
vivi originale carnis apud ade.

Nemo vos seducat. Sup(ra) monuit
eos cavere dampnationem. sed modo cavere seduc-
tionem ostendens in seductoribus. ibi. in primo.
fictam religionem. et sensus elatos. ibi. inflatus sensu. et ostendit per sensum passionem. ibi. et non
tenens caput. In primo dehortatur. primo ipsorum
fraudem. deinde fallacie latentiam. ibi. volens in
non modo. dicit latentie apparentiam. ibi. in humilitate
et religione. quarto apparentie destitutam uti per suf-
ficientiam. ibi. ambulans frustra. Et non sunt
consuevit magistri falsa cum latenus cum apparentia
ne et defectus. Dicit ergo. nemo vos seducat
q(uia). secundum sui auctoritate dicitur nolens. simple
nobis suadere quod non videt. i. legalis eminentias
quas non intelligit. i. cum i. nolentes esse legis doc-
tores non intelligentes in quibus loquitur et
seducant in quibus humilitate falsa quam pretendunt
sed non humilitas multiplex ut ait. xix.
est qui nequiter se humiliat et religione
angelorum sicut sacrificia. quia ipse tenens ostendit
qui ecclesie angelis et ministri dei transfigurant se
pseudo in apostolos xpi. ii. cor. xi. ipse dicitur
ambulans frustra. quia quantum agat post ea
sine fundamento hedificat. et est magis ambulat
inflatus. i. superbus sensu carnis sue. i. sen-

sualitate carnali. s(ecundum) sensualitatis sequa-
tur. quia s(ecundum) non intelligunt. non aqua. s(ecundum) sensua-
litas capiunt. s(ecundum) carnalia. i. cor. ii. aliis
homo non percipit ea que sunt spiritus dei et non tenens
caput. i. xpm. sed potius ab eo. sed tenere
videatur. est. n. in bono perfectorum et pati
enim qui recipit a capite influentiam
sed crescit. ex quo capite. i. de cuius ple-
nitudine accipientes totum corpus ecclesie
per nexus caritatis in affectum cuius est conveniens
amor. n. est copula amantis et amati. et
angelorum et hominum amore sunt angelis. sed huma-
nitatis unitatem cum intelligentia unitatem
et coniunctiones. fidei et operum in effectu. Qui-
bus in lucem fideles coniungentur. subministratum
per nexus caritatis. i. in invicem subministratio
et constructum in unum per coniunctiones in fide
et operibus ~~in fide et operibus~~ per fidem. q(uia). s(ecundum)
eadem credunt. et operantur fideles crescit
in virtutibus et ministeriis et nexibus in augmentum dei
. i. quantum deus providet cum est et. vel in augmentum
dei. quia sic deus dicit ~~augmentum per donationem~~
decernit ita et angeli per eorum multipli-
cationem. Si ergo mortui. supra monuit eos
qui non receperunt legalia ut numquam reciperent
sed monet eos qui receperunt ut ea abici-
ant et hoc quadrupliciter rationem. primo ratione
status ipsorum. deinde ratione condempnatorum observantium.
ibi. que sunt omnia in interitum. tertio ratione condicionis statuentium.
ibi. secundum precepta et doctrinas. quarto ratione
inconvenientibus statutorum. ibi. que sunt quidem
rationem habentia. primo ratione talis. bene mortui
non debent appetere mala vite quia melius
bene mori quam male vivere. sed adhuc nos
xpo bene mortui sunt mundo tenentes le-
gem que male in vita. ergo habentes xpm non
debent legem servare. post. ergo invenit fidei xpi
elementis. deinde rederguunt observantiam legis
carnalis est male. ibi. quid adhuc. Dicit ergo
q(uia). ita moneo vos fratres. ut mane(a)tis
ne seducamini. vos autem qui legalia ac-
cepistis. et vos adhuc. si ergo mortui estis
cum xpo. i. per hoc quod estis cum xpo. s(ecundum) ait. i. sic
xpc mortuus in qua morte bona non mala
. s(cilicet). ab elementis huius mundi. i. separati a lege
in qua sunt in elementis alphabeti et sensualis et prima
istud vel ab elementis huius mundi. i. separati ab
amore mundanorum qui adhuc in vita
. s(cilicet). nova et recepta ... ut invicem manentes non
deo decretis servare cum legalia. et in quibus
substitucionis est abstinendo ... decretis

Marginal notes: dyonisius in angelica — divinum per divinum — Ca(pitulum) — i. structe

teste .i. dyd. quibus tenditur habitantes in terra. apo.
.xiii. q(uia) illos qui mortui erant mundo re
suscitavit. ut iam viverent mundo decernentes
in quo dicentes ne tetigeritis mortuum s(cilicet)
... ad he(breos). q(uia) in lege tangere prohibitum est
de tactu mortui. levit. xi. de tactu leprosi
.xiii. de tactu menstruate .xv. neque gustaveritis
immundum peccatum vel h(ec). q(uia) lex vetat. levi. xi.
neque contrectaveritis cum quadam studiositate delectationis.
Que sunt omnia etc. ecce secunda ratio talis omne illud
q(uod) consumitur eiusdem est respuendum et abiciendum
usus in carne ... et h(ec) est q(uod) dicit q(ue) omnia
s(unt) q(ue) vos decimatis s(cilicet) interitum .i. ducentia in mor
tem ... ipso usu. si quis s(ecundum) utitur eis ritu iudaico.
Secundum precepta. ecce tertia ratio talis precep
tum hominis contra preceptum dei non est observandum
sed abiciendum. sed tale est ritus iudaicus s(ecundu)m vos etc.
et h(oc) est q(uod) dicit ipsa existentia. dico s(ecundu)m precepta
q(ue) ad auctoritatem imperandi et doctrinas quantum
ad instructionem credendi hominum s(cilicet) phariseorum
non dei. ipsi enim sua auctoritate observari p(re)
cipiebant et hominibus docebant. m(at)t(hei) .xv. irritum
fecistis mandatum dei propter traditiones hominum.
Que sunt ratione quidem. ecce quarta ratio
sumpta ex imperfectione statutorum cum monet imp
fectio in eis dicit in vi. primo q(uia) sunt apparentia
s(ecund)o q(uia) s(unt) studiosa. ibi. in superstitione. tertio q(uia) vilia
ibi. in humilitate. quarto q(uia) austera. ibi. non ad
tendum. quinto q(uia) inhonorabilia. ibi. non in ho
nore. sexto q(uia) carnalia .i. ad saturitatem
ex his persuadet q(uod) non sunt observanda. sed potius
evangelica que habent opposita conditiones. totum
v(er)o istud legitur sic. primo enim sic que s(cilicet) precepta
et doctrine hominum sunt quidem rationem humane sap(ientie)
.i. speciem sapientie et non veritatem et pretendunt per h(oc)
rationem sap(ientie) q(uia) sunt in superstitione .i. in re(li)
gione ... modo observata et humilitate app(ar)
entia non vera et non ad parcendum corpori s(ed) sup(er)stitionem dicit
ei qui h(ec) observant se nolle parcere corpori
et non sup(er) in honore aliquo. dicunt ... vel
... de honore aliquo humano et s(cilicet) non
ad utilitatem carnis. q(uia) dicunt se ista carnis
... aliosque non observan
tes ... d(icu)nt. s(ecund)o non sic q(ui)a s(cilicet) legalia
precepta habent quidem humanam rationem .i. speciem
sapientie non veritatem. sed in superstitione .i. falsitate et
sunt et in humilitate .i. in deiectione et vilitate
et sunt non ad parcendum corpori. q(uia) nullus est labor
magnus. sed tamen s(unt) in honore aliquo. q(uia)
vel ad honorem dei vel sanctorum et s(unt) non ad satiri
tatem carnis. q(uia) in istis habet ei distinguendo

dilos. tertio modo sic q(ue) s(un)t quidem rationem humane
sapientie. q(uia) qui h(ec) condunt putant se habere rationem
sapientie et h(oc) q(uia) in superstitione .i. q(uia) eorum traditio
est in superstitione .i. simulata religione et est in humilitate
q(uia) animam humiliat ad terrena. ne erigatur ad
superna et sunt non ad parcendum corpori. q(uia) nos
et ... et non in honore aliquo observantibus
ea que sunt cruciatum a christo capite et sunt et ad satiri
tatem carnis. q(uia) tendunt ad saturitatem et ex
pleccionem sensus carnalis. Hec que sunt illa.
precedentis lectionis palam triumphavit et vio
principatus et potestates ad in eadem suppli
cante nos de ... non ... nisi in ho
mine ... in decentionibus erat apte ... detentionum
non apte detinebant. Item super illud q(ue) sunt umbra
futurorum. dico unum solum non observatum ... adp
... q(uia) ... omnia observare iudicat ... si
act. xv. h(ec) est bonus etc. ... qui non erat obs
natum ex contemptu. sed si ex ignorantia vel
in firmitate. Item s(ecundu)m precepta et doctrinas hominum quia le
galia fuerunt a deo instituta. ... contra
observantie post passionem christi non autem. Hoc
sunt illa de religione angelorum q(uia) anima religio
sa habet officinas octo primum templum devotio
nis .ii. mach. xii. scolas catholice ...
nis. eccli. i. timor domini sancte religiositas. Secundo
claustrum taciturnitatis. Iac. i. si quis putat
religiosum esse. quarto capitulum iuste correctio
nis. levi. xvi. affligentis animas vestras. Quinto
refectorium sancti altaris. exo. xii. h(ec) est reli
gio phase omnis alienigena non comedet ex
eo phase .i. pascha. Sexto dormitorium qui
etis et pacis. eccli. i. religiositas custodiet
cor suum et pacem gaudium atque letitiam dabit
vel expone de castitate. Septimo infirmaria
pietatis. Iac. religio munda et immacula
ta apud deum. Octavo hospitium caritatis. act.
.x. de cornelio d(icitu)r q(uia) erat religiosus et fa
ciebat elemosinas multas. religio cum templum
sanctitatis scole ... claustrum taciturnitas
capitulum equitatis refectorium sobrietas dor
mitorium castitas infirmaria pietas hospi

Igitur si cum surrexistis cum christo. Supra in precedentibus revocavit eos
lectione. primo per christi sufficientiam et plenitudinem
capitulo .i. s(ecund)o contra istos per suam solicitudinem
capitulo .ii. hic tertio revocat eos per statum eorum
conditionem et nobilitatem. q(uia) s(cilicet) surrexerunt cum christo
ex qua considerationem monet eos. primo ut celestia
querant intellectu. s(ecund)o ut sapiant in affectu
ibi. que sursum sunt sapite. tertio ibi dicit causam ...

de p̄senti · ibi · mortui · n · estis · q̄rto p̄muit de futu̾o · i · cū autē xp̄c apparuit · Jn p̄ma p̄mo ip̄li cant̄ ꝑ ꝯmonicionē ad querend̄ celestia · s · stat loc̄ affect̄ / stat meritoꝝ · q̄ surrexim̄ locus honoris · q̄ sursū affc̄s amoris · q̄ ubi x̄ est · sc̄o status p̄t loc̄ ꝑ dext' amicꝫ adest · i · aucti omni datur dno mi situs uel mercatus · i · sicut surrexistis · merce tamē iustus · ibi · cum xp̄o · Dicit · sc̄o · s · q̄ ita mortui estis ꝫ illa nō ualent · sicut surrexistis · i · sim̄l surrexistis aīa ꝫ corꝑe m̄te q̄d ad aīam deaul ꝑa cercam m sp̄e q̄ntū ad corꝑ de miseria ad gl'iam · ꝯsurrexistis · i · quē cū xp̄o · i · ad similitudinē ꝫ uero nō fantastic̄ · ut ꝑ forte sic samuel · i · x · p̄ · xxix · q̄ sursū sūt · ut sp̄ūalia · s · q̄ reā ducit · querite · i · cogitate intellectu inuestigando · q̄ q̄ querit inuenit luc̄ · xi · ubi · s · sursū in gl'ia x̄ est sedens · i · requiescens ꝫ regnans · in dextra dei · i · in eq̄litate patris · s · diuinitate · ul' in potioribꝫ bonis patris · s · humanitatē · act̄ · ul' · deo ihc postq̄ locut̄ est eis assumptus ē in celū · ꝫ sedet a dextris dei ·

Que sursum sūt sapite · hic mon̄ ut sapiant celestia ubi tangit h' sapores cum nū q̄ s sū actiuū q̄ sapite ip̄editum · i · nō q̄ sr̄ terram · Dicit q̄ sursū · solum querite · affectu · i · ~~dilectio~~ in hus · hoc sig̃ rectam sp̄ūal' resurrexionis · uñ dixs ad ꝑlud̄ bitate ꝫ tus corꝑal' tāistauit corꝑalit · Jo · xxi · tāistate · sc̄o ꝫ merte quā suam s ē deo · quesursū sū · m q̄ nō q̄ sr̄ terram ꝫ terrena q̄ste in sr̄ fine terr̄a in ꝯfusione eoꝝ q̄ terrena sapiunt · phil · iij · sc̄o nō potes sapē ultrum · ꝫ mortui · n · estis · hic tangit rō m de p̄senti que tal' est mortuum nichil sapiut ꝫ uiuentes · sꝫ mortui estis terrenis uiuentes celestibꝫ · sc̄o debeas sapē celestia nō terrena · mortui · n · estis · i · sic sumi diuinis ꝫ sto · sc̄e moꝝ tui nō debetis debitis curare ꝫ uita m̄ra terre quā esse · abscondita ē cū xp̄o · quā · s · m ta ꝫ hoc in deo patre ertū · q̄ uita in deo p̄re est cū quo xp̄c iā est abscondita est uiqꝫ est omnibꝫ ꝑ ad uanitatibꝫ tam uita ecce q̄ ethe · q̄ nō sit an odio ul' amore sit dignus · eccl · ix · uita esse ꝑ illud p̄s · q̄ magna multitudo dulcedinis quā abtr · te · esse sc̄o uite cū esset mundo ueritas sine consolacione q̄ moꝝ uita est in deo · secūdū sū racione · q̄ abscondita est cū x̄ felix uita · q̄ pura dū moratur mūdo q̄ absconditur in deo q̄ cū dū

abscondit cum xp̄o · Scōd · q̄ deleui resurgē cum xp̄o · ubi ant̄ nō fantastice sic q̄ silant · luc̄ · xxiiij · surrexit deo ꝫ uero sic samuel · uelociter nō tarde · qui ꝑ c estimant · p̄s · exurge gl'a mea exurge · p̄s · exurgam · dr · uiuens · sꝫ nō i ꝑte sic qui dimidiauit · ysa · lij · ꝯsurge i dñe fortitudine · Confitent nō dubie sic qui disputant · i · pe · ij · resuscitauit nos in spem uite · i · ꝑ ronem ihū xp̄i · Jn mortali nō tēporale · sic qui resiquant ro · vi · xp̄c resurgens ex mortuis · Cū autē xp̄c · hic tangit q̄rto p̄muit de futuro · s · bitudinē ꝫ nōit tria ad bitudinē ueniā · s · leuissimus · s · xp̄c · apparens · beatificabile · s · nos · qui apparebitis · bitudo · q̄ in gl'ia · Dicit sc̄o cū autē · q · m abscondita · uita autē · s · aīe · ap · i · in dico quiet latet · ysa · xlv · uerū es deo abscondit · sꝫ apparebit · a hebr̄ · ij · i fine · ꝫ uo merentur aliis · ij · uita m̄ra · i · qui est uita m̄ra i ꝑsencia ꝑ gl'iam ꝫ in futuro ꝑ gl'iam · Jo · xiiij · ego uia ueritas ꝫ uita · sc̄o ueniet ad iudiciū ꝑ sonis · q̄ x̄ emendet · q̄ apparebit · uidit · q̄ uita m̄ra · tc ꝫ nos quoꝝ uita m̄ abscondita est apparebitis nobis tales cū xp̄o existentes in gl'ia · Jo · iij · Nunc nunc filii dei sumus · sꝫ nondum apparꝫ · quod erimus · cū autē apparuerit siles ei · erimus · Scōd · q̄ xp̄c apparebit i iudicio oibꝫ ad iudicand̄ · luc̄ · xxi · sic fulgur erit ab oriente ꝫ apparꝫ usꝫ ad occidentē sic erit aduentus filii hoīs · ap · i · ecce ueniat ad p̄uincos sap · vj · horrende ꝫ cito apparebit uob · Jo · xvi · debuit m̄ cū sic erit bonis ad remuneranndum · ut hic ꝫ i ꝑ s saciabor cū apparuit gl'a tua · Mortificate sc̄o mebra · sup̄ius instruxit a legalibꝫ uero cauend̄ · hic instruit eos i moribꝫ ad bonos mores exhortando ꝫ p̄mo sc̄o ponit exhortacionem sp̄ialem · sc̄o exhortacionē quandam ꝑsonarū · ibi · mulieres subdite estote · uiris · tcio reddit sc̄o ad sp̄ialem exhortacionē · ca · iiij · b · ibi · oroni instate uigilantes · ubi monꝫ ad oronem ꝑ quā ea ad que monuit ip̄etrentur · Jn p̄ma monꝫ oēs sp̄ialit · p̄mo ad declinacionē mali · sc̄o ad opm̄ boni · ibi · induite sc̄o uos

Jn p̄ma p̄mo sc̄o monet declinare mala maiora · sc̄o minora · ibi · nūc deponite uos oīa · ibi · expoliantes uos ꝫc̄ ·
Jn p̄ma maiora mala declinare moꝫ

q · ii · rectam · uim
ꝯsurg ·
/ resiquant
c
/ apparebitis
ēnita
d ·
cos i fite
sp̄ale

primo incentivum forum specialiter. ibi: fornicationem, immunditiam. Secundo subdit remedium declinandi scilicet peccata. ibi: propter que venit. Mortificate. Dicit ergo mortificate quasi ita apparebitis cum Christo in gloria et ut hoc fiat ergo mortificate membra vestra, id est partes veteris hominis scilicet vetera vitia. Hoc congeries peccatorum vel. vel membra vestra, id est membrorum vestrorum concupiscentias que scilicet peccata vel concupiscentie sunt super terram, id est terrenis hominibus dominantur. scilicet fornicationem, id est illicitum concubitum secundum naturam sive immunditiam, id est illicitum concubitum contra naturam. Ephesios v. fornicatio et omnis immunditia nec nominetur in vobis libidinem, id est ardorem luxurie secundum naturam sive contra naturam. concupiscentiam malam. sive de aliena uxore sive de alienare quam utrumque prohibetur Exodi xx. et avaritiam, id est nimium ardorem pecunie vel alterius rei temporalis quia avaritia efficit cultores quia honorem exhibendum deo exhibent argento. sic ydolatria ydolo. Osee viii. aurum suum et argentum suum fecerunt sibi ydola et ergo quantum vitiorum ista mala sit distinctio. quia appetitus illicitus aut pertinet ad concupiscentiam carnis aut concupiscentiam oculorum. aut simul utrumque. si concupiscentiam oculorum sic est avaritia. si utrumque sic est concupiscentia carnis. aut secundum naturam quod est fornicatio. aut contra naturam sic est immunditia. aut indifferenter secundum utrumque sic est libido.

Propter que venit ira. Hic subdit remedium vitandi temere servitute quia iram dei, equitate quia in filios incredulitatis, evasione quia et vos aliquando. Dicit ergo propter que scilicet peccata mala venit ira dei non motus cum perturbatione sed vindicta perhibere. in filios incredulitatis, id est sicut infideles qui non credunt idem vel quia non habent fidem vel si habent non formatam. sed in fidem sed hoc ergo venit ira dei ad eorum oppressionem. Psalmus: effunde iram tuam in gentes que te non noverunt et cetera. in quibus scilicet malis peccatis et vos ambulastis aliquando impetentium cum ambulantis aliis scilicet cum conversatione et ideo turpius esset si ad eum rediretis. sic canis ad vomitum. ambulastis inquam scilicet cum viveretis in illis. vel cum vitam vestram duceretis. vel cum inter illos essetis vitam ducebatis in illis ypsa ut qui adicit bonum malum et cetera.

Nunc autem deponite. Hic monet declinare mala minora et inter omnia ea spiritualia interiora. ibi: indignationem. secundo spiritualia exteriora. ibi: blasphemiam. Nunc autem id est nunc quia ita olim ambulastis in predictis malis nunc autem cum iam Christi recepistis deponite sic omnis generis peccata iniquitates in sic omnis generis et vos sicut alii fideles omnia non solum peccata sed et minora quia abiectionem exigat tempus ideo dicit nunc omnes deponite status. ideo addit et vos.

Iram hic innuit mala minora declinanda et primo malum deliberationis prevenientes scilicet iram. secundo consensus scilicet indignationem. tertio subsequens scilicet malitiam. Dicit ergo ita deponite omnia scilicet iram, id est subitum quemdam motum quia ira viri iustitiam dei non operatur. Jacobi i. indignationem de sublimitate alterius. Proverbiorum xxix. qui ad indignationem facilis est erit ad peccata proclivior. malitiam, id est effectum ire indignationis qua quis alteri nocere molitur secundo et cetera.

Blasphemiam. Hic innuit mala ex locutione et primo in locutione loquens ad deum attende in sermone humilitatem honestatem veritatem. contra humilitatem est blasphemia contra honestatem turpiloquium contra veritatem mendacium. Dicit ergo blasphemiam in deum vel in proximum contra sermonem ut blasphemiam vel querimoniam inordinatam deponite simpliciter de ore vestro quia deus et natura sermonem concepit sed ut nunquam ad os non procedit et cetera. omnibus Ephesios iv. clamor et blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia et propter hoc nolite mentiri invicem. Unus scilicet alii et cetera vii. nolle velle mentiri omne mendacium expoliantes veterem. Sed quia in moribus declinare peccata omnia malum latum minora quam maiora. unde monet ex veteri ad novitatem exspoliare et cetera ibi induentes novum. ideo subdit sed non ibi. Unde est malorum quinque dicitur ibi. Ubi non est masculus et cetera. Imperat moribus nos ex eundem ibi expoliantes veterem hominem ibi cum actibus suis. Dicit ergo expoliantes quasi deponite omnia mala vos dico expoliantes vos veterem hominem, id est hominem peccatorem sive vetustatem vitiorum scilicet veterem tuum ex Ezechiel. vestem expoliavi me tunica mea quomodo induar illa et hoc cum actibus suis singulis ne ullus actus peccati remaneat in vobis.

Et induentes novum. Hic monet induere gratie novitatem. et tangit solutionem habitum in induitione quomodo in agnitione secundum in prima creatione. Dicit ergo et induentes vos novum hominem, id est virtutes.

in novitatem. qui s. novus homo renovatur in agnitione dei accedendo s. magis et magis. secundum ymaginem. i. quod renovatio sit per ymaginem dei. i. in mente sua que est ymago dei. augustinus in anima hominis ymaginem dei in potentia cognoscendi. et similitudinem in potentia diligendi. vel secundum ymaginem dei. i. secundum quod dicitur in eo est secundum ymaginem dei generaliter enim que est ymago. que omnibus naturaliter est in factura cognitionis veri et amoris boni. secundum veritatem dei maxime qui creavit illum. s. novum hominem exteriorem enim. i. hominem. i. corpus de limo formavit. sed interiorem de nichilo fecit. et sic creavit illum.

Ubi est masculus. Hic ostendit huius novitatis eminentem dignitatem. quia primo excludit multiplicem exteriorem differentiam. secundo simpliciter ponit interiorem eminentiam. ibi. sed omnia. Dicit ergo. ubi. in quo. s. novo homine non est masculus et femina. i. differentia sexus. que secundum corpus attenditur. gentilis et iudeus. i. differentia gentis. circumcisio et preputium. i. differentia ritus. barbarus et scitha. i. differentia gentis. servus et liber. i. differentia conditionis. unde per ista non est aliquis dignior vel minus dignus. quia ad deum. quia ad hominem interiorem nulla exterior diversitas aliter prejudicat. sed omnia et in omnibus christus. i. causa omnium bonorum in omnibus fidelibus habitat. Induite vos sicut illi qui sursum sunt. glossa non loco. sed merito excellentie sue. quia celestia sursum sunt et loco. Vel loquitur de spiritualibus non de corporalibus. Mortificate sicut illi qui estis ydolorum servitus. glossa avaritia tanquam sacrilegium est quia ydolatria destruit fidem animi. s. fidei avaritia non. vel sicut et prave ... de ydolatre non ... sed quando quia avari non sunt pecunie. sic ydolatria ydolo ... in creatura sperant et amorem suum. Sicut ibidem. glossa avaritia est radix omnium malorum. quia non est radix sui oppositi. s. prodigalitatis. vel loquitur de avaritia large que est cupiditas autem boni commutabilis non stricte que est cupiditas pecunie. Sicut sicut illi nolite mentiri. glossa prohibet aliud mentiri et prave assidue mentiri. quia non de mendacium est prohibitum. quia non est nisi mortale peccatum. vel glossa loquitur de mendacio. sed peccatum eo. vel melius dicendum quod prohibitio accipit large ut comprehendat et prohibitionem et veniale. Sicut illi expoliantes veterem hominem. glossa habitum pravitatis quia peccatum non est habitus. sed privatio. vel privatio

non habet de natura. sed ratione. sine qua sicut dicitur communis. sed peccatum non est habitus nature. sed moris. quia dicitur qualitatis in anima manentis. Sicut illi cum actibus suis. glossa ut in actibus peccati non dominetur. quia hoc est impossibile quin homo aliquem actum peccet. vel loquitur de peccato mortali. quia est simpliciter non de actu veniali. Sicut illi secundum ymaginem dei. glossa non quod alia est ymago que renovatur in agnitione dei quam ad quam factus est homo. prius in misericordia. quia ymago dei non est in mente facta. vel mens autem differentie se habent intro et in lucere. Ergo ymago. vel ymago est representatio expressa alicuius per exteriora. sicut dicit philosophus. Vel de unitate dei representatio autem per exteriora. i. per similitudinem. Ergo duplex est autem secundum comparationem ad esse. i. personas et talis est ymago trinitatis aut secundum comparationem ad opera. i. ad creaturas et talis non est ymago. expresse. sed large. primo non est ymago in solamente et est communis ... in uno et multis secundo fuit in primo homine solo eo quia ipse principium fuit omnium hominum. s. sic dicit ... et cetera.

Glossa sicut illi expoliantes veterem hominem. que expoliatio multiplex. una que convenit natura. s. anime a corpore. de qua. ii. cor. v. nolumus expoliari. sed supervestiri. ut absorbeatur quod mortale est. sic expoliavit artifex instrumento sicut de ... Expoliatur aliquis pelle. Alia quam infert violentia. s. fortune a predone. de qua. ii. mach. ix. temptavit animo expoliare templum. tenuitate apposuisse. Tercia que facit culpa. s. gratie virtutum a anime. de qua. i. reg. ult. perciderunt caput saul et expoliaverunt armis suis. luc. x. homo quidam descendebat. sic ager valere arbor flore et fructu. Quarta quam exigit pena. s. culpe. a pastore. de qua hic expoliantes veterem hominem. i. reg. xxx. expoliavit se vestimentis suis saul. sic expoliavit lucifer tunica. Quinta quam eligit mia. s. temporalia ... i. reg. xviii. expoliavit se Jonathas tunica qua erat indutus. et dedit eam david. sic martinus clamide. sic quidem fecit. Veste expoliavit. Sexta quam consulit sacra scriptura. s. erroris et ... de qua. cant. v. expoliavi me tunica mea quomodo induar illa. sic naturalis sic natura. Septima quam percipit potentia. s. scripturarum. apostolus. ii. cor. xi. alias ecclesias expoliavi accipiens stipendium. ii. sic expoliatur vel leviter. Octava quam exequitur divina iustitia

p moil.

D ..

ii. lxx.

fardellus

opprime

cum

tunica

omnis

·s· gre ꝫ scle· ab impenitente· ose· ii· auferat
fornicationes suas a facie sua ne forte expo
liam eam nudam· sic pierat cetro· sine uite·
Nona quam fecit xpi gra· s· influ apribz· ꝯ
·ii· expolians principat ꝫ potestates· sic latro
spoliatur alienare· prima e omniu iustoz·
sca impotentia· tria peccatu· qrta penitentia
quinta perficientia· sexta pfcoz· septima platoz
octaua ꝫ nona dei· Supius monuit ad
Induite uos ergo sicut electi· Sectima
coñe mali· hic monz ad ordinem boni ordina
tis ad proximu· so boni ordinantis· ibi· grati
estote· In prima monz primo· ad ea que bon
ordine ad proximu faciunt· so ad ea q mittit
·ibi· supportantes inuice· tio ad ea q pficiunt
·ibi· sup omnia aut hec· qrto ad ea q ostendit
·ibi· ꝫ pax xpi exultet· ad finem u' boni opa
implicat ea alliatiua· s· fructus· status hic
Aut· qr alit ce muis· qr sum' fur anima mag
in dni ido oportet bn indui· Ido sbdit· sic est
n ꝫc· hitus qr e uitus animi· ido addit iudi
uie ꝫc· Dicit g° induite· q· qui x' e oia
ꝫc· in omnibz· g° uos colossen· qui estis sic
·i· ue no sibilitone· ꝑ gelo electi dei pcruar p
xstinacoz· sci p satuitoz principacoz ꝫ dilecti
p pscientem iustificationem· sic exponit glo· f
electi p fidem· sci p spem· dilcti p caritate
ul' electi p uocatione· sci p iustificationem· dil
cti p magnificatoem· quos· n· uocauit hos
ꝫ iustificauit illos ꝫ magnificauit· Ro· viii·
uos g° tales estis induite uos· q· ueste spi
ali· uiscera uie· i· affectuosa uitam uiscera n
pellem solam· i· simulatam uitam sic ypocrite·
de quibz osee· x· uia ura· q· uiles macim
na· ꝫ qi ros mane pterisiens ptiiens le
nigritate· i· dulcedine animi ad bn faciend'
eph· iiii· estote inuice benigni ꝫ misericordes
humilitate· s· cordis ꝫ opis ad obediendum
mt· xi· discite a me· qr mitis su humil' corde
modestia ad modum in omnibz opibz uris
ꝑ uanu phi· iiii· modestia ura nota sit oibz
hoibz patientiam aduersa exiuunt· to laud·
luc· xxi· In patia uestra possidebitis aias uras
ecce debitus ordo sufficiens ad alia qua·
aut respicit inferiorem sic uia· aut supio
rem sic uia humilitas aut bnficiu· sic benig
tas aut maleficii sic patientia· aut qnq;
pximu sic modestia· felix ille i quo uia sii
auaritia· benignitas· sii inuidia· humilitas sup
bia· modestia sii acedia patientia sii ira·

Ista g° quiz induunta spualia tollit nudi
tate· v' inmoz spualiu· Hic monz ad ea que bo
Supportantes inuicem· in ordinem
ad proximu mittit· v' monz· primo onera supp
ortare· so offensas remitte· ibi ꝫ donantes
tio mihil exemplum a xpo accipe· ibi· sicut
xpc· Dicit g°· supportantes· q· ita induite uos
uos· dico supportantes inuice ona· s· pximoz
ꝫ ꝑ ea pne forte onera portare in filioz·
gal'· vi· alt alterius ona portate ꝫ donantes· i·
remittentes pcta ꝫ iniurias uobimz ipis um
·s· alri· eru· xxviii· relinq· pximo nocenti te
ꝫ depcanti t' pcca soluentur donates inquit sig
aduersus aliq ht qrela· i· qrele causam· sic· i· ma
pure ꝫ integre xpc donauit nob' ctus· s· pcta
qnulla remitte do· ita ꝫ uos inuice remittite pcta
Sup omnia autem hec· Hic monz
ad ea q ordine ad proximu pficiunt· s· ad cari
tate· v' omedatur· vii dicit sr omnia aut p
cosior vtilitate· vii dicit caritate excellē-
cherite· simplicioz· vnitate· vii addit q
est vinclm pfcois· Dicit g° sup omnia· q·
hec omnia ꝑ uare aute· sz sr omnia hec hete
caritate· i· pe· iiii· an omnia mutua i nobimz
ipis cotinua caritate hntes· ul' caritate hete
que e sr omnia· hec· i· co· xiii· maior aut
hoz est caritas· ꝫ· xii· adhuc excellētiore
uia demonstro uob' q domu· s· caritatis est ui
clm pfcois· q omnia q ad pfcom ptinēt
simul ligat· Duos amorem sii diuini· sii hu
manu sii angelicu sii aialem· sii naalem· vni
tiuam q eam intelligim' uirtutem· Istud ui
clm ligauit hoiem hoi p cocordia· hoies
angelo p annunciatiam deu hoim p icarnacoem
hoine deo p reconciliacoem· Hic monz ad
Et pax xpi exultet· ea q boni ordi
ne ad proximu oñdit· s· ad pace· v' omendat
pax ab origine· qr xpi· ab ope· qr exultet
ad dignitate· qr uia uocati· Dicit g° ꝫ pax
xpi· i· q· xpc in se habuit· ps· cu hiis quode
runt pacem ꝫc· q' uit dei ꝫ hoie fecit eph
·ii· ipe e pax nra qui ambo fecit unū· Jo
·xiiii· pace mea do uobis· exultet effectiue
·i· sit ca exultacoms ꝫ exultare uos faciat
ꝫ hoc in cordibz uris no tm in ore· sic illa de
q· Je· ix· pace cu amico suo lo' in corde p
insidias· In q· s· pace x' ui dr ꝫ ofirmanda
uocati estis· i· coz· vii· in pace uocauit nos
de°· uocati in q ꝫ p eu pcta i uno cor pe omi
onis· R· viii· corp' sum' i x'· i· coz· x· ꝫ jo

pace hic de celestis sicut membra unius corporis

**Grati estote.** Superius monuit ad operacionem boni ordinantis ad ex xiiii. hic monet ad operacionem boni ordinantis ad deum. ubi monet ad sex. primo ad vivificacionem dei recognicionem. secundo ad scripturarum meditacionem. ibi. verbum christi. tercio ad sui et aliorum edificacionem. ibi. docentes et commonentes. quarto ad internam devotionem ibi in gracia cantantes. quinto ad dei glorificacionem ibi. omne quodcumque. sexto ad graciarum actionem. ibi gratias agentes. **Dicit ergo.** Ita hec omnia bona habete in vobis et de hiis omnibus grati estote. scilicet deo datori. quia sicut dicitur ecclesiastici xxix. ingrati sensus derelinquid liberantem se. **Hic secundo monet ad scripturarum**

**Verbum christi habitet.** meditacionem quas debemus meditari. Josue. i. dicitur. habitet in corde. vestro. iii. dicitur. huius autem. multiplex. unde addit. in omni sapientia. felix qui in lege domini meditatur optime fructuose studiose. **Dicit ergo.** verbum christi. id est doctrina evangelii que specialiter verbum christi est. quia de ore eius processit habitet in vobis per iugem eius meditacionem. et hoc habundanter id est non ad horam. sed et in aliorum edificacionem habitet in quantum in omni sapientia. id est in omni scripturarum intelligencia. ut omnium scripturarum intellectum habeatis. sicut philippenses. ii. inter quos lucentes sicut luminaria in mundo verbum vite continentes. **Hic monet ad sui et aliorum**

**Docentes et commonentes** edificacionem ubi tangit edificandi. primo formam. scilicet docentes ignorantes. monentes peccatores. secundo viam. ibi. in psalmis. **Dicit ergo** docentes. per verbum scilicet christi inhitantis vosmet ipsos. id est unus alium de ignorantis. ut sciens doceat ignorantem et commonentes de hiis que sunt morum et hoc in psalmis qui pertinent ~~ad pertinet~~ ad moventem ad bonam operacionem hymnis pertinentibus ad dei laudem ~~et erorum~~ et exitantibus ad devocionem et canticis spiritualibus de celestis agentibus et celestem iocunditatem ostendentes sicut habetur ephesios. v.

**In gracia cantantes.** Hic monet ad internam devocionem ubi tangit devocionis radicem ibi. in gracia actum. ibi. cantantes. subiectum ibi in cordibus. obiectum ibi. deo. **Dicit ergo.** vos dico in gracia. id est in glorificacione beneficiorum dei. cantantes non cantantes in cordibus vestris. non tamen in labiis illi de quibus xxix. ysaias dicit labiis me honorat cor autem eorum longe est a me. et hoc deo sive domino. id est ad honorem domini felix qui sic facit. scilicet devote iocunde. attente recte. ergo in gracia devocionum (in mentium exultacione)

Iocunde attente. Iucundo recti tamen in mente.

**Omne quodcumque facitis.** Hic monet ad dei glorificacionem. ubi primo distinguit multiplicem hominum actionem. secundo circa hanc dirigit intencionem. ibi. in nomine domini. **Dicit ergo.** Ita laudate deum non solum ore. sed omne quodcumque facitis in verbo. aut opere et cogitacionibus non solum in verbo et opere in nomine domini nostri ihesu christi. id est ad gloriam christi non tamen super faciatis in verbo quodcumque facitis in verbo aut in opere facite omnia. id est perfecta in nomine domini nostri ihesu christi. id est ad gloriam christi. deo scilicet totum attribuendo. et non est respecta quam attingat suo fini. i. corinthios x. sive manducatis sive bibitis sive quid aliud facitis. omnia in gloriam dei facite vos dico gratias agentes deo et patri. id est illi qui est deus et pater. [illegible] a quo bona cuncta procedunt. Jacobi. i. omne datum optimum et hoc per ipsum. scilicet per christum per quem pater dat omnia

Hic que sunt illa inducunt nos que virtutes a solo deo sunt non a nobis. Romanos. adeo sunt effundenda a nobis parati. Tamen super illa donantes misericordia. glossa. qui ab illicitis abstinuit laudem habet et premium. quia abstinere ab illicitis corpus misericordie. glossa. nutritur. Romanos. locum. de primo actuali et speciali. quod debet operibus sicut erogacionibus in de eternali et omnium. Item sunt illa scilicet omnia caritatem. glossa. magis studendum est ei virtuti que omnibus maior est scilicet caritati. Matthei. i. abraham genuit ysaac et cetera. glossa fides generat spem spes caritatem. ergo fides est mater caritatis ergo maior. Romanos. fides maior est per auctoritatem originis. sed caritas maior per perfectionem dignitatis. Est sunt illa que est vinculum perfectionis. glossa. certi perfecti faciunt. caritas omnia ligat ne aleant quia humilitas est custos virtutum. Romanos. humilitas custodit refrenendo a principio corrupcionis. scilicet a superbia. sed caritas coniungendo principio conservatio. scilicet summo bono. Item super illa et pax. glossa. pax non dici potest quod non habet caritatem. caritas non potest habere pacem. quia ysaias. lvii. non est pax impiis ergo nunquam est pax sine caritate. Romanos. locum. glossa. de pace exteriori non de interiori. Item sunt illa in omni sapientia. glossa ut omnium scripturarum intellectum habeatis. quia nullus est qui scripturas omnes intelligat. Romanos non locum de omnibus scripturis enim habent. sed de canonicis specialiter quorum omnium quis hic potest intellectum imperfecte sed non perfecte. vel in [illegible] non imperfectam scienciam ea deque tota scriptura principaliter ordinatur. Item sunt illa de quodcumque facitis. glossa omnia tenemur in deum ordinare



glo. — omnia — per fecit — glo. — qui non alienis se temperant laude habentur — x — alii

ꝯ· g° quicquid nō ordinat ꝑ'cat mortalit'
g° qui dormit uel ꝑ'cat ueniali' nō ordi
nando ad deū mortalit' ꝑ'catur. Item si hoc
ullum opus est indifferens. Ꝭ° omnia in decenti
ordinatione debent uel actu uel habitu .i. facta
talia q̄ habilia sunt ordinari. uel decentem uel te-
tione ꝯtrariis uel uiciatis. ad ꝓim dico q̄
nisi ullum opus ꝑ deliberatiū ꝑ ꝑ'catum ꝑ ꝯp̄ncio
ad oppositum fit in differens. Item ibi dr̄ glo
sancte omnē .i. ꝑfecti ꝯ ullus deuicte ad op͡a
ꝑfectionis. Ꝭ° glo lo'. Honod sic illud i
duit nos ~~ꝑfectione suscipie ū humdantē~~
~~suo~~ sibi est nō ꝑcepti. Super omnia ꝑhi
Mulieres subdite estote uiris

admonicōm omni generale. hic ponit admoni-
tōm quartam ꝑsonarum spiritualem. ꝑ primo ꝑ
ordine uxorum et uirorum. Ꝭ° filiorum et parenti
.ibi. filii obedite parentibus. tertio seruorum et domi-
norum. ibi. serui obedite ꝑ omnia. In prima primo
ponit admonicōm mulierum. Ꝭ° uirorum. ibi. uiri
diligite uxores. Dicit g° mulieres. q̄ uos os-
tendistis iam sancte et spirituales. uos mulieres subdite
estote uiris. sic oportet .i. tum ꝑfecte. sic dr̄
mandauit et hoc in dn̄o .i. in hiis q̄ sunt ꝑm
dn̄m. nō contra. eph. v. mulieres uiris suis subdi-
te sint. g° mulieribus inducit obedientiam
ibi subdite estote apponit caritatem. ibi. sic ꝯ
limitat ꝑcalam. ibi. in dn̄o. et nolite irri-
gare uxores uestras affectu et nolite amari
amari ēē ad illas effectu .i. acerbi et austeri
eccī. vii. noli esse sicut leo in domo tua ꝛc.
Filii obedite. hic subdit admonicōm filiorum
parentum. et primo filiorum. Ꝭ° parentum. ibi. patres
nolite. In prima primo monet filios ad obedi-
tionem. Ꝭ° subdit obediendi debitum. ibi. hoc n. bnpla-
citū. dicit obediētie cumuli. ibi. in dn̄o. Dicit
g°. filii obedite parentibus ꝑ omnia. sic habet
eph. vi. hoc n. dupliciter est deo .i. quia
hoc ꝑcepit exo. xx. honora patrem tuum
ū ꝛc. et hoc in dn̄o .i. in hiis que sunt ꝑm d̄m
Patres nolite. Hic monet parentes
primo ponitur monitio. Ꝭ° monitiōis
ratio. ibi. ut nō pusillo. Dicit g° et uos pa-
tres nolite ad indignationem .i. ꝑ. nos ꝑuocare fi-
lios uestros cos nimis aspere tractando ut
nō pusillo animo fiant nō ualentes .i. dura
pati. sicut habetur eph. vi. patres nolite ad iram
Tr. Serui subiti illo mulieres subdite. Sodiani
ꝯcubit' cor uiro. viii. hoc .x. monentes
primo delectacōis animi. tea diligite maritum

*[margin:]* tm̄ i suo gn̄e ꝯ aliq̄ ē indifferens · de ꝑfecte suffia ū habundanc̄ · biplacitum · nolite · dilectoris

Ꝭ° sciem chor. x. vii. innectere uiro. uo-
cabitur adultera. si fuerit cum alio uiro. eccī
xl. sic illud mulier inmaculata ꝯputabitur.
Tertio timore in offensis. eph. v. uxor au-
tem timeat uirum suum. in uo sno
Quarto subiectionem in obsequiis. geñ. iii. sub
uiri potestate eris et ille dn̄abitur tui. Nam mulieres subdite
et uiro q̄ mulier si ꝑ maritū habeat ꝯtra est
Quinto obedientiam in mandatis .i. pe. iii.
sarra obediebat abrahe.
Sexto reuerentiam in uerbis. vii. sarra uo-
cabat abraam dn̄m. gen. xviii. postq̄ se-
nui et dn̄s meus senex est. .i. cor. vii. ꝑ a ꝑ ioui
Septimo ꝯsortium in cohabitatione. Item
anim̄ nō decedat. math. v. ego autem dico q̄r
dimisit uxorem suam excepta causa fornicatōis
uel ꝛc. q̄ simulat intelligatur de uxore
Octauo adiutorium in ꝑ'ce patre. gen. ii. n̄
ē bonum hominem esse solum faciamus ei adiutori-
um sicut sibi. Hic ponit admonitōm
Serui obedite. seruorum et dominorum et primo
seruorum. Ꝭ° dn̄orum. ibi. dn̄i q̄ iustum est. In p͡
ma docet eos. primo in quo seruiendum. Ꝭ° quo
nō ad oculum seruientes quo animo ꝑparati sunt. quarto
quo premio. tenentes q̄ a dn̄o. quinto q̄ debito
ibi. dn̄o xp̄o. sexto qua pena. qui n. iniu-
riam facit. Dicit g°. serui obedite ꝑ omnia q̄
.s. sunt ꝑ deū. patri n. nō ē de omnibus. q̄ primū
iudicium est ꝑauge. et multi fuit homines cum pec-
cant dn̄is carnalibus. et carnalis nō spiritualibus
et honus .i. pe. ii. serui obedite estote in omni ti-
more dn̄is nō solum bonis et modestis. sed et
discolis. uel dico nō ad oculum seruientes .i.
in presentia eorum. tum uero absentes corporaliter maceat
sed et in absentia. q̄. hominibus placentes .i. pla-
cere uolentes et nō deo qui dr̄ dissipauit ossa
eorum q̄ hominibus placent. sicut habetur. eph. v. sed in si-
plicitate cordis .i. simplici et pura intentione
timentes deum q̄ n. potest falli. gal. vi. et
deus nō irridetur. sic seruiendus est fideliter simpli-
citer ut sit fidelitas in facto simplicitas
in animo ~~pe~~ reuerentia in modo. felix seruus
cui cum est fidelis actio recta intencio humi pro-
Quodcumq; facitis. Hic docet q̄ animo
seruiendū est. primo docet q̄ animo uoluntario
Ꝭ° subditur. h' id. ibi. sicut dn̄o. Dicit g°
quecumq; facitis. seruiendo dn̄is uestris ex animo op-
eramini .i. uoluntarie nō timore pene. sicut dr̄
et nō hominibus .i. sicut si nō hominibus. sed dn̄o n.
operamini uel seruientes q̄. ꝑncipalius

attendit animum quam manum. i. Reg. xvi. deus autem intuetur cor. Hoc est contra quosdam religiosos qui in presentia prelati serviant iustitutiones suas in absentia non. hii non intendunt placere deo sed timent homines. Hic docet quod

**Scientes quod a domino** primo servus dicitur possidere dominum futuram gloriam tangit et a iusto simili. quia a domino accipietis dignum merito quia retributionem summum premium. quare eterne hereditatis. Dicit ergo Ita operamini ex animo scientes quod operemini a domino omnium gratiarum et si non a domino meo accipietis retributionem hereditatis eterne. quam scilicet dicetur euge serve bone et cetera. Matthei xxv. Et non dicit accipietis mercedem. quia servi sed hereditatem quia filii. et non servi filii non iam servi. et quia accipietis etiam talem retributionem domino Christo. i. per Christum super alios dominos servite in hiis que preceperit. per servum

**Qui enim iniuriam** facit. et dominos iniuriose. Hic ultimo docet quare pariter servi et dominus iniuriam tangit. primo actione. secundo in loco. ibi recipiet et cetera. tertio in laesione. ibi. et non est personarum. In actione iniuria. In laesione iustitia. in laesione in differentia personarum. Dicit ergo. qui. non quia ita servus est non pro domino timeat et incredibiliter dimittetur. non. quia qui iniuriam facit sive servus sive dominus recipiet a domino id quod inique gessit. dominus. non. facit iudicium iniuriam patientibus et hoc sine indifferentia. quia apud quem non est acceptio apud deum. non. scilicet punietur pauper non dimittetur. sed non sicut dicitur sed dicit non plane actus x. in veritate comperi quia non est personarum acceptor deus.

**Domini quod iustum est** Habita admonitione servorum. hic subdit admonitionem dominorum. ubi primo ponit admonitionem. secundo monitum ad exemptionem. ibi. scientes quod. Dicit ergo domini. quia ita non sim celebratis nos hic quia dominos et vos dominos quod iustum est prestate et equum. prestate et equum servis. prestate in eos quod eque nobis reprimentis nec ad iniuriam appellantis. ecclesiastici xxxiii. servus sensatus sit tibi quasi anima tua et ibidem ne ledas servum in veritate operantem secundum et scientes quia et vos sic et ipsi dominum habetis in celo qui et talia exiget a vobis quia talia vos servis vestris. Matthei vii. in quo iudicio iudicaveritis iudicabimini et in qua mensura mensi fueritis remetietur vobis. Hic in quam filii obedite parentibus vestris per omnia ergo filius tenetur obedire per omnia secundum prepositum ut reliqua religionem sive in prelatione vel iniurias est non intimari. Per omnia intelligere non generaliter sed que pertinent ad

paternam potestatem. Et tamen secundum illud quod aliqui sumunt ex animo operamini. Glossa similiter equitas non est equitas. sed pena duplicatur. ergo reddere pena oportet quam manifeste. Et solum dicit si non caste nimirum. sed pena post mortem dupliciter intentionem. ubi ad sanctitatem quam dicitur et hoc est malum. ubi ad confusionem suam et aliorum corruptionem. vitandam et hoc non est malum. primo loco. hic. Nam non est personarum acceptio apud deum. Malachie i. Jacob dilexi Esau odio habui. Ergo non est personarum acceptio. ubi ut vivunt et Esau iuste dampnatur. alius et Jacob misericorditer liberatur.

**Orationi instate** et cetera. Supra posuit. primo exhortationem omnium generalem. secundo quorumdam personarum specialem. Hic redit ad generalem exhortationem. ubi primo monet ad orationem pro eorum fidelium. secundo ad conversationem ad infideles. ibi. in sapientia ambulate ad. circa primum dicit orandi notificans statum suum. ibi. que circa me sunt omnia. In prima primo monet orare pro omnibus generaliter. secundo pro se specialiter. ibi. orantes simul. In prima circa orationem innuit triplicem actum. scilicet instare vigilare gratias agere. Instare pro bonis fiendis oportet. vigilare pro presentibus conservandis. gratias agere pro preteritis opertis. Et hoc est quod dicit orationi. quia ita sigillatim nos monuimus fratres nos omnes. moneo orationi instate. scilicet assidue orando pro fiendis bonis optinendis. ecclesiastici xviii. ne impediaris orare semper. vos dico pro nocentes vigilantes in ea. i. pro noctantes ad sanctam orationem. Luce vi. erat Ihesus pernoctans in oratione vigilantes in ea. i. sollicite et non pigri. i. Petri iiii. fratres sobrii estote et vigilate in orationibus. vos dico manentes in gratiarum actione pro bonis preteritis iam optentis.

**Orantes simul** Hic monet orare pro se specialiter. ubi primo orationem eorum se recommendat. secundo orationem formans. ibi. ut deus aperiat. ubi circa predicationem ubi dicit quia orat tangit quadruplicem causam efficientem. ibi. ut deus aperiat nobis hostium sermonis. materialem ibi. ad loquendum misterium Christi. formalem. ut manifestem illud. finalem. ibi. sicut oportet. Dicit ergo Ita instate orantes simul et pro nobis. i. in oratione omnium pro omnibus. orate et pro nobis. quia quanto oratio omnium tanto melior. nisi simul. i. una mente et corde. quia facilius exauditur multorum oratio simul orantibus apostolis descendit spiritus sanctus. actuum i. et ii. In hoc innuit apostolus humilitatem. qui cum tante perfectionis esset

no(n) e(n)im lex scelu(m) meditare ab inferioribus suff
ragia orationum. i. thess. v. fr(atr)es orate pro nobis
orantes in(qui)t ut deus aperiat nob(is) ostium. a
perit et nemo claudit. apoc. iii. hostium sermonis
. i. os meum ad loquendum de multa et magna. s(ecun)do
aperiat in(qui)t ad loq(uendum) de misterium x(rist)i. i. ad p(re)di
cando et exponendum misterium incarnatio
nis et passionis et h(uius)mo(d)i. eph. vi orate pro me
ut detur m(ihi) sermo in aperatione oris mei cum
fiducia notu(m) facere misterium ewangelii. pro quo
opus. s. p(re)dicationis et vinct(us) sum apud ephes
um. ii. thi. ii. p(er)mi(tti)tur in quo laboro
usque ad vincula. ad loquendum in(qui)t ita ut mani
feste illud fidelibus. h(oc) absconditum sit infide
libus manifeste in(qui)t. ita. s. constanter p(ro)ferat
et testificat(ur) ut oportet qui sum tantus ap(osto)lus. loq(ue)
ntur. vi. replet sunt fortitudine sp(iritu)s diver
te constantia indiget. est prudentia et virtute
est efficacia ut cumine. Jacob scel(us) sum (etc.)

In sapientia ambulate. Hic monet eos
a conversione infidelium. v(e)l monet edificare eos
sermone in sapientia conversationis. s(ecun)do in gratia sermonis
. ibi. sermo v(este)r s(em)p(er). ut sit edificent et exemplo
vite et verbo gr(ati)e. Circa conversationem impliciter
in(qui)t s. actum. ibi. ambulate. contra pigros in(qui)t
. ibi. in sapientia. contra stultos in modum. ibi. ad eos
qui foris sunt. contra infames. quomodo. ibi. temp(us)
redimentes. contra inconstantes. Dicit ergo. in sap(ienti)a
. q. d. no(n) solum orate pro me (etc.) s(ed) et vos ip(s)i
ambulate proficiendo in sapientia. i. in scientia caute
et honeste conversando. sapientia. n(on) ista e(st) de qua di(citu)r
scientia de humanis. Ipsi. ii. cor. recte conversari
in medio nationis prave et perverse ambulate
in(qui)t ad eos illuminatos qui foris sunt exc
ecatum. i. ad infideles. ut. s. exemplo non il
luminati convertantur. i. thess. iiii. honeste am
bulatis ad eos qui foris sunt. i. pe. ii. conversatio
ne vestram inter gentes habentes bonam (etc.) ve(l)
dico redimentes temp(us). i. oportunitatem p(re)
dicandi eis nobis acquirentes. eph. v.
videte quomodo caute ambuletis redimentes
temp(us). quia dies mali sunt. Hic mo(net)

Sermo vester in gratia. edificare in
gratia sermonis. v(e)l suadet ea. s. gr(ati)e. p(re)
dicationem p(re)dicationis. ibi. sale conditus.
discretionis necessitate. ibi. ut sciatis quomodo.
Dicit ergo. Jam temp(us) redimatis et habito temp(or)e
p(re)dicandi eis sermo vester in gratia. i. talis
ut sit gratus audientibus. ut istaria p(re)dicanda
no(n) in lege. sale discretionis sit conditus
sermo. n. insulsus no(n) reficit. Job. vi. n(on)
comedi potest insulsum quod no(n) est sale condi
tus. ii. quinq(ue) optulerit sacrificium sale condiet.
sit in quo(que) conditus. s. ita. ut sciatis quomodo oporteat
tenet. nos vivimus. v(e)l unde discimo d(ict)e. s.
s(ecun)d(u)m diversitatem p(er)sona(rum) aliter sapienti aliter insi
pienti. i. pe. iii. parati ad satisfactionem omni pos
centi vos rationem de ea que in nob(is) e(st) fide et spe.
Notandum quod foris. i. extraneum dicit. e(st). vi.
gratia hominum. i. cor. vi. quid ad nos de
hiis qui foris sunt. Primo qui foris sunt.
Secundo modo. ma(tthei). viii. mater tua et fr(atr)es tui fo
ris stant. cum est ibi n. Foras fugerunt.
Tercio heretici q(ui) noluerunt nec i(n) lege evangelio
Quarto excommunicati. Jo. x. audivit ih(esu)s quod eie
cerunt eum. s. eiectum foras. Intus timor ti(m)p(or)ibus
Quinto. omnis mali. apo. ult(imo) foris canes et ve
Sexto dampnati. act. xiii. elegerunt bonos
in mala sua malos aut foras miserunt

Que circa me sunt. Hic ponit actionem
orandi significans eis statum suum p(er) duos dicti
p(ro)los quos commendat. Primo tychicum. s(ecun)do onesimum
ibi cum onesimo. In p(ri)ma primo ponit tychi
cum commendationem. s(ecun)do mittendi rationem duplice(m)
primam nostra(m) visitationem. ibi. quem misi ad nos
suam visitationem consolationem. ibi. et consoletur.
Dicit ergo quecumque circa me sunt. que hec scripsi vob(is). que
aut(em) circa me sunt scribi non oportet quod omnia
nota vob(is) faciet tychicus et onesimus. et hoc est
quod dicit. que circa me sunt. i. tribulationes undique
me circumstantes. v(e)l circa me. i. exterius n(on) intus at
tingentes. ii. cor. v. tribulationem patimur. s(ed) non an
gustiamur omnia vobis nota faciet tychicus frat(er)
. n. misit ap(osto)l(u)s hanc ep(isto)lam et ep(isto)lam ad ephe
sios. ut eph. vi. ut autem sciatis que circa me
quid agam omnia vob(is) nota faciet tychicus
(etc.) tychicus in(qui)t. Karissimus i(n) dilectione. fidelis in fide
fidelis minister in p(re)dicatione. et conservus in adv(e)rso
ru(m) p(er)pessione. conservus in(qui)t in d(omi)no. i. ip(s)o dom(ino)
felix. doctor. in q(uo) affectio s(anct)a. que notatur i(n)
dilectione. fortitudo sana que notatur i(n) fide
actio iusta que notatur in fideli ministratione
passio voluntaria. que notatur in conservo.
Intentio recta que notatur in d(omi)no quem tych
icum misi ad vos. et hoc ip(su)m. i. p(ro)pter hoc ip(su)m
ut cognoscant que circa vos sunt. p(ro)pter quod magis cau
te esse debeatis. et et misi ad hoc ut consoletur cor
da v(est)ra. contra adv(er)sa et mala huius mundi. hoc. n. d(ici)t
esse officium lectorum consolari. s. corda fidelium. p(ro)pter
quod et misit sp(iritu)m paraclitum. Jo. xvi. et ap(osto)lus

Cum onesimo. Hic commendat alium de
primo a familiaritate sui. quod frater. s(ecun)do ab

deuotione officii. quia fidelis frater. carissimus ad habitudinem loci. quia ex vobis est. quarto a legatione iniuncti. quia omnia que hic aguntur etc. Dicit ergo. Iam nunc cognovi et hoc etiam Onesimo. Primo fideli fratri, qui scilicet Onesimus est ex vobis. Hic enim fuit servus Colosensi scilicet Philemonis qui ab eo discedens et Romam veniens, ab apostolo baptizatus fuit. quem et domino suo cum litteris remisit. qui scilicet Onesimus. nunc et omnia que hic aguntur. tam in vobis quam ... bis nota facient vobis. et ideo scribere non oportuit. Hic que scilicet illud ad loquendum mysterium Christi. glosa ad exponendum illud quod est secretum. de Christo scilicet eius incarnationem et passionem. quod si secretum erat. ergo ab eis exponi non poterat. Responsio aliis maxime infidelibus erat secretum. sed sibi per spiritum revelatum. Et scilicet illud ut manifestem illud. glosa. aperte. Contra non potest contingi aliquid [illegible] id est modus unionis. solum Iohannes i. cuius non sum dignus etc. Responsio res est explicabilis. sed non modus. Dicitur ergo potest aperte quantum ad id quod est. Id est scilicet illud quod oportet me loqui. unde apostolus vinctus. glosa quia aliter. alius ydiote atque alius perfectis aliter et aliter. Unde dicit. Sed unde est spiritus ad vite dictas vite quorum spiritus una est. Responsio quamvis diversas diceret alicui una. tamen modo dicendi diversus. Ut ideo quod oportet me loqui. glosa quoniam sed secundum diversitatem personarum. Hec est quarta pars principalis huius

**Salutat vos Aristarchus.** Epistole. In qua post salutationem gratiarum actionem ponit conclusionem ubi ponit salutationem. primo eorum per alios. Secundo aliorum per ipsos. ibi. Salutate fratres qui sunt Laodicie. Tertio eorum per se ipsum ibi. Salutatio mea. In prima parte ordine ponit sex personas que ipsos salutant. primo Aristarchum. Secundo Marcum. ibi. Et Marcus consobrinus. Tertio Ihesum. ibi. Et Ihesus qui dicitur Iustus. quarto Epaphram. ibi. Salutat vos Epaphras. quinto Lucam. ibi. Salutat vos Lucas. Sexto Demam. ibi. Demas. Dicit ergo. Salutat vos Aristarchus concaptivus meus. id est particeps et socius laborum meorum.

**Et Marcus.** Hic salutat eos ex parte Marci quem notificat cognatione. quia Marcus. ex ratione. quia consobrinus ex antiqua reconciliatione. quia accepistis. Dicit ergo. Et Marcus. de quo .ii. Thy. ult. Marchum sume et adduc tecum quia est mihi utilis in ministerio. Marcus dico consobrinus Barnabe consobrini dicuntur qui sunt de duabus sororibus. de quo scilicet Marcho vel Barnaba. accepistis mandata mea. scilicet recipere eum. quia ante deserverat actum xv. si venerit etc. vel accepistis mandata scilicet ex mandato Barnabe. ut si venerit ad vos recipiatis illum. quia iam reconciliatus est. Ex parte Ihesu. quem

**Et Ihesus.** Hic salutat eos. notificat ex nomine. quia Ihesus. ex cognomine. quia dicitur Iustus. ex nacione. quia ex circumcisione. quia mihi Christi predicatoris ex religione. quia in religione. ex utilitate. quia solatium. Dicit ergo. Et Ihesus qui dicitur Iustus. super salutat vos. qui scilicet predicti ex circumcisione sunt id est iudei. et tamen de gratia legem iustam servaverunt. et predicaverunt. multo magis ergo vos qui iudei non fuistis. hii soli scilicet de iudeis. adiutores mei sunt. alios non adiutores habebat de gentibus. adiutores inquam in regno dei predicando. vel Mattheus. iiii. agite penitentiam. appropinquabit enim regnum celorum. qui scilicet predicti michi in tribulatione mea fuerunt solatio. mei scilicet in mea predicatione.

**Salutat vos Epaphras.** usque implendo. Hic ponit salutationem Epaphre et primo ponit salutationem. Secundo describit salutantem. Primo a cognatione. ibi. qui ex vobis est. a conditione. ibi. servus Christi Ihesu. tertio ab affectione. ibi. semper sollicitus. quarto ab intentione. ibi. ut stetis perfecti. quinto a perfectione. ibi. testimonium enim illi. Secundum regionem nominis sic et Iuba [illegible] caritatiua. Iuuenis recta operacione laboriosa felix tam lis platius. Dicit ergo. Salutat vos Epaphras. qui ex vobis est. hic enim civis Colosensis erat. post Archippum predicabat. supra. i. Epaphras minister. servus Christi Ihesu. volens vel nolens. Et habeo dico semper sollicitus pro vobis. id est pro salute vestra in orationibus apud deum. in quibus semper pro vobis orat. ut stetis. id est perseveretis. perfecti operando. et pleni in sciendo omni voluntate dei. scilicet bona quoad incipientes. beneplacente quoad proficientes et perfecta quoad perfectos. Romanos xii. probetis que sit voluntas dei bona. beneplacens et perfecta. Sed prius sit voluntatem scire quam facere. tamen ponit facere tamquam principium. Io. xiii. Si hoc scitis beati eritis si feceritis ea. Testimonium enim. quasi et ille solitus est pro vobis. testimonium enim illi. scilicet Epaphre perhibeo quod habet multum laborem pro vobis non solum orando. sed et aliis modis salutem vestram procurando. nec solum pro vobis. sed et pro hiis qui sunt Laodicie. qui enim erant prope civitatem aptissime et pro hiis et qui sunt Ierapoli. Hic ponit salutationem Luce et primo

**Salutat vos Lucas.** ponit salutationem. Secundo notificat salutantem a nomine. quia Lucas. ab arte. quia medicus. a virtute. quia karissimus. Dicit ergo. Salutat vos Lucas evangelista medicus non tam corporum. sed principaliter animarum. karissimus. hic enim usque ad confessionem Pauli secutus est. unde de Roma scribens .ii. Thy. ult. dicit. Lucas est mecum solus. et dicit karissimus. eius quia quanto karior. quia discipulus. karissimus quia evangelista

Fi. lxxi.

fiunt. et demas suple salutat vos. de quo postmodum rome existens dicit .ii. thi. iiii. demas me dereliquit. Hic per eos mouet fa

**Salutate fratres.** Salutant alios. vel primo mouet laodicenses salutari. secundo hanc epistolam salutatoriam eis legi. ibi. et cum lecta fuit apud vos. tertio compellari eorum quosdam. ibi. et dicite archippo. In prima primo mouet salutari laodicenses generaliter. secundo quendam personam cum sua familia specialiter. ibi. nimpham

Dicit ergo salutate fratres qui sunt laodicie. Isti enim pueri erant a pseudo et erant ibi nimpham specialiter que predicatores ad hospitium recipit. et que in domo eius est ecclesiam .i. familiam christianam. vbicumque enim est congregatio cum fide lui. ibi ecclesia. Hic precipit hanc epistolam le

D **Et cum lecta fuit.** Et primo respicit colossensibus. secundo laodicensibus. ibi. faciet ut in laodicensibus. circa epistolam laodicensium legi colosensibus. ibi. et eam que laodicensium est. Dicit ergo. Et cum lecta fuit apud vos hec epistola consimiliter .i. erat ut fidelibus simul congregatis legeretur epistola apostolo iussa facite ut et in laodicensium ecclesia legatur. Isti enim omnino consimilibus admonitionibus indigebant. et vani et familiares erant. ex quo et intelligitur admonitiones apostoli esse actuales sicut et dominus mar. xiii. quod vobis dico omnibus dico. vigilate. et eam epistolam que laodicensium est quam scilicet eis misi vos ipsi in .... ubi legatur. ut scilicet statis vos et ipsi. hic premisi esse eorum quorumdam. hec epistola scilicet ad laodicenses non fuit posita in nostro epistolarum pauli. super ieronimus. In xiiii. epistolis ab apostolo scriptas ordinem quod ... tam necessarias qui novum testamentum continet. In decem enim misit ad ecclesias intelligentes testamenti. In quo continetur .x. legis mandata. In .iiii. non misit ad personas intelligentes novum testamentum continetur .iiii. euangelistarum. Hic mouet

₰ **Et dicite archippo.** Eos commoneri prelatum suum. vel primo mouet ad commonendum. secundo docet quid commonendum. ibi. vide ministerium

Dicit ergo et dicite archippo prelato scilicet vestro ex quo appetit quod subditi possunt excitare prelatos negligentes vide ministerium in domino prelationis .i. cor. iiii. sic nos existimet homo ut ministros christi et dispensatores ministeriorum dei .i. uerbis ad deum pertinentibus non ad seculum. vide inquam ut impleas illud. ut scilicet solicitus sis circa illud .ii. thy. ministerium apostolus fac euangelistae. ministerium tuum imple. hortatur ut sicut per istorum ioleranciam cessaverat. sic per eorum correctionem et verborum

comm acietur ad officium exsequendum. Hic

**Salutatio mea.** Hic ponit salutationem per scriptum. vel primo eos apparanti salutari. secundo statim sui eis commemorat. ibi. memores estote. circa salutationis formam determinat. ibi gratia domini. Dicit ergo salutationem mea manu pauli scripta est. ut scilicet sciatis ante missam epistolam. ex hoc enim loco apostoli manu scripsit epistolam. quasi pro sigillo. salutat autem paulus manu sua ... exemplo salute eis mittat. quasi illos quidam et non fuerunt. ap. xxvii. ipsi enim salutaverunt sed non manu. memores estote vinculorum. quod scilicet ob quam causam patior. heb. vinculis memores estote vinctorum tamquam simul vincti. hoc autem dicit ... glo. ut sciatis quod in vinculis patientia sic confirmatam teneatur. vel ut sibi presentes aciendum. vel ut per eo in ... orent vel ... ei necessaria ministrare. non obliviscatur

**Gratia domini.** Hic salutationis formam. dicens. gratia non legis ob servantia dei. ihesu .i. per dominum ihesum facta. Io. i. gratia et veritas per ihesum christum facta est. vobiscum sit super quod sui ea indigentes estis .i. cor. xv. gratia dei sum id quod sum. Amen. pertinentes est confirmatio totius epistole conclusio. Et notandum hic quinque modos sunt eos esse memores quadruplicia de causa

primo ad orandum. sicut ecclesia pro petro. act. xii. petrus quidem servabatur in carcere. oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia pro eo. xlv. credite ut dicitis ... Secundo ad imitandum .i. mach. vi. ostenderunt elephantis sanguinem vue et mori ad ... Tertio ad compatiendum. Unde ... heb. x. vinctis compati ... Quarto ad ministrandum. de quo phil. laudat philippenses ... aliquando refloruistis ... dominus marcus ... et ministrastis mihi.

Hic queritur super illud plenitudinem omni voluntate dei. glo. ut velitis omnia que vult deus. quod ergo sic vult me compunari. debeo me velle compunari. Pro debemus velle omnia quod vult deus scilicet nos velle. sed non omnia que vult ipse. Item super illud dicite archippo. glo. non quod prelatum suorum per eos commonere debeant peccatorum non ... est admonitio duplex. quedam prouenit ex auctoritate ex officio. hec est prelatorum. quedam provenit humilis insinuationis ex zelo hec potest esse subditorum. ut deus quod hec monitio fiebat ex auctoritate superioris. mandati pauli. Item ibidem glo. quia plebis causa hec epistola scribitur non ad rectorem destinat sed ad ecclesiam. cum ce-

plebis ad prelatum pertinet. Et ei scribi debet
ideo. Causa plebis duplex est: vel prelati
in iniuriam et est prelato scribi non oportet et
ita erat hic, quia ipsi contempserant pseudo-recte
parentes; vel non in prelati iniuriam, et est scribi et prelato.
Mundi sine pilis memores estote. Quilibet prelato
homo debet esse memor pertinentium ad se ipsum
ad proximum et ad deum. Verbi gratia esse memor
tenetur quoad se ipsum. Ut sit cautior contra casus
primo infirmitatis nostre. Unum sic memorat
Urbanum passionum. Caro tua et materia tua dissolvitur. Eccli.
vii. Ne despicias hominem avertentem se a peccato
nec improperes ei. Memento quoniam omnes in correptione
sumus. Eccle. xv. Memor dierum humilitatis.
Secundo ampliori statione cautius ut sit promptior
ad penitendum sic memoratur memoriam scripturarum.
Dolet de corruptione. Sic Latro memoratur pa-
radisi. Quo. ii. Memor esto. Unde cecidisti et
Tertio brevitatis vite ut sit largior prompte
solicitior ad benefaciendum. Sic memoratur brevitatem
mortem diei festinat operari. Eccli. xiiii. Fili
si habes benefac tecum et dignas deo oblationes
offer. Memor esto quoniam mors non tardabit.
Eccli. vii. In omnibus operibus tuis memento.
Item quantum ad proximum debet esse memor. Unde
primo probitatis electorum ad imitandum. Sic primo
memoratur probitatis parentum ad imitandum.
Judith. viii. Memores esse debent quomodo
pater noster Abraham temptatus est et per multas tribula-
tiones probatus amicus dei effectus est. ii. Pe. iii.
Memores sitis eorum que predixi.
Secundo fatuitatis malorum ad detestandum. Pater
corrigitur qui per alium corrigitur. Sic leo
videns canem verberari timet. Luc. xvii.
Memores estote uxoris Loth. Ad similitudinem.
Tertio necessitatis egenorum. Sic aures meum
mit pullorum et dedit eis victum. Sic ubi victum
corporalem. Gal. ii. Tantum ut pauperum memores
essemus. Sin necessitatis spiritualis. i. Mach. xii. Me-
mores sumus vestri in sacrificiis sic decet etc.
Tertio quantum ad deum debet esse memor et mun-
primo creationis omnium ad invitandum et laudandum.
Ps. Memor fui operum dei quia.
Secundo redemptionis omnium ad diligendum. Tren.
iii. Recordare paupertatis mee etc. Et sequitur Me-
moria memor etc. Cant. i. Exultabimus et letabi-
Tertio remunerationis iustorum ad timendum.
Ps. Memor fui iudiciorum tuorum a seculo. Ps.
Memoria aberit in infinitum soluti.

Consummabitur ut consummet
luminosum et vigilia sua iudicia

bit formatem. Eccli. xxxviii. Sicut
a bola figuli hic ad similitudinem prima predicato-
ris officium et diligentiam declarat. Figulus
gelo profitentium predicatorum congruenter signat
cui est deputatum lutum humane infirmitatis
formosa vasa formare iustitiam similitudine
gratias. Hoc autem fit dupliciter. Figuratur in ubi
gratiis videlicet opus bonitatis inchoatum consolan-
do opus vel deforme reformando. Hic ergo predi-
catorum deitatem et doctorum gentium Paulus hanc
epistolam primam Thessalonicensibus scribit. Thes-
salonica est civitas quedam metropolis Mace-
donie que est provincia una Grecie. Thessa-
lonicenses ergo sunt Macedones. Hi verbum
veritatis ab apostolo Paulo fideliter recepe-
runt et firmiter tenuerunt. Et sic figulus iste in ba-
chio suo formavit lutum. Unde in fine neque sic
corrumpentibus nec pseudo apostolorum predica-
tionibus motum a fide potuit. Hos ergo col-
laudat apostolus quia hinc scribens eis ab A-
thenis. Erant enim inter eos quidam qui curiose et
ociose vivebant. Alii qui fornicarii
erant et alii qui de resurrectione futu-
rum plene sentiebat. Hos ergo apostolus cor-
rigit et corrigi precepit. Intentio ergo sua est
bonos ad perseverantiam in bono et sic bonorum
consummare. Malos vero corrigere. Et sic forma-
tem mutare in ubi. Ergo propositis. Totam om-
nem hec epistole habentur in summa. Nam primo
apostolus bonos in bono confirmat. Secundo malos
a malo emendat. Ibi. Et vigilia sua iudica-
. In prima parte implicantur tria. Primo diligen-
tia apostolica in cordis tractione. Quia consumma-
bit. Secundo Thessalonicensium in consumma-
tione. Quia luminosum. Tertio consummatio in
terra in consummatione. Quia ut consummet. In
primo tangitur causa efficiens. In secundo materialis. In
tertio finalis. Similiter formalis principaliter potest di-
ci. Nam in vigilia notatur apostoli diligentia.
In fornace gentis iudicia. In iudicatione
correctio. Item tria. In primo efficiens. In secundo
materia. In tertio finis notatur. Paulus
ergo consummavit in bono. Iudicavit a malo
per duas partes iustitie. Et talis consummavit
apostolus tria, scilicet officium primum et curam suam. Primo
officium in tertio dignitate generalium ad fidem vocan-
do et convertendo sic consummat gentes. Annuntia
fabulam. In illo Eccli. xxxviii. Cor suum dabit
in consummationem operum et vigilia sua ornabit
in perfectionem. Unde consummavit filio in illo quod dicit
Christus. Io. xvii. Ego te clarificavi super terram

opus consummauit quod dedisti michi ut facerem. Secundo perfectionem consummauit ipsum in fide. Tertia confirmatio sic consummat artifex vas formatum quando ipsum decoquit in fornace. Iuxta illud quod dicitur in libro proposito. Cor suum dabit ut consummet linitionem. Nam sapientia. vi. custodia legum incorruptionis consummatio est. Secundo cursum suum vitam presentem bene finiendo sic consummat agricola laborem suum. ii. thy. iiii. bonum certamen certaui. cursum consummaui. fidem seruaui et cetera. Et quo ad bonum certauit perfectionem confitendo ad primum fidem seruauit: cum in fide confirmando. et ad secundum cursum consummauit. Sic intendit finiendo. et ad tertium. Et sic consummatus in breui expleuit tempora multa sic dicitur. sap. iiii. Tertium mundauit formare id est perfectionem substantiam attribuit. primo ab tenebris erroris. sic mundatur oculus. albiginie aer et a nebula radiis solis. iuxta quod dicitur .ii. par. vi. comperiat mundauit mare et fluuium ab excelsis. Secundo a libidine immundi auaricie ut patet .i. cor. v. de fornicatore sic mundatur vas a fetore. Ideo dicebat .ii. cor. vii. mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus perficientes sanctitatem in timore domini. ps. amplius laua me. Tertio a uanitate curiositatis et ociositatis. vnde dicebat. qui non laborat non manducet. sic mundatur triticum a palea. vnde competit quod dicitur math. iii. sedebit conflans et emundans argentum ab huius mundi erat illa que dicebat. tho. iii. ad te domine oculos meos erigo. Contra teneritatem erroris quo ad primum. cum salomone quia nimis quod concupiuit mundicia a voluptate carnalis amoris quo ad secundum. Ruth cum hiis que rubent nimis et cum hiis qui in leuitate ambulant contra uanitatem ociositatis quo ad tertium. Iam apparet que sit causa efficiens in apostolo in genere et causa materialis in lincone et formalis in consummacione et mundacione formalis patet ex modo procedendi et partium ordine. Huius epistole premittit glosator argumentum vbi primo tangit scribendi causam. secundo scriptum. ibi. hos collaudat apostolus. In prima primo describit eos quibus scribit a regione. quia thessalonicenses sunt macedones. secundo commendat eos a constancia. quia receperunt verbum veritatis. tertio a constantia stabilitate. quia perstiterunt in fide. cuiusmodi constantiam commendat ex duobus. primo quia non cesserunt instancie ciuium suorum. secundo quia non assenserunt pseudo apostolorum. ibi. pertinacia receperunt et cetera. P se lia patet.

Paulus et siluanus et thymotheus. Hanc epistolam ut dictum est scribit apostolus thessalonicensibus. In qua in medio solito primo ponit salutacionem. secundo subdit maiorem laudis et confirmacionem. ibi. gratias agimus deo. usque ad quartum capitulum. tertio minorem amabilis reuocationem capitulo. iiii. et v. quarto in conclusione subdit orationem et exhortationem in capitulo quinto. ibi. Rogamus autem vos fratres. In salutacione ponit primo salutantes personas. secundo salutatos. ibi. ecclesie thessalonicensium. tertio salutacionis formam. ibi. gratia vobis. Dicit ergo paulus apostolus. siluanus pauli discipulus. hic siluanus secundum haymonem idem est quod silas de quo act. xv. paulus autem assumpto sila profectus est et thymotheus. filius pauli discipulus. istos secum duos seum adiungit. quia coadiutores fuere apostolo in ipsis instruendis. sicut et instruendis corinthiis. vnde ii. cor. i. ihesus christus qui in nobis predicatus est per me et siluanum et thymotheum. isti tres scribunt super ecclesie thessalonicensium. ecclesie super congregate in deo patre. ut principali actore a quo omne bonum. Iac. i. omne datum optimum et cetera. et domino ihesu christo. ut mediatore per quem omne bonum. i. thy. ii. mediator dei et hominum homo christus ihesus. Se bene in inde sic. gratia a nobis super sit. et pax. pax et tranquillitas. id est remissio et pax. id est mentis tranquillitas. siue reconciliacio ad deum vel gratia ad deum pax ad proximum. Hec sunt autem gratia et pax. quia pax est effectus gratie. non enim est pax impiis. ysa. xlviii. sed multa pax hominibus bone voluntatis.

Gratias deo agimus. Dicitur facte pone maiorem laudis confirmacionem. confirmat autem commendat eos. et prius. primo de bonis eorum gratias agendo capitulo isto. secundo laborem suos et illorum et ad memoriam reuocando capitulo. ii. tertio sollicitudinem quam habet de statu eorum ostendendo capitulo. iii. In prima de bonis eorum gratias agit. primo absolute. secundo aliorum comparatione et nos imitatores et cetera. In prima ostendit. primo quibus gratias agit. secundo quare. memores operis. tertio quo. ibi. memores fratres dilecti. Et ita tangit causam formalem motiuam et materialem gratiarum actionis. Circa modum vero dicendi gratias tangit quia et sine intermissione. quia agit rectitudinem. quia deo opportunitatem. quia secundum oportunitatem quam pro nobis extensionem. quia hac erat. Dicit ergo. Gratias agimus deo non solum dicamus vel nobis. est apostoli super agenti actionem magis. quia ipse maior protector erat. gratias agimus. ingratus deo a quo est in gratiarum actionis et hoc semper id est honor optimus.

ut sit accomodata distributio pro nobis omnibus pro lo
cus quod in nobis fuit a deo. Sine intermissione memoriam
vestri facientes in orationibus nostris .n. quod non solum gratias a
gimus pro bonis vestris iam acceptis. sed orantes pro conferen
dis. vel ut incepta perficiantur. et dicit orationibus nostris
in medium. quod omnes erant eius orationes. oratio autem quanto
communior tanto melior. orationibus dico habitis. sine inter
missione continuarum orationum. ps. i. sine intermissione me
moriam vestri facio semper in orationibus meis.

**Memores operis fidei.** Hic libat ar gratias
agit. scilicet quia recordant bona deo collata. vel con
gruit. nostrorum bona vestra ex quibus spiritualis edifi
cii structura consurgit. primum est perfectio fidei inter
dum et confessionem. quod fundamentum substituit. secundum est perfectio
laboris in bono operando. que parietes ex quadratis
lapidibus erigunt. ibi. et laboris. tertio est perfectio cari
tatis diligendo. que tectum supponit. ibi. et caritatis.
quartum est perfectio patientie in sustinendo que quasi co
lumpnis quibusdam toti edificium fulcit. ibi.
et sustinentie. **D**icit ergo memores quasi dicit
sed facimus. quia sumus memores operis fidei vestre
id est confessionis christi. quod est proprium opus fidei. ad Ro. x. corde creditur ad iustitiam etc. et laboris
quo scilicet laboratis pro nobis et proximis et caritatis
ad deum que laborem revelat et sustinentie. scilicet adversitatis
mundi. sustinentie inquam spei id est que est effectus spei
spes enim confirmat et confortat ad tot adversa sus
tinendo. quia scilicet gratie consideratio premii minuit vim
flagelli. spei inquam domini nostri ihesu christi. habite in domino
nostro ihesu christo tanquam per ipsum ad implendo. quod perfecto si
habemus spem in eo qui dare omnia bona potest. quia
deus vult quia vult. sed quia ihesus christus potest vult et fieri.
ergo dabit nisi in nobis desit. spei inquam existentis coram deo
omnium per creationem et patrem nostrum per gubernationem vel
adoptionem. quasi dicit ita certa est spes nostra quasi iam certi sumus
coram deo nostro et patre nostro. quia pro hoc placet inten
dit ita. non hominibus. tangit. ergo spei effectum id est sustin
entie principium. ibi. domini nostri ihesu christi. deum id est coram.

**Scientes fratres dilecti.** Hic ondit. consuetudine
quo gratias agit sibi notum. secundo per quod est no
tum. ibi. quia evangelium nostrum. tertio quod consuetudinaliter
est notum. ibi. sicut scitis. **D**icit ergo scientes. quasi
ita gratias agimus pro nobis. nos dico scientes
fratres per fidem dilecti a deo per caritatem. scientes
inquam electionem vestram. id est quod a deo dilecti et electi es
tis per temporalem vel electionem presumimus et etiam sa
cientes inquam pro hoc quia evangelium nostrum id est meum et
silvani et thimothei non fuit ad nos in sermone
tantum id est in monstratione sed et in virtute id est in operatione miraculorum confirmantem doctrinam nostram confirmantem quasi ulterius.

xii. illi autem pro se predicaverunt verbum domino coope
rante etc. et fuit et in spiritu sancto per me. scilicet nobis
dato. et hoc non parte. sed in plenitudine multa
donorum spiritus sancti. hoc autem dicit ut nullo in
nores iudicant eius indoctum. ac si diceret per
hoc quod dominus apud nos dedit nobis tantam
gratiam miraculorum et nobis per me dedit tantam
habundantiam donorum. scimus quod a deo estis electi
sicut scitis. Hic ondit quod consuetudinaliter est eis
notum bonum eorum. dicens sic quasi ita scimus
electionem vestram. et hoc consuetudinaliter sicut sci
tis quales id est quam afflicti vel quam sancte conversa
ti fuimus in nobis id est inter nos. et hoc propter nos
id est pro salute vestra et exemplo non propter nostra n.
cor. xii. non quero que vestra sunt sed nos. quasi dicit per hoc
et scimus electionem vestram quod propter nos tanta passi
sumus. non n. deus tam apertam iacturam pati sineret
permitteret. **T**angit ergo hic apostolus quasi predica
tionem suam. primo sapientiam sermonum. ibi. in sermo
ne. secundo potentiam miraculorum. ibi. in virtute
tertio gratiam donorum. ibi. in spiritu sancto. quarto co
piam exemplorum. ibi. et in plenitudine.
quinto patientiam laborum. ibi. sicut scitis etc.

**Et vos imitatores.** Hic gratias agit
deo bonis eorum in aliorum comparatione vel magis
primo eorum primam conversionem. secundo conversionis eorum
perfectum. ibi. ita ut facti sitis. tertio perfectionis divul
gationem. ibi. a vobis n. diffamatus est. quarto di
vulgationis materiam sine occasionem. ibi. ipsi
n. de nobis. conversione autem ipsorum quia autem
tota scilicet sapientia in imitatione apostolorum obedientia
in receptione verbi. ibi. excipientes. constan
tia in gaudio. patientia. ibi. in tribulatione. **D**icit
ergo et vos quasi ita passi sumus in nobis
et vos imitatores mei facti estis mei scilicet et silva
ni et thimothei nostri. sed et domini facti estis imitato
res scilicet patientie christi n. passus est pro nobis nobis
relinquens exemplum etc. i. pe. ii. vos dico exci
pientes id est accipientes non tamen auditu ex
teriori sed et interiori verbum predicationis.
sicut terra bona recipit semen. et hoc in tribula
tione. scilicet vestra et mea. quia magnus fuit. non sicut
ille qui ad tempus credunt et in tribulatione recedunt verbum deserunt
marc. xiii. excipientes inquam cum gaudio in
tribulatione. Iac. i. omne gaudium existimate
fratres etc. gaudio inquam spiritus sancti effectuve
non mundi. de quo Iob. xx. gaudium hypocrite etc.

**Ita ut facti.** Hic ondit conversionis eorum
perfectum. et primo in exemplaritate sancte vite
secundo in exemplaritatis latitudine. ibi. in

macedonia. Et hoc est quod dicit. ita quod imi
tores. nri facti estis. ita scilicet perfecte. ut facti sa
tis forma exemplum per confessionis
et doctrine ueritatis omnibus credentibus in
macedonia prouincia nra. et in achaia
prouincia nobis uicina. quod ex nro no
ciuent confiteri ueritatem xpi.
Formosa per puram conscientiam. dan. i. pre
pit rex ut tollerent de semine regis pu
os in quibus nulla esset macula. decoros
forma manens per conuersationem honestam forma
estis. phil. iii. obseruate eos qui ita am
bulant sicut habetis formam nos. ii. cor. i. formam
alios informans per sanam doctrinam. ii. thy
habens sanorum uerborum. Cum susceptibiles per formam
deformitatis. Ie. peregrinam. ysa.
lxvi. iste formosus in stola sua. stola
dicitur a stolon quod est longum in quo perseuerancia
A uobis enim diffamatus est. hic
tangitur profectus eorum. diuulgatio. ubi tangit
diuulgationis. primo formam. secundo formam et
do sufficiens formam apta. quod diffamatus
est sermo. fama lata. quia non solum in mace
donia. sufficiencia magna. quia in omni loco
Dicit ergo ita ut facti estis forma. a uobis
enim. i. exemplo nre predicacionis et doctrine diffa
matus est. i. diuulgatus sermo domini. sicut dicit
pit. act. xx. illi autem exeuntes diffama
uerunt eum. diffamatus inquam non solum in mace
donia in qua estis et in achaia prope quam estis
sed in omni loco adiacenti. nobis et in omni
fides uestra. i. fidei uestre profectio que in deum habetis.
i. deum in obiectum et expectatis ipsum in premium
uita talis inquam fides uestra perfecta est. i. pre
sit. ex. ii. nrc audiat confessionis fides
auditur ubi predicatur. perfecta. inquam est
ita ut non sit nobis necesse quicquam loqui de
nobis. i. ad alios instruendos. Est electio
Electio sic illo electionem uestram quod quadrupex
prima eterne predestinationis. eph. i. elegit
nos autem mundi constitutionem. Non elegistis. et ego
Secunda presentis iustificationis. io. xv. uos
Tercia temporalis exaltacionis. ps. exal
taui electum de plebe. Ecclesiastici xiiii. elegerunt
Quarta eterne glorificacionis. Bonos in
prima electione non inuenit aliquem sed instituit. sed
ultima propter quod. hinc elegit deus sepulcra
gratia hominum. sic inueniuntur ad ostium sapiens
libenter elegit et amat. Deus ysa. xliii.
fidelitatem inuenire. sic. Noli timere serue

meus. Iacob rectissime quem elegi. Ier.
ii. nonne de elegit principes. in hoc in do
diuites in fide heredes et.
Puritatem in coniuge. sic. de. ysa. xliiii. ecce
puer meus electus. quem elegi. sic eligi
tur purum genus aurum in thesauro.
Validitatem in pugile. sic deus per se ele
git dauid seruum suum. dauid. ii. interpretatur
manu fortis. hic deuicit golyam. leui
tarem in consorte. sic de. esther. xlv. in fide et le
nitate sua fecit illum et elegit. sic eligi
tur suauis primus. Sic de. ysa. xlviii.
Expeditionem in auri fornace. elegi te in ca
mino paupertatis sic eligitur pauper eius dec
lo in militate in discipulo. sic de. i. ie. ii.
cor. i. ignobilia mundi et contemptibilia elegit
deus ut non glorietur omnis caro in conspectu eius
sic elegit et preelegit mariam sic saul et c.
Stabilitatem in amico sic de. num. xvi. quem
elegerit dns ipse sanctus. sic eligit artifex lapi
dem lignum forte et imputrebile. ysa. xl. eligit
Noua bella in martyribus. iud. v. noua
bella elegit deus et portas hostium
Pulcherrimam martyrem in mulieribus. Iudit. v.
pulcherrima mulierum. eligitur ei
delectabile domum in dedicatis fidelibus ps
quam elegit dns syon elegit eam. in hi.
deuteronomium. xii. ad locum quem elegit deus de ut
ponat nomen suum. ibi. et inferet in eo. deu
tis et offeres meo. holocausta praecipua me
Ipsi enim de nobis annunciant.
Hic tangit diuulgatoris maniflm
sui cordem. et primo conuersionis difficile in ea
nim. secundo modum complecti. ibi. et quo modo conuersi
estis deo fortiori obsequium. ibi. seruire deo. quarto
premium eternum. ibi. expectare. Dicit ergo. Ipsi
quod non necesse nobis quicquam loqui de nobis.
alios instruendo. Ipsi. ii. de nobis ad quos ueniemus
i. fideli nostre annunciant qualem introitum habuimus. ad
nos. i. quam difficilem propter tribulationes quas sustinuimus
qui ueniunt ad nos et annunciant. quomodo. i.
quam uehementer conuersi estis. i. simul et tota
liter uersi irreuocabilis. i. per fidem insatiabilis perfecte
incomparabilis per caritatem. de qua conuersione io.
xii. Ecce impios et non erunt. conuersi inquam a
simulacris in placiti sequimini. sed dn iusticie et dn
uniti. i. cor. viii. ad deum uiuum i. simulacra
deum. vi. audiuisti deo dicimus de uiuis est
hic est rectissimum uris conuersionis. Ier. iu
si conuertis conuertere ad me inquit. conuersi inquam seruire

.i. ad serviendum deo . servite letantes ps . servite
domino in timore . deo vivo . contra cultum mor
tuorum hominum quos quidam ut deos colunt
vel qui decimantur . sapientie . xiiii . et hoc fuit prin
cipium totius ydolatrie . et vero contra cultum ydolorum .
et ymaginum non humanam similitudinem in animata
que quidem adorant . Hic auget certi
Et expectare filium . eorum premium
et tangit . primo premianis adventum futurum
secundo redimentis adventum preteritum . ibi . qui susci
tavit . deo videlicet effectum . ibi . qui eripuit . et
in primo xpisti sublimitas . In secundo eius humilitas
merito nostra utilitas demonstratur . Et hoc est
quod dicit . Ita conversi estis servire . et vivere deo expec
tare filium eius de celis venturum . scilicet ad remun
randum . luce . xii . et vos similes hominibus expectantibus
etc. ysa . xxx . beati omnes qui expectant eum
et dicit de celis . quia filius in supremo celorum
culmine residet . ps elevata est magnificen
tia tua super celos . quem filium suscitavit deus
pater ex mortuis . i . ex glorioso tumulo . ipsum
dico existentem dominum ihesum . i . regem et salva
torem suorum . phil . iii . salvatorem expectamus
dominum ihesum xpistum et cetera qui iste eripuit nos
iam in spe tandem in re . iam per causam . quia ab
stulit culpam . tandem per effectum quia auferet
penam eripuit . inquam a ventura ira . i . ab ira
iudicii de qua soph . i . dies illa dies ire etc.
Et nota quod . vii . fuerunt simulacra . vii . pla
netarum . per que significantur . vii . genera . vii . ca
pitalium viciorum de quibus ysa . xix . commoveb
untur simulacra egypti . et xxx . Quorum et significat accidiam
primum est saturni qui tarde perficit cursum suum . scilicet
secundum est iovis cui attribuitur regnare . et hoc significat
superbiam . Tertium in quo significatur gula .
Quartum est veneris in quo significatur luxuria .
Quintum solis qui inferiores humores consumit
Quintum mercurii quia cupidus in tempore id significat
Sextum martis qui est deus bellatorum . avaritiam
in quo significatur ira . Cum inquit significatur invidia
Septimum lune cuius lumen est pallidum et invidie
Hic quem paulus et sylvanus . quare non addidit
apostolus sicut in aliis epistolis . Respondeo quia bonum erant et
bene de eo sentiebant . Ideo non erat opus in asser
tione sed humilitate . Item in deo patre et domino ihesu xpisto
quare non addit et spiritu sancto cum una sit operatio trium
personarum . Respondeo quia spiritus sanctus intelligitur in patre et filio
ut nexus vel in extremis . ut in pace et gratia . ut
donum pertinens in secundis . Item in orationibus sine
intermissione . quomodo aliqui dormiebant . vel aliud
faciebant . Respondeo sine intermissione intelligere circa

horarum . ad hoc deputatarum . non omnium . Item memo
res illius memores operis fidei vestre . Glossa . Sic
... opus fidei est confessio . Contra . vivus habitus
unum est principium operis fidei non credere est principium
unum opus non est confessio . sed principium exterius est
confiteri . Item sustinentie spei . Glossa
quia certam faciat spes glorie . quomodo spes causas prima
contra . Respondeo . v . celebrationem paccatum operatur pa
ciencia peccatorum . peccatum vero spem . Respondeo non est
contra . Item de causa et effectum eiusdem idem
sit gratibus causarum . sic ambulatio est causa effectiva
sanationis . et sanatio causa finalis ambulationis
sic dico quod paciencia est causa materialis spei de operibus
paciencie spes surgat spes vero causa finalis paciencie
quia premium ostendens ad pacientiam animat . hec
autem causalitas eorum . ad invicem intelligitur
quo ad actum non quo ad habitum . quia ideo est
immediate . Item ibidem Glossa non . n . posset
tanta mala sustinere . nisi spes confirmaret
quod et certa sustinerent . Respondeo non possent eo . scilicet
modo quo sustinuerunt cum gaudio immo consolationis . Item scientes fratres dilecti a deo electionem
Glossa . quia ita certi estis . ac si iam videatis
eam . contra . maior est certitudo visionis . quam expe
rimentis . Respondeo similitudo est in genere non per asse
quia simul sunt certi . sed non tamen . Item scientes fratres
tres . fratres . Glossa . quod dilecti et electi estis a deo
contra nullus hoc potest scire de se ipso . ergo multo
minus de alio . Respondeo non per scire scientia certitudinis
sed conjecture probabilis . Item scientes fratres
Glossa . Ita sciatis . illud divinum . scilicet quod electi estis a deo
a deo electi . sic nos sciatis illud invisibile . quod
quando sciebatur ita certitudinaliter . ac si oculis videtis
sed . Respondeo permanente est similitudo . quia utrumque sci
ebatur per signa sensibilia . scilicet manifestationem
eorum . sed divinum et invisibile sciebat apostolus
per donum spiritus sancti in signo invisibili . Item
scientes illud expectare filium . Glossa quem mali
non videbunt . videtur contra scriptura . sed ysa .
xxvi . Tollatur impius ne videat
gloriam dei . Respondeo ad primum omnes videbunt
in humanitate . sed soli boni eius divinitatem
ad fruendum . Respondeo . scriptura accipit gloriam pro filio
dei . quia filius est gloria patris . Filius pater et cetera

Nam et ipsi scitis fratres introitum nostrum etc.
Superius confirmavit eos ibo
nis habitis . de eis deo gratias . agendo . hic
confirmat eos labores suos . et per hoc eorum ad
memoriam revocando . Et primo
labores suos . secundo labores eorum . ibi . et
vos emuli facti . Item in primo commemorat



Marginal notes, right-hand margin:

Opinio
.i. non est confiteri
principium unus habitus
unum est principium operis
sed dicit principium exterius
fidei opus eius
sed est est confiteri
quia
6
7
8
9
10
Tollatur impius ne vi-
deat . apostolus . i . videbit . e .
omnes et . sed tamen quod dicit 11
in scriptura
.c. ii . §

labores quos pertulit. primo autem eorum conuersatio
nem. secundum eorum conuersionem. ibi. exhortatio
nostra. tertio post eorum conuersionem. ibi. nos
testes estis. In prima tangit primo labores
quos sustinuit. ratione secundo temporis. ibi. sed ante
passi. tertio loci. ibi. in philippis. quarto sci-
entiam. ibi. fiduciam. Dicit ergo. Nam
. q. ideo dico qualem introitum habuimus ad
nos et cetera qualitatem non expono quia ueritate
plani omnes ipsi scitis introitum nostrum ad
nos. Quia non inanis fuit. hoc legitur
dupliciter. Primo ut sit sensus quia non
inanis fuit. id est in carnalitate et prosperitate scilicet
ad quam inanis est. sed fuit semper in multa soli
citudine et laboris et angustie pro aduersis
que sustinuimus. Sed quia et fiduciam habuimus
domino nostro. non in nobis. quia maledictus homo qui
fidit in homine. Ieremie. xvii. loqui id est loquendi et prae
dicandi ad uos euangelium dei. cuius exemplum
dei. nos dico. ante scilicet quam ueniremus ad
uos passi in factis et contumeliis affecti in
urbe in philippis. scilicet in ciuitate philippen-
si sicut scitis hec autem passus est propter puell-
am phytonissam de qua eiecit spiritum phy
tonicum. sicut habetur. actuum. xvi. Secundo ut le
gatur. ipsi scitis introitum nostrum ad uos. quia non
inanis id est inofficiosus fuit. quia propter nulla aduer
sa a predicatione destitimus. sed licet quando uenimus
ad uos essemus semper passi multa et con
tumeliis affecti in philippis. sicut scitis et
post quam uenimus in multa sollicitudine
semper fuisse. non tamen timuimus predicare. sed
fiduciam habuimus in domino nostro. nimis
loqui ad nos euangelium dei. uel licet multa passi
essemus et cetera. tamen fiduciam habuimus loqui ad
uos euangelium dei. et hoc in multa sollicitudine
id est cum multa attentione. Ergo dicit doctor predica
re efficienter. unde dicit non inanis. patienter. unde
dicit cum passi. fiducialiter. unde dicit habuimus
fiduciam. diligenter. unde dicit cum multa sollicitudine.

Exhortatio enim nostra. Hic com-
memorat labores quos pertulit in eorum conuer
sione et hoc dupliciter. primo eis spiritualia se
ministrando. secundo ab eis carnalia non querendo
ibi. nec ut aliqui sumus. tertio apud eos propter
suis laboribus sustentando. ibi. sed facti sumus par
uuli. In prima ostendit primo quia seminauit
quia uera et bona. secundo quia fideliter. ibi.
sed sicut probati sumus. tertio qualiter intentione re
cta. ibi. non quasi hominibus. In prima ostendit
quod seminauit uera scilicet et recta. uera enim quia

non de errore. sed uoluimus. quia non de inuidia
recta intentione. quia non in dolo. Dicit ergo exhor
tatio. q. uere fiduciam habuimus in domino exhortatio
nostra et cetera uel talia passi sumus. sed tamen propter causa. hoc
exhortatio nostra id est predicatio qua alios exhorta
non est de errore id est de mendacio quantum ad
fidem. sed de ueritate nec de inuidia qua predicant
scilicet carnales ob diuitias uel propter carnalia
quantum ad maiores. sed de bonestate nec in
dolo id est in dolosa simulatione et longifraude
et astucia pro pro eius. Iob. xiii. Nunquid deus
indiget uestro mendacio ut pro illo loquamini dolos
sed simpliciter et sincere loquimur sicut probati id est
electi sumus a deo. actuum. ix. uas electionis est mi
iste ut portet et cetera. electi inquam ad hoc ut crede
remur tanquam fidelibus euangelium id est predicatio euangelii
ii. timotheum. in distinguo quod creditum est mihi euangelium sic
et cetera. loquimur inquam non quasi hominibus placentes
placere querentes. galatas. i. si hominibus placerem. christi seruus
non essem. sed deo qui probat id est probata facit uel approbat
id est examinat corda nostra. psalmus. xi. tua domine scrutans
qui indicas iuste et probas renes et cetera. i. regum. xvi. homo
uidet ea que parent. deus autem intuetur cor.
Notandum secundum illud. probati sumus a deo quod homo probatur
a deo. a deo. a se ipso. a proximo. a deo probatur recte
moyses. exodus. xx. ut ut probaret uos uenit deus
et ut terror illius esset in uobis et non peccaretis. probatur
autem a deo quadrupliciter. modo dicto ut probatur
primo de sapientia in credendo. Iacobi. i. probatio fidei
uestre patientiam operatur et cetera. i. petri. i. ut probatio fidei uestre
multo preciosior sit auro quod per ignem tinsit.
Secundo de iustitia in obseruando ad modum sponse. unde
dicitur. deuteronomium. xiii. temptat deus id est dare ex uobis aia. in psalmo probasti
deus et cepisti me et cetera. probasti cor meum et ui-
Tertio de pacientia in sustinendo ad modum mi
litis probati ut fortificetur. ecclesiastici. xxvii. uasa figuli
probat fornax et homines iustos temptatio tri.
Quarto de constantia in perseuerando. zacharie. xiii. ura
do ad modum nominum. Iob. xxiii. probauit me
. q. aurum quod per ignem transit. uestigia eius secutus
et cetera. quinque inuenitur. sapientia in credendo. iustitia in
obseruando ~~accepit sapientiam~~ patientia in sustinendo
constantia in perseuerando. accepit. sapientia. iii. tanquam aurum
in fornace. Item a se ipso probatur homo. i. ad corinthios. xi. probet autem se ipsum
homo et sic et hoc quadrupliciter. Circa. ut sciens
primo utrum sit dei filius per fidem ad modum aquile
in fide. ipsi nos probate. Io. i. dedit eis potestatem
filios dei fieri. his qui credunt et cetera. De a'. exemplum.
Secundo utrum amet per caritatem ad modum exter
enim munera probatio autem dilectionis exhibitio
operis et cetera. proverbium. xvii. omni tempore diligit qui amicus

et sic in inter iunioris discipulis pro humili conversatione ad
Secundo quo modo equum qui plorantur in decentem omnem omnem et motum membrorum. Luc. xviii. infra levum eum qui in sensibus quoque et eorum plenitudine. operatione et sic
Quarto utrumque fuimus parvuli. una ad modum [illegible] qui plorat se in excitatio. Gal. vi. opus autem suum probet unusquisque et sic in semetipso.

**Neque cum aliquando fuimus.** Habito quod eis spiritualia seminavit. hic ostendit quod ab eis carnalia non quesivit. et primo quod non carnalem favorem. Secundo quod nec carnalem pecuniam. ibi. neque in occasione avaritie. Tertio quod nec carnalem gloriam. ibi. neque querentes ab hominibus. primum est minus accede. Secundum [illegible] tertium aliquid. Dicit ergo. scilicet non quod dicit nec non quaerimus hominibus placere. scilicet non aliquando fuimus in sermone adulationis per quem aliqui placent hominibus. sed potius in sermone manifeste correctionis arguendo. scilicet mala non palpando. Prov. xxviii. ne lactes quemquam labiis tuis non fuimus neque sic sanctis. neque simpliciter fuimus in occasione avaritie. non tantum dico in avaritia. sed nec in occasione avaritie. ut aliquid scilicet diceremus vel faceremus quo questum temporalem intenderemus sicut pseudo. Titum i. docentes que non oportet turpis lucri gratia. et horum deus testis est. qui scilicet novit corda. Ier. ii. iudex et testis. Ier. xxix. nec fuimus querentes gloriam ab hominibus cupientes. scilicet ab hominibus laudari. sicut pseudo qui dilexerunt magis gloriam hominum quam dei. Io. xii. ab hominibus dico neque a vobis neque ab aliis. sed a solo deo cum possemus. q.d. dico quod non in occasione avaritie processimus cum possemus de iure quod non pseudo. vobis oneri esse exigendo. scilicet a vobis ut nobis necessaria ministretis possemus inquam hoc. ut christi apostoli ex hoc quod tamquam christi apostoli seminaverunt eis spiritualia potestatem habuerunt accipiendi ab eis carnalia. Dominus ordinavit hiis qui evangelium annuntiant de evangelio vivere. i. Cor. ix.

Secundo sic illud deus testis est. quod scilicet invocatur aliquando in testem. ut hic. Job xvi. ecce in celo est testis meus. Alibi protector. ut aspice deus. aliquando in protectorem. Ps. esto michi in deum protectorem. Aliquando in mediatorem. Judith xi. dominus qui hec audit ipse mediator sit testis est etc. Deus. Aliquando in iudicem. Ps. exsurge et intende iudicio meo. Aliquando in consolatorem. Judith viii. nos autem alium deum nescimus preter ipsum expectemus humiles. Aliquando in doctorem. Eccli. xxxii. qui timet deum excipiet doctrinam eius. Ps. bonus es tu et in bonitate tua doce me iustificationes tuas. Aliquando in salvatorem. Ysa. xii. ecce deus salvator meus fiducialiter agam. Quod testis certificans veritatem. protector [illegible] temptationes. mediator reformans pacem. iudex discernens litem. consolator mitigans dolorem. doctor instruens equitatem. salvator conferens salutem.

Habito primo quod eis spiritualia

**Sed facti sumus parvuli.** ita seminavit secundo quod ab eis carnalia non quesivit. hic tertio ostendit quod propriis laboribus se apud eos sustentavit. ubi ostendit primo quantum se apud eos humiliavit. secundo quare ibi. ita desiderantes. tertio in quo ibi memores. et sic tangit primo humiliationis formam. secundo causam. tertio materiam. In prima tangit primo humilitatem. quod facti sumus parvuli. secundo humilitatis extensionem. quod in medio vestrum. tertio intensionem. quod tamquam si nutrix. Dicit ergo. sed facti non querimus sed potius facti sumus parvuli. i. humiles. Matt. xviii. nisi conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum celorum. parvuli dico in medio vestrum. i. quantum ad omnes. et hoc ita sollicite tamquam si nutrix foveat filios suos non alienos quod alienos nutrit ex mercede. suos autem

**Ita desiderantes.** hic ostendit ex amore quod se apud eos humiliavit. quod propter eorum amorem et utilitatem tangitur primo apostoli desiderium. quod desiderantes vos. secundo [illegible] quod volebamus etc. tertio debitum quod karissimi. Dicit ergo. Ita fecimus quod nos ita desiderantes vos. non vestra. i. salutem vestram. non pecuniam. Ph. iiii. non quero datum. sed requiro fructum. cupide. i. ferventer volebamus tradere vobis non solum evangelium dei. i. evangelii doctrinam predicando. sed et animas nostras pro assertione evangelii patiendo. Io. x. bonus pastor animam suam ponit pro ovibus suis. ii. Cor. xii. ego autem libentissime impendam et superimpendar pro animabus vestris. hic autem causa. quoniam karissimi nobis facti estis. q. animabus nostris cariores. Carissimi scilicet fuistis ad fidem suscipiendo. Cariores in fide suscepta proficiendo etiam contra alios defendendo.

Secundo sic illud tamquam si nutrix quod prelatus debet fovere subditos suos tamquam nutrix filios. et hoc quadrupliciter. per instructionem ut hic. vel i. Cor. iii. primo lactando tamquam parvulis in christo lac potum dedi vobis. sed heu qui intendantur [illegible] Tren. iiii. per castigationem. Ysa. xlix. erunt reges nutritii tui. Eccli. parentes eius. sed heu. Ysa. i. filios enutrivi etc. Tertio blandiendo vel consolando. Ruth iiii. suscepitque Neomi puerum posuit in sinu suo et nutricis ac gerule fungebatur officio. Ysa. lxvi. ad ubera portabimini et super genua blandientur vobis. sed heu quod oblita est eum quem
Quarto supportando pro defectibus. dicit nos

derit. xi. si aliquid ex grege unus ovis habet in-
firmitatem. ut dicas in porta eos. sic porta-
re solet nutrix infantulum. Hic ostendit i-
**Memores enim estis.** Quasi se humilia-
vit. et ostendit quod nutribus. quia corpore laborando
manibus operando. ibi. nocte ac die. Verbo predicando
ibi. predicavimus vobis. Dicit ergo memo-
res. quasi dicat recte dico quia fui sicut parvuli. me-
mores enim estis. omnes laboris mei non solum
autem. sed et fatigationis. id est qui labor fuit la-
bor fuit non tamen ad recreationem. sed usque ad fati-
gationem. i. cor. xv. plus omnibus laboravi. vel
laboris in operando. fatigationis in sustinen-
do. et hoc quia operantes manibus. scilicet propter nocte-
te contra pigros. act. vi. usque preter domus
ac die. contra gyrovagos et ociosos quibus
dicit potest illud. mt. xx. quid hic statis tota die
ociosi. predicavimus evangelium sibi superbis evangeli-
um dei. sic fecit commendans. ii. chor. xi.
et hoc fecimus ne aliquem solum vestrum gravia
remus accipiendo aliquid a nobis. Non
. nos plus sed ut nos ipsos in exemplum daremus vo-
bis ad imitandum. ii. thessal. in labore et fatiga-
tione nocte et die operantes ne quem vestrum
gravaremus. Habitus laboribus primo quantum

c **Vos enim testes estis.** Perficit ante
conversionem. Secundo in conversione. hic
dicit scilicet eos quos perficit post conversionem
et primo in vita. secundo in doctrina. ibi. sicut scitis
supra maxime vitam suam innuit tam eminentis
certitudinis. quia nos testes. formam sanctitatis
quia sancte et iuste esse invenimus exemplaritatis
quia nobis affuimus. Dicit ergo vos testes
. quasi ita ante conversionem nos habuimus. erga nos
sic et post conversionem. quia nos testes estis. Est et
testimonium certa et deus super est testis
etc. testimonium de celo quam tantum quo ad
me ipsum et iuste quoad proximum faciendo de-
bitum et sine querela quo ad deum. non faciendo
indebitum affuimus vobis qui credidistis
hec est sibi continguntur. tytum. ii. sobrie et
pie et iuste vivamus in hoc seculo. Hic ostendit
**Sicut scitis qualiter** laborem
quem sustinuit in doctrina. vel explicat triplicem
rationem monendi ad obediendum sive doctrine. prima
ratio forme. quia monet mansueto in-
alia ratio matris. quia monuit de opere bono. ibi
ut ambularetis digne. tertiam rationem filius
quia monuit pro regno habendo. ibi. qui vocavit
Dicit ergo sic scitis. quasi hoc scitis. sicut et sci-
tis qualiter non deprecantes vos. non deum

precantes. quia potest debent uti plus deprecatione
quam imperio. philem. fiduciam multam habens im-
perandi et propter caritatem. autem magis obsecro
deprecantes in quantum non tamen unicuique
vestrum in spiritu. et hoc tamquam pater filios suos
. i. tanto affectu quanto pater filios. gal. iiii.
filioli mei quos iterum parturio consolantes
desolatos. i. si aliquis desolatus est propter pro-
ysa. lxi. spiritus domini super me etc. ad annuntiandum
mansuetis misit me ut consolarer omnes lugen-
tes. et sion deprecantes in quantum et consolantes te-
stificati sumus. i. sub sanctorum testimonio admo-
nuimus. ut ambularetis proficiendo de bono
in melius digne deo sequentes. scilicet in operibus
meritis voluntatem eius. gal. i. ambuletis dig-
ne deo per omnia placentes. quia ut utique
facere deberetis quia ipse vocavit vos vocatione
exteriori. prius iam et in regnum et in gloriam
integrum suum vocavit in genere. quia regnum
suum in presenti. scilicet quia regnum suum in celorum
est militantis. mt. xiii. omnis scriba doctus
in regno celorum etc. et gloriam in futuro. vel in reg-
num suum. et gloriam. i. in regnum suum glorioso.
Hic queritur super illud si maius fuit exo-
facilis. contra. supra. lan autem. quia facile illum
dei receperunt. Responsio facilis fuit aperte exem-
plum quia facile acquieverit difficilis aperte a-
quia cum multa tribulatione eis predicavit. Item super
illud non hominibus placentes. glossa. placere querentes
. contra. ro. xv. unusquisque vestrum proximo suo placeat
in bonum et i. cor. x. ego per omnia omnibus placeo.
Responsio non est querendum placere hominibus propter homines. sed
propter deum. Item super illud qui probat corda. glossa autem
rem nunc gloriacione non possumus. si corpore
dicit. contra. in libertate nostra est peccare. vel non peccare.
Responsio. si loquitur de comparatione peccati intelligendum
est. non possumus. i. nec possumus. vel dicit quod in
libertate nostra est peccare vel non peccare. sed non totaliter
ad interiorem. scilicet divino. Item super illud querentes ab
hominibus gloriam. glossa apostolus non ad presens sed in
futuro gloriam querebat. contra. ii. cor. xi. qui
multi gloriantur secundum carnem et ego glorior. Responsio non
querebat gloriam. ut finem. scilicet propter se. sed ut mandatum
. scilicet propter aliud. ad prestandum. scilicet repressionem. Item
super illud laboris et fatigationis. glossa. hoc addit
quia est labor sine fatigatione. contra. omnis labor
maiorantibus inducit aliquam lassationem [illegible]
Responsio. non queritur [illegible] lassatio et fatigatio
sed magna. Item et die. et aliqui quiescebat. vel
quasi fatigabatur. Responsio hoc intelligitur de certis horis diei
et noctis non de omnibus. Item operantes manibus

q̄ meliora sc̄ sp̄ualia tempalibꝫ. ergo nō ē ꝑ cui'
tenet p̄dicato' ul' orō ꝑ̄ oꝑōne. vo qm̄ius
meliora sunt nō tn̄ sine his exꝑedin posse.
tn̄ tū p̄dicator ul' orō nō sit ꝑ̄ hoc diuites ea
qui oportunis. por̄ tn̄ intuitu. Tamē sc̄ illo ne
quē urm̄ grauarem' glo ad amplecto. q̄. h
erat debitum n̄. grauarem'. vo. qm̄ uis nō est
grauamē ꝑ ueritate. ce'tri ꝑ quorundam tempora
dom. Tamē ibidē oppo' sit. ph. iiij. dr̄ q̄ phi
lippenses semel ac bis miserūt ei thessalonic
am. ergo nō hēbat unde opari. vo immo q̄
illō nō sufficiebat. Tamen sc̄ illo tanq̄ pi
eclo. tanto. effectu quo pr̄ filios. q̄ maior
est effec's qm̄ quā naē. q̄ gra' uincit n̄ aū.
vo. ul' lō de parte sp̄uali ul' sit 9parō sic̄ie.
Ideo et nos gratias agim' deo. Sine intermissione
supius 9firmauit eos 9memorando eis la
bores suas. hic 9firmat eos 9memorādo uer
labores eorū. agēs gratias. ꝑmo. sup hoc q̄ ub
um dei digne susceperunt. vo sup hoc q̄ ꝑ̄ u
bum ista sustinuerūt. ibi. uos .n. imitatores.
Inprima oñdit ꝑmo cur grās agat. q̄ deo. vo
qm̄. q̄ sine intermissione. Ter' deinde. ibi. quoniam
cum accepissetis. Dicit ergo. Ideo. q. ita uocaui
uos in regnum suum et gloriam. Ideo q̄ uenistis et
nos grās agim'. nō soli dicim' deo. q̄ uos uo
cauit. sine intermissione horarum certarum. quo grās
Quoniam cum accepissetis. hic oñdit de
agat. q̄ de hoc q̄ uerbum dei digne susceperit
ꝑmo audiendo. vo credendo. ibi. accepistis illud.
Tercio coopando. ibi. qui opatur in uob. Dicit
ergo grās agim' quia cum accepissetis ul' audiuit
in q̄ 9mitte appet. quā cum accepissetis a uob
ut in istis. nō ut actoribꝫ. mt̄. x. Non .n. uos
estis qui loquimini sed spc̄ &c. Verbum auditus dei .i.
verbum dei auditum solo. ul' ubū in q̄ deus audit.
luc. x. qui uos audit me audit. ul' ubū q̄
a deo loquente in nob audimus. grat'. i. iiz. n.
ab q̄ bonine accepi illō. ueḡ dicit. sꝫ p̄ reuelacōe
&c. ps. audiam quid loquatur in me dns deus &c.
Dicitur aūt ubum p̄dicatoris ubū dei q̄ a deo
a deo efficient'. ps. dns dabit ubū euāgelizantibꝫ
uirtute multa. de deo materialr̄. ysa
lix. sp̄c meus qui est inte et ubū meū q̄ posui
Sed deū formalr̄. luc. v. p̄ceptor p̄ totam
noctē la. nich' &c. in ubo aūt t.
Et deū finale. ij. cor. ij. nō .n. sum' sic̄ ꝑl
imi adulterantes ubum dei. sꝫ ex sinceritate
sic̄ ex deo coram deo loquimur. in ubū dei
Accepistis illud. Hic oñdit q̄ suscep
credendo ꝑmo assensum fidei cum dicit. acce
pistis. vo firmitatē assentiendi cum addit

nō ut ubum hominū. Dicit ergo. cum accepissetis
eis in quā audiendo accepistis. nō ut ubū
hoīm .i. ut ubum dubiū et suspectum sic̄
solet eē ubum humanū. q̄ omnis homo
mendax. sꝫ sic̄ ūe est ubū dei .i. sic̄ ubum
certissimū a deo. qui nō mentit'. tradituū. i. cor.
xiiij. siquis ꝑpha uidetur eē int' nos aut
sp̄ual' cognoscat que scribo nobis. quā dni
sunt mandata dei. In q̄ qui opatur condic lō
opa in nobis qui credidistis in omnibꝫ q̄
deum opatur dr̄ specialr̄ opa natē. Jo. xv. sine
me nich' potestis facere. sꝫ in scis spāliter opatur
ysa. xxvi. omnia opa nr̄a opat' es in nobis
Notandū q̄ ubū dei differt a ubis hoīm in
vij. gradibꝫ. Est aūt deus uerax omnis autē
ꝑmo in ueritate. Homo mendax. ro. iij.
Sec' in ueritate. Sicut nos diuicatis
Sec' in inmutabilitate. q̄ nō ē deus quasi homo
ut mentiat'. nec ut filius hōis ut mutetur
num. xxiij. mt̄. xxiiij. terra transibunt ūba aūt mea celū
In spiritualitate. q̄ qui de terra est de terra loquitur
qui de celo. Jo. iij. Jo. vj. ūba q̄ ego locutus sum
In uno sanitate. mt̄. viij. docebat eos tanq̄
potestatē hns et nō sic̄ scribe et pharisei. mt̄.
viij. dic tm̄ ubo et sanabitur puer meus
In suauitate. uni ūbis eius illecti quidam
missi fuerant ad capiendū eum dixerūt nunq̄
sic loqut' est homo. sic̄ hic hō lō. etiā vj.
In utilitate. Jo. vj. dne ad q̄. Verbū dei
ibim'. uba uite hēs eterne. sꝫ de hōme dr̄
eccl'es. vi. uba in ꝑfectione. eccti. xliij. multa
dicim' et deficim' in ubis 9summatio sermonū ipse ē
Et notandū q̄ ubū pauli erat uēre ubū dei
q̄ sui purifictione. erroris. sup. eo dē exhor
tacio nr̄a nō in errore. eccti. xxxvij. anima
Carnalitatis. i. cor. x. seiui autem sp̄ua
lia eccti. v. ne capiaris in ūbo indiscipli
nato et 9fundaris honore .n. et gl'a i sermone sū
Curiositatis. i. cor. i. ueni ad uos. nō in
sublimitate sermonis. eccti. v. ꝑsequatur te
ubū pacis et iusticie nō uās et curiositatis
Seruitutis. sup. eo dē nō fuim' aliquā i
oratione auaricie. eccti. xliiij. Juuentute pace
ac ꝑ̄fectis sūis sua illa. sau. n. ē q̄ sic tc.
Vos enim imitatores facti estis. Hic oñdit
q̄ ꝑ̄ ubū multa sustinuerūt. Et ꝑmo assimi
lat eos ecctis et ceteris. vo oñdit in q̄ sunt
eis siles. s. in persecutione. suorum ciuiū. ibi
q̄ eadē passi. tertio describit malitiā ꝑsequen
cium. ibi. qui et dnm occiderūt. Dicit ergo
uos .n. q. deus in nob credentibꝫ opatur. et hoc
effectus indicat. uos .n. ostēs imitatores

fratres estis ecclesiarum dei que sunt in iudea .i. iudeorum credencium . ecclesie .n. iudee erant exemplaria ceterarum ecclesiarum . tamquam primo institute . et in statu perfectissimo . quia multitudinis credencium erat cor unum et anima una . et dicit ecclesiarum dei . quia ibi erat ecclesia malignancium . ecclesiarum dico que sunt in christo Jesu fundate .i. in fide et institutione christi . cor. vi. non sum missus nisi ad oves que perierunt . Quia imitatores facti . quia eadem .i. similia passi estis . et vos a contribulibus vestris .i. a thessalonicensibus contribulibus vestris . sicut et ipsi .i. fideles qui in iudea sunt . a iudeis infidelibus passi sunt . post passionem .n. stephani persecucio magna facta est in ecclesia iudee . act. viii. de hac persecucione . heb. x. rememoramini pristinos dies quibus illuminati sustinuistis certamen passionum . nam et vinctis compassi estis . et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio sustinuistis . Hic describit

Qui et dominum occiderunt . maliciam iudeorum persequencium . primo respectu temporis preteriti . secundo respectu presentis . ibi . et deo non . tercio respectu futuri . ibi . ut impleant peccata . maliciam eorum respectu preteriti describit . primo quia christum occiderunt . secundo quia prophetas interfecerunt . ibi . et prophetas . tercio quia apostolos persecuti sunt . ibi . et nos persecuti .

Dicit ergo qui iudei .s. infideles et dominum . non tantum purum vel communem hominem non malefactorem . sed salvatorem . occiderunt non tantum vulneraverunt . Judas quidem ipsum occidit tradicione . Judei peticione . pilatus auctoritate . milites execucione . act. iii. auctorem vite interfecistis . et prophetas . prophetantes .s. de eius adventu occiderunt . mt. xxiii. Jerusalem que occidis prophetas . act. vii. quem prophetarum non sunt persecuti patres vestri . et nos apostolos persecuti sunt sunt putantes .s. se in hoc obsequium prestare deo . io. x. persequentur nos de civitate in civitatem . specialiter autem apud thessalonicam paulum persecuti sunt act. xvii.

Et deo non placent . Hic describit maliciam eorum respectu presentis in duobus . primo quia deo displicent . secundo quia salutem mundi impediunt . ibi . et omnibus . tercio quia generum conversionem retardant . ibi . prohibentes . Dicit ergo et sicut supra invehit contra se facte circumcisionis .n. dei . sunt . sed non secundum scientiam . Ro. x. tamen deo non placent . quia sine fide impossibile est placere deo . heb. xi. et omnibus hominibus .i. saluti omnium hominum adversantur sicut figuratum per ysmael . de quo gen. xvi . manus eius contra omnes et manus omnium contra eum . Adversantur inquam omnibus . sed specialiter gentibus . ideo sequitur prohibentes nos gentibus loqui ut salve fiant . iniuriam .n. salutem gencium . act. xiii. in cedentes turbas iudei repleti sunt zelo .

Ut impleant peccata . Hic describit eorum maliciam respectu futuri . et hoc quantum ad duo . primo quantum ad cumulacionem culpe . secundo quantum ad ultionem pene . ibi . pervenit .n. ira . Dicit ergo ut impleant .i. ex agerunt peccata sua super addendo peccatum super peccatum . et tenet hic ut consecutive non causaliter . Impleant dico hoc est consumacionem cumulacionis peccatorum usque ad tempus vindicte . gen. xv. non dum .n. impleta sunt iniquitates amorreorum . patet quia impleverunt pervenit .n. i. prope venit vel pervenit .i. certum iam futuri iudicii . venit ira dei .i. pena vindicte temporalis .i. captivitatis facte per romanos super illos .i. ad oppressionem illorum . et hoc usque in finem .s. diuturnam . dan. x. civitatem et sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo et finis eius vastitas et post finem belli statuta desolacio . vel ira dei .i. vindicta pene spiritualis .s. cecitatis super illos .i. accrescentis cum eorum oppressione . ysa. vi. exceca cor populi huius et aures eius aggrava . Jeremias quidem dicitur cecitatem usque in finem exclusive . quia in fine convertetur .n. abraham cum puero .s. christo revertetur ad pueros .i. iudeos expectantes cum asino .i. cum sensu asinino . gen. xxii. Ecce quomodo terribilis comminacio huius modi pene sunt pene eterne . videlicet nec afflictio . quia ira dei . afflictionis perfectio . quia pervenit . perfectionis oppressio . quia super illos oppressionis continuacio . quia usque in finem auctor peccator . qui penitet replus est natus est de est super illos est in fine . quia irat non flecti tur . quia deus non fallitur . quia super illos non cogitur . quia usque in finem non moritur . ergo nec flecti clemencia nec falli astucia nec cogi violencia nec mori difficiencia . potest aut cum consideracionem et sapientiam replus punitet merciam . Supra confirmat

Nos autem fratres desolati . eos excitans agendo . laborem suos et eorum illos reiteraendo hic confirmat eos affectionem suam eis ostendenda et hoc dupliciter . primo ex desiderio eos videndi secundo ex sollicitudine ad eos mittendi . ibi . propter quod non . In prima primo dicit quod eos videre frequenter desideravit . secundo ut eos videret frequenter ad eos venire voluit . ibi . quoniam voluimus . tercio rationem utrumque reddit . que est . nostra spes . In prima ergo desiderium suum implicat tam animos desolati .s. status remotus . locus remotus . ibi . ore aspectu . effectus inexplet . ibi . habundancius festinavimus . Dicit ergo nos . quia vos multa passi estis . autem . sed nos fratres nos desolati a vobis .i. privati vobis ad tempus momenti quam .s. sanctitudinis continuam et futurum. vos dico remoti a vobis non ore .i.

sermone. q2 no potuim nobis loqui ore ad os
z aspectu .i. psentia corporis no tn corde .i. a
ffectu distcti sumus. col. ij. nam z si corpe abses
sum. uos m q sit desolati habundantius sup
quam sumus pcium. festinauim fanc ura
m de p maiorem. s. z plenioe istructom uos
tra z hoc cu multo desidio exhortandi uos. Ro. i. de
sidio .n. uide uos ut aliqd impartiar uob gre spiritl.

Quoniam quidem voluim. Ostendit
q admiendo eos freqr uenire uoluit. ut tangit
pmo uemiendi ad eos ppositu. Ro. uemiens
gloriam sit mu. ibi. ego quidem paulus. cto aduen
tus impedimitu. ibi. sz impediuit. Dicat g.
qui. q. z ure festinauim qui uoluimus nos os
s. ego z siluanus z thymotheus uenire
ad uos. sz ego quidem paulus qui pl erga uos af
ficior. z semel z itm suple uolui uenire ad uos
sz impediuit nos sathanas qui sp saluti hoim aduat.

Que enim est spes nra. hic ponit roz
qr eos uide z ad eos uenire uoluit q bonu sp
de eis exspectat. u audit. pmo bonu q de eis ex
spectat. Ro. qm exspectat. ibi. no ne uos ante dnm
Ro. quo mo exspectat. ibi. nos .n. estis. Dicit
g que .n. q. id ad nos uenire uolui. que est
.n. ul ideo sathanas impediuit ne ueniremus ad
uos. .n. q2 que est spes nra in psenti z gaudium
.i. p mium. omnie omnium i futuro. aut corona glorie
.i. gla spalis uictorum z doctorum. simulr in futuro no
ne uos sup estis spes zc. uos dico ante dnm .i. si
ferias. ul q2 statis ante dnm nrm ihm xpm. q.
.d. p hoc desiderium uos uide. q2 tot z tanta
bona de nobis exspecto. sic hetur. phil. iiij. ita
q fres mei kmi z desiderantissimi gaudium meu
z corona mea zc. in quo ul estis in aduentu
eius phil. ij. int quos lucetis. sic luminaria
in mudo vbu uite otinetes ad gla meam in
die xpi. uos .n. qui ue et estis corona nra z
gaudiu estis iam in psenti gla autem apd alias
ecctas z gaudium in nobis ipsis. sic illud pu. xxiij
exultat gaudio pat iusti. Hic quod sicut illd
accepistis ubum audit dei. glo solo auditu
s. gr solu exterius. Ro. lo de utroq3 auditu interiori
.s. z exterioi. ul de acceptione. pma q2 pmo
audierit z post crediderunt. Ut impleant
pcta s contio xpi cu cet dr fuit maximu pctum
g. id opleta erant pcta eorum. Ro. pctoi opleti
ti duplex est. s. in se ul in ordine ad punicto
ne. pmo no oplet pctm qui fit. Ro. m q i
penitentia n additur. ul opleta erant pcta
intensiue. q2 pctm maximu fecerant xpm oc
cidendo. sz no extensiue. q2 plura pcta fecerunt

diuisuri mutuo. Cstum ibidem. glo. xl an
nis dedit deus iudeis post passione ad pniam
ul satisfactis cu nollent peniter opleta sr
pcta eorum. s. uno mo q dedit. xlij. annos. q.
iiij. Re. ij. sicut illd exierunt duo de saltu. z lacera
uerunt. xlij. pueros. dr. glo. q post. xlij. annos
duo ursi .s. tytus z uaspasianus m dcci
multi eos uastauerunt. Ro. dd q scptura
no facit uim i omissione. ul opinicione
minutiarum. ul glo. ista oputat. xl. annos
medios int annu passionis z nativitatis
glo. ul alia oputat. xl. annos medios cu
duobz extremis. Cum sicut illd puenit in
dei. glo. uindicta ceptrinis. s. de uenim ex
ceuit. Ro. ois illuminat glo. Jo. i. Ro. os qui
luminant. dr illuminat effectiue qs autem cu
exceptione dr puniunt. no effectiue. Cum
sicut illd aut corona glorie. glo. maiestatis est
q p fectu discipulorum gaudium est z corona
magistrorum. s. ulls coronat p alieno merito
Ro. s. glo. g nunc discipulorum quodammodo
est magistrorum. s. p causam. quimus no p eco
clam. Colond sicut illd uidere faciem urm
q facies scorum est desiderabilis ad uidendum
pmo q2 in facie eorum relucet sapia. pu. xvij
in facie sapientis. lu. s. aecctia plena est gla.
Secdo quia in facie eorum lucet gra hest. xv. fa
cto q2 in ea lucet sanctimonia. cant. ij. vox. ij.
tua dulcis z fa. act. vij. intuebantur uultu
eius q. uultu angeli. de de stepho. Exo. xv. eum
quto q2 in ea lucet etia letitia. Judich
erat p ls io eius fm fa.

C — III

Propter quod no sustinetes am
plius. Supius ondit affectiom suam
ad eos ex desidio cosuiendi. hic ondit ide
ex solicitudine ad eos mittendi. u pmo os
tendisse thymotheum. Ro. ondit se in eius
reditu osolatu. ibi. nunc autem ueniente thy
motheo. Ro. cto ad huc optat uisitare eos
p seipsum. ibi. nocte z die habundantius. Qrto
orat ut siue uenit siue no augeat de
eorum collectum. ibi. uos autem dns multiplicet.
In pma assignat onas cas. q2 mittat ad
eos thymotheu. pma ad eos in fide ofirm
and. Ro. ad statum eorum cognoscendo. ibi. p
ea zc. et amplius. In pma pmo mittu descbit
Ro. ondit qr mittit. ibi. ad ofirmandos. In pma
mittu descbit. q. mfr. a societate. s. cu paulo
erant z siluano. ab auctoritate. q2 misit. a relu
gione. q2 fratrem nrm. a legatione. q2 ministru
zc. Dicit. g. p q. q. ita estis gla nra ul

ita esset desolati nob[is] p[ro]p[ter] q[uod] no[n] sustinentes .i.
plus ignorare .s. statum v[est]rum .i. q[uia] non sum[us]
ampli[us] sustinentes. ut possem[us] non scire ab
solute placuit nob[is] solu[m] .s. in [et] siluano re
manere athenis [et] misimus thimotheum. t[ame]n q[uia] fide
les legatum freq[uen]t[er] mittebat .i. cor. iiii. misi
ad vos thimotheum qui est filius [et] fidelis in
d[omi]no ihesu. thimotheum m[eu]m fratrem n[ost]r[u]m in
fide [et] caritate. vel in ep[iscop]ali officio. [et] dei uni
tate [et] ministrum dei in eu[an]g[e]lio xpi .i. ieiunii [illegible]
xpi p[re]dicando .i. thy. ult. ministerium tuum imple
felix qui nunc sub tali p[re]lato .s. paulo. i[n] tali
collegio .s. ap[osto]lico sub tali d[omi]no .s. deo i[n] tali offi
.s. eu[an]g[e]lico. Hic ostendit q[uare] thimothe[um] misit.

AD CONFIRMANDOS. uim misit. ostendit
nu[n]c p[ro]mo ostendit q[uare] misit. ut in fide confirmet[ur]
s[e]c[un]do ut nec tribulationib[us] moueant[ur] ibi. ut nemo
moueat[ur]. t[er]tio ostendit q[uod] non debent in tribulationib[us]
moueri. ibi. ibi. ipsi .n. scitis. q[uar]to q[uod] debet
pos[us] in fide firmari. ibi. na[m] [et] apud nos

Dicit ergo. Ita misimus thymotheum [et] hoc
ad confirmandos nos i[n] fide [et] exhortandos i[n]
morib[us]. misimus m[ihi] q[uia] p[ro] fide u[est]ra defendenda
.s. c[ontra] p[er]secutores [et] falsos p[re]dicatores. [et] hoc
ut nemo u[est]rum .s. moueat[ur] a fide i[n] certitate
i[n] tribulationib[us] istis ciuitatis s[ed] potius fiat sic
dom[us] fundata sup[er] firmam petram. m[at]t[h]. vii.
[et] dicit istis .q. desperatiue. q[ui]a modicas tribula
tionis. Hic ostendit q[uod] non debent in tribul

b IPSI ENIM SCITIS. acoluti moueri. q[uia] p[er]
tangit me eundem. s[e]c[un]do p[ro]misit enim. ibi. q[uod]
in hoc positi. Dicit ergo. ipsi .n. q[uod] nemo d[e]b[et]
moueri p[ro]p[ter] tribulationes. ipsi .n. scitis q[uod] in hoc
sustinendis .s. tribulationib[us] positi .i. destinati ag[n]os
sum[us]. m[at]t[h]. x. ecce ego mitto vos sicut oues
in medio luporum [et] specialit[er] ipse paul[us] ad hoc
erat destinat[us]. act. ix. ostendam ei q[uan]ta op
orteat eu[m] p[ro] nomine meo pati est [er]go rom. ult. nisi
d[e]b[et] moueri p[ro]p[ter] illud ad q[uod] natus a d[omi]no destinat[us]
s[ed] ad tribulationes sustinendas destinati sum[us]
ergo p[ro]p[ter] tribulationes non debem[us] moueri. vel sic in hoc
.i. in tribulationib[us] positi sum[us] .i. firmi [et] stabiles
Et ideo tal[is] q[uod] eligit[ur] vir bonus [et] sapiens
illud e[st] magis eligendum. s[ed] firmi sum[us] i[n] tribulatione
ergo [et] nos exemplo n[ost]ro hoc debetis eligere
ro. viii. quis nos separabit a caritate. ut
tribulatio angustia [et]c. q. d. no[n]. Hic ostendit

NAM ET CUM APUD NOS ESSEMUS q[uod]
debent p[ro]pter[ea] in fide confirmari. Dicet. n[on] n[ost]ra
.q. ita in hoc positi sum[us] [et]c. Nam cu[m] ap[u]d
nos eem[us] p[re]dicentes p[re]dicebam[us] vob[is] passuros
vos tribulationes. ut .s. postmod[um] leuius fe[re]tis.

Ferretis

cyp[rianus] .n. feriu[n]t iacula que p[re]uident[ur]. sic d[omi]n[u]s [illegible]
p[ro]p[ter] hoc d[omi]n[u]s p[re]dixit p[re]dixit discipulis tribulationes
quas passuri erant. m[at]t[h]. x. p[re]dicebam[us] m[ihi]
sic factu[m] est in re [et] scitis in cognitione.
Nondu[m] sup[er] illos passuros nos q[uod] multi passi
s[unt] d[e]fensiue. Et .n. passus est xp[istu]s. q[uia] p[ro]p[ter]
iniuriam exhibendam. alii iniquus q[uia] p[ro]p[ter] mali
tia[m] implendam. alii iust[us] q[uia] p[ro]p[ter] iustitiam de
fendenda[m]. alii compunct[us] q[uia] p[ro]p[ter] nequitia[m] puni
endam. [er]go q[uo]d complex inuenit[ur] ei passio exhib[en]da
n[on] e[st]. ut in xp[ist]o. heb. ii. eu[m] aut[em] qui modico
q[uam] angeli minoratus est uidem[us] ihesum xp[istu]m p[ro]p[ter]
passione[m] mortis gl[ori]a [et] honore coronatu[m] ut gr[ati]a
dei p[ro] omnib[us] gustaret morte[m]. Commendabil[is]
p[re]ceptu[m] m[ihi] redemptionis. uiii. passio q[uia] est
io. xviii. s[ed] me q[ue]ritis sinite hos abire. hebr.
ii. decebat eum q[ui] multos filios ad gl[ori]am addu
xerat .i. adducet consummari [et] auctorem salutis
Exempli acquirende [et] [illegible] i[n] pe. [illegible]
oportuit .ii. xp[istu]m pati [et] ita intrare i[n] gl[ori]am suam
io .i. pe. ii. xp[istu]s passus e[st] p[ro] nob[is] relinquens ex[emplum]
Adinuenti[us] misericordie inueniendam passus .ii. p[ro] expiati
onem nouit compati. io heb. ii. in eo .n. i[n] quo
passus est [et] temptat[us] potens e[st] [et] eis qui temptant[ur]
Vendicatio uite hominis nimio. deleo. Caritas
ei m[ihi] maiorem [illegible]. qui p[ro] me dedit suam ideo .i.
pe. iii. x[ristu]s in carne passus [et] uos eadem cogitatione
armamini. Item eius p[re]dicti inuenitur alia .s.
defensio. iustitie .i. pe. iii. s[ed] [et] siquid patimini p[ro]p[ter]
iustitia[m] b[ea]ti eritis. Ad cuiusmodi passionem
sustinendam inuitant. mu[l]t[a]: scilicet (?) ... [illegible] enim ad
Exemplu[m] imitandu[m] miles uiribus pugnans
idem. sanguinis .s. uuarum ostendit elephanti ad
bellum ideo iac. v. ex[emplum] accipite fr[atre]s longanimi
tatis laboris [et] patientie p[ro]p[ter]ea [illegible]. Job audis
tis [et]c. ii. thy. iii. omnis qui pie uolunt.
Debitum ex solutione d[omi]n[u]s s[ed] d[omi]n[u]s passus e[st] p[ro] suo
multo plus s[er]uus d[e]b[et] pati p[ro] d[omi]no. ideo act. v. ibant
ap[osto]li gaudentes a conspectu concilii [et]c. ii. mach.
.ii. d[omi]ne qui scis s[ed] sciam .i. pe. iiii. xp[ist]o i[n] carne
Precessit commodi. mercator multa patitur p[ro]p[ter]
lucrum temporale q[uod] plus p[ro]p[ter] spirituale .i. pe. ii. hec
est .n. gr[ati]a. si p[ro]p[ter] conscientiam dei sustinet quis tristitias
[illegible] patiens iniuste. Certam p[ro]p[ter] sp[er]ate [illegible]
Sequens p[re]mii. Infirmus pat[itu]r secte [illegible] dic
miles ictus p[ro]p[ter] gl[ori]am humanam agricola la
borem p[ro]p[ter] mercedem. ro. viii. ex[istimo] q[uod] non sunt condi
gne. m[at]t[h]. v. b[ea]ti q[ui] persecutionem patiuntur. ii.
cor. i. sic socii passionum sic[ut] Item eius pati
endi causa inuenitur. s. expiatio culpe. de q[ua]
ro. vii. cu[m] .n. ess[emus] i[n] carne passiones
peccatorum operabant[ur] in membris n[ost]ris ut fructifica

renis incredibilibus passionibus premitur magis luxuriosus. sicut ebrius ignem ardentem. Ro. i. tradidit illos deus in passiones ignominie. Iam serviunt etc. Ier. infra. iiii. Flamma in passione de avaritia sua cupidi. sicut ydropicus sitim sic luna eclipsim. i. pe. iii. Nemo vestrum patiatur sic sicut fur aut homicida. aut aliorum appetitor. quid .n. prodest homini. si universum mundum lucretur. anima vero sua detrimentum patiatur. Mt. xvi. Infirmitas solem iniso[?] vim Iudicii. sicut ocls[?] Iudi de xpo. sap. ii. gravis est nobis ad videndum. Gen. xlii. intuito hoc patiuntur quia per cecitatem. sap. xix. iuste patiebantur. ydolatre sic iniusti. Iniquitates sue. Ier. dicit omnis iste ille. sap. v. lassati sumus in via iniquitatis. ad has passiones sequitur exempla ... iiii. puniti nequitie in gehenna.

d **Propterea et ego amplius non sustinens.** Hic ostendit Paulus causam quare misit ad eos omnibus duplex motivum unum amoris alterum timoris. ibi. ne forte. In prima implicat causam duo. primo amoris intentionem. quia amplius non sustinens. secundo provisionem quia misi etc. Dicit ergo. propterea quia ita passi sunt et ne inde timorem. propterea ego amplius non sustinens ignorare. scilicet quid agatis nos agentes misi Timotheum ad cognoscendam fidem vestram. i. fidei vestre stabilitatem. proverbiorum xxvii. diligenter agnosce vultum pecoris tui. Felix prelatus qui scit ad subditos. Ita affectuose quod amplius non sustinet. Ita sollicite. quia misit Ita provide. quia ad cognoscendam fidem.

**Ne forte temptaverit.** Hic tangit motivum scilicet timoris. Ubi duo tangit. scilicet timore tangit. primum est hostis temptatio. secundum sequens incomodi evacuatio. ibi et inanis. Dicit ergo ne forte. quod ita misi timens. scilicet ne. ne forte is qui temptat. i. dyabolus. cuius officium est temptare. propterea quod temptator dicitur. Mt. iiii. accedens temptator etc. temptaverit vos omni effectu. Ieronimus. n. quod temptat affectu et conatu. et ne scilicet inanis fiat labor vester. i. quod hucusque laborastis. quia utique fieret. si vos temptatori quiesceretis. quia labor suus perseverantia inanis est solus. n. qui perseveraverit salvus erit. Mt. xxiiii. ii. Io. videte vosmet ipsos ne perdatis quod operati estis. Hic est sexta capituli. In qua ondit se in

**Nunc autem veniente.** Reditum Thymothei consolatum. Ubi ostendit consilium primo quod Thymotheus rediens retulit. secundo quomodo in hoc consolatus fuit. ibi. ideo consolati sumus. Tertio quomodo consolari debuit. ibi. quid .n. gratiarum actionem. In prima primo tangit adventum Thymothei. secundo relationem boni apud nos inventi. ibi.

et annuntiante nobis. Dicit ergo nunc autem. i. cum misi Thymotheum. nunc autem ex plena legatione veniente Thymotheo ad nos a vobis. Iob. xxxviii. numquid mittes fulgura et ibunt et revertentia dicent assumus.

**Et annuntiante.** Hic ostendit relationem Thymothei. Ubi tangit. iiii. bona que retulit. primo duo pertinentia ad deum. scilicet intellectum et caritatem in affectu. secundo duo pertinentia ad proximum. scilicet recordationem preteritorum in intellectu desiderium videndi in affectu. ibi. et quia memoriam. Dicit ergo et annuntiante nobis fidem et caritatem vestram. i. constantiam utriusque et utriusque caritatis et in adversis. proponit autem fidem ut fundamentum. subiungit autem caritatem. quia sine caritate fides non valet ad esse vitam. i. cor. xiii. et annuntiante et quia memoriam vestri habetis semper bonam. i. utilem nobis et sanam. quia xpi bonus odor sumus. ii. cor. ii. ecce duo pertinentia ad ymaginationem. fides in intelligentia caritas in voluntate. recordatio in memoria.

Vestri inquit memoria vestri. vos dico desiderantes videre nos per sinceritatem. sicut et nos. scilicet et vos super desiderium videre. Ro. i. desidero .n. videre vos ut aliquid impartiar vobis gratie spiritualis. Felix ille qui credit ideum diligitur proximum. revolvit beneficium accipit sanum. consortium proximi. opus bonum inchoat. unde similiter etiam multiplicat. quid intus consumat.

**Ideo consolati sumus.** Hic ostendit suam consolationem. Ubi exprimit. primo suam consolationem. secundo consolationis intentionem. ibi. in omni necessitate. tertio intentionis rationem. ibi. per fidem vestram. quarto rationis consolationem ibi. quia nunc vivimus si. Dicit ergo. Ideo. scilicet quia talia annuntiavit. ostendens. consolati sumus in nobis. i. de vobis. qui scilicet prius eramus desolati. et hoc in omni necessitate. i. penuria et defectu victorum et tribulatione nostra. i. persecutionum adversariorum. consolati inquam in nobis. scilicet per fidem vestram. quia audivimus firmam. vel per fidem vestram intus et vere consolati. quia nunc et in hac. in hac vita vivimus. i. nunc nos reputamus. non quidam beati. quia in celo erimus. si vos statis. i. firmi et stabiles estis in domino. i. in fide domini. iii. canonica Io. maiorem horum non habeo gratiam. quam ut audiam filios meos in veritate ambulare.

**Quid enim gratiarum actionem.** Habito quod apostolus consolatus fuit. hic ostendit quod merito consolari debuit. quia scilicet omnium bona de eis audivit. quod condignas deo gratias non sufficit. Ubi primo innuit suas ad gratiarum actionem

insufficientiam. Secundo ostendit gratiarum actionis causam debitam. ibi. pro vobis. Tertio replicat letitiam de huius bona. ibi. in omni gaudio. Dicit ergo quam enim. quasi ex consolatione sumus et in vobis ex de bonis auditis non sufficimus reddere gratias. quam enim gratiarum actionem possumus deo retribuere pro vobis. super bonis suis nos dico positi in omni gaudio quo gaudemus propter vos et dicit omni gaudio. quia de singulis perfectis singulariter gaudebat. quasi vos dico stantes super auxilium divinum ... non possemus condignas gratias referre et non unico debemus audientes hoc de vobis solari.

b Nocte et die habundantius. Superius ostendit consolatum se fuisse Thymotheum. Secundo se de eius reditu consolatum. hic Tertio orat visitare eos per se ipsum ... primo quantum eo modo delectatur ... quae eis defuit suppleat. ibi. et impleamus ea. Tertio orat ut deus eius desiderium impleat. ibi. Ipse autem deus et pater. In primo orat ut videat eos et suppleat ea quae defuerunt. ... nocte et die. Instantiam quia habundantius. Materiam quia ut videamus. Dicit ergo vos te. quasi ita et in vobis consolati sumus de vobis. vos dico nocte et die quasi horis omnium diei et noctis. ... omnibus horis opportunis habundantius in quam oramus ... vos ... oportet semper orare et non deficere ut videamus faciem vestram ... in praesentia corporali et impleamus ea quae desunt fidei vestre ... nos ... capaces fiant ... perfectius.

Ipse autem deus et pater noster. Hic tertio orat ... primo ... quod petit ab eo qui dare vult ... secundo quod petat illud de se perfecte ... dirigat viam ... Dicit ergo ita oramus ... deus et pater ... qui vult nobis de bonis ... et dominus Ihesus Christus per quem ... mediatorem ... omnis sapientia ... dirigat viam nostram ad vos ... dominus ... faciat ... et non est ... 

Vos autem dominus multiplicet. Superius ostendit primo se Thymotheum. Secundo se de eius reditu consolatum. Tertio se optare videre eos per se ipsum. hic quarto orat ut deus in vobis ... augeat eorum collegium. In qua oratione petit ... primo ut perficiant. Secundo ut perveniant. ibi. ad confirmanda corda. Tertio ut perfecti fiant. ibi. sine querela

... ut perveniant. ibi. ... Prima petit ... ibi. In ... habundare fa- ciat. Tertio in ... ibi. et ad vos. Dicit ergo ... dirigat ... vos ad nos. vos autem dominus ... multiplicet ... ad ... dominus ... Hic orat ... 

Et habundare faciat. ... caritatis ... quod sit ... ibi. habundare ... in invicem ... in omnes. Dicit ergo et habundare faciat caritatem vestram in invicem ut non solum sit in vobis ... non solum in vos sed et in omnes alios et in inimicos ... debeat diligere ... in nobis caritate ... ad confirmanda corda vestra. Corda enim vestra sunt vasa fictilia ... thesaurum istum in vasis fictilibus. caritas autem ignis est ... consolidare et confirmare vasa fictilia ... ut ... sine querela ne vos ... in sanctitate ... perfectione ... in sanctitate coram ... Ihesu ... in adventu ... querela ... vos dico ... in adventu domini nostri Ihesu Christi ... expectantes adventum ... cum omnibus sanctis eius ... Secundo ... Sed ... sit in adventu ... querela ... in sanctitate ... ad adventum domini nostri Ihesu Christi ... cum omnibus sanctis eius ... veniet dominus ... veniet cum ... 

Secundo ... caritatem vestram ... diligendo ... 

Primo ... qui ... debitum ... solutam ... 

Secundo ... 

debiles depugnando mane. sicut . sicut ionis posset dici et decem et xiiii pauperes. ut dicit hic de aliis de hoc precepto Jo. xv. hoc est preceptum meum. ut diligatis in[vicem]. [S]ollicitum. hoc .ii. docet [Q]uod docuimus quo potius una quam omne aliud diligat s[ed] sine et quelibet septima. viii Ro. xii. caritate fraternitatis invicem diligentes. Infra. iiii. ipsi a deo didicistis. i. per i. simplici ex corde in d.

[Q]uarto collegitur a quo nullus debet excludi. quin ii. sapiens. unde ut ad scolas ... magis utilior est deus. Jo. Jo. xv. in hoc cognoscent omnes quia mei estis discipuli. si dilectionem adinvicem habuerit. Nullius facultas doctrina. et nihilis caritas. Aug.

[Q]uinto bonum quod plus diffusum plus ... angeli Jo. et quinto apostola dispergit ut multiplicetur. huius est caritas. viii dicit domine vos autem dominus multiplicet et habundare faciat etc. i Jo. iiii. karissimi diligamus invicem. quia caritas ex deo est etc. bonum est pro

[S]exto quia ab omnibus debet imitari. [I]mitamini pa trem suum aut prem. imitamini per caritatem. i Jo. iiii. si deus dilexit et nos debemus invicem diligere. ergo estote imitatores dei sicut filii karissimi etc.

[S]eptimo quando dedit quo nullus potest salvari. sicut laboravimus pro salute corporali et plus pro spirituali. i Jo. iiii. si diligamus invicem deus in nobis manet etc. optimus medicus tamen eius in nobis perfectus est. est optima medicina [H]ic queritur ad confirmandos vos. contra. sicut steterant in ... omnibus et indigebant confirmatione. Ro. non valet ad ... calcar equo. vii licet currant confirmantur et hoc stabiliri. vel quamvis plures eorum currerent ... tamen aliqui erant infirmi. [C]ontra sicut illud cum plus non sustinens. glosa. non est certe quid agatur apud nos. contra discipulos absentes. presens enim fuit ipse dicit. Et si corpore absens sum. spiritu presens sum. ergo absentia non valuit. Responsio sicut ... absentia ... aliquid sit. aliquid non. item apostolus. vii non ... facilitas. [C]ontra sicut illud ... qui temptat. glosa. cum officium est temptare. contra officium est a deo temptatio. temptatio in ... non est a deo. Responsio temptatio est a deo sed non prava intentio temptantis. vel dicendum quod omne officium a deo est vel a petere ... [C]ontra sicut id ... ante ... glosa ... ad cognitionem fidem vestram. contra. fides invisibilis est. Responsio ... invisibilis est tamen opera fidei et signa sunt visibilia. [C]ontra sicut illud ideo consolati. glosa. quia ... non per ... presentia ... consolationem habet. Responsio non per eius presentia ... [C]ontra super illud vivimus. glosa. quia ... in celo. contra vita ... huius exilii ... est vita

beate celestis. Responsio non oportet vitam celestem ... hanc corporalem sed vitam anime spiritualem. [C]ontra ea que desunt fidei vestre. contra fides eorum erat perfecta. perfectum non est cui aliquid deest. Responsio perfecta erat in devotione et assensu. sed non in cognitione. [C]ontra ibi. glosa non potuimus docere vos quia eratis parvuli. ex hoc videtur quod aliqua de fide revelanda sunt maioribus que non minoribus. contra Augustinus dicit quod articuli fidei omnibus sunt predicandi. Responsio quod hic dicitur ideo dicitur non quia articuli fidei non sint ab omnibus sciendi. vel explicite vel implicite. sed quia ... quibus non possunt capi vel ... de quibus ... ad articulorum declaratione.

# [D]e cetero ergo fratres rogamus

[Capitulum] IIII

[D]e cetero ergo fratres rogamus vos. [H]ic est tria pars in qua apostolus hic epistole post salutationem et ... in hunc diem confirmationem ... dicitur ... a quibus ... revocat eos principaliter a duobus. primo a ... morum. Secundo ab ipsis ... fidei. ibi. nolumus autem vos ignorare. Iterum prima ... ab eis excludit duo. primo immunditiam. i. in ... morum. secundo curiositatem. i. curiositatem. et ... ibi. de caritate autem fraternitatis. Iterum prima primo monet ut permaneant in eius doctrina. secundo docet quod sit illa. ibi. scitis enim que precepta. Iterum prima tangit primo monitionis formam. secundo ... i. ut quemadmodum accepistis. tertio finem. ibi. ut habundetis magis. [D]icit ergo de cetero. q. ... habundamus caritate in nobis. ergo ... rogamus vos et obsecramus in domino Jhesu. Rogamus et obsecramus. glosa ... est tria ... possunt rogatio. ii. est simplex deprecatio. obsecratio est deprecatio cum adiunctione ... ... amor ... ... amor. ... Ecce dominus ... exaudivit ... sic affatur ... fratres ... ... rogamus vos adiuvari ... et obsecramus in domino. q. d. rogamus vos ... timentes et amantes. [H]ic secundo dicit modum

[U]t quemadmodum accepistis. [M]odum autem ... quia in ... et honesta ... ut perficiant et persequentur illa ... applicant ... ad hoc ... ibi. ut quemadmodum accepistis a nobis ... ibi. quomodo vos oporteat. volumus ... ibi. et placere deo. ergo obediens. est. quia apostolus tradit quod ... expedit ... deo placet. et hoc est quod dicit. Ita rogamus. i. quemadmodum accepistis a nobis ... ... in primo

vob' noua mandata .i. Jo .ii. no mādatū scribo
uꝯ ꝯ nobis .s. mandatū uet᷑ accepistis
i qn̄ quō nos opꝺtat ābulare ꝑficiendo
ꝑ uia mādatoꝝ . ps̄ 7 ambulabam i latitudine
q᷑ mandata tua exquisiui 7 placere deo i
ꝑfo᷑ue ꝯsilioꝝ . ita ambuletis in bono . ꝑ
seuando . eph .v. mete quō caute am
buletis . ambulētis magis . ita ut habūdetis mā
gis .i. magis 7 magis . i u᷑tutib' 7 bonis
opib' crescatis . [H]abundes &c.

[Fid]e sic aer luce ꝑ resolutōz nebularū .ii.
coꝝ .viii. in omib' habundatis fide .
[Sp]e sic agricola certitudine fruct' ꝑ ꝯspectū
uē floꝝ 7 fructuū . Ro .xv. habundetis in
spe . glo ut sitis certiores de etna btitudine
[C]aritate . sic fornax igne ꝑ flāmā 7 oppo
uē lignoꝝ . phil' .i. hoc oro ut caritas
[P]rudentia . sic uir argento ꝑ pinacōnē
artificiū . ꝑ .x. salon fecit ut tanta esset
habundantia argenti &c. col .iii. v'bum ꝑ
habitet in uob' habundanter . in glōe eius
fortitudine . sic piscis ꝑ incrementū corpis 7
pleꝝ . Ro .xv. habundetis in spe 7 u᷑tute sp̄c
s. glo in fortitudine qm̄ dat sp̄c s̄cs .
[A]b cumpancia sic ꝑegrinus ut ꝑficiat die
tam . eccl̄i .xi. est hō marcidꝰ egens recupa
cōne plus deficiens u᷑tute 7 habundans
paupertate 7 ocl's dn̄i [F]ratres ꝑ actpre . ꝑu
Justicia sic arbor uua . xv . In habundantia
iusticia uir maxima . qr̄ .v. in habundanti iusticia

b [S]citis enim que precepta [&]c

[N]ic autem dicit q̄ sit illa doctrina i q̄ mane debe
t' mouet ut teneant . pmo ab i quacōne
sua . scdo ab i uria ꝑximi . ibi 7 ne quis su
pgrediat' [S]cdo ꝯdit rōni hoc faciendi
ibi . qm̄ uindex est dn̄s . In pma allegat
eis pmo precptoꝝ suoꝝ auctātē . scdo dei
uoluntatē . ibi . hec est .n. uolūtas dei . terto
ꝯcāni hoc faciendi certitudinē . ibi . nō i passi
one desidii [D]icit ergo . Scitis .n. q . ita
moneo nos sic ambulare . quia accepis
tis a nob' scitis .n. que precepta .i. q̄ ho
neste 7 utilia dederī uob' 7 hoc ꝑ dn̄m
ihm̄ datam sup 7 manifesta hoib' . u'l ꝑ glo
qui dat ea ab actore . u'l dn̄m ihm̄ .i. au
ctoritate dn̄i ihm̄ nō s̄ca .ii. cor .uit. an
expimentum queritis eius qui in me loquitur
[H]ec est .n. uolūtas dei [H]ic
allegat diuina in uoluntate . v' ipsi citur
ta moneo . ad obediendū . s. uolūtas
diuina . q̄ hoc ē uoluntas . utilitas sibi

q̄ scificatō u'ra iustitie exigentia . q̄ ut
abstineatis &c . ergo faciendū est ex q̄ deus
ꝑcipit facē expedit . Justicia exigit .
[E]xigit aūt iusticia duo .s. declinatōnē
mali q̄ notatur . ibi . ut abstineatis . posse
cōm boni . que notatur . ibi . ut sciat &c .
[D]icit ergo . Jta dedi precepta ꝑ dn̄m 7 vere h
est .n. uoluntas dei .i. preceptū dei q̄ ē uolū
tas signi 7 si nō q̄ sit uoluntas bnplacti
ti . scificatō u'ra .i. ut scificetis uos . bn̄ op
ando . ui . uileri . sicut dicit scd'ē s̄ctore
qui seusū 7 ut abstineatis uos . q̄ so
ste remota ab uīca cōme tam carnali q̄
spuali . scd'm decretum aploꝝ . act' xv . i . cor
vi . fugite fornicatōz . abstineatis inq̄
ita . s. ut sciat &c . hoc legit dupli' . uno m'
q̄ uas appellatur corpus ꝑpriū . sic ut sciat un'
quis' uas suū .i. corpus ꝑpriū . q̄ ē uas aīe
.ii. cor .iiii. hns thesaurū istū in uasis fic
tilib' possidē cohercendo 7 sbiugando nō ab
eo possideri .i. cor .ix. castigo corp' 7 i seru
tute &c . possidē inq̄ in scificatōe u'tutum .
domin .n. tua dn̄e dec; scitudo . 7 honore .
ne i honorē' ali q̄ turpitudine incuriē sic
fecit illi de quib' ps̄ . homo cū in honore
eēt nō intellexit &c . Alio m' legit' . s. q̄ uas
appellatur corp' uxoris . ut uxor sic ut sci
at unusq̄s uas suū .i. uxorē suā .i. ꝑ .iii.
.q . i firmiori uasculo mulieb' ipartientes hono
rem possidē ei dn̄ando nō ab ea possidi
q̄ uir . si pmatū hēat gia est uiro suo
eccl̄i .xxv . J . .ii . eid .iii . uiles dn̄antur
uiros nō ne dolens possidē in q̄ ab usu
uxoris licito 7 honore abstinendo ab usu
illicito . ꝑꝑ hoc . paulus ꝯ ona . q̄ uxore
ab utebatur . gen .xxxviii . nō i passione
desiderii .i. in passionib' ex desidio uenien
tib' . u'l i solo desidio existentib' . Ro .xii . ci
ram carnis ne feceritis in desideriis . sic ꝑfecte
sup' fecerut q̄ ignorant deū .i. q̄ ignorant
deū . ꝑꝑ q̄ nō debeant circa illa . ꝑ scd'm
de imundicia in gentes qui te nō nouerūt 7
hoc ē precepta dei ne quis supgrediatur mo
lenda ne ꝯtinueat fraudulentia i negō
ꝑ uato uxoris u'l quoꝝ alio . frēm .i. ꝑximū
suū / etē ulteriē tractus luxurie i passione
desiderii . s. bie in supgressione ꝑximi . alia
tiae in ꝯtinuatōne negotii nō sic apl's .ii.
cor .vii . nemine lesim' nemīē corrupim'
nemine circūueim' [H]ic ponit rationē amo
[Q]m̄ uindex est dn̄s . ineouīs toveni

tpliū· pma est ne incurrant iram dei· Sine dicat
fecit dne vocationi· ibi· non enim vocavit nos deus
tha ne contempnant mandata dei· ibi· itaque qui hec spernit
Dicit ergo quod quia ita abstinendum est· ab his quia
vindex est dominus de hiis omnibus· Ro· xii· in vindicte
Vertendum est autem quod ire iniuriam dei vindicans hebr
x· sicut predixim· i· simpliciter asserimus· et testificati
sumus· i· sub testimonio scripture probavimus· ergo
pruinemte (?) fortiter· quia dominus Iuppinationis [illegible]
quia de hiis omnibus in utraque vita· quia testificati
sumus· Hic subdit racionem talis· sunt vocacioni
Non enim vocavit nos· Quoniam est
amblandus· sed vocavit nos non in immundiciam· sed
in sanctificationem· ergo non immundus· sed sanctus amblandus
et hoc est quod dicit· Ita abstinendum est ab his non
enim· vocavit nos deus in immundiciam· incontinentie· ut scilicet
immundicie serviamus· Math· ad· iiii· discipulos et nos
nos amat· prov· xii· qui diligit cordis mundi
ciam propter gratiam labiorum suorum habebit amicum regem
sed vocavit nos in sanctificationem interiorem· in· scilicet sancte
innocentie· Ioseph· iiii· obsecro ut digne ambuletis
vocacione qua vocati estis omnium aliarum et sublimior
eius qui vocat· quia non princeps terrenus vel prelatus
secularis et fragilitas· ecce quos vocat· quia non tamen
angelos vel beatos· sed nos viatores et qualitas
quod ad quod vocat· quia non in immundiciam· sed in sanctificacionem
Sonus super illud ut habundetis magis· quod valde dif
ficile est sapientibus habundare· vel nonnullum quod est
habundancia fortune gratie et culpe· Est similis
habundancia fortune et periculosa propter tria quia sicut hum
offendit deum· sicut equus in pugnam· recalcitravit
unde dicitur dominum reliquit· habundavit· expletio in filios
dicto tabernacula predonum· et audacter provocant deum
Ipsi enim ipse dedit omnia· contempnit et ruunt· sicut
se habet luna ipsi deum luna quanto in dicitur plenior tanto
remotior est a sole· Gallina si vero desinit manga
re· Ier· xvi· loquitur in habundancia dixisti· non au
Polluit se ipsum· sicut habundancia pluvie putrefacit
bladum· ezech· xvi· hec fuit iniquitas sodome· superbia
saturitas panis et habundancia· et de hiis multiplex
Habundancia gratie est fructuosa de qua Ro· v· ubi habundavit
Caritatis in corde sicut colorum mare· Iudith· v·
hebrat cos habundancia in caritate eucharisti et b· b· by
veritatis in ore sicut florum in arbore· eccli· vi· lingua
Sanctitatis· in ore sicut firmamentum in melle· ii· cor
·ix· habundetis in omne opus bonum· vii· super habundo
Gaudio sit oblone sicut odoris in aromatum· ii· cor
gaudio in omni tribulacione mea· Ad hanc sequitur
habundancia gloriae in remuneratione· de qua dicitur· viii
dominus deus tuus introducet te in terram et vobis omnium regnum
Hanc consummatur

Securitas· prov· i· qui me audierit absque
t(er)rore· et habundancia perfruetur· timore· in sub
Gaudimos· ps· valles· i· humiles habundabunt frumento clamabunt et m· h· d·
Felicitas· ps· ego dixi in habundancia mea non
[illegible] dicitur in paradyso et cetera· non· movebor in
Habundancia culpe est periculosa de qua· math· xx
iiii· quoniam habundavit iniquitas· Est habundantia inrepleres
Pravitatis in corde sicut dominus in sepulcro·
Iac· i· abicientes omnem immundiciam et h·
Dolositatis in ore sicut malarum herbarum in orto
maledicto· ps· os tuum habundavit malicia·
Vanitatis in opere sicut ignis pellis in echino (?) pe·
cci· xix· est qui minuit sapientia et deficiens sensu
ergo· i· in timore dei quam qui habundat sensu
Ad hanc sequitur habundancia gehenne· prov
retribuet habundantius facientibus superbiam·
Itaque qui hec spernit· Hic ponit rationem
tal· non sit spernenda precepta dei· si quis amblare
in immundicia illa spernit ergo non est ambulandum in immundiciis·
dicis· Primo· ergo contemptores increpat· secundo
contemptum aggravat· ibi· sed deum· tertio causam
exaggerat· ibi· qui etiam dedit spiritum· Dicit ergo
Itaque· quia etiam quia deus vocavit nos· itaque qui hec
spernit que predixim non hominem spernit solum
sed deum auctorem horum preceptorum· Vane est homines
sperne· ysa· xxxiii· ve qui spernis nonne et
ipse sperneris· Gravius sperne dei mandatum·
luc· x· qui vos spernit me spernit· Gravissimum
sperne ipsum deum hebr· xii· videte ne recuse
tis loquentem· qui etiam quia hec sunt dei precepta quia
et ad hec precepta dedit spiritum suum i(n) amb· qui
·s· loquitur hec in nob· math· x· non· n· vos estis qui
loquimini· sed spiritus patris in vobis et cetera· Vel etiam dedit
spiritum suum sanctum in nobis· ut in nobis esset ma
ior auctoritas arguendi· eius· u· est arguere· Io
xv· cum venerit arguet mundum de peccato et cetera·
De caritate autem fraternitatis· Depre
hensis in eis· Hic reprehendit eum de duobus vitiis
·s· curiositate et ocio· ubi utitur primo quidem
corone secundo admonitione· ibi· rogamus autem vos fratres
In prima· primo dicit quod non indiget de caritate
doceri· secundo subdit eum quia a deo sint edocti· ibi·
ipsi enim a deo· tertio probat idem per eius dilecta
fratribus· ibi· et enim facitis illud· Dicit ergo de caritate
·q· de presencia habui in ore vestro autem sed
de caritate fraternitatis· quam· scilicet fratres diligatis
non necesse habuimus scribere vobis ipsi enim a deo didi
cistis· ut diligatis invicem· vel per predicationem
ipso dicente· Io· xiii· mandatum novum do vo
bis ut diligatis invicem· vel per inspirationem

mg

secunda q(uaestio) [illegible]

uicto. n. docelit nos deo omnibus. i. Io. ii. Et
exemplum dilectionis in nos. i. Io. iiii. Karis-
simi si deus dilexit nos et nos debemus alterutrum
diligere. Ideo et non sunt uite de hoc nobis scribe-
re. u. i. illud. i. opus dilectionis facitis in omnis
fratres. qui sunt in uniuersa macedonia. G. ex-
hibeo dilectionis exhibitio est opus.

b Rogamus autem uos fratres. vt sic est
supius commendacione. hic incitatur ammonitione
de moribus. primo ad ea que sunt uite contemplatiue.
secundo magis ad ea que sunt actiue. ibi. et operamini
manibus. In prima monet ea. primo ut in caritate
habundent. secundo ut ad quietem studeant. ibi. et
operam. tertio ut quieti sint agant. ibi. et ut vestrum
negotium. Felix anima in qua habundat compositus
caritatis inuisibilis quiete. Responsabilis et inma
consideratione. Dicit ergo rogamus. quia ita facitis
opus dilectionis. sed tamen rogamus uos o fratres
ut habundetis magis in caritate. ut s. possitis
in gradu in habundantia septimum. Iob. v. et o-
pam detis. quia s. difficile est. hec contemplatiue
ut quieti sitis non uagi et curiosi. ysa. xxx.
sinecitarum et quiescatis salui eritis in silen-
cio et spe erit fortitudo uestra et rogamus et ut
uestrum negotium agatis alienum negociis di-
mittis. multi n. amplectuntur aliena negocia
propriis neglectis. tales non possunt dicere al-
tera sponsa illud. cant. n. ordinauit in me caritatem.

c Et operemini. Hic monet ad ea que
sunt actiue et primo ut manibus laborent. secundo
ut alios edificent. ibi. et ut honeste. tertio
ut aliena desiderent. ibi. et nullius aliquid. Dicit
ergo. et rogamus. ut operemini manibus uestris
hoc n. multi iniuat. ad hoc considerit hoc quia et
multam maliciam docuit ociositas. eccli. xxx
iii. operemini modus sic precepimus uob. ii. thessa-
lonicenses siquis non uult operari non manducet. et
gen. iii. in sudore uultus tui. uesceris pane
tuo et ideo operandum ut honeste ambuletis
ad eos qui foris sunt. i. collo. etiam. et nunc
coll. iiii. in sapientia ambulate ad eos qui foris sunt
. i. pe. ii. conuersationem uestram inter gentes bonam.
Tangit ergo perfectum modum. ibi. ut ambuletis. contra
pigros modum. ibi. honeste. contra suspectos. con-
modum. ut exemplum. ibi. ad eos qui foris sunt
contra impetos in hoc redarguendi sunt quidam
qui foris cum sciantibus. sciant legerunt. hil
habet naturam omnium contribules. i. sunt. et et ro-
gamus ut nullius aliquid desideretis. multo
minus tollatis. exo. xx. non concupisces rem
proximi tui. et c. uel et ideo operandum est ut nullius

aliquid desideratis. desideria n. occidunt pigrum
noluerunt. n. quicquam manus eius operari. prouer.
.xxi. Hic queritur super illud. Rogamus et ob-
secramus. glo. consuetudo est apostoli ut duplicem
uel complicet illa eandem huiusmodi uel sensum. contra
ar. uel locum in uoca est. Responsio. non e in cul-
contra. n. habeant eandem sententiam principalem. tamen
differunt in aliquo ut cum est in lege uel
uel quia non fit hoc sine causa. sed propter aggrauacionem.
Item super illud. et placeatis deo. glo. in huiusque consilio
perfectionis addunt. contra. non solum consilia placent bono
deo. immo et per precepta. Responsio. placere deo dupliciter con-
tingit uel applicatione essentialiter et hic fit per precepta uel quasi
quasi fit per consilia. Item super illud sciat uas suum. glo.
corpus quod est uas anime. animam dicit et anima continet corpus et
continet a corpore. Responsio anima continet corpus conseruando. sed
per quam loco diffiniendo. Item ibidem glo. uas suum
uxorem dicendo. contra. uxor non est ancilla. sed socia. Re-
spondeo de domino placeo uis non condicionis. Item super illud in pas-
sione desiderii. glo. ut uel desiderium sit. contra. primum mo-
tus desideriorum non possunt totaliter uitari. Responsio de
desiderio completo. Item sic et gentes que ignorant deum.
contra. cum omnibus existendi dum cogitatio ab ipso naturalis
insita est. Responsio. omnibus insita est cognitio dei. in uni-
uersali est. sed non in particulari. s. quid sit deus uel
cuius. Item super illud negotium uestrum agatis. glo. dum
sit alienus. contra. eccli. xvii. unicuique mandauit de
proximo suo. Responsio. aliena negocia procurare ex
caritate bonum est ex curiositate et cum euagatione
malum est. Item super illud et operamini manibus uestris sicut
precepimus. glo. quia autem non operantur manibus preceptum
apostoli transgreditur. et monstrat per hoc. Responsio. non est preceptum
generale. sed speciale datum illis ab apostolo ex causa
speciali. scilicet habent ad eos quibus occupati erant
eo quod uacabant ocio et curiositati.

Nolumus autem uos ignorare. Supra
reuocauit eos a curiositate morum. hic reuocat
eos ab imperfectione fidei. et primo scribit eis de futura
resurrectione. secundo excusat se quod non scribit eis de tempore
capitulo ultimo. In prima primo tangit scilicet eis necessitatem
secundo ex quo ostendit futuram resurrectionem. ibi. si n. credimus.
tertio tangit resurrectionis seriem. ibi. hoc n. uobis
dicimus. quarto ostendit ad inuitatam inspere resurrectionis con-
solationem. ibi. Itaque consolamini inuicem. In prima primo
de ratione dicit documentum. secundo documenti emolumentum.
ibi. ut non contristemini. tertio emolumenti in nostra
dentibus defectum. ibi. sicut ceteri. Dicit nolumus. quasi
non solum peccata monemus. sed et nolumus uos igno-
rare de dormientibus. i. de mortuis. quos dormi-
entes appellat propter resurrectionis facilitatem. Ita n. de facili
excitabuntur a morte sicut dormientes a sopore

·cori·xii· nichil de hiis qui dormiunt in pulvere de
cim galabit. nolumus inquam ignorare. sup
pe resurrecturi sunt. hoc est. ignorare e valde p
iclosum. si enim in hac vita tantum in xpo sperantes sumus
miserabiliores sumus omnibus hominibus. i. cor. xv. hoc
autem nolumus vos ignorare. ut non contristemini
·i· totaliter inconsolabiliter de morte amicorum con
temni. sicut ceteri. i. fideles qui spem non habent fu
ture vite. vel non habent futurorum spem in celis. xpo
·xxiii· q. d. et sic in aliis pietate contingat nos
contristari. non tamen deletis inconsolabiliter contristari

b ¶ **Si enim credimus.** ¶ Hic ex xpi qui o[illegible]
rone futuram. vel primo ponit antecedens. secundo
ne. secundo infert consequens. Si enim credimus
futurum. ibi. ita et deus. ¶ Dicit ergo. si enim q. ideo
non inconsolabiliter debetis de morte amicorum con
tristari enim quia si credimus. sicut credere debemus
quod ihesus mortuus est et resurrexit. quod est mortuus
inde vel obedire resurrectionis. quia xpus resurrexit
generat spem resurrectionis. similiter hoc credi
mus ita et credere debemus. quod deus eos qui dormi
erunt. i. mortui sunt per ihesum. i. in fide ihesu. sicut
stephanus. act. viii. et cum hoc dixisset obdormi
vit in domino. vel dormierunt per ihesum. i. per eius
ad mortem euntes tanquam prima [illegible] vere ma
Jo. xiiii. hoc inquam non solum similitudine sed addu
cet cum eo. ut sint ibi sicut eadem beatitudine et immortalitate
cum eo. Jo. xii. volo pater ut ubi ego. similiter sit
et minister meus. vel ut in iudicium domini veniet
ad iudicium. non timebunt. mali autem sic conducti
venient. ideo in maximo timore erunt.

¶ **Hoc enim vobis dicimus.** ¶ Hic ordo
resurrectionis seriem et primo quoad eius certi
tate. secundo quo causam efficientem. ibi. quoniam ipse dominus.
tertio quoad ordinem. ibi. et mortui qui in xpo.
quarto quoad prevaricate. ibi. sic semper cum domino. vel
in primo notatur forma verbo efficiens. in tertio in
in quarto finis. In prima primo asserit dicere veritatem
quod dixit eam. secundo quod resurrectio ita fiet celeriter ut
non sit ibi prius et posterius sed in tempore. ibi. quoniam nos
qui vivimus. ¶ Dicit hoc enim. q. vere eos adducet
cum eo. hoc enim vobis dicimus. ego. s. cum credere
de est. sicut enim doctor gentium in fide et veritate. i.
cor. ii. vel ego et silvanus et thymotheus quibus
credendum est. quod duorum testimonium verum est. Jo.
viii. dicimus inquam in verbo domini quod docuit nos quod
quidem est veritas. Jo. xviii. sermo tuus veritas est
quia nos qui vivimus. i. qui tunc vivemus. qui residui
sumus. i. tunc erimus. q. d. illi de nobis qui residui
erunt tormentis antixpi. vel in ini relicti de his
iam mortuis in adventu domini ad iudicium
non preveniemus resurrectione eos qui dormierunt

·i· qui mortui sunt longe ante resurrectionem. in
in fiet subito ut non sit. ibi. prius et posterius secundum
tempus. i. cor. xv. in momento in ictu oculi. fiet sub
cessio est in moriendo. quia notatur in residuo
similitas in resurrectione. quia notatur in non preveni
endo declinatio quando quia in adveniente domino
¶ Secundo. quia mors operatur damnum in [illegible] in multa.
¶ Primo quia omnis capit. i. reg. xiiii. omnis morimur
sic dormiunt. cor. xxv. dormitaverunt omnis et dor
mierunt. Vel quia non ne hic qui cap. sapienti
¶ Secundo quia sensus claudit. eccles. ix. mortui nichil
noverunt amplius. sic dormiens. eccl. xxii. cum dor
miente loquitur qui narrat stulto sapientiam. quia s.
non audit nec videt. ¶ Tertio pigeret dormientes aliquo
¶ Tertio corpus iacens relinquit. unde de amasa
mortuo. ii. reg. xx. quod conspersus sanguine iace
bat in media via. sic dormiens. ios. prv. xxiii
¶ Quarto quia operandi facultatem tollit. eccl. xiiii. ante
mortem bene fac. amice tuo. et xvii. a mortuo. quia
nichil perit confessio. sic dormiens. Jo. eph. v. sur
¶ Quinto quia surrecta possibilitas est qui dormit
non adiciet. ap. i. fui mortuus. et ecce sum vi
vens in secula seculorum. sic dormiens. Jo. xi. lazarus
amicus noster dormit. eamus ut ex.
¶ Sexto quia vires naturam non diminuit. i. cor.
xv. surgent mortui incorrupti. sic dormiens
Jo. xi. si dormit salvus erit. ¶ In fine seculi. quod
¶ Secundo hic quod apostolus generat se electis futuris
tales erunt apostoli in sustinentia et bonum et per
secutionum. etiam enim est ut castrorum acies ordi
nata cantica vi. unde fortiores ponuntur in principio
et in fine. et debiliores in medio ex eo illo fuit
occasio. secundo epistole. quia ex hoc crediderunt thessa
lonicenses iudicium futuri in diebus apostoli. ipse quia
valde excitati fuerunt. ideo necesse fuit ei scribere secundam epistolam

¶ **Quoniam ipse est dominus.** ¶ Hic ponit resur
rectionis causam efficientem. s. spem. dominus veniens
ad iudicium vel implicat quod veniet personaliter. quia
ipse dominus. potentialiter. quia in iussu. evidenter. quia in voce
archangeli. et visibiliter. quia in tuba dei localiter. quia de
celo descendet et hoc est quod dicit quoniam. q. vere non pre
veniemus eos quoniam ipse dominus in persona propria in iussu.
·i· imperandi potestate non in humilitate. sicut in primo
adventu non equitabit asinam non portabit
crucem. mat. xxiiii. videbunt filium hominis venientem
cum potestate magna et maiestate et in voce arch
angeli. i. sancti per se ipsum qui est princeps angelorum
¶ Est enim angelus magni consilii. ysa. ix. Jo. v.
mortui audient vocem filii dei. vel in voce
archangeli. i. sancti michaelis alicuius archangeli
qui dicet. surgite mortui. venite ad iu
dicium. mat. xxiiii. mittet angelos suos cum tuba

tec. et in tuba. illa in cauce vocat tubam. quia so
nus ei terribilem. vel in tuba dei venturus. quia mani
festacio sui adventus. secundum glo. vel id est cum archan
gelo qui ad festum veniet quantum ad sanctos. ad
bellum autem contra reprobos. In festis autem et bellis
solebant uti tubis. In tuba dei. i. xpi
vel dei. quia a deo habebit efficaciam. ipse descendit ro
a sue voce vocantis. descendet de celo localiter in
aera. Joel. iii. congregabo omnes gentes et deducam
eas in valle Josaphat. vel descendet de
celo. i. de secreto in manifestum. sic. u. sol exit et
ab oriente apparet. ubi in occidente. sic erit adven
tus filii hominis. mt. xiiii. Hic tangit ordinem
b. Et mortui qui in xpo sunt. et ordo
dine resurgentium. secundo aggregatorum ad iudi
cium. ibi. simul cum illis rapi. tertio iudicis
adventum. ibi. obviam xpo. quarto iudicii
locum. ibi. in aera. Dicat ergo. Ita descendet
dominus. et mortui qui in xpo sunt. i. unitati cum xpo
quiescunt resurgent. primi tempore. sed non quantum
sed alios non tempore. sed dignitate. ut videbitur
in opponendo. Deinde nos qui vivimus. i. illi de
nobis qui cum mortui inveniuntur. qui relin
quimur. i. qui residui ab antixpo persecutionibus
erimus simul cum illis qui nos ad requiem
precesserint. rapiemur ab angelis obviam xpo
in aera. mt. xxv. ecce sponsus venit exite
obviam ei. et sic semper inmortales sumus non sic. i.
acre quia cum domino erimus in gloria. quia semper inseparabi
liter cum eo simus in gloria. contra illud. ro. viii. quis nos
separabit a caritate dei et cetera. Secundum quod dicit
rapiemur in nubibus. scilicet sustinentibus nos quia mo
tus ille violentus erit et non naturalis. ut scilicet corpora
non glorificata ascendant in aerem. In ipso autem
raptu morientur. hii et statim resurgent et
hoc probat augustinus per hoc quod dicitur. i. cor. xv. sicut
in adam omnes moriuntur. ita et in xpo omnes vivifi
cabuntur. et ibidem quod seminas non vivificatur nisi prius
moriatur. Itaque quia scilicet omnes resurgemus. et cum xpo
erimus consolamini invicem. i. alterutrum de morte
amicorum in verbis istis. tamen scilicet spei. augustinus in glo
peccat contristatio ubi tanta est consolatio. decet ut luc
tus ex animo fidelis expellatur dolore. Hic quaeritur
contra illud ut non contristemini. glo admonet nos
ut de mortuis nostris utique non contristemur. contra glo
alia natura est ut contristemur. ideo non monet ut non
contristemur. sed ne contristemur inconsolabiliter. sicut et fideles
vidimus contristari in morte amicorum.
Contra primo naturalis pietatis affectum. ii. mach. iii.
flexus ad misericordiam fleuit recordatus de. s.
Contra secundo ostendendo dilectionis signum. vii. unde
cum moreretur dominus flevit super lazarum dixerunt ecce

quomodo amabat eum. Jo. xi. sic mulier non desi
Contra tertio consolationem aliorum ingerendam. eccli. vii.
plorantibus in consolatione. homini eccli. xxvi
Contra quarto imitandi dechristum. ipse relatiua cum
Contra quinto dubium statum morientis. tis fac luctum
cum. quia omnia incertum sunt mutata eccles. ix
Contra sexto causam mortis eorum sic lugebant
niam. i. mach. ix. dicentes quomodo cecidit fo
rtis qui salvum faciebat. Contra ibi de glo si
culpa non precesserit sine dubio mors secuta
non fuisset. contra in xpo mors fuit in quo culpa
non precessit. ideo precessit in natura humana li
non in persona xpi. Contra ibi de glo. quis u. in morti
persistit. nemo contra phil. i. desiderium habens dissolvi
ideo nullus nisi mori absolute voluntate natu
rali sed propter amicos propter aliquid. scilicet quod consequitur ex mor
te. vel mortem. ut gaudium vel huiusmodi. Contra ibi
glo orationibus sanctae ecclesiae et sacrificio salutari et ele
mosinis non est dubitandum mortuorum animas adiu
vari. ut referunt vivis. et quod ut cum sibi non graviter pe
rit aliena suffragia. ideo ipse dicit aliquos in tan
tum plus valere ut qui receperunt sacrificium vel ut parantur
qui aliquid pro eo faciunt. Contra ibidem glo. non
sunt fide operante per dilectionem ei sacrificia de corpore
eveniunt frustra ab aliis huiusmodi pietatis impendi
officium. contra ecclesia orat. ut liberentur de manu infer
ni. et de profundo laci. Iam per habet sanctorum possunt
animae dampnatorum totaliter eripi. ut credunt mul
ti quod ad preces gregorii quodam modo magis ad tempus
in inferno iuvari. ideo cum dampnati non sint de
corpore ecclesiae suffragia eius non prosunt ut dicit de
quo. sed quamvis oli dixerit qui premitur Ad primum
obiectum. ideo infernus non accipit. ibi. largi
pro loco toto inferni. mens multo credit ex
purgatorium. Ad secundum ideo. ibi. non erit dampna
simpliciter et absolute. sed quoad qualitatem et ad tempus.
Contra illud mortui qui in xpo sunt resurgent
primi. glo qui mortui in xpo quiescunt. contra an
resurgent primi tempore et ita resurrectio non
erit simul. contra illud. i. cor. xv. in momento in ictu
oculi. aut primi dignitate. et ita contra dicit quod illi
deinde nos qui vivimus. qui apparebant dignitate
non possunt. ideo sicut hoc duplex expositio. quidam
enim dicunt quod primum sit iam mortui resurgere
tempore prius quam illi quos inveniunt vivi
ad illud apostoli. Precedit quod singulorum resurrec
tio in momento erit. non tamen omnium simul. Alii dicunt
quod primum sit resurgere prius dignitatis quam ulti
mi. Ad obiectum de capitulo locus hic in superioribus aliorum
in fine mundi inveniuntur. non in persona. sed multi
quidem sanctorum ultimorum dignitatis erunt aliquibus primum
Contra illud rapiemur cum illis. glo. in nubibus sunt

pientib; · vn alia translatio h; leuib; nubib; q
aut erunt iam mortui et resuscitati · aut non · Si
sic · quia cum habeant corpora glorificata non indigebunt
deferri · si non · quia cum habeant corpora grauia non poterunt
nubibus sustineri · Pro · Sunt ergo in principio illius de
portationis erunt iam homines gloriam carnis · unde
appellatur raptus · sed in fine erunt resuscitati habentes
corpora leuia · Deportatio autem illa fiet non solum in
nubium · sed ministerio angelorum · Matthei · Sicut illud in uoce
archangeli et alio · uel sui · uel angelorum · que faciet
mortuos surgere · quod autem creditur resurrectionem
futuram · nutu iussu et uoluntate dei · non quia aliquid crea
tum faciat · Pro · illa uox faciet mortuos resur
gere occasionaliter non causaliter · sicut sonus campane fa
cit homines surgere et ad ecclesiam ire · Matthei ibidem
glo · in ipso raptu mors eorum erit et resurrectio ·
sed expresse dicitur indicaturus uiuos et mortuos · quia non omnes
erunt mortui · Pro · pro tempore autem aduentus ad iudicium
non aliqui erunt uiui · pro tempore iudicii omnes mortui
sunt super illud · et sic quod cum domino erimus · glo · cum facta
fuerit resurrectio · bonorum gaudium amplius crescet
quia gloria corporis sequetur ad gloriam anime ut predictum est adhi
ne autem quia non augetur tamen · Pro · Sed quanto magis erit
gaudium extensiue · quia de pluribus non intensiue · quia
de pluribus non intensiue · Sunt alio similiter erit gau
dium · extensiue · non quia ex additione glorie corporis
gloria anime augeatur · sed quia impedimentum quod retardabat
ad uisionem corporis · Sunt autem collecta · Consolari debent
Secundo · sicut illud · consolamini inuicem · quinque autem
primo per · et inevitabilem mortis aduentum
unde consolatione dicitur · ibimus post ipsum · unde · ii ·
Re · xii · ego uadam magis ad eum ille reuertetur
ad me · consolatus est · dd · h · ux · Secundo dicitur exi
Secundo per diuinam de morte tamen iudicium · unde consolatio
domino placet debitus patria · ecclesiastici · xli · hoc iudicium
a deo omni carni · ps · memor sum iudiciorum tuorum
a seculo domine et consolatus sum · unde consolatione
Tertio per modicum huius tristitiae · Dicite quid ualet
uobis lugere · ecclesiastici · xxxviii · propter delaturam amare fer
luctum · uno die et consolare propter tristitiam et · propter hunc
nichil poteris et te ipsum pessimabis et ·
Quarto per spem resurrectionis eorum · unde consolatione dicitur
adhuc in debitis enim ingla · unde hic dicitur
consolamini inuicem in uerbis istis · Dicit ipse uidit
Quinto per eandem mansionem · unde consolatione
ad meliorem iuuamen · ecclesiastici · xxii · modicum plora
super mortuum quoniam requieuit · C V

## De temporibus autem et momentis et ·

Supra uis certificauit eos de futurum resur
rectione · hic excusat se quod non scripsit quando futura
sit tempus · Et primo excusat se per temporis incerti
tudinem · ne ex hac incertitudine nimis terreantur
secundo dicit consolationem · ibi · uos autem fratres non estis
in tenebris · tertio ne ex consolatione nimis asse
curentur et torpeant addit exhortationem · ibi · ergo
non dormiamus · Quarto ut acquiescant exhorta
tioni · allegat diuinam uocationem · ibi · quoniam non
posuit nos deus · In prima primo ostendit · quod non
oportuit eis scribi de tempore · primus · secundo ad
dit causam · scilicet incertitudinem temporis · ipsi enim · Dicit
ergo · de temporibus · quasi · ita de resurrectione scripsi
uobis indiguistis · ut scriberem autem · sed o fratres de
temporibus aduentus domini · quo scilicet tempore ue
turus sit yeme uel estate die an nocte ac
momentis · id est horis · quasi · scilicet hora diei uel noctis
uenturus sit non indigetis ut scribam uobis quia
nichil scribam · nisi quod sciatis · scilicet ipsum clarescentem
actus · i · non est uestrum nosse tempora · uel momenta que
pater posuit in sua potestate · Deinde subdit nichil
Ipsi enim diligenter scitis · Incertitudinem
temporis qui tangit causa · primo aduentus perse
cutionem · secundo temporis incertitudinem · ibi · quod dies
domini · Tertio ipsorum impunitionem · ibi · cum enim dixerint
pax · Dicit ergo · ipsi enim · quasi et nunc non indigetis
ipsi enim diligenter scitis · id est pro diligentia scripturarum
inspectionem · quod dies domini · id est tempus aduentus
domini · quia dies dicitur per omnium manifestationem · quia tunc
manifestabuntur abscondita tenebrarum · sic
fur · id est improuise · ita in nocte · id est occulte et latenter
ueniet · Matthei · xxv · media nocte clamor factus
est ecce sponsus uenit · Dicitur enim dies in
dicti dies domini · Alia enim est dies hominum quod
homines pro libito suo faciunt quod uolunt · et erit
dies domini in qua dominus suum iniurias exigentem tam
iudicabit · luc · xix · et quidem in hac die tua
que ad pacem tibi · nunc autem abscondita sunt ab
oculis tuis · quia uenient dies in te et cum enim quia
et de sic fiet uenient · cum enim dixerint carnales · scilicet
homines non aduersantur · pro temporis mistri · scilicet autem
pax est uobis de presenti et securitas de futuro
· tunc repentinus · id est subitaneus · superueniet eis · id est
ad eorum oppressionem interitus · id est superueniet eis
subitanea die iudicii · propterea · Job · xviii · calcet
super eum desuper · quasi · rex interitus · Interitus inquit · Ita
sicut sic dolor · in utero habentis · id est parturientis
cum dolor maximus est · ps · ibi · dolores ut
parturientis · ysa · xiii · tortiones et dolores
tenebunt eos · quasi parturientes dolebunt · Aliqua
parturiens autem euadit dolorem illum · tamen ipsi
non effugient · Job · xi · oculi impiorum defici
ent et effugium peribit ab eis · Et tangit · hic
circa diem illum scilicet futurum iudicii · ii · ingr
gationes · erit · id est · sui parmanentia tamen quoniam ueniet
quia repentinus sine resistentia cum nec cepit quia

q̄ veniet sii to l'aucta quinerint · q̄ sic dolorum
ued huias sii fine post q̄ uenit q̄ no effugient
Flonis · q̄ · iiij^or · hoīu ignota iu p̃sunt nolu̅t̅ ec
p̃mo statum ꝑnum ad no p̃suineđ · eccs · x ·
nesat hō utrum amore ul' odio digius est
Scđo alt̃ius ostiam ad nō indicaud · i · cor ·
iiij · aut temp̃ iudicare · ix · nesat hō si · sui
Tercio diem mortis sue aduueud · eccs
Qrto temp̃ extrem iudicii ad uigilaud
q̄ · xxiiij · vigilate itaq; q̄ nescitis q̄ hora

Vos autem fratres non estis in tenebris ut

hic post excusatōm sbdit ɔsolatōm · ꝛ hoc ex
t̄ bz · p̃mo q̄ nō sunt in tenebris culpe · so · q̄
port' sunt in lūce grē · ibi · omis · n · nos · Scđo
q̄ nō sunt p̃rium in lūce sui · glo · ibi · u̅estis
noctis · Jnp̃ma p̃mo dicit q̄ nō sint i tenebris
culpe · so ex hoc innuit securitate in futura
die · ibi · ut nos dies · Dicit ergo · vo saut · q · ita
hoīb; carnalib; veniet dies dnī ꝑnius
sic fur · s; nob̄ nō · vos aut fr̄es nō estis · ꝛ tali
qui finctis in tenebris ꝛ infidelitatis · eccas
· n · alium tenebre · nuc aut lux in dnō · eph
· v · nō sic illos dies illa famosa in diem fuit
soph · i · dies illa dies ire tamq̄ fur ɔp̃hendat
ad spoliand ꝛ int̃ficiend · p̃s in opib; manuu
suaꝝ ɔp̃hensus e' pctōr ꝛ uenō estis in tenebris
oms · n · nos filii lucis · i · fidei estis · fides · n · lux
est sui glo · que facit diem · i · hītū · virtutū
tacita · de q̄ luce in p̃s emitte luce tuam ꝛ ṽi
tate tua · ꝛ filii · i · nutum · Jo · xij · dū lucē hētis
credite in luce ut filii lucis ꝛ nō estis · scđo
filii lucis · nō · n · estis noctis · sup filii q̄ntum
ad hītū uiciōꝝ · nox · n · p̃cessit · dies aute app̃
quit · Ro · tenebraꝝ · quantum ad infidelitate
hoc aute addit · s · glo ne q̄s putet se posse
ee p̃rium noctis ꝛ p̃rium diei · que n · societas
lucis ad tenebras · ij · cor · vi · Jmo sic fur · sic
Flonūs hic q̄ dies iudicii furi ɔparatur ·
p̃mo p̄p̄ leuium incessū · apo · xvi · ecce ve
iudicium eccs · viij · q̄ nō p̃fertur cito · ɔ
malos sniā idō s · hoīum ab eb̄ · lento pas
su incedit · iusticia dīna s; tarditate supplic
Scđo p̄p̄ imp̃uisum aduentū luc · xij · si
saret p̄r familias · qua hora fur veniret · Jamq;
Tercio p̄p̄ temp̃ obscurum · Je · xlix · si fures
i nocte rapuissent q̄ sufficiet s · m · xv · iue
Qrto p̄p̄ terribilem ingressum · Quā nocte
Joel · ij · p̃ fenestras intrabūt · q · fur ꝛ nocturna
quis · n · dies dnī ꝛ terribilis valde ꝛ q̄s sus
Quito p̄p̄ effossione domꝰ · Jancte cū
q̄ · vi · nolite thesaurizare vob̄ thesaurum
in terra · ꝟ fures effodiunt ꝛ furantur · p̃ma · cor

· iiij · dūs veniet q̄ illuminabit · ab · t · ꝛ in ·
Sexto p̄p̄ spoliatōm incautoꝝ · Jo · x
fur nō venit ut furet ꝛ p̃dat · sbdit
Jgitur non dormiamus · hic p̃ ɔsolatōm
hortatōz · ꝟ p̃mo mon; ut vigilent nō dormi
ant · Scđo ondit · q̄ dormire nō debeant · ibi
qui · n · dormiunt · Tercio q̄ potius uigilare debe
ant · ibi · nos aut qui diei · Jnp̃ma p̃mo deho
tat' a malo ꝛ actu · ibi · nō dormiamus · ꝛ exempli
· ibi · sic ceti · so hortat' bonū ꝛ actu · ibi · uig
lemus · ꝛ modū · ibi · ꝛ sobrii · Dicit ergo · igit
q̄ nō sumus filii noctis nō dormiamus in p̃te
b; delictis torpendo · eph · v · surge qui dormis
sic ꝛ ceti carnales · s · q · d · nō moueat malo
exemplū ad peccand · exo · xxiij · nō sequeris
turbam ad faciendum malum · s; uigilem
attente etiā ɔsiderando ꝛ sobrii simus ad uig
andū modeste temp̃alib; utendo · i · pe · ult
sobrii estote ꝛ uigilate · hic ondit q̄ do
Qui enim dormiunt · dormire nō debe
ꝟ tangit p̃mo ani sop̃ uolentie · so carnis i
moderantie · ibi · ꝛ qui ebrii sunt · Dicit ergo
qui · n · dormiunt · s · carnis corpe dep̃imit etiā
· s · nō ɔsiderando nocte · i · p̃ nocte mentis dormi
unt · vi · usq; p̃ter dormis ꝛ aīe ebrii huius te
alib; immoderate utendo · nocte ebrii sunt · i · ex oc
te mentoꝝ · hoc hūit · q̄ omis mal' eccs · s · p̃
Nos autem qui diei sumus · · i · e ·
hic ondit · q̄ potius uigilare debeant ·
tangit · p̃mo uigilandi am̄ · so forma ꝛ
duplicē · p̃mo · q̄ sob'i · ibi · sobrii · so · q
armati · ibi · Jnduti loricam · Dicit ergo
Nos aut qui diei sumus · i · in actib; lucentis
sobrii simus temp̃alib; modeste utentes
· i · th · vi · hūtes alimenta ꝛ quib; tegamur
huius armos dico induti ɔ hostes lorica
dei q̄ ɔtexitur ex diu'sis articulis · q · diu'sis
ctis · ꝛ caritatis · que ɔtexitur ex diu'sis p̃
ceptis app̃llant aut fides ꝛ caritas lo
ca · q̄ admodū lorice p̃tegunt ītalia · s
glo · fides ꝛ caritas uoluntate ꝛ intell
am spem salutis · i · spem de salute ɔ ad
mod galee p̃tegit mente ꝛ a p̃te sup̃io
ue · s · ledatur · i · despet ex iudicas ɔsideratōm
Ro · viij · spe salui fact sumus · Tangit aut hi
ap̃ls ēplice armaturam p̃ter ēte sufficere
hoiem · fides · n · p̃tegit ronabile · caritas ɔ
piscabile · spes irascibilem · s; post allegat
Quoniam non posuit nos deus · exhortatio
allegat notatōm diuinā · ꝟ tangit · p̃mo notato
nis fine · so mediatore · ibi · p̃ dnm · Tercio ly
tatur ad mutua ɔsolatōm · ibi · p̄p̄ q̄ ɔsolam

fine præcedentium faciunt duo. primo enarratio omnium mali. Secundo acceptio boni. ibi. sed in acquisitionem. Dicit ergo. quia. quod non est per hoc venientem ad salutem quia non posuit nos deus in statu quo sumus scilicet fidei et caritatis in iram. id est ut habeamus pœnam eternam. sed posuit posuit nos in acquisitionem salutis. ut scilicet bene operando salutem acquiramus. id est per hoc. vel etiam secundum eternam et cetera.

**Per dominum nostrum.** Hic tangit rationem sue dictionis. dicit quem tangit et omne dubium ponendum. Sublimitatem. quia dominum nostrum. Sublimitatis humilitatem. quia mortuus est. humilitatis utilitatem quia pro nobis. utilitatis obligationem. ut sive vigilemus. Dicit ergo. Ita posuit nos et hoc per dominum nostrum. quo ad divinitatem ihesum christum. quo ad humanitatem sine quo nec spes valere potest. qui scilicet christus mortuus est pro nobis. id est mente nostra amore nostro utilitate nostra quia pro nobis minificandis. licet imminentis. id est per eum christus passus est pro nobis pro nobis inquam. ut sive vigilemus id est in carne viuamus sive dormiamus. id est mortui simus. simul cum illo. id est christo viuamus et ad eius similitudinem viuamus vita gloriæ in pristino corde infinito. ii. cor. v. pro omnibus mortuus est christus. ut qui viuunt iam non sibi viuant. sed ei qui pro ipsis mortuus est. Hortatur

**Propter quod consolamini.** Ad mutuam consolationem cuius modi consolationem persuadet esse mutuam. quia invicem perfectam. quia et edificate continua. quod sicut et facitis. Dicit ergo. propter quod scilicet quia talem et tantam spem habemus consolamini invicem in hac miseria. alii alios de morte amicorum confortando. ysa. xl. consolamini consolamini populum meum et edificate alterutrum. scilicet in sanctitate vitæ ad bonum instruendo. ergo consolamini dolentes. edificate nescientes sicut et facitis. id est ut non minus postea quam modo faciatis. Ro. xiiii. que edificationis sunt inuicem

Hic queritur que temporibus et momentis ante diem sit hac. Joel. iii. determinat iudicii locum. ergo et debuit determinare tempus. Responsio. non est simile quia determinatio temporis induceret securitatem. determinatio loci non. sed potius incutit timorem. Item dicitur. et iudicium erit de die. quia et in medio quia sol et luna stabunt in ordine suo per illud abacuc. iii. sol et luna steterunt et cetera. sap. xxv. media nocte et cetera. Responsio. si dies appellatur latio solis super terram non erit dies. sed statio solis super terram dies erit ad orbem. Responsio. tempus illud nox dicitur per comparationem non propter obscuritatem. Item cum dicunt pax et securitas. super luc. xxi. arescentibus hominibus præ timore et cetera. Responsio. tempore persecutionis antichristi erit timor post mortem non eius per xlv. dies ad eos ad pœnitentiam erit pax. postea veniet iudicii timor. Item reperitur in glosa quod post mortem antichristi xlv. dies dabuntur ad pœnitentiam. et postea erit iudicium. quod dicitur quod determinatum est quod ante illos xlv. dies non erit non tamen determinatum est. qui postea erit. Item omnes vos filii lucis. contra. Super. id est in prima epistola dicit glosa quod inter eos erant quidam mali. Responsio duplex est filiatio spiritualis. quædam per sacramentorum regenerationem. hac erant omnes filii qui erant per cæterum iustificantis adoptionem. hoc non omnes erant. non omnes quidem. sed non omnes iusti. illos erant filii lucis actu vel aptitudine. Item ibidem glosa. fides est que facit diem. id est habitum virtutum contra habitus virtutum immediate a deo infunditur. Responsio. fides facit habitum virtutum dispositive non effective. quia prima virtutum est natura non tempore. Item ibidem glosa. nox est habitus iniquorum. contra. privatio non est habitus. Responsio. sic esse dicitur dupliciter. scilicet esse in habitudine. tam habitus duplicium. aut habitus non est habitudo non nature. Item super illud nocte dormiunt glosa. negligentia trahunt eos ad hoc. ut obliuiscantur esse iustis quod esse ut velle esse lentos. omnibus enim innatum est appetitum. ergo non cadit sub obliuione. Responsio. ponitur absolute pro quarte. quia sic se habent ac si obliti essent. Item super illud lorica fidei et caritatis. glosa sicut arma iustitiæ non nos nocet tempus aduersum. contra. caritas quantacumque sit in via potest amitti. Responsio. quamuis possit amitti postquam habetur non tamen dum insistitur ei. Item super illud. in acquisitionem salutis. glosa. non in otiosis dabitur salus. contra luc. v. iniquus laudatur a domino. non in sanctificatur. et curti et fructus muliebris. Responsio. omnium contemplationis bonum. sed omni tempore malum. Hec est quarta pars

**Rogamus autem vos fratres et cetera.** Epistole post salutationem maiorum confirmationem et minorum correctionem ponit orationem. vel primo ponit moralem exhortationem. Secundo ut impleri possit fiducialem orationem. ibi. ipse autem deus pacis. et ut libentius acquiescant ostendit suam ad eos affectionem. scilicet fratres orate pro nobis. In prima ponit distinctam exhortationem. primo subditorum. Secundo prælatorum. ibi rogamus autem vos fratres. corripite. Tertio similiter omnium. ibi. in quacumque necessitate mali. In prima subditos mouet erga rectitudinem prælatorum primo ad eorum recognitionem. Secundo ad humanitatem dilectionem. ibi. ut habeatis illos. Tertio ad debitam pacem. ibi. propter opus illorum. In prima primo hortatur ad prælatorum recognitionem. Secundo ostendit huius triplicem rationem. prima est omnis sollicitudinis ibi. qui laborant. Secunda honoris prælationis. ibi et præsunt vobis. Tertia fructus prædicationis

·ibi· et mouent nos· Dicit g^o. q. nos d^s ita facere aut· s3 o fr̃es sbdiri et minores ro gam^9 uos· q̃tenus p^ote possetis· hoc e^t p^la tos qui de facili p^rripiunt ut nouitis. i. uero^s nosse ordinans eis. s. uestra mistica reuere^r obediendo· hoc· n· duplici honore digni sunt qui bn̄ p^sunt p^sbri· i. thy· v· cos· s. p^la tos· qui laborant int^r nos· cura· s. et solici tudine p^latio· n· est labor no^n onus op^9 n^o otiu̅ ·i· thy· iii· q̃ ep̃atu̅ desiderat· bonu̅ op^9 desiderat ·ii· thy· ult^t· tu u^o uigila· i omnibz labora op^9 fac euuangeliste et c. et p^sunt uob offic^o dig^te et hoc in dn̄o· i· dn̄i ordinacione· dedit· n· q̃sdam pastores et c. eph· iiii. et moneut uos ubo et p^dicacione nouitis iug^iter ita habeatis eos habundanci^9· quia^m ceteris in caritate pl^9 eos diligendo et affectu et effectu· sic p^res spiritales filii· n· magis debent di ligere patres quam fr̃es· s3 heu hodie· q^2 eo ip^o q^2 est p^latus min^9 diligit^r ip^o amplius· qui ita habundanci^9 habete eos in caritate et sq̃ nos dum^9 increpant· uel puniunt tu^i ip^o op^9 illoru̅· q^2. s. officiu̅ illoru̅ e^t arguere et increpare· pace^m habete cu̅ eis et tam g^aciarum tu^m quibz aliud est confusabunt· debent· n· sb diti platos recognoscere· q^2 laborant circa eos in recta uie· sic debent eos habundanci^9 dili gere· q^2 sunt officio et dignitate· ideo debent ad eos pacem habere q^2 monent doctrina et p^dicacione· Hic s^bdit exhortacionem platorum ad

b

Rogamus autem uos fr̃es· p^latos monet ad· iiii^or· ad corripiend^u ad consolandu̅ ad supportandu̅ ad p^aciendu̅· g^o p^la debet ee magister corripiendo· socius consolando medi cus suscipiendo· amicus paciendo· Dicit g^o ro gam^9· q. sic faciant maiores aut^r· s3 o fr̃es minores rogamus uos corripite iq^etos ·i· curiosos et ep^ronagos eccl̃i· xix· corri pe p^ximu̅ aii quam comminetis· i· sit innuacionem· q^2 qui corripit hoi^em g^am postea inueni et· p^u· xxiiii· consolamini pusillanimes· contra adu^sitate^m tribul^ocionis et contra desperacionem p^ peccatis· ysa· xxxv· confortate manus dissolutas et c. di ate pusillanimes confortamini suscipite infirmos in fide· ut medici ad sanandu^m· Ro ·xiiii· infirmu̅ in fide assumite· ecc^o· de q^o bianu· eze· xxxiiii· q^d infirmu̅ fuit n^o conso latis pacientes estote i molestis illatis et hoc ad omnes amicos et inimicos domesticos et extraneos· superiores et eq^les· et inferiores p^ u· xiiii· qui paciens est multa gubernat^r sapia· Videte sup illos corripite

inquietos q^d correpcio p^lati debet esse p^rimo discreta ne faciat de claue clauis eccl̃i· ix· prius quam interroges ne uitupes quem quam et cu^m interrogaueris corripe iuste.

Secdo modesta ne faciat de claue clauu^m p^9 superueit mansuetudo et corripitur

Tercio ordinata p^ ordine euuangelicu̅ ne p^ac^i fratres cu̅ me· m^t· xviii· si peccauerit in te fr̃ tuus corripe eu̅ int^r te et ip^m· correpcio se

Quarto caritatiua· ii· thessal^. ult^. nolite q^ si inimicu̅ existimare· s3 corripite ut fr̃em· g^a ex dilectione· ysa· xi· exire dicetur u^rga

Quinto uera ne sub p^textu iusticie exerceat uindictam p^u· xix· correcto mendax i ore contumeliosi· Hic ponit omnes exhorta

Videte ne quis malum pro malo aliquando reddat... Hic monet· ut sbditos ista platoru̅ qui s^bditoru̅· v· ondit q^lit se habere debeant p^rimo in uita actiua· secundo in uita contemplatiua· ibi· Semp gaudete· Secdo dicit· ibi· Spm nolite extinguere· In p^mo monet q^lit se habeant p^rimo in uita actiua· se^o in uita contemplatiua· ibi· Semp gaudete· se^o s^bdit· nicn^s cui· ibi· hec est· n· uoluntas dei· In p^ma p^rimo dehortat^r uindictam· se^o dehortatur beniuolenciam· ibi· s3 semp q^d boni est· Dicit g^o uidete· q· n^o solu̅ pacientes estote· s3 uidete ne quis malum p^ malo reddat· nec et bonu̅ p^ malo subt^ hat· p^u· xx· ne dicas reddam malu̅ p^ malo· expecta dn̄m et liberabit te· s3 semp in p^spis· s. et aduersis· q^d bonu̅ est· i· utile sectamini inuicem· i· int^r nos credentes et omnes· et ad n^o credentes· gal^· vi· dum temp^9 habem^9 operemur bonu̅ ad omnes· maxime aut^r ad domesticos fidei· felix qui sic operatur q^2 bonu̅ q^2 q^d bonu̅ est bonu̅ omniu̅· q^2 bonu̅· q^2 in uita bonu̅ ecc^am· q^2 nos· Et nota q^d reddere bonu̅ p^ bono est iusticie malum p^ malo uindicte bonu̅ p^ malo misericordie malu̅ p^ bono nequicie· Hic monet q^lit se habe ant in uita contemplatiua

Semp gaudete· Conter in uita contempla tiua· q^d meditacio bona facit p^sencia et p^terita et futura· ut in spe gaudeant· ideo dicit semp gaudete· p^sencia ut eam petierint· ideo s^bdit sine intermissione orate· p^terita ut de hiis g^ias agant ideo addit in omnibz g^as· Dicit g^o s^p· q· et n^o solu̅ pacienti· s3 et s^p in p^spis· s. et aduersis· quia q^d uob fiat gaudete in spe p^u ·iiii· gaudete in dn̄o· s^p sine intermissione· s. ·im· certis horis et oportunis orate p^ bonis optinen dis· uel sine intermissione orate· i· s^p in spe iuste et eterna desiderare· nec· n· cessat orare q^ s^p in omnibz aut^r g^as agere q^d bonis optinen^s

coll. iii. humiliantes in gratiarum actione. Hec enim est voluntas dei. ut .s. pro omnibus gratias agatis. et hoc in xpo ihu. quia per xpm hoc docuit deus fieri a nobis omnibus tam maioribus quam minoribus. Supra. iiii. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra etc.

**Spiritum nolite extinguere.** Hic docet qualiter se habere debeant in doctrina. et primo qualiter in docendo. secundo qualiter in audiendo. ibi. prophetias nolite. tertio qualiter in recipiendo. ibi omnia autem probate. Dicit ergo. spiritum .q.d. ita se habeant omnes doctores .s. vos maiores spiritum etc. hoc capitulum exponitur in glosa. primo sic. spiritum nolite extinguere .i. donum spiritus sancti abscondere. sicut ille piger. Matt. xxv. bona abscondita more claudens .q. [illegible] epistolarum [illegible] sepulchro. Secundo sic spiritum nolite extinguere .i. prophetiam nolite prohibere. ut si quid minori a spiritu sancto revelatum fuerit. sicut .xi. quis [illegible] ut omnes prophetent. Tertio modo sic. spiritum nolite extinguere .i. malis operibus a nobis excludere. Et nos minores prophetias .i. revelationes [illegible] maioribus factas accipite. prophetia ii pe. i. non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia. vel prophetias .i. scripturarum expositiones accipite. i. cor. xiiii. qui prophetat hominibus loquitur ad edificationem. prophetias ergo nolite spernere.

**Omnia autem probate.** Hic ostendit qualiter se habere debeant in recipiendo. et docet primo omnia discutere. secundo bona eligere. ibi. quod bonum. tertio mala respuere. ibi ab omni specie. Dicit ergo omnia .q. nolite prophetias spernere. non tamen omnia indifferenter recipiatis sed omnia probate .i. vos qui discretionem [illegible] omnia ponderate .i. io. iiii. Nolite omni spiritui credere sed probate spiritus si ex deo sint. quod bonum est .i. quod bonum esse inveneritis tenete firmiter .i. opere implete. ii. thess. ii. qui tenet teneat. Ab omni specie mala. non solum a bono quod est malum sed ab omni quod speciem mali pretendit. abstinere nos. tam in doctrina quam in vita. exemplum de eleazaro. ii. mach. vi.

Nota quod in scriptura triplex invenitur species. Prima naturalis quod [illegible] dicitur species. [illegible] recedit a patre. sic [illegible] la per [illegible] [illegible] non audet [illegible]. Job. v. visitans speciem tuam non peccabis. Secunda corporalis et naturalis. secundum quam dicitur species [illegible] indigentia cum impio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut [illegible] per speciem [illegible] [illegible]

capitur [illegible] per flores. [illegible] [illegible] sunt est [illegible] in [illegible] per speciem tuam sequitur et [illegible] [illegible] in pulchritudine tua [illegible] est. Ier. [illegible]. xi. non laudes hominem in specie sua etc. quod dicitur in mulieribus.

Tertia artificialis secundum quod dicitur imago speciosa. hec est [illegible] [illegible] data ad [illegible] [illegible] vel [illegible] exterior. exemplum et [illegible] [illegible] [illegible] omnis de [illegible] quod [illegible] caput [illegible] tales sunt ydola [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tibi [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] speciem alienam per speciem [illegible] [illegible] et [illegible] hoc non diligit rex quia [illegible] castra sua. Item [illegible] [illegible] [illegible].

Quarta est superficialis [illegible] sic [illegible] qui fingunt speciem quam non habent. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] etc. ergo in superficie [illegible] speciosum. in re [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] pulcrum [illegible] [illegible].

Quinta spiritualis secundum quam anima dicitur [illegible] sponsa. hanc amat et [illegible] dominus. ps. audi filia et vide etc. hec [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] honor [illegible]. ut rosa. vel [illegible]. vel [illegible]. sic dominus [illegible] [illegible]. ps. specie tua et pulchritudine.

Sexta est celestis .s. glorie de qua [illegible]. [illegible] species [illegible] in visione glorie hec erit [illegible] [illegible]. sap. v. [illegible] [illegible] [illegible] etc. Sequitur [illegible] accipient regnum decoris et dyadema speciei de manu domini.

**Ipse autem deus pacis.** Supra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. hic ut implere possint [illegible] per [illegible] orationem [illegible] [illegible]. primo orationis [illegible]. secundo finem. ibi. ut integer spiritus. tertio [illegible]. ibi. fidelis est deus. Dicit ergo ipse autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ipse autem deus pacis. qui .s. [illegible] [illegible] inquietudinem [illegible] sanctificet .i. [illegible] et [illegible] vos [illegible] [illegible] [illegible] est sanctificare. levi. xx. ego dominus qui sanctifico vos sanctificet in quantum [illegible] integer spiritus etc. hoc capitulum exponitur ut spiritus vester [illegible] [illegible] .i. [illegible] [illegible] [illegible] integra [illegible] [illegible] corruptione. [illegible] [illegible] legi dei [illegible] .i. sensualitas similiter [illegible] [illegible] [illegible] et corpus [illegible] [illegible] querela .i. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dignum [illegible] [illegible] [illegible] et dicit sine querela [illegible] [illegible] [illegible]. quia impossibile est in tam presentem [illegible] [illegible] [illegible] .i. Io. i. si dixerimus. quia peccatum non habemus

b

primo modo sic

querela

ipi nos sedniam⁹ ⁊ virtus in nob' no' est. servet(ur)
in quo in adventu domini nostri ihesu christi. ⁊ usque in
adventum dei. i. usque in finem vite. Secundo in
sic ut spiritus vester servetur integer. i. gratia spiritus sancti col
lata in baptismo servetur integra. ut nec peccato
obumbretur. nec destruatur ⁊ anima ⁊ corpus servetur
sine querela. ut s. nec anima sicut prius. Felix integri
tas ubi nec spiritus sensualitate. nec sensualitas
carne nec caro temptatione. vel afflictione cor
rumpitur. Felix unquam integritas. Integritas
generalitas. quia spiritus anima ⁊ corpus generalitatis pre
tiositas. quia usque in adventum domini ⁊c.

**Fidelis enim est deus.** Hic probat spem
impetrationis. que surgat de tribus. ex potentie
veritate. quia fidelis est. caritate. quia vocavit
potestate. quia faciet. hec sunt tria que exiguntur ⁊ suf
ficiunt ad agendum scire velle ⁊ posse. Dicit ergo fidelis
q.d. sic ergo nec dubitandum est quin ipse deus faciat
hoc. fidelis. i. est deus. i. verax in promissis. ps.
fidelis dominus in omnibus verbis suis. qui vocavit nos per
me. s. ad vitam. exo. iii. sum qui sum. qui etiam fa
ciet quod preco. i. opus gratie in nobis perficiet. ph. i. q
cepit in nobis bonum opus perficiet.

Sciendum quod christus dicitur deus pacis. Quia fecit utraque unum.
Primo quia pacis auctor. eph. ii. ipse est pax nostra.
Secundo quia pacis amator. ps. in pace factus est locus
eius. ps. cum hiis qui oderunt. in diebus eius iustitia
Tertio quia pacis ... ps. ... querere ...
⁊ habundantia pacis ⁊c. Tertio quia pacem nobis ⁊c.
Quarto quia pacis predicator. eph. ii. veniens evangelizavit
Quinto quia pacis emptor. ysa. liii. disciplina pa
cis super eum. Item nobis. pacem meam do vo
bis. Sexto quia pacis dator. io. xiiii. pacem relinquo
Septimo quia pacis remunerator. mt. v. beati paci
fici quoniam filii ⁊c. Hic sunt ad eos ordinat aff(ectum)

**Fratres orate pro nobis.** Ecce omnia. primo se
cum orationibus commendando. secundo eos omnes salutando
ibi. salutate fratres. tertio epistolam haberi omnibus
precipit rogando. ibi. adiuro vos. quarto gratiam
dando eis optando. ibi. gratia domini. Dicit ergo
fratres orate pro nobis. In hoc humilitas ostenditur quia
tantus esset ab eis tamen humiliter orationum suffragia
postulabat. col. iiii. orantes ⁊ simul pro me ⁊ salu
tate fratres omnes ex preceptura ⁊ hoc in osculo sancto. non in
simulatione. sicut ioab amasam ii re. xx. non
proditorie sicut iudas christum. mt. xxvi. non lecta
... sicut ... ps. vii. sed
osculo sancto. adiuro vos per dominum. s. ut legatur epistola
hec omnibus sanctis fratribus. i. omnibus fidelibus in baptis
mate sanctificatis. i. perfectis ut me. s. tunc pacem

omnia faciatis ex gratia domini ihesu christi sine quo nihil potestis
facere. i. cor. xv. plus omnibus laboravi. non ego
sed gratia dei mecum. sit semper cum omnibus vobis. ipsa. n. est
optime sentiatis. quia non sufficit ... preveniente
⁊ producit ad gloriam. quia gratiam ⁊ gloriam dabit dominus
... confirmatio est penitudinis ⁊ ... conclusio

Hic queritur super illud ⁊ movent vos. glosa. ut pa
res quibus probant non sunt pares prelatis. Ergo nam sunt
pares. officio disparet. Item super illud noveri
tis ⁊c. glosa in via iustitie. sic. n. dicit negli
gentiam parvulum salutis est egestas domini sa
...quoniam iustitia declinat. ergo sic dicitur
implantes ⁊ predicatoribus sunt reprehensibiles. iam
⁊ egestas. mt. xix. vade ⁊ vende omnia que
habes ⁊c. Ergo egestas coacta facit declinare a
iustitia non egestas voluntaria. Item semper
gaudete. contra alibi de peccatis dolendum est. Ergo dolor de
peccatis non opponitur gaudio de spe salutis. Item
ibidem glosa semper gaudete quia semper fiat vobis. contra de
peccatis non est gaudendum. Ergo non est gaudendum de m
alo culpe inferentium penam. sed de malo pe
ne illate. Item super illud sine intermissione orate
glosa. semper orat qui semper bonum agit. contra io. cum uxori
debitum reddo orare non possum. Ergo hic amp
... dicitur. io. ampliat. Item ibidem glosa. sic
tinuum est desiderium continua est oratio. contra non potest
esse in statu vie continuum desiderium. Ergo glosa loquitur
de continuitate habituali non actuali. Item
super illud ut integer spiritus. glosa nota tria per que sint
quibus homo constat. i. spiritum animam corpus. s. illud
quo intelligimus ⁊ illud quo vivimus ⁊ illud quo ...
tabiles sumus. contra de ecclesiasticis dogmatibus ... duas
in una anime spiritus. Ergo spiritus ⁊ anima idem sunt subiecto. sed dif
ferunt ratione. Nam ipsa substantia anime per ut corpori vivificat
dicitur anima ⁊ ut accipit sensibilia ... intelligibi
les dicitur spiritus. Item ibidem glosa. ut gratia spiritus sanc
ti servetur integra ne vos in eo corrumpat. aut
minuatur. aut fugetur. contra non potest minui per venia
lia. quia per hec totaliter destruitur. nec per
venialia. quia gratie non opponuntur. sed ei est contra
rium. ergo non potest minui. Ergo glosa loquitur de dimi
nutione quo ad ... non quo ad essenti
am. Item ibidem glosa. dum homo agit que odit
spiritus sanctus eius gratia perimitur ab eo recedit vel minu
itur. contra per venialia. s. mortalia gratia omnino destr
uitur. Ergo gratia gratum faciens per mortalia del
etur. sed gratis data minuitur. Item super illud sine
querela. glosa. non dicit sine peccato. quia esse sine pec
cato in hac vita de solo unigenito dictum est
et beata virgo fuit sine peccato. Ergo sol(utio) ... fuit

sine p(e)c(cat)o om(n)i, tam originali qua(m) actuali. beata virgo
(con)ceptus sine actuali. fuit n(on) t(ame)n sine originali. [E]xtingui-
tur ille q(ui) in se facit. et hoc p(er)tinet op(er)ari i(n) nobis
implendo p(ro)missa. (con)tra implendo p(ro)missor(um) (con)p(ar)atio (con)tinue nos
... no(n) ... ho(c) est corp(or)are. p(ro) m(ori)o(rum) originali
q(uia) p(ro)missio : ex g(rat)ia. vel q(uo)d p(ro)missio de n(on) est
obligato(rum). ... i(n) summo. [S]p(iritu)m sanctum scribit multi male
flo(rum) sup(er) illo(d) sp(irit)um nolite extinguere q(uo)d ad sp(iritu)m
[Q]uintum. ii. q(uesti)o(n)i. iust(ic)e est extinguit. q(uo)d quor(um). ... d(icit)
sp(iritu)m nolite extinguere. [E]xtinguit(ur) g(ra)t(i)a ignis materialis
[E]xtinguit(ur) aut(em) dupl(ic)i(ter) ad m(od)o d(e) ignis materialis
p(ri)mo flatu venti. sic ignis luc(erne) i. re(gum). iii. no(n)
... lucerna d(omi)ni. ... extingueretur. sic
sp(iritu)s s(an)c(tu)s vento sup(er)bie. i. re(gum). xvi. sp(iritu)s d(omi)ni recessit
a saul (et) c(etera). [E]xtinguit aqua. sic sp(iritu)s s(an)c(tu)s fluxu
[S]ec(un)do sup(er)effusione aque. ecc(lesiastic)i. iii. ignem ardentem
luxurie. gen(esis). vi. no(n) p(er)manebit sp(iritu)s me(us) i(n) ho(min)e q(uia)
[S]ec(un)do (sub)tractione materie. p(roverbiorum). xxvi. cu(m) ... carbo(n)e
defecerint ligna extinguet(ur) ignis. sic sp(iritu)s s(an)c(tu)s
tenacitate avaritie. Jo. xiiii. ego rogabo p(at)r(e)m
me(u)m (et) alium paraclitum dabit nob(is) sp(iritu)m veritatis q(ue)m
mu(n)dus capere no(n) pot(est). i. ... xxi. no(n) ...
[Q]uarto (con)sup(er)po(siti)one ... flamme vel fumi. ii.
... nob(is) ... ne extinguant lucerna(m)
... sic sp(iritu)s s(an)c(tu)s fumo vel flamma iracundie. ps(alm)a. xl
iii. ip(s)i a iracundiam p(ro)vocaverunt deu(m) (et) afflixerunt
sp(iritu)m ei(us) (et) ... ei i(n) ... glo(sa) sp(iritu)m s(an)c(tu)m
(con)testat. qui unu(m) sp(iritu)m alteru(m) (con)testat. p(er) hoc sap(ientie)
i. sp(iritu)s s(an)c(tu)s discipline effugiet. [S]ap(ientie). vi. ...
a l(ingu)a sp(iritu)m ~~restitui~~. hi sunt qui p(er)cute(re) volunt q(ui)b(us)
... (et) ... oculis (et) aurib(us) uos sp(iritu)s sp(iritu)m
s(an)c(tu)m restituit. glo. q(uia) n(on) q(ui)d p(ri)mu(m) agitis
resist(unt) aut(em) sp(irit)ui s(an)c(t)o sic ... sp(irit)u(m) h(uma)no t(em)pl(u)m
p(ri)mo q(uia) nolunt carnale(m) voluptatem ... ...
sp(iritu)s discipline ... ... cap. i. sp(iritu)s s(an)c(tu)s discipli-
ne effugiet. hinc est q(uod) caro (con)cupiscit adversus sp(iritu)m
ut i(n) gal. v. [H]umilitate. ... i. cor. ii. nos sp(iritu)m
[S]ec(un)do quia querunt i(n)munitate(m) sp(iritu)s vite
h(oc) ... no(n) h(ab)emus. glo. ... sp(iritu)m q(ui) ex deo
est. glo. s(cilicet) s(an)c(tu)m. hinc est q(uod) d(icitu)r ps(alm)a. lxvi. p(er) aliam li-
... sup(er) quem requiescat sp(iritu)s. ii. v(e)l sup(er) h(umilem) (et) q(uietum)
[S]ec(un)do q(ui)(a) (con)q(ue)runt temp(or)alem p(ro)sperit(at)e(m) sp(iritu)s edu(ca)t
Jo(hannes). ro. viii. no(n) s(ecundu)m carne(m) ambulant. s(ed) s(ecundu)m sp(iritu)m.
na(m) prudentia carnis mors est. prudentia sp(iritu)s vita
(et) pax. vii. steph(anu)s plenus sp(iritu) s(an)c(t)o intendebat i(n) celu(m)
[Q]uarto sp(iritu)m s(an)c(tu)m tempt(ant) credentes d(eu)m facere
(con)p(ro)priu(m) lateat. hi incip(iunt) dubitare de ei(us) scien(tia)
act(uum). iii. dixit petrus quid utiq(ue) (con)venit vob(is) temp(tare).

**[D]octrinam quasi an[te]luca[num] illumino omnibus**
[tra]ctare sp(iritu)m d(omi)ni
ecc(lesiastic)i. xxiiii. g(enesis). in quo(rum) op(er)e (con)curru(n)t. iiii(or). cause
due extulere que(st) (et) s(cilicet) e(fficiens) (et) fin(is)

due intrinsece. que s(unt) de e(ss)e. s(cilicet) materia (et) forma
nisi rei efficiens i(n)choat (et) finis (con)su(m)mat
in e(ss)e rei. m(ateri)a inchoat (et) forma (con)su(m)mat. s(ecundu)m
has. iiii(or). causas h(abe)t doctrina sapientis. iiii(or).
[P]rimo auctoritatem. q(ua)ntu(m) ad efficiente(m). [P]roverb(iorum)
x(iii). vii. p(ro)v(erbiorum). xiii. filius sapiens audit
doctrinam patris. (super patre) no(ta)t(ur) auct(orit)as re-
spectu filii. vii. ip(s)e xp(istu)s ... auctoritatem do-
ctrine. h(abe)re ap(er)te. dicebat. Jo. vii. mea doctrina
no(n) est mea. s(ed) ei(us) qui misit me.
[S]ec(un)do q(ua)ntu(m) ad m(ateri)am. viii. p(ro)v(erbiorum). viii. v(er)itatem me-
ditabi(tur) guttur meu(m) (et) labia mea de(testabuntur)
~~xxviii. ... ...~~
... stabunt impiu(m) ... sunt om(n)is s(er)mones
mei (et)c. (et) sequit(ur). accipite disciplinam mea(m)
(et) no(n) pecuniam doctrinam de q(ua) dixit s(cilicet) v(er)itatis
magis q(ua)m aurum. eligite. s(ed) h(abe)n(t). q(uia) i(n) novissi-
mis dieb(us) discedunt. qui da(m) a fide attendentes
sp(irit)ib(us) erroris (et) doctrinis (et) demonior(um) in yp(ocrisi)
eor(um) loquentiu(m) mendaciu(m). [D]octrina p(re)dictu(m)
[T]er(ti)o facilitate(m) quo ad forma(m). viii. p(ro)v(erbiorum). xiiii.
facilis. ecc(lesiastic)i. xxxix. ip(s)e palam faciet discipli-
na(m) doctrine sue. felix doctor qui h(abe)t evidentia(m) i(n)
docendo disciplina(m) ... doctrinam ... Jo.
xviii. ego palam locutus. [S]ic ... phari-
sei de quib(us) ... xvi. ... intellexerunt q(ui)d dixit q(uod)
cavend(um) e(ss)e no(n) a fermento panis s(ed) a doctrina phariseor(um)
[Q]uarto utilitate(m) quo ad fine(m). p(ro)v(erbiorum). xxiiii. in
doctrina replebunt(ur) universa cellaria. cellaria
vocat vires (et) affectiones. p(er) doctrina(m) quippe scien(tia)
replet(ur) intellectus. sapientia affectus. c(on)tra
efficit iustitia. s(ed) h(abe)n(t). q(uia) in ... sapientiam (et)
doctrinam stulti despiciunt. p(ro)v(erbiorum). i. (et) i(n)f(r)a. p(ro)v(erbiorum).
xxiii. in aurib(us) insipientiu(m). ne loquaris. q(uia)
despicient doctrinam eloquii. felix doctor qui
sic loquit(ur) ... usurpatione p(ro)p(ri)etatis
veritatis. sine admixtione falsitatis. [S]ine ...
sine obumbratione obscuritatis. sine fabulatione
vanitatis (con)(tra) ~~...~~ in hac s(cilicet) ep(isto)la ad
thessolonicenses. [C]ausa aut(em) scribendi fuit
q(uod) in p(re)cedenti ep(isto)la capit(u)lo iiii. q(uo)d dixit
p(ro)pter que putaverunt thessalonicenses diem in
dicii tempore ap(osto)li futuru(m). q(uia) s(cilicet) dixerat deinde
nos qui vivim(us) simul rapiem(ur) cu(m) ill(is)
(et)c. vi ... fuit ... q(uia) cum de
novo (con)verterant timuerunt n(on) ... p(er)fecta
p(re)mia de (con)ventis ... ... p(ro)ph(et)ici
ideo ap(osto)l(u)s ne ... eis p(ro)p(ter)aret scribit eis ab
athenis p(er) tyticum dyaconu(m) (et) onesimum ac-
colitu(m). elucidans doctrinam sua(m) de adventu
xp(ist)i (con)fortans bonos (et) ... malos (et) h(oc)
est q(uo)d pot(est) dic(er)e doctrinam. q(uasi) an(te)lucanu(m) illumino

uitate(m) · utili · paulus

omnibus. In quibus notantur iiii causae praedictae: efficiens in praeloquente forma, forma in illuminatione eliciatur. ii. Quia eis obscurum fuerat materia in doctrina, quia ei illuminavit. Est enim conplex vigilia noctis. Prima est intempestum, secunda conticinium, tertia gallicinium. Tertia quae antelucanum est in adventu. Dicitur ergo intentio dicitur haec doctrina antelucanum, quia est de adventu diei usque ad iudicium. Sint ignorantiae illuminationes. Unde dicitur illuminato oculis filii. Patet quod conplex dicta causa, scilicet doctrinae sive auctoris illuminantis, scilicet Paulo apostolo finalitate illuminationis utilitas illuminata gente. Ubi omnibus intentiones in qualitate doctrinae. Hinc epistole sequitur glosatoris argumentum, ubi tangitur iiii. Primo efficientem, quia apostolus. Secundo materiam, scilicet et vos facti estis. Tertio locum a quo scribit, scilicet scribens hanc epistolam ab Athenis. Quarto ministros per quos scribit, quia per Tychicum et Onesimum. Littera patet.

Paulus et Silvanus et Thymotheus. Huic haec epistola more solito. Primo ponit salutationem. Secundo gratiarum actionem, ibi: gratias agere debemus. Tertio consolationem, capitulo secundo. Quarto instructionem, capitulo iii. In prima primo ponit personas salutantes. Secundo personas salutatas, scilicet ecclesiae Thessalonicensium. Tertio formam salutationis, ibi: gratia vobis et pax. Dicit ergo Paulus et Silvanus, qui et Silas, sive Barnabas, et Thymotheus. Hos duos secum iungit, quia fuerunt coadiutores eius in eorum conversione. Praeponit autem Silvanum Thymotheo, quia amplior discipulus fuit, sicut patet Actuum xv et xvi. Isti iiii tres scribunt ecclesiae Thessalonicensium, id est congregationi fidelium quae est in civitate Thessalonica. Ecclesiae dico existenti in deo patre nostro ut auctore, et domino Ihesu Christo ut mediatore, ~~et domino Ihesu Christo ut mediatore~~, id est in fide dei patris quoad articulos de divinitate et in fide Ihesu Christi quoad articulos de humanitate.

Gratia vobis et pax. Hic ponitur forma salutationis in qua bonum optatum convenienter attribuitur, scilicet donum spiritus, quia gratia et pax. Auctoris auctoritate, quia a deo patre, et mediatoris potestate, quia domino Ihesu Christo. Hec enim est magnificatur donum quod promissum est quod datur. Et quid promissum gratia? Quam magno ut eligere dicitur, et quid magnus deo patre, qui per potentiam ut pro filium regis mittitur, et quid potencius domino Ihesu Christo. Dicit ergo: Item tales talibus scribit, sicut gratia, id est peccatorum remissio, vobis sit, et pax mentis tranquillitas, et ad deum reconciliatio sit, id est a deo patre nostro de sermone domini per primam

auctoritate, Iacobi i: Omne datum optimum et omne donum perfectum etc. Ergo deo cui honor patri eterno nostro cui amor et domino Ihesu Christo per quem omnia a deo patre. Unde orationes ad patrem dirigere per filium terminantur. Post istam salutationem hic:

Gratias agere debemus. Hic dicit gratiarum actionem, ubi primo agit gratiam de bonis habitis. Secundo orat pro habendis, ibi: in quo et semper oramus pro vobis. In prima gratias agendo tangit primo conversionem perfectam. Secundo tolerantiam persecutionum, ibi: pro patientia vestra et fide. Tertio retributionem tolerantiae et infidelium, ibi: si tamen iustum est apud deum. In prima circa gratiarum actionem tangit primo formam, secundo materiam, ibi: quoniam supercrescit. Tertio intentionem, ibi: ita ut et nos ipsi. Circa formam agendi gratias implicat iiii conditiones beneficiorum. Primo pro finalitate, ideo dicit gratias. Implicat conversionem, ideo dicit deo. Perceptores, ideo dicit pro vobis. Dicit ergo fratres, in fide et dilectione gratias agere non tantum dicit illud Ysaie xxix: populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me. Debemus, obligati, id est sumus ex quo nosse bonis, scilicet optimis, deo qui est omnis boni collator, pro vobis qui estis susceptores, et hoc ita ut dignum est, scilicet beneficiorum receptorum quantitate, quia pondus et pondus abhominatio est apud deum, Proverbiorum xx, hoc est in uno pondere recipere beneficia et alio gratias agere. Continetur in ea gratiarum actio, quod gratias agere dignum est iiii modis. Primo devote et cordialiter, et ideo quia iocunde huius invito datur nobis, Ysaie xlvi, grandi et dicatur. Secundo magnifice, quia magnificatur nobis, ut intus, id est de magnis perficis a deo liberati magnifice gratias, vobis, Ephesios v, gratias agentes semper etc. Tertio assidue, quia continue beneficia impendit. Quarto integre, quia omnia sunt bona que dantur nobis, i Thessalonicenses v, in omnibus gratias agite.

Quoniam fides vestra supercrescit. Hic ponit gratiarum actionis materiam, que est primo augmentum fidei, secundo habitudo caritatis, ibi: et habundat. Dicit ergo: Ita gratias agimus, et hoc quia fides vestra supercrescit, id est super hoc quod fuit crescit, non in terminis defecit, Exodi i: quanto magis opprimebant, tanto magis crescebant. Propter hoc fides quodammodo supra naturam convertitur. Matthei xiii: supercrescit autem fides cordis cognitione qui fit clarior de novo, et ut operatione qui major dilatatione qui de aliorum conversione fit solidior, et habundat affectu. Caritas uniuscuiusque vestrum invicem, id est in terminos vivens ad alium. Caritas enim ignis est, Luce xii: ignem veni mittere in terram. Ignis enim

flatu puniuntur · ut accessit · sic dicit glossa · sic cari-
tas et tribulacionibus · phil. i. hoc oro ut caritas vestra
magis ac magis habundet · Ita ut nunc nunc ut
nos ipsi apostoli in vobis i. de vobis gloriemur in ecclesiis
dei quibus nos proponimus mores · sicut quod ad corinthi-
os · ii. cor. vii. multa michi fiducia est apud
vos multa michi gloriatio pro vobis.

**Pro patientia vestra** · Supponit tria genera
continuum eorum pro finem · hic tangit tolerantiam tribula-
cionum · et primo tolerantie causam materialem · secundo causam
exemplarem · ibi · quas sustinetis in exemplum · tertio
causam finalem · ibi · ut digni habeamini · dicit glossa
pro patientia · quam gloriamur de vobis · et hoc magis
pro patientia vestra in sustinendo et fide in credendo phi
i. vobis datum est pro christo non solum ut in eum
credatis sed et ut pro eo patiamini pro patientia sci-
licet et fide. Fuata in omnibus persecutionibus vestris de
loco ad locum et tribulationibus tormentorum · quas pro
persecutiones et tribulationes sustinetis in exemplum iusti
iudicii dei quia per tribulationes quas sustinetis ostenditur
quod in futuro iusto dei iudicio cum sit parcen-
tibus et nocentibus · si n. tam severe puniuntur
de parva penitentia · quid fiet in duratis
i. pe. iiii. tempus est ut incipiat iudicium a domo
dei · sicut primum a nobis quis finis eorum qui non credidit
eum · alio modo legitur sic sustinetis in exemplum etc. i.
pro hoc quod tribulationes sustinetis · estis exemplum
et documentum aliis quod iuste iudicat deus nos pro
mittit affligi et malos prosperari · videtur n. non
eximalis nimiae lucis · fide et alios ex
pro spiritus deteriores esse · Sustinetis in exemplum pro hoc ut
digni habeamini i. ut alios sanctos glorie in reg-
no dei · dupliciter · vel in regno dei futuro i. in eterna
beatitudine · sap. iii. deus probavit illos · et invenit
illos dignos se vel in regno dei i. in ecclesia prese-
nti pro quo s. regno non pro aliquo male facto vestro
et patimini · non solum operamini bona i. pe. iiii. ne-
mo vestrum patiatur sicut fur etc. sicut ut christia-
nus non erubescat · felix qui sic sustinet pa-
tienter quod notatur · ibi · pro patientia · confidenter
ibi in fide · generaliter · ibi · in omnibus · constanter
ibi · persecutionibus et tribulationibus · Innocenter quia
in exemplum iusti · quod ut digni etc. Innocen-
ter · quia pro quo patimini · **Dicit** queritur sicut illud quod
glossa dicit · quod apostolus scripsit · i. iniuste diem iudi-
cii suo tempore · q. ad. viii. de die illa ne-
mo scit · glossa sciebat quod nescielat · sed · quod nulli
nesciatur · quia futurum sit iudicium determinate
scitur tamen utrum cito vel tarde · quia quantum
precedere debet quod cum eveniret · **Si** tamen

patre nostro et domino ihesu christo · quem quia omnium
spiritum sanctum cum in dicta sit opera trinitatis · sed
quod spiritus s. intelligitur in patre et filio ut nexus et con-
iunctio · vel in gratia et pace · ut dictum est in diuinis · **Gratias** 3
sicut illud · quod gratias agere debemus ut dignum est
glossa · nunquam solvere possumus ut dignum est · quia
glossa supra cum successores sumus · sed · possumus ut
dignum est ex potentia · sed non ut dignum est
ex parte dei · qui dignus est infinita gratiarum ac-
tione · **Semper** sicut illud deo pro vobis · glossa · a quo
hec omnia bona sunt non a vobis · quia omne mun-
um partim est a gratia partim est a libero arbi-
trio · sed · dona gratie totaliter sunt a solo deo ef-
fective · opera vero gratie a deo principaliter · a vobis
secundario · **Quoniam** sicut illud supercrescit fides · glossa sicut 7
illud quod fuit crescit magis ac magis · glossa fi-
des est habitus simplex · quia non crescit · sed
simplicitas illa non opponitur crementio quan-
titatis virtualis · sed in molis **Ita** sicut illud ita ut 6
nos · glossa non quod apostoli · qui non de parvo glo-
riamur · quia i. cor. qui multis gloriantur in corpore
et ego gloriabor · sed non gloriabantur in carne finaliter
sed ut ex carnalium progenitura gloria
batur in domino · Supponit tria · primo

**Si tamen iustum est apud deum** · tormentorum
eorum perfectionem · secundo tolerantiam penarum · hic tres
tangit retributionem tam tolerantium penas quam
inferentium · et tangit primo simul in genere
utrorumque punitionem · secundo specialiter retributionem inferentium
ibi · in revelatione domini · tertio specialiter mercedem
tolerantium · ibi · cum venerit glorificari · In prima
implicat ea · primo iustitiam retributionis · secundo pe-
nam persequentium · ibi · tribulationem · tertio gloriam pati-
entium · ibi · et vobis qui tribulamini · **Dicit** glossa · sicut
hoc dupliciter continuatur · primo sic · Ita sustinetis
in exemplum iusti iudicii dei · iudicium s. futurum
quod erit iustum · sicut iustum est etc. nec ponitur
quod pro dubitatione · vel pro assertione · q. d. quia
constat quod hoc iustum est · secundo modo sic · Ita sustine-
tis in exemplum iusti iudicii dei · iudicium s. presentis
quo iudicat bonos in presenti · tribulari malos
prosperari · quia utrumque iustum est · sicut iustum est etc.
q. d. quod iudicium presens iustum sit apparet ex
consideratione futuri iudicii in quo erit evidens
iustitia **Dicit** glossa · sicut iustum est apud
deum apud quem nichil est iniustum · ps. iustus es
domine et rectum iudicium tuum · retribuere tribulationem
in futuro · hiis qui vos tribulant in presenti
glossa · v. qui conturbat vos portabit iudici-
um · iiii. presentiis est retinuit an. sed cum

inuchebis pociōnem eius et sic dicitur et ascendes.
Et si iustū est apud deum retribuere nobis · qui nunc passi sunt
tribulationi requiem nobiscum in futuro pro tribulacionibus
· i · veniet ad requiem sicut predictis fatigatis
ad hospicium · ysa · xxxii · sedebit populus meus in
pulcritudine pacis in tabernaculis fiducie in requie
opulenta · circa quod notandum primo sciens · ibi · qui tribulabi
mini · premium securitatis · ibi · requiem · consortium
placentis · ibi · nobiscum · ultimus · i · rei suo sono
iocunda possessio · Hic tangit specialiter retribu
In revelatione domini · cionem tribulacionis
inferendam · vbi tangit · primo quando punientur · quia in
revelacione inquantum peccatorum erubescencie · secundo per quem
punientur · quia per iudicem · in quo dicitur vindicte · l ·
antiquis vindicantur · Tercio propter quid · quia propter cul
pam in quo decor iusticie · ibi · hiis qui non · quar
to quomodo · quia ad mortis angustiam · in quo
dolorum angarie · ibi · qui penas dabunt · Quinto
quantum quia infinitum in quantum languor gehenne · ibi
· eternas · Sexto quantum · quia sui grandio aliquorum
quo horror carencie visionis divine · ibi · a facie
domini · Dicit ergo in revelacione · i · in manifes
to adventu · quando scilicet omnis videbit filium hominis ve
nientem cum potestate magna et maiestate · math · xxiiii ·
In revelacione inquam domini ihesu · domini cum detectus
timor quantum ad malos quibus terribilis apparebit
ihesu quantum ad bonos quibus salvator erit ipse
in quam veniens de celo ad iudicium quemadmodum
eum vidistis euntem in celum · et veniet et hoc
cum angelis · virtutis eius · i · quorum ministerio virtus
eius apparebit · math · xxiiii · mittet angelos suos
cum tuba et cetera · venientis inquam in flamma ignis
duplicitur · vel sequentis adventum · scilicet ignis du
plicat · quia et malos igne infernali obruet · ysa
vltimo · Ecce dominus in igne veniet · vel flamma ignis
adventum eius precedentis · et sic legitur de igne conflagracionis · ps · ignis ante ipsum precedet dominum in quam
dantis · i · retribuentis vindictam deuteronomium · xxxii · red
dam ulcionem hostibus meis · hiis qui oderunt me retribuam.
Hiis qui non noverunt · Hic tangit
propter quid punientur · vbi tangit · primo errorem in fide
lium · secundo inobedienciam fidelium · ibi · et qui non obediunt
Dicit ergo · Ita dabit vindictam · scilicet hiis qui non
noverunt · scilicet hiis qui non noverunt · i · nosse nolu
erunt · licet possent deum · i · qui fidem non receperunt
ut iudei et pagani · i · cor · xiiii · ignorans ignora
bitur et et hiis qui non obediunt evangelio · i · qui
fide recepta non obediunt evangelio · sicut sunt heretici
et mali christiani · non · i · obediunt evangelio · Ro · x · evan
gelio in quantum credit obediens · quia est evangelium domini

nostri quo ad gesta divinitatis ihesu christi quo ad ges
ta humanitatis · vel · i · gesta in evangelio contenta
Qui in penas dabunt · Hic tangit quomodo acri
ter punientur · quantum multipliciter · vnde dicit penas · i
vtiliter · quia dabunt · mortaliter · quia interitu · Vel
ergo quia · scilicet utique · tam non cognoscentes quam cog
noscentes deum et non obedientes penas multiplices
quia transibunt ab aquis nivium ad calorem nimium ·
Job · xxi · dabunt · i · sustinebunt / quasi · eternas penas in
quantum non leves scilicet mortales · quia in interitu · quia in inte
ritu · ps · mors depascet eos · et non penas termina
biles · scilicet eternas · quia est contra omnem · math · xxv · Ite
maledicti in ignem eternum · Ipsi dico remoti a
facie domini · ne scilicet eum in forma divina videant ·
ysa · xxvi · Faciam tunc tollatur impius ne videat
gloriam dei · et et remoti a gloria virtutis eius · i · a glo
riosorum quam decipere post iudicium non videbunt
quam visuri ad iudicium aliquo modo videntur secundum
Nota quod est pena eterna et actualis · scilicet pena iehenne
pena eterna sed non actualis penam limbi · pena actua
lis non eterna · pena purgatorii · pena nec actua
nec eterna pena in presentia · Hic tangit specialiter premium
Cum venerit glorificari · Hic tangit premium
vbi tangit · primo premiandi oportunitas · quia cum
venerit · qualitas · quia glorificari et cetera · Generalitas · quia
cum omnibus qui crediderunt · Causalitas · quia credi
tum est · Dicit ergo · Ita punientur mali vere
omnia fient · Cum venerit ipse christus glorificari in sanctis
suis · i · gloriosus apparere in sanctorum suorum glorificacione
et hoc quo ad gloriam anime et admirabilis fieri · i ·
apparere quo ad gloriam corporis · In omnibus et in
hominibus qui crediderunt fide · scilicet non informi · sed for
mata · ps · mirabilis deus in sanctis suis et vere no
bis tribulatis dabit requiem · quia testimonium nostrum
· i · predicacio nostra · actuum · i · eritis mihi testes · credi
tum est a nobis · i · quod nobis predicavimus · credidistis · et hoc
super nos dupliciter · primo in se nos · i · quantum est
super nos excellens scilicet racionem et sensum vestrum · secundo
secundum nos · i · membris nostris presidens et dominans · quia
· scilicet non quantumvis testimonium in se in die illo
manifeste · quia que de die illo diximus credidistis
vel de die illo finaliter · i · pro die illa credidistis
ut illo die liberemini · Superius egit gracias de
In quo et oramus · bonis habitis · hic orat
pro habendis · vbi orat eis · primo specialiter bonum presentis
secundo specialiter bonum uniuersale · ibi · et impleat omnem volun
tatem · tercio utrumque · ibi · ut clarificetur
· In prima tangit primo oracionis formam · secundo finem
quia pro nobis · tercio maciem · quia ut dignetur · Et
ergo · in quo · quia ita creditum est testimonium

nostrum ·

nostrum sup nos in die illo. in quo s. die
ut te dignetur nos vocatione orauimus &c. vel in
quo i. pro cuius dici preditio. unitatis orauimus. ego
s. Siluanus & thymotheus. Que i. hoc si optimus
non orauimus pro nobis ut deus noster dignetur nos.
i. dignos uos faciat uocatione sua ad
regnum de quo Mat. xxv. uenite benedicti patris
mei &c. Hic orat eis spiritus boni me. &
**Et impleat.** Implex. primo perfectionem bo
nitatis. secundo confessionem ueritatis. ibi. & opus fidei.
Tercio uirtute stabilitatis. ibi. in uirtute. Dicit
ergo & oramus. ut uestrum impleat nos. s. omnium
uoluntatem bonitatis. i. plene faciat uos
uelle omne bonum. tamen plene bonum uolumus
quod si possumus faciemus. non sic unde piger prouer.
xiii. uult & non uult. & impleat opus fidei. confes
sio. n. est opus fidei. quia corde creditur ad iusticiam.
ore autem fit confessio ad salutem. Hoc in uirtute
constancie. constans. s. confitendo. uel impleat opus
fidei. i. bonum opus quod exigit. fides ad hoc quod
uiuat. fides n. sine operibus mortua est. Jac. i.
Hoc in uirtute perseuerancie & bonum operando. felix
cuius bona uoluntas impletur cuius fides
operatur cuius opus consummatur. Hic orat eis clarit.

b **Vt clarificetur** utrumque bonum. s. & uie
& patrie & primo implicat bonum uie. quod est hono
rare deum. secundo bonum patrie. quod est honorari a deo
ibi. & uos in illo. Secundo communitatem que est gra
cia dei. ibi. secundum gratiam. Dicit ergo. Ita deus uester
impleat &c. Ita ut clarificetur celebretur. s. fama &
honore. nomen domini nostri ihesu christi in uobis in
presenti. Jo. xvii. clarificatus sum in eis & uos.
clarificemini in illo. in futuro. Mat. xiii. fulge
bunt iusti. sic. sic sol in re. clarificemini inquam
& hoc non secundum merita uestra. sed secundum gratiam dei. ut autem
nostri & domini nostri ihesu christi. ut mediatoris. i. cla
rificemini secundum gratiam nobis a deo faciendam. i. plus
quam digni sitis. secundo glo. uel secundum gratiam. d. n. i. x.
secundum gratiam christo factam. i. clarificemini sicut christus
clarificatus est. ph. iii. saluatorem expectamus
dominum ihesum christum. qui reformabit corpus
humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue.

Glo. secundum illud uocatione sua. illuc uocare
Quod christus uocat nos. tanquam ea que sunt
Primo ad esse ro. iiii. uocat ea. que non sunt
Secundo ad per esse. heb. v. nemo assumit sibi ho
norem. sed qui uocatur. Hoc iustificauit
Tercio ad bene esse. Ro. viii. quos uocauit
Quarto ad bene esse. Mat. xx. uoca operarios & redde
Hic queritur secundum illud sicut iustum est. glo. quod
iustum quomodo ut qui in hoc seculo bonos despiciunt

& persecutionibus affligunt. eadem paciantur que
faciant. contra non est iustum aliquem puniri supra
condignum. ergo non est iustum. ut qui fecerit tem
poralem recipiat eternam. Respondeo. quamuis factum
eius sit temporale tamen uoluntas iniqua quia
non peruenerit est eterna. Item ibidem glo. 2
iuste iudicat deus suos hic puniat affli
gi. & malos prosperari. contra non est iustum in
dicant retribuere bonis mala & malis bona.
Respondeo mala temporalia bonis sunt bona & bona
temporalia malis sunt mala. quamuis in se illa
sint mala ista bona. Item secundum illud requiem 3
nobiscum glo. equalem. contra non erit equalis corona
sicut apostolorum. Respondeo. equalem. i. similem non tamen
in eo quod quantum ad totum malum carenciam
erit equalis requies. sed non quantum ad boni pos
sessionem. quia bonum creatum non est equale in
creatum i. sic. Item sup illud in flamma ig 4
nis. glo. non quia flamma creatus. sit. contra. ps.
ignis ante ipsum precedet inflammabit in circui
tu. Respondeo. non tamen ipsum erit flamma in ethere
sed uicta contra impios. Item ibidem glo. ignis 6
erit in mundo tantum spacium aeris occupauit quan
tum occupauerunt aque in diluuio. contra. ii. pe. iii. in quo
celi in magno impetu transient elementa uero calore
soluentur ergo ignis attinget usque ad celum. Respondeo
ignis quo ad effectum purgacionis non attinget
nisi quantum diluuium. sed quo ad affectum inouacio
nis amplius. Item secundum illud penas dabunt glo. 7
utique cum scientes quod nescientes. contra que nescit non
contempnit. ergo nec peccat. Respondeo ignorancia
inuincibilis caret contemptu & peccato ignorancia
uincibilis non. Item ibidem glo. qui patitur dat 8
ei quem offendit penas. quia gratas. contra deus
non delectatur in penis nostris. sed offendimus eum. Respondeo
non placent ei pene ut pene sunt. sed ut iuste
inflicte. Item secundum illud testimonium nostrum sup 9
nos. glo. supra sensum humanum. contra quod supra sensum hu
manum est non percipitur humano sensu. ergo nec
creditur. Respondeo non est supra sensum quo ad apprehensio
nem. sed quo ad comprehensionem. Item secundum illud impleat 10
omnem uoluntatem bonitatis glo. plene faciat
nos uelle omne bonum. contra in uia non potest impleri precep
tum diligendi deum ex toto corde. secundum aug. Respondeo
glo. loquitur ibi. de plenitudine uie non patrie. Item sup 11.
illud & opus glo. confessionem. que est opus fidei que
contra credere est opus proprium. Respondeo credere est opus proprium fidei fidei
interius confiteri opus exterius. Item nomen domini est.
Glosa sup illud clarificetur nomen domini utique. 12
creuerunt diligere deum propter suam utilitatem. res. n.
utilis diligitur. ps. aspice in me & miserere

inter fin iudicii diligentium nomen tuum et quid utilius salute vocatum est nomen eius ihesus. Item meditando propter delectabilitatem. Luc. x. Item .i. delectabili libenter meditabar. ps. cxviii. nomen tuum et memoriale tuum in desiderio anime. quid .i. delectabilius. ecclesiastici. iii. gloriosum nomen eius in secula.

Frequenter recitando propter valorem. libenter nominatur hoc valorosum. ps. ut confiteantur nomini sancto tuo. quid validius quam refugium. prov. xviii. turris fortissima nomen domini. Audacter predicando propter veritatem. veritas .i. debet predicari. act. ix. vas electionis est mihi etc.

ps. narrabo nomen tuum fratribus. et quid dignius. exo. iii. ego sum qui sum et hoc nomen michi est in [illegible]. In necessitate invocatur.

Confidenter invocando propter necessitatem. amice. joel. ii. et erit omnis qui invocaverit nomen domini salvus erit. et quid optamus amore. cant. i. oleum effusum. Honore exhibendo mirabiliter reverendo propter maiestatem. rom. ii. magna solet tamen. phil. ii. in nomine ihesu omne genu flectitur. mal. iii. [illegible] quid .i. magis omnipotente omnipotentes. paciencie expectando propter bonitatem. spes .i. est de bono futuro. ps. expectabo nomen tuum quoniam bonum est in conspectu. et quid melius summo bono. ph. ii. dedit illi nomen quod est super omne.

## Rogamus autem vos fratres.

Post salutacionem et gratiarum actionem hic ponit consolacionem. et primo de adventu iudicii eos certificando. secundo statum eorum commendando et quasi assecurando. ibi. nos autem debemus semper gratias agere. In prima certificat eos. primo de dilacione adventus iudicii. secundo de hiis que ante adventum illum erunt. ibi. quoniam nisi venerit. tercio de adventu antichristi. ibi. et tunc revelabitur ille iniquus. In prima certificando eos de dilacione iudicii rogat eos primo ne moveantur. secundo ne terreantur. ibi. neque terreamini. tercio ne seducantur. ibi. ne quis vos seducat. commotio dicit malum [illegible] terreri mali [illegible] ne seduci malum ignorancie. ibi. In prima ut magis ei obediant. primo alloquitur amicabiliter. Rogamus vos fratres. secundo admonet [illegible] per adventum et cetera. tercio instruit utiliter. ut non cito moveamini. Dicit ergo rogamus autem solum pro nobis orantes autem sed etiam [illegible] Rogamus vos per adventum domini nostri quoniam ad naturam divinam ihesu christi quantum ad humanam. q. d. similiter quod adventus eius nobis proficiat. et nostre congregacionis .i. congregacionis omnium sanctorum que est letissima. de qua ps. congregate illi sanctos eius. congregacionis dico venientis vel tendentis in id ipsum .i. in ipsum .i. in obviam christo .i. thess. iiii. rapiemur in nubibus obviam christo in aera et sic semper cum domino erimus. vel in id ipsum .i. in omnimodam unitatem mentis et corporis ad invicem. vel .i. ne esse omnimoda [illegible] sic erit per in pace in id ipsum dormiam et requiescam. Rogamus inquam hoc ut non cito moveamini .i. facile credentes aliquid [illegible] vel persuasione. hoc .i. esse cito moveri si istius moveremini. quasi quamvis nobis fiat cito tamen non moveamini inquam a vestro sensu .i. a primo intellectu fidei. eccli. xix. qui cito credit levis est corde.

## Neque terreamini.

Consilium est ne [illegible] vel dissuadet eorum actum. neque terreamini. modus. neque per spiritum motum. quasi. Dicit ergo neque terreamini. q. et non solum et non moveamini quo ad intellectum. sed neque terreamini quo ad affectum. primo no. s. periculo. prov. xxviii. q. leo confidens absque terrore erit. secundo de impio. Job. xv. sonitus terroris semper in auribus eius. non terreamini inquam neque per spiritum malignum apparentem in specie boni. vel neque per spiritum sanctum .i. per revelacionem quasi [illegible] dicat sibi a spiritu sancto factam neque per sermonem .i. per aptam predicationem. vel [illegible] pseudo monitorum. [illegible] xix. non omni spiritui credas. neque per epistolam tamquam per nos .i. sub nomine nostro missam. pseudo .i. apostoli mittebant epistolas sub nomine pauli ut sic fideles deciperent. non terreamini inquam. quasi. instet dies domini. nunc in tempore dies extremi iudicii dicitur dies domini specialiter ad iudicandum et remunerandum. ps. cum accepero tempus ego iusticias iudicabo. Nunc autem est dies nostra ad operandum. luc. xix. et hoc quidem in hac die tua que ad pacem tibi. Et notandum quod in scriptura legitur quadruplex adventus domini.

Primus in carne .i. cor. xv. [illegible] novissime [illegible] christi. deinde hii qui sunt qui in adventu eius crediderunt [illegible]

Secundus in mente. Jo. xiiii. ad eum veniemus.

Tertius in morte. apo. ii. [illegible] penitentiam [illegible] sin autem cito venio et movebo candelabrum tuum.

Quartus in iudicio. jac. v. pacientes estote et confirmate corda vestra quoniam adventus domini a[illegible].

Ne quis seducat. quod non solum moneam vos terreamini nec angelica revelatione nec humana exhortatione nec apostolica auctoritate sed et cavete ne quis vos seducat ullo modo. i. quoque alio modo. Luc. xxi. videte ne seducamini. alios etiam modos seductionis ponit Col. ii. videte ne quis vos seducat per philosophiam et inanem fallaciam etc.

Quoniam nisi venerit. Hic ostendit eos de huiusque [illegible] sed adventum iudicii. Unde ostendit primo quod sit illa. secundo quare iam sit eis parata. ibi non retinetis. quare ei etiam. Tertio quo ordine sit implenda. ibi et nunc quid detineat. Prima tangit duo antecedentia iudicium. primo discessionem. secundo antichristi revelationem. ibi et revelatus.

Dicit ergo. quia non terreamini. quasi instet dies domini quia non instat. quia non veniet super vos ad iudicium nisi venerit primum discessio. Hoc potest intelligi tripliciter. Primo ut de discessione gentium a romano imperio. quia ante illa tempora dividetur romanum imperium in decem regna. sicut habetur Dan. vii. in figura quarte bestie habentis x cornua. Secundo ut possit intelligi de discessione ecclesiarum particularium ab obedientia romane ecclesie que diem domini precedet. Tertio ut de discessione quorundam [illegible] a fide catholica que fiet circa illa tempora. erit i. Thi. iiii. spiritus enim manifeste dicit quia in novissimis temporibus discedent quidam a fide. nec dicit quod post discessionem hanc statim futurum sit iudicium. sed quod ista discessio precedit iudicium.

Et revelatus fuerit. Hic secundo dicit aliud antecedens ad iudicium. scilicet revelationem antichristi. describit ex iiii conditionibus. primo quia filius peccati. secundo quia filius diaboli. ibi filius perditionis. Tertio quia adversarius Christi. ibi qui adversatur. Quarto quia usurpator honoris divini. ibi et extollitur. Dicit ergo nisi revelatus. i. manifestatus fuerit. Revelabunt i. celi iniquitatem eius. Job xxi. homo peccati. i. antichristus. qui erit homo non deus sicut dicet et homo de peccati antonomasice. quia totus erit peccati. et quia homo [illegible] Jo. viii. qui facit peccatum servus est peccati. filius perditionis [illegible] filius diaboli et [illegible] qui dicitur perditor. quia sic laborat ad hominum perditionem. Job xxviii. perditio et mors dixerunt. Secundo non filius passive. i. filius perditionis et perditioni deditus. Job xxi. in diem perditionis servabitur. Tertio ut filius perditionis active. quia et alios perditurus. Dan. viii. interficiet robustos et populum sanctorum secundum voluntatem suam qui adversatur Christo. secundo nomen [illegible] unde antichristus dicitur quia contrarius Christi.

Et extollitur. Hic describitur antichristus ab usurpatione honoris divini. Unde tangit primo eius extollentiam nimiam. secundo extollentie evidentiam. ibi ut in templo. Dicit ergo et extollitur superbie elatione super omne quod dicitur deus. falsa hominum opinione ut demones. aut gratie adoptione ut sancti homines. aut quod colitur ut deus verus qui solus est colendus. Dan. vi. [illegible] magna superbia [illegible] extolli super sanctos homines. sed nimia extolli super deum. Dan. xi. elevabitur et magnificabitur adversus omnem deum. certe maior superbia quam luciferi. Lucifer enim noluit deo assimilari. sed iste se deum exaltat. Extollitur in tantum ut in templo etc. Hoc exponitur tripliciter. Primo ut sit ita ut in templo dei. i. ecclesia que est templum dei sedeat quasi dominus. quia magna pars ecclesie ei adherebit. Secundo ut sit ita ut in templo dei a romanis destructo. sed a iudeis reedificato in Iherusalem sedeat. ipse namque nascetur in babilone. sed non in babilone scilicet chaldee. nec egypti [illegible] babilonium est quod in babilone egypti. Babilon enim chaldee destructa est et deserta. sed babilon egypti valde populata. Nascetur autem de tribu dan. unde Gen. xlix. fiat dan coluber in via etc. quod et tribus dan non enumeratur cum tribubus signatis filiorum Israel. Apoc. vii. Principium sive predicabit in templo dei postmodum veniet in Iherusalem in templum tunc temporis a iudeis reedificatum. Iudeos seducet se esse messiam eis promissum et credent ei iudei et adherebunt ei. Tertio ut sit ita ut in templo dei sedeat. i. ut ac si esset templum dei. sicut deus iste sedeat in iudicium. i. ac si esset iudex. ipse enim dicet se esse [illegible] templum. ipse dicet [illegible] ut sic Christus est deus. ita dicet se esse deum per suppositionem in ipso. erit plenitudo malitie sed in Christo deitatis. Demonia.

Ostendens quod deus dicitur iiii modis. Primo naturali veritate. Exo. xx. dominus deus tuus. Secundo falsa nuncupatione. ps. omnes dii gentium demonia. Tertio gratuita adoptione. ps. ego dixi dii estis et filii excelsi. te deum pharaonis. Quarto delegata potestate. Exo. vii. constitui [illegible] super omnes extollet se antichristus.

Non retinetis. quasi ita deberetis credere quia totum dixi vobis non retinetis. i. non recolitis. quia cum adhuc essem apud vos

presencialiter. hec eadem dicebam vobis scilicet de adventu Christi et de die iudicii. Respondit quo ordine

**Et nunc quid detineat scitis.** Sicut multiplex quia in ecclesia primum erit discessio et hoc primo in
ducit eorum testimonium. Secundo apparens signum
ibi. nam misterium iam operatur. Tercio futurum
discidium ibi. tantum ut qui tenet. Dicit ergo et
nunc quod hoc scitis et nunc quid detineat, id est re
tardet adventum eius, id est que sit causa dila
cionis scitis. quia scilicet non dum est discessio. detineat inquam ut ille reveletur in suo tempore
non modo sed in tempore sibi congruo a deo dis
posito quando scilicet refrigescet caritas et habundabit
iniquitas Matthei xxiiii. Et dicit tempore suo quia
nullo faciet voluntatem suam sine nulla resis
tencia Danielis xi. Et ille revelabitur tempore suo
Nam misterium etc. Hoc legitur dupliciter. Uno modo
secundum quod misterium est nominativi casus sic Nam misterium
iniquitatis, id est secreta et occulta iniquitas iam
in presenti tempore operatur in malis et in fictis qui sunt
figura antichristi et eorum iniquitas figura iniquitatis
eius. Ideo dicitur misterium iniquitatis, id est mistica
et figurativa iniquitas. i. Johannis ii. Nunc autem
antichristi multi sunt. Secundo modo exponitur quod misterium
est accusativi casus sic. Scilicet adversarius supra iam
tempore elapso operatur misterium iniquitatis
id est in persecutorem et persecucionem sanctorum per Neronem
qui persecutor dicitur misterium iniquitatis id est mistica et
figurativa iniquitas quia figura fuit per
secucionis inferende per antichristum et ipse est in sua
figura antichristi. Unde aliqui crediderunt
ipsum Neronem resurrecturum et antichristum futurum.
Alii non crediderunt ipsum mortuum et
tandem revelandum in tempore antichristi. que utraque
oppinio falsa fuit. Modo hic nominat

**Tantum ut qui tenet nunc teneat.** Dicit
apostolus sic dicit glossa. penitus ignoratur. hoc tamen
in glossa sex modis exponitur. Duo primi modi sunt
secundum quod tenere accipitur pro aliquid pro re acquisita.
primus de romano imperio tenendo. secundus de fi
de Christi tenenda. Duo medii modi sunt secundum quod te
nere accipitur improprie aliquid pro re [?]. primus
de accessione [?] ad fidem. secundus de misterio iniquitatis
que detinere retardant adventum antichristi. Duo
ultimi modi secundum quod tenere accipitur utroque modo:
primus de fide tenenda. secundus de discessione a fide
detinente adventum antichristi. In primis etiam duobus
modis et quinto sumitur de medio idem est tolli de
medio. In quarto et sexto idem est quod sumitur in aperto.
Primo modo exponitur sic tantum, id est tamen misterium opera
tur iniquitas. Secundum hec supradicta restat antequam
reveletur antichristus ut qui, id est que prius tenet

romanum imperium teneat ipsum donec ipsa po
testas romani imperii de medio fiat. Fiat
id est de medio tollatur ante adventum antichristi
romanum imperium cessabit et omnia destruentur. Ut decem regna
sicut dicetur Danielis vii. Secundo modo sic tantum supple hoc
restat venire ut qui, id est que prius tenet nunc
fidem et teneat ipsam donec ipsi fides de medio
fiat, id est tollatur et refrigescat. Tercio modo sic tantum
hoc restat ut qui, id est que res scilicet accessio ad fi
dem tenet nunc, id est detinet ipsum ne veniat retarda
do eius adventum teneat donec ipsa scilicet accessio
ad fidem de medio fiat, id est de medio tollatur
ut nullus iam ad fidem accedat. quod utique erit
ante adventum antichristi. Quarto modo sic tantum hoc
restat ut qui, id est que res nunc tenet, id est detinet et
retardat adventum eius scilicet iniquitas occultatum
dum [?] celata teneat, id est detineat ipsum donec
ipsa iniquitas de medio fiat, id est in aperto et publi
co fiat quod utique erit ante adventum antichristi. Unde
sic dicit glossa. in tempore illo iam manifeste pec
cabunt homines ut non erubescant adulterari
sicut nec [?]. Quinto modo sic tantum hoc
restat ut qui, id est que prius tenet nunc fidem teneat
id est in ea firmius perseveret donec misterium iniqui
tatis de quo immediate locutus est de medio
fiat, id est de medio ecclesie tollatur, id est donec illi qui
ficti sunt in ecclesia qui vocantur misterium iniquitatis
quia in ipsis latet iniquitas aperte exeant de eccle
sia. i. Johannis ii. Omnes qui ad Christum non pertinent aperte exibunt
de ecclesia. Sic glossa. Sexto modo sic tantum hoc restat
ut qui, id est que res tenet, id est detinet illum et re
tardat adventum eius discessio et a fide que non
dum facta est teneat, id est detineat illum donec dis
cessio de medio fiat, id est manifeste appareat et
id est manifeste descedant omnes a Christo non per
tinentes a fide. Secundum sequitur [?] ut reveletur
suo tempore quod tempore antichristi erit. Et sicut an
nunciatum est, id est non est vestrum nosse tempora vel
momenta etc. Instabunt tempora peri
culosa. Novissimum i. Johannis ii. Filioli novissima hora est.
Periculosum ii. Thymotheus iii. in novissimis diebus.
Proditum Apocalipsis xii. Sciens quod modicum tempus habet.
Pessimum Michee ii. Ambulabitis quia tempus pessimum est.

Hic queritur si illud nostre congregacionis in
ipsum. glossa ut mente et corpore unitarum [?]
cum corpore. Respondeo loquitur de unione cohitacionis
et conformitatis. Tamquam instet dies domini. Glossa. Iminere
tamen diem iudicii. Respondeo loquitur de tempore indiscreto
non de tempore certo. Tamen supra illud quasi instet
dies domini. Glossa. in quo ii. quemcumque invenerit suus
novissimus dies in hoc eum apprehendet mundi
novissimus dies. Contra certo non est pertinuum. Respondeo

loquitur de statu perdurante. scilicet usque mortal' vel gratie non de quocumque. Iam enim illud non prius. glo. totius prius fuit et fons. vnde operatio est fons prius in humano genere. gen. iii. R. operatio est fons prius. Antixpus fons secundum erumpens in fine temporis. Ita ut in templo dei sedeat. glo. in eam quod cor. xvi. parte auferri non prima lebit aquisi cem. R. antixpus sedebit in illis qui de eam in modo non mito. Iam enim illud omnis se tamquam sit deus. glo. nam sicut in xpo habitat plenitudo deitatis. Ita in antixpo plenitudo malitie. quod in xpo habitat plenitudo deitatis per unionem inseparabilem a principio conceptionis. R. non est similitudo per omnia. sed quo ad quid. quia antixpo inerit malitia in summo gradu plusquam in alio homine. sic in xpo divinitas. Iam ibidem glo. in erit caput omnium malorum. operatio quod. aut ideo erit per essentiam. et sic erit demoniacus. aut per efficaciam et sic est in multis aliis malis hominibus. R. erit in eo per essentiam. non per efficaciam auctoritatis praesidis malus et et per assistentiam. assistens ad corpus dei. Iam ibidem glo. operatio erit in eo sicut caput quod caput influit membris. operatio in influit quia in est inuictor malorum cogitationum. R. non est caput simpliciter. sed secundum quod influit suggestio mali. non impressio. Iam enim illud donec de medio fiat. glo. ut non erubescat. R. adulterium vel furari. sicut licet loqui vel manducare. quod erubescentia ista est ex lege nature. quod inextinguibile est in homine. R. quamvis sit inextinguibilis secundum semper tamen quantum ad hunc effectum extingui potest per diuturnam consuetudinem. que est quasi altera natura. ut non erubescat. Item ibidem glo. donec e medio tollatur fides. quod luce xviii. fides in terra inueniet. R. non tollet de mundo. hoc totaliter. sed ut in pluribus. Super uos edificauit eos de illa.

## Et tunc reuelabitur ille iniquus.

Comme iudicis et de hiis que aut indicavit et hic eos edificat de aduentu antixpi. vbi tria ipse describit. primo quoad primum eius. secundo quoad caput eius scilicet dyabolum. ibi. cuius aduentus. tertio quo ad membra eius. ibi. in omni seductione. In prima primo tangit eius interitum. secundo eius tem[pus]. ibi. quem dominus ihesus. Dicit ergo et cetera. quasi hoc tantum restat. ut qui tenet teneat donec de medio fiat et cetera. id est post manifestam discessionem gentium a romano imperio et preclarum ecclesie ab obedientia romane ecclesie et hominum christianorum a fide et cetera. quasi parata sibi via reuelabitur ille iniquus. id est antixpus. qui antonomastice iniquus dicitur. R. quia nimio iniquo et doloso eruet me. Quem dominus spiritalem aduersarium. vii. et antixpus est duplex et duplex quantum ad naturam diuinam. ihesus. quantum ad humanam interficiet spiritu oris sui duplex exponitur. primo sic spiritu oris sui. id est uirtute spiritus sancti. a quo procedentis. ysa. xi. spiritu labiorum suorum interficiet impium. secundo sic spiritu oris sui. id est sola potentia iussionis sue. dani. viii. sine manu conteretur. occidetur enim in monte oliueti in papilione in loco ubi dominus ascendit. et non solum interficiet personam illam. sed et destruet totaliter ipsum cum membris suis illustratione aduentus. id est aduentu suo claro et manifesto. qui sic dicitur. Ite maledicti in ignem eternum. mat. xxv.

## Cuius aduentus b

Est describens quo ad caput eius scilicet dyabolum. vbi ostendit ipsius malitiam primo. secundo efficaciam. quia in omni uirtute. tertio fraudulentiam. quia in signis et cetera. ergo operatur malignos ut ipsorum astutie sui nequitie potentius fallant. Et hoc est quod dicit. Ita ut. Est enim illius scilicet antixpi cuius aduentus. id est manifestatio. non eius in nativitate generatio. Est secundum operationem sathane. id est dyabolo instigante et cooperante. qui cum plene possidebit non in omnem solum. sed in modo spiritualiter. apo. xiii. dedit illi draco uirtutem et potestatem magnam. erit in quam in omni uirtute humane scilicet potestatis. dani. xi. dominabitur thesaurorum argenti et auri et signis in minoribus. et prodigiis in maioribus factis. scilicet potestate dyabolica signis in quis. et prodigiis mendacibus. quia faciet ea arte magica vel medicina. dani. signum quia finaliter ducunt ad mendacium. id est ad deceptionem hominum. apo. xiii. seducit habitantes in terra propter signa que data sunt illi. vtetur autem antixpus ad fallendum sapientia illorum sillogizatione uirtutum testimonio scripturarum. operatione miraculorum. permissione diuiciarum et terrore penarum.

## In omni seductione c

Hic describit aduentum eius quantum ad membra eius. ostendens primo quod percunt decipientur. secundo quare a deo decipi permittentur. ibi. ideo mittet. In prima tangit primo seductionis conatum. quia in omni seductione. secundo seductorum statum. quia hiis qui pereunt. tertio statum talis interitus. quia eo quod caritatem ueritatis non receperunt ut salui fierent. Dicit ergo. In omni. quasi ita erit aduentus eius et erit in omni seductione iniquitatis. id est in omni seductione iniqua. quia nimius blandiens et modis aliis seducet. apo. xiii. seducet habitantes in terra

seductione inq huius qui perit .i. pure p
mese sunt electi .i. non seducuntur a deo. Sed illi
qui ad perditionem premissi sunt. de quibus .i. cor.
.i. Verbum crucis pereuntibus quidem stultitia
est. perit inquam eo quod caritatem veritatis .i. xpi
qui caritatem exhibuit et veritatem cui dicit quod
promissa adimplevit. Io. xiiii. Ego sum ma
veritas et vita non receperunt ei per fidem et cari-
tatem adherendo ut salvi fierent .i. quod receptam sal-
varentur. non. n. est aliud nomen. s. quam xpi sub celo
in quo oporteat nos salvos fieri.

**Et ideo mittet illis.** Hic ostendit quod
a deo decipi permittetur. Vel tangit primo
culpam. secundo penam. ibi. ut iudicentur. In
prima implicantur tria. deus permittens. quod
**mittet illis.** antixpisti inducens. quod operationem
erroris. homo consentiens. quod **ut credant.**
Dicit ergo. Et ideo. quia non receperunt cari-
tatem &c. **mittet illis** deus permissive non effective
.i. mitti permittet operationem erroris
.i. antixpistum qui operatione ipsa mala a terrenis
etiam hec abstractum per ostento ad maiorem ex
pressionem. Mittet inquam ut credant mendacio
consecutive. non finaliter. quod ad hoc sequitur
quod credent mendacio. s. quod antixpistus sit deus. Io.
v. Ego veni in nomine patris mei. et non ac
cepistis me. Si alius venerit in nomine suo il
lum accipietis. et adulatorum mendaciis in eo
condempnationis. Ecclesia. de quo. cor. ut iudicentur omnes qui non
crediderunt condempnabuntur. omnis qui non credidit
veritati .i. xpo de quo ps. veritas de terra orta
est. Sed potius consenserunt iniquitati .i. anti
xpo qui totus plenus erit iniquitate. Ecce cor
nibus tharrus. homini omni cohonestans omnibus.

**Nos autem debemus.** Et vera diffinitio
Superius consolatus est eos de adventu iudicii
et antixpisti certificando. Hic consolatur eos statum eorum
commendando et applaudendo. quod facit per tria. primo
de bonis eorum gratias agendo. secundo in eis per
severantiam suadendo. ibi. Itaque fratres state.
tertio super his ad deum orationem dirigendo. ibi.
**Ipse autem dominus noster.** In prima tangit primo debi
tum gratias agendi. secundo rationem sui causam debi
ti. ibi. quod **elegit nos.** Et hanc tangit quam
dupliciter. prima causa est electio. secunda sanctificatio
ibi. in sanctificatione. tertia vocatio. ibi. in qua et
**vocavit.** Quarta glorificatio. ibi. in acqui
**sitionem.** Et. Elegit autem ante hoc tempus. sanctifica
vit in hoc tempore vocavit. ad hoc tempus
glorificavit post hoc tempus. Dicit ergo non

aut. q. ita fiet de illis qui non crediderunt
vos aut qui recepistis veritatem vocatis
ad salutem. unde et gratias agimus deo. et hoc
est quod dicit. Nos autem omnes in fide dilecti
a deo in caritate debemus gratias agere. non
tantum dicere deo. a quo omne bonum est .i. bonus
oportunus non continuus et hoc pro nobis.
debemus inquam ideo quod elegit nos &c.
Hoc dupliciter exponitur. Primo ut de apostolis
et thessalonicensibus dicatur sic. quia elegit nos
.s. apostolos et nos deus primitias .i. ut esse-
mus primitie fidei. ut. s. non in illo tempore pr
eloso. sed inter primitie esse credemus
et hoc in salutem eternam nobis dandam. di
ligenda dominus qui nos recepit liberaliter. quod
elegit primordialiter. quod primitias utiliter. quod
in salutem. Secundo sic exponitur de apostolis specialiter
sic. quod elegit nos apostolos specialiter primitias
.i. ut essemus primitie omnium credentium et hoc
in salutem credentium per nos procurandam. Io.
xv. Elegi vos et posui vos &c. nos dico vocatos
que primitias in sanctificatione spiritus .i. quod spiritus in bap
tismo sanctificat et fide veritatis .i. xpi sanctificatio
assumi fidei intellectum respicit inquam .s. fidem
vocavit nos gratis sicut ab eterno predestinavit
vocavit inquam per evangelium nostrum. quod. s. est evan
gelium dei auctoritate. sed nostrum ministerio. act. xxii.
misit servum suum hora cene &c. vocavit in quam
in acquisitione domini nostri ihesu xpi .i. ut per fidem
equitatis gloriam que est a domino et in domino nostro
ihesu xpo. ps. gratiam et gloriam dabit dominus. ut
in acquisitionem glorie domini nostri ihesu xpi .i. ut per
nos acquiratur gloria domino nostro ihesu xpo
quod gloria patris filius sapiens. pro. x.

**Itaque fratres state.** Hic suadet ut perma
neant in bonis. hinc et primo in fide. secundo
moribus. ibi. **tenete.** Dicit ergo. Itaque. quod
.s. hec bona sunt in vobis fratres state in fide
inmobiles et ut stare possitis tenete tradicio
nes in bonis moribus quas didicistis. ante
cedo. n. didici a domino quod et tradidi vobis di
dicistis inquam sive per sermonem in presentia
sive per epistolam nostram in absentia.

**Ipse autem dominus noster.** Hic orat pro eis
Vel ostendit primo per quem petit. quod per filium
secundo a quo petit. quod a patre. ibi. **et deus et pater.**
Tertio quid petit. quod confirmationem in bono. ibi.
**exhortetur.** Dicit ergo. Ipse &c. q. ita nos.
moneo. aut. sed ipse dominus qui tunc deus est non
potentes nos sed qui amando nos et consolationes

ihc qui affectiue dicitur saluatis. xpc quia do
natiue ratione. ~~ratione~~ sanitatis. ipse deus pater quem
omnia et deus a quo omnia. deus s. potentia cre
ationis et pater in effectu gubernationis qui di
lexit nos sicut filios suos per uos. Jo. iii. sic
deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum
daret et dedit consolationem i. ipsum xpm in consola
tionem. Jo. xiiii. rogabo patrem et alium pa
racletum et alium dabit. uel consolationem de permissi
one s. regni. ysa. ult. quem mater si blandi
atur etc. sic ego consolabor uos. consolationem
dico etiam non temporalem. et cetera luc. vi. ve
nobis diuitibus qui habetis hic consolationem
uestram et dedit spem bonam. qua de exilio
speramus uenire ad patriam. spem dico in
gratia. uel omnia predicta dedit non in meritis
sed in gratia. Acceptabile donum. quia mane
sublimitas. quia deus est et pater. nisi. Jn dando cari
tas. quia dilexit nos in dono prosimas. quia de
dit consolationem etc. pro suo ni caritas. quia
ex gratia. hoc in. iiii. magnificant donum. quia
s. magnus est qui dat. qui ex amore dat non ti
more. qui magna dat. qui gratis dat.

Exhortetur corda. Hic subdit quid
petit. quia duo primo promotionem eorum in bono
ho stabilitatem in eo. ibi. et confirmet. Paterque
ipse inquam. qui hec bona fecit uobis exhortetur
corda uestra ad bonum. Ipse n. solus loquitur ad cor. osee
ii. ducam eam in solitudinem. et loquar ad cor eius
et confirmet contra malos impugnatores in omni ope
re sermone bono. ut per bonum opus edificetis ex
emplo per bonum sermonem edificetis uerbo.

1 Hic quem sup illud quem dominus ihc interficiet
spiritu oris sui glo uirtute spiritus sancti contra autem lo. per
se. ita non est communis operatio cum personarum. et
~~ita~~ ita opera primo omnis appropriatur spiritui
sancto. Ro interfecto antixpi attribuitur spiritui
sancto appropriate non proprie. apparet autem et non incerti pe
na malorum sed in gratia consolatio et reuelatio bo
2 norum et tribulabuntur perpetuum. Contra ibidem. glo sci
pte occidet eum siue per michaelem. contra i. thess.
iiii. repertum sub paruenit uidetur. glo dicit
quod antixpc interficietur a michaele. Ro. oc
cidet eum xpc imperando per michaelem exse
3 quendo. Contra sup illud. secundum operationem sathane glo
cooperante sathana quem eum possidebit. cont
fatetur contra sidoma cum possidebit. uidetur eo
quod uoluntate sua. ut possessione. glo non erit
imputandum antixpo. Ro. quamuis quamuis in istro
uel possessione necessitate. non sit imputandus quod
fit per eam. tamen in istro uel possessionem quantum ad eam imputatur
si consentis. ut homo de uoluntate dominum hominem

accidentium. uel hi. Contra sup illud. in signis et
prodigiis mendacibus. glo. per magicam artem
contra. magi in egypto fecerunt signa uera. ii
non fantastica. exo. vii. et viii. ergo multo
magis antixpc in quo tota consolabitur tota
uirtus dyabolica. Ro. quantum ad opus quia
erunt uera quedam fantastica quantum
ad finem et intentionem omnia erunt mendacia
quia per mendacium attendunt fallere. Contra ideo mit
tet illis deus errorem. contra deus non est auctor er
roris. Ro. s. glo non mittit operando sed permit
tendo. Contra sup illud. operatione erroris. glo. illi
quem ipsa malicia est pro uertendo. Ro lo. eum
phatice. non proprie ad maiorem expressionem
ponens abstractum pro concreto. Contra sup illud
elegit nos primitias. glo. apli et primitie
credentium. contra prophete et patriarche precesserunt
in xpm. Ro. glo lo. de credentibus no
ui testamenti fide iam distincta et reuelata.

Quoniam sup illud et tunc reuelabitur quod circa iudici
um erunt quedam antecedentia quedam con
comitantia quedam sequentia. Antecedentia erunt
mirabilis apparitio in multiplicibus signis. mt. xxiiii.
erit n. tunc tribulatio magna qualis etc. et post sol
obscurabitur. luna non dabit lucem etc. tunc
dampnabilis reuelatio antixpi. et apparebit signum filii
ut hic. et tunc reuelabitur ille iniquus. mt. xx
iiii. cum ergo uideritis abhominationem desolatio
nis etc. qui in iudea Festinatus. et repente ueniet
Tribulis conflagratio mundi. mt. xxiiii. etc.
ueniet consummatio. i. thess. ult. cum n. dixerint pax
Generalis resurrectio. greg. super iohannem. mt. xxv.
tunc surrexerunt omnes uirgines. Concomitantia erunt
Forte autem erunt concomitantia iudicium. curie in iu
dicis exhibitio. luc. xxi. tunc uidebunt filium
Malorum obmutescio. ps. tunc loquetur ad
eos in ira sua. illud. mt. xxv. esuriui.
Bonorum essecuratio tunc exultabit omnia
ligna silue. sap. v. tunc stabunt iusti in magna constantia.
Sententie diffinitiue latio. mt. xxv. tunc dicet rex his qui a
dextris sunt etc.
Jtem tunc erunt subsequentia iudicium tunc n.
erit Malorum ~~bonorum~~ separatio diuisio. mt. xxiiii.
tunc duo erunt in agro unus.
Cunctis rei in suo fine statio. eccles. iii.
in stium et impium dominus iudicabit et tempus omnis.
Bonorum exaltatio in celo. ysa. lx. tunc uidebis
et afflues et mirabitur et dilatabitur cor tuum
tunc erunt et ecclesia. eorum similiter dic.
Malorum depositio in inferno. apoc. iii. tunc in w
cabunt et non exaudient. ysa. lxvi. Hec est in...

De cetero fratres orate pro nobis.
ps principalis episcopi ... salutatione

C. III

gratiarum actionem et consolationem ponit exhortationem. ubi primo recommendat se orationibus eorum. secundo hortatur ad correctionem inquietorum. ibi Denuntiamus autem vobis fratres. Tertio optat eis quedam necessaria ad complementum predictorum. ibi Ipse autem deus pacis det vobis pacem. In prima invitat eos ad orandum in duobus que comprehendit. primo movendo. secundo impetrandi fiduciam dando. ibi Fidelis autem dominus est. Tertio confidentiam quam habet de eis exprimendo. ibi Confidimus autem de vobis. Quarto pro eis orando. ibi Dominus autem dirigat. In prima movet orare primo pro predicationis expeditione. secundo pro sua liberatione. ibi et ut liberemur. In prima primo petit orationem. secundo subdit orationis intentionem. ibi ut sermo dei. Dicit ergo. De cetero id est post sufficientem consolationem instructionem et hortationem de cetero o fratres orate pro nobis. et hoc ut sermo dei id est a deo datus vel de deo agens id est evangelium currat suo processu ad omnes gentes sicut velociter currit sermo eius et clarificetur id est clarus et intelligibilis fiat hominibus. Eccli. xxiiii. qui elucidant me vitam eternam habebunt. Currat inquam et clarificetur sicut et apud vos currit sive et clarificatus est. quia tanto cursu fructus et veritate clare intelligentia. Tangit autem sermonis principium quia dicimus primo vero quod currit fructum quia clarificatur. ex. sicut et apud vos. Hic monet orare pro sua liberatione. ubi primo petit orationem. secundo subdit orandi intentionem. ibi non enim omnium est fides. Dicit ergo et orate ut liberemur ab importunis et malis hominibus. hoc dupliciter intelligitur. primo sic ab importunis et malis id est a pseudo et falsis christianis qui dum importunum se veritate disputando et mali sunt pravitatem perdicando. secundo modo sic ab importunis et cetera id est ab infidelibus qui dum importunum verbo veritati resistendo et mali fideles persequendo. utrumque dicitur importunum quia longe sunt a portu salutis. sermo illos longe a peccatoribus salus. Non enim. hoc triplex continuatur in glossa. primo sic. quia orate ut liberemur et necesse est non enim omnium est fides id est non omnes acceperunt fidem omnis per me acceptam. Secundo sic. quia orate ut liberemur a malis hominibus et habet aliquis malis. non enim omnium est fides imo multi sunt infideles. Tertio sic. quia ita moneo vos ut oretis et necesse est quia orantibus est fides non enim omnium nobis orantibus est fides id est imo paucorum. Ysa. liii. domine quis credidit auditui nostro. Hoc quod primum intelligitur fides prima fides excepta demonibus. Jac. ii. demones credunt et contremiscunt.

Secunda fides mortua peccatorum. Jac. ii. fides sine operibus mortua. Tertia fides modica imperfectorum. Mt. xiiii. modice fidei quare dubitasti. Quarta fides magna. magna est fides tua. Quinta fides magnifica perfectorum. cor. xv. inst.
Fidelis autem dominus est. Hic dat fiduciam impetrandi ex tribus videlicet quod ille a quo petitur est fidelis in promisso. unde dicitur fidelis autem est potens in solvendo. unde dicit dominus liberalis in dando. unde addit qui confirmabit et cetera. Dicit ergo. Ita orate ut liberemur fidelis autem dominus est. Ps. fidelis dominus in omnibus verbis suis. qui confirmabit vos in bono. Ps. confirma hoc deus quod operatus es in nobis et custodiet a malo. Ps. nisi dominus custodierit civitatem frustra vigilat qui custodit eam.
Confidimus autem. Hic dicit confidentiam quam habet de eis. Et dicit. hec omnia diximus nec frustra autem sed confidimus de vobis in domino qui in nobis operatur. non in viribus vestris. Ps. bonum est confidere in domino. Confidimus inquam quod ea que precipimus non aliqua solum sed omnia que ad veritatem pertinent et sanctis in futuro. Et tangit conditiones vere et commendabilis obedientie videlicet quod sit devota ut placatus efficiat. ibi confidimus de vobis. discreta ut secundum deum procedat. ibi in domino. Integra ut in omnibus obediat. ibi quecumque precipimus. prompta ut statim fiat. ibi facitis. et sit in presenti. continua ut corruptionem semper non aliqua. ibi et facietis. Hic orat pro eis inquiens.
Dominus autem dirigat. orone implicatur tamen maior expedientia. Dicit discretus quod non ibi dominus maior expeditor. ibi corda vestra. Mich. ii. nonne iactu cordis. Caritatis rectius. ibi in caritate dei et patientia. Dicit ergo. autem quod et ut ita fiat nec ut in faciendo cetera dominus dirigat corda vestra id est voluntates vestras auferens ab eis que ei ipsius est. ibi domino sanctum ut sanctis in caritate dei id est que de diligentia vel que adeo caritatis et patientia christi id est a deo christi. Jac. vlt. patientiam. Job. audistis et finem domini videstis. per hec autem duo caritatem scilicet et patientiam sufficienter diriguntur corda. quia per caritatem et per prosperis et per patientiam in adversis. Illud quod et cor ista lex quod primo purificatur per fidem sicut sol tecta purum radii. Act. xv. fide purificans corda eorum. sed heu quia obscuratum est insipiens cor eorum. Secundo inflammatur per caritatem sicut sol terram suo radio supponitur. Ps. inflammatum est cor meum et renes mei. alibi cor cordis mei. sed heu multis postea dicta dura adulterium et cetera. Pl. Tertio letificatur per spem sicut cepit pruntes etiam. Ps. dedisti letitiam in corde meo. Ps. confortet

cor virum omnis qui superbus in domo. Sed Ecclesiasticus: quia cor
nequam gravabitur doloribus. Ecclesiastici iii.

Dirigit per prudentiam. Sicut magister disciplinae
ductor sociorum ostendendo viam. ii Machabaeorum i.
accipiat ut vult dominus autem diriget cor. Sed Ecclesiasticus
quia cor fatui quasi vas confractum et cetera. Ecclesiastici xxi.
Roborat per fortitudinem. Sicut ab... in filium iuve-
niles filium ~~ando~~ Iudith ix. ... more
meo et in corde meo consilia cor. Sed Ecclesiasticus: quia serus
recogitavit humiliare cor. Pervenit ad mellum gremium...
Amplificat per iustitiam. Sicut dominus filium. Psalmus: ... dilatasti
cor meum et visi et cetera. Sed Ecclesiasticus: quia iniquitas ha-
bitat post vanitatem cordis sui. Ieremiae xvi.
Complanat per temperantiam. Sicut miles autem
ut redeat ad reclamatorium. Psalmus: temptavit me
domine ure renes meos et cor meum. Sed Ecclesiasticus. Iob
xviii. Cor eorum longe fecisti a disciplina.

**Denuntiamus autem vobis fratres.**

Hic hortatur ad quorundam inquietorum et eorum
excommunicatorum correctionem. Ubi monet primo bonos
ut se a malis subtrahant. Secundo malos ut se cor-
rigant. Ibi: audivimus enim quosdam. Tertio sit
corrigibiles sint qualiter boni se ad eos habere de-
beant. Ibi: quod si quis non obedierit verbo nostro.
In prima primo denuntiat. Secundo rationem assignat. Ibi:
ipsi enim scitis. Secundo se alias idem denuntiasse
significat. Ibi: nam et cum essemus apud vos. In prima
primo ponitur denuntiationis forma. Secundo mandatum.
Ibi: ut subtrahatis. Dicit ergo: denuntiamus quasi
ita confidimus de vobis quod faciatis, quando vobis ...
facile exequetur et hoc est quod dicitur: denuntiamus autem
vobis omnes in fide et dilectione, in nomine domini nostri
Iesu Christi, vel in nomine domini id est in honore eius, ut scilicet
ad honorem eius fit, ut subtrahatis vos ab omni
fratre, nomine non re, ambulante inordinate, id est aliter
quam exigat ordo naturae vel disciplinae. Omnia enim
honeste et secundum ordinem debent fieri. i Corinthiorum xiv. Quasi
dicat: non contendatis talibus in aliquo, quia qui tetigerit
picem inquinabitur ab ea. Ecclesiastici xiii. Ambulan-
te dico inordinate et non secundum traditionem quam accepe-
runt a nobis, id est secundum doctrinam quam tradidimus eis.

Nota quod quintuplex legitur ordo cuius contraria est
quintuplex inordinatio. Cantica: ordinavit in me caritatem.
Primus ordo diligendi caritas, id est ordinavit in-
Secundus ordo vivendi Colossenses ii. Videntes vestrum gaudium
et vestrum ordinem. Nunc vero ... prosequentur
aetatum iuxta ordinationem suam. Primus ordo...
Tertius ordo docendi. i Corinthiorum xiv. Omnia honeste
Quartus ordo ministrandi iii Regum x. Regina Saba
videns ordinem ministrantium non habebat ultra spiritum.
Quintus ordo pugnandi. Canticorum vii. Terribilis

ut castrorum acies. Ecclesiastici ... etiam ponitur
Sextus ordo fruendi. Vivi lapides et
quod parte quodam modo loquendo. Primus ordo est
omnium bonorum. Secundus monachorum. Tertius prae-
dicatorum. Quartus sacerdotum. Quintus poe-
nitentium. Sextus praelatorum. Septimus lec-
torum. Infelix qui a cunctis ordinibus ap-
tatur ut inordinate ambulet. Talis a
bulat ad eam ubi nullus ordo sed sempiternus
horror inhabitat. Scilicet in inferno. Hic subdit

**Ipsi enim scitis quemadmodum.**

denuntiationis rationem ostendens. Primo quod ab
eis imitandi sint. Secundo in quo se eis imitan-
biles praebuerint. Ibi: quoniam non inquieti. Tertio rationem
subdit quare hoc fecerint. Ibi: non quasi non habuimus
potestatem. Dicit: ipsi enim quasi ita de-
nuntiamus nobis, ut subtrahatis vos et cete-
ris ipsi et cetera, vel sic. Et vere non ambulant secundum tradi-
tionem nostram. Ipsi enim scitis quemadmodum, id est in
quibus oporteat imitari nos, id est quoniam me ha-
buistis in eos in quo imitandi sint. Ubi autem
illi hoc non faciunt de iure nobis imitemini
tis eos. i Corinthiorum iv. Imitatores mei estote.

**Quoniam non inquieti.**

Hic ostendit in quo imitabilem se praebuit quia in tribus. Primo
quia non inquietus fuit. Secundo quia nec a beneficio
accepit. Ibi: neque gratis panem. Tertio quia potuit
de labore suo vixit. Ibi: sed in labore. Pri-
mum contra supplosos. Secundum contra cupidos. Tertium contra oc-
iosos. Dicit ergo: ita imitari oportet in hoc
quod non inquieti fuimus inter vos. Vos ergo
similiter debetis operam dare ut quieti sitis.
i Thessalonicensium iv. Neque gratis, id est sine ... labore pa-
nem manducavimus ab aliquo sumptum. Genesis iii: in
sudore vultus tui vesceris pane. Contra
otiosos qui a fiducia otiosis manibus gratis
manducant. Si vas electionis cum esset tam
praedicator strenuus suis operatur manibus commedere
non praesumit. Sed potius manducavimus in labore
et hoc non modico sed in fatigatione, id est usque
ad fatigationem. i Thessalonicensium ii. Memores estis
fratres laboris nostri et fatigationis. Nos dico
operantes nocte, quae tamen est tempus quietis
deputatum, et die quae est tempus laboris. Illud
Psalmus: ortus est sol et cetera. Exibit homo ad opus
suum et cetera. Operantes dico ne quem vestrum grava-
remus accipiendo stipendia quae operantibus
debentur. Contra fictos qui in labore et fatigatione
iustitiae contra pigros qui nocte et die liba-
lis contra avaros qui nequam virum gravarent.

**Non quasi non habuimus.** Hic c

sed dicit quare sic fecit. Vel primo excludit
opinionem falsam. Secundo sed dicit causam veram
ibi. Sed ut nosmet ipsos. Dicit ergo
ita non accepimus non ideo quia non habu
erimus potestatem accipiendi immo habe
bamus. Dignus est enim operarius mercede sua
Luce x. I Cor. ix. Numquid non ego solus et
barnabas non habemus hanc potestatem
sed propter hoc fecimus ut nosmet ipsos
formam daremus vobis. Debent enim prelati esse
forma subditorum. I Petri v. Forma facti gre
gis ex animo. Daremus inquam formam et hoc ad
imitandum nos. Ut scilicet non sitis otiosi sic
ut nos fuimus. Tribus de causis apostolus
fecit de quibus quando manibus operabatur
Aliquando ut pseudo a predicatione sua remo
veret. Accepto ut excluderet. II Cor.
xi. Quod facio et faciam ut amputem occasionem
Aliquando ne onerosus auditoribus existeret
ut hic ne quem vestrum gravaremus. Actuum
xx. Argentum et aurum apud nos aut vestem nullius
onerosus fui. Non quia non habuimus etc.
Aliquando ut operandi exemplum otiosis daret. ut hic
Aliquando ut se et suos sustentaret. quia non suf
ficiebat aliunde. Actuum xx. Quoniam ad ea que michi
opus erant ministraverunt manus iste. Hic queritur super
non omnium est fides. Glossa non omnes sunt cre
dituri. Sed tamen preordinati ad vitam eternam
quod multi non predestinati crediderunt. Ideo glossa
loquitur de credulitate formata et finali. Item
ibi dicit glossa posse habere fidem naturam est
hominum. Contra cuius est potentia eius est actus. Ergo
si potentia est naturalis et actus. Ideo potentia
ad credendum in nobis non est activa sed recep
tiva vel non est completa sed incompleta. Potentia
tamen activa et completa precedit actum
Item super illud ab omni fratre ambulante inordinate
glossa aliter quam ordo vel exigit. Contra operari
manibus est preceptum vel ergo ligat omnes.
Ideo precepta sunt duplicia. Scilicet quedam ad
conservationem vite spiritualis ut non mechaberis etc.
et illa ligant omnes. Quedam ad conservationem
vite corporalis et hec ligant in casu. Vel prelatos
non subveniunt necessaria. Hec autem duobus modis
sunt. Quedam ad conservationem speciei ut crescite
et multiplicamini Genesis i. Quedam ad con
servationem individui ut de laborando ma
nibus et huiusmodi. Sed autem preceptum primum non obli
gat nisi in casu. Vel prelatos non subve
nire necessitati. Sic nec secundum. Nisi enim
vel prelati licitum non subvenire vite

Item super illud nec gratis panem manducavimus
ab aliquo. Glossa suscepimus. Contra Philippenses iv. Thes
salonicam semel et bis in usum michi misistis. Ideo
non suscepit ab aliquo Thessalonicensium. Item
nocte et die operantes. Contra glossa numquam predica
bat. Ideo operabatur die ac nocte certis horis
ad hoc. Aliis autem horis predicabat
et maxime sabbatis in synagogis iudeorum.
Item nocte et die operantes. Contra Matthei vi. No
lite solliciti esse etc. Ideo non prohibet dominus providentiam
sed anxietatem vel cupiditatem
nec tollit sollicitudinem prudentie sed anxie
tatis. Item super illud non quia non habuerimus
potestatem. Glossa non erat iste in ullo magis debet
vivere de labore suo qui non habet potestatem vivendi.
Ergo religiosi qui non habent hanc potestatem
tenentur vivere de labore suo. Ideo potestas
accipiendi duplex est. Aut ab omnibus
et invitis et hoc competit soli rectoribus aut
a voluntariis et hoc competit omnibus pau
peribus licito modo petentibus. Scilicet huiusmodi
petendi non illicito scilicet per adulationem et tamen
religiosi omnes habent potestatem temporalem ex
sua necessitate predicatores tamen habent potestatem
spiritualem ex communi utilitate. Item super
illud ad alienam nos glossa. Quilibet
ad alienam mensam otio deditus
adulator pascentis sentire est. Ergo qui ponit se
in statu pauperis religionis nisi ob frequenter
ad alienam mensam accedere male facit. Ideo
glossa non reprehendit frequenter accedere ad
alienam mensam simpliciter sed otio deditum
est. id est non accedere pro aliqua utilitate quam in predica
tione vel ex adulatione ... placeat
placeat predicatori. vel quia laborat placere ...
Nam et cum essemus apud vos hoc denuntiabamus
vobis. Post illam monitionem denuntiat
ut ab inquietis se subtrahant dum
sacius intres. partes. Prima in qua denun
tiat. Secunda ibi Audimus enim. hic ostendit se alias idem
denuntiasse. Sed primo innuit quod
alias denuntiavit. Secundo replicat quid de
nuntiavit ibi. Quoniam si quis. Dicit ergo non
quia ita operati sumus ut daremus nosmet ipsos
vobis formam et etiam. Nam et cum essemus apud vos
presentia corporali hoc denuntiabamus vobis
predicando scilicet et monendo. Quoniam si quis non
vult operari nec manducet. ac si dicat
si vult manducare operetur. I Thessalo
iv. Operamini manibus vestris sicut precepi.
Audimus enim quosdam. Volunt

postquam denuntiaverat vobis. ut ab inquietis se subtraherent denuntiat inquietis. ut se corrigant. et primo ostendit quod aliqui sunt inter eos qui correctione indigent. secundo precipit eis ut se corrigant. ibi. hiis autem qui huiusmodi sunt. Dicit ergo. inter vos inquietos precipue. ibi. bene facere non deficiatis. ibi. vos autem fratres. In prima notat quosdam de tribus. primo de inquietudine. secundo de ociositate. ibi. nichil operantes. tertio de curiositate. ibi. sed curiose. Inquietudo devitat per irascibilem. ociositas concupiscibilem. curiositas rationabilem. Dicit ergo. audivimus ut qui non vult operari non manducet. hoc ideo precipimus quia audivimus quosdam inter vos ambulare inquiete. ysa. lvii. cor impii quasi mare fervens quod quiescere non potest. quosdam dico nichil operantes. sed ociosos et de fidelibus. pro. xxi. desideria occidunt pigrum. Noluerunt enim quicquam manus eius operari. sed curiose agentes. curiosi. scilicet de alienis negociis. i. thy. v. ociose ~~discunt~~ circuire domos non solum autem ociose. sed verbose. et curiose loquentes que non oportet.

**Hiis autem qui huiusmodi sunt denuntiamus.** Hic precipit inquietis ut se corrigant. unde primo ponit formam monitionis. quia denuntiamus et obsecramus in domino. secundo subdit modum correctionis. ibi. ut cum silentio. Dicit ergo. hiis autem qui huiusmodi sunt. scilicet inquietis ociosis curiosis denuntiamus precipiendo cum admiratione rogando. vel denuntiamus ut sciant et obsecramus ut faciant. et hoc in domino ihesu christo. id est auctoritate domini ihesu christi. denuntiamus dico ut cum silentio omnibus sint operantes. ysa. xxxii. erit cultus iusticie silentium. panem suum non alienum. id est propria labore inquisitum. manducent. ps. labores manuum tuarum quia manducabis. Et notet contra silentium contra inquietudinem. operantes contra ociositatem. manducare panem non cibaria exquisita contra aliorum curiositatem. Felix ille qui operatur contra ocium. silet contra vaniloquium. manducat panem contra gulam. suum contra rapinam. Vos autem quia sustineant operari ut victum sibi acquirant autem. sed tamen vos fratres nichilominus nolite deficere benefacientes pauperibus. forte enim est quod laborant non sufficit. Gal. vi. bonum facientes non deficiamus. Felix qui operatur misericordiam quod monet ibi. benefacientes. libenter quod implicat ibi. nolite. perseverantie quod notat ibi. deficere.

Et notandum quod est ~~duplex~~ silentium. (quadruplex)

Primum culpe quod est frangendum. ps. obmutui et humiliatus sum et silui a bonis. [silere contra ... gladio quod] Secundum pene quod est sustinendum. contra se. xl. viii. et. Tertium iusticie quod est tenendum ysa. xxxii. erit cultus. Quartum glorie quod est expectandum. Cui fit silentium apo. viii. factum est silentium in celo etc.

**Quod si quis non obedierit.** Hic docet qualiter boni ad inquietos incorrigibiles se habeant. et primo docet ut eos vitent. secundo ut eis non commisceantur. ibi. et non commisceamini. tertio ut nichilominus eos ament. ibi. et nolite quasi inimicum. Dicit ergo. quod si quis quod precipimus ut operetur quasi contumax et rebellis non obedierit verbo nostro per epistolam super vos mandato hunc notate. duplex primo modo sic. hunc notate. id est quis sit in significatione. secundo sic. hunc notate. id est reprehendite. quod notabile est. deut. xvii. qui superbierit nolens obedire sacerdotis imperio morte moriatur. et non commisceamini cum illo. ei communicando cum ... et rebellis ... ex communicatione. i. cor. v. cum huiusmodi nec cibum sumere. et hoc facite ut confundatur. id est erubescat abiectus a bonis et sic corrigatur. Est enim confusio adducens gratiam. eccl. iiii. Hic monet ut eos

**Et nolite quasi inimicum.** nichilominus ament. unde monet primo amoris affectum. secundo effectum. ibi. sed corripite. Dicit ergo. et tamen nolite quasi inimicum existimare illum. ut illi scilicet odio habeatis quasi inimicum odire. sed personam diligere. sicut medicus diligit infirmum et persequitur morbum. aug. homo persona ... dico duo dico quod persona est corrigenda quod homo est ... vel non libabis hominem in super ... sed potius corripite caritative ut fratrem. ps. corripiet me iustus in misericordia et increpabit me. gal. vi. vos qui spirituales estis instruite huiusmodi in spiritu lenitatis.

**Ipse autem deus.** Hec est quarta pars capituli. supra enim monuit eos primo ad faciendum perfectionem. secundo ad inquietorum correctionem. hic autem optat eis quedam necessaria ad predictorum impletionem. et primo pacem perpetuam. secundo dei presentiam. ibi. dominus sit cum omnibus. tertio divinam gratiam. ibi. salutatio mea. Dicit ergo. ipse autem quasi monuimus vos. ut autem ea adque vos monuimus implere possitis. ipse dominus pacis. id est christus qui est princeps pacis. ysa. ix. auctor pacis. Jo. xv. in mundo pressuram habebitis. in me autem pacem. det vobis hic in sinu suo pacem sempiternam

⁊ hoc monialac̃o · apud · thessalonicenses · ⁊ c̃ue
os · bona pax q̃ ambi[l]catur · q̃ a deo p̃cat-
ur mensurat̃ur · q̃ pace sempiternã itadila
tatur · q̃ in omni loco · ⁊ ut pacẽ hẽatis · dñs
sit cũ omnibz uobis iuxta p̃cedentibz p̃ sinenabz
⁊ p̃ctis · sic · n · pacem hẽns ⁊ faiscẽ in p̃celo
ais eius. Propter eos õ manu graciam ũ tãct
b Salutacio mea manu. Scilicet p̃mo sp̃
tẽs p̃lonam · sc̃o scribendi tãm · ibi · q̃ est sig
num · tc̃io sc̃ptũre materiam · ibi · gr̃a dñi ·
Dicit g̃o · salutacõ mea manu pauli sup
le sc̃pta est · ab hoc · n · loco sc̃psit ep̃lam ma
nu p̃pa · q̃ tal' uult uideri qualibz litis sp̃sit uo
bis manu mea · q̃ est signũ · q̃ sigillũ ĩ oĩ
ep̃la aũe missa · Clam ut ait ambro' p̃
adultiocões sc̃ptũrarũ manu sua sc̃ i omni
ep̃la sua se sb' sc̃'le testatur · ut ulla alia eo
noĩe recipiat. Ita sc̃'bo · s · gr̃a dñi nr̃i ihũ
xp̃i · i · que est a dño nr̃o ihũ xp̃o · q̃ gr̃a t
uitas p̃ ih̃m facta est · Jo · i · cũ omni uob · sit
suple · amen · ofirmacõ c̃p̃cacõis ep̃le co
c Hic que siquis nõ uult opari nõ mandu
cet · q̃ · manducare c̃ uictũ · q̃ nõ c̃ p̃hibẽ
dum · Pro nõ p̃hibet manducare simp̃r
2 sz sic · s · nich' opando · sz ociose uiuẽdo. Cõm
ibidem glo · dicunt quidam de opibz sp̃ua
libz hoc ap̃lm sentire · sz frustra conant̃
si malus caligine inducẽ · hoc nõ sufficit
opacõ sp̃ual' ad salutẽ sñ corp̃ali opacõne
õ actũ marie p̃fẽr oppositam marthe · luc
· x · Pro · aug' · in lib' de ope monachorũ · de
quo glo sup̃ta est loc' ã quosdam monachos
carthaginenses qui sb' p̃textu op̃ũ sp̃u
aliũ uiuebant in ocio ⁊ torpore ⁊ curiositate
⁊ docetrinatiz alauit. Fuis dei sp̃ualr cum nõ
corp̃alr laborando c̃e q̃ s̃tũ est · nã aliqui
fuis dei corp̃alr laborare nec̃e c̃ ut qui alias
nõ inueniunt uictũ licite ⁊ honeste · aliũ ex
pedit · ut qui a sp̃ualibz nõ impediunt̃ corp
3 ali labore. Cõm ibidem glo ult · deus fuos
suos corp̃alr opari · uĩ ut nõ c̃pellantur
egestate uictũ petẽ · õ · g̃o · õ uoluntatẽ dei
est nõ laborantẽ uictũ petẽ · Pro duplex
est egestas · quedam p̃ xp̃o ad uiuend' dñs
uoluntarie assũpta · p̃ egestatẽ hanc
fam melius est ⁊ nõ laborantẽ uictũ
petẽ quã laborare · q̃ tal' egestas tal's
petacõ ualde est meritoria · q̃ p̃ xp̃m homo
relinquit omnia ⁊ expandit sc̃ad q̃rend'
elemosinas p̃ egestatẽ p̃uiã petẽ uictũ
nec laborare : aliqui est õ uoluntatẽ ofilii

fi. lxxxviii.

unat 3

tanta dñi

solum c̃ qui homo nõ laborans licite ⁊ ho
neste · petit · ⁊ egestatẽ causa honesta ·
aliquã õ uoluntatẽ p̃cepta ut qui illicite ⁊
ĩ honeste petit curiositate · ⁊ adulacõe
mendicando aliena · ul' egestatẽ ex cã in
honesta patit̃ · s · ex solo amore iordinato
ocii ⁊ ex inhertia · unde glo · dicit audiuimus
⁊c. hic ondit cur laborat sũ incredõnem fecit
⁊ in fr̃a illorũ deus uenĩt est qui fecit cum nichil
q̃ p̃uidentes. Cõm sr' illos uos aũt nolite de
ficẽ benefacientes · glo · nõ · n · in rep̃hensione
uenit qui benefacies est in largiendo · sz hic q̃
cum labore possit ferre nult gaose (?) uitam
duc̃e · q̃ · qui fouet hoiem in p̃uito peccat
qui aũt largitur ocioso fouet eum in ocio
Cõm g̃o rep̃hensibil' omis ualens laborare
qui uiuit ociose · Pro ad p̃mi qui largitur
ocioso intencõne fouendi eũ in ocio peccat ñ
qui intencõne impendi · Ad sm̃ pro actiuum
corp̃ale dupl'r intelligi p̃t · aut quemcũqz
uacacõ ab op̃ibz corp̃alibz · aut uacacõ ab
op̃ibz iuste utilitatis siue pie utilitas · s
q̃ õ glo · q̃ ociosus p̃mo est qui caret in
tencõne pie utilitatis · aut iuste necc̃itatis ·
p̃mo m̃ ociũ nõ sp̃ est rep̃hensibile · imo
aliũ ⁊ laudabile ut qui fit ex honesta cã ·
Pro m̃ sp̃ e rep̃hensibile · sz aliqui rep̃hen
sione ueniali · aliqui mortali · s · q̃ maior
ul' minor c̃ in p̃bitas uoluntatis opari nole
tis aut magis maior ul' minor necc̃itas siue
utilitas opis. Cõm sup illo siquis nõ ob
dierit · glo p̃cipimus ut operent̃ · q̃ opari
manibz est p̃ceptum ap̃licũ · q̃ · licitum õs
Pro · sicut quedam sc̃ bona p̃ se ut cauti (?) &
quedam p̃ aliis ⁊ p̃ aliud · ut medicamen
p̃ina aũte appetenda sc̃ sp̃ ab omnibz · s · a
in casu ⁊ aliquibz : sic quedam p̃cipiuntur
p̃ se · q̃ p̃ se bona ut deum diligere parentes
honorare ⁊ hec sũt sp̃ hitu operacoũe
implenda ⁊ ab omnibz. Quedam ul' p̃cipi
untur p̃ ad' ut ieiunacõ ul' uitare p̃ iusti
p̃hibitõem ⁊ c̃suacõne humani generis ⁊ hec
nõ sp̃ nec ab omnibz sc̃ implenda · sz aliũ q̃n
· s · necc̃itas hoc p̃ que cum sint in genere
nec sb'uenit ab aliis laborare ii copium
manibz nõ est de hiis q̃ bona sũt ⁊ p̃cep
ta p̃ se dicunt enim op' de se indifferens ñ
meritorium · sz est de hiis que sũt bona
⁊ p̃cepta p̃ aliud · unde nõ ligat omnis ⁊
sp̃ sz aliquos ⁊ in casu necc̃itatis p̃ q̃ p̃cep
tum c̃ p̃ceptũ aũt est p̃ utilitatem sp̃ilem

ad utilitatem .s. patri que ex ocio nascitur parti
pro corporis ad acquirendum .s. unde sustentet corpus
ppr sanitas et victor. Ubi ergo occurrit aliqua
utilitas spiritualis. quia ex ocio nimpliciter [illegible] pat
quod nisi per laborem ubi concurrit utilitas corporis
vel aliquis non potest victum invenire nisi laborare
ubi concurrit utrumque simul. ut quia alias non potest modo
licito et honesto sibi providere vel furti vel adulacionis
vel huiusmodi victum invenire nisi laborare. Alias excep
tis hiis et aliis casibus nullum preceptum ad laborandum
de pace. Aliqui cui expedit sic laborare. aliqui
non. si .n. homo alias habet victum in licito et alias
per exercitium spirituale vivat sufficienter patri qui
non tenetur laborare. si tamen non vacat operi spiri
tuali vel temporali meliori. vel si vacat meliori
tamen per laborem habet ab illo opere non impeditur
non bene expedit laborare. quia perfectius est uti
facere quam alterutrum. Sin autem alias non expedit
ut qui impediretur exercitium vel publicum. ut lec
tionis. aut predicationis publice vel privatim
Aut lectionis vel orationis private. Quam vero est signum
in omni epistola. quia non est signum in epistola ad hebre
os. illa tamen fuit auctoritate. quia eam misit
vel luce fuit compilacione. quia post multum
excessum eam edito sermone scripsit. Etiam in
secundo extra omnia etc. quod non ita scribit in epistola ad
eph. capitulo ult. nec in prima thess. capitulo ult.
Ideo quoniam non scribit hec verba pace cum scribit
similia. et quasi equipollentia

Q uia docet filium suum in zelum
quietis ministerii. et in medio anti
quorum gressibus in illo. Ieronimus XXX
a Sicut est causa causarum et effectus causa
causa causarum est inventione operantis quia finis
movet efficientem. et efficiens agit in materiam
et ea imprimit formam. effectus causarum est
in exsecucione apostoli. quia actores primo imprimunt in
materia formam. et sic assequitur finem vel dicto fine
cessat motus. Ex hoc fine potest ostendi quia
utile sit docere subditos. Ad docendum alios
sequitur finis huius triplex. ante quem aliquis .n. scientia
primo acquisitio sapientie. prov. docet tamen sapientem
secundo gratie acquisitio. dan. xi. docti instruunt
bunt plurimos. Ps. doceat doctrinam. Tertio finis fulgebunt
ut dicit utilitas quia. dan. x. qui docti fulge
bunt quasi splendor firmamenti. et qui ad iusti
ciam erudiunt multos. Que utilitas [illegible] in
invenitur in scriptura. Probatus
prima ex sic principium ps. docet iniquos.
Secunda stabilior iustorum. Prov. XXIIII. vir doctus
Tertia est depressio rebellium.

Materia et est finis huius epistole sicut dictum
in proemio illo qui docet filium suum in zelum in
ter etc. In quo tangitur triplex causa huius epistole .s.
efficiens in hoc nomine qui. materialis in doctri
filii. ibi docet filium suum. s. thimotheum
finalis duplex. s. pseudo legem predicantium
repulsio. ibi. in zelum. s. invidie nutriti in
nimici. s. ecclesie. et de ordinacione ecclesie gratiarum. ibi.
et in medio antiquorum. etc. In hoc sequitur patet causa
formalis. quia primo monet thymotheum de pseudo
repulsione. secundo docet eum de ecclesie ordinacione
postquam .n. scripsit apostolus ecclesiis. hic incipit scribe
certis rectoribus. et primo thymotheo episcopo filio
suo spirituali. qui thymotheus ex matre fideli
et patre gentili genitus fuit. unde tempore gentilis
erat prius iudaismus. sed postmodum habito frater
testimonio paulus eum secum duxit et amore
matris circumcidit. sic habetur actuum xvi. et quia eum
divinus erat scientia divina et humana ipsum episcopum creavit
secundo quod eius est in hac epistola ipsum instruere
scribit de repulsione malorum ecclesie et de officio
episcopali. quia sic in proemio illo qui docet filium in zelum
etc. Iam apparet quis actor. quia paulus. que materia
quia docet filium quis finis quia depulsio iniquorum
et ordinacio antiquorum. forma et modus patet videntur.
Hunc epistole premittat gloriose finis quia thy
motheum instruit et docet. Forma et materia quia
de ordinacione episcopatus et ypocriticus. et omnis
ecclesie disciplina et discipline. Tertio actor
quia scilicet ei alexandria. Prima epistola

P aulus apostolus christi ihesu. Primam
scribit apostolus thymotheo episcopo dividitur
in. iiii. partes. primo .n. ponit salutacionem
secundo monet ad pseudo legem predicantium
repulsionem. ibi. sicut rogavi te etc. Tertio in
struit eum circa ecclesie ordinacionem. capitulo ii.
et deinceps. Quarto et ultimo subdit exhortationem
capitulo ultimo. ibi. O thymothee depositum
tum custodi. In salutacione ponit primo
salutantis. secundo salutatam. ibi. thymotheo
dilecto. Tertio salutacionis formam. ibi gratia
et misericordia. In prima persona salutantis describitur
commendat a nomine humilitatis. quia paulus. ab officio
apostolico. quia apostolus christi. ab ingressu debito
quia secundum imperium dei. In nomine humilitas. quia pau
lus modicus. In officio dignitas. quia apostolus in ingressu
securitas quia secundum imperium dei. Et hoc est quod dicit
paulus apostolus christi ihesu. apostolus dico secundum imperium
dei patris. s. i. secundum voluntatem et iussionem dei
non usurpacione propria. sicut illi de quibus ier.
xxiii. non mittebam eos et ipsi currebant

argumentum in s[illegible] primo

Sa

persona

s. fidelium tam perfectiorum ... ihu

dei mei salvatoris nri. Est .n. deus salvator omnium pro sufficientiam. infra .iiij. qui est salvator omnium et maxime fidelium. Et in xpi ihu. mei et secundum spiritum. i. qui est spes nra per quem speramus celum. ps. quoniam tu es dne spes mea. tal' mei sc' bit sup thymotheo dilecto filio. licet est epc tamen ex familiaritate vocat eum filium. filio in qui non carnali. sed in fide. In fide .n. eum genuit. i. cor. iiij. in xpo ihu per euangelium ego vos genui. Hic ponitur salutacio

Gratia et misericordia. Salutacionis forma. triplicantur ea petitionem suam comendans. primo quia petit dona que ad salutem pertinent. secundo quia petit ab eo qui dare potest. ibi. a deo patre. Tercio quia per eum qui amicus est. ibi. et xpo ihu. d' .n. deleat peccata. et bona tribuat. & non tamen per amici dei. Donum autem quod optat triplex est. quod maxime expediens est prelato. s. quod sit graciosus in officio ut non offendat proximum quod sit amicus. a peccato. ut non offendat deum quod sit quietus in seipso ut nec offendat seipsum. Primum facit gratia. sanans. Tercium pax. et hoc est quod optat thymotheo gratia et superhabundanciam gratie e pal'. et misericordia. i. remissio peccatorum. quod .n. in aliis eplis vocat gratiam hic vocat misericordiam. pax. i. tranquillitas mentis sit supple tibi a deo patre a quo omnia. et xpo ihu dno nro. per quem omnia xpo ihu quod ad humanitatem dno nro quantum ad divinitatem.

b **Sicut rogavi te ut.** Post salutacionem monet thymotheum ad pseudo legis doctorum repulsionem. Ubi primo monet cohibere pseudo dicentes legem. secundo ne inducatur lex mala ponitur legis commendacio. ibi. Scimus autem quia bona est lex. Tercio hortatur eum ad perfectionem studium. et exponit ei hoc preceptum committo tibi. In prima ostendit primo quid prohibendum. quia doctrina falsa. secundo quid tenendum. quia caritas vera. ibi. finis .n. precepti. Tercio quare hoc faciendum. quia perpetua contigerunt. ibi. a quibus quidam aberrantes. In prima tangentur quinque. quia prohibenda est doctrina falsa pseudo aplorum primo. quia est periculosa alicui. ibi. secundo quia contraria veritati. ibi. ne aliter docerent. Tercio quia contraria vanitati. ibi. ne intenderent fabulis. quarto quia materia litigiosa. ibi. que questiones prestant. Quinto quia contraria fidei xpi. ibi. magis que

edificationem. Et sic perficit in .iiij. clausulis. in efficiente materia forma et fine. Dicit ergo. sicut rogavi. hic deficit litera et debet suppleri. sic o thymothee ita fac sic rogavi te. quia compatrem non dicit pro affectum caritatis et formam humilitatis rogavi inquit ut remaneres ephesi ad ordinandum. s. ecclesiam illam que est metropolis asie minoris quam ipse genuit ego rogavi. dico cum irem macedoniam. secundo ad quid rogavi te remanere. ibi. ut denunciares quibusdam. s. pseudo qui dixerunt quidam discedere. quia discedant a fide et a veritate canonica. Ne huiusmodi qui sectabantur legum typos. animales spiritum non habentes denunciares inquam. ne aliter quam vos. i. quam ego in docerent ipsi doctores. Gal. i. si quis vobis aliud. i. contrarium euangelizaverit anathema sit. ut nec intenderent ipsi minores fabulis iudeorum. i. traditionibus illis. quibus dicunt quod adam duas uxores habuit. sed etiam talia quedam dicunt multos filios esse natos. quia fabula ex qua dicit multos filios esse natos. quia fabula est cum nusquam in scriptura canonica invenitur. vel fabulis. i. observanciis legalibus post adventum xpi. Fabulosis et genealogiis quibus texunt diversas ade generationes. sed duas eius uxores. vel genealogiis. quibus dicunt se esse de genere abraham et david. et per hoc se ipsum commendant de salute non gentium. vel genealogiis quibus narrant xpm non esse de genere david genealogiis dico interminatis. i. sine termino et exitibus. vel interminatis. i. prohibitis a deo sic ad prohibetur sub interminacione anathematis. que fabule et genealogie questiones. i. lites. magis prestant quam edificacionem in deo. i. quam edificacionem hominum in fide dei. que. s. edificacio in fide dei est in fide non in lege. fides .n. instificat. alias .v. ex fide in

**Finis autem precepti.** Hic ponitur quod tenendum. quia caritas quam commendat primo a fine. secundo a causa. ibi. de corde puro. Dicit ergo. finis. hoc duplex commendat primo in fine quod est. ibi. .n. sic. q. ne instituta est ex fide et ipsa caritas que est adimpletio legis. sic finis .n. precepti est caritas. Alio in commendans fini quod est ibi. aut sic. q. illi intendunt fabulis quibus non est intencio. sed quam caritati quia caritas est adimpletio legis et hoc est quod dicit finis autem precepti. i. preceptorum omnium est caritas. Ro. xiij. plenitudo legis est dilectio caritas dico que est de corde puro. i. primo affectionis carnalitate et conscientia bona. i. spe bona sine hesitatione et fide non ficta. i. credulitate sine

sui simulatione. uel fide non ficta .i. non ficti-
li sine fructu. Sed quod adiuncta fide non enim
de caritate assignatur. non construitur circa caritatem sed re-
fertur et possunt hec tria referri ad illud Mathei
xxii. diliges dominum deum tuum ex toto corde et
ex tota anima et ex toto mente. Finem
glosa Finis accipitur iiii^or modis. Est
finis consummationis sic dominus finis qui consum-
matur. de quo psalmus omnis consummationis
vidi finem. sic beatitudo est finis noster.
Finis consumptionis sic candela finita dicitur
quia consumpta est. Genesis vi. finis universe car-
nis venit coram me id est de diluvio.
Finis terminationis sic pratum dicitur finiri. id est ter-
minatur. ysaia xx. cuius regni non erit finis.
Finis intentionis sic dicitur talis est finis huius operis
.i. intentio. Job vii. sicut mercenarius prestolatur
finem operis sui. Possumus ergo dicere ut
de caritate quod est. Capit caritas pro .x.
finis preceptorum consummatione ut hic dicitur.
finis iniquorum consumptione quia universa delicta
finis miseriarum in gloria terminatione perfecta caritas
foras mittit timorem quia timor penam habet quod
maxime patet in gloria. i Jo. iiii. talis finis
finis operum intentione. unde apostolus omnia vestra
Glosa vincitur quod multiplex est principaliter legis
caritatis. Est .i. caritas. Caritatem autem
bona opera. i cor. xiii. Si distribuero facultates et
finis preceptorum. ut hic et similiter Ro. xiii. ubi
Excellentior maior. i cor. xii. Et nobis
adhuc excellentiorem viam. Et caritas
maior iter. i cor. xiii. maior autem horum
est caritas. omnium bonorum. Eph. iii. in caritate
radicati. Sap. vii. ignorabam quia omnium bonorum

A quibus quidam aberrantes conversi sunt
habito quid prohibendum quid faciendum. hic
ostendit quod hoc faciendum. s. propter pristinum errorem
quod contingit triplex. s. locutionum vanitas
ambitionum prelationis. ibi. volentes esse doc-
tores. cogitationis. ibi. non intelligentes. Dicit
ergo a quibus. s. fide et spe et caritate. quidam
.s. pseudo aberrantes. per se errantes ab
hiis locuti sunt falsa, quasi fuit .i. totaliter versi
in vaniloquium .i. per dictatorum legalium pu-
tantes ea adhuc servanda de lege que ces-
sabat sunt post Christum. per se vana locuta sunt
unusquisque ad proximum suum. ipsi dico volentes
esse legis doctores. quod deceptus est non intelli-
gentes .i. inter legentes nec nec scripta sunt que ut
.i. et intelligens gubernacula possidebit que
loquuntur. hoc dupliciter exponitur. Primo dicitur

neque que loquuntur .i. conclusionem intendunt
.i. conclusiones. neque de quibus affirmant
.i. testimonia per que probare intendunt .i. propo-
sitiones. Secundo totum contrario sic neque que loquuntur
.i. per que probare intitur .i. propositiones neque de quibus
affirmant .i. que probare intendunt .i. conclusiones

Scimus autem quia bona est lex.

Superius monuit cohibere predicantes legem.
hic ne lex videatur mala ostendit legem commen-
dationem. ubi primo affirmat legem esse bonam.
Secundo inde gratias agit. quia deo vocatus a
lege ad gratiam. ibi. gratias ago ei qui me confor-
tavit. Tertio ostendit quod hoc fecit. s. ad aliorum
exemplum et doctrinam. ibi. fidelis sermo et omni
acceptione. In prima ostendit primo quod lex
sit bona. Secundo quod malis cohercendis non bonis
sit imposita. ibi. sciens hoc quia iusto.
Tertio quod evangelice doctrine sit consona non
contraria. ibi. si quid aliud sane. Dicit ergo
scimus et .q. illi non intellexerunt sed nos scimus nos
scimus. quia bona est lex. Ro. vii. lex bona et
mandatum iustum et sanctum. bona inquam si quis ea
utatur legitime .i. bona est. bonum autem bene
utitur qui eam refert ad novam legem. ad quam
ut ad finem ordinatur. Ro. x. est illud qui usui
venit referre in finem. unde et iustus ea legi-
time se perfectum ad cohibendum iniquos-
quam spiritualiter intelligendo. Hic ostendit quibus

Sciens hoc quod iusto lex sit imposita

et primo quod non est bonis cohercendis imposita. Secundo
quod potius imposita sit generaliter contra mala. ibi.
et iniustis. Tertio determinat mala specialia.
ibi. patricidis et matricidis. Dicit ergo scien-
tes .q. ita scimus quod lex est bona. sciens tamen
hoc. quod lex non est posita .i. imposita iusto ad
dirigendum. quia ubi spiritus domini ibi libertas. ii cor. iii.
iusto non est opus frenoi bonum stimulus enim
uel non est posita iusto .i. instituta. ad ius-
tificandum quia ex operibus legis non iustificabitur
omnis caro. Gal. iii. Hic ostendit quod imposita

Sed iniustis. est lex generaliter contra mala
que mala determinat. Primo quo ad legem contra
quam fuit. Secundo quo ad maiestatem ubi fuit. ibi.
impiis et peccatoribus. Tertio quo ad modos
quibus fuit. ibi. sceleratis et contaminatis.
Dicit ergo. sed super imposita est lex iniustis
.i. contra legis naturalis iustitiam agentibus et in-
subditis. Secundo per obedientiam .i. contra legem divinam
agentibus. Gal. iii. lex propter transgressionem
legis. s. posita est. et impiis contra deum et peccato-
ribus scelestis .i. contra ipsos. sceleribus contaminatis

et contaminatis. i. alienis peccatis consentientibus
vel alterius inductu peccantibus. Hic determinat
b Patricidis. mala specialia. contra que constituta
est lex primo quo ad violentiam. vel primum
quorum specialiter sit patricidis et matricidis. vel secundum
cuiusque generaliter sic homicidis. Secundo quo ad concupi-
scentiam. vel secundum naturam sic masculorum concubitorum.
Tertio quo ad fraudulentiam. vel more. sic pla-
giariis. vel in sermone sic mendacibus et periuris.

sic fornicariis vel contra naturam

Dicit ergo. Iam imposita est lex patricidis. et matri-
cidis et matricidis. i. parentum occisoribus quod est
valde contra naturam. Aug. contra naturam. hiis
a quibus homo habet vitam. Exo. xxi. qui percusse-
rit patrem vel matrem morte moriatur. Ho-
micidis. i. occisoribus aliorum hominum. Exo. xx.
non occides. Fornicariis secundum naturam luxuriantibus.
Exo. xx. non mechaberis. Masculorum concubitoribus
contra naturam luxuriantibus. quod contra naturam peccatum. ut propter
ipsum tamen dilatam incarnationem dicatur. et omnes
tales nocte incarnationis domini mortui esse
dicuntur. Levi. xviii. cum masculo non commiscearis
coitu femineo. Plagiariis qui dolose proximis
plagas inferunt. vel plagium alio modo dicitur ven-
ditio hominis liberi. Mendacibus qui mentiuntur. Pe-
riuris fallunt per iuramentum. qui periurio proximos
ledunt. Notandum hic quod lex data est
primo ad revocationem prevaricationis malorum. vel
[illegible] legis perhibetur prevaricatio. Lex autem [illegible]
Secundo ad declarationem vitiorum. Ro. vii. concupiscentiam
Tertio ad eruditionem rudium in Christum. Gal. iii.
lex pedagogus noster fuit in Christo. Item
Quarto ad punitionem transgressorum. Galat. iii. quod
lex propter transgressionem. Item Hebr. quoniam
Quinto propter commendationem superiorum. Act. xv.
Sexto propter signum futurorum. Heb. x. umbram
habens lex futurorum. Non [illegible]
Septimo propter ostensionem perfectionis. [illegible]
c Et si quid aliud sane. Habito
quod lex sit bona quod malis cohercendis non bonis
sit imposita. hic addit quod sit evangelio con-
sona. vel contra. hic implicat evangelium cum
causa. s. materie veritatem. quod sane doctrine que
est secundum evangelium. finis utilitatis. quod gloriae dei in
fidelitate. quod creditum est mihi. Dicit ergo et si
quid contra dicta peccata instituta est lex. et si quod aliud
et si quid ad apostolis adversatur. i. est contrarium
sane doctrine. i. morali et naturali legi que sana doc-
trina dicitur. Tamen quod sanitatem inducit. sicut urina
dicitur sana. tamen quod sanitatem efficit disponendo
sicut medicina dicitur sana. tamen quod sanitatem conservat
sicut cibus dicitur sanus. Sed secundum quod .ii. Thi. iiii. dicit erit

tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt etc.
que quidem doctrina est secundum evangelium. i. consonum
evangelio non contrarium evangelio. Dicit gloriae beati dei
i. quod perducat ad gloriam beati dei. vel gloria dei. i.
quod predicat gloriam dei. quod evangelium creditum
est mihi ut verbo facti. quod exigendo cum usuris
Gal. ii. eo cum vidissent quod creditum est mihi evan-
gelium preputii etc. Hic queritur super illud gratia
misericordia et pax. quod ponit ibi in salutatione cum cum
alius non ponat nisi duo. s. gratiam et pacem. Responsio quanto
homo est in statu altiori tanto pluribus indiget
donis. non enim tantum debet esse episcopus ordinatus in se sed
sed et ordinare alios. Item queritur super illud sicut rogavi
te etc. Glosa. sicut commendavi non precepi quia minor. Sed
statim vocavit eum filium. Responsio par erat or-
dine. quia episcopus. minor auctoritate. quia iurisdictione
eius subditus et ab eo ordinatus. Item finis
precepti caritas. contra Ro. x. finis legis Christus. Responsio
quod est finis consummationis legis caritas impletio-
nis. Item ibidem Glosa. omnes homines eque
diligendi sunt. Contra Ambrosius primo diligendi
sunt parentes deinde filii. deinde domestica deinde
extranei. Responsio omnes eque diligendi sunt quo ad bonum
optatum. s. vitam eternam. non quantum ad effectum.
Item ibidem Glosa. cum omnibus prodesse non possis hiis
potius consulendum est qui constrictius quasi quadam
sorte iunguntur. Contra Ambrosius boni extranei malis
filiis preponendi sunt. Responsio boni filii temporalibus mali
filii quod bonis caritas respicit equalitate
esse bonum fiet temporalia ordine nature. Item super
illud de corde puro. Glosa de puro intellectu. unde
vult deum diligi. contra dilectio non est ex intellectu.
Item multa preter deum sunt diligenda. Responsio ad primum
non intellectus accipitur hic large pro omni potentia
intellectuali. unde quod precedit affectum et precedit
dilectio originaliter. nichilominus tamen ex intellectu procedit
potentia cognitiva precedit dispositive. Item ad aliud
Responsio nichil diligendum est ut finis preter deum. sed ad
aliud potest diligi. ut materia ordinatus ad finem.
Item super illud conscientia bona. Glosa. i. spe quod spes
oritur ex ~~actu caritatis~~ meritis. nunc ex cari-
tate. Responsio non habitus ex habitu. sed actus ex actu
oritur. sed differunt. Nam spes oritur ex actu
caritatis materialiter. quod materia est spondi cari-
tatis non actus oritur ex spe dispositive. Item
et fide non ficta. contra nec habitus nec actus carita-
tis oritur ex fide. Responsio immo caritatis actus oritur
ex fide dispositive non effective. Item super illud scimus
quod lex bona est. Glosa. contra eos qui carnaliter eam
intelligunt non est bona. contra ipsa carnalis observa-
tio bona fuit. Responsio carnalis observantia bona

fuit in ordine ad spiritualem intelligentiam non
11 per se carnalem tantum intelligentiam. Quantum sit illo iusto
non est lex posita. glo. ut ei dicetur quod iustus subiectus
est legi et tenetur eam servare. Ideo non dicitur
lex iusto directione coacta. que per modum timoris ut
tyrannus. sed directione voluntaria. que per modum amo
12 ris. quia voluntarie implet legem. Et siquid aliud
scelestis. glo. quibus per se scelus placet. contrarium
per se placet malum. Ideo per se intelligit quod per actum
quia sine alterius suggestione. non quod per accidens
malum. non plus non recte deformitatis sed ut malum
secundum rationem eius. quod est substractum in malitie.

Gratias ago ei qui me confortavit.

a. Superius ostendit legem esse bonam. hic gratias agit
deo. quod eum a lege vocavit ad gratiam. Ubi tangit
primo statum ad quem vocatus est. Secundo statum a
quo vocatus est. ibi. qui prius fui blasphemus.
Tertio dona que in vocatione sua assecutus est. ibi.
sed misericordiam dei consecutus. Circa primum tangit tria.
primo datam stabilitatem quia me confortavit. Secundo
sanctam fidelitatem. quia me fidelem existimavit. Tertio colla
tam auctoritatem. quia me in ministerio ponens. fecit enim
quod est robustus ut nunquam relinquat deum. fidelis
ut non dissipet commissum auctoritatis. ut non usur
pet officium. Dicit ergo. gratias. quantum ad causam efficientem
in evangelium. ex hoc gratias ago. non tamen dico
ei. sed deo qui me confortavit. id est mentem meam ad
accedendum et patiendum. phil. iiii. omnia possum in eo
qui me confortat et hoc in Christo Ihesu domino nostro. id est
in fide et dilectione Christi Ihesu. Ro. viii. quis nos
separabit a caritate Christi. Gratias nunquam ago. quia me
fidelem existimavit. id est providit. luc. xii. quis
putas est fidelis dispensator et prudens. Ideo di
cit ponens me in ministerio evangelii predicandi.
act. xiii. segregate mihi paulum et barnabam
in opus ad quod assumpsi eos. qui prius. quasi dicat. hec
autem per legem non habui immo potius contra. quia prius
fui blasphemus in deum. et sic dignus morte
levit. xxiiii. et persecutor sanctorum. sic patet act. ix. saul
e saule quid me persequeris et contumeliosus
id est contemptuosus sanctis inferre contumelias.

b. Sed misericordiam dei consecutus. Hic ostendit
dona que in vocatione sua consecutus est. et primo
indulgentiam in malis. Secundo habundantiam in bonis
ibi. superhabundavit autem gratia. In prima tangit
primo culpe remissionem. Secundo modum. ibi. quia igno
rans. Dicit ergo. Ita tamen sed misericordiam dei consecu
tus sum quod non sequebar. sed persequebar. act. ix.
saule. quia ignorans hoc dupliciter legitur. primo
sic. quia ignorans. id est de eo quod ignorans feci

ego dico degens in incredulitate sub lege. Secundo
legitur sic. Ideo misericordiam consecutus sum. et hoc fa
cilius. quia ignorans feci ego nunquam degens in incre
dulitate. In hoc non se excusat penitus ob se
quium prestare deo. Jo. xvi. Superhabundavit autem
quia non solum peccatorum remissionem consecutus sum. Et
sed et habundavit in me supple gratia domini nostri. quia
sicut divisa dona mihi dedit. Ro. v. habundavit delictum
gratia et dicit superhabundavit. quia plura et maiora
fuerunt bona sequentia quam fuerunt mala precedentia
superhabundavit nunquam. et hoc cum fide et dilectione
id est cum perfectione fidei et dilectionis sunt. Tamen
non cum fide et dilectione. id est infide et dilectione
que scilicet est in Christo Ihesu non in lege. et dicit gratia
habundasse in paulo plus quam in aliis apostolis
primo quia laboravit maiorem perfectionem. i. cor. ad
xvi. habundantius omnibus laboravi ego etc. Secundo ad
magis gentium conversionem predicatorem. Ro. xv. usque ad illi
ricum repleum evangelium. Tertio ad plurium
populorum conversionem. etc. quia pervalent ampli
are caritate. scilicet etiam qui acceptus est extra
in conversione gentium. Quarto ad ampliorem
secretorum dei cognitionem. ii. cor. xii. scio hominem
raptum usque ad tertium celum et vidit etc.

Fidelis sermo et omni. Superius primo
ostendit legem. Secundo gratias egit. quia deus vocavit
eum a lege ad gratiam. hic tertio ostendit quod deus
eum vocavit. quia ad aliorum exemplum et formam
ubi vocationis sue tangit. primo causam vocationis
Secundo causam specialem. ibi. sed ideo misericordiam. Tertio subdit
gratiarum actionem. ibi. regi seculorum. Circa causam vo
cationis communem tangit primo acceptationem
Secundo seriem. quia Ihesus Christus venit in hunc. Tertio finem
quia peccatores etc. Dicit ergo. fidelis. scilicet quod hoc in
me fecit et hoc ad aliorum informationem. fidelis
non id est verax est sermo quem nunc dico. ps.
fidelis dominus in omnibus verbis. Alia littera habet huma
nus sermo quia scilicet de verbo humano et omni accep
tione dignus. id est acceptabilis quia bonus. ps.
eructavit cor meum verbum bonum. Et primo tangit
Christus Ihesus. Hic tangit seriem
communis dignitate. quia Ihesus Christus. Secundo dignitatem
quia venit in hunc. Dicit ergo. Ita est fidelis et
acceptabilis sermo iste. scilicet quia Ihesus Christus venit.
et tamen non indutus. non mutans locum tamen in
hunc mundum. unde tamen in mundo. Jo. xvi. exi
vi a patre et veni in mundum. venit in quantum peccatores
salvos facere. mt. ix. non veni vocare iustos
sed peccatores ad penitentiam. Quorum. scilicet peccatorum primus
nunc ego sum. id est maximus. primus. scilicet non ordine



tangit

temporis · simagnitudine iniquitatis · Ecce mag
humilitas apli · qui licet maxim' doctor ·
uocat se hic maximum peccator · et alibi minimum
scor · eph · iii · m. aut omni scor minimo se h
ec data est ... admirabilis · o tanta eorum
sublimitas · q · ihc · xpc · sublimitatis · et immen
libertatis · q · uenit libaliratis humilitas
q · nihil inuid humilitatis utilitas · q · pec
res saluos uenit · tanta caritas · q · quor
pm' ego sum · Hic subdit rodem speciem
Sed ideo misericordiam consecutus · Sine tractatio
uis dicta q tangit · tn · pmo effectum nie ise
ipso · Eo ex hoc signum pacie in xpo · ibi · ut i
me pmo ondet · Sed ex hoc cx' cfidente · i ·
in pximo · ibi · ad informacoz · Et hoc est
q dicit · Sed ideo miam consecut' sum · i · peccato
remissionem · ut in me pmo · i · maximo
peccator · ul' pmo · i · an q in aliis peccatoribus
ipe · u · so anno post asteroz diu cuisus
· ul' pmo · i · maxime ondet ihc xpc dem
· i · pfectum paciam · magne · u · pacie fuit
signum tam diu psequente se sustinere
maioris in ipso actu psecutionis ei ad se
nu ... reuocare · magne de psecutore
pdicatorem et aplm facie · sz pp · magne
fidicia pot statim seretam sua ei pdisfene
lare · gral · i · no ab hoie accepi illo &c ·
Ostenderet dico ad informacoz eorum qui ·
credituri sunt · ei · ut · s · exemplo meo illos de
ismanitate desperet scelis credituri in x
pi p hc' credulitate recedentes in uitam etiam
· s · de cognicoe fidei ad uisione spei ·
Regi autem seculor · Hic deuo ca ...
sua subdit gracias actione · u · pmo descr bit
illum cui gracias agendi · q · regi &c · So ppt
... gracias · ibi · honor &c · cui aut an
gras agat descr bit · sui concedat ... tans
sublimitate · q · regi sublimitatis · gras ...
scl' orz gralitatis in mutabilitate · Immor
tali · In mutabilitatis incop' hensibilitate im
sibili · deitatis · uni' soli deo · Quantum ero · pa
tr ... in sem · dns · cx hnis aut · sit regi · i · deo
qui est rex regum et dns dnancium · apo · seculor
pnon · p semetu et futur · p · regimi tui
regnum omnium scl'oz · Immortali · i · immut
q · sm aug' nonn natura mutabilis no
nulla mors est · pi mutacio · i · thy · vi · sol'
hc immortalitate · Inuisibili uisione cor
pali · q · uisiones mr' bz exhibite pte
auras sicte sr · ul' inuisibili i uisione ·

spuali · i · incoprehensibili soli deo · i · qui solus est
deus · n · ysa · xliiij · absq me no est deus · huic ing
sit honor a creaturis exhibitus · s · reuerencie in
testimonium uirtutis · et gla mse ipso · ysa · xlii · gloriam
meam alteri no dabo · sit in quam uisela seculorum ·
Hoc preceptum comendo · Sic fut nacde
sup'us monuit pmo q hibi pdicantes le
gem · so ne lex ut mala subui tur legis com
dacionem · hic tro hortat' eum ad pphaz audiun
et expoñem · et pmo monuit ut pphis exponend
sidelr intendat · so ondit q pp quosdam errā
tes id fac e opteat · ibi · q quidam repellentes
Tro qsdam ex illis nomat · i · ex quibus est hime
ue' · In pmo tamen tn pmo monicoius fouit
q · hoc preceptu &c · so mariam · ibi · ut milit
tes militiam · Sed ex facietate · ibi · hns fidem · Dicit
g' · hoc preceptu · q · q · omnis sal' e in xpo no a
lege · ido · o fili thymothee · hoc preceptu comendo
t · ne · s · possis dissimulare comendo in ...
dentes in te pphias · i · fm sciam pphaz q
in te fuit an tuā ordinacoñ · ul' pcedentes
&c · i · p reuelacoñ in p ul de te factam comendo
i qm preceptum ut milites actu mili · s · pphis · ex li
pmendis bonam militam · i · exercitacoñ milit
nelem · i · ut exercites te in pphaz expone
q in fine erit bona militis · tu dico hns fide
rectam · ut · s · ertes et consciam bonā · s · corre
ct pmo fatis pudor · est · u · ep facit et ep pdi
care · qm · s · bonā consciam · q dā repellentes
flagiciis naufragauerit · s · in abyssi erroris
submisisse · naufragauerūt dico cir fide no rectā
fidem · fideles peccantes pclitantur in fide
Bona · aut pclitantur cirta fide · q · omnino exclu
si a porta fidei · Hic quosdam ex illis nomat
Ex quibus est hymeneus · u · pmo
duos nomat · so excōmicatos minat · ibi · quos
tradidi · tro roñe assignat · ibi · ut discant
Dicit g' ex quibus · s · naufragantibus de fide
est hymeneus et alexander quos tradidi · q · nl'
pnt opa' n pmissus · sic pz · Job · i · sathane
uexandos i corpalr · i · qs excōmmi · In pmiti
ua · u · eccā eos qui noluerunt se corrigere paul'
excōicabat et tradebat sathane · qui uexab
at eos corpalr · tradidi iniqz et hoc ut no · peccat
· hnt discant p penā no blasphemare · et
ysa · xxviij · sola uexacio dabit intellcm
Hic querit sr illud gras ago deo q me con
tumit · glo mente mea roborauit q pus
impotenr putabat q · de diuina potestate tenerem
ina naturitate · et fine · ut sic pdicabat ·

q. hec humanum sit impossibilia. glossa simpliciter impossibilia putanda. Responsio non solum putabitur impossibilia simpliciter sed etiam deo. Contra super illud quasi fide-
les me existimavit. glossa cum prius sub lege fuis-
sem infidelis. Contra eadem est fides eorum qui sub le-
ge et qui sub evangelio. Responsio verum est. dum lex dura-
vit non post christum in christum tamen accepit. Contra
super illud cum fide et dilectione. glossa ulli datur remis-
sio peccatorum sine fide et dilectione. Contra in parvulis bap-
tizatis non videtur esse fides nec dilectio. ergo nec pec-
catorum remissio. Responsio parvuli baptizati habent
omnes virtutes in habitu licet non in usu. Contra
super illud superhabundavit gratia. glossa quia in me cetera bona fuit. sed olim mala. Contra mala erat
infinita cum eis deberetur pena infinita. Responsio de-
bebatur pena infinita non intencione sed dura-
cione. si moreretur in culpa ex parte non intencio-
nis in mora sunt bona ex parte et duracionis
quia aliqua eciam ut spiritus sanctus. Contra super illud que
est in christo ihesu. glossa quia non solum peccata remisit
sed fidem et dilectionem dedit de quibus nichil est ab-
guni. Contra nullus debuit nisi vel malo procede-
cius contineret demonstrativa. sed probabili. Contra
super illud christus ihesus venit. glossa nulla alia cau-
sa fuit veniendi in hunc mundum nisi peccatores sal-
vos facere. Contra ergo si primo extitisset non venisset
ergo primum est de perfectione universi. Responsio et quidem et
si venisset in carne. non tamen in illas miundi sed que
ne erit ubique. sed in alios quod dicitur quod non venisset
in carne nec tamen ideo primum est de perfectione sui boni-
tate universi quamvis sit quantum ad perfectionis sue tractatio
capitis qui relevatur causalitatis non est de bonitate
capitis quamvis sit ad meliorationis eiusdem
Contra super illud quorum primus ego sum. glossa non or-
dine temporis sed magnitudine iniquitatis. Contra multi
amplius peccaverunt. Responsio loquitur de peccatoribus qui si-
ad christum suo tempore et dicit se priorem maximum non
simpliciter. sed secundum quid. scilicet quantum ad persecucionem christi.
Contra super illud regi seculorum. glossa peccatorum seculorum non
fuerat rex ille homo quia nunc erat. sed ille homo est
persona eterna. ergo ab eterno erat. Responsio quamvis ille homo
fuit ab eterno. non tamen fuit homo. unum cum reduplicatione debet intelligi. Contra super illud quos tradidi sa-
thane. glossa quia ad correctionem delinquencium vale-
bat illo potestas apostoli. sed ij. cor. vj. quia participacio iusticie cum iniquitate. Responsio nulla illa est
participacio sed lucem et dyabolice potestatis in
opere operante potest tamen esse in opere operato. quia iam
efficiunt. sed diviso animo. Laudes fecit. quia
Glosando quod decus ad invicem. in. mirabiles
De perfectione primi pastoris. scilicet de petro primum
Jo. ultimo pasce oves meas.

/ [illegible] solatus

De perfectione primi doctoris. scilicet de paulo in-
hic et i. cor. xv. Luce. xix. vidit hominem se-
De publicano primi evangelista. scilicet de matheo
De latrone primi celicolam. luce xxiij. ho-
die mecum eris in paradiso. Bonus vos quasi pro nobis
Bonus quod diversa sunt genia multarum quasi
Carnis. ij. militat cum exercitu temptacionum temptare
ij. concupiscendis obviare igne luxurie in fide
inglavine. Job. vij. militia est.
Mundus cum exercitu blanditiarum cetera supplicans
nemo ligat negociis secularibus se conformis. Job. x.
prememittant in me. quia de vulnera.
Dyabolus cum exercitu incitorum ut provocat sub-
limia. ut vincat per superbiam. ut succedit di-
lectabilia. ut subiciat per luxuriam. i. pe. ij.
obsecro vos abstinere. Iam unus de exercitu
Justus cum exercitu carnis commendo protestare
nemo per precium dyabolo resistendo per fortitudinem
ij. cor. x. arma milicie nostre non sunt
Deus cum exercitu [struck through] mittendo angelos
instruendo. Job. xxv. numquid est numerus militum eius hic platos

## Obsecro igitur primo omnium.

Obsecro igitur primo omnium. Hec est capitulus principalis huius epistole
post quam in primo posuit salutacionem et monuit de
pseudo legem predicancium repulsione. hic in-
struit eum et eius ordinatorum et hoc quadrupliciter.
primo in execucione officiorum ecclesiasticorum in
isto. secundo in provocacione clericorum sive ministrorum di-
vinorum. c. iij. Tercio in cautela beatarum et heretici
c. iiij. Quarto in cura tremunie cathedre ordinis sub-
ditorum. capitulo v. et vj. In prima agit primo
de officio orandi quod imponit omnibus. secundo de officio
docendi quod prohibet mulieribus. ibi mulier in silencio
discat. In prima primo monet oracionem. secundo subdit
orandi racionem. ibi. hoc enim bonum est et acceptum.
Tercio determinat oracionis loci et forma. ibi. volo
ergo viros orare. In prima assignat primo di-
versas species oracionis. secundo diversas personas pro quibus
est orandum. ibi. pro omnibus hominibus. tercio insinuat
sic orandum. ibi. ut quietam et tranquillam
Dicit ergo. obsecro. quasi ita moneo ut nullius
bonum iubeam. ut autem quietam impleat.
quod factum est. ergo obsecro non dicit impero ad
ostendendam affeccionem caritatis. primo omnium
i. ante omnia. quia omne bonum ab oracione est
inchoandum et in gratiarum accione terminandum.
quia deus est bonorum omnium alpha et ω. prin-
cipium et finis. Fieri obsecraciones et cetera.
hec. sed in glossa potest intelligi dupliciter. uno
modo spiritualiter de officio celebrandi missam.
alio modo generaliter de officio orandi. Primo
modo obsecraciones dicuntur ea que fiunt ante

hostie consecrationem. orationes que fiunt in ipsa conse-
cratione. postulationes ea que fiunt post conse-
crationem ut benedictio episcopi. vel qui aliquid ex
debito petitur. gratiarum actiones ea que fiunt in
fine ut postcommunio. benedicamus domino. Vel
obsecrationes dicuntur que pro rebus fiunt dif-
ficilibus. ut pro iustificatione impii vel malis ex-
imendis amovendis. Orationes quando iam conversis
virtutes orantur. postulationes. quando iam iustis gloria
celestis oratur. Gratiarum actiones de omnibus que
adeo impetrantur. Obsecro igitur fieri orationes etc.
pro omnibus hominibus generaliter. et pro singulis et non
solum pro amicis et domesticis. sed etiam pro inimicis. Mt.
v. orate pro persequentibus et calumpniantibus vos. Vel
pro omnibus hominibus. id est pro cuiusque generis hominibus. scilicet pa-
ganis gentilibus et iudeis etc. quia de omni gente aliqui
salvabuntur. et specialiter pro regibus et similibus fiunt. Ge-
neralis ne videatur blandiri divitibus pro regibus premisit
pro omnibus. nec solum pro maioribus principibus
ut regibus. sed etiam pro omnibus dominibus et
hiis qui in sublimitate constituti sunt. Ipsi enim ma-
gis indigent quam simplices. Certe docet i.
quia multiplicius negotiantur. quia plura habent
non possunt solus portare. nec [illegible]
magis infestantur ab adi-
torum. [illegible]
magis debitum orationum [illegible] orantes pro om-
nibus [illegible] i. orate pro illis
nabugodonosor ut vivamus sub umbra eius et habemus
[illegible] sub dicit hic statim. Hic subdit utilitatem

b Ut quietam et tranquillam. Hic ora-
tionum que augentur duplex. prima est tranquillitas
vite hic. Secunda divinarum visionum pietate
etc. Dicit ergo. Ideo obsecro vos orare etc. et hoc
ideo ut agamus vitam quietam a persecutione ty-
rannorum et tranquillam a quibus indigentiae aliorum
[illegible]. In pace principum quies et regi-
mentum [illegible]. [illegible]
[illegible] actione consistit. [illegible]
[illegible] que est in contemplatione [illegible]
[illegible]. Iustorum semita quasi lux splendens.
[illegible] in omni pietate. id est in
cultu divino. et religione sic accipitur pietas
[illegible] sacramentum et casti-
tate. id est fidei integritate. sic accipitur castitas
ii. cor. xi. despondi enim vos uni viro virginem

c Hoc enim bonum est. Castam
postquam monuit ad orandum hic assignat ratio-
nem quare orandum. Et primo rationem ipsam assignat.
secundo assignatam probat. ibi. Unus enim deus.
Tertio probationem assertionem confirmat. ibi. In veritate
dico in christo. In prima primo assignat ratio-

nem que est acceptio divina. Secundo subdit accep-
tionis signa. ibi. qui vult omnes. Dicit ergo
hoc enim. quod ita moneo orare pro omnibus. hoc enim
orare scilicet pro omnibus. bonum est. id est utile esse et accep-
tum. id est gratum coram salvatore nostro deo. id est coram
tota trinitate que est deus recreationis. sed sal-
vator dicitur propter renovationem. tota enim trinitas sal-
vat auctoritate. sed christus homo ministerio. Propter quod datum
est nomen eius ihesus qui scilicet deus vult omnes homines
salvos fieri. Eze. xviii. nolo mortem peccatoris. sed
ut magis convertatur et vivat. hoc decet velle pro omnibus
ut salvi fiant orare. Exponitur autem hoc
multis vel modis. quorum tres pertinent
ad voluntatem beneplaciti. duo ultimi ad volun-
tatem signi. tres primi distinguuntur sic. Primus
intelligitur cum distributione. sic vult omnes homines sal-
vos fieri. sicut ipsi volunt. quia per ipsum non stat quominus
omnes salventur. Secundus modus intelligitur cum imple-
tione sic vult omnes homines salvos fieri. id est omnes
qui salvantur vult salvos fieri. quia nullus nisi eo vo-
lente fit salvus. sic intelligitur illud Jo. i. illuminat
omnem hominem venientem in mundum. id est nullus illuminatur
nisi per eum. Tertius modus intelligitur cum distributione pro gene-
ribus singulorum sic vult omnes homines salvos
fieri. id est de omni genere aliquos colligit. ii. electos
a iiii ventis. Alii duo modi distinguntur
sic. quia primus intelligitur de presenti et quasi effective
sic vult omnes. id est facit omnes velle quod omnes
naturaliter volunt salvi fieri. sed enim beati esse in
et amor boni unicuique naturaliter est inditus. Vel
intelligitur de voluntate signi que est impletio. Secundus
modus intelligitur de futuro. sic vult omnes etc. quia
precipit consulit et hortatur ut salvi fiant. que
omnia signa sunt divine voluntatis. sic ergo vult
omnes homines salvos fieri in futuro et venire in plenam
agnitionem veritatis. id est christi. quia est veritas. Joh.
xiiii. ego sum via veritas etc. Signa quod deus omnibus
Audi quod deum velle omnes salvos fieri. probatur
primo datione omnia. Act. ult. cuncta sunt mundo
communissime prebente cunctis omni creature que etc.
Secundo beneficia dona. Jac. i. dat omnibus affluenter
Act. v. solem suum facit oriri super bonos et malos
Tertio remedia data scilicet sacramenta. Ps. qui propitiatur
iniquitatibus tuis. qui sanat omnes. Mt. xi. venite
ad me omnes qui laboratis et onerati estis etc. Ego
re. v. tollite [illegible] pro nobis omnibus tradidit illum
Certo primum convenit. Ro. viii. filio suo non pepercit sed
Quinto premii promissione. Mt. xxiiii. venite ad me
omnes etc. i. cor. xv. ut sit deus omnia in omnibus
dabit enim denarium diurnum. Mt. xx. Subiectam

Unus enim deus. Hic probat rationem
quod orandum sit pro omnibus que quidem ratio fuit

q' deus uult omnes homines saluos fieri. q' probat
tripliciter. primo ex eo q' fecit. Secundo ex eo q' dedit .s.
quia dedit redemptionem. Tertio ex eo q' alius commi
sit. ibi. cuius rei testimonium. In prima tangit duo
que fecit. primo q' omnia creauit. Secundo q' homines
reconciliauit. ibi. unus mediator. Dicit ergo
unus .n. q. d. ille uult omnes homines saluos fieri. unus
.n. est deus creator omnium. eph. iiii. unus deus
et pater omnium. unus mediator dei et homi-
num .s. reconsiliauit homines deo .s. homo xpc ihc. i
deut. v. ego sequester et medius fui inter deum et uos.
Dicit primus legis lator q' omnes intelligant.
Secundo cum aduentum .n. eius. non erat qui utrumque
possit arguere et ponere manum in ambobus. Iob. deus
.n. purus mediator esse non potuit. q' immor
talis et iustus erat. unde in nullo cum homine conueniebat
nec homo purus q' potens erat peccare ut angelus
bonus q' impassibilis ut angelus malus. q' in statu
et in scelere passibilis. Sed homo xpc ihc. q' iustus erat cum deo
mortalis cum hominibus. Efficiens forma materia finis

b Homines scilicet illos saluos fieri. q' sic ad picturam tu
concurrunt. iiii. causa efficiens. s. pictor. forma
.s. color. materia. lignum .s. paries. finis .s. res .s. res in-
uentes (?). Ita ad salutem nostram concurrunt. iiii.
Efficiens deus est ipso teste. ysa. xliii. absque
me non est saluator. Jo. peccat. ps. saluum me fac deus
quoniam intrauerunt aque et c. Ad hanc salutem pe-
randam debet nos mouere causa ex parte dei salua-
Primo q' hoc uult deus et precipit ipse est. Tu es ipse rex
cui qui mandat salutes Jacob. Audit .n. fidelis (?)
dicere comminare uoluntatem patris. deus. dicit nos. Bern.
ipse autem uult omnes homines saluos fieri. Sed nos
delemus hic peccatum. unde Bernardus [illegible]
uolentem se saluare. Secundo q' ad hoc uenit in mun-
dum et in mortem. luc. ix. filius hominis non uenit
animas perdere sed saluare. Tertio q' redemptionem (?) a deo
qui cum eius [illegible] redemptionem. Sup. i. fidelis
sermo et c. Hic est joseph qui dicitur gen. xlv. pro
salute .n. uestra misit me. Valde autem [illegible]
Tertio q' gratis salutem tribuit [illegible]
q' possit [illegible] regnum. immo omne bonum [illegible]
fecit indignum. ps. pro nichilo saluos facies
eos. ad tyt. iii. non ex operibus iustitie que fe-
cimus. urget nos ad pensandum [illegible] saluus
uoluntas dei aduentus xpi. facilitas [illegible]
finis est celestis status. phil. iii. saluatorem ex-
pectamus dominum ihm xpm qui reformabit
corpus et c. ad hanc salutem pensandam debet
nos mouere causa similiter ex parte finis. Memore-
primo euasio periculi [illegible]
[illegible] mari festinat ad locum salutis. ut euadat

periculum. ps. dominus illuminatio mea et salus mea quem
timebo. eze. xxxvi. eiciam uos [illegible] et salua-
bo uos ab omnibus inquinamentis. act. viii. domine
salua nos perimus. Homo autem in laqueo fecit (?)
Secundo amoris mali peccati. Sicut ad refugium sa-
lutis. ut euadat periculum. ps. saluasti nos
de affligentibus. ps. saluum me fac deus (?)
Tertio acceptio celestis leuitate capiunt solute
a carcere liberius properant locum [illegible] He-
tine (?) ps. saluum fac populum tuum domine et c.
Gratia iniqua [illegible] spe. unde ps. animas pauperum
saluas faciet. Ad hanc salutem pensandam de-
bent nos mouere causa ex parte anime. uidelicet quia
Deo amor. deus .n. amat animas. sap. xi. quanto
unum carius est. dum tanto in saluum [illegible]
[illegible]
ps. dic anime mee salus. Ro. de Jacob. gen. xxxii
[illegible]
[illegible] saluare. iiii. R. vi. relinquerunt [illegible]
[illegible]

Saluus reparator. q' sunt ea non est sal' homini
[illegible]
xxxii. uidi dominum facie et c. corp. ii. non salua-
[illegible] forma est gratia. sed [illegible] Infra eos
saluabitur per filiorum generationem si manserit et c.

Qui dedit redemptionem. Hic
ostendit q' uult omnes homines saluos fieri ex eo
q' dedit. ubi implicantur. iiii. commendantia re-
[illegible] primo liberalitas. q' dedit. non coactus
non inductus [illegible] Sed gratis oblatus dedit.
Secundo mira humilitas. q' semetipsum. non hominem
alium. non angelum. non aliud sacrificium. Sed per
seipsum sacrificium. Tertio uera utilitas. q' in rede-
mptionem non in [illegible]
sed in redemptorem. Quarto ualitatis generalitas
q' pro omnibus. apostolis. Sed pro omnibus. et hoc est q'
dicit. qui .s. xpc ihc. dedit semetipsum in re-
demptionem pro omnibus quantum ad sufficientiam. Mt.
xxvi. qui pro multis effundetur. In quo ostendit
q' uult omnes homines saluos fieri.

non tamen pro parentibus.
non tamen pro
pro multis quantum ad efficaciam.

Cuius rei testimonium. Hic probat
q' uult omnes homines saluos fieri. ex eo q'
alius commisit. ubi tangit officium salutis aliis
commissum. Secundo addit idem officium sibi in
iunctum. ibi. in quo positus. Dicit ergo cuius
rei exponitur dupliciter. primo de testimonio
sequente .s. apostolorum. sic cuius rei .i. redemptionis
[illegible] testimonium .s. apostolicum confirmatum
est miraculorum. [illegible] temporibus illius .i.
temporibus congruis. q. d. hec. res. testibus
hominibus et angelis applicata est. act. ult. Illi [illegible]

prefati predicavit scilicet donec compleret etc. ¶ Po
nit exponit de testimonio predicente prophetarum
sit enim rei testimonium prophetarum. super hoc quod
missum temporibus suis. sed contrarius est. per re ex
hibitionem. propter quod in cruce dixit consummatum est
Io. xix. in quo .i. in quo etc. predicator positus
sum ego etiam sicut tunc ante ipsum predicator
nomen est actus .i. positus ad predicandum et
apostolus quod prelatus est. apostolus .n. nomen est dignitatis
Eph. iiii. quosdam posuit primum quidem
quidem apostolos. Illud autem veritatem dico in
Christo et non mentior in aliqua parte. ego inquam existens
doctor gentium cum credentes et quod mentiretur non
deceret. doctor inquam in fide et veritate et veritate
per precepta. vel in fide iam credentium et veritate
promissorum que sunt virtutes fidei. Felix doctori
quo est doctrine veritas. quia veritatem dico per
ritas. quia non mentior autem. quia doctor gentium
veritas. quia in fide et veritate ¶ Hic
queritur super illud primum fieri obsecrationes
glosa ad invocationes. precibus difficilibus. contra
familioribus est inchoandis. Responsio. communis oratio sit
per obsecrationem quod ad bonum. quia oratio est pe
titio simpliciter obsecratio petitio cum ad invitatione
cum obsecratio pro est quo ad maiorem. quia
obsecratio est de amotione maiorum de
acceptione boni ¶ Item super illud postulationes
glosa postulationes sunt cum preces ab eo quod bene
dicitur. contra Iohannis xvi. invocabunt nomen meum
super filios istos et ego benedicam. Responsio. dicitur
benedicat auctoritate per stationis expresse in illo
invocationis ¶ Item ibidem alia glosa. postu
lationes sunt cum aliquid quod ex debito petitur
contra deus nulli debitor est. Responsio. sic debitum ap
pellatur propter .s. eius obligatio in eo quod sit
largere si exigentia bonitatis. vel ordo
iusticie ¶ Item pro omnibus hominibus. Contra pro exco
municatis contra eccleie in die Parasceve. non orat
pro excommunicatis cum pro omnibus aliis.
Responsio. orari potest pro excommunicatis oratione privata
non publica vel expressa ¶ Item ut quietam
vitam. contra non veni pacem mittere in terram. Math. x. Responsio.
ibi loquitur de pace mala. hic de bona ¶ Item vult
omnes salvos fieri. contra omnia quecumque voluit fecit.
ergo omnes salvat. Responsio. hoc intelligitur secun
dum de voluntate antecedente quod respicit
ordinem nature ad salutem. non consequente que respicit
ordinem persone ex actibus suis ad salutem
vel damnationem. natura enim inclinat homines in se
ex sua creatione salutem contrarium persona
non ex sua operatione habet iustam salutem contraria

¶ Item ibidem glosa rogandus est ut velit. quia necesse
est fieri si voluit. contra quidquid vult ab eterno vo
luit non ergo rogandus est ut de novo aliquid
velit ¶ Item voluntas dei necessitatem libero ar
bitrio non imponit. ergo non necesse est fieri si voluit.
Responsio quicquid vult voluntate beneplaciti ab eterno
non noluit. sed non quicquid vult voluntate signi.
rogandus autem est ut velit. voluntate scilicet
que est impleto non ut velit voluntate beneplaci
ti. Ad aliud dicendum quod est necesse necessitate conditionali
non absoluta in eo hominem cum libere et voluntarie. Item
ibidem glosa non quod nullus hominum salvus sit nisi quem
velit salvum fieri. ergo talis non potest salvari cum
possit fieri contra voluntatem dei. Responsio. quamvis non omnis
velit salvus fieri voluntate divine non tamen sequitur
quod contrarium velit nisi conditionaliter. si peniteat non
simpliciter et absolute ¶ Item ibidem. glosa quia facit
omnes velle. contra non omnes voluit. quia non omnes salvari
posse credunt. Responsio. loquitur de velle naturali. non de
libero arbitrio ¶ Item super illud mediator dei et hominum
glosa non est mediator ut deus. contra non est deus non est
mediator. Responsio. ut deus homo simul mediator est
mediatione realiter quia continet naturam extremorum
ut homo solum mediator est mediatione actualiter
quia continet proprietates extremorum mortalitatem .s. cum deo immor
talitatem cum homine ¶ Item super illud predicator
et apostolus. glosa predicator nomen est actus apostolus
nomen dignitatis. contra ergo quandocumque predicat potest
dici predicator. Responsio. communis sit nomen actus non
tamen viminis actus sed frequentati ¶ Item super illud doctor
gentium in fide glosa credimus ut cognoscamus
non ut cognoscamus ut credamus. contra nullus potest
credere quod cognoscat. Responsio. glosa loquitur de cognitione
apertam .s. patrie non de quacumque ¶ Superius mo
# Volo ergo viros orare.
nuit ad orandum et assignavit causam quare orandum. hic determinat
orandi locum et modum. et primo ex parte virorum. secundo
ex parte mulierum. ibi. similiter et mulieres. In prima
determinat primo orandi locum. secundo modum. ibi. le
vantes puras. vel tangit triplicem conditionem ad ora
tionem. primo bonam operationem quantum ad se ipsum.
secundo pacem et dilectionem quantum ad proximum. ibi
sine ira. tertio fiduciam quantum ad deum. ibi. et disceptatione.
¶ Dicit ergo. volo. quasi quia sum doctor gentium ergo volo
etc. vel sic quia bonum est orare et acceptum ergo volo
viros orare in omni loco non solum in certo. sicut
iudei in templo. viros dico levantes puras
manus .i. puras opera ad deum dirigentes presen
tam intentionem trenorum iii. levemus corda nostra cum
manibus ad deum. psalmus elevatio manuum mearum
sacrificium vespertinum et hoc similiter ad proximum

ecci. xxviii. homo homini servat iram et a deo
querit medelam et sine disceptatione .i. hesi
tatione ad deum sine cum fiducia effundi-
Iac. i. postulet autem in fide nichil hesitans.
b Similiter et mulieres. Hic docet
modum orandi ex parte mulierum. et primo docet
modum debitum. secundo removet indebitum. ibi. non
in tortis crinibus. modum debitum determinat
quantum ad habitum et quantum ad gestum et quantum
ad metum. Dicit ergo similiter. supple volo
orare et mulieres. et hoc in habitu ornato .i.
religioso non dissoluto. sicut dicitur de fatua muliere
prov. vii. occurrit ei mulier ornatu mere
tricio. cum verecundia mentis quo ad gestum. ut scilicet
mulier effrons. ier. iii. frons mulieris mere
tricis facta est tibi noluisti erubescere et sobrietate
mentis et corporis quantum ad metum ornantes
se et aliis virtutibus. ps. astitit regina a dex
tris tuis in vestitu. Hic removet ornatum in
Non in tortis. debitum. et primo exponit.
secundo ibi. aut veste preciosa. Tertio ad inducendo
monet ornatum boni operis. ibi. sed quod decet.
Dicit ergo. non in tortis. hoc exponitur dupliciter
uno modo secundum quod in tortis sunt due partes. sicut non or
nantes se super. in crinibus tortis .i. artificialiter
crispatis. quia erit pro crispanti crine calvicium. ysa.
iii. aut non ornantes se auro aut
margaritis .i. lapidibus preciosis. aut veste
preciosa. exponitur. serico et purpura. indecente
christianam induere non possunt auro et margaritis
et monilibus et pectoris perdiderunt. alio modo in tortis
secundum quod in tortis una dictio sic non ornantes se
crinibus in tortis .i. involutis auro aut mar
garitis. aut veste preciosa. Criso. femina
indecenter veniens potius poteret aspicientibus
et similis sit invenitur qui biberet. sed quod decet. hec
similiter dupliciter exponitur. uno modo secundum quod li per bona
opera determinat promittentes. sicut quod non sic ornent
se mulieres. sed potius sint promittentes .i. exterius
ostendentes per bona opera pietatem .i. religi
onem non solum per habitum religionis. quod scilicet sic facere
decet mulieres. alio modo exponitur secundum quod li per bona
opera determinat ornantes se per bona opera. quod
scilicet sic se ornare decet mulieres promittentes .i.
omnes volentes pietatem .i. veram religio
nem. primo modo li promittentes est nominativi casus se
cundum. Secundum exigit de officio orandi
Mulier in silentio. Quia impositum omnibus
hic agit de officio docendi. quod prohibet mulie
ribus. unde primo prohibet mulierem discere. secundo
quod hiberet docere. ibi. docere autem. Tertio subdit rationem
quod. ibi. adam. n. primus. Dicit ergo mulier
.q. similiter quando. sic ut. volo ut orent mulie
res. sed cum illis non loquitur et hoc est quod dicit
mulier in silentio discat quia ignorat. et per hoc
nichil interroget. i. cor. xiiii. mulieres in ecclesiis
taceant. In signum huius. scilicet quod mulier oret tacite sine
esse viro dormiente. gen. ii. discat igitur cum
omni subiectione. ut sit subiecta de pluralitate
viro. non simpliciter ereta. sicut dicitur de hoc discipulis
silentio ut intelligat humilis ut adimpleat
Docere autem mulierem viros. scilicet in ecclesia non per
mitto. sicut n. locus magis irritat ad luxuriam
et irritatur. sicut dicitur ecclesiastici ix. colloquium
eius quasi ignis exardescit. criso. edocuit
quam mulier virum et omnia subvertit. Alia
ratio ponit criso. quia hoc genus mulieris lo
quax est. Tertio quia mens viri mulieris magis super
primitur dum dicit alia plenitudine spiritua
li imprimit et sermo sexu dicitur. gen. iii.
sub viri potestate eris. Criso. propterea subiecta
quia parilitate male usa est. sed esse in sile
cio ut non fabulet. cum mundana quantum est ei diffi
cile. ergo prohibet mulieri publicum magisteri
um. in iure domini. supplendum colloquium
Adam. n. primus formatus. Hic
subdit rationem quare non permittit mulierem docere
nec dominari in virum audiens. primo quia mulier
posterior est in natura per ductum. secundo quia per
inichia prima. ibi. et adam non est seductus.
Tertio quod in ea hoc pare esse potest in salute con
sequenda. ibi. salvabitur n. Dicit ergo adam
.q. ideo non permitto mulierem dominari in virum.
sed potius subiectam esse. quia ordo creationis exi
git. Adam. n. primus formatus est. unde prior
est in natura et quia sexus dignior et quia primum
actum dignum per simplicem. deinde eva simpliciter
formata est ex viro gen. ii. innuit deinde se
primum in adam. et adam non est seductus
apparente super prius in eo modo quo eva. in
cum credidit posse fieri se sic deum et cum con
medit applicatione. primo intentione eum
consolandi ne scilicet contristaret delicias suas
sicut solon odoravit. ysaia. iii. ps. xi. secundo
curiositate experiendi si scilicet ad mortem
habet quod serpens dixerat. Tertio sex familiare
mam consequendi. non n. credidit quod
ita graviter puniret. mulier autem seducta a
serpente credendo verum esse quod dicebat in pre
varicatione facta est .i. criminem peccati
communis. precepti viro suo dedit. credit. n. in
re et comedit. gen. iii. Salvabitur quia apud

Margin: ex a. — hoc

quatinus placeret mulieribus. Similiter in primo
primo publice viros docere ut hic docere autem mulie-
ri non permitto. Secundo in ecclesia loqui vel prophetare .i. cor. xiiii.
mulieres in ecclesiis taceant. Subdite sint
Tertio viro quod est eph. v. mulieres viris suis
Quarto sine velo orare .i. cor. xi. non decet
mulierem velatam orare. Hic ostendit quod multo

b **Salvabitur autem.** Pars est pertinens ad sa-
lutem consequendam. In tangit primo salva-
tionem. Secundo salvandi modum ibi si permanserit.
Dicit ergo salvabitur. Hoc legitur tripliciter. Primo
ut mulier accipitur pro sexu. Ibi permanserint
in pluralis. Salvabitur autem que docere quamvis non
debet nec praelationem. Salvabitur autem de sexu sicut [illegible]
mulier cum fuerit peccatrix autem. Secundo multo salvabitur
per filiorum generationem .i. per hoc quod genuerit salvan-
da erit. Et hoc si permanserint ipsi filii in fide etc. .i.
si ita eos instruat et ad hoc inducat ut perma-
neant in fide articulorum et dilectione dei et proxi-
morum et sanctificatione et in peccatis [illegible] tempe-
rantia cum sobrietate .i. temperantia. Sed est [illegible] in
corpore. Secundo exponitur secundum quod mulier accipitur pro sexu et
est ibi permanserit in singulari. Sic salvabitur
et hoc non solum manens virgo sed et intendens
per filiorum generationem continue scilicet vacando circa
educationem filiorum usque ad mortem. Tamen si perman-
serit in fide ad christum et dilectione ad proximum
et sanctificatione quoad virum non alterum ut scilicet ab
altero viro non polluatur et cum sobrietate quod ad in-
terius [illegible] ut commode utatur et rebus [illegible] de-
bitis. Tertio non exponitur secundum quod mulier accipitur
pro carne etc. sicut .ii. mulier seduxit virum sicut
[illegible] salvabitur autem caro licet alium ratione
seducat et hoc per generationem filiorum .i. per bonorum
operum productionem sicut ipsi filii .i. bona opera
permanserint in fide nec corruptionis. Alias non
valent quia sine fide impossibile est placere deo
et dilectione recte affectionis quia fides sine caritate
mortua est. Et sanctificatione pure mentis [illegible]
castis [illegible] cum sobrietate bone conversationis.

c Hic queritur. volo viros orare in. Contra fuerit
1 omni loco. Sed mt. vi. cum oraveris intra cubiculum
2 non ergo in platea orandum. Item non est orandum
in synagoga iudaeorum. In conventiculo hereticorum.
In lupanari meretricum. In [illegible] excommunicatorum.
3 Respondeo ad primum dicendum ibi intendit determinare
modum orationis quantum ad locum scilicet ut fiat secreto non
intentione vane gloriae. Ad aliud dicendum quod in omni
loco non facit distributionem generalem pro
quolibet sed accommodatam pro locis ydoneis. Vel orandum
est in locis illis oratione mentali et si non vocali.

Ad aliud dicendum quod ibi est [illegible] figure [illegible] quod
mutatur [illegible] non [illegible] sequitur orandum est [illegible]
ergo cum excommunicatis. Vel orandum est cum eis oratione
mentali non vocali. Item non in veste pre-
tiosa. Sed ergo orare cum veste pretiosa vel etiam pretium
est. Respondeo in talibus casibus [illegible] pretium est scilicet quod intenditur
vel modus personae. Sed moyses [illegible]
intentione. Item super illud mulier in silentio discat
Glossa interrogans. Sed ergo non licet mulieri
ea de quibus dubitat interrogare. Respondeo licet interro-
gare privatim in domo non publice in ecclesia.
Item docere mulieri non permitto. Sed in veteri testamento in-
venitur aliquas mulieres prophetasse ut debbora
Iudic. v. et in novo sicut iiii filiae philip-
pi act. xxi. Item magdalena legitur in partibus
marsilien. publice praedicasse et multos [illegible] con-
vertisse. Respondeo omnia privilegia paucorum non
faciunt communem legem. Item [illegible] illud. Sed est in silentio
Glossa ut non confabuletur cum viro. Sed ergo non licet
mulieri loqui in ecclesia cum viro suo. Respondeo licet
loqui de utilibus submisse non impediendo divi-
num officium. Sed de vanis et cum timore. Item super
illud adam non est seductus. Contra .ii. in eo quod mulier
scilicet ut crederet verum esse quod serpens suggerebat. Sed au-
gustinus adam et eva quod voluerunt esse divinitatem [illegible]
[illegible] felicitatem ergo voluit fieri sicut deus. Respondeo non
credidit adam fieri sicut deus nec hoc appetivit sed
dicitur appetisse quia mulierem appetentem non cohibuit.
Item ibi dicitur glossa in minus peccavit. Contra [illegible]
[illegible] cogitavit. Sed peccare in se [illegible]
generat. Respondeo peccare in se neminem sine poena [illegible]
[illegible] sed peccare in se mediante
poena non [illegible] sed [illegible]. Item ibidem glossa
Inceptasse dicere [illegible] meo [illegible] potuit
[illegible] veniale [illegible]. Sed facta transgres-
sione divini praecepti esse damnabile peccatum. Respondeo
non credebat quod esset veniale ex natura sua
vel genere. Sed ex eventu quia credebat quid quid
faceret remitteretur ei sive mortale sive veniale [illegible]
Ad [illegible] super illud salvabitur quod salvatur homo per
virtutes theologicas. Primo per recognitionem divini
primo per fidem sic per lucem dirigitur homo ad
[illegible] salvatur [illegible] et negando annuntiatur
vel quicumque dixerit etc. Luc. vii. fides tua te salvam fecit. Luc. vii.
Secundo per spem. Sic laborans spe [illegible]
sibi [illegible] salvos facit sperantes in te
Tertio per caritatem. Hoc [illegible] salvat animam
[illegible] melius valet amicus in via quam [illegible]
[illegible] ii thess. ii. caritatem veritatis
non receperunt ut. Sic infirmus per dietam. Psalmus
Quarto per penitentiam. Salvos faciet filios populi

fi. lxxx.

mas



Co-

sicut fructus per desiccationem et in corruptionem
prov. x. quia applicabit ei defendens adiutor nec quid
abscesserit ab ea salvabitur. ¶ Ei dominetur
Quinto per iustitiam. sic nomen curia reo
condempnatur et iustus salvabitur. eccl. xxx. salus
anime in sanctitate iustitie. ps. salus iustorum
¶ Sexto per prudentiam sic serpens obturando aures
salvat se et incensus ludo scaccorum cavendo sathanam
salvatur. ysa. xlvi. dabo in syon salutem.
ysa. xxxiii. divitie salutis sapientia et scientia.
Septimo per fortitudinem sic pugil fortiter luctando
et perseverando. Je. xxx. tempus tribulationis Jacob et
ex ipso salvabitur. Mt. x. qui perseveraverit ¶ usque in finem

**Fidelis sermo si quis episcopatum**

Instruxit thymotheum circa executionem offi
ciorum ecclesiasticorum. hic instruit eum circa promotionem
ministrorum divinorum. et primo de ordinatione ma
iorum ministrorum. secundo de ordinatione minorum. ibi. dya
conos similiter pudicos. circa primum ostendit quod hec scribit ante
adventum suum. ibi. hec tibi scribo. In prima ostendit pri
mo quid sit esse episcopum. secundo qualem oportet eligere episcopum. ibi
oportet ergo episcopum. tertio qualem oportet inveniri episcopum. ibi oportet
autem illum testimonium. In prima premittit primo
veritatem. secundo proponit eam. ibi. si quis episcopatum. Dicit
ergo fidelis. quia verus est sermo quem dixi. fidelis et
id est verus est sermo qui sequitur. si quis episcopatum desi
derat bonum opus. desiderat. vere opus non dignitatem non
quietem. glo. dixit ergo in hoc quod preesse ostendit quid
quis qui vult operam et preesse intelligitur. nomen enim
episcopatus. si recte accipiatur importat operationem.
dicitur enim episcopus ab epi quod est super et scopos quod est intende
re. unde episcopus quasi superintendens. aug. sciat se non esse
episcopum qui preesse desiderat non prodesse ¶ Hic ostendit

¶ **Oportet ergo episcopum** ¶ qualem debet
esse episcopum et primo in vita. secundo in doctrina. ibi doc
torem. circa primum in administratione non cupidum. circa in
fine ibi. non neophitum. In prima primo remo
vet conditiones duas. s. crimen et bigamiam. secundo po
nit conditiones expedientes. ibi. sobrium. ubi tangit
duas quo ad se ipsum sobrium et pudicum. secundo dup
licem virtutem intellectivam et activam. duas quo ad
regimen aliorum prudentem et ornatum. secundo
duplicem potentiam intellectivam et motivam
unam quo ad dispensationem bonorum temporalium
hospitalem. ¶ Dicit ergo oportet ergo quia bonum opus desi
derat. qui episcopatum desiderat. ut autem episcopus bene possit
operari. oportet episcopum id est illum quem eligunt ordinandum in
episcopum irreprehensibilem esse. id est sine crimine non sine peccato
ad hoc ut dignus sit ministrare. ut s. talis eli
gatur cuius operatione ecclesia gravetur dicatur
qui non habet alios reprehendere oportet irreprehensibilem
esse nec ei dicatur illud. luc. iiii. medice cura

te ipsum. unius uxoris virum. ut sit ydone
us minister. et imitator sponsi. unius in divise
mise. i. integrum et divise ab aliis. sob
rium in victu. ne s. concupiscentie capiatur. propter
mistica legis prohibent vinum et siceram bibere
tempore officii sui. levi. x. ornatum virtutibus
et moribus exterioribus. sic. n. boni clamor certis
ornatur. exterius sic oportet et intus prudentem in
bonis agendis non stultum sub nomine simpli
citatis pudicum. i. verecundum in non agendis
et in turpibus incandis. eccl. xxxii. ante ve
recundiam prebit gratia. hospitalem. i. hospita
litati assuetum. heb. xiii. hospitalitatem no
lite oblivisci ¶ Hic ostendit qualem oportet esse in doc

**Doctorem.** trina. primo quo ad sapientiam
tam in hiis quia doctorem quam in usu quia non
vinolentum. secundo quo ad patientiam et plus tam
in facto quia non percussorem. quam in modo quia modes
tum quam in verbo quia non litigiosum ¶ Dicit
ergo doctorem. i. habentem docendi gratiam. mal.
ii. labia sacerdotis custodiunt scientiam et legem
requirunt de ore eius. non vinolentum. i. ebri
etati deditum. hoc. n. impedit doctrine usum
quia ebrietas est sepulcrum rationis. Hoc. n.
per vinum inducit fornicatio. gen. ix. et loth
quem Sodoma non vicerat vina vicerunt. gen. xix.

¶ **Non percussorem.** i. turbatorem sed sa
ne facile pacatum. hoc. n. est doctori incompetens
quia doctrina viri per patientiam noscitur. prov.
xix. sed oportet esse modestum. s. qui modum animi
ducet. phil. iiii. modestia vestra nota sit omnibus
hominibus non litigiosum. i. litibus assuetum
ii. thy. ii. servum domini non oportet litigare.

**Non cupidum** ¶ Hic ostendit qualem oportet esse
episcopum in administratione. ubi primo removet conditionem
malam. secundo addit conditionem bonam. ibi. sed domui
¶ Tertio explanat eam. ibi. filios habentem. Quarto
ostendit eam esse valde necessariam. ibi. si quis autem
domui ¶ Dicit ergo non cupidum qui scilicet facile de
mer animo propter munera. sed heu quia hodie a minori
usque ad maiorem omnes avaritie student. ier. vi
glo. unde cupiditatis fere omnis labor aut
sed oportet ipsum esse domui. i. familie sue bene pro
situm. ut. s. quod alius preceptum est prius. ut a
domesticis exigat religionem. familie ac
testatur religionem domini. quia per indicium propheti. sic
et magistri eius. eccl. x. ipsum dico habentem filios
subditos. i. humiliter et obedientes et hoc cum
omni castitate ne s. filios hely imitetur.
qui nec erant subditi. nec casti. i. reg. ii.
si quis autem. quia necesse oportet domum sue bene esse
prepositum. quia si quis domui sue innitor de q

sibi familiariori cura prce ne sit. quod
eccle dei que maior est in q. scit tot et tali
cum diligentia habebit. q. d. ullo m(od)o. Et
argumentum a minori. luc. xvi. qui in modi
co iniquus est. et in maiore iniquus erit. Cant.
i. posuerunt me custodem in vineis et vi
neam meam non custodivi. Habitu

**Non neophitum.** Talem oportet esse episcopum in
vita quod irreprehensibilis in doctrina quod
utilis in administratione quantum ad ministros. Hic ostendit
qualem oportet esse in fide quod maturus et probatus
et ponit primo conditionem. Secundo rationem. ibi. ne
in superbiam. **Dicit ergo.** Item oportet episcopum esse
non neophitum. i. rudem et novum conversum
ad fidem multo minus cathecuminum. vel
non diu conversum. Io. in glosa heri cathecuminus
hodie neophitus. vespere in ara. mane in al
tari. Quondam fautor histrionum. nunc consecra
tor virginum. ne in superbiam elatus. i. non
in dignitate et potestatis inflatus. talis dignitatis
ordine se reputans. qui eo indigeat reli
gio christiana. tales. tales. n. qui sunt
ad hunc primo promoti. de facili vento super
bie extolluntur. In iudicium incidat dy
aboli. i. per arrogantiam. tunc sicut dyabolus. ysa.
xiiii. Io. in glosa in arrogantiam conver
tuntur. cito incidunt. qui predicto deberet
discipuli sunt magistri. Habitu quod s

**Oportet autem illum.** Esse episcopum
et qualem oportet eligere episcopum. hic ostendit
quale habere testimonium. et ostendit primo
primo a quibus debet testimonium habere. Secundo quare
ut non in obprobrium. **Dicit ergo.** oportet quod
talem oportet episcopum esse intus. non solum hoc
autem. Sed oportet episcopum testimonium habere bonum ab
hiis qui foris sunt. i. non solum a fidelibus
quod difficile est. sed bonum. habere testimo
nium ab inimicis oportet insuper. Et hoc ut non in
obprobrium incidat. i. in contemptum apud
fideles et infideles. Et sic consequenter in
cidat in laqueum diaboli. i. odium. et talia sla
queos qui alibi dicuntur laquei mortis
proverbiorum xxi. post quam n. incidunt in laqueos
efficiuntur aliis laquei. Hic queritur
super illud bonum opus desiderat glosa. appetit
dignitatem. Contra episcopus. magna dignitas
est. Responsio non dignitate super. tamen. quod super
non dignitate intendere. opus. sed hec quo
honore non est aspirandum. Secundum honorem. Item
ibi de glosa non. n. debet. sic quiescere otiosus
ut in otio utilitatem non cogitet proximi
nec speculativus ut contemplationem non re

quirat dei. Contra. ergo solitarius contemplativus
non faciunt quod debent. Responsio. immo cogitant
n. utilitatem proximi orando pro eo. licet
non exterius laborando vel loquendo. hic specialiter
de prelato. Item ibi de glosa. intelligitur et
sciendum episcopum qui prece desiderat. non per esse
Contra. quomodo malus episcopus non est episcopus. Responsio. episcopus est
ordine. sed non ordinis debita executione.
cone. Item super illud irreprehensibilem
esse. glosa. res pene contra naturam esse ut quis sit
probus sit. Contra. prauum est contra naturam. quod ledit est.
Responsio esse suum probum. quod contra naturam institutam immo
finem eius. Item ibidem glosa talis eligatur cuius
comparatione ceteri grex dicantur. quod optimus
est eligendus. Contra. sufficit electo quod sit bonus
quod multo magis eligenti. Responsio. Fortasse
certis prelatis cum equali facilitate habendi semper me
liorem eligendus. Ad obiectionem dicendum. quod non est argu
mentum a maiori. quod in potestate eligentis
est eligere. sed non in potestate electi. Et alios si suf
ficit quod eligitur bonus et ydoneus. Ad obiectionem.
Responsio consilium est non preceptum. Item super illud
unius uxoris virum. glosa. monogamum post
baptismum. sicut ante baptismum uxorem
habuit que obierit. non enim impeditur. Contra. xxvi.
d. c. acutius intelligunt qui nec eum
qui cathecuminus. vel paganus alteram habuit
ordinandum censuit. Responsio. est hic duplex
fuit opinio. una. Ieronimi quod uxor ante bap
tismum habita non impedit ordinandum quod omnia
vitia in baptismo relaxantur. Alia Augustini
in contrarium et minor quod impedit. quod crimina non sacra
menta in baptismo relaxantur. Ad glosam
opinio Ieronimi est non tenenda qui uxor ante
baptismum obiit virgo. Item non neophitum.
Contra. Ambrosius non diu baptizatus electus fuit in
medio laicorum episcopum. Responsio. electio fuit divina.

**Diaconos similiter pudicos.** Supra in
struit Thymotheum de ordinatione maiorum
ministrorum. hic instruit de ordinatione minorum
s. dyaconorum. et primo docet qui promoveri de
beant ad dyaconatum. Secundo commonet primo
communis impedimenti. ibi. dyacones sint unius uxoris
Secundo dicit digne administrationis fructum. ibi. qui
enim bene ministraverint. In prima ostendit primo
quales debent eligi. Secundo quod ante ordinationem
debent probari. tunc autem probentur. Secundo innuit
unum modum probandi. ibi. mulieres similiter. In prima
ostendit primo quales oportet esse ad se. Secundo quales ad
mundum. ibi. non turpe lucrum. Tertio quales ad de
um. ibi. habentes misterium. In prima ostendit quod
ad triplex officium. Nam quoad officium altaris

vii. Similiter oportet esse pudicos quo ad officium lectionem legendi non bilingues. quo ad officium predicandi non multo vino deditos. [D]icit ergo dyaconos .q.d. sicut oportet habere episcopos, et eadem oportet habere dyaconos. unde dicit dyaconos similiter sicut episcopos oportet esse pudicos .i. castos. ysa. lii. mundamini qui fertis vasa domini. Non bilingues seminantes inter fratres discordias. pro. vi. non .n. debet pacem turbare cuius officium est euangelium pacis annunciare. ecci. xxviii. susurro et bilinguis maledictus. multos .n. turbant pacem habentes. Non multo vino deditos .i. ebriosos. sed sobrios. ecci. xxxi. vinum multum potatum irritationem et iram et ruinas magnas facit. Non turpe lucrum sectantes. Turpe lucrum est cum quis temporalia vendit. quia non decet ministrum dei et maxime frequenter hoc facere. quod notatur in hoc quod dicitur sectantes. ecci. xxvii. inter medium emptionis et venditionis angustabitur peccatis. Habentes misterium fidei .s. intelligunt quod de fide aliis est tradendum. i. pe. iii. parati ad satisfactionem omni poscenti. nos reddere rationem de ea que in vobis est fide et spe. ipsos dico manentes in conscientia pura ut possint dicere gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre. ii. cor. i.

**Et hii autem probentur.** [H]abito quales debent in dyaconatu eligi. hic ostendit qualiter ordinationem debent antequam tales sint probandi vel examinandi. primo ordinandorum examinationem. quod probetur primum. secundo debitam receptionem. quod sic ministrent. [S]ecundo receptionis rationem. quia nullum crimen habentes. [D]icit ergo et hii autem probentur primum antequam .s. ordinentur ex hoc ostendit huius examinationem ordinandorum. in hoc autem quod dicit et hii innuit episcopos similiter esse probandos et sic tales .s. inventi. ut predixi ministrent. templum officium sicut in altari ministrando euangelium legendo et populo predicando. ipsi dico nullum crimen habentes. .i. nullum peccatum grave et notabile. aug. crimen est peccatum accusatione et dampnatione dignum. similiter et nos dicimus nullum peccatum. quia nullus est sine peccato .i. Io. i. si dixerimus quia peccatum non habemus et cetera. [S]upra posuit condi-

**Mulieres similiter.** [E]x ordinandorum in episcopos et dyaconos debent. Plane. hic innuit unum modum quomodo laudi .s. ex societate consortii dicens mulieres ordinandorum similiter oportet esse pudicas mente et corpore. et hoc quoad Deum. non detrahentes quo ad proximum. quia faciles ad male loquendum. sobrias quantum ad se. quia ecci. xxvi. mulier ebriosa ira magna. Fideles in omnibus dictis et factis quantum ad deum. felix mulier que sic ordinatur

ad minimum ut sit pudica. ad proximum ut non sit detractrix. ad se ipsam ut sit sobria. ad deum ut sit fidelis per omnia. [H]abito qui

**Diacones sint unius.** [P]rimo que debent ad dyaconatum. hic removet promotionis impedimentum duplex. primum bygamie. secundum administrationis male ibi. qui filiis suis. [D]icit ergo dyacones sint viri unius uxoris. unam .i. uxorem debent deus hominis. gen. ii. vir et uxor primam uxorem vidit non cum [illegible]. sicut inquire conjugium [illegible] quod inde est. quia adam cum eva legitur benedictus solum. gen. ii. crescite et multiplicamini et cetera. [D]ebent dyaconi unius uxoris esse inter propter duo. primo propter mysterium [illegible] figuram. secundo propter predicande continentie convenientiam. Secundo propter ministerium impedimentum. [Q]ui bene (?) filiis suis [illegible]. [E]st .n. quod tenentur sponsi esse. que una est ecclesia. inquam sint qui filiis suis bene presint eis .s. intendant instruendo eos in disciplina erudiendo. ecci. vii. filii tibi sunt erudi illos. et bene presint domibus suis .i. familiis suis. tales .n. bene ministrant et cetera.

**Qui enim bene ministraverint.** [H]ic ostendit digne ministrationis fructum quem implicat et ministri meriti qui bene ministraverint. primum commodum bonum gradum futuri premii et multam fiduciam. et hoc est quod dicit. qui .n. bene ministraverint in minoribus acquirent sibi in presenti gradum extollentie bonum .i. sibi et aliis utilem non sicut illi ecci. vii. in medio dicatur hec bonum in malum sunt sic .n. dicat. ecci. quanto gradus altior tanto casus gravior. Et acquirent multam fiduciam etiam hic in fide. math. .n. dicetur illis. math. xxv. euge serve bone et fidelis et cetera. fiduciam dico. et hoc in fide .i. per fidem que est in christo ihesu. fides .n. perducit ad spem.

[A]liud quod multiplex gradus invenitur in scriptura. primus est incidentis coniunctionis sapientis quod de levius fiet ante. ecci. vi. si videris sensatum evigila ad eum et gradus ostiorum eius exterat pes tuus. hoc est quod fiuntque scola. [S]ecundo est temporalis administrationis de quo. gen. xl. restituet te in gradum pristinum. quod debemus fugere. quia nemo militans deo implicat se et cetera. hoc est quod attenderes bellum.

[T]ertius est ecclesie placitus de quo hic gradum bonum sibi acquirent. debemus timere quia quanto gradus altior tanto casus gravior. [illegible] in eum non cadit nisi casus

ordinibus

sce
Q. tal est contemplacionis. daniel. x. dani el. uir desideriorum intellige et sta in gradu tuo que deleuis ascende quod dicit uecti ligno u. p scala iacob. Hec. b. uocis. de quo p. Quia ius est ecclie. Qui domibus ei cognicatur alia. Ku in gradibus eius ad hui deleui ha uelare. ad hoc n. no cotingat eade hic ascedunt humiles et atqua p illo. luc. xiiii. amice ascede superius tunc. Principio capli instruxit.

b
a
Hec tibi scribo. pmo thymotheu de ordi nacione maiorum. s. eporum. Ro ad ordinacione mi norum. s. dyaconorum. hic trio sbdit. quod scripsit ei de pmocione istorum. v dicit. pmo quod spat se cito uentum. Ro ostendit in mira ecce ubi cuiee in structu. ibi. sicut tardauo. Tco comedat

mag
ecclam. ut eu reddat attentu. ibi. que e ecca dei uiui. Quarto ut ecca comedabilior appeat laudat esse sacramentum. ibi. et manifeste magnum est. Dicit g hoc t scibo. s. de ordinacione eporum et dyaconorum. quod ueniam. o fili thymothee

eu
filiu uocat spali affectione quius fuit eius. epali dignitate fuit sperans. i. licet sperem me ad te uenire cito. sicut tardauo a fine in prodit. sic frequenter contingebat. i. thess. ii. uoluimus uenire ad nos et c. sz impediuit nos sathanas singulis tardauio scibo hoc sup ut scias quomodo oporteat te conuersari. Ro diuisitates singlorum in domo dei. i. in eccla de q. ysa. l. vi. domus mea domus orois uocabitur cunctis ppls.

heb.
hebreos xi. moyses fidelis erat in tota domo ei

b
Que est eccla dei. Hic comedat ecclam a. iiii que comedabilem redde solent hita cioni. pmo a fidelitate ppli inhitantis. ibi. ecca. Ro a potestate dni inhabitantis. ibi. dei. Tco ab utilitate numerosis spalis. ibi. colupna. Quarto a constancia p seuancie ueritatis. ibi. et fir mamentu ueritatis. Dicit g que. s. domus est ecca. i. in illorum congregacio ad uiuus dei cultus pp quod maior cautela adhibenda est in recta dui sorum. ecca in qua dei uiui. no synagoga satha ne. de q. apo. ii. test et colupna. stantibus. sui firm ne. et firmamentu. i. fulcamentu iam ruentibus et uitutis sui infirmis. firmamentu dico ueritatis. i. in se sir mueus ueritate ne corruat. corruit quidem in tas implateis in deorum tegrentia. sz manent in hac domo

c
Et manifeste. Hic laudat esse sacramentu ondeus in xpo. pmo diuinam maiestatem. Ro humanitatis assupcionem. ibi. quod manifestu e in. Tco assumpcionis manifestacionem. ibi. ap paruit angelis. Quarto manifestacionis modus. dupliciter p quorum pimu manifestat

est mundo. ibi. creditu p scu celo. ibi. assumptu est. Dicit g et manifeste. q. re. ita magnu quid est domus dei que est ecca. quod ea in xpi magnus inhitat. et hoc e quod dicit et manifestu est sacramentu. i. sacrum arcanu. i. xpc. inuisibile p humanitate. sz inuisibile sedm diuinitate. ysa. xlv. uere tu es deus absconditus. sacra mentu dico pietatis. i. quod est cau pietatis. i. totius cultus dui et totius religionis. et hoc sac rametum e magnum. dignitate. quod magnitudinis el no est finis. et hoc sacramentu e in eccla ma nifeste. ul est magnu manifeste. i. p effectus manifestos. quod. s. sacramentu. et in se est inuisi bile. tn manifestu est ecce in carne assumpta. s. p predicacionem et opera. p opera n. que fecit in carne apparuit quis esset. sic sol qui in se inuisi bilis est. fit uisibilis in nube. luc. iii. iesus iustificatus est et cui hoibus quisancti est iustificatum est. i. iustu ostensum in spu sco ipmi replete de quo et conceptus est. mat. i. q. n. in ea natu e de spu. s. e apparuit angelis in assupcione. quod in cognicione humanitatis profecit. ysa. lxiii. qs est iste qui uenit de edom. eph. iii. ut innotescat principibus et potestatibus et c. predicatu est genti bus. et c. p apostolos post ascensionem. mar. ult. illi p fecti predicauerunt ubique dno cooperante et c. Creditu est in mundo. i. manens adhuc in mundo. et hoc ad discaplis. no annunciauis. quod mundus e no cog nouit. Jo. i. assumptu est de hac uita in mortali. in gloria. ut sit sup omn creaturam. act. ult. dns quidem ihc. post quod locutus est eis assumptus est in celo. um et sedet a dextris dei. Simulis glo. note

Hic querit sup illo dyaconos. Epi pbos comp hendit. q aliud officiu est epatus. aliud pbyte ro. aliud est officiu. no tn e alius ordo. Similis illo no turpe lucru sectantes. glo. turpe lu crum est emere et plus uendere. q. et omis nego ciacio est turpe lucrum. Ro no e turpe lucru. layco. sz ecce uirum. ut dicit glo. no quidem seculare est hoc facere. sz huic officio se mancipare. Simul sr illos mulieres. similiter glo tacha frigere hoc uerborum occasione dicunt mulieres debere ordinari q de auctoritate est. q. lex cauit ondit cui etas de beat ee que sit dyaconissa. lx. a. Ro dyaco nissa. uacat ab officio legendi. expone cum alis in matutinis cotum spectabat mulieribus. Simul ad hoc electis no ab ordine dyaconi. Simul sr illo dyacones sint uiri uxoris unius. glo cum pima bn dicit no cu sca. q eque bn et bonu est matrimoniu. scda. sic pimu. et eque benedicitur. Ro. quius eque bn sit scdam

sin tenuit. non eque perfectum secundum significationem quia non est
7 perfectum signum coniunctionis Christi et ecclesie. Contra illud
queritur quare ordinatio diaconi est unius uxoris virum cum
sacramentum perfectum non sit ecclesie sponsus. Responsio quamvis
non sit actu est tamen in aptitudine dispositione ut esse possit.
6 Contra illud bonum sibi gradum acquirent. Glossa
ut episcopi fiant. Contra Hebreos v. nemo sibi sumit honorem.
Responsio acquirent episcopatum idoneitate virtutum non im
A portunitate instructionum. Contra illud
columpna et firmamentum veritatis. Glossa ipse Christus
nos in veritate ne corruat. Contra immo sicut patet per ... Re
sponsio ... ipse. secundum in hominibus renitentibus. Contra super
illud pietatis sacramentum. Glossa sacramentum hic appellatur
verbum patris. Contra sacramentum est sensibile signum. Re
sponsio hic accipitur sacramentum pro sacro significato non
9 pro sacro signo. Contra. Iustificatum in spiritu. Contra
semper fuit iustus. ergo non est iustificatus. Responsio iusti
ficatus dicitur secundum ostensionem. vel quia eius fuit iustus
ut de homine in homo quia non semper fuit homo. Contra super
apparuit angelis. Glossa qui ex eo perfruuntur. et agno
verunt misterium quod prius latuit veritate didicerunt.
Contra secundum philosophum libro de causis omnis intelligentia
plena est formis. Responsio quamvis omnis intelligentia
plena sit formis rerum naturalium non tamen per eas
potest cognoscere secretum divina ratione deo revelante.

## Spiritus autem manifeste dicit

Superius instruxit Thymotheum primo
de institutione officiorum ecclesiasticorum. Secundo circa primo
communiter ministrorum ordinandorum. Hic tertio instruit
eum ad cautelam hereticorum et heresim vel eum dicit primo
quod doctrina debeat cavere. Secundo in qua doctrina se debe
at exercere. ibi. exerce autem teipsum ad pietatem.
Circa primum primo predicit futuros hereticos. Secundo errores
exprimit ab eis predicandos. ibi. prohibentium nube
re. Primo circa cautelam fidelium premunitam. Contra ipsos
ibi. attendentes spiritibus. quarto modum inveniendi errores
eorum ostendit. ibi. in hypocrisi autem et aniles. Item prima
circa hereticos futuros tangit primo tempus persecutionis
secundo causam erroris. ibi. attendentes spiritibus. Tertio
doctrinam falsam. ibi. et doctrinis demoniorum. quarto
conscientiam malam. ibi. cauteriatam. Item prima circa in
tentionem suam tangit primo modum cognitionis quia per
spiritum sanctum. Secundo materiam veritatis que apostasis inter
ibi. discedent quidam a fide. Dicit ergo spiritus autem
quia non digna est domus dei et tamen ab hac multi disces
suri sunt. Et hoc est quod dicit spiritus autem sanctus quo omnia
scrutantur. i. Corinthiorum ii. dicit. simpliciter in muneribus dominus
et spiritualis non vocalis ... loquitur deus ad
angelos vel animas ... ostenditur in re
visionis in mentibus eorum modis ... sicut volu
erunt aspiratio. Dicit in quam manifeste. non per e
nigmata. ut prophetis. Numeri xii. si quis fuerit

inter vos propheta domini in visione apparebo ei
et per somnium loquar ad eum. Dicit in quam quia
in novissimis temporibus. i. post adventum
Christi primum. ii. tempus fuit ante legem. secundum sub lege.
tertium tempus gratie quod dicitur novissimum. quia huic
aliud non succedit. i. Johannis ii. filioli novissima
hora est. discedent quidam nobiles
et singulares a fide. Actuum xx. ego scio quoniam intra
bunt post discessionem meam lupi rapaces
in vos non parcentes gregi. attendentes. i. credentes
attendentes spiritibus erroris. i. demonibus qui
eis loquuntur qui dicuntur spiritus erroris. quia in erro
re sunt. Johannis viii. in veritate non stetit. quia ad
errorem ducunt. Johannis viii. mendax est et pater
eius. Dicit autem spiritibus pluraliter. quia plu
res sunt errores singulariter. quia in hoc omnes
conveniunt. et attendentes doctrinis demoniorum
i. hominum demonia habentium. In quibus tamen
demones respiciunt homines quasi per se sua
dent. propter quod dyabolus in serpente voluit hominem ap
perire. Genesis iii. demoniorum dico loquentium men
dacium in hypocrisi. i. in simulata religione. ut
facilius fallant. Matthei vii. attendite a falsis
prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium
~~quia non~~ etc. et in hominum suam conscientiam habentium ab
aliis discordem cauteriatam corruptam. et hoc
tam errore doctrine. quam malitia vite. Cauterium
corruptio. Isti sunt signati cauterio dyaboli. Apocalypsis xiii
licet exterius in corpore portare videantur stig
mata Ihesu Christi. Galatas ult. infelices homines
qui habent errorem in intellectu heresim in affectu
ypocrisim in effectu mendacium in lingua corrup
telam in conscientia. Hic exprimit errores.

## Prohibentium nube

re. ... tangit erro
rem. primo circa matrimonium. Secundo circa discretionem
ciborum. ibi. et abstinere. Tertio destruit eum. ibi. quos
deus creavit. et hoc triplici ratione. primo quia ab i
sunt ad usum fidelium creata. Secundo quia ipsa bona
ibi. quia omnis creatura. Tertio quia illo possunt sancti
ficari. ibi. sanctificatur enim. Dicit ergo hominum dico
prohibentium nubere. dicunt enim. impossibile esse pec
catum quamquam nuptie a malo deo sunt in
stitute. et hoc dicit mendacium quantum ad illud
quod dicitur esse ad conservationem speciei et propter in
simpliciter abstinere a cibis quasi immundis non est
causa castigationis corporis esse mendacium quia
ad remedium tamen ad conservationem individui
quos cibos deus creavit. non principaliter tene
bris. ut illi mentiuntur creavit nisi ad per
cipiendum cum gratiarum actione. vel quia aliter percipiunt
non debito nisi percipiunt. Psalmus edent pauperes
et saturabuntur et laudabunt etc. percipiendum inquam

tales sunt ... plura h...

f. lxxxi

bayleo

fidelibus qui crediderunt auctoritate. et his qui co-
gnoverunt i. intelligunt veritatem. Augustinus: quod credimus
debemus auctoritati, quod intelligimus rationi. His qui-
bus credunt credibilis, et qui credunt intelligunt.
his omnia sunt munda. i. omnia munda
mundis. ergo commendabiles sunt ab eo ex quo
creator bonus. quia deus summe bonus. quia ad percipiendum
fidelibus. quod deus bonus. quia cum gratiarum actione
noverunt dico veritatem hanc scilicet quia omnis cre-
atura dei et prime spiritualis et prime corporalis
et composita bona sunt. [illegible] voluptas in ea
sit prohibita. Genesis i. vidit deus cuncta que
fecerat et erant valde bona. et nichil reiciendum
tamquam nimium immundum. licet ab aliquibus
aliquando sit abstinendum. quod cum gratiarum actione
percipitur. i. percipi solet. nichil enim quod intro-
init coinquinat hominem. i. Cor. x. omne
quod in macello venit manducate. scilicet
[illegible] ii. et sic nichil est reiciendum. quia sanctificatur
i. sanctum fit et salubre. ne per eum noceat
diabolus. qui sicut Augustinus [illegible] serpentibus co-
lubris et draconibus sic nocere. per verbum dei i. fi-
lium dei efficiendo. [illegible] ii. est [illegible] [illegible]
i. per orationem impetrando. per orationem enim impetratur
ut a filio dei sanctificetur. ¶ Apostolus multiplicat exempla.

Nota super illud abstinendum cibis quod abstinendum est.
Sicut [illegible] ab uxore [illegible] propter timorem sup-
[illegible]. Tho. i. ab infantia timere deum docuit
et abstinere ab omni peccato. ¶ [illegible]
Sicut in [illegible] a cibis [illegible] propter amorem
[illegible] quia [illegible] xxxvii. qui abstinens est.
Sicut nobis ab immunditiis propter honorem sue
[illegible] in Thessa. iiii. hec est voluntas dei sancti-
ficatio vestra ut abstineatis vos a fornicatione
ut sciat unusquisque. ¶ [illegible] que [illegible] ad.
Sicut peregrinus a rebus [illegible] propter amorem [illegible]
[illegible] i. Pe. ii. obsecro vos tamquam ad-
venas et peregrinos abstinere a carnalibus desideriis.
Sicut omnes [illegible] suspectis propter timorem
infamie i. Thessa. v. omnia probate quod bonum
est tenete ab omni specie mali abstinete vos.
Sicut debitor a superfluis expensis propter
acquirendum debitum. [illegible] xxviii. abstine
te a lite et minues peccata. ¶ [illegible] se [illegible]
Sicut Samuel a [illegible] propter [illegible]
[illegible] sapientia ii. dicit impius de iusto ab-
stinet se ab viis [illegible] ¶ [illegible] eccles.
Sicut sapiens a furto vel rapina propter amo-
rem. sapiens cor et intelligibile abstinebit
a peccatis et in operibus iustitie successus habebit.

Hec proponens fratribus. hic monet
ad [illegible] fratribus proponendum [illegible]

[illegible] tangit primo utilitatem. secundo facilitatem [illegible]
[illegible] ¶ Dicit ergo hec scilicet que posui
de creaturis et nuptiis proponens i. exponens
vel publice ponens fratribus non adversariis qui
forsitan deriderent quam crederent. [illegible] vii. nolite
sanctum dare canibus neque mittatis margaritas vestras ante porcos.
[illegible] Johannes [illegible] dicit non dominus [illegible]
[illegible] est. [illegible] xx. qui voluerit inter
vos primus esse erit [illegible] i. Pe.
v. non ut dominantes in clero. bonus eris
hoc faciendo [illegible] enutritus ab alie-
nis fidei et ab incredulis doctrine
[illegible] ad [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] vii. non in solo pane vivit
homo sed in omni verbo. doctrine dico quam asse-
cutus es ab infantia [illegible] ingenio [illegible]
sap. viii. puer eram ingeniosus et cetera.

Ineptas autem ¶ [illegible] aut
[illegible] ineptas fabulas in quibus nec aptitudo est
[illegible]. Tullius fabula est in qua ne-
que vera neque verisimiles res narrantur. et aniles i. quas
solent anus narrare. [illegible] non dicit [illegible]
[illegible] fabulas. [illegible] vel [illegible] fabulas
et [illegible] aniles non [illegible].

Exerce autem te ipsum ¶ Habito quid
doctrinam debeat cavere hic docet quid se
debeat exercere. ubi ostendit primo quid ipse de-
beat facere secundo quid alios debeat docere. ibi
precipe hec et doce. ¶ Circa primum diligens esse de-
beat in utroque. ibi. noli negligere. In prima
monet eum ad sequendum proprie pietatem
triplici ratione. primo ex rei [illegible] qua utili-
tatem. secundo ex [illegible] ipsius [illegible]
ibi fidelis sermo. ¶ Circa primum qui monet
[illegible] ibi. in hoc enim laboramus. In pri-
ma primo ponit exhortationem secundo exhortationis ra-
tionem ibi. nam corporalis exercitatio. ¶ Circa [illegible]
[illegible] ibi. pietas autem ad omnia. Dicit
ergo exerce quoniam illa propone fratribus. autem exerce te
ipsum ad pietatem i. primo ad cultum et religi-
onem veri dei omnipotentis et ad opera [illegible] ex-
emplo Job xxxi. ab infantia crevit me-
cum miseratio. Nam quia ideo de pietate te
moneo. Nam corporalis exercitatio in quo scilicet te
frangas ieiuniando vigilando ad modi-
cum utilis est sine pietate. quia solum [illegible]
[illegible] [illegible] et pena [illegible] ¶ [illegible]

Pietas autem ad omnia ¶ [illegible]
[illegible] utilitas [illegible] tangit [illegible] primo [illegible]
[illegible] universalem [illegible] quia ad omnia
¶ [illegible] expositione quia promissionem
et cetera. ¶ Dicit ergo pietas autem [illegible] salutaris

omnium studium et spirituale et corporale utilis est ad omnia, id est ad promerendum deum qui est omnia in omnibus
Eccli. xxiiii. omnium et omnis boni. Et ideo ad omnia est utilis. Et hoc facit quod est habens promissionem
vite que nunc est, ut scilicet habeat habundantiam et spiritualium et temporalium. Iuniora autem non dimidiabunt
dies suos. Iusti autem moriuntur senes et pleni dierum et future, id est eterne. Mat. iiii. Leva oculos
sub capite meo et dextera illius amplexabitur me. Quia quidam
sunt illi attendentes spiritibus erroris. Glossa
quia nullus spiritus maligniter loquitur. Gen.
autem manna. Exo. Hic illa bibitur aliquid
filii est. quid mortem. Is. non est eis impietas
Ideo mens dicitur spiritus maligniter loqui per animam
non per certitudinem. quia eis suggerit non si perfide
nobis loquitur. Et doctrinis demoniorum. Glossa hominum demonia habentium. Gen. omnis
heretici demonia habere dicuntur non in persidendo
sed suggerendo. Et cibis ad percipiendum
fidelibus. Glossa alii non debent percipere. Eo
creaverunt proponens. sed principaliter propter fideles. Quia
omnis creatura dei bona. Glossa quod dixi est bonum
Eo dixi ut est dei creatura est bonus. sed propter cul-
pam que in hoc nomine intelligitur est malus. Non
valet argumentum impediente falsa actione
sic sic dicimus omnis sapiens est naturaliter talis et
aliquis ergo talis est naturale. Quia nichil reiciendum
Glossa Levit. xi. dicit alios aliquos mundos. Iam
bonum est abstinere ab aliquibus. Ideo ad
[illegible] reputatur lex immunda [illegible]
significatione. ut dicit Glossa. Nam prohibitio sic
et agnus bonus est natura. sed in immundo significatio-
ne. Ad Ro. Bonum qui abstinet propter commandu-
cationem sanctam. bene facit. nec dicit recte. sed quod
abstinet propter aliquam spiritualem immunditiam male
facit. quia nullus cibus sit est immundus. Quia corporalis
exercitatio ad modicum valet est. Glossa ergo quicumque
corporalis ieiunio magnorum meriti elevasse
Ideo se. Glossa locus de exercitatione per se scilicet sine pie-
tate. Pietas autem ad omnia valet. Glossa omnis
summa disciplinae christianae in misericordia et pietate
est. quod quis sequens scilicet lubricum carnis patitur
vapulabit quidem. sed non peribit. Glossa autem intelligit
de lubrico veniali et ita non est hoc magnum
quia propter venialem non perit homo. aut de mortali
licet de mortali possit homo non perire. Ideo de
mortali locus, misericordia si faciat non perire quod dispo-
nit adhuc ut deus homini inspiret penitentiam. Promis-
sionem illud promissionem habens vite. Glossa. Intelligit
bonum habendum spiritualium et temporalium sufficiens
tamen habent. Glossa ii. Cor. vi. in fine et infra. Ideo
nisi dicitur sufficientia temporalium quanti expedit.

Fidelis sermo et omni. Supra monuit eum
ad sequendum pietatem propter rei ad quam mo-
net utilitatem. hic monet ad idem propter
mentionem spiritus veritate. vel tangit propter
mentionem veritate. Ideo loquitur ibi. Et
omni. Dicit ergo fidelis. quem dixi de pietate
et hic sermo quem dixi fidelis est, id est verus,
et omni acceptione dignus, id est ab omnibus
acceptandus. quia bonus et est verus sermo
de lege cui adheserit qui est verus et utilis
sermo de pietate sequenda est hic. Glossa et cetera
bonus acquiescere. et sic pietatis opera sequi.
Et notandum quod sermo dei omni acceptione dignus
est quia deus accipi multiplicat.
Primo in aure ut intelligatur. Sermo id est
in magnum dum resident. ecce intelligibi-
lis audire. Sermo. Iugum domini est. Iere.
viii. et sermonem quem audistis. Luc. viii.
qui habet aures audiendi audiat. Secundo in corde ut
retineatur. quibus id est reciperet ergo eloquia
Ps. in corde meo abscondi eloquia tua
Ps. in iustificationibus tuis iudicabor.
Tercio in ore ut domino gratias multiplicet
et sic semen per ipsum fenestra aperiatur ut
lux dissimulatur. Ps. declaratio sermonum
tuorum illuminat. et i. Pe. iiii. Si quis loquitur
quasi sermones dei. Quarto in cor[illegible] [illegible]
Quarto in opere ut retineatur. non id est lo-
qui. Ps. retribue servo tuo vivifica
me et custodiam sermones tuos. Accepit
sacrum et verbum dum in mea. Et Moveat
In hoc enim laboramus. ad pietatem
[illegible] supra exemplum sui. vel primo propter
opus suum in exemplum. Ideo omnino opus scilicet primum
id est ibi. quia speramus. Dicit ergo in hoc
quia ita fidelis est sermo quem dixi de pietate
quam in me ordo. In hoc id est in studio exerci-
tio pietatis laboramus. exercendi bona maxima
sustinentes [illegible] sustinendo ma-
la. i. Cor. iiii. maledicimur et benedicimus
hoc autem ideo facimus quia speramus in deum viventem
qui scilicet dat vitam eternam in quo est spes
quia ipse est qui est salvator omnium hominum
et in aliquo salute temporali. Ps. homines
et iumenta salvabis domine. Et Mt. v. qui solem
suum facit oriri super bonos et malos. Maxime
tamen salvator est fidelium. quos salvat hic
et ubique sine anima et corpore.
Precipe hec et doce. Hic ostendit quod
alios docere debeat. vel primo monet eum
doctrine pietatis insistere. Ideo ut iam [illegible]
tamen doctrina sit contemptibilis. monet mores

maturitatem insiste. ibi. nemo adolescentiam. quod [illegible] expedite docere valeat monet ut gerat [illegible] attende. ibi. dum venio attende. Dimittens prope q. exire te vult et pape hec alius [illegible] ut scilicet fabulas caveant et se in operibus pietatis exerceant et docere nesciunt. [illegible] [illegible] nam [illegible] opus est doctrina cum non [illegible] ope [illegible] vel prope [illegible] ad ea [illegible] et [illegible] ad ea quesiit [illegible] erogationis.

c Nemo adolescentiam tuam. Hic monet [illegible] maturitatem insiste et primo monet ad maturitatem. secundo docet maturitatis formam. ibi. exemplum esto. Dicit ergo nemo. q. predicta ita facias mature vel in huius ita maturum te exhibe ut nemo adolescentiam tuam contempnat. i. [illegible] possit contempnere. talis erat tobias. tho. i. q. cum esset iunior omnium in tribu neptalim nichil tamen puerile gessit in opere. Monet autem eum ad maturitatem. quia forte propter [illegible] quia [illegible] episcopus non habebat. xxx. annos. [illegible] manifestum est [illegible] dispensari potest. [illegible] exemplum esto fidelium. i. pe. v. forma facti [illegible] examinandi [illegible] in verbo. ut [illegible] caute loquatur. pro. xv. [illegible] sapientium [illegible] [illegible]. in conversatione. ut honeste inter alios conversetur. [illegible]. v. sic luceant opera [illegible] te. In caritate dei et proximi. Iustice [illegible] et humanitatis. In castitate mentis et corporis. [illegible] ad omnem actionem [illegible] plures dare [illegible] ad [illegible] [illegible] et [illegible]. Cordis et quo ad intellectum [illegible] [illegible] et quo ab [illegible] dimittere diligendo [illegible] in carne. [illegible] duplex. vel ab [illegible] [illegible] in castitate. vel [illegible] in [illegible]. [illegible] non [illegible]

d Dum venio. Hic monet lectioni insistere attende. [illegible] [illegible] studere. [illegible] ibi. dum venio. attende. ibi. attende. sapientiam. ibi [illegible] [illegible] ibi. exhortationi et doctrine. Exhortatur quod dicit. dum venio. q. [illegible] [illegible]. ut dixi. ut hoc autem possis facere ex [illegible]. dum venio [illegible] non [illegible] debeat attendere. [illegible]. i. docet [illegible] filium suum [illegible] attende lectioni sacre scripture. [illegible] tamquam in speculo videre poteris qualem te debeas exhibere. [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] templi [illegible] [illegible] [illegible] tabernacle. exo. xxxviii. [illegible] lectione attende exhortationi. [illegible] [illegible] [illegible] et doctrine [illegible]. [illegible]. xxviii.

∴ /. ante

quod loquaris disce. Ne [illegible] plantis de speculis [illegible] esse. Inspice et fac secundum exemplar [illegible] exo. xxv. [illegible] quod tibi monstratum est. per [illegible] forma [illegible] ut forma [illegible]. i. pe. v. forma facti [illegible] ut liber [illegible] ysa. viii. sume tibi librum grandem et cetera. Item [illegible] [illegible]. ut lux [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indiget. ut speculum [illegible] Iac. i. [illegible] ut regula [illegible] [illegible] vi. [illegible] regulam secuti fuerint et cetera. Habito primo quid

Noli negligere. Episcopus debeat facere quia [illegible] ad pietatem. secundo quid alios debeat docere quia pietatis doctrinam. Hic [illegible] monet ut sit diligens in utroque. Unde primo monet ne negligat episcopalem gratiam. secundo ut diligenter exequatur que pertinent ad curam sibi commissam. ibi. hec meditare. Tertio docet exequendi formam [illegible]. ibi. attende tibi et doctrine. Quarto [illegible] utilitatem in [illegible] ibi. hec enim faciens. In primo [illegible] gratiam episcopalem ne sit negligens reducit ei in memoriam admonendo primo sui status [illegible]. ibi. gratiam que est in te. secundo sui ingressum quia [illegible] [illegible]. ibi. que data est [illegible] [illegible] quia ordinata. ibi. per prophetiam. Tertio suam [illegible] quia [illegible]. ibi. cum impositione manuum. Dicit ergo. noli negligere [illegible]. q. ita fac ut dixi et noli negligere gratiam dei. scilicet [illegible] episcopalem que in te est. ne scilicet tempore [illegible] reddende dicatur tibi illud. [illegible]. xxv. serve male et piger. [illegible] quia [illegible] [illegible] seminavi et cetera. Oportuit ergo te pecuniam meam committere nummulariis et cetera. negligitur autem ista gratia quia homo ea vel non utitur vel male utitur. i. cor. xv. gratia dei in me vacua non fuit que scilicet data est tibi ne [illegible] usurpata sit. sicut illi [illegible] [illegible] vi. in [illegible] [illegible] [illegible] nobis [illegible] nec vendita per symoniam. sicut symon gratiam impositionis manuum. i. episcopalem voluit emere. act. viii. data inquam per prophetiam. i. scilicet electorum qui te ad hoc elegerunt. [illegible] signum erat te futurum prelatum ydoneum vel prophetiam. i. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] cognovit apostolus thymotheum dignum esse episcopum [illegible] impositione et cetera. hoc legitur dupliciter. uno modo [illegible] quod est ibi presbiteri. i. ~~presbiterorum singularis~~ sic data est dico per prophetiam et hoc cum impositione manuum presbiterii. i. presbiterorum singulare pro plurali. quia ad minus tres episcopi in consecratione episcopi. [illegible] presbiterum [illegible] hic [illegible]. vel ideo dicit presbiteri [illegible] in singulari quia unus imponit manus aliis [illegible] hoc autem modo [illegible] paulus alio modo legitur [illegible] est ibi presbiterii. sic cum impositione manuum presbiterii. i. cum impositione que est cum presbiterio [illegible] vel [illegible] a presbiterio. quia presbiterium est cum [illegible] [illegible].

b Hec meditare. hic monet ut sit dili-
gens. circa cura in consilium. v. non tenetur ea
que suadet. primum est attentio in intellectu. hec
meditare. i. fine est ex sensuum effectu. ibi.
in his esto. Tercium est utilitas ex perfectu.
ibi. ut profectus. Dicit ergo. hec s. predicta
ad officium tuum pertinentia. meditare per iugem
memoriam. quia ad hoc electus es. et in his esto
i. hec exequere. actu continuo. hec ii. duo
s. pia lectio s. meditatio et operatio. primum
propter se. secundum propter alios. ut simul rachel et lyam
habeat. esto inquam in his ita. s. ut profectus tuus
manifestus sit omnibus. s. incipientibus proficientibus
et perfectis. laudans christum et religioso. sic qui
cap. v. nemo accendit lucernam et ponit eam
sub modio. sed super candelabrum ut luceat omnibus
qui in domo sunt. Habet esse que dicit formam
c Attende tibi et doctrine. et ordinem ut
studium salutis impleat. primo ordinem. secundo
formam. ibi. insta. Dicit ergo. Ita profectus
tuus sit manifestus. et ut prius finaliter attende primum
et deinde doctrine aliorum. glosa non ait doctrine
tue. sed tibi et doctrine. attende primum nunc de
inde qualiter doceas. act. xx. attendite
vobis et universo gregi et cetera. Insta illis quia
et talis valent. ii. thy. iiii. opportune hoc
enim faciens. non tantum docens et te ipsum salvum facies
attendendo et eos qui te audiunt attendendo
doctrine. attende debet prelatus quod sunt inter homines
quia homines quid sub hominibus qui angeli quid super
potestates. quia secundum quod supra homines quia dii. Ideo
debent habere discretionem hominum. puritatem angelorum
humilitatem suorum. auctoritatem deorum.
Hic queritur quis est salvator omnium hominum et maxime
fidelium. ait ii. hoc intelligitur de salute spirituali
et sic non salvat omnes. aut de corporali. et sic non
salvat maxime fideles. Ad hoc dicendum intelligitur
spiritualiter. sed de salute mediali que communis est ad
utrumque. Queritur super illud. noli negligere gratiam.
glosa. episcopatus est. imperatum conferatur gratia que est
Hoc non est sacramentum. Ad hoc licet non sit sacramentum
tamen est sacramentale. unde dicitur attendendum potest
ibi conferri gratia maxime gratia gratis data que est
potestas quedam spiritualis. Queritur super illud. que data
est tibi per prophetiam. glosa. spiritu sancto revelante cognovit
thimotheum dignum esse episcopali honore.
Quia nullus est eo dignus. Ad hoc nullus est dignus ex
cellenter. sed sufficienter. Queritur super illud. per impositionem
manuum presbiteri. glosa. i. presbiterorum. quia numquam thimotheus
ab uno presbitero. quia secundum si essent in mundo tamen duo
episcopi eius non possit consecrari. Ad hoc sic hic modo ut
est ordinatur ab eo. ita possit et alius quidi
nari. Queritur super illud. presbiteri. glosa. qui non
imponit manum cetris assistentibus. contra
xxiii. d. episcopus cum ordinatur et infra uno se
benedicente benedictionem reliqui omnes qui assistunt
capiti eius tangunt. Ad hoc dicendum est quod unus
imponit manum. s. ordinator et benedicit. non
quia omnes quia sunt episcopi manum imponunt. Queritur
ibidem glosa manus imponentes sunt quibus ad do-
minum talia ministeria quibus ad hoc opus confirmationis
clamans contra in confirmatione enim ubi manus
non imponitur. Ad hoc confirmationem. hic accipitur pro
manus consecratione. Cuius sup(erius) instruxerit
Seniorem ne increpaveris
thymotheum circa distributionem officiorum
ecclesiasticorum. capitulo ii. et circa ordinationem dignorum
ministrorum. capitulo iii. et circa cautelam hereticorum
thesum. capitulo iiii. hic instruit eum circa regi-
men et curam subditorum. et primo circa regimen
personarum distinctarum secundum conditiones nature. secundo personarum dis-
tinctarum secundum conditiones gratie. ibi. qui bene presunt
et personarum distinctarum secundum conditiones fortune capitulo
vi. In prima instruit eum circa regimen et cu-
ram personarum distinctarum. primo secundum conditiones pertinen-
tes ad naturam individui. secundo secundum conditiones
pertinentes ad naturam speciei. ibi. viduas
honora. In prima agit primo de regimine
virorum. secundo mulierum. ibi anus sicut matres.
Dicit ergo seniorem. quia ita moneo te instare
doctrine et licet instandum sit. tamen cum discretione
seniorem. i. etate. vel morum gravitate. cap.
iiii. Senectus venerabilis non diuturna
nec annorum numero computata. sed etas senectutis
vita immaculata ne increpaveris aspere cor-
rigendo. sive sibi increpando ne s. indignatione fe-
rens a minore corripi exasperetur potius
quam corrigatur. sed obsecra cum reverentia. ut
patrem. levi. xix. honora personam senis. Iuvenes
sicut fratres. obsecra ut fratres. ut s. intelligentes se
ex effectu dilectionis commoneri facilius corri-
gantur. anus ut matres. glosa. ut cum mitti ser-
mone doceantur. quia ubera dulce multiplicant
annos. ecclesiastici. vi. Iuvenculas. ut sorores
et hoc facito omni castitate. i. perfecta casti-
tate. s. cordis oris et operis. glosa. ut nec occasio
contra eas fiat ne s. dulcedine illarum vel inordi-
nato oculorum alliciatur. Iob. xxxi. pepigi fedus
cum oculis meis. ut nec cogitarem quidem de virgine.
Viduas honora. Hic instruit eum
distinctarum secundum conditiones pertinentes ad naturam
speciei. ut sunt vidue et matrimonium et hoc
determinat. primo quales vidue in ecclesia manere
debent tempore. secundo quales ad statum viduitatis

*s[cilicet] no[n] a filiis, s[ed] fo[rte] de desolatis auxilio* (margin)

p[ro]ficiend[um] debeat eligi. ibi in duas eligi[tur]. In p[ri]ma agit p[ri]mo de viduis desolatis auxilio et a filiis. ibi. que aut[em] vere vidua. In p[ri]ma ponit p[ri]mo de viduis ab eccl[esi]a sustentandis g[e]n[er]alem exhortac[i]o[n]e[m]. s[ecund]o de viduis filios h[abe]ntibus dat regulam sp[eci]alem ibi. si q[ua] aut[em]. T[er]cio s[ub]dit regule r[ati]o[n]em. ibi. hoc n[am] acceptu[m]. Dicit [er]go. vidu-as honora eas s[ci]l[icet] p[re]ce[pt]is eccl[esi]e sustentando et solaciis fovendo. q[ue] v[er]e vidue s[un]t de-stitute s[cilicet] a solacio et amore mu[n]di sic a glorio viri. Hic dat regulam sp[eci]alem. Si qua autem vidua de viduis familiam h[abe]ntibus. v[e]l tangit tria. p[ri]mo in due solut[ione]. s[ecund]o p[ro]ximam filior[um]. tercio ibi. discat p[ri]mu[m]. T[er]cio debitam p[ro]p[ri]am bono re. ibi. et mutua[m]. Dicit [er]go. si q[ua] aut[em] q[uasi] ne tales viduas honora bonis. eccl[esi]e sustentan-do. no[n] tu o[mn]is veras viduas. aut[em] h[oc] p[ro]p[ter] nisi si q[ua] vidua autem h[abe]t filios et p[ro]fert nepotes ex suis filiis. quos s[cilicet] de[be]t regere et ab eis sustentari. discat p[ri]mu[m] au[tem] q[uasi] sin-gul[ariter] eccl[esi]e recipiat[ur] domu[m] sua[m] i[d est] familiam filios s[cilicet] et nepotes regere. in q[uo] p[ro]babitur utru[m] digna sit vidua eccl[esi]e ministerio. hoc e[st] vivi[t] de his q[ue] sacra et regulari si-licet in monumentu[m]. tho. x. et discat et mu-tua[m] vice[m] reddere p[are]ntibus s[cilicet] q[ui] cum alueri-[n]t eam. x. qui tunc deu[m] honorat p[are]ntes. hoc a[utem] s[cilicet] familiam regere. no[n] solu[m] i[n] eccl[esi]a. s[ed] nunc acceptu[m] est coram deo q[uia] iustu[m]. Hic agit de viduis. Que autem vere vidua de viduis que desolate s[un]t auxilio et filiis. v[e]l ostendit p[ri]mo q[ui] tales s[un]t recipie[n]de. se-cundo quales cu[m] recepte s[un]t se debeant. h[ab]e[re] ibi. instet obsecrac[i]o[n]ib[us]. T[er]cio o[sten]dit q[uo]d no[n] s[un]t recipiende alie. ibi. si quis a[utem] suor[um] In s[e]c[un]da p[ar]te ostendit p[ri]mo q[uali]t[er] se debeat h[ab]e[re] ad deu[m]. s[ecund]o q[uali]t[er] ad se. ibi. na[m] q[ue] in deliciis. T[er]cio q[uali]t[er] ad p[ro]ximu[m]. ibi. et hoc p[re]cipe. Dicit [er]go. que aut[em] q[uasi] que aut[em] q[uasi] que h[abe]t filios illos regat. aut[em] si que v[er]e. hic e[st] duplex lectura. uno m[odo] est ibi sp[er]et et c[etera] est uno modo. alio m[odo] sperat et c[etera] est v[er]e vidue descripc[i]o. p[ri]mo m[odo] legit[ur] sic. Que aut[em] v[er]e vidua est. no[n] h[abe]ns s[cilicet] viru[m] et desolata no[n] h[abe]ns familiam v[e]l domu[m] v[e]l desolata i[d est] a-[m]i[ci]s ope[ri]s et mundi solacio destitut[a] sperret i[d est] sperare debet in deu[m] i[d est] totalit[er] ab eccl[esi]a recipi et in p[re]ce[pt]is eccl[esi]e sustentari. Ps. xlix. vidue eius in me sperabunt. instet i[d est] instare d[ebe]t obsecrac[i]o[n]ib[us] p[ro] amore

malor[um] et orac[i]o[n]ib[us] p[ro] adepc[i]o[n]e bonor[um] nocte et die i[d est] temp[or]ib[us] oportunis tam diei q[ua]m noctis. sic fac[i]ebat Anna luc[e] ii et Judith. viii. Alio m[odo] legit[ur] sic. que aut[em] v[er]e vidua e[st] a viro et desolata a mundi solacio tal[is] sperat in deu[m]. no[n] querit mundanu[m] solaciu[m] et instat et c[etera]. sic p[ro]s-[e]q[ui]tur. q[uasi] ita fac[er]e d[ebe]t v[er]a vidua. na[m] si alit[er] fac[i]at mortua est viva. Na[m] vidua que est in deliciis h[uius] mundi q[ua]lit[er] a[n]i[m]a que ai[n]t sibi [con]gregetis a quib[us] clamat p[s.] salvu[m] me fac deus. q[uonia]m intra[verunt] aque. vivens mica v[er]o[rum] in corp[or]e. mortua est vita et dicitur anima. an[im]a sepulcru[m] est corp[u]s delicias in anim[a]. R[omanos] viii. si s[ecundu]m carne[m] vix[er]itis mo[rie]mi[ni]. et hoc p[re]cipe viduis s[cilicet] ut no[n] vivat in deliciis et ut irrep[re]hensibiles sint tal[es] erat Judith. viii. no[n] erat q[ui] de ea loq[ue]retur verbu[m] mali. Vidua ista d[icitu]r esse Domu clausa. Judith. viii. in sup[er]iorib[us] domus sue fecit cubiculu[m] sibi et c[etera]. Oracionib[us] assidua. luc. ii. d[icitu]r de Anna q[uod] no[n] discedebat de templo ieiuniis et obs[ecrationibus]. Ieiuniis assidua. Judith. viii. ieiunabat o[mn]ib[us] diebus vite sue. p[re]t[er] Clamat sic bl[as]ph[emi]e et c[etera]. Op[er]ib[us] misericordie dedita. In f[ine] eccl[esiastic]i sic d[ici]t p[er] vestib[us] induta s[ecundu]m xxxviii. de p[ro]m[ul]gatis in civitatis vestib[us] sup[er]fluis et c[etera]. S[ed] sicut ego. In p[ro]p[osi]to conveniat h[abe]a. i. cor. vii. dico aut[em] no[n] nuptis et viduis. bonu[m] est illis. si sic p[er]manea[n]t mundi solacio destituta. ut hic que v[er]e vi-dua est et c[etera]. Hic o[sten]dit q[uo]d no[n] s[un]t recipi[ende]. Si quis suor[um]. curam alie et c[etera] sua ro-tallis infideles. hi in fidelib[us] deteriores no[n] s[un]t sustentande de bonis eccl[esi]e. s[ed] vidue negligentes in bonis op[er]ib[us] s[ecundu]m h[oc] ex[em]pl[u]m et c[etera] p[ro] q[uo] tenent talium culpa[m]. s[ecund]o culpe deformita-te. ibi. fidem negavit. T[er]cio deformita[tem] a[ugmen]tat magis. ibi. et est infideli. Dicit [er]go si quis q[uasi] ita q[uod] v[er]a vidua domu[m] regat sicut hoc negligat. infideli deterior e[st]. Si quis suor[um] s[cilicet] p[ro]pinquor[um] et maxime do-mor[um]. ut sint p[ro]p[ter] et filii. cura[m] no[n] h[abe]t ad i[n]-struct[i]o[n]em eius de q[ua]. Job. xxxix. duratur ad filios q[uasi] no[n] sint sui. p[ro]v[erbiorum] xi. qui [con]-turbat domu[m] suam possidebit vent[os] delicis et p[ro]pinq[ui]s abiit. talis in [Christ]o fide[m] negavit op[er]ib[us]. et ideo no[n] sibi sic illi q[ui] negavit. i[d est] [con]fitent[ur] se nosse deu[m] f[a]c[t]is autem ne-gant et c[etera] in fideli q[ui] in q[u]o inimicu[m] non p[ro]misit deter[i]or. ii. pe. ii. de hiis est ei[us] in ea m[od]i viam iusticie no[n] agnoscere q[ua]m p[ro] agnitam retrorsum [con]verti.

b Fiond super illud. Iudicum quod talem ... que deliciarum sunt .iii. scilicet carnales spirituales celestes. Carnales sunt fugiende.
Primo quia sunt causa lascivie et dissolutionis sicut vinum et talia ... ab egro appetuntur ... delicata ... sunt fugienda quia causa sunt demencie et frenesis. Jer. xxxi. usquequo deliciis dissolveris filia vaga. ii. Pe. ii. deliciis affluentes.
Secundo quia causa contumacie et rebellionis sunt sicut castrum ... rebellat domino suo ... impugnatur ... Prov. xxix. qui delicate a pueritia nutrit servum suum postea sentiet eum contumacem. Exemplum de roboam ... 
Tercio quia causa ingratitudinis sunt ... sicut abner ... sub ... Deut. ... incrassatus est dilectus et recalcitravit ...
Quarto quia causa eterne dampnationis sunt sicut fuit ... delicata latronis sicut ... Apo. xviii. quantum glorificavit se et in deliciis fuit tantum date illi tormentum et luctum. Exemplum de epulone. Luc. xvi. et ideo quia sic ...
Spirituales vero sunt diligende scilicet ... scilicet
Primo salubris cogitationis sicut ... in lactura ... deliciarum ... Psalmus ... consolationes tue letificaverunt animam meam ... in deliciis meis ...
Secundo dilectionis sicut ... deliciarum ... Cant. vii. quam pulchra es et quam decora carissima in deliciis. Glosa ... celestibus ...
Tercio interne consolationis sicut ... quando ... consolationis eius ut ...
Quarto ... sicut ... deliciarum ... Celestes ... acquirende ... quia ... Job xxii. ... tunc super omnipotentem deliciis afflues ... Prov. xxix. erudi filium tuum et refrigerabit te et dabit delicias anime tue.
... per amorem paupertatis sine ... per ... 
... per regimen ecclesie. Gen. xlix. aser pinguis panis eius et prebebit delicias regibus.

**Vidua eligatur.** In habitu qualis ad ... ecclesie debeat recipi ... hic ... quales ... instituendus ... viduarum debet eligi ... primo quales sunt eligende secundo quales repellende. ibi. adolescentiores autem viduas devita. Quales sunt eligende ostendit dupliciter. Primo ut careant signo male suspicionis. Secundo ut habeant testimonium bone conversationis. ibi. in operibus bonis. In prima describit etatem. Secundo ... ibi. que fuerit unius viri uxor. Dicat ergo vidua ut iam dictum est ... eligatur que ecclesie pascatur elemosinis in domo ... que sit non minus .lx. annorum ut careat signo suspicionis. Juvenili enim etate excitatur ... est fomes libidinis ... Luc. ii. que fuerat vidua usque ad annos .lxxxiiii. Luc. ii. que fuit unius viri uxor ... secundo ... post episcopum copulandam ... quia plurium ... signum est incontinentie ut dicit ... Secundo ostendit quod habeat testimonium bone conversationis.

**In operibus bonis.** Habeat testimonium bone conversationis et primo quantum ad opera iustitie secundo quantum ad opera misericordie. ibi. si hospitio et quantum ad opera misericordie dupliciter. Primo in speciali secundo in generali. ibi. si omne opus. Dicit ergo habens testimonium in operibus bonis. Jo. v. opera que ego facio testimonium perhibent de me. ... dicit in quibus debet habere testimonium scilicet si filios educavit. Filios ... ad cultum dei quod est opus iustitie ... educare illos in disciplina et timore domini. Si hospitio recepit scilicet pauperes et ... quos ... potest recipiendos. Job xxxi. foris non mansit peregrinus ... Si sanctorum pedes lavit ... exemplo domini. Jo. xiii. et ... qui noluit lavare pedes angelorum ... Gen. xviii. ... ad pedes ... ut ... Si tribulationem patientibus ... scilicet in carceribus ... ministravit. Mt. xxv. in carcere eram et venistis ad me. ... Si omne opus bonum ... ... Mt. xxv. ... ad se ... ad ... 

Dicit quare ... ne ... Dan. xiii. legitur quod daniel dixit ... unum duos senes ... dierum malorum ... Sed senior ... incorrigibilis ... ... sit illud ... quia ... debeant ... ut ... ... non ... ... non ... ... non ... conversationis

uiduas honorari qui placuisse non quam melius. Item super illud instet obsecrationibus nocte et die. Glosa. sicut [illegible] ingrata est. Contra. instare orationibus perfectionis est non necessitatis. Responsio. sicut [illegible] i. [illegible]. Item si quis suorum et maxime domesticorum curam non habet. Contra. in [illegible] ibi. ulli curius [illegible]. Responsio. est dicere pietas [illegible] quia magis proximi quam affectionalis [illegible] domesticis est magis debitor. Item super illud fidem negavit. Glosa. quia proximum non diligit. Contra. hoc non est negare fidem sed caritatem. Responsio. [illegible] fidem non diligere est negare fidem formatam in qua caritas intelligitur. Item ibidem opponitur quia suorum curam non habet fidem negat. ergo qui neglecta cura suorum religionem intrat peccat. Responsio. qui intrat ut curam penitus [illegible] peccat. quando ut salutem suam [illegible] non peccat. maxime si in periculo [illegible] plus tenetur sibi quam alii. Item non minus [illegible] annorum. Contra. iuste iuvenes ingrediuntur in religionibus recipiuntur. Responsio. non est similis de religione [illegible] et in seculo manentium. quia [illegible] periculum.

Adolescentiores autem viduas. Supra ostendit quales ad statum viduitatis perfecte debent eligi. hic ostendit quales non debeant eligi. [illegible] primo de hiis que castitatem non [illegible]. secundo de hiis que non noverunt. ibi. volo autem iuniores. In prima primo viduarum [illegible] ad statum viduitatis perfecte [illegible] susceptio[illegible]. secundo ostendit susceptionis periculum [illegible] ibi. cum enim luxuriate. Tertio describit [illegible] dissolutam conversationem. ibi. simul autem et ociose. [illegible] non talium ipsi [illegible] primo [illegible] secundo ibi. verbose. Tertio [illegible] ibi. habentes dampnationem. Quarto [illegible] ibi. quia primam fidem. Dicit ergo adolescentiores [illegible] quia vidue eligantur non minus [illegible] annorum autem. sed viduas adolescentiores [illegible] servet [illegible] ut eas [illegible] adolescentie [illegible] cum enim luxuriate fuerint [illegible] post [illegible] in deliciis [illegible] dixit nubere volunt. non dico nubere et hoc [illegible] dico habentes dampnationem [illegible] non [illegible] primam fidem irritam. Augustinus. non solum nubere sed et vel [illegible]

le nubere dampnabile est dampnationem dico quia primam fidem irritam fecerunt. i. primum votum [illegible] fidem [illegible] vel primum votum [illegible] fidem [illegible] Christo [illegible] ii. [illegible] de [illegible]

Simul autem et ociose. hic describit [illegible] dissolutam conversationem. [illegible] primo de [illegible] quia ociose. secundo [illegible] quia loquentes que non oportet. Simul. quia non solum [illegible] respiciunt et nubere volunt et ociose. discunt circuire domos [illegible] [illegible] esset [illegible] [illegible] corrupta est [illegible] xxxiii. [illegible] mala [illegible] vi. garrula [illegible] non solum autem ociose. quia ociositas [illegible] esse sola [illegible] xxxiii. multam maliciam docuit ociositas. sed et verbose i. plene verbis inutilibus [illegible] ii. thess. iii. audivimus [illegible] nos [illegible] ambulantes inquiete nichil operantes sed curiose agentes. [illegible] dico loquentes que non oportet i. turpia et religioni nociva [illegible] [illegible] iii. [illegible] deponite omnia iram indignationem malitiam blasphemiam. turpem sermonem de ore vestro. [illegible] apostolus [illegible] dampnat in viduis adolescentioribus [illegible] quia cum luxuriate fuerint [illegible] quia primam fidem irritam. [illegible] quia simul et ociose. [illegible] quia discunt circuire domos loquacitate. quia curiose [illegible] quia loquentes.

Nota super illud primam fidem quia fidem [illegible] multipliciter accipitur in scriptura. Est enim fides primo pro promissione ut hic primam fidem. Secundo pro impletione veritate. [illegible] Tertio [illegible] conscientie. Ro. xiiii. omne quod non est ex fide peccatum est. [illegible] Quarto pro fideli adhesione. ii. [illegible] xv. [illegible] ad [illegible] Quinto pro [illegible] non apparentium [illegible] sic est virtus theologica. hebr. xi. fides est [illegible] argumentum non apparentium. Sexto pro aperta visione. Ro. i. iustitia [illegible] revelatur ex fide in fidem.

Volo ergo iuniores. habito de [illegible] que non noverunt castitatem. hic agit de hiis que non [illegible] matrimonio [illegible] primo [illegible] tales [illegible] ostendit ratione [illegible] ibi. Iam [illegible] Tertio si nubere voluit [illegible] ad [illegible] ibi. si quis [illegible] fidelis. [illegible] primo [illegible] ibi. filios procreare. Tertio primo [illegible]

in Levitico, ibi: matrem et filiam suam. Tertio contra nos per hoc periculum, ibi: nullam occasionem. Dicit ergo: Volo autem, quia tales sunt hae viduae et ne praedicta mala oriantur, volo iuniores viduas quae non continent, non cogitentur nubere, quia bonum est nubere, ut supra ad Cor. vii: melius est nubere quam uri, I Cor. vii. Et volo filios procreare, quod est unum bonum matrimonii, quorum tria sunt scilicet fides, proles, sacramentum. Matres familias esse, id est propriam familiam regere et gubernare; et sic facient nullam occasionem dare adversario, id est infideli, maledicti, id est maledicendi gratia, quod esset ei valde gratum si caveretur ei a fidelibus occasio maledicendi. I Petri ii: Haec est voluntas Dei ut benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam. Deinde ostendit de quibusdam iuvenibus peccatum.

Pr
a

Iam enim quaedam conversae. Ubi tangit duo: primo aversionem a bono, secundo conversionem ad malum, ibi: post Sathanam. Dicit ergo: Ideo hoc volo et consulo et non sine causa, iam enim quaedam viduae scilicet adolescentes conversae sunt retro ab illo, scilicet virginalis excellentiae vel viduitatis statu. Haec est mala conversio, sicut conversa fuit uxor Loth, et non imitanda, Gen. xix. Non sic Apostolus, Phil. iii: quae retro sunt obliviscens, ad ea quae ante sunt me extendens. Ideo abeuntes post Sathanam, scilicet in manum perditionis. Nota quod matrimonium legitur consultum iiii rationibus: primo propter vitandam fornicationem, I Cor. vii: unusquisque uxorem suam habeat propter fornicationem. Secundo propter plurificationem, Gen. xxviii: vade in Mesopotamiam Syriae et accipe uxorem et cetera. Tertio propter significationem, Osee i: sume tibi uxorem fornicariam et fac tibi filios fornicationum. Quarto propter mysterii celationem, Matth. i: Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam.

Si quis ergo fidelis. Ostendit quibus talibus ad sustentationem esse recipi, vel primo docet modum de talibus providendi, secundo ostendit totius modi, ibi: ut ecclesiae sufficiat. Dicit ergo: Sicut dixi quod hae iuvenes viduae non sunt recipiendae nec debent esse sustentandae, si quis ergo fidelis habet viduas iuvenes in domo sua, subministret illis ea quae ad vitam sunt necessaria ex misericordia, sicut Apostolus ii Cor. ii: et ne cui vestrum onerosus essem; I Thess. ii: die ac nocte operantes ne quem vestrum gravaremus. Ut his quae vere viduae sunt sufficiat, quod habet ecclesia, quae vere viduae habentur, supra eodem: quae vere vidua est et cetera.

Qui bene praesunt. Supra instruxit eum circa regimen tam personarum distinctarum secundum conditiones naturae; hic instruit eum circa regimen personarum distinctarum secundum conditiones gratiae, scilicet presbyterorum. Vel ostendit primo qualiter erga eos presbyteros

regere, secundo qualem debet se exhibere, ibi: te ipsum castum custodi. In prima circa presbyteros ostendit primo quomodo debent honorari, secundo quomodo corrigi et accusari, ibi: adversus presbyterum accusationem. Tertio quomodo ordinari, ibi: manus cito nemini imposueris. In prima primo ponit exhortationem, secundo confirmat per legem veterem, ibi: dicit enim scriptura. Tertio per novam legem, ibi: et dignus est operarius. In prima tangit primo meritum in bona praelatione, secundo praemium, et duplici honore. Tertio gradum excellentiae meriti, ibi: maxime qui laborant. Dicit ergo: Qui bene praesunt, quia hoc quod dixi de viduis observa, et hoc etiam praecipe de presbyteris, ut qui bene praesunt presbyteri, id est duces, qui aliis praelati sunt, duplici honore digni habeantur, et in praesenti et in futuro. In praesenti quidem honore spirituali, scilicet ut subditi eis obediant, et honore temporali, scilicet ut eis victum ministrent. In signum huius in lege primogenitus duplicia debebantur, Deut. xxi. In futuro quidem bono munerabuntur honore aureae et aureolae. Isa. lxi: in terra sua duplicia possidebunt. Maxime qui, licet omnes presbyteri honorandi sint, maxime, id est maiori honore, inter alios qui laborant in verbo, id est in exhortatione sacramentorum et doctrina necessaria. Ierem. iii: dabo vobis pastores iuxta cor meum qui pascent vos scientia et doctrina. Hic debent honorari honore spirituali et temporali. Dicit enim scriptura, scilicet veteris legis, Deut. xxv: non infrenabis os bovis triturantis, id est non prohibebis praedicatoribus habere victum sumptum, non delicata. Sic Matth. x: edentes et bibentes quae apud illos sunt. In lege enim ad litteram prohibebatur alligari os bovis triturantis, id est separantis granum a palea, ut scilicet de labore suo pasceretur [illegible] praedicator, qui dicit boves: Tollite iugum meum.

Quia iugum Domini urgent, Matth. xi.

Quia etiam cordium [illegible] bovine linguae scindunt. Iob i: boves arabant et asinae pascebantur iuxta eas.

Quia segetes fidelium suo labore multiplicant, Prov. xiv: ubi non sunt boves, praesepe vacuum est.

Quia grana virtutum a paleis vitiorum separant.

Ideo dicit: triturantis. Et alibi, Matth. x: dignus est operarius mercede sua; et Luc. x.

Hic quaeritur super illud: adolescentiores et cetera. Quomodo prohibet adolescentulas viduas in hac professione suscipi, cum in monasteriis frequenter recipiuntur adolescentulae viduae ad professionem castitatis. Responsio: Verum est de receptione ad sustentationem, a monasterio quae habent specialem custodiam, et remanent cum viris, quae non habent. Item super illud: primam

presbyteri

d
l

fidem irritam fecerunt. glosa: voventibus religionem vel viduitatem non solum nubere sed et velle nubere damnabile est. Contra: beata virgo post votum virginitatis nupsit. Responsio: non nupsit secundum carnalem copulam sed dei dispensatione et sic licet aliquibus nubere. Volo iuniores nubere. Contra i Cor. vii: dico autem non nuptis et viduis bonum est illis si sic permanserint sicut et ego. Responsio: ibi loquitur de volentibus et valentibus continere, hic de non valentibus vel non volentibus. Iam enim quaedam conversae sunt. glosa: ab excellenti illo virginali sive viduali castitatis proposito ceciderunt et perierunt. Contra i Cor. vii: non peccat virgo si nubat. Responsio: ibi loquitur ante votum, hic post votum. Iam ibidem glosa: ideo non sunt recipiende. Contra: ecclesia non claudit gremium redeuntibus. Responsio: suscipit omnes ad penitentiam sed non ad curam spiritualem sive pueritiam [illegible]. Qui sunt illi quibus praesunt presbiteri. glosa: vita et doctrina. Contra: ergo per locum a contrario sensu qui male praesunt presbiteri non sunt honorandi hoc duplici honore. Responsio: apostolus non intendit quod hii soli sint honorandi sed quod hii amplius.

**Adversus presbiterum accusationem.** Supra docuit qualiter presbiteri debent honorari. hic docet qualiter debent corrigi. Ubi ostendit primo quod presbiter non est passim accusandus. Secundo quod in eos publice peccantes publice est arguendum. ibi **Peccantes coram omnibus.** Tertio Thymotheum admonet ut circa horum observationem sit sollicitus. ibi **Testor coram deo.** Contra glosa: adversus presbiterum, quia ita honorandi sunt qui bene praesunt presbiteri. adversus autem presbiterum noli recipere accusationem nisi sub duobus aut tribus testibus. Contra Deut. xvii et xix: non stabit unus testis contra aliquem sed in ore duorum vel trium testium stabit omne verbum. Jo. viii: duorum hominum testimonium verum est. Dicendum quod ratio duplex tangitur in glosa. Una est quia officium presbiteri est alios corrigere. Solent autem qui corripit non amari et ideo habita occasione facile accusari. Amos v: odio habuerunt in porta corripientem et loquentem perfecte abhominati sunt. Et Prov. xv: non amat pestilens eum qui se corripit. Alia vero est dignitas officii quod habent ad deum gerere, in quamvice Christi. Unde glosa: non facile est accusanda persona tanti nominis, ut sit nunc [illegible]. Peccantes autem convictos scilicet duobus vel tribus testibus coram omnibus argue. Lev. xix: ne oderis fratrem tuum, ne habeas super eo peccatum, sed publice argue eum vel peccantes coram omnibus, ut sic quod dico coram omnibus sit de asservatione [illegible] arguendi, quod ut ceteri presbiteri vel subditi timorem habeant. Deut. xix: auferes malum de medio tui ut audientes ceteri timorem habeant.

**Testor coram deo.** Hic Thymotheum admonet ut circa dictorum observationem sit sollicitus. Ubi tangit primo admonitionis formam. Secundo mandatum, ibi **ut hec custodias.** Contra glosa: testor, quasi: adversus presbiterum etc. ut autem presbiter non facile accusetur, testor coram deo patre qui est testis omnium actuum. Jer. xxix: ego sum iudex et testis. Et domino Ihesu Christo cui dedit omne iudicium. Jo. v: pater omne iudicium dedit filio. Et electis angelis, electis scilicet ad hoc ut separent malos a bonis in iudicio. Mt. xiii: exibunt angeli et separabunt [illegible]. Ad invocationem patrem et filium et sanctos angelos testes. Mandatum ut hec custodias que precepi et que sequuntur. Sine preiudicio, id est precedenti iudicio examinationis nichil facias. Job xxix: causam quam nesciebam diligentissime investigabam. Eccli. xxxii: sine consilio nichil facias. Et sic nichil ingratum facias declinando scilicet a iustitia in aliam partem, contra iam cum quod iusticia invenit examinatio. Deut. v: non declinabis neque ad dexteram neque ad sinistram. Ergo sic sapiens [illegible] quod dicit hic solitudinem [illegible]. ibi ut hec custodias examinationem, ibi sine preiudicio, nichil retinendo, ibi malam partem.

**Manus cito.** Habito primo quomodo presbiteri debent honorari, secundo quomodo debent corrigi, hic tertio docet qualiter debent ordinari. Et primo docet ut diligenter examinentur ante ordinationem. Secundo monet ne malis eorum faveat. ibi **Neque communicaveris.** Contra glosa: manus cito, quia ita dictum est presbiteri et postea examinandi. Omnia manus cito nemini imposueris, scilicet ordinando. Debent enim primo examinari et postea ordinari. Supra: ut hii probentur primum et sic ministrent. In communicaveris, scilicet per consensum peccatis alienis, scilicet per ordinationem [illegible] ordinare ordinatus, cum post ordinationem non [illegible] eius peccatis eius consentiendo, quia facientes et consentientes pari pena punientur. Ro. xii.

Secundum quod manuum impositio sit legitur in scripturis. Primo in morborum curatione. Mr. ult.: super egros. Secundo in baptizatorum confirmatione. Act. viii: tunc imponebant manus super illos et accipiebant. Tertio in ministrorum ecclesie ordinatione. ii Tim. i: resuscites gratiam que est in te per impositionem manuum. Quarto in puerorum electione. Mt. xx. vii [illegible]

Josue filii nun et pa. sup eum manus tuas.
Modus quo castitatem debet custodire. Iterum
in corde. Per te deo gratificatur. i. per i. castifi
cans vestras in obedientia caritatis. nihil enim
sapienti gratum est nisi deus. Hieronimus. Qui autem
est dei hieronimus. Incestas in sorores ioi. cas
nore. q. xxxi. ii. conficit. supra. v. obser.
in ope. quia homine ipsum fortificat. Judith.
xv. confortatum est cor tuum eo quod amavisti cas
titatem et post virum tuum alium nescis. ideo manus
dui confortauit te. Quia periculum est contra gratiam
in consolatione. quia toti homini convenit. sap. iiii.
in aliorum opinione. quia alios ad similem animat. Supra
iiii. exemplum esto fidelium in verbo in conversatione
in caritate in fide in castitate. et hic despondi sabilis.
in ecclesia biblie. ii. cor. xi. despondi vos vni
viro virginem castam. Habito quod episcopus debet alios pro

## De ipsum castum custodi.

Hic docet quomodo debet se ipsum exhibere. et primo circa
continentiam. secundo circa abstinentiam. ibi. noli ad
huc aquam. Tertio circa iustitiam. ibi. quorundam hominum peccata.
Dicit ergo te ipsum. quasi ita debes
alios regere. te ipsum autem castum custodi. ne cum
aliis predicaveris alios. i. cor. ix. castigo corpus meum
et in servitutem redigo. ne forte et cetera.

## Noli ad huc aquam.

Hic instruit eum circa abstinentiam. Et circa potum tangit primo
materiam. secundo formam. ibi. sed modico. Tertio finem.
ibi. propter stomachum. Dicit ergo noli. quasi ita cus
todi te castum. sed propter hoc noli adhuc sicut prius
aquam bibere. sed modico vino utere. vino. propter
naturae necessitatem. sed modico. propter servandam casti
tatem. eccli. xxx. exultatio animae et corporis. vinum
moderate potatum. autem non fuerit. sic ille qui
fine ultimum ponit in delectatione vini. Sed
tu quod propter stomachum. Et sedes est certitudinis et prin
cipium digestionis. quae autem frigida est et propter fre
quentes infirmitates tuas. i. propter nos acces
sionum. i. in mater. vel semper aquam bibe. aut semper vi
num. quasi dicat expedit nisi delectabile. aug. melio
ris dicens certus sibi fiunt utile ut non inueniant
debiles fiant et post modicorum suffragia re
quirant. Temperandum autem est. ut si fit post cep
tum obsequium quod damnum prius et postea. quod et in
ordinationem inuenitur. Ro. xii. rationabile
sit obsequium vestrum. Hic eum instruit eum circa

## Quorundam hominum peccata

Iustitiam. Et
agit primo de iudicio operum malorum. secundo de iudicio
operum bonorum. ibi. similiter et facta bona. In primo pri
mo dicit quaedam mala esse manifesta. secundo quaedam
esse occulta. ibi. quorundam autem et subsequuntur. similiter
recedit
precedit facta bona. Dicit ergo quorundam hominum
peccata usque ad manifesta duplicatur. primo
de iudicio presenti. secundo de futuro. similiter et
contrariatur duplex. primo non sic. Item dici
tur facta. sed primo iudicio et examinatione.
Ideo autem opus est examinatione. quia quaedam sunt
hominum secreta et quaedam manifesta tam
in bonis quam in malis. secundo non contrariatur sic.
Item dicitur modico vino utere propter stoma
chum. ideo autem secure potest bibere vinum
quia et si non modo claret tua bona tempe
rantia postea poterit. abscondi quaedam ii. sunt sunt
manifesta. quaedam occulta. quae tamen in fine
manifestantur. Dicit ergo quorundam hominum
peccata manifesta sunt. scilicet quia animo fiat quod
scilicet non possunt vivere sicut fornicatio furtum
et cetera. sic facta illorum de quibus ysa. iii. peccatum
suum sicut sodoma predicaverunt nec absconde
runt et hiis non sunt abscondi. Ipsa dico prece
dentia ad iudicium. i. ante nostram quod ne
mo ait. ad discussionem. vel iudicium quod
ista sequitur non est necessarium. vel precedentia
ad iudicium divinum. quorundam autem subsequuntur
iudicium. quia sub specie religionis tecta non ap
parent esse mala usque post discussionem et exa
minationem. vel subsequuntur iudicium divinum
quia non veniet in palam. usque ad diem iudicii
in quo illuminabit abscondita tenebrarum.
i. cor. iiii. similiter et facta bona quaedam manifesta
sunt non indigentia probatione. vel dicuntur arma
lucis. Ro. xiii. et dicuntur manifesta. quantum ad genus
operis. non quo ad finem. vel intentionem facientis
et quae aliter se habent. quae scilicet non sunt nota ab
scondi non possunt suo tempore. i. in examina
tione. et ideo examinanda sunt. Mt. x. nihil opertum
quod non reveletur in abs. Manus cito. Nemini cito. Nullo domino sufficit
Hic queritur super illud. duobus vel tribus testibus
cum si a deo plures sint. quod ii. q. v. presul
non damnetur. nisi cum. lxxii. testibus presbyter
urbis rome. nisi cum. xliiii. testes deponat.
Ro. quod hic dicitur generale est quod dicitur canon
speciale privilegium est ecclesiae urbis rome.
Item propter cum omnibus argue. quod et cetera. x. xo
iiii. supereminet ita fiat timor et cetera. Ro. ergo
solum dicens quod que publice peccat. pure
est arguendus. Item si illud manus cito
nemini imposueris. quod non cito ordines. sic
probatur si sapiens et religiosus inueniatur.
quod ergo malefaciunt episcopi qui personas religi
osas non examinatas ordinant. Ro. probatur
re debent episcopi ordinatores. vel per se. vel per alios
quos in testimonio plurimorum suorum re
cipiunt pro eos probasse omnino. Item super illud

noli adhuc bibere aquam propter stomachum tuum. Glossa: vel secus est infirmitas. Quia secus infirmantur membra aliorum ut ipse est. Ro. secus prima coquina est in stomacho in quo humores generantur ex quibus membra nutriuntur. Secus secunda et specialis est in singulis membris. Et super illud: propter frequentes infirmitates. Glossa: praecepit docet quod sunt futurum docet ne immoderate debiles fiant et mediocri sustentatione requirant. Quod quidam ieiunando se debilitant et infirmitates incurrunt, non voluntate dei faciunt. Ro. non faciunt hoc intentione debilitandi sed carnis, sed lascivia vinci non permittit, et cum modum debitum non excedunt. Item super illud: quorundam hominum peccata manifesta, dicit ea de quibus clarum est quo animo fiant. Quia de animo facientis non potest esse clarum. Ro. licet intentio lateat in specialibus, in generalibus tamen cognosci potest, scilicet utrum bona vel mala sit. Sed quaedam omnino nominata convicta sunt malo, ut fornicatio et huiusmodi, quae bono animo nequaquam fieri possunt. Nota secundum quod quadruplex est dei iudicium. Occultum, de quo dicitur: Sapientia dispositionis quod est incomprehensibile. Ro. xi. Secundum examinationis quod est terribile. Io. xii. Nunc iudicium est mundi, nunc princeps. Tertium comprobationis quod est imputabile. i. Cor. xi. Iudicium sibi manducat et bibit. Quartum discretionis quod est inemarrabile. Canticum vii. Iudicium sedit et libri aperti sunt.

## C. VI

Quicumque sunt sub iugo servi.

Superius docuit eum de regimine personarum distinctarum primo secundum conditionem. Secundo secundum conditiones aetatis. Hic etiam docet eum de regimine personarum distinctarum primo secundum conditiones fortunae, et primo fortunae personalis subiectionis. Secundo fortunae realis sive abundantis, ibi: Est autem quaestus magnus pietatis. In prima primo ponit doctrinam veritatis. Secundo reprobat doctrinam falsitatis, ibi: Si quis autem aliter docet. In prima docet eum qualiter servi se habeant respectu duorum, et primo respectu infidelium. Secundo respectu fidelium, ibi: Qui autem fideles habent. Tertio monet ad hoc praedicandum, ibi: Haec doce et exhortare. In prima tangit causam. Primo servitutis meritum. Secundo honoris debitum, ibi: dominos suos. Tertio rationem horum, ibi: ne nomen domini.

Dicit ergo: Quicumque, quasi ita se debent habere servi respectu praelatorum secundum autem sic respectu dominorum. Glossa: et si iusti et si sapientes mundanorum quamvis, Glossa: et si iusti et si sapientes minorum, quamvis scilicet dominorum infidelium, quibus dei sunt servi, sed eorum fideles sunt, tamen meliores domini superiores. Eo quod fideles sunt, tamen meliores dominos suos omni honore dignos arbitrentur, eos in cultu reverentiae et exterius obsequendo. Malachias i: Filius honorat patrem et servus dominum suum. Hoc autem faciant ut ne nomen domini et doctrina blasphemetur. Vel ne nomen domini cum auctoritate hoc fit. Et doctrina domini cum instructione hoc fit blasphemetur, scilicet inter infideles. Hoc enim valde cavendum est. Isaias lii: et Ro. ii: quam blasphemare faciunt inimicos nomen domini propter verbum hoc quod natum est ex vobis. Ro. ii: Nomen domini per vos blasphematur inter gentes. Hic docet qualiter se debeant habere servi respectu dominorum fidelium. Vel primo supponit servitutis conditionem. Secundo movet ad honoris exhibitionem, ibi: non contemnant. Secundo ostendit huius rationem, ibi: quia fideles sunt. Dicit ergo: Ita se habeant servi respectu dominorum infidelium. Qui autem servi habent fideles dominos non contemnant eos, scilicet illi de quibus canonica praecepit, hi enim carnaliter quidam mactant dicentes: Dominatum autem spernunt. Non contemnant dico, et hoc ideo quia fratres sunt, id est in Christo pares. Colossenses iii: In Christo Iesu non est servus neque liber etc. Sed magis serviant, quia non contemnunt servi. Autem i. Cor. vii: Servus vocatus es, noli curare libertatem. Quia si potes liber fieri magis utere. Servi ut serviant magis. Et hoc quia fideles sunt domini, scilicet eorum fidei unitate et dilecti deo caritatis connectione, qui scilicet domini participes sunt beneficii scilicet suorum, et hoc vel personalis beneficii vel servitutis. Psalmus: Particeps ego sum omnium etc. Haec doce et exhortare. Haec doce nescientes et exhortare scientes sed negligentes. Hic reprobat doctrinam falsi, Si quis autem aliter docet, causam primo ponit, sunt mala aperte docentis. Secundo ponit similiter ex parte effectus, quamvis ibi: ex quibus oriuntur invidiae. Secundo ponit similiter ex parte finis intenti, ibi: existimantium quaestum esse pietatem. Ex parte male docentis tangit primo praesumptionem magisterii. Secundo ignorantiam intellectus, ibi: nihil sciens. Praeterea tamen de scientia, ibi: primo contra veritatem in doctrina. Secundo ab obstinatione contra veritatem, ibi: et non acquiescit. Tertio ab elatione, ibi: superbus est. Dicit ergo: Si quis, quasi ita doce. Si quis autem aliter docet, id est contrario modo, et non acquiescit sanis verbis, quaesivit hoc, id est sic acquiescere facit beatum. i. Reg. xv: quasi peccatum ariolandi est repugnare et quasi scelus idolatriae nolle acquiescere. Non acquiescit verbis sanis dominicis. Psalmus: Verba domini verba casta. Sanis non mendacibus quod autem per illos sermones intelligitur, sap. xvi: neque herba neque malagma sanavit eos, sed omnipotens sermo tuus qui sanat omnia. Sermonibus domini nostri Iesu Christi quos ipse dixit personaliter. Matthaei xxii: Reddite quae sunt Caesaris Caesari et quae sunt dei deo. Et non acquiescit, supple: ei doctrinae quae est secundum pietatem, id est doctrinae theologiae. Nota quod theologia doctrina pietatis appellatur

Primo quia fontem pietatis habet auctorem scilicet spiritum sanctum quia spiritu sancto inspirati locuti sunt. Dei. ij. pe. i. sup. in. et inani feste magnum est pietatis sacramentum quod manifestum est

Secundo quia bonum et purum requirit doctorem. ps. prophetavit dixit dominus etc. Dan. v. extende te ipsum ad pietatem etc.

Tercio quia puritatem et devotionem exigit auditorem. Eccl. xliij. pie agentibus dedit sapientiam. Eccl. xxxvij. cum impiis de pietate. ij. apparuit gratia dei erudiens

Quarto quia iure certa maxime predicat pietatem. animalis in quod non adheserit superbie in affectu non pacient se vita. Deut. xvij. siquis superbierit nolens obedire sacerdotis imperio. morte moriatur. in quo sunt intellectu. scilicet de huius quod vitans habet. superbia. in excecat. pro. xvi. superbus et arrogans vocabitur indoctus. Eccl. timor mentis ob stadium vitans. eccl. pro. xi. ubi humilitas ibi sapientia. sed languens non fecit ingrediens quia aliqua scintilla veritatis. ad hunc ideo ingeret languens circa questiones rerum difficilium. Ecclesiastici non invenitur quia nichil imperfectum vitans. proveniens cui. iij. semper discentes et nichil ad scientiam veritatis pervenientes et languens similiter circa pugnas. i. contentiones verborum. Et tandem quia languentes contendunt circa questiones quasdam negligentes opponendo. alios negligentes respondendo. alios negligentes determinando. alios negligentes studendo. Ex hiis patet clare talis ratio. superbus et ignorans non est audiendus. si quis aliter docet quod ego et hoc ergo talis non est audiendus. Hic replicat doctrina

Ex quibus oriuntur. Rationis ratione supra ex parte effectus. ubi tangit effectus malos primo in auditoribus. secundo in doctoribus. ibi. conflictationes. Effectus malos in auditoribus tangit in. primo in proximum causatis scilicet in die quia per quos scilicet contentiones. secundo inimicitia. scilicet blasphemie. tercio in se ipsis. scilicet suspiciones male. Dicit ergo ex quibus. q. ita qui non acquiescit languent circa questiones et pugnas verborum. ex quibus pugnis et questionibus scilicet quibus utitur pro libertate servos eximi per fidem a potestate dominorum. oriuntur in die quia domini non credunt perfectum christiane religionis. eorum servos suos timent amittere contentiones in verbis clamosis. blasphemie in deum qui alienos servos tollit suspiciones male. suspicantur. i. ex hanc libertate fieri christianos ad lucrum. conflictationes hominum scilicet pseudo predicatorum mente et ratione corruptorum falsa scilicet applaudendo vel mente vel affectione et hoc quo ad intentionem. ps. corrupti sunt et abhominabile etc. et qui a veritate privati sunt. Ier. scilicet reprobando et hoc quo ad cognitionem. hominum dico existimantium questum esse pietatem. i. pietatis fructum. quia pro questu faciunt opus predicationis quod est opus pietatis ut hic et sacerdotes eius in mercede docebant et prophete

eius in pecunia divinabant. hii prima luctus predicationis sunt in medio questus temporalis. cap. v. Ex dictis potest eliciri duplex ratio. prima est hec. Doctrina contemptuosa non est audienda sed talis est doctrina eius qui aliter docet. quam ego quia ex hac oriuntur in die contentiones. etc. ergo talis doctrina non est audienda. Alia ratio est hec. doctrina pensatur ex fine. sed finis doctrine talium est reprobandus. quia pro questu principaliter ergo et doctrina reprobanda. hoc est quod dicit existimantium questum esse pietatem. Est autem super id omni honore dignos quia honorare debet

Creatura dei. Eccl. vij. honora deum ex tota anima tua. ps. afferte filii deo in honorem

Subditus prelati. Eccl. x. in medio fratrum rector

Servus domini. ut hic quantum secundum mundum. Mal. i. filius honorat patrem. Eccl. iij. qui honorat

Mulieres sancti. ps. nimis autem honorati sunt sed heu non indicaverunt honorem animarum sicut filii parentes. Exo. xx. honora patrem tuum

Viri uxores. i. pe. iij. viri similiter cohabitantes mulieribus impertientes honorem tamquam infirmiori vasculo

Iuvenes seniores. Levi. xix. coram cano capite consurge

Pares pares. Ro. xij. honore invicem prevenientes

Infirmus medicum. Eccl. xxxviij. honora medicum propter necessitatem

Discipulus magistrum. sap. viij. habebo propter hanc claritatem ad turbas et honorem apud seniores. Heb. xij. deinde patres carnis nostre habuimus. Ex illis christianus sit

Hic queritur. quantum secundum mundum scilicet quia contra. Christianus. pro illis. Io. viij. si filius vos liberaverit vere liberi eritis. Ro. scilicet fideles et infideles. contra infideles et peccatores. honore sunt indigni. Ro. ut domini sunt honorandi. vel infideles sunt contempnendi. i. status honorandus non vicium. Item supra illos non contempnant. quia fratres sunt. glo. in christo pares. contra in statu christianitatis servus in fide est domino. Ro. par est in spiritualibus non in carnalibus. Item super illos languens circa questiones. glo. quod erat antiquus esse servus cum omnes sunt ex eisdem parentibus et christus omnes redemit. ergo videtur quod per eandem naturam et per eandem gratiam nullus servus sit. Ro. ad primum. sed natura sit equalis conditio tamen status ex institutione proveniens diversa est. Ad secundum Ro. gratia redemptionis a servitute diabolica non ab humana. Item super illos existimantium questum esse pietatem. glo. quia pro questu predicant non pro fructu. sed similiter questores pro questu predicant. ergo peccant. ergo et quicumque committit. Ro. predicare pro questu. quia pro fine accessorio. Item quia principaliter utilitas est et

i. secundum de libertate spirituali non de carnali. Item servos dominos suos. glo.

precium ad effectum liberationis

salus animarum intendatur lucrum est. Expositio. **Est autem questus magnus** etc. Instruxit Thimotheum in regimine personarum distinctarum secundum ordines fortune spiritualis sive virtutis que sunt servitus et dominium. Hic agit de regimine personarum distinctarum secundum ordines fortune realis sive adventitie que sunt paupertas et divitie. Et agit primo de hiis qui divitias contempnunt sive de contemptu divitiarum. Secundo de hiis qui divitias appetunt sive de appetitu divitiarum, ibi: *Nam qui voluerit divites fieri*. Tertio de hiis qui iam divites sunt sive de possessione divitiarum, ibi: *Divitibus huius seculi precipe*. In prima contemptum divitiarum sive paupertatem voluntariam tangit: primo fructum, secundo debitum, ibi: *Nichil enim intulimus*. Tertio modum, ibi: *Habentes autem alimenta*. Dicit ergo: Est autem quasi ita illi existimant scilicet quod pietas sit questus terrenus, sed non sit, sed est longe alius et maior questus et non temporalis sed eternus. Est autem questus magnus, quia eternus et valde fructuosus, pietas, quia pietas ad omnia utilis est promissionem habens vite que nunc est et future. Supple pietas, dico, cum sufficientia: pietas bone operationis cum sufficientia possessionis; pietas ad alios, sufficientia ad se ipsum, quam habet ille cui sua propria sufficiunt. Hebr. v. Sufficientes vobis presentibus etc. Cui satis est quod habet satis illi contingit habere.

**Nichil enim intulimus.** Hic ostendit debitum paupertatis, debitum vero innuit paupertatem primo in ingressu, secundo in egressu, ibi: *Haud dubium quia*. Dicit ergo: sufficit quod habet, et vivendo nichil [illegible]. Job i. Nudus egressus sum de utero matris mee. In signum huius Adam et Eva nudi formati sunt. Gen. ii. Erant autem ambo nudi. *Haud dubium*, id est nec dubium, quia nec auferre de mundo morientes quid possumus. Job xxvii. Dives cum dormierit nichil secum auferet, aperiet oculos suos et nichil inveniet. Ps. Dormierunt sompnum suum et nichil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis.

**Habentes autem** quasi sancti vivimus [illegible] alimenta, quibus alamur, sumus. Non tamen omnino abicienda sunt temporalia. Autem si habeatis alimenta non delicata et quibus tegamur, id est indumenta non ornamenta, hiis contenti simus. Glosa: quia qui ultra tendit malum invenit. Eccl. xxix. Initium vite hominis aqua et panis et vestimentum et domus protegens turpitudinem.

**Nam qui volunt divites fieri.** Hic agit de hiis qui divitias appetunt sive de appetitu divitiarum. Et ostendit primo mala que proveniunt ex divitiarum cupiditate. Secundo monet Thimotheum hec devitare, id est fugere, ibi: *Tu autem o homo*. Tertio addit preceptum cum admonitione, ibi: *Precipio tibi coram deo*. In prima tangit primo mala culpe, secundo mala pene, id est que inferunt homini. Tertio causam, ibi: *Radix enim omnium malorum*. In prima tangit triplex malum culpe scilicet concupiscentie [illegible], quia incidunt in temptationem; superbiam vite, quia in laqueum dyaboli; concupiscentiam carnis, quia in desideria multa. Dicit ergo: Nam qui volunt, quasi ita habentes alimenta et indumenta hiis contenti simus et ea querere debemus. Nam qui volunt divites, non dico qui sunt sed qui volunt, id est non divitiarum possessores, sicut fuit Abraham Gen. xxiii, sed divitiarum amatores qui ponunt cor suum in amore divitiarum, contra illud Ps. Divitie si affluant nolite cor apponere. Tales incidunt, id est intus per fidem cadunt ipso actu. Glosa: Non enim generaliter malum, non ex cupiditate aliquid proveniat. Inde est Eccl. x. Nichil iniquius quam amare pecuniam. Incidunt in temptationem per concupiscentiam oculorum, omnia scilicet que videntur oculis appetendo, et in laqueum dyaboli per superbiam vite, quia laqueus dyaboli specialiter dicitur, quia in isto laqueo captus fuit et alios cotidie capit. Et desideria multa per concupiscentiam carnis, que desideria dico inutilia ad bonum et nociva ad malum. De hiis tribus i Jo. ii. Omne quod est in mundo aut est concupiscentia carnis aut concupiscentia oculorum aut superbia vite. Ier. xlviii. Formido et fovea et laqueus super te qui habitator es terre, id est qui totum cor tuum in terrenis. Formido avaritie, fovea luxurie, laqueus superbie, que scilicet tria mergunt homines sicut grave pondus. In interitum corporis. Ps. Virum iniustum mala capient in interitum, et perditionem animarum. Act. viii. Pecunia tua tecum sit in perditionem. Glosa: Divitie inordinate dilecte inclinant, sollicitant et compungunt. Inclinant male, quod prius [illegible] de quo notatur, ibi: *incidunt* periculose, ibi: *in temptationem* per mentem se, ibi: *in laqueum dyaboli*. Sollicitant penis, quod notatur ibi: *desideria multa inutilia*, ibi: *inutilia*, [illegible], ibi: *nociva*. Compungunt pessime, quod innuitur ibi: *mergunt*. Compungunt, ibi: *in interitum*, ibi: [illegible]

abstinentia · ibi · in proventu. Hic ostendit causam
c **Radix enim omnium malorum** est cupiditas. Item in
malorum · ostendit primo avaritiae · malitiam
· secundo exemplificando aplicat eam · et primo ex
emplificando in malo culpae · ibi · quam
quidam · appetentes · secundo in malo poenae · ibi
· **inseruerunt se.** Dicit ergo Radix · id est quae vene
nadit iterpretatorum radix · id est omnium malo
rum · scilicet tam in culpae quam poenae est cupiditas · propter
hoc · quod opportet · alia littera habet avaritia
et postea vulnerat · per et secundo glossa · Infelicitas
licet cupiditas · haec est ar lor
de qua luce · iiii. Jam securis ad radicem arbo
ris posita est · quam scilicet cupiditatem · id est cupiditas
mandam · quidam appetentes · erraverunt
a fide om[illegible] christum et fide christi deserendo
· ut apparet in theophilo · Jeronymus salomon proverbiorum
· xxx · mendicitatem et divitias ne dederis mihi
sed tantum victui meo tribue necessaria ne forte
saciatus alliciar ad negandum · et dicam quis
est deus · et inseruerunt se · quasi inexplicabilibus
doloribus · in falsis principiis · quasi sint causa dolorum
vel doloribus in falsis · id est sollicitudinum · cruciant
tibi · Job · xx · cum saciatus fuerit arctabitur · et cru
ciabitur · et omnis dolor irruet in eo · Jeronymus op
antur divitiae · spinis · luc · viii.
d **Tu autem o homo dei.** Hic ostendit mala
quae sequntur ex cupiditate · hic monet thi
motheum ea devitare · dividitur primo ma
la providenda fugere · secundo in bonis operibus se ex
ercere · ibi sectare · iustitiam. Tertio iura
rerum creditarum tenere · ibi · **custodi** *[underlined: appetence mundi]*
Dicit ergo · Tu autem · quantum haec mala sequntur ex
cupiditate cavere · homo dei · quasi · scilicet hominis
rationalis · per naturam sed dei per gratiam · vel qui
sit fragilis · ex se · cum ex deo dei · haec fuge
· scilicet cupiditatem · et mala quae inde sequntur
ecclesiasticus xxi · quasi a facie colubri · fuge peccatum.
**Sectare vero iustitiam.** Hic monet eum
in bonis se exercere et primo in moribus · secundo fide
· ibi · **certa bonum certamen** · bonos etiam mores exer
cet primo in operatione ad proximum · secundo in operatio
ne · ad deum · ibi · fidem et caritatem · tertio in
operatione ad seipsum · ibi · **patientiam mansuetu
dinem.** Dicit ergo · sectare · quasi haec mala
fuge · sectare vero iustitiam · reddendo unicuique
quod suum exigit · pietatem proximo condescendo
et ut quod suum exigit · ps. · misericordiam et iudicium canta
bo · et domine · fidem · ad deum · caritatem ad deum
et proximum · i · cor · xiii · sectamini caritatem · pacientiam
ad iniuriam · omnia illata tollerando · mansuetudinem
bona pro malis reddendo · haec sunt vestigia
dei · de quibus · Job · xxiii · vestigia eius secu

tus est pedes meus? Haec autem signa non huc
usque · ut patet per singula · secundo glossa certa bo
num certamen · scilicet quae per fit · tibi et aliqui fidei
· id est per fide sit · contra adversarios fidei predi
cando. Hic monet eum retinere creditis tenere
**apprehende vitam.** b Tangit per
rectum creditis sue · secundo huius rectitudi
nis duplicem rationem · prima est vocatio
divina · ibi · in qua vocatus · et confessus es
ergo apprehende · quasi ita sectare iustitiam et
per omnibus huiusmodi · apprehende · quasi bravium eternum
vitam eternam · quasi nichil aliud quam
· i · cor · ix · sic currite · ut comprehendatis · et
nunquam debes eam apprehendere · et nichil aliud
querere · quia in ea vocatus es. Et hec quod
in qua · scilicet huiusmodi vocatus esto in aliud · i ·
pe · v · deus gratiae qui vocavit nos in
eternam gloriam suam · et ideo et confessus es
in ordinatione · vel post dictione tua confes
sionem bonam · secundo illud quod si deus exigit
ro · x · ore autem confessio fit ad salutem con
fessus · inquam coram multis · testibus · ad · in
videlicet. Est testis mens · Testis ergo mens
Ero · ce · xxix · ego sum testis et iudex
Custodie angelus · Job · xvi · ecce in celo
Veritate · dyabolus · Job · x · instauras
testes tuos · contra me · secundo glossa quilibet dei
Conscientia propria · ro · ii · testimonium red
dente illis conscientia illorum · Est ergo ro haec
in illo deinde tenendus · ad quod vocatus et pro
bi confessi sumus · et hoc est vita eterna et cetera

Hic queritur super illud · divites aliquid et
malum inveniunt · contra · ergo aliud praeter victum et
vestimentum querere · ut libros · vel equos
est peccare · respondeo · nomine alimentorum et tegu
mentorum intelligitur omnia homini necessaria sive
utilia tamen pro se quam pro aliis · sive et
ut aliment · sive extra ut tegumenta
· vel · in quo sonat · hic non est culpa · sed
per erationem culpe. Item super illud · qui
volunt · divites fieri · glossa · non dico quia sunt
· sed qui volunt · contra magis illaqueant divi
tiae · quam cupiditate · respondeo · divitiae habent posse
duplicem · vel cum amore · et cum multo haec
magis illaqueant · vel sine tali amore haec
et non. Item super illud radix omnium ma
lorum cupiditas · glossa · hoc dicit contra
primo per superbiam · respondeo hic accipit cu
piditatem generalem quae omnem superbiam
non speciale quae dividitur contra eam. Item
ibidem glossa · alia littera habet philargiria
· contra · ecclesiasticus · x · inicium omnis peccati est superbia · Item
super illud · i · cor · xv · audio nunc vos clamantes



Marginal note beside column b: sacerdotis humana · ibi

Marginal letters: c, d, b, 1, 2, 3, 4, 5

Ro discordia maximum peccatum ex quo cetera oriuntur. Quia discordia est radix. Iudicum. xviii. nephandorum proeliorum cuncta omnis mali causa et ruina. Pro. avaritia et superbia generalis superbia radix est omnium malorum quoad singula genera. Avaritia vero supra radix est omnium quoad genera singulorum. Quia nullum genus maiorum est quod non inde aliquod nascatur. Est autem avaritia largitate supra ordinatur amor cuiuslibet boni communi bilis. Avaritia supra: amor pecunie. Superbia vero largitate est contemptus boni incommutabilis. Avaritia supra amor proprie excellentie. Ad obiectum quod cupiditas est radix ratione conversionis ad creaturas. Superbia initium ratione aversionis a creatore. Discordia respectu boni communis. Causa propter violationem unionis proximorum per quas unitas spiritualis [illegible].

Prima ibidem glossa nullum genus peccati est quod non aliquod ex avaritia nascatur. Quod oppositum ex opposito non nascatur. Ergo. Prodigalitas ex avaritia numquam nascitur. Pro. Dicitur ex parte et immediate. Sed per accidens et mediate. Unde aliquando ex avaritia nascatur superbia. Et ex superbia prodigalitas.

Quarta super illud quam quidam appetentes. Glossa quod pecuniam appetit avare appetit. Contra avare nullus appetat. Pro. Nullus appetit primo et per se. Sed ex consequenti. Quia pecunia non adepta auget cupiditatem.

Glossa super illud contra bonum certamen quod quinque sunt. Hic certamen cum vitio opposito et est certamen.

Primum est fidei contra infidelitatem de quo hic contra bonum etc. Sic luctatur contra tenebras. Unum contra Christum. Secundum est spei contra pusillanimitatem de quo Heb. x. Rememoramini pristinos dies in quibus illuminati magnum certamen sustinuistis passionum. Spes non respicit magnum et arduum. Sic anchora certat contra fluctum. Armatur contra nudos.

Tertium caritatis contra cupiditatem de quo ii. Thy. iv. Ut bonum certamen certavi etc. Obviam non caritas est bonum. Sic ignis certat contra aquam [illegible].

Quartum est prudentie contra indiscretionem de quo Sap. viii. Iactantie non loquele ad prudentiam pertinet. Sic rector certat contra disciplinam. Victorum contra devium. Nauta contra ventum.

Quintum est temperantie contra voluptatem de quo Sap. iv. In perpetuum coronata triumphat incoinquinatorum certaminum premium vincens. Sic species certat contra carnem. Bonitas contra pulchritudinem.

Sextum est fortitudinis contra timiditatem de quo Sap. x. Certamen forte dedit illi ut vinceret.

Septimum est iustitie contra iniquitatem de quo Eccli. iv. Usque ad mortem certa pro iustitia. Sic sanctitas contra maliciam spoliat contra furem. Sic certant virtutes contra vitia. Et vincit veritas sed recta desistat. Comitatur certamen huic cum virtutibus et oppositis. Certamen enim.

Primum superbie quod certat vitis in arduitate et elationis contra humilitatem de quo i. Re. xvii. Eligite ex vobis virum et descendat ad singulare certamen. Singularitatem. Vel eminentiam appetit superbia.

Secundum est invidie quod certat vitis in fame et honoris contra caritatem de quo ii. Re. iii. Facta est longa certatio inter domum David et domum Saul.

Tertium est ire quod certat vitis in patientie et tranquillitatis contra patientiam de quo Eccli. xxviii. Certamen festinatum incendit ignem non caritatis sed odii.

Quartum est avaritie quod certat vitis in penuriam et [illegible] et avaritie contra largitatem de quo Heb. xii. Propitientes omne pondus et circumstans nos certamen.

Quintum est accidie que certat vitis in imponendo tramoris contra obedientiam. Eccli. xi. De ea re que te non molestat. Vel molestare non debet ne certa.

Sextum est gule que certat vitis in sufficiente et crapulositatis contra sobrietatem. Hoc est certamen luchidis quod incipitur necessitas in omnium de quo i. Mach. x.

Septimum est luxurie quod certat vitis in pudicitie et voluptatis contra castitatem. ii. Par. xxii. Multas plagas acceperat Ioram in prelio certamine.

Precipio tibi coram Deo. Supra omnia mala que veniunt ex cupiditate et monuit eum certare. Hic addit preceptum cum admonitione. Unde dicit certa. Primo cum auctoritate precipit. Secundo quid precipit ibi. Ut serves mandatum. Tertio usque quando precipit ibi. Usque in adventum Domini. In primo allegat principalis precipientis auctoritatem. In secundo precepto honestatem. In tertio observantie duracionem. In prima primo utitur rigore precepti. Secundo subdit auctoritatem precipientis ibi coram Deo. Vel in parte primo communicat vitam continue. Secundo in filio veritatis immutabilitatem ibi et Christo Ihesu. Hoc est auctoritate precipit. Dicit ergo precipio quia ita te monui vitare mala predicta. Nec solum moneo sed et precipio. Et sic pater filio coram Deo, id est auctoritate Dei patris qui est principium totius divinitatis. Secundum Augustinum id est principium filii et spiritus sancti in quibus est tota divinitas, qui vivificat omnia in quibus est vita. Similiter et in primo. Vel in nomine mortuorum et vivorum. Act. xvii. Et precipio tibi in Christo Ihesu id est auctoritate Christi Ihesu qui Christus testimonium reddidit veritati sub Pontio Pilato id est cum esset sub Pontio Pilato. Io. xix. Ego in hoc natus sum et in hoc veni in mundum ut testimonium perhibeam veritati. Testimonium dico, scilicet confessionem bonam confitendo se esse filium Dei. Precipio inquam ut serves mandatum, id est illud quod dixi et ego et vita mea in eum et dilectionem usque finem quod est sine macula in se et irreprehensibile id est non potens reprehendi ab aliis. Ps. Lex Domini immaculata. Alia littera habet irreprehensibilis. Hic ostendit usque quando precipit. Usque in adventum. Observantis unitatem.

que dubitur in aduentum xpi cuius aduentus ac
torem .s. totam uirtutem laudat ep̄s hic p̄
p̄ ꝯditioni nobilissime ponens .s. bonitatis illius et beat⁹
potentatis singularis. quia solus potens sapiens cuncta
regentis. quia rex regum. Ꝯ p̄ ꝯditionem ignobili
um remotionem .s. immutabilitatis. quia solus habet
immortalitatem ꝯp̄hensibilitatis. quia lucem habitat
inaccessibilem. corporalitatis. quia quem nullus hominum
uidit. Tres p̄ uiginti. sempiternitate. ibi. cui
est honor &c. Et ꝯ eternitas gloriae in se hono
ris creaturis imperii. sicut creatis. Dicit ergo.
usque. q. Ita precepio ut serues mandatum et hoc
usque ad aduentum domini nostri ihesu xpi .i. donec ad
ueniat xpc in morte .i. preseruant usque in finem. hic
saluus erit. cap. xxiiii. quem .i. aduentum xpi .i. ip̄
xpm ostendet suis quibus temporibus suis .i. ꝯgruis
& oportunis. ps. ostende nobis faciem tuam et salu
erimus. ostendet inquam ille qui est beatus .i. uir bea
titudo .i. est status omnium bonorum aggregatione
perfectus. secundum boetium. hoc est deus trinitas et qui est
solus potens eternaliter. Eccl. .i. sicut tui potentes
principatione. eccl. iii. magna est potentia dei
solius. qui est et rex regum .i. maior et superior principi
pum et dominus dominantium .i. maior et iustior principibus
apoc. xix. habens in uestimento et femore suo scriptum
rex regum et dominus dominantium. Qui solus per naturam habet
immortalitatem .i. immutabilitatem omnimodam. quia
non habet esse post non esse. In homini autem re mutabilis
non ulla mors est ipsa mutatio. secundum aug. deus autem ut
dicit aug. et recapit aug. de ciuitate dei est in eo
quantum soluta & liba ab omni ꝯditione mortali omnia
amouens. ipsis predicta usa sempiterna. mal. iii.
ego deus et non mutor. Hic ostendit eius incomprehensibilitatem
Et lucem habitat inaccessibilitatem. dicens et
lucem habitat. quia ipse lux est. Io. i. inaccessibilem
omni homini ex se licet ex dono dei sit accessibi
lis. secundum illud ps. accedite ad eum et illuminami
ni. inaccessibilem .i. incomprehensibilem. et hoc patet. quia
ipse est quem nullus hominum humano .s. sensu uiuentium
et in fragili corpore existentium. Plato et si paulus
uidit in raptu. non tamen humanis sensibus uidebatur
.i. Io. i. nemo deum uidit. sed nec uidere potest in
hac uita. exo. xxxiii. non uidebit me homo et
uiuet. in futura autem uidebitur. mat. v. beati mundo
corde quoniam ipsi deum uidebunt. cui .s. deo tantummodo
est gloria in se ipso et honor in creaturis. honor .s. qui
cultum est exhibitio reuerentie in testimonium uirtutis
et imperium .i. illius potestas super omnes creaturas.
non .n. dicit regnum. sed imperium ad designandum
excellentiam cum sublimitate et singularitate potestatis
monarchis .n. nomen imperatoris ab antiquis impo
situm ut imperatoribus romanis et hoc in sempiternum,

aliorum .n. potestas temporalis est omnis .n. pote
tatis uita breuis eccl. x. sed regnum dei sempi
ternum est. ps. regnum tuum regnum omnium seculorum.
Amen. ꝯfirmatio est precedentium. Notandum d.
quod deus dicitur solus potens quia potest. Potens in adiungendo
Ex se sine alterius auxilio. eccl. xviii. non .n. est
Per se sine alterius adminiculo. sap. vii. et cum
sit una omnia potest. Habet enim uoluntas potentia
Omnia quecumque uoluit fecit in celo et in terra. sap. xii.
Semper sine ullo termino. cum. vii. potestas eius
potestas eterna que non. Notandum sicut illud fueris
mandatum quod seruanda sunt mandata dei.
Primo ratione efficientis. sicut res quanto datur
uel iniungitur a maiori domino tanto melius seruatur
eccl. ii. qui timet dominum curat. Et hoc.
Omnia eterna per presentiam imperantis. quia
est deus in absentia plato curatus contempnuntur man
data quam licet presens. ps. Seruam mandata
tua et testimonia tua. Tu mandasti mandata
Omnia coerciua per potentiam puniendis.
iudicentur .n. non solum sub pena capitali et corporis
sicut bannum principum. sed capitali corporis et anime. Iacob ps.
Secundo ratione materie sicut res quanto melior et pre
ciosior tanto melius seruatur. michi autem dulcius
quam respicere in mandatis dei. eccl. xxxiii. Et.
Omnia fidelia uisio mandatum contempnuntur. quia
malum est quod mandatur a sumine bono. non man
datur nisi bonum ps. Fidelia omnia mandata eius
&c. Et hic mandatum sine macula irreprehensibile non
tale mandatum dauid de uita oculorum.
Omnia facilia mandatum sepe contempnuntur. quia dif
ficile uel impossibile est quod mandatur. mandata
dei grauia non sunt .i. Io. v. Et quod facilius
quam amare mandatum nouum do uobis ut dili
gatis inuicem. Iacobus deut. xxxi. mandatum quod pre
cipio tibi non super te est &c. Tanto melius seruatur
Tertio ratione forme. sicut res quanto formosior
Mandatum autem lucida et lex lux. prov. vi. Ideo
ps. uiam mandatorum tuorum cucurri et hoc
Omnia habent personarum acceptione. alium manda
tum plato uituperatur. quia unum et non alius iniungitur
non sunt mandata dei immo generates. cretes ulti
omnia tunc et inan. cuius ob hoc est.
Omnia pauca et paucia sine figura et obu
bratione. Alium multitudo inuolutum mandatorum
facit negligere mandatum. sed contra amantatus
tuus uidelicet ps. Christum. prov. xix.
Quarto ratione finis res utilior cautius custo
ditur quia custodit mandata custodit animam
Omnia utilia in presenti et quod utilius futuro
prov. xiiii. utinam attendisses mandata
mea facta fuisset sicut flumen. pax tua .i. pal. xiii.

tē pfice potis. sicut sto. vi. | Solvedit ind
Ma salubria in fine sibi | dato diu
tem pp salutem vite tempal' quato pl'
mādato dei. pp salute vite etne. cyt. xix.
si vis ingredi ad vi. Supius egit de di
Diuitibz huius seculi. incipit de pē
ptoribz et affectoribz. h agit de eorū pos
sessoribz. et pmo mōt. eos diuitiis nō
abuti. 2o mōt eos eisdem bn uti. ibi.
bn agere. Nō abuti mōt dupl'r. pmo
de eis supbiendo. 2o in eis cōfidendo. ibi.
nec spare in incerto. Dicit ergo diuitibz
.q. nō deles mone dicar affectores
et coemptores. diuitibz aut'. i. diuitiarū
possessoribz. pape ul' cōmina. sic fm glo.
diuitibz aut'. q. h diuites incidunt i laq
os dei nō sūt penit' abiciendi. h potius
diuitibz hui' sec'i. i. in hoc sec'o h'undantibz
ad differentiam diuitū futuri sec'i de quibz. eni.
xliiij. hoīes diuites in virtute. talibz inq
pape. nō dico diuites ee. h nō sublime
sape. i. nō de diuitiis supbire. apis. ii. u
ius diuitiarum supbia est fang'. osee. xiij
adimpleti sūt et saturati. et eleuauit cor
suū. g° diuite eiusdē. vnu d' hui' sec'i eē
erit. et c' dicit nō sublime sa.
Neque sperare. Hic monet nō cōfidē
in diuitiis. et tangit pmo q nō ē cōfi
dendū. 2o cui' loco inq e cōfidē. h ideo
Deo. ibi. q pstat. et c' cōfidē [illegible]
Dicit ergo. nec spare in incerto diuitiarum.
.i. nō hīre spem in diuitiis. q incerte sūt
diuitie. i. sūt bona fortune. que volu
bilis est. pu. x. qui cōfidit in diuitiis sui'
corruet. Job. xxxi. si putaui aurū robur
meū. et obrizo dixi fiducia mea. nō sic
ille diues qui dicebat. luc. xij. aīa mea
multa bona habes. h pape spare in deo
uiuo nō mortuo sic pecunia. ps spare
in eo omīs cōgregatio pp q pstat nō dicit
dat. h pstat exiget. n. cū usuris. et q. ps
tata nō data qui ponet tōem cū fenis sur'
q'. xxv. pstat inq nob omīa. s. bona
naturalia. ut se ipm. cōgrua. virtutes
gratia potentias anime et cōmunia cor
poralia. pstat dico. et hoc bn de. fm diuitie.
Iac'. i. dat omībz affluenter. et nō impperat.
et hoc ad fruendū in futuro et ad utendū
nūc. i. ut inde cōparem' fructū vite et'
ne. Fulld'. xvi. facite nobis amicos de
mamona iniquitatis. alias. n. abuti est.
Ecce ergo oia dona temporaliū notant' in
cause efficiens forma materia et finis
In effluente. in mōt dantis sapiam q
deo qui pstat. Hic erogat. s. sapienter
In forma clementiam q nobis. h'n de
In materia potentiam. quia omīa.
In fine iustitiam. q ad fruendū fel'ix. q
clement' potent'. utilit'. Itē nō ūdo q
mandata dei debemus hīre. Ecce nosse
In intellectu. q illūinant ad cognoscendū. ps
mandatu dñi lucidū illūinans oculos. i. Jo. ij. qui dicit
In effectu. q inflāmant ad diligendū. Jo.
xiiij. qui ht mandata mea et fuat ea hic
In memoria. q excitant ad opand'. ps. et
memores sūt mandatorum. Itē nos
In ope. q inueniat' pmiū. ps. custodiendo i
mandatis. pu. vij. fuā mandata mea
In ore. q predicatoribz augmentant pmiū
Je. i. ad omīa q mittā te ibis et q mādauero
tibi loquere. Dicit et pmo pp augmentū uita
Bene agere diuites fieri in op
ibus bonis. Hic mōt eos bn uti di
2o pp adeptione pmii. ibi. thesaurizare.
pp uitū. ii mōt eos diuitias expendere bn
hūde facile pstare fm qualiorq tangit ut
sit in actione bonit. s. ingenuitate fecalitas
in aīo. facilitas in fortitu'a cōtrs. Dicit ergo
pape eis bn agere gal. vi. d' temp' hēm'
opemur bonū. diuites fi. i. ita bn agere
ut diuites fiant. et hoc in opibz bonis. hec
.n. dicte sole. hōie in morte sequitur ap
.xiiij. opa illorū sequnt' illos facile tribue
. s. sua. Job. xxxi. si oculos uiduē expectari
re fec. eccl. iiij. ne pt'has dari angustianti
Aut. cōmunicare. i. cōpatiente. que hit. Job
xxxi. si comedi buccellam meam solus. the
saurizare sibi nō tibis fundamentū bonū
.i. uirtutes firmas. et hoc in futurū. i. opus
futuri bonū nō psentis. mt. vi. thesaurizate
nobis thesauros in celo. Ita. s. ut appre'he
dant ueram uitam. s. eternam quo ē fugitiua
et uilia sic psens. felix negociator q aur
ut fertilis'. q nō tur. ibi. thesaurizare.
ordinalit'. ibi. fidelit'. ibi. fundamentū bonū
eternalit'. ibi. in futurū. utilit'. ibi. ut appre'he
dant uitam ueram. Hec est q'rta ps pncipal'
O thymothee | totius epl'e. pmo. n. posuit
salutatoem. 2o monuit. ad presenti repitionē
Certo docuit circa ecc'e ordinatione. hic q'rto
.q'. recapitulando ponit totius epl'e cōclone
v' monet cū pmo. ad fidei sui diligentiam
2o ad errorum cautelam. ibi. deuitans pphana
Deo ad hec exequenda optat ei diuinā gratiam
.ibi. gratia tecū Amen. Dicit ergo. o thymothe
.q. aliis sit pape et tu ipe. O thymothee pnō

xpistum admonet eum ut reddat depositum magis
attentum depositum quod dedit tibi deus legem et conuenientiam diuinam
custodi i. epistole ostium diligenter. Unde ex
hoc habetur quod depositarii sunt episcopi non domini.
Devitans prophanas. Hic monet ad
errorum cautelam. et primo contra eloquentiam
secundum scientiam. ibi. et oppositiones. Secundo ostendit cuiz
ibi. quam quidam. Dicit ergo. Ita depositum
custodi tu dico. ut possis illud custodire
devitans prophanas. non omnis. sed a fide et re
ligione. vocum novitates. que ut dicit so
linus ex verbis solis inordinate pro lanis hereses
mutrientur. ii. thy. ii. prophana et vaniloquia
devita. eorum dicit theme vocibus legitur. quod ad ii
alind mutabuntur et ad audiendum nova. ad
xvii. et devitans oppositiones falsi nominis scie
i. que falso nomine scientia dicitur. ut sophistica et scien
tia naturalis rebus divinis aptata. quam scilicet flavum sci
am promittentes. i. ostendentes. contra fidem
innitentes non in fide exciderunt a fide. quia ser
mones humanas sequuntur. ut autem hec custo
dias. Gratia tecum sit. sicut quamvis bonum possimus
sine ea. petitionis est confirmatio et totius epistole conclusio.

Hic queritur super illud. Quomodo vivificat omnia. quod
non omnia vivit. Responsio. distributio est accommoda
pro singulis non generibus singulorum. Item solus
potens. quod multi alii sunt potentes. Responsio solus
deus potens est eternaliter. alii participative.
Item super illud solus habet immortalitatem. Contra. per
naturam. quod anima et angelus naturaliter sunt immortales
quod patet quod omnis. Responsio immortalitas pro natura est
cuiusque summa (?) naturae. non solum habere. Item
lucem inhabitat inaccessibilem. Contra. psalmus accedite ad eum
et illuminamini. Responsio inaccessibilis dei donum ut
gloria. Item super illud quem nullus hominum vidit.
Contra in hac vita. Genesis xxxii. vidi dominum
facie ad faciem. Responsio non vidit eum Iacob in
essentia sed in subiecta creatura. Item nec vi
dere potest. Contra Iob xxxvi. omnis homo videt
eum. Responsio. nullus videt eum visione immediata
in se. homines vident visione mediata in suis
effectibus. sicut solem cognoscit ab homine ipso
in dei non in rota sua sed in aere illuminato.
Item super illud divitibus precipe. non sublime
sapere. Contra. ii divites non esse. quod non licet eis
superflua retinere. Glosa. vere divitias habere. Responsio
ea non sunt superflua que dispensant ordinate.
Item super illud prophanas vocum novitates. Glosa
ut est ypostasis. quod hoc nomine doctores utun
tur. Responsio non licebat tunc sic definitive
quum erat ambiguum ad scientiam et personas sim
pliciter. Gratia. ut nunc licet quia iam usitatum

olicorum ad premium signandum est certi. a
tum. Secundum i. mach. xi. b. Secundum prologum in de

Machabeus primus superatis ar
mis ceteros exhortatus est si
mul secum periculum subire
et ferre auxilium fratribus suis.

ferrent. Sicut similiter aliqui tulerunt.
Ideo merito illa propositio dicit de iuda macha
beo ad apostolum paulum transferri. quia in multis apo
stoli similitudinem quod tempore in ipso. Fuit
enim iudeas legis antiquae tempore ceteris excel
lentior in multis que hic notantur. quia ex
cellentior. vii. ii. mach. ultimo. Machabeus
autem semper confidebat cum omni spe. et hoc
notatur ibi. machabeus. quia in prelatur
excellentius. ut in semine suo. sic apostolus. ii. cor.
xi. in quo quis audet audeo et ego.

In ope virilior. vii. i. mach. iii. Induit
se arma bellica in praeliis et protegebat castra
gladio suo. causa similis (?) factus est leonis in operibus suis.
et hoc notatur ibi. primus superatis armis. sic apostolus
i. cor. xv. gratia dei in me vacua non fuit
sed abundantius illis omnibus laboravi. non ego solus sed.

In exhortatione constantior. ii. mach. ultimo. singu
los eorum armavit iudas sermonibus opti
mis et exhortationibus et hoc notatur ibi. ceteros
exhortatus est. sic apostolus ii. cor. i. sive autem
tribulamur pro vestra exhortatione et salute est
et vi. adiuvantes autem exhortamur et cetera.

In morte promptior. vii. ii. mach. ultimo. iudas
autem per omnia corpore et animo pro civibus
mori. et hoc notatur ibi. et secum periculum subire
sic apostolus ii. cor. xi. in plagis supra modum
i. aliorum in mortibus. i. in periculis mortis. fre
quenter. et xii. ego autem libentissime impendar
et superimpendar. ut dixi quod presens est

In zelo fratrum ferventior. vii. i. mach.
iniquos persecutus est eos et qui conturbabant
populum suum succendit flammis et hoc notatur
ibi. et ferre auxilium fratribus suis. apostolus ii.
cor. xi. emulor enim vos dei emulatione. Sic ergo
machabeus. i. paulus primus superatis armis. s.
sapientie ad predicandum evangelium. de quibus ii.
cor. x. arma militie nostre non sunt car
nalia. sed potentia deo ad destructionem muni
tionum et cetera. Hec sunt arma quibus contra eam philosophia loque
tio sic dicitur nisi dei. et cetera. Quibus eph. vi. in
Constantie ad predicandum in tonum de
duite nos arma dei ut possitis stare ad
versus insidias diaboli. i. pe. iiii. Christo igitur
passo et vos eadem cogitatione armamini

Gratie ad sustinendum martyrium de quibus

ii. mach. xi. b.

Hic s(ecundu)s sumptis ar(ticu)lis ecc(lesi)e ex hortare
et spare in hac ep(isto)la ad thymotheu(m) sunt se
cu(n)d(u)m p(re)dicta s(cri)b(er)e s(cilicet) martyriu(m) p(ro) x(rist)o de q(uo)
.ij. cor. xi. et aux(ilium) in ferre fr(atri)bus suis offi
cii ep(iscop)alis utilit(er) exseque(n)do et ostendit p(re)
dicando. Ex dictis ap(p)ar(et) q(ua)lit(er) cause hui(us)
ep(isto)le sc(ilic)et. Nam ca(us)a efficie(n)s e(st) paul(us) qui
no(m)i(n)e mathabei intelligit(ur). Causa m(ateria)l(is) e(st)
exhortatio thymothei ad p(re)dicatione(m)
et martyriu(m). Causa finalis est utilitas sui
auxiliu(m) fr(atr)u(m). Causa formalis s(ecundu)m modu(m) q(uo)
p(ro)cedi patebit i(n) divisione et textu seque(n)ti.
Huic ep(isto)le p(re)mittit(ur) gl(os)a sc(ilicet) argumentu(m)
su(m)p(tu)m p(ro)logo in q(uo) tangit(ur) p(ri)ncipalit(er) ca(usa) p(ri)mo
p(er)sona(m) cui ap(ostolu)s sc(ri)bit. q(uia) thymotheo. Sc(ilic)et
causa(m) q(ua)r(e) sc(ri)bit. q(uia) de exhortatione martyri
et omnis regule. t(er)tio locu(m) a q(uo) sc(ri)bit. q(uia) ab ur
be roma in q(ua) vinctus detinebat(ur). In p(ri)mo
reca(n)dit(ur) sup(er)bia magnatu(m) q(ui) ecclesie
cat instrui cu(m) hic ep(iscop)us instruat(ur). In s(ecund)o
curiositas q(uia) de variis et p(ro)fanis voluit
disputare et loqui cu(m) hic de martyrio
et futuris exhortet(ur). In t(er)tio negl(igenti)a p(re)la
tor(um) qui ibi et soluti n(on) vacant s(ed) d(i)ung(unt)
instructione(m) cu(m) hic absens et i(n) carcere(m)
p(ro) liberis tamen alios docere et hortetur.
In ea parte facit in s(ecundu)m hortat(ur) .ii. p(ri)mo ad su(m)
mendu(m) martyriu(m) ibi. de exhortatione. S(ecund)o
ad p(re)dicandu(m) eva(n)geliu(m) ibi. et omnis regule.
T(er)tio ad p(re)dicandu(m) futuru(m) ibi. et p(re)
futuris sit. Q(ua)rto ad (con)sidera(n)du(m) fine(m) sui ibi.
et de sua passione. lit(tera) p(er) se patet. Hanc
Paulus ap(osto)l(u)s x(rist)i ih(es)u. et c(etera). (Episto)la(m)
scr(i)b(it) ut dicit(ur) sc(ri)bit ap(osto)l(u)s thy
motheo circa de morte iam imminente
sua passione. Causa v(er)o sc(ri)be(n)di fuit. q(uia) cu(m)
instruxisset eu(m) in p(ri)ma ep(isto)la de ep(iscop)ali officio
thymotheus iam p(er)iculis et laboribus fatigat(us)
fuis erat negligentior et tymidior i(n) officio su(m)
fa(m)ul. Intentio v(er)o ap(osto)li est eu(m) ad p(re)di
cationem et martyriu(m) animare. modus sc(ri)be(n)di
p(er) exhortatione(m) ep(isto)le. Dividit(ur) .ii. i(n) .iiij. p(ar)tes.
q(uia) ponit p(ri)mo salutatione(m). S(ecund)o g(rati)ar(um) actio(nem)
ibi. gr(ati)as ago deo meo cui s(er)vio. T(er)tio exh(or)
tatione(m) ibi. p(ro)pter qua(m) causa(m) admoneo ut resu(sc)
ites. usq(ue) ad fine(m). Q(ua)rto (con)clusione(m). cap(itu)lo
ultimo. e. ibi. festina venire ad me cito.
In p(ri)ma p(ri)mo ponit salutantis. S(ecund)o saluta
ta(m) ibi. thymotheo. T(er)tio salutationis for
ma. ibi. gr(ati)a mi(sericordi)a et pax. In p(ri)ma descr(ibi)t(ur)
p(er)sona salutantis. p(ri)mo a no(m)i(n)e p(ro)p(ri)o. q(uia) pau
lus. S(ecund)o ab officio ap(osto)lico. q(uia) ap(osto)l(u)s. v(e)l ip(s)i

cant(ur) ea que p(ro)ficiunt ap(osto)lic(o) iuri. p(ri)mo inst(i)
tutus. q(uia) ap(osto)l(u)s x(rist)i ih(es)u. S(ecund)o intentionis potest(ate)
q(uia) p(er) voluntate(m) dei. T(er)tio missionis utilitat(e) q(uia) s(ecundu)m sp(em)
ap(osto)l(u)s x(rist)i ih(es)u. nome(n) e(st) dignitatis. et p(ro)ponit no
me(n) humilitatis. q(uia) o(mn)is q(ui) se humiliat exalta
bit(ur). luc. xiiij. ap(osto)l(u)s dico p(er) voluntate(m) dei. i.
dei dispensatione. g(lo)sa n(on) suis meritis. s(ed) p(er)
dei gr(ati)am. gal. i. paul(us) ap(osto)l(u)s n(on) ab ho(m)i(n)ib(us)
neq(ue) p(er) ho(m)i(n)e(m) et hoc n(on) s(ecundu)m sp(ecie)m p(ri)mi. s(ed) s(ecundu)m p(ro)
missione(m) vite n(on) cor(ru)ptibilis. s(ed) vite q(ue) e(st) i(n) x(rist)o
ih(es)u. i. vite future et immortal(is) q(ue) est in x(rist)o ih(es)u
q(uia) ip(s)e e(st) lignu(m) vite i(n) medio paradysi. gen.
ij. Io. de q(uo) ligno celestes incole viv(u)nt. In vi
sione n. ip(s)i(us) s(ecundu)m divinitate(m) e(st) vita p(er)fectis intelle(c)
tive. In visione ip(s)i(us) s(ecundu)m humanitate(m) e(st) vita
p(er)fectis sensitive. sic d(icit) aug(ustinus). de sp(irit)u et anima.
Io. xvij. hec est vita et(er)na ut cognoscant te de
um vivu(m) et que(m) misisti ih(es)um x(ristu)m. h(ui)us ingenij
p(er)illis. sc(ri)bit thymotheo. Kar(issi)mo filio suo. q(uia) ei(us)
.ii. erat ep(iscop)us. t(ame)n p(ro)pter ei(us) iuve(n)tute(m) et (con)v(er)
sione(m). q(uia) p(er) ip(su)m ad x(ristu)m (con)versus e(st) i(n) ordina
tione. q(uia) ab ip(s)o in ep(iscopu)m ordinat(us) est. et sp(irit)ualem
dilectione(m) vocat eu(m) filiu(m). Hic ponit(ur) salu
Gr(ati)a mi(sericordi)a et pax. (Sal)utationis forma. v(e)l ca(usa)
bonu(m) optatiuu(m) tangit(ur) ca(usa) valore(m) actore(m)
et mediatore(m) valor e(st) gr(ati)a mi(sericordi)a et pax actor
e(st) de(us) pat(er). mediator est ih(esu)s x(ristu)s. Gr(ati)a re(s)
spicit a(n)i(m)am q(uia) gr(ati)ficat. mi(sericordi)a culpa(m). q(uia) (con)
donat. pax gl(ori)am. q(uia) p(er)sultat. Dicit(ur)
gl(os)a gr(ati)a. q(uia). Ita sc(ri)bit ap(osto)l(u)s thymotheo. gr(ati)a
i. virtutu(m) et donor(um) sp(irit)us s(an)c(t)i collatio. mi(sericordi)a. i.
peccator(um) remissio. et pax. i. mentis tranq(ui)llitas
et vite et(er)ne p(er)libatio sup(er) sit t(ibi). et bene ordinat(ur)
hec ca(usa). q(uia) gr(ati)a e(st) ca(usa) remissionis peccator(um) et re
missio ca(usa) pacis. sic int(e)g(r)a adeo p(at)re. ut auctore
a q(uo) omnia q(uae). Iac. i. o(mn)e datu(m) optimu(m) et c(etera).
et x(rist)o ih(es)u. ut mediatore p(er) que(m) omnia d(omi)no
n(ost)ro s(ecundu)m x(ristu)m. q(uia) (pro)pter plenitudine(m). x(ristu)s. n. inc(ar)
natus est. x(ristu)s. pp(ro)pter officii utilitate(m). q(uia) est sal
vator. u(ni)c(u)s. ih(esu)s. pp(ro)pter ... incarna
tionis potest(atem) n(ost)r(e). pp(ro)pter incarna
tionis humilitate(m). tit. ii. n(ost)r(e) fuit. q(uia) et filius
datus est nobis. ysa. ix. post salutatione(m) eius
Gr(ati)as ago deo meo. (Succe)dit gr(ati)ar(um) actio
v(e)l ostendit p(ri)mo cui gr(ati)as agit. S(ecund)o de quo. i.
v. ... T(er)tio p(ro)pter quid. ibi. recor
datione(m) sine intermissione. T(er)tio p(ro)pter quid. ibi. recor
datione(m) accipiens. Dicit gl(os)a. gr(ati)as ago
n(on) dico ta(ntu)m. ut illi de quib(us). ysa. xxix. p(o)p(u)l(u)s
hic labiis me honorat. cor aut(em) eor(um) lo(n)ge
est a me. s(ed) ago in(tegr)e deo. a q(uo) o(mn)is gr(ati)a. i. pe.
v. deus o(mn)is gr(ati)e et c(etera). et m(er)ito reddu(n)t(ur) gr(ati)e. q(uia)
ip(s)e p(re)stat eas. Cui s(er)vio s(er)vitute amoris
n(on) s(er)vilis timoris de quo. Io. xv. Iam n(on)

dicam vos servos sed amicos. Primo inquit a progenitoribus meis, id est ab antiquis patribus Abra-
ham scilicet et Jacob. Et non dicit a genitoribus, id est proxi-
mis patribus, quia illi mali fuerunt et illos non
calumniatur a conversione. Vel generaliter, id est amplius non
... priorum maiorum tantum ... sed dicit a proge-
nitoribus qui boni fuerunt et quos imitatus est post
conversionem. De hoc Crisostomus: laudes parentum suorum ...
... Primo inquit in conscientia pura. Actuum xxiii. Ego
omni conscientia bona conversatus sum usque in hodiernum diem. Ecce
hic implicat vii modos serviendi deo.
Primo reverenter cum dicit gratias. Psalmus Servite domino
in timore, scilicet reverentie ...
cum reverentia exhibetur. Sic fine.
Secundo cum dicit ago non tamen dico. ... xxv ...
Tertio singulariter cum dicit deo meo. Nemo enim potest
duobus dominis servire. Matthei vi. ... vii. ...
te coram ... domino et illi corde perfecto ...
Quarto integraliter cum dicit cui servio. Non dicit cui
servivi ... Josue xxiiii ...
Quinto unanimiter cum dicit a progenitoribus.
Soph. iii. Serviet ei humero uno. ... xviii ...
Sexto alacriter cum dicit in conscientia, quia non coac-
tus corpore sed letus corde. Psalmus Servite domino in leti[tia].
Septimo sincere cum dicit pura. Luce i. ...
... in sanctitate et iustitia coram ipso. Deficiunt
In primo superbi, quia non serviunt reverenter, ut puer
... ...
In secundo avari, quia non serviunt fideliter ...
In tertio gulosi, quia non serviunt singulariter.
In quinto accidiosi, quia non integraliter ...
In sexto invidi, quia non alacriter, quia dolent de bono
In septimo luxuriosi, quia non sincere ...

Quod sine intermissione. Ecce

Hic ostendit de quo agit gratias ... quia de Thy-
mothei caritate, ubi dicit quinque: primo se cogitare
Thymothei bonitatem, secundo desiderare eius visio-
nem, ibi desiderans te. Tertio memoriam eius
familiaritatem, ibi memor lacrimarum. Quarto
ostendit ... ibi ut gaudio implear.
Dicit ergo: Ita gratias ago deo et hoc scilicet quod sine intermis-
sione, certis horis non omnibus, habeam tui
memoriam in orationibus meis ... et
... id est ago gratias et hoc quia ita bonus es
quod semper tui sum memor nocte ac die desiderans
te videre ... meam consolationem. Sed quia mea
visio erit tua confirmatio, Ro. i. Desidero videre
vos ut aliquid impertiar vobis gratie spiritualis
ad confirmandos vos. Memor, quia ideo desidero
te videre quia sum memor lacrimarum tuarum quas
fudisti in recessu meo. Flevit enim Thymotheus
apostolo dimittens ... cum ... ad ...

In quinto ... quia non ... ... vel ... ... in ... ... ...

predicandum. Apostolus vocavit Paulus omnes maiores
natu Ephesi et presbiteros ostendit ... Thy-
mothei fuit ibi in recessu autem ... flevit
magnus fletus ... dicens erat in recessu
flere. Sic infans plorat cum a matre separatur.
Videre inquit te desidero ad hoc ut gaudio im-
plear de tua scilicet presentatione ... ...
ad predicationem et martyrium animare ... hoc
... de complemento gaudium hic Jo. xvi. Pe-
tite ut gaudium vestrum sit plenum. Hic ostendit

Recordationem accipiens. Ostendit
propter quid gratias agit: primo quia recolit fidem
eius veram, secundo quia fidem eius indicatam, ibi
que habitavit primum. Tertio quia fidem eius certam, ibi certus sum autem quod et in te. Dicit ergo:
recordationem, quia ideo gratias ago quia sum recor-
datione accipiens, id est memoriam habens eius
fidei que est in te non ficta, sed vera, id est non inve-
terata et fragilis sicut illorum qui ad tempus
credunt et in tempore temptationis recedunt,
Luce viii. Sap. i. Spiritus sanctus discipline effu-
giet fictum. Que fidei inhabitavit primum non
dicit fuit, sed habitavit, ut noteret permanentiam,
in avia tua Loyde, id est in matre matris tue, et
matre tua Eunice. Ecce sinceritatem fidei pa-
rentum eius memorat ut fortiorem reddat.
De patre autem tacet quia infidelis fuit. Fuit
enim filius mulieris vidue fidelis, patre autem
gentili. Actuum xvi. Certus autem sum per opera fidem que
ostendit fidem. Jac. ii. Ostendam tibi ex operibus fi-
dem meam, quod et in te habitat eadem fides. Sic tamen
ne desperat. Hec est causa propter quam principalis

Propter quam causam admoneo. Hic
ostendit ... post salutationem et gratiarum actionem
ponit exhortationem: exhortatur enim ad con-
stantiam prelato in executione officii sui. Primo
ad audaciam que consistit in aggrediendo, capitulo
presenti. Secundo ad constantiam que consistit in perseverando
capitulo sequenti. Tertio ad instantiam sui prelatu-
ram que consistit in consummando, capitulo iii et iiii.
In prima primo movet non timere. Secundo non erubes-
cere, ibi noli itaque erubescere. Tertio audacter con-
summare officium exequi, ibi formam habens sanorum
verborum. In prima primo ponit exhortationem.
Secundo addit rationem, ibi non enim dedit nobis. In pri-
mo ponit exhortandi causam. Secundo exhortationis
materiam, ibi ut resuscites. Dicit ergo: propter
causam scilicet quia fidem habes et tam bonos parentes, Ysa.
li. Attendite ad petram unde excisi estis, admoneo
te ut pater filium ut resuscites tamquam mortu-
am est. Jac. ii. gratiam dei, id est gratiam que ille-
git timore sopitam que est in te per impositionem
manuum mearum, id est que data est tibi in ordinatione

Fides sine operibus mortua

In quarto precibus ... quia non serviunt ... ...
... vel ... ... ...

per impositionem manuum mearum. quod intelligitur sive de ordinatione. i. Thy. iiii. noli negligere gratiam que data est tibi per prophetiam cum impositione manuum presbiterii. [H]ic exhortationem

**[N]on enim dedit nobis deus.** rationem addit rationis que est talis quia deus non dedit dona a deo illata. sed deus dedit dona ad resistendum tantum gratiam non ad opponendum. Et quia deus hoc facit. ubi primo excludit donum ad opponendum. secundo ostendit dona ad proficiendum. ibi. sed virtutis et dilectionis.

iiii. [D]icit ergo. quasi ita. quasi ita moneo ut resuscites gratiam. quod utique potes. non enim dedit nobis deus spiritum timoris. scilicet humani. quo timeamus adversa. quo turbatus Petrus negavit Christum. Matth. xxvi. Ro. viii. non accepistis spiritum servitutis iterum in timore. sed potius dedit nobis spiritum virtutis. fortitudinis. contra adversa. et dilectionis Christi et proximi. et sobrietatis. i. discretionis per quam ad personas irascibilis. sive ad perfectionem concupiscibilis. Quantum ad perfectionem rationalis.

[N]otandum secundum illud fidei quae est inter quinque leguntur modi conditiones fidei. [Q]uibus ingenua est.

[Q]uedam enim est ficta. scilicet hereticorum. i. Thi. i. de corde puro et fide non ficta.

[Q]uedam mortua. scilicet peccatorum. Ja. ii. fides sine

[Q]uedam infirma. scilicet tepidorum. Ro. xiiii. infirmum in fide suscipite. [S]pice fidei quae dubi

[Q]uedam modica. scilicet timidorum. Matth. xiiii. modice

**[N]oli itaque erubescere.** [H]ic monet eum ad non erubescendum. ubi primo monet erubescentiam vitare. secundo monet ad predicandum evangelium. ibi. sed collabora evangelio. tertio proponit se in exemplum. ibi. in quo positus sum ego. [I]n primo hortatur non erubescere primo veritatem fidei et in mentem suscepta. secundo cumque personam apostoli et sit in catena. ibi. neque me vinctum. [D]icit ergo. noli. quasi et quia talem habes spiritum. Itaque noli non solum non timere. sed nec erubescere testimonium domini nostri. i. predicationem evangelii. sive confessionem fidei quia dicitur Luc. ix. qui me erubuerit et sermones meos filius hominis erubescet etc. neque me vinctum eius. i. pro predicatione evangelii eius. Eph. vi. pro quo legatione fungor in catena ista. [H]ic monet eum ad laborandum.

b **[S]ed collabora evangelio.** i. evangelio predicando ubi allegat exemplum dei beneficia. primo nobis beneficia conferentis a malo. secundo vocationis ad bonum. ibi. vocavit vocatione. tertio manifestationis per Christum. ibi. qui destruxit quidem mortem. In primo implicatur contra labores tentationis. ibi collabora evangelio. contra timorem. ibi. secundum virtutem dei. contra incommodo. ibi. qui nos liberavit. [D]icit ergo. sed collabora. quasi noli erubescere evangelium. sed potius collabora mihi laboranti in evangelio predicando. vel evangelio. i. ad honorem evangelii. quod utique potes secundum virtutem dei. quasi non deerit ubi evangelizaveris virtute nostra. quasi ille perfecit predicantes secundum duo considerare. et sermone et dolores laborare in evangelio dei. qui. i. quia ipse liberavit nos a morte operis. proprius sanguinis redemptione. secundum filius nos liberaverit vere liberi eritis. [H]ic allegat beneficium vocationis

**[E]t vocavit nos vocatione.** [A]d bonum ubi primo innuit ad quid vocavit. quia ad sanctitatem. secundo propter quid vocavit. quia propter gratiam suam. non propter opera nostra. ibi. non secundum opera nostra. [T]ertio qui vocavit. quia in Christo. ibi. quae data est nobis in Christo Iesu. In primo ostenditur vocationis utilitas. quia ad sanctitatem. In secundo vocantis liberalitas. quia propter gratiam. In tertio vocandi opportunitas. quia in adventu suo. [D]icit ergo. et vocavit nos vocatione sua. i. in vocatione interiori. sibi soli conveniente. scilicet per inspirationem. de qua Apoc. iii. ego sto ad ostium et pulso. vocatione dico sancta quia ad sanctitatem vocat. secundum illud Eph. i. elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti. vocavit inquam. hoc non secundum opera nostra. i. non secundum exigentiam meritorum nostrorum. sed secundum propositum suum. i. secundum suam eternam predestinationem. Ro. viii. omnia cooperantur in bonum his qui secundum propositum vocati sunt sancti. et secundum gratiam ex illo proposito collatam.

**[Q]ue data est nobis.** [H]ic ostendit quando vocavit. ubi tangit tria. primo vocationis eternam predestinationem. quia ante tempora secularia. secundo predestinationis temporalem exhibitionem. quia manifestata est nunc. Tertio exhibitionis utilem mediatorem. quia per illuminationem salvatoris. [D]icit ergo. quasi gratiam. data est nobis in Christo Iesu. i. promissa ante per Christum Iesum. sicut Apoc. xiii. agnus qui occisus est ab origine mundi. i. promissus omnibus ante tempora secularia. i. ab eterno. de hoc Tit. i. Iustitiam vite eterne quam promisit qui non mentitur deus ante tempora secularia. manifestata autem est nunc. scilicet tempore gratie. per impletionem promissionis. quia ecce nunc tempus acceptabile. ecce nunc dies salutis. Manifesta dico. hoc per illuminationem salvatoris nostri Iesu Christi. i. per predicationem Christi Iesu illuminantis auditores quantum ad intellectum. Jo. i. erat lux vera quae illuminat omnem hominem. [e]t salvantis obedientes quantum ad affectum. Ps. dominus illuminatio mea et salus mea etc.

c [N]otandum secundum illud per illuminationem salvatoris nostri. quod multiplex invenitur illuminatio salvatoris

illuminatio videlicet. Communis omnium hominum venientium
[V]tilis que fit in hoc mundo de qua Io. i. illuminat
[D]electabilis que fit in empireo de qua apoc. xxi.
claritas dei illuminabit eam. s. civitatem in
superiorem et lucerna eius est agnus. [M]irabilis que
[T]errabilis que fiet in iudicio i. cor. iiii.
illuminabit abscondita tenebrarum et manifes-
[C]ommunis illuminatio irradiat a deo. vel communis
hominum vel ipsius vnius. Contra malum in gratia homo illuminat
[P]eccantes ad contritionem peccati sicut sole illu-
minante. vnde a domino hanc petebat ps. qui
illuminas lucernam meam domine deus etc.
[P]enitentes ad expulsionem cogitationum sicut sole illu-
minante expelluntur nebule. luc. i. visitavit nos
oriens ex alto etc. [C]ontra malo passu figurat
[P]ugnantes ad cautelam tendunt sicut illu-
hostes vitantur ... ps. illumina oculos
meos ne umquam obdormiam in morte ne quando
etc. Item hoc et ephes. v. surge qui dormis et ex-
surge a mortuis et illuminabit te christus. ...
[D]iligentes ad cogitationem dilectorum. sicut luna a sole
illuminata illuminat nos. ps. declaratio sermo-
num tuorum illuminat. alibi. illuminans ... sic
... oculus non videt colorem sine illuminatione.
sic vere ... ps. preceptum domini lucidum
[O]bedientes ad honestatem morum. sicut superior
illuminat librum ut pulcrior et pretiosior habeatur
[I]sa. ysa. lx. surge obediendo illuminare ho-
neste conversando. quia venit lumen tuum. s. christus.
mulier honestius se gerit quia nobiliori desponsata
[P]erseverantes ad perveniendum ... statim
sic die vel candela illuminante perveniunt viatores
ad terminum. ps. deduxit eos in nube diei etc.
Secunda illuminatio. s. delectabilis in empireo.
causabit in nobis ... [C]ausat quia plus de
[S]ecuritate sive serenitate sicut illuminatio assecurat
timidos qui intenebris ... Iob. ps. dominus
illuminatio mea etc. sicut candela illuminans...
[I]ocunditate sive festi sicut illuminatio delectat
oculum. sic lux ... morbum que de nocte ma-
gis ... eccl. xxxiii. illuminans oculos dans
sanitatem et vitam. [T]ibi in scala sacrorum.
[C]laritate sive defectum lux in ... ad consolationem
inferiorum. sic lux superna ... ad claritatem ...
... ysa. dominus deus illuminabit costas ...
[T]ercia illuminatio erit terribilis. s. in iudicio.
[D]ic quare. sicut illud paulus apostolus dicitur ...
tiles ... christus non fuit apostolus
... non fuit apostolus fuit tamen in aliquo
... apostolus ... [I]tem ... fi-
lio ... christum in ... suis ... non
non filius. ... considerat dignitatem ... iste

illum affectionem ... quod ... instru-
et et ordinavit [I]tem gratia vobis et pax. que
... non ponitur in gratia et pax. ...
hoc fit ad significandum quod amplioribus do-
nis indiget prelatus ... [I]tem a deo
patre et domino ihesu christo. quare ... spiritus sancti. ... quia ...
... non addit ... nexum ...
erat ... [I]tem
... antiquorum et modernorum ...
... illi credebant christum venturum. nos cre-
dimus venisse. ... non
tempus determinatum. sed determinatur ut christum
incarnatum vel passum. ... ideo tempus ...
non variat. sed alius articulus. sed ... [I]tem ... sive ... quare ... illis
potest esse ... de aliena fide. ...
... non ... prec-
... [I]tem ut resuscites gratiam. que in
est mortua. ... quod ...
... quod ... indicati
tibi [I]tem per impositionem manuum mearum. quia ...
deus dat gratiam. ... per ... ibi
... dispositiva non effectiva. [I]tem non
dedit spiritum timoris. quia timor ... quod
... hic non est spiritus. ... intelligen-
dus dedit spiritum timoris. sed ... [I]tem sed
illud et dilectionis et sobrietatis. ... indiscretio
nis. ... a summo ... ad ... descendit
quia summum ... est sapientia infimum est timor
ut ... ysa. xi. ... hic ... large
non ... caritas summum. quod plus habet de affectio-
ne discretio infimum quod minus habet de affectione.
[D]estruxit quidem mortem et cetera.
Superius ut moveret eum ad ... ieiunium
... allegavit. primo beneficium ... secundo
beneficium vocationis. hic ... allegat beneficium ...
... in duobus. primo
in destructione mortis. secundo in manifestatione ... vite
immortalis. ibi. illuminavit autem. Dicit
ergo. qui ... quod ... manifestata est gratia per illumi-
nationem ... qui ... quidem mortem ... destruxit
s. anime que est separatio anime a deo ... que
est separatio corporis ab anima. ysa. xxv. ...
... mortem in sempiternum. illuminavit autem
i. in luce posuit et manifestavit vitam ...
... i. vitam incorruptibilem de qua i. cor.
xv. incorruptibile hoc induere incorrup-
tionem illuminavit ... et hoc per evangelium.
i. per predicationem evangelii quod est lux. ps. luce-
rna pedibus meis verbum tuum et lumen etc.

In quo positus sum ego. Superius dis-
suasit. Primo erubescere in malis. Secundo monuit
ad praedicandum evangelium. Hic tertio proponit se i-
n exemplum triplex. Primo praedicationis. Secundo persecutionis
ibi ob quam causam. Tertio spei firmitudinis et bonis
ibi scio enim cui credidi. Dicit ergo In quo
id est quod illuminavit vitam per evangelium. In quo
evangelio positus sum ego id est immobiliter colloca-
tus. Jo. xv. posui vos ut eatis et cetera. Praedi-
cator scilicet verbo ab actione praedicandi et apostolus
a potestate apostolicam et magister gentium ab
officio doctoris. i. Thi. ii. doctor gentium in fide et
veritate. Praedicatoris est monere, apostoli parere, ma-
gistri docere. Ob quam causam scilicet quia praedico et doceo et
hoc patior id est patienter sustineo scilicet vincula et
carcerem Rom. et ii. xii. contumeliam [illegible]
tienam vocatur. Sed non confundor id est deficio
vel erubesco quia patior ut christianus. i. Pe. iiii.
nemo vestrum patiatur ut homicida et cetera.
Si autem ut christianus non erubescat.

Et non destruxit quidem mortem
quia destruxit sex modis.
Primo mortuos suscitando. Jo. xi. mortuus
resurgit. Sic destruitur egritudo qui egros
sanat et sic in aliis oppositis per oppositum.
Secundo timore mortis a suis auferendo. Mat.
xi. nolite timere eos qui occidunt. Et Jo. xiv.
nolo mereri [illegible] meum. Sic destruitur
potestas qui non timetur. Tertio dicatur
Tertio personam suam a morte resurgendo. Ro. vi.
Christus resurgens ex mortuis iam non mori-
tur. Sic destruitur tenebra ubi lux in-
Quarto principem mortis extinguendo. Heb.
xi. ut per mortem destrueret eum qui habebat mor-
tis imperium. Sic destruitur actio actore destructo.
Quinto regionem mortuorum id est infernum
spoliando. Osee. xiii. ero mors tua o mors
morsus tuus et cetera. Sic regio destruitur ubi regi-
o sua personis spoliatur. Castrum ubi hostes inveniuntur.
Sexto mortalitatem immunitatem a pietate. Alibi et
nitatis additum de vita morte refertur.
Scio enim cui credidi et certus sum
Hic ponit se in exemplum sperande retribu-
tionis. Ubi notantur tria. Primo retributionis ini-
tium quia scio et certus sum. Retribuentis facultas quia po-
tens est. Retribuendi opportunitas. Per illum di-
em. Dicit ergo Ita non confundor. Scio enim per
fidem cui credidi id est quis sit ille in quem credi-
di quia deus est vel cui credidi id est cui commisi
meam commissi et certus sum per spem non immerito
expertus sum [illegible] ii. Cor. xii. quia potens
est et cetera. Hoc dupliciter legitur. Primo sic certus sum
in quo quia potens est depositum meum id est salu-

tem meam quam ei commendavi et in eo collo-
cavi. Servare illum diem id est in die iudicii et cetera
in eam reddere. Secundo iunge sic quia potens est depo-
situm meum id est evangelium praedicationem quod michi commisit
dimulgandam et quod ego ei commisi servandam
servare in illum diem id est usque ad diem decessus
mei quia usque tunc non cessabo a praedicatione et ille
potens est quia omnipotens nomen eius. Exo. xv.
Formam habe sanorum. Superius monuit
eum non timere et non erubescere. Hic monet officium
commissum curare. Et hoc primo monet ad offi-
cii executionem. Secundo ostendit causam necessariam scilicet ad-
versariorum multitudinem ibi scis hoc quod aversi
sunt a me. Tertio honesti fortiter ponit et alludit
ad admirationem ibi det misericordiam dominus.
In prima hortatur ad cautelam executionem
debite officii praelatorum. Primum est sana doctrina
secundum est bona vita ibi in fide et dilectione. Tertium
est officii diligentia ibi bonum depositum
custodi. Dicit ergo Formam et cetera. Hoc dupli-
citer legitur. Uno modo ut formam est ibi hius. Alio modo
secundum quod est ibi habe. Primo modo sic quasi ego
quidem sic laboro in officio michi commisso sicut et tu
formam habe sanorum verborum et cetera custodi bonum
depositum et cetera. Secundo modo sic quasi collatio evangelio
quod ut recte facias formam habe et cetera. Sed melius
est hic hius. Dicit ergo Formam habe sanorum
verborum que a me audisti, que scilicet sana sunt fide et
moribus. i. Thess. i. exhortatio nostra non de errore
neque de immunditia quod ad
mores habens in quo in fide id est cum fide et dilectione
ne. Alias i. Cor. xiii. si fuero sicut aes sonans aut cymbalum
tinniens. i. Cor. xiii. in Christo Iesu id est secundum Christum in
statuit huius modi. Hoc bonum depositum et omnis
sum id est ipsum diligenter exsequendo quod utique est
bonum et multis utile. i. Thi. iii. qui episcopatum
desiderat bonum opus desiderat. Custodi in quo et hoc
per spiritum sanctum qui scilicet adiuvat infirmitatem
nostram ad custodiendum hoc depositum. Ro. viii.
spiritus adiuvat infirmitatem nostram qui scilicet spiritus sanctus
habitat in nobis id est in me et in te ut in templo. i. Cor.
vi. nescitis quia membra vestra templum sunt spiritus sancti.
Scis hoc quia aversi sunt a me. Hic
ostendit causam executionis ubi timeat, primo multi-
tudinem adversariorum. Secundo ponit nomina priorum
ibi ex quibus est Phygelus. Dicit ergo Scis
hoc quod ideo opus est ut haec custodias quia scis
hoc quod aversi sunt a me omnes qui sunt in Asia
id est quod omnes qui aversi sunt a me quod prius in mecum
erant [illegible] sunt in Asia minori que est pars Gre-
cie cuius metropolis est Ephesus ex quibus est
Phygelus et Hermogenes. Hos specialiter nominat
quia hii maxime dolo et falsa pleni erant.

hn. ii. cum apostolo aliquando fuerint ad [ap?] sanctitatis servitium eius. sed postmodum defecti recesserunt.
Det misericordiam dominus. Hic tercio [commendat? t]ercio proponit ei honesiforum ad imitationem. ubi pro beneficia eius retractat. secundo ei premium eterne optat. ibi. det illi dominus invenire. Ubi secundo beneficia timothei teste invocat. ibi. et quanta ephesi. In primo retractat triplex beneficium. primo munificentia largitudo. secundo constantie ipsius ad ipsum adherendo. ibi. et cathenam meam. tercio amicicie ipsum personaliter visitando. ibi. sed cum romam venisset. hec tria sunt signa vere caritatis subvenire in egestate permanere in adversitate visitare in captivitate.
Dicit ergo det misericordiam. quam illi quidem retribuere non sic honesiphorus et eius domus. ideo dicit det misericordiam domui .i. familie que catholica est honesiphori asyani. quia sepe me refrigeravit ministrando in necessitate. et cathenam meam non erubuit. sicut hii qui recesserunt a me contra illud. ecclesiastici iiij. ne reverearis proximum tuum in casu suo. sed cum rome venisset sollicite me quesivit. ut ei liceret ad me ingredi timentium [in?] carcere. et ideo det illi dominus pater invenire misericordiam. quia marie invenire pro opera misericordie. beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. invenire misericordiam a domino filio psalmus. dixit dominus domino meo. et hoc in illa die nominabili et singulari. ubi maxime necessaria erit misericordia quia dies illa dies ire. sophonias i. Hic beneficium phi[lippi?]
Et quanta ephesi. agens thymotheum teste invocat. ubi implicat primo beneficiorum magnitudinem. secundo certitudinem. ibi. tu melius nosti. Dicit ergo et quanta que. non solum rome sed in ferre. sed et quanta ephesi ministravit .i. tu .s. qui accepit melius nosti quam alii. interim quod ea que ministravit michi rome
Hic queritur super illud qui destruxit mortem glo[ss]a utramque .s. anime et corporis. contra aut sed intelligitur in se aut in nobis. si in se non habuit mortem anime. si in nobis contra quia adhuc manet mors corporis. Responsio. in se destruxit mortem solum corporis non anime. in nobis vero utramque. sed anime iam in re per peccatorum remissionem corporis vero in spe per glorie resurrectionis certitudinem. Item super illud in quo positus sum. ego predicator. glossa non est actus. contra ab uno actu non potest dici quis predicator. sic nec ab uno cursu cursor. Responsio. nomen est actus non tamen unius sed frequentium .i. usus. Item scio cui credidi. glossa id est cui. sicut et credidi. contra hebreos xi. fides est argumentum non apparentium. Responsio. idem est esse sanctum et credere [ad?]. sed in fine idem. hii in gregorio. mores patri filii sciebant homini. sed credebant deum patri. Item super hoc quod aversi sunt a me omnes qui in asya sunt. contra honesiphorus asyanus erat quem statim laudat. Responsio. glossa. sic construit .i. omnes qui mihi sunt a me in

sunt in asya

Tu ergo fili mi confortare. Supra commonuit ad predicationis audaciam quam ostendit magis in predicando sit inchoanda sed monet ad predicationis constantiam que consistit in perpredicando sine intermissione. et primo persuadet hic predicationis constantiam. secundo per quam ad hoc expedientia. ibi. memor esto ihesum christum. tercio removet quedam impedientia. ibi. noli verbis contendere. In prima constantiam predicationis monet hic et per. primo predicationis officium aliis committendo. secundo per se in predicatione laborando. ibi. labora sicut bonus. tercio de superioribus ex predicatione habitis non diffidendo. ibi. labor autem agricolam. In prima ostendit primo quod ipse firmiter teneat. secundo quid aliis committat. ibi. et que audisti a me. tercio quibus committe debeat. ibi. hoc commenda fidelibus. Dicit ergo tu ergo. quia illi quidem aversi sunt .s. phigelus et hermogenes. sed excepto hiis habes illius optimum honesiforum. tu ergo fili mi. sed accepi tu filium vocat. quia per eum sibi in evangelio genuit. confortare per exempla patrum sicut dixit moyses ad iosue. deuteronomii xxxi. confortare esto robustus. confortare in gratia fidei .s. et sapientie inter pravanda. que .s. gratia est in christo ihesu .i. data tibi a christo ihesu. Johannes i. gratia et veritas per ihesum christum facta est. non solum confortare in teipso. sed admirores constitue. et hoc est quod sequitur et que audisti a me non que invenisti a te. psalmus quanta audivimus et cognovimus ea. per multos testes confirmata .s. ut per prophetas. actuum i. eritis mihi testes et cetera. sed magis que audisti commenda quod sunt exigenda in die iudicii. qui dominus ponet rationem cum servis suis. matthei xxv. magis commenda fidelibus hominibus .s. qui sunt sane fidei in seipsis quod idonei .s. et pleni per convenientiam .s. vita et scientia et facundia que tria sunt necessaria doctori et predicatori propter quod ecclesiasticus clamat. Ieremie i. a a a. domine deus ecce nescio loqui. quia puer ego sum. Hic monet
Labora sicut bonus miles christi. monet eum ad constantiam per se ipsum in predicatione laborando. ubi ostendit primo quod licet debeat in predicando laborare. secundo quod debeat in laborando cavere. ibi. nemo militans. tercio quod premium debeat facere. ibi. nam et qui certat in agone. In prima instruit prelatos et predicatores de militari labore. In secundo de militari occupatione. In tercio de militari certamine. In labore monet esse strenuum. unde dicit labora sicut et cetera. In occupatione expediti. quia nemo militans et cetera. In certamine legitimum. quia qui certat in agone et cetera. hoc scitis quod perficiunt milites christi .s. strenuitas laboris expeditio [intimus?] legalitas

ctamus. Super mam implicat quod implicite dixit neque
redit opus strenuum quod fiat diligenter decet
utiliter et salubriter. Diligentia notatur in labore
decentia in milite. utilitas in bono milite
salubritas in multo milite felix iste cum soli
citudo diligenter cum stacio de tens operatio utilis
stetio salubris. Dicit ergo labora. quasi Ita
hec omnia alius. non cum alius totum in propria
sed tu ipse labora in cunctis predicando. sic bonus
miles Christi Ihesu. quod doctores fidei dimicando
i. christi i. ut milites in illa milicia bonum.
**Nemo militans** Hic subdit quod ei in
laborando cavere que occupationes secularium ne
gociorum cavere monet in exaua professio
quia deo militat. cum i circa negociacione quomodo
implicat divina applicando. qui non obligat et
hoc est quod dicit. Nemo. quasi sic milita. ut autem
bonus miles sis non te implices talis. quia
nemo militans deo in spiritualibus. ut in
predicando implicat se. i. i voluit et corrupit
sed aliquis se applicet propter utilitatem negociis
secularibus cum aliis. vel quibusdam negociis et secla
ribus occupationibus. vel spirituali negocio se
cularibus predicando. sed pro questu temporali. dicit
n. miles spiritualis vacare negociis spiritu
alibus. luc. xix. negociamini dum venio
et hoc ideo facit ut ei placeat cui se pro
bavit. i. cui se devovit et dedicavit sic
n. possibile duobus dominis ad utrumque placitum
servire. matth. vi. nemo potest duobus etc.
**Nam et qui certat** Hic ei ostendit
quod debet permissa facere. quia ut legittime cer
tet sic coronetur. ubi de tribus facit mencionem. primo
de loco certaminis. ibi. qui certat in agone. i.
in mundo. mundus n. est locus certaminis in stadium
celi. celum vero incedis. mundus est medius inter celum
et infernum ut idem victores ad celum victi ad
infernum mittantur. secundo de modo certaminis. ibi. legi
time. Tercio de premio certaminis. ibi. non co
ronabitur. Dicit ergo nam et qui. quasi ideo la
bora sic bonus miles. sed ideo quia qui certat etc.
vel sic. Ideo nemo se negociis secularibus
implicet. ibi. nam et qui certat in agone etc.
non coronabitur nisi legitime certaverit. i. prout exigit
lex illius agonis. ad quam scilicet requiritur ut ab
omnibus impedimentis se abstineat. i. cor.
ix. omnis qui in agone contendit ab omnibus se
abstinet. legaliter n. certat qui bene inchoat
et legaliter qui bene continuat sed qui bene consummat
**Laborantem agricolam** Hic monet
eum ad constantiam predicacionis de stipendiis
ex predicacione habendis non in deficiendo

et primo ostendit unde sustentabitur. secundo monet ut
attendat quod dicit ibi. intellige quod dico. Tercio
promittit quod a deo plenius instruetur. ibi
dabit n. tibi dominus. Dicit ergo laborantem. quasi non
implices te secularibus negociis et tamen habere
debes unde vivas. quia laborantem etc. vel sic
labora sicut bonus miles non tamen manibus quia in
firmus es et tamen unde sustentaberis. sed laborantem
non ociosum. ii thess. iii. qui non laborat non
manducet. agricolam. i. predicatorem qui nomine
predicacionis corda auditorum excitat. semen
verbi spargit. Zach. xiii. homo agricola ego sum
Adam n. exemplum meum. s. in paradyso. oportet i. valde
oportunum primum. et ante alios de fructibus
percipere. i. victum ab auditoribus loquitur de predicatori
bus more agricole qui primo tempore de fructibus
animarum sumit. matth. x. dignus est operarius
mercede sua. i. cor. ix. quis plantavit vi
neam et de fructu eius non edit. Felix ille qui dignus
esse agricolam. quo ad officium seminandi verbum
sed laborantem quoad continuum exercendi officium
sed percipientem de fructibus quoad sustentacionis
necessitatem debitum. Et quia posset thymotheus
querere quomodo dicis ut accipiam sumptus cum tu non ac
cepis. subdit intellige quod dico. quod scilicet tibi dicat
apostolus. n. non accipiebat. ut scandalum subditorum
vitaret quia cauti erant. Item ut auferret
apostolis occasionem accipiendi. Iterum quia sciebat
et poterat manibus laborare. que omnia non erant
in thymotheo. Dabit n. quasi tu modo intelligere
vel intelligere potes. Dabit n. tibi dominus non solum in hiis
sed in omnibus intellectum. i. Jo. ii. unctio n. docet
vos de omnibus. Amandus dominus cum primus pro
sit. quia intellectus copiosus. quia in omnibus firmus
quia tu i. ad utilitatem tuam. Oportunum quia alibi
xiii. quia dominus tecum est xiii cum quicumque adorat.
Et nota quod dominus dat intellectum a pluribus
primo confitentibus ipsum per fidem. sicut magister
discipulis. propter quod magister filium magis instruit
quam alienum. Ideo psalmista manus tue fecerunt me etc.
da mihi intellectum. ysa. lx. secundum aliam litteram nisi
credideritis non intelligetis. architectus magister docet.
Secundo accedentibus ad ipsum per meditacionem. sicut
sol illuminat vas nitidus et cogitantur ad ipsum
unde hic intellige quod dico dabit etc.
Tercio fruentibus ipsi per bonam operacionem. sicut
qui magis laborare videt opere immo quam
omni docens psalmista. super omnes qui me docent ego intellexi.
Quarto sentientibus pauca de se per humilita
tem sicut lumen infunditur vacuo non pleno
prov. et ecclesiastico sermonum tuorum illuminat etc.
Quinto redeuntibus ad ipsum per penitentiam. sicut

recurrit ad lumen ut uideat. sic carbo re
positus i igne accenditur. ps. erue me
ab insurgentibus me in iustitia tua. et tribuat tibi secundum cor tuum.

Sexto sustinentibus aduersa propter patientiam sicut
tela quanto lauatur et tunditur tanto albior
et nitidior efficitur. ps. uidi eum ... quod
Septimo timentibus ipsum tribuit ... sicut
radius solaris expellens nebulam reddit
aerem clariorem sic timor domini expellens
peccatum reddit animam perspicatiorem. ps. Initium
sapientie timor domini intellectus bonus ...

Memor esto ihesum christum. Hic primo
monet ad predicationis constantiam secundo ponit
que eis expediencia ad ipsum quorum
primum est memoria resurrectionis christi
secundum est constantie apostoli .i. in labore. Tercium
consideratio finis premium. ibi. Fidelis sermo
primum sic. Circa primum tangit magister quare
in predicauit. ibi. ex semine dauid. Pugna
postquam resurrexit. ibi. a mortuis re
surrexit. i. sed eius uictoria apparuit. ibi.
resurrexit. memoria resurrectionis quia ad
[illegible] nos animabit. ibi. memor esto

Dicit ergo memor. quia tamen sine coronatur
nisi qui legitime certauerit memor esto. dicit non
memorare. ut noteret perseuerantiam eius
ihesum christum post tamen sicut passionis.
uicit .ii. leo. de tribu iuda. apoc. v. resur
rexisse a mortuis .i. a uiuis mortuorum
Ipse enim fuit solus inter mortuos liber. christum
... super natum ex semine .i. ex extreme
dauid. Ier. xxiii. suscitabo dauid ger
men iustum. Ro. Secundum euangelium meum. i. secundum pre
dicationem meam. Ro. i. factus est ex semine dauid secundum carnem

In quo laboro. Hic ponit secundum expediens
ad animandum ipsum ad predicationis constantiam. secundum exemplum
constantie sue. et tangit primo predicationis sue
uehementiam. secundo suam in tribulatione constantiam. ibi. sed
uerbum dei non est. Tercio constantie causam. ibi.
Ideo omnia sustineo. In prima primo innuitur
uehementer tribulatio apostoli. quia usque ad uincula la
borans. secundo mendax opinio pseudo incredulorum. quia
qui male operans. Dicit ergo in euangelio id est
predicando laboro usque ad uincula quia uinctus pro
euangelio predicatione. ii. cor. xi. in laboribus plu
rimis. in carceribus habundantius. ego in quo reputatur
quasi male operans. Io. xiiii. ueniet hora ut
omnis qui interficit uos arbitretur se obsequium pre
stare deo. Sed quamuis sit de corpore uerbum dei non est
alligatum. quia deus predico in uinculis propter uincula
ligatur corpus sed non uerbum propterea. et uerbis ab
sentes literis docet non cessando. Hic ostendit
Ideo omnia sustineo. causam constantie sue

replicatur causa constantie. secundo constantie
duplex causa. prima est in presentia. salutis in
fidelium. ibi. ut et ipsi salutem. secunda est in futuro
celestis glorificatio. ibi. gloria celesti.
Dicit ergo Ideo. id est pro euangelio predicando
omnia incommoda sustineo propter electos in fu
turo non omnibus presentium. Ier. xxx. propter quatuor
filiorum colliget in gratia sua. ut et ipsi
celestem salutem consequantur ex passionibus me
arum. anime secundum eorum in presentia. secundum quod salus est ihesu
.i. per christum presentatur. quia non est aliud nomen sub celo
in quo oporteat nos saluos fieri. et hoc in gloria
celesti quam post hanc miseriam dabit. ihesum eterna
et eternam dabit dominus. Tangit ergo salutem
quam ministri. ibi. omnia sustineo. Item. ibi.
propter electos. medium. ibi. ut ipsi salutem. quorum
ibi. que est in christo ihesu. habitu et in
gratia. loci. ibi. celesti. redieus ad animandum

Fidelis sermo. Hic ponit tercium ex
ipsum ad predicationis constantiam. et ponit
primo premium bonorum confessorum. quia aliqui
enim quia martyrizati. quia si sustinemus. secundo
supplicium malorum. tamen negantium uoce. quia
si negauerimus. qui non credentium corde. quia si
non credimus. Tercio de illis quorum thy
motheum. ibi. Hec commoneo. Dicit ergo
fidelis sermo. i. uerus. hic. secundum quod dicitur est uerus sermo
dicendus est .i. thy. i. fidelis sermo et omni accep
tione dignus. secundum quod si commortui .i. cum christo mor
tui sumus spiritualiter. secundum quod pro mundo mortuo
in baptismo et tormentis .i. simul cum illo uita eterna
uiuemus. col. iii. mortui estis et uita uestra
abscondita cum christo in deo. et si sustinemus tor
menta. secundum quod patiendo. et conregnabimus. in gloria apocalipsis
i. particeps in tribulatione et regno. Felix mors
in qua christianus moritur. Ideo dicitur. magister. felicior
commutatio quam ad eum quod non redit. sic nec
christus ad mortem. Ideo dicit cum christo mortem
felicissima associatio quam cum christo in gloria.
uiuemus. ut si commortui sumus christo .i. in morte
tormentis christi .i. in morte si sustinemus
cum eo in passione conregnabimus. Si negau
erimus cum coram hominibus in presentia. ut fecit ut
petrus. mt. xxvi. ut fecit sicut illi de quibus ti
tus. i. confitentur se nosse deum. factis autem negant
et ille negabit nos coram patre in futuro
luc. xii. qui me negauerit coram hominibus et ego
negabo eum coram angelis dei. Hic mittit

Si non credimus. supplicium non cre
dentium. et tangit infidelitatem humanam. secundo
ueritatem diuinam. ibi. fidelis est. Tercio eius
declarationem. ibi. seipsum negare. Dicit ergo
si non credimus. secundum quod ipse puniet malos

nunus confisi de eo nisi illa. ille michi fidelis pro uita in iudiciis et factis. ps. fidelis deus in omnibus verbis suis etc. et quod fidelis semper manet negare non potest quod fecerit si dicta sua impleret quam autem quod ultra quando non dare dicit decemptuabit si .n. negaret se negaret ueritatem. Ipse .n. ueritas est Jo. xiiii. ego sum uia ueritas et uita. Hec autem spatium commoueo te testificans coram deo .i. deum teste inuocans. Vel sicut alia littera est. ibi commone et obtestare michi. q. d. hoc facias commouit. et commone ad hec predicta as te commissos. testificans coram deo .i. per deum ipsis absconsis. et adiurans.

Dicit quidam. nemo militans deo implicat se etc. Quidem clericus ullo modo debet ad uocationis officium suum esse. Ro. autem clericus in minoribus ordinibus et huic cum liceat ad secularia redire aduocationem uincere. Autem in sacris et huic foro ecclesiastico licet in foro et causis secularibus non habet maxime ex lucrandi cupiditate et si aliqui liceat ex pietate sicut pro pupillorum et uiduarum causa pro earum defensione. Qui ibidem glo illa sunt secularia negocia cum animus occupatur circa colligendam pecuniam sine labore corporis licet faciunt negociatores. hec glo negociator non potest deo militare quia non potest deo seruire. Ro. pro deo seruire in bonis operibus. hii officiis ecclesie sepius aliis et hoc appellat hic militare. Qui ibidem glo ultra ut intelligat quia uictum sumere ab hiis quibus militat non est mendicitas sed potestas. Sed multi predicant qui tamen propter cibum panem mendicant. Ro. hec dicit qui predicant ex officio prelationis non tamen ex zelo caritatis. hii .n. non habent potestatem coactiuam accipiendi. Qui sic illud laborantem agricolam oportet primum glo primum degustat. hic deo debetur primitie. exo. xxii. Ro. primum de reape aliorum hominum predicatorum in respectu dei tamen ministrorum eius. Qui ex semine dauid. hic etiam cauitur non ex uirili semine. Ro. in semine duo sunt. s. corpulentia substantia et uis seminalis. quantum ad primum dicitur xpc ex semine dauid. non quantum ad secundum. Qui negare se non potest hic glo non est oportet. Ro. falsa est. sicut quidam dicunt plus. Nam posse mentiri uel negare se non est posse simpliciter. sed magis non posse. Supra memo

**Noli uerbis contendere.** uult ad predicta contrariis conuenientia. et ponit quam ad hoc expediencia hic remouens que sunt impedimenta. et precipue in primo est contentionis uerbose. sed doctrine false ibi prophana autem et uaniloqua. Tamen uite dissolute ibi. Iuuenilia autem desideria etc. Tertium disputationis inordinate. ibi. stultas autem et sine disciplina. In prima docet primo quod debeat cauere. Ro. quod facere. ibi. sollicite curate. In prima primo deuorant contentionis uicium. Ro. quamuis sequens predicatum. ibi. ad nichil .n. utile. Predicti [?] noli. q. d. hec commone etc. sed noli uerbis contendere cum clamosa .s. altercatione .i. cor. xi. si quis autem uidetur esse contentiosus nos talem consuetudinem non habemus. ad nichil .n. utile est uerbis s. contendere. nisi ad subuersionem audientium. In talibus .n. conflictu non ueritas queritur immo potius per tale conflictum subuertitur audientes dum non uident catholicos uincere par. ut sicut glo. propter hoc non est securum cum hereticis in principio contendere. Vel instruit eum

**Sollicite cura.** Hic ostendit quod debeat facere in pertinentibus ad maiores. Ro. ad sermones .i. recte tractare. In prima implicat explicat dicens operarium nisi .s. ut sollicite recte et se operetur ut sit in uoluntate sollicitudo. In secunda rectitudo. ibi. probabilem exhibere. In tertia certitudo ibi operarium in. Dicit ergo sollicite q. noli hoc facere. autem sed sollicite cura te ipsum non tamen subditos probabilem .i. placitum et laudabilem exhibere deo in conspectu patris. non .n. qui se ipsum commendat. ii. cor. x. et etiam te exhibe operarium inconfusibilem .q. s. non erubescat confitendi eum sed tamen propter malam uitam. uel inconfusibilem .i. qui non desinat. uel inconfusibilem .i. non facientem opera confusione digna de quibus Ro. vi. quem fructum habuistis etc. recte tractantem uerbum ueritatis in sana doctrina docendo .s. predicando secundum exigentiam auditorum ut perfectis solidum cibum paruulis in xpo lac impertiens .i. cor. iii. luc. xii. quis putas est fidelis seruus et prudens quem constituit dominus super familiam suam etc.

Secundo quia operarium inconfusibilem reddunt opa [?] tum .v. gr. non .n. confundit. Cum accidit cor [?]. Confessio fidei. doc. .n. ueritatem non confiteri nisi cum .i. Jac. ps. loquebar de testimoniis tuis in conspectu regum et non confundebar. ps. non confundar quoniam inuocaui te non confidet. Ro. v. spes non conf. Expectatio spei assequi .n. nomine non confundit expectantem. sed potius commendat. ps. Iuste domine speraui non confundar. alibi. vidi nisi qui sustinent. Dilectio uicium. ecclesia .n. non confundit sed commendat facie et pede sequamur. Jac. ps. accedite ad eum. glo gemmis pedibus caritatis et illuminamini et facies uestre non confundentur. ecce ut semper solatur sibi lumini [?]. Circumspectio praeueniat finis .n. cum spectat non confundit male finiendo. ps. utinam dirigantur uie mee ad custodiendas iustificationes tuas et non confundar. Cum aspexero in iustificationibus tuis utrum confidat. Rectitudo iustitie debitorum .n. reddens uincens quod suum est euadit confusionem creditorum. ps. confit dicitur qui me persequuntur et non confundar ego. fiat cor meum in modestia terapauit elbosus .n. et propter dic. in fine confundi. sed non inmaculatus. ps. nouit deus dies

in iudicatorum et heredicas etc. non confundetur in tempore. Constantia fortitudinis. sicut miles in bello non confunditur si non vincit sed constans. ysa. l. pro sin faciem meam ut petram durissimam et scio quia non confundar. ysa. l. ob. quod enim hoc predicator sed non confunditur. Hic removet fidei impedimentum .s. sic.

c. **Prophana autem et vaniloquia** devita. ubi primo ostendit perversitatem doctrine perversorum. secundo ab illo perverso secernit ecclesiam electorum. ibi. **sed firmum fundamentum.** In prima primo detestatur perverse doctrine vitium. secundo commendat eius de perversis. ibi. **multum enim proficiunt.** Tertio nominat perversitatis modum. ibi. et primo eorum. Quarto confirmat hoc per exemplum. ibi. ex quibus est hymeneus. Dicit ergo prophana. quia recte extra ubi viri vita tis. autem sed devita. prophana vero heres. cum vitium notet quod ad malum. et vaniloquia. quod scilicet non perfecte quod ad bonum. sed istam non sunt mala devita. i. thy. iiii. ineptas et aniles fabulones devita. Multum enim proficiunt. i. valde efficacia sunt. accipit enim profectus iste sic. illud mali homines et seductores proficiunt in peius. proficiunt in quantum ad impietatem. i. quod contra deum. que pietas dei et primo eorum. i. hereticorum ut cancer serpit. i. ad modum illius morbi. qui de parvo errore paulatim ad magnum tendit. etiam quod sana sunt corrumpit. Corrumpunt enim bonos mores colloquia prava. i. cor. xv. et ubi de medicamento fermentum totam massam corrumpit. Iacobus vero vinum sale perversum confessio brevem volens pervertit celandam non est. quia quod per caritatem instructum est nisi quod caritate mutilatur.

d. **Ex quibus est hymeneus.** Hic ponit exemplum perversi perveniendi apostasie. quorum duorum vero ingerit. primo nomina apostatarum. secundo apostasie eorum modum. ibi. qui a veritate. Tertio modum talis contagium. ibi. et subverterunt. Dicit ergo ex quibus. scilicet hereticis est phyletus et hymeneus. hoc ponit nomina ut a talibus spiritualiter caveat. hi sunt de auctoribus de secta sadduceorum heretici. quod dicit resurrectionem non esse. mt. xxii. qui a veritate in quo olim fuerunt exciderunt. i. excesserunt quod ad se per corruptionem. pessimam. et ideo peiores sunt et magis cavendi. quod si numquam in veritate fuisset. ii. pe. ii. melius est illis non cognoscere viam veritatis non agnoscere quod post agnitam retrorsum converti. dicentes resurrectionem corporum iam factam et non amplius futuram. et hoc dicebant propter illud ubi mt. xxvii. multa corpora sanctorum qui dormierunt surrexerunt. contra quos apostolus multum disputat. i. cor. xv. vel sic dicentes resurrectionem. s. animarum iam factam. qui. s. anima surgebat a peccato ullam sed resurrectionem corporum futuram. vel auctoritates pervertentes resurrectionem corporis et animarum et subverterunt quorundam fidem. s. infirmorum et

[illegible] magis mirandi. Consequenter ostendit perversitatis

**Sed firmum fundamentum.** se doctrine perversorum hic ostendit quod ab illo perverso secernitur ecclesia electorum. ubi tangit etiam primo firmitatem fidei in electis. secundo cohibitionem eorum cum reprobis. ibi. **In magna autem domo.** Tertio separationem futuram ab eis. ibi. **si quis ergo emundavit.** In prima tangit electorum firmitatem. secundo duplex signum huius. sive duplicem rationem. primum est per predestinationem divinam. ibi. **habens signaculum hoc.** secundum per operationem humanam. ibi. **et discedat.** Dicit ergo sed firmum. quasi ita illi quam subverterunt quorundam fidem. sed propter hoc non est desperandum de subversione ecclesie quod firmum fundamentum dei stat. i. electi quos deus elegit et immobiles in fide fundavit stant firmi in fide. Aliud non cognovit. mt. vii. venerunt flumina flaverunt venti et non cecidit fundata enim erat supra firmam petram. stat igitur habens signaculum etc. hoc certe duplex. unum in se habens signaculum. hoc. i. habens hoc per signum. scilicet quod sequitur novit dominus qui sunt eius etc. hoc enim signum per quod cognoscitur electi. s. predestinatio in bono et hoc notat. ubi novit dominus qui sunt eius et discedat etc. hec sunt quasi duo sigilla. s. sigillum principale quod est predestinatio dei et secundum sigillum secundarium adminiculo. Alio modo exponitur ita fundamentum dei firmiter stat habens signaculum hoc. i. habens hoc mentis in se et impressum. s. quod sequitur novit dominus qui sunt eius. io. x. cognosco oves meas et cognoscunt me mee. apoc. xii. novit nostras animas nunquam suorum et habens hoc nunc impressum quod discedat ab iniquitate. ysa. xlv. declinaret ipsius iam sunt etc. omnis qui nominat nomen domini. i. omnis fidelis qui nominat catholicam nominat quod est qui corde ore confitetur deo quod nominat. i. cor. xii. Nemo potest dicere dominus ihesus nisi in spiritu sancto.

**In magna autem domo.** Hic ostendit cohibitionem in presenti congregatione bonorum et malorum in ecclesia. ubi tangit primo ecclesie multitudinis convenientiam. quod in magna domo. secundo eorum differentiam. quod non solum vasa etc. Tertio differentium finem. quod quedam quidem in honorem.

Dicit ergo. In magna. quasi quamvis sunt diversi quidam ut signum et firmitatem. nec mirum. In magna autem domo. s. ecclesia que domus dei est columpna et firmamentum veritatis. i. thy. iii. non solum sunt vasa aurea etc. et hoc dupliciter legitur. uno modo per vasa aurea et argentea intelliguntur electi per lignea et fictilia reprobi. quod sequitur quedam in honorem refertur ad vasa aurea et argentea quedam in contumeliam ad lignea et fictilia. Alio modo per vasa aurea et argentea intelliguntur omnes

lum imperfectum siue electi siue reprobi. per lignea et fictilia. omnis malus imperfectus siue electus siue reprobus. Et hec sequuntur quedam in honorem quedam in contumeliam referuntur indifferenter ad utrumque. Primo modo sic legitur. In magna autem domo. scilicet ecclesia non solum sunt vasa aurea. id est electi perfecti et argentea. id est electi imperfecti. sed et lignea. id est reprobi aperte mali qui manifeste sunt et etiam incendio parati. et fictilia. id est reprobi ficte boni qui non ita aperte sunt mali. Et quedam quidem id est aurea et argentea sunt in honorem. id est in usum honorabilem ordinata. scilicet hic per gratiam et in futuro per gloriam. Quedam autem. scilicet lignea et fictilia in contumeliam. id est in usum vilem. hic culpe in futuro pene. Secundo modo legitur sic. In magna domo. id est ecclesia non solum sunt vasa aurea et argentea. omnes boni perfecti et imperfecti et hec siue presciti siue electi. Sed et lignea et fictilia. id est mali aperti et occulti. et hec similiter siue electi siue reprobi. Et quedam que ex utrisque. scilicet ex bonis quidem et ex malis sunt in honorem. scilicet electi. quedam autem in contumeliam. scilicet reprobi ex bonis. Nam quidam ad tempus boni sunt cum in fine mali et hii sunt in contumeliam. quedam autem perseuerantes in bono et hii sunt in honorem siue de malis. Hic docet est

honore

b Si quis ergo emundauerit. [illegible] a reprobis debet separari. Ubi primo innuit [illegible] fugiendum. secundo promittit fugientibus commodum. ibi. Erit vas in honorem. Dicit ergo. Ita sunt hec duo genera vasorum. [illegible] emundauerit se ab istis. que scilicet sunt in contumeliam. non ab eorum societate sed ab eorum malis recedendo. ii. cor. vi. Exite de medio eorum dicit dominus et immundum ne tetigeritis. Erit vas in honorem quod ad bonam famam. sanctificatum. id est mundum et purum quod ad conscientiam. [illegible] xxv. Aufer rubiginem de argento et egredietur vas purissimum. et utile domino. id est ad [illegible] domino ad ecclesiam sanam. i. cor. iii. Coadiutores dei sumus. ad omne opus bonum paratum quod ad minus. et hoc per promptam obedientiam. Tale vas fuit paulus qui dicebat. act. ix. Domine quid me vis facere. Ibidem dicitur de eo. Vas electionis est mihi iste et cetera. [illegible] in placencia

c [illegible] quam eum dicitur domus magna. Primo multorum capacitate. luc. xiiii. Exi in vicos et plateas [illegible] pauperes ac debiles [illegible] huc ut impleatur domus mea. Sic dicitur cena magna. luc. xiiii. Homo quidam fecit cenam magnam. Secundo habitatorum dignitate. quia hic [illegible] cum sunt reges et principes. id est [illegible] vas electum et cetera. sic in ista domo magna

ubi sunt magistri [illegible]

Tertio possessoris magnitudine quia scilicet [illegible] magnus deus habitabit in ipsis [illegible] sic etiam dicitur [illegible] sapientie ix. Sapientia edificauit. Quarto spiritualium diffusione [illegible]

d Iuuenilia autem desideria. Hic remouet tamen impedimentum. scilicet mente dissolute ubi monet primo ad declinandum mali. secundo ad opus boni. ibi. Sectare uero iustitiam. Tertio ostendit [illegible] ibi. cum hiis qui inuocant. Dicit ergo. iuuenilia. que aliquis [illegible] Iuuenilia autem desidia. id est luxuriam et inuidiam morum. que te persequentia fuge. eccl. x. Ve tibi terra cuius rex puer est. id est cuius [illegible] principia desidia seruit. Sectare uero iustitiam ad proximum in iudicando. fidem veram ad diuinitatem credendo. caritatem ad deum et proximum in diligendo. uel castitatem ad te ipsum [illegible] pacem ad omnes in habitando. Sectare sequendo [illegible] cum hiis. id est sicut hii qui inuocant deum et cetera. uel seruare pacem maxime cum hiis qui inuocant deum. gal. vi. Maxime autem ad domesticos fidei. [illegible] cum omnibus. ro. xii. Si fieri potest quod ex vobis est cum omnibus hominibus pacem habentes. Inuocant [illegible] corde puro [illegible] labiis. ysa. xxix. Populus hic labiis me honorat cor autem eorum longe est a me. Felix qui inuocat [illegible] quale inuocat [illegible] qui sic inuocat quia ex puro [illegible] effectus. Hic remouet [illegible] impedimentum.

Stultas autem et sine disciplina. scilicet disputationes [illegible]. Ubi primo ponit exhortationem. secundo ex parte thymothei assignat rationem. ibi. Seruum autem domini. In prima parte hortatur [illegible] vitandum. secundo [illegible] predictum. ibi. Sciens quia generant. [illegible] ergo. Stultas. [illegible] stultas autem [illegible] id est inutiles ad sapientiam [illegible] que non valent ad fidei defensionem. Et sine disciplina. id est in quibus non est perfectus [illegible] de humanis que non valent ad morum edificationem de vita. Exemplum [illegible] ne dicas [illegible] priora tempora meliora fuerunt quam nunc sunt. Stulta [illegible] de vi[illegible] dicto tu sciens quia generant lites non edificationem [illegible] xxx. [illegible] gladios.

[illegible] sunt signa stultitie videlicet [illegible] v. In multitudine [illegible] sue decipietur. Correctio [illegible] plagas [illegible] vix [illegible] xvii. [illegible] loqui [illegible] xv. Os fatuorum [illegible] stultitiam. eccl. xxix. Vidisti [illegible]

Defatigauit [illegible] vii. [illegible]

b Cum inter stultos consilium servat, proverbiorum xiiii. qui cum sapientibus graditur sapiens erit, amicus stultorum [illegible]. Detestabilia sequuntur, proverbiorum i. stultitia ea que noxia sunt cupient. vii. ignorans quod. Hic post.

Servum autem domini · (exhortatur) · ostendit idem ex parte thymothei · ubi ostendit primo quod licet eum ad omnes fidelis · secundo quod ad infideles specialiter · ibi · cum modestia corripientem · Tertio ostendit quare debet se habere taliter · ibi · ne quando deus illis det penitentiam · In prima docet primo quid fugiendum · et quid adaptandum operis · ibi · sed mansuetum · et quod ad actiones · ibi · docibilem et quod ad actiones dictis · ibi · patientem · Dicit ergo · Jam satis ostendi que evitanda sunt. Servum domini non oportet litigare · i. thymotheum · Non litigare oportet · sed mansuetum · i. tractabilem in conversatione et hoc ad oves · quasi dicat · non tamen ad lupos · sed et ad malos. mathei · xi · discite a me quia mitis sum et humilis corde · Docibilem in eruditione · i. qui facile doceat · vel facile doceatur · iii · regum · iii · dabis servo tuo cor docile · patientem · et hoc bis tecum · quod hi patientes erunt · ut conveniant · cum modestia corripientem eos qui resistunt veritati · scilicet infideles · i. modestum in correptione · Felix ille qui modestus est in disputatione · mansuetus in conversatione docibilis in eruditione · patiens in tribulatione modestus in correptione. Ostendit causam quare debet se

c Ne quando deus illis det · talem exhibe · ubi innuit triplicem utilitatem · prima quo ad affectum · scilicet de peccatis penitentie · secunda quo ad intellectum · scilicet in cognitione · ibi · ad cognoscendam · Tertia quo ad effectum · scilicet et resipiscant · Dicit ergo · ne quando · i. ita corripias modeste · ut correctio sit ad hoc ne quando · i. ut aliquando det illis deus et cetera. Vel ita corripias modeste ne per te forte quando · i. aliquando deus illis indebitis · det penitentiam · non · bonum non potest · quia homo est spiritus vadens et non rediens · sicut homo per se cadit in puteum · prius in vasam · sed per se non exit · et hoc ad cognoscendam veritatem fidei · scilicet catholice cui nunc impugnant · applicatio · ii · increpate illos dure · i. de nostra correctione ad os ubi dominus illuminat · i. petri · xiiii · psalmus qui supervenit mansuetudo et corripiemur · et cognita veritate resipiscant a diaboli laqueis · i. erroribus · et peccatis · de quibus ecclesiastici · ix · In medio laqueorum ingrediens · quia a quo captivi tenentur funibus peccatorum · proverbiorum · v · funibus peccatorum suorum unusquisque constringitur · et hoc ad ipsius diaboli voluntatem exsequendam · sic domina in ecclesia catherina salit festinanter voluntate iam tamoris · Nota quod dicit penitentiam · quod ad effectum sic alia [illegible] · Cognitionem · quod ad aspectum · sic pelvis calida

in sinum · et · quod dicit ad cognoscendam veritatem · Resipiscant quo ad consensum · sic laqueus eius pedem · et quod resipiscant a diaboli laqueis. Captivi quod ad reatum · sic currit lanchis per que dicit a quo captivi tenentur. Sub ingerat quod ad actum frequentem sic longa tenuo allegare · sed quoque adipisci voluntatem · prima non ab omnibus liberat · Secundo collatio inter bonos. Hic que superius nolui verbis contendere · dei esse dicit non altercatio · Sed quod inter bonos non dicit esse disputatio · Probatio · dicit esse inter eos disputatio modesta non contentiosa · que vocatur altercatio · Quorum sunt illi ex quibus est phyletus et hymeneus · Secundo horum predicta nomina · ut ab his fratres caveant · Sed dicunt non licet nominare proprie · Jo · xii · scilicet crimen quod erat actibus proprie · illi manifesti · Qui scilicet illi dicentes resurrectionem iam factam · scilicet corporum causa illorum · Ubi nostra corpora sanctorum que dormierunt surrexerunt · mathei · xxvii · cum in hoc erraverunt · Probatio · causa dicendi erat una · sed causa filii · quare negabant resurrectionem generalem causa dicti peccatoris · Firmum superius illud novit dominus qui sunt eius · secundo amat et defendit per illos suos · qui prescientia sunt damnandi · Probatio · quia in prescitos et predestinatos · quo gloria per se non accipit sancte ecclesie · Magis superius in magna autem domo · Secundo non concessit vobis. mathei · xiii · Sed quod male faciat etiam prescitos et predestinatos · Probatio · dominus sunt causa malorum inter bonos habitantium · quidam qui bonum in aliis totaliter corrumpunt · et hii sunt in medio tandi · quod destruunt totum · i. fidei fidamentum · quia in quibus corripiunt · et hii tolerandi sunt et tales appellantur · Esau et cetera huius opponit · Quorum nulle domino · et · psalmus lo nostrorum meorum ut in dies · Probatio · non habet opus advocato humano · per se · sed per nos



Hoc autem scito quod in novissimis · Superius monuit thymotheum · primo ad predicationis audaciam que consistit in aggrediendo capitulo · primo · secundo ad predicationis constantiam · que consistit in perseverando capitulo · ii · Hic tertio monet ad predicationis instantiam seu perseverantiam quod consistit in consummando · ubi monet eum · primo ad perseverantiam in credendo · quod ad secundum capitulo perseverantiam · secundo ad perseverantiam in docendo quod alios capitulo sequenti · In prima facit in(ter) · primo predicit fidei periculum ex futuris hereticis imminere · secundo

Margin notes (left): [illegible] · secundo · [illegible]; S(upra) xxv; a quo diu sapientes (?)

Margin note (right): a(po)p(ostoli) zizania a [illegible] separe.

cosiderare. ibi. et hos devita. Tercio ostendit remedium quo sit illis resistendum. ibi. tu autem assecutus. Quarto hortatur illum remedio firmiter adherere. i. tu vero permane in hiis que didicisti. In prima ponit primo periculum futurum. secundo periculi causam. s. amorem hominum pravum. ibi. et erunt homines. Tercio causae illius multiplicem effectum. s. multitudinem viciorum. ibi. cupidi elati. etc. Circa primum tangit certitudinem eventus. hoc autem scito. Secundo eveniendi tempus. ibi. in novissimis diebus. Tercio eveniendi periculum. ibi. instabunt. Dicit ergo. hoc autem. quasi. Ita dixi quod per hanc vitam prope non sit quod devita adipisci. Cuius de instancia hoc scio ex revelacione divina que certitudinem habet infallibilem. quia non est deus. quasi. homo ut menciatur. Num. xxiii. quia in novissimis diebus. s. circa finem mundi instabunt futura. s. tempora periculosa. i. periculis plena erunt. i. presentia erunt. tunc in conflate ex thyrannis hereticis et ypocritis. hii sunt tres ordines demoniorum. Dan. viii. et Matth. xxiiii. erit tribulacio magna qualis non fuit ab inicio mundi usque nunc tempore. quia. hoc. i. erit causa periculi quia erunt homines seipsos amantes non deum super proximum. ex quo. i. amore causa ex radice omnia mala oriuntur. quia ut dicit Augustinus. xiiii. de civitate dei. civitatem babilonie facit amor sui usque ad contemptum dei. Hic tangit multiplicem

Cupidi elati. etc. effectum amoris privati. Circa quorum numerum primus est peccatum omnis mali. secundo est contemptus summi boni. ibi. volupt. ibi. castitatis et amatores. Tercius est sublacio exterioris fidei. ibi. habentes speciem quidem pietatis. In prima ponit primo. iiii. mala que committuntur magis videntur in deum. secundo. x. que magis in proximum. ibi. parentibus non obedientes. Tercio que magis in seipsum. ibi. proditores. In prima notantur. iiii. mala. iiii. quorum duo sunt in recessu a deo et conversione ad creaturam. que sunt duo ad que. s. certa. ibi. cupidi. conatus per que. s. voluntas ambiciosa. ibi. elati. Duo autem ad. s. maiestas divina. ibi. superbi. effectus sequens. s. blasphemia. ibi. blasphemi. Dicit ergo. cupidi. quasi. Ita erunt homines seipsos amantes et ex hoc sequetur quod erunt cupidi ad lucrum temporalium diligentes. s. plus quam deum. i. Thy. vi. radix omnium malorum cupiditas. elati. appetendo divinum. Deus quis ps. domine non est exaltatum cor meum neque elati etc. Job. xv. cucurrit adversus deum erecto collo superbi de honore sibi impenso. Iac. v. deus superbis resistit. etc. blasphemi ad dei vituperium quod

est peccatum gravissimum. quia spiritus blasphemie non remittetur. neque in hoc seculo neque in futuro.

Parentibus non obedientes. Hic tangit .x. mala que committuntur magis versus proximum et primo ea que committuntur in proximum superiorem. secundo. iiii. que in proximum equalem. ibi. sine affectione. Tercio ea que in proximum inferiorem. Sine benignitate. In prima tangit ea mala que committuntur in superiorem quorum primum est contumaciam. secundo quod verbum sui. s. ingrati. Tercium quod utriusque. ibi. scelesti. Dicit ergo. erunt et parentibus non obedientes. sive carnalibus sive spiritualibus. et hoc quasi ad preceptum. contra illud apostoli ephes. vi. filii obedite parentibus vestris per omnia. ingrati quod ad beneficia a parentibus impensa. Sap. xvi. ingrati spes tamquam hybernalis glacies tabescet. Scelesti quo ad genitora maleficia. et impie parentum peccata. ps. a. i. contra scelestes in proditores sunt.

Sine affectione. Hic ostendit mala que magis videntur committi in proximum equalem et primo mala que sunt in actu cordis. ibi. sine affectione. secundo in actu oris. ibi. criminatores. Tercio in actu operis. ibi. incontinentes. Quarto in mansuetudinis. i. sine pace. Dicit ergo. sine affectione. s. aliorum miserie non compaciendo. secundo. i. sine affectione sine federe. sine pace aliorum. s. querere perturbando. ps. lxxvii. non est pax impiis dicit dominus. Criminatores. i. crimina aliis imponentes contra. s. famam detrahendo. Levi. xix. non eris criminator et susurro in populis. Incontinentes. i. prius carnalibus deservientes contra illud et invicem vitando alienis uxores polluendo. i. Cor. vii. si se non continent nubant. Hic ostendit mala que vire magis

Inmites. committi in proximum inferiorem. quod committitur. vel committendo per mali illacionem. sic sunt inmites. vel committendo per boni subtractionem. sic sine benignitate. vel utrumque per proditionem. sic proditores. et hoc est quod dicit inmites. i. crudeles erga eos quos possunt opprimere. Prov. xii. viscera impiorum crudelia. sine benignitate. i. sine misericordia et largitate erga eos quibus debent subvenire. Ephes. iiii. estote invicem benigni misericordes erga eos quibus habent consulere. Prov. xi. qui ambulat fraudulenter revelat archana.

Protervi. Hic tangit mala que vire magis committit in seipsum. de ordinando. s. homo non sum quibus vivit. et hec est quod dicit protervi. i. inverecunde se habentes quo ad actus contemptibiles que magis sunt erubescabiles. Jer. iii. frons meretricis facta est tibi. noluisti erubescere. tumidi. i. inflati animo quo ad actus rationabiles. Sap. iii. excecavit illos malicia eorum. Greg. tumor mentis obstaculum est veritatis. antiquus tumor. ibi. vo-

rasabilis. i. Cor. v. et vos inflati estis etc. i. virtutis ignari. quo ad actus

et greci non habent ceci. sed glo exponit. Erunt et vo luptatum amatores magis quam dei. Ipi enim sunt de illis quorum deus venter est phil. iii. et erunt et habentes speciem quidem pietatis .i. xpiane religionis in exteriori simulacione quamvis sacramenta xpiane religionis participabunt cum bonis. et ideo pictosiqes [?]. ar. vii. attendite a falsis prophetis et c. virtutem autem vel veritatem eius et c. Ipi enim pie tatis dilectionem non dei et proximi obnegantes .s. cor de et opere. Tit. i. confitentur se nosse deum factis autem negant. Hec est causa cur scripsit apostolus hec. Vnde

¶ Et hos devita. Hic pictosos homines devitare. Vbi primo dehortatur eorum consorcium. Secundo ponit eos per effectum malum. ibi. ex hiis enim sunt. Tercio per exemplum malorum. ibi. quemadmodum iannes et c. Dicit ergo penetrantes. sicut ibi. sed ultra non proficient. Effectum malicios tendit ex tribus. primo ex eorum astucia. quia penetrant domos. Secundo ex astucie efficacia quia captivas ducunt. Tercio ex efficacie malicia. quia mulierculas oneratas. Dicit ergo et hos. qui tales erunt et c. Hos tales homines. ita pravos devita non .ii. Io. Nec ave ei dixeritis. Ex hiis enim .i. horum similibus antixpi anis sunt aliqui quod illorum principium .i. Io. ii. Nunc autem antixpi multi sunt. Qui penetrant hoc dupliciter legitur. primo ut sic. qui penetrant domos .i. qui in matronis et in puellis domorum intrant secretos loca archana ad seducendas per dicundas animas. apostolus autem dominus sit predicator superceta. ar. x. et captivas ducit in servitutem erroris mulierculas. ad literam et per eas viros earum sicut dyabolus primo seduxit evam et per eam virum. gen. iii. mulierculas dico oneratas peccatis et ideo seductionis dignas. quia dignum est ut qui in sordibus sordescat adhuc. apoc. ult. que mulierculae ducuntur variis desideriis .i. diversis concupiscentiis. Gal. v. [?] illo ecc. xviii. post concupiscentias tuas non eas. Ipe dico semper discentes .i. discere semper volentes nova et curiosa. quemadmodum athenienses qui ad nichil aliud vacabant nisi audire ad novum aut discere. act. xvii. et numquam ad scientiam veritatis pervenientes. sed semper mentoriae [?] manentes animi instabilia et fragilitas naturae quia mulierculas et in sophismata animi equi paris oneratas et curiositas. scientie quamvis semper discentes et mentibus curiose. quia numquam et c. Secundo ut legitur sic qui penetrant domos spiritualiter animarum qualitatem et doctrinam ruinando virtutum conscientiam inquirendo. et captivas ducunt in servitutem erroris mulierculas .i. homines simplices

qui sunt quasi mulieres seducibiles. Num. iii [?]. erunt mulieres in medio tui oneratas et c. sicut prius. Hic describit eos per exemplum

¶ Quemadmodum autem iannes malorum. vbi multiplicat tria mala eorum. primo quia resistunt veritati. Secundo quia non acquiescunt rationi. ibi. homines autem corrupti. Tercio quia non credunt auctoritati. ibi. reprobi circa fidem. Dicit ergo quemadmodum .q. tales quidem se ducunt et isti semper veritati resistunt. quemadmodum autem iannes et mambres duo .s. magi pharaonis. de quibus exo. vii. quorum nomina non inveniuntur apud iohannis libros [?] sed apocrifis resisterunt moysi presumentes donec victi sunt sicut patet in exodo. Ita et isti heretici resistunt presumentes veritati. Iob presumentes. xxiiii. Ipi fuerunt rebelles lumini. Ipi dico homines corrupti mente .i. ratione. quia non acquiescunt rationi ad intelligendum. ps. corrupti sunt et abhominabiles facti sunt in studiis et c. circa fidem non in fide existentes reprobi. quia non acquiescunt auctoritati ad credendum. quia nisi credideritis non intelligetis. quia debet auctoritas quod intelligentia rationem [?] par. . i. thy. i. circa fidem naufragaverunt et c.

¶ Sed ultra non proficient. Sed hoc distinguitur in tali eventu. Vbi tangit primo eorum casum. Secundo cadendi modum. ibi. insipiencia. Tercio istius exemplum. ibi. sicut et illorum. Dicit ergo sed ultra .i. diu. post presens tempus. Tercio istius exemplum illorum non proficient seducendo. quia deficient sicut defecerunt catholicis et martirie a iohe evangelista et gentem de ecclesia ab ipso .ii. Iohne evangelista extirpati sunt de ecclesia. Insipiencia .i. eorum. quia in primo prius patet sapientia manifestatur erit omnibus per bonos predicatores ut per Iohem per quem predicavit hic apud hereticos malicia destructores et per prelatos. math. x. nichil opertum quod non revelabitur sicut et illorum magorum insipiencia fuit supra manifestata per moysen. qui defecerunt in tercio signo quod fuit signum et plaga exo. viii.

¶ Notandum. Si illud corrupti mente quod est corrupto multiplex. prima sane cogitationis per falsam doctrinam sicut corrumpitur liber per falsitatem scriptoris .i. cor. xv. corrumpunt bonos mores .c. p. quod apostolus .ii. cor. vii. et capitulo secundo nimie affectionis. per mirabilem dico vos non corrupiam. sicut mundana corporis egipti. cum exo. viii. ii. per .i. fugientes et qui in ideo est concupiscentie corruptionem

[Marginalia: "a" and "b" and "c" (section letters); "vii" (right margin); "cor" (left margin); "sive vel" (left margin)]

Tercia lune operacionis per prauam intencionem sic fermentum corrumpit pastam. Gal. v. modicum fermentum totam massam corrumpit. ideo attendite a fermento. Quarta per gulam et libidinem sic. Sicut pabulum corrumpitur in humido. Gal. vi. qui seminat in carne de carne metet corruptionem. Gen. vi. corrupta est terra. Quinta secundum sensum per vanitatem evagacionis. Sic mens in suo corrumpitur iudicio. ii. Cor. xi. timeo ne sicut serpens seduxit Evam astucia sua. corrumpitur sensus. Sexta est status caritatis et fidelitatis per dolositatem proximi circumvencionis. sic corrumpitur vinum per aque immixtionem. Eccli. xlii. de corruptione empcionis et negociacionis. Septima est exterior per mali exempli ostensionem. sic basiliscus visu corrumpit aerem. Apoc. xi. exterminandi eos qui corruperunt terram. sic falsum exemplar corrumpit exemplatum. Et erunt homines.

Hic querere in novissimis diebus etc. quia sic homines et non sunt. Ro. Unde est. Et erit magis humanitatis. Et erunt homines se ipsos amantes. Glo. hec est causa periculi quod se ipsum amare non est malum. Ro. Unde est amore ordinato sed amore inordinato malum est scilicet se solum cum privacione. Itaque nec deum nec proximum. Sic sunt illi qui non curant nisi de se et numquam de aliis. Et iterum super illud Virtutem eius abnegantes. Glo. quia multi vivunt contra caritatem. Similiter habita non potest amitti. Ro. caritas sine qua vivitur. Sed veritas huius caritatis. alii vivunt non ex defectu caritatis sed sine infirmitatis pravo consciencie. sic multi ex defectu equi. Et iterum ibidem Glo. caritas ad salvandum molesta est. quia nullus salvatur invitus. Ro. molesta dicitur non quia vim inferat sed quia vim infert ingrato et perverso. Et iterum super illud Quemadmodum Iannes et Mambres. Glo. horum nomina non inveniuntur a prophetis in divinis libris. sed in apocrifis. quia apocrifa sunt incerta. Glo. ad ultimas veritatis confirmacionem sunt inducenda. Ro. Unde sunt genera apocriforum. quedam quorum veritas et actor ignoratur ut liber de infancia salvatoris. Quedam quorum veritas sed non actor ignoratur ut itinerarium clementis. Quedam quorum actor sed non veritas ignoratur ut liber sapiencia et huiusmodi. quedam quorum nec actor nec veritas ignoratur. sed non sunt auctentica ut ex pluribus quibus utimur confirmari per

ex ultimis quibus potest. Et iterum super illud Et ultra non proficient. Glo. sed ineundo quod adhuc se dicendo proficiunt in peius. Ro. Iohannes non de omnibus hereticis generaliter. sed de hereticis sui temporis qui erant in Asya invenerunt per Iohannem apostolum extirpandis. Et super illud proficient in exitu.

Tu autem assecutus es meam doctrinam. Hec est tercia pars capituli. primo instruit per instruccionem hominibus iuvene. Ro. monuit eos vitare. hic tercio ostendit remedium per quod potest eis resistere movendo. primo doctrine sue instrumentum. secundo proprie sive exemplum. ibi propositum persecucionem. Tercio vitam sanctorum ibi. sed omnes qui pie volunt. Quarto malum processum hereticorum. ibi mali autem homines. Quinto adiunccionem. quia instrumentum doctrine teneat et exempla patientie imitandi vita sanctorum applicanda. In prima tangit instruccionem et perfectionem doctrine scilicet quis ibi. doctrinam operis. ibi institucionem. mandis ibi. propositum etc. Nota est enim ante quod illi quod dicit utrumque cum autem assecutus es dicitur audiendo scitur quod est diligentius audiendo sed assecutus dicitur de intelligendo meam doctrinam in cognoscendo. et non post illius resistere. i. Thy. iiii. attende tibi et bone doctrine instructionem in quibus agere. Phil. iiii. ut et omnibus instituitur. sic propositum. In intencione quod scilicet dicit scilicet quod ego fide invenio invisibilem credulitate. longanimitatem expectacione. dilectionem in caritatis affectione. Et contra persuasibilis dilectionem invincibilis longanimitate. Et communis bonis fide. Iniquitatis propositum recti tudine movetur. Hic subdit paciencie sive paciencie persecucionem. Et tamen contingerit. primo paciencie diversitatem sive formam. Secundo ibi persecucionem etc. Tercio sive ibi et ex omnibus. Circa materiam quod est afflictio tangit primo affligencium instanciam scilicet persecucionem. Secundo afflictionis intencionem ibi passiones. Tercio afflictionem in multis pluribus ibi qualia mihi facta sunt. Dicit ergo assecutus es paciencia ut tolerantes. ad Cor. ii. Cor. vi. in omnibus exhibeamus nosmet ipsos sicut dei ministros. In multa paciencia persecucionem de loco in locum. ii. Cor. iiii. persecucionem patimur et sustinemus passiones contra mentem. ii. Cor. xi. a iudeis quinquies quadragenas una minus accepi. qualia mihi facta. q. d. consilia ex parte sed qualia mihi facta sunt antiochie. Unde Iconium ... hic de

antiochia p(er)siden(?). vii. fuit thymotheus no(n)
de antiochia syrie (et) yconii sunt in listra (et)
lystris. de hoc h(abe)tur act. xiiii. assentit(ur) e(ti)a(m)
in q(ui)b(us) excepit q(ua)lia m(ihi) fa(cta) sint vide(lice)t q(ua)les
persecutiones. i. quantas sustinui. Patet (et)
(et) ex omnibus his eripuit me d(omi)n(u)s. Et in simplex
eripiet. ii. cor. i. Qui eripuit nos de tantis
periculis. Unde (et) speramus q(uonia)m adhuc eripiet. Et
omnis. q(uasi) nec sol(us) ego p(er)secutionem patior. Sed
omnes qui pie. i. religiose (et) sancte volunt vi
vere in (Christ)o ih(es)u qui s(cilicet) est via veritas (et) vita
Io. xiiii. (et) act. xvii. Iusto inimici moveri
(et) sim(i)l(iter) omnes iniqui tales persecutionem patient(ur).
Iudith. viii. omnes qui placuerunt deo p(er) multas
t(ri)bulationes transierunt fideles. Et hic tangit.

**Mali autem homines** (et) mali p(ro)
ficient deterius. ubi tangit t(ri)a. primo eor(um) mali
ciam. q(uia) mali (et) seductores. secundo malicie ef
ficaciam. q(uia) p(ro)ficient in. Tercio eor(um) p(er)
tinaciam. q(uia) errantes (et)c. Dicit ergo mali
q(uasi) ... (et) b(e)l(i)al. Mali autem homines q(ui) s(unt)
mali in se (et) seductores aliorum p(ro)ficient i(n)
peius. s(cilicet) se. s(cilicet) (et) alios corrumpendo. apo. ult. qui i(n)
sordibus e(st) sordescat adhuc. p(ro)ficient i(n)q(uam)
sic ipsi dico errantes in se ipsis. ieremie. iiii.
erraverunt ceci in plateis (et) in errore(m) mittere
alios. ysa. xix. errare fecerunt egyptum i(n)
omni opere suo. sicut errat ebrius (et) vomens.

**Tu vero permane.** Postquam ostendit
remedium quo pot(est) resistere illis p(er)fidis homini
bus. hic hortatur eum ut in remedio firmiter
adhereat. s(cilicet) doctrine sue assignans .iiii. ratio
nes. Prima est auctoritas docentis. Secunda
discentis. Tercia salus p(ro)pria. ibi. que tibi
sunt. Quarta utilitas aliena. ibi. omnis scriptura
p(er) hec. ii. q(ua)r(um) ordinem obedire docet.

Dicit ergo tu s(cilicet). q(uasi) isti mali faciant (et) in peius
p(ro)ficiant. tu n(on) permane firmus in his que
didicisti. anteq(uam) ad p(er)fectam confirmationem. no(n)
in hiis que invenisti. eccl. xviii. ... sed
in sapientia permaneat sic sol(us) (et) credita. i. com(mis)
sa. q(uasi) talenta de quibus est reddenda ra(tio).
m(atthei). xxv. Sicut (et) ut fideli dispensatori ad
aliorum instructionem. luc. xii. q(ui)s putas
est fidelis servus (et) prudens (et)c. permane in
q(ua)m sacris. i. in meliorib(us). retinendo a quo didi
ceris. q(uia) a me non ...
...
... q(ue) sint cognita tamq(uam) vera. unde dicit
que didicisti credita michi ...
... (et) credita sunt (et) ante ...
... unde addit sciens a quo didiceris.

**Et quia ab infantia.** Hic secunda
ratio ad tenendi doctrine apostolice. s(cilicet) eius
discentis que talis est facile (et) debitum
est permanere in bono. q(uia) infantia cepit
sed tu ab infantia cepisti sacram doctrinam. (er)go
facile (et) debitum est permanere in eis. Primo
tangit (er)go tangit sacram doctrinam. Secundo
p(ro)prium doctrine optinendo sic dicit est.
(et) hoc est (et)c. q(uasi) Iam permane (et) q(uia) ab i(n)
fantia. non in senectute sicut multi sa
cras litteras. s(cilicet) legis (et) p(ro)phetarum non poetas
(et) ph(ilosoph)os. unde dicuntur sacre littere. q(uia) de
rebus sacris sunt. Ideo nescit litteras q(ui) sacras
ignorat. ysa. xxix. ubi non est scientia anime
non e(st) bonum (et) sap. xiii. vani sunt omnes ho(mi)
nes in quibus non est scientia dei. que te
s(cilicet) spiritualiter intellecte te possunt i(n)struere
ad salutem optinendam. q(uia) divine sunt
sapientia. eccl. xxiiii. Et hoc quod
littere sacre ... ad salutem. Ro.
iii. iustus ex fide vivit que s(cilicet) fides e(st)
in (Christ)o ih(es)u. q(uia) in eo sunt omnia que crede(n)
da sunt tam de temporalibus q(uam) de et(er)nis.
colo. ii. in quo sunt omnes thesauri sapie(ntie)
(et) scientie. ex hoc p(otes)t elici tertia ratio talis sed
est permanendum q(uia) p(otes)t instruere ad salu
tem. sed sacra documenta sunt huius (er)go illis
est permanendum. Hic ostendit quarta.

**Omnis scriptura.** ratio ad tenendi
doctrine apostolice. s(cilicet) utilitas aliena. q(uia) in hoc
est. In eo permanendum q(uia) cedit in utili
tatem proximorum. sed sacra documenta sunt huius (er)go
in eis est permanendum. Ubi tangit primo
sacre scripture originem. q(uia) divinitus
inspirata. Secundo utilitatem multiplicem
ibi. utilis est (et)c. Tercio utilitatis fi
nem. ibi. ut perfectus sit. Dicit ergo omnis
q(uasi) (et) hec valent ad tuam salutem. omnis
enim scriptura sic inchoatur. ut lex (et) li
bri hystoriales sive p(ro)missiones. ut libri
salomonis (et) p(ro)phete sive consummat. ut no
vum testamentum divinitus inspirata. i.
spiritu sancto inspirante edita. ii. pe. i. Spiritu
sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines
utilis e(st) ad docendum nescientes (et) hoc
tamen ubi ut in libris legis quam exemplo
ut in hystorialibus ad arguendum negli
gentes. ut in agiographis moralibus
ut in libris sapientialibus. ad corripiendum
i. dure increpandum rebelles. ut in
prophetis ad erudiendum rudes (et) discere
incipientes. ut in evangelio (et) epistolis

p(ro) fide

dei

ad salutem p(ro)valet

i. secundorum scriptis

erudiendos inquam in iusticia .i. ut iustu faciat. Et hoc solum uidetur ut perfectus et hoc est quod dicit ut perfectus sit homo dei .i. qui deo seruit et eius facit homagium perfectus est. Et ecce quedam ad que instruitur est et ab eis docendo quod perfectus omnis erit sicut sicut magister est luc. vi. de illo autem legitur act. i. cepit ihesus facere et docere. math. v. estote perfecti sicut magister uester celestis perfectus est. homo sic quod dei instruitur per scripturas ad omne opus bonum .s. quantum ad deum ad se ipsum et ad proximum quantum ad opera uniuersa perfecti et perfectionis. Notandum quod ut sciatur esse perfectus multiplici perfectione.

Homo sane cognitionis qui dicitur perfectus est. deo qui perfectus est et hoc nouit omnia et cognoscendo sic perfecta dicit .i. cor. i. sitis perfecti in eodem sensu et in eadem sententia. Secundo recte intentionis que dicitur perfectum sic oculus dicitur perfectus qui recte respicit .i. ut diuina .i. pe. i. sumunt illos mentis uestre sobrii et perfecti sperate in eam que uobis offertur gratiam et cetera. Tertio de dilectionis que dicitur perfecti perfectus quisque diligit col. iii. autem omnia caritatem habete que est uinculum perfectionis. Quarto discrete locutionis qui dicitur perfectus dicitur sic perfecta dicit lingua que claudit et aperit oportune iac. iii. si quis non offendit in uerbo hic perfectus est vir. amos v. perfecte loquentem abhominati sunt. Quinto sancte operis qui dicitur perfectus in iusticia sic dicitur perfectus artifex qui facit perfectum opus dicitur gen. xvii. esto perfectus. Sexto honeste conuersationis sic perfectus in uita apparet. Septimo perseuerantie continuationis qui dicitur perfectus fortitudine sic dicitur opus perfectum quod dicitur ad finem iac. i. patientia opus perfectum habet ut sitis perfecti et integri in nullo.

Sit quero conturbatio mea. Et cetera dicit. Jo. vii. doctrina mea non est mea. Et cetera. Ille dicit apostolus conturbationes uides meam doctrinam in uerbo non auctoritate. Qualia in facta sunt antiochie. Et antiochie illam ami legitur et blom puer et ut patet act. xv. Vel ibi historia hic de antiochia psidie que erat thymothei non de antiochia syrie. Et omnis qui pie uolunt uiuere in christo uolunt in magna patientia et solo persecutionem accipit largiter per quamquam

et blasphemie sunt exteriori sine interiori sine quandoque alia. Et mali autem et seductores proficient in peius. Vel sunt in illa arbore. Vel hic et blasphemie. Et nunc patientia tamen qui sustinuerunt patienter. Et mali homines proficient in peius quod supra dixit ultra non proficient. Vel ibi quod deo quia facit hic de malis generaliter. Tu uero permane in hiis que didicisti et credita sunt tibi sciens a quo didiceris. Vel sacre dicuntur non rei signatore et rei signatore quia sacre sunt et ipse figurate sunt alias sacre. Et quia ab infantia sacras litteras nosti. Ex hoc omnis scriptura diuinitus inspirata utilis est ad docendum. Et per omnium scripturam auctor est deus. Scriptura reuelationis et sua auctor ad ueritatem illustrando et huic in spiritali revelatione spiritualem perfectam inspirando.

**T**estificor coram deo et cetera. Predicationem monet ad persequendum instanter. Hic monet ad perseuerantiam in predicando hoc duplici ratione primo per maliciam futuri temporis quod appropinquabit hic monet ibi erit. Enim tempus uenerit quia sanam doctrinam non sustinebunt. Secundo instandum est sane doctrine primo secundo hortatur ad perseuerantiam per diuersis instantia. Sed sequitur tamen uero uigila in omnibus labora opus fac euangeliste. Primo ponit primo ad uirtutem sobrietatis in uigilia. Secundo ad instantiam per diuinas primo diuina effectus ibi. Et per aduentum eius et regnum eius.

Testificor coram deo et Christo Ihesu qui iudicaturus est uiuos et mortuos. Testificor coram deo .i. ad iudicium testem deo patre et Christo Ihesu deo filio qui iudicaturus est uiuos et mortuos uel spiritales uiuos corporales mortuos et illos qui iam uiuent residui et illos qui morientur. Spirituales iustos et iniustos. Et per aduentum apostoli et regnum eius predica uerbum insta oportune importune. Hic sequitur exhortatio et hoc ad duo primo uehementes instruat in bono. Secundo ut reuocet a malo. Et argue increpa in omni patientia et doctrina. Primo ponit uerbum non deuiat quod bonum et a uitio et illo te. Non retineas uerbum in tempore salutis. Et instantia predicandi oportune que ad eos quibus placet uel xvi. Primo oportunitas est importune quod ad eos quibus displicet

et auribus verbum dei est inportunum. et quanto ad eos inde caris importune. tunc oportune agis.

b **Argue.** Hic hortatur ut revocet homines a malo. et ponit primo multiplicem revocationis actum. secundo subdit agendi modum. id est in omni patientia. Mali autem aut revocatam acquiescunt. aut negligunt aut resistunt. primum sunt obsecrandi. secundi arguendi. tertii increpandi. **Dicit** ergo argue. quasi tuo solum predica. sed argue negligentes. vel potius nigra hoc quod est importune. cum hoc quod est argue. sit importune argue negligentes. obsecra. id est ad vitia volentes. increpa verbis asperis superbos rebelles. et precipue obsecrationi increpationem. quasi samaritanus infudit oleum et vinum. luc. x.

**In** increpa in omni ergo patientia quo ad repugnantes et doctrina quantum ad acquiescentes. hec autem duo bene iungit patientiam et doctrinam. doctrina. in. inter per patientiam nostram. prov. xix. et in psalmo bene patientes erunt. ut annuntient. **Supra** monuit ad

c **Erit enim tempus cum sanam** predicationis instantiam. hic subdit instantie causam. quia est malitia futuri temporis. et hoc duplex. prima quia homines futuri temporis contempnent doctrinam salutis quantum ad maiores. secunda quia doctrinam veritatis quo ad fidem. ibi et a veritate quidem. In prima tangit et malos futuros. primo contemptum bonorum. secundo solicitudinem mali. ibi sed ad sua desideria.

**Dicit** ergo erit enim. quasi ideo moneo ut insistes predicationi quia iterum est in. erit. in. in futuro tempore malum periculosum. cum sanam doctrinam. id est doctrinam sanitatis effectivam. sicut medicina dicitur sana. ps. misit verbum suum et sanavit eos. non sustinebunt. quia sibi videbitur onerosum. quia compedes in pedibus stulto doctrina. eccl. xxi. sed coacervabunt sibi magistros. ad sua desidia. id est secundum sua desideria docentes eos. ysa. xxx. loquimini nobis placentia. et prov. xviii. non recipit stultus verba prudentie. nisi ea dixeris que versantur in corde eius. et dicit coacervabunt. sicut lapides acervus cum est aggregatio diversorum rerum inordinata sic multitudo non convenientium quales congregatio hereticorum quia instabiles sunt. quia totum non ac-cesserit. et sic multitudo non convenit. propter diversas sectas et errores. **Dicit** quod magistros. in plurali magister enim tantum unus vester est christus. matth. xxiii. magistri autem vestri diversi. iac. iii. **Nolite** plures magistri fieri. ipsi dico prurientes auribus. scilicet desiderio audiendi curiosa. et similia sicut athenienses. act. xvii. vel magistros prurientes. id est pruritum generantes auribus. unde dicitur scalpentes auditum.

**Et a veritate quidem.** Hic ostendit quod contempnent doctrinam veritatis quo ad fidem. ubi implicat duo. primum contemptum veritatis. secundum amorem vanitatis. ibi ad fabulas. **Dicit** ergo et a veritate que est fidei catholice auditum non solum avertent sed et errorem. ysa. lix. corruit veritas in plateis propter hoc exclamat ps. salvum me fac quoniam defecit sanctus quoniam diminute sunt veritates et cetera. veritas. scilicet vite iustitie et doctrine. ad fabulas autem quas magistri sui docent. que directe opponuntur veritati quia sunt nullum fabula. unde nec ne verisimiles narrant convertentur. eccl. xx. homo acharis quasi fabula vana in ore indisciplinatorum assidua erit. **Hic** monet ad

d **Tu vero vigila.** predicationis perseverantiam rationem super exemplum indicat ante finem mortis. quod ideo sic potest formari. quasi necesse est te deficere. pre de magis instare laborem filius. sed paulus pater thimothei ergo instante morte pauli magis debebat vacare predicationi thimotheus. primo ergo ponit exhortationem ad doctrinam. secundo subdit rationem. ibi ego enim iam delibor. In prima tangit v. placium pertinentia que sunt attentio studii quantum ad actum cordis predicatoris quantum ad actum oris. ibi **Edificatio** exempli quo ad actum operis consummatio officii quantum ad actum continuationis moderatio sui quantum ad actum discretionis. ergo primus ora est attentius meditando. ideo dicit tu vero vigila. laborans predicando. ideo subdit in omnibus labora. Edificans operando ideo addit opus fac evangeliste. perseverans continuando. ideo dicit ministerium tuum imple. moderans inmiscendo. ideo addit sobrius esto. **Dicit** ergo tu. quasi ita illi facient. tu vero contra. dicit tempus habes oportunum. vigila in disciplina et doctrina ecclesiastica tamquam ianitor. matth. xiii. ianitori precepit ut vigilet tamquam speculator. eze. iii. fili hominis speculatorem dedi te domui israel. ps. vigilavi et factus sum sicut et **Magis** pastor. luc. ii. erant pastores vigilantes. Greg. precor ergo non per incertum vigila diligenter. ut reddas tempori gratum in omnibus hominibus. scilicet docendis. labora instruendo incipientes incitando proficientes confirmando perfectos. ysa. xxxiii. bi qui seminatis

sup omīs achs· q² in omib; grauabi· la
bora penalit· op⁹· q· tuō solū doceas
ore· s; ⁊ op⁹· fac euāgeliste· ut ex ore cum
euāgelizas opꝰ facias· Ro· xv· Non audeo
aliq̄ loqui eorum que p me nō efficit xp̄c
ministeriū tuū ī dm̄ī· Iam q maior
urget erit nullus ut· Imple· i· pfecte
ople scīa· s· doctrina ⁊ uita q ministerium hu
milr īple pseuerant ut melius īple
as· sobrius esto· i· in omib; mod⁹ tua
hoc dicit· ne forte oratione dei prepa
se nimis affligeret· i· pe· v· sobrii estote ⁊
uigilate ⁊c· Et sbdit cām exhortatōis
**Ego enim iam delibor·** Hic uitam
·s· xp̄i in quietate sue integritatis· ū pmo ostendit
q integrum sit· Ego q bñ uixit· ibi·
bonum certamen· Tercio pmū ei paratū sit
ibi· in reliquo reposita· Ego quide
⁊ alus scīs erit· i· nō solū ante· In prima
tangit pmo signum ppinquans· q iam
delibor· Ego ipsum ppinquare mortis q
tēp⁹ resolutionis· Dicit ergo· q· iugula
[illegible] ⁊ sic [illegible] ego iam immo de
libor· i· degustor ⁊ immolo deo offerri
sicut sancta hostia· qui· n· aliq̄ liq̄d deo off
erebatur degustabatur sacerdos· an eet
dignum offerri· ul nō· ul sic passiones
apli· q· quedam p̄hia cōnes erant· sb
ista metaphora d· Ego· iam delibor
·s· p maceratione ⁊ temp⁹ mee resur
rectionis instat p morte· mors· n· scōr
resurrectō dr· q de carcere corporis edu
cit· ps educ de carcere aīam meam· corpus
aut prope ne resurrectō· s; religatio·
q ligatur aīe corporib; uicissim [illegible]
dr· xxii· ligatis manib; ⁊ pedib; mitti
te eum in tenebras exteriores· Sbdit

**Bonum certamen·** Quia bñ uixit
ū ad expsionem bone uite uī dicit·
In primis boni pugilis· cursoris agili
fui fidelis· fuit n· bon⁹ pugil in bello
fidei· Ideo d· bonum certamen certaui· agilis
cursor in campo scli· Ideo sbdit cursū
consumaui fidelis famulus in domo dni· Ideo
addit· cursū consumaui· fidelis famulus
[illegible] Ideo addit· fidem seruaui· Circa
certamine notandum duo· gen⁹ q bonum ce
[illegible] inequales ⁊ debi
tu gen⁹ ⁊ pfect⁹ act· Dr· q² bonum ce
hoc duplr [illegible] pmo in se q eni
ds [illegible] uī suis [illegible] istare·

Videt q cursū consumaui· Alio m̄ sic· Iam
temp⁹ resolutiōis mee instat nō ti
meo· q bonum certame certaui· fidē contra aduersa
rios hactenus defendendo· i· cor· ix· sic pug
no nō· q· aere uerberans· cursū consumaui in
fide suscipe uolentib; pdicando· ⁊ ad maior;
cui sūt· no tāt· etiam ⁊ fam̄lem ⁊ persecuti
one q uelocit currit· famulus eius· fidē seruā
in confessione fidei pseuerando ⁊ in ea
q̄si capite xp̄iane religionis expuendo
hec est prudencia serpentis· qui toti corpus expo
nit p tuendo capite· Hic sbdit pmū q pati

**In reliquo reposita est·** Et in q nō ĩt
·iiij· s· bītudo q corona iustitie· bītfica
bile· q reddet michi· bītificans· q dns iust⁹
Oportunū bītificandi temp⁹· q illa die·
Dicit ergo in reliq̄· i· ī futuro tempe· reposita e
m· q· in deposito· q nullus aui auferret· sup· i·
scio cui credidi ⁊ certus sū· corona iustitie· i·
que debetur iustis· i· pmiū eternū q debetur
uictorib; q uocat corona· q̄ stimabile· ysa·
xxviij· Erit dns exercitu corona glorie ⁊ sti
exultatō ius residuo ppli sui q reddet m̄
dns· q· s· iā ꝑmisit ⁊ ego merui· Ideo d·
reddet illo die· s· in die mortis mee· hoc
faciet· q ipse ē iust⁹ iudex· ps deus iudex
iust⁹ fortis ⁊ paciens ⁊c· Non soli aut m̄
reddet hc coronā· s; ⁊ his omib; q diligūt
aduentum eius· ultimū· s· ad iudiciū cla
mantes cū· Iohe· apo· ult· ueni dne ihū
nō his qui timet· i· q̄ huic timentur· s·
peccatū mortale· osee· vij· qd facietis
in die aduent⁹ eius· ul q̄ diligūt aduē
tū ei⁹· pmū· s· ī carne· qui· s· eū fidē ⁊ op
ib; nō īpugnant· ergo corona glorie ē futura·
ūn dr in reliquo· s· tempe parata· ūn dr
reposita ꝑpetua· ūn dr corona ichra· ūn
dr iustitie· Debita· ūn dr q reddet m· cer
tissima· ūn dr illa die cta· ūn dicit· iust⁹
iudex· Dicit quē sr̄ illud qui iudicatur
est uiuos ⁊ mortuos· glo· qui uiui re
pientur post psecutiones anti xp̄i· q
re q illi nō sūt morituri· d· hebr·
ix· statutū ē omib; semel mori· post hoc
aut iudiciū· Ro ōs sr̄ morituri· q ds
sūt pro quantuali ob hem· q aut dr q
iudicabit uiuos ⁊ mortuos· hec distīctā
refertur ad tēp⁹ an iudiciū nō ad tēp⁹
iudicii· q tc ois erūt pri⁹ mortui
⁊ post resuscitati· Quia iusta oportune
ē· fimo oportun⁹ magis erat [illegible] edi

fiunt. Ro. viii. In glo. exaltat pius. Et edificant
postmodum. [C]orona iustitie illos pervenientes annibus
glo. pervenient libidinis corrumpit in carne i
terris castitatis. Vn. glo. solo pervenient mar
tiris potitur aureola virginitatis. Ro. non quia
hoc potitur virginitatis corona. Sed cuius integritas
.i. puritas omnimoda sit perfecta. ut reddit
reparari potest per penitentiam. [Q]ui diligunt adventum eius. Contra
Quam autem omnes desiderant iudicem. Ro.
inimicis ... amat. l. quod est inimicis et amicis ab
aliquibus eorum magis timetur in quibus contra [E]t
super illos sobrietate. glo. hec vitia omnis abhor
terepat. qui non temperat fidem aut spem aut caritatem
cum non sit circa eandem materiam. Ro. i. temper
ancia mores informando et remonendo. philez
l. excellentiam [C]eterum tu sis consummatum. glo. in glo.
quod potuit hoc dicere cum restabat passionis
tam magne certamen. Ro. in glo. hoc dicit
non quod tempus plenum. et quia spem fluat. [Q]ui qui
reddet in die. Contra Ro. vi. gratia dei vita eterna.
ergo ex gratia datur non redditur ex iustitia. Ro.
et ex gratia datur operatione bona ad radicem
nimis et ex iustitia operatione bona a Ro. ...
et conclusum libri arbitrii [H]ec est quippe ...

[F]estina autem venire ad me. ton(um) epistole
post salutationem gratiarum actionem et instructionem
posuit. quod epistole conclusione magis ostendit affectum
suum ad thimotheum. primo enim ad se vocando
secundo salutando. ibi. salutant te eubolus. In
prima primo monet ut festinanter veniat. secundo
ostendit cum quibus personis et rebus venire debeat.
ibi. marcum assume. tertio ut magis festi
ne vigilia que iam absentia sustinuit ... in fi
mat. ibi. alexander erarius. [R]ecto ... dicitur
per quem locum et quando venire oporteat. ibi. era
stus remansit. In prima ponit primo exhorta
tionem. secundo exhortationis rationem. ibi. demas enim
me. [D]icit ergo festina. quia ita tempus resolutio
nis mee instat. et quasi sit festina. festi
na ad me venire cito. quia nolo te ante mor
tem meam. Ro. i. desidero videre vos ut ad imper
tiar gratie spiritualis nec solum ob hoc festina. sed
et quia quodammodo sum solus. demas enim me delin
quens adimplevit. est enim amator temporis et non
permanebit in tempore tribulationis. Hic est ille demas
de quo colo. iiii. Salutat vos lucas medicus
karissimus et demas. Ipse magis diligens hoc seculum
presens non futurum .i. amore presentis seculi me
deliquit et abiit thessalonicam que est civitas ma
cedonie. Fatuus demas. qui declinat a bono

et adheret malo et fuit monitus precipio. Cres
cens abiit super in galathiam. vidi
ante nullus invenisse tenuis sed ... in
suis. autem abiit in dalmatiam. tamen lucas
.s. euangelista est mecum solus. [C]riso(stomus).
lucas in dividuum se habet ad paulum
quia et evangelium scripsit et acta et vim ...
les epistolas .i. catholicas amator laboris
et disciplinae. [H]ic ostendit cum quibus ...
[M]arcum assume. [V]enire de
beat. et primo cum quibus personis. secundo cum quibus
rebus. ibi. penulam quam reliqui. In prima
primo tangit personam assumendam. secundo
assumptionis causam. ibi. est enim mihi utilis. tertio
solvit questionem tacitam. ibi. tithicum autem misi
[D]icit ergo marcum assume. et adduc
tecum. hic erat consobrinus barnabe. sicut habetur
colo. iiii. qui aliquando iohannes dictus est ob
quem fuit dissensio inter paulum et barnabam. act. xv. Hic est de quo petrus scribit .i. pe.
v. Salutat vos ecclesia que est in babilone.
et marcus filius meus. aliquando cum petro
aliquando cum paulo fuit ut dicit haymo.
est enim mihi utilis in ministerium evangelii. scilicet predicationis. [C]riso(stomus). Sed in vinculis existens
non negligebat evangelii predicationem
thicicum autem misi ephesum quia necessaria
ibi agere. unde facilius venire potes
quia per hoc non impedietur officium tuum
de hoc tycico col. iiii. quecumque circa me sunt omnia
nobis nota faciet tichicus karissimus.

[P]enulam quam reliqui. [H]ic ostendit
cum quibus rebus venire debeat. et primo
cum quibus vestibus. secundo cum quibus libris .i.
libris. [D]icit ergo penulam quam reliqui
troade apud carpum illuc veniens
tecum affer tecum. [Q]uid sit ista penula
duplex est opinio. Secundum haymonem penu
la est vestis consularis. quam sibi ob re
cordationem retinuerat a patre suo consue
tudo .n. erat romanis ut se pacifice
recipientes vocarent fratres et dantes
eis romanas libertates et potestatem ... 
... et consules et insignia consularia.
hec ergo concesserunt tharsensibus. sibi ob
... et ... eos ... 
bus. unde quos erat pater pauli qui nobilis
erat et unus de consularibus. et habebat hu
iusmodi consulare. unde et paulus vocat se
cive romanum. act. xxv. [H]uiusmodi

contra vestem penulam vocat sicut haymonem. et
haut vult sibi afferri. sicut secundum penulam
volumen legis quod vult sibi afferri. affer
inquit penulam et libros. scilicet sep... singulariter me
aut membranas in scriptas ut ibi scribam
epistolas meas ad memoriam aliorum meam.
**Alexander erarius.** Hic incitat magis
festinet insinuat ei mala que me absen-
tia sustinuit. Ubi tangit terciam gratiam personarum
primo personas inimicas. que ei tribulationem intule-
runt. secundo personas infidas que eum ex timo-
re dimiserunt. ibi. In prima mea defensione.
Tercio personas amicas et laudandas que ei in
tribulationibus alii subvenerunt. ibi. Saluta pri-
scam et aquilam. In prima tangit primo ale-
xandri culpam. secundo penam futuram. ibi. reddet
illi dominus. Tercio exhortationem futuram. ibi.
quem et tu devita. Quarto sue cause iustam
ibi. valde restitit. Dicit ergo. alexander
.q. illi me dereliquerunt. sed alexander erarius
.i. faber eorum que fiebant ex ere. vel custos
erarii demetrianus multa mala ostendit mihi. i.
fecit. hic est alexander qui fabricabat ede-
diane apud athenas. qui omnis contra apostolum com-
movit. vel aut hoc falsum sit vel legitur. sed act.
xix. demetrius apud ephesum talia fecisse
reperitur. ostendit non fecit. quia processus illa
non venit ad finem. et propositum eius. sed cessa-
vit. hic est alexander qui dicitur circa fidem naufra-
gasse. i. thi. i. et quia hoc fecit reddet illi dominus
non dicit reddat. sed reddet. quia illud est pronunciantis
non imprecantis. reddet inquam sed opera eius. apo.
xiiii. opera enim illorum secuntur illos. quem et
tu devita tanquam excommunicatum et hereticum valde
enim restitit verbis meis. non solum persequendo
sed et alios contra me commovendo. Hic tangit
**In prima mea defensione.** personas
infidas. vel ostendit primo quod solus relictus
fuit. secundo quod relinquentibus parcit. ibi. non illis
imputetur. Tercio quod deus eum adiuvit. ibi.
dominus mihi astitit. Quarto quod plene eum libera-
vit. ibi. liberavit me dominus. Dicit ergo.
In prima. q. Ita non fecit alexander. sed et alii
me dimiserunt. quia in prima mea defensio-
ne. i. qua primo cepi defendere evangelium contra
illum alexandrum. et propter hoc innuit se sepe
congressum. vel in prima mea defensione. i.
tribulatione. quia presens tribulatio defensio dicitur. quia
iustos a futura dampnacione defendit. ne-
mo mihi astitit adiutor. sed omnes me dereli-

querunt. Zach. xiii. percute pastorem et dispergentur oves
gregis non illis imputetur ad culpam. quia hoc ex
humano timore fecerunt. sicut et discipuli qui christo relic-
to fugerunt. matth. xxvi. Hic ostendit quod deus eum ad-
**Dominus mihi astitit.** iuvit. vel primo sibi astitisse in-
venit divinam presenciam. secundo presentie efficaciam
ibi. et confortavit. Tercio efficacie utilitatem. i.
ut per me predicatio. Dicit ergo. dominus mihi astitit
adiutor. scilicet ad patiendum quasi. scilicet. phil. ab omnibus
relictus sum. ps. non modi multi delicti. hebr.
xiii. dominus dixit non te deseram. neque derelinquam. i. con-
fortavit me ad predicandum. ysa. l. dominus
et confortans in die tribulationis confortavit inquam ad
hoc. ut per me predicatio impleretur. i. per me ad mul-
tos plene deveniret. quia a ierusalem usque ad yllirici
replevi evangelium. Ro. xv. et audiant omnes
gentes evangelium. scilicet predicacionem. ps. in omnem terram exi-
vit sonus eorum. et cetera. et quia liberatus sum nunc de ore
leonis. i. neronis. sed postmodum ab eo occidendus.
cum .n. venissem romam vinctus permissus est
libere predicare. sicut patet act. ult. Ideo neronem
dicit leonem. propter furorem et fortitudinem regalem.
vel de ore leonis. i. diaboli. qui dicitur leo fre-
quenter. propter suam crudelitatem. i. pe. ult. tanquam leo
rugiens circuit. Hic ostendit quod dominus eum plene
**Liberavit me dominus.** liberavit. et primo tangit
liberationis beneficium. secundo commendat beneficium. i. gloria
In prima tangit liberacionem duplicem. primam statim
in presenti ab omni culpa per graciam. secundam exhiben-
dam in futuro ab omni pena per gloriam. ibi. et sal-
vum faciet. Dicit ergo liberavit me dominus. non alius
ps. dominus adiutor meus et liberator meus. liberavit
inquam ab omni opere malo in presenti per graciam omnia
gratia et liberacionis actualitas. quia liberavit et libera-
di necessitas. quia me. scilicet ab omnibus delictis. et libera-
tis potestas. quia dominus est nemo resistere potest et om-
[illegible] quia ab omni opere malo et salvum fa-
ciet me futuro. propterea dico ducens me in regnum
suum celeste per gloriam. non in regnum terrestre.
Jo. xv. regnum meum non est de hoc mundo. ergo
quod est de hoc mundo non est de christi regno. et ecclesia
consecrativa sanctorum. i. thy. v. regi seculorum immorta-
li invisibili soli deo et cetera. [illegible]
Aliud hic quod sic captivum continet liberari multis
sicut probatorem. Gen. xix. recordatus est dominus
primo per suffragia sanctorum. sic hoc premittit et propter sanctam
Abrahe et liberavit loth destructione sodome. et adorare
veniendi sunt et exaudiendi. i. reg. xiiii. liberavit illa
die populus ionatham ut non moreretur. scilicet oratio saul.
Secundo per beneficia elemosine. sic ad mediant mortem ut

manapuit carcer pro obsequio muneris. ps. beatus qui intelligit super egenum et cetera. et conservabit a pena et pugnabit in pugna munificabit in gloria beatificabit in gloria. tho. iiii. elemosina et cetera. que ergo a natos. Iam in primam comple? extit in oratione.

Tercio per supplicia corporis. sic hoc qui faciunt cum confessione et satisfactione. De primo. pro. vi. fac ergo dico fili mi et temet ipsum libera qui et cetera. Quarto. pro. xi. exo simulatorum liberabit eos. Unde est in foro pnie. Unde Job. xxxiii. libera eum ut non descendat in corruptionem inveni in quo propicier ei. consumpta est in carne eius a suppliciis. hoc est contra delicto so... Iam liberat quam mater que ...

Quarto per divinum beneplacitum. sic prius in decemp... acquiritur in dono redimitur in aliquo. Simul relevatur. Ps. eum. ix. qui fidem et clamaverunt ad te. tu autem exaudisti et liberasti eos.

Quinto per sensum discretionis. sic inde est alios predicat in tali loco vitat illum predicatum aut in mundo in malo consorcio. Ideo sap. x. sapientia iustum peccatoribus impius liberavit. Hostes enim non curant de principibus. flante iactant frumenta ut liberentur. cetera. ix. inter et mea.

Sexto per verbum supplicationis. sic pro audiens clamare filium naufragantem liberat eum sic pro ps. ad dominum cum tribularer clamavi et cetera. exo. iii. vidi afflictionem populi mei in egypto et clamorem eius audivi. et descendi ut liberarem eum et cetera. ps. et clamaverunt ad dominum cum tribularentur. Iam liberat iustum.

Septimo per iudicium equitatis. sic inde in fine et redemptionem impium. pro. xi. iusticia amorem habebit. ps. et fideles iustorum. pro. xi. ... liberatur et tradetur impius pro eo. ... et clam...

Saluta priscam. Hic tangit personas in ...ancias dicens saluta .q. alexandrum de cuius ... saluta priscam uxorem et aquilam virum eius hospitalis salutat. que apud eos hospitabatur act. xviii. et onesiphori domum .i. familiam suam .i. de in...am dum onesiphorus.

Erastus remansit. Hic ostendit per que locum qui venire debeat. et primo per que locum ... qui ibi festina ante hiemem. Dicit ergo erastus autem remansit ... in hec nominatur ut plo... ... cum ill... ... ... eos trophimum reliqui infirmum mileti. Est autem miletum ... ephesum ut dicit glossa. de isto trophimo. Habetur act. xxi. festina ante hiemem venire. glossa. pro ... et frigora ... ...

Salutant te. Hic ostendit suam affectionem ad thimotheum eum ad se vocando. hic ostendit eum salutando. et primo ex parte aliorum secundo ex parte sua. ibi. dominus ihesus christus. Dicit ergo. salutant

.q. Ita moneo ut festines et ut effectui ... qui in eo ... cognitum ... ... nemas. scias. que salutat te eubolus et prudens et linus. hic linus sic dicitur ... ... ... historia. ... post petrum episcopus romanorum. et claudia et salutant te omnes fratres. Hic salutat eum ex parte sua. 

Dominus ihesus christus. optat ei primo dominum presenciam. secundo prosperitatis gratiam. ibi. gratia vobiscum. Dicit ergo. Ita illi salutant te nec solum ipsi. sed ego et te saluto. sit dominus ihesus christus cum spiritu tuo. sit aliter enim male est spiritui ... nos ... ... cor. xi. ve soli qui ceciderit non habet sublevantem se et non dicit. cum corpore. sed cum spiritu et cum spiritu est ... re ... cum corpore non. sed in corpore ut in templo. i. cor. vi. an nescitis quia membra templum sunt spiritus sancti. Est ergo ... cum timore. ihesus. i. salvator cum amore. christus. i. unctus cum honore. ergo. cum spiritu tuo sit dominus propter timorem. ihesus propter amorem. christus propter honorem. ut se timeas dominum. quia beati omnes qui timent dominum. ames ihesum. quia qui non amat dominum ihesum anathema maranatha. honores christum.

Gratia nobiscum. Ideo nec admonuit ... gratia vobiscum .i. tecum et cum ceteris sit semper. Amen. ...

Hic querendum festina venire. ... cum episcopus ... ... erat. ergo ... ... ... ... ... ... ad tempus ... ... ... que ... est ... ... cum ... Item ... penulam quam reliqui. glossa. penula est vestis consularis. ... ... ... ... quibus ... non quibus ... Dicit ergo hic ... ... ... vestis illa ad ... ... ... ad ... romane ... Item ... et libros quero ... ... et libros ... erant ... revela... ... ... ... non ... ut ... sic ut eos ... ... ... Item ... me de ... ... lucas ... ad ... ut dicit glossa. ... de ... ... ... ... ... ... Item ut audiant omnes gentes ... ... ... ... ... ... ... ... audierit ... ... ... Item ... illa ... ... ... glossa dicit. que erat uxor ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ...

1
2
3
4
5
6

ordine gratie. licet in prioritate ordine nature.
Item sicut ille trophimum reliquit infirmum.
quia quare non sanavit eum. ratio quia non erat
expediebat in miraculo. quia sed erat hu-
manum remedium. Item sicut ille. claudia
queritur quare ecclesia hanc solam vilem per
habet sicut ipse dicit ceteris clariorem et nobiliorem.

Erudit homo filium suum.
Deut. viii. Sciens autem arbitium
unum quasi cum omnis cogitationum. Iacobus in con-
venientiam perfectionis epistole in summa sciamus certe
omnis videamus que in illo proponit ipsi mittit.
Causa efficiens est apostolus. que notatur in homine.
causa materialis. titus erudiendus. que
notatur in filio. Causa finalis instructio titi
quod notatur in eruditione. Causa formalis patet in
divisione epistole. Ergo homo paulus. filius titus.
eruditio finis. eruditionum autem in qualibet
conveniat quod duplex. causa in quolibet opere
concurrens. scilicet efficiens materia forma et finis.
Circa efficientem est considerandum quod triplex genus
hominum proprie erudire. Erudit enim
pater filium. ut hic erudit homo filium suum
sicut aquila provocans ad volandum pullos
suos et super eos volitans. Ecclesiasticus xxx.
erudi filium tuum et operare in illo et cetera.
Magister discipulum. ecclesiastici xxxiiii. vir peritus
erudit multos et anime sue suavis est sicut lux
erudit de coloribus. Iustus plurimos sicut re-
iustus impium. Proverbiorum x. labia iusti erudi-
unt plurimos erudit de rectitudine. Ecclesiasticus xiii.
In corde prudentis requiescit. sapientia et indoctos
quoque erudiet. quia ergo paulus erat pater. titus
erat filius. paulus magister titus discipulus.
paulus iustus titus iniustus. Ideo eius est
erudire. titum. hic est ioseph qui constitutus
fuit dominus universe domus sue. ut ezechielis.
Circa materiam notandum quod titus erudiendus
[illegible] ex [illegible] ex [illegible] sunt
bona. [illegible] ex [illegible] premia.
Erudit ergo sapiens. vi. coram me in [illegible]
facie hominis. deuteronomium. viii. dominus deus tuus erudivit
te ut custodias mandata dei et ambu-
lares in viis eius. ysaias. viii. in forti manu eru-
divit me ne irem in via populi huius. Ieremias
et plaga erit. ii. apparuit gratia dei erudiens
Expectare premium. osee. vii. erudivi
me et confortavi. me et [illegible] cogitati-
nos ut ab negantes et cetera. quantum ad fugam
mali sobrie et cetera. quantum ad oppositionem boni expectan-
tes et cetera. quo ad spem premii.
Circa formam notandum quod triplex fuit per
eruditio. videlicet.

Per [illegible] unctionem. sic eruditi sunt aun
qui philosophi. proverbiorum vi. cor sapientis erudiet
eum et labiis addet gratiam.
Per humanam instructionem. sic eruditi sunt
philosophi discipuli ecclesiastici. vii. filii tibi sunt erudi
illos incurva illos a pueritia illorum.
Per divinam inspirationem. sic eruditi sunt sancti
viri. Iob. xxxiii. per sompnium in visione
nocturna. quando irruit sopor super homines
tunc aperit aures virorum et erudiens
eos instruit disciplina. ut avertat hominem
ab his que fecit. Ecclesiastici videlicet
Circa finem notandum quod eruditio utilis est ad
ad acquirendum sapientiam. proverbiorum viii. ego sapi-
entia habito in consilio et eruditis cogitationibus.
Ad evitandum gehennam. proverbiorum xx. qui erudita vite
super eruditum ventrum dei in filio non videbo
Ad assequendum gloriam. danielis. xii. quod ad iustitiam
qui erudiunt multos. quasi stelle in perpetuas
eternitates. Iam patet que sint cause huius epistole
quia breviter tanguntur in argumento quod premit-
tit glosator. ubi tangitur primo causa fi-
nalis. quando titum commonet et instruit. secundo
materialis. quod de constitutione presbyteri et de spirituali
conversatione et hereticis vitandis. Tertio efficiens
qua scribens ei a nicopoli. formalis patet in modo
agendi. Sicut autem est hanc epistolam scribit.

Paulus servus dei apostolus ihesu christi.
Apostolus tito discipulo suo. Cretensium
archiepiscopo. Primo enim paulus ingenuam archi-
episcopum commonuit. hic aliquantulum mollis
et patiens et remissus in correctione subditorum
erat ideo ipsum ad severitatem et auctoritatem officii
sui animat. scribit autem ei a nicopoli ante
Iuncto. Ergo apostolus in hac epistola est titum admonen-
dum exequendo episcopale officium commonere. modus agen-
di patet ex divisione epistole. primo enim ponit salu-
tationem. secundo instruit eum circa episcoporum sufficientem
ordinationem. ibi. huius rei gratia reliqui te.
Tertio hortatur ad subditorum suorum diligentem
informationem capitulo ii. et iii. Quarto ponit
conclusionem epistole. capitulo iii. Circa finem. ibi
cum misero ad te artheman. In prima ponit
personam salutantem. secundo salutatam. ibi. tito
dilecto filio. Tertio salutationis formam. ibi.
gratia et pax. In prima personam suam describit
tomonter(?) quater. primo a statu suo. sive conditione
te. secundo a fidei sinceritate. ibi. secundum fidem. Tertio
a spei certitudine. ibi. in spem vite. Quarto
a predicationis auctoritate. ibi. manifestavit
autem temporibus suis. Ista enim iiii. perficiunt
predicatorem et prelatum. Servus autem quia non
instituto dei. vitas [illegible] quia non in agitatione

fidei. Executoris primum quod non infra ipse excepit
amictus officii quae sunt credenda praedicando
fidei praedicator enim sanctitas dat exemplum
vitae documenti. Executoris primum amictus
officium. Dicit ergo paulus nomine suae conditio-
nis inquit non tamen sed dei. servire regnare est.
apostolus dignitate. Christi ihesu. qui primum accepit ...
et aplam ... Hic tangit suam fidem quam
secundum fidem electorum. Commendat autem eam. primo a suo
quae est electorum dei. scilicet ab aeterno. quae est de veritate
agnoscenda. Veritatis a commodo. quae est de vero
secundum pietatem. immutabilis fidei. quae certa ...
Dicit ergo secundum fidem. quia paulus secundum fidem
hic dico electorum secundum fidem electorum dei ...
eius et praedicavit fidem quam tenent ... qui sal-
vantur electi dei quam ostendit esse rectam ... quod
possunt electi mundi tempore ... xxviii
et secundum agnitionem veritatis. et hic ponit fidei
agnitionem. quia fidem sequitur agnitio ... vir-
tus ... non credidimus non intelligetis.
veritatis dico quae secundum pietatem
est. i. secundum christianam religionem. secundum ... 
quae est in spem vitae aeternae ... 
quam promisit. i. ad christianam religionem.
Qui non mentitur deus. Hic tangit ... sive certitudine
quae est de vita aeterna a deo promissa ... 
... scilicet paulus ... quia vita ae-
terna promissa ... quia de qua non fuit promis-
sionis certitudo. quia ante tempora saecularia ... 
... apostolus ... apostolus ... 
... vitae aeternae. i. praedestinata ... 
vitae aeternae ... apostolica officii ... 
est eis ... gaudete et exultate ... 
... in caelo ... 
... ab aeterno deus praedestinavit ...
... quod non mentitur ... 
implebit ... deus ... 
... 
... ab aeterno. Hic innuit ... in
Manifestavit autem temporibus suis. praedica-
tionis sive ... manifestavit autem
de praedictis temporibus suis ... verbum suum. i. filium
suum. gal. iiii. ubi venit plenitudo temporis misit
deus filium suum ... salutem suam in
... manifestavit verbum suum. ...
manifestavit nobis vitam aeternam quae ipse est vita ... 
manifestavit dico ... in praedicatione ... 
... quae credita est mihi ... fideli dis-
pensatori. i. cor. ix. dispensatio mihi credita est ... 
... secundum praeceptum salvatoris nostri dei. i. ihesu christi
de hoc praecepto act. xxii. vade ad nationes
... 
electionis est mihi iste. Secundum ergo praedicandi eum
... quae manifestavit ... 

... quibus ... 
est in secundum praeceptum paulus ... scribit tito di-
lecto filio. ... non secundum carnem sed secundum communem
... fidem catholi-
cam quae est ... illuminat om-
nem venientem in hunc mundum.

Gratia et pax. Hic exprimit salutationis
formam ... salutem optimam implorat
... ibi gratia et pax
... ibi a deo patre ... 
... ibi et christo ihesu. Gratia ... 
... remissio et pax ... 
et ad deum reconciliatio ... 
... pax ... non est
pax impiis ... 
... omne datum optimum ... 
Iac. i. et christo ihesu ... salvatore nostro
omnium ... sufficientiam sed non ... efficaciam.
i. thi. iiii. qui est salvator omnium et maxime
fidelium ... salvatore ... 
duplex salvator ... 
... qui mandat salutes iacob
et addit ... salvator ... 
... 
xxxviii. Ecce ergo modus salutandi ... 
... salvat ... christo ihesu ... 
... ihesu salvatore nostro ... 

Huius rei gratia. Postquam posuit salu-
tationem ... suffraga-
neorum ordinationem ... primo quales episcopos
... quales in suae
... Cum multi inobedi-
entes ... quales debent esse epi-
scopi ... ibi ... 
ibi ... suae civitatis esse. In prima ...
... ut episcopum ordinasset ... 
... 
... constituat ... constituas per civi-
tates ... sine crimine est. ...

Reliqui te Cretae. Hic ... 
lictus cretae ... ibi ... episcopum
ordinando ut ea quae desunt corrigas ...
... et ut constituas. i.
... constituit per civita-
tes singulas presbyteros. i. episcopos. nomine
enim presbyteri intelligitur episcopus ... 
sequitur ... episcopum ... 
... 
... nomen ...
... dignitatis constituas ... 
... sicut ego disposui ... 
... ut ... pastoral ... 
... sustineant. Exo. xviii. provide de
omni plebe viros potentes et timentes deum

filio

d

eum

quae non constituit ... non secundum ... statuit

in quibus civitatibus et qui oderunt avaritiam et constitue ex eis tribunos et centuriones et quinquagenarios et decanos qui iudicent populum omni tempore. utrum et sit peccato malo sive

**Si quis sine crimine est.** Ostendit quales constitui debeat. et primo quantum ad bonum conversationis. secundo quantum ad perfectam castitatem. i. unius uxoris vir. Tertio quantum ad temporalis dispensationem. i. filios habens fideles. nullus enim qui filios habet infideles ad dominum sine querela ad proximum sine rebellione ad prelatum suum. **Unde** Gregorius. siquis quasi tales constituas quales disposui et videlicet tales sicut sine crimine est. in dominum sine peccato. certe enim ieiunia nullus recte potest ordinari. quia sicut dicitur in quinto psalmo non bene ipsi nos seducimus. i. Io. i. Hoc dicitur sine crimine. i. sine peccato accusabili quia sine augustinus crimine est peccatum accusatione dignum quod peccati vocatur macula in lege levitici. xxi. homo de semine tuo qui habuerit maculam non offeret panes deo suo. unius uxoris vir. i. virginis et incorrupte. et hoc dicitur propter sacramentum. episcopus enim sicut sponsus sit ecclesie quam oportet esse unam virginem. sed episcopi sit et habens filios fideles. i. sane fidei ad dominum. hodie solatia sunt filii. Frenati sunt nepotes filios dico non qui [illegible] luxurie et hoc quantum ad prelatum. sic filii heli. i. Reg. ii. aut non subditos. i. rebelles. quantum ad proximum sunt. i. dis[...] aplurato filiorum attestatur negligentie patris. i. Reg. ii. qui dominum sine peccato esse nolunt. quomodo ecclesie dei diligentiam habebit. **Secundum** de bigamia. vii modis committitur primum **Unus** est quasi talia uxorum primus cum is est qui quis diversis temporibus habet plures uxores legitimas tamen successive. Secundus qui quis diversis temporibus habet plures uxores. Tertius qui quis eodem tempore plures habet uxores de quo ante dicere non possunt. **Cognatus** dicitur bigamus quartus. qui quis cum vidua vel alio matrimonio. Quintus qui quis cum uxore corrupta sive cuiusque virum habuerit sciens vel ignorans committitur. **Sextus** qui eius uxorem habet postquam ab alio cognita est cognoscat. esse de facto dicitur bigamus. Septimus qui quis post votum solempne contrahit.

**Oportet episcopum.** **Hic** ostendit quales debet esse episcopi in ecclesia constituendi et quo ad declinationem mali. secundo quantum ad opus boni. sed hospitalem. tertio quantum ad doctrinam. ubi dicit amplectentem eum. quantum ad declinationem mali duplex. primo in generali. secundo in speciali ibi. non superbum. ubi tangit primo duo mala interiora. unum frequentius contingens in superioris. quod est superbia aliud in dominis. quod est iracundia. secundo duo mala exteriora. unum quantum ad se quod est violentia. aliud quantum ad proximum quod est percussio. tertio unum ad utrumque. sed negotiatio. **Dicit** ergo. oportet quod tales constituas. probos

oportet enim episcopum sine crimine esse. i. irreprehensibilem de crimine non de peccato. quia quis potest dicere. mundum est cor meum purus sum a peccato. Proverbia xx. et hoc sicut dei dispensatorem. quia dona dispensare non superbum propter elationem quia super alios sit dignitate. non enim debet superbire. Eccli. xxxii. rectorem te posuerunt noli extolli. quia sedes ducum superborum destruxit deus. Eccli. x. non iracundum propter indignationem. quia Jacobi i. ira viri iustitiam dei non operatur. non violentum propter ebrietatem. Ideo prohibitum est in lege levitici x. Aaron et filiis suis ne tempore ministerii sui bibent vinum. non percussorem propter potentiam. Ii spiritualibus non malo. ii corporalibus gladio laicorum. cui potentiam non in ulla sua percussio nis. sancti sui in signum episcopalis auctoritatis dicit iudicibus exprimentem (?) in iustitiam per correctionem malorum. sicut per pandus superius per actionem laborum. Tertius. quantum ad cupiditatem. **Non turpis lucri cupidum** hic tangitur malum quod est permixtum per ambo exterius. quantum ad turpem negotiationem. hoc est quod dicit non turpis. i. non secularis lucri cupidum. i. non negotiatorem. i. Tim. iii. non turpe lucrum sectantes. et hoc quia nemo militans deo implicat se secularibus negotiis. ii. Tim. ii.

**Sed hospitalem.** Hic post declinationem mali hic hortatur ad operationem boni. ubi tangit primo ea bona inter prelatibus. secundo ea in specialibus. ibi iustum sanctum continentem. Inter prelatibus tangit tria bona primo quantum ad proximum. sed hospitalem. secundum quantum ad inopes. sed benignum. Tertio quantum ad se ipsum. i. sobrium. Inter specialibus tangit tria primo quantum ad proximum. i. iustum. secundo quantum ad deum. ibi. sanctum. quantum ad se ipsum. i. continentem et hoc est quod dicitur. Oportet episcopum esse hospitalem pietate domus ii. episcopi debet esse episcopis sicut hospitale ut domus loth. Gen. xix. et domus abrahe. Gen. xviii. unde hospitalitatem ipse habet de se unum legem interrogationi quem dicit esse tamen ipse habet de se unum repletum. Ier. xxxv. dicitur benignum in quibus enim dicit etiam et sicut sunt capite baculi quos eos ... potes dicit tempore. Eccli. iiii. Noli esse sicut leo in domo tua evertens domesticos tuos. sobrium ne in mensa faciat mensa pastoris. et per diversitatem ne mensam facitis forum et alorum. Luc. xxi. attendite ne graventur corda vestra crapula et ebrietate. Iustum proximo. i. sapientie. i. diligite iustitiam qui iudicatis terram. Sanctum deo. i. levitici. xix. sancti estote. quia ego sanctus sum. continentem se ipsum. quia Eccli. xxvi. non est digna ponderatio animae...

**Amplectentem.** **Hic** ostendit quantum esse episcopum in doctrina. et hoc duplex primo in vita. sed in meritum. i. ut potens sit. **Dicit** ergo amplectentem amore in vita ut dicit quod oportet esse interim. dulcia sanabus mentis eloquia ne (?) cum quibus secundum doctrinam est. i. quem docens est ad docendum. i. verbum fidei. i. verbum fidei. Io. i. innocentes ab his sine fide. i. verum sermonem. Io. in mundo quod est ... cum silentio nocet. si clamare non nisi latranti canis pastorum sunt ...

q sit ppo[n]itur

quin sic predicat arceat. quia amplectendo qui est secundum doctrinam. Beatus. quia fidelem sermonem.

**Ut potens sit.** Hic tangit officium doctoris debitum et primo quantum ad bonos. Secundo quantum ad malos. ibi et eos qui contradicunt. **Ut** glossa. Ita predicta habeat et hoc ut potens sit in vita et sana doctrina. ut potens sit in opere et sermone exhortari ad bonum sanctos de christo. legitur Matthaeus. ii. et loquebantur. sic potestatem habens et non sicut scribe et pharisei qui dicunt et non faciunt. Matthaeus. xxiii. exhortari in doctrina sana. i. sanantem officium et eos qui contradicunt ut illi ut [illegible] obloquendo. Secundo male vivendo. i. rebelles arguere de malo. ii. thi. iiii. argue increpa obsecra etc. **Tito** quem. glossa in principio. hanc epistolam scribit Tito quem dimittit episcopum. contra solum deus creator est. Secundo dicere accipit nomen ex [illegible] [illegible] tute. quia quod de nichilo fecit eorum prius nullum in esse creatum habuit. **Tim** quare prius sit. qui non [illegible] cum quasi sola diana. contra et nullus est. cum primum possit. Secundo primus. i. prodinauit. **Tito** dilecto filio. quia archiepiscopus erat. glossa. sic filium dicit. suum pontifex. fere non filius vocari debebat. Secundo quantum sibi supra dignitatem est tamen filius fide. quia in fide ab ipso genitus. unde dicit filio secundum fidem. **Tito** super illos secundum communem fidem. glossa. i. catholicam ut illum qui non crediderunt. Secundo. nisi enim non actu. sed baptismi. **Gratia** et pax. quare quod non addit misericordia sicut in epistola ad thimotheum qui filius erat episcopi. Secundo hoc est quia minus erat perfectus. thimotheus et magis senex. **Tito** a deo patre etc. quare quod non addit et spiritu sancto. Secundo. spiritus sanctus intelligitur in patre et filio. sicut nexus eorum. vel in gratia et pace. ut amor medius. **Tito** si illos sicut nunc. glossa. sunt et aliquid contra non ad [illegible] et munditia a fornicatione ut etc. glossa. quod semel fornicari est non post iterum contra matrimonium. Secundo non potest de vere. non post partam pristinam. i. non dum ferri illos unius uxoris vir. glossa. post baptismum. contra Augustinus. dicit. quod et ante baptismum. Secundo opinio Augustini et [illegible] et [illegible] quod culpa solvitur in baptismo non contra [illegible].

**Sunt enim multi inobedientes** etc. Supra ostendit quales episcopos preponeret suis [illegible] sitate. Secundo ostendit quod tales sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] secundum propter maliciam subditorum. Ubi ostendit primo maliciam contencium. Secundo plenius propter preterire testimonium. ibi. **dixit quidam ex ipsis.** **Ideo** monet attone remedium. i. quia ob causam increpa illos dure. In primo ostendit quantum mali sint subditi. Secundo quod niniio sunt arguendi. i. quos oportet redargui. In prima multiplicat pro malorum multitudinem. quia multi. Secundo maliciae magnitudinem. quia inobedientes vaniloqui et seductores. i. quia maxime qui ex circumcisione **Hi** glossa. [illegible]. ii. q. Ita oportet preparatis potens exhortari in doctrina. sanat eos qui contradicunt arguere et maxime

nimium est et. in tua duxit. sunt. ii. Tercia. secundum multi non dicunt quam [illegible] quia [illegible] istud est magis **Inobedientes** ad prelatos et rigores quod est contra [illegible] primum. quia quantum immolandi est repugnare et quasi scelus idolatrie nolle acquiescere. i. Regum. xv. vaniloqui ad proximos et pares. Secundo vana loquitur unusquisque ad proximum suum et seductores ad minores et inferiores. Matthaeus. xxiiii. surgent pseudochristi et pseudoprophete et multos seducent. sunt magis tales multi maxime qui de circumcisione est. secundum iudaice non in [illegible]. Secundo. iii. **Hic** ostendit **Quos oportet redargui.** Tempus sit arguendi. Secundo primo notatur frequentia arguendi nimium. Secundo necessitas cum [illegible] prima est vita perversa. quia domos subvertunt. Secundo est falsa doctrina. quia docentes quod non oportet. Tercia est intentio mala. quia turpis lucri gratia. **Quos** glossa. quos oportet redargui. i. frequenter arguat non pro [illegible] correctionis. sed propter [illegible] subversione aliorum. i. thess. v. peccantes coram omnibus argue ut et ceteri timorem habeant quia quod et vere arguendi sunt propter aliorum subversionem vitandam. quia ipsi universas domos. i. totam familiam subvertunt fidelium evertendo. secundum fundamentum totius spiritualis edificii. secundum fidem. In primo docentes et hoc faciunt. quia sunt docentes quod non oportet. quantum ad predicationes nimium predicantes. Secundo predicantes legalia debere servari. act. xv. quidam descendentes de iudea docebant fratres. quia nisi circumcidamini non potestis salvi fieri. Tercius. lucri gratia quantum ad predicationis intentionem. Secundo hoc a expositor. dupliciter. uno modo de lucro spirituali. sic docentes gratia. i. causa turpis lucri. secundum temporalis. i. propter questum michee. iii. sacerdotes eius in mercede docebant et prophete eius in pecunia divinabant. Alio modo expositor de lucro spirituali. sic docentes gratia turpis lucri. ut. secundum faciant aliquos proselitos. Matthaeus. xxiii. circuitis mare et aridam faciatis. unum proselitum. i. per. v. pascite qui in vobis est gregem non turpis lucri gratia. **Hic** probat

**Dixit quidam ex ipsis.** maliciam contencium per preterire testimonium. Secundo presens testimonium reddit. Secundo reprehenditur. i. testimonium hoc verum. **Dixit** glossa. dixit quidam. excellens non dicitur quod invenerit de sanctis auctoribus. Iste fuit epimenides cretensis. ut dicit Augustinus. propheta eorum non dicit propheta quantum ad hoc quod eorum nimium [illegible] non tamen propheta simpliciter sed poeta et sic dicitur. et ideo id dicto posuit. multis maxime [illegible] cum [illegible] ex suis auctoribus. dixit. magis. sic cretenses. sicut contra. [illegible]. xx. [illegible] ubi neque in bone [illegible] et in ore disciplinatorum [illegible] erit. male bestie de ava [illegible] sanguine. secundum

[illegible]

Quam ob causam increpa

[illegible]

Omnia munda mundis

[illegible]

Confitentur se

[illegible]

sed fabulosa post tempus revelate veritatis. Ut ingelo
b Ceterum omnia munda mundis. Act. xv. Abstinentes
nos a sanguine suffocato etc. hoc tamen est
non quia inmunda essent, sed ad tempus fuit in tantum propter
vitandam consuetudinem et dilectione ut eam dimitte-
A rent. Confitentur se nosse deum. Aliqua fides
et malorum est, ut fides est demonum. Iac. ii. uno modo quia
recte fides sit demonum, quia utrique informis sed
hominum alia non sed demonum alia voluntaria et
coacta. Glosa. Nota super id omnia munda mundis, quia
apud sanctos omnia munda sunt. Corde quippe ipsi domini vi-
primo eorum cogitatio, quia sunt ei tenebra contraria
sicut dicitur aer mundus quia clarus sine nebula. Matheus v. Beati mundo
Secundo eorum affectio, quia sine mala delectatione sicut dicitur
area munda cum ea sit palea. Matheus iii. Mundabit
aream suam meam. Ad Ebreos vi. Tertio manus mundae servientes
Tertio eorum oratio sine mente contra diversa, sicut vox munda
quia non patitur deformitatem. Iob xvi. Hoc patior sine
Quarto eorum opus, quia sine culpa maculante, sicut
scriptura dei munda que habet sine macula distinctione
Iob xvii. Tenebit iustus viam suam et mundis ma-
nibus addet fortitudinem. Sic Ecclesiastici minima quia
Quinto eorum oblatio sine ignorantia veritate ut
munimento sicut aurum mundum quia nimium ut
miscetur ad metallis malis. In omni loco offer-
tur nomini meo oblatio munda, quia spiritualis et debe
Sexto eorum confessio quia sine Christo et vino ...
est sine palea. Lucas xi. Date quod superest elemosinam et
ecce omnia munda sunt. Fornicatio et similia
Septimo eorum conversatio, quia sine aliqua offensione
sic speculum ut in tenui munda aliquando mancha ...

# Tu autem loquere que decent. Hic
est capitulum principale epistole post tractatum ii. p
misit salutacionem et instruxit eum de quibusdam
suffraganeorum ordinationum. Hic docet eum ad
diligentem subditorum instructionem. Docendi quo
modo se debeant prout superiori... Ro. omnis anima
etc. i. ad Thess. iii. In prima docet quo modo et de quo dicitur
modo se Ro. quare debeat monitor eos et acciperet. i.
Apparuit enim gratia dei salvatoris. In prima docet
quo modo vivendi sunt liberi. Ro. quando. Ibi.
Servos dominis suis subditos. In prima docet de
amonitione presenti senum, Ro. necessaria. Anus similiter.
Tertio adolescentulas i. adolescentulas ut viros.
Quarto iuvenum. i. Iuvenes similiter hortare.
In prima primo docet quo doceant in generali. Ro.
quo in speciali. Ibi. Senes ut sobrii sint.
b Dicit ergo Tite, quia isti docent quod non contractant
sic doctor catholicus loquere que docent sana
doctrina i. doctrinam sane fidei. ii. Thi. i. For
mam habe sanorum verborum. Hic sequitur quo
b Senes ut sobrii. Docet in speciali et quod

quod debent admoniri senes quo ad tempus
alia. Ro. quod ad spiritualia i. sani in fide. Iam
ergo ita loquere docens et amonens
senes ut sobrii sint in se quantum ad intemperantiam
quod i. Petri v. Sobrii estote. Prudentes quantum ad
continentiam ut non sint de senibus illis
a quibus egressa est iniquitas Babilonis. Dan.
xiii. Prudentes i. pudici decentes vel sociallanea
quia prius adornabile, Ro. per quam in ecclesiam
Eccli. xxv. Quam speciosa est veteranis sapientia
Iob xii. In antiquis est sapientia etc. Sani
in fide i. in fidei integritate et hoc quantum
ad venerabile per quam superbi et dilectione
dei et Christi quia informat fidem et hoc quantum ad com-
parabile. i. Cor. viii. Si in non fide. Iam
ut in orbes inusitatam caritate et in vino
nimis si et patientia i. tolerantia adversorum que
confirmat fidem et dilectionem et hoc quantum ad inviso-
abile. Luc. xxi. In patientia vestra possidebitis
C Anus similiter. Hic agit de amonitione
vetularum vel docet propter quod anus se habere debent
in fidem Ro. quantum in se i. bene docentes. In primo
docet quod se habere debent in ornamento quia
honeste in corrigendo quia in habitu sancto i. sanctimonia
tres. In iuniendo quia modeste. Ro. vino multo
Postea ergo anus similiter hortare sub prece nibi
tu secundum ut sine eorum ...sinus nolit et vino per
ferant societatem. Ro. Galo. ii. Thi. ii. mulieres
in habitu ornato non ornatae i. alias etiam
in ponderes sicut solet vetule imponere adolescen-
tulis. Levi. xix. Non erit tuum calamitas sic sunt
ipso impossibilis non multo vino. Sed utrumque ut
provocentur ad luxuriam ... se ipsam
Eccli. xxvi. mulier ebriosa ira magna. Bene
docentes ut non carmina vel cantatoria
vel sortilegia doceant sicut solent facere ve-
tule. Apoc. ii. permittis mulierem Iezabel que se
dicit prophetam docere et seducere servos meos.
Bene docentes inquam ita ut prudentiam doceant
i. discretionem electionum boni a malo. Ergo bene senes
quod contra gulam sint sobrii contra luxuriam pudici contra
avaritiam prudentes contra superbiam sani in fide contra
invidiam sani in dilectione contra iram sani in patien-
tia. Similiter anus beate quia habitus sanctus affectus
mansuetus gustus sobrius sermo discretus.
d Adolescentulas ut viros. Hic agit
de amonitione adolescentularum et primo quantum ad affec-
tionem Ro. quod ad conversatione Ibi. domus curam
Postea ergo adolescentulas. Hoc dupliciter sed adolescentulas
uno modo quod est in usu sit. Ita hortare anus
ut doceant prudentiam adolescentulas hanc sed
prudentiam ut ament viros etc. Alio modo et melius

nō tm̄ ill amore sp̄uali, et d̄ie diligūt ... inq̄t

fuit qui incepit ibi. Vetulas. Sic hortare sunt adu-
lescentulas ut viros suos ament. Tho. x. mo-
nentes ea honorare socros. diligere mari-
tum filios diligant. dilectioni enim addit. sup̄ a
more elatum. Pro. xiii. qui diligit instat. Vere
credit filium suum placentes non tamen intelligentia
Pro. xix. domus et divitie dantur a parentibus a domino autem
proprie uxor prudens. castas omnis continentia sobri-
etate abi et potus abstinentia. Ecc. prudentia respi-
cit usum spiritus. castitas usum corporis. sobrietas
usum sobrie temporalium. domus curam familie sive curam ha-
bentes. Et quantum ad inferiores. Pro. xiiii. sapiens
mulier edificat domum suam. benignas non lin-
guosas quantum ad pares. Eccl. xxv. mulier procella
... et linguosa viro quieto. Pro. xix. que inventa
vero prudentia viri in domo manere. subditas
viris suis non rebelles quantum ad superiores. Gen.
iii. sub viri potestate eris. Eccl. xxv. mulier
si primatum habeat contraria est viro suo. subditas in
quam. Et hoc ut non blasphemetur verbum dei. i. doctrina
evangelica. ab infidelibus. si prime mulieres viris suis
infidelibus inobedientes. Sicut admonere dis-
mus sic se habeant. sic dixi. et hoc ut non blas-
phemetur verbum dei ab infidelibus videntibus mala
mulierum christianorum. Hic agit de admonitione in

**Iuvenes similiter.** Hic enim quantum ad iu-
venes instruat. Ubi. Ro. ut omnes ex. l. In
omnibus te. Hic quantum iuvenes sunt hortare
quod si iuvenis prona est ad lapsum. Pro. ii. sic
sunt homines ad malum ab adolescentia. hortare
si ut sobrii sint. ut si sobrietatem magis carnal
nal conspice. Pro. ii. xvi. cui defecerit lingua
extinguetur ignis. in signum huius abstinentie
pueros ignis Babilonie. non lesit. Dan. iii.

**In omnibus te ipsum** Hic hortatur eum
ad doctrinam exemplo et primo in generali. Ro. in speciali
. i. in doctrina. Secundo. subdit autem monitum. i.
ut his qui ex adverso. Dicit ergo. In omnibus
. quod hortare alios et tu fac illa. et talis
hoc faciat in omnibus quanto doctores quanto alii
te ipsum. Phil. probe annuntiabilis exemplum eius debet bo-
norum operum non malorum. ... ut in malis prelati
. i. Thi. iiii. exemplum esto fidelium. et exemplum dico
in doctrina. recta. in integritate vivus bonis. in
gravitate morum quia anime pontificale et verbi
tum sit sanum in se irreprehensibile ab aliis. felix
prelatus quanto doctrina magisterii ... ipsius ...
vere gravis in effectu. cum lacunis irreprehensibile
in affectu locutionis. hoc autem facias. ut his
qui ex adverso est. i. ad illum. ... quibus in fideles
dicatur vel hiis multi dicere de nobis. i. pre-
... cum laco ... vitam in gentes habentes bonam

ut in eo quod detractant de vobis tamquam de malefactoribus
ex bonis operibus vos considerantes glorificent deum.

**Hic** queritur. Verum doctrines. Ro. i. Cor. ii. doceat mulieres
... doceat potest prudentia. ut abbatissa moniales. Sed mulieres
non in privato. Item si illud ut viros amet. Et loquitur cum
prudore viris debitum possint reddat quod exigunt. Quod
exigitur non est malum. Ro. ii. nec malum morale. Et hoc est tamen veni-
ale qui fit ex libidine. Item illud. sicut ut non blasphe-
metur. glo. si habent viros infideles quibus propterea sunt per
timore dei obsequi debent. Quod erat. vi. magis ad do-
mesticos fidei. Ro. debito exigente plus deletere
quam fidelibus. sed debito obedientie plus infidelibus. Sicut
convertatur. Item super verbum plenum glo. in ... docet. vel
hismoniacus. Sed contra quod mutatos de reddendo
debito doceat in tali facte. Ro. Hic id leguntur quantum ad generalia
doctrina quantum et talis diuturnus non quoad spiritualia ha-
bendum. Item de iniquitate quod multiplex invenitur contra
tas mala replex. Item scribit quod multi inflatus
**Prima** superbie ypa. ... tum inquietare quippe si
Secunda invidie. Sap. ii. gravius enim ad videndum quippe
significat quod ...odiosa est lux quam pueris est anima.
**Tercia** avaritie. ps. filius hominum usque gravi corde
... significat quod ... vel ...
**Quarta** ire. Pro. xxvii. gravius est saxum et onerosa ha-
rena sed ira stulti utroque gravior quod in tam gravat sibi per ipsum
sic et instituit alios. Item gravius compita sileamus ...
**Quinta** accidie. Exo. xvii. manus moysi graves erant
... Job. vii. factus sum michimetipsi gravis quippe significat
**Sexta** gule. Luc. xxi. attendite ne graventur corda
vestra crapula et ebrietate quippe significat quod in firma
suspensus [?] assumit. Item quippe significat.
**Septima** luxurie. Sap. ix. corpus quod corrumpitur aggravat
animam. invidia corpus fetorem appetit. fetor non gravat
invidum. Est autem alia gravitas. Sicut longa est maturitas
de qua ... Iustus. Item super. lan. Item spiritus docent quod
**Servos dominis suis subditos esse.** admonen-
di sunt liberi. Hic docet quomodo servos admonendi sunt. Sed ...
primo admonitione ... Secundo. i. ut doctrinam
salvatoris. In primis quod admonendi sunt. primo de subiec-
tione. Sed de fidelitate. i. non fraudantes. Dicit ergo. Servos
. q. Ita hortare senes et iuvenes sunt hortare servos
subditos esse dominis suis. In omnibus quod si non sunt contra dei
quia non contemnunt precepta sunt et nichil sunt. i. Pe. ii. servi subdi-
ti estote dominis non tantum bonis et modestis. In omnibus. Sed quod non sunt
contra dei placentes. i. placere studentes dominis. i. con-
tra veniunt primo suo placeant in bonum quantum ut
erunt. Sed placentes. non in ... non contradicentes
illis. Sed non fraudantes. i. fraudem facientes sive
de fraudando aliquid de debito famulatus. quod Pro. xi.
xi. non invenient fraudulenti lucrum. Sed sint super
in omnibus et in minimis fidem bonam. i. fidelitatem ostendentes
Luc. xvi. qui in fidelis est in minimo et in magno infidelis erit

pⁱncto
glo.
quippe

felix sobrietas qui obedit. Generalis quia omnibus placent quia placentes liberis, quia non adulantes simplices, quia non fraudantes fideles quia fidem bonam ostendentes. hoc ergo quicunque sunt faciant ipsi bonis operibus ut doctrinam salvatoris ornent in omnibus id est omnibus suis ornamentum. Nam doctoris est honesta vita discipuli. vnde ad similem doctorem dicit de discipulis suis. ysa. xlix. omnibus his vel ut ornamento vestieris. Superius ostendit quibus debere

b Apparuit enim gratia. Leo Evangelium ... hic ostendit quare debet acquiescere sine admonitioni ut pertineat acquiescendi causam. sermonum predicare ipsum et theologie. In primitiua ecclesia triplex beneficium. predicat incarnationis quod ad ingressum huius seculi. secundo predicationis quod ad processum vitae .. usque ibi erudiens nos. tertio passionis quod ad egressum vitae. ibi qui dedit semetipsum. In prima manifestatur. In secunda in istructio. In tertia redemptio exhibetur. Circa incarnationem commendat eam claritate quia apparuit. salubritate. communitate quia omnibus hominibus. Dicit ergo apparuit quasi sua debes eos monere. et ita debent esse moniti de maiestate. hoc enim apparuit gratia dei saluatoris nostri id est ille qui est deus proprium et saluator noster per gratiam apparuit incarnationem. abacuc. ii. apparebit in fine et non mentietur. baruc. iii. post hec in terris visus est. magnum quidem quia apparuit gratia maxime quia gratia saluatoris nostri dei. In primo patet benignitas quia gratia. In secundo potentia. In tertio sapientia. In quarto iustitia. Secundum apparuit gratia iudicio utilitatis quia saluatoris iudicio humilitatis quia nostri dei. apparuit mirabiliter omnibus hominibus id est ad utilitatem omnium hominum. Ipse enim fuit lucerna posita super candelabrum. ut luceret omnibus qui in domo sunt. matthei. v. Jo. i. illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum.

c Erudiens nos. Dicto beneficio incarnationis hic ostendit beneficium instructionis. Secundum quod instructio triplex tangitur. Prima respectu malorum quia ut abnegantes. alia respectu faciendorum quia sobrie et iuste etc. Tertia respectu expectandorum quia expectantes. vitanda sunt praua. facienda sunt bona. expectanda sunt premia. Dicit ergo erudiens nos exterius et interius verbo doctrine. deuteronomium. viii. sicut erudit homo filium suum. sic dominus deus tuus erudivit te. ut abnegantes impietatem vane culture quae ad corruptionem intellectus et secularia desideria affectionis pertinet quae ad corruptionem affectus. In pietate quae pertinet ad aversionem a bono incommutabili et secularia desideria quae pertinent ad conversionem ad bona commutabilia. sobrie in nobis ipsis. Iuste ad proximum. pie ad deum. uiuamus in hoc seculo. ut sic afferamus deo cordis uitam in medio sobrie aurum in medio iuste thus in medio pie. vel sobrie quantum ad contemplatiuos quibus necessaria est sobrietas. Iuste quantum ad prelatos quibus necessaria est equitas. pie quantum ad actiuos. quibus necessaria est misericordia et pietas. vel sobrie quantum ad concupiscibilem. Iuste quantum ad irascibilem. pie quantum ad rationalem. vel sobrie secundum documentum legis naturae quod docet uiuere respuentem superfluitatem. ecclesiastici. xxxi. ... Iuste secundum documentum legis mosaice quae praecipit equitatem et punit iniquitatem. pie secundum documentum legis euangelice quae docet pietatem et tollit impietatem. vnde ipsa dicitur doctrina pietatis. i. thi. iii.

Ostendit quod difficile est bene uiuere in hoc mundo. Quantum in vano. quia vanitas vanitatum etc. et ecclesiastes. i. vii. Jo. xiiii. quem mundus non potest accipere. Quantum maligno quia totus mundus in maligno. id est in maligno igne positus est. i. Jo. v. Quantum periculoso. quia omne quod est in mundo est concupiscentia carnis. et concupiscentia oculorum et superbia. i. Jo. ii. Quantum iniquo. ii. pe. ii. si enim refugientes coinquinationes mundi etc. Iac. iii. quia amicitia huius. Quantum misero. Jo. xvi. In mundo pressuram habebitis. In me autem pacem. et non est. Quantum deceptorio. vii. sapientia huius mundi stultitia est apud deum. et capitur qui credit esse sapiens. Quantum transitorio. i. Jo. ii. transit mundus et concupiscentia eius. et mundo non est veritas. quia uanus. non est firmitas. quia malignus non est securitas. quia periculosus non est honestas. quia iniquus non est tranquillitas. quia misericors non est quies. quia inquietus non est constantia. quia deceptorius non est stabilitas. quia transitorius. et ideo amicus huius mundi inimicus dei constituitur. Iac. iiii.

d Expectantes beatam spem. Hic ostenditur instructio circa premia expectanda. tangitur primo statum beatificabilem. ibi expectantes. secundo patriam beatitudinem. ibi beatam spem. Tertio deum beatificantem. ibi et aduentum. Dicit ergo expectantes tanquam cum tollimus beatam spem. id est beatitudinem speratam. ut per hoc libentius et facilius peccata fugiamus. luce. xii. vos similes hominibus expectantibus dominum suum. Et expectantes aduentum gloriae id est manifestationem gloriosam. magni dei id est saluatoris nostri ihesu christi. id est aduentum christi ad iudicium qui est magnus deus et saluator noster. In primo enim aduentu venit ut paruulus. ysa. ix. paruulus natus est nobis. In secundo aduentu ueniet ut dominus magnus. quia cum potestate magna et maiestate. luce. xxi. Et dicitur magnus propter nobilitatem. magnus propter potentie infinitatem. saluatoris propter electorum predestinationem. vel propter ueram carnis assumptionem. vel propter salutis nostrae interpositionem. vel propter gratiae plenitudinem.

Qui dedit semetipsum. Hic tangit beneficium passionis. Ampliatur eius magnitudo beneficii primo quia redemit per precium passionis suae quia innouauit purificationem restitutionis. ibi et mundaret.

Secundi quia virtute boni operandi perficiunt ut sint sanctificatius. ibi. sectatorem. Ter. scilicet quod christus in primo adventu dedit exemplum et suis meritis sed impetrauit nobis et alibi ... tum. quod nulla creatura esset sufficiens pro nobis ad huiusmodi. eph. v. tradidit semetipsum pro nobis ut nos obligaret et ut nos redimeret per sanguinem suum. ysa. liii. ... vocatum est et sua gratia redimeret ab omni iniquitate tam actuali quam originali sive omissione actuali et illam et mundaret per lavacrum regenerationis. Item quia in passione eius de latere eius exivit sanguis et aqua ut daret intelligi ... s. acceptabile. i. ... parere ... ... tum. i. sibi speciale et ... vin- dicauit de diabolo et ... ut sit populus pe- culiaris. ... sectatorem bonorum operum. s. per bona considerationem. i. cor. vi. sec- tare iustitiam pietatem etc. Tempus.

b Hec loquere. [E]xpositio sunt tamen quod deb- eat acquiescere. Item monente in omnibus hec- tum predicam et primo ... ibi. nemo te contempnat. Ter. scilicet quod predixi de filii dei incarnatione et passi- one loquere ... et exhortare ... ... et argue rebelle- s ... impio. i. potestatiue. ... ... ... simpliciter ... ... i. cor. iiii. nemo adolescentiam tu- am contempnat. ... contempne. ... luc. x. dicit de apostolis et prelatis. qui vos spernit me spernit. ... plato. ... ber. amorem loquentis ... exhortantia amore ... ut ... ... ... ... exhortationum timeat ... se ad argumentum. ... ... ...

c Hic queritur ... illos ... diis ... esse ... ... quod non sunt ... ... ... religione ... ... voluntarium ... est. ... distributio ... hec ... ... quibus ... ... potestas. ... opibus non ... ... salvator ... omnibus hominibus. ... non ... ... ... ... ... ... ...

3 ... cum omni imperio. ... ... cum auctoritate ... ... eis etc. ... lo. ... de impio ...

quod imperat ... non ... ... quod imperat ... [N]emo te contempnat. ... ... ... reputari non ... ... ... sic ... ... ... ... ... ... ... ... [N]ota quod sunt ... sectatorem bonorum operum quod ... bona opera debent ... ... quod ... [P]rimo quia ... domini ... sic bonis ... ag... ... mitigant ... de ... ... ... ... ... ... ad Iosaphat ... domini ... ... ... opera inventa sunt ... Tertio habundantia. [S]ecundo quia ... ... spiritum ... sic de ... opera ... organizant et disponunt ad spiritum ... act. ix. ... tabita plena operibus bonis et elemosinis ... [T]ertio quia caritatem ... ... ... bonis operibus caritatem augent. sic ... ... ... augetur igne ... ... ... [Q]uarto quia ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... i. ... ... bona ... ... ... ... [Q]uinto quia ... ... ... ... ... ... tempus ... ... ... ... ... ... ... ... ... [S]exto quia ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... bonum ... est ... ... ... ... ... ... ... ... ... Operemur. [S]eptimo quia ... ... ... sic ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... bonum ... ... ... ... ... [O]ctavo quia ... ... ... ... ad bonum ... ... ... qui studet illo ... [N]ono quia ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... bonum ... ... capitulo ad omne opus bonum pa-

A[d]mone illos principibus et potestatibus subditos esse. [I]n capitulo ... in omnibus ... modo monendi sunt ... hominum ... ... ... quid ... debeant omnes ... ... ... primo quod ... eos ... ... ... ... ... ibi ... ... ... aliquem ... ... ... ... ... ... ... primo ad suos ... ... ad suos ... i. neminem blas- phemare. ... ad omnes. ibi. ... ...

ostendentes mansuetudinem. In prima ratione dicit obedientie commendationem. scilicet ut obediat humiliter sine elatione. Iterum dicit. subditos esse. velociter sine difficultate. Iterum subdit dicto obedire. scilicet simpliciter sine iniquitate. Iterum addit. ad omne opus bonum [illegible] Secundo admone. quia iam erant admoniti ab ipso. ut ne tu semper utaris imperio. sed admone illos simpliciter et dulciter. Subditos esse principibus. id est prelatis maioribus et potestatibus. id est prelatis suis dominis minoribus. Ro. xiii. omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Dicto illorum simpliciter non tamen imperio terribili obedire. sic obediebant milites centurionis. Matth. viii. dico huic vade et vadit et aliis obedire non quo ad malum. sed ad omne opus bonum paratos esse. non ad opus malum. sicut illi de quibus Prov. i. pedes eorum ad malum currunt. et non ad esse utrum ad ea que placent. quia secundum Gregorium. qui obedientia aliquid sui habet iam non est obedientia.

Neminem blasphemare. Hortatur quod se debent habere singuli ad suos iniuriatores. quia caritatis sunt destructores patientie suggestione. ibi. non litigiosos. inmodeste sue iracundie. ibi. sed modestos. Secundo. Ita admone. et admone illos neminem blasphemare. Iniquitas affligentur ab ipsis non litigiosos esse [illegible] in dominum neque litigare. ii. Thi. ii. modestos. id est in modo ponentia facientes [illegible] et [illegible] sumus. secundum [illegible] iracundie et [illegible] sicut [illegible]. Omnem ostendentes mansuetudinem exteriorem et interiorem in actis et factis. et hoc ad omnes homines. scilicet bonos et malos et non ad homines solum ad bestias. id est ad homines bestiales. ad quos lenitas est extendenda. Eccl. i. dominum [illegible] in moribus et voluptuosis. vel aliis [illegible] superbis. et bestius [illegible]. id est avaris. Hic [illegible]

Eramus enim et nos aliquando. Ostendit quare debent mansuetudinem ostendere. et dicit duplicem [illegible] est qualitas status peccati. Sed qualitas status presentis. ibi. cum autem benignitas. Qualitas status peccati describitur. primo quo ad peccatum ignorantie. secundo quo ad peccatum carnale concupiscentie. ibi. servientes desideriis. Tertio quo ad peccatum spirituale nequitie. ibi. in malitia et invidia. Dicit ergo. Ita debemus ostendere mansuetudinem ad omnes homines. et hoc ratio quia aliquando sic ipsi insipientes in cognitione agendorum. Ps. intelligite insipientes in populo. Increduli in fide credendorum. qui non credit iam iudicatus est. infidelis. Errantes per devia morum et malorum. Sap. v. ergo erravimus a via veritatis. et [illegible] istud non incredulis errantes

fides. cum sit lux illuminans animam qui caruit ambulat in tenebris nescit quo vadit. Sap. v. Vel insipientes in affectu. increduli in affectu. errantes in effectu. Eramus et sumus. et quis [illegible] Servientes desideriis illicitis animi et voluptatibus variis carnis. Hic [illegible] In malitia. Spirituale nequitie. que est aut principaliter respectu fortune proximi vel in maleficio sic dicitur malitia. vel in patiendo sic invidia. aut principaliter respectu persone proximi. vel in patiendo sic dicitur odibiles. vel in agendo odientes. Dicit ergo. agentes in malitia. scilicet et ducentes in malitia. id est in maleficio. Ro. i. Ps. xxv. Malignantium in quibus iniquitates sunt et invidia de aliorum successionibus. Prov. viii. Putredo ossium invidia. et eramus odibiles deo vel aliis hominibus odientes invicem unus alium. et omnis qui odit fratrem suum homicida est. i. Jo. iii. et benignitas istud non. quia qui odit odibilis est. Iniquitas cum nimium ministri remittet nobis ex aliis secundo. [illegible] talis fuit ex parte nostra. sed [illegible] esse benigni ad minores. sed nos fuimus aliquando tales. quia insipientes increduli et tales debemus esse benigni ad minores peccatores et ad iustos ostenditur et [illegible] omnis. et ita debemus exhortari ad hoc acquiescere. Post [illegible] quod sunt

Aliud quia mansueti debemus omnes ad primo quia iram mitigant. sicut scriptum unguentum dolorem mitigat. Eccl. x. quia dominus omnes mansueti et qui iudicium eius estis operati querite iustum querite mansuetum. si quomodo abscondamini in die furoris domini. tertio quia placent cui sit suum beneplacitum. beneplacitum est autem deo fides et mansuetudo. Eccl. i. Secundo quia offendentem [illegible] domino reconciliat sicut temperantia in medio virtutis opposita per sicut [illegible] mansuetos dominus [illegible] revelantur misericordia colloquium et [illegible] placet domino humilium et mansuetorum semper placuit. Judith. ix.

Sexto quia bonus spiritualibus ditat quia [illegible] iudicare omnis iniurias nisi mansuetudines erit. Ps. xxxvi. [illegible] mansuetudo mea multiplicamini. Eccl. iii. dicitur quod omnia [illegible] Ps. mansueti. [illegible] propter veritatem et mansuetudinem

Dicto quod bona collata confirmat sic excellentis gentis esse naturam, que destruit tempestas ... in in mansuetudine. Propterea assimilatur ... binatur res eius cui adnotatur est de ipso autem arguet in equitate pro mansuetis terre. ysa. xi. Mansueti vero ingressu ... Quinto quia christo spiritualiter assimilantur qui fuit ... xxi. zach. ix. ecce rex tuus venit tibi mansuetus. hebr. xv. ... de cor regalis in mansuetudine egressum. Ier. xi. ego quasi agnus mansuetus. Gen. assimilato cum deo. sed mansuetus dabit gratiam ... iii. ... et in mansuetudine opera consumat quia homine quiescat et delectatur. sicut serenum tempus et tranquillum. sicut vinum dulce et defecatum. ps. mansueti hereditabunt terram et delectabuntur. ... quia mansuetudine et delectate quia sic omnis diligitur ecclesiastici. iii. fili ... eleuat sicut leue in ... naturaliter eleuatur. ps. cum consurgeret in iudicio deus ut salvos faceret omnes mansuetos terre. que altissimum ad suam gloriam exaltat. ps. humiliatum est dominus ... Ipse salvum faciet.

**Cum autem benignitas et humanitas.** Hic ponit causam recuperationis que stat ... Primo ostendit quia iam sit ... per incarnationem. secundo confirmat ... ibi. fidelis sermo est. tertio monet hoc predicare ad aliorum confirmationem. ibi. et de his volo te confirmare. In primo primo ostendit tempus salutis acceptum per christum. secundo motivum. ibi. non ex operibus iustitie. tertio modum. ibi. per lavacrum regenerationis. quarto finem. scilicet ut iusti ... gratia omnia ... quia in tempore opportunitas salvationis. In motivo misericordia salvatoris. quia secundum misericordiam suam in renovatione sacramentalis. quia per lavacrum. In fructu ... salutis quia ut iustificati gratia etc.

Circa tempus nota quod dicitur expositum scilicet multiplex et clementia. quia benignitas et humanitas clementie eius quia apparuit. eius clementie effusa quia salvatoris nostri. Et nota quod ... quod tales qui de ... ad ... christum ... apparuit ... nobis per fidem tempore scilicet plenitudinis de quo Gal. iiii. cum venit plenitudo temporis misit deus etc. benignitas et humanitas. hoc dupliciter legitur. primo sic benignitas et humanitas id est benignus et humanus ... ad benignitatem ... ut puer ... apparuit. ysa. ix. secundo sic benignitas id est largitas dei ... et humanitas id est magna eius clementia. salvatoris nostri dei id est illius

qui est deus per naturam et salvator noster per gratiam qui in ... apparuit salvos nos fecit. Iam ipse fuit salutis quia spe salvi facti sumus. Ro. viii. et hoc non ex operibus iustitie que fecimus nos prius scilicet quia nulla bona fecimus immo potius cum inimici essemus reconciliati sumus deo. Ro. v. sed secundum suam misericordiam quia eius est proprium misereri semper et parcere. ... ecce quod ... iustitia humana que sunt operibus iustitie ... ... salvos nos ... medium ... ad salutem ... per

**Per lavacrum regenerationis.** Modus salvandi modus quia in virtute sacramenti ... in nobis lavat vitalitate. per effusione spiritus sancti liberationem in mediante christi.

Dicit ergo. Ita salvos nos fecit. et hoc per lavacrum regenerationis id est per baptismum per quod sit regeneratio a culpa. Generatio in ... ps. ecce enim in iniquitatibus conceptus sum. sed regeneratio lavat. Io. iii. nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto ... et renovationis per quod fit renovatio ... per ... renovatio ... in renovatione ... non est senex restituta est ut caro ... iiii. Re. v. ... inquinationem ... corruptionem ... ... per baptismum ... lavat ... regenerat ... corruptionem renovat ... renovationis ... spiritus sancti id est que fit per spiritum sanctum. quem spiritum effudit in nobis non ... nos. sed in nobis ad gratiam per ... et hoc habunde. quia et ad remissionem omnium peccatorum et ad copiam virtutum. Ioel. ii. effundam de spiritu meo super omnem carnem. effudit ... per iesum christum salvatorem nostrum. Ipse enim filius est ... per quem ipse dat donum spiritus sancti ... Io. xiiii. nisi ego abiero paraclitus non veniet ad vos.

Hic tangit finem sive fructum.

**Ut iustificati.** Dicit salutis sive regenerationis que est hereditas futura ... ibi. vite eterne. hereditatis expectationem. id est secundum spem expectationem ... ibi. ipsius heredes. ... ibi. iustificati gratia ipsius. et hoc est quod dicit. Ita effudit spiritum sanctum ad hoc scilicet ut iustificati ... gratia iustificati. Ro. iii. iustificati gratis per gratiam ipsius heredes simus ... per gratiam adoptionis. heredes dico vite eterne et hoc secundum spem. ... ysa. liiii. hec est hereditas servorum dei et iste sermo quem dixi fidelis est id est verax ... fidelis sermo et omni acceptione

digitamus. Hic queritur quare obedire, cum quilibet teneatur obedire simpliciter isto prelato suo precepto. Non est inobediens qui non obedit suo contempto precepto. Respondeo: hic loquitur de solum ad obediendum, sed ad obedientem perfectionem. Neminem scilicet illorum ad omnes homines. Exponitur: vanos. Omnibus hominibus humiles vult videri, quia velle in deo humile scilicet bonitate est. Respondeo: velle hoc est ostentacionis proprium est, velle ad aliorum edificacionem laudabile est. Eramus enim nos increduli. Quia augustinus: certe est fidelis modernorum et antiquorum. Respondeo: loquitur de iudeis post adventum Christi, non ante. Quam super illud habuit apparuit benignitas et humanitas. Contra. Benignitas et humanitas dei semper fuit in patribus et preceptis, ut anima et carne. Et in Christo sit homo non deus humanatus. Respondeo: humanitas in Christo quamvis sit semper, tamen hec modo aliquo accidens, quia advenit supposito alieno. Respondeo: primum redit non. Respondeo: fidelibus salus collata.

Et de hiis volo te confirmare. Latum est per filii incarnacionem. Hic monet hoc predicare ad aliorum confirmacionem. Ubi monet primo predicare veritatem, secundo vitare falsitatem, ibi stultas autem questiones. In prima tangit primo quod hoc predicandus, ibi bona sunt. De hiis quia iam per incarnacionem filii dei salvi facti sumus et de hiis predicandis volo te confirmare alios in fide predicando scilicet eis predicandi. Luce xii. dixit est petro: et tu conversus aliquando confirma fratres tuos. Ut curent bonis operibus preesse. Hoc quia dupliciter. Primo in sic confirmare intelligitur ad ut ipsi curent, idest solliciti sint preesse aliis, qui credunt deo. Hoc in bonis operibus: talis placa est appetenda. Secundo, non legatur sic: ut illi qui credunt deo curent preesse aliis in fide, ut et ipsi preesse in quibus in bonis operibus, quia fides sine operibus mortua est. Et bene volo te in hiis alios confirmare, quia hec predicanda sint bona in se et utilia hominibus, idest ad salutem hominum. Ysaia xlviii. Ego dominus deus tuus docens te utilia. Secundo monuit eos.

Stultas autem questiones. Predicare in te. Hic monet vitare falsitatem. Ubi monet vitare duo: primo falsam doctrinam, secundo falsum doctorem, ibi hereticum hominem. In prima tangit primo quod sunt vitanda, secundo quare vitanda, ibi sunt enim inutiles et vane. De hiis. Stultas autem, quia de dictis volo te alios confirmare, tu devita stultas questiones de vita in quibus non est utilis sciencia ad salutem et genealogias, idest cognacionum enumeraciones, sicut iudei dicebant: quare adam habuit duas uxores et filiis tradebant diversas genealogias et contenciones ut de cibis in lege prohibitis, per ii. xxx. Honor est homini qui se separat a contencionibus et pugnas legis, idest contrarietates que videntur contra

contra ex diverso textu legis, ut de annis matusale. Genesis v. legitur vixisse xiiii. annis post diluvium, cum tamen illis viginti non fuit in archa, ipse autem non fuit in archa, et Ieronimus in hebraicam invenit mortuum ipso anno diluvii. Sunt enim inutiles. Sine fructu utilitatis et vane, quia sine veritate et Ieronimus in ito veritate certus. vi. non habuit plura. Et vultum in disputacione humana vim.

Hereticum hominem. Hic monet vitare falsum doctorem. Ubi tangit primo qui est vitandus, secundo quare est vitandus, ibi sciens quia subversus est. Dicit ergo hereticum, idest non solum hec de vita, sed et hereticum hominem devita. Augustinus: Hereticus est qui alicuius temporalis commodi et maxime glorie principatusque sui gratia falsas opiniones vel gignit vel sequitur. Heresis non est morbus contagiosus, sermo eorum ut cancer serpit. ii. Thimothei ii. Et iste hereticus est vitandus, quia quicumque tangit picem inquinabitur ab ea. Ecclesiastici xiii. Devita inquam post unam, scilicet secretam, et secundam, scilicet publicam correptionem, idest postquam bis correptus fuerit, primo in privato, secundo in publico, secundum ordinem fraterne correptionis determinatum Matthei xviii. Et si se corrigere noluerit, vitandus est. Non devitandus est ei qui se a communione fidei catholice, idest ecclesie separat. Sciens, dico, sciens quia subversus est, idest perditus, quia in comparacione stabilitatis qui habuit, est fundamentum, idest fidei, in eo est. Sicut Crisostomus: Velle curare eos qui insanabiliter egrotant, irritum et insane est. Et delinquit, idest sciens peccat, quia in ignoranciam affectatam. Iob xxxiiii. Quasi de industria recesserunt ab eo. Proprio iudicio condempnatus, idest propria electione, quia heresim eligit. Et nil recte libet condempnatus. Io. iii. Qui non credit iam iudicatus est. Causa habet enim.

Nota quod heretici sunt vitandi propter multa:

Primo credulitatem erroneam. ii. Thimothei iii. Homines corrupti mente reprobi circa fidem. Sicut Iohannes vitavit insaniam Cerinthi rabidus.

Secundo contagium cancerosum. ii. Thimothei ii. Cancer habet solum contagium. Venit ad

Tercio familiaritatem deceptoriam. Ro. xvi. Per dulces sermones seducunt corda innocentium. Sic solet vitari syrena.

Quarto vitam fictam. ii. Thimothei iii. Habentes speciem pietatis, virtutem autem eius abnegantes.

Quinto doctrinam pestiferam. i. Cor. xv. Corrumpunt bonos mores colloquia prava.

Sexto intencionem perversam. Matthei vii.

d

speciem

nos in uestimentis ouium intuiser aut sint
lupi rapaces · sic solz intrant lupus ·
Hec p'mo nite obstinata · y · ch'o · i · que
admod' iaunes & mal'bres restiterunt moy
si · sic isti resistunt ueritati ·

R Cum misero ad te artheman

Hec est tertia p's ep'le · v' post salutacoz
& de ep'is instituendis instructionem & de
subditis amouendis exhortacom subd'
subdit tota ep'le c'clusione · In q'a ordin'
affairi sui ad titu' · p'mo eu' ad se uocat
d' · i' · salutat te qui mecu' · In p'mia tangit
p'mo ut cito ueniat · s'o ut duos legis
p'itos p'mittat · ibi · Zena legis p'itu' ·
Tercio ut eis de uictus p'uideat · l · ut n'
c' · Q'rto ordi · v'ei su'a accipiat
ibi distant aut' · Ponit ergo cu' miso
ad te artheman aut tichicu' c' ut hij p'
uideant & p'sint loco tui credentibz ·
Noluit n' grege' sui pastore relinq're ·
festina ad me uenire in nichopolim
in illa ciuitate · hoc d' q'r desiderabat eu'
uide' p' amore' q' hebat ad eu' · & ut eu'
plenius instrueret in ecclesiastica discipli
na · ibi · n · s · in illa ciuitate statim · i · fir
mit' apo sui hyemare · apo sicut n' sim'
uocat statutu' p' p'ce'dente deliberacom
& sb' seq'te' · ccti · xxxiiij · cu' decu' actu
c'silium stabile p'cedat te ·

b Zenam legis peritum & apol
lo · qui potes erant i sc'ptis · sic
hebr · act · xviij · p'ponit aut' zenam apol
lo · q'a bri' p'fessionis fuit inst' in agro
gra · hoc itaq' solicite p'mitte · i · solicit'
sis de eis · p'mitte d'is · solicite dico · ita
· s · ut nich illis desit de uictus ad man
cu' · i · ne se excuset q' n' h't unde · ord'
v' accipiat · dicet · distant aut · s · ex p
me ceto uestri cresciles bonis opibz p'ee
s' p'is · & hoc ut sint actuosi addo sup nul'lis
ecce requ'li no' ad usus sup fluos · i · chy
vj · hntes alimta & quibz tegamu' · huis
conti simus · debent · n · ministrare · hec ce
na ad sustentacom no' ad s'r fluitate · &
hoc ideo faciant ut no' sint infructuosi ad
mod' arboris · no' p'ferido · s · ex se fructu' ese
c' · iij · o'mis arbor q' no' fecerit ex se se fructu'
tu' bonu' excidetur · Hic ordin' affectu' in
tu' boni excidetur · Hic ordin' affectu' in

affectu

Salutant te · n' ad titu' · ipm salutat
d' · v' p'mo salutat eu' ex p'te fratru' · s'o
mo'z fr'es salutant p' eu' · ibi · saluta eos
Tercio ponit q'em salutacom sui talio'

ibi · gr'a dei · Ponit ergo salutant te · q' · mecu'
sunt om's · p' q'r dicit om's salutatores simul
designat · Saluta eos qui nos amant i fide
· i · fideli affectu · q'r fideli amico nulla e' c'parac
ecc'i · vj · Gr'a sit sup eu' omnibz nobis · i · tem
tacionis subditis tuis & no' d' gr'a cui' · h' gr'a simpl'
ad sign'ficand' q' gr'a d'nica sola est ue gr'a
no' sic humana · p' ult' · fallax gr'a & uana e'
pulcritudo · amen · p' hac confirmacio e' c'firmati'o tocius
tocius c'clusio · Hic au't sup illud caret

C
bonis op'ibz p'ee s' p'is · ul' s' ipsis · c' illis
p't p'ec' s' · ppo p'eminencia in ea fir' ulla
tempa · Stultas ar' ilud' & genealogias · glo ·
origine c'nuacoes · c' genealogie freq'n
incipiunt de ebr · & in nono & in ueteri testamento
p'o · no' q'r sibz genealogias p'hibz · s' stultas
& falsas · Stultas ar' illud' & pugnas n' bona glo
ut q'n scripta de annis mathusalem · p'l al'
c'tra impossibilia scrutare uidet · c' c'ne
c'trares scripte oz doctore' q'r & solue · Stul
tas q' sit ista c'tencio de annis mathusale
p'o · sic d' · s'o · in glo · gen · iiij · s'm lre' · m
mathusale' · · xiiij · annis post diluuiu' uixisse
se annos & diligenti c'putacoe · qui
catur · cu' in archa no' fuit s'm hebreos
no' iniuenit ipo anno diluuij morieu' fit
ad obiectu' dd' · q' mo dicta in q'stione
de c'tenciabz scripte no' p'hibz · s' stultas
tunc dimitti · q' sonat nomine pugne cu'
dicit & pugnas · Stultas hereticu' homine'
post una' & s'm monicom deuita · d'
om's sic ex c'ent · g' stati deuitandi · s'o
canon iste no' d' latius est in decreto · s'
postmod' dic' · Discant aut eis dei g'los
ut q'a ad magnum uitia sint · hean' i sim
sistentibus · c' luc' · ix · nich tuleris in via · s'o
tempe p'cas · & iure fideles nich e' b'end' tp'e
p'secucom's · Et in fideles ha' · Stultas sr'i d'
no' sint i fructuosi glo · apollo ep's corinth
o' erat q' ppt sedicom c' se a p'sento sunta
ca' discedat · d' Jo · x · uicenar' uidet lupu'
uenie'te · & fugit & uiceuari erat · s'o · s'
pastor debuit ante p'secucom p'one s' n'
Stultas au'd sr' illud' heredes simus s'm sp'e · q' c'plex
inuenit' hereditas supp'ma · s · paradysus · in
fima · s · in fimus media · s · mund' · p'ma est
el'corz · p'sa · s'o · hedita bit elam electi ·
mei · s' ampl'oz ecc'i · Infima e' hr' q'r
assi diuitas iuri uicant poicom a lo he
ditabit · media est iniqoz · p'v · x · vij ·
diuabit · media est · & ip' n' · x · vij ·
punis sapiens diuabitur stultis filius &
inter fr'es hereditate' diuidet · Hereditate'

[ui]s paradisi acquirunt virtuosi per opera virtutum.
Primo fideles per opera fidei. Eccli. iiij. Si crediderit ei
(hereditabit) illam. ps. Hereditate ... invenient
incredulos qui sunt per fidem in presenti. Genesis ... in-
Secundo expectantes per opera spei. ps. Expectantes dominum
et custodi viam eius et exaltabit te ut hereditate capias terram. Ysa. lvij.
Qui habet fiduciam mei hereditabit terram et possidebit
Tercio diligentes per opera caritatis. ps. Quia diligentes
sunt complacenti ... hereditas. Jac. ij. Audite fratres
dilectissimi nonne deus elegit pauperes in hoc mundo divites
Quarto sapientes per opera prudencie. Eccli. iiij. Qui te-
nuit sapienciam vitam hereditabit. ps. Bene dicentes
ei hereditabunt terram. Hereditabunt terram in perpetuum.
Quinto iusti per opera iusticie. ps. Hereditabunt
terram et inhabitabunt in seculum seculi. ysa. lx. Populus tuus omnes iusti
Sexto mundi per opera temperancie. ps. Novit dominus
dies immaculatorum et hereditas eorum in eternum erit.
vi. eph. v. Hoc autem scitote intelligentes etc.
Septimo luctantes per opera fortitudinis. Eccli. xlvi.
Fortis in bello Ihesus Nave. Eccli. xliiii. Testamentum suum
confirmavit super Jacob et dedit illi hereditatem. ps.
Quam quis mali generatur eternam. Hereditas ... acquirit
Primo superbi ex invidia. Mal. i. Posui montes
in solitudinem et hereditatem eius in draconibus deserti.
Secundo immundi ex vitiorum. Eccli. vi. Improbi tenuit
anima mala hereditabit tenebras. Eius uxor et pu-
Tercio iracundi. In habitaculis eorum.
Quarto avari ex divitiis horrea dilatare. ps.
Osee ix. Desiderabile argentum urtica hereditabit.
Quinto accidiosi. Eccli. ... In domum gentes
quos non exquisierint eum hereditabit.
Sexto luxuriosi. Eccli. xix. Qui se iungit fornicariis
Septimo gulosi exemplo
In tempore iracundie facta est
reconciliacio. Eccli. xliiii. Istam brevem adlec-
ceptam sunt de Eccle. Eccli. xliiii. In quibus concor-
dia presentis epistole quam scribit apostolus Philemoni
implicatur in summa. Philemon enim cuius
Colossensis erat et in illo gradu dignitatis positus
erat sed vir simplex honorabilis habuit servum
Onesimum sed furtum ei dampno olim ab eo fugiens
veniens in Romam apostolum predicantem audivit
et credidit et baptizatus fuit. Hunc ergo ad dominum suum
remittens pro eius reconciliacione hanc litteram
a Roma de carcere scribit. Intencio ergo huius epistole
est Onesimum Philemoni reconciliare et ei
veniam impetrare. Sunt nec iniuncte in predictis verbis
de apostolo iniuncta intellecta. Quia in tempore iracundie
facta est reconciliacio. Ubi notantur tria. Quibus operum
convenientia et sapientia operis ... videlicet operandi
opportunitas. Quia in tempore iracundie operandi
... ras. Quia factus est operis intimus. Quia reco-

nciliacio est in tempore iracundie non opportunitas
purificandi quia iracundia nocet anime
bono quia Eccle. Eccli. xxx. Sic discordia
Et fortune quia obiurgatio et ira adnulla-
bit substantiam quia iracundia eius loquetur ...
Et nature quia zelus et iracundia minuunt
causa mortis. Eccli. vij. ... a ... 
Et gratie quia vir iracundus provocat rixas
Et glorie quia omnis qui irascitur fratri suo reus
erit iudicio. Mt. v. Secunda necessaria est reconciliacio.
Prima pro reconciliacione inimici. Mt. v. Si offers
munus tuum ad altare et ibi etc.
Et vitat lumen ... i. Cor. vij. Preceptum
uxore a viro non discedere et si discesserit ma-
nere innuptam aut viro suo reconciliari.
Impetratur lumen gratie. ysa. xl. ... reconciliacione
pervenitur ad domum glorie. Ro. v. Si enim
cum inimici essemus reconciliati sumus deo etc.
Jam apparet quis sit efficiens. Quia apostolus
quo notatur ibi. Fuisse. Que finalis causa
quia reconciliacio. Que materialis quia discordia
domini et servi quando non in tempore iracundie.
Hic epistole premittit glosam argumentum
in quo tangit. Primum cui scribit quia Phyle-
moni. Secundo modum quo scribit quia familiariter.
Tercio causam qua scribit quia pro Onesimo
Quarto locum a quo scribit quia a Roma de
carcere. Hic ipse ponit. Sicut cum e ... Hic

Paulus vinctus Ihesu Christi. Epistola
est Onesimo apud Phylemonem
veniam impetrare. Modus agendi prosequitur ex di-
visione epistole. Dividitur in iij principales
partes. Quia primo ponit salutacionem. Postea
gratiarum actionem. Ibi. Gracias ago deo semper.
Tercio supplicacionem. Ibi. Propter quod multam
fiduciam habens. Quarto epistole conclusionem.
Ibi. Confidens de tua obediencia scripsi. In pri-
ma ponuntur primo persone salutantes. Postea persone
salutate. Ibi. Phylemoni dilecto. Tercio
forma salutacionis. Ibi. Gracia vobis et
pax. Dicit ergo Paulus. Omittit apostolus quod
est nomen dignitatis et ponit nomen hu-
militatis quia ipse procedit per viam suppli-
cacionis. Humilitas autem optima est ad
impetrandum. Quia oracio humiliantis se nubes
penetrabit. Eccli. xxxv. Vinctus Christi Ihesu.
Pro Christo Ihesu. Ecce status in quo est ad compassi-
onem moveat et facilius flectatur. Sicut
alii in salutacionibus ponunt nomina dignitatis
ut comites vel episcopi. Sic ipse ponit vinculum
Christi. Quia in hoc gloriatur ij. Cor. xij. Gloriam

compassionis ... tu se ...

in angustiis etc. et Thimotheus frater ut esset
more dictus Phylemoni cuidam Colosensi dilecto
vel diligibili in affectu caritatis et adiutori
nostro in ministerio predicationis non predicando sed
predicatores recipiendo et apparatum eorum sive
in Christo sive in eorum eius. Hunc autem scribit ut
ipsi precibus flectat virum suum et Archyppo filio
eius Colosensium episcopo cui et scribit ut precem
rogaret de hoc. Dicitur Colosensis iiii. dicite Arch
yppo vide ministerium tuum commilitoni nostro quia
scilicet mecum laborat in eadem militia que accepit
et ecclesie que in domo tua vel eius est id est toti familie
eius christiane. Quia tamen eius est conversus fide
sui. Crisostomus: magnus vir erat cuius domus
ecclesia vocatur. Hic ponit formam salutationis.
Gratia nobis et pax. Tocius continet sive
tangit tam donum datorem et mediatorem eius.
Donum sufficientissimum quia gratia et pax. Dato
rem potentissimum. Mediatorem convenientissimum
quia domino Ihesu Christo. Dicit ergo gratia quam Paulus
talibus scribit et hoc in hiis modis gratia id est re
missio peccatorum vobis sit semper et pax id est mentis
tranquillitas a deo patre ~~nostro~~ a quo omnia quam deus
pater dare gratiam quia pater ut vult et domino Ihesu Christo
per quem omnia. Hic post salutationem ponit
Gratias ago deo. Gratiarum actionem cuius magis
nisi primo cui gratias agit quia deo. Secundo quomodo
agit quia orando ibi semper memoriam. Tercio
scilicet quo quia de bono audito ibi audiens etc.
Quarto quare quia ex gaudio magno ibi gaudium
enim cum magnum. Dicit ergo gratias ago
deo meo scilicet per affectum specialem. Io. xx. dominus
meus et deus meus. In hoc autem quod agit gratias
actore incipit monitos eos esse gratos id est The[ssalonicenses]
v. In omnibus gratias agite. Semper id est horis
debitis memoriam tui faciens in orationibus
meis. Thessalonicenses in salutatione premisit nominatim
tui dicit memoriam vero. Secundum quod ei soli presentia
pater scribit alius autem eius. Hic subdit scilicet
Audiens caritatem. Quare gratias quia scilicet
fide et caritate eius que eorum tangit in affectu
quia audivit fortitudinem in deum et sanctos dei
quia commendat ibi. Quam habes. Exemplaritatem quia com
mendatur ibi ut communicatio fidei. Utilitatem
quia in te bonum esse operatur ibi in agnitione
omnis. Dicit ergo audiens hoc dupliciter legitur
primo sic. Ita ago gratias ego in quam audiens
id est quia audio caritatem tuam et fidem communem
fidei et caritatis tue. Ipse enim erat lucerna
ardens per caritatem et lucens per fidem. Quam scilicet
fidem et caritatem habes in Christo Ihesu in eum scilicet
credendo et eum diligendo principaliter et in

omnes sanctos eius credendo et eos diligendo convenit. Ita scilicet
ut communicatio fidei tue, vel quia alius ex fide con
muniter evidens fiat per operationem. Iac. ii. ostende
michi ex operibus fidem meam in agnitione omnis
boni id est ita ut per hoc omne bonum esse agnoscatur
esse in Christo Ihesu id est per Christum Ihesum. Secundo in legitur
sic: Ita memoriam tui facio in orationibus meis
orans scilicet ut communicatio fidei tue id est operatio fidei tue
qua fructus eius et caritatis evidens fiat. Alius intellectus
sumitur illud Mt. v. Sic luceat lux vestra coram
hominibus etc. Fiat in agnitione omnis boni
in Christo Ihesu id est in cognitione et spe omnis boni id est ut
agnoscatur omne bonum quod omne bonum est in Christo Ihesu.
Exo. xxxiii. ostendam tibi omne bonum. Tercio
bonis scilicet illud in agnitione omnis boni quod boni
quod dicere bonum dicitur. Gaudium enim. Et contra
Primo per largitatem communicandi. Quod in accipiunt
exenia et dona debent loco et tempore recipi
mete ipsa. Bone autem requirit ut hic audi
eius caritatem etc. Prov. xii. mea et vinas ipsam
Secundo per sanctitatem innocendi. Per illam bonitatem confert
illi quos audivit esse bonos. Sic deus innocenti
bus. Tho. xii. per eum scilicet angelum per quem significa
innocentia bonis omnibus repleti sunt. Per non
punit bonis eos quamvis in id est. Dicit alio capitulo
Tercio per fortem diligendi magnitudinem. In in
tegre diligentibus se confert magna premia. In
quirentes dominum gaudio toto studio et non aliud
non minuetur omni bono id est deum habebunt in quo est
omne bonum. Ideo amator sapientie dicitur venit in
omne bonum. Quarto per fidelitatem fruendi fidelis perfectum
suo bono et fideli de bonis suis presit et ille
condignum. Mt. xxiii. quis putas est fidelis servus
prudens et sequitur amen dico vobis super omnia bona sua
Quinto per devotionem orandi semper. In devo
te humilis petens aliquid bonum amplificate
dominum accepit. Exo. xxxiii. petebat Moyses
videre gloriam eius et ait deus ego tibi ostendam
omne bonum. Ideo petite et accipietis.
Sexto per humilitatem penitendi solum dicitur quia post
magnum odium mactum amor. Sicut pater
filio revertenti communicat bona. Luc. xv. Sic
addita in populum istum omne malum hoc grande
sic adducam super eum omne bonum quod ego loquor ad
vos. Ier. xi. desiderium omne bonum prestabit.
Septimo per virtutem perseverandi. Sic strenui
milites cum tiara bellorum exenia et tiulariis [?]
inter fines. In non pugna commovet. Deute
ronomium. Sive dominus ut gaudeat super te in omnibus
xxx. bonis sicut gavisus est in patribus tuis. Sicut
bonis. Sic gavisus est in patribus tuis. Sicut
audieris precepta eius. Ier. xxxi. revertetur Ia
cob et requiescet. ~~in~~ cunctis affluet bonis

Jacob luctator interpretatur. Hic ostendit que gratias
**Gaudium enim magnum** habui. Agit quod exiui-
mo gaudio, proveniente ex caritate eius vel magis
primo magnam similitudinem solicitudinem. Volentes iam quod
in caritate. Secundo materie evidentiam. quod in sanctorum
scorum. Dicit ergo gaudium. q. Jam gratias ago
gaudium. cum magnum lenitate spiritualis dum ire
meo. consolatione in adversis et hoc in caritate tua.
i. per caritatem tuam. et hoc est enim stella que sola duxit
ad deum ihesum inventes magni gavisi sunt gau-
dio magno valde quod in sanctorum. i. filii scorum.
Kum in hostium vel in sanctorum. i. per filii erga
te scorum affectus. requieverunt per te frater. per te scilicet
digne eos requiescere a fine quando dum. laboribus re-
spirantes. Dicit querere pupillos. paulus vinctus
quod non addit apostolus malus epistolis. Vel Jo. Fun-
erlo. nomine ponit humilitatis non dignitatis quod non
imperat. sed orat. Tamquam sis ille. archippo commi-
litoni, unde quod secundum debuit. quod ergo erat. Vel philo-
lemone secundum ponit quod ei principalis scribit. Gratia
vobis et pace a deo patre et domino ihesu quare quod non dicit et spiritu sancto.
Vel spiritum sanctum intelligi vult in patre et filio. ut
nexum intelligeremus. vel in gratia et pace. ut datorem
in donis. Gratias audiens caritatem tuam. quod vel
scit de sensu. sic in caritate et misso nuntius de ea
Vel. Xme scientia certitudinis. sed per scire scientia
sed intellectu ille caritate accipit pro operibus
misericordie. Gratias et in omnibus sanctis. quod fides est de deo
non de hominibus. Vel fin. erlo. fides dicitur cum pro est in
omnes sanctos quod credit eis non meos. Huius rei
**Propter quod multam fiduciam** habens. Hec ma-
teria principalis huius epistole. Inquit post salutationem et gra-
tiarum actionem ponit supplicationem. Vero primo ca-
sam causam et materiam supplicandi. Secundo excusat
personam pro qua supplicat ei. ibi. Tunc autem illum ut
meam misericordiam suscipe. Tertio tollit excusationem
exaudiendi. ibi. Si autem aliquid nocuit tibi
aut debet. In prima circa supplicationem tangit primo
causam. Secundo materiam. ibi. Obsecro te de meo.
In prima primo ostendit quod imperare potuit. Secundo
quare magis obsecrare voluit. ibi. Propter caritatem.
Tertio statum suum exprimit. ibi. Nunc autem et vinctus.
Dicit ergo quod scilicet huius alius et ad dum finem dum prin-
cipes. Unum et in magis fiducia debes multam
fiduciam. non dico potestatem habens in christo ihesu
i. per christum ihesum. per christum cum erat ei hec potestas
fiduciam dico imperandi tibi quod ad rem pertinet
i. utile non nocivum. ij. cor. x. potestatem dedit
mihi dominus in edificationem non in destructionem propter
caritatem meam scilicet et tuam magis obsecro
cum sis talis. Inter tertiam. ut paulus senex non
solum senectute sed venerabili de quo Sap. iiij.
etas senectutis vita immaculata. Se-
niores enim obsecrandi sunt. i. thy. iiij.
Seniorem ne increpaveris. sed obsecra ut
patrem. i. pe. v. Seniores qui in vobis sunt
obsecro consenior. ego nec solum hoc
autem sed nunc vinctus ihesu christi. i. pro ihesu christo
Et hic in iniuria autem dicitur est. Ut ecce ergo.
Senex moveat ad compassionem et prompte
exauditionem. scilicet apparet autem autoritas. Oratio
enim potentias quedam exauditionem. Vincti
fiduciam habens imperandi affectus caritas.
Propterea enim animi magis effectiva est vel
dicitur per caritatem affectus humilitatis. Oratio Tres
enim humilitatis senilis puer bis
dicit magis obsecro. Honestas se-
nectutis. per cui honore senis magis
reverenda est. Ideo addit ut paulus senex.
Captivitas mecis placentes in magis
exaudiendus sit. Ideo addit. Nunc autem
vinctus. Vel captivitatis. Non enim
iniustitia nec culpa punitur magis
compassione tamen dignum sit. Ideo sequitur
ihesu christi. ergo pro passione autem se vinctus. Captivi
fidelis exaudiendus est. Hic exprimit suppli-
**Obsecro te de meo filio.** Secundum istum
ut tangit primo personam pro qua supplicat.
Secundo causam quare supplicare oporteat. ibi. Qui tibi
aliquando. Tertio fructum quod exaudire debeat
ibi. Nunc autem mihi et tibi. Dicit ergo obse-
cro te pro filio meo onesimo autem affectio
me in citat ad rogandum quem genui in
fide per evangelium. ego vos genui: ac ce-
sum in vinculis. et ideo teneriss cum diligo.
et si eum corpus pauli erat alligatum non tamen
verbum dei erat alligatum. ij. thy. ij. qui
tibi aliquando scilicet quando infidelis est inutilis
fuit. i. nocivus tua tollendo liptote est.
minus dicit et plus significat. et ideo erat dignus
pena. Sed illud. pro. xiiij. in ordinatum et
inutilis sustinebit. Nunc autem scilicet post conversi-
onem suam ad fidem utilis et tibi. scilicet serviendo
mihi et pro hoc et. quem remisi tibi Aroma
licet enim mixtio indigeat. Hic excusat
**Tu autem illum suscipe.** Personam
pro qua supplicat. Vel ponit eius commendationem.
Secundo eius excusationem. ibi. Forsitan enim ideo
discessit. In prima ostendit primo quod ei mitti de-
cet sit. Secundo quod eum retinere voluit. ibi. quem
ego volueram. Tertio quod non retinuit
ibi. sine consilio. Dicit ergo tu autem. quod ita
illum remitto tibi tamen illum suscipe ut meam
misericordiam. Duplicat legitur. Fun. erlo. Uno modo

b

ut meam misericordiam .i. ut meum filium suscipias. alio
modo. ut meam misericordiam .i. ut meum in Christo affa[illegible]
quem ego volueram mecum detinere [illegible]
ut pro te .i. loco tui ministraret in vinculis
cui tenebatur ministrare prelatis. in dico
exerciti nec mihi servitii .i. pro cuius
gestu Paulus erat in custodia pro bien-
nium et punitum est circa eum. ac ut
ideo indigebat ministro. sine consilio autem
tuo .i. sine tuo consensu. nichil volui
facere de eo retinendo. ne velut ex necessitate
non ex voluntate bonum tuum esset. sed spontaneum
unus in fruitur. sed esset sicut voluntarium.
sed cum diligit deus quod fit ex tristitia aut
ex necessitate. sed qui hylarem et voluntarium.
.ii. cor. ix. non ex tristitia aut necessitate.
et exo. xxv. ab omni qui offert ultroneus.

**Forsitan enim ideo discessit** [illegible] sit. Hic excusat onesimum de recessu. per quod fuga eius utilis fuit. sed quia a philemone et malus reputanda sit. ibi. quanto autem magis. Hic ut eum suscipiat commendat ibi. si ergo habes me socium. In primo per tangit fugam breve. sed utilitatem longam. ibi. ut in eternum. Dicit ergo forsitan. quia ideo suscepi illum. quia utilis fuit fuga eius. forsitan enim ideo discessit a te ad horam .i. ad modicum tempus. ut in eternum hic et in futuro illum reciperes. quod aliud aut aliquid cooperatur bonum. Ro. viii. sic et venditio Joseph. gen. xlv. pro salute vestra misit me deus ante vos. et dicit forsitan. quia omnia humana sunt dubia. quia poterat de alia causa hec provenire fieri recipere. nunc iam non ut servum tuum. sed pro servo quia prius erat servus servum. ut sit. sed plus servo .s. fratrem karissimum.

Karissimum mihi quidem. quia servivit mihi. Eam ore mihi fide coniunctum. quia karissimus servus mihi magistri discipulorum. quia me discipulis servum dua fugerunt in ut fratrem maxime in magistro tuo quanto magis autem tibi est esse .s. carus quam mihi. ut [illegible] quanto magis mihi quam [illegible] et esse carus [illegible] quia servus tuus et in domino per fidem. Quanto magis tibi [illegible]

**Si ergo habes me** socium. sicut me hic socium non dedignaris. quia prelatus ad bonos subditos debet esse ut socius. eccl. xxxii. rectorem te posuerunt noli extolli. esto in illis quasi unus ex illis. suscipe illum. quia me suscipis. sicut non suscipis nec socius.

Si aut quid quem remisi [illegible] deut. xxi. non tradas domino suo servum qui ad te confugit

Ro non dixi ad penam. sed ad veniam. Atque super illud forsitan glossa. hoc ideo dicit. quia omnia humana sunt dubia. sed amor humana non est dubia. Ro. glossa. de humanis operibus que dependent ex libero arbitrio. Atque super illud. iam non servum glossa. ut prius. [illegible] quia lapsus non liberat a conditione servili. Ro. quandoque tamen non est servus tuus. Atque super illud. et in carne et in domino. glossa. per fidem que etiam superbia amputatur. quod in multis fidelibus superbia regnat. Ro. fides que est de se etiam superbiam amputat. quod etiam humilitatis ministrat. Atque super illud. sicut est habes me socium. glossa. si non suscipis nec socius. sed non recte dicunt suscipe servum fugitivum. Ro. penitentem tenetur recipere non impenitentem. Post supplicationem

**Si autem aliquid nocuit tibi** etc. post supplicationem et commendationem. et excusationem. hic removet a philemone omnem excusationem. sed in glossa dicit de se satisfacturum promittat. Ro. pro minatione offert. ibi. ego Paulus scripsi. Tertio petitionem iterat. ibi. Ita frater ego te fruar. Dicit ergo si autem aliquid nocuit tibi. aut debet .i. si est tibi obnoxius. etiam pro iniurie illate aut debiti [illegible]. hoc mihi imputa. quia constituo me [illegible] satisfacturum. et ut magis credas ego Paulus qui credendus est scripsi manu mea. sicut gal. v. videte qualibus litteris scripsi vobis manu mea. ego reddam ut non dicam [illegible] sed hoc presentem dicere quod et te ipsum non tuum tua mihi debes adhuc eo quod te ipsum dedi [illegible] te ad fidem convertendo. unde non tuum exigo quod mihi debes. tho. ix. [illegible] scarium sume ipsum preste [illegible] si non ero consignus pecunie tue. Hic iterat petitionem. ut

**Ita frater.** Premittit exauditionis confidentiam. sed petitionis iterationem .i. refice. Dicit ergo. Ita frater sicut. ut ita fratres. et ego te fruar in domino .i. gaudebo de te si feceris quod rogo. Sile in domino .i. secundum nobis et per Christum fruitus fuero. Ro .i. sperandum nobis et per te fruitus fuero. gaudebo nunc de te si feceris quod rogo. hoc refice viscera mea .i. filium meum vel affectum meum. et hoc in Christo .i. per Christum. Hec est quam pro [illegible]

**Confidens de tua** [illegible]. Capitulum. Vel post salutationem. gratiarum actionem. et supplicationem. commendationem. complet epistolam conclusione blandiendo ei. sed glossa complet epistolam primo de eo confidendo. sed se adventurum promittit in medio. ibi. simul autem et para mihi. Tertio cum salutatione. ibi. salutant te epaphras. In prima mittit primo sue confidentie causam. sed obedientiam. sed obedientie perfectionem. ibi. sciens. quam. Dicit ergo confidens de tua obedientia et scripsi. autem nimis quod ultra peticionem. [illegible] de tua obedientia confidenti dicitur aliquid prelatus mittat. [illegible] subdito faciat. eius quam et super id quod dico facies. hec est perfectio obedientie. talibus dicitur illud luc. vi. mensuram bo-

uery refectum et cogitatum et super effluere credit
in suis uisceribus eum nisum meus si fratris reme
actur uob. Hic inuitat se ad eius hospicium

**Simul autem et para.** ii. Vel mandat primo ut p(ar)
ari sibi hospicium. secundum ad aduentum futurum. ibi

**Nam spero.** Dicit ergo. Tamen o fide et solatio
te cum ad obediendum firmat de se uenturum. unde
subdit. Simul autem et michi para hospicium. Hinc
cepit legatum sedis apostolice et episcopi in missionib(us)
bz ut hospicii procurationem mandet. Et de eis
sic hoc Jeronimus [illegible] ubi ut hoc prius [illegible]
[illegible] p(er) epistolam procuratione(m) hospicii man
det quid enim pro eo primo erat. qui iam et
pulmento nisi [illegible] erat. Iam nunc hospi
cium. Nam spero per orationes uestras. h(oc) eum [illegible]
[illegible] de orationib(us) [illegible]. sicut
illud Jac. ut [illegible] ualet deprecatio iusti as
sidua. Spero inquit me donari uobis
re uera magnum donum debebant reputare
fideles liberationem apostoli sui. Hic blanditur

**Salutat te Epaphras.** Ex ipsius salu
tando. et primo ex parte aliorum. secundo ex parte sua
ibi. **Gratia domini.** Dicit ergo. salutat te Epa
phras. colossensis. Colo. i. concaptiuus meus
in Christo Jhesu. Marchus euangelista. et Aristar
chus. Hic horum salutacio p(er) col. iiii. Salutat
uos Aristarchus concaptiuus meus. et Marchus con
sobrinus barnabe. Demas et Lucas. Lucam
ultimo ponit quia forte minus erat notus
ei et familiaris. isti inquam adiutores mei
in predicatione uel officio et ego et saluto te.

**Gratia domini nostri Jhesu Christi sit cum spiritu uestro.**
Optima societas gratie et spiritus contrahit. ex
quo [illegible] plenus boni operis. sap. viii.
Hanc enim in sponsam accipere sicut qui
in eo conuiuabit delectat suis. [illegible]
uxorem in ~~iuuentute~~ adolescentie uere nolite
dispicere [illegible]: petitionis et confirmationis
totius epistole conclusio. **Et nota** quod in principio
gratias exit et in fine gratiam eis precatur ad sig
nificandum quod gratia dei prueniat et sequitur omne opus bo
num. Deus enim principium et alpha et omnium
bonorum operum principium et finis. apoc. i.

**Hic queret ego te fruar.** Sola diuinitate
fruendum est. Rx. Frui creatura in deo non est
frui creatura sed deo. uel frui large ac
cipitur pro gaudere. **Nam frui** uno iam est
cum gaudio uti. **Cum demas** secunda ii. ti. demas
me dereliquit. Rx. uel illa epistola
post hanc scripta fuit uel ille conuerti
redierat. uel alius est iste demas.

**Narrabo nomen tuum fratribus**
**meis in medio ecclesie laudabo te.**
Duo sunt opera circa que uersatur prin
cipalis sapiens predicator uidelicet edificatio
proximi et commendatio dei. ut sic in ipso habit(us)
caritatis geminae p(ro)bitur actus geminus
cognoscatur. Nam sic per ponere. sic et habitus cog
noscitur per actum. ab hoc duplici actu commen
datur in his uerbis precipuus ecclesie doctor
paulus ab edificatione proximi cum dicit. **narra**
**bo nomen tuum fratribus meis.** Ad commenda
tionem dei cum subdit. **in medio ecclesie lau**
**dabo te.** Ad edificationem proximi inno
tuitur doctrina apostolica tanquam facilis ual
et amabilis. Facilis primo modo quo instruit quod
notatur ibi. narrabo. utilis secundo modo de quo agit
quod notatur ibi. nomen tuum. Amabilis tertio
modo ad se dirigitur quod notatur. ibi. fratribus
meis. i. e. ebreis. Primo doctrina sic debuit apostolus
facilis quippe quia doctrina precum facial
[illegible] xiiii. Vtilis quippe quia omnis doctrina
diuinitus inspirata utilis est. ii. thi. iii.
Amabilis quippe quia doctrina sapientie dulcis
est anime. pro. xiii. **Circa narrationem**
notandum quod ea commendat ipsum uidelicet

**Oportunitas** in narratione quod efficax erit
[illegible] eccli. viii. non te preterat narratio seniorum.
Ipsi enim didicerunt a patribus suis quod eccli. xxi.
Narratio fatui quasi sarcina in uia.

**Vtilitas** in narratione quod ad [illegible] uii.
eccli. vi. In multitudine presbiterorum prudentium
[illegible] sapientie eorum ex corde coniungere ut
omnem narrationem dei de deo possis audi
re. Eccli. eum euarrauit et laudem quod eorum
[illegible]. Narrauerunt michi iniqui fabulationes
sed non ut lex tua. Ps. Venite audite.

**Oportunitas** in tempore quod ad [illegible] uii.
narrabo te. quod conditur [illegible]

**Importuna** narratio sic narrabat apostolus
[illegible] utilis et oportune. **Narrabo**
autem nomen domini quod est narrandum. innotescendum
te expectandum. Narrandum a predicatoribus
innotescendum a patribus. Expectandum maiori
bus quod nomen domini est. **Exo. iii.** qui est nunc

**Narrandum** quod nomen ueritatis agnoscendum
uii. B narrabo nomen tuum de eius nominis in
ad nos. hoc nomen michi meum. Sicut
autem plus habet de ueritate quidem est

**Innotescendum** quod nomen uirtutis. uii pro
fitebitur et deus confitebuntur innotesce
in nomine tuum de eius nominis uirtute. phil.
ii. donauit illi nomen quod est super omne.

**Expectandum** quod nomen salutis. uii ps.

expectabo nouum tamen quam bonum est mostrans

multorum tamen decantionis salute. act. iiij.

Non est aliud nomen sub celo in quo oportet nos

saluos fieri &c. Ibi. Ie. xxiij. et hoc est nomen quod

vocabunt eum dominus iustus noster. Duis pro nomi

ne. Iustus pro nomine. Nost. pro salutem

ys. ult. In nomine meo demonia eicient.

Clarat autem nomen illud in hac epistola filii

bus suis .i. ebreis quos fratres vocat propter ca.

pro communem stirpem. Ro. ix. q. sicut fratres mei sunt

carne qui sunt israelite. Fidei cum sunt filii dei

pro communem fidem. Ioh. xxiij. annuntiabo fideles esse

pro communem hereditatem. Prov. ecce quam bonum et quam

iocundum &c. vii. Iustum. iij. fratres sanctitatis vocatio

nis celestis participes. sic ergo apparet quibus scribit

quid et quibus. Sequitur. In medio ecclesie

laudabo te. Vel post eruditionem populi sui

mittit laudem dei et hoc sub multiplici ratione

quibus laus deo exhiberi videtur. Cabo te

Et in dicitur ex notatur. in medio. Ps. confitebor

domino in animis meis et in medio multorum laudabo

vtilis. In medio ecclesie. vij. Ps. laus eius

in ecclesia sanctorum. ult. laudabit usque ad mortem

perseverantie. Laudabo non tamen laudamur eam

anima mea. Ps. benedicam dominum in omni tempore.

Rectitudinalis. que te .s. dominum dan. ij. te deus

patrum nostrorum confiteor quia laudo iam apparet

quod sit efficiens. quia apostolus narratur quod

notatur in supposito ubi quod sit formalis quia modo

de narratione quod non in modo narrandi que

materialis quia nomen Christi sui notitia quod no. l.

nomen tuum. quod finalis quia utilitas hebreorum.

Quod ibi. fratribus meis. et laus dei quod no.

ibi. in medio &c. Circa huius epistole primitur

Fr.

et doctorum prologum. In quo tamen. Primo agit

de mutatione modi scribendi sui forme. Secundo

de mutatione epistole. ibi. hanc ergo epistolam fertur

apostolus. Tertio de translatione lingue. l. auctor se

sui et ordine. Causa mutationis forme pro

mittit quod dicit apostolus non servauit morem suum

in scribendo. ut exprimeret nomen suum et dignitatem

dictis. s. paulus &c. sic in aliis epistolis. Secundo de

solone. Hoc in &c. Tertio solemnis explanat

nat per similitudinem. ibi. mirabile non est si apostolus

&c. Sequitur illa ps hanc ergo epistolam et quod agit

de mutatione huius epistole vel primo tangitur primum

quod mittit. quod apostolus paulus scribit ei mittit. quod

ad ebreos. Tertio lingua quod mittit quod ebreos

in lingua. Sequitur illa ps. auctor sensum et or

dinem. in quo agit de translatione epistole. vel primo

vel primo tangit personam quod transtulit. quod lu

cas evangelista. Secundo quod transtulit. quod

post excessum beati apostoli pauli. Tertio lucam magistrum transtulit

quo ex sermone latino pro se placet. Incipit prologus ad hebreos.

Fr. A.

Multipharium multis quod modis &c.

Hanc ultimam epistolam scribit paulus

ad ebreos. postquam cum instruxit ecclesias latinorum

norum. s. romanos et ecclesias grecorum. s. corinthios

et alios nunc hanc instruxit ecclesias ebreorum in hoc

ostendens se esse doctorem in trium que hec sunt tres

principales lingue in mundo. Propter quod et eas in septua

titulus domini crucis quibus ergo scribit ebrei sunt

nec obstat quod ipse erat apostolus gentium. petrus

non iudeorum. Nam quamvis principaliter ex

officio placuit tamen alios formare et potuit

ex zelo caritatis quibus scribit paulus apostolus non obstat

ut quidam dicunt illud quod nomen suum more solito

non prescripsit. et quia splendidiore stilo hanc

epistolam scripsit. Nam. Sunt ergo. pro iudeorum.

Superbiam eodem eius quia erat apostolus gentium

nomen suum et apostolatus officium non prescripsit

quod unusquisque in ministerio sua plus valet. Secundo. hanc epistolam

hebreo ydiomate excellentius dictaverat.

lucas vero tempore huius epistole et ordine retinuit

post apostoli excessum greco ydiomate sermone eo

non scripsit. In nostro eius est in hac epistola. Sic enim

cum cum eius sufficientia legis insufficientia

monstrare modus agendi dissimilis est ab aliis

epistolis quod nullam salutationem premittit. Quartus

modus ut sit ex dictione patebit. epistola enim dividi

tur in .iiij. primo ostendit pro sua excellentia et

dignitate. Secundo quod recapitulando aliquid ex

predictis latius exprimit legis insufficientiam

et perfectorum. a c. viij. usque in suis fine decimi

Tertio subdit moralem instructionem. c. x. i.

habentes itaque fratres fiduciam. Quarto in sto

concludit epistolam captando eorum benivolentiam

in fine eius c. ult. fratres orate pro nobis. Inprimo

ostendit Christi excellentiam et dignitatem c. iiij. in

de primo comparatione eius ad prophetas. Secundo per comparationem

angelorum. ibi. tanto melior angelis effectus.

Tertio comparatione moysi. c. iij. quarto comparatione sacer

dotii levitici. c. iiij. versus finem. ibi. habentes

ergo pontificem. In primo precedit pro. Christum prophe

tis ostendendo. Secundo ipsum eis preferendo l. quem consti

tuit heredem. In primo primo tangit quod pro

tinet ad prophetas. Secundo quod pertinet ad Christum l. novissime

locutus est. doctrinam autem prophetarum con

mendat. primo ex multiplicitate. quod multipharie

secundo ex varietate. quod ex multis modis

tertio ex antiquitate. quod olim. quarto exactoris

primum dignitate. quod deus loquens. Quinto ex audi

torum magnitudine. quod patribus. Sexto ex doctorum

sanctitate. quod in prophetis. Dicit ergo. multipharie

&c. constructio sic ordinatur deus loquens patribus olim
in prophetis multifariam multisque modis novissime
&c. hec duo dupliciter distinguuntur secundum glossam. Primo
enim multipharie refertur ad locutiones [illegible]
pharie cum inspiratur deus quia ad multas partes
multis modis. ad loquendum deus modis sic multipharie
id est multis modis locutionibus multis modis id est multis
locutionum varietatibus quia aliquando per se per angelum
per revelationes &c. Secundo vero ut primum pertineat ad
loquendum deus qualitate secundum modum sic multipharie id est
multis loquendi qualitatibus ut per sompnia
per inspirationes et apertas voces multisque modis id est
diversis rerum [illegible] sicut ad machinam osee xii. ego
visiones multiplicavi eis. [illegible]
as. [illegible] loquens et vigeat personas cum patre quia idem est
qui loquitur et qui loquebatur. Ieronimus. cui est deus veritas testimonium
contra manicheos. ysaie ego ipse qui loquebar.
ecce assum. deus autem loquitur vera est non est enim deus quasi
homo ut mentiatur. numeri xxiii. loquens patribus in prophetis
carne et in spiritu. luce ii. sic loquitur est ad patres
nostros abraham &c. loquens in prophetis id est in cordi-
bus suis per inspirationem cordis. ii. pe. i. spiritu sancto in
spirati locuti sunt sancti dei homines. Novissime
diebus istis. Hic tangit quod pertinet ad christum ut
doctrina divina [illegible] quia optima. quia novissi-
me manifesta quia diebus istis perfecta quia locutus
est fructuosa quia nobis [illegible] quia in filio. Novis-
simo novissime id est in fine temporum. i. cor. x. nos
sumus in quos fines seculorum devenerunt. vel novis-
sime id est ultimo quia post hanc locutionem nulla se-
quitur. In hoc autem quod novissime [illegible]
quod postquam locutio divina iam omnis cessavit veniente
filio sicut per dan. ix. diebus istis non noctibus olim
enim loquebatur in noctibus quia obscure dan. vii.
aspiciebam in visione noctis. sed modo nox precessit
dies autem appropinquavit. Ro. xiii. et dicit diebus istis
quia adhuc sunt qui audierunt. i. cor. xv. deinde
visus est iacob &c. locutus est nobis locutus est deus in tempore
[illegible] cum sit [illegible] loquens quia prima locutio
fuit in prophetis. sed autem perfecta locutus autem in filio
id est per filium quia maior prophetis et deus pater in filio
quia per filium ne putetur locutus per eum ut absens
[illegible] destinatum sed in eo presens et eo loquente
loquens. Io. xiiii. verba que ego loquor a me ipso non loquor
Quem constituit heredem. Hic prefert
christum prophetis et primo quantum ad potestatem. secundo quantum ad
dignitatem ibi qui cum sit splendor. Tertio quantum
ad locum &c. ibi portansque omnia. potestatem non ostendit
dupliciter primo [illegible] ibi per
quem fecit. dignitatem filii ostendit dupliciter primo
[illegible] consubstantialis filii

filius.

et figura substantie eius. tertio ostendit pro-
prietatem quia portans omnia. secundo quia purga-
tionem peccatorum faciens. Tertio quia sedet
ad dexteram. Qui cum sit quia [illegible] locutus
est in filio quem filium sumpsit humana-
tus [illegible]
immutabilis fecit [illegible] id est deum [illegible]
[illegible] filiationis [illegible] non mor-
tuo. ps. postula a me et dabo tibi &c. [illegible]
hereditas [illegible] ex hereditate voluntate
[illegible] xxii. Benedictio [illegible] non [illegible]
nisi iacob. ad quos [illegible] data
est mihi omnis potestas in celo et in terra quod
Postea secundum quod [illegible] heredes
[illegible] quia [illegible] per quem [illegible] per christum
[illegible] quod coeternus est patri fecit non
solum visibilia sed etiam invisibilia contra manicheos.
Io. i. omnia per ipsum facta sunt. qui cum filius sit
splendor glorie id est patris coeternus. sicut patri ut
splendor [illegible] sicut [illegible] potentie
[illegible] sit eterni [illegible]
ius ad [illegible] eterna. sap. vii. est enim [illegible]
[illegible] claritatis dei sincera et figura sub-
stantie. [illegible] id est perfecta representatio ei-

pater

consubstantialis. col. i. ymago dei invisibilis. figura
figura quantum ad [illegible] divina simplex est [illegible]
[illegible] sed [illegible] quadrata per assumptionem
humane nature [illegible] quadratus sunt
[illegible] figura [illegible] inestimabilis facta est hominis cum
qui [illegible] verbum caro factum est. verbum enim invisibile
factum est visibile. verbum enim [illegible] dif-
[illegible] sicut dicit philosophus. ii. libro de anima et [illegible]
audimus non videmus autem [illegible]
portansque omnia id est portans continens id est gubernans
omnia celestia et terrestria. ysa. xlvi. ego
feci et ego feram. portans [illegible] verbo virtutis
sue id est solo imperio potestatis et bonitatis sue
ps. verbo domini celi firmati sunt. et spiritu oris
eius omnis virtus eorum. purgationem peccato-
rum originalium quia actualium [illegible]
enim sunt [illegible] per mortem suam
[illegible] nos [illegible] in sanguine suo

et culpa et pe-
na id est diluit
nos et lavit
nos

Io. i. ecce agnus dei &c. ecce [illegible]
[illegible] dignatus est nobis [illegible]
[illegible] sedet id est quiescit [illegible] post [illegible]
tum laborem et humiliationem sublimatur ad
dexteram id est ad equalitatem maiestatis pa-
tris id est in potioribus bonis patris et excelsis
[illegible] omnia loco et dignitate non impedi-
[illegible] hic corrumpitur sed in summo celorum
loco altissimo enim celo [illegible] eius [illegible]

cuius etc. Sol ex res diligi. ppter eminentiam et splendidum colorem. sic vas. vii. et uilius pingitur se. xpc aut est splendor glorie.

Ut veniustam dispositione sic conf. ul tò. x. aut est figura sue pstantie. Ut magnum potte sic filius ul uirtutis. xpc aut portat omnia uba uirtutis. Ut ppam ul omnium utilitatem. ut boni iustitiam. xpc aut facit purgatione peccatorum. Ut p dignitate sui nobis

Sequitur. In ps si diat glo aet. de xpi sufficientia et legis in utili etc. qd. Po dñ. lex quidam bona. Po lo de lege moysi in tm moralia. sz in cerimonialia car nali intellecta. Tam id glo. ul e est. vincq ut plus in. ecclesia sua ualeat qui momm luget p spm plene edoctus est pauls. Po q minus omnem lingam in plene sciret in hiru. et in sua lingua ma gis loqueretur ruu. Tam sup illud loquens patribus in pphetis. glo. nõ cum glo. nõ ei ex intellectu ppo loquitur. qz. ergo loquatur ut accepturi. nõ intelligentes que diceret ut dixit nõ gentiuus leuitis. Po ex intellectu ppo. loquitur p eorum nuntiatum nõ p tam Tam ibid glo. filius dei assumptus homi ne et pri fuit ut homo. qz assumens nõ est assumptus. Po homine hianuu. Tam sup illud nouissime diebz etus. glo p hanc locutionem nõ sequitur alia locutio qz p uirtutes postea locutus est homo. Po nõ loquitur ad. sz uel nec alius modo loqi di. lz sint alia qz dicit. ul lo. de locutione alterius legis. Tam p quem fecit et secula. glo. nõ solum etiam et inuisibilia. qz nõ se fm. Po. etiam accipitur p pterius. Tam sr illud q cum sit splendor. glo. hi sacerum ut cum ius aliqs etiam. nõ cu. riaus. et uiam. etc. splendor etiam? e igitur et tm gignitur ab igne. Po lo de strellitate et ali que glo lips. nõ de ac ciuitali. Tam ibid glo splendor qui diffundit de igne nimi lucet et igitur qz uimi p alterum urbiqz tam uimi. Po lo de splendore qz genite nõ que lucet ut sic litas igne. Tam sup p pertus omnia glo. sicut cum pri ullo magis et eorum q ppli. n declaratur. qz. cum e adam et ostendit alinid apse. Po. hic accipitur p pri. Tam sedet ad ctxta. qz. act. vii. ecce. uideo celos apertos et ihesum stantem. Po q ad se qz sedere q ad alios stare.

Rond qz dr lo. nos insti ptur. Credis. Pmo. p appetitus angelorum. sic locutus est p angelum in sum suo sic Johannem apo. i. etc. w. uenit dno angelus etc. Po p ymagines sep mori. iiii. xii. sicut me nõ sapha. dni in sione appelo ei. ul et p speciem loquitur ad illos. gen. xviii. de iacob. Tercio p formationes sonorum exo. xx. in legis datione audiebatur uoces etc. et postea uos audistis q de celo etc. siu. uel dr. Quarto p inspirationes reuelationem. ii. Po. xvii. ult. spc dni locutus e p me. Quinto. p ul tu doctorum. ac. x. nõ enim uos estis qui loquimini. sz spc. Sexto p uirtutis creaturarum. ps. celi enarrant gloriam dei etc. nõ sr lo etc. Septimo p insto nes appariciones. cant. i. aia mea liquefacta est. Super.

Tanto melior angelis effectus. ondr xpi ex cellenciam et dignitatem in comparatione ppheticam. hic ostendit in copiare angelorum. et pmo plaripui ee digniorem angelis. Po ostendit magis obnuda ee. ubi tamen doctors. ii. pphetam hinuauit. In pmia plurimi xpm ee digniorem angelis. p. quo ad psona. Po q ad utrumqz tam l. et angelis dicit. Tertio q ad gloriam. l. ad quam angelorum dixit. In pmia pmo xpm meliorem angelis affirmat. Po auctoritatibz probat. ibi. cui enim dixit alium angelorum. In pa p affirmat meliorem angelis xpm. Po ostendit meliorem esse dicit. ibi. quanto differentius. Dicitur. tanto sz dixa pcedz ex pcedentia. ita sedes ad dextram etc. pp dico tanto melior. i. ppriorem natura angelis effectus. i. euidenter. fuis. Ex hijs qz hodie intelligi de xpo. nõ secundum naturam. sz humanam qm facta est. Po. i. q factus e ei ex tempore tamen sz qui nec eo differentius etc. Hoc triplex ex ponitur. singulo. uno modo sic qz pilli. et angelis differentius nomen. i. differentia ex honoris cia. Pedemnunt. i. nunc pterito apte accepit differentie quid honorificentia pillis accepit. exceus modus autem passione qz angeli ministrabant ei. et. iii. sz differenciorem qz aute post nomen iu tr. cui plarior illis p omnia existit. Alio. in exps. sic qz differencius nomen. i. nomen ualde differens. pilli. i. ab ill. sic ab eorum nomine he ditatur. i. sz nomen dei. qz e super omne nomen phyl. ii. dr in illi nomen qz e sr omne nomen. Tercio ut sic differencius nomen qz nomen est dei filius. et hoc p nam. nõ p adoptionem. ille enim hoc e dei filius p nam angeli aut p adopc.

Cui enim dixit aliquando. Hic qz affirmat. auctoritatibz probat nt xpm ee excel

lenciore angelis. prius quia a patre eternaliter accepit
secundo spiritualiter honoratur. Et rursum ego ero illi. Hoc
quia per se adorandus. ibi. Et cum iterum introducit. Ho-
c. Cui enim dixit aliquando angelorum filius meus es tu ego hodie genui te
cuius angelorum non solum vicit sed et nunc dixit
ipse pater alicui post confirmationem filius meus es tu. i. in specie
substantialis est tu solus distinctione sic supponit. ipse intus
linea. et tu es filius. quia ego solus qui intellige sicut infinite
et tu es sicut ipse. hodie. i. eternaliter genui te. Quod
enim per eternitatem dominice generationis per verbum presentis temporis
non sic per verbum presentis et futuri et preteriti imperfecti quod
deceret imperfecti. verbum autem preteriti plusquamperfecti quod
reteneret quod iam dominum cessasse. Ecce generatio vim
non capiat quasi ipsa quia nec distantia quia ineffabilis. Pro
die presenti. Et rursum ego ero illi. Hec
dicit quia a patre spiritualiter honoratur. primo quia dicitur secundo per se
manifestavit. secundo quia ipsum filium suum misit autem. i.
et ipse. Et hoc est quod dicit et rursum supra dicit quia ipse
ego ero et cetera. hec verba ad litteram dicuntur de salomone
qui fuit figura christi. ii. Regum. vii. et i. paralipomenon xxviii. ma
gis christo dicitur. quia sunt verba ipsa. et post sunt de illo verbo
ipsa. xlii. ecce puer meus electus quem elegi et cetera. ubi for
te plus hii illum regem respicit. ego ero illi in pa-
trem quod de illo dicitur dicere vacationis. secundo dicit
quia ad manifestationem quod habet ecce hoc est ei pater
ero in patrem illi. i. ad honorem in presentia perfectionem et
ipse erit michi ad manifestationem in. i. ad honorem
meum in filium in persona obediendo. unde angelis
ad mariam obediendo. luce. i. ideo et quod nascetur
sanctum vocabitur filius dei. Hic dicit quia christus per se

Et cum iterum. Adorandus. unde
ait primo adventum eius in mundum. secundo honore ex-
hibendo. ibi. Et adorent eum. Dicit ergo et cum
hoc capitulum legatur. primo in sic tamen introducit
. i. cum scriptura sepius introducit. non dicit in incar-
natione primogenitum. i. filium ante omnem creaturam
genitum. eccli. xxiiii. ego ex ore altissimi prodii primoge-
nita ante omnem creaturam introducet dicens in mundum eterne. i.
orbi singulariter. quia hereditare in possessione dicitur et cetera. Secun-
do. legatur sic tamen. introducit dicit pater primo
genitum in orbem terre. i. cum eum qui prius erat in
mundo invisibilis in mundo apparere visibilem fecit dicit
et adorent et cetera. Tercio in sic tamen dicitur dicitur pater cum in
troducit primogenitum in orbem terre. i. in ecclesia do
minum per fidem inducit. Dicit michi sic honoret
eum hominem christum sicut humanitatem passum et omnium
omnis angeli eius visioni. secundum eius obedientiam providendo.
psalmus adorate eum omnes angeli eius.

Et ad angelos. Hic dicit christum meliorem ange-
lis quod ad ministerium. Unde dicit primo angelorum subiectionem. secundo
sue dignitatem. ibi. ad filium autem. Dicit ergo et ad an-
gelos quidem dicit. scilicet principes non tamen diriges. primo
nempe dicit hoc. scilicet qui facit et cetera. et hoc est ipsi

ex parte subiecto. duobus modis de angelis
dicitur in de spiritualibus intus. Primo in sic quod
scilicet filius spiritus celestis spiritus nomine is facit
angelos. i. nuncios et legatos suos. angelus
enim est nomen officii non nature. et flammam ignis
. i. seraphim qui sunt de supremo ordine facit
ministros suos. actuum. iiii. accesserunt angeli
et ministrabant ei. ex hoc elicitur dicitur
maiore est dominus ministerio. unde angeli eius
ministri ergo et cetera. Secundo in lege sic quod facit spiritus
celestes angelos suos. i. nuncios suos ut
lemma mittant et ministros suos facit flammam
ignis qui eos ad exitum vite ut fac-
sit multis fuerunt duo angeli sodomam sube-
vis et ad perdendum exercitum senacherib. ysa.
xxxvii. Tercio sic qui facit spiritus et hiros
sanctos spiritales angelos suos primos nos
ubi sunt et ministros facit flammam ignis
. i. spiritu fervientes. et aliorum vitia urentes.
Ad filium autem. omissa angelorum subiectione
hic dicit sue dignitatem et primo quod ad proprietates
humane nature. secundo quod ad proprietates divine
ibi. Et tu in principio. In prima tangit in
christo similium humanitatis. primo regni dignitatem
. secundo iusticie perfectionem. ibi. Dilexisti
iusticiam. Tercio dignitatem ibi. propterea unxit
Dicit ergo ad filium autem scilicet patrem non primo
ne diriges dicit deus deus filii thro
nus tuus. i. regnum tuum permanet super
seculum seculorum sempiternum seculi. i. in eternum ut thronus et cetera.
. i. iudicium. quia pater omne iudicium dedit
filio. io. v. iudicium autem in throno datur
permanet super in seculum seculi. i. semper habebit et
quod ad bonos et ad malos. math. xxv.
ibunt hii in supplicium eternum iusti autem in
vitam eternam. et per quam virga regni tui. i. dis
ciplina qua bonos regis et malos punis
est virga equitatis. i. recta directa et in-
flexibilis. psalmus reges eos in virga ferrea et cetera.
merito permanet thronus. quia iustitia firmatur
solium. proverbiorum xvi. et proverbiorum xxv. aufer impietatem
de vultu regis et firmabitur iustitia thronus
eius. Et tu ego rex excellentie potestatis
quia deus potens. iudicavit quia thronus
tuus. et super manens. quia virga iusticie. ecce
sub nauis. quia virga equitatis et cetera. dilexi-
sti. quasi ideo est permanet thronus tuus in secula
seculorum. quia dilexisti iustitiam. i. omne bonum quod
optime scivit intelligere et iudicare. sap. i. di-
ligite iustitiam qui iudicatis terram et
odisti iniquitatem. i. omne malum. sap. xiiii.
odio sunt deo impius et impietas eius. sancta
. scilicet ubi hec facta. ubi quia hec fuit dedit

Filii / Ez / a

ante plenum ne

i. ipse pater et non alius vel unusquisque ad terminum sui angelorum. quia in genere eum dicimus esse sic pro ea ratione filium dei. tamen vere filius spiritualiter. quia pater et ipsius deus quidem omnium creatorum. sed tamen per gratiam accipitur unxit te. sum homine. ut regem ut pontificem ut prophetam aut prophetam. pugilem unxit inquit oleo exultationis. i. gratia consciam exsultantis. et per peccati immunitatem. psalmus xliiii. non erit et ad mitigandum aut per pugnas. tuis. i. pro omnibus sanctis plenitudine percepit

[b] Primo quia unxit te deus oleo quod deo comparatur. Primo quia in usu sanat peccata delendo. oleo unde samaritanus infudit oleum et vinum. luc. x. Secundo quia dolores mitigat in tribulatione consolando. ps. ut exhilaret faciem in oleo. Tertio quia accensum perfunda illuminat obscura docendo. quia unctio docet de omnibus. i. Jo. ii. Ideo dicuntur sancti filii olei splendoris. zach. iiii. Quarto quia alvos dilatat laboros pervie allevando in signum huius offerebant laganum oleo conspersum in sacrificium. levi. Quinto quia liquoribus omnibus supernatat cum sit super sursum elevando. unde Jacob effudit oleum super lapidem unde vidit angelos ascendentes. et genesis. Agonos fortificando. ps. unxerunt dominum. Sexto quia reges et pontifices consecrat dei ministros. Septimo quia ignem pabulum ministrat caritatis conservando et inflammando. Ideo dicunt ille matthaeum xxv. date nobis de oleo vestro quia lampades nostre et cetera. Octavo quia effusum sedulatat affectum pietatis et passionis excitando. Ideo dicitur cantic. cant. i. oleum effusum nomen tuum. Jo. ab hominabile et cetera.

Tanto super illos tanto melior angelis. gloria sua humanitate. ps. iii. minuisti eum paulo minus ab angelis gloria et honore coronasti eum et cetera. ps. sum gloria maior fuit plenitudine gratie minor passione. In hoc est minor caritate. Tanto super illos quanto differentius nomen hereditavit. gloria. filiationis per quam non solum per vite sed quia gratie quia filius non solum patrie. et tamen gratie minor esset. quod tamen virgo sola adoptionis gratie. filia dei est et tamen omnibus angelis maior est. ps. Tanto super illos filius est [illegible] cum gloria illis non adoptivus. gratia est. tam fiant filium adoptivum gratie maior gratia magis gratie maria maior. ps. non quod gratia facit filium adoptivum. sed gratia adoptionis non gratia unionis. Tanto ibi dicitur gloria excellentia prius generantis. quia generatur [illegible] generatur non est una generationis. tamen id unigenitus quod eidem quia per generationem communicatur. ideo aliud ps. quare filius sit eterni prius non tamen ut est in ipso. sed tamen est in se. Tanto super illos ego ero illi in patrem. gloria homini de virgine nascituro. ps. homo ille cui sit commune ingenitum homini ad contra

temptate filii. sed hoc. gratie. sic est filius patris sic filius sui temporis sancti. ps. obstructis sibi ut sciebat non tamen item dei filius. sed ut deo unitus. Tanto super illos adorent eum omnes angeli. gloria. quia per carnem ministrat angeli honorant deum. sed per carnem minor est angelis. ps. sum carnem in se considerata minorem sum carnem ut unitam maior. Tanto super illos quam fecit angelos. gloria. omnibus angelis vertibilis secundum arbitrium. sive sic. deus mutat sicut suo consilio sum gratie. ps. arbitrium applicat consilium. Tanto super illos tronus tuus in seculum gloria in dicam in eternum stabit. quod in iudicandi non stabit. gratia. xxv. ps. in dicam accipit pro te iudicat. Et super illos unxit te deus. gloria. non unguebantur alibi reges et sacerdotes in regno iudeorum. ps. iii. reg. xix. unge regem syrie. ps. illos tenet de consuetudine omnium. sed hoc de mandato spiritus.

Item super illos ego ero illi in patrem. quod et septies eum patrem ostendit. Primo in conceptione angelum dei tuum ad luc. i. Secundo in nativitate eum in multitudine iudeis declarando. luc. ii. Tertio in baptismo ei attestando luc. iii. Quarto in transfiguratione apostolos allocando. matth. xvii. Quinto in resurrectione eum suscitando. act. iii. Sexto in ascensione eum ad dexteram suam collocando. act. vii. Septimo in iudicio potestatem iudiciariam ei committendo. Jo. v. Supra

Et tu in principio domine. Tertia. quod christum meliorem angelis. quo ad potestatem diversas hic idem ostendit quod ad potestatem divine et hoc quantum ad tria. Primo quo ad creationis potestatem. Secundo quo ad durationis eternitatem. ibi. ipsi peribunt. Tertio quo ad status immutabilitatem. ibi. ut velut amictum. Quarto. gratie. et tu in principio. hoc totum usque ad finem quo ad angelorum. loquitur deus. unde in psalmo de filio sic sit vivit de te. sum humanitatem et non solum talis est. sed et tu domine filii dei in principio rerum creandarum terram fundasti ad virtutem opera manuum tuarum. i. potentie et voluntatis per quas sic firmantur opera sunt celi et dicuntur celi spirituales. opera manuum eius quia in ipsis magis relucet eius potentia et sapientia in magnitudine bonitatis similiter et cetera. i. in ipsis creantur de celum ipsi. s. celi aerei de quibus. psalmus. xxiiii. aves celi commedunt illos perib. ab eo. ps. quia mutabuntur et renovabuntur. ij. pe. iij. per quem celi magno impetu transibunt. psalmus. l. celi. quia fumus liquescent tenuant pruina nebis intercipio post omnia sic eternis ante omnia. Jac. i. apud quem non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio. i. celi aerei ut vestimentum. i. corpus humanum gloria eternitate veteriscit inclusus continuando veterescit. i. ad interitum accedit. et involves mutabuntur. i. sic corpus humanum quamtum corruptionem per que quantum mutatur et tegit undique spiritum mutabilis consonat

Item sic circa hoc vinum gloria [illegible] non reperitur in [illegible] xxiiii [illegible] dixit [illegible] xlii [illegible] gloriam [illegible]

figuram in facie, sic plicantur amictus et extendi et mutabuntur, id est sic mutatam permanebit. Apocalypsis xxi. Vidi celos novos et terram novam. Tu autem idem ipse es omnino immutabilis. Malachie iii. Ego deus et non mutor. Et anni tui non deficient, id est eternitas tua non habebit finem, et vocantur anni eternitas, cum tamen sit una dies, in proportione ad annos temporales quibus coexistit. Filio tamen de patre exponitur allegorice sic: Tu, quia, id est deus pater et tu o deus pater, fundasti terram, id est terrenos quo ad sensus minores, qui naturam dispensationem terrenam pati. Et opera domini terram fundasti initio, id est in principio, id est in filio, quia fundamentum aliud nemo ponere potest, et opera manuum tuarum sunt celi, id est maiores sancti qui vocantur operatores celestium. Ipsi scilicet peribunt, id est morte naturali dissolventur. II. Ro. viii. Omnis motus tuus permanebis in principiis sanctis, id est iusticia et operatio manebunt in eis, quia licet moriantur secundum carnem, non tamen secundum spiritum, et omnes ut vestimentum veterascent, id est secundum corpus paulatim ad interitum accedent, velut amictum mutabis eos in immortalitate statim quo ad corpora et mutati quo ad animas, quia gloriosiores erunt. Tu autem idem ipse es sicut es immutabilis etiam tu autem in sanctis habitans, et anni tui, id est eternitas tua, non deficient in eis. Super psalmos exponit.

**Ad quem autem angelorum** meliorem esse angelis. Primo quo ad personam, secundo quo ad utramque naturam. Hic tertio ostendit idem quo ad gratiam, vel ostendit primo Christi excellentiam, secundo angelorum obedientiam ibi: Nonne omnes sunt administratorii. **Ad** quem ergo ad quem autem angelorum quia minores esse dixit deus pater, alii sunt post confirmationem, cum enim non dixit sic, sed dixit filio: Sede ut victor et iudex a dextris meis, secundum humanitatem, vel ad equalitatem meam secundum divinitatem, quia dicit ad ultimum hoc dixit quia ibi nullus sedere dignus fuit. Immo potius qui sedere voluit expulsus fuit et precipitatus. Ysaie xiiii. Sedebo in monte testamenti et post ad infinitum detractus in profundum laci. Sede iugiter quousque ponam inimicos tuos, scilicet paganos, iudeos, hereticos, malos christianos, scabellum pedum tuorum. Hoc triplex exponitur. Primo sic: quousque, id est donec ad adversarios tuos plene subiciam, aliquos voluntarie eos convertendo, aliquos autem involuntarie, scilicet in iudicio, ut i. Corinthiorum xv. Oportet illum regnare donec ponat omnes inimicos eius sub pedibus eius. Secundo ut sic quousque ponam, id est subiciam humanitati tue. Iuxta eundem est quia caput humanitatis est loco pedum tuorum, ut super scabellum, id est donec ponam eos sub stabilitate potentie tue, que per pedes significatur.

**Nonne omnes sunt administratorii** Hic redit angelorum obedientiam vel angelorum subiectionem, quia administratorii humilitatem militare, quia per eos qui hereditatem **Nonne** ergo

sunt hoc ulli dixit, nonne enim omnis de quibus hierarchia prima, media, infima sunt administratorii spiritus qui de exercitu administratorum ex offitio missi a filio actualiter in ministerium propter placere filio, id est propter eos hereditatem capient salutis, id est quibus promittitur hereditas vite eterne, propter cum dedit dilectissimus suos. Ipse et dominus hereditate salutis ad differentiam hereditatis terrene, que est hereditas mortis, quia non deinceps retentur. **Hic** queritur. Ipsi peribunt quia celum mundi manebit, secundum transibit forma, id est mutabilitas quia nunc est, sed non substantia. **Item** ibidem glosa, scilicet mundi non incedet sanctos quia habebit ad hunc similitudinem eorum in qualibet. Vel glosa loquitur de sanctis resuscitatis. **Item** super illud sic vestimentum glosa, id est sic corpus quod animam circumdat, quia animam continet corpus. Secundum etiam non est. Vel anima continet corpus tamen continentia, sed corpus ut continet animam continentia quia localiter quia in me in corpore quia non est. Non tamen proprie corpus est locus anime, cum non sit ab anima separatum. **Item** super illud et mutabuntur glosa, scilicet per animas que tunc gloriosiores erunt. Quia gloria corporis scilicet ad gloriam anime sic prius ad Lucam et non augetur intensive sed extensive. Aliqui dicunt intensive non tamen per se, sed per accidens, quia in ampliori recipitur. Quantum tamen causa intentione per grat ... **Item** super illud. Ad ministrationem spiritus glosa omnis et maiores mittuntur. Ad idem Ysaie vi. Volavit ad me de Seraphin. Quia dicunt eam quia premittet vero ex Dionysii offitio mittitur. Bo. Sunt quidam qui dicunt mitti sed inferiores frequenter ex causis communibus et ex offitio superiores non raro et ex causis spiritualibus et de speciali mandato. Alios omnes mittuntur sed superiores sunt, scilicet ad alios angelos inferiores et ex ad nos. Ad quod respondent ille de Seraphin ordine sed quia gerebat actum illius ordinis dictus est Seraphyn nomine.



**Propterea habundantius oportet observare nos** Et supra principaliter ostendit Christum esse meliorem angelis, hic concludit propter quod precipue observanda esse illius tamen doctoris ostendens non observantes graviter et iuste puniendos, et primo ex parte doctrine que contemptibile non debuerit, secundo ex parte doctoris. Autem potentia effugere non potuerunt ibi: Non enim angelis subiecit. **Ex** verbo ipsorum quod tamen in se dilectorum expressa sunt ibi: Cui autem quemadmodum. In prima dicit quod doctrinam Christi contemptibile non debuerit, primo quia a Christo promulgata, secundo quia natura est salutifera ibi: Si enim qui per angelos

Et qui sunt plenitudinis et similitudinis

per miracula confirmata. ibi. que cum initium ac-
cepit. Dicit ergo primo ea. quia sermo per me loqui-
tur per prophetas et angelos. Ideo oportet nos observare
primum quia tenendo deutero. vi. meditaberis
ea sedens in domo tua et ambulans in itinere
in itinera adimplendo. quia non auditores le-
gis sed factores iustificabuntur. Ro. ii. Ea quam
dicuntur a filio in ministerio dei et per apostolos
predicata. et hoc dicitur quod nisi [illegible]
vel angelorum observata fuerint a iudeis. Matth.
v. nisi habundaverit iustitia vestra plus quam
scribarum et phariseorum. In quo et hoc ne for-
te per effluamus. quia ut dicit glosa per cul-
pam originalem effluimus per actualem. sed
per effluimus per eternam damnationem. et non
hic libere arbitrii libertate. non dubitatione
sed doctrina christi divulgata [illegible] audi-
ente. vel de que audivimus. audita exige-
re operante. Ideo dicit oportet observare operatio
excludere damnationem. Ideo addit ne forte pereffluamus.

**Si enim qui per angelos** [illegible]

Hic ostendit quod doctrina christi non est contempnenda quia
salutifera. quod multiplicatur tali ratione a minori. si
illud quod minus videtur necesse est et illud quod magis
sed lex moysi que minor est ad salutem obligabat
ad sui observationem. ergo multo plus lex christi
que efficax est ad salutem. primo ergo ponit quod minus
videtur. secundo ostendit quod maius est. ibi. **quomodo**
**nos effugiemus.** Primo dicit ergo sit legis dic-
tum. ibi. **omnis prevaricatio.** [illegible] ergo sicut
quia ita observare oportet in verbo ut ne dampnemur
quanto magis erit si non observaverimus. si enim sermo
legis in quo non erat salus quia lex neminem non
iustificabat quia [illegible] ad moysen [illegible]
[illegible] exo. xx. et deinceps [illegible] angelos
in angelico ministerio. act. vii. accepistis
legem in dispositione angelorum. si [illegible]
[illegible] firmus est firmus. i. ratus et multiplicatus
confirmatus. sed miraculis terribilibus et inusitatis
et comminationibus [illegible] omnis prevaricatio
i. [illegible] precepti negativi [illegible]
[illegible]. i. omissio precepti affirmativi acce-
pit iustam mercedem retributionis. i. condignam
[illegible] penam. Iustam quidem ex ordine iusti-
tie. ex qualitate retributionis ex quantitate.
[illegible] xxv. [illegible] erit [illegible]
[illegible] modus. si [illegible] nos qui
filium dei audivimus effugiemus [illegible]
[illegible] si tantam neglexerimus salutem. i.
[illegible] in [illegible] quia eterna [illegible] copiosa
[illegible] [illegible] sufficiente [illegible]
[illegible] sanguine christi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

nullo modo effugiemus. Iob. xi. effugium peri-
bit ab eis. [illegible] supinus erit inter manus
iustius [illegible] chaos magnum [illegible]
[illegible] iustius [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] infinita [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] impossibile.

**Que cum initium accepisset.**

Hic ostendit quod doctrina salutis fuit mul-
tipliciter confirmata. quia primo per dominum angelorum
qui enarraverunt. secundo per testimonium apostolorum qui divul-
gaverunt. ibi. **ab eis qui audierunt.** Tertio per
effectum miraculorum qui testificantur. ibi. **contestante deo signis.** [illegible] que salus cum
initium accepisset enarrari non est quia ab
eterno erat sed glosa. sed enarrari. i. evidenter enar-
rari. Io. xvi. ecce nunc palam loqueris. [illegible]
[illegible] cepit. ihesus predicare enarrari [illegible] per
dominum angelorum [illegible] [illegible]
patris. ipse enarravit. Io. i. [illegible] per dominum
[illegible] sic lex per moysen data est ab eis qui
audierunt. scilicet ab apostolis qui audierunt ex
ipso ore domini [illegible] eum [illegible] docebat
eos. [illegible] v. [illegible] act. iii. [illegible] possumus. que
audivimus. et vidimus. non loqui ab eis [illegible]
confirmata est. i. [illegible] firmiter [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
fuit ab apostolis. sic patet. gal. ii. [illegible]
[illegible] confirmata [illegible] et hoc deo contes-
tante. i. simul [illegible] auctoritate apostolorum testante signis
[illegible] [illegible] fuit ut curationes [illegible]
[illegible] [illegible] domino cooperante et sermonem confir-
mante sequentibus signis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mortuorum et variis
virtutibus. i. aliis signis quo fuit per naturam
ut [illegible] curatio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sancti distributionibus quia per
apostolos [illegible] [illegible] distributio-
nibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

**[illegible] quod angeli mittuntur nob[is]**

[illegible] [illegible] [illegible] de felle piscis
[illegible] oculos [illegible] ad [illegible] tho.
[illegible] labia ad confessionem. ysa. vi.
volavit angelus ad eum [illegible]
[illegible] ad [illegible] luc. xv. [illegible]
[illegible] [illegible] vid[e]licet
[illegible] demonis potestatem. tho. viii. de
[illegible] [illegible] apo. xx. angelus ligavit
[illegible] [illegible] mittit [illegible] [illegible] xix.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Confirmatio crucis in manus. Exo. xvii. significatur ... ap. vi. Luc. i. confirmabatur a angelis. Secundo quod peius cum pater videlicet confortando. Luc. xx. Confirmando per angelos suos. Iudic. vi. exhortando. Dan. iii. angelis. Dan. Tertio desiderium informando. Cant. iii. Ecce ego [illegible] Quarto ad eclesiam ... videlicet. Quarto proficiendo angelus quidem. Quinto nec tamen p... cho. xii. qui ... Sexto minus defendendo. Luc. xvi. factum est ut moreretur mendicus.

Minuisti eum paulo minus ab angelis. Hic obicitur ... et in ... ex parte ... quibus ... potentie vel ... quod ... subiectus ... quod angelis subiectus non sit ... in auctoritate ... subiecit. ibi. Testatur autem ... Secundo auctoritate exponit. ibi. Ideo autem quod omnia. Quarto non enim ... non effugiemus si neglexerimus salutem ... quod maior ... est angelis ... ita confirmatus.

Fuit non minoratus angelis ... super subiecit ... orbem terrae futurum ... filium respectu Christi ... fuit ... qui orbis Christi erat angelis ... sic modo loquitur. Ro. v. ... de Adam qui est forma futuri ... de quo loquimur ... bis ... Ab auctoritate ... Effectus autem est. Nota orbem subiecit ... primo dei erga hominem ... Christi in passione. minoratum. ibi. minuisti eum. Tertio eius post passionem exaltatione. ibi. gloria et honore. Quarto ... quod ... non angelis ... Christo subiecit ... orbem terrae ... ego hoc dico ... excellentissimus ... sed ... in psalmo viii. dicens. Quid est homo.

Hoc ... primo ... de homine ... filius hominis ... qui ... fuit ... sed non filius hominis ... quid est ... ad hoc quod memor es eius ... salutem temporalem ... homines et iumenta salvabis domine ... filius hominis. i. ... spiritualis ... fuit filius hominis non ... Quid ... ad hoc quod visitas eum ... non solum filius hominis indigentiam ... sed et filius dei qui minuisti eum ... Secundo ... legitur ... de homine ... filius hominis ... Christo. Sic quid. i. quam fragilis est homo ...

... devotio ... et pulverem ... quid est ... quod ... ad hoc quod memor es eius ... aut filius hominis ... quid est ... dignum qui visitas eum ... minuisti ... filium hominis ... minuisti eum paulo ... Secundo ... legitur ... quid est dignum ... est homo ... ad hoc quod memor es eius ... aut filius ... quod est ... ad hoc quod visitas eum ... minuisti eum paulo minus ab angelis eum ... passibilem ... paulo minus ... corpore non ...

Gloria et honore. Hic ... eius exaltationem post passionem ... omnia subiecisti sub pedibus eius. Quarto gloria ... minuisti eum ... gloria ... resurrectione ... gloria mea. et honore in ascensione ... gloria ... claritatis immortalitatis et honore ... Nota ... coronasti eum ... coronasti eum ... corona aurea super caput eius ... constituisti eum ... stabilem et immortalem ... super opera manuum tuarum ... super ... opera ... homines et angelos nec solum super ... opera sed et omnia subiecisti sub pedibus eius. i. sub potestate eius et dominio ... sub pedibus eius humanitate ... i. cor. xv. ... i.

Notandum quod Christus coronatus fuit.

Primo corona ... in ... fabricavit ... sanctus ... fabricavit ... Cant. iii. egredimini filie Syon et videte ... Secundo corona spinea in passione ... fabricavit ... synagoga ... Io. xix. milites plectentes coronam de spinis ... Tertio corona lapidea in resurrectione ... fabricavit ... posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso ... lapidem pretiosum ...

Quarto corona aurea in ascensione

cui' fab fuit par' fabᵃ celi empyrei cnī xlv. corona aurea. Hic exponit auctor

b. In eo autem quod ei omnia subiecit

tem ppħ' hec v' o' primo q'omnia sit x' subiectā. [illegible] ppħia completa. ibi. nic aut' nec du' videm'. Uel sic. In eo aut'. uel em' et sū hoc dicit' q'omnia subiecit p'mo q'. quod scriptū omnia subiecit sub. [illegible] In eo aut' q' omnia. Ro sit. q. bū dico q'ea cū [illegible] x'. In eo eni q' omnia subiecit ei. i. scriptā ei omnia sb'a cē ondi'. nich dimisit nō subiectū sb'iec cē voluntaria uł uatia. quenū omēd' nich excipit. Sunt aut' q. scriptā q'oia fore sb'a. Sunt aut' ił diuinę nū videm' omnia q'ei subiecta sint subiecta cē ei sub' tōne voluntaria. nō. n. om. obedunt e' in glo. Ro. x. eo. x. nisi n' m'. sb'iā[illegible]

Ex dat' pot' elici tal' racō. Doctrina eius qui pot' talis transgressores punire ē obseruanda et tenenda. Sz doctrina x' ē hui'. q' p'ttam xpi oia sunt subiecta. ergo doctrina ei' obseruanda est.

c Eum autem qui modico Hec est tīa rō q' illa x' seruandē deat q' sint ex parte ipoz. q' x' gratiam et dilectionem i passione sua expti. v' o'. p'mo q' x' ex gratia p omnibz passus sit. Ro q'hoc ualde decuit. i. decebat eum cui. Decuit q' op' fuit. ibi. q' ex p'm consumauit. In p'ma implicat c'a humili tate sue passionis. q' angelis minoratus. clarit' sue resurrectōis. q' gła coro natus. vtilitate in e'. q' p omnibz mortuus. Uel sic. eni aut'. q. nō du' videm' oia ei cē sb'a. tam q' ostat q' cōple bitur. Legit' aut' ista lr'a dupr'. vno m' sm q' li ppt' passionē determinat. le coronatū alio m'. sm q' determinat. le minoratū. p. ppt' sit eni aut' q' minorat' ē modico q' an geli. q' adhuc n' mcte videm' p fidē. videm' eni nūc p speculū et in enigmate. i. cor. xiii. videm' inq' ihm. i. iam saluatorē coronatū gła in resurrectōe. qui honori fice sedet ad dexteram. uł gła imortali tatis et honore diuini nōis. et hoc ppt' passionē nō quamlibz. sz mortis. phil' ii. fact' ē obediē' usq; ad mortē. ppt' q' et de' exaltauit illū et coronauit et c. Secdo m' sic. eu qui modico quā angeli minoratus est et hoc ppt' passio nē mortis. nō sm ūm humane mētis. quia sal' deus maior. videm' ihm gła et honore coronatū et hoc scdo minorat' ē. ut gr'a dei sit

ablatiuo p omnibz q' ad sufficiam. sz p electis tm q' ad efficaciam gustaret mortē. gustaret d' ppt' amaritudinē. eccī. xli. O mors q' amara ē memoria tua. uł q' d' gustaret. q' cito surrexit. Tercia eni die resurrexit. Gła. passus ē x' uł babit' q' gratia sufficient'. q' p omnibz. Tamen q' mor te ex dat' pot' elici tal' rō. doctrina saluatoris ī anima obseruanda est. sz x'. saluator nr' ~~salua tor nr' tantum~~ ē q' pro nob' gustauit mortē ergo cuius doctrina obseruanda est. Glō. ad moysē

Hic queri' d'ı̄ quam p angelos datus est sermo. D et de lege legi' ibi. dixit dns ad moysen. nō dixit angelus. Ro. hoc est. q' angelus lo quebat in psona dni. sic pro imp' iudicat. unis gestis scribunt' uł ita tamq' iudicat nō tamq' p consul. sm angelum. Tamen sr' illud sermo glo. legis mq' ne sal'. q' beda. Iusticia legis sine dei nō custodita nūm ōstebat. Item ro. glo. lo' de crimonialibz. beda de moralibz. mādatis

Item sup id omnis puaricatio iustam accepit. retribucōnē glō. q' iniūt. q' d' puniunt' sup at' odiginum. Ro. q' m grauie. i. si m'itui: m'itui nō parce. Item sup id retribucōm. glō. hoc ad q'ntitatē pene refertur. q' pro eq'l' eī. q' d' talē conuitamen'. ē q' delectat. et eni n' q' erit nitt. Ro eq'litas hic attēdit' nō in acerbitate. sz in duracōe respinēdo ad voluntatē i cōe c' peccoz impenitent' sine nō i posuit nō ad actōnē ex dolorē q' commisit. Item sr' illud. si ta tam neglexim' salutē. glo. nō erat tanta in ueteri testō. q' angeli tpa uariata sunt. nō sicut ergo ne sal' rō. nō ē uariata. sb'ahi'. q' eade' sacramentalit'. q' maior et minor ē nō ē ad. Item sr' illud et prodigiis. glo q'd ūm fuit. q'. angl'. actor nature ind' facit de q'. u' pot' cia passiua ineciam. s. obediē. sz q' potē cia actiua. i. q' causa ū u' facit insta. Item spē scī distributōnibz. glo. apd' aum q's intamea et aut sig'. in taurum p. [illegible] q' dio maris ru b'. siccacō. Iordanis. Statio solis et recessio in signa fuit signa. Ro. scdo d' nō tenuit. q' nō tam frequenter. nec p tot scōs. Item nō. n. an gelis subiecit de orbē. q'. cau'. x'. principes plasc' terrī. xvii. in vnaq'q; gente ppsuit rectorē. Ro principi ille missi est. sic tullium nō imp'n. uł anteā. Item sr' illud testat' ē quis glo. aphīa excellentissim'. s. dd'. q'. luc'. xi. moyses et elyas. glo. apphiaz exiuīm'. Ro helias maior q' ad Zelū p dicacōnis. dauid minor q' ad mod' reuelacōnis. Item sr' id. &





Marginalia: fo q' nec du' q' adi; — Honorem ascēte — D — 2 — 3 — & — 7 — 6 — A — 8 — 9 — 10

coniuncti cum gloria dei filii. Secundo sursum in tantum melior
angelis effectus etc. Secundo meliori mente minorare.
[T]amen super illud: videmus paulominus gloria minores
sunt angeli homine, quia meliores sunt homines corpore,
minores animo. Secundo hoc est dignissima creatura.
[T]um angeli dei in cetera anima tamquam angelis et non sunt pares.
Secundo quia ad superiorem partem hominis pares sunt in statu
non institutione quia ad alia homo minor. Ad primum obiectum:
secundo homo dicitur dignissima creatura inferiorum scilicet mundi
huius. Ad aliud secundo angelus intelligitur deus in mentis
institutione, non quia ad alia. [T]um tertio per passionem
mortis gloria: Placuit enim hominis sollicite creatio
quod meliorem non intellectualem et immortalem [illegible] et
mortalem. Secundo gloria solo deus in humana institutione non
destitutam et quia ad mentem non quia ad alia consideratam
non in statu mortalitatis. Sed utrumque habet in statu
futuro in quo equabitur angelis. [O]stenso quod Christus

[D]ecebat enim eum propter quem etc.

decreta pro omnibus pati voluit. Hic ostenditur quod eum pati
decuit primo ex parte patris qui eum morti tradidit,
secundo ex parte filii qui se passioni obtulit, ibi: qui
enim sanctificat. [T]ertio ex parte eorum pro quibus passi-
onem sustinuit scilicet pro fratribus, ibi: propter quam causam.
Primo ergo dicit: decebat enim eum patrem omnia
convenientissime [illegible] facit. Convenientissima sunt
convenientissima nostre miserie sanando. Ergo
decebat patrem per mortem filii nos salvare.
Primo ergo dicit quem decet, quia patrem. Secundo quos decet
salvare, quia filios adoptivos, ibi: qui multos
filios etc. [T]ertio modum quo decet salvare scilicet quia
per passionem filii naturalis, ibi: auctorem salutis.
Supremo potentia. Iusto sapientia. Iusta clemen-
tia patris omnium. [D]icit ergo: decebat, id est conveniens
fuit, ihesum per passionem mortis gloria et honore
coronatum ut gratia dei pro omnibus gustaret
mortem et hoc totum convenientissimum fuit. Decebat
enim eum scilicet deum patrem propter quem existunt
omnia tamquam propter finem. Universa enim propter semetipsum
operatus est dominus, Prov. xvi. et per quem tamquam per
auctorem omnia. Ipse enim est alpha et omega, principium
et finis, Apoc. i. Felix medium quod non exit ab
his extremis, qui multos filios adoptivos
non naturales. Unicus enim est filius naturalis, Io. i. quasi
unigeniti a patre. Sed multi sunt filii adoptivi,
similiter illud: ego dixi dii estis et filii. In gloriam
etiam scilicet adduxerat, id est adducturus erat, predestina-
verat, quia tribus diebus primo de non esse educendo
ad esse nature, secundo de culpa ad gratiam, tertio de
gratia ad gloriam decebat inquam auctorem salutis,
id est filium naturalem ihesum qui salvum faciet populum
suum, Mt. i. salutem dico eorum scilicet filiorum ad-
optivorum consummare, id est in gloria beatitudinis

perficere, que quantum ad gloriam inchoata fuit
in resurrectione scilicet et ascensione, consum-
mata in assumptione qua ad dexteram patris
consedit. Sed consummabitur in iudicio quando ipse
solus erit iudex totius mundi. Consummare
inquam et hoc per passionem, id est merito passionis,
ut scilicet filii adoptivi per mortem naturalis filii sal-
varentur. Quia enim in filio omnis in passione fuit
humiliatus [illegible] super omnes est in gloria consummatus.
Phil. ii. factus est obediens usque ad mortem,
propter quod et deus exaltavit illum etc. [S]ecundo ex parte

[Q]ui enim sanctificat. [E]x parte

filii qui se obtulit [illegible] enim qui sanctificat
et eos qui sanctificantur convenit ex uno esse prin-
cipio ut fiat hominibus antidotum ex eodem gene-
re. Sed homo passibilis est sanctificandus, ergo per passi-
onem hominis debuit sanctificari, nec potuit
per passionem alterius quam dei et hominis [illegible] quoniam
quia decebat deum patrem hoc facere et sanctificare
Christum pati ut per hominem homines [illegible]
mortis tollerentur ut antidotum ex eodem genere
fieret. [Q]uoniam sanctificat scilicet Christus [illegible]
[illegible] ix. qui sanctificat predestinatos. Levit.
xxii. Ego dominus qui sanctifico vos et qui sanctificantur
scilicet nos omnes ex uno omnes utique enim ex
corde patris deo, Io. xx. ascendo ad patrem
meum et patrem vestrum deum etc. Ex uno et
Adam, Sap. vii. Sum quidem et ego mortalis homo
similis hominibus et ex genere terreno illius qui
prior formatus est. [T]ertio ex parte eorum

[P]ropter quam causam non confunditur

eorum pro quibus sustinuit talis [illegible]
decet sustinere [illegible]
sed homines sunt [illegible]
decebat eum pro eis liberandis sustinere
et pati [illegible] homines [illegible]
primo [illegible]
secundo [illegible] ibi: et iterum
ego ero fidens in eum. [T]ertio [illegible]
id est [illegible] ego [illegible]. [D]icit ergo propter quam causam,
quia ipse sanctificat et qui sanctificantur ex uno omnes,
propter quam causam non confunditur, id est non erubescit,
scilicet ille qui sanctificat Christus [illegible]
[illegible] quia non [illegible] homines fratres eos vocare
[illegible] fratres [illegible] Luc. xv. Iam
non sum dignus vocari filius tuus. Dicens
[illegible] post resurrectionem
[illegible] id est [illegible] divinitatis
tue fratribus meis apostolis scilicet discipulis quod [illegible]
dixit Magdalene: Vade et dic fratribus meis
etc. et ego in medio ecclesie [illegible]
[illegible] id est in medio conventus [illegible]

fidelium, vel in medio totius orbis, quia ubique est
ecclesia. laudabo te. per laus eius merita sanctorum quia
Christo deo redduntur, sicut rubescentia quia
confunditur. Annunciabo, sicut precepta, quia
fratres eos vocare non confunditur sine vanitate.
quia narrabo nomen tuum fratribus meis, sicut accipitur
ex persone. quia in medio ecclesie. Et iterum dicit
per ysaiam in persona Christi: Ego ero secundum humanitatem ero
fidelis, id est fiduciam habens meum, ut in deum
et patrem eorum. hec verba non habentur in ysa-
ia expressa. sed est ibi: expectabo dominum
qui abscondit faciem suam a domo Iacob.
Et iterum ipse dicit: ecce ego et pueri mei quos
tibi ... et pueri mei, id est apostoli et alii fideles
qui sunt pueri malicia non sensu. Io.
xx. pueri numquid pulmentarium habetis. dixit
apostolis. quos mihi dedit deus tanquam capiti.
Io. xvii. tui erant et eos mihi dedisti.
Notandum quod Christus legitur in scriptura dispositus
primo iacens in presepio animalium. Luce
ii. alias ... quod docet tenere medium
circa providentiam cuius extrema sunt sollici-
tudo que pertinet ad fatuitatem quam asinum
... Secundo in gremio ... crudelitatem
... sedens in medio doctorum. Luce ii. in-
venerunt eum in medio ... Tertio quod docet tenere medium circa iustitiam cuius extre-
ma sunt ... et remissio. ... sama-
ritanus infundit vinum ... oleum.
Quarto pendens in medio latronum. Io. xix.
in quo docet medium circa temperantiam cuius ex-
trema sunt nimia cura carnis ... 
... nimia maceratio que per decretum ...
Quinto in medio discipulorum stans. Io. xx.
in quo docet tenere medium circa fortitudinem
cuius extrema sunt pusillanimitas et teme-
ritas. pusillanimes erant quia ... eo fu-
gerunt ... qui dicebant: durus est hic
sermo ... ... salvi ut ...

**Quia ergo pueri communicaverunt**

Postquam ostendit quod Christus ... voluit ... quod hoc
valde decens fuit hic probat ... ostendit quod sic opor-
tuit. Et primo ostendit quod ideo carnem passibilem sus-
cepit. secundo probat quod naturam humanam non angeli-
cam assumpsit. ibi: nusquam enim angelos
apprehendit. Ostendit ex hoc concludit quod sic-
cut homines ... et mori debuit. ibi: unde
debuit per omnia. In prima implicantur tria. primo
humanitatis nature assumptio. secundo potestatis dyaboli
abolite expugnatio. ibi: ut per mortem
destrueret. Tertio ... quibus liberatos et
liberaret. Et accepit fragilitatem humanam

deicit potestatem dyabolicam. Et monet capta
... antiquis et hoc est quod dicit quia ergo quia sunt ipse Christus
et pueri sanctificandi ex uno. quia ergo pueri, quia sancti-
ficandi erant, communicaverunt carni et sanguini, id est corpori
et anime in sanguine cuius anima intelligitur. Levitici xvii.
sanguis eorum pro anima est. et ipse similiter Christus participa-
vit eisdem in carne. scilicet et anima, ut cum esset immor-
talis et iam per mortem destrueret eum qui habebat
mortis imperium, id est dyabolum. quia invidia dyaboli
mors introivit in orbem terrarum. Sap. ii. quia non in-
sit manum in hominem nisi inclinantis se habeat
scilicet imperium mortis ... hominem ... dyabolus
eius est aman qui suspensus est in patibulo quod
paravit mardocheo. Hester iii. Et liberaret eos.
hoc dupliciter legitur. uno modo de omnibus fidelibus
... secundo de iudeis specialiter. Primo modo sic: ut libe-
raret per eandem mortem eos, id est omnes fideles
qui timore mortis corporis per totam vitam habitant
presentem obnoxii, id est obligati erant servituti
dyaboli. scilicet et peccati. quia qui facit peccatum servus est
peccati. Io. viii. et ... homines magis eligebant
peccare quam corporaliter mori. quia etiam per mortem non
veniebant ad vitam. nunc autem quia post mor-
tem probamus ingressus ad vitam et hoc per mortem Christi
non tantum timetur mors. Ecce quam passionis utili-
tas utilitas quia eos a timore etc. Infelix
status vel tantum indiscretus, quia timore mor-
tis eligebant peccare. vel tam vilis conditio quia
servitutem peccati vel tam stricta obligatio quia ob-
noxii vel tam longa duratio quia per totam
vitam. secundo modo legitur de iudeis specialiter. sic:
et liberaret eos, id est iudeos qui timore similis
mortis corporis quam lex sive ... transgressoribus
infligebat. hebr. x. irritam quis fa-
ciens legem etc. per totam vitam presentem erant
obnoxii servituti legis. Hic probat quod non

**Nusquam enim angelos** humanam naturam
assumpsit. et primo quia ipsum specialiter. quia nus-
quam angelos. secundo quia ipsum naturam, quia semen
abrahe. Et hoc est quod dicit. Nusquam. quasi dicam
participavit eis ut eos liberaret. alias non ... 
participavit quia per humanitatem quibus non participa-
vit. Nusquam enim angelos apprehendit, id est in
nulla scriptura legitur angelicam naturam apprehendisse.
sed vim naturam angelicam liberavit. Causa ... potest
multiplex assignari. Quod non debuit passam relevari.
Prima quia angelus per se sua malicia in ... ce-
cidit. quia tota humana natura cecidit et ... 
frustraretur homo suo fine nisi natura humana
repararetur non sic angelica natura tota cecidit. Tertia
Tertia quia reparatio angelice nature non pro-
ficeret universitati. sicut reparatio humane.

Jn hoc .ii. q̄ na͞tura hu͞mana reparatur . q. tota uniuersitas repar̄ . q͞r ho͞ e͞ animal creatum in genere sic angelus. Ex duabus aut͞ p͞sonis mediis unu͞
Nat͞ura q͞ angelus no͞ pot͞ e͞e s͞uffic͞ta p͞ solalitate. sic ho͞ aut͞ pot͞ e͞e s͞uff͞ta p͞ solitate. Et io͞ pot͞ natura humana s͞bsistere in p͞sona diuina ex istis. Et unitis istis g͞. Nusquam angelos apprehendit. sed semen abrahe .i. carnem de abraham apprehendit . q. longe fugientem. ysa. xli. semen abrahe amici mei unq͞ apprehendi. Et d͞r abrahe potius q͞m alteri. q͞r ei p͞missa e͞ p͞ missio gen͞. xv. In semine tuo benedicentur omnes gentes

Unde debuit. Hic ex his concludit q͞ sicut homines pati et mori debuit. Et pot͞ uel causas huiusmodi iii utilitates. prima e͞ assimilatio fr̄m . Ro͞. conformitatio imaginis . ibi . ut misericors. Secunda impletio p͞missionum .i. fidelis. Tertia expiatio delictorum . ibi . ut repropitiaret. Quarta auxilium temptatorum . ibi . in eo enim in quo passus. Dicit g͞o. uere s. q͞ semen abrahe apprehendit. debuit . p͞ omnia . naturalia .i. in omnibus defectibus naturalibus qui conueniunt toti nature humane fratribus assimilari. ut s. esset natus . educatus passibilis mortalis. Et hoc ideo ut misericors fieret actu. q͞ uere ab eterno est misericors et fidelis .i. uerax. nullum fallens pontifex ad deum .i. mediator inter hominem et deum remedia ad gratiam offerens . s. se ipsum in sacrificium. In pro eum ad e͞ fratre͞s fiunt pontifices p͞ quem p͞ueniebant ad gratiam . sed xp͞c de cruce fecit pontem . ut repropitiaret delicta populi .i. ut remouerent delicta que faceret populum. ipse enim e͞ expiatio p͞ peccatis nostris

In eo enim in quo passus est. i. Jo. ii. Hic ponitur . quinta utilitas . s. auxilium temptatorum. Uel p͞ uno tangit naturam passibilem. Ro͞ imitatur bonus parentis . ibi . potens est. Dicit g͞o. In eo . q. et ideo pot͞ hoc facere. In eo enim in q͞ .i. in ea carne in q͞ passus est. ipse a pilato et passus et temptatus ad ypocrisin. potens e͞ eis qui temptantur de peccato auxiliari. at e͞ peccatore liberando. q͞r enim expertus q͞ in passione . quid temptatio noscit . per expunctionem o͞ppinionem patientibus temptationis. eccl. xxxiiii. qui non e͞ temptatus qualis. Sed i. cor. x. fidelis deus qui non patietur uos temptari ultra id q͞d potestis. sed faciet etiam cum temptatione p͞uentum . ut possitis sustinere. Hic queritur actorem salutis q͞ solus deus e͞ actor salutis. non ho͞. Ro͞. xp͞c e͞ deus et ho͞ ut deus est actor salutis . ut ho͞ minister. Contra illud p͞ passionem consumma͞re. glo. mortis q͞ fuit conuenientissima uie

misericordie sanande. Sed conueniens e͞e sanare peccati ira sit illo non peccato. Jnconueniente . g͞o. sine p͞ occisione. Ro͞ q͞uis est conuenientius quo ad causam in creaturam . non tamen simpliciter liberationis satisfactione maxime saluat dei iustitiam et maxime indicat dei misericordiam. Contra illud glo. si xp͞c non moreretur ho͞ non redimeretur nec redemptus fuisset. Sed aug͞ dicit q͞ alius modus nostre redemptionis fuit possibilis. Ro͞ aliter potuit genus humanum liberari . sed non redimi . q͞ liberatio fit p͞ quemcumque modum. Sed redemptio non nisi p͞ iustum pretium salutis. Quod aut͞ dicit non redemptum fuisse intelligitur supposito rigore diuine iustitie . non potentie homine liberandi. Contra ibidem glo. sibi ho͞ fuisset frustra essent omnia. Sed angeli non sunt sibi ipsis boni. g͞o non essent frustra. Ro͞ glo. loquitur de creaturis corporalibus. que p͞pter hominem facte sunt. Contra illud qui habebat mortis imperium glo. diabolum auctorem mortis. Sed mors est pena iniusta ado͞ inflicta. gen. iii. Ro͞ d͞ya dicitur actor mortis peccati . q͞ actor fuit culpe suggestione. Contra ibid glo. imperium p͞ mundi qui seduxit adam. Sed in tim. .i. thy. ii. adam non e͞ seductus. Ro͞ non fuit seductus p͞ p͞ceptione sic mulier . s. mulier . s. ut crederet fore sic. Contra illud ipse p͞ inta ... glo. sip se ho͞ est uel angelus sanale p͞care posset. Sed angelus confirmatus est. Ro͞ loquitur de angelo p͞ uniuersum non singulis. uel sanabile p͞ateret nec ho͞ non nec angelus. Contra illud qui timore mortis glo. beatus Job . ait pelle p͞ pelle . Contra ymo d͞ya hoc ait Job . ii . Ro͞ Job dixit libere scienter uerbo . sed non dixit p͞ uim tanto. Contra uide debuit p͞ omnia fratribus assimilari . Sed ergo debuit assumere ignorantiam et tamen. Ro͞ hec distributio p͞ omnia est accomodata . s. p͞ hiis que fratribus expediebant non decorabant.

## III

Unde fratres sancti uocationis celestis. Superius o͞. q͞ xp͞c excellit quantum ad dignitatem p͞ mo in comparatione p͞ phetarum. Sed in comparatione angelorum. Et ideo iam o͞ndit in comparatione moysi. Et p͞ mo o͞ q͞ xp͞c est dignior moyse. Secundo monet ipsi hoc diligere illum eius audire . ibi . quapropter sicut dicit spiritus sanctus. Hebrei enim nolentes acquiescere apostolo . iii. In p͞ ma o͞ p͞ mo xp͞m moysi p͞ eq͞ parando in fidelitate. Secundo ei preferendo in potestate . ibi . amplioris glorie. Primo p͞fert

C III

q͞ iste mo͞

Frederetam

et enim

em

tiet

em

in nobilitate. ibi: et moyses quidem fidelis erat. In prima primo excitat attentionem. Secundo inducit suam intentionem. ibi: qui fidelis est ei qui. In prima primo alloquitur eos a communicabilibus a dignitate eorum dignitatem secundo hortatur eos iuxta hoc. dirigendo eorum considerationem. ibi: considerate. Dicit ergo: unde scilicet quia pro nobis passus est et quia potens est nobis auxiliari fratres per fidem. sancti per lavacrum sanctificationem. vocationis celestis participes id est vocati a deo ad celestem hereditatem aut celestem participationem. et hoc per eccl. a. corinthiorum. i. ix. iiii. in hoc vocati estis ut benedictionem hereditate possideatis. vel fratres per naturam. sancti per gratiam. vocationis celestis per gloriam. vos itaque fratres considerate fide formata diligendo scilicet et operando. ihesum christum apostolum. id est missum a deo missum ad nos ut manifestaret. psalmus. vii. misit dominus misit me et spiritus eius pontificem quia se pro nobis optulit ut de se ipso faceret pontem per quem iret ad deum. et hoc in passione. unde iuxta vero passionem dixit: ego sum via veritas et vita. apostolum id est pontificem confessionis nostre. et hoc vel exterioris quam confitemur ore. ubi videtur id est fidei quam mente credimus corde. Ro. x. corde creditur ad iustitiam. ore autem confessio fit ad salutem. qui scilicet ihesus christus fidelis est ei id est deo patri qui fecit illum. ex tempore scilicet secundum carnem. Ro. i. luc. xii. quis putas est fidelis servus et prudens. fidelis itaque sicut moyses super fidelis fuit in omni domo eius id est in tota domo et synagoga iudeorum. hic hominem totum colectum. Num. xii. non talis servus meus moyses qui in omni domo sua fidelissimus est. vel ipse christus fidelis fuit in omni domo id est in omni ecclesia iudeorum et gentium. moyses autem in una tantum. hic homines diversi distribuuntur. domo ipsius id est personis christi non moysi. Ampliorem moyses tamen fuit iuste non deus christus autem deus. Fuit ei fidelis. Nego gloriam meam non quero. de hac fidelitate

Primo eius gloriam non suam querendo. Io. viii.

Fidelitate. vere. ix. in universa ex eius. fidele coram te scilicet deo. non hominibus tantum.

Secundo eius dispositionem et voluntatem omnia consentiendo. M. xxvi. Verumptamen non sicut ego volo. sed sicut tu. de hac fidelitate. Sap. iii. fideles in dilectione acquiescent ei.

Tercio eius obedientiam fideliter adimplendo. Io. xvii. opus consummavi quod dedisti mihi ut faciam. de hac fidelitate. i. Ro. xxi. quis in omnibus servis tuis sicut david fidelis etc.

Quarto eius beneplacitum usque perfecte dare. Io. viii. quod beneplacita sunt illi facio semper. de hac fidelitate. Apoc. xvii. legitur fidelis et verax. Vel a christi moysi preferendi super

Amplioris enim iste gloria. Hic primo ostendit quod dignior moyse in domo dei sit. Secundo ostendit quod ipsum domini fabricavit. ibi: quanto ampliorem. Tercio ostendit quod domus est a fabricata. ibi: omnis autem domus. quanto plus quam eam fabricavit. ibi: qui autem omnia creavit deus est. ultima super fidelis et fidelis. Dicit ergo amplioris gloria fidelis est christus et fidelis fuit efficitur. Amplioris enim gloria iste scilicet christus qui est rex glorie. ps. quis est iste rex glorie. dignus est habitus per moysen vel per moyse id est plus quam moyses in domo eius a gloriam eius. gloriam in qua omnem gentem apparens sic gloria moysi. vel per moyse id est cum moyses sunt dignitate amplioris dico quanto ampliorem honorem habet domus scilicet in domino vel de domo sancta qui fabricavit. ut domus scilicet domus eius super que dispensat. vel illa. ut famulus fabricavit usque presens. cum non potuit. sed omnis namque domus fabricatur ab aliquo et iterum domus certe ab aliquo fabricata est. quia omnia creavit scilicet superiora media et inferiora deus est. cum et domum fabricavit. christus autem deus. Ita christus fabricavit hanc domum. gentium id est ipsam creavit deus celum et terram et ps. tu fabricatus es auro trina et sole. Est ergo sua domus talis minor est dominus suo et creator creatura. sed christus minore

Et moyses quidem fidelis. Moyses

Hic ostendit christum moysi preferendum in nobilitate. Primo quod moyses fuit in domo dei ut famulus. Secundo quod christus est in ea ut filius. ibi: christus vero tamquam filius. Tercio ostendit que sit illa domus. ibi: que domus sumus nos. In christus amplioris gloria est quam moyses. quia moyses fidelis est in tota domo eius non sua. sed christus vel dei patris. et hoc tamquam famulus. qui non a deo diligitur domus. ut domus. Num. xii. vocat eum servum. at non talis servus meus moyses et cetera. hoc non ut extraneum dicit. sed in testimonium eorum que dicenda erant et tempore illo. ut scilicet testaretur ea que inveniebat dicta in mediis nationibus. unde deuteronomium. v. ego sequester et medius fui inter vos et deum in tempore illo. ut annuntiarem vobis verba eius. vel quia erant ea illa. Io. v. Ibi id est fidelis et ille. sunt testimonium perhibet. Quo moyses fidelis quo ad ministrationem doctrine. quod ad dominum tenebat quoad nutrire familias. christus vero fidelis est super tamquam filius qui est heres

domus. Jo. viii. filius in domo manet in eternum et hoc in domo sua. i. sibi appropriata a patre. quia omnia eius mea. unde Jo. xvii. omnia mea tua sunt et tua mea sunt. Est ergo sua tot[aliter]. Nobilior est filius et heres domus quam servus. sed xpc filius moyses famulus. ergo et cetera. quam domus sumus nos teneatis spiritualiter. si unus usque ... situ retineamus. i. ut pro ... et adversa teneamus firmam fiduciam. i. fiduciam a ... non dubiam et gloriam spei. i. gloriosam spem et hoc usque in finem qui habebit quam spem ... alioquin si hec non erigeretur domus ista. J. vi. fortissimum solacium habemus qui confugimus ad tenendam propositam spem quam sicut ancoram habemus tutam ac firmam. Dic quere super illud confidentiam et gloriam diligendo et que ... operando. ergo confidentiam ... ad ... diligere ad ... hoc ... diligendo ... non ... Item super illud in ... xpm gloria. Alio enim non indigemus. ergo immo indigemus spiritu sancto ... accipit ... non ... vivus est melior ... Item super quod qui fidelis est gloria ... xpc non habuit fidem ... spem ... fidelis ... xpc a fidelitate que ... ad ... non a fide ... theologica. Item super id et quis est illum gloria ex ... carne ... non ex ... gloria de ... non ... corpulenta ... non de ... Item super illud amplioris gloria ... moyse ... quia plus meruit quam moyses. ergo moyses ... sibi ... xpc ... quam ab instanti ... gloriam ... non ... sibi ... non ... non ... Item omnis domus fabricatur. ergo ii. cor. v. ... domum non manu factam ... ecclesia ... non fabricatam ... illa domus fabricata ... manu dei licet non manu hominis. Nota quod domus dei multipliciter accipitur in scriptura. Primo tota ... machina ... o israel quam magna est domus dei ... prudentia cavendo mali ... ps. elegi abiectus esse in domo dei ... ambulamus ... Item enim ... domus ... confidentia expectando premium. ii. cor. v. Secundo celestis patria. Jo. xiiii. In domo patris mei ... Item ... plena ... ps. replebimur in bonis domus ... inebriabuntur ab ubertate ... quippe quia ...

... ps. beati qui habitant in domo tua domine in secula seculorum. Septimo ... Jo. xviii ... sicut ... Item ... Job. xv. ... zach. v. ... iste ... amphoram ... domus edificetur in terra sennaar ... Quinto ... in medio domus eius ... zac. v. ... Sexto domus dedicata. ysa. lvi. domus mea domus orationis ... nos ... Nono ... ista ... xxxii. ... in domum tuam non ... ps. domum tuam decet sanctitudo ... ps. domine dilexi decorem domus tue ... non solum ... Sexto ... ii. ... In septimo ... ix. sapientia edificavit sibi domum. Item ... sicut dicit spiritus sanctus ... xpm dignior esse moyse. hortatur ... ut ... eius diligenter audire ... ad hoc ... exhortationem ibi videte fratres. Secundo ... exhortationis ... ibi participes enim xpi effecti. In prima ... non obdurate corda ... ibi ... sic in exacerbatione. Tertio ... penam illorum ibi ... In prima ... adventum xpi ... ad eius ... ibi nolite audire ... quod ... hoc duplex legitur ... est ... obstinatio ... legitur ... uno ... participes enim xpi ... sicut dicit spiritus sanctus ... hodie si vocem eius et cetera. Ita nos videte ne forte sit in aliquo vestrum cor malum et ... non ... obstinatio ... sicut dicit spiritus sanctus. Ita sicut ego dico ... fratres ... hodie si vocem eius et cetera. Nota ... domus dei ... firmam fiduciam et gloriam spei usque in finem retinemus ... sicut dicit spiritus sanctus ... per david ... ii. ... spiritus domini locutus est per me et sermo eius per linguam meam ... sic hodie ... si vocem eius. i. xpi ...

loquentis olim in prophetis vel Christus per se, scilicet per prophetas et angelos. loquitur se lex in lege non sunt vox angelorum supra. sicut qui habet loquelam, his est sermo etc. hodie nunc in tempore gratie, quando vox Christi, cuius vox sapiens omnibus sum doctus eos etc. si vocem eius audieritis quod futurum est, et audientes nolite obdurare corda vestra, id est contra eius vocationem durare. sicut audientes per moysen obduraverunt. zach. vii. cor suum posuerunt ut adamantem. eccli. iii. cor durum male habebit in novissimo. Quid autem sit cor durum, b. Cor durum quod nec compunctione scinditur, nec pietate mollitur, nec movetur precibus, minis non cedit, duratur ad flagella. Ingratum ad beneficia, ad consilia infidum, ad iudicia sevum, inverecundum ad turpia, impavidum ad pericula, inhumanum ad humana, preteritorum obliviscens, futura non providens, et ut in brevi cuncta complectar, ipsum est quod nec deum timet nec hominem reveretur.

**Sicut in exacerbatione.** Hic tangit culpam quorumdam duratorum vel ad exacerbationem culpe multiplicant ... solitudo longa ex deserto exhibitio domini in beneficio. propter plurimi tunc deum exacerbaverunt diuturnitas precaudi quod xl annis. **Vel** Ita nolite obdurare corda vestra vos dico agentes sicut patres vestri fecerunt in exacerbatione, id est in provocatione. eze. xx. irritaverunt me noluerunt quod me audire. In exacerbatione facta fuit diem, id est in die temptationis facte scilicet in deserto, ubi tum plus indigebant in eo auxilio et promissione ibi. Sunt glosse per psalmum quod multociens eum temptaverunt ut exo. xxviii. In penuria carnium et num. viii. in remissione exploratorum et xviii. In desiderio revertendi in egyptum et xx. in aque contradictionis ubi scilicet in deserto temptaverunt me spiritum sanctum per eandem locutionem. contra illud deut. vi. non temptabis dominum deum tuum. patres vestri sunt carnem. quos cavete ne sitis imitatores. Sic spiritus i. cor. x. neque temptaverimus deum sicut quidam eorum temptaverunt. **Hoc dupliciter legitur.** **Probaverunt** Cum sic. Ita me temptaverunt et probaverunt, id est probabilem me invenerunt et quia viderunt opera mea mirabilia in magne virtutis que nullus posset facere in ... viderunt in quadraginta annis quibus omnia me posse expertum sunt. **Secundo** in sic. Temptaverunt, probaverunt, id est causa ariolandi

exquisierunt an posse facere dicentes numquid et panem poterit dare etc. et viderunt opera mea mirabilia. quadraginta quoniam hoc dicitur ad aggravationem peccati eorum quod experti diuturnitate annos v. numquid hostias et sacrificia obtulistis mihi in deserto xl annis domus israel. Hic subdit eorum penam **quod offensus fui** generationi huic per penam. capitulo ibi ipsi non cognoverunt ... penam. secundo penitentiam ibi et dixi semper. **Quia** propter quod scilicet quia temptaverunt me offensus ut iratus et proximo offensus fui indignando. Infensus implacabiliter irascendo. Propter quod flagella adhibendo generationi huic male et perverse deut. xxxii. generatio autem perversa etc. Et dixi semper, id est aliquando, hi errant non in mente pravo et amore. deut. xxxi. scio contentiosum ... dominum exquirentes corde et affectu suo et deliberatione pravi corrupti sunt et abhominabiles facti sunt in studiis suis. quorum in pravis eorum erat tam aggravata quod diu perseverantia quasi semper sata quod corde. Hic tangit penam vel

**Ipsi vero non cognoverunt.** Primo explicat obduratam ipsorum culpam. Secundo implicat firmam dei sententiam ibi quibus iuravi. Tertio explicat penam culpe debitam ibi si introibunt. **Dixi** Ipsi quia hi sic novi cum non cognoverunt vias meas, id est extra eos esse. vel viam operationem de quibus gentes ... domini via et veritas. dicit Apostolus apud deum via quod per Christum venis ad dominum suam bonitatem effluendo. et nos ad ipsum in operibus eius agnoscendo. et sic hi non introibunt in requiem meam, id est meritum repromissionis. apoc. est id est defectio locutionis quasi numquam aceditur in sensu nostro tu ... requiem meam quod est non introibunt. et hoc dico sicut iuravi, id est firmiter statui in ira mea, id est quando irat eum. **Num.** xiiii. vivit dominus quoniam non videbunt terram pro qua iuravi patribus eorum et dicit iuravi in ira mea. quia aliquando iurat non irat sicut iuravit abrahe. gen. xxii. per meum ipsum iuravi dicens dominus. et impiis iuravit et non penitebit eum. **Videte fratres.** Superius ad audiendum vocem Christi posuit apostolus auctoritatem. hic ad idem ponit apostolum exhortationem et primo ut caveant de futuris. secundo ut studeant ad perfectionem ibi. festinemus. **Videte** in dere quod et quod ipsum in credulitate patribus vestris

requies est ne(cessa)ria. videte .i. diligenter
cavete fr(atr)es in carne (et) in fide ne forte.
hoc d(icit) q(uia) f(ra)t(er)nale p(ro)ficit i(n)tellige (et) i(n) uarietati
libertate sit in aliq(uo) u(est)r(u)m aliquo d(icitu)r . q(uia)
de iustis no(n) dubitat(ur) q(uod) i(n) p(er)fecti sint. cor
malu(m) in credulitatis .i. cor malu(m) q(uan)t(um) ad
affectu(m) (et) incredulu(m) q(uan)t(um) ad i(n)tellectu(m). ut .s. re
cedatis xp(ist)o no(n) sufficit. s(ed) u(er)o lege. cor m(u)lt(is) dis
cedendi a deo p(ro)ut no(n) a(li)q(ui)s. s(ed) qui descendit in m(u)lt(i)s
p(er) i(n)credulitate(m) .ii. discedimur. a deo
q(uia) p(ro) illo se communicare(n)t sep(ar)at(ur) a d(e)o. Se i(n)
sancto (et) i(n) uide. q(uia) malu(m) (et) amaru(m) e(st) d(e)reliq(ui)sse
te d(omi)n(u)m d(eu)m tuu(m). (et) d(icit) deo uiuo. (et) d(omi)n(u)s
dicit. in mortuor(um) .i. ydolor(um). Hic hortat(ur)

Sed adhortamini. Ideo ut studeant
ad p(ro)fectum alior(um) studiu(m) urgeret nos.
.iiii. m(od)o debem(us) carissimos p(ro)ximos te(m)p(or)is
ibi. donec hodie. p(ro)ximo obstinacio(n)is
ibi. ut no(n) obduretur. calliditas h(ost)is
ibi. falla(cia) p(e)cc(at)i. Nota g(ratia) (con)t(ra) ideo uidete
ne sit cor malu(m) in aliq(uo). s(ed) p(ro)prie adhorta
mi(ni) .i. i(n) isto te(m)p(or)e hortamini uos i(n)t(er) uos .i. alii
alios. u(e)l q(ui)b(us) se ip(s)i de iniq(ui)tate .i.
i(n)t(er)i(m)ni p(er) singulos (et) hoc donec .i. q(uo)d(i)n
hodie .i. te(m)p(u)s g(rati)e. q(uia) uocatur dies q(ui)
fecit d(omi)n(u)s. cognoscitur .i. q(uo)d(i)n te(m)p(u)s g(rati)e
durat. Jo. ix. ambulate du(m) lucem h(ab)ens
tu(n)c eodem uenit nox in q(ua) nemo p(otes)t.
operari. adhortamini ut q(ui)s obduretur q(ui)s
ex uob(is) in malicia (et) incredulitate obdu
ret(ur) in q(ui)s falla(cia) p(e)cc(at)i .i. diaboli que(st)io
p(e)cc(at)i fallit .ii. p(er)im(it) multos maxi(m)e. f(a)l
la(cia) q(uia) eni(m) (con)uenie(n)ciam h(abe)t eu(m) bono i(n)
aliq(ua) p(ro)p(ri)etate. ideo (con)ceditur ee bonu(m). sic
mel est rule u(e)l fel e(st) rubeu(m) g(en)e(re) mel e(st) fel

Hic queritur sup(er) illud p(e)cc(at)i q(uia) in sensus glo
impl(icit)at(ur) natur(a) q(uia) p(ro)priu(m) e(st) dei. semp(er)
mis(eri) (et) parcere. R(esponsio). deus i(m)p(er)ce(pti)bilit(er) osten
ditur impenitentib(us). s(ed) p(ro)p(ter) penitentib(us)
Eccum in ira mea. d(icitu)r de no(n) m(u)tat(ur) uaris
affectionib(us). R(esponsio). ira uideo d(icitu)r in s(upre)mo
c(on)ti(n)u(a)i(n)t(ur) s(ed) uindicta p(e)cc(at)i. Etiam frustra d(icitu)r ne
forte sit in aliq(uo) u(est)r(u)m cor incredulitatis
q(uia) to. infidelitas mala(m) uita(m) p(ro)ducit. q(uia)
nisi fideles male uiuunt. R(esponsio). infideli
tas dupli(citer) accipitur. u(e)l stricte p(ro)ut p(ri)uat
fide(m) (in)form(em). u(e)l large p(ro)ut p(ri)uat fidei
forma(m) ultimo m(od)o accipitur hic. Et
sup(er) illud q(uo)d(i)n hodie cognoscitur
g(lo)s(a) no(n) minus in p(re)statur g(rati)a ad

salute(m) q(uia) xp(istu)s p(re)sente. q(uia) multo ma
ior g(rati)a fuit in ap(osto)lis q(uam) in nobis.
R(esponsio). lo(quitu)r hic de g(rati)a g(ra)tu(m) faciente. no(n)
de g(rati)a (gratis) data. q(uia) g(rati)a g(ra)tu(m) fac(iens) tan
ta p(re)statur n(obis) q(uan)ta et ex p(ro)ce(s)su(m) t(ame)n s(ed)
minor p(ro)p(ter) defectu(m) ex p(ar)te suscipient(is)

Iste fallat p(e)cc(at)or(um). p(ri)mu(m) eni(m) fallit res
uiden(tes) aliter qui sunt (et) ideo fallit.
Primo fantastica facit uideri (et) q(uod)
p(er) sup(er)bia(m). y(sai)e. xxx. sic (con)piut
esurie(n)s (et) comedit (et)c. sic fallebat(ur)
lucifer. y(sai)e. xiiii. a scendam in celu(m)
(et) ip(s)e descendit. Ideo p(ecc)at(u)s fallax eq(ui)
ad salute(m) in h(ab)ita p(ro)u(erbiorum). ut fallax g(rati)a
(et) uana e(st) p(ul)c(hritudo).
Sec(un)do mala facit uideri bona (et) e(con)t(ra) p(er)
inuidia(m). y(sai)e. v. ue qui dicitis ma
lu(m) bonu(m) (et)c. sic fallebant(ur) i(n)uidi di
centes de xp(ist)o (con)t(ra)rius est nobis. ad in
uicem. sap(ientie). ii. p(ro)u(erbiorum). xxvi. lingua fal
lax no(n) amat u(er)itate(m) q(uia) e(st) p(ro)p(ri)u(m) i(n)uidie
Tercio modica facit uideri dur(a)
bilia p(er) auariciam. sic fallebatur
diues luc(e). vi. a(n)i(m)a mea multa bona h(abe)s
reposita. q(uia) f(ecit). xiii. fallacia diuiciar(um) suffocat
u(er)bu(m) (et) sine fructu efficit(ur).
Quarto recta facit uideri obliqua p(er) i(n)uidia(m)
sic fallebat(ur) eliuas magus. act(uum). xiii.
o plene o(mn)i dolo (et) o(mn)i fallacia fili dia(boli)
i(n)imice o(mn)is iusticie no(n) desinis s(u)b
u(er)tere uias d(omi)ni rectas. Et q(ui)a p(er) accidia(m).
Quinto leuia ut uideantur d(e)i facit s(ed)
sic fallit pig(e)r. de quo p(ro)u(erbiorum). xxvi. absco(n)
dit piger manus sub ascellas suas (et) la
borat si ad os suu(m) eas (con)uertit. Ideo Jac(obi).
.i. estote factores u(er)bi (et) no(n) auditores
t(antu)m fallentes uos. Ceteris (et)c.
Sexto mortifera sana p(er) gulam. gen(esis)
iii. nequaq(uam) morte morie(mi)ni. s(ed) p(er)mi(ssi)o. Gen
Septimo amara in dulcia p(er) luxuria(m)
Job. v. a(n)i(m)e esurienti (et) amara dul
cia e(ss)e u(id)ent(ur). sic decep(tu)s filius p(ro)di
gus. p(ro)u(erbiorum). v. no(n) intendas fallacie mulieris
fauus distillans (et)c.

Participes enim xp(ist)i effecti
sumus. Superius posuit exhorta
co(n)i(tion)em ad audiendu(m) u(er)bu(m) xp(ist)i. hic add(it)
exhortaco(n)is ro(nem) dupli(citer). p(ri)ma
est i(m)mini(n)s accedenti. sa(lus) e(st) p(ro)p(ri)a n(on)
accedenti. ibi. q(ui)b(us) aut(em). Sup(er)i(us) p(ro)p(ri)o.

q̄ heres xpi erit si in fide eius permanent. Vel ideo q̄ audire nō sufficit n̄ firmit̄ cre-
dant. ibi. quidā enī audientes exacer-
baverūt. Circa initiū fidei i p̄hiant̄ eā firmit̄
hn̄dū. q̄ p̄ticipes xpi. hui̇dimodi
q̄ simuls ille tr̄. Aſcendi temp̄. q̄ dū
dr̄ hodie tr̄. Multi enī p̄ticipes. q̄ t
n̄c nō deleim̄ ēē dūt̄ . p̄ticipes eius
ı̄ effecti sum̄. p̄ g̃rām .i. huius eē-
citx pō p̄ciū u̇eāde hereditate i ro. viij.
heredes quidē dei. coheredes aūt xpi. p̄
ticipes dico. Hac tn̄ cōdic̄ne si initiū sb̄e
eius .i. fide q̄ ē initiū ex̄ fūdamitū
bonoꝝ omniū ⁊ virtutū q̄ sb̄a ē dr̄
sic possessio vocatur sb̄a possessoris
Ipe enī est dn̄s virtutū ħ̄ aūt posses-
sionis ⁊ sb̄e fides est fūdamentū. q̄ fū-
damētū aliud nemo pōt ponere .i. cor.
iij. p̄ticipes q̄ xpi sum̄ si h̄ initiū
retineam̄ firmū. s. sn̄ hesitatōne ⁊
hoc usq3 in finē vite. s. q̄ alit̄ nulla nob̄
p̄ticipatō eius ē. q̄d p̄ueniatur u̇3 ı̄ fi-
hic salvus erit. Retineam̄ inq̄ dū
dr̄ .i. qm̄ dm̄ dr̄ hodie si voce eius p̄mi-
ssionis audieritis nolite obdurare
corda vr̄a ad vocē .i. si tenemus fidē ē
diu durat vita p̄ sing̃ dies i q̄ ē temp̄
merendi p̄ticipes erim̄ xpi. Nolite dico
obdurare q̄admod̄ sup̄ patres vr̄i
obduraverūt in illa exacerbatōe de q̄
num. xiiij. exo. iij. d̄r exacerbaverūt.

Quidam enim audientes.
Hic ondit q̄ audire nō sufficit nisi fir-
mit̄ credant. Vn̄ circa auditores tangit. p̄
inobedientes ⁊ malos. Vel obedientes ⁊ bo-
nos. ibi. Sz nō univ̄si. Quidā. n.
illoꝝ audientes vocē dn̄i i deserto de
requie terra p̄missionis futura sibi
num. xiiij. exacerbaverūt ⁊ p̄vocaverūt deū p̄ in-
credulitatē volentes. s. reūti i egyptū
num. xiiij. constituam̄ nob̄ ducē ⁊ revertam̄
in egyptū. Sz tn̄ nō univ̄si ut caleph
⁊ Iosue qui p̄fecti sūt ab egypto p̄ moy-
sen. i. sb̄ ducatu moysi sic nos attenebris
ad lucem p̄ xpm̄. Hic ponit penā

Quibus autem offensus est.
nō credentiū ⁊ p̄mo penam sensus. Vel
penā dampni. ibi. Quibus iuravit. Inp̄
p̄mo q̄ ōnē p̄ponit. Vel p̄positū solvit. i.
nōne illis qui peccaverūt. Quibus aūt
offensus est. xl. annis. s. exacerbantibus. vel
nō exacerbantibus: nōne illis qui peccaverūt. q.
d. nō est dubiū. q̄ illis solis ⁊ nō aliis. q̄
solum p̄cm̄ offensam dei gnat. mich. ii.
odit eoꝝ que fecit. sap. xi. Sz p̄cm̄ sn̄ eo fuit
est Io. i. sn̄ eo factū est nichil. Quorū cadavera p̄
strata sūt in deserto. sn̄ sepultura bestiis ⁊ avi-
bz devoranda. i. cor. x. nō in plribz eoꝝ beneplā-
citū ē deo. Nam p̄strati sūt in deserto.

Quibus autem iuravit. Hic tangit pe-
nam dampni. Vel p̄cedit. p̄mo q̄rendo. Vel
respondendo. ibi. nisi illis qui increduli. Dixit
deū affectō .i. firmavit. Quibus. q. nō
solū eos in deserto p̄stravit. Sz ⁊ iuravit q̄
nō introirēt in requiē eius. ⁊ hoc ē qd̄ dr̄. q̄bz
aūt iuravit nō introire in requiem ip̄i. i. terre
p̄missionis. vel mediatam requiē p̄ terram
p̄missionis signatā. nisi illis qui increduli fu-
erūt. dico ꝓ p̄missionē. De hoc iuramento hr̄.
num. xxxij. ⁊ videm̄. q. iuravit mq̄ ⁊ ita
ap̄te sum̄ evenisse. Vn̄ exemplo eoꝝ de-
bem̄ eē cautiores. q̄ similitudo pestilentē ast-
tus sapientiorē erit. p̄u. xxi. dr̄. q̄ ⁊ videm̄
manifeste q̄ nō potuerūt intrare requiem ip̄i
s. terre p̄missionis q̄ ad oēs vel in requiē eternā
q̄ ad impenitentes. Nonē omnis dāpnati
sūt. vñ. Io. q̄ etenus hn̄ianū diluvio q̄ so-
domitas igne q̄ egyptios mari i. ulpro
ꝙ israelitas in deserto pdidit. Sn̄ocre ideo ⁊ spal̄
p̄ peccatis p̄misse. ne medium p̄mitter. n̄
potuerūt impū ⁊ hoc p̄ incredulitatē. Incre-
dulitas enim excludit a requie. Io. i. qui
credulus est nō videbit vitā eternam.

Hic querit̄ sup̄ illud p̄ticipes xpi. Glo. hiuēs
p̄ciū cum xpo in hereditate. q̄ deus qui est
hereditas sc̄oꝝ est imp̄tibilis. Vel simplex ē
inceretā p̄ticibil̄ in effectibz. vel res p̄ti-
cipata eadem ē modo p̄ticipandi diu̇sug.
Item sr̄ illud initiū sb̄e. Glo. fides fides q̄ ē
initiū bonoꝝ p̄ q̄ in nob̄ existit deus. Sn̄
q̄ deū hitant ⁊ dn̄e sb̄e p̄ti primus. q̄ deus
in nob̄ ē p̄ caritatē. sn̄ illud .i. Io. iij. qui
manet i caritate in deo manet ⁊ deus ī eo
nō ḡ p̄ fidem. Item Iac. iij. demones
credūt. ḡ fides nō deificat. Item dīna
sb̄a simplex est. ḡ nō pōt p̄ticipari.
Ad p̄mū. Glo. lȯ de fide formata que
secū h̄ caritatē. Ad secūm. Vel fide i forma
q̄ hnt demones nō deificat. Sz formata
Ad tertiū. Vel substantia dīna n̄ p̄ticipat.

promotione te[rre] chanaan. Hebr[aeos]. [E]t loquitur super illud
hodie si vocem eius audieritis. quia vox dei
que vocat nos multiplex est. [T]res vocat pro-
pria est auctoritas scripturarum. sicut in decre[tis] ubi pueri tem-
pore vocat [illegible] per litteras. psalmus: et non audivit populus
meus vocem meam. legem [?]. Act. xiii. ignoran[tes]
Secunda est species creaturarum. sicut homo vocat animal
suum per nutum. et monachus alium per signum. psalmus
celi enarrant gloriam dei etc. et post non loquele etc.
[T]ertia est sermo doctorum. sicut homo vocat per sermonem
alium per nuncium. quia per ad [illegible] iii. x. misit an-
cillas suas. [illegible] luc. iii. ego vox clamantis
in deserto. [?] [illegible] aperi mihi soror mea etc.
[Q]uarta est inspiratio cogitationum. sicut homo
[illegible] viva voce. cant. v. vox dilecti mei pul[santis].
[Q]uinta est collatio beneficiorum. sicut miles vocat
ante ostensio reclamatorum. cant. ii. vox enim tua
dulcis etc. [illegible] i. vocavi [?] et
extendi manus meas. etc. [illegible] in paradyso [?]
Sexta est immissio flagellorum. sicut vocatur [?]
[illegible] ostensio et timore conversum. psalmus ancor[a?]
[illegible] la. iii. gen. iii. vocem tuam domine au[divi].
Septima est revelatio angelorum. sicut vocatur sancti
[illegible] ad [illegible] sanni. eze. i. cum fieret vox
super firmamentum etc. [S]i inprimis[?] [illegible] ec[clesia?]

# [T]imeamus ergo ne forte relicta etc.

[?] moreum[?] moyse. Romanus[?] [illegible]
diligentius audire. hic [illegible] volentes [illegible]
ce. v[idelicet] primo de requie [illegible] [illegible]
etc. secundo removet ab eis excusationem. ibi. et enim
nobis nunciatum est. Tertio probat eorum inexcusa-
bilitatem. ibi. et quidem operibus ab institutione mundi
[T]ertio hortatur festinare ad illam requiem. i. festinemus ergo.
In prima primo invitat ad timo-
rem. secundo subdit duplex timoris motivum. primum
est possibilitas peccandi. i. ne forte relicta.
secundo [illegible] positas [illegible]. ibi. existimetur aliquis. [T]i-
meamus ergo. quia illi perdiderunt requiem propter incre-
dulitatem suam [?] sicut [?]. ergo et nos timeamus quia
[illegible] [illegible] facimus. hoc saltem timore faciamus
[illegible] xxviii. beatus vir qui semper est pavidus. timea-
mus ne forte aliquis ex nobis humilitate [?] [illegible]
[?] non quia de se illatenus timet quod diceret
Ro. viii. certus sum quia neque mors etc. existimetur
non deesse[?] [illegible] [illegible] existime-
mus [illegible] ab illa requie. et hoc relicta pollici-
tatione. hoc dupliciter legitur. uno modo de polli-
citatione divina relicta pollicitationem. i. quia reli-
[illegible] [illegible] frequentem pollicitationem de in-
troeundi. i. de introeundo in requiem eius. sive etiam
[illegible] de [illegible] requie loquitur in isto capitulo sicut
patebit. [A]lio modo legitur de pollicitatione. i. quia

non servant. sed ad implent promissionem
suam qui fecit in baptismo pollicitatione
dico introeundi. i. quod ordinatur et est causa intro-
eundi in requiem eius. sive etiam.

# [E]tenim nobis nunciatum est. [H]ic b

removet ab eis ignorantie excusationem.
[?] primo quod nobis sicut antiquis requies
notificata sit. secundo quod tamen denunciatio illa
non profuit ibi. sed non profuit illis. Tertio
ostendit quod credentibus proderit. ibi. ingre-
diemur enim in requiem. [D]icit ergo. et timeamus quia
timeamus et subito timore debemus. Non enim
possumus nos excusare quia non fuit no-
bis nunciata vel promissa sicut illis. etenim et
enim nobis etc. vel timeamus ne quis ex nobis de-
sit. quia ad nos non pertinent dicta requie
vel ii. ad nos pertinet etenim et nobis nunciata
est tempore. sicut [illegible] per filium de illa eterna re-
quie. Matt. xi. venite ad me omnes qui
laboratis etc. et invenietis requiem animabus
vestris. et apo. xiiii. amodo iam dicit spiritus ut re-
quiescant a laboribus suis. nunciatum est
dico quemadmodum et illis de requie eterna per
familiam moysen. sive tempore legis. [S]ed non illa

# [S]ed non profuit illis.

[D]icit quare non
quibusdam non profuit. v[idelicet] primo tangit.
~~v[idelicet] primo tangit~~ utilitatem. secundo inutilitatem
eorum. ibi. non admixtus. [D]icit ergo sed non pro-
fuit illis sermo auditus et hoc quia non fuit admix-
tus fidei. i. credituris. [?] enim auditores
legis sed factores iustificantur. immo potius
nocuit. quia servus sciens voluntatem domini et
non faciens plagis vapulabit multis.
ex hiis etc. hoc dupliciter legitur. primo modo sic
non fuit magis illis et hoc ex hiis. i. per illa
[illegible] que audierunt ab exploratori-
bus de illa terra promissionis. numeri xiii. audito
enim ab exploratoribus quod in terra illa erant
viri fortes et expugnabiles. obstupu-
erunt et non crediderunt. Alio modo per moysen pro-
mittente eis terram promissionis. fides enim
est ex auditu. Ro. x. [D]icit quare necessaria fid[es]

# [I]ngredimur enim in requiem.

illa credentibus proderit. v[idelicet] tangit primo futuram
utilitatem. quia ingrediemur. secundo utilitatis ratio
quia credidimus. Tertio rationis probationem. quia
nos non alii quemadmodum dixit etc. [D]icit ergo
ingrediemur. hoc dupliciter continuatur. uno modo
sic quare [?]. ibi. enim [?] [illegible]. alio modo sicut est
ibi. enim [illegible] [illegible] [P]rimo modo sic. sed nunciatum
est nobis de requie quia effectus indicatur. quia
ingrediemur etc. [S]ecundo modo sic. sed illis non


Marginal note (right): promissionem esse nuncium. sed secundo modo etc. quod non profuit eis sermo auditus non admixtus fidei. fidei dicitur super te ex hiis que audierunt

probatur quod non crediderunt. Sed nos qui credidi-
mus, forma ingredientur in requiem, vel in eandem
per requiem terre promissionis signatam. Et
illi qui ingredientur et baptizati sunt sal-
vi erunt. Illos inquam quod credidimus et non
aliis quia de eis dixit et spiritus sanctus in
psalmo de incredulis: si introibunt in requiem
meam, aposiopesis est, i. defectiva constru-
ctio, i. non introibunt in requiem meam. Vel fi-
guratum ut supra .iii. xiiii. sic iuravi
in ira mea de quo in iuramento habetur .iiii. xxxv.

Et quidem operibus. Hic ostendit
de eorum incredulitate, per illis deum
datam esse veram requiem, primo ante le-
gem, secundo sub lege ibi: Et in isto rursum, tertio
tempore gratie ibi: Quia ergo superest. Et
ergo et quidem hoc duplex legitur. Uno modo sic:
quod non est ibi enim sic. Ita vero datum est nobis
de illa requie, et quidem sic intimatum est,
dixit spiritus sanctus quodam loco nobis notis-
simo Gen. ii. de die vii. loquens, i. de
sabbato per quod requies eterna designatur.
Dies enim dominica secundum Ambrosium fuit prima
dies. Dixit inquam hoc quod sequitur: et re-
quievit deus, i. operari cessavit, die
vii. i. in sabbato in signum septimane sue
requievit inquam ab omnibus operibus suis,
ut scilicet amplius nullam novam creaturam
faceret secundum speciem vel naturam, quia in vi. die-
bus fecit omnia vel in materia ut ista corpora
vel in similitudine ut animas que fiunt ad similitudinem
illius anime Ade in illis vi. diebus facte. Unde et si no-
vas animas creat modo non tamen ipse requi-
evit inquam et hoc operibus perfectis, i. facto homine
in quo consistit perfectio omnium. Sic in fine perfecta
omnia facta vii et perfecte ultimo factus est. Gen.
i. perfectis est dico et hoc inchoando ab
institutione mundi huius visibilis, i. ex quo
mundus iste cepit institui. Secundo legitur
sic quod est ibi ii. et quidem quod ita intimatum est
nobis de illa requie et quidem in operibus perfectis
inchoatis, scilicet ab institutione mundi usque ad
formationem hominis. Intimatum est super de
illa requie. Dixit enim spiritus sanctus in
quodam loco de die septima per quam illa
requies significabatur. Dixit inquam sic
et requievit deus die septima ab omni-
bus operibus suis exponendo est sicut prius. Sic
ergo ante legem intimatum est de illa requie
sub figura diei septime qua deus requievit.
Et in isto loco, scilicet rursum dixit spiritus san-
ctus de eadem requie sub figura requiei
terre promissionis: si introibunt illi, scilicet incredu-
li qui fuerunt tempore Moysi, i. non introibunt in re-
quiem meam, i. in terram promissionis que signi-
ficat veram requiem. Et sic sub lege intima-
tum est nobis de illa requie. Hic ostendit quod nobis

Quoniam ergo superest quosdam
intimatum est de illa requie tempore gratie. Ubi
primo ostendit quod illa requies significata est tantum
de datam per tempore gratie, secundo probat quod non potest
hoc intelligi de requie prestita per Iosue ibi:
Nam si eis Iesus. Tertio concludit quod illa requies
relinquitur plebi christiane ibi: Itaque relin-
quitur. In prima facit tria. Primo ostendit promis-
sionem de requie dicta [illegible] quibus impleta
dicam. Secundo ostendit ipsam in antiquis non esse perfecte
impletam ibi: Et hi quibus prioribus. Tertio innuit ex
hoc in eorum successoribus tempore gratie impletam
ibi: Iterum terminat diem. Et quod hoc totum duplex
legitur. Uno modo sic, hoc est iungendo ad superiora, et sic
terminat hoc verbum terminat. Alio modo sic ut
determinat verbum superest. Primo modo sic: Ita
requies celestis significata est per promissam ante legem
et sub lege. Et hic est. Ergo iterum ad eandem
significandam per promittendam terminat, i. diffinit spe-
cialis diem quendam non vilem ut omnes dies, in
quo implende promissionis de requie, diem
scilicet gratie de quo Cor. vi. ecce nunc tempus accep-
tabile, ecce nunc dies salutis. Dicendo in Da-
vid, non solum per David: Psalmus: Audiam quid
loquatur in me dominus deus. Dicendo inquam hodie,
loquens scilicet de tempore gratie. Et hoc post tan-
tum temporis ex quo patribus promissa est et
ex quo iam tempore promissionis initiatum. Et hoc li-
quet quia ex quo post tantum tempus post promissi-
onem terrenam de requie loquens dicens hodie,
quod alia est requies de qua loquitur, tunc quam Iosue in-
duxit. Dicendo inquam hodie sicut supra dictum
est iii. capitulo. Hoc scilicet hodie, i. vos qui estis
hodie tempore gratie, si vocem eius, i. Christi, et per se
ipsum non iam per prophetas loquentis audieritis,
nolite obdurare corda vestra, ut in exacerbatione
[illegible] valentes quem super fecerunt patres
vestri in illa exacerbatione. Hec est illa exacerba-
tio de qua Eze. xviii. Patres comederunt u-
vam acerbam et dentes filiorum obstupescunt. Terminat i. quoque (?)
spiritualiter dicitur implende de promissionis,
et hoc ideo quia sic est [illegible] et promissi-
onem terrenam [illegible] quandam in illam requi-
em. Quia irritam non potest omnino dei promis-
sio. Psalmus: Que procedunt de labiis meis non fa-
ciam irrita. Et quia deus concessit, quid opus est
dicere: nolite obdurare etc. Vel aliter sic:

incredulitati quibus prioribus nunciatum est de illa requie
non intraverunt in illam requiem. et hoc propter incredu-
litatem suam. et sensus est quia certum est promissio dei
irritari non potest. unde intraverunt tempore legis
gratie intrabunt fideles tempore gratie. Alio in lege
et quod hergo determinat super est. sic iam requies ce-
lestis signata est et promissa tam ante legem et sub lege
quod super est. i. restat quosdam intrare in illam. necesse
est enim ut promissio impleatur. et quia hii. s. increduli quibus
prioribus annunciatum est de illa requie non intrave-
runt in illam propter incredulitatem suam. iterum determinat
i. distinguit spiritus sanctus diem quendam in quo impleatur
promissio dicitur in quo dicendo in david hodie
post tantum temporis ex quo promissio facta est prioribus
dicendo in quo sic sicut supra dictum est capitulo iii. hodie
si vocem eius etc. est ergo sensus. Quod dei promissio
irritari non potest et illi quibus ante promissa est requies
non intraverunt nulla restat alio in tempore et hoc
bene per figuram est in fide tempore promissionis in quo
ii presens habet intraverit. psalmus xcv. in quo per figu-
ram propheticam nomine intraturi nullam requiem. s.
propheticam. iterum non erant. et quia sic est. iterum spiritus sanctus
distinguit diem quendam in quo implebitur promissio
. s. diem gratie in quo prophetis iterum illa requies tribuitur.
Nam si eis Ihesus. Hic probat quod non potest
hoc intelligi de requie prestita per Josue dicens.
Nam si eis. Hoc continuatur dupliciter. Primo non dico
ita ut hec requies de qua loquitur david esset alia quam
requies a Josue prestita. nam si hec esset quam
Josue prestitit numquam spiritus sanctus de illa loqueretur
alio modo sicut quosdam esse superesse quosdam intrare.
Nam si promissio de intrando impleta esset
per Josue in quo etc. Vel sic. Nam si hec. i.
Josue prestitisset requiem iam. s. de qua loquitur david
alias. i. filiis israel. numquam. i. nullo tempore post hoc inse-
quenti tempore loqueretur spiritus sanctus per david de alia
die in qua danda esset requies quia iam data esset numquam
quod loqueretur post de alia requie dicendo. s. hac
die. i. hodie. s. id superest quosdam introire in
illam requiem loquitur est de alia. Secundum. super
illud ingredientur in requiem quia ad ingressum hospi-
tii non omnium solent admitti. vii. enim sunt
per quos. Primo per notitiam. sicut sagaces. provocantes a potes-
tates. modesti. sicut ad ingressum ecclesie recipitur
primo per noticiam fidei. sic latro et primi confi-
tentes ingressus est gloriam. Lucas. xxiii. hodie mecum
eris in paradiso etc. Secundo per amicitiam caritatis. sic mag-
dalena ingressa est ad Christum in domo Symonis.
Luce. vii. postquam intravit non cessavit osculari pedes
meos. Tertio per firmitatem spei. spes enim perveniunt ex-
tra fines. sic caleph et Josue ingressi sunt

omnis. Secundo psalmus. Iudica me domine quoniam ego in
innocentia mea ingressus sum. s. via
gloriam et ideo non frustra non. iii. et non cu-
mulo ostendit per psalmum
Quarto per sagacitatem prudentes virgines
intraverunt ad nuptias. Mathei xxv. Intrate
videte domini an servus stans esse per ducatum quia
Quinto per affirmationem iusticie. Iustitia enim
apparet quemcumque quid sunt est. sic noe
unico iustus ingressus est in archam. Genesis
vii. psalmus xxvi. aperite portas et ingrediar
Sexto per potentiam fortitudinis. sic filii
israel circumeundo septies ingressi sunt Jeri-
cho. Josue. vi. Ysaias. xxiii. ... tamen
et ingrediamur civitates munitas.
Septimo per modestiam temperantie. sic nior
natu timeo ingressa est ad regem. Hester
ix. Ecclesiastes. iiii. custodi pedem tuum in-
grediens domum dei. psalmus quis habitabit in
tabernaculo tuo etc. Joel. i. ingredimini
ambite in sacco etc. Hic ostendit quod
Itaque ingreditur sabbatismus.
requies illa relinquitur plebi dei ...
vocatur ad beatam requiem contu-
lerat. unde sit propter beatificabile est. quia propter
dei. Iterum beatitudine. ibi quievit ipse
ingressus est. dei beatitudine. ibi sic talis
deus. Hoc ergo. Itaque relinquitur. i. adeo res-
tat. sabbatismus. i. plena et perfecta quies
per sabbatum significata populo dei. futuro. s. et ideo
ysaias dicit erit mensis ex mense et sabbatum
ex sabbato. Qui enim quia et hec illa requies
perfecta est et ideo per sabbatum significata et sa-
batismus dicitur qui enim ingressus est in re-
quiem eius. s. dei quam promittit etc. sicut
de quo. Ysaias. xxxii. sedebit populus meus in pul-
critudine pacis in tabernaculis fiducie et in re-
quie opulenta et ipse requievit ab
operibus suis quibus hic laboravit. Apocalypsis
xiiii. amodo iam dicit spiritus ut requiescant
a laboribus suis. requievit inquam perfecte
sicut talis. deus requievit suis in sab-
bato cessando novas creaturas. Secundum spe-
ciem propter quod dicitur et iam illa requies perfecta
et ideo per sabbatum significata et sabbatismus
dicitur. Hic queritur. super illud operibus perfectio
gratie. i. futura homine. propter quod omnia futura ... sunt
in se est melior huius quiesitur ad finem
homo si non est melior angelus. immo est
quoniam omnia temporalia sunt sicut homo vero
... spiritualia. s. angeli. Item requies
... natura sunt ... terra

sz h(oc) deum no(n) h(abe)t s(ed) motus. q(uo)d ver(um) req(ui)es
sc(ilicet) quies d(e)i (con)c(eden)s no(n) [illegible] a p(re)cedo qui
ete sz t(ra)nslatiue q(uo)d s(ecundu)m cessat a aliquo
¶ sicut ab o(mn)ib(us) op(er)ib(us). Jo. v. pat(er) me(us)
usq(ue) m(od)o op(er)at(ur). sc(ilicet) quievit ab op(er)ib(us) no
uis faciendis. no(n) a(utem) ab eis (con)s(er)vandis
(et) gub(er)nandis (et) multiplicandis ¶ sicut (et) d(eu)s
ab op(er)ib(us) suis. Quo p(er)ib(us) sex dier(um) ulla facta sunt ar
tificia. ut navis ulla (et) miracula. ut susci
tatio mortuor(um). sc(ilicet) o(mn)ia facta sunt. vel i(n)
m(ateri)a ut corp(or)a. vel in similitudine ut sp(irit)ualia
s(cilicet) a(n)i(m)e. artificialia n(on) t(ame)n facta sunt i(n) mat(er)ia
(et) i(n) similitudine. q(ui)a ars imitat(ur) n(atur)am.
miraculosa (et) facta sunt in m(ateri)a (et) similitudine. q(ui)a
vita p(er) miraculum mortuo restituta simil(is)
e(st) vite n(atur)ali ¶ sicut ibidem glo(sa). xp(istu)s hora
diei sexta passus est. h(oc) hora diei t(er)tia
crucifixus est (et) hora diei nona mortu(us)
ut h(abe)t(ur). m(arcus?) xv. (et) crucifixio (con)t(ra) horam
sextam (con)siliata ¶ sicut sup(er) illud relinq(ui)t(ur)
sabbatismus. glo(sa) amen [illegible] (et) laudabimus
q(uia) erit in celo laus vocal(is). h(oc) n(on) e(st) aer ibi
quem n(on) vocal(is). sc(ilicet) f(aci)t q(uo)d intell(igi)t(ur) glo(sa) de
laude mentali no(n) vocali. s(ecundu)m alios
erit in celo laus vocalis. cui(us) m(od)i n(on) erit
aer. s(ed) ether. q(ui)a sic corp(or)a erunt sp(irit)ualiora
¶ sicut (et) eor(um) op(er)ationes (et)c. q(uo)d op(er)abit(ur)
¶ sicut sup(er) id. si e(st) aliquis d(e)i. glo(sa). ita p(er)fec
t(e) inch(oat) in p(re)senti (et) in futura. sic mire
ato(r)e. s(ed) hoc ad illum. ita notat simi(li)ter
imitato(r)is no(n) (con)s(u)mmati ¶ Sup(er)ius p(ost)
**Festinemus ergo ingredi** ¶ sicut
sit eis de aniunctione (et)c. req(ui)e(m) timore
sc(ilicet) removit ab eis excusatione(m). ¶ Terto
plaut eos in cessabilitate. h(oc) q(ua)rto
mouz eos festinare ad illa(m) req(ui)e(m) (et) hoc t(ri)pli
ci r(ati)o(n)e. p(ri)mo timore p(rimu)m q(uia) q(ui) no(n) festi
nat in incredulitate(m) incidet. s(ecun)do timore iu
dicii. q(ui)a x(pistu)s vindicare scit (et) v(ult) ibi. **vivus**
**e(st) enim s(er)mo.** ¶ Tertio timore d(e)i (con)sp(ic)ui
q(uia) nich(il) ei latet. ibi. **(et) no(n) est ulla crea**
**tura.** p(ri)ma r(ati)o tal(is) est. o(mn)e p(e)cc(at)um est ca
ve(n)d(um). s(ed) qui no(n) festinat ingredi in req(ui)e(m)
incidit in p(e)cc(at)um culpe (et) pene. (er)go illuc in
gredi est festinand(um). p(ri)mo (er)go hortat(ur)
ad ingressum festinu(m). s(ecun)do (con)minatur
p(e)cc(at)um no(n) festinantium. ibi. **ne quis in id**
¶ Dicit (er)go festinem(us). q(uia) qui ingreditur in
illam req(ui)e(m) (et) ip(s)e requievit ab op(er)i
b(us) suis. Ita plene (et) p(er)fecte sic de(us) a suis.
(er)go q(uia) s(cilicet) illa req(ui)es plena est (et) p(er)fecta.
festinem(us) o(mn)is in simul no(n) quib(us) p(er)se

vim(us) ei(us) (con)tra alii t(er)re. (et) hoc illa v(er)a
vimur festinare ingredi p(er) fide(m) (et) bona op(er)a
in illa(m) req(ui)e(m) no(n) figurativa(m). ut e(st) req(ui)es sa
bbati. t(er)re p(ro)missionis. s(ed) in req(ui)e(m) v(er)am (et)
et(er)nam de q(ua). ysa. xxxii. sedebit p(o)p(u)l(u)s meus
in pulchritudine pacis in tab(ernaculis). fi(ducie). in req(ui)e opulenta
festinem(us) i(gitur). (et) hoc ne quis v(est)r(u)m (et)c. hoc dicit
exp(osito)r. uno m(od)o de culpa alio m(od)o de pena. p(ri)m(o) sic
ne q(ui)s v(est)r(u)m incidat in id ip(su)m incredulitatis
exempl(um) i(d est) in ea(n)de(m) culpam incredulitatis in q(ua)
inciderunt antiqui p(at)res. quo(rum) cas(us) d(ebe)t e(ss)e no(bis)
in exemplum ut caveam(us). s(ecun)do m(od)o sic. ne aliq(ui)s
v(est)r(u)m incidat in id ip(su)m (et)c. i(d est) in ea(n)de(m) pena(m)
incredulitatis in q(ua) inciderunt p(at)res. que pena
d(ebe)t e(ss)e nob(is) in exe(m)plu(m) ut timeam(us) ¶ Et ha(e)c r(ati)o q(uia)
**Vivus est enim sermo dei** ¶ Timore festi
nare timore iudicii (et) est tal(is). timendu(s) e(st) offendere
iudicem qui scit (et) p(otes)t o(mn)ia. s(ed) q(ui) no(n) festinat
ad req(ui)e(m) (et) incredul(us) manet offendit tale(m) iudi
ce(m). s(cilicet) filiu(m) dei. (er)go festinandu(m) est ad req(ui)e(m) (et)c.
p(ro)bat (er)go q(uia) x(pistu)s p(otes)t iudicare (et) vindicare. p(ri)mo
p(er) p(ro)p(r)ietatem ex sequ(ente) di(cit). s(ecun)do p(er) p(er)spicacia(m) inve
stigandi. ibi. **(et) penetrabilior** ¶ Tertio p(er) scientia(m)
discernendi. i(bi). **(et) p(re)tinges usq(ue)** ¶ Dicit (er)go vivus est
enim. q(uasi) (et) im(m)o debem(us) festinare (et) cave(re) ne q(ui)s
incidat in incredulitatis ex(emplum). (et) hoc timore iudi
cii enim. q(ui)a s(er)mo dei. i(d est) filius dei v(er)bum p(at)ris. p(er) q(uo)d
p(ate)r manifestat seip(su)m. sic de (eo) p(er)sone de quo
sap. xviii. om(n)ipotens s(er)mo tuus d(omi)ne. exce(de)ns
illi(s) sedib(us) venit. ¶ Iste (er)go s(er)mo vivus e(st) in se
que(m) (et) in fidel(ibus) mortuis p(ro)ficit. ap(ocalipsis). i. fui mor
tuus. (et) ecce sum vivens in se. s(ecundu)m s(er)mo (et) e(st) vita. Jo.
xviii. ego sum via v(er)itas (et) vita. (et) efficax in
aliis potens o(mn)e q(uo)d vult facere in salvando (et) dap
nando. (et) penetrabilior. i(d est) p(er)spicatior i(n) o(mn)i gla
dio ancipiti. i(d est) omni subtilissimo s(er)mone car
nali (et) sp(irit)uali. alia penetrante. p(ro)p(ter) gladiu(m). n(am) a(n)i(m)a
(et) p(ate)r. i(d est) huius duplice a(n)i(m)e intell(igi)t(ur). s(ecundu)m glo(sa). in
genium subtile huius q(uo)d duplicite(r) a(n)i(m)e. v(er)am
q(uo)d penetrat carnalia aliam q(uo)d sp(irit)ualia. q(uo)d sp(irit)u
est (com)pare ip(su)m gladio in(tel)l(ectu)ali. s(ed) i(n)gen(i)o
subtili. sap. vii. est enim in illa sp(iritu)s intellige(n)
cie multiplex subtil(is) o(mn)ia p(er)spiciens (et)c. ¶ Et te
(er)go s(er)mo vivus p(er) e(ss)entia(m) efficax p(er) potentia(m)
penetrabil(is) p(er) intelligentia(m) ¶ Hic tangit in
**Pertingens usq(ue) ad divisionem** ¶ ad dis
(cretionem) sciam discernendi. (et) hoc quo ad v(er)b(a). i(n) illa
h(om)i(n)is que ex p(ar)te s(ub)p(er)i(ori) p(ar)te. p(ri)mo n(on) s(ecundu)m a(n)i(m)e (et) sp(irit)ui
suppo(n)it (et) l(o)ng(o) tes(ta)m(en)t(o) (et) p(a)r(u)m (et)c. i(d est) p(er)fecte
attingens (con)iunctione i(n)separabili usq(ue) ad divisione(m) a(n)i
me. i(d est) sensualitatis. (et) sp(iritu)s. i(d est) r(ati)onabilitatis. (con)si
derat. n(on). q(ua)m discernit(ur) se(n)sualitas a r(ati)o(n)e (et)

[marginal annotations: Jt. ... (et) crucifixi ... ; letters a, b, c and numerals 3, 5, 6, 7, 8, 13 in the margins]

et quelibet a se ipsa discindit sua officia et divisas condi-
ciones sic tangit gladio acuto et pertingens usque ad dis-
cretionem compagum i. discedit iuncturarum et coherentiam
harum potentiarum in quibus differentias conveniat sen-
sualitas et ratio et medullarum i. eorum que sunt intima
in anima et spiritu i. ad cognitionem interiorum habituum in-
terius secundum varia scientiam anime in actu et usque ipse est discre-
tor cogitationum cordis scilicet i. de quo quis cogitat
et intentionum ipsius scilicet cogitationum sciat enim ad quem
finem singule cogitationes tendunt sive ad bonum sive
ad malum. Secundo in legitur sic: anima et spiritus sup-
ponit pro malo sic et ipse est pertingens usque ad di-
visionem i. discretionem cogitationum anime i. anima-
lium sive carnalium motuum et spiritus spiritualium. sicut enim
eiusmodi penetrat quidlibet penetrat et usque ad discretionem
compagum i. iuncture istorum motuum ad invicem et conne-
xionis. sciat enim quibus iunguntur gradus peccati et carnalia
ut gula et luxuria et spiritualia ut superbia et invidi-
a et et usque ad cognitionem medullarum i. intimarum
affectionum. sciat enim ad quem peccatum quilibet magis
afficiatur et discretor est et cogitationum et intentionum
sicut prius. Tertio in legitur sic: anima supponit
pro malo et spiritus pro bono. sic et pertingens est usque ad
divisionem et discretionem cogitationum anime et spiritus i. carna-
lium cogitationum et spiritualium. et est discretor compagi-
num i. discedit tales iuncturas cogitationum i.
cogitationum que invicem connectuntur et medulla-
rum i. intimarum intentionum etc. secundum hanc expositionem
exsequitur scilicet cogitationum etc. est expositio precedentium.

**Et non est ulla creatura.** Hic ostendit
quomodo festinare timore considerationis divine que ei
nichil latet. Et est sensus talis: festinat ire ad
preceptum domini et nunc dicit ei presentialiter intuenti
scilicet deus est dominus qui nos omnes presentialiter intuetur
ergo festinare debemus ad requiem ad quam nos precipit. Primo
ergo dicit quod nichil deum latet. Secundo quod omnia ei pa-
tent, ibi **omnia autem nuda.** Dicit primo ponit universalem ne-
gativam. Secundo universalem affirmativam. Dicit ergo
et nulla que in inferiori parte ubique usque ad divisionem anime et spiritus
etc. et nunc amplius dicit non est ulla creatura terrena
vel celestis vel et infernalis invisibilis in conspectu
eius i. in presentia divinitatis. Job xxvi. nudus est
infernus coram illo etc. Cui enim divinitas intima est
omni rei et ideo nulla creatura est ei invisibilis. Omnia
autem celestia terrestria et infernalia nuda i. dis-
coperta et revelata sunt et aperta i. plene manifesta
oculis eius i. visioni filii dei. Ecclesiastici xxiii. oculi eius
multo lucidiores sunt super solem circumspicientes
omnes vias hominum etc. et qui aliquis quereret quid ad
nos si ita clare omnia intuetur subdit ad quem ipse
est nobis sermo i. cui oportet nos de omnibus reddere rationem. ii. ad Cor. v.
v. omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi etc.

et Ieronimus: velle diligentiam debemus nos custodire
ex quo nichil potest eum latere. unde Boetius in fine
de consolatione: magna nobis est indicta si non
dissimulare velimus necessitas probitatis cum ante
oculos agimus iudicis cuncta cernentis.

Nota quod supra illud **omnia nuda et aperta** que deus
omnia fecit omnia novit omnia regit. Prov.
xvi. quicumque ipse est propter semetipsum et nunc ipsius sunt omnia
ipsi bonorum et talia. ergo debemus diligere eum
quod fecit omnia creans i. diligentiam in intimum
querere ei nisi sicut non deum qui dedit animam
et corpus. Fecit autem omnia: Celum creavit
potentie que de nichilo. Ecclesiastici xviii. qui vivit in eternum creavit
omnia simul. Iacobi ii. Machabeorum vii. peto fili
ut aspicias ad celum et ad terram et ad omnia
que in eis sunt et intelligas quia de nichilo fecit
illa deus. Ecclesiastici i. unus est altissimus creator.
Sapienter quia sine ullo medio. Io. i. omnia per
ipsum facta sunt et sine ipso factum est nichil i. primum
Iacobi psalmus omnia in sapientia fecisti qui ipse que
omnia in nichilo pendent et nunc sunt a deo. Sap. xi.
Clementer quia sine ullo merito. psalmus omnia quecumque
voluit deus fecit que omnia fecit sua clementi
voluntate. Sapientie ix. domine mi qui fecisti
omnia verbo tuo. Iacobi. Apocalypsis iiii. tu omnia fecisti.
Item debemus ei credere qui novit omnia.
Hester xiiii. domine qui habes omnium scientiam. No-
vit autem omnia: Licet non est ulla creatura invisibilis.
Eternaliter quia ex se non ex alio. Ecclesiastici xxiii.
domino enim deo antequam crearentur omnia sunt agnita.
Presentialiter quia non in successione sed in tempore.
Certitudinaliter quia sine aliquo dubio. Io. xvi.
Nunc scimus quia scis omnia et non est opus ut quis te interroget.
Nobiliter. domine tu scis omnia tu scis quia amo te.
Item debemus eum timere qui regit omnia per
omnia ante experientiam. Regit autem omnia potenter.
Potenter quia sine defectione. Ecclesiastici xlii. omnia duplici-
a unum contra unum et non fecit quicquam deesse.
Benigne seu benignitate. Sap. xi. misereris
omnium quia omnia potes etc. Suaviter iuste omnia.
Iuste quia sine inordinatione. Sap. xii. cum ergo
disponis. Iacobi psalmus aperiente te manum tuam
omnia implebuntur bonitate. aurore a terre.

**Habentes ergo pontificem.**
Hic est quarta pars prime partis principalis huius
epistole. Ostendit excellentiam et dignitatem
in comparatione prophetarum et angelorum et moysi.
Hic ostendit idem in comparatione legalis sive levitici
sacerdotii. Ubi primo ostendit Christum in pontificatu suo
sufficientem. Secundo eius sive sacerdotium levitici ex-
cellentiam. capitulo vii. In prima primo ostendit
Christi pontificis perfectionem. Secundo incipit in eadem.

cor. ut p[er] solam. apl[u]s. v. c. ibi. de q[u]o nob[is] g[ra]n-
dis s[er]mo [et] ineffabil[is] ad dicend[um]. Ipsum
c[on]s[idera]te p[ri]mo p[er] sacerdotium xpi pontificis abso-
lute. Secundo maioris pontificio p[re]tate c. v.
Ipsum c[on]s[idera]te p[er] sacerdotium xpi pontificis p[er] i[m]p[ro]tate
seu impietate. ibi. no[n] enim h[ab]emus po[n]tifice[m].
Tertio monet ad eum accedere atque. i.
adeamus cum fiducia. Circa potestatem
huius pontificis. i[m]plicat ch[ristu]s p[ro]p[ter] vii. q[uod]
hemus. q[uia] pontifice[m] magnum. Secundo q[uod]
decleres. sacerdo[te]s tu ipsum [et] ideo teneamus [con]fes-
sione[m]. Tertio aliud q[uo]d [con]spirant. s. sit
ut grandium. [et] ipsius p[ri]mum [con]s[idera]te fidei
obm[...] Tertium p[ri]mum. H[ab]entes
te[...] q[uod] talis est. Primo dicit. q[uod] nos h[ab]entes
pontifice[m] magnum. q[ui] est sup[er] o[mn]es pontifices
[...] sunt omnes ucarii. etc. i. esse erat
sacerdos magnus. q[ui] penetrauit. i. penet[ra]-
uit celos o[mn]is p[er] suum ipsum celes-
[...] aereum ethereum igneum. olimpium
stellarum cristallinum. [et] empireum. a summo
enim celo egressio eius [et]c[etera] u[sque] ad s[umm]u[m] e[ius]. Et
q[uod] hoc ad d[omi]num pontificis legalis qui un[us]
[...] in ea. [...] ille ituit
celos celorum. pontifice[m] dico. s. ih[esu]m filium
dei. i. qui est saluator [et] filius dei. q[uod] [...]
e[st] in dignitate. [...] ad [...]
[...] h[ab]entes [...] pontifice[m]. tene-
amus [con]fessione[m]. s. fidei. i. [...] oris
[con]fessione[m] oris. [con]fessionem dico. sp[e]i [...]
i. q[ui] est [...] sp[e]i [...] i. fide [...] q[uod]
est [...] in nobis. Hic [...] pontificis [...]

b Non enim habemus [pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris: tentatum autem] p[er] omnia [pro similitudine absque peccato] in pietate
ad [con]uincendos [...] primo [...]
[...] Secundo assumptam [...] ibi. tem-
tatum p[er] omnia. Tertio [...]
ibi. absque p[ecca]to. Dicit ergo. no[n]. n. q[uod] [...]
tene[m]us d[icimus]. [...] pontifex [...]
est [...] nos. [...] enim h[ab]emus pontifice[m]
qui no[n] possit. [...] infir-
mitatibus n[ost]ris. i. [...] ut medicus
[...] n[ost]ris experientia. non nouit
ut h[omi]o. [...] notitia [...]
[...] xxxiii. [...]

Tentatum autem assump-
tam passibilitate[m]. dicens tentatum a q[uo]
[...] [et] hominibus p[er] omnia. [...] tempta[ti]oni-
[...] ad [...] exp[er]imi
[...] sua potentia de sua sapientia de sua
[...] [et] de sua iustitia temptatum [...] p[ro]
similitudine. i. q[uod] sit[...] est h[omi]nibus habitu
[...] ut h[om]o. i[m]p[ro] temptatum

p[ro] similitudine. i. ut exemplificaret vinci dia-
bolum [...] ipsum dico h[ab]entem temptatum [...]
[...] i. [...] quia [...] non sentire [...]
[...] possibile erat [...] hominibus car-
[...] tentatus [...] ut
[...] secundum [...]
[...] Iob. ix. Hic monet ad eu[m] accedere.

Adeamus ergo. Et accede[re] p[er] ponit mo-
[...] Secundo monitionis utilitate[m]. ibi. ut miam.
Dicit ergo. q[uod] h[ab]emus tale[m] pontifice[m] potente[m] [et]
[...] adeamus. i. intendamus [...] accedamus c[um] fi-
ducia ad thronum gratie. i. ad ipsum xpm in q[uo]
regnat gratia. [...] plenum gratia. Io. i. no[n] ad tribu-
nal iudicii [...] sedebit in futuro. [...]
accedamus [...] [et] hoc ut [con]sequamur p[er] misericordia[m]. i.
remissione[m] p[ecca]torum p[re]cedentium [et] inueniamus gratiam
[...] in bono. Vel enim inuenit gratia[m] in
throno suo. [...] plenitudine nos o[mn]es
accepimus gratiam p[ro] gratia [...] in auxilio
oportuno. i. in p[re]senti uita. Post hanc n[on] uita
no[n] erit auxilium oportunum. [...] xxv. amen dico
uob[is] nescio uos. [...] uirginibus q[uae] [...]
[...] Hec [...] acceptabile [...] ii. cor. vi.

Sic queritur sup[er] illud. Sermo enim. Utrum [...] a[...]
p[er] fide[m] [...] ope[ra]. [...] fides [...] ope[ra] no[n] [...]
[...] sine caritate [...] Ro. [...] de fide
formata. non [...]
[...] sine caritate [...]

Item diuisionem aie ac sp[irit]us. [...] aia est sp[irit]us
aia e[st] sp[irit]us in h[omi]ne. Sed [...] sp[irit]um
idem sit [...] differunt ro[ti]one. [...] aia ut
corpori uiuificans. Sp[iritu]s [...] corpore se [...]
[...] potentia differunt. Item [...]
illud [...] medullarum glo. [...]
sup[er]ior sensualitatis [...] differens [...]
[...] que sunt tres. [...] sensualitatis in uno h[omi]ne
una est. [...] potentia una. [...] sensuali-
tas [...] illud [...]
[...] sensualitas sit una
in uno [...] duplici [...] omnis
nob[is] [...] ordine ad [...]
appellatur [...] sup[er]ior [...] sensualitatis

Ad h[oc]. Ro. [...] differentia [...]
[...] sup[er]ior [...] infima [...] ut celestia
[...] ut terrena.
In hoc [...] se [...] sensuali-
tas. q[uod] sensualitas [...] [...]
se [...] ad aliud. Ad [...]
sensualitas [...] q[uod] ad
hoc [...] [et] [...]
[...] ad aliud. Item q[uod] [...]

operum non impossibilitas est. Aptitudo ergo ad compassionem duo importat, scilicet primum affectum sive veniendi et quandam anxietatem annexam primum est in beatis, sed non. Item super illud Hebr. iv. Temptatum per omnia glossa: quia temptationum non fuit expers temptatos curavit. Heb. ii. glossa loco de temptatione in quibus ex quo ubi solum ad temptationem ... ad experiendum potentiam. Matth. xvi. accesserunt temptantes et rogaverunt ut signum ostenderet. Deut. c. legem sapientiam. Matth. xix. accesserunt pharisei temptantes. Sed hoc dicitur. Expediebat enim ut fieret.

Iustitiam. Matth. iiii. ductus est Ihesus a spiritu in desertum ut temptaretur. Item ubi illi. Et post ut salvaret temptatos.

Clementiam. Sap. ii. temptemus quae ventura sunt eius et probemus patientiam illius. Item super illud pro similitudine absque peccato glossa: impossibile est scire affectionem afflictionem in homine quam experimento non fuit; sed medicus scit per artem afflictionem febricitantis. Heb. glossa loco de scientia experimentali non simpliciter impossibile est scire, immo plene.

V

Omnis namque pontifex ex hominibus etc. Sumptus est ex persona pontificis ... absolute. Sed eius perfectorum in comparatione aliorum pontificum et hoc dupliciter: ex ratione institutionis. Secundo ex auctoritate institutionis, scilicet nec quisquam sumit sibi honorem. Tertio ex effectu executionis, ibi qui in diebus carnis. Primo tangit ea in quibus Christi instructor. Secundo ea in quibus differt, ibi quamquam esset filius. Primo tangit duo in quibus convenit cum ceteris primum quantum ad populum. Secundo quantum ad deum, ibi in hiis quae ad deum. Quae ergo omnis quia per ipsum potuit misericordiam et gratiam invenire.

Omnis namque pontifex ad imperfectionem gratiam hominibus constituitur. Sed Christus est noster ergo ad hoc institutus et ita per ipsum possumus misericordiam et gratiam invenire et hoc est quod omnis namque pontifex glossa secundum legem ex hominibus, id est de numero hominum assumptus non intrinsecus pro hominibus salvandis. Primo et principaliter non pro bobus et temporalibus, id est Cor. ix. Numquid de bobus cura est deo. Constituitur ut per eum a deo impetret misericordiam.

Est enim et mediator dei et hominum. Deut. v. ego sequester et medius fui inter deum et vos.

Sed ergo elationis materia quae per se conditione ibi ex hominibus. Forma quae assumptus non intrusus scilicet quae pro hominibus efficiens quae constituitur. Constituitur nisi nihil sit. Quae sunt ad deum pertinentia sine ducentia. Non in hiis quae sunt ad invidiam quae nemo militans deo etc. Exo. xviii. esto tu populo in hiis quae pertinent ad deum quae sunt scilicet ut offerat deo dona, id est primitias et hic de fructibus et sacrificia de animalibus pro peccatis quae mereretur.

Qui condolere possit. Hic ponit ea in quibus Christus differt a ceteris. Et ponit duo. Primum est infirmitas propria. Secundum est necessitas pro se orandi, ibi et propterea debet.

Qui ergo qui scilicet pontifex aliquatenus condolere competenter possit hiis qui ignorant, id est ignoranter peccant et errant, id est scienter, id est scienter peccant. Ier. ix. quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem lacrimarum et plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei et invito condolere dicitur quando et eius scilicet sicut ipse ... circumdatus est undique infirmitate propria. Primum cui undique homine ... quae a planta pedis usque ad verticem capitis non est in eo sanitas et quantum ad ... est peccato. Iac. dicitur et errantibus condolere. Cor. xi. ...

Vos qui spirituales estis instruite huiusmodi in spiritu lenitatis considerans te ipsum ne et tu tempteris. Christus autem non sic fuit circumdatus infirmitate propria. Unde plus potest nunc re quam alii et propterea quae scilicet infirmitate circumdatus est, sic alibi dicitur quantum ad. Id est quae necessitate et pro populo sic ... ita, id est eadem necessitate et pro semetipso afferre pro peccatis diruendis. Sic et pro peccatis populi. Lev. ix. accede ad altare et immola pro peccato tuo et offer holocaustum et deprecare pro te et pro populo. Non sic autem Christus, unde non necesse offerre pro se quae peccatum non fecit. Ysa. liii. ... pro ... suis. Io. xvii. ego pro eis sanctifico meipsum.

Ideo quia pontifex et prelatus dicitur assumi ex hominibus.

Non ex rebus insensibilibus ut sit immobilis et accidiosus, sic ille de quo Zach. xi. O pastor et ydolum derelinquens gregem, sed ex hominibus ut sit nobilis et laboriosus. Homo enim nascitur ad laborem. Job v. Et propterea dicitur hec ad ...

Non ex reptilibus ut sit cupidus avarus sicut dicitur illud Gen. iii. pectore et ventre repes. Sed ex hominibus ut sit misericors et largus erectus ad deum et proximum. Fecit enim deus hominem rectum. Eccl. vii. Iac. enim xviii. ... dei super ... caritate quam nullam habet ... etc. quae per ergo Esa. v. equi emissarii.

Non ex iumentis ut sit luxuriosus de quibus in ... sed ex hominibus ut sit mundus et castus. Sic iste qui dicit i. Cor. vii. volo autem omnes homines esse sicut me ipsum. Sed ...

honoro cu in honore. Ex quo eze. xix.
Flo ex feris. ut sit crudel' tirano'. sic ille
tulit vini de leunclis &c. Hec ex hoībz
ut sit mansuet' et benignus. ho eni est
aial mansuetu n' sic illi hoīes p'dit
itute pacificantes in dnibz. s. eccl.
xliiij. Iob. eccl. xxviij. ho hoi fuat ira
tadeo q'rit m. mho. Ezechi ad os.
Flo ex piscibz. ut sit gulosus qui sep
sic sacerdotes bel. qui intbant et devor
abant omnia dan'. xiiij. Hec ex hoībz
ut sit abstines et sobrius. ho in' ai anima
tanti corpis hz minus os. eccl. xxxi.
eq' uita hoīs vinu in sobrietate. po
tan uite. q. ho frugi &c. viij. mic.
Flo ex volatilibz ut sit supbz. Iob. xxx.
ad pceptum tuu elevabit aquila. et i
ar. po. nid. s. Hec ex hoībz ut sit humil' et
sociis. hō sibi s' sociabit. eccl. xiij. et
x. Flo e enim ex hoībz supbia &c.
Flo ex demoībz. ut sit mund' q' ille.
Io. xij. unus ex vob dyab' e. Hz ex hoī
bz ut sit amicabil' benivol'. sic ille
deq'. nee. ij. contrita sunt q' uenisz ho
qui q'ret psperitate filior isrl'. ac. xij.
bonus ho. lu. c. ps. Hz ex hoībz. ut sit
Flo ex angelis. ut sit temperatoru ex
at opim. ho eni indigens misicors
est. pu. xix. sic ille deq' pilatus. Io
xix. ecce homo. Dic o' x' pontificis
Nec quisquam sibi sumit. Pfoz
ex auctitate in sacramentis. vel o'. primo
q' po omis pontifex legitim' istitui
a deo. Ro q' sic constitut' est xps a patre
suo. ibi. sic et xps. Hec o' pbat hoc. pph
te testimonio. ibi. quadmod et illo loco
dicit. Dicit g'. nec quisquam. q'. frradz
pontifex p se et p populo offerre. et po
quid pdesse qui a deo constitut' e. nec
eni quisq' s' sumit honore pontificat'.
eccl. xx. q' potentie s' assumit iuste odie
tur. ose. viij. ipi regnaverunt. hz no ex
me et ani nos. vj. nichil i forantur ire a a
sumus nob coruna. hz ille sup terre hz quo
ciat a deo. s. qui eligant terre. qui n. terre
eligat a deo uocat' et hoc tamq' aaron q'
s. divino nutu eligitur. est uirga ei florere
Nu. xvij. et i mandato dei consecratus est
exo. xxviij. et leu. xviij. Flo o'd q' aaron
q' duplicia signo uocat' e olio scilicet uirga
Nu. xvij. Flam uirga germinaui florint

frondunt et amigdala pdit. Et hoc misc'
signa debet ee spiritalis in bono plato. p
uirgam. n. itelligit' del iniquoru correctio.
ysa. xi. Egre dicet uirga de radice iesse &c.
p flores honesta consacto. eccl. xxiiij. Flores
mei fructus honoris et honestatis p folia ubi
dei p'dicatio. ps. et foliu eius no deffluet. p
amigdala infirmor compassio. i. thes. v. sus
cipite infirmos. Dic o' d' a q' constituit
Sic et xps. est pontifex. x' o' multiplicat' x'
iustitia humilitate. Ro institueus autem
te. ibi. hz qui locut' est. Dic g'. sic. q. nemo
assumit s' honore. sic et x' n' se ipm clarifi
cavit p sua miracula. sic ipsemet ait. Io. viij.
gloriam meam no qro. imo potius seruz ipm exina
nivit. phil. ij. Flo clarificavit nichil ita ut
pontifex fieret assumendo. s. s' honore pontifi
cat'. hz qui locut' est ad eu pr. dicens in ps. q'
ei dictum erat in baptismo. luc. iij. et in trans
figuratione. mt. xvij. hoc. s. q' sequit' fili'
me' uia l' no adoptiu' es tu sicut ceteri ane
q' tuo alius. ego hodie. i. in eternitate genui
te. Ille nichil qui sic locut' est ad eu clarifi
cavit eu. Io. xij. clarifica me pr claritate
q' habui ap te priusq' mud' fieret. Dic pbat
Quemadmodum et in alio loco. Ex
dixit pphe testimonio dicens quadmod.
q. sic deus pr locut' e de x' nativitate. quadmod
et in alio et in alio loco in ps. s. d' de eius pon
tificatu. tu autem digenus et excelles est sac
dos. i. sic dix. glo. dices quaus to offeres
hoc inedium no ad temp'. sic aaron sacerdos
nichil s' in ordine melchisedech. i. p dig
nitati ordinis sacerdotal' melchisedech an
p uapru et finie tacet scriptura. ut hz. Iuf
vij. de isto melchisedech et eius sacerdo
tetur. gen. xiiij. Dic quer s' illud naz
pontifex. glo. inlt ouide ap q' in isto melio
est testamentu nouu q' uetus. s. eze. i.
rota erat in rota. i. testamentu inte sit in no
s' glo. Ro. q' qmus vnu testamentu ee maio
ri modo q' uetus est in nouo. s. p implero
melior est modo q' nouu. nnull. s. p fide
cedet. Dicit ibid glo. no sic spiritalia instru
ut infirmos. ut corporalia. q' corporalia instruo
ea pnit et alliciunt. Ro. corporalia post duplicr
considerari. vl' in se absolute. sic obscent infirmi
vl' in oparatione ad spiritalia quor signa sunt
eis p sunt. Dic sup illud sacrifica. glo. x' p'
cois dimittedis. s'. legalia instificabat
s. gal. ij. ex opibz legis n' iustificabitur

bam q

omnis causa. Ideo oportuit ipsum iustificari ut per se oppa tiri non. Qui super illis ignorant et errant. Glossa in fidelis peccant. Quia vel error ubi ignorantia. Vel scienter peccant quod ad finem ignorant peccati christiani aliquorum ut peccati consummatio. Qui super illis qui vocatur a deo. Glossa. qui recte eligitur a deo vocatur. Quia multi indigni canonice eliguntur. Vel recte intelligitur tamen apte eligitur, tamen qui electi. Qui super illis. Vel sacerdos eterni. Glossa. non ad tempus. Quia sacerdos fuit tamen quia homo. Sed in christo non desiit esse homo. Glossa. Sacerdos. Vel sed desierit esse homo simpliciter tamen veritas carnis sed humane glorie unitas. Vel inquit depositum totaliter sacerdotium sicut nec humanam naturam. Ut quod in modico tempore desiit non reputatur. Qui super illis secundum ordinem melchisedech. Glossa. qui non temporalis fuit. Quia homo fuit. Vel temporalis fuit. Secundum autem non secundum scripture descriptionem. Quia scriptura eius ortum et finem non describit. Sed subito eum inducit. Supra ostendit christi pontificatus perfectionem.

Qui in diebus carnis sue etc. Primo ex causa institutionis. Secundo ex auctoritate instituentis. Hic tertio idem ostendit ex effectu siue utilitate executionis. Ubi tangit primo orationis eius exauditionem. Secundo exauditionis utilitatem. Ibi. Quid cum esset filius dei. Tertio exauditionis fructum siue utilitatem. Ibi. Et consummatus factus est. Iuxta primum implicat ut videtur orationis qui dam circa. Videlicet orandi opportunitas. Quia in diebus carnis. Orantis humilitas. Quia preces supplicationesque. Exorati potestas. Quia eum qui possit salvum facere. Orationis affectuositas. Quia cum clamore valido. Sequens utilitas. Quia exauditus est.

Glossa. qui in diebus. Hoc dupliciter legitur. Uno modo sic. Quia preces et supplicationes accepit a patre. Alio modo sic quia accepit enim. Primo modo sic. Ita factus est sacerdos secundum ordinem melchisedech. Qui christus scilicet in diebus carnis idest mortalitatis sue quia morte in carne sua tenuit. I. petri. iii. mortificatus quidem carne passo. Et non secundum divinitatem Ariani offerens preces cordis et supplicationes oris. Ad litteram flevit. Genesis xxvi. Et cadit in faciem suam. Luce. xxii. Positus in genibus orabat vel preces pro bonis adipiscendis. Et supplicationes pro malis amovendis offerens in quam ad eum scilicet deum patrem qui possit illum salvum facere a morte. ipsum scilicet christum quia morte resuscitando sicut ipse postulabat. Io. xvii. Pater clarifica me hac hora. Preces dico et hoc cum preces clamore valido idest intentione efficacissima. Ut qui factus in agonia prolixius orabat et lacrimis adiuvit. Sed cum hoc in evangelio non legatur, tamen ex hoc loco habetur quod flevit in passione offerens inquit sic exauditus est quod exoravit.

accepit in fine et ascensione. Io. xi. Ego sciebam quia semper me audis. Et exauditus inquit pro sua reverentia idest nimia reverentia quam deus patri suis revelatur. Eccli. xxxv. pro reverentia accedit et bona gratia. Secundo modo legitur sic quia in diebus carnis sue offerens preces supplicationesque idest bona nostra sanctorum et bona operum quia scilicet ecclesia. qui etiam erant christo preces supplicationesque fuit pro hominibus offerens inquit ad eum quia possit eum salvum facere a morte et hoc cum clamore valido idest cum sanguinis effusione. Sicut sanguis Abel dicitur clamasse. Genesis iiii. Infra xii. accessistis ad sanguinis aspersionem melius loquentem quam Abel. Et lacrimis offerens inquit sic exauditus est pro sua reverentia idest pro reverentia passionis sue. Eo scilicet quod ex sola caritate sua pro nobis passus est. Et quidem quod ita exauditus est et nimio et tamen cum idest quamvis esset filius dei. Secundum divinitatem et divinitatis. Dicit per experientiam secundum humanitatis obedientiam ex hiis idest per ea que passus est. Factus est inquit obediens patri usque ad mortem. Ut dicitur idest voluntarie suscepit obedientiam ex hiis idest in hiis que passus est. Hic tangit exauditionis

Et consummatus. Fructum siue utilitatem. Dicit exauditi siue orantis implicata scilicet nimium. Quia consummatus. Quo modo dicitur cum salutis. Exodi. Quia appellatus a deo pontifex.

Glossa. Et ideo consummatus idest ad perfectionem ductus per obedientiam passionis. Nimio namque obediens in dextera dei est collocatus. Phil. ii. propter quod et deus exaltavit illum etc. Factus est causa eterne salutis et hoc omnibus obtemperantibus sibi idest in eum credentibus et ei obedientibus non rebellibus. Sicut medicina non obtemperantibus est causa salutis. Marci ult. Qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit. Ipse dico appellatus a deo idest realiter ostensus pontifex secundum ordinem melchisedech. Non secundum ordinem Aaron. Et dicitur christus pontifex secundum ordinem melchisedech tamen ratione personae. Quia melchisedech fuit rex et sacerdos. Sicut et christus. Tamen ratione officii optulit enim panem et vinum. Et christus optulit seipsum discipulis suis sub specie panis et vini.

De quo nobis grandis. Postquam ostendit christi pontificatus perfectionem incidenter incepit eorum imperfectionem. Et primo arguit in perfectionis malum. Secundo hortatur ad perfectionis bonum consequendum. Iuxta primum arguit eos descensus.

b

inbecillitate · ko plat hoc ex indigentia
inpfcte doctrine · ibi · Et enim cum deberetis magri
Dicit⁹ hanc indigentiam ostendit ex
puulorum similitudine · ibi · Et facti estis · Ostendit
de quo · i · de q̄re · s · q̄ in xpo sit pontifex
s[ecundu]m ordinem melchisedech · no s[ecundu]m aaron
grandis s[er]mo · i · p[ro]fundis · 7 subtil' faciend⁹ est
sup[er] his · 7 inexplicabilis ad dicend[um] · i · difficilis
ad dicend[um] · ul' inexplicabilis · i · multa indigens
expone 7 interpretatione ad dicend[um] · 7 interpreta
bilis dicendo · qr no possum interpretari ·
s3 qui inbecilles · i · sensu debiles 7 hebe
tes facti estis ad audiendum · i · ad intelli
gend[um] · i · cor · iij · ego fr̄es no potui lo
q[ui] laqui ut spiritualibz · s3 ut carnalibz
ul' ideo grandis est s[er]mo de hac re qm in
becilles 7c · 7 ideo indigentes grandi 7 longo
s[er]mone · Et ee g⁹ s[er]monis subtilitas ad
investigand[um] · p[ro]funditas 7 difficultas ad
docend[um] · qr inexplicabilis 7 hebetudo ad intelli
gend[um] qm inbecilles 7c · Hic tangit in
Et enim cum deberetis · digentiam
doctrine 7 inpfecte · ubi tangit p[ro] doctrine
hinc debitum · ko debitu defectum · ibi · rur
sum indigetis · Dicit ergo · i · n · q · 7 nunc in
becilles estis · 7 enim cum deberetis magri
ee aliorum · p[ro]p[ter] temp⁹ · i · p[ro]p[ter] temporis oportu
nitatem · qr p[ri]mo nobis annunciatum est
de incarnatione · Ire · u · dns ad eos
missus est p[ro]p[ter] unitat[em] · act⁹ · xv · 7 ideo
p[ri]mo misit apl'os i[n] magnificentiam · ne
abieritis · Rursus ut aprincipio · ut ei
structionis indigetis ut doceami · sic
pui qui sunt eliam exordiu · s[er]mo in dei quad
pui docentur de elis alphabeta · i · q sunt pte
ptes simbolum · s · articuli fidei · q sunt · xiiij ·
Septe de deitate · Septe de humanitate
7 dicuntur articli elementa · qr sic elementa sunt
p[ri]mordia 7 p[ri]ma principia inter naturali
sic articli inter dictum · Dicit quod indigetis
Et facti estis · lacte inter eis ex p[er]
fecte ex puulorum similitudine · ubi p[ri]mo ostendit
q[uo]d indigetis faciali doctrina · ko reddit ro
nem · qr no possit capere maiora · ibi ·
omis enim qui lactis est particeps · Tercio
ostendit q p[ro] fectorum sit alia doctrina · ibi ·
p[er]fectorum aut est solid⁹ · Dicit ergo · 7 facti q
fca indigentes ut doceami · 7 ad hoc tedat
n estis · q sic estis miles · s · quibz lacte · i ·
facili s[er]mone op⁹ sit ad similitudine
puulorum · i · cor · iij · tamq[uam] puulis i[n] xpo

lac potu dedi nob no escam · no solidu cibu · i ·
forte 7 solida doctrina q[ui]a no dicet ualacte se
paratos · ysa · xxviij · que docebit · scien 7 q
intelligere faciet · auditum · ablactatos · a lacte
aulsos ab ubibz · Omis · n · q · ideo no est
nob opus solido cibo · omis · enim qui lactis
est particeps · i · cui p⁹ est lac · i · doctrina facil'
expers est s[er]monis iusti · i · s[er]monis de iusticia
7 p[er]fectis onenit · puulus · enim · s · si ide 7 i
ellectu est · sup[er] tal · i · cor · xiiij · Nolite pui
effici sensibz · p[er]fectorum aut · q · talis e cibz · p
uulorum · s · lac facilis doctrine · p[er]fectorum aut sen
iorum · est solid⁹ cibz · i · p[er]fecta 7 solida doct
ina · i · cor · ij · sapientiam loquimur inter p[er]fectos · p[er]fec
torum dico · s · eorum q[ui] p[ro]p[ter] ipsam ossuetudinem stu
dii 7 lectionis sepultimam · exercitatos · no tm
uia s[ed] actiuos · hnt sensus · i · intellectus
sic accipit lucas · ult · ca · a · p[er]uit ill' sensus
ut intelligerent scripturas · exercitatos inq[ua]m ad dis
crecionem · i · ad distinctionem cognicionis boni 7
mali · i · vez inter se 7 discreto qdm 7 alii
tro q sit p p[ru]dentiam · qr p[ru]dentia est
ut dr̄ tulli⁹ vez bonarum 7 malarum 7 utrarumq
discretio · Felix p[ro]diceretur aut nita p[er]fecta doct
ina solida exercitio in sua discretio fructuo
sa · Nota q[uo]d lac h[abe]t liquorem candorem saporem
In liquore videm⁹ simplicitate[m] 7 in dura
tem · continuabilitate · s · hoc distingt⁹ tp⁹ lac · sa[lutaris]
p[ri]mo fidei simplicitas · i · pe · ij · q · in geniti in
fantes 7c · lac concupiscite · Iux lac · po
Scdo erudicionis facil' · ut h · i · cor · iij · tamq[uam] puul
Tercio temporal' p[er]spicuitas · ysa · lx · sugeret lac
gencium 7c · Dicere nazarei eius 7c
In candore videm⁹ nitorem discrecio
ne lectionem · s[ecundu]m hoc est lac · Ut sr̄ tun
p[ri]mo honeste ostracionis · tre n · iij · candi
Scdo apte p[re]dicationis · can · iiij · mel 7 lac s[ub]
Tercio diuine oslationis · osee · ij · lactabo eam q[ui] s[i]t
sui uita · refectionem · s[ecundu]m hoc e lac
Tercio in sapore videm⁹ caliditate dulcedinem
p[ri]mo mie 7 pietatis ad p[ro]ximum · ysa · lx ·
emite absq[ue] commutatione uini 7 lac ·
Scdo interne dulcedinis ad seipm · Joel · iij · in
die illa stillabunt mon · lacte 7 melle
Tercio refectionis ad deum · exo · iij · ut inducer
eos in terram lactam 7 spaciosam que fluit
Dicit aut[em] 7 in pillo q[ui] possz eu saluu facere · glo
totu fecit qr nob no p se · q calice a se tsii
re orauit · cor · xxvi · ho · no p se solu hoc
fecit · s3 7 p nob ut se ipm vim homo onder
7 nob timetibz mesali ostii osolone dare

Timentibus ibidem glosa. non timore negligentie nec ideo si
quis salutis nostre operatur. glosa non ideo timetur
quia defensis nobis. assumpsit ergo necessitate timen
di sit et mouendi. Vel. actiuas timendi erant
in actu. si libertas in p[ro]p[ri]a potest timore illum
impedire siue ille. Omnibus super illud in omnibus ex
auditus est. omnis vero actio fidelium est instruc
tio. quia miraculosa vero actio non est nostra instructio
quia hanc non possumus imitari. Vel. omnis vero
actio nostra est instructio. uel ad credendum uel
ad operandum. Hoc uel quia ad literam factum uel quia ad
aliquid eius circumstantiam. Omnibus super illud fac
tus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis
glosa tamen valet passio Christi pro omnibus sufficit
ad salutem. glosa non requiritur nisi in omni. homi
nis. sed superfluit. Vel passio sufficit ut causa
vniuersalis. sed requiritur in quolibet dispositio sufficiens
ut causa particularis. sic ad confirmationem requiri
tur virtus solis et virtus seminis. Interpretabile super id
inexplicabilis ad eundem glosa. hoc uos recordi
or quam possum inexplicare. quia Io. non sum
dignus soluere corrigiam calciamenti. i.
explicare misterium incarnationis. arguit Io.
baptista quia nullus maior. Vel fuit expli
cam potest. sed modus. Cum sunt super illud rur
sus dicendi glosa. ut a principio catheziza
bimus uos quia fideles erant ergo carnales.
nouiter. Vel non indigebatis doceri ad credendum
sed ad intelligendum. Omnis qui lacte est par
ticeps expers est sermonis iustitie. quia non bene
morum. Petri .i. ca. ii. lac concupiscite. Vel
lac ibi significat fidei puritatem et simpli
citatem. ibi doctrine rudimenta et perfectionem
Perfectorum ad discretionem boni et mali glosa
hic ostenditur quod sit solidus cibus. sed separare bo
num a malo. excessit pro factis. quia hec separa
tio est ad salutem ergo est omnium. Vel bo
ni et mali duplex potest accipi. aut in hiis
que sunt de necessitate salutis. aut in hiis que
de perfectione. primo modo hec separatio pertinet
ad omnes. secundo modo ad perfectos.

C VI

## Quapropter intermittentes inchoationis Christi

Exposita in precedenti imperfectionis eorum. hic ponit eorum ad perfectio
nem exhortationem. primo de spe profectus eos ani
mando. secundo timore defectus eos terrendo. ibi
impossibile est enim eos. Tertio bona premi
dicendo. ibi confidimus autem de uobis. Quarto
de promissa remuneratione. ibi Abrahe
namque ducere sunt. Primo persuadet tendere ad
perfectionem. secundo ostendit modum et ordinem. ibi non rur
sum iacientes. Tertio causam proficiendi spem

ibi. et hoc faciemus. Ad [illegible] quia [illegible] quia [illegible]
perfectorum est solidus cibus quia perfectum est
nos intermittentes. aut sermonem inchoa
tionis Christi. i. sermonem per quem Christus inchoatur esse
in nobis. ut est sermo symboli et orationis
dominice quo ibi[dem] cathezizandi ad perfec
tionem feramur sermonem operis et intelligentie
nos. scilicet docendo. uos. scilicet audiendo. similiter
aut secundum apostolus eis blandiendo. i. Cor. xiii.
cum essem paruulus loquebar ut paruulus et
ad perfectionem feramur quia paruulos et non possumus
sed portat nos tanquam paruulos. Deut.
xxxii. extendit alas suas et assump
sit eos atque portauit in humeris suis.

Non rursum iacientes. Hic tangit
modum et ordinem proficiendi. Vbi tangit
vi. que dicuntur fundamenta et edificia spiritualia
que pertinent ad initia neophitorum. primum
est de penitentia ab operibus mortuis. secundum in deum credere
ibi fidei ad deum. Tertium baptismi
susceptio. ibi baptismatum doctrine. Quar
tum confirmationis optime. ibi impositionis
quoque manuum. Quintum est resurrectionem
sperare. ibi ac resurrectionis mortuorum.
Sextum iudicium timere. ac iudicii eterni.
primum equiparatur matri. vitium. secundum virtu
te. Tertium puritate. Quartum securitate.
Quintum amore. sextum timore. Non
ergo non rursum. hoc duplex legitur. uno
modo sed quia hoc pertinet ad paruulos iacientes inde
extra negationem. Alio modo secundum quod cadit sub
negatione. primo modo sic feramur in quam
ad perfectionem. non solum iacientes. primum
qui lapides in fundamento edificii spiritualis
Iacientes primum fundamentum ad uitas. uel
ab ipsa inchoatione. Io. habetis et dominus. Vel
eorum sua. Act. iii. agite penitentiam et
Act. ii. penitentiam agite et baptizetur vnus
quisque vestrum. penitentiam dico que de operibus
mortuis et hoc duplex. uel de operibus
mortuis. i. de peccatis que dicuntur opera mortua
quia animam mortificant. Eze. xviii. anima
que peccauerit ipsa morietur. uel de operibus
mortuis. i. de bonis per peccatum sequens
mortificatis. et iacientes et fundamentum
fidei. que fides est ad deum. fides enim est funda
mentum. a[illegible] enim oportet credere. quia est et quia re
munerator est. infra. xi. et iacientes
et fundamentum doctrine baptismatum. Et
dicit baptismatum in plurali quia triplex est
baptismus. scilicet fluminis. scilicet flaminis scilicet pe
nitentia et sanguinis in martyrio. Iacientes

fundamentum primum
i. iacientes

que sanctificati impositione manuum .i. sacramenti
confirmationis inquantum datur spiritus sanctus per ma-
nuum impositionem. Act. viii. imponebant ma-
nus super illos et accipiebant spiritum sanctum.
Resurrectionis et sanctificati tremoris in mortuo-
rum .i. spem que est de resurrectione mortuorum sine qua
nullus bona opera ageret. quia si in hac vita
tantum in christo sperantes essemus miserabiliores essemus
omnibus hominibus .i. cor. xv. iacientes et sanc-
tificati iudicii eterni .i. ultimum iudicium
ut ipsum timeant. et per hoc a malo decli-
nent. Iacientes inquam. et hoc non rursum
.s. non ita negligentes sicut alii. Sed
non legitur sic. sed quia iacientes eadem sententie
gratie quia iam feramur ad perfectionem nos dico
non iacientes rursus sanctificati penitentie
etc. Iam feramur ad perfectionem ut non sit am-
plius necesse. Iacere sanctificati penitentie etc. Et
prius et hoc .i. ad perfectionem feremur si quidem
permiserit deus .i. si deus nobis spacium penitendi
dederit. Iac. iiii. pro eo ut dicatis si dominus
voluerit. et si vixerimus faciemus hoc aut illud.

faciem

b **Impossibile est enim eos.** Hor-
tatur eos ad perfectionem ipsos timore
defectus terrendo tenet aut reddit indeficientes
triplici timore. primo timore impossibi-
litatis renovationis. secundo timore austeritatis debiti
retributionis ibi. terra enim sepe bibens. tertio
timore imminentis maledictionis ibi. proferens
autem spinas. Impossibile ostendit per quibus est impossibile
secundo dicit impossibile. ibi. rursus renovari.
Tertio quare est impossibile. ibi. rursus cruci-
figentes. In prima implicat v. bona que per
peccatum destruuntur vel destituuntur (?). primum est
illuminatio fidei. secundum innocentia baptismi
ibi. gustaverunt etiam donum. Tertio gratia
spiritus sancti. ibi. et participes facti sunt. Quartum
perceptio dulcedinis verbi dei. ibi. gus-
taverunt nichilominus. Quintum est spes futuri pre-
mii. ibi. virtutesque seculi. Id est impossibile
hoc dupliciter legitur. uno modo de renovatione
facienda in presenti. secundo facienda in futuro post
hanc vitam. Primo modo sic dicit impossibile est
quod iam faciemus si deus permiserit. scilicet ne
non putet deus quod possit per baptismum re-
novari impossibile est .n. non tamen diffi-
cile. dicit glossa. eos qui semel illuminati
sunt per fidem eph. v. eratis aliquando tene-
bre. nunc autem lux in domino. Gustaverunt
.n. donum celeste .i. remissionem peccatorum in
baptismo receperunt. et facti sunt participes spi-
ritus sancti habentes .s. donum sanctitatis spiritus sancti que

in baptizatis datur. que enumerat apostolus
.i. cor. xii. et dicit participes. nobis .n. datur
per partes sed christo non ad mensuram. p
Io. iii. non ad mensuram dat deus spiritum. Gusta-
verunt nichilominus quando nos et quanto per ... bonum dei vel
verbum. Hoc dupliciter exponitur. primo modo de verbo
increato. sic gustaverunt bonum dei .i. verbum ex-
perti sunt dulcedine divinitatis christi. psalmus gust-
ate et videte quoniam suavis est dominus. secundo modo
de verbo creato. sic gustaverunt bonum dei verbum
.i. doctrinam evangelicam. psalmus quam dulcia fauci-
bus meis eloquia tua super mel. Virtutesque
seculi venturi .i. dotes corporis et anime per
spem. et post hec omnia prolapsi sunt .i. post lap-
si fuerint peccando rursus renovari per baptis-
mum vel prolapsi sunt rursus .i. iterum lapsi reno-
vari ipsos dico motos ad penitentiam rursus ipsos
dico rursus crucifigentes sibimetipsis filium
dei .i. quantum ad seipsos non quantum ad ipsum christum. quia christus
resurgens ex mortuis iam non moritur. Gal.
ii. ipsi vos mecum confixeritis ostentui .i. irrisio-
ni habentes. baptismus .n. sit in typo. virtute
passionis. Ro. vi. consepulti sumus cum illo per
baptismum in morte et ideo quicumque dicit baptismum
iterari debere quod una passio non sufficeret et
quantum in se est passionem iterat. Secundo modo legitur
sic impossibile est .q. hec faciemus si deus permi-
serit per spacium penitendi dederit post hanc
enim vitam non est penitentie renovatio .n. quia impossibile
est eos qui semel illuminati sunt etc. ut prius. et
lapsi sunt rursus renovari ad penitentiam .i. per
penitentiam post hanc vitam. Io. ix. venit nox
quando nemo potest operari. quodcumque potest manus tua instanter opera-
re impossibile inquam. et hoc quia impossibile est
eos esse rursus crucifigentes sibimetipsis filium
dei. quantum ad passionis imitationem .i. impossibile
est eos post hanc vitam imitari passionem
christi. seipsos per penitentiam crucifigendo. et impos-
sibile est et quod sint habentes ipsum .s. filium dei os-
tentui. quantum ad vite novitatem. Illo iudicio superius
illuminati sunt. quia fides lux vel lumen con-
paratur per multa. Cor. xii. alii fides .i. eo
primo quia lux vel lumen de celo manat. Iac.
i. stelle dederunt lumen suum. psalmus emitte lu-
cem tuam. sic fides. Nam a solo deo datur .i.
secundo quia tenebras fugat. unde Iob. xxix. ad
lumen eius ambulabam in tenebris. Io. xii.
ambulate dum lucem habetis ne tenebre etc. sic
fides tenebras erroris. Act. xv. per fidem et pu-
ritatem (?) ... ii. cor. iiii. deus qui dixit
de tenebris lumen splendescere. Alleviat. ...
Tertio quia eciam purificat. unde et in celo

xviij. erit per . q. mane lumen tuum et sanitas tua cicius orietur sic fides vite act. xv. fide purificans corda eorum.

Quarto . quia etiam nascencia vegetat et nutrit . Job . xxxvij . frumentum desiderat nubes et nubes spargunt lumen suum . sic ad vivificandum sic fides abac. ij . iustus ex fide.

Quinto . quia visum delectat . eccles . xj . dulce lumen et delectabile est . sic fides iusti spirituale . i . pe . i . credentes exultabitis etc.

Sexto . quia non a presencia . ut colores manifestat . iij . Reg . diligerunt homines magis tenebras quam lucem. Clara luce depretiabitur non est meum . Jo . xij . ambulate dum lucem . sic fides heb . xj . fides est substancia rerum sperandarum argumentum non.

Septimo . quia calore excitat . Job . xxxviij . per quam viam spargitur lux et dividitur estus super terram . Jo . zach . ult. in die illa non erit lux . sed frigus et gelu . sic fides caritate . gal . v . ad. . . . glo. fides spei sine caritatem. Ignis me lucebit eis

Octavo . quia ad videndum adiuvat . ps . et pro nocte . sic fides ad intelligendum . ysa . vij . nisi credideritis non intelligetis.

Terra enim sepe venientem.

Hic ponitur redditum terrae et benedictionem . ubi q. sic primo premittit benedictionem bonis operibus . secundo ponit maledictionem peccatoribus . ibi . proferens autem spinas. Dicitur . u . hoc tempus terminatur. Primo in hoc impossibile est plu . ut baptismum. Item revocari quia terra imbrem bibit sepe venientem etiam per penitentiam. Hoc modo sic. Impossibile est quod hanc in non revocari per penitenciam . sic in hac terra tua et bibit imbrem evangelice doctrine . terra . u . etc.

Secundo . q . ferant ad perfectionem et hoc facientes si deus permiserit . terra est hoc facere . terra . u . i . cor humanum sepe bibens . i . quod incorporans . imbrem super se venientem . i . frequenter descendentem de super . i . de celo . quia ad eo venientem . deut . xxxij . concrescat ut pluvia doctrina mea . fluat ut ros eloquium meum . q . ymbre super herbam et stillam super gramina . i . semen convenientem . s . fides et bona opera non zizania . ma . xiij . nonne bonum semen seminasti in agro tuo . unde ergo habet zizania. ye . xij . seminaverunt triticum et messuerunt spinas . germinantes ingenio illis . a quibus colitur . i . predicatoribus . quia inde gratiant . ut illis a quibus colitur . i . sibi ipsis se colentibus accipit benedictionem a deo . i . augmentum virtutis presenti . post benedictionem dabit legens laboribus

de virtute in virtutem . et premium glorie in futuro quando dicetur venite benedicti etc. Pater . . . mentis humane capiantur nomine terre bibentes . gratie divine vertitas nomine ymbris venientis bonum opus egrediens nomine herbe germinantes fructus gratie sequens nomine accepte benedictionis . proferens autem in agricultore spinas . i . minora peccata et tribulos . i . grauiora . gen . iij . spinas et tribulos germinabit tibi et reprobata est . i . adeo reprobata quantum ad maculam culpe . et maledictionem quantum ad reatum pene eterne et non dicitur maledicta . sed maledicto proxima . quia adhuc potest penitere . cum . s . si perseveraverit consummacio . i . finis erit supplicium combustionis eterni incendii . quantum . s . ad civitatem gehenne sicut terra sodomorum fuit in combustione . gen . xix . ysa . ix . vestimentum plenum sanguine erit in combustione et cibus ignis.

Hic queritur super illud . ab operibus mortuis . glo . opera mortua sunt peccata . contra non dicitur mortuum . in quo fuit vel est aptitudo ad vitam . Pro . non dicitur mortua formaliter . sed effective . quia mortificant . sic dicitur in glo.

Item super illud . fidei ad deum . glo . ut omnis precedit fidem habuit . contra . fides est simplex habitus mentis . Pro fides accipitur in glo . non pro eo quod creditur . s . articulis fidei sub simbolo.

Item super illud baptismum doctrine . glo . sic mundatur homo a peccatis per penitenciam vel per sanguinis effusionem . sic per baptismum . contra . baptismus statim facit evolare penitentia non. Pro glo . loquitur de penitentia perfecta non de qua . . . in ui datur . non tamen in actu.

Item super id impositionis manuum . glo . in qua creditur quod per manum impositionem datur spiritus sanctus ad remissionem . contra . non est ita quoniam sic . remissio est effectus baptismi . non ergo confirmacionis . quia omnium sacramentorum diversi sunt effectus . Pro . in baptismo fit remissio peccati quantum ad culpam . sed in confirmatione quantum ad sequelam . quia omnia remittit.

Item super illud resurrectionis mortuorum glo . ut quis credat quia resurrectio Christi facit resurrectionem mortuorum non habet simpliciter . . . dicitur . contra . causa . de resurrectione futura divina virtute vertitur et voluntate . ergo solus deus resurrectionem facit . Pro . deus facit ut causa efficiens . christus ut causa exemplaris.

Item iudicii eterni . contra . iudicium cito transiet . non est ergo eternum . Pro dicitur eternum . non quia in eternum duret discussio in illo actu transibit . sed quia in eternum durabit sue execucio . ma . xxv . ibunt hii in

---

ij . creditur . s . fides . . . contra sed pro eo

sic

remissionem

in supplicium eternum. Iterum sup illud crucifigentes sibi. glo. Christus unum baptismum consecravit quod vere est quod sequentia peccata diminuit de eis penitentia agatur. quod quia eius baptizatus penitentiam remittitur peccatum post baptismum sed iterare baptismum non. Hoc habet locum in eo qui fide suscepit baptismum et postea simul peccavit et deficit fide et de peccatis. vel valet dispensando quod et quidam dispositi ad gratiam suscipiendam non efficaciter.

Confidimus autem de vobis dilectissimi. Superius monuit eos ad perfectionem primo eos de spe perfectos animando scilicet de timore destitutionis eterne. Inhibet iam pre monitis eos ad idem per exemplum eorum bona laudando. ubi primo ostendit confidentiam quam habet de eis. secundo reddit causam confidentie scilicet de bonis eorum preteritis. ibi. non enim iniustus deus. Tertio optat quod perseverent. ibi. cupimus autem unumquemque.

Dicit ergo confidimus autem quod. Iam dixi de perfectis spinas et tribulos reprobam esse et cetera. autem. sed hec ita dure vobis comprehendi confidimus tamen de vobis post asperam reprehensionem blanditur eis ut samaritanus. qui primo infundit vinum postea oleum. luc. x. Job. v. Ipse vulnerat et medetur. Confidimus dico de vobis dilectissimi dilectissimi non in dilectione. dilector est. dilectione amicitie dilectissimi dilectione gratie. vel hoc dicitur propter comparationem secundum quod carnalitas perficientes et perfecte iniquorum summo est apud eos. sicut habetur galat. v. confido de vobis in domino. confidimus inquam meliora quam combustionem et viciniora saluti quam sint spine et tribuli. tamen etsi. i. quamvis ita loquimur. scilicet dure nos minas ponendo non quod tales vos esse credamus. sed ut nostri cunctis exhibeant vultus pietatem. cum retineant in affectu. pro. xxvii. meliora sunt vulnera diligentis quam fraudulenta odientis oscula. Bonus prelatus qui de subditis confidit. contra suspiciosos subditos diligit contra iniquos subditos corrigit contra remissos.

Bonum quod confidendum est in deo non in mundo. probo et plura de terra quod. Quia enim deus potentissimus in adiuvando. sicut homo confidit in equo qui non potest eum de impugnatione quod non potest fuisse bene. In gladio. Iudic. hic victoriam. Io. xvi. confidite. ego vici mundum. ps. In te confido non erubescam. Sapientissimus in conducendo. sicut nauta confidit in duce qui non potest errare. sicut rerum magno certo discipulus in magistro ipse mus in medico. sap. iii. Qui confidunt illum intelligent veritatem. quia. vi. confidite. Item quia perfectissimus in conservando. sicut homo confidit in manu suo. Matth. ix. confide fili remittuntur tibi peccata tua. quia in domino confido. Mundus non est confidendus sic nec ipse quia deficit in veritate. vii. nec in potentia nec in sapientia. quia caritas. quia potentia mundi est vera infirmitas. quia omnis gloria eius quasi flos feni. sapientia vera fatuitas. quia stultitia est apud deum. caritas vera hostilitas quia inimica deo. Quia non est stabilis ad eum confidendum impotentia huius mundi quia.

Nec iudicialis quia tenuit ad avaritiam. sic teste pro. xi. qui confidit in divitiis suis corruet quippe. si animal unius orationis cadit. cor. x. filioli difficile est confidentes. Tria fecit illa ad.

Nec mechalis quia tenuit ad luxuriam sicut legitur iniquum ignem. ysa. xlvii. audi delicata et habitans confidenter et post veniet super te calamitas et cetera. quippe. sicut illa unius estivans in eam veniat. Tertia sic altitudinis luciferi.

Nec in propriis quia tenuit ad superbiam. sic contra amos. ve nobis qui opulenti estis in syon et confidentes. qui separati estis ad diem malum quippe si separantur ad penam qui separant se per excellentiam. Terra gratia bonus per naturam.

Item non est confidendum in sapientiam huius mundi quia.

Nec in astutia mentium cogitationum sensibus et inimici et dei. qui confidit in cogitationibus suis impie agit. pro. xii. sensualitas est nec in placentia illorum adulantium. Intuere enim per veritas. Ier. vii. ecce confiditis vobis in verbis mendacii quia non proderit vobis. sic nec est confidendum in cantu sirene. Tria nocla.

Nec de iactantia operum et bonorum. sicut nec aranearum vento exposita. Job. viii. sicut tela aranearum fiducia eius. luc. xviii. dixit ihesus ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti et cetera.

Tertio. nec in amicitia huius mundi quia non est stabilis in amore magnatum contra quod tanto est tanto amicis requiritur ideo. ps. nolite confidere in principibus. Tertio in se eius sit in amore equalium. Ier. ix. unusquisque a proximo suo custodiat et in omni fratre suo non habeat fiduciam caritatis in amore subditorum amantium sic carnis est. s. propter causas proximitate. Ier. xvii. maledictus homo qui confidit in homine et sperat auxilio divino. Tertio tangit bona eorum preteriti

Non enim iniustus deus. Tria et tertia primum est bonorum suorum amicitia. ibi. operis vestri. secundum est alacritas i. ostendendo. ibi. et dilectionis. Tertium est perseverantia intentio. ibi. in nomine ipsius. Dicit ergo. non. i. quia de vobis confidimus

q. olim ministrata sunt a p[ro]p[ter] patri[ar]chas ex fide. Ps. Quoniam iustus
est deus sine iniustitia in omnibus viis suis sicut obli-
viscatur operis vestri i. boni. Ps. xxv. Numquid potest mulier
oblivisci filii sui &c. Et dilectionis ex q. procedit
opus dilectionis vestre. q. vidistis p[er] effectum q. exhi-
bentes dilectionis exhibitio est operis. sicut dicitur q. ostendistis. In nomine ipsius i. ad honorem
dei. qui i. q. ministrastis sanctis olim. i. in sanctis et ministratis
adhuc sed opus xpi est in memoria dei ad premium
q. non vult obliviscitur dei. Similiter premium adest
q. ostendistis in nomine. Super ad iustitiam sive ad minus
q. ministratis et ministratis. Sic ostendit desiderium suum
**Cupimus autem unumquemque.** Ut perseverent in bonis. Unde ad hoc implicat. In illis
alii[ter] eandem. s. ad perseverandum. Prima est ostensio
boni exempli. ibi ostentare. Secunda sollicitudo spei.
ibi. **ad expletionem.** Tertia eminentia mali. s.
**ut non segnes.** Quarta adeptio premii. ibi. **verum
imitatores.** M. g. Cupimus. sed. q. p[ro]pter
vos laudo. q. non vestri desiderio eandem cupio. Phil. i.
Testis est mihi deus quo modo cupiam vos
in visceribus caritatis. Et hoc est q. d. Cupimus autem
unumquemque vestrum eandem ostentare i. frequenter ostendere. sollicitudinem. s. ministrandi sanctis. hec
est bona sollicitudo. s. de sustentatione proximorum.
est enim alia sollicitudo mala de congreganda re
temporali. que prohibetur. Matth. vi. Nolite solli-
citi esse &c. Ostentare inquam. et hoc ad expletionem
spei. ut impleatur in vobis quantum spei dico
divinitus. usque in finem vite vestre. Infra x. Nolite
amittere confidentiam vestram. que magnam habet remuneratione. Felix qui sic operatur eundem. et ostentando diligentiam et sollicitudinem. Confidentia. et
sperando perseverantiam. et ut usque in finem ostentare dico. ita
ut non segnes i. pigri efficiamini in hac sollicitudine. vii. sollicitudine non pigri.
**Verum imitatores.** Hic ostendit adipiscendi. Unde implicat ea ad premium adipiscendum
alliciendo imitatione boni exempli. q. imita-
tores eorum. Faciamus inquit. q. fide et patientia. Here-
ditatis premium. q. hereditabunt promissiones. quod
q. aliquis acquirit. facilius habetur per hereditatem.
M. g. Ita non segnes efficiamini. sed i. sed potius
imitatores eorum. i. sanctorum. qui fide formata. s. que
per dilectionem operatur. Gal. vi. et patientia que mala
tollerant. hereditabunt promissiones. i. promissa
sepe beatitudinis. Jac. v. Exemplum accipite fratres mei
exitus mali et longanimitatis et patientie prophetas. q.
locuti sunt in nomine domini. Hec est quarta pars in q.
**Abrahe namque promittens.** Hortatur
eos ad perfectionem dei promissa rememorando.
Unde tangit primo promissionis modum. secundo promittendi
... ibi. **homines enim per maiorem.** Tertio promittere
tis intentionem. ibi. **In quo volens deus ostendere.** In prima tangit primo promissionis formam
secundo materiam. ibi. **nisi benedicens.** Tertio imple-
tionem subsequentem. ibi. **Et sic longanimiter ferens.**
M. g. Abrahe namque. q. Ita debetis esse imita-
tores eorum qui fide et patientia hereditabunt pro-
missiones et hec sancti est promissio abrahe
namque promittens deus. quoniam neminem maiorem
se. s. habuit quem iuraret. Ipse enim est magnus
deus et rex magnus super omnes deos. iuravit
per semetipsum iurando dicit dominus. q. fecisti rem hanc
&c. In hoc autem q. dicitur semetipsum commendat dei
magnificentiam et veritatem. Ps. Quoniam tu dominus excelsus. Quoniam autem
deum. unde nemo maior nisi deus. quod be-
nignissimus. unde iuravit per semetipsum suam
caritatem. q. sapientissimus. unde promittit deus. ergo
...bit non sit ex parte sua defectus. q. potest mutare et sacramentum.
**Nisi benedicens.** Hic exprimit promissionis materiam. et primo quantum ad benedictionem. secundo quantum ad multiplicationem quorum distinctio infra
patebit. M. g. Ita iuravit deus dicens
s. ipsi abraham nisi benedicens benedicam te
et multiplicans multiplicabo te. q. d. decetero
non credatis mihi. Hic nisi ita fiat. tenet aposiopesis
i. defectus locutionis. sic ibi. si introibunt
in requiem meam. utitur autem deus tam in promissionibus quam in comminationibus locutionibus defecti-
vis ad significandum q. tam pene quam premia
dei sunt inenarrabilia. distinguitur autem
hec duo benedicam et multiplicabo dupliciter.
Primo ut utrumque refertur ad bonos
semini abrahe. Ita q. benedictio intelligatur
de collatione gratie in presenti multiplicatio de
collatione glorie in futuro. sic benedicens benedicam. s. similiter in bonis fortune dictando
benedicam te. benedictione. s. dotem gratiam in
presenti conferendo et multiplicans in futurum.
beatitudine stolam. s. anime conferendo que consistit
in tribus dotibus visione dilectione tentione
multiplicabo te in corpore. s. beatificando in
stolam corporis conferendo que consistit in. iiii.
dotibus claritate subtilitate impassibilitate
Alio modo distinguitur. Hic quod utrumque refertur
ad multiplicationem seminis abraham
Ita quod benedictio refertur ad bonos qui dicuntur
stelle celi. sic. hec. Gen. xv. et multiplicatio
ad malos qui comparantur harene maris.
Unde sic benedicens benedicam te in hiis.
s. qui stelle celi dicuntur i. in bonis qui a decem
commutati sunt creati. et dicitur benedicens benedicam propter duplicem benedictionem. s. dotem et similiter in spiritualibus et temporalibus et multiplicans multiplicabo te in hiis. s. qui comparantur harene maris.

Margin: ge. xxii. per memet ipsum — et sacramentum — b — agilitate — et temporalibus

i. iuuenil' quadmodo dicitur fieri filios ei
fi tu esi et dicitur multiplicans multiplicabo per dup
licem earum multiplicationem. scilicet filiorum et possessionum quia
erat dives valde, ante et post. Et quod notatur in dupli
abundantione boni et bona fortune. quod notatur in
duplici multiplicatione. Hic tertio tangit
ET SIC LONGANIMITER. complementum obs
secrationis. ubi tangit duo. primo complementum
dilationis. secundo dilationem tardam, ad eumpositionem.
ibi. ADEPTUS EST. Dicit ergo. Et sic quia iuravit
ut deus abrahe et sic abraham credens longa
nimiter ferens. i. interim usque ad ysaac natum patienter
expectans tandem adeptus est repromissionem
i. scilicet promissam beatitudinem in adventu filii de
iudea. vel promissionis. nec passum pedis ante
pat. act. vii. Io. viii. abraham pater vester
exultavit ut videret diem meum vidit et ga
visus est omnia appetibilia et placentia uirtute
uirtutis et perseverantia in longanimitate ferantur
et pro multa gratia ut beati sunt. Hic assignat
HOMINES ENIM PER MAIOREM. primo
redditum. secundo primo quod per se ipsum iuravit. secundo
quare iuravit. ibi. ET OMNIS CONTROVERSIE. Dicit ergo
homines. i. quia ideo numquam iuravit deus nisi per
semetipsum homines. i. per maiorem sui iurant. et sic
fideles per deum deut. vi. per nomen eius iurabis
infideles autem per regem vel principem sicut
gen. xlii. per salutem pharaonis etc. deus
autem non habuit maiorem se et ideo per se ipsum iura
vit. ET OMNIS CONTROVERSIE EORUM. i. altercationis sive
civilis sive criminalis sive spiritualis. dicunt. iii. e. triplex
controversia inter quos quibus potest recipi iuramentum
omnis dico controversie finis est iuramentum valens
scilicet ad confirmationem illius partis pro qua iuratur.
Nota quod hic quinque sunt cause pro quibus iu
randum est. Timore patris sive personis
primo pro pace facienda sicut iuraverunt Iacob et la
ban gen. xxxi. Iuravit ergo primo Iacob per
Secundo pro amicitia confirmanda vel confirmanda sicut
iuraverunt ysaac et abymalech. gen. xxvi.
surgentes mane iuraverunt sibi mutuo.
Tertio pro veritate astruenda. sicut apostolus iuravit
Ro. i. testis enim est mihi deus etc. et multis locis.
Quarto pro calumpnia vitanda. quia omnis controversie
finis est iuramentum. ut dicit hic sic in principio
litis iurant partes. De ismael. ad te
Quinto pro fidelitate servanda sicut iuraverunt
filii israel david. ii. Reg. v. venerunt seniores.
Sexto pro promissione confirmanda. sicut repertum
quinque iuramentum a senioribus israel. Iudith
vi. sic dicitur. Thomas iacebat. i. ac. xxi. le.
Septimo pro infamia purganda. sicut iura
verunt seniores civitatis iuxta quam vacca non occisa

habuit manus suas etc. Deut. xxi. postquam
Octavo pro consuetudine approbata confirmanda
dicitur per plurimis legem canonicalem. pro moy
seu omnis iuravit se confirmaturos eam.
Et nota quod est iuramentum reprehensibile si inter
libenter. scilicet cum appetitu et voluntate. Iac. v. ante
omnia fratres nolite iurare. Et iuravit hoc in ipsa accusatio
frequenter scilicet cum assiduitate. Eccl. xxiii. iura
tioni non assuescat. os tuum. et xxvii. loquela
iurantis. scilicet cum falsitate. Zach. v. omnis
fur iudicabitur et omnis iurans ex hoc similiter iudi
catur et post ad iuramentum ad domum iurantis
in nomine meo mendaciter. hoc non est pro parte
Iuvalis. scilicet pro nulla necessitate vel utilitate. Mt. v.
ego autem vobis dico non iurare omnino.
Fallaciter. scilicet aliqua arte de qua ysidorus quacumque arte
verborum quis iuret. deus tamen qui conscientie testis est.
Iam hoc attendit. sicut ille accipit iuratum iudicium
Baptiste sine debita discretione. Exemplum
de herode. Mt. xiiii. qui pollicitus est cum iura
mento puelle saltanti dare quod postularet ab eo
Nequiter. scilicet ex pertinacia. Exemplum de iudeis
qui devoverunt se et iurando nec manducaturos nec bibi
turos donec occiderent paulum. Erant plus quam
xl. viri qui hanc coniurationem fecerunt. act. xxiii.
IN QUO HABUNDANTIUS. Hic ponitur
intentio. et hanc dupliciter primo ut immobili
tate sue dispositionis ostenderet. secundo ut nobis fir
missimam daret. ibi. UT PER DUAS RES. Dicit ergo
In quo. quia ipse homines per maiorem sui iurant.
In quo. i. in quo re. quasi scilicet ut homines. sic est deus
volens ostendere heredibus pollicitationis. i. hiis
qui heredes erant hereditatem fidei et promissa
ostenderet magis immobilitatem consilii sui. i. consilium
suum immutabile de salvandis quod est cum eterna
prescientia quod immutabilis est. Malachie. iii. ego deus
et non mutor. mutat enim aliquando sententiam. sed non
mutat consilium. ut dicitur. Ecclesiastes. Ysa. xlvi. consilium
meum stabit et omnis voluntas mea fiet.
Ostendere magis habundantius quam per solam promis
sionem interposuit iusiurandum. scilicet promissionem et solutio
nem. Iusiurandum condescendens consuetudini ho
minum. Amabilis dominus qui liberaliter promittendo
vincitur heredibus pollicitationis et immobiliter
sequendo. vincit immobilitate consilii et homini
bus incedendo quia interposuit iusiurandum.
UT PER DUAS RES. Hic ostendit quod promisit
deus ut nobis firmissimam daret. ait quam sper
ex primo firmitate. secundo utilitate. quam sicut
ancoram. Dicit ergo. ut per duas res immobiles
scilicet promissionem et iuramentum. quibus i. in quibus
impossibile est mentiri deum. Ro. iii. est deus ut ho
mo mentiatur. Num. xxiii. Reg. i. impossibile

*fortius quia iuravit, fortissimum*

temptacionum. fortissimum solacium. quia scilicet nos fortes faciat forte quia promisit. quia per se ipsum iuravit. nos inquam qui confugimus in adversis per se. domine ad te confugi. ad tenendam non in adversis desperandum propositam spem nobis ut Abraham contemplandam vel propositam id est omnibus oblatam. ergo spem firmam generant in nobis tam promittentis inmutabilis veritas quam impossibile est mentiri deum. Consolemur insuperabilis potestas quia fortissimum est solacium respicientis in defectibus bonitas quia reficit confugientes ad ipsum.

Quam sicut anchoram. Hic tangit spei utilitatem et hanc duplicem. primam respectu malorum quia avertit. secundam respectu boni ad quod vel scilicet et incedere. Quam quidem scilicet spem habemus sicut anchoram anime id est tenentem animam nimiam fluctibus mundi de quo per se hoc mare magnum. anchoram dico tutam contra avulsionem. ne omnino avellatur navis anime sed mergatur impulsu temptacionum et fluctuum contribulationum. ne scilicet titubet navis anime. spes enim qua habemus de tanto premio facit nos immobiles inter has fluctuantis vite procellas et incedentem id est nos incedere facientem. iam quasi mundum in possessionem. quia spe salvi facti sumus. Ro. v. Et procedentem in futurum. Incedentem dico usque ad interiora velaminis. consecutiva id est ad interiorem tantam beatitudinem quam non oculus vidit etc. i. Cor. ii. et hoc habet apostolus quia ad similitudinem templi materialis in quo erant due partes. interior quasi posterior erat velamine priora pars vocabatur sancta. secunda sancta sanctorum. sic apostolus hic appellat eternam mansionem in qua sumus. quia prima pars templi que dicebatur sancta. eternam autem triumphantem. secundam partem id est sancta sanctorum in qua solus pontifex ingredi debebat. et hanc vocat hic interiora velaminis. id est interiora. ubi precursor pro nobis scilicet ante sanctos exultavit. id est ut eligat ad intrandum viam. introivit ipse id est est pontifex magnus qui penetravit celos supra iiii. introivit inquam pro nobis introducendis. Ihesus dico factus pontifex in eternum. non secundum ordinem morum sicut iste legalis pontifex. secundum id est et hoc secundum ordinem melchisedech. non secundum ordinem aaron ad offerendum carnalia munera. sed spiritualia. hoc autem dicit ut redeat ad narrationem suam de melchisedech. de quo dixerat supra v. de quo nobis grandis sermo et ininterpretabilis ad cuius loci ad quem redit. spes est nobilior. quia ad interiora sequitur. quia ibi est velamen secretior. quia ibi est ihesus. Sic autem scilicet ille nec enim iniustus deus ut obliviscatur operis. Eze. xviii. si averterit se impius a iniustitia sua etc. Ergo non obliviscatur deus bonorum preteritorum mortificatorum si homo penituerit. secundum Glo. Sic quam ibidem Glo. bona mortificata per peccatum reviviscunt. quod

tamen vero fecerunt et quo ad statum operis et quo ad formam caritatis. Bona fuerunt interim vero. sed manent in cognitione divina. Sic super illud benedicens benedicam te. Glo. scilicet promissam beatitudinem. quam multiplicat deus Abrahe. licet ante promisse beatitudinem. Bona non promisit expresse. sed multiplicare in figura terre palestine. Sic super illud multiplicabo te. Glo. sicut fine in huius que sunt hac vita. contra multiplicatio carnalis fine est. Bona sine intelligendum est non simpliciter sed diuturnitate secundo presentium. Sic adeptus est repromissionem. contra. Infra. xi. omnes fidem defuncti sunt omnes non adeptis promissionibus. Bona non accepit tempore migratus sed mortalis. Sic super immobilitatem consilii. Glo. consilium dei quia nemo aliquis novit per fidem salvari homines. contra immo multi noverant. Bona. pauci noverant explicite respectu multorum qui non noverant. Sic in quibus impossibile est mentiri deum. contra deus potest omnia ergo potest proferre hanc orationem non est deus ergo potest mentiri. Bona potest hanc proferre recitando quia in hac non asserendo hoc non est mentiri. mentiri non primum. nec sequitur potest omnia ergo potest mentiri. impediente falsa actione quia mentiri addit super actionem deformitatem quam non est a deo. Sic super illud ad interiora velaminis. Glo. ad interiorem tantam beatitudinem quam nemo vidit sicut est in hac vita. contra Paulus raptus vidit. ii. Cor. xii. Bona non erat in hac vita secundum usum corporalis sensuum.

*VII. Et cetera vii.*

Hic enim melchisedech rex Salem. Supra ab illo loco amplius etc. omnino sacerdotii Christi sufficientiam. Hic ostendit eius super sacerdotium leviticum excellentiam et primo in precedente figura. secundo in sequente efficaciam. ibi. Siquidem consummatio per sacerdotium leviticum. Tertio per ordinacionis sue modum vel formam. ibi. Et quidem est et non sine iureiurando. In prima primo ostendit quod sacerdos melchisedech significat Christum sacerdotem. secundo quod sacerdotium melchisedech precellit sacerdotium leviticum. ibi. Intuemini autem quantus sit. Ex hoc vero relinquit conclusionem suam. quia probatum scilicet quod sacerdotium Christi excellit leviticum. In prima quod melchisedech recte significet Christum ostendit duplex. primo per historiam rei geste. secundo per postillam scripture. ibi. primum quidem. In prima autem magis commendat et describit melchisedech secundum apostolum

regni. Sc̃o a p̃tate sacerdot' ibi sacerdos dei. Tercio a p̃tate bñdicendi ibi q̃ obuia uit. Quarto a p̃tate decimas accipiendi ibi cui decimas omniũ. Nota hic enim q̃ x̄ est sacerdos s̃m ordinẽ melchisedech. Tibi q̃ in multis assilat̃ melchisedech. hic enim melchisedech rex salẽ sup̃ fuit. Dauid credunt sit idem q̃ ierlm̃. In qua ciuitas illa p̃mo dicta est salẽ deinde appl'd iebus in h̃itate dictã ẽ Jebusalem ex inde ierlm̃. Sed s̃m Jeronimũ nõ est. Sed salẽ nomẽ est opidi q̃ erat in regione sychẽ. cui' opidi fuit rex iste melchisedech. uñ ad huc ex ruinis mõst̃tur ibi eius pallaciũ. de isto opido hẽt Jo. iii. erat Johnes baptizans in enno iuxta salim. Mond' & q̃ sic dicitur alio. dicunt iudei istũ melchisedech fuisse sem. hunc ccc. anos. quo uix' fuit ab'haam. cui obuians bñdixit ei. hic ergo melchisedech rex salẽ fuit & sacerdos dei summi. q̃ nõ p̃ hõiẽ fuit ordinat' ul' electus sic aaron. Hic comẽdat

b Qui obuiauit. melchisedech a p̃tate bñdicendi. ubi tangit hystoriam q̃ legit̃ gen. xiiij. ibi. ubi dr̃ q̃ cum pugnassent. iiij.or reges c̃ q̃nq̃ & uicissent loth nepote abrahe qui sb̃ illis degebat captiuũ duxerunt. q̃ audiens abraham iuniãs expeditos uernaculos ccc. xviij. p̃secut' ẽ eos & deuicit & loth liberauit ẽ reuertẽti obuiauit melchisedech & bñdixit ei. Et hoc ẽ q̃ dr̃ hic qui obuiauit abrahe regresso a cede. iiij.or regũ & bñdixit ei dicens bñdictus abraham deo excelso gen. xiiij. cui & melchisedech decimas oĩ ũ q̃ de p̃da acceperat. dimisit abraham nõ dr̃ dedit. sed dimisit. q̃ de p̃prius ei dedit. ergo melchisedech dedit sp̃ialia bñdicendo. abraham t̃p̃alia decimando.

c Primum quidem qui int'p̃tat'. Hic ostendit q̃ melchisedech recte significat x̄m. p̃ncipaliter autem separate ubi describit eum. commendat a. iiij.or p̃mo a nõis int'p̃tatione. sc̃o ex sua p̃pria origine. ibi sine patre. tercio ex uite incorruptibilitate. ibi. nec inicium. Quarto ex sacerdotii p̃petuitate. ibi. assimilat' aut' filio. Nota ergo p̃mũ quidem tc̃. hoc dupl'r pot̃ legi. uno m̃ s̃m q̃ ẽ ibi. qui & sic ẽ una constructio ut sit ad illi

loci. Inueniri. Alio m̃ s̃m q̃ nõ est ibi. qui & tc̃ facilior est. s̃m hoc est lectio. s̃m uiorẽ licteram est ibi qui. Nota ergo p̃mũ q̃ de hoc sup̃ dr̃ de eo qui int'p̃tatur. i. q̃ ip̃e. s. melchisedech int'p̃tat̃ rex iusticie. melchy. n. siue melchos idem est q̃ rex. sedech iusticie. & in hoc ẽ figura & q̃ adduxit iusticias. dan. ix. ad ducatur iusticia tc̃. & ungat̃ scũs scõꝝ. deinde aũt & rex salem. cui' est q̃ ẽ rex pacis. q̃ salẽ int'p̃tat̃ pax. q̃ conuenit xp̃o. p̃p' nl' tas nrãs sic iam patebit. p̃cedit aũt iusticia pacẽ. q̃ ẽ opus iusticie pax. ne quidẽ eius siue patre et sine matre. hoc quidẽ p̃tanto dicitur de melchisedech. nõ. q̃ nõ h̃uit patrẽ & matrẽ set quia de hoc sc̃ptura nulla facit mẽcioꝝ. sed subito introducit' gen. xiiij. de x̄ aũt uñ est q̃ est sine p̃re s̃m humanitatem. sine matre s̃m diuiñ. uñ orige. Nicet est sine mrẽ. Iuet' est sine patre sine genealogia. i. sine carnali p̃le. nec initium dierum. nec finẽ uite h̃ns. hoc sil'r p̃tanto de melchisedech. dicit' est. q̃ nec de origine eius nec de morte sc̃ptura facit aliquã mencionẽ. de x̄o aũt uerũ est p̃p' p̃sone eternitatẽ. eccl. xxiiij. ab initio & aũ scla creata sum. & usq' ad f. Assilatus aũt filio dei in oĩb; hiis ut p3 p̃ singla & expressius quo ad maner sacerdos in p̃petuũ. q̃ nullus legitur ei successisse. ul' hoc dr̃ in signum sacerdocii x̄pi. de q̃ ps. tu es sacerdos in eternũ s̃m ordinẽ melchisedech. Iam ostendit q̃ melchisedech

d Intuemini autẽ q̃ntus sit. Recte significat x̄m. sed p̃bat q̃ sacerdocium eius excellit sacerdociũ leuiticũ & hoc. iiij.or mõis. p̃mo p̃ decimaꝝ ab abraham p̃ceptionẽ. sc̃o p̃ collatiõ eidẽ abrahe bñdictionem. ibi. & hunc qui h̃ebat repromissiones. tercio p̃ sacerdocii eius p̃lus q̃ leuitica dominacionẽ. ibi. & hic quidẽ decimas morientes. quarto p̃ leuitarum ac sacerdotũ in abrahe p̃ decimacoꝝ. ibi. & ut ita dictũ sit. Ju p̃mo p̃bat p̃positũ p̃ rõne ex p̃onis decimaꝝ dupl'r p̃mo rõne sump̃ta ex parte abrahe decimas dantis & melchisedech decimas accipientis. sc̃o rõne sump̃ta ex comparatione decimas accipiẽtium legaliũ. ibi. & quidẽ de filiis leui. p̃ma rõ tal' est. dignior ẽ qui accipit decimas q̃ qui dat. sed abraham decimas dedit. melchisedech accepit. ergo sacerdotiũ. melchisedech dignius est sacerdocio leui. qui fuit filius abrahe. ergo & sacerdociũ x̄pi quod figurat' est sacerdociũ melchisedech dignius ẽ sacerdocio leuitico. Et hoc est q̃ dr̃. Intuemini. q̃ntus assilat̃

est filio dei &c. & qualis fuit. Intuemini ergo
quantus sit iste melchisedech. i. quante dignitatis
ut per dignitatem figure pateat dignitas rei figura-
te. cui abraham patriarcha princeps. s. patrum
& dignior omnibus in populo iudeorum. unde dicebant
iudei. Jo. viii. numquid tu maior es patre nostro abra-
ham decimas dedit tamquam minor maiori de pre-
cipuis. debebat enim decime de precipuis. sicut. xviii.
omnia que offertis ex decimis & in donaria domini
separatis optima & electa cuncta erunt. Ideo pecca-
uit chayn qui recte optulit. sed non recte diui-
sit. exaudito deo de gloria. gen. iiii. sicut lxx.

Et quidem de filiis leui. Ecce sacerdo-
tes ad idem. tal dignus est uti auctoritate propria &
super excellentiores qui non auctoritate aliena
& super ignobiliores. sed leuite accipiebant cum
a populis & fratribus. & hoc non sua. sed legis auctori-
tate melchisedech ab excellenti uiro. s. a-
braham. non aliqua legis coactione. ergo dignius
est sacerdotium melchisedech sacerdotio leuitico
ergo ut prius. primo ergo ostendit qui leuite decimas
acciperent. secundo quod non melchisedech. ibi.
cuius autem generatio. Dicit ergo & quidem. quasi & hoc
modo intuemini quantus sit iste & quidem de filiis
leui. aliquos non omnes accipientes sacerdotium
i. per hoc accipiunt sacerdotium. habent decimas su-
mere sic cum auctoritate legis. non aucte sumere.
sumere mandatum. a populo. i. a populis. non ab aliquo
excellenti uiro & hoc secundum legem. i. ex lege pre-
cipitur & decimatur. sicut. xviii. omnia que sanctificant
a filiis israel tibi tradidi & filiis tuis per officio
sacerdotali legitima sempiterna. a populo idest
i. a fratribus suis sibi carnali cognatione coniunc-
tis quamquam & ipsi sicut alii exierunt de lumbis abrahe.
q. d. & maiores sacerdotii auctoritate tuus pres
sicut alius in genere. Ostendit quomodo melchi-
sedech.

Cuius autem generatio. decimas
accepit. dicens cuius autem. quasi filii leui acce-
perunt decimas a populo. autem melchisedech
cuius generatio non numeratur in eis in iudeis. quasi aut
alienigena sunt decimas sumpsit a populo aucto-
ritate non mandato legis. sumpsit inquam non a populis
sed abraham patriarcha tamquam excellentiori & pro-
positus omnibus aliis. Ecce tertia ratio ad idem.

Et hunc qui habebat repromissiones.
talis enim a maiore benedicitur. Sed abraham benedictus
fuit a melchi. sacerdote. ergo melchi. maior
fuit quam abraham. ergo prius ut prius primo ergo ponit
fidem. secundo uim ius indubitatam ibi. sed ulla autem con-
tradictione. Dicit ergo. hunc abraham tam magni-
ficum qui habebat repromissiones. i. multimodas &
frequentes promissiones tam de semine tam de

terra promissione. Gen. xii. benedixit ipse
melchisedech in statu abrahe dignissi-
mo. s. post promissiones factas & uictori-
am obtentam dicens. benedictus abraham
deo excelso. gen. xiiii. sicut quasi si diceret
possit quod non maior est quod decimas acce-
pit. autem sed sine ulla contradictione quoniam minor est a ma-
iore benedicitur. ergo maior fuit melchisedech
abraham. ergo sacerdotium eius sacerdotio leui
qui fuit de abraham. & ita sacerdotium christi
cuius figura fuit sacerdotium melchi. melius
est sacerdotio leuitico. Hic quartam rationem
decimas diuisit. glossa. tradunt ebrei hunc
fuisse sem filium noe & obmansse abraham
ut nepoti quod abraham sibi decimas. ut patet
gen. xi. Item nepos sibi longe accipit
quinque ex filio uel filia generatur mediate.
decimus sunt in me. Mam sicut illud quod ob-
iniant glossa. autem fideli generaliter dando
post carnem iiii. uirtutes principales que sunt
apposite. iiii. uirtutibus principalibus. quasi
in eo accipere et dare gratiam. Item in ista sunt
iiii. uitia principalia. sed iiii. tolli uirtu-
tes. Ergo ad primum autem sed quinque uitiorum dat
gratia. prima. sed post sede gratia. sa Sed dicitur
ergo loco de uirtutibus cardinalibus que principa-
les sunt. iiii. prudentia iustitia temperantia
fortitudo sunt. iiii. uitia principalia.
huis opposita possunt dici uitium et decimas
ad superiorem. quod prudentie uitium uoluptatis
quod prudentie uitium cupiditatis que intendit
ad infima. quod fortitudinis quod tendit ad
ardua. Nam sicut illis sunt patre. glossa. secundum
carnem quod luc. ii. ego & pater tuus dole-
tes querebamus te. Et Joseph autem pater
putatiuus quod matrem uirginis nouimus
Nam sicut illud melchisedech sacerdotium. glossa
affirmans apostolus quod sacerdotium eius principium
habet & finem. sed sacerdotium eius temporali
uirtutibus sit equum. quod christus sunt quod non principium
eius sacerdos. ipse in hoc incepit inter duo de
sunt. Ergo glossa sed intelligendum est quod ad prin-
cipium sacerdotis non quod ad naturam sunt quod
est sacerdos. uel quod ad officium. Et sicut illud est
decimas dedit glossa ut minor maiori quod
quis ergo de prioribus primogenitis debet
decimas dare sacerdoti pontificali maior
minor est. Proinde hoc maior est non enim sim-
pliciter dare. ii. decimas. dare imperium personam sua
ta non ut epe. Mam sicut illud abraham
patriarcha. glossa placet quod uel fuit minor
quod leuitice. quod abraham decimas dedit.

[illegible]

[illegible]

hic ap'^s^ oi[]ania corpis h[um]anu[m] i[n] q[ui]b[us] re[]uat aut grauatur i[n]i[m]ic[us] h[um]ane ap[er]atio[n]is. de q[ui]b[us] Job xxxviii. attigit sic in[]i[n] lu[m]bos tuos. et luc. xii sint lu[m]bi u[est]ri p[re]cincti. s. q[uo]d g[ra]ti[a] lu[m]bos p[re]ngimus o[mn]i[um] carnis [illegible] p[er] abstinentia[m] refrenamus.

b **Si ergo consummatio** [per sacerdotium leviticum erat]. Iam p[ro]bauit q[uod] sac[er]dociu[m] x[risti] p[re]cellit leuiticu[m] p[er] figura[m] p[re]cedente[m]. hic p[ro]bat ide[m] p[er] efficacia[m] uirtute duplice[m]. p[ri]mo p[er] sacerdocii leuitici t[ra]nslatio[n]e[m]. s[e]c[un]do p[er] uetis legis eius defi[n]itat abolicione[m]. ibi. rep[ro]b[ati]o quide[m] fit p[re]cedentis manda[ti]. P[ri]ma r[ati]o talis est. illud e[st] dignius q[uo]d magis [con]ferat ad salute[m]. sacerdociu[m] x[risti] est h[uius]mo[d]i. no[n] sacerdociu[m] leuiticu[m]. u[nde] et sacerdociu[m] leuiticu[m] t[ra]nslatu[m] est. et ad surrexit s[e]c[un]d[u]m sacerdociu[m] x[risti]. dignum est [ergo] p[re]cellit leuiticu[m]. p[ro]s[e]q[ui]tur t[ra]nslatio[n]is sacerdocii leuitici cau[sa]m et effectu[m] ibi t[ra]nslato n[am] sacerdocio. t[er]ciu[m] argu[mentum] ibi. i[n] q[u]o n[am] hoc dicitur. Si ergo hoc d[icit] legis uno[rum] s[ed] q[uod] hoc [con]sequit[ur] [ex] p[ro]b[ati]o[n]e. d[icit] eni[m] t[ra]nslatio[n]is sic e[st]. q[uia] Iesus est sacerdos s[e]c[un]d[u]m ordine[m] melchi[sedech]. melchi[sedech] leuitic[us] s[e]c[un]d[u]m o[mn]i[m]o[d]e [con]iunctus s[e]c[un]d[u]m [illegible] sic sum[m]atio. i. p[er]fectio ho[m]i[n]is q[uantu]m ad intellectu[m] p[er] apertam doctrina[m] et q[uantu]m ad effectu[m] p[er] ministratio[n]e[m] in sacrificiis g[ra]tia[m] erat p[er] sacerdociu[m] leuiticu[m]. i. p[er] sacerdociu[m] aaron. aaron e[n]i[m] s[e]c[un]d[u]m de leui. q[u]id ad huc [illegible] necess[e] [con]sum[m]aret ho[m]i[n]es et p[er]ficeret. [nam] sunt di[cti] ad c[er]t[um] p[ro]pha sacerdos s[e]c[un]d[u]m alium s[e]c[un]d[u]m u[er]bu[m] et t[e]r[m]i[n]i surgeret s[e]c[un]d[u]m ordine[m] q[uod] a[liu]m p[ro]bat e[ss]e dignio[r]e[m] [con]sacerdotib[us] leuitic[is] et no[n] dici sup[er] s[e]c[un]d[u]m [illegible] i. s[e]c[un]d[u]m ordine[m] leui. q. d. s[e]c[un]d[u]m ordine[m] le[ui] i[n]ueni[en]s ho[m]i[n]es p[er]ficeret. frustra surgeret alius sac[er]dos s[e]c[un]d[u]m ordine[m] mel[chisedech]. s[ed] surgeret alius t[ra]nslatu[m] est. n[am] illud sacerdociu[m] q[ua]p[ro]p[ter] t[ra]nslato sacerdocio necesse e[st] ut legis t[ra]nslatio fiat. q[uia] in mo[r]t[e] s[ed] a[ccidit] [de] sp[on]sione i[m]p[er]at eam sunt. et q[uod] q[uia] nec lex. si[ne] sacerdotis officio ualet nec [con]t[ra]. t[er]tiu[m] q[uod] sacerdocii ritus e[st] dict[us] in[stitu]tus in lege s[ed] ic[u]o ma[n]ifestu[m] est legis t[ra]nslatione[m] e[ss]e t[ra]nslatu[m] est sacerdociu[m]. et u[nde] t[ra]nslato sacerdocio. n[ecess]e est ut legis t[ra]nslatio fiat. populus. n. s[u]b ip[s]o sacerdocio leuitico. i. in manu eius et [con]legi[s] accepit. q[uia] al[iter] i. labia sacerdotis custodiu[n]t scie[n]tia[m] et lege[m] requirent de ore eius. s[e]c[un]d[u]m mo[dum] legatur. sic. s[ed] q[uia] hoc d[icit] pop[u]l[u]s n. d[icit] eni[m] [con]sumatio[n]is t[ra]nslatio t[r]a[n]sdit ad d[e]u[m]. et sic s[e]c[un]d[u]m [con]sum[m]atio ho[m]i[n]is p[er]fecto p[er] sacerdociu[m] leuiticu[m] est q[uod] n[ecess]e [con]deleui[n]t [et] pop[u]l[u]s n. s[u]b ip[s]o legem accep[it] q[uid] ad huc n[ecess]e. s[e]c[un]d[u]m [illegible] alius surgeret t[ra]nslato n. sacerdocio n[ecess]e est ut et legis t[ra]nslatio fiat s[e]c[un]d[u]m t[ra]nslatio s[e]c[un]d[u]m manifestatio[n]e[m] sacerdocii [illegible] t[ra]nslatu[m] e[ss]e. et ita nec[essaria] sunt. aliud sacerdociu[m] surgeret s[e]c[un]d[u]m p[ro]p[ter] p[ro]bacio[n]e[m] p[ri]mi. Hic po[n]it t[ra]nslatio[n]is argume[n]tum.

c **In quo enim hec dicuntur.** Hic arguit p[er] t[er]ciu[m] s[e]c[un]d[u]m p[er] t[er]tiu[m]. ibi. et amplius ad manifestu[m] huc ad p[ri]mu[m] argume[n]tu[m] tale. [ubi] t[ra]nsit sacerdociu[m] de u[n]a

[illegible] t[ri]bu[m] alia[m] nu[n]q[uam] n[ecess]e sunt. s[ed] sac[er]docii t[ra]nslatio. n[ost]ri sacerdociu[m] leuiticu[m] t[ra]nsit et sic p[ro]p[ter] nouus sacerdos de alia t[ri]bu. s. de t[ri]bu iuda. [ergo] t[ra]nslatum n[ost]r[u]m sacerdociu[m] leuiticu[m]. p[ri]mo s[e]c[un]d[u]m o[stendi]t q[uod] nouus sacerdos est de t[ri]bu alia. s[e]c[un]do p[ro]bat q[uod] de t[ri]bu iuda. Ibi s[e]c[un]do.

**Manifestum est enim quod ex iuda.** In quo n. q. n. t[ra]nsfertur sacerdociu[m] leuiticu[m] et surgit sacerdos nouus s[ed] n. nu[n]q[uam] i. x[ristus] i[n] [con]sideratio[n]e. hec dicu[n]tur. s. t[ri]bu[s] sacerdos m[od]o in s[e]c[un]d[u]m ordine[m] mel[chisedech]. de alia t[ri]bu est no[n] de leui de q[ua] alia t[ri]bu null[us] altario p[re]sto fuit. i. ad ministeriu[m] altaris accessit i[m]mo p[ro]ba[n]s. uita[m] lat[e] in bellis. p[ri]ma est q[uod] gen[esis] xlix. Iuda te laudabu[n]t f[rat]res manus tue sup[er] ceruices i[n]imico[rum] t[ra]nslatio [illegible] sunt sacerdocii a domo heli ad samuele[m]. i. r[egum] ii. manifestu[m] est q[uia] x[ristus] est de alia t[ri]bu manifestu[m] est. n. q[uia] de q[uia] de Iuda. i. de t[ri]bu illa. ortus sit. n. d[omi]n[u]s de t[ri]bu iuda sunt [illegible] ex parte p[at]ris. ysa. xi. egredietur uirga de radice iesse et hoc in b[e]n[e]dictione iude d[i]c[tu]m est. gen. xlix. no[n] auferetur sceptru[m] de iuda et c[etera]. et ap[er]te d[icit] leo de t[ri]bu iuda. ap[oc]. v. uni a d t[ri]bu regale t[ra]nslatu[m] est sacerdociu[m] ut idem sit rex et sacerdos. sic et mel[chisedech] nu[n]q[uam] t[ri]bu s. iuda. [ni]chil de sacerdotib[us] ut de ea deberet e[ss]e d[icit] e[ss]e sacerdos. locut[us] e[st] moyses. s[ed] t[ame]n de t[ri]bu leui. [illegible] n. thema in natiuitate d[omi]ni. In natiuitate domini

**Manifestum est quod ex iuda ortus est noster dominus.** Videtur in[stru]m[en]t[o] describere

**Et in iudicia celitatis quia manifestum p[er] sapientia nobilitatis quod ex iuda** ex uera natiuitatis. q[uod] ortus est. [con]tra m[od]os q[ui] d[omi]ni ue[n]turu[m] p[ro]p[ter] nasce[n]t[e]s. q[uod] d[omi]n[u]s n[oste]r. manifestatio[n]e[m] app[ar]ebat. p[s.] q[ui] sedes sup[er] cherubim manifestare cora[m] effraim be[niamin] et ma[nasse] t[ri]bu[m] no[n] simulabat. Io. ap. v. d[icit] leo de t[ri]bu iuda ue[ni]t. natiuitate[m] ex[tra] n[uncia]bat an[gelu]s. luc. i. eua[n]gelizo uob[is] gaudiu[m] magnu[m]. q[uia] natus est uob[is] hodie salua tor mu[n]di. p[s.] i. q[uia] ortus est m[atu]tina uasc[ere] tis potentie patitur. n. d[omi]n[u]s n[oste]r.

**Et amplius in est ad huc.** H[ic] d. Pon[it] ad argume[n]tu[m] t[ra]nslatio[n]is. s. p[er] p[ri]mi et est argume[n]tu[m] tale rationabile et t[ri]bu[m] p[ro]p[ter] t[ale] t[ra]nsfertur sacerdociu[m] t[ra]nslatu[m] est [hinc] sacerdociu[m] leuiticu[m] et resurgent sacerdos nou[us] s[ed] t[ra]nslatu[m] est sacerdociu[m]. p[ri]mo s[e]c[un]d[u]m t[ra]nslato[rum] ritus affirmat. s[ed] p[ro]bat. l. [con]festat. eni[m]

x de velamine

Cupimus preceangit pro novi sacerdotis fo-
defaui vir carnalis · ib · qui non fuit legem
Sed quomodo virtutis spiritualis · ibi · sed fuit virtute
Vel ergo amplius · i · efficatius quam per tribu
plat. Sicut enim alias · ii · fuit est cristo ad
deus ergo in samuele in templo hely sublat-
rice samuel quereret de tribu effraym · i · Re
· ii · et ideo dicit et amplius ad hunc · iii · secundum quod cristus
tur sacerdotum et hic erit sacerdos alius super
quia alius vel differens ab aliis sacerdotibus
erat · i · ex numero leviticorum · surget secundum
similitudinem et cetera melchisedech non aaron qui
obtulit panem et vinum non hircum vel vitu
lum qui non fuit legem hoc duplex legitur per
non sic quintus est sacerdos · non fuit legem
mandati carnalis · i · non fuit preceptum
legis carnalia mandantis et pertinentis et post le
vitici · xxvi · sed fuit virtute vite insolubilis · i · fu
deitatem per quam dat vitam eternam et in dilicto
vis. Jo. xii. ego vitam eternam do eis. Sed si
legitur sic qui factus est sacerdos fuit legem man
dati carnalis · i · non fuit carnalem intellectum le
gis · ut si fuerit fuit carnales observantias
legis. Sed fuit virtutem vite insolubilis · i · virtute
ecclesie ad eternam vite spiritualis quod solvit ad
modum vaporis. vapor est enim ad spiritualem
intellectum legis qui collatus est vite inso
lubilis ecclesie ut dictum est. Quod quod · vii ·
officia habent sacerdotes levitici in quibus excel
lit sacerdotes et ideo uno fuit est cristo veteri
ad novum. Primo regulariter institui · non sic
abijs malachy parvum indicium. Non
alchimum per pecuniam mach. viii. non sic Jason
· ii · mach. iiii. Secundo per dominitate dominum
exo. xviii. applicavit ut consurgantur in sco
institue invenit. exo. xxx. aaron et filios eius
unges sanctificabis eos ut sacerdotes fungan
tur in et cetera. Tertio conservare honeste exo. xix.
sacerdotes qui accedunt sanctificantur. Ps. sacerdotes tui
induantur iustitiam. Sed heu. Je. xxiii. propheta enim
et sacerdos polluti sunt et in domo mea inveni
malum. Quarto predicare sane · ii · par. xxix.
precepit ezechias populo ut daret partes sacerdo
tibus et levitis · ut possent vacare legi dei.
mal. ii. labia sacerdotis custodiunt et cetera. Sed heu
Je. ii. dicit sacerdotes non dixerunt ubi est dominus et tene
tes legem nescierunt me. Quinto offer-
re digne ecc. xlv. elegit sacerdotes et cetera laudem
in nomine ipsius et offerre illi incensum dignum.
Sed heu malach. · i · dicit ecce ad vos sacerdotes
qui despexistis nomen meum. offertis super

al · iii · p. p. Sexto dispensare fideliter levitice le
ne dicitur populo · ii · par. xxix. sunt erant et cetera. Sed heu
iam queritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur.
Septimo ligare et solvere sapienter · i · mach. x.
elegit Judas simonem tunicam sanctam. Sed heu
quod mortificabant animas quod non moriuntur eze. xiii.
in hiis omnibus excellit novi sacerdotium vet
et ideo nitto cristus fuit veteris quod primo institutione
quod ille intrabat per lineam successionis. hic per
gratiam electionis ut patet per matthia. act. i. secundo in
unctione quod iste oleo visibili exterius. hic est spiritu sancto
intrinsecus. unde de ordinandis. Jo. xx. accipite spiritum
meum et ideo in conservatione quod ille vacabat gravati cornali
hic vite continentia · i · cor. xi. quod autem glorie per sacerdotes
quarto in predicatione quod ille predicabat obscura et
terrena. hic aperta et celestia · ii · cor. iii. non sicut
moyses ponebat velamen. quinto in oblatione vite
quod ille carnale hic spirituale. mal · i · in omni loco / primo
offertur in et cetera. Sexto dispensatione quod ille
dispensabat sacrificia significantia. hic significa- / sacramenta
ta. act. viii. et imponebant manus super illos.
Septimo in potestate quod ille ligabat et solve
bat solum in terra. hic et in celo. mt. xix. quodcumque ligaveris
Contestatur enim quoniam. hic probatur
sonum vetus dicens contestatur. quod tu es fuit ordinem
melchisedech · ii · dd. s. mech. vel animalis secundum
deus quantum es sacerdos et cetera. vel sic et ubi quod est sacerdos
fuit virtute vite insolubilis contestatur · ii · et indubitatum per
de filio inviolato quod tu es sacerdos in eternum · i · sine
fine quod tali sacerdoti non succedet sacerdos in quo
fuit ordinem melchisedech. Hic queritur ad hunc erat / menti
levi in lumbis abrahe quando decimatus est cum levi decima- / alter
tus. Vero non erat in sic levi quod secundum solum fuit in levi
et fuit rationem seminalem. quamvis glo decimabatur
cum illo quod levi decimabatur et quod eius fuit post
modum et secundum originali. Vero decimatio in signo / semen
non in effectu fuit non presente. Item alia glo
eadem caro abrahe vel primi hominis simul habebat
tunc luxus per unam rationem medicaminum illius / vel in
quando autem eadem ps carnis simul habebat utrumque et
non. sicut dicitur et eidem utebatur per vita. si non eadem
quo levem distincta ps de qua christus erat formatus
quo et de qua alii. Vero eadem actu divisa in potentia
habebant autem hec opposita non actu. Sed potentia. Et
si illud cum illa de sacerdotio glo. quod simul ab eadem
et super sub eadem spontione dicitur est utrumque. Ideo
per de uno dicitur ut est ut de alio intelligatur
consilii moralia et ceremonialibus ab eadem et libera
deum sponsione data sunt. vero non est sicut quod mora
lia cum ceremonialibus non sunt data de novo. Sed
recompilata et declarata. Item id glo alia in

sacerdos sit lege et testamento et preceptis esse. Quomodo ergo ... sunt. Unde ibi. de sacerdote legali. Item sup[er] illud: ipse sub ipso legem accepit. Glossa: sub ipso sacerdotio quod prius fuit data lex. Exo. xx. quam sacerdotium institutum. Exo. xxviii. Unde sub ipso accepit quia ad eos sententia ... in quo ad ordinem. Item ubi dicit glossa: immutatum sacerdotium est quod non poterat in lege durare perseverare. Unde immanens eius ad dextram dei. Sed non mutandus. Item super illud: non secundum legem carnalis mandati. Glossa: secundum preceptum legis quia carnalia sola mandabat et puniebat. Quomodo mandata dei sunt. Exo. xx. quod est opus spirituale. Unde legis erat cerimonialia non moralia que per homines non instituta sed ... [illegible]

**Reprobatio autem quidem fit precedentis mandati.** [illegible]

[illegible]

**Et quantum non sine iurando.** [illegible]

sed ... vincitur quia non illi. ibi. talis enim decebat. ... ibi ... iure nece[sse] ... per meritum quod ordinatio per iuramentum est valde magnum. Unde quia alii non fuerunt ordinati per hunc modum. ibi. alii quidem sine iureiurando. Item quia hic ordinatus est per iuramentum ... hic autem cum iureiurando. Item ex hoc ostendit quod melius est novum quam vetus testamentum. ibi. testamenti melioris. ... quod iam per istum sacerdotium novum quidem ... est ... non sine iureiurando ... est sacerdos ... valde magnum est ... levitici sacerdotes sine iureiurando ... causa iurandi ... sacerdos cum iureiurando in quo notatur sacerdotii eius immutabilitas quia iuramentum est res immobilis. ... [illegible]

[illegible]

exhortationum. Jo. vi. ubi non vite eterne. Eccli.
xlv. et pias. Septimo probat virtute sacrificii
ix. hic est sanguis testamenti etc.
Et alii quidem plures. Hic ostendit
quod sit unicus non plures ut illi. Unde ostendit primo
quod lex vetus indiguit multitudine sacerdotum.
Secundo quod lex nova habet sacerdotem unicum
perpetuum, ibi: hic autem eo quod maneat. Tertio
ex hoc ostendit quod sufficiens ad salutem
quia, ibi: unde et salvare in perpetuum potest. Iuxta
primo ponit quod lex vetus illi indiguit
sacerdotium pluralitate. Secundo assignat rationem
quare, ibi: ideo quod morte. Dicit ergo. Et
quod hoc tertium in distinctione plura quam alia. Ibi.
levitici plures facti sunt sacerdotes pluralitas autem
tatur. Alii si sufficeret plures in quo
morte sufficiet. Quasi si unus sufficeret
in eo quod morte prohiberentur permanere
dum in officio sacerdotali, ut sic sacerdotum
quod ... eum. x. omnis pontifex
timis non brevius de aaron, et qui fuit post
mortem. Cum permanere ad presens. Sicut ibidem
et apparitur quod eleazar filius suus ei successit
in sacerdotio. Hic autem secundo habet quod maneat
in eternum. Filius non maneret in eternum. Jo. viii.
sempiternum habet sacerdotium, quia ipse potest de eo
... non fient. i. pe. iii. ut relinquet
... quod non habet ... nam ...
alia substitui ... dignius et ipse
pontifex fieret loco. Supra ix. Hic ostendit quod sufficit
Unde et salvare. Et fines est ad salutem
omnis, quia potens sanctus et elemens potestas
salvando sapiens ... clemens in
perlando. Dicit ergo. vii. quod sic habet sacerdotium
perpetuum salvare in perpetuum potest quod fuit
sibi obtemperantibus causa salutis eterne.
Supra v. Ipse accedentes ad deum patrem
per semet ipsum in pontificem ut ... sancto
... ix. per ... sanguinem
... salvare accedentes ad
deum patrem in quo per se ipsum quod ... non
... accedit. Jo. xiiii. nemo venit ad
patrem nisi per me. Potest ergo salvare in
perpetuum, quia ipse est semper vivens quod non
alius ... quod non est exi
stit ... consumpti
mentes ... hac utilitate, scilicet ad in
terpellandum pro nobis. Ro. viii. qui interpellat pro
nobis. i. Jo. advocatum habemus apud patrem
Ihesum Christum. Hic ostendit quod sit perfectus
Talis enim decebat. Primo ostendit
tatis eius perfectionem. Secundo ex hoc ostendit quod non habet necesse
sic iterare suam oblationem, ibi: qui non habet co
tidie. Ex hoc eius differentia ad pontifices lega
les, ibi: lex enim constituit homines. Iuxta primo

tangit tria commendantia eius perfectam sanctitatem. Secundo
omnimodam eius sanctimoniam. Secundo sanctimonie eius
excellentiam. Primo respectu omnium angelorum et
excellentiam nostrorum celis. In prima parte tangit eius
sanctimoniam quo ad deum, quod sanctus quo ad proximum quod in
nocens quo ad se ipsum quod impollutus. Dicit ergo
talis ii. q. Jacobi ... dicit ad deum per semet ipsum et
... est ii. ut talis nobis esset pontifex sanctus in
... omni ... innocens manibus in
... impollutus carne ... per
... quod ... Ca. i. quod ei
... est de ipsius ... est segregatus
a peccatoribus omnibus, quod ... actualis immu
nitate. Sapie. ii. dissimilis ... vita eius
illis segregatus a peccatoribus, i. a talibus sacerdotibus
qui non habent necesse sic alii ... oblationem qui pro peccatis
fuit. Et solum excellit omnes homines, sed et excelsior
celis. i. sanctis omni celesti creatura, scilicet angelorum
ordinibus. Job xi. excelsior celo est etc. Psalmus
excelsus super omnes gentes dominus et super celos
gloria eius. Et excellentia i. omnibus iustis.
Qui non habet cotidie. Hic ostendit quod non
habet necesse sic alii iterare oblationem suam. Unde primo ostendit
quod eius oblatio non est iteranda. Secundo plura ex sufficit,
ibi: unica, ibi: hoc enim fecit. Dicit ergo quomodo talis
sit tantum sanctus non habet necessitatem, i. indigentiam
cotidie ... offerre hostias pro suis
delictis, deinde pro populi delictis, quod ad sacerdotes
leviticos habent necessitatem. Secundo offerre pro suis
delictis deinde pro ... populi. Supra v. ... eorum
pro se quam pro populo offerre. Levi. ix. accede ad
altare et immola pro peccato tuo offer holocaustum
... pro te et pro populo. Hoc enim scilicet offer
re pro peccatis populi non pro suis fecit semel quod suffi
ciens offerendo se ipsum non pro suis sed pro peccatis
populi. Ysa. liii. ipse vulneratus est propter delictum
... x. Christus semel oblatus est ad multorum
... exhaurienda. Hic excusat eius differentiam
Lex enim homines constituit. Tam ad pon
tifices legales. Unde ostendit primo imperfectionem sacerdo
tis legalis. Secundo perfectionem novi sacerdotis, ibi: sermo
autem iurisiurandi. Dicit ergo lex etc. quod Jam legales
quidem sacerdotes necesse habent cotidie offerre
pro se et pro populo sed non Christus, quod illi infirmi
hic perfectus. Lex enim homines primos constituit
sacerdotes. Supra v. omnis pontifex ex hominibus
assumptus etc. sacerdotes in quam habentes infirmi
tatem, scilicet peccandi et moriendi necessitatem. Supra
v. qui ipse circumdatus est infirmitate. Sermo autem
iurisiurandi, qui post legem est, in psalmo per prophe
tam. Prophete ii. Filium post legem. Filium super consti
tuit sacerdotem, mediatorem duraturum. Sacerdotem
dico perfectum gratia et veritate. Jo. i. plenum gratie
et veritatis. Felix sacerdos qui et potior consumma
tus est, quod post legem et stabilior institutione quod ...

luris mundi et obligari condicione quia filium et primatum
acc. dimicare quia meritum et perfectionem sanctitate quia per filium.

d. Hic queritur. replevit quidem fuit precedentis. contra deus
non replevit in malum. et mandata legis sunt ma-
lum. Responsio. deus non replevit solum illud quod est malum
sed illud quod est aniamori bono impeditivum. ut dd q
bona sunt carnalia observancia legis suo tempore. sed ma-
la post tempus revelate misericordie. Glossa. Tanto iudicium
quod inde in utile. adeo. Responsio. utilia sunt suo tempore pre-
sed dampnosa post Christum. Glossa. Tanto inquit ad perfectum adduxit
lex. nichil perfecit sub lege erant. Responsio. et simul lege non
tamen ex lege sic dicit glossa. Glossa. Tanto super illud melioris tes-
tamenti. glossa. quam vetus. contra. optimum est optima
adducere. et illud testamentum cum a deo datum sunt op-
timum. Responsio. optimum sunt in ordine suo sed non simpli-
citer et quia habet residuum ordine vinculi est optima in
tamen simpliciter. Glossa. Tanto ibidem glossa. melius est testamentum
novum quam vetus. quia illud eterna promittit. vetus tem-
poralia promittebat. contra. melius dicitur esse promissum vetus
quod promitto observantie mandatorum male promitte-
bat promissum temporalium. Responsio. non promittebatur ut promissum
principale sed ut accessorium sive ut sit precedentium. Glossa.
accederes ad deum per sed ipse est deus ut non moveret
ad se ipsum. Responsio. ipse ut homo accedit ad se ut deum.
Glossa. Tanto supra illud per semetipsum. glossa. ut sacerdotem et hos-
tiam. contra debet esse diversitas eiusdem, ut offerentem
et oblationem. Responsio. diversitas erit in natura. sed non in
persona. Nam ipse idem sibi ipsi offerebat. se sibi
in carne. Glossa. Tanto supra illud qui non habet necesse condie quod
ad ut sacerdotes. glossa. leviticum. contra. similiter condie offerunt
sacerdotes nostri. Responsio. non offerunt ullam oblationem
aliam et alium sed semper eandem victimam. Hoc est.

**Capitulum autem super ea que dicuntur.**

Supra posuit tractatus epistole. c. II. in precedentibus per excellentiam et dignitatem. hic aliquam ex parte
ut Glossa recapitulando quod diffusius fuit. testamenti veteris
insufficientiam et ablationem. et hoc primo per comparationem
testamenti novi. secundo per ritum et figuram tabernaculi. c.
ix. Tertio per ordines legalis sacrificii. capitulo x.
ubi. Habentes ergo fiduciam. In prima pre-
fit comparationem novi testamenti veteris. primo quantum ad sacer-
dotem. secundo quantum ad oblationem. ibi. Omnis enim pontifex ad
offerendum munera. Tertio quantum ad legem. ibi. Sunc
autem melius sortitus est. In prima primo exitat
audientium attentionem. secundo prosequitur suam intentionem.
ibi. Talem habemus pontificem. Dicit ergo capitulum que
multa de Christo pontifice. dixi autem sed hoc est capitulum
i. brevis completio supra ea que dicuntur. i. plusquam ea
que parata sunt de Christo pontifice. dignius fuit et ulteri-
um omnibus. Hic prosequitur suam intentionem.

**Talem habemus pontificem.**

Commendat Christum pontificem novum. primo in comparatione ad de-
um. secundo ad angelos. secundo ad angelos. Tertio
ad sanctos. ibi. ministri. Dicit ergo talem
habemus pontificem nos Christiani non iudei. qui
consedit. i. cum patre quiescit. iam dum et reg-
nat. in dextera sedis magnitudinis. i. sedis mag-
ne. sive in equalitate patris sedens. secundum quandam
dignitatem. Psalmus. Dixit dominus domino meo sede
a dextris meis. vel in gloria excellente. i. in
potioribus bonis patris. secundum Augustinum humanam
naturam. vel et deus quidem ihesus postquam locutus
est eis assumptus est in celum. et sedet a dex-
tris. In predicto loco vel celorum. i. super omnes ce-
los materiales. quia a summo celo egressio eius
et occursus eius usque ad summum eius. et super celos
spirituales. i. angelos. Supra. i. tanto angelis
melior effectus. quanto differencius pre illis
nomen hereditavit. Hic commendat Christum in

**Sanctorum minister.**

comparatione ad sanctos. Comparatione ad sanctos pertinet. secundo ad sanctos maiores.
ibi. et tabernaculi veri. Dicit ergo sanctorum. hoc dicit
propter legem. vero in fine quasi sanctorum et tabernaculi
supponit pro eo communi aliorum. secundum quod pro-
dictus est ut dictum est in dictione. Glossa. Primo in
sic ipse dicit exultabis ministerium sanctorum. i. ministeriis
sanctis. in presentia. sive gratiam. et in futuro. sive gloria
quia gratiam et gloriam dabit dominus. secundo dico
et tabernaculi. Vero quia est animae sanctorum. Glossa. Alio modo
legitur et sic sanctorum supponit pro ecclesia triumphan-
tem et tabernaculi militantem. Glossa. Tamen. ii.
fuit in terra promissionis templum immobile
quod erat figura ecclesie triumphantis in celesti
ante tabernaculum portatile quod figurabat
ecclesiam militantem. Glossa. Primum vocat hic sanc-
tum tabernaculum. sic ipse dicit extra sancta in celis
dicit. ministerium sanctorum. i. celestium sanctorum. et perfecta sanctorum fi-
gura. Luc. xii. transiens ministrabit illis. Se-
cundo ministerium tabernaculi veri. i. militantis quod tabernaculum
vetus signabat. i. ecclesie militantis. In quo
ministrabat sanctis exemplum. Luc. xxi. Ego sum in
medio vestrum. sicut qui ministrat. Glossa. Tabernacu-
lum vero. i. ecclesiam triumphantem et militantem
fixit deus immobiliter ad quam umbra-
culum quod est portatile. quod hoc est tabernaculum
quod neque quod tuleri potest. Ysaia. xxxiii. fixit
ergo deus tuo non. ii. cor. v. edificationem
a deo habemus domum non manufactam.

**Mundi** quod ultima repromittit. ministri. tertia ta-
bernaculorum. Tamen. ibi. merita. et ibi. Hoc est primus ca-
pitulus primum. sed et scelestis et inimicis temp...
pus elegi abiectus esse in domo dei mei magis
quam habitare in tabernaculis peccatorum. Primo quia sunt fragilia et ruinosa. Sapientie. ii.
non sibi sistet. Job. viii. tabernaculum ipsorum
iii. repente. mitte. S. t.

b. primo ad sanctos

Faciunt

g[...]d. q. amara et angustiosa. Osee. x.
lappa in tabernaculis eorum. lappa pinguetudinis
signat solicitudines et punctiones de acqui
rendo intuitu custodiendo. Job. xx. affli
ctus relinquetur in tab. s. obsessa. Job. xix.
Tertio. quia noxia et periculosa. ut patet. dicit
obsederunt in gyro tabernaculum meum. Sed heu
peccata delicta. ps. in tabernaculis eorum. nolite
qui inhiter dens s. ne angeli quod. in
xvi. recedite de tabernaculis hominum. Item impiorum
in prec. c. Sexta damnatorum. Job xviii.
hec sunt tabernacula hominis iniqui. hoc
s. q. supra scriptum est. a. ius. propterea quod sunt timenda et
fugienda s. q. ibi erit. Tacete v. et
Timor ex obscuritate. unde dicit lux et
lucerna obtenebrescet in tabernaculis eius.
Dolor ex supplicii crudelitate. unde sequitur
avellatur de tabernaculo fiducia eius. et
calcet super eum quasi rex interitus.
Job. xv. ignis devorabit tab. ne. e. q
[illegible]
Horror ex societate. unde sequitur habitent
in tabernaculo eius socii illius qui non est
i. demones et horribiles. ut qui eis prefecerat
cenum fecit de corde suo tabernaculum cum eis
habeat in eorum tab. Fetor sulphuris.
Fetor ex sulphure. ut fetor fetori ...
deat. unde sequitur aspergatur in tabernaculo
Tertia sunt iustorum ut claustrum ...
xviii. tabernacula iustorum germinabunt. ps.
vox exultationis et salutis in tab. iustorum. hec sunt
habitanda et amanda. Habeat tabernaculum ...
primo quia ibi est perpetuum templum abiectione
unius capitis quod alius habet non est pax. Jac.
iiii. unde bella et c. Job. v. et scies quod pacem
Secundo. quia ibi securitas ex decore angelorum
protectione. ps. in habitabo in tabernaculo. c.
in secula per te. ysa. iiii. tabernaculum erit in
umbraculum diei ab estu avanctie et in se
curitate a turbine et abie et a pluvie.
Tertio. quia ibi iucunda delectatio ex secreta
de allocutione. Job. xxix. quis mihi det ut
sim iuxta dies pristinos et post qui de erat
secreto in tabernaculo meo. et c.
Tertia beatorum de quibus habetur in sequenti
capitulo. Hic fit comparatio quantum ad obla

(d) Omnis namque pontifex. Tertio vos
primo quod christus sit sacerdos offert sacrificium.
Secundo quod certius dignius est eius sacrificium. ibi
si ergo esset super terram. Suprema primo ondit
quod sacerdos offeruntur. Secundo quod christus offert. ibi unde necesse
est. Dicit ergo omnis quod christus est ... et necesse
n. pontifex. ad munera ... constituitur et hoc
q. d. omnis namque pontifex ad offerendum munera s. pa
nes. thus. thymiama et hostias de animalibus constituitur. Leuit
xxiiii. ponent thymiama in furore tuo s. pla
cando. et holocausta quod super altare tuum. unde
necesse est hunc pontificem maximum habere aliquid
quod offerat s. carnem humanam. ps. holocaustum et
pro peccato non postulasti corpus autem aptasti
mihi ... Hic ostendit quod certius dignius

Si ergo esset. Sit eius sacrificium. Unde primo
quod oblatio aliorum est terrestris et figurativa. ibi
qui exemplari et umbre. Suprema primo ostendit
quod oblatio christi non est terrestris dicendo ad hebreos s. fo
plat. ibi cum essent qui offerrent. Et est sua
ratio talis. si oblatio christi esset terrestris superflueret cum
multi sint qui talem offerant. Sed non superfluit. ergo
est necessaria. ergo non est terrestris. Et hoc est quod dicit
sic ergo et c. hoc exponitur in glossa v. modis. duo
bus modis s. primo et tertio secundum hoc quod dico esset
super terram supponit pro oblatione. aliis modis
secundum quod pro offerente. Primo ita sic. Sic ergo necesse
est christum habere aliquid carnale terrenum. nec
esset sacerdos ipse christus superflueret. n. eius sacerdotium
cum essent multi alii sacerdotes s. legales quorum
offerrent secundum legem munera carnalia. unde
esset necesse quod fieret pontifex novus ad offer
endum carnale cum essent alii multi hoc facientes
sent. secunde q. d. oportuit ut eius oblatio esset
celestis. sed non sunt celestis ut probatum est. ergo
celestis. Et ita eius sacerdotium precellit alia et
hec expositio magis videtur concordare intentioni
apostoli. Secundo legitur sic. Ita pontifex omnis
offert. ergo si esset aliquis super terram i. de terra
nus sacerdos et carnalis sufficiens simplex qui
possit oblatione sua genus humanum mundare
nec esset sacerdos ad secundum ordinem melchisedech
i. non fuisset necessarium quod aliquis novus sacerdos
surrexisset secundum ordinem mel. cum essent multi alii
sufficientes qui offerrent secundum legem munera suffi
acienta. Tertio modo legitur sic. Ita christus constitui
tur ad offerendum. ergo vel est terrenus vel est celestis
sacerdos. Sed non terrenus. quia si esset super terram i. terre
nus ut aaron. nec esset ipse christus sacerdos in
eternum secundum ordinem mel. ut necesse esset cum essent
multi alii sacerdotes secundum aaron qui offerrent munera
et c. Quarto ita sic. Ita necesse est christum ad
hoc quod offerat ergo semetipsum. quia si esset super terram
christus pro tocius mundi peccato possit deferri. nec
esset i. non tunc esset sacerdos aliquis quia decuisset
esse aliquid offerre. cum pro quibus essent multa
et c. Quinto ita sic. Ita omnis pontifex
constituitur ad offerendum. ergo et hic. ab christo post
eo ab ... in celum ascendit. quod si esset si
terram i. post oblationem in non ... sic terre

i. s. melius si esset sacerdos, i. si sacerdotii sui ritus celebraretur, cum essent qui offerrent etc. i. cum adhuc ritus Aaron sit esset. Hii quoque oblationes

**Qui exemplari et umbre deserviunt.** Sacerdotium legalium erat celeste et figuratum. Et hoc probat, scilicet probationem per auctoritatem, quod sic dictum est Moysi. Dicit ergo: qui sacerdotes, scilicet legales, deserviunt, i. plene serviunt omnia implendo exemplari, i. umbre et figure, i. tali exemplari quod non est veritas, sed umbra. Umbre dico celestium misteriorum, i. ecclesie militantis et triumphantis. Vocat autem exemplar et umbram figuram veteris testamenti, quod exemplar sit [illegible] respectu precedentis veritatis quod ostendit Dominus Moysi in monte, ut dicit Glosa, ad cuius imitationem factum fuit hoc exemplar respectu veritatis sequentis, scilicet ecclesie presentis, que ad eorum similitudinem facta est, ut patet per figuram.

**Responsum** est Moysi. Sicut responsum est in Moyse a Domino, cum ipse Moyses consummaret tabernaculum, non cum crederet, Exo. xxv. Jam perfecte multa figuris expresserat, sed consilio perfecte non valebat consummare domum Dei quam prius viderat. Illud quod sequitur: vide, inquit, omnia facito de constructione templi et de sacrificiis secundum exemplar, i. primam veritatem, quod exemplar monstratum est tibi in monte per illustrationem et excessum in monte, scilicet per altitudinem, i. per celsitudinem. Exo. xx. Job xxxviii: Numquid nosti ordinem celi et pones rationem eius in terra.

Hic fit comparatio.

**Nunc autem melius sortitus est** quo ad legem, et primo in bonorum collatione, secundo in maiorum amotione, ibi: nam si illud prius culpa. Tertio in diuturnitate, ibi: inquit paucos.

Supra a primo probat novum sacerdotium excellentiam, secundo per [illegible], ibi: quanto melioris. Tertio declarat per locum, ibi: quod in melioribus.

Dicit ergo: sortitus est, quod illi deserviunt autem, sed iste sortitus est divina electione nunc in tempore gratie ministerium sacerdotii, quanto sancitum est in nova lege, velut inquit tanto quanto melioris testamenti mediator est, i. medius dator, inter Deum et homines, testamenti novi. Illud primum fuit temporalia, psalmus: i. similitudines etc. Istud eterna, Matth. v: beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum etc. Quod testamentum novum sancitum est, i. confirmatum, ut durent in melioribus repromissionibus, quando esset novum testamentum. Est ergo sua ratio: testamentum melius est testamento quod meliora et ampliora legatur, quod vetus, ergo novum melius. Sed quod vetus melius est novum, sed si illud prius, scilicet vetus testamentum, quod prius fuit, esset male, i. corporalia, vel acta vacasset, i. vacare fecisset, quod utique non est, quoniam utique non inquireretur. Adeo qui prius

per legem punitum instruxerit locum, i. opportunitatem, scilicet i. novi testamenti. Est ergo sua ratio: excluditur quod nihil vacare faciat actum novum. Dicit ergo etc.

**Vituperans** qui accedit secundum misterium: quod scilicet non convenit ministrantem. Ergo duplex est ministerium, quod datum fuit in lege cum labore, aliud post cum labore de primo, secundo quod oportuit de [illegible] non quod esset sola voluntate. Nam si illud, si non esset sit etiam Glosa: celeste tale est quod offerunt, quod terrena erant, quod terrenum est non celeste. Ergo tantum non in se consistit tamen eternum quod est, sed tamen in illo celeste est participatione quidam.

**Etiam ibi** alia Glosa: hoc est unum sacerdotium, vel ministerium per officium non per sacerdotem, scilicet quod sacerdos, sed in re offerat. Ergo sumitur quo ad rem, sed non quo ad perpetuitatem sanctis.

**Etiam ibi** alia Glosa: quod in eternum est sacerdos, quod cum esset sacerdotium manus maioris non in signum, vel manus in re sacrificium.

**Etiam super illud** nunc autem Glosa: in hac ultima etate, quod adhuc restat, usque etas quiescentium et vivencium resurgentium. Ergo Glosa loquitur de etatibus vite presentis tantum.

**Etiam** super illud in melioribus repromissionibus Glosa: in veteri et in novo testamento non fuit eadem sanctitas, quod ibi promittebantur hic datur salutem. Sed secundum legem cum multo effusionibus per sanguinem [illegible]. Ergo Glosa loquitur de sacrificiis in lege institutis, non solum applicatis.

**Etiam** in illud Ad cur. promissio [illegible]: quod supra ix: sine sanguine non fit remissio. Glosa: per aquam expiationis fiebat remissio peccatorum. Ergo Glosa loquitur de remissione que ad penam irregularitatis, Glosa ad culpam.

**Etiam** non ad quod cum interdum dicitur testamentum, quod nuncupare testi fiunt. Ergo patet quod

**Primo** quidem testatores dicuntur, Matth. v: apprehendentes similiter eos etc. Psalmus: disposui testamentum electis meis etc.

**Secundo** animo etc., i. fide, quam ex primo obiectum filius, psalmus viii: lex testimonium, vel legem iudicis, eccl. xliiii: Incentive eius stare fecit testamentum et hoc per gaudium.

**Tertio** testium subscriptionibus, i. apostolorum predicationibus roboratum, act. i: eritis mihi testes, eccl. xlv: dedit Jacob testimonium etc.

**Quarto** hereditas institutione vallatum, Matth. v: beati pauperes spiritu quoniam etc. Psalmus: animas pauperum tuorum ne obliviscaris in finem.

**Quinto** legatorum magnitudine ditatum

Io. xvi. pacē relinquo vob. &c. et hic meli-
oris testi quia in melioribz rep.
Sexto executorum ordinatione sive scripti. ps
xix. quorum ligaturas sicut etiam &c. ps ...
gate illi sancti eius qui ordinate testum in morte
Septimo morte testatoris confirmatur. ix.
Octavo inmutabili observande et alibi. in.
testamentum confirmatum nemo spernit aut superordi-
nat. Superius ostendit quod novum testamentum precellit
Vituperans eos enim dicit. Ecce dies
veniunt &c. Hic ostendit quod precellit in dignitate
ex collatione bonorum et malorum ... hic
hic ostendit quod precellit in duratione quia scilicet novum
lex est inmutabilis vetus mutabilis. Ad hoc
autem probandum primo inducit prophete auctori-
tatem. secundo ex ea ostendit veteris legis mutationem
ibi. Dicendo autem novum veteravit prius.
Quantum ad prophetiam primo ponit novi tes-
tamenti promissionem. secundo predicatur eius ad
testamentum vetus dissimilitudo. ibi. non secundum
testamentum. Circa primum dicendum quod hanc dissimilitudinem
ponitur multiplex testamenti novi con-
ditio. ibi. quod hoc est testamentum. In
prima ostendit primo quando dabit. secundo quibus da-
bit. ibi. et consummabo super domum. Circa
quod dabit quia testamentum novum. Vi-
tuperans enim. quasi si prius testamentum
... non inquireretur locus. secundi
quaeritur &c. Quod autem inquireretur
probat vituperans. i. reprehendens eos quibus le-
gem ... non ... legem. dicit. Ier.
xxxi. secundum lxx. Ecce dies veniunt. i.
... tempus christi appropinquat. quod et
tempus dici ... Aliud autem erat tempus
... Ro. xiii. nox precessit dies autem
appropinquavit. dicit dominus ... ipso
... in salute et consummabo testum no-
vum. i. testamentum consummans ... s.
consummabitur quod ... abrahe gen.
xxii. ... xxviii. consummatione ... 
... consummabo ... de
... et ... domum ... et ... duo
regna divisa tempore ... Roboam. iii. reg. xii.
... intelliguntur ... hec. ii. duo
requiruntur in quo ... fideles ... p-
... credulitate et confessio ... plurimorum
ps credidi propter quod locutus sum. et hec duo
intelliguntur per hec duo nomina israel et iuda
israel. i. ... iuda confitens
Nota quod hic ... testamentum
novum ... Hoc novo quod dicitur
primo ... novo testamento ... de quo
eph. ii. in uno novo homine faciens pacem

Secundo quod in eo nova fiet legis. Ier. xxxi. no-
vum faciet dominus super terram. mulier circumdabit vi-
rum. ... Cur de virgine ... &c.
Tertio quod in eo antiqua in nova renovantur.
... xxxi. in nova figura ... immutabilia.
Quarto quod nova precepit. Io. xv. mandatum
novum do vobis ut diligatis invicem sicut dilexi
... ii. ... Quinto quod
Quinto quod nova ... gaudia quod oculus
non vidit &c. apoc. ii. vincenti dabo manna
absconditum dabo calculum ... et ... novum
Sexto quod ... renovantur ... ezech. xi.
dabo vobis cor novum et spiritum novum ... 
... ps cor mundum crea in me deus et spiritum rectum innova
Septimo quod omnia renovanda docentur. apoc.
xxi. Ecce nova facio omnia. et. vidi celum
novum et terram novam &c. Hic ponit no-
Non secundum testamentum. ... testamenti
ad vetus dissimilitudo. et primo quo ad datorem
secundo quo ad observationem. ibi. quia ipsi non perma-
serunt. Non secundum quod non secundum. i. ... testamenti novi
secundum novum testamentum quod feci patribus eorum. quia
non erit deterius sicut vetus. et dicit feci. non
... quia non solum fuit. ibi. dicendo. secundum ...
... in ... inmutabilis lapideis. feci. in ... in die
.i. in tempore quo apprehendi manum illorum ut e-
ducerem eos de terra egypti. quia post exitum
filiorum israel de egypto data est lex exo. xx.
et dicit apprehendi manum illorum. ... quia per se sur-
gere non valentium. quia apprehensi erant durita-
te ... Exo.
i. ... apprehendi manum illorum. sicut mater manum
parvuli ad ducendum eum primo. lex ii. ...
... fuit in christo. Hic tangit
Quia ipsi non permanserunt. dissimili-
tudo quo ad observantiam ... primo ponit
... veteris legis. secundo ... ...
onis. ibi. et ego neglexi. Non secundum. qui ... 
apprehendi manum eorum ... non ... est de
tertia quia ipsi non permanserunt in testamento
meo. i. in lege data in syna ... statim
... dum ... legem ... fecerunt
... et ... dicentes ecce dii tui israel
exo. xxxii. ps. et fecerunt vitulum in oreb et ado-
raverunt sculptile et ego neglexi eos dicit do-
minus ... non curare de eis ... prius ...
... peculiarem. deut. vii. elegit te deus
ut sis ei populus peculiaris ... xvi. ...
... recessit ... Hic subdit novi testa-
Quia hoc est testamentum. ... conditionem
... primo ... secundo ...
... ibi. et ero eis in deum. Ex ...

audiri conveniat. primo quia certi sunt et ordinabiles. ideo dicit disponam. secundo quia intelligibiles. ideo dicit dabo leges in mentes. tertio quia immobiles. ideo addit et in cordibus eorum. Quod est quia q. dicere dabo eis testamentum novum et non secundum illud quod dedi patribus eorum. quia hoc est testamentum quod disponam. id est ordinabile dabo domui israel. id est domui videntium deum per fidem. non illis qui non audire potuerunt. exo. xx. ps. disposui testamentum electis meis. disponam inquam non utique nunc. sed post dies illos a me prefinitos. de quibus ier. xxiii. in diebus illis salvabitur iuda. dicit dominus cui credendum est. Dicendo quod disponit deus homo et angelus. Disponit autem deus. unumquodque ut competenter regat ut nichil superfluum vel diminutum. sic sapiens artifex opus pater familias domum. sap. xi. omnia in numero pondere et mensura disposuisti. sap. viii. attingit. vel eruditum. sic sapiens doctor. Testamentum ut sapienter instruat ut vel filium. disponit quos libros legeret. ps. disposui testamentum electis meis et cetera. Testator. huius autem regnum ut liberaliter distribuat. sic nobilis disposi[illegible] preparatum in studiis. luc. xxii. et ego dispono vobis sicut disposuit mihi. sap. iii. i primus. Suum disponit homo sapienter de se et de suis. [illegible] ad quod facienda [illegible] causa [illegible] pisto [illegible] in [illegible] sicut in [illegible] facit. psalmus xxxvii. pugna [illegible] sicut pugiles de [illegible] bellandi. [illegible] xxiii. [illegible] dispositione [illegible] belli. [illegible] reddenda. sic dispensatores de [illegible] computandi. ps. iocundus homo qui miseretur et cetera. Item disponunt angeli de negociis [illegible] tho. v. [illegible] quod [illegible] angelis [illegible] et [illegible].

Dabo leges meas. Hic ostendit testamentum novum intelligibile. dicens dabo leges. vel [illegible] leges et est eadem sententia dispositionem [illegible] dabo vel disponam [illegible] per spiritum sanctum leges meas [illegible] id est intelligentias eorum. ut apte scilicet intelligant [illegible] apertos sunt. id est aperte loquens docebit eos. [illegible] v. et in corda eorum. id est in voluntates ut obediant super [illegible] eas. id est immobiliter imprima[illegible] [illegible] mane[illegible] [illegible] super [illegible] quod ad [illegible] scilicet [illegible] eis hic leges et ipsi eis obedient. sic autem lex vetus fuit scripta in tabulis lapideis digito dei. id est angelico ministerio. sic lex nova in cordibus fidelium digito dei. id est spiritu sancto. [illegible] distat ab illo cum novum testamentum [illegible]

Et ero eis. Hic commendat novum testamentum a commodo suo ab effectu [illegible] primum est in presenti [illegible] in futuro [illegible] ibi et non docebit unusquisque. Secundum est remissio peccati ordinans ad utrumque ibi quia propitius ero. Quod est ero. quia [illegible] dabo leges meas et cetera. sic ero eis in deum. quod dicitur [illegible] sunt [illegible] dei quia [illegible] me. sic deum in spiritu et [illegible]

Io. iiii. [illegible] ipsi [illegible] et ipsi erunt mihi in populum. apo. xxi. ipsi populus eius erunt felix [illegible] hominis ad deum per reverentiam debitam exhibendam et dei ad hominem per [illegible] [illegible] i. cor. vi. [illegible] in illis et ero illorum deus et ipsi erunt mihi populus. eccli. ad uxorem [illegible] ii. non populus meus [illegible] vos.

Et non docebit. Hic congruit [illegible] in futuro [illegible] primum sufficientia [illegible] ibi quia omnes scient me. Quod est et non docebit hoc autem dupliciter potest legi. uno modo de futuro. alio modo de presenti. primo modo sic. et non docebit in futuro scilicet in patria. unusquisque proximum suum [illegible] erunt omnes docibiles dei. Io. vi. et unusquisque fratrem suum carnalem et quem plus diligit dicens alter ad alterum. [illegible] cognosce dominum. quia erit [illegible] omnes me scient sicut [illegible] in futuro aperte [illegible] omnes. id est [illegible] a maiore usque ad minorem in ordine dignitatis et scientiae. [illegible] x. dedit eis singulis denarium incipiens a novissimis usque ad primos. et intelligendum est omnes scilicet qui ipsum credidimus. alter non. ps. vii. [illegible] credideritis non intelligetis. felix patria [illegible] [illegible] sine exceptione [illegible] [illegible] [illegible] ne [illegible] [illegible] de fectione et minore usque ad maiorem ordinabiliter [illegible] alio modo legitur de presenti sic et non docebit et [illegible] unusquisque proximum [illegible] per [illegible] [illegible] aperietur enim eis sensus ad intelligendas scripturas. luc. ult. ysa. xi. repleta est terra scientia domini. omnes id est credentes scilicet me scient id est spiritum sanctum visibiliter recipient. act. ii. et viii. a minore usque ad maiorem et cetera. ut [illegible]

Quia propitius ero. Hoc dupliciter legitur. uno modo [illegible] sit distinctio inter iniquitates et peccata. Alio modo [illegible] accipitur pro eodem. primo modo sic. Ita hoc omnia faciam eis quia propitius ero iniquitatibus eorum. quas commiserunt in proximum et peccatorum eorum que commiserunt in se ipsos non recordabor. Alio modo legitur sic propitiatus ero eorum iniquitatibus penam scilicet temporalem eis in presenti dimittendo. eze. xviii. si impius egerit penitentiam ab impietate sua omnium iniquitatum eius non recordabor et peccatorum illorum iam non memorabor. penam scilicet pro peccatis debitam in futuro [illegible]

Dicendo autem novum. Hic exauctorare inducta ostendit necessitatem legis ab[illegible] [illegible] et primo hoc exaucte. secundo ex vetustate

ibi consumatur. Vetus quod dicendo autem quod iam
dixit dominus consummabo testamentum novum. dicen-
do autem novum veteravit prius. i. vetus ostendit esse prius
testamentum. scilicet comparationi. Hic veteravit accipitur active
et prius accusativi casus. vel veteravit. prius. i.
vetus factum est prius testamentum. Hic veteravit
accipitur vetus litteraliter et prius enunciativa. quod autem
antiquatur. sicut est in rebus inanimatis et senescit
sicut est in rebus animatis prope interitum est. Sicut ve-
tus testamentum prope interitum est. Et apud Ambrosium
psalmus. xliiii. antiqua. ne intueamini. ecce ego
facio nova. levitici. xxvi. novis supervenientibus
vetera proicietis. Hic queritur si illud non sunt
testamentum eternum. quod non sit de eternis. sicut lex
data in monte Syna. quod precepta de celo gesta
non sunt eterna. Respondeo loquitur de hiis quantum lege
instituta sunt et cerimonialia. precepta de celo
etc. non sunt eterna. Item ibidem alia glosa
quibusdam patribus testamentum spirituale fecit
ut Abraham. quod numquam ei spiritualia expresse
se promisit. Respondeo spirituale in ratione seminis
benedictionem. genesis. xxii. Item in die quod eduxi
eos de terra Egypti. quod data fuit lex die
quinquagesima post exitum de Egypto. exodus
xx. Respondeo in die. prima. i. in tempore. vel circa
eductionem totum motum illum ab Egypto
usque introitum promissionis. Item dabo
leges meas. quod lex nova una est. Respondeo
lex potest appellari vel quibus precepta predicantur
sic multe leges. vel tota collectio preceptorum
sic una. Item super illud super scribam eos
ut maneant in eternum. quod sacrificia cum ceteris
etc. non manebunt in eternum. Respondeo mane-
bunt in effectu. in mente vel in eternum. i. usque in fi-
nem seculi. Item ibidem alia glosa. promissa
veteris testamenti eterna sunt. quod primum oportet
esse melius novo. Respondeo observantibus legem
eterna. puta que non penitus promissum
sed expedimentum in primum sacerdotium. Item glosa
super illud propitius ero. quod ad propitiationem
exigitur. iusta causa. Causa nobis
est misericordia. et hic est filius dei qui ad pro-
venit in hunc mundum. sicut dux propitius per
unum captum in aliena patria videt liberare
vel mittit filium ex consuetudine. unde per filium
i. Io. iiii. In hoc apparuit caritas dei. non
quasi dilexerimus eum. sed quia prius dilexit nos et misit filium
suum propitiationem pro peccatis. Sanguinem
substinuit pro nobis. sicut pellicanus propi-
cius filiis fundit sanguinem suum. Romanos iii.
quem proposuit nobis propitiatorem per fidem in sanguine
eius. sicut puerulis propitiatus redemptionem ponit

in capella ad patrem suum. sicut advocatus suam adest
in die pro inexcusabili causa. i. Io. ii. advocatum habemus apud
patrem Ihesum Christum. et ipse est propitiatio pro peccatis nostris.
Idem psalmus propter nomen tuum domine propitiaberis.
Sinus. et hic est unitas hominis. Flaccus propitiando
sanat morbum anime sicut medicus propitius in firmo.
psalmus qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis qui
sanat omnes infirmitates tuas. Creditor et iudex
remittit debitum gehenne. sicut dives propitius cre-
ditori. psalmus ipse est misericors et propitius fiet peccatis
eorum. Non disperdet eos. Iudex iratus amicorum etc. et ipse est.
adhibit remedium custodie sicut sicut pater propitius
puero non dimittit solum in periculo. Unde ix. nunc
domine deus propitius et clemens non dereliquisti eos.
Forma et hoc est ex parte hominis aliquid disponens quod
vere indignatio quod peccata. sicut quis volens ali-
cui bene propitium detestatur eius adversarios. Ieremias xx.
vi. reuertatur unusquisque a via sua pessima et ero propi-
tius. Et ieremias propter iram non inveniunt quod prope.
Humilis contritio ad deum. sicut filius prodigus inveni-
ret dicens patrem propitium. Luce. xviii. deus propitius
esto mihi peccatori. psalmus quia apud te propitiatio
est propter legem. Ieremias v. per eius sacerdotem propitius erit eis.
Devota supplicatio ministrorum. sicut Hester supplicans
reddidit Assuerum mitem et propitium. Levitici iiii. rogante
causa et hoc est defectus hominis qui est in summa
perplexitate quod indiget habere propitiatione et cetera.
Cuspe lapsus. sicut puer lapsus in puteum vel in
cenum indiget propitiatione ad iuvandum. sicut lapsis
in latrones Samaritanus Luce x. presentes mihi sup-
ple egentibus et nunc scilicet tuaue dux propitius.
Breve sive tempestas sive gehennalis terminus sic
pauper debitor indiget propitio creditore. i. Petri
ut te ipsum propitiat est dominus terre tue hibi est pla-
ga apud deuteronomium xxxii. vel debilis in lubrica ma-
nu firmus et pronus ad malum statim. sicut infirmus
indiget propitio adiutore. Numeri xiiii. propitius
fuisti egredientibus de Egypto usque ad locum istum.

Habuit quidem et prius iustificationes
culture. Superius de testamento veteris fuit
actum et nunc sermo in comparatione veteris et novi. hic
ideo de primum informatione tabernaculi. de primo
tabernaculo veteris et novi in comparatione. Ideo in comparatione
ibi. Christus autem assistens pontifex. In prima primo
ponit quod tabernaculum habuit lex vetus et ritum in
parte. Secundo describit illum. ibi. tabernaculum in quo primum. Tertio quod ritum
fuisse in parte. ibi. que parabola est instantis tem-
poris. Vetus quod hunc quod ita vetus testamentum
prope interitum est. tamen habuit quod prius scilicet testamen-
tum. iustificationes culture. i. pro modo culture. scilicet pro
modo carnalis culture. quod erant immolationes pecu-
dum iustificationes carnales non spirituales. iustifi-

cabitur, id est ab irregularitatibus carnalibus non acceptum. Huius tabernaculi scilicet templi illud seculare id est mutabile non sanctum spirituale et immutabile. Hic describit tabula.

**Tabernaculum enim factum est.** Hic tercio in uniuersum tangit primo tabernaculi formam et ornatum. Secundo ritum ibi: Hiis uero ita compositis. Item primo describit primum tabernaculum primum. Secundo tabernaculum secundum ibi: Post uelamentum autem. Tercio excusat se a prosecutione singulorum ibi: De quibus non est dicendum. Ad euidentiam autem littere notandum est hic quod Moyses post exitum filiorum Israel de Egypto fecit tabernaculum xxx^ta cubitorum in longitudine, quod interposito uelo diuisit in duas partes. Prima pars continebat xx cubitos, secunda x. Primam partem uocat hic apostolus primum tabernaculum, quia propter suam reuerentiam uocabatur sancta; et per ipsum significabatur ecclesia militans. Secundam partem uocat apostolus secundum tabernaculum, et uocabatur sancta sanctorum propter maiorem reuerentiam; et per ipsum significabatur ecclesia triumphans. Sicut enim tabernaculum illud diuisum fuit in duas partes, sic ecclesia in duas, scilicet militantem et triumphantem. Et sicut prima pars maior erat in duplo quam secunda, sic multo plures sunt in ecclesia militanti quam electos triumphantes, qui triumphant, quia tamen omnes electos ... **Ta**bernaculum, id est quod et ueteris testamenti primus fuit, huius sanctum seculare. Hiis uero duo tabernacula. Tabernaculum enim primum quod erat quasi exterius tabernaculum fuit de humano artificio, sicut habetur Exodi xxvi. In quo tabernaculo erant candelabrum in parte meridionali, id est candelabrum huius unum, vii brachia, de quo habetur Exodi xxv, et in sancta parte aquilonari propositionis panum, id est xii panes qui singulis sabbatis super mensam recentes ponebantur, Leuitici xxiiii. Quod tabernaculum primum dicitur sancta propter reuerentiam illius temporis et maxime propter figuram ecclesie militantis.

**Notandum** quod in primo tabernaculo quo designabatur ecclesia militans, sub candelabro significatur Christus ecclesiam illuminantem. Cum brachia adiunctis scyphis aureis, scilicet continentium et coniugatorum ac prelatorum in suo ordine, cum brachia a dextris sinistrorum nouorum in sua distinctione, uel sancte scripture refectionem panes xii, xii apostolorum officium et predicatorum panum renouatio apostolici officii successionem. Christus propositum ordinis per ipsum sibi commisso deuotorum.

b **Post uelamentum autem.** Hic describit secundum tabernaculum, et dicit quod post uelamentum autem, quod dicitur sancta sanctorum, continentia, quod huius thuribulum aureum habens. **Post** secundum, post uelamentum autem, id est uelo interposito quod erat ex iiii^or coloribus, scilicet bysso retorta cocco bistincto, purpura et iacincto, Exodi xxvi, erat super secundum tabernaculum, id est secunda pars continens x cubitos, quod dicitur sancta sanctorum propter maiorem reuerentiam illius temporis, et quod per ipsum significabatur ecclesia triumphans. Aureum habens thuribulum, de quo tamen nusquam legitur, sed forte quia amplificatus est cultus dei sub Dauid et Salomone factum est huius thuribulum et archam testamenti circumtectam undique, scilicet ex parte exteriori, tabule testamenti. Circumtectam ex omni parte auro purissimo, id est deaurata suis lignis sethim, id est imputribilibus, per circuitum aut intus uel exterius decorata est laminis aureis, Exodi xxv. **In qua** archa siue super erat urna aurea continens, scilicet in summitate per medium, huius mannam in memoriam antiquorum beneficiorum quibus scilicet dominus filios Israel nutrierat in deserto manna celesti, Exodi xvi. Et uirga Aaron que fronduerat miraculose non naturaliter, Numeri xvii. Et tabule testamenti in quibus lex scripta fuit, non ille que fracte fuerunt sed alie, de quibus inueniendis habetur Exodi xxxiiii. Super eam, scilicet archam, erant super cherubin glorie, id est decore fabricata, quia per imaginem duorum angelorum obumbrantia alis scilicet contegentes propiciatorium, id est tabulam auream que erat super archam, que dicebatur propiciatorium quia inde respondebat dominus Moysi roganti pro populo, Exodi xxv. Et super hanc tabulam erant cherubin extensis alis ad propiciatorium, talibus sicut innuit quod contexi obumbrabant propiciatorium, de quibus non est dicendum per singula, scilicet quia pauciora sufficiunt ad propositum. **Notandum** quod in secundo tabernaculo quo significatur ecclesia triumphans, thuribulum aureum significat caritatem; archa testamenti fide plenitudinem; urna aurea habens mannam diuine fruitionis dilectionem; uirga Aaron potestatem sacerdotalem; tabule testamenti legis latoris dignitatem; cherubin glorie obumbrantia angelorum reuerentiam et adorationem propiciatorii, eius pietatem propiciationem. **De** quibus non est dicendum modo sed alibi.

c **Hiis uero ita compositis.** Hic tangit ritum. Et primo primi, secundo secundi, ibi: In secundo autem semel. **Tercio** eius significationem, ibi: Hoc significante spiritu sancto. **Dicit** ergo: Hiis uero tabernaculis, scilicet ita compositis et ordinatis, in priori quidem tabernaculo, quod erat minoris reuerentie, scilicet in sancta semper introibant sacerdotes ad immolandum cotidie bis, **scilicet** matutino, scilicet sacrificio, et uespertino, que erant cotidiana sacrificia, de quibus Numeri xxviii. Introibant etiam in particularibus sacrificiis que offerebant pro persone singularis temporibus causis, sicut habetur Leuitici ii, iii. Ita sacerdotes consummantes officia sacrificiorum, pro ueteres scilicet exterius sacrificia super altare

holocaustorum que erant sub divino mandato in quo offerebantur cotidie. vinculatum (?) immane et alterum pinguius in vespere. postea autem accenso igne sumebat sacerdos prunas in thuribulo et sic progrediebatur ad altare incensi que erat in sancta et ponebat in thuribulo thus et diffundebat super altare incensi et sic consumabatur sacrificium. Secundo super quo erant candelabra que vii candelabra sunt luce in tectum posita dicta vii ordines sanctorum. Sicut que vidit Iohannes apocalipsis i. ambulante filio dei. Est ergo lucerna candelabri.

Prima ordo apostolorum. de quibus psalmus. paravi lucernam christo meo. Matthaeus v. vos estis lux. Lucerna Secunda ordo evangelistarum de quorum quolibet potest dici illud. Matthaeus v. nemo accendit lucernam. Tertia ordo prophetarum de quibus ii. Petri i. habemus firmiorem propheticum sermonem cui bene facitis attendentes tamquam lucerne. Iohannes v. ille erat. Quarta est ordo doctorum. de quibus Philippenses ii. inter quos lucetis sicut luminaria in mundo verbum vite continentes. de quo illud psalmus lucerna pedibus meis. vii. accendit lucernas que sunt candelabrum ii. luc. ut lucerna luc. pec. Quinta est martyrum. de quibus in dicitur vii. cum Gedeon quod ostendissent lumina sicut tenuerunt lampades. vii de quo illorum potest exponi illud. Proverbia xxxi. non extinguetur in nocte. Sexta est ordo confessorum. de quibus luc. xii. sint lumbi vestri praecincti et lucerne ardentes. Similes etc. Eremitorum in lucernis. Septima est ordo virginum de quibus Matthaeus xxv. prudentes virgines acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. vii et diversis proprie.

In secundo autem semel in anno. Hic tangit secundum tabernaculum. ubi tangit quod introibat. quod solus pontifex. qui quod semel in anno quod non sine sanguine quod quod ad offendendum etc. Non ergo. Iuxta autem tabernaculum quod dicebatur sancta sanctorum semel in anno. i. in festo expiationis solus pontifex. i. princeps sacerdotum intrabat super illud. ii. cetera temporis intrabat cum eo de hoc Exodus xxx. Levi. xvi. nullus homo non sit in tabernaculo quando pontifex ingreditur sanctuarium. ut roget pro se et pro domo sua et pro cetu filiorum Israel. pontifex in quo intrabat et hoc non sine sanguine. sepe. n. sui sanguine intrabat. ut dicitur secundo. sed semel tamen in anno cum sanguine alii sacerdotes aliqui illud intrabant. sed non ad offendendum ut cum vacaret de ponendo tabernaculum. etc. n. intrabant in illud minores sacerdotes et involuebant. sepe. n. sui sanguine ea que in ipso erant et imponebant semel ad portandum. ut habetur. Numeri. iiii. sacerdos quem offerret pro sua et populi ignorantia. i. pro peccatis suis et populi ex ignorantia commissis.

Secundo quod illud tabernaculum significat patriam beatorum de quo in psalmus. quam dilecta tabernacula tua domine virtutum. Vere dilecta propter tria.

Primo quod iocunda et gaudiosa. psalmus transibo in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum dei in voce exultationis etc. Ergo dilecta propter iocunditatem quod ad domum dei et propter rei exultationem quod in voce exultationis et propter charitatem refectionis quod sonus epulantis. Et propter opulentiam ciuitatis. Secundo quod pacifica et secura Ysaias xxxii. sedebit populus meus in pulchritudine pacis in tabernaculis fiducie in requie opulenta. Ergo dilecta et propter pulchritudinem pacis et propter fiduciam securitatis. Tertio quod eterna in alia sibilla. Ysaias xxxiii. respice Syon ciuitatem solemnitatis nostre. oculi tui videbunt ciuitatem Ierusalem opulentam tabernaculum quod nequaquam transferri poterit. Ergo dilecta et propter plenitudinem solemnitatis et propter opulentiam ciuitatis et propter immutabilitatem eternitatis. Ad ista tabernacula ascendit homo per tria ad presens.

Primum est munditia castitatis. psalmus. domine quis habitabit in tabernaculo tuo. qui ingreditur sine macula. Io. Iudicio dicentes eam quod carnalis est. Secundum est lux boni operis cum rectitudine intentionis. psalmus emitte lucem et veritatem tuam. non lucem sine veritate sicut in ypocritis qui sicut vel sint nitens lumen. et deduxerunt in montem sanctum tuum. ipsa me deduxerunt et adduxerunt. Et deinde i. ut cum de. Tertium est opus pietatis. luc. xvi. facite vobis amicos.

Distinguitur hoc tabernaculum ut in primo sit tabernaculum Iudeo materiale vel quintum Iudicio et tunc curie celestis. Sicut tabernaculum dei cum hominibus et plura. Primum quod tabernaculum est domini salvatoris. Apocalipsis xxi. Propter ipsius incarnationem. psalmus in sole posuit tabernaculum suum. i. in manifestatione visibili. Tabernaculum etc. Sicut per carnem et passionem. Ezechiel xxxvii. ponam sanctificationem meam in medio eorum et erit tabernaculum meum. Sicut per spiritualem visionem. Levi. xxvi. ponam tabernaculum meum in medio vestri et non abiciet vos anima mea. Secundum est tabernaculum materie visibilis. hoc est tabernaculum federis. de quo Numeri xvii. cum ingressi essent Moyses et Aaron in tabernaculum federis. et hoc sunt. Significat tabernaculum. Sicut alias. Primo ad sanctificationem plenitudinem gentis. psalmus sanctificavit. Secundo ad inhabitationem pro plenitudine gentis. Eccli. xxiiii. qui creavit me requievit. Tertio ad mirabiliter elevationem pro plenitudine virtutis. Exodus xl. Moyses erexit tabernaculum. Et angelicum. Tertium est tabernaculum curie celestis in hominibus.

Exodi xxvi. quam pulchra tabernacula tua Iacob etc. Sed commendantur quia speciosa: quam pulchra; quia amena: ut valles nemorose; quia fertilia: ut orti iuxta fluvios; quia stabilia: ut cedri; quia manu invisibili: quia quod fixit dominus et non homo.

Hoc significante Spiritu Sancto. Sic tangit tabernaculi utriusque mundi significationem. Vel primo exponit quod hoc institutum fuit in significantiam. Secundo exponit rem significatam, ibi: nondum propalatam esse. Tertio significatorum temporis sui durationem, ibi: adhuc priore. Dicit ergo: hoc significante in hiis Spiritu Sancto qui ita instituit quod esset nondum propalatam, id est manifestatam esse sanctorum, id est celestium viam, id est aditum paradysi non dum apertum donec veniret Christus qui per proprium sanguinem introivit in sancta. Viam, id est Christum, qui per proprium sanguinem [illegible] est via veritas et vita, Io. xiiii. Vel sanctorum viam, id est spiritualem intelligentiam. Adhuc priore tabernaculo, id est lege, habente statum, id est carnalibus observantiis adhuc durantibus. Consequenter describit utriusque tabernaculi.

Que parabola est. Tertio hic ostendit ipsum esse imperfectum, et primo ex ratione signi, secundo ex ratione cause, ibi: iuxta quam munera. Tertio ex ratione temporis, ibi: usque ad tempus. Dicit ergo: que parabola, id est figura mistica, est temporis instantis, id est temporis gratie. Parabola omnia in figura contingebant eis, I Cor. x. Ideo dicebat dominus: Aperiam in parabolis os meum. Iuxta quam parabolam munera de fructibus et hostie de animalibus offeruntur a figuralibus sacerdotibus. Que munera et hostie non possunt facere deo in ullis facere perfectum, id est plene mundatum, iuxta conscientiam, id est interius in conscientia, sed forte exterius faciebant sanctos homines, sicut erat iustitia phariseorum. Illi iuxta conscientiam, id est teste conscientia, mala non mundabant. Infra x. Impossibile sanguine taurorum aut hyrcorum auferri peccata. Consistentibus in cibis solum et in potibus discernendis, Levit. xi. et Deut. xiiii. et potibus, Levit. x. Vinum et omne quod inebriare potest non bibet sacerdos etc. Et variis baptismatibus, id est ablutionibus, de quibus Marci vii. Quod nisi crebro lavent manus non manducant etc. Et aliis iustitiis, id est iustificationibus carnalibus non spiritualibus, de quibus Ro. x. Suam querentes statuere iustitiam, iustitie dei non sunt subiecti. Impositis, quasi onus grave, Act. xv. Hoc est onus quod neque nos neque patres nostri portare etc. Usque ad tempus correctionis, et usque ad tempus gratie in quo erant in melius corrigende. Pedagogus enim dicitur usque ad tempus prefinitum a patre, Gal. iii. Lex pedagogus noster fuit in Christo. Omnia sonant ipsum imperfectum figuralis, quod iuxta parabolam offeruntur [illegible] super figuralis, quod non possunt iuxta conscientiam perfectum servientem mundare, quia in cibis etc. et iustificationibus carnalibus, quia institutis carnis et divinitus [illegible]

quod usque ad tempus et successio correctionis, quia correctionis. Sic quoque super illud sancti seculare fuit in signo, sed spirituale in significato. Non spirituale, quod Ro. vii. Scimus quia lex spiritualis. Ergo sancti spirituale. Vel seculare fuit in signo, sed spirituale in significato. Tamen candelabra, quod unum fuit candelabrum, ut patet Exo. xxv. Vel unum fuit candelabrum totum sed habebat vii brachia in quibus erant vii lucerne, que vii candelabra particularia. Ideo dicit pluraliter candelabra cum tamen esset unum. Tamen thuribulum aureum, quod numquam legitur quod in sancta esset thuribulum aureum in tota lege Moysi. Vel fuit angelus thuribulum aureum vocat altare incensi, quod ut dicit erat in sancta sanctorum, quod Ioannes dicit quod altare incensi erat in sancta sanctorum et hoc habetur Levit. xvi. Vel ut dicit Magister in hystoria: Salomon amplificando cultum dei fecit unum altare incensi quod posuit illud non quod fecerat Moyses posuit in sancta sanctorum. Sed duplex erat thuribulum. Tamen in qua erat urna aurea, quod ii Paralip. v. nichil aliud erat in archa nisi tabule testamenti. Vel nichil aliud dicitur ibi esse nisi principale, et unde tabule illius denominatur archa testamenti. Tamen vel quod ibi esset liber Deuteronomii, quod illum precepit dominus poni in latere arche, Deut. xxxi. et tempore Iosue fuit ibi invenitur, iiii Reg. xxii. Vel positus fuit in latere arche extra non intus. Tamen qui non possunt iuxta conscientiam etc. Quod traditio non mundat conscientiam. Vel loquitur de hiis que in lege erant constituta non solum explanata. Tamen usque ad tempus correctionis, quod sicut corrigenda ergo mala. Vel non intendit corrigenda quod esset malum sed quod esset imperfectum. Supra inscriptis describit vetus.

Christus autem assistens pontifex. Tabernaculum et eius imperfectionem. Hic describit novum et eius perfectionem. Vel ostendit effectus hostie Christi, primus est mundi redemptio, secundus novi testamenti confirmatio, ibi: et ideo novi testamenti mediator est. Tertius mundatio, ibi: necesse est ergo exemplaria quidem celestium. Iuxta primum ostendit quod Christus per sanguinem suum nos redemit. Secundo probat aliunque quod nos redimere potuit, ibi: si enim sanguis hyrcorum. In prima tangitur tria: redemptoris status, redimendi modus, redemptionis fructus. Status sublimis, quia Christus assistens pontifex. Modus humilis, quia neque per sanguinem etc. Fructus utilis, quia invenit eternam redemptionem. In ventura Christus status sublimis et per eminentiam sanctitatis, quia

xpc. pp eminentiam potestatis. q assistens et pp excellentiam dignitatis. q pontifex futurorum bonorum. Tanti modi huius. q per passione. tr. q. o. q passus est nature. q introivit per amplius tc. dignitatur. q per proprium sanguinem sufficienter. q semel. Tanti fructus utilis et pp rei dicte nobilitate. q introiit. et pp possidendi perpetuitatem. q eterna et pp perditi redemptione. q inventa. Nota. Et autem. q. hostie munera que a sacerdotibus legalis offerebantur, cum quibus intrabant in sancta, non poterant perfecte facere servientem. autem hic assistens pontifex non per tales hostias, sed per proprium sanguinem introivit semel in sancta. Legitur autem hoc dupliciter. secundum quod hoc dicitur, vel secundum quod hoc quod dico per amplius est una dictio, vel due. primo modo sic. Et autem. i. unctus oleo. s. gratie assistens patri ad interpellandum pro nobis. Ro. viii. ut assistens nobis ad adiuvandum. act. vii. ecce vero celos apertos et ihm stantem tc. Assistens inquam pontifex ad hostiam pro nobis offerendam. sup. viii. talem habemus pontificem tc. pontifex dico dator non presentium vel carnalium, sed futurorum bonorum. s. presentis iustitie et future glorie. que tempore legis futura erant, nobis data. post eternam et etiam dabuntur. Iste inquam introivit tabernaculum. i. celum et prius significatum per signaculo. ysa. xxxiii. tabernaculum quod nequaquam transferri poterit. tabernaculum quod vere tabernaculum est, ubi plures capit. s. omnes sanctos. Io. xiiii. In domo patris mei mansiones multe sunt et perfectius. q ibi etiam beatitudo hicantem ad horam appellatur gloria divina. Unde dicitur tabernaculum dico non manufactum, s. humana operatione divina. i. non huius creationis. i. non consimilis factionis. sic illud in heremo. q illud opere humano. exo. xxvi. illud opere divino. apertibile tabernaculum gratie. sup. tabernaculum domini. q illud spatiosius capacitate. q amplius spatiosius duratione. q perfectius. prius simul habe q non manufactum. tc. Dico q passus est

Neque per sanguinem. Dignatur. q introivit in celum et non per sanguinem hircorum aut vitulorum effusum ut immundi testo sicut levitici. xvi. In veteri. n. pontifex in sancta sanctorum intrabat cum sanguine vitule rufe. vel hirci. sed per proprium sanguinem introivit semel. s. in ascensione post. ult. domini quidem. iste astrupatus est in celum vel per proprium sanguinem semel. s. effusum intravit. q. x. resurgens ex mortuis iam non moritur. Ro. vi. intravit in sancta. s. sanctorum. i. in celestia que prius intravit tabernaculum non manufactum. sup. vi. hinc est quod pontifice quod penetravit celos. tc. Intravit inquam et hoc etiam redemptione inventa a nobis. ut qui nos hactenus invenimus quis sacrificiis non potuit inveniri. Ad etiam redemptionem. q et redemptio eterna. s. anime et futura redemptionis eterna. s. gloria. Secundo non legitur sicut pontifex futurorum bonorum. s. dator intravit semel in sancta. s. celestia. et non per sanguinem hircorum aut vitulorum sicut pontifex legalis. sed per proprium sanguinem inde effusum. Intravit inquam. eterna redemptione inventa sic prius. Secundo assistens patri per amplius et perfectius tabernaculum. i. per carnem humanam. que est tabernaculum amplius. pp divinitatem inhabitantem. tantas et perfectius pp excellentiam sanctitatis. tabernaculum dico non manufactum. i. non humano opere. q non ex virili semine. sed spiritus sanctus. luc. i. spiritus sanctus superveniet in te. non manufactum dico. i. non huius creationis. i. consimilis cum aliis hominibus. q alii habent duplicem corruptionem. s. culpe et pene. Iste vero unam tantum. s. pene. In hac secunda expositione caro xpi appellatur tabernaculum pp militiam passionis. per amplius. pp inhabitationem totius divinitatis. perfectius pp humanitatem. sanctitatis non manufactum pp modum conceptionis. Secundum hic q xpc est pontifex q habet multiplex officium pontificis. Primum hostias immolare. sup. viii. omnis pontifex ad offerendum munera et hostias constituitur. unde oportuit seipsum deo. Supplicationes q. tc. Secundum pro preces afferre. sup. v. qui locutus est de pontifice xpo. sed dicit qui in diebus carnis sue preces. Tertium patri concordia reunire. ii. par. xix. pontifex ut in his que pertinent ad deum presidebit. luc. v. ut sciatis. q filius hominis habet potestatem dimittendi peccata. Civitatibus. nisi. vii. Io. xi. solvite. Quartum ex compassione absolvere. sup. iiii. non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus. Quintum tempora instaurare et edificare. iiii. reg. xii. vocavit rex Ioas. Ioiadam pontificem. et sacerdotes dicens eis. q. sartatecta non instauratis templi. et de xpo dicitur. sanctificavit tabernaculum suum. s. eternum altissimus. Pontificem qui consedit in dextera. Sextum clericos ordinare. sup. viii. talem habemus sedis magnitudinis sacramentorum et tabernaculi. ephe. iiii. quosdam quidem posuit apostolos. Septimum beneficia conferre. ut hic. assistens pontifex futurorum bonorum. Omnia fratribus assimilari. Octavum cuncti reconciliare. sup. ii. debuit per omnia fratribus assimilari. ut misericors fieret et fidelis pontifex ad deum. ut repropitiaret delicta populi. Ro. v. cum. n. cum inimici essemus reconciliati sumus deo per mortem filii. tc. Nonum. xxv. accepistis a sancto tc. Nonum consummare. i. Io. iii. vos unctionem

Ubi dicitur consultus deus. vel amplius

quadam

b

r.

Si enim sanguis hyrcorum. Hic probat a minori. quia scilicet nos redimere potuit. Et primo ponit quod minus. Secundo quod est maius. ibi. quanto magis sanguis.
In prima tangit tria. primo mundum legale in sanguinis aspersione. secundo munus [illegible] in sanctificatione. Tercio mundi
cicitate in carnali emundatione. Sic est. Si enim sanguis
hyrcorum aut taurorum et cinis vitule aspersus inquinatos
et aque. qua sanctificabantur in mundi. per cinerem autem
vitule intelligitur aqua expiationis. Accipiebatur enim vacca
vitula rufa in qua nulla esset macula et que non portasset
iugum et obmolabatur extra castra. et cum pelle et fimo et
postea plures cineres miscebantur cum aqua et sic fiebat
aqua expiationis. qua sacerdos aspergebat populum et sanctifica
batur ab irregularitatibus legalibus. ut possent ingredi
tabernaculum. et significabatur aqua ista baptismalis que
cinis vitule rufe combuste i. virtutis passionis domini
aqua baptismi passionis sua virtute. Sic inquinatos hic inter
animas aspersus qui significabantur solum fetorem passione
christi inquinatos sanctificat quod ad peccata legale
levi. et facit a corpore macula lepre. scilicet mundos ostendendo.
lev. xiiii. ipse dico valens ad emundationem carnis. i.
pene carnalis. Sanctificat enim omnis. i. alia qui mortuum
tetigisset immundus erat. vii. diebus. ut non liceret ei in
gredi tabernaculum per aspersionem. i. aque expiationis
mundicabatur. de hoc. Hic ponit quod maius est. scilicet

Quanto magis sanguis christi. scilicet passione
christi. ubi implevit quod prius secta vacca. quia usque ad
sanguinis effusionem obediens fuit. quod per spiritum sanctum. scilicet
levi. quod semetipsum obtulit. Innocenti. quod immacula
tum. Utilis et quantum ad amotionem mali. quod emundabit
conscientiam et quantum ad operationem boni. quod ad serviendum deo. Sic
est. quanto magis. quasi. si ita fecit sanguis hyrcorum et cinis
quanto magis sanguis christi. qui semetipsum non aliam hos
tiam. ut alii pontifices immaculatum. quasi agnum.
exo. xii. i. sine peccato. quasi agnus. incontaminatus et immacu
latum christi ihesus obtulit deo voluntarie. ysa. liii.
oblatus est quia voluit. obtulit inquam per spiritum sanctum dictante
sicut se offerret. ysa. xxx. cum advenerit quasi flumen vio
lentum quod spiritus domini cogit. ut obtulit semetipsum in
mactatum et hoc per spiritum sanctum quibus immundant in eum de
scendit. Et significavit. ysa. xi. requiescet super eum
spiritus domini. quanto magis dico sanguis emundabit
i. perfecte mundabit conscientiam nostram. non tantum carnem ab
operibus mortuis. i. a peccatis. que dicuntur opera mortua
quod ledunt interius. vel carent integritate. aufertur in
tangere. ro. vi. stipendia peccati mors. immu
dantia quanto et inmundicia per fetorem. quod et res munc
quod ab operibus mortuis. Emundabit inquam et hoc
ad serviendum deo viventi ad dilectionem per dolorem.
quibus similabant peccatum. qui sunt dii mortui
caps. xiiii. a prima mortuum rogabat lo. ibi. de peccatis

Et ideo novi testamenti. Hic
ponitur supereffluens hostie christi. scilicet tes
tamenti novi confirmacio. ubi primo ostendit quod
mors christi fuit confirmativa novi testa
mento. probat hoc ex testamento humano. ibi.
ubi testamentum enim. Tercio idem confirmat
ex veteris testamenti unde nec primum quidem
sine sanguine. In prima ostendit confirmationis
novi testamenti duplicem effectum. primus est
remissio culpe. secundus adeptio glorie. ibi.
repromissionem accipiant. In prima dicit
remissionem culpe tangitur tria. scilicet remis
sionis actor. convenienciam quod novi testa
menti mediator. modum sufficiencie. quod mor
te intercedente. actus expediens. quod in redemp
tionem earum prevaricationum. Sic est. et ideo.
i. quia christus semetipsum obtulit et ideo novi
testamenti mediator est. i. medius mediator inter
deum et homines. et hoc est mediator sicut quod
deus et homo et mediatorem amicabilem. quod proprie
terrenis. ut in hoc sunt. i. mortalis cum hominibus
et iustus cum deo. Mediator inquam et homo
qui vocati sunt. i. electi a deo. electi enim
Est enim duplex vocatio dei. scilicet predestinationis
de qua ro. viii. quos predestinavit hos et vo
cavit. et est vocatio presentis iustificationis
de qua mt. xxiiii. multi vocati et pauci electi
de primo loquitur. Ut accipiant remissionem
eterne hereditatis. i. hereditatem etiam sepe promis
sam. de qua ps. cum dederit dilectis suis somp
num ecce hereditas domini. Sic accipiant in
quam et hoc morte. sicut quam lex non iuvat [illegible]
cedente. i. interveniente in redemptionem
nem et complecionem. morte dico quod necessaria
erat in redemptionem earum prevaricationum
que erant sub priori testamento. i. quia lex suggerebat
occasionaliter non causaliter. prevaricatio vero
ipse est transgressio legis. vel omni decotione
legis erant quidem peccata. sed non ipse prevari
cationes. nisi large sumatur dicit ambrosius. peccatum
est prevaricatio legis divine. data autem le
ge peccata dicuntur ipse prevaricationes. ro. iiii.
ubi non est lex nec prevaricatio. Hic probat
Ubi enim testamentum. quod mors
christi fuit firmativa novi testamenti ex
testamento humano. ubi primo ostendit quod ad confirma
tionem testamenti humani mors requiritur. secundo pro
bat hoc. quod solum morte confirmatur. ibi.
testamentum. i. in mortuis. Sic est. ubi enim
quia et bene morte intercedente mediator
est novi testamenti. ubi enim testamentum est mors
necesse est intercedat testatoris cum confirmatio

ni ad hoc quod sit firmum ambulatoria est id est voluntas hominis usque ad mortem. vivi usque ad ingressum potest mutari semper. Hic probat quod testum

**Testamentum enim in mortuis** morte testatoris confirmatur. vel sicut potest tenere ibi **alioquin nondum valet.** Notandum quod testum id est in mortuis scilicet testatoribus id est per mortem testatoris confirmatum est alioquin si non intervenerat mors nondum valet testum valore scilicet immutabili tamen efficaciam dum vivit qui testatus est id est qui condidit testum. Et dicitur non dum valere testamentum quia potest mutari. quia non dum aperitur. quia non potest ex eo heredi[tas] adiri. quia non potest ex eo legari legatum hereditas adiri. quia non potest ex legatum peti.

Hic queritur super illud pontifex futurorum bonorum glossa dator non presentium. contra deus est dator omnium bonorum. Sed non presentium intelligendum est solum. Item sicut illud inquinatos sanctificat glossa temporali munditia a lepra. contra talis sanctificatio miraculum est. Sed sanctificare contra non inquinatum efficacie sed [illegible] hic ad communionem sacramentorum reducendo.

Item sicut illud ab operibus mortuis glossa a peccatis. contra peccata non habent apertam [illegible] ad mortem. quare non possunt dici mortua. dicitur metaphorice non quia careant quia carent [illegible] est quia [illegible] [illegible] habemus. Item sicut illud ad finem quod credentes in eternum glossa contra finem [illegible] quod sit fides non praecedit baptismum contra etiam non praecedit parvulis qui possunt credere. Sed baptismum non praecedit sed fide [illegible] sicut in adultis vel aliena scilicet ecclesie sicut in parvulis. Item sicut illud novi testamenti mediator glossa mediator dicitur inter deum et homines. contra medium differt ab extremis. Christus est deus et homo. Sed medium ad deum vel conveniens [illegible] cum utroque extremo vel participatione cum utroque sicut est in virtute et vitiis. Item sicut illud eorum prevaricationum glossa tunc sunt non tamen [illegible] peccata ut salvari non possent [illegible] nobis ingrederentur debitoribus mortis. contra [illegible] quod fuit alius modus liberationis ut re deo possibilis. Sed alius salvari non poterat de iure stricto scilicet per iustam congrue satisfactionis [illegible] alius de relaxatione [illegible]

**Unde nec primum quidem sine sanguine.** Supra probavit quod per mortem Christi confirmatum novum testamentum ex sui antecedentis confirmatione veteris testamenti. vel primo quod veteris testamenti confirmatum fuit sanguine. Sed quod hoc habet legis auctoritate ibi **lecto enim omni mandato.** Tertio addit quod tabernaculum dedicatum est sanguinis aspersione ibi etiam tabernaculum et omnia vasa. Quarto quod omnis legalis emundatio fiebat sanguinis effusione ibi et omnia pene in sanguine. Notandum quod vii. quod testamentum confirmatur morte testatoris. viii. quia est ut primum quidem testamentum scilicet vetus dedicatum est id est confirmatum sine sanguine in signum futuri testi novi quod [illegible] sanguine confirmandum erat. Hic probat quod prius

**Lecto enim omni mandato** auctoritate veteris testamenti in qua auctoritate tangitur quadruplex aspersionis antique. Primo effectus quod moyses lecto mandato. materia quod sanguine vitulorum et hircorum. forma quod ipsum librum et omnem populum aspersit. finis quod hic sanguis testamenti et cetera. Notandum quod lecto id est [illegible] prius omni mandato legis scilicet moralium ceremoniali et iudiciali. hec enim erant tria genera mandatorum in lege de quibus deuteronomii vi. hoc sunt illa et ceremonie atque iudicia que mandavit dominus deus vester. Lecto inquam a moyse universo populo. sicut habetur exodi xxiiii. accipiens ipse moyses sanguinem vitulorum xii. que immolaverat a senioribus et hircorum de hircis cum non legatur. Sed cum sanguine [illegible] creditur quod sicut sicut tabernaculi purificatio levitici xvi. sanguinem dico cum aqua mixtum quod significat ablutionem futuram per aquam baptismi virtute passionis Christi. unde et de latere Christi exivit sanguis et aqua. Io. xix. in baptismo enim fit redemptio a pena per sanguinem Christi. ablutio a culpa per aquam et cum lana coccinea et ysopo de quibus [illegible] aspersio non invenitur in lege quod ita factum sit. sed tamen credendum est ita factum. lana in signum quod ministri esse sicut debent per hoc asperso[rum] debent [illegible] conformes passi[onis] domini quod significatur in lana coccinea sicut enim de lana ovium quod significatur in lana coccinea. sicut enim de lana fit vestis que homo induitur et ornatur sic exteriori [illegible] homo ornatur. Debet et cum hoc [illegible] humilitatem inclusam quod significatur in ysopo que est herba humilis. per ysopo ad [illegible] [illegible] accipiens inquam hec ipsum librum aspersit in signum confirmationis testamenti et omnem populum in signum future redemptionis per sanguinem Christi dicens sicut est in [illegible] [illegible] per [illegible] legalis aspersionis sanguinis dicens hic sanguis testamenti confirmator est simple testamenti dico quod mandavit ad nos deus [illegible] mandavit cum quasi ad absentes. absentibus enim cum est illud testamentum [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] scilicet moyses accendit exodi xix. Sed testamentum novum presentibus datum est discipulis in [illegible] [illegible] dominus sicut ibi dicitur. dicit Matthei xxvi. hic est calix novi testamenti in meo sanguine. Notandum quod sanguis Christi delicta [illegible] multiplicem habet efficaciam mortis id est peccatores ad [illegible] de malitia

penitentes ad confitendum de venia confidentes
ad pugnandum. Qui in acie pugnantes ad con-
plandum celestia. contemplantes ad perveniendum
ad premia contemplata. Commonet quoque sanguis
Christi. Fugatur latro .vii. Ubi greditur qui palam
primo fratres ad primam. sicut viso prabulo cor
se operient. Job. xvi. Circumdederunt me ... sanguine
mortem .ii. Leo quanto plus eum sic considerata sanguis
Ad dolorem contritionis nos excitat visio cruci-
nis ex effusione. ... primi ... peccator. ...
.xlii. ... nobis. nolite peccare in pu-
mi. an sanguis eius exquiritur ex ... adventante
quis laudit sanguis agni. Festinat in firmi-
ad pudicitiam confessionis infirmus ... exige
alium medici solicitus consulit medicum. sic peccator
confessorem viso sanguine. Justa. xii. accessistis
ad sanguinis aspersionem melius loquentem. i. loquen-
dum. quam Abel ex illo qui ... confessus est peccatum suum prodere.
Ad laborem satisfactionis nos. Redditus. inde placa-
ut fuerit divinum patre manum ad operandum mone-
tur ad sile. sicut ... manus immo sanguine ad
satisfaciendum pro nobis mortem nos ad sile. apocalypsis xii.
Exercitus enim vestem aspersam sanguine ... x-
tus celi sequebantur eum. hoc etiam significabatur. quod ex
xii. ... in passione ... pene ... in quo
significatur contritio. commmenta apta ... con-
fessio multa ... in quo satisfactio.
Reddit penitentes ad confidentiam habendam
tis ab amico beneficiis in maioribus confidit de ha-
bendis minoribus. ... sibi dedit sanguinem confi-
dando ... venia ... Justa. ... pro re-
fiducia ... in .i. ... ... Cum .ii. ... suis gr-
expulit consideracione ... ... sicut in mundo ... offe-
rre ... sanguinis. Tulit ... ... ... .i. ...
... ... confidentia ... ... ... dedit ... quod deus ...
effusionem sanguinem. apocalypsis .i. dilexit nos et lavit nos a
peccatis nostris in sanguine. Filium ... ... nos in sanguine.
Exemplum de ... ostenditur. Penitenti ...
Conciliat offensum confidendum est quod pater ... ...
dedit filium sanguinem ... ... placuit ...
ipsum reconciliari. Lectus. ... ... ... ...
Exsolvit penam quam ... ... ...
computare ... quoniam ... ... ...
.ii. ... nos quod postea ... qui ... ...
sit ... i. ... non corruptibilibus auro ... Det
... ... ... passione ... inclinavit capud
in signum remissionis offense ... ... ... ...
in signum ablutionis ... ... ... in signum
redemptionis pene. ... xxxvi. pro nobis ef-
Tertio confidentes mortem ad pugnandum exemplum
... que ... filius ... ... ...

... ut acuerent eos. ... ...
viso sanguine Christi quando pugnam ... primi
.i. Mach. vi. ostendit elephantis. ... ...
... ad aggrediendum. Viso
enim vexillo et domino primo surgente collig-
unt ... vires suas. et ... ... ... ...
... apocalypsis vii. ... ... .i. ... ... ... ...
Confortat ad sustinendum domino sustinente
ad ... sustinere ... sustine-
re ... paupertatem ... Justa. xii.
recogitate enim ... ... ... p.
Roborat ad triumphandum pugil ... ...
... per sanguinem ... effundere sini
apocalypsis xii. ipsi vicerunt illum ... propter sanguinem
agni. ... ... Ponere primo ...
Quarto pugnantes mortem a contempla-
ntis ... ... ... sanguinis confidit
bestiam ... Job xxxix. pulli ...
le. ... ... hoc quis. ... ...
Clarificat et dirigit aspectum ... ... ...
ex de longinquo et sanguine ... ...
... ad ... ... ... ... ... ...
... et sanguine ... ... sanguis ...
dirigit oculos ad ... ... ...
... ... ... ... ... ... ...
nos. ... ... viso ... ...
... effectum voluntatis ad ...
... ut ... ad ... ... est
... qui sanguinem ... et ...
nos. Jo. vi. caro ... ... ...
... ... de ... ad ...
est ... filii et Christi sanguine suo ...
regnum ... ... ... ...
... .i. Jo. i. ... ... testimonium ...
... ... ... ... ...
... ... passionis. ... ... debito
... contemplantes ... ad ...
... ... ... lev. xe
vii. ... .i. vita hominis in sanguine est. ...
... in ... ... ... ...
... hoc. quia sanguinis ... non ...
Eripit anima ... ... effusionem
... ... hominis ... ... ...
... ... zach. ix. ... ...
Protegit ab omni malicia quod signum ...
xii. ... ab ... ...
viso sanguine agni ... ...
Introducit ... est. ii. ... ad ...
... apocalypsis ... qui lavant stolas suas
... ... ... ... ...
quod penitens ... ... ... ...
... ... in effusione sanguinis.

xpi pactum valde servit. Ideo q. inna
vauit est adiu p hilete intromi padysi
n quis contempnens deo xpm t pollutum ducens
de sanguinem eius. cogitat eam r dni gla
dui extreme. vii hic y assistens tc.

**Et tabernaculum** Hic et addit q
tabernaculum dedicatum est sanguinis asp
sione. Exo hoc de tabernaculo. Fo ce
vasis quibus ministratur in eo. ubi **omnia**
... et tabernacula. q. Ita testamentum
confirmatum est sanguine nec solum hoc sed
tabernaculum q post testamentum in lege dei
unus erat tonsura vasa ministerii. i. q pti
nebant ad ministerium tabernaculi similiter asperg
sanguine in signum q etiam sanguine sacri
canda erat tonsura vasa eius. i. omnia fide
les quidam vasa. ij. ch. ij. In magna
domo non solum sunt vasa tc. Hic nota asp
sio tabernaculi non fuit confirmatio testa
menti q non dum adhuc factum erat tab
naculum q post modum factum fuit. vii primum
factum fuit exo. xxiiii. et levi. xvi. in die puri
ficationis. Hic o generaliter legalem mundationem

**Et omnia pene** Hic fiebat sanguinis
effusione. v. ponit primo propositum. ibi
et sine sanguinis. Et omnia. q. asperge
bantur predicta sanguine et quia omnia
pene secundum legem in sanguine mundantur pe
ne. Dicit q quedam vasa aqua sola mundab
antur. vel sm ... pene dicit q in ... 
ex illa mundatione vel pene. d. q p aqua ex
piationis alium fiebat mundatio sine sanguine
de novo effuso aqua. n. expiationis fiebat
de cinere vitule rufe ... delibat
sanguis eius et deinde comburebatur ...
... aqua et fiebat aqua expiatio
nis q mundabant p totum annum et sine sangui
nis effusione. i. sine sanguine effuso ... 
vel aut non fiebat remissio peccati in vete
re. Ubi ergo sanguis alienus effusus fuit
confirmatio veteris testamenti. quanto plus
sanguis xpi effusus est confirmatio novi

**Necesse est ergo exemplaria.** Hic ...
effectus sanguinis xpi. s. eterne mundatio
v. d. primo hostie hostie q x oblate effi
catiam. Fo eius de sufficiam. ibi. ij. ut se
offerat. Hic eam non esse iterandam. ibi. **Aliquo**
**admodum statutum est hominibus.** In prima primo
ostendit q p hostiam x. fit mundatio celes
tium. Fo. plus hoc personam. Sic ergo. ibi.
non enim manufactis. Supra posuit. quod in
dabant legalia. Fo celestia. Hic dicitur ne
. q. q. lex in principio et quaproptes ita necesse
est exemplaria quidem. i. figuras cele

tium tabernaculum. s. et vasa legalia. his.
predictis mundari. Coriglie. sed ipsi celestia sig
nificata per ista. s. eternum mundari super meli
oribus hostiis quam istis. i. hostia x. q ex quo
acione ad signa plura precedentia in lege
pluraliter designant. q ponit illas legales
hostias singularium. Hic probat quod dixit sunt

**Non enim in manufactis.** v. multi
...t. ea primo signate tabernaculi intinctus q
ubi non intrant ihc. Fo ubi. Tertio tabernacula
intrans. ibi. sed in ipsum celum. Tertio introeu
di fructus. ibi. ut appareat nunc. Dicit ergo non
enim. q. r ne p hostiam xpi mundantur celestia
q xpi ab eterni tc. Non. n. in manu tc. sed
sic non. n. q. sic hostia xpi melior est quam ille
veteres hostie q p. Non enim ihc intrat p
propriam hostiam x in sancta manu facta
. i. in sancta et in sancta sanctorum que sunt tabernaculi
exemplaria. i. figure verorum. i. celestium. sed
in ipsum celum non figuratum. Celi nostri domus
quidem ihc assumptus est in celum. Introiuit
autem ut appareat nunc per continuationem. tunc
hoc tempore. vultui dei p nobis. s. ad inter
pellandum. Supra. vii. accedens per semetipsum
ad deum. Sic veniens ad interpellandum p nob.
amandum dicit et magister qui umbra et figura
animo nec. tunc et feliciter apparuit ipse
nobis intercedit et sic mundat eatum ab igno
rantia ab impotentia et malitia. Neque
**Neque ut sepe offerat.** Hic o hostie
xpi sufficientiam. v. primo d. q x p pluries
offerre hostias non oportuit. Fo q semel
sufficienter oblata. ibi. nunc autem semel in con
summatione. In prima proponit. q eam iterare
non fuit expediens. Fo probat hoc ducendo
ad inconveniens. ibi. alioquin oportebat.
Dicit ergo neque. q. Ita intrauit. ut appareat vul
tui dei p nobis. nec ita quod appareat. s. ut. sepe of
ferat semetipsum. i. sepe patiatur quasi ad
... legalis qui non potest se offerre nisi
... sancta sanctorum p sig
nos annos in sanguine alieno. s. victorum
et hyrcorum. ut habetur exo. xxx. et levi. xvi.
et supra. eodem alio qui. si oporteret eum sepe offerre
oporteret eum frequenter pati incipiendo
ab origine mundi. q ex quo passio incepit
prima quidem ... die fuit passio angeli non
et hoc passio oportuit. q erat inremeabile sed
sexta die fuit passio hominis. tunc aut illud rep
di origo mundi. Hic o q sufficienter ob
**Nunc autem semel.** tulit. v. sufficiam
omnium dicit ea videlicet opportunitas temporis perfec
tio sive caritas operis utilitas sunt. opportunitatem
temporis ostendit dicendo consummatio. q nunc

consummacio. quia in consummatione seculorum illud quod in di-
gentes in presenti. uel expedit differri. oportu-
nius est hec sibi. probatione oportet sic ostendit duo op-
aticis profuit. quia semel. utilitatem huius ostendit
duo destructio peccati. quia ad destructionem peccati. et modus
destruendi. quia per hostiam suam. Glossa. mi-
ater nec est peccatum uidens. quia apparuit semel per hos-
tiam suam. id est per hostiam suam semel oblatam
non per alienum sanguinem. sicut pontifex legalis. ap-
paruit mundo in consummatione seculorum. id est in fine seculorum. i. cor.
x. nos sumus in quos fines seculorum deuenerunt. et hoc
ad destructionem peccati. ut scilicet reatum dimittat. non
ut fomes non dicatur. [illegible] oblatione xpi

Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori
[illegible]. et ad hoc ostendendum primo ponit ex-
emplum. secundo applicat. ponit ibi. sic et xpc.
exemplum ponitur quoad duo. quo ad mor-
tem scilicet et quo ad aduentum ad
iudicium. ibi. post hanc autem iudicium. similiter
applicatio fit quo ad duo. primo quod ad xpm
in primo aduentu. cum mori oportuit. secundo
in aduentu. secundo immortalis apparebit. ibi. secundo
sine peccato. Glossa. et quemadmodum statutum est ho-
minibus semel mori lege scilicet nature destitute
non instituente. gen. ii. quacumque die comederis ex
eo morte morieris. Ieronimus. secundo. viii. corpus quod
mortuum est propter peccatum. uiuit et enoch et
elias ab hoc statuto non eximuntur sed non
moriuntur. uidebantur. apo. xi. post hoc autem scilicet
semel mori restat iudicium generale. semel enim
mori est eis sed iudicium precedere de quo. ma. xv.
v. sic eadem scilicet necessitate et lege nature et xpc semel
non sepe oblatus est. statutum id est necessitate quia
decretum non est transgressus. sed in illa parte legem
quia ceteris oblatus uidetur ad multorum quo
ad efficaciam. sed ad omnium quo ad absolutam suf-
ficientiam exhaurienda peccata. quemadmodum abyssus
inundauit. osee iiii. maledictum et mendacium et ho-
micidium et furtum et adulterium inundauerunt. Et
de quo oblatus conueniens. quia xpc sufficiens. quia se-
mel oblatus expediens. quia ad exhaurienda
peccata conueniens. quia multorum. ostendit non salutem multis in
omnibus. secundo id est in secundo aduentu ueniens ad iu-
dicium. sine peccato. id est sine similitudine carnis peccati. non
enim ueniet in infirmitate. sed in maiestate.
luc. xxi. tunc uidebunt filium hominis uenientem in
potestate magna. et nisi sine peccato. id est sine hostia.
pro peccato. et non erit hostia peccati sed remunera-
tor. ma. xx. redde illis mercedem. Suam appare-
bit qui scilicet in primo aduentu quasi latuit. unde
de nocte uenit. cap. xvi. dum medium silentium
et cetera sed tunc apparebit. quia tunc sicut fulgur ueniet. luc.

xvii. apparebit inquam exspectantibus se per
certam spem. et hoc in salutem eorum. scilicet et in-
de ysa. xxx. beati omnes qui exspectant
te. et luc. xii. et uos similes hominibus exspectan-
tibus dominum suum. qui te et cetera. Glossa. ueniet ad
iudicium [illegible]. quia sine peccato peccatores
quia apparebit. finaliter exspectantibus ui-
delicet. quia in salutem. Glossa. Hic queritur super illud sanguinem
neminem aquam glossa. supponitur ac passio simul
sint aliud sine aliud non ualet. contra. in articulo
necessitatis saluatur quis sine aqua. uirtute
passionis. secundo. glossa. non est necessitas que excludit
baptismum. sed contemptus baptismi. Item
super illud sine sanguine non fit remissio. glossa.
per actus expiacionis fiebat aliqua remissio
peccatorum. contra. quia actus expiacionis ostendebant et
[illegible]. secundo. glossa. loquitur de remissione quo ad
penam legalem et reconciliationem. non quo
ad culpam. Item super illud quemadmodum
pontifex. glossa. idem xpc est sacerdos. rex
et hostia. contra diuersitas debet esse inter regem
et sacerdotem. et hostiam que offertur. secundo
differentia est non secundum idem. sed rex secundum
diuinitatem. sacerdos secundum humanam. hostia secundum car-
nem. Item super illud ad destructionem peccati.
glossa. ut minimum non dicitur. contra. nec
non dimittatur. quia peccatum. uoluntate non
necessitate. secundo. dimittitur non ad culpam. sed ad
penam decretam in simbolo. Item statutum est
hominibus semel mori. contra. lazarus et multi alii
mortui sunt pluries. secundo semel mori ex communi
statuto est. sed pluries ex speciali et dispensa-
tione. Item super illud. sic et xpc. glossa eadem
necessitate. tunc nec. contra. xpc non habuit necessitatem
contra nos. glossa. eadem necessitas est in ge-
nere non in specie. ut eadem est in homine. Item super
illud ad exhaurienda multorum peccata. glossa. illa
hostia sufficit ad exhaurienda peccata multorum
non omnium. contra. hostia infinita sufficit pro in-
finitis. secundo sufficit de se. sed defectus est ex parte
reproborum. Item super illud exspectantibus se in
salutem. glossa. quia non ex necessitate. sed uolunta-
te pro peccatis eorum mortuus est. contra. assumpsit
omnes defectus nostros. ergo necessitatem moriendi.
secundo. intendit excludere necessitatem contrahendi que est
in nobis. sed non uoluntarie assumptam.

C X

Umbram enim habens lex et cetera. Ostendit
superius sufficientiam et perfectionem noui
testamenti per comparacionem ueteris et noui. ex parte
ministri. pontificis. figure. tabernaculi. templi.
hic ostendit hoc idem per comparationem
legalis sacrificii. quam propter pluralitatem. ...

...

ex offerentium sanctitate. Secundo ex diuina repletione
Ideo ingrediens mundum. Tertio ex sacrificiorum
frequenti iteratione ibi: Et omnis quidem sacerdos presto
est cotidie. In prima infirmitate quod ad offerentes
ostendit dupliciter. Primo quia per sacrificia legalia
non fiebat eorum [illegible] mundatio. Secundo quia fie-
bat sola peccatorum recordatio ibi: Sed in ipsis comme-
moratio. In prima primo affirmat. Secundo probat
ibi: alioquin cessassent. In prima de lege [illegible]
affirmat tria. Primo quod habet obscuritatem in signi-
ficando, cum laborem in operando ibi: per singulos
annos, [illegible] impotentiam in iustificando ibi: numquam
potest. Umbram. Quia ita fuit oblatus semper
et exhauriendus peccata, et hoc utique necesse erat
quia per legem non poterant exhauriri. Cum quod
lex habens umbram id est tenuem et obscuram simi-
litudinem. Non sic in noua lege [illegible]
dicitur Ier. vi. Ve nobis quia declinauit dies quia
longiores facte sunt umbre vespere. In [illegible]
[illegible] non sunt [illegible] sic [illegible]
[illegible] umbram dico futurorum
bonorum que futura erant, et modo exhibita
[illegible] non autem habens [illegible]
[illegible] rerum id est perfectam speciem [illegible]
[illegible] umbra [illegible] est [illegible]
in differens [illegible] accedentes [illegible]
[illegible] alios [illegible]
accedentes dico per singulos annos [illegible]
frequenter accedunt accedentes [illegible] ipsis
[illegible] hostiis [illegible] lex [illegible] offe-
runt sacerdotes [illegible] indicitur
[illegible] xxix. [illegible] offerebant frequenter quia per
singulos annos [illegible] eisdem hostiis [illegible]
[illegible] quia indeficienter [illegible]
[illegible] lex [illegible] ad [illegible] offerentes
umquam tales hostias [illegible] frequenter iustificarent.

Alioquin cessassent. Hic probat quod hostie
[illegible] medicina [illegible]
morbum non est [illegible] sed oblationes le-
gales frequenter iterabant [illegible] non [illegible]
[illegible]. Et hoc est quod dicit: alioquin [illegible]
[illegible] accedentes cessassent offerri
[illegible] hostie [illegible] semel id est perfecte mun-
dati per [illegible] hostias non haberent ultra conscientiam pec-
cati [illegible] ut eius expiatione non amplius
offerrent. Sic medicina [illegible]
[illegible] non apponitur. Secundo quod per sa-
Sed in ipsis commemoratio. Sacrificia lega-
lia fiebat sola peccatorum commemoratio [illegible]
[illegible] ibi recordabantur peccata. Secundo quia [illegible]
[illegible] recordata ibi: impossibile enim est. [illegible]
[illegible] quia [illegible] hostiis non fiebat peccatorum re-
missio. [illegible] in ipsis hostiis per singulos

annos oblatis fit commemoratio peccatorum [illegible]
non amotio [illegible]
[illegible] id est [illegible] memores
[illegible] peccatorum et sic quererent medicinam. Impossibile
quia [illegible] fiebat peccatorum commemoratio non [illegible]
motio. Impossibile est enim sanguine taurorum et hir-
corum. Quia utique sanguis est [illegible] sibi
[illegible] impotentia. Sic [illegible] aque
in baptismo auferre peccata. Sed totalis sanguine
[illegible] Ber. i. per i.

Aliud quod lex uetus umbre comparatur [illegible]
Primo quia ex defectu radii solaris habet ortum. Io.
Iob. iii. Non illustretur lumine obscurent eum
tenebre et umbra mortis. Sic tempore legis non
ortus sed ortus erat sol iustitie. Ysa. ix. Populus
qui ambulabat in tenebris. Vbi [illegible]
Secundo quia apta est ad [illegible]. Iob. xl.
in secreto [illegible] in locis [illegible] protegitur [illegible]
umbram eius. Sic lex obscuritate [illegible]
[illegible] habebat [illegible] noctis. Ro. xiii. Nox precessit.
Tertio quia prestat refrigerium. Ysa. xxv. [illegible]
[illegible] ab estu. Sic Ionas sedebat in umbra
Ione [illegible]. Sic in lege frigidos [illegible] ad bonum operandum
[illegible] xliii. Frigidus uentus aquilo
flauit. [illegible] sicut [illegible]
Quarto quia in distinctione [illegible] corporis sui
[illegible] umbras [illegible] uidet quia
[illegible] sic lex in distinctione [illegible]
[illegible] figurabat quia [illegible] Ro.
x. [illegible] i. Cor. x.
Quinto quia causa est [illegible] Iob. xxiii.
Subito apparuit [illegible] arbitrantur umbram mortis
sic lex [illegible] timore [illegible]
[illegible] eos qui timore mortis per totam uitam
erant obnoxii seruituti.
Sexto quia deceptiua est [illegible] uii
Sap. xv. Non enim in errorem induxit [illegible]
picture. Sic lex de legalibus operibus [illegible]
[illegible] Ro. xiii. Ex operibus legis non iustificabitur
omnis caro. [illegible] quia nunquam potest.
Septimo quia mobilis est ad [illegible] Iob.
xiiii. quia flos egreditur [illegible] Sic lex ad
tempus durare debebat [illegible] donec radius
solis [illegible] translatio [illegible] sacer-
dotii necesse est legis translatio fiat. Corpus
Ideo ingrediens mundum [illegible]
[illegible] sacrificii legalis ex offerentium in-
[illegible] idem [illegible] ex diuina reple-
tione [illegible] auctoritate. Secundo
ponit eius ad [illegible] ibi: Sup[ra]
dicens [illegible] In auctoritate [illegible] Primo
[illegible] sacrificii repletione. Secundo [illegible] in-
ductione ibi: tunc dixi ecce uenio. [illegible]

sacrificii repulsionem ostendit dupliciter. primo
ad indigniora. secundo quoad digniora. ibi
holocaustomata pro peccato. In primo primo
tangitur repulsio veteris sacrificii. secundo tempus repla
cionis. scilicet in adventu novi. ibi corpus autem ap
tasti. Dicit ergo. Ideo quia talis hostia non sufficit
Ideo ad hoc consummandum ingrediens mundum. Ipse
filius per carnis assumptionem. quamvis prius erat in mun
do erat et mundus etc. et post in ipsa venit. dicit
loquens scilicet patri hostiam de animalibus et oblationem de
ceteris rebus noluisti. o pater a tempore passionis
corpus autem quod omnibus sacrificiis preeminet. quod simul
in se est omnium sacrificiorum. sicut optimus innocens
et mundus aptasti mihi. id est aptum ad offerendum reddidisti
quod passibile et mundum. holocaustomata quod non solum
indigniora noluisti. sed et holocaustomata que
erant digniora que incendebantur deo sicut habetur levi.
vi. vii. et holocaustum dicitur ab holon quod est totum et cau
ma quod est incensio. pro peccato. id est oblata pro peccato. hoc
dicitur quia non omnia offerebantur pro peccato. sicut habetur levi.
vii. non tibi placuerunt. a tempore scilicet passionis christi.
scilicet secundum quorundam post divulgationem vel evangelii
sui. Hic exprimitur novi sacrificii introductio

Tunc dixi. ecce ubi determinat. primo temporis
opportunitatem. secundo causam motivam. ibi in
capite libri. Dicit ergo tunc scilicet quando talia tibi
displicent et corpus aptum mihi dedisti. dixi non verbo sed
facto. ecce venio. id est veni ad offerendum me. ysa.
xxv. dixit in illa die ecce deus noster iste et hoc
ut faciam voluntatem tuam de salute hominum quod
lex facere non potuit. et hoc quia in capite libri etc. hoc
dupliciter legitur. uno modo de libro increato. scilicet In ca
pite libri. id est in consilio dei quod est caput meum scilicet
quia homo quod caput christi deus. i. cor. xi. qui quidem
sic liber dicitur quia gravis. ysa. xxix. sicut et liber cum
devictus etc. In capite quidem huius libri. id est in consilio dei
scriptum est de me. id est immutabiliter ordinatum me
scilicet pro salute hominum offerendum. Secundo modo legitur
de libro creato. sic In capite libri psalmorum. scilicet
qui simpliciter liber appellatur propter usum frequentiam
et propter scripture dignitatem. id est in primo psalmorum
psalmorum qui est caput omnium psalmorum. scriptum
est de me ut facerem voluntatem tuam non meam.
ibi n. dicitur In lege domini voluntas eius etc. unde
non mea voluntas sed tua fiat. Ostendit quod corpus
christi fuit optime aptatum. Et ratione sanctitatis
primo. quia in ipso conceptu statim fuit creatum et si
gnatum. Jere. xxxi. mulier circumdabit virum.
Secundo. quia opere spiritus sancti sanctificatum. luc. i. quod enim ex
Tertio. quia divinitate unitum. et repletum. col.
ii. In ipso inhabitat plenitudo divinitatis corporaliter
Quarto. quia animae repletum in illo corpore. In

in nobis non corpus quod corripit aggravat animam
Superius dicens quia hostias
hic subdit auctoritatis ad propositum adaptationem.
vel expositionem. Et ostendit primo sacrificiorum
testamentorum commutationem. secundo commuta
tionis utilitatem. ibi in qua voluntate san
ctificati. In prima facit duo. primo replicat
veteris testamenti repulsionem. secundo novi introductio
nem. ibi tunc dixi. Tertio explicat testamenti com
mutationem. ibi aufert primum ut. Dicit ergo
superius. quia ita non solum notat hic auctoritas
hostie legalis insufficientiam. sed et translatio
nem veteris testamenti. Superius enim dicens
ipse dei filius per prophetam. quia hostias
de animalibus et oblationes de ceteris rebus et holo
causta quod cetera incendebantur noluisti
quantum ad indigniora. scilicet hostias et oblatio
nes placita sunt tibi quantum ad digniora
scilicet holocaustomata. que tamen secundum legem
offeruntur. hoc ideo dicit quia ideo deo displicebant
devote. quia non offerebantur secundum legem. et dicens
et hoc tunc dixi ecce venio. quia mihi predicta
et displicent. Istud autem applicat apostolus nunc
ii. cor. vi. ecce nunc tempus acceptabile
venio inquam ut faciam voluntatem tuam.
hoc inquam dicens filius per prophetam. aufert
id est auferendum dicit primum quod sacrificium et hoc est
testamentum secundum illud. dan. ix. in dimidio
ebdomade deficiet hostia et sacrificium.
aufert inquam primum. ut sequens scilicet sacri
ficium et et testamentum statuat. id est stabile fa
ciat. mat. ult. ecce ego vobiscum sum omnibus
diebus etc. scilicet in sacramento altaris etc. In qua
voluntate. id est oblatione voluntaria sanctifica
ti sumus. id est deo facti propter purgationem et reconci
liationem. quia hec est voluntas dei sanctificatio
vestra. i. thess. iiii. sanctificati inquam per oblatio
nem corporis ihesu christi. Ipse enim pro nobis sanctifica
vit seipsum. Jo. xvii. per oblationem dico semel
factam. unde quotidie sit in sacramento
in commemoratione. luc. xxii. hoc facite
in meam commemorationem. felix hostia scilicet
christus que oblata est libaliter. quia in volun
tate. utiliter. quia sanctificati sumus. humiliter. quia
per oblationem corporis ihesu. sufficienter. quia semel
factam. In primo patientis affectus in secundo fructus
passionis. In tertio patiendi modus. In quarto
passionis virtus commendatur. Omnis
ingressio angelico diabolico et humano
Ostendit quod dei filius ingressus est
primo virginis uterum in incarnatione. sicut
sponsus thalamum ut aliquam sibi desponsaret

314

eze. xliiii. porta hec clausa erit et non aperietur etc.
Secundo consummationem hominum. sicut sator
agri ut excolat et seminet. postea intra-
vit ingressus nos deus et cetera. i. in-
gressus illius mandata etc. Tertio conclu-
Tertio passionis et ... in patibulum. sicut pu-
gil campum ut hereditatem recuperet. eze.
iii. surgens igitur egressus in campum et postea
Quarto sepulcrum. sicut lapis ... anu-
lum. sicut horreum. Job. v. ingredieris
in habundantia. sed dominus sepulcrum. sicut ...
Quinto limbum patrum. sicut sol aereum ...
carcerem ut captivum liberet. Je. xxxvii. In-
gressus est Jeremias in domum laci etc. ...
Sexto celum in ascensione. sicut ... in ...
peregrinus rediens suam domum ... lectum
ut quiescat et exultet. postea ingrediar
in locum tabernaculi ad ... domum ... 
Septimo cor humanum. sicut lux vel calor
et flammet. ... in multiplicatione ingre-
sus ille quis intellexerit. Hic queritur
aliquis ... et hostia nova perficit.
quod cessare differri debuit. Respondeo non offer-
tur iam in re sicut in figura factum est. Et
sacrificio. Et tum eo quod illam habent consum-
pta. Et illis potest inveniri in vita ista
... quod non habent consummationem ... i.
Jo. i. si dixerimus quia peccatum non habemus
etc. Respondeo. illis potest esse de suo consummatio mor-
talis ... quod illis potest esse sui consummatio per
ventura. sed potest esse sui consummatio etc. Et tum ibi
de glo. Et quod prima hostia nichil valebat
quia saepe offerebatur. Et si nichil valebat ad
consummandum. sed ad figurandum. Tamen in ipsis commemo-
moratio peccatorum fit. Et similiter in sacrificio
nostro ... nove hostie commemoratio peccatorum
fit et non ... ipsi purgatione sufficit. Respondeo
non est simile quia nova hostia non re-
petitur pro sua insufficientia. quia semper ea-
dem offertur. sed pro ... quia cotidie peccamus.
Tamen super illud hostias et oblationes noluisti.
glo. iam a tempore passionis. Et tamen
... xxx annos. quia lex et prophete usque ad Johannem
... xi. Respondeo usque ad Johannem ~~...~~ quia usque tunc
... sed quia usque tunc fuit in pleno
statu non diminuto. regnum celorum et evangelium
et regni evangelizatio predicabatur. Et ex tunc
... sine inclinatione ad casum quia et nova
lex ... Tamen super illud holocaustoma-
ta glo. a tempore passionis ceperunt illa
deo displicere. Et augustinus dicit in glo. Gal. ii.
quod adhuc licebat ea servari usque ad tempus

erit divulgata. Respondeo displicuisse dicuntur deo eo
tempore passionis quia fiebant spem in eis
ponendo. non si fierent quia ex reverentia sepeli-
endo. Tamen super illud et dicit glo. quod omnia
displicere vidi. Et per hoc venit. quod illa displicuit
respondeo per venit in carne. Christus in carnem venit
se optulit et simul sacrificia cessare. vel
glo. ecce venio ad me offerendum. Et quidem
**Et omnis quidem sacerdos presto est**
ostendit imperfectionem legalium sacrificiorum. primo ex offeren-
tium singularitate. secundo ex diversa replicatione. hic tertio
idem ostendit ex frequenti sacrificiorum iteratione. Et
ostendit primo quod sacrificium legale frequenter iterare
oportuit. secundo quod Christus semel tantum se obtulit. ibi
**hic autem unam pro peccatis.** Circa primum tria. primo
plures offerre non necesse fuit. ibi **unam et ob-
lationem.** Circa secundo ad hoc ostendendum auctoritatem in-
ducit. ibi **contestatur autem nobis.** In prima implicat tria.
primo sacerdotii offerentium assiduitatem. secundo frequentiam
hostiarum iterationem. ibi **et easdem sepe offerens.**
Tertio predictorum inutilitatem. ibi **quia numquam possunt**
**Dicit ergo.** Ita dicit quod ita pontifex per singulos annos
offerens non poterant ad consummationem. Similiter et
omnis sacerdos legalis presto est. i. paratus cotidie pres-
tans ministeriis et oblationibus et offerens sepe
easdem hostias. Et alibi hoc ideo additur ne
quis diceret quod plus valebant oblationes sacerdoti
quam pontificum. quia sepius offerebant que hostie tamen
quia in nullo tempore possunt auferre peccata quia adeo
parum et quasi nichil valent. Et ideo frequenter offeruntur.
**Hic autem unam.** Hic ostendit quod Christus
se tantum semel obtulit. Et implicat. unde dicit con-
tra hostiam sui passione et sufficientiam quo
ad peccatum. quia unam hostiam. Efficaciam quo ad peccatum
quia pro peccatis offerens. Gloriam quo ad premium. quia
in sempiternum sedet. victoriam quo ad adversa-
rium. quia de cetero expectans etc. Consummationem bo-
norum. Dicit ergo. hic autem. scilicet Christus offerens unam
hostiam sufficientem. scilicet semper pro peccatis tocius
mundi. Ipse enim est propiciatio pro peccatis nostris non pro nostris
autem tantum. sed et totius mundi. Jo. ii. Ipse vero sic of-
ferens sedet. i. quiescit. iam pacta obedientia. non
adhuc ministrant cotidie in sempiternum. i. sine fi-
ne. in dextera dei. i. in potioribus bonis patris. Ergo
ut postquam locutus est eis assumptus est in celum et se-
det ad dexteram. Ipse dico de cetero. i. de eo quod re-
stat. scilicet de gloria lectorum et de pena reproborum expec-
tans. i. patienter tolerans et sine pena donec
inimici eius. i. reprobi et persecutores ponantur sca-
bellum pedum eius. i. plene ei subiciantur. et humiliter
appareant. Hoc vel voluntarie in presenti vel de
necessitate in futuro. i. Cor. xv. oportet illum regnare

donec ponatur omnes inimicos sub pedibus eius
una .n. q. Iam una tantum hostiam obtulit una
eius oblatione .s. semel ipsos consummavit in eternum sanctificatos
ficatos animas .s. electos. unde in passione dixit
consummatum est. Io. xix. vel consummatos abluens
a sanguine. habebit inmaculata consummavit in quod in sempiternum
.i. quod diu durabit hoc seculum. sicut unus sol. sic
unicus Christus in sempiternum sufficit omnibus illuminandis. sic Christus sive eius passio omnibus sanctificandis.

Contestatur autem nobis. Hic ad predicta confirmanda auctoritatem inducit. Ubi primo allegat auctoritatem. secundo explicat auctoritatis intentionem
ibi. postquam autem dixit. Tertio concludit intentionem. ibi. ubi autem horum remissio. Ubi explicat
intentionem sive illa auctoritas intendit novi testamenti. primo dicitur testamentum. quod ego testabor. secundo opportunitatem testandi. quod post dies
illos. Tertio modum dandi. quod dabo leges
meas in cordibus. quarto commodum dicit. quod peccatorum
et iniquitatum. Primo igitur contestatur autem quod
ne solus hoc affirmo. autem spiritus sanctus testatur
.i. simul mecum testatur. confirmando. sive illa mea testificatione .i. consummatione facienda per Christum. post quam enim
dixit ipse spiritus sanctus. Ier. xxxi. hoc est testamentum novum. scilicet quod testabor. ego ipse per meum ipsum .i.
per ministrum. vel notarium. sicut vetus testamentum per angelum et per Moysen. lex enim per Moysen data est gratia
et veritas per Ihesum Christum facta est. Io. i. testabor inquam
ad illos .i. ad omnes fideles. non sicut lex vetus.
data uni populo. scilicet iudaico. post illos dies predicatos post inquam hoc dixit. dicit dominus .i. hoc ad
dominum quod loquitur ad consummationem sanctificationis per precedentem addit inquam hoc. dabo. testabor vel testabor
quod dando leges meas ex mera mea voluntate et
gratia dicentes in cordibus eorum .i. in voluntates non in
tabulas lapideas. sicut lex vetus. Exo. xxxi. Osee
ii. ducam eam in solitudinem et loquar ad cor eius
et in mentes .i. in intellectus eorum super scribam .i. desuper scribam eas super mentes ii. et indiget hoc.
ad hoc adiungo super ... et hoc pertinet ad
consummationem et peccatorum vel et iniquitatum eorum iam
non recordabor. sed adeptam penam accipere
ne hic vel in futuro et hoc pertinet ad sanctificationem. quod novum testamentum continet. et per
unde testabor. Continet. unde dicit ad illos ordinem
unde post dies illos. libabit. unde dicit dabo leges. continet ut. unde addit in cordibus eorum in
intellectibus. unde et in sensibus. firmio ... unde
dicit super scribam eas in intellectu. quod peccatorum iniquitatum

Ubi autem horum remissio. Tertio
concludit ex dicta auctoritate. dicens. ubi autem horum
peccatorum remissio est per Christum. iam non oblatio

est facienda pro peccato .i. cessat hostia legalis
et hoc sicut eius non in parte sufficit. una hostia
ad omnia delenda cessare alie. sed unica
hostia que est Christus sufficit pro peccatis ad omnia
quod delenda cessare omnis alie. Quod hic
quod hostias iam frequenter offerri in lege docet
in fiant propter multas causas. Offerri
primo propter populi declinationem. unde lev.
xvi. adolebunt ad ipsum suavitatis domino
et nequaquam immolabunt ultra sacrificia sua demonibus. Ideo propter holocausta medullata.
Secundo propter veri sacrificii variam significationem
.vii. i. Cor. x. omnia in figura contingebant
illis. unde oblatio agni immaculati paschalis
significabat oblationem Christi futuram. Sic de aliis.
Tertio propter supplex elationem hominis et exp
sionem. act. xv. hoc est omnis et prestat
acceptabile sacrificium iustitiae oblationis hominis.
Quarto propter ex ... offerentium devotionem.
unde in extructione tabernaculi voluntarie
offerent in voluntarium. Exo. xxxv. Exo. xxx
v. oblationem iustam in pictura altare.
Quinto propter miorum spiritualium consolationem
ut videlicet de absentia signorum consolaretur
in presentia signatum consolaretur in presentia
signum. unde antiquitus dicebatur. Ier. vi. ...
quod declinavit dies et cetera. Mach. iiii. obtulerunt holocaustum cum ... consolationem.
Sexto propter populi ad templum reverentiam et frequentiam.
Quod super illud primo. non in memoria ...
que ad destruenda peccata Christus.
primo in mundo venit sicut medicus in domum
infirmi .i. Chr. i. Christus Ihesus venit in hunc
mundum peccatores salvos facere. i. Io. iii. scitis
quod iste apparuit ut tolleret peccata. secundo peccatum
vocavit. sicut magister convocat scolares discipulos
Mt. ix. non veni vocare iustos. sed peccatores
Io. xv. si non venissem et locutus non fuisse peccatum non haberent
Tertio benignitatem et familiaritatem eis ostendit
sicut columba que comedit cum vermibus. alias
attrahit ad se. Io. iii. ix. ecce publicanus et
peccatoribus manducat hic. Magister. iiii. Ideo Io. iii.
ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi.
Quarto volentes cum expectat patienter. sicut
agricola visus desertum. Sap. xi. dissimulans peccata
hominum propter penitentiam. Eccli. viii. Petri. Ecce
quod tenuis fuit malum et propter penitentiam expectat.
Quinto volentes omnia tempore finaliter et
damnat liberalis. sicut patris prius filium. quod dicitur
Io. viii. appellatur nemo te condempnavit. nec
nec ego te condempnabo. vade et amplius
noli peccare. Cor. xxi. fili peccasti.

Sexto tot flagella sustinuit humiliter sic
pugil p adversario superando. ysa. xliii. Fu
re me fecistis in peccatis vestris prebuistis in la
borem in iniquitatibus v. i. pe. ii. pertransivit.
Septimo iam ad dexteram dei se[det] Ipse pro
deus allegat pro nobis iustus. i. Jo. ii. si quis
peccaverit advocatum habemus apud patrem ihesum
xpistum iustum et ipse est propiciatio. Hec est causa

Habentes itaque fratres. Ipse principa
liter totius epistole post quod ii. ostensa est excellentia
et dignitatem a capitulo i. usque ad viii. et dei
de veteris testamenti insufficientiam et imp[er]fectionem
ab viii capitulo usque huc. hic ecclesia tradit
moralem instructionem. usque ad longum illi
ultimum capituli orate pro nobis. Dividitur autem
ps ista in tres. primo ii. ponit exhortationem ad
fidem. s. capitulo isto et xi. secundo ad paciam et
pacem capitulo xii. Tertio ad bonam conversationem
capitulo xiii. In prima ponit exhortationem ad fi
dem. primo ex parte ... secundo ex parte fidei
capitulo xi. In prima hortatur ad fidem. primo
allegans utilitatem fidei tenendam. secundo ap
ponit apostatantium. ibi. voluntarie enim peccanti
bus. Tertio precaventem ostendit ipsorum i.
rememoramini pristinos dies. In prima ex
consideratione ingrediendi cum xpisto in celum monet
primo plenam fidem habere. secundo spem confessi
onem firmiter tenere. ibi. teneamus spei nostre.
tertio ad hoc se invicem provocare. ibi. et consi
deremus invicem. In prima primo ostendit quod consideratio
ne fides sit tenenda. secundo quod sit ostendit et qualiter
. ibi. accedamus. ut in primo notet considerationem
primum. In secundo operationem nostram. In prima implicat
ea provocantia ad confidendum. et primo. s. est
ex ingrediendo nostrum in patria est causa communem
i[n]pediendo. quod dedit xpistus in sanctis. quia in
auit viam. nostram in passione. quia per vela
men. i. communem impedimentum. quia per sacerdotem
magnum. Magnus. Habentes. quasi in una
hostia xpisti sacrificatur et convivat et quia
sit et quasi talem habemus sacerdotem. Itaque nos
ostendens et in carne tamen fide habentes fiduciam
et certitudinem introitum. i. de ingressu sanctorum. s.
quod cum xpisto intrabimus in sancta sanctorum celesti
a de ego sum illuc tamen veniens erit. Jo.
xvi. et hoc in sanguine. i. per sanguinem xpisti quod in
eum. i. quem introitum initiavit nobis ipse
xpistus quod primus ascendit. ... ii. ascendet
pandens iter ante eos. viam. dico novam
quasi nullus eam primum ascendit et viventem. i. permanentem
viventem. quia de cetero non clauditur. Ipse ii.
aperit et nemo claudit. apo. v. ysa. xlv.

apertam autem eum ianuas et porte non claudentur
erit. et quasi perpetua desiderabilis. quia in introitum sanctorum du
x infallibilis. quia initiavit nobis. viam desiderabilis
quia viam novam et viventem. initiavit inquam per ve
lamen. i. carnem suam. vel ad similitudinem legalis
pontificis qui per medium velum intrabat in sancta
sanctorum. sic et xpistus per velamen. i. carnem suam. i. per pas
sionem quam in carne sustinuit intravit et nos post
eum intrabimus in celum. et dicitur caro sua velamen
quia est velamen deitatis. quia habitum inventus est
ut homo. vel et quia sub velamine specierum sumitur
in sacramento altaris. et habentes sacerdotem magnum
mu. vel quia ipse est per sacerdotem magnus prae
omnibus. super domum dei ostium. i. super populum iudaicum
sup. iii. que domus nos sumus. Hic docet qualiter

Accedamus cum vero. et qualiter debeat esse
fides. et primo ex parte subiecti. ibi. cum corde. secundo
ex parte obiecti. ibi. in plenitudine fidei.
Tertio ex parte medii. ibi. aspersi corda ut. s.
sit fides vera non ficta integra non diminuta
formata non mortua vel informis. Dicit ergo
nos inquam habentes hoc accedamus. ad introitum.
sanctorum cum vero corde non ficto. i. pleno intellectu
et caritate si non possumus cum intellectu pleno cum
in plenitudine fidei. i. omnium credendorum ... ut
caritate. et honorum operum perfectione et possimus in
que accedere. quia simus aspersi corda non tantum
corpora. sic iudei aspersione ... i. habentes
corda spirituali aspersione sanguinis xpisti mundata
et hoc quantum ad remissionem actualium. et abluti cor
pus aqua munda baptismi. s. munda a peccato. quia per quam
purgamur vel est hic quantum ad remissionem origi
nalis. eze. xxxvi. effundam super nos aquam mundam

Teneamus spei nostre. Hic hortatur
confessionem spei firmiter tenere. et primo ponit
admonitionem. secundo ad quiescendi rationem. ibi. fi
delis enim est. Dicit ergo teneamus. quasi ita accedamus.
accedamus in plenitudine. et ... quicquid autem
... teneamus spei nostre confessionem. i. spem et confes
sionem nostre spei est cum indeclinabilem. i. non
declinantem ad dexteram vel ad sinistram. in prosperis vel
adversis. quia ... hesitat similis est fluctui maris
qui a vento movetur et circumfertur. Jac. i. Fi
delis enim est deus. i. verax in promissis qui repromi
sit. i. fideliter promisit ea quae speramus. et sic deus
sic. i. fideliter promisit nobis ... ita vult nos sibi
fideles esse in promissis nostris. s. que promisimus
in baptismo in penitentia. Hic monet eos

Et consideremus. ad pacem se invicem provo
care et hoc capitulo. primo consolando. secundo monendo
do. ibi. non deserentes. Tertio consolando. ibi.
fideles autem. Dicit ergo et ad hoc. s. fideliter facit

considerimus invicem alter alterum et hoc in provocationem
caritatis in affectu. ut supra vii. et noverit alterum ad a-
morem et caritatem. proverbiorum xxvii. ferrum ferro acuitur
et homo exacuit faciem proximi sui et bonorum operum in
effectu. et dicit considerimus. ut sit diligentia. sed invicem
ut sit dilectio mutua. sed in provocationem caritatis
ut sit dilectio bona. ut sit consideratio. Consideratio ad i-
mitandum. sicut mundi iniustum per quod considerat proximum
iniustum et querit mortem. | unde considerasti servum
Consideratio ad observandum sicut iudei Christum. per quod ipsi non considera-
verunt et persecuti sunt me. | in collectionem nostram
Consideratio ad accusandum sic demones hominem
Consideratio ad calumpniandum. sic detractores sicut ... id est
inimici Job. Illos dico non deserentes ... id est
id est socios nostros in fide sicut est consuetudinis quibusdam alte-
nata et difficilis est ad mutandum. Jeremie xiii. si potest ethiops
mutare pellem suam quibusdam. qui ad
tempus credunt et in tempore temptationis reced-
unt. et dicit quibusdam. quia est signum peccare. quia ales
... civitate in ... recedunt. Sed ... 
nos consolantes invicem et tanto magis quanto ma-
gis videritis appropinquantem diem ... passio-
nes quia dicitur dies antonomatice. quia nox quasi ...
umbra carnis tollitur et dies ... et lucescit
luc. xxi. levate capita vestra ecce. Hic queritur
super illud quem nemo potest auferre peccata. ... vi.
... ut sacerdos ... pro eius et dimittetur ei.
Ideo non dimittet virtute sacrificii. sed ... vel forte
quod ad penam legalem non quo ad culpam. Item
super illud offerens unam hostiam. Glosa que salvare
potest. contra hostia ista est caro Christi. sed caro non agit
in animam. ergo non potest animas salvare. Ideo caro. ut
caro non salvat. sed ut unita divinitati. Item sede-
ret in dextera dei. contra actuum vii. video celos apertos
et Jhesum instantem. Ideo hic sedere accipitur pro quiescere
ibi stare pro paratum esse ad adiuvandum. Item non quies-
cere iuvare potest. unde hii actus invicem non repu-
gnant. Item super illud decreto expectans. Glosa
placens ... sive pena. contra expectatio affligit
... temptante. Ideo non omnis expectatio affli-
git. sed expectatio cum desiderio statim ... Item
super illud scribam glosa. quia legem ille sunt ... homi-
nibus. contra lex debet esse possibilis homini aliter non esset ei
... si non servaret legem. Ideo lex possibilis est
homini cum adiutorio gratie dei. licet non per se cetera-
... dei semper parata est omnibus se offerentibus. Item ubi
est remissio iam oblatio pro peccato. super in nova lege
fit pro peccato remissio. ergo ulla debet ibi esse pro peccatis ob-
latio. Ideo non est oblatio nova sed eadem ... ...
repetita. Item super illud per velamen id est carnem glosa
fides non habet initium ... humanato id est humanus ...

per lectorem ... ... in virgo credidit
se concepisse ... non habuit initium ...
... et quidam alii quibus ... 
... Christi. Ideo ad primum ... hoc
non habuit ... in virgo ... sed quia credi-
dit se concepisse deum. Ad ... Ideo non ideo
crediderunt quia viderint ... 
ne illius ... sed ... vi intellige-
re est ... Item super illud ab-
luti corpus glosa. primum corporale ...
... concupiscentiam ... in ... 
... potest esse in corpore ut dicit augustinus ...
... quia ... est ... non ut in libro
Item ibidem ... homines est ...
... concupiscentia in ... 
... Ideo ... duplex est ... 
... quia infectum esset
habitualis concupiscentia. licet non actualis. ali-
... ut augustinus in libro de concupiscentia ... di-
cunt quia non ... habitua-
liter sive potentialiter. illa tamen infectio ... 
... iactum non reducatur.
Item super illud confessionem ... glosa. confessione-
... que est ... contra confessio est opus fidei.
... non est ... ergo ... confessionis. Ideo
... fidei ... confessionis non
... effectus ... formalis ... confessi-
onis ... ut ... 
... 
... nomine Christi. nec ex hoc sequitur quia ... fidei
Voluntarie peccantibus et cetera. Supra ... 
monuit ad fidem tenendam allegans utilitatem
tenendi. hic ad idem allegat ... 
apostatandi. sine fide ... 
apostatandi irremediabilem ... 
... ibi ... 
... confirmat ... ibi ... 
dicit in vindictam. ... 
impossibilitas remedii. ... 
... ibi ... expectatio. ... 
... 
... voluntarie peccantibus. ... 
... post acceptam notitiam. Remediabilitas
non ... quia iam non relinquitur ... 
... voluntarie. q. ... invicem consid-
... in provocatione caritatis ...
... collectione nostram ... 
... nobis ... voluntarie id est
in voluntate ... manentibus iam non reli-
quitur ... hostia id est effectus ... 
hostie ... 

qui irritante h(abe)t a passione ne non relinquitur ig(itur)
s(ed) post acceptam noticiam ueritatis inq(ue) ali-
qui confidunt. S(ed) ex hoc peccatum aggrauatur p(ro)u(t) d(icitur)
ii. Pe(tri) ii. Melius erat illis uiam ueritatis non ag-
noscere q(uam) post agnitam retrorsum conuerti ab
illo q(uod) traditum est illis s(an)c(t)o mandato. Vel non
relinquitur hostia. i. oblacio hostie. q(ui)a non
ult(er)ius (Christus) offertur in cruce p(ro) p(e)cc(at)is. (Christus) e(nim) resur-
gens ex mortuis iam non moritur. Ro. vi.

Terribilis autem. Hic ostenditur grauitas
supplicii. Et hoc ex duobus. P(ri)mo ex p(er)sona-
cione ex aduentu iudicii. S(ecund)o ex futuro do-
lore ex anima in futuro. ibi. Et ignis emula-
cio. Dicit ergo. Ita non relinquitur hos-
tia p(ro) p(e)cc(at)is. S(ed) potius relinquitur terribilis q(ui)-
dam expectacio iudicii in p(rese)nti. Nam tri-
entes eos p(ro)p(ter) terrores tunc conclusiuit uie. Et
d(icitu)r quedam terribilis. q(ui)a alia tribulacio(n)e et ma-
gis afflictiua relinquentur eis a tempore
mortis usq(ue) ad tempus iudicii. Sic magis
terretur expectando reus iam incarceratus q(uam)
dum adhuc e(st) in lib(er)tate. Et relinquitur et ignis
emulacio. i. infestacio ignis in futuro. q(uod) consump-
tura est aduersarios (Christi). S(ed) illi consumptorie se(mper)
uiuo ecc(lesiastic)i vii. Vindicta carnis impii ignis
et u(er)mis. Nota q(uod) expectacio iudicii e(st)
terribilis p(ro)p(ter) multa. De celo et signa.

P(ri)mo p(ro)p(ter) signorum horrorem. luc(e) xxi. timores
S(ecund)o p(ro)p(ter) ignis inflammacionem. Infra. xii.
terribile erat q(uo)d uidebatur exponere animorum. p(salmu)s
ignis ante ip(su)m p(re)cedet. Et hic terribilis e(st) et q(ua)si terri-
Tercio p(ro)p(ter) impulsionem. [illegible] xxv. quedam uoc-
te Joel. ii. magnus dies d(omi)ni et terribilis.
Quarto p(ro)p(ter) iudicis aduentum terribilem. p(salmu)s. tu
Quinto p(ro)p(ter) confundi ueritatem. ii. cor. v. om(ne)s
nos. [illegible] xx. sic rugiat leo fit autem [?]
Sexto p(ro)p(ter) omnium actuum denudacionem. i. cor.
iiii. illuminabit. Job. vi. terrores d(omi)ni.
Septimo p(ro)p(ter) iudicii districtionem. q(ui)a iudicium
sine m(isericordi)a. Jac. ii. Job. xiii. manum tuam longe.
Octauo p(ro)p(ter) execucionis breuitatem/celeritatem. m(at)h.
xxv. Ite maledicti. Job. xxv. potentes terror
apprehendet. Deus tuo in ultor. p(salmu)s in me
Nono p(ro)p(ter) sentencie irreuocabilitatem. ysa. i. ego
[?]ierunt uete tue et terrores. Dicit plus

Irritam quis faciens. Ponit per comp-
aracionem. Et p(ri)mo ponit q(uo)d minus est. S(ecund)o concludit
q(uo)d maius est. ibi quanto magis putatis
supplicia eius p(ro)p(ter) (?) transgressorum legis
tangit. Quia. S(ed) p(ri)mo dicitur. q(ui)a irri-
tam quis faciens. q(uo)d dicitur. q(ui)a duobus uel

tribus testibus. rigorem. q(ui)a sine ulla miseracione
sp(er)nit. q(ui)a moritur. Dicit ergo. Irritam. q(ui)a semper
curribus relinquitur terribilis expectacio. q(ui)a pater
amicorum. Irritam quis faciens. i. transgrediens legem
moysi duobus uel tribus testibus conuictus. q(ui)a in
ore duorum uel trium testium p(ro)bitur q(ui) interficiendus e(st).
deut. xvii. sine ulla miseracione moritur in p(er)ma-
nente. q(uia) lex precipit. deut. xix. Non misereberis
eius. Sed non tamen lex moysi iniustitia moralis.
ii. cor. iii. Hic concludit q(uo)d magis est. Vbi d(icit)

Quanto magis. Sic et describit. P(ri)mo pen-
am a magnitudine. q(ui)a deteriora multitudine. q(ui)a
supplicia. S(ecund)o culpam. q(ui)a sit a magnitudine. q(ui)a fil-
ium dei conculcauit. Amplitudine. q(ui)a sanguinem testamenti.
ab ingratitudine. q(ui)a sp(irit)ui gr(ati)e contumeliam. Dicit
ergo. quanto magis. hac comp(ar)acione legis. vno in de pec(ca)to
in fide. alio in de p(e)cc(at)o in moribus. P(ri)mo in-
sit q(uo)d quanto magis putatis deteriora mereri suppli-
cia. q(ui)a certa. q(ui)a infinita deteriora sunt. quam decep-
alia. sic multis pictura. q(ui) filium dei conculcauit.
ipsum. s(cilicet) in lib(er)acione et ad salutem sufficere non cre-
dendo. ut qui d(icit) ap(ostolu)s gal. ii. ergo (Christus) gratis
mortuus est. Et sanguinem testamenti noui. s(cilicet) conf(irmati)
materie polluti duxit insufficientem. s(cilicet) ad peccatorum
ablucionem reputando. In quo tamen sanguine sanctificatus
est. i. a p(e)cc(at)o in baptismo mundatus. lauit. n. nos
a p(e)cc(at)is n(ost)ris in sanguine suo. apo. i. Vnde in nihilo
est ingratitudo et sp(irit)ui gr(ati)e. i. sp(irit)ui s(an)c(t)o gratis da-
to. uel gratiam dantem contumeliam fecerit eius sancti-
ficacionem lesam asserendo. uel eum p(e)cc(at)is esse. abici-
endo. q(uasi) d(icat). multo grauiora meretur tal(is) supplicia.

S(ecund)o in expo(sitio)ne de p(e)cc(at)o in moribus. sic quanto magis
et qui filium dei conculcauit liberaliter [?] in ampliore
excellentia peccando. uel indigne corpus eius conm(un)i-
cando. Et sanguinem testamenti noui confirmatum materie
pollutum duxit. s(cilicet) post purgacionem ad uomitum re-
deundo. uel penitere negligendo. in quo tamen sanctifica-
tus est ut p(re)dictum. Et sp(irit)ui gr(ati)e contumeliam fecit
eius beneficio ingratus existendo. Ex dictis pat-
et tal(is) ratio maior iniuria magis est puniend-
a. S(ed) maior e(st) iniuria in filium dei. q(uam) in alium
ergo si peccans in legem moysi punitur morte
multo plus peccans in legem (Christi). Hic confir-

Scimus enim qui dixit. Quia sic auctori-
tatem p(ro) auctoritate. Et p(ri)mo d(icitur) punientes ue-
ro committ(itur) punicionis grauitatem. ibi. Hor-
rendum est. Dicit ergo. Scimus. q(ui)a uere talis punie-
tur. Scimus. n. illum qui dixit. i. cognoscimus
q(uod) uerax et quam potens sit reddere q(uo)d punire.
dixit in quo hoc q(uo)d sequitur. Mihi uindictam sup-
erhabere in iniuriam iniuriarum et ego retribuam

sitate vindictat aliorum iniurias multo magis
suas. Singlo. sicut dicitur Ro. xii. Ubi dicit hoc dicit
dicitur quidam quod hec illa sunt que dicuntur Deut. xxx
ii. ubi dicitur mea est ultio et ego retribuam illis in
tempore. alii quod de Eze. ix. ubi dicitur appropinquaverunt
visiones urbis. dicit in. ibi. glo. quod lex venit in
vindictam et ego retribuam et de utroque loco satis
bene potest accipi. Et tunc dicit scriptura Deut. xx
xii. quod iudicabit dominus populum suum. quanto magis
populum sibi adversarium. i. Petr. iiii. si primum a nobis
quis finis eorum qui non credunt evangelio.
Ostendit quod ista vindicta est et non leviter. hor
rendum est enim incidere. i. ex improviso cadere in manus
dei viventis. i. dei omnipotentis ad differentiam parvorum
qui se vindicare non possunt. sic dicitur Baruch ult.
eccli. ii. si non egerimus penitentiam incidemus in manus
dei et non in manus hominum. Recordamini illos quos sen
tentia moriam pristinos dies. quod sunt dies per
ii presentes et futuri preteriti memorandi presentes
ordinandi futuri providendi. Ergo dicitur ho. peccatores di
es memorare. sicut illud ps. cogitavi dies
antiquos et annos eternos in mente habui. Ita.
primo bene fuit accepta. ut gratias et hec ad
presens est. sicut bonum. Tu est pater tuus qui
creationis quod est magnum. quod perpetuam missionem
in bonorum et recuperationem. Deut. xxxii. Numquid non
redemptionis quod est magnum. quod per passionem con
stitutam et temptationem. Zach. viii. cogitavi
in diebus istis ut bene facerem Ierusalem. hii sunt
dies incarnationis. ps. dies diei eructat
verbum. iii. Reg. vii. Hec est dies boni nuntii e
se. xxxvii. In diebus illis germinare faciam
David germen iustitie. Lectis. vii. melior est dies
passionis. luc. xxiii. tertia dies pascentes.
Resurrectionis. ps. hec dies quam fecit dominus. quod
xxvi. or cum occidi tertia die resurget.
Iustificationis quod est magnum quod ps. ex fine. i.
Mach. x. felix dies nunquam veniet. et ad certum
parum tuorum. ps. in die mandavit misericordiam hominis
dies non dedit angelis. Quod primi malitie
secundo mala cumulata ut penitentiam. eccli. xxiii.
non nasci. et die nativitatis tue maledicas.
et xxii. luctus mortui. vii. dies fatui aut
eius. xvi. post omnis ab hominibus. et Iudith rememinerit. sacerdos.
Secundo longa exemplaria. ut ad filii Israel
i. si fuit estillis in diebus nostris. aut in diebus pa
trum nostrorum. sup hoc si v. in. De futuro dei.
Quid presentes dies ordinare enim. xxiiii. non
adiecit et in considerando acceptabilitate. quod
ecce nunc tempus acceptabile. immo die pro anno
dedit. Eze. iiii. Brevitate quod breves dies
hominis sunt. Iob. xiiii. sumo. q. et Iob vii.
parte in die. Velocitate transierunt
irrevocabilitate. quod Iob vii. dies mei
et consumpti sunt absque spe. Dixi ino quod
acceptabilitas. meum ad bene operandum. Io.
operari oportet quamdiu dies est.
veniet nox. et Zach. viii. Ideo autem mihi
dies peccatores facta reliquis populi hiis h
parvas secundum erit. Iob. x. Nunquid non pau
citas urget ad instanter operandum
amplius dierum meorum. finitur brevi dimi
te. Ia. ps. notum fac mihi domine finem meum
et numerum dierum meorum. quis est ut sciam
quid desit mihi. Ecce. in. d. ps. cum
Irrevocabilitas ad continue et finaliter
operandum. coecs. ult. memento creatoris
tui in diebus iuventutis tue antequam veniat
tempus afflictionis. i. sustinentia illi
in civitate et. Ia. n. futuros dies providere
quibus hec. Post quam horatus est eos
ad memoriam reducit pristinos
ad tenebras tenendam. hic ut magis eos
excitet reducit ad memoriam pristinam
probitatem. Ubi hortatur eos primo ad pa
tientiam passionum memoriam. Secundo ad te
nendam confidentiam ex eis ostentam. ibi.
nolite itaque amittere confidentiam. Tertio
ad fidem per quam est confidentia non deficiendam
ibi. Iustus autem meus ex fide. In primo
commemorat primo passionum multitudinem
secundo multitudinem. et ibi. et multum quidem
tertio caritatem. ibi. nam et vinctis compassi
estis. In primo primo excitat memoriam
secundo explicat probitatem memorandam. i.
in quibus illuminati. Dicit ergo. rememo
ramini. quia ita horrendum est incidere in manus
dei. ne ergo incidatis rememoramini. i.
frequenter memoramini pristinos dies. q. d.
dum etiam quod credidistis vim ipsi domini
tantis temporis quod nos sumus fortiores
quibus diebus illuminati lumine fidei. per
surgit et aliam sustinuistis magnum
certamen et aliorum quod nos certamen. s.
in nobis ipsis patiendo et aliis patientibus
compatiendo. Unde i. Thessalon. commendat apostolus
quod fuerunt imitatores ipsorum in patientia. i.
Thess. ii. vos autem fratres imitatores estis
ecclesiarum que sunt in iudea. Hic secundo pri
Et in altero quidem. Passionum multitudinem
dupliciter et primo quantum ad passionem in afflictionibus
ipsis. Secundo quantum ad compassionem in afflictionibus

aheuis· ibi· in alto sonat. Quia et in alto q
deum· i· in alta preciamus· s· ipse et tribulacionis
facti estis spectaculum· i· in omnibus in derisum q
est exustis q sic dicit glossa· valde aspera res est et grave
genus humani· propterea quod opprobriis facile capi
natur· Se spectaculum in dico et quod opprobriis
que pertinent ad confusionem et tribulacionibus que pertinent
ad afflictionem· i· cor· iiii· spectaculum facti su
mus mundo· In alto autem· i· in altum pretenta
mus· i· dolore· quid ecclesie patientibus hec est
facti estis socii· tales consummati· i· assidue
patientiam· ut apostolorum et huius est· s· compatiendo
et iniuria iniustitiarum· Hic ostendit passionem qui
Flammam vinctis· unde ut supra est· s· per
corporum compassionem· s· compassionem magnitudine
ibi· et rapinam bonorum· Secundo magnitudinis
rectitudinem· ibi· cognoscentes nos habere· Dicit
ergo Flammam et q et reuera ita est· flammam vincti
compassi estis unde ut mostrando et rapinam bono
rum vestrorum cum gaudio non solum cum pacientia susce
pistis· meliora sperando· Iac· i· omne gaudium
non existimate fratres mei cum in varias temptaciones
incideritis et cetera· suscepistis inquam et hoc
quia eratis cognoscentes vos habere meliorem et
manentem substantiam meliorem· quia omnis boni con
tinua beatitudo· i· est status omnium bonorum ag
gregacione perfectus· vii· ps· melior est dies una
in atriis tuis super milia manentem· quia donum dei
· s· vita eterna permanet in ultimis eternis· xi· eo de
impio· Io· xv· non durabit nec perseverabit
substantia eius· ergo honora dominum de tua substantia· s· tem
porali et ipse honorabit te de sua· s· eternali
Hic queritur si illud voluntarie pacientibus non
relinquitur et cetera· Ergo· i· non perdit· x· d· ergo non
restat eis pro peccato salus· Ro· non excedit
effectum passionis xpi ultimi· s· salutem· Et illum
quisivit in baptismo· quia lapsus non iterum
Cum supra illud mihi vindictam· ergo reservatur
iniuriam vestram· d· ergo malefica· non sit vin
dicanda vel punienda· Et vindicte dei reserva
ta Ro omnia reservanda sunt deo· vel in se vel
in ministro suo· s· iudice· Cum si illud et ego
retribuam· ergo si aliena vindicat et vindicat
d· unde iusti vindicant alienas iniurias·
non suas· ergo et dicitur cum sit iustior et minor· Ro·
viri iusti ideo non vindicant suas ne mo
veant eos· vel ubi ne videantur· privata affectio
de eo non est· et est· quia ubi eum movere potest
iustitie rectitudo· Cum horrendum est incidere in
manus dei· d· ii· Reg· ubi melius est in manus
incidere domini· multe· n· misericordie eius sunt· quam in

manus hominum· Ro· ibi· loquitur de demanu que fla
gellabit in presenti· hic vero de manu que puniet
in futuro· s· iudicio· Cum rapinam bonorum vestrorum
cum gaudio suscepistis· d· rapina illa est
peccatum· ergo dolendum erat· non cum gaudendum· Ro
actio rapine· displicebat· sed passio placebat et
Nolite itaque amittere confidentiam·
Supra monuit eos ad perfectorum passionum me
moriam· hic monet ad tenendam confidentiam· quasi
dicens ex eis ortam· Ubi primo monet· ut observe
tur confidentia· Ro· ostendit quod ad observandum necesse
pacientia· ibi· pacientia· n· vobis· Tertio quare pacientia
sit habenda· ibi· adhuc· n· modicum· In prima
primo monet servare confidentiam· Ro ostendit uti
litatem sequentem· ibi· que magnam habet·
Dicit ergo nolite· q· et quia sic passi estis in confiden
tia nunc estis· itaque nolite amittere per impacien
ciam vestram· Leuit· n· ut· quo fidit in dno
pe· xviii· quia magnam habet remuneracionem non solum
habebit in futuro nunc· sed et iam habet in spe· quasi spe sal
vi facti sumus· Ro· v· Dicit ostendit quod ad observandum
Pacientia enim vobis necessaria· Et confide
tiam necessaria est pacientia· Ubi primo proponit pacientiam
Ro necessarium· ibi· ut voluntatem· Tertio premium· s· re
portetis· Dicit ergo pacientia· q· nolite amittere confi
denciam· Adhuc non amittere autem pacientia vobis necessaria
est quia in pacientia vestra possidebitis animas vestras
luc· xxi· ut voluntatem dei facientes per paciam
· i· pe· iiii· hii qui patiuntur secundum voluntatem dei fi
deli creatori commendant animas suas reportetis
in futuro permissionem· i· ventam promissam· adque
valet pacientia· ait· v· hii· qui perseveranciam patiuntur
perinfimam· Secundo quare pacientia necessaria est propter multa
bona que facit in homine paciente· pacientia· n·
Primo sine ictu de hoste triumphat· ut patet in
martiribus· qui· n· vincat se vincit omnia· pro
xvi· melior est paciens viro forti· Tertio nobile
vincendi genus est pacientia vincus· Quarto quia
Secundo inmergere vitium· conservat· est· n· sicut sala
mare in mare alius qui pascit pungitivus·
luc· xxi· in pacientia vestra possidebitis animas vestras
Ideo ibant apostoli gaudentes· Quinto molle agat in
Tercio verum homines duo resiliat contrabile
Quartum· s· mollis passio indomitum vitium· pro· xx·
v· pacia lenietur princeps· Sextum habet
Quarto homine perficit et consummat· Est· n· sicut
aurum quod in igne purificatur· Iac· i· pacientia opus per
Quinto navem vitam ad portum salutis dirigit
et gubernat sicut velum ordinate compositum venti
pro· xiiii· qui sapiens viri gubernat sapia
Sexto de regno habendo securitatem prestat· est·

cui sic pugnas sustinentes fuistis et duo non dicens uitalia uerba bona et eo renuntiando. ut hic patientia etc. Apoc. v. beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam quoniam ipsorum. Sed cum in principio expletum etc. i. Zach. vi. Septimo in temporalibus dilatat. est ii. sic in sis possideat omnia loca etc. et longe. Quod sit patientia. Octavo sapientiae demonstrat. sic habitus honestus christianum apud. xix. doctrina uiri per patientiam noscitur si tranquilles prius esses. Hic ostendit quod patientia sit

**Adhuc enim modicum** Ostendit et primo per breuitatem tribulationis. quia cito tollitur. secundo per uicinitatem remuneratoris. quia ueniet ibi. qui uenturus est. Tertio per celeritatem remunerationis. quia cito erit ibi. et non tardabit. Dicit ergo. adhuc enim quia in tanto tenenda est patientia. Etiam cito finietur tribulatio. ad hoc. i. modicum dicit in tempore aliquantulum in pondus leuitatis. supra quod est ii. Cor. iiii. id quod momentaneum est et leue tribulationis nostrae etc. Tertio qui uenturus est Christus ad iudicium. ueniet in morte et non tardabit in retribuendo. ne martyribus. ii. statim in morte gloria dabitur sicut dicitur Agg. ii. adhuc unum modicum et ego mouebo celum et terram. et ueniet desideratus cunctis gentibus. Supra in fide retinuit hortatur et

**Iustus autem meus ex fide** Eos. primo ad patientiam passionum memoriam. secundo ad tenendam confidentiam ex eis ortam. hic tertio hortatur ad fidem per quam est confidentia non deserenda. Et hoc probat ratione. primo ex commodo credentium. secundo ex damno deficientium. Qui autem subtraxerit se. Tertio ex proposito ipsorum ibi. nos autem non sumus. Dicit ergo. iustus autem. hoc dupliciter legitur et dupliciter continuatur. primo ut sit quod supra dictum est modicum aliquantulum. tunc statim qui ueniet retribuendo. nec tamen solum martyr saluabitur. sed et fidelis an non immineat passio. et hoc est quod dicit. Iustus autem ex fide. i. qui per me et per fidem iustificatus est uiuit. i. uiuet in futuro uita gloriae. secundo ut sic. Iustus autem quod Ita post modicum ueniet ad retribuendum. autem sed interim. iustus meus ex fide uiuit. uita gratiae in presenti. Sumitur autem hoc de Abac. ii. quod si subtraxerit se a fide non placebit animae meae. quia sine fide impossibile est placere deo. Infra. xi. Abac. ii. quae incredulus est non est recta anima eius in illo. Hic ostendit damnum ipsorum recedentium

**Nos autem non sumus subtractionis** Eius qui primo recedit ab ipsis infidelitatis malis. secundo incedat in ipsis fidei bonum. sed fidei magnificentiae. Dicit ergo. nos autem hoc dupliciter legitur. primo ut sit. Nos autem non sumus subtractionis. i. qui subtrahere a fide filii subtractionis dico ducentis in perditionem. sed sumus supple filii fidei quae ualet ad acquisitionem animae … quid prodest homini si uniuersum mundum lucretur animae uero suae detrimentum patiatur. secundo ut legitur sic Nos autem non sumus subtractionis filii in perditionem. i. gehennam infidelium quia a fide subtraxerit. Nec paradisi. sed sumus filii fidei. i. apostolorum fidelium animorum fides ualet in acquisitionem animae. i. Christi est. i. Thess. v. nos filii lucis estis et filii dei. non filii noctis. i. tenebrarum. Sed quaeritur super illud qui uenturus est ueniet et non tardabit. Glosa. quia martyribus statim post mortem gloria datur. Contra martyr post mortem cum aliquo excessu dilectionis uxoris et filiorum uenialiter uel cum debito maxime tenetur purgatorie ergo non statim euolabit. secundo si dicitur quod cum non statim euolaret non esset contra glosam quia addit in quibus nichil est purgandum. Et quaeritur a gloria utrum credimus quod cum excessus in martyrio uel modificatur itaque non est penam. uel uirtute martyrii remittetur pena debita. contra quorum sic dicitur Item in baptismo. uii. Aug. de Cypriano. dicit uirtute sui sanguinis martyrii haec omnia resecantur. sic ii. baptismus ex passione Christi hanc habet efficaciam ut inconditur culpa et pena. sic et martyrium secundum. Item iustus est ex fide uiuit contra. uita animae est caritas. Similiter illud. i. Io. iii. in hoc scimus quod translati sumus de morte ad uitam. quia diligimus fratres. Respondeo fides formata de qua hic loquitur non est sine caritate. unde implicat caritatem non excludit. Item ibidem Glosa. ecce quantum ualet fides quae sola saluat. Contra Iac. ii. si quis dicat fidem se habere operibus autem non habeat numquid poterit fides saluare eum. quasi diceret non. Respondeo. Glosa intendit excludere martyrium non opera quasi dicat fides sola. i. sine martyrio saluat. uel loquitur in non habentibus tempus operandi.

## C. XI

**Est autem fides substantia sperandarum** Post exhortationem ad fidem ex parte ipsorum credentium subdit hic de fidei commendatione. Commendat autem ibi fidem et pliciter. primo fidei habitum describendo. secundo fidelium qui fuerunt ante … passionis exempla sigillatim enumerando. ibi fide plurimam hostiam Abel. Tertio fidelium qui fuerunt post … passionis ex summatione colligendo. ibi. et quid adhuc dicam deficiet. n. me tempus. Primo post per finem obiectum describit fidem. secundo confirmat diffinitionis partem priorem. ibi. in hac. n. Tertio confirmat alteram partem. ibi. fide intelligimus aptata. Primo describit fidem per … per finem quae res sperande … i. manifestatione … non apparentium cognitione natae. Dicit ergo est autem fides quae Ita iustus ex fide uiuit et uiuo. Est. n. fides … non tamen informis quae formatur …

rerum sperandarum, id est causa subsistendi in nobis res sperandas. s. bona futura. Hoc enim fundamento, quod facit
in nobis subsistere res sperandas in presenti, per ea
pertransit visionem. vel ... quia iam faciat
eas in nobis subsistere per spem et expectationem
... id est Abraham genuit Ysaac. Glossa. Fides
spem et est argumentum, id est probatio sicut ...
quedam rex non apparentium. sicut enim argu-
mentum ostendit conclusionem, sic fides ostendit nobis in-
visibilia, et hoc vel fides ...
enim ... credidit ... conclusum
...fides nostra ... fides
nostra sequitur ... Hic confirmat

**In hac enim testimonium** ...
...

**In hac enim fide testimonium** ...

**Fide intelligimus** ...

[illegible]

**Fide plurimam hostiam** ...

[illegible]

Abel adhuc loquitur ... nobis reclamans loquitur ... cuius extinxit memoriam ... fidei eius et virtute ... x. memoria iusti cum laudibus. Secundus [illegible] sequitur translatus est ... translatio multorum ... Prima ... originali ... sicut Coloss. i. eripuit nos de potestate tenebrarum et transtulit in regnum filii ... Secunda a culpa actuali in penitentiam. sicut ... pharaonis de carcere ... Tertia a vita seculari ad religionem. sic ... de campo ad castrum. sic ... de loco ad locum ... de egipto ... Quarta de statu sordido ad placabilis ... sic ... de mane in [illegible] ... transtulit illos per mare rubrum. Gen. x. ... transfertur de gente. Quinta a labore active ad contemplativam. sic ... de flore in florem ... abstrahe ... In memoria ... Iob x. Sexta de mundo presenti ad sepulcrum. sic ... Septima de miseria ad gloriam. sic ... Gen. xliiii. Enoch placuit deo.

Fide Enoch translatus est. Hic ... Enoch ... in paradisum qui ... placiorem. ubi attribuit ... fidei in contemplantis per translationem in paradisum ... ante translationem ... accessum ad deum. ibi credere ... cui oportet accedentem. In prima ... primo ... quia fide ... quia non inveniebatur ... Per fide ... Enoch translatus est in paradisum. vel ... de isto Enoch ... translatus ... ne videret mortem. non solum ... se ... ne videret malum ... Apoc. xii. ... ne putaret ... in aliqua parte mundi ... non inveniebatur ... transtulit eum dominus ... absconde ... transtulit ... in. Re. ii. ... in. ii. ...

Ante translationem. Hic ... fide Enoch ex beneplacito divino ... affirmat ... fo affirmat ... sine fide autem impossibile est. In prima ... ex beneplacito ... placuit deo. Secunda ex beneplacito testimonio ... testimonium habuit ... Tertia ex testimonio ... translationem. In primo ... Iusto exemplum ... per ... ante translationem ... fidei translatus est ante translationem eius testimonium habuit ... placuisse deo ... placens translatus est. Sap. iiii. placens deo factus dilectus ... translatus est. Gen. xliiii. Enoch placuit deo translatus est in

paradisum. sine fide. quia ... testimonium habuit placuisse deo. ad quod ... sine fide autem impossibile est placere deo. qui enim ... non est ... in eo ...

Credere enim oportet. Hic attribuit fidei accessum ad deum. ubi primo ... fidei ... dicit ... ibi. quia est ... Hic ... credere ... sine fide impossibile est placere deo ... credere ... accedere. i. accedere volentem ad deum ... non corporis. credere ... quia est omnium creator ... remunerator inquirentibus se. i. ... querentibus. Ioel ii. omnis qui invocaverit nomen domini salvus erit. Sine hac fide ... nemo umquam salvari potuit. ... hoc fide sufficit ... alia credere ... legem suf ... credere ... explicite ... fide implicite aliorum articulorum. Hic ponit

Fide Noe accepto responso. exemplum Noe ... arche ... attribuit fidem ... primo arche fabricationem ... ibi ... secundo ... iustitie acquisitionem. ibi. et iustitie que per fidem. In prima ... fabricatione arche ... revelatione ... accepit ... diluvium ... obedientie ... archa aptavit ... in salutem domus sue ... fide ... cum ... de ... arche ... hoc responso accepto ... de diluvio ... Responso credidit ... cum fecit ... aptavit ... in salutem domus sue. i. Pe. iii. ... Noe ... custodivit ... fidei ... archam ... condempnabilem ... non crediderunt. i. Pe. iii. ... in diebus Noe ... iustitie ... heres. i. successor ... in iustitia ... sic ... iustitie ... per fidem ... non ... Ro. iii. arbitramur hominem iustificari per fidem ... Hic querit ... fides est ... accidens ... cum ... 

sit. [illegible] ¶ Item rerum sperandarum. quia
sancti fides non solum est de bonis sperandis
sed et de malis timendis. Vel ibi debet subintelligi pro
substantia. vel contingit in hoc sensus non habemus
¶ Item dicto habitus ostendit per obiectum proprium
non alienum. quare potius debuit dicere rerum
credendarum quam sperandarum. Vel ut dicitur
ibi contingit sensus non obiecti. non autem omne
quod creditur est sensus. sed potius quod sperat quam
credenda sunt. et bona et mala speranda non bo-
num. ¶ Item argumentum quia locus argumentum
est ratio rei dubie faciens fidem. fides non est
super rationem. Vel argumentum sumitur hic similiter
dicitur non proprie. quia sicut argumentum [illegible]
facit conclusionem sic fides veritatem. ¶ Item non
apparentium. quia apostoli crediderunt passionem christi
quam tamen viderunt. Item autem non apparentium
sensum similiter scita est non apparentium aut
non apparentium intellectum et intellectus non propter
obiectum fidei cognoscere. ¶ Ad primum. Vel apostoli
passionem hominis videbant. sed passionem dei
crediderunt. ¶ Ad aliud dicendum quia de non ap-
parentibus utroque modo loquitur. sed non de quibus apparean[t]
sed cum cognitione naturali. ¶ Item super illud.
ut ex invisibilibus. glossa ex informibus elemen-
tis. quia si elementa habebant formam elementarem.
Vel informia vocat id est confusa ut dicta id est
materiam elementorum. ¶ Item ibidem glossa materia pri-
ma facta est confusa et informis. quia omne quod est
est a forma. quare non potuit fieri sine ulla forma.
Vel erat sine forma distincta et completa non
sine omni forma. ¶ Item ibidem glossa istorum nomine materi-
am nomine celi et terre. que inde facta erant. sed
fiebant. quia sine [illegible] celi contentum fuit cum
prima materia. Vel [illegible] loquitur de celo empyr-
eo. glossa de celo est stellato. ¶ Item ibidem
glossa. sed materia dicta est abyssus quia sine
certis per formam continuit deus in se
et quadam. Vel species vocat ibi formam di-
stinctam que est principium cognitionis non [illegible]
formam. ¶ Item ibidem glossa deus nota fecit
non facta cognoscit. quia quomodo non cognoscit res
futuras. sed solum faciendas. Vel intelligendum est non
cognoscit facta quasi facta quam cognitio eius non causatur
a rebus. ¶ Item ibidem glossa non audeo dicere
ipsi deo aliter innotuisse res cum eas fecit quam
in illo in quo noverat ut faceret. quia primo novit
res ut futuras postea ut presentes. Vel non
est alius modus apte cognoscendi sed apte
rei cognite. ¶ Item ibidem glossa ut ex invisibili-
bus [illegible] intelligibili. quia mundus intel-
ligibilis deus est quam non pluraliter. Vel pluraliter

liter dicit invisibilia non propter se sed propter [illegible].
¶ Noe aptavit archam in salutem do-
mus sue. ¶ [illegible] congruentia ut
natalitate ut [illegible] notatur in
[illegible] efficiens forma materia et finis. efficiens
arche artifex altissimus scilicet spiritus sanctus. quod intellig-
itur per Noe. forma corporis decentissima. quod notatur
ibi aptavit id est apte composuit. materia caro sancti-
ficata et purissima. quod notatur ibi archam scilicet que facta
est de lignis levigatis et dolatis. finis salus op-
tima quod notatur ibi in salutem domus. quare venerabilis
propter artificem. Inmutabilis propter formam. commendabilis
propter materiam. desiderabilis propter finem et procede sic in se.
¶ Fide qui vocatur abraham etc. ¶ Supra
posuit exempla fidelium qui fuerunt tempore legis natu-
ralis hic subdit exempla eorum qui fuerunt tempore circum-
cisionis. et primo in speciali exempla per que probat quod ex fide
est [illegible] bonorum operum. secundo in generali exempla per que
probat quod ex fide est perseverantia exspectationis premiorum
ibi. iuxta fidem defuncti sunt omnes isti. Tertio iterum
in speciali exempla per que probat quod ex fide est etiam progressus
[illegible] factorum. ibi fide obtulit abraham ysaac
cum temptaretur. In primo ponit primo exempla obedi-
entie in abraham obediente. secundo exempla fecunditatis
in sara sterili postmodum fructificante. ibi fide et
ipsa sara. In abraham autem tangit duo magna
exempla obedientie quorum primum est exitus
de terra propria. secundum mansio eius in terra aliena. ibi
fide demoratus est in terra. ¶ Circa primum notantur
duo quia circa obedientiam primum est [illegible]
egredi. secundum vocatum aggredi. ibi exivit nes-
ciens. ¶ Fide. hic sine glossa descendit
specialiter ad personas iudeorum. dicens fide pater eorum
qui vocatur abraham. nunc prius autem voca-
batur abram. sic habetur genesis xvii. cum promissio-
ne id est de semine multiplicando vocatus est
abraham quod interpretatur pater excelsus. sed post
promissionem vocatus est abraham quod interpretatur
pater multarum [illegible]. obedivit deo
precipienti genesis xii. egredere de terra tua. obedi-
vit in quo exire scilicet de terra chaldeorum in locum quem
erat accepturus in hereditatem id est in terram chana-
an. genesis xv. semini tuo dabo terram hanc.
[illegible]
nesciens quo iret in quo notatur maior virtus obedientie
quia [illegible] vagabundus erat. ¶ Hic quidam obe-
¶ Fide demoratus est. ¶ Secunda abrahe ex-
emplum moratio in terra aliena. Vel tangit primo
factum. secundo motivum ad factum ibi expectabat enim.
¶ Fide id est credulitate. in eo quod fide demo-
ratus est abraham in terra repromissionis id est in ter-
ra facta sibi promissa. genesis xiii. xv. xvii.

et non tamquam in aliena terra sed sibi repromissa. Commo-
ratus est .i. in ea non tamquam indigena sed tamquam
alienigena. Demoratur dico habitando in casulis
.i. in tentoriis parvis non in pallaciis. Et non
unica sed in diversis quia pluries mutabat loca man-
sionis sicut patet in genesi. Demoratur inquam cum ysaac et
Jacob .i. sicut ipsi migrantes sunt non in eodem tempore cum
his inquam coheredibus eiusdem repromissionis .i. de
terra quam promisit ysaac .ii. unde facta est promissio genesis
xxvi. patri tuo [illegible] ad ysaac quem pater
et sara. Similiter et Jacob facta est promissio genesis
xxviii. terram in qua dormis tibi dabo. Conve-
nit obediencia et non minore quod demoratus
est ibi et in peregrinatione quia tamquam in aliena terra
et non permanente possessione quia in casulis habitabat et non
in domibus (?) in perpetuo quia cum ysaac et Jacob ex-
pectabat. Quia ita habitavit in terra aliena expectabat
.ii. per certam spem civitatem celestem habentem fundamen-
ta .i. stabilem et firmam perpetuitatem. Psalmus fundamenta
eius in montibus sanctis. Apocalypsis fundamenta civitatis
xii. ysaias xxxiii. oculi tui videbunt ierusalem
opulentam tabernaculum quod nequaquam transferri poterit.
Et presens .ii. civitas non habet fundamenta. Jeremias non est
stabilis. Infra xiii non habemus hic manentem ci-
vitatem. Cuius civitatis artifex et conditor deus non homo. Supra
vii. minister vero tabernaculi quod fixit deus et non homo.
Conditor est quo ad formam vero artifex quo ad opus
magisterii. Unde sic augustinus quod omnium parentum (?)
... sic dicitur conditus. De quo psalmus gloriosa
... multiplicem civitatem. Est .ii. conditus. De quo psalmus gloriosa
Una superiorum in qua habitant boni et non mali. Sicut pa-
ratum sit de te civitas dei. Et hec est desideranda quia ibi
mansio amena quia fluminis impetus letificat civitatem
apocalypsis xxi. ipsa civitas aurum mundum et fundamentum ter-
ra. Concio grata quia sicut letancium omnium habitacio
est ibi. Ideo nostra civitas forum. Et vero xx .i. quod de
foram. Et sic in civitate. Solempnitatis apparentis
fertilitas presentis quia edificat ut civitas cuius participa-
cio eius in id. ysaias xxxiii. oculi tui videbunt
tabernaculum quod nequaquam auferi (?) poterit sic audi-
vimus sic vidimus in civitate domini et psalmus magnus dominus
et laudabilis nimis in civitate dei nostri. Fundate.
Alia inferiorum in qua habitant mali et non boni. Sicut infra
... de qua non ... ne civitas sanguinum universa
... et hec fugienda quia est mansio deformis
ysaias xxiv. pollutum civitatem in ... horribi-
lis. Apocalypsis xviii. facta est habitacio demoniorum. Tam-
quam ... ultra ... omnis gaudium. Jeremias xxxiii.
absconderunt faciem meam a civitate hac propter omnem mali-
ciam eorum. Ysaias xxxiii. proiecit civitates non
reputavit homines. Ululatus omnis supplicia. Ysaias xiv.
Ulula porta clama civitas et cetera. Ysaias i. Quomodo
facta est meretrix civitas fidelis. Tertia media in qua
habitant boni et mali. Sicut mundus. De qua Jeremias xiii. non

hemus hic manentem civitatem sed in hac negocian-
dum est instanter per cautam innocentiam et hoc quia
hic habetur facultas vivendi ex divina largitate.
Psalmus vivificavit dominus qui mortificavit animam suam
.i. et ideo negociandum est instanter. Genesis xix.
Et civitas hic ... et salvare et facilius sta-
tim et de exlubricitate mea. Psalmus in diligentiam
et consolationem ... ideo ambulandum est per cautam.
Genesis x. noli respicere in medio civitatis nec
obstacula in ... difficultas resurgendi ex
contagiosa societate. Jeremias vii. in plateis
in multitudine civitatis vere .i. in ... ideo am-
bulandum est innocenter. Job xxxix. contempnit
multitudinem civitatis. Hic nisi Fides et ipsa sara sterilis.
Hic ostendit quomodo Fides reproducere et hec duo
primi est plus quam ... tamquam est contempte in
multiplicacione .i. propter quod et ab uno orti sunt et primi
eius proximo accedunt. Longitudo ... hoc vero
... multiplicacionis. In prima tanguntur primo
duo impedimenta concepcioni sterilitatem et senectu-
tem. Secundo duo que ... effectum ipsius redemptio-
nis fidei humane tutum domini. Ibi qui fide-
lem et cetera. Dicit ergo. Fide. Audito fidei et ipsa
sara sterilis concepit ... fecunditatem in concep-
cione accepit .i. seminis. Et ad concipiendum ysaac. Sic
virgo ... virgo fide concepit. Luc. Beata
que credidisti quoniam perficientur in te et cetera. Ac-
cepit inquam etiam preter tempus etatis apte ad con-
cipiendum ut magis esset miraculum non solum
.ii. erat sterilis sed vetula quia nonagenaria
et abraham centenarius. Unde ipse dixit putasne
centenario nascetur filius et sara
nonagenaria pariet? Genesis xvii. Vetula
postquam est voluptatem operam dabo. Genesis xviii.
Sic Johannes ex matre sterili et utroque parente
senectute est. Luc. i. Erant autem elyzabeth
sterilis et ambo processerant in diebus suis. Fide
inquam concepit et hoc utique fide quia fidelem
.i. veracem in promissis credidit eum qui repro-
miserat .i. deum promittentem. Primo quidem dubi-
tavit et risit. Genesis xviii. sed postea certa
censura ... promissioni credidit. Propter
quod et ab uno orta sunt ... Hic
ostenditur plus multiplicacio. Ubi primo multipli-
cacio primo innumerabilis credencium. Secundo multi-
plicacio bonorum .i. tamquam sydera celi. Tercio
innumerabilitas malorum .i. sicut arena que
ad ... Dicit ergo. Propter quod .i. quia credidit .i. merito
fidei eius ab uno .s. viro sare vel ab uno
.s. patre abraham. Orti sunt filii. Orta in qui-
endi maxime ex senectute vel hoc .s. ab uno
emortuo ad usum .s. generandi sicuti ...

Ro. iiii. non consideravit corpus suum emortuum cum
iam centum fere esset annorum emortuam vulvam
Sare. Contra quod tamquam fidem celi et multitudine
quia ad locum. Gen. xv. suspice celum et
numera stellas si potes. Sic erit semen tuum. Et sicut ha-
rena que est ad horam. i. ad litus maris. innu-
merabilis. i. quantum ad malos. quod ad modum harene
instabiles et aridi erunt. i. parvum proficiunt verbum
per eos instabiles facti est. Et nobilis dicitur quod ad
horam maris non mari per mare eum idest
gentiles malis quod contra de abraham
non fuerunt omnino igentiles. Sed ad horam maris
quia in [...] iuncta eis fideles immobilitate
autem non dicit stellis per quas intelliguntur quia licet
multi sint boni cum pauciores malis. Sed ad dicitur
harene per quam mali intelliguntur quia ex terra
infimus est minus. etc. i.

Iuxta fidem defuncti. Hic post ex integritatem
perque plurium quod ex fide est perseverans ex
spiritu primorum. ubi tangit primo fidelium
expectantium defectionem. secundo desiderium signum. i.
et confitentes quod peregrini. Tertio signum argu-
mentum. ibi. Et siquidem meminissent. Quarto argu-
mentum fidei. ibi. Ideo non confunditur deus. Iuxta
tangitur tria. primo fidelium mortem. secundo primum
dilationem. i. non acceptis repromissionibus. tertio
dilatam expectationem. ibi. Sed a longe. Dicitur ergo
iuxta fidem. que recte hoc ex apostolo. quia omnes
isti. qui dicti sunt preter enoch. vel omnes isti quibus
est facta promissio iuxta fidem. i. ad hoc est quod
fidei defuncti sunt non acceptis plene et perfecte re-
promissionibus sed in ventute rede annalis
in libro nostri copia homines in celo vel sic quod
isti defuncti sunt non acceptis repromissionibus
in perfecta. sed incohata promissa. hoc iuxta fidem.
contra credebant. i. sibi celestia non terrena
non acceptis in quo. sed potius erant aspicientes
eas oculo fidei et revelationis a longe. quia de
longe exilii et implentes in adventu christi. i. post
mortem suam. vel in adventu christi aspi-
ciens a longe erat [...] dei primum venientem. psalmo
xxxiii. oculi eius christus de longe et salutan-
tes eas. i. gaudentes et desiderantes. secundo ad modum
navigantium. Et confitentes. Non enim in usis terris omnibus
quas desiderant tamen et salutant eas. ysaie
lxii. qui reminiscimini domini ne taceatis et
expectantes longum mente. quia ubi post mortem
constant quia acceptis repromissionibus consi-
derant. quia eas aspicientes letantur. quia salutantes

Et confitentes. Hic secundo desiderium sig-
num et primo ponit signum. secundo significatum. ibi.
qui enim hoc dicunt. Dicitur ergo et quia iam desiderant

bant et expectabant. Sed et erant confidentes. i. corde et
ore fatentes. quia peregrini sunt super terram et hospites sunt
de mansione sua super terram. unde dicebat Jacob
Gen. xlvii. dies peregrinationis mee parvi et
mali etc. et i. Pet. xxix. dicebat dominus peregrini sumus
coram te et advene. sicut omnes patres nostri. Qui enim
hec. q. id est hoc confitentur [...] n. quia qui hoc
dicunt illo et ideo se esse peregrinos et hospites significant
se patriam inquirere. s. alia quam istam in qua [...] i.
celum. sicut est christus. quia contra qui dicunt illo ut ideo significant
se de patria non curare. sicut illi qui querunt hereditatem
in terra iordanis. numeri. xxxii. et dicitur patriam ab so[...]
celum simpliciter est patria vocalis [...]. Terram vero
super terram. Celum super celum sunt boni salvati sicut
terram boni non dicitur salvati. Infernum mali non
dicitur dampnati. Hic tangit signum argumentum. ubi s.
Et siquidem illius meminissent. Secundo tertio
hanc contemplabantur. secundo quod finem inquirebant
. ibi. Nunc autem meliorem. Hic dicitur ergo [...] quia iam
significant se patriam inquirere. non terrenam. de
qua exierunt. et siquidem. i. cum illius meminissent
. s. patrie de qua exierunt. i. terre caldeorum. habebant
utique tempus. i. facile opportunitatem revertendi
in illam. unde non oportet de planctu eorum sua
peregrinatione nunc autem et meliorem appetunt. s. pa-
triam peregrinos se dicunt. i. celestem quod propter hoc quod
revertunt non huius patriam appetebant et orabant
qui dicebant. Bos ero sicut requiescimus
mei adventum claritate ierusalem. Hic tangit
Ideo non confunditur deus. Quarto defidiam fidei
unde dicitur. quia deus vel patrem suum spiritualem. secundo quod etc.
de parat. s. et iam. i. paravit in illam civitatem. Ideo
dicitur. i. quod habent mansionem celestem appetunt non
confunditur. i. non erubescit deus vocari. deus eorum
. s. abraham ysaac Jacob. Exo. iii. ego sum deus
abraham etc. per ipsos. n. non blasphematur nomen
eius. Sed erubescit vocari deus malorum. quia per ipsos
nomen eius blasphematur nomen dei per ipsos blasphematur
inter gentes Isaie [...] osee. ii. non ero vir eius. Paravit
enim. q. Ita significant se patriam inquirere et non
frustra. paravit. n. etc. vel sic. q. non erubescit
vocari deus eorum et vere deus est eorum. paravit. n. illis
civitatem in qua erunt cives et domestici de civitate dei. O
quam felix illa civitas in qua etc. de paravit sic illis a
tanis. apoc. xx. et ego vidi. Fide obtulit abraham deus
ham ysaac et iacob secundum apostolum marcionis. deus
primo ipsorum fide per fidem prima cum credulitate
sunt. Secundo ipsa credentium in precipuam ut in
pluribus meis. tertio in repromissione de christo
futuri ipsius. Et ideo ipsorum per sacrificium evitato
misericordie spiritualis. Fide aliqui generunt filios
ex libris. ut ex Sara ysaac. Gen. xxi. aliter

anall' suos ut ex agar ysmael gen. xvi. alii
ut ex libis suos ut ex rebecca esau gen. xxv.
alii ex ancill' libos ut ex bala dan gen. xxx. s
q duplex est ...  spual' ... alii ex
bonis doctoribz ... boni discipli. alii ex mal
mali. aliqui ex bonis mali. alii ex mal' boni ...
... acceptum est. ... act. xvii. no dd eum
ea ut pastum pedis. ... acceptum est no
nise. h ... geni. xv. ... in
... Jam ... ut
dr glo qui ... est ei iam ... est
... ut ... no ... apo
uebat ut dr glo. Jtm qui fidele credidit ee qui
repmiserat. gen. xviii. ... risit sara dicens
... in ... no credidit pmo ...
... credidit ... ab illo
ab uno ... glo. ... qui ...
... ei ... de senioe ... pere ii
... de iuuene ... ad sene
... iuuene ... est ex ... seu
... est frigid. Juuenu u calid ... ibide
glo ab uno ... abram ... ut
postea ... de ... gen. xxv. ...
no est ... ad ...
ex uetula ... fide mortui ... enoch ...
enoch translatus fuit no mortu deo glo ...
dicens ... enoch ... hic
de his quibz ... erant pmissiones ... de alii
... spualr de ... loq ... nob
... ciuitates sunt
... religionis ... ciues boni ...
... ciuis ... ciues
cuiues sunt fidele ... qui ... ampli
... ciuitate quia ... est ... glo
se ... spualr ... ysa. i. post hec no ... ciuitas
iusti ... fidel ... est ciuitas ... quasi
... ciues sunt doctores ... xx ...
... ut ... adamte ...
... ciuitas ... societas angelice ...
... ps. fluminis ... ciuitate
dei. ... celestis ... ciues sunt felices
ysa. lii. indue ... sive ciuitas ierlm
sancta. ... exempla fidelium ... in spali
FIDE OBTULIT ABRAHAM YSAAC ...
... que ... ex fide est ...
... dicto ... ex fide
est ... uirtute ... post
exempla fidelium ... fide
fide est ... ex ...
... i ... filio ...
... ibi in fide

... fidei ... jacob ...
... dilatatio
ibi fide jacob ... ... anima
... pmo ... for
... ibi unigenitum in pabolam
accepit. ... deuotione ...
pmo ... obedia. abrahe ...
... ad ... commemoratione
obediencie ... unigenitum offerebat ...
... ualde ... obediam
abrahe ... ex pte ... unigenitum
... ex pte ... ante
... ibi cum susceperat. ... est ex pte
fidei ... ibi arbitrans quia ...
... obedire abraham ysaac ...
... xxii. ... temptaretur
... deus abra. ... gen.
xxii. temptauit ... ipse ...
... abraham ...
... offerebat unigenitum ... filios ...
filios ... de quibz gen. ...
ysaac est ... pmissioni ...
... qui ... in quo ipse ...
... pmissiones ... pcepti
de immolando filio ... pmission
ad quem ... abraham ... gen. xxi.
... in ysa ... uocabit ... ex te
p ysaac ... filii ... pmis
sioni ... palios ...
pcepti ... pmissioni ...
... offerebat arbitrans ... ualere
p hoc ... est deus suscitare ... credidit ... sibi ...
... suscitare ... reg. ii. dns mor
... ysa. ... fide
... in pabola i. in figuram ...
... passionem ... accepit no immo
latum ... ariete ... cornibz ...
immolauit sic dr gen. xxii. ...
... est ... passionis xpi p ysaac
cui no immolatum figurat ... in xpo ...
... in passibus ... ariete immolatum
... xpi ... immola
... in passione p hoc ... ariete ...
cornibz ... cornua
... abraham immolauit ... figu
... pauli ... tex.
... FIDE FUTURIS ...

... b

sim exemplum. s. in ysaac. In quo prefigura-
tur populus christianus benedictus. vel multiplicatus. s. spiritua-
libus donis. quod benedixit ysaac. benedictionis
ordine quod Jacob prius et postea esau. contradictionem
quod fide de futuris. s. que non videbantur. historia.
ysaac Jacob et esau. Jacob prius. quod credi-
dit eum futurum meliorem et meliorem populum
christianum. secunde esau. populum. genesis. xxvii.
in quo prefiguratur quod populus christianus Iudaicum
supplantaret benedictione populi iudaici
a quo tamen erat primogenitus Jacob.

Fide Jacob moriens. Hic ponit terti-
um exemplum. Jacob. s. in quo prefiguratur regnum christi
in gentibus dilatandum. vel primo ostendit quod per fidem condi-
nate dat benedictionem filiorum. secundo quod reverenda ex-
hibet prefigurando. ibi et adoravit. Dicit ergo.
Fide vita decedens. Jacob moriens singulos
filiorum Joseph benedixit. propriis benedictionibus
primo quidem simul eos benedixit. postea
specificavit. sicut habetur genesis. xlviii. et cum ad-
duxit Joseph filios suos. s. effraym primum et ma-
nasse ad Jacob ut eis benediceret et posuisset
ad manasse ad dexteram et effraym minorem
ad sinistram. Jacob cancellatis autem
manibus posuit dexteram super effraym et sinistram
autem super manasse. et hoc quia previdebat quod ex ef-
fraym futurus erat rex in populo. et adoravit.
hoc ita legitur duobus modis. primo que est sic. et ado-
ravit fastigium virge. i. primo sic. et adoravit deum
super lectum Jacob. et hoc sic fastigium. i. extremitatem et
in illis super summitatem virge eius. s. Joseph quam
ipse Joseph secum deferebat. sicut mos est nobilium.
secundo sic. et adoravit deum. et hoc super fastigium
virge eius. i. intentionem suam super christi regnum
in gentibus futurum. per fastigium virge eius.
Joseph significatum. tertio sic. et adoravit fa-
stigium eius. i. fidem. i. quod fidem significat per
fastigium. s. christum regnum. Hic addit quartum

Fide Joseph moriens. Hic exemplum ponit
s. in Joseph. per quod prefigurat christi redemptio. vel primo ostendit
quod per fidem predixit Joseph exitum filiorum
de egypto. secundo quod mandavit ossa sua transferri
et de loco illo. ibi et de ossibus. Dicit ergo. Fide mo-
riens defunctus. Joseph moriens et memoratus
est de profectione filiorum israel ab egypto in
signum redemptionis fidelium de servitute
peccati. genesis. ultimo. sciebat quod post mortem meam
visitabit vos dominus. et de ossibus. s. in certam
promissionis asportandis mandavit et tamen ex-
mandatum. exodi. xiii. tulit moyses ossa
Joseph et cetera. Ipse enim talibus signis previdebant
in terram promissionis resurrecturi. et ideo ut

cum eo resurgerent voluit in ea sepeliri. vel quia
sepulti sunt abraham ysaac et Jacob et adam
et eua. Supra posuit exempla fidelium qui fuerunt in

Fide moyses natus. Hic ponit exempla legis natu-
re eorum qui in statu ante legem. Hic ponit exempla eorum
qui fuerunt in statu veteris legis. et primo ponit exempla legis-
latoris. secundo exempla eorum quibus data est lex. ibi fide transie-
runt mare rubrum. in. iiii. exempla ponit in legis-
latore. primo contra regis edictum et occultatus fuit in quo
ostendit quod per fidem est evasio periculorum presentium. secundo
quod fide totam egyptum reliquit. in quo
ostendit quod per fidem est contemptus honorum tempo-
ralium. ibi fide moyses grandis factus. tertio quod fide
relinquens egyptum non timuit in quo ostendit quod per fidem
est audacia contra minas tyrannorum. ibi fide reliquit
egyptum. quarto quod fide populum ab exterminatore
liberavit in quo ostenditur quod per fidem est salvatio a potes-
tate demonum. ibi fide celebravit pascha. super-
venit tamen moysi occultatione occultandi ratione
quando viderunt elegantem occultatum audaciam
contempserunt et cetera. Dicit ergo. fide parentum credentium
deum dominum magnum per moysen facturum. quod viderunt
eum elegantis forme moyses natus. i. post-
quam natus fuit occultatus est a parentibus suis tribus mensi-
bus pharaonis et hoc mensibus eius quam diu. s. potue-
runt eum celare. exodi. ii. cum vidisset quod in
ortu eius parentes sui elegantem infantem quod in
ortu fuit infusa ei magna gratia veritatis
in exemplum. [illegible] domo dei fuit gloria. unde et propter
hoc filia pharaonis eius misera est. non timu-
erunt odio habentem ipsum occultando et ex-
ponendo non timuerunt edictum regis [illegible]
dis ne [illegible] et in flumine submergendos. exodi. i. Secundo
super illud fide moyses natus quod nativitas christi
nativitas mirabilis inscrutabilis commendabilis.
mirabilis est nativitas divina. et hoc propter mira-
culum quod nascitur caro sine macula [illegible] putrida quod
i. quod in ea natum est de spiritu sancto. Ideo dicebatur

Iusti. Je. xxxi. ysaia. lxvi. creavit dominus
ut supra. Super de puella nec novum quod ...
eius [illegible] videre virginem quod qui virum non
cognosco et post. quod in te nascetur sanc-
tum vocabitur filius dei. ysaia. vii. ecce virgo concipiet et
pariet filium. ysaia. dominus de femina nec mulieris
[illegible] hic natus est in ea et ipse fundavit. ysaia. ix.
parvulus natus. luce. i. quod in nascetur ex te. sanctum
[illegible]. cap. ii. ubi est qui natus est rex. iudeorum
de virginitate. Inscrutabilis. luce. ii. annuncio vobis
gaudium magnum. quod natus est vobis hodie
salvator. Iste mirabilis natus est ex quo inex-
plicabilitas. unde parvulus natus est nobis. ysaia.
ix. unde et ostendit presentem [illegible]

Jo. xviii. ego ad hoc natus sum ut testimonium perhibeam veritati. Filium diletionis lux .i. per iusticiam vite. Ruth .ii. de muliere .i. synagoga natus est que te diligat. In fedus reconciliationis .i. pax. xxii. filius enim natus est nobis. Quique in tali vice. In nativitate eius cantaverunt angeli in terra pax hominibus. Quoniam salvat .i. saluator erit .i. saluator in bethleem. Job .xlx. nemo natus est in terra qualis .i. Christus .s. per puritatem nominem humilitatem utilitatem inseparabilitatem. Nativitas humana cui est in lis et inimica. Job .xv. quid est homo qui immaculatus appareat natus de muliere. Sap. vii. in ventre matris figuratus sum caro .x. mensium tempore coagulatus sum in sanguine. Propter obnoxia eph. ii. eramus filii ire. Eccli. in hac vita nascitur omnis homo penalis et miseria. Job. xiiii. homo natus de muliere brevi vivens tempore. Concupiscentia fomitis inflammata Ier. ii. inflammat totam nativitatem. In tenebris ignorantie obvolvitur. Job. pereat dies in qua natus sum noctem illam tenebrosus turbo. In fecunditate. In amaritate. Tristitia. Sap. v. quid nobis profuit superbia. Commendabilis est nativitas. Gratie et fidei cause efficiens. Natus est hic istius ratione. Psal. Dedit eis potestatem filios dei fieri. Amor fraterna. Hi .i. Jo. iii. omnis qui diligit fratrem suum ex deo. Iusticia operum. I. Jo. ii. omnis qui facit iustitiam ex deo natus est. Effectus huius nativitatis spiritualis et pulcre est quod hec nativitas sufficere .i. Jo. iii. omnis qui natus est ex deo peccatum non facit. Vincere mundum. I Jo. v. omne quod natum est ex deo vincit mundum. Tenditur ad regnum. Qui aliquis natus fuerit denuo non potest videre regnum. Est nativitas triplex hoc vita .i. quod facit tantum ad eligendum. Jo. ix. quis peccavit hic aut parentes eius ut cecus nasceretur. Ad docendum Jo. xviii. in hoc natus est ut testimonium ad bonum agendum. Jo. iii. quod natum est ex carne caro est aptum ad malum. Hic quantum secundum spiritum natum est.

**Fide Moyses grandis factus.** Hic ostendit quod fide nomine quod fide est contemptus honorum temporalium, vel contemptus honorum secularium, hoc quod et delitiarum carnalium .i. magis eligens affligi cum. Quod divitiarum temporalium .i. maiores thesauros. Quod quod fide est consideratio honorum eternorum. Ibi aspiciebat .n. in remunerationem. Dicit ergo fide rerum invisibilium Moyses grandis effectus tempore virilitatis negavit se esse filium filie pharaonis que adoptaverat eum in filium. Exo. ii. In hoc ergo contempsit honorem regni. Ipse dico magis eligens affligi cum populo dei .i. cum filiis israel fratribus suis quam temporalis .i. transitorii peccati habere iocunditatem carnalem putans enim propter se leviorem maculam regis fratribus in afflictione existentibus. Exo. xv. melius est humiliari cum mitibus quam dividere spolia cum superbis. Ideo propter eligit abiectus esse in domo dei mei magis quam habitare in tabernaculis. Maiores divitias esse iudicans thesauro egyptiorum improperium Christi .i. impressionem Christi significatum .i. impressionem quam sustinuit ad similitudinem Christi per liberatione fratrum. Sic Psal. xiii. exeamus ad ipsum extra castra improperium eius portantes. Hoc autem fecit quia aspiciebat oculo fidei in remunerationem. Ideo in remuneratione .i. ad ipsum deum qui est remunerator. Remuneratio consideratur .ii. Primum innuit vim flagelli sui ergo.

**Fide reliquit Egyptum.** Hic ponit tertium exemplum in quo ostenditur quod per fidem est audacia contra minas et persecutiones tyrannorum. Vel per tangit fidem eorum secundum factum .i. invisibilem .ii. tamquam videns. Dicit ergo fide reliquit ipse Moyses Egyptum. Precepit autem israel de Egypto liberando sine educendo. Non veritus animositatem regis quia volentem populum educere minabatur ut habetur Exo. x. Talis .n. dicebat ut esset dux populi quam non timet tyrannum. Eccli. vii. noli querere fieri iudex nisi virtute valeas irrumpere. Quoniam invisibilem deum tamquam videns .i. ac si eum videret semper presentem et protectorem sustinuit expectando presentem pro miseria. Sic dicitur hoc educa de ponto. Intermedio habetur notatur ibi. Reliquid. Utilis quod notatur .i. Egyptum. Constantia quod notatur ibi non timens animositatem. Sapientis sui obedientia quod notatur ibi invisibilem. Fide celebravit. Hic ponit quartum exemplum in quo ostenditur per fidem salvatio a potentia demonum. Vel per tangit pasche celebrationem. Sicut celebrationis utilitatem ibi ne tangeret eos. Tactus utilitatis ibi qui vastabit primitiva. Dicit ergo fide celebravit pascha ipse Moyses .i. secundum quod credidit populum sic saluandum. In signa liberationis future per Christum quam credebat et celebravit in sanguinis effusione quo linirent postes domus et superliminare ne qui vastabit .i. pessimum interficiebat .s. angelus percuciens qui non habuit ullius malis intelligi potest. Ne vastabit dico primitiva .i. potentia .s. Egyptiorum. Sap. xvii. uno momento que erat preclarior natio eorum exterminata est. Tangeret eos. Inso sanguine exclusi in qua significatio sanguis Christi quo non timent diabolum exterminatorem. De hoc Exo. xii. Ponit exemplum legis latoris. Hic ostendit exemplum. **Fide transierunt.** Circa quibus data est lex. Hoc ca. primum ostenditur quod per fidem est liberatio a necessitate. In secundo quod per fide est destructio munitionum ipsorum .i. fide muri iericho. In tertio quod per fidem salvatur .i. ibi fide raab in terra non in pena tangit impium liberatione

deuictu· pnia· ab aquis turbini impedientibus
sed ab egyptiis insequentibus· ibi· q̄ expta egy
ptii. Ui gº fide· q̄ ceciderunt eos pmitten
tibus cecidit filii isrl' uidere rubri maris pan
dam etiam adduxit deus uentu ardentem· exo·
xiiii· aliter iii· in ea scilicet in mari equi tunc
tunc hoc casu illus fantasia fuit in ad...
precepti egyptii sequentes· s· eos p mare de
uorati sunt· i· ab forti ab aquis· exo· xv·
sbmsi sunt· q· plumbum in aquis uehementibus·
Fide muri Jericho. Sic sedit sanctus
in quo ostenditur q' p fidem sit destructio inimicorum
fidei· ut p primo nostri destructio infidelium· sus
modi destructio in ipse· i· septem dierum· 2º
gº· fide· q' fide isrl'. heb'r. muri Jericho
q' prima ciuitas occurrit eis post Jordanem tra
nte transitum in via Jos· vi· corruerunt
· i· simul oes ruerunt· in quo fuit magis mi
raculum· vii vnquam ingressus est p longo
9 ... simulat· et sic fide... 9· ... sibi se
huic effectu corruerunt· in qua ciuitati vii·
dierum completo alemus p ... circumeuntibus archa
precepit enim deus· ut p vii· dies circumirent
ciuitatem cum archa dni ... sacerdotibus co
tidie semel· et in· vii· die septies in sep
tima autem circuitione clangentibus tubis et
vniuerso populo clamante muri corruerunt
non p ... clamorem· sed p eorum fidem. fide ra
ab meretrix. hic ponit exemplum in quo ostenditur
q' p fidem est salus anime. fidei primo
nostre saluis· sed ... saluatus· ibi· excepi
ens exploratores. dicit ergo fide raab me
retrix· s· i· h... meretrix q' s credidit cum
incredulis· unde dicitur Josue· ii· nouim
q' dns tradidit uobis ... non possunt cum ...
dulitate Jericho· Ipsi dico ... exploratores
torum cum pace missos· s· a filiis isrl' ... no
dixit apud se unquam sapientior fuit parentibus
qui non crediderunt et ego credo· sed credit eum
potentem ... subiecte· et ponit aplis ex multitudine
de ac fiducie crudelitate effectu q' in
nob· ubi ponit ex primo in prestis patribus· sed
impleuis uniuersitate in prima tandem in post
ubi· i· in meretrice· sunt hostoua ... publi
canum meretrices precedunt uos in regno dei
... in uictrice ... eos sine
p qualitate ... non dilatat aplis hys
torias. Clound q' primo Jericho significa
tur vii· prima capitalia que circuit· vii·
dierum· i· vii· inimici corruerunt· primus murus
est primi ... corruit p
fidem q' fide contemplantur ... · c· u· de

inuisibilibus superbia temporalem gloriam. Secunda
scilicet auaricie sine pigritie· qui corruit p spem
que monet ad opus ... blandimen
tum mundi q' corruit p caritatem qui caritas
... alienam. Tertius murus est
auaricie qui corruit p iustitiam q' cum
acquisitionem iniustam. Quintus paciens fiet
uimo quando 9 corruit p fortitudine q
... sextus ... lasciuia
Sextus· luxurie qui corruit p temperantia·
Septimus· gule qui corruit p prudentia q' ...
temporalium ... Sic autem supra
fide optulit abraham ... ysaac· non re· sed uoluntate
q' nelle occidere innocentem in alio esset· sed ex diuino
precepto bonum est. Et unigenitum offerebat q'
alium filium habebat· s· ysmael· gen· xxii· Sed unigenitum
intelligit de uxore libera. Fide in futurum benedi
xit· fide et futuris benedixit ysaac Jacob et esau
9 q' primo benedixit iacob· q' esau p errorem
non est fide q' fidei non ... est. In· Sed in hoc non
est fide· sed in hoc q' illum quem benedixit meliorem
credebat et uocabulum p signum ut dr. fide fe
cit fide Joseph· et de ossibus suis mandauit· q' ... cum
prouidit ... ut cum eo resurrexerunt
9 ... nobis ... q' ...
... resurrexerunt ad tempus
ut testes essent xpo resurgenti testimonium· quia
quosdam resurrexerunt ... aplis· Judicium
igitur ... legem. hoc autem ... priuilegium prius
... non ... regis ... prima
... in flumine exo· ii· ... cum ...
... q' ... ad ... Fide non
... regis· ... exo· ... in· ... time
... madian ... autem
egyptum ... filius isrl' ... non timens
... tenuit ... ... calui ...
... q' 9 ... Fide raab me
retrix credidit cum incredulis ... non
ad fidem ... credidit ...
... non ... a deo omni
potente q' ... non ... omni potentia ...
ptum ad fidem ... raab credidit in
... Josue· ii· ... ex fidelium
Et quid adhuc dicam deficiet te
mpus ... promissionibus ...
latum ... promissionis
... colligendo· ut primo ponit ex
... fidei· ...
... ardua· sed ... ·
... fidei ... difficilia
ibi· alii autem distenti sunt. Et de ... omni

per que ostendit vim fidei in exsuperando pericula. ibi. Hic ostendit testimonio fidei. In prima ostendit primo circa modo di[illegible] fo quod boni per fidem consecuti sunt sunt ubique per fidem meruerunt. Secundo quod mala per fidem effugerunt. ibi. obturaverunt ora leonum. Dicit ergo et quid adhuc. quasi multa de fide dixi per finem. et quid adhuc dicam deficiet enim tempus [illegible] longa. si vellem dicere per sequi. vel tempus vite tota non tamen non sufficiat ad persequendum singula singillatim. deficiet inquam enarrando me enarrantem de Gedeon qui accepto signo roris in vellere Madianitas devicit. Iudicum vii. Enarrantem et de Barach qui a Debbora excitatus contra Sisaram principem militie Iabin regis Sisare devicit. Iudicum iiii. Enarrantem et de Sampson qui Philisteos [illegible] multipliciter afflixit. Iudicum xiiii. xv. xvi. et pluries in eorum [illegible] fuit. Enarrantem de Iepte qui voto facto quod primum sibi occurrens de domo sua offerret deo. Ammonitas superavit et domum rediens filiam immolavit. Iudicum xi. Enarrantem et de David qui per fidem Goliam devicit. i. Regum xvii. [illegible] tu venis ad me [illegible] ego venio ad te in nomine domini. Enarrantem et de Samuel qui fuit vir de iudicibus Israel. de quo i. Regum i. [illegible] Enarrantem et de prophetis aliis scilicet Elya, Helyseo, Nathan, [illegible].

Qui per fidem vicerunt. Hic ostendit bona que per fidem consecuti sunt. et hec in universali. respectu inimicorum. iustitiam respectu subditorum. ibi. operati sunt iustitiam. et promissionem respectu dei. [illegible] ibi. adepti. Dicit ergo qui per fidem vicerunt regna adversariorum. Gedeon enim devicit [illegible] reges. Iudicum vii. Iosue xxxi. Iosue xii. et David. [illegible] Regum x. et Abraham. Genesis xiiii. operati sunt iustitiam. id est equum iudicium respectu subditorum. sicut David et iudices. adepti sunt repromissiones. et hoc quo ad deum. quia ea que eis promissa fuerunt. [illegible] ut Iosue [illegible] et David promissionem de successione regni. vel repromissiones. id est [illegible] promissiones de terra lacte et melle manante que promissiones facte sunt antiquis patribus. scilicet Abraham et cetera. vel eis impleri. ut [illegible] iusti fidem debitam sunt omnes non acceperunt repromissiones. Hic enim mala que per fidem superaverunt.

Obturaverunt ora leonum. et primo mala sua propria. secundo mala aliorum. quia in bello. Tertio mala aliorum privata. ibi. acceperunt mulieres. In mala propria enim [illegible] quia evenerunt a bestiis. secundo que ab elementis. ibi. extinxerunt impetum ignis. Tertio que a violentia hominum. ibi. effugerunt aciem gladii. Quarto que a naturali corruptione. ibi. convaluerunt de infirmitate. Et possunt sic distingui ista. nam mala quia omne malum aut est ab intrinseco sicut infirmitas. aut ab

extrinseco. et sic aut ab insensibilibus sicut impetus ignis. aut a sensibilibus. et sic aut a rationabilibus. sicut acies gladii. aut a irrationabilibus. sicut ora leonum. Dicit ergo ob turaverunt. quasi non tamen homines. sed etiam bestias per suam virtutem [illegible]. quia obturaverunt ora leonum in angelo [illegible] plura legi singulari. quia non legitur nisi de Daniele qui clausit alias ora leonum. Danielis vi. et xiiii. Extinxerunt impetum ignis que est res maxima ut tres pueri. Danielis iii. Effugerunt aciem gladii. id est excitatum [illegible] gladium. ut David [illegible] qui multis calamitatibus convaluit de infirmitate. ut Ezechias. Ysaie xxxviii. et Iob. ultimo. Hic ostendit quod sancti superaverunt

fortes facti sunt mala. quia in bello aliquando fortior est rebellis. sed per rogatum constantes fuerunt. ibi. castra verterunt. Dicit ergo. fortes facti sunt in bello pugnando. ut Iosue [illegible] xliiii. fortes in bello [illegible] et Iudas Machabeus. de quo [illegible] i Machabeorum iii. similis factus est leoni in operibus suis. castra verterunt exterorum. id est inimicorum. ut Iudith viii. [illegible] Machabeorum vii. Acceperunt mulieres mortuos suos de resurrectione. id est resuscitatos. sicut factum est per Elyam. iii Regum xvii. et per Helyseum. iiii Regum iiii. Hic supra

Alii autem distenti sunt. non [illegible] Hic ponit exemplum quorundam non nominatorum per que ostendit virtutem fidei in operando ardua. hic vero quorundam non nominatorum per quod ostendit virtutem fidei in sustinendo difficilia. Ostendit primo quod constanter sustinuerunt. secundo quod in eis illata sunt. ibi. alii ludibria. Tertio quod ipsi se afflixerunt. ibi. circuierunt in melotis. In primis enim afflictorum implicat tria. primo qualitatem. quia distenti. secundo quantitatem. quia non suscipientes redemptionem. Tertio utilitatem. quia ut meliorem. In primo notatur afflictorum angustia. Iuxta afflictionis acerbitatem. Tertio affectio in efficacia. [illegible] alii autem per fidem distenti sunt in eculeo et aliis tormentis. ut patet de multis filiis suis cum matribus. id est Machabeis. ii Machabeorum vii. non suscipientes redemptionem presentem. id est presentem evasionem de manu inimicorum. ut meliorem invenirent resurrectionem. meliorem. scilicet illa beata. id est vitam eternam. quia quod dicit eternam sua invenient eam. quasi [illegible] vel meliorem tanto quanto magis patientur. quasi sicut dicitur quanto magis quis patitur tanto gloriosius coronabitur. id est secundum quod patiuntur propter iustitiam beati

**Et ludibria.** Hic ostendit quanta mala eis illata sunt, que augent difficultatem: primo que antecedunt mortem, secundo que inducunt mortem, ibi: *lapidati sunt*; tertio ipsam mortem, ibi: *in occisione gladii*. Mala antecedentia mortem tria sunt, ut sic distinguantur, quoniam malum hominis aut est inferendo malum aut impediendo bonum. Inferre malum alii convenit dupliciter: aut verbis, sic ludibria, aut operibus, sic verbera. Impedire bonum similiter convenit dupliciter: aut instrumento, sic vincula, aut loco, sic carceres. Et dicit: alii vero experti sunt ludibria quantum ad confusionem et verbera quantum ad dolorem. Insuper quod non dicit: insuper non hec eadem probavi fuisse et vincula quibus vinciebantur et carceres quibus detinebantur, ut de Ieremia patet Ier. xxxviii. et Michea iii. Reg. ult. Et exponuntur ludibria pudorem, verbera dolorem, carceres et honorem vincula.

**Lapidati sunt.** Hic tangit mala que inducunt mortem, dicens: lapidati sunt, ut Ieremias, qui cum posuisset lapides sub porticu Pharaonis in signum quod ibi poneret rex Babilonis thronum suum, a Iudeis qui ibi consistebant capti vitate a Iudeis eisdem lapidibus obrutus est. Similiter Zacharias filius Ioiade quem interfecit rex Ioas lapidatus est, ii. Par. xxiiii. Similiter et Stephanus et temporis lapidatus erat, Act. vii. Secti sunt, ut Ysayas quem Manasses nepos suus [illegible] ut dicit fecit ferrari serra lignea. Temptati sunt, per multiloquia cum quibus occiderentur, ut vii. fratres ii. Mach. vii. et qui temptationibus non acquieverunt. Tandem in occisione gladii mortui sunt, ut Iosias iiii. Reg. xxiii. et Urias ii. Reg. xi.

**Circuierunt in melotis.** Hic quia contra [illegible] sustinuerunt quanta eis mala illata sunt. Hic ostendit quantum ipsi se affligebant. Ubi ostendit quantum se affligebant primo cum hominibus conversando, secundo quantum ab hominibus se separando, ibi: *in solitudinibus errantes*. Item primo ostendit quantum afflixerunt se primo quantum ad bona fortune, secundo quantum ad bona corporis, ibi: *angustiati*. Tertio quantum ad bona gratie vivificantis (?), ibi: *quibus dignus non erat*. Quantum ad bona fortune tangit afflictionem triplicem, quia habent habitum in loco quietem, quia circuierunt in veste tamen mollitiem, quia in melotis, in pellibus; et sumptum habundantiam, quia egentes. Et dicit: circuierunt ultra unius loci, in melotis, id est in veste facta de pilis camelorum, cum qua veste utebatur Iohannes Baptista, Mat. iii. Vel in melotis, id est in vestibus factis de hispida pelle cuiusdam animalis quod dicitur melotes. In pellibus caprinis, id est factis de hispida pel-

libus, ut Elyas iiii. Reg. i. Egentes, tamen inventus quando victum; angustiati circa animum; afflicti laboribus corporis; quibus dignus hoc dupliciter legitur: primo sic, quia licet ibus est ablativus casus, sic quibus, id est quorum conversatione dignus non erat mundus, et secundo ablativus sumitur (?), secundo legitur ut quibus sit dativus casus, quibus, id est quorum conversatione dignus non erat mundus, id est mali erant digni habitare in mundo, quia stantes (?) reputabant a mundo ut non esset eis dignus ad habitandum. Unde mundus celabat eos, i. Reg. iii. Unde propter gravitatem mundi fugiunt. Hic ostendit quomodo se affligebant.

**In solitudinibus errantes.** Hic ab hominibus se separando. Ubi ostendit loca que frequentabant fuisse penuriosa, quia in solitudinibus; periculosa, quia errantes; fastidiosa, quia in montibus. Et dicit: in solitudinibus errantes per eum ambulando, sic David cum sociis suis i. Reg. xxiii. et xxiv. (?) Egressi de Ceila huc atque illuc vagabantur. Item sic Mathathias et filii eius i. Mach. ii. et Iudas Machabeus ii. Mach. v. et in montibus sic David quem Saul persequebatur in montibus et collibus, i. Reg. xxiii. et in speluncis super Engaddi, i. Reg. (?) xxiv. et in cavernis terre sic centum prophete ut Abdias iii. Reg. xviii. filii prophetarum sub Iezabel, iii. Reg. xviii. et David cum suis i. Reg. xxiii. et in cavernis terre quia aliquo casu facte sunt, vel aquarum inundatione vel hominum sponte positi circa que sint in [illegible]. Speluncas sunt in [illegible] sive cavernis que in profundo terre. David et consecrate (?) sanctorum mundus non erat dignus propter insufficiente ad eorum beneficia. Ipsi enim [illegible]

**Summus [illegible] per eam**

**Potentia illuminabant**, ut illi erunt in mundo eius gratia omni creature qui crediderit et.

**Vita edificabunt**, Mat. v. vos estis lux mundi, et Pet. sic luceat lux vestra coram hominibus.

**Disciplina castificabant**, Phil. iii. sine reprehensione in medio nationis prave et perverse, inter quos lucetis sicut luminaria in mundo, v. et ii. Cor. vi. Hi in nobis [illegible].

**Oratione iuvabant**, Io. xvii. non pro eis rogo tantum, sed pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut mundus credat quia tu me misisti, [illegible] ut disperderet eos, sicut Moyses electus eius.

**Cohabitatione conservabant**, Io. iii. sic Deus dilexit mundum ut unigenitum suum daret. Gen. xviii. non delebo, ut si invenero ibi .x. [illegible] iustos.

**Cum [illegible]** [illegible] mundus [illegible] Io. xii. mundus quia [illegible] perficitur [illegible]

**Patientia supportabant**, i. Cor. iiii. blasphemamur et obsecramur tamquam purgamenta mundi facti sumus. Io. xvi. in mundo pressuram habebitis.

**Providentia sustentabant**, Gen. xli. i. [illegible] [illegible] Ioseph [illegible] Egyptum salvavit [illegible]

**Doctrina** in [illegible] [illegible] per fidem [illegible].

regna operati sunt iustitiam adepti sunt repromissiones. Sicut
opus agricole est extirpare spinas et seminare grana et
alia quae in messe [illegible]. Sic opus sapientis est extirpare vi-
tia, serere virtutes et alia quae in [illegible] ab his tribus con-
mendantur sancti nunc [illegible] positis. Primo ab extirpatione
mali, quia vicerunt regna. Secundo ab operatione boni, quia operati
sunt iustitiam. Tertio ab adeptione premii, quia adepti sunt
repromissiones premii eterni fortitudinis sive rectitudinis sive bea-
titudinis. Admirabilis fortitudo triplex vincendi
statum, quia scilicet [illegible] triplex vincendi modus, quia per fidem
vicerunt non [illegible] triplex triumphi per fidem quia vicerunt
triplex certamen demonum quia regna; mirabilis rectitudo
triplex [illegible] operationis quia iustitiam triplex per fidem consu-
mationis quia operati sunt; amabilis beatitudo triplex possi-
bilitatem boni quia adepti sunt et triplex delectabilitatem
~~boni quia adepti sunt~~ boni quia repromissiones.

Et hi omnes testimonio. Supra posuit
exempla: primo quorumdam nominatorum per quae ostenditur
fidei in operando ardua, secundo quorumdam non nomi-
natorum per quae ostenditur virtus fidei in sustinendo. Hic osten-
dit exempla omnium in exspectando premia
quae tangit primo conditionem premiandorum, secundo dilationem
premiorum ibi non acceperunt, tertio rationem dilationis
ibi deo pro nobis melius, quarto declarationem rationis
ibi ut non sine. Omnes quos [illegible] per
fidem operati sunt et passi sunt, et [illegible] testimo-
nio fidei, idest testimonio quod fides eorum perhibuit
probati, idest approbati a deo, non acceperunt repromissionem.
Hoc dupliciter legitur: uno modo sic non acceperunt repro-
missiones, scilicet ambas stolas corporis et anime, sed acceperunt
tamen unam, scilicet stolam anime. Apocalypsis VI: date sunt
eis singule stole albe, et hoc deo pro nobis aliquid
melius providente, ut non sine nobis consummarentur,
idest perficerentur utraque stola, ut scilicet in generali resurrectione
omnium sit magis gaudium singulorum. Sic dicit glossa:
[illegible] non illis iniuriam fecit sed nos honoravit. Secundo
modo sic non acceperunt repromissionem, idest introitum etiam
se[illegible] promissam, usque scilicet adventum Christi. Et hoc deo pro
nobis aliquid melius providente, scilicet ut utramque [illegible]
assumeret et gloriosius eos nobiscum exaltaret. Pro-
vidente inquam ut ne pro nobis sine nobis consummarentur,
idest dei visione fruerentur quod est consummatio [illegible].

Hic queritur de Sampson. Contra Iudicum XVI legitur
quod Sampson se cum philisteis interfecit, ergo in
mortali peccato mortuus est, ergo [illegible]
premium non debuit. Responsio: sicut dicit glossa, instinctu spi-
ritus sancti hoc fecit per quod alia miracula fecerunt. Item
Iephte. Contra Iudicum XI legitur quod filiam mandato divi-
no filiam immolavit. Responsio: non laudatur in hoc,
sed quia in divino confidendo hostes superavit. Item ad
epti sunt repromissiones. Contra: in eodem non acce-
perunt repromissionem. Responsio: promissa pertinentia ad

ad presentem vitam acceperunt, sed non pertinentia
ad futuram. Item acceperunt mulieres de resur-
rectione mortuos suos. Ergo in fine inanitur sustinuerunt
de tempore. Contra: I Corinthiorum VII: si mortuus fuerit vir
eius soluta est a lege viri. Responsio: non tene-
bantur de consensu aliquo, sed poterant de novo
si vellent. Item ut meliorem invenirent
gloria. Contra: maior est patientia tanto gloriosius
coronabitur. Contra: aliqui aliquando eximunt cartis
plus patientie. Responsio: glossa loquitur de certis partibus et de coro-
na premii accidentali non essentiali. Item nonne
illi non acceperunt repromissionem glossa: scilicet duplicem
stolam. Contra: Matthei XXVII: multa corpora sanctorum qui dor-
mierunt surrexerunt. Responsio: secundum aliquos non sur-
rexerunt gloriose sed ad tempus; secundum alios illi sunt
ex privilegio premiati non ex lege communi. Item
super illud ut non sine nobis consummarentur glossa: usque
ad communem resurrectionem. Contra: qui non invene-
runt utramque stolam et cum nos tempore debu-
erunt. Responsio: non invenerunt ut gaudium tamen sed per ea.
Item ubi dicit alia glossa: ut non sine nobis consumma-
rentur, idest visione dei fruerentur. Contra: statim ab
ipsa passione visione dei frui cepit. Et sic
nobis. Responsio: similiter cum illis sancti novi testamenti
frui ceperunt ut latro et plures alii quod verum est de
statim aperte ianue frui potuerunt, cuius modi
ianua per passionem Christi fuit aperta; ubi illi non ad
loquuntur usque ad ascensionem Christi.

C— XII

Ideoque et nos tantam habentes. Supra monuit eos ad fidem christianam,
hic monet eos ad patientiam et pacem, et primo ponit
exhortationem, secundo implendi facilitatem, ibi
contemplantes ne quis desit gratie dei. In prima
monet primo ut patientiam habeant in persecutionibus,
secundo ut pacem habeant cum persecutoribus, ibi pacem
sequimini cum omnibus. In prima monet primo ad
martyrium currere, secundo currendo non deficere, ibi
recogitate eum qui talem sustinuit. Tertio
currendo et non deficiendo ubi in fine persevera-
re, ibi in disciplina perseverate. Item supra primo ponit
currendi incitamentum, secundo removendi impedimentum,
ibi deponentes omne pondus. Tertio inducit ad
id aspicientes in auctorem. Dicit ergo: Ideo quia
patres per fidem multa sustinuerunt, ideo et nos ha-
bentes impositam nobis in exemplum fidei tanto-
rum aspiciamus tantam nubem, idest tantam [illegible] mul-
titudinem ad modum nubis: nos ex suo
[illegible] [illegible] refrigerantes, et pluviam
doctrine compluentes. Ysaias LX: qui sunt isti
qui ut nubes volant. Nubem dicit testium,
idest martyrum, martyr enim testis. Ysaias
XLIII: vos estis testes mei dicit dominus. Deponentes

Omne pondus peccati etiam inherens, quod sic circumstat nos ut trahat nos ad infernum. Per has iniquitates meas supergresse sunt caput meum, et sicut onus grave gravate sunt super me. Et circumstans peccatum, id est undique sinuosum, et iam adhuc non omnino finitum. Vel pondus refertur ad penam peccati, ad culpam sit deponentes omne pondus, id est etiam tedium penitendi, et circumstans nos peccatum, quorum summa initur. Sive non per patientiam expeditur. Patientia enim sustinet omnia obstacula. Curramus voluntate, non ymaginatione. Per hos sive iniquitate currunt propositum nobis certamen, id est virtutis certamen, et in quo pugna per patientiam. Patientia volunta necessitatis preparatur, a nonnulis patientia inducitur, unde voluntas currit nemo in cruribus. Hic inducit exemplum Christi dicens: primo

**Aspicientes in auctorem** quasi in autorem, id est per amorem fidei. Sic in quo intuendum quod proposito sibi gaudio sustinuit. Certo quasi imitando, quod inveniet sedet. Dicit: aspicientes in Christum, id est auctorem fidei, in spe sive in consummatorem in futuro, qui Christus proposito sibi gaudio, vel regno celesti, tamquam termino passionum, quod gaudium spes erit eius sive vel regnum temporale, quod voluerunt eum facere regem. Jo. vi. Sustinuit crucem, id est mortem crucis, et confusione contempta, ignominiose mortem patientia, atque per hoc, scilicet termino passionis, in dextera sedet. Per hoc de torrente in via bibit, propterea exaltavit caput. Quod passus est et libenter, quod gaudium propositum fuerat summum, quod crucis sue tanto fuit turpitudo, quod confusione contempta vilis, quod in dextera dei sedet. Hic monet eum.

**Recogitate enim eum**, scilicet non deficiendum. Ideo ait eos: expliciter, primo consideratione dominice passionis, secundo consideratione modice tribulationis, ibi: nondum usque ad sanguinem.

Certo, oppositione super consolationibus, ibi: et obliti estis consolationis, ibi: et obliti estis consolationis. Impliciter monet, secundo considerandi frequentia, ibi: recogitate. Recogitationis multitudinem, ibi: eiusmodi talem sustinuit contradictionem, ibi: ut non fatigemini. Dicit: recogitate, quasi ita aspicientes recogitate, id est frequenter cogitate eum, id est Christum, recogitate propter tantas injurias. Et nisi eum abstrahit confessio eum, scilicet Christum, ut tam ipsum inventum, qui talem, scilicet tam vehementem, sustinuit a peccatoribus Judeis quod valde indignum est, adversus semetipsum, non tamen adversus alios, quod in iniuria, sicut in patre, qui aliquid peccaverunt. Sic dicit Petrus. Tamquam

Patri tamen fratrem. Inquit vero in Christum ipsum sicut fuit in signum cui contradicetur. Luc. ii. Et Ro. x. Tota die expandi manus meas ad populum non credentem sed contradicentem. Et sic dicit. Mundi ubi dicunt contradictores in factis observatores. Impugnatores illusores, ... Manifestando sustinentibus quod appareret, et ex grande affligente, quod ipsis penitentia et expositum sustinente quod mortem salvatorem. Vide adversus semetipsum et ex afflictionibus suis, quod rebellionis timorem, vide ad confusionem ut animi deficientes, ne non fatigemini, quibus, scilicet adversus, deficientes animis vestris. Quod tamen ipsa culpa deficiant. Ut ii. Cor. iii. Si quis deterius est, ut de corpore dicit, sed semper eternum renovatur de die in diem. Deficere est frigido tinge tribulationis fidem negare. Hic monet.

**Nondum enim usque ad sanguinem.** Non deficere ex consideratione modice tribulationis, vel implere, ut in temptatione inconstantia, scilicet contra peccatum, ibi: adversus peccatum. Conatur vincendi, ibi: repugnantes. Virtus consummandi, ibi: usque ad sanguinem. Dicit: nondum, quasi tamen deficere deficere non debetis, nondum usque ad sanguinem, id est ad sanguinis effusionem restitistis, sed usque ad rerum amissionem, ut supra x. Sed usque ad sanguinem resistendum est, vos dico repugnantes adversus peccatum infidelitatis, quod antonomasice peccatum dicitur, vel ad universum quemque aliud peccatum. Et ait ad non de

**Et obliti estis consolationis** finendum ex consideratione divine consolationis, ubi ponit primo vitium, primo memorie memorie obliviscentis, secundo ex hoc consolationis intelligentie negligentie, ibi: fili mi, noli negligere. Certo consolationis obtentum sustinentibus, ibi: quem enim diligit dominus. Dicit: et obliti, quasi et nunc deficere non debetis. Vnde non obliti estis consolationis, id est Christi consolantis, qui Christus consolans vobis tamquam filiis, Jo. pri. iii. Et videntes autem solonis quod in persona domini dicentis: fili mi, noli negligere sapiendo, id est decertando curare disciplinam domini, id est retributionem qua adversis erudimur. Job. v. Beatus qui corripitur a domino, increpationem ergo domini ne reprobes, neque fatigeris deficiendo dum ab eo argueris. Hic subdit conso

**Quem enim diligit.** Latius in tribulatione vero et flagellatione dei tangitur. Primo motivum scilicet caritatis, quod quem diligit. Secundo effectum, scilicet castigatione, quod castigat. Certo, premium, scilicet hereditatem eternam, quod quem recipit. Dicit: qui enim, quasi recte non deles fatigari, quem enim diligit castigat, id est castum agit corripiendo. Apoc. iii. Ego quos amo arguo et castigo. Vnde frequens correctio signum est zelo pie divine. Eze. xvi. Auferam zelus meus a te et quiescam in mansuetudine.

amplius flagellat autem omnem in filium et unigenitum filium naturalem non solum adoptivos. Ysa. liii. disciplina pacis nostre super eum et de eius flagellatione. Ps. lxxii. Si ergo excepit eum a passione flagellorum sic dicit glossa. Omnem dico filium quem recipit ad eternam hereditatem per multas tribulationes oportet intrare in regnum celorum.

**In disciplina perseverate.** Superius [illegible] admonuit apostolus primo ad martyrium currendo non deficiendo, hic tertio monet currendo et non deficiendo usque in finem perseverare. Hoc capitulum [illegible] primo per divine filiationis commoditatem, secundo per humane consuetudinis exemplum ibi: deinde patres quidem. Tertio per finis remunerationem ibi: omnis autem disciplina. Inprima per modum ad perseverandum, secundo subdit commoditatem perseverantium ibi: tamquam filiis offert. Tertio non perseverantium incommoditatem ibi: quod si extra disciplinam. Dicit ergo in disciplina quia quia ita est quod deus flagellat omnem filium quem recipit, in disciplina perseverate sustinendo usque in finem quia qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit. Et debetis perseverare quia in hoc quod disciplinat vos offert se nobis tamquam filiis, id est ostendit se ipsum patrem sicut pater humanus. Quis enim filius quem non corripit pater quia illis filius. Eccli. xxx. qui diligit filium assiduat illi flagella. Prov. xiii. qui parcit virge odit filium. Hic subdit incommoditatem non perseverantium, unde primo subdit perseverantie sive finis incommodum ibi: cuius participes. Secundo sequentem incommodum ibi: ergo adulteri. Dicit ergo quod si extra disciplinam estis cuius disciplinae participes facti sunt omnes, scilicet filii dei et ante legem et sub lege et post legem. ii. Thy. iii. omnes qui pie volunt vivere in Christo persecutionem patientur. Ergo adulteri et cetera. Hoc dupliciter legitur, uno modo sic quod adulteri est nominativi pluralis. Sic sensus quod ita est, ergo adulteri, id est filii adulterini et non filii legitimi estis. Pater enim corripit filios legitimos et non adulterinos. Secundo sic quod est genitivi singularis. Secundo adulteri, id est diaboli qui est adulter quia corruptor sponsarum dei, id est animarum et non filii dei estis. Postea hic queritur: si illud tempus esse non potest, quod non possumus vivere sine peccato, ad hoc dicendum quod non peccamus sine [illegible], id est mortale nisi leve, id est veniale. Quinque per patientiam currant contra ad patientiam persistendi [illegible] ad martyrium ad patientiam persistendi contra [illegible] Hebrei... ut ad eam efficere et non venire. Ecce in auctorem fidei dicit de Christo. Heb. xii. fides est donum spiritus sancti. Ideo hic spiritus sanctus est auctor fidei ipsum in finem dicendo, sed Christus ipsum per omnia. Quia

continuationem est preceptio ergo omnia bona terrena contemnit excepit ut contemptibilia non [illegible]. Aliqua terrena sunt nociva, non ergo omnia contempnenda. Responsio: licet terrena ut [illegible] ordinata non sint contempnenda, sed in quantum ad ad eterna retardant. Nondum enim usque ad sanguinem ergo [illegible] in hac dilectione non ita est ad quam sancti martyres pervenerunt. Contra beata virgo et Johannes evangelista fuerunt perfectiores. Responsio: ipsi et si non pervenerunt ad martyrium actu pervenerunt tamen effectu.

**Deinde patres quidem carnis nostre et cetera.** Superius monuit in disciplina perseverare ratione divine filiationis, hic monet ad idem ex humane consuetudinis, quia si homo reverenter suscipit eruditionem patrum carnalium multo magis spiritualem. Et primo ponit hoc ex comparatione eruditionum ibi: et illi quidem in tempore paucorum. In prima ponit eruditores. Primo ponit quantum est ad patres carnis nostre, secundo excludit quantum est ibi: non multo magis obtemperabimus. Ubi tangit quantum est ex parte actoris quia patri spirituum, tertio ex parte finis quia vivemus. Dicit ergo deinde quia exterius quod debet sit patrem in disciplina perseverare debetis. Et ratio ex hiis potest audiri et hoc est deinde quidem, id est deinde patres carnis nostre non anime huius eruditores. Ut preceptum est eis Deut. xi. docete filios vestros. Et Prov. xiii. qui diligit filium instanter erudit. Et reverebamur eos, id est timebamus et honorabamus. Quia in Exodo revera est cum timore honorem impendere. Exo. xx. honora patrem et cetera. Non multo magis obtemperabimus patri spirituum. Ideo qui est pater spirituum quia spiritualium est et de spiritibus. Num. xvi. Fortis deus spirituum universe carnis et cetera. Et Ps. xxx. spiritus principalis est deus. Unde creator spirituum est tamquam [illegible] Luc. xi. si ergo quia sentit quod deus est obtemperabimus magis et vivemus. Prov. iii. ego diligentes me diligo et qui mane vigilant ad me invenient me. Hic subdit comparationem.

**Et illi quidem.** In eruditione primo quantum est ut tempore et ratione et ponit secundo ex manifestate subdit ibi: hic autem ad id quod utile. Dicit ergo et illi, id est patres carnales in tempore paucorum dierum, scilicet in presenti vita erudiebant nos secundum voluntatem suam, id est in hiis que volebant scilicet in suis variis traditionibus de quibus Ps. xv.

initium fecisti mandatum dei ipsius et admonet-
nias. Ys sancti. i. pater spirituum qui erudit nos super
ad id quod utile est mihi. psalmus xlviii. Ego dominus
deus tuus docens te utilia. In recipiendo sancti-
ficationem. Hoc dupliciter legitur. Primo sic. ipse pater
erudit nos duo ad id quod utile est et hoc in
recipiendo. i. sic ut nos contemptum ad recipiendum sancti-
ficationem eius. i. doctrinam eius sanctitatem. Secundo
sic est in recipiendo. i. ad recipiendum sanctificationem.
i. mundiciam eius. psalmus viii. dominus ipse pastor
ut ipse eorum in eternum et in sanctificatione. Quod
quarto modo appellatur pater noster spiritualis.
Primo ratione creationis. deuteronomium xxxii. numquid non
ipse est pater tuus qui possedit et fecit et creavit
Secundo ratione regenerationis. Iacobi i. voluntarie enim
genuit nos verbo veritatis ut essemus nos ex principio.
Tertio ratione voluntatis dei et spiritualis. Secundum quod
non nascitur pater filiorum. Gal. iiii.
Tertio ratione educationis. Osee vi. sic ut pater noster. qui
hus omnibus indigens primum querite regnum
dei et iusticiam eius et omnia. ysaias. filios enutri-
vi et exaltavi ipsi. In cogitatu illorum
Quarto ratione castigationis. super eo quod sicut
filius quem non corrigit pater. Iob. eccl. xxiii.
domine pater et deus vite mee ne derelinquas me
Quinto ratione affectionis. Io. xvi. ipse enim pater
amat vos. quia vos me amastis.
Sexto ratione adoptionis. Ro. viii. non accepi-
stis spiritum servitutis iterum in timore. sed.
Septimo ratione eruditionis. psalmus xxxviii. pater
filiis notam faciet veritatem tuam. Iob. luc. x.
confiteor tibi pater domine celi et terre et hec patri spiri-
tui et. Complacuit patri vestro dare vobis regnum
Octavo ratione successionis. quia si filius et heres.
Ro. viii. Iob. luc. xii. nolite timere pusillus grex
Omnis autem disciplina. Hic
tertio monet ad perseverandum in disciplina propter
fructum eterne remunerationis. ubi ostendit primo
presentem disciplinae asperitatem. Secundo sequentem
in futuro utilitatem. i. postea autem fructum. Tertio monet
ad perseverantiam firmitatem. ibi. propter quod remissas
manus. Dicit ergo. quia ita moneo ut
feratis in disciplina. Hic est quod omnis disci-
plina. i. correctio pro peccatis. in presenti quidem
vita videtur non esse gaudii. sed meroris. non
cogitantibus. scilicet eius fructum utilitatem. ergo dicit
disciplinatur leviter. quia videtur esse non gaudium sed breve
quia in presenti cessat quia interpositis. Postea
autem. scilicet in futura vita reddet per eam exercita-
tis fructum pacatissimum. i. in omni parte pacifi-
cum. psalmus cum ipse sui in tribulatione eripiam eum
et glorificabo eum longitudinem. Fructum dico iusti-

i. quem iusticia exigit. Iac. iii. Fructus iusticie
in pace seminatur facientibus pacem et dicitur fructus ille
pacatissimus. quia erit pax. ad seipsum. scilicet carnis ad
spiritum ad proximum et ad deum. ysaias. xxxii. sedebit
populus meus in pulcritudine pacis et in tabernaculis fiducie. Secundum primam
et opportune. quia postea. scilicet post hanc vitam quia fructum
pacatissimum in integre quia iusticie. Hic monet
Propter quod remissas manus. ad perseverantiam
firmitatem et primo quantum ad effectum. Secundo quantum ad effectum
ibi. et genua dis. Tertio quantum ad affectum. ibi. et gressus
rectos. ut sit affectus certus effectus firmus aspec-
tus rectus. Dicit ergo propter quod. scilicet ut habeatis talem
fructum erigite ad deum manus remissas. i. af-
fectiones caritatis deum exspectantes egestatem
cui opera est manus remissa. Prov. x. et ubi deum
manus fortium ditabitur. Que autem
remissa est cibus et dimittet et erigite genua so-
luta. i. fortitudinem debilitatem
quae stare solebatis et gressus rectos. Hoc dupliciter
legitur. Uno modo quantum ad fidem. alio modo
quantum ad mores. Primo sic. et facite pedibus
vestris. i. fide vestre quatenus ad deum rectos gressus
scilicet recte credendo confitendo. et per fide predica-
ut non claudicantis. i. eiusdem titubantis modo
ad unam partem modo ad aliam. erret quis
in fide. Ia. i. qui hesitat similis est fluctui
maris et cetera. iii. Reg. xviii. usque quo claudicatis
in duas partes magis autem sanetur. sicut tenuit
a fide. Secundo modo legitur sic et facite pedibus vestris
i. operibus vestris. de quibus psalmus. lucerna pedibus meis
verbum tuum gressus rectos omnia. scilicet recta intentione
recte faciendo ut non claudicans. quis. scilicet quia non habetis
rectam intentionem erret in via morum magis
autem sanetur in moribus. Supra ipsis monuit hic
Pacem sequimini. patientiam in persecutio-
nibus. hic monet servare pacem cum persecutoribus
ubi ponit. primo exhortationem. secundo exhortationis
rationem. ibi. sine qua nemo. Dicit ergo pacem quam debetis
habere patientiam et hoc ita forte. ut et cum persecutori-
bus habeatis pacem. unde dicit parce. i. innocentiam. Ad proxi-
mum sequimini. eam quaerendo non solum oblatam reti-
nendo. sed illud. psalmus inquire pacem et persequere eam
et hoc cum omnibus persecutoribus. Ro. xii. si fieri
potest quod ex est cum omnibus hominibus pacem habentes. Et se-
quimini et sanctimoniam. i. perfectionem in bonis operibus
quidam. ii. propter pacem dimittit aliorum correc-
tionem et accusationem. ita quia ut pacem. sed non sanctimo-
niam. vel sanctimoniam. i. castitatem mentis et corporis
ergo pacem debemus querere instanter per ea. ibi. se-
quimini. quia cum omnibus prudenter. quia in sancti-
moniam. sine qua pace et sanctimonia. nemo videbit
deum. quia solis mundo corde videtur. Matth. v. Ad hoc. ii.

ut ymago. ita q̄ uideatur oculis ex aqua sit cla
ra et tranquilla. sic et cordis esse clarum et psci
monia tranquillum per pacem et hoc ex (?)
uideatur. Secundo. est hic ex pax multa bo
facit. Filius ei⁹ quia expresse imitatur deum a
primo filium dei constituit. sic p̄r aliquem uocari
pacificos. ps. cum hiis qui oderunt pacem. Ja. iii.
bi pacifici quia ibi. inquire et id
Secundo de in uos habitaculum facit. sapiens ui
eligit quietum habitaculum. pax uos facit
cor quietum. ps. inquire fratres et locus eius a
Tercio oculos inetiam dei inspiciendo. disponit
si pax aque uidendo in eam ut hic.
Quarto spiritum nostrum deo iungit sic pace fratres ui
cuntur familiaribus qui prius erant dissipati. eph.
iiii. solliciti seruare unitatem spiritus in
Quinto uinculo spiritualem hominem auctoritatem acquirit
sic concordie et propagatio concordiae. ita cum
pax est pace hominem hominem faciat. ps. fiat pax in uirtute tua.
Sexto deo amabilem reddit. sic omne animal
diligit sibi simile. sic deus pacificus hominem paci
ficum. uiii. dauid ~~uii amore~~ filium uocauit salo
monem. i. pacificum. nathan uero uocauit ydida. i.
amabilem deo. ii. reg. xii. sic in regno
domini. sic pax amorem generat.
Septimo ad eternam quietem ponit. sic animan
necto securum uenitur ad portum. ysa. lvii. ue
niat pax et requiescat in cubili suo. ro. xiiii.
non est regnum dei esca et. Hec est sca pro pl.
Contemplantes. ne quis. Hec
capitulum. supra. n. hortatus est ad pacem et sa
nctitatem et pacem. hic ostendit implendi hec facultatem.
Et secundum primum et primo monet eos ne recedant
a deo. sc. a fide. quod ostendit gratiam hiis qui sunt in
nouo testamento paratam esse. ibi. non accessistis.
Secundo monet declinare quod in nouo testamento minime
recusare. ibi. uidete ne loquentem recusetis. In
prima monet eos attendere. primo. ne grauen-
tur. secundo ne prauis consentiant. ibi. ne qua
radix amaritudinis. Tercio ne prauum opere
compleant. ibi. ne quis fornicator. dicit ergo con
templantes attendite uestram ne quis uestrum
desit gratie dei que uobis offertur. i. pe. i. sperate in
eam que uobis affertur gratiam. hic. n. defici se
cuntur ex consensu. quia qui deest gratie dei in ipso sunt
defectus causa scilicet uestro in fine. Contemplantes
et i. diligentes attendentes ad gratiam remanendam
ne qua radix amaritudinis. i. ne cogitationes ma
la que est radix noxie delectationis quam sequitur
amaritudo consensus germinans. i. ad consensum
uel ad opus perueniens impediat illam gratiam

deut. xxix. ne sit inter nos radix germi
nans fel et amaritudinem et pullulant ra
dicem inquietent multi. non solum nos. scilicet
alii exemplo uestro. quia. i. cor. v. modicum
fermentum totam massam corrumpit. scilicet
arbor cuius radix sapit amaritudinem
germen impedit gratiam cum inquinat
hominem. Hic monet ne prauum opere compleant.
Ne quis fornicator. aut exemplo
esau. et quem ita tangit. primo enim causam
pani. scilicet peccatum iustitiam. ibi. scitote
enim quia et postea ueniam deuotam. ibi. non
enim inuenit. Dicit ergo contemplantes
et ne quis uestrum. sit supple fornicator. hoc
duplex legitur. scilicet uno modo quo ad fidem.
alio modo quoad mores. primo modo sic ne
quis fornicator. i. ab unitate. scilicet fide re
cedens contra nullam. scilicet legem. aut prophanus
i. prophanatio. i. templo dei omnino. scilicet re
linquens fidem. Secundo modo sic. ne quis sit.
fornicator ad litteram per prauam luxuriam aut ~~luxurie~~ luxurie
prophanus. i. contaminans prophanum dei
i. corpus suum per prauam castrimargiam
enim de uentre facit deum. ph. iii. quorum
deus uenter est. Ut esau. supple. fuit for
nicator et prophanus. Fornicator dicitur pro
tanto. quia ipse uoluptatem ex libidine
corporis uoluntate accepit per se alienigenas
uxores. gen. xxvii. prophanus autem dicitur quia
ipse gulositate uendidit primogeni
tura. gen. xxv. quia scilicet esau ipse unam
escam. scilicet lenticulam uendidit primogenita
sua. i. dignitatem primogeniture. scilicet dignitate
sacerdotalem quam tunc habebant omnes primogeniti
unde benedicebantur aliis et habebant du
plices partes in uestibus et hiis.
Scitote enim quia. Hic ostendit pe
nam pro culpa. et primo quod fuit ne pena
quasi inuoluntaria. Secundo quod iusta. quia adeo
iniusta. ibi. reprobatus. Dicit ergo q. s.
delectas esse sic esau. quia fuit reprobatus. Sa
tote. n. quia et postea. scilicet post illam ea
scilicet cupiens hereditare benedictionem. i. bene
dictionem hereditariam reprobatus est adeo
et a parte construatur benedictionem accepisse ja
cob benedictionem. n. hereditariam non habuit esau
scilicet quandam aliam. ut habetur gen. xxvii. in
dicebatur. non unicam tantum benedictionem habes
pater. mihi quoque obsecro ut benedicas. Non
enim inuenit benedictionem. non. n. inuenit. quare
penitentie locum. i. locum benedictionis per penitentiam

tina . q. s. ista figura appellatur terribile erat
q. inclinatur ut s. is audire uel accedere ausi
derent . vii. moyses qui erat ceteris audacior dixit
exterritus ad ueniente tremebundus corpe-
¶ Secundo hic q. pergit sicut est bestie ipsi illi ita
primo q. pr[illegible] non uult discretione eligendo . vii
dan. iiii. dixit nabugodonosor post q.
[illegible] q. bestia reddita est in sensibus
meus ps. homo cum in honore esset non .
Secundo q. ad terram inclinatur eterna diligendo
. vii. Job . xxxvii. ingredietur bestia latibulum
suum et in antro suo morabitur ps. oculos suos
statuerunt ¶ Declinare oculos suos ne uideant celum
¶ Tercio q. ad celum non erigitur celestia contem-
plando non ascendet uel mouetur . ibi . dan. xiii
¶ Quarto q. inpetum facit carnis concupiscen-
[illegible] . vii. Job . xl. omnes bestie agri ludunt . i.
se v. equi amatores et femine et emissarii
facti sunt ¶ Quinto ut sancta negligat alium tunc
¶ Quinto q. in rapit alio ledendo . sap.
bestiarum . deut. xxxii. dentes bestiarum im-
mittam in eos . et c. ¶ Non timuit [illegible]
Sexto q. nimium alta uelut deiciendo apoc.
xvii. bestia quam uidisti fuit et non est . ipsa . viii. est et de
hiis . vii. est et in interitum uadit . sap. ii. ne [illegible]
Septimo q. mortem [illegible] eterna moriendo
eleazar mortuus est . moriens bestia locu-
cata . ps. mors depascet eos ¶ Dico quod

## Sed accessistis ad syon

¶ Tunc ideo cum
christo sunt in statu amoris et benignitatis pro-
spectione ad ecclesiam militantem . secundo in ecc-
lesia ad ecclesiam triumphantem . ibi . et ciuitatem
dei ¶ Tercio ad ecclesiam angelorum . ibi . et multorum
milium . ¶ Quarto ad ecclesiam apostolorum . ibi . et ecclesiam
primitiuorum ¶ Dicit ergo . sed accessistis ad legem
aspere . sed accessistis ad syon montem . i. ad
ecclesiam in alto deum contemplantem . syon . n. interpretatur
specula . nos autem reuelata facie gloriam
dei contemplantes et c. ii. cor. iii . ad syon .
ergo accessistis non ad synai montem fumigantem
terribilem et accessistis ad ciuitatem dei uiuentis
. i. nunc [illegible] . s. ierusalem celestem . i. in illorum
celestium patriam in cuius actu [illegible] . s. in
ecclesia militante . ps. stantes erant pedes nostri
in a. t. ierusalem . et accessistis ad frequentiam
. i. frequentem multitudinem multorum milium angelorum
quorum socii futuri estis . dan. vii. milia mi-
lium ministrabant ei . et decies et c. mt. xxvi. an
non possum rogare patrem meum et exhibebit mihi
plusquam . xii. legiones angelorum et accessis-
tis ad ecclesiam primitiuorum . i. apostolorum qui
primo crediderunt . q. d. accessistis ad ecclesiam

nos qui apostoli conscripti sunt in celis . i. in libro
uite . sic olim dicebantur senatores
patres conscripti . q. eorum nomina scripta erant
in macella in palatiis ut sciret ipsa patria
quiescerent senatores . luc. x. gaudete
et exultate quoniam nomina uestra scripta sunt .

## Et ad iudicem omnium deum

¶ Dico q. qui sunt sub euangelio sunt in sta-
tu amoris et benignitatis ex accessu ad
christum et hoc quadrupliciter . primo ut ad dominum
iudicem . secundo ut ad iustorum remuneratorem
ibi . et spiritus iustorum ¶ Tercio ut ad noui testa-
menti mediatorem . ibi . testamenti noui
¶ Quarto ut ad uitam gratie . aspersione
reconciliatorem . ibi . et sanguinis aspersionem
¶ Dicit ergo . et accessistis ad deum iudicem omnium
et ad familiaritatem . et qui constitutus est iudex
uiuorum et mortuorum . act. x. et spiritus iu-
storum et c. hic est triplex littera . uno modo
est ibi . spiritum . alio modo spiritui . alio modo spiritus
¶ Primo modo legitur . sic et accessistis ad
spiritum iustorum perfectorum . i. iustos et perfectos
facientem ¶ Secundo modo sic legitur . accessistis
ad deum iudicem omnium et ad deum iustorum
perfectorum . i. qui nunc est iniustus iustorum et magis
perfectorum ¶ Tercio modo legitur . sic accessistis
ad spiritus . i. animas iustorum perfectorum . i. ad sa-
cietatem animarum sanctarum et accessistis ad ihesum
mediatorem . i. medium datorem inter deum
et homines testamenti noui . sup. ihesus noui testamenti
mediator est et c. ¶ Dico ut statum noui

## Et sanguinis aspersionem

testamenti statum amoris ex accessu ad
christum . ut ad humanam gratis reconciliato-
rem . ubi primo sanguis christi effusi-
one . secundo effusionis excellentie notatur
ibi . melius loquentem ¶ Dicit ergo . et
accessistis et ad sanguinis aspersionem . i.
[illegible] per sanguinem christi pro-
ximi . iterum aspergit ecclesie in [illegible] . sic [illegible]
ter in epistola [illegible] . in aspersio-
ne sanguinis ihesu christi . aspersionem dico
melius loquentem quam abel . i. quam sanguis
ut abel . et hoc triplici ratione . primo quia ille
sanguis loquebatur uindictam . genesis iiii.
hic autem loquitur ueniam . secundo quia ille in iudicio
uirtute non habet . hic autem habet ¶ Tercio
quia melius nos loqui facit de ipso quam
sanguis abel de ipso . quia sanguis christi facit
ipsum dicere mundi redemptorem . sanguis
abel facit nos dicere ipsum esse martyrem

## Videte ne recusetis

¶ Supra inst.

gratiam in novo testamento paratam esse. hic nam doctrinam novi testamenti non contempnere allegans. primo contemptoribus penam infligendam. secundo obtemperantibus gratiam promissam. ibi: cuius vox movit terram. tertio omnibus gratiam paratam. ibi: Itaque regnum immobile. In prima primo monet. secundo terret. ibi: si enim illi non effugerunt. Videte ergo. videte quasi ita loquens et ad quem accessistis. et quia licet est videre id est diligenter cavere ne recusetis id est contempnatis loquentem Christum in evangelio. supra iiii. hodie sic dicit spiritus sanctus si vocem eius auditis nolite obdurare etc.

Si enim illi non effugerunt. Hic terret eos arguendo a minori. Et primo probat quod minus est. secundo infert quod maius est. ibi: multo magis nos. Dicit ergo sicut illi scilicet patres nostri non effugerunt id est non evaserunt recusantes eum scilicet moysen vel angelum qui super terram loquebatur quia vel terrena scilicet in monte terrene legis observantias proponebat. et vere non effugerunt quia supra x. irritam quis faciens legem moysi sine. Multo magis nos non effugiemus supplicium qui advertimus id est recognoscimus presentem loquentem scilicet Christum nobis de celo quia locutus celestia vel quia in celo cathedram habet qui corda docet. Ubi notandum quod nullus debet recusare Christum loquentem propter conditiones eorum que loquitur. loquitur enim

Prima veritatem Jo. viii. quid me queritis interficere hominem qui veritatem qui locutus sum vobis. Contra prophetas locuti falsa de quibus ps. erraverunt ab utero locuti sunt falsa. ps. pacis omnis qui. Secundo qui loquor iusticiam ysa. lxiii. ego qui loquor iusticiam etc. Contra prophetas locutos adversus iustum iniquitatem in superbia et in abusione vel unum obstantium sit os loquens magna.

Tertio suavia ps. quam dulcia faucibus meis eloquia tua. Contra prophetas aspera ps. secuti adversus terrem tamquam loquentes cum illis grave xxi. ve quicquid ait.

Quarto efficacia Jo. vii. numquam sic locutus est homo. Contra vana locuti sunt unusquisque ad proximum suum labia dolosa sunt. Contra de quibus

Quinto utilia Jo. vi. illa que ego loquor. i. thi. v. non solum autem ociose sed et verbose et curiose loquentes que non oportet.

Sexto solemnia prov. viii. audite quoniam de rebus magnis locutura sum. Contra multa de minimis scilicet terrenis Jo. iii. qui de terra est et de terra loquitur. Contra tantus fuit mundo ex dolo.

Septimo manifesta Jo. xix. ego palam locutus sum. Contra prov. xxix. qui blandis fictisque sermonibus loquitur amico expandit rethe etc.

Cuius vox movit terram. Hic allegat gratiam promissam obtemperantibus. et primo illam commendat inducendo. secundo eam exponit ibi: quod autem adhuc semel dicit. Circa primum implicat tria. primo potentiam commutantem in veteri lege que movit terram etc. secundo clementiam promittentem in tempore gratie quia nunc promittit. tertio sapientiam disponentem obtemperantes promittere ibi: adhuc semel. Dicit ergo quod non debemus recusare loquentem quia ipse idem est cuius vox que prius auctoritate sed angelorum ministerio movit terram etc. cum terra loquebatur commutando ex. xix. ps. terra mota est etc. Fluctuavit et pavit non dico mutavit. Ideo magis audiendus et promittit. nunc dicens aggei ii. promittit dicens adhuc semel et ego movebo non solum terram sed et celum aereum non stellatum celum cum tela tinsibunt. xxiiii. ii. pe. iii. per quem celi ardentes solventur. Hic exponit prius dictum.

Quod adhuc semel dicit. Ostendens primo quod mutabitur celum et terra quantum ad mutabilitatem presentis status. secundo commutabitur substantia et decor non sic ibi ut maneant. Dicit ergo quod autem adhuc semel dicit per hec duo que dicit scilicet adhuc et semel declarant id est clare aperte monstrant mobilium id est elementorum que sunt mobilia translationem id est vehementem et magnam fore mutationem. quia sunt qualitates que sunt corporibus conveniunt penitus auferentur. per hoc vero quod adhuc restat istorum mobilium aliqua mutatio translationem dico mobilium tamquam factorum per ipsum. unde post eam mutationem et motum quod factum posuit naturam mutationis que omne quod a(b) ... incipit ... ibi finem est ut dicit damascenus declarant inquam translationem mobilium. et hoc ita ut maneant ea que sunt immobilia id est ipsa eadem elementa ut sint immobilia. scilicet quantum ad essentias suas et qualitates novas. ysa. ult. ecce ego creo celos novos et terram novam. probat autem quod dicit semel notatur quod post illam mutationem non restat alia mutatio et sic que illa immobilia permanebunt.

b

Itaque regnum immobile. Hic allegat gratiam omnibus paratam et primo ostendit ex parte omnibus paratam esse gratiam. secundo confirmat hoc per auctoritatem. ibi: etenim deus noster. In prima implicantur bona vita ex gratia regnum eternum ... debitum gratie sue ...

CXII

gentium. Mirari est. Itaque q. qr celum terra
immobilia permittit deus. Itaque patet q. nos sus
cipientes regnum immobile. Sicut ipse ea de
mre. qr infirmo eternum regnum. habemus gratiam in fide
spe caritate et alia opera. hoc. n. sunt. ius. 1 actu spiritualis
edificii. ut habemus gratiam. i. gratia simus tamen
per quam gratiam servianus placentes deo. qr sine gratia
servitium non placet. servianus inquam cum metu
qr ipse est deus tremendum. qr ipse est pur. innat.
i. sicut dominus. ubi timor meus. si ego pater ubi honor
meus. psalmus servite domino in timore. Etenim q. i.
Etenim deus. Hic sensit auctoritatem dicens
ne possimus placere. per gratiam quam nobis parata est
Et enim per quod deus ignis spiritus sanctus deus per gratiam
tamen fuit ignis est. i. fons caloris. s. amor
patris et filii. ignis dico consumens peccata ut a q
ignem amoris huius consumi. luc. remittuntur
ei peccata multa. quia dilexit multum. de hoc igne
luc. x. ignem veni mittere in terram. Consumens
Sicut deus. ix. a. Hic queritur super illud. et
tu bene ergo. Sed tamen hoc impetrari in corde q.
per legem data sunt. s. lex sancta et c. Et per eam
non convalescit malum. Re. per eam non convalescit ca
sus. sed occasionaliter. Item super illud et mortem
non bona. Ergo per auctoritatem loquitur deus apostolis
exo. xx. ego solum deus tantum. Re. auctoritas
formaliter non tunc. sed in persona domini non in sua. Et
apostoles dixit exterritus sum. i. Jo. iiii. perfecta
caritas foras mittit timorem. ubi quid timor et
perfectus in caritate. Item non non legitur moyses
non dixisse exterritus sum. Re. perfecta caritas
expellit timorem. sive i. c. ... non nisi
Ad aliud. Re. dixit sibi. et non nisi loco. in multa
causa sunt quod non scripta. Item super illud. Jerusalem
celestem. Ergo visione celestis patris. Sed non
dicunt videlant eam. Re. videlant et specu
per speciem. Item super id multorum milium angelorum
Ergo. cum pluribus maior erit beatitudo. Sed gratia in
spiritu terrena repleta maior erit gloria bea
torum ex dampnatione augetur gloria bonorum in
Et si salvarentur. Re maior erit beatitudo
quoad premium accidentale non quoad essen
tiale. ut maior extensive. non ita intensi
ne. Ad illud quod gratia dicit. Re. Bene premio
non gaudebunt. qr evaserunt penam. Item
Item super illud primitiuorum. Ergo. apostolorum qui
primum crediderunt. Sed beata virgo prius credidit.
Item Maria Magdalena. Re. loquitur post adventum
spiritus sancti. Magdalena non meliorem est apostolis quia fuit
apostolorum apostola. Item iudicem omnium. Item
super illud non resurgunt impii in iudicio. Ergo
ergo non omnes iudicabuntur. Re. omnes iudicantur
iudicio preterito in morte. non autem iudicio

exceptionis in resurrectione. Item super
illud mediatorem ihesum. Ergo mediatorem
oportet inter deum et homines. Sed ipse est deus
et homo. Re. mediator est inter deum immortalem
et homines peccatores. Rz sic homo non tamen purus.
Item super illud ut maneant ea que sunt immor
talia. Ergo. manebunt sed illud quod sunt in
sinceritatis et formis extinsetus supra
queritur que sunt ille forme. Re. ille for
me sunt qualitates mutabiles que habuit ele
menta in renovatione.

C. XIII.

Caritas fraternitatis in vobis
maneat. Superius monuit
primo ad fidei sinceritatem. secundo ad patientiam
et pacem. Ubi monet ad bonam operationem. ubi
instruit primo qualiter se habeant generaliter ad
omnes. secundo qualiter se habeant specialiter ad prepositos
suos et maiores. ibi. mementote prepositorum
vestrorum. Item primo instruit primo quo se habe
ant in operatione boni et in declinatione
mali. ibi. honorabile connubium. Item primo
monet ad opera caritatis. primo respectu
quorumlibet egenorum. secundo respectu captivorum.
Item primo ponit exhortationem. primo
ubi. secundo exemplum. ibi. per hanc. n. placuerunt
Item primo monet ad caritatem. primo in affectu
secundo in effectu. ibi. et hospitalitatem. Et
caritas. q. ita habemus gratiam. per quam servi
amus placentes deo. ut autem servitium nostrum placeat
deo. sit in illo. i. cor. xiii. si linguis hominum
loquar et angelorum caritatem autem non habeam. i. caritas
fraterna qr fratres estis maneat in vobis. i. per se
i. in caritate fraternitatis amorem et deus maneat. ut non sit tamen ad horam. sic multi sunt
quibus etiam vi. est amicus secundum tempus. Et caritas
dicitur devota quod vero ibi fraternitatis. humana
ibi. in vobis firma. ibi. maneat. Item
manet in caritate manet in deo. i. Jo.
iiii. et hospitalitatem nolite oblivisci. i. pe. iiii.
hospitales in invicem sine murmuratione. per hanc enim
s. hospitalitatem quidam placuerunt. ut abra
ham gen. xviii. et loth gen. xix. placue
runt inquam angelis in hospicio receperunt quos
tamen non credebant angelos sed homines sanctos de
eorum receptione gen. xviii. et xix. Hic docet
Mementote vinctorum. Item ad opera
caritatis respectu captivorum et afflictorum ubi
tangit primo afflictos in persecutione. secundo in agone
ibi. et laborantium. Mementote. q. n.
solum hospitales sitis. sed et mementote vinctorum
pro fide christi bis tractandum eis mementote inquam
ita ergo compatiendo tamquam simul vincti cum eis
et mementote et laborantium quibus labor i.

.cxiii.

ubi sunt

et submittere i. iuste metu domine

caritas fraternitatis maneat in vobis ut sit caritas ut placeat deo

receptis i. qui angelos receptis

uinu[m] co[n]ti[n]uo ... tange[re] ipi in cor
ru[m]po[r]ale[s]. vii. exp[er]ti e[st] h[oc]s labores corp[ora]
les [et] q[ui]d uere sit laborantib[us] ... p[ro]p[ter]
... comp[at]i[t]ur ... ani[m]a[m] ... ix.

**Honorabile connubium.** Hic i[n]cip[it] declinare malu[m] ... Io auar[itiae]
ibi. **Sint mores sine auaricia.** In p[ri]mis
dehortat[ur] ... fornicat[ionem] ...
fornicatores aut[em]. **H**[onorabile]. Honorabile
q[uia] ...
honorabile i[d est] honestu[m] sit i[n] ... sup[er]
mo[n]ib[us] ... matrimoniu[m] ... ad fid[e]
plenu[m] ... sacramentu[m] ... inse[par]abiliter
i. thess. iiii. sciat un[us]q[ui]sq[ue] vas suu[m] ... 
... sua[m] ... iustificatio[n]e [et] honore [et]
thorus i[m]maculat[us] ... i[m]macula[tus] ...
... adulteri ... honorabile
q[uando] ad uxore[m] ... i[m]maculat[us] ...
macula ... ad alienam [et] hoc ...
... fornicatores ... qui ... fornicat[ur]
... soluta [et] adulteros ... maritata in
... [et] co[n]dempnabit deus. eph. v. o[mn]is
fornicator aut i[m]mu[n]dus aut auar[us] no[n] h[abe]t
i[n] regno dei [et] x[risti]. **H**[ic] mo[rum] declinare

**Sint mores sine auaricia.** ...
cati[on]u[m] auaritie [et] p[ri]mo dissuadet aua
ritiam. Io re[m]mo[n]et apetite quo[rum]da[m]
ibi. **Ipse enim dixit.** **S**[int]. sint mores
i. uita sine auaricia i. i[m]muna ... 
[et] hoc in ... ian[ua] ... auaro
nich[il] est scelestius. Ide[m] ... x. ... similitu[dinem]
sint ... mores ...
... [et] hoc ... no[n] ...
... vi. ... auaricia [et] q[ui]b[us] ...
huius ... **S**[ecundo] ... caritas est
fides ... aut ... non
... no[n] ... non ...
... sepellies ... iiii. ... 
... r. x. ... delicta ...
... ad op[er]a urgens ii. cor. v. caritas
x[rist]i urget nos. ... Io. ...
... op[er]a informans i. cor. xiii. ...
... eph. iii. ...
in caritate ...
... gal. v. ...
... phil. i. ... ut
caritas u[est]ra ...
... deo desponsaui ... ieremias ii. ...
... adolescentie ...
desponsat[i]o[n]is. ... 
... eph. iii. ...
radicati [et] fundati ut possitis co[m]
p[re]he[n]dere ... i. Io. ii. ...

est p[er]fecta caritas ut fiducia[m] habeam[us] in die
iudicii. **E**[xtensa] est ... Io. iiii. ...
... Ro. v. caritas dei dif[fusa]
**D**[iuina] ... Ro. viii. ...
... col. iii. sup[er] o[mn]ia caritate[m] h[ab]ete
... 
... ii. cor. viii. ...
genui caritatis ... **C**[aritas]
... Io. v. hec est caritas dei ut mandata ei[us] custo[diamus]
**F**[ortior] ... q[uia] ... ho[m]i[n]e[m] ...
cor. viii. caritas nu[m]q[uam] excidit.
... q[uia] no[n] ... 
... i. cor. xiii. caritas no[n] q[ue]rit q[ue] sua [sunt].
... purior q[uia] no[n] diligit adult[er]iu[m] i.
Io. ii. qui diligit mu[n]du[m] no[n] est caritas [patris] i[n] illo
**H**[ospita] ... q[uia] ho[m]i[n]i dat ... ad
... Io. iii. ...
... **D**[ulcior] ... ii. ...
**C**[laustralis] ... q[uia] ... i. cor.
... amor q[uia] informat ad ... i. cor.
xiii. nunc aut[em] manent fides spes caritas.
**F**[ructus] ... gal. v.
fructus aut[em] sp[iritu]s caritas gaudiu[m] pax [et]c.
**C**[elsior] ... q[uia] semp[er] ... sursum i. cor. xii.
adhuc excellentiore[m] uiam de[monstro].
Fla[m]ma ardentior ... cant. viii.
aque multe no[n] potuerunt ...

**Ipse enim dixit.** **H**[ic] remouet ... 
... 
... 
... Io exe[m]plo
... ibi. **Ita ut confidenter dicamus.**
**D**[ixit] [et]c. ... ii. ... esse ne desit
... deus qui est ...
... dixit ad ih[esu]m
naue. Ios. i. no[n] te deseram ...
... est ... ii. ... maiorem ...
... sup[er] xi. ... augustinus ...
... 
... 
... 
... sat. ii. ... 
... 
... 
... Ro. xiii. ... 
no[n] h[ab]ita ... 
... **C**[onsiderate] ...

**Mementote prepositoru[m].** **C**[ommonet] ... 
... rectores [et] superiores ...
... p[ri]mo ... no[n] ...
... ad ... malo[rum] ... ibi
... ad obediendu[m]

tam malorum quam bonorum non tamen errantium. ibi cor-
de peregrinis nolite. In primis primo monet ad memo-
randum. Secundo docet memorandi modum. ibi quorum
intuentes exitum. Tertio ostendit patrum Christi
ad imitandum. ibi ihesus christus. Dicit ergo mementote
etc. quia longum est de singulis dicere in mente
accipite et exemplum in prepositis et superioribus
vestris. Et sic mementote prepositorum vestrorum i. apostolorum
et eorum successorum ut eos imitemini. qui locuti fuerint
qui vobis locuti sunt verbum dei i. evangelium quod
singulariter est verbum quod ab ore dei prolatum super
i. multipharie multisque modis etc. novissime
diebus locutus est nobis in filio. quorum prepositorum
intuentes exitum i. mortem per passionem et hoc
ad imitandum consummationis imitamini fidem i.
fidei eorum perfectionem quam apparuit in eorum constantia
fidei. vel dic eo quod fit quod dicit beatus augustinus. Jacobus ostendam tibi
ex operibus fidem meam etc. q. d. imitamini scilicet
fidem conversationem mortem et doctrinam. Fides
illorum fides catholica conversatio apostolica mors
munifica doctrina evangelica. Ihesus christus q. non est
dubitandum de promisso ne perdatis. Et non tedeat
eam etc. quia ihesus christus qui fuit ad maiores heri
quo ad sanctos antiquos et hodie quo ad mo-
dernos. ipse et in secula i. usque in finem est ad mino-
res scilicet apocalypsis. i. qui est qui erat qui ven-
turus est. ysaia. lix. non est abbreviata manus
domini ut salvare non possit. Hic monet

Doctrinis variis ad devitationem malorum
et primo dissuadens falsam de alienis
distinctam doctrinam. Secundo ostendit non sequendi causam
ibi habemus altare. Tertio ostendit doctrinam veri-
tatis et sequendam ibi exeamus igitur ad eum. In prima
doctrinam falsam dissuadet primo in generali secundo
magis in speciali. ibi optimum est enim. In prima
doctrinas falsas vituperat et describit a tribus que
sunt multitudine quia multe sunt. Secundo varie propter
dissonantiam. Tertio peregrine simplicibus novitate quia
abducunt. Dicit ergo doctrinis variis i. diversis
a nostra doctrina et peregrinis. ante cavere quia in-
vanum laborant. Secundo quia falsum est peregrinum
est ante nolite abduci i. a unitate fidei catho-
lice. unquam fundata est set separari vel doctrine hereticorum
dicuntur varie propter eorum multitudinem diversitatem
et contrarietatem peregrine propter eorum a veritate dissonan-
tiam. optimum est enim gratia dei fidei scilicet per fidem sta-
bilire i. confirmare et roborare cor quod fluc-
tuat erroribus variis et desideriis. Cor enim impii
q. mare fervens quod quiescere non potest. ysaia
lvii. et dicit optimum quia bona sunt cetera sed forte
anime meliora cetera. vel optimum cor gratie
tangit. Secundo gratie scilicet quia cor efficitur quia

stabilire. fructum optimum nobile corpus
stabilire. commodum desiderabile stabilire
non escis i. non cibis i. non escarum
distinctionibus in legalibus observantiis de quibus levi-
tici xi. que non profuerunt i. huiusmodi escarum dis-
cretio non profuit ambulantibus in eis i.
distinctionibus aliquorum hoc dicit propter quosdam qui
dicebant eos discernere ab escis. sic in lege
vel non escis i. non escarum superfluitate contra
illos qui dicebant omnibus et copiose ve-
scendum. que non profuerunt ambulantibus in eis
i. affluentibus intendentibus eis sic. fiebat
bat ille dives epulo luce. xvi. immo potius
nocuerunt ad hoc uti esse eorum erant ignem
ipsorum et ira dei ascendit super eos. Hoc
super illos non timebo. quia non est timendum
primo propter periculum timoris incumbens. Unde
in mundo timens deum quia obedire
in malis. psalmus xxxix qui timent dominum et
exemplum. dan. xiii. hic fuerunt
filiabus. ysaia Secundo propter tormenti materiam. scilicet gehen-
ne cavendo. sapiens non timet me dicam
aut ut caveat mortem. ecclesiastici x. Nolite ti-
mere eos qui occidunt. Job vi. qui timent
pruinam irruet super eos nix.
Tertio propter adiutorium divine gratie promissi-
sic. ibi ne stetis non timet frigens. Psalmus
dominus in adiutor nos. ij. paralipomenon xx. in media
et ierusalem nolite timere. ij. psalmus
Quarto propter triumphum victorie optime.
audaces fortuna iuvat. ecclesiastici xliiij
de helya in diebus suis non pertimuit principem. psalmus dominus
illuminatio mea. Cessit timere te.
Quinto propter brevem humane potentie auxi-
lium. non immitte effusa. sic. contemnit
psalmus de veniunt ad divites stercora. ysaia li. Quis
Sexto propter commodum futuri gratie adipiscendi
sic operarius non timet pondus diei et estus.
propter denarium. luce. xii. nolite timere pusillus
grex. Hic ponit causam non sequendi doc-

Habemus altare trinam falsam et primo
ponit causam non sequendi. Secundo per plures allegori-
am necessitatem. ibi quorum enim animalium. Tertio con-
firmat idem per allegoriam novi. ibi
propter quod et ihesus. In prima tenentur causam non sequendi
causam. Secundo sequendi modum. ibi qui taber-
naculo. Dicit ergo habemus altare. hoc duplici-
ter legitur. uno modo sic quia tabernaculum per obser-
vantiam legalem accipitur. alio modo sic quia
per corpus humanum. primo modo sic habemus q. a
veritate huius non est antecedens quia habemus alta-
re i. corpus christi. Exodi xx. altare de terra

necessarii sunt. i. de his que in altari sunt. i. ex Christi quod offertur corpus Christi de quo edere non habent potestatem. i. licentiam qui tabernaculo corporis. i. observationi legali ad modum tabernaculi transmutabilis deserviunt de oblationibus. n. tabernaculi illius debent vivere non de altari nostro. i. Cor. ix. qui altari deserviunt cum altari participantur. Secundo modo sic habemus altare de quo edere non habent potestatem. ut supra qui deserviunt. i. ex toto devote serviunt tabernaculo corporis. i. corpori suo. illud laute procurando quia tabernaculum dicitur quia inceptum quia inceptum ad tempus manendum est. ii. Pe. i. scio quod velox est depositio tabernaculi mei. Hic probat

**Quorum enim animalium.** Et allegoriam veteris testamenti. Et hoc dupliciter. primo secundum quod hec horum et quorum supponunt pro aliis irrationalibus. secundo modo secundum quod pro rationalibus. i. sanctis hominibus. primo modo sic. Ita vere ante tabernaculo non est deserviendum. Sicut enim extra castra cum. i. sanctis qui sunt extra castra. i. extra voluptatem suorum corporum cremantur corpora horum animalium. s. vitule rufe. et huiusmodi. leu. xvi. quorum infertur sanguis in sancta pro peccato per pontificem. q. d. illis solis qui sunt extra voluptates corporis, prodest corpus domini. per illa animalia significatur sanguis oblatus est pro peccato pro se ipsum pontificem. sic et sanguis illorum animalium infertur in sancta per pontificem legalem. Secundo modo legitur sic. Vere ante tabernaculo non est deserviendum immo potius extra eundum. horum. i. sanctorum corpora cremantur extra castra. i. affliguntur extra corporis voluptates quorum est sanguis animalium cum sanguis infertur pro peccato in sancta per pontificem. i. quorum sanguinis quibus proficit sanguis Christi per sanguinem illorum animalium significatus propter quod ad designandum. s. quod extra carnem corporis delectationes eundum sit oblatio nostra placeat et ihesus extra portam civitatis. ierusalem passus est. Jo. xix. et hoc ut sanctificaret. i. a peccatis mundaret populum per sanguinem suum. apo. i. lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo omnia prius mundanda extra passione et contactus et modo Hoc dominus mundi. et probat actus mundandi. quod ut sanctificaret modo quia sanguine suum locorum obprobrium quia extra portam extra in divino potestas. In actu militie. In caritatis modo in loco humilitatis.

Hic queritur super illud sanctificaretur. Glosa. ab hoc loco moraliter instruit eos apostolus. Contra. supra. x. habentes igitur fiduciam. Glosa hic incipit moralis instructio. Solutio moralis instructio duplex [illegible]

accipitur aut pro ut ex plectitur a principio sic incipit hic Item super illud angelis hospicio receptis. Glosa nescierunt eos esse angelos. Contra. gen. xix. loth adoravit pronus in terram. Solutio. apud nescierunt eos esse angelos sed putabant homines sanctos dei nuncios et tales adoraverunt. postea vero sciverunt eos esse angelos Item contra presentibus. Contra quod non habet animo aut providere sibi de futuris. Solutio sed providere. sed non de futuris vel super provide ad necessitatem non ad superfluitatem Item super illud non te deseram. Glosa. deserit inquit ille qui fame perire. contra multi sancti fame perierunt quod adeo deserit et fiunt. Solutio. non fame perierunt sed fame salvati sunt. Item super illud intuentes fidem glosa imitamini eos in fide perfecta quod non tenebant ad fidem perfectam perfecte sufficere non humidate. Item super illud doctrinis variis. Glosa. Firmiter habendum est omnibus cibis. Contra. act. xv. ut abstineatis a sanguine et suffocato. Solutio propter Iudeos. in necessitate absolvi ab hoc et ab fornicatione. Propter scandalum Iudeorum ad tempus hoc statuit apostolus Item super illud habemus altare. Glosa. sanctus quod dominum crucifixit hora tertia. alius evangelista hora sexta. s. Jo. xix. Contra quod evangeliste contradicit. Solutio. sicut glosa. hora tertia fuit crucifixus linguis et hora sexta clavis. vel quod hora tertia fuit inchoata crucifixio hora sexta consummata. Item super illud quorum sanguis. Glosa. ille tamen prodest sanguis Christi qui voluptate deserit et corpus affligit. Contra non prodest parvulis baptizatis. Solutio. Licet de adultis tamen. Item super illud continualiter

**Exeamus igitur ad eum extra castra.** Sequitur doctrinam. Et ideo hic ponit doctrinam. primo de declinatione mali. secundo de operatione boni. ibi. per ipsum igitur offeramus. In prima primo monet deponere carnis curam. secundo dicit causam. Non enim habemus. In prima hortatur duo primum est fuga concupiscentie carnalis. secundum tolerantia pene temporalis. ibi. improperium eius. Exeamus. quia Jesus Christus extra portam passus est ut nos sanctificaret igitur exeamus fide et caritate. fides dicit caritas vero adeum imitando extra castra. i. extra carnis nostrorum voluptates. qui n. intra carnales sunt deo placere non possunt. Ro. viii. non dico portam mundi. i. presentis civitatis sic ipse improperium eius. i. imitationem crucis et passionis eius quod in fidelibus in mundo confusio sed fidelibus est honor. ps. obprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me. et ceteris et ita imitando Idem exeamus. Recta ad eum immo extra castra portantes improperium. secundum. luctum et videlicet exire extra castra. Non enim habemus hic. i. in hoc statu manentem civitatem. i. corpus in mortale corpus. n. nostrum est quam domum

nos q̄ cottidie immutamur i muta. q̄ corpus q̄ corrupti [illegible] anima. sap. ix. Sz futuram in
q̄rimus. i. corpus imortale in statu futuro ha
bendum. i. cor. v. scimus q̄ si terrestris domus nr̄
a huius habitationis dissolvatur q̄ edificationem habemus ad domum non manu
factam. Hic docet auctoritatem xpianam deo p̄stare

b Per ipsum ergo offeramus. Hic monet
monet ad tria. primo in q̄parac̄ ad deum
scd̄o in q̄paracione ad p̄ximum ibi. beneficiencie et commu
nionis. tertio in q̄paracione ad prelatos ibi. obedite. scd̄o exp
ibi. i. fructum labiorum. Dicit ergo. per ipsum. q. p̄ [illegible]
ficium inquirimus. et vellam (?) q̄sequi p̄
ipsum. i. per xpm qui est verus pontifex. alias
enim non valet oblatio. Jo. enim fere in oibus
orationibus dr̄ per dominum nrm̄ &c. offeramus deo
semper hostiam laudis q̄fessionem nominis
xpi qui est vera hostia et dicat offeramus
pluraliter. q. quanto hostia laudis a plurimis simul
offertur. tanto est gratior. Mt. xviii. ubi duo
vel tres congregati fuerint in nomine meo. ibi
sum in medio eorum. et debemus offerre
laudis ordinabiliter. Hoc p̄ p̄mum. vnde monet
dico q. hostia laudis. sapiens. q. dicit hostiam. i.
fructum labiorum q̄fitencium nomini eius. Osee
ult. reddemus vitulos labiorum nrōrum. ps.
domine labia mea aperies. et os meum annunciabit &c.

Beneficiencie autem et communionis. Hic monet ad
bonum opus quod est in q̄paracione ad p̄ximum. vbi p̄
monet ad elemosinarum erogationem. scd̄o
docet earum valorem ibi. talibus enim hostiis
Dicit ergo beneficiencie. q. is solum p̄ dat sanitatis
aut. sz beneficiencie. vestrarum. i. largitatis ele
mosinarum et communionis vestrarum. i. caritatis
q̄ omnia communicat. caritas. n. non querit que sua
sunt. i. cor. xiii. nolite oblivisci. hoc dicit
q. aliqui tales fiant. ii. thess. iii. no
lite deficere benefacientes. nolite ergo [illegible]
libus. n. hostiis. i. munibus et aliorum non hosti
is legalibus promeretur deus. i. placatur deus.
Innuitur ergo quantum est valor elemosinae. Tho.
vii. ipsa est que facit invenire vitam eternam.

r Secundum (?) supplendum hostiam laudis. q. solet
laudem quibus gratia bonum. Ipse dicit q̄
que proprie laudandus est deus. sz
artifex laudabilis. eccl. ix. in manu artificis
opera laudabuntur. ult. laudent eam in.
diues habuit. eccl. xxxi. beatus diues qui in
ventus est sine macula &c. quis est hic.
pugil fortis. eccl. xlvii. Sic x. milibus cecinit
fecerunt dd. et laudaverunt eum in plebe benediccionibus
procedencium dicere. eccl. xxxviii. vir sapiens



mercator fidelis. prov. xxviii. vir fidelis
multum laudabitur. qui autem festinat di
tari &c. vel spiritualiter. Et proprie laudandus est deus
primo q. artifex fidelis in creacione sua q̄
decem suam p̄ restitutionem in suis. vel tres
q. plus dedit p̄ collacionem ee commune. Jere
eccl. xlvii. de laudibus omni corde. suo
laudavit deum et dilexit deum qui fecit
illum. sz laudabile q. de nichilo omnia fecit.
ps. laudate dominum de celis.

Secundo q. diues habuit in nativitate &c.
cum simul in unum diues et pauper. si spe
ctabat alauda laudat occasionem diei. quanto plus
xpm̄ ortum dr. tyte. ii. q̄surge laudan
da in nocte nuptium in. sic laudabant
angeli pastores luc. ii. Ibi reuerterunt
Tercio q. pugil fortis in passione. i.
nobis redemptionem portavit laudabilis
pugil qui non agendo sz amore adver
sarius patiendo vincat adversarium. ps. lx.
ly. gaudete et laudate simul deserta
ierusalem q. redemit dominus. apo. xix. lau
dem dicite.

Quarto q. medicus discretus in sanitate
laudabilis medicus cui [illegible] et integre
per medicinam. q. p̄ modum orationis sana
ps. deo nrō jocunda decoraque laudacio quia sa.

Quinto q. mercator fidelis in redempcione
cone. ill. d. n. q. emimus eternum longum
sine fine. et plus que alia et pollex ere
pretiosum suis p̄ciositate. ps. laudate ierusalem

Obedite prepositis vestris. Sexto ap
ostolus monet. primo ad imitacionem prepositi
orum bonorum. scd̄o ad devitacionem malorum
hic monet ad obedienciam tam malorum
quam bonorum. scd̄o preparatum. et p̄ dat p̄cep
tum. scd̄o allegat debitum. ibi. ipsi enim per
vigilant. tercio ostendit modum. ibi. ut cum
gaudio. Dicit ergo obedite prepositis vestris
nos. mandata sua implendo et subiacete
eis iudicia eorum excipiendo. col. iii. filii
obedite parentibus vestris per omnia. exo.
xx. honora patrem tuum &c. Ipsi enim p̄
vigilant. i. vigilare vigilant et solli
citi sunt scilicet curam p̄dicando bonum
cavendo cetera providendo. hoc est ipse
pabulum. q. debent scilicet dum scilicet ubi ex
empli temporalis subsidium ipsi q. dicitur
ter petro pasce. Joh. ult. pervigilant
unde q. iure redituri pro animabus vestris.
Non solum pro suis. vim iudicium durissimum

ipsi. n. q. debetis
eis obedire.

inhiis que p̄sunt fiet. sap. vi. q2 nō sol
um ꝑ suis sz ꝑ aliorum aīabz red
dent rōem. erēe g̃ ante p̄latorum solli
citudo. q2 p̄uigilant. ꝯagitudo. q2 rōnē
reddituri. ꝯmittitudo. q2 ꝑ aīabz ur̄s
nō tm̄ ꝑ suis. Hic o. obedi edi
Ut cum gaudio. Quod ꝛ p̄mo
in p̄lato. ꝯ in subdito. ibi. hoc. n. nō
expedit. Q. g. Jn obedite ꝛ subiace
te. ut cū gaudio. hoc faciant. s. p̄ui
gilent ꝑ uob. ꝛ nō tm̄ videntes ꝑ
fectum. vr̄m. nō gementes. i. nō cū in
uie ꝛ tristicia videntes se inch. ꝑfice i
nob. ul' cū gaudio hoc faciant. i. rōnē
reddant securi de p̄mio. i. thess. ii.
q est n. spes nr̄a aut gaudium ꝛc. ꝛ nō
gementes ꝑ timore vr̄e dampnacōis
hoc. n. s. ut gementes. cū tm̄ vr̄i nō
expedit. nob. q2 ꝛ nō tm̄ nob ꝑdit
cura eorum. sz forte i p̄ni etiam ꝛ gemit'
expediret eis. Hec est ꝗrta p̄s p̄n
Orate pro nobis. Qnauis ep̄le
ꝯpunis. cū o. p̄mo ꝑ excellencia ꝛ
dignitate. a p̄ncipio usq ad. viii. capłm
ꝯ legis ueteris insufficiam ꝛ ꝑfectionem
ab. viii. cap̄lo. usq ad. x. ibi. habentes
Jtaq fr̄es. Tercio ꝯgrale instructionem
usq huc. hic ꝯcludit ultimo suam ep̄s
tolam. vn̄ o. ad eos suā effectionem ep̄le ꝑ
mo orando. ꝯ recomendando. i. rogo
uos fr̄es. Tercio salutando. i. salutate.
Jn p̄mo ut orent ꝑ se. ꝯ orat ꝑ eis.
ubi deus aut pacis. Jn p̄mo o. p̄mo ꝑ
quo orent. ꝯ. q de eo. ibi. ꝯfidimus
enim. Tercio ꝯ utilitate. ibi. amplius
hoc deprecor. Q. g. orate ꝑ nob. in
hoc ondit ap̄ls humilitatem. sic habetur
i. thess. v. fr̄es orate ꝑ nob. oretis in
ꝗ ꝯfidimus. n. de uob. q2 bona ꝯ
sciam habentes de p̄tatis. i. cor. iiii. nich
mich in ꝯscius sum habentes in qua in omnibz
nō solum ingenuis. sz ꝛ in illis. act. xx
iii. viri fr̄es ego in oīm ꝯsciencia bona ꝯu
satus sum usq. uos dico uolentes bn̄ ꝯ
uersari in futuro ad omīs. io ꝑceram orēes
suas. ut s. q incepit bona ꝯu'saciōe in uo
b ꝑficiat. Hic o. q ꝯ utilitate orando
Amplius autem deprecor. Q p̄mo g.
petit orōne. ꝯ subdit eorum utilitatem. i.
quo celerius. Q. g. amplius. Jta dico
ut oretis ꝑ me ꝛ hoc magis ꝑ utilitate

uestra quam mea. ꝛ hoc est q dicit. amplius autem
deprecor uos hoc. facere. s. orare ꝑ me q celerius
. i. celerius restituar nob. ꝯ. i. desiderio meo uos
ut ad imp̄tar nob ꝛc. Hic orat ꝑ eis ubi
Deus autem pacis. Implicantur tm̄ p̄mo
cū orōne debent dirige. q2 deo p̄ri. ꝯ sup
q re. ibi. apter uos in oī bono. Tercio quo
mediatore. ibi. ꝑ ihm̄ xp̄m. Jn p̄ma cr̄ deū
p̄rem ꝯuicedunt tacienuia in p̄ris collacōe
potencia in filio. sustinacōe sapiam pastoris
instituere. Dicit g. deus autem. q. ego quidē
suadeo uos ad bonum. aut. sz deus pacis actor ꝛ am̄a
tor. i. cor. xiiii. nō est dissensionis deus sz
pacis qui eduxit pastorē magnum ouium. i. ma
iorem ꝛ humili nō inferiorum illū. s. de q dicit.
Jo. x. ego sum pastor. q pastor angelorum ꝛ ho
ile. xv. ꝑ. n. dimisit. nonaginta. ix. oues s
deserto. i. angelos in celo. ꝛ uenit ad ouē q p̄i
erat. s. hoīem. Jtm̄ q pastor iudeorum ꝛ gencium
um. Jo. x. alias oues habeo ꝛc. Jtm̄ q pastor
animarum ꝛ corporum. i. pe. ii. ꝯuersi estis ad pasto
rem ꝛ ep̄m animarum urarum eduxit i q ꝑ ii
aim pastorē magnum de mortuis. i. de loco
mortuorum. s. de sepulchro. act. ii. hunc deus sus
citauit a mortuis. pastorē dico qui effusisse
pastor in sanguine ꝯfirmatore testamenti eter
ni hoc d ad d̄ram ueteris testamenti. cap. xxvi.
hic est sanguis noui testamenti. testamenti. pastorē
dico. s. dn̄m n̄rm quo adiutore. ihm̄ xp̄m
quo ad humanitatem. Hic dicit sup q re de
Aptet uos in omni bono. Tercius orōr
dirigere. q2 p̄ma ꝑ bona uoluntate. ꝯ ꝑ bō
actōne. ibi. ut faciatis. Scd'o ꝑ bono actore
ibi. faciens in uob. Tercio ꝑ bono fine. ibi ꝑ
placeat coram se. Q. g. J ste uos deus pacis
aptet uos. i. aptos uos faciat. s. aīm bono
ut. s. oīe bonum uelitis. uerū ut uelitis
sz ut faciatis. uoluntatem eius. i. id q p̄mittit
. i. thess. iiii. hoc ē uolū sanctificacō ur̄a ꝛc.
Ipē dico faciens in uob q placeat coram se
ipse. n. operatur in uob uelle ꝛ ꝑficere. phil. ii.
ysa. xxvi. oīa opera nr̄a operatus es in nob d'
ꝛ hoc ꝑ ihm̄ xp̄m. nō ꝑ carnales obs'ua
cias. au. s. deo ꝛ xp̄o. est gl'a. i. frequens fama
cū laude in s'cla ꝯseruacōis s'c'lorum amen ꝯf
macō est. i. chr. i. soli deo honor ꝛ gl'a ꝛc.
Rogo autem uos fr̄es. Hic o. affectionem
suam ad eos recomendando ꝛ p̄mo ep̄lam ꝯ
muni. ibi. cognoscite fr̄em. Jn p̄ma rogat dno
ꝯmendacōe ep̄lam. ꝛ ī ꝯ ꝯ sepaera. p̄mo
utilitate. ꝯ breuitate. Etenim ꝑpaucis.

Petimus quoque. Rogo autem vos fratres in hoc non tantum
humiliatus quia in firmos et infirmos. Item fratres
nos filios ut sufferatis, id est patienter sustineatis
et audiatis verbum solacii, id est epistolam consolatoriam
non dicit verbum exhortationis ut dicit Glossa. In quo
innuit se scripsisse eis tamquam tribulantis. flo. reig.
pigros. In quo capitur eorum benivolentia. Et
tetigit humilitas personae cum dicit rogo vos. Et captatio
benivolentiae cum dicit ut sufferatis. Utilitas
epistolae cum addit verbum solacii. Et delectatio
auditus sufferre et enim perpaucis scripsi respectu eorum quae
dicenda erant scripsi nobis ne esset fastidium. vim
Nota super illud ipsi pervigilant quod plane debet
vigilare. Ne obdormiam in morte.
Primo in vitae conscientiae purgatione. Sic letargia ne
vigilia sua mundabit fornacem. Apocalypsis iii. Prima
age quasi sinus v. Item sponsi in quo cogitationis
Secundo in caelestium contemplatione. Sic sponsa expectans
finis domini. Cantica v. Ego dormio et cor meum
vigilat. Psalmus xxvi et proverbia iii. vl. adte
Tertio in orationis assiduitate. Sic pauper in domo
et clamans ad ostium. Genesis xxvi. Vigilate
orate. Ephesios vi. Orantes omni tempore in spiritu et in
ipso vigilantes. Scolaris ad studium proverbia viii.
Quarto in scripturarum meditatione. Sic magister
dicit sapientia beatus qui vigilat ad fores meas
cotidie. Ecclesiasticus xxxix. iustus cor suum.
Quinto in dei laude. Sic festinans ad laudandum
dominum. Lamentationes ii. Consurge lauda in nocte
in principio vigiliarum. Ecclesiasticus xxxi. vigilia ho-
nestatis. Custodiens et cohibens iniquitatem.
Sexto in vitiorum correctione. Sic ancilla ad ostium
se discooperit et hic. Apocalypsis iii. Esto vigilans et con-
firma cetera quae moritura erant. Sic lac sunt.
Septimo in adversariorum repulsione. Sic obsessi
ad se defendendum. i Petri v. Sobrii estote et vi-
gilate quia adversarius vester et cetera. Lucas xii. Sicut
Octavo in custodia gregis et ecclesiae. Sic
speculator ad custodiendum castrum. Lucas ii. Pastores
erant in regione eadem vigilantes. ii Thimotheum
iiii. Tu vero vigila.
Nono in officii debiti consummatione et in credere
expectatione. Sic fabri ad opus consummandum. Proverbia
luctum. Ecclesiasticus xxxii. qui vigilaverit fuerit
bis dicens quibus fiunt illi qui cum venerit dominus invenerit
vigilantes. Amen. Hoc nunciavit eis thi-
Cognoscite fratrem nostrum. Timotheum. Vel ipse
licet eam ipse quem debet honorifice recipi. Primo
ratione quia frater. Secundo propter ipsorum utili-
tatem quia dimissum. Tertio propter apostoli ad ipsum
familiaritatem. Quia cum quo si celerius venerit
cognoscite recipiendo et honorando fratrem suum.

nostrum cum plenitudine seu cum consuetudine ipsorum
auctoritate Thimotheum dimissum ante
ad vos vel dimissum ad praedicandum vel
dimissum a carcere. Cum eo venit et te-
ne... cum quo si celerius, id est celeriter venerit
ad me videbo vos. In hoc reddit eos
attentos et mansuetiores de Thimotheo
autem adducendo. Fuit spiritus in corde
quia forte diligebant eum. Dicit
Salutate omnes. Salutationem suam
ad eos salutando. Vel primo eos ex parte
sua salutari mandat. Secundo ex parte aliorum
eos salutat ibi salutant. Tertio ipsis
salutem optat ibi gratia cum omnibus. In
primam mandat salutem primo maiori-
bus. Secundo omnibus. Ibi et omnes. Dicit ergo salutate
omnes praepositos vestros. In hoc innuit quod
specialiter maioribus non rectoribus scripsit
epistolam ut sint eis gratiores et omnes sanctos
omnes in baptismo sanctificatos. Salutant
nos omnes fratres de Italia. Per hoc patet
eum de Roma scripsisse. Gratia dei id est purga-
tio peccatorum et donationum cum omnibus nobis scilicet
incipientibus et proficientibus et perfectis sit
semper. Sic ille Hebraei ii. Corinthios ult. Gratia domini
nostri Ihesu Christi et cetera. Unigenitus ante Thi-
motheum cuius epistolas suas tamquam ... sancte
pro et dicat gratia cum omnibus nobis. Optima
societas gratiae quae unicuique debetur ad ...
ad dei visionem. Quia gratia dei vita aeterna
Ro. vi. Nota super illud cognoscite fratrem
nostrum quod vir debet cognoscere fratrem qui tenetur ipse
ordinari scilicet se ipsum proximum et deum.
Primo ipsum debet cognoscere investigare ut cognoscat
propriam iniquitatem ut doleat et deleat sic
vir respicit in speculo ut videat si est in
facie macula et abstergat. Psalmus. Quoniam iniquitatem meam
ego cognosco. Sic ecce quasi testes iustitiae ipsi placeat me
dicens. iii Regum viii. Si quis cognoverit pla-
gam cordis sui et expanderit. Item sic cognoscere
spiritualem infirmitatem ut caveat ne cognoscens
malum pessimum causam et curam. Sicut
senectes prurtium cantus consueverunt terrere
folia. Lucas xix. Videns Ihesus civitatem fle-
vit super eam quia si cognovisses. Item cum prudenter
deberi civitatem morales. Hoc autem ut
gallice quae statum. Sunt est vim per noctem
iuxta consilium. Alibi solum
Tertio debet cognoscere necesse ut cognoscere

platorum utilitatem ut eis obediant. et similiter
sic exter doniqum? sedit medicus. sic
duo propter utilitatem. ut hic cogitate fratres
verum thimotheum. di. sic pastor gregem
subditorum cogitare. ut eos regat et provideat
medicus egrorum. sic rex uel uobis cogitare
quia sellis filii. Jo. x. ego sum pastor
bonus. prouerbiorum xxvii. diligenter agnosce
vultum pecoris tui. tuosque greges considera
et ubi uenerat. sic Joseph cogitavit fratres
exhibuit opera caritatis. gen. xli.
vii. et xlii. conquerimur. p̄s considerabam et
ad dexteram et uidebam. et aquila quando cogitat
suos pullos. videlicet

Video dominum cogitare et attendere. in cognoscenda
primo admirabilem potentiam apparet in duobus
Quo operando. sic resp. per uestigium. sap.
xiii. a magnitudine speciei et creature cognoscibiliter
potest creator horum uideri. mirabile de
nichilo aliquid facere. hebr. xi. iii. per fidem
In iudicando ut sustinere diu latrones omnes
iudicat per equitatem. p̄s cogitat dominus iudicia
a facie eius terribilem et ualde. contempnere. Jo
p̄s. consilio et terribili magnificatur et
hebr. x. iii. In ipso autem non concedit qui
cogitant eos. stemini. In duobus videlicet
Secundo mirabilem bonitatem quam spiritus cognoscat
In creatione primi. qui ibi hoc carnis est filie
Jo. iii. In hoc cognovimus caritatem dei qui
ipse pro nobis animam suam posuit. ob hoc et dat
ipse. sic in hoc cognoscamus quoniam in ipso manemus
et ipse in nobis. quia de spiritu sancto dedit nobis
hebr. uir insipiens non cognoscet. et stultus
In permissione primi orum mirabilis bonitatis
per misericordiam regni. Job. quis in deo ut
cognitionem et similiter iniquam illum. hebr. quia xl.
Tercio sapientiam quam spiritus in duobus
videlicet solicitate eius cognosco scilicet
In doctrina uirtutis. Jo. vii. si quis uoluerit
de doctrina sit mea utrum ex deo sit.
In disciplina equitatis. qui per bono illum
p̄s. cognovi domine quia equitas iudicia tua. Dicit
illos beneficie et monitis gl. ca. que omnia
reputantur continuatur. carnis est quasi sibi
aliquis. gl. lo. in maturitate iniustitia. in
sup illos talibus hostiis gl. per eas peccata
exigitur. et in peccata exigitur compulsi exercit
ea sunt non uel eciam admiranda uite. peccata
exigente percusserunt. quod ad penam non quoad
culpam. Dicit sup illos sibi acte eis. gl. per
lati habet dignitatem et similiter sunt per dicte. quam
caritas quod pax est in pace quae uelatur

gratia et memoria bono. hebr. habet dignitatem et certam
non uanam. Dicit sup illos ut cum gaudio hoc
faciant. gl. ut in die iudicii reddant rationem
pro nobis securi de premio uero non anxii de
dampnatione uel uel hesitantes. quia in die
iudicii reddent salvandi resurgent cum cor-
poribus glorificatis. dampnandi quia corporibus obscu-
ris. et utrique manifesti erunt. et nulla hesitatio
de dampnatione malorum. hebr. lo. de die iudicii
peccatoris non ullis. Dicit sup illos quod placeat
coram se per ihesum. gl. quod non ex uobis bonum est
sed ipse facit. et uix nec meum. hebr. bonum non est
ex nobis premium. sed qui scelerato. Dicit rogamus
scripsi uobis. quod in ultimum longa est epistola. hebr. quia
multi sunt qui scripsit absolute. tum pauca respectu
tu eorum quae dicenda erant. Dicit sup illos consolacione
ut bona. gl. consolacio in ullo uos accusat. sed
xx. quis potest dicere mundum est cor meum etc. hebr. ar
cusatio conscientie est de mortalibus non de uenialibus esse.

Nouem gratia dei multos habet effectus
Primo. in filios dei eleuat ad esse spirituale perdu-
cendo. sic omnis fecit. i. cor. xv. gratia dei sum id
quod sum. Iungere secula. sap. xvi. omni uirtutem
Secundo generosus inuitat in celestibus congruendo. sic
gratie uiae desinebant.
Tercio erudit de uirtutibus instruendo sic sapientes
magistra. tyt. ii. apparuit gratia dei omnibus
hominibus erudiens nos. ut ab.
Quarto perficit a peccatis liberando. tamquam quibus
uate sunt nauis turba. eum. xxxiii. aliquando per
iectum suum cum hora. sed liberans sunt gratia dei.
Quinto purificat a peccatis iustificando cum salus
mediatorum. Ro. iii. iustificati gratis per gratiam
ipsius. et habet ex facta cum omnibus gl.
Sexto iuuat in bonis collaborando tamquam
efficax sancta. i. cor. xv. plus omnibus laboraui
non ego. sed gratia dei mecum
Septimo confortat in tentationibus et tribulationibus
et roborando tamquam stabilis amica. ii. thy. ii.
tu ergo fili conforta in gratia. dei sup. ead.
Octauo saluat in uitam eternam.
tamquam fidelis aduocata.
Ro. vi. gratia autem. gratia dei uita eterna. p̄s.
gratiam
dabit dominus

Explicit to[...] [...]tum

345